

NOTITIAE
ORBIS ANTIQUI,

2.H.d.
2

SIVE
GEOGRAPHIAE PLENIORIS
TOMUS ALTER,

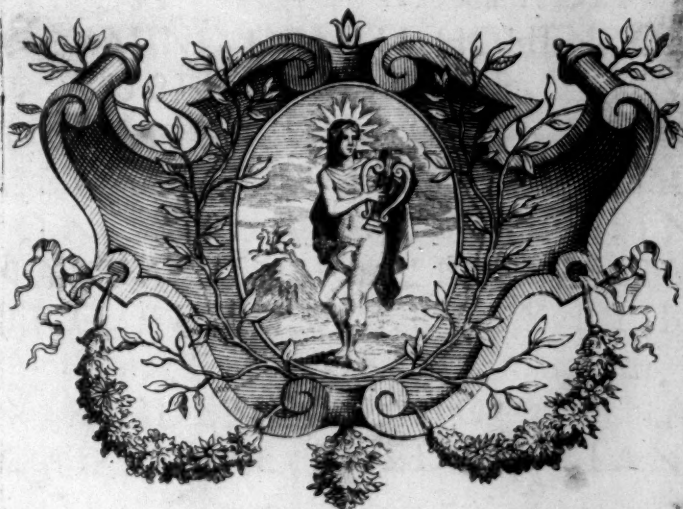
ASIAM ET AFRICAM ANTIQUAM

exponens.

CHRISTOPHORUS CELLARIUS

Ex vetustis probatisque monimentis collegit,
& Novis Tabulis Geographicis, singulari cura & studio
delineatis illustravit.

Adiectus Index copiosissimus rerum & locorum.

AMSTELÆDAMI,

Excudi curavit CASPARUS FRITSCH.

MDCCVI.

ORBIS ANTIQVVS

215
GEOGRAPHIAE PLENIORIS

TOMVS ALTER

ASIAM ET AFRICAM ANTIQVAM

exponens

CHRISTOPHORVS CELLARIVS

CMC

MVSEVM
BRITANNICVM

M

ET

M

LI

M

LA

DU

R

SERENISSIMO ET REGIAE
DOMUS PRINCIPIS AC DOMINO,
D O M I N O
P H I L I P P O
W I L H E L M O,
PRINCIPIS BORUSSIAE,
MARCHIONI BRANDENBURGICO,
SUPREMI JURIS PRINCIPIS ARAUSIONENSI.
DUCI MAGDEBURGI, CLIVIAE, JULIACI,
MONTIUM, STETINI, POMERANIAE,
CASSUBLORUM, VINIDORUM,
ET IN SILESIA CROSNAE, BURGGRAVIO NORIMBERGENSI,
PRINCIPIS HALBERSTADII,
MINDAE ET CAMINI, COMITI HOHENZOLLERAE,
RUPINI, MARCAE,
RAVENSBERGAE, HOHENSTEINI,
LINGAE, MEURSAE, BURAE ET LEERDAMI,
MARCHIONI VEHRAE ET VLISSINGAE,
DYNASTAE IN RAVENSTEIN,
LAVENBURG, BUTOW, ARLAY ET BREDAM,
ET CETERA,
DUCATUS MAGDEBURGICI GUBERNATORI,
ET ACADEMIAE FREDERICIANAE
RECTORI MAGNIFICENTISSIMO,
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

SERENISSIME
PRINCEPS,
DOMINE CLEMENTISSIME,

Uintus annus fere circumactus est,
ex quo Notitiæ Orbis Antiqui To-
mum priorem SERENISSIMO
POTENTISSIMOQUE REGI
BORUSSIÆ, TUI amantissi-
mo FRATRI, meo DOMINO indulgen-
tissimo, tum primum ex Regno suo in Mar-
chiam revertenti, subjectissima devotione con-
secrâvi. Interea etiam alter Tomus, absolvens
illam Notitiam, sub manu crevit, & nunc ad
finem

D E D I C A T I O.

finem usque, Deo fortunante, perductus est. Deliberanti autem mihi, cui Heroi & illum Tomum dedicarem, ut lux inde ac fulgor operi, & auctoritas illustrior accederet; non occurrit sane, cujus potius hunc nomine nuncuparem, quam TUO, PRINCEPS SERENISSIME. Quemadmodum enim prior Tomus jure debebatur FRIDERICO REGI, CONDITORI FRIDERICIANAE, ut fructum ex sua Academia, tenuem quamvis, nec opimum, tamen aliquem perciperet: ita quum ex eadem prodit Tomus alter, prioris quasi frater; nemo illum potius, quam TU, PRINCEPS MAXIME, FRATER REGIS, sibi vindicare potest; praesertim quod ejusdem Academiae, ex qua nunc exit ille Tomus, RECTOR es MAGNIFICENTISSIMUS. Accedit mirifica TUA in bonas litteras propensio, quae, praeter alia illustrissima documenta, praecipue ex propria voluntate, qua Academiae moderationem, tot gravioribus districtus curis, clementissime in TE suscepisti, elucet. Qua etiam in primis dignus es, neque id munus alienum ab rationibus TUIS. Quum enim Ducatum Magdeburgicum, FRATERNIS gubernes auspiciis; quid æquius, quid magis est conveniens, quam

D E D I C A T I O.

etiam Academiam, quæ in Ducatu illo est, curis TUIS & sapientissimis consiliis regi? Hujus delectaris studiis, hujus gaudes incrementis: quo ipso facis rem magno PRINCIPE dignam, quippe intelligunt HEROES, nulla re gloriam suam posteritati magis constantiusque, quam Musarum præconio & litterarum scriptis, commendari. Ego quoque, si quid ingenio possum aut longo usu, id omne in potentissimi REGIS, FRATRIS TUI; & serenissimi FILII, PRINCIPIS JUVENTUTIS, DOMINORUM meorum, gloria provehenda dudum collocavi: a quibus quod ipse proximus es, & æque de Academia bene mereris, TUARUM quoque laudum æternitas, ut universæ Academiæ, ita mihi cum primis curæ erit, ut nulla umquam ætas de laudibus VESTRIS conticescat. Habes hic MAGNE PRINCEPS, a me primitias cultus TUI, demississima reverentia oblatas, Tomum secundum Notitiæ Antiqui Orbis, quem spero comitem TUAE gloriæ per Orbem eruditum fore, & ubique meritorum TUORUM, qua bonæ litteræ patent, & forsan etiam seris posthac temporibus, prædicatorem. Deus TE fervet, SERENISSIME PRINCEPS, & incolu-

D E D I C A T I O.

luminitatem TUAM augeat in firmitatem ac ro-
bur DOMUS REGIAE, & in præsidium ac
decus FRIDERICIANAE, etiam in meum
meorumque solatium.

SERENITATI TVAE

Halæ Nonis Januar.

CIO IO CC VI.

Devotissimus Subjectissimusque

CHRISTOPHORUS CELLARIUS.

BENE

BENEVOLO LECTORI
CHRISTOPHORUS CELLARIUS.

Lter nunc Tomus, qui reliquum Notitiæ Antiqui Orbis habet, hoc est ASIAM & AFRICAM, in lucem exit, utriusque faciem antiquam, quum Græci, Pœni, & Romani rerum potirentur, ex genuinis & antiquis auctoribus describens. Et quum prior Tomus librum primum & secundum Antiquitatis Geographica comprehendat; hic posterior tertium & quartum librum absolvit. Liber tertius agit de Asia, cujus pars citerior, in Persidem usque, a Græcis Romanisque scriptoribus, etiam a sacris & divinis celebrata est, sed ita, ut ubique vel supplenda, vel digerenda, vel explicanda multa reliquerint, quæ cuncta adjicere, disponere, ac illustrare non sane facillimi est laboris, quum ipsi antiqui scriptores persæpe inter se dissentiant; multas urbes quidem & gentes nominent, sedem autem & positionem nequaquam ostendant. In Europa faciliores rationes erant, quod in illa explicanda non solum geographi veteres, sed nostra etiam ætati viri summi laboraverant, quemadmodum PHILIPPUS CLUVERIUS in Italia & Germania; HADRIANUS VALESIUS in Gallia; in Britannia GUILIELMUS CAMDENUS; in Græciæ parte JACOBUS PALMERIUS non exiguum labori levamentum attulerunt. In Asia autem & Africa hujus generis duces recentiores, qui viam per solitudines tantas, per tot barbaras & inauditas gentes præmonstrarent, nobis defuere. Nec veteres distincte ac clare, aut plene sua exposuerunt, solo forsan Ptolemæo excepto, neque hoc tamen semper pleno, nec ubique certæ fidei. Palæstinam quidem, seu sanctam Terram, videntur multi & verbis & delineatis tabulis descripsisse, quorum existimationi nihil equidem detractum volo: sed quam sæpe aberraverint a vero situ, ex ipsorum comparatione inter se, multis locis discrepantium, manifestum est, etiam ex nostro fortassis opere patebit, qui in sanctis illis regionibus, præter antiquos, vix duce alio sumus usi, quam JACOBO BONFRERIO, in Eu-

P R A E F A T I O A D L E C T O R E M.

Eusebii librum ab Hieronymo versum, item in Pentateuchum, Josuam & Judicum præclaris commentariis; & JOANNE LIGTFOOTO in Horis per Evangelistas Talmudicis. Sed quantula hæc portio est universæ comparata Asiæ? Citerior quidem illa, Aegæo, Pontico, & Mediterraneo maribus inclusa, theatrum fuit rerum gestarum, tam civitatibus Græcis, quam Romanorum bellis illustratum; quam etiam alumnus Strabo diligentius per singulas fere partes enarravit: nec vero ex illo sunt plana & explicata omnia, sed multa aliunde, ubi dispersa latent, conquirenda, ut plenior fiat expositio. Quæ ulteriora sunt, plus difficultatis habent & operæ: extrema densis tenebris sunt involuta, luce historiarum deficiente; & vel sola Ptolemæi fide nituntur, nisi qua Alexandri expeditio tractum aliquem, ab illo peragratum, illustriorem reddit; quamquam & in hoc scriptores sæpe numero dissentiant. Africæ interiora sunt minus cognita, in quibus item Ptolemæo plurima debemus, dubii quam certo, quia in notioribus non raro diversus est a ceteris. Quæ in ripis Nili sunt aut ad oram Mediterranei maris, copiosius descripta invenimus, etiam multa illorum declarata sunt historiis: nec vero, ubi Romani res gesserunt suas, expedita & explicata sunt omnia, sed non pauca in dubiis & incertis relinquuntur. Tabulæ veteres Ptolemæi adjectæ Geographicis libris, sive ab Agathodæmone sunt, sive ab alio; fidem eandem merentur, quæ ipsius est Ptolemæi, ad quam ille sunt compositæ. Nos Tabulas octo Asiæ; quinque Africæ illustrandæ addidimus, studio nostro dispositas, nostraque manu delineatas: in quibus, LECTOR, mirari nolis, quod non nullis locis illæ convenire minus videantur. De industria illud factum est, maxime in Euphratis & Tigris decursu & anfractibus, aliorumque cum illis amnium, Chaboræ, verbi gratia, confluyente: in quibus nec hodie tabularum conditores conveniunt. Qui enim in illis locis peregrinati sunt, nihil certi de fluminum ductu illorum tradiderunt. Unde est, quod in Syriæ tabula cum vulgo Euphratem delineavimus: in Mesopotamiæ, secundum Ptolemæum aut Agathodæmonem: quos ex recentioribus etiam clari viri adhuc imitati sunt. Posset error vel dubietas facile per Europæos negotiatores

* *

cor-

P R A E F A T I O A D L E C T O R E M.

corrigi, nisi major cura illorum in mercimoniis, quam in veritate geographica esset. Principio Orientem, qui post Syriam & Palæstinam est, tabula una complexus eram, quæ etiam in Armenia, Media, Perside, Parthia, finitimisque, & ab Alexandro percursa India sufficere potest, quod pauca illorum ex veterum monumentis sunt cognita. Quum vero id spatium non capiat quæ circa Euphratem sunt & Arabiam, singulares tabulas de iis adjeci, ut quæ Orientis tabula conspectu brevi exhibentur, his proponantur explicatiora. Ad-dita Tabula Scythiæ Sericæque, Ptolemæo potissimum auctore, quum desint alii; ut quantam veteres de iis cognitionem habuerint, etiam quodammodo intelligatur. Obscurissima quædam gentium & oppidorum nomina, sed gentium magis, a Plinio aut aliis memorata, prætermisimus, quia turbate sunt enarrata, nec ordinari aut sua disponi sede possunt: quo Notitiæ nostræ adeo nihil puto decedere, ut verear potius, ne tædio multis futurum sit lectoribus, similia nomina, de quibus nihil ex historiis constat, ex Ptolemæo me plurima attulisse. Sed nolui præterire, quibus idem auctor certum ipse locum adsignaverat: quod, quia in ceteris desideratur, utique excusatius illorum quædam, metu tædii adferendi & quod nullius usus erant ac incertæ positionis, à nobis sunt posthabita. Tandem etiam, quod uterque Tomus prodit, significatum monitumque volo iterum, me solam nunc antiquam Geographiam a principio imperiorum usque ad Constantini tempora exhibere. Sunt quidem ex medio etiam ævo non nulla ei inserta, sed partim quod itinera ita ferebant, Antonini maxime; partim quod oppidorum ætas incerta erat, quamquam ab antiquis non fuerant commemorata. In ipsis antiquis si dissentitur, illorum partes sequuti sumus, qui fidem habent probabiliorē: ubi concordia est, illam numquam deseruimus. Auctorum veterum testimonia, genuinis ubique verbis adposita, nos satis, spero, in omnibus tuebuntur. Vale, benevole LECTOR, nobisque & studiis nostris fave.

O R D O T A B U L A R U M T O M I S E C U N D I.

Libro III. siue in ASIA sunt Tabulae.

I. Asiæ Minoris	Pag. 2
II. Bospori, Mæotidis, Iberiæ, Albanæ, Sarmatiæ Asiaticæ	216
III. Syriæ	242
IV. Palæstinæ siue Terræ Sanctæ	283
V. Arabiæ Petrææ & Desertæ	410
VI. Mesopotamiæ & Babylonici	433
VII. Orientis	481
VIII. Scythæ & Sericæ.	541

*Quod vero Tabulæ quædam pluribus Capitibus accommodatæ sunt,
quædam etiam interruptis Capitibus usum prævent, visum
est per singula id Capita indicare.*

Capita VIII priora libri III. illustrantur. Tabula prima, quæ
Asiæ est Minoris

Caput IX. & X. ex Tabula Bospori, Mæotidis, Albanæ, Iberiæ
& Sarmatiæ lucem suam accipiunt.

Capite XI. Armenia uraque explicatur: Majorem Tabula Orientis
repræsentat; Minorem Tabula Asiæ Minoris.

Capite XII. quod de Syria est, habet Tabulam propriam, quæ
& ipsa Syriæ nomen præfert.

Caput XIII. etiam singulari Tabula Palæstinæ seu Terræ Sanctæ
declaratur.

Capi-

ORDO TABULARUM.

Capitis XIV. *Arabia Petraea* & *Deserta* suam habent Tabulam: *Petraea* etiam, quanta in sacris memoratur, expressa est in Tabula *Palaestinae*: Felix autem conspicitur in Tabula *Orientis*.

Capita XV. & XVI. sunt in Tabula *Mesopotamiae* & *Babyloniae*.

Capitis XVII. *Assyriam* quære in eadem *Mesopotamiae* Tabula: & uno conspectu in Tabula *Orientis*.

Capita XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII. eadem *Orientis* Tabula illustrat.

Caput XXIV. dilucidatur Tabula *Scythiae* & *Sericae*. *Sarmatiam* Asiaticam, eodem cap. descriptam, exponet Tabula *Bospori* & *Mæotidis*, de qua supra ad cap. IX. & X. dictum est.

TABULAE LIBRI IV. five AFRICAE.

I. Tabula <i>Aegypti</i> & <i>Cyrenaicae</i> , quæ & <i>Marmaricam</i> & <i>Troglodyticen</i> continet	Pag. 3
II. <i>Delta</i> , pars <i>Aegypti</i> , & <i>Nili ostia</i>	14
III. <i>Africa Propria</i> , olim <i>Carthaginiensis</i>	85
VI. <i>Numidia</i> & <i>Mauretania</i> utraque	110
V. <i>Africa Interior</i> , id est <i>Gætulia</i> , <i>Libya</i> , <i>Aethiopia</i> .	142

GEOGRA-

a:
a-

&c

is

m
ori

7

ro-

3

4

35

ro

42

A-

Septentrio

Libri III pag. 5

E V X I N V S

MARIS
TERRANEI
PARS

H. Elond Sculp.

GEOGRAPHIAE ANTIQUAE

LIBER III, DE ASIA.

Sia uti amplior est ceteris, quæ olim notæ fuerunt, terrarum orbis partibus; ita & aliis easdem, iisque eximiis dignitatibus antecellit. Præter enim fertilitatis laudem, hæc illa regio est, in qua conditum humanum genus, & orta regna sunt atque respublicæ: &, quod præcipuum est, Deus in illa, delecto sibi populo, potentiam ac voluntatem suam declaravit, & FILIUS DEI in eadem HOMO natus perfecit omnia, quæ salutis erant mortalium recuperandæ. Limites Asiæ tam ab Europa, in septemtrione maxime, quam ab Africa circa Ægyptum distinguentes (nam clari sunt alibi) lib. I. cap. XI. exposuimus, unde repetendi sunt, ne bis idem narrare necesse habeamus.

CAPUT I, DE DIVISIONE ASIAE.

ASIA, *Asia* Græce, non uno modo dicitur. Primum enim partem orbis olim habitabilis sonat tertiam. Dionysius perieges. vers. 7.

— *μὴν δὲ ἰ καὶ τὴν ἰουδαίαν*

Ἀσθεντοὶ τρισησὶν ἐπ' ἡπείρωσι δαδαντο,

Πεντα μὲν ἐν Διβύνη, μετὰ δ' Εὐρώπην Ἀσίην τι,

LIBER III.

(A)

Ter-

Terram, quamvis unam existentem, homines in tres continentes dividerunt, primo Africam, dein Europam Asiamque. Pomponius Mela lib. 1, cap. 1. In tres partes universa [terra] dividitur. - - - ab altero latere Africam vocamus; ab altero Europen: ad Nilum, Africam; ad Tanain, Europen: ultra quidquid est, Asia est.

Totum hoc, quantumcumque est, vulgo in MINOREM & MAJOREM Asiam dispescunt, ut Minor sit quam hodie Natoliam, id est ανατολικήν, adpellamus, ab oriente Constantinopoli, unde nomen est, objacentem. Veteres aliter, nec, nisi media ætate, Minoris Asiæ mentionem invenimus. Paullus Orosius lib. 1, cap. 11. Asia regio, vel ut proprie dicam, Asia Minor, absque orientali parte, qua ad Cappadociam Syriamque progreditur, undique circumdata est mari; a septentrione Ponto Euxino, ab occasu Propontide atque Hellesponto, a meridie mari nostro. Auctor libelli de Locis Ebraicis in Actis Apostolorum (qui cum Hieronymiano de Locis Ebraicis conjunctus est) sub initium: Asia regio, que cognominatur Minor, absque orientali parte, qua ad Cappadociam Syriamque progreditur, undique circumdata est mari: cujus Provincie sunt Phrygia, Pamphylia, Cilicia, Lycæonia, Galatia & alie multe. Constantinus Porphyrogenneta lib. 1. de Thematibus seu Provinciis, Themate 1, pag. 8. inscriptionem profert, qua Jordanes quidam, sub Arcadio Imperatore, dicitur præfectus ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΘΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ, orientis & reliquarum sub Asia Minore gentium. Ανατολής, id est partis respectu Constantinopoleos ita dictæ, qua ampliorem Asiam Minorem esse, & plures gentes continere, vox λοιπών, reliquarum arguit. Minoris hujus respectu dicitur cetera Asia μεγάλη, Magna five Major. Idem Porphyrogenneta pag. 4. de illo Themate: πρὸς ἡμᾶς καλοικῶσας τὸ Βυζάντιον, καὶ τὴν τῆς Ευρώπης γῆν λίγισται ἀνατολικόν. πρὸς δὲ τῆς καλοικῶσας τῆς Μεσοποταμίας, Συρίας καὶ τὴν μεγάλην Ἀσίαν, ἐν ᾗ καλοικῶσι Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες καὶ Αἰγύπτιοι, λίγισται δυτικὸν μέρος καὶ Ἀσίαν μικράν. Respectu nostrum, qui Byzantii habitamus & in Europa, dicitur [hoc thema] Anatolicum five orientale: respectu vero eorum, qui Mesopotamiam, Syriam & Magnam Asiam habitant, in qua degunt Indi & Aethiopes & Aegyptii, dicitur occidentale & Asia Minor.

Sed quia hæc adpellationes Antiquæ Geographiæ tempora transiliunt, ad vetustiora & propria instituti nostri revertimur. Veteres, etsi Minoris & Majoris nomina fortasse in Asia non agnoverunt; similiter tamen citeriorem ab ulteriore & magna distinxerunt. Varro lib. 14. de Lat. Ling. cap. 111. Ut Asia, sic cælum dicitur modis duobus. Nam & Asia, que non Europa, in qua est Syria: & Asia dicitur prioris pars Asia, in qua est Ionia & provincia nostra Cilicia. Peninsulam multi dicunt hanc partem Asiæ citeriorem. Strabo lib. xi. post principium: χερσόνησος τοῦ ὁ διέρχων ἰσθμὸς τὴν τε Ποσειδὸν καὶ τὴν Κιλικίαν θάλασσαν, chersonesum facit isthmus, qui Ponticum Ciliciumque mare dirimit. Idem lib. xii. sub initium: Ἐστὶ δ' ὥσπερ χερσόνησος μεγάλης ἰσθμὸς ἑστὶ, σφιγγόμενος θαλάσσης δυοῖ, τῇ τε τῆ Ἰστικῆ κόλπου μέχρι τῆς Τροάδος Κιλικίας, καὶ τῇ τῆ Ευζείνης μέχρι τῆς Σινώπης τε καὶ τῆς τῶν Τιβαρητιῶν παραλίας ἑλὸς δὲ τῆ ἰσθμοῦ λέγεται χερσόνησος τὴν περὶ σφίγγειον τοῖς Καππάδοξιν ἄπασαν. Est hæc portio tamquam isthmus magna peninsula, duobus constitutus maribus: uno, quod est Issici sinus usque ad Ciliciam Asperam; altero, quod est Euxini usque ad Sinopen & oram Tibarenorum. Intra isthmum hunc peninsulam vocamus, quidquid regionum occasum versus est a Cappadocia. Cappadociam ergo & Ciliciam Campestem Strabo exclusit ab hac peninsula, quam definit linea ab Sinope ducta usque communem Ciliciæ Asperæ & Campestris terminum five limitem.

Nec minus Latini eam Asiæ portionem peninsulam vocant, saltem ei comparant. Plinius lib. vi. cap. 11. Ejusdem nominis [Sinopes] sinus tanti recessus, ut Asiam pene insulam faciat, c c millibus passuum, haud amplius, per continentem ad Issicum Ciliciæ sinum. Et Curtius lib. 111. cap. 1. Inter hæc maria angustissimum Asia spatium esse comperimus, viroque in arctæ fau-

ces compellente terram, quæ quia continenti adhaeret, sed magna parte cingitur fluctibus, speciem insulae præbet: ac nisi tenue discrimen objiceret, maria, quæ nunc dividit, committeret. Aliam vero figuram hujus Asiæ partis oportet veteres formasse, quam hodie in tabulis habemus, aut in Agathodæmonis Ptolemaica, & Theodosiana Peutingeri. De Curtio non laboramus, sæpe in geographicis aberrante. Neque enim angustissimum illud spatium, aut discrimen est tenue, quod tria ampla regna Cilicium, Cappadocium & Ponticum in se continet. Nec Plinii cc millia sufficiunt, quia sex gradus Ptolemæus in hoc spatio numerat, hoc est cccclx passuum millia. Amplior ergo hic isthmus fuit, quam solet alibi in chersonesibus. Sed veteres tam sinum Issicum, quam Sinopensem, in terras longius excurrere, quam Ptolemæus posuit, vel hodie locorum periti delineant, crediderunt.

Romani citeriorem Asiam Tauro monte terminabant, *Asiam cis Taurum* adpellantes. Livius lib. xxxvii, cap. xlv. oratione, qua Scipio Antiochi legatis publico nomine respondit: *Europa abstinete, Asiaque omni, quæ cis Taurum montem est, decedite.* Dixerunt etiam *Asiam intra Taurum.* Strabo lib. xiii, pag. 408. ὅτε πρῶτον Ῥωμαῖοι τῆς Ἀσίας ἐπέβησαν, καὶ ἐξέβαλον Ἀντιόχον τὸν μέγαν ἐκ τῆς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, *quum primum Romani in Asiam venissent, eiecissentque Antiochum M. ex ea, quæ intra Taurum est.* Alio respectu, videlicet ipsius Antiochi & Syrorum, *intra Taurum Asia* est, quæ ultra Taurum sita in ortum solis ad Syriam usque vergit aut Euphratem. Eutropius lib. iv, cap. ii. in pacis, Antiocho ab Romanis datæ, conditionibus hanc ipsam, quam Livius ponit, sed alio respectu, repetit denominatam. *Isdem, inquit conditionibus [pax] datur a senatu, quamquam victo, quibus ante offerebatur, ut ex Europa & Asia recederet, atque intra Taurum se contineret.* Et *ASIA*, quæ Romanis cis Taurum est: *INTRA TAURUM*, respectu Syriæ & orientis; *ultra Taurum* Romanis.

Partes & civitates illius Asiæ recenset Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. quæ, præter Ioniæ & Cariæ civitates multas, quibus immunitatem Romani dederant, in his, quæ vacuæ factæ ab Antiocho, Eumeni, Pergameno regi, & Rhodiis donatæ sunt, intelliguntur. Regi, inquit, *Eumeni adjecerunt in Asia Phrygiam utramque, alteram ad Hellepontum; Majorem alteram vocant; & Mysiam, quam Prusias rex ademeral, ei restituerunt: & Lycaoniam, & Milyada, & Lydiam, & nominatim urbes Tralles atque Ephesum & Telmissum.* De Pamphylia disceptatum inter Eumenem & Antiochi legatos quum esset, quia pars ejus citra, pars ultra Taurum est; *integra res ad senatum rejicitur.* Videntur tamen Pamphylia civitates, quæ cis Taurum erant, etiam Eumenis regno adjectæ: quæ ultra, in libertatem adfertæ: post additæ proconsulari Ciliciæ; quæ sententia etiam summi viri Henr. Noris est Cenotaph. Pis. pag. 211. De Rhodiorum præmiis ibidem Livius: *Rhodiis adfirmata, quæ data priore decreto erant: Lycia & Caria usque ad Maandrum amnem, præter Telmissum.* Hæc omnia Antiocho ademta, sub Asia cis Taurum continentur.

Eadem, quæ citra seu intra Taurum est Asia, Herodoto lib. i, cap. xxviii. est ἡ ἐντὸς Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, *intra Halyn amnem sita Asia.* Consentit interpretationi Strabo lib. xii. sub initium: ἢ Ἡρόδοτος μὲν ἐντὸς Ἀλφειοῦ καλεῖ — οἱ δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου καλεῖσι Ἀσίαν, *quam [peninsulam magnam inter Aegæum & Cappadoces] Herodotus intra Halyn vocat, eandem nunc intra Taurum vocant Asiam.* Idcirco utramque denominationem conjunxit Strabo lib. xvii, extremo: Ἀσία ἡ ἐντὸς Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Ταύρου, *Asia quæ intra Halyn & Taurum est.* Cræsi hæc fuit possessio, armis dilatata, quam Herodotus ibidem distribuit in Lydos, Myfos, Maryandynos, Chalybes, Paphlagones, Bithynos, Iones, Cares, Doreas, Aeoles, Pamphylis. Confirmat Strabo, in sua Asia intra Taurum, pag. 368. enumerans Paphlagones, Phryges, Lycaones: deinde Bithynos, Myfos, Epiætetum: tum Troadem & Hellepontiam, & ad mare de Græcis Aeoles & Iones: de ceteris Cares & Lycos: in mediterraneis Lydos.

Est & Asiæ pars, quam Romani simpliciter *Asiam*, sine Tauri montis commemoratione adpellant: & hæc *Asia* illorum *Propria*, sive *proprie dicta*, quæ vero nec ipsa eandem habet apud omnes descriptionem. Plinius lib. v, cap. xxvii. *ATelmesso*, inquit, *Asiaticum mare*, sive *Carpathium*, & *quæ proprie vocatur Asia*. In duas eam partes *Agrippa* divisit. Unam inclusit ab oriente *Phrygia* & *Lycaonia*; ab occidente *Aegæo mari*; a meridie *Aegyptio*; a septentrione *Paphlagonia*. Hujus longitudinem CCCCLXX millia passuum; latitudinem CCCXX M. fecit. Alteram determinavit ab oriente *Armenia minore*: ab occidente, *Phrygia*, *Lycaonia*, *Pamphylia*: a septentrione, *Provincia Pontica*: a meridie, *mari Pamphylia*: longam ICLXXV millibus passuum; latam CCCXXV millibus.

Verum hæc *Agrippæ* divisio neglecta fuit postea, nec ipsius tempore a multis adsumpta, sed omnes contenti fuere, priorem illius partem vocare *Asiam proprie dictam*, prætermissa posteriore: nisi quod in *Missis Theodosianis* duæ quidem partes & iisdem finibus constituuntur, repetitis ferme *Plinianis* verbis ac numeris; prior autem *citerior* ibidem vocatur, altera *superior*: de quibus *Salmasius* in *Solinum* cap. xl. ineunte potest consuli. Ipse *Solinus* autem, qui *Plinium* exscripsit ac sequutus est, alterius illius a *Phrygia* ad *Armeniam* nullam rationem habuit, nec verbo memoravit: neque *Ptolemæus* lib. v, cap. ii. quod præscripsit τῆς ἰδίας Ἀσίας θύραις, *Positio proprie dictæ Asiæ*; & incepit ἡ ἰδία καλεσμένη Ἀσία περιεσφίγεται, cetera; *Asia proprie dicta* circumscriptur his finibus, reliqua; nec plures regiones eo nomine comprehendit, quam *Hellespontum*, *Aeolidem*, *Ioniam*, *Cariam*, *Lydiam*, *Phrygiam*: exclusa *Lycia* & *Galatia*, quas singularibus tractavit capitibus. Nec *Strabo*, quum lib. xii, pag. 397. *Apameam* ad *Marsyæ* confluentem ἐμπορίων μὲν τῆς ἰδίας λεγομένης Ἀσίας, δευτέρων μὲν τῆς Ἐφεσίων, *emporium Asiæ proprie dictæ maximum post Ephesum*, dixit, latiores fines illius ponit, quam *proprie* hoc nomine vult adpellatam. *Cicero* illam simpliciter vocat *Asiam*. Lib. ii, epist. xv. fratrem meum triennium *Asia* præfuisse. Et *Nepos Attico* cap. vi. qui ne cum *Q. Cicerone* voluerit ire in *Asiam*, quum apud eum legati locum obtinere posset. Fuit autem *Quintus* prætor Asiæ. Hanc provinciam *M. Cicero* pro *Flacco* cap. xxvii. his terminis videtur descripsisse: Ut opinor, inquit, *Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia*. Sed hæc gentes barbaricæ originis in hac provincia, quas orator exagitare constituerat, prætermittis Ionibus, *Æolibus* aliisque Græcis populis, qui eidem provinciæ adscripti erant. Sed de terminis infra dicturi sumus, quum hanc provinciam exponemus, quæ *proconsularis* ex *Augusti* constitutione dici cæpit, quum antea fuisset prætoria, nisi quando bellum, ex ea gerendum, *proconsulem* majoris auspicii causa postularet.

Jacobus Usserius, illustri vir ingenio, arctiorem notionem *Asiæ*, præsertim a sacris scriptoribus, & qui sequuntur eos, habuisse se tradit, ut sola *Lydia* hoc nomine significaretur. Probat ex *Actis Apost.* cap. xvi, 6. ubi de *Paulo* & sociis dicitur: *Transcuntes Phrygiam & Galatia regionem, vetiti sunt à Spiritu sancto predicare verbum Dei in Asia. Quum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam, & non permisit eos Spiritus Jesu. Quum autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem.* Unde ait (pag. 38. de *Asia Proconsulari*) observari posse, *majorem Phrygiam*, per quam profecti erant in *Galatiam*; *Mysiamque Olympenam*, quæ *Bithynia* adhaerebat; & *Hellespontiadem*, in qua erat *Troas*; quum singula partes essent illius *Asiæ*, quæ primum a Romanis sic proprie dicta est, & post *dioceseos Asiaticam* quoque; expresse tamen distingui ab *Asia peculiari* magis nomine sic appellata; ut & *Cariam* fortasse, in qua *Miletus* erat, *Act.* xx, 16. 17. Sic auctor libelli de *Locis Ebraicis* in *Apostolorum Actis*, verbis supra productis addit continuo: sed specialiter, ubi *Ephesus* civitas est, *Asia* vocatur. An *Asia Apocalypseos* iisdem finibus contineatur, dubitari potest. Ait tamen *Usserius*, quia omnes illæ septem civitates in *Lydia* ab aliis aliisque censeantur. Pergamum enim

enim a Xenophonte lib. VII. Exped. Cyri: Sardes, Philadelphiam & Thyatira a Ptolemæo: Smyrnâ & Ephesum a Scylace Caryandensi: & a Byzantio quoque Stephano Laodiceam, quæ longissime recedit, in ipsa Lydia collocari. Sed an diversi illi scriptores eandem omnes & propriam Lydiam intelligant, æque incertum est ac dubium, quum *Lydia* etiam pro regno Lydorum, quod latius patebat, accipiebatur: probabiliusque sit, ad Romanorum respici provinciam, cujus septem civitates numerentur, non quod non plures habuerit insignes urbes, sed quod Christianus status in illis præcipue floruerit, tunc vero emendatione indigeret: nisi plane mysticum aliquid in numero *septenario* latet.

Est & angustior tractus circa Caystrum fluvium & Tmolum montem, *Asia* nomine antiquitus adpellatus, ubi palus *Asia*, & oppidum *Asia* ad illum montem. Homerus Iliad. B. vers. 461.

Ἀσία ἐν λιμῶνι, Καῦστρίῳ ἀμφὶ ρέουσα.

Asia in prato, Caystri circa fluentia.

Et Euripides Bacchis vers. 64.

Ἀσίας δ' ἀπὸ γᾶς ἱερὸν Τμῶλον

Ἀμίνψατα,

Asia ex terra [profecta] sacrum Tmolum relinquens:

Virgilius Georgic. lib. I. vers. 383.

- - - quæ *Asia* circum

Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.

Idem Aeneidos VII, vers. 700. de cynis:

Quum sese è pastu referunt, & longa canoros

Dant per colla modos: sonat amnis & Asia longe

Pulsa palus.

Byzantius chorographus: Ἀσία, πόλις Λυδίας, παρὰ τῷ Τμῶλῳ, *Asia, urbs Lydiae, juxta Tmolum.* Et Suidas in Ἀσία: ἡ τείχεσδος κιθάρα ἐν τῇ Ἀσίᾳ, πόλις τῆς Λυδίας, κειμένη ἐν Τμῶλῳ τῆς Λυδίας, πρῶτον εὐρέθη, *cithara trium chordarum in Asia, oppido Lydiae, sito in Tmolo Lydiae, primum inventa.* Eadem de hoc oppido, ignoto geographis aliis, refert Eustathius ad Dionysii versum 634. An ab hoc parvo tractu magna illa pars orbis nomen acceperit, non constat inter auctores, quum quidam a Lydo quodam homine, cui nomen *Asio* fuerit, illud deducant. Vide Eustathium jam dicto loco.

Aliam divisionem Asiae universae in quinque partes Strabo tradit lib. XI, sub initium. Prima pars est inter Tanaim flumen, Pontum & Oceanum: secunda supra Caspium mare usque ad Indis propinquos Scythas: tertiae sunt Media, Armenia, Cappadocia, & his interjectae regiones: quarta, quæ intra Halyn flumen jacent, & in Tauro, & extra eum sunt, ac in peninsulam cadunt, quæ supra Asia intra Taurum fuit adpellata. In reliquis, extra Taurum sitis, quæ pars quinta est, ponit Indiam, Arianam, usque ad gentes, quæ pertinent ad mare Persicum, sinum Arabicum, mare Aegyptium Issicumque. Sed privata hæc est Strabonis divisio, minime in usum traducta ab aliis.

Herodotus divisit Asiam vel omnem, vel partem tantummodo, in superiorem & inferiorem. Lib. I, cap. xcv. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς αἰῶς Ἀσίης ἐπ' ἔτια ἑκοσι καὶ πεντακοσία, πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἡγεῖσθαι ἀπέτασαν, *Quum Assyrii annis quingentis viginti superiorem Asiam obtinissent, primi Medi ab iis deficere coeperunt.* Si Assyriorum regnum, quod circa Tigrin superiorem & in Media fuit, ἡ αἰὼς Ἀσία, *superior Asia* est; haud dubie *inferior* fuit circa Babylonem, quæ caput regni erat ab Assyrio distincti. Congruunt bene rationes adpellationis. Superior enim & inferior regiones vel montium respectu, vel ratione fluminum mariumque ita adpellantur.

lantur. Utrumque hoc loco convenit. Montosæ enim regiones sunt Assyria & Media cum aliis, quæ Caspium mare prospiciunt: Babylonia vero depressa, plana & campestris est. Majora etiam flumina, ut Tigris est, & quæ ipsum alia comitantur, a septentrione in austrum, & ex Assyria in Babyloniæ aut vicinas regiones decurrunt, & in mare se Persicum effundunt.

Est quoque alia *inferioris Asia* denominatio, ab Herodoto suppeditata, quæ vero ad illam *Assyriæ superiorem* referri non potest, aut cum illa comparari. Lib. I, cap. LXXII. quum gentes enumerasset, quas Halys adluat, id est Cilices, Matienos, Phryges, Cappadoces, Paphlagones; subjicit tandem: οὕτω δ' Ἄλως πάλαιμος ἀποτείνουσι χερδὸν πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω ἐν θαλάσσης τῆς αἰθίας Κύπρον ἐς τὸν Εὐξείνου Πόντον. Sic *flumen Halys secatur prope omnia Asia inferiora a mari, quod Cypro objectum est, ad Euxinum usque Pontum*. Latinus interpres habet *superiora Asia*, quasi τὰ ἄνω legisset, non κάτω: quod verbis, quæ statim sequuntur, videtur non male congruere. Addit enim continuo: ἐς δ' αὖχλην οὐτὶ τῆς χώρας ταύτης ἀπώσης, est *vero hæc ceruix seu collum totius illius regionis*, quibus peninsulam seu intra Taurum Asiam, quæ Herodoto eadem cis Halyn est, respicere videtur, quia Strabo etiam ab illa parte magnum isthmum, ut supra vidimus, illius peninsulæ constituit. Eodem libro I, cap. CLXXVII. Ioniam, Cariam, Lyciam, maritimas oras, quas Harpagus subegerat, dux Cyri, vocat τὰ κάτω τῆς Ἀσίας, *inferiora Asia*; mediterranea circa Sardes & viciniam, ubi Cyrus ipse agebat, τὰ ἄνω αὐτῆς, *ejus superiora*.

CAPUT II,

D E

INSULIS ASIAE AD ORAM
OCCIDENTALEM.

Geographorum est ab occasu in ortum procedere. Quum vero supra in Aegæo quædam insulæ, quæ Asiæ ob vicinitatem tribuuntur, relictæ fuerint, & ad Asiæ explicationem reservatæ; æquum est, ut illas prius illustrando absolvamus, quam in Asiæ continentem ingrediamur. Non autem Aegæi tantum insulas Asiaticas, sed alias etiam, quæ in eodem occidentis latere sunt, una perlustrabimus, incepturi a Ponti ostio, ut inde per oram ad Rhodum usque & vicinas progrediamur.

Insulæ *Cyanea*, seu petrae potius, in ostio Ponti, sive supra Bosporum Thracium sitæ, quarum altera in Europa, altera in Asia censetur, percurrente limite inter utramque, extremo libro I I. qui de Europa agit, sunt declaratæ. Nec non ipse ibidem *Bosporus Thracius*, qui Asiam ab Europa discernit, una cum *Propontide*, hoc est mari ante Euxinum Pontum sito inter Hellespontum & Bosporum Thracium, capite de Thracia est expositus. Ad insulas ergo progrediendum.

In Propontidis ora Asiatica contra Cyzicum est *PROCONNESUS*, Προκόννησος, quam Ptolemæus & Zosimus diphthongo scribunt Προκόννησος, *Præconnesus*: ceteri omnes Scylax, Strabo, Stephanus, Mela, Plinius, sine diphthongo Προκόννησος, *Proconnesus*. Id vero peculiare est Stephani, quod n̄ simplici scripsit Προκόννησος, *Proconnesias*; ceteri geminato Προκόννησος, *Proconnesus*, præter Zosimum, cujus infra verba proferemus. Malim tamen duplica-

re,

re, quia Strabo lib. XIII, pag. 425. observavit, συνδίτης, duplici littera hæc scribi, κατὰ ἴσος τὸν Ν γράμματι πλεονάζοντι ἐν τοῖς τοιούτοις, abundante in talibus N littera ex consuetudine, cuius exempla adfert Πελοπόννησος, Μυόννησος, Προκόννησος, Ἀλόνησος, Ἡκατόνησοι, Peloponnesus, Myonnesus, Proconnesus, Halonnesus, Hecatonnesi. Potest etiam adversus diphthongum quorundam etymologia esse, quasi sit προκῆν νῆσος, cervorum insula, quam etiam Elaphonnesum dici Plinius auctor est: de qua origine scholiastes Apollonii ad lib. II, vers. 279. consulatur.

Ptolemæus Europæ adjicit, quasi in Thraciæ ora sitam. Falso. Nam clare Plinius lib. V, extremo, ante Cyzicum ait positam, unde & marmor Proconnesium dicit Cyzicenum adpellari. Scylax quoque & Strabo in Asia referunt, ille itidem circa Cyzicum; hic ad Parium Myfiæ, quod vicinum est Cyzico. Stephanus non memoravit cui parti, Europæ an Asiæ, adiaceat: unam autem insularum Sporadam, (μία τῶν Σποράδων ἐν τῇ Προποντίδι) in Propontide tamen, vocitat. Nimis dispergit suas Sporades, quum ceterorum ita dictæ in Aegæo mari omnes sint.

Plinius ait, Proconnesum etiam Elaphonnesum, hoc est cervorum insulam, a multitudine illius feri adpellari: Scylax vero distinguit, & duas facit insulas. κατὰ ταῦτα, inquit, νῆσός ἐστι καὶ πόλις Προκόννησος, καὶ ἑτέρα νῆσος ἐπὶ αὐτῇ Ελαφόννησος. Circa hæc insula est & oppidum Proconnesus: & alia insula portuosa Elaphonnesus. Nam simplici elemento scripsit, etiam Apollonii scholiastes; quod duplicatum est in libris Plinii. Isaacus Vossius tuetur Scylacem, & Plinium ex illo erroris arguit. Joannes vero Harduinus, ut Plinium excuset, utriusque sententiæ conciliationem ex Strabone instituit, qui inter veterem & novam Proconnesum distinxerit lib. XIII, pag. 405. Εἰ δὲ τῷ περὶ τὴν τῶν Περσῶν ἐν Περίπλῳ ἢ περὶ τῶν Προκόννησος ἐστὶ, καὶ ἡ νῦν Προκόννησος πόλιν ἔχουσα, quum a Pario Priapum navigatur, Vetus est Proconnesus, itemque Nova, habens oppidum. Duas igitur hic insulas Proconnesos ponit, sed propinquas & quasi continuas, quarum Vetus desertior sit; Nova habitata & marmoris albi fodinis exercita: sic fieri potuit, ut altera discriminis causa Elaphonnesus, a cervorum multitudine, dicta fuerit. Adjuvat scholiastes Apollonii prædicto loco aliorum etymologiam adferens, καὶ πρότερον οὕσα νῆσος προσεχώρη, quod, quæ prius insula esset, continenti fuerit aggere juncta. Unde Προκόννησος, Prochomnesum scribendam iidem existiment. Sed non continenti Asiæ, verum alteri insulæ adgesto solo conjunctam fuisse, Harduinus interpretatur. Inde factum, ut aliis una, aliis duæ insulæ censeantur. Mela lib. II, cap. VII. In Propontide tantum Proconnesos habitatur. Non negat plures forsitan esse, sed unam tantum dicit habitari.

Laudatur marmoris proventu insula. Strabo dicto loco: ἡ νῦν Προκόννησος πόλιν ἔχουσα καὶ μέγαλλοι μέγα λευκοῦ λίθου σφίδρα ἐπαυοῦμενοι. Nova Proconnesi oppidum habet & magnam lapicidiam albi marmoris valde laudatam. Plinius lib. XXXVI, cap. VI. Halicarnassî Mausoli domus Proconnesio marmore exculta est, latericiis parietibus. Eadem Vitruvius lib. II, cap. VIII. Halicarnassî potentissimi regis Mausoli domus, quum Proconnesio marmore omnia haberet ornata, parietes habet latere structos, qui ad hoc tempus egregiam præstant firmitatem, ita tectoriis operibus expoliti, ut vitri perluciditatem videantur habere. Zosimus lib. II, cap. XXX. Constantinum exornando foro in nova urbe, αἰψίδας μεγάλου Προκοννησίου μεγέθους, fornices maximos marmore Præconesio struxisse memorat.

Supra Proconnesum est Besbicus, parva insula inter Cyzicum & Rhyndaci ostia, seu ante ipsa ostia; sed minus hæc clara est. Strabo lib. XII, pag. 396. de Rhyndaco: ἐκδίδωσιν ἐν τῇ Προποντίδι κατὰ Βίσβικον νῆσον, effunditur in Propontidem juxta Besbicum insulam. Et Stephanus: Βίσβικος, νησίδιον περὶ Κυζίκου, Besbicus parva insula circa Cyzicum. Plinius lib. II, cap. LXXXVIII. inter insulas ponit, quæ olim continenti adhæserint, postea abruptæ fuerint: quod

quod non verius videtur, quam, quæ ibidem addit, exempla Siciliae, Cypri, Euboeae, quarum istam ab Italia, illam a Syria, hanc a Boeotia credit avulsam esse.

Si quæ aliæ insulae Propontidis sunt, & minores & obscuræ omnes sunt, è quibus est illa *Antiochia*, quam Peutingeriana tabula sub ore Bospori, cujus quum nullam antiquiores rationem habeant, ad mediæ ætatis geographiam reservamus. Stephanus, in βίσβικῳ, ex Diogene Cyziceno plures cum Proconneso & Besbico nominat, *Phæben*, *Alonen*, *Physiam*, *Ophioëssan*, *Gonimos*, *Liparas*; sed nominat: præter nomen de illis nihil habet.

Ex Propontide per Hellespontum egressis, circa Trojam multæ parvæ, sed eadem etiam ignobiles dicuntur occurrere, quas Plinius enumerat lib. v, cap. xxxi. *Ante Troada*, inquit, *Ascania*, *Platea* III. *Dein Lamia*, *Plutania* duæ, *Plate*, *Scopelos*, *Gethone*, *Arthodon*, *Cæla*, *Lagusse*, *Didymæ*.

Et major & clarior est TENEDOS, Τένεδοϛ, itidem Trojano agro opposita insula. Virgilius *Aeneid.* lib. II, vers. 21.

Est in conspectu [Trojæ] Tenedos, notissima fama

Insula, dives opum, Priami dum regna manebant.

Strabo lib. XIII, pag. 415. refert, XL stadiis a continente abesse, LXXX ambitu complecti: πόλιν Αἰολίδου, urbem *Aeolicam* habere & templum *Sminthei* *Apollinis*, quod etiam *Homerus* memoraverit. *Iliados* enim A, vers. 38.

Τενίδιό τε ἴφι ἀνάσσει

Σμινθεῦ,

Teneo quoque fortiter imperas Smintheu.

Non ignobilem urbem fuisse, vel nummi probant in ea percussæ cum inscriptione ΤΗΝΕΔΩΝ, *Tenedii*, quales in thesauris antiquitatum supersunt. Urbis nomen idem quod insulae. *Ptolemæus* lib. v, cap. II. πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῳ, Τένεδος ἡστος καὶ πόλις ὁμώνυμος, ad *Hellespontum Tenedos insula & urbs eodem nomine*. Originem ad Τένην, *Tennem* quemdam sive *Tenem* referunt, qui a patre Cygno pulsus, in hanc insulam fato delatus, ejus rex factus, tandem etiam propter virtutes pro deo cultus fuerit. *Diodorus Siculus* sub finem libri v. id exposuit, indeque nomen insulae deduxit, quod vero *Bochartus* lib. I. *Geogr. S.* cap. IX. impugnat, ut, pro more suo, ex Phœnicum lingua nomen adferat. Vetus nomen insulae *Leucophrys* fuisse fertur, ut non solum *Diodorus* ibidem tradit, sed *Lycophron* etiam vers. 346.

Τοῖς εἰς τὴν Λεύκοφρον ἐκπελεκέσι,

Qui ad angustam Leucophryn navigarunt:

ubi scholiastes, λέγει τὴν Τένεδον, de *Tenedo* loquitur. De deo *Tene* *Cicero Verr. III.* de prætoriana cap. XIX. *Tenedo Tenem ipsum*, qui apud *Tenedios sanctissimus deus habetur*, qui urbem illam dicitur condidisse: cujus ex nomine *Tenedus* nominatur; hunc ipsum, inquam, *Tenem*, pulcherrime factum, quem quondam in comitio vidistis, abstulit [Verres] magno cum gemitu civitatis. Et de *Nat. deor.* lib. III, cap. XV. Jam vero in *Græcia* multos habent ex hominibus deos, *Alabandum*, *Alabandi*: *Tenedii*, *Tenem*.

Circa *Tenedum* multæ parvæ sunt insulae, e quibus *Strabo* duas, inter *Tenedum* & *Leæum* sitas, Καλύδνας, *Calydnas* vocari dicit, quamquam id vocabuli etiam aliis tributum novimus. Quæ vero sunt hujus loci, de iis *Lycophron* in *Alexandra* vers. 25.

Ἵπὲρ Καλύδιῳ λευκὰ φάνεσσι πτῖλα,

Ulra Calydnas albas ostendentes alas.

ubi *Tzerza* scholiastes, Καλύδναι ἡστος Τροίας, ἀπὸ τινος Καλύδου, *Calydne insula Troadis*, a *Calydno* quodam ita nominata.

LESBOS INSULA.

LESBOS, sive Lesbus, Λέσβος Græce, Ἰσθμὸς Αἰολίς, ab Acolibus habitata, ut Scylax refert: Tacito lib. VI, cap. III. insula nobilis & amœna: Plinio lib. V, cap. XXXI. clarissima Lesbos, antea adpellata Lasia, Pelasgia, Aegira, Acthiopæ, Macaria: quorum nominum nonnulla Diodorus Siculus lib. V, cap. LXXXII. interpretatur, Pelasgiam a Pelasgis, primis incolis dictam: Macariam a Macareo (Μακαρεὺς recto casu) Jovis nepote, qui habitaverit: Lesbum, a Lesbo, Aeoli nepote, Macarei genero & successore. Straboni lib. XIII. longa est insula, a Sigrio septemtrionali, ad Maliam australe promontorium, stadiis ΙΟΛΧ: circuitus ejus CΙΟΙΟ stadiorum.

Sigrium, Σίγριον Strabonis; Σίγγριον, Singrium Ptolemæi, in extremo septemtrione insulæ Lesbi promontorium est: Malia, Μαλία, τὸ νοτιώτατον ἄκρον, maxime australe promontorium, ut Strabo descripsit. His longitudo insulæ supra indicata continetur. Plinius dicto loco dicit novem oppidis inclutam: sic in MSS. est; in editis octo. Herodotus lib. I, cap. CLI. præter subjugatam a Methymnæis Arisbam, πέντε, quinque urbes, puta liberas, numerat. Scylax quoque tantum quinque recenset, prætermittit Arisba: & Pomponius Mela lib. II, cap. VII. In Troade Lesbos, & in ea quinque olim oppida, Antissa, Pyrrha, Ereffos, Arisba, Mytilene. Certius sane aliquam everfarum præterisset, quam quod nobilem eximiamque Methymnam posthabuit.

De Arisba Herodotus jam dicto loco: ἐν τῇ Λέσβῳ οἰκομένην Ἀρίσβαν ἠνδραπόδισαν Μεθυμνῆσι, in Lesbo habitatam Arisbam Methymnæi sibi subjecerunt. Stephanus in hac voce: ἰτίες ἐν Λέσβῳ, alia [Arisba] in Lesbo, diversa ab illa, quæ in continente est Troadis. Sed, ut Plinius notavit, hæc Arisbe terrarum motu subversa est.

Pyrrha, Πύρρα Græcis, Straboni, Scylaci, Ptolemæo, Stephano: atque sic corrigenda est Thucydidis Πύργος lib. III, pag. 184. quemadmodum ab ipso pag. 193. Πύρρα duplicata littera scriptum est. Hæc quoque, quod Strabo notavit, κατεστραπτὰ, eversa est: προάστειον, suburbium autem habitabatur, instructum portu. Plinius modum interitus definiit. Pyrrha, inquit, hausta est mari. Sita fuit in parte occidua insulæ, centum stadiis a Malia promontorio, ut itidem Strabo observavit. Perierunt quoque Hiera & Agamede, Plinio referente. De altera Stephanus ex Nicolai Damasceni lib. IX, (in Excerpt. Valel. pag. 494.) Ἀγαμέδη τόπος περὶ Πύρραν τῆς Λέσβου, Agamede locus est circa Pyrrham in insula Lesbo. LOCUS quum dicitur, olim desuisse oppidum significatur.

Restat in hoc latere Ereffus sive Eresus: nam ambigue scribitur. Scylax, Strabo, Ptolemæus Ερεσσός, Ereffus, geminata sibilante: Thucydides lib. III, & Stephanus Ἐρεσός, littera simplici, etiam accentu retracto: quos & Latini sic diverse sequuntur, Mela Ereffus scribendo; Plinius Eresus. Ptolemæus inter Pyrrham & Maliam ponit: sed verius Strabo inter Pyrrham & Sigrium. Ab austro enim in septemtrionem progrediens sic de situ scripsit: Ερεσσός ἐστι μετὰ τὴν Πύρραν, ἰδρυταὶ δ' ἐπὶ λόφῳ, καθέκει τε ἐπὶ θάλατταν, Ereffus Pyrrham sequitur, in colle sita & ad mare pertingit. Patria Theophrasti philosophi fuit, qui Aristoteli in schola successit, ut Strabo & Stephanus prodiderunt. Thucydides, ut dixi, ejus meminit lib. III, pag. 184. ἀπὸ πολλῶν ἐπ' Ερεσίου, Eresum profecti sunt: & pag. 193. Paches, dux Atheniensium, τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐρεσσὸν παρεστήσατο, & Pyrrham & Eresum in deditionem redegit.

In orientali latere post promontorium Sigrium fuit Antissa, Ἀντίσσα, Strabonē ita disponente: Ἀντίσσα ἰφίξης ἐστὶ τῇ Σίγγρῳ πόλις ἔχουσα λιμένα. ἔπειτα Μήθυμνα, Antissa urbs est post Sigrium: deinde Methymna. Idem lib. I, pag. 41. refert, esse qui prodant, Antissam olim separatam

insulam fuisse, ita nominatam, quod tum Lesbos *Issa* adpellaretur: post adgeffione maris accrevisse Lesbo. Memorat Thucydides dicto loco, Methymnæos ἐπ' Ἀντισσαν, *adversus Antissam* copias eduxisse. Et Demosthenes adv. Aristocratem pag. 746. tradit, Iphicratem, quum æque focerum suum, Cotyn Thracem, fugeret, quem adjuverat; ac Athenienses, contra quos juverat, timeret; eis Ἀντισσαν οἰκῶν, *Antissam habitatum* venisse. Fatum urbis, quod sub Romanis habuit, exponit Livius lib. XLV, cap. XXXI. *Ad Antissan*, inquit, *in Lesbo insula diruendam, traducendos Methymnam Antissæos, Labeonem miserunt: quod Antenorem, regium præfectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum commeatibus juvissent.* Hoc ita factum esse Plinius prodit lib. V, cap. XXXI. *Antissam*, inquit, *Methymna traxit in seipsam.*

Deinde *Methymna* est, Μήθυμνα Straboni scripta, & Thucydidi, & Ptolemæo, ut verear, ne mendum sit, quum in Periplo Scylacis legitur Μήθυμνα. Patria fuit Arionis fidicinis, quem delphino per mare vectum fabulantur: hunc enim loco & oppido *Methymneum* dixit Gellius lib. XVI, cap. XIX. Multa ejus mentio apud Thucydidem, Lib. III, sub initium: Λίεβος, πλὴν Μήθυμνης, ἀπὸ τῆς ἀπ' Ἀθηναίων, *omnis Lesbus, præter Methymnam, defecit ab Atheniensibus:* & eodem libro pag. 184. Mytilenæi ἐπὶ Μήθυμναν ἐστράτευσαν, *adversus Methymnam exercitum duxerunt.* Vini generosioris ferax fuit Ovidius Art. am. lib. I, vers. 57.

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Hoc est nobile illud Lesbium vinum, quod Aristoteles moriturus, ut Theophrastum commendaret, dicitur Chio prætulisse, sicut Gellius lib. XIII, cap. V. refert. Tam clara autem Methymna fuit, ut tota insula cognomen inde caperet. Iterum Ovidius lib. XI Metamorph. vers. 55.

Et Methymnae potiuntur liore Lesbi.

Hæc est, de qua modo in *Antissa* dictum, Antissæis incolis, urbe illorum ab Romanis diruta, auctam Methymnam, finito II bello Macedonico.

Tandem urbs clarissima Μυτιλήνη, Latine *Mytilene* & *Mytilene*, succedit. Mirum, in plerisque libris, Græcis & Latinis, scribi Μυτιλήνη, *Mytilene* seu *Mitylene*; in nummis vero antiquis constanter Μυτιλήνη, id est *Mytilene*, transpositis vocalibus, quæ sine dubio genuina & antiqua scriptura est. Holstenio teste in gaza Medicea est ΘΕΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ: in alia, ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ ΠΕΡΓ. ΟΜΟΝΟΙΑ. Harduini nummo ΜΥΤΙΑΗΝΗ, & sic in aliis constantissima consensione: nisi forsân utroque modo veteres scripserunt, uti Gruterus pag. 474 a Panvinio inscriptionem ostendit:

C I V I U M R O M A N O R U M

Q U I M I T Y L E N I S N E G O T I A N T U R .

Quod vero locus, ubi exstet inscriptio, non est additus; incertum manet, an recte ac cum cura lapis descriptus sit. Urbs ipsa potens, adfluens, ac inprimis litterarum dedita studiis. Strabo dicto loco: κατισκίναςαι τοῖς πᾶσι καλῶς, *omnium rerum in ea optimus adparatus est.* Horatius lib. I, oda VII. in clarissimis civitatibus numerat,

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen.

Patria ingeniorum fuit, Pittaci; è septem Græcorum sapientibus: Alcæi & Sapphûs, poetarum. Ἀγῶνας, quoque poeticos, sive poetarum certamina, statis temporibus Mytilenenses celebrarunt. Plutarchus Pompejo pag. 641, quum Mytilenis esset, ex bello revertens Mithridatico: τὸν ἀγῶνα τὸν πάτεροι ἐθίστατο τῶν ποιητῶν, ὑπόθεσιν μίαν ἔχοντα τὰς ἐκείνου προέξεις, *institutum patrio more certamen, quod unum habebat argumentum ipsius res gestas, spectavit.* Nec minus philosophiæ ac eloquentiæ ibi studia floruerunt. Ideo M. Marcellus hanc urbem

exsilio suo studiorum causa delegit. Cicero lib. IV, epist. VII. *cogitandum tibi, Rome ne & domi tua, cujusmodi res esset, an Mytilenis aut Rhodi malles vivere.* Et Seneca ad Helviam cap. IX. *Brutus in eo libro, quem de Virtute composuit, ait, se vidisse Marcellum Mytilenis exsulantem, & quantum modo natura hominis pateretur, beatissime viventem, neque umquam bonarum artium cupidiorum, quam illo tempore.* Adversa etiam multa pertulit haec praecleara civitas, non solum Peloponnesio bello ab Atheniensibus, quae fata Thucydides recenset lib. III, & VIII. verum etiam Mithridatico ab Romanis. Vellejus Paternulus lib. II, cap. XVIII. *Rhodiensium fidem Mytilenaeorum perfidia inluminavit, qui M. Aquillium aliosque Mithridati victos tradiderunt.* Accessit pertinacia ex metu poenarum, qua vero in graviores culpas incurrerunt. Epitoma Livii LXXXIX de Sullae rebus: *Mytilena quoque in Asia, quae sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnata dirutaque sunt.* Brevi tamen opportunitate loci surrexerunt, & magis quidem, reddita Pompeii beneficio libertate pristina. Vellejus dicto loco: *quibus [Mytilenaeis] libertas in unius Theophrasti gratiam, postea a Pompejo restituta est.* Id quod a Plutarcho etiam Pompeii Vita comprobatur pag. 641. Confirmata fuit libertas a Caesaribus, & de suo aetate Plinius: *libera Mytilene, annis CIOIO potens.* Auxit Trajanus ornamenta, & nomen suum addidit, quod ex nummo Mediceo elucet, quem summi viri Holstenius & Spanhemius ita descriptum exhibuerunt: ΟΥΔΠΙΑΣ ΤΕΟΥ ΜΥΤΙΑΗΝΗC.

Fuit in Lesbo etiam locus *Hyperdexios* dictus, unde Jovi & Minervae cognomina. Stephanus in hac voce: *ΥΠΕΡΔΕΞΙΟΝ χωρίον Λέσβου, ἐν ᾧ Ζεὺς Ὑπερδῆξ, καὶ Ὑπερδῆξ Ἀθηνᾶ, Hyperdexion, reginacula Lesbi, in qua Juppiter Hyperdexion, & Hyperdextra Minerva.* Eodem teste Nicolaus Damascenus *Ὑπερδῆξις, Hyperdexios* memoravit. Et hactenus de Lesbo insula.

In freto inter Lesbum & Asiam sunt plures insulae parvae, quas alii XX, alii XL numerare dicuntur; vulgo *Ἑκατόνησοι, Hecatonnesi* ab Apolline, qui & *Ἑκατ* vocatur, cui sacrae sunt, adpellatae. Quibus vicina *Πορδουλήνη, Pordoselene*, aut obsceno nomine in honestius mutato, *Poroselene*, *Πορσελήνη*. Haec ex Strabonis lib. XII, pag. 425. ex quo Stephanus *Hecatonnesos* repetiit: *Poroselenen* etiam Plinius lib. V, cap. XXXI. memoravit.

Prope Lesbum sunt etiam tres *Arginussa*, victoria Atheniensium Peloponnesiaco bello notae. Strabo cxx stadiis a Mytilenis abesse tradit dicto libro. *Ἀργινύσαι, inquit, τρεῖς μὲν εἰσὶν ὀμβρῶναι νῆσοι, πλησιάζουσαι δὲ τῇ ἡπείρῳ, περιλαίμεναι δὲ ταῖς Κάναις, Arginussa tres sunt parvae insulae, prope continentem, Canis circumjectae.* Et Diodorus Siculus lib. XIII, cap. xcvi. de duce Atheniensium: *ταῖς καλεσμέναις Ἀργινύσαις νήσοις συμπεριέλαβε τῇ τάξει, Arginussas insulas, ut vocantur, complexus navibus, aciem extendit.* Thucydides lib. VII, pag. 616. *διπλοποιοῦντας ἐν Ἀργινύσαις τῆς ἡπείρου ἐν τῇ ἀντιπείρῳ τῆς Μυτιλήνης, caenaverunt in Arginussis ad continentem, adversus Mytilenen.* Eodem plane modo Xenophon lib. I, *Rer. Graec.* pag. 261. *Gr. οἱ Ἀθηναῖοι διπλοποιοῦμενοι ἐν ταῖς Ἀργινύσαις: αὗται δ' εἰσὶν ἀντίον τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μάλει ἄκρα ἀντίον τῆς Μυτιλήνης, Athenienses in Arginussis coenabant.* Haec [insulae] sitae sunt ante Lesbum in Maleae conspectu, contra Mytilenen. Plinius dicto loco unam *Arginussam* memorat, forsitan illarum maximam. *Arginussa*, inquit, cum oppido. Stephanus quoque unam habet, eamque non *Arginussam*, ut ceteri, sed *Ἀργινύσαν, Argennussam* scribit, quod nihil valet contra tot suffragia. Cicero, qui etiam illius proelii meminit, scripsit geminato sibilo *Arginussae*, lib. I, *Offic.* cap. xxiv. Plures alias addidit Plinius, de quibus post Chium dicturi sumus.

CHIOS clara inter Lesbum & Samum insula, peninsula, in qua Erythrae sunt & Clazomenae, obversa, hodie Scio. Nomen alii a nymphea Chia, alii a *χία*, nive deducunt, ut Plinius notavit & Stephanus. Et *Macrin*, & *Pityusam* aliquando dictam, idem auctor est Plinius. Hic circuitum cxxv m. p. ponit: Strabo 10000 stadiū, quae fere cxi mil-

lia passuum conficiunt. Urbem ejusdem nominis, ambitu xl stadiorum complexam, Strabo in ea memorat, & altissimum montem Περινναίον, *Pelinæum*, & λατόμιοι μαρμαρέου λίθου, *fodinam marmoris*. Plinius quoque: *Montem habet Pellenæum: marmor Chium*. Montem plures memorant. In Περίων Stephanus: ἔστι καὶ Πελλήναϊον, ὅρῳ Χίου, *Est etiam Pellenæus, mons Chii*. Et Dionysius vers. 535.

καὶ Χίῳ ἡλιβάτω Πελλήναϊον ὑπὸ πίλιν.

Et Chios altissimi Pellenæi sub pede.

Juppiter in eo cultus, & inde cognominatus. Hesychius: Περινναῖος ὁ Ζεὺς ἐν Χίῳ, *Pelinæus Juppiter in Chio*. Stephanus hunc montem Cariæ adjudicat, & sub eo *Chium* ponit aliam. ἔστι καὶ, inquit ἰστέον πόλις Καρίας Χίῳ, ὑπὸ τὸ ὅρῳ τὸ Πελλήναϊον ὑπὸ πίλιν, *Est & alia Chios, urbs Caria, ad radices montis Pellinæi*. quæ Dionysii verba sunt, perperam ad Cariam translata: ideo vere Salmasius in Solinum pag. 607, *nugatur Stephanus*. nemo quisquam enim ibi *Chium* aliquam aut montem hujus nominis observavit. Errorem putat inde manasse, quia forte Cares insulam prius tenuerint, quam Iones, pulsus illis, occuparent. nam, ut ipse Stephanus tradidit, Χίῳ ἐπιφανιστάτη ἡστῶ Ιωνῶν, ἔχουσα καὶ πόλιν ὁμωνύμου, *Chios clarissima insula Ionum est, urbem habens eodem nomine*. Et Mela lib. II, cap. VII. *In Ionia Chios, Samos*.

Vini quoque præstantissimi ferax Chios, ut supra in Lesbi *Methymna* ex Gellio ostendimus: præcipue in ea laudatur locus *Ariusæ*, vel *Arusisæ*, gignens vinum præ ceteris generosum. Strabo lib. XIV, pag. 444. de Chio: Αρειουσίαν χωρὴν εἶναι ἀριστον φέρουσα, *Ariusius ager, vinum optimum ferens*. Virgilio ecloga VII, vers. 71. laudata *Arusisæ vina*. Et Plinius lib. XIV, cap. VII. de vinis transmarinis: *in summa gloria fuerunt Thajium & Chium: ex Chio, quod Arusium vocant*. Silius Italicus lib. VII, vers. 210.

- - - *ambrosius Arusisæ pocula succis.*

Alius mons & locus insulæ *Phanæus* celebratur ob eandem vini præstantiam a Virgilio Georg. II, vers. 98. Ptolemæo est Φανία ἀκρῶν, *Phanæa promontorium* in Chio: Livio *Phanæ* portus Chiorum lib. xxxvi, cap. xliii. & promontorium, lib. xliv, cap. xxviii. Stephano Φανία ἀκρωτήριον τῆς Χίου.

Minores insulæ circumjacent Chium, quas Plinius recenset lib. v, cap. xxxi. *Finitime sunt*, inquit, *Thallusæ*, quam alii *Daphnussæ* scribunt: *Oenussæ*, *Elaphitis*, *Eurynassæ*, *Arginussæ* cum oppido. De *Arginussæ* supra dictum: ex ceteris sola *Oenussæ* nobilior, quas alii *Oenussæ* five *Oenussas* pluraliter vocant. Thucydides lib. viii, pag. 564. ἔκ τινος Οἰνυσσῶν τῶν πρὸς Χίου ἡσίων, & ex *Oenussis insulis Chio præjacentibus*. Etiam Herodotus lib. I, cap. clxv. plurativo numero τὰς ἡσίου τὰς Οἰνυσσῶν καλεσµέναις, *insulas, quæ Oenussæ dicantur*, vocat, & Chiorum fuisse tradit, qui licitantibus Phocæensibus noluerint vendere. Horum auctoritatem præferendam ducimus Byzantium Stephano, qui quidem etiam plurali numero *Oenussas* dicit, ut unam autem describit: Οἰνυσσῶν, ἡστῶ τῇ Χίῳ προσεχέσθαι, *Oenussæ sunt insula Chio adjacens*. Ceteræ sunt obscuræ & ignobiles. Inter Teon & Lebedum Straboni est insula Ασπίς, *Aspis*, lib. xiv, pag. 443.

Circa Ephesum Plinius ponit insulas, quæ *Pisistrati* vocentur. *Jam hæc*, inquit, *circa Ephesum, & quæ Pisistrati vocantur: Anthina, Myonnesos, Diarrhænsæ*. In utraque oppida intercidere. Myonnesum vero Strabo continenti adjungit in peninsula, lib. xiv, pag. 443. His magno numero alias subjunxit, quarum multæ forsan in Hecatonnesis supra expositis, quæ etiam Harduini sententia est, continentur. Cujusmodi sunt *Halone, Lepria, Bolbula, Phana, Priapos, Melane, Sidussa, Pela, Drymusa, Anydros, Sycussa, Marabusæ*, & aliæ ignobiles. Sed Stephano *Sidussa* urbs continentis est Ionæ. Thucydides quidem lib. viii, pag.

pag. 564. cum insulis conjungit, ἐκ τῆς Οἰνυφίας τῶν πρὸς Χίῳ ἴσους, καὶ ἐκ Σιδύσσης καὶ ἐκ Πτελεῦ, ex Oenussis ante Chium insulis, & ex Sidussa, & ex Pteleo; sed exinde minus certum, insulam an litoralem urbem intelligat. Ibidem & Phanas memorat. ἐν Φαναίῃς, inquit; αὐτῆς ἄλλη μάχη ἐπικύηται, ad Phanas iterum alio praelio vicerunt. Straboni autem Φάνας, Phana, portus insulae Chii. Idem Livius sensit lib. xxxvi, cap. xliii. ab Delo, inquit, Phanas portum Chiorum, in Aegaeum versum, petunt. Insulas Pelam & Marathusiam, quæ etiam in illis Plinianis sunt, mox in Drymusa explicamus.

DRYMUSA insula prope Clazomenas. Clazomeniis enim Romani, Antiochi victores, donaverunt. Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. Clazomeniis, super immunitatem, & Drymusiam insulam dono dederunt. Thucydides lib. viii, pag. 569. αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατὰ τὴν ἐπικυμῶναι τῆς Κλαζομενῶν ἴσους, Μαργιδύσσης, καὶ Πήλην, καὶ Δρυμύσσης, cetera autem navies adpleverunt ad insulas Clazomenis objacentes, Marathusiam, & Pelam, & Drymussiam. Sic enim Thucydides ex Stephano, qui testimonio ejus usus est, corrigatur, ubi vulgo Δρυμύσσης adhuc lectum fuerat. Et Polybius Excerpt. Legat. xxxvi. Δρυμύσσης in eodem argumento, quod modo ex Livio cognoscebamur, adpellavit. Sic & Pela & Marathusa situm cognovimus, Thucydide auctore: ceteras Plinii, ut obscuras, præterimus.

SAMOS sequitur, non minus clara, quam Chios, insula, Epheso, urbi illustrissimæ objecta. Thucydides lib. viii, pag. 599. διέκειτο ὀλίγον ἢ Σάμου τῆς ἡπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην, distat Samus exiguo intervallo a continente, qua spectat Mycalen. Strabo lib. xiv, pag. 438. dicit, Posidium Sami promontorium & oppositam in Asia Mycalen, fretum ἰστακιδίου, septem stadiorum interfluere. Plinius lib. v, cap. xxxi. Ionia ora habet Samon liberam, circum octoginta septem M. P. aut, ut Isidorus, centum. Partheniam primum adpellatam Aristoteles tradit; postea Dryusiam; deinde Anthemusiam. Aristocritus adjicit Melamphyllum; dein Cyparissiam: alii Parthenoarum, Stephanen. Strabo quoque refert quædam antiqua nomina, quum Cares insulam tenerent, quæ sunt Parthenias, (Παρθενιάς, αἶδον) Anthemus, post, Melamphylos, tandem Samos. Promontorium, quod Ἀμπέλιον, Ampelus dicitur, Icariam spectat, vicinam insulam. Urbem Samos insula habet eodem, quo illa, nomine. Ptolemæus lib. v, cap. ii.

Τὸ Ποσίδιον,

Posidium,

Σάμου ἡ πόλις.

Sami urbs

Ἀμπέλιον ἄκρον.

Ampelos promontorium.

Et Horatius lib. i, epistola xi ineunte:

Quid concinna Samos? quid Cræsi regia Sardis?

Celebris etiam in hac insula Junonis cultus & templum cum famosa asylo. Notum illud Aeneidos principio, de Carthagine:

Quam Juno fertur terris magis omnibus unam

Posthabita coluisse Samo.

Strabo τὸ Ἡγεῖον ἀρχαῖον ἱερόν, Heraum, id est Junonium, vetus templum memorat. Tacitus annali iv, cap. xiv. Is quoque annus legationes Græcarum civitatum habuit, Samiis Junonis, Cois Aesculapii delubro vetustum asyli jus ut firmaretur, petentibus. Flumina Plinius in Samo Imbrasum, Chesium, Iberren nominat: Strabo quoque Ἰμβρασιὸν ποταμὸν, Imbrasum fluvium. Inde dearum, Junonis & Dianæ, cognomina. Apollonius Argon. lib. i, vers. 187.

--- Ἰμβρασιὸς ἵδρον Ἡγης.

Imbrasia sedes Junonis. Et Callimachus in Dianam vers. 228.

Χιωνίης, Ἰμβρασίη, πρῶτόθεν,

(B) 3.

Che

Chesias, Imbrasia, prime sedis dea: quamquam Scholiaſtes Callimachi Χέσιον ἀκρωτήριον τῆς Σάμου, *Chesium promontorium Sami*, non fluvium, interpretatur. Auger laudem insulæ alumnus Pythagoras, qui, patria ab tyrannis oppressa, in Italiam libertatis causa secessit. Vini proventu minus felix Samus est, quod Strabo miratur, quum circumjacentes generosum omnes ferant; τ' ἄλλα ἰσθαίμωνι, ceteris cunctis abundat. Cum primis *Samia vasa* in fictilibus laudantur. Plinius xxxv, cap. xii. *Major pars hominum terrenis utitur vasis. Samia etiamnum in esculentis laudantur.*

Ante Samum parva insula *Narthecis* est. Strabo in Samo: πρόκειται αὐτοῦ νοτίῳ ἢ Ναρθηκίς, ante ipsum [Sami promontorium Nasidium] jacet parva insula *Narthecis*. Et tres insulæ *Trogilia* circa Samum sunt. Plinius dicto loco: *Ionæ ora habet vicinas Mycale Trogilias tres, Pylon, Argennon, Sandalion*. Nomen commune habent a promontorio *Trogilio*, cujus Strabo meminit, ejusque situm ita describit: ἡ Τρωγίλιος ἄκρη πρόπτες τῆς Μυκάλης, *Trogilium promontorium est pes prominens* [montis & saltus] *Mycales*. De Lucæ *Trogyllo* Act. xx, 15. infra in continente Ionæ dicemus.

Samo proxima *ICARIA* five *ICAROS*, a qua nomen est *Icario mari*: ipsa nomen ab Icaro habet, Dædali filio, quem fugæ patris ex Creta comitem, quum alæ propinquo sole liquefcerent, in hoc mare decidisse, in fabulis est. Strabo, Ptolemæus, Mela *Ικαρία*, *Icariam*, quatuor syllabis vocant: aliis est *Ἰκαρος*, *Icarus*, syllabis tribus. Thucydides lib. i i i, pag. 190. προσμύξαντες τῇ Ἰκαρίῳ καὶ Μυκόνῳ, adpellenes ad *Icarum & Myconum insulas*. Scylax Periplo pag. 130. ἀπὸ Ἰκαρο πλεῖς εἰς Σάμον προσελθίδι, ab Icaro in Samum navigatio antemeridiana. Plinius lib. iv, cap. xii. in Sporadibus: *Icarus, quæ mari nomen dedit, tantumdem ipsa in longitudinem patens, cum oppidis duobus, tertio amisso: ante vocata Doliche, & Macris, & Ichthyoeffa*. Europæ videtur adjudicare: at ipse lib. v, cap. xxxi. *Ionæ ora habet Icaron*. Et Strabo & Ptolemæus scribunt in Asia, ubi est. Ambitus insulæ secundum Strabonem est ccc stadiorum: longitudo secundum Plinium lib. iv, cap. xii. decem & septem m. p. Quare castigandus est Scylax, qui dicto loco per ccc stadia definit *μῆκος*, longitudinem. non *μῆκος*, sed *πλάτος*, cum Strabone scribendum erat. Ceterum de numero oppidorum convenit, & Scylax quoque pag. 50. dicit: *Ἰκαρος διπόλις, Icarus duo oppida habet*. Strabo *πολισμᾶτια*, oppidula vocat, quorum alteri sit nomen οἰνόη, Oenoe, alteri, Δρακόνει, *Draconum*, uti etiam promontorium, cui subjacet, vocabatur *Draconum*, Samo obversum, a qua octoginta abest stadiis. Sic olim fuerat: Strabonis ætate deserta insula. Lib. x, sub finem: ἡ μὲν Ἰκαρία ἔρημος ἐστὶ, νομάς δ' ἔχει, καὶ χεῖρται αὐταῖς Σάμοις, *Icaria* [nunc] *deserta est: pascua vero habet, quibus Samii utuntur*. Fuit præterea Dianæ templum in insula, cui Ταυροπόλιον, *Tauropolium* nomen: ipsa ἀλίμων, quidem, sive capaci portu; ὑπόρμος vero habet, & πρόσρμον, minores stationes navium, & adpellendi commodum locum. Hæc ex Strabone. Mare circumfluum *Icarium* vocatur. Ovidius IV Fastor. vers. 565.

Hinc init *Aegeum*, quo Cycladas adspicit omnes,

Ioniumque rapax, Icariumque legit.

Et Horatius lib. i Carm. oda i.

Luctantem Icaris fluctibus Africum

Mercator metuens, otium & oppidi

Laudat rura sui.

PATMOS, five *PATHMOS*, in Sporadibus numeratur a Plinio lib. iv, cap. xii. *Patmos*, inquit, circuitu triginta m. p. Strabo sub finem libri x, ἐν αὐτῇ καὶ αὐτῇ, καὶ Σάμῳ, καὶ Κῶς, καὶ αἱ αὖτις λιχθῆσαι Κορυσσῆαι, καὶ Πάτμος καὶ Λέρος, in quo [Icario mari] & ipsa [Icaria] sita est, & *Samos*, & *Cos*, ac modo dictæ *Corassie*, & *Patmus*, & *Lerus*. Eustathius, quamquam

& hic Christianus, Theſſalonicenſis epiſcopus, rerum tamen profanarum ſcriptor, ad Dionyſii verſ. 530 τῶν Σποράδων ἐς καὶ Πάτμου περιὰ τὸ Ἰκάρειον πέραν, ex Sporadibus eſt etiam Patmos in Icario pelago. præter hos vix aliquid in profanis monumentis de hac inſula invenimus, quæ ſolo ſancti Joannis exſilio & apocalypſi eſt clarior facta. Is de ſe cap. 1. ſcripſit: ἐγὼ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλεομένη Πάτμῳ, Ego eram in inſula, quæ Patmus vocatur. Et Euſebius lib. III Hiſt. eccl. cap. XVIII. de Joanne, Πάτμου οἰκίῳ καταδικαστῆναι, in inſulam Patmum relegatum fuiſſe. Sic Græci omnes per τ Πάτμου ſcribunt, nemo, quod ſciamus, per θ: an vero genuina illa ſcriptura ſit, dubitant eruditi viri; immo quidam negant, inducī uno Severi nummo, quem Carolus Patinus pag. 285. inſcriptum reſert ΕΝ ΠΑΘΜΩΔΑ, quod legunt ἐν Πάτμῳ, recis ſextremis litteris, tamquam aliud ſignificantibus: nec vero tollunt omne dubium, quia ratio inſcribendi nummos a populo aut loco ubique alia obſervatur, quam per ἐν præpoſitionem.

Adjacet LEROS, Λέρος, parva inſula, quam modo ex Strabonis verbis cognovimus. Memorat Plinius lib. IV, cap. XII. in Sporadibus. Et lib. V, cap. XXXI. In Carie ora, quæ vocantur Argia, numero viginti: & Hyetuffa, Lepſia, Leros. Et rurfus Strabo lib. XIV, pag. 437. Anaximenem Lampſacenum ſcripſiſſe reſert, ὅτι καὶ Ἰκαρον τὴν νῆσον καὶ Λέρον Μιλήσιοι συνέκτισαν, Icarum inſulam & Lerum Mileſiorum eſſe colonias. Apud Herodotum, lib. V, extremo, Hecataeus bello Perſico conſilium dat, ſi Mileto ejicerentur, ἐν Λέρῳ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον, munimentum in Lero inſula edificaturum eſſe.

Supra Miletum, ὑπὲρ Μίλητον, ut ait Byzantius Stephanus, ſita eſt inſula Φαρμακῦσα, Pharmacuſa, in qua Attalum occiſum reſert. Nobilior facta, quum ad eam Julius Cæſar adoleſcens a piratis caperetur. Suetonius cap. IV. circa Pharmacuſam inſulam a prædonibus capius eſt. Eadem Plutarchus ſub initium Vitæ: ἀλίσκῃα περιὰ τὴν Φαρμακοῦſαν νῆσον ὑπὸ πειρατῶν, capitur circa Pharmacuſam inſulam a piratis. Memorat & Plinius lib. IV, cap. XII. in inſulis inter Cretam & Aſiam poſitis.

Propior Mileto, ſeu ante ipſam urbem, eſt inſula LADE, pluribus commemorata. Herodotus lib. VI, cap. VII. ἡ Λαδὴ ἐστὶ νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίῳ κειμένη, Lade eſt inſula parva, ſupra urbem Mileſiorum ſita. Thucydides lib. VIII, pag. 561. Athenienſes, quum a Mileſiis non reciperentur, ἐν Λαδῇ τῇ ἐπικειμένη νήσῳ ἐφώρουν, in Ladam, obſidentem [urbi Mileto] impetum fecerunt. Strabo lib. XIV, pag. 437. de Mileto: πρόκειται ἡ Λαδὴ νῆσος πλησίον, ante urbem Lade inſula in propinquo ſita eſt. Et Pauſanias Attic. cap. XXXV. ἐστὶ τοῖς Μιλησίοις πρὸ τῆς πόλεως Λαδὴ νῆσος, ἀπὲρρώμοι δὲ ἀπ' αὐτῆς νηΐδες, Mileſiorum ante urbem eſt inſula Lada, a qua parvæ aliæ quaſi abruptæ ſunt, quas Strabo prædonum ὑφώρους, ſtationes dicit habere. Arrianus Exped. Alex. lib. I, pag. 52. ἐν τῇ νήσῳ τῇ Λαδῇ. καὶ ταὶ δὲ αὐτὴ ἐπὶ τῇ Μιλήτῳ, in inſula Lada: imminet autem hæc Mileto. Et Plinius lib. V, cap. XXXI. Ionia ora habet Ladem, quæ prius Late vocabatur, atque inter ignobiles aliquot, duas Camelidas, Mileto vicinas. Stephanus vocat νῆσον Αἰολίδος, Aiolidis inſulam: ſed Ioniam fuiſſe, vero eſt ſimilius. Idem gentile Λαδῆος, Ladæus format, quod illuſtriſſimus vir Ez. Spanhemius ex vetere nummo, ΛΑΔΕΩΝ inſcripto, oſtendit eſſe Λαδῆος.

Inter Laden & Patmum eſt Minyia Ptolemæi: cujus Græca quidam (in quibus & Agathodæmon eſt) minus intellexerunt, hanc, & plures alias, pro oppidis unius Amorgi inſulæ habentes. Nam in Myrtoo mari (quod ſecus ac Strabo in ora nominat Ptolemæus, ut lib. II, cap. XIV. oſtendimus) ſunt Ptolemæο νῆσοι, inſulæ hoc ordine:

Ἀμύργου πόλις,
Ἀρκεσίνη,
Βελγιάλις,

Amorgus cum oppido:
Arceſine,
Belgialis,

Μινυία,

Μινυία,

Minyia,

Κῶ ἡ πόλις

Cos cum urbe,

Ἀστυπαλαία ἡ πόλις,

Astypalaea cum urbe.

Quis non videt, quæ inter Amorgum & Con interponuntur, separatas insulas, sed sine oppidis esse, non autem oppida Amorgi unius?

CARYANDA quoque est insula inter Myndum & Bargyliam sita, ut recte Strabo observavit lib. XIV, pag. 452. licet mendose ei adjectum sit, in continentis λίμνη, lacu esse positam. In sinu enim maris, qui inter dictas urbes excurrit, sita est. Ipse Caryandensis Scylax pag. 91. inter insulas marinas posuit: Καλυμνα ἡ πόλις, Καρυάνδα ἡ πόλις καὶ λιμὴν, οὗτοι Κᾶρες. ἡ πόλις Κῶς καὶ πόλις καὶ λιμὴν κλειστός. *Calymna insula, Caryanda insula & oppidum & portus; Cares incolæ: insula Cos & urbs cum portu clauso.* Et Plinius lib. V, cap. XXXI. de insulis ante Asiam, post Nisyron: *Hinc Caryanda cum oppido.* Strabonis ergo λίμνη, lacus, vox pravata est, & λιμὴν, portus cum Scylace in locum ejus subficiendum: quod etiam Abr. Berkelio ad Steph. in hac voce visum est.

Cos, Κῶς, clara in primis insula. Plinius lib. V, cap. XXXI. *Nobilissima in eo sinu Cos, ab Halicarnasso quindecim M. P. distans, circuitu centum: ut plures existimant, Merope vocata: Cea, ut Staphylus: Meropis, ut Dionysius: dein Nymphaea.* Stephanus plura nomina addit, Κερὶς, Caris: item Κῶς, Κῶς, Κῶς & Κῶς: primo loco autem ἡ Μεροπὶς, Meropis posita, quod nomen modo, Plinio auctore, percepimus. Hinc, est, quod Thucydides utrumque nomen conjunxit lib. VIII, pag. 574. ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παρὰ πύλῳ ἀποβάς, in Con Meropidem, quum praternavigaret, descendens. Ad quem locum hoc scholion adpositum est: τὴν Μεροπίδα περιττῶς προσέθηκεν. ὃ γὰρ ἐστὶ καὶ ἄλλη, ἀλλὰ μόνῃ αὐτῇ. Vocem Meropidem supersue adjecit: non enim alia etiam [Cos] est, sed hac est sola. At Stephanus etiam Aegypti quamdam urbem narrat, quæ hoc nomine Κῶς, Cos, adpelletur: alii Κερὶς, non Κῶς, illam Aegyptiam dicendam, ex eodem Stephano in Κερὶς, Hecataei auctoritate uso, conjiciunt. Urbem habuit Cos insula, quæ Straboni prius dicta fertur *Astypalaea*, deinde communi cum insula vocabulo Κῶς, Cos. Olim ἀτίχης, sine muro fuit, ut Thucydides dicto loco refert: postea idem extremo lib. VIII de Alcibiade tradit, καὶ Κῶν ἐτίχισεν, etiam Con muro cinxit. Antiqua in primis urbs, ab Homero etiam laudata. Catalogo vers. 184.

Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν,

Et Con Eurypyli urbem.

Et alia forma Iliad. 2 vers. 255. ac O vers. 28.

Καὶ μιν ἵππῃσι Κῶν δ' ἐναλισμένην ἀπίνικας,

Et ipsum postea Coon bene habitatam asportasti.

Scylax: ἡ πόλις Κῶς, καὶ πόλις, καὶ λιμὴν κλειστός, *Insula Cos, & urbs, & portus clausus.* Pomponius Mela lib. II, cap. VII. de insulis: *In Caria Cos: in Lycia Rhodos.* Urbs (quod Strabo lib. XIV adnotavit) non magna, sed κάλλιστα πασῶν συνωκισμένη, optime condita: insula vero ἑκαρπὴ πᾶσα, οἷον δὲ αἰείση, tota quidem frugifera, optima autem generosi vini proventu, ut Chios & Lesbos, quibuscum Strabo comparat. Clarissimi alumnorum Hippocrates & Apelles, uterque artis princeps suæ. De Hippocrate Strabo XIV, pag. 452. de Apelle Plinius XXXV, cap. X. Ovidius III de Arte A. vers. 401. Et Aesculapii templum in suburbio nobilissimum, & donariis opulentum fuit, quod itidem Strabo ibidem descripsit. Etiam vestes Coe, tum tenuitate tum colore fuerunt laudatæ. Horatius lib. IV, oda XII in Lycen:

Nec Coe referunt jam tibi purpureæ
Nec clari lapides tempora.

Et

Et Propertius lib. I, elegia II.

Et tennes Coa veste movere sinus.

ac lib. IV, elegia II. *Indue me Cois.* Et Tibullus lib. II, elegia IV. *Coa puellis Vestis.* Et eodem libro elegia VI, vers. 35.

Illā gerat vestes tennes, quas femina Coa

Texnit, auratas disposuitque vias.

Ab Co vel Coa insula abruptam quidam crediderunt esse *Nisyron*, insulam aliam, antea *Porphyry* dictam. Strabo lib. X extremo: *Θασι τὴν Νίσυρον ἀπὸ Δραυοῦμα ἰσχυρὰ τῆς Κῆ, ἄντι Νίσυρον fragmentum esse insula Co.* Et Plinius lib. V, cap. XXXI. *Nisyron abruptam illi [Co] putant, quae Porphyris antea dicta est.* Sed LX prope stadiis a Co diremta illa est, *Telon* versus sita, quae ad *Carpathum* inclinat; uti etiam *Casos*: de quibus quemadmodum etiam de *Chalce* sive *Chalcia*, quae inter *Rhodium* & *Telon* est, quum in Europæ *Aegæo*, Strabone invitante, dictum sit, & jam nobis, & deinceps post *Carpatham*, licebit esse brevioribus. Vide interim supra lib. II, cap. XIV. pag. 1278. seq.

CARPATHUS per se non est tam memorabilis, quam mare, quod ab illa *Carpathium* nominatur. Plinius lib. V, cap. XXXI *Rhodiurum insula: Carpathus, quae mari nomen dedit: Casos, Achne olim: Nisyros, distans ab Cnido XII millia IO, Porphyris antea dicta: & eodem tractu media inter Rhodium Cnidumque Syme.* Strabo lib. X extr. *Κάρπαθος, ἢ Κερπάθος ἔστιν Ὀμνηθ, Carpathus, quam Homerus Crapathum dixit, metri haud dubie caussa.* Verba sunt in navium catalogo vers. 183

Οἱ δ' ἄρα Νίσυρον τ' εἶχον, Κερπάθον τε, Κασόν τε,

Qui vero Nisyrum colebant, Crapathumque, & Casum.

Addit Strabo, *τετρεπόλις ὑπὸ ἑξ, quatuor oppida habuit, quorum vni nomen fuerit Nisyros, commune cum insula vicina: Scylax autem pag. 93 Κάρπαθος, αὐτὴ τετρεπόλις, Carpathus tria habet oppida.* Ptolemæus tantum unam urbem memorat *Ποσειδίου* nomine, hoc est *Posidium* sive *Neptunium*; & duo promontoria *Thoanteum* & *Ephialtium*. Ambitus insulae secundum Strabonem est CC stadiorum: longitudo c secundum Scylacem Periplo extremo: distantia ab Rhodo itidem c stadia. Incolæ *Carpathii*; Golzii nummo ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ. Hodie hæc insula vocatur *Scarpanto*. De mari *Carpathio* plures auctores. Horatius lib. I, od. XXXV.

Quicumque Bithyna laceffit

Carpathium pelagus carina.

Ovidius lib. II, Amor. elegia VIII.

Carpathium tepidos per mare ferre notos.

Et Propertius lib. II, elegia V.

Non ita Carpathiæ variant aquilonibus undæ.

Et Juvenalis satyra XI V, vers. 277.

- - - veniet classis quocumque vocarit

Spes lucri: nec Carpathium Gæculaue tantum

Aequora transiliet.

CASUS a Carpatho abest LXX stadiis: habet urbem ejusdem nominis, ut Strabo & Ptolemæus tradunt: cetera supra ex Homero & Plinio prædicta. Circumjacent plures parvæ, *Κασίων ἡσσοὶ καλούμεναι, quæ Casiorum insulae*, ut Strabo lib. X extremo ait, vocantur. *SYME, Σύμη*, insula inter *Cnidum* & *Loryma*, secundum Strabonem lib. XI V, pag. 451. quo loco & Ptolemæus posuit. Plinius laxior, ut in *Carpathio* jam vidimus, inter *Rhodium* & *Cnidum* eam constituens. Memorat etiam Scylax in *Caria*. Et Thucydides lib. V I I I, pag. 575 *ἡ φυλακὴ τῶν Χαρμίνων περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ρόδον ἢν, Charmino custodia [maris] circa*

Symen & Chalcen & Rhodium commissa erat. Et mox : *τρόπαιος ἐν τῇ Σύμῃ ἐστάτης πάλιν ἐς τὴν Κνίδος καθωρμίσαντο, tropaeos in Syma erecto, rursus Cnidum redierunt.* Et Herodotus lib. i, cap. CLXXIV ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ρόδον θαλάσσια, *mare, quod circa Symen & Rhodium est.* Quam vero *Χάλκη, Chalcen* insulam vocat Thucydides, etiam Plinio est *Chalcelib*, v, cap. xxxi, ubi *Chalcia cum oppido* memoratur : alibi, lib. iv, cap. xii, idem *Chalcia* scripsit, quemadmodum etiam Strabo lib. x extremo in *Sporadibus* : *Ἀστυράκεια, καὶ Τήλος, καὶ Χαλκία, Astypalea, & Telos, & Chalcia.* *TELOS* autem, ut Herodotus lib. vii, cap. cliiii observat ἐπὶ Τελοπίων κυμένῳ, *Triopio* objacet. Plinius lib. iv, cap. xii *Telos unguento nobilis*, a *Callimacho Agathissa* adpellata. *ARCONNESUS* insula ante *Halicarnassum*. Strabo lib. xiv, pag. 451 de *Halicarnasso* : *πρόκειται αὐτῆς ἡ Ἀρκόννησος, sita ante illam Arconnesus.* Plinius lib. v, cap. xxxi *In Arconneso oppidum Ceramus.* Si fuit *Ceramus* in insula, utique alia fuit a *Ceramo*, quam in continente Strabo & Ptolemæus ponunt. Ille *πολίχριος ὑπὲρ θαλάττης, oppidulum super mare* vocat : hic lib. v, cap. ii in *Doride* hunc ordinem servat :

Ἀλικαρνασσός,

Halicarnassus,

Κέρως,

Ceramus.

Κνίδος πόλις καὶ ἄκρον,

Cnidus urbs & promontorium.

Ab hac igitur *Ceramicus sinus* cognominatur, non ab illa, si qua fuit, insula. Scylax in *Caria* : *κατὰ ταῦτα Κερμαϊκὸς κόλπος τῆς Καρίας, juxta hæc [Halycarnassum, Calymnam, Caryandam & Con] est Ceramicus sinus Caria.* Mela lib. i, cap. xvi. *Cnidus in cornu peninsula, interque eam & Ceramicum sinum in recessu posita Euthane.* Tum pergit de *Halicarnasso* loqui. Ex quo adparet, *Ceramicum sinum* esse ante *Con* insulam, ipsumque, in cujus extremitate sita urbs *Halicarnassus* est. Quod contra *Isaacum Vossium* notare decet, qui ad *Dionysium* : *Cave, inquit, putes, Con insulam vicinam huic sinui. Rhodo enim proximus sinus Ceramicus : Coos Triopio.* Nos vero *Ptolemæum* & *Melam* & ipsum *Strabonem* sequimur, qui dicto loco ait : *κατὰ Κνίδος Κέρως καὶ Βάργασα, πολίχρια ὑπὲρ θαλάττης, post Cnidon est Ceramus & Bargaſa, oppidula supra mare.*

In hoc *Ceramico sinu* plures *Plinius* enumerat insulas, sed plerasque obscuras. *Non procul, inquit, ab Halicarnasso Pidosus. In Ceramico autem sinu Priaponesos, Hipponesos, Psyra, Mya, Lampsemendus, Passala, Crusä, Pyrrhe, Sepiussa, Melano.* Ex his *Hipponesius* *Stephano* est *πόλις Καρίας, urbs Carie* nulla habita insulæ mentione : *Psyra, ἑξὺς eidem Stephano ἵστος μικρῶ, πλησίον Χίου, parva insula prope Chium*, cujus & *Homerus* nomine *Ψυχῆς* meminerit *Odyss. r, vers. 171*, quæ si ibi est, satis longe a sinu abest *Ceramico*. Puto autem, definisse *chorographum* ita illius sedem, quia proximis, quæ sequuntur, verbis de *Chio* & *Mimante* agit. *Pyrrha* *Ptolemæo* est oppidum *Cariæ* prope *Mæandrum*, seu inter ostia ejus & *Heraclæam*. *Passala, Πάσσαλα, Stephano* est *Μολασσίων ἐπίγειον, Mylassensium navale.* Cetera ignorantur.

RHODUS INSULA.

De Rhodo *Plinius* præclare lib. v, cap. xxxi. *Pulcherrima & libera Rhodus circuitu cxxv m passuum, aut si potius Isidoro credimus, ciii. Habitata urbibus Lindo, Camiro, Falyſo; nunc Rhodo. - - Vocata est antea Ophiussa, Asteria, Aethria, Trinacria, Corymbia, Pœceſſa, Atabyria ab rege : deinde Macaria & Oloessa.* *Pomponius Mela* lib. ii, cap. vii ita : *In Ionia Chios & Samos, in Caria Cos; in Lycia Rhodos. In illis singula sunt iisdem nominibus urbes : in Rhodo tres quondam erant, Lyndos, Camiros, Falyſos. Hæ etiam solæ a Ptolemæo in hac insula numerantur, Κέρμιος, Λύδος, Ἰλυσσός, Camirus, Lindus, Falyſſus, quas mæ-*

le Ptolemæus; recte Strabo ita ordinat, ut *Lindus* in orientali latere sit, sed in austrum vergat, respiciatque Alexandream: *Camirus* sedeat in plaga occidentali: septemtrionem teneat *Falsus*, ut vero non ultra LXXX stadia a nova Rhodiorum urbe recedat.

Originem harum urbium Diodorus Siculus ostendit lib. IV, cap. LX. Tlepolemmum, Herculis filium, τρεῖς ἐν αὐτῇ [Ρόδῳ] καταστήσας πόλεις, Λίνδον, Ἰαλυσον, Κάμειρον, tres in Rhodo condidisse urbes, *Lindum*, *Felysum*, *Camirum*: qui, constitutis illis, cum Agamemnone adversus Trojam projectus sit. Alii Heliadas, ut Strabo refert lib. XIV, pag. 450. condidisse tradunt, Homericō utentes versu catalog. 163.

Λίνδον, Ἰαλυσον τε, καὶ ἀργυρόν τε Κάμειρον,

Lindum, Felysumque, & splendidam Camirum.

Heliades autem, Ἡλιάδης, dicuntur Solis nepotes, *Falsus*, *Camirus*, *Lindus*, singuli auctores suarum urbium, conditoris nomen referentium. Vide Cicer. lib. III, de Nat. deor. cap. XXI, & ibi VCL, Jac. Gronovium interpretantem; & Pindarum Olymp. VII, vers. 133.

Hæc vero urbes exhaustit, ut decreverent, urbs nova ad promontorium in orientem versum, quæ commune insulæ sibi nomen Ῥόδος, *Rhodus* vindicavit, exculta & bonis legibus instituta, iisque decorata ornamentis, ut vix, quæ cum illa conferretur, haberet. Strabo dicto loco: ἡ γὰρ πόλις ἐκτίθη κατὰ τὰ Πελοποννησιακὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτέκτονος, ὡς φασίν, ἐφ' οὗ καὶ ὁ Περικλῆς, nova urbs [Rhodus] condita est circa Peloponnesiacum bellum, ab eodem architecto, ut ajunt, a quo etiam conditus Peræus fuit. Addit, prius Lindios, & Camirenses, & Jalyfios καὶ αὐτοὺς ἐπολιτεύοντο, quosque propriam rempublicam habuisse: μετὰ ταῦτα δὲ συνῆλθον ἅπαντες εἰς τὴν Ῥόδον, postea vero omnes in urbem Rhodum coivisse.

Ut de *Lindo* incipiamus, ejus situm supra ex Strabone ostendimus, in austrum ab urbe Rhodo inclinare ita, ut ex Rhodo Lindum navigantibus, insula Rhodus a dextra sit. Hæc præ ceteris se conservavit, ne omnis ab nova urbe exhauriretur. Eustathius in Dionysii perieges. vers. 505. ἡ Λίνδος καὶ μέχρι γὰρ περιεδομένη, *Lindus* etiam nostro tempore laudata est. Nec hodieque desit, quamlibet diminuta, sed Thevenotio, nobili peregrinatore, teste, est une petite ville, avec une fort bonne forteresse. Patria hæc fuit Cleobuli, qui in septem sapientibus laudatur. Minerva ibi adeo culta fuit, ut cognomen quoque ab urbe acciperet *Lindia*. Strabo prædicto loco: ἰερὸν δ' ἐστὶν Ἀθηνῶς αὐτοῦ ἐπιφανὲς, templum illustre ibidem est *Minervæ Lindia*. Etiam *Herculis* sacra maledica ibidem celebrata. Lactantius lib. I, cap. XXXI. Apud Lindum, quod est oppidum Rhodi, *Herculis* sacra sunt, quorum a ceteris longe diversus est ritus: siquidem non εὐφημία, ut Græci adpellant, sed maledictis & execratione celebrantur, ea-que pro violatis habent, si quando inter solemnes ritus vel imprudens alicui exciderit bonum verbum.

Post Lindum Straboni sunt Ἰξία χωρίον καὶ Μνασφρίον, *Ixia pagus & Mnasfrum*, quæ in austrum oportet cadere, aut in flexum insulæ ad occidentem. Deinde est mons Ἀτάβυρις, *Atabyris*, præcellus, ἐν ᾧ ἱερὸν Διὸς Ἀταβυρίου, in quo templum Jovis Atabyrii est. Et montis & Jovis Atabyrii, sed pravato vocabulo, in loco B posito, mentionem habet Diodorus Siculus lib. V, cap. LIX. qui propterea emendandus est. Recte autem id nomen refert Lactantius lib. I Instit. cap. XXII. Constituta sunt templa Jovi Atabyrio, Jovi Labrandeo: sed in eo dissentimus, quod Atabyrium hospitem Jovis & in bello adiutorem faciat: quemadmodum Plinius insulam ab rege Atabyriam dictam fuisse supra memoravit. A monte potius hoc nomen est, ut Strabo & Diodorus consentiunt. Quibus & Apollodorus lib. III, cap. II. accedit de Althemene, Minois nepote, dicens: ἀναβὰς δὲ ἐπὶ τὸ Ἀταβύριον καλέσμενος ὁ θεὸς - - - ὠρίστο βασιλὸν Ἀταβυρίῃ Διὸς, consensu monte Atabyrio, aram Jovis Atabyrii constituit. Venerat autem ex Creta in Rhodum. Et Pindarus Olymp. VII, vers. 159.

— — — — — ὁ Ζεὺς πάτερ ἰού

τοῖσιν Ἀταβυρίου

Μαδίων,

O Juppiter pater jadis Atabyrii dominans. Manavit religio in alias regiones. Polybius lib. IX, cap. XXI. de Agrigento Siciliae, Rhodiorum colonia: ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἀθηνῶν ἱερὸν ἔκτισται καὶ Διὸς Ἀταβυρίου, κατὰ πῆγαν καὶ παρὰ Ροδίοις, in summo vertice Minerva templum exstructum; & Jovis Atabyrii, sicut apud Rhodios.

Post Atabyrin montem in occidentali latere est urbs Camirus, Κάμιρος, ideoque ex Enidō solventes Lacedaemonii πρώτη Κάμιρον προσέβαλον, primum ad Camirum adpulerunt, ut Thucydides lib. VIII, pag. 576. observavit: qui tum αἰτίχισον, sine munimentis hanc urbem fuisse, adjecit. Stephanus, Κάμιρος scripsit sine diphthongo: cum ea, Κάμιρος, Homerus, Strabo, Ptolemæus, Thucydides, Diodorus, ut frivola Eustathii ad Dionysium vers. 505. sit ratio discriminandi, quasi Κάμιρος proprium viri nomen sit; Κάμιρος urbis. Quod enim hæc urbs ab illo Κάμιρον fertur condita, vero est simillimum, eodem etiam plane modo scribendam esse.

In septemtrione fuit Jalyfus, Ἰάλυσος, quam ita Strabo scribit, & Diodorus Siculus, ac quod ad vocalem pertinet, chorographus Byzantius; & Latini, Plinius & Mela: Græci ceteri, Homerum Jonicum poetam plerumque sequuti, Ἰάλυσος, sive Ἰάλυσος, Ielysus, Ielyssus. Geminant sibilum Homerus, forte metri causa, & Ptolemæus cum Stephano. Strabo Κάμιρον, παρὰ πῆγαν, non urbem vocat, quod forsan hanc plurimum nova urbs Rhodus tantum LXXX stadiis disjuncta, exhausserat. Acropolin habuit, Strabone testante, cui a situ & munitione nomen Οχρόρυμα, Ochryoma. Circumjecta regio Ἰαλυσία, Ialysia, vocatur. Diodorus lib. V, cap. LVII. οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἠλίου παῖδες κατέμειναν ἐν τῇ Ρόδῳ, καὶ κατέκτισαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ, κατὰ πῆγαν πόλιν Ἀχαιῶν, ceteri Solis filii manserunt in Rhodo, & condentes urbem Achaiam, in Ialysia regione habitaverunt. Athenæus lib. VIII, cap. XVI. ἐν τῇ Ἰαλυσῇ πόλιν ἰχυροτάτην, τὴν Ἀχαιῶν καλεσμένην, urbem in Jalyso munitissimam, Achæam dictam descripsit. Hæc urbs Rhodi antiquissima & omnium forte prima, cujus quod nulla posthac mentio existit, Meursio videtur lib. I, de Rhodo cap. IX. cum Jalyso postmodum coaluisse. Alii primos Rhodi incolas Telchinas, Τελχίνιας dicunt. Idem Diodorus lib. V, cap. LV. τὴν ἥσαν τὴν ὀνομαζομένην Ρόδον πρῶτοι κατέκτισαν οἱ προσηγορευόμενοι Τελχίνιας, insulam Rhodum primi coluerunt, qui Telchines adpellantur. A quibus, tamquam inventoribus simulacrorum Apollo Telchinus apud Lindios, & Juno Telchinia apud Jalyfios, ut ibidem Diodorus tradit, cognominabantur. Ovidius lib. VII Metamorph. vers. 365.

Phœbeamque Rhodon, & Jalyfios Telchinas.

Has urbes, ut supra ex Strabone ostendimus, urbs nova Rhodos, Peloponnesiaci belli tempore condita, ultro concedentibus incolis, exhausit, ut saltem decrescerent amitterentque priorem dignitatem. Diodorus Siculus lib. XIII, cap. LXXV. (Olympiadis XCIII anno I) de trium harum urbium habitatoribus, μετακίθησαν εἰς μίαν πόλιν τὴν νῦν καλεσμένην Ρόδον, translati sunt in unam urbem, quæ nunc vocatur Rhodus. De splendore urbis supra diximus, quem colossus auxit, stupendæ magnitudinis statua, Soli dedicata, de qua ita Plinius lib. XXXIV, cap. VII. Ante omnes fuit Solis colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lindius, Lysippi discipulus. Septuaginta cubitorum altitudinis fuit. Hoc simulacrum post quinquagesimum sextum annum terra motu prostratum, sed jacens quoque miraculo est. Pauci pollicem ejus amplectuntur. Majores sunt digiti, quam pleræque statuae. Vastus specus hiant defractis membris. Cælo mitissimo uti hanc insulam, ex eo quoque constare potest, quod de urbe Rhodo tradit Plinius lib. II, cap. LXII. Rhodi & Syracusis nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora Sol cernatur. Quod

Solinus cap. xi. repetiit : *Numquam, inquit, ita calum nubilum est, ut in sole Rhodius non sit.*

Maxime vero studia militiæ navalis & universæ rei nauticæ, nec non litterarum, hoc est philosophiæ & eloquentiæ Rhodios commendabant. Cicero pro Lege Manil. cap. xviii. *Rhodiorum usque ad nostram memoriam disciplina navalis & gloria remansit.* De bellica virtute Romanorum testantur bella, quorum illi plerumque erant focii, ideoque magnis præmiis ornati, possessionibus in Asia Antiochi bello, quas Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. enarrat: & insulis a Sulla Mithridatis bello, Cicerone referente lib. i, ad Quintum fratrem epist. i, cap. xi. De litterarum studiis, eloquentia in primis, idem Tullius in Bruto cap. xiii & xci. consulatur: de philosophia & mathefi Vitruvius præmio libri vi, Arisippi Socratici exemplo; & Livius epitoma lxi, de Numidico Metello.

Nummi Rhodiorum multi in cimeliis habentur, in quibus singularis est, quem vir illustris Ezech. Spanhemius pag. 784. produxit, cum effigie Solis radiati in una, Victoriæ in altera parte, inscriptum ΕΛΕΥΘ. ΡΟΔΙΩΝ, *Libertas Rhodiorum, seu Liberorum Rhodiorum.* Caput radiatum, quod Solis insigne est, sacratam huic numini urbem fuisse significat. De libertate, præter Plinium, quem supra adlegavimus, vere Tacitus lib. xii, cap. lviii. *Redduntur Rhodiis libertas, adempta sæpe aut firmata, prout bellis externis meruerant, aut domi seditione deliquerant.* Ademerat paullo ante imperator Claudius, quod Romanos quosdam cives *ἀποχολόπισαν, in crucem egerant*, ut Dio Cassius lib. lx, pag. 681. refert; quam mox reddidit, Suetonio testante cap. xxv. rursus postea ademit eam Vespasianus, ut Suetonius tradit cap. viii, & ex illo repetit Eutropius lib. vii, cap. xiii.

CAPUT III.

D E.

ASIAE CIS TAURUM ANTIQVO
STATU IN PARTIBUS MARITIMIS.

A Siam cis Taurum etiam Asiam intra Hælyn adpellari, supra cap. i, libri huius iii, Strabone auctore, demonstratum est. Quanta illa fuerit, & quot complexa provincias ac regiones, idem Strabo lib. ii, pag. 89. declarat. ἡ ἐντὸς Ἁλύος χώρα λεγόμενη, *qua intra Halyn regio vocatur*, eam περιέχειν, *continere dicit* ad Pontum & Propontidem sitos *Paphlagonas, Bithynos, Mysos, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγόμενην Θρυγίαν, ἧς ἐστὶ καὶ ἡ Τρωάς. & Helleponticam Phrygiam, cujus pars & Troas est:* ad Aegæum mare *Aeolidem, Ioniam, Cariam, Lyciam:* in mediterraneis autem *Phrygiam magnam*, cujus pars sit Gallogræcorum *Galatia*, & *Epiætos*; & *Lycæones*, & *Lydi*. Nos, quæ sub Ponto sunt, ad aliud caput reservamus, a Propontide incipientes oram legere: inde ad Hellepontum & Aegæum progressuri, ut ad interiora tandem veniamus sive mediterranea. Primi igitur *Mysi* sunt Strabonis ordine, a septemtrione progredientis in austrum.

MYSIA UTRAQUE.

Geminam esse *MYSIAM*, clare demonstrat Strabo lib. xii, pag. 393. *Bithymis*, inquit,

contermini ab austro sunt, qui circa Mysium Olympum incolunt, cognomine Mysi & Phryges. Harum gentium utraque duplex est (ἑκάτερον τὸ ἔθνος διττὸν ἐστὶν) Postquam de Majore & Minore Phrygia deinde differuit, addit: Μυσία τε ὁμοίως, ἥτε Ολυμπῆσι συνεχὴς ἔσται τῇ Βιθυνίᾳ, καὶ τῇ Επικτήτῳ. καὶ ἡ περὶ τὸν Κάϊκον καὶ τὴν Περγαμηνήν μίχεται Τευδραϊάς καὶ τῶν ἑκβολῶν τῷ ποταμῷ, Mysia itidem similiter: alia Olympena, Bithynia contigua & [Phrygia] Epicteto: alia est circa flumen Caicum & Pergamenen, usque Temthraniam & Caici ostia. Non dicit clare aliam Majorem Mysiam esse, aliam Minorem: nec vox ὁμοίως id certo & indubitate persuadet; cui satis est τὸ διττὸν, duplicitatem hoc loco significare: nec facile apud alium veterum distinctionem illam invenies. Ptolemæus autem lib. v, cap. 11. Minoris mentionem habet: πόλεις εἰς ἡμετέρας, Μυσίας μὲν μικρῆς τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, urbes mediterranea sunt, Mysia quidem Minoris, qua supra Hellepontum est, reliqua. Ergo datur etiam Mysia Major, & quia Minor ad Hellepontum est, Major erit illa, quam Strabo dixit circa Caicum esse & Pergamum. Hæc est, de qua Pomponius Mela lib. 1, cap. xviii. Proxima regio, ex quo ab Aeolis incolæ cæpit, Aeolis facta, ante Mysia. Et Plinius Melam sequutus lib. v, cap. xxx. Aeolis proxima est, quondam Mysia adpellata. Uterque hoc dicit, amplissimam olim hanc Mysiam ante Aeoliorum coloniam fuisse: postea accedentibus his ex Græcia, in arcum hæc Mysia contracta, eos limites accepit, quos Strabo supra delineavit, circa Caicum fluvium & Hellepontum: quum reliqua pars deinde Aeolis sive Aeolia fuerit nominata.

Meminit Strabo quoque Mysia Combusta lib. xiii, pag. 431. ubi Scepsium dicit putasse, ἐν τῇ κατακαυμένη τῆς Μυσίας τοῖς Ἀέμοις τιθέντας, in Combusta [regione] Mysia esse Arimos ponendos. Sed post paullo, prope finem libri, dubitat, Mysiæ an Lydiæ sit regiuncula illa contri-tribuenda. Longam quum dixit 10 stadiorum, latam cccc, adjicit, ἥτε Μυσίαν καὶ καλεῖν, ἥτε Μηονίαν. λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, sive Mysiam decet vocare, sive Meoniam (Mæoniam) quæ Lydia est. Ipse vero aliquoties ad Mysiam reduxit. Ibidem hoc ordine scripsit: μετὰ Λυδοῦς εἰσι οἱ Μυσοὶ καὶ πόλις Φιλαδέλφεια, post Lydos sunt Mysi & urbs Philadelphia: Philadelphia autem vicina Sardibus, & utraque ad Tmoli montis radices sita est. Quod vero ipse Strabo dicit lib. xii, pag. 388. ἀορίστῳ τῷ ὄρει χαλεπὸν, τὸς τε βιθυνῶν, καὶ Μυσῶν, καὶ Φρυγῶν καὶ ἐπὶ Δολιῶν τῶν περὶ Κόζικον, καὶ Μυγδόνων, καὶ Τρώων, difficile est terminos definire Bithynorum, Mysarum, & Phrygum & Dolionum circa Cyzicum, & Mygdonum, & Troom; utcumque poterimus, inter harum gentium fines versabimur, ut cuilibet, quæ certiora sunt, tribuamus, cetera lectoris arbitrio permittentes, quo velit, referre, aut cui populo adjudicare.

MYSLA illa juxta Olympum, quæ inde Olympena cognominatur, & olim Minor fuit censa, ac etiamnum ab eruditis Minor adpellatur; sita est ad Propontidem, inde in mediterranea procurrens. Ptolemæus quidem non ad hanc partem adscriptum nomen μικρῆς, minoris in Græco habet: adposuit vero interpretæ Latinus, neque male. Urbes ejus partis recenset Cyzicum, Parium, Lampsaicum: fluminum ostia, Aesepi (Αἰσέπου) & Granici. Urbs prima Cyzicus, vel Cyzicum, in Asiæ civitatibus nobilissima. In insula Propontidis eodem nomine sita fuit, sed continenti duobus pontibus juncta, ut Strabo lib. xii, pag. 396. refert: Plinius lib. v, cap. xxxii. & originem & juncturam cum continente his verbis significat: Ultra insula, quam continenti junxit Alexander, in qua oppidum Milefiorum Cyzicum, antea vocitatum Arctonefός, & Dolionis, & Dindymis, cujus a vertice mons Dindymus. Nomen Dolionis, Δολιονίς, explicare potest, quod supra Strabo scripserat, Δολιῶνας περὶ Κόζικον, Doliones circa Cyzicum habitare: & eodem libro xii haud longe a fine, regiunculam circa Aesepum & Cyzicum Δολιονίδα, Dolionidem vocavit. Clarior Cyzicus facta, quum Mithridatis obfidionem sustinuit, liberata deinde a Lucullo. Vide Ciceron. pro Lege Manil. & Appiani Mithridaticum. De laudibus & ornamentis ejus præclare Florus lib. iii, cap. v. tradidit.

Cyzicum, inquit, nobilis civitas, arce, mœnibus, portu, turribusque marmoreis Asiatica plaga ora illustrat.

Modo recitatis Plinii verbis mentio erat montis *Dindymi*. Hic mons *Dindymus*, Δίνδυμος ὄρος, imminet urbi Cyzico, & templum Διδυμῆς μητρός τῶν θεῶν, ἱδρυμα τῶν Ἀργοναυτῶν, *Dindymene* Matris deſm̄m habet, ab *Argonautis* conditum, ut Strabo refert lib. xii, pag. 396. Et Apollonii ſcholiaſtes ad lib. i, verſ. 985. Δίδυμ' ὄρε' Κυζίου, ἱερὸν τῆς Ρίης, *Dindymus* mons *Cyzici*, ſacer *Rhea*. Non autem commiſcendus eſt cum altero huius nominis atque ſacrorum in Phrygia, ſeu potius in Gallogræcia, qui, eodem Strabone auctore pag. 391. imminet urbi Peſſinuntii. Hoc tractu etiam Plinii *Etheleum* flumen eſt, quod lib. v, cap. xxxii. dicit antiquum *Troadis finem*, & *Myſia initium*: diſtinxitque ab *Aeſepo*, qui Homero fuit terminus Trojani regni. Ortelio videtur Strabonis χίμαρ' Ἰθθαλίου, torrens *Aethaloës* eſſe lib. x, pag. 326. at hic circa Hamaxitum in parte Troadis australi eſt, ut ibidem expoſuit.

Poſt Cyzicum Ptolemæus amnem Αἰσηπὸν; *Aeſepum* in Propontidem deducit: in quo Strabonem lib. xii conſentientem habet. Homero ſæpæ nominatus eſt, v. gr. *Iliad.* Δ verſ. 91.

Λυῶν, ὅς οἱ ἴκοντο ἀπ' Αἰσηπὸς πόλιν.

Populorum, qui ipſum ſequuti ſunt ab Aeſepi fluentis.

In hoc flumine videtur Myſos Homerus finire, & Trojanam incipere regionem. Strabo lib. xii, pag. 389. Καὶ τὸν Αἰσηπὸν τῶν Μυσῶν ὄριον παραδίδωσιν αὐτὸς ὁ ποιητής, *Aeſepum Myſorum terminum* ponit ipſe Homerus. Et paullo ante, probabile eſſe dicit, τῆς Βιθυνίας μίσην καὶ τῆς ἐκβαλῆς τῆς Αἰσηπὸς τὴν Μυσίαν; ἀπτομένην τῆς θαλάττης καὶ διηκυσαν μίχεται τῷ Ὀλύμπῳ, *Myſiam* medio loco ponit inter *Bithyniam* & *Aeſepi* oſtia, a mari ad *Olympum*: poſt excidium Trojæ Myſos & Phryges ea loca occupaffe.

Deinde Ptolemæus *Parium* oppidum ponit: & ultra hoc *Granici* oſtia: Strabo autem alio ordine *Granicum* ponit ſupra *Parium*, quem, ut huius regionis peritiorem, ſequemur. Lib. xiii, pag. 404. αἶτ: τοῦ Αἰσηπὸς καὶ τοῦ Πελαγίου μετὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, inter *Aeſepum* & *Priapum* fuit *Granicus*. Poſt *Priapum*, ἱφειὲς ὄμιρος [χάρις] ἢ τῶν Παριανῶν καὶ ἢ τῶν Λαμψακηνῶν, deinde regio eſt & *Parianorum* & *Lampsacenorum*. Ab *Aeſepo* ergo primum *Granici* oſtia ponit, deinde *Priapum*, poſtea *Parium*, denique *Lampsacum*. Et Plinius quoque in oppidorum ordine conſentit lib. v, cap. xxxii. ab auctro in ſeptemtrionem verſus enumerans: *Percote* oppidum: & *Lampsacum*: *Parium* colonia: oppidum *Priapos*, amnis *Aeſepus*: nam flumen *Granicum* mox ſeparatim expoſuit. Oppidum autem *Priapos* maritimum erat, nomen habens, ut Strabo quoque adnotavit, ab impuriſſimo monſtro, quod ibi colebatur. Regio vocabatur *Adraſtea* καὶ *Adraſτείας πεδίον*, *Adraſtea* ſive *Adraſtea campus*, ab urbe ejus nominis, quæ olim ſita fuerat inter *Priapum* & *Parium*, eodem Strabone auctore: niſi ipſum fuit *Parium*, ut jam dicemus.

Parium nobilius erat oppidum, etiam portu, ſed meliore, quam *Priapos*, inſtructum. Attaliciſ temporibus auctum *Priapenis* opibus. Vide Strabonem. Plinius prædicto loco: *Parium* colonia, quam Homerus *Adraſtiam* appellavit. Jam vero vidimus a Strabone diſtingui ab *Adraſtia* *Parium*. Nihil certum, quia ſi fuit *Adraſtia*, antiquiſſimis tum temporibus occidit: niſi in alia urbe aut ſub alio nomine ſervata fuit. Coloniam fuiſſe *Parium*, Italici juris, Paullus lege viii de Cenſibus teſtatur: In provincia, inquit, *Aſia* due ſunt juris Italici, *Troas* & *Parium*. Et vetus inſcriptio apud Sponium pag. 173. COL. JUL. PARIANA. Eadem in nummo imperatoris Marci leguntur: COL. PARIA. JUL. AUG. Unde etiam auctorem coloniæ cognoviſimus. Inter *Lampsacum* & *Parium* fuit Παισὸς πόλις, *Pæſus* urbs, qua diruta *Pæſani* *Lampsacum* migraverunt. Homerus & Παισὸν Παιſον, & Λπικῶν, *Apeſum* appellavit. Verba ejus Strabo refert.

Lamp-

Lampsacus quoque urbs ἀξιόλογος, memorabilis, secundum Strabonem, ἐπὶ θαλάττῃ ἐπὶ εὐλύματι, mari imminet, & bonitate portus gaudet, sita e regione Callipolis in Chersoneso Thraciæ. Vitifera regio, ideo *Lampsacus* Themistocli ab Artaxerxe donata, ut inde vinum sumeret, quod Nepos in Vita refert. Diodorus de eadem re lib. xi, cap. lvii. regem donasse dicit Λάμψακον, ἀμπιλόφυλον ἔχουσαν χώραν πολλήν, εἰς εἶναι, *Lampsacum* vineis prædixitem, ad vinum, Obscenissimum Priapum colebat. Ovidius Trist. lib. i, eleg. xi.

Et te ruricola Lampsace iuxta deo.

In hac urbe finit Ptolemæus maritima Myfiæ Minoris, quæ florente Troja, ut Strabo conjecit, breviora fuerunt, ut supra de Aesepo flumine prædiximus. Interiora seu mediterranea minus sunt cognita. Cadunt inter Rhyndacum amnem & montem Idam: rigantur *Aesepo*, & *Granico* & *Paso* fluminibus: nam & hoc, Strabonē auctore, cum oppido *Paso* commune nomen habet; sed parvum fortasse, quia minus notum. Strabo ponit in Pario agro Πιτύειαν, *Pityeam*, sitam sub pinifero monte, unde nomen: in *Lampsaceno*, Κολωνίαν, *Colonas*, sed diversas a *Colonis*, quæ prope Ilium sunt. Milesiorum opus αἱ Κολῶναι, *Colona*. Fuit in *Lampsaceno* agro etiam τὸ πρὸς εὐάμπελόν Γεργήθειον, locus vitibus bene confectus, *Gergethium* nomine: ἢ καὶ πόλις Γεργήθαι: erat etiam oppidum *Gergetha*: quod τῇ Γεργήθῃ, *Gergithem* Xenophon Rer. Græc. lib. iii. post principium vocat: an eodem loco, infra dispicimus.

Hæc Strabo ex interiore Myfia. *Apolloniam* addit Stephanus super *Rhyndacum* sitam. Nona enim ejus nominis ipsi est πόλις Μυσίας ἐπὶ Ρυνδακῇ ποταμῷ, urbs *Myfia* ad *Rhyndacum* amnem. At Ptolemæus lib. v, cap. ii. in Phrygia Minore Απολλωνίαν πρὸς Ρυνδακῇ ποταμῷ, *Apolloniam* ad *Rhyndacum* flumen posuit. Sed quia Pergamum & Trajanopolim in eadem ponit, videtur Myfiæ, quam Phrygiæ, ille tractus verius dicendus esse. Stephano igitur, quam Ptolemæo, malim hoc loco accedere. Strabo lib. xii, pag. 396. & Plinius lib. vi, cap. xxxiv. *Apolloniam* supra *Rhyndacum* memorant, cui autem genti, Myforum, an Phrygum adscribenda sit, non adjiciunt. Claram autem civitatem fuisse, nummi testantur, L. Veri, inscriptus ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΠΡΟΣ ΡΥΝΔΑΚΩ: & alius M. Aurelii, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΡΥΝΔΑΚΩC. id est, *Apolloniatarum* ad *Ryndacum*: item, *Apolloniatarum* *Ryndacus*. Sita est ad lacum, quem inde λίμνη Απολλωνιάτιν, *Apolloniatem* paludem Strabo vocitavit.

Haud longe ab illo tractu fuit etiam Μιλητόπολις, *Miletopolis*, quam Stephanus describit πόλιν μεταξὺ Κυζίκου καὶ Βιθυνίας, πρὸς τὸν Ρυνδακόν, urbem inter *Cyzicum* & *Bithyniam* circa *Rhyndacum*. Strabo prædicto loco dicit sitam esse ad paludem, quæ inde Μιλητοπολίτις, *Miletopolitis* vocetur: Plinius lib. v, cap. xxxi i. proprio nomine paludem designat, ejusque situm, quem magis australem ostendit, dum caput Rhyndaci amnis adpellavit. *Rhyndacus*, inquit, ante *Lycus* vocatus. Oritur in stagno *Arynthia* juxta *Miletopolim*. Nummus Commodi apud Tristānum diphthongo scriptum habet ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ.

Ptolemæus lib. v, cap. ii. addit duas urbes: πόλεις, inquit, εἰς τὴν μεσόγειον, Μυσίας μὲν μικρῆς, τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, Σκῆψις, ἱερὰ Γέρμη, *Oppida mediterranea*, *Minoris quidem Myfia*, quæ supra *Hellepontium* est, sunt *Scepsis* & *Hiera Germe*. Stephanus *Scepsin* vocat πόλιν Τρωϊκῇ, *Trojanam urbem*, de qua in Troade, & antea in Myfia ad *Palascepsin* acturi sumus.

De *Germa* autem sive *Hiera Germa* sic Stephanus: Γέρμη, πόλις Ἑλλησποντίας, πλησίον Κυζίκου, *Germa*, urbs *Hellepontia*, prope *Cyzicum*. *Hellepontia*, id est provinciæ *Helleponti*: nec enim ad *Hellepontum* *Cyzicus* sita est, sed ad *Propontidem*: provinciæ vero *Helleponti*, quæ in mediæ ævi *Geographia* est, prima urbs est & præcipua tam in Hierocli Notitia, quam alia Ecclesiastica ex regia bibliotheca Galliæ. In eadem provincia est *Germa*, quæ Hierocli scripta est Γέρμας, *Germa*, pluraliter: ceteris singulare est. Socrates lib. iv Hist. Ecclef. cap. xi. sub imperatore Valente; καὶ Γέρμας τῆς Ἑλλησπόντου τὰ πολλὰ μέρη ὑπὸ τετάρτῃ σιτισμοῦ

καταίχθη, & alio terra motu magna pars Germe in provincia Helleponio corruit. Sed satis de oppidis: de fluminibus hujus Mysiæ aliquid addendum restat.

De Rhyndaco, qui inter Cyzicum & Myrleam Apameam in Propontidem defertur, abunde jam est dictum: de Granico superest ut dicamus, quæ ab antiquis scriptoribus sunt tradita. Homerus pro dialecto sua Γενικόν, Grenicus, porrecta media, scripsit, quem in iis fluminibus, quæ ab Idæis montibus decurrunt, numeravit Iliad. m, vers. 27.

Γενικόν τε, καὶ Αἰσώ, διὸς τε Σκαμάνδε,

Grenicus, & Aesepus, & divinus Scamander.

Ceteri Γενικόν, Granicum vocant prima vocali. Hunc Alexandri victoria prima de Persis nobilitavit. Diodorus Siculus lib. xvii, cap. xviii. κατεργασάμενοι παρὰ τὸν Γενικόν ποταμὸν, castra [Persæ] ad flumen Granicum posuerunt, transitu prohibitori Alexandrum. Et mox cap. xix. ita Alexander hostibus exercitum opposuit, ὥς τε οὐκ ἔμελλον εἰς τὸν ποταμὸν βαλεῖν τὸν Γενικόν, ut medius Granicus castra intersuaret. Plutarchus in Alexandro de eodem prælio: Δαρὶ δὲ αἰεὶ ἀκίαν ἐστράτευσε ἐπὶ τῇ διαβίᾳ τοῦ Γενικοῦ, supra tractum Granici. Et Arrianus lib. i, pag. 37. Alexander προὐχόμενος ἐπὶ τοῦ Γενικοῦ ποταμοῦ, processit ad Granicum fluvium. Ad hunc armem etiam Lucullus, quum Cyzicum obsidione liberaret, fugientis Mithridatis exercitum cecidit. Plutarchus in Vita Luculli pag. 498. παρὰ τὸν Γενικόν ποταμὸν, ad Granicum fluvium, multis captis, caesi viginti millia regionum.

Altera MYSIA, quam circa Caicum & Pergamum Strabo lib. xii. locavit, quæ, si recte se habuit Minoris apud Ptolemæum appellatio, utique Major est dicenda, licet magnitudinis rationes non satis sint perspectæ, quia, ut Pomponius tradit at Plinius, Aeoles in locum illum invaserunt. Contenti ergo iis debemus esse, quæ circa Caicum sunt & Pergamum, Strabone præeunte. Henricus Valesius Adnotat. in Eusebii Hist. Eccl. lib. v, cap. xv. de utraque Mysia ita censet: Duplex olim fuit Mysia, testante Strabone lib. xii. Alia Major, quam Olympenen vocat Strabo: alia Minor, quam Hellepontiam vocat Ptolemæus. Non puro, Strabonis verbis, quæ supra sub initium capitis iiii attulimus, Olympenen Hellepontia Ptolemæi opponendam esse. Sic enim Hellepontia eadem foret, quæ Strabonis est altera ad Pergamum ad Caicum. At longe absunt Hellepontia Ptolemæi oppida, Cyzicus, Parium, Lampfacus, a Pergameno agro & Caico, ut eadem potius Strabonis Olympena & Ptolemæi Hellepontia sit, quam diversæ & separatæ. Oppida nunc Caici inquirenda sunt.

Pergamum, ab ipso Strabone nominatum in hac altera Mysia primum occurrit. Strabo lib. xiii, pag. 429 παρὰ τὸν οὐ καὶ τὸ Πέργαμον, præterfuit Caicus, etiam Pergamum. Plinius propiores fluvios addit lib. v, cap. xxx. Longe, inquit, clarissimum Asia Pergamum, quod intermeat Selinus, præfuit Cælius, profusus Pindaso monte. Regia fuit Attalorum & Eumenis. Livius lib. xxix, cap. xi. legati Pergamum ad regem [Attalum] venerunt, qui Magnæ deæ simulacrum peterent. Et lib. xxxv, cap. xiii. legati Romani iussu prius Eumenem adire, Eleam venire: inde Pergamum (ubi regia Eumenis fuit) ascenderunt. Aesculapii antiquum delubrum ibi fuit. Tacitus ann. iii, cap. lxiii. Consules, apud Pergamum Aesculapii compertum asylum, retulerunt. Ornamentum Pergami bibliotheca fuit regia, Alexandrinæ comparanda. Plinius lib. xxxv, cap. ii. Alexandria & Pergami reges bibliothecas magno certamine instituere ceperunt. Strabo lib. xiii, pag. 429. id Eumeni regi tribuit. Plutarchus in Antonio pag. 943. ducenta millia librorum numeravit. Ibi etiam membranas, quæ Pergamena dicuntur, in usum librorum inventas fuisse, auctore Varrone refert Plinius lib. xiii, cap. xi.

Succedit Πεπερενή, Perperene, quam Plinius quidem lib. v, cap. xxx. in Aeolide scribit, sed ad Mysiam, Strabonis finitione, reduci potest. Hic lib. xiii, pag. 417. ἐν τῇ μεσογυλίᾳ

in mediterraneis ponit, inter Adramyttium & Mytilenensem in continente agrum. In nummo aeneo Harduini : ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ, praefectura Perperenorum. Longius a mari absuit, ideoque Ptolemæus, corrupto quamvis vocabulo, vestigia tamen, saltem in Palatino M.S. retinente, in principio Myconiae sive Lydiae collocavit. Quo tractu, orientem versus, & altera Germa fuit, Antonini itinerario pag. 76, inter Pergamum & Thyatira in medio posita, cujus hic ordo est:

Pergamum

German

Thyatira

M. P. XXV.

M. P. XXXIII.

Atque ita aliam oportet esse ab ea, quam supra in Mysia altera, quæ sub Propontide est, descripsimus, dictam Hieran German a Ptolemæo.

Ad mare *Adramyttium*, sive *Adramyttium*, seu *Adramytteos*, nobilis urbs, laudata pluribus. Strabo, Scylax, Ptolemæus *Ἀδραμύττιος*, *Adramyttium* scripsere: Herodotus & Stephanus diphthongo *Ἀδραμύττιον*, *Adramyttium*: Latine itidem e porrecto *Adramyteum* vel *Adramytteos*. Strabo lib. XIII, pag. 417. πλησίον ἑυδὸς τὸ Ἀδραμύττιον, Ἀθηναίων ἄποικος πόλις, ἔχουσα καὶ λιμένα καὶ ναυστάθμους, Statim post [ea, quæ juxta Antandrum sunt] est *Adramyttium*, Atheniensium colonia, portum habens & navale. Herodotus lib. VII, cap. XLII διὰ Θήβης πεδία ἰσχυρίτο [στράτες] Ἀδραμύττιον τε πόλιν καὶ Ἀντάνδρον τὴν Πηλαγονίδα παρεμβόμινος, exercitus per Thebes campum iter faciebat tam *Adramytteon* urbem, quam *Pelasgum Antandrum* pratergrediens. Stephanus: Ἀδραμύττιον πόλις τῆς κατὰ Καίκοις Μυσίας, *Adramyttium* urbs est *Mysia* illius, quæ juxta *Caicum* sita est. Et Livius lib. XXXVII, cap. XIX *Antiochus*, pace nequidquam temata, vastatis Eleensium primum, deinde Pergamenorum agris, relicto ibi *Seleno* filio, *Adramyttium*, hostiliter itinere facto, petit: agrum opulentum, quem vocant *Thebes campum*, carmine Homeri nobilitatum. - - Eodem *Adramyttium*, ut urbi praesidio essent, navibus circumvecli, *Aemilius* & *Eumenes* venerunt. Et Plinius lib. V, cap. XXX. Et in ora, quæ summum cognominavit & conventum, *Adramytteos*, olim *Pedasus* dicta. Mela autem scripsit *Adramyttion*, ut Vossius & Gronovius ediderunt, lib. I, cap. XVIII. Gremio, inquit, interiore Campus, *Thebe* nomine, *Adramyttion*, *Astysam*, *Chrysam* oppida continet. Gentile *Adramyttenus*. Nummo Caracallæ Mediceo: ἈΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ, *Adramyttenorum*: & Ἀδ. Apost. XXVII, 2 ἐπιβάντες πλοῖα Ἀδραμύττιον, conscendentes navem *Adramyttenam*.

Ex his intelligitur etiam, qui dictus fuerit *Thebes campus*, vel etiam *Thebe campus*. nam ipsum urbis nomen & campo hæsisse, auctor est Strabo lib. XIII, pag. 404. in *Adrassea*: ὅς τις ἔτι λεγόμενος τὸ αὐτὸ χωρίον διττῶς ὡς καὶ Θήβης καὶ Θήβης πεδίου, consuetudo fert, ut duo uni loco nomina sint, sicut *Thebe* & *Thebes campus*. Cetera jam dicta ab Herodoto, Livio & Mela: & hujus lectionem Strabo verbis jam prolatis egregie tueretur. Nomen ab antiquo oppido *Thebe*, postea everso, quod Homerus memoravit *Iliad.* B vers. 691.

Ἀδραμύττιον διαπορθήσας καὶ τείχεα Θήβης,

Lyrnessum evergens & mœnia *Thebe*.

Stephani hæc est quarta *Thebe*, sita ἐν Καλικίᾳ ὑποπλακίᾳ πλησίον τῆς Τροίας, in *Cilicia Hypoplacia*, prope *Trojam*. Cilices enim & Leleges Homerus in illo tractu posuit, Mysorum portiones, quibus postea Aeolii successerunt. Auctori Etymologici *Thebe* hæc est *Adramyttium*: Straboni autem sunt distincta oppida: Plinio *Adramytteos* est Homeri πῆδαςος, *Pedasus*: at in Notitia Hieroclis, in Asia proconsulari, *Lyrnessus* est *Adramyttion*. Sic enim scriptum est: Ἀδραμύττιον, ἢ πόλις Λύρνησος, *Adramyttium* quæ olim *Lyrnessus* dicebatur. Adeo difficilis interpretationis sunt vetusta illa ex Trojano bello nomina! Minus audiendus Hesychius est, cui Λύρνησος ἢ Τένεδος, *Lyrnessus* est *Tenedus*. Non in insula, sed continente Straboposuit XIII,

pag. 421. urbem Mynetis principis ex Homeri Iliad. 1, vers. 295. interpretans: ἡ τὴν Θήβην λέγουσι ἀν, αὐτὴ γὰρ Ητιών: ἀλλὰ τὴν Λυρνησσόν: ἀμφότεροι ὄντων ἐν τῷ πληθύνει μὴ τὰ αὐτὰ Θήβης πόλιν, non intelligit Theben [Homerus;] hac enim Eetionis erat: sed Lyrnesson. Ambae vero sitae erant in illo, qui deinde Thebes campus dictus fuit.

An etiam Ἄσσος, Assus huc referenda sit, non omnino certum est. Plinius lib. 11, cap. xcvi. circa Asson Troadis. At idem lib. v, cap. xxx. Assos, eadem Apollonia. De Apollonia autem illa, distincta ab altera supra Rhyndacum, Stephanus in hac voce: ἡ, Μυσίας, ὁ πόλις Μυσίας ἐπὶ Ρυνδάκῃ ποταμῷ, οὕτως Μυσία: nona ἡ πόλις Μυσίᾳ supra Rhyndacum fluvium. Quae autem octava illa Mysiae alia est, nisi Plinii est Apollonia, eademque Assos? Ptolemæo Ἄσσος, Assum est neutro genere: ceteris femineo ἡ Ἄσσος vel Ἄσσος, Assos. Strabo lib. xiii, pag. 420. ἔστι δὲ ἡ Ἄσσος ἐν Μυσίᾳ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ τῷ λιμένι, ἐστὶν καὶ μακροὶ ἀνάβασις ἔχουσα, natura & arte munita est Assos, a mari & portu rectam & longam adscensionem habens. S. Lucas Act. xx, 13. ἀνέχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ferebamur Assum: & comm. 14. συνήλασε ἡμεῖς εἰς τὴν Ἄσσον.

Si itaque Assos fuit Mysiae, etiam Antandrus fuit, posita inter illam & Adramyttion. Strabo xiii, pag. 417. ἐστὶν δὲ ἡ Ἀντανδρὸς ἐν, ὑπερλίμνητος ἔχουσα ἕρπον, ὁ καλεῖται Αλεξάνδρειον, ὅπου τὰς θεὰς καλεῖται φασὶν ὑπὸ τῷ Πάριδι, Intus sita Antandrus est sub monte, cui nomen est Alexander, ubi dicunt deas a Paride fuisse iudicatas. Ptolemæus autem in maritimis locavit, ut ἔστι, intus, Strabonis sit fortassis in interiore sinu. Fuit urbs Lelegum populi, ut idem Strabo adnotavit. Plinius lib. v, cap. xxx. Intus mons Gargara, eodemque nomine oppidum. Rursus in litore Antandras, Edonis prius vocata: deinde Cimmeria: & Assos, eadem Apollonia. Antiqua illa nomina, Ἠδωνίς & Κυμμερία, a Stephano explicantur, auctore Aristotele: de ipsa autem urbe ait Byzantius: Ἀντανδρὸς, πόλις ὑπὸ τὴν Ἰδαν, πρὸς τῇ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος, καὶ Ἀντανδρὸς ἐστὶν τοῦ Αἰολέως. Antandros, oppidum sub Ida iuncta Mysiam Aeolidia, dictum ab Antandro Aeoliorum duce. Sub Ida monte sita, quia mons Strabonis Alexander, in quo Alexander Paris de formis dearum iudicasse fertur, pars montis Idae est, eo usque procurrentis. Ovidius Epistola Paridis de eadem fabula vers. 43.

Est locus in media nemorosis vallibus Idae, cetera.

Servata Antandrus etiam posteriori ævo Antonini, ut dicitur, Itinerario, itinere a Thracia in Asiam p. 76.

Abydo

Dardanium

Ilium

Troadem

Antanarum

Adramyttium

M. P. IX.

M. P. XI.

M. P. XVI.

M. P. XXXV.

M. P. XXXI.

Fuerunt præterea plura in eo tractu oppida, quae ad Mysiam positionis ergo referre possis; Cisthena, Astyra, Chrysa, Gargara. Pomponius Mela lib. 1, cap. xviii. de sinu Adramytteno: Is primo parvis urbibus adpersus est, quarum clarissima est Cisthena. Gremio interiore Campus Thebe nomine; Adramyttion, Astyra, Chrysa, oppida eodem, quo dicta sunt, ordine adjacentia continet: in altero latere Antandrum - - Sequens tractus tangit Gargara & Asson, Aeoliorum colonias. Ab austro adsurgit: nos a septentrione descendemus, primum de Gargaris acturi. Strabo lib. xiii, pag. 417. dicit sita τὰ Γάργαροι, oppidum Gargara, in promontorio, quod sinum Adramyttenum ἰδίου, proprie dictum a septentrione, sicut aliud Pyrrha ab austro, includit. Plinius lib. v, cap. xxx. Intus mons Gargara, eodemque nomine oppidum. Hesychius: Γάργαρον, ὑπερλίμνητος ὄρεος Ἰδῆς, καὶ πόλις Τροίας, πλησίον Ἀντανδρῶν, Gargara in

vertex montis Ida, & urbs Troje, prope Antandrum. Sed omnium clarissime de his Macrobius lib. v, Saturn. cap. xx. qui etiam Mysiæ, non Trojano agro adscribit. Gargara, inquit, sum in Mysia, quæ est Hellesponti provincia. Sed significatio nominis & loci duplex est: nam & cacumen montis Ida & oppidum sub eodem monte hoc nomine vocantur. De monte Homerus Iliad. ③ vers. 47.

Ἰδὴν δ' ἰάναι, πολυπίδακα, μύθῳ δ' ἔργῳ
Γάργαραν, ἀντιπύργον, ἔνθα δ' ἔστιν Ἰδῶν ὄρεος ἄκρον

Hoc est: in montem Idam venit, abundantem fontibus matrem ferarum, [in] Gargarum. De subjacente oppido ejusque agro fertilissimo Virgilius Georg. lib. 1, vers. 102.

- - - nullo tantum se Mysia cultu

faciat, & ipsa suas mirantur Gargara messes.

Et Seneca Tragicus in Phœnissis act. iv, vers. 608.

Hinc grata Cereri Gargara, & dives solum,

Quod Xanthus ambit nivibus Idæis tumens.

Chrysa in eodem tractu. Strabo xiiii, pag. 421. ἐν τῇ Ἀδραμυττηνῇ ἐστὶ καὶ Χρύσα, καὶ ἡ Κίλλα, in Adramyttena regione est quoque Chrysa, & Cilla. Plinius dicto loco: Intercidere Cana, A-tarneæ, Carene, Cisthene, Cilla, Thebe, Astryre, Chrysa, Palescepsis, Gergithos. Et Strabo ibidem: καὶ Χρύσα ἐπὶ θαλάττῃ πολὺν χρόνον, Chrysa fuit oppidulum ad mare. Templum habuit Apollinis Sminthei, ut Strabo refert lib. xiiii, pag. 416. Iliados A, vers. 37. etiam Chrysa oppidum memoratur, & v. 38. Cilla. Quam vero Astryren Pomponius dixit & Plinius, Strabo xiiii, pag. 417. κόμην, pagum dicit, ad quam lucus sit Dianæ, inde Astryrene cognominata. Ἄστυρα, inquit, κόμην καὶ ἄλσος τῆς Ἀστυρινῆς Ἀφροδίτης ἁγίου, Astryra pagus & lucus Astryrene Dianæ sacer. Hæc vero ab Astryra oppido prope Abydum, quod auri todinam habuit, distingui debet eodem monente pag. 407. nostra autem est prope Adramyttium. Cisthenen, Κισθίνην, Strabo desertam dicit, portum autem habere lib. xiiii, pag. 417.

Plinius addit Palescepsin & Gergithen. Strabo Palescepsin dicit juxta celsissimam Idæ partem fuisse: inde lx stadiis κατὰ ἄνω deorsum translatam, quæ simpliciter Scepsis vocatur. Ptolemæus Scepsin in mediterraneis Mysiæ Minoris, quæ ad Hellespontum sit, posuit cum Hiera Germa: at maritimas Mysiæ, Cyzicum, Parium Lampsacum, omnes Propontidis urbes, nominavit. Stephanus etiam Germaniam πλησίον Κυζίκου, prope Cyzicum locavit: Scepsin autem Strabo & Plinius finem versus Adramyttenum deduxerunt, quos duces præstat sequi, quam Ptolemæum, qui quod nullius majoris Mysiæ mentionem fecit, de minore etiam dubitare possis, an forsan respectu Μυσιάς, Mysiæ (sic Græci Mœsiam vocant) in Europa ita adpellaverit eam, quæ Eusebio lib. iii, Hist. Eccl. ἡ κατὰ Φρυγίαν Μυσία, Mysia, quæ juxta Phrygiam est, quam eodem respectu Mœsiæ opponi Henricus Valesius ibidem adnotavit. Gergithos Plinii trans Scamandrum flumen in Trojano agro fuit, ut ex Herodoti lib. vii, cap. xliiii. manifestum est. Addo Andera, τὰ Ἀνδύρα. Strabo xiiii, pag. 419. μὲν δὲ Σκάνδρου Ἀνδύρα καὶ Πιονία, καὶ ἡ Γαργαρίς. Post Scepsin sunt Andira, & Pionia, & Gargaris. Neque hæc fatis certa, quo loco, in litore an intus.

Agathodæmonis tabula habet inter Antandrum & Adramyttion, propius tamen Antandro, intus paullo, & non longe reductam a mari Trajanopolim, quæ sit Ptolemæi Τραϊανόπολις, seu potius Τραϊανούπολις: quo loco nemo Trajanopolim memoravit. Quod vero ex Ptolemæi longitudinis numero aliquid excidisse constat, quum proxima oppida habeant gradus 37, 57; Trajanopolis tantum 50, qui numerus in Europam recideret: non est quod dubitemus, 58: aut vicinum ejus fuisse numerum, ut in Phrygiam cadit majorem. An vero Trajanopolis Notitiarum sit, in Phrygia disputabimus.

In

In litore poſt Adramyttium, Ptolemæus *Porofelenen* ponit, de quo loco aliquid in *Lesbo* prædiximus. Non autem continentis oppidum, ſed inſula freti cum oppido inter *Lesbum* & continentem, huic vicina admodum, ideoque a Ptolemæo continentis oppidis adnumerata. Heſychius : Πορφύρανη μεταξύ Λέσβου καὶ Μυſίας νήσος, *Porofelene inſula eſt inter Lesbum & Myſiam*. Sic enim olim vocabatur, etiam a Scylace in *Lesbo*, qui itidem νήσος, *inſulam*, quæ oppidum habeat, vocitavit. Poſt, obſceno nomine in auſpiciuſius mutato, *Porofelenen* dixerunt, quod Strabo explicavit. Et ſic poſtea Plinius lib. v, cap. xxxi. de inſulis *Aſiæ*: *Porofelene cum oppido*. Plinii *Atarneæ* eſt *Ατάρνης*. *Atarneus* Strabonis lib. xiii lineunte, quam urbem hic inter Adramyttium & Pitane enarrat hoc ordine : *A Læto ad Caicum ſunt Afſos, Adramyttium, Atarneus, Pitane*.

Tandem ergo *Pitane*, correpta media, oppidum prope Caicum, a cujus oſtiis triginta ſtadiis abeſſe Strabo lib. xiii, pag. 423. tradit : ipſam *Evenus*, Εὐηνος, præſuit, ex quo per aquæductus Adramytteni aquam petunt, quod Strabo narrat lib. xiii, pag. 422. Laertius Vita Arceſilai : Πιτανίως τῆς Αἰολίδος, *Pitaneus fuit ex Aeolide*. Et Stephanus : Πιτάνη πόλις Αἰολίδος, *Pitane, oppidum Aeolidis*. In ora ſita Aeolidis, & forte etiam ab Aeolibus condita : tractum vero illum bene jam Heſychius in *Porofelene Myſiam* vocavit. Ptolemæus inter *Porofelenen* & *Caici* oſtia conſtituit. Meminit & Vitruvius lib. ii, cap. iii. in *Aſia Pitane* : id eſt in provincia proconſulari *Aſia*. Refert, ibi lateres coqui, qui in aqua nagent. quod Strabo etiam jam dicto loco confirmat. Accentum docet Ovidius lib. vii *Metamorph.* verſ. 357.

Aeoliæ Pitane a leva parte relinquit.

Ipſe amnis *Caicus*, ut Plinius ait lib. v, cap. xxx. *ex Myſia venit*. Non longe a fontibus *Myſiam* amnem accipit ex *Temno* monte profluentem. De utroque *Aeſchylus* in *Myrmidonum* prologo, referente *Strabone* p. 424.

Ἰὼ Κάϊκος, Μύσαι τ' ἐπιρροαί,

Io Caice, & Myſia ſuenta.

Et *Virgilius* *Georgic.* lib. iv, verſ. 370.

Saxofumque ſonans Hypanis, Muſusque Caicus.

Et *Ovidius* lib. ii *Metamorphoſ.* verſ. 243.

----- *Tenhranteusque Caicus.*

Teuthranteus cognominatur a *Teuthrania* oppido & regione, in qua oriri *Caicum* refert *Plinius* lib. v, cap. xxx : oppidum, a quo nomen regioni, amplius lxx ſtadiis abeſt ab *Pitane* & *Elæa*, *Pergamum* verſus, ut *Strabo* xiii, pag. 423. notavit. *Stephanus* a *Teuthrante* rege ducit, quem *Myſis* & *Cilicibus* imperaſſe etiam *Strabo* ibidem tradit, addens fabulam ex *Euripide*, quam legas, ſi vacat. *Populi* præter *Cilices*, *Leleges* hoc loco memorantur etiam *Myſomacedones*, uti vocantur, ex *Ptolemæi* poſitione. Meminit & *Plinius* libro v, cap. xxix extr. Quod vero *Myſium* flumen ſub fontibus ſuis in *Caicum* influere *Strabo* dixit, alii pro uno amne diverſis nominibus habent. *Ovidius* lib. xv *Metamorph.* verſ. 277.

Et Myſium capitisque ſui ripæque prioris

Pœnituiſſe ferunt, alia nunc ire, Caicum.

Populi in hac ora præter *Cilices*, *Leleges* *Strabonis*, ſunt etiam *Trimenothii* *Ptolemæi* : & hujus ac *Plinii* *Myſomacedones*, id eſt *Macedones* *Myſis* immixti, ſecundum *Ptolemæum* : alii alio illos deducunt. vide *Plinium* lib. v, cap. xxix extremo.

Sunt & aliæ diviſiones *Myſiæ* præter illam majoris minorisque. Pars enim *Abretena* dicta fuit, pars alia *Morena*. *Strabo* lib. xii, pag. 395. ſic de utraque : *Cleon*, antea prædonum

num dux, primum ab Antonio, deinde a Cæsare possessionibus auctus, *δυνάστευε περιεβότα χώραν ἰσθμίου μὲν ἐν τοῦ Ἀβρεττηνοῦ Διὸς Μυσίᾳ θεοῦ. μέρος δ' ἔχων ὑπὸ καὶ τῆς Μακεδονίας. Μυσία δὲ ἐστὶ καὶ αὐτὴ, καθάπερ ἡ Ἀβρεττηνία: is dynastie habitum induit: pontifex quidem factus Abretteni Jovis, Mysiorum dei; partem vero Morena sibi subjectam possedit. Illa autem aequae est Mysia, ut Abrettene. Et infrequenti pag. 396 situm Abrettenes regionis ita descripsit: Per hunc tractum Rhyndacus labitur fluvius, ortus in Azanide: προσλαβὼν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀβρεττηνίας Μυσίας ἄλλως τε καὶ Μάκεδονα ἀπ' Ἀγκυρῆς τῆς Ἀβαστιδὸς ἰκιδύσται εἰς τὴν Προποντίδα. recipiens autem ex Abrettene Mysia cum aliis tum Macesum fluvium, ab Ancyra Abastidis fluentem, in Propontidem exit. Ex quibus cognoscitur, Abrettenos inter Ancyram Phrygiae & amnem Rhyndacum, eique adpositam Apolloniam coluisse: eoque ducere Macesum fluvium. Plinius lib. v, cap. xxx. In Mysia Abrettinum. Ut vero saepe pars pro toto dici solet; ita Abrettene aliquando pro tota est Mysia. Suidas in hac voce: Ἀβρεττινὴ χώρα ἢ λεγομένη Μυσία, Abrettane (lege Abrettene, ἢ pro α) regio est, qua dicitur Mysia. Συνοδωχικῶς. nam ut Stephanus tradit, Ἀβρεττινὴ χώρα Μυσίας, Abrettine Mysia regio est, non tota Mysia.*

TROAS ET TROJANUM

REGNUM.

TROAS propria ab utraque Mysia, adhuc explicata, tamquam conclusa continebatur, ideoque distincta ab regno Trojano & Priamicis possessionibus. Si enim Homero credimus, fere omnia utriusque Mysiae, adhuc a nobis exposita, sub Trojanorum imperio fuere. Strabo sub initium libri XIII, ὁ μὲν ποιητὴς ἀπὸ τῶν περὶ Αἴθηςπον, καὶ τῶν περὶ τὴν οὐν Κυζικηνῶν χωρῶν ὑπαγορεύει μάλιστα τοὺς Τρώας ἀρξάν, καὶ μέχρι τοῦ Καίκου ποταμοῦ, Poeta dicit, Troianos ab Aesepovicinis locis & Cycicena, qua nunc est, regioni Troas imperasse usque ad Caicum fluvium. Nos, quae Mysiae tribuuntur abaliis, separamus, ut Troas propria, seu regio circa Trojam & Ilium ad explicandum nobis relinquatur.

In Lampsaeco finivimus Mysiam illam, quae ad Propontidem & Hellesponti oram ex parte fuit. Proxima fuit Περκάτη, Percote, de qua Homerus Iliad. B sub finem:

Οἱ δ' ἄρ' Περκάτην καὶ Περκάτιον ἀμφεβύμοντο,

Qui item Percoten & Practium circumcolebant.

Ordinem & situm ostendit Alexandri iter apud Arrianum lib. 1, pag. 34. nam ἐξ Ἰλίου εἰς Αἰόβην ἦλκε, ex Ilio Arisben venit: καὶ τῇ ὑστερίᾳ εἰς Περκάτην. τῇ δὲ ἄλλῃ Λάμψακον παρὰ μὲν πρὸς τὴν Προποντίδα ποταμῷ ἐξελθὼν πρὸς τὴν Περκάτην, & postera die in Percoten: deinde Lampsacon praetergressus ad Practium flumen (sic legendum est cum Homero & Strabone XIII, pag. 460. qui inter Abydum ponit & Lampsacon) confedit. Eundem ordinem servavit Plinius lib. v, cap. xxxii. Imperium deinde sumis Hellespontus. - - Promontorium id adpellavimus Trapezam: ab eo decem m. passuum Abydum oppidum, ubi angustiae septem stadiorum: deinde Percote oppidum: & Lampsacon, antea Pityusa dictum: Parium colonia, cetera. Dubium ad mare fuerit, an nonnihil remotum. Stephanus addit olim Περκάτην, Percopen fuisse dictam, sicut etiam libri nostri Iliad. A vers. 229. scriptum habent: praeter dictos vero etiam Strabo Περκάτην dixit, sive Percoten: Gentile Περκάτιον. Homerus Iliad. B, sub finem οἱ δὲ δύο Μίροπος Περκάτιος, duo filii Mieropis Pericofii. Deinde Abydus, Ἀβυδός, ad fretum, ubi angustissime coarctatur, a Miletiis condita, e regione Sefti ad idem fretum oppositae in Europa, medio loco inter Lampsacon & Ilium. Vide Strabonem, & Eustathium ad Dionysii versum 516.

Στρεψὶς ὄρεα καὶ Ἀβυδὸν ἰσχυρίαν ὄρεον ἴστρον.

Sestus ubi & Abydos ex adverso stationem posuerunt.

Ovidius Tristium lib. 1, elegia 19, vers. 28.

Seston Abydena separat urbe fretum.

Inter has urbes pons Xerxis supra Hellespontum stratus fuit, quia angustia septem tantum stadiorum est, ut ante paullo in *Percote* ex Plinio observavimus. Et Herodotus lib. VII, cap. XXXIV. ἔτι δὲ ἐπὶ ταύτῃ ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπάρτιον, ἐστὶν αὖτε ex Abydo in ulteriorem cominentem septem stadiorum trajetus. Et ibidem: ἐξ Ἀβύδου ἐξωμύμενοι ὑπερῶν, ab Abydo incipientes pontem fecerunt. Et Lucanus lib. 11, Pharsal. vers. 672.

Tales fama canit timidum super aquora Xerxem

Construxisse vias, multum quum pomibus ausus,

Europamque Asia, Sestonque admovit Abydo.

Famosa etiam est amoribus Leandri & Herus, a Musæo & aliis descriptis, quia Leander Abydenus fuit. Eos etiam nummus Harduini indicat, inscriptus, ΗΡΩ ΔΗΑΝΔΡΟΣ ΑΒΥΔΗΝΩΝ. *Abydenus* enim gentile ab *Abydo* est.

Intus paullo fuit *Αἰρίβη*, *Arisba*, oppidum, ut in *Percote* ex Arriani narratione monstravimus. Ibi enim exercitum Alexander, quum trajecisset Hellespontum, congregari iusserat. Plinius lib. v, cap. xxx. *Extra finem sunt Rhætea litora, Rhæteo & Dardanio & Arisbe oppidis habitata.* Stephanus πόλιν τῆς Τρωάδος, Μιτυληναίων ἀποικίον vocat, id est *Troadis oppidum, coloniam Mityleneorum*: & Homerus *Iliad.* B. vers. 836. δῖον Αἰρίβην. Propius mare *Dardanum* & *Rhætium* sequuntur, ut Plinius modo memoravit. Ordinem Herodotus lib. VII, cap. XLIII. tradit: a *Priami Pergamo*, id est *Trojae ruderibus, profecti, a leva strinxerunt Ροίτιον πόλιν καὶ Οφρύνειον, καὶ Δάρδανον*, ἢ περὶ δὲ Ἀβύδου ὁμοῦς ἐστὶ, *Rhætium oppidum, & Οφρύνειον, & Dardanum, finitimam Abydo.* Hic *Dardanus*, ἢ *Δάρδανος*, formavit; & Strabo quoque pag. 409. ἡ πόλις ἢ *Δάρδανος*, urbs *Dardanus*, quam LXX stadiis ab *Abydo* distare dicit: at *Ptolemæus* scripsit *Δάρδανον*, *Dardanium*, neutro genere: & Plinius *Dardanium*, oppidum subaudiens. Sita urbs ad promontorium, quod *Dardanium* vocatur, *Straboni Δαρδανίς ἀκρῶς*: regiuncula eidem *Δαρδανία*, *Dardania* dicta. Juxta *Dardanum Ophryniū* erat cum *Hectoris lico*, *Strabone* referente p. 409. quod & Herodotus lib. VII, cap. XLIII. ut modo vidimus, memoravit.

Rhætium, *Ροίτιον*, in litore excipit, de quo Strabo lib. XIII, pag. 409. Εἴτα *Ροίτιον* πόλις ἐπὶ λόφῳ κειμένη, καὶ τῇ *Ροίτῃ* συνεχὲς ἥντων ἀλιτεῖας Αἰάντιον, ἐφ' ἣ μνημεῖον καὶ ἱερὸν Ἄιατος, *Deinde Rhætium*, urbs in colle sita: eique contiguus litorea arena tumulus *Ajanteium*, ubi sepulcrum est *Ajaci*. *Thucydides* lib. IV, sine diphthongo scripsit pag. 286. αἰεῖται *Ροίτιον*, *Rhætium* capium: & lib. VIII, pag. 617. præterentes *Λέκτυον*, & *Λαρίσσαν*, & *Ημαξιτύον*, & alia circum loca, ἀφικνέσθαι ἐς *Ροίτιον*, veniunt in *Rhætium*. Adjecti modo *Rhætiens* sæpe usurpatur. *Virgilius Aeneid.* III, vers. 108.

Tenetus Rhæteas primum est advectus in oras.

Et lib. VI *Aeneid.* vers. 505.

Tunc egomet tumulum Rhæteo in litore inanem

Constitui.

Scribitur etiam quatuor syllabis *Rhætiens*, quod poetis interdum pro *Romanus* est, propter originem ex *Troja*. *Silius Italicus* lib. II, vers. 51.

- - - - *Rhætiens immo*

Imperet æternum - - - -

Rhætiens, id est *Romanus*. Adde lib. VII, vers. 431.

Hinc in *Sigeum* venit, promontorium, oppidum & portum. *Strabo* jam dicto loco:

loco: *μετὰ τὸ Ροϊτεῖόν ἐστι τὸ Σίγειον, κατεσπασμένη πόλις, καὶ τὸ ἰάνταρον, post Rhæteum est Sigæum, dirutum oppidum, & navale.* Plinius v, cap. xxx. *In promontorio quondam Sigæum oppidum.* Ptolemæus, Σίγειον ἄκρον, *Sigæum promontorium.* Strabo eodem loco vocat Σίγιάδα ἄκρον. Stephanus Σίγειον πόλις Τρωάδος, *Sigæum oppidum Troje.* lx stadiis abest a Rhæteo per litus, ut Strabo notavit. Inde mare & alia cognominantur. Virgilius Aeneid. lib. 11, vers. 312.

- - - *Sigæa igni freta lata relucet.*

Ad urbem vel in promontorio, aut juxta illud *Ἀχιλλέως μνημα, Achilles monimentum* fuit, ut Strabo nominavit. Cicero pro Archia cap. x. *Quum in Sigæo [Alexander] ad Achillis tumulum adstirisset, O fortunate, inquit, adolescens, qui tua virtutis Homerum præconem inveneris!* Sunt qui etiam oppidum *Achilleum* memorent. Plinius lib. v, cap. xxx. *Fuit & Achilleon, oppidum juxta tumulum Achillis, conditum a Mytilenais, & mox Atheniensibus, ubi clasis ejus steterat in Sigæo.* Stephanus pariter: *ἐστὶ καὶ πόλις ἐν τῇ Σίγειῳ Ἀχιλλεῖον, est quoque oppidum in Sigæo Achilleum.* Dubium, an divertum sit ab oppido Sigæo: nisi forsan ex ruinis in proximo natum loco est.

A litore introrsus recessit *Troja* vetus & *Ilium*, nomina nobilissima. Stephana Τροία, χώρα Ἀσίας ἢ πρότερον Ἰδία, *Troja, regio Asia, quæ prius Idæa dicta.* Sic quoque Servius in principium Aeneidos: *Troja regio est Asia: Ilium civitas est Troja.* Evaluit tamen consuetudo scribentium, ut *Troja* perinde urbem ac *Ilium* significet, immo sæpius hæc *Troja*, raro *Ilium*, vetus puta, adpelletur. Supervacaneum est, exemplis rem notam probare. Quoties legitur *Troja capta*, ut apud Livium principio Operis, & Horatium lib. 11, sat. 111, vers. 191? Nec vero *Ilium*, quamlibet usu rariore, est incognitum. Perfonat Maronis illud ex principio Aeneidos:

Ilium in Italiam portans:

& Horatii lib. 111, oda 111

- - - *Ilium, Ilium*

Fatalis incestusque iudex

Et mulier peregrina vertit.

Quod vero postea *Ilium* dicebatur, triginta stadiis a veteri sede reductum ad mare versus fuit, & *Ilium* vetus, sive *Troja*, creditum in eo loco fuisse, ubi Strabo lib. xiiii, pag. 411. τὸ Ἰλίου κάμνον, *Iliensium pagum* (sic dicebatur) observavit. Et novum *Ilium* olim pagus erat cum Minervæ fano, quo quum Alexander post prælium ad Granicum sacrificandi causa profectus esset, donariis locum ornavit, & πόλιν, urbem nominavit, utque amplificaretur, in mandatis dedit. Auxit post mortem illius Lyfimachus, & muro xl stadiorum circumdedit. Vide Strab. xiiii, pag. 408. Fanum illud & posterius religiose coluerunt. Livius lib. xxxv, cap. xliii. de rege Antiocho: *Ilium a mari adscendit, ut Minervæ sacrificaret.* Et lib. xxxvii, cap. ix. de Romano duce: *Inde [ex portu Achæorum] Ilium adscendit, sacrificioque Minervæ facto, legationes finitimas ab Eleunte & Dardano & Rhæteo, tradentes in fidem civitates suas, benigne audiuit.* Justinus eodem Antiochi bello lib. xxxi, cap. viii. *Quum ingressi Asiam Romani Ilium venissent, mutua gratulatio Iliensium ac Romanorum fuit.* Amissa tum erant ornamenta ab Lyfimacho accepta, & pago quam urbi erat similis. Strabo xiiii, pag. 408. Ἰλίον, ὃ νῦν ἐστὶ, καμνὸ πόλις τις ἦν, ὅτε πρῶτον Ῥωμαῖοι τῆς Ἀσίας ἐπέβησαν. *Ilium novum, quum primum Romani in Asiam venissent, oppidum instar pagi fuit.* Ornarunt rursus Romani, reddideruntque, immunitatem. Plinius v, cap. xxx. *Ilium immune.* Unde plures nummi ΙΛΙΕΩΝ, *Iliensium* præ se ferunt. Tacitus annal. iv, cap. lv. *Ilienses antiquitatis gloria pollebant.*

Circumjacent multa, quorum positionem vetustas obscuravit. Thucydides lib. viii, pag.

pag. 617. scribens ex Lesbo cursum in Rhœteum, ait præteriri Λέκτον, ἢ Λέκισσαν, ἢ Ἀρμαξίτιον, *Lectum*, & *Larissam*, & *Hamaxitium*. Plinius dicto loco: *Troadis primus locus Hamaxitus: dein Cebrenia: ipsaque Troas, Antigoniam dicta, nunc Alexandria*. Stephanus: Ἀρμαξίτιος πόλις τῆς Τρωάδος, *Hamaxitus Troadis oppidulum*. Et quia in itinere fuit a Lecto in Rhœteum, inter Ilium & mare fuisse vero simile est. Primum autem Troadis locum a Lecto dixit Plinius, quia hic Lectum promontorium inter Troadem Aeolidemque terminum constituit. Plinius lib. v, cap. xxx. *Lecton determinans Aeolida & Troada*: quid? clare Strabo: ἡ Ἀρμαξίτιος ἢ τῷ Λέκτῳ ὑποκειμένη συνεχής. *Hamaxitus continenter Lecto subjacet*. Regiuncula circumjacens ἡ Ἀρμαξίτις, *Hamaxitia*, apud eundem lib. x, pag. 326.

Quam vero *Larissam* modo Thucydides dixit, Homero quoque est memorabilis sub finem libri. II.

Τῶν οἱ Λαρίσσαι ἱερβάλακα γυντῆασκοι,

Eorum qui Larissam fertilem habitabant.

Chorographo quarta huius nominis est τῆς τρωάδος, in Troade. Strabo XIII, pag. 415. ἢ δὲ τῷ Ἀχαιῶν συνεχής ὥστε Λαρίσσαι ἢ Κολώναι. *Erat autem Achæjo contigua Larissa, & Colona*: Achæjum autem ibidem dicit Alexandrea συνεχῆ, *continuat* esse: & paullo ante, Ἀχαιοὶ τῆς Τενιδῶν περὶας, *Achæjum in continente Tenedo opposita*. Scribitur his locis diverse, Ἀχαιοὶ & Ἀχάϊον & Ἀχάϊον: Casaubonus probat postremum. *Colona* ibidem juxta insulam Tenedon sita. Pausanias Phoc. cap. XIV. de Cycno Neptuni filio: βασιλεύειν φασὶν ἐν Κολώναις, καὶ δὲ ἀκούτο ἐν τῇ γῇ Τρωάδι αἱ Κολώναι κατὰ ἤσπον κείμεναι Λευκοφρυγί, *Ajunt Colonis regnasse, quod oppidum in Troade est ad insulam Leucophrygiam*, quam mox dicit, a Tenne Tenedon deinde adpellatam esse. Thucydides lib. I, pag. 86. Κολώνας τὰς Τρωάδας vocat. Nepos in Pausania cap. III. *Colonas, qui locus in agro Troade est, se contulerat*. Est & alius locus xl stadiis ab Ilio, λόφος τις, *collis quidam*, Καλλικολώνη, *Callicolona*, sive ἡ καλὴ Κολώνη, *pulchra Colona*, de qua Homerus Iliad. I vers. 51. Strabo XIII, p. 411.

Plinius supra cum Hamaxito conjungebat *Cebreniam*: at Scylax in Αἰολίδι χώρα, in *Aeolide regione* extra Troadem constituit. Αἰολίδης, inquit, πόλις ἐν αὐτῇ εἰσὶν ἐπὶ θαλάττῃ αἰδοί. Κεβρήνη, Σκῆψις, Νεάνδρεια, Πιτύεια, *Cebrene, Scepsis, Neandrea, Pityea*, quem tractum supra Mysiæ parti, quæ ad Caicum est, contribuimus. Est autem inter Lectum & Antandrum. Strabo p. 410. *Cebreniam* regionem distinguit a *Cebrene* urbe. Addit Cebreniam Scamandro distinguere ab agro Scepsio. *Polichna* prope Palæscepsin, quæ in celsissimo Idæ fuit vertice, ut Strabo tradit lib. XIII, pag. 417. Incolas Plinius *Polichneos* dixit. Memoratur etiam in Notitia Episcopatum Πόλιχνα, *Polichna*.

His *Marpessus* potest addi, unde Sibylla Erythræa aliquando cognominatur, quia ipsa carmine apud Pausaniam Phoc. cap. XII. dixit, *Marpessum* matri suæ patriam esse. Tibullus lib. II, eleg. v. vers. 67.

Quidquid Amalthea, quidquid Marpessia dixit.

Hanc ibidem Pausanias πόλις ἐν τῇ Ἰδῇ τῇ Τρωϊκῇ, *oppidum in Troico monte Ida situm* dixit, quod cxxl stadiis distet a Troade Alexandria. Suidas, & Lactantii codices lib. I, cap. VI. legunt *Marmessus*, quod & Salmasio in Solin. p. 55. placet. Iidem (Suidas & Lactantius) circa *Gergitium* ponunt, quod Plinii lib. v, cap. xxx. *Gergithos* est, Plutarchi Γέργιθος, *Gergithos*: Herodotus lib. VII, cap. XLIII. vel oppidum vel incolas τοὺς Γέργιθας *Gergithas* adpellat. Sed de hoc supra in Mysia actum fuit.

Hæc de Troja & quæ proxime ad eam: ad mare rursus revertimur. Post Sigeum, Ἀχαιῶν λιμὴν, *Achaeorum portus*, cujus Strabo meminit pag. 410. Plenior Plinius lib. v, cap. xxx. *In promontorio quondam Sigeum oppidum: dein portus Achaorum, in quem influit Xanthus*.

Simoëni junctus, stagnumque prius faciens Palefcamander. De fluminibus infra dispiciemus. Diximus supra etiam de *Colonis*, loco vel oppido, quæ inter Portum Achæorum & *Alexandream* videntur fuisse, quod tum auctores, qui mentionem fecere, cum aliis, quæ tractabamus, commemorarent.

Alexandrea, sive *Alexandria*, restat perlustranda in hoc litore, urbs clarissima, quæ inter XVIII. quæ ab Alexandro nomen habuerunt, post Aegyptiacam, fuit præcipua, ideoque secundo loco a Stephano Byzantiorum chorographo numerata: sæpe regionis vocabulo, discriminis causa, *Ἀλεξάνδρεια ἡ Τρωάς*, *Alexandrea Troas*, cognominata. Sic plene Ptolemæus vocavit, in litore constituens inter Sigeum & Lectum promontoria. Et Strabo lib. XIII. ineunte: *ἀπὸ δὲ Ἀβύδου μέχρι Λεκτοῦ τὰ περὶ Ἴλιον καὶ Τένεδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν Τρωάδα*, ab *Abydo* usque ad *Lectum*, quæ circa *Ilium*, & *Tenedum*, & *Alexandream Troadem* sunt; ubi perperam Xylandri & Casauboni editione *Alexandrea ac Troas* Latine conversum est: verius antiquiore Guarini Veronensis sive aliorum, *Trojana Alexandria*. Et Livius lib. XXXV. cap. XLII. *Tres cum [Antiochum] civitates tenebant, Smyrna, & Alexandria Troas, & Lampsaacus*, quas neque vi expugnare ad eam diem poterat, neque conditionibus in amicitiam perlicere. Aliis vero locis, ut sæpe sine cognomine *Alexandrea* sive *Alexandria* vocatur, (vide Strabonem in sequentibus) ita sæpius etiam *Troas* dicitur simpliciter, sine *Alexandree* commemoratione. Plinius lib. V. cap. XXX. *Troadis primus locus Hamaxitus: dein Gebrenia: ipsaque Troas, Antigoniam dicta, nunc Alexandria*. Priori loco regionis, posteriori urbis nomen est. Et sic in Apostolorum historia & epistolis *Troas* ipsa urbs est, non regio: nec cum Grotio facimus, qui Act. XVI. regionem, seu *Phrygia partem maritimam* interpretatur; ipse vero cap. XX. dubitare coepit, num urbs eo nomine, an regio notetur. Gajus jurisconsultus lege VII Dig. de Cens. *Juris Italici sunt Τρωάς, Βίγυρ, Δυπάριον*. Ibidem lege VIII Paullus: *In provincia Asia due sunt juris Italici, Troas & Parium*. Auctor Itinerarii, quod Antonino tribuitur, itinere per Asiam, pag. 76.

Abydo

Dardanium

Ilium

Troadem

Antandrum

M. P. IX.

M. P. XII.

M. P. XVI.

M. P. XXXV.

Origo nominis *Alexandree* ab Alexandro est, ut liquet: an a conditore sit, dubitatur. At quidem auctor Chronici Alexandrini pag. 398, in duodecim urbibus, quas Alexander condiderit, numerans etiam *Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐπὶ Τρωάδος*, *Alexandriam in Troade*: verum ab Antigono fuisse conditam & *Antigoneam* adpellatam; a Lyfimacho deinde in honorem Alexandri vocitatam *Alexandream*, Strabo, gravissimus auctor, lib. XIII, pag. 408 prodidit. Confirmat Plinius paullo ante citatis verbis: *ipsa Troas, Antigoniam dicta, nunc Alexandria*. Et nummus Titi apud Golzium: COL. TROAS, ANTIGONIA. ALEXANDR. Utrobique *Antigonia* nomen, tamquam prius, præponitur alteri *Alexandrie*. Et hæc *Alexandria* plerisque aliis deletis, quod Strabo addit, *ἐνέμενε καὶ αὐξήσω ἵλασι*, *permanfit & incrementum cepit*: præsertim quum Romanam accepisset coloniam, cujus actor haud dubie Augustus Cæsar fuit, quia jam Plinius scripserat, *Troas, Antigoniam dicta, nunc Alexandria, colonia Romana*: & plures nummi AUG. adpositum habent, ut Antonini Pii COL. AUG. TROAD. & Juliae Domnae, ac Alexandri Severi, COL. ALEX. AUG. TRO. Adi Patinum. Et ex Harduini museo nummus COL. AUG. TROAS.

Tandem ad *Lectum* sive *Lecton* promontorium venimus, Lesbi insulae parti septemtrionali obversum, situmque in angulo, quem curvatura maris facit. Hinc est, quod Strabo XIII,

pag.

pag. 416. dixit, καμψαντι δὲ τὸ Λέκτον, ubi *Lectum circumflexeris*. Adde Livii verba mox e lib. xxxvii, cap. xxxvii. proferenda. Eo loco etiam posuit Ptolemæus Λέκτον ἀκρον, *Lectum promontorium*. Homerus Iliados ε, vers. 283. de Junone & Somno:

Ἴδην δ' ἰκίεθ' ἡ πολυπύδακα, μητιέει θεῶν

Λέκτον, ὅθι πρῶτον λυπέτην ἄλλα,

In Idam venerunt fontibus abundantem, matrem ferarum *Lecton*, ubi primum reliquerunt mare. Ad quæ verba Strabo post initium libri xiiii. hæc adnotavit: οἰκίως τὸ ποιητὴ φερέσει τὸ Λέκτον, καὶ γὰρ ὅτι τῆς Ἰδῆς ἐστὶ τὸ Λέκτον, καὶ διότι πρῶτη ἀπόβασις ἐκ θαλάσσης αὐτῇ τοῖς ἐπὶ τὴν Ἴδην ἀνέστη, proprie poeta *Lectum* describit, tum quod *Ida* pars est, tum quod e mari in *Idam* iturus ibi prima est exscensio. Et paullo ante idem sub initium libri, ἡ Ἰδὴ τὸ ὅριος μέγας Λεκτὸς καθύπερθε, *Ida* mons ad *Lectum* usque pertinet. Livius lib. xxxvii, cap. xxxvii. Eumenes rex, conatus primo ab Hellesponto reducere classem in hiberna Eleam, adversis deinde ventis quum aliquot diebus superare *Lecton* promontorium non potuisset, in terram egressus, ne deesset principis rerum, qua proximum fuit, in castra Romana cum parva manu contendit. Felicius ventus sequutus eos fuit, de quibus Thucydides lib. viii, pag. 617. παραπλεύσαντες Λέκτον, ἀφωκυῖτο ἐς Ρόδιον, pratervehti *Lecton*, venerunt Rhodium. Plinii verba supra ex lib. v, cap. xxx. protulimus: Promontorium *Lecton* determinans *Aeolida* & *Troada*: etiam qualis sit *Aeolisilla*, aliis *Myfia*, indicatum fuit.

Hactenus de ora Troadis, & quæ prope oram. Mediterranea leviter circa Ilium tacta: remotiora parum cognita, aut, si quæ sunt, incertum est, Phrygiæ Mysiæne, an Troadi propriæ adnumeranda sint. Trojanæ tamen regionis fuit urbs *Ζέλεια*, *Zelega*, sive *Zelia*, cuius situm Homerus & Strabo non sinunt nos ignorare. Ille Iliad. ε, vers. 824.

Οἱ δὲ Ζέλειαν ἵνασκον ὑπὸ τοῦ πόδα ἰσάριον Ἰδῆς,

Ἀφροῖοι, πίνοισις ὕδαρ μέλαν Αἰσέπειο,

Qui dehinc Zelejam habitabant sub pedem innum Idæ,

Divites, bibentes aquam nigram Aesepi.

Ibi ergo sita fuit *Zelega*, ubi *Ida* in septemtrionem ad *Aesepum* vergit. Clarius id exponit Strabo post initium libri xiiii. *Idam* dicit multos habere *πρόποδας*, *prominentes pedes*, quorum duo maxime procurrant, alter in *Aegeum*, quod *Lecton* promontorium dicatur; alter εἰς τὴν μεσόγειαν, μικρὸν ὑπὲρ τῆς Κυζικηνῆς: καὶ δὴ καὶ ἐστὶν ἡ Ζέλεια τῶν Κυζικηνῶν, alter, inquit, in mediterraneam regionem, paullo supra *Cyzicenum agrum*, ubi *Zelega* sita est, quæ hodie est *Cyzicenorum*. Et Plinius lib. v, cap. xxxii. amnem *Aesepum* & *Zeliam* conjungit. Stephanus: Ζέλεια πόλις Τρωάδος, *Zelia oppidum Troadis*. Gentile Ζελίτης. Arrianus lib. i, Exped. Alex. pag. 49. Ζελίτας δὲ ἀφῆκε τῆς αἰτίας, *Zelitis culpam remisit*.

Fuerunt & *Colone* aliæ, præter supra memoratas, sitas contra Tenedon. Diximus supra aliquid in *Lampsaco* ex Strabonis xiiii. de *Colonis* illis: nunc addimus Arrianum lib. i, pag. 35. de Alexandro dicentem, postquam ab *Arisba Percoten* & *Lampsacum* prætergressus fuerat, ἵδεν ἐς Ἑρμῶν ἀφῆκετο, *Colonas πόλιν παραμύνας, inde Hermetum venit, Colonas urbem transgressus*. Tum demum ad *Granicum* perrexit. Supra in *Mysiam* illas, quæ ad *Cyzicum* fuerunt, transcripsimus, quia dubii limites sunt Troadis, & nonnullis ultra *Aesepum* proferuntur; aliis, etiam *Scylaci*, ab *Abydo* incipiunt. *Hermetum* autem Arriani ceteris inexplicatum est. *Astyra* Troadis, diversa a pago *Mysiæ*, prope *Abydum* τὰ Ἀστυρ, Strabonis ævo diruta, quæ olim auri fodinam habuisse dicebantur. Vide lib. xiiii, pag. 407. Et *Gergithos*, itinere *Xerxis* inter *Scamandrum flumen* & *Abydum* apud Herodotum vii, cap. xliii. qui Γεργίθους vocat incolas, supra est exposita. Ad *Scamandrum* Plinii *Scamandria* fuit. Inter Ilium & *Lecton* promontorium *Neandria*, supra *Hamaxitum*, secundum

dum Strabonem pag. 417. qui & xl stadiis a Lecto *Polymedium* χωρίον ponit, quæ Plinii *Polymedia* civitas est, dubium, Ilium versus an Asson, uti videtur, atque sic in Mysia.

Mons Troadis unus nomine, sed multiplex jugo & connexionione, *Ida* est, Ἰδῆ, femineo genere. Virgilius Aen. 11 extr.

Famque jugis summa surgebat Lucifer Ida.

Plura autem juga habere, non simplicem montem esse, ex eo adparet, quia sæpius plurali numero Homerus dixit ἀπ' ἰδαίων ὄρεων, a montibus *Idæis*, Iliad. θ, vers. 170, m vers. 19 & 153, & κατ' ἰδαίων ὄρεων Iliad. λ, vers. 196, ο vers. 79, & alibi. Et Virgilius Aeneid. 111, vers. 6.

classēque sub ipsa

Antandro, & Phrygia molimur montibus Idæ.

Strabo post initium lib. xiiii. πολλὰς δ' ἔχουσα πρόποδας ἡ Ἰδῆ, καὶ σκολοπενδράδος οὖσα, multos prominentes pedes *Ida* habet, & forma *scolopendram* refert. Et paullo ante, eodem auctore, demonstravimus, *Idam* a *Zeleja*, quæ sub agro *Cyziceno* est, ad *Lectum*, extremum *Troadis* promontorium, extendi.

Flumina pæne multa ex *Idæis* montibus decurrunt. Strabo lib. xiiii, pag. 414. auctore *Demetrio* ἐπιχωρίῳ, ibidem nato, refert, collem quemdam *Idæ* supra *Scepsin* cxx stadiis esse, *Corylum* nomine, ex quo tria nobiliora flumina, *Scamander*, *Granicus* & *Aesepus*, fontibus vicinis & intra xx stadia comprehensis, oriantur. *Aesepi* exitum plurimum distare a capite, 15 circiter stadiis. Et *Præctium* flumen, de quo supra dictum, *Arrianus* Exped. Alex. lib. 1, pag. 34. corrupto quamvis vocabulo, etiam ab *Ida* deriyat, ὅς ῥέων ἐκ ὄρων τῶν Ἰδαίων, qui ex *Idæis* montibus decurrit. quod procul dubio etiam de obscuris illis, ab Homero Iliad. m, vers. 20 nominatis, intelligendum est, qui sunt

Ῥῆσος θ', Ἑπταπόρος τε, Καρησός τε, Ροδῖός τε,

Rhesus, & Heptaporus, Carefusque ac Rhodius.

Strabo *Andrium* addit, qui *Scamandro* adfundatur, e *Carefena* regione, quam *Carefus* rigat, decurrentem. *Carefenam* autem describit montanam regiunculam, *Dardaniæ* adjacentem, usque ad loca *Zelejæ* & *Pityciæ* vicina. *Rhodium* ait inter *Abydum* & *Dardanum* in mare exire. Sed & *Xanthus* memorabilis fluvius est. Virgilius Aen. 1, vers. 473.

Pabula gustassent Troje, Xanthumque bibissent.

Et *Simois*, Σιμόεις, non minus clarus. Ibidem vers. 618.

Alma Venus Phrygiæ genuit Simoentis ad undam.

Plinius lib. v, cap. xxx. *Scamander* amnis navigabilis, & in promontorio quondam *Sigeum* oppidum. Deinde portus *Achaorum*, in quem insluit *Xanthus* *Simoenti* junctus: stagnumque prius faciens *Palefscamander*. Ceteri Homero celebrati, *Rhesus*, *Heptaporus*, *Carefus*, *Rhodium* vestigia non habent. *Granicus* diverso tractu in *Propontida* fluit. Hic *Xanthum* & *Simoënta* corrivat: *Scamandrum* seorsum in mare deducit. Contra Strabo xiiii, pag. 410. συμπιπτόντες ὅτι Σιμόεις καὶ ὁ Σκάμανδρος ἐν τῷ πεδίῳ, confluent in campo *Simois* & *Scamander*. Et pago insequenti refert, utrumque fluvium campos denominare, per quos ferantur; ille per *Simoisium*, hic per *Scamandrium*: & *Simoënta* quidem *Rhæteo* adpropinquare, *Scamandrum* *Sigeo*, sed paullo ante *Ilium* novum confluere, atque inde ad *Sigeum* in mare exire, quum prius limosas paludes & cæcum ostium effecerint.

Quid vero de *Xantho* Plinii? Est *Xanthus* flumen *Troadis*, ut Virgilius dixit, & Strabo pag. 406. εἰσὶντος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, *Xanthus* fluvius in *Troja*; id est, in regione *Trojana*. Plures autem dicunt ipsum *Scamandrum* esse, in quo ducem Homerus habent Iliad. x, vers. 74.

Ὁν Ξανθὸν καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκαμάνδρον,

Quem Xanthum vocant dii, homines autem Scamandrum.

Repetit Maximus Tyrius Serm. xii. Aelianus autem lib. viii, de Animal. cap. xxi. missa fabula, ad naturam Fluminis novum & superadditum nomen refert. Qui ad Trojam, inquit, Scamander est, oves inde bibentes *fulvas* (ξανθὰς) efficit. Hinc τῷ Ξαμάνδρῳ ἐξ ἀρχῆς, ἄλλο ὄνομα ἢ τῶν προβάτων ἐπικτήτης χροῖα ἔδειτο, fluvio Scamandro antea dicto aliud nomen adsciticius ovium color imposuit. Vibius Sequester de Fluminibus: *Xanthus Troja Ilio proximus, ex Ida monte defluens, Simoenti junctus in Propontidem funditur. Hunc Scamandrum incolae vocaverunt.* Lapsus est, Propontidem vocans, qui Hellespontus est, excipiens hæc cuncta flumina.

Strabo dicto loco addit duos amnes *Selleentem & Præctium*. De *Præctio* notat, quod πρὶ μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου, *fluat inter Abydum & Lampfacum*: de quo Homerus Iliad. v, sub finem,

- - - καὶ Πράκτιον ἀμφιέμεντο,

& [qui] *Præction accoluerunt*:

cujus originem ex Ida monte supra ex Arriani lib. i monstravimus.

Alter, *Σελήης*, *Selleis*, juxta Arisbam est, itidem Homero indicante sub finem Iliados v.

- - - ἐν Ἀρίσβῃ φέρον ἵπποι

Αἰθωνες, μεγάλοι, ποταμοῦ ἀπὸ Σελήϊντος,

quem ex *Arisba* ferebant equi ferventes, magni, a fluvio *Selleente*. quos versus repetiit Iliados m. 96, 97. Alius ejusdem nominis in Græcia fluvius est, nec ipse ignotus Homero, ut ibi memoravimus. De Trojano autem plura non habemus.

Hæc de Troade, in cujus explicatione quod *Phrygum* sæpe est facta mentio, & *Phryges* ipsi Trojani sæpenumero Maroni dicti sunt; de Phrygiæ illa parte, quæ Trojanos vel tangit vel comprehendit, aliquid adjiciemus, cetera ad contemplationem Phrygiæ Magnæ, quæ in mediterraneis est, reservaturi. Strabo illam Magnam α μικρῇ, *Parva*, & ἐπικτήτῃ, *Epicteto*, & *Hellepontiacæ*, five ἐφ' Ἑλλησπόντῳ *supra Hellepontum* sita, pluribus locis distinguit. De *Epicteto*, quanta sit & quibus finibus contineatur, quam Strabo nunc distinguit ab *Hellepontiacæ*, nunc eandem esse non obscure significavit, jam nolumus disputare: sed tantum de *Hellepontiacæ*, seu in ora Helle Ponti sita, dicimus, vel eandem esse, quæ *Troas* est seu regio *Trojanorum*; vel Troadem partem illius Phrygiæ, quod Strabo etiam lib. ii, pag. 89. videtur judicasse. Quum enim regiones Asiæ intra Halyn enumerat, & ad Phrygiam illam maritimam venit, distincte & clare dicit, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστὶ καὶ Τρωάς, & *Phrygiam Hellepontiacam*, ut vocant, cujus etiam *Troas* est. Utrum vero ante Trojana tempora ibi Phryges habitaverunt, an everfa Troja eas sedes occupaverint, explicari in tam obscura antiquitate non potest. Poetis *Phryges* Troes sunt, & *Phrygius*, Trojanus. exempli gratia *Aeneid.* i, vers. 467.

Hac fugerent Graji, premeret Trojana juvenis:

Hac Phryges, instaret curru cristatus Achilles.

Et eodem libro, vers. 181. - - - *Anthea si qua*

Factatum vento videat, Phrygiasque biremes.

AEOLIS five AEOLIA.

Sequitur *AEOLIA*, ab Aeolibus Græcis, qui in Asiam migrarunt, variis coloniis con-

data. Laxe si sumitur, Troadem omnem & Helleponti oram usque Propontidem complectebatur, quia in illis partibus multae erant Aeoliorum coloniae. Sed Troadem, celeberrimam regionem, separavimus, ut plerique fecerunt geographi, Strabo maxime & Plinius, praestantiores ceteris. Aliis quoque angustior est Aeolia, licet de Troade forte dissentiat. Pomponius Mela hæc illustrat lib. I, cap. XVIII. *Proxima, inquit, regio, ex quo ab Aeoliis incolæ cepit, Aeolis facta, ante Mysia, & qua Hellepontum attingit, Trojanis possidentibus, Troas fuit.* Plinius lib. V, cap. XXX. sequutus est. *Aeolis, inquit, proxima est, quondam Mysia adpellata, & qua Helleponto adjacet, Troas.* Scylax Caryandensis *Aeolidem* ad superiora refert, Scepsin, Neandriam, Pityiam: quæ in Troade supra exposuimus. Cetera quoque in hoc tractu nimis confusus turbatusque est, aut potius pravatus, ut vix aliquid certi de his regionibus ab ipso possimus expectare. Adi Vossium in illum.

Græce dicitur Αἰολίς, Latine *Aeolis & Aeolia*. Græcum nomen Latinitate donarunt Plinius atque Pomponius, ut modo vidimus: altera forma idem Plinius dicto loco usus est. *Smyrneum, inquit, conventum magna pars Aeolia frequentat.* Livio autem Græcus casus placuit lib. XXXVII, cap. VIII. de Antiocho dicenti: *filium Seleucum in Aeolide reliquerat cum exercitu ad maritimas continendas urbes.* Populus, *Aeolis* dicuntur. Vellejus lib. I, cap. IV. *Et mox Aeolis, eadem profecti Græcia, longissimisque acti erroribus non minus illustres obtinuerunt locos, clarasque urbes condiderunt, Smyrnam, Cymen, Larissam, Myrinam, Mitylenemque.* Herodotus lib. I, cap. CXLIX. ἑνδεκά, undecim urbes Aeoliorum ἀρχαίας, antiquas nominatim numerat, *Cumas, Larissas, Neon-Tuchos, Temnon, Cillam, Notium, Aegiroessam, Pitaneam, Aegæam, Myrinam, Gryniam.* Plinius ex his plurimas memorat, & alias addit. Sic enim in Aeolide: *Ibi a Phocæa Ascanius portus. Dein fuerat Larissa: sunt Cyme, Myrina, qua Sebastopolim se vocat: intus Aegæa, Attalia, Posidea, Neonichos, Temnos. In ora autem Titanus amnis & civitas ab eo cognominata. Fuit & Grynia, nunc tantum portus soli, insula adprehensa. Oppidum Elea, & ex Mysia veniens Caicus amnis. Oppidum Pitane, Canaius amnis. Intercidere Cane, Lysimachia, Atarneæ, aliæ, supra in Trojanis enumeratæ. Gravior nobis hæc descriptio est, quia maritima a mediterraneis, & delata ab iis, quæ supererant, discernit. Quod vero & ei intermixta sunt, quæ Troadi ab aliis sunt adscripta, commodissima delineatio Ptolemæi est, qui inter Caicum & Hermum amnes Aeolidem regionem concludit.*

In ora post Caicum fluvium, XII stadiis ab illo, est *Elea*, Straboni Ελεῖα πόλις Αἰολικῆ, *Elea urbs Aeolica*. Eo situ etiam Mela ponit, quum dixit: *Caicus inter Eleam decurrit & Pitaneam.* Decurrit autem in proprium sinum, quem Strabo κόλπον τῶν Ελαϊτικῶν, *sinum Elaiticum* vocat, qui pars est Adramytteni: regionem Ελαϊτικῆς, *Elaitidem*, lib. XII, pag. 423. Addit *Eleam* navale (ἱπνικόν) Pergamenorum regum fuisse, a qua civitate CXX stadiis remota est. Pausanias Bœot. cap. V. in *Caici campo*, (πεδίον) sitam refert: & Frontinus lib. IV, cap. V. sect. 16. P. Crassum, bello Aristonici, *inter Eleam & Myrinam in hostium copias incidisse.* Sic enim legendum ibi, non *Aeliam*, ut editum, quæ nulla apud Myrinam: & omnes quos laudavimus, *Eleam* sive Ελεῖαν dixerunt; etiam Polybius in Excerpt. Legat. XXI. Plutarchus in Phocione pag. 750. & Ptolemæus. Et Livius, lib. XXXVI, cap. XLIII. *Enmenes Eleam ad suam classem profectus.*

Hinc intra centum stadia ἡ Κανὴ, *Cana* est, promontorium Lecto oppositum; Adramyttenum sinum, qui inde a Lecto Troadis patet, finiens. Strabo sic singulari numero vocat: plurali oppidulum non procul inde, aut sub ipso situm promontorio. Κανὰς δὲ, inquit, πολλοὶ Λοκρεῶν τῶν ἐκ Κύου, κατὰ τὰ ἀρχαῖα τῆς Αἰῶβης τὰ νοτιώτατα, κείμενοι ἐν τῇ Καναίᾳ, *Cana oppidulum sunt Locrensiū ex Cyno, juxta meridionalia extrema Lesbi, situm in regione Canæa, quæ a*
pro-

promontorio nomen habet. Ex quibus non obscure perspicitur, non proximum contiguum-ve promontorio oppidulum fuisse. Plinius *intercidisse* dixit, ut minus de situ judicari possit. Livius quidem etiam *Canas* memoravit, sed incertum, oppidum an promontorium intellexerit. Lib. xxxvi, extremo: *Phocæam transmutum. Ibi relictis ad praesidium urbis quatuor quinquaginta ad Canas classis venit.* Et lib. xxxvii, cap. viii. *Classis Romana, sicut ante dictum est, ad Canas hibernabat.* A promontorio magis, quam oppidulo non proximo, classis stationem denominari crediderim. Et ipse Strabo, de plurativo numero consentit: *ἔτι [αἰ] τὸ ὄρεον ὅλον ἀνομαζέτο, ὃ οὖν Κάνην ἢ Κάνας λέγουσι, Sic [αἰ], Capella,] totus mons olim nominabatur, quem nunc Caniam & Canas vocant.* Herodotus lib. vii, cap. xlii. *a Caico profectus, sinistrum habuit Κάνης ὄρεον, Cana montem.* Pomponius Mela dicto loco: *Tum in promontorio est Cana oppidum: quod praetervectos sinus excipit, non pronus, sed longe ac molliter flexus retrahensque paulatim oras usque ad ima montis Ida.* Sed Strabo oppidum a promontorio separavit. Sinus autem ille est Adramyttenus, de quo diximus.

Grynium excipit, Græce γρύνιον, xl stadiis secundum Strabonem disjunctum a Myrina. Plinius alia forma *Grymiam* vocat. *Fuit, inquit, Grymia, nunc tantum portus soli, insula adprehensa.* Et Herodoto lib. i, cap. cxlix. est γρύνεια, *Grynea*, sive *Grymia*. Strabo dixit Myrinæorum πολίχνην, *oppidulum* fuisse, cum templo Apollinis & antiquo oraculo in sacro luco: unde *Grynæi* Apollinis cognomen est. Virgilius ecloga vi.

His tibi Grynæi nemoris dicatur origo,

Ne quis sit lucus, quo se plus jactet Apollo.

Idem lib. iv *Aeneidos* vers. 345.

Sed nunc Italiam magnam Grynæus Apollo,

Italiam Lycia jussere capeßere sortes.

Non audiendus est Servius, qui apud Clazomenas hoc nemus Apollinis locavit: potior est Strabo, cui & ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ μαντεῖον ἀρχαῖον, καὶ νεὸς πολυτελὴς λίθου λευκοῦ, *favum Apollinis, vetusque oraculum, & splendidum favum ex albo lapide*, prope oppidum Grynium in Aeolide est. Lucus autem plerumque ad fana erat, & ubi oracula edebantur. Oppidum autem olim non minimum aut contemptum fuisse (quamvis suo ævo πολίχνην, *oppidulum* Strabo dixerit, & Plinius *fuisse*, id est *periisse* tradat) vel ex eo manifestum est, quia Parmenio, ut Diodorus lib. xvii, cap. vii. narrat, γρύνιον πόλιν ἔλκων κατὰ κράτος, *urbem Grynium vi & expugnatione cepit.* Et Xenophon lib. iii. *Rer. Græc.* sub initium Μυρίναν καὶ γρύνιον, *Myrinam & Grynium* non modo ut vicinas, verum etiam tamquam pares civitates conjunxit ita, ut minus dubitemus, ampliorem olim, quam tempore Strabonis, exstitisse. An idem sit *Nepotis Grynium*, Alcibiad. cap. ix. dubitatur, quia castrum vocat & in Phrygia collocat.

Inde post xl stadia secundum Strabonem *Myrina* est, Αἰολίς πόλις ἔχουσα λιμένα, *Aeolica civitas portum habens*, quam Ptolemæus etiam in Aeolicis numeravit. Plinius de ea lib. v, cap. xxx. *Myrina, que Sebastopolim se vocat.* Mela dicto loco in Aeolide: *Primam urbium a Myrino conditore Myrinam vocant.* Primam, ratione originis & antiquitatis: cui proximam deinde Cymen ponit. Livius lib. xxxiii, cap. xxx. in urbibus Asiæ memorat, ex quibus Philippus, pacem accipiens ab Romanis, jubebatur praesidium deducere. Vicinitas Grynii & huic aliquid de Apollinis religione contribuit. Martialis lib. ix, epigram. xlii.

campis dives Apollo sic Myrinis.

Myrini autem campi sunt apud Grynium, & ipsum Grynium Myrinæorum oppidum Strabo praedicto loco dixit. In illis etiam a Tacito annal. ii, cap. xlvii. *Myrina* numeratur, quas terræ motu concussas Tiberius Cæsar, in tempus remissis tributis, recreavit. Cicero etiam meminit lib. v, epist. xx. *Memini, inquit, mihi a te Myrina litteras esse adlatas.* Accen-

centum vocabuli, producta media phaleucus Martialis modo recitatus docet, & nummi, Gordiani & Juliae Domnae, in quibus diphthongo scriptum est ΜΥΡΕΙΝΑΙΩΝ, *Myreinaeorum*.

Sequitur *Cyme*, Κύμη, antiqua urbs, & pluribus laudata. Pomponius Mela: *Sequentem [urbem] Pelops statuit, victo Oenomao reversus ex Graecia. Cymen nominavit, pulsus qui habitabant, dux Amazonum Cyme*. Recentes interpretes *Cuma* scribunt: veteres Latini Nepos Livius, Mela, Plinius, Tacitus *Cyme*, Græcam formam retinentes; atque ita etiam in basi marmorea Colossi, Tiberio a quassatis Asiæ civitatibus erecti, Latine CYME incisum legitur. Livii quædam editiones, a Gryphio, Grutero, aliis adornatæ lib. xxxvii, cap. xi. habent *Cyme* plurativo numero; Moguntina vero Scheferi *Cyma*, quod etiam in veteri suo libro Sigonius invenit: at Gronovius etiam hoc loco ad veterem Latinorum scripturam reduxit. *Selencus*, legit, *proditam Phocæam porta una per custodes aperta, recepit, & Cyme, aliaque ejusdem ora urbes ad eum metu defecerunt*. Hujus causa in invidiam Alcibiades, post primum exilium, incidit. Cornelius Nepos Alcib. cap. vii. *Classe in Asiam profectus, quod apud Cymen minus ex sententia rem gesserat, in invidiam recidit. - - - nam corruptum a rege capere Cymen noluisse, arguebant*. Terræ motu, ut diximus, cum aliis Asiæ civitatibus sub Tiberio concussa fuit. Tacitus annal. ii, cap. xlvii. *Myrinam, Cymen, Tmolus levati idem in tempus tributis placuit*. Servata Plinii ævo, qui ab everfis distinguit ita: *dein fuerat Larissa: sunt Cyme, Myrina*. Et Ptolemæo Κύμη est in Aeolide inter Myrinam atque Phocæam. Et longo post tempore in Theodosiana Peutingeri tabula a Myrina ix millibus passuum sejuncta *Cyme* est. Incolæ Κυμαῖοι, *Cymai*. Pluribus nummis exstat ΚΥΜΑΙΩΝ. Et Livius lib. xxxvii, cap. xxxix. *Colophonius qui in Nozio habitant, & Cymais, & Mylasenis immunitatem [Romani] concesserunt*.

Inter Cymen & Phocæam *Larissa* fuit: quod ex Plinii & Strabonis positione clarum est. Ille lib. v, cap. xxx. *Ibi a Phocæa, Ascanius portus; dein fuerat Larissa: sunt Cyme, Myrina*: hic vero (Strabo) lib. xiii, pag. 427. *ἀπὸ Λαρίσσης διαβαῖν τὸν Ἑρμὸς εἰς Κύμην, ἰσοδμήκοντα στάδιοι. ἐντεῦθεν εἰς Μύλαιαν τετραράκοντα, transgresso Hermum a Larissa ad Cymen sunt septuaginta stadia: inde Myrinam, quadraginta*. Et quia deleta fuerat, testante Plinio, prætermisit Ptolemæus. Herodotus quoque Homeri Vita cap. xi. memoravit, *ἀπὸ τοῦ Νέου τείχεος ἀπικέτω εἰς τὴν Κύμην διὰ Λαρίσσης τὴν ποταμὸν ποιησάμενος, Cymen e Novo Muro proficiscens per Larissam iter fecit*.

Hæc Larissa cognominibus distinguitur ab altera, quam supra in Troade explicabamus. Ait enim Strabo lib. ix, sub finem, *ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἤτι Φελακῆς [Λαρίσσης] ἡ περὶ τὴν Κύμην καὶ ἡ κατὰ Ἀμαζιτῶν τῆς Τρωάδος, In Asia etiam Larissa Phriconis est prope Cymen: & alia juxta Hamaximum Troadis*. Illam lib. xiii. quoque aliquoties *Larissam τὴν περὶ Κύμην, que ad Cymen est*, vocavit: Xenophon vero lib. iii. *Rer. Græc. post principium Λαρίσσαι τὴν Αἰγυπτίαν καλεμένην, Larissam Aegyptiam cognominatam*, cujus munimenta laudat, quæ ab Lacedæmoniis non potuerunt expugnari. Phriconis autem nomen illius tractus est, & ut mox ostendemus, Herodotus etiam Cymen *Phriconidem* cognominat lib. i, cap. cxlix. Fuit & tertia Larissa in Asia, quam Strabo τὴν Εφεσίαν Λαρίσσαι, *Ephesiam Larissam* lib. ix, sub finem; & *κύμην τῆς Εφεσίας ἐν τῷ Καύσειῳ πεδίῳ, vicum Ephesia regionis in Caystri campo*, vocat, quam olim urbem fuisse tradunt templo Apollinis Larissæi nobilitatam.

Novus Murus autem, sive *Neontichos*, oppidum prope Hermum fuit, reductum a mari, colonia Cymæorum. Plinius: *Intus Aega, Attalia, Posidea, Neontichos, Temnos*. Vita Homeri cap. ix. *a Smyrna Cymen profecturus poeta, siciter fecisse dicitur: πορεύομεν δὲ τὸ Ἑρμὸς πιδὸν ἀπικέτω εἰς Νέον τεῖχος, ἀποικίῃ Κυμαίων, per Hermi campum iter faciens, venit in*

Ne-

Neontichos, Cymæorum coloniam. Quem ordinem Herodotus etiam lib. I, cap. CXLIX. servavit in urbibus Aeolidis: Κύμη, ἡ Φελακωνίς καλεομένη, Λήεσσιν, Νέον τιχῶν, Τήμων, Cyme, *Phriconis cognominata, Larissa, Neontichos, Temnos.* Originem Strabo dicto loco memorat, Græcos ex *Phricio*, Locrorum supra Thermopylas monte, in Asiam profectos confedisisse iis locis, ubi Cyme est, & quum Pelasgos Trojano bello adfectos offendissent, Larissam tenentes; adversus eos Νέον τιχῶν, *Novum munimentum* xxx a Larissam stadiis exstruxisse, ac regionem illam Φελακωνίδα, *Phriconidem*, a veteri illorum in Locris sede adpellatam.

Ceterorum Plinii, quæ intus erant, Aeolidis oppida præcipua fuerunt *Aega & Temnos.* Strabo dicto lib. XIII. Ταῖς τῶν Αἰολικαῖς πόλεσιν ἔτι καὶ τὰς Αἰγὰς προσληπτίον καὶ τὴν Τήμωνα, *Aeolicis, quæ nunc sunt, urbibus addenda sunt Aega & Temnos.* Quas *Aegas* Plinius & Strabo vocant, Herodoto lib. I, cap. CXLIX. sunt Αἰγαίαι, *Aegæ*, quod nomen videtur etiam in Colossi, quem diximus, marmorea basi fuisse, ut ex spatio litterarum, quæ detritæ sunt, qui inspicere, judicarunt: è quibus Laur. Theod. Gronovius Αἰγαίαις etiam Straboni restituendum existimat. At Scylax etiam Αἶγαυ duabus syllabis: ὑπὲρ δὲ Κύμης, inquit, ἐν μεσογαίᾳ πόλις Ἑλληνίς ἐστιν Αἶγαυ, *supra Cymen in mediterraneo tractu est urbs Græca Aega.* Gentile Αἰγαίις, Herodoti lib. V, cap. LXXVII. & *Aegeata*, Taciti annal. II, cap. XLVII. Αἰγυῖς Xenophontis lib. IV, Rer. Græc. p. 313.

Temnos, Τήμων, etiam in mediterraneis Aeoliæ. Strabonis & Plinii testimonia modo adlata sunt in *Aegis & Novo Munio.* Xenophon dicto libro IV, Græc rer. pag. 313. Τήμων, ἡ μεγάλη πόλις, *Temnos non magna civitas.* De nomine fabulam Byzantius Stephanus narrat: vera addit, Τήμων, πόλις τῆς Αἰολίδος: ὁ πολὺς Τημονίτης, *Temnus urbs Aeolidis: civis, Temnites.* Cicero pro Flacco cap. XVIII. *Heraclides ille Temnites*, - - - *Temni usque ad illam atatem in senatum venire non potuit.* Et cap. XX. *Securus Hermippus Temnum proficiscitur.* Et cap. XXI. *abduxisti Temno Apollonidem.* In nummis est ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ, *Temnitarum*, diphthongo. Eosdem Tacitus II, cap. XLVII. *Temnios* vocavit. Situm quodammodo Pausanias Eliac. I, cap. XIII. describit, a Sipylo monte proficiscenti Temnum, transeundum Hermum amnem esse. Peutingeriana in Tabula (nam ad ejus tempora, seu Theodosii ætatem superfuit) XXXIII M. P. Temnus a Cyme in ortum removetur. Quum vero Plinius paullo ante in ore *Hermi*, id est in ostio, fuisse Temnum aliam tradit, si umquam fuit, a mediterranea nostra diversa fuit, ignota ceteris, nec Plinii ætate superstes: nam, *fuit*, inquit, in ore ejus [*Hermi*] oppidum *Temnos.* Interjectis paucis alterius meminit. *Intus*, inquit, *Aega, Attalia, Posidea, Neontichos, Temnos.*

Addidit mediterraneis Plinius *Attaliam & Posideam*: hæc ignota est; illa videtur Stephani *Attalea Lydia*, Αττάλεια πόλις Λυδίας, quæ antea Αγρόειρα, *Agroira*, seu Αλλοίρα, *Alloira* fuerat dicta. Vir doctissimus Abr. Berkelius non Lydiæ apud Stephanum, sed Λυκίας, *Lyciæ* putat legendum esse, quia Lyciæ urbs *Attalea* satis celebrata sit, etiam Act. Apost. XIV. 25. memorata. Quod vero provinciæ Lydiæ in Notitia Episcopatum etiam ὁ Αττάλειος, *Attalea* Episcopus est; non videtur Stephani scriptura sollicitanda esse. Condita fuit, quod Stephanus addit, ab Attalo Philadelpho.

I O N I A.

IONIA, Ἰωνία, altera Græcorum magna colonia est, in Asiam deducta post Aeolicam, duodecim civitatibus distincta, quarum decem in continente, duæ in insulis, Samos & Chios erant. Hæc Strabo lib. XIV inuente. Enumerat τὰς δώδεκα πόλεις ἐν Ἰωνίᾳ, *duodecim urbes Ionia* etiam Aelianus Var. Hist. lib. VIII, cap. V. hasce, *Miletum, Ephesum, Erythras, Clazomenæ.*

zomenas, Prienen, Lebedum, Teon, Colophonem, Myunta, Phocæam, Samum & Chium. Urbium hoc numero comprobato, fines ejus a Phocæa ad Miletum, utraque adnumerata, extenduntur. Ptolemæus fluminibus, Hermo & Mæandro, definit: quo fit, ut Phocæam Aeolidi, Miletum, Pyrrham, Heracleam Cariæ adscribat. Quod vero Strabo, Plinius, Mela, & vetustior Herodotus lib. I, cap. cxi. Ioniam a Phocæa ad Miletum & ultra ducunt, quia tam late urbes, ab Ionibus conditæ, patent; cum iis potius, quam Ptolemæo, faciemus, quamvis ex ipsis, quos laudavi, auctores sint, qui Ioniam partem, ubi Myus & Miletus sunt, in Caria positam esse adfirmant. Vide Herodotum jam dicto loco: verba infra proferemus: nunc incipiemus a finibus Aeolidis, hoc est a Phocæa.

Phocæam in Aeolide scripsit Ptolemæus, quia intra Hermum fluvium est, quem ipse terminum constituit. At Mela & Plinius Ioniam contribuant. Ille lib. I, cap. xvii extremo: *Phocæa Ionia ultima*: hic lib. v, cap. xxix *finis Ionia Phocæa*. Et Stephanus: Φώκαια, πόλις Ἰωνίας, *Phocæa urbs Ioniae*. Fuit quidem urbs Ionica, ideoque Ioniam tributa, quod ex Herodoti etiam lib. I, cap. cxi. elucet: eodem tamen loco Miletus quoque & Myus & Priene Ionicae civitates vocantur, quia ab Ionibus conditæ erant: de quibus vero ipse addit Herodotus: αὐταὶ ἐν τῇ Καρίᾳ κατοικοῦνται, hæc in Caria sita sunt. Sic potest Ionica urbs inter Aeolicas & in solo Aeoliorum sita esse, ut origine Ioniam, situ Aeolidi adnumeretur, quod haud dubie Ptolemæus respexit, Phocæam in Aeolide recensens: ut naturalem limitem in flumine Hermo inter Ioniam Aeolidemque constitueret. Livius lib. xxxvii, cap. xxxi ejus situm describit ita: *Classis Romana ab Chio Phocæam trajecit. In sinu maris intimo posita hæc urbs est, oblonga forma, duum millium & quingentorum passuum spatium mirus amplectitur: coit deinde ex utraque parte in arctiorem velut cuneum. Lamptera ipsi adpellant. Mille & ducentos passus ibi latitudo patet: inde in altum lingua mille passuum excurrens, medium fere sinum velut nota distinguit. ubi coheret faucibus angustis, duos in utramque regionem versos porius tutissimos habet.* Multa præterea apud Livium eodem libro est mentio, cap. ix sequentibus, & xxxii: & apud Herodotum lib. v, cap. clxxviii. Vellejum I. cap. iv. qui itidem in Ioniam urbibus numerant. Incolæ Φωκαῖες, *Phocaenses*: vide Livium dicto loco cap. xxxii. Possessivum *Phocaicus*. Lucanus lib. iii, pag. 583.

Phocaicis Romana ratis vallata carinis,

id est Massiliensibus, quia colonia Phocææ Massilia est: quamquam alibi eidem poetæ *Phocaicus* est *Ithocius*, quod a Phocensibus, Helladis populo in Phocide, denominatur: ideoque a Salmasio in Solinum pag. 66. notatus fuit.

Post Phocæam *Leuca* erat, Straboni Λεύκαι *Leuca*, plurali numero, lib. xiv, pag. 445. Κεφύστος, inquit, περὶ Λεύκας ἐπιδημίων τινῶν ἔστι ἐν μάχῃ, *Crassus* [Mucianus pro consule in Aristonici bello, Vellej. II, cap. iv.] *juxta Leucas insidiis quorundam exceptus, cecidit in prælio.* Et mox: μετὰ δὲ Λεύκας Φωκαῖα ἐν κόλπῳ, *post Leucas Phocæa in sinu est.* Ab austro autem progreditur ex Ionia in Aeolidem. ita, addit, οἱ ὄροι τῶν Ἰώνων καὶ τῶν Αἰολέων, *Deinde* [post Phocæam] *termini sunt Ionum atque Aeolum.* nam Strabo utramque, Phocæam & Leucam, in Ionia posuit. Mela & Plinius singulari *Leuca*. Ille lib. I, cap. xvii extr. *In sinu Smyrneo est Hermus amnis, & urbs Leuca: extra Phocæa Ionia ultima*: hic [Plinius] lib. v, cap. xxix. *Oppidum Leuce in promontorio, quod insula fuit; finisque Ioniae Phocæa.*

Tandem fluvius *Hermus* est, ὁ Ἑρμῶς, e monte Dindymenæ sacro ortus, Mysiam attingit, & Combustam regionem perlapsus, per campos deinde usque in mare decurrit. Paetolum defert, & Hyllum, & alios ignobiliore. Hæc Strabo lib. xiii, pag. 430. De eodem Plinius jam dicto loco: *A Smyrna Hermus campos facit, & nomini suo adoptat. Ori-*

itur juxta Doryleum Phrygiae civitatem, multosque colligit fluvios, inter quos Phrygem, qui,

mine geni dato, a Caria eam difterminat: *Hylum* & *Cryon*, & ipsos *Phrygia*, *Mysia*, *Lydia* amnibus repletos. Prætermisit *Pactolum*, nobilissimum fluvium, quem & Strabo & Ptolemæus *Hermus* adfundi referunt. Unde de campo, per quem delabitur *Hermus* post confluentem, *Silius* lib. 1, vers. 158.

- - - - - *riguo perfunditur antro,*
- - - - - *atque illatis *Hermi* flavescent arenis.*

Ideoque conjunxit *Claudianus* in *Eutrop.* lib. 1, vers. 214.

- - - *eunuchos fluere *Pactolus* & *Hermus*.*

Quem *Phrygem* *Plinius* dicit, dubium, sitne diversus a *Phrygio* *Livii* lib. xxxvii, cap. xxxvii, & sequenti, ac *Appiani* *Syr.* pag. 171. *Straboni* lib. xiii, pag. 430. *Phrygius* est ipse *Hyllus*, quem *Plinius* a *Phryge* suo distinxit. καταφύγεται, inquit, ὁ Πακτωλὸς εἰς τὸν Ἑρμῶνι εἰς δὲ ὅτι ἔλαττο ἐμβαλλεῖ, Φρύγιον τὸν καλεῖται. Deseritur *Pactolus* in *Hermum*, in quem & *Hyllus* infunditur, nunc *Phrygius* adpellatus.

Post flumen *Hermum* prima *Smyrna* est, ἡ Σμύρνα, non quidem ex xii Ionicis, in eam autem societatem postea adlecta. *Strabo* sub initium libri xiv: αὐτὰ μὲν δώδεκα Ἰωνικὰ πόλεις. προσετέθη δὲ ὕστερον καὶ Σμύρνα εἰς Ἰωνικὴν, ἐπαγαγόντων τῶν Ἐφεσίων. Ha sunt xii Ionica urbes: postea etiam *Smyrna* in Ionicam societatem adsumpta est auctoribus *Ephesiis*. Nam antiquitus una habitabant, ut *Ephesus* etiam aliquando *Smyrna* adpellata fuerit. *Vellejus* *Paterculus* lib. 1, cap. iv. cum *Aeolicis* urbibus numeravit, conditamque ab *Aeoliis* dixit. Confirmat *Herodotus* lib. 1, cap. cxlix. conditam quidem ab *Aeoliis* cum ceteris referens, sed dirutam postea ab *Ioniis*, qui sibi agrum vindicaverint. Hinc esse puto, quod *Strabo* dixit, cum *Ephesiis* aliquamdiu habitasse. Non longo autem post tempore restitutam ab *Ionibus* fuisse, exinde est manifestum, quia *Herodotus* *Vita* *Homeri* cap. v. tradit, poetæ hujus ætate ἐμπόριον ἦν ἡ Σμύρνη emporium fuisse *Smyrnam*, unde plurimum frumenti, e vicinis agris conveкти, peregrini mercatores exportassent. Sed aliud post illa tempora subisse fatum, *Plinius* lib. v, cap. xxix. memoravit. Ab *Amazone*, inquit, condita, restituta ab *Alexandro*, in ora *Smyrne*, amne *Melete* gaudens, non procul orio. Missis fabulis *Amazonum*, *Alexandri* restitutionem ut propiorem, ita verisimiliorem judicamus. Forte voluit & jussit *Alexander* restitui, nec vero ipso superstitite restituta est, quia, quod *Strabo* xiv, pag. 444. adnotavit, postquam cccc annos a *Lydorum* vastatione καμηδὸν, per pagos habitata fuit, ἀπέγειρεν αὐτὴν Ἀντίγονος καὶ μετὰ ταῦτα Λυσίμαχος, instauravit eam *Antigonus*, & postea *Lyfimachus*, qui cœpta *Antigoni* perfecit & continuavit. Videntur alio loco a vetere xx stadiis remoto instaurasse, quod spatium itidem *Strabo* significavit, qui ibidem τὴν παλαιὰν Σμύρναν καὶ τὴν νῦν, veterem & novam *Smyrnam* tanto separavit intervallo. Crevit ex eo tempore, & cum primis *Asiæ* civitatibus & *Smyrna* censa fuit. *Cicero* *Agrar.* ii, cap. xv. Commodum erit, *Pergamum*, *Smyrnam*, *Tralles*, *Ephesum*, *Miletum*, *Cyzicum*, totam denique *Asiam*, populi *Romani* factam esse dicere. Splendorem etiam nummi plurimi sub imperatoribus augustis cusi, ostendunt, quibus inscriptum est ΣΜΥΡΝΙΩΝ. Etiam metropolis nominata, & prima & præstantissima *Asiæ*. In *Marmore* *Arundeleni*, nunc *Oxonien*si, quod *Humphridus* *Prideaux* pag. 47. vulgavit, scriptum est:

ΑΓΛΘΗ ΤΥΧΗ.

ΚΑΤΑ ΕΦΗΦΙΣΑΤΟ Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ ΚΑΙ
ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟ
ΠΟΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ

(F) 2

TPIZ

ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΟΥ ΤΩΝ
ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΟ
ΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΩΤΑΤΗΣ
ΣΥΝΚΛΗΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΙΟΝΙΑΣ ΣΜΥΡΝΑΙ-
ΩΝ ΠΟΛΕΩΣ.

Quæ eodem codice Anglicano ita Latine conversa leguntur: *Bona Fortuna. Ut decrevit præstantissimum concilium prima per Asiam pulchritudine & magnitudine, & splendidissima, & metropolis Asia, & ter ædificata Augustalium secundum decretum sanctissimi senatus, & ornamentis Ionia Smyræorum civitatis.* Disputat in Notis clarissimus editor, qui *prima* Smyrna Asiæ & *metropolis* dici potuerit, quum postrema illarum, quas Iones habitaverunt, fuerit. Primum ipsa inscriptione explicatum est, non simpliciter *primam* Asiæ, sed *primam pulchritudine & magnitudine* fuisse. Alterum ex voce *νεωκόρου* interpretatur, quo nomine leguntur Asiæ civitates insignitæ, quando curatrices erant sacrorum aut ludorum, in honorem Cæsarum aut numinis institutorum, ut τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας, *Communis Asiæ solemnitas* tum apud ipsarum aliquam esset, quod quum fieret, *metropoleos* vice ea civitas fungebatur. Si nihil aliud, tamen magnitudinem urbis & splendorem ex illa inscriptione intelligimus.

Quod vero Plinius addit, *amne Melete gaudere Smyrnen*, ea non simplex mentio illius fluminis est, sed cum honore & singulari dignitate, quia Homerus ibi sua carmina composuisse ferebatur. Pausanias Achaic. cap. v. extremo Σμυρνάϊος ποταμὸς Μέλης ὕδαρ ἐστὶ κάλλιστον, & ἐπύλαιον ἐπὶ ταῖς πηγαῖς, ἔνθα Ὅμηρον ποιῆσαι τὰ ἔπη λέγουσι, *Apud Smyræos longe pulcherrimus est amnis Meles: ad ejus caput antrum, in quo Homerum tradunt sua carmina composuisse.* Quo Papinius Statius adlusit lib. ii. Silv. carm. vii, vers. 34. de Lucani poetæ, Hispania Boetica oriundi, laudibus:

Grajo nobilior Melete Bœtis.

Unde Tibullus lib. iv. eleg. i, vers. 200. *Meleas chartas* vocat Homericos libros. Fluvius autem prope muros decurrit. Strabo lib. xiv, pag. 444. οἱ πλησίον τοῦ τέλους ὁ Μέλης ποταμὸς, *prope muros labitur Meles fluvius.* Adde Stat. iii. Silv. iii, vers. 60. Fuit autem & Smyrna in iis urbibus, quæ de Homeri patria disceptaverunt. Cicero pro Archia cap. viii. *Homerum Smyræci suum esse confirmant: itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt.* Strabo dicto loco Ὁμήρειον, *Homerium* illud delubrum vocat: & addit, fortius Smyræos, quam ceteros, Homerum sibi vindicare. ἀντιποιοῦνται, inquit, διαφέροντες τῷ ποιητοῦ: quod egregie cum Ciceronis verbis congruit. Adde Gellium lib. iii, cap. xi.

A Smyrna ad Clazomenas, Κλαζομένας, venimus, quas in xii. Ioniæ oppidis antiquis Herodotus, Strabo, Aelianus, Vellejus, Plinius prædictis locis numerarunt: Strabo etiam & Ptolemæus situm ostendunt post Smyrnam in illo tractu primum atque proximum. Quibus Vellejus addi potest lib. i, cap. xvii. *Inde, inquit, latius abit in peninsula faciem. Super angustias hinc Teos, illinc Clazomena.* Locus aliquando variatus est. Strabo lib. xiv, pag. 444. Χυτρίον ἐστὶ τόπος, ἐν ᾧ πρότερον ἴδρυτο Κλαζομέναι. εἴθ' ἡ νῦν πόλις, ἧστία ἔχουσα προκείμενα ἐκτὸς γειωγόμενα, *Chyrium ille locus dicitur, in quo prius Clazomena erant posita: deinde nova urbs, quæ nunc est, cui octo parva insula præjacent, quarum ager colitur.* Primum in continente fuerunt Clazomena, postea, ut Pausanias Achaic. cap. iii. refert, Clazomenii ἐς τὴν ἡστέον διέβησαν κατὰ τὸ Περσῶν δέσπον, *metu Persarum in insulam [e regione sitam] transferunt:* Alexander vero, Philippi filius, χερρόνησος Κλαζομένας ἐργάζεσθαι, *χωρίωσι ἐς τὴν ἡστέον ἐκ τῆς ἡπείρου, Clazomenas peninsula fieri, ducto aggere in insulam ex continente, præcepit.* Atque sic in continente recensent Strabo, Ptolemæus, Plinius, alii. Romani & libertatem & insulam Dry-

musam

musam donaverunt. Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. *Clazomeniis [Romani] super immunitatem & Drymusam insulam dono dederunt.* Thucydides quoque lib. viii, pag. 563. memoravit. ὁ πεζός, inquit, παρῆν ἐπὶ Κλαζομένων τε καὶ Κόμης, *peditatus abiit in Clazomenas & Cy-men.* Claritatem civitatis etiam nummi testantur, inscripti ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ, *Clazomeniorum.* Singularis est in Regis Galliæ cimelio, cum capite Augusti præferens ΚΛΑΖΟΜ. & ex averfa parte, ΘΕΑ ΛΙΒΙΑ, *Dea Livia, uxor Augusti Cæsaris.*

In peninsula longius recedunt, Chium versus, *Erythræ, Ερυθραί,* etiam ex xii *Ionis.* Strabo lib. xiv, pag. 443. *Ερυθραὶ πόλις Ἰωνικὴ, λιμένα ἔχουσα καὶ πρὸς τὰς προκειμένας τέτταρας, Ἰππὺς καλουμένης, Erythra urbs Ionica, portum habens & quatuor parvas insulas ante eum, quæ Hippus (id est Equi) adpellantur.* Strabo Erythras in peninsula tradit sitas esse: in postrema ejus parte, Ptolemæus. Confirmat Ammianus lib. xxxi, cap. xlii. dicens, *Erythreo oppido suppositum montem Mimanta, & Homerum scripsisse & Tullium, doctis referentibus, audiebat.* Mimantem vero montem poeta Chio insulæ opposuit Odyss. r vers. 172.

Ἡ ὑπὲρ τοῦ Χίου, παρ' ἡγεμόντα Μιμάντα,
An sub Chio, ad ventosum Mimanta.

Committunt nonnulli poetam & Marcellinum, tamquam pugnantes inter se: verum non pugnant, sed consentiunt, quia Erythras & Chium fretum interfluit, & illæ, freto adpositæ, Chium insulam prospectant: & forsan Tullius mentionem Erythrarum habuit. Sed de hoc monte postea: de Erythris nunc, quæ restant, adjicimus. A pluribus sunt memoratæ. Cicero in Verr. de Præt. urb. cap. xix. *Chio per vim signa pulcherrima dico abstulisse: item Erythris, & Halicarnasso.* Livius lib. xxxvii, cap. viii. *Mariūmas urbes illinc a Pergamo Eumenes, hinc a Phocæa Erythrisque Romani sollicitabant.* Idem lib. xxxviii, cap. xxxix *Chios quoque [Romani] & Smyrneos, & Erythraeos pro singulari fide, quam eo bello præstiterunt, & agro donarunt, & in omni præcipuo honore habuerunt.* Et Tacitus lib. vi, cap. xii. *post exustum sociali bello Capitolium, quesitis Samo, Ilio, Erythris; & per Africam etiam ac Siciliam & Italicas colonias carminibus Sibulla, cetera. nam Erythraeos Herophilen Sibyllam, quæ inde Erythraea cognominatur, vindicasse sibi, Pausanias refert Phoc. cap. xii. Herculis templo antiquo nobilitatæ Erythræ. Pausanias Achaic. cap. v. ἱερῆϊς δὲ καὶ τῇ ἐν Ερυθραῖς Ἡρακλείᾳ καὶ Ἀθηναῖς ἐν Πριηνίᾳ καὶ: τέταρτον τοῦ ἀγάλματος ἵνα, Ἡρακλείᾳ δὲ τῇ ἐν Ερυθραῖς κατὰ ἀρχαιότητα, cum voluptate spectes Erythris Herculis, & Priene Diana delubra: hoc propter deæ signum; illud propter antiquitatem.* Quibus nummus Elagabali explicatur, inscriptus ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ, & templum ingens præferens, in cujus medio imago Herculis cum clava & pelle leonina adparet. Portus Erythraeorum *Cyffus, Κυσσιός,* vocatus fuit. Livius lib. xxxvi, cap. xliii. *Classis ad Cyssuntum; portum Erythraeorum, tamquam ibi aptius expectatura hostem, contendit.* Et cap. insequenti: *ad Corycum portum, qui super Cyssuntum est, conati sunt trajicere.*

Erythris propinquus fuit *Mimas* mons altissimus, de quo jam ex Homero & Marcellino aliquid diximus. Strabo loco ante dicto: μεταξὺ τῶν Ερυθρῶν καὶ τῆ ὑποκρήνης, Μίμας ἵσιν ὄρος ὑψηλόν, εὐθρεόν, πολύδανδρον, *Inter Erythras & præcipientem illum locum est Mimas mons excelsus, feris abundans & arboribus.* Plinius lib. v, cap. xxix *Promontorium Coryceon, mons Mimas ccl millia passuum excurrens, atque in continentibus campis residens. Quo in loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam jusserat, vii mill. id passus longitudine, ut duos sinus jungeret, Erythrasque cum Mimante circumfunderet.* Addit Plinius: *Aleon fluvius, Coryneum Mimantis promontorium: quasi pars Mimantis excurrens id nominis habuerit.* At Melæ lib. i, cap. xvi. *Coryna est oppidum, ut videtur. In ipsa peninsula, inquit, est Coryna.* Ceterum mons Mimas in altissimis a poetis numeratur. Ovidius Metamorph. ii, vers. 222.

- - - - - *Cynthus & Othrys*
Ettandem Rhodope nivibus caritura, Mimasque
Ossaque cum Pindo.

Et Silius Italicus lib. III, vers. 494.

Mixtus Athos Tauro, Rhodopeque adjuncta Mimanti,
Ossaque cum Pindo, cumque Hæmo cesserit Othrys.

Est & ibi *Κώρυκος ὄρος ὑψηλόν*, *Corycus mons celsus*, quem Plinius *Coryceon*, quasi *Κωρύκειον* dixit, obsessus prædonibus, a quorum insidiis clancularios observatores *Κωρυκαίαις*, *Coryceas* dici, Strabo ibidem adnotavit, qui cum *Erythris* conjungit : Stephanus *πλησίον Τέως τῆς Ἰωνίας καὶ Ερυθραίων*, prope *Teon Ionia & Erythras* esse, quasi inter utramque urbem mediam collocavit. Portum sub se habet. Livius lib. xxxvi, cap. xliv. ad *Corycum portum*, qui *super Cyssuntem* est, conati sunt trajicere. Portum hunc proprio nomine *Κασσίην*, *Cassien* Strabo vocavit, cui alium addit eodem, quo urbs, nomine *Erythras* dictum.

Teos, Τέως, in australi peninsulæ latere sita, etiam antiqua urbs Ionum fuit. Strabo ibidem : *καὶ ἡ Τέως ἐπὶ χερσονήσῳ ἰδρυται, λιμένα ἔχουσα*, *Et Teos in peninsula sita est, portum habens*. Patria hæc Anacreontis poetæ, & Hecataei historici, qui fuerunt *Τήιοι*, *Teii*. Anacreontis ætate *Teji*, non tolerantes Persarum contumelias, relicta *Teo*, *Abderam*, *Thraciæ* urbem, concesserunt : unde dictum manavit,

Ἀβδηρὰ καλὴ Τηίων ἀποικία,

Abdera pulchra Tejorum colonia.

Postea vero quidam illorum in Asiam reverterunt & Teum incoluere. Hæc Strabo dicto loco. Idem migratione hac Herodotus lib. I, cap. clxviii. refert laudatque *Tejos*, quod loco cedere maluerint, quam pati servitutem. Bene autem & postmodum *Teos* habitata fuit. Livius lib. xxxvii, cap. xxvii extremo : *naves Teum postero die accessere : & in portu, qui ab tergo urbis est (Gerasticum ipsi adpellant) navibus constitutis prator ad depopulandum circa urbem agrum milites emisit.* [cap. xxviii] *Teji quum in oculis populatio esset, oratores cum infulis & velamentis ad Romanum miserunt*, cetera. Testes etiam nummi sunt variorum principum, Augusti, Neronis, Domitiani, Commodi, Valeriani, qui omnes inscripti sunt *ΘΗΩΝ*, *Tejorum*. Primus additum habet *ΣΕΒΑΚΤΟΖ ΚΤΙΖΤΗΖ*, *Augustus conditor*, forte quod is nova ornamenta civitati attulerat. Non autem nobis Plinius audiendus est, qui contra ceterorum omnium consensionem lib. v, cap. xxxi. *Teon* in infulis numeravit. Clara, inquit, in alto [insula] *Teos cum oppido*, a *Chio* lxxi mill. 10 passuum ; tantumdem ab *Erythris*. Aliter Mela, quem is plerumque sequutus est. Inde, inquit, *latius abit in peninsula faciem. Super angustias hinc Teos, illinc Clazomenæ.*

Vicinæ *Teo* fuerunt *Ἐρας*, *Eras*, oppidulum *Tejis* subjectum, vel ab iis conditum. Strabo xiv, pag. 282 Aldi, 742 Xylandri (nam Caufauboni pag. 443. hic pravata est) *Ἐραι πολὺχνοι ἐστὶ Τηίων*, *Eras oppidulum sunt Tejorum vel Tejorum*. Thucydides lib. viii, pag. 562. *οἱ Χίοι Λίβεδον ἀπέστησαν, καὶ αὐτοὶς Ἐρας, Chii Lebedum ad defectionem induxerunt, & item Eras*. Et paucis interjectis : Atheniensis dux *Ἰσπίστατος Τηίος* ὥς *δέχεσθαι καὶ σφᾶς, καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρας, καὶ προσβαλὼν, ὥς ἐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν*, pepigit cum *Tejis*, se & illos recepturum : & illinc profectus *Eras*, quum urbem adortus expugnare non posset, inde navigavit. Ergo ad mare fuerunt, ac munitæ & majori dignitate, quam tempore Strabonis, qui *πολίχνοι*, oppidulum, dixit.

Succedit *Μυώννησος*, *Myonnesus*, inter *Teum* & *Lebedum* sita, non insula, sed mons seu promontorium, cujus pars habitata fuit. Livius lib. xxxvii, cap. xxvii. priusquam adpropinquaret classis, *Μυώννησος* perfugerunt. Unde se a portu rarus abstracturum naves, igna-

rus loci sequebatur prætor. Myonesus promontorium inter Teum Samumque est : ipse collis est in modum meta in acutum acumen a fundo satis lato fastigatus : a continente arcta semita aditum habet : a mari exesa fluctibus rupes claudum , ita ut quibusdam locis superpendentia saxa plus in altum , quam quæ in statione sunt naves promineant. Strabo lib. XIV, pag. 443. ἡ Μυώνητος ἐφ' ὧψους χερσονήσιοντος κατοικεῖται, Myonesus in excelsa loco, peninsulam referente, habitatur. Thucydides lib. III, pag. 192. littera simplici scripsit, προσηὸν Μυώνητος Τῇ Τηϊῶν, appellens ad Myonesum Tejorum.

In Isthmo peninsulæ, aut prope illum, e regione Smyrnæ, fuit Λέβηδος, Lebedus, a Colophone, quæ extra peninsulam est, distans stadiis cxx secundum Strabonem : qui ibi ait, τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, artificum circa Bacchum (scenicorum Latinus interpret vertit) conventum & habitationem ex omni Ionía fuisse, & annum certamen in honorem Bacchi. Herodotus, Strabo, Mela in XII antiquis Ioníæ oppidis numerarunt. Thucydides lib. VII, pag. 562. οἱ Χίος Λέβηδον ἀπέστησαν, Chii Lebedum ad defectionem induxerunt. Plinius lib. V, cap. XXIX. Colophon Halefò adfluente : inde Apollinis Clarii fanum, Lebedos. Nummus Getæ cum Bacchi effigie, ΛΕΒΕΔΙΩΝ. In Peutingeriana hic ordo est :

Smyrna XII. Teos XX. Lebedos XV. Colophon XX.

De Smyrnæ & Tei distantia dubites, si Ptolemæum sequare, qui utique majorem postulat : in ceteris fere consentit. Lyfimachus evertit Lebedum, & incolas Ephesum deduxit, ut Pausanias tradit Attic. cap. IX. a quo tempore ægre surrexit, & vicus potius quam oppidum fuit. Horatius lib. I, epist. XI.

An venit in votum Attalicis ex urbibus una?

An Lebedum laudas odio maris atque viarum?

Scis, Lebedus quam Gabiis desertior, atque

Fidenis vicus.

Ptolemæus & Peutingeriana post Lebedum habent Colophonem. Strabo lib. XIV. ἡ Κολοφών πόλις Ἰωνικῇ, Colophon urbs Ionica. Mela lib. I, cap. XVII. Colophon, quam Mopsus, ejusdem Mantus filius, statuit ad promontorium, quo sinus clauditur, quod altera parte aliam, quem Smyrnaum vocant, efficit, angustisque cervicibus reliqua extendit. Plinius lib. V, cap. XXIX. Ab Epheso Mantemum aliud Colophoniorum, & intus ipsa Colophon, Halefò adfluente. Cur intus sitam dicit, quam Ptolemæus in maritimis posuit? & Livius lib. XXXVII, cap. XXVIII. Polyxenidas cum regia classe a Colophone profectus. Videtur Scylacem sequutus Plinius, in cujus Periplo doctissimus Palmerius dispungit, Κολοφών ἐν μεσογείῳ, Νότιον καὶ λιμὴν, Colophon in mediterraneo, Notion & portus. Suspectum ἐν μεσογείῳ, sive cum Colophone sive Notio conjungas : utrumque enim maritimum fuit. De Notio postea videbimus ex Diodoro & Livio : de Colophone testis Ptolemæus, uti dixi, atque itidem Livius. Hic etiam paullo ante, cap. XXVI. sedem urbis mutatam fuisse significat. Notium, inquit, abest a vetere Colophone duo ferme millia passuum. Si vetus, ergo etiam nova, utut propinqua veteri. Evertit enim veterem Lyfimachus, bellum cum Antigono gerens, ut Ephesium amplificaret : quod Pausanias cap. IX. Attic. refert. Ex eo videtur in alio & commodiore, propinquo tamen, loco restituta. Fuit & hæc in urbibus, quæ de patria Homeri certarunt, uti ex Ciceronis pro Archia constat : nam & ibi versatus est aliquamdiu, quod Herodotus in Homeri Vita cap. VIII. narravit. Inde Virgilius in Ciri, seu quisquis auctor, vers. 65.

Quæ Colophonico Scylle dicuntur Homero.

Proverbii, Colophonem addere, Strabo dicto loco hanc originem docet, ἐν τοῖς δυσκαταλύτοις πόλεμοις, ὅτε τὸ ἵππικόν τῶν Κολοφωνίων ἐπικυρήσει, λύεσθαι τὸν πόλεμον, in difficillimis bellis, quando Colophonius equitatus accesserit, diremtam fuisse pugnam.

Colophoniorum fuit lucus & templum cum oraculo Apollinis *Clarii*. Strabo XIV, pag. 442. ἡ Κολοφών πόλις Ἰωνική, καὶ τὸ πρὸ αὐτῆς ἄλσος τοῦ Κλαρείου Ἀπόλλωνος, ἐν ᾗ καὶ μαντεῖον ἦν πότε παλαιόν, Colophon urbs Ionica, & ante eam *Clarii Apollinis lucus*, in quo vetus quondam oraculum fuit. Plinius lib. V, cap. XXIX. Imus ipsa Colophon Haleso adfluente. Inde Apollinis *Clarii fanum*, Lebedos. Si se ordo recte habet, inter Lebedon & Colophonem *Claros* fuit, lucus cum fano, an etiam oppidum, incertum. Graeci scribunt ἡ Κλάρος, femineo genere, qua forma πόλις, urbs, videri possit subaudiri. Thucydides lib. III, pag. 192. αὐτὸν ἰδούσῃ ἐν τῇ Κλάρῳ, videntes ipsum in Claro. Et Pausanias Achaic. cap. III. ὡς κατὰ τὴν Κλάρον ἐγένοντο, quum ad Clarum adpulissent. Et sine praepositione. Thucydides dicto loco: ἔτι περὶ Κλάρον ἐρεμῶν, adhuc ad Clarum naves tenens. Et Pausanias Phoc. cap. XII. ἀφίκετο ἐς Κλάρον τὴν Κολοφωνίαν, venit Clarum Colophoniorum. Ovidius Metamorph. I, vers. 515. sub Phoebe persona:

----- mibi Delphica tellus,

Et Claros, & Tenedos, Pataraeque regia servit.

Postiores oppidum expresse vocabulo dicunt. Scholiastes Apollonii ad lib. I, vers. 308. Κλάρος πόλις πλησίον Κολοφῶν, ἰσχυρὸν Ἀπόλλωνος, καὶ χρηστήριον τοῦ Διὸς, Claros oppidum prope Colophonem, sacra Apollini, ejusque oraculum. Et Isaacius Tzetzes ad Lycophronis vers. 1464. Κλάρος, ἓς καὶ πόλις Ἀσίας, περὶ Κολοφῶνα, ἀφ' ἧς καὶ Κλάρος ὁ Ἀπόλλων, Claros, mons & oppidum Asiae juxta Colophonem, unde *Clarius Apollo dictus*. Servius in Aeneid. III, vers. 360. *Clarum oppidum est in finibus Colophoniorum, ubi Apollo colitur: unde Apollo Clarius*. De monte, cujus modo Tzetzes mentionem faciebat, consentit Vibius Sequester in Montibus: *Clarius Colophonia, a quo Apollo Clarius*. Nos vero contenti fumus lucum & fanum hujus nominis nosse: oppidum & montem quaerenda aliis relinquimus.

Notium, Νότιον, quoque vicinum fuit, oppidum an litus solum; item ab austro an septentrione, non perinde certum est. Straboni lib. XIV, pag. 444. Νότιον ὕψος αἰγιαλός, *Notium litus est portibus idoneum*, quod Chium circumnavigantibus occurrat: nisi aliud *Notium* (nam commune nomen est, australe sonans) in ipsa insula Chio situm, geographo ibidem, uti videtur, curae est. Si enim continentis Ioniae esset, supra Lebedum, longe a Colophone, cui ceteri conjungunt, situm foret. Suidas & Harpocrates *Notium* dicunt esse χωρίον προκείμενον τῆς Κολοφωνίαν πόλεως, id est, locum vel oppidum (nam utrumque χωρίον significat) quod urbi Colophoniorum praejaceat. Thucydides lib. III, pag. 193. παραπλέοντες πάλιν ἔχρησεν ἐν τῇ Νότιον τὴν Κολοφωνίαν, τῆς αὐτῆς πόλεως ἰσχυρὴς ὑπὸ Ἰταμίνους, praeternavigans rursus *Notium Colophoniorum tenuit, quod Colophonii inhabitabant, superiore urbe ab Itamene capta*. Juxta *Notium* Athenienses, absente Alcibiade, a Lyfandro victi. Diodorus Siculus lib. XIII, cap. LXXI. τὰς πολλὰς ναῦς καθάρμισε περὶ Νότιον, multis navibus circa *Notium* adpulit. Inde digressus Clazomenas Alcibiades, quem ille classi praefecerat, interea victo, πυθέμενος τὸ γένος, διὰ σπουδῆς ἀνέκαμψεν εἰς τὸ Νότιον, audita clade, celeriter reverit in *Notium*. Ex his autem, oppidum an litus fuerit, non aperte adparet. Oppidum autem alii dixerunt. Livius lib. XXXVI, cap. XXVI. Ipse [Antiochus] copias ad *Notion* ducit: id oppidum Colophonum mari imminens, abest a vetere Colophone duo ferme millia passuum. Plinius lib. V, cap. XXIX. Fuit & *Notium oppidum*. Et Stephanus: Νότιον πόλις Ἰωνία, *Notium urbs Ionia*. Et incolae Colophonii fuerunt. Rufus Livius lib. XXXVII, cap. XXXIX. Colophonii, qui in *Notio* habitant, [Romani] immunitatem concesserunt: quod a Polybio est, qui Legatione XXXVI. Κολοφώνιους τοὺς τὸ Νότιον οἰκοῦντας memoravit. Ex supra dictis clarum est, *Notium* in ora seu ad mare situm fuisse, neque Scylacem audiendum esse, apud quem vulgariter incisum est, Κολοφών, ἐν μεσογαίᾳ Νότιον καὶ λιμὲν, Colophon, in mediterraneo *Notium* & portus. Male sanus locus est, etiamfi

in *μυσογυαία* ad Colophonem cum Palmerio referas, ut supra fuit demonstratum.

Inter Colophonem Ptolemæus & Ephesum *Caystri* fluminis ostia ponit, quod poetæ laudant ab oloribus, quos magno numero habeat. Ordinem sic etiam Scylax tenet, uti Ptolemæus. Fluvius Græce *Καῦστρεῖο*, Latine *Cayster* & *Caystros* vocatur. Mela lib. I, cap. XVII. post Ephesum: *ibi Caystros amnis*. Plinius lib. V, cap. XXIX. *Attollitur [Ephesus] monte Pione: adluitur Caystro, in Cilbianis jugis orto, multosque amnes deferente, & stagnum Pegasum, quod Phyrtes amnis expellit.* Ovidius lib. V, *Metamorph.* vers. 386.

- - - - - non illo plura Caystros

Carmina cygnorum labentibus audit in undis.

Et Martialis lib. I, epigrammate LIV.

Sic niger, in ripis errat quum forte Caystri,

Inter Ledaos ridetur corvus olores.

unde cygnus Ovidii *Trist.* lib. V, eleg. IX. vers. II. *Caystrius ales* dictus est. Ex Homeri *Iliad.* II, vers. 460. desumpta sunt:

- - - - - ἢ κύκνων δελιχοδῖραι,

Ἀσία ἐν λιμῶνι, Καῦστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα,

vel cygnorum longum collum habentium, *Asia* in prato, *Caystri* circa fluentia. Quæ Virgilius respexit lib. I, *Georgicor.* vers. 383.

Fam varias pelagi volucres, & quæ Asia circum

Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.

A Caystro dictus *Καῦστρεῖο πεδίον*, *Caystrius campus*, pars agri Ephesini. Strabo XIV, pag. 427. *Λάρισσα κώμη τῆς Εφισίας ἐν τῷ Καῦστρεῖῳ πεδίῳ, Larissa pagus agri Ephesi in campo Caystrio.* Eustathius ad Dionysii vers. 837. *ἀπὸ τοῦ Καῦστρεῖ καλεῖται καὶ πεδίον Καῦστρεῖο, a Caystro vocatur campus Caystrius.* Et Stephanus: *Καῦστρεῖο πεδίον τῆς Εφισίας, ἀπὸ Καῦστρεῖ ποταμοῦ, ὃς διὰ τὸ ἔχει τὴν κατακεκαυμένην χώραν πλεσίαν, ἐκλήθη, Caystrius campus Ephesia, a Caystro fluvio ita nominatus, qui ex eo dictus est, quod Combusta regioni vicinus fuit.*

Caystro proxima est *Ephesus*, *Ἐφίσιος*, ut idem Stephanus dicit, πόλις Ἰωνίας ἐπιφανιστάτη, *Ionie urbs illustrissima.* Herodoto lib. I, cap. CXLII. *Lydia* urbs est, quia *Lydia* olim fuerat, quæ a colonis vocata fuit *Ionía*: vel quia pars Lydorum regni fuit, licet non *Lydiæ* propriæ, quam in mediterraneo definivit Ptolemæus. Plinius lib. V, cap. XXIX. *Lumen Asiæ* dixit, & opus *Amazonum*. Splendorem addidit *Diana templum* toto orbe illustrissimum, situm inter urbem & portum, ut Strabo locum designat; cui Herodotum addas lib. I, cap. XXVI. Idem Plinius lib. XXXVI, cap. XIV. *Magnificentiæ vera admiratio exstat templum Ephesie Diane, ducentis viginti annis factum a tota Asia.* Recte, a tota *Asia*, seu pluribus *Asiæ* civitatibus: quod etiam Livius lib. I, cap. XLV. confirmat. *Fam tum*, inquit, id est sub Servio rege, *inclutum Diane Ephesie fanum*: id communiter a civitatibus *Asia* factum fama ferebat. Exustum fuit ab Herosttrato, sed ἄλλοι (νέων) ἀμείνω κατισκύνουσιν, aliud præstantius [templum] *edificarunt* Asiatici, quod itidem Strabo dicto loco adnotavit, qui & sua ætate Ephesum fuisse dicit ἐμπόριον μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου, *emporium Asia*, eorum que sunt intra *Taurum*, maximum. Incrementum mercaturæ Lyfandro debuit Lacedæmonio, de quo Plutarchus in *Vita* pag. 434. frequentia populi, Lyfimacho, qui, ut Pausanias *Achaic.* cap. IIII. observavit, urbem Lebedum evertit, ut cresceret Ephesiorum civitas: etiam muros circumdedit, quod Strabo addit. Nummi civitatis plures exstant inscripti ΕΦΕΣΙΩΝ, in quibus unus Vespasiani maxime notabilis est, signatus hac epigraphe: ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, *Ephesiorum, qui primi Asia, sacra [civitatis] & suis viventis legibus.*

Inter Ephesum & Mæandri ostia nihil ponit Ptolemæus, nisi Τρωγίλιον ἄκρον, *Trogilium promontorium*: quæ Strabonis est lib. xiv, pag. 438. ἡ Τρωγίλιος ἄκρα, simplici jota, *Trogilium promontorium*. S. Lucas Act. Apost. xx, commat. 15. scripsit Τρωγίλλιον, *Trogyllium*. Est & hujus nominis parva insula ante promontorium sita. Strabo ibidem: τῆς Τρωγίλιος πρόσκειται νησίον ὁμώνυμον, *ante Trogilium jacet parva insula ejusdem nominis*. Et hanc videtur fuisse scriptor, jam laudatus, indicasse verbis, μένοντες ἐν Τρωγυλλίῳ, *manentes in Trogilio*. Plinius tres nominat lib. v, cap. xxxi. *Mycale* [ora habet] *Trogilias tres, Psilon, Argemnon, Sanalion*. Forſan scopuli circumjecti numerum augent. Sed ex insulis in continentem revertamur. Quod *Trogilium* vel *Trogylum* dictum est promontorium, pars est Mycales montis sive litoris. Strabo ibidem: καὶ αὐτὴ ἡ Τρωγίλιος ἄκρα πρόσκειται τῇς Μυκάλης ἐστὶ, *ipsam Trogilium promontorium quasi pes Mycales procurrens est*.

Ipsa autem *Mycale*, Μυκάλη, est tractus montanus, e regione Sami insulæ juxta Prienen urbem. Strabo ante dicto loco: *Post ostia Mæandri [septemtrionem versus] est Prienense litus, & supra illud Priene, καὶ ἡ Μυκάλη τὸ ὄρος Ἰουθρον καὶ Ἰουδιθρον. Επὶ αὐτῇ δὲ τῇ Σαμῷ, καὶ ποιῶντες αὐτὴν, ἐπὶ αὐτῇ τῆς Τρωγίλιος καλυμμένης ἄκρας, ὅσον ἐπὶ τῷ ὄρει περὶ τὸν, & Mycale mons venationibus aptus atque arboribus. Imminet hic Samio agro, & adversus eum trans Trogilium promontorium facis fretum vii circiter latum stadia. Multis notus hic mons est & memoratus. Homerus Catalogo vers. 376.*

Μαϊάνδρου τε ῥοαίς, Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάκηνα,

Mæandrique fluentia, Mycalesque alta cacumina.

Herodorus lib. i, cap. cxlviii. τὸ Πανιώνιον ἐστὶ τῆς Μυκάλης χώρα ἰσὺς πρὸς ἄρκτον τετραμυρίων, *Panionium est Mycales locus sacer, a septemtrione ejus, de quo plura postea dicemus. Idem lib. ix, cap. cvi. ἐς τὰ ἄκρα τῆς Μυκάλης, in cacumina Mycales. Scylax in Lydia sua, quam ad mare duxit: πρὸ τῆς Μυκάλης Σάμος ἐστὶ νῆσος, Ante Mycalen Samos insula sita: & mox, ἐπὶ τῆς Μυκάλης ἐστὶ πόλις Πριήνη, ad Mycalen urbs Priene est. Thucydides lib. viii, pag. 599. seditionem in Samo esse nuntiabatur. Ergo Milesios καλεῖσθαι πρὸς τὴν Μυκάλην παραίνα, ἵπλοις πρὸς τὴν Μυκάλην, jubentes pedestri itinere ad Mycalen adesse, ipsi navigaverunt etiam ad Mycalen. Græci hic, Leotychida & Xanthippo ducibus, Xerxis exercitum extensione facta vicerunt. Diodorus Siculus lib. xi, cap. xxxiv. Persæ ex Samo moventes cum omnibus navibus, καταβάντες ἐς Μυκάλην τῆς Ἰωνίας, adpulerunt ad Mycalen Ioniam, ubi naves in terram subducunt, impares navali pugna: Græci autem προπλεύσαντες τοῖς ἐν τῇ Μυκάλῃ βαρβάρους, adversus barbaros, in Mycale castra habentes, cursim dirigunt. Meminit etiam Cornelius Nepos Cimone cap. ii. apud Mycalen Persarum classem divictam esse, sed confundit navale proelium apud Eurymedontem fluvium, quod Cimone fuit, cum terrestri apud Mycalen, quod Xanthippi Atheniensis & Leotychidæ Lacedæmonii, tum sociorum. Stephanus Mycalen urbem Caria dicit: sed unde urbem fuisse probetur, non adparet: nec Cariæ fuit, quia hæc Mæandrum non transgressa ad Ephesum usque agrum; sed fuit ceterorum consensu Ioniam. Agathemerus lib. i, cap. i. in insulis scripsit Mycalen. Credo *Trogiliam* Strabonis intellexisse, aut ex Plinii *Trogilis* unam.*

A Trogilio in Samum sunt xl stadia secundum Strabonem, qui spatium illud, quod a freto ad Ephesum est, neglectum ab aliis, describendo complevit. *Quum a Samio, inquit, freto, quod ad Mycalen est, navigatur Ephesum, ad dextram est Ephesiorum ora; partem ejus habent etiam Samii. Primum in ora maritima illa est τὸ Πανιώνιον, τριτὶ σταδίων ὑπερέκειναι τῆς Σαλίσσης, ὅπου τὰ Πανώνια, κοινὴ πατήρυς τῶν Ἰώνων, συντελεῖται τῇ Ἑλικωνίῳ Πεοιδῶν. Panionium tribus studiis super mare positum, ubi Panionia, id est solemnem panygyria Iones agebant Neptuno Heliconio. Adde quæ paullo ante ex Herodoti lib. i, cap. cxlviii. de Panionio proferebamur,*

bamus, qui *Mycales locum sacrum* a septemtrione dixit adpositum. Sacris iis præsidebant Prienenses.

Post Panionii locum fuit *Neapolis*, Strabo XIV, pag. 440. *ἢτα Νεάπολις*, deinde *Neapolis* est, quæ ante Ephesiorum fuit, post Samiorum, qui tradito *Marathesio*, *Μαραθησίω*, quod oppidum etiam Plinius lib. V, cap. XXIX. memoravit, remotius permutaverunt cum propinquiore. *ἢτα Πύργα πολύχριοι*, ἰσὸν ἔχει Ἀρτέμιδος. *Μυνηχίας*, Post, *Pygela* est oppidulum cum templo *Diane Μυνηχίαι*. Stephanus etiam *Πύργα*, *Pygela* scripsit; Mela autem lib. I, cap. XVI. & Plinius dicto loco *Phygela* scribunt, & a *fuga*, *φυγή*, derivant, quasi a fugitivis conditum. Strabo vero aliunde nomen deduxit, quem consulere licet. *ἢτα λιμὴν Πάνορμου καὶ κἀν-μαίνου*, ἔχειν ἰσὸν τῆς Εφωσίας Ἀρτέμιδος. *ἢτ' ἡ πόλις*. Deinde portus *Panormus* est, qui templum *Ephesie Diane* habet: post id est ipsa urbs Ephesus.

His addenda est *Πριήνη*, *Priene*, vetus urbs Ionica, una cum Myunte condita, quarum originem habes apud Pausaniam Achaic. cap. II. Et Herodotus lib. I, cap. CXLII. in Ionicis civitatibus numerat, quæ in Caria solo fuerint locatæ. Ideo forsan in Caria Ptolemæus scripsit, quod excusari potest: non autem quod in Caria mediterranea. Omnes alii ad mare ponunt aut prope illud. Scylax Priensibus duos portus tribuit, & in iis unum clausum. Pausanias Arcad. cap. XXIV, *θάλασσαν*, mare memorat *μυτὰν Πριήνης καὶ Μιλήτου*, inter *Prienen* & *Miletum*. Et Dionysius Perieges. vers. 825, de Mæandri exitu,

Μιλήτῃ τε μισσηγῷ καὶ εὐρυχόροιο Πριήνης,
Miletum inter & spatiosam Prienen.

Strabo quidem lib. XIV, pag. 438. *Μετὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μαιάνδρου ὁ κατὰ Πριήνην ἰσὶ ἀγρινός*. ὑπὲρ αὐτοῦ δ' ἡ Πριήνη καὶ ἡ Μυκάλη τὸ ὄρεον, Post *Meandri ostia* est *Priense litus*: supra quod ipsa *Priene* & *mons Mycale*, ubi ὑπὲρ, supra, interiorum locum videtur notare; non autem restrictior potest a mari esse, quia locus Panionii Priensium fuit, qui tribus a mari stadiis distabat: & Priene sub Mycale monte sita, quem omnes in maritimis posuerunt; ideoque Didymus ad supra dictum Homeri locum (Catalog. V. 376.) *Mycalen* interpretatur *ὄρεον Πριήνης*, ἀπὸ τῆς Σάμου τῆς ἰσῆς, montem Prienes, ex opposito Sami insula. Pomponius Mela: Deinde rursus inflexa [Ionia] cingit urbem Prienen, & *Gasi fluminis ostium*: moxque, ut majore circuitu, ita plura complectitur. Ibi est *Panionium*, sacra regio, & ob id eo nomine adpellata, quod eam communiter Iones colunt. Priensis fuit *Bias*, unus ex septem sapientibus, ut præter Strabonem & Laertium, etiam testis est Cicero Paradoxo I. *Laudabo*, inquit, *sapientem illum, Biantem*; qui numeratur in septem: cujus cum patriam Prienen cepisset hostis; nota cetera. Gentile *Πριηνίως*, *Prienus*, tribus syllabis; unde Herodotus lib. I, cap. CLXX. *Biantem* vocat ἀνδρα Πριηνία.

Lustratis sic omnibus, quæ circa Ephesum in ora erant, venimus ad ostia Mæandri, fluminis nobilissimi, non lati, sed admodum profundi. Tortuosus & reflexus cursus maxime nobilitat. Plinius lib. V, cap. XXIX. *Amnis Meander ortus è lacu in monte Aulocrene, plurimisque adfusus oppidis, & repletus fluminibus crebris, ita sinuosus flexibus, ut sepe credatur reverti; Apamenam primum pervagatur, mox Eumeneticam, ac dein Bargyeticos campos: postremo Cariam placidus, omnesque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decimum a Mileto stadium lenis illabitur mari.* De distantia a Mileto infra dispiciemus. Ipsum Mæandrum, in flexibus suis mirandum, aliorum etiam relatione juvat cognoscere. Ovidius lib. VIII, vers. 162. de flexibus labyrinthi:

Non secus ac liquidus Phrygiis Meandros in arvis
Ludit, & ambiguo lapsu refluitque fluitque:
Occurrensque sibi venuras adspicit undas,

Et nunc ad fontes, nunc in mare versus apertum

Incertas exercet aquas.

Et Seneca Hercule Furente vers. 683.

- - - - qualis incerta vagus

Maander unda ludit, & cedit sibi,

Instatque; dubius litus an fontem petat.

De fonte etiam Livius lib. xxxviii, cap. xiii. *Maander ex arce summa Calenarum ortus, media urbe decurrens, per Caras primum, deinde per Icnas, in sinum maris editur, qui inter Prienen & Miletum est.* Arx illa vertex montis *Aulocrenes*, ut Plinius vocavit. Sinus, in quem exit *Mæander*, unus est inter Prienen & Miletum comprehensus, ut non modo ex his Livii verbis, sed Homeri etiam & Pausaniae, supra paullo in *Priene* adlegatis, clarum est: quod contra vulgares tabulas, etiam Agathodæmonis Ptolemaicam, notandum est, quibus diversi sinus panduntur, alter in quem *Mæander* effluit; alter, cui adposita est *Miletus*.

Ptolemæus hic finit maritima Ioniae *Mæandri* ostiis: etiam Scylax maritimam *Lydiam*, quæ ipsa est *Ionia*: quæ verò inde a *Mæandro* ad mare usque *Rhodium* sunt, uterque *Caria* adsignat. *Cares* sane ad *Mæandrum* usque coluerunt, & ipse *Herodotus* lib. i, cap. cxi. non diffitetur, quum *Ionicas* urbes enumerat, *Miletum*, *Myunta*, *Prienen* (quamvis hæc trans flumen erat) in τῇ Καρίᾳ, in *Caria* esse positas. Quod vero hæc ab *Ionibus* fuerunt conditæ, ut omnes consentiunt, & ad *Panionii* societatem pertinebant, *Miletus* etiam belli pacisque artibus inter *Ionicas* facile princeps erat; *Strabo*, *Mela*, *Plinius* in *Posideo* promontorio, quod ultra *Miletum* ad sinum *Jasium* est, terminum *Ioniae* constituerunt.

Qui vero ordo locorum, & situs, & distantia inter *Mæandri* ostia & *Miletum* sit, maxima in eo dissensio geographorum est. Ptolemæus extendit spatium ad xx minuta gradus latitudinis, id est, quinque milliaria Germanica. Plinius contra paullo ante adductis verbis, decem tantummodo stadia habet inter *Miletum* & ostium *Mæandri*: quocum recenti peregrinatori *Jacobo Sponio* de Septem Ecclesiis Asiae pag. 272. situm *Mileti* prope *Mæandrum* ponenti, *proche du Meandre*, convenire admodum videtur. *Strabo* autem, qui perinde, ut Ptolemæus, inter *Mæandri* ostia & *Miletum* duo oppida *Heracleam* & *Pyrham* interponit, singulorum tradit distantias, quæ non ultra cx stadia conficiunt, utpote xxx a *Mileto* *Heracleam*, totidem fere ab *Heraclea* *Pyrham*, & inde quinquaginta ad ostium. Hæc vero per rectam lineam, extra sinuum flexus ac curvaturam. Ex quo pronum est conjicere, excidisse centenarii notam apud *Plinium*, & cx stad. rescribendum: quem numerum sequendum putamus, quia cum cura *Strabo* intervalla illa dimensus est. *Sponius* autem deceptus est unica inscriptione, reperta in loco, qui *Palatscha* vocatur, in qua sit ΠΟΛΙΣ ΜΙΛΗΤΕΙΩΝ. *Georgius* autem *Wheler*, ejusdem temporis peregrinator, a trajectu *Mæandri* duabus horis *Palatscham* profectus est, qui videns difficultatem, quam *Strabonis* rationes opinioni *Sponianæ* inferunt, ruinas illius loci ex *Pyrha* *Strabonis* & *Ptolemæi*, quam ex *Mileto* esse, censet probabilius.

Isaacus Vossius, eruditus in *Melam* adnotationibus, Ptolemæum, & qui eum sequantur, reprehendit, *Maandri ostium collocantes non inter Heracleam & Prienen, sed inter Ephesum & Pyrrham, unde quam longissime absit.* Verum non video, quid jure reprehendat, quum si numeri non fallunt, qui alii in Græco, alii in Latino sunt, satis longe *Mæandrum* ab *Epheso* in mare deduxit: nisi forte *Agathodæmonis* tabula imposuit, in qua propius id flumen ad urbem *Ephesum* accedit. Quod vero *Prienen* non tam prætermisit Ptolemæus, quam ad interiora paullisper reduxit, si id crimen est, tantum vix est, quantum quod *Vossius* posthabuit

buit Pyrrham, & inter Prienen & Heracleam Mæandrum fluvium emisit, quum Heraclea octoginta stadiis a Mæandro secundum Strabonem absit.

Ab ostio Mæandri in sinistra sive austrum versus Mela primo loco *Hippum* habet, aliis ignotam. *Ionis*, inquit, cingit *Miletum*, - - - *Hippum*, amnis *Mæandri* exitum. Addit Vossius: *Hippus Pompeii* est oppidum illud, quod vulgo adpellatur *Gippo*, imminens *Mæandri* ostio. Videant alii de illo *Gippo*, quibus copia est inspiciendi hodiernam Asiam. Certior *Pyrrha* Strabonis & Ptolemæi in hac ora est, quinquaginta ab ostio stadiis remota, quam etiam Plinius in *Caria* lib. v, cap. xxix. agnoscit, sed turbato ordine positam in mediterraneis. Deinde *Heraclea* est sub *Latmo* monte, unde cognomen oppido. Strabo pag. 437. Ἐξ ἑστὶν ὁ Λατμικὸς κόλπος, ἐν ᾧ Ἡρακλεία ἡ ὑπὸ Λάτμω λεγόμενη, πόλις ἐστίν, ὅθεν ὁ ποταμὸς ἔχει, Deinde est sinus *Latmicus*, in quo *Heraclea* sub *Latmo* cognominata, oppidulum cum statione. Ptolemæo est Ἡρακλεία πρὸς Λάτμω, *Heraclea* ad *Latmum*. Plinius dicto loco: *Inde mons Latmus: oppida, Heraclea montis ejus cognominis; reliqua.* Et *Latmos*, sicut mons, cui subjacet, olim vocata fuit, Strabone teste: & Stephanus Alcmani poetæ ita adpellatam esse refert. Adde Apollonii scholiasten, mox producendum. De monte Pomponius Mela i, cap. xvii. *Ionis* cingit - - - *Latmum* montem *Endymionis*, a *Luna*, ut ferunt, adamati, fabula nobilem. Cicero fabulæ interpretes sit lib. i, Tuscul. cap. xxxviii. *Endymion*, inquit, si fabulas audire volumus, nescio quando in *Latmo* obdormivit, qui est mons *Caria*: nondum, opinor, est expectatus: num igitur eum curare censes, quum *Luna* laboret, a qua consopitus putatur, ut eum dormientem oscularetur? Ex eadem fabula *Endymion* *Latmus* heros Ovidio Trist. lib. ii, vers. 299. & *Latmus* venator Valerio Flacco lib. viii, vers. 28. dictus est. Tacemus poetas alios, in quibus etiam Apollonius est lib. iv, vers. 57. cujus scholiasten tantum, Λάτμιον ἄνθρωπον Apollonii interpretantem, adjungo. Λάτμος, inquit, ὅς ἐστι Κασίας, ἵνα ἔσιν ἄνθρωποι, ἐν ᾧ δὲ τρεῖς ἐνδύμιον: ἔστι δὲ τῆς πόλεως, ἡ λεγθεῖσα Ἡρακλεία, *Latmus* mons est *Caria*, in cujus agro *Endymio* habitavit. Est & urbs eo nomine, alias dicta *Heraclea*.

Præstantissima autem in hac ora fuit *Μίλητος*, *Miletus*, urbs ex antiquissimis *Ioniarum*. Pomponius dicto loco. *Miletum* vocat urbem quondam *Ionis* totius belli pacisque artibus principem. Plinius lib. v, cap. xxix. *Miletus Ionis caput*. Clara in primis fuit coloniis suis, Strabo xiv, pag. 437. de *Mileto*: πολλὰ τῆς πόλεως ἔργα ταύτης μέγιστον δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀποίκων: ὅ, τι γὰρ Βυζαντίος Πόντος ὑπὸ τῶν συνήκειν πᾶς, καὶ ἡ Προποντίς, καὶ ἄλλοι πλείους τόποι, *Multa* quidem hujus civitatis præclara opera: nullum autem illustrius, quam multitudo coloniarum. nam & *Euxinum* *Pontum* coloniis omnem implevit, & *Propontidem*, & multa loca alia. Hæc Alexandro urbs fere sola ex *Ioniciis* restitit, nec nisi difficulter ab illo expugnata fuit: de quo Arrianus lib. i. Expedit. consulatur. Patria *Thaletis*, unius ex vii sapientibus, fuit, & *Anaximandri* physici. Cives *Μιλήσιοι*, *Milesii*, ut, præter historias, etiam plures nummi testimonio sunt, ex quibus præcipuus facile est ille Augusti cum Apollinis, Iyram tenentis, imagine inscriptus ΜΙΑΗΣΙΩΝ ΔΙΔΥΜΕΥΣ, *Milesiorum Didymeus*, de quo jam plura dicturi sumus.

Nam in *Milesiorum* agro oraculum fuit *Branchidarum* antea, a familia sacerdotum ita dictum, Apollini sacrum, cujus templum quum *Xerxes* combussisset, *Milesii*, ut Strabo refert, μέγιστον τῶν πάντων, templum omnium maximum condiderunt, cujus ambitus κίμης, pagi amplitudinem æquaret. Mela lib. i, cap. xvii. Post *Basilicum* [sinum] *Ionis* aliquot se ambagibus sinuat: & primum a *Posideo* promontorio flexum inchoans, cingit oraculum *Apollinis*, dictum olim *Branchida*, nunc *Didymæi*; *Miletum*, cetera. Plinius hunc sequutus ita expressit prædicto loco: *Ionis* ab *Íasio* sinu incipiens, numerosiore ambitu litorum flectitur. In ea primus sinus *Basilicus*, *Posideum* promontorium & oppidum; oraculum *Branchidarum*

ad.

adpellatum, nunc *Didymae Apollinis*, a litore *stadiis viginti*. Et inde *centum octoginta*, *Asi-
letus Ionia caput*. Suspectus numerus *CLXXX*: propius urbem hoc templum fuit. *Posideum*,
Strabonis *ποσειδών*, ineunte lib. XIV, & quidem τῶν Μιλησίων, *Posideum Milesiorum*, promon-
torium est & oppidum, ut Plinius jam referebat, inter Miletum & Jassum situm; termi-
nus Ioniae adversus Cariam, propter Miletum, Ionicam coloniam; aliis in ipsa Caria; sicuti
etiam Miletus & Heraclea a multis in Caria censentur.

Intus nihil fere Iones condiderunt: omnia ad mare; nisi *Myuntum* mediterraneis, quia
xxx stadiis a Mari fuit, adnumeremus. Strabo saepe dicto loco: ἀναπλεύσαντι δ' ὑπερηλικῶς
σκάφισι τετρακόντα σταδίων, πόλις Μυῶν, μία τῶν ἰσθμίων τῶν διδύκων, ἡ οὖν δι' ὁλίγων ὁρίων Μιλησίοις συμπα-
λίσται, adverso [Maandro] flumine per stadia xxx *audituariis navigiis si navigatur*, urbs *Myus*
est, duodecim Ionicarum una, nunc ob defectum hominum *Milesus* adjecta. Quod clarius
Vitruvius interpretatur lib. IV, cap. I. *Myus*, inquit, olim ab aqua est devorata, cuius sa-
cra & suffragium *Milesus* Iones attribuerunt. Adde Pausaniae Achaica cap. II. Hanc urbem
Artaxerxes Themistocli ad obsonium dedit, quod praeter Græcos Thucydidem lib. I, pag.
92, & Diodorum XI cap. LVII, & Strabonem dicto loco, etiam Cornelius Nepos narra-
vit. Ei, inquit, rex donarat - - - *Myntem*, ex qua obsonium haberet. Quan-
vis autem intus paullo reducta urbs *Myus* fuit, tamen maritimis Diodorus propter vicinita-
tem adnumeravit. ait enim in historia illa Themistoclis: Μυόντια εἰς ὅσον, ἔχουσαι θάλατταν
τοῖς ἄλλοις, *Myntem* (rex ei dono dedit) in obsonium, quia piscosum mare habet, Incola
Μυῶνται, *Myusii* dicti, & Μυοντία χώρα, *Myusius* ager, apud Pausaniam jam in-
dicato loco.

Ultra Myntem ad idem flumen est clara urbs *Magnesia*, cognomento ad *Maendrum*,
ut a Lydiae sub Sipulo monte sita *Magnesia* discernatur. Ptolemæo dicta Μαγνησία ἢ πρὸς
Μαιάνδρῳ, *Magnesia ad Maendrum*. Et Diodorus Siculus lib. XI, cap. LVII, tres urbes tra-
dit ab Artaxerxe Themistocli datas, & in his Μαγνησίαν τὴν ἐπὶ τῷ Μαιάνδρῳ, *Magnesiam super
Maandro*. Plinius in Ionia lib. V, cap. XXIX. *Supra haec Magnesia, Maandri cognomine in-
fignis, a Thessalica Magnesia orta. Abest ab Epheso XV M. passuum: Trallibus, eo amplius
MMM.* Non autem proxime ad Maendrum fuit, sed amnis Lethæus proprior. Strabo XIV,
pag. 445. Πρώτη ἐστὶν ἐξ Εφέσου Μαγνησία πόλις Αἰολίς, λεγομένη δὲ ἐπὶ Μαιάνδρῳ. Πλησίον γὰρ αὐτῇ
ἴδρυται πόλις δὲ πλησιαιτέρα ὁ Ληθαῖος ἐμβάλλων εἰς τὸν Μαιάνδρον, τὴν ἀρχὴν ἔχων ἀπὸ Παντοῦ τοῦ τῶν Εφε-
σίων ὄρους, *Prima ab Epheso est Magnesia, Aeolica urbs, cognomento super Maendrum. Vi-
cina est enim illi flumini: sed vicinior urbi amnis Lethæus, qui ex monte Ephesiorum Pachy-
orius, in Maendrum influit.* Scylax vocat πόλιν Ἑλληνίδα, urbem Græcam: Patereulus lib.
I, cap. IV. coloniam Lacedæmoniam: Plinius modo dixit a Thessalis Magnetibus condi-
tam. an hi Aeolica dialecto consentiant, ut Aeolica urbs fuerit secundum Strabonem, non
est certissimum. Meminit in Homeri Vita Herodotus cap. I. tamquam urbem Homero an-
tiquiorem: nec vero in Aeolicis urbibus lib. I, cap. CXLIX. ejus mentionem fecit. Quod
vero extra Aeolidem in solo Ionico sita & Græca fuit, Ioniae adnumeravimus, sequuti Pli-
nium, & forte ipsum etiam Strabonem, qui eam recenset ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Ἰωνικῆς περὶ ὁρίων, in
mediterraneis Ioniae maritime. Sæpe sine cognomento dicitur, quia illustrior est quam altera
ad Sipylum, quæ eo indiget. Atque ita etiam in nummis est, nostra videlicet sine cogno-
mine: illa numquam sine eo. Ex multis singularis est ille sub Gordiano percussus, & in-
scriptus ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ, *Magnetum septima Asia*. Erat enim in
provinciis ordo civitatum, ut Sulmo *tertia* in Pelignis erat, apud Ovidium lib. II, Amor.
eleg. XVI. Civis Μάγνης, Μάγνητος, *Magnes, Magnetis*, secundum Stephanum. Tacitus
annali III, cap. LXII. *Magnetes constitutis nitebantur*. Et lib. IV, cap. LV. Laodiceis &
Magnetibus.

Maandropolis Plinii secundum Stephanum fuit *Μαγνησίας πόλις*, in *Magnetium* regione: idcirco adungere visum fuit. Tandem Vitruvius lib. IV, cap. I, *Ionis* urbibus, quas enumerat, adjecit etiam *Melisem*, ab aliis prætermisam. Sed addit ipse: *Hæc Melis propter civium arrogantiam ab his [Ionicis, quas enumeraverat] civitatibus, bello indicto, communi consilio est sublata. cujus loco postea regis Aitali & Arsinoes beneficio Smyrneorum civitas inter Ionas est recepta.* Quo loco fuerit, non est memoratum.

C A R I A.

Sicut *Ionis* fines propter urbes quasdam in *Cariæ* solo, *Miletum* & *Myuntem*, incerti erant; aut varii, dum alii *Ioniam* *Mæandri* ostio finiebant, *Scylax Caryandensis* (qui *Lydiam* dixit) & *Ptolemæus*; alii *Posideum* promontorium, ultra *Miletum* situm, terminum constituerunt, *Strabo*, *Mela*, *Plinius*: ita *Cariæ* fines etiam longius ab aliis proferuntur, ab aliis statuuntur angustiores. *Plinius* lib. V, cap. XXVIII. *maritimam Cariam* ab *Jaso* & *Halicarnasso* ad *Calyndam* & *Lyciæ* fines extendit. *Mela* eosdem fines statuit, quem *Plinius* sequutus est. *Strabo* consentit in limite circa *Halicarnassum* *Jassumque*: in altero, qui *Lyciam* versus est, separavit continentem *Rhodium*, τὴν Ῥοδίων περιήκει, ἥς ὅλοι τὰ Δαίδαλα, usque ad terminum, oppidum *Dadala*. *Ptolemæus* paucas urbes *maritimæ* dat *Cariæ* ex illis *Plinii* & *Strabonis* *Jassum*, *Bargyliam*, *Myndum*: addit vero superiores, ab aliis *Ionis* adscriptas, *Pyrtham*, *Heracleam*, *Miletum*. *Largior* in *mediterraneis* est, XXVI oppida *Cariæ* late patenti assignans. Et *Scylax* oram *Cariæ* ἀπὸ Μαιάνδρου ποταμοῦ ἐπὶ τὸν Κεράγον, ὅστις Καρίας ἀκροντήριον, a *Maandro* fluvio ad *Cragum*, quod est *Cariæ* promontorium, ad fines *Lyciæ*. *Incolæ Cares*, singulari *Car*, apud *Nepotem* in *Datame* cap. I.

Ptolemæus *Cariæ* a *Mæandri* ostio tria oppida dat, inde in austrum versus sita, *Pyrtham*, *Heracleam* ad *Latmon*, & *Miletum*: *Scylax* *Heracleam* & *Miletum*. *Hæc* alii propter *Miletum*, ab *Ionibus* conditam, *Ionis* adjudicarunt, cum quibus supra etiam singula exposuimus. Post illa est prima *Jassus*, *Ἰασσός*, geminata sibilante, *Straboni*, *Polybio*, *Ptolemæo*, & *Stephano*: e quibus *Strabo* XIX, pag. 453. *Ἰασσός ἐπὶ ἡσυχῇ κῆται, προκειμένη τῇ ἡπείρῃ*, *Jassus* in insula sita est, præjacente continenti terra. Et *Stephanus*, *Ἰασσός πόλις Καρίας, ἐν ὁμωνύμῳ ἡσυχῇ κειμένη*, *Jassus* oppidum *Cariæ*, in ejusdem nominis insula situm. Insula autem illa continenti tam vicina & quasi contigua est, ut & *Plinius* & *Ptolemæus* in continente urbem censeant. *Livius* itidem duplici, lib. XXXII, cap. XXXIII. postulabant præsidia deduci ab *Jasso*, & *Bargyliis*, & *Eurotomensium* urbe. Et lib. XXXVII, cap. XVII. *Jassum unam mentem esse*. *Plinius* autem simplici elemento *Jassus* scripsit, & ipse ac *Mela* sinus *Jassus*, cui adjacet oppidum *Jassus* sive *Jassus*. & nummus *Golzii* ΙΑΣΣΕΩΝ.

Bargylia sequuntur ad eundem sinum, *Βαργύλια* Græce plurali numero, ut *Livius* modo a *Bargyliis* dixit. *Strabo*: πολλοὶ δ' εἰσι τῶν Βαργυλίων τὸ τῆς Αἰτρίαιδος ἰσθμὸς τῆς Μινδυάδος, prope *Bargylia* est templum *Dianæ Mindyadis*. *Stephanus* geminam formam habet, *Βάργυλα*, ὑδατρίως, *Bargyla* neutro genere: & femineo, ἑστισσι *Βαργυλίαν*, condidit *Bargyliam*. *Livius* lib. XXXIII, cap. XVIII. videtur *Bargyliis* dixisse; sed dubitat de lectione *Sigonius*. *Plinius* in *Caria*, *Bargyla*, ut editum est: mss. teste *Harduino*, *Bargilia*. *Mela* lib. I, cap. XVI. extr. In *Jasio* [sinu] est *Bargylos*. Gentile *Βαργυλιάτης*, *Bargyliata*, apud *Stephanum*. Nummus *Cajæ* *Cæsaris* e *Thesauro* *Golzii*, ΒΑΡΓΥΛΙΑΤΩΝ: & alius *Caracallæ*, ΒΑΡΓΥΛΙΑΤΩΝ. *Cicero* lib. XIII, epist. LVI. *Bargyleta*, nisi, ut in nummo, *Bargyleta* est legendum.

Myndus, *Μύνδος*, *Ptolemæi* & *Strabonis* ordine succedit, vicina *Halicarnasso*, ideoque hanc

hanc oppugnans Alexander voluit etiam, ut Arrianus lib. 1, pag. 60. tradit, τὴν Μύδον ἐπιδραμὴς λαβὼν καταχθῆναι, *Myndum nocturna adgressione occupare*: nec vero subruta primo impetu turri una, potuit urbe potiri. Livius lib. xxxvi 1, cap. xvi. *Civitates, quas [C. Livius] pratervectus est [Rhodum & in Lyciam iturus] Miletus, Myndus, Halicarnassus, Cnidus, Cons.* Coloniam Træzeniorum fuisse, Pausanias Corinth. cap. xxx. narrat, cuius verba mox in *Halicarnassus* proferemus. Duas Cariae Myndos tradit Stephanus, ubi alterutro loco Ἀρκადίας, *Arcadia*, Casaubonus Lect. Theocr. cap. 111. ex scholiis ad Theocriti idyll. 11, vers. 29. legendum censet: Berkelius autem antiquam Stephani lectionem defendi putat auctore Plinio, qui lib. v, cap. xxix. *Inde Myndos, & ubi fuit Palamyndus.* In nummo Severi ΜΥΝΔΙΩΝ, *Myndiorum*.

Post Myndum Ptolemæus suam *Doridem* inchoat ab Halicarnasso, & finit in Cauno. Herodotus lib. 1, cap. cxliv. *pentapolim & hexapolim Doricam* memoravit, sed illa societas non ad omnes *Dores* in Asia, sed ad sacrorum quamdam communionem pertinebat, ut infra in *Cnido* dicturi sumus.

Inter Myndum autem & Halicarnassum, in limine Doridis, Ptolemæus ponit Σκοπίαν ἀκρῶν, *Scopiam summitatem* seu promontorium, in ultimo angulo sinus Jassii, cui an arx etiam aut oppidum hujus nominis adjectum fuerit, uti videtur, non est certum. Latinus interpres *Scopiam extremam* vertit.

Halicarnassus, princeps urbs Cariae, ab Argivis, ut fertur, condita, portu, arcibus, opibus instructa, quæ Alexandrum Macedonem, obsidionem tolerando, fatigavit, regum sedes olim, præsertim Mausoli, cuius monumento facta est illustrior. De situ Plinius v, cap. xxix. *Habitatur inter duos sinus, Ceramicum & Jassium.* Strabo xiv, pag. 451. Ἀλικαρνασσός, τὸ βασίλειον τῶν τῆς Καρίας δυναστῶν, Ζεφύρου καλυμένη πρότερον, *Halicarnassus regia domini Cariae, quondam Zephyra dicta.* Pomponius Mela lib. 1, cap. xvi. *Halicarnassos Argivorum colonia est: & cur memoranda sit, præter conditores, Mausoleum efficit, regis Mausoli monumentum, unum de miraculis septem, Artemisia opus.* De conditoribus Strabo: οἰκιστὰὶ αὐτῆς ἱγύνοντο ἄλλοι τε καὶ Ἀθηναῖοι μετὰ Τρῳαζηνίων, *conditores urbis cum alii fuerunt, tum Atheniensium Træzenis.* De Mausoleo idem: ἐνταῦθα ἐστὶν ὃ, τὸ τῷ Μουσῳ λατρεῖται, τῶν ἐπὶ τῷ διαμάρτυρι ἔργον, ὅπερ Ἀρτεμισία τῷ ἀνδρὶ κατισκύνουσι, *Ibi Mausoli sepulcrum est, unum de septem spectaculis, quod Artemisia marito edificavit.* Et Pausanias Corinth. cap. xxx. ἐς ἀποικίαν ἐκ Τρῳαζηνῶν Ἀλικαρνασσὸν ἐν τῇ Καρίᾳ, καὶ Μύδον ἀπέκισαν οἱ γεγονότες ἀπ' Ἀιγίου τῷ Ἀνθῳ, *qui ab Aegio, Anthi filio, originem ducebant, in coloniam missi, Halicarnassum & Myndum in Caria condiderunt.* Obsidionis difficultatem Arrianus scripsit lib. 1. Expedit. Alexandri. Scylax portus laudat, alium *clausum*, κλειστόν; alium περὶ τὴν ἡσάν, *circa insulam adjacentem.* Arces memorat Strabo: ἔχει δ' ἀκρόπολιν ἢ Ἀλικαρνασσός: πρόκειται δ' αὐτῆς ἡ Ἀρκονήσου. *Habet etiam arcem Halicarnassus: ante quam jacet Arconnesus.* Arrianus dicto libro pag. 66. de obsidione illa: οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρῶν τὴν ἐν τῇ ἡσῳ ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα ἀκρῶν ἔτι καλυμένην, [obses-
forum] *alii in arcem, quæ in insula est, refugerunt, alii in arcem Salmacidem, uti vocatur.* Hæc a fonte dicta fuit, cui nomen erat Σαλμακίς, *Salmacis*, infamis, quod bibentes μυαμα-
ζουσα, *molles reddat*: quamquam Strabo censet, non ab aqua id vitium fuisse, sed a divitiis hominum & victus intemperantia, Vitruvius lib. 11, cap. viii. aliam rationem profert. *Veneris, inquit, & Mercurii fanum ad ipsum Salmacidis fontem. Is autem falsa opinione putatur Venereo morbo implicare eos, qui ex eo biberint. Sed hæc opinio quare per orbem terrarum falso rumore sit pervagata, non pigebit exponere. Non enim, quod dicitur, molles & impudicos ex ea aqua fieri, id potest esse: sed est ejus fontis potestas perlucida saporque egregius.* Hanc autem ipse rationem adfert; Græcos colonos ad fontem propter aquæ bonitatem tabernas ex-
stru-

struxisse, easque excercendo barbaros è montibus adlectasse, ut decurrentes in cœtus convenirent, & consuetudine *mollescerent*, hoc est, exuerent feros mores, & ad humanitatis leges, benignioresque ritus se componerent. Ovidius fabulam addit vulgari opinioni, de Salmacide nymp̃ha & Hermaphrodito, lib. iv. Metamorph. fab. xi. Unde idem lib. xv, Metamorph. vers. 319.

Cui non audita est obscena Salmacis unde?

Quasi ipse fons undam obscenam habeat, & efficiat obscenos. Quo & Ennius apud Ciceronem lib. i. Offic. cap. xviii. adlulit,

Salmaci, da spolia sine sudore & sanguine.

Adi interpretes, & Pompejum Festum in vocabulo *Salmacis*, qui etiam Ennianum versum adlegat, sed aliam rationem suppeditat.

Gentile Ἀλικαρνασσὺς, *Halicarnassens*, quinque syllabis, ut Dionysius historicus cognominatur, & Herodotus: Latine etiam *Halicarnassensis*. Livius lib. xxxiii, cap. xx. *Rhodii causa libertatis fuerunt Cauniis, Myndiis, Halicarnassensibus Samiisque*. Nummus Severi: ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΟΣ, *Halicarnassensium metropolis*. Quo Harduinus refert, quod Plinius scripsit, *sex oppida contributa ei sunt a magno Alexandro, Theangela, Sibde, Medmasfa, Euranium, Pedasum, Telmessum*. Vix credi de Alexandro potest, civitati huic magnopere infenso: & numerus cum eo convenit, quod Strabo lib. xiii, pag. 420. tradit, *Mausolum sex oppida in unam Halicarnassum deduxisse*. Alius nummus sub Geta percussus, ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ, *Halicarnassensium suis uenientum legibus*; testis est libertatis eorum, quæ sub Romanis fruebantur.

Post Halicarnassum ad Ceramicum sinum est oppidum Βάργασα, *Bargasa*, cujus situm ita Strabo definivit pag. 451. *ἵτα μετὰ Κνίδος Κεράμῳ καὶ Βάργασα, πόλιν ὑπὲρ θαλάττης: εἰθ' Ἀλικαρνασσοῦς*, *Deinde post Cnidum est Ceramicus & Bargasa, oppida juxta mare: deinde Halicarnassus*. Sita itaque in peninsula, quam Ceramicus finus cum mari Rhodio facit; & ad ipsum sinum Ceramicum. Quam vero Ceramicum ad medium sinum Ptolemæus locet, sequitur, ut *Bargasa* illo spatio fuerit ad eundem sinum, quod est inter Ceramicum & Halicarnassum. Stephanus: Βάργασα πόλις Καρίας, τὸ ἰσθμὸν Βαργασσηνός. *Bargasa, oppidum Carie: gentile Bargassenus*. In Thesauro Golzii nummis Commodi & Alexandri Severi, ΒΑΡΓΑΣΗΝΩΝ, *Bargassenum*, expressum est.

Deinde *Ceramus* ad medium sinum, quem denominat; Græce Κέραμῳ, Straboni & Ptolemæo, uti jam diximus. Pausanias Eliac. ii, cap. xiii. meminit Κεράμου τῆς ἐν τῇ Θρακίᾳ Καρίας, *Cerami in Thracia Caria*: Verum Ifaeus Vossius ad Melæ lib. ii, cap. ii. ex Suida probat, non Cariam hic Asiaticam, sed τὴν ἐν Θράκῃ Καρίαν, *Cariam in Thracia sitam*, quæ & portum *Cariam* secundum Melam habet, intelligendam esse. Sinum a nostra *Ceramicum* nominant Scylax, Mela, Plinius.

Cnidus, Κνίδος, secundum Scylacem πόλις Ἑλληνίς, *urbs Græca*: secundum Melam, *in cornu peninsulae sita*, hoc est, ut Ptolemæus posuit, in intimo peninsulae recessu, ubi Ceramicus finus ex Icario mari effunditur. Habet duos portus, & præjacentem insulam theatri forma, quæ aggeribus continenti juncta Cnidum quasi διὰ πόλιν, *duas urbes*, ut Strabo ait, faciebat, quia magna pars Cnidiorum illam insulam habitarunt. Pausanias Attic. cap. i. Cononem Lacedæmoniorum classem vicisse refert περὶ Κνίδος τὴν ἐν Καρίας χερσονήσῳ, *circa Cnidum, quæ in Carica chersoneso est*. Idem Eliac. i, cap. xxiv. τὸ πλεῖον, *majorem urbis partem* in continenti Cariae sitam tradit, alteram in insula præjacente, γέφυρα διαβατὸν, *ponte conjunctam continenti*. Plinii libris *Cnidus* per γ expressum est, sed male; quia Græci constanter per κ scribunt, & in nummis ΚΝΙΔΙΩΝ exstat, id est *Cnidiorum*. De ipsa urbe Plinius: *Est in promontorio*

Cnidos libera, Triopia, dein Pegusa & Stadia adpellata. Ad promontorium posita, non in vertice ejus. Scylax Caryandensis in Caria: ἀρωγῆς ἐπὶ τῷ Τριόπιον, Κνιδὸς πόλις Ἑλληνίς, *promontorium sacrum Triopium, Cnidus urbs Græca.* Scholiastes Theocriti ad idyll. xvi, vers. 69. Τερίπον, *Triopon* promontorium illud vocat, in quo sacer conventus Dorienſium celebratur: ἀγεται, inquit, κοινῇ ὑπὸ τῶν Δοριέων ἀγῶν ἐν Τερίπον Νύμφαις, Ἀπόλλωνι, Ποσειδῶνι: καλεῖται δὲ Δωρίων ὁ ἀγὼν, ὡς Ἀετῖδης φησί. Τὸ δὲ Τερίπον ἀρωγῆς ἐπὶ τῆς Κνίδος, ἀπὸ Τερίπου τῷ Ἀβαντῷ. *Ludi Nymphis, Apollini & Neptuno communiter a Dorienſibus in Triopo celebrantur, qui Ludi Dori adpellantur, ut Aristides ait.* Triopon autem est promontorium Cnidi, a Triopa Abantis filio dictum. Memorat hos ludos etiam Herodotus lib. i, cap. cxliv. vocatque τὸ Τελοπιὸν ἱερὸν, *Triopium sacrum, & ἀγῶνα τοῦ Τελοπίου Ἀπόλλωνος, certamen Triopii Apollinis*, ad quod non omnes Dores admittēbantur, sed tantum pentapolis, antea hexapolis Dorica, quarum quatuor in insulis Rhodo & Co sunt, sola Cnidus in continente, antea etiam, quum hexapolis esset, *Halicarnassus*, postmodum exclusa a sacrorum communione. Condito rem Cnidi Pausanias Phoc. cap. xi. Τερίπον, *Triopon* vocat: de ejus genere, ut ipse Diodorus Siculus fatetur, dissentiant auctores. Id vero de illo tradit lib. v, cap. lxi. *venisse eis τὴν Κνιδίαν, ἐν ᾗ κτίσθη τὸ καλύμνον ἀπ' αὐτῷ Τερίπον, in Cnidiam regionem seu peninsulam, in qua Triopium, a se nominatum, concluderit.* Eademne Cnidus & Triopia sive Triopium fuerit, ut Plinius censet, an Cnidus Triopium exhausserit, non certum est dicere. Præter hanc vero Apollinis vel Neptuni religionem, coluerunt Cnidii cum primis etiam Venerem, quæ inde *Cnidia* cognominatur, & *Doritis*, ut Pausanias Attic. cap. i. refert. Ejus simulacrum, Praxitelis opus, tantæ admirationis erat, ut, quod Plinius lib. xxxvi, cap. v. narrat, *multi Cnidum, ut viderent, navigarint: & illo signo Praxiteles nobilitaverit Cnidum*, quamvis & ante in clavis ea urbibus numerata fuerat. Horatius quoque Veneris Cnidiae mentionem fecit lib. i i, oda xxviii. de Venere:

- - - - - *que Cnidon*
Fulgentesque tenet Cycladas, & Paphon
Junctis visis olivibus.

A Cnido si Rhodum versus succedimus, in eadem chersoneso est ὄρε γινώσκω ἀκρῶν, *promontorium Omignathos*, sive Asini maxilla, ut Ptolemæus vocat: cui proxima in eodem litore est Λώρυμα, *Loryma*, quia sine additamento positum est, pro oppido habitum, quemadmodum Stephano etiam Λώρυμα, πόλις Καρίας, *Loryma oppidum Caria* est. Et in Augustana Tabula *Lorimna*, pravato quidem nomine, tamquam oppidum. Strabo lib. xiv, pag. 448. litus & maritimam oram vocat, sine oppidi mentione. Λώρυμα, inquit, παρυλία τοῦ ὄρους, ἢ ὄρε ὑψηλότερον τῶν τούτων: ἐπ' ἀκρῶν δὲ φερούμεν ὁμώνυμοι τῷ ὄρει Φοίνιξ, *Loryma est litus asperum, & mons eorum, qui istuc sunt, altissimus: in summo autem castellum Phoenix.* Plinius verbis mox proferendis: *locus Loryma*, id est desertus locus sine oppido. Et Ptolemæo est Φοίνιξ χωρίον, *Phoenix vicus vel castellum*, sed inter hoc & Lorymam Κῆσαν λιμένα, *Cressam portum* interjicit. Plinius dicto cap. xxviii. *Portus Cressa, a quo Rhodus xx m. Locus Loryma.* Strabo subjicit insulam *Elenſam*, quatuor stadiis a litore, ambitu viii stadiorum.

Euthane Pomponii Melæ addenda, quem chersoneso prædictæ dat, incertum mediæ an in litore. *Iner Cnidum*, inquit, & *Ceramicum sinum in recessu posita Euthane.* Stephanus *Euthenas*, vocat. Εὐθηναι, πόλις Καρίας, *Euthene, oppidum Caria*: Plinius autem *Euthenen* Doridis in sinu, & *Eutanen* Caria distinguunt.

PERAEA RHODIORUM.

Rhodium *Peraea* regiuncula est maritima, pars Cariae, insula Rhodo in continenti obiecta, quam Rhodii ab antiquis temporibus suae ditionis factam possederunt. Meminisse jam Scylax Caryandensis videtur in Caria, ejus australem oram ita recensens: Κνίδος πόλις Ἑλλανίς, καὶ χωρίον ἐν Ροδίων καὶ ἐν τῇ ὑπέρῳ Καῦν, καὶ ἐν τῇ πόλει; quae pravata videntur, ita fortassis restituenda: καὶ χωρίον Ροδίων, ἢ ἐν ὑπέρῳ, καὶ Καῦν καὶ Καρική πόλις, ut hic sensus sit: *Cnidus Graecia civitas, & regio Rhodiorum in continenti, & Caunus urbs Carica*. Tanta Scylacis aeo fuit *Peraea*: Strabo etiam Caunum adjecit. Caunii enim ἀπέστησαν ποτὶ τῶν Ροδίων, defecerant aliquando ab Rhodiis: a Romanis post redditi eisdem, ut lib. XIV ille, pag. 448. notavit. Ibidem, & pag. 458. τὰ Περαιῶν τῶν Ροδίων, *Rhodium Peraeam* vocat. Polybius Excerpt. Legat. LXVII. καὶ ἐστὶν ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῇ τῶν Ροδίων Περαιῶν, *suum esse in extremis sinibus Perae Rhodiorum*, id est oppositae continentis. Idem Excerptis libri XVII, cap. II. ὁ τῶν Ροδίων ναυάρχος τῆς μὲν Περαιῶν ἐπέδωκεν ἐκχωρεῖν τὸν Φίλιππον, *Rhodium navarchus Peraea excedere Philippum jussit*. Usus hoc nomine etiam Livius est lib. XXXIII, cap. XVIII. Rhodii receperunt sese ad castra. Satis constat, si consensum victores Stratoniceam petissent, recipi eam urbem sine certamine potuisse. Pratermissa ejus rei occasio est, dum in castellis vicisque Perae recipiendis tempus tenuit.

Strabo pag. 448. totam hanc nobis *Peraeam* hoc ordine descripsit, ut primum summam faceret, deinde singulas partes enarraret. Ἀρχή, inquit, τὰ Δαίδαλα τῆς Ροδίας χωρίον: πέρας δὲ τὸ καλούμενον ὅρα Φοινίξ, καὶ τὸ τοῦ Ροδίας, *Initium Rhodiae continentis sunt Dadala locus vel vicus: finis mons Phoenix dictus, qui & ipse ad Rhodiam continentem pertinet*. Loco χωρίον, veteres libri, Casaubono teste, καίος, id est Rhodia regionis. Ab ortu autem in occasum processit Strabo: nos versa vice ab occasu in ortum progrediemur. Initium ergo *Peraeae Rhodiae* nobis est *Phoenix* castellum, de quo ante paullo in *Loryma*, in quo litore situs est ille mons cum cognomine castello.

Deinde *Physcus*, Φύσκος, oppidum cum portu & luco Latonae: quo Mylassii emporio utebantur, quia propius mare non habebant, ut idem Strabo adnotavit pag. 453. Ptolemaeus Φύσκον, *Physca* scripsit. Post hanc *Calbis* fluvius, Straboni & Ptolemaeo memoratus, ἔχων ὑπερῳον, quo adverso naves possunt subvehi. Ptolemaeus longius hoc flumen a Cauno reduxit in occasum: Strabo propius conjunxit. αἶψα, inquit, Καῦν, καὶ ποταμὸς πλησίον Καλβίς, *Deinde Caunus est, & prope amnis Calbis*. Locum tamen, *Pislim* nomine, interjectum dicit. Plinius hunc amnem videtur *Indum* vocare lib. V, cap. XXVIII. ineunte: at *Indus* est alius, a Livio lib. XXXVIII, cap. XIV. descriptus, cui id nomen *Indus* fecerit, ab elephantto dejectus. Hic a Cibra delatus in Calbin effundi videtur: unde nominum confusio est Plinio.

Caunus ναῦς, navale habet, & portum. Supra oppidum est castellum *Imbrus*, Ἰμβρος. Haec ex Strabone. Ptolemaeus extremam habet suae Doridis. Plinius lib. V, cap. XXVIII. oppidum *Caunos liberum*: deinde *Pynos*. Est *Pyrnus* etiam Stephano, tamquam πόλις Καρίας oppidum Cariae, ignotum ceteris: *Caunus* autem nobilior. Scylax: Καῦν καὶ Καρική πόλις, *Caunus urbs Carica*, quod ex linguae genere seu dialecto probat Herodotus lib. I, cap. CLXXII. Thucydides lib. VIII, pag. 574. ἐκ τῆς Καῦν παρελήθηται ἀγγελία, a Cauno nuntiatur: & mox, ἔπειτα ἐς τὴν Καῦν, *Caunum navigavit*. Polybius Excerpt. Virtut. ex lib. XVIII, pag. 1450. ἰδίῳ τῶν Καυνίων βοηθεῖν, *Cauniorum auxilium implorabat*: qui vero negarunt διὰ τὸ τάττεσθαι μετὰ Ροδίων, quia contributi Rhodiis essent. Livius lib. XLV, cap. XXV. Sub idem tempus *Caunii*

describere ab his, puta Rhodiis. Stephanus: Καῦνος πόλις ἐστὶ, *Caunus morbis obnoxia*. Mela: secundum Calbin annem *Caunus oppidum, valetudine habitantium infame*. Strabo id calori & pomorum multitudini tribuit. Adagium, ὁ Καῦνος ἔρω, *Caunius amor*, id est infelix, aut illicitus, ut interpretantur Stephanus Byzantius & Suidas. Usus & Aristoteles lib. II, Rhetor. cap. XXVII. hoc proverbio.

Post Caunum Straboni est Κάλυμνα πόλις, *Calymna urbs*, quæ Ptolemæi Κάλυδα, *Calinda*, Stephani Κάλυδα, πόλις Καρίας, *Calynda urbs Caria*. In Herodoti libris ambigue scripta gentile & possessivum. Lib. I, cap. CLXXII. Caunii dicuntur externa sacra ex urbe profligasse μέχρι ὄρων τῶν Καλινδικῶν, usque ad *Calindicos montes*: at lib. VIII, cap. LXXXVII. *navis Atticam fugiens ἐνὶ βάλῃ τῇ Φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδίων, impiegit in navem sociam, quæ Calyndensium erat*. Dein rursus est *Lucus Latona*, & post eum *Artemisium* promontorium cum fano: tum *sinus Glaucus*, portuosus: tandem τὰ Δάδαλα, *Dadala*, Perææ finis secundum Strabonem. Ptolemæo Δάδδαλα τόπος, *Daddala locus*, (ut supra *χεῖρον* Strabo dixit) inter quem & Caunum ei sunt interposita Λύδα & Καρύα, *Lyda & Carya*.

Sed hæc in litore. Intus quanta hæc Peræa fuerit, aut an in mediterranea adscenderit, non habemus cognitum: nisi forsan, quæ Ptolemæus amni Calbi adponit, *Pyssus, Thera, Idymus*, vel omnia, vel quædam Rhodiorum fuerunt. Hæc in Caria censuit Ptolemæus; at *Calindam, Lydas, Caryam, Dadala* in Lycia, sequutus suorum temporum geographiam, quibus desierat & libertas & possessio Rhodiorum in continente, & nova distributio provinciarum facta, idque a Vespasiani ætate, uti de Rhodo refert Suetonius cap. VIII. Bello Antiochi confecto auxerunt Rhodios Romani, donantes iis Lyciam & Cariam usque Mæandrum, præter Telmissum, quæ Eumeni regi data fuit. Livius lib. XXXVIII, cap. XXXIX. *Rhodiis adfirmata, quæ data priori decreto erant. Lycia & Caria data usque Mæandrum amnem, præter Telmissum*. Exciderunt brevi post eximio dono, quum bello Macedonico secundo viderentur regis partibus magis, quam Romanorum, favisse, cessantes ab officio, quod proprium sociorum erat: ideoque, audita purgatione illorum, responsum legatis ita fuit, ut nec hostes fierent, nec socii permanerent, imperatumque, ex Lycia Cariaque deducere præfectos. Tum & Caunii desciverunt a Rhodiis. Hæc ex Livii XLV, cap. XX. sequentibus, maxime ex XXV. Restituti in gratiam, Caunum receperunt, & Sylla insulas eis attribuit, ut Cicero refert lib. I, ad fratrem epist. I, cap. XI. Ademit rursus libertatem Claudius, ut Dio narrat lib. LX; idemque reddidit ob poenitentiam delictorum, ut Suetonius cap. XXV. Vespasianus provinciæ formam imposuit, itidem testante Suetonio cap. VIII.

CARIA MEDITERRANEA.

Late patebat Caria in mediterraneis, & Ptolemæus usque ad Mæandrum & ultra, seu alteram ripam produxit, multasque urbes in Caria censuit, quæ aliis vel Phrygiæ vel Lydiæ tribuuntur. Nos eas recensebimus, quas indubitato constat fuisse Caricas: ceteras quasque suæ genti, in qua sitæ videntur, relinquemus. Difficile est, hic situm invenire, Ptolemæum ergo ut plurimum sequemur, quia qui alius positionem monstraverit, non habemus. A Mæandro initium faciemus, & inde magis magisque in austrum progrediemur.

Ut ita ab occasu in ortum procedamus, circa Mæandrum fluvium post Pyrrham & Heracleam, maritima oppida, est *Harpasa* Ptolemæi ad flumen *Harpasum*, ubi Mæandro a læva ripa infunditur. Livius lib. XXXVIII, cap. XIII. *Profecto ab Epheso consu-*

li ad *Magnesiam* occurrit *Atalus*. - - - Consul, collaudato juvene, cum omnibus copiis ad *Maandrum* progressus, castra posuit. - - - Transgressi *Maandrum*, - - - aliter castris ad *Harpasum* flumen ventum est. Et *Plinius* lib. v, cap. xxix. Præter hæc sunt [in Caria] *Coscinus*; *Harpasa*, adposita fluvio *Harpaso*, quo & *Trallicon*, quum fuit, adluebatur. Deinde est *Amyzon* *Plinii*, *Ptolemæi* Ἀμύζων, de qua nihil præterea constat. Ex *Ptolemæi* positione remotior est a flumine: etiam quæ huic vicina *Bargaza*, Βάργαζα, ejusdem *Ptolemæi*: distincta ab illa, quam *Strabo* & *Stephanus* in peninsula Dorica ponunt, supra enarratam, quæ per Σ scribitur Βάργαζα, *Bargasa*, inter *Cnidum* & *Halicarnassum*. Prope amnem *Maandrum* fuit *Orthosia* *Plinii*, *Ptolemæi* Ὀρθωσία, *Orthosias*, qua forma etiam in *Notitia Ecclesiæ* est inter Cariae episcopos ὁ Ὀρθωσιᾶδης, *Orthosiadis episcopus*. Et in *Notitia Hieroclis* Ὀρθωσίας, *Orthosias*, etiam O brevi: *Livius* autem lib. xlv, cap. xxv. *Mylassenses*, *Alabandenosque* circa *Orthosiam* acie vicerunt. Et *Strabo* quoque lib. xiv, pag. 447. Ὀρθωσία, *Orthosia*, O magno. Postquam de *Tralibus* & *Nysa* egerat, subdit: περιέκρινται ἀξιόλογοι κατωικίας πρὸς τὴν Μαιάνδρον, Κοσκινία καὶ Ὀρθωσία, *Circumjacent trans Maandrum memorabiles pagi, Coscinia & Orthosia*. Alter *Plinio* est *Coscinus* lib. v, cap. xxix.

Supra *Orthosiam* non longe ab eodem amne est *Ptolemæi Neapolis*, quæ an eadem ac illa sit, quam *Pomponius Mela* lib. i, cap. xvi. in maritimis Cariae cum *Myndo* & *Caryanda* *Neapolin* circa *Jasium* sinum scripsit, dubitamus, quia longiore spatio hæc duo loca disjuncta sunt. In *Notitia Ecclesiæ* est etiam *Neapolis* circa *Maandrum*, cum *Orthosiade* conjuncta, quæ eadem est *Ptolemæi*.

Succedit ad idem flumen *Apollonia* *Ptolemæi*, cum cognomine πρὸς Λαμβάνω, ad *Lambanum*, quod vel montis vel minoris fluminis vocabulum est. Hinc *Plinii* sunt *Apolloniatae*. In *Notitiis* est Ἀπολλωνιάς, *Apollonias*, ejusque episcopus, ὁ Ἀπολλωνιάδης, *Apolloniadis qui est*. Adjacet alia *Heraclea*, *Ptolemæo* auctore, cum cognomine πρὸς Ἀλβάνω, ad *Albanum*, credo, montem: in *Notitia Ecclesiæ* corrupte Σαλαβάτης; & supra has celebrior urbs *Aphrodisias* ejusdem *Ptolemæi*: inter *Lydiam* & *Cariam* *Stephano* sita, qui vero alibi in Μεγάλη πόλις, in ipsa locat Caria. δεύτερα, inquit, πόλις Καρίας, ἢ νῦν Ἀφροδισιάς, Altera [Megalopolis] est urbs Cariae, quæ nunc *Aphrodisias* vocatur. Eadem *Suidas* in Νινὴν, qui & *Ninocen* illam quondam dicit vocitatum esse. In *Notitia Hieroclis*: μητρόπολις Ἀφροδισιάς, metropolis *Aphrodisias*. Cives *Plinio* *Aphrodisienses liberi*, lib. v, cap. xxix. Et *Tacitus* lib. iii *Annal.* cap. lxii. *Aphrodisienses posthac & Stratonicensis dictatoris Caesaris ob vetusta in partes merita, & recens divi Augusti decretum attulere*.

Ulteriora circa *Maandrum* superiorem sunt *Trapezopolis* & *Antiochia*, Cariae etiam aliquando contributa. *Ptolemæus* enim Τραπεζόπολιν, *Trapezopolim* in Caria censet; etiam *Plinius* suos *Trapezopolitas*: at in *Notitiis* Episcopatum & provinciarum scribitur in Phrygia *Pacatiana*: & *Socrates* lib. vii, cap. xxxvi. Τραπεζόπολις τῆς Φρυγίας. De Cariae *Antiochia* *Ptolemæus*, Ἀντιόχεια πρὸς Μαιάνδρον, *Antiochia ad Maandrum*. *Notitia Episcopatum* in Caria: ὁ Ἀντιόχειας τῆς Μαιάνδρου, *Antiochie ad Maandrum* thronus seu sedes episcopalis. Et *Strabo* lib. xiii, pag. 433. ἡ τῶν Ἀντιόχειων πόλις τῶν ἐπὶ Μαιάνδρῳ τῆς Καρίας ἤδη, *Antiochenorum urbs illorum, qui super Maandrum sunt, nunc in Caria censa*. Si ἤδη, nunc, *Strabonis* ævo; in Caria fuit, extra illius limitem oportet antea fuisse, ab Romanis autem Cariae contributam. Nummus *Trajani Decii* apud *Spanhemium* pag. 888. ANTIOΧΕΩΝ ΜΕΑΝΔΡΟΣ. Sic expressum est sine diphthongo pro Μαιάνδρῳ. Ait *Harduinus*, hanc *Maandri Antiochiam* eandem esse, quæ *Plinii* & *Stephani* simpliciter dicta *Antiochia Cariae*: De *Plinio* res certior, quia ipse se explicat. Caria, inquit, interiorum nominum fama prænitet: quippe ibi sunt oppida, *Mylasa libera*; *Antiochia*, ubi fuere *Seminethos* & *Cranaos* oppida: nunc eam circumfluunt

Maander & Orsinus. Fuit in eo tractu & *Maandropolis*: de Stephano autem dubitatur. Berkelius undecimam illius Antiochiam putat Alabandam esse, quia, eodem teste, Alabanda etiam Antiochia dicta fuerit. Sed quod undecima etiam *Pythopolis* eodem auctore dicta fuit, potius ad Nysam videtur referenda. Ita enim idem: πυθόπολις Καρίας πόλις ἢ μετα' ταῦτα κληθεῖσα Νύσσα, *Pythopolis Caria urbs, quae postea vocata Nyssa.* At in *Antiochia* dixerat: ἡ καλεῖται Καρίας, ἢ τις αὖ πυθόπολις ἐκαλεῖτο, *Undecima [Antiochia] est Caria, quae etiam Pythopolis dicta fuit.* Ergo *Nyssa*, seu *Nysa*, & *Antiochia Cariae* est eadem, quia communi nomine *Pythopoli* conveniunt. Secundum Strabonem autem lib. xiv, pag. 447. illa Νύσσα, *Nysa* est prope Tralles.

Addo *Maandropolin* Plinii, cuius verba modo in *Antiochia* attulimus: quam Stephanus dixit Μαγνητίας πόλιν, in *Magnesia*, quae ad Maendrum est, territorio sitam urbem: nec Μαίανδρον πόλιν, *Maandropolin* tantum, verum etiam Μαίανδρον, *Maendrum* adpellari. Alia de situ non constant, ut ignoretur citra, ultra Magnesium fuisse, five ab ortu illam, an occasu adspexerit. Nomen arguit prope flumen fuisse: & quia in Caria, ideo in ripa fluminis sinistra potius, quam dextra.

Hæc circa Maendrum oppida: in austrum vergunt *Alabanda*, *Stratonicea*, *Alinda*, *Mylasa*. Prima & propior Maandro, quam ceteræ insequentes, est *Alabanda*, Ἀλαβανδῶν, de qua Strabo, Ἀλαβανδῶν δὲ καὶ αὕτη μὲν ὑπόκειται λόφοις, *Alabanda subjacet tumulis*, singulari numero, ut Plinius quoque & Stephanus. Tumuli illi figuram aselli cliellis instrari fecerunt, quod Alabandenis ab Apollonio Malaco facere fuit objectum. Convantum jurisdictionis habuit sub Romanis. Plinius in Caria: *Alabanda libera, quae convantum eum cognominavit.* Felix civitas. Unde proverbium apud Stephanum: Ἀλαβανδὰ Καρῶν ἐντυχιστάτη, *Alabanda Carum fortunatissima.* Livius dixit plurali numero lib. xxxiii, cap. xviii. *Alabanda, ubi hostes erant, ducere pergit.* Et Juvenalis Sat. iii, vers. 70.

- - - - - hic Trallibus aut Alabandis.

Condita ab Alabando, quem ob id pro deo coluerunt. Cicero i i Nat. deor. cap. xv. *In Græcia multos habent ex hominibus deos: Alabandi, Alabandum; Tenedi, Tenem, cetera.* Et ibidem cap. xix. *Alabandenses sanctius Alabandum colunt, a quo est urbs illa condita, quam quemquam nobilium deorum.* Gentile varium, *Alabandi & Alabandenses*, ut jam Cicero utrumque dixit: & lib. xiii, epist. lvi. *Alabandis pecuniam Cludio debent;* Græca forma, Ἀλαβανδῆς: & in nummis Augusti & Claudii ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ: etiam *Alabandeni*; Livius lib. xlv, cap. xxv. *Mylassenses Alabandenosque acie vicerunt.*

Post Alabandam est *Stratonicea*, Στρατονίκη, ut Strabo, Polybius, Stephanus scribunt: five Στρατονίκη, *Stratonice*, ut Ptolemæus. Sed præstat prior forma, quam etiam Latini sequuti sunt, *Stratonicea* transcribentes. Strabo lib. xiv, pag. 454. Στρατονίκη δ' ἐστὶ κατωκίη Μακεδόνων. ἡ κοσμηθεὶς δὲ καὶ αὕτη κατασκευαῖς πολυτελείῃ ὑπὸ τῶν βασιλέων, *Stratonicea est Macedonum colonia, & ipsa pretioso adparatu ornata abregibus.* Quorum autem Macedonum? puta Syrorum Macedonum seu Seleucidarum, quia, ut Stephanus tradit, nomen habet a Stratonice Antiochi Soteris uxore. Livius lib. xxxiii, cap. xviii. & ab ipsa *Stratonicea Thessalorum auxiliaribus devocatis, Alabanda, ubi hostes erant, ducere pergit.* & mox: *qui Stratoniceam presidio obtinebant.* Et eodem libro cap. xxx. *Rhodiis Stratoniceam Caria dono datam.* Gentile Στρατονικῆς: in nummo Getæ ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΕΩΝ: Latine *Stratonicenses*. Tacitus annali iii, cap. lxii. *Stratonicenses dictatoris Caesaris & divi Augusti decretum attulerunt.* Livius xxxiii, cap. xviii. in *Stratonicensi agro.* Ut Stephanus refert, ab Hadriano urbs instaurata fuit & Ἀδριανópolis, *Hadrianopolis* vocata. Sed prævaluit vetus nomen, etiam in Notitiis episcopatum & provinciarum. Alia *Stratonicea*, Strabone traden-

te ad Taurum est, incertum autem quo loco, aut qua provincia. Tamen propter hanc Livius, verbis modo prolatis, dixit *Stratonicea Caria*, discriminationis causa, quia tertia, quam ex Ptolemæo aut depravato Stephano in Macedonia quidam quæsierunt, nulla est, ut Salmasius ad Solinum pag. 588, demonstravit. Prope Cariæ Stratoniceam fuit fanum τοῦ Χρυσαορείου Διός. *Jovis Chrysaorei*, commune Caribus, quod conventum Carum habuit, in quo etiam Stratonicensis fuerunt, quamquam non essent Cares genere, sed quia pagos Caricos possidebant. Fuit in agro illo etiam aliud fanum *Hecata* clarissimum, quod itidem πανηγύρις, conventus celebriores habuit. Hæc ex Strabone.

In Stratonicensi agro fuerunt etiam castella. Unius nomen erat *Tendea*, porrecta media. Livius lib. xxxiii, cap. xviii. Cum his copiis Pausistratus *Tendea*, in Stratonicensi agro locum peropportunitum, occupavit. Stephanus: Τένδεα, πόλις Καρίας ἀρχαία, *Tendea*, vetus *Caria* oppidum. Alterum *Alragon* fuit. Livius ibidem: *Dinocrates*, regius præfectus, recuperandi castelli causa castra ad ipsa *Tendea* movit, inde ad alterum castellum, item Stratonicensis agri: *Alragon* vocant.

Sequitur meridiem versus oppidum *Alinda*, quod vocabulum in Plinii & Stephani libris corruptum fuit, ut ibi lib. v, cap. xxix. *Alidienses* & *Halydienses* legantur, qui debent esse *Alindienses*; hic Ἀλινά, *Alina*, qui vero quod Gentile scripsit Ἀλινδῆς, non dubitandum, quin Ἀλινδα, *Alinda* legendum sit, ut bene Berkelius restituit. Pure nomen servavit Ptolemæus Ἀλινδα, *Alinda*: & Arrianus lib. i. Exped. Alexandri, qui plurali numero τὰ Ἀλινδα, formavit. De *Ada* Cariæ regina dicit: Ἀδα δὲ Ἀλινδα μόνον κατέχευε, χωρίον τῆς Καρίας ὀχυρώτατον. *Ada* vero unum oppidum *Alinda* tenuit, minutissimum *Caria*. Et mox: Ἀλεξάνδρος τὰ τε Ἀλινδα αὐτῇ ἐπέτεψε, *Alexander Alinda* ei [Ἀδæ] concessit.

In eo tractu fuit etiam Ἰδυσσα, *Hydissa* Ptolemæi; Ἰδυσεῖς, *Hydissus* Stephani: unde Plinii *Hydissenses* sunt. Fuit & Εὐρώμος, *Eurōmus*; quod oppidum Strabo inter mediterraneorum ignobiliora numerat, lib. xiv, pag. 453. & ante pag. 437. de situ dicit, a Milesio agro in ortum versus Euromum fuisse positam, ἀπὸ τῆς Μιλησίας πρὸς τὴν διὰ τῆς Καρίας Μίχαλ Εὐρώμον. Etsi autem Strabonis ævo ignobilior fortasse fuit; satis clara tamen olim fuerat, etiam sub tempus Macedonici belli, adeo, ut etiam oppida alia sibi subiecta possideret. Livius lib. xxxiii, cap. xxx. his, quæ in Asia essent, *Eurōmo*, *Pada*isque, & *Bargyliis*, & *Jasso* præsidia Philippus deduceret. Et lib. xlv, cap. xxv. *Mylassenses* *Euromensium* oppida occuparunt: & paucis interjectis: *Euromensium* provincia adempta. Hanc provinciam *Euromensium* Polybius Legat. xciii. vocat τὰς ἐν Εὐρώμῃ πόλεις, oppida in *Euromensi* territorio. Plinio hæc urbs est dicta *Eurome* lib. v, cap. xxix.

Propius ad mare, quod ab occasu est, accedunt *Mylassa* sive *Mylassa*, disjuncta a mari & navali suo octoginta stadiis, ut Pausanias Arcad. cap. x. notavit, qui plurali numero id nomen enuntiat, Καρῶν οἱ Μύλασαι ἔχοντες, qui *Cares Mylassa* tenent: etiam Strabo xiv, pag. 453. τὰ Μύλασσα ἰδρυται ἐν πεδίῳ ὁ φέρει ἰνδαίμους, *Mylassa* jacent in opulento campo: & Herodotus lib. i, cap. clxxi. ἐν Μυλάσσοισι Διὸς Καρίου ἱερὸν ἀρχαῖον, in [urbe] *Mylassis antiquum Jovis Carii fanum* est. Urbs nobilis, templis & porticibus ornata, quam ibidem Strabo inter Cariæ mediterraneæ tres αἰετιόλογος, memorabiles numeravit: ceteræ sunt *Stratonicea* & *Alabanda*. Plinius in *Caria*: *Mylassa libera*, Romanis concedentibus. Cives Μυλαστίς Pausanias dicto loco: Livio lib. xlv, *Mylassenses*. Scripserunt simplici littera Μύλασσα, *Mylassa*, Pausanias, Stephanus, Plinius & Hierocles, in Notitia: gemina, Μύλασσα, *Mylassa*, Herodotus, Strabo, Livius, Ptolemæus. Sed præstat simplici, quia sic nummi etiam habent, Augusti, ΣΕΒΑΣΤΩ ΜΥΛΑΣΣΕΩΝ: & alius Augusti ΜΥΛΑΣΣΕΩΝ: item Hadriani & Ceta, ΜΥΛΑΣΣΕΩΝ: ex quibus Strabo, Livius, Ptolemæus, si placet, possunt emendari.

ri. In urbe templum fuit *Jovis*, quem *Oſogo* vocant indigenæ, ut Strabo XIV, pag. 453. nominat, sive *Ογώα*, *Ogoa*, ut Pausanias Arcad. cap. x: extra urbem in monte ad vicum *Labrandam*, templum *Jovis Labrandeni*, cum simulacro *Διὸς Στρατίου*, *Jovis Stratii* seu *Militaris*. Sic ibidem Strabo: at Lactantius lib. I Divin. Inst. cap. XXII. a *Labrandeo*, hospite *Jovis* & in bello adjutore, nomen deducit. Forsan is etiam *Labrandam* καὶ νῦν vicum condidit, aut nomine insignivit. Adde modo dictum *Jovis Carii* templum ex Herodoto: quod Straboni τρίτον ἱερὸν, *tertium templum Jovis* est apud Mylasenses.

In Halicarnassensi agro fuerunt τὰ Πήδασα, *Pedasa*, & tractus circa ea Πήδαις, *Pedais* dictus. Hæc Strabo lib. XIII, pag. 420. qui notanter dicit τὰ Πήδασα ἢ πόλις, *Pedasa fuerunt oppidum*, sed decreverant Strabonis ævo. Addit, Πήδασοι δὲ καὶ ἐν τῇ νῦν Στρατονικίᾳ πολίχνιον ἔστι, *Pedasum autem etiam nunc in Stratonicensi agro oppidulum est*. Non diversa *Pedasa* & *Pedasum*: sed quæ olim *Pedasa* fuerant Halicarnassensium, post in vicum redacta & Stratonicensibus contributa mutato nomine in singulare. Plinius V, cap. XXIX. tradit, Halicarnasso ab Alexandro sex oppida fuisse contributa, quæ sunt *Theangela*, *Sibde*, *Medmassa*, *Euranium*, *Pedasum*, *Telmessum*. Polybius Legat. IX. in senatus consulto de pace cum Philippo ineunda: Εὐρώμων, καὶ Πήδασα, καὶ Βαργύλια, καὶ τὴν Ἰασσίῳ πόλιν ἑλευθέρως ἀφίναί, τὰς φράγας ἐξ αὐτῶν μετασφάμινον, *Eurumum & Pedasa, & Bargylia, & Fassum*, deductis inde praefidiis, liberar esse sinat. Quæ Livius lib. XXXIII, cap. XXX. vertit: praefidia Philippus deduceret *Eurumo*, *Padasisque*, & *Bargyliis*, & *Fasso*: eas quoque placere liberar esse. *PADASIS* libri habent: legendum *Pedais*, ut Polybius, quem Livius sequutus est, scripserat. Corrupte Ptolemæus Βαδισσός, *Badessus*. Incolentes Πηδασίαι, *Pedaisenses*. Herodotus lib. VI, cap. XX. Agrum *Milesium* urbi circumjectum atque planitiem ipsi Persæ obtinuerunt: ὑπερέκειναι ἰδούαι Καρὶ Πηδασίῳ ἐκτὸς, *montana Caribus Pedaisensibus possidenda dederunt*. E quibus de situ simul judicari potest, haud longe ab agro Milesiorum abfuisse.

Cetera, quæ Plinius dixit, ab Alexandro civitati Halicarnassensi tributa oppida, sunt pleraque obscuriora. *Theangela*, etiam Stephano nota, cui Θιαγγίλια πόλις Καρίας, *Theangela Caria oppidum* sunt. Videtur nomen a ludorum & spectaculorum præconio esse, quod proprium sorte huic civitati, ut ipsa præconis vice fungeretur, & τὸ κοινὸν societatem ad communem panegyrim convocaret. Gentile habet Athenæus lib. VI, cap. XX. Φίλιππος ὁ Θιαγγίλιος ἐν τῷ περὶ Καρῶν καὶ Λιγύων συγγράμματι. *Philippus Theangelensis in Opere de Caribus & Lelegibus*. De oppido *Sibde* nihil est quod referamus, nisi quod Stephanus, Σίβδα πόλις Καρίας, *Sibda, urbs Caria*: nec plura de *Madmassa*, nisi quod idem, Μάδμασσα, πόλις Καρίας, *Medmassa, oppidum Caria*. Nihil autem omnino de Cariae *Euranio*, præter Plinii memorationem, invenimus.

Telmessum superest ex Plinianis, quod Stephano *Telmessus*, Τελμισσός scribitur, urbs multis eadem visa, quæ Lyciæ *Telmessus* vel *Telmessus*, quasi sit in limite provinciae utriusque. At duas oportet esse, quia Lyciæ *Telmessus* juxta Patara est sita; Cariae, in agro Halicarnassensi, aut non longe ab illa urbe. Suidas dijudicet controversiam: Τελμισσός, ἢ, quit, ἔστι οἰκοῦν ἐν Καρίᾳ, ἀπὸ τοῦ ἑσθίου Ἀλικαρνασσοῦ, ὡς Πολύμων. Τελμισσός δὲ πόλις ἐν Λυκίᾳ. *Telmisenses*. Isti habitant in Caria distantes sexaginta stadiis ab Halicarnasso, ut Polemo tradit: *Telmessus autem est urbs Lycia*. Cariae ergo oppidum simplici littera secundum Suidam: Lycio autem duplicata scribendum est.

L Y C I A.

Ultima maritimarum regionum cis Taurum est LYCIA, inter Cariam ab occasu, Pamphy-

phyliamque ab ortu contenta. Ptolemæus in septemtrione amplificat, *Milyadem & Cabaliam* regiones adjiciens: alii arctiores fines in illo tractu faciunt, & Milyadem sane Cabaliamque ipse Strabo excludit, & alia quoque, quæ in Lyciæ mediterraneis ponit Ptolemæus, Pisidiæ vindicantur. Ab occasu in ora Ptolemæus quædam ex Caria adscripsit suæ Lyciæ, quæ Caribus aliorum consilio reliquimus, & supra cum Cariæ exposuimus oppidis. Plinius lib. v, cap. xxvii. triginta sex oppida Lyciis attribuit: Strabo lib. xiv, pag. 457. tantummodo τρεῖς καὶ ἑκοσὶν *viginti tria*, & in iis sex numerat, quas cum Artemidoro dicit μεγίσται πόλεις, *maximas urbes*, quæ erant *Xanthus, Patara, Pinara, Olympus, Myra, Tlos*. Harum civitatum & totius Lyciæ laudat ibidem æquitatem & rempublicam, ac cum primis in piratico tumultu abstinentiam, qua meruerint, ut libertatem illis Romani confirmarent.

Prima euntibus ex Caria in litore est *Telmessus* sive *Telmessus*, de qua Pomponius Mela lib. i, cap. xv. *mons Cragus, &c., quæ Lyciam finit, urbs Telmessos*. Repetiit Plinius lib. v, cap. xxvii. *quæ Lyciam finit, urbs Telmessus*. Uterque ab ortu processit in occasum, unde finem vocant, quod nobis est principium. Uterque etiam vocali secunda scripsit in medio, ut etiam Ptolemæus Τελμισσός, *Telmessus*. Ceteri tertia vocali *Telmessus* expresse runt. Strabo lib. xiv, pag. 457. Τελμισσὸς πόλις καὶ Λυκίων, καὶ Τελμισσοῦ ἀκρὸς, λιμένα ἔχουσα, *Telmessus oppidum Lyciorum, cum promontorio ejusdem nominis & portu*. Scylax eodem modo scripserat, uti ex reliquiis adparet, quamquam prima syllaba apud ipsum est depravata. Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. ter memoravit: *Consul Q. Fabio Labeoni, qui classi præerat, scripsit, ut Patara extemplo proficisceretur, quæque ibi naves regia essent, concideret cremaretque. Profectus ab Epheso, quinquaginta tectas naves aut concidit aut incendit. Telmissum eadem expeditione, territis subito advenit classis oppidanis, recepit. Ex Lycia protinus per insulas in Græciam trajecit. Et paucis interjectis: Rhodiis Lycia & Caria data, præter Telmissum. Et mox: Eumeni nominatim urbes [adjecerunt] Tralles, atque Ephesum, & Telmissum*. Nitida quidem Gronoviorum editione loco primo *Telmessus* exscriptum est, secus ac posterioribus, sed errore. Veteri Moguntina Scheferi, quæ facile prima in Germania fuit, omnibus tribus locis est *Telmessus* vocali tertia. Etiam in SC. quod Livius lib. xxxvii, cap. lvi. recenset, bis *Telmessus* scriptum est, & *castra Telmissum*. Straborefert, *Telmessus* urbem, Eumeni tum donatam, recepisse Lycios, regno illius in formulam provinciæ redacto. Cives sunt Τελμισσοῖς, *Telmessenses*. Arrianus Expedit. Alex. lib. i, pag. 69. εἰσβαλὼν ἐς Λυκίαν, Τελμισσοῖς μὲν ὁμολογία προσηγάγετο, *Lyciam ingressus, Telmessenses pacto sibi conciliavit*. Quod testimonium iis accedit, quod de media vocali i seu jota jam attulimus, cujus sic facile major in hoc vocabulo est auctoritas, quia Scylax, Strabo, Livius, Arrianus, Stephanus, & forte etiam Herodotus, in ea conveniunt. Nam hic lib. i, cap. lxxviii. tradit, Cræsum consuluisse τὰς ἐξηγητίας Τελμισσίων, *conectores Telmessensium*, de quibus ibidem agit tamquam præcipuis divinis & haruspibus Asiæ. Tres autem hujus nominis urbes sunt, in Caria, prope Halicarnassum, de qua supra: in Lycia, prope flumen Xanthum, de qua jam agimus: & in Pisidia, quæ etiam nomine leviter mutato *Termessus* vocatur. Cicero lib. i, de Divinat. cap. xli. *Telmessus in Caria est: quæ in urbe excellit haruspicum disciplina*. De prima Cariæ, utpote obscuriori, vix intelligi tanta fama & disciplinæ nobilitas potest: neque de tertia, qui longius abest a Caria: relinquitur ergo, ut de media interpretemur, sita in Cariæ Lyciæque confinio: quemadmodum etiam Stephanus *Telmessus*, quam ipse καρχαίας πόλις, *Cariæ urbem* describit, a Strabone dicit Lyciæ adsignari. Adde Holstenii ad Steph. adnotationes, quibus plane nobiscum vir summus ille consentit. A *Telmisso sinus Telmessicus* nominatur, qui uno latere *Cariam*, altero *Lyciam* contingit, ut Livius descripsit lib. xxxvii, cap. xvi.

Sequitur *Xanthus* fluvius, Ξάνθος, olim *Sirbes* dictus secundum Strabonem. Ptolemæus post *Telmessum*, Ξάνθος ἰσβαλὼς, *Xanthi ostia*. Arrianus dicto loco: πρὸς τὸν Ξάνθου ποταμὸν, *trajecto Xantho fluvio*. De urbe *Xantho*, ad hunc fluvium posita, dicemus infra in mediterraneis.

Post flumen sunt *Patara*, Πάταρος, *caput gemis*, ut Livius vocat lib. xxxviii, cap. xv. urbs nobilis, & oraculo Apollinis clara, qui inde Παταρεύς, *Patareus*, tribus syllabis, cognominatur. Pomponius Mela lib. i, cap. xv. de Lycia: *ut multa oppida, sic, præter Patara, non illustria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis, quondam opibus & oraculi fide Delphico simile*. Lycophron vers. 920.

Εὐχὴ Ἀλαῖς Παταρείως ἀνακτόρων,
E regione templorum Alei Patarei.

Et Horatius lib. iiii. Carminum oda iv.

- - - qui Lycia tenet
Dumeta, natalemque sitam,
Delius & Patareus Apollo.

Oraculum autem hibernis mensibus erat Pataris: æstivis apud Delum. Virgilius *Aeneid.* iv, vers. 143.

- - ubi hibernam Lyciam, Xanthique fluenta
Deserit, ac Delum maternam invisit Apollo.

Servius ibi: *Constat Apollinem sex mensibus hiemis apud Pataram, Lycia civitatem, dare responsa, unde Patareus Apollo dicitur; & sex mensibus æstivis apud Delum. Hæ Lycia illæ fores, quas Virgilius Aeneid. iv, vers. 346. dixit,*

Italiam Lycie jussere capeffere sortes.

Atque hæc de oraculo. De urbe & portu Livius lib. xxxiii, cap. xli. *oram Asia* [Antiochus] *legens, pervenit in Lyciam, Patarisque cognito vivere Ptolemæum, navigandi in Aegyptum omissum consilium est.* Et lib. xxxvii, cap. xvi. *Omissa, Patara amplius remandi, spe, Rhodii domum dimissi sunt.* Et cap. xvii. *Aemilius vocatos Rhodios quum percontatus esset, utrumnam Pataris universa classis in portu stare posset, cetera. Idem lib. xxxviii, cap. xxxix. Consul Labeoni, qui classi præerat, scripsit, ut Patara ex templo profisceretur, quæque ibi naves regia essent, concideret cremaretque.* Sita urbs in peninsula, quam Λυκίων χερσόνησος, *Lyciorum chersonesum* Stephanus vocat, qui etiam de urbis nomine ejusque origine agit. Nummus Gordiani apud Patin. p. 375. ΠΑΤΑΡΕΩΝ, *Patarensium*, cum Apollinis imagine. Παταρείς enim cives sunt: Παταρείῳ, *Patareius*, possessivum, auctore Stephano: & inde femininum Παταρείς apud Dionysium perieg. vers. 507. de Chelidoniis insulis,

Τρεῖς ἤσοι, μεγάλης Παταρείῳ ἰσθμοῦ ἀκρῆς,

Tres insula magnam intra Patareidem summitatem:

potius enim de *summitate* circa portum, quam de procurrente promontorio interpretandum censet Salmasius in Solin. pag. 550. Ptolemæus Philadelphus hanc urbem quum auxisset, ab uxoris nomine, quod Strabo adnotavit, Ἀρσινόη ἐκάλεσε τὴν ἐν τῇ Λυκίᾳ: ὑπαγεμένης δὲ τὸ ἔκαστῳ ὀνόμα, *Arsinoen Lycia denominavit: verum antiquum nomen obtinuit, nec novum illud in usum venit.*

Post Patara in Ptolemæi serie est *Antiphellus*, Ἀντίφειλλον, ad mare, cui intus opponitur Φέλλος, *Phellus*, five ut Plinius ait, *in recessu Phellus*: recedit enim a litore, ubi Antiphellus est, in interiora & mediterranea. Scylax etiam Phello portum tribuit, qui an Antiphellus sit, incertum. Videant alii. Strabo quidem utrumque in mediterraneis videtur censere; ἐν τῇ μεσογαλίᾳ Φέλλον & Ἀντίφειλλον, *in mediterraneo Phellus & Antiphellus*: sed de Phello est interpretandum, cui cognationis causa Antiphellus adjungitur. Utriusque etiam meminit Ste-

Stephanus de Urbibus, & auctor Notit. Episcopatuū. Plura iaterponit Ptolemæus inter Patara & Limyri amnis ostia, videlicet *Andriacen* & *Aperras*. Utriusque etiam Plinius mentionem ita habet: *Andriaca civitas, Myra: oppida, Apyre, Antiphellos, quæ quondam Habessus; atque in recessu Phellus*. Ptolemæi *Απύρρι*, *Απερρα*, sunt Plinii *Apyre*.

Strabo a Pataris ad *Myra* & *Limyra* progreditur: tum demum ad Phellum & Antiphellum. Ptolemæo *Myra* & *Limyra* sunt mediterranea: quod vero utrumque Strabo tantum viginti stadiis a mari abesse dixit; nihil obstat, quo minus etiam in litore ac maritimis censere possimus: si modo numerus in *Limyris* satis certus est, qui quod idem in *Myris* est, suspectior adparere possit, tamquam repetitus ex priore. De *Myris* autem res certa est. Strabo: *ἴτα Μύρα, ἐν ἑκοσι σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐπὶ μετώρῳ λόφῳ*, Deinde *Myra* sunt, viginti stadiis supra mare in excelsio colle. Portum vero ad mare habuit, in quo Paullus Alexandrinæ navi fuit impositus. Act. apost. xxvii, 5. *Emensi mare Cilicium & Pamphylium*, κατήλθομεν εἰς Μύραν τῆς Λυκίας, *venimus in Myra Lycia*. Suidas: *Μύρα, τόπος τῆς Λυκίᾳς ἐπαρχίας. Myra, locus est provincia Lycia*. At minime obscurus locus erat, sed in sex μεγίσταις, maximis Lyciæ civitatibus numeratur a Strabone, ut supra percepimus: & in Notitia Eccles. ὁ Μύρων, *Myrorum* Episcopus memoratur. Nummus quoque Gordiani ΜΥΡΩΝ præfert inscriptione, quia *Mugius* gentile est secundum Stephanum, id est *Myrensis*.

Post *Myra* Strabo habet ostia *Lymiri* amnis, & super illa viginti per stadia oppidum τὰ Λίμυρα, *Limyra*. Plinius: *Iuxta mare, Limyra cum amne, in quem Arycandus influit*. Sic ergo etiam in maritimis ponit, ut minus dubitari possit de Strabonis numero: αἴθ' ἢ ἐκβολὴ τῷ Λιμύρου ποταμοῦ, καὶ ἀνίστησι περὶ ἑκατόν ἑκοσι, τὰ Λίμυρα πόλιν, Deinde, inquit Strabo, est ostium amnis *Limyri*, & si terra stadiis xx inde adscenderis, oppidum *Limyra*. Dicit πεζῇ, pedestri itinere, sive terra, quia fluvius inter oppidum & ostia tortuosus forsitan est & longioris ambitus: per rectam vero lineam citius pervenitur in oppidum. Prope mare fuisse, confirmat etiam Paterculus lib. ii, cap. cii. tradens, Cajum Cæsarem, quum ex vulnere, in Armenia accepto, ægrotaret, εἰς Λυκίαν ἐν ὀλίγῳ, quod Zonaras addit pag. 167. in *Lyciam* tractorio navi pervectum, *Limyris* diem obiisse. Haud longe ergo a mare fuit, ut ibi descendere navigantes potuerint. *Inventus*, inquit Vellejus, *revertens in Italiam, in urbe Lycia (Limyram nominant) morbo obiit*. Sic Lipsius, Vossius, Bœclerus singulari numero: vetus liber *Limyra* plurali forma, quam in *Limyran* Nic. Heinsius mutavit, quod consueverit Vellejus casus Græcos sequi. At *Limyra* illius vetusti exemplaris sunt itidem Græce dicta τὰ Λίμυρα Strabonis. Sed dixerit Vellejus singulariter, quia & Ovidius eo numero usus est lib. ix *Metamorph.* vers. 645.

Item Cragon, & Limyren, Xanthique reliquerat undas.

Inde Ptolemæo proxima est ἱερὰ ἀκρῆ, id est *Sacrum promontorium*, quod ita etiam Strabo, Chelidoniis objectum, nominavit: de quo non dubitat Salmasius ad Solin. pag. 551. quin *Tauri promontorium* sit, & *Chelidonium*, quod Latini vocant geographi. Pomponius lib. i, cap. xv. *Lycia Sida portu & Tauri promontorio grandem sinum claudit*. Et Plinius dicto cap. xxvii. *Functum ei [Pamphyliæ] mare Lycium est, gensque Lycia: unde vastum sinum Taurus mons, ab Eois veniens litoribus, Chelidonio promontorio determinat*. Igitur idem est *Tauri promontorium* & *Chelidonium* & *Sacrum*, quia ab nonnullis ex eo putabatur *Taurus* initium habere.

Excipit *Olympus* urbs nobilis, cum monte ejusdem nominis. Strabo prædicto loco: ὁ Ὀλυμπος, πόλις μεγάλη καὶ ὅρα ὁμώνυμος, ὃ καὶ Φοινίκης καλεῖται. *Olympus urbs magna, & mons eodem nomine, qui & Phœnicus nuncupatur*. Ante paullo in sex maximis Ciliciæ numeraverat. Servilius Isauricus expugnavit. Cicero in Verrem de Præt. Urb. cap. xxi. P.

Servilius, vir clarissimus, Olympum vi, copiis, consilio, virtute cepit, urbem antiquam, & omnibus rebus auctam & ornatam. Et Eutropius lib. vi, cap. iiii. Servilius Lycia urbes clarissimas oppugnavit & cepit; in his Phaselidem, Olympum, Corycum. Ab eo tempore decrevit, & tandem castellum superfuit. Plinius: Oppidum Olympus ibi fuit; qua formula intercidisse urbem significatur. Clarius Solinus cap. xxxix. Olympus quoque inter alia ibi oppidum fuit nobile, sed intercidit: nunc castellum est, infra aqua regia ob insigne floris spectaculo sunt visentibus. Illud castellum in monte Olympo erat, separatum ab urbe, quæ ad mare videtur fuisse. Strabo lib. xiv, pag. 462. κατὰ τὰς ἀκρωτείας τοῦ Ταύρου, τὸ Ζηνικέτης προατήρ ἐστιν ὁ Ὀλυμπός, ὅς τε καὶ Φεσέλιος ὁμώνυμος, ἀφ' ἧς κατοπτνύεται πᾶσα Λυκία, καὶ Παμφυλία καὶ Πισιδία. Ad montis Tauri extrema Olympus est mons, & castellum Zeniceta prædonis arx: unde omnis Lycia, Pamphylia & Pisidia conspicitur. Urbem autem evertit Ifauricus, de quo Florus lib. iiii, cap. vi. Phaselin & Olympum evertit. Non memoratur, instauratam esse: certe Plinii ætate nulla fuit.

Ptolemæus nihil inter Olympum & Phaselidem interponit: Strabo autem Corycum litus: sicut ante Olympum posuit Crambusam, aliis ignotam in Lycia. Hunc enim ordinem habet a Sacro promontorio: Crambusa, Olympus - - - εἴτα Κόρυκος Αἰγυαλός, εἴτα Φασελίς, deinde Corycum litus: & ultra, Phaselis. Et interjectis quibusdam pag. 462. de Zeniceta prædone: τοῦτο ἦν καὶ ὁ Κόρυκος, καὶ ἡ Φασελίς, καὶ πολλὰ τῶν Παμφύλων χωρία, Huius quoque fuit Corycus, & Phaselis, & multa loca Pamphyliæ. Eutropius, dicto loco, inter oppida refert, sed male tribuit Ciliciæ, cum cuius Coryco confudit, quasi unus locus esset. Servilius, inquit, Ciliciam subegit, Lycia urbes clarissimas oppugnavit, & cepit: in his Phaselidem, Olympum, Corycum Ciliciæ. Sed neque is Ciliciam propriam, ab Ifauria distinctam, subegit, neque Corycum Ciliciæ cepit, sed Lyciæ; inde etiam cum Lyciæ oppidis ibidem componitur: sive litus fuit vicatim habitatum; sive etiam oppidum, quemadmodum Dionysius vers. 855. inter πόλεις, oppida, æque ut Eutropius numeravit.

Tandem Phaselis, Φασελίς, urbs ultima est Lyciæ ad fines Pamphyliæ, secundum Scylacem, Strabonem & Ptolemæum: quam Mela, & hunc sequutus Plinius in Pamphylia censent. Ille enim lib. i, cap. xiv. Phaselis, a Μορσο condita, finis Pamphyliæ: hic lib. v, cap. xxvii. in Pamphylia: ultima ejus ora Phaselis. Sed major nobis est Græcorum Asiaticorum Scylacis & Strabonis, quibuscum & Ptolemæus facit, probata fides & auctoritas, præsertim de antiquis si judicandum sit temporibus: quibus & Cicero accedit Verrina vi, cap. x. verbis mox proferendis: deinde postea fieri potuit, ut Lyciæ provinciæ ademta contribueretur Pamphyliæ: atque de eo tempore interpretandi sunt Mela, Plinius, Stephanus, & ipse Dionysius periegeta vers. 854.

Ἄλλα δ' ἐξέως Παμφυλίδος εἰσὶ πόλεις,

Κόρυκος, Πέργη τε, καὶ ἡνεμόεσσα Φασελίς.

Alia autem deinceps Pamphylia sunt urbes,

Corycus, & Perge, & ventis exposita Phaselis.

Hic Corycum etiam in Pamphyliæ oppidis numeravit, ut Lyciæ terminus urbs Olympus ei fuerit. Causa discrepantiæ & mutationis fuit, quia Phaselis in limite utriusque provinciæ erat. Livius lib. xxxvii, cap. xxiii. In confinio Lyciæ & Pamphyliæ Phaselis est: prominet penitus in altum, conspiciturque prima terrarum Rhodum a Cilicia petentibus, & procul navium præbet prospectum. Græca civitas, & Dorica genere, quod Herodotus prodidit lib. ii, cap. clxxviii. Ifauricus hanc etiam cepit, ut ex Floro & Eutropio supra in Olympo cognovimus. Confirmat Cicero Verrina vi. de Signis cap. x. & causam bellæ etiam describit. Phaselis illa, inquit, quam cepit P. Servilius, non fuerat urbs ante Cilicium ar-

que predonum: Lycii illam, Græci homines, incolebant. Sed quod erat ejusmodi loco, atque in projecta in altum, ut & exeuntes e Cilicia predones sæpe ad eam necessario devenirent: & quum ex hisce se locis reciperent, eodem deferrentur; adsciverunt illud sibi oppidum pirate primo commercio, deinde etiam societate. Sic magna antea & florens civitas propter predonum societatem fuit capta, deleta, saltem ita adflicta, ut rara postmodum & ægre habitaretur. Lucanus lib. viii, vers. 249. de Pompeji fuga:

- - - - Pamphylia puppi

Occurrit tellus: nec se committere muris

Ausus adhuc ullis; te primum, parva Phaselis,

Magnus adit. nam te metui vetat incola rarus,

Exhaustæque domus populis: majorque carine,

Quam tua, turba fuit.

Apud Phaselidem est mons Climax, ὁρῶν Κλίμαξ καλεῖται, quasi scala dictus, Pamphylia mari imminens, faciensque angustias ad mare, per quas Alexander exercitum, hiberna tempestate mari exundante, traduxit tam periculose, ut milites μέχρι ὀμφαλῆ βαπτίζονται, usque ad umbilicum immersi iter facerent: quod Strabo scripsit lib. xiv, pag. 458. eumque locum περί Φασηλίδας, circa Phaselin esse dixit: ideoque cum urbe illa & nobis hic mons commemorandus erat. Est ejus quoque mentio apud Polybium lib. v, cap. lxxii. οἱ Σελγηὶς συνήντες τὴν παρουσίαν τῆς βοηθείας, προκατελάβοντο τὰ γινεῖσθαι περὶ τὴν καλεῖσθαι Κλίμακα τῶν πλείων μέρει τῆς ἑαυτῶν διαμέσεως, Selgenses ut adventare auxilia senserunt, majore copiarum suarum parte fauces ad Climacem, quam vocant, occuparunt. Sunt autem hæ fauces inter duos montes, prope urbem Selgen, atque ita aliæ atque diversæ ab ejusdem montis faucibus maritimis, quæ inter montem Climacem & mare apud Phaselidem sunt. Claudius Salmasius utrasque descripsit in Solin. pag. 551. Mons autem Climax est a Phaselide in ortum, & Phaselidem transgressus Alexander venit in illas angustias. Plutarchus Vita ejus pag. 674. Alexander in epistolis suis ὁδοποιῶν φησὶ τὴν λεγομένην Κλίμακα καὶ διαλθεῖν ὁρμήσας ἐκ Φασηλίδος, iter narrat fecisse se per ita dictam Climacem, atque ex Phaselide progressum eam peragrasse.

Eodem circa Phaselidem tractu aut paullo citra eam fuit Marmarensium rupes, inexpugnabilis visâ, quam Alexander oppugnavit. Diodorus Siculus lib. xvii, cap. xxviii. τῆς Λυκίας περὶ τὰς ἰσχυρίας πέτρας μεγάλην ὀχυρότητι διαφέρουσιν ἔχουν οἱ Μαρμαρῆς ὀνομαζόμενοι, Inextremis Lycia finibus magnam quamdam & insigniter munitam petram incolebant Marmarenses, qui quum transeuntes Macedonas adflixissent, rex rupem oppugnavit aliquot diebus. Obsessi desperantes rebus suis, igni subjecto domibus, noctu erumpentes per media castra evaserunt in montes circumjectos.

Antequam ex litore decedamus, de initio Tauri montis, quod plurimi in Lycia ponunt, quidam in Caria, alii in Pamphylia, nobis disquirendum est. Strabo lib. xi, pag. 358. de Tauro: Τὸ ὄρος τὸτο ἀρχεται ἀπὸ τῆς Καρίας καὶ Λυκίας, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἔτε πλάτος ἔτε ὕψος ἀξιολογεῖται Δίκινυσιν. ἔξαιρισται δὲ πολὺ πρῶτον κατὰ τὰς Χελιδονίας. Hic mons a Caria & Lycia incipit: sed neque latitudine ibi, neque altitudine insigni spectatur. Primum adsurgit alie apud Chelidoneas insulas. Idem lib. xix, pag. 458. de Sacro promontorio, quod Chelidoneis objectum est: ἐνταῦθεν νομίζουσιν οἱ πολλοὶ τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν τὸν Ταῦρον, διὰ τε τὴν ἄκραν ὑψηλὴν εὐσαι καὶ καθέκυσαν ἀπὸ τῶν Πισιδικῶν ὄρων τῶν ὑπερκειμένων τῆς Παμφυλίας. Hinc plerique putant Taurum incipere, quia & sublimis est promontorii vertex, & producitur a Pisidicis montibus supra Pamphyliam. Addit mox: Τὸ δ' ἀληθὲς ἀπὸ τῆς Ρωδίων περὶαιας ἐπὶ τὰ πρὸς Πισιδίαν μέρη συνεχὲς εἶναι ἢ ὁρατὸν. Sed vera continui sunt montes e continente Rhodiorum usque ad Pisidiam, qui & ipsi nomen Tauri gerunt. Et Pomponius Mela lib. i, cap. xv. Lycia Side portu & Tauri promontorio gran-

dem sinum claudit. Taurus ipse ab Eois litoribus exsurgens vaste saeis attollitur, cetera. Plinius hæc imitatus dicto loco, *Functum*, inquit, *Pamphylia mare Lycium est*: gensque *Lycia*, unde vastum sinum Taurus mons, ab Eois veniens litoribus, Chelidonio promontorio determinat.

Hi consentiunt in eo, quod a Sacro sive Chelidonio promontorio mons Taurus initium suum habeat, quamvis per Cariam ad Rhodi usque Peræam continua illa juga sint, non autem tam alta & vasta, ut ingentis *Tauri* nomine satis digna videantur. Livius autem lib. xxxviii, cap. xxxix. in Pamphylia caput Tauri montis videtur constituisse. De Pamphylia, inquit, *disceptatum inter Eumenem & Antiochi legatos quum esset, quia pars ejus citra, pars ultra Taurum est; integra res ad senatum rejicitur.* Si ad litus usque divisio illa facta fuit, aliud initium Tauri, quam in Chelidonio promontorio, quærendum est, in ipsa videlicet Pamphylia: si transversim divisam intelligit hoc monte Pamphyliam, potuit initium idem esse, quasi tantum superior & septemtrionalis pars in dubium vocata fuerit. Sed Pisidia imminet, cujus montes etiam cum Tauro connexi sunt, quæ vix majorem latitudinem, & secundum illam, divisionem provinciæ concedet. Difficile igitur in continuis his montibus definitur, quinam sint Tauri, & qui tantummodo eidem coherentes.

LYCIA MEDITERRANEA.

Pauciora de *mediterraneis Lyciæ*, quam de maritimis certo constant, nec facile quidquam memorari potest, quam nomina ex geographis; situs ex Ptolemæo maxime: historici & alii scriptores fere silent. Secatur Xantho fluvio in duas quasi partes diremta, quarum una cis flumen est; trans illud altera.

Ab austro in septemtrionem si adscendimus, in Carum limite est primum oppidum *Araxa*, Ἀραξᾶ, Ptolemæo collocante: cujus etiam Stephanus ex Alexandro, scriptore τῶν Λυκικῶν, *Rerum Lyciacarum*, mentionem fecit; nec non Notitia episcopatum. Deinde Πινάρα, *Pinara*, una ex sex maximis Lyciæ secundum Strabonem, qui & mox de illa: ὑπὸ κειται τῷ Κραγῷ Πινάρα ἐν μισογαίᾳ τῶν μεγίστων ὄσων πόλει ἐν τῇ Λυκίᾳ, *Infra Cragum montem jacent Pinara, una de Lyciæ maximis urbibus in mediterraneo.* Stephanus prave *Cilicia* exscripsit pro *Lyciæ*. De Crago convenit, nisi quod ὑπερκείμεναι, *super montem* vel *in monte* dicit positam: etiam alibi in voce Ἀγρόμηντος, partem Xanthiorum ait ἐν τῷ ὄρει λόφον στρογγύλον κατοικήσασαι, καὶ καλεῖσθαι τὴν πόλιν Πινάραν, *in monte collem rotundum inhabitasse, vocasseque urbem Pinaram* nam Πινάρα rotunda lingua Lyciorum sonant. Credo in radice montis Cragi, & inferiore quodam colle fuisse positam, ut tamen etiam ὑπὸ, *sub summo* Crago fuerit. Fuit quidem in *Crago* oppidum, sed ejusdem nominis, id est *Cragus* dictum, Strabone auctore: magnam autem urbem *Pinaram* in eo sitam fuisse, credibile non est.

Ceterum mons *Cragus* ex vastis & silvosis est montibus, ἔχων ἄκρας ὀκτώ, *octo vertices habens*, & urbem cognominem: ut modo ex Strabone cognovimus. Scylax Cragum ἀκρονταίων, Plinius *promontorium* vocat; at Strabo & Ptolemæus ponunt in mediterraneis. Salmasius, cui Vossius consentit, apud Scylacem Κάσος legit, non Κράγος; & Plinium voce ἄκρας deceptum fuisse judicat, quæ sæpe quidem *promontorium* sonat: sed nec raro *verticem* aut *summitatem*, quales octo in Crago fuisse jam dictum fuit. Horatius lib. i, oda xxi.

Nigris aut Erymanhi

Silvis, aut viridis Cragi.

Huic monti fabula *Chimera* adfingitur, teste Strabone, & sub eo *φύραξ*, vallis ad litus usque decurrens, quæ *Χίμαιρα*, *Chimera*, ut idem refert, vocitatur. Mela dicto loco: *Lycia infestata olim Chimææ ignibus*. Et Plinius in Lycia: *mons Chimæra noctibus flagrans: Hephæstium civitas, & ipsa flammantibus jugis*. Vox *χίμαιρα* autem, *chimera*, adpellativa, sonat capram hieme natam, ideoque strigoliorum ceteris.

Ad Chimææ fabulam quod attinet, ea tergeminum monstrum fingitur, ex leone, capra & dracone concretum. Notus Hesiodi versus 323, ex Theogonia:

Πρόδ' ἐ λείων, ἔπειτα δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,

quem Lucretius lib. v, num. 903. ita Latine vertit:

Prima leo, postrema draco, media ipsa chimæra.

Mons Lyciæ est ignivomus, cui hæc fabula adfingitur. Servius ad illud Virgillii Aeneidos. vi, vers. 288.

— FLAMMISQUE ARMATA CHIMÆRA;

Re vera mons est Lyciæ, cujus hodieque ardet cacumen, juxta quod sunt leones: media autem pascua sunt, quæ capris abundant: ima vero montis serpentibus plena. Sic vetus editio: recens Batava Sicilia. At non modo geographi omnes; verum etiam Ovidius lib. ix Metamorph. vers. 646. Chimæram in Lycia posuit:

Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamque pererrat.

Jam Cragon, & Limyren, Xanthique reliquerat undas,

Quoque Chimæra jugo mediis in partibus ignem,

Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.

Quod si illa est in Lycia, uti est; rursus in disceptationem venit, in qua parte Lyciæ, citiore ad Cragum, vel in isto monte, ut Strabo tradidit; an ulteriore ad Phaselidem. Plinius sane lib. ii, cap. cvi. *Flagrat in Phaselitide mons Chimæra, & quidem immortalibus ac noctibus flamma*. A Cnidio Ctesia accepit, ut ipse fatetur: cujus autem verbis, a Photio cod, lxxii, pag. 68. utcumque servatis, nihil de Chimæra est; tantummodo dicit *ἐν τῇ ἐν τῇ ἐν τῇ Φασηλίδος ἐν τῇ ὄρει, καὶ τῇ πολὺ αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς καίεται, καὶ ἔδρασι σφένδαμνα, Fanum Vulcani in monte, multusque ignis terra editus ardet sua sponte, neque unquam exstinguitur*: quod haud dubie est Plinii *Hephæstium*, supra dictum; ut adeo, Salmasio iudice ad Solin. pag. 552, Plinius Chimæram & Hephæstion, seu Vulcani fanum, (quod vox illa sonat proprie) transmovisse ac permutasse videatur, Hephæstium ad Cragum constituens, Chimæram ad Phaselidem, quæ inversa ratione sunt ponenda. nam expositis illis, Scylax subjicit: *ἐὰν δὲ προσέλθῃς ἀπὸ θαλάσσης ἀνώτερον, ἐπὶ Φασηλὶ πόλει καὶ λιμένι*. Si vero a litore ad superiora concesseris, occurret urbs Phaselis cum portu. Chimæram autem satis firmiter cum Crago monte Strabo conjunxit, longo a Phaselide intervallo, intercurrente illo jugo, quod ex Pisidiæ montibus deductum ad Sacrum seu Chelidonium promontorium pertinet. Ad posteriorem locum, seu campum Phaselidis, sunt quoque referenda, quæ Seneca epistola lxxix tradit. *In Lycia, inquit, regio notissima est, Hephæstion incolæ vocant, perforatum pluribus locis solum, quod sine ullo nascentium damno ignis innoxius circuit. Lata itaque regio est & herbida nil flammis adurentibus, sed tantum vi remissa ac languida refulgentibus*.

Hæc de Chimæra in Crago, vel prope illum. Strabo ex eo jugum aliud deducit, quod, ut adparet, occasum versus procurrat, quod vocat *Ἀντίκραγον*, *Anticragum*, sicut Antitaurus in Cappadocia, Antilibanon in Syria, excursions sunt montium ex sui nominis majoribus in aliam plagam productæ. Post Dædalorum & Telmissi explicationem sic infit:

αὐτὸς ὁ Ἀντίκραγος, ὁρῶν ὄρος, ἐφ' ᾧ Καρμυλησσὸς χωρίον, ἐν Φαεργγίῳ κείμενον, καὶ μετὰ τούτων ὁ Κράγος.
 deinde *Anticragus*, *praeceps mons*, in quo *oppidulum Carmylessus* in parva valle situm est :
 & post hunc ipse *Cragus*. Quia ab occasu procedit ortum versus, utique *Anticragus*.
Cariæ propior est quam *Cragus*, seu in occasum versus ab ipso *Crago* proprie dicto pro-
 currit : oppidum autem *Carmylessus* a nemine præterea, quantum scimus, est memora-
 tum.

Circa Cragum & alia oppida a Ptolemæo sunt exposita *Sidyra*, & *Tlos*, & *Symbr.* Plinius, *in monte*, *Sidyra*. Stephanus, Σιδύρια, πόλις Λυκίας, *Sidyra*, oppidum Lycia. Quod vero Epiphanius Hæresi LXXIII. pag. 874. in subscriptionibus memorat. Eustathium ἐπισκοπῶν Πιναρῶν καὶ Διδυμῶν, *episcopum Pinarorum & Didymorum*; & Hierocles in Lycia Διδύρια sive Διδύρια, *Didyma* oppidum recenset; sunt nonnulli, qui etiam apud Ptolemæum censcant Διδύρια, non Σιδύρια legendum esse, ac Holstenius etiam ad Ortelium in voce *Pinara* fere cœperat de Ptolemæo dubitare. Quum vero non Ptolemæus tantum, sed Plinius quoque & Stephanus *Sidyra* legant, & in Notitia ecclesiæ sit in Lycia ὁ Σιδύριον, *Sidy-morum* episcopatus; ac in MS. Hieroclis Σιδύρια quoque legatur; idem Holstenius in *Sidyra* ejus vocabuli lectionem confirmavit, ut adeo vel ab Epiphanio erratum fuerit, vel episcopus ille aliquid innovarit adlusionis causa in ecclesiæ suæ nuncupatione. Addit Harduinus in Emendat. Plin. LXVIII, libri v. subscriptionem in Concilio Quinifexto, Zemarchi episcopi πόλεως Σιδυμῶν ἐπαρχίας Λυκαονίας, *civitatis Sidymorum in provincia Lycaonia*: lege *Lycia*, quia Notitiæ nihil hujus nominis in Lycaonia habent; utique vero in Ly-cia.

De Tlo, τλω, altera Ptolemæi circa Cragum urbe, etiam Strabo præclare sentit, numerans cum Artemidoro inter sex maximas provinciæ Lyciæ civitates: situm etiam quodammodo ostendit, sitam κατὰ τὴν θέσιν τὴν εἰς Κίβυρα, in positione, qua in Cibyram versus cauit. Rectus casus est τλω, Tlos, apud Plinium & Stephanum & Ptolemæum: apud Hieroclem τλω, Tlo: in Notitia veteri ὁ τλων, scilicet Episcopus vel thronus, quod Latina versio, quasi plurale sit, Tlorum exponit. Strabo quartum casum format τλων, Tlon; Porphyrogenetus lib. i. them. xiv. τὴν τλω, Tlo, cum Hierocle vocabuli casu consentiens. Oppidum Symbra, Σύμβρα, Ptolemæi, nescimus an ab alio commemoratum sit.

In occasum seu Cariæ limitem eidem Ptolemæo inclinant *Comba & Oëtapolis*. De prioribus, quæ Κόμβα est, hoc solum habemus, quod in Notitia ὁ Κόμβων, *Comborum* episcopatus in Lycia censeatur: de *Oëtapoli* minus nobis est cognitum. In septemtrionem adsurgit *Cyda*, Κυδα, & ipsa soli Ptolemæo, quantum constat, memorata: nisi Plinii sint *Cyanea*, quod Harduino videtur, non autem vero est simile. In Notitia Eccles. ὁ Κυανέων, *Cyaneorum* Episcopus. Et *Telandrus* Plinii in hoc tractu fuit, quia Τηλανδρον suam Stephanus attribuit Cariæ.

Trans flumen Xanthum Ptolemæus, præter Myra, Limyra, Phellum, quæ in maritimis, quod brevi spatio a mari aberant, explicavimus; *Arendas* ponit (Pal. cod. *Trebendas*) ut incertæ lectione, sic etiam alibi ignotas: deinde *Rhodium*, *Podiar*, Rhodiorum forte coloniam, quæ etiam Stephano *Podia*, *Rhodia* dicta, & in Lycia censâ: Plinio autem eadem est *Rhodiopolis*: in Notitia, *Ροδιά πολις*, *Rhodiapolis*, quasi separatim *Ροδιά πόλις*, scriptum ab auctore fuerit. In montanis sitam esse, Plinius prodit. Nunc, inquit, *sunt montana*, *Gage*, *Corydalla*, *Rhodiopolis*.

Reliquarum primum sunt *Gage*. Hieroclis Notitia, γάγα, *Gaga*. An Scylax etiam mentionem fecerit, non liquidissimum est. Videtur tamen Vossio, qui corruptam ejus vocem Διγάα πόλις reducit ad γάγα πόλις. At *Corydalla* Plinii sunt Ptolemæi κερύδαλλος, *Corydallus*.

rydallus : Notitiæ, ὁ Κυροδάλλων, Cyrodallorum Episcopatus, transpositis errore elementis. Mons quoque *Massycites* ex Plinii positione, quam contra Ptolemæum Salmasius tuetur, huc pertinet. *Juxta mare*, inquit, *Limyra cum amne, in quem Arycandus influit : & mons Massycites*. De Ptolemæi autem sententia, qui Μαρίνυρ, *Masicyrus* scripsit, & terminum Lyciæ ad Pamphyliam fecit, infra sub finem hujus capitis disputabimus. Dum vero *Arycandum* fluvium in Limyrum influere dixit Plinius, oppidi etiam *Arycandæ*, a fluvio nominati, & haud dubie ad eundem positi, mentionem facere non alienum est. Stephanus: Ἀρυκανδα, πόλις Λυκίας, *Arycanda*, oppidum Lyciæ. Et Pindari scholiastes ad Olymp. vii, vers. 35. ἡ Λυκία ἐστὶν πόλις Ἀρυκανδα καλυμένη, in *Lycia urbs est Arycanda dicta*.

Addit Ptolemæus *Sagalassum*, sed, ceterorum judicio, loco alieno. Plinius enim lib. v, cap. xxvii. Strabo lib. xii, Arrianus lib. i, & Stephanus, etiam Ecclesiæ Notitia, in Pisidia locant, longe ab loco Ptolemæi : nec credibile, duas hujus nominis fuisse urbes, quia ejus, quæ in Lycia sit, nemo, præter Ptolemæum, mentionem facit : & quam alii omnes in Pisidia ponunt, quum illam provinciam ipse recenset, prætermisit.

Ulteriora sunt *Simena* Plinii, Σίμωνα, Græce apud Stephanum. In Lycia, inquit Plinius, a promontorio ejus [Tauri] oppidum *Simena*, mons *Chimæra*. A promontorio, puta introrsum, ubi ipse Chimæram montem ponit : non litore, quod accurate ab aliis expositum nullam hujus oppidi mentionem habet. Deinde Plinio in hoc tractu laudata *Canas*, quasi Κανὴς, ἁδ. Græce ; in Notitia ὁ Κανὴ, *Canis* Episcopatus : Ignoti situs sunt ejusdem Plinii *Ascan-dalis*, *Amelas*, *Noscopium*. Tandem *Massycites* mons est Plinii, qui Μαρίνυρ, *Masicyrus* Ptolemæi, quem hic terminum ponit inter Lyciam & Pamphyliam ; Plinius autem citeriorem facit. *Juxta mare*, inquit, *Limyra cum amne, in quem Arycandus influit : & mons Massycites : Andriaca civitas, Myra*. Quod vero ultimum illum montem Lyciæ ad Pamphyliæ oram Strabo non *Massycitum*, sed *Climacem* lib. xiv. vocat, ut supra ostensum est ; etiam Polybius lib. v, cap. lxxii. inde Salmasius in Solin. pag. 552. erroris incusat Ptolemæum, & montem illum cum Plinio ad citeriora revocat.

Adjungit Ptolemæus mediterraneæ Lyciæ duas regiunculas, *Milyadem & Cabaliam*, quarum illa pars maxime septemtrionalis est Lyciæ ab occasu seu Cariæ finibus : hæc inde magis ortum versus ad Pisidiam, & septemtrionalem Pamphyliam est porrecta : quas dubitarem ad Lyciam referendas esse, nisi oppida illarum & Plinius & auctor Notitiæ Episcopatum inter Lyciæ urbes recenserent : Strabo autem lib. xiii, extremo, quidquid utriusque nominis est, a Lycia separavit.

CABALIAE Ptolemæus tria oppida dat, quæ sunt *Bubon*, *Oenoanda*, *Balbura*, Græce Βύβων, Οἰνωάνδα, Βάλβυρα ; quantum unde nomen sit regiunculæ, prætermisit, quod Straboni sub finem lib. xiii. est Καβαλὶς, *Cabalis*, ut Stephanus nomen illud conservavit : nam pravatam apud Strabonem est Καβαλλίς, & mox Καβαλαίς : Stephanus autem ad Strabonem provocat, ejusque utitur auctoritate. Addit chorographus : ἡ γυνὴ Καβαλίδ, *genitivus Cabalidis*. Commune ergo nomen regionis & urbis est. Strabo priori loco : μέχρι τῆς Κιβυρατίδος καὶ τῆς Καβαλίδ, *usque ad Cibyratidem & Cabalidem* ; ubi regionem significat : altero loco, τὰ δὲ πρὸς τότοις ἡ Κίβυρα ἐστὶν ἡ μεγάλη, καὶ ἡ Σίνδη, καὶ ἡ Καβαλὶς, μέχρι τῆς Ταύρου καὶ τῆς Λυκίας, *meridiem versus sunt Cibyra magna, Sinda, Cabalis, usque ad Taurum & Lyciam* : hic urbis nomen est. Forsan urbs interciderat, quia nec Plinius ejus rationem habet in Cabaliæ descriptione lib. v, cap. xxvii. *Comprehendit*, inquit, [Lycia] in *mediterraneis Cabaliam*, *cujus tres urbes, Oenoanda, Balbura, Bubon*. Convenit ergo cum Plinio Ptolemæus, & ad horum consensionem utique Strabo lib. xiii extremo corrigendus est. Ait Cibyratis esse tres finitimas urbes, quæ ipsæ sunt, quas Plinius & Ptolemæus tribuerint Cabaliæ : προσγενομένων,

τριῶν πόλεων ὁμῶρον, Βυβώνιον, Βαλβύριον, Οἰνοάνδρον. τετραπόλις τὸ σύνθημα ἐκλήθη: lege cum Casaubono, Βυλβώνιον, Οἰνοάνδρον, unde sic vertendum: *accedentibus [ad Cibyrum] tribus finitimis urbibus, Bubone, Balburiis, Oenoandis, conventui huic nomen Tetrapolis est factum.*

Primum oppidum Ptolemæi *Bubon* est, quod præter Plinium, etiam Stephanus agnoscit. Βουβών, inquit, πόλις Λυκίας, *Bubon oppidum Lyciae.* Exstat etiam in Notitia, quæ Hierocli tribuitur: in alia corrupte *Bobus*, ὁ Βίβου, obliquo casu. *Oenoanda*, ut Plinius & Stephanus scripserunt; sive *Oeneanda*, ut Ptolemæus; in dicta Notitia *Ηἰνάνδα*, corrupta prima littera; notiora sunt. Livius lib. xxxviii, cap. xxxvii. *A Perga L. Manlio fratre cum quatuor millibus militum Oenoanda ad reliquum pecuniae ex eo, quod pepigerant, exigendum misso, ipse Apameam exercitum reduxit.* Vulgo lectum *Oroanda*: sed verum nomen Sigonius, duce Stephano, indagavit, quod in textum recepit Gronovius. Postrema Βάλβυρα, *Balbura*, sunt Plinii, Ptolemæi & Stephani: in prædicta Notitia excidit littera dum Βάλβυρα. scriptum est pro *Balbura*.

Milyas regiuncula ita descripta est a Strabone lib. xlii extremo: Μιλυάς δ' ἐστὶν ἡ δὲ τῶν κατὰ Τερμησσὸν συνών, καὶ τῆς εἰς τὸ ἰσθμὸς τῆς Ταύρου ὑπερδίοσις δι' αὐτῶν ἐπὶ Σίνδα παρρητύσσει ὁρίων μέγιστα Σαλασσοῦ καὶ τῆς Αἰαμίνων χώρας. *Milyas* est, quæ ab angustiis apud *Termessum* & transitum *Tauri* ad interiora per eas angustias porrigitur ad *Sindam*, montana regio, usque ad *Sagalassum* & *Apamea* territorium. Et paullo ante: δὲ Πισιδίης καὶ τῆς ὁμοῦ Μιλυάδων εἰς Λυκίας, αὐτὴ Πισιδία & contermina ei *Milyade* usque ad *Lyciam*: nam Strabo, ut supra diximus, & *Cabaliā* & *Milyadem* a *Lycia* propria separavit, quum utramque alii in ipsa *Lycia* comprehendant. Stephanus: Μιλυάδων, οἱ πρότερον Σόλυμοι, καὶ ἡ χώρα Μιλυάς: λέγονται καὶ Μίλωνες, *Milya*, antea *Solyimi* dicebantur (teste *Timagene*) & regio *Milyas*: adpellantur etiam *Milyes*.

Oppida, quæ Ptolemæus attribuit, sunt primum *Podalia*, uno lamda, ut Plinius & Stephanus scribunt, ille *Podalia*, quocum *Notitiæ Ecclesiarum* consentiunt, itidem *Ποδάλλια*, præferentes; hic [Stephanus] *Ποδάλλια*, *Podaleia*: Ptolemæus autem *Ποδάλλια*, *Podallia*. Situm dat prope *Xanthi* fontes in summo septemtrione hujus regionis: eique in austrum paullo vergentem subdit *Nisam*, Νίσαν; & *Choma*, Χόμα, obliquo Χάματι; de quo Plinius in *Lycia*: *Podalia*, *Choma*, præfluente *Adesa*. *Notitia* vetus, ὁ Χάματι, *Chomatis* *Episcopatus*. In ortum magis & austrum simul reduxit Ptolemæus *Κάνδυβα*, *Condylba*. Stephanus, *Κάνδυβα* ὠδύτιος, πόλις Λυκίας, *Candyba*, neutro genere, oppidum *Lyciae*. Et Plinius dicto loco: *Candyba*, ubi landatur *Oenium nemus*. Et Hierocles *Κάνδυβα*, *Candyba*, prima vocali: quo consensu efficitur, ut Ptolemæi *Κάνδυβα*, vocali o, vitiatum esse minus dubitemus.

Hæc de utraque regiuncula, *Cabalia* & *Milyade* ex Ptolemæi positione: de qua omnino est, quod possimus dubitare. Strabo enim sub finem libri xlii. *Cabalidem* regionem cum *Cibyrate* conjungit: & *Milyadem* cum *Pisidia*. Jam vero *Cibyra* occidentalior est: *Pisidia*, ex ipso Ptolemæi posito, ab enarratis *Milyadis* oppidis longe admodum in ortum remota. Livius quoque lib. xxxviii, cap. xxxix. quasi ab ortu in occasum progrediens, & *Lycioniam*, & *Milyada*, & *Lydiam* enumerat, *Eumeni* ab Romanis dono datas, *Antiocho* devicto. Nec *Polybius* aliter *Milyadem* regionem collocavit lib. v, cap. lxxii. de duce *Garfyere* dicens: ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μιλυάδα, καὶ καταστρωτοπέδοντες περὶ τὴν καλουμένην Κρητῶν πόλιν, ingressus *Milyadem*, castra admovit urbi, quam *Cretopolin* vocant. *Cretopolin* autem ipse Ptolemæus in *Pamphylia* ora posuit. Et ejusdem libri cap. lxxvii. Ἀχαιοὶ δὲ ποιησάμενοι ὅψιν αὐτοῖς τὴν Μιλυάδα καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Παμφυλίας ἀνέζωκε, *Achaus*, quum *Milyadem* & partem *Pamphylia* maximam sui juris fecisset, inde discessit. Clarius hæc explicantur a Strabone lib. xiv, pag. 458. ὑπέρκειται δ' αὐτῆς [Φασηλίδων] τὰ Σόλυμα ὄρη, καὶ Τέρμυστος Πισιδίης πόλις, ἐπὶ ταύτῃ τοῖς στοιχοῖ δὲ ὁ ὑπὲρβασις ἐστὶν εἰς τὴν Μιλυάδα. *Supra Phaselidem* est *mons Solyma*, & *Termessus*

Pisidica urbs, posita super fauces, per quas transitur in Milyadem. Hæ fauces sunt inter montes ad septemtrionalem partem montis Climacis, sicut inter ejusdem latus australe sunt aliæ fauces, ibidem a Strabone descriptæ. De prioribus etiã Polybius intelligendus est, quum lib. v, cap. LXXII. dixit, οἱ Σελγῆς προκαταλάβοντο τὰ εἰς τὰ περὶ τὴν καλυμένην Κλίμακα, *Selgenses occuparunt fauces montis, qui Climax vocatur.* Agitur enim ibi de expeditione mediterranea, non maritima. Consuli etiã de utrisque Salmasius potest in Solin. pag. 551.

Ex quibus conficitur, Ptolemæum alieno loco circa Xanthum posuisse *Milyadem*, quæ potius ad fines Pisidarum & Pamphyliorum erat proferenda. Nec Herodotus Ptolemæum juvat, qui lib. I, cap. CLXXIII. scripsit: τὴν οὖν Λόκιοι ἑμύονται, αὕτη τοπαλαῖον ἢ Μιλυάς. *Quam nunc Lycii [γῆν, regionem] tenent, olim erat Milyas.* Non credibile, totam Lyciam fuisse *Milyadem*; neque id Ptolemæus dixit. Si de parte loquitur Herodotus, illa ad orientem potius, quam ad occiduam Lyciæ plagam fuit, quia addit, *Milyas olim Solymos* vocatos fuisse. Solymi autem ad ortum, non ad occasum fuere, Plinio in Pisidia; mons *Solyma* Straboni super Phaselidem. Male ergo in citeriore Lycia Ptolemæus posuit *Milyadem*, quæ potius ad fines Pisidarum Pamphyliorumque in extrema Lycia constituenda erat. Nihilominus Ptolemæi quoque urbes *Milyadicas*, etiã Cabaliæ omnes exposuimus, quia Stephanus illas, & auctores Notitiarum, & ex parte majori etiã Plinius in Lycia censuerunt.

CAPUT IV,

D E

ASIAE CIS TAURUM ANTIQUO
STATU IN MEDITERRANEIS.

HActenus de Asia cis Taurum, quæ ad mare est: nunc de mediterraneis regionibus, quæ ad mare non excurrunt, nobis dicendum est, in quibus sunt Lydia Propria, & Phrygia, & Galatia, & Lycaonia: quod non solum ex situ cis Halym constat, quem cap. I. descripsimus; verum etiã ex bello Antiochi, cui Phrygia, Lydia & Lycaonia ab Romanis fuere ademta & Eumeni donata: ipsi vero intra Taurum permissum fuit regnare. Polybius Legat. xxxvi. & Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. quæ hujus loci sunt, clarissime exposuerunt. Primum itaque de Lydia; deinde de ceteris singulis partibus agemus.

LYDIA sive M AE O N I A.

Consentiunt fere veteres, *Maoniam*, sive *Meoniam*, & *Lydiam* esse eandem regionem: & quos Homerus *Μήνας*, *Meonas*, dixerit, ipsos esse *Lydos*. Herodotus lib. I, cap. VII. βασιλεύσαντες ταύτης τῆς χώρας ἦσαν ἀπόγονοι Λυδῶ τῷ Ἄτῳ, ἀπὸ τοῦ ὁ δὴ μῦθος Λυδίῳ ἐκλήθη, ὁ πᾶς οὗτος, πρῶτοι Μῆνοι καλεῖσθαι, qui in ea regione regnaverant, oriundi erant a Lydo, *Aryis* filio, a quo totius is populus cognominatus est *Lydius*, quum *Meon* antea vocaretur. Et lib. VII, cap. LXXIV. οἱ δὲ Λυδοί, Μήνες ἐκαλεῖντο πάλαι, *Lydi* olim *Meones* vocabantur. Et Stephanus: Μαίονία, ἢ Λυδία, *Meonia* est *Lydia*: nam etiã per *ai*, *ae*, diphthongum scribitur, sicut vetustiores per *η*, diphthongum improprium, & *η* simplicem vocalem. Strabo lib. XI I, pag. 430. τὸς Λυδὸς ὁ ποιεῖται καλεῖ Μήνας, οἱ δ' ὕστεροι Μαίονας, *Lydos* Homerus *Meones* vocat; posteriores, *Meones*. Ali-

quando tamen distinctos Meonas a Lydis fuisse vir illustris Ezech. Spanhemius observavit ad Callimachi Hymnum in Delum vers. 250. Meoniam propriam olim dictam superiorem Lydiam, (Pausaniae Attic. cap. xxxv. *Λυδίαν τὴν ἄνω*) in qua mons Tmolus, & defluens inde Pactolus amnis, ideo *Μήονιο Πακτωλὸς*, *Meonius Pactolus* a Callimacho dictus: & Homerum a Tmolo duxisse Meonas Catalog. vers. 373.

Οἱ δὲ Μήονας ἦγον ὑπὸ Τμῳλῳ γεγαῶτας,

Qui & Meonas adduxerunt sub Tmolo natos:

Addo Dionysium periegetam, qui vers. 830.

Μηονίη δ' ἐπὶ τῇσιν ἐπ' αὐτολίην τετέλευται

Τμῳλῳ ὑπ' ἡγεμόνευσι,

Meonia post has urbes oritur versus porrecta est

Tmolo sub ventoso:

Inferiorem vero partem & ad mare vergentem Lydos incoluisse. Sic Herodotus lib. I, cap. cxlii. de Epheso, Colophone, Lebedo, *αὐτὴ ἐν τῇ Λυδίᾳ, ἡαυτὴ [urbes] ἐν Λυδίᾳ sunt.*

Sic antiquissimis temporibus fuerat, licet haud constanter, & *Meones* etiam inferiorem partem colentes adpellati fuerint, *Lydi* contra, qui tenebant superiorem: postea Ionum colonia praevalente, & *Meonum* nomine sensim oblitterato, pars illa inferior *Ionia* dicta fuit: superiori mansit nomen *Lydiae*, idque per tempora Graecorum Romanorumque ita servatum fuit, etiam in Notitiis Ecclesiae atque episcopatum. Nec vero haec Lydia, ab Ionia distincta, est regnum Lydorum, praesertim posteriorum regum, quod utique latius inter Halyn & mare Aegaeum patebat. Darius ad Alexandrum epistola apud Curtium lib. IV, cap. XI. *Halys amnis, qui Lydiam terminat.* Croesus etiam Iones, Aeoles, Dores subegit, ut Herodotus narrat lib. I, cap. xxvi. & xxviii. Lydiae autem nostrae hos terminos constituit Plinius lib. V, cap. xxix. *Lydia persusa flexuosi amnis Maeandri recursum super Ioniam procedit, Phrygia ab exortu solis vicina, ad septemtrionem Mysia, meridiana parte Cariam amplectens, Meonia ante adpellata.* Ad quem modum etiam Ptolemaeus finit, & Notitia episcopatum.

Prima urbium Lydiae, ac praecipua, & olim sedes regum fuerunt *Sardes*, *Σάρδεις*, ut plurimum plurali nomine significata, rarius singulari *Sardis*: sita sub *Tmolo* monte, ex quo *Pactolus* decurrit, qui urbem interluit. Strabo lib. xiii, pag. 430. *αἱ Σάρδεις πόλις ἐστὶ μεγάλη, πλείους μὲν τῶν Τρωϊκῶν, ἀρχαία δ' ὅμως. ἀκραν εὐερκή ἔχουσα, βασιλεῖον δ' ὑπὲρ τῶν Λυδῶν.* *Sardes sunt urbs magna, post Trojana tempora quidem condita, satis tamen antiqua, acem habens probe munitam, & regia fuit Lydorum.* Herodotus lib. I, cap. ci. *Πακτωλὸς, ὃς σφί ψήγμα χρυσὸν καταφορεῖν ἐκ τοῦ Τμῳλῳ, διὰ μίσης τῆς ἀγορῆς ῥίσι, Pactolus, qui ramenta anti ipsi ex monte Tmolo fert, per medium forum [urbis Sardium] fluit.* Plinius lib. V, cap. xxix. *Lydia celebratur maxime Sardibus in latece Tmoli montis, qui antea Timolus adpellatur.* Praeter Strabonem, Herodotum (cujus dicto loco est *αἰρίωνι Σάρδεις, Sardes capium* & *ἐν τῇσιν Σάρδισι, in Sardibus*) & Plinium, etiam alii pluraliter id nomen ediderunt. Xenophon lib. VII, Pæd. pag. 106. *ἐπὶ Σάρδεις ἦγον ὁ Κροῖσος, Croesus Sardes duxit exercitum:* & mox, *ἐν Σάρδισιν, Sardibus.* Et Polybius lib. V, cap. lxxvii. *εἰς Σάρδεις*, quod etiam sic legitur Apocalypf. I, comm. II. & Notitiis episcopatum. Et Cicero de Senect. cap. xvii. *quum Lysander Lacedemonius venisset ad eum [Cyrum] Sardis.* Et Livius lib. xxxvii, cap. XLIV. *Antiochus fugiens media ferme nocte Sardes concessit.* Ovidius lib. XI Metamorph. vers. 137.

Vade, ait, ad magnis vicinum Sardibus amnem.

Contra Σάρδεις, Sardis, singulariter Ptolémæus scripsit. Et Horatius 1, epist. XI ineunte:

- - - quid Cræsi regia Sardis?

Smyrna quid, & Colophon?

Accedit Seguini nummus, in quo ΚΑΡΔΙΕΣ est, nisi Ionice pluralis is numerus est, ut Herodoti lib. I, cap. XCI. ἐς Σάρδεις, in Sardes. Gentile Σαρδιανός, Sardianus. Jam laudato Seguini nummo, facie altera ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ. Tacitus annal. II, cap. XLVII. Asperissima in Sardianos lues, plurimum in eosdem misericordie traxit. An eadem quæ Homeri Hyda, ut videtur Plinius sensisse? negat Strabo, & Homeri versum ὀδυρίς accusans, plane dicit ὀδυρία ἰνέσκειται Ἰδῇ ἐν τοῖς Λυδοῖς, nulla invenitur Hyda in Lydis.

Mons Tmolus, Τμῶλός, in cujus latere Sardes erant, a pluribus est memoratus. Homerus ventosum propter altitudinem dixit, ut paullo ante ex versu ejus cognovimus: aliis laudatus a vini feracitate. Virgilius Georg. II, vers. 97.

Sunt etiam Amminea vites, firmissima vina,

Tmolus & adsurgit quibus, & rex ipse Phæneus.

Ovidius lib. VI Metamorph. vers. 15.

Deservere sui nympha vineta Tmolis.

Timoli, id est Tmolis. nam sic etiam tribus syllabis vocabatur. Plinius dicto loco: Celebratur [Lydia] maxime Sardibus in latere Tmolis, qui antea Tmolus adpellabatur, viribus confusus. Seneca Phœnissis vers. 602.

Hinc nota Baccho Tmolus attollit juga.

In hoc monte Tmolo fons est, ex quo Pactolus defluit, amnis aurifer, Πακτωλός, Græce, adrecta media, de quo Plinius: Lydia celebratur Sardibus in latere Tmolis montis: & ex eo proficiente Pactolo eodemque Chrysoërroa; ac fonte Tarne. Strabo lib. XIII, pag. 430. οὐδὲ Πακτωλὸς ἀπὸ τοῦ Τμώλου, καταφέρειν τοπικαῖον χρυσοῦ ψῆγμα πολὺ, fuit ex Tmolo Pactolus, qui olim ramenta auri deferebat multa, unde Cræsi divitiæ creduntur fuisse: de sua ætate autem Strabo: οὐδὲ ἐκλέλειπεν τὸ ψῆγμα, nunc vero defecerunt illa ramenta. Interluit Sardes, indeque evolutus, non per se in mare exit, sed καταφέρεται εἰς τὸν Ἑρμῶν, in Hermum deferitur, qui apud Phocæam mari Aegæo infunditur: ut supra post initium Ionæ monstratum fuit. Multæ ejus laudes apud poetas. Virgilius lib. X, vers. 142.

- - - Pactolusque irrigat auro.

Tragicus poeta in Phœnissis vers. 604.

Et qua trahens opulenta Pactolus vada

Inundat auro rura.

Et Juvenalis sat. XIV, vers. 298.

Sed cujus votis modo non suffecerat aurum,

Quod Tagus & rutila voluit Pactolus arena.

nam etiam Hispaniæ idem quondam fluminibus tribuerunt. Silius Italicus lib. I, vers. 234.

Hic certant, Pactole, tibi Durusque Tagusque.

A flumine nymphae ejus Pactolides vocantur. Ovidius Metamorphos. lib. VI, vers. 16.

Deservere suas nymphae Pactolides undas.

In monte, vel juxta illum, etiam oppidum fuit ejusdem nominis, Tmolus, quod quidam negatum ivere, convinci autem vel solo marmore Neapolitano possunt, (quæ basis Tiberiani colossi fuit) in quo Asiæ urbium, terræ motu concussarum & a Tiberio restitutarum, quarta numero est ΤΜΟΛΟΥΣ, claris apicibus exscripta. Confirmant aut illustrant, qui illam cladem urbium, & ex ruinis restitutionem scripserunt, Corn. Tacitus, Eusebius Hie-

ronymianus, Nicephorus Callistus, qui omnes *Tmolus* in conlapsis oppidis numeraverunt. Iste annali II, cap. XLVII. *Hierocasaream, Myrinam, Cymen, Tmolus* levare tributis placuit: ille in Chronico ad annum V Tiberii: *terra motu ceciderunt Ephesus - - Philadelphia, Tmolus, Temnus*, ceteræ: hic, Nicephorus, lib. I, cap. XVII. de eadem clade, *Φιλαδέλφεια, Τμῶλῶς*. Et Herodotus quoque non obscure hujus urbis mentionem fecit lib. I, cap. LXXXIV. [urbis Sardium τὸ ἀμύχον, inexpugnabilis pars] ἔστι πρὸς τῷ Τμῶλει τετραγώνη τῆς πόλεως, οὐνεγ-
sa est oppido Tmolo. Frustra ergo adversus tot testes Freinshemius, V. C. ad Tacitum ad-
 legat Strabonis silentium. Videtur *Μεσοτιμολῶς, Mesotimolus* Notitiarum esse, a quo Plinio
 quoque in Lydia sunt *Mesotimolita*, quasi in medio Timolo, qui Tmolus est, habitantes.
 Strabo vero in vertice Tmoli *σκαπὴν, speculam* albi lapidis, opus Perfarum, tantummodo me-
 moravit.

Prope Sardes fuit *Alyatis*, qui pater Cræsi fuit, *σῆμα, sepulcrum*, ambitu sex stadiorum
 moles, *χωμα γῆς, adgestio terra* in lapideo fundamento: ut Herodotus descripsit lib. I, cap.
 XCIII. qui addit, continuum illi moli *Gygeum lacum* esse, quem Strabo intra quadragesi-
 mum stadium ab urbe Sardiana posuit. Homero quoque præcone gaudet, qui Catalogo
 vers. 372, & Iliad. I, vers. 391. *λίμνην Γυγίην, Gygeum lacum* nominavit. Plinius dicto
 loco Hyden *claram stagno Gyge* dixit, sive *Hyde* ipsæ Sardes, sive aliquid est illis pro-
 ximum.

Ab altero Tmoli latere, a Sardibus averso, oppidum erat *Ἰπαιπῶν, Hypæpis*, cujus situm
 Ovidius docet *Metamorphos.* lib. XI, vers. 150.

- - - - - *riget arduus alio*

Tmolus in adscensu: clivoque extensus utroque,

Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.

Exiguum oppidum fuisse, ex eo constare potest, quia & alibi *parva* Ovidius dixit lib. VI,
Metamorph. vers. 13.

Orta domo parva, parvis habitabat Hypæpis.

Strabo XIII, pag. 431. *Ἰπαιπῶν πόλις ἐστὶ καταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ Τμῶλου πρὸς τὸ Καῦστρου πεδίον, Hypæpis*
sunt oppidum, qua descenditur a Tmolo ad Caystri campum. Ptolemæus quoque in Mæo-
 nia sua, seu Lydia, habet *Ἰπαιπῶν, Hypæpis*: & Pausanias lib. I, Eliac. sub finem, Lydorum,
 cognomine Perficorum, peregrina sacra ἐν Ἰπαιπῶν, *Hypæpis*. Plinio incolæ dicti *Hypæpæi*,
 lib. V, cap. XXIX, extremo. Nummi Juliae Domnæ ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ.

Quæ circumjacent metropolim Sardes, difficulter ordinantur, nisi ex dispositione Ptole-
 mæi, quæ aliquot in hac Lydia locis manifesto falsa est; & itinerario quod Antonini dicitur
 pag. 76, ubi a Callipoli Abydum, inde per Troadem ad Pergamum, Sardes, Philadel-
 phiam, Laodiceam hoc ordine ducitur:

Pergamum

Germam

Thyatira

Sardeis

Philadelphiam

Tripolim

Hierapolim

Laodiciam

M. P. XXV.

M. P. XXXIII.

M. P. XXXIII.

M. P. XXVIII.

M. P. XXXIII.

M. P. XII.

M. P. VI.

Expeditor res omnis foret, si tuto stare hisce numeris possemus, qui verò triplici repe-
 tione ejusdem, nec dissimili, qui interjectus est, suspicionem pravatæ scripturæ præbent,
 ut vix aliud, quam ordinem fortassis, non certum modum distantiarum, exinde possumus
 discere.

Igitur

Igitur a Sardibus in septemtrionem, Pergamum versus sunt *Thyatira*, *Θυάτιρα*, quem situm Strabo comprobavit lib. XIII, pag. 430. dicens, euntibus Pergamo Sardes, *ἐν αἰετρεῇ Θυάτιρῃ*, in sinistra *Thyatira* esse. Polybius Excerpt. Vales. pag. 69. *ἐπὶ Θυάτιρῃ ἀγέρῃ*, *Thyatira* versus profectus est. Atque ita etiam in sancta Apocalypsi *ἐς Θυάτιραν*, cap. I comm. II. & *ἐν Θυάτιρῃς*, cap. II comm. 18. Hi plurali numero. At Plinius lib. V. cap. XXIX. *Intus & Thyatira adluitur Lyco, Pelopia aliquando & Enhippa cognominata.* Hic forma singulari usus est. Quis autem adluens ille *Lycus*? fane non potest esse, qui Laodiceam adluit, & apud Colossas adfunditur Mæandro: sed longe alius, nisi erratum est in nomine. Livius quoque singulari numero lib. XXXVII, cap. XLIV. *Legati ab Thyatira & a Magnesia ad Sipylum ad dedendas urbes venerunt.* Alibi idem Livius pluraliter. Lib. eodem XXXVII, cap. VIII. *ex hostium agro, qui circa Thyatira esset: & cap. XXI. Inde per Thyatira Sardes rediit: & cap. XXXVII. regia castra circa Thyatira erant.* Stephanus decidat de numero disceptationem: *ἰδεὶ θυλιῶς ὡς δὲ ἰδιῶς φησὶ, oportebat genere feminino dici; sed nunc neutro effertur.* quo usitationem pluralem huius nominis, quam singularem, significat. Strabo refert, *κατοικίαν Μακεδόνων, Macedonum coloniam* esse, quod eo pronius ad fidem est, quia etiam Stephanus tradit, nomen a Seleuco Nicanore habuisse. Addit Strabo: *Μυσῶν ἐξάτην τινὲς φασὶν, quidam dicunt] Thyatira] esse ultimam Mysorum urbem;* quod male Stephanus tamquam cognomen interpretatus est. Id vero exinde non incertum est, quosdam Myfiæ contribuisse, quia ad fines illorum sita sunt. Plinius vero, Ptolemæus, & Stephanus cum auctoribus Notitiarum in Lydia censuerunt. Gentile *Θυατιρενός, Thyatirenus.* In nummis est *ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ*: & in ipso loco (*Ak-hissar* nunc vocatur) Sponius lapidem descripsit: cui incisum est *ΗΚΡΑΤΙΣΤΗ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ ΒΟΥΛΗ, venerabilis Thyatirenorum senatus.*

Thyatiris ab occasu, ad fines Aeolidis, Ptolemæus *Hierocæsaream*, *Ἱεροκαίσαρειαν*, opponit, a Tacito etiam memoratam, non solum in conlapsarum urbium catalogo lib. II. cap. XLVII. verum etiam lib. III, annal. cap. LXII. ubi *Hierocæsarienses* dicit Romæ, quum de asylius judicaretur, *exposuisse Persicam apud se Dianam, delubrum rege Cyro dicatum.* Ab illo fano nomen sanctitatis est: quod vero prius nomen oppidi, ante quam *Cæsarea* ab novis ornamentis diceretur, non meminimus esse proditum. Forfan tantummodo *Ἀγέρμυδος ἱερόν, Diana fanum* dictum fuit, quemadmodum in eadem Lydia plura ejusmodi delubra oppidis nomina dederunt, ut *Διὸς ἱερόν*, Fanum Jovis apud Ptolemæum: *Ἀπολλωνοσκιερίτις* apud Plinium, quorum oppidum in Notitiis est *Ἀπόλλωνος ἱερόν, Fanum Apollinis*; utrumque ab Dianæ fano distinctum & diversum. Mirum, præteritum a Plinio fuisse: quum vero id nominis jam sub Tiberio, quando urbes Asiæ motu terræ quassarentur, testibus Tacito, Hieronymo, Nicephoro, qui ruinam illam scripsere, habuerit. Major testis est nummus ille, quem ex regio thesauro Harduinus produxit, inscriptus *ἹΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΠΕΡΣΙΚΗ, Hierocæsarensum Persica*, intellige, Diana, ut ante paullo ex Taciti verbis cognovimus: cui nunc Pausaniam adjungimus, Eliac. I, cap. XXVII. dicentem: *ἔτι Λυδοῖς ἐπικλήσιν Περσικοῦς ἱερά, ἐν τῇ Ἱεροκαίσαρειά καλεῖται πόλιν, καὶ ἐν Ὑπάτοις. Sunt in Lydis, cognomento Persicks, sacra [Persica,] tam in urbe, quæ Hierocæsarea vocatur, quam Hypapis.* Est & alius nummus, huic persimilis ab illustri Spanhemio exhibitus pag. 897. *ἹΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΚΟΜΑΝΩΝ, Hierocæsarensum [&] Comanorum*, puta, communio sive *ὁμόνοια*, quæ vox in multis nummis subauditur. Nec enim alia, præter Lydiam, Hierocæsarea, iudice laudatissimo viro, huius nummi causa quærenda est. Addo colossi basin, in qua inter urbium nomina, a Tiberio restitutarum, postremo loco incisum legitur *Η ΑΕΣΑΡΕΑ*, id est, si suppleas ex Tacito detritas, *HIEROCAESAREA.* Episcopum sub Christianis habuit, quem-

quemadmodum in Notitia, quam Carolus a S. Paulo ex regia bibliotheca cum Geographia Sacra vulgavit, legitur ὁ Ἱεροκασιανέσις, *Hierocasiensis* in Lydia episcopatus: quod etiam in aliis reperitur.

Circa Thyatira etiam fuit *Campus Hyrcanus*, & in eo oppidum *Hyrcania*. Livius lib. xxxvii, cap. xxxviii. Consul circa Thyatira regem esse ratus, continuis itineribus quinto die ad *Hyrcanum campum* descendit. Strabo lib. xiii, pag. 432. *Castriano campo*, qui medio loco inter mediterranea & *Tmolum* incidit, orientem versus conterminus est *Calbianus campus*: εἴτα τὸ Ἰερώνιον πεδῖον, Παγῶν ἐπονομασάντων, καὶ ἰπποκούς ἀγαγόντων ἐκείθεν: deinde *Hyrcanius campus* est, quem sic Persae nominaverunt a colonis ex *Hyrcania* eo adductis. Et Stephanus: ἔστι καὶ Ἰερώνιον πεδῖον τῆς Λυδίας, ὡς Ἐρατοσθένης. Est quoque *Hyrcanius campus* *Lydiae*, ut *Eratosthenes* refert. Habitatores *Hyrcani* dicti, & quo discernantur ab *Hyrcanis* sub mari Caspio, *Macedones Hyrcani*, quia *Hyrcani* coloni *Macedonicis* in hoc tractu permixti erant. Plinius v, cap. xxix. *Smyrnaeum* conveniunt magna pars *Aeoliae* frequentat: praeterque, *Macedones Hyrcani* cognominati, & *magnetes* a *Siplyo*. Et Tacitus annal. ii, cap. xlvii. *Temnios*, *Philadelphenos*, *Aegeatas*, *Apollonidenfes*, quique *Mosteni* aut *Macedones Hyrcani* vocantur, levare tributis placuit. De oppido illius campi, *Hyrcana* sive *Hyrcania*, silent veteres geographi aequae ut historici: aliis ergo ex monumentis probandum defendendumque est. Jac. Sponius Itiner. pag. 446. nummum profert cum capite mulieris turrito, quod urbium insigne est, & inscriptione ὙΡΚΑΝΗ: in averfa parte ὙΡΚΑΝΩΝ. Subjungit interpretationis causa ad vocem ὙΡΚΑΝΩΝ: par lequel il ne faut pas entendre les peuples de l'Hyrcanie proche de Perse, mais les habitans d'un lieu dans la Lydie de ce nom, a qui Stephanus ne donne pas a la verite le nom de ville, mais seulement d'une compagne, ἔστι καὶ Ἰερώνιον πεδῖον τῆς Λυδίας: la tête couronnée de tours, nonsensigne, qu'il y a eu là-même une ville. In saepe dicto colossi fundamento urbs numero undecima est *HYRCA* - - - quod Laur. Theod. Gronovius supplet *HYRCANIA*. Posterioris aetatis scriptores utique ejus rationem habent in clavis Asiaticae recensione, Hieronymus in Chron. *Hyrcania*; Nicephorus, praedicto loco, Ἰερωνία, cum aliis urbium nominibus referentes.

In eodem campo, aut prope illum, fuerunt etiam *Mosteni*, quorum oppidum *Μοσσηνοί*, communi nomine, *Mosteni*; vel *Μοσῆνη*, *Mostena*. Tacitus vicinitatem *Mostenorum* *Hyrcanorum*que ostendit: quique, inquit, *Mosteni* aut *Macedones Hyrcani* vocantur: aut prope eosdem fuisse demonstrat, aut ita vicinos & permixtos, ut agere discernerebantur, quamvis oppida distincta tenuerint. Verum nomen gentis ex nummo Gallieni, in regio Gallorum cimelio, cognoscitur, in cujus altera facie est: ΜΟΣΤΗ. ΕΠΙ ΣΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΖΕΥΞΙΔΟΣ Κ. ΛΟΥ. ΤΥΛΛΙΟΥ: hoc est, *Μοσσηνῶν*, ἐπὶ στρατηγῶν Μάρκου Αὐρηλίου Ζεύξειδου καὶ Λακίου Τυλλίου, *Mostenorum* sub praetoribus *Marco Aurelio Zeuxide* & *Lucio Tullio*. Nec aliud oppidi nomen apud Ptolemaeum est, quam *Μοσσηνοί*, *Mosteni*, plurali numero, ut gentis & urbis commune nomen fuerit. Aliis vero est femineum & singulare, Hieronymo *Mosthene*: Nicephoro, *Μωσῆνη*: Hierocli *Μωσῆνη* & *Μωσῆνα*, manifesto errore, voce quae in margine adnotata forte fuit, in textum recepta, quasi distinctarum urbium nomina essent: in ceteris Notitiis *Μωσῆνη*. Omnia prave. Corrigantur ex nummo ita, *Μωσῆνη*, *Mostene* sive *Mostena*, sine adspiratione, quae perperam Hieronymo adiecit: cum o brevi, & e longo in media. Atque ita hoc nomen sincere expressum in basi est colossica *MOSTENE*, urbs ejus monimenti duodecima. Athenaeus memorat lib. ii, cap. xii. nucum genus, quas *Μωσῆνα κάβυα*, *Mostenas nuces* vocat; forte quod *Mostenorum* ager illarum feracior, ita adpellatas.

Hinc Hermo trajecto, circa quem Ptolemaeus suam *Nacrasam*, obscurum oppidum posuerat, nisi Ἀκράσος, *Acrasus*, Notitiarum est; venimus ad *Sipylum* montem, & ei adjacentem urbem *Magnesian* cum cognomine montis. Strabo lib. xiii, pag. 427. postquam de

Aegis

LIB

Aegis & Temno egerat, *sue sunt*, inquit, *ee urbes ad montana, quae supra agrum Cumanum, Phocaeum & Smyrnaeum jacent, per quem Hermus fluit.* Οὐκ ἀπῶθεν δὲ τῶν πόλεων ἡ Μαγνησία πόλις ἐστίν. ἡ ὑπὸ Σιπύλλῳ, ἐλευθέρα ὑπὸ Ρωμαίων κεκαίμενη. *Haud procul ab his oppidis est Magnesia, quae sub Sipulo dicitur, ab Romanis libera judicata.* Appianus B. Mithridat. pag. 355. civitates enumerans, quibus vel in auxilii praemium, vel in solatium eorum, quae passae fuerant, libertatem Romani concesserint, memorat etiam Μαγνησίαν, *Magnesiam*, non addita discriminis nota, utrum illam ad Mæandrum, an hanc sub Sipulo intelligat. Nobiliorem hanc fecerat & ipsum *Sipylum* montem victoria Romanorum & clades regis Antiochi. Livius lib. xxxvii, cap. xxxvii. *Antiochus recepit se transgressus Phrygium amnem: circaque Magnesiam, quae ad Sipylum est, posuit castra.* Dein describit munitiones castrorum, quae regis ultima in illo bello fuerunt. Appianus Alexandrinus Syriacis pag. 171. Ἀντίοχος μεταστράτευσε ἀμφὶ τὸ ὄρος τὸ Σίπυλον: τῶν δὲ κρατερόν τὸ στρατοπέδον περιτείχευσε, καὶ τὸν Φρύγιον ποταμὸν ἐν προβολῇ τοῖς πολεμίοις ἐτίθετο. *Antiochus transfudit castra sua ad montem Sipylum, eaque vallo munit, hostibus Phrygio amne objecto.* Sub Tiberio mota terra etiam hanc urbem graviter concussit. Quamvis enim Hieronymus & Nicephorus simpliciter *Magnesiam* nominarint, nec vestigia in basi colossica plus litterarum ibi fuisse ostendant; tamen Tacitus clare illam cladem Magnesia Sipyli adscripsit. *Asperissima, inquit, in Sardonios lues plurimum in eosdem misericordiae traxit. - - - Magnetes a Sipulo proximi damno ac remedio habiti.* Et Strabo lib. xii extremo, καὶ οὖν τὴν Μαγνησίαν τὴν ὑπ' αὐτῆς [Σιπύλλῳ] κατέβαλον σεισμοί, & nostra aetate *Magnesiam, quae sub Sipulo est, dejecerunt terrae motus: ideoque τὴν ἀνατροπὴν αὐτῆς, subversionem [oppidi] Sipyli, quae olim tradita fuerat, non pro fabulis habendam esse judicat.* Non enim mons subversus, sed oppidum ejus nominis sub monte Sipulo. Plinius lib. v, cap. xxix. *Interiere intus Daphnūs & Hermesia, & Sipylum, quod ante Tantalus vocabatur, caput Maoniae ubi nunc est stagnum Sale.* Obiit & Archaeopolis substituta Sipulo, & inde illi Colpe, & huic Lebade.

Sed ad Magnesiam: cujus civitatis plures exstant nummi, sub variis cusi principibus, Nerva, Marco, Caracalla, Gordiano, Philippo in quibus est ΜΑΓΝΗΤΩΝ CIP. aut ΜΑΓΝΗΤΩΝ CIPY. quidam plene, ut ille Marci, ΜΑΓΝΗΤΩΝ CIPYΛΟΥ, *Magnetum Sipyli.* Historici & geographi praepositionem adjiciunt AD, SUB, A. Ptolemæus, Μαγνησία πρὸς Σιπύλλῳ, ut Livius xxxvii, cap. xlii. *legati ab Thyatira, & a Magnesia ad Sipylum, ad dedendas urbes venerunt.* Plinius lib. v, cap. xxix. *Magnetes a Sipulo*, perinde ac Tacitus supra: Strabonis ὑπὸ, sub, jam ante vidimus.

Media via inter Pergamum & Sardes, utrimque ccc stadiorum intervallo, secundum Strabonem lib. xiii, pag. 430. est Ἀπολλωνίς, *Apollonis*, ad dextram, quodammodo euntibus a Pergamo, inclinans. Nisi me omnia fallunt, hæc illa est, quae in colossi Tiberiani fundamento dicitur APOLLONIDEA, quod nomen Hieronymi Chronico Scaligeriano male disjunctum est *Apollonia, Dia*, quasi duæ urbes fuissent; pejus veteri editione sequenti adnexum, *Apollonia, Diakyrcaia*: inepte quoque a Nicephoro disjectum, *Apollonia, Hyrcania, Dia.* Confirmat nos Cicero pro Flacco cap. xxi. *abduxisti Temno Apollonidem*: quæ ipsa Strabonis forma est, Græce Ἀπολλωνίδα, ex recto Ἀπολλωνίς: nisi legendum, una littera adjecta, *Apollonideam.* Et ibidem cap. xxix. *Cur unus tu Apollonidenses, amantissimos populi Romani fidelissimosque socios, miseriore habes, quam aut Mithridates, aut etiam pater tuus habuerit umquam?* & cap. xxxii. *Quid? hæc Apollonidenses, occasione facta, ad Flaccum deinlerum?* & mox: *legati Apollonidenses*: item, *convicta ab Apollonidensibus.* Et ad Quintum fratrem lib. i, epist. ii, cap. iii. *misisse ad Apollonidenses, ne de bonis, quæ Octavii fuissent, deminui paterentur.* Sic Palat. codices: Lambinus *Apollonidenses*: ut Plinius lib. v, cap. xxx.

Apollonidenses, aliaque inhonora civitates. In Notitiis episcopatum est ὁ Ἀπολλωνιάδης, quasi rectus *Apolloniada*, prave: in alia, ὁ Ἀπολλωνιάδης, *Apollonias* recto: neque ita bene. Distinguunt eadem Notitiæ a *Fano Apollinis*, quod Græce dicitur Ἀπόλλωνος ἱερόν, inter oppida Lydiæ numeratum. Unde Plinii sunt *Apollonias hierita*, lib. v, cap. xxix.

Sardibus ab ortu est *Philadelpheia* sive *Philadelphæa*; nam Græce est Φιλαδέλφεια. In sæpe dicta colossi basi scriptum est PHILADELPHÆA. Strabo lib. xiiii. sub finem videtur in Mysia ponere. Μετὰ Λυδοῦς, inquit, εἰσὶ οἱ Μυσοὶ, καὶ πόλις Φιλαδέλφεια, σιτισμῶν πλήρης. Post *Lydos sunt Mysi*, & urbs *Philadelphæa*, terra motibus obnoxia. Sed bene res habet, & ipse ibidem Strabo dixit, *que in meridiem vergant, ad Taurum usque, Phrygia, Lydia, Caria, Mysia partes*, δυσδιάκεστα εἶναι, περισπύπτοισι εἰς ἄλληλα, difficulter discerni, & invicem limitibus misceri. *Philadelphiam* autem in Lydia locant Ptolemæus, Stephanus, & omnes Notitiæ episcopatum. Idem Strabo lib. xiii, fere extremo: ἡ Κατακαυμένη ὑπὸ Λυδοῦ καὶ Μυσοῦ κατέχεται - - ἢ τι Φιλαδέλφεια ἢ πρὸς αὐτῇ πόλις, οὐδὲ τὰς ταίχους ἔχει πύλους, *Combusta que dicitur regio, a Lydis pariter & Mysi habitatur, juxta quam Philadelphæa, neque parietes tuos habet.* Ecclesiam antiquam habuit, unaque est ex septem illis, quas in Asia Joannes Apocalypsi descripsit. Nomen habet ab Attalo Philadelpho, Eumenis fratre. Stephanus: Φιλαδέλφεια πόλις Λυδίας, Ἀττάλου κτίσμα τῆ Φιλαδέλφου, *Philadelphæa urbs Lydia, ab Attalo Philadelpho condita.* Gentile Φιλαδέλφειος, *Philadelphens*; & Φιλαδέλφηνος, *Philadelphenus*. In nummis est prior forma ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ: posteriori usi sunt Plinius atque Tacitus prædictis locis, uterque *Philadelphenus* ejus urbis cives vocitantes. Ludorum solemnitate etiam insignis hæc civitas erat. Georgius Wheler, Itinerarii pag. 525. inscriptionem adfert, qua hæc inter alia plura leguntur.

KOINA ACIAC EN

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ.

hoc est, *communia Asia festa* (sive solemnnes conventus atque ludi) *Philadelphæa.*

A *Philadelpheia* in ortum circa Caystrum flumen Ptolemæus posuit Διὸς ἱερόν, *Jovis fanum.* Hinc sunt Plinii *Dioshierita* lib. v, cap. xxix extremo. Nummus Harduini, ΔΙΟΚΙΕΡΕΙΤΩΝ. Nec procul hinc fuit *Meonia*, oppidum in regione hujus nominis, cum qua id cave ne confundas. Sita fuit, si Plinio fides, ad radices Tmoli, sed alio ex latere ab illo, quod Sardes habet. Sic enim ille sæpe dicto cap. xxix. *Sardiana nunc adpellatur ea jurisdictio. Conveniunt in eam Macedones Cadueni, Philadelpheni; & ipsi in radice Tmoli Cogamo flumini adpositi Maonii, Tripolitani.* Oppidani Maonii, ut Philadelpheni. In Notitia Hieroclis, & alia Episcopatum, in Lydia est civitas Μεονία, *Meonia*: in alia, Μαιονία, *Maonia*, Quos hic Plinius *Macedones Caduenos* dixit, illorum oppidum Κάδοι, *Cadi* sunt Ptolemæi, quod ipse vero in Phrygiæ finibus posuit, Lydis a septentrione. Notitiarum Κάδοι, *Cadi* oppidum sunt Phrygiæ Pacatianæ. Plura ergo in Phrygia dicuntur.

Circa Caystrum amnem sunt *Caystriani campi*: & in ortum magis, *Cilbiani*. Strabo sub finem libri xiiii. τῷ δὲ Καῦστρου πεδίῳ μεταξὺ πίπτοντι τῆς τε μεσογιοτήτος, καὶ τῆς Τρωάδος, συνεχὲς εἶναι πρὸς τὸν Κιλιβανὸν πεδῖον, πολὺ τι καὶ συνεικούμενον ἔν, καὶ χάραν ἔχον σπεδαίαν: ἵτα τὸ Τρεκάσιον πεδίον. *Caystriano itaque campo, qui medio loco inter mediterranea & Tmolium incidit, orientem versus conterminus est Cilbianus campus magnus & bene habitatus, agrisque fertilis.* Sequitur *Hyrcani campus*: de quo supra dictum est. Eustathius ad Dionysii vers. 837. δὲ τὸ τοῦ Καῦστρου καλῆται τὸ πεδίον Καῦστρον, τὸ καὶ Καῦστρινόν: ὅσοντις τὸ Κιλιβανόν. *A Caystro nominatur Caystrius campus, qui & Caystrenus dicitur: cui continuus est Cilbianus sive Cilbianus: nam excidit forte littera Caystrius per se notus est, utpote patens ad flumen suum: Cilbianus magis indiget, ut curatius a nobis perlustretur.* Ad Caystri fontes pertinet. Plinius lib. v, cap. xxix. *Ephesus ad-*

Castro, in Cilbianis jugis orto, multosque amnes deferente, & stagnum Pegaseum, quod amnis expellit. Ibidem, post paullo distinguit Cilbianos populos in superiores, qui jugis montium Cilbianorum fuere propinquiore: & inferiores, in campis & demissioribus locis habitantes. *Ephesum, inquit, alterum lumen Asia, remotiores conveniunt, Casarienses, Metropolitæ, Cilbiani inferiores & superiores; Mysomacedones, Mastaurenses.* Sic bene interpunctum Harduinus. Vulgaris lectio Mysomacedones in superiores inferioresque divisit. id quod nummus Juliae Domnae, quo expressum est ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩ, *Cilbianorum superiorum*, refutatur. Alius, sub Caracalla percussus, hanc epigraphen habet: ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ ΝΙΚΑΕΩΝ, ad inferiores ab Harduino refertur, cui oppidum illorum *Nicopolis* fuisse videtur, quam Notitia episcopatum non in Asia provincia, ut ipse dicit, sed in Phrygia Salutari, parte provinciae Romanorum proconsularis, posuit.

Ultra Philadelphiam est *Tripolis* ad Mæandrum quam Cariae primam urbem recenset Ptolemæus: etiam Stephanus in Caria ponit: Notitiae vero episcopatum & provinciarum in Lydia. Et Plinius in expositione Lydiae: *Philadelpheni, & ipsi in radice Tmoli Cogamo fluminis adpositi Maonii, Tripolitani: iidem, & Anionopolitæ Mæandro adlunantur.* Si de incisione dubitas, an ad Tripolim etiam Mæander pertineat; summus vir Ezech. Spanhemius pag. 888. nummo firmat inscripto ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΑΙΑΝΔΡ. *Tripolitarum Mæandri, sive ad Mæandrum.* Episcopalem fuisse jam dictum, quum ad Notitias provocabamus; in quibus est ἡ Τερίπολις: Hierocli, qui urbes simpliciter nominat, in Lydiae eparchia sub consulari, Τερίπολις, *Tripolis*, loco tertio.

Australem partem Lydiae, citerioremque ad Mæandrum, aut prope illum, *Tralles* tenent atque *Nysa*, quibus Ptolemæus etiam *Metropolim* adjecit. Ex his *Tralles* nobilissimæ, frequentius plurali numero, quam singulari dictæ. *Trallis* singulariter est Plinii, Ptolemæi, Stephani: ceteri multitudinis numero Τεγάλλεις, *Tralles*. Strabo lib. xiv, pag. 446. Μιστὰ Μαγνησίαν ἢ ἐπὶ Τεγάλλεις ἐστὶν ὁδὸς: ἐν ἀριστερᾷ τὴν Μεσογίδα ἔχουσιν, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὁδῷ καὶ ἐν δεξιᾷ τὸ Μαιάνδρου ποταμὸν. Post *Magnesiam* [Mæandri] via *Tralles* ferens, ad levam habet *Mesogidem* montem, a dextra *Mæandri* campum. Laudat deinde a situ, qui natura undique sit munitus: deinde a frequentia & opibus: συνοικεῖται δὲ καλῶς ἢ τις ἄλλη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ ἐυπόρων ἀνθρώπων, si qua alia civitas Asia, hac frequens est, ab opulentis viris habitata. Cicero etiam plurativo numero, lib. iiii, epist. v. ad Appium: *Tralles* veni a. d. vi. Kalend. Sextiles. Et pro Flacco cap. xxix. Verum esto: negotiari libet: cur non Pergami? Smyrne? Trallibus? Caesar lib. iiii, B. Civ. cap. cv. *Trallibus* in templo Victoria, ubi Caesaris statuam consecraverant, palma per eos dies inter coagmenta lapidum ex pavimento exstitisse ostendebatur. Repetit eadem Valerius Max. lib. i, cap. vi. & *Trallibus* quoque contigisse demonstrat. Et Livius lib. xxxvii, cap. xlv. Sub idem fere tempus & ab *Trallibus* & a *Magnesia*, quæ super *Mæandrum* est, & ab *Epheso*, legati ad dedendas urbes venerunt. Polybius, Legat. xxxvi. Eumeni Romanos victo Antiocho, dedisse dicit Λυκαονίαν, Μιλυάδα, Λυδίαν, Τεγάλλεις, Ἐφεσον, Τελμισσόν: quæ Livius lib. xxxviii, cap. xxxix. vertit, *Lycaniam, & Milyada, & Lydiam, & nominatim urbes, Tralles, atque Ephesum, Telmissum.* Et Juvenalis sat. iiii. vers. 70.

Hic Andro, ille Samo; hic Trallibus aut Alabandis.

De situ lis est. Stephanus, Τεγάλλεις πόλις Λυδίας πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ, *Trallis* urbs Lydia ad *Mæandrum* fluvium. De Mæandro dubites an adluerit, quia Strabo positionem curatius describens, etiam τὰ κύκλω, quæ in circuitu, fluminis nullam mentionem fecit: quin potius viam, quæ a *Magnesia* *Tralles* ferat, campum Mæandri, id est non mediocri spatium, a dextra habere dicit, quod inter flumen sit & viam. Nihilominus chorographum falsi accusare abstinemus, si πρὸς illius interp:eteris prope, quia Wheelerus pag. 288. nummum profert,

fert, qui signum fluminis habet cum litteris ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, quod argumento sit, flumini urbem memorabili adpositam esse, vel prope illud sitam; quod haud aliud quam dari potest esse. Addit doctissimus peregrinator, etiam clarissimi Smithii adjutus testimonio, ruinas urbis hujus conspici *sur une montagne, qui est a une demie lieuë du Meandre sur le chemin de Loadicée a Ephèse*, quæ cum Strabone conveniunt, qui etiam in editiore loco, tamquam in trapezio, ut ait, posuit. Et quia *une demie lieuë*, dimidia leuga abest a flumine, omnino potest urbibus, ad flumen illud sitis, adnumerari. Amcenitatem loci cetera nomina, seu cognomina ostendunt. Plinius sæpe indicato lib. v, cap. xxix. *Trallis, eadem Evanthia, & Selencia, & Antiochia dicta*. Stephanus: ἡ πρότερον λεγομένη Ἀνθεία, διὰ τὸ πολλὰ ἀνθὴ ἐκτὶ πεφυκέναι, prius dicta est *Antheia*, quod *multi flores ibi nascerentur*. Ceteris Plinii nominibus ornamenta abregibus data significantur. Stephanus addit nomen *Εὐμενία*, quod suspectum Berkelio, *Εὐμενία, Eumenia* legendum, quia urbs Eumeni ab Romanis fuit dono data: & alibi (in *Χάραξ*) ipsum nomen *Χάραξ, Charax*: quod situm urbis a Strabone descriptum, & τὰ κύκλῳ ἰκανῶς ἐνεργῇ, *circuitum bene munitum* confirmat. Gentile Stephanus unum *Τραλλιανὸς, Trallianus*. Sic in nummis pluribus ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, & Strabo dicto loco, *Τραλλιανῶν πόλις, Trallianorum urbs*. Tacitus annal. iv, cap. lv. *Hypæpeni Trallianique Laodiceis & Magnetibus simul tramissi, ut parum validi*: ideoque templo Tiberii, de quo disceptabatur, minus digni.

Nysa urbs vicina Tralibus, sub *Mesogide* monte. Strabo lib. xiv, pag. 447 Νύσα ἰδρύται πρὸς τῇ Μεσσηγίδι, τοπλίον τῷ ὄρει προσανακλιμένη, *Nysa sita est ad Mesogidem, majorem partem monti acclinata*. Adjicit, quasi διπολιν, *duplicem urbem* esse, convalle & torrente alveo diremtam. Ptolemæus Νύσσα, *Nysa*, scripsit duplici, & in Caria posuit: etiam Plinius in Caria: *Nysa, Trallis, eadem Evanthia*, quæ conjunctio vicinitatem arguit. Itidem Stephanus in Caria censuit, & sparsis locis alia ejus nomina significavit. *Pythopolim, Antiochiam, Athymbram*. Postremo loco, seu in voce *Αθύμβρα* dicit, sitam esse πρὸς Μαίανδρον, *ad vel prope Mæandrum*. In Caria autem scribunt, quia quidam ultra Mæandri ripam fines Cariae protendunt: verius autem in veteri Lydia fuit, quam amnis ille terminabat, præsertim mare versus. Ante laudatus Whelerus cum Smithio dicit esse *un petit village environ a trois heures de distance de Trallis*. Addit nummum, quem huc refert, inscriptum ΝΥΣΕΩΝ: in aliis nummis ΝΥΣΑΕΩΝ, quia secundum Stephanum gentile est varium Νυσῆς, Νυσᾶνς, & Νυσᾶϊος. Strabo pag. 446 Πυθόδωρος αἰὲρ Νυσᾶϊος, *Pythodorus Nysæ natius*, Pompeji amicus, cujus filia *Pythodoris* in Ponto postea regnavit. In via inter Tralles & Nysam pagus est *Acharaca*, in quo Πλευτώνιον, *Pluionium*, & νεὸς Πλευτόνιος, *Pluionis templum*: & *Charonium antrum*, ubi ex somnis curationes morborum petebantur. Tringenta a Nysa stadiis locus est Λειμῶν, id est *Pratum*, ubi conventus agebatur: quem putabant Homeri Λειμῶνα Ἀσίων, *Asium pratum* esse, inter Mæandrum atque Caystrum. Hæc ex Strabone pag. 447. Adde de *Charoneio* quæ idem sub finem libri xxi scripsit, plura in in illo Asiae tractu *Χαρόνεια, Charonea*, esse, τὸ τε ἐν Ἰερῇ πόλει, καὶ τὸ ἐν Αἰθαράκοις τῆς Νυσσίδος, καὶ τὸ πρὸς Μαγνησίαν καὶ Μυῶντα; *unum Hierapoli, aliud ad Nysæ regionis Acharace, itidemque ad Magnesium & Myuntem*.

Superfunt nonnulla obscuriora, aut quorum sedes est incertior. Stephanus in Μητρόπολις αἰτ, *τρίτη Λυδίας, tertia hujus nominis est Lydia*. Hæc illa *Metropolis* est, quam Ptolemæus inter Colophonem & Prienen circa Caystrum posuit, itidemque in Lydiis numeravit, earumque fecit ultimam. *Aegara* Ptolemæi incognita aliis: nisi forte *Αἰγάια* five *Αἰγαῖα*, *Aegæa*, *Aeolidis* est, eadem quæ *Αἰγά* Strabonis: de quibus supra in fine *Aeolidis* actum fuit. Nec notior *Julagordus*, Ἰελιάγορδος, Ptolemæi, quam inter Hermum amnem & Sipylum mon-

monterem ponit : haud dubie ῥόδος, vel ῥόδι, *Gordus*, *Gordi*, Notitiarum in Lydia, cum *Julia* adsumto cognomine. Hierocles ῥόδος, *Gordus* : ceteræ Notitiæ, ὁ ῥόδων, *Gordorum* episcopatus. Socrates lib. VII, cap. XXXVI. ἀπὸ ῥόδε τῆς Λυδίας, a *Gordo Lydia* episcopum in Proconnesum translatum dicit.

Plinii *Antoniopolita* Mæandro adluuntur : qui sint, ignotum, aut incertum. Ejusdem *Hermocapelia* lib. v, cap. xxx. videntur etiam ad Lydiam pertinere, qui in Notitiis Lydia oppidi nomen est Ἑρμοκαπῆλεια, *Hermocapelia* : sed ubi ejus positio sit, nusquam, quod sciam, proditum est. *Polychalandus* episcopalis urbs Epiphanio, qui Hæresi LXXIII, pag. 874 memorat Phœbum quemdam, ἐπίσκοπος Πολυχάνδε τῆς Λυδίας, *episcopum Polychandi in Lydia*. In tribus Notitiis Lydiæ est ὁ Βαλάνδου, *Balandi* episcopus, quæ vox autem nimis ab illa videtur abesse.

Mastaura & *Brinla* seu *Brinlla* addenda sunt. In Notitiis, quod mirandum, inter *Asia* & *Lycia* episcopatus ὁ Μασαύρων, *Mastaurorum* qui est, refertur; nam plurale *Mastaura* : at Stephanus, Μάσαυρα πόλις Λυδίας, *Mastaura urbs Lydia*. Et Plinius lib. v, cap. xxix. extremo; *Myfomacedones*, *Mastauenses*, *Brinllite*, *Hypæmi*, *Dioshierita*, atque ita cum Lydis conjuncti. Strabo lib. xiv, pag. 447. clarius illustrat. Post Nyfæ Lydiæ explicationem scripsit : *Circumjacent trans (πέραν) Mæandrum memorabiles κατοικίαι, sive vici, Cincina & Orthosia*; ἐντὸς δὲ Βερίουλα, Μάσαυρα, Αχάρακα, καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῷ ὄρει τὰ Ἀρώματα, *Citra vero [fluvium] Brinla, Mastaura, Acharaca, & supra urbem [Nyfam] in monte Aromata*. Intra ergo Mæandrum circa Tralles atque Nyfam *Mastaura* fuerunt, e regione *Orthosia* in Caria explicatæ. Et hæc *Mastaura* in provincia *Asia* Notitiæ habent : altera earumdem, puto in Lyciam errore esse intrusa, quia in Notitia Hieroclis tantum in provincia *Asia* sunt Μάσαυρα, *Mastaura*; in Lycia, nulla. *Brinla*, Βερίουλα, apud Strabonem legendum est, quod Plinii *Brinllite*, sive ut in MSS. est, *Brinllite* probant, & Notitiarum in provincia *Asia* ὁ Βερίουλον, *Brinlorum* episcopus. Jam dicta civilis Notitia, Hierocli tributa, habet in eadem provincia περίουλλα, *Priulla*, quod in prima littera corrigendum est. *Acharaca* supra vidimus. *Aromata*, o brevi, Strabone ipso monitore, generosi vini proventus commendavit, quod inde etiam cognominatur. Strabo dicto loco : Ἄριστος Μισσαγωγίτης τῆς ὁ Αρωματίας. *optimum de vinis Mesogitiis Aromense*. Forte scibendum *Aromatense*, Αρωματινὸν, quia loci nomen plurativum eidem Straboni est. Montana illa vini feracia, quæ circa Nyfam sunt, dicuntur mons *Mesogis*, ἡ Μισσαγωγίς, uti recto casu apud Strabonem est lib. xiv, pag. 438. ἡ τε Μισσαγωγίς, inquit, καὶ ὁ Τρωῖλος, καὶ ἡ κατακεκαυμένη διαφόρως χρησινοῦσιν, *Et Mesogis, & Tmolis, & Combusta regio excellunt generoso vino*. Et pag. 447. ὑπερβαίνει Τρωῖλον τὸ ὄρος καὶ τὴν Μισσαγωγίδα, *superantibus Tmolium montem & Mesogidem*. Stephanus geminata littera : Μισσαγωγίς ὄρος Λυδίας, *Mesogis mons Lydia*. Ptolemæus hoc tractu montem locavit, qui vocatur Μισσητίς, *Misctis*, quod corruptum ex Μισσαγωγίς, *Mesogis*, videtur. De vino *Mesogita*, Μισσαγωγίτη, jam modo ex Strabone dictum est.

P H R Y G I A.

Phryges ut antiquissima gens intra Taurum & Halyn; ita etiam maxima facile & amplissima possessionis fuit. Plinius lib. v, cap. xxxi. *Phrygia Troadi superjecta populisque a promontorio Lecto ad flumen Etheleum prædictis, septentrionali sui parte Galatiæ contermina: meridiana Lycaonia, Pisidia, Mygdoniaque: ab oriente Cappadociam attingit*. Nec vero Plinius omnem Phrygiam comprehendit, quia Helleponticam, quæ Troadis pars major erat, non penitus exponit; neque Mygdoniam, quæ Stephano μείζων Φρυγίας τῆς μεγάλης, *pars Phrygia*.

gia *Magna* est; licet Epicteto Strabonis, quam attingit, forte rectius possis adscribere. Lapsus enim est Plinius, quum in australi termino Phrygiæ constituendo Mygdoniam hanc cum Lycaonia Pisidiaque conjungit, qui ipse antea cap. xxx. *Mygdones* ad superiora loca reduxerat. Sane Strabo lib. xii, pag. 395. *Μύγδοις*, *Mygdones*, in iis populis numerat, qui Olympum Myforum montem circumcoluerunt. Turbatus igitur est ordo Plinii, vel ab ipso negligentius tractatus, vel pravatus a describentibus.

Duplex autem *Phrygia* est veteribus, *Major* & *Minor*, quas ideo Livius lib. xxxvii, cap. liv. in Rhodiorum oratione, & cap. lvi in senatus consulto *Phrygiam utramque* vocat, & lib. xxxviii, cap. xxxix. eas nominatim interpretatur. De iis, quæ Romani, Antiocho ademta, Eumeni dono dederunt, *Adjecerunt*, inquit, *in Asia Phrygiam uiramque; alteram ad Hellepontum; Majorem alteram vocant*. Strabo & Ptolemæus alteram quoque τὴν μεγάλην Φρυγίαν, *Magnam Phrygiam* nominant; in alterius adpellatione corruptus Ptolemæus, rursus μεγάλην vocans, quæ μικρὴ minor seu parva dicenda erat: Strabo varius est, Minorem nunc *Hellepontiacam* dicens, nunc *Επικτήτοι*, *Epictetum* Phrygiam, id est adquisitam, quæ duo nomina aliquando distinguere videtur, aliquando pro iisdem habere: aliquando Epictetum Magnæ attribuere. Libro ii, pag. 89. *Regio intra Halyn qua dicitur, continet* - - - Βιδυνὴς, καὶ Μυσσοῦς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστὶ καὶ ἡ Τρωάς. - - - ἐν τῇ μεσογείᾳ τὴν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστὶ μέρος ἥτε τῶν Γαλλογραικῶν λεγομένη Γαλατία, καὶ ἡ *Επικτήτος*, καὶ *Λυκαόνες* καὶ *Λυδοί*. *Bithynos, Mæsos, & Phrygiam que super Helleponto est, cujus & Tros est.* - - - *In mediterraneis autem eam Phrygiam, cujus pars Gallogræcorum ita dicta Galatia est, & Epictetus, & Lycaones, & Lydi.* Hic Strabo nimis extendit Magnam Phrygiam, ut Lydos quoque & Lycaones complectatur, quos ceteri a Phrygibus discernunt, ut supra Plinium discrevisse vidimus. De Gallogræcis verum est partem Phrygiæ occupasse. Epictetum, quam Strabo hîc Magnæ adjudicavit Phrygiæ, alibi cum Minore comprehendit, seu ea quæ ad Hellepontum est. Libro enim xii pag. 374 ἡ ποταμὸς Γάλλος, ἐκ Μίδων τὰς ἀρχὰς ἔχων, τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας: αὕτη δ' ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ *Επικτήτῳ*. *Gallus fluvius oritur apud Modra in Phrygia, qua ad Hellepontum est. Hac ipsa est, qua Epictetus dicitur.* Et eodem libro pag. 388. τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, - - - ἢ οἱ μὲν πρότερον ἐκάλεον μικρὴν Φρυγίαν, ἐκείνοι δ' *Επικτήτου* ἀνόμασαν, *Phrygia super Helleponto, quam priores Minorem vocauerunt, hi vero [Attalici] Epictetum.* Et ibidem pag. 393. Φρυγία ἡ μὲν καλεῖται μεγάλη, ἧς ὁ Μίδας ἐβασίλευσε, καὶ ἧς μέρος οἱ Γαλάται κατέχον. ἡ δὲ μικρὴ, ἡ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἡ περὶ τὸν Ὀλυμπόν, ἡ καὶ *Επικτήτος* λεγομένη. *Phrygia alia vocatur Magna, cujus rex fuit Midas, & cujus partem Galatae occuparunt: alia Parva, qua Helleponto imminet, & circa Olympum est, atque etiam Epictetus dicitur.*

Ex quibus adparet, Parvam seu Minorem duas partes habuisse; unam, quæ Helleponto erat propior, ab illo etiam denominata: alteram, quæ sub Bithynia circa Olympum, remotior ab Helleponto, antea sub Prusiæ ditione, post κατὰ συμβῆσιν, ex pacto concessa Attalis, sive Eumeni, ab his *ἐπικτήτος*, *adquisita* fuit adpellata, unde proprium deinde nomen factum Phrygiæ *Epicteti*. Est ergo *Epictetus*, laxè sumpta, eadem quæ Minor: strictim, ab Helleponti Phrygia distincta, & Olympo, monti Mysiæ ad Bithynorum fines subiecta.

Eustathius ad Dionysii vers. 810. τρεῖς Φρυγίας, tres Phrygias distinguit, *Magnam*, *Midiæ* regnum, usque *Pisidiam*: δευτέρα δὲ ἐστὶν Φρυγία ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ περὶ Ὀλύμπου. καὶ τρίτη ἡ λεγομένη *Επικτήτος*, altera Phrygia est Minor, qua ad Hellepontum & circa Olympum: & tertia, que dicitur *Epictetus*, in cujus urbibus nominandis ad Strabonis auctoritatem provocat. Non mala hæc tripartita distinctio, quia Epictetus Strabonis ab Helleponto longius

remota

remota est, quamquam in eo falsus Eustathius videtur, quod, quæ sub Olympo monte est, cum Hellespontia conjungit, ab Epicteto separat, quum tamen, secundum Strabonem, quæ sub Olympo est & Epictetus sint eadem: in quod ex oppidis elucet, quæ suæ adsignat Epicteto Phrygiæ.

Sub finem enim libri XII, pag. 396. ita Strabo Epictetum Phrygiam distribuit: τῆς δ' Ἐπικτήτου Φρυγίας Ἀζανοὶ τέλεισι, καὶ Νακόλεια, καὶ Κοτυάειον, καὶ Μιδάειον καὶ Δορύλαιον, καὶ Κάδδι, Epicteti Phrygia sunt [hæc oppida:] Azani, Nacolea, Cotacium, Midajum, Dorylaeum, & Cadi. Sed hæc oppida Ptolemæus in Phrygia Magna numeravit. Inde videlicet est, quod minus ipse sibi Strabo constare videatur, quia situs ejusmodi est, ut Majori Phrygiæ conveniat magis, quam oræ Hellesponti, ideoque libro II Majori etiam attribuit. Quia vero pars nova erat, & pacto adquisita, cum Minore alibi & Hellespontia conjunxit: a qua vero satis longo intervallo diremta est. Non ergo errant, qui tres Phrygias cum Eustathio constituunt, Epicteto separatam partem adsignantes, quæ vero ita dicatur sub Olympo esse, aut juxta illum montem ut nequaquam sit illi contigua (Myfi enim propius accedunt ex hoc latere) sed e regione illius post intervallum posita; nec tota, sed ex parte forsan circa Dorylaeum. Quod vero de Hellesponti Phrygia in Trojano regno, cujus illa fuerat, satis supra actum fuit; jam de Epicteto proprie dicta incipiemus enarrare.

PHRYGIA EPICTETOS.

Non est quod mireris, lector, nos Phrygia Minoris, Græce μικρῆς, nullam habere rationem. Habemus utique, & jam habuimus, referendo veterum divisiones, quibus quod non eadem, neque recentibus est Phrygia Minor, (sed aliis sola illa, quæ ad Hellespontum est, Trojanus olim ager aut regnum, aut pars regni: aliis Epictetum, quæ procul inde in ortum sita est, includit; Hellesponti partem, tamquam supra explicatam nunc prætermittimus: quæ reliqua est Epictetos propria, (nam laxè aliquando dicta Hellesponti etiam partem comprehendit) jam unice explicamus, & titulo etiam præscripsimus. Situm autem & numerum oppidorum, quia, Strabone docente, modo cognovimus; sola oppidorum in hac parte nobis superest explicatio.

Prima urbium, a Strabone memoratarum in Epicteto, sunt Ἀζανοί, Azani, plurali forma: unde regio dicta Ἀζανίτις, Azaniitis: ex qua Rhyndacus fluvius oritur. Strabo ibidem pag. 396. δι' αὐτῶν χωρίων Ρυινδακὸς ποταμὸς, τὰς ἀρχὰς ἔχων ἐκ τῆς Ἀζανίτιδος. Per has regiones delabitur Rhyndacus fluvius, ortus ex Azaniide. Oppidi nomen Ptolemæo, si sanus est locus, Ἀζανίς, Azanis dictum: sed ex eo clarum est, mendo hanc vocem non carere, quia integriorem posteriores conservaverunt. Stephanus: Ἀζανοί, Φρυγίας πόλις, Azani, Phrygia oppidum. Notitia Leonis, & altera regiæ Gallorum bibliothecæ, ὁ Ἀζανίων. Azanorum episcopus. Hierocles, Ἀζανοί. Gentile Ἀζανίται, Azanite, teste Stephano.

Deinde, Strabonis ordine, est Nacolea, Νακόλεια, uti etiam vocem hanc diphthongo Ptolemæus, & Zosimus, & Leo in Notitia scripserunt: Stephanus & Hierocles Νακόλεια, Nacolia. Leo & Suidas etiam cum ω, o magno: ceteri, brevi. Addit Suidas: ἑρρηται καὶ ὑποτίτταις τὰ Νακόλεια, invenitur etiam neutro genere plurali Nacolea, orum, Ad hanc urbem Procopius tyrannus a Valente oppressus est. Ammianus Marcellinus lib. XXVII, cap. XXVII. Qua successus alacritate Valens castra promovit ad Phrygiam, & prope Nacoliā collatis manibus partium dux in ancipiti Agilo rem excursu prodidit repentino. - - - Hoc præter spem omnium viso Procopius, saluti intercluso suffugio, versus in pedes circumjectorum nemorum secreta & montium petebat. Et Zosimus lib. IV, cap. VIII. de eadem re: ὁ δὲ

μετὰ τὴν ταῖς Σάρδεσιν ἐπιδημίαν, καὶ εἰς τὴν Φρυγίαν ἐλάσας, ἐν τῇ δὲ τὸν Προκόπιον ἐν Νακολίᾳ τῇ πόλει. Is [Valens] post victoriam Sardes ingressus, & inde profectus in Phrygiam in oppido Nacolia Proceprio potius est. Et Idatius Chronico sub Valentiniano & Valente: Ipso anno idem hostis publicus & praeo intra Phrygiam Salutarem & in Nacoliensium campis ab augusto Valente oppressus atque extinctus est. Memoratur idem a Socrate lib. IV, cap. V. cui urbis nomen est Νακόλεια: & Sozomeno lib. IV, cap. VIII. apud quem est Νακόλεια, Nacolea, o brevi.

Sequitur Coryaeum, Κορυαῖον, ut Strabo, Ptolemæus & Stephanus scribunt: Coryaeum, ut Plinius lib. V, cap. XXXII. Socrates quoque, ut Strabo, lib. IV, cap. XXVIII. ὁ Κορυαῖος, Coryaei episcopus. Non ergo causâ satis est, quod ordo alphabeti ita postulet, ut Berkelius Κοτιάσιον ubique scribendum censeat, quia non semel litterarum ordo apud Stephanum turbatus est, cuius hic etiam in MSS. & olim excusis est Κορυαῖον cum γ, littera Pythagorica. Eustathius corrupte Κατρυαῖον, pro Κορυαῖον, in Dionys. verf. 810.

Post hanc Strabo ponit Midaeum, Μιδάιον, quod Ptolemæi est Μιδάσιον, Midaeum: quæ etiam Dionis, loco mox ostendendo. & Stephani scriptura est: Plinius autem, ut Strabo, Midaion. Hierocles Μιδάσιον, Medaeum: Notitiæ episcopatum, ὁ τῷ Μηδαίου, Medai Episcopus; utrumque prave. Dio Cassius lib. XLIX, pag. 403. refert, Sextum Pompejum, Magni filium, ab Octaviano victum fugatumque in hoc oppido a Titio Furnioque, Antonii ducibus, captum, & postea jussu Antonii interfectum esse. ἐν τῇ, inquit, Μιδασίῳ τῇ Φρυγίᾳ κατέλαβον, καὶ περιχόντες ἐξώγησαν, in Phrygia oppido Midacioprehenderunt, vivumque in potestatem redegerunt.

Succedit Dorylaeum, Δορύλλειον Strabonis: Δορύλλειον, Doryleum Ptolemæi: Δορυλλῆσιον, Doryllaeum Stephani. Eustathius dicto loco omnes hos scribendi modos repetit, dicitque κατὰ τὴν ὀρθογραφικὴν τέχνην, secundum artem orthographicam scribendum esse Δορύλλειον, Dorylleum. Gentile Dorylaeus. Plinius lib. V, cap. XXIX. Eucarpenni, Dorylai, Midai. Et latina forma Dorylenis. Cicero pro Flacco cap. XVII. Venio nunc ad Dorylenis testimonium.

Tandem Cadi, Κάδοι, a Strabone ad Phrygiam Epictetum adjunguntur. Dubitare posses, an oppidum fuerit. Dixit enim Azani, Nacolea, Coryaeum, Midaion, & Dorylaum πόλεις, urbes; καὶ Κάδοι, & Cadi. Quod vero Plinius inde Caduenos ducit, quasi Caduenos; & Κάδοι, Cadi in Phrygia oppidum Hierocli est; ac ipse Ptolemæus in oppidis Mæoniae numeravit; minus dubitare licet, ejus nominis oppidum in Phrygiæ, Lydiæ & Mysiæ confinio quondam fuisse. In confinio dixi, quia Strabo & ecclesiastici in Phrygia ponunt: Ptolemæus in Mæonia, id est Lydia: addit Strabo, Mysiæ quosdam tribuere. τὰς καὶ Κάδους, inquit, ἔνιοι τῆς Μυσίας φασίν, & Cados quidam dicunt in Mysia sitos esse: quos Stephanus sequutus est, Κάδοι πόλις Μυσίας, Cadi oppidum Mysia. Notitiæ episcopatum in Pacatiana Phrygia: Ἀκάδων habent in vulgatis libris: sed Harduinus ad Plinii Caduenos, emendavit ex Quinifexto concilio ὁ Κάδων. Est enim in subscriptione: Philippus episcopus πόλεως Κάδων τῆς Πακατιανῆς. An in nummis etiam urbs memoretur, lis est. Patinus pag. 169 in illo Domitiæ Domitiani legit ΚΑΛΟΗΝΩΝ, contra Harduinus ΚΑΔΟΗΝΩΝ, quia Caloë, quo refert ille, non urbs, sed lacus sit Lydiæ, ipsa palus Gygea secundum Strabonem: Holstenius etiam ad Georg. Sacr. 140 ΚΑΔΟΗΝΩΝ, legit, & ad urbem Cados refert.

PHRYGIA MAGNA.

Phrygia Magna, ἡ Μεγάλη Φρυγία, nobis non ea est, quam Ptolemæus definit, comprehendens etiam Epicteton jam explicatam: sed ut Strabo distinguit, sine Epicteto, & quibusdam

Docyme
LIB

dam oppidis gentibus que ejus tractum atque limites describit lib. xii, pag. 397. Ὑπὲρ τῆς Ἐπικτή-
 ταν πρὸς νότον εἶναι ἡ μεγάλη Φρυγία λιπεύσα ἐν ἀραιοῖς Πισιδικοῖς - - - ἐν δεξιᾷ δὲ Μαίονας ἢ Ἀρδὸς ἢ Κέ-
 ρας, ἐν ᾗ εἶναι ἢτε παρῳρεῖτο λεγομένη Φρυγία, ἢ ἡ πρὸς Πισιδίαν ἢ τὰ περὶ Ἀμύραον ἢ Εὐμενίαν ἢ Σύνναδα·
 ἢτα Ἀπάμεια Κιβωτὸς λεγομένη, ἢ Λαοδικεῖα, αἵτις ὑπὸ μύγισαι τῶν κατὰ τὴν Φρυγίαν πόλεων. *Supra Epi-*
ctum, meridiem versus, est Phrygia Magna, Pessimume ad sinistram relicta; - - - ad de-
xiram Maonibus. In hac est etiam Parocia Phrygia, id est Montana dicta, & qua ad Pisidi-
am est, & regio circa Amorium Eumeniamque, & Synnada: deinde Apamea cognomento Cibo-
tos, & Laodicea, quæ sunt maxima urbium Phrygiarum. Quæ has urbes circumjacent, op-
 pida minora sunt, e quibus etiam recenset potiora. Quod vero situm ex Ptolemæi positione
 debemus petere, quum pauca de eo aliunde nobis consent; ejus ordine & ratione a septem-
 trione incipiemus, & in meridiem progrediemur.

Prima igitur est Ptolemæi Σύνναος, *Synaos*. Hæc autem non est Strabonis Σαναός, *Sanaus*,
 quam ille cum australibus conjungit, Aphrodisiade, Colossis, Themisonio, ceteris, ut a-
 deo *Sanaus* Strabonis & Hieroclis sit potius Ptolemæi Σανίς, *Sanis*, quam *Synaos*, ejusdem.
 Qui vero alius, præter Ptolemæum, *Synaum* memoraverit, nobis non succurrit.

In austrum subjacet *Ancyra*, Ptolemæi Ἀγκυρὰ Φρυγίας, *Ancyra Phrygiae*: Strabonis Ἀγκυρὰ
 τῆς Ἀβαστιδῆος, *Ancyra Abastidis* regionis, ab oppido forsan *Abasa* vel *Abaso* dictæ, lib. xii.
 sub finem: in Notitia episcopatum ὁ Ἀγκυρεσινού, prave, quod legunt & emendant Ἀγκυρῶν
 Συναί, *Ancyra Synai*, propter vicinitatem. Plinius lib. v, cap. ult. *Oppida ibi [in Phrygia]*
celeberrima, Ancyra, Andria, Celene, cetera. Stephanus male confundit cum Ancyra Gal-
 logræciæ.

A Synao Ptolemæi in ortum procedentibus occurrit ejusdem *Tricomia*, Τρικωμία, locus
 aliunde vix aut minime notus: & ulterius *Amorium*, Ἀμόραον, circa Sangarium amnem.
 Præter Ptolemæum memorat etiam Strabo dicto loco τὰ περὶ Ἀμόραον, *regionem circa Amorium*,
 & quidem in Phrygiæ urbibus majoris. Notitia episcopatum in Galatia Secunda, ὁ τοῦ
 Ἀμωρίου scriptum est: in Peutingeriana Tabula *Amurium*.

Hinc in austrum ordinatim sibi succedunt *Abrostola*, *Prymnesia*, *Docimeum*. Prima, *Ab-*
rostola, Ἀβρόστολα, parum cognita. Ptolemæus habet, & Tabula Peutingeriana, in qua etiam
 scriptum *Abrostola*, xxiiii millibus ab Amurio. In Notitia episcopatum est Phrygiæ Sa-
 lutaris ὁ Ἀβροκλῶν, *Abroclensis*, ignoto nomine, quod nescio an scripturæ compendio ex
 Ἀβροκλῶν, pravatum sit. Altera, huic subjacens urbs, est *Prymnesia*, Πρυμνησία Ptolemæi:
 in jam dicta Notitia ὁ τῆς Προμισσοῦ, corrupte: in Hieroclis Notitia ejusdem provinciæ Πρύμνησος,
Prymnesus. Tertium oppidum, magis in austrum vergens, *Docimeum*, Δοκίμειον, ut Ptole-
 mæus scripsit: Stephano Δοκίμειον, *Docimeum*: aliis sine diphthongo, Hierocli Δοκίμιον, *Do-*
cimium: Straboni Δοκίμια κώμη, *Docimia*, vicus, prope Synnada: Stephano autem πόλις Φρυ-
 γίας, *oppidum Phrygiæ*: in Peutingeriana *Docymeum*, xxxii millibus ab Synnadis, spatio fa-
 tis longo; nec minori apud Ptolemæum: Strabo autem propinquius videtur posuisse lib. xii,
 pag. 397. Σύνναδα, inquit, ἔστιν ἡ μεγάλη πόλις: πρόκειται δ' αὐτῇ ἐλαϊόφυτον πεδίον, ὅσον ἐξήκοντα σταδίων·
 ἵκτεται δ' ἐπὶ Δοκίμια κώμη, ἢ τὸ λατόμιον τοῦ Συναδικοῦ λίθου: ἔτω μὲν Ρωμαῖοι καλοῦσιν: οἱ δ' ἐπιχθῆνοι
 Δοκίμητι ἢ Δοκιμαίαν. *Synnada sunt non magnum oppidum, cui campus oleis confusus præjacet lx*
circa stadiorum: ab altera parte est Docimia pagus, & lapicidin. Synnadici lapidis: sic enim
Romani vocant: incole autem Docimiten & Docimeam. Quum itaque idem marmor *Docime-*
um vocetur & *Synadicum*; liquido adparet, non posse loca illa magno spatio esse sejuncta.
 Et quia nec Ptolemæus, neque Peutingerianæ auctor quidquam Synnadis & Docimæo in-
 terposuerunt; non potest alia Strabonis Docimia, aliud Docimæum Ptolemæi, sive Tabulæ
 Docymeum esse. Idem marmor *metallum Docimenum* dicitur lege ix & xi Cod. Theod.

de indulgentiis debitorum: utrobique conjungitur cum Proconnenfi & Troadenfi. Proconnesi autem *marmor* laudatur, non fusile metallum: quod Strabo prædictis verbis illustrat, cui *λίθος*, lapis est, quod apud Docimiam eruitur.

Synnada, *Σύνναδα*, jam ex parte, Strabone auctore, descripta sunt, πόλις ἡ μεγάλη, non magna urbs; vicina Docimiae sive Docimeo. Marmor etiam *Synnadicum* laudatum fuit ejusdem testimonio Strabonis. Est utriusque numeri: maxime ac sæpius pluralivi. Strabo itidem ante dictis verbis: *πρὸς Εὐμενίαν ἢ Σύνναδα, circa Eumeniam & Synnada*. Atque ita etiam Ptolemæus & Stephanus, *Σύνναδα*, id est *τὰ Σύνναδα, hæc Synnada*. Livius lib. xlv, cap. xxxiv. jamque *Synnada* pervenerant. Et mox: *Romani ducem Gallorum Synnadis ad locum*. Atque sic etiam posteriores. Notitia Ecclesiæ, *ἡ Σύνναδων, Synadorum episcopatus*: & Tzetzes ad Hesiodum pag. 71. *ἡ Σύνναδων, e Synadis*: Eusebius Hist. Eccl. lib. vi, cap. xix. *ἡ Σύνναδος*: nisi quod hi male & simplici scripserunt, quod duplicandum erat, quia a *σύνναδι*, hoc est *συνοικίῳ, cohabitare* est, docente Stephano, quod Græci coloni cohabitarunt cum Phrygibus. Scripturam confirmat & coloniam illustrat egregius nummus Caracallæ, inscriptus *ΚΥΝΝΑΔΕΩΝ ΔΩΡΙΕΩΝ ΙΩΝΩΝ*, quem Henr. Valesius ad dictum Eusebii locum interpretatur, laudante & adprobante illustri Spanhemio pag. 883. Alios nummos præbet Harduinus, itidem signatos *ΚΥΝΝΑΔΕΩΝ*, duplicato elemento. Et in Marm. Arundell. pag. 93. *ΚΕΙΩΝΑΣ ΚΥΝΝΑΔΙΟΥΣ, columnas Synnadias*. Singularis forma *Σύννας, ἀδελφός, Synnas*, adis, est. Martialis lib. ix, epigram. lxxvi.

De marmore omni, quod Carystos invenit,

Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas mittit.

Et Prudentius adv. Symmachum lib. ii, vers. 246.

Et qua saxa Paros secat, & que Punica rupes,

Quæ viridis Lacedæmon habet, maculosaque Synnas.

Et Statius lib. i. Silvar. carm. v. vers. 36.

Sola nitet flavis Nomadum decisa metallis

Purpura, sola cavo Phrygia quam Synnados antro

Ipse cruentavit maculis lucemibus Alys.

Idem lib. ii. carm. ii. vers. 87.

Synnade quod mæsta Phrygia fodere secures

Per Cybeles lugentis agros.

Ex quibus simul intelligitur, divitem urbem marmore fuisse, eoque maculoso, id est candido, rubris interstinctionibus variato, ut Salmasius in Plin. Exerc. p. 394. interpretatur. Plinius lib. xxxv, cap. i. *ut purpura distingueretur* [lapis] *Synnadicus*. Sed ad generis formam in nomine revertamur. In Peutingeriana Tabula: *a Synnade*, ut Papinius. Sed alia etiam forma superest, *Synnada*, singularis & feminea. Plinius lib. v, cap. xxix. *Alter conventus a Synnada accipit nomen*: nisi *Synnade* legendum est. Si conventum habuit ad jus petendum, utique non fuit urbs exigua aut contemnenda, licet non fuerit amplissima, ut aliæ in Phrygia majores: atque ita Strabonis verba, πόλις ἡ μεγάλη, urbs non magna, sunt intelligenda. Neque enim Romani jurisdictionem urbibus aliis, quam celebrioribus, tribuebant. Imitati posteriores sunt urbem *Synnada* caput Phrygiæ Salutaris constituentes, & Ecclesiæ in illa provinciæ facientes eam metropolim.

Circa Synnada ab ortu sunt, ad Galatiæ fines, Ptolemæi *Melitara*, *Μελίταρα*; & *Juliopolis*, *Ιουλιόπολις*, utraque obscura & incognita, nisi quod Plinius in Cibyratico conventu etiam *Julienses* numerat: notior autem Juliopolis ad Bithyniam pertinet. Ab occasu Synnadis Ptolemæi positioe objacet *Encarpia*, *Ενκαρπία*, quam Strabo in mediocribus ponit, & cum

Peltis, Tabais, Lyfiade conjungit. In Notitia episcopatum Phrygiæ Salutaris est undecimus: ἡ Εὐκαρπία, *Eucarpensis*: quem proxime insequitur ἡ Λυσιάδα, *Lyfiadis* episcopatus. *Lyfiad* autem, jam etiam a Strabone memorata, & a Plinio lib. v, cap. xxix, cui *Lyfiad* oppidum est: ratione situs a Ptolemæo Eucarpia ad septemtrionem opponitur, nullo interjecto oppido: & ulterius *Tribanta*, Τριβαντα, & *Docela*, Δοκεια, quæ nescio an Διοκλία, *Dioclia*, Hieroclis sit. Dubium me facit, quod *Docela* in septemtrione posita: *Dioclia* in austrum magis videatur vergere, iis conjuncta, quæ spectant provinciæ meridiem. Inde paullo occasum versus Ptolemæi *Coma* est, κόμα, quæ Notitiæ κόμη, *Cone* videtur, aut Hieroclis Κοινίπολις, *Coniopolis*: quæ etiam situ differunt, *Cone* in Salutari; *Coniopolis* in Pacatiana. Inter Synnada & Apameam Peutingeriana Tabula habet *Enforbium*, sive *Euphorbium*, unde Plinio *Euphorbeni* sunt lib. v, cap. xxix.

Ab Eucarpia in meridiem est Ptolemæi Δροῦζον, *Druzum* sive *Drusum*: dein *Eumenia*, Εὐμενία, ab Eumene conditore nominata. Eutropius lib. iv, cap. ii. *Auxilio* fuit Romanis in ea pugna [adversus Antiochum] *Eumenes*, *Antali* regis frater, qui *Eumeniam* in Phrygia condidit. Strabo lib. xii, pag. 397. τὰ περὶ Ἀμύριον καὶ Εὐμενίαν, quæ Latine vertuntur, *regio circa Amorium Eumeniamque*, quæ si Ptolemæum sequemur, diviso sensu intelligantur, & regio circa *Amorium*, & [alia] regio circa *Eumeniam*: nam longo ille intervallo hæc oppida sejunxit. Plinius lib. v, cap. xxix, *Est Eumenia Cludro flumini adposita*. Caystro an Mæandro hoc flumen infundatur, ignotum est. In Notitia Ecclesiæ ἡ Εὐμενία, *Eumeneia* (diphthongo scriptum est) episcopus memoratur: at in Hieroclis Notitia est sine diphthongo Εὐμενία. Hinc possessivum *Eumeneticus*. Plinius lib. v, cap. xxix. *Eumenetica regio*.

Prope Eumeniam, itidem austrum versus, posita Ptolemæi Τιβεριόπολις, Τιβεριόπολις, quam Notitia etiam in episcopatibus Pacatianæ Phrygiæ secundo loco recenset. Socrates lib. vii, Hist. Eccles. cap. xlvii. ἡ Τιβεριόπολις τῆς Φρυγίας, *Tiberiopolis Phrygiæ*. Inde in austrum paullo *Acmonia* recedit, Ἀκμονία, quæ Hieroclis Notitia est Ἀκμῶνα, *Acmona*, corrupte forsan: in Peutingeriana Tabula, *Agmonia*. Gentile *Acmonensis* apud Ciceronem, & ipsa *Acmonia* civitas *Acmonensis*. Pro Flacco cap. xv. Adgrediar jam ad singulas civitates: ex quibus sit sane nobis prima civitas *Acmonensis*. Citat præco voce maxima legatos *Acmonenses*. - - - - - existant *Acmonensium* litteræ. - - - - - laudationem, quam nos ab *Acmonensibus* Flacco datam proferebamus, falsam esse dicebat. Et Plinius lib. v, cap. xxix, *Ex hoc conventu* [Apameno] deceat nominare *Metropolitam*, *Dionysopolitam*, *Euphorbenos*, *Acmonenses*, *Peltenos*, *Silbianos*.

Propria Mæandro, Ptolemæi ordine, sunt Βλεάνδρον, *Bleandrus*; & *Stectorium* ut vetus interpres, & Agathodæmon in Tabula vocat; in Græco jam legitur Ἰστέριον, *Istarium*. De *Bleandro* sive *Bleandra* nihil novimus aliunde, quam quod Chalcedonensi consilio episcopus *Bleandri* subscripsit: *Stectorium* quin nomen genuinum sit, non est quod dubitemus, quia Notitia Leonis in Salutari Phrygia est ἡ Στεκτορίου, *Stectoriensis episcopus*, cuius etiam in Chalcedonensi concilio mentio habetur: & quod Holstenius ad Cur. de S. Paulo pag. 144. refert, in Ptolemæi codice MS. Barberio Στεκτορίον legitur, ubi in vulgatis est Ἰστέριον.

Circa Mæandrum sunt Phrygiæ, ut adverso flumine cum Ptolemæo ob occasu in ortum regrediamur, prima *Laodicea*, cognomine Λαοδικεία ἐπὶ Λύκῳ, *Laodicea super Lyco* flumine, ut Ptolemæus vocat, quamquam is Caria illam, non Phrygiæ, adscribit: Strabo autem lib. xii sub finem scripsit *Apameam* & *Laodiceam* esse μεγίστας τῶν κατὰ τὴν Φρυγίαν πόλιν, *maximas urbium Phrygiæ*: eandemque post paullo tradit τὴν πρὸς τῷ Λύκῳ Λαοδικεῖαν λέγεσθαι, *ad Lycum sitam Laodiceam vocitari*. Describit ibidem αὐξήσιν, *incrementum* ejus, quod sua ipsius & patrum memoria habuerit; nam antea μικρὰ, *exigua* exstiterat. Plinius lib. v, cap. xxix. *celeberrima urbe Laodicea*. Imposita est *Lyco* flumini, latera adluentibus *Aso-*

po & Capro, adpellata prius Diospolis, dein Rhoas. Stephanus, qui propter confinia Lydiae tribuit, nominis novi docet originem: ἱερέα Λυδίας, Ἀντιόχου κτίσμα τῷ παιδὸς τῆς Στρατονίκης. τῇ γὰρ γυνικὶ αὐτῆς ὄνομα Λαοδίκη, Altera [ex celebribus Laodicea] est Lydia, opus Antiochi, Stratonica filii, cuius uxor Laodice adpellabatur. Altera dicitur, ad discrimen celeberrimae in Syria ad mare, cui nomen fuit a Laodice, matre Seleuci. Sacra ejus est memoria, quippe in septem illis civitatibus fuit, quas divino spiritu Joannes in apocalypsi vel monuit vel castigavit. Etiam Paulus laudavit ecclesiam ejus, Coloss. II, comm. I, & cap. IV comm. 13, 15, 16. Et Cicero eam memoravit, lib. II, epist. XVII, & lib. III, epist. V. Utroque loco descripsit tamquam insignem urbem & emporium, uti pecunia permutaretur: & lib. V, epist. XX. vocat *Laodicensem civitatem*. Tacitus quoque lib. XIV, cap. XXVII, laudavit. Eodem, inquit, anno ex illustribus Asiae urbibus Laodicea tremore terrae prolapsa, nullo a nobis remedio, propriis opibus revaluit. Gentile in nummis perquam multis ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ; vide Harduinum: etiam urbis nomen fluminibus suis distinctum in Commodi nummo, ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ ΛΥΚΟΣ ΚΑΠΡΟΣ. Et gentile Latinum ex Graeco formatum, *Laodiceus*. Tacitus annal. IV, cap. LV *Hypapeni Trallianique Laodiceis & Magnetibus simul tramissi*. Quamquam vero ad Lycum urbs sita est, tamen ad Maandri regionem referimus, quia non procul inde Maandro Lycus adfunditur.

Lycus autem non exiguus amnis est, sed ποταμὸς ἐν μεγάλῃ, iusta magnitudinis fluvius, ut Strabo sub finem lib. XII tradit; qui apud Colossas in Maandrum exit. Ortus supra Laodiceam ex monte Cadmo, ἐπὶ γῆνι ποταμὸς, ὡς ἀνακλύσας, mergitur aliquando & emergit. Plinius lib. II, cap. CIII. *Subeunt terras rursusque redduntur Lycus in Asia, Erasinus in Argolica, Tigris in Misopotamia*. Curtius lib. III, cap. I. Lycum cum Marfyā confundit, quasi unus fluvius sit, aliter aliterque adpellatus, quod falsum esse Strabo & Plinius evincunt. Adi & Salmasium in Solin. pag. 582. Alter amnis Κάπρος, Caper sive Caprus, qui adluit Laodiceam, praeter Plinii antea productum testimonium, ex Strabonis verbis dicto loco clarus est: ἐνταῦθα καὶ ὁ Κάπρος, καὶ ὁ Λύκος συμβάλλει τῷ Μαίανδρῳ, Ibidem & Caprus & Lycus in Maandrum incidunt. Liquidiorē facit nummus Commodi paullo ante ostensus, (cujus nitidam figuram exhibet & explicat vir doctissimus Andr. Morellius Speciminis Tabula XII) cum Laodiceae nomine, & genio, duo ejus flumina nominatim referens ΛΥΚΟΣ, ΚΑΠΡΟΣ. Tertius fluvius, Plinii *Asopus*, itidem Laodiceam adluens, minus est perspicuus.

Ad idem flumen Lycum sita etiam urbs Colossae, Κολοσσαί, ad cuius cives apostolica exstat epistola. Strabo lib. XII sub finem: *Apamea cognomine Cibotos, & Laodicea sunt maxime Phrygiarum urbium*. περιέχεται δὲ ταύταις πόλιν, Αφροδισιάς, Κολοσσαί, Θεισιώνιον, Σανὰς Μητρόπολις, Ἀπολλωνιάς. His circumscripta sunt oppida Aphrodisias, Colossae, Thesisonium, Sanae Metropolis, Apollonias. Herodotus situm propius demonstrat lib. VI, cap. XXX. Praeteregressus urbem Phrygiae Anavam, ἀπὸ τοῦ ἐν Κολοσσῇ, πόλιν μεγάλην Φρυγίας, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐκ χάρμα γὰρ ἰσβάλλων ἀφανίζεται. ἔπειτα διὰ σταδίων ὡς μάλιστα κη πέντε ἀναφανόμενος ἐκδοθὶ καὶ ἔτος ἐς τὸν Μαίανδρον, pervenit Colossas, Phrygiae oppidum eximium, ubi Lycus amnis haurit terra subit, deinde fere post quinque stadia emergens, elabitur & ipse in Maandrum. Summatim ut dicam, prope exitum Lyci in Maandrum sitae erant Colossae, urbs haud exigua. Memoravit etiam Xenophon lib. I Exped. Cyri post initium: *Sardibus motus: inde per Lydiam castris tribus, parasangis XXII venit ad Maandrum fluvium*: τῶτον διαβάς ἔξελάναι διὰ Φρυγίας σταδίων τρία, παρασάγγας ὀκτώ ἐς Κολοσσῆς πόλιν οἰκισμένην ἰσχυρὰ καὶ μεγάλην. Hoc amne trajecto per Phrygiam castris unis, parasangis octo, venit Colossas urbem celebrem, magnam & opulentam. Et Plinius lib. V, cap. ultimo: *Oppida [Phrygiae] Ancyra, Andria, Celae, Colossae*.

Carina, *Coryaion*. Carolus de S. Paulo Geograph. S. pag. 241 in Pacatiana: *Colossa* Straboni lib. XII. vulgo *Chone*. Ad quæ verba Holstenius pag. 141, *COLOSSA*. *Colassa*, unde *Colassenses*, ad quos exstat S. Pauli epistola, quorum nomen postea corruptum fuit in *Colossenses*, quasi a *Colossa* fuisset deductum. Codex Græcus admirande vetustatis in bibliotheca Vaticana LXX Interpp. & alius codex parvulus ΚΟΛΑΚΕΙΕC recte scribunt, & sic in vulgatis omnino reponi debuisset. Non est in Notitia ecclesiæ, quam idem Carolus ex Regio codice edidit cum Geographia sua, repetiitque Jacobus Goarus Codini editor: utique vero reperitur in Dispositione orientalis imperii ex MS. Vaticano edita, & Hierocli tributa, qua inter Pacatianæ urbes legitur sexta Κολάσαι, *Colasa*, itidem prima vocali in medio, quod cum Holstenii observatione congruit. Gentile apud Strabonem dicto loco Κολασσηός, *Colossenus*. οἱ Κολασσηοὶ, inquit, πλησίον οἰκούντες, *Colosseni* prope [*Laodiceam*] habitant.

Sequitur superiori flumine, Ptolemæo duce, *Hierapolis*, de qua Stephanus: Ἱεράπολις μεταξὺ Φρυγίας καὶ Λυδίας πόλις, θερμῶν ὑδάτων πολλὰν πλῆθυσιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶ πολλὰ ἔχειν, *Hierapolis* inter *Phrygiam* & *Lydiam* sita urbs, aquis calidis abundans, a multitudine templorum sic adpellata. Quod inter *Phrygiam* *Lydiam*que dicit positam, in eo dissentiunt ceteri plerique. Ptolemæus enim & Notitia ecclesiæ in *Phrygia* habent; & Plinius *Hierapolis* cum *Laodiceis* in *Cibyatico* *Phrygiæ* conventu scribit: & Vitruvius thermas illius laudans lib. VIII, cap. III, *Hierapoli Phrygia*, inquit, effervet aqua calida multitudo, ex qua circum hortos & vineas fossis ductis immittitur. Apulejus de Mundo cap. IV. videt & ipse apud *Hierapolim Phrygia*. Aristoteles, quem ille expressit, ἐν Φρυγίᾳ, generatim. Et Photicus cod. CXLII, ex Isidori Vita, pag. 560. ἐν Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας, *Hierapoli Phrygia*. Non ergo dubitemus, quin *Phrygiæ* fuerit *Hierapolis*. Mæandro adpositam fuisse, antiqua lapidis inscriptione, ab Holstenio ad Stephanum producta, facile probatur. ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ. hoc est, *Menander Hierapolis ad Mæandrum oriundus*. Nominis originem modo Stephanus monstravit, multitudinem sacrorum. Sed cui deo præcipue devota hæc civitas fuerit, incertum est: nummi varias figuras referunt Apollinis, Dianæ, Ephefiæ, Aesculapii, Hygeiæ five Salutis: & Plinius lib. II, cap. XCIII. etiam Deæ Magnæ mentionem fecit. Aquas calidas & salubres etiam Strabo, præter Vitruvium Stephanumque, laudavit lib. XIII sub finem: ἀντικεῖν Λαοδικείας Ἱεράπολις, ὅπου τὰ θερμὰ ὕδατα καὶ τὸ Πλούτωνιον. ἀμφὶ παρὰδοξολογίαν τινα ἔχοντα, ex adverso *Laodicea* est *Hierapolis*, ubi aqua calida & *Plutonium* sunt; utraque res admiranda. *Plutonium*, quod lib. XII extremo χερώνιον ἐν Ἱεραπόλει, *Charonæum* in *Hierapoli* dixit, licet distinguat alibi, ut in *Nysa* *Lydiæ* monstratum est. Plinius interpres sit jam dicto loco: *Spiracula* vocant, alii *Charoneas* scrobes, mortiferum spiritum exhalantes. Apulejus itidem prædicto loco: Videt & ipse apud *Hierapolim Phrygia* non adeo ardui montis vicinum latus nativi oris hiatus reaseratum, & tenuis, neque editæ marginis ambitu circumdatum, sive illa, ut poeta volunt, Ditis spiracula dicenda sunt, seu mortiferos anhelitus eos credi prior ratio est. Proxima quæque animalia, & in alvum prona atque projecta venenati spiritus contagione corripunt, & vertice circumacta interimunt. Eadem refert ex Dione Xiphilinus in Traiano, quem pestiferum locum dicit esse ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, apud *Hierapolim Asiæ*. Refert etiam Photius cod. CXLII, ex Isidori Vita, ἐν Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας ἱερὸν ἢ Ἀπέλλωνος, ὑπὸ δὲ τὸν ἰσθμὸν καταβάσιον ὑπὸ κτετο θανάσιμος ἀναπνοὴς παρεχόμενον. *Hierapoli* in *Phrygia* templum esse Apollinis, & sub illo lacum seu foveam, mortiferas præbentem exhalationes, ut nullum animal sine periculo, & ne volando quidem pertransire possit. Sed satis de spiraculo illo. Urbis etiam mentio in sacris est scripturis Coloss. IV, 13, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ,

ἐν τῶν ἐν Ἱερουπόλει, id est *Hieropolitarum*, ut Plinius supra dixit, sive *Hierapolitanorum*. In nummis est *ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ*.

Ante dictum nobis ordinem si sequimur, trans Mæandrum est *Cibyra*, *Κίβυρα*, nobilis civitas, quam *μεγάλην*, *magnam* Strabo lib. XIII extremo dixit. Post Antiocheam ad Mæandrum, quam in Caria exposuimus, πρὸς νότον ἡ *Κίβυρα* ἐστὶν ἡ *μεγάλη*, in meridiem versus sita est *Cibyra magna*: a qua Romani conventum jurisdictionis denominaverunt. Quo situ factum, ut quidam in Caria censuerint, etiam Notitia episcopatum. Phrygiæ vero vindicamus auctoritate Plinii & Ptolemæi; hic *Κίβυρα*, scripsit in Phrygia: ille lib. v, cap. XXIX ineunte: *Mediterraneas jurisdictiones indicasse conveniat. Una adpellatur Cibyratica, Ipsum oppidum Phrygia. Conveniunt eo XXV civitates celeberrima urbe Laodicea.* Et alio tempore Laodiceæ *Cibyraticus* conventus fuit habitus. Cicero lib. v ad Attic. epist. ultima, *Quo die has litteras dedi, forum institueram agere Laodicea Cibyraticum.* Et motu terræ hæc urbs Tiberii temporibus quassata fuit & labefacta. Tacitus annali IV, cap. XIII. *Facta auctore eo senatus consulta, ut civitati Cibyratica apud Asiam, Aegirensi apud Achajam, motu terra labefactis, subveniretur remissione tributi in triennium.* Ideo colossi Tiberiani basi, quæ Neapoli superest, inter restitutas civitates Asiæ numero septima est *CIBYRA*, quæ scriptura refutatur Ptolemæi duplicatio *Κίβυρα*, *Cibyrra*: etiam ex nummis id confirmatur, prærentibus *KIBYPATΩΝ*, *Cibyratarum*, quod gentile est etiam Latinorum. Cicero Verrina VI, cap. XIII. *Cibyrata sunt fratres quidam, Tlepolemus & Hiero. - - Hosce opinor Cibyræ, quum in suspicionem venissent suis civibus, fanum expilasse Apollinis, veritos poenam iudicii ac legis, domo profugisse.* His Strabo extremo lib. XIII quatuor linguas tribuit, Pisidiam, Solymorum, Græcam atque Lydiam. Possessivum *Cibyraticus*, ut *forum Cibyraticum*, Cic. v Attic. ep. XXI: *iurisdictio Cibyratica*, Plin. v, cap. XXIX pr.

In eo tractu est etiam *Themisonium*, *Θεμισώνιον* Ptolemæi. Strabo quoque lib. XII, pag. 397. *Κολοσσαί, Θεμισώνιον, Σανυός, Colosse, Themisonium, Sanans.* Hieroclis Notitia imperii orientalis in Pacatiana, *Θεμισώνιος*, pravatis litteris. A quo in austrum plura obscuriora oppida usque ad Lyciam in Phrygia numerantur, *Sanis*, de qua supra in *Sanans* dictum: *Sala, Phylaceum, & Gazena, Γάζηνα* Græce, terminus Phrygiæ ad Lyciam. In occasum ab hisce fuerunt *Carura, Κάρουρα*, Strabonis lib. XII extremo, quam urbem ipse *ἐπὶ τῇ Φρυγίᾳ καὶ Καρίας, terminum inter Phrygiam Cariamque* dixit. Idem lib. XIV, pag. 456, situm propius ostendit ita ab Epheso iter in orientem definiens: *ἐπὶ μὲν τὰ Κάρουρα τῆς Καρίας ὁρίων πρὸς τὴν Φρυγίαν διὰ Μυνησίας, καὶ Τραλλέων, Νύσης, Ἀντιοχείας ὁδὸς ἑπτακοσίων τιτταράκωντα σταδίων.* Ad *Carura*, qui *Caria limes ad Phrygiam est, per Magnesium, Tralles, Nysam, Antiocheam via* [ab Epheso] *est* *ΙΟCCXL* *stadiorum.* Augustana Feutingeri Tabula.

Antiochea.

Carura xx *Laudicium* *Pylicum.*

Quod ultimum nomen corruptum est ex *Laodicea epi Lycum*, id est ἐπὶ Λύκῳ fluvio; ut bene Holstenius ad Stephanum Adnotationibus conjecit. Inter hoc oppidum & Laodiceam fuit *ἱερὸν Μηνὸς Κάρι καλούμενον, fanum*, ut Latinus intepres vertit, *Mensis Cari*, si modo *μηνὸς* adpellativum, non proprium est. Strabonis ætate fuit ibi *ἡ δασυκαλεῖον Ἡροφίλειον ἰατρῶν μέγιστη* *magna schola medicorum secta Herophileæ.*

A limite ad Mæandrum regressis ordine Ptolemæi occurrit *Diocæsarea*, cuius nominis urbem in Phrygia quis alius præter Ptolemæum memoraverit, ignotum est. Quamobrem Salmasio in Solin. pag. 582. *Diocæsarea* hæc videtur ipsa *Laodicea* esse, una urbe a Ptolemæo in duas ex nominibus diversis divisa & distracta. Quod enim, tamquam Jovis monitu condita, fuit etiam *Diopspalis* dicta, & Polemo sub Augusto ornamenta addidit, id Plinio, hoc

Strabone testante; credibile plane Salmasio videtur, in Augusti honorem Polemonem ex Diopoli fecisse nomen *Diocesaream*. Lucas Holstenius autem in Ortel. pag. 69. ejus nomen putat *Κερετάραν*, ab Hierocle in Pacatiana Phrygia positam fuisse, quia in Commodi nummo sit ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ: nisi forsitan concordia & foedus duarum civitatum significatur.

Proxima est *Apamea*, insignis urbs, cognomine *Cibotos*, secundum Agathodæmonis tabulam reductior a Mæandro: Tiberii autem nummo, ΑΠΑΜΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ, *Apamea ad Mæandrum* inscripto, eidem propinqua. Ptolemæo est Απάμεια Κιβωτός, *Apamea Cibotos*, o brevi: at Strabo sub finem libri XII. Απάμεια ἢ Κιβωτός, longo o editionibus Aldi, Henrici Petri, Xylandri, Casauboni. Nummorum illustratores variant: ο πάνυ Spanhemius, ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΑΡΣΙΑΣ ΚΙΒΩΤΟΣ. at Harduinus Hadriani nummum sic exscripsit, ΑΠΑΜΕΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ ΜΑΡΣΙΑΣ. Placet o mega Salmasio, ut Κιβωτός, *arca* urbs dicta fuerit, quia emporium erat & quasi mercium *arca* & receptaculum. Hanc enim & Laodiceam dicit Strabo μεγίστας τῶν κατὰ Φρυγίαν πόλιν, *maximas Phrygiarum civitatum esse*; & Apameam quidem ἑμπορίον μέγα τῆς ἰδίας λεγομένης Ἀσίας, δεύτερον μὲν τὴν Ἐφεσον, *emporium magnum Asiae proprie dictæ, secundum ab Epheso*. Sita est, ut idem Strabo tradit ad amnis Marsyæ, qui urbem interluit, confluentem. Is enim extra urbem infunditur Mæandro. Nomen habet ab *Apame* femina, quam Strabo dicit matrem conditoris Antiochi Soteris fuisse, Seleuci Nicatoris uxorem, filiam Artabazi. Stephanus aberrat, qui Seleuci matrem dicit, cujus uxor fuerat: nec non Livius, cui foror est Seleuci regis, loco jam indicando.

Origo *Apameæ*, saltem incrementum, ex ruinis Celænarum fuit. *Celene* caput quondam Phrygiæ ad Marsyam amnem, & fontes Mæandri. Livius lib. XXXVIII, cap. XIII. quidquid hujus rei est, clarissime exposuit: Consul, inquit, ad Antiochiam super Mæandrum amnem posuit castra. Hujus amnis fontes Celenis oriuntur. Celene urbs, caput quondam Phrygiæ fuit: migratum inde haud procul veteribus Celenis, novæque urbi Apamea nomen inditum, ab Apamea sorore Seleuci regis. Marsyas amnis haud procul a Mæandri fontibus oriens, in Mæandrum cadit. Famaque ita tenet, Celenis Marsyam cum Apolline tibiæ cantu certasse. Mæander ex arce summa Celænarum ortus media urbe decurrens per Caras primum, deinde Ionas, in sinum maris editur, qui inter Prienen & Miletum est. Et Plinius lib. V, cap. XXIX. de eadem re: Tertius [Asiae conventus] Apamiam vadit, ante adpellatam Celenas, dein Ciboton. Sita est in radice montis Signia, circumfusa Marsya, Obrima, Orga fluminibus in Mæandrum cadentibus. Marsyas ibi redditur ortus, ac paulo mox conditus: ubi certavit tibiæ cantu cum Apolline, Aulocrenis: ita vocatur convallis XM. passuum ab Apamia Phrygiam petentibus. Stephano quoque eadem urbs est Apamea & Celænæ. ἔστι δὲ, inquit, τῆς μεγάλης Φρυγίας [Απάμεια] ἥτις ἐκαλεῖτο Κελαινάι. Est etiam magna Phrygiæ *Apamea*, quæ prius vocabatur *Celene*. At vero propiora, quæ Livius tradit, haud procul a veteribus Celenis esse Apameam. Et Strabo: ἐντεῦθεν ἀναστήσας τοὺς ἀντιόχους ὁ Σωτὴρ Ἀντίοχος εἰς τὴν οὖν Απάμειαν, *Inde [Celenis] cives transtulit in eam, quæ nunc est, Apameam*. Diversæ igitur urbes fuerunt, Celæna & Cibotos, sed vicinæ, & utraque ad Marsyam. Celænarum cives Cibotum traducti, & hæc tum aliis ornamentis ab Antiocho aucta, tum nomine illustri Apameæ. Vetus nomen *Cibotos* sæpe discriminis causa adjicitur, sicut in Mauretania *Cæsarea Jol*: atque ita etiam posteriori ævo in Peutingeri Tabula legitur *Apamea Ciboton*. Gentile Απαμῆς Græce, idque in nummis expressum ΑΠΑΜΕΩΝ: Latine *Apamienses*. Tacitus lib. XII, cap. LVIII. *Tributum Apamiensibus, terræ motu convulsis, in quinquennium remissum*. De Celenis etiam Curtius consulatur lib. III, ineunte: qui vero cum Marsya Lycum amnem confundit.

Mæandri & Marfyæ ortum paullo aliter, ac Livius, descripsit Maximus Tyrius Dissertatione XXXVIII. Φρύγες οἱ περὶ Κελαινὰς νεμόμενοι τιμῶσι ποταμὸς δύο, Μαρσύαν καὶ Μαιάνδρον. εἶδον τὸν ποταμὸν, ἀφίησιν αὐτὸς πηγὴ μία, ἢ προσελθῶσα ἐπὶ τὸ ὄρϑον, ἀφανίζεται κατὰ νότον τῆς πόλεως, καὶ οὕτως εἰσὶν δύο. ἐκ τῆς αὐτῆς, διελούσα τοῖς ποταμοῖς καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ὀνόματα. Phryges, qui circa Celenas habitant, venerantur duos amnes, Marfyam & Meandrum. Vidi ipsos fluvios: unus fons illos emittit, qui ad montem accedens, contra dorsum urbis, mergitur, & rursus emergit ex urbe, sinu minibus & aquas & nomina distribuens. Et Herodotus VII, cap. XXVI. Mæandri fontes ad Celenas ponit, & alium amnem, qui Marfyas est, ab impetu *Cataracten* dictum, inde deducit.

Hic Apameæ situs, a Livio Plinioque descriptus, a Ptolemæi numeris, & Agathodæmonis tabula nimium quantum recedit, quod magno intervallo illi, & vel integro gradu circuli majore, Celænarum tumultum & Mæandri fontem ab Apamea Ciboto sejungunt; & interjecto spatio, productoque Mæandri alveo, aliquot oppida constituunt Metropolim, Silbium, Philomelium, Pelten. Adæo incerta sunt hæc mediterranea. Nihilominus deferendum putamus Ptolemæum: sequendum Livium, qui ducem habuit Xenophontem. Hic lib. I, Exped. Cyri post initium: ἐπεὶ οὖν ἐξελάνει σαβῶν τρεῖς, παρασάγγας ἕκασιν εἰς Κελαινὰς τῆς Φρυγίας, πόλιν οἰκισμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύριος βασιλεῖα ἦν καὶ παραδίσκου μέγας, ἀγροὶ θηρίων πλήρης, --- διὰ μίσην δὲ τοῦ παραδίσκου περὶ ὁ Μαιάνδρου ποταμὸς, αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσὶν ἐκ τῆς βασιλείας. περὶ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μέγας βασιλέως βασιλεῖα ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνά, ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. περὶ δὲ καὶ οὗτο διὰ τῆς πόλεως, καὶ ἐμβαλλεῖ εἰς τὸν Μαιάνδρον. Inde [a Colossis] tertius castris viginti parasangas progressus venit Celenas, urbem Phrygia bene habitam, magnam & felicem. Ibi Cyrus regiam habebat & magnum paradisum, plenum agrestium ferarum. Per medium paradisum fluit Meander amnis, cujus fontes ex regia sunt. Fluit vero etiam per urbem Celenas. Est vero regis magni in Celenis regia, suu edito munita, super fontes Marfyæ amnis, sub arce. Et hic amnis per urbem labitur, & exit in Meandrum. Ex quibus intelligimus, distantiam Celænarum & Apameæ Ptolemæicam defendi non posse, quia a Colossis Celænas viginti parasangas habet Xenophon: Ptolemæo autem a Lyci confluente ad Mæandri fontem in Celænarum colle, sunt circiter parasangæ quadraginta. Sit ergo Apamea Ptolemæi loco non alieno, nisi quod reductione a Mæandro est: Celænarum autem collis, quo oritur Mæander, & ubi veteres Celænæ fuerant, a Ptolemæi positione per multas parasangas revocandus est, quia Plinius dicto loco *Aulocrenas* (sic vocat montem, ex quo nascitur Mæander) ab Apamea per convallem x. m. passuum, id est duarum & dimidiæ parasangarum, sejunxit, quum Ptolemæo sint prope parasangæ viginti. Adi & Salmasium in Solin. p. 587.

Urbes tamen Ptolemæi, illo tractu positas, sed sine flumine, persequemur. Prima illarum est *Metropolis*, Phrygiæ cognomento, quia ejusdem nominis alia Lydiæ five Ioniæ est: alia Thessaliæ. Stephanus duas Metropoles adscribit Phrygiæ, sed errat, Ionicam, quæ eadem & Lydia est vel separans, vel de loco suo movens. Et Plinius duarum tantum *Metropolitæ* lib. v, cap. xxix. in Asia memorat, hos in Ephesinum conventum, illos in Apamenum transscribens. Quæ vero propria Phrygiæ est, eam Stephanus dicit, Alexandrum historicum sequutus, ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν οἰκισθεῖσαν, a *Matre deorum conditam*, quod Salmasio & Berkelio incredibile videtur, qui legi malunt ἐκ τῆς τιμωρίας, ibi cultam Matrem magnam fuisse. Sane de cultu ejus in hac urbe testatur nummus, quem Holstenius in Stephanum profert, habens turritum Matris deorum caput, parteque altera inscriptus est ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΗΣ, *Metropoleos sanctæ*. Memoravit etiam Strabo sæpe dicto loco, hoc ordine: Αφροδισιάς, Κελαιναί, Οἰμισαῖον, Σανός, Μητρόπολις, Απολλωνιάς. Perperam Latinus inter-

PH
inte
lonia
sepu
βάξ
Funi
dimi
mur.
D
di et
episc
Phry
Φιλομ
ces h
ctum
esset
epist.
li; v
augen
lome
UL
cem p
tes Gr
dus, π
tas, l
in Pac
Celæn
Herod
fieri m
A
rium fl
Cinna,
ne tur
Phrygi
cap. i.
jacet [
mo neg
gia min
phanum
& cum
Aberran
cap. xv
fed ortu
pontider
Phrygia
Φρυγίας τ
Magna.
LIB.

interpres adpellative vertit : & *Apollonias metropolis*. divise vertendum erat : *Metropolis*, *Apollonias*. Mentio hujus urbis est etiam apud Athenæum lib. xiii, cap. iv. ubi Alcibiadis sepulcrum in pago *Melissa* describit. ἐκκεῖθεν ἐν Μελίσσῃ κώμῃ τῆς Φρυγίας ἐπιβεβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου. εἰδομένη δὲ τῇ ἡμῶν τὴν ἐν Μελίσσῃ τῇ Ἀλκιβιάδου μνήμῃ ἐκ Συναδῶν εἰς Μητρόπολιν ἀφικνούμενος. *Funeratus est in vico Phrygia Melissa, postquam insidiis a Pharnabazo peremptus fuerat. Vidimus ipsimet sepulcrum Alcibiadis in Melissa, quum ex Synnadis Metropolim proficiscerentur.*

Deinde est Ptolemæi Σίλβιον, *Silbium*, unde Plinii sunt *Silbiani* lib. v, cap. xxix. Hierocli est Σιβλία, *Siblia*, transpositis litteris : ac in Ecclesiæ Notitia pluraliter ὁ Σιβλίων, *Sibliorum* episcopatus. Tractus hic est, quem Strabo nominat Παράρειον λεγόμενον Φρυγίαν, *Paroreion Phrygiam*, id est ad montes sitam, seu in radicibus illorum. Huic tribuit *Philomelum*, Φιλομήλιον, Ptolemæo inter *Silbium* & *Pelten* situm. Cicero quatuor syllabis, si recte codices habent, *Philomelum* dixit. Sæpe usus est patrio casu *Philomeli*, quem putares contractum in fine esse, ut quum lib. iii, epist. viii. scripsit, quum *Philomeli*, quum *Iconii* essem : & mox : meus convectus erat *Apamea*, *Synnadis*, *Philomeli*; tuus *Tarfi*. At lib. xv, epist. iv. ut in optimis libris est, non solum scripsit, *triduum Synnadis*, totidem dies *Philomeli*; verum mox etiam alio casu, quum *cohortes apud Philomelum confedisent*. Ceteri omnes augent syllaba, Φιλομήλιον, *Philomelium* scribentes, Strabo, Ptolemæus, Stephanus; & *Philomelienses* Plinius lib. v, cap. xxvii.

Ultima urbium, quas ante Celænas Ptolemæus posuit, sunt *Pelta*, Πέλτα. Absunt decem parasangis ab horto Celænarum. Xenophon lib. i Exped. Cyri post initium : *Milites Græcos Cyrus lustraverat ἐν τῷ παραδείσῳ, in horto juxta Celænas. ἐπὶ τούτῳ ἐξελάνθησαν καὶ οὗτοι, παρασάγγας δέκα, εἰς Πέλτας πόλιν οἰκισμένην, Inde profectus est castris, decem parasangis Peltas, bene cultum oppidum.* In Notitia episcopatum est ὁ Πελτῶν, *Peltarum* episcopatus in Pacatiana. Gentile *Pelteni* apud Plinium lib. v, cap. xxvii & xxix. In hoc tractu inter Celænas & Colossas fuit oppidum Ἀναΐα, *Anaya*, five, ut interpres scripsit, *Anava*, quod Herodotus lib. vii, cap. xxx. in Xerxis itinere ita collocavit : cujus non memini ab alio fieri mentionem.

A Mæandro & vicino tractu in orbem nunc per Galatiæ limitem ad superiora & Sangarium fluvium redimus. Sunt in illo limite, quæ situs ratione ad Phrygiam referri possint, *Cinna*, *Diētis*, *Petenisus*, *Carima*; a Ptolemæo vero tribuuntur Gallogræciæ, in qua etiam, ne turbemus ejus ordinem, explicaturi sumus. Circa Sangarium dicitur *Gordium*, vetus Phrygum regia fuisse, sed maxime in situ signando dissentiunt auctores. Curtius lib. iii, cap. i. ait, *interlui Sangorio amne*: Arrianus lib. i extremo, καὶ τὰ ἐπὶ τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ, *jacet [Gordium] ad Sangarium fluvium.* At dubitant recentes de situ ad Sangarium, immo negant quidam fortiter. Vossius ad Justinum lib. xi, cap. vii. *Alii [Gordium] in Phrygia minore ad Sangarium ponunt : sed inepte.* Sequitur hunc ducem Abr. Berkelius ad Stephanum : *Illi a vero aberrant, qui censent ad Sangarium amnem in minore Phrygia collocandam, & cum Sardibus eamdem faciendam.* Velim distinctius hæc vir doctissimus proposuisset. Aberrant utique, qui Sardes & Gordium urbem eamdem putant, quod ex Orosii lib. iii, cap. xvi. hauserunt; neque recte in Minore Phrygia statuitur, quam *Sangarius* non attingit, sed ortus in majore, ejusque partem perlapsus, per Bithyniam in Pontum exit; non in Propontidem, ut Livius errabundus tradidit lib. xxxviii, cap. xviii. Quæ vero de *Minore Phrygia* dicuntur, ab Arriani errore sunt, qui de Gordio urbe dicto loco scripsit, ἐστὶ μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, *est Phrygia illius, quæ super Hellesponio jacet.* Verius dixisset *Phrygia Magnæ*. Propior quidem vero, sed non proximus Justinus est, cum tradit : *Post hæc Gordium*

dium urbem petit, quae posita est inter Phrygiam Majorem & Minorem. Ut vero hi in occasum nimis hanc urbem reducant; ita justo longius videntur alii in ortum versus profecti. Stephanus Byzantius: Γορδίου πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας, πρὸς τῇ Καππαδοκίᾳ, Gordicum (sic vocat quod alii Gordion) *urbs est Phrygiae Magnae ad Cappadociam:* Hoc auctore confisi, Vossius & sequaces, negant ad Sangarium fuisse. At Strabo quoque lib. xi i, pag. 391. *Prope montem Dindymum Sangarius amnis defluit:* ἐπὶ δὲ τοῦτο τὰ παλαιὰ τῶν Φρυγῶν οἰκητήρια Μίδα, καὶ πρῶτον Γορδίου, καὶ ἄλλων τινῶν, οὐδ' ἔχον σώζοντα, ἀλλὰ καὶ μικρὰ μάλιστα τῶν ἄλλων: οἷον ἐστὶ τὸ Γόρδιον, cetera. *Ad hunc fluvium sunt Phrygum vetera domicilia, Mida, & eo prioris Gordii, aliorumque nonnullorum; ne vestigia quidem servantia, sed pagi, aliis paullo majores.* De his est Gordium, reliqua. In quo ergo Strabo, Arrianus, Curtius consentiunt, hoc est in situ Gordii ad flumen Sangarium; id non temere rejiciendum est. Neque situs ad Cappadociam fines, quem Stephanus tradit, probari potest, quia iter Alexandri a Celanis Gordium, inde Ancyram Galatiae, & in Paphlagoniam, tum demum ad Cappadociam Ciliciamque aliud docet. Vide Curtii, Arriani, Plutarchi narrationes, quorum illi a Gordio Phrygiae Ancyram, quae Gallograecorum est, deducunt regem; hic pag. 674. in Paphlagonas, atque ex iis in Cappadoces duxit in Ciliciam. Medium ergo, quod certius est, cum Livio tenemus, qui lib. xxxviii, cap. xviii. ita de Gordii positione tradidit: *postero die [consul] ad Gordium pervenit. Id hand magnum quidem oppidum est, sed plus quam mediterraneum celebre & frequens emporium. Tria maria pari ferme distantia intervallo habet, Hellepontium, ad Sinopen, & alterius ora litora, qua Cilices maritimi colunt: multarum magnarumque praeterea gentium fines contingit, quarum commercium in eum maxime locum mutui usus contraxere.* Sed ex hoc ipso loco Livii constare putat Berkelius, Gordium alibi, quam ad Sangarium situm fuisse, quia originem fluminis ad ostium usque ibidem Livius describat, tum demum addat de Gordio quae recitavimus. At vero nihil de Sangario Livius, nisi in Phrygia oriri, & per Bithyniam in mare ferri: silens de oppidis, quae eidem sint adposita. Consulem autem Romanum ab Alyattis Bithyniae, & Cuballo Gallograeciae castello, profectum, Sangario ponte trajecto, ad Gordium pervenisse: quod propter magnos amnis & capacissimos anfractus ita esse potest, ut alia fluvium transmiserit, alia & ex altera ripa adierit urbem Gordium. De famoso Nodo Gordio consulantur Plutarchus, Curtius, Justinus.

Quae reliqua sunt in Phrygia Magna, incertae positionis sunt. *Agdamia* talis est. Strabonem lib. vii, cap. xxxvi. Ὀπτιμῶ, ὁ δὲ Ἀγδαμίας τῆς Φρυγίας, μετακίνησθαι εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, *Optimus, episcopus Agdamiensis in Phrygia, translatus est Antiochiam Pisidiae.* Repetit Nicephorus lib. xvi, cap. xxxix. Deinde *Gordiutichos* est & *Taba*, quae Livius conjungit lib. xxxviii, cap. xiii. *Inde, inquit [ab Antiochia] ad Gordiutichos, quod vocant, processum est ex eo loco ad Tabas tertius castris perventum: in finibus Pisidarum posita est urbs, in ea parte, quae vergit ad Pamphylium mare;* Stephanus in Lydia *Tabas* ponit, Τάβας πόλις Λυδίας, *Tabae urbs Lydia.* Nomen apud Strabonem lib. xii. corruptum est, pag. 392. Τάβας, & pag. 397. Ταβία, nisi forsan diversa sunt, quia haec junguntur cum mediae Phrygiae oppidis, Peltis, Eucarpia Lyfiade: illa describitur ut in Cariae Pisidiaeque sita finibus, quod Livio, ut vidimus, est consentaneum: εἰσὶ, inquit, τοῖς Φρυγῶν ὁμοιοί, καὶ τῇ Καρίᾳ, Τάβας, καὶ Σίνδα, καὶ Ἀμβλαδά. *Phrygius accedunt & Cariae Tabae & Sinda & Amblada: lege Tabae.* Notitia Hieroclis est Ταβία, *Tabia* in Galatia Prima, sed haec aliena. Ταβηνὸν πεδῖον, *Tabenum campum* cum Peltino conjunxit Strabo lib. xiii, ad finem.

Alterum oppidum Livii est *Gordiutichos*, etiam Stephano Γορδιουτῆχ πόλις Μίδου, *Gordiutichos urbs Midae.* An eadem *Gordincome* Strabonis ac Plinii? Non videtur, quia haec est *Fulio polis*, Bithyniae a Plinio altero vindicata lib. x, epist. lxxxj. Tamen & Gordiutichos tribus castris aberant a Tabis, ut ex Livio observavimus.

Fuit quoque *Appia* oppidum hujus Phrygiæ. Notitia Ecclesiæ in Pacatiana, ὁ Ἀππίας, *Appia episcopus*. Hieroclis Dispositione Imperii in eadem provincia, Ἀπία, *Appia*, simplici elemento. Gentile *Appiani*. Cicero lib. III, epist. VII. ad Appium Pulchrum: *Legati Appiani mihi volumen a te, plenum querela iniquissima, reddiderunt*. Et epist. IX. ejusdem libri: *Quas ad me litteras missisti, unas de legatis a me prohibitis proficisci, alteras de Appianorum adificatione impedita; legi perinvitus*. Fuerunt in conventu Synnadenfi. Plinius lib. V, cap. XXIX. *Alter conventus a Synnada accipit nomen*. Conveniunt *Lycaones, Appiani, Eucarpini, Dorylei, Midæi, Julenses*.

Qui vero *Lycaones* hoc loco a Plinio commemorantur, videri possunt gens esse *Lycaoniæ*, præsertim quod idem Plinius lib. V, cap. XXVII. prædixerat, *Lycaonia in Asiaticam jurisdictionem versa; cum qua conveniunt Philomelienses, Tymbriani, Leucolibi, Pelteni, Tyrienses*: atque ita *Lycaones* cap. XXIX. Harduinus interpretatur. Quod vero hi *Lycaones* in Synnadensem conventum cap. XXIX. scribuntur, in quo alii, atque cap. XXVII. nominati sunt, censentur; non de iisdem *Lycaonibus* utroque loco videtur Plinius egisse. Accedit, quod in Notitia episcopatum in Salutaris provincia narratur ὁ Λυκαίων, *Lycaonis episcopus*, quod certe locum singularem sive oppidum, ut ceteri episcopatus, arguit. Nec obest, cap. XXIX. in conventus Synnadenfis descriptione, post enumeratos claros populos adjici, & reliqui ignobiles; sub quibus ii, quos cap. XXVII. nominavit, intelligi fortasse possint. Sed nihil proficitur. Haudquaquam enim Pelteni & Philomelienses patientur, in ignobiliorum se censum populorum referri, qui nullis Phrygum claritate facile concedunt. Esto, *Lycaoniam* præfide proprio caruisse, & nunc Ciliciensi proconsuli, ut ante civile bellum; nunc Asiatico, post illius belli tempora & sub Cæsaribus fuisse subjectam; non tamen inde conficitur, alteros Plinii *Lycaones*, & Notitiæ τῶν Λυκαίων, eodem etiam referendos esse.

Ignoto situ etiam est *Pepusa*, unde Phryges hæretici, illum locum cumprimis colentes, nominantur. Epiphanius Hæresi XLVIII, sect. XIV. Τιμῶσι οἱ τοιοῦτοι καὶ τόποι τινὰ ἱερῶν ἐν τῇ Φρυγίᾳ. Πίπουζαν ποτὲ καλουμένην πόλιν, νῦν δὲ ἡδαφισμένην. *Iidem illi desertum quemdam locum in Phrygia venerantur, ubi Pepusa quondam oppidum fuit, quod solo nunc æquatum est*. In Notitia Orientis, Hierocli tributa, Capatianæ Phrygiæ urbs decima octava est Πίπουζα, *Pepusa*, sive *Pepusa*. Nec certior ratio est *Erizæ* apud Livium lib. XXXVIII, cap. XIV. De *Tabis* in finibus Pisidarum sita urbe egerat. Tercio inde die ad *Chaum* amnem perventum: inde profecti *Erizam* urbem primo impetu ceperunt. Ad *Thabysion* castellum, imminens flumini *Indo*, ventum est: cui fecerat nomen *Indus*, ab elephante dejectus. Haud procul a *Cibyra* aberant. *Cibyræ* situm vidimus supra in finibus *Cariæ*, cui in Notitiis adscribitur. Et quia *Tabæ* in *Pisidiæ* finibus, medio loco inter *Tabas* & *Cibyram* oportet *Erizam* esse cum *Thabysio* castello & fluminibus *Chao* ac *Indo*. Concilio Quinifexto, ἐπίσκοπος πόλεως τῶν Ερίζων τῆς Καρίας Ἰταρχίας, *episcopus urbis Erizorum provincie Cariæ*, Magnus nomine: & in Constantinopolitano III. Joannes ἐπίσκοπος πόλεως Ερίζων, *episcopus urbis Erizorum* subscripsit. Hæc propiora sunt ad Livii descriptionem, quam *Erezii* Pliniani lib. V, cap. XXX. quos cum *Apolloniatis* ab *Rhyndaco*, & *Miletopolitis* Plinius conjunxit.

Plinii *Andria* Phrygiæ lib. V, cap. XXXII. ignota est; etiam *Cerana*: neque notior ejusdem *Carina*, nisi ejecta littera legatur *Caria*, quod oppidum fuit in Phrygum finibus, aut in Pacatiana, in qua Notitiis est ὁ Καρίας, *Cariæ urbis episcopus*: Stephano Καρίας, *Caris*, πύλος Φρυγίας, *Phrygia urbs*. An eadem *Caria* Livii, quæ *Hydrela* cognominatur? Videtur *Ottelio*, qui pro urbe, non pro regione habet: & sane inter oppidorum castellorumque nomina est constituta, ab regionum separata nominibus. Verba historici sunt lib. XXXVII, cap. LVI. De summa rerum senatus constituit, *Lycaoniam omnem & Phrygiam miramque &*

Myſiam, regias ſilvas & *Lydia* *Ionieque*, extra ea oppida quæ libera fuiſſent quo die cum regi *Antiocho* pugnatum eſt; & nominatim *Magneſiam* ad *Sipylum*, & *Cariam*, quæ *Hydrela* adpellatur, agrumque *Hydrelatarum* ad *Phrygiam* vergentem, & caſtella vicoſque ad *Maandrum* amnem & oppida, niſi quæ libera ante bellum fuiſſent; *Telmiſſum* item nominatim, & caſtra *Telmiſſum*, præter agrum qui *Ptolemai Telmiſſi* fuiſſet; hæc omnia, quæ ſupra ſcripta ſunt, regi *Eumemi* dari.

Circa *Cibyram* ſunt etiam, quæ certo loco poni nequeunt. *Moagetes*, *Cibyrae* tyrannus, ditionis ſuæ illa fecerat. *Livius* lib. xxxviii, cap. xiv. Poſtero die in caſtra tyranni venit. - - - erant ſub eo, præter *Cibyram*, *Sylæum*, & quæ *Alimne* adpellatur. *Sileum* etiam a *Stephano* eſt memoratum: *Σίλειον, πόλις Φρυγίας*, *Sileum* oppidum *Phrygiae*. *Notitia* & *Alimnion*, in *Pacatiana*, an de *Alimne* *Livii* ſit, neſcimus. In eadem hiſtoria capite inſequenti xv memoravit *Livius* in *Phrygia* *Obrimam* & *Alandrum* fluvios: *Dinias*, *Bendos*, *Anabura*, & *Abaffum* oppida memoravit. *Plinius* lib. v, cap. xxix. ad *Celænas* & *Apameam* *Ciboton* *Obrimam* flumen ducit: & cum *Marfya* conjungit, quæ ambo cum *Orga* montem *Sigonius* circumfundant, indeque cadant in *Maandrum*. Hujus *Obrimæ* fontes in *Pifidarum* finibus oſtendit *Livius* prædicto loco. Progreſſus inquit, inde [conſul ex agro *Sagalaffeno* *Pifidia*] ad *Obrimæ* fontes, ad vicum, quem *Aporidos* comen vocant, poſuit caſtra. - - - Inde proſectus eo die in *Metropolitanum* campum: poſtero die *Dinias* *Phrygiae* proceſſit: inde *Synnada* venit, metu omnibus circa oppidis deſertis: quarum jam præda grave agmen trahens vix quinque millium die toto itinere perfectò ad *Bendos*, quod vetus adpellant, pervenit: ad *Anabura* inde, & altero die ad *Alandri* fontes, tertio ad *Abaffum* poſuit caſtra. Ibi plures dies ſtativa habuit, quia perventum erat ad *Toliſtobojorum* fines. Ex quibus intelligimus, *Dinias* fuiſſe inter *Metropolim* & *Synnada*, notas urbes *Phrygiae*, utraſque a *Ptolemæo* deſignatas. A *Synnadis* inde, uſque ad *Toliſtobojorum* fines, qui ad ſeptemtrionem ſunt *Galatiæ*, cetera oppida ordine ponenda, *Bendi* veteres, & *Anabura*, & *Abaffus*; & inter hanc & *Anaburam*, *Alandri* fontes. Et *Stephani* *Mandropolis* *Φρυγίας πόλις*, urbs *Phrygiae*, quam *Sigonius* *Livio* xxxviii, cap. xv. vult reſtituendam. Nummus *Titi*, *ΜΑΝΔΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΜΗΛΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ*, *Mandropolitæ* & *Philomeliensium* concordia. Sed hæc ignoto ſitu: etiam *Grunium* *Phrygiae* caſtrum, apud *Nepotem* *Alcibiade* cap. xi. quod quidam *Grynium* *Acolidis* putant eſſe, de quo ſuo loco diximus. Sed videntur diverſa, quia illud caſtrum, hoc oppidum: illud in *Phrygia*, hoc in *Acolide*: niſi in regionis nomine *Nepot* *Cornelius* aberravit.

Plura ſunt *Notitiarum* in *Phrygia*, nec vero iis, quæ jam diximus, poſitionis ratione certiora, quorum vero nec nomina ſunt prætereunda: quæ num omnia tam antiqua ſint, ut ad veterem geographiam pertineant; an quædam medio ævo ſuperaddita, non habemus jam dicere. Forte in geographia mediæ ævi plus dabitur occaſionis in illorum antiquitatem inquirendi. In *Pacatiana*, quam mediis illis temporibus partem dixere, hæc urbium nomina ſuper illa antea expoſita, occurrunt:

Cydiſſus, *Κυδισσός*, ut ex *MS. Hieroclem*, apud quem editum eſt *Κυδισσος*, *Holſtenius* emendat: unde ſunt *Κυδισσός*, *Cydiſſenſes*, populus *Ptolemæi* in *Phrygia*, quod itidem vocabulum ex *Barberino* codice laudatus *Holſtenius* reſtituit, pro quo vulgatum erat *Κυδισσός*, *Cydeſes*. Ipſe παρὰ τὴν Βιθυνίαν, juxta *Bithyniam* ponit: *Agathodæmon* in *Tabula* inter *Miædæum* & *Nacoleiam*.

Deinde eſt *Tranopolis*, quam *Carolus de S. Paulo* *Geogr. Sacr.* pag. 240. *Trajanopolim* contractione nominis eſſe exiſtimat: *Lucas Holſtenius* autem in eam *Adnotationibus* pag. 140. nihil de nomine plenius habet; utique autem *Τραπεζοπόλεως*, episcopum *Synodice* *Gennadii* ſubſcripiſſe refert, perinde ut in *Notitia* episcopatum eſt & *Τραπεζοπόλεως*, *Tranopolitanus*. In

Ortelium vero Adnotatis idem Holstenius pag. 24 scripsit: AUGUSTA TRAJANA legitur in nummo Severi apud Trifanum, in quo Cybele turrita leone vehitur. Unde hanc Trajanopolim Phrygia recte intelligit. Ptolemæus quidem Trajanopolim inter Antandrum & Adramyttium paullo intus reductam habet, sed falso loco, ut in Mysia ostendimus: eaque in ortum magis est proferenda, quo in maiorem cadat Phrygiam. Sic omnino fieri potuit, ut Trajanopolis in Tranopolis posteriore ævo, quemadmodum Grenoble ex Gratianopoli, a vulgo contraheretur.

Dionysopolis etiam in hunc censum incertæ positionis referenda videtur. Stephanus: Διονύσιος πόλις β' Φρυγίας, κτίσμα Ἀττάλου καὶ Εὐμενῶς, ἔσαντο ἐνθάδ' ἡ Διονύσιος περὶ τοὺς τόπους, Dionysopolis altera est Phrygia (prima ad Pontum est) opus Attali & Eumenis, qui circa illa Bacchi simulacrum invenerant. Cives ejus Dionysopolitæ dicti. Plinius lib. v, cap. xxix. Ex hoc [Apameno] conventu deceat nominare Metropolitæ, Dionysopolitæ, Euphorbenos, Acmonenses, Peltenos, Silbianos. Et Cicero lib. i. ad Quintum fratrem epist. ii, cap. ii, de provincia Asiæ: Dionysopolitæ, qui erant inimicissimi mei, lenivi: quorum principem Hermyppum non solum sermone meo, sed etiam familiaritate devinxi. Et nummus Golzi: ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, quem Harduinus ex signis certis huic Phrygiæ Dionysopoli vindicat: cujus, quod nequit dubitari, & alter est, inscriptus, ΔΙΟΝΥΣΟ. Κ. ΜΗΤΡΟΠ. ΕΠΙ ΑΡΧ. ΑΥΡΗ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩ. quæ idem sic explet Harduinus: Διονυσοπολιτῶν καὶ Μητροπολιτῶν ἐπὶ ἀρχιερέως Αὐρηλίου, Κιλβιανῶν τῶν ἀνω. Triumphicetatem, Dionysopolitarum, Metropolitæ & Cilbianorum superiorum, significat.

Succedit in eadem Notitia ὁ Τημενίου θύραι, Timeni venationes, quod vertunt: utrumque falso. Nam sæpe laudatus vir summus, Lucas Holstenius, ex nummis Valeriani & Gallieni, (Harduinus Salonini & Gordiani addit,) quibus inscriptum est ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥΣΙΝ, verum nomen restituit Τημενοθύραι, Temenothyrae, quod divisum legitur in Concil. Chalced. act. vi. ὁ Τημενίου θύραι. Pausanias Attic. cap. xxxv. adscribit Lydiæ, unde conjicitur, in finibus Lydiæ & Phrygiæ fuisse. Ἀνδρῆς, inquit, τῆς ἀνω πόλεως ἐστὶν ὅτι μεγάλη Τημενίου θύραι, Lydie superioris non magna urbs est, quæ Temeni thyra (sive portæ) vocatur: ibi gigantis ossa stupendæ magnitudinis detecta prodit.

Sunt præterea Ceretapa, Κερατάπα Hieroclis, unde qui in nummo Antonini Pii leguntur ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ, Ceretapensium. Concilio Ephesino subscripsit episcopus τῆς Κερατάπων ἐκκλησίας, Ceretapensis ecclesia, a pro e in medio. Sed certior ratio nummorum est Hieroclis. Hujus incerti generis Ἀντιόχεια, Antiochia, & Μόσυνα, Mosyna Hieroclis: & Leonis Notitiæ Σεβαστε ac Αἰτανάσσης; quarum singuli episcopi Chalcedonenſi ſynodo subscripserunt. Σεβαστε etiam Hierocles habet: præterea Μολτιν, Crasum, Ιλουζαμ, Ilozam.

Atque hæc in Pacatiana incerti situs oppida: non minus sunt eadem conditione multa in Phrygia, quæ dicitur Salutaris, altera Magnæ Phrygiæ provincia. Prima hujusmodi urbium sit Polybotus, πολύβοτος, ut in Chalcedonenſi subscriptum est: & apud Procopium Arabianæ Hist. cap. xviii. Πολύβοτος ἢ ἐν Φρυγίᾳ, Polybotus Phrygia. Hierocles corrupte πολύβοτας, Polygotus. Deinde in Notitia est ὁ Αὐγουσπόλεως, Augustopolitanus. Suidas in Eugenius, Εὐγένιος Αὐγουσπολέως τῆς ἐν Φρυγίᾳ γραμματικῆς, Eugenius grammaticus Augustopoli in Phrygia. Holstenius huc refert Epiphaniū Αὐγουστάδα, Augustada. Hæresi enim lxxiii, sect. xxvi. est Philicadus ἐπίσκοπος Αὐγουστάδων Φρυγίας ἐπαρχίας, episcopus Augustadorum Phrygiæ provincia.

Nec cognitum habemus, ubi Oiryum vel Oirus in hac provincia fuerit. In Notitia est ὁ Οἰρύου, Oiri episcopus. Haud dubie is locus est, de quo Plutarchus in Lucullo pag. 497. ἐν Φρυγίᾳ περὶ τὰς λεγομένας Οἰρύας, in Phrygia circa Oiryas, quas vocant. Erat & Με-

rus, Μηρός, oppidum in hac parte, unde ὁ Μηρός. *Meri* episcopus in Notitiis: quod nomen Henr. Valefius Sozomeno lib. v, cap. xi. restituit. Vide Adnotationes pag. 133. *Cinaborium*, præter Notitiam, Concilium Chalcedonense habet: *Phyteia* & *Nicopolis* Phrygum ignotæ, nisi quod in Notitia leguntur: *Ipsus* five *Hipsus*, Ἴψος, ibidem, & apud Hieroclem, & in Concilio Chalcedonensi. Et Appianus Alexandrinus Bello Syriaco pag. 197 Seleucum dicit prælio certasse cum Antigono περὶ Ἰψοῦ τῆς Φρυγίας. circa *Ipsum Phrygiæ oppidum*. Sed quo loco Phrygiæ situm fuerit, non est nobis compertum.

Montes nobiliores Phrygiæ sunt *Sipylos* & *Mesogis*, de quibus supra diximus: & *Signia*, in cujus radice Plinius lib. v, cap. xxix. dicit Apameam Ciboton sitam. Verba supra etiam produximus. *Dindymus* mons, & plurali numero *Dindyma*, Phrygiæ a pluribus tribuitur. Vibius Sequester de Montibus: *Dindyma Phrygia*. Et Hesychius: Δινδύμων, μήτης Σιών δὲ Δινδύμων ὄρεϊ τῆς Φρυγίας, *Dindymene*, mater deorum, a *Dindymis* montibus Phrygia adpellata. Strabo lib. xii. duos montes habet *Dindymos*, unum in Mysia apud Cycicum, in quo cum illo Plinius & Apollonii scholiastes consentiunt, sicut ad *Cycicum* demonstravimus: alterum in Gallogræcia ad Pessinuntem: in Phrygia Magna nullum. Ptolemæus autem longe jugi Διδύμων, *Didymi* montis (sic scribit, eliso Ν) a Trojanis finibus, per Phrygiam in Gallogræciam usque producit, lib. v, cap. 11. ejus τὰ δυτικά, occidentales partes ponit gradibus longitudinis 57, minut. 40; τὰ ἀνατολικά, orientales partes grad. 61, sine minutis: & cap. 14. de Galatia, τὰ ἀνατολικά, orientalia *Didymi* montis grad. 58, 62. qui locus in Galatiam incidit. Quamvis ergo duo montes essent, qui proprie *Dindymi* vocarentur, uterque sacer deorum Matri, neuter autem in Phrygia majore: tamen quævis montana atque colles, quibus hæc diva fuit culta, quorum per Phrygiam fuerunt plurima, *Dindyma* in univsum adpellabantur. Scholiastes Apollonii ad lib. 1, vers. 985. de hac ipsa Magna dea: σύμπασα ἡ Φρυγία ἱερὰ τῇ Σείῳ, tota Phrygia huic deæ sacra est. Hinc factum, ut Phrygiæ etiam montes a paritate religionis etiam *Dindymi* vocarentur, quo Ptolemæus haud dubie respexit, & poetæ, in Phrygia hæc sacra *Dindyma* constituentes. Accedit quod religiosissimus locus ad Pessinuntem fuit, & in *Dindymo* monte juxta illam urbem, quæ in Gallogræcia postea censa fuit, quum antea esset Phrygiæ, quia omnis Gallogræcia pars Phrygiæ fuit, & Pessinûs in ora atque limite Gallorum ad Phrygiam Magnam, quæ postmodum definiebatur, ut infra ostendemus, fuit posita.

Stephanus Troadi hunc montem adscribit. Δινδύμων, inquit, ὅρεϊ τῆς Τρωάδος, ἀφ' οὗ Δινδύμων ἢ Ρέα, *Dindyma*, montes Troadis, unde *Rhea Dindymena* dicitur. Eadem ratio, quæ de Phrygia Magna jam ex Ptolemæi sententia fuit proposita. Variis locis hæc dea colebatur, & ab iis cognomina habebat, quæ permutata inter se postmodum fuerunt. Strabo lib. x. pag. 323. οἱ Φρύγες, καὶ τῶν Τρωῶν οἱ περὶ τὴν Ἰδὴν κατοικοῦντες, Ρέα μὲν καὶ αὐτοὶ τιμῶσι, *Phryges* & *Trojanorum illi*, qui circa *Idam* habitant, ipsi quoque *Rheam* colunt. Unde eadem *Idæa* quoque adpellata fuit: nam quod Strabo addit, nominant eam ἀπὸ τοῦ Ἰδαίου, καὶ Δινδυμένην, καὶ Πυληνὴν, καὶ Πισσινουντίδα, καὶ Κυβέλην, a locis *Idæam*, & *Dindymenen*, & *Pylenen*, & *Pessinuntidem*, & *Cybelen*. Hæc de *Dindymo*. Unum exemplum pluralis poeticum juxta adungere. Virgilius lib. ix, vers. 618.

O vere Phrygiæ, neque enim Phryges; ite per alta

Dindyma, ubi adjectis biforem dat tibia cantum.

Mons quoque *Berecynius* Phrygiæ huic deæ sacer dicitur fuisse: unde cognomen ejus *Berecynthia*. Vibius Sequester de Montibus: *Berecynius Phrygia*: unde mater deum *Berecynthia*. Servius ad Aeneid. ix, vers. 82. *Berecynthia*: Mater deum, cujus ultima syllaba caret adpratione. Male igitur vulgo scribunt *Berecynthus*, *Berecynthia*. Strabo autem lib. x. pag. 323.

a populo cultore id deæ cognomen ducit. οἱ Βερέκυντες Φρυγῶν τι Φῶλον, *Berecymtes genus quoddam Phrygum*. Subdit verba paullo ante prolata, Phryges & Trojanos Rheam venerari. Hefychius: Βερεκύνται Φρυγῶν τι γένος, καὶ πρότερον Βερεκυντία ἢ Φρυγία, *Berecynia, Phrygum genus, & olim Phrygia dicta fuit Berecynia*. Ubi vero hi Berecynates coluerint, obscurum est & incertum. Strabo extremo libro XII. λέγεται τινα Φῶλα Φρύγια οὐδαμῶς δεικνύμενα, ὥς περ οἱ Βερέκυντες, *nationes quedam Phrygum nominantur, nusquam hodie exstantes; ut sunt Berecynates*. Plinius lib. v, cap. xxix. non montem, sed tractum dixit *Berecynium*, & cum oppidis conjunxit, quæ circa Mæandrum sunt. *Lysias*, inquit, *oppidum, & Orthosia, Berecynius tractus, Nyssa, Trallis*.

Tandem videtur *Cybele* etiam montis nomen in Phrygia fuisse, nam Strabo lib. x, pag. 323. & *Cybeles* deæ nomen δὲ τὸ πᾶν, a loco ducit, quem Ovidius iv Fastor. vers. 363. designat, quum Gallum amnem dicit labi inter

- - - *viridem Cybelen altasque Celenas.*

Adjectum, *viride*, est montium nemorumque: & inter duo loca meare, vicinitatem illorum arguit, & *Cybelen* haud longissime a *Celænis* abfuisse. Strabo XII, pag. 391. Κυβέλα, *Cybela*, pluraliter locum vocat: δὲ τῶν Κυβέλων ἢ Κυβέλη, a *Cybelis Cybele* nominata.

Flumina nobiliora Phrygiæ sunt *Maander*, quem supra in Ionia circa ostia exposuimus: *Lycus, Caprus, & Marsyas*, quos recipit Mæander, itidem antea declarati. Dicitur postremus recto casu ὁ Μαγρύσις, *Marsyas*, atque ita Strabo, Livius, Plinius, quorum verba supra protulimus: & *Marsya*, Latina forma, poetis maxime. Ovidius Metamorphos. lib. vi, vers. 400.

Marsya nomen habet, Phrygia liquidissimus amnis.

Et Claudianus lib. II, in Eutrop. vers. 264.

Icarium pelagus Mycaleaque litora juncti

Marsya Maanderque petunt: sed Marsya velox,

Dum suus est, flexuque carens: jam flumine mistus

Mollior, Maandre, tuo.

Sangarius, qui & *Sagaris*, ex Galatia per Phrygiam in Bithyniam delabens, a Strabone lib. XII, pag. 374. ita descriptus est: Σανγάρειος, οὗ μέμνηται καὶ ὁ ποιητής. ἔχει δὲ τὰς πηγὰς κατὰ Σανγάρειον κόλπον ἀπὸ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα πρὸς ἑξήκων τοῦ Πεισινοῦντος. διέξεισι δὲ τῆς Εὔπικτης Φρυγίας τὴν πλείω. καὶ δὲ τὴν Βιθυνίαν. *Sangarius* cuius & *Homerus* meminit. Fontes habet apud Sangium pagum CL stadiis distantem a Pessinone. Perlabitur Epicteti Phrygia majorem partem: partem etiam aliquam Bithynia. De ostiis ejus in Bithynia dicemus. Dicitur etiam *Sagaris*. Plinius lib. vi, cap. i. *Sagaris fluvius ex inclitis: oritur in Phrygia: accipit vastos amnes, inter quos Tembrogium & Gallum: idem Sangarius a plerisque dictus*. In nummo quoque Juliae Piaë ΝΙΚΕΩΝ ΣΑΓΑΡΙΩΣ expressum est, uti post alios illustris refert Spanhemius. Nec vero novum nomen *Sangarius*. *Homerus* Iliad. II, vers. 719.

*Ὅς Φρυγίῃν νόμισκε ροῆς ἐπὶ Σανγάρειο.

Qui Phrygiam habitabat fluentia ad Sangarii.

Et id postmodum quoque nomen præ altero invaluit. Solinus cap. XLIII, *Sagaris fluvius ortus in Phrygia, dictusque a plerisque Sangarius*. Et Livius lib. xxxviii, cap. xviii. *Sangarius ex Adoreo monte per Phrygiam fluens miscetur ad Bithyniam Thymbri fluvio. Inde major jam geminatis aquis per Bithyniam fertur, & in Pontum (sic legendum; non Propontidem) sese effundit*. Claudianus dicto II in Eutrop. vers. 261.

- - - *Dindyma fundunt*

Sangarium, vitrei puro qui gurgite Galli

Aucibus

Auctus, Amazonii deferitur ad ostia Ponti.

Quo Gallus amnis referendus sit, non conveniunt inter se auctores. Plinius lib. v, cap. xxxii. Galatiæ transcribit. *Flumina, inquit, sunt in ea [Galatia] præter jam dicta, Sangarium & Gallus, a quo nomen traxere Matris deum sacerdotes.* Et Herodianus lib. i, cap. xi. ἐν τῷ Πισσινούτι πάλαι Φρύγες ὠργίαζον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ παρῳρίοντι, ἀφ' οὗ τὴν ἰππωνυμίαν φέρουσιν οἱ τῇ Σεῷ τομιάῳ ἱερωμένοι. Pessinunte Phryges olim orgia colebant ad Gallum fluvium, qui præterfluit urbem, a quo evirati dea sacerdotes cognominantur. At Stephanus: Γάλλος, ποταμός Φρυγίας, Gallus est Phrygia fluvius. Addit prius vocatum Τηρίαν, Terian. Et Ovidius Fastor. lib. iv, vers. 363.

Inter, ait, viridem Cybelen altisque Celenas

Amnis it insana, nomine Gallus, aqua.

Celænae autem sunt in media Phrygia. Cur insana aqua Galli, mox statim his Ovidius interpretatur,

Qui bibit inde, furit.

An autem Gallus prope Celænas fluat, jam dispiciemus. Strabo prædicto lib. xii, pag. 374. dicit, ubi Sangarius Nicomediæ a trecentis stadiis proximus est, συμβάλλει ποταμός αὐτῷ Γάλλος, ἐκ Μόδρων τὰς ἀρχὰς ἔχων τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας. αὕτη δ' ἐστὶν αὐτῇ τῇ Ἐπικτήτῳ, infunditur in cum Gallus fluvius, ortus apud Modra in Phrygia ad Hellepontum sita, quæ & Epictetus est eadem. Nec vero distinctior positio τῶν Μόδρων, Modrorum, nobis est cognita. De amne Gallo ergo cum Strabone facimus: Plinium, Herodianum & Ovidium deferendos esse censemus: nisi olim Pessinuntius amnis etiam Gallus vocatus fuit; & Strabo de eo tantum loquitur, qui sua id nomen ætate ferebat.

Denique sæpenumero supra est mentio geminæ Phrygiæ facta, Pacatiana (quæ & Capatiana scribitur) & Salutaris; nec vero divisio illa manifesto explicata; quod eo consilio ita factum fuit, quia illa nomina mediæ ævi sunt, & ad illius temporis geographiam pertinent: jam vero ideo tantummodo memorata aliquando sunt, ut ex qua parte Notitiarum aliquid defumtum esset, quod forte adlegabamus, obscurum nemini esset, omnibusque clare ac distincte constaret.

G A L L O G R A E C I A

five

G A L A T I A.

Phrygiæ pars septemtrionalis a Gallis occupata, novo nomine Galatia dicta fuit, & quod inter Græcas colonias sita erat, & ipsa Græcis permixta, Gallogrecia. Plinius lib. v, cap. xxxii. vocat Galatiam, quia quæ Latine Gallia est, Græcis est γαλατία. Atque ita etiam Tacitus lib. xiii, cap. xxxv. *Habui per Galatiam ac Cappadociam delectus.* Livius autem vocat Gallograciam lib. xxxvii, cap. viii. & lib. xxxviii, cap. xviii. Strabo utroque nomine usus est: lib. ii, pag. 89. τῆς Φρυγίας ἐστὶ μέρος ἡ τῶν Γαλλογραφικῶν λεγομένη Γαλατία, Phrygia pars est, quæ Gallogrecorum dicitur Galatia. Idem lib. xii, pag. 390. παρ' ἐκείνους ἔλαβον τὴν νῦν Βιθυνίαν καὶ Γαλλογραφικὴν λεγομένην, volentibus tandem [Attalicis & Bithynis] eam terram acceperunt, quæ nunc Bithynia dicitur & Gallogrecia. Hinc duplex etiam incolarum nomen, Galate, & Gallogreci. Tacitus lib. xv, cap. vi. *Galatarum Cappadocumque auxilia.* Et Florus lib. ii, cap. xi. *gens Gallogrecorum.* Livius in bello Gallogræco fere semper vo-

Sint ita

LIBE

cat Gallos communi cum Europæis Gallis nomine. Vide lib. xxxviii, cap. xvi, xxi. sequentibus: raro Gallogræcos, ut lib. xxxvii, cap. xxxviii. *mille ferme equites: maxima pars Gallogræci erant.*

Utriusque formæ vocabula in antiquis monumentis quoque leguntur. Gruterus pag. 402. num. 4. GALATIAE PROC. Et pag. 415. ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ: (quod etiam in nummo Neronis est ΚΟΙΝΟΝ ΓΑΛΑΤΩΝ) & paucis interjectis ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΓΑΛΛ. ΓΑΛΛΑΤΑΡΧΗΝ. Et pag. 602. num. 9.

DIOCLES TI. CAESARIS
MINISTER GERMANICIANUS
NATIONE GALLOGRAEC.

V. A. XXXV.

Hæc Galatia posterioribus Græcis dicta aliquando est Γαλατία ἡ μικρὴ, *Gallia parva*, discriminis causa, ut a magna Transalpina distingueretur, quia utraque Græce γαλατία nominatur. Socrates lib. vi. Hist. Eccles. cap. xviii. Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας τῆς μικρῆς Γαλατίας, *Leontius episcopus Ancyra, quæ est in minore Galatia sive Gallia.* Eadem & *Gallia Græca* dicta, quod cum Latinorum composito Gallogræcia convenit. Themistius Orat. xxi, pag. 299. ἡ Γαλατία τῇ Ἑλληνίδι, *in Gallia Græcica.* Unde Galatæ dicuntur Ἑλληνογαλάται, apud Suidam in voce Ἀγκυρα, id est Gallogræci seu Græcogalli.

Limites Galatarum sunt inter Phrygiam, Cappadociam, Paphlagoniam Bithyniamque. Strabo lib. xii, pag. 390. πρὸς νότον εἰς τοὺς Παφλαγόσι Γαλάται, *Galatæ Paphlagonibus ab austro adjacent.* Plinius lib. v, cap. xxxii. post Phrygiæ descriptionem: *Simul dicendum videtur & de Galatia, quæ superposita agros majori ex parte Phrygiæ tenet, caputque quondam ejus Gordium. Qui partem eam insedere Gallorum, Tolistobog, & Voûri, & Ambitui vocantur: qui Meonia & Paphlagonia regionem, Trocmi: prætenditur Cappadocia a septentrione & solis ortu, cujus uberrimam partem occupavere Tectosages & Temobodiaci.* Et post paullo: *Atingit Galatia & Pamphylia Cabalia: & Mylias, qui circa Barin sunt, & Cyllanticum, & Oroandicum Pisidie tractum: item Lycaonia partem Obigenen.*

Ignoti sunt Voûri & Ambitui Pliniani: etiam Ptolemæi, quos vocat, *Proscilemenita, & Bezeni*, nisi quod hi cum Lycaonibus apud ipsum cohærent, aut ipsis interfunt. Strabo tantummodo tres gentes Galatarum, Τεταίτην, numerat, quarum duæ a ducibus nominantur, Τεταίται & Τολιστοβῶγοι, *Trocmi & Tolistobogi*; tertia a Celtica gente Τεκτοσάγες, *Tectosages*, qui Ptolemæo scripti sunt Τεκτοσάκαι, *Tectosaca*: nam in Gallia Narbonensi etiam sunt *Tectosages*. Livius etiam lib. xxxviii, cap. xvi. tres tantum numerat gentes, & illud *Tolistobogorum* vocabulum propius ad originem ducit, dum *Tolistoboios* nominat. Bojorum vero gens nota in Galliis. *Quum tres, inquit, essent gentes, Tolistoboi, Trocmi, Tectosagi; in tres partes, quæ cuque populorum suorum vectigalis Asia esset, dividerunt.* Ibidem & originem illorum & ex Transalpina migrationem descripsit, & per quas gentes tandem in Asiam penetraverint. Secundum tres hos populos etiam oppida distribuuntur, cuilibet genti sua, quantum de iis sciri potest: reliqua promiscue ac sine cura ordinis subjungemus. Quod vero Tectosages metropolin Galatiæ tenebant, etiam magis in occasum solis, unde initium est geographis, inclinaverunt; ab iis initium facturi sumus enarrationis. Id vero præmonere necessarium etiam visum fuit, cum Strabone ac Plinio & historicis nos potius, quam cum Ptolemæo sentire, qui ad maris oram etiam Galatas profert, & Paphlagoniam in Galatia includit, quas ceteri omnes separaverunt, & nos infra quoque separatim de Paphlagonibus, quum oram Ponti perlustraturi sumus, agemus.

Sint itaque TECTOSAGES, ut Strabo & Plinius vocant, & in patria Transalpina vocati fuerant;

rant; sive *Tectosagi*, ut Livius adpellat, prima nobis gens ad explicandum. Singularis *Τεκτοσάξ*, Stephani est Byzantii: Ptolemæi adpellatio *Τεκτοσάκων*, haud dubie pravata est. Horum fuit *Ancyra*, caput gentis & princeps totius Galatiæ. Livius lib. xxxviii, cap. xxiv. *Supererat bellum integrum cum Tectosagis. Ad eos profectus consul tertius castris Ancyram, nobilem in illis locis urbem, pervenit.* Et Plinius urbes præcipue memorabiles in gente qualibet enumerans, *Oppida, inquit, Tectosagum, Ancyra: Trocmorum, Tavium: Tolistobogorum, Pessinus.* Et Ptolemæus lib. v, cap. iv. in Tectosacis suis primo loco sic posuit: *Ἀγκυρῆς μητροπόλις*: Palatinus codex additum habet *ἐπίσημη*, *Ancyra metropolis insignis.* Miramur ergo cum Casaubono, Strabonem tam levem huius urbis mentionem fecisse, ut tantum *φρούριον*, *castellum* vocet Ancyram Galatarum: quam tamen Augustus ornamentis tantis honoravit, ut quasi conditor illius urbis vetustæ habitus fuerit. Tzetzes Chiliad. i, vers. 131.

Τὴν Ἀγκυρῆν δ' ἦν ἔφημεν, τῆς Γαλατίας, εἶρον

Κτίσται τὸν Οὐλαβίου Καίσαρος τὸν Ρωμαῖον,

Ancyram autem, quam diximus, Galatiæ, inveni

Condidisse Octavium Cæsarem Romanum.

Testis est marmor seu monumentum illud, quod inde *Ancyranum* adpellatur, quod Augusti res gestæ atque merita enarrantur. Testis & inscriptio, quam Romæ exstare dicit Casaubonus.

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΗΣ ΓΑΛΑΤΙΑΣ

ΑΝΚΥΡΑ.

Cui similis est illa apud Gruterum pag. 415. num. i. ex qua supra aliquid excerpimus: nam & ibi est *ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΝΚΥΡΑΣ*: quæ arguunt servatam illam dignitatem sub Cæsaribus fuisse. Id quod plures illorum nummi confirmant, Commodi, Getæ, Caracallæ, Gallieni, Saloninæ, quibus omnibus *ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ* Ancyra vocitatur, quæ Galatiæ est; non Phrygiæ, quam vere Strabo *πολίχνην*, *oppidum* tantummodo vocat: nostram vero etiam Libanius orat. xxvi. dixit *πρώτην καὶ μεγίστην Γαλατῶν πόλιν*, *primariam & maximam Galatarum urbem.* Et in Ecclesiæ Notitiis etiam metropolitanam dignitatem conservavit. A Mida conditam ajunt, & nomen ab ancora reperta habere. Vide Pausan. Attic. cap. iv. & Tzetzen dicto carm. ii. de Mida: qui simul situm hoc versu vult designare:

Καὶ κτίσαι πόλιν Ἀγκυρῆν Γαλατικὴν πρὸς Ἄλυν,

Et condidisse [Midam] urbem Ancyram Galaticam ad Halyn.

cui flumini adpositam fuisse, nemo, præter Tzetzen, quod sciamus, dixit. Ptolemæus sane longius reduxit: etiam Antonini itinerario pag. 31. aliquot oppida inter Ancyram & Cappadociæ fines ponuntur: & si Tectosagum Ancyra fuit, non potuit proxima ab Ancyra Haly esse, Trocmis eam partem obtinentibus. Strabo: *Τεκτοσάγεις τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ ἔχουσι, Τεκτοσάγεις magnam Phrygiam attingunt.* Nec vero longius ab Ancyra Halyn fuisse, ex prælio Romanorum cum Tectosagis constat auctore Livio lib. xxxviii. *Romani ad Ancyram stativa habebant, cap. xxv ineunte: elusi a Gallis colloquium simulantibus, postero die omnibus copiis ad hostem perveniunt; ibidem sine capitis. Fit prælium Magaba monte: Galli fugiunt: consul protinus ad sequendos hostes misit: per aliquantum spacium sequuti octo millia hominum in fuga ceciderunt: reliqui flumen Halyn trajecerunt: cap. xxvii.* Vides hinc, quantum intervallum sit inter Ancyram atque Halyn. Ut taceam diurnum *Anguri* sive *Enzuri*, quod, nomine prodente, pro veteri Ancyra habent, modico spatio ab Haly flumine retractum esse.

Plinius in Galatia habet etiam *Sebastenos*, ab urbe *Sebaste* dictos, quam in Tectosagum regione fuisse inscriptio vetus probat apud Gruterum pag. 427, num. 8.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ

ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ

ΤΕΚΤΟΑΓΩΝ.

Nihil præterea de hac *Sebaste* nobis suppetit. Neque enim *Sebaste*, quam *Notitia* in Phrygia *Pacatiana* ponit, huc facile referri poterit. In eodem Tectosagum tractu est etiam mons *Magaba*, medio fere loco inter *Ancyram* & *Halyn* amnem, ut ante paullo de proelio & fuga Tectosagum monstravimus. *Livius* lib. xxxviii, cap. xix. *Certiora Oenoandensium legati attulerunt: Tolistobojorum civitatem Olympum montem cepisse: diversos Tectosagos alium montem, qui Magaba dicatur, petiisse.* Et cap. xxvi. *omnibus copiis [Romani] ad hostem perveniunt. Biduum naturæ montis per se ipsum exploranda, ne quid ignoti esset, absumsit consul: tertio die in quatuor partes divisas copias educit: duas ut medio monte duceret, duas ab lateribus ut adversus cornua Gallorum erigeret.* *Rufus Festus Livium* expresse cap. xi. *Manlius*, inquit, *Galatias persequutus est; & confugientes partim in Olympum, partim in Magabam montem, qui nunc Modiacus dicitur, de arduis eos in plana detrusit.* Tolistobogi ergo in Olympo: Tectosages in Magaba victi sunt.

In Ptolemæi Tectosacis est inter oppida recto casu proposita etiam Κορβεύντις, *Corbeuntis*, qui potius est patrius ab recto Κορβεύς, *Corbens*, ut aliquid excidisse videatur, quod regat genitivum. *Strabo* lib. xii, pag. 391. nominantem casum prodidit: οἷον ἐστὶ τὸ Γόρδιον καὶ Γορβεύς, *quale [regium domicilium] est Gordium, & Gorbejus.* Videtur quidem Sangario adponere, quod de Gordio verum sit; non autem de Gorbejunte, cujus situm ita finivit Antoninus itinere a Constantinopoli Antiochiam pag. 31.

Dadaстана

Juliopolim

M. P. XXVI.

Laganeos

M. P. XXIV.

Minizum

M. P. XXIII.

Manegordum

M. P. XXVIII.

Ancyram

M. P. XXIV.

Corbeunta

M. P. XX. [pag. 45. *Gorbeum*]

Rosologiacum

M. P. XII.

Asponam

M. P. XXXI.

In libris prave *Corbeunca*, item *Corbeneunca* scriptum: Hierosolymitano Itinerario ejusdem ætatis pag. 148. *Curvennta*, v pro b posito, quod tolerabilius est: sed nemo non veram lectionem ex Strabone & Ptolemæo perspicit. Videmus etiam ex hoc itinere, quam propinquum Corbeunti sit *Rosologiacum*, quæ ipsa Ptolemæi Ροσολογία, est, itidem ab illo in Tectosacis, quos vocat, scripta. Nec dubitamus, quin *Minizus* Itinerarii Tectosagum fuerit, itineris ita ratione ferente, quia infra Tolistobojos est; citra Trocmos, & ipsam citra *Ancyram*, post *Juliopolim* & *Dadastanam*, terminos Bithyniæ ad Gallogræcos. Locum non ignobilem fuisse, ex eo non incertum est, quia *Arcadius augustus*, aliquando ibi commoratus, leges dedit in utroque codice exstantes. Varie in iis scribitur, tribus syllabis *Minizus*, lege xxxiii. Cod. Theod. de Episcopis, & Antonini Itinerario pag. 31. & contracte *Minizus*, lege iii ejusdem codicis, de his qui ad Ecclesias; & lege lvii de Appellationibus, qua, in Justiniano codice num. xxix. ejusdem tituli repetita, scriptum est *Miniso*, sexto casu; etiam Hierosolymitano Itinerario *Minizos*: & littera Græca *Minizus* lege xvi. C. Th. de Pœnis, & lege vi. Cod. Justin. de Episcopali audientia. Sed

quoquo modo scribatur *Minizus*, *Mnizus*, *Mnifus*, seu *Mnyzus*, idem locus est, & quidem in Oriente, quia Comitatus orientis in iis mentio est, ipsæque leges ejusdem argumenti, quasi avulsæ: & eodem anno, mense, die, omnes datæ, præter illam, quæ ex titulo de Episcopis erat, triduo posteriorem, quamvis & Gothofredus eam ad ceterarum diem censere reducendam esse. Non ergo dubium superest, *Minizum* Antonini Galaticam esse, ubi hæ leges datæ fuerunt. Concilio Chalcedonenſi etiam act. vi. memoratur episcopus *Μνίζου*, *Mnizi*. Hieroclis Dispositione in Galatia consulari legitur oppidum *Ρηγίμνη*, *Regemnius*, quæ haud dubie nostra *Mnizus* est. In Peutingeriana exstat *Mizago* inter Laganiam ab occasu, & metropolim sine nomine pictam multis turribus, quæ Ancyra est; hæc, inquam, *Mizagus* tabulæ ipsa *Mnizus* est, prave corrupteque scripta, quod ordo & distantia locorum probat. *Lagania*, quæ præcedit in tabula, sunt *Lagani* in Itinerario.

Alio itinere a Dorylæo Ancyram, intercedunt ante metropolim *Vindia* & *Papyra*, quæ *Vindia*, *Οὐνδία* Ptolemæi est, sed in Tolistobogis posita: de quibus infra dicturi sumus. Rursus alio itinere ab Ancyra Taviam, sequuntur proxime metropolim *Eolelasgum* & *Sarmalium*, quorum alterum est Ptolemæi *Σαρμαλία*, *Sarmalia* in Tectofacis. Cetera Ptolemæi in eadem gente, *Ὀλινθ*, *Olenus*; *Αγρίζαλα*, *Agrizala*; *Ὀύνζιλα*, *Vincela*; *Λανδούσια*, *Landosia*; *Δικτίς*, *Diētis*; *Κάριμα*, *Carima*; minus sunt nobis cognita.

Sequuntur **GALATAE TOLISTOBOII** sive **TOLISTOBOGI**, quibus etiam sua oppida, quæ scimus fuisse, attribuemus. Livius scripsit *Tolistoboi* lib. xxxviii, cap. xix, quasi a *Bois*, nota Gallorum etiam gente, non tantum Germanorum, vocabulum ducatur: Strabonis codicibus una pagina libri xii. *Τολισοβῶνι* & *Τολισοβῶνιοι* scribuntur, altero haud dubie corrupto, redundante syllaba, quia Plinius lib. v, cap. xxxii, & Florus lib. ii, cap. xi. habent *Tolistobogi*: Ptolemæus etiam *Τολισοβογοί*, aut cum o magno, ut in Palatino est. Vergunt in occasum & septemtrionem. Strabo pag. 390. *Τολισοβῶνιοι* & *ἔμποροι Βιθυνίᾳ εἰσὶν, καὶ τῇ Ἐπικτήτῃ καλουμένην Φρυγίαν*, *Tolistobogi* contermini sunt *Bithynis* & *Phrygia* *Epieteto*. Metropolis secundum Plinium fuit *Pessinus*. Sic enim ille dicto loco: *Oppida, Tectofagum, Ancyra: Trocmorum Tavium: Tolistobogorum, Pessinûs*. Ptolemæo autem prima est *Γέρμα κολώνια*, *Germa colonia*; deinde *Πισσινούς*, *Pessinûs*: quia post Plinii temporis colonia forsan deducta fuit, ideoque *Germa Pessinunti* prælata. *Pessinûs* Straboni est *ἐμπορίον τῶν ταύτῃ μερίων*, *emporium illa regione maximum*. Pausanias Attic. cap. iv. scripsit etiam *Πισινῆς*, simplici Σ, ut Plinius: at Strabo, Ptolemæus, Herodianus, Ammianus *Πισσινούς*, *Pessinûs*, littera geminata: quæ utique scriptura vera est, quia in nummis apud Harduinum *ΠΕCΙCΙΝΟΥΝΤΙΩΝ*. Situm ita notavit Pausanias dicto loco: *ταῦτα τῶν Ἀγκυραίων εἶλον, καὶ Πισινῆτα ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Ἀγδίστιν, ὅθεν καὶ τὴν Ἀτὺν τιτάφῃα λέγουσι*. *Hanc Ancyram*. [Galli] ceperunt, & *Pessinuntem* sub monte *Agdisti*, ubi *Aryn* dicunt sepultum esse. At Strabo pag. 391. *ἔστι δὲ καὶ ὄρος ὑπεκείμενον τῆς πόλεως τὸ Δίνδυμον, ἀφ' οὗ ἡ Δινδυμνή*. *Imminet enim mons Dindymus urbi* [Pessinunti] *unde Dindymene dea dicta est*. An idem mons sit diversis nominibus, nescimus: saltem conjunctos ac vicinos oportet fuisse, quia uterque urbi dicitur imminere. Strabo refert, ipsam deam ab indigenis vocari *Αγγιδίστιν*, *Agdistin*, unde forsan contractum apud Pausaniam montis nomen. Addit idem: *πλησίον δὲ Σαγγάριος ποταμὸς περικταὶ τὴν πόλιν*, prope [Pessinuntem] *Sangarius amnis defluit*. Iter Antonini a Pessinunte Ancyram:

<i>Pessinunte</i>	
<i>German</i>	M. P. XVI.
<i>Vindiam</i>	M. P. XXI III.
<i>Papyram</i>	M. P. XXX II.
<i>Ancyram</i>	M. P. XXVII.

Clara fuit antiquo fano Deæ Magnæ, sive Cybeles, cujus simulacrum inde Romani Punico II bello expetierunt. Herodianus lib. I, cap. XI. αὐτὸ τὸ ἀγάλμα διαπτεῖς, ὡς λέγουσιν. - - - τοῦτο δὲ πάλα μὲν ἐξ ἑρμείου κατενεχθῆναι λόγος ἕως τινος τῆς Φρυγίας χώρας. Περσικοῦ δὲ ὀνόμα αὐτῆς τὰν δὲ προσηγείαν λαβεῖν τὸν τόπον ἐκ τοῦ πιστότος ἀγάλματος, καὶ πρῶτον ἐκείσε ὀφθῆναι. *Ipsū simulacrum cælius, ut ajunt, demissum est. - - - Fama est, hoc quondam de cælo deferri in locum quemdam Phrygiæ, cui nomen Pessinuntii est a casu simulacri de cælo, quod primum ibidem visum fuit.* Ammianus Marcellinus idem de origine nominis & antiqua religione refert lib. XXII, cap. XXII [Vales. cap. IX] *Per Nicaam [Julianus] venit ad Gallogræciæ fines: unde, dextrorsus iunere declinato, Pessinuntia convertit, visurus vetusta Mæris Magnæ delubra: a quo oppido, bello Punico secundo, carmine Cumano monente, per Scipionem Nasicam simulacrum translatum est Romam. - - - Quam autem ob rem hoc nomine oppidum sit appellatum, variant rerum scriptores. Quidam enim figmento dea cælius lapsa ἀπὸ τοῦ πεισῖν, quod cadere nos dicimus, urbem adseruere cognominatam.* Alii, quod Herodianus, quem sequitur Marcellinus, supplet, a pugna Ili Phrygis & Tantali Lydi eo in loco commissa, dictam putant, διὰ τὸ ἱκατίζεσθαι τοῖς ἱκανοῖς, quod multi utraque parte cecidissent. Sed utraque ratio fabulosa est & nihili facienda. Historia transportati simulacri est apud Livium lib. XXIX, cap. X. seq. & ibidem e carmine Sibyllino hæc verba referuntur: *Quandoque hostis alienigena terra Italia bellum inulisset, cum pelli Italia vincique posse, si mater Ideæ a Pessinunte Romam advecta foret.* Prope fuit Murus Megaleus, in cujus templo simulacrum deæ fuit, quod Romam est devectum, teste Varrone LL. lib. V, cap. III.

Ptolemæi prima, tamquam metropolis in hac gente, est Γερμα κολώνια, Germa colonia, prælata veteri metropoli propter coloniæ dignitatem. Sed non mansit diu ille honos, verum in Notitia Ecclesiæ Pessinûs rursus primo loco constituitur; Γερμα κολώνια vero, seu Germocolonia, composito vocabulo, loco demum sexto Galatiæ secundæ sive Salutaris. A quo deducta fuerit colonia, disceptatur in nummo Commodi explicando, hanc præferente inscriptionem: IMP. M. AUR. COM. ANTONINUS: & in adverte: COL. AUG. F. GERMENO. id est, Colonia Augusta Felix Germanorum, ut Vaillantius interpretatur, qui auctorem putat Octavianum Cæsarem fuisse, Augusta cognomine persuasus. Quum vero id omnium imperatorum, cognomen fuerit, non dubitat Holstenius in Stephanum adnotationibus, Vespasiano aut filiis tribuere, præsertim quod littera F in eo nummo videatur gentis Flaviæ signum esse, unde ipsa colonia cognominetur Flavia. Dubitamus & ipsi, Augusti auspiciis deductam esse, aut veteranis datam illo tempore militibus. nam signa militaria cum aquila in altero nummo ejusdem Commodi expressa sunt, inscripto COL. GERMEN. Non enim videtur fieri posse, si Augusti esset, ut nulla ejus mentio ante Ptolemæum & Commodum facta sit. Quapropter auctor illius inter Plinium & Ptolemæum videtur quærendus esse, & vel ipse Commodus est, vel aliquis prope antecedentium. Quod enim Suidas Ptolemæum sub Marco Antonino floruisse tradit, potuit utique sub Commodō Geographiam scripsisse, cujus Suidas nullam mentionem facit, sed in καὶ ἄλλα, & alia, tamquam ultimum opus intelligit.

Inter Germam & Ancyram est Vindia, uti ex Antonini itinere supra vidimus; Ptolemæi οὐνδία, Vindia. Post quam eodem itinere est Papyra, deinde Ancyra. Parum cognita Papyra, & dubitanter huc Ortelius τὸ Παπυρίου λεγόμενον φέρεται, Papirii Castrum refert, cujus meminit Evagrius lib. III. Hist. eccles. cap. XXVII, in quod Verina augusta, a Zenone genero in Ciliciam relegata, regressa fuerit, Illo tyrannidem occupante, ibidemque mortua. Sed nihil certo definiri potest, quia non addit auctor, cujus provinciæ fue-

rit. In austrum a Pessinunte deducta Ptolemæi Τολάστα χώρα, *Tolasta regio*, & medietate fere inter ea loca *Anarus*: & in ortum a Tolasta regione *Vereffum*, ut in Palatino codice legitur, pro *Vegisto* vulgato. Strabo Tolistobogis φρούρια, *castella* duo addit, haud dubie munitissima, τὸ, τε Βλούκιον, καὶ τὸ Πήιον, ὧν τὸ μὲν ἦν βασιλεῖον Διοτάδου, τὸ δὲ γαζοφυλάκιον, *Blucium* & *Peium*, quorum illud *arx regia* & *sedes Deiotari* fuit; hoc *gazophylacium*, seu praesidium thesaurorum. Sed neutrum certo loco assignari potest: Casaubonus auctor est, prius in MSS. non Βλάνκιον, sed Βλαύκιον, *Blubium* per B scriptum esse.

Tolistobogorum fuit etiam haud dubie mons *Olympus*, quem Romano bello hæc gens infederat, sicut Tectosages *Magabam*, suæ, regionis montem. Vide quæ Livius lib. xxxviii cap. xix & xx de hoc monte ejusque situ tradidit.

TROCMI, Τρόκμοι, tertia gens, orientem versus & ad Halyn colentes, sive, ut Strabo definit, τὰ πρὸς τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ, ea quæ ad *Ponium* vergunt & ad *Cappadociam* possidentes. Idem, φρούρια αὐτοῖς τετρίχισα τέσσα, tria eis castella sunt bene munita, quæ sunt *Tavium*, *Mithridatium*, & *Danala*. De primo ait: Ταυρίον ἐμπορεῖον τῶν τάντη, *Tavium emporium* ejus regionis. Plus ergo quam castellum fuit. Plinio Trocmorum primum est *Tavium*. Etiam Ptolemæo in oppidis primo loco, tamquam metropolis Trocmorum. In Notitia ecclesiæ & Hieroclis est Ταβία, *Tabia*: in Antonini Itinerario *Tavia*, cujus hoc iter est ab Ancyra *Taviam*:

<i>Ancyra</i>	- - -
<i>Bolelasmus</i>	M. P. xxiiii.
<i>Sarmalium</i>	M. P. xxiiii.
<i>Eubrogim</i>	M. P. xx.
<i>Adapera</i>	M. P. xxiiii.
<i>Taviam</i>	M. P. xxiiii.

Inde iter est a *Tavia* *Sebastiam* *Cappadociæ*, unde tractus quodammodo, quo situm fuerit, cognosci potest: Ptolemæus citra Halyn posuit, nec vero longe ab eo, latitudine paulo minore, quam *Ancyra*. Gentile *Tavianus* est. Holstenius in Ἀρχαῖα Stephani: Mediceos nummos profert, quorum alter inscriptus est ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ, *Tavianorum*; alter, ΣΕΤΡΟΤΑΟΥΙΑΝΩΝ, quod in tres voces ille dispescit hoc modo: CE. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ, id est, *Severiani Trocmi Tavianii*.

Strabonis *Mithridatium* ignotum aliis: *Danala*, ut idem descripsit, locus est, ubi Lucullus & Pompejus convenerunt, quum ille huic provinciam cum exercitu traderet. Plutarchus Lucullo pag. 516. συνῆλθον ἐν κώμῃ τινὶ τῆς Γαλατίας, in vico quodam *Galatiæ* congressi sunt. De situ, silentibus aliis, nihil constat. Ptolemæus præterea Trocmis plura oppida assignat, *Lascoriam*, *Androsiam*, *Claudiopolim*, *Carissam*, *Phuibagiam*, *Duduam*, *Saralum*, *Ucenam*, *Rastiam*, sed pleraque obscura: solum nomen clarius *Claudiopoleos*, quam vero nemo alius in *Galatia* nominavit, ut valde verear eandem esse, quam idem etiam *Bithyniæ* lib. v, cap. i. adscripsit his verbis: Κλαυδιόπολις, ἢ καὶ Βιθύνιον, *Claudiopolis*, quæ & *Bithynium*: cujus nummi præ se ferunt ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, & ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΩΣ, apud Harduinum. Sita enim in mediterraneis *Bithyniæ* non longe a finibus *Galatarum*. Sed esto diversas esse, & hanc ad Halyn sitam, uti ex Ptolemæi numeris *Agathodæmon* posuit; nobilem vero fuisse, nemo facile persuaserit, ubi ceteri omnes tacent. Ad Halyn præterea posuit Ptolemæus infra *Claudiopolim*, *Androsiam*; supra illam, *Carissam*, *Saralum*, *Rastiam*: citra flumen, a *Tavio* in septemtrionem, *Lascoriam*: in austrum, *Phuibagiam*, *Duduam*, *Ucena*, Οὐκενα. Illa *Phuibagina*, in Peutingeriana est *Evagina*; & *Saralus*, *Saralum*, hoc ordine in ortum hibernum:

Tavio XVI Evagina XXIV Saralio.

Trocmorum videtur etiam *Aspona* sive *Aspuna* fuisse, quia prope Cappadociæ fines fuit: quam antiqua, non adparet, quippe a posterioribus tantum memorata. Ammianus lib. xxv. sub finem *municipium Galatia* dixit. Post quæ, inquit, ut videbatur expedire disposita, apud *Aspuna Galatia municipium* breve Gallicani milites visi [Joviano] principi, ingressique consistorium post audita gratanter, quæ perculerant, munerati redire jubentur ad signa. Deinde eodem itinere scribit principem venisse ab *Aspunis* *Ancyram*: ab *Ancyra* *Dadastanam*, ubi mortuus est. Hic situs probatur etiam *Antonini* itinere ab *Ancyra*, per *Nyssam*, *Cæsaream*:

<i>Ancyra</i>	- - -
<i>Gorbœum</i>	M. P. XXIV.
<i>Roslogiacum</i>	M. P. XVIII.
<i>Asponam</i>	M. P. XX.
<i>Parnassum</i>	M. P. XXII.
<i>Nyssam.</i>	M. P. XXIV.

In Notitia episcopatum est ὁ Ἀσπών, *Aspona* episcopus: & Hieroclis, recto casu Ἀσπωνα. Socrates Hist. eccl. lib. vii, cap. xxxvi. Παλλάδιος δὲ τὸ Ἐλευπόλειος μετηνέχθη Ἀσπωνα, *Palladius, Helenopolitanus episcopus*, translatus est *Aspuna*. Utrouque ergo numero invenitur nomen, plurali apud Socratem & Ammianum: singulari apud Antonium & in Notitiis. *Trocmorum* sive *Trogmorum* nomen videtur in Ciceronis *Troginorum* II *Divinat.* cap. xxxvii. sub mendo latere.

Dubia sunt cujus gentis fuerint, *Cuballum Gallogræcia* castellum, Livii lib. xxxviii, cap. xviii. & *Orcistus* Notitiæ episcopatum: & Strabonis Δρυνέμετον, *Drynemeton*, locus iudicii & conventus Galatarum. Ptolemæus addit gentem *Bezenorum*, cujus fuit *Petenessus*, sive *Petenesus*, quæ etiam in Notitiis visitur: & *Ciana*, Κίανα, Hieroclis *Cina*, Κίνα; unde ὁ Κίνας: *Cana* episcopus in Notitia. Sita hæc ad austrum, in Phrygiæ magnæ finibus, prope *Laodiceam Combustam*, quam Ptolemæus etiam *Bezenis* dat; alii ipsam in Phrygiam transcribunt. Plinius plures populos adnumerat, *Attalenses*, *Arasenses*, *Comenses*, *Dioshironias*, *Lystrenos*, *Neapolitanos*, *Seleucenses*, *Timoniacenses*, *Tebasenos*: sed plerique extra Galatiam positi sunt propriam, ut *Lystreni* & *Tebaseni* in *Lycaonia*, *Seleucenses* in *Pisidia*, *Neapolitani* in *Isauria*, *Timoniacenses* in *Paphlagonia*: & præteritis ignotis, *Attalenses* suspecti *Harduino*. qui *Adadenses* *Pisidas* substituendos autumat. Verum & *Attalorum* aliquid in Galatia fuit, quia ab *Attalo*, Pergameno rege, simulacrum *Matris Magnæ*, quod *Romam* deportatum fuit, impetraverunt, ut *Varro de LL.* lib. v, cap. iiii. & *Livius* lib. xxix, cap. xi. tradiderunt. Sane is locum illum sacrum magnifice ornaverant, quod *Strabo* lib. xii, pag. 390. descripsit. Sic potuit in honorem regis etiam oppidum aliquod *Attaleu* vocari, veteri nomine, ut solemne erat, novo & honoratori cedente.

P I S I D I A.

PISIDIA, Πισιδία, regio est inter *Lydiam*, *Phrygiam*, *Pamphyliam*, *Cariam* in montibus majorem partem posita, & in ipsis *Tauri* extremitatibus. Plinius lib. v. cap. xxvii. *Insident verticem Pisida.* Et *Strabo* lib. xii, pag. 392. τὸ πλεον αὐτῶν [Πισιδῶν] μέρϑ τὰς ἀκρωρίας τοῦ Ταύρου κατέχει, quæ *Latinus* interpretes vertit, *major Pisidarum pars extremitates Tauri monti tenet.* Possis & *summitates Tauri* vertere. *Hesychius*: ἀκρωρίαίς, τὰς ἀκραις τῶν ὀρέων: item, ἀκρωρία μὲν ἐστὶ ἡ κορυφή. Et si enim ἀκραι, quando promontorium significat, in-

incidit in extremitatem; per se tamen vertex potius & summitas est, quam aliquid extremum. Ibidem Strabo oppidis enarratis: *τούτων οἱ μὲν εἰς τὴν τελευτὴν ὄρειοι, οἱ δὲ καὶ μέγιστα τῶν ὑψηλῶν καθήκοντες ἐφ' ἑκάτερον, ἐπὶ τὴν Παμφυλίαν καὶ τὴν Μιλυάδα καθήκοντες Φρυγίᾳ καὶ Λυδοῖς καὶ Καρσίᾳ ὅμοιοι.* *Horum alii plane sunt montani; alii utrinque usque ad radices montium pertinent, Pamphyliam versus & Milyadem, finitimi Phrygibus, Lydis & Caribus.]*

Difficilis hinc quaestio subnascitur, quorum referenda sit Pisidia, utrum ad partem Asiae quæ intra Taurum est, an quæ extra illum posita. Sic enim pacificatione cum Antiocho ab Romanis Asia dividebatur, ut, quæ citra Taurum erant, iis omnibus rex Antiochus abstineret: quæ ultra montem, regi relinquerentur. Dubitandi rationem ipsi Romani nobis dederunt, nullam Pisidiæ mentionem in senatus consulto facientes, quo partes cis Taurum, Antiocho auferendæ, designantur. Livius lib. xxxvii, cap. lvi. ex illo recitavit, quæ de summa rerum senatus constituerat: neque in ipsa transactione divisioneque terrarum, quæ cis Taurum relinquerentur, Pisidia est memorata lib. xxxviii, cap. xxxix. sed quum ad partes illas ventum est, tantummodo narratur, *Lyciam & Cariam usque ad Meandrum Rhodum datas: regi Eumeni, Phrygiam utramque, & Mysiam, & Lycaoniam, & Milyada, & Lydiam.* Nihilominus Rhodiorum legati in senatu apud eundem Livium lib. xxxvii, cap. liv. *Pisidiam* nominatim dicunt illo bello Antiocho ereptam. *Lycaonia*, inquit, *& Phrygia utraque, & Pisidia omnis, & Chersonesus, quæque circumjacent Europæ, in vestra sunt potestate, quarum unaquælibet regi adjecta, multiplicare regnum Eumenis potest: omnes vero data, maximis eum regibus equare.* Ex Polybii legatione xxv desumpta sunt, ubi etiam τῆς Πισιδικῆς est mentio. Rursus quidem dubitare licet de Polybii interpretatione: Græca ejus sunt: καὶ γὰρ Λυκαονίαν, καὶ Φρυγίαν, τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ τὴν Πισιδικὴν, πρὸς δὲ ταύταις Χερρόνησον, καὶ τὰ προσορούμενα ταύταις τῆς Ευρώπης ἔξουσιν ὑμῖν, εἰς ἃν βέληθε, δωρεῖσθαι, quæ vertenda videntur: nam *& Lycaoniam, & Phrygiam tam Hellepontiacam, quam Pisidicam; adiacent Chersonesum & adjacentia in Europa, licet vobis, quibus volueritis, donare:* ut Phrygia Pisidica sit Magna, Pisidiam attingens. Sed insolens hæc adpellatio, utut verborum ordo videatur postulare: & Casaubonus quoque interpretatus est, *Lycaoniam enim, Phrygiam ad Hellepontum, Pisidiam, item Chersonesum*, cetera: neque aliter Græca intellexit Livius. Et alibi Polybius Pisidiam dixit τὴν Πισιδικὴν. Lib. v, cap. lxxii. τοὺς τὴν Πισιδικὴν κατοικοῦντας, *Pisidicam incolentes.* ut ita potius excidisse aliquid, Livio iudice, qui *Phrygia utraque* vertit, videatur, ac plene legendum: καὶ Φρυγίαν τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντου καὶ τὴν μεγάλην καλουμένην, καὶ τὴν Πισιδικὴν. Sed quoque modo se Livii interpretatio habet, videtur res ex eo non incerta, quia *Lycaonia*, quæ ultra Pisidiam est, in partibus cis Taurum ab Romanis fuit censa, & revera Antiocho ademta, donataque regi Eumeni, ut supra ex Livii lib. xxxviii dictum est. Fuerit ad Taurum, fuerit in Tauro: tamen non ultra illum fuit, ideoque cum partibus cis Taurum positis a nobis etiam explicatur.

Incolæ sunt *Piside*, ut Plinius dixit, *Insident verticem Piside*: quos *Solymos* quondam adpellatos, addit. Herodotus lib. i, cap. clxxiii. Milyas ait olim *Solymos* dictos esse, quod minus Straboni placet lib. xii, pag. 394. quia sic in Lycia fuissent, a qua disjunxerit Homerus, apud quem Iliad. 2 vers. 184. Βελλεροφόντης ὠκευμένειος ἐκ τῆς Λυκίας.

- - - Σολύμοισι μαχίσσατο κυδαλίμοισι,

Bellerophontes, e Lycia profectus,

- - - Solymis arma intulerit gloriosis.

Ipse vero Strabo lib. i, pag. 23. perinde ac Plinius dixit Σολύμους τοὺς ἐν Πισιδίᾳ, *Solymos in Pisidia*: & mox, οἱ Πισιδικοί, puta Σόλυμοι, *Pisidici Solymi*, non a Milyis aut Lyciis, sed aliis, quos per similitudinem ita Homerus dixerit Odyss. 5 vers. 283. distincti. Adde in Lycia ante dicta, & quæ mox in *Termessus*, Pisidiæ urbe, dicturi sumus.

Oppida Pisidarum ex Artemidoro hæc recenset: *Selgam, Sagalassum, Petnelissum, Adadatem, Briadem, Cremnam, Pityassum, Ambladem, Anabura, Sinda, Aarassum, Tarbassum, Termessum*. Ptolemæus lib. v, cap. iv. post Galatiam exponit etiam Πισιδίας μέρος, *Pisidia partem*, in qua sunt *Antiochia, Apollonia, Amblada & Neapolis*: & cap. v. post Pamphyliæ expositionem reliquum Πισιδίας, *Pisidia* enarrat, in quo *Selge, Petnelissus, Cremna, Antiochia, Selencia*, & alia obscuriora. *Sagalassum* autem Lyciæ partibus adscripserat. Notitia ecclesiæ, etiam Hieroclis, *Antiochiam*, quasi metropolim Pisidarum, primo loco habet: & alia oppida addit supra enarratis, *Laodiceam Combustam, Cibyræ, Paralain, Metropolim, Pappa*, reliqua. Nos ordinem sequemur a septemtrione & Phrygiæ finibus institutum, & sicut Galatia ab latere adposita Phrygiæ erat, ita nunc alterum latus, quod in austrum vergit a Phrygia, hoc est Pisidiam ad perlustrandum ingredimur.

Incipimus ergo ab *Antiochea* sive *Antiochia*, metropoli in Notitiis, quæ *Pisidia* cognomen tum habet. Strabo lib. xii, pag. 397. Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίαν καλουμένη, *Antiochia, ad Pisidiam quæ cognominatur*: Ptolemæus lib. v, cap. iv. Ἀντιόχεια Πισιδίας, *Antiochia Pisidia*: Stephanus in hac voce: τέταρτη Πισιδίας, *quarta huius nominis urbs, est Pisidia*: Aelianus lib. xvi, de Animal. cap. vii. περὶ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίας, *circa Antiochiam illam Pisidia*. Et S. Lucas Act. xiii, 14. παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, *profecti sunt Antiochiam illam, quæ Pisidiæ est*. Plinius lib. v, cap. xxvii. *Insident verticem Pisidiæ, quondam Solymi appellati: quorum colonia Cæsarea, eadem Antiochia*. Coloniam fuisse, etiam aliunde clarum est. Strabo dicto loco: ἔχουσαν ἀποικίαν Ῥωμαίων, *Romanorum coloniam habet illa ad Pisidiam Antiochia*. Auctorem prodit ætas Strabonis, & novum nomen *Cæsarea*, Augustum fuisse Cæsarem. Fuit Italici juris. Paullus lege vii Digest. de Censibus: *In Pisidia ejusdem juris [Italice] est colonia Antiochenstum*. Confirmant nummi epigraphen ferentes, COL. CAES. ANTIOCHIA, qui ad aliam Antiochiam, quam Pisidicam, non possunt referri, utpote solam, quantum constat, Cæsareæ illustri nomine, Plinio testante, ornatam: quod Holstenius ad Steph. contra Tristandum, qui Alexandri similem, signatum COL. CAES. ANTIOCH. de Syriæ Antiochia interpretatus est. Ptolemæus duas Antiochias in Pisidia, unam in septemtrione regionis prope Lydiæ & Phrygiæ Magnæ fines: alteram in meridiem paullo inde remotam, circa Seleuciam; ceteri omnes unam tantum in hac provincia agnoscunt. ideoque alterutra Ptolemæi suspecta videri possit, quasi Stephani Antiochiam Lydiæ, sive Strabonis illam ad Mæandrum, cum Pisidica confuderit, indeque orta sit geminatio. Verum superior in septemtrionali limite Ptolemæo cum cognomine est Ἀντιόχεια Πισιδίας, & illam recte locatam esse ex Strabonis jam indicato loco elucet, quo Philomelio vicina dicitur, uti etiam apud Ptolemæum est: & non tam in Pisidia, sed πρὸς, *ad illam*, in extremo limite posita: qua loquendi formula & ante de Amynta usus fuerat pag. 391. τὴν Ἀντιόχειαν ἔχει τὴν πρὸς τῇ Πισιδίᾳ, *Antiochiam possidens quæ ad Pisidiam est*. Integra verba prioris loci hæc sunt: *Phrygia montana dorso utrimque campus subjacet, & πόλις πλησίον αὐτῆς, πρὸς ἄρκτον μὲν Φιλομήλιον, ἐκ θατέρου δὲ μέρους Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίαν καλουμένη, & utrimque urbs etiam prope illam [ῥᾶχιν ὄρειν, montanum dorsum] septemtrionem versus Philomelium; & in meridiem, Antiochea ad Pisidiam quæ vocatur*. Plane hæc conveniunt cum Ptolemæi positione prioris Antiochiæ, quam Πισιδίας, *Pisidia* cognomento notaverat.

Huic Antiochiæ ab ortu sunt *Orondici* apud Ptolemæum, populus ab urbe *Orondis* vel *Oroandis*, forte tum deleta dictus. Carolus Sigonius ad Livii lib. xxxviii, cap. xxxvii. non ex veteri codice, sed suo ingenio, ubi Livius Schefferi ciciocxviii excusus *Oronda*: Gryphii & Gruteri *Oroanda* habet; vertit in *Oenoanda*, hanc tradens castigationis suæ rationem,

nem : *Oenoada* urbs est *Pamphylia* auctore *Stephano*. *Strabo* mendum habet lib. XIII extremo, Οἰναδῶν τε, quum sit legendum Οἰναδῶν τε. *Appianus* lib. IV Οἰναδus, nominat. Quum autem hic *Pamphylia* alia *Lyciae*que oppida nominentur ; profecto *Oenoanda* legendum, non *Oroanda*, quae inter *Gallogræcos* esse supra traditum est. Bis lapsus doctissimus vir in hisce verbis : primum, quum *Stephanum* *Oenoanda* dicit *Pamphyliae* tribuisse, cui vero est πόλις Λυκίας, urbs *Lyciae* : deinde quum *Oroanda* ponit in *Gallogræcia*, ubi nulla hujus nominis est. Error tertius, quod mutari vult nomen, ubi nulla causa mutationis, & repugnat *Polybius*. *Livii* enim verba hæc sunt : a *Perga* L. *Manlio* cum quatuor millibus militum *Oroanda* ad reliquum pecunie, ex eo quod pepigerant, exigendum misso, ipse [consul] *Apartem* exercitum reduxit. *Livius*, ut pleraque sua, accepit a *Polybio*, cujus legat. excerpt. xxxv. hæc sunt verba : ὁ δὲ Γναῖος, προσπισῆσθαι αὐτῷ τῆς τούτων παρουσίας, Λύκιοι μὲν τοὶ ἀδελφοὶ μετὰ τετραχιλίων ἑκατὶςιλε πρὸς τὰς Οροανδίας πικτανάκης ἔχοντας διὰ τῶν, χρεὶν τῷ κομισαμένῳ τὰ πρὸς φιλόμνητα τῶν ἐμολογηθέντων χρημάτων. Hoc est : *Cneus*, audito illorum adventu, fratrem *Lucium* cum quatuor millibus militum ad *Oroandenses* misit, ad reliquum pecunie ex eo, quod pepigerant, accipiendum. Quis non videt eandem *Polybii* & *Livii* historiam esse, & hunc ex illo *Oroanda*, non *Oenoanda*, exscripsisse ? Quod ad pactiorem pecunie attinet, illa eodem *Livii* libro, cap. XVIII memoratur, ubi dicuntur legati *Oroandensium* ad consulem *Manlium* venisse. Miror, summum virum *Jo. Fr. Gronovium* cap. XVIII *Oroandensium* reliquisse, at cap. xxxvii & xxxix, a *Sigonio* persuasum, *Oenoanda*, quod falsum est, in contextum recepisse. *Oroanda* ergo & his locis *Livio* restituiamus. Nec cap. XVIII alia urbs, *Oroanda*, *Galatiæ* forsan, si æque diis placet ut *Sigonio*, intelligitur, sed idem nomen est, eadem historia, eadem pactio pecuniarum : licet in *Gallogræcos* expeditio ibidem describatur. Legati enim aliunde advenerunt ex *Pisidarum* finibus, quibus quod transeundum per *Galatiam* fuerat, consuli de *Gallogræcorum* apparatu nuntiaverunt cap. XIX. Neque enim erat, ut *Oroandensium* nomen cap. XVIII servatum, statim cap. XIX mutaretur in *Oenoandensium*, ut *Gronoviana* editio factum est, quamvis nihil ibi *Sigonius* præceperat. *Oroanda* autem plurali numero, quo *Livius* dixit, *Pisidiæ* fuisse urbem, etiam auctore *Plinio* manifestum est. *Pisidarum*, inquit, colonia *Cæsarea*, eadem *Antiochia* : oppida, *Oroanda*, *Sagaleffos*. Hinc sunt *Oroandici*, sive *Orondici*, populus *Ptolemæi*, etiam *Harduini* iudicio : & *Plinii* *Oroandicus* *Pisidia* tractus, lib. v, cap. xxxij.

Orondicis, quod metropolis haud dubie deleta erat, *Ptolemæus* duo, quæ superabant, dat oppida, *Misthium* & *Pappa*, quorum alterum, *Misthium*, ignotum : alterum, *Pappa*, etiam *Hierocles* in *Pisidia* posuit : & in *Notitia* episcopatum, ὁ Παππῶν, *Papporum* episcopus.

Supra *Orondicos*, septemtrionem versus, est ex positione *Ptolemæi* Λαοδικίη κατανεχυμένη, *Laodicea Combusta*, quam ipse in *Bezenis*, *Galatiæ* adjuncto populo & *Lycaonia*, recenset, *Hierocles* autem & *Notitiarum* ecclesiæ auctores, quibus est ὁ Λαοδικίας τῆς κατανεχυμένης, in *Pisidia* : Atque hinc *Socrates* illustratur, quum lib. vi, cap. xviii. scripsit : Λαοδικίᾳ ἐπίσκοπος Ἀγκύρας τῆς καλεῖται Γαλατίας : Ἀμμωνίῳ Λαοδικίας τῆς ἐν Πισιδίᾳ, *Leontius* episcopus *Amoyne* in tempore *Gallia* : *Ammonius* *Laodicea* illius, quæ in *Pisidia* est. Eadem enim est ipsa, quæ *Combusta*, a solo ignibus micante & terræ motibus tremante, ut *Myfia* *Combusta* & regio circa *Philadelphiam*, de quibus supra diximus, cognominata. Sed alii in *Lycaonia* ponunt, ut infra videbimus.

Ab *Antiochia* in occasum hibernum est *Apollonia* *Ptolemæi*, prope *Amblada*, quibus septemtrione adjacet. *Stephanus* chorographus in Ἀπολλωνία : ἔξ, Πισιδίας, ἡ πρότερον Μορδία, *Apollonia decima septima* est *Pisidia*, cui prius nomen *Mordiaum* fuit.

Quæ propinque subjacent, Ἀμβλαδα, *Amblada*, a Strabone memorantur, &, quem is sequitur, Artemidoro, Pisidiæ tributa: etiam a Ptolemæo in Palatino codice: nam vulgatus corruptus est. Stephanus: Ἀμβλαδα πόλις Πισιδίας, *Amblada urbs Pisidiæ*. Plurali numero τὰ Ἀμβλαδα. Philostorgius lib. v, cap. 11. de Aëtii exilio: εἰς Ἀμβλαδα τοῦτον μεθολογήσας παροικεῖν, hunc *Amblada jussit* [Constantius] *relegari*. Idem incolis τὸ βάριον καὶ μισάνθρωποι, barbaros & inhumanos mores tribuit. Strabo ait Phrygiæ & Cariæ ὁμοῦ, finitima esse, & loci vinum laudat medicinæ idoneum. ὁ Ἀμβλαδὺς, inquit, οἷον πρὸς διαταίς ἰατρικαῖς ἰσχυρόν, *Ambladense vinum curationibus medicis est utile*. Unde etiam gentile Ἀμβλαδὺς simul cognoscitur.

Inter Amblada & Pappa est *Neapolis* Ptolemæi, unde Plinio sunt *Neapolitani* lib. v, cap. xxxi. in extremis finibus Galatiæ. Neque situs repugnat Ptolemæo, qui & ipse de Galatiæ capite enarrat, & superioribus Cariæ & Lycaoniæ partibus adjungit: nam eo usque Galatiam suam extendit. *Lystreni*, inquit, *Neapolitani*, *Oeandenses*, *Seleucenses*.

Antequam ex septemtrione recedamus, de *Apamea* Pisidiæ aliquid dicendum est. In Notitiæ episcopatum provinciam Pisidiæ est etiam ἡ Ἀπαμία, *Apamensis*, quod nomen apud Hieroclem in eadem provincia prævatum Ὀπαμία est, ut tamen non difficilis ex vestigiis sit restitutio. Nemo præterea in Pisidia propria habet Apameam. Quod vero Notitiæ illæ Pisidicam provinciam nimis in septemtrionem promovent, & Laodiceam Combustam quoque ac Philomelum, & Metropolim, quæ in Phrygia censentur aliis, aut partim in Lydia, sub ea comprehendunt; minus dubitare licet de *Apamea Ciboto* hanc Pisidicam intelligendam esse, in quo non tantum Carolus de S. Paulo in Geographia Sacra pag. 251, consentientem habemus, sed Octavium etiam Falconerium in docta de nummo Apamensi dissertatione id acriter pag. 176 propugnantem. Quod si, inquit, quispiam *Apameas* a scriptoribus aliquando confusas minime largiatur, ego contra non sex tantum *Apameas*, sed vel septem aut octo ex diversis auctorum locis evincam. Nam, præter celebrem illam Phrygiæ, aliam quoque cognomento *Ciboto* ex Ptolemæo, & Græca Episcopatum Notitiæ in Pisidia ostendam, quæ tamen in ea provincia nulla fuit, solaque Ptolemæo imp. fuit regionum vicinitas. Phrygia enim, quæ Straboni παρῶν seu pedemontana, Pisidia erat contermina.

Inde paulum in meridiem digressis occurrunt *Beudos vetus*, *Seleucia*, & *Antiochia* alia, eodem sic a Ptolemæo tractu polita, id est ab occasu in ortum, latitudine fere æquali. *Beudos Vetus*, Παλαιοὶ Βεῦδος, memoratur etiam a Livio lib. xxxvi. i. cap. xv. *Beudos* quod *Vetus* adpellant: sed situ quodammodo alio ac Ptolemæus posuit. Nam non capio, quæ ratione Livius in Tolistobojos Galatas, qui Bithyniam Paphlagoniamque contingebant, a Synnadis per *Beudos* & *Anabura* ducat. Ambages magnæ sunt, nisi in australi etiam Galatia sedes aliquas Tolistoboji habuerunt, aut erratum in nomine gentis est a Livio. Verba ejus sunt: *Inde Synnada venit, metu omnibus circa oppidis desertis: quorum jam præda grave agmen trahens, vix quinque millium die toto itinere perfectò, ad Beudos, quod Vetus adpellant, pervenit: ad Anabura inde, & altero die ad Alandri fontes, tertio ad Abbassum posuit castra: ibi plures dies stativa habuit, quia perventum erat ad Tolistobojorum fines.* Ad Phrygiam alii hæc nomina referunt, quos supra pæne sequuti eramus, itinere a Synnadis in Tolistobojorum fines ita ducente, quasi in ortum æstivum illa oppida Synnadenfibus fuerint sita. At rectam positionem Ptolemæi esse, ex eo nunc certi sumus, quia & Strabo cum Artemidoro in Pisidia *Anabura* ponunt, quæ Livius cum Βεῦδι, Vetere, ut proxima, conjungit.

Seleucia, quæ apud Ptolemæum in ortum versus adjacet, ab eodem discriminis causa cognominatur Σελίνκεια Πισιδίας, *Seleucia Pisidia*. Et quia Pisidia ad Taurum est, *Seleucia* quo-

que hæc a Tauro cognominatur. Theodoretus lib. v. Hist. Eccles. cap. xxvii. Σελευκίας τῆς πρὸς τῷ Ταύρῳ Μαξίμου, *Seleucia, quæ ad Taurum est, Maximus* erat episcopus. In Notitia episcopatum, & quæ Hieroclis esse dicitur, Pisidiæ Seleucia cognominatur *Ferreæ*, Σελευκία ἡ σιδηρᾶ, an a metalli fodinis, non possum adfirmare. Ortelius hanc cum Pamphiliæ confundit, tamquam una fuerit, ideoque ab Holstenio notatur, quia Niceno concilio utriusque antistites subscripserunt. Non enim contrahendæ sunt, quasi paucæ exstiterint, quia Seleucus Nicator diversis provinciis urbes a suo nomine insignivit. Appianus Syriacis pag. 201. ἰνία ἑπώνυμους ἑαυτῷ πόλεις ἔκτισεν, *novem urbes de suo nomine Selencias adpellatas condidit.*

Sequitur *Antiochia* Ptolemæi altera, Seleuciæ ab ortu solis objecta. De hac silent alii, neque in Notitiis adparet: eamque extra locum celebrioris Antiochiæ, a Pisidia denominatæ, esse, supra Strabonis testimonio probatum fuit. An ergo alia Antiochia, præter illam superiorem exstiterit in Pisidia, pro certo adfirmare non possumus, quia sola Ptolemæi fides vix sufficit nobis ad probandum: nam & alibi multiplicavit aliquando, quæ una erant, ut a doctis adhuc viris fuit observatum, & exemplis illustratum pluribus.

Prope Beudos est *Baris*: inde in austrum magis, *Lyfinia, Cormasa*. Hæc Ptolemæus: e quibus *Baris* etiam in Notitiis adparet tamquam episcopale oppidum: Lyfinia & Cormasa etiam apud Livium lib. xxxviii, cap. xv. Consul, inquit, profectus inde c. ninentibus itineribus ad *Cormasam urbem* pervenit. *Darsa* proxima urbs erat: eam meum incolarum desertam, plenam omnium rerum copia invenit. Progredienti præter paludes, legati ab *Lyfinæ*, dedentes civitatem, venerunt. Inde in agrum *Sagalassenum* venium est. Eadem Polybius Legat. xxxi leguntur, unde hausit Livius: nec *Lyfinia*, ut Ptolemæus, sed, ut Livius, ἡ Λυσινόης, a *Lyfinoe*: at pro *Cormasa* ibidem est Κόρμασσα expressum, & quidem pluraliter, Κόρμασσα πόλιν λαβόν. Inter *Barin* & *Pergam* Ptolemæo est *Comana*, quæ in Notitia est *Comane*, ἡ Κοιάνης, quæ verior scriptura videtur. *Darsa*, proxima *Cormasæ*, aliunde nobis, quam ex hoc Livii loco, non est conspecta.

A Seleucia in austrum paullo est Ptolemæi *Prostama*, deinde ortum versus *Adada & Dyrzela*. Ignota *Prostama*, nisi quod Attalus *Prostamenis* in Pisidia antistes subscripsit Concilio primo Constantinopolitano. Et *Adada* Ptolemæi sunt, & in Notitia episcopatum a *Adadum Adadorum* episcopatus. Adadensis episcopus fuit etiam in dicto primo Constantinopolitano. Apud Hieroclem corrupte legitur ὀδάδα, id est ὠδάδα. Sed Ptolemæi Δύρζελα, *Dyrzela* obscura est, nisi Ζόρζελα, *Zorcila*, Hieroclis, sive Ζάρεζηλα, Notitia huc referas, quippe in provincia Pisidia ibi est ὁ Ζαρέζηλαν, *Zarzelorum episcopus*. His subjacent, itidem austrum versus, Ptolemæi *Obasa*, (in Agathodæmonis tabula *Olbasæ*, cujus nominis Ciliciæ alia est) & *Orbanassa*, & hæc ad Lycaoniæ Pamphyliaque limites propendens: sed utraque aliunde minus cognita, nisi quod Hierocles etiam in Pamphylia habet *Olbasæ*.

Notior *Cremna* colonia, Κρήμνα κολώνια Ptolemæi, a Strabone cum Artemidoro etiam in Pisidiæ oppidis numerata, quam ἀποικοὶ Ῥωμαίων ἔχουσι, *Romani coloni* teneant. Idem eodem lib. xii, pag. 392. ὁ δ' Ἀμύντας τὴν μὲν Κρήμναν εἶλεν, *Amintas autem Cremnam cepit*, inde ad versus Homonadenfes profectus. Zosimus lib. i, cap. lxix. Lyciæ *Cremnam* tribuit: sed major utriusque geographi auctoritas, quorum alter etiam in tractu Pisidiæ a Lyciorum finibus remotiore, ponit: interim situm bene, quod etiam nomen indicat, descripsit. Lydius, inquit, Κρήμναν καταλάμβανε, πόλιν ἔσαν Λυκίας, ἐν δὲ περὶ μὲν τε κειμένην, καὶ κατὰ μέρος καὶ ἐξ ὁδοῦ βαρυτάταις ἀκρωμένῃ, *Cremnam occupavit, oppidum Lyciæ, situm in prærupto loco, & ex parte fossis profundissimis munitum.* In Notitia episcopatum Pamphyliaῖ ὁ Κρήμναι, & in altera ὁ Κρήμναι pluraliter.

Prope afuit in ortum versus Strabonis Πιτηλισσός, *Petnelissus*, Ptolemæi Πεδηλισσός, *Pednelissus*, in Palatino MS. Πλετενισσός, *Pletenissus*, quod nomen etiam Plinius habet, sed in Pamphylia, de qua lib. v, cap. xxvii. *Oppida ejus: Side, & in monte Aspendum, Pletenissum, Perga.* Sic Harduinus edidit, quia cum Palatino codice, jam laudato, etiam Parisiensis Ptolemæi consentiat, quam idcirco putat veram Plinii scripturam, vulgatæ *Platanistus* longe præferendam. Videtur ergo urbs binominis fuisse, *Pletenissus & Petnelissus*, quas non diversas fuisse, situs quoque idem potest demonstrare. Plinius cum Aspendo conjungit: & Strabo lib. xiv, pag. 459. ὑπέγκειται ταύτης [Ἀσπίνδου] Πιτηλισσός, *supra Aspendum sita Petnelissus est.* In Pamphylia ergo confinio fuit ita, ut in Pisidia proprie & a Strabone lib. xii. & a Ptolemæo lib. v, cap. v. censeretur. Gentile Πεδηλισσείας, *Pednelissenses*, Polybii lib. v, cap. lxxii. seq.

Antequam in australem limitem Pisidarum veniemus, prope quem nobiles *Termessus & Selga* sunt; de urbe *Sagalasso* dicendum est, male a Ptolemæo ad Lyciam reducta, quia ceteri omnes in Pisidia scribunt, Artemidorus, quem Strabo sequitur prædicto loco libri xii. & Plinius, cui est *Sagaleffus*: Notitia item Ecclesiæ; & Hierocles, quamquam apud hunc, elapsa littera, ἀγαλασσός, *Agalassus* legatur: præterea Arrianus, Suidas, Livius, quorum verba mox proferemus: & Stephanus, Σαγαλλασσός πόλις Πισιδίας, *Sagalassus urbs Pisidia.* Omnes hi *Sagalassus* scribunt, præter Suidam, cui est Σαγαλλησός πόλις Πισιδίας, *Sagalleffus urbs Pisidia*: & Plinium, cujus est *Sagaleffus*, ut diximus: & Arrianus Σαλαγασσός, *Salagassus*, transpositis litteris: Strabo qui etiam Σαγαλασσόν, *Sagalassum*, aliquoties dixit, addidit, καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ Σελγησσόν, *vocant autem illam etiam Selgessum.* Primam tamen scripturam, *Sagalassus*, esse veram & optimam, etiam Vespasiani nummo probatur, qui præfert ΣΑΓΑΛΑΣΣΗΝΩΝ, *Sagalassenorum.* Nunc de situ disquirendum. Ptolemæus errat, qui nimis in occasum retrahit: nec latitudo ejus, quam vulgo retinent, probata: minor enim gradu integro quam illa Selgæ & Termessi. At vero Strabo dicit, *Sagalassum distare Apamea ἡμέρας ἑξ, unius dici itinere*, quo non potest, quin magis in septemtrionem referatur, quia Apamea illa haud dubie est Phrygiæ Cibotos Apamea. Alexander a Perga in Phrygiam moturus Termessum iter habuit, deinde Sagalassum, ut Arrianus lib. i, pag. 78. tradit, qui & Pisidiæ vindicat: ἢ δὲ αὐτὴ οὐ μικρὰ πόλις: Πισιδίαν καὶ ταύτην ὁκοῦν: *erat autem illa, inquit, non parva urbs, quam Pisida incolebant.* Livius lib. xxxviii, cap. xv. iter consulis Cn. Manli ex Pamphylia in Phrygiam describens, hunc ordinem servavit: *Ex Pamphylia rediens ad flumen Taurum primo die, postero ad Xylinen, quam vocant, Comen posuit castra. Profectus inde continetibus itineribus ad Cormasam urbem pervenit. Darfa proxima urbs erat: eam, metu incolarum desertam, plenam omnium rerum copia invenit. Progredienti præter paludes, legati ab Lysinoe, dedentes civitatem venerunt. Inde in agrum Sagalassenum, uberem fertilemque omni genere frugum ventum est. Colunt Pisida, longe optimi bello regionis ejus cum ea res animos facit, tum agri fecunditas & multitudo hominum, & situs inter paucas munitæ urbis.* - - Progressus inde ad Obrime fontes, ad vicum quem Aporidos comen vocant, posuit castra. Eo Seleucus ab Apamea postero die venit. Aegros inde & inutilia impedimenta quum Apameam dimisset, ducibus iterum ab Seleuco acceptis, profectus eo die in Metropolitanum campum. E quibus intelligitur non longissime Sagalassum ab Apamea abfuisse. Sic conjungit etiam Strabo verbis extremis libri xiii. μέγιστα Σαγαλασσὸν καὶ τῆς Ἀπαμίων χώρας, *usque ad Sagalassum & Apamensium regionem.* Distinctius Strabo situm notavit sæpe dicto lib. xii, pag. 392. εἰ Σαγαλασσῆας ἐπὶ τὰ ἐντὸς τὰ πρὸς τῇ Μιλυადί, *Sagalassenses sunt introrsum ad Milyadem.* In occasum ergo vergunt & ad limitem Caria, cujus pars censetur Milyas.

Inter Cremnam & Sagalassum situm erat *Sandalium*, ut Strabo disponit, quod Stephanus dicit Πισιδίαι χωρίον, locum *Pisidia*, quem *regionem* interpretatur Ortelius, & qui Latine vertit Stephanum, *regiunculam*. Malim *castellum* sive *oppidum*: nam hoc quoque aliquando *χωρίον*, sonat. Strabo enim, quum dixisset, Amyntam πολλὰ χωρία ἔχειν, ἀπὸ τῶν πρώτων ὄντα, ὅν κ' Κρήνη, multa *castella* seu *oppida* expugnasse, *inexpugnabilia* prius *visa a quibus* & *Cremna* fuit; addit, τὸ δὲ Σανδάλιον οὐδ' ἐνέχρησεν βίᾳ προσάγειν, μεταξὺ κείμενον τῆς τε Κρήνης & Σαγαλασσοῦ, *Sandalium* vero non tentavit vi adgredi, situm inter *Cremnam* & *Sagalassum*. Ex quo satis elucet, munitissimum vel *castellum* fuisse, vel *oppidum*, non *regionem*. Confirmat nummus, cui inscriptum est ΣΑΝΔΑΛΙΕΩΝ, quo etiam *oppidum* potius quam *castellum* fuisse comprobatur. Urbium enim est procudere nummos, non *castellorum*.

In australi plaga *Pisidia* sunt duae urbes ceteris omnibus fere nobiliores, *Termessus* & *Selya*. Prior variis modis scribitur *Termessus*, *Termissus*, *Termesus*, & *Termisus*: sed prima forma *Τερμησσός*, *Termessus* Straboni diversis locis, & Ptolemæo, & Livio probata, confirmatur nummo Mediceo epigraphen ferente ΤΕΡΜΗCCEΩΝ, & in altera parte COΛΥΜΟΣ, quod herois nomen est, a quo *Solymi* dicti *Pisidia*, praecipue *Termessenses*. Strabo lib. XIII extremo, καὶ αὐτοὶ οἱ Τερμησσοῖς Σόλυμοι καλοῦνται, ipsi *Termessenses* etiam *Solymo* vocantur. Et post paullo in ipsa libri extremitate, ἡ Μιλυάς ἐστιν ἀπὸ τῶν κατὰ Τερμησσὸν γαιῶν, *Milyas* est ab *angustiis* juxta *Termessum*. Idem lib. XII, pag. 392. cum Artemidoro urbes *Pisidia* enumerans, *Τερμησσὸν*, *Termessum* quoque in iis numerat. Et lib. XIV, pag. 458. ὑπάρχειται αὐτῆς [Φασηλίδος] τὰ Σόλυμα ὄρος, καὶ Τερμησσός, *Pisidia* πόλις, ἐπικειμένη ταῖς γαιαῖς, δὲ ὡς ὑπὲρ βασιῶν ἐστὶν τὴν Μιλυάδα, *Supra Phaselidem* mons est *Solyma*, & *Termessus* *Pisidia* urbs *angustiis* montium adposita, per quas est transitus in *Milyadem*. Sic *Basileensis* Xylandri, & prior illa Henr. Petri, ut negligentia sit, quod in *Casaboniana* *Τερμησσός* legatur, secus ac in illa lib. XII, & XIII. scriptum editumque fuerat. Livius lib. XXXVIII, cap. xv. *Termessenses* eo tempore *Isondensium* arcem urbe capta oppugnabant. Et mox: *Termesso* [consul] pacem dedit. Ptolemæus in sua *Carbalia*, quam *Pamphyliæ* adnectit, *Τερμησσός*. At *Dionysius Characenus* *Τερμησσός* scripsit vers. 858.

Τοῖς δ' ἐπὶ Πισιδίᾳ διαπερὶ πίδα. ἤχι πόλεις

Τερμησσός, Λύβη τε, καὶ ἡ ὑπολίστατο λαός

Περὶ ποτ' Ἀμυκλαίων, μεγαλύνυμος ἐν χθονὶ Σίλγη.

Hos vero post, *Pisidarum* pingue solum: ubi urbes

Termissus, *Lybaque*, & quam condidit *populus*

Olim aliquando *Amycleorum*, magni nominis in terra *Selge*.

Et Stephanus: *Τερμησσός* πόλις *Pisidia*, *Termissus* urbs *Pisidia*. In *Notitiis* episcopatum uno & scriptum est *Τερμεσός* & *Τερμισός*. Nec contemnenda illa ratio est, quia *Harduinus* ex regio *cimelio* numisma produxit, cui inscriptum est ΤΕΡΜΙCΕΙΩΝ, & adversa facie aequae COΛΥΜΟΣ, ut in nummo erat *Mediceo*. Eadem urbs vocatur etiam *Telmisso*, apud *Arrianum* praefertim lib. I. *Exped. Alexandri*, quod male in auctore hoc, ut insignem errorem, quidam reprehendunt: quum alii, etiam ante ipsum, ita adpellaverint. Quae enim *Livius* lib. XXXVIII, cap. xv. de *Termesso* tradit, ea ita in *Polybi* fragmentis *Legatione* xxxi. leguntur: ὁ δὲ Γναῖος συνειργίας τῇ Τελμισσῷ, πρὸς μὲν τέτους συνέβητο φίλιαν λαβὴν ἰτάλαιντα, ubi *Telmisso* Cn. *Manlius* adpropinquavit, acceptis quinquaginta talentis, amicitiam cum illis pepigit. Et *Eustathius* ad *Dionys.* vers. 859 postquam de *Termesso* ex *Strabone* egerat, subiungit: τινὲς διὰ τὴν λ' γράφουσι Τελμισσός. - - - σημειώσας δὲ, ὅτι χρεῖται ἡ διὰ τὴν & προεκτείνουσα γράφη, quidam hoc nomen per I scribunt: - - - nota vero, meliorem scri-

priam

pinam esse per R, ut a Cariæ & Lyciæ urbibus distinguatur. Videtur ergo & hæc binominis fuisse, ab aliis hoc, ab aliis alio sono vocabuli adpellata. Situs quodammodo ex supra dictis, maxime Strabonis verbis patuit. Addimus ex lib. xiii. extremo ejusdem auctoris: τῆς Τερμεσσιᾶς ἄκρος ὁ ὑπερκείμενος λόφος καλεῖται Σόλυμος, quod vetus interpres vertit, collis qui Termessi promontorio imminet: Xylander, quem & Casaubonus sequutus est, ὑψηλὸς ὁ ὑπερκείμενος λόφος, collis qui supra Termessum jacet promontorium. Sed ubi promontorium urbis mediterraneæ? malim summitatem, verticem, ἄκρον interpretari. Idem verbis modo ex lib. xiv. prolatis: Supra Phaselidem τὰ Σόλυμα ὄρος καὶ Τερμεσσιᾶς Πισιδικὴ πόλις, mons Solyma & Termessus urbs Pisidica: qui mons haud dubie est ille ante dictus λόφος, collis Solymus. urbem autem ad Milyadis angustum aditum dicit sitam esse, & tamen ἕγγιστα ὑπερκείμενη τῆς Κιβόρας, proxime imminentem Cebyræ, puta magnæ, quam ibidem lib. xiii. extr. descriperat. Hanc autem Ptolemæus in Phrygia circa Mæandrum posuit, quam si etiam a situ Ptolemæi deduxeris, non tamen licebit ad Phaselidem usque, in ora maris sitam urbem, deferre. Ecclesiæ autem Notitia Cibyræ Pisidiæ adscripsit. Minus autem sibi Strabo videtur constare, ex cujus discrepantiis si medius locus teneatur, forte propius ad id, quod tradendum erat, acceditur.

Hinc in ortum magis & ad Pamphyliæ limitem est Selga, Σίλγη, urbs μεγάλωνμος, magni nominis, ut supra Dionysius illam laudavit: Lacedæmoniorum colonia, ut Strabo tradit & Stephanus, qui Amyclæi Periegetæ sunt, a vicino Spartæ loco ita adpellati. Urbs frequens & valida, ita ut aliquando διαμυριάδους, viginti millia virorum habuisse perhibeatur, ut idem Strabo lib. xii, pag. 392. narravit. & ex eo repetiit ad Dionysium Eustathius. Arrianus lib. i, pag. 76. ἐνταῦθα ἀφικνύνται παρ' αὐτὸν Σελγίαν πρίσβεις. οἱ δὲ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισιδὰ βαρβαροὶ, καὶ πόλιν μεγάλην οἰκοῦσι, Ibi legati Selgensium ad eum [Alexandrum] veniunt. Sunt autem & hi Piside barbari, & magnam urbem inhabitant. Non pugnat hoc cum origine ex Spartanis, quæ exigua fuit: incrementa habuit ab accolis barbaris ἐκ τῆ πολιτεύσεως νομίμως, propter bonam reipublicæ administrationem, quam utique conditoribus Spartanis imputavit. Livius lib. xxxv, cap. xiii. dixit Pisidas qui circa Selgam incolunt, ad quos oppugnandos Antiochus profectus sit. Bellicosi fuerunt, eorumque res quasdam Polybius lib. v, cap. lxxii. descripsit. Strabo dicto loco: οἱ Σελγίαι εἰσὶν ἀξιολογώτατοι τῶν Πισιδῶν, Selgeneses sunt nobilissimi Pisidarum. Nummi quoque reperiuntur signati CEΛΓΕΩΝ, & unus Decii, qui fœdus cum conditoribus continuatum significat hac formula: ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ CEΛΓΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, Lacedæmoniorum Selgensiumque concordia. Urbs sita in colle. Zosimus lib. v, cap. xv. Οὐαλεντίνος τις τὴν Σίλγην οἰκῶν. πολίχνη δ' αὕτη Πανοφυλίας ἐστίν, ἐπὶ λόφῳ κειμένη. Valentinus quidam Selgæ habitans: oppidum Pamphiliæ est in colle situm cetera. πολίχνη, oppidulum dicit, quia Zosimi ævo decreverat: unde etiam in quibusdam Notitiis negligitur: in Hieroclis, vitiose scribitur Σίλπη, Selpe, pro Selge, itidemque in Pamphylia, quia inferiora Pisidiæ posteriori ævo Pamphyliæ contributa sunt, uti ex iisdem Notitiis manifestum est.

Selgensibus finitimi erant Κατινίαι, Strabone referente lib. xii, pag. 392. id est Catemenges, tamquam a Catenna dicti, sed nihil de iis præterea nobis notum est. In Artemidori catalogo sunt etiam Brias, Pityassus, Sinda, Carassus, Tarbassus: sed de omnibus his nihil cognitum habemus: neque quidquam Strabo addit de iis; nuda tantum ex Artemidoro nomina recensuit. Sinda quidem postpaullo cum Ambladis & Tabis conjunguntur, & cum illis ὁμορρ τῇ Καρίᾳ, Cariæ finitima dicuntur: Hierocles autem Σόδα, Sinda in Pamphylia scripsit, & Ἰσινδα, Isinda utroque loco quidam legi volunt; Strabonis, Berkellius in Amblada Stephani; Hieroclis, Holstenius ad Geogr. Sacr. pag. 151, qui etiam Pisinda Ptolemæi

Iemæi ad hunc modum emendanda censet. An eadem *Isionda*, *Isionda* Polybii Legat. xxxi, unde Livio etiam lib. xxxvi i i, cap. xv. restitutum ab Sigonio? non est quod dubitemus, quia consensus in nomine, etiam quodammodo in loco & fede: quamvis *Isionda* Livii intra propriam & antiquam Pamphyliam fuisse adparet. In Notitia episcopatum Pamphyliæ est ὁ Ἰσιονδῆς, *Isiondensis*.

Ptolemæus addit *Cretopolim*, *Uranapolim*, *Ariassum*. Prima in Palatino Κρητόπολις, in vulgatis Κρησσόπολιν, *Cressopolis*; a Polybio lib. v, cap. lxxxi. Κρητῶν πόλις, *Cretensium oppidum* divisè scribitur. Garfyeres, inquit, ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μιλυάδα καὶ κατατοχοποιήσας πρὸς τὴν καλεμένην Κρητῶν πόλιν, in *Milyadem* irrupit & castra ita dicta *Cretensium urbi* admovit. Ex quo probatur, in Milyade regione hoc oppidum situm fuisse. Ptolemæus quidem Lyciæ Milyadem adnecit, sed Strabo distinguit ac inter Pisidiam Lyciamque ponit mediam, quo fit, ut quædam Milyadis Lyciæ, quædam Pisidiæ tribuantur, quia veri limites Milyadis non sunt penitus cogniti, nec Ptolemæi fines ad eam terminandam sufficiunt. Idem Ptolemæus in Carbalia sua, quæ videtur ipsa Cabalia esse, quam cum Lycia lib. v, cap. iiii. connectebat, ponit etiam urbem *Milyadem* cum Corbasa & Termesso, quæ nomen videtur regioni dedisse, fortasse sita ad Pisidiæ terminum, ut ad utramque referri possit, sicut Carbaliam ipsam quidem in capite iv. de Pamphylia exponit, sed tamquam mediam inter Pisidicas urbes ejus capitis, & Pamphylias mediterraneas.

Ariassus Ptolemæi est quoque in Notitia Pamphyliæ, quia in mediterraneis Ptolemæu posuerat, quæ pars, ut diximus, Pamphyliæ, postea contributa fuit. Finitima sunt *Uranopolis* & *Corbasa*, sed aliunde fere in hoc tractu incognita. *Pogla* Ptolemæi sunt *Pugla* Notitiæ, quæ in Pamphylia τὸν Πούγλων, *Puglorum* episcopatum memorat. *Lyrba* Dionysii, quam cum Selga & Termesso vers. 859. componit, sic Λύβην editione Rob. Stephani, & apud Eustathium scribitur: at Λύβην, *Lyrba* editione Guil. Hilli Londinensis, quod sphaema putem typographi, nisi Hieroclis Notitia Pamphyliæ etiam Λύβην scriptum inveniat. In Notitia autem ecclesiæ altera provinciæ ejusdem pag. 45. est ὁ Λύβης, *Lirba* episcopatus Leonis autem Notitia, editione Goari, ὁ Λύβης, *Lyrba*. Nec constat, ubi *Tyrus* Stephani sita fuerit. Ait enim in hac voce: ἔστι καὶ [Τύρος] πόλις Ἰνδικῇ, καὶ Λυδίας, καὶ Πισιδίας, *Est & Tyrus oppidum India, & Lydia, & Pisidia*. Ab hoc sunt *Tyrienses* Plinii lib. v, cap. xxviii, vindicati ab Harduino ex MSS. & primis editionibus, quos male Hermolaus in Hyrrientes, qui nulli in hoc tractu sunt, mutaverat.

LYCAONIA.

Lycaonia inter Pamphyliam, Cappadociam, Pisidiam, Phrygiamque contenta est. Ptolemæus quidem lib. v, cap. i i. in Phrygiæ dispositione habet etiam ὁ Ἰσιονδῆς, *populum apud Lyciam Lycaones*: sed hi alieni situ sunt, quos idem cap. vi sub Cappadocia posuit & in oppida sua divisit. Nomen quidam a flumine *Lycos* ducunt, sed quænam, quum plura ejusdem vocabuli sint, Cappadociæ an Phrygiæ, (nam cetera remotiora sunt) incertum est, quum neutrum Lycaoniam propriam attingat. Alii ex Arcadia ducunt, ubi notum & nobile nomen Lycaonis fuit. Eustathius ad Dionysii vers. 857. λέγονται Λυκαῖοις ἀπὸ Λυκαίου τινος Ἀρκάδος, πόλιν αὐτοῦ κτίσαντος κατὰ χρησμόν, *Lycaones dicuntur a quodam Lycaone Arcade, qui urbem ibi [in Lycaonia] condidit monitus oraculo*. Sed hoc quoque incertum est, nisi plane fabulosum. Relicta ergo nominis origine regionem ipsam explicamus, quæ Λυκαονία, *Lycaonia* dicitur, & incolæ Λυκαῖοι, *Lycaones*. Dionysius Characenus jam dicto loco post Pamphylias enarratas urbes scripsit:

Τῶν δὲ πρὸς ἀντολίην μισάτην χθὸνα ναϊτάων

Ἰδρῆς ἐν πολίοις Λυκάονες ἀγκυλότοχοι.

Ad orientem harum mediam terram habitant periti in bellis Lycaones curvis utentes arcibus. quamquam non tam ab ortu quam ad septemtrionem, Lycaones sunt Pamphyliis.

Hæc quoque regio *Lycaonia*, quamlibet Tauro proxima, & ex parte in Tauro sita, ad Asiam intra Taurum ab Romanis referebatur, & Antiochi ita bello fuit habita. Livius lib. xxxvii, cap. liv. oratione Rhodiorum in senatu: & *Lycaonia*, & *Phrygia* utraque, & *Pisidia* omnis in vestra sunt potestate: Ademerant autem Antiocho quæ intra Taurum erant. Et lib. xxxviii, cap. xxxviii. in pacis legibus: *Excedito urbibus, agris, vicis, castellis cis Taurum montem usque ad Halyn amnem, & a valle Tauri usque ad juga, qua in Lycaoniam vergit.* Quamvis autem hæc verba Lycaoniam excludere videantur, non tamen ita intelligenda esse eventus probat, quo Lycaonia Antiocho ademta regi Eumeni ab Romanis donata fuit. Livius ibidem cap. xxxix. *Adjecerunt* [Romani donatis in Europa Eumeni] *in Asia Phrygiam utramque, alteram ad Hellepontum, majorem alteram vocant; & Mysiam, quam Prusias rex ademerat ei, restituerunt: & Lycaoniam, & Milyada, & Lydiam.* Eustathius ad Dionysii vers. 620. confirmat: Ἀσία, inquit, ἡ ἐντὸς τοῦ Ταύρου περὶ χυσα Λυδῶς, Κῆρες, Λυκάονας, Παφλαγόνες, Ἰωνας, Αἰολῆς, καὶ ἄλλους, *Asia, quæ intra Taurum est, complectitur Lydos, Cares, Lycaones, Paphlagones, Iones, Aeolis, & ceteros.*

Dividitur Lycaonia in certas partes, quarum aliquam Plinius lib. v, cap. xxvii. vocat *tetrarchiam ex Lycaonia, qua parte Galatia contermina est.* Hanc ait xiv civitatum esse, in quibus *Iconium* celeberrima. In Phrygiæ confinio Strabo aliquam partem vocat τὰ Λυκάωνων ὀρεπίδια ψυχρὰ καὶ ψιλὰ καὶ ἀναγρόβοντα, colles planos *Lycaonia, frigidos nudos, & agrestibus agris abundantes.* Ibidem Isauriam quoque partem facit. τῆς Λυκαονίας, inquit, ἐστὶ καὶ ἡ Ἰσαυρική πρὸς αὐτῇ τῷ Ταύρῳ, *Lycaonia est etiam Isaurica ad ipsum Taurum.* Quod vero Ciliciæ conjuncta est: quamquam in Tauro sita, cum Cilicia extra Taurum explicabimus. Præter has Plinius memorat etiam urbes alias Lycaoniæ quasi propriæ. Postquam enim de tetrarchia ex Lycaonia, & Iconio principe ejus partis urbe dixerat, addit: *Ipsius Lycaoniæ celebrantur Thebasa in Tauro; Hyde in confinio Galatiæ & Cappadociæ.*

Strabo pauca in Lycaonia memorat: unam urbem, *Iconium*: unam καμύπολιν, vicum in *star oppidi, Soatra* videlicet: & unum vicum *Coropassum.* Præterea *Garsabora*, nec vero explicat, vicus fuerit an oppidum; in Lycaonia, an extra illam. De *Iconio* parce sentit, ἵναυδα τὸ Ἰκόνιον ἐστὶ, πολὺ χνιον εὐ συνακμῶν, *Ibi est Iconium, parvum oppidum, bene tamen edificatum.* Contra Plinius: *urbs celeberrima Iconium.* Et Hierocles: Ἰκόνιον μητρόπολις, *Iconium metropolis.* Et in Notitiis episcopatum Lycaoniæ primo loco ponitur ὁ Ἰκόνιου, *Iconiensis*, tamquam metropolitanus. At Ptolemæus lib. v, cap. vi. tertiam numero Lycaoniæ urbem *Iconium* constituit. In Apostolorum historia etiam, ut urbs magna & frequens, describitur cap. xiv, i, quæ πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων, *magnam multitudinem Judeorum & Græcorum* habuerit: & comm. 4. ἐχέθη τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, reliqua. Stephanus: Ἰκόνιον πόλις Λυκαονίας πρὸς τοῖς ὄρεσι τῷ Ταύρῳ, *Iconium urbs Lycaoniæ ad terminos Tauri.* Xenophon lib. i de Cyro minore pag. 147. in Phrygia ponit, sed proximum Lycaoniæ. Inde, inquit, ἐξελάνει εἰς Ἰκόνιον τῆς Φρυγίας πόλιν ἐχάτην. ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. ἐνταῦθα ἐξελάνει διὰ τῆς Λυκαονίας πέντε, παρεσάγγας τεράχοντα, *proficiscitur Iconium, extremam Phrygiæ urbem, ubi tri-dium commoratus est: inde per Lycaoniam quintis castris triginta parasangarum iter fecit.* Sed cum aliis nos in Lycaonia numeramus. Fabulose nomen ab εἰκὼν, *imago*, ducunt, quod post diluvium Prometheus & Minerva ex luto imagines fecissent, quibus vita ab Jove fuerit reddita, indeque humanum genus reparatum. Sed sic dipthongo Εἰκόνιον scribendum

fuit-

fuiſſet, quod etiam Stephanus adnotavit. Situm loci Ptolemæi tabula oftendit, etiam recentior Natoliæ, ſi qua accuratior haberi poteſt, quia hodie ſupereſt, & *Cogni* vocatur, ſedes præfecti Turcici, ſicut ante ſæcula aliquot etiam Sultani fuerat.

Propinquæ Iconio a ſeptemtrione *Lyſtra* ſunt, ab auctro *Derbe*. Strabo poſtthabuit *Lyſtra*: nec Ptolemæus clare poſuit, niſi quod lib. v, cap. iv. in Iſauria habet *Λύστρα* in Palatino, *Lyſira* (vulgatus enim corruptior eſt) putant nonnulli *Lyſtra* legendum eſſe, atque ideo etiam in tabulas ejus ſunt *Lyſtra* conſecta. At ſi ſitus a Ptolemæo designatus ſeſe recte habet, in Lycaonia potius quam Iſauria ſunt cenſenda: Iconio Lycaonia oppido interjecto. Etiam Hierocles in Lycaonia *Λύστρα*, *Lyſtra* poſuit; & in Notitia episcopatum *ὁ Λύστρων*, *Lyſtrorum* episcopatus ab Iconienſi eſt proximus in Lycaonia. Et in Apoſtolorum Actibus cap. xiv. *ὁ κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, fugerunt in Lycaonia urbes, Lyſtram & Derben*. Singularem hic numero in libris ſcribitur: at mox commate 8. *ἐν Λύστραις*, *Lyſtris* pluraliter, ut dubitare liceat, an prior locus non *Λύστρα*, *Lyſtra*, eodem numero, habuerit. Fatum divini Pauli, in hoc oppido lapidibus obruti, ex Actis illis notum eſt. Oppidani *Lyſtreni* Plinio dicti lib. v, cap. xxxi. qui Galatiæ eos adjungit, cujus fines, ut ſupra diximus, in auctrum ille nimis quantum protendit.

Derbe, *Δέρβη*, Stephano *φρούριον Ἰσαυρίας, munimentum Iſauriae*. Et Strabo Iſauriæ dat, ſed a latere tantum, Cappadociam verſus. Sic enim lib. xii, pag. 391. *τῆς δ' Ἰσαυρικῆς ἐστὶν ἡ πλειυαὶς ἡ Δέρβη, μάλιστα τῇ Κυππαδοκίᾳ ἐπιτεφυκὸς τὸ τοῦ Αντιπάτρου τυραννίου τῇ Δερβήτι, In latere Iſauriae eſt Derbe, ſedes Antipatri Derbetis, maxime adherens Cappadociae*. Nihilominus facit ſcriptor, ut modo in *Lyſtris* vidimus, *πάλιν τῆς Λυκαονίας, Lycaonia urbem*, munitam puta, quia etiam *φρούριον* dixit Stephanus, cenſebat: & in Notitia eccleſiæ *ὁ Δέρβης*, *Derbes* episcopatus in Lycaonia ſcribitur: Hierocli ſunt *Δέρβαι*, *Derbe*, multitudinis numero, itidem in Lycaonia. Qui tenebat Antipater tyrannus, amicus Ciceronis proconſulis fuit. Lib. xii, epist. lxxiii. ad Q. Philippum: *Cum Antipatro Derbere mihi non ſolum hoſpitium, verum etiam ſumma familiaritas intercedit*. Ptolemæus *Derben* in *Amiochiæna* poſuit, quæ qualis regio ſit, & unde nomen acceperit, non eſt liquidum. Conjungit vero cum Lycaonia lib. v, cap. vi.

Laodicea quoque *Combusta*, ab aliis Piſidiæ vel Phrygiæ tributa, in Lycaonia a nonnullis ponitur. Stephanus in *Laodicea*: *ἐστὶ καὶ ἄλλη Λυκαονίας, Eſt & alia hujus nominis in Lycaonia*; quæ ſitus ratione alia eſſe non poteſt, quam quæ *Combusta* cognominatur. Strabo lib. xiv, pag. 456. de via Epheso in orientem ferente: *εἰθ' ἡ Λυκαονία μέχρι Κοροπασσῆ διὰ Λαοδικίας τῆς κατὰκεκαυμένης, ὀκτακόσιοι τιτταρῆκοντα, Inde Lycaonia eſt uſque ad Coropassum per Laodiceam Combustam, 100000 stadia*. Quo poſito, non poteſt *Laodicea* illa non in mediam Lycaoniam cadere. Ptolemæus quidem lib. v, cap. iv. ſub Galatia in Bezenis eam ſcripſit: ipſe vero illos cum Lycaoniæ parte conjungit. Sic enim diſpoſuit: *ὑπὸ τῆς αὐτῆς τῆς Λυκαονίας, ἐν οἷς πόλεις: Sub his Bezen ſunt & pars Lycaonia, in quibus habitant civitates ſunt*: quas ordine enarrat, & in iis quoque *Laodiceam Combustam*. Adde quæ de eadem *Laodicea* paullo ante in Piſidia diximus.

Ptolemæus in Lycaonia præter Iconium, habet *Paralain*, *Corna*, *Cannam*, *Casbiam*, *Actopissum*, e quibus tantum *Paralais* & *Corna* aliunde nota ſunt, & illa quidem *Parlais* quoque ſcribitur & *Parlaos*: pravius *Paralla*. Ptolemæus *Παρολαίς*, *Paralais*: nummo Marci Antonini, *PARLAIS COL.* id eſt *Parlais colonia*, de cujus deductione aut conditu nihil præterea notum eſt: Notitia episcopatum in Piſidia, *ὁ Παρολαῦ*, *Parlai* episcopus: alia vitioſius, *ὁ Παρολάης*, episcopus *Paralla*. Et *Corna*, *Κόρνα*, eſt etiam apud Hieroclem: cetera ſolius nituntur auctoritate ac fide Ptolemæi.

Plinius

Plinius præter Iconium, quam urbem celeberrimam laudavit, duo oppida Lycaoniæ adnumerat. *Ipsius*, inquit, *Lycaoniæ celebrantur Thebasa in Tauro: Hyde in confinio Galatiæ atque Cappadocia.* Parum cognita Thebasa, ut in MSS. & ante Frobenium editis, qui *Tembasa* intrusit, vocatur: *Hyde* paullo notior, qui in Notitia ecclesiæ in Lycaonia est ὁ Ἱδης, *Hyde* episcopatus, sive episcopus.

Ptolemæi Antiochiana, quam cum Lycaonia lib. v, cap. vi. habet præter *Derben*, etiam *Laranda* & *Olbasa*. Prior urbs, *Laranda*, non incelebris est, a quibusdam nominatim Lycaoniæ adscripta, ab aliis dubie in Pisidiæ & Isauriæ confinio, quod Lycaoniam simul attingit, posita. Stephanus: Λαργάνδα πόλις Λυκαονίας, *Laranda sunt urbs Lycaoniæ.* Et Hierocles in Lycaonia habet Λαργάνδα, *Laranda*, pag. 28. Strabo lib. xii, pag. 391, ubi Antipatrum tyrannum Derbæ sedem habuisse dixit, subdit, τοῦ δ' ἦν καὶ τὰ Λαργάνδα, *hujus & Laranda fuerunt*: nam plurali vox numero etiam aliis formata, ut Eusebio lib. vi. Hist. eccles. cap. xix. ἐν Λαργάνδοις, *Larandis*. Diodorus Siculus lib. xviii, cap. xxii. *Larandaorum urbem* dixit. *Perdiccas*, inquit, & rex Philippus, ἐχλωρόθησαν ἐκ τῆς Καππαδοκίας: καταντήσαντες δὲ εἰς τὴν Πισιδίαν ἐκρίναν ἀναστάντες ποιῆσαι δύο πόλεις, τὴν τε τῶν Λαργανδίων, καὶ τὴν τῶν Ἰσαυρίων, *excesserunt ex Cappadocia, & in Pisidiam profecti, duas urbes, unam Larandaorum, Isaurensium alteram, evertere decreverunt.* Et Ammianus lib. iv, cap. vii. *venere prope oppidum Laranda.* Tractum autem describit ibidem, qui in Isauriam vergit vel pars illius est, sicut Diodorus in Pisidiæ finibus eandem urbem collocabat. Aegre enim a veteribus illi fines distinguuntur, & pro temporibus diversis ipsi quoque mutati sæpe fuerunt, ut alii unam urbem huic, alii finitimæ provinciæ adscribant. Quam autem *Olbasam* hoc loco Ptolemæus ponit, ignota est aliis: nec notiora cetera duo ejusdem nominis oppida, quæ in Pisidia & Cilicia ponit, quamvis Pisidicum non *Olbasa*, sed Ὀβασα, *Olbasa*, secus ac vulgo profertur, in libris scriptum reperiatur.

In Notitiis adduntur Lycaoniæ, *Onasada*, *Mistheia*, *Sabatra*, *Barate*, *Ilistra*, *Perte*. Hierocles Ὀνάσαδα, in Notitia, ὁ Ὀνοσάδης. Observavit autem Holstenius pag. 153. in MS. Hieroclis codice esse Οὐνάσαδα, *Vasada*, & in Chalcedonenſi concilio act. vi. ὁ Οὐνάσδων, *Vasadorum* episcopus, una elapsa littera. *Sabatra*, plurale est, & episcopus ὁ Σαβάτρων, *Sabatro-rum*. Ne dubites, Strabonis *Soatra* esse, in collibus Lycaoniæ (ὀροπέδια vocat) posita. ἐν Σατρείς πιπερόσκαται τὸ ὕδωρ, *Soatris*, inquit lib. xii, pag. 391. tanta penuria aqua est, ut etiam pretio vendatur. Minus nota *Mistheia*, Μισθία Hierocli, & sic in Chalced. act. vi. Armatus Μισθίας, *Mistheia* subscripsit. *Barate*, Βαράτη Hieroclis, MS. Βάρατα, *Barata*; in Notitia est ὁ Βερέτης, *Bereta* episcopus. *Ilistra*, sive *Elistra*, *Ilestra*; nam varie in Notitiis scriptum, ὁ Ηλίσρων, & ὁ Ἰλίσρων: Hierocli Ἰλίσρων, *Liftra*, distincta a *Lystris* ejusdem provinciæ: sed haud dubie intercidit prima littera, & Holstenius quoque *Ilistra* adlegat ex suo Hierocle. *Perte*, seu *Pertia* potius: unde ὁ Πέρτων, in Notitia & Chalced. act. vi. sub Iconienſi, episcopus *Pertorum*.

In eadem Lycaoniæ Notitia pravatum nomen est ὁ Οὐμανιάδων, *Onomadorum*; in alia, ὁ Οὐμανιάδων, *Umanadorum*, & apud Hieroclem ὠμυανάδα, *Umanada*. Omnia prave. Verum nomen Ὀνόμαδα, *Honomada*, & in Notitiis legendum ὁ Ὀνομαδίων, *Homonadorum*, uti Holstenius ex concilio citat Constantinopolitano. Strabo lib. xii. populum Ὀνομαδῆς, *Homonadenſes* vocat: & lib. xiv, pag. 467. jungit cum iis, οἱ συνάπτοντες τοῖς Πισιδαῖς, *qui Pisidas contingunt.* Plinius lib. v, cap. xxvii. *Contermina illi [Isauricæ] gens est Homonadum, quorum intus oppidum Homona.* Cetera castella XLIV inter asperas conualles latent. Videtur curtatum nomen *Homona*, ejusque lotto *Homonada* legendum: unde gentile Οἰοναδῆς plur. Οἰοναδῆς apud Strabonem, qui Tacito sunt *Homonadenſes*. Annali enim iii, cap. XLVII.

de Quirinio: *impiger militia, & acribus ministeriis consularum sub divo Augusto: mox expugnatis per Ciliciam Homonadensium castellis insignia triumphi adeptus.* Per *CILICIAM*, puta Asperam seu Tracheam, & Isauriam, quarum fines contingit Lycaonia. Unde Homonadenfes in Notitiis quidem Lycaoniae tribuuntur; ab aliis Isauriae: immo in iisdem Notitiis *Isaura* five *Isauropolis* in Lycaonia est recensita. Adeo confines & impliciti inter se illarum regionum erant limites.

Tandem de vicis seu pagis Strabonis aliquid addendum seu repetendum est, (nam & supra aliquid diximus) quia & illi sunt memorabiles. Sunt autem *Soatra* & *Coropassus*. De illis modo dicebamus, *Soatra* Strabonis, videri esse Notitiarum *Sabatra*. Strabo XII, pag. 391. Σάατρα δ' ἐστὶ χωρὸς πόλις Γαρσαβόρων πλησίον, *Soatra sunt vicus instar oppidi prope Garfabora*. Garfabora autem five, ut lib. XIV, pag. 456. scripsit, Γαρσαύουρα, *Garfabora* (sic enim legendum videtur) ibidem dicitur πολίχμιον τῆς Καππαδοκίας, *Cappadocia oppidulum*, ad quod vi ex Epheso per Laodiceam utramque in orientem fert, inde Mazacam metropolim Cappadociae, ut ita nec de situ Soatrorum, quae πλησίον, *proxima* sunt, neque de latitudine aut polielevatione, quam tractus viae five linea ostendet, dubitare liceat. Alter vicus *Coropassus* inter Combustam Laodiceam & Cappadociae fines, ab altero limite Lycaoniae, qui Philomelum versus 100000 stadiis remotus: quod ibidem Strabo tradidit. Priori loco κώμην vicum dixit pag. 391. De via in orientem per illa loca dicturi sumus capite insequenti v.

CAPUT V,

DE

ASIA CIS TAURUM
SUB ROMANIS.

HActenus de Asiae citerioris antiquo statu sub Trojanis, Syris & Pergamenis regibus: quamquam posteriorum temporum rationes in singulis partibus sparsim quoque adjunctae fuerunt. Quod vero Romani his regionibus potiti novam formam provinciarum instituerunt, cuius frequentissime in Graecis Latinisque monumentis est mentio; de illa utique, atquequam Taurum transcendamus, distincte ac explanate aliquid dicendum est.

Perse Lydis Asiam cis Taurum atque Halyn; Persis Alexander Macedo eripuerat: quo mortuo, regnoque inter duces diviso, Syri regis five Seleucidae post Antigonum, Demetriumque ejus filium, sibi plures aliquid de illa coeperunt vindicare. Partem Phrygiae Galli occuparunt, graves ex eo tempore finitimis: partem, circa Pergamum, Philetærus, Lyfimachi in iis locis praefectus, inter turbas & civilia Macedonum bella obtinuit, & fratris filio Eumeni reliquit; hic patrueli Attalo, primo Pergamenorum regi Romanorumque socio adversus Philippum Macedonem: cujus nepos Attalus, Eumenis filius, ab Attalo patruo & tutore educatus. Romanos heredes testamento scripsit, quorum non solum amicus perinde, ut pater, patruus ac avus, fuerat, verum etiam ea de causa, quia Romani bello Antiochi confecto amplissimas regiones, Syro ademtas, patri ejus Eumeni liberaliter donaverant, Lydiam, Lycaoniam, Milyadem & utramque Phrygiam: etiam Mysiam, a Prusia Bithynia occupatam restituerant. De Pergamenorum regum origine & successione Strabo consular lib. XI, pag. 429. de Romanorum liberalitate Livius lib. XXXVI, cap. XXXIX. Romanorum

mani heredes facti liberam Asiam esse iusserunt: quem statum Aristonicus turbavit, cui quod Asiani faverant, illo victo, tota hereditas in provinciæ formam redacta fuit. Livius epitoma LIX. *Aristonicus, regis Eumenis filius, Asiam occupavit, quum testamento Attaliregis legata populo Romano, libera esse deberet.*

Hinc illa Asia, Romanorum provincia, simpliciter illis Asia dicta, rectaque a prætoribus, nisi bellum ex ea gerendum consulare imperium postuleret. Cujus ordinis Licinius Crassus fuit, ab Aristonico cæsus: ejusque successores M. Perperna & M. Aquilius, omnes pro consulibus. Pacatæ autem provinciæ prætores imponebantur, ut Mucius Scævola Ciceronis ore lib. I, de Oratore cap. XVII. dicit, *quum ego prætor Rhodum venissem.* Rursus Mithridatico bello proconsules Asiam regebant, Sulla, Lucullus, alii; eoque finito, prætores, in quibus & Q. Cicero fuit, Marci frater; & Thermus, ad quem Ciceronis exstant epistolæ libro XII. Tandem Augustus Cæsar constituit, ut hæc & Africa perpetuo essent proconsulares, & in populi potestate: a quo tempore dicta fuit Asia proconsularis, ut supra cap. I. demonstratum est.

Fines hujus provinciæ non iidem semper erant, sed additum, demtum pro temporum ratione. Carolus Sigonius lib. I, de Jure provinciar. cap. X. ut primum constituta fuit, his limitibus definit: *Asia, quam rex Pergami Attalus, cognomento Philometor, a majoribus suis acceptam, populo Rom. testamentis reliquit; Mysiam, Phrygiam, Aeolidem, Ioniæ, Cariam, Doridem, Lydiam, Lycaoniam & Pisidiam comprehendit, quæ regiones in magna quidem Chersoneso, sed cis Taurum omnes fuerunt.* Bithynia excepta, & Galatia, & Lycia, quæ cis Taurum quidem, at extra hanc provinciam fuerint. Bithynia enim, & huic contermina Paphlagonia, tum suos reges habuerunt, quibus extinctis, provincia quidem ibidem constituta, sed separata ab Asiatica. Gallogræcia suis tetrarchis permissa: Lycia eodem tempore dono data Rhodiis.

Idem quidem Sigonius cap. XI. adscribit Lyciam regionibus illis, quæ trans Taurum sitæ erant. *Cariam, inquit, trans Taurum Lycia, Pamphylia ac Cilicia sequebatur.* Et paucis interpositis: *Has regiones, Lyciam, Pamphyliam, Isauriam & Ciliciam trans Taurum sitas reges Syria post Alexandrum M. obtinuerunt.* Forte ad Strabonis verba respexit, quibus Taurum lib. XI, pag. 358. dicit a Caria & Lycia incipere; ἀρχεται δὲ τῆς Καρίας καὶ Λυκίας: sed ipse addit ibi, neque latitudinem neque ἀπὸ ἀξιοῦ, altitudinem memorandam habere: nec citiore loco ἐξείρεται, extolli, nisi contra Chelidonias insulas, quæ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Παμφυλίας παρὰ τὴν, contra initium ora Pamphyliorum sint. Non de Lycia, sed de Pamphylia fuit disputatum ab Antiochi legatis, litne tota trans Taurum censenda nec ne, quod Livius lib. XXXVIII, cap. XXXIX. tradidit: de Lycia autem numquam in disceptationem venit, quæ quia ab Romanis Antiocho ademta, & illi intra Taurum regnare est permissum; haud dubie citra Taurum Lyciam Romani censuerunt.

An vero Lycia alterutrius pars provinciæ, Asiæ Ciliciæve, fuerit, quæstione alia dubitatur. Non fuit, sed ex quo in potestatem Romanorum venit, Antiocho erepta, Rhodiis tamquam auxiliorum præmium donata est, quod Livius prædicto loco prodidit. Persæ autem Macedonico victo, cui Rhodii studuerant, iussu hi senatus decreto præfectos ex Lycia Cariaque deducere, ut Livius refert lib. XLV, cap. XXV. Tum libera facta Lycia, non autem immunis penitus. De libero Lyciorum statu Strabo agit lib. XIV, pag. 457. quem Sulla confirmavit, quum in Asia adversus Mithridatem bellum gereret, ut Appianus eodem bello pag. 355. seq. narravit. Non autem immunem fuisse ex III Verrina Ciceronis de urbana prætura cap. XXXVIII. constare videtur. Venit enim, Dolabellæ legatus & pro quæstore, dicitur Lyciam, Pamphyliam, Pisidiam, Phrygiamque totam frumento imperando; æstimando

adfixisse. Quum autem M. Brutus, quod auxilia negassent, Lycios gravius habuisset, M. Antonius triumvir solatii causa immunitatem iis dedit. Appianus auctor lib. iv. Civil. pag. 1005. de Bruto: & lib. v, pag. 1077. de Antonio: *Λυκίους ἀτελεῖς φέρον ἀφ' αὐτοῦ*, Lycia immunes tributorum fecit. Hoc deinde beneficium una cum ipsa libertate Claudius Cæsar ademit, Suetonio referente cap. xxv. Ex quo Lycia videtur Pamphyliæ rectori adjecta. Fragmentum lapidis Compfani in Gruteri opere pag. 491. num. 12.

Q. URBAN. AED. CURUL
PRAETORI CURAT. VIAE
AURELIAE PROCONS. LY
CIAE PAMPHYLIAE CONS
POLYTIMUS LIB.

Gemella inscriptio, si non eidem posita, in lapide Romano est apud eundem Gruterum pag. 458. num. 6.

Postquam Cilicia extremo bello Mithridatico in Romanorum potestatem venit, ampla ibi & proconsularis provincia constituta fuit, quæ non tantum utramque Ciliciam, Asperam & Campestem, ac Isauriam & Pamphyliam cum Cypro insula complectebatur, verum etiam ex provincia Asiæ detracta & Ciliciæ adjecta quædam sunt, pars Phrygiæ majoris, & Pisidia, & Lycaonia. Atque sic auctæ provinciæ P. Lentulus, Ap. Claudius & M. Cicero præfuerunt. De Phrygia certum est ex Ciceronis epistolis, viii libri iii. ad Appium: iv libri xv. ad Catonem: & ad Atticum xx & xxi libri v. quibus Laodiceæ, Apameæ, Philomeli, Synnadorum, quæ Phrygiæ oppida sunt, mentionem habet ejusmodi, ut jus ibidem dixisse, rationes excussisse, & alia quæ ad civitatum illarum meliorem statum faciant, egisse, cognoscatur. Quid? quod etiam Pellinunte, quem Gallogræciæ Strabo, Plinius, Ptolemæus tribuunt, idem jus videtur exercuisse. Lib. ii enim epist. xii. ad Caelium scribit: *Diogenes tuus a me cum Philone Pessinunte discessit*: ubi Manutius: *Pessinus ad Ciceronis provinciam pertinet*.

Nec dubia res de Lycaonia, ejus Iconium est, oppidum iisdem epistolis & eandem jurisdictionis causam sæpius memoratum. Et dicto lib. v. ad Attic. ep. xx. *exercitum instruxi apud Iconium*. Et Pisidis Ciceronem præfuisse ex lib. i. de Divinat. cap. i. clarum est. *Cilicum*, inquit, & *Pisidarum gens*, & *his finitima Pamphylia*, quibus nationibus præsumimus ipsi, volutibus avium cantibusque, certissimis signis, declarari res futuras putant. Ha vero regiones civili bello Asiæ redditas fuisse, idem lib. xiii. epist. lxxvii. clarissime significat. *Ex provincia mea*, inquit, *Ciliciensi, cui scis totius dioeceseos Asiaticas attributas fuisse, nullo sum familiaris usus, quam Andronæ Laodiceensi*. Hunc vero commendat Servilius, Asiæ proprætor, ad ejus provinciam hæ diceceses reductæ erant, & in iis quoque urbs nobilissima Laodicea. Dubitat quidem vir eminentissimus Henr. Norisius de Pisidia, an Cicerone superstitite ad Asiam fuerit relata, ejusque loco mavult Pamphyliam intelligere: quod vero causam dubitationis non attulit, & Pamphylia, saltem maxima ejus pars ultra Taurum est, Asia autem, Romana provincia, cis montem; Pisidiam cum Sigonio in tribus illis dicecesibus utique numerandam esse censemus.

Fines ergo provinciæ Romanorum, quæ Asia simpliciter dicebatur, erant ab occasu maris Aegeum, ab ortu Galatia & Cappadocia: a septentrione Bithynia, a qua Rhyndacus fluvius determinabat. Plinius lib. v, cap. xxxii. *Rhyndacus oritur in stagno Arinya juxta Miletum: recipit Maeandrum & plerasque alios, Apam Bithyniamque determinans*. Quidquid ergo citra flumen Rhyndacum est, hujus est provinciæ, quam *Asiam* Romani adpellabant. Verbi causa Cyzicus, Parium, Lampascus, Ilium, cetera. Paullus lege viii Dig. de

Censibus : In provincia Asia dua sunt juris Italici, Troas & Parium. De Caria non est dubium, quin fuerit in provincia : Lycia autem tempore constitutæ provinciæ Rhodiorum fuit, deinde libera, ut prædiximus : Pisidia, Lycaonia, itidem ejusdem provinciæ erant : post Ciliciensis contributæ cum parte Phrygiæ ; rursus tandem reductæ ad Asiam. Reliqua Phrygia, & Lydia, cum Ionia & Acolide præcipue partes erant hujus provinciæ, quæ ad Galatiam usque & Cappadociam ab ortu, & septemtrione partim extendebatur.

Conventus juridicos provincia Asia habuit plures, eorumque novem Plinius lib. v. cap. xxix & xxx. nominatim memoravit, quos eo ordine, quo ipse recensuit, (a mediterraneis autem initium fecit) repetemus. Primus Cibyricus est, a Cibyra magna, urbe in Phrygiæ, Cariæ, Pisidiæ confinio, ideoque variis tributa provinciis, cognominatus : de quo ita ineunte cap. xxix, Prius terga & mediterraneas jurisdictiones indicasse conveniat. Una adpellatur Cibyrica. Ipsum oppidum Phrygiæ est. Conveniunt eo xxv civitates celeberrima urbe Laodicea. Id videtur dicere, a Cibyra quidem nomen conventum habere, & ibi olim convenisse populos : postea, manente adpellatione, mutatam sedem jurisdictionis, translatamque in celebriorem urbem & frequentissimum Mæandri emporium Laodiceam. Hanc interpretationem ipse Cicero juvat lib. v. ad Attic. epist. xxi sive ultima. Idibus, inquit, Februariis, quo die has litteras dedi, forum institueram agere Laodiceæ Cibyriticum. Nam & alii conventus non ibi semper acti fuerunt, unde denominati erant ; sed ex loco populi in alium, ut commodum prætori erat, evocari poterant. Sic quia Laodicea emporium erat, quo plures confluebant ; Cicero ibidem non tantum Cibyriticum, sed alia quoque fora egit. Postquam enim dixerat, Idibus Februariis forum institueram agere Laodiceæ Cibyriticum, addit statim : & Apamense ex idibus Martiis : ibidem Synnadense, Pamphylium, Isauricum. Manutius quidem ad ejusdem libri epistolam i Laodiceæ singularem conventum & proprium attribuit, diversum a Cibyritico, quem Cicero commoditatis causa ex sua sede evocatum habuerit Laodiceæ : verum cum Plinio potius sentimus, qui unum facit utriusque civitatis Cibyræ & Laodiceæ conventum : nec alibi meminimus mentionem singularem Laodiceæ fieri. De eodem Strabo lib. xiiii extremo : ἐν ταῖς μεγίσταις ἐξουσίαις διαιρέσει τῆς Ἀσίας ἡ Κιβυρῆτις, in maximis Asia diæcesibus habetur Cibyrica : cujus jurisdictioni Plinius etiam Hicetopolis attribuit, & alios.

Secundus ordine Plinii conventus erat Synnadenfis, qui a Synnada vel Synnadis nomen accepit. Convenerunt eo Lycæones, Appiani, Eucarpeni, Dorylæi, Midæi, Julientes, reliqui. Tertius Apamensis, ab Apamea Cibototo nominatus, quo Metropolitæ, Dionysopolitæ, Acmonenses, Pelteni, Silbiani conveniebant. Quartus Alabandenfis Cariæ, de quo Plinius dicto loco : Alabanda libera, quæ conventum eum cognominavit. Prætermiſſis propriis populis, in longinquiorebus Hydissenses, Apolloniatas, Trapezopolitas, Aphrodisenses nominavit. Quintus est Sardianus a vetere Lydorum metropoli adpellatus. Plinius ibidem : Sardiana nunc adpellatur ea jurisdictio, conveniuntque in eam extra prædictos, Macedones, Caduæni, Philadelpheni, & ipsi in radice Tmoli Maonii, Tripolitani, reliqui.

Sextus Smyrneus fuit, de quo Plinius cap. xix extremo : Smyrnaeum conventum magna pars Aëolia frequentat, præterque, Macedones Hyrcani cognominati, & Magnetes a Sipylo. Septimus erat Ephesus, primo loco, nisi rationes fuissent Plinio, ponendus, quia Ephesus urbs prima & præcipua fuit Romanis. Noster ibidem : Ephesum, alteram lumen Asia, remotiores conveniunt Cesarienses, Metropolitæ, Cilbiani inferiores & superiores, Mysomacedones, Mastaurenses, Briullitæ, Hypæeni, Dioshieritæ. Octavus est Adramytteneus, de quo Plinius cap. xxx In ora [est] quæ sinum cognominavit & conventum, Adramytticos, olim Pidalus dicta. Hæc est illa Helleſpontia διαιρέσις sive jurisdictio, de qua Cicero lib. xiiii. epist.

epist. LIII ad Thermum proprætores Asiæ: si quid [Genucilius] habebit cum aliquo Hælespontio controversia, ut in illam διοίκησιν rejicias. Sic etiam Sigonius lib. I, cap. x. de Jur. Provinciarum interpretatur. Nonus Pergamenus est apud Plinium. Pergamena, inquit, vocatur ejus tractus jurisdictio. Ad eam conveniunt Thyatireni, Mygdones, Mossyni, reliqui: item Hermocapelite, Apollonidienses.

Hi sunt novem illi juridici in Asia conventus, quorum sparsim Plinius mentionem fecit. An plures aliquando fuerint, non omnino certum. Cicero pro Flacco cap. xxix videtur Trallibus etiam jus idem eandemque dignitatem tribuisse. *Negotiari*, inquit, *libet: cur non Pergami? Smyrna? Trallibus? ubi & multi cives Romani sunt, & jus a nostro magistratu dicitur?* Plinius autem Trallenses in Alabandensem conventum transcripsit. Etiam de Lycaonia dubitaveris, de qua itidem Plinius lib. v, cap. xxvii. *Lycaonia in Asiaticam jurisdictioem versa, cum qua conveniunt Philomelienses, Tymbriani, Leucoliti, Pelteni, Tyndarienses.* Si versa fuit jurisdictio, ergo prius ad aliam, Ciliciensem puta, provinciam pertinebat. Cicero sane proconsul Ciliciæ Iconii decem dies moratus fuit, non modo ut exercitum ibi castra habentem lustraret, verum etiam ut jus diceret: nam lib. v, epist. xx. Attico scripsit *idem Iconii decem diebus fecimus: nihil ea jurisdictioe aquabilius, nihil lenius, nihil gravior.* Mutari autem pro temporum ratione jurisditiones poterant, & alio alioque, prout commodum erat præsidibus, aut ipsæ provinciæ mutatae fuerunt, quod de Asia factum aliquoties transferri, aut plures contrahi in unam.

AMYNTAE REGNUM.

Multa quoque in illa cis Taurum Asia in *Amynta* gratiam sunt immutata. Fuerat ille Dejotari Galatiæ tetrarchæ, post regis γραμματικὸς, scribe, id est scrinii magister, atque etiam στρατηγός, dux militiæ, qui Dejotari auxilia Philippenſi bello M. Bruto addixit, ab eo autem ad Antonium & Cæsarem transiit. Auctor Dio Cassius lib. xlvii, pag. 355. Ideo post Dejotari mortem Antonius illum Galatiæ principem constituit. Idem Dio lib. xlix, pag. 411. ὁ Ἀντώνιος δυναστείας, Ἀμύντα μὲν Γαλατίας, καί τις γραμματῆς τῇ Διοτάρου γενομένη, ἔδωκε, καὶ Λυκαονίας Παμφυλίας τε τινὰ αὐτῷ προσέδωκε. Ἀρχελαὸς δὲ Καππαδοκίας, ἐκβαλὼν τὸν Ἀριαράθην. Ἀντίοχος δὲ Ἀμύντα, Dejotari quondam scribe, Galatiæ principatum dedit, Lycaonia Pamphyliaque partibus adjectis: Archelao autem Cappadociae, expulso Ariarathe. Nec tantum dynastam constituit, & datam ei regionem δυναστείας dixit, sed regium etiam nomen & regni dignitatem concessit. Appianus enim lib. v. Civil. pag. 1135. Amyntam Πισιδῶν βασιλεῖα, *Fisidarum regnum* ab Antonio tradit factum esse, quod quatuor ante annis, quam Galatiam eidem daret, factum esse, ex hujus scriptoris & Dionis chronologia vir summus Henr. Noris Cenotaph. Pis. pag. 209. existimat constare. Unde est, quod Vellejus Paternulus lib. II, cap. lxxxiv. Actiaco bello ipsum regem vocat. Rex Amyntas, inquit, meliora & utiliora sequutus, transmisit [ab Antonio] ad Cæsarem: & Strabo lib. xii, pag. 392. τὴν Ἀμύντου βασιλείαν, *Amynta regnum* aperte dixit.

Grata illa defectio Augusto Cæsari fuit, nec solum firmavit Amyntæ regnum, a Antonio acceptum, sed auxit etiam adjecta Cilicia Aspera, quam Antonius Cleopatrae donaverat. Strabo lib. xiv, pag. 461. Ἀρχελαὸς λαβὼν τὴν Τραχυτὴν Κιλικίαν ὅλην πλὴν Σελευκείας. καὶ ὃν τρόπον καὶ ὁ Ἀμύντας πρότερον εἶχε, καὶ ἔτι πρότερον Κλεοπάτρα, *Archelaus autem Asperam Ciliciam totam: quemadmodum ante ipsum Amyntas habuerat, & ante hunc Cleopatra.* Non est dubium, quin eodem Augusti beneficio etiam Isauriam Amyntas, huic Ciliciæ connexam acceperit. nam & hæc pars ejus regni fuit. Strabo itidem lib. xii, pag. 392. ἢ ἡμῶν καὶ τῆ Ἰσαυρίας καὶ τῆ Διόβου Ἀμύντας εἶχε, ἐπιδίδμεν δὲ τῷ Δεσπότη, καὶ αὐτὸν. τὰ δ' Ἰσαυρίας παρὰ τὸν

Antequa
adjicere
LIB

Ρωμαίων ἰδὼν. mea atate & Isaura & Derben Amyntas tenet, qui [Antipatrum] Derbetem insidiis interfecit: Isaura autem ab Romanis accepit. Adjecit multa ipse in Tauro, excindens tyrannos, ipsorumque occupans castella. Strabo ibidem πολλά χωρία ἐξῆλκεν ἀπὸ τῶν προτέρων, ὅτι καὶ Κρήνην, multa castella cepit, numquam ante expugnata. Quibus expeditionibus tandem vitam amisit, quum adversus Homonadenfes bellum gereret, non tam hostium virtute, quam dolo uxoris tyranni Homonadenfium, quem occiderat, & captus & interfectus. Hæc Strabone auctore, lib. XII, pag. 392.

Ex quibus amplitudo nunc regni Amyntæ intelligitur, quod complexum fuit omnem Gallogræciam, omnemque Pisidiam & Lycaoniam cum partibus Pamphyliæ, forte iis quæ cis Taurum erant: nec non Isauriam & totam Ciliciam Tracheam, cum multis aliis in Tauro oppidis & castellis, quæ tyrannis, qui tenebant, victis captisque, sua fecerat pacis publicæ causâ, quam tyranni illi, plerique prædones, saltem finitima infestantes, nimiopere interturbabant.

Non diu stetit hoc regnum, sed ut cœpit in Amynta Antonii liberalitate; ita cum eodem etiam desiit, quum durasset annos undecim. Dio Cassius, qui per consules omnia accurate signavit, initium ponit L. Gellio & M. Coccejo Nerva consulibus, id est anno urbis 1000CVII; cujus verba ex lib. XLIX supra protulimus: finem, Augusto IX & M. Silano consulibus, hoc est anno 1000CVIII. Sic enim prodit lib. LIII, pag. 514. τοῦ δ' Ἀμύντου τελευτήσαντος, ὃν τοῖς παισὶν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐπέτερεψεν, ἀλλ' ἐς τὴν ὑπὸ ῥομίων ἐσθ' ἄγε. καὶ ἔτι καὶ ἡ Γαλατία μετὰ τῆς Λυκαονίας Ρωμαίοις ἀρχοῦντα ἔσχε. τὰ τε χωρία τὰ ἐκ τῆς Παμφυλίας, πρότερον τῷ Ἀμύντῃ προσγεμενῆντα, τῷ ἰδίῳ ἀπεδόθη, Amynta mortuo, regnum [Augustus] filiis ejus non tradidit, sed provinciam populi Romani fecit: atque exinde Gallogræcia cum Lycaonia Romanum habere præsidem cœpit: oppida Pamphyliæ, quæ prius sub Amynta fuerant, libertati sunt restituta Cilicia Trachea, & forsitan etiam Isauria, quod supra ex Strabonis libro XIV exposuimus, Archelao Cappadoci adjecta fuit. Quid vero de Pisidia factum? Et hanc cum Lycaonia provinciæ formam accepisse, unamque provinciam cum Galatia factam esse, non obscure Strabo urbis inter Pisidicas in primis claræ, Sagalassî, exemplo significavit sæpe dicto libro XII, pag. 392. Σαγαλασσὸς, inquit, ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἡγεμόνι τῶν Ρωμαίων, ὑφ' ᾧ καὶ ἡ Ἀμύντου βασιλεία πᾶσα, Sagalassus sub eo Romanorum est præfecto, qui Amynta regnum gubernat universum. Et post paullo pag. 393. de Selgensibus itidem nobili Pisidarum civitate, quæ diu libertatem suam defenderat: οὐδ' ὑπὸ ῥομίων τελευτῶσι γεγονόσι, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ὑπὸ Ἀμύντῃ τεταγμένη περὶ τὸν, nunc plane sunt subiecti [Romanis] censenturque in provincia, quæ Amyntæ ante paruerat.

Sic nova provincia ex Galatia & adjectis regionibus facta, primusque eam M. Lollius pro prætore administravit, quod Eutropius lib. VII, cap. v. observat. Posteriores principes pro lubitu partes alias adjecerunt, Tacitus lib. II Histor. cap. IX. Galatiam ac Pamphyliam provincias Calpurnio Asprenati regendas Galba permiserat. A prætoribus fuit recta tam ex Augusti institutione, uti ex Eutropii verbis, pro prætore, vidimus, quam posteriori ævo. Gruterus Inscript. auctario pag. 1013, num. 4.

HERCULI

PACIFERO

ET MUSIS

L. FAB. VALERIANUS

PR. PR. PROV. GALA....

Antequam ex Romana Asia decedamus, de Via, quæ per illam in orientem tendit, aliquid adjicere visum est, quam etsi nec priores populi ignorarunt, tamen sub Romanis trita magis

& patentior fuit, postquam omnes regiones, per quas fertur, provinciæ Romanæ factæ sunt, vel sub amicis partim regibus erant, vel partim liberæ in clientela Romanorum. Strabo illud iter ab Epheso ad Euphratem usque de industria, adjectis distantiarum notis, descripsit lib. XIV, pag. 456. ita exorsus: *ἐπεὶ δὲ κοινὴ τις ὁδὸς τίτεται ἀπασιν τοῖς ἐπὶ ταῖς αἰατολαῖς ὁδοποροῦσι ἐξ Εφέσου, καὶ ταύτη μὲν ἔστιν.* Quoniam vero communis quedam via trita est omnibus, qui ex Epheso orientem versus iter faciunt: & hac jam succedit. Ipsa vero enarratio talis est: [Ab Epheso] ad Carura, qui Caria & Phrygia limes est per Magnesiam, Tralles, Nyssam, Antiocheam via est *ΙΩCCXL* stadiorum. Hinc Phrygia est: ibi per Laodiceam, Apameam, Metropolim, & Chelidonium, ad initium montani tractus, quo Holmi sunt, stadia sunt *ΙΩCCCCXX* ex Caruris. Ad Tyriarium vero, qui est limes montanorum ad Lycaoniam, per Philomelium, plures quingentis. Deinde Lycaonia est usque ad Coropassum per Laodiceam Combustam *ΙΩCCXL*. A Coropasso Lycaonia usque ad Garsaura, oppidulum Cappadociae, in ipsis ejus finibus possum, *CXX*. Hinc ad Mazaca, primariam Cappadociae urbem, per Soandum & Sadacora *ΙΩCLXXX*. Hinc ad Euphratem & Tomisum Sophien pagum per Herphense oppidulum stadia *CIΩCCCCXL*.

Alia itinera per Asiam habes Antonini Itinerario, a Constantinopoli Antiochiam Syriæ: a Callipoli Thraciæ ad Phrygiæ Laodiceam: & plura per Cappadociam instituta, ab Ancyra vel Tavia: nullum vero illorum ab Epheso, metropoli Romanorum, per mediam ducit Asiam, & ad Euphratem usque, quemadmodum Strabonis illud, ab Romanis, maxime sub Cæsaribus, tritum ac frequentatum fuit.

CAPUT VI.

DE

PAMPHYLIA ET CILICIA.

HActenus in Asia cis Taurum versati fuimus: nunc transcendendus Taurus, & reliquæ partes magnæ illius peninsulæ perlustrandæ sunt, in quibus primum occurrit Pamphylia, in qua Taurus incipit altissime adfurgere, ut in controversiam venerit inter Antiochi legatos & Eumenem, cuinam in divisione Asiæ, Romanorum auctoritate & belli jure facta, cedere debeat, quia pars ejus citra, pars ultra Taurum est: quod Livius refert lib. xxxviii, cap. xxxix. Sed utique major pars trans montem est, idcirco iis regionibus, quæ extra Taurum sunt, adscribenda. Hanc excipiunt Isauria, Cilicia utraque, Cappadocia, & regiones Ponticæ. Sit ergo nobis prima.

PAMPHYLIA.

Pamphylia, Græca littera, an Pamphilia scribendum sit, principio disputari potest. Ciceronis castigiores libri, a Grutero & Gronovio editi plerisque locis, quibus hoc nomen occurrit, i simplici Pamphilia & Pamphilus scriptum referunt, pro lege Manil. cap. xii de Divinat. lib. i, cap. i. ad Attic. lib. v, cap. xxii. in sola Lentuli ad senatum lib. xii, Epist. xv relictum est in Pamphiliam. Adprobatur antiquis inscriptionibus Gruteri pag. 458. num. 6, & pag. 491, num. 12. quibus est LYCIAE PAMPHILIAE. Et Hierocles Dispositione imperii, *Επαρχία Παμφιλίας*, si editum recte, elemento simplici expressit.

Contra

Contra omnes alii, Græci Latinique, per r scripserunt *παμφυλία*, *πάμφυλοι*, *Pamphylia*, *Pamphylia*, Herodotus, Scylax, Polybius, Dionysius Characenus, Strabo, Ptolemæus, & S. Lucas in Apostolorum Actis, Stephanus Byzantius, Eustathius, Arrianus, Socrates, Notitia Ecclesiæ, aliique ecclesiastici: e Latinis Livius, Mela, Plinius, Tacitus, ceteri. Stephani etiam derivatio consentit, ὡς *παμφύλης*, a *Pamphyle*, Rhacii & Mantus filia, quod Eustathius in Dionysium vers. 854. repetiit, addens & aliam rationem, ἢ ὡς *παμφύλου* τινός, aut a *Pamphylo* quodam: forsan illo, cujus meminit Lycophron vers. 442. Utrumque a *φυλῇ* vel *φύλῃ* tribus est, quod etiam accentus in derivato nomine confirmat. Lucanus lib. VIII, vers. 149.

- - - - *Pamphylia puppi*

Occurrit tellus.

Hierocles scripturæ scatet vitiis: an Cicero ita scripserit, incertum est, quia alii libri dissentiant, neque laudati ubique sibi consonant. Inscriptionibus lapidum aliam ex pag. 402. num. 4. ejusdem operis LYCIAM PAMFYL. CILIC. & nummos certiores opponimus, Caji Cæsaris, inscriptum ΠΑΜΦΥΛΙΩΝ ΚΟΙΝΟΝ: & alium Gallieni, ΠΑΜΦΥΛΙΩΝ ΣΙΑΤΩΝ, *Pamphylorum Sidenium*: & Hadriani, in quo est ADVENTUI AUG. PAMPHYLIAE. Sic Harduinus ex Occone: at Mediobarbi editione pag. 176. est PAMPHILIAE. Græcus autem nummus est ex thesauro Golzii: alter gazæ Gallorum regiæ, docente τῷ πάνι Spanhemio pag. 897.

Incolentes Græcis *πάμφυλοι* dicti & *παμφύλοι*; & Latinis *Pamphylî* ac *Pamphylîi*. Herodotus lib. I, cap. xxviii. & lib. III, cap. xc. *πάμφυλοι*; & Dionysius vers. 849.

Εἰδα βαλκχήμειο φαίνονται ὄρεα τάυτα

παμφύλων καὶ μήχρα,

Ibi visuntur *Tauri*, alia præcipitia habentis, montes, usque ad *Pamphylîos*. At Eustathius in vers. 459. ejusdem Dionysii, & Stephanus gentile formant *παμφύλοι*, *Pamphylîi*. Rursus Eustathius ad vers. 118. *παμφύλοι* λέγεται ὡς τῶν *παμφύλων* ἱθιους, *Pamphylîus* finis a *Pamphylorum* gente nominatur. Livius lib. xxxvii, cap. xl. *Pisida erant & Pamphylîi & Lycii*. Idem vero lib. XLIV, cap. xiv. *Secundum Gallos Pamphylîi legati coronam auream in curiam intulerunt*. Sic Gryphius, Gruterus, Gronovius ediderunt. *Fœmineum* gentile est *παμφυλῆς*, *Pamphylis*. Dionysius vers. 454.

Ἄλλα δ' ἐξίης *παμφυλίδες* εἰσὶ πόλεις,

Alia vero deinceps Pamphylides sunt urbes.

Stephanus disputat de accentu, & *πάμφυλῆς*, *παμφυλίδες*, propter longum, vult legendum esse.

Limes *Pamphylîæ* non idem est omnibus. Pomponius etiam *Phaselidem*, quam supra in *Lycia* extremam scripsimus, *Pamphylîæ* adsignat. Lib. I, cap. xiv. *Phaselis*, inquit, a *Morפו* condita, finis *Pamphylîæ*. Sequutus hunc Plinius lib. v, cap. xxvii. in *Pamphylîæ* descriptione: *ultima ejus ora Phaselis*. Et Stephanus, *Φασηλὶς πόλις παμφυλίας*, *Phaselis urbs Pamphylîæ*. At Scylax, Strabo, Ptolemæus *Phaselin* in *Lycia* scripserunt, quos supra imitati sumus. Immo *Olbiæ*, quæ ultra *Phaselidem* sita est, Scylax attribuit *Lyciæ*, nec non *Pergam* in *mediterraneis*, quas vero *Pamphylîæ* cum *Strabone* reddemus. Hierocles *Coracesium*, *Ciliciæ* ademptum, in *Pamphylia* locavit: & aliæ *Notitiæ* mutarunt nonnulla, quæ vero, quod transcendunt terminum antiquæ geographiæ, minus a nobis hoc loco attendenda sunt. Strabonem ergo, qui lib. xiv. accurate *Pamphylîam*, præsertim in ora, descripsit, presse in hac enarratione sequemur.

Sic autem incipit pag. 459. Μετὰ *Φασηλῖδα* δ' ἐστὶν ἡ *Ὀλβία* τῆς *παμφυλίας* ἀρχή, μόνον ἔχει, καὶ μετὰ ταύτην ὁ *Καταρράκτης* λέγεται ὡς ἡ *Ὀλβία* πέντε καταρράττων ποταμὸς πολὺς, καὶ *χιμαρράδης*, ὅςτις πόρ-

πόρρωθεν κινούμεθα τὸν ψόφον. Post Phaselidem Olbia est, Pamphylia initium, magnum munimentum & post eam Catarractes fluvius, sic dictus, quia copiosus de excelsso saxo se proruit torrentis in terram, ejusque decidentis fragor longe auditur. Plinius prædicto loco: Catarractes, juxta quem Lyrnessus & Olbia, ultimaeque ejus ora Phaselis. Et Ptolemæus lib. v, cap. v. Μετὰ τὴν Φασελίδα, πόλιν Λυκίας, Παμφυλίας παραλία, Ολβία, Αττάλεια, cetera. Post Phaselidem, Lycia urbem, Pamphylia sunt maritima, Olbia, Attalea, reliqua. Plura de Olbia non habemus, nisi quod Scylax in Lycia, cujus fines prorogavit, etiam ολβίαν, Olbiam, memoravit.

Post Olbiam Ptolemæus Attaleam ponit; deinde Catarracti fluminis ostia: Strabo autem, quem, tamquam Asiae hujus peritiorem sequimur, Catarracten fluvium ante Attaleam habet, sive Olbiae & Attaleae interponit. Cur autem Catarractes, Καταρράκτης vocetur, idem, ut modo prolatis verbis ejus constat, exponit, quod instar torrentis de prærupto se saxo, magno cum fragore, præcipitet. Idem Pomponius Mela lib. i, cap. xiv. ab ortu in occasum in Pamphylia procedens, significat. Deinde, inquit, alii duo validissimi fluvii, Cestros & Catarractes. Cestros navigari facilis: hic, quia se præcipitat, ita dictus. Ptolemæi interpretis casum aliter, Catarractus, secunda forma, fecit, sed errabundus. Græce sunt Καταρράκτης ποταμοῦ ἐκβολαί, quod putavit a Κατάρρακτος esse, quum a recto Καταρράκτης sit, ut ipse Ptolemæus lib. iv, cap. v. & vii. in Nilo καταρράκτην τὸν μικρὸν, & καταρράκτην τὸν μέγαν αὐτὸν μίζονα, Catarracten parvum, magnum, majorem quarto casu scripsit. Et sic quoque Straboni casus exit: & Plinio Catarractes: & Suidæ plurativo numero καταρράκται, catarractes, de præcipitato Danubio. In Melæ libris, a Schotto, Vossio, Gronovio recensitis, hic Pamphyliae fluvius simplici R, Cataractes scriptus est, quam litteram duplicant ceteri omnes.

Tum sequitur Attalia ex Strabonis dispositione, quam utique veriore altera Ptolemæi esse censemus. Sed conjecturam quamdam interjicit: φασί, inquit, ἐν τῶν μεταξὺ Φασηλίδος & Ατταλίας διακινουθῶν Θήβην τε καὶ Λυγνησσόν, Ajunt, inter Phaselidem & Attaliam ostendi Thebam & Lyrnessum, quas profugi ex ejusdem nominis urbibus, in agro quondam Trojano sitis, condiderint, quas male Curtius lib. iii, cap. iv. cum Periegeta ad Ciliciam transfert. Vide quæ ibi ad Curtium adnotavimus. Strabo Callisthenem auctorem habet: ipse vero in medio, ut dubiam incertamque rem, relinquit, quod pridem & hæc urbes everse erant, & tantummodo ex ruderibus obscuris de sede conjiciendum. Pliniustamen, Catarractes, juxta quem Lyrnessus & Olbia, ultimaeque ejus ora Phaselis.

Nunc ad Attaliam, a qua digressi sumus, revertimur. Strabo: εἴτα πόλις Αττάλεια, ἐπὶ τῷ τοῦ κτίσαντος Φιλαδέλφου, Deinde [post Catarracten] oppidum est Attalia, nomen habens a Philadelpho conditore. Ptolemæo est Αττάλεια, Attalea, diphthongo: quemadmodum & Stephano ejusdem Philadelphi opus in Lydia, dictum est Αττάλεια, itidem diphthongo. Et divinus Lucas Act. xiv, 25. nostram quoque Αττάλειαν, cum diphthongo scripsit. Veniunt, inquit, Pamphyliam, & loquuti verbum Pergæ, κατέβησαν εἰς Αττάλειαν: καὶ κείθεν ἀνέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, descenderunt Attaleam: inde navigarunt Antiochiam. Hæc nostra Attalea est, quia in Pamphylia, infra Pergam, in maritima ora, unde navigatio est. Exstant nummi, sub Augusto, Tiberio, Commodo cusi, cum inscriptione ΑΤΤΑΛΕΩΝ: non autem clarum est, ad quam Attaleam pertineant, quamvis ad Lydiam referat Harduinus.

Inter Catarracten & Cestrum posuit Ptolemæus Μάγυδος, Magydum (sic scriptum in Palatino) quod nomen vulgato Μάτυλος, Matylus, est præferendum, quia in Hieroclis Notitia etiam in Pamphylia est μάγυδος, Magydus, proxima a metropoli.

Deinde ὁ Κέστρος, Cestrus fluvius Straboni & Ptolemæo est, Pomponio etiam verbis super datis memoratus. Ex ostiis ejus per lx stadia retro navigatur Pergam, quam adluit, nobil-

lem Pamphylia civitatem, de qua in mediterraneis dicturi sumus. Strabo dicto libro p. 459. *ἡ δὲ Κίσρος ποταμός, ὃν ἀναπλέουσιν τὰς δὲ ἐξήκοιτα, Πέργη πόλις, Deinceps est Cestrus fluvius, quo adverso ad sexaginta stadia navigatur Pergam.* Ptolemæus inter Cestrum & Eurymedontem fluvios nihil interposuit: Strabo autem ἐπὶ τῆς θαλάττης, *supra mare* ad quadraginta stadia à Cestro habet *πόλιν ὑψηλὴν, ὡς τοῖς ἐκ Πέργης ἔποπτον: εἴτα λίμνην ἑυμομένην Καπερίαν, oppidum in arduo loco situm & Pergæ conspicuum: post quod magnus lacus Capria.* Non nominavit oppidum, nisi commune ei nomen cum lacu fuit. Tum demum *Eurymedontem* fluvium ponit, quo in Aspendum urbem a mari navigari possit: *ὁ ἑυρυμέδων* Græce dicitur, *Eurymedon*, correpta media, sive penultima. Nobilissimus amnis, laudatus a pluribus. Ad hunc enim Cimon Atheniensis gemino prælio, navali & terrestri, Persarum copias delevit. Thucydides lib. I, pag. 66. *ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπὶ Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Πамφύλῃ πύξωμα καὶ ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ τῶν ἑυμομάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖοι, Κίμων δὲ τοῦ Μιλτιάδου στρατηγούντων.* Post hoc Athenienses sociique cum Medis prælium tam pedestre quam navale commiserunt, ad flumen Eurymedontem in Pamphylia: in utroque & eodem die vicerunt, duce Cimone, filio Miltiadis. Navale præcessit in Pamphylia mari, Cyprum versus; unde etiam ad *Cyprum* dicitur commissum: terrestre insequentem nocte ad Eurymedontem. Diodorus Siculus lib. XI, cap. LX. & LXI. distincte descripsit, & Plutarchus in Cimone pag. 486. Laudat etiam Frontinus lib. IV extremo. *Cimon*, inquit, *dux Atheniensium, victa classe Persarum apud insulam Cyprum, milites suos captivis armis induit, & iisdem barbarorum navibus ad hostem navigavit in Pamphylia apud flumen Eurymedonta. Perse, quia navigia & habitum superstantium agnoscerent, nihil caverunt: subito itaque oppressi, eodem die & navali & pedestri prælio victi sunt.* Livius etiam aliquoties hujus amnis meminit. Lib. XXXIII, cap. XII. *paullisper seditione remigum est retentus in Pamphylia circa Eurymedontem amnem.* Et lib. XXXVI, cap. XXIII. *ad Eurymedontem amnem adpulsa classe.*

Ab Eurymedonte Ptolemæus ad *Sidam* venit, quam ultimam facit Pamphylia litoralis: Strabo autem flumen interponit, non autem nominat, obscurum forte: *εἴτ' ἄλλος ποταμός, καὶ ποῖα προκύμμενα πολλά.* Deinde, inquit, *amnis alius, ante quem multe parvæ insulae jacent.* Tum *Siden* sive *Sidam* ponit: *εἴτα Σίδη, Κυμαίων ἀποικία: ἔχει δ' Ἀθηναῖς ἱερὸν, Dein Side*, inquit Strabo, *Cumæorum colonia, habens Minervæ templum.* Idem de colonia Scylax in Pamphylia: *Σίδη, Κυμαίων ἀποικία, καὶ λίμνη, Side, Cumæorum colonia, & portus.* Portum etiam ex Ciceronis lib. III, epist. VI. ad Appium cognoscere licet. *Cum*, inquit, ille [Phanias] mihi respondisset, *nihil me tibi gratius facere posse, quam si ad Sidam navigassem.* Livius quoque ejus urbis mentionem habet dicto lib. XXXVII, cap. XXIII. *ad Eurymedontem amnem adpulsa classe, audiunt ab Aspendis ad Sidam jam hostes esse.* In Notitia Ecclesiæ divisa Pamphylia est, & alterius partis *Side* facta metropolis; alterius *Perga*. Gentile Polybius format *Σιδίτης*, lib. V, cap. LXXIII. Stephanus autem *Σιδίτης, Sides*: atque ita in nummis est, qui præferunt, *Γαλλιένι* quidem, *ΣΙΔΗΤΩΝ ΠΡΩΤΑ ΠΑΜΦΥΛΩΝ, Sidetarum, prima Pamphylorum*: Gordiani vero, *ΣΙΔΗΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ*, quo sædus cum Pergensibus significatur: & alio Gallieni, *ΣΙΔΗΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΕΝΔΟΣΕΩΣ, Sidetum splendidissima, illustris*, quod splendorem hujus civitatis ostendit. Sic legit illustris Spanhemius pag. 879. Harduinus autem *ΕΝΔΟΣΕΩΝ*, & ad sequens *ΝΕΟΚΟΡΩΝ* refert. Et Tranquillina, *ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΣΙΔΗΤΩΝ*, quo *ἀγων*, Harduino interprete, intelligitur.

Post *Sidam* finis Ptolemæo est Pamphylia: Straboni præfluit *Melas* amnis, & oppidum interjectum *Ptolemais*. Tum finis est Pamphylia, & Coracesium succedit initium Ciliciae Asperæ. Verba ejus sunt: *εἰς δὲ ὁ Μέλας ποταμός καὶ ὕψος: εἴτα Πτολεμαῖς πόλις: καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ὄροι τῆς Πамφύλης, deinde Melas amnis & statio: deinde oppidum Ptolemais: & postea termini*

sunt Pamphylia. Prope Sidam decurrit, ultra tamen eam solis ortum illa spectat, natura frigidissimus. Pausanias Arcad. cap. xxviii. *ψυχρόν μιν δὲ ὕδωρ τῷ Κύδνῳ τοῦ διζόντος Ταρσιῶς, καὶ Μέλαντος τοῦ παρὰ Σίδην τινι Παμφύλων, frigida aqua Cydni est, qui Tarsensium fines perlabitur: & Melanis, qui praefer Sidam Pamphyliorum decurrit.* Et Zosimus lib. v, cap. xvi. *συνέκλυσαν ἅμω τοῖς συμφυγοῦσι τετακτοῖς ἐν μίᾳ τοῦ Μέλαντος ποταμοῦ καὶ τοῦ Εὐρυμέδοντος, αἱ δὲ ἐν ἱπικίᾳ διαβαίνει τῆς Σίδος: ὁ δὲ διαρρεῖ τῇ Ασπίδι.* cum cum trecentis illis fuga sociis intra Melanem & Eurymedontem amnes conclusérunt, quorum alter supra Sidam labitur, alter Aspendum interfuit. Quam vero urbem Ptolemaidem in hoc limite Strabo posuit, ea nobis aliunde non est cognita aut perspecta.

Antequam ex litore recedamus, de Plinii promontorio *Leucolla* aliquid addendum est. *Oppida, inquit, ejus [Pamphyliae] Side, & in monte Aspendum, Perga: promontorium Leucolla.* Salmasius in Solinum pag. 178. *Alibi Plinio Leucolla promontorium in Pamphylia, qui potest esse portus Strabonis.* At Strabo sub finem libri xiv. in insula Cypro: *ἀλλὰ καὶ Λεύκολλα, alius portus [Cypri] Leucolla est.* Quoniam ergo & loco & specie Leucolla Strabonis a Pliniana differt, illa in Pamphylia & promontorium; hæc in Cypro & portus dicitur; utique diversæ sunt censendæ, licet situm Plinii promontorio non possimus dare, quem nec ipse definit, neque ejus mentionem Ptolemæus habet, aut alius.

Mediterraneæ urbes Ptolemæo in Pamphylia sunt tres, *Perga, Silvon, Aspendus.* Strabo addit *Petlenissum & Cibyræ* minorem. Harum tamen Perga & Aspendus sunt nobilissimæ. *Perga, Πέργη, ad Cestrum flumen sita, sexaginta stadiis a mari, unde subvehi in urbem adverso amne potest, ut supra ex Strabone demonstratum fuit.* S. Lucas Act. xiii, 13 *ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας, Pergam Pamphylia urbem venerunt.* Adde cap. xiv, 25. *Fuit in dextra Cestri ripa, quod ex Melæ verbis adparet lib. i, cap. xiv. Duo, inquit, validissimi fluvii, Cestros & Cataractes. - - Inter eos Perga est oppidum, & Diana, quam ab oppido Pergæam vocant, templum.* Si inter dictos est fluvios, non potest non a dextra ripa Cestri esse, spectareque sinistram Cataractis. De *Diana Pergæa* nummus extat, in quo Dianæ imagini adscriptum est *ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΠΕΡΓΑΙΑΣ.* Templum illud non in urbe fuit, sed extra eam in vicino monte. Strabo: *Πέργη πόλις, καὶ πλησίον ἐπὶ μακρόν ὄρει τὸ τῆς Περγαίας Ἀρτέμιδος ἱερόν, ἐν ᾧ καθύπευθε κατ' ἔτος συντρέφεται, Urbs Perga, & prope illam in editiore loco Dianæ Pergæa templum, ad quod singulis annis sacer est conventus.* Livius lib. xxxviii, cap. xxxvii. de Manlio consule: *tertiis ab Apamea castris in Pamphylia pervenit. - - Inde ad Pergam ducit, qua una in his locis regio tenebatur presidio. - - Apameam exercitum reduxit.* In Notitiis metropolis est Pergo. Gentile *Pergæus.* Supra in *Side* nummum proposuimus cum epigraphe, *ΣΙΔΗΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, Sidetum & Pergæorum concordia.*

Alter urbs clara *Aspendus* est, Ἀσπίδος Græce, ad Eurymedontem amnem sita, in quam adverso flumine sexaginta stadiis, ut Strabo observavit, ex mari navigatur: & ut idem notat *πόλις ἰσχυρὴ καὶ ἰκαίως, Ἀργυρίαν κτίσματα, urbs valde populosa, condita ab Argivis: quod propius vero est, quam Stephani opinio, auctorem quemdam Aspendi nomine habuisse.* Pars major ejus in rupe prærupta posita erat. Arrianus lib. i. Exped. Alexandri pag. 74 *ἡκίστα τῆς Ασπίδος τὰ μὲν πολλὰ ἐπὶ ἄκρῃ ἰσχυρῇ καὶ ἀποτόμῃ: καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκρην ὁ Εὐρυμέδων ποταμὸς ῥέει, sita est Aspendus magna ex parte in aspera præruptaque rupe, quam Eurymedon fluvius abluit.* Quod si in tumulto aut rupe fuit, quomodo διαρρεῖ perfuit Aspendum Eurymedon, ut Zosimus loco paullo ante notato dixit? Sed nec totam urbem Arrianus in colle ponit, verum τὰ πολλὰ, majorem ejus partem, ut nihilominus partem alteram, quæ depresso loco fuit, potuerit flumen intermeare. Gentile *Asπίδοι, Aspendii*, apud Polybium lib. v, cap. lxxiii.

& in nummo Treboniani Galli ΑΣΠΕΝΔΙΟΝ, *Aspendiorum* : in quo luctatores insculpti sunt, ex civitatis illius more, quem Pollux etiam lib. IX, cap. VI. memoravit. Quum enim enaretur, quid quivis populus insculptum suis nummis curaret, post alios dicit Ασπίδιοι παλαιῶς, *Aspendii luctatores*.

Tertium oppidum Ptolemæi est Σίλυον, *Silyum*, cujus incertiores rationes sunt. Sunt, qui putent esse Stephani Σύλιον, *Sileum*, quod ille quidem πάλιν Φρυγίας, oppidum Phrygia dicit, addit vero, τινὲς δὲ Παμφυλίᾳ, *quidam vero Pamphylia* dicunt esse. At Σύλεον illud Polybius Legat. XXX, & Livius lib. XXXVIII, cap. XIV. ita describunt, ut omnino in Phrygiam australem magis, quam in Pamphyliam videatur cadere, Moageti enim tyranno ajunt tria oppida subjecta fuisse, *Cibyram, Syleum, Alimnen*, sive ut Polybius scripsit, *Alindam*.

Strabonis *Cibyra parva* seu *minor* a Ptolemæo scribitur in Cilicia Aspera : Strabo autem pag. 459. in Pamphylia dicit, illius agrum inter Siden & Melam flumen (hæc autem Pamphylia sunt) ad mare usque procurrere. Post Siden enim ait : πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Κιβυραίων παρὰ τῶν μικρῶν : εἰδ' ὁ Μέλας ποταμός. Prope [Siden] est etiam *Cibyratium minorum* litoralis ora : deinde fluvius *Melas*. Haud dubie ergo ipsum oppidum quoque mediterraneum, *Cibyra minor*, citra Melam amnem, atque ita in Pamphylia fuit, prope tamen Tracheam, si ve in finibus ejusdem.

Deinde Strabo etiam in Pamphylia memorat *Petnelissum*, quam in Pisidia Ptolemæus scripsit : quod argumento est, in confinio utriusque fuisse. Strabo, postquam de Aspendo egerat, subdit : ὑπὲρκειται ταύτης Πισιδίᾳ, *supra hanc [Aspendum] Petnelissus sita*. Vulgatus Ptolemæi libris scriptum est Πιδελισσός, *Pednelissus*, per Δ, qua littera etiam apud Polybium legitur lib. V, cap. LXXIII, qui itidem cum urbe Aspendo conjungit. Plinius scripsit *Pletenissus* dicto loco in Pamphylia. Oppida ejus, inquit, *Side, & in monte Aspendum, Pletenissum, Perga*. Et in Palatino Ptolemæi codice, etiam Parisiensi, Παιτωνισός, quam genuinam Plinii scripturam esse inde Harduinus judicat : nec vero damnat lectionem Strabonis & Polybii, ut potius binominem hanc urbem fuisse censeat. Sed de hoc oppido pluribus dictum, Ptolemæo auctore in Pisidia.

Pamphylia quoque *Etenna* fuit, unde sunt Polybio lib. V, cap. LXXIII *Ετινίης, Etenneses*, quos ille quidem τῆς τῆς Πισιδίᾳ ὀρεινῆς, *Pisidia montana* inhabitare dicit ; at quia addit, ὑπὲρ Σίδος, *supra Sidam* illa montana esse, non possunt in Pamphyliam non cadere : quæ vero Pisidia dicuntur, quia contingunt Pisidiam, ut vero majori ex parte in ipsa sint Pamphylia. Et Notitiæ Episcopatum in Pamphylia est ὁ Ετινίης, *Etenensis*, quod forte pravatum est ex *Etenensis* : cujus episcopus memoratur etiam in concilio Chalcedonensi.

Hierocles in Pamphylia sub consulari [ὑπὸ κοινοῦ] mendose scriptum] XLII oppida enarrat pleraque ignota, & notiora etiam nimis corrupte scripta : multa etiam ex Lycia, Pisidia, Cilicia in Pamphyliam transcripta, unde numerus excrevit. In iis est etiam Πανμοτίχον, *Panemotichos*, incertum, quo loco situm : quod non ignobile fuisse ex nummo Juliae Domnae clarum est, inscripto ΠΑΝΕΜΟΤΕΙΧΕΙΤΟΝ, *Panemotichitarum*. Cetera præterimus, donec de scriptura, situ, auctoritate, & an propriæ Pamphylia fuerint, certiores aliunde redditi fuerimus.

An *Seleucia* etiam inter urbes Pamphylas fuerit, in controversiam venit. Nihil de illa Hierocles in extensiore sua Pamphylia : utique autem in Pisidia Seleuciam, Ferream cognomine habet, & aliam in Isauria metropolim, quæ Tracheæ Seleucia ad Calycadnum est. Ortelius, quam Pisidia dicunt, putat ad Pamphyliam pertinere, eandemque Pisidia & Pam-

Pamphyliæ Seleuciam esse : sed duas diversas esse, Lucas Holstenius pag. 174. contendit, idque probat ex concilii Nicæni subscriptionibus. Varie illo ævo provinciæ divisæ fuerunt, & una urbs nunc huic, nunc illi assignata; tamen tanto viro habemus fidem, distinctam Pamphyliæ aliquam Seleuciam fuisse, diversam a Pisidica, licet ubi fuerit posita, definire, silentibus ceteris, non possumus.

I S A U R I A.

Isauria regio est Pamphyliam & Ciliciam contingens, aspera & montana, in Tauro fere sita, secundum quosdam ad mare usque angusto spatio procurrens. Zosimus. lib. v, cap. XXV. τὸ τῶν Ἰσαύρων πλῆθος, ὑπερέκτειντο Παμφυλίας καὶ Κιλικίας ἐν τοῖς ἀβάτοις τοῦ Ταύρου καὶ τραχυτάτης ὄρεσιν αἰὲν βιοτεύον, *Isaurorum multitudo, quæ supra Pamphyliam Ciliciamque posita semper in asperissimis & inaccessis Tauri montibus degit.* Stephanus, cui πρὸς τῷ Ταύρῳ, *ad Taurum est,* & Ptolemæus lib. v, cap. iv, nullam mentionem partis habent maritimæ: habet autem Plinius lib. v, cap. xxvii. *Ciliciæ, inquit, Pamphyliam omnes junxere, neglecta gente Isaurica. Oppida ejus intus, Isaura, Clibanus, Lalasis: decurrit autem ad mare Anemurii regione supra dicti.* Anemurium Ciliciæ Asperæ est, juxta quod oppidum, Isauriam regionem dicit ad mare usque decurrere. Non dicit Anemurium Isauriæ esse, sed circa illud Isauros aliquid possidere: nec aliam urbem nominat, quæ illorum fuerit in litore, ut adeo illam maritimam partem minus celebrem fuisse oporteat. Quod vero Strabo lib. xii, pag. 391. de Servilio Isaurico dixit, excidisse τὰ πολλὰ τῶν πειρατῶν ἐρύματα, τὰ ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, *multa piratarum munimenta, quæ ad mare erant;* id dubium omnino est, fuerintne munitiones illæ in Isauria propria, an vicinis in Pamphyliæ, Lyciæ, Ciliciæ, regionibus. Florus sane lib. iiii, cap. vi. & Eutropius lib. vi, cap. iiii. in iis, quæ Servilius everterit, præcipue Phaselidem, Olympum & Corycum nominant, quæ Lyciæ oppida fuerunt ad mare posita, quod certum de prioribus: de Coryco etiam probatum ab eminentis ingenii viro, Henrico Noris Cenotaph. Pisan. pag. 216. Phaselidem quidam Pamphyliæ transcribunt, ut supra vidimus; sed nemo est, qui Isauriæ tribuerit.

Nomen regionis ab *Isauris* sive *Isauro* est, oppido munito ad Taurum, bis everso, primum a Perdicca post Alexandri mortem; iterum a Servilio, qui cognomen inde accepit. De situ Stephanus: *Ἰσαυρὰ, ἑδωτέρως, πόλις Ἰσαυρίας. ἡ δὲ Ἰσαυρία μεταξὺ Λυκαονίας καὶ Κιλικίας πρὸς τῷ Ταύρῳ. Isaura, neutro genere, oppidum Isauriæ. Isauria autem Lycaoniam inter & Ciliciam ad Taurum sita est.* Excidium primum, sub Perdicca descripsit Diodorus Siculus lib. xviii, cap. xxii, non tam ab ipso Perdicca factum, quam ab incolis, obsidione ad desperationem adactis, qui se & suos incendio absumserunt, ne capti in hostium potestatem venirent. Τῶν Ἰσαυρίων πόλιν vocat: nam Stephano auctore Ἰσαυρεὺς & Ἰσαυρὸς gentile formatum. Idem ὄχραν καὶ μεγάλην πόλιν, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν, *munitam & magnam urbem, cuiusque fortibus abundantem dixit: & post paullo: πόλιν γενομένην εὐδαίμονα ἐκ πολλῶν χρόνων, ἀ μὲν τοῦ χρόνου ἡσυχίαν & βεβαίαν πολιτείαν.* Servilii oppugnatio everfioque ex Strabone, Floro, aliis nota est.

Urbs Straboni τὰ Ἰσαυρὰ, *Isaura*, plurali numero, atque ita etiam Stephanus: dubie Plineus & Ptolemæus Ἰσαυρὰ, *Isaura*, neutro an femineo genere, incertum. Floro est *Isauria*, nec dubium quin etiam singulariter *Isaura* dicta olim fuerit. Sic Ammianus lib. xiv, cap. xxv. [Vales. cap. viii.] cujus verba mox proferemus: & ad eum locum emendavit Henr. Valesius in Trebellii Pollionis tyranno Trebelliano: *palatium in arce Isaura constituit:* ubi vulgo legitur *Isauria*, quod etiam defendi potest. Decevit urbs, ex fato sub Servilio

stituta, nec pristinam recuperavit dignitatem. Ab Romanis dono accepit Antipater Derbæus: quo sublato ad Romanos rediisse necesse est. Plinius sine laude memoravit: nec Ptolemæus primo loco provinciæ, sed extremo posuit: Ammianus dicto loco: *Isaura antehac nimium potens, olim subversa ut rebellatrix interneciva, ægre vestigia claritudinis pristina monstrat admodum pauca.* Cetera notandum Strabone auctore duo fuisse Isaura, vetera & nova, conjuncta tamen ita & propinqua, ut ceteri scriptores pro una urbe habuerint. Verba Strabonis sunt, *Ἰσαυρία κάμους δύο ἔχουσα ὁμωνύμους. τὴν μὲν Παλαιὰν καλεῖται, ἐνερκῆ. Ἰσαυρία* *duos vicos habet ejusdem nominis [quo regio adpellatur] qui Vetus ex iis vocatur, munitus est,* cetera.

Plinius, ut supra ostendimus, in Isauria tria oppida habet, *Isaura, Clibanum, & Lalasim.* Primum vidimus: alterum ignotum est: *Lalasis* Harduino videtur Stephani *Lalisanda* esse, de qua idem refert, *Ἰν, suo αὐτο Δαλίσανδα, Dalisanda* vocari. Unde in notitia Hieroclis, & alia ex regio codice pag. 51, provinciæ Isauriæ episcopalis urbs *Δαλίσανδος, Dalisandus*, memoratur. Quid? quod Palatino codice Ptolemæi in Cataonia *Dalisandus*, hoc ordine & dispositione legitur: *Κύβιστος, Κλαυδιόπολις, Δαλίσανδος, Cybistra, Claudiopolis, Dalisandus*: ubi vulgatum *Δαλίσανδος*. Est & *Dalasis* regio Ciliciæ apud eundem Ptolemæum lib. v, cap. vii. quod nomen propius ad Plinii *Lalasin* accedit, cui etiam situs respondet, nisi quod hoc oppidi, illud regionis est.

Et Ptolemæo in Isauria præter Isaura, duo sunt oppida, *Σαυάτρα, Savatra*, quod ignotum: & *Λύσιρα, Lysira* quod Casaubono ipsa videtur Isaura esse, quia tantum litteræ transpositæ sint: quod vero in Palatino est *Λύσιρα, Lysira*, sunt qui putent *Lysira* Lycaoniæ significari, præsertim quia *Lysirorum* nusquam alio loco mentionem Ptolemæus fecit.

Ammianus Marcellinus lib. xiv, cap. xxv. [Valef. viii.] in Isauria & *Selenciam* & *Claudiopolin* censet. *Superatis, inquit, Tauri montis verticibus, qui ad solis ortum sublimius autolluntur, Cilicia spatiis porrigitur late distentis, dives bonis omnibus terra: ejusque lateri dextro adnexa Isauria, pari sorte uberi palmite viret & frugibus multis: quam mediam navigabile flumen Calycadnus interseindit. Et hanc quidem præter oppida multa, duæ civitates exornant, Selencia opus Selenci Regis; & Claudiopolis, quam deduxit coloniam Claudius Cæsar. Isaura enim antehac mœnium potens, olim subversa, ut rebellatrix interneciva, ægre vestigia claritudinis pristina monstrat admodum pauca.* Sed ex his facile intelligitur, non veterem Isauriam, sed ut suo ævo ampliata erat, Ammianum designare. *Selencia* enim, ad Calycadnum posita, veteribus geographis, Straboni lib. xiv, pag. 461, Plinio lib. v, cap. xxvii. & Ptolemæo lib. v, cap. viii. non in Isauria, sed Cilicia Aspera inest: posteriori autem ævo, quod ex Ecclesiæ Notitiis manifestum est, metropolis facta fuit Isauriæ, cujus fines latius, longius per Ciliciam interea fuerant prorogati, quippe Notitiis illis plures Ciliciæ urbes, Celenderis, Anemurium, Lamus, Irenopolis, aliæ, quæ veterum consensione in Cilicia erant, Isauriæ, ampliata provinciæ, adscriptæ sunt. In his etiam *Claudiopolis* est, illa eadem, quam Ammianus nominavit: quæ num in vetere Isauria fuerit, an extra illam, in prolatis finibus, nunc nobis disquirendum est.

Claudius Cæsar, Drusi filius [non ille Gothicus] plures colonias cum in alias orbis partes, tum maxime in orientem deduxit, & de nomine suo adpellavit. Testis *Claudiopolis* Bithyniæ, cui & *Bithynium* nomen fuit, auctore Ptolemæo lib. v, cap. i. & alia in Paphlagonia ad fines Galatiæ, eidem Ptolemæo cap. iv, *Neoclaudiopolis*, prius *Andrapa* dicta: & *Claudiopolis*, ad Euphratem in minore Armenia, quam Jo. Harduinus, vir doctissimus, & illam Ptolemæi in Cataonia lib. v, cap. vii. eandem esse putat, quod nobis secius videtur. Plinius enim lib. v, cap. xxiv. ita de sua tradit: *Euphrates apud Claudiopolim Cappadocia*

cursum ad occasum solis agit. Itaque juxta Euphatem oportuit esse. Cappadocia autem & minor Armenia communes fines habent & saepe confusos atque permixtos, ut, quæ Armeniæ sunt, Cappadociæ tribuantur. Ptolemæus autem de sua Cataonia, quam provinciam Armeniæ minoris facit, ita:

Κύβιστρος	ξ	λη	δ
Κλαυδιόπολις	ξ γ	λζ	ε
Δαλίσανδρος	ξζ γ	λη	Λ' γ
	long.	lat.	
Cybistra	66	38,	15
Claudiopolis	65, 10	37,	10
Dalisandus	97, 20	38,	50

E quibus adparet, Claudiopolim Cybistris esse citeriorem, etiam magis in austrum ad Taurum montem recedere: atque ita Ptolemæi hanc Claudiopolim ab Euphrate minimum quatuor gradibus remotam in occasum solis esse. Non igitur cum Harduino facere possumus, qui rectius Ptolemæi *Claudiadem* in Lavinianesiua Armeniæ provincia, quam hanc ex Cataonia Claudiopolim cum Pliniana comparasset: nec dubitamus Ammiani & Notitiarum in Isauria Claudiopolim esse ipsam illam, quam Ptolemæus in Cataonia extremis ad occasum finibus locavit, quæ vero secundum veterem geographiam non ad Isauriam, sed Cataoniam Cappadociæ, quo & Cybistra Ptolemæus refert, [non autem Strabo, ut infra in Cataonia dicemus & Tyanitide] pertinuit.

C I L I C I A.

Cilicia, amplissima regio, inter Pamphyliam patens Syriamque, circumvallataque ita montibus, Tauro maxime, qui a tergo obtenditur, & Amano, Armeniam versus, ut paucos aditus, eosque angustos, quas *Pylas* vocant, habeat. Tergum claudit Taurus mons: alterum latus mare mediterraneum. Dividitur in *Asperam* & *Campestram*, ut Strabo vocat: Ptolemæo Campestris est Propria Cilicia: Asperam idem in minores regiunculas *Selemidem* & *Cetidem* dispescit, de qua divisione silent alii. Nos Strabonem potissimum sequemur, primo Asperam, quia ab occasu est, exposituri: deinde Campestram sive Propriam.

C I L I C I A A S P E R A.

sive

T R A C H E A.

Cilicia Aspera, Græce τραχία, *Trachea*, Straboni & Ptolemæo, nomen habet a locorum asperitate, quia σπανίως ἔχει τι χωρίον ἐπίπιδον, raro habet locum aliquem planum. A septentrione Isauriam & Homonadenfes habet. Vocatur etiam τραχηώτις, *Tracheotis*, & incolæ τραχηώται, *Tracheotæ*. Hoc ex Strabonis XIV, pag. 459. Initium Plinius lib. V, cap. XXVII, a Mela fluvio facit. *Oppida*, inquit, *Myanda*, *Coracesium*, finisque antiquus Ciliciae Melas *annus*. Strabo autem hoc flumen Pamphyliæ dedit, quem supra etiam sequuti sumus: Ciliciæ autem initium constituit in *Coracesio*. πρῶτον τῶν Κιλικίων φερέται τὸ Κοραχίσιον, *Primum Cilicium castellum est Coracesium*. In petra prærupta dicit situm esse. Ceteri tamquam oppidum describunt. Plinius dicto loco: *Oppida*, *Myanda*, *Anemurium*, *Coracesium*. Et L.

vius lib. xxxiii, cap. xx. *Coracesium præter spem clausis portis tenebat eum*; Antiochum puta. Ptolemæus lib. v, cap. v. Κορακήσιον *Coracesium* scripsit, itidemque primum locum Asperæ Ciliciæ a Pamphylia fecit.

Sydra, Συδρῆ, Strabonis; Σύδρεα, Syedra, Ptolemæi sequitur: & post eam *Nammaxia* ejusdem Strabonis: quo loco fere Ptolemæo lib. v, cap. viii. [nam divisit Tracheam & diversis de ea locis agit] est Ιωράκη, *Jotape*, cujus etiam Plinius inter Ciliciæ oppida mentionem habet. *Selinus*, inquit, *Arsinoë*, *Jotape*, *Doron*.

Sequitur Σελινός, *Selinus*, Straboni fluvius: ceteris etiam oppidum. Plinius prædicto loco, & Ptolemæus inter oppida enarrant, & hic quidem tali inter maritimas urbes ordine: *Jotape*, *Selinus*, *Antiochia super Crago*. Livius lib. xxxiii, cap. xx. de Antiocho rege: superato *Anemurio* [promontorium id Cilicia est] *Selinum* recepto, - - *Coracesium præter spem clausis portis tenebat eum*. In hoc oppido Trajanus mortuus est, quod inde *Trajanopolis* etiam vocatum fuit. Dio sive Xiphilinus in Trajano extremo: ἐς Σελινούττα τῆς Κιλικίας ἰδὼν, ἢ δὴ καὶ Τεγίαν πόλιν καλοῦμεν, ἐξάφνης ἀπέψυξε, *Selinum* Ciliciæ veniens, quam nos *Trajanopolim* adpellamus, illico expiravit.

Deinde Straboni est Κεράγῳ πύργῳ περιέχοντι καὶ πρὸς θαλάττην, *Cragus prærupta ad mare petra*; & Ptolemæi Ἀντιόχεια ἐπὶ Κεράγῳ, *Antiochia super Crago*: postquam Ptolemæi Νεφέλις, *Nephele*, oppidis adnumerata, sita ad promontorium ejusdem nominis. Livius dicto loco: *Rhodii Legatos ad regem miserunt Nephelida*, [promontorium Ciliciæ est, inclitum fœdere antiquo *Atheniensium*] si eo non contineret copias suas, se obviam ituros. Deinde est Strabonis *Charadrus* castellum cum statione, Χαραδρούς ἔστω, καὶ αὐτὸ ὑφαρμόν ἔχον. Scylax quoque, Χαραδρούς πόλις καὶ λιμὴν, *Charadrus oppidum & portus*.

Inde *Anemurium* promontorium, Ἀνιμούριοι ἄκρα, Straboni est, ubi Ciliciæ continentem dicit quam proxime ad Cypri promontorium *Crommyon* accedere. Livius lib. xxxiii, cap. xx. superato *Anemuri*: promontorium id quoque Cilicia est. Pomponius Mela lib. i, cap. xiii. Duo deinde promontoria sunt, *Sarpedon*, finis aliquando regni *Sarpedonis*; & quod Ciliciam a Pamphylia distinguit, *Anemurium*, interque ea *Celendris* & *Nagidos*, *Samiorum Colonia*: sed *Celendris* *Sarpedoni* proprior. Adpositum oppidum fuit eodem nomine. Plinius: *Oppida, Myanda, Anemurium, Coracesium*. Scylax: Ἀνιμούριοι ἄκρα καὶ πόλις, *Anemurium*; *Coracesium* & oppidum. Ptolemæus quoque in oppidis numeravit post *Nephelidem*, *Anemurium*, quod primum fecit regionis *Cetidis*, sicut superiora in *Selelide* censuit, quæ partes ipsi sunt Ciliciæ *Tracheæ*. Et ne de oppido dubitetur, nummos proferre possumus, *Alexandri Severi* & *Valeriani*, quibus inscriptum est ANEMOURIΕΩΝ, *Anemurienium*. Adi *Harduinum*.

Succedit *Nagidus*, colonia *Samiorum*, ut modo Pomponii verbis relatum fuit. Stephanus: Νάγιδῳ πόλις μεταξὺ Κιλικίας καὶ Περμφυλίας, *Nagidus oppidum inter Ciliciam & Pamphylia*. Opinionem videlicet Pomponii Melæ est sequutus, qua *Anemurium* terminus inter utramque regionem statuitur. Variæ enim de fine *Pamphylia* fuerunt geographorum sententiæ, ut supra etiam dictum fuit. Nos Strabonem & Ptolemæum sequuti sumus. In mendo latet hic locus apud Strabonem, qui ita restituendus est etiam *Casauboni* judicio: κατὰ τὸν [τὸν παράπλου] δ' ἐστὶ Νάγιδῳ πόλις πρώτη μετα τὸ Ἀνιμούριον, inter ea, quæ præternavigantur, prima urbs post *Anemurium* est *Nagidus*. Male prima urbis littera ad verbum reducta erat, ἔστι Ἀγιδῳ.

Circa hæc loca Ptolemæus habet *Arymagdum* fluvium: & post illum *Arsinoë*, oppidum, quod etiam Strabo, Plinius, Stephanus memorarunt: iste εἰς Ἀρσινόην, πρὸς ποταμὸν ἔχουσα, deinde [post *Nagidum*] *Arsinoë* est, habens navium stationem: ille, prædicto loco, *Selinus*,

nus, *Arfinoë*, *Jotape*: hic, *Αρσινόη* - - - πέμτη Κιλικίας, *Arfinoë*, - - - quinta ejus nominis, in Cilicia est.

Sequitur *Celenderis*, *Κελένδρις*, Strabonis & Ptolemæi ordine; cuius etiam Josephus lib. 1, de Bello Jud. cap. xx. mentionem fecit. *ὡς εἰς Κελένδριαν κατέπλει, quum*, inquit, *Celenderin adnavigasset*. Apollodorus lib. 111, cap. xiv. num. 3. *ἐκ Συρίας ἐλθὼν εἰς Κιλικίαν, πόλιν ἔπειτα Κελένδριαν, ex Syria in Ciliciam delatus* [Sandocus, Astynoi filius, Phaethontis nepos] urbem *Celenderin* condidit. Mela & Tacitus tribus syllabis *Celendris* scripserunt. Ille, loco supra prædicto: *inter ea* [promontoria] *Celendris & Nagidos; Samiorum colonia*. Si enim vel maxime Sandocus ille condidisset, tamen Samii in eam colonos mittere potuerunt. Tacitus annali 11, cap. lxxx. *Piso castellum Cilicia munitum admodum, cui nomen Celenderis, occupat*. Castellum etiam oppidum munitum est: aut oppidum antea in castelli formam redactum fuit. Strabo tamen, *Κελένδρις, πόλις λιμένα ἔχουσα, Celenderis, oppidum cum portu*. Regio adjacens *Celenderitis* dicta. Plinius lib. v, cap. xxvii. *Amnes, Saros, Cydnus Tarsum, liberam urbem procul a mari secans: regio Celenderitis cum oppido*.

Proxima Ptolemæi *Αφροδισιάς, Aphrodisias*, a Veneris cultu & templo haud dubie adpellata. Plinius in Cilicia: *promontorium & oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus insula*. Livius lib. xxxiiii, cap. xx. *Coracesium eo tempore Antiochus operibus oppugnabat: Zephyrius & Solis, & Aphrodisiade, & Coryco, & superato Anemurio* [promontorium id quoque Ciliciæ est] *Selinunte recepto, omnibus his aliisque ejus ora castellis aut voluntate sine certamine in deditionem acceptis, Coracesium præter spem clausis portis tenebat eum*. Et Diodorus Siculus lib. xix, cap. lxiv. *ἐνταῦθα παρεκκομιθεὶς εἰς Αφροδισιάδα τῆς Κιλικίας, Inde Aphrodisiadem Ciliciæ delatus*.

Holmius Strabonis prope illum locum fuit. *Ὀλμων, Holmi* videtur Casaubono legendum, quia Stephanus, hunc Strabonis locum referens, pluraliter scripsit *Ὀλμοι, πόλις Τραχυίας Κιλικίας, ὅπου πρότερον ἦκου εἰς Σιλευκίαν, Olmi*, [nam etiam sine adspiratione scribunt] *urbes Affrica Ciliciæ, ubi antea habitabant, qui nunc Seleucienses sunt*. Posteriora verba Strabonis sunt, iisque significatur, Holmienes Seleuciam Calydni translatos fuisse. Plinius gemino modo hoc nomen scripsit *Holmia & Holmæ*, nisi corruptum est alterum. De Seleucia enim sic dixit: *Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine, a mari relata, ubi vocabatur Holmia*. Et paullo ante eodem de Cilicia capite: *Promontorium Sarpedon: oppida, Holmæ, Myle*. Prætermisit locum Ptolemæus, qui forsitan desertus ipsius ætate, translatis olim incolis, fuit.

Tum sequitur proxime *Σαρπηδών, Sarpedon*, promontorium, apud Strabonem. Ptolemæus quoque ante Calycadni ostia hoc promontorium *Sarpedonem* posuit: post illa Zephyrium de quo postea. Nobilius factum Romanorum cum Antiocho pacificatione. Inter pacis enim condiciones & hæc conscripta legitur apud Livium lib. xxxviii, cap. xxxviii. *Neve navigaret intra Calycadnum, neve Sarpedonem, promontoria*. Appianus Syriac. pag. 181. ita exprellitur: *ἔσαν μὲν Ἀντίοχῳ τῆς ἀρχῆς εἰς δύο ἄκρας, Καλύκαδόν τε καὶ Σαρπηδόνιον, Antiocho limites regni duo promontoria sunt, Calycadnum & Sarpidonium*. Sic Car. Stephanus & Alex. Tollius ediderunt, sed perperam. Strabo enim & Ptolemæus per ἡ scripserunt *Σαρπηδών*: & Latini *Sarpedon*, longo, Livius, Plinius, Pomponius: quorum verba antea sunt producta. Zosimus lib. 3, cap. lvii. Apollinis inde cognomen fuisse refert, & Strabo lib. xiv, pag. 465. *Διαν*. Ille ait, *ἐν Σιλευκίᾳ τῇ κατὰ Κιλικίαν Ἀπόλλωνος ἱερόν ἵδρυτο, καλουμένου Σαρπηδονίου, καὶ ἐν τούτῳ χρηστέον Seleucίας, quod est oppidum Ciliciæ, templum Apollinis erat, quæ Sarpedonium vocant, & ἐν τῷ templo erat oraculum: hic* [Strabo] *de Diana: ἐν τῇ Κιλικίᾳ ἐστὶ καὶ τὸ τῆς Σαρπηδονίας Ἀρτέμιδος ἱερόν καὶ μαντεῖον, In Cilicia est quoque Diana Sarpedonia templum & oraculum*. Nomen Pompo-

nus a *Sarpedone* rege ducit, haud dubie Homericō illo heroe, qui Λυκίων ἄγος, *Lyciorum dux* sive rex *Iliad.* ε. vers. 647. dicitur. Duo, inquit Mela, promontoria sunt, *Sarpedon*, finis aliquando regni *Sarpedonis*; & quod *Ciliciam* a *Pamphylia* distinguit, *Anemurium*. Videtur etiam oppidum adpositum fuisse ejusdem nominis. Scylax enim in *Cilicia*: Σαρπηδὼν πόλις ἐρημὸς καὶ ποταμός, *Sarpedon oppidum desertum & fluvius*. Suspectus locus erudit, praesertim in voce ἐρημὸς, quam ἔρημὸς legendum Vossius censet, vel ἔρημὸς ἐρημὸς: Hudsonius in Λάτμος, *Latmus*, quod fluminis nomen est, convertit: neuter in πόλις aliquid desiderat. Sed aequè potest & illa vox pravata esse, quod non leviter ex eo videtur confirmari, quia nemo aliorum de urbe *Sarpedone* quidquam commemoravit.

Calycadnus fluvius inter duo promontoria, *Sarpedonem* & *Zephyrium*, in mare exit. Hic enim ordo est *Ptolemæi*:

Σαρπηδὼν ἄκρα

Sarpedon promontorium

Καλυκάδης ποταμὸς ἐκβολαί

Calycadni fl. ostia

Ζεφύρου ἄκρον.

Zephyrium promontorium.

Strabo hæc pariter conjungit ita: ἐν δὲ οἷσιν ἡ τοῦ Καλυκάδου ἐκβολή, κάμψαντι ἡ ὄνα ποιούσῃ ἄκρον, καλεῖται Σαρπηδὼν, πλησίον ἐστὶ τοῦ Καλυκάδου καὶ τὸ Ζεφύρον, καὶ αὐτὴ ἄκρα, Statim sunt *Calycadni ostia*, si flexeris, quod promontorium efficit, cui nomen *Sarpedon*. Vicinum est *Calycadno* *Zephyrium* promontorium. Ammianus Marcellinus lib. xiv, cap. xxv. [Valef. c. viii.] mediam (*Ifauriam*) navigabile flumen *Calycadnus* inter scindit. Si Stephano credimus, idem flumen & *Calydnum* quondam dixere. Sic enim in *Yeria* ait: ἔστιν *Yeria* καὶ κατὰ *Ισαυρίαν* Σελίνουσαι, ἢ παρὰ ῥέει ὁ Καλυκάδης, ὃν Καλυδὼν τινες καλοῦσιν. Est etiam *Hyria* juxta *Ifauriam* *Seleuciam*, quam *Calycadnus* adluit, quem *Calydnum* aliqui vocant. Sed verius constantiusque nomen *Calycadnus* esse, præter libros, etiam nummi probant sub Severo & Gordiano hac cum epigraphe percussi: ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΚΑΔΝΟ. *Seleuciensium, qui ad Calycadnum sunt*. Fuit & promontorium hoc nomine apud Livium lib. xxxviii, cap. xxxviii. & ad Appianum in *Syriacis*, quorum verba paullo ante in *Sarpedone* attulimus. Forte unum ex iis est, inter quæ exit *Calycadnus*, *Zephyrium* videlicet, quia *Sarpedonis* distincta ibidem habetur mentio.

Zephyrio autem promontorio castellum vel oppidum eodem nomine adjunctum fuisse, ex Livii narratione lib. xxxiii, cap. xx. videtur liquido probari. Ait enim, *Zephyrio & Solis & Aphrodisiade, & Coryco, & superato Anemurio*, (promontorium id quoque *Cilicia* est) *Selinum* recepto; omnibus his aliisque ejus oræ castellis aut metu aut voluntate sine certamine in deditionem acceptis.

Hic *Ptolemæus* finem fecit *Ciliciæ Trachæ*; incipit a *Coryco* *Propriam*: Strabo *Asperam* ad *Solos* usque producit. *Plinius*, *Mela*, *Scylax* nihil distinctionis habent, sed unam *Ciliciam* a *Pamphylia* ad *Syriam* protendunt, ut neuter illorum suffragio de limite inter utramque juvari possit. Strabo autem post *Zephyrium* addit *Trachæ* *Pæcilent* *petram*, *Παικίλη* *Græce*; per quam gradibus ascendatur *Seleuciam*: & *Anemurium* promontorium alterum: tum demum *Κόρυκον ἄκρον*, *Corycum* promontorium, quod initium *Ciliciæ Propriæ* est *Ptolemæo*, quamvis hic tantum oppidum memorat; promontorii rationem nullam habet, quemadmodum nec Strabo oppidi. Fuisse autem utrumque aliorum consensu facile probatur. *Plinius* in *Cilicia*: Juxta *mara Corycos*, eodem nomine oppidum, & portus, & specus. *Pomponius* lib. i, cap. xiiii. Non longe hinc *Corycos* oppidum portu saloque incingitur, angusto tergoze continenti adnexam. Supra specus est, nomine *Corycius*, singulari ingenio, ac supra quam describi facile sit, eximius. *Stephanus* *Κόρυξ* πόλις *Κιλικίας*, *Corycus*, oppidum *Ciliciæ*. Cives ejus sunt gentili nomine *Καρυκίοι*, *Corycii*, & *Καρυκιάται*, *Coryciotæ*, eodem ductore *Stephano*. Nummus e thesauro *Golzii*, *ΚΟΡΥΚΙΩΝ*, *Coryciorum*: alius *Caracallæ*, & iterum alius

Alexandri Severi, ΚΟΡΥΚΙΩΤΩΝ *Coryciotarum*. Miranda autem profus sunt, quæ de Corycio specu sive anuro auctores referunt. Strabo ita situm lib. XIV, pag. 461. describit: Κόρυκος ἄκρη, ἐπὶ ἧς ἐν ἵκοντι σταδίῳ ἐστὶ τὸ Κορύκειον ἄντρον, ἐν δὲ ἡ ἀγρία Κόρυκος φύεται, Corycium promontorium, supra quod ad viginti stadia antrum est Corycium, in quo optimus crocus nascitur. Mela etiam verbis modo recitatis, supra, specus est nomine Corycium. SUPRA, puta Corycium oppidum maritimum, portu fere inclusum atque cinctum. Addit de figura antri, quod sit κοιλὴς, caverna rotunda, saxoso supercilio cincta, plena intus virgultis semper virentibus παρὸς πύργου, confusa juxta esse, quæ crocum ferant. Meminit etiam Curtius lib. III, cap. IV, sed omnium clarissime Pomponius Mela cap. de Cilicia. Supra, inquit, specus est nomine Corycius, singulari ingenio, ac supra quam describi facile sit, eximius. Grandi namque latus patens montem litori adpositum, & decem stadiorum clivo satis arduum ex summo statim vertice aperit. Tunc alte demissus, & quantum demittitur amplior, viret lucis pendentibus undique, & totum se nemoroso laterum orbe complectitur, adeo mirificus & pulcher, ut mentes accedentium primo aspectu consternat: ubi contemplati duravere, non satiet. Unus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum & mille passuum, per amœnas umbras & opaca silvæ quiddam agreste resonantis rivis hinc illinc fluitantibus. Ubi ad ima perventum est, rursus specus alius aperitur. - - - Deinde aliquamdiu perspicuus: mox & quo magis subitur, obscurior, duci ausos penitus, atque quasi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingenti fronte se extollens, immenso se ostendit, & ubi magnum impetum brevi alveo traxit, iterum demersus absconditur. Hæc exscripsit Solinus cap. XXXVIII, de Cilicia, ut tamen quædam vel mutarit, vel alia addiderit; quos inter se Salmasius componit p. 544. seq. Quod vero de altero specu Pomponius tradit, in quo ingens amnis se extollat, & brevi post spatio mergatur; ex Strabonis verbis lib. XIV, pag. 461. Salmasio etiam, acris iudicii viro, videtur hausisse, nec vero adsecutus esse Strabonis mentem & sententiam. Ait geographus: ἐστὶ δὲ καὶ ἄντρον αὐτόθι, ἔνθα πηγὴν μεγάλην, ποταμὸν ἐκείθεν καθαροῦ τε καὶ διαφανοῦς ὕδατος, ἐνδὺς καταπίπτουσα ὑπὸ γῆς; quæ Pomponius sic interpretatus est, quasi diceret, in ima Corycii specus parte rursus alterum specus pandi: quod haud scio [Salmasii verbis utor] an satis rectum sit. Cæterum longior aditus ad specum de valle intelligendus est, etiam si auctores de illo, quasi & ipse specus sit, aut pars illius, loquantur.

Ptolemæus post Corycon habet proxime urbem Σεβαστήν, *Sebasten*, quæ alia non est quam insulæ Eleusæ oppidum, quod *Βαυβησιον*, regiam fecit Archelaus Cappadox, postquam Tricheam Ciliciam Augusti beneficio accepit, ut Strabo dicto sæpe loco tradit. Id enim mutato nomine Σεβαστήν, *Sebasten* dictum esse, auctor Josephus est lib. VI. Antiquit. cap. VII. Insula autem, eodem Strabone referente, est προσκειμένη τῇ ἡπείρῳ, *proxima continenti*, ut urbem ejus sine errore notabili in continente Ptolemæus censuerit. Stephanus, qui Ελαύσσα, *Elaussa*, diphthongo & duplicato libilo scripsit, etiam insulam dixit μετὰ τὴν ἡπείρον, ἢ τὴν Σεβαστήν, πρὸς τὴν Κορύκην, *statim post continentem, quæ nunc Sebaste vocatur, apud Corycium posita*. Insulam hic Sebasten vocat, credo quod parva est, quam urbs fere totam occupavit. Oppianus, Cilix poeta, de Piscat. lib. III, vers. 209. sine diphthongo scripsit, αἶσιν

Κορύκειον ναῖον καὶ ἀμφιόρην Ελεῦσιν,

oppidum Corycium colunt, & circumfluent Elensam. Plinius in insulis & continente Ciliciæ Eleusam posuit, errans haud dubie de situ continentis, quia ne in litore quidem posuit, sed mediterraneis oppidis adnumeravit.

Deinde fluvius hanc inter insulam & Solos, continentis urbem, in mare se effundit, quem Λάμνον, *Lamnum* Strabo vocat: Ptolemæus & Stephanus Λάμνον, *Lamum*. Incertum, quænam scriptura genuina sit, & an forsitan cum tempore id nomen, ejecta littera, immutatum fuit.

fuerit. Stephanus tamen ad Polyhistorum Alexandrum, majorem Strabone historicum provocavit: unde conjicere licet, antiquum & verum nomen *Lamum* esse. Idem refert, adjacentem regionem dici *Λαμοσίαν*, *Lamusiā*: Ptolemæus eam vocat *Λαμοτίδα*, *Lamotidem*, in qua *Lamum* oppidum ponit, sed intus, in mediterraneis situm, ac eodem adfusus flumine. Strabo *λάμνη*, *vicum* dixit. Hoc flumen Straboni terminus est Ciliciæ Tracheæ. *ἡ δὲ*, inquit, *ὅροι τούτης [τῆς Τερχήιας Κιλικίας] μεταξὺ Σόλων τε καὶ Ελεούσης ὁ Λάτμος ποταμός, καὶ ἡ ἀμύννη*, *Fines ejus [Ciliciæ Asperæ] sunt inter Solos & Eleusam Lamus fluvius & pateris eodem nomine.*

MEDITERRANEA TRACHEAE.

In mediterraneis Ciliciæ Asperæ urbs præcipua fuit *Seleucia*, ad Calycadnum amnem posita, cognominata *Trachea* vel *Trachiotis*. Ptolemæus, *Σελίυνκια Τερχία*, *Seleucia Trachea* sive *Aspera*: Plinius sæpe dicto loco: *Seleucia supra amnem Calycadnum, Trachiotis cognominata, a mari relata, ubi vocabatur Holmia*. Translatio illa Holmiensium fuit supra in *Holmis* sive *Holmis* ex Strabone explicata. Hic enim lib. xiv, pag. 461. ita: *ἡ δὲ Ὀλμῶς, ὅπου πρῶτον ἤκουσεν οἱ τῶν Σελευκῶν: κτισθείσης δ' ἐπὶ Καλυκάδων τῆς Σελευκίας, ἐκτὸς μετακίσθησαν*. Deinde *Holmius est, ubi quondam habitaverunt, qui nunc Seleucienses sunt, & condita ad Calycadnum Seleucia, in eam sunt translata*. Conditor Seleucus Nicator, ut Stephanus prodit: qui vero, quum antea *Olbia* & *Hyria* dictam refert, fallitur in *Olbia*, ut etiam Salmasius ad Solini cap. xxxvi extr. observavit. *Olbia* enim Pamphyliæ maritimæ est, prope Phaselidem: *Olbia* vero Ciliciæ Propriæ seu Campestris, supra Solos in montanis sita, quam putat laudatus vir *Olbasam* Ptolemæi esse; Stephanum vero hanc *Olbam* cum *Holmo* vel *Holmis* confudisse. An vero *Hyria* antiquum nomen Seleuciæ fuit? ait quidem Stephanus in *Σελίυνκια*; *πρῶτον Ὀλβία ἰκαλεῖτο καὶ Υἱά, πρὶν Ὀλβία vocabάιντο & Υἱά*: sed sibi ipse non constat Stephanus. In *Υἱά* enim, *ἔστι Υἱά κατὰ Ἰστανείας Σελευκίαν, ἢ παρὰ τὴν Ὀλβίαν*. Est etiam *Hyria juxta Isaurie Seleuciam, quam Calycadnum præterfluit*. Si est *κατὰ*, juxta seu apud eam, non est ipsa Seleucia, neque in loco ejus: sed forte ex *Hyria*, vicino oppido, æque ut ex *Holmis*, deducti cives sunt in Seleuciam. Libera fuit Seleucia sub Romanis. Strabo prædicto loco: *Ἀρχὴν λαβὼν τῆς Τερχήιας Κιλικίας ὅλην πλὴν Σελευκίας: καὶ ὅν τρόπον καὶ ὁ Ἀμόντας πρῶτον εἶχε, καὶ ἔτι πρῶτον Κλεοπάτρα; Archelaus Trachiotin Ciliciam omnem [ab Augusto] accepit, demta Seleucia; ad quem modum etiam ante Amyntas & Cleopatra possederant*. Servavit illam libertatem sub posterioribus Romanorum principibus, quod ex nummis illorum manifestum est: Philippi Arabis, *ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑ. ΕΛΕΥΘΕΡΑ*; & Gordiani, quo plene expressum est *ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΚΑΔΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑ*, *Seleuciensium, qui ad Calycadnum sunt, libera, supple, civitatis*.

Quod vero Stephanus *Isaurie Seleuciam* dixit, id consuetudine sui temporis ita dixit, quo Isauriæ fines per multam partem Ciliciæ prolati fuerant. Eadem enim est Seleucia Tracheæ Ciliciæ, & ad Calycadnum, & Isauriæ, ut vel ex sola Stephani descriptione, quam protulimus modo, luculentum est. Consentiant & ceteri. Concilium enim Seleuciense, quod Sozomenus lib. iv, cap. xvi. dicit *ἐν Σελευκίᾳ τῆς Ἰστανείας*, in *Seleucia Isauriæ* congregatum; Athanasius de eodem concilio & Ariminensi libro pag. 880. dicit *ἐν Σελευκίᾳ τῇ τερχήια*, in *Seleucia Trachea*, ut Ptolemæus Seleuciam Ciliciensem vocat, habitum. Quæ de caussa utrumque conjunxit Socrates, de eodem concilio lib. ii, cap. xxxix. scribens: *εἰς Σελίυνκίαν τῆς Ἰστανείας, τὴν ἐπικαλουμένην Τερχήϊαν, συνελθόντες*, *Seleuciam Isauriæ, quæ Trachea cognominatur, conveniunt*. Et Epiphanius Hæresi lxxiii scet. 23. *συνελθόντες ἐν τῇ Σελευκίᾳ τῇ Τερχήια*.

χία καθάρμην κατά την Ισaurίαν, convenientes in *Seleucia*, quæ *Trachea* vocatur, in *Isauria*. Theodorus autem erravit. a vero, quando lib. II. Hist. Eccles. cap. xxvi. *Seleuciam* hanc ad mare positam credidit. Ei enim est πόλις αὕτη τῆς Ισαυρίας πρὸς τῇ θαλάττῃ κειμένη, *urbs hæc Isauria ad mare posita*. At Strabo antea dicto loco de Calycadno: ἔχει ὁ ποταμὸς ἀνάπλους εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν, hoc flumine adverso navigatur in urbem *Seleuciam*. Ergo paulo longius a mari reducta fuit: id enim ἀνάπλους postulat. Et Plinius lib. v, cap. xxvii. *Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine, a mari relata, ubi vocabatur Holmi*. *Holmia* illa ad mare fuit: inde vero incolæ introrsum relati, id est reducti & translati *Seleuciam*. Præterea Ptolemæus non in maritimis, sed mediterraneis scripsit, licet modico intervallo a mari sejunctam.

Cetera Ptolemæi oppida minus sunt nota, & ab aliis fere præterita. *Clystrus* [pro quo Palatinus habet Κάστρ., *Caystrus*] forte solius Ptolemæi est occasum versus ab eodem posita. Inde in ortum, circa *Arymagdum* fluvium, ejusdem Δομιτιόπολις, *Domitiopolis*, quæ Stephanus est Δομετιούπολις, *Dometiopolis*, sive *Dometiopolis*: qui vero nihil addidit, nisi *Isaurias πόλις, Isauria oppidum* esse, puta protractis finibus amplificatæ, ut medio ævo *Isauria* erat. Quis vero fuerit ille *Domitius*, nusquam, quod sciam, memoratur. Quia Strabo & Plinius ignorant, videtur circa Domitiani tempora novum nomen alicui oppido accessisse, ut sit idem, quod *Domitianopolis*; vel a *Domitia*, uxore Domitiani, adpellata: cui non obstat, quod Δομετιούπολις Stephanus scripsit, quasi virum auctorem indicans; quia ignorasse conditorem videtur, quod nullam ejus mentionem habet: & alibi etiam posteriores Græci a feminis denominatas urbes virili genere pronunciant, verbi causa Μαρκεσιόπολις, & Ἑλεσιόπολις, quum illa a Marciana, Trajani sorore; hæc ab Helena, Constantini matre, quod nemo nescit, nomen trahat. De qua Græculorum inconsiderantia plus a nobis dictum est in *Mæsia*, lib. II, cap. viii. pag. 592.

Supra *Seleuciam* circa eundem fluvium *Calycadnum* est ex Ptolemæi dispositione prima & proxima *Diocæsarea*, in *Notitia ecclesiæ* pag. 57. & ab Hierocle *Isauriæ* tributa: deinde *Philadelphia*, in iisdem *Notitiis* censâ sub *Isauria*; fama autem cum illa *Syriæ* hujus nominis urbe, aut altera *Lydiæ*, minime comparanda: & tandem prope fontes *Calycadni* ac sub *Tauro* monte *Flaviopolis*, quæ est Φλαβιάς, *Flavias* Hieroclis & alterius *Notitiæ* in *Cilicia Secunda*. Itinerario Antonini adprobatum situs, quem Ptolemæus tribuit, itinere a *Cæsarea* *Capadociæ* *Anazarbum*; & xviii m. p. supra *Anazarbum*, *Cæsaream* illam versus, sita esse dicitur hoc ordine:

Cocuso		
Laranda	M. P.	xviii
Badimum	M. P.	xviii
Prætorium	M. P.	xxi
Flaviada	M. P.	xxi
Anazarbum	M. P.	xviii.

Supra *Corycum* Ptolemæus *Lamum* habet ad fluvium ejus nominis; & regionem *Lamoidem*, ab oppido *Lamo*, vel fluvio etiam adpellatam: in qua & *Antiochea* quædam, cum cognomine τῆς Λαμωτίδος. Concilio Chalced. act. III commemoratur ejus episcopus *Aca-cius*. Stephanus in hujus nominis urbibus: τεσσαρακοντακτὴ Ισαυρίας, ἢ Λαμωτὶς λεγομένη, *decimaquarta Isauriæ, Lamotis dicta*. Hæc an eadem sit, quæ Ptolemæi super *Crago* in *Trachea*, dubitatur, quia inter *Lamum* & *Selinunta*, quocum ille conjungit, magnum intervallum est. Attamen *Notitiæ* non nisi unam *Antiochiam* in *Isauria* habent. In ortum vero & septentrionem raduxit *Irenopolim*, circa *Calycadnum* amnem; quæ in ante laudatis *Notitiis*

titius est Ciliciæ Secundæ, & quidem apud Hieroclem hoc ordine: Ἐιρηνούπολις, Φλαβιάς, Κα-
ταβάλλα. Hoc oppidum antea *Neronias* dictum fuit. Theodoritus Hist. Eccl. lib. 1, cap.
VII. Κιλικίας τῆς δευτέρας ἢ Νερωνιάς ἐστὶ πόλις, ἣν οὖν Εἰρηνούπολιν ὀνομάζομεν, *Neronias urbs Ciliciæ Se-
cunda est, quam nunc Irenopolim vocamus.* Eadem Gelasius Cyzicenus Act. Concil. Nic.
lib. II, cap. VII. post Constantini orationem, tradit. Et quem Narcissum Sozomenus lib.
III, cap. X. episcopum Ἐιρηνοπόλειος τῆς Κιλικίας, *Irenopolis Ciliciæ* vocat; eundem Socrates lib.
II, cap. XXVI. dicit τὸν Νερωνιάδου τῆς ἐν Κιλικίᾳ ἐπίσκοπον, *Neromadis, qua in Cilicia est, epi-
scopus*: & Patres Concilii Sardicensis in Synodica Epistola [Tom. I, Oper. Athanasii p.
765] Νάρκισσον τὸν ἀπὸ Νερωνιάδου τῆς Κιλικίας, *Narcissum a Neromiae Ciliciæ*: & ipse Athana-
sius principio Apologiæ de Fuga sua, τὸν ἀπὸ τῆς πόλεως Νέρωνος, *ex Neronis urbe* Narcissum.

Eodem tractu videtur etiam Ἀυγούσα, *Augusta* Ptolemæi fuisse, quam ille paullo longius
in ortum removit, ferme ad flumen Pyramum: diversa ab Sebaste maritima. Plinius quo-
que lib. V, cap. XXVII. eodem situ, *Anazarbeni, qui nunc Casarea: Augusta, Castabala.*
Hierocles etiam distinxit a Sebaste, sed pravatum nomen est alterum, Σεβαστή, Ἀγυσία, lege
Ἀιγούσα. In altera Notitiā dicitur *Augustopolis*, in Cilicia Prima sic: Σεβαστή, Κάρυκος,
Ἀδύα, Ἀυγουσέπολις.

Superest *Olbasæ* Ptolemæi in Ceteride mediterranea, quæ ipsi pars est Tracheæ: quam ve-
ro Salmasius, ut supra in Seleucia dictum, putat *Olba* legendam esse. Strabo sane pag. 462.
supra hæc [Anchialen & Quinda] & Solos montana sunt, in quibus Ὀλβη πόλις, urbs *Olba,*
ἱερὸν ἔχουσα, a Teucri filio *Ajace* dedicatum. Ejus pontifex dominus erat Tra-
chiotidos. Hierocles in Isauria: Διοκαρτάρεα: Ὀλβή, Κλαυδιόπολις. quod in altera Notitia corru-
ptum est Ὀλβία, pro Ὀλβή: itidemque cum Diocæsarea conjungitur.

Denique fuit agrestis natio hujus Ciliciæ, quæ Archelao Cappadoci subiecta erat, cui no-
men *Clitarum* fuit, aliquoties rebellis & Romanis legibus repugnans. Tacitus lib. VI, cap.
XLI. Per idem tempus *Clitarum* natio Cappadoci Archelao subiecta, quia nostrum in modum
deferre census, pari tributa adigebatur, in jugum Tauri montis abscessit, locorumque ingenio se-
se contra imbelles regis copias imbatatur. Et lib. XII, cap. LV. Nec multo post agrestium
Cilicum nationes, quibus *Clitarum* cognomentum, sæpe & alias commota, tunc Trosobore
duce, montes asperos castris cepere. Atque inde decursu in litora aut urbes, vim cultoribus
ac oppidanis, ac plerumque in mercatores & navicularios audebant: obsessaque civitas *Anc-
muriensis.* Anemurium autem erat Ciliciæ Tracheæ oppidum, idque in ora maritima.

C I L I C I A C A M P E S T R I S

five

P R O P R I A.

Campestris Cilicia, Græce ἡ πεδιάς, ita Straboni dicta fuit. Hæc est pars altera, quæ ab
oriente Asperam consequitur. Lib. XIV, pag. 59. ita de divisione: Τῆς Κιλικίας τῆς ἐξω τοῦ
Τάυρου, ἡ μὲν λέγεται Τερχεΐα, ἡ δὲ Πεδιάς, *Ciliciæ, quæ extra Taurum regio est, pars una dicitur
Aspera, altera Campestris.* Ptolemæo Campestris est ἡ ἰδία, *Propia Cilicia*, quam hic a Co-
ryco incipit: Strabo autem Campestre suam a Solis, quæ post Pompejolis fuit adpellata.
Sic enim pag. 462. Μετὰ δὲ Δάτμον [Δάμων intelligit fluvium] Σέλοι πόλις ἀξιόλογος, τῆς ἄλλης
Κιλικίας ἀρχὴ, τῆς περὶ τὸν Ἰσπὸν, Ἀχαΐων καὶ Ροδίων κτίσμα, τῶν ἐκ Λιδῶν. εἰς ταύτην λειπαυδρήσαναι Πομ-
πεῖον Μάγνον κατέκτισε τοὺς περιγυνομένους τῶν περικτῶν, ὅς μάλιστα ἔγνω σωτηρίας καὶ προνοίας τινος ἀξιόχρους, καὶ

καὶ μετὰ τὴν Πομπηϊοπόλιν. Post *Latum* [*Lamum*] sunt *Soli*, urbs memorabilis, alterius principium *Cilicia*, quæ ad *Issum* est: condita ab *Acheis* & *Lindiis Rhodiorum*. In hanc, frequentia hominum destitutam, *Pompejus Magnus* piratarum reliquias transtulit, quas judicabat potissimum salute & procurratione dignas, ac mutato nomine eam *Pompejopolin* dixit. *Li-vius* consentit de origine lib. xxxvii, cap. lvi. Pro his quum gratias egissent *Rhodii*, de *Solis* urbe, quæ in *Cilicia* est, egerunt. *Argis* & illos, sicut sese, oriundos esse, ab ea germaniæ fraternam sibi cum iis caritatem esse. *Pomponius* lib. i, cap. xiii. idem confirmat. Deinde, inquit, urbs est olim a *Rhodiis* *Argivisque*, post piratis, *Pompejo* assignante, possessa; nunc *Pompejopolis*, tunc *Soloe*. Sic & Latini diphthongo scribunt, Græcum casum retinentes. *Plinius* in *Cilicia*: *Solæ Ciliciei*, nunc *Pompejolis*. *Ptolemæus* lib. v, cap. viii. Πομπηϊο-
λεις, ἢ καὶ Σόλοι, Pompejolis, quæ & Soloe. Sita ad mare fuit. *Tacitus* *Annali* ii, cap. lviii. *Vonones Pompejopolim*, *Ciliciæ maritimam urbem*, amotus est. Et *Dio Cassius* lib. xxxvi, pag. 18. ἔστι [Πομπηϊοπόλεις] ἐν τῇ Κιλικίᾳ τῇ παραθαλάσσιᾳ, καὶ ἐπεπλάσθη ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, Σόλοι πρό-
τε ὀνομαζομένη, Pompejopolis sita est in *Cilicia maritima*, quæ, prius *Soli* vocata, vastata fue-
rat a *Tigrane*. quibus causa simul λιπανδρήσεως, infrequentia redditur, ob quam novis colo-
nis auxerit *Pompejus*. *Xenophon* lib. i *Expedi. Cyri* p. 147. οἱ παρὰ τὴν Σολοῦν οἰκιστὴς ἐν
Σόλοις καὶ Ἰσσοῖς, qui juxta mare *Solis* & *Issis* habitabant. Amplitudinem & opulentiam ex
multa colligo, quam *Alexander* imposuit. *Curtius* lib. iii, cap. vii. ad urbem *Solos* per-
venerat, cujus potius, ducentis talentis nomine multa exactis, arcis presidium militum imposuit.
Eadem *Arrianus* lib. ii. Nummus *Harduini*, icones *Arati* & *Chrysippi Solensium* præ-
ferens, inscriptionem habet ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

An vero ab hac urbe *soloeicis*mos, *solæcismus* nominetur, quasi Græci coloni barbarorum commercio vitiarint sermonem patrium, non tam firmiter probatur, quam facile vulgo est creditum. *Strabo* lib. xiv, pag. 456. dubitanter: καὶ τοῦ Κασίου καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ μετέχουσιν αἱ τὰς περὶ Ἑλληνισμοῦ τέχναι, καὶ τὸ *soloeicis*μ, εἴτι δὲ Σόλοι, εἴτι ἄλλως τοῦ ὀνόματος τὴν πεπλασμένην, a *Carissando* etiam barbariffare ad artes sermonis Græci deductum est, & *solæcissare*, fræ ab urbe *Solis* hæc vox, fræ aliunde hoc nomen effectum est. *Suidas* in voce *Σόλοι* incertus est, a *Cypri* an *Ciliciæ* urbe *solæcismus* sit, ἀφ' ἧν, a quibus, inquit pluraliter, hæc vel illa, ὁ *soloeicis*μος. Addit aliam vocabuli originem, ἡ *soloeicis*μος ὁ τοῦ σόου λόγος αἰσισμός, vel *solæcismus* est salve orationis fædatio. *Eustathius* ad *Dionysii* vers. 875. etiam ad incertam famam refert, φασὶ δὲ καὶ τὸν *soloeicis*μὸν ἐντεῦθεν λαβεῖν τὴν ἀρχήν, ὡς ἀνδρῶν ποτε Ἀττικῶν οἰκησάντων ἐκεῖ, καὶ τὴν ἐν γῇ πα-
ρακοπίντων Ἀττικὴν γλῶτταν, καὶ ἐκ χειροκροτῶν διὰ τὸν ἐν Σόλοις οἰκησόν. Ajunt etiam *Solæcismum* inde
[ex *Solis*] originem cepisse, quod *Attici* quondam homines ibi habitantes elegantiam *Attici* sermo-
nis mutilarint, & per habitationem in *Solis* agrestes quasi facti sint.

Post *Solos* aliud promontorium *Zephyrium*, diversum ab illo ejusdem nominis ad *Calycad-*
num, *Strabo* & *Ptolemæus* habent. Deinde *Ptolemæo* sunt *Cydn*i ostia: *Strabo* autem in-
terponit *Anchialen*, antiquam urbem, quam quidam dicunt a *Sardanapalo* conditam: alii ab
Japeti filia *Anchiale*. *Strabo* *Aristobuli* fide refert *Αρχιάλην* μικρὸν ὑπὲρ τῆς Σαλαττης, κτίσμα Σαρ-
δαναπέδου, *Anchialen*, paululum supra mare sitam, opus *Sardanapali* esse: ibique μῦθμα, mo-
numentum repertum esse, cui præscriptum sit: ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΛΟΣ Ο ΑΝΑΚΥΝΔΑΡΑΞΕΩ ΠΑΤΕ-
Ρ ΑΤΧΙΑΛΗΝ ΚΑΙ ΤΑΡΣΟΝ ΕΔΕΙΜΕΝ ΕΝ ΗΜΕΡΗ ΜΗ. *Sardanapalus*, *Anacyndaraxis* filius, *An-
chialen* & *Tarsum* una die edificavit. Repetunt hæc *Athenæus*, *Arrianus*, *Stephanus*, *Tzet-
zes* *Chiliadum* auctor, sed certiores rationes non adferunt; immo *Stephanus* præfert *Atheno-
dori* sententiam, ab *Anchiale* *Japeti* filia hanc urbem conditam, quod etiam *Diodorus Gram-
maticus*, & rex *Ptolemæus* confirmarint. Hoc idem de conditrice, *Japeti* filia, tradit etiam
Eustathius ad dictum locum *periegetæ* *Dionysii*. Et *Plinius* *Anchiales* scripsit in oppidis
Cili-

Ciliciæ: Arrianus autem lib. 11. Ἀγχιάλῳ, *Anchialus*. Alexander, inquit pag. 91. ἀρχὴ τῆς ταροῦ τῇ μὲν πρώτῃ εἰς Ἀγχιάλον πόλιν ἀφικνεῖται, *movens ex Tarso, primo die Anchialum venit*. Addit, ex ambitu & fundamentis murorum conjici, magnam olim urbem extitisse. Fluvius præterlabens Ἀγχιαλὸς, *Anchialeus* dictus est Stephano atque Eustathio.

Sequuntur deinde *Cydni* ostia. Strabo: Μετὰ τὴν Ἀγχιάλῳ αἱ τοῦ Κύνου ἐκβολαὶ κατὰ τὸ ῥῆγμα καλέμεναι. *Post Anchialen sunt Cydni ostia juxta locum, qui Rhegma* [id est ruptura, seu inruptio maris] *vocatur*. Locus ille est λιμνάζων, *stagnans*, & Ἰαρσένσιβος ἐπίγειον, *navale præbet*. Fluvius ille in Tauri parte, qua supra Tarsum est, oritur, mediamque urbem Tarsum perlabitur, limpidus & frigidissimus, ideoque Alexandro pæne exitialis. Male Xylandri versio Strabonis, etiam a Casaubono repetita, habet, *ortus* [Cydnus] *e jacente supra urbem* [Tarsum] *Tarso*. Græce enim est, ἀπὸ τῆ ὑπερκειμένου τῆς πόλεως Τάρου: quod etiam antiquiore versione recte expressum est. Sed de Tarso in mediterraneis dicemus.

Proximus, Ptolemæo auctore, Σάρος, *Sarus* amnis, five illius ἐκβολαί, *ostia*. Plinius quoque in Cilicia *Amnes, Saros, Cydnus Tarsum secans*, Livius lib. xxxi 11, cap. xli. memorat *Sari capita*, quæ non fontes sunt, ut *caput* fluminis alias sonat: sed in litore ad ostia, tumuli forte ac rupes, sicut Κυνὸς κεφαλὰι in Theffalia sunt montes atque tumuli. Locus enim fuit, quem naves præteribant, uti ex hisce Livii verbis adparet: *Inde profectum cum ad Capita, qua vocant: Sari fluminis, fœda tempestas oborta prope cum omni classe demersit: multe naves ejecta; multa ita hausta mari, ut nemo in terram enaverit*. Appianus Alexandrinus Syriacis pag. 144. ed. Toll. naufragium hoc dicit simpliciter factum ἀμφὶ τὸν Σάρον ποταμὸν, *circa Sarum fluvium*, ubi is in mare se effundit. Cedrenus pag. 540. ed. Basil. dicit Sarum perluere Mopsuestiam, Ciliciæ urbem: τέμνεται ἡ πόλις αὕτη μίσει τῷ Σάρῳ ποταμῷ, *secatur hæc urbs media Saro flumine*. At fallitur Cedrenus, quia Ptolemæus Sarum eis Pyramum locavit: Mopsuestiam ultra Pyramum. Confirmat Ptolemæi ordinem Procopius lib. v. de Aedific. cap. v. Mopsuestiam a Pyramo, non a Saro, adlui scribens; Adana autem Saro. Prave Sarus in Xenophontis lib. 1. de Cyri expedit. pag. 149. Φάρος, *Pharus*, scribitur: ordine autem eodem, quo Ptolemæus posuit, inter Tarsum & Pyramum memoratur.

Circa hæc loca Pomponius *Ammodēs* promontorium, id est arenosum, ἀμμοῦδες, ponit lib. 1, cap. xiii. *Procul inde* [inquit, ab Issō puta] *Ammodēs promontorium inter Pyramum Cydnūque fluvios jacet*. Deinde nihil geographi usque ad Pyrami amnis ostia habent. Strabo pag. 464. Μετὰ τὸν Κύνον ὁ Πύραμος ἐκ τῆς Καταονίας ῥέων, *Post Cydnū est fluvius Pyramus, e Cataonia decurrens*. In Ptolemæi libris hic ordo est: *Cydni ostia, Sari ostia, Pyrami ostia*, nullo oppido interjecto, aut flumine alio. In nobilioribus fluviis Ciliciæ est, a multis memoratus. Curtius lib. 111, cap. iv. *Campestris eadem* [Cilicia] *qua vergit ad mare, planiciem ejus crebris distinguuntibus rivis. Pyramus & Cydnus, inclusi amnes, fluunt*. Præterfluit oppidum *Mallon*, quæ in maritimis quidem ponitur a Ptolemæo, nec vero proxime ad mare fuit, sed per amnem ad eam navigabatur ex mari. Mela dicto loco: *Pyramus Issō prior* [quam Cydnus] *Mallon præterfluit*. Scylax in Cilicia: ποταμὸς Πύραμος, καὶ πόλις Μάλλος, εἰς ἣν ἀνάπλους κατὰ τὸν ποταμὸν, *fluvius Pyramus & oppidum Mallus, ad quam adverso navigatur amne*. Curtius lib. 111, cap. vii. *Pyramo amne ponte juncto ad urbem Mallon pervenit*. Utriusque urbis & fluminis mentionem etiam habent Plinius & Arrianus, ille in Ciliciæ descriptione, hic lib. 11 expeditionis Alexandri. Stephanus quoque Byzantius: Πύραμος, ποταμὸς ἐν Μάλλῳ τῆς Κιλικίας: ἐκαλεῖτο δὲ πρὸ τῆς Λευκόςυρος. *Pyramus amnis in Mallo Ciliciæ*. Vocabatur prius *Leucosyrus*: ἐν Μάλλῳ, id est in Mallotide regione. Neque enim urbem permeat, neque vere adluit, sed in propinquo præterlabitur. Strabo post Pyrami descriptionem: πλησίον δὲ καὶ Μάλλος, ἐφ' ὧς κειμένη, κλισίῃ Ἀμφιλόχου καὶ Μέψου τῷ Ἀπέλλωνι καὶ Μασ-

Μαλλοῦς, *Prope [Pyramum] est Mallus, sua loco edito, condita ab Amphilocho, & Mopso Apollinis filio & Mantus.* Unde oraculum ejus loci Dio Cassius in Commodò Ἀμφιλόχου χρηστέον, *Amphilochi oraculum* dicit, quod per somnia respondebat. Hoc autem dicit fuisse ἐν Μαλλῷ πόλει τῆς Κιλικίας, in Cilicia urbe Mallo. Ptolemæus post Pyramum ab ortu hanc urbem locavit, ut ab Tarso & Anchiale adiri non potuerit, nisi Pyramo trajecto. Pompejus etiam in hanc urbem piratas deduxit. Appianus Mithrid. pag. 394. *Eos vero piratas, qui videbantur non suapte malitia, sed, amissis bello facultatibus, ad hoc vitæ genus venisse,* ἐς Μαλλόν ἢ Ἀδανὰ καὶ Ἐπιφάνειαν, *Mallum, Adana, Epiphaniam, & si quod aliud erat infrequens oppidum, συνήκισε, habitatum duxit.* Regiuncula circumjecta Μαλλώτις, *Mallotis* Straboni dicta. *Alexander* inquit p. 465. *phalangem duxit e Solis διὰ τῆς παραλίας, καὶ τῆς Μαλλώτιδος, ἐπὶ τῇ Ἰσσοῖ καὶ τὰς Δαρίας ἐνέμεινε, per oram maritimam & Mallotidem ad Issum & Darii copias.* Sed satis de Pyramo fluvio & urbe Mallo; quam Argivorum coloniam fuisse, Arrianus auctor est.

Hoc tractu etiam *Magarfos* fuit. Plinius: *Oppida, Mallos, Magarfos, & intus Tarso.* Stephano est μέγας ὄχθος ἐν Κιλικίᾳ πρὸς τῇ Μαλλῷ, *maximus collis in Cilicia juxta Mallum.* Sed & oppido a valle nomen inditum. Lycophroni vers. 444, *Μέγαρος, Megarsus* dictus ὄχθος ἀλιβρός, *excelsus tumulus*, quod cum Stephano convenit. Tzetzes ibi scholiastes: ἡ Μέγαρος πόλις καὶ τὰ πρὸς ταῖς ἐκχύσεσι τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, *Megarsus oppidum jacet ad æstuarium Pyrami fluvii.* Sic positio Magarli ignota esse non potest. Minervæ cultus ibi celebris. Arrianus lib. II Exped. Alex. pag. 92. ἐς Μαγάρσον ἦκε, καὶ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Μαγάρσῃ ἱδρυσεν, *Magarsum venit, & Minervæ Magarsidi sacrificavit.* Ex his Strabo lib. XIV, pag. 465. emendandus est, quum in vulgatis legitur περὶ Μάργασα τοῦ Πυράμου πλησίον, *circa Margasa prope Pyramum*: scribendum *Μάγασα, Magarsa*, ut omnes scripserunt.

Ptolemæus a Mallo ad Σέρροπολιν κάμην, *vicum Serropolim* transit, ignotum aliis, quem quidam purant Plinii *Caspopolim* esse, æque incognitam, alterutro nomine fortassis viriato: tum demum procedit ad Ἀἰγὰς, *Egeas*, Ciliciæ urbem, quam proxime post Mallum Strabo enarravit. Μετὰ Μαλλὸν Ἀιγαῖα πόλις ἐστίν, ὕψος ἔχουσα, *Post Mallum, inquit, Aegæa sunt, quæ stationem habent.* Sic enim adpellat tribus Syllabis: ceteris dissyllabum est, Ptolemæo Ἀιγαί, ut vidimus jam: Plinio *Ege*, qui dicto loco, *oppidum Ege liberum.* Et Stephanus: Αἰγαὶ πόλις Κιλικίας, *Ege oppidum Cilicia*, qui ejus nominis plures in Macedonia, Thraciæ chersoneso, Eubœa, Acotide, Lydia & alibi notavit. Lucanus lib. III, vers. 225.

*Deseritur Taurique nemus, Perseæque Tarso,
Coryciumque patens excelsis rupibus antrum,
Mallos, & externa resonant navalibus Aegæ.*

Porphyrogenetus autem themate XIII, quod est Seleuciæ, scripsit tribus syllabis & singulariter Ἀιγαία, *Egea*.

Circa *Egeas* incipiunt *Pyle Amanica*. Strabo: *Post Mallum Aegæa sunt, oppidum cum statione*: εἴτ' Ἀμανίδες πόλεις, ὕψος ἔχουσαι. *Deinde Amanides Porta cum statione.* Locus ad mare est, quia portum seu navium stationem habet: mirum vero, ibi pylas Amani esse eis Pinnarum amnem & Issum. Sed alios audiamus de his pylis: non enim eodem modo describuntur. Curtius lib. III, cap. IV, ait, *tres asperos aditus & perangustos esse, quorum uno in Ciliciam intrandum sit*: sed quia de primo ingressu Alexandri loquitur, eosque aditus omnes per dorsum qua maxime cedit mari, hoc est per Taurum ducit; ad Amanides has portas aut Syriæ pylas referre ex iis, nisi vim auctori facias, non potes. Aliæ ergo ab illis septemcrionalibus pylæ sunt, per quas Alexander in Syriam penetravit, aut Darius venit ad Issum.

Iffum, si modo hic per pylas eo venit. Nam Arrianus lib. II, pag. 94. dicit, ὑπερβαλὼν δὲ τὸ ὄρεον Δαρῖον τὸ κατὰ τὰς Πύλας Ἀμανικὰς καλόμεναι, εἰς ἐπὶ Ἰσσοῦ προῆγε, καὶ ἐγένετο καλὸν Ἀλεξάνδρου κατὰν. *Darius superato monte, qui prope Pylas Amanicas est, Isson versus movit, Alexandrum imprudens a tergo relinquens.* Sic Bonavent. Vulcanius vertit & Blancardus adprobavit, ut κατὰ sit *juxta, prope*; neque ipsas Pylas transgressus Darius videatur, sed montem juxta illas: forsân illis non capientibus tantum numerum ac multitudinem. At Callisthenes, qui expeditioni huic interfuit, in Polybii fragmentis lib. XII, cap. VIII. φησὶ μὲν Ἀλεξάνδρου ἡδὲ διαπορεύεσθαι τὰ στενὰ, καὶ τὰς λεγομένας ἐν τῇ Κιλικίᾳ Πύλας. Δαρῖον δὲ χρησάμενον τῇ διὰ τῶν Ἀμανίδων λεγομένῃ Πυλῶν περὶα, κατὰρξαι μὲν τῆς δυνάμεως εἰς Κιλικίαν. *Fam Alexander, inquit, fauces & quas Cilicia Pylas vocant, superaverat: Darius vero per Amanidas Pylas ducto agmine in Ciliciam cum copiis pervenit.* Curtius lib. III, cap. VIII. Forte eadem nocte & Alexander ad fauces, quibus Syria aditur, & Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant, pervenit. Et Plutarchus Alexandro pag. 675. ἐπορεύετο Δαρῖος εἰς Κιλικίαν, ἅμα δὲ Ἀλεξάνδρος εἰς Συρίαν ἐπ' ἐκείνῳ. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαμαρτύνοντες ἀλλήλων, αὐθις ἀνέστειλον. *Darius in Ciliciam profectus: simul contra illum Alexander in Syriam. Nocte autem quum a mutuo concursu in itinere aberrassent, uterque se retro receperunt.*

Ex quibus intelligitur, inter Syriam Ciliciamque duas vias angustas esse, geminasque pylas five portas, *Amanicas*, paullo superiores reducioresque a mari, per quas Darius intravit Ciliciam; & *Cilicias* five *Syras*, propiores mari, quibus usus est Alexander: nec vero illas disjunctas longius, sed vicinas, ut ex eadem Perfarum Macedonumque transitione luculentum est. Neque negamus alteras angustias illas ab Ægis initium habere, quia longiores quodammodo utræque fuerunt, & Arriano Auctore, Alexander vix binis castris a Mallo profectus pylas illas superavit. Quod vero idem auctor dixit κατὰ τὰς πύλας, *juxta Portas* Darium trantiisse, vel laxè usus est voce κατὰ: vel propter multitudinem non portas tantum, sed invios etiā montes, qui juxta sunt, viam præbuisse, præfertim iis barbaris, qui ex montanis & sylvosis regionibus exciti erant.

Superiores illæ Pylæ, quæ in Amano monte sunt, ab eodem etiam monte nominantur, a Plinio *Amani Porta*: Strabone, & ex Callisthene Polybio, Ἀμανίδες πύλαι, *Amanides Pylæ*: a Ptolemæo & Arriano Ἀμανικαὶ πύλαι: sicuti Curtio *Amanica Pylæ*. Has Ptolemæus in mediterraneis censet lib. V, cap. VIII extremo, quia recedunt a mari in superiora: alteræ autem, quæ *Cilicia* aut *Syrie Pylæ* vocantur, sunt propiores mari, & per illas progressus ad regressurus Alexander, navigio explorare jussit; quid de Issò, ut rumor erat, factum fuisset: quod Arrianus refert lib. II, pag. 95. Has enim distinctas esse ab Amanicis, ex Darii & Alexandri transitu, sine occursione factò, clarum est. Distinxit & Curtius, ut Holstenius ad Ortellium in *Amanides*, interpretatur: & Plinius quoque distinctè lib. V, cap. XXVII. *mons Crocodilus, porta Amani montis.* Et paucis interjectis *oppidum Æge liberum, amnis Pyramus, porta Ciliciæ: oppida Mallos, Magarfos.* Harduinus quidem has posteriores de Tauri montis in Ciliciam angusto transitu interpretatur: verum ab ipso Plinio, quem explicat, confutatur, qui hoc loco non limitem ad Cappadociam, sed maritimam Ciliciæ oram describit, ut oppida, quibus conjungit, clarissime ostendunt. Strabo etiam lib. XIV, pag. 465. Ἀμανίδες πύλας, *Amanides pylas* post Ægas dicit incipere: & brevi post in sinu Issico memorat τὰς πύλας λεγομένας, ὄρεον Κιλικίαν τε καὶ Συρίαν, *Pylas, quæ ita dicantur, limitem Ciliciæ atque Syriæ.*

Amanus autem mons a Tauro procurrit & ejus quasi ramus est. Strabo lib. XIV, 465. Ἀμανίδες πύλαι, εἰς ἃς τελευτᾷ τὸ Ἀμανὸν ὄρος ἀπὸ τῶν Τάυρων καθ' ἑκόν, ὃ τῆς Κιλικίας ὑπέγκειται κατὰ τὸ πρὸς ἑαυτὸς, *Amanides Pylæ, in quas Amanus mons definit, a Tauro proveniens, & supra Ciliciam*

orientem versus jacet. Eundem & Cappadociam attingere circa Melitenen, idem Strabo docet lib. xi, pag. 958. *Taurus porrectus orientem versus, convalles non ita magnas habet Cilicum.* ἵστα τῇ μὲν, τὸ Ἀμανὸν ἀπ' αὐτῆς χρίζεται, τῇ δὲ ὁ Ἀντίταυρος, ἐν ᾧ τὰ Κόμωνα ἴδρυται, τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς λογομένοις Καππάδοξιν. Οὗτοι μὲν ἔν ἐν τῇ Καταονίᾳ τελευτᾷ. τὸ δὲ Ἀμανὸν ὄρος μέχρι τῆς Εὐφράτης καὶ τῆς Μεσσηνίας πρὸς τὴν. *Hinc ab una parte Amanus ab eo abscinditur; ab altera, Antitaurus, in quo sita sunt Comana, urbs superioris Cappadociae: atque hic quidem in Cataonia desinit; Amanus autem mons usque ad Euphratem & Melitenen progreditur. Ex qua parte Cappadoces dicuntur in eo habitare. Lucanus lib. iiii, vers. 244.*

Cappadoces, duri populus non cultor Amari.

Ex altera parte vergit utique ad Syriam. Cicero lib. v. ad Attic. epist. xx. *Tarsum veni a. d. iiii non. Octobres: inde ad Amanum contendit, qui Syriam a Cilicia in aquarum divorzio dividit.* Quem montem & castella ejus oppugnans, castra ad Issum habuit. *Castra, inquit, paucos dies habuimus, ea ipsa, quæ contra Darium habuerat apud Issum Alexander. --- Ibi dies quinque morati, direpto, & vastato Amano, inde discessimus.* Adde lib. ii, epist. x. ad M. Caelium, quæ eadem narrantur, & montani incolæ dicuntur *Amarienses.*

Sed ut in viam revertamur, unde per Amari portas digressi fueramus, ad Issum, Alexandri victoria nobile oppidum venimus. Græce Ἰσσοί, fere omnibus dictum: Xenophonti autem Ἰσσι, pluraliter, lib. i. ἀναβάσεως pag. 147. De ea ita Strabo lib. xiv, pag. 465. *Μετὰ δὲ Αἰγαίας Ἰσσοί, πολὺ χιόν, ὑπομονὴ ἔχον. ἐξ ποταμοῦ Πινάρου. Ἐνταῦθα ὁ ἀγὼν συνέπεσεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ, καὶ ὁ κόλπος ἔληθη σικιός.* Post Aegeas Issus est parvum oppidum cum statione & amnis Pinarus. Ibi Alexander cum Dario pugnavit: & inde nomen sinui Issico. Grandiori stilo, ut solet interdum, Pomponius Mela in Cilicia scripsit: *In recessu intimo locus est magni aliquando discriminis, fusorum ab Alexandro Persarum, fugientisque Darii spectator ac testis. Nunc ne minimo quidem, tunc ingenti urbe celebris Issus fuit, & hac re sinus Issicus dicitur.* Facile crediderim, olim majorem fuisse celebrioremque Issum, quam Strabonis & Pomponii ætate fuit. Xenophon lib. i. Expedic. Cyri min. p. 149 *ἐξελθόντι ἐς Ἰσσοὺς τῆς Κιλικίας ἐχούτην πόλιν, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἰκισμένην, μεγάλην καὶ ὑδαίμονα, Ἰσσοί, Κιλικίας urbem ultimam, mari adpositam, magnam sane ac opulentiam, pervenit.* Et Diodorus Siculus lib. xvi, cap. xxxi. *ὁ Ἀλέξανδρος τὴν μὲν Ἰσσοὺν πόλιν ἀξιολόγον κατεπληξάμενος ἐχμύρσασα.* Alexander Issum, nobilem urbem, formidine percussam, occupavit. Deinde rursus Darius, Ciliciam ingressus, hanc urbem cepit, & relictos ibi Macedonas crudeliter interfecit: quod ab Arriano adnotatum est. Stephanus tradit, a Macedonum victoria Isson adpellatam Nicopolin fuisse: verum Strabo & Ptolemæus hujus oræ Nicopolin ab Issso separaverunt, pro diversis ea oppidis habentes. Sinus Issicus ea latitudine est, ut in Syriam quoque excurrat, & Strabo Rosum quoque, quæ Syriæ est, eidem imponat.

Post Issum est amnis Πινάρου, Pinarus, quem Ptolemæus, ut minorem forsan, neglexit: Strabo autem, ut vidimus, Post Aegeas, dicit, Ἰσσοί, καὶ ποταμὸς Πινάρου, & sinus Πινάρου. Sic legendum, non Πινδός, quia omnes ceteri Pinarum vocant, præter Plutarchum, in cujus Alexandro prave itidem Πινδάρου scriptum librorum oscitatione est. Arrianus videtur ante Issum posuisse lib. i, pag. 95. de Dario Ciliciam ingresso dicens: *τὴν Ἰσσοὺν καταχθῆναι --- ἐπὶ τὴν ὑπερβαίνειν προὐχάμεν ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πινάρου, capta Issso, die postero ad Pinarum flumen processit.* Prorsus an retro processit? puto retro, quia Plutarchus Alexandro ait p. 675. *διαμαρτυρήσας ἀλλήλων αὐτοὺς ἀνέστρεφον, cognito, in mutuo occurso se aberravisse, uterque [Alexander & Darius] reverterunt.* Nam itidem Arrianus pag. 100. scripsit, Darium, quum audivisset Alexandrum instructa acie adventare, quinquaginta millia equitum διαβιβάζειν πέραν τῆς ποταμῶς Πινάρου, misisse trans flumen Pinarum, retinendi Alexandri causa, ὥσπερ τὴν λοιπὴν δύναμιν κατ' ὑποχρῆσιν συντάξει, ut reliquum exercitum securus posset instruere; inter quem & Alexandri aciem, qui ex

Pylis redierat, Pinarus amnis interfluebat, ut Curtius III, cap. VIII. adnotavit. Intelligence vero de Darii majore exercitu, non de transmissis equitibus, qui non videntur Alexandrum sustinuisse. Ceterum, *Pinari* verum nomen esse, quod scripsimus, præter Arrianum, auctores Dionysius, Plinius, Stephanus & Avienus sunt. Periegeta ille versu 867. - - -

περίμαλλον

Τηλόθεν ἀρχομένην, Πυραμίοιο τε καὶ Πινάροιο,

fluviorum procul orientium, Pyramique Pinarique. (Sic Robertus Stephanus legit: non *ερχομένην, devenientium*) id quod Avienus ita expressit mutata quantitate:

- - - *sulcant duo flumina terram:*

Pyramus hic undas, hic voluit Pinarus aquas.

Plinius lib. v, cap. XXVII. in Cilicia. Flumina, *Andricus, Pinarus, Lycus.* Et in Iσσὸς Stephanus: ἐκτὶ καὶ ποταμὸς Πινάρῳ ὀνομαζόμενος, ibi & *fluvius*, cui nomen est *Pinarus*. Reddi ergo hoc nomen Straboni & Plutarcho debet, sicut dudum Curtio restitutum est, apud quem superiori ævo vitiose *Pyramus* legebatur.

Issus tam Xenophonti, ut supra diximus, quam Ptolemæo est ultima Ciliciæ ad mare sitæ: post quam Pylæ sunt, communis Ciliciæ Syriæque terminus. Nec vero hæ statim ab Issō incipiunt, sed si proprie illas, & ubi angustissimæ sunt, intelligas, interjecto spatio viæ non modico, sed vel quinque circiter parasangarum. Xenophon de Cyro minore lib. I, pag. 150. ἐπιπλεῖν ἐξελάνναι σαθρόν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ πόλεως τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. Inde [ab Issō] *castris unis, parasangis quinque, ad Pylas Ciliciæ Syriæque pervenit.* Sunt hæ inferiores Pylæ & maritimæ, a superioribus sive Amanicis diversæ. Eas Xenophon brevissimas facit, & ubi portarum speciem angusto transitu habent, tantummodo pylarum nomine dignas censet, secus ac alii, qui illas propius Issum, ubi angustioris viæ initium est, incipiunt nominare. Sed quum satis supra de Pylis dictum sit; hic tantum eodem auctore Xenophonte adjungimus, utrimque Pylis, sic vere angustis, munimentum, *τείχεος*, cum præsidio adpositum fuisse, Cilicum illic, hic Syrorum: δύο, inquit, *τείχη*, καὶ τὸ μὲν ἴσωνεν, πρὸ τῆς Κιλικίας, τὸ δ' ἕτερον, πρὸ τῆς Συρίας: utrumque dicit *φυλακὴν, præsidium* habere, illud Cilicum, hoc Syrorum.

In spatio illo tot parasangarum, quæ inter Issum & angustiores portas sunt, *Alexandria*, Macedonis Alexandri monumentum, est posita, hodie Alexandretta five Aleßandrona, portu suo & mercatu nota. Ptolemæus lib. v, cap. xv. Syriæ, quasi primam ejus urbem, adscribit: Strabo in oppidis sinus Issici, qui Cilicia non continetur, sed in Syriam etiam excurret, recenset etiam *Ρωσόν, καὶ Μυριάδρον ἑτέραν πόλιν, καὶ Ἀλεξάνδρειαν, Rhosum, & Myriandrum, urbem aliam, & Alexandream*, sine distinctione regionis, ad quam positionis ratione referatur. Alii vero, & rectius in Cilicia illam censent, quia ante fauces angustiores, limitem utriusque regionis, constituta est. Plinius lib. v, cap. XXVII. in Ciliciæ descriptione: *sinus Issicus: oppidum Issos: inde Alexandria.* Et Stephanus in hac voce: *Ἀλεξάνδρεια; - - ὁ γόση, τῆς Κιλικίας, Alexandria, - - ὁκταύα, Cilicia:* nam plures ejus nominis urbes enumerat. Notitiæ, Hieroclis & altera, etiam in Cilicia scribunt, quibus vero minus in hoc loco est fidendum, quia Ciliciæ limitem ad finem usque sinus Issici extendunt, ut Rhosus etiam in Cilicia numeretur. Ut vero hæc Alexandria ab urbibus ceteris, eodem nomine usis, discernatur, a vicina Issō cognominatur apud Ptolemæum; *Ἀλεξάνδρεια ἢ κατὰ Ἰσσὸν, Alexandria, quæ ad Issum est:* quod cognomen Latinis litteris Ravennas geographus anonymus lib. v, cap. VIII. expressit *Alexandria cata Isson:* cum urbis celebrioris, ut solemne in illa Tabula, signo notabili adposito. Nicolaus Toinardus Differat: de nummis Trajani, Caracallæ, Commodi, Alexandrinis tradit, esse in eorum aliquibus Alexandria nomini *ΚΑΤΑ-ΙΣΣΟΝ* adjectum,

etum, hoc est *apud Issum*, ut Ciliciæ urbs significetur: non, *ΠΡΟC ΙCCON*, ut superiori Dissertatione ediderat. Quod si est, non obiter Ptolemæi cognomen adjunctum est, sed ex valida loquendi consuetudine, tot monumentis diversorum sæculorum adprobata. Memoratur hæc *Alexandria* etiam Antonini itinere, quod a Constantinopoli per Cappadociam Ciliciamque ducit usque Antiochiam ad Orontem.

MEDITERRANEA CILICIAE CAMPESTRIS.

Primas in mediterraneis urbs *Tarsus* tenet, Græce *Ταρσός*, & antiquitate, & frequentia, multisque ornamentis, facile aliis antecellens. Originem & adpellationem Periegeta ad Pegasi & Bellerophontis fabulam refert, vers. 868. seqq.

Κόδης τε σκολιόῳ μίσην διὰ Ταρσὸν ἰόντῳ,
Ταρσὸν εὐκλειμένην, ὅθι δὴ ποτὶ Πήγασῳ ἵππῳ
Ταρσὸν αἶφαις, χάρι' λίπεν ἔνομα, τῆμ' αἶψ' ἵππε
Εἰς Διὸς ἱέμεν' πῖσεν ἥρωες Βελλεροφόντης.

Quod Avienus ita convertit vers. 1031 seqq.

*Cydnus item media discernit moenia Tarsi.
Pegasus hoc olim suspendit cespere sese,
Impressaque solo liquit vestigia calcis:
Esset ut insignis revoluta in secula semper
Nomen humo. Clari post ultima Bellerophontis
Hic cespes late producit Alcuis arva.*

A Pegasi ungula, quam ibi amiserit, nomen urbis fingunt, quia *Ταρσός* etiam *planta pedis* est. Idem Stephanus ex Polyhistore Alexandro refert: ex Thrace autem Alexandro, *ὅπῃ τῆς τῆς Βελλεροφόντης πλάσιος, a lapsu Bellerophontis dictam, τῆς ἐκείνης χαλκίης υπόμνημα ποιεῖται τῶν ἀρχαίων, ejus claudicationis memoriam priscis [hoc nomine] facientibus.* Sed missis hisce & aliis fabulis, ut illa de Perseo conditore, quam Solinus habet cap. xxxviii, & Ammianus lib. xiv, cap. xxv. unde Lucanus etiam lib. iiii, vers. 225.

Deseritur Taurique nomen, Persæque Tarsos:

quibus non dissimilis de Sardanapalo traditio est, quam & Stephanus repetit, de Tarso præter alias origines referens, *κλισμα Σαρδαναπάλης, opus Sardanapali esse*; missis, inquam, his, putamus, quod idem chorographus post multas alias opiniones de Tarso dixit, *ἀποικία Ἀργείων, colonia Argivorum* est, propius accedere ad fidem faciendam: quamvis & huic opinioni aliquid fabulæ Strabo admiscuerit. *Tarsus*, inquit, *κεῖται μὲν ἐν πεδίῳ. κλισμα δ' ἐστὶ τῶν μετὰ Τερπτολέμῳ πλανήδων Ἀργείων κατὰ ζήτησιν ἰδῆς, sita est in campo, & colonia Argivorum, qui Ius querende causa cum Triptolemo vagati sunt.*

Antiquissimam urbem *Tarson* esse, circa originem fabulæ ostendunt: eandemque a Græcis ortam, saltem colonia Græcorum auctam, mirabile studium Græcarum artium & disciplinarum probat. Strabo enim lib. xiv, pag. 463. de Tarsensibus: *Τοσαύτη τοῖς ἐνθάδε αἰσθητοῖς οὐκ ὀρθῶς πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον ἀπασαν παιδείαν γέγονεν, ὥστε ὑπερβέβληται καὶ Ἀλέξανδρον καὶ εἰ τίνα ἄλλον τόπον δυνατόν εἶπεν, ἐν ᾧ χαλὰ καὶ διατελεσθῶν τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν λόγων γενναίων. Tantum his hominibus studium rerum philosophicarum & disciplinarum omnium, quas encyclicas vocant, incescit, ut & Athenas & Alexandriam, & si quis alius locus ubi philosophiæ & humaniorum artium scholæ sunt, superaverint.* Egregia laus bene constitutæ civitatis. Ex quo intelligere licet, quam non ignarus Paulus apostolus doctrinæ & philosophiæ fuerit, etiam Græcæ linguæ & eloquentiæ peritus ante, quam Gamalieli in theologia Judaica formandum se & instruendum tradidisset.

Cydnus amnem mediam urbem perlabi, magna auctorum consensione certum est. Dionysii verba μίσην διὰ Ταρσόν, per mediam urbem, supra cognovimus. Strabo prædicto loco, διαρρεῖ αὐτὴν μίσην ὁ Κύδνος, mediam urbem *Cydnus* perfluit: Mela lib. I, cap. XIII. *Cydnus* per *Tarsum* exit: Plinius lib. V, cap. XXVII. *Cydnus Tarsum*, liberam urbem procul a mari secans. Arrianus lib. II, pag. 89. Κύδνος ῥεῖ διὰ μίσης τῆς πόλεως, *Cydnus* fluit per mediam urbem: & Curtius lib. III, cap. V. mediam [urbem Tarsion] *Cydnus* amnis interfuit. Insignem & maximum Ciliciæ amnem esse, Ammiani verba lib. XIV, cap. XXV. ostendunt: *Ciliciam*, qua *Cydnus* amne exsultat, *Tarsus* nobilitat. Cetera de flumine supra in maritimis dicta: salubritatem ejus Strabo nervis & podagra laborantibus commendat.

De ipsa *Tarso* civitate Strabo: εὐανδρεῖ καὶ πλείστον δύναται, τὸν τῆς μητροπόλεως ἐπέχουσα λόγον, *procul est & præpotens*, & metropolis dignitatem sustinet. Plinius urbem liberam dixit: & fuerat, credo, antiquitus libera, ut colonia Græca: etiam sub Romanis, quod ipsum hoc Plinii testimonium adfirmat. An vero etiam colonia Romana? nego fuisse Plinii ævo, aut proxime insequenti, quia nullum ejus rei vestigium in nummis adparet ante Caracallæ vel Elagabali tempora, ex quibus demum nummus hac epigraphe superest apud Patinum pag. 310, ΚΟΛ. --- ΙΟΝ. ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΣ. quod Harduino ita supplendum ex aliis nummis videtur, ΚΟΛ. ΑΝΤΟΝ. (vel ΑΝΤΩΝ) quia triumviris hæc civitas studuit, etiam antea Cæsaris partes sequuta, ideo male a C. Cassio multata fuit, quod damnum triumvirorum beneficentia pensatum. Dio Cassius hæc narravit lib. XLVII, pag. 342. & adeo pronos Tarsenses in partes fuisse ostendit, ut urbem suam *Juliopolim* maluerint adpellari. Verba Dionis hæc sunt. ἔγω προσφιλῶς τῷ Κάϊσαρι τῷ προτέρῳ, καὶ δὲ ἐκείνῳ καὶ τῷ διωτέρῳ οἱ Ταρσεῖς εἶχον, ὥστε καὶ Ἰαλιόπολιν σφᾶς ἀπ' αὐτῆς μετονομάσαν. Adeo *Cæsari* priori, & ejus gratia etiam posteriori *Tarsenses* favabant, ut & urbem suam *Juliopolim* vocaverint. Faciles omnino in novis adsumendis nominibus erant, quæ in Caracallæ, Macrini, & Alexandri honorem sumfisse nummi, qui supersunt, testantur hujus inscriptionis: ΑΔΡΙΑΝΗC ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Hadriana Tarsi metropoleos*: item, ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΗC CΕΥΗΡΑC ΤΑΡCΟΥ, ΜΗΤΡΟΠΟ. *Antoniniana Severa Tarsi metropolis*: etiam, ΤΑΡCΟΥ ΜΑΚΡΙΝΙΑΝΗC ΜΗΤΡ. *Tarsi Macrimiana metropolis*: & tandem, ΑΔΡ. CΕΥΗ. ΑΛΕΞΑΝ. ΜΗΤΡ. ΤΑΡC. *Hadriana Severa Alexandra metropolis Tarsi*.

Quamquam vero antiquitas coloniae probari non potest, non dubitandum tamen, jus Romanæ civitatis Tarsensibus inde a Cæsaris temporibus, saltem triumvirorum, si non omnibus, pluribus tamen, & in iis etiam Pauli patri fuisse datum, quia natus apostolus civis Romanus fuit, eoque jure secundum legem Porciam usus est, Act. XVI, 37, & cap. XXI, 25, 28.

De situ Tarfi, quod addamus, superest. Ptolemæus in mediterraneis Ciliciæ scripsit: Plinius procul a mari positam dixit: ideoque suspectus nobis Strabonis locus est, quo legitur, κατέκειτο ἡ πόλις πέντε [ἑκατομ.] ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Κυδνῶ, Inde [a Tarso] non plura quam quinque stadia sunt ad *Cydni* ostia. Brevius vero hoc spatium est, quam ut propterea geographi urbem a litorali tractu & maritima ora eximant, scribantque in mediterraneis. Puto πενήκοντα *quinquaginta* Strabonem scripsisse, quia recentes auctores sex millibus passuum a mari abesse tradunt. Albertus quidem Aquensis lib. III, cap. XIV. scribit, Francos ex mœnibus Tarfi Frisiorum Flandrorumque naves trans tria milliaria ab urbe in mari vidisse: sed sine dubio leugas Gallicas intelligit, de Francorum expeditione, cui ipsemet intererat, suas historias componens: ut cum aliorum sex millibus passuum conveniant, etiam Straboni emendato respondeant, quia XLVIII stadia conficiunt: quo spatio admissio, & Plinio & Ptolemæo, de longiore distantia, sua servabitur auctoritas.

Hæc de Tarso, principe urbe Cilicum in parte mediterranea: post quam Ptolemæo
LIBER III. (V) sunt

sunt *Ἀδανα*, *Adana*. Plinius lib. v, cap. xxvii. *Solæ Cilicii, nunc Pompejopolis: Adana*. Stephanus, *Ἀδανα, Κίλισσα πόλις, ἡδελίως. Adana, urbs Cilicia, neutro genere. Addit fabulam, ab Adano, Cæli & Terræ filio, conditam esse, adjuvante Sara, Adani socio: ab illo urbem, ab hoc amnem, qui antea Cæranos dictus fuerat, Sarum adpellatum. Puto originem fabulæ ex eo esse, quod urbs ad Sarum flumen posita, nec vero a flumine, sed aliunde nomen habebat. De situ Procopius lib. v Aedific. cap. v, Ἀδανα πόλις: ἐς δὴ ἐς τὰ πρὸς αἰχμητα ἦλθεν ποταμὸς Φέρσις, Σάρῳ ὀνομα, ἐκ Ἀρμενίως ὁρῶν κατιόν: ναυσίπορῳ δὲ ὁ Σάρῳ ἐστὶ, *Adana urbs, quam ab oriente praterlabitur amnis Sarus, ex Armenia montibus decurrens: navigabilis autem est Sarus.* Et Dio Cassius lib. xlvii, pag. 345. οἱ Ταρσῆς πρὸς τὰ Ἀδανα, ὁμοῦ τε σφίσι καὶ διάφορῳ αἰεὶ ὄντα, ἔμελλον, *Tarsenses adversum urbem Adana, quæ vicina ipsis, & cum qua semper controversiam habuerant, impetum fecerunt.* Memoravit etiam Appianus Bello Mithridat. pag. 394. piratas captivos, ἐς Μάλλον καὶ Ἀδανα καὶ Ἐπιφάνειαν συνάγει, *Mallum, Adana, Epiphaneam, [Pompejus] habitare iussit.* In nummis legitur *ΑΔΑΝΕΩΝ*, in uno cum effigie Veneris e mari emergentis: in aliis, cum cognominibus, ab Hadriano & Julia Domna adsumtis, *ΑΔΙΑΝΩΝ ΑΔΑΝΕΩΝ*, qui Valeriani nummus est, beneficium vero Hadriani memorat: item, *ΙΟΥΑΙΑΝ ΔΟΜΝΑΝ. CEB. ΑΔΑΝΕΩΝ*, si Harduini emendatio certa est: nam ab aliis in hoc ultimo legitur *ΟΔΑΝΕΩΝ*. In Ecclesiæ Notitiis *Ἀδανα, Adana urbs sunt episcopalis: & Adanorum episcopus in Niceno & Chalcedonenſi conciliis habetur. Plurimis nomen est plurale: Zonaras tamen in Nicephoro Phoca quarto casu Ἀδαναν.**

Tertia Ptolemæi in mediterraneis urbs est *Καισάρεια πρὸς Ἀναζάρβω, Caesarea ad Anazarbum*. Videtur sic a monte cognominare, cui ὁμώνυμῳ urbs fuerat, antequam *Caesarea* diceretur: quod etiam ex Stephano liquet, cuius mox verba proferemus. Plinius dicto loco: *Anazarbeni, qui nunc Caesarea.* Ex quo adparet, errasse Suidam, in *Ἀναζάρβω* quum scripsit, *Cyndam* olim urbem dictam, deinde *Diocaesaream*, qua terræ motu collapsa, Nervam imperatorem misisse quemdam Anazarbum nomine qui instauraret, a quo *Anazarbus* dicta fuerit. Plinius enim, longe ante Nervæ imperium extinctus, jam sua ætate *Anazarbenos* cives vocavit: nec nomen illud ab instauratore est (quamquam & Ammianus lib. xiv, cap. xxv, dixit, *Anazarbus, auctoris vocabulum referens*) sed a monte, ut non obscure Ptolemæi verba probant, & clarius Stephani, *Ἀναζάρβω πόλις Κιλικίας. κέκληται δὲ τὴν πρὸς αἰχμητὰς ὄρεσ, Ἀναζάρβω urbs Cilicie, dicta ab adjacente monte: utut dubius subjiciat, ἢ δὲ Ἀναζάρβω τὴν κτίσασθαι, aut ab Anazarbo conditore.* Quamvis autem *Caesarea* aliquando in Augusti gratiam, vel Tiberii, adpellata fuit; tamen prius nomen *Anazarbus* invaluit, & novum oblitteratum est. Nummi enim Lucii Veri & Valeriani *ΑΝΑΖΑΡΒΕΩΝ* habent sine mentione *Cæsareæ*. Hierocles in Cilicia Secunda *Ἀναζάρβω μητρόπολις, Anazarbus metropolis*: atque ita etiam altera Notitia est episcopatum. Patria fuit Dioscoridis, qui apud Suidam dicitur *Ἀναζάρβω ιατρός, Anazarbenſis medicus*: & Oppiani poetæ Cynegetici, in cuius vita etiam non aliter, quam *Ἀναζάρβω, Anazarbus* dicitur. Sub Justiniano horribiliter terræ motu fuit concussa. Procopius Hist. Arcan. cap. xviii. σεισμοὶ κατέλυν καὶ τὴν ἐν Κιλικίᾳ ἐπιφανέστατην Ἀναζάρβω, *terram montibus prostrata etiam Cilicia urbs illustrissima Anazarbus.* Ex quo quam splendida fuerit cognoscitur, & digna omnino, quæ metropolis fieret Ciliciæ Secundæ. Cedrenus quoque in septimo Justiniani anno pag. 299. de eadem clade: *Ἀναζάρβω, μητρόπολις β' Κιλικίας ἐπὶ αὐτῷ ὑποσεισμῷ φοβερώτατα, Anazarbus metropolis Secunda Cilicie horribili terra motu prostrata fuit.* Etiam in Antonini itinere a *Caesarea Anazarbum*, & in Tabula Peutingeriana *Anazarbo*, sexto casu, scribitur: quod ideo cumulatius adnotandum fuit, ut metathesis quorundam confutetur, qui *Anabazra* vel ex industria, vel librariorum culpa reliquerunt, in quibus Zonaras est, de eodem terræ motu sub Justino Thrace, πόλις Ἀναβαρζῶ ἢ Ἀνάβαρζα, *urbs Anabazarus* sine *Ana-*

Anabazra scribens : & in Nicephoro Phoca p. 161. αἰρῶ τὴν Ἀναβαρζαν, *Anabazram* capit : quem ad modum in Philostorgii lib. 111, cap. xv. Gothofredi editione legitur εἰς τὴν τῆς Κιλικίας Ἀναβαρζὸν αἰφικόμενον, in *Cilicia Anabazrum* veniens : Valesius autem Ἀναζαρβὸν, *Anazarbum* edidit, ut veteres omnes scripserunt, ut etiam in nummis, quod vidimus, expressum est : quorum unus a Patino pag. 256. exhibitus figuram Fluvii decumbentis habet cum subscriptione ANAZAPB. qui fluvius *Pyramus* est, *Anazarbum* præterlabens. Levior mutatio in casu est, quem pauci in A formant, ut Stephanus ille Byzantius, de quo supra ; aut in H five *, ut Nicephorus Callistus lib. xiv, cap. xxxix. pag. 529. Φλαβιάς ἐστιν ὑπὸ τὴν Ἀναζάρβης μητρόπολιν, *Flavias* est sub *Anazarbes* metropoli : item, ἐπισκοπὴ Ἀναζάρβης, *episcopatus Anazarba* five *Anazarbes*.

Supra Mallon, citra Pyramum amnem est *Alëius Campus*. Strabo jam dicto loco, postquam de Mallo egerat, ὑπέρκειται τῆς παραλίας ταύτης Ἀλῆιον πεδῖον, δι' οὗ Φιλώτας δὴγυγεν Ἀλεξάνδρου τὸν ἵππον, *Supra hanc oram maritimam Campus Alëius est, per quem Philotas duxit Alexandro equitatum*. Eadem Arrianus lib. 11, pag. 92. Φιλώτα δὲ οὗς ἄγειν διὰ τοῦ Ἀλῆος πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πύραμον, *Philote negotio dato, ut duceret [equitatum] per Alëium campum ad flumen Pyramum*. Plinius sæpe dicto loco : oppida, *Mallos, Magaros, & inius Tarsos. Campi Aleii : oppida Cassipolis, Mopsos liberum, Pyramo impositum : Thyros Zephyrium, Anchiale*. Totum locum exscripsi, ut de numero Plinii judicari possit. Quia ante narraverat oppida, videri potest casu patrio *Campi Aleii* poni, ut, quæ sequuntur oppida in campo Alëio sita fuerint. Quod in iis etiam sunt maritima, campus autem supra oram in mediterraneis fuit ; intercisio vulgaris excusari potest, ut *Campi Aleii* pluralivo numero a Plinio sint adpellati. Ceteri singularem omnes. Dionysius periegetes vers. 872

Κιζὶ δὲ τὸ πεδῖον τὸ Ἀλῆιον, - - - :

quod interpres Avienus vertit vers. 1036.

Hic cespes late producit Alëius arva.

Ad Pyramum sita erat *Mopsuestia*, infra Anazarbum, propior mari & ostiis. Strabo in oppidis numerat, quæ in sinu Issico sint posita : sed & paullo longius reducta alia in illo habet numero. Ptolemæus quoque in mediterraneis posuit. Græce scribunt conjuncte Μοψυστία, Ptolemæus, Procopius, alii : divise Μόψα ἑστία Strabo, Stephanus, ceteri. Plinio est *Mopsos* simpliciter. *Oppida, inquit, Cassipolis, Mopsos liberum, Pyramo impositum*. Et Stephanus : Μόψα ἑστία, πόλις Κιλικίας ἐπὶ τῷ Πυράμῳ ποταμῷ, διὰ Μόψα τε μάλιστα, *Mopsi Hestia oppidum Cilicia ad Pyramum amnem sita, quæ a Mopso vate nomen habet*. Et Procopius de Aedific. lib. v, cap. v. Πόλις δὲ πρὸ ἐστίν ἐν Κίλικίῃ ἡ Μοψυστία, τῇ μάλιστα, ὡς φασίν, ἐκείνη τῇ παλαιᾷ ἔργον : ταύτην ποταμὸς παρέρρεϊ Πύραμον, τῇ μὲν πόλει γινόμενον ἐγκαλλώπισμα, *Urbs est Cilicia Mopsuestia, vatis, ut ferunt, illius antiqui opus. Eam adluit amnis Pyramus, singulare urbi ornamentum ferens*. Ex quo consensu adparet, aberrare illos a vero locorum situ, qui Mopsuestiam flumini Saro, multum citeriori adponunt. Zonaras in Nicephoro Phoca pag. 161. τῆς Μοψυστίας μέσον ποταμῷ τῷ Σάρῳ διαφερόμενης, *flumine Saro mediam Mopsuestiam dividente*. Cedrenus de eodem imperatore, Mopsuestiam obsidente, pag. 540. τέμνεται ἡ πόλις αὕτη μέσον τῷ Σάρῳ ποταμῷ *secatur hac urbs media a Saro fluvio*. Pyramo, uterque verius, ut vidimus, scripsisset. Ornamenta habuit ab Hadriano, cujus & nomen adsumsit. Nummus Antonini Pii ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΜΟΨΕΑΤΩΝ, *Hadrianorum Mopseatarum*. Sic enim cives ejus adpellantur. Stephanus : ὁ πολὶς Μοψιάτης, κατὰ παραγωγὴν μιᾶς τῶν λέξεων, *Civis Mopseates, quasi formatum ab una simplici dictione*. Dignitatem urbis ostendit etiam inscriptio Græca, Antonino Pio facta, apud Gruter. pag. 255, num. 4. quæ, præmissa Antonini titulo, ita habet :

(V) 2

--- ΤΩ

ΤΩ ΕΥΕΡΓΕΤΗ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙ ΑΔΡΙΑΝΗΣ ΜΟΦΟΥΕΣ
ΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ
ΚΑΙ ΦΙΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΥ ΡΩΜΑΙΩΝ

evergete ac servatori Hadriana Mopsuestia Cilicia, sacra, libera, & asyli, suis legibus vivens, & federata ac sociæ Romanorum. In Notitiis secundum locum in Cilicia Secunda habet.

Proxima Mopsuestiæ fuerunt *Castabala*, a Ptolemæo etiam proxime post illam posita. Aberravit Stephanus, quum ad Strabonis XII provocavit. Strabo enim ineunte illo libro Cappadociæ *Castabala* memoravit, quæ aliquando Ciliciæ tributa erant, post Cappadociæ restituta, sita apud Cybistra, in Tauro, aut fere trans illum. Agit enim de præfectura *περὶ Κατάβαλᾶ τε καὶ Κυβίστρας μέχρι τῆς Ἀσιπάρου Δέβης τοῦ λησῆ*, circa *Castabala & Cybistra usque ad Derben Antipatri prædonis*. Alia ergo sunt Ptolemæi & Plinii *Castabala*, sita in australi parte, reducta tamen a mari, inter Pyramum Pinarumque amnes, & inter Aegas ac Alexandriam. Antoninus itinere a Constantinopoli Antiochiam:

<i>Aegas</i>	- - - - -
<i>Catabolon</i>	M. P. XXVI.
<i>Bais</i>	M. P. XVI.
<i>Alexandriam</i>	M. P. XVI.

Pravum autem *Catabolon*, quod nemo dubitat, *Castabalum* esse, singulari numero etiam a Curtio lib. III, cap. VII. dictum. *Motis castris*, inquit, & *Pyramo amne ponte juncto, ad urbem Mallon pervenit: inde alteris castris ad Castabalum*. E quibus perinde situs, & eadem ratione, ut ex itinere Antonini illius, cujus nomen Itinerario præscriptum est, non potest esse ignotus. In Notitiis est in Cilicia Secunda *Κατάβαλα & Κατάβαλλας* scriptum: sed præstat scriptura prior & lambda simplex, ut ceteri omnes id vocabulum consignaverunt.

Ptolemæi ordine succedit *Nicopolis*, quam Strabo in oppidis Issici sinus numeravit. Nec vero hi duo concordant, sed Ptolemæus procul a sinu, sub Tauro monte, latitudinis gradus 35, hoc est xxxvii locavit, quo Alexander numquam venit, cui Strabo videtur tamquam auctori, saltem memoriæ ejus & honori tribuisse, quum in sinu eam, qui ab Issō nominatur, posuit. Medium locum videtur auctor Itinerarii tenuisse itinere a Nicopoli Edeffam, quod per Commagenam ita ducit:

<i>Nicopoli</i>	- - - - -
<i>Aliaria</i>	M. P. XIII.
<i>Gerbedisson</i>	M. P. XV.
<i>Dolichen</i>	M. P. XX.
<i>Zengma</i>	M. P. XXIV.
<i>Cannaba</i>	M. P. XXV.
<i>In Medio</i>	M. P. XXII.
<i>Edeffam</i>	M. P. XVIIII.

Tandem Ptolemæus in mediterraneis *Επιφάνειαν*, *Epiphaneam* ponit, quam etiam Plinius & Stephanus in Cilicia; Notitiæ episcopatum in provincia Secunda habent. Cicero lib. xv, epist. xv. diei itinere ab Amanō monte reducit. *Pacare*, inquit, *Amanum, & perpetuum hostem ex eo monte tollere constitueram. Quumque me discedere ab eo monte simulassem, & alias partes Ciliciæ petere, abessemque ab Amanō iter unius diei, & castra apud Epiphaneam fecissem; a. d. iv idus Octobres, quum advesperasceret, expedito exercitu ita nocturno iter feci, ut a. d. iiii idus Octobres, quum lucisceret, in Amanum adscenderem*. Numeri in Ptolemæi expositione propius Nicopolim nos ducunt, a qua in Agathodæmonis tabula sejungitur longius Epiphaneæ. Sed magis fidendum tabulæ, quæ minus pravari potest quam numeri. Nec longe ab Issō

Isso videtur abfuisse, quia Cicero revertens ex illa Amani parte, in quam una nocte ab Epiphanea profectus erat, *castra*, quod in eadem epistola est, *in radicibus Amani habuit apud aras Alexandri quatrimum*. Aræ autem, victoriæ monimentum, in ripa Pinari fuerunt positæ, ut Curtius lib. III, cap. XII. refert, juxta locum, in quo pugnatum fuerat. Quod lib. II, epist. x. ad Cœlium dicit, *victoria juxta imperatorem adpellatus sum apud Issum, quo in loco Darium ab Alexandro esse superatum, Clitarchus tibi narravit*. Non longius ergo ab hoc loco remota videtur Epiphanea oppidum fuisse. Denique *Amanicas Pylis* Ptolemæus in hac parte mediterranea adjungit, de quibus supra, quum de Syriæ Pylis, five Ciliciæ, in maritimis ageremus, abunde quoque dictum fuit.

Superfunt in ipso Amano monte sita, quæ Cicero describit lib. xv, epist. iv. ad Catonem, a se oppugnata, capta, vastata. *Quum castra*, inquit, *apud Epiphaneam fecissem, a. d. quartum idus Octobres, quum advesperasceret, expedito exercitu ita nocturniter feci, ut a. d. III idus Octobres, quum lucisceret, in Amanum adscenderem, distribuisque cohortibus & auxiliis, - - plerosque nec opinantes oppressimus, qui occisi captique sunt, interclusi fuga*. *Erana* autem, qua fuit non vici instar, sed urbis, quod erat Amani caput; itemque *Sepyræ & Commorin*, acriter & diu repugnantibus, Pomtino illam partem Amani tenente ex antelucano tempore usque ad horam dici decimam, magna multitudine hostium occisa cepimus, castellaque sex capta, complura incendimus. Ex his *Erana* notamus, caput Amani, vicum magnum: item *Sepyræ & Commorin*, etiam vicos vel castella. Sita fuerunt in ea Amani parte, sub cujus radicibus Aræ Alexandri erant: & descendens Cicero statim locum castris cepit, quo Alexandri adversus Darium castra fuerant, prope Issum oppidum, ut ibidem Cicero & lib. v. ad Attic. epist. xx. refert.

Hinc ad oppidum *Pindenissum* exercitus adductus, quod *Eleutherocilicum* erat, five eorum, qui neque sub regibus unquam fuerant, Romanæ autem provinciæ hostes sempiterni. Hoc oppidum, quod munitissimum erat, operosa obsidione cinxit, vallo, aggere, fossa, sex castellis circumdedit, aggere, vineis, turribus multisque tormentis oppugnavit, & septimo demum ac quinquagesimo die cepit: quod iisdem epistolis, etiam lib. II, ep. x. ad Cœlium narratur. Situm oppidum fuit *altissimo & munitissimo loco*, prope Amanum montem, quod ex Ciceronis expeditione liquet: non in ipso Amano; alioqui non Erana, sed Pindenissus, caput montis fuisset, quia & major hæc & munitior fuit quam Erana. Plura de eo oppido non habemus.

Non longe aberant *Tibarani*, populus æque, ut *Eleutherocilices* Romanis infesti. Cicero dicta ad Catonem epistola: *His [Eleutherocilicibus] erant finitimi pari scelere & audacia Tibarani: ab his, Pindenisso capto, obsides accepi*. Alii vero hi ab illis Tibarenis fuerunt, quos Strabo lib. XII, pag. 378. in Ponto locavit, τῆς Τετρακτύος ὑπερεκείνης, supra *Trapezuntæ* suos: quamquam nolimus negare, ejusdem fuisse originis, & hos forsan ab illis in has partes Ciliciæ esse profectos: nisi gravius discrimen in una littera velimus quærere, dum, qui Straboni sunt Τιβάρηνοι, *Tibareni*; in melioribus Ciceronis libris scribuntur *Tibarani*.

Antequam ex Cilicia in Cappadociam divertamus, de *Pylis*, quibus iter in Cappadociam est, dicendum restat. Cilicia fere undique, ubi a mari discedit, cingitur montibus, *Tauro & Amano*, & paucos eosque difficiles ac angustos habet aditus. Curtius lib. III, cap. iv. *Perpetuo jugo montis asperi ac prærupti Cilicia includitur: quod quum a mari surgat, veluti sum quodam flexuque curvatum, rursus altero cornu in diversum litus excurrit*. Per hoc dorsum, qua maxime introrsum mari cedit, asperi tres aditus & perangusti sunt: quorum uno Cilicia miranda est. Et paullo ante: *Aberat ea regio [Cappadocia] quinquaginta stadia ab aditu, quo Ciliciam intramus*. *Pylis* incole dicunt, arētissimas fauces, munimenta, qua maxime

ponimus, naturali suu imitante. Postea vero, eodem cap. iv. Alexander fauces jugi, quae Pylae adpellantur, intravit. Contemplatus locorum suus, non alias magis dicitur admiratus esse felicitatem suam; obrui potuisse vel saxis confitebatur, si fuissent, qui in subeuntes propellerent. Quos tres aditus introrsum qua maxime jugum a mari recedat, dixit, non memini ab aliis scriptoribus memorari, qui tres quidem notificant, sed non omnes introrsum a mari quam maxime cedentes. Amanicæ enim Pylæ, & his vicinæ Syræ, in ora sunt & mari proximæ, neque recedunt introrsum longe, aut abeunt maxime a mari, ut verear, Curtium de tribus accepisse, & omnes tres plagæ, qua transeundem Alexandro ex Macedonia erat, adplicuisse, quod non raro ille in geographia, etiam alibi locorum aberravit. Arrianus lib. ii. unius aditus meminit, quo Alexander ex Cappadocia Ciliciam intravit, quas πύλας τῆς Κιλικίας, Cilicia pylas sive portas vocat: distinctius Cicero lib. v. ad Attic. epist. xx. Tauri pylas, quia per Taurum præbent transitum. Perrexī, inquit, in Ciliciam per Cappadocia partem eam, quæ Ciliciam attingit. - - - Itaque confestim iter in Ciliciam feci per Tauri pylas. Tarsum veni a. d. 111 non. Octobres. Videtur easdem pylas, quas Alexander, transiisse, quia uterque inde ad Tarsum recta ferebatur. Quod si diversæ sunt, non tamen longius videntur separatæ esse, quemadmodum geminæ & propinquæ pylæ in Syriam ex Cilicia ferebant, ut supra ex Arriano & Plutarcho probatum fuit. Quod si plures hoc loco per Taurum fuerunt transitus, unus tamen faciliior frequentiorque, quem Strabo lib. xii, pag. 370. descripsit, supra Tyanitidem esse, quæ subiaceat τῇ Ταύρῳ τῇ κατὰ τὰς Κιλικίας πύλας, καὶ ἂν ἐν πλείστα καὶ καινότεστα πᾶσι εἰσὶν αἱ εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ τὴν Συρίαν ὑπερβολαί. Taurō [Tyana subiacent] ad Cilicias portas: juxta quas facillimi ejus sunt omnibusque communissimi in Ciliciam & Syriam transitus.

CAPUT VII,

DE

INSULA CYPRO
ET MINORIBUS ALIIS.

DE insulis Asiæ adjacentibus ab occasu solis, actum supra fuit cap. ii. hujus libri. Nunc per australem plagam provehemur ab Rhodo usque in Syriam, ubi paucæ minores occurrunt: maxima autem Cyprus compensat quidquid huic mari deest insularum. Quemadmodum igitur Strabo post Ciliciæ explicationem, Cyprum insulam, quæ objecta eidem est, exponit: ita nos pariter ex Cilicia in hanc insulam divertimur, ut tamen minores aliquas sub Lycia & Pamphylia non negligamus.

Scylax Caryandensis cap. de Lycia, postquam de Rhodo egerat, εἴτα Χελιδονίαι, ἀκριτέρῃ καὶ ἤσοι δύο, καὶ Διονυσίας ἤσος. Deinde, inquit, Chelidonia sunt, promontorium & dua insula: & insula Dionysias, sive ut Vossius legendum censet, Dionysia, Stephanus quoque tantum duas habet Chelidonias εἰς καὶ, inquit, Χελιδονίαι πέτραι, ἃν πολλὰκις ἐμνησθήμεν. Δύο δὲ αἰσι κεκλημέναι, ἡ μὲν Κορύδεια, ἡ δὲ Μελανίππεα. Sunt etiam Chelidonia petra, quarum saepe meminimus. Sunt autem due vocata, una quidem Corydela, altera vero Melanippea. Nisi duas tantum nominatas dixit, reliquam vel reliquas sine nomine. Dum petras vocat; consentientem Ptolemaeum habet, cui lib. v, cap. iii extremo sunt Χελιδονίαι σκάπλοι Chelidonia

scopuli. Ceteri tres numerant Chelidonias. Strabo lib. xiv, pag. 458. ἰδ' ἱερὰ ἄκρα καὶ αἱ Χελιδονίαι τρεῖς ἦσαν τετραχῆαι, πάσαι τοὺς μέγας, ὅσοι πάντα σταδίοις ἀλλήλων διέχουσι: τῆς δὲ γῆς ἀφιστῶσιν ἱερὰ δὶον, Deinde *Sacrum promontorium* est, & *Chelidonea tres insule aspera, magnitudine aequales, inter se quinque, a continente sex stadiis disjunctæ.* Et Plinius, v, cap. xxxi. In Lycio mari Illyris, Têlendos, Attelebussa, Cypria tres steriles; & Dionysia, prius Caretha dicta. Deinde contra Tauri promontorium pestifera navigantibus Chelidonia totidem. Quas ante nominat, quia a Cyprio Rhodum progreditur, ab ortu sunt Chelidoniæ, sed minus notæ: nisi quod *Atelebussa* Ptolemæus Pamphyliæ subjecit. Ab occasu, sive inter Chelidonias & Rhodon, Strabo dicto loco habet ἡσία πολλά, multas parvas insulas, e quibus solam maximam Κισθίνην, Cisthenen nominavit. De Chelidoniis autem, earumque numero clare aper-teque Dionysius perieg. v, 505.

— — — — — αὐτὰ δὲ πέντε
Αἰγυπτίης Ῥόδου ἐστὶν, Ἰηλουσίαν πύλον ἀνδρῶν,
τῇδε μετ' αὐτολήνδῃ Χελιδονίαι γηγᾶσι
Τρεῖς ἦσαν, μεγάλης Παταρίδος ἔνδοθεν ἄκρης.

Ex adverso autem ora Aegyptiae Rhodus est, *Falsiorum solum hominum.* Post hanc, orientem versus, Chelidonia tres sunt insule, magnum Patareum intra promontorium. Situm propius Lucianus in Navigio descripsit. *Ajebat, inquit, se tempestate magna jactatos decimo tandem die per angustias illas ἐπὶ Χελιδονίας, ad Chelidoneas, ubi parum abfuerit, quin omnes submergeremur.* Novi autem, aliquando etiam παραπλεύσας καὶ αὐτὰς Χελιδονίας, pratervectus ipse Chelidoneas, quanti se eo loci attollant fluctus, & maxime flante Africo, si quando adsumserit & Austri partem aliquam secum. μετ' ἐκείνο γὰρ δὴ συμβαίνει μερίζεσθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκικῆς θαλάσσης. nam ab eo loco contingit dividi Pamphylium mare a Lycio. Hinc intelligimus, quare Plinius pestiferas navigantibus has insulas supra dixerit. Vim & impetum tempestatis Lucianus maxime objecto promontorio, ejusque positioni tribuit, quod Livius lib. xxxiii, cap. xli. Chelidonium promontorium vocat. Cyprium, inquit, tendens, quum Chelidonium promontorium superasset, paulisper seditione remigum est retentus in Pamphyliæ circa Erymedontem amnem. Hoc ipsum est Sacrum Strabonis promontorium, ἱερὰ ἄκρα, ut supra vidimus; & Plinii promontorium Tauri, de quo etiam in Lycia multum diximus. Chelidonium autem vocatur, quia e regione est insularum Chelidoniæ. Plinii insula Dionysia, est Scylacis Dionysias, sive Dionysia, ut forte legendum est; quam prope Chelidonias posuit.

Hæc de Chelidoniis. Sunt autem inter ipsas & Rhodum plures aliæ, ἡσία πολλά, ut supra a Strabone vocari diximus, id est *multæ parvæ insula*; seu, ut Plinius ait lib. v, cap. xxxi, *multæ ignobiles* in Lycio mari: e quibus notiores, *Megista*, cujus civitas interiit, ut Plinius notavit; quæ etiam Ptolemæo Μεγίστη, id est *Maxima*, est in mari Lycio lib. v, cap. iii: & contra Chimæram *Dolichiste*, ut etiam Plinius positionem designavit: & Ptolemæo ibidem Δολιχίστη, qui & post Chelidonias habet in Pamphylio mari Κράμβουσα, *Crambussa*, quæ Plinio *Crambussa* scribitur. Strabo lib. xiv, pag. 461. Ciliciæ subjecit. Sic enim recenset: *Post Calycadnum est petra Pœcile, cui incisæ sunt gradus, qua Seleuciam iur:* deinde Anemurium promontorium: hinc Κράμβουσα ἦσος, καὶ Κόρυκος ἄκρα, *Crambussa insula, & Corycum promontorium, supra quod ad xx stadia est antrum Corycium, in quo crocus nascitur.* Hunc ordinem servavit Strabo: ad quem proxime Stephanus quoque accedit, cui est Κράμβουσα ἦσος περὶ Σιλευκίαν τῆς Ἰσαυρίας, *Crambussa insula circa Seleuciam Isauria*, quæ eadem ad Calycadnum Seleucia est. De *Atelebussa* Plinii & Ptolemæi, in Pamphylio mari sita, supra aliquid diximus. De *Elensa* sive *Elensa* insula Ciliciæ, quam Archelaus rex

condidit & habitavit; dictum in continente Ciliciæ, cui proxima est. Strabo enim jam dicto loco: εἴτ' ἡ Ελέυσα γῆτος μετὰ Κόρυκον, προσκειμένη τῇ ἐπιείρῃ, ἣν συνώκειεν Ἀρχέλαος καὶ κατεσκευάσατο βασιλεὺς. Deinde post Corycum Eleusa insula est, adjacens continenti, quam Archelaus condidit, & regiam sibi fecit. Adjacet autem Ciliciæ Asperæ, quam Archelaus tenuit; sed in limite Campestris, seu ubi Trachea definit. Hæc igitur de minoribus insulis: sequitur major, aut maris hujus maxima

INSULA CYPRUS.

De Cypro, nobilissima insula, Plinius lib. v, cap. xxxi. *Cilicium mare ex quinque maximis [mediterranei insulis] Cyprum habet, ad ortum occasumque Cilicia, ac Syria objectam, quondam novem regnorum sedem.* Regnorum numerum a Mela accepit, qui lib. ii, cap. vii. Cypros, inquit, recto jugo inter Ciliciam Syriasque porrigitur ingens, ut qua aliquando novem regna ceperit, & nunc aliquot urbes ferat: quarum clarissima Salamis & Paphos, & quo primum ex mari Venerem egressam accola adfirmant, Palapaphos. De Cypri regulis Alexandri temporibus Arrianus lib. ii, pag. 34. & Diodorus lib. xix, cap. lxxix, consulantur. De nominibus Cypri antiquis, quæ plura dicuntur fuisse, ita Plinius ex aliorum relatione: *Vocatam ante Acamantida, Philomides: Cerastin, Xenagoras; & Aspeliam, & Amathusiam, & Macariam: Astynomus, Crypton, & Coliniæ, prodiderunt.* Rationes nominum Acamantidis, & Amathusie, & Macarie non obscuræ sunt; istud enim a promontorio, illud ab urbe, hoc a fertilitate dictum est. Lycophron duo nomina habet, quorum alterum ipsum Cerastin, sed casu alio est: alteram Aspeliam Plinii corruptam vocem esse arguit. Sic enim vers. 447. Alexandræ:

Οἱ πάντες δὲ Σφήκειαν εἰς Κερασίαν

Καὶ Σάτραχον βλώξαντες,

Quinque in Spheceam Cerastin & Satrachum venientes: id est Teucer, Acamas, Cepheus, Agapenor & Praxander in Cyprum ferentur, ut Tzetzes interpretatur. qui de nominibus ita: ἡ Κύπρος πρότερον Σφήκεια ἐκαλεῖτο, ὡς φησὶ Φιλοσίφανος ἐν τῷ περὶ Κύπρου, ἀπὸ τῶν ἐνοικησάντων ἐκείνην ἀνδρῶν, οἱ ἐκαλεῖτο Σφῆκες. ἐκαλεῖτο δὲ Κερασία, ὡς μὲν Ἀνδροκλῆς ἐν τῷ περὶ Κύπρου λέγει, διὰ τὰ ἐνοικησάντων ἀνδράς οἱ εἶχον κέρατα. ὡς δὲ Παναγόρας ἐν τῷ περὶ Νήσων, διὰ τὸ εἶχον πολλὰς ἐξοχάς, αἱ κέρατα καλεῖται. Cyprus olim Sphecea vocabatur, ut Philostephanus in libro de Cypro tradit, ab incolis qui Spheces dicebantur. Vocata vero etiam Cerastin, ut quidem Androcles in de Cypro dicit, quod homines incoluerint, qui cornua haberent: aut ut Xenagoras de Insulis libro, quod multas [terræ in mare] prominentias habeat, quas [Græci] κέρατα, cornua adpellent. Fabula Androclis explodenda est: Xenagoras autem quod res est judicavit: & talis insignis protensio terræ inter Salaminem & Clides est. Nihilominus Ovidius, ut poetæ solent, fabulæ inhæret, aut ad illam adludit lib. x Metamorph. vers. 222.

- - - gemino quondam quibus aspera cornu

Frons erat: unde etiam nomen traxere Cerastin.

Lycophronis autem Satrachus secundum Tzetzem est non ipsa insula, sed πόλις καὶ ποταμὸς Κύπρου, oppidum & flumen Cypri; utrumque vero ignotum. Strabo lib. xiv. insulæ magnitudinem ita describit, ut Κυκλάς, ambitus ejus sit κατακολλῶσι, ei, qui omnes illius sinus perimet, εἰς εἰς εἰς. ccccxx stadiorum: longitudo autem a Clidibus ad Acamanta, id est ab ortu in occasum, terrestri itinere, sit εἰς cccc stadiorum. Convenit fere cum Timosthene qui apud Plinium in circuitu habet cccxxviii. m. iδ: Isidorus autem ccc lxxv. m. qui finium lacinias posthabuit. Nunc ad oram per latera explicandam succedemus: deinde mediterranea.

L A

LATUS SEPTENTRIONALE.

A septemtrionali latere incipimus, quod maxime vicinum est Ciliciæ, unde progressi sumus. Post Acamantem, quod occidentalis ultimum est septemtrionem versus promontorium, occurrit in septemtrionali latere *Arfinoë* Ptolemæi & Strabonis, reginæ Aegyptiacæ nomen ferens, quia Cyprus Aegyptiorum fuit Macedonum, sive Ptolemæorum. Strabo lib. XIV. sub finem: πρὸς εἰς μετὰ τὸν Ἀκάμαντα πλὴς εἰς Ἀρσινόην πόλιν, καὶ τὸ τῆς Διὸς ἄλσος, Post *Acamantem*, orientem versus, ad oppidum *Arfinoën* navigatio est, & ad *Jovis* lucum. Deinde est *Callinusa* promontorium Ptolemæi. Tum *Solæ* sive *Soli*, Σόλοι, oppidum. Sic Ptolemæus locavit: etiam Strabo, εἴτα Σόλοι πόλις, λιμένα ἔχουσα καὶ ποταμὸν, καὶ ἱερὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἰσίδος, Deinde [post *Arfinoën* & *Jovis* lucum] *urbs Solæ*, habens portum & flumen, & templum *Veneris* ac *Isidis*. Sic legendum Σόλοι, cum Scylace, Plutarcho, Ptolemæo, & Plinio, non ut editum est Σόλος. Plinius lib. V, cap. XXXI. *Salamis*, *Amathûs*, *Lapethos*, *Solæ*. Idem ergo nomen Solorum Cypri & Ciliciæ: non autem illa ab hac denominationem habuit, sed a Solone sapiente ac legumlatore Atheniensi: qui in Cypro exsulans apud regulum *Aepeæ*, persuasit illi, ut urbem suam ex loco aspero & sterili transferret in subiectum καλὸν πεδίον, *amænum* & *bonum campum*: quod ille fecit, & τῇ Σόλωνι τιμὴν ἀποδίδες, Αἰπειῶν καλεσμένη τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνης Σόλος προσηγόρευσε, in honorem *Solonis*, urbem antea *Apæam* dictam, *Solos* nominavit. Hæc Plutarchi fide in Solone pag. 93. *Aepeæ* etiam meminit Stephanus.

Vbi maxime in septemtrionem excurrit, promontorium est, Straboni dictum Κρομμύων ἄκρα, Ptolemæo Κρομμύων ἄκρα, hoc est *cepe* vel *ceparum* promontorium. Latine etiam expressum videmus in extrema epistola Cassii ad Ciceronem, quæ lib. XII, epist. XIII, est, secundum P. Victorii lectionem scripta *idibus Jun. Cypri*, a *Crommyu* acride. Victorium Grævius & Gronovius sequuntur. Sed MSS. mire inter se dissentiunt.

In medio latere est urbs *Lapathus*, sive *Lapethus*, sive *Lapithus*; nam tot modis scribitur. Strabo: ἐν τῇ μετὰ Λάπαθός τε εἰς πόλιν, ὕφορμον ἔχουσα, in medio [latere] *urbs est Lapathus*, *stationem* habens. Stephanus Λάπηθος, scripsit, ut Plinius *Lapêthus* Latine. Stephanus provocat etiam ad Alexandrum Ephesium, in versu, qui, obstante metro, corrumpi non potest, ita scribentem:

Βλέπε δ' αὖ Κίτιόν τε καὶ ἱμερόεσσα Λάπηθος.

Rursus autem *Beli Citium*, & *amabilis Lapethus*. Ptolemæo est Λάπιθος, *Lapithus* per jota; & Diodoro Siculo lib. XIX, cap. LIX. ὁ Λαπίθης βασιλεὺς, rex *Lapithius*, etiam per jota. Nihilominus Plinii & Stephani scripturam ducimus præferendam esse, quia in Golzii Græcia Tab. XXVII nummus cum palmæ iconē est, inscriptus ΛΑΠΗΘΕΩΝ. Cyprium autem etiam palmas ferre, Plinius auctor est lib. XIII, cap. IV. Nec desunt indicia, Stephanum Strabonis verba sublegisse, ὕφορμον ἔχουσα καὶ νεώχεια, quæ eadem apud Stephanum in Λάπηθος leguntur, nisi quod hic ὕφορμον habet, ubi ille ὕφορμον. Quod si est, conjicere licet, in Strabonis illum codice non Λάπαθος, sed Λάπηθος etiam legisse.

Hinc Ptolemæo sunt *Lapithi* fluminis ostia, haud dubie ad ipsam urbem cognominem: deinde Κερυνία, *Ceronia*; Scylaci Κερύνια, *Cerynia*: bene; quia Diodoro, loco antea dicto, regulus ὁ Κερυνίτης, *Cerynita* vel *Cerynensis* in Cypri est: qui consensus utique veriorē scripturam confirmat, & α Ptolemæi corruptionis arguit. Casaubonus putat in Strabonis libris hanc urbem sub pravato vocabulo νεώχεια latere, quod ad *Lapathum* ibidem tractum sit: verum quia & Stephanus illa verba cum *Lapetho* legit, non est quod mendum in voce illa su-

spicemur. Succedit apud Ptolemæum *Macaria* oppidum, quod totius insulæ antiquum nomen fuisse, supra ex Plinio demonstratum est.

Tum denique sequitur *Aphrodisium*, inter quod & *Lapathum* nihil apud Strabonem est, præter suspectam *Agidum*, quam alii *Nagidum* legunt, verba, καὶ ἢ ἢ Ἀγιδῶ, ita dividentes, καὶ ἢ ἢ Νάγιδῶ. De Aphrodisio autem Strabo ita: εἴτ' Αφροδίσιον, καὶ ὁ τῆς ἢ ἢ ἢ, deinde *Aphrodisium* est, juxta quod insula coangustatur. Salamini est oppositum, & cum ea peninsulam illam, quæ hinc in ortum solis ad Clides usque protenditur, tamquam in isthmo, laxiore tamen, claudit. Distat enim a Salamine *Aphrodisium* LXX stadis ex Strabonis dimensione. Prope abest, in ortum versus, Ἀχαιῶν ἀκτὴ, *Achivorum* acta sive litus, ut Strabo & Ptolemæus vocant, ita nominatus locus, quod Teucer, qui Salaminem condidit, hic προσαρµώθη πρῶτον, primum adpulerat, a patre Telamone ex patria ejectus.

Extrema in hoc latere, boream spectante, Ptolemæo est *Καρπασία*, *Carpasia*, sita in ipsis angustis peninsulæ. Strabo, *Καρπασία λιμένα ἔχουσα*, *Carpasia*, portu prædita: Scylax diphthongo scripsit *Καρπάσινα*, *Carpasæa*. At Stephanus quoque simplici littera *Καρπασία*, *Carpasia*: & Diodorus Siculus lib. xx, cap. XLVIII. de Demetrio Antigoni filio: διήλθοντες εἰς τὴν Κύπρον, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατέστρωσαν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Καρπασίας, in *Cyprum* [ex *Cilicia*] navigavit, & in *Carpasia* ora castra posuit, - - - deinde εἰς κατὰ κράτος Οὐροσίου καὶ Καρπασίαν, vi cepit *Vraniam* & *Carpasiam*. Plinius scripsit *Carpasium*, neutro genere. *Vrania* autem Diodori incerta & nomine & situ est: quidam enim malunt *Ηρανίαν*, *Erania* legere. Sed quodquod nomen fuit, haud procul a *Carpasia* fuit, quia in *Carpasie* ora castra Demetrius habuit, & illa urbe ac *Vrania* potius ad *Salamina* obsidendam progressus est.

LATUS ORIENTALE CYPRI.

Ex Ptolemæi dispositione hic primum est οὐρὰ βοῦς, ἀκρῶς, *Cauda bovis*, promontorium: pro quo in Palatino est codice *Κλίδες ἀκρᾶ*, *promontorium Clides*, quamquam *Clides* aliis sunt insulæ huic extremo promontorio objectæ. Promontorium Plinius *Dinaretum* dixit, unde longitudinem insulæ metitur. Verba infra in *Acamante* proferemus. Strabo etiam ibi promontorium & montem agnoscit, cujus summitatem *Olympum* vocat: εἴτ' ἀκρᾶ, inquit, καὶ ὄρος: ἢ δ' ἀκράρεια καλεῖται Ὀλυμπῶ ἔχουσα Αφροδίτης Ἀκράειας ναὸν, ἀδίδον γυναικὶ καὶ ἀέρατον. Deinde [post *Carpasiam*] est *promontorium* & *mons*: *summitas autem Olympus vocatur*, in qua *Veneris* *Acrae* *fanum* est, quod adiri aut conspici a femina nefas habetur. Præjacent (πρόκεινται) αἱ *Κλίδες*, *insule Clides*, & quidem πλησίον, e propinquo, ut idem Strabo adnotavit. De numero lis est. Strabo: εἰσὶ δὲ αἱ μὲν *Κλίδες* τῆσιν δύο προκύμιναι τῇ Κύπρῳ κατὰ τὰ ἐσθινὰ μέρη τῆς ἡσέως. *Sunt autem Clides due parvæ insule ante Cyprum sitæ ad ortivas ejus partes*. Plinius autem numerat quatuor. In eodem, inquit, situ *Eleusa* est: & quatuor ante *promontorium* ex adverso *Syrie*, *Clides*. Addidit Strabo tamen verbis antea memoratis (πρόκεινται δὲ πλησίον αἱ *Κλίδες*, præjacent, prope *promontorium*, *Clides*) significationem aliarum, e quibus Plinius numerum suum auxit. Continuo enim adjecit, καὶ ἄλλαι δὲ πλείους, & alie plures. Adjungit etiam *Carpasias insulas* ab oppido *Carpasia* per isthmum seu angustam ibi terram xxx stadis distantes: quæ corrupte in Ptolemæi lib. v, cap. xiv. extremo leguntur *Κάρπασαι ἡσέως*, *Carpasæ insule*.

Deinde Ptolemæi est *Ελαία ἀκρᾶ*, *Elæum promontorium*, & tum urbs *Σαλαμίς*, *Salamis*. Strabo: καὶ μετὰ ταύτας ἡ *Σαλαμίς*, & post has [insulas *Carpasias*] est *Salamis*. Pomponius Mela lib. II, cap. VII. *Cypros nunc aliquot urbes habet, quarum clarissima Salamis & Paphos*. Plinius lib. v, cap. xxxi. *Oppida in ea [Cypro] xv, Nea Paphos, Palepaphos, C...*

rias, Citium, Corineum, Salamis, Amathus, Lapethos, Solæ, cetera. Thucydides lib. I, pag. 73. πλυσσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνός τῃς ἐν Κύπρῳ, *super Salaminem, qua in Cypro est, navigaverunt*: quod addendum erat, ut distingueretur a Salamine in sinu Græcorum Saronico. A Teucro enim condita est, Telamoniis filio, ut Strabo narrat: is vero in patriæ memoriam, pulsus a parente, hanc ipsam quoque, quam in Cypro urbem condidit, *Salaminem* adpellavit. Horatius lib. I, oda VII.

Nil desperandum Teucro duce & auspice Teucro:

Certus enim promisit Apollo,

Ambiguam tellure nova Salamina futuram.

Unde Scylax in Cypro: Σαλαμὶς Ἑλληνίς, λιμένα ἔχουσα κλειτὸν χειμαρρῶν, *Salamis urbs Græca, portum clausum habens, & commodum ad hibernandum*. Diodorus Siculus lib. XX, cap. XLVIII. de Demetrio poliorceta, quum cepisset Carpasiam Cypri, ἀνέβη μετὰ τῆς θυιάμεως ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, *movit cum exercitu adversus Salaminem*. Et mox Μενέλαος διέταξεν ἐν Σαλαμῖνι, *Menelaus [Ptolemæi dux] ium Salamine subsistebat*. Et cap. XLIX. Δημήτριος δὲ τὴν τῶν Σαλαμινίων ὄρῳ πόλιν ἐκ ὑκαταφρόνητον ἔσαν, *Demetrius videns Salaminiorum urbem non contemnendam esse*. Et cap. L. Πτολεμαῖος κατενεχθεὶς τῆς Κύπρου πρὸς τὴν Πάφον, - - - κατέπλευσεν εἰς Κίτιον, τῆς Σαλαμῖνός, ἀπέχον ἑκαδὲς διακοσίας, *Ptolemæus ad Cyprum delatus circa Paphon, inde navigavit Citium, quod ducentis stadiis a Salamine distat*. Et Polyænus lib. IV, cap. VII. strateg. VII. Δημήτριος ἐπολιόρκει Σαλαμῖνα τὴν ἐν Κύπρῳ, *Demetrius oppugnabat Salaminem in Cypro*. Idem lib. V, cap. XX. Μενεκράτης Σαλαμῖνα τὴν ἐν Κύπρῳ βυλόμην ἱλίου, *Menecrates volens Salaminem in Cypro capere*. Hæc de veteri Salamine: nomen *Constantia* ad aliud ævum, aliamque geographiæ partem reservatur. Ptolemæus addidit huic lateri *Pedæi* fluminis ostia post Salaminem: & tandem *Αρμυόχως* promontorium, id est arenæ aggerem, pro quo in Palatino legitur *Πηδάλιον ἄκρον*, & in margine *Αρμυόχως*. Dubites vero *Ammochostum* esse *Pedalium*, quia Strabo *Pedalium* promontorium in austrino latere posuit, interjectis inter illud & Salaminem oppidis, alia *Arfinoë*, & *Leucolla*, alio portu. Sit ergo *Ammochostum* promontorium: *Pedalium*, si verum nomen, latere sequenti interpretabimur.

LATUS CYPRI AUSTRALE.

Si ab ortu, ubi desimus, in occasum solis progredimur, ex Ptolemæi dispositione primi occurrunt Θρόνοι, πόλις καὶ ἄκρα, *Throni, oppidum & promontorium*: deinde Δάδες ἄκρα, *Dades*, promontorium aliud: & tandem Citium, urbs notissima. Strabo autem hunc ordinem servat a Salamine occasum versus: ἔτι Ἀρσινόη πόλις καὶ λιμὴν ἔτι ἄλλος λιμὴν Λεύκαλλα, *deinde [post Salaminem] est Arfinoë, oppidum & portus: dein alius portus Leucolla*. Meminit *Thronorum* etiam Strabo, sed oppidum an promontorium sit, non expressit; tantummodo dixit, Curiadem, promontorium abesse ἀπὸ Θρόνων, *a Thronis*, septingentis stadiis. Mansit forsitan promontorii nomen: oppidum autem Throni in reginæ honorem videtur *Arfinoë* vocatum: quæ alia *Arfinoë* ab illa est, quam supra in septemtrionali plaga juxta Solos exposuimus.

Tum demum Strabonis Πηδάλιον ἄκρον, *promontorium Pedalium* sequitur, supra quod λίθος τεραχὴς, ὑψηλὸς, τραπέζοειδης, *collis asper, altus, mensæ forma sit*, Veneri sacer, a Clidibus ΙΔϞΛXXX distans stadiis. Meursius censet ἰδάλιον, *Idalium* legendum, qui sane Veneri sacer locus in Cypro fuit: *Pedalium* autem, quasi falsatum, ignotum omnibus. Facile adsentimur, quia poetis celebratum est *Idalium*: quod, nisi *Pedalium* est, locum assignare non possumus. Lucanus lib. VIII, vers. 716.

- - - *ab Idalio Cinyræa litore Cypri.*

(X) 2

Et

Et Virgilius Aeneid. I, vers. 681.

Aut super Idalium sacrata sede recondam:

& mox versu 692.

- - - forum gremio dea tollit in altis

Idalia lucos.

Ad priorem locum Servius : *Idalium Cypri nemus est, in quo oppidum breve; ut paullo post, Idalia lucos.* Sane & Plinius, ac Theocriti scholiastes in Cypro oppidum hujus nominis agnoscit. Ad Idyll. xv, vers. 100.

Δίσποιν ἃ Γολγύ τε καὶ Ἰδάλιον ἐφύλασας.

Domina, qua & Golgum & Idalium dilexisti;

breviter commentatus est : Γολγὸς πόλις Κύπρου. - - Ἰδάλιον δὲ, πόλις καὶ αὐτὴ, *Golgus oppidum Cypri : & Idalium est oppidum Cypri.* Etiam Stephanus, Ἰδάλιον πόλις Κύπρου, *Idalium, oppidum Cypri.* Sæpius tamen mons & nemus a veteribus dicitur. Catullus Pelei & Thetidis nupt. vers. 96. quasi Theocritum expressisset, ad Venerem :

Quæque regis Colchos, quæque Idalium frondosum.

Et Propertius lib. II, elegia XIII.

- - - - - percussit Adonem

Venantem Idalio vertice durus aper.

Hinc ad Κίτιον, *Citium* progreditur Strabo tractu sinuoso & aspero : & Ptolemæus quoque post promontorium suum, quod *Dades* dixit, sine alius loci interjectione, *Citium* oppidum posuit. Nobile Zenonis ortu, Stoicorum principis, ut Strabo adnotavit : & Diogenes Laërtius principio Vitæ : Ζήνων Κιττιεύς, ἀπὸ Κύπρου πολιεύματ' Ἑλληνικῶ, *Zeno Cittiensis, ex Cypri civitate Græca.* nam scribunt quidam etiam geminata littera ; plures autem simplici. Hic mortuus est Cimon Atheniensis. Nepos in Vita : *Cyprum cum ducentis navibus imperator missus, quum ejus majorem partem insula devicisset, in morbum implicitus, in oppido Citio est mortuus.* Plutarchus quidem Vita extrema, ἀπέθανε δὲ πολιορκῶν Κίτιον, *mortuus est in obsidione Citii :* & forte sic Thucydidem intellexit lib. I, pag. 73. Κίμωνος ἀπεθανόντος ἀπερχόμενοι δὲ τὸν Κίτιον, *Cimone mortuo recesserunt a Citio :* Diodorus autem clare lib. XII, cap. III, dixit, Cimonem expugnasse Citium, Κίτιον μὲν καὶ Μαλὸν ἐπεπολιορκήσε, *Citium quidem & Malum [Cimon] expugnaverunt.* Plinius de oppidis Cypri : *Nea Paphos, Palapaphos, Curias, Citium,* reliqua. Aberat a Salamine ducentis stadiis, ut ante paullo in illa urbe Diodori verbis ostendimus.

In hoc tractu etiam Μαλὸν, *Malum* fuit, quod oppidum una cum Citio Athenienses Cimone duce, ut modo ex Diodori lib. XII, cap. III, vidimus, expugnaverunt. Hanc urbem Ptolemæus Lagi evertit, & cives Paphum deduxit. Idem Diodorus lib. XIX, cap. LXXIX. *Praxippum Lapithii regem territorii, & Ceryniæ dynastam, animi alieni suspector, comprehendit : καὶ Στασιόκον, τὸν τῷ Μαλιέως καὶ τῇ μὲν πόλει κατέσκαψε, τὰς δὲ οἰκίας μεταγαγὼν εἰς Πάφον, etiam Stasiæcum territorii Malienfis ; urbem vero evertit, ac incolas Paphon deduxit.* Sed verum ejus locum designare non possumus : post Citium autem memoravimus, quia Diodorus cum Citio conjunxit, Κίτιον καὶ Μαλὸν, *Citium & Malum [Cimon] expugnavit,* lib. XII, cap. III. Ptolemæus inter Citium & Amathunta posuit Τετίον, *Tetii* amnis ostia. Plinius cum Citio *Corineum* conjunxit, & si ordinem positionis servavit, ut putat Harduinus ; inter Citium & Salamina fuit. Sic enim illa oppida persecutus est : *Curias, Citium, Corineum, Salamis, Amethus, Lapethos ; cetera.* At quia in Amethunte & Lapetho declinat a vero ordine, neque in Corineo fidem illi tuto habere possumus. An vero hæc Κόρη, *Core* sit in Notitia Hieroclis memorata, aliis judicandum relinquimus.

Amathus tam apud Strabonem quam Ptolemæum, post Citium in occasum versus sequitur. Scylax : Ἀμαθῆς, αὐτόχθονες εἰσιν, *Amathus*, *cujus incolæ sunt indigenæ*. Tacitus lib. III, annal. cap. LXII. a conditore nomen habere Cypriorum relatu memorat. Cyprii, inquit, *tribus delubris, quorum vetustissimum Paphia Veneri auctor Aerias, post filius ejus Amathus Veneri Amathusia, & Jovi Salaminio Tencer, Telamonis patris ira profugus, pefuissent.* Veneri ergo urbs sacra fuit, ut aliæ plures Cypri. Virgilius ita illam Jovi loquentem inducit Aen. x, vers. 51.

*Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera,
Idaliæque domus.*

Aerifodinis divitem fuisse, Ovidius testatur Metamorph. x, vers. 220. *fecundam Amathuntæ metalli* vocans : & vers. 530.

- - - *non alio repetit Paphon æquore cinctam*

Piscesamque Cnidon, gravidamque Amathuntæ metalli :

Abstinet & calo : calo præfertur Adonis.

Et Pausanias Bœot. cap. ult. ἐστὶ δὲ Ἀμαθῶς ἐν Κύπρῳ πόλις : Ἀδωνιδῶς ἐν αὐτῇ καὶ Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐστὶ ἀρχαῖον. *Est in Cypro urbs Amathus : in ea Adonidis & Veneris sanum vetustissimum.* Inde est quod verbis jam prolatis Venerem *Amathusiam* apud Tacitum cognominari intelleximus.

Ab Amathunte proximum Straboni & Ptolemæo est Κούραϊς, *Curias* promontorium : & deinde Κούριον πόλις, *Curium oppidum*, inter quod & promontorium Ptolemæus habet *Lyci* amnis ostia. Oppidum Plinius *Curiam* vocat communi nomine cum promontorio. *Nea Paphos*, inquit, *Palepaphos, Curias, Citium*, cetera. Stephanus tamen, ut Strabo & Ptolemæus : Κούριον πόλις Κύπρου, *Curium oppidum Cypri*. Et Aristoteles Mirabil. sub finem, ἐν Κούρῃ τῆς Κύπρου, *in Cypri urbe Curio*. Fuit, quod Strabo addit, Ἀργίῳ κτίσμα, *Argivorum opus*, seu ab Argivis conditum. Ptolemæus deinde promontorium habet, cui Φρούριον, *Phrurium*, id est castellum & munimentum, nomen est, in quo finit latus meridianum. At Strabo & Curium occidentali lateri adscripsit : ἀρχὴ τῷ δυτικῷ περιέπλῳ τὸ Κούριον, *initium occidue circumnavigationis est Curium*. Malim vero austrinæ plagæ cum Ptolemæo relinquere, quia figuræ, quam hujus insulæ recentes pictores nobis adferunt, est omnino accommodatius.

LATUS CYPRI OCCIDENTALE.

A Curio sunt *Treta & Boofura* Strabonis, obscura nomina : Ptolemæi autem *Drepanum* promontorium. Deinde utrique est Πάφος παλαιά, *Paphus vetus*, decem stadiis a mari reducta, stationem tamen (ὕφερον) navium habens, & antiquissimum sanum τῆς Παφίας Ἀφροδίτης, *Paphia Veneris*. Ad hanc Venus, e spuma maris nata, ut fingebatur, dicitur primum concha adpulisse. Pomponius lib. II, cap. VII. *Cypri urbes clarissima Salamis & Paphos, & quo primum ex mari Venerem egressam accola adfirmant, Palepaphos.* Ad hanc quoque solemnēs pompæ a Nova Papho per viam LX stadiorum, ut Strabo notavit, ducebantur : nam tanta distantia erat Paphi Veteris a Nova. Inter has ab utroque geographo *Zephyrium* promontorium locatur : & aliud quod *Arfinoën* Strabo vocat. Idem *Novam Paphon* ab Agapenore dicit conditam, portu instructam & templa habentem ἐν χατισκινιασμίῃ, *affabre facta & ornata*. Plinius sæpe dicto loco : *Oppida in ea [Cypro] xv; Nea Paphos, Palepaphos, Curias, Citium*, cetera. Utraque Veneri dedicata, nec distinguunt poetæ. Virgilius lib. x, vers. 86.

Est Paphos, Idaliumque tibi, sunt alta Cythera.

Et Horatius lib. I, oda xxx.

O Venus, regina Cnidi Paphique,

Sperne dilectam Cypron.

Et lib. III, oda xxviii. - - - Paphon

Junctis vifite oloribus.

Sine cognomine aut discriminis nota si ponitur, plerumque *Paphos Nova* intelligitur, quem admodum Strabo etiam, quando παλαιὰν Πάφον descripserat, subjicit, ἢ δ' ἡ Πάφος, καὶ τὸ Ἀγαπήνορος, deinde *Paphos*, opus *Agapenor*. Et in vulgatis Plinii libris, *Paphos Palapaphos*, cetera: Harduinus autem ex MSS. nonnullis *Nea* adjecit, quemadmodum Ptolemæus habet Πάφος νέα, & Πάφος παλαιά. Nova illa est ipsa etiam *Paphos*, quam Paulus apostolus adiit, Simonem magum ibi convicit, proconsulem Sergium evangelio illuminavit. Act. apost. XIII, 6. Διαλθόντες τὴν νῆσον ἔρχεσθαι Πάφῃ, insulam [Cypron] usque *Paphum* peragranes: & commate 13. ἀναχθόντες δὲ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας, qui cum Paulo erant, a *Papho* profecti venerunt *Pergam Pamphyliae*. Hanc terræ motu concussam Augustus instauravit, & *Augustam* vocari voluit. Dio Cassius lib. LIV, pag. 337. Παφίους σεισμῷ πονήσαντι τὴν χεῖρα ἐχαλίσσεται, & τὴν πόλιν Ἀύγουστον καλεῖν κατὰ δόγμα ἐπίτρεψε, *Paphis* terræ motu adstrictis largitus est, jussuque urbem *Augustam* nominari: nam Πάφῃ *Paphii*, gentile incolarum nomen, quod etiam Stephanus adnotavit. Et nummi Golziani cum *Veneris* & *Cupidinis* effigie ΠΑΦΙΩΝ inscripti supersunt. An vero *Augusta* nomen urbi hæserit, incertum prorsus, nec ejus adpellationis exempla aut documenta alia habemus. Ab urbe, tamquam propria sede, *Venus* Παφία cognominatur, ut supra ex Strabonis XIV extremo; & Taciti annali III, cap. LXII. ubi *delubrum Veneris Paphie* ostendebatur, comprobatur. Sic & Virgilius Georg. II, vers. 64. *Paphia myrtus*, id est *Veneris*.

Tandem est *Acamas* promontorium, extremum in hoc periplo, post quod septemtrionale latus, a quo cœpimus oram explicare, incipit. Strabo XIV extr. εἰς δ' Ἀκάμανας ἐστὶ μετὰ Πάφον: εἴτα πρὸς ἑὸν μετὰ τὸν Ἀκάμαντα πλοῦς εἰς Ἀρσινόην πόλιν, Deinde est *Acamas* post *Paphum*: post *Acamanicem*, orientem versus, *Arfinoë* oppidum. Ab *Arfinoë* autem cœpimus per septentrionalem oram in orientem progredi. Ptolemæus, Ἀκάμανας ἄκρα, *Acamas* promontorium. Plinius de Cypro: Longitudinem inter duo promontoria, *Dinaretum* & *Acamania*, quod est ad occasum, *Artemidorus* CLXII, 10. prodidit. Et Agathemerus lib. I, cap. IV. Ἀπὸ Μυριάδρου ἐπὶ Κλιδας Κύπρου, στάδια αὐτὸ: ἐπὶ Ἀκάμαντα ἀκρωτήριον στάδια γτ', *A Myriandro* ad *Clidas* *Cypri*, stadia CIO CCCC: inde ad promontorium *Acamania*, stadia CIO CIO CIO CCC. Lucianus in *Navigio* p. 859. iter ex *Aegypto* in *Asiam* commemorans, dicit ἑβδομαίους ἰδίῳ τὸν Ἀκαμαντικὸν ἑπταμῆρτον *Acamanicem* promontorium.

MEDITERRANEA CYPRI.

Ptolemæus tantum tria oppida in mediterraneis nominavit. Primum est *Χύτρος*, *Chytros*, Plinio pluraliter *Chytiri*: juxta illius numeros supra *Citium* fuit positum. Alterum est *Τριμηθῶς*, *Trimethus*, non longe inde situm. Stephano *Τριμηθῶς*, καὶ μὴ Κύπρου, *Trimethus* vicus *Cypri*. In *Notitia Hieroclis* in *Cypro* est *Τριμηθῶντων*, primo casu, quod forte *Τριμηθῶντων*, *Trimethuntum* legendum est, sicut ex *Hydrus* fit Latine *Hydruntum*: ex *Siprus*, *Sipuntum*. Cedrenus quidem eadem forma usus est, sed patrio casu, *Spyridonem* in *Niceno* concilio vocans ἐπίσκοπος *Τριμηθῶντων*, episcopum *Trimithuntorum*. Sic & Basil. ed. p. 236. & Paris. p. 287. legitur.

Ter-

Tertia urbs Ptolemæi est Ταμασσός, *Tamassus*, quam intus supra Curium posuit. Eodem modo scripsit Strabo, & Hierocles, Ταμασσός, *Tamassus*. Stephanus autem, Ταμασσεος πόλις Κύπρου, *Tamassus oppidum Cypri*: etiam Plinio *Tamassus* est: quæ forma non est rejicienda, quia etiam in Golzianis nummis est ΤΑΜΑΣΙΤΩΝ, *Tamasiarum*. Et Ovidius *Metamorph. lib. x, vers. 643*.

Est ager, indigenæ Tamaseum nomine dicunt.

Telluris Cypria pars optima.

Tamaseum, id est Ταμασσίον. Quidam huc referunt Homeri verba *Odyss. A. vers. 184*.

Ες Τεμέσην μετὰ χαλκόν,

navigans in Temesam propter as: ubi Didymus quoque, Τεμέση πόλις Κύπρου, *Temesa urbs Cypri*. Sed Stephanus addit, ἀπιθάνως, *non probabile esse*. Sane Strabo quoque *lib. vi, pag. 176*. de hoc ita disputat in Italia, Bruttiorum exponens Temesam sive Temsam: ταύτης τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνησθαι τὸν ποιητὴν, ὃς τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ, (λέγεται γὰρ ἀμφότεροι) τῷ.

Ες Τεμέσην μετὰ χαλκόν - - -

ὃς δίκνυται χαλκουργία πλοσίον, ἃ νῦν ἐκλείπεται. *Hujus Temese [Italicæ] ajunt Homerum mentionem fecisse, non Tamasi quæ Cypri est (utroque enim modo scribitur) quum dixit, - - - proficiscor Temesam propter as: & sane in vicinia ostenduntur officina araria, quarum hodie defecit usus*. Eadem ratio est in verbis Statii *lib. i Achill. vers. 413*.

Aera domant Temese. - - -

Sed quamvis nullum aut tenue a poetis sit præsidium: tamen Cypri Tamafus sive Tamassus æris proventu abundavit. Strabo *lib. xiv, extremo*: μέταλλά τε χαλκοῦ ἔστιν ἀφθονα τὰ ἐν Ταμασσῷ, ἐν οἷς τὸ χαλκαϊδὲς γίνεται, καὶ ὁ ἴδς τῷ χαλκοῦ, *metalla copiosa apud Tamassum sunt, in quibus & flos æris nascitur & arugo*. Et Stephanus: Ταμασσεος πόλις Κύπρου, διάφοροι ἔχουσι χαλκὸν ἐν μεσογίᾳ. *Tamassus urbs Cypri, as habens præstantissimum in mediterranea*. Hoc illud est, quod Plinius *lib. xxxi i i, cap. v*. & Hieronymus *Vita Hilarionis as Cyprium* dixerunt: vulgus *cyprium*. Hæc de tribus Ptolemæi.

Supra Solos Strabo aliud oppidum locavit, *Limenia* nomine. ὑπέρκειται, inquit, ἐν μεσογίᾳ Λιμενία πόλις, *supra [Solos] sita est urbs Limenia in mediterraneis*. Addimus incerti situs quædam, de quibus non constat, in ora fuerint, an in mediterranea insulæ parte. Plinius tria oppida, quæ interierint, commemorat. *Fuere & ibi Cinyria, Marium, Idalium*. De *Idalio* supra diximus, & periisse facile concedimus. *Cinyria* etiam a Nonno *lib. xiii, vers. 451*. memoratur, scribiturque Κινύρεια, *Cinyrea*, sive *Cinyreia* diphthongo, & fertur nomen a Cinyra, prisco rege, habere: sed situ plane incognito. *Marium* Plinii etiam a Diodoro *lib. xix, cap. lxx*. laudatum est, quod regulum habuerit suum, ab aliarum urbium regulis distinctum. οἱ κρᾶτῖς, inquit, βασιλεῖς πρὸς Πτολεμαῖον πεποιήται συμμαχίαν. ὁ δὲ Κετίος, & Λαπίδιος, ἔτι δὲ Μάελος & Κερυνίτης τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν συντίθεινται. *Cypri reges potentiores cum Ptolemæo societatem contraxerunt: Citiensis autem & Lapidius, praterea & Marius, & Cerynites ad ipsius amicitiam se contulere*. Scylax in *Cypro*: Μάελον Ἑλληνίς, *Marium* [urbis] *Græcæ originis*. Stephanus Byzantius ait, nomen hoc postmodum cum *Arfinoë* nomine fuisse permutatum: Μάελον πόλις Κύπρου, ἡ μετονομασθεῖσα Ἀρσινόη, *Marium urbs Cypri, quæ postea vocata est Arfinoë*. Strabo geminam Arfinoën in *Cypro* habet, unam inter *Acamantem* & *Solos* in septemtrione: alteram in meridie inter *Salaminem* & *Citium*; utramque maritimam: Ptolemæus autem tantum unam, quæ *Acamantem* inter & *Solos* est. Et quia Plinius dicit *Marium fuisse*, id est intercidisse, vero simile est de altera, quam silet Ptolemæus.

mæus, illam nominis mutationem intelligendam esse. Harduinus autem ad Plinium Notis, aliam ab his & mediterraneam Arsinoën interpretatur. *Ex ipsius*, inquit [Marii] *rimis, crevisse mediterraneam Arsinoën, ex Stephano colligimus.* Sed unde probetur mediterranea positio, fatemur nos ignorare: neque enim Stephanus de illa quidquam tradit in *Μάγειον*, neque in *Αγρινόν*, præter illam transnominationem.

Et *Golgi*, urbs Cypri, Veneri sacrata, ideoque nominata a pluribus. Pausanias Arcad. cap. v dicit, antequam Agapenor Paphum coloniam deduceret, & in ea Veneri templum conderet, ἡ θεὸς παρὰ Κυπρίων τιμῆς εἶχεν ἐν Γόλγοις καλουμένῃ χωρίῳ, *deam Cyprios Golgis, parvo oppido, coluisse.* Sed Paphos Vetus habuit templum vetustissimum: an ergo eadem *Golgi*? distinxit Plinius: quamquam qui Paphon geminam recensent, Strabo & Ptolemæus, *Golgos* prætermittunt: & qui *Golgos* referunt, ut Stephanus & poetæ, unam tantum Paphon memorant. Sed fuerint distincta oppida, quia vix certum in tanta haberi potest obscuritatis antiquitate, perinde ut in eo, quod Stephanus refert, Paphon olim *Erythran* fuisse nominatam. Idem Stephanus, Sicyoniorum coloniam fuisse prodidit, Γόλγοι πόλις Κύπρου, ἀπὲρ Γόλγος τῆς ἡγασαμένης τῆς Σικυωνίων ἀποικίας, *Golgi urbs Cypri, a Golgo duce colonia Sicyoniorum nominata.* Veneris in ea cultum plures tradiderunt. Catullus carm. xxxvii. de Venere:

*Quaque Anconam Cnidumque arundinosam
Colis, quaque Amathunta, quaque Golgos.*

Et carmine LXV, sive Epithalamio Pelei, vers. 96

Quaque regis Colchos, quaque Idalium frondosum.

Et Lycophon in *Alexandra* vers. 588.

- - - γάϊαν ἔχοντα θεῶς

Γόλγων ἀνάσσης.

in terram venient dea [Veneris,] *Golgorum regina.* Et singulari numero *Golgos* ac *Golgum.* Theocritus Idyllio xv, vers. 100 ad eandem Venerem:

Δέσποινα, ἃ Γόλγόν τε καὶ Ἰδάλιον ἐφύλασας,

Domina quæ & Golum & Idalium dilexisti.

Ubi scholiastes: Γόλγος πόλις Κύπρου, *Golgos oppidum Cypri.* Et Stephanus: λέγεται καὶ Γόλγος ἰδιότῳ, ἀπὸ Γολγία ἢ Ἀφροδίτη, *Dicitur etiam [præter pluralem formam, quam exposuerat] Golum neutro genere: unde Venus Gorgia cognominatur.*

Minus etiam cognita est *Sarrachus*. Lycophron v. 448 memoravit verbis supra datis, quum de nominibus insulæ ageremus. Interpres Tzetzes exposuit, πόλις καὶ ποταμὸς Κύπρου, *oppidum & flumen Cypri*: sed qua parte, quo loco, prorsus est incertum. Nec certiora Plinii *Epidarum*, Stephani *Cresium*, *Erythra*, *Lacedæmonia*, *Tegessus*, *Mesine*, & *Hyle*, unde Apollo *Hylates*, Ἰλάτης, cognominatus, ibidemque cultus est; etiam in *Erythra* & *Tembræo*, & *Leorum* quod etiam *Leuceon* dictum fuit. Sozomenus lib. i, cap. xi. λέγεται καὶ τὰ τοσυνελθῆν τὸν ἐπισκόπον τῆς Κύπρου: ἵνα καὶ σὺν αὐτοῖς Σπυριδῶνα τῶτον, καὶ Τελφύλλιον τὸν Λεδρῶν ἐπίσκοπον, *Ajunt episcopos Cypri aliquando congregatos fuisse, inter quos erat Spyridon hic, & Triphyllus Ledrorum episcopus.* Et Hieronymus Catalogo script. eccles. *Triphyllus, Cypri Ledrensis, sive Λευτιῶνος episcopus, eloquentissimus sue ætatis.* Talis obscura urbs est etiam Nonni *Κρημάσια, Cremæsa*, lib. xiiii, vers. 455. quæ forte clara olim, nobis autem plane incognita, nec quidquam de situ definiri potest.

Hæc de Cypro satis sint. Finem facerem, nisi celebria quædam urbium nomina me retinerent, quæ ab Jo. Meurfio sunt etiam in Cypro posita, sed quod pace industriæ ejus & famæ dixerim, falso sunt Cypro insulæ contributa. Sunt autem *Berytus*, *Cnidus*, *Cybera*. Im-

Imposuere viro doctissimo Græculi quidam grammatici, qui majori sæpe licentia, quam *ἀρεβία* scripserunt. Prima illarum urbium est *Berytus*, quam ille lib. I, cap. IX. in Cypri urbibus numerat, & quidem auctoritate Strabonis. Sed humanum quid passus est vir doctissimus, quia Strabo lib. XIV, pag. 469. in Cypri expositione *Beryti* quidem mentionem fecit, verum tamquam urbis Syriacæ, non Cypriæ. Postquam enim de Citio, Zenonis patria, egerat, hæc adjecit: *ἑστῶσιν εἰς Βηρυτὸν εὐδαίης χιλιὶ πεντακῆστόν, inde [a Citio] sum Berytum stadia CIO IO*: quæ millia passuum CLXXXVII cum dimidio conficiunt. Quis non videt ex distantiae longinquitate Berytum extra Cyprum cadere? Mentionem fecit inter Citium & Amathunta, inter quas urbes debuisset Berytus Cypria, si quæ esset, sita fuisse: sed ipsæ hæc urbes, quæ continerent inter se Berytum, vix XX, aut si large metiaris, XXV millibus passuum diffidebant.

Altera est *Cnidus*, quam cap. X. addidit Cypro, auctoritate Ioannis Tzetza, Chiliad. I, cap. I. de Ctesia historici patria sribentis:

Ο δὲ Κτησίας ἰατρεὺς, υἱὸς τοῦ Κτησιόχου,
Εξαρμημένος πόλεως ἐκ Κνίδου τῆς Κυπρίας,
Ctesias autem medicus, filius Ctesiochi,
Ortus ex urbe Cnido Cypria.

Hic Cypriam urbem Cnidum dixit, quod poetas vidit Veneri dicare, ut Horatius III, oda XXVII; cui plures in Cypro consecratae sunt: quasi vero Cnidus in Cariae chersoneso non pari religione, ut Cyprus, hanc deam coluerit. Pausanias Attic. cap. I. *Κόνων ἑκοδόμησεν Ἀφροδίτης ἱερὸν, τελεῖς Λακεδαιμονίων κατεργασάμενος πρὸς Κνίδον τὴν ἐν Καριῇ χερσονήσῃ. Κνίδι γὰρ τιμῶσιν Ἀφροδίτῃ μάλιστα, καὶ σφίσι ἐστὶν ἱερὸν τῆς Διὸς. Conon edificavit Veneris templum, Lacedaemoniorum triremibus ad Cnidum in Cariae peninsula profligatis. Cnidii enim Venerem in primis colunt, cujus templa apud eos sunt.* De Venere Cnidia etiam Plinius consulatur lib. XXXVI, cap. V. nec vero ille, nec ceteri geographi, aut historici, Cnidum aliam noverunt, quam nobilem illam urbem Cariae. Quod ad patriam attinet Ctesiae, major nobis Strabonis est auctoritas quam Tzetza. Ille vero lib. XIV, pag. 451. ubi de Cnido Cariae agit, *ἑστῶσιν, καὶ Κτησίας ὁ ἰατρεύσας μὲν Ἀρταξέρξῃ, συγγράψας δὲ τὰ Ἀσσυριακὰ καὶ τὰ Περσικά.* Inde [Cnido Cariae] ortus est etiam Ctesias, Artaxerxis medicus, qui Assyriaca scripsit & Persica.

Tertia sunt *Cythera*, de quibus Meursius lib. I, cap. XI. *Cythera intra Cypri urbes memorantur a Virgilio.* Exempla addit ex Aeneid. I, vers. 680.

- - - super alta Cythera,
Aut super Idaliū sacrata sede recondam.

Et Aeneidos x versu. 51.

Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera
Idaliaque domus.

An vero se Virgilius obstrinxerat, tantum Cypri loca, non alia, his versibus enarrare? Veneri grata loca in animo erant, sive in Cypro essent, sive alibi terrarum. *Cythera* autem; insula cum oppido ejusdem nominis, Veneris cultu in primis clara erat, sita ad Laconicam, supra Malean promontorium. Nam, quod Pausanias Lacon. cap. XXIII. refert, ibi fuit *ἱερὸν τῆς Οὐρανίας ἀγιάτατον, καὶ ἱερὸν ὅπου Ἀφροδίτης παρ' Ἕλλησιν ἐστὶν ἀρχαῖστατον, fanum Veneris Vrania, eorum omnium, quæ apud Græcos Veneri dicata sunt, maxime primum & sacrosanctum.* At Hesiodi scholiastes ad Theogon. vers. 192. *Κύθηρ ἐστὶ πόλις Κύπρου, Cythera sunt urbs Cypri.* Falso. nam ipse Hesiodus hoc loco, quem Græculus inter-

terpretatur, Cythera ab Cypro distinxit. De spuma, ἀφρῶ, ex qua Venus procreata, ait,

τῷ δ' ἐν νύκτι
Ἐδρίφθη. πρῶτος δὲ Κυθήραισι Ζαδίοισιν

Ἐπὶ Λατῷ. ὅθεν ἵππῳ περιήρτο Κόπρον,

in qua puella innurita est. Primum vero ad Cythera divina vehebatur: inde tum circumfluentem pervenit ad Cyprum. Vides Hesiodo non alia Cythera curæ esse, quam quæ sunt inter Laconicam & Cretam: interpretes autem a mente ejus, quam interpretatus est, aberravit.

C A P U T V I I I .

D E

O R A P O N T I C A ,

A C P R I M U M D E

B I T H Y N I A E T P A P H L A G O N I A .

IN septemtrionem nunc peninsulæ magnæ Asiaticæ adscendimus, & quæ sub Ponte Euxino jacent, ad exponendum contemplamur. Ab occasu prima est *Bithynia*, cujus limites undique certi sunt, præter plagam ab ortu solis, ubi aliter atque aliter pro temporum diversitate finita fuit. Nos Bithyniam propriam ad Hypium usque flumen ducemus: cui vero Mariandenorum Cauconumque regiones adjiciemus usque ad Parthenium amnem: a quo ad Halyn *Paphlagonia* est propria: cetera, in Colchos usque, *Pontus*, regio puta seu regnum, vocantur; & *Cappadocia Pontica*, quod Cappadoces olim ad Pontum usque habitaverant, quorum partem Mithridates Persa sibi subjecit, & novum regnum ibi, *Pontum* videlicet, constituit. Quod ergo Ponti incolæ origine ac genere Cappadoces erant, de universa Cappadocia, hoc est, etiam de *Cappadocia Magna* simul agemus, atque finiemus quæ in peninsula Asiæ erant, sive in universa citeriore Asia, mediterraneo mari & Euxino Ponto comprehensa.

B I T H Y N I A .

Bithynia olim *Bebrycia* vocabatur quod *Bebryces* antiqui ejus essent incolæ. Regebatur Argonautico ævo ab Amyco, Neptuni filio, a Polluce singulari certamine interfecto. Servius ad Aeneid. v, vers. 373. *Amycus fuit Neptuni filius & nympha Melia: qui a Polluce victus est pythali certamine. Bebrycia autem ipsa est Bithynia.* Et Hyginus fab. xvii. *Amycus, Neptuni & Melies filius, Bebrycia rex.* Et Valerius Flaccus lib. iv, vers. 99.

Proxima Bebrycii panduntur limina regni:

Pingue solum, & duris regio non invida iactis:

Rex Amycus.

Pulsi post Bebryces sunt a Thracibus, Bithynis atque Thynis, ut Strabo lib. xi i, pag. 374.

notavit, & nomen inde etiam confirmat, quia *Thynias* fit litus ad Apolloniam & Salmydessum. Ab his novum nomen *Bithynia*. Plinius lib. v. extremo *Bithynos* a *Thynis* distinguit. Ubi de Bosporo dixerat eique adjacentibus oppidis; subdit deinde: *Tenent oram omnem Thyni, interiora Bithyni*. Distinguit quoque periegetæ Dionysii scholiastes Eustathius ad vers. 795. *τὴν ἐπὶ τῇ Πόντῳ ὁρίσθαι οἱ Θυνεῖ ἔχον, ἄρα ποταμοῦ Κάλητος, ὡς εἶναι ὁμόρους τὰς τῶν Θυνιδῶν, καὶ τὰς Βιθυνιδῶν, Ex altera parte [Thraciæ opposita] supra Pontum montana tenent Thyni, usque ad amnem Caletem, ut adeo finitimi sint Thyni & Bithyni*. Supra de Hypio flumine ex scholiaste Apollonii ad lib. 11, pag. 192. protulimus verba, quibus Hypiam oppidum dicebat *παρὰ τῷ ποταμῷ ἐν τῇ Θυνίᾳ, juxta fluvium [Hypium] in Thynia* situm esse, hoc est, in Thynorum regione. Sed obsolevit hæc distinctio, cum ipso Thynorum & Thyniæ vocabulis, omnesque ibi populi *Bithyni* vocati, & omnis ille tractus sive regio *Bithynia*.

Ejus itaque *Bithynia* fines ab occasu sunt Bosporus Thracius & pars Propontidis: ab austro Rhyndacus fluvius & Olympus mons: a septemtrione Pontus Euxinus: ab ortu non idem limes ab omnibus constituitur. Strabo, ut ipse disertè dicit, non antiqua hic tempora persequitur, sed Mithridatis ultimi & Romanorum. Plinius lib. v. cap. xxxi. videtur usque ad Parthenium fluvium proferre, quia *Bithynion* quoque, quod nomen etiam probabile facit, inter Hypium Partheniumque amnes situm, in Bithynia recenset. Ptolemæus latius extendit, & ut sui temporis provincia erat, partem Paphlagoniæ comprehendit: alteram partem Galatiæ adscribit, ut supra demonstravimus. Nec vero Bithyniam tantum vocat, sed *Πόντος καὶ Βιθυνίας, Pontum & Bithyniam*: ejusque finem ad mare facit *Ciorum*: in mediterraneis *Juliopolin*. Quod vero diversas gentes in hoc tractu videmus fuisse, Bebyrces seu Bithynos ab occasu: deinde Mariandynos, & Homeri Caucones; Bithyniam propriam usque ad Hypium amnem proferimus: reliquarum gentium partem tamquam accessionem adjicimus usque ad Parthenium amnem, qui finis est ad Paphlagoniam: quod ideo majori jure videmur facere, quia in adjecta illa parte Bithynion situm est, quod haud dubie a Bithynis possessoribus, quamquam alio tempore, non antiquissimo, nomen accepit. Primum oram perlustrabimus: deinde succedemus ad mediterranea interpretanda.

Ab ostiis Rhyndaci prima urbs ad Propontidem fuit *Μύρλαια, Myrlea*, quam Philippus rex Macedoniæ, Demetrii filius, Persei pater, evertit, & Prusiæ Bithyno, socio suo, tradidit, qui illam instauratam ab uxoris nomine *Apameam* nominavit. Hæc Strabo narrat lib. xii, pag. 388. Stephanus autem ita: *Μύρλαια, πόλις Βιθυνίας, ἡ τὸν λεγομένην Ἀπάμειαν, αὐτὴ Μύρλαι, τῷ Κολοφώνιων ἡγεμόνι. Νικομήδης δὲ ἐπιφανὴς, Περσὶς δὲ υἱὸς, ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἀπάμειαν ὠνόμασεν. οἱ δὲ, ἀπὸ Μυρλαίας Ἀμαζόνων. Myrlea, urbs Bithynia, nunc Apamea dicta, a Myrlo, Colophoniorum duce condita. Verum Nicomedes Epiphanes, Prusiæ regis filius, a matre Apama adpellavit Apameam. Alii autem a Myrlea Amazone sic dictam perhibent. Hinc est quod Scylax Caryandenus, longe ante Prusiam & Nicomedem scribens, eandem *Μυρλαίαν, Myrleam* vocavit veteri nomine: Ptolemæus novo tantum *Ἀπάμειαν, Apameam*. Plinius lib. x, epist. lvi. *Quum vellem Apamea cognoscere publicos debitores, & reditum, & impendia; responsum est mihi, rationes coloniae nunquam esse lectas ab ullo proconsulum*. Et Zosimus lib. i, cap. xxxv. *ἐπιδημόντις δὲ Νικαίᾳ καὶ Κίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ, καὶ Πρυσίᾳ, incursumibus autem vexantes Nicaeam, & Cium, & Apameam, & Prusiam*. Romani eo coloniam deduxerunt. Strabo: *οἱ Ἀπαμειῶν ἀποικίαν ἰδὲσαντο Ρωμαίων, Apamienses coloniam Romanorum acceperunt*. Plinius lib. v, cap. xxxi. *Apamea que nunc, Myrlea Colophoniorum: & postea eodem capite: incus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenses, Juliopolis, Bithynion*. Sed falso incus ad Apamenam coloniam refertur, quæ in ora est, etiam secundum Ptolemæum: de*

ceteris autem recte se habet. Ulpianus lege 1 Digest. de Censibus; Est & in Bithynia colonia *Apamena*. Adde quæ modo Plinii epistola Apamæi de colonia suæ rationibus dicebant. Gentile Apamæus & Apamenus. Trajanus ad Plinium epistola LVII. libellus *Apameorum*. Coloniam *Apamenam* jam vidimus a Plinio & Ulpiano adpellatam.

Proximum huic erat Ptolemæi *Δασκύλιον*, *Dascléum*: quod ita etiam Strabo scripsit, sed ad paludem *Dasclisidem* posuit, ut intus situm videatur fuisse: nisi hæc palus prope mare seu Propontidem fuit. Nam & Plinio, cui *Dascylos* tribus syllabis est, etiam in maritima ora situm est. In ora, inquit, *Dascylos*. A Mela nomen habet, qui lib. 1, cap. XIX. *Trans Rhyndacum est Dascylos*. In Notitiis autem est *Δασκύλιον*, *Dasclium*.

Hinc ad finum oblongum *Κίος* five *Κίος*, *Cius* oppidum erat, a quo sinus accepit nomen. Scylax in capite *Myfia*: ἀκρωτήριον τῷ Κιανῷ κόλπῳ, καὶ ἐν αὐτῇ Κίος πόλις, καὶ Κίος παραμύς. promontorium *Ciani* sinus, & ad sinistram *Cius* urbs, & *Cius* fluvius. Hanc, ut Strabo tradit, itidem Philippus, Demetrii filius, κατέσκαψε, evertit, & *Prusiæ*, συγκατασκευάσαντι, everisionis socio reliquit, qui urbem in loco condidit, quam *Προυσιᾶδα*, *Prusiadem* adpellavit. Hæc est illa ad mare *Prusias*, cujus nummus extat ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΩΣ ΘΑΛΑССΑΝ, *Prusiensium ad mare*: & Memnon apud Photium Cod. CCXXIV, pag. 383. ἡ Τριᾶς ἐν Προυσιᾶδι τῇ ἐπὶ θαλάσσει μετὰ τῆς δυνάμεως παρῳκίται, *Triarius Prusiadem versus*, quæ ad mare est, cum exercitu proficiscitur: licet in veteri nomine aberret, quum subdit: αὕτη δὲ Κίος ἡ παλαιὴ ἰκαλεῖτο, hæc *Cierus* antè vocata fuit; quum ceteris omnibus nomen prisceum sit *Κίος*, *Cius*. Mela & Plinius *Cion* vocant: alterius nominis rationem non habent. Ille dicto lib. 1, cap. XIX. Duo sunt inde [a Myrlea] modici sinus: alter sine nomine *Cion* amplectitur, *Phrygiæ* haud longe jacentis opportunissimum emporium, cetera: quæ fere Plinius repetit: *amnes*, *Hylas* & *Cios*, cum oppido ejusdem nominis, quod fuit emporium non procul acculentis *Phrygiæ*, a *Milefio* conditum. Zosimus quoque lib. 1, cap. XXXV. *Κίον* vocat, *Cium*: etiam Hierocles in Notitia provinciæ Ponticæ. Sed ad alterum nomen explicandum revertimur, quod *Prusias* est, non *Prusa*; ut Strabo vocavit, & Memnon apud Photium, & Stephanus inter hæc nomina clare distinxit. Πρῶσα τῆς Προυσιᾶδος διαφέρει, *Prusa*, inquit, a *Prusiade* differt. Utraque quidem Bithyniæ: sed *Prusiadem* ait a *Prusia*, *Zielæ* filio conditam; *Prusam* autem πόλιν μικρὰν, parvum oppidum, a *Prusia*, qui cum *Cyro* bellum gesserit. Hæc est illa, quæ sub *Olympo* sita cognominatur. Id Strabo nos docet pag. 388. Πρῶσα ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ τῷ Μυσίῳ, κτίσεν αὖ Πρῶσις τὴν πρὸς Κροῖσον πολέμῳ αὐτῇ, *Prusa*, ad *Olympum* *Myfiæ* posita, opus est *Prusiæ*, qui cum *Cræso* bellum gessit. Eadem ætas *Cræsi* & *Cyri*: & errat Plinius lib. v, cap. ult. inus dicens *Prusam* ab *Hannibale* sub *Olympo* conditam: longe antiquior fuit, ut vidimus, & ex *Cræsi* ac *Cyri* sæculo tam originem quam nomen habet. Si vero *Hannibal* *Prusiæ* posterioris auspiciis ad condendam urbem aliquid contulit ad *Prusiadem* potius, quam *Olympenam* *Prusam* contulit. Distinctæ enim hæc urbes sunt, non eadem, ut multi sentiunt, & nos quoque ad Plinii epistolas aliquando: distinctæ, inquam, sunt & situ & ætate. *Prusa*, antiqua, in mediterraneis sub *Olympo* monte posita, quemadmodum Ptolemæus etiam in mediterraneis scripsit Πρῶσα τῇ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ, *Prusam ad Olympum sitam*: *Prusias* vero longe posterius a *Prusia* *Zielæ* filio condita, maritima fuit, antea *Cius* dicta, ad fluvium *Cium*, & alium, qui adluebat, *Hylam*, ut Solinus memorat cap. XLII. nam & Plinius dicto loco: *amnes Hylas* & *Cios*, cum oppido ejusdem nominis. Huc fabulam trahunt de *Herculis* socio & argonauta *Hyla*, dum aquatum exierit, hoc amne a nymphis raptum fuisse, quod Strabo jam dicto loco adjecit. *Prusias* autem non sub *Olympo* fuit.

fuit, sed ad *sinum Ciumm*, & sub alio monte, cui nomen *Arganthonius* erat. Strabo iterum: ὑπὲρ κείνης τῆς Πρωσιᾶς ὄρεος, ὃ καλοῦσιν Ἀργανθώνιον, *supra Prusiam mons est, qui Arganthonius vocatur*. Hic sane alius ab Olympo est, & longe ab illo remotus, de quo etiam Apollonius lib. I, vers. 1178.

Ἀμφὶ Ἀργανθώνιον ὄρεος, προχῶς τε Κίοιο,

Circa Arganthonium montem, & ostia Cii.

Hæc satis ostendunt, diversas esse Prusiam & Prusam sub Olympo: & utramque a *Prusa ad Hypium*, de qua post dicemus, distinguendam, quod Salmasius etiam ad Solinum cap. XLII laculente demonstravit. Notandus etiam Jo. Harduinus est, qui de Nummis Urbium pag. 411. de Prusa πρὸς Ὑπίου, *ad Hypium* agens, subdit: *Hanc Memnon apud Photium cod. CCXXIV Πρωσιᾶδα τῶν ἐπιδαλάσσειον vocat*. Longissime enim sejunctæ fuerunt Prusias ad Cium sinum Propontidis; & Prusa ad Hypium flumen, quod Pontum Euxinum in Marian-dynorum finibus inlabitur: neque Prusa πρὸς τῷ Ὑπίου ποταμῷ, *ad Hypium flumen*, Ptolemæo est ἐπιδαλάσσειος, *maritima*, sed in mediterraneis eamdem scripsit, perinde ac illam sub Olympo monte: *Prusiam* vero inter Nicomediam & Dascylæum utique in ora posuit *maritima*. Hæc nomina interdum confunduntur, & Domitiani epistola, quæ sub Plinii epist. LXVI, libri x. continetur, *circa Prusiam* ager dicitur, qui ex epist. LXXXV ineunte videtur juxta *Prusam ad Olympum* fuisse: quamvis id certo inde probari non possit; & si possit, tamen spondere non possumus, *Prusiam* vocem in Domitiani epistola genuinam & incorruptam esse. Gentile Prusiam Strabo format Πρωσιεύς, *Prusiensis*: a Prusa autem Stephanus Πρωσιεύς, *Prusiæus*; & Latine, ut Plinius habet lib. x, epist. LXVI, *Prusiensis*.

Post Prusiam Ptolemæus ponit *Ascanii* lacus ἐμβαλὼς, *exitus*, in mare: dein Ποσειδῶν, *Posidium* promontorium: tum vero est Νικομήδεια, *Nicomedia*, caput Bithyniæ, condita a Nicomede Zipæti filio, Zelæ patrè, Prusiæ avo. Tzetzes Chil. III, histor. cxv. vers. 950.

Ὁ τῷ Ζειποῖτι μὲν υἱὸς ἐκείνῳ Νικομήδης,

Ὁ κτίσας Νικομήδειαν.

Zipæti quidem filius ille Nicomedes,

Qui condidit Nicomediam.

Stephanus tradit, δὲ Νικομήδης τῷ Ζήλῃ παῖδός, ἐπιστημότατον βασιλεύς, *a Nicomede Zela filio, in-elito rege conditam esse*. Malim scripsisset τοῦ Ζήλα πατρός, *patre Zela*: quia Prusias filius Zelæ fuit; Zela filius Nicomedis; hic Zipæti. Strabo lib. XII, pag. 388. tantummodo urbem conditoris nomen referre dicit, ἑὸς τῶν Βιθυνικῶν βασιλέων, *unius ex Bithynia regibus*, quo nihil quidem defuit, satis autem indicat, vetustum hunc regem fuisse, non unum ex postremis ac notioribus. Plinius lib. v, cap. vii. *Est in intimo sinu [Aftaceno] Nicomedia Bithynia præclara*. Ammianus lib. xvii, cap. xiii. *Bithynia urbium marem dixit*: Pausanias Eliac. I, cap. xii. τὴν μεγίστην τῶν ἐν Βιθυνίᾳ πόλεων, *maximam Bithyniarum urbium*. Idem ait, τὰ πρὸ τούτου antea vocatam fuisse *Aftacum*, quod nomen a Nicomede rege mutatum fuerit: quocum consentiunt Trebellius Pollio in Gallienis cap. iv, & Ammianus lib. xii, cap. xii. Ille, *Scythe*, inquit, *Aftacum*, quæ postea *Nicomedia* dicta est, *incensam graviter vastaverunt*: hic, *Aftacum* sequuto tempore *Nicomediam* a rege cognominatam. Stephanus autem dicit *Olbian* fuisse adpellatam: Ptolemæus *Nicomediam* & *Olbian* & *Aftacum* *Olbian* etiam Scylax habet, & sinum inde *Olbianum* denominat. Est *Nicomedia* in *sinu Aftaceno* sita, ut Plinius modo dixit; & Strabo dicto loco: ὁ Ἀσκανιὸς καλούμενος κόλπος, *μὲν ὡς τῆς Προποντιδῆς, ἐν ᾗ ἡ Νικομήδεια, Aftacenus sinus pars est Propontidis, in eoque sita Nicomedia*: quod autem *Nicomedia* sit ipsa *Aftacus*, non videtur mihi probabile. Plinius ibidem

dem: Fuit & *Astacum*, unde & ex eo *Astacenus* idem sinus. FUIT, ruinas notat consuetudo Plinii. Mela lib. I, cap. XIX. Duo sunt inde modici sinus: alter sine nomine Cion amplectitur; Phrygia haud longe jacens opportunissimum emporium: aliter *Olbianos*, in promontorio fert *Neptuni fanum*, in gremio *Astacon*, a *Megarensibus* conditam. Idem ergo *Olbianus* sinus, qui *Astacenus*; & *Scylaci* etiam *Olbianus* dictus, ex quo navigetur in *Cianum*. Videtur utrumque oppidum, *Astacum* & *Olbia*, in ruinis jacuisse, quum *Nicomedia*, utrique vicina, floreret; nec per incrementa hujus resurgere potuisset. Dixit *Asani*, *Astacos*, *Ptolemæus* & *Mela*: *Astacum*, neutro genere, *Plinius*. *Nicomedia* autem clarissima fuit non tantum sub suis regibus, sed sub Romanis etiam, a *Plinio* etiam *Bithyniae* praetore consulari potestate, memorata saepius lib. X, epist. XVI, XL, XLII, I. *Diocletiani* regia; etiam, si *Nicephoro* fides est lib. VII extremo, *Constantini*, dum *Constantinopolim* aedificavit.

Post tria illa continua *Nicomediam*, *Olbian*, *Astacum* *Ptolemæus* obscurum locum habet *Taurium*, nisi pravatum est vocabulum: dein *Acritan* promontorium: tum vero *Chalcedonem* *Bosporo* adpositum oppidum. Fuerunt autem notiora inter *Nicomediam* & *Chalcedonem* interjecta, *Pronectus* & *Drepanum*, five *Drepane*. *Stephanus*: Πρίνκτις, πόλις Βιθυνίας, πλησίον τῆς Δρεπάνης, ἢ ἑλισσαν Φοίνικας. *Pronectus* oppidum *Bithynia*, prope *Drepanen*, quod *Phoenices* condiderunt. Si *Phoenices* condiderunt, perantiquum oportet esse, ut omnes illorum *coloniae*. Hanc etiam *Pronectum* & *Pronectum*, posteriores dixerunt. *Socrates* lib. VI, cap. XVI. καταλαμβάνει αὐτὸν ἐν Πρίνκτι. ἱμπόρην δὲ τοῦτο καταντικρὺ τῆς Νικομηδείας κείμενον, offendit illum *Pronecti*, quod emporium est ex adverso *Nicomediae* situm. Itaque etiam in sinu *Nicomediensi* five *Astaceno*. *Hierocli* *Bithyniae* oppidum secundum est Πρίνκτις, *Pronectus*, quod idem est. In *Leonis* *Notitia* Πρίνκτις, *Pronectus*: in alia *Pronectus*, Πρίνκτις. Hinc *Bosporum* versus, *Drepane* five *Drepanum*. *Stephanus*: ἔστι καὶ Δρεπάνη Βιθυνίας, πρὸς τῇ Ἀστανῇ κόλπῳ. Est etiam *Drepane* in *Bithynia* ad sinum *Astacenum*. Etymologico autem *Magno* ita situs describitur: Δρεπάνον δὲ καὶ χάρις Βιθυνίας πρὸς τῇ Βοσπόρῳ κειμένη, *Drepanum* est etiam locus *Bithynia* ad *Bosporum* situs. Fuit ergo *Bosporo* proximum, seu inter *Astacenum* sinum & *Bosporum*, ut ab utroque denominari potuerit: atque remotior, quam *Pronectus*, a *Nicomedia*. Hanc *Drepanem* five *Drepanum* eum locum esse *Nicephorus Callistus* tradit lib. VII, cap. XLIX. quem *Constantinus Helenopolim* in matris honorem adpellaverit: τὴν πόλιν Δρέπανον, ἑλενόπολιν, τὴν μετὰ τῶν τιμῶν προσηγόρευε, oppidum, inquit, *Drepanum*, matrem honorans, *Helenopolim* adpellavit.

Sequitur *Chalcedon* five *Calchedon*, antiqua urbs ipsi imposita *Bosporo*, qui *Europam* & *Asiam* disternit. *Plinius* dicto loco: Rursus coeuntibus terris, angustia pertinentes usque ad *Bosporum* *Thracium*. In iis *Chalcedon libera*, a *Nicomedia* LXII IO, *Procerastis* antea dicta: dein *Colbusa*; postea *Cacorum* oppidum, quod locum eligere nescissent, septem stadiis distans *Byzantio*, tanto feliciore omnibus modis sede. *Cæcorum* quum oppidum dicitur, ad *Apollinis* respicitur oraculum, quo *Byzantii* conditoribus responsum fuit, ποιήσαδαι τὴν ἑσπεριν, ἀπεινασίην τῶν τυφλῶν, ut locum e regione *cacorum* caperent: quo *Megarenses* notabantur, qui quum priores in ista loca navigassent, non vidissent commoditatem adversi litoris, deteriore loco *Chalcedonem* statuissent. Hæc *Strabo* lib. VII, pag. 221. Eadem *Tacitus* lib. XII, cap. LXIII. narrat ita: Artissimo inter *Europam* *Asiamque* divortio *Byzantium* in extrema *Europa* posuere *Græci*: quibus *Pythium* *Apollinem* consulentibus, ubi conderent urbem? redditum oraculum est, quærerent sedem *cacorum* terris adversam. Ea ambage *Chalcedoni* monstrabantur, quod priores illuc advecti, prævisa locorum militate, pejora legissent. *Strabo* lib. XII, pag. 387. ἐπὶ μὲν τῷ σχήματι τῷ Πόντῳ Χαλκηδὼν ἰδρυμένη, Μεγαρίων κτίσµα, In ore *Ponti* *Chalcedon*

cedon sita est, condita a Megarensibus. Et Stephanus: πρὸς τὸ τόμαλιν τὸ Πόντον, καὶ μετὰ τὸν Πόντον, ad os Ponti, ex adverso Byzantii. Claudianus de IV consulatu Honorii vers. 176

- - - - - caligine liber

Bosporus adversam patitur Chalcedona cerni,

puta, ex Byzantio. In hanc se urbem imbellis Cotta, Bithyniæ præses, Mithridatico bello abdidit: etiam Nudus, præfectus classis, victus terrestri pugna ab regiis, ἔφυγεν ἐπὶ τὰς πύλας τῆς Χαλκηδὸνος, refugit ad portas Chalcedonis, ut Appianus Alexandrinus refert B. Mithrid pag. 367. Eutropius lib. VI, cap. V. Auxit famam urbis concilium Chalcedonenſe contra Eutychianos ibidem congregatum quo etiam ἰδὼν τῇ Χαλκηδοναίᾳ μετροπολίτικα δίκαια, Chalcedonenſium civitati jura metropolitana concessa sunt, ut Evagrii lib. II extremo, seu quisquis auctor summarii rerum in synodo illa gestarum est, quod secundo libro additur, est proditum: ideoque Hierocles Chalcedonem primo loco in Bithynia posuit. Ceterum plerisque libris scriptum est Χαλκηδὼν, Chalcedon: in omnibus contra nummis ΚΑΛΧΗΔΟΝΙΩΝ, sive Dorica dialecto ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ, ut viri peritissimi antiquitatum observarunt, Ez. Spanhemius pag. 76. Petrus Seguinus pag. 145, & Jo. Harduinus pluribus exemplis, qui etiam Plinium ex nummis correxerit Chalcedon substitutus in locum vulgati Chalcedon. Seguinus etiam Strabonem dicit Χαλκηδὼν scripsisse, sed nescio ex quo codice id adprobetur. Editionibus Aldi, Xylandri & antiquiore Basileensi, ac Casauboni legitur Χαλκηδὼν, Chalcedon: nisi quod semel in Aldina p. 246: est Χαλκηδὼν, utrobique cum Kappa, manifesto typhotæ lapsu, quia statim tertio & quarto post versu est Χαλκηδὼν, & ἱεροὶ τὸ Χαλκηδόνιος. Memnon autem apud Photium cod. CCXXIV, pag. 381. ed. Hoeschel. scripsit καὶ Χαλκηδὼνα πύλιν, juxta urbem Chalcedonem: & τῇ Χαλκηδονίᾳ λιμὴν, portum Chalcedonio. In codice Canonum ecclesiæ, ab Justello vulgato, etiam Χαλκηδὼν legitur. Vide illust. Spanhemii de Usu Numism. p. 76, qui etiam censet, quin vera & genuina scriptura sit, Χαλκηδὼν Chalcedon, nefas esse amplius dubitare. Peutingerianæ tabulæ est Chalcedonia, prave, & incerto modo, utrum capite an medio exciderit adspiratio.

Proxima ab Calcedone Straboni est Chrysopolis, vicus, & deinde sanum Chalcedonenſium. Sic tradit: ἐπὶ τῇ ἐκτάσει τοῦ Πόντος Χαλκηδὼν ἰδρυται, Μεγαρίων: ἢ καὶ μὴν Χρυσόπολις, ἢ τὸ ἱερὸν τὸ Χαλκηδόνιον. In ore Ponti Chalcedon est posita, Megarensium opus: & Chrysopolis vicus: & sanum Chalcedonenſium. Hæc in septemtrionem ita ferri, ex Peutingeriana etiam liquet, quia Chrysopolis supra Chalcedonem, ad Pontum versus, est posita. Non longe a Chalcedone fuisse, ex Zosimi lib. II, cap. XXX. probatur, ubi veteris Byzantii murus ad πύλας, Cornu, excurrens, dicitur ἀντικεῖ Χρυσόπολιν, e regione Chrysopolis fuisse. Amplum portum aut navale habuit, quo Chalcedonenses utebantur. Socrates Hist. eccles. lib. I, cap. IV. πρὸς Χρυσόπολιν τῆς Βιθυνίας, ἰπποὶσι δὲ τῷ τῆς Χαλκηδὸνος ἱερῷ ἡγεθῆναι ἔχοντες ἑαυτὸν, ad Chrysopolin Bithynia, quod Chalcedonis navale est, devictus [Licinias Constantino] se dedit. Stephanus Byzantius: Χρυσόπολις πλησίον Χαλκηδὸνος ἐν Βιθυνίᾳ, τὸν αἰάπλεον πλόοντι ἐν δεξιᾷ, Chrysopolis est prope Chalcedonem in Bithynia, renaviganti ad dexteram. Ammianus lib. XXII, cap. XII. Europan ἐν Βιθυνίᾳ [mare] intercurrens per Chalcedona, Chrysopolim & stationes transit obscuras. Et Xenophon Expedit. Cyri lib. VI extremo: ἀφίκοντο ἐνταῦτις Χρυσόπολιν Χαλκηδονίας, sexto die Chrysopolin Chalcedonia regionis venerunt. Adde principium libri VII.

Supereſt, ut de Bosporo, sive freti inter Byzantium & Chalcedonem aliquid dicamus, quia breviores in ejus descriptione in Thracia fuimus. Nomen est Βόσπορος, Bosporus, id est bovis trajectus, quia Io, Inachi filia, in vaccam mutata, trajectisse vel pertransiisse fingitur. Vide Hyginum fab. CXLV. Plinius lib. VI, cap. I. ad Bosporos duos, vel bubus meabili transitu. Hic generatim bovis transitum dicit propter freti angustias: ἰὺς

men.

mentionem nullam habet. Habet autem Ammianus lib. xxii, cap. xiii. *Bospori*, inquit, *vocati*, quod per eos quondam *Inachi* filia, mutata, ut poeta loquuntur, in bovem, ad mare *Ionium* permeavit. Sunt autem duo *Bospori*, ut *Plinius* dixit, alter *Thracius*, de quo in praesenti; alter *Cimmerius*. Sic & *Strabo* vocat lib. ii, pag. 86. *Maotis palus in Pontum* effluit κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλέμενον Βόσπορον, ad *Bosporum Cimmerium*: *Pontus in Propontidem* κατὰ τὸν Θρηάκιον, ad *Thracium Bosporum*. Addit, τὸ γὰρ Βυζαντιὰν πόλιν οὕτω καλοῦσι Θρηάκιον Βόσπορον, ὃ τιτρεσμένον ἐστὶ, nam fauces ad *Byzantium* sic vocant *Thracium Bosporum*: quarum latitudo est quatuor stadiorum. *Polybius* autem lib. iv, cap. xliii, tradit, *Hermæum* seu *Mercurii fanum*, quod ad medium fretum in Europa sit, τῆς Ἀσίας ἀπὸ τῆς περὶ τὴν εὐρώπης πύλης ἐστὶν ὁ δὲ τῶν τοῦτον ὑπάρχον τῶ πάντος τόπου, ab *Asia* circiter quinque stadia abesse: eum vero locum angustissimum freti esse. Hic ait *Darium* pontem superstruxisse, quum in *Scythas Europæos*, qui trans *Danubium* sunt, bellum moveret. *Plinius* quidem septem stadiis *Chalcedonem* *Byzantio* distare scribit; sed ibi laxius est fretum, ubi has urbes interluit & *Propontidi* conjungitur. *Polybius* de ea parte dicto loco: τὸ πρὸς πλάτος ἔχοντος, freti jam latitudinem habentis. Longitudo *Bospori* secundum eundem *Polybium* est cxx stadiorum, sive xv millia passuum. τοῦ δὲ τόπου, inquit, τοῦ τῶν Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος συναντῶντος, οὗτος ἵκνται ἕκαστοι τὸ μέγεθος, fretum quod *Pontum* & *Propontidem* conjungit, est centum & viginti stadia longum.

A *Bosporo* ad oram *Ponticam* progredimur. in qua, quantum *Bithynia* patet a *Mariandynis* & *Cauconibus* separata, nihil fere nisi promontoria & exitus fluviorum occurrunt. *Ptolemæi* hæc est enumeratoria: *Bithynia promontorium*, *Artace* ἡμεῖς, locus vel vicus; *Psillidis fluvii ostia*, *Calpe fluvii ostia*, *Sagariis fluvii ostia*, *Hypii fluvii ostia*. *Arrianus* autem *Periplo Ponti* a *Bosporo* primam habet *Ῥήβαν*, *Rhebam* fluvium, dein promontorium *Nigrum*: tum *Artanen* fluvium: a quo demum ad *Ἰψλιν* fluvium, Ἰψλιν, pervenitur. *Artanes* fluvius cum *Ptolemæi* *Artace* ἡμεῖς, convenit, & alterutrum suspectum corruptionis est, quasi N & K permutata fuerint. Flumina autem & vici seu oppida adposita sæpe sunt ejusdem adpellationis. *Ptolemæo* sunt Ἰψλιν ποταμὸς ἰσβολαί, *Psillidis fluminis ostia*, duplicata littera. Atque ita etiam *Strabo* lib. xii, pag. 374. μεταξὺ δὲ Χαλκηδὸνος καὶ Ἡρακλεῆς ῥινοῦ ποταμοὶ πλείους, ὧν πρῶτος ὁ, τὸ Ἰψλιν, καὶ ὁ Κάλπας, καὶ Σαλλάρης, *Inter Chalcedonem & Heracleam amnes labuntur complures, quorum sunt Psillis, Calpas, Sagariis*. *Plinius* lib. vi, cap. i. A faucibus *Bospori* est amnis *Rhebas*, quem aliqui *Rhesum* dixerunt: deinde *Psillis*, portum *Calphas*, *Sagariis fluvius* ex inclusis. Quod ergo hi duo, *Plinius* & *Arrianus*, in primo amne *Rheba* conveniunt, in eo etiam *Dionysium* consentientem habent, qui vers 795.

Ῥήβας ὁς Πόντου παρὰ Σαρματίσσιον ὁδεῖ,

Ῥήβας, ὃς καλλίστην ἐπὶ χερσὶ σφύραται ὕδωρ.

Rhebas, qui *Ponti* juxta *Psilla* decurrit: *Rhebas*, qui pulcherrimam aquam super terram trahit. Non ergo fuit, quod *Ptolemæus* eum præteriret.

Calpas portus & amnis nobilior est, & præter jam dictos, *Strabonem*, *Arrianum*, *Ptolemæum*, *Plinium*, laudatur etiam a *Xenophonte* de *Cyri Exped.* lib. vi iterum iterumque. Pag. 223. ἡμεῖς ποταμὸς ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου πρὸς τῶ λιμένι: τὸ δὲ χερσὶν τῶτο ὁ καλλίστην Κάλπης λιμὴν, ἔστι μὲν ἐν Θρηάκι, τῇ ἐν τῇ Ἀσίᾳ: castra habebant in litore ad *Calpes portum*. Locus autem, qui vocatur *Calpes portus*, est in *Thracia Asiatice*, hoc est in *Bithynia*. Situs est hic portus, quod additur ibidem, ἐν μέσῳ κίτταις ἱκατέρωθεν, in medio situs est inter *Byzantium* & *Heracleam*. Toto illo tractu ab *Heraclea* ad *Byzantium* in *Ponti* litore ἄλλη μὲν πόλις ὁμοία οὕτω φίλια, ὅτι ἑλληνικὴ, nulla alia urbs est, vel *Græca*, vel *Græcis* fœderata. Vicatim enim regio habitabatur: ibidem pag. 224. καὶ μὲν ἐν αὐτῇ ἵκνται πολλοὶ καὶ ἐν ἐκείνῃ, vici in ea sunt multi, & bene habitati.

bitati. In his etiam fuit *χωρίον* illud, quod Calpæ portus vocatur. Non enim nudus portus tam celebris potuisset esse sine ædificiis. Ipse Xenophon ibidem *πόλιον* vocat, id est oppidum. *ἐσκήνου ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἐπὶ τῇ θαλάττῃ: εἰς δὲ πόλιν αἱ γινόμεναι οὐκ ἐβόλοντο τρυτοπιδουίαν, τεντορία σιγέβαντ ἐν τῷ λιμένι πρὸς τὴν θάλατταν:* *in oppido (saltem ad oppidum proxime) noluerunt castra habere.*

Tandem *Sangarius* est, Plinio *Sagaris*, & *inclusus* amnis. De illo dicto loco Plinius: *Sagaris fluvius ex inclusis. Oritur in Phrygia, accipit vastos amnes, inter quos Tembrogium & Gallum. Idem Sangarius a plerisque dictus: a quo incipit Mariandyni sinus.* Strabo *Sangarium* lib. XI, pag. 374. ita descripsit: Fontes habere CL stadiis a Pefinunte: perlabi majorem partem Phrygiæ Epicteti; partem etiam Bithyniæ, ita ut a Nicomedia absit paullo plus trecentis stadiis, quo loco ei occurrat Gallus fluvius. Sic auctus & navigabilis factus Bithyniam ostiis suis definit. Claudianus lib. II, in Eutropium vers. 262.

----- *Dindyma fundunt*

Sangarium, vitrei qui puro gurgite Galli

Auctus Amazonii defertur ad ostia Ponti.

Adde quæ de Sangario supra in Phrygia a nobis dicta sunt. Vere Plinius dixit, *plerosque* hunc fluvium non *Sagarin*, ut ipse, & imitatus eum Solinus; & Ovidius lib. IV Pont. epist. x, vers. 47, & in nummo Juliae Domnæ; de quo infra in *Nicaea*; sed *Sangarium* vocare, in quo Græci etiam consentiunt. De Homero vide supra in Phrygia. Scylax quidem *Σαγγαρίον*, *Sagarius*, simplici littera legit, etiam Memnon apud Photium: at Apollonius lib. II, vers. 724.

----- *ἀντιπρὸς ποταμῷ ῥόμα Σαγγαρίου;*

contra ostium Sangarii: & Dionysius vers. 811.

----- *παρ' ὕδασι Σαγγαρίου,*

ad aquas Sangarii. Livius errat, quum in Propontidem se effundere dicit: in Pontum enim, quod omnibus notum est, exoneratur. Cetera autem, quæ de hoc amne lib. XXXVIII, cap. XVIII. tradit, recte sese habent: *Sangarius ex Adoreo monte per Phrygiam fluens, miscetur ad Bithyniam Thymbri [Thymbreti, alii] fluvio. Inde major jam, geminatis aquis, per Bithyniam fertur, & in Propontidem [lege, Pontum] sese effundit, non tamentam magnitudine memorabilis, quam quod piscium accolis ingentem vim præbet.* Flumen *Thymbri*, sive *Thymbres*, aut *Thymbretes*, est Plinii *Tembrogius*; Stephanus *Thymbrium* ex Troade deducit, qui forsan idem est, quum late aliquando Troas intelligatur, & quæ ab Propontide usque ad Olympum montem sunt, comprehendat. De Gallo autem fluvio, quem itidem recipit Sangarius, dictum est supra in Phrygia.

Hic finem Strabo Bithyniæ Propriæ, quam dicit Sangarium *ὁρίζει πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς, ὀστῖς* suis terminare. Plinius quoque dixit, *Mariandynos sinus a Sangario incipere.* At Xenophon prædicto libro VI. omnem oram ab Heraclea usque Byzantium, a Thracibus & Bithyniis coli adfirmat: quod si est, etiam *Hypius* amnis Bithyniæ propriæ tribuendus est. Sed esto a Sangarii ostiis *Mariandynos* incipere; de ipsa gente Strabo pag. 373 ex morum conicit similitudine, *Mariandynos* æque, ut Bithynos, origine Thraces esse, quod suo loco relinquimus. Nomen Stephanus & Eustathius ad Dionysii vers. 788 ducunt ab Aeolio quodam, cui *Mariandyno* nomen fuerit: Strabo autem ex Theopompo refert, *Mariandynum* fuisse Paphlagoniæ partis dominum, qui hanc Bebrycum regionem invaserit, subactamque de suo adpellaverit nomine. Ipsa regio dicta est Stephano *Μαριανδυνία*, *Mariandynia*; ceteri tantum populum nominant, quem Ptolemæus, & Xenophon Exped. Cyr. lib. VI, pag. 220. & Herodotus lib. III, cap. xc. & lib. VII, cap. LXXII. *Μαριανδυνίς*, *Mariandenos* vocant,

(quamquam Herodoti libri sibi non constant & lib. 1, cap. xxviii. Μαριανδυνοί, *Mariandyni* legitur) ceteri, quos scio, omnes per Y in penultima scribunt Μαριανδυνοί, *Mariandyni*, Scylax, Strabo, Mela, Plinius, Athenæus, & ut adpareat penultimam porrectam esse, poetas adjungimus, Apollonium lib. 11, vers. 725.

Καὶ Μαριανδυνῶν ἀνδρῶν ἐλθελία γαῖαν,

et *Mariandynorum virentem terram* : & Dionysium Characenum vers. 788.

Καὶ Μαριανδυνῶν ἱερὸν πίδακιν - - -

et *Mariandynorum sacrum solum* : & Valerium Flaccum lib. 1v, Argonaut. vers. 171.

Et *Mariandynum patrias penetravit ad urbes.*

Hi omnes etiam per Y scripserunt, quæ haud dubie vera & genuina hujus vocabuli scriptura est.

Ptolemæus addit Κάκωνας, *Caucones*, quem Strabo post Mariandynos ab Heraclea ad Parthenium amnem locat. τοὺς Κάκωνας, inquit, ἰσχυροὺς τὴν ἐφεξῆς οἰκῆσαι παρὰ τὴν τοῖς Μαριανδυνοῖς μὲχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ, πόλιν ἔχοντας τὸ Τήιον, *Caucones tradunt deinceps oram colere a Mariandynis usque Parthenium fluvium, possidereque urbem Tejum.* Addit Callisthenem etiam Catalogo Homeri post versum 362 hos duos, qui absunt a nostris libris, legisse & recensuisse,

Κάκωνας αὐτ' ἤγε Πολυκλῆος υἱὸς αἰμύμων,

Οἳ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον.

Caucones duxit Polyclus praclarus filius, qui circa Parthenium amnem habitant. Alibi etiam Homerus Cauconum meminit Iliad. K vers. 429. & Y vers. 329. quos interpretes vocat ἰθὺς Παφλαγονίας, *gentem Paphlagonia* : quia in limite colunt Paphlagoniæ. Rarum postmodum nomen Cauconum, quod hæc gens potentiore Mariandynorum videtur cessasse, illiusque nomen ad Parthenium usque prolatum, solum insequentis temporibus obtinuit. Unde est quod Scylax post Paphlagonas ponit Mariandynos, & post hos, Thraces Bithynos, nulla ratione Cauconum gentis habita : & scholiastes Apollonii ad lib. 11, vers. 725. οἱ Μαριανδυνοὶ ὁμοιοὶ τοῖς Παφλαγόσι, *Mariandyni finitimi sunt Paphlagonum.* Nec plura de utraque gente habemus exploratum, quam Mariandynos circa Heracleam; Caucones circa Tejum vel Tium supra Pontum habitasse. Quamquam vero Scylax, Strabo, Plinius sic inter Bithynos distinguunt & Mariandynos; & hos in Sangario finiunt : tamen quod Bithyni reges Prusias & Nicomedes, ulteriora etiam possederunt, ut vel sola urbs *Prusa ad Hypium* amnem suo nomine testis est; factum est, ut *Bithyni* generali vocabulo per totum tractum illum habitasse referantur, & a Bosporo usque ad Parthenium, qui Paphlagoniam terminat, *Bithynia* adpelletur. Arrianus Periplo Ponti Euxini : ἀπὸ δὲ τῆς εἰς Βιλλάϊον ποταμοῦ ἐκδοῖς ἕκαστοι : ἀπὸ δὲ Βιλλάϊου ἐπὶ τὸν Παρθένιον ποταμὸν, εἰκοσι ἑκατόν : μὲχρι τοῦδε Θρᾷκας οἱ Βιθυνοὶ νῦν κατοικοῦν, *A Tio ad Billeum fluvium, viginti stadia* : a Billeo ad Parthenium fluvium, *centum stadia.* Hucusque Bithyni, qui quidem sunt Thracie populus, sese extendunt. Nos ergo oram a Sangario ad Parthenium continuamus ad illustrandum persequi.

Inter Sangarium & Hypium amnes, neque Ptolemæus neque Arrianus aliquid memorant. *Hypius* autem sic scribi debet, Græce Ὑπίος, ut in nummis est, quos, intus Prusam huic flumini adjacentem exposituri, proferemus : non Ἰππίος, *Hippius*, ut perperam Ptolemæus scripsit : neque Ὑππίος, *Hyppius*, ut Arrianus : neque *Hippus*, uti in Plinii libris ante Harduini emendationem fuit; quamquam hic montem adpellat. Veram scripturam & cum nummis congruentem habet Scylax, & Apollonius lib. 11, Argonaut. vers. 797.

- - βαθυρρεῖοντες ὅφ' εἰσμενεῖς Ὑπίοιο,

profundi ad palustrina loca Hypii.

Scholiastes

Scholiaſtes hunc ad locum: φησὶν ὅτι οἱ Βέβρυκες πόλιν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας χώρας, καὶ μέχρι τοῦ Ἰπίου ποταμοῦ προσηγάγοντο τοὺς ἄλλους: αὐτοὶ δὲ παρὰ τῷ ποταμῷ ἐν τῇ Θυνίᾳ καὶ πόλιν Ἰπία λεγομένην, *Ajunt, Bebryces urbem Mariandynorum regioni ademisse, & usque ad flumen Hypium protulisse fines. Condita autem in Thynia ad fluvium est urbs, Hypia dicta.* Hoc si est, antiqui fines etiam ultra Sangarium, ad Hypium usque fuerunt producti, quia Bebryces antiquissimi incolæ erant, & priores Thracibus Bithynis, a quibus *Bithynia* vocatur.

Ab Hypio Ptolemæus alium amnem ponit, *Elatam*; & deinde *Diospolin*; tum *Heracleam*: Arrianus autem inter Hypium & Heracleam duo emporia interjicit, *Lallium* & *Calicem*, κάλιστα ἐμπορίον, deinde per xx stadia, proxime Heracleam, *Lycum* fluvium. Fuerintne oppida emporia illa, an tantum stationes navium, ubi stato tempore ad mercatum accolentes convenerint, incertum: alterum vero probabilius, quia neque Xenophon ibi oppida invenit, neque memoravit Ptolemæus, Arriano propemodum æqualis ætate. *Diospolis* Ptolemæi videtur sanum fuisse in agro Heracleensium, quod religionis causa in modum oppidi excreverit. *Lycum* fluvium, cujus ostia Arrianus prope Heracleam ponit, commemoravit etiam Apollonius lib. 11, vers. 724.

- - - - - ποταμοῦ τόμῳ Σαγγαρίοιο,

Καὶ Μακεδονίων ἀνδρῶν ἐκδηλίας γαίης,

*Ὡδὲ Λύκοιο πέδον.

ostia fluvii *Sangarii*, & *Mariandynorum* terram virentem, & *Lyci* fluentia, subaudi, præternavigarunt. Et Scylax in *Mariandynis*: ἐνταῦθα πόλις ἐστὶν Ἡράκλεια Ἑλληνίς, καὶ ποταμὸς Λύκος, καὶ ἄλλος ποταμὸς Ἰπίος, *Illic est Heraclea urbs Græca, & fluvius Lycus, & alius fluvius Hypius.* Et Ovidius de fluminibus in Pontum se effluentibus, lib. 1v, ex Ponto epist. x, vers. 47

Huc Lycus, huc Sagaris. - - - -

Urbs proxima amni *Lyci* *Heraclea* est, cognomine *Pontica*: Ptolemæo πόντος Ἡράκλεια, *Ponti Heraclea*: in nummis *Julia Domna*, *Caracallæ*, *Getæ*, *Gordiani* ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΕΝ ΠΟΝΤΩ, *Heraclea in Ponto*. Plinius lib. v, cap. ult. oppidum *Heraclea* *Lyci* flumini adpositum. Verius dixisset propinquum, quia xx stadia intercedunt, ut Arriani Periplo constat. Ἀπὸ δὲ Λύκου, inquit, εἰς Ἡράκλειαν πόλιν Ἑλληνίδα Δωρεῶν, Μεγαρέων ἀποικον, εἰκοσι ἑκατοῖ, αὐτὴ καὶ ἡ *Lyci* ad *Heracleam*, *Græcam Doricam civitatem*, stadia viginti. Plenius describit Xenophon lib. vi, Exped. Cyri minoris, pag. 220. ἀφίκοντο εἰς Ἡράκλειαν, πόλιν Ἑλληνίδα, Μεγαρέων ἀποικον, οὗσαν δ' ἐν τῇ Μακεδονίᾳ: καὶ ἐμενίσαντο παρὰ τῇ Ἀχερουσιᾷ χερρόνῳ: ἐνθα λέγεται Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον καταβῆναι, hoc est, *Heracleam venerunt, urbem Græcam, Megarensium coloniam, in Mariandynorum* [sic scriptum est] *finibus sitam. Expositi sunt in Achærsiade peninsula, quo loco Herculem ajunt [ad inferos] descendisse, ut Cerberum inde reduceret.* Fabulam de Cerbero adjungit etiam huic urbi Eustathius ad Dionysii vers. 791. Ἡράκλεια Μεγαρέων ἀποικία, περὶ τὴν Ἀχερουσίαν χερρόνῳ, ὅπου φασὶν Ἡρακλῆα τὸν ἐκ αἰθέρου Κέρβερον ἀναγαγεῖν. *Heraclea Megarensium colonia est, circa quam est chersonesus Achærsi, ubi ajunt Herculem ex infernis Cerberum extraxisse.* Pomponium de eadem fabula paullo post proferemus. Strabo urbem dicit ἐυλόγητον καὶ ἀξιόλογον, bono portu præditam, & aliis rebus memorabilem: quæ initio libera fuerit, deinde aliquamdiu tyrannos passa, rursus in libertatem se vindicaverit: postea ab rege Mithridate subjugata, eo devicto, in potestatem venerit Romanorum, qui in partem ejus deduxerint coloniam. Omnes Megarensium coloniam dixerunt: his vero Pausanias adjungit Tanagraeos, tamquam socios & adiutores, Eliac. 1, cap. xxvi extremo: ἡ Ἡράκλεια πεπόλισται μὲν ἐπὶ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς Μεγαρέων: καὶ Ταναγραίων δὲ Βοιωτῶν μερίσχοι τοῦ οἰκισμοῦ, *Heraclea*, inquit, in *Euxino Ponto* condita, colonia est *Megarensium*: *Tanagraei* vero socii fuerunt in condenda

denda illa. Pomponius Mela ad fabulas refert originem lib. I, cap. XIX. *In Ponto Euxino*, inquit, *Mariandyni urbem habitant, ab Argivo, ut ferunt, Hercule datam. Heraclea vocatur. Id fame fidem adjicit: Juxta specus est Acherusia, ad manes, ut ajunt, pervius, atque inde extractum Cerberum existimant.* At Mariandyni fuerunt barbari: Heraclea vero πόλις Ἑλληνίς, urbs Graeca, ut Scylax, Xenophon, Arrianus, adpellaverunt.

Ab Heraclea Ptolemæus hunc habet ordinem: Φύλλιον, Τίον, Παρθένις ποταμοῦ ἐκβολαί, Pŷllium, Tium, Parthenii fluvii ostia. Arrianus autem plura, exigua forsitan omnia, inter Heracleam & Pŷllium, sive Pŷllam, loca interponit, *Metroum, Posidenum, Tydaridas, Nymphæum, Oxinam* fluvium, *Sandaracam* parvum portum, *Crenidas*. καὶ Κρηνίδων εἰς Φύλλιον ἰμπερίον, a Crenidibus ad Pŷllam emporium venit: & hoc est Ptolemæi Pŷllion, mercatu locus nobilior, quam priora omnia, ad Heracleam usque, quæ propter vilem conditionem atque obscuritatem prætermittimus. Sit ergo nobis primum ab Heraclea Pŷllium, sive Pŷlla, ut Arrianus vocat, & emporio commendat. Stephano etiam Pŷlla est ex Menippi Periplo, atque inter Heracleam & Tium ponit, ut Salmasius cap. XLIII. Exercit. Plin. emendat. Menippus autem dixerat χωρίον, quod oppidum & castellum ambigue verti potest.

Nonaginta stadiis a Pŷlla abest urbs Τίος vel Τιον; nam utroque genere dicitur. Arrianus: εἰς Τίον, πόλιν Ἑλληνίδα, Ἰωνικὴν, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκισμένην, Μιλησίων καὶ ταύτην Ἀπαικίων, ἐν ἡκοῖα, *Inde [a Pŷlla] ad Tium, urbem Græcam Ionicam, supra mare sitam, & ipsam Milesiorum coloniam, sunt stadia nonaginta.* Hierocli & Stephano est τίος, Tius recto casu: Ptolemæo Τίον, Tium, neutro genere: Straboni, qui auget syllaba, Τήιον, Τείνιον, etiam neutro. Sic autem describit: τὸ Τήιον ἤδη πολὺ χρόνος οὐδὲν ἔχει μνημῶν ἀξίων, πλὴν ὅτι Φιλέταρος ἐβίβηκεν ἢ, ὁ ἀρχηγέτης τῶν Ἀιταλικῶν βασιλέων γένους, Τείνιον oppidulum nunc est, quod nihil memoria dignum habet, nisi quod inde Philetæus ortus fuit, a quo genus est Αἰταλικῶν regum. Sic in libris est: Stephanus autem in Strabone, quem nominatim citat, sublegit Τείνιον, Τείνιον, τετρασλλαβῶς, tribus syllabis. Plinius autem lib. VI, cap. I. oppidum Tium, quod verum nomen est, uti non modo ex Ptolemæo & Arriano, nec non Stephano liquet, quibus jam usi sumus; verum etiam ex Luciani Pseudomante, qui habet ἰ, Τία, in Tio, & ex gentili, quod in nummis legitur, ΤΙΑΝΩΝ, *Tianorum*, Antonini Pii: & ΤΙΑΝΕΩΝ, *Tianensium*, M. Aurelii Antonini. Non ergo tam vile oppidulum fuit, ut Strabo supra senferat, sed in eorum censu sub Cæsaribus, quæ nummos illorum honori cudendi & jus & opes habuerunt: nisi Strabonis forsitan ætate fuit afflictius, postea rursus incrementa cepit.

Arrianus a Tio ad Billæum fluvium numerat viginti stadia: a Billæo ad Parthenium fluvium, centum stadia. Billæi etiam meminit hoc tractu Apollonius lib. II, vers. 793.

Ὅσους Βιλλάσιοι μίλαν περιάγουται ὕδωρ.

Quotquot Billæi atra claudat unda.

Memorat etiam Billæum fluvium Porphyrogenetus Constantinus lib. I, themate VII. quo dicit Paphlagoniam ab occasu finiri: in quo Plinium sequutus videtur, lib. VI, cap. II. qui etiam a Billæi (sic Billæum vocat) initium fecit gentis Paphlagoniæ. Parthenius autem ultimus Bithyniæ amnis, seu Bithyniam a Paphlagonia determinans, ex Arriani, quem sequimur, distributione; Straboni ita dictus, quod per florida loca delabatur: lib. XI, pag. 374. ὁ Παρθένιος ποταμὸς, διὰ χωρίων ἀνδρῶν φερόμενος, καὶ διὰ τῶτο τοῦ ὀνόματος τοῦτο τιτυχαῖος, ἢ αὐτῇ τῇ Παφλαγονίᾳ τὰς πηγὰς ἔχων, amnis, inquit, Parthenius, per florida delabens loca, indeque id nomen consequimus (quasi Virgineus diceret) fontes in ipsa habet Paphlagonia. Alias nominis origines adfert Stephanus, e quibus prima est, ἐκ τῶ συνήκῃ περὶ αὐτὸν τῶν παρθένων

Ἀργεῖον

Ἀρετὴν κυνηγετῶν, quod adsidue circa hunc amnem virgo Diana venari consueverit. Ceteras ex ipso licet auctore recognoscere.

BITHYNIA MEDITERRANEA.

Ut a Rhyndaco amne cœpimus maritima explicare, sic ab eodem sumamus initium mediterraneorum partium. Hunc inter amnem & Olympum montem, haud longe a mari, Ptolemæus *Casaream* ponit, quæ ante dicta fuerit *Σμυράλεια*, *Smyrælea*, sive ut in Palatino est, *Σμυρδιανή*, *Smyrdiana*. Sed ignotum vetus nomen, quocumque modo scribatur: neque novum multo notius, nisi quod in Notitiis episcopatum, & Conciliis ejus mentio habetur in Bithynia. Hierocles decimam Bithyniæ urbem numerat *Καيسάρεια*, *Casaream*: & in alia Notitia: *Καيسάρειας*, *Cæsarea episcopatus*, itidem in Bithynia.

Circa Olympum montem fuit etiam urbs *Hadriani*, *Αδριάνου*, quam nummus Severi, a summo viro Ezech. Spanhemio exhibitus, ad Olympum fuisse, epigrapha docet, quæ est *ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΝ*, *Hadrianorum ad Olympum*. Notitiæ hoc nomen in Bithynia scribunt. Hierocles in hac provincia, *Αδριάνου*, *Hadriani*: altera Notitia: *Αδριανῶν*, *Hadrianorum episcopatus*. Harduino videtur urbs ea esse, quæ Plinio lib. v, cap. xxxi. dicta est *civitas Olympena*: nisi hoc loco *civitas* Latino more societas est vicorum atque oppidorum, sitorum circa Olympum montem, ut regio potius, quam urbs una intelligatur, *Olympene* videlicet, sicut Ptolemæo sunt *Ολυμπηνοί*, *Olympeni*, populus ejusdem regionis.

In hoc tractu videtur etiam *Juliopolis* fuisse, quam Plinius lib. x, epist. lxxx. memora- vit. Ait enim *Juliopolitanos* esse in capite Bithyniæ. At quo in capite, loci an dignitatis? non dignitatis, quia id honoris Nicomediæ, & post hanc Nicææ tribuebatur: ergo loci, quod arguit in principio fuisse positam, ubi qui Roma veniebant, ingrediebantur provin- ciam. Ex Plinii autem itinere, quo provinciam adiit lib. x, epist. xxviii. Ephesum Ro- manos navigasse videmus, & per Asiam proconsularem accessisse ad Bithyniam. Ptolemæus quidem *Juliopolim* quamdam in extrema Bithynia ad Galatiæ fines ultra Dadastanam memo- rat: verum hæc non est in capite Bithyniæ, ut Pliniana erat. Non enim ex Paphlagonia aut Gallogræcia initium provinciæ hujus Romani sumebant, sed ex loco, quem prius illi, Ro- ma profecti, adissent, aut qui Romam versus propior eisdem esset. Plinius lib. v, cap. xxxi. *Gordiu come*, quæ *Juliopolis* vocatur. Describit ibi Olympenen regionem: & pro- xime ponit Dascylon in ora, & Apameam, quæ *Myrlea* etiam vocata fuerit. Itidem Strabo lib. xii, pag. 395. de Olympi montis silvis & natura munitis locis refert, fuisse in iis etiam *Gordiu come*ν Γόρδιον κάμην, patriam Cleonis, ducis prædonum, qui illam auxerit, & πόλιν, ur- bem fecerit, καὶ προσήγορεύεν Ιουλιόπολιν, & *Juliopolin* denominavit. Nec vero propterea Ptole- mæus aberravit, sed gemina auctoritate, Itinerarii Antoniniani, ut vocatur, & Tabulæ Peutingerianæ defenditur: ut adeo duas in Bithynia Juliopoles fuisse certum sit, unam Plinii utriusque & Strabonis in Olympena ad Mysiæ fines: alteram ad fines Paphlagoniæ aut Gallogræciæ, ab Itinerarii & Tabulæ auctoribus, & his antiquiore Ptolemæo commen- data.

Maxime vero huc *Prusa* cum *Olympi* cognomine referenda est, de qua supra, quum de Pru- siade ad Cium sinum sub monte Arganthonio ageremus, ut distinguerentur urbes, quas multi confundunt, abunde simul dictum fuit. Summam ut repetamus, hæc Ptolemæo in mediterraneis est *Πρύσα ἡ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ*, *Prusa ad Olympum* sita: quæ non a Prusia, Zelæ filio; sed multum antiquiore, qui cum Cræso vel Cyro bellum gesserat, condita, auctoris nomen refert. Strabo lib. xi, pag. 388. *Πρύσα ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ τῷ Μυσίῳ, πρὸς τὴν Πρύσιν τῇ πρὸς Κροῖστον πόλιν*.

πολεμίσαντο, Prusa ad Olympum Mysium (ad Mysiae fines montem) condita est ab illo Prusia, qui cum Cræso bellum gessit. Quod vero Stephanus hanc, quam a Prusiade distinxit, vocat πόλιν μικράν, parvum oppidum, id forsan de sua, aut quavis posteriori ætate intelligit: Strabo enim vocat πόλιν εὐνομούμενην, legibus bene constitutam civitatem, quod, si non magna, mediocris tamen urbis, non autem oppiduli, est indicium. Plinius hanc Prusam cum Prusiade confundit, dum lib. v, cap. ultimo Prusam ab Hannibale sub olympo conditam dicit, quod Strabo verbis modo prolatis refutavit, Cræsi, non Hannibalis, ævo hanc urbem fuisse conditam adfirmans: quod & Stephanus significavit, Cyrum, æqualem Cræsi, nominans, quocum bellum Prusae conditori fuerit, ejus, quæ diversa sit a Prusiade, ab alio Prusia, qui Hannibalis ætate fuit, condita.

A montanis Olympi descendimus ad lacum *Ascanium*, cui nobilis urbs *Nicea* adjacet. Strabo XII, pag. 389. Νίκαια ἡ μητρόπολις τῆς Βιθυνίας, ἐπὶ τῇ Ἀσκανίῳ λίμνῃ, *Nicea metropolis est Bithyniae, ad Ascanium lacum sita.* Circumjacet πεδὶον μέγα καὶ εὐδαίμων, planities magna & frugifera: ambitus urbis ἑκαδικαὶ στάδια, stadiorum XVI; εἰς ἡμᾶς Ἀσκανίαν μὲν πρῶτον, condita primum ab Antigono, Philippi filio, qui eam Ἀσκανίαν, *Antigoniā* adpellavit: εἰτα Λυσίμαχον, intellige εἰς ἡμᾶς, a *Lyfimacho* etiam condita, hoc est perfecta, quam Antigonus forte non ab solverat; & hic demum ab uxore, Antipatri filia, abolito priore nomine, *Niceam* nominavit. Hæc ex Strabone. Ptolemæo etiam in mediterraneis est Νίκαια, *Nicea*. Stephanus & antiquius nomen, priusquam Antigonus amplificaret, prodidit: Νέαια, πόλις Βιθυνίας, Βοτταίων ἀποικία. ἰκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀγκώρη· εἰτα Ἀσκανίον. ὕστερον δὲ ὀνόματι τῆς Λυσίμαχου θυγατρὸς Νίκαια ἰκαλεῖται. *Nicea est Bithyniae urbs, Bottiaeorum colonia, prius adpellata Ancore: deinde Antigonea; postea vero ab uxore Lyfimachi Nicea dicta est.* Memnon Photii cod. CCXXIV, pag. 383. *Niceam urbem a nymphea quadam, Sangarii & Cybeles filia, denominatam tradit, quod vero, quia fabulam sapit, prætermittendum ducimus.* Plinius lib. v, cap. ult. *A Cio enim in Bithynia Prusa sub Olympo condita: inde Niceam xxv millia passuum interveniente Ascanio lacu. Deinde Nicea in ultimo Ascanio sinu, quæ prius Olbia.* Quam primam descripsit, Ascanio lacu ab Olympo & Prusa sejunctam, celebris illa Nicæa est, quam omnes laudant, cujus tot nummi sunt reliqui, quorum uno, in honorem Domitiani cuso, cives dicuntur ΝΙΚΑΕΙΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ, *Nicaenses primi totius provinciae*: alio Juliae Domitiae ΝΙΚΑΙΩΝ ΣΑΓΑΡΙΟΙ, *Nicaensium Sagaris*, sive Sangarius; ut ne dubites Bithynicam Nicæam esse quæ laudatur: de altera vero *Nicea*, quam Plinius *Olbian* prius dictam tradit, nisi alia auctoritas accedat, non desinam dubitare. Nec id de *Olbia* plane certum, quam Stephanus hoc nomen dicit Nicomediae fuisse: Ptolemæus proxime ad Nicomediā constituit. Itaque vereri subit, ne Ascanius lacus & Ascanius sinus, quem vocat, in errorem induxerit Plinium. Quis est enim sinus Ascanius? Astacenum ibi novimus & Olbianum, qui idem est: & Cianum: Mirum vero a fluviolo, qui ex lacu Ascanio effluit in Propontidem, finem aliquem adpellari: quem, si omnino *Olbia* aliquando *Nicæa* dicta fuisset, *Astacenum* rectius, quam *Ascanium*, vocitaret. Ceteri omnes non nisi unam in Bithynia *Nicæam* tradiderunt, Strabo, Stephanus, Ptolemæus, Antoninus. Hujus memoria ex bello Mithridatico, in quo Memnon apud Photium pag. 383. *Triarius a Prusiade ἐπὶ Νίκαιαν, φρεσὶ μὲν Νικαίας, ἀπὸ δὲ τῆς Προυσῆς παρὰ γένεσιν, adversus Nicæam, Mithridatis presidio custoditam, proficiscitur.* Illustrior memoria ex synodo a Constantino ibi congregata, ut notum est. Gentile in nummis Νικαίος, & Νικαίος, ut modo vidimus: possessivum vulgo formant *Nicanum* vel *Nicenium*; sed neutrum ad analogiam. Non enim ejusmodi denominationes Græci in αιν formant, ut *Nicanum* Latine efferres; sed in ον potius, ex quo proprius *Nicenus* venit, non autem plene nomen urbis sibi adplicat, quod Salmasius ad Solinum pag. 606 *Nicaenus* docet fore.

mandum esse, uti Epiphanius dixerit Νικαῖναι σκεῦη χαλκᾶ, *Nicaëna vasa aenea.*

Ab Ascanio lacu regredimur rursus ad sinum Astacenum, ut *Libyssam*, Hannibali fatalem locum, ibi inveniamus. Ptolemæus (qui Λιβύσσα, *Libyssa* scribit, secus ac ceteri, quorum constanter est Λιβύσσα, *Libyssa*) in mediterraneis ponit, neque id male. In eo autem aberrat a vero loco, quod inter Astacenum & Cianum sinus posuit, in quo auctores plures sibi adversantes habet. Eutropius lib. iv, cap. ii. de Hannibalis morte: *quum Romanis tradendus esset, venenum bibit, & apud Libyssam, in finibus Nicomediensium, sepultus est.* Ergo circa Nicomediam hic locus fuit: Ptolemæus autem Eribœam inter Libyssam suam & Nicomediam posuit. Et si vel maxime fines Nicomediæ extendas, tamen in ordine Ptolemæus erravit, dum Nicomediæ in austrum subjicit, quæ in occasum illius Calchedonem versus constituenda erat. Vetus itinerarium, quod Antonini cujusdam nomen præfert, itinere a Constantinopoli Antiochiam, ita habet:

Chalcedonia

Pantichium

Libyssam

Nicomediam

M. P.

XV.

M. P.

XXIV.

M. P.

XXII.

Et in altero Itinerario, quod Hierosolymitanum sive Burdigalense vocatur, hæc series locorum describitur: *A Constantinopoli trans Pontum, venis Calchedoniam, ambulas provinciam Bithyniam.*

Mutatio

Nassete

M.

VII. S.

Mansio

Pandicia

M.

VII. S.

Mutatio

Pontamus

M.

XIII.

Mansio

Libyssa

M.

IX.

Ibi positus est rex Annibalianus, qui fuit

Afrorum.

Mutatio

Brunga

M.

XII.

Civitas

Nicomedia

M.

XIII.

Et Peutingeriana Tabula idem ordo conservatus est:

Calcedonia xxxvii Libyssa xxiii Nicomedia.

De situ ergo inter Calchedonem & Nicomediam res certa est: de distantia autem a mari dubitatur. Stephanus Byzantius ex Alexandro Polyhistore: Λιβύσσα φρούριον Βιθυνίας ἐπιθαλάσσιον, *Libyssa castellum est Bithynia maritimum.* Et Plutarchus in Flaminio pag. 380. ἡ δὲ Βιθυνία τὰ ἐν τῇ θυνίᾳ ἀπὸ θαλάσσης, καὶ πρὸς αὐτῇ κώμη τις οὐ μεγάλη, Λιβύσσα καλεῖται, *Est locus in Bithynia tumulos arena a mari habens, & in illo vicus quidam non magnus, Libyssa nominatur.* Ptolemæus autem in mediterraneis scripsit, quod ita concilio ceterorum sententiæ, ut prope mare Libyssam fuisse existimem, non ipsi mari adpositam, distantia ea ab illo, ut tam maritimis, quam mediterraneis adnumerari possit, ut solent quæ intra quatuor millia passuum, aut circiter illa, ab mari sunt discreta. Plinius lib. v, cap. ult. describit ut dudum deletam. *Fuit & Astacum, inquit, unde & ex eo Astacenus idem sinus. Fuit & Libyssa oppidum, ubi nunc Hannibalis tantum tumulus.* Appiano Alexandrino Syriacis pag. 150. Libyssa nec oppidum nec vicus est, sed fluvius & inde nominatus campus. πεδινὸς ἐστὶ Λιβύσσα ἐν τῇ Βιθυνίᾳ καὶ πεδίον ἐκ τοῦ πεδίου τοῦ Λιβύσσα, *Fluvius, inquit, Libyssus est in Bithynia, a quo ea regio campestris Libyssa adpellatur.* Quod vero non obstat, quo minus & oppidum & vicus, quum esset, eodem nomine *Libyssa* uteretur.

In ulteriora progredimur, ubi in septemtrione erat *Prusa ad Hypium* flumen, vel secundum alios, *sub Hypio* monte. Amnis ille inter Sangarium & Heracleam in Pontum Euxinum.

num effluit. Arrianus Periplo Ponti: ἐνθὶνδὲ πρὸς τοῦ Ὑπίου (sic scribendum, ut postea monstrabitur) τὰς ἐκβολὰς, ὁγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν, *Inde* [a Sangario] *ad Hypii ostia*, *centum & octoginta sunt stadia*. Hic ab occasu processit: contra ab ortu Scylax in Mariandynis: ἐνταῦθα πάλιν ἐστὶν Ἡράκλεια Ἑλληνίς, καὶ ποταμὸς Λύκος, καὶ ἄλλος ποταμὸς Ὑπίος, *Illic urbs Graeca est Heteroclea & fluvius Lycus, & alius fluvius Hypius*. Apollonius lib. 11 Argonaut vers. 397.

- - βαθυρρέοντος ὑφ' ἰσχυραῖς ὕδασι,
profundi ad palustria loca Hypii.

Claritatem urbis numismata loquuntur plura, quibus inscriptum est ΠΡΟΥΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΥΠΙΩ, *Prusensium ad Hypium*: & alius Macrini, ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΥΠΙΩ, *Metropolis Prusensium ad Hypium*. Hæc vera nominis scriptura, quam etiam Scylax modo & Apollonius expresserat: ad eamque corrigendi Arrianus, qui Ὑπίος geminata littera, & Plinius, qui *Hypius*, (quamvis montem is vocavit) scripserunt, si recte editum est, nec librariorum culpa codices vitiati. Harduinus sane restituit Plinio, nummos imitatus, *sub Hypio monte*: dixit enim, *Prusa item altera sub Hypio monte*. Nisi erravit Plinius, ita videtur ceteris conciliari posse, quod ex monte forsan fluvius ejusdem nominis delabatur. Prævit Apollonii scholiastes ad dictum versum pag. 192. notans: ὁ Ὑπίος ἀνέμαται ἀπὸ τοῦ καταφύγεσθαι ἀπὸ τοῦ Ὑπίου ἔρπον, *Hypius fluvius nominatur ita, quia ab Hypiis montibus delabitur*. Huic igitur fluvio *Prusa* urbs a Prusia rege fuit imposita, quam, incertum, num novam condiderit a fundamentis; an ornaverit veterem ampliaveritque. Nam ad id flumen urbs fuit *Hypia*, si fides eidem scholiastæ habenda est, quæ forte illa fuit, quæ ab amplificatoris nomine *Prusa* postmodum est adpellata. Quod vero Harduinus de Nummis urbium pag. 411. hanc maritimam facit, & eandem, quam Memnon apud Photium cod. CCXXIV vocat Περυσίαδαν τὴν ἐπιθαλάσσιον, *Prusiadem ad mare sitam*; id supra in *Prusiade* refutavimus. Satis nobis jam est, Ptolemæum in mediterraneis Bithyniæ scripsisse, πρὸς τὸν Ὑπίου ποταμὸν, *Prusa ad Hypium fluvium*; qui oppidum supra ostia, intervallo non minimo collocavit: quem, quod ducem meliorem non habemus, sequendum hoc loco ducimus.

Hinc in ortum solis circa *Elatam* fluvium Ptolemæus ponit *Bithynium*, quod & *Claudiopolis* vocetur. Ait enim Κλαυδιόπολις, ἢ καὶ Βιθυνιον, *Claudiopolis, quæ & Bithynium*. Strabo lib. XII, pag. 389 ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Βιθυνίας τὸ Βιθυνιον ἐστίν, ὑπερέκεινται τῷ Τίῳ, *in mediterranea Bithynia est Bithynium, supra Tejum* [five Tium] *situm*. Ex quo longitudinem loci intelligimus, quia certa Tii ad Pontum positio. Patria fuit Antinoi, deliciarum Hadriani imperatoris. Ex Dione Xiphilinus in Hadriano pag. 262. ὁ Ἀντίνοος ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίας πόλεως Βιθυνίδου, ἢ καὶ Κλαυδιόπολιν καλεῖσθαι, *Ortus erat Antinous Bithynio, civitate Bithynia, quam etiam Claudiolim adpellamus*. An colonia fuerit, dubitatur: nec id certo Plinii verba lib. v, cap. ult. probant: *Intus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenses, Fuliopolita, Bithynion*. Jo. Vailantius Claudii colonias enumerans, nullam memorat in Bithynia: nec nummus aut monumentum aliud ex illa reperitur. Sæpe autem civitates nomen principis Romani, a quo erant beneficio adfectæ, vel honoris, vel etiam adulationis causa sibi imposuerunt. Hæc postea caput provinciæ Honoriadis facta, in Notitiis Κλαυδοῦπολις dicta, & primo loco posita. Antoninus itinere a *Claudiopoli* *Ancyram Galatiæ* pag. 43. hanc *Claudiopolim*, ut tractus itineris per *Cratiam* probat, intellexit. Hunc enim ordinem servat:

Claudiopoli
Cratiam

M. P. XXIIII.

Carum

Ex m
rancis
numm
næ,
provin
tic. C
provin
Herac
num i
decem

Fu
jus et
Holste
Notis

Ex
quo lo
rior, J
tremo
cum q
Sozom

causis,
nis, Bi
in Δαδ
qui vic
eodem
distingui
dastanan
id est
ambigua
cum: c
di. Co
Ammian
inquam
τα Διδ
atque et

Extre
pum mo
suspiciari
Itinerariu
tus itine

<i>Carum vicum</i>	M. P.	XXX.
<i>Legna</i>	M. P.	XXIIII.
<i>Crentium</i>	M. P.	XXXII.
<i>Ancyram</i>	M. P.	XXIIII.

Ex mediis sola *Cratia* nota est, quæ & *Flaviopolis* fuit nominata. Ptolemæus in mediterraneis Bithyniæ: Φλαυιόπολις, ἢ καὶ Κρατία, *Flaviopolis*, quæ & *Cratæa*, sive *Cratia*. Et nummo Severi, ΚΡΗΤΙΕΩΝ ΦΛΑΟΥΙ. Ionice Κρητίων pro Κρατίων. Et alio Juliæ Domnæ, ΚΡΗΤΙΕΩΝ ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Cratiensium Flaviopolitarum*. Notitia Hieroclis in provincia Honoriada Κρατία, *Cratia*: & in altera, ὁ Κρατίας, *Cratæa episcopus*. In Authentic. Constitut. XXIX, cap. I. *Omnibus ex equo urbibus provideat, quas utraque prius habuit provincia: hoc est, in Honoriade quidem, Prusiadi, Cratia, Hadrianopoli, Tio, Claudiopoli, Heracleæ.* Ptolemæus Cratiam circa Parthenium amnem posuit, ab ostiis secundum Latinum interpretem, dimidio gradu: ut in Græco est codice, sextante gradus, sive scrupulis decem, ut alterutrum oporteat corruptum esse.

Fuit & *Hadrianopolis* in hoc tractu, auctore Hierocle in Honoriade provincia, cuius etiam Novella XXIX, modo adlegatis verbis meminit. Hanc *Hadrianopolim* etiam Holstenius, tamquam ab *Hadrianis*, urbe circa Olympum Bithyniæ, distinguendam, Notis ad Carol. a S. Paulo pag. 167. commendat.

Ex septemtrione ad ultima australis partis, ejusdemque in ortum vergentis, progredimur, quo loco duo oppida Ptolemæus posuit, *Dadastanam* & *Juliopolim*. Quæ harum est ceterior, *Dadaстана* videlicet, eam mors imperatoris Joviani nobilitavit. Socrates lib. III ex-tremo: ἡ χωρίον τινὶ παραγίνεται, ἢ προσηνυμία Δαδάσταν. μεθόριον δὲ τῷ Γαλατίας καὶ Βιθυνίας, in vicum quemdam, cui nomen est *Dadaстана*, in finibus *Galatiæ* & *Bithyniæ* [Jovianus] venit. Sozomenus lib. VI, cap. VI. de eodem Joviano: ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὴν Κωνσταντινῆ πόλιν, ἐξαπὸ τῆς ἐν Δαδάσταν, χωρίου τῆς Βιθυνίας καθ' ὃδον, ἐτελεύτησεν, proficiscens *Constantinopolin* versus, subito *Dadastanus*, *Bithyniæ* vico in via regia, exstinctus est. Et Theodoritus lib. IV. Hist. eccles. cap. V. ἐν Δαδάσταν δὲ, κάμην δὲ αὕτη Βιθυνίων καὶ Γαλατῶν ἐν μεθόριον καίμενη, τὸ τῷ βίῃ τέλος ἰδὲ καὶ, *Dadaстана*, qui vicus est situs in confinio *Bithynorum Galatarumque*, sinem vita [Jovianus] habuit. De eodem Ammianus lib. XXV sub finem: *Quum venisset Dadastanam, qui locus Bithyniam distinguit & Galatas, exanimatus inventus est nocte.* Et lib. XXVI, cap. XXIII. *Ubi Dadastanam tetigit, in qua statione perisse diximus Jovianum, cetera.* STATIONEM vocat, id est φρούριον, castellum: Græci jam laudati, Socrates & Sozomenus χωρίον, quod inter ambiguas, quas habet, notiones, etiam castellum a multis vertitur; Theodoritus κάμην, vicum: quod argumento est, exiguum fuisse, nec eo ambitu, quo solent justa oppida. Ceterum hi omnes Δαδάσταν, ut Ptolemæus & Theodoritus, singulari numero, etiam Ammianus *Dadaстана*: ceteri pluraliter, ut frequenter Græci solent, Δαδάσταναι omnes, inquam, hi a in syllaba prima: solus Philostorgius Gothofredi lib. VIII, cap. VIII. τὰ Δαδάσταν, *Dadaстана*: quod vero Valesius sua editione correxit & τὰ Δαδάσταν edidit: atque etiam Peutingerianæ Tabulæ est *Dadaстана*, vocali prima.

Extrema Ptolemæi est Ιουλιόπολις, *Juliopolis*, utique alia ab illa, quam supra circa Olympum montem, aut inter hunc & mare cum Strabone ac utroque Plinio defendimus. Nec suspicari licet, Ptolemæi numeros, ut sæpe factum, pravatos esse, quia eundem situm etiam Itinerarium Antonini, & Peutingeri Tabula confirmant. Illo hic ordo locorum est observatus itinere a Constantinopoli Antiochiam:

<i>Nicaea</i>	M. P.	
<i>Oriens Medio</i>	M. P.	XVI.
<i>Coriajum</i>	M. P.	XXVIII.
<i>Dablim</i>	M. P.	XXVIII.
<i>Cænon Gallicanon</i>	M. P.	XXVIII.
<i>Dadaftanam</i>	M. P.	XXI.
<i>Juliopolim</i>	M. P.	XXVI.

Et Peutingeriana eadem serie a Nicæa :

Nicaea XL *Tateabio* XXIII *Dablis* XL *Dadaftana* XXVIII *Juliopoli*. Hinc distantiam *Juliopolis* a *Dadaftana*, & utriusque a *Nicæa* intelligimus. Qui *Juliopolis* illi sunt, quos *Plinius* lib. v extremo memoravit, *Agrippenses*, *Juliopolitas*, *Bithynion* conjungens; quos quia a *Gordiu come*, quæ *Juliopolis* vocatur, ut antea descripserat, distinguit; utique ex hac ulteriori sunt *Juliopoli*, quæ in finibus sita est *Galatiæ*.

Quæ in utroque itinere *Dablis* est, plurali numero *Δαβλῆς*, *Dables* *Ptolemæi* sunt: ex cujus non minus dispositione, quam itineribus & situs & distantia ab aliis perspicitur. *Apolloniadem* *Notitiarum* credo *Apolloniam* ad *Rhyndacum* esse, de qua supra.

Obscuriora *Ptolemæi* & aliunde haud cognita sunt *Eribœa*, inter *Cianum* & *Aftacenum* finum: *Callica*, *Κάλλιχα*, inter *Nicomediæ*: *Patavium*, a meridie *Afcanii* lacus: *Agri- lium*, prope *Olympum* montem: *Protomacra*, inter *Nicæam* & *Dadaftanam*: hinc ulterio- res in ortum *Timaa*, dein *Latanca*, *Λατάνια*; & prope *Parthenium* amnem *Κλειτὸν*, *Clite*: & tandem *Didancana*, vel *Dedancana*, inter *Prusam* ad *Hypium*, & *Bithynion*. In quo tractu, qui postea *Honoriadis* nomen suscepit, fuit etiam *Hadrianopolis*, ut in *Hieroclis* & altera *Notitia ecclesiæ*; nec non in *Novella Constitutione* XXIX, cap. I. est; hisce vide- licet in provincia *Honoriade*. Neque *Agrippenses* *Plinii* in *Bithynia*, quos cum *Juliopoli- tanis* supra memorabat, noti sunt: neque ejusdem *Nicopolis*, ad *Bosporum* forsan, aut prope illum est certior. Sic autem de illa lib. v extremo: *Ultra Calchedona Chrysopolis* fuit: deinde *Nicopolis*, a qua nomen etiamnum sinus retinet, in quo portus *Amyci*. Nihil quo- que *Harduinus* habuit, quod ad hanc *Nicopolin* adferret. *Alyatta*, *Stephani* *Χαγίον* *Bithy- niæ*, id est locus vel oppidulum, haud dubie est quod *Livius* lib. XXXVIII, cap. XVIII, *Alyattos* vocat, & sic describit, ut non longe a *Galatiæ* finibus videatur abfuisse. *Dæ- cere*, inquit, exercitum consul ad *Plitendum*: deinde ad *Alyattos* castra posita. Ea missi ad *Eposognatum* redierunt, & legati cum illis reguli, orantes, ne *Tectosagis* bellum inferrent.

Insulas in *Ponto* *Ptolemæus* contra *Bithyniam* recenset, *Thyniadem*, & *Erithinos scopu- los*. *Strabo* lib. XII, pag. 374. ubi de ostiis *Sangarii* egit, subjicit continuo: *προκειμένη τῇ παραλίᾳ τῆς ἡμετέρας καὶ ἡ Θυνία νῆσος*, ante hanc oram sita est insula *Thynia*. *Ptolemæo* est ἡ Θυνίαις, *Thynias*: & ceteræ, hinc orientiores, εἰς Εἰρηίνους σκάπελοι νῆσοι, *Erithini scopuli*, insula.

P A P H L A G O N I A.

A *Parthenio* fluvio *Bithyniæ* termino, quem etiam *Xenophon* lib. VI. *Exped. Cyri* mi- noris memoravit, incipit *Paphlagonia*, cujus sunt *Paphlagonæ*, quorum antiquissima inde ab *Homero* est memoria: qui *Parthenium* quoque *Paphlagonibus* tribuit, & vetustissima illor- um oppida enumerat. *Catalogo*, vers. 358. seqq.

Παφλαγονίαν δ' ἦντο Πυλαμμέντος λάσιον κῆρ,
 Εξ Ενετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτερέων,
 Οἳ ῥα Κύταρον ἔχον, καὶ Σήσαμοι ἀμφενέμοντο,
 Ἀμφὶ τε Παρθένιοι ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔταιον,
 Κρωμινὰν τ', Αἰγιάλιν τε καὶ ὑψηλὰς Ερυθίνας.
*Paphlagonibus praeerat Pylamenis virile cor,
 Ex Henetis, ubi mularum generatio agrestium;
 Qui Cytorum tenebant, & Sesamum circa habitabant,
 Circaque Parthenium amnem claras domos possidebant,
 Cromnamque, Aegialumque, & excelsos Erythinos.*

Longitudo secundum rationes in Bithynia constitutas est a Parthenio usque ad Halyn, nobilissimum Asiae fluvium. Pontum Euxinum a tergo habet, ab opposita in austrum plaga, Galatiam. Ptolemæi ætate Paphlagoniæ nomen provinciarum divisione ferme interierat. Partem enim Bithyniæ adjungit: majorem dat Galatiæ, quam ad Pontum usque dilatat, ut quum antea fuerit mediterranea regio, tum simul etiam facta sit maritima. Sed post restitutum nomen, uti ex Notitiis manifestum est: & ante Ptolemæum Strabo illius, & Plinius rationem utique habuerunt. Ille quidem arctiores fines facit Paphlagoniæ, verum non antiquos gentis fines, verum ampliaturum regnum Mithridaticum persequitur, quo factum, ut pauciora omnino Paphlagonibus relinquerentur: hic autem [Plinius lib. VI, cap. II.] a Billi fluvio, aliis *Billeo*, qui cis Parthenium juxta Tium labitur, ad Halyn usque Paphlagoniam extendit. *Fluvius Billis*, inquit, *ultra quem gens Paphlagonia, quam Pylameniam aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia: - - - amnis Halys, a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens: oppida Gangre, Carusa.* Xenophon quoque ad Halyn haud dubie hanc gentem produxit, dum Sinopen, quæ propinqua huic amni est, in Paphlagonia sitam dicit lib. VI. Expedit. Cyri post initium. *Σινωπίτις*, inquit, *οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονίῃ. Μιλησίων δὲ ἀποικοί εἰσιν.* Sinopenses habitant quidem in Paphlagonia: coloni autem sunt Milesiorum. Quapropter rationes nostras in Bithynia explicitas persequuti, a Parthenio initium Paphlagoniæ constituimus, perducimusque usque ad amnem Halyn.

A Parthenio prima urbs maritima secundum Strabonem & Ptolemæum est Ἀμαστρί, *Amastris*: etiam Arriani suffragio, qui distantiam quoque definivit. Ἀπὸ Παρθενίου εἰς Ἀμαστρίν πλείη ἑλληνίδαι στάδιοι ἐνενήκοντα. ὁρμος ναυτί, *A Parthenio Amastrin, urbem Græcam, sunt stadia nonaginta: ubi navium portus.* Stephanus Byzantius: Ἀμαστρί πόλις Παφλαγονίας, ἡ πρότερον Κρωμίνη, *Amastris urbs Paphlagonia, quæ prius Cromina dicta fuit.* Sed fallitur. Cromnam enim ab Amastri distinxit Ptolemæus, & Arrianus, qui cxx stadiis separat, & medio loco oppidum Erythinos interponit. Malim in Plinii sententiam concedere, qui lib. VI, cap. II. dicit: *Sesamum oppidum, quod nunc Amastris.* Sesamum, quod paullo ante in Homeri versu vidimus: & de quo Scylax in Paphlagonia: Σήσαμος πόλις Ἑλληνίς, *Sesamus, urbs Græca*; puta Milesiorum colonia: *Amastrios* autem nomen dicitur a Persica muliere, Oxyathræ, qui frater Darii fuit ab Alexandro debellati, filia, uxore Dionysii Heracleæ tyranni, accepisse. Sic Strabo & Stephanus. Nomen ergo posterius est quam ut Scylax commemorare potuerit. Strabo lib. XI, pag. 375. hac ita conciliat: ἐκείνη ἐκ τῆς Ἰσθμίου καὶ οἰκιστὴν συνέκτισε τὴν πόλιν, ἐκ τε Σισάμου, καὶ Κυθάρου, καὶ Κρωμίνης. τετάρτης δὲ τῆς Τηίου. ἀλλ' αὕτη μὲν ταχὺ ἀπῆλθε τῆς κοινῆς, αἱ δὲ ἄλλαι συνέμειναν. ὃν ἡ Σήσαμος ἀκρόπολις τῆς Ἀμαστρίως λέγεται. *Hæc [mulier] ex quatuor civitatem composuit, ex Sesamo, Cythoro & Cromina: quarta fuit Teios (five Tios) quæ vero cito a societate defecit: ceteræ vero in eadem manserunt ita, ut iamen Sesamus arx & caput illarum fuerit.* Quæ sic intelligas; Sesamum reginam illam præcipue ornasse,

& de suo nomine vocitasse *Amastri*, quæ ut splendidior esset, illi tria alia oppida contribuisse sicut & alibi pentapolin, tetrapolin aut tripolim denominatam videmus : a qua societate Tini postea recesserint : Cromnam vero & Cytorum mansisse quidem, sed tamen ab Amastri magis magisque fuisse exhaustas. Nummi hujus civitatis præclari supersunt, Augusti ævo percusi, cum epigraphe, ΑΜΑΣΤΡΙΑΝΩΝ. Vide Patinum pag. 9. Hoc vero gentile ejus. Plinius lib. x, epist. xcix. ad Trajanum: *Amastrianorum civitas, domine, & elegans & ornata, habet inter præcipua opera pulcherrimam eandemque longissimam plateam.* Similes nummos in Marco Antonino pag. 237. Patinus exhibet. Singularis autem ille est, quem illustri Spanhemius pag. 464. ostendit, conditricis reginæ (nam Heracleenses tyranni reges vocabantur) referens ita nomen: ΑΜΑΣΤΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ, *Amastrios regina.*

Inde sexaginta stadiis absunt, Arriano auctore, Ερυθρίαι, *Erythini*, quas ἱψαί, *excelsos* dixit Homerus, ut supra cognovimus. Et Apollonius lib. ii Argonaut. vers. 943.

Σέσαμον, αἰτίνης τε παρὲν ἔστιν Ἐρυθρίαις,

Sesamon, & celsos præterierunt Erythinos.

Scholiastes λέγει περὶ Παφλαγονίας, *imulos, five montes Paphlagonia* interpretatur: Stephanus autem, Ερυθρίαι, πόλις Παφλαγονίας, *Erythini, oppidum Paphlagonia.* Hinc totidem stadiis est *Cromna*, Homero, Apollonio, Straboni, Plinio, Arriano, & Ptolemæo laudata. Homeri & Strabonis testimonia supra audivimus: Apollonius dicto loco vers. 944.

Κροβιάλοι, Κρώμναι τε καὶ ὕλητα Κύτωροι,

Crobialum, & Cromnam, & silvofum Cytorum.

Stephanus πόλις, *oppidum* dicit: Marcianus Heracleota χωρίον, generali vocabulo, quod sæpe infra oppidum est. Meminit etiam Valerius Flaccus lib. ii, vers. 105.

Μοχ' etiam *Cromnam*, atque jugo pallente *Cytoron.*

In eodem maritimo tractu scriptores Argonautici etiam *Crobialum* memorant, sed qui nec Ptolemæus neque Arrianus ejus mentionem faciunt, certum locum designare non possumus. Apollonium de illo jam audivimus: Valerius Flaccus libr. v, vers. 102.

Alius in ventos recipit ratis, ac fugit omne

Crobiali latus, & fati tibi, Tiph, negatum

Parthenium.

Sequitur intervallo xc stadiorum relicto, Κύτωροι, five Κύτωρος, *Cytorum* five *Cytorus*. Hoc oppidum post *Cromnam* proximum habent Ptolemæus & Arrianus. Homerum, Apollonium & Strabonem testes supra advocavimus. Scylax in Paphlagonia: Κύτωρος πόλις Ἑλλήνων, *Cytorus urbs Græca.* Stephanus, Κύτωρος πόλις Παφλαγονίας, *Cytorus, urbs Paphlagonia.* Strabonem τὸ Κύτωρον ἑμπορίον ἐν τοῖς Σινωπταῖς, *Cytorum erat quondam emporium Sinopensium.* Græcam autem dixit Scylax, quia haud dubie colonia Milesiorum fuit, ut pleræque in Ponto. Plinius montem hoc nomine habet. *Mons*, inquit, *Cytorus a Τιο lxxiii m. passum.* Potuit mons & oppidum, vel hoc in monte, communi uti adpellatione.

Inter *Cytorum* & Carambin promontorium Ptolemæo sunt *Climax*, quam χωρίον, *Latius* interpretes castellum cognominat; & *Tenhrania*, ἢ καὶ Θύμνα, quæ & *Thymena* vocetur: Arrianus autem a Cytoro navigavit ἰς Αἰγιάλας, *ad Aegialos* sexaginta stadiis: inde nonaginta ἰς Θύμνα, *Thymena.* Sic scripsit sine diphthongo, quæ eadem sunt Ptolemæi *Thymena.* Prior locus *Aegiali*, etiam Homero notus fuit, Catalog. vers. 362.

Κράμβαν τ' Αἰγιαλὸν τι, cetera,

singulari numero, ut supra integro versu commonstravimus. Strabo quoque dicto loco :
μὲν δὲ Αἰγιαλὸν Κάραμβις, post Aegialum Carambis est.

Nobilissimum promontorium *Carambis*, quod ita Strabo descripsit: *Κάραμβις ἄκρα μεγάλη πρὸς τὰς ἀρκτεὺς ἀναβέβαιναι, καὶ τὴν Σκυθικὴν δὲ χερσόνησον. ἐμνησθημεν δ' αὐτῆς πολλάκις καὶ τῇ ἀντικειμένῃ αὐτῇ Κεῶν νήσῳ, διδραλαττοὶ ποιεῖν τὸν Εὐξείνιον πόρον.* *Carambis est promontorium magnum, versum ad septentriones & ad Scythicam Chersonesum. Sape ejus mentionem fecimus, & oppositi Crin-metopi, quo Euxinus Pontus in duo maria dividitur.* Plinius prædicto loco: *Promontorium Carambis vasto excursu. Fuit & oppidum eodem nomine.* Oppidi rationem videtur etiam Scylax habuisse, quia in Paphlagonia ejus editum est, *Κάραμβος πόλις Ἑλληνίς*, ubi Vossius & alii censent *Κάραμβις*, *Carambis* legendum esse: quia nulla Caramus in Paphlagonia. Si fuit oppidum, a Milesiis non dubitatur conditum, ideoque *πόλις Ἑλληνίς*, *Græcum oppidum* dicitur. Plures autem tantummodo promontorium memorant, Strabo dicto loco *ἄκρα μεγάλη, magnum promontorium* dicens: & lib. VII, pag. 214. *ἀκρωτήριο τὸ διαιρὺν εἰς πελάγη δύο τὸν Εὐξείνιον πόρον, promontorium quod Euxinum Pontum in duo quasi maria dividit*, id quod de opposito *Κεῶν νήσῳ, Crin-metopo* lib. XII, ut vidimus, etiam dixerat, quia neutrum id solum, sed conjuncte illud & communiter perficiunt. Ptolemæus, *Κάραμβις ἄκρα, Carambis promontorium*: & Dionysius Characenus vers. 785

- - - - Κάραμβιδος ἔγγυθεν ἄκρης.

prope promontorium *Carambin*.

Inde Arriano & Ptolemæo est *Zephyrium*: huic deinceps *Callistratia*, quam neglexit Arrianus: uterque post ex longiore intervallo (CL stadiorum a *Zephyrio*) habent *Ἀβώνι τείχος*, *Abonitichos* seu munimentum, *μικρὸν πῶλον*, ut Arrianus & Stephanus tradunt, id est *parvum oppidum*: aut *πολὺ χιλιον, oppidulum*, secundum Strabonem. Omnes enim mentionem ejus faciunt, & situm Ptolemæus ac Arrianus satis definiunt. Patria fuit impostoris, qui renati Aesculapii fabulam finxit, & callida arte Bithynos Paphlagonaque illudit. Lucianus in Pseudomante de impostoris confictio vaticinio: *ὡς εἰρήκα μῦθα ὁ Ἀσκληπῆος σοὶ τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι μίτιναι εἰς τοὺς πόντους καὶ καθῆναι τὸ τῷ Ἀβώνι τείχεσσι, quasi propediem Aesculapius cum Apolline patre adveniens in Pontum sit, atque Abonitichos inhabitaturus.* In nummo Antonini Pii, quem vir maximus Ezech. Spanhemius præbet pag. 177, *ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΕΙΤΩΝ*, cum gemino serpente, signo Aesculapii: & in gemello Golzii, *ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΙΤΩΝ ΓΛΑΥΚΩΝ*, *Abonotichitarum Glaucon*. Id nomen enim Draconi suo, quem Aesculapium impostor mentiebatur, imposuisse legitur. Lucianus ibidem: *καὶ ὄνομα γὰρ τῷ θεῷ ἰπὶ τεύχεσσι. Γλαῦκος γὰρ ἱκαλεῖτο*, (lege ex nummo *Γλαῦκος*) *Etiam nomen deo impostum. Glaucon enim vocabatur.* Gentile autem *Ἀβωνοειχίτης* est, ut Stephanus & Suidas tradunt; & ipse Lucianus principio hujus libri, *Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀβωνοειχίτῃ*. Alexander autem nomen illius impostoris est. Idem oppidum postea Jonopolis fuit adpellatum. Lucianus dicto libro sub finem: *μῆναι ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τέλειμα τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τῷ αὐτοκράτορι μετανομασθῆναι τὸ Ἀβώνι τείχεσσι, καὶ Ἰωνόπολιν καλεῖσθαι, Et hoc inter alia facinus audax Alexandri, ab imperatore postulare, ut Abonitichos, commutato vocabulo, Jonopolis adpellaretur.* Videtur etiam impetrasse: nam id nomen postea obtinuit. Heracleota Marcianus sub finem Penpli: *εἰς πόλιν Ἀβώνι τείχεσσι, τῇ οὖν Ἰωνόπολιν λεγόμενῃ, ἢ ὀπίθην Ἀβωνίτιχος, quod nunc Jonopolis vocatur.* Hierocles etiam in Notitiæ suæ provincia Paphlagoniæ scripsit *Ἰωνόπολις, Jonopolis*, quod nomen pravatum in Notitiis ceteris est: at Novella constitutione XXIX, cap. I. *Jonopolis*, in Paphlagoniarum urbium & Honoriadis recensione.

Hinc Arrianus CL stadiis ducit ἐς Ἀγινετιν, *Aginetion*, & LX deinde ἐς Κίραλις ἱμῆρας, *ad*

ad emporium Cinolin. Prior locus Stephano est Αἰγινίτης, πολύχριον καὶ ποταμὸς Παφλαγονίας, *Aeginetes, oppidulum & fluvius Paphlagoniae.* Alterius nomen etiam a Marciano Heracleensi pag. 72 per N scribitur, ἀπὸ Κινολίδος, a *Cinolide*; ceteris per M. Strabo pag. 375 Μελὰ καὶ Κάραμβιν Κίμωλις, καὶ Ἀντικίμωλις, καὶ Ἀβών τε ἔχουσι. *Post Carambin Cimolis est, & Anticimolis, & Aboni castrum.* Videtur alium ordinem instituisse, Aboni munimentum postponens Cimolidi: quod vero in nostro antea dato, quo Aboni castrum inter Carambin & Cimoline est, Ptolemæus, Arrianus, & Marcianus consentiunt; non est quod ab illo recedamus. Sed hæc obiter. Ptolemæo nostrum oppidum est Κίμωλις, *Cimolis*: Plinius lib. VI, cap. II. *Oppida, Cimolis, Stephane.* Strabonis *Anticimolis* trans flumen vel parvum sinum videtur fuisse posita. In Melæ I, cap. XIX. legitur etiam *Cinolis, Anticimolis*, sed ex conjectura Pintiani, quem Vossius & Gronovius sequuntur.

Cimolidi Ptolemæus subjungit *Armenen*; deinde *Stephanen*: quæ Arrianus transponit, & Stephanen citeriorem habet quam Armenen; etiam loca quædam interponit, a fluminibus & promontorio denominata. Marcianus, qui presse alias Ptolemæum sequitur, cum Arriano congruit in ordine ac dispositione: ἀπὸ Κινολίδος εἰς Στεφάνην κόμην στάδια ρι'. *A Cinoli ad Stephanen vicum stadia CL.* (Arrianus CLXXX:) & tum demum præter Ποταμὸς χωρίον, locum *Potamos*; & parvum promontorium, quod *Syriadem* vocat, ducit ad *Armenen*, in omnibus sic consentiens Arriano. Unde pronum nobis ad fidem est, turbatum ordinem Ptolemæi esse, & Stephanen in priorem locum reducendam. *Stephane* vero etiam à Ptolemæo κόμη, *vicus* tantum dicitur; a Plinio, ut modo narravimus, inter oppida connumeratur: etiam chorographus Byzantius: Στεφανίς πόλις Μαρνανδυνῶν, *Stephanis, oppidum Mariandynorum*, quæ haud dubie est *Stephane Paphlagoniæ*.

Tum *Armene*, Ἀρμένη, subsequitur, vicus aut oppidulum cum portu. Strabo, Ἀρμένη, κόμη τῶν Σινωπέων, ἔχουσα λιμένα, *Armene, vicus Sinopensium cum portu.* Et Marcianus: εἰς Ἀρμένην κόμην καὶ λιμένα μέγαν, in *Armenen vicum & portum magnum.* Et Stephanus: Ἀρμένη κόμη Παφλαγονίας, *Armene vicus Paphlagoniae.* Scylax autem, Ἀρμένη πόλις Ἑλληνὶς καὶ λιμὴν, *Armene oppidum Græcum & portus.* In quibusdam Græcis libris cum adspiratione scribitur, ut sit Latine *Harmene*: Plinius autem & Pomponius sine illa, *Armene*. Omnes hi, Græci & Latini, quos nominavimus, scripserunt mediam e brevi: solus Xenophon ἀναβασι. lib. VI post principium vocali longa, εἰς Ἀρμένην τῆς Σινώπης, in *Armenen, quæ Sinopensium est.* quod non recens mendum, ex Stephano liquet, qui idem in Xenophonte observavit. Tandem id quoque notatu dignum est, quod Mela lib. I, cap. XIX. scripsit, *Tum Cimolis, Anticimolis, & quæ Paphlagoniam finit, Armene. Chalybes proximi urbium clarissimas habent, Amisum & Sinopen.* Hic quia populos, non regiones, dividit, potuit Armenen Paphlagonum quidem facere ultimam, reliqua vero Paphlagonii limitis dare Chalybibus, qui & ipsi, saltem ex parte, fuerunt in Paphlagonia. Et sane Xenophon dicto loco: Σινωπεῖς ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ, *Sinopenses habitant in Paphlagonia.* Et Diodorus Siculus lib. XIV, cap. XXXII. ἡ Σινώπη κειμένη ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ, *Sinope sita est in Paphlagonia.*

Sequitur ipsa urbs *Sinope*, Σινώπη, Ponticarum urbium clarissima. Abest ab Armene quadraginta stadiis, Arriano auctore: secundum Strabonem quinquaginta. Sita est ad peninsulam, cujus isthmum occupat duobus tantum stadiis patentem; ulteriora autem peninsulae sunt vacua. Polybius lib. IV, cap. LVII. hæc prodit: quibus Strabo addit, utrumque ad isthmi latus egregium portum habere. Summa fuit antiquitate, ut vel ad Argonautas putet Strabo originem referri posse: & fabulam nominis, de Afopi virgine filia, adjecit Apollonius lib. II, vers. 948. Immo quasi tum condita fuisset, describit Valerius Flaccus lib. V, vers. 108.

- - - alia

Caliculis immota procis.

Halys amnis totius citrioris Asiae nobilissimus longo regionem illam tractu percurrit, olim Cræsi regnum finiens. Curtius lib. IV, cap. XI. Halys amnis, qui Lydiam terminat. Plinius lib. V, cap. II. Amnis Halys a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens. Et Herodotus lib. I, cap. LXXII. recte quidem imperium Medorum Lydorumque determinasse tradit, ductum autem videtur longius justo ex Ἀγώνιης ἕξιν διὰ Καίχων, ex Armenio monte per Cilices proferre, nisi & montem singularem hujus nominis & Cilices trans Taurum Cappadocibus permixtos intelligat. Ipse vero videtur proprios illo nomine designasse, quia paucis interjectis verbis dicit, ὁ Ἄλυσ ποταμὸς ἀπὸ τῶν ἑσθλῶν πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω θαλάσσης τῆς ἀντίου Κύπρου ἐς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, Halys finivius dirimit prope cuncta Asia inferioris inde a mari, quod Cypro objectum est usque ad Pontum Euxinum. Sed quis Halyn ultra Taurum vidit & Cyprio propinquum mari? & fontes & cursus intra Taurum sunt. Strabo, ipse Cappadox, lib. XII, pag. 376. de hoc amne: ἔχει τὰς πηγὰς ἐν τῇ μεγάλῃ

Кап.

Καππαδοκία, fontes [Halys] habet in Cappadocia Magna. Non ergo attingit Ciliciam propriam. Finem vero Paphlagoniæ esse ipse agnoscit ibidem Herodotus, ἵδεν μὲν Εὐείης Καππαδοκίας ἀπὲρ γαίης, ἔξ ἐναντίου δὲ Παφλαγονίας, hoc est, inter Paphlagonas Cappadocæque interfuerunt. Eadem Strabo ibidem: Galatas Paphlagonasque a Leucosyris ἐείκει, distinguit. Apollonii scholiastes ad lib. II, vers. 366. Ἄλως ποταμὸς Παφλαγονίας, Halys fluvius Paphlagoniæ: quod contra Melam supra adlegatum notamus, qui in Armene, citra Sinopen sita, Paphlagoniam finiebat. Nomen Halys est ἐκ τῶν ἀλῶν, ἃς παρὰ ῥεῖν, a salinis, quas præterfluit, itidem Strabone dicto loco adnotante.

Haly amne finimus oram Paphlagoniæ, Herodotum & Strabonem imitati: Ptolemæus, qui Galatiam cum Paphlagonia commiscet, quod ipsius forsan ætate Paphlagonia Galatarum provinciæ contributa erat, nihilominus lib. v, cap. v. fatetur, τὰ ἐπὶ θαλάσσης οἱ κατὰ τὴν Παφλαγονίαν κατέχουσιν, *maritima a Paphlagonibus teneri*: hic, inquam, ultra Halyn Galatiæ suæ maritimæ, quæ Paphlagoniæ est, urbem Ἀμισόν, Amisum adjicit, in quo & Plinium videtur ducem habuisse, qui dicto loco in Paphlagonia, (immiscens tamen gentem Cappadociam) Amisum cum Paphlagoniæ oppidis conjungit. Oppida, inquit, Gangre, Carusa, Amisum liberum. Nos autem hoc ad Pontum regionem, seu Cappadociam Ponticam, quia trans Halyn situm est, rejicimus.

PAPHLAGONIA MEDITERRANEA.

Caput gentis & regia sedes fuit Gangra, seu Gangre, singulari numero: vel plurali Gangra, sive τὰ Γάγγρα, Gangra. Strabo lib. XII, pag. 387. *Ultimus Paphlagonia rex Deiotarus fuit, Castoris filius, cognomento Philadelphus, τὸ Μορζίας βασιλεῖον ἔχων, τὰ Γάγγρα, πρὸ σματίων ἄμα δὲ Φερέων, Morzeos regiam habens, Gangra, oppidulum simul ac castellum.* Morzes sive Morzus rex fuit Paphlagonum Antiochi M. temporibus. Livius lib. xxxviii, cap. xxvi. *Ariarathis Cappadoces & Morzi auxiliares in laevo [cornu] quatuor ferme millium numerum explebant.* Athenæus lib. III, cap. vii. ἐν Γάγγραι πόλει Παφλαγονικῇ, Gangris, urbe Paphlagoniæ. At Plinius lib. vi, cap. ii. Oppida, Gangre, Carusa, Amisum liberum. Gangre, ex Γάγγρη, quod & Gangra scribitur, singulari numero. Stephanus Byzantius: Γάγγρα, πόλις, θηλυκῆς, Gangra oppidum, feminea forma: cujus originem ex Alexandri libro de Paphlagonia describit. Addit vero Erasthenem dixisse τὰ Γάγγρα, εἰδὲν Gangra, neutro genere. Socrates lib. II, cap. xliii. συνέθετο ἐν Γάγγραι τῆς Παφλαγονίας συναχθεῖσα, *synodus Gangris Paphlagonia congregata*, femineo plurali. Et Sozomenus lib. III, cap. xiv. *πλησιοχώρους ἐπισκόπους συνελθεῖν Γάγγραι τῇ μητροπόλει Παφλαγονίαν, finitimos episcopos Gangris continere, quæ metropolis est Paphlagonia.* Hac synodo urbs notior facta. In Notitiis etiam primo loco, tamquam metropolis, ponitur, in quibus est ἡ Γάγγρην, Gangræum episcopus. Et Ephesine synodo subscripsit *Βοσπόρου ἐπισκόπου Γάγγρην τῆς μητροπόλεως ἐπαρχίας Παφλαγονίας, Bosporius episcopus Gangrorum, quæ metropolis in provincia Paphlagonia est.* Situm difficile est invenire, quia nec Ptolemæus habet, neque in itinerariis adparet, præterquam quod Peutingeriana tabula Gangaris exstat, quæ haud dubie Gangra est; unde iter Pompejopolin per xxxv. dirigitur: hinc Sinopen per xxvii. Quæ si ita sunt (nec vero certiora habemus) magnopere errant, qui ad flumen Halyn ponunt; uti fit in indice conciliorum, etiam Labbei editionis. Gentile Stephano est Γάγγρηνος, Gangrenus.

Ex eadem Peutingeri vetusta Tabula Pompejopolis Paphlagoniæ in longe alium locum, ac Ptolemæus posuit, reducenda est. Hic enim posuerat in parte maxime australi prope Ancyram Galatiæ: ex Tabula autem videmus inter Gangram & Sinopen constitutam esse, &

xxvii millibus passuum a Sinope remotam : quas Ptolemæus urbes prope duobus gradibus disjunxit. Socrates lib. ii, cap. xxxix. & xl. & xlii. memorat Sophronium quemdam, τὸν Πομπηϊσπόλεως τῆς ἐν Παφλαγονίᾳ, *Pompejopolis*, quæ in *Paphlagonia* est, episcopum. Et Socratenus lib. iv, cap. xxii. de eodem Sophronio : ὁ Πομπηϊσ πόλεως τῆς Παφλαγονίας. Et Ephesino concilio subscripsit Ἀργῖνῳ ἐπίσκοπῳ Πομπηϊσπόλεως τῆς Παφλαγονίας. *Arginus episcopus Pompejopolis Paphlagonia*. Etiam Hieroclis Notitia in Paphlagonia scriptum est Πομπηϊσ πόλις, elisa littera, quæ diphthongum quasi faciebat. De situ supra dictum Ptolemæum in austrum dejicere : attollit magis Peutingeriana hoc ordine :

Gangaris xxxv. Pompejopolis xxvii Sinope.

Cetera Ptolemæi sunt minus nota, Ἀνδραπα ἢ καὶ Νεοκλαυδιόπολις, *Andrapa*, quæ & *Neoclaudio- polis*, quam *Olga* monti ab austro subdit, orientem versus : ad eundem montem *Conica*, hinc in occasum *Sacorfa*, atque *Mofon* : Et hæc in australi latere. In septemtrionali, *Zagira*, *Plegra*, Σύκορα, *Secora* : medio loco, *Elvia*, *Tobata*, *Xoana*. Ignota hæc nobis, nec quidquam eorum in Notitiis adparet. Plinio omnium primum in Paphlagonia oppidum est *Masty* *Milesorum* : postea *Cromnam* ponit & *Amastrin*. Ignota *Masty*, & mendi suspectum vocabulum. Augustana Tabula *Mastrum* habet cum oppidi non mediocris insignibus, xii millibus ultra Tium, in orientem versus. Sed nec *Mastrum* aliunde est cognitum. Non autem dubitandum, quin idem sit *Mastrum* & *Masty*, quia illud auctor Tabulæ ultra Tium posuit; hanc Plinius citra *Cromnam* : medio autem loco inter Tium & *Cromnam* *Amastris* est, quod nomen cum utroque convenit. Quod adfirmarem ita esse, nisi Plinius post paullo *Amastrin* ipse commemoraret, quæ *Sefamus* antea vocata fuerit. Sed alibi etiam ex uno duo oppida fecerunt Ptolemæus atque Plinius. Nihil autem hic de- finimus.

Incertus etiam locus est *Mantinium*, de quo Socrates lib. ii, cap. xxxviii. *Quum* *audisset* [Macedonius] multos Novatianos esse κατὰ τὸ Παφλαγόνιον ἔθνῳ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ Μαντίνιον, in *Paphlagonia*, & maxime circa *Mantinium*. Justinianus Novella xxix, cap. i. sex *Paphlagoniæ* civitates constituit, *Germanicopolin*, *Gangram*, *Pompejopolin*, *Dadybros*, *Tumulos Amastridis*, *Jonopolin*. Quæ primo loco ponitur, *Germanicopolis*, est Ptolemæi Γερμανιόπολις, *Germanopolis*, inter *Tobatam* & *Xoanam* interpretis, quæ Græce Σήλλα est, posita. Præponitur *Gangræ* tamquam metropolis : tamen & Hierocles & Porphyrogenetus *Gangram* metropolin laudant, quasi semper eo honore fuerit. *Dadybri* sunt Hierocli Δάδυβρα, *Dadybra*, & in alia Notitia, ὁ Δάδυβρων, *Dadybrorum episcopus*. Quo loco fuerint, ignoratur. Cetera superius sunt explicata.

PONTUS sive REGIO PONTICA.

Ampla regio, ab Haly amne ad Colchos usque patens, a Ponto Euxino, supra quem sita, nomen accepit, ut & ipsa *Pontus* adpelleretur. Plinius & Ptolemæus cum *Cappadocia* conjungunt : sed Strabo rectius separavit. Fuerunt enim diversa regna quod *Mithridates* in Ponto; *Ariarathes* in *Cappadocia* possederunt : & ipsa natura vastis montibus utrumque regnum interseperat. Strabo lib. xii, pag. 372. ὅραον δ' ἐστὶ τῇ Πόντῃ καὶ τῆς Καππαδοκίας ὁριὴ τις παραλλήλῃ τῇ Τάυρῳ, *Fuga montium*, *Tauro* parallela, *Cappadociam a Ponto separant*. Hi sunt montes, quibus vallatum Pontum dixit Cicero pro *Archia* cap. ix. *Populus*, inquit, *Romanus* aperuit, *Lucullo* imperante, *Pontum*, & regiis quondam opibus, & ipsa natura regionis circumvallatum. Idem Strabo lib. xii, pag. 377. de fluvio *Iri* : ἔχει τὰς πηγὰς ἐν τῇ τῇ Πόντῳ, fontes in ipso Ponto habet. In his ergo *Pontus* regio est, sive regnum *Mithrida-*

thridaticum, quod angustum primo, deinde magis magisque, etiam ultra hos fines, ampliatum fuit. Ipse Ptolemæus maritimam hanc oram in tres partes, ut sub Cæsaribus erant, distinguens, *Ponti* nomen singulis dat, non Cappadociæ, quarum occidentalem, *Pontum Gallaticum* vocat; orientalem, *Pontum Cappadocium*: mediam, *Pontum Polemoniacum*.

Ab Haly fluvio ad Amisum nihil omnino habet Ptolemæus: Arrianus nihil memorabile, sed *Naustathmum*, & *Conopejum* lacum, & *Euseben*, Εὐσέβην, quem locum Ptolemæus in mediterraneis posuit. Strabone auctore interjacet Γαδιλών; *Gadilon*, & *Saramena*, cum fertili campo *Gadilonitide*. Ipsa autem Αμισός, *Amisus*, urbs Græca est, ἀξιόλογος, illustris, ut Strabo dicit, qui ex Theopompo refert, primo a Milesiis fuisse conditam, postmodum auctam Atheniensium colonia. Ex quo est, quod Arrianus simpliciter scribat, Αμισός, πόλις Ἑλληνίς, Ἀθηναίων ἀποικία, *Amisus*, urbs Græca, *Atheniensium* colonia. Plinius *Amisum* dixit, neutro genere. Scylax non memoravit, neque Pontico suo itinere Xenophon: quorum tamen ætate existisse, ex Polyæni lib. VII, cap. XXI. constat, ubi Datamen, Artaxerxis regis ducem, refert militibus, qui stipendium flagitabant, dixisse, δὴν ἰς Ἀμισὸν ἀφικόμενος κόψαι νόμισμα, oportere ipsos *Amisum* proficisci & monetam cudere. Aliquamdiu fuit libera, ut omnes Græcorum in Asia civitates: post oppressa ab regibus Ponti, qui domicilium ibi seu regiam arcem condiderunt. Cicero pro Lege Manil. cap. VIII. *Sinopen atque Amisum*, quibus in oppidis erant domicilia regis omnibus rebus ornata atque reperia, Lucullum ait cepisse. Romani libertatem reddiderunt. Plinius lib. VI, cap. III. *Amisum liberum*. Et nummis Hadriani, Aelii Veri, ac Caracallæ, ΑΜΙCΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑC, *Amisi libera*. Gentile Αμισσηνός, *Amisenus*. Plutarchus Lucullo pag. 514. Αμισσηνῶν πόλις. Nummo Maximi ΑΜΙCΗΝΩΝ. Plinius lib. X, epist. XCIII. ad Trajanum: *Amisenorum civitas*, & libera & fœderata beneficio indulgentiæ tuæ, legibus suis utitur. Ei junctum a Mithridate est oppidum *Eupatoria*, de quo in altera *Eupatoria* seu *Magnopoli* in mediterraneis dicturum sumus.

Ab Amiso uterque ad Αγκώνα, *Anconem*, id est Cubitum seu locum cubito similem, ducunt; quem Ptolemæus vocat Λευκοσύρην ἀγκώνα, *Leucosyrorum*, qui fere Cappadoces sunt, *Anconem*, sive Cubitum: Arrianus Αγκώνα λιμένα, *Anconem portum*, juxta quem *Iris* fluvius in Pontum se effundat. Apollonio lib. II, vers. 369.

- - - - - μέγας κ' ὀπίσσετο Ἀγκών
Εξανίχτι γάλας, - - - - -

id est, *magnus atque eminens Ancon extenditur terra*: quod scholiastes interpretatur, montibus circumdatum portum, qui in mare excurrant. Fluvius autem ὁ Ἴρις, *Iris*, (patrio casu τὸ Ἴερα) in ipso Ponti regno oritur, & Comana Pontica pertransiens, adluit *Amasiam*, Strabonis, qui hæc narrat, patriam, auctusque *Lycos*, non ignobili flumine, per *Phanaræam* delapsus & *Themiscyram*, Ponto infunditur. Apollonio est versu 369. ἀγκυρῶν ὁ Ἴρις μικρότερος, id est, *prope [Hslyn] fluens, eoque minor*. *Lycus* autem fontem in Armenia [minore] secundum Strabonem habet. Plutarchus Lucullo pag. 500. quum ipse Lucullus περὶ τὴν Ἀμισὸν διέτρεψε, hoc est, *lenia obsidione Amisum oppugnaret*, Murena ibi relicto, adversus Mithridatem profectus est, qui ἐν Καβίροις, ad *Cabira* stativa habuerat. Hic autem διαβὰς τὸν Λύκον ποταμὸν, εἰς τὸ πιδίον προέκαλειτο τὸς Ῥωμαίους, *transgressus Lycum fluvium, in campum patiemem provocavit Romanos*. Plinius lib. VI, cap. III. *Iris flumen deferens Lycum*.

Inter *Irin* & *Thermodontem* fluvios nihil Arrianus amplo intervallo habet, nisi *Heraeleum*, ubi portus sit, CCCLX stadiis ab ostiis *Irios*; XL a *Thermodonte*: Ptolemæus autem

tem, antequam ad locum Herculis veniat, campum memorat *Phanaræam* (sic cum Strabone scribendum est, non, ut editum *Phanagoria*, quod urbis, non campi, nomen est ad Cimmerium Bosporum) & *Themiscyram*, quam ipse quidem ut oppidum notat, quod etiam Scylax fecit, cui πόλις Ἑλληνισ Θεμισκυρα, urbs Græca *Themiscyra* est: Straboni autem est πῖδιον, campus *Themiscyra*, cujus miram laudat fertilitatem. Hecataeus apud Stephanum in *Chadisia*: Θεμισκυρή πῖδιον ἐστὶν ἀπὸ Χαδισίης μόχρα Θερμώδου; *Themiscyre campus est a Chadisia ad Thermodontem usque*. Potuit eodem nomine & campus & oppidum in eo adpellari, præsertim quum plures oppidi mentionem faciant. Diodorus Siculus lib. iv, cap. xvi. de Hercule: καταπλέσας ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τῆ Θερμώδου πόλιν πλησίον Θεμισκυρας πόλιν κατεστράτευεν, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια τῶν Ἀμαζόνων ὑπῆρχε, *navigans ad ostia amnis Thermodontis, prope urbem Themiscyram castra posuit, in qua regia erat Amazonum*. Et Appianus Bello Mithridat. p. 375. de Lucullo: ἰποδύκεν ἑτέρῳ στρατῷ Θεμισκυραν, *altero exercitu Themiscyram oppugnabat*. Id vero nos dubios in hac re habere possit, quod Strabo Irii fluvium per Themiscyram campum in Pontum deducit: quos vero jam audivimus, Thermodonti quam Irii propiorem Themiscyram statuunt, inter quæ flumina mirum quantum spatium Arrianus ponit. Quod vero Strabo etiam ab altera parte Thermodontis rationem in campo illo describendo habet, videri Arriani numerus corruptus potest. Etiam Herodotus lib. iv, cap. lxxxvi. Θεμισκυραν τὴν ἐπὶ Θερμώδου ποταμῷ, *Themiscyram ad Thermodontem amnem, vel supra illum, sitam dixit*: & Mela lib. i, cap. xix. *Ad Thermodontia campus: in eo fuit Themiscyrium oppidum*. Et Apollonius lib. ii, vers. 371. Θεμισκυρεῖον ἄκρον, *promontorium Themiscyreum, & τόμα Θερμώδου, ostium Thermodontis conjungit*. Is vero campum illum non Themiscyram, sed vers. 373. Δοῖαν πῖδιον, *Dæantis campum vocitavit; ad quem locum scholiastes: Δοῖας καὶ Ἀλκμων, Dæas & Alcmon fratres &, τῶ Δοῖαν πῖδιον εἰσὶ τρεῖς πόλεις, ἔτι κατὰ κεν αἱ Ἀμαζόνες, Λυκάστια, Θεμισκυρα, καὶ Χαλυσία, tria oppida in Dæantiis campo sunt, ubi Amazones habitarunt, Lycastia, Themiscyra & Chalybia*. Sed ut Amazonum res in fabulis latent, ita de oppidis illarum & habitationibus nihil certi potest definiri. *Lycastum* tamen est Plinii lib. vi, cap. iiii. idemque Pomponii Melæ *Lycasto*, primo casu, lib. i, cap. xix. Certius fuit oppidum *Chadisia*, de quo Stephanus: Χαδισία, πόλις Λευκοσύρων, *Chadisia oppidum Leucosyrorum*: quod in ora fuisse non dubitamus, quia Menippus in *Periplo* memoravit, cum flumine *Chadiso* ab amne Irii disjunctum centum stadiis. Fuit ergo in Themiscyræ campi parte occidentali, ut supra ex Hecataeo idem Stephanus notaverat. Interfuisse, Ptolemæi & Arriani silentium probat. Plinius etiam flumen *Chadisiam* loco dicto memoravit.

Fluvius *Thermodon*, *Thermodon* insignis est propter Amazones, ut credebatur, accolentes. Virgilius lib. xi, vers. 659.

*Quales Thræicia quum flumina Thermodontis
Pulsant, & pietis bellantur Amazones armis.*

Et Propertius lib. iiii, eleg. xiv.

*Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodontais turba lavatur aquis.*

Et Valerius Flaccus lib. iv Argonaut. vers. 600.

*Quid memorem, quas Iris aquas, quas torqueat Ancon?
Proxima Thermodon hic jam secat arva: mememo.
Incluta Amazonidum, magnoque exorta Gradivo
Gens ubi.*

Latinis libris hoc nomen per sæpe auctum syllaba *Thermodoon* conspicitur: verum minus recte.

recte. Græci enim constanter in secunda ^α habent, *Θερμώδων*, quod obstat, quo minus Latinis carminibus *Thermoodon*, *Thermoodontis* legi possit, quia sic secunda corripere-tur.

A Thermodonte fluvio Ptolemæus ad *Polemonium* oppidum progreditur: multa interponit Arrianus, sed parvi momenti omnia, *Βερίν*, *Berin* fluvium; *Θοαρίν* fluvium; *Οενοῖν*, forsan oppi-dum: *Φιγαμύντην* fluvium: & *Φαδισάναν* *φείλαν*, *castellum*: tum vero sequitur *Pe-lemonium*, a Polemone rege, quem Antonius constituerat, ad mare conditum: a quo pars Ponti, ut Ptolemæus divisit, *Pontus Polemoniachus* vocatus fuit. Succedit apud utrumque auctorem *Ίασονιον προμоторιον*; post quod apud Arrianum *Καλίκων νῆσος*, *Cilicum insula*, & deinde oppidum *Βοών*, *Boon*, cum portu. *ἐν Βοώνι ἔρμους ναυσίν*, in *Boone*, inquit, *navium est portus*.

Proxima sunt *Κοτύωρα*, *Cotyora*, nonaginta nempe stadiis a Boone. Xenophon lib. v, Exped. Cyri min. pag. 209. ἀφίκοιτο εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπῆων δόποις, οἰκῦντας ἐν τῇ Τι-βαρηῶν χώρῃ. Venerunt *Cotyora*, *Græcam civitatem*, *Sinopensium colonos*, *habitantes in Tibare-norum regione*. Et Diodorus Siculus lib. xiv, cap. xxxii. de eodem Græcorum ex Persia itinere: καὶ εἰδέναι εἰς Κοτύωρα πόλιν παρεγένεσθαι Ἑλληνίδα, Σινωπῆων ἀποίκον, Inde *Cotyora* *venerunt*, *quæ Græca urbs est & Sinopensium colonia*. Plinius lib. vi, cap. iv. *Cotyorum* singulari numero. Prave Ptolemæus *Κοτύωρον*, *Cytorum* scripsit, trajectis & mutatis priorum syl-la-barum vocalibus: nec sanum, quod in Strabonis libris *Κάτωρος* vel *Κύτωρος* legitur. Corri-genda hæc ad Xenophontis & Diodori scripturam sunt, ut Arrianus Xenophontem, quem nominatim laudavit, in hac voce imitatus est.

Turbatiora sunt, quæ usque Trapezuntem apud diversos auctores sequuntur. Ptolemæus *Hermouassam* proxime post *Cotyora* posuit, quam alii cum Trapezunte conjungunt. Arria-nus tradit, *Pharnaciam* esse veterum *Cerasuntem*: Strabo autem ex *Cotyoris* *Pharnaciam* esse conditam: Plinius & Ptolemæus diversa hæc oppida & a se disjuncta posuerunt *Cotyora*, *Ce-rasuntem*, & *Pharnaciam*. Xenophon quoque *Cerasuntem* a *Cotyoris* distinxit, ut de diver-sitate illarum urbium duarum vix liceat dubitare: an vero *Pharnacia* *Cerasuntis* locum occu-paverit, in utramque partem disputari potest. Ptolemæus non parvo intervallo separavit: etiam Plinius, ut diversa oppida, discrevit: at Arrianus, qui Ponti oram navigavit, αὐτῇ Φαρνάκειᾳ πάλαι Κερασὺς ἐκαλεῖτο, hæc *Pharnacia olim Cerasus vocata fuit*. Nollem αὐτόπτη ho-mini contradicere, nisi Strabo in Ponto natus, atque idcirco haud dubie peritus patriæ, iti-dem *Pharnaciam* a *Cerasunte* distinxisset: ἴσα, inquit, *Κοτύωρος πόλιν*, ἐξ ἧς συνακίσθη ἡ Φαρ-νάκία. ἴσα Ἰσχοπολὶς κατεῖρμένη. ἴτα κόλπος, ἐν ᾧ Κερασὺς τε καὶ Ἑρμώναςσα κατοικίαι μέτρια, Deinde *Coty-ros*, *parvum oppidum*, ex quo *Pharnacia* est condita: tum *Ischopolis dejecta*: dein sinus est, in quo *Cerasus & Hermouassa* sunt, *mediocria oppida*. Tantum abest, ut ex hisce *Pharna-ciam* & *Cerasuntem* eandem esse probari possit, aut eodem loco impositam, ut potius di-scrimen earum & intervallum clarissime perspiciatur. Crederem *Cerasuntem* oppidum ever-sum fuisse, quum Arrianus navigaret, ut de sede ejus nihil certi aut veri eidem constaret, nisi idem in notitiis ecclesiæ tamquam episcopalis urbs memoraretur: *Cotyorum* vero, vel *Cotyora*, tunc vicus (νῦν κάμνη) quum Xenophontis ævo πόλις, *oppidum* fuisset, condita *Pharnacia*, forsitan exhaustum fuit, quamvis ex intervallo situm esset.

Itaque Strabonem sequuti post *Cotyorum* sive *Cotyora* in propinquo *Pharnaciam*, sive ut Plinius scripsit, *Pharnaceam* ponimus. Græci etiam diverso modo scribunt, Strabo & Pto-le-mæus *Φαρνάκία*, *Pharnacia*: Arrianus *Φαρνάκεια*, *Pharnacea*. Convenit in situ cum Strabo-ne Plinius, per centum millia passuum Trapezuntem inde producens. Condita haud dubie a *Pharnace* rege fuit, avo *Mithridatis* ultimi, ab Romanis devicti, patre *Mithridatis* Ever-getæ

getæ, Romanorum in Punico bello socii. Meminit etiam Plutarchus Lucullo pag. 502. regias feminas depofuisse Mithridatem περί Φερνακίαν, circa *Phernaciam* (sic scripsit pro Φαρνακίαν) quas qui interficeret, misisse ex fuga, quum victus fuisset a Lucullo.

Deinde est Strabonis Ἰσχύπολις, *Ischopolis*: quam prostratam & everfam dixit. Ptolemæus scripsit Ἰσκάπολις, *Isopolis*. Tum sinus incipit; in quo *Cerasus* sita & *Hermonassa*. Mediocria oppida Strabo dixit: sed *Cerasus* forsan splendidior olim. Pomponius lib. I, cap. XIX. *Rara urbes: Cerasus & Trapezus maxime illustres*. Scylax pag. 80. Κερασὺς πόλις Ἑλληνίς, *Cerasus, Græcum oppidum*. Colonia enim Sinopensium fuit. Diodorus Siculus lib. XIV, cap. XXXI. ἀνέβησαν ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ τριταῖοι παρεγένθησαν εἰς Κερασοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινοπίαν ἀποικόν, *profecti Trapezuntie, tertia die venerunt Cerasuntem, Græcam civitatem, & Sinopensium coloniam*. Hierocles in sua Notitia *Cerasuntem* quarto loco Ponti Polemoniacy constituit. Ammianus Marcellinus lib. XXII, cap. XIII. hinc arborem & fructum *cerasum* arcessit. Postquam enim Ponti & Paphlagoniæ nobiliores urbes enumeraverat, adjicit: & *Cerasus, unde advexit hujusmodi poma Lucullus: insulaque ardua, Trapezuntia & Pituntia continentes, oppida non obscura*.

Hinc Strabo ducit *Hermonassam*: multa autem interposuit Arrianus, insulam *Arbentiadem*, deinde *Zephyrium* cum portu: & *Tripolim*, quam & Plinius cum *Philocælea* memoravit lib. VI, cap. IV; & *Argyria*, & *Philocælea*: hinc *Coralla*, & *Sacrum montem*, & *Cordylam* portum: tum demum *Hermonassam*. Hanc Ptolemæus perperam ad Cotyrorum, atque ita ante *Isopolim* & *Cerasuntia* collocaverat. Strabo enim & Arrianus consentiunt in hujus loci vicinitate *Trapezuntina*. Ille, pag. 378. τῆς Ἑρμονιάσσης πλησίον ἡ Τραπεζοῦς, *prope Hermonassam est Trapezus*: hic in Periplo Ponti, ἀπὸ Ἑρμονιάσσης εἰς Τραπεζοῦντα, στάδιοι ἑξήκοστα, *ab Hermonassa Trapezuntiem, stadia sexaginta*. Strabo μετρίαν κατοικίαν, *mediocre oppidum*.

Ipsa urbs *Trapezus* antiqua est, Græcis moribus ac institutis, colonia quippe Sinopensium. Xenophon Exped. Cyri minoris lib. IV sub finem: διήλθον ἐπὶ θαλάτταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, οἰκισμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, Σινοπίαν ἀποικίαν, ἐν τῇ Κόλχων χώρῃ, *ad mare tandem pervenerunt, in Trapezuntiem, Græcam civitatem, Euxino Ponto impositam, Sinopensium coloniam, in Colchorum finibus sitam*. Eadem Diodorus lib. XIV, cap. XXXI. repetiit. Et Scylax in Macrocephalorum gente: Τραπεζοῦς πόλις Ἑλληνίς, *Trapezus urbs Græca*. Antiquitatis etiam Tacitus testis est lib. III Histor. cap. XLVII *Anicetus*, inquit, *Polemonis liberius Trapezuntiem, vetustam Asia civitatem, a Græcis in extremo Pontica ora conditam, subitus irrupit*. Hæc autem libera sub Romanis, devicto Mithridate, fuit. Plinius lib. VI, cap. IV. *Trapezus, liberum*, puta oppidum. In nummis ejus, qui inscripti sunt, ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ, Apollo capite radiato cernitur, quod argumentum Græcæ originis & institutorum est, etiam studiorum liberalium, quæ in hac civitate usque ad ultima tempora, quibus a Turcis capta est, fuerunt conservata. Splendorem ejus laudavit Mela; *maxime illustrem* vocans: commercia Eustathius ad Dionysii vers. 688, ἡ Τραπεζοῦς, inquit, χτισμὸς Σινοπίων, μέγα ἐμπόριον, *Trapezus Sinopensium opus est, magnum emporium*. Situm oppidum in peninsula est, & montibus vallatum. Plinius dicto loco: *Trapezus liberum, vasto monte clausum*. Ammianus quidem, prædicto supra loco, in *ardua insula* dixit positam hanc urbem fuisse, sed sæpe peninsula cum insulis confunduntur. Hic finis fuit Ponti regionis, quamvis multa adjungat Ptolemæus, quæ Colchorum erant. Strabo enim dicto loco: τῆς Ἑρμονιάσσης πλησίον ἡ Τραπεζοῦς, οἷτ' ἡ Κόλχης, *prope Hermonassam est Trapezus*: deinde *Colchis*.

GEOGRAPHIAE ANTIQUAE MEDITERRANEA PONTI.

Mediterranea regni Pontici, quatenus a Paphlagonia æque ac Cappadocia distinctum est, & Mithridatibus paruit, non Ariarathibus; sunt pleraque parum certa, & vel sola statuminanda Ptolemæi fide ac auctoritate. Pauca enim sunt, quæ indigena Strabo de interioribus nobis tradidit. Lib. xii, pag. 377. *Iris* fluvium describit, ejusque occasione oppida, huic flumini adposita, commemorat. *Iris*, inquit, *fontes habet in ipso Ponto. Fluit δὲ πόλιν μέσης Κομανῶν τῶν Ποντικῶν, per mediam urbem, Comana Pontica*, quæ sic a Cappadociis Comanis discernuntur. Non ergo longe absunt ab amnis fontibus, quia hæc primum narrat, deinde ordinatim cetera, usque ad ostia, quibus in Ponticum mare exoneratur fluvius. Item pag. 383 de eadem urbe: *ὑπὲρ τῆς Φαναροίας ἐστὶ τὰ τι Κομᾶνα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ, ὁμαίωμα τοῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ, καὶ τῇ αὐτῇ θεῷ καθιερωμένα, Super Phanarceam sunt Comana Pontica, ejusdem nominis, quo alia in Magna sunt Cappadocia, eidemque dea consecrata.* Dignitatem pontificis, proximi ab rege, multis ibi verbis Strabo commendat, etiam ab Romanis conservatam & auctam tradit. Hoc est illud religiosum in Ponto fanum, cujus Cicero mentionem pro Lege Manil. cap. ix fecit. *Posteaquam*, inquit, *L. Lucullus cum exercitu in regnum [Mithridatis] venit, erat gravis atque vehemens opinio, quæ per animos gentium barbararum pervaserat, fani locupletissimi & religiosissimi diripiendi causa in eas oras nostrum exercitum esse adductum.* Plinius lib. vi, cap. iii extremo: *Amasia, Comana, nunc Martium.* Videtur dicere, solum *Martium*, id est oraculum, superesse. Verum tam Amasia, quam Comana posteriori etiam sæculo exstiterunt, uti ex Ptolemæo & Peutingeri Tabula manifestum est. Loci etiam atque oppidi Hirtius meminit Bello Alexandrino cap. xxxiv. *Copia celeriter omnes jussu Domitii Comana convenerunt; in quibus erat etiam legio ex tumultuariis militibus in Ponto confecta.* Et cap. xxxv. *Ex Ponto a Comanis jugum cælitum silvestre est, pertinet in Armeniam minorem.* Et Appianus B. Mithridat. pag. 379. *Ipsam Mithridatem [ex prælio ad Cyzicum] διαφύγειν ἐς Κομᾶνα περὶ τοὺς, profugere in Comana passi sunt: inde ad Tigranem.* Diva, quæ Comanis colebatur, Bellona erat. Hirtius B. Alexandr. cap. lxxvi. *Magnis itineribus per Cappadociam confectis.* [Cæsar, ex Cilicia adversus Pharnacem movens] *biduum Mazaca commoratus venit Comana, vetustissimum & sanctissimum in Cappadocia Bellonæ templum, quod tanta religione colitur, ut sacerdos ejus dea majestate, imperio & potentia secundus a rege consensu gentis illius habeatur.* Dubites, quæ Comana, Cappadocia an Pontica, significantur. Memorat ipse Hirtius, in Cappadocia templum situm esse, ut vix locus videatur dubitationi superesse: quod interpretes etiam commovit, & in his Goduinum etiam, ut de Cappadociis Comanis interpretarentur. Verum aliter sentiendum, si propositum iter C. Cæsaris intueamur, quod ex Tarso Ciliciæ in Pontum adversus Pharnacem festinanter faciebat. Mazaca venit Comana: inde *propius Pontum sineque Gallograciæ accessu*, cap. lxxvii: dein *in Pontum venit*, cap. lxxix. Ductus hic potius Comana Pontica ostendit, quam Cappadocia, quæ utroque Itinerario, Antonini, ut vocatur; & Peutingerianæ tabellæ, longe satis a Cæsarea, id est Mazaca, in ortum removentur, Euphratem versus & Commagenam. Itaque vel nomine aberravit Hirtius, vel quod Pontica ad fines Cappadociæ magnæ erant, Cappadocum æque religioni illa, ut Ponti incolis patuerunt. Nihil autem instituto decedit, quia in utrisque eadem dea secutum Strabonem, ut supra cognovimus, culta fuit. Divam illam etiam Valerius Flaccus lib. vii Argonaut. vers. 636 nominavit:

- - - vel exsecros lacerat Bellona Comanos.

Sed ad Irii fluvium redeundum est. Infra Comana ille *Daximonitidem* campum occasum versus perlabitur: deinde in septemtrionem conversus, παρ' αὐτὰ τὰ Γαζίουρα; παλαιὰ βουλή, ἢ ἔρημος, prater ipsa *Gazura*, veterem regiam, nunc autem desertam, decurrit: ac rursus in orientem reflexus, adsumto Scylace, muros *Amasia* pratervectus in Phanarceam effertur. Desertæ illius regiæ nomen etiam Plinius tradit lib. VI, cap. III. Paphlagoniæ fines persequens. Gens, inquit, *Cappadocum*: oppidum *Gazura*, & *Gazolum*: amnis *Halys*. Atque ita videtur *Gazuram* cis Halyn in Paphlagonia extrema, quæ incolas Cappadoces habuerit, collocasse: sed major est Strabonis, innati istis locis, auctoritas, cujus sunt, quæ antea posuimus.

Ex quibus etiam situs *Amasæ*, patriæ Strabonis, cognoscitur. *Iris*, inquit παρ' αὐτὸ τῆς Ἀμασίας ἐκχθὺς τῆς, ἡμετέρας πατρίδος, πόλις ἐρυμνοτάτης, ἐς τὴν Φαιερσίαν πέρισι, prater ipsum *Amasæ*, patriæ nostræ, urbis minutissima, in Phanarceam campum desertur. Procopius Arcan. Hist. cap. XVIII. Ἀμάσεια, πρώτη ἐν Πόντῳ ἐπύχαιεν ἔσσα, *Amasæ*, primaria urbs Ponti. Ptolemæus etiam Ἀμάσεια diphthongo scripsit: Plinius autem *Amasia*, & Hierocles Ἀμασία. Oppida, inquit Plinius in Cappadocia; *Comana*, quod *Sarus*: *Neocæsaream*, quod *Lycus*: *Amasiam*, quod *Iris* in regione *Gazacena*, subaudi, præfluit. In nummis utraq; scriptura conspicitur: Claudii, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ, *Sardianorum & Amasæ*, supple, ὁμόνοια, concordia: & Marci Aurelii, ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ ΜΗΤ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. *Amasæ*, metropoleos primæ in Ponto: ΑΔΡ. ΣΕΥ. ΑΝΤΩΝ. ΑΜΑΚΙΑΣ ΜΗΤ. ΠΡ. ΠΟΝ. *Hadriana Severi* ne *Antoniniana Amasæ metropolis primæ Ponti*. Eadem cognomina in nummo Caracallæ, cum nomine ΑΜΑΚΙΑΣ ΜΗΤΡ. *Amasæ metropoleos*: & in nummo Alexandri Severi, ΑΔΡ. ΣΕΥ. ΑΛΕΞ. ΑΜΑΚΙΑΣ ΜΗΤ. ΠΡ. ΠΟΝ. *Hadriana Severiana Alexandria Amasæ metropolis primæ Ponti*. Inde est, quod vulgo etiam *Amasia* scribitur nulla diphthongi habita ratione.

Iis hinc in Phanarceam egressus campum, *Lycum* amnem ex Armenia minore delapsum recipit, ut supra, quum de Iri in maritimis ageremus, ex Strabone & Plinio demonstratum fuit. Hic enim clare lib. VI, cap. III. *Iris flumen deferens Lycum*. Ille lib. XII, p. 383. ἐστὶ τῇ συμβολῇ ἰδρυταὶ πόλις, ἣν ὁ μὲν πρῶτος ὑποβεβλημένη Εὐπατορίαν ἀφ' αὐτῆς προσηγόρευσε. Πομπήν δ' ἡμετέροις καταλαβὼν, προσθείς χώραν καὶ οἰκήτορας, Μαγνέπολιν προσῆκεν, *Ad confluentem [Iris & Lyci] urbs posita est, quam primus conditor de se Eupatorium nominaverat; Pompejus autem imperfectam inveniens, addito agro & habitatoribus, Magnopolin adpellavit*. Tractum hunc, qui circumjacet, *Magnopolin* Strabo nominat. Neque hæc illa *Eupatoria* est, quam Mithridates Amiso adjunxit, quia illa in ora fuit, hæc nostra intus ad Lyci confluentem: illa perfecta & regia; hæc inchoata tantummodo, a Pompejo demum perfecta. Strabo enim de nostra ait: αὐτὴ ἐν μέσῳ κῆται πεδίῳ, hæc in medio campo sita: de illa Appianus Mithrid. pag. 375. *Eupatorium Mithridates τῇ Ἀμισῷ παρεκοδόμησε, καὶ βασιλεία ἔγχετο, juxta Amisum condidit, habuitque pro regia*. Et Plinius lib. VI, cap. III extremo: *Amiso junctum fuit oppidum Eupatoria, a Mithridate conditum*.

Paullo ante, auctore Plinio, percepimus, *Neocæsaream* Lycum amnem præfluere. Quam urbem etiam Ptolemæus & Peutingerianæ Tabulæ auctor tradiderunt. Sub Christianis metropolis facta, uti ex Notitiis episcopatum liquet: quam in primis Gregorius, cognomine Thaumaturgus, nobilitavit. Socrates lib. IV, cap. XXVII. ὁ Ποντικός Γρηγόριος, ὁ ἐκ τῆς ἐν Πόντῳ Νεοκαισαρείας ὁρμήμενος, *Ponticus Gregorius, ex Neocæsarea in Ponto oriundus*. Et Sozomenus lib. VII, cap. XXVII. πυνθάνομαι τι θαυμασιωτέρῳ τῷ Γρηγόριῳ τῷ θαυμασίῳ, ὃς πάλαι τῇ Νεοκαισαρείᾳ ἐπιτέθεικε, *miraculum illud ab admirando Gregorio, qui quondam Neocæsariensem ecclesiam rexii, intelligo factum esse*. Et natus ergo Neocæsareæ fuit, & illius urbis quo.

quoque episcopus fuit factus, antiquior ceteris Gregoriis sanctis, utpote Origenis discipulus. Ammianus lib. xxvii. sub finem *Neocæsaream urbem Polemoniacy Pontis nobilissimam* dixit.

A Neocæsarea in æstivum occasum *Sebastopolis* Ptolemæi recedit. Plinius lib. vi, cap. iii. in Cappadocia sua Pontica, id est Ponto: *Oppida habet, Comana, quod Sarus: Neocæsaream, quod Lycus: Amasiam, quod Iris in regione Gazacena præstuit. In Colopena vero Sebastiam & Sebastopolin. Hac parva, sed paria supra dictis.* Est quod dubites de situ Ptolemæi, qui Sebastopolin circa Irin flumen posuit, Sebastiam autem in austrum longere-movit: quum in Notitiis ecclesiæ utraque Armeniæ Primæ, in qua Satala sunt & Nicopolis, contribuatur. De *Sebastia* res certior est, quæ fere in plagam illam incidit: citerior autem Sebastopolis contributa vere videtur, ut de iis dicimus, quæ provinciæ extra limitem adjudicantur. Iter Antonini a Tavia Galatiæ per Sebastopolin, Sebastiam usque, rem potest declarare:

<i>Tavia</i>	- - -
<i>Mogaron</i>	M. P. XXX.
<i>Doranon</i>	M. P. XXIIII.
<i>Sebastopolim</i>	M. P. XL.
<i>Virisam</i>	M. P. XXIIII.
<i>Phiarasi</i>	M. P. XII.
<i>Sebastiam</i>	M. P. XXXVI.

Est ibidem etiam aliud iter, via alia, a Tavia directum *Sebastiam*, ut non exiguum oppidum, quod Plinio videbatur, fuisse, inde probari possit: quemadmodum in Peutingeriana etiam insignia majoris oppidi & clarioris habet, ad quod a Cæsarea Cappadociæ iter est directum. In illa scribitur *Sevastia*, facili, pro more illius ævi, litterarum v & s permutatione. Posteriori ævo in Armenia censēbatur, ut diximus, cujus portio in Ponticam regionem recedebat. Sic & Socrates lib. ii Hist. eccles. cap. xliii. *Εὐστάθιος, ὁ τῆς ἐν Ἀρμενίᾳ Σεβαστίας, Εὐστάθιος Σεβαστεῖα ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπίσκοπος.*

Superfunt in hac Armeniæ ora quædam alia explicanda. *Zela, τὰ Σῆλα*, quæ a Strabone lib. xii, pag. 385. ita describuntur: *ἡ Σηλίτις ἔχει πόλιν Σῆλα, ἐπὶ χώματι Σεμιράμιδος τειχεωμένην, ἔχουσαν τὸ ἰσθμὸν τῆς Ἀναίτιδος, Zelitis regio urbem habet Zela, in aggere Semiramidis munitam, quæ Anaitidis fanum habet.* Multa de fano isto addit, ejusque pontifice potente atque divite, & multitudine hierodulorum. Olim templum Perficorum sacrorum erat, circa quod multi habitabant, sine tamen urbis specie: Pompejus autem & multum agri adjecit, & πόλιν ὀνόμασεν, urbem nominavit. Polemæus in Ptolemoniaco Ponto urbem *Zela*, *Zela* recensuit: Notitiæ in Helenoponto habent: Plinius lib. vi, cap. iii. *Ziela* scripsit, & famam ex præliis ibidem commissis addidit. *Iris flumen*, inquit, *deferens Lycum.* Civitas *Ziela* intus, nobilis clade *Triarii*, & victoria C. Cæsaris: in ora amnis *Thermodon*. Hirtius Bello Alexandrino etiam *Ziela*: præterea de oppidi situ & fama egregia narravit: *Ziela est oppidum in Ponto, positu ipso, ut in plano loco, satis munitum. Tumulus enim naturalis, velut manu factus, excelsiore undique fastigio sustinet murum. Circumpositi sunt huic oppido magni multique intercisi vallibus colles, quorum editissimus unus, qui propter viciniam Mithridatis, & infelicitatem Triarii, detrimentumque exercitus nostri superioribus locis atque itineribus pene conjunctus oppido, magnam in illis partibus habet nobilitatem; nec multo longius millibus passuum iii abest a Ziela. Hunc locum Pharnaces, veteribus patrum felicius castrorum relictis operibus, copiis omnibus suis occupavit.* Dio Cassius lib. xlii, pag. 207. scripsit *Σελεία, Zeleia*, de Pharnace tradens: τὸν Καίσαρα ἐν τῇ ὁδῷ εἶναι, καὶ

Duple
bus, Pe
ximi fue
nia, καὶ ἐν
in Catalo
Paphlagon
lib. vi,
tes adjici
lat.
LIBE

ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐπύγισθαι πυθέμεθα ἀνίσταται καὶ ταῦτα αὐτῷ περὶ Ζέλαι συνίτην, *Cæsarem advenire ac in Armeniam tendere cognoscens, convertit iter, eique ad Zelejam occurrit.* Nec vero in Armenia, sed in Ponto sita erat. Appianus Mithrid. pag. 387. de Triarii clade quum dixisset, addit, ὁ δὲ Μιθριδάτης ἐς Ἀρμενίαν, ἣν δὲ Ῥωμαῖοι βραχυλίαν Ἀρμενίαν καλεῖσιν, ἀνιζόμενος. *Mithridates victor in Armeniam, quam Minorem Romani vocant, se recepit.* Hic subicit loci nomen. Plutarchus autem in Cæsare pag. 731. de ejusdem adversus Pharnacem victoria, περὶ πόλιν Ζήλαν μάχην μεγάλην συνάψας αὐτὸν μὲν ἐξέβαλε τῷ Πόντῳ φέροντα, τὴν δὲ στρατιάν ἄρδην ἀνίλει, *ad urbem Zelam ingenti prælio commisso, fugatum Pharnacem ex Ponto ejecit, exercitum autem ejus internecione delevit.* Hæc haud dubie est vera scriptura Ζήλα, Zela, in qua Strabo, Ptolemæus, Plutarchus & Notitiæ consentiunt, nisi quod Plutarchus singulari forma terminat; plurali, Græcorum more, reliqui.

Strabo lib. XII, pag. 383. montem in hoc tractu *Paryadren* nomine memorat, quem Plinius quoque lib. V, cap. XXVII. in Asiæ vastis montium jugis numerat. Ad latus hujus montis ab austro idem Strabo *Cabira*, τὰ Κάβιρα, locavit, quorum multa mentio in Mithridatico bello est. Strabonis hæc eorum est descriptio: πρὸς αὐτῇ τῇ περὶ τὴν τῷ Παρυάδρην, Κάβιρα ἰδρυται εὐδαίως ἑκατὸν καὶ πενήκοντα πού νοτιάται αἰεὶς ἐς τὴν. ἐν δὲ τοῖς Κάβιροις τὰ βασιλεῖα Μιθριδάτης κατεσκεύαστο. *Ad ipsum latus montis Paryadris Cabira sita sunt, ab isto meridiem versus CL circiter stadiis distantia. Cabiris autem arx regia Mithridatis exstructa est.* Nondum urbs erat, quamvis frequenter habitaretur, multisque operibus Mithridates exornasset. Pompejus urbem fecit, vocavitque *Diopolin*: Pythodori regina auxit, & Σεβαστήν. *Sebasten* nominavit, suamque in ea regiam sedem constituit. Hæc est illa *Sebaste* Armeniæ in Martyrologiis V idus Januariæ, & XII nonas Februar. & VII idus Martias laudata, quia in Armeniæ finibus, Minoris videlicet, posita est: qui situs *Sebastopoli* Notitiarum magis congruit, quam in Ponto illi, quam Itinerarium inter Tavium & Sebaſteam pæne mediam constitutam habet. Nihil autem in re dubia definire licet. Sed ad priora tempora revertimur. Plutarchus Lucullo pag. 502. τὰ δὲ Κάβιρα λαβὼν, καὶ τῶν ἄλλων φερέων τὰ πλείστα, *Cabira cepit, & alia plura munimenta.* Appianus Mithridat. pag. 375. de ipso Mithridate: *commecatus & arma & milites submisit ἐκ Κάβιροις, ἵδνα χυμάζων στρατὸν ἄλλον συνίγει, ἐ Cabiris, ubi hibernans exercitum alium colligebat.* Eutropius lib. VI, cap. VII. *Secundo prælio apud Cabira civitatem, quo ingentes copias ex omni regno adduxerat Mithridates, quum XXX millia lectissima regis, a quinque Romanorum millibus vastata essent, Mithridates fugatus, & castra ejus direpta.* Ducentis inde stadiis τὸ Καινὸν, *Novum*, præcellus & munitissimus locus, quo Mithridates pretiosa sua custodiebat. Strabo pluribus describit. Cetera in divisione dicemus.

DIVISIO PONTI.

Duplex Ponti divisio, in gentes, & in regiones. Gentes difficile est finire suis limitibus. Post Maryandynos Bithyniæ, Paphlagonisque, *Heneti*, antiquissimus populus, proximi fuerunt. Strabo lib. XII, pag. 374. explicato Parthenio flumine, ἔπειτα ἡ Παφλαγονία, καὶ οἱ Εἰπτοί, deinde Paphlagonia est, & *Heneti*. Mentio illorum apud Homerum est in Catalogo vers. 359, ubi itidem cum Paphlagonibus conjunguntur. Sed nulli posthac in Paphlagonia *Heneti*, quod Strabo de migratione illorum in Italiam interpretatur. Plinius lib. VI, cap. II. *Oppidum Mastya Milesiorum: deinde Cromna.* Quo loco *Henetos* adjicit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorum *Venetos* credi postulat.

Sic Henetorum nomine in Asia extincto, Paphlagonas ad Halyn usque habitarunt. Strabo jam dicto loco: τὰς Παφλαγῶνας πρὸς τὴν ὁ Ἄλυν, *Paphlagonas ab ortu Halys fluvius terminat.* Ab Haly veteres *Assyrias* aut *Syros* memorabant. Apollonius lib. 11, vers. 965. de Argonautis:

Λεῖπον Ἄλυν ποταμὸν, λεῖπον δ' ἀγχέῃρων Ἴδην.

Ἦδ' ἡ Ἀσσυρίης πρὸχυσιν χθονός.

Liquerunt Halyn fluvium; liqueruntque propinquum Iridem, atque Assyriae adluviem terrae. Imitatus est Dionysius periegeta versu 772. cui eodem plane modo post Chalybas ab occasu est Ἀσσυρίης πρὸχυσιν χθονός: quod Festus Avienus vers. 949 Latine ita convertit:

Post hos Assyria tenduntur jugera terra.

Sæpe scilicet Assyrii cum Syris, etiam ab historicis, permiscuntur, & hoc loco Syri iidem, qui & *Leucosyri* dicebantur, id est Cappadoces, intelligendi sunt. Strabo lib. xii, pag. 373. μίχα Λευκοσύρων, ἧς ἡ ἡμεῖς Καππαδόκας προσαγορεύομεν, usque ad *Leucosyros*, quos etiam nos *Cappadoces* adpellamus. Plinius lib. vi, cap. iiii. *Cappadox amnis, a quo nomen traxere, antea Leucosyri dicti.* Hi etiam Syri adpellati sunt, ab Herodoto præsertim, quod etiam Strabo pag. 374. observavit. *Halys*, inquit, inter *Syros* & *Paphlagonas in Pontum Euxinum* exit κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, Σύρας λέγοντα τὰς Καππαδόκας. ἡ γὰρ ἐστὶ ἡ τῶν Λευκοσύρων καλῶσα, ut *Herodotus* ait, qui etiam *Syros* vocat *Cappadoces*. Herodoti locus est lib. i, cap. vi; qui etiam cap. lxxii. ejusdem libri, οἱ Καππαδόκαί ὑπ' Ἑλλήνων Σύρας ὀνομάζοντα, *Cappadoces a Græcis Syri adpellantur.* Cappadocia enim olim omnis regio erat a Tauro ad Pontum usque Euxinum, sub Persis in duas satrapias, post in regna duo sub Macedonibus divisa, quorum alterum *Cappadocia ad Taurum*, sive *Magna Cappadocia*: alterum *Cappadocia ad Pontum* sive *Pontica*, & sæpius *Pontus* communi maris nomine vocitatur. Vide Strab. lib. xii, sub initium.

De *Amazonibus*, quæ ab Apollonio subjunguntur, supra dictum est, circa *Thermodontem* fluvium vel fuisse, vel fingi ita, quasi fuerint. Alii in illo tractu *Chalybes* ponunt, quos Mela longius reducit, & cis Halyn etiam constituit lib. i, cap. xix. *Paphlagoniam*, inquit, finit *Armene*: *Chalybes proximi urbium clarissimas habent Amison & Sinopen.* Nos vero cum Strabone Paphlagonas, apud quos Sinope erat, Haly amne finiri persuasi sumus. Apollonius autem *Chalybas* ultra *Thermodonta* removel, citeriora *Amazonibus*, quas laudavit, tribuens. Lib. ii enim, vers. 1003, postquam reliquerint Argonautæ *Amazonum* terram, diem, inquit, noctemque navigantes.

- - - - Χαλύβαν παρὰ γαίαν ἴκοντο,

ad Chalybium terram venerunt.

Strabo lib. xiv, pag. 466. scribit, τὰς Χάλυβας τοῦτον ἀφιστάσας καὶ Σινώπης καὶ Ἀμισοῦ πρὸς τὴν Ἰνδὸν intervallo distare a Sinope & Amiso in ortum solis, ut meridianus illorum per Armeniam Minorem & Euphratem sit ducendus. Herodotus tamen videtur etiam citeriores posuisse *Chalybas*, in populis a Cræso devictis enumerans *Mariandynos*, *Paphlagonas*, *Thynos* & *Bithynos*, lib. i, cap. xxviii. Forte colonia eorum in citeriora loca venerat. Stephanus *Chalybas* ἐπὶ τῷ ποταμῷ Θερμώδοντι ad *Thermodontem* fluvium locavit: sed ne sic quidem cum Strabone convenit: neque cum Xenophonte, qui controversiam dirimere potest. Cyri enim expedit. lib. v. reditum Græcorum ex ulteriore Asia, ubi gestum bellum fuerat, per Ponticas gentes describens, a Trapezunte ait, & Cerasunte venisse in *Mosynæcorum* fines; inde ad *Chalybas*, qui sub *Mosynæcorum* tum imperio erant: hinc ad *Tibarenos*. Sic enim p. 209. ἐπαρτίσθησαν ὅκτω σαβμῶς καὶ ἀφικνῶνται εἰς Χάλυβας. ἔτοι ὁλόγοι ἦσαν καὶ ὑπῆκοι τῶν Μοσυνοίκων, καὶ ὁ βασιλεὺς

ἢ τῆς πλείους αὐτῶν ἀπὸ σιδηρείας. Egressi inde, octo mansionibus ad Chalybas venerunt. In-
frequens ea gens, & sub Mosynæcorum imperio: omnes fere victum ex ferri metallis sibi
quærentes. Inde demum in Tibarenos venerunt. Nomen gentis a ferri copia & officinis est.
Scholiastes Apollonii ad dictum vers. 1003. οἱ Χάλυβες μεταλλήοντες σίδηρον πωλῶσι, καὶ ἔτι τὰ
ἐπιτήδεια πορίζονται, τεχνίται ἔχοντες πρὸς καρπὸν τὴν γῆν, Chalybes ferrum ex terra latebris erunt
& vendunt, unde sibi victum parant, asperam inhabitant terram. Hinc est, quod Vale-
rius Flaccus lib. v, vers. 141. seqq. huic genti poetico more inventionem ferramentorum tri-
buit, post Thermodontis descriptionem:

Nocte sub extrema clausis telluris ab antris.
Pervigil auditur Chalybum labor: arma fatigant
Ruricole, Gradive, tui: sonat illa creatrix
Prima manus belli terras crudelis in omnes.
Nam prius ignoti quam dura cubilia ferri
Eruerent ensesque darent; odia agra sine armis
Errabant, iraque inopes, & segnis Erynnis.

Hæc de Chalybibus, sed alieno loco, si Xenophontem sequendum ducimus. Tibareni enim
citeriores sunt, in quorum finibus Cotyrorum oppidum erat, de quo ibidem Xenophon.
ἀφίκοντο εἰς Κοτύρραν, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπίων ἀποίκας, οἰκῶντας ἐν τῇ Τιβαρηνῶν χώρῃ, venerunt Co-
tyra, quæ Græca urbs, Sinopenses colonas habens, in regione Tibarenorum sita. Strabo
lib. xii, pag. 378. τῆς Τραπεζούντης ὑπέκεινται καὶ τῆς Φαρνακίας Τιβαρηνοὶ τε καὶ Χαλδαῖοι, καὶ Σάνιοι,
καὶ πρότερον ἰκάλων Μάκρωνας, καὶ ἡ μικρὰ Ἀρμενία, Supra Trapezuntem & Pharnaciam Tibareni
sunt, & Chaldaei, & Sanni, qui olim Macrones dicebantur; ac minor Armenia. Sunt
plures hoc loco gentes, etiam ab aliis enumeratæ, quas difficulter distinguas suis limitibus.
Apollonius lib. ii, vers. 375. post Amazonas & Thermodonta narrat primum Chalybus:
deinde subijcit.

Ἄγχι δὲ κατεῖχον πολὺρρητος Τιβαρηνοὶ
Prope vero habitant opulenti Tibareni.

Eodem ordine Pomponius Mela dicto loco: Tibareni Chalybus attingunt, quibus in ri-
su lusuque summum bonum est. Tibareni conjuncti erant Genæta, Γενηταί. Plinius
lib. vi, cap. iv., Gentes Genetarum, Chalybum. Apollonius jam dicto loco - - -
Τιβαρηνοὶ.

Ζητὸς Εὐξείνιοι Ζανηταίων ὑπὲρ ἄκρην,

Tibareni supra Jovis Euxini [Hospitalis] Genetæum promontorium. Et Valerius Flaccus lib. v,
vers. 147. post Chalybes:

Inde Genetæi rupes Jovis. - - -

Sannos ipse Strabo interpretatur antiquiore nomine Μάκρωνας, Macrones: quos etiam Apol-
lonius ita lib. ii, vers. 22. adpellavit,

Φίρβορται Φίλυρες. Φιλύρων δ' ἐξῆπτεβον ἱάσι

Μάκρωνες. μετὰ δ' αὖ πελάσια φύλα Βεχίρων.

Pascuntur Philyres: supra Philyras autem sunt Macrones: post numerosa gens Bechiro-
rum. Avienus Dionysii interpres a Colchide incipit vers. 944. has gentes enume-
rare:

- - - - - Aspera primum
Byzerum gens est: diri sunt inde Bechiri,
Macrones, Philyresque & pernix Duratæum gens.
Inde Tibareni, Chalybes super, arva ubi ferri

Diria vulnifici crepitant incudibus altis.

Post hos Assyria tenduntur jugera terre.

Quos *Chaldaeos* Strabo nominavit, eos ipse pag. 478. interpretatur *Chalybas*: οἱ οὖν Χαλδαῖοι, Χαλυβες τὸ παλαιὸν ὀνομάζοντο, qui nunc *Chaldae* vocantur, olim dicti fuere *Chalybes*. καὶ ἐν μάλιστα ἡ Φαρνακία ἰδρυμένη, penes quos potissimum *Pharnacia* est. Ut sic rursus vix dubitare possis de vera & antiqua sede *Chalybum* & *Tibarenorum*, quia *Pharnacia* *Chalybum*, & *Cotyora* *Tibarenorum* non longe distant, & utrumque cis *Cerasuntum* est, ut adeo meridianus eorum, qui per *Armeniam* *Euphratem*que transeat, oblique quodammodo ducendus sit, qui nihilominus ad universum relatus orbem, est directus.

Ultra *Chalybas* sunt *Xenophontis* itinere *Mossynæci*, sive *Mossynæci*, citra tamen *Cerasuntum*. Dicuntur Μόσυνοι a *Damasceno Nicolao*, Excerpt. Valef. p. 517. & *Mossyni* a *Plinio* & *Mela*. Origo nominis utriusque a μόσυν, vel μόσυν, turris, quia, ut *Nicolaus* ait, regem suum ἐν πύργῳ, in turri educabant: seu potius, ut plures reliqui, quia omnes aut plurimi in turriculis habitaverunt. Strabo prædicto loco de hujus tractus gentibus, quos *Επτακομήτας* *Septempaganos* vocat, ἀγέλους τελέως, maxime feros: τινες ἐπὶ δένδρεσσιν, ἢ πυργίσκοις οἰκοῦσιν, διὸ καὶ Μοσυνοίους ἐκάλεον παλαιοὶ, τῶν πύργων μόσυνων λεγομένων, quidam in arboribus aut turriculis habitant, quæ cum μόσυνες dicantur, ipsos olim *Mossynæcos* adpellarunt. Mela lib. 1, cap. xix. *Mossyni* turres ligneas subeunt: notis corpus omne persignant. Posterius tantum *Plinius* expressit: *Mossyni* notis signantes corpora. *Dionysius* circumscripsit eorum nomen, οἱ μόσυνας ἔχουσι δορυκτίες, qui turres habent ligneas. *Eustathius* ibi, τοὺς Μοσυνοίους περιφράζων, *Mossynæcos* circumscribit his verbis. Poetæ geminant sibilum, quod alii quidam imitantur. *Apollonius* lib. 11, vers. 379. Μοσσύνοικοι, quos post promontorium *Genetæum* ponit.

Hi ergo ex *Heptacometis*, sive *Septempaganis* erant: in quibus Strabo etiam Βύζηρες *Byzeres* numerat, quos *Colchis* proximos ponit *Dionysius*, ab illis & *Phaside* narrationem incipiens, vers. 765.

Βύζηρίς τοι πρῶτα, καὶ ἀγχιθὶ φύλα Βεχίρων,

Byzeres primo loco, & prope illos, Bechirorum gentes.

Chaldaeos quoque sive *Chalybas* videtur adnumerare, ut ita *Επτακομήται* sint, qui circa *Trapezuntem* & *Cerasuntum* coluerunt. Bellicosi erant, saltem feroces: nam *Pompeji* τρεῖς σπείρες κατέκοψαν, tres cohortes conciderunt. Etiam *Bechiros* in eo numero fuisse non dubitamus, quia vicini *Byzærum* erant: quod etiam de *Sannis* sive *Macromibus* supra descriptis judicamus. Quos vero pernitem *Duracum* gentem *Avienus* dixit, nulli sunt, isque grandi lapsus errore est, quia *Græcum* δορυκτίους, quod vertit, adpellativum est, ζυλίους expositum ab *Eustathio*, id est ligneas, turres videlicet, quæ nomen & habitationem *Mossynæcis* dederunt; ut paullo ante verba integra *Dionysii* protulimus. Sic non obscure patet, quo ordine gentes *Ponticæ* ab *Haly* ad *Colchos* & *Phasidem* se consequutæ fuerint.

Altera divisio *Ponti* in regiones est, & *Ptolemæus* tres *Pontos* distincte proposuit, *Pontum Galaticum* ab occasu, *Galatiæ* vicinum: & *Pontum Polemoniacum*, medio inter utrumque loco, nomen habentem a *Polemon*e (ὁ Πόλεμων) rege, quem *Antonius* instituit: & *Pontum Cappadociem*, qui inde in ortum profertur ad *Colchos* usque. Prima origo est ab *Antonio*, triumviro reipublicæ constituendæ, qui Orientem fortitus multa in regnis & provinciis mutavit. *Pontum* enim primo dedit *Dario* *Pharnacis* filio, ut *Appianus* v. *Civil.* p. 1125 tradit: deinde *Polemoni*, qui eo tempore, quo in *Medos* profectus *Antonius* erat, dicitur ἐν τῷ Πόντῳ βασιλεύειν, in *Ponto* regnans, & *Dione* lib. XLIX, pag. 407. cujus vidua

Pythodoris Strabonis ætate imperabat, quam ipse lib. xii laudavit. Filio Polemoni reddidit paternum regnum Caligula, ut Dio lib. lxx, pag. 649. refert: quo concedente Nero provinciam fecit. Suetonius cap. xviii *Ponti modo regnum, concedente Polemone, in provincia formam redegit.* Et Eutropius lib. vii, cap. ix. *Due provincie sub eo facte sunt: Pontus Polemoniachus, concedente rege Polemone: & Alpes Cortia, Cortio rege defuncto.* Non autem iidem fines hujus regni erant, quod Polemones & Pythodoris possederunt, & Ponti Polemoniachi, quem nobis Ptolemæus descripsit, qui multo arctior est. Strabo enim lib. xii, pag. 382. tradit, Pythodoridem Tibarenos, Chaldaeos *μᾶλλον Κολχίδος*, usque ad Colchidem, & Pharnaciam & Trapezuntem possedisse: quæ ex dispositione Ptolemæi, in Cappadocio Ponto sunt. Aliam ergo illius ætate divisionem provinciarum fuisse oportet, quæ universum Pontum ita tripliciter dispensavit; ut *Ponti Galatici* ad mare fuerit *Themiscyra*; intus, *Sebastopolis*, *Amasia*, & *Comana Pontica*. Et *Ponti Polemoniachi* in ora, *Thermodontis ostia*, *Polemonium*, & *Coryorum*: in mediterraneis, *Neocæsarea*, *Zela*, *Sebastia*, & *Megalassus*, quæ etiam in Peutingeriana legitur: *Ponti* denique *Cappadocii* in maritimis *Pharnacia*, *Cerasus*, *Trapezus*; mediterranea, *Cocalia*, *Cordyle*, *Trapezusa*, *Asiba*, & alia obscura. Neque constans hæc Ptolemæi distributio fuit, sed nomen quidem *Ponti Polemoniachi* mansit, alia autem in eo censâ oppida, *Neocæsarea*, *Comana*, *Polemonium*, *Cerasus*, *Trapezus*, quæ quinque oppida, non plura, in Notitiis episcopatum eidem tribuuntur.

Sunt præterea multa, sed obscura & incerta, ut *Plinii Sotira*, *Amazonium*, *Phanaræa* castellum: item *Tripolis* castellum: *Philocalia*, *Liviopolis*: gens *Macrocephalorum*, quos a Pomponio habet. Lib. vi, cap. iiii. de prioribus ita: *In ora amnis Thermodon, ortus ad castellum, quod vocant Phanaræam, præterque radices Amazonii montis lapsus. Fuit oppidum eodem [Thermodontis] nomine: & alia quinque, Amazonium, Themiscyra, Sotira, Amasia, Comana, nunc Mantium.* Et cap. iv, *Gentes, Tibareni, Mossyni, notis signantes corpora: gens Macrocephali.* Et interjectis paucis: *Pharnaceæ oppidum, Tripolis castellum & fluvius. Item Philocalia, & sine fluvio Liviopolis.* Nihil addimus, nisi *Phanaræam* aliis campum esse seu regionem: *Macrocephalos* a Scylace etiam memorari, qui *Macrones* aliorum videntur esse, de quibus supra diximus. Plura sunt apud Ptolemæum quæ prætermisimus, in *Galatico Bœnasa*, *Tobenasa*, *Choloë*, *Piala*, *Pida*, *Sermuta*: in *Polemoniaco*, *Carvanis*, *Sarbanissa*, *Ablata*, *Sabilia*: in *Cappadocio*, *Aza*, *Mardara*, cetera. Fuerunt & *Ἰβόρα*, *Ibora* in Ponto, postea in *Helenoponto*, *Novell. xxviii. Helenopontum* octo urbes implent, hoc est *Amasia*, *Ibora*; reliqua. *Hierocles* prave *Ἰβόρα*, *Ibyra*. *Adi Valesium* in *Sozomen. lib. vi, cap. xxx.*

PROVINCIA PONTICA ROMANORUM.

Ad Ponti oram Romani provinciam posuerunt, *Nicomede* iiii *Bithyniæ* rege *Sertoriani* belli temporibus defuncto, qui testamento Romanos heredes regni scripserat: quod ante paullo factum fuit, quam *Lucullus* contra *Mithridatem* in *Asiam* proficisceretur. *Livius* epitoma xciii *P. Servilius* proconsul in *Cilicia* *Isauros* domuit, & aliquot urbes piratarum expugnavit. *Nicomedes*, *Bithynia* rex, moriens, populum Romanum fecit heredem, regnumque ejus in provincia formam redactum est. *Mithridates* fœdere cum *Sertorio* isto bellum populo Romano intulit. Nec vero ante Romani fructum ceperunt provinciæ, quam *Mithridates*,

dates, qui occupaverat, a Lucullo fractus esset. Finito autem illo bello, Pompejus ex Mithridatis regno, iisque, quæ ille occuparat, adjecit multa: addidit Augustus etiam ex Paphlagonia, quum stirps regia, cui Pompejus restituerat ab Mithridate ablata, in Dejotaro Philadelpho defecisset.

Quamvis autem sic aucta provincia esset, tamen *Bithynia* provincia vocabatur: & eadem provincia *Ponti* sive *Pontica*. Plinius lib. IV, epist. IX. de Julio Basso: a Domitiano rogatus est: revocatus a Nerva, sortitusque *Bithyniam*, rediit reus, accusatus non minus acriter, quam fideliter defensus. Et inscriptio Mediolanensis: C. PLINIUS C. F. C. N. CAECILIUS SECUNDUS COS. AUGUR. LEGAT. PRO PRAET. PROVINC. PONTI CONSULARI POTESTATE Hæc autem ipsa Bithynia cum dictis accessionibus est, quam rexit Plinius Secundus junior: ex cujus epistolis ad Trajanum datis adparet, quanta, aut quam longa fuerit provincia, nempe a Calchedone usque ad Amisum & ultra. Epistola enim XCIX *Amastrianorum* civitatem, quæ in Paphlagoniæ finibus fuerat, in provincia sua esse ostendit, ex Trajano quærens, an permittat tegi in Amastriana urbe tætri odoris aquam. De *Sinope* testis est epistola XCI & XCII: de *Amiso* epistola XCIII & XCIV. Reliqua Ponti ad Colchos usque Pompejus Dejotaro Galatiæ tetrarchæ, post regi dedit, quæ deinde triumviratu ab Antonio variis fuerunt donata. Strabo lib. XII, pag. 376. *Post ostia Halys fluvii Gadilonitis est regio, cujus partem Amiseni tenent, τὴν δ' ἰδὼς Διοτάρῃ Πομπήϊῳ, καὶ περ καὶ τὰ περὶ τὴν Φαρνακίαν, καὶ τὴν Τραπεζοσίαν μέχρι Κολχίδος καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας, partem alteram Pompejus Dejotaro dedit: etiam quæ sunt ad Pharnaciam & Trapezuntem, usque Colchos & Armeniam minorem.*

CAPPADOCIA MAGNA.

Haftenus de Ponti regno, sive Cappadocia Pontica: sequitur *Cappadocia Propria*, sive *Magna*, sive *ad Taurum* cognominata. Strabo sub initium libri XII hanc distinctionem docuit, atque ita explanavit: *Cappadociam*, inquit, *Persæ in duas diviserunt σατραπίας, id est provincias: eas ab his acceptas Macedones περιέδον, τὰ μὲν ἐκόντες τὰ δ' ἄκοις, εἰς βασιλείαν αὐτῶν σατραπείων περιέσσαν. ὧν τὴν μὲν ἰδίως Καππαδοκίαν ἀνέμασαν, καὶ πρὸς τῷ Ταύρῳ, ἢ τὴν διὰ μεγάλῃ Καππαδοκίαν: τὴν δὲ, Πόντον, οἱ δὲ τὴν πρὸς τῷ Πόντῳ Καππαδοκίαν, Macedones, inquit, passi sunt partim sponte, partim invit, in duo regna mutari: quorum alterum proprie Cappadociam: & quæ ad Taurum, adeoque Magnam Cappadociam nuncupaverunt: alterum, Pontum, sive Cappadociam Ponticam. Eustathius ad Dionysii versum 974 eadem, laudato Strabonis nomine, repetiit: & divisionem Stephanus quoque Byzantius εἰς μέγαν καὶ ἰσχυρόν, καὶ μικρόν, in majorem & minorem: item in parvam & magnam Cappadociam commendavit. Antiquus status Cappadociæ Magnæ ignotus est; ultimus, qui sub Ariobarzanibus & Archelao fuit, tantummodo, nec tamen plenissime cognitus, & multa ubique tam de præfecturarum, quam oppidorum situ desiderantur. Strabo ibidem: τῆς μεγάλῃς Καππαδοκίας οὐκ ἔστιν ἡ πρώτη διάταξις, Magnæ Cappadociæ antiquam constitutionem ignoramus.*

Sub Archelao, καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, & sub regibus, qui proxime ante ipsum fuerunt, Cappadocia εἰς δέκα σατραπείας, in decem præfecturas divisa fuit: e quibus quinque prope Taurum erant, *Melitena*, *Cataonia*, *Cilicia*, *Tyamiis*, *Isauritis*: quinque reliquæ, remotiores a Tauro, obscuris nominibus, *Laviniasena*, *Sargasena*, *Chamanena*, *Saravena* [C. Σαρραβηνή] & *Moramena*. His adjecerunt Romani undecimam, præfecturam de Cilicia, quæ ante Archelai fuerat, circum Castabala & Cybistra, usque ad Derben Antripatri prædonis. Hæc ex Strabonis dicto loco: qui vero nec situm præfecturarum, neque quibus situm

gulæ oppidis ornatae sint, declaravit. Ipsa quoque nomina suspecta pravationis sunt, quia Ptolemæus multa aliter scripsit, quædam etiam non in Cappadocia, sed in Armenia minore censuit: videlicet *Melitenen*, *Cataoniam*, *Lavinianesinam*, quæ Strabonis *Laviniasena* est; & *Murianam*, quæ Strabonis *Moramena*, five *Morimena* Plinii videtur esse. In ceteris quoque nominibus, præter *Tyanitidis* & *Cilicia*, aliquid immutatum est, & *Chamanam* Ptolemæus dixit Strabonis *Chamanenam*: & *Sargarusenam*, quæ illius est *Sargasena*; sed & Plinius *Sargarusenen* scripsit: Straboni autem quam *Sargavenam* Casaubonus adjecit (neque enim in Aldina & Xylandrina reperitur) oppido falsa est, quoniam Plinius & Ptolemæus contradicunt, ille *Garfsauritidem* vocans lib. VI, cap. III. hic *Garfsauriam*, lib. V, cap. VI.

GARSAURITIS Phrygiæ *pratema* est, ut Plinius ait: in eaque secundum Ptolemæum *Archelais* posita, & *Diocæsarea*, & *Tetrapyrgia*: atque hæc maxime in occasum solis recedit. De prima ita Plinius jam dicto loco: *Cappadocia intus habet coloniam Claudii Caesaris Archelaidem, quam præfuit Halys*. Quod Claudii nummo apud Golzium confirmatur, epigraphen ferente, COL. CAES. ARCHELAIS.

Inde in ortum est Ptolemæi *Διοκαίσάρεια*, *Diocæsarea*, de qua etiam Plinius: *Reliqua sui parte* [Cappadocia habet] *Diocæsaream, Tyana, Castabala*, cetera. Nummi quoque exstant, unus *ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΙΑΣ ΑΝΤΟ.* alter *ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ* inscriptus: sed incertum, Cappadociæ an Phrygiæ urbis fuerint. Hunc certe Harduinus tribuit Phrygiæ; de illo dubitat Holstenius. In Notitiis episcopatum non adparet, nisi sub alio aut veteri latet nomine. *Tetrapyrgia* Ptolemæi secundum Peutingerianam tabulam in Ciliciæ potius, quam Cappadociæ sunt partibus.

Idem Garfsauriæ ab ortu præfecturam Ciliciam adponit; ab austro, Tyanitidem: Itinerarium autem *Nyssam* & *Sasima*, quæ vix in aliam præfecturam, quam Garfsauriæ, possunt cadere, interponit: quamquam Ptolemæus *Νύσα* suam in Muriana ultra Tyanitidem & Ciliciam, & hac etiam australiore ponat, quod falsum esse non dubitamus. Aut igitur amplianda est præfectura Garfsauria, aut, quod malim, itidem in limite, Galatiam versus, ei adiungenda *Muriana* est, quæ Plinii videtur *MORIMENE*, *Galatia pratema*, lib. VI, cap. III. Iter Antonini ab Ancyra Cæsaream, nos ducit, ut ita sentiamus. Ibi enim ab *Aspona*, Galatiæ ultima, *Parnassum* fertur (Hierocli *παρνασός* est in Cappadocia secunda) atque hinc *Nyssam*; ac deinde per duo obscura oppida *Cæsaream*. Sic ergo *Parnassus* five *Parnasus*, cum *Nysa*, quæ proxima est, Murianæ five *Morimenæ* fuit: cujus totius itineris rationes paullo post in *Nysa* exposituri sumus. *Nyssam* autem Hierocles in Cappadocia Prima secundo loco post metropolin Cæsaream posuit: quæ Gregorii episcopatu nobilior facta est, qui inde *Nysenus* cognominatur. Socrates lib. V. Hist. eccl. cap. VIII. *Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος, ὁ βασιλεὺς ἀδελφός. Καππαδοκίας δὲ καὶ ὑδὲ πόλις, Gregorius Nyssa episcopus, frater Basilii* [Magni, Cæsariensis archiepiscopi.] *nam & hæc Nyssa urbs est Cappadocia.* Et Nicephorus Callistus lib. XI, cap. XLIX. *κατ' ἐκείνην διέπρην τῇ καιρῇ, βασιλεὺς τε ὁ μέγας, καὶ Γρηγόριος ἁμῶν: ὁ, τι θεολόγος, καὶ ὁ τῶν Νυσσαίων πατήρ. - - ἔτοι μὲν ἐν Καππαδοκίᾳ διέλαμπον. Illo tempore enim inter episcopos Basilii magnus, & Gregorii ambo, theologus videlicet, & Nyssaenium lumen. - - Et hi quidem in Cappadocia effulserunt.* Gentile igitur *Nύσσα*, *Nysæus* auctore Callisto est, quemadmodum in nummis aliarum urbium, quarum nomen *Νύσα*, *Nysa* simplici littera scribitur, sicut nostræ quoque apud Ptolemæum; est *ΝΥΣΑΕΩΝ*. Ut vero situs contra Ptolemæi positionem demonstretur, Itinerarii Antoniniani ordinem ex itinere ab Ancyra Cæsaream per *Nyssam*, ostendo:

Ancyra

Gorbeum

M. P. XXIV.

Rofa

<i>Rosolgiacum</i>	M. P. XVIII.
<i>Asponam</i>	M. P. XX.
<i>Parnassum</i>	M. P. XXII.
<i>Nyssam</i>	M. P. XXIV.
<i>Osianam</i>	M. P. XXXII.
<i>Saccasena</i>	M. P. XXVIII.
<i>Cesaream</i>	M. P. XXX.

Alterum oppidum, quod ad Garfauriæ præfecturam videtur pertinuisse, aut non longe afuisse, sunt *Sasima*, quorum primus episcopus Gregorius Nazianzenus fuit. Nicephorus Callistus lib. XIV. cap. XXXIX. ὁ δὲ Γρηγόριος Σασίμων πρότερον τὴν ἐπισκοπὴν ἐκλήρουτο: Κατὰ τὴν οὖν αὐτῆς ἡ πόλις: καὶ Ναζιανζοῦ δὲ τῆς οἰκίας παλαιοῦ τὴν ἐπισκοπὴν εἰληχῶς, *divinus Gregorius Sasimorum prius episcopatum sortitus est, quod oppidum Cappadocia est: deinde Nazianzi patri sue episcopatus ei obtigit.* In Vita Nazianzeni refertur, Basilium Cæsariensem archiepiscopum, quum provinciæ divisione ipsi aliquot civitates ademptæ fuissent, ἐνοεῖ κατασκευῆσαι τῶν Σασίμων ἐπισκοπὴν, cogitasse, qui *Sasimis episcopum constitueret*; eique ecclesiæ Gregorium Nazianzenum præfecisse. Ibidem dicuntur *χωρίον τὰ Σάσιμα, λιωφὸν βασιλικῆς μέμεινον καὶ τῷ δημοῦ δρόμου ἔχον τὰ ἱπποστάσια, oppidum Sasima situm in medio via regia, habens equorum stationes pro cursu publico.* Hierocles in Cappadocia secunda *Sasima* habet, *Σάσιμα*. Situm inter Antonini ab Constantinopoli Antiochiam, ostendit clarius. Ducit ab Ancyra Galatiæ per Aspona ad coloniam Archelaidem, quam Halys præfluit, ut supra vidimus. Sic autem monstruosum nomen Andr. Schottus emendavit. Pergitur deinde hoc ordine:

<i>Archelaide</i>	
<i>Nantianulum</i>	M. P. XXV.
<i>Sasima</i>	M. P. XXVIII.
<i>Andabalis</i>	M. P. XVI.
<i>Tyana</i>	M. P. XVI.
<i>Faustinopolim</i>	M. P. XVIII.

Fuit & præfectura inter quinque illas ad Taurum Straboni dicta *ισαυρίτις, ISAVRITIS*, quamquam alii libri *Sauritis* referunt, fere illa, quam *Lycaoniam* præfecturam Cappadociæ Ptolemæus vocat. In hanc cadit *Νῶρεα, Nora*, castellum Eumenis, quod Plutarchus in vita pag. 589. dicit situm *ἐν μεθωρίῳ Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας, in Lycaonia & Cappadocia confinia.* Cornelius quidem Nepos cap. V. dixit *Phrygiæ castellum*: sed late quidam Phrygiæ fines extenderunt. Strabo autem lib. XII, pag. 370. in Cappadocia censet, præfecturam ejus non nominat: Eumenis vero, qui infederat, mentionem nominatim facit. Diodorus Siculus lib. XVIII, cap. XLI. *Φρύγιον κατὰ τὴν ἐνυμνήθησαν θαυμαστὸν, castellum admiranda munitione* vocat. Strabo dicit sua ætate *Νηροαστὸν, Neroassum* adpellari. Fuerunt præterea *τὰ Κάδνα, Cadyna* in illo tractu, in montibus Lycaoniæ, fedes Sifini, qui Cappadociæ, ut Strabo prodit, adfectaverat.

TYANITIS præfectura in austrum maxime & ad Taurum vergit, Ptolemæo *εὐσεβίτις, Τυανίτις*: etiam Straboni ἡ Τυανίτις. Nomen regioni *τὰ Τύανα, Tyana*, dedere, quæ postea metropolis Cappadociæ secundæ facta. Strabo lib. XII, pag. 370. *Dua tantum præfecturae urbes habent; ἡ Τυανίτις τὰ Τύανα, ὑποπεπρωκυῖα τῷ Ταύρῳ, τῇ κατὰ τὰς Κιλικίας πόλει, Tyanitidis urbem Tyana. Hac [Tyanitidis] substrata monti Ταύρῳ ἐστὶν, juxta Cilicias Portas: ubi facilissimus transitus in Ciliciam fit, & inde in Syriam. Vocatur autem Εὐσεβεία, ἡ πρὸς τῷ Ταύρῳ, ἀγαθὴ δὲ καὶ πεδία ἡ πλείη, Eusebia ad Taurum, fertilis & maxima sui parte plana. τὰ δὲ Τύανα ἱπικυται χώματι Σεμιράμιδος, τὴν ἐν τῷ ὄρει καλῶς, Tyana autem imposita sunt aggeri Semiramidis.*

probe muris substructo. Græci itaque pluraliter nomen urbis efferunt : atque ita etiam Sozomenus lib. VI, cap. XII. *συνάγει ἀγόντων ἐν Τυάνοις*, celebrantibus [episcopis] *Tyanis synodum*. Etiam Latini aliquando. Ammianus lib. XXIII, cap. XIX. *Apud Asbamei Jovis templum in Cappadocia, ubi amplissimus ille philosophus Apollonius traditur natus apud oppidum Tjana, stagno effluens fons cernitur, qui magnitudine aquarum inflatus, se seque resorbens, numquam extra margines intumescit.* Et lib. XXV, cap. XXXIII. de Joviano : *Tarso profectus, extentis itineribus, venit oppidum Cappadocia Tjana.* Flavius autem Vopiscus Aureliano cap. XXII. feminea forma usus est. *Quum Tyanam, inquit, venisset, eamque occlusam reperisset, cetera.* Et cap. XXIII. epistola imperatoris ad Mallium Chilonem : *Occidi passus sum, quasi beneficio Tyanam recepi.* Nummus Hadriani exstat cum memorabili epigraphe : ΤΥΑΝΕΩΝ --- ΠΡ-Τ. ΙΕΡ. ΑΣΥ. ΑΥ. ΕΤ. ΚΑ. quam Harduinus ita interpretatur : Τυανίων Καπ. πρώτης, ιερῆς, ἀσύλου, αὐτονομίου, ἔτι καὶ, qui si Hadriani annus est, ultimus huius est principis. Gentile igitur est Τυανίης, Τυανίς. Vopiscus autem dicto loco, *apud Tyanæos.* An etiam Ovidii *Tyanicus incolæ* lib. VIII, *Metamorph. vers. 721.* huc pertineat, dubitari potest, quia fabula illa *collibus in Phrygiis*, atque sic procul a Cappadocia, acta fingitur vers. 621. Minus autem dubito, quin Xenophontis *Δάνα, Dana*, ex Τύανα prave a scribis contracta fuerit, quum lib. I, *ἀναβύσ.* Cyri pag. 147. ait : *ἰλάνυται πρὸς αἰκαμένην μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, profectum [ab Iconio] ad Danaon esse urbem frequentem, magnam & felicem :* unde statim per Pylas in Ciliciam progressus fuerit. Non enim consentire Ortelio possum, qui ad *Danaën* Ptolemæi in Polemoniaco Ponto refert, obscuram & longe nimis extra viam Cyri sitam : *Tjana* autem clariora sunt & prope Tauri transitum, ut Strabo descripsit, posita.

Cetera Ptolemæi in Tyanitide ignota sunt *Dagre*, (alii *Drate* legunt) *Bazes, Siala* : digniora ab Romanis adjecta *Castabala & Cybistra*. Strabo dicto loco : *οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς Τυανίτιδος ἐστὶ τὰ τε Καστάβαλα καὶ τὰ Κυβίστρα, non procul ab hac [Tyanitide] sunt Castabala & Cybistra :* quæ paullo ante in undecima præfectura ab Romanis adjecta censuerat. *Castabala* hæc alia sunt a Ciliciis, ut situs & positio demonstrat. Plinius quoque lib. VI, cap. III. Cappadocia oppida hac serie enumerat : *Diocesaream, Tjana, Castabala.* Fuit Castabalis τῆς Περσίας Ἀρτήμιδος ἱερὸν, *Perasia Diane templum*, sic dictæ, quod per mare advecta fuerit, ut Strabo explicat. Ibi sacræ mulieres illæis pedibus per prunas ambulabant. Alterum oppidum *Cybistra* sunt, etiam a Cicerone memoratum lib. XV, epist. II. ad senatum de Ariobarzane rege : *tum a me discessit in oppidum Cybistra.* Et epist. IV. ad Catonem : *In Cappadocia extrema, non longe a Tauro, apud oppidum Cybistra castra feci : ut & Ciliciam tuerer, & Cappadociam tenens nova finitimorum consilia impedirem.* Idem Attico lib. V, epist. XVII. *Nos in Cappadocia cum exercitu ad Cybistra.* Et lib. VI, epist. I. *Recentissimas a Cybistris te meas litteras habere ais, a. d. X. Kal. Octob. datas.* Ptolemæus *Cybistra* in Caræonia præfectura censuit : Hierocles in Cappadocia Secunda.

Eiusdem provinciæ Secundæ fuit etiam *Faustinopolis* ab eodem laudata Hierocle in Notitia. Inter *Tjana & Taurum* sita erat, ac ante in *Sasimis* iter Antonini vidimus, quo a *Tyanis* per *Faustinopolim*, nullo interjecto oppido, in *Ciliciam Syriamque* tenditur. Item *Andabalis* inter *Sasima & Tjana*, Antoniniano itinere. Quod & alio vetusto itinere, quod Hierosolymitanum & Burdigalense dicitur, pag. 149. comprobatur hoc ordine :

Mansio	Sasimam	- - -
Mansio	Andavilis	M. XVI.

Ibi est villa Pampali, unde veniunt equi curules.

<i>Civitas</i>	Tyana	
	<i>Inde fuit Apollonius magnus.</i>	
<i>Civitas</i>	Faustinopoli	M. XII.
<i>Mutatio</i>	Caena	M. XIII.
<i>Mansio</i>	Opodanda	M. XII.
<i>Mutatio</i>	Pylas	M. XIII.

Finis Cappadociae & Cilicie.

Præfectura CILICIA Cappadociae pars est, cis Taurum, a Cilicia tam Aspera quam Campestri, quæ trans Taurum sunt, sive inter Taurum & mare, distinguenda maxime. Hæc præfectura caput totius Cappadociae Magnæ tenet, cui urbi olim nomen *Mazaca* fuit, postea novum sub Tiberio additum, *Cæsarea*, ut tamen prius non penitus exstingueretur. Strabo dicto libro pag. 370. *ἡ τῇ Κιλικίᾳ καλυμμένη τῇ Μάζακᾳ ἡ μητρόπολις τῷ ὄρει, καλεῖται δ' Εὐσεβίᾳ, καὶ αὕτη ἐπικύλησεν ἡ πρὸς τῇ Ἀργαίᾳ. In præfectura, qua Cilicia dicitur, Mazaca sum, gentis metropolis. Ipsa quoque Eusebia vocatur, cognomine ad Argæum montem. Sed Eusebia cognomentum, novo Cæsarea accedente, expiravit: in nummo tamen detrito residuum est ΕΥΣΕΒΙΑΣ - - - ΑΡΕΙΑΣ, quod haud dubie legendum Εὐσεβίας Καίσαρος, præsertim quod mons quoque expressus est, qui Argæum significat, sicut in ceteris huius civitatis nummis, qui præferunt ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, metropolis Cæsarea. Justinianus nomen Cæsarea ab Julio vel Augusto accepisse credidit. Novella enim xxx ineunte ait: *Et populosissima est [Cappadocia] & urbem maximam præbet ejusdem cognominis cum carissimo nobis Casare, qui summo orbis terrarum arbitrio, quod nos obtinemus, bonum dedit principium.* At sic Strabo illud nomen haud præteriiisset, si jam tum ipsius ævo impositum fuisset. At Eusebius Chron. Tiberium jussisse Mazacam adpellari Cæsaream tradit. quod Eutropius lib. vii, cap. vi. confirmat. *Quosdam reges, inquit, per blanditias ad se evocatos numquam remisit: in quibus Archelæum Capadocem civitatem adpellari nomini jussit, qua Cæsarea dicitur, quum Mazaca antea vocaretur.* Sextus quidem etiam Rufus cap. xi. refert Cappadoces ita majestatem Romanam coluisse, ut in honorem Augusti Cæsaris *Mazaca, civitas Cappadociae maxima, Cæsarea nuncuparetur.* Fieri autem potuit ut a Tiberio in honorem patris Augusti ita nuncuparetur, quemadmodum in Julii patris honorem multas Julias Augustus cognominavit. Et notanter dicitur, in honorem Augusti Cæsaris non, ab Augusto Casare. Primum nominis Cæsarea monumentum, quod nobis reliquum sit, est nummus Neronis cum monte præcelso epigraphen habens ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Deinde Plinius lib. vi, cap. iiii. *Cappadocia habet sub monte Argæo Mazacam, qua nunc Cæsarea nominatur.* Ptolemæus lib. v, cap. vi. *Μάζακα, ἡ καὶ Καίσαρεια, Mazaca, qua etiam Cæsarea nuncupatur.* Et Ammianus lib. xx, cap. xxiii. *apud Cæsaream Cappadocia etiam tum degen-tem invenere Constantium, Mazacam antehac nominatam, opportunam urbem & celebrem sub Argæi montis pedibus sitam.* In Notitiis tantum Cæsarea vocatur: in Peutingeriana utroque nomine, *Mazaca Cæsarea.* Situm urbis ita describit Strabo, ut a Ponto Euxino distet octingentis stadiis: a Ciliciis pyliis ὁδὸν ἡμερῶν ἑξ, itinere sex dierum. A Mazaca gentile idem format Μαζακηνός, Mazacenus: ab altero nomine pernotum est. *Argæum montem dicunt tantæ altitudinis, ut numquam vertex nivibus privetur.* Generosos equos alit. Claudianus in Rufin. lib. ii, vers. 30.*

- - - - - jam pascua fumant
Cappadocum, volucrumque parens Argæus equorum.

Sub hoc monte fuit etiam Dacora, vicus, patria Eunomii Ariani, in quam etiam Theodosio fuit etiam relegatus. Sozomenus lib. vii, cap. xvii. *ὁ μὲν ἔ πολλῶ ὕψος τῆς*

ἡς τελευταίας, ἔτυχε τῆς ἐν τῇ πατρίδι ταφῆς: καὶ μὴ δὲ αὐτῇ Καππαδοκῶν, Δακὼς ἢ δ' ὀνομαζομένη, τομῇ τῆς πρὸς τῇ Ἀργαίῃ Καισαρείας, *facto functus non longe post relegationem, sepulturam in patria sortitus est.* Vicus hic erat Cappadocum nomine *Dacora*, situs in territorio *Cæsarea ad Argem.* Philostorgius lib. x, cap. vi. de eodem Eunomio: εἰς τοὺς ἑαυτῷ δάγους ἀγροῦς ἀφῆδη: Δακωροντὴ δὲ τοῖς ἀγροῖς τὸ ὄνομα, *dimissus, ut in propriis agris ageret, Dacoroeni autem illi vocamur.* Antea vero, lib. vi, cap. iiii. dixit, ἑαυτῷ πατρίδα τὴν Καππαδοκίαν, *ejusdem patriam Cappadociam fuisse.*

In illo tractu fuit etiam Ναζιανζός, *Nazianzus*, patria S. Gregorii, episcopi eloquentissimi, qui *Nazianzenus* inde cognominatur. Socrates lib. iv, cap. xi. Γενόμενος Ναζιανζῷ πόλει ἐντελοῦς, γυμναζέσσης τῇ Καισαρείᾳ, ἐπίσκοπος, *Gregorius, vilis oppidi Nazianzi, Cæsarea vicini, episcopus.* Hæc vicinitas illa est, propter quam præfecturæ, in qua Cæsarea fuit, adjungamus, quia nihil de situ ejus est proditum, nec ulla ejus mentio in profanis geographis, aut vetustis itinerariis est habita. Quod vero in Notitiis non ei parti Cappadociæ, cujus caput Cæsarea est, sed Cappadociæ secundæ, cujus Tyana sunt metropolis, tribuitur; credo inter Cæsaream & Tyana Nazianzum fuisse positam. Vita Nazianzeni de ea ita traditur: πάλαι αὐτῷ ἢ διωτῶν τῶν Καππαδοκῶν, πόλις δὲ Ναζιανζός. ἢ τις τοσούτη περιφρασίᾳ γένοιτο ἐξ ἐκείνης: οἱ μὲν ταρμάτων τῆς οἰκεμένης δὲ ἐκείνου γινώσκοντες. Patria ipsi fuit *Cappadocia Secunda*, [natale] *oppidum Nazianzus*, quæ ita illustris ab ipso facta est, ut usque ad fines terrarum orbis celebreretur. Suidas in Ἀπολλυνάρει & in Γενγύρει non urbem, sed σταθὸν, *stationem*, seu, ut posteriores geographi loquuntur, *mansionem* vocat. Miror autem, si mansio fuit, qui factum sit, ut nulla ejus in itinerariis, per mansiones distributis, fiat mentio: quæ in hac Cappadociæ parte per Sasima, Tyana, Faustopolim ducunt, & aut Cæsaream ferunt, aut ex illa aliorum feruntur.

Hinc in septemtrionem ad Galatiæ fines Ptolemæus præfecturam CHAMANEN locat, quæ Strabonis CHAMANENA est: in qua ille *Zamam, Andracam, Sarvenam* & alia obscura oppida enumerat. Abortu adjacet *SARGARAVSENA*, Strabonis *Sargafena*, ex quo syllaba fortassis excidit, quia & Plinius & Ptolemæus *Sargarausena* nomine consentiunt. Et hujus oppida ignobilia cuncta sunt, quotquot Ptolemæus enumeravit, *Chiara, Sabalassus*, & reliqua incerti nominis, quia Palatinus codex a vulgato in iis discrepat: in quibus & Ἀριεθθία, sive Ἀριεθθία, *Ariarathia* sunt, quæ regis conditoris nomen, si recte scriptum est vocabulum, ostendit. Verius nomen Itinerario est *Ariarathia*, id est Ἀριεθθία, itineribus a Sebastia & Nicopoli.

Reliquas præfecturas Ptolemæus lib. v, cap. vii. in Armenia minore censet, e quibus præcipuæ *Cataonia & Melitene*; quas vero Strabo in Cappadocia, ut vidimus, numerat. Et Plinius lib. vi, cap. iiii. *Cappadocia pars pratenta Armenia majori, Melitene vocatur: Commagena, Cataonia.* De Ptolemæi *Muriana*, Strabonis *Moramena*, Plinii *Morimene*, quam Galatiæ prætendi dicit; supra in *Nysa* aliquid notavimus, quia Ptolemæi situ tam urbis quam præfecturæ, quia hoc Galatiæ prætenditur secundum Plinium, qui itinerario Antonini juvatur, quo *Nysa* sive *Nysa Asponis* Galatiæ propinqua, uno tantum oppido interjecto, constituitur. Quod si est, *Muriana* Ptolemæi, quam ille supra *Cataoniam* & orientem versus prope medio loco inter Galatiam & Euphratem locavit, magnum per spatium in locum citeriorem reducenda erit. *Lavinianesina* autem Ptolemæi, rectius Strabo videtur *LAVINASENAM*, Λαυινιασην, nuncupasse: in qua Ptolemæus tria oppida ripensia, sive πρὸς τῷ Εὐφράτι ποταμῷ, *ad Euphratem flumen* sita, recenset, *Cornen, Metita, (Miturta) & Claudiadem*: quæ videtur Plinii *Claudiopolis* ad Euphratem esse lib. v, cap. xxiv. ut supra in extrema Isauria, quum de *Claudiopoli* ageremus, demonstravimus: Reducta ab ripa, obscuriora sunt omnia, *Caparcelis, Pasarne, Cizara, Sabagena, Nolasene, Langa-*
(Dd) 2
sa.

sa. Ad nobiliores ergo praefecturas, *Cataoniam* & *Melitenen* progredimur explicandas. *CATAONIAE* Ptolemæus præter obscura multa tribuit nobiliora oppida *Cybiſtra*, *Clandiopolim*: *Comana*, & *Mopsucrenen*. Strabo *Cybiſtra* non *Cataoniae*, sed novæ præfecturæ, ab Romanis adjectæ, adscripsit: ideo supra cum *Tyanitide*, cui adjacent, exposuimus: *Clandiopolis* vero in extrema *Isauria* explicavimus, quia *Ammianus* ei provinciæ, pro temporum suorum consuetudine, tribuebat, unde repeti possunt: nam secundum veterem geographiam omnino *Cataoniae* videtur contribuenda. *Comana* autem *Cappadocia*, a Ponticis diversa, extra controversiam in *Cataonia* sunt: de quibus ita Strabo lib. XII, pag. 369. *In Antitamri convallibus* (αὐλῶνας vocat) τὰ Κόμανα, καὶ τὸ τῆς Εὐνοῦς ἱερόν, *Comana sunt* & *Bellona templum*. πόλις δ' ἐστὶν ἀξιόλογος, - - - Κατάοις δὲ εἰσὶν οἱ ἐνοικῶντες, *urbs est memorabilis*: - - - *Cataones sunt qui incolunt*. Deinde pontificis dignitate descripta, qui summo honore post regem apud *Cappadoces* fit, *Sarus* fluvium urbem perluere dicit. διὰ τῆς πόλεως ταύτης ἡ Σάρις ποταμός. Per urbem hanc, inquit, *Sarus amnis fluit*. Et *Plinius* lib. VI, cap. III. *Cappadocia* intus habet coloniam *Claudii Caesaris Archelaidem*, quam præfuit *Halys*: oppida, *Comana*, quod *Sarus*; *Neocæsaream*, quod *Lycus*, intellige, præfuit. Ex quo situs quodammodo respectu *Ciliciæ* cognoscitur, si fluminis decursionem retro persequamur. Multis itineribus *Antonini* illius, sub cuius nomine *Itinerarium* vetus habemus, *Comanorum*, quæ in *Cappadocia* sunt, facta est mentio: gemino a *Sebastia Cocufon*, altero per *Cæsaream*, altero per compendium: & alio a *Cæsarea Anazarbum*: & rursus alio a *Sebastia*, ibidem: & illo quod a *Nicopoli* tendit *Arabissum*. Satis sit illorum unum, idque primum, excerptum, quod *Sebastia* per *Cæsaream* ducit *Cocufon*.

Sebastia

- - -

Cæsaream

Artaxata

M. P. XXIIII.

Coduzabala

M. P. XVIII.

Comana

M. P. XXIIII.

Piandari

M. P. XXIIII.

Cocufon

M. P. XXXVIII.

Oppidum *Mopsucrene*, id est Μόψου κρήνη, ut *Ptolemæus* scripsit, sive *Mopsi fons*, ex ejusdem positione prope *Taurum* est, supra *Tarsum* & *Lamum*, *Ciliciæ* urbes non ignotas. *Hieronymus* viculum vocat, quia exiguum videtur oppidum fuisse, si modo fuit oppidum, in quorum tamen numero recensuit *Ptolemæus*. Nobilitavit mors *Constantii*, quem fatum ibi oppressit, quum adversus *Julianum* proficisceretur. *Hieronymus* *Epiphio* *Nepotiani*, sive *Epist. III. Constantius*, *Arianæ* fautor hæreseos, dum contra inimicum paratur, & concitus fertur ad pugnam, in *Mopsi* viculo moriens, magno dolore hosti reliquit imperium. *Socrates* *Hist. eccles. lib. II* extremo de eodem *Constantio*: ἐν Μόψῳ κρήνῃς ἐτελεύτησεν τὸν βίον *Mopsu* crenis vitam finivit, plurali numero: quemadmodum etiam *Ammianus* lib. XXI, cap. XXIX. [Valef. cap. XV.] venit *Tarsum*, ubi leviori febris contactus, ratusque itinerario motu imminuta valetudinis excuti posse discrimen, petiit per vias difficiles *Mopsucrenas*. *Ciliciæ* ultimam huc pergentibus stationem, sub *Tauri* montis radicibus positam. Et *Græci* ceteri in eadem historia pluraliter nominant. *Sozomenus* lib. V, cap. I. ἐτελεύτησεν ἐν Μόψῳ κρήνῃς, *Mortuus est Mopsucrenis*. *Philostorgius* quoque lib. VI, cap. V. παρὰ τὰς Μόψου καλῶνται κρήνας, ad *Mopsi Crenas*, [fontes] mi locus vocatur. Et *Chronicon Alexandrinum* sive *Siculi Fasti* ad *Constantii* ultimum annum pag. 684. ἐλθὼν εἰς Μόψου κρήνας, veniens ad *Crenas Mopsi*, sive *Mopsucrenas*. Sic etiam *Hieronymus* *Chronico* *Eusebiano*: *Constantius Mopsu*

crenis moritur. Victor junior quidem in Epitoma : *in radicibus Tauri montis apud Mopsocrenen febris acerrima interit* : in mss. autem pluralem *Mopscrenas*, vel *Mopscrenas* esse testatur Hadrianus Valesius Additamentis ad fratris Notas in Ammianum intra Ciliciæ fines posuisse, tamquam extremum ejus locum sub Tauro. Et Theodoritus Hist. eccles. lib. II. extremo : *ἐν τῇ Κιλικίᾳ τὸν βίον κατέλευεν*, in Cilicia [Constantius] *moriturus est.* Accedit quod Henricus Valesius, in dictum Ammiani locum, pravata Itinerariorum nomina huc trahat, Antoniniani *Namsucrone*, ut Aldus & Simlerus ediderunt : (Schottus enim & Surita *Nampirorene* legunt) & Hierosolymitani *Mansuerine*, quorum utrumque in mediam Ciliciam cadit : illud ^{xxi} millibus ab Aegis, maritimo post Mallon oppido; hoc, vere medio loco inter Pylas Tauri, & Tarsum, utrimque milliariis duodecim. Nondum autem induci possum, ut nominibus illis Mopsocrenas latere credam. Magno enim auctores consensu extra Taurum, sive ad latus Tauri septemtrionale posuerunt; Ptolemæus in Cataonia Cappadociæ : Socrates dicto loco, *μεταξὺ Καππαδοκίας καὶ Κιλικίας*, inter Cappadociam & Ciliciam : & Sozomenus, *μεταξὺ Κιλικίων καὶ Καππαδοκῶν τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ*, inter Cilices & Cappadoces, *qui ad Taurum sunt.* Eutropius lib. x, cap. VII. de Constantio : *in itinere obiit inter Ciliciam Cappadociamque.* Et Hieronymus Eusebiano Chronico : *Constantius Mopsocrenis inter Ciliciam Cappadociamque moritur.* Quod vero Ammianus in extrema Cilicia, & Theodoritus in Cilicia scribunt mortuum esse, ex diversitate limitum Ciliciæ pro temporibus diversis ortum est, quum, quæ in Tauro & ad Taurum sunt, quamquam extrinsecus; quidam, prolatis finibus, citeriori provinciæ tribuant, quemadmodum in Pamphylia & Isauria quoque vidimus contigisse.

Reliqua Ptolemæi in Cataonia sunt occasum versus post Cybistra & Claudiopolim, *Tyan-na*, *Cabassus*, *Tirallis*, *Dalifandus* : & interjectis Comanis ac Mopsucrene, in ortum versus, *Tanadaris* & *Leandis* : sed ignota & obscura omnia. Addenda *Cicusus*, *Κουκουσός*, sive *Cocusos*, non incelebris locus in Christianorum monumentis. Aliquot itinera Antonini a *Sebastæ Cocufon* sunt directa : & illo, quod est a Cæsarea Anazarbum, situs verus cognoscitur, fere medius inter duas urbes illas. Unde manifestum, Cataoniæ præfecturæ illud oppidum fuisse. In illa enim parte Cappadociæ fuit, quæ medio ævo Armeniæ secundæ concessit, & tandem tertiæ. Socrates lib. II, cap. XXVI. *ἐν Κουκουσῷ τῆς Καππαδοκίας, Cicusus in Cappadocia.* Et Theodoritus lib. II, cap. v, *μετάκτισαν εἰς Κουκουσόν. πόλις δὲ αὕτη μικρὴ, πάλαι μὲν εἰς τὸ Καππαδοκῶν ἔθνος, τὸν δὲ γε τῇ Ἀρμενίᾳ τῇ δευτέρᾳ συναριθμουμένη, Cicusum [Paulum Constantinopolitanum] relegarunt.* Id parvum oppidum est, Etiam Hierocles in Secunda Armenia recensuit : Justinianus, augens Armeniarum numerum, tertiæ adscripsit, Novell. xxxi, cap. i. Eustathius in Periegetæ vers. 694 scripsit geminata littera *Κουκουσός*. Itinerario est *Cocusos*.

Cataoniam a tergo claudit mons *Antitaurus*, ex Tauro in septemtrionem & ad Euphratem procurrens. Strabo lib. XI, pag. 359. *ἀπὸ τοῦ Ταύρου πρὸς ἄρκτον ἀπόχιδες πολλὰ γιγνέσσι, μία μὲν ἡ τοῦ καλεμένου Ἀντίταυρου, ἡ αὖ Τάυρου septemtrionem versus multa portiones abscinduntur, quarum una est Antitaurus.* Idem lib. XII, pag. 369. *ὁ Ἀντίταυρος τὰς ἀρκτας ἐγκέκλιται, καὶ μικρὸν ἐπιλαμβάνει τῶν αἰατοδῶν, ἕτ' εἰς τὴν μεσόγειαν τελευτᾷ, Antitaurus ad septemtrionem inclinat, ac non nihil etiam ad orientem : deinde in mediterranea desinit.* Ptolemæus lib. v, cap. v. *ὁ Ἀντίταυρος τὸ ὅρος διήκει ἀπὸ τοῦ Ταύρου ὅρους μέχρι τοῦ Εὐφράτη, Antitaurus mons pertingit a Tauro monte ad Euphratem.* Sunt in eo βαθυὶ καὶ εὐνοὶ ἀλύεις, *profunde & angustæ valles*, quod Strabo refert, in quarum una τὰ Κόμματα, *Comana Cappadocia* cum Bellonæ templo, de quibus supra dictum fuit.

Tandem MELITENE *Μελιτηνή*, ex nobilioribus est Cappadociæ præfecturis : quam Strabo,

recensens praefecturas, primo loco posuit. Euphrates ab ortu praelabitur, eamque dirimit Sophene, Armeniae majoris regione. Fertilis ut Sophene, plus quam ceterae Cappadocum praefecturae, adeo ut vinum etiam & oleum ferat: ex quo genere Strabo pag. 368, lib. xii. laudat τὸν Μοναρίτην οἶνον τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐνάμιλλον, *Monarite vinum, quod cum Gracis certet*. Ptolemæus Armeniae minori adscribit, quod ipsius ævo forsan ei fuit contributa: Strabo autem & Plinius lib. vi, cap. iiii. censent in Cappadocia. In universum Strabo Cappadociae praefecturis πόλεις, *urbes* pag. 370 denegat, praeter Tyanitidem & Ciliciam, quarum illa Tyanus habeat; Cilicia, caput gentis, *Mazaca*. Ptolemæus autem plura singulis praefecturis oppida adsignat, vicos forte connumerans majores, aut sui temporis describens faciem, quod dubitare non licet, sub Romanis cultiorem formam Cappadociam induisse, quam ante sub regibus suis usa fuerat. Tria ergo hic oppida Melitenae dat, *Dagufam*, *Simidem* coloniam, & *Melitenen*, cognominem regioni. *Dagusa* haud dubie est Itinerarii Theodosiani *Dascusa* itinere a Satala Melitenen per ripam, quinquaginta supra Meliteneam milliariis in ripa Euphratis sic posita:

Dascusa

Ciacam

M. P. XXXII.

Melitenen

M. P. XVIII.

Plinius lib. v, cap. xxiv. flumen Euphratis describens, Dascusam a Melitene LXXIV milliariis in septemtrionem versus disjunxit. Orosius lib. i, cap. ii. antiquissimis libris *Dascutam* vocat. Credo neutrum nomen malum esse, & dialecto potius, quam errori dandam variationem: Syri enim, vicini Cappadocibus, sibilum in t mutare consueverunt. *Crotas Dascuta*, inquit, *in consinio Cappadociae & Armeniae sita est*. Haecenus bene: minus autem recte sese habent quae adjecit; *haud procul a loco, ubi Euphrates nascitur*. longe enim abhinc fontes ejus fluminis remoti sunt. Notitia Imperii sub dispositione Ducis Armeniae, in Ponto, seu laterculo minore adposito, habet *Alam Anrianam Dascusa*. Ibidem etiam est *Ala prima Augusta Colonorum, Chiaca*. Haec *Ciaca* est Itinerarii. Ptolemæo Κιάκα, *Ciacis* in mediterraneis Melitene.

Tertia, *Melitene*, clarior. Strabo tantum regionem hujus nominis aliquoties memoravit: nec oppidum fuit antequam Trajanus rerum potiretur. Procopius lib. iii de Aedific. cap. iv *In Armenia quondam Minori dicta, non procul a flumine Euphrate, χωρίον, locus* fuit ἐφ' ᾧ δὲ λόχον Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἱδρύσθαι, *ubi Romanorum milites stationarii collocati fuerant. Ad locum quidem Μελιτηνῶν, Melitenen; λόχον, militum numerum, Legionem nuncupaverunt. Hic Romani olim ἔρμα in τετραγώνῳ ἐπὶ χωρὶς ὑπὸ τῆς ἰδρυμένης, munitionem quadratam exstruxerant plano in campo, sedem militibus ac militaribus signis satis commodam. μετὰ δὲ Τραϊανῷ τῷ Ῥωμαίων αυτοκράτορι διδογμένον ἐς πόλιν τε ἀξίωμα ὁ χωρὶς ἀφ' ἑκείνης, καὶ μητρόπολις κατίση τῷ ὀνόματι. Post Trajani augusti mandato urbis dignitatem locus obtinuit, & gentis metropolis facta est. Crevit civitas, ut munimenta non caperent, & latius in suburbiis, quam intra pomeria habitaretur. Anastasius ergo augustus ampliare moenia cepit, Justinianus perfecit, & provinciae ἡγαλλάπισμα, *pulcherrimam urbem* Melitenen reddidit. Provinciam quidem Armeniam Minorem pro divisione illorum temporum intelligit, quemadmodum jam Ptolemæi ævo Melitene pars Armeniae ejusdem fuit: Strabonis tamen & Plinii temporibus pars illa fuit Cappadociae.*

Haec illa *Melitene* urbs, antea castrum fuit, cui legio illa imposita fuerat, quae sub Marco imperatore mirandam pluviam Romanis; fulmina autem & tonitrua hostibus a Deo impetraverat. Eusebius lib. v, Hist. eccles. cap. v, vocat τὰς ἐπὶ τῆς Μελιτηνῆς ἕως λεγομένης λεγιῶν στρατιῶτας, *milites legionis Melitene*: Xiphilinus autem in Marco; τάγμα τῶν ἀπὸ Μελιτηνῆς στρατιῶν

legio

legionem militum a Melitena evocatorum, five qui urbi & agro illi præsidio a longo tempore fuerant. Ab Augusti enim ævo, ut Dio lib. LV, pag. 564. notavit, τὸ δωδεκάτον τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ τὸ Κεραυνοφόρον, duodecima [legio] Fulminifera dicta, castra in Cappadocia habuerat. Unde opinio quibusdam nata, sub Marco demum id cognomen ex miraculo accessisse legioni. In Itinerario frequens ejus urbis mentio, tamquam præcipuæ, ex qua itinera Cæsaream, & a Cæsarea & Cocuso Melitenam instituuntur. Tabula quoque ex Theodosii ævo Augustana habet prope Euphratem *Melemenis*, corrupte quidem, ut tamen verus locus inde & situs ignorari non possint. Hieroclis Notitia *Μελιτηνή*, *Melitene*, metropolis est Armeniæ Secundæ. Stephanus autem antiquiores, & in iis Strabonem sequutus, *Μελιτηνὴ πόλις Καππαδοκίας*, ὁ πολὺται *Μελιτηνή*, *Melitene urbs Cappadociae: cives, Meliteni*.

Tertia urbs Ptolemæi est *Σινίς κολώνια*, *Sinis colonia*. Nihil, præter hæc, de hoc nomine reperitur. Coloniam vero dum dicit, videtur locus, quem sine prisco nomine Procopius dicto lib. III, cap. IV. memoravit. Ἦν δὲ τι φράζον ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἐν ἀκρυνυχίᾳ λόφῳ κατακείμενοι πειρημένοι τοῖς πάλαι ἀνθρώποις. ὁ δὲ Πομπήϊος ἐν τοῖς ἀνω χρόνοις ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς ἐξελὼν, καὶ τῆς χώρας πόλιν κυρίως γεγονώς, ἐκρατύνατό τε ὡς μάλικα, καὶ Κολώνιαν ἱκανόμασι. In hac regione castellum vetus præcipitis collis insidebat verticem. Quum id quondam Pompejus, Romani exercitus imperator, expugnasset, provincia bello subacta, munivit ipsum sedulo, & Coloniam appellavit. An huc forsan Coloni, quorum in Ciaca paullo ante ex Notitia imperii facta est mentio, referri possunt? non negatum imus: nec vero possumus adseverare.

Hæc de Ripensi Melitene: mediterranea obscura omnis, cui a Ptolemæo hæc oppida tribuuntur: *Zoparistus*, *Titarissus*, *Cianica*, *Phusipara*, *Eusimara*, *Jassus*, *Leugasa*, & alia, quæ in variis voluntur lectionibus, ut nec certum nomen sit, sicut *Leugæsa* in Palatino est *Leuæsa*. De Ciaci supra dictum in Ciaca, quum ripam, cui propinqua fuit, explicaremus.

Sunt alia quædam Cappadociæ tributa, quæ quod geographi ignorant, nec præfectura eorum significata est, utique prætermittimus; unum tantummodo exemplum τῶν Κριτάλων, *Critalorum* Herodoti adferentes, ut incertum loci etiam de aliis cognoscatur. Herodotus lib. VII, cap. XXVI. dicit de Xerxe, ἐπορεύσας εἰς Σάρδεις ἐκ Κριτάλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ, ἰτεν ingressus est Sardes versus, movens ex Critalis Cappadocia. Sed quo loco fuerit, non exprimitur, nisi quod rex inde ad Halyn progressus sit, eoque trajecto Cælenas venerit, indeque perrexerit Sardes.

Hæc de Cappadociæ præfecturis. De nomine superest quod adjiciamus. Plinius lib. VI, cap. III. a flumine *Cappadoce* deducit. *Galatia*, inquit, prætexta est *Morimene*: ubi differuntur eos *Cappadox amnis*, a quo nomen traxere, antea *Leucosyri* dicti. Parvum oportet fluvium esse & ignobilem: ideoque ad aliis neglectus fuit. Apud Stephanum Herodianus forsan & Menander ἀπὸ κτισῆ, a conditore vel gentis vel regni, cui *Καππάδοκ*, *Cappadocus* nomen fuerit, derivant. Sed etiam hoc incertum. Certius, sicut barbara gens fuerunt Cappadoces; ita nominis quoque originem esse barbaram, five ex barbara quadam voce ortam. Gentile est *Καππάδοξ*, ut Stephanus scripsit, *Cappadox*; & alia forma *Καππάδοκ*, *Καππάδοκη*, *Cappadocus*, *Cappadoca*: iterum alia, ὁ *Καππαδόκης*, *Cappadoca*. Dionysius periegeta vers. 973

Τῆς δ' ἦτοι μέσσης μὲν ἐπ' ἡπειροῖο βαθείης

Καππαδόκα γαίονσι,

atque hujus media in continente vasta Cappadoca habitant. Latine plerumque dicunt *Cappadox*, *Cappadoces*, pro numero diverso: nec tamen alias aspernantur flexiones. Horatius lib. I, epist. VI. vers. 39

Μακρῶς

Mancipis locuples, eget aris Cappadocum rex,
quod ex vulgari forma est, *Cappadox.* At Martialis lib. x epigram. LXXVI
Nec de Cappadocis eques catastis.

Et Columella lib. x sive Cultu hort. vers. 184 de lactuca:

Hæc sua Cappadocæ servat cognomina gentis.

Et Plinius lib. XIX, cap. VIII. folio lactuca *Cappadocæ.* Idem lib. XXXVII, cap. x. *Cappadocia gemma*, quod a *Cappadocius* κτητικῷ est

Sic etiam omnis Asia citerior, sive magna illa peninsula ab Hellesponto ad Euphratem usque est exposita, præter *Minorem Armeniam*, antiquam illam & propriam, distinctam ab accessionibus, a Ptolemæo adjectis, (quas itidem in Cappadocia, cui detractæ sunt, exposuimus) est perlustrata. Armeniam autem parvam cum magna & transeuphratæa conjungimus, & proxime post Bosporum & Colchos, adjacentesque gentes explicabimus.

CAPUT IX,

DE

BOSPORANIS, MAEOTIS, ATQUE COLCHIS.

FAciam Ponti citeriorem, quam Asiæ obvertit cultiori, contemplati sumus: nunc quæ ab tergo sunt, a Bosporo Cimmerico ad fines usque Trapezuntinos, perlustrabimus. Ad Bosporum, ubi in Pontum exit, Ptolemæus posuit *Corocondamam*. Strabo lib. XI, pag. 341. vocat καλὴν Κοροκονδήμην, vicum *Corocondamam*, & esse dicit τὴν Κιμμερικὴν καλουμένην Ἐσπὸρον Πέρας, terminum Bospori, qui Cimmericus adpellatur. Juxta hanc est εὐμεγέθους λίμνη, juxta magnitudinis lacus, qui decem a pago stadiis in Pontum effluit: idemque partem annis Ἀρτικύτου, Anticeta recipit, quem alii *Hypanin* vocant, & gemino ostio exire dicunt, altero in Mæotin paludem, altero in Pontum Euxinum. Hoc præter Strabonem etiam Stephanus ex Alexandro Polyhistoro refert. Quo fieri necesse est, ut parva insula inter Bosporum, Pontum, Mæotim & lacum Κοροκονδήμην, *Corocondametin* ejusque eluviones sit. Plinius *peninsulam* vocat lib. VI, cap. VI. sequutus Melam lib. I, cap. XIX. *Obliqua*, inquit, regio, & in latum modice patens, inter Pontum paludemque ad Bosporum excurret: quæ duobus alveis in lacum & in mare profuens *Corocondamam* peninsulam reddit. Verius insulam dixisset, uti Dionysius vers. 550 ἀπειρεσίην ἤσπον, *immensam insulam* dixit; & Strabo quoque ante dicto loco.

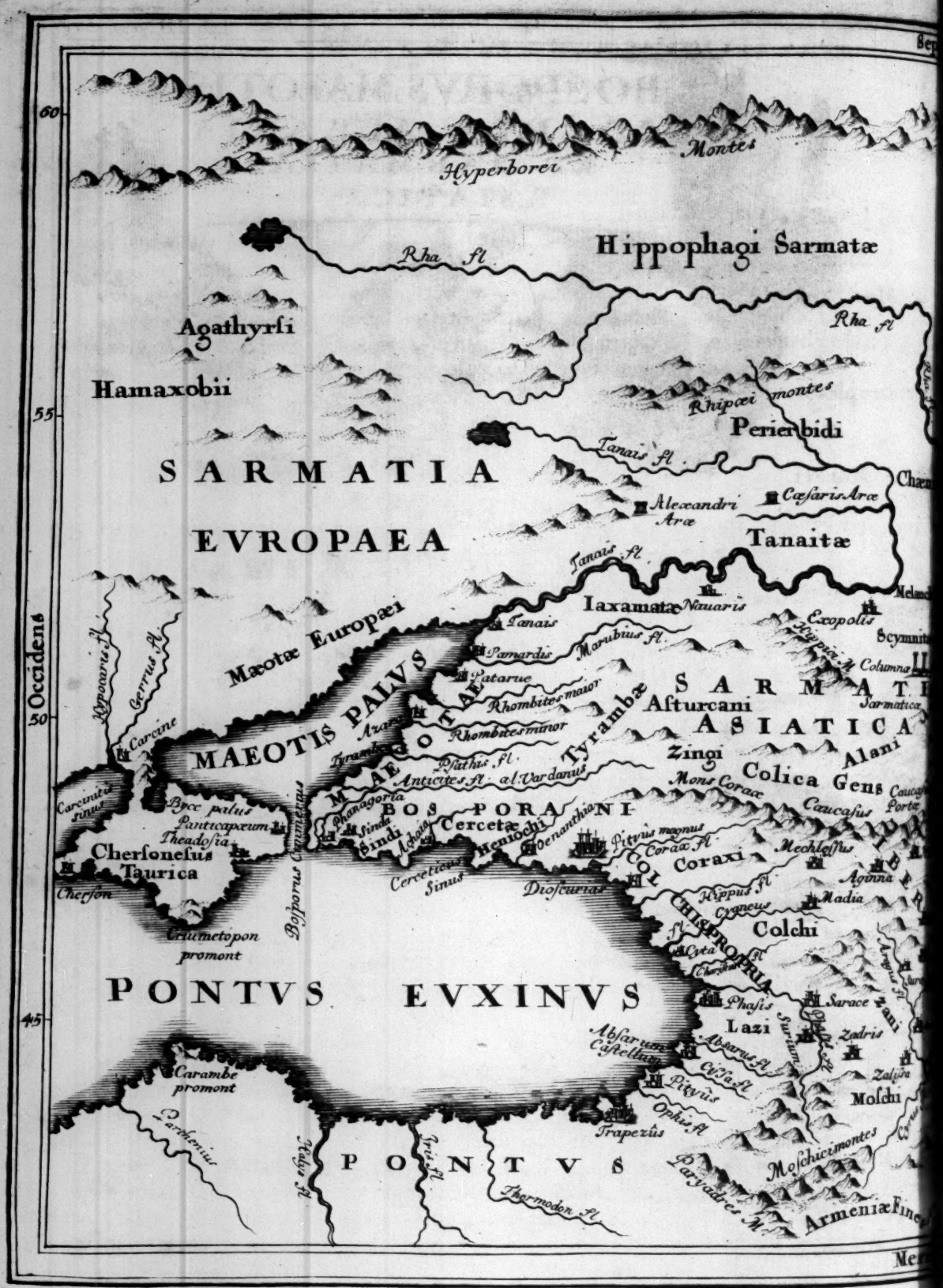
Oppida quatuor in ea posuit Mela, *Hermonassam*, *Cepos*, *Phanagoriam*, & in ipso ore *Cimmerium*. *Corocondamæ* rationem nullam habet, sed insulæ id nomen dat: quæ vero si fuit oppidum, prope locum *Hermonassæ* fuisse necesse est, in australi illius insulæ parte. Dionysius v. 552. εὐκτιστὸς Ἑρμῶνασσα, bene constructa *Hermonassa*. Inde *Cepi* sunt, κῆποι, id est Horti, qui oppido videntur nomen dedisse. Plinius, *Cepi Milesiorum*, puta colonia. Diodorus lib. XX, cap. XXIV. φυγὰν εἰς τὰς καλουμένους Κήπους, fugiens in oppidum *Cepos*, uti adpellatur. Strabo in urbibus ἀξιολόγοις memorabilibus numerat, ut jam dicemus. Supra *Cepos* ad Bosporum, paludem versus, erat *Phanagoria*, ut Plinius & Mela & Ptolemæus nominant: sive Φαναγόρου πόλις, urbs *Phanagora*, ut Scylax & Strabo dicto loco adpellant.

Cappa
tem uf
ram ab
expo
nunge

S,

quz
Ad
pag.
Bo
am-
unt,
Ste-
po-
Pli-
it,
ma
in-
bo

re
fi
e.
a

60

55

Occidens

50

45

30

35

Phth

Vali

Iduri

Gerry

Shab

Ch

Me

Me

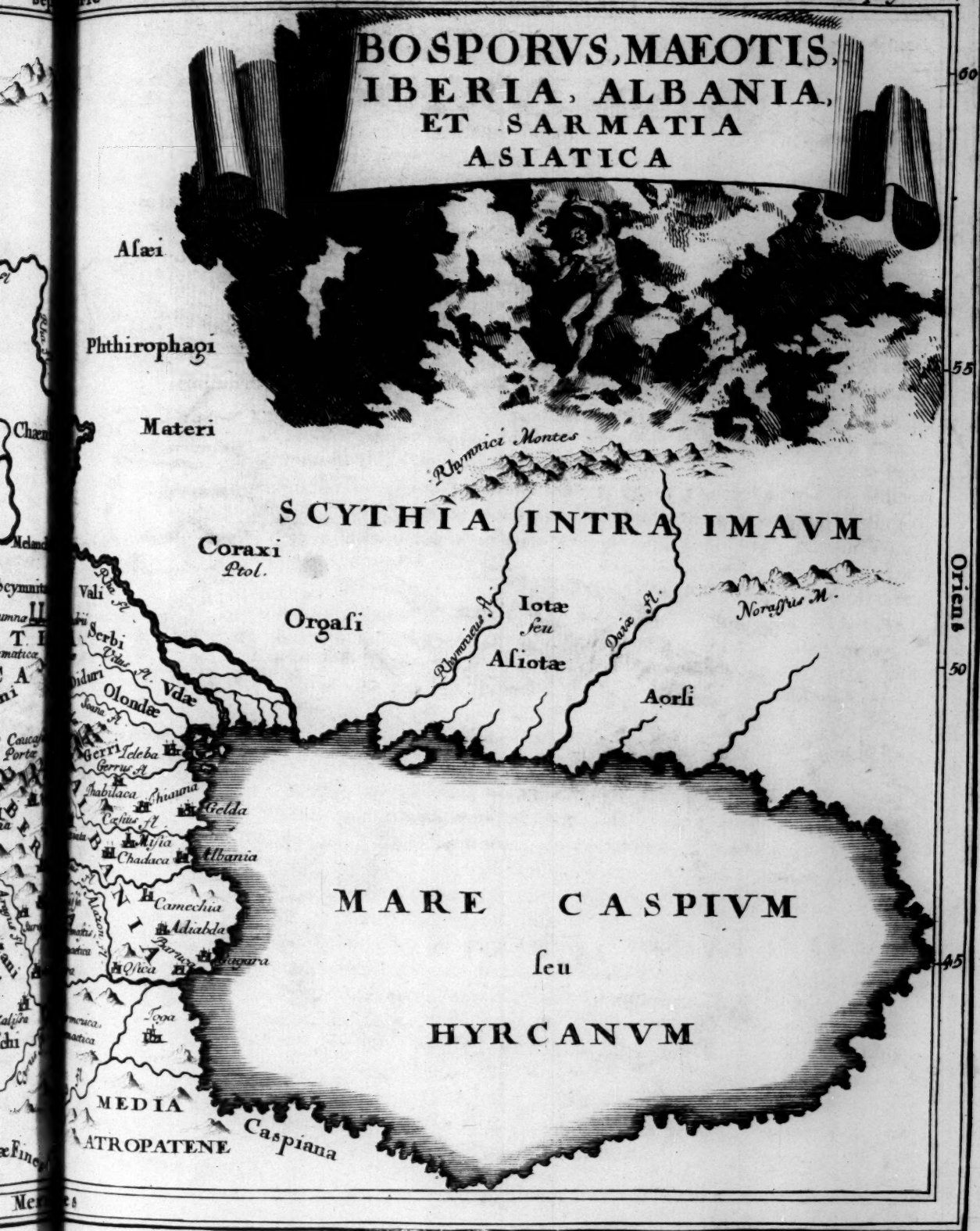
Me

Me

Me

Me

BOSPORVS, MAEOTIS,
IBERIA, ALBANIA,
ET SARMATIA
ASIATICA

Bosp

laveru

Phan

Phan

hanc

ibi gi

uros.

Herm

fuit C

dos.

Kuie

meru

refert.

Ex

sive J

& cet

[regio

buntu

coarg

illorum

Σίδα

dicitu

num i

An

fuerun

Torea

res : i

dia.

finiur

Pto

suit,

moret

Alof

boran

vis [T

Tyran

dani

ten n

Antio

*Cetr

Co

vocat

fluit

cus,

In la

dam

mine.

L

laverunt : hic vero ibidem etiam : ἢ τι Φαιναγορία ἔστι πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κύποι, καὶ Ερμάνασσα, *Phanagoria est memorabilis urbs, & Cepi, & Hermonassa.* Apud Dionysium est Φαιναγόρη, *Phanagora*, credo metri causa : quia ceteri constanter *Phanagoria*, sine diphthongo. Apud hanc urbem est fanum *Veneris* τῆς Ἀπάλλουρου, *Apatura*, id est dolosæ, ab ἀπάτη; quia dolo ibi gigantes auxilio Herculis fingitur occidisse. Plinius *Phanagoria, & pane desertum Apaturos.* Idem inter Cepos & Phanagoriam interponit *Stratocleam* ad Bosporum. Ut autem Hermonassa in ipso aditu Bospori juxta Pontum est : ita ultimo in ostio ad paludem Mæotin fuit *Cimmerium*, Plinio sic distribuentis; five, ut Mela ait, in ipso ore, puta Mæotidos. Ab hoc oppido Bosporus ille cognominatus est *Cimmerius*. Ptolemæus hic Κιμώριοι ἄκρον, *Cimmerium promontorium* posuit. Populus Κιμώριοι five Κιμμεριοί, *Cimmerii*, quos potentes quondam in Bosporo fuisse, & Asiam usque Ioniam vastasse, Strabo refert.

Extra insulam, quam lacus cum Hypani fluvio facit, est *Sindica* terra, culta ab *Sindis* five *Sindonibus*, Strabo ibidem : Τῶν Μαιωτῶν εἰσὶν αὐτοὶ τε οἱ Σίνδοι, *De Maotis Sindii sint, & ceteri.* Mela dicto loco : *in confinio Maotidis Sindnes : & mox: Sindos in Sindonum* [regione] *ab ipsis terrarum cultoribus condita est.* Male in Scylacis Periplo Σινδοί per ῖ scribuntur : quia statim sequitur Σινδικὸς λιμὴν, *Sindicus portus*, per δ, quod vitium prioris coarguit. Ipsa insula, quam descriptimus, fuit Sindorum five Sindonum. Oppidum vero illorum *Sindos*, ut Mela modo nominavit : Plinio lib. vi, cap. v. civitas *Sindica*; Ptolemæo Σινδα κώμη, *Sinda vicus*: Straboni Σινδικὸς λιμὴν καὶ πόλις, *Sindicus portus & oppidum.* Regio dicitur *Sindica*. Strabo dicto loco : αἱ πόλεις πέριχον Ὑπάνου ἐν τῇ Σινδικῇ, *opida trans Hypanum in Sindica.*

Antequam in ora Ponti progrediamur, qui supra Sindos *Maota*, five gentes *Maotica* fuerunt, perlustrabimus. Strabo dicit eodem loco : *De Maotis sunt Sindii, Dandarii, Toreata, Agri, Arrichi : ad hæc Τάρπητες, Tarpetes, Obidiaceni, Sutaceni, Dosci, alii plures : nec non Aspungitani inter Phanagoriam habitantes & Gorgippiam habitantes per 10 stadia.* Pomponio Melæ sunt *Toreata*, haud dubie iidem, qui *Toreata*, extra Mæotidis confinium, & ultiores Sindonibus.

Ptolemæus lib. v, cap. ix. ad Tanain, prope ostia, oppidum eodem nomine *Tanain* posuit, quod & Stephanus ex Alexandro Polyhistor, nec non ipso Strabone (lib. vii) memoret, & πόλιν Ἑλληνικὴν, *urbem Gracam*, & emporium dicit; ferme in loco, ubi nunc Alos est. Inde per latus Mæotidos orientale persecutus, missis obscuris & varia lectione laborantibus, Ptolemæus narravit post ostia *Paniardin* oppidum, *Rhombite majoris & minoris* [Ρομβίτου μεγάλης, μικρῆς] ostia : & inter utrumque ostium *Azaram* oppidum. Deinde *Tyramben* oppidum, *Atticita* fluvii ostia; *Gerasam* oppidum, & *Pfatis* ostia : dein *Vardani* ostia, *Cimmerium* promontorium. Strabo lib. xi, pag. 340. etiam utrumque *Rhombiten* narrat disjunctos 10000 stadiis : & a minore per 100 stadia *Tyrambam*, & flumen *Atticitam*, Ptolemæi *Atticiten.* & a cxx stadiis Κώμην τὴν Κιμμερικὴν, *Pagum Cimbricum*, ἀφ' ἧτος τοῖς τὴν λίμην πλεύουσιν, *ubi naves solvunt paludem navigantes.*

Confula sunt hæc flumina, & videtur Ptolemæus *Atticitam* five *Anticitam*, ut Strabo vocat, cum Vardano permutasse. Nam si pars *Anticite* lacum Corocondamensem perfluit, & insulam Sindorum facit ut Strabo tradit; ultimus is ad austrum est fluvius Mæoticus, quem perperam Ptolemæus supra Vardanum & Pfatin posuit. Clare Strabo pag. 341. *In lacum hunc [Corondametin] ἐμβάλλει ἀπορρῶς τις τοῦ Ἀσικίτου ποταμοῦ, influit pars quædam Anticite fluminis, & facit insulam, conclusam lacu hoc, & Maotide, & flumine.*

Ab Sindis orientem versus in litore sunt τὰ Βάτα, Bata, vicus & portus, Sinopenfi op-
positus, cccc stadiis a portu Sindico. A Batis Artemidorus τῇ Κερκετῶν παραλίῳ, Cer-
tarum maritimam oram recenset, portus & pagus habentem, tum Achaorum: inde Henio-
chorum: post Pityma magnum usque ad Dioscuriadem. Qui vero Mithridatis res scripse-
runt, primos in hoc tractu a Sindis Achaos ponunt, deinde Zygos, Heniochos, Cercetas,
Moschos, Colchos. Hæc Strabo, cui posterior ordo harum gentium verisimilior, quam illi
Artemidori videtur. Ptolemæus Achaos Bosporo viciniore statuit: postea Cercetas, de in
Heniochos; tandem Suenochalcos. Arrianus in Ponti Periplo etiam Achajam veterem, ut vo-
cat, propiorem Sindicæ posuit.

Oppida in Ponti ora Ptolemæus post Sindicum portum, & Sindam (quæ separat, &
Sindam intus ponit) recitat Bata oppidum Latina versione, quod vero in Græco non appa-
ret: deinde est Ἀχαιὰ κόμη, Achaia vicus: item, Cerceticus portus & Tazos oppidum in
Cercetis: & in Heniochorum populo Ampsalis, oppidum: & interlabente Burca fluvio
Oenanthia: & in Suanocolchis (sic legendi sunt quos Σουνοχάλκους vocavit: Suani enim in
hoc tractu sunt Plinio) Καρτερόν τειχῶν, Validus Murus: & tum Corax fluvius, ubi initium
est Colchorum. De Suanis addo Plinii testimonium lib. vi, cap. iv. Gens Sala, antiquis
Phthirophagi dicti; & Suani. Flumen Cobum e Caucasio per Suanos fluens. De nomine He-
niochorum, Solinus cap. xv, & Ammianus lib. xxi, cap. xv. tradunt ex fabulis, a Casto-
ris & Pollucis ἡνίοχους, id est aurigis esse, qui & gentem illam & urbem Dioscuriadem con-
diderint.

Post Heniochos Scylaci Κορραῖοι ἔθνος, gens Coraxorum est: deinde Corica, sive, ut Vos-
sius emendat, Colica gens: ultra quam Melanchlenos ponit: dein Gelones: tum demum
Colchos. Et Plinius de his lib. vi, cap. v. sed sine ordine: Ponti regio Colica, in qua juxta
Caucasi ad Rhipæos montes torquentur: - - - reliqua litora fere nationes tenent, Melanchle-
ni, Coraxi urbe Colchorum Dioscuriade. Stephano etiam sunt Κῶλοι, Coli, gens sub Cau-
caso, & ὑπὸ τῇ τῇ Καννάσου καλοῦσιν Κωλικὰ ἔρη, ἡ χώρα, Κωλική, radices Caucasii vocantur
Colici montes: regio, Colica. Idem Κορραῖοι, ἔθνος Κόλχων, πλησίον Κώλων, Coraxi, gens Colchi-
ca, vicina Colorum.

Mediterranea Bosporanorum, etiam laxè dictorum & supra Pontum longe procurrentium
(nam nomen etiam iis datur, qui Bosporanis subiecti erant) admodum obscura sunt: & vel
nihil Ptolemæus memorat, vel ignobilia nomina, Scopelus, Cucunda, & si quæ alia. Mæ-
oticis ab oriente adponit Faxamatas, prope Tanaim: Pseffios, Themaotas, Tyrambas, Ari-
chos, e quibus Arichi sive Arrichi inter has gentes maxime in austrum vergunt; a Strabo-
ne etiam Mæoticis adnumerati, scriptique Ἀρίχοι: ceteri ignotiores sunt. De Mæotide &
Tanai dictum in Europa: de Caucasio monte, qui has gentes ex parte tangit, dicemus in
Iberia: de Sarmatis Asiaticis sive Scythiis, infra singulari capite: nunc Bosporani potissimum
& Pontici populi nobis curæ sunt.

Bosporani, ut diximus, proprie sunt Bosporum accolentes: laxa notione autem plures, inde Col-
chidem versus habitantes, præsertim qui regulis Bosporanis paruerunt. Hi vero Asiatici cognomi-
nati erant: distincti ab Europæis Bosporanis. Strabo ita discrevit & Bosporanos universos ita de-
scripsit lib. xi, pag. 341. Reliqua ad dextram, trans Hypaniam sita sunt in Sindica. Est & Gorgippia,
& Sindicorum regia vicina mari, & Aborace. Τοῖς δὲ τοῦ Βοσπόρου διώταις ὑπὸ τοῖς ὄντες ἅπαντες Βοσπορι-
αὶ καλοῦνται. καὶ ἐστὶ τῶν μὲν Εὐρωπαϊῶν Βοσποριῶν μητρόπολις τὸ Παντικῆπαιον. τῷ δ' Ἀσιανῶν τοῦ Φαναγόρου. καλεῖται
γὰρ καὶ οὕτως ἡ πόλις. Qui vero Bospori regulis parent, omnes Bosporani dicuntur. Caput Eu-
ropeorum Bosporanorum est Panticapæum: Asianorum, Phanagori urbs. Nam sic vocantur,
quæ alioqui dicuntur Phanagoria. Asiaticis Bosporanis Mithridates imperavit, saltem ex par-
te:

te : ceteris , & Europæis se bellum illaturum simulavit , ut Romanos falleret. Cicero pro Lege Manilia cap. iv. *posteaquam exercitus permagnos , quibuscumque ex gentibus potuisset , comparasset , & se Bosporanis , finitimis suis , bellum inferre simulasset , usque in Hispaniam legatos Ecbatanis misit.*

COLCHIS PROPRIA.

Colchi ab ortu accolunt Euxinum Pontum : & regio Κολχίς, *Colchis* ; sed non iidem apud omnes ejus termini. Strabo lib. xi i, pag. 378. initium facit a Trapezunte , ut supra in Ponto exposuimus. In enarratione enim Ponticarum urbium ait , ἡ Τραπεζοῦς. ἔθ' ἡ Κολχίς, *Trapezus* ; deinde *Colchis*. Ptolemæus autem usque ad Phasin extendit Pontum provinciam : saltem Ponto Cappadocio adnectit. In septemtrionali limite major consensus est. Ptolemæus lib. v, cap. ix. post Coracem fluvium scripsit , ἐνταῦθεν ἐπὶ τὴν πλευρὰν τῆς Κολχίδος πέρας, *hunc terminus est latus Colchidis*. Strabo lib. xi, pag. 342. *desinit ora Pontica* [ex Bosporanis ducta] πρὸς τοὺς Πιτυοῦντας καὶ τὴν Διοσκουριάδα. ταῦτα γὰρ τὰ χωρία συνάπτει τῆς Κολχίδος τῇ λεχθέντῃ παραλίᾳ. *ad Pituntem & Dioscuriadem : quæ Colchidis dictam oram attingunt.* In utroque principe geographo adquiescimus : quamvis quidam ultra hunc terminum videantur Colchidem prorogare.

Initium ergo secundum Strabonem est Πιτυός, *Pityús*, quem ibidem Strabo etiam τὴν Πιτυοῦντα τὴν μέγαν, *Pituntem magnum* dixit, frequentem haud dubie urbem & emporium. Distare dicit a Dioscuriade ccclx stadiis : Arrianus autem tantum cccl. Sic itaque in extremo limite Colchidis, ac prope extra illum, hæc urbs *Pityús* sita fuit, ideoque Strabo dixit συνάπτειν τῆς Κολχίδος παραλίαν, *contingere Colchorum maritimam oram*. Plinius lib. vi, cap. v, *In intimo eo tractu Pityús oppidum opulentissimum ab Heniochis direptum est* Id est, in intimo recessu maris Pontici. Theodoritus lib. v. Hist. ecclesiast. cap. xxxiv. εἰς Πιτυοῦντα μετέκτισαν. τέρμα δὲ τοῦτο καὶ τὴν Πόντου καὶ τῆς Ρωμικῆς ἡγεμονίας, τοῖς αἰμαλώτοις γειτονικοῖς βαρβάροις, *Pituntem transportarunt : quod oppidum terminus & Ponti est & imperii Romani, innumissimis vicinum barbaris.* Munitum erat operibus & præfidiis, ut decet oppidum limitaneum : ideoque φρούριον dictum Procopio, quamvis isto tempore urbs ita decreverat, ut imperator Novellæ xxviii præfatione censeat ; *Pityús & Sebastopolis inter castra potius, quam urbes numeranda sunt.* Procopius lib. iv. B. Goth. cap. iv. φρούριά τε διωμόμενοι ἐπὶ Σκαπτιδία δύο, Σεβαστόπολιν καὶ Πιτυοῦντα, δύοῖν ἡμέραις ὁδῷ ἀλλήλοισι διέχοντα, φρουρὰν ἐπὶ αὐτὰ ἐσθλῶτα ἐσθλῶτα τὸ ἐξ ἀρχῆς κατεστήσαντο, *Et in litore duo castella [Romani] condiderunt, bidui distantia itinere, Sebastopolim & Pituntem, in quibus antiquitus præfidia constituerunt.* Ejus præfidiū etiam meminit Zosimus lib. i, cap. xxxi i. τοῖς ἐν τῷ Πιτυοῦντι ἐσθλῶταίς, *militibus, qui Pituntem erant.*

Inde orientem versus per ccclx, aut cccl stadia *Dioscuriadem* itur, uti ex Strabone & Arriano jam monstravimus. Græci per diphthongum ου scribunt Διοσκουριάς, *Scylax*, Strabo, Ptolemæus, Arrianus : etiam Plinius ; & Mela Schottiac Vossii editionibus : *Gronoviana* autem, & Solinus Salmasii, *Dioscorias*. Originem nominis pandit idem Mela i, cap. xix. *In Heniochorum finibus Dioscurias, a Castore & Polluce Pontum cum Jasone ingressis condita est.* Ammianus xxi i, cap. xv, & Isidorus Orig. xv, cap. i. alios auctores nominant, *Amphitum & Cercium*, aurigas Castoris & Pollucis : a quibus Heniochorum gentem adpellatam etiam Strabo dicto loco tradit. Adde Plinium lib. vi, cap. v. Sed utrumque est ex fabulis, & nomina ad fabulas conficta & adplicata videntur. Arrianus Ponti periplo dicit nomen postea in Sebastopolis mutatum esse. *a Trapezunte, inquit, ad Dio-*

Dioscuriadem τὴν νῦν Σεβαστοπολιν καλουμένην, quae nunc Sebastopolis vocatur, sunt stadia MMCCCL. Ptolemæus quoque lib. v, cap. x. in Colchide: Διοσκυριάς ἢ ἡ Σεβαστόπολις, *Dioscurias*, quae & *Sebastopolis*: quamquam posteriora verba absunt a Palatino codice. Stephanus, "Ἐστὶ καὶ ἰστρία [Διοσκυριάς] περὶ τὸν Πόντον, ἢ τις Σεβαστόπολις καλεῖται, Est & alia *Dioscurias* circa Pontum, quae *Sebastopolis* adpellatur. Plinius autem distinguit Sebastopolim a Dioscuriade. Lib. vi, cap. iv. ait: Gens *Absida*, castellum *Sebastopolis*, a *Phaside* centum m. p. Et cap. v. *Coraxi* urbe *Colchorum* *Dioscuriade* iuxta fluvium *Anthemunia*, nunc deserta: quondam admodum clara, ut *Timosthenes* in eam CCC nationes dissimilibus linguis descendere prodiderit: & postea a nostris CXXX interpretibus negotia ibi gesta. Sunt qui conditam eam ab *Amphio* & *Telchio*, *Castoris* & *Pollucis* aurigis putent, a quibus ortam *Heniochorum* gentem feram constitat. A *Dioscuriade* oppidum *Heracleum*: distat a *Sebastopoli* LXX m. passuum. Obscure dictum. Aut enim *Heracleum* tanto intervallo distat a *Sebastopoli*, aut ipsa *Dioscurias*; a qua conditum *Heracleum*. Sed quisquis sensus est Plinii, errat, si LXX millibus passuum *Sebastopolim* removit a *Dioscuriade*. Esto fuisse distincta & *Sebastopolim* tamquam castellum superadditam urbi *Dioscuriadi*; tamen conjuncta proxime fuisse necesse omnino est. Procopius enim verbis supra prolatis dixit *Sebastopolim* itinere bidui distare a *Pityunte*: at idem spatium tam *Strabo*, quam *Arrianus*, dixerunt inter *Pityuntem* & *Dioscuriadem* esse, ille CCCLX, hic CCCL stadia: id est quadraginta circiter & tria five quinque millia passuum, quod cum bidui itinere convenit. Quod si ergo *Dioscurias* deserta fuit ætate Plinii, vel casu fortunæ quodam, vel exhausta ab addito novo castello; mirum non est, quod *Arrianus* & *Stephanus*, & forte etiam *Ptolemæus*, eandem putarunt *Dioscuriadem* & *Sebastopolim* esse, præsertim postquam eversa *Dioscurias* esset, & *Sebastopolis* in illius quasi locum successisset. *Ammianus* autem usus est veteri nomine, sicut novo posteriores ceteri: & unius tantum singuli, præter *Plinium*, mentionem sub alterutro nomine faciunt, quod etiam *Arriani* & *Stephani* opinionem non leviter confirmat.

Dioscurias est ultimum Ponti punctum in linea, qua ille orientem versus procurrit: & initium est isthmi *Euxino* & *Caspio* mari interjecti. Utrumque *Strabo* observavit p. 343. A *Dioscuriade* flectitur *Pontus* in austrum: in quo tractu *Ptolemæo* primus est fluvius *Hippus*: *Arrianus* *Astelephum* interponit. *Ptolemæus* deinde *Neapolim* habet, ignotam aliis; & *Cyaneum* flumen, *Arrianus* *Tarsuram*; *Singamum*, *Chobum*, Χάβον. Sed alium illum *Hippum* oportet esse, quam qui a *Strabone* p. 343. & *Plinio* influens in *Phasin* describitur. *Cobum* *Plinius* sine aspiratione scribit, & e *Caucaso* per *Suanos* deducit. Memorat etiam ceteros *Arriani*, casu paullisper aliter inflexos. *Amnes*, inquit, *Singames*, *Tarsuras*, *Astelephas*, *Chrysorrhœas*. Tum *Ptolemæo* proxime ante *Phasin* est fluvius *Charistus*; *Arriano*, *Charietis*, Χάριτης, ἡρ. & *Plinio* flumen *Charien*, xc stadiis a *Phasi*.

Oppida inter hos fluvios *Ptolemæi* sunt obscura, etiam nomine incerta. De *Neapoli* diximus: deinde est in vulgari Græco Γυγάνιον, in Palatino Συγάνιον, Versione *Tiganeum*: & *Thiapolis*, Palat. Αἰάπολις, *Aeapolis*: utrumque inter *Cyaneum* & *Charistum*: sed incertum scripturæ est argumentum obscuritatis. *Aea*, Αἶα, laudatur a *Plinio* & *Stephano*, sed dissentientibus in situ: ille enim xv m. p. reducit a mari; hic stadiis trecentis, ut dubitare possis sitne maritima *Ptolemæi* *Aeapolis*. Meminit urbis *Aea* etiam *Apollonius* lib. 11, vers. 424, & 1096. sed de situ nihil certi prodit, nisi quod potuerit adnavigari. ibi enim πλοῖον ἐξ Αἶας, navigationem ex *Aea* dixit: hic, ἐξ Αἶας ἰσθίου, ex *Aea* navigabant. *Plinius* cum iis conjungit, quæ ad ripam *Phasidis* sita erant. Oppido, inquit, in ripis habuit complura celeberrima, *Tyndarida*, *Circaum*, *Cygnum*, & in faucibus *Phasin*. Maxime autem inclamavit *Aea*, xv millibus passuum a mari. Ex his simul alia mediterranea, quæ circa

Phasin sunt, cognoscimus, si modo certa sint ea nomina, nec ab Harduino in Plinium ingesta, qui Periegetam auxilio vocat, cui vers. 698. circa Phasin

- - - κατὰ χεῖρα Τυνδαριδῶν

Κόλχοι κατοικοῦσιν.

juxta terram Tyndaridarum Colchi habitant : & mox vers. 692

Κιρκίῃ κατὰ νῶτον ἰλισσόμεναι πεδίῳ,

Circæ per dorsum se volvens campi. Nec Cygnum certius, quod quibusdam duplex videtur Plinius statuisse, hoc ad ripam Phasidis: aliud, extremo cap. iv, *Cygnus flumen & oppidum*: quod longe ab illo in septemtrionem videtur reductum esse.

Phasis fluvius Colchicorum maximus. Strabo xi, p. 343. *Reliqua Colchis majore sui parte imminet mari. Perfluit eam Φάσις μέγας ποταμὸς, Phasis magnus fluvius, ex Armenia ortus, Glancum & Hippum recipiens, a vicinis profluentes montibus.* - - - *Imposita est Phasidis urbs ejusdem nominis, ἑμπορεῖον τῶν Κόλχων, Colchorum emporium, ab una parte fluvio, ab altera lacu, a tertia mari cincta.* Plinius lib. vi, cap. iv. *Clarissimus Ponti [fluvius] Phasis. Oritur in Moschis: navigatur, quamlibet magnis navigiis, xxxviii milia passuum: inde minoribus longo spatio: pontibus cxx pervius. Oppida in ripis habuit complura: celeberrima, Tyndarida, Circaum, Cygnum, & in faucibus Phasin. Maxime autem inclarnit Aea, xv millibus passuum a mari, ubi Hippos & Cyaneos, vasti amnes, e diverso in eum confluunt. Quem Cyaneum amnem vocat, Straboni est Γλαύκη, Glancus. Pomponius lib. i, cap. xix. Hic Colchi; hic Phasis erumpit; hic eodem nomine est, a Themistagora Milesio deductum oppidum: hic Phryxi templum, & lucus fabula vetere pellis aurea n bilis.* Græca ergo urbs Phasis, & Scylaci quoque Φάσις Ἑλληνίς πόλις.

Mediterraneis ad Phasidis ripas urbibus, quas Plinius supra recensuit, adnumeranda etiam est Κότυς, Cytia, patria Medææ. Stephanus: Κότυς πόλις Κολχικῆς, πατρίς Μηδίας, Cytia urbs Colchica, patria Medææ. Ex quo Vossius emendat Scylacem, in cujus libris legitur καὶ ἀναπλους ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν πόλιν Μάλην μεγάλην βάρβαρον, ὅθεν ἡ Μήδεια ἦν, & navigatio adverso flumine [Phaside] est stadiorum clxxx ad Malam civitatem barbaram, unde erat Medæa, ad Cytiam, κότυν, legi vult Vossius. Satis id de patria etiam poetæ confirmant, quibus Cytæis dicta fuit Medæa. Sic Scaliger emendat Propertium lib. i, eleg. i.

- - - & sidera & amnes

• Possē, Cytæi, tuis ducere carminibus:

pro eo, quod vulgo legebatur Cytæinis carminibus. Et Cytæa terra, Colchis. Valerius Flaccus lib. vi, vers. 693

Tum juvenem terris Parca tenuere Cytæis.

Fuit etiam ad Phasim castellum Sarapana, ad quod usque flumen navigabile est. Strabo jam dicto loco: ἀναπλῆται μίχρη Σαραπανῶν, ἑρματι δυνάμειον διέσσειν καὶ πόλιν συνοικισμῶν, Sursum navigatur [Phasis] usque ad Sarapana, quod castellum est ita capax, ut oppidum in eo possit esse.

Venimus nunc ad tractum, qui inter Phasim est & Trapezuntem. Ptolemæus hic nihil admodum memorabile habet. Post Phasim in ora ponit Opiumem: quæ in Palatino est πύργος, unde Pityus legendum conjectatur; sed alius a superiore: inde est Chordyle, Morthula, Xylene, obscura oppida: Cissa fluvii ostia, Apsoiri ostia: tandem Sebastopolis. Arrianus autem hoc ordine, quæ inter Phasim & Trapezuntem sunt, exposuit: Stadiis cx a Phasi est Mogrus, etiam navigabilis, inde flumina Ixis, Acinasis, Bakhys, singula xv Asa-

rus, qui Ptolemæi Apforus est; Plinii *Absarus*. Ab Apfaro proximus fluvius *Archabis*: dein *Pyxites*, cujus & Plinius meminit, xc stadiis: & totidem *Prytanis*, ubi Anchiali regia: deinde *Athena*; quas Stephanus *χαρίον locum*, non πόλις vocat, quod exiguum videtur oppidum, vel vicus etiam, fuisse. Inde stadiis distinguit flumina: ab Athenis CLXXX *Adienum*: breviori intervallo *Ascurum* est: inde *Rhizium*: post quod *Calum*, *Pfichram* *Ophis*: inde per xc stadia *Hyssus* portus & amnis, a Trapezunte distans stadiis CLXXX.

Plinius de his ita lib. VI, cap. IV. *In ora ante Trapezunta flumen Pyxites: ultra vergens Sannorum Heniochorum. Flumen Absarum cum castello cognomine in faucibus, a Trapezunte CXL millia passuum. Ejus loci a tergo montium Iberia est: in ora vero Heniochi, Ampreuta, Lazi. Flumina, Acampsis, Isis, Mogrus, Bathys. Gentes Colchorum. Oppidum Matium, flumen Heracleum, & promontorium eodem nomine, clarissimusque Ponti Phasis.* Confuse hæc ponuntur. Pyxiten fluvium non ita vicinum Trapezunti esse, ut Plinii verba tradunt, ex Arriani jam descriptione cognovimus. *Absari* sive *Apfari* distantia ab eadem urbe cum Ptolemæi mensura fere congruit. *Heniochos* distinguit ut diversas gentes, nec unius loci: supra etiam remotiores alios ultra Phasim & ultra Colchorum limitem in tergo Ponti vidimus; & hi proprie *Heniochi* inter Dioscuriadem & Bosporum. *Ampreuta* ignoti, nisi, quod Harduino videtur, *Zydreta* Arriani fuerunt, quos circa eundem locum posuit. *Lazi* notiores, Ptolemæi *Λάζαι*, *Laze*, ἐπὶ θαλάττῃ τῆς Κολχίδος, in *Colchidis ora maritima* habitantes. Videntur a Bosporo huc venisse. Arrianus enim *παλαιὰν Λαζικὴν, veterem Lazicam* cum Achæis conjungit: hos vero cum Sindis, qui Bosporum attingunt. Et paullo ante, Colchidos populos enarrans, in australi parte ponit *Machelones*; deinde *Heniochos*: post quos, *Zydretas*: ultra hos, *Lazos*; dein sunt *Apfile* & *Abasgi*, qui tres populi etiam præfatione Novellæ XXVIII memorantur. Sed tum *Lazi* amplius habitabant, in Colchorum ferme nomen succedentes. Procopius lib. II Perf. B. cap. XV *Λαζοὶ τὰ πρὸ τῆς Κολχίδος ὄκουν*, *Lazi principio Colchidem incolebant*: Justiniani autem ætate latius in mediterraneis ad Iberiæ fines habitaverunt, quorum metropolis *Archæopolis* dicta, cujus idem situm lib. IV, Goth. cap. XIII & seq. descripsit. In extrema Colchide, Iberiam versus, fuit *Rhodopolis*, quam *Lazi* everterunt, quod idem Procopius dicto lib. IV Goth. cap. XIII notavit. Idem cap. I ejusdem libri: *Fieri non potest, Colchos non ipsos Lazos esse, quia hi circa Phasim habitant: τὸ δὲ ὄνομα μόνον αἱ Κόλχοι τῶν ἐς τὸ Λαζικὴν μεταβέβηται, solum nomen COLCHI nunc in Lazorum commutatum est.* Sed de his plura in Geographia Medii Aevi.

Tandem etiam Ptolemæi mediterranea, quæ Colchis adsignavit, sunt perlustranda. Sunt autem fere omnia longius a mari reducta, propiora finibus Iberiæ. In septemtrione est *Mæbleffus*: deinde austrum versus *Madia*; post *Sarace*: hinc longius in austrum vergit *Savim*: denique *Zadris* est. Sed obscura omnia, neque ab aliis memorata: nisi *Madia* forsan, ut nonnullis videtur, est Plinii *Matium*, de quo supra diximus. Sed videtur Plinius ibi oram magis maris Pontici, quam fines Colchorum ad Iberiam descripsisse.

CAPUT X,

DE

IBERIA ET ALBANIA.

Colchidi proxima ab ortu est *Iberia*, Ἰβηρία, cujus incolæ Ἰβηρες Straboni, Stephano, Plutarcho dicti: Latine *Ibères* & *Ibéri*. Mela lib. I, cap. II. *Cadusii*, *Hircani*, *Ibères*: & lib. III, cap. V. per *Iberas* & *Hircanos*. Plinius lib. VI, cap. X. gens *Iberum*. At Tacitus lib. VI, cap. XXXIII. simul *Iberi* magnis copiis *Armeniam* irrumpunt: & mox, *Iberi* locorum potentes: & Florus lib. III, cap. V. *Artaboces* *Iberis* imperabat. Possessivum *Ibericus*. Plutarchus Pompejo p. 637. de *Cyro* fluvio: ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρων ἀνέσταντο, ex *Ibericis* montibus oritur. Communis itaque adpellatio hujus regionis & gentis est cum Græco vocabulo *Hispania* & *Hispanorum*.

Tota *Iberia* est mediterranea, ab occasu *Colchidem* habens & regionis *Ponti* partem: a septentrione *Caucasum* montem: ab ortu *Albaniam*: a meridie *Armeniam* magnam. Hos limites *Ptolemæus* lib. V, cap. XI. designavit. Undique montibus circumvallata est: saltem plurima ex parte. Strabo lib. XI, pag. 344. τῆς δὲ χώρας τὰ μὲν κύκλῳ τοῖς Καυκάσιος ὄρεσι περιέχεται: προπεπνυκασί γὰρ ἀγῶνες ἐπὶ τῇ μεσημβρίᾳ ἔκκαρτοι, περιλαμβάνουσι τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν, & συνάπτοντες πρὸς τὴν Ἀρμενίαν & Κολχίδα, ὧς ejus regionis sunt [*Iberiæ* puta] *Caucasii* montibus includuntur. Procurrunt enim [ex *Caucaso*] flexi montes, quasi cubiti, bene fertiles, unire san cingentes *Iberiam*, & pertinentes ad *Armeniam* & *Colchidem*. Hac ex parte montes vocantur *Moschici*. Plutarchus dicto loco in Pompejo: Ἰβηρες ἐπὶ τὰ Μοσχικά ὄρη & τὸν Πόντον κατέκλιτο, *Ibères* ad *Moschicos* montes & ad regionem *Pontum* pertingunt: nam *Pontus* *Cappadocius* & *Iberia* & *Colchis* ac *Armenia* communes limites habent. Hos propter montes, per quos angusti aditus patebant, munitissima est *Iberia*: ideoque Tacitus annali VI cap. XXXIII. dixit: *Ibéri* locorum potentes: nam & *Ibéri* scribitur perinde, ut etiam *Hispani* *Iberi* & *Ibéri*.

Flumina multa planiciem illam (πεδίον Strabo dixit) quæ intra montes est, irrigant: maximus autem illorum est *Cyrus*, quem Κύρον, *Cyrum* Plutarchus dixit; *Ptolemæus* Κύρον, *Cyrum*. Strabo: ἐν μέσῳ πεδίῳ ποταμοὺς διαῖρπτον, μεγίστη δὲ τῷ Κύρῳ, in medio (intra montes) campus est fluvius irriguus, quorum maximus *Cyrus* est. Addit in *Armenia* oriri, adsumtoque *Aragone*, ex *Caucaso* defluente, per angustum alveum in *Albaniam* infundi. Plutarchus, ut supra recitavimus, ex *Ibericis* montibus oriri ait: quod est, ex montibus, qui *Armeniam* separant ab *Iberia*. Plinius etiam *Cyrus* scripsit, ut Strabo, additque alium amnem *Iberum* nomine. *Armenochalybes*, inquit lib. VI, cap. X. habitant & *Moschorum* tractus ad *Iberum* amnem in *Cyrum* defluentem. Quem vero *Arragonem* ex *Caucaso* Strabo derivat, post paullo vocat Ἀργεῖον, *Aragum*, quum dicit ἐπὶ τῷ Ἀργεῖ, & ἐπὶ τῷ Ἀργεῖ, ad *Aragum*, super *Aragum*, eumque & *Cyrum* συμπέσιν, confluere. De *Cyri* ostiis, duodecim numero, in *Albania* agemus, quam regionem percurrit, antequam *Caspio* se mari infundat. Cetera flumina haud sunt nominata.

Oppida *Iberiæ* *Ptolemæo*, a septentrione in austrum progredienti, hæc sunt. Νεύβιον, *Nubium*, sed hoc tantum κάμνη, vicus: *Aginna* ad *Colchorum* limitem: & inde in ortum totis *Vasada*: ac rursus in meridiem *Varica*, *Snra*, *Artanissa* *Mestleia*, & *Zalissa* ortum ver-

fus:

sus: & *Armaetica* sive *Harmaetica* ad fines Moschorum reducta, quæ videtur pluribus *Harmastis* esse Plinii, quasi in Ptolemæo forsitan *Harmastica* legendum sit. Ita enim Plinius lib. VI, cap. X. *Prævalent oppida, Albania Cabalaca; Iberia, Harmastis juxta flumen; Neoris.* Quænam hæc *Neoris*, & ubi sit, incertum. Harduinus suspicatur esse Ptolemæi *Varicam*. Strabo tantum duo oppida nominat, sed munita, etiam fluminibus. *Ab Armenia*, inquit, *angustie sunt ad fluvios Cyrum & Aragam: qui πρὸς εἰς ἀλλήλους συμπεσόντες, ἔχουσιν ἐπικειμέναι πόλεις ἱερυνὰς ἐπὶ πέτραις, prius, quam consulant, oppida munita imposita habent, distantia inter se XVI stadiis; τὴν Ἀρμωζικὴν, Harmozicam, quæ Casanbono est ipsa Ptolemæi Harmatica; & super Arago Σινυμορὰ sive, ut in manuscriptis est, Σινυάμορ, Senmora sive Senfamora.* Per hos aditus angustos primum Pompejum, deinde Canidium Bassum intralle. Addendum oppidulum *Phruxi*, quod etiam *Ideessa* fuit adpellatum. Strabo de hoc lib. XI, pag. 344. *ἔστι καὶ πολὺ χιλιον ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Φρύζου πόλις, ἣ νῦν Ἰδεήσσαι, ἑυκρὰς χωρίον ἐν μεθορίαις τῆς Κολχιδῆς.* *Oppidulum est in Iberia, Phruxi oppidum, [quasi Phrixopolis,] quod nunc Ideessa dicunt, satis munitum in confinio Colchidis.* Idem lib. I, pag. 31. *ὑπόμνημα τὸ Φρύζιον, τὸ ἐν τοῖς μισθίοις τῆς τε Κολχιδῆς καὶ τῆς Ἰβηρίας, Phrixium monumentum in confinio Colchidis & Iberie.* Phrixus enim ante Argonautas in oras illas navigasse traditur, utroque loco Strabone referente.

Regiones & populos ita hic notavit Plinius: *regio Thasie, & Triare usque ad Paryadrum montes. Ultra sunt Colchica solitudines, quarum a latere ad Ceraunios verso, Armenochalybes habitant & Moschorum tractus ad Iberum amnem in Cyrum defluentem: & infra eos Sacassani, & deinde Macrones ad flumen Absarum.* Sic plana & devexa obtinentur. Rursus ab *Albania confinio tota montium fronte gentes Sylvorum fera; & infra Lubienorum: mox Diduri & Sodi.* Ex his *Διδυροί, Diduri* etiam Ptolemæo cogniti lib. V, cap. IX. in Sarmatia inter *Caucasum & Ceraunios* positi.

Ex montibus *Paryadre* montes *Armenia* sunt, ubi perlustrabimus. *Ceraunii* sunt pars *Caucasi* in *Albania*, ut Strabo designat. *Moschi* populus sunt inter *Cappadociam, Colchos, Iberiam & Armeniam: a quibus dicti Moschici montes, quos accolunt vel inhabitant, de quibus Strabo lib. I. sub finem, Iberiam ab Armenia ἐκτείν, separare.* Etiam ad *Cappadociam* usque procurrunt, eamque tam a *Colchidis* parte, quam *Armenia* minore & *Iberia* sejungunt, ut Strabo lib. V, cap. XII. definivit. Hos sequutus Bochartus lib. III, cap. XII. de *Moschis* ita & eorum montibus: *Moschi habitant montes Moschicos, qui Iberiam dividunt ab Armenia, & utramque a Colchide.* Non ergo *Moschi* sunt *Mossyni*, cum quibus nonnulli confundunt: quos vero Herodotus lib. III, cap. XCIV. disertis verbis separavit. Regio vocatur *Μοσχική, Moschica.* Strabo p. 344. *ἡ Μοσχική τελευτῆς ἐστὶν τὸ μὲν γὰρ ἔχουσιν αὐτῆς Κόλχοι, τὸ δὲ Ἰβηρὲς, τὸ δὲ Ἀρμένιοι.* *Moschica tripartita est: partem ejus Colchi; aliam Iberes; aliamque Armenii tenent.*

In septemtrionem revertimur, & ad *Caucasios* montes, qui latus illud Iberorum muniunt. Cum cura eos Strabo lib. XI, pag. 342. descripsit ita: *ἔστι ὅρα τὸ το [Κάυκας] ὑπερκείμενον τὴν πλάγην ἐκείνην, τῇ τε Ποσειδῶν καὶ τῇ Κασπίῳ, διατεχίζον τὸν ἰσθμὸν τὸν διέργοντα αὐτά. Mons Caucasus utrique superimminet mari, Euxino & Caspio, isthmum, quo ea distinguuntur, tamquam murus intercludens.* Mons est altissimus septemtrionalis *Asia*, supra *Colchos* incipiens & ad *Caspium* mare procurrens, plurimis scriptoribus nominatus. Herodotus lib. I, cap. CCIV. *τὰ πρὸς ἰσθμὸν τῆς θαλάσσης τῆς Κασπίης καλεομένης ὁ Κάυκας ἀπέχει, Maris Caspii partem, qua ad vesperam vergit, Caucasus determinat.* Valerius Flaccus lib. V, vers. 154.

*Ultimus inde sinus, sævumque cubile Promethei
Cernitur, in gelidas consurgens Caucasus Arctos.*

nam Prometheus fingitur in hunc montem relegatus. Vid. Hygini fab. lrv. A maxime barbaris habitabatur : quo Dido adlufit Aeneid. iv, vers. 366.

- - - duris genuit te cantibus horrens

Caucasus, Hyrcanaque admorunt ubera tigres.

In hoc monte sunt famosæ illæ *Portæ*, quæ *Caucasia* vocantur, angustus transitus montis *Caucasi*, per quem ex *Sarmatia* itur in *Iberiam*. Plinius lib. vi, cap. xi. *Ab iis* [gentibus *Iberiæ*, *Diduris*, *Sodiis*] *sunt Portæ Caucasica*, magno errore multis *Caspia* dicta, ingens naturæ opus, montibus interruptis repente, ubi fores obdita ferratis trabibus, subter medias amne diri odoris fluente, citraque in rupe castello, quod vocatur *Cumania*, communito ad arcendas transitu gentes innumeras : ibi loci, terrarum orbe portis discluso, ex adverso maxime *Harmastis* oppidi *Iberum*.

Quem errorem magnum dicit, harum portarum cum *Caspiis* confusionem, ab eo nec liberari Tacitus potest, qui lib. vi, Annal. cap. xxxiii. *Sed Iberi, locorum potentes, Caspia via Sarmatam in Armenios raptim effundunt.* At *Caspia* via & porta longe ab *Iberis* distat : *Caucasia* autem in *Iberiam* ducit, & inde in *Armeniam*. Procopius lib. iv, Goth. cap. iiii. *Caucasi partes, quæ ad Orientem sunt, usque discedunt, in portas exeunt, quæ Hunnos in Persarum ac Romanorum oras inducunt, Tzur una ; altera veteri nomine Caspia dicitur.* Illa, quæ *Tzur* deinde vocabatur, ante dicta fuit *Porta Caucasica*.

A L B A N I A.

Albania ab occasu *Iberiam* habet : ab ortu mare *Caspium* : septemtrionem montes claudunt *Caucasii* & *Ceraunii*, qui & ipsi sunt pars *Caucasi* : ab austro est *Armenia* & *Cyros* amnis. Sic Strabo lib. xi, pag. 345. & Ptolemæus lib. v, cap. xii. definiunt. *Caucasios* montes, πρὸς τῇ θαλάττῃ μάλιστα, Κεράυνια ὄρη καλεῖσθαι, maxime prope mare *Caspium*, *Ceraunios* vocari, Strabo ibidem auctor est : de *Cyro* termino Plinius lib. vi, cap. x. tradit : *Planitiem omnem, a Cyro usque, Albanorum gens tenet.* Et Ptolemæus meridianum limitem, mare versus, κατὰ τὰς ἐκβολὰς Κυρίου τὸ πέραν, secundum ostia *Cyri* fluminis disponit.

Fluvii *Albania*, quæ in mare *Caspium* exeunt, sunt secundum Ptolemæum *Cyros* in australi termino, sed omnium maximus ; deinde *Albanus* ita adpellatus fluvius : post quem *Casius* : ulterior *Gerrhus* : tandem *Soana*, finis ad *Sarmatiam* quæ *Rha* fluvium magnum spectat. Plinius lib. vi, cap. xiii. *Flumina per Albaniam decurrunt in mare, Casius & Albanus : deinde Cambyfes, in Caucasio oriens montibus : mons Cyros in Coraxicis, ut diximus.* De posterioribus his ita Mela lib. iii, cap. v. *Cyros & Cambyfes ex radicibus Coraxici montis, vicinis fontibus editi, & in diversa abeunt, perque Iberas & Hyrcanos diu & multum distantibus alveis defluunt : post non longe a mari eodem lacu accepti in Hyrcanum sinum uno ore perveniunt.* Valde hic peccat Mela, etiam iudice Isaaco Vossio, quod duos hos amnes vicinis fontibus ortos, unum per *Iberos*, alterum per *Hyrcanos* ducit, iterumque conjungit uno ore. Forfan & amnes alii his nominibus in oriente & ad mare *Hyrcanum* fuere, quos turbavit & confudit Pomponius. Non ergo certior ordo & decursus est fluminum *Albania*, quam qui a Ptolemæo est traditus : nisi quod *Cambyfes* addendus videtur inter *Cyrum* & *Albanum*, si Plinii ordo se recte habet : & ab occasu *Alazon* sive *Alazonius*, Strabonis ὁ Αλαζώνιος ποταμός : Plinio *Alazon* lib. vi, cap. x. *Gens, inquit, Iberum discreta ab iis [Albanis] amne Alazone in Cyrum & Caucasio montibus defluente.* Hic ergo fluvius *Alazon* determinat *Albanum* ab *Iberia*.

An *Araxes* etiam per *Cyrum* exeat in mare, non consentiunt auctores. Ptolemæus utriusque ostia magno intervallo disjunct. Strabo, exiguo: Post *Cyri* enim ostiorum descriptionem ait p. 346. πλατὶον δὲ καὶ ὁ Ἀράξης ἐμβάλλει, prope illa etiam *Araxes* in mare evolvitur. Contra Plinius lib. VI, cap. IX. *Araxes* eodem monte, quo *Euphrates*, VI mill. passuum intervallo; auctusque amne *Musi*, & ipse, ut plures existimavere, a *Cyro* deferuntur in *Caspium* mare. Plutarchus Pompejo p. 634. de *Cyro* amne: ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων αἰνισμένων καὶ δεχόμενον κατιόντα τὸν Ἀράξιν ἀπ' Ἀρμενίας, ἔξισσι δάδεκα σέμασιν εἰς τὸ Κάσπιον: οἱ δὲ οὐ φασι τοῦτο συμφερεσθαι τὸν Ἀράξιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὶ, ἐγγὺς δὲ ποιῶσθαι τὴν ἐκβολὴν εἰς ταῦτο πέραν. Oritur [*Cyrus*] ex montibus Ibericis, auctusque delabente ex *Armenia* *Araxe*, duodecim ostiis in mare *Caspium* se effundit. Alii negant conflui cum illo *Araxem*, sed solum, prope tamen eam, evolvi dicunt in idem pelagus. Minus dubitanter de eodem *Cyro* Appianus Mithridat. pag. 401. πολλῶν ἐς αὐτὸν ἐμβεκλλόων ποταμῶν, καὶ μεγίστου πάσης Ἀράξου, Multi amnes in eum [*Cyrum*] influunt, & in his maximus *Araxes*. Prave autem Plutarchus Κύρου, Appianus Κόρυτον dixerunt, qui ex ceteris corrigendi sunt.

Diversas hæc sententias conciliat Ptolemæus lib. V, cap. XIII. *Araxes*, inquit, a fontibus in orientem lapsus usque montem *Caspium*; unde ad septentrionem flexus, τῇ μὲν εἰς Ἰβηρίαν ἐκβάλλει, τῇ δὲ συμβάλλει τῷ Κύρῳ ποταμῷ, partim in *Hyrcanum* mare exit, partim admittitur *Cyro* sinu. Hodiernæ tabulæ non habent proprium *Araxis* exitum in mare; sed totum adfundunt *Cyro*: quod ita certum *Isaaco Vossio* ad *Melam* p. 247. est, ut claris verbis scribat: *Araxes* influit in *Cyrum*, uti nos tantum Plutarchus & Appianus, sed & hodierna docet experientia. Quod si est; nec tamen negari debet in mare olim proprio alveo ex parte invecum esse, quum & alia ostia oblimata fuerint, & flumina cursus suos mutarint ac alveos antiquos. De *Araxe* reliqua in *Armenia* dicemus: De *Araxe* *Massagetarum* *Herodoti* lib. I, cap. CCII. & *Dionysii periegetæ* vers. 739. (unde *Melæ* videtur confusio esse;) dicturi suo loco sumus, quum ad *Oxum* amnem deventum fuerit.

Quæ vero de duodecim *Cyri* ostiis dicuntur, etiam non uno modo explicata sunt numero consentiunt Strabo pag. 343. Plutarchus pag. 637. & Appianus pag. 401. nisi quod Strabo non ipse adfirmat, sed aliorum relatu nititur, dum φασί, ajunt, inquit, homines, atque ita in incertis rumoribus relinquit. Appiano πολλοῖς navigabilibus omnibus istis ostiis in mare hoc flumen exire videtur, quod credibile non est: quia ipse Strabo eorum τὰ μὲν τυφλά στόματα, inter illa esse, id est cæca ostia, agnoscit. *Herodotus* quadraginta ostia posuit, sed alium a nostro, ut diximus, *Araxem* intelligit; & ne sic quidem tantum numerum eruditus adprobavit.

Ultra *Cyrum*, *Mediam* versus, Strabo pag. 346. ponit *Caspianam*, quam etiam *Albania* adjungit, cujus sic fines prorogandi sunt: Ptolemæus autem illum in *Armenia* censet. Strabonis verba sunt hæc: Ἐστὶ τῆς Ἀλβανίαν χώρας καὶ ἡ Κασπιανή, τῇ Κασπίου ἔθνης ὀνομαζομένη, οὗτοι καὶ ἡ θάλαττα, αἰφανοὺς ὄντι οὐκ ἔστιν. Ad *Albaniam* pertinet etiam *Caspiana*, nomen a *Caspia* gente gerens: unde & mari adpellatio: ea gens nunc obscura prorsus est. Ptolemæus autem & *Caspium* gentem, & montem *Caspium* & *Portas Caspias* inde in austrum & ad *Mediam* deducit; montem quidem longo tractu ab *Araxe* ad *Mardos* usque, prope *Assyrios*: *Portas* autem longius inde removel in orientem in jugo montium ponent, per quos in *Parthiam* ex *Medorum* regione transitur.

Plinius de gente dissentit a Ptolemæo, cum Strabone faciens, lib. VI, cap. XIII. *A Cyro*, inquit, *Caspium* mare vocari incipit: accolunt *Caspii*. quos longe a mari reduxit Ptolemæus. De portis vero multum disputans, ad Ptolemæum propius accedit, Corrigendum inquit ibidem, est error in hoc loco multorum, eorum etiam, qui in *Armenia* res proximæ

cum Corbulone gessere. Namque hi Caspias adpellavere portas Iberiæ, quas Caucasias dicimus vocari: situsque depicti, & inde missi, hoc nomen inscriptum habent. Et Neronis principis comminatio ad Caspias portas tendere dicebatur; quum peteret illas, quæ per Iberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter adpositos montes aditu ad Caspium mare. Sunt autem aliæ, Caspiis gentibus junctæ: quod dignosci non potest, nisi comitatu rerum Alexandri Magni. Quod si illorum fide, qui res Alexandri scripserunt, in Caspiis portis designandis standum est, vix ad alias, quam Ptolemæi portas, adducemur, quia & Arrianus lib. III, pag. 205. eo nos mittet, Caspias portas duce illo quæsituros. Strabo lib. XI, pag. 361. in Media quidem describit, sed videtur altius in septemtrionem proferre quam Ptolemæus, quia Rageiam Medorum νοτιώτερον, australiorem πεντακοσίων σταδίων, quingentis stadiis, id est integro gradu latitudinis, ponit. Sed suspectus hic numerus, quia in scriptis variat, & major quoque invenitur; quum minorem malim & vel πενήκοντα, quinquaginta legere, quia Ptolemæus Ragianam regionem, ab Ragia Strabonis five Ragis Tobia nominatam, proxime portas illas Caspias constituit. Sed de his infra. Videntur itaque olim latius habitasse Caspii, ut pylis his etiam nomen darent: quas vero nimis in austrum Ptolemæus reduxit, ultra tres gradus a mari Caspio, quum duo vel unus cum dimidio sufficiant.

Oppida Albanæ Ptolemæus secundum flumina distinguit, sed ignobilia sunt omnia. Inter Soanam & Gerrhum sunt Teleba ad mare: Thalbis intus. Inter Gerrhum & Casium ad mare Gelda; intus Thianna, Thabilaca. Inter Casium & Albanum amnes ad mare Albana: in mediterraneis Chadaca, Misia, Boziata, & sub Caucaſo Chabala, & ejusdem latitudinis Chobata: supra quas sunt in Caucaſo (five jam Ceraunium vocare malis) αλβανίαι πύλαι, Albania portæ, quæ alteræ illæ in Caucaſo sunt, de quibus supra dictum, quum portas Iberiæ, five proprie Caucasias dictus, explicaremus. Hæ enim æque, ac Ibericæ, in cultiorem Asiam Sarmatas seu Scythas infuderunt. Inter Albanum fluvium & Cyrum ad mare est Gagara, circa quam Baruca, Sioda, Ofica, Abdiabda, Abliata, Camechia: & sub Caucaſo Mosoga, Samunis: medio loco, Jobula, Juna. Deinde fluvium ex Caucaſo in Cyrum deducit, cujus nomen filet, tantummodo πελαγον vocans, quem quidam Alazonem esse existimant, sed falso; quia Alazone amne Iberum gens ab Albanis, ut Plinius ait, discreta est: inter hunc anonymum autem & Albanæ terminum alia oppida Negam, Dechlanam, Bachiam, Tetagodam interposuit. Alazon ergo, distinator Iberiæ atque Albanæ, est illo citerior, in occasum magis recedens, aut verum non est, quod Plinius dixit, Iberos ab Albanis discernere. Idem Plinius cap. x. tantum unum oppidum Albanorum nominavit, tamquam primum atque præcipuum. Prævalent, inquit, oppida, Albania, Cabalaca: Iberiæ, Harmastis. Interpretibus Cabalaca est καβακά, Chabala Ptolemæi: sed quia hanc ad Pylas in extremo septemtrione posuit, dubitaveris, annon alia in medio regionis, tamquam prima & maxima, intelligenda sit,

CAPUT XI,

DE

ARMENIA UTRAQUE.

Armeniam utramque dicimus Majorem, quæ in ortum & ad Caspium mare versus recedit: & Minorem, quæ Majori ab occasu est adfita. Strabo lib. XI, pag. 359.

(Pf) 2

Ευφράτης

Ευφράτης - - - - - ῥέαν ἐπὶ οὐσιν διὰ τῆν μεγάλην καλουμένην, μίχεται τῆς μικρῆς, *Euphrates in occasum labitur per Armeniam, Magnam dictam, usque ad Parvam.* Latini malunt comparativo typo discrimen significare, *Major & Minor.* Plinius lib. VI, cap. IX, *Armenia Major incipiens a Paryadris montibus.* Et paullo post : *Oppida celebrantur in Minore [Armenia] Casarea, Aza, Nicopolis : in Majore, Armosata, cetera.* Appianus Mithrid. p. 387. Minorem βαρχύλιον dixit.

Nominis originem Græci trahunt ex fabula Argonautica, quasi quidam *Armenus*, ortus Thessaliæ oppido Armenio, inter Phæras & Larissam sito, comes Jasonis, in illa regione confedisset. Probabilius Bochartus in Phaleg lib. I, cap. IIII. putat אר-מיני, quasi *montem Mini* primigenium nomen esse, in qua opinione firmatum se dicit Jonathanis Chaldæi & Symmachi interpretationibus loci ejusdem Amos IV, 3. *projicientur Harmonam.* Ille enim vertit ארמיני מורי הרמיני כן *ultra montes Harmini*; id est Armeniæ: de hoc Theodoretus, ὁ δὲ Σύμμαχος τὸ Ἀρμενιὰ Ἀρμενίαν ἠρμόνευσε, *Symmachus vocem ARMANA Armeniam interpretatus est.* Hieronymus in h. l. transferri in *Armon*, *montes Armenia*, qui *Medis Persique confines sunt.* Et ante paullo ad idem caput : *Projiciemini in locis Armenia, que vocantur Armona.* Denique *Symmachus ita interpretatus est : Et projiciemini in Armenia : pro quibus LXX montem Reminan : Aquila montem Armona : Theodotio montem Mona : quinta autem editio, excelsum montem transtulerunt.*

Situs Armeniæ universæ (sic Plinius utramque vocat) a Caspio mari est super Albanos & Iberos, quos a septemtrione habet, usque ad gentes Ponticas, Trapezunti vicinas. Utramque perlustrabimus, distincte tamen, ut primum de Majore, deinde de Minore agamus.

ARMENIA MAJOR.

Armeniæ majoris terminos secundum Strabonem lib. XI, pag. 363. hos ponimus : a meridie Taurus est, quo a Mesopotamia dirimitur : ab ortu Media tam Magna quam Atropatia : a septemtrione illa Caucasii abscissa pars, quæ Albaniam & Iberiam meridianam utramque ambit ; aut ipsa Iberia & Albania : ab occasu solis Minor Armenia, seu Paryadres montes, & gentes quædam Ponticæ, ac Euphrates. Ita etiam Ptolemæus lib. V, cap. XIII. nisi quod ab occasu etiam Moschicos montes nominat : ab ortu partem maris Caspii a Cyri ostiis, maxime illam, quæ circa Araxis sit ostia. Pars enim illa, quam Ptolemæus inter utriusque fluminis alveos, antequam in mare exonerentur, interceptam posuit, & inde in austrum nonnihil in ora procurrit, quo referenda sit, dubitatur, quum Strabo, ut vidimus, videatur Albaniam sub Caspianæ nomine adjunxisse : Ptolemæus Armeniæ : quam etiam Atropateni, quos stringit, sibi vindicare possint. Plinius quoque lib. VI, cap. IX. latitudinem Armeniæ orientalem describens, aut obscurus est aut pravatus. *Latitudinem, inquit, in leva pandit ad Cyrum amnem transversa Araxem.* Si salvum est transversa, idem sonet quod *transgressa* : sin pravatum, censet Harduinus *transvecta* fortassis legendum esse. Utro modo cum Plinio agas, consentientem illum habebis cum Ptolemæo. Atque hæc de limitibus.

FLUMINA Armeniæ majoris Strabo nominat sex, quorum duo in Pontum exeant, *Lycus & Phasis* : duo in Caspium mare, *Cyrus & Araxes* : & duo in sinum Persicum, *Tigris & Euphrates.* Ex his Lycus & Phasis oriuntur quidem in Armenia, sed brevi confecto spatio egrediuntur ; de quibus supra diximus in Ponto & in Colchide. De *Cyro* dictum in Albania, Plutarcho auctore Ibericis oriri montibus : forsan iis, qui Iberiam ab Armenia di-

scer-

scernunt, ut utrique fons adscribi regioni possit. *Araxes* autem propior est *Armenia*, & magnam cursus sui partem in ea exigit, campumque, quem perlabitur, denominat *Araxenum*, τὸ Ἀραξηνὸν πεδῖον. Fons ejus secundum Strabonem in eodem monte est, unde oritur *Euphrates*, *Abo* videlicet, sito inter *Niphatem* & *Nibarum*. Strabo lib. xi, pag. 363. *Supra Masium jacet juxta Gorgodylenen Niphates*, εἴτ' ὁ Ἀβὼ, αὐτὸν οὖν καὶ ὁ Εὐφράτης πρὶν καὶ ὁ Ἀραξὴς, ὁ μὲν πρὸς δύσιν, ὁ δὲ πρὸς ἀνατολάν. εἴτ' ὁ Νίβατος, μίχεται τῆς Μηδίας παραλίην: deinde mons *Abus*, unde & *Euphrates* & *Araxes* delabuntur, alter in occasum, in ortum versus alter: post *Abum* mons *Nibarum* usque ad *Mediam* pertingit. De cursu ejus ibidem addit: *Araxes* ortum versus fertur adusque *Airopatenen*: ad occasum deinde & septentriones declinat, ac primum *Azarani* praterfuit, deinde *Artaxata*: post, per *Araxenum* campum in mare *Caspium* effunditur. Num per se in mare exeat, an deferatur a *Cyro*, disputatum est in *Albania*.

Euphrates tandem & *Tigris* sunt in majoribus illis *Armenia*, a Strabone nominatis Hos in *Armenia* oriri, omnes consentiunt: quo loco, & quem cursum teneant, maxima est dissensio. De *Euphrate* primum; deinde de *Tigri* etiam. Dixit jam Strabo, *Euphratem* in *Abo* monte oriri: sed hunc cum *Tauro* connectit, aut partem censet ejusdem. Nam ibidem ait paullo ante superiora verba: ὁ Εὐφράτης, ἀπὸ τῆς βορείης πλευρῆς τοῦ Ταύρου τὰς ἀρχαίας ἔχων, τὸ μὲν πρῶτον πρὸς δύσιν διὰ τῆς Ἀρμενίας, εἴτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ διακόπτει τὸν Ταύρον, *Euphrates* in septentrionali latere *Tauri* scauriens ab initio in occasum fluit per *Armeniam*: deinde ad austrum se convertens, *Taurum* perrumpit. Et antea pag. 359. ponit πηγὰς ἐν τῇ προσβόρῃ μέρει τῆς Ταύρου, fontes ejus [*Euphratis*] in septentrionali parte *Tauri*, atque itidem primo cursu eum deducit ἐπὶ δύσιν, in occasum, per *Armeniam* Majorem, μίχεται μικροῦς, adusque *Minorem*. Sic in australi parte *Armenia* nascitur *Euphrates*, quia *Taurus* limes ejus ab austro est; & per australem etiam partem decurrit usque *Cappadociam*, *Armenia* Minori conterminam; aut ad ipsam *Minorem* illam, seu ejus quoque meridianum limitem, quem ut attingit, oportet cursum πρὸς δύσιν, in occasum paullis per in septentrionem flecti, quia *Taurus*, unde oriebatur, inferior est, & prope *Melitenæ* parallelus. Tum vero in meridiem vertitur, ut *Taurum* perrumpat, & in *Syriam* evadat, novoque flexu in *Babyloniam*. Hæc Strabonis de *Euphratis* ortu & cursu sententia est.

In diversa omnia abit *Plinius* lib. v, cap. xxiv. *Euphrates*, inquit, oritur in præfectura *Armenia* majoris *Caranitide*, ut prodidere ex iis, qui proxime viderunt, *Domitius Corbulo*, in monte *Aba*: *Licinius Mucianus*, sub radicibus montis, quem *Capoten* adpellant, supra *Zimaram* xii. *M. passuum*, initio *Pyxurates* nominatus. Fluit *Derxenen* primum, mox *Anatolicam*, *Armenia* regiones a *Cappadocia* excludens. *Descensa* abest a *Zimara* lxxv. *M. passuum*. Inde navigatur *Pastonam* quinquaginta millia passuum: *Melitenen* *Cappadocia* xxiiii. *M. passuum*: *Elegiam* *Armenia* decem *M. passuum*, acceptis fluminibus *Lycos*, *Arfania*, *Arfano*. Apud *Elegiam* occurrit ei *Taurus* mons: nec resistit, quamquam xii. *M. passuum* latitudine prævalens. *Omiram* vocant irrumpentem: mox ubi perfregit, *Euphratem*; tum quoque saxosum ac violentum. Et paucis interjectis: Apud *Claudiopolim* *Cappadocia* cursum ad occasum *Solis* agit. Primum hunc illi in pugna *Taurus* aufert: vi-
tensque & abscissus sibimet, alio modo vincit, ac fractum expellit in meridiem. Ita natura dimicatio illa æquatur, hoc enim quo vult; illo prohibente ire qua velit.

Hic ergo, auctoribus ἀντίστασις, *Euphratem* a septentrione in meridiem usque ad *Tauri* occursum recta linea deducit, & ipsos fontes cum monte *Abo* sive *Aba* in septentrione, ad occasum vergente, locat: quæ omnia contraria sunt Straboni. *Euphratis* ortum & in *Tau-*
ro labores sic *Pomponius Mela* lib. iii, cap. viii. scripsit: *Euphrates*, immani ore aper-

to, non exit tantum, unde oritur, sed & vaste quoque decidit. Nec secat continuo agros, sed late diffusus in stagna, diuque, sedentibus & sine alveo paulis, piger; post ubi marginem rupit, vere fluvius est, acceptisque ripis celer & fremens per Armenios & Cappadociam occidentem petit; ni Taurus obstet, in nostra maria venturus. Inde ad meridiem avertitur, & primum Syros, tum Arabas ingressus, cetera.

Ptolemæus lib. v, cap. xiii. inter utrumque mediam quasi viam tenet, ac fontes quidem Euphratis ad ortum ponit, perinde ut Strabo, & longo tractu inde in occasum dicit fluere antequam se flectat in meridiem: nec vero ex Tauro oriri, aut Abum in Tauro esse, sed longe supra Tanaum in septentrionem versus; nec vero supra Paryadram aut Moschicos montes, sed infra illos, meridiem versus, conversionem fluminis in meridiem fieri. Quæ quod curatius omnia Salmasius in Solini cap. xxxvii. examinavit, illius verbis Ptolemæi sententiam repetiisse nobis liceat. Inter has, inquit [Strabonis & Plinii] opiniones quid sequuntur sit Ptolemæus, haud adeo facile est cognoscere, nisi quod ex utraque miscellam conciliasse, veteresque [quos Strabo sequutus fuerat] cum recentioribus quasi conciliasse videtur. Hoc habet ex veteribus, quod Euphratem ab ortu suo ad occasum recta meare scribit; deinde ad meridiem flecti, nullo Tauri obstaculo id cogente, sed ipso amnis cursu sponte faciente. Hanc *ἐπιστροφὴν* in eadem ponit latitudine cum fonte ipso, quæ gradus habet quadraginta duo & trientem. At fontes in longitudine ponit graduum septuaginta quinque & trientis, *ἐπιστροφὴν* vero ipsam in longitudine *εὐφράτην πρὸς νότον* ab ea, quam Strabo, Mela, Plinius, aliique ad montem Taurum constituunt, & cuius causam statuant esse ipsum Taurum.

Non equidem miror, fontes Nili ignotos, aut falso loco adsignatos usque ad nostram ætatem fuisse, quia longissime remoti sunt a climate illorum, qui orbis faciem litteris conati sunt delineare: & in ea gente siti, quacum rarissimum hodieque Europæis & Asiaticis est commercium. At Armeniæ, tam vicinæ Syris aliisque cultioribus populis, tam ignotam positionem, & tam dubios ejus amnesse, ut nobilissimi Euphratis, intra fines ejus scaturientis, origo & fontes certo describi non potuerint; id vero est quod maxime admiramur. Plinius tamen aliquid adfert, quod videtur ad excusandam illam ignorantiam facere. Euphratem ait hoc nomen non ante ferre, quam Taurum montem pererraverit, prius Pyxuratem vel Oromam nominari. Quod vero aliis fluminibus augetur, ab ortu & septentrione adlabentibus; factum, ut quidam majorem ex illis, qui ab ortu venit; pro genuino; quidam septentrionalem habuerint pro Euphrate.

Salmasius nihil quidem definit diserte, Strabonem vero erroris arguit: in Plinii sententiam, qui *ἀπὸ νότου* auctores sequitur, inclinat: in recentiores tabulas, quibus supra Paryadrem & Moschicos montes ejus, ab ortu venientis, deflexio in austrum facta est, vehementer invenitur; etiam in illam, quæ cum Ptolemæo editur, sive Agathodæmonis est, sive alius auctoris, aut postmodum a describentibus interpolata, nam pleræque harum geminum, superiorem seu borealem, quando ad minorem Armeniam seu Cappadociæ limitem pervenerit, flectentem se in austrum: & alterum, cum isto confluentem ad medium Cappadociæ limites, seu inter flexum ante dictum & Tauri perruptionem medio propemodum loco: quod recte Salmasius explodit.

Tigris alter ex majoribus est fluviis, qui ex Armenia prorumpunt, in sinum Persicum eunt. De fontibus etiam non una est sententia, sed tamen altera alteri facilius concilianda. Strabo lib. xi, pag. 359. *ὁ Τίγρις ἐκ τοῦ νότιο μέρους τοῦ ἀπὸ νότου ὄρους ἔρχεται*, Tigris ex australi parte ejusdem montis [Tauri, ex quo Euphratem dixit oriri] delatus, cum Euphrate Mesopotamiam facit. Et pag. 364 *ὁ Τίγρις ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Νιφάτην ὀρεῖς ὀρμαίνεται*, Tigris a monte Ni-

phate ruit: sed Niphaten ipse partem Tauri credit, & in eadem serie connectit: ut supra vidimus, & infra de Montibus Armeniæ etiam ostendemus. Sed quando vel Niphate, vel australi latere Tauri oritur, non primus fons, sed renascentis, postquam subter terram per longum spatium delapsus fuerat, significatur. Plinius haud dubie ab iis edoctus, qui res in Armenia gesserant, hæc clarius omnia exposuit lib. VI, cap. XXVII. *Tigris*, inquit, *oritur in regione Armeniæ majoris fonte conspicuo in planitie. Loco nomen Elegosine est. Ipsius, quæ tardior fuit, Diglito: unde concitatur, a celeritate Tigris incipit vocari. Ita appellant Medi sagittam. Influit in lacum Arethusam, omnia illata pondera sustententem, & nitrum nebulis exhalantem. - - Fertur autem cursu & colore dissimilis, transvectusque [lacum] occurrente Tauro monte in specu mergitur; subterque lapsus, a latere altero ejus erumpit. Locus vocatur Zoroanda. Eundem esse manifestum est, quod demersa perfert. Illam alteram eruptionem, ex Tauri australi latere, Strabo putavit primos ejus fontes esse, qui sic extra Armeniam, Tauro definitam essent. Pomponius Mela lib. III, cap. VIII. In parte altera, quæ pelagi ostio adversa est, Babyloniorum fines Chaldaeorumque sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, ulterior Euphrates. Tigris ut natus est, ita descendens, usque in litora permeat. Ptolemæus etiam in media Armenia ejus fontes ponit, ad latitudinis gradum XXXIX & trientem: plus quam gradu supra Taurum, triente minimum excedente: Quod recte se habet & cum Plinio congruit.*

Hæc de majoribus Armeniæ fluminibus: minores etiam sunt multi, e quibus *Musi* est, quem Plinius lib. VI, cap. IX. memoravit, ignotum aliis, Araxi se adfundentem. *Auctus*, inquit, *Araxis amne Musi, & ipse a Cyro desertur in Caspium mare.* Tacitus lib. XV, cap. IV. *Nicephorium* addit, quem dicit *Tigranocerta* ambire: & cap. XV *Arsaniam*, inter Tigranocerta & Artaxata, sed his propiorem, fluentem, quem Plinius lib. V, cap. XXIV. in Euphratem se dicit effundere. Plutarchus in Lucullo pag. 513 memorat, quum a Tigranocertis oppugnatum Artaxata iret, hoc flumen ei trajiciendum fuisse: quam oppugnationem ut præverteret Tigranes, ἡ μίρρα τέλειρη παρεσπένδοντο τοῖς Ῥωμαίοις, ἐν μίση λαβὼν τὸν Ἀρσανίαν ποταμὸν, ὃν ἐξ ἀνάγκης διαβαλὼν ἦν τοῖς Ῥωμαίοις τοῖς ἐπ' Ἀρταξάτων πορευομένοις, castris motis quarto die prope Romanos confedit, medium capiens *Arsaniam* amnem; quem transire necesse erat petituris *Artaxata* Romanis. Denique etiam *Niphates* fluvius fuit, a Niphate, notissimo monte, ex quo oritur, nomen trahens. Lucanus lib. III, vers. 245.

Armeniusque tenens volventem saxa Niphatem.

Fluviorum enim est saxa volvere: quod clarius Sili Italici lib. XIII, vers. 765. demonstratur

- - - Pelleo ponte Niphaten

Adstrinxit.

MONTES Armeniæ plures nominantur. Ex *Caucaso* procurrant, qui septemtrionem claudunt, & ab Iberia Albaniaque discernunt. *Taurus* ab austro disternit a Mesopotamia. Ab occasu sunt montes *Moschici*, de quibus in Colchide diximus; & *Paryadre*, unde initium sumit Plinius lib. VI, cap. IX. *Armenia major*, inquit, incipiens a *Paryadris* montibus. Strabo lib. XI, pag. 378. de his & simul aliis: ὁ Σκυθίσσης ὄρος τραχύτατον, συνάπτεται τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ τῆς Κολχίδος, ἐν ταῖς ἄκραι κατέχουσιν οἱ Ἑπτα Κωμήται, καὶ ὁ Παρυάδρης, ὁ μέχρι τῆς μακρᾶς Ἀρμενίας δὲ τῶν κατὰ Σιδὴν καὶ Οὐισκυραν τόπων διατίνων καὶ ποιῶν τὸ ἰσθμὸν τοῦ Πόντου πρὸν. Mons asperrimus *Scydisses* conjungitur *Moschicis* montibus, qui supra Colchidem sunt. Extrema ejus tenent *Hepta Cometa*, & *Paryadres*, qui usque ad minorem Armeniam a locis *Sidene* & *Cappadocia* porrectus, orientale Ponti latus conficit. In hoc monte gazophylacia condidit & munivit Mithridates Eupator. Idem Strabo postpaulo pag. 382. καὶ τῷ Παρυάδρει πᾶσι

πάντα ὁρεῖν τοιαύτας ἐπιηδείας ἔχει πολλὰς - - - ἐπέλιχτο γὰρ ἐν αὐτῇ τὰ πλεῖστα τῶν γασφρακίων.
Totus mons Paryadres multas tales commoditates habet [ad muniendum, videlicet aquas, silvas, præruptos vertices] *ideoque plurima ibidem gazophylacia condidit.* Ex utroque loco de situ hujus montis, & longitudine, & arcibus ejus munitis judicari potest: a cujus extremitate incipit major Armenia. Sunt etiam *Coraxii* montes, qui Cyri fontes habent, de quo flumine sic Plinius dicto loco: *Cyrus oritur in Hemiochiis montibus, quos alii Coraxicos vocaverunt.*

Strabo eodem libro pag. 363 plures montes conjungit, & eos serie, qua se insequantur, locat; *Masium, Niphatem, Abum, Nibarum.* Vocat *Masium*, qui Sophenen regionem ab austro finiat, sicut a septemtrione *Anitaurum*, ultra Euphratem ex Cappadocia protractus. *Sita*, inquit, *Sophene τῇ τε Μασίου καὶ τῇ Ἀνιδύρου, inter Masium & Anitaurum.* Et qui hic in septemtrionem procurrit, necesse est *Masium* finire illam regionem a meridie. Non autem hic est ille *Masius*, quem Ptolemæus lib. v, cap. xviii. in Mesopotamia, latitudine xxxiv gradus & trientis posuit, utpote magno intervallo sejunctum ab illo in Armenia Strabonis. Mons *Niphates*, poetis etiam celebratus, Ptolemæo pars Tauri est, longe remotus ab Abo, septemtrionem versus posito: Straboni autem *Niphates, Abus, & Nibarum* in eadem ponuntur linea. ὑπέρκειται πολὺ πρὸς ἑω, *Supra Masium*, inquit, *multo in orientem situs est Niphates, deinde Abus, post hunc Nibarum.* Antea pag. 359. de eodem *Niphate*: ἐπὶ αὐτῇ ἐξείρεται πλέον, καὶ καλεῖται Νιφάτης. ἐν αὐτῇ δὲ πάλιν αἱ τῇ Τίγριδι πηγαὶ κατὰ τὸ νότιον τῆς ὁδοῦ πλεονάζον, *Deinde [post Masium, qui supra Tigranocerta] altius autollitur id jugum, & vocatur Niphates. Ibi vero sunt fontes Tigridis ad latus montis australe.* Ptolemæus autem fontes Tigridis a Tauro in septemtrionem removet ad gradum xxxix & trientem latitudinis. In Tabula autem, quæ ex Ptolemæi descriptione confecta est, etiam *Niphates* pars Tauri, in eadem linea, qua totus Taurus, constituitur. Poetæ quoque mentionem ejus faciunt. Virgilius Georg. iii, vers. 30. *pulsus Niphatem* dixit, id est *Niphatis* incolæ, Armenios. Horatius lib. ii, oda ix.

Cantemus Augusti tropæa

Cæsaris, & regidum Niphatem:

Nædumque flumen, genibus additum

Victis, minores volvere vortices.

Mons *Abus*, Ἄβος, fere ab omnibus antiquis parens Euphratis creditus, quam diversæ sententiæ de fontibus Euphratis, tam varia etiam sede ab auctoribus locatur. Strabo ut vidimus partem Tauri facit post *Niphatem*: Ptolemæus longe in orientem ultra Tigridis fontes plusquam duobus gradibus refert, in latitudine xli graduum: & Plinius, qui *Abam* vocat, cum fontibus Euphratis in septemtrionali parte Armeniæ occidentalis posuit, ut flumen indirecto cursu ad Cappadociæ limitem deduceret. Nihil ergo certi de hoc monte potest constitui, nisi quod sit mons Armeniæ magnæ; &, ut opinio multorum tulit, fundat Euphratem. Quo loco Plinius statuit, proximum *Capoten* montem habet, sub quo *Licinius Mucianus*, ut supra tradidimus, Euphratis fontes dicitur vidisse.

Gordianus mons, τὸ Γερδιανὸν ὄρος, a Ptolemæo eadem latitudine, qua fons Tigridis, proxime ad illum ab oriente, statuitur. Palatinus codex τὰ Γερδυαία ὄρη, *montis Gordyai*: Xiphilinus in Trajano τὸ Κάρδον ὄρος, corrupte. Non autem dubitamus ab his montibus regionem quam Pompejus invasit, Gordenen, Gorduenen, vel similiter dictam fuisse. Nam & haec in Armenia erat, vel eidem conjuncta, etiam in ditione Tigranis, Armeniorum regis. Sed de hac in regionibus dicemus plura. Montes Gordyæos Strabo conjungit cum Tauro, lib. xi, pag. 359. *Austrini*, inquit, *trans Euphratem montes, a Cappadocia & Commagena*

orientem tendentes, primum vocantur Taurus: is Sophenen & reliquam Armeniam a Mesopotamia dirimit. τινὲς δὲ Γορδυαῖα ὄρη καλεῖσι, quidam Gordyæos montes adpellant.

Non displicet explicatio, quod montes Gordyæi & Taurus cohæreant, vel illi sint pars ipsius Tauri. Sic enim recepta sententia, Gordyæos esse montes Ararat, in quibus Noë arca confederit, adprime confirmatur, quia descendens cum suis Noah, in Mesopotamiam proxime venit, quæ utique sedes prima patriarcharum fuit. Ararat autem ad Armeniam pertinere, magna plurimorum est in omni antiquitate consensus. Ut de Abydeno & Melone taceam, quorum verba Eusebius lib. IX. Præpar. Evang. cap. XII & XIX. profert, Berofus Chaldaeus apud Josephum lib. X, cap. II. de Senacheribi, Assyriorum regis, patricidis filiis refert, εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκπῆραν, in Armeniam aufugisse, pro quo Esaias cap. XXXVII dixit, in terram Ararat: Septuaginta autem Græci perinde, ut Berofus, εἰς Ἀρμενίαν. Vulgatus quoque interpret tam Genes. VIII, 4. montes Armenia, quam II Reg. XIX, 3. terram Armeniorum, transtulit. Et Alcimus Avitus lib. vers. 539.

Armenia celsis instabat montibus arca.

Qua autem in parte Armeniæ sit mons ille arcæ receptator, nunc inquiramus. Hieronymus in Esa. XXXVII. extra. Ararat regio in Armenia campestris est, per quam Araxes fluit, incredibilis ubertatis, ad radices Tauri montis; qui usque illuc extenditur. Non placet, quod Tauro subjectum Araxenum campum dicet, a quo magno intervallo distat: placet a quo magno intervallo distat: placet autem quod mox dicit, arcam ad montes Tauri altissimos delatam fuisse. Est potius Ararat Armenia universa; aut si pars, australis tamen & sub Tauro, a quo longe abest, ut Strabo, Plinius, Ptolemæus designant, Araxes fluvius. Plures interpretantur Ararat montes Gordyæos, qui vel pars Tauri sunt, vel prope eundem. Berofus apud Josephum lib. I, Antiq. cap. IV de diluvio & servatis paucis in arca: λέγεται καὶ τὸ πλεῖον ἐν Ἀρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Γορδυαίων εἶναι μίαν τὴν εἰς αὐτὴν. Fertur & navigii illius in Armenia ad montem Corduconum pars quadam superesse. Et in Targum Onkolofii Genes. VIII, 4 montes Ararat Chaldaice transferuntur מונות קרדו montes Kardu: & alterum Targum, quod Jonathanis vocatur, per metathesin (nisi lapsus describentium est) מונות קדרון montes Kadrun. Epiphanius Hæres. XVIII extrem. εἶναι καὶ τὰ λείψανα τῆς τοῦ Νῶε ἀρκῆς ἐν τῇ τῶν Γορδυίων χώρᾳ: Et adhuc reliquie Noachi arcæ in Cordyconum regione ostenduntur. Et Elmacinus Arabs lib. I. Historiæ Saracenicæ cap. I de Heraclio: ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων. Et Elmæus Arabs lib. I. Historiæ Saracenicæ cap. I de Heraclio: ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων. Et Elmæus Arabs lib. I. Historiæ Saracenicæ cap. I de Heraclio: ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων, & ἀνέβη εἰς τὸν ὄρειν τῶν Γορδυίων.

Hæc de montibus Ararat, & arcæ Noachi sede. Plura ejusdem argumenti tradit Bochartus lib. I. Geogr. S. cap. III. De Nibaro monte non habemus præter id, quod supra ex Strabone diximus.

DIVISIO Armeniæ a Ptolemæo in tres partes majores facta est. Primo tmemate partem superiorem Armeniæ describit, quæ ad septentrionem & orientem jacet inter Cyrum & Araxem. Secundo tmemate latus illud Armeniæ complectitur, quod ad occidentem versum est usque ad Euphratis flexum. Tertium tmema inter Tigridis fontes & illam partem Euphratis est, quæ Commagenen ab Armenia majore separat, ubi Taurum montem dividit. Ita Salmasius in Solinum pag. 438. Ptolemæum Latine vertit & explicat.

Primo tmemati regiones Ptolemæus tribuit Catarzenen, Moschicos montes versus: & juxta Cyrum amnem Offarenen, & Μασην, Matenen: juxta Araxem autem Colthenen; & sub ea Soducenen: ac Paryadrem versus montem, Sibacenen ac Sacapenen. Ignota nomina pleraque: nec his singulis suas Ptolemæus urbes adsignat; sed

universas indistincte recenset, & has quoque obscuras plerasque, nullis illustratae historiis.

Prima Ptolemæi regio, *Cataxene*; videtur Strabonis χορζηνή *Chorzene* esse, quam cum *Cambysena* lib. xi, pag. 393. dicit προσβορυσίας εἶναι καὶ ἰσφοβόλους μάλισμα, maxime sitas esse septemtrionem versus, ideoque niviosissimas, qui Iberiam & Caucasi partem attingant. *Cambysenem* etiam Stephanus memoravit, Περσικὴν χώραν vocans, id est regionem Persico imperio olim subiectam: sicut alia Armeniæ vocatur *Xerxene*. Idem Strabo pag. 346. tradit, ex Iberia in Albaniam non recta propter invios montes, sed per *Cambysenem*, αὐδρον καὶ τραχύνην, aquis carentem & asperam, aditum esse; quo situs ejus boreus confirmatur.

Motene; Μωτινή Ptolemæi videtur Stephani Ὠτηνὴ, *Otene* esse. Situs fane congruit, quia uterque circa Cyrum amnem locat. De Ptolemæo supra vidimus: Stephanus ex Quadrati lib. ii, hæc adlegat: περὶ τὸν Κέρον περὶ μὲν Ὀβασηνοῖτε καὶ Ὠτηνοὶ κείμεναι; μέγα μὲν ὁ Ἀρμενίας ὄντες, *Cyrum fluvium Obareni & Otene colunt, magna pars existentes Armenia*. Et ex lib. iii Πάρος ἐν τῷ περὶ Ἀρξάξου καὶ τὴν Ὠτηνὴν τῆς Ἀρμενίας διάγων, *Pacorus interea prope Artaxata & Armenia Otene agens*. Inter Cyrum ergo & Araxem *Otene* regio est. Quod etiam Plinius lib. vi, cap. xiii. comprobavit. *Atropatene*, inquit, [septemtrionales pars Mediæ] ab *Armenia Otene* regione discreta *Araxe*. Idcirco judicat Bochartus lib. ii, cap. ix, in Ptolemæo perperam scriptum Μωτινή esse: quod nobis quondam secus videbatur, potantibus *Motenen* Ptolemæi & *Madenen* Sexti Rufi in Luculli expeditione eandem esse. *Tigranocerta*, inquit hic cap. xv, maximam *Armenia* civitatem, expugnavit. *Madenam*, optimam *Armeniorum* regionem obtinuit: per *Melitenam* ad *Mesopotamiam* descendit. Quod optimam dixit, convenit cum situ inter Cyrum & Araxem fluvios, qui fertilem reddunt regionem. Postquam vero Luculli iter, a Plutarcho descriptum, attentius consideravi, dubitare cœpi de priore sententia, quia non proxime Lucullus ad Artaxata pervenit, obstantem militum tumultu; minus Araxem amnem trajecit: sed inter Arsaniam & Artaxata castra habens, in *Mesopotamiam* exercitum deduxit: neque per *Melitenen*, ut Rufus dixit, inde longius & trans Euphratem remotam, ut etiam hoc nomine suspecta sit *Rumæ* lectio.

Ceteræ regiones, quas Ptolemæus tmemati suo primo tribuebat, incognitæ omnes, explicari minus possunt: nisi quod tractum ad Araxem amnem seorsum in urbibus recenset, quæ est τῆς Ἀγαθῆς παδίου, *Campi Araxeni*, δι' οὗ ὁ Ἀγαθὸς ποταμὸς ῥεῖ, per quem *Araxes* labitur, ut Strabo describit pag. 363. Deinde ἡ Σακασσηνὴ, *Sacassena*, forsan Ptolemæi *Sacapena*: quæ & ipsa πρόσχωρος, confinis Albanæ, & flumini Cyro: dein *Gogarena*, frugum ferax; & *Phanena*, *Comisena*, *Orchisena*: tum demum *Chorzene* & *Cambysena*, de quibus supra dictum est. Plinius lib. vi, cap. ix. addit *Cephenen*, *Adiabene* proximam. *Claudunt*, inquit, eam [Armeniam] ab oriente montes, sed non statim, *Caramni*, ἡ *Adiabene* regio. Quod interest spatii, *Cepheni* tenent: ab his juga: ultra *Adiabeni* tenent. Sic emendat Salmasius pag. 444. ex antiquis libris: vulgo *Sopheni* editum, quibus nullus locus in confinio *Adiabenorum* est. Κυφῆνοι vel Κεφῆνοι Græce sunt, & regio *Kephene*.

Secundum tmema Ptolemæi est occidentale, in quo ἀρκτικὰ τε καὶ septemtrionales regiones sunt: *Basiliſſene*, *Bolbene*, & *Arſeta*: sub his *Aciliſene* & *Auſtamiſis*: περὶ αὐτῆς τῆς ἰσφοβῆς τῆς πόλεως, ad ipsam flexionem *Euphratis* alteram, a septemtrionali (nam dicitur sunt Ptolemæo) distinctam; ubi *Taurus* cursum fluminis avertit; ad illam, ἡ ἰσφοβὴ, *Sophenen* nobilissimam regionem inter *Euphratem* & *Antitaurum* flumen.

Non sufficit hic numerus; aut nomina sunt permutata. Plinius lib. v, cap. xxiv, Euphratem ex septemtrione deducens in austrum, fontes dicit, auctore Corbulone, in praefectura Armeniae majoris Caranitide esse, quae Strabonis Καρνίτις est pag. 364, ut Salmasius restituit: in mss. enim, Casaubono testante, legitur Καρνίτη quarto casu; pravius in editis Περσική. Conjungit Strabo Xerxenen, ab rege adpellatam, ut Cambysene, quod de utraque Stephanus notavit: etiam Plinius de Euphrate in Caranitide orto; fuit Xerxenen primum, mox Anaiticam, Armenia regiones, a Cappadocia excludens. Sic legendum, non, ut editum est, Derxenen, quod nihil est. Strabo enim dicto loco: Καρνίτη καὶ Εὐφράτη, ἢ τῇ μικρᾷ Αρμενίᾳ ἐστὶν ὄρηται, καὶ μέγα αὐτῆς ἐστὶ. Carenitin & Xerxenen: quae sunt minori Armeniae confines, ejusque partes. Velim abesse posteriora, aut mutari. Si enim confines sunt minori Armeniae, non sunt ejus partes: in ipsa enim sunt partes, non in confinio; partes autem revera sunt Armeniae majoris.

Anaitica est Xerxenae proxima, per quam etiam Euphrates decurrit ductu a fontibus eo, quem Plinius descripsit. Strabo lib. xi extremo Anaitidis, Anaitidis deae meminit ab Armeniis singulari religione, sed turpi & obscena, cultae. Pertica illa religio erat, ut tam ibi, quam antea p. 352. est traditum. Templum ejus divae etiam apud Zelam fuit, Armeniae proximam, ut Strabo refert pag. 355. Ab hac ergo ejusque cultu nomen regionis seu provinciae.

Acilisene Straboni quoque nota fuit, quam cum Sophene ita lib. xi, pag. 363. descripsit: καὶ τῶν περὶ τὴν ἑσπέρην καὶ τὴν Σοφηνήν καὶ τὰ μεταξὺ τῆς τε Μασίου καὶ τῆς Ἀντιταύρου. οὗτοι δὲ ἀπὸ τῆς Εὐφράτου καὶ τῆς Ταύρου τὴν ἀρχὴν λαβόντες, τελευτῶσι πρὸς τὰ ἰσθμὸς τῆς Αρμενίας, ὑπολαμβάνοντες μίσην τὴν Σοφηνήν, ἐκ τῆς ἑσπέρης δὲ μέρους ἔχοντες τὴν Ἀκισιόνην, μεταξὺ ἰδρυμένη τῆς Ταύρου καὶ τῆς Εὐφράτου πόλεως, πρὸς ἣν κάμπειν αὐτὴν ἐπὶ νότον. A septemtrione [respectu Commagenae & Mesopotamiae] Sophene est, Masium inter & Antitaurum: qui ab Euphrate & Tauro initium sumens, in partes Armenia orientales desinit, accipiens Sophenen in medium, ex altera parte habens Acilisen, sitam inter Taurum & alveum Euphratis, aequam ille in meridiem se flectat. Quo quo modo se alveus ille Strabonis habet; de quo supra dixi; id tamen certum est, in occidentali plaga ab Antitaurum ad Masium Sophenen esse: inde ad Taurum usque Acilisen. Ptolemæus autem quia alium ductum Euphratis habet, procul a Tauro in Tabula, ipsius operibus adjecta, Acilicene, & quidem ab ortus Sophenes posita conspicitur.

Tertium tmemma Ptolemæi, quod μεσημβρινώτερον dicit, id magis australe quam cetera, situm est inter Euphratem & fontes Tigridis. Male Latinus interpretis vertit inter Euphratis & Tigridis fontes; ubi Graece scriptum est μετὰ μὲν τῆς Εὐφράτου καὶ τῶν τοῦ Τίγριδος πηγῶν. Si enim inter utriusque fontes esset, non posset ceteris esse australius. Euphratem vero Salmasius eam partem interpretatur, quae Commagenen ab Armenia Majora separavit, ubi Taurum montem dividit: quod facile intelligimus, si, quantum Ptolemæus a Strabone in ductu Euphratis, a nobis supra descripto, dissentiat, distinctius curatiusque cogitamus. In hac parte tres regiones Ptolemæus numerat, Azetenen sive Anzetenen, ut in Palatino est: & sub illa Thospitidem: ἢ τὰ Κορίνθαι, deinde Corineam; sed ignotas omnes. Addit ab oriente fontium Tigridis sitam Bagravandenem, seu ut in Palatino est, Bagradandenem, sub qua locat Gordenem, Coraam, Mardos, quos alii extra Armeniae fines ponunt, & Gordynesiā, in qua Tigranocerta, Tigranoama sive Tigranaama, & Artagigarta recensentur.

Ex his notior Gordene est, sive, ut plures vocant, Gorducem, Gordyeno, etiam Corducem, a Gordyæis montibus adpellata, qui etiam τῶν τῶν ὄρηων τῶν Κάρδω vocantur ab Onkelio Genes. viii, 4 Incolæ τῶν ὄρηων, Gordyeni, & Gorduceni; & Corducem apud Sextum

Rufum cap. 111. Et de his minime dubium est, quin intra Armeniam habitaverint loco quem Ptolemæus suæ *Gordene*, & montibus hujus nominis, adsignat; ut a nobis supra in montibus est demonstratum. De populo & regione Plutarchus in Lucullo & Pompejo pag. 508. 512, 638. & alibi. De regione etiam Ammianus lib. xxv, cap. xxiii. Grut. ed. [Vales. cap. vii.] in Joviani imperatoris ignobili pacificatione: *Quo temporis* [quatragesimo inter pacis deliberationes exacti] *antequam* hi [Persarum legati de pace offerenda] *mitterentur*, si exabusus princeps paullatim terris hostilibus excessisset, profecto venisset ad præsidia *Corduene*, ubi regionis & nostræ, ex eo loco, in quo hæc agebantur, centesimo lapide distans *parata*.

Addi huic parti debet *Gorgodylena*, quam Strabo Niphati monti, qui pars Tauri est, subjecit, quum pag. 363 dicto libro dicit, κατὰ τὴν Γοργοδύλην ὁ Νιφάτης, αὐτὸ δ' Ἄβος, juxta *Gorgodylenen Niphates* est: deinde *Abus*. Utrumque vero montem in serie cum Tauro, ut supra vidimus, connectit.

Sunt præterea aliæ regiones Armeniæ, quæ certo tmemati aut loco non possunt adsignari. Tales *Cholobetena* est & *Taurantium*. Stephanus Byzantius: Χολοβήτην, μοῖρα Ἀρμενίας, *Cholobetene*, pars *Armenia* est. Bocharto lib. ii, cap. ix. videtur a *Chul*, Arami filio, Semi nepote quasi ejus בית, domus & habitatio. Altera est *Taurantium* Taciti, lib. xiv, cap. xxiv. de Corbulone dicentis, quum ab Artaxatis adversus Tigranocerta iret; in regionem *Taurantium* transgressus, improvise periculum vitavit. Florentino codice *Taurantium*; Ryckiano *Tauramniium* legitur, quasi fluminibus, ex Tauro decurrentibus, rigetur illa regio. Propior sane Tigranocertis est quam Artaxatis, quod ex itinere Corbulonis adparet: Tigranocerta autem in australi Armeniæ parte & Tauro vicina erant. Vulgata scriptura, *Taurantium*, a Lipsio est.

Hactenus de regionibus: sequuntur urbes & oppida: sed ne totidem quidem, quot regiones sunt, habemus cognita. Magnus quidem oppidorum numerus apud Ptolemæum est, sed pleraque obscura ita, ut neque in historiis ullis, neque in geographorum aliis libris inveniantur. Quanti enim hæc facienda primi tmematis, *Sala*, *Afcura*, *Baraza*, *Lala*, *Sanguia*, *Sataphara*, *Toga*, *Varutha*, *Azatha*, *Cholva*, *Sedala*, *Surtia*, *Tastina*, *Corala*, *Coimania*, *Gisma*, *Cholvata*, & alia? & in secundo tmemate *Zathua*, *Timissa*, *Zoriga*, *Sana*, *Brizaca*, *Zogocara*, *Cubena*, *Cholva* alia, *Citammum*, *Anarium*, reliqua? & in tertio, *Elegerda*, *Mazara*, *Anzeta*, *Soita*, *Thospia*, *Corrha*, *Artasigarta*, alia? ignobilia nomina sunt, quæ ad rerum cognitionem nihil adferunt. Ea ergo persequemur oppida, quæ comprobata sunt ab historicis, & de quorum tam nomine quam situ constat certius.

Metropolis & regia sedes fuerunt *Artaxata*, adposita Araxi fluvio, Hannibalis, ut fama erat, ingenio regi Artaxiæ seu Artaxiæ condita, a quo etiam nomen urbs obtinuit. Strabo lib. xi, pag. 363. ὁ Ἀρᾶς πρὸς τὰς ἀνατολὰς ἐν ἑσθίᾳ μέχρι τῆς Ἀλεοπαλῆς, καὶ μάλιστα πρὸς ὅπου ἡ πρὸς Ἀρᾶς, καὶ παραρρεῖται τὴν Ἀζυρὰν πρῶτον, αὐτὴ Ἀρᾶς καὶ πόλις Ἀρμενίων. *Araxes* in ortum fertur usque *Atropatensem Mediam*, ubi flectit se in occasum & septentrionem, & primum *Araxem* præterfluit, deinde *Artaxata*, urbem [primariam] *Armeniorum*: postea per *campum Araxenum*, quod idem Strabo addit, effertur in mare Caspium. De *Azara* nihil habemus, præter id quod Araxi fuerit imposita post flexionem fluminis, citra tamen regionem *Artaxata*. Ad hæc igitur explicandam revertimur.

Plinius lib. vi, cap. ix, in campis juxta *Araxem Artaxata*. Et Tacitus lib. xiii, cap. xxxix. Corbuloni orta fiducia capiti genis *Artaxata* adgrediendi: nec tamen proximo itinere ductæ legiones, quæ si amnem *Araxem*, qui mœnia adluit, ponte transgrederebantur, sub

ictum dabantur : procul & latioribus vadis transfere. Ab Iberis, Parthis, Romanis capta, quæ singula fata ab Tacito indicata sunt, lib. VI, cap. XXXIII; lib. XII, cap. I; lib. XIV, cap. XXIII.

Urbs *Artaxata* condita fertur ab Hannibale pro rege Artaxia. Strabo pag. 364. Ἀρτάτα, ἢ [πόλιν] καὶ Ἀρταξιάδα καλοῦσιν, Ἀρταξία τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τῷ Ἀράξῃ. *Artaxata*, quæ urbs etiam *Artaxiasata* vocatur, condita ab Hannibale regi Artaxia, super *Araxe*. Plenius id descripsit Plutarchus Lucullo pag. 513. Δέχεται, fama est, Hannibalem Carthaginiensem devicto ab Romanis Antiocho, contulisse se ad Armenium Artaxam, eique ἱσχυρίαν καὶ διδάσκαλον, auctorem & suasorem cum aliorum, tum etiam urbis in sede opportuna condenda fuisse. Quod regi quum placuisset, atque ab eo contendisset, ut ipse operis curam susciperet, Hannibalem amplam & magnificam urbem excitasse, ἰπάνουρον τὸ βασιλείας, μητρόπολιν τῆς Ἀρμενίας, quæ ab rege adpellationem sortita caput factum fuerit Armenia. Dixit Plutarchus λέγεσθαι, famam esse, quasi dubitaverit de re. Sane Cornelius Nepos in Vita Hannibalis nihil de exilio ejus Armenio narravit, sed victo Antiocho in Cretam primum; deinde in Bithyniam ad Prusiam regem venisse, ubi etiam mortuus est. Stephanus dicit Artaxiam regem condidisse: de Hannibale silet.

Urbs hujus nomen plerique plurali numero efferunt, *Artaxata*, τὰ Ἀρτάτα, ut exemplis Strabonis, Plutarchi supra adlatis; etiam Dionis lib. xxxvi in Mithridatico bello; & in Nerone apud Xiphilinum: item Tacitus dicto loco, & lib. XIII, cap. xli. *Artaxatis* ignis immissus: & lib. XIV, cap. xxiii. Corbulo post deleta *Artaxata* mendum recenti terrore ratus ad occupanda Tigranocerta pergit. Idem vero etiam singulari forma annali II, cap. lvi. in urbe *Artaxata*: & lib. VI, cap. xxxiii. urbe *Artaxata* potiuntur. Sed hæc pauca & rara sunt: cum multis facit etiam Juvenalis satyra II extrema, simul accentum docens & veram pronuntiationem:

Sic pretextatos referunt *Artaxata* mores.

Hæc de *Artaxatis* in campo sitis Araxeno, πρὸς τῷ Ἀραξηνῷ πεδίῳ, ut Strabo dixit pag. 364. Eadem vero distinguenda ab *Arxata*, sita πρὸς τοῖς ὄρεσι τῆς Ἀρμενίας, ad fines Atropatie, quæ septentrionalis Media est, &, ut videtur, etiam ad Araxem, qui eos fines præterlabitur; quod itidem Strabo ibidem adnotavit. Ptolemæus lib. V, cap. xiiii. plura oppida enumeravit παρὰ τὸν Ἀράξην, ad Araxem sita (sic legendum ibi esse, non *Euphratem* ex uno illorum *Artaxatis*, & ex ipso tmemate Salmasius dicto loco pag. 438. demonstravit) quæ vero, præter *Artaxata* jam laudata, sunt omnia obscura, sic ab occasu in ortum posita: *Bressus*, *Elegia* [diversa ab alia Plinii] *Chasira*, *Chorsa*, *Thalina*, & hæc citra *Artaxata*: ultra hæc, *Naxmana*. De *Araza* Strabonis supra diximus.

Secunda urbs clarior Armeniæ fuit *Armosata*, quæ & *Arfamofata* dicitur, quippe hæc unius urbis vocabula ab eruditis viris censentur, in quibus Ezechielem Spanhemium, qui unus instar omnium est, de Usu & præstantia Numm. p. 903, nominasse sufficiat. Polybius Excerpt. Constantinianis de Virtut. & Vit. ex lib. VIII, pag. 1380. Εἰς τοῦ βασιλέως πύλιν Ἀρμόσατα, ἢ καὶ ἐπὶ τῷ πεδίῳ καλουμένη, μίσην Εὐφράτου καὶ Τίγριδος. ταύτη τῇ πόλει παρεσχησιν τοῦ βασιλέως Ἀρσίος, ὁ βασιλεὺς, imperante regulo quodam Xerxe urbi *Armosata*, quæ media inter Tigrim & Euphratem est, Antiochus castra huic urbi admovit. Quod inter hos fluvios dicitur posita, inducti quidam sunt, ut in Mesopotamia censerent, in quibus & vir summus Lucas Holstenius ad Ortellium Adnotationibus est. At Plinius in Armenia locavit lib. VI, cap. IX. Oppida, inquit, celebrantur in majore [Armenia] *Armosata* *Euphrati* proximum; *Tigri* *Carcathiocerta*. Ptolemæus quoque in tertio Armeniæ tmemate Ἀρσαμόσατα, *Arfamofata*, prope Taurum quidem, tamen intra Armeniam. Et Tacitus lib. XV, cap. X.

in Armenia rebus *Arsamosata* castellum memorat, etiam intra Taurum in Armenia situm, non in Mesopotamia. Quod vero Plinius *proximum* Euphrati posuit, in eo fallitur, quum Ptolemæus Polybio de medio inter utrumque flumen situ consentiat: scilicet inter Euphratem ubi mox Taurum perrupturus est: & inter Tigridem ex fonte suo per Armeniam ad Taurum versus decurrentem. πόλιν, urbem dixit Polybius: in oppidis Plinius & Ptolemæus numeraverunt; id quod etiam nummus ibi post Taciti tempora cusus, de quo mox dicemus, non leviter videtur probare: *castellum* est Tacito, quod vel munitum sonat oppidum instar castelli; vel oppido adjunctum castellum significat, ubi conjugem & filium Pætus, tamquam in tuto loco abdidit. Nomen, ut vidimus, geminum, *Armosata* & *Arsamosata*; illud Polybii, hoc Taciti & Ptolemæi: sed Polybianum confirmatur nummo M. Aurelii Mediceo, quem laudatissimi viri Holstenius & Spanhemius viderunt, inscripto ΑΡΜΟΚΑΤΗΝΩΝ, *Armosatenorum*. Nec vero respuendum est alterum, quod omnes codices habent, quod etiam Plinii videtur fuisse, quum in antiquis libris reliquum sit *Arsamote*: in cuius locum Hardinus ex nummo *Armosata* substituit.

Tertia urbs est inter claras *Tigranocerta*, ab rege Tigrae Mithridatici belli tempore condita: ideo Appianus ejusdem belli descriptione πόλιν ποταμίσκουον, urbem recens conditam dixit. Sita erat ultra Tigris fontes, Taurum montem versus, ut Ptolemæus locum designavit: in excelsio monte, quod Plinius adjecit; in parte Armenia australi. Unde est, quod Claudius Cæsar, Armeniam mensurus, latitudinis lineam a Tigranocertis ad Iberiam duxit. Plinius lib. vi, cap. ix. Oppida celebrantur in majore [Armenia] *Armosata*, *Euphrati proximum*, *Tigri Carcathiocerta*: in excelsio autem *Tigranocerta*: at in campis juxta *Araxem Ariaxata*. Universe magnitudinem Aufidius quinquagies centena millia prodidit. Claudius Cæsar longitudinem a Dascusa ad confinium Caspii maris XIII M. passuum: latitudinem dimidium ejus a *Tigranocerta* ad Iberiam. Eundem situm Tacitus lib. xv, cap. v. vicinitate urbis Nisibis in Mesopotamia confirmat. Centurio, inquit, apud oppidum Nisibin, septem & triginta milibus passuum a *Tigranocerta* distantem, adiit regem. Nominis adpellationem declarat Byzantius chorographus, quod sit τῇ Παρθυαίων φωνῇ Τυγρονόπολις, Parthorum lingua *Tigranopolis*. Sed an a Parthis vox altera sit, nescio: certius Hefychius: Κέρτα, πόλις ὑπὸ Ἀρμενίων, *Kertia* urbs sub Armeniis: seu potius, *Kertia Armeniis urbs est*; immo & Syris *Kerta*, *Karta*, كرت, unde etiam *Carthago* a Tyriis nominata est in Africa. Munimenta & præfluentem amnem laudat Tacitus lib. xv, cap. iv. Occupaverat *Tigranocerta*, urbem copia defensorum, & magnitudine mœnium validam. Ad hæc Nicephorus amnis haud spernenda latitudine partem murorum ambit: & ducta ingens fossa, qua fluvio diffidebatur. Amplitudinem & ornamenta descripsit Plutarchus Lucullo pag. 508. Τυγρόνης μὲν ἐκλιπὼν Τυγρονόκερτα, μεγάλην πόλιν, ἐκτισμένην ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς τὸν Ταῦρον ἀνεχώρησε, *Tigranes relictis Tigranocertis, grandi urbe, quam condiderat ipse, ad Taurum se recepit*. Et post paullo: ἢ δὲ καὶ χρημάτων ἡ πόλις μετὰ τὴν καταστροφάν, erat autem opulentia plena & ornamentorum. Strabo extremo lib. xi, dixit πέντε μὲν ἡμέραις, *semiperfectum opus*, propter Luculli adventum, antequam consummaretur: qui etiam populos, quos ex captis & vastatis oppidis eo deduxerat, in patriam suam remisit. Nihil autem defuit, quo minus & postea urbs magna & frequens censeretur: ut vel solis Taciti testimoniis adprobari potest. Quod vero ibidem Strabo, πλησίον τῆς Ἰβηρίας, *vicinam Iberia*, inter hanc & Zeugma Euphratis hanc urbem posuit, fateor me non intelligere, quum Zeugma Commagenæ Syriæ ab Iberia longius disjuncta sit, quam ut ex illorum conlatione loci interjecti situs designari queat. Quidvis ergo aliud sub *Iberia* vocabulo latere suspicor. Tandem de genere vocabuli addo, Stephanum quidem tradere, ἑδρίτζως, *penitus* genere efferri, ut Plutarchi verbis, quæ modo attulimus, expressum erat. Invenitur vero etiam

etiam feminium. Appianus Bello Mithridat. pag. 363 *Τυρανόκερτα* ἰφ' ἑαυτῆ προῦπι, *Tigranocertam a se denominavit*. Tacitus utroque genere usus hoc vocabulo est, femineo lib. XIV, cap. XXIV. *legati Tigranocerta missi*. Vide contextum, qui sextum casum postulat. Et lib. XV, cap. V. *apud oppidum Nisibin, septem & triginta millibus passuum a Tigranocerta distantem*: at brevi post, *omittere Tigranocerta* jubet: & cap. VI *exercitum a Tigranocertis deductum*: & cap. VIII *reciperandis Tigranocertis*.

Alicujus nominis etiam *Artagera* fuit, ambigui generis atque scripturæ: nobilitata vulnere Caji Cæsaris, ex quo etiam mortuus est. Strabo sub finem lib. XI. *Ἀρταγέρας ἀπίσθησεν Ἀδδὸς ὁ φρούρερχος*. *Artageras ad defectionem perduxit Ador, presidii praefectus*. Vellejus Paterculus lib. II, cap. CII. de Cajo Cæsare: *circa Artageram graviter a quodam, nomine Adduo, vulneratus*. Eandem historiam persequutus Zonaras Tomo II, pag. 167. *Ἀδδὸν γὰρ τις τὰ Ἀρταγέρας κατέχευεν*, *Addo quidam Artagera tenens*: quam veram formam nominis, producta pænultima, putamus esse, ita ut diphthongus per *e* & *i* legi possit. Ptolemæus oppidum *Artagigarta*, situm inter Arsamosata & Tigranocerta prope Taurum, quod videtur Artageira esse, levi pravatione in litteris facta posterioribus. Quod si est, de situ ejus non debemus solliciti esse, qui, si hoc repudiamus, incertus plane ac obscurus est.

Fuit etiam *Carcathiocerta*, Straboni & Plinio commemorata, qui vero situ admodum dissentiant. Ille enim lib. XI, pag. 363. *βασιλεῖον τῆς Σωφηνῆς Καρχαθιόκερτα*, *regia Sophenes est Carcathiocerta*: hic vero lib. VI, cap. IX. *Oppida in [Armenia] majore Armosata Euphrati proximum; Tigri Carcathiocerta*. Quod si caput Sophenes est, ut dixit Strabo, quomodo Tigri proxima, quum Sophene potius ad Euphratem sita sit, quam ad Tigrim? Proximum ergo Plinii videtur proprius interpretandum, quia nec Armosata sive Arsamosata sunt Euphrati ex Ptolemæi positione proxima, sed tantum propinquiora quam Tigridi. Sic Carcathiocerta, si in Sophene interiori fuit, aut fines ejus orientem versus, utique Tigridi etiam, quam Euphrati, fuit propinquior. Præter hos auctores nihil de ea ex historiis vel aliunde cognitum habemus. *Dastira, Δάστιρα*, in ora occidentali Acilifenes. Strabo lib. XI, p. 382. *τῆς Ἀκισσηνῆς καὶ Δάστιρα*. Vide mox in Minore Armenia.

Citerior ad Euphratem, prope Taurum fuit *Elegia* sive *Elegea*, Græce *Ελέγεια*. Plinius lib. V, cap. XXIV. de Euphratis cursu: *Navigatur [a Melitene] Elegiam Armenia decem millia passuum, acceptis fluminibus Lyco, Arsania, Arsano. Apud Elegiam occurrit ei Taurus mons: nec resistit, quamquam XII. millium passuum latitudine prævalens*. Stephanus chorographus: *Ελέγεια χωρίον πέραν Εὐφράτης*. *Elegeia oppidum est trans Euphratem*: ideoque Plinius *Elegiam Armenia* dixit. Hæc autem ab altera *Elegia* Ptolemæi, Græce *Ἡλεγία*, distincta est, quamquam Ptolemæus etiam scripsit ad Euphratem illam sitam fuisse: quia ut supra ostendimus, Salmasius in Solinum pag. 441. probavit, ibi *Araxem*, pro *Euphratem*, legendum est, quod etiam ex longitudine ac latitudine, a Ptolemæo tributa, clarum est, quippe neutri cum loco convenit, ubi Euphrates montem Taurum scindit, & in Syriam tendit: quod pluribus dicto loco demonstravit Salmasius.

Tandem etiam castella quædam circa Artaxata Strabo nominavit pag. 364. *Babysam & Olanen*, in montibus sita, *φρούρια ὀρεινά*, Tigranis & Artabazi *γαζοφυλάκια*, *thesaurorum receptacula*, quod multum munita fuisse arguit: hæc vero *ὄν πολὺ ἀπώθεν ἐστὶ τῆς πόλεως*, *haud longe ab urbe [Artaxatis] aberant*: cujus generis dicit etiam multa ad Euphratem fuisse condita, quorum vero nomina & distantia ignorantur. Aequè incerta ratio castelli est *Gornearum*, in quod rex Mithridates confugit, quum a fratre Iberiæ rege Pharasmane ejusque filio Rhadamisto pelleretur. Tacitus lib. XII, cap. XLV. *territum exitumque campis Mithri-*

thridatem compulit in castellum Gorneas, intum loco ac praesidio militum, quibus Caelius Pollus praefectus centurio Casperius praerat.

ARMENIA MINOR.

Armenia Minor, ἡ μικρὴ Ἀρμενία, Majori ab occasu opposita, interfluente Euphrate, non iisdem finibus a cunctis est circumscripta. Strabo lib. xii, pag. 382. quum de munitis gazophylaciis arcibusque a latere Paryadris montis & ad Armeniam Minorem sitis egisset, subdit: εἰς ταύτας κατέφυγε τὰς ἰσχυρὰς τῆς Ποντικῆς βασιλείας ὁ Μιθριδάτης ἐπὶ τοῦ Πομπηίου, καὶ τῆς Ἀκισσηνῆς κατὰ Δάστειρα, ἵνυδροι δὲ καὶ ἀλαβόμενοι πλησίον δ' ἦν καὶ ὁ Εὐφράτης ὁ διελθὼν τὴν Ἀκισσηνὴν ἀπὸ τῆς μικρῆς Ἀρμενίας, in has ultimas Pontici regni margines Mithridates, ingruente Pompejo, refugit, montem aqua pradium, juxta Dastira Acilifenes situm, occupans; prope autem Euphrates est, qui dividit Armeniam minorem ab Acilifena. Mons ille aquosus non fuit in Acilifena, majoris Armeniae praefectura, ut perperam vertit interpret Latinus: sed cis Euphratem in Armenia Minore, e regione loci Acilifenes, quem Dastira adpellant. Ex quibus inconstantia Strabonis de cursu Euphratis intelligitur. Si enim, ut supra descriptum fuit, ex Tauro ille ortus, in occasum labitur usque ad flexum quo Taurum penetrat; quomodo potest Armeniam minorem ab Acilifena, quae multo superior est, disjungere? Hic enim cum aliis pluribus & sensit & scripsit: antea singulari aut veteri quadam de Euphrate usus fuerat opinione. Ceteri limites ex oppidis, quae tribuuntur huic Armeniae, cognosci quodammodo possunt.

Strabo, jam dicto loco, nullum ibi nominat praeter Nicopolim, Pompeji opus. Πομπηίου, inquit, περὶ τὸν τόπον τοῦτον πόλιν ἔκτισεν ἐν τῇ αὐτῇ μικρῇ Ἀρμενίᾳ Νικόπολιν, καὶ νῦν συμμικταί, καὶ οἰκεῖται καλῶς. Pompejus in loco illo, in minore Armenia, condidit Nicopolim, qua etiamnum constat, & commode habitatur. Plinius lib. vi, cap. ix. Oppida celebrantur in minore [Armenia] Caesarea, Aza, Nicopolis. De ceteris post dicturi sumus: nunc sola Nicopolis nobis cura est. Et Stephani tertia Nicopolis ἐστὶ τῆς μικρῆς Ἀρμενίας, minoris Armeniae est. Et Ptolemæus lib. v, cap. vii. quo de Minore Armenia agit, quartum oppidum in mediterraneis, sive ab Euphrate remotis, ponit Νικόπολιν, Nicopolin: ubi situs latitudinem definit quadraginta unum gradus & trientem: longitudinem ab Euphrate per duos ferme gradus reducit in occasum. Sed Euphratis alveus, ut supra vidimus; est incertior. Hæc urbs cognomen a conditore accepit, quo ab aliis ejusdem nominis fuit discreta. Dio Cassius lib. xlix, pag. 415. de Antonio: καὶ τέλος ἔς τε τὴν Νικόπολιν τὴν τῷ Πομπηίῳ ἀφικθῆσαν ἄμα τῷ Ἰούλιῳ ἦλθε, postquam repente sub initium veris Nicopolim Pompeji venit. Itinera Antonini, a Caesarea Cappadociae unum, alterum ab Arabisso directum Satala, per hanc Nicopolim ducunt, fere eadem situs positione, qua Ptolemæus illud statuerat. Medio ævo, ut Hierocles enumerat, fuit urbs secunda Armeniae primæ.

Aza, altera, quam Plinius nominabat, Armeniae hujus urbs, quam Ptolemæus in Pontio censuit Cappadocio. Sita enim est longe in septemtrionem a Nicopoli, longitudine pari, latitudine xlii graduum & sextante: quæ eadem est latitudo Satalæ, in ortum paullo reductæ, eodem auctore Ptolemæo. Quod si ita est, vitium later in Itinerario, quo Aza inter Nicopolim & Satalam locatur, ab hac xxvi. m. p. utroque itinere, antea indicato, sejuncta. In Augustana vero Tabula, qua Hassis scribitur (sicut etiam Aldina & Simleriana editione Itinerarii cum adspiratione est Haza) etiam xxv millibus a Satala separatur: ut ita dubium sit, ubi vitium hæreat, quia Tabula cum Itinerario contra Ptolemæum con-

fer
Ta
ign
vi
φ
hæ
etia
Cæ
urbi
S
neis
tis.
veni
nore
defin
mont
itiner
& D

Ide
singula
men in
idque a
lv, pag
quinta

Nom
ita etiam
donia,
cap. xiv
Satalam.
Plura
hæc παρ
Azaris,
Ja. Plin
bit supra
passum.
ad Samol
etum do
LIBE

fentit : nisi forte non recta via , sed per ambages illud iter duxit ; qualis anfractus in dicta Tabula Peutingeriana observatur.

Tandem Plinius etiam *Cæsaream* in minore Armenia , & primo quidem loco , posuit , ignotam ceteris geographis. Harduino videtur *Neocæsarea* illa esse , quam Nicephorus lib. VIII, cap. XIV. memorat , in Nicaëno consilio fuisse Παῦλον τὸν Νεοκαισαρείας : ἔχον δὲ τοῦ Εὐφράτου ἀντὶ παρόκειται , *Paulum Neocæsarea episcopum , quæ ripe Euphratis est adposita*. Sed hæc potius est *Cæsarea* Euphratesiæ , in Notitiis episcopatum pag. 59. laudata : id quod etiam Holstenio ad Ortel. pag. 128. visum est. Itaque dubia plane ac incerta est illa Plinii *Cæsarea* , in minore Armenia posita , quam nemo umquam alius , quod constet nobis , in urbibus memoravit.

Satala quoque , urbs Armeniæ minoris , a pluribus celebratur. Ptolemæus in mediterraneis hujus Armeniæ primo loco habet Σάταλα , *Satala* , latitudine XLII graduum & sextantis. Xiphilinus ex Dione in Trajano : εἰς Σάταλα ἦλθε καὶ εἰς Ελέγειαν , τῆς Ἀρμενίας χωρία , *Satala venit & Elegeiam , Armenia oppida*. Laxe hic Armenia interpretanda , quia *Satala* in minore ; *Elegia* in majore sita πέραν , *trans Euphratem* , ut supra Stephanus positionem ejus definivit : & satis longo a Satalis intervallo , qui hæc ad fines Ponti Cappadocii ; *Elegia* ad montem Taurum prope fines Syriæ Commagenæ. Situm confirmat Itinerarium , ante dicto itinere a *Cæsarea* Cappadociæ *Satalam* : quo per *Armata* , *Sebastiam* & oppida alia *Zaram* & *Dagolasson* ducitur : inde

<i>Nicopolim</i>	M. P. XXIV.
<i>Clotædarizan</i>	M. P. XXIV.
<i>Ad Dracones</i>	M. P. XXVI.
<i>Azam</i>	M. P. XXIV.
<i>Satalam</i>	M. P. XXVI.

Idem ordo , eadem distantia servatur itinere ab Arabisso *Satalam* , quo ad *Satalam* hoc singulare adscriptum est , *Leg. xv. Apollina*. id est , legio xv. Apollinaris : quod cognomen in multis inscriptionibus decimæ quintæ est , quæ in locis illis castra stativa habuit , idque a longis temporibus : quippe Dio Cassius , Augusti Cæsaris legiones recensens , lib. IV, pag. 564. scripsit , ἐξελόπεδον τὸ περικαιδεύκατον τὸ Ἀπολλώνιον τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ , *Legio decima quinta Apollinea , in Cappadocia*. Et Gruter. pag. 434. inscr. I.

TRIB. MIL. LEG. XV.

APOLLINARIS.

Nomen *Satala* utriusque numeri est , Græcis plurale ut ex Dione cognovimus : atque ita etiam Socrates lib. II, cap. XLII. Ἐλπίδιον Σατάλων τῆς Ἀρμενίας (sic legendum , non Macedonia , Valesius probavit) *Elpidium Satalorum Armenia episcopum* : & Sozomenus lib IV, cap. XIV. eundem *Elpidium τὸν Σατάλων* dixit. Itinerarium feminea forma , a *Satala* ; *Satalam*.

Plura oppida huic Armeniæ , a Melitena regione distinctæ , Ptolemæus dat : quorum hæc παρὰ τὸν Εὐφράτην , *juxta Euphratem* sunt , ut Palatino codice scripta sunt , *Simbra* , *Aziris* , *Ladana* , *Zimara* , *Dascusa*. Priora subobscura sunt : notiora *Zimara* & *Dascusa*. Plinius lib. V, cap. XXIV. fontem Euphratis , ex Licinii Muciani relatione , oriri scribit supra *Zimaram* XII M. passuum. Et mox : *Dascusa abest a Zimara* , LXXV M. passuum. Brevius intervallum est in Antonini itinere a *Satala* Melitenen per *ripam* , & inde ad *Samosata* : paullo longius in Tabula Peutingeriana : Utriusque ordinem in conspectum do :

LIBER III.

(Hh)

Zimara

*Zimara**Tencilam*

M. P. XVI.

Sabus

M. P. XXVIII.

Dascusam

M. P. XVI.

Tabulæ autem hæc ratio est & series :

Zimara XVIII. *Zenocopi* XVIII. *Vercuso* XIII. *Saba* XVIII. *Dascusa*.

Mediterranea Minoris Armeniæ multa oppida Ptolemæus enumerat, in quibus vero nihil illustre est ac nobile, præter *Satala* & *Nicopolim*, de quibus diximus. Inter hæc duo *Domanam* ponit & *Tapuram* : sed Peutingeriana *Domanam* habet ab occasu Satalorum, XVIII millium intervallo separatam. Ultra *Nicopolim* recitantur *Chorsabia*, *Charax*, *Dagona*, *Seleoboria*, *Caltiorissa*, *Analiba*, *Pisingara*, *Godasa*, *Eudixata*, *Carape*, *Masala*, *Oromandrus*, *Ispa*, *Phuphena*, *Arane*, *Mardara*, *Orsa*, five *Orsara*. Sed præter nomina nihil habemus, quod de iis referamus.

Hæc de Armenia Minore.

C A P U T XII,

D E

S Y R I A.

SYRIA ab Amano & Tauro montibus inter Mediterraneum mare & Euphratem in meridiem procurrat : & ubi hic amnis in orientem se flectit, cum Arabia Deserta communem limitem, sed minus firmum distinctumque habet : australe autem latus a quibusdam, sacris præsertim scriptoribus Palæstinæ seu Terræ Chanaan opponitur; ab aliis ad Aegyptum usque & Arabiam Petræam extenditur, ut pars Syriæ Palæstina seu Terra Sancta sit. Sic Strabo non obscure : Plinius lib. v, cap. xii. lucidius : *Juxta Syria litus occupat, quædam terrarum maxima, & pluribus distincta nominibus. Namque Palestina vocabatur, quæ contingit Arabas; & Judea; & Coele; dein Phœnice : quæ cedit intus Damascena : & eadem Mesopotamia inter Euphratem & Tigrin : quæque transit Taurum, Comagene : & ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta : ubi Ciliciam attingit, Antiochia.* Nimis laxè fines ponit Syriæ : sed in hoc Melam suum sequutus erat, qui prope iisdem hæc verbis lib. i, cap. xi. recitavit. Et ex hac opinione videtur emanasse, ut multi scriptores Syriam & Assyriam permisceant ac confundant.

Alii contra quidquid ultra Euphratem est, a Syria abscindunt, quæ principum etiam geographorum, Strabonis & Ptolemæi, est sententia. Sed hi vel longius in austrum deducunt Syriam, ad Aegyptum usque, ut Strabo; vel Palæstinam inde fecernunt, saltem seorsum illam exponunt, ut Ptolemæus : cum quibus etiam nos faciemus, præsertim ideo, quia sacri scriptores, qui omnium sunt vetustissimi, non minus a Chanaan, quam ab Assur, Syriam, quam ארם, *Arām* vocant, distinxerunt. Non negamus quidem, latius nomen Syrorum patuisse, etiam *Qumri* five linguam eorum, quæ ferme eadem in Babylonia & Mesopotamia fuit. Strabo utrumque confirmat. De lingua ait lib. ii, pag. 58. τῆς διαίτης μέγας οὖν διαμενοῦσας τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τῆς Εὐφράτου, καὶ τοῖς ἐντὸς. eadem adhuc lingua nunciantur, & qui extra Euphratem colunt, & qui intra. De nominis amplitudine idem lib. xvi inveniunt.

h
duo
um,
Da
Caa,
nim

neri
mu-
lam,
otum
Sic
qua
qua
ca
mura
ce fi-
erbo
riam

geo-
acum
rfum
ia fe
Sy-
n Sy-
Acto-
isim
mor,
urte
Dai

Sy

Don

ron

olin

qu

do

Ar

refe

ve

nob

tam

& f

prie

mit

Lib

nes

rat,

laxiu

D

loco

num

His

lavu

roya

syria

tus h

distri

mage

Chalc

rone.

men

Seleu

quetu

Ptoler

Co

genus

& Jos

Bello

tis;)

ni : T

XLII.

tum pr

codices

Δοκί τὸ τῶν Συρίων ὄνομα διατεῖναι ἀπὸ τῶν τῆς Βαβυλωνίας μίχρα τῷ Ἰστικῷ κόλπου, ἀπὸ δὲ τούτου μίχρα τῷ Εὐξείνῳ τοπαλαίῳ. *Syrorum nomen videtur tendere a Babylonia usque ad Issicum sinum : & ab hoc olim usque ad Euxinum.* Quod probat ex Cappadocum utroque adpellatione, quum tam ii qui ad Taurum sunt, quam qui ad Pontum, vocati fuerint *Leucosyri*, id est albi Syri. Ad-
do, & Mesopotamiam in sacris Syriam vocari, nec vero simpliciter, sed פדדן *Paddan Aram*, Genes. xxviii. 2, cap. xxxi. 18. Græcis septuaginta utroque loco Μεσοποταμίαν referentibus : incola vero Laban ibidem commate 20. & 24. dicitur Ἀραμ, *Aramæus*; si-
ve ut iidem interpretes verterunt, ὁ Σύρος, *Syrus*.

Missâ autem hac laxiore vocabuli notione, illam tantummodo, quæ *Syriam propriam* nobis exhibet, respicimus : siue *Syros* illos, qui a *Leucosyris* Cappadociæ, & a *Mesopotamiæ* Syris seu *Aramæis*; nec non a *Palæstinensibus* siue *Israelitis* ac *Judæis* distincti sunt & separati. De his iterum Strabo lib. xvi ineunte : οἱ ἰδίως ὑπὸ τῶν νῦν λεγόμενοι Σύροι, qui proprie nunc *Syri* adpellantur. Verum neque hi uno modo dicuntur, nec uno describuntur limite. Aliquando enim abjunguntur a *Phœnicibus*, quos alia divisione comprehendunt. Lib. ii, pag. 86. Strabo : Συρία τε καὶ Φοινίκη, *Syria & Phœnice*, tamquam distinctæ regio-
nes : alibi, dicto jam lib. xvi, pag. 515. inter μέρη, partes *Syriæ* etiam *Phœnicem* nume-
rat, ut jam visuri sumus. Strictim ergo sumpta *Syria propria* excludit *Phœnicem* : paullo
laxius, eandem comprehendit.

Divisio nunc *Syriæ* expedienda est, cujus partes ut omnes intelligantur, Strabo jam dicto loco finitionem limitum totius *Syriæ* repetit, quod a septemtrione habeat *Ciliciam* & *Ama-
num* : ab ortu *Euphratem* & *Scenitas Arabas* : ab austro *Arabiam* aliam & *Aegyptum*. His positis limitibus, partes inde a septemtrione enumerat hæc; τὴν τε Κομμαγενήν, καὶ τὴν Σε-
λευκίδαν, καλεσμένην τῆς Συρίας. ἔπειτα τὴν Κοίλην Συρίαν. τελευταίαν δ' εἰ τῇ παραλίᾳ τὴν Φοινίκην, εἰ δὲ τῇ με-
σογείᾳ, τὴν Ἰουδαίαν, id est, *Commagenam*, & *Seleucidem cum Syriæ cognomento* : deinde *Cæle-
syrîam* : tandem ad mare *Phœnicem*; in *mediterraneis*, *Judæam*. Ptolemæus non conten-
tus hoc numero partium, addit alias, ex majoribus Strabonis decimas, & aliter ubique ferme
distribuit, ut sint præter maritimas, in quibus & *Phœnicem* ponit; in *mediterraneis* *Com-
magene*, *Pieria*, *Cyrrhestica* siue *Cyrrhestica*; *Seleucis*; *Cassiotis* seu *Casiotis*; *Chalybonitis*;
Chalcidice siue *Chalcidene*; *Apamene*; *Laodicene*; *Phœnicia mediterranea*; *Cælesyrîa*; *Palmy-
rone*. Pomponius, quem Plinius sequitur, ut diximus, *Antiochiam* adjicit, non urbis no-
men, sed regionis, quæ distinctius *Antiochene* vocari potest, & eadem est quæ Strabonis
Seleucis. Nos majores partes Strabonis (*Judæa* tantum demta, quam singulari, quod inse-
quetur, Capiti seu sectioni reservamus) ita in præsentia persequemur, ut minorum etiam
Ptolemæi, ubi opus fuerit, rationem habeamus.

C O M M A G E N E.

Commagene, Græcis per duplicem scripta Κομμαγενήν, & gentile ὁ Κομμαγενής, *Comma-
genus* : in quo Strabo, Ptolemæus, Appianus Bello Mithridatico, Dio Cassius lib. xxxv,
& Josephus lib. xviii, Antiquit. cap. iiii. consentiunt : (licet apud hunc lib. viii, de
Bello cap. xxviii. littera una Κομμαγενή editum sit, quod videtur ex lapsu esse describen-
tis;) atque ita etiam Ciceronis lib. xv, epist. i. in optimis codicibus est *Antiochi Commage-
ni* : Taciti autem & Plinii libris inest littera una scriptum *Comagene*. Ille annali ii, cap.
xlii. *Antiocho Comagenorum defuncto* : & cap. lvi. *Comagenis Q. Servius præponitur*,
tum primum ad jus prætoris translatis : Sic meliores libri, etiam Ryckii. Plinii & Melæ
codices cusi sunt incerti : & in hoc Schottus ac Gronovius *Commageni* ediderunt lib. i,
(Hh) 2 cap.

cap. II. Vossius *Camageni* : in illo Harduinus lib. v, cap. XII. *Comagene*; idem cap. XXIV. bis *Commagene*. E quibus apparet, geminato elemento a pluribus; certe a Græcis omnibus, hoc vocabulum scriptum esse: quos firmant nummi, quibus est ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ, *Commagenorum*.

Fines Commagenæ hinc Amano, illinc Euphrate, a tergo Tauro monte artantur: a fronte, Seleucidem versus & Cyrrhesticam sunt dubii. Ptolemæus nimis angustos ponit, Zeugma, Cæciliam, Immam Commagenæ subtrahens. Strabo quidem lib. XVI, pag. 516, μικρὰν, *parvam* regionem dixit Commagenem: ampliorem vero constituit quam Ptolemæus, dum Zeugma eidem tribuit, quam adimit Ptolemæus, Cyrrhesticæ provinciæ adscribens. Plinius, ut Harduinus interpretatur, fines profert longius lib. v, cap. XXIV. *Cingilla*, inquit, *Commagenen finit*: *Imme civitas incipit*. Cingillam Harduinus Κεκιλίαν, *Cæciliam* Ptolemæi, Euphrati adpositam putat esse, quæ sic utique extrema foret, quia in australi latere, quod describit Plinius, ultima esset in ortum solis: Imme vero prima ab Antiiochia.

Ab occasu ut incipiamus, lex & institutum monet geographorum. Ibi ad Amanum montem ex Ptolemæi dispositione est *Germanicia*, quod Itinerario Antonini adprobatur, quo itinera a Germanicia Edeffam, alterum per Dolichen & Zeugma; alterum per Samosata deducitur. Frequens mentio ejus in ecclesiastica historia, propter Nestorium alumnus, & Eudoxium episcopum, utrumque a sana de Christo doctrina aberrantem. Socrates lib. II, cap. XXXVII. Εὐδόξιος ὁ Γερμανικίας ἐπίσκοπος ὢν, Συρίας δὲ καὶ ἡδὲ ἡ πόλις, *Eudoxius Germanicia, quæ ipsa Syria urbs est, episcopus*. Idem lib. VII, cap. XXIX. ἢ τις ἐκὼς Νεστόρου τὸν νομῶν, τὸ μὲν γὰρ Γερμανικεύς, *erat ibi quidam Nestorius nomine, ortus urbe Germanicia*. Theodorus lib. II, cap. XXV. Γερμανικία πόλις ἐστὶν ἐν μεσοτείᾳ τῆς Κιλικίας, καὶ Σύρων καὶ Καππαδοκῶν κειμένη ἐς δὲ τὴν Εὐφρατῆσιν καλεσμένην ἐπαρχίαν τελεῖ, *Germanicia urbs est Euphratensis, ut vocant, provincia, in confinio trium provinciarum Cilicia, Syria, & Cappadocia*. Scilicet Euphratesia medio ævo dicta fuit, quæ olim fuit Commagena, ampliatis paullisper finibus, ut illius ævi geographia demonstraturi sumus. In qua provincia Notitia Hieroclis & altera Episcopatum Germanικίαν, *Germaniciam* habent Jota simplici scriptam; superiores autem omnes diphrthongo expresserunt Γερμανικία, etiam Zonaras & Cedrenus, in Copronymo uterque, & hic etiam in Nestorii hæresi: nec non Nicephorus Callistus lib. XIV, cap. XXXIX. Chorographus quoque Byzantius, Γερμανικία πόλις Εὐφρατῆσιν, *Germanicia urbs Euphratensis provincia*. Quadratum ait in Parthis libris χωρίον dixisse, quod parvum & ignobile oppidum sonat. Sed illustrius fuisse, vel illud argumento est, quod aliquando Καισάρεια, *Cæsarea*, quæ eximiarum urbium dignitas est, fuit adpellata. De hac enim summi viri, Lucas Holstenius ad Stephanum, & Ezechiel Spanhemius pag. 590, nummos interpretantur Juliae Domnæ & Juliae Mammææ; etiam Severi & Pescennini, inscriptos ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ *Cæsaria Germanica*: quia omnes hi principes in oriente & circa Syriam egerunt: Pescennius etiam ibidem purpuram sumsit, in cujus nummorum antica legitur apud Patinum p. 273 seq. ΑΤΤ. Κ. Γ. ΠΕΣΚ. ΝΙΓΡΟΣ ΙΟΥΚΤΟΣ ΣΕΒ. id est *Imperator Cæsar Cajus Pescennius Niger Justinus Augustus*.

Hinc in septemtrionem, ad Tauri radices, fuit *Amiiochia* Ptolemæi cum *Tauri* cognomento, Αντιόχεια πρὸς Ταύρων ὄρεϊ. Sed qui præter Ptolemæum hujus mentionem fecerit, non habemus, nisi Plinii forsan ad *Euphratem* in Syria *Amiiochia* huc referenda est, ut Harduinus refert. Verba sunt lib. v, cap. XXIV. *Cingilla Commagenen finit*; *Imme incipit*. Oppida autem Epiphania & Antiiochia, quæ ad Euphratem vocantur: item Zeugma, cetera. De neutra aliunde constat, neque in Notitiis Euphratensis Syriæ hæc nomina inveniuntur: & si

Syria.

Antiochia Plinii & Ptolemæi est eadem, quod Harduinus dixit; alterutrum oportet lapsum esse, quia Ptolemaicæ situs longe abest ab Euphrate: Pliniana si ad Taurum & Euphratem esset, Samofatorum fere locum occupabit, aut Cholmadaræ oppidi.

Hæc enim urbs, *Samofata*, ad Euphratem sub Tauro est. Plinius lib. v. cap. xxiv. de Euphrate: *a catarractis* [quas Taurus fecit] *iterum navigatur xl millia passuum. Inde Commagenes caput Samofata.* Quinam sint catarractæ illi, varie disputatum a Salmasio est in Solinum cap. xxxvii, pag. 443. nec vero invenit, cui tuto insisti possit in tanta Strabonis, Ptolemæi ac Plinii de cursu Euphratis disensione, ac silentio Itinerariorum, quæ inter Mittenen & Samofata nec montis nec catarractæ mentionem habent. Quod vero certiora non suppetunt, in situ Samofatorum, quem Ptolemæus posuit, adquiescendum est, secundum quem major iusto distantia illorum a catarractis seu Tauro videtur esse. Caput dixit idem Plinius provinciæ esse, quod Strabo quoque lib. xvi scripsit, & regiam sedem imposuit. Κομμαγενή, inquit, ἔχει ἱερυνήν πόλιν Σαμόσατα, ἐν ᾗ τὸ βασιλεῖον ὑπάρχει. νῦν δὲ ἐπαρχία γίνεται. *Commagene urbem habet natura munitam Samofata, in qua regia sedes fuit: nunc vero* [Commagene] *est provincia.* Nempe regia fuit Antiochi, cui Pompejus Commagenen concesserat: quod etiam successoribus mansit usque ad Tiberium, qui Strabonis ætate provinciam fecit: a Caligula & Claudio iterum permessa regibus: sed rursus provincia sub Vespasiano facta. Josephus etiam lib. vii, cap. xxviii. de Bello, & situm & amplitudinem delineavit: τὰ Σαμόσατα, τῆς Κομμαγενῆς μεγίστη πόλις, καὶ τὰ παρὰ τὸν Εὐφράτην, *Samofata, Commagenes maxima civitas, sita ad Euphratem sunt.* Stephanus quoque Σαμόσατα πόλις Κομμαγενῆς ἐπὶ τῷ Εὐφράτη, *Samofata, urbs Commagene ad Euphratem.* His fere plurale est *Samofata*, quod de Strabone & Josepho certissimum: de ceteris, etiam Ptolemæo probabile admodum; Ammiano autem singulare feminine. lib. xiv, cap. xxvi. [Valef. viii] *Commagena*, nunc *Euphratenfis*, clementer adsurgit, Hierapoli, vetere Nino; & *Samofata*, civitatibus amplis, illustris. Idem lib. xviii, cap. ix. [Valef. iv] *nobis apud Samosatam, Commageni quondam regni clarissimam sedem, parumper morantibus.* quamquam & lib. xx, cap. xxvi [xi] plurali numero legitur. Exstant etiam hujus civitatis sub diversis principibus nummi, prænomen *Flavia*, ut plurium orientis, præ se ferentes. Præclarus ille Hadriani est, notatus ita: ΦΛΑ. CAMO. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΜ. Et alius Severi, ΜΗΤΡΟΠ. Φ. CAMOCATH. Et Philippi patris: ΦΛ. CAMOCATEΩΝ. ΜΗΤΡΟΠ. ΚΟΜ. Sic fuit metropolis ante, quam nova divisio provinciarum fieret: quo tempore Hierapolis provinciæ Euphratenfis, quæ veterem Commagenam complectebatur, nova metropolis constituta fuit. Hinc Paulus Samofatenus, hæreticus, Antiochenæ ecclesiæ episcopus, ortus fuit. Eusebius lib. vii, cap. xxvii. τὴν ἐπισκοπὴν Παύλου ὁ ἐκ Σαμοσατῶν παραλαμβάνει, *episcopatum* [Antiochensem] *Paulus Samofatenus accipit:* sed hæresi, quam fovebat, prodita, damnatus & dejectus est.

Supra Samofata, itidem ad Euphratem, post xli millia passuum est in Augustana tabula *Charmodara*: quam Ptolemæus *Cholmadaram* & in iis Commagenæ scripsit, quæ sunt πρὸς τῷ Εὐφράτη ποταμῷ, *ad Euphratem fluvium.* Ab occasu proxima Samofatis apud Ptolemæum sunt Ἀρεκα, *Areca*: & inde in austrum paullo *Singa Σίγγα*, ad flumen *Singam*, de quo ita lib. v, cap. xv. Ptolemæus: ὁ καλούμενος Σίγγας, ὃς ἀπὸ Πιερίας ἐνέχθαι πρὸς ἄρτους, καὶ ἰταπρίας πρὸς ἀνατολὰς, συμβάλλει τῷ Εὐφράτη, *Singas qui vocatur amnis, ex Pieria decurrit septentrionem versus, & inde in orientem flexus miscetur Euphrati.* Confluentes sunt infra Samofata ad tertiam circiter gradus partem. Plinius lib. v, cap. xxiv. hunc fluvium videtur *Marsyam* neminare, sed alium a *Mariya*, qui Oronti inter Larissam & Apameam adfunditur. *A Samofatis*, inquit, *latere Syria, Marsyas amnis* [in Euphraten] *insinit.* Forte *Singus* vetus nomen; *Marsyas* a Macedonibus impositum.

In septemtrione etiam *Perre* fuit, in Notitiis ecclesiæ *πίππ* in provincia Euphratenfi. Duobus itineribus Antonini, a Satalis & Melitene Samosata tendentibus, traditur xxiv milliariis abesse a Samosatis. Ordo itineris his est:

<i>Melitene</i>	
<i>Miasenam</i>	M. P. XII.
<i>Lacotenam</i>	M. P. XXVIII.
<i>Perre</i>	M. P. XXVI.
<i>Samosata</i>	M. P. XXIV.

Exstat etiam in Augustana Tabula itinere a Comanis Cappadociæ in Samosata: sed numerus ibi pravatus est.

Interiora provinciæ Ptolemæus pauca habet *Catamanam* & *Dolichen*: cetera ejus tractus Cyrrhesticæ adnumerat. *Dolichen* autem alieno loco posuit, nimis in occasum & meridiem reducens. Antonini enim itineribus a Germanicia Edessam, altero xli, altero xv milliibus citra Zeugma collocatur: in Tabula autem *Dolica* xli milliibus a Samosatis. Non autem exiguum locum fuisse, ex eodem Itinerario cognoscitur, quia inde iter dirigitur Serianen: etiam ex Tabula Augustana, in qua signo notatum est, quo oppida solent, quæ thermis aut aliis aquis salubribus sunt prædita. Episcopum etiam Christianis temporibus habuit, uti manifestum ex Notitiis est, quarto numero civitatum Euphratenfis provinciæ *Δολίχην*, *Dolichen* recensentibus. Quod enim in Hieroclis libro *Δολίχη*, *Doleche* legitur, id vitiosum haud dubie est, quod & Ptolemæus *Δολίχη* scripsit, & in Peutingerorum Tabula legitur *Dolica*.

Chaonia, oppidum, quod Ptolemæus ad fines Pieriæ aut Cyrrhesticæ constituit, videtur *Hanunea* esse Antonini, media via a Dolicha ad Cyrrhum. Vide iter a Dolicha Serianen. Ita Aldus & Simlerus posuerunt; in Neapolitano Longolii libris etiam ut oppidum, xxv milliibus a Dolicha, notatur, sed scriptum est *Haminea*: Schottus & Bertius, abjecto millium numero, *Anunea* in titulum receperunt ad vocabulum *Serianen*; alios codices sequuti: quibus vero summa milliariorum repugnat, quæ iisdem codicibus adscripta est.

De *Imma* five *Immis* supra diximus, Plinium inde incipere Commagenen, lib. v, cap. xxiv. *Cingilla*, inquit, *Commagenen* finit: *Imma* civitas incipit. Ptolemæo *Ἰμμοα*, *Imma* est in Seleucide, latitudine xxxv graduum & trientis: quæ eadem est urbis Chalcidis, & paullulum major quam Antiochiæ: atque ita Imma inter Antiochiam & Chalcidem fere media. Congruit vetus illa jam sæpius laudata tabula, in qua est

Antiochia xxxiiii Imma xx Calcida.

Sextus Rufus cap. xxiv dicit Zenobiam apud *Immas* ab Aureliano victam esse: quem Jornandes sequutus cap. lxxxiv addidit: apud *Immas* vicum *Antiochia*. Et Syncellus pag. 385 *πλησίον Ἀντιοχείας τῆς κατὰ Συρίαν ἐν Ἰμμοαῖς καλουμένης χωρὶς τοῦ Παλμυρηνῆος διαφέρει*, prope *Antiochiam* Syria ad locum, cui *Imma* nomen est, *Palmyrenos* vicat. Vopiscus Aureliano cap. xxv hoc primum proelium dicit apud *Daphnen* commissum: & Zosimus lib. i, cap. l & lli id certamen ita describit, ut prope Antiochiam, saltem non tanto ab illa spatio, quanto Ptolemæi & Tabulæ Imma est, pugnae locum fuisse adpareat. Aut ergo aliæ sunt Immae Rufi Jornandis, Syncelli, & Hieronymi in Chronico, corrupte quamquam scribentis apud *Timus* haud longe ab *Antiochia*; aut Rufus suos auctores sequutus, proelium Aureliani longius ab eo loco abduxit, cui ceteri auctores tribuerunt: quod malim, quam duas Immas admittere; aut reducere Immam Ptolemæi, cujus sedem Peutingeri Tabula confirmat.

Sed rursus ad Euphratem nos convertimus, quamvis, quæ sequuntur, Ptolemæus non

Commagenæ, sed Cyrrhesticæ regioni attribuat: Strabo autem & Plinius Zeugma, quod medium in iis est, adsignant Commageno regno five provinciæ, ut postea intelligemus. Et si vera sunt, quæ Harduinus supra proposuit, Cingillam Plinii esse Cæciliam Ptolemæi; plura quoque infra Zeugma Commagenæ contribuenda erunt: quemadmodum posteriori Euphratenfi provinciæ (quod nomen in Commagenæ locum successit) sunt etiam contributa.

Primum post Samosata est οὐγγμα, *Vrema*, supra Cingæ confluentem, unde Socrati lib. III, cap. xxv. Abramius οὐγγίμων, *Vrimorum* episcopus nominatus est: infra confluentem est Αραδὴς, *Arudis*: sed hæc obscuriora. Deinde nobilissimum est Zeugma, ubi ponte Euphrates trajiciebatur. Ζεύγμα enim pontem significat: & hinc nomen oppido. Strabo lib. xvi, pag. 516. postquam de Commagena regione & urbe Samosatis dixerat, adjicit: ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐστὶ τὸ Ζεύγμα τοῦ Εὐφράτου, *ibi vero nunc est pons Euphratis*: puta celebris ille, quem Romani frequentabant, in regiones hinc orientiores profecturi. Plinius lib. v, cap. xxlv. Cingilla Commagenen finit: Imme civitas incipit. Oppida adluuntur Epiphaniam & Antiochia, quæ ad Euphratem vocantur. Item Zeugma, LXXII millibus passuum a Samosatis, transitu Euphratis nobile. Ex quibus adparet, non nudum Pontem ibi fuisse, sed adjunctum in Syriæ ripa ejusdem nominis oppidum, quia cum oppidis censetur, quæ adluuntur Euphrate. Quod idem clarius adfirmat lib. xxxiv, cap. xv. Ferunt exstare ferream catenam apud Euphratem amnem, in urbe, quæ Zeugma adpellatur. Plures tradunt Alexandrum Macedonem auctorem illius pontis fuisse. Plinius jam dicto loco, de ferrea catena apud Zeugma existente loquutus, quæ, pergit, Alexander Magnus ibi junxerat pontem. Et Dio Cassius lib. xl, pag. 128. Τῇ δὲ δὴ Κερίσσῃ τοῦ Εὐφράτη καὶ τὸ Ζεύγμα (ὅπου καὶ δὴ τῆς τῆς Αλεξάνδρου γεφυρῆς τὸ χαλεπὸν ἔκλειν, ὅτι ταύτῃ περιμάθη, κίχληται) διαβύοντι, Crasso autem Euphratem apud Zeugma (sic enim ab Alexandri expeditione, quod ibi flumen transiit, adpellatur) transeunti, cetera. Et chorographus Stephanus: Ζεύγμα πόλις Συρίας ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ, ἢ Αλεξάνδρου Ζεύξας αἰχμασί, διαβύοντι τὰ γεφυρῆα, Zeugma oppidum Syriæ ad Euphratem, ubi Alexander, ponte catenis juncto, traduxit exercitum. Neque Lucanus, Zeugma Pellem vocans lib. viii, vers. 237. videtur aliud in animo habuisse.

Sed non deest quod quis dubitet de omni hac enarratione. Arrianus enim lib. III, pag. 168. tradit Alexandrum apud Thapsacum, ubi Darii pontem ex parte solutum repererat, integrato illo, traduxisse exercitum. Quod etiam itineri Regis, ex Aegypto redeuntis, tendentisque ad Darium, Babylone copias moventem, multo est convenientius: nec credibile est, in Commagenam usque adscendisse, ut ibi Euphratem transfret; quum propinquorem pontem, ab hoste relictum, ad Thapsacum haberet: nec ullo auctore probari potest, Alexandrum in Commagenen umquam iter habuisse.

Multi præterea oppidi Zeugmatis & adjecti pontis mentionem faciunt, citra tamen conditoris commemorationem. Plutarchus Crasso pag. 554, copias flumen κατὰ τὸ Ζεύγμα, juxta oppidum Zeugma quum traduceret. Et Florus lib. III, cap. xii. de eadem expeditione: quum Zeugma transisset exercitus. Et Tacitus lib. xii, cap. xii. positis castris apud Zeugma, unde maxime pervius amnis. Et Ammianus lib. xviii, cap. xvii. [Valef. viii.] Nos disposuimus properare Samosata, ut superato exinde flumine; pontiumque apud Zeugma & Capersana juncturis abscis, hostiles impetus, si juuisset fors ulla, repelleremus. Nec vero novum Zeugma aut pons illius novus fuit, sed brevi post Alexandrum tempore utrumque videtur conditum. Plinius enim lib. v, cap. xxiv. Zeugma, inquit, LXXII millibus passuum a Samosatis; transitu Euphratis nobile. Ex adverso Apamiam Seleucus, idem utrimque conditor ponte junxerat. Meminit etiam, aut repetit lib. vi, cap. xxvi. Dicta est,

est, inquit, in Zeugmate Apamia: quibus ad superiorem locum libri v digitum intendit. De hac Apamia nihil constat, nisi quod Harduinus existimat esse Stephani ultimam, *Ἀπάμεια τῆς Περσίας, ἔδωκε πρὸς ἄρβυς, Apameam regni Persici* (Salmasius enim *Περσίας*, Holstenius *Περδίας*, legi vult) *Edeffa ab septemtrionibus objacente*. Sic interpretor corruptum vel mutilum locum ex situ Edessæ, a Ptolemæo & itinerariis stabilito: secus ac Latinus interpres, ad septemtrionem Edessa; quum minimum xl millibus passuum Edessa in septemtrionem declinet a Zeugmate.

Polybius & Strabo Seleuciam quamdam opponunt Zeugmati, non Apamiam. Ille lib. v, cap. xliii. *Ἡ δὲ αὐτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τοὺς περὶ Σελύκειαν, τὴν ἐπὶ τῷ Ζεύγματι, ἦν* [Antiochus] *illo tempore circa Seleuciam esset, quæ supra Zeugma est*: hic [Strabo] lib. xvi, pag. 516. *ἵταῦθα γὰρ ἐστὶν τὸ Ζεύγμα τοῦ Εὐφράτου. κατὰ τοῦτο δὲ Σελύκεια ἴδρυται ὁρίων τῆς Μισσοποταμίας, προσχωρῶντιν ὑπὸ Πομπηίου τῇ Κομμαγενῇ. Εὐ τοῦτο νῦν ἐστὶν τὸ Ζεύγμα ἐπὶ Εὐφράτη: contra quod sita est Seleucia, Mesopotamia castellum, a Pompejo adjudicatum* [Antiochio] *Commageno*. Forſan duo munimenti hujus nomina fuere, alterum quod conditoris nomini, alterum quod uxoris ejus, respondebat. Quod vero castellum illud Commageno regi Pompejus donavit, ex eo manifestum est, Zeugma illis temporibus Commagenæ fuisse; non, ut Ptolemæus censuit, in provincia Cyrrhestica.

Post Zeugma in ripa est Ptolemæi ordine *Εὐρώπης, Europus*, quam Notitiæ etiam in Euphratenſi ponunt: & Plinius lib. v, cap. xxiv. *In Syria oppida, Europum, Thapsacum*: videlicet ad Euphratem, ad limitem Mesopotamiæ. Stephanus: *Εὐρώπης πόλις Μακεδονίας*. - - - *ἐστὶ καὶ Συρίας ἄλλη. Europus oppidum Macedonia* - - - *est etiam hujus nominis aliud in Syria*. Mos enim fuit Seleucidarum Syriæ oppidis vocabula Macedonicorum, ut Cyrrho, Berceæ, Chalcidi, & aliis.

Europum sequitur apud Ptolemæum *Κεκιλία, Cilicia*, sive *Cacilia*: in Peutingeri Tabula *Ciciliana*, quasi nomen a castris Cæcili cuiusdam acceperit. In Tabula sunt inter Hieropolim & Zeugma; ab ipso Zeugmate millibus passuum *xxiiii*, si numerus se recte habet. Signo quoque memorabilium oppidorum ibidem notata sunt: ne putes castra aut munimenta sine oppido fuisse. An autem *Cingilla* sit Plinii, ut, quod supra memoravimus, Harduinus ad Plinium Notis suspicatur: non satis certum est: certius autem, quam Salmasii opinio (in Solin. cap. xxxvii, pag. 444.) *Gindara pro Cingilla* legendum esse; quod recte ibi Harduinus refutavit Emendatione lvi. Et hæc de Commagena ad Euphratem. Quæ intus sunt ejusdem latitudinis, aut majoris etiam, *Ariferia, Regias, Ruba*, obscuræ fatis, Ptolemæus Cyrrhesticæ regioni, non Commagenæ, attribuit.

SELEUCIS cum PIERIA.

In Ptolemæi opere excidit titulus Syriæ septemtrionalis maritimæ usque ad Phœnicen, & oppida tantummodo enarrantur, quæque suo ordine ac serie. Ut vero ex mediterraneis ejus cognoscitur, supremo loco Pieriam, deinde Seleucidem, tandem Castiotidem videtur posuisse: e quibus partibus ipsi postrema est maxima: superiores, & in his Seleucis etiam, perquam angustis finibus est contenta. Strabo autem, quidquid hujus tractus est, *Seleucidem* vocat. Mela & Plinius hanc partem, ut supra vidimus, *Antiochiam*, id est, *Antiochenen*, nominavit, quæ & Strabonis Seleucis est eadem.

Prima post Ciliciæ Syriæve portas est *Μυριάδριος, Myriandrus*, in sinu Issico sita, ut Strabo lib. xiv, pag. 465. & Plinius lib. ii, cap. cvii. & Agathemeris lib. i, cap. iv. ejus situm describunt: nam in Syriam quoque ille sinus excurrit: sive in sinu Myriandri-

co, ut Stephanus eundem adpellavit. Xenophon lib. 1, de Cyri expeditione pag. 150 quinque parasangis a Ciliciæ finibus reducit, & ἑμπορίων vocat, ubi plures mercatorum naves convenient. Idem a Phœnicibus ait conditam esse. Arrianus lib. 11 de Alexandri expeditione: διυτισταὶ ὑπερβαλὼν, ἰσχυροπιδίους πρὸς Μυριάδην πόλιν. *Secundis castris quum Pylas superasset, ad Myriandrum oppidum castra posuit.*

Deinde est Rhofus five Rhossus, itidem ad sinum Illicum, sed qui ibi definit: quæ causâ est, cur multi, etiam ipse Strabo dicto loco, in Cilicia censuerint: quæ diversitas ab incerto finium Ciliciæ atque Syriæ manavit: quos in Pylarum angustii alii, & quidem rectissime constituunt; alii in extremitate sinus Illici. Plinius lib. v, cap. xxii. *Oppidum Rhofos: & a tergo Portæ, quæ Syria adpellantur, intervallo Rhosiorum montium & Tauri. In ora oppidum Myriandros.* Strabo & Ptolemæus geminata littera ρωσός, Rosus scripserunt: & Eusebius lib. vi Hist. eccl. cap. xii. ἡ κατὰ ρωσὸν παρεκία, *parochia quæ circa Rhossum est.* At Peutingerianæ est Rosus: & Hieroclis Notitiæ in Cilicia Secunda ρωσός, Rhofus. Nam ibi censuerunt posteriori ævo. Synodi vii, act. iv. ἐν ρωσπόλει τῆς Κιλικίας, *Rhosopoli Ciliciæ.* At Ptolemæus ac Plinius in Syria scripserunt, quos propter limitem supra constitutum nos quoque sequuti sumus. Episcopalis fuit. Socrates lib. iii, cap. xxv. memorat Ἀντίπατρος Ρώσου, *Antipatrum Rhosi episcopum.* Plutarchus in Demetrio pag. 904. αὐτὸς περὶ Ορρωσίου ἀπήλυσεν Σίλευκόν, *ei [Demetrio] occurrit Seleucus circa Orofsum, lege Ρωσόν, Rossum.* Ex Cilicia enim huc venerat Demetrius, a Quinda, quod castellum Straboni est lib. xiv, pag. 462. supra Anchialen.

Inter Rhosum & Seleuciam mons est Pierius, ad Græci similitudinem a Macedonibus adpellatus; a quo nomen regioni datum *Pieria*, quæ Pars Seleucidis est five Antiochenæ. Ita autem hoc loco mons ille sedem habet, ut longe in septemtrionem etiam oblique procurrat, & cum Amanò cohæreat. Strabo lib. xvi, pag. 517. πρὸς θαλάττην δὲ τέτων ἐστὶν ἡ Σιλύνεια, καὶ ἡ Πιερία, ὅρα συνεχὲς τῇ Ἀμανῇ, *Ad mare hinc est Seleucia, & Pieria mons Amanò continuis.* Ptolemæus quoque lib. v, cap. xv. ἡ τε Πιερία ὅρα, καὶ τὸ μέρος ἐπὶ ἧι μοιρεῖται - - λεγ, *& mons Pieria, cujus medium habet gradus [latitudinis] xxxv & trientem.* Hæc prope eadem latitudo est, quæ urbium Seleuciæ & Antiochiæ, ut proprie mons Pierius in hoc tractu sit, quæ vero inde ad Amanum proferuntur partes hoc nomine, ut videtur, caruerint. Id quoque notatu non indignum, quod uterque geographus ἡ Πιερία femineo genere hoc montis nomen expresserit.

Inde ad *Seleuciam*, *Pieriam* cognomine, venit, quæ Græce Σιλύνεια est, quod vocabulum etiam *Seleucea* Latinis libris, iisque cura critica emendatis legitur. Cicero lib. v, Attic. epist. xx. Septimo decimo Kal. Sept. venerat die xxviii. *Seleucea Pieria C. Trebonius, qui se Antiochea diceret apud Cæsarem vidisse Quinum filium cum Hirio.* Plinius lib. v, cap. xxii. *In promontorio Seleucia libera, Pieria adpellata.* Et Ptolemæus: Σιλύνεια Πιερία, *Seleucia Pieria*: atque ita fere semper cum hoc cognomine, ne cum aliis oppidis, Seleuci nomen referentibus, confundatur. Condita quidem non nova ab Seleuco Nicatore, sed antea quoque oppidum fuit: ipse vero cum nomine suo ornamenta maxima adjecit, & in majus auxit atque munivit. Strabo jam dicto loco: ἑκαλεῖτο ἡ Σιλύνεια πρῶτον Ὑδαῖον ποταμοῖ. ἔρμα δὲ ἐστὶν αἰετόλογον, καὶ κρύπτων βίας ἡ πόλις, *Seleucia prius Aquæ flumina dicta, egregium munimentum & urbs inexplugnabilis.* Libera fuit sub Romanis beneficio Pompeji, ut Strabo refert pag. 517, ἐλευθέρων αὐτὴν ἔχειν Πομπήϊον, *Pompejus illam liberam pronuntiavit.* Quod nummis hujus civitatis egregie illustratur; Caii Cæsaris, inscripto ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, *Seleucia Pieria libera*: & alio ex Seguini museo, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ, quem nostræ potius, quam Ciliciæ ad Calycad-

cadnum Seleucia, tribuit Harduinus : cui & illud *ἱερὸς* bene convenit. Etenim Appianus Syriacis pag. 202, postquam Seleuci urbes recensuerat, tradit, *φασὶ αὐτῶν τὰς Σελεύκειας ἀνέσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ θαλάσῃ, διοσημίαν ἡγήσαντα κεραυνῷ. καὶ διὰ τῷτο θεὸν αὐτοῖς κεραυνὸν ἔσθαι.* Ajunt, in condenda ad mare Seleucia sequutum augurium fulminis, ideoque ibi fulmen tamquam deum consecratum voluit. Quod itidem nummis ab illustri Spanhemio illustratum est pag. 393. quorum in averfa fulmen alatum adparet, inscripto uno, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. altero, ΖΕΥΣ ΚΕΡΑΥΝΙΟC & in altera facie, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ, Juppiter fulminans Seleucensium. Etiam Juppiter a vicino Casio monte cognominatus ibi cultus fuit. Nummo Trajani ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ Π. CΥΡΙΑC ΖΕΥC ΚΑCΙΟC. Seleucensium Pieria Syria Juppiter Casius. Exstant & alii illustres hujus civitatis nummi, ut est ille Caracallæ apud Patinum pag. 304. ΣΕΛΕΥΚΙΑC ΠΙΕΡΙΑC : & Severi pag. 282. ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑC. Hoc autem proprio Pieria cognomento discriminatur ab aliis Seleuciis : quippe novem urbibus, ut Appianus dicto loco refert, id nominis rex Seleucus imposuit : in quibus duæ fuerint illustrissimæ, ἢ ἐπὶ θαλάσῃ, καὶ ἢ ἐπὶ τῷ Τίγριδι, altera ad mare, altera supra Tigridem fluvium. Igitur hoc alterum nostræ est cognomentum, Seleucia ad mare ; quo æque, ut Pieria vocabulo, a ceteris ὁμωνύμοις separatur.

Ab hac Seleucia urbe nomen nobilissimæ Syriæ regio accepit, ut Σελευκίς, Seleucis adpelletur, non parvis finibus conclusa, ut Ptolemæus circumscriptit ; sed ampla, & usque ad Phœnicen in austrum se extendens, ut Casiotidem quoque Ptolemæi comprehendat. Strabo lib. XVI, pag. 516. ἡ Σελευκίς ἀρχὴ μὲν ἐστὶ τῶν ἀρχαίων μελίδων, καλεῖται δὲ Τετραπολίς, καὶ ἔστι, κατὰ τὰς ἐκχεύσας ἐν αὐτῇ πόλεις, ἐπὶ πλείους γένησι. μάλιστα δὲ τίτταται, Αντιόχεια ἢ ἐπὶ Δάφῃ, καὶ Σελεύχεια ἢ ἐν Πιρίᾳ, καὶ Ἀπάμεια δὲ καὶ Λαοδικεία. Seleucis est dictarum [Syriæ] partium prestantissima, quæ & Tetrapolis vocitatur a quatuor ante alias (sunt enim plures etiam) civitatibus claris ac illustribus : quæ sunt Antiochia apud Daphnen ; Seleucia in Pieria ; Apamea ; & Laodicea. Addit has quatuor fuisse ἀδελφὰς ἀλλήλων, sorores dictas, propter concordiam. Unum etiam auctorem habuerunt, Seleucum illum Nicatorem.

Haud longe a Seleucia, XI stadiis secundum Strabonem, sunt Oronis amnis ostia, nec quidquam Ptolemæus interposuit : idcirco classis Seleucena ad auxilium purgandi [a piratis] Oronis deputatur, Lege vn. Cod. Theod. de Classicis. In Oronte circa ostia stagnante fuit insula Melibæa, quam Oppianus Cýneget. lib. II, vers. 120. admixta fabula, quam nympha fuerit & Orontes ejus amator, poetice descripsit. Isaacus Vossius ad Melæ lib. II, huc quoque Virgilii locum refert Aeneid. v, vers. 251.

*Victori chlamydem auratam, quam plurima circum
Purpura Meandro duplici Melibæa cucurrit.*

Vulgo de Melibæa oppido Thessaliæ interpretantur : ubi vero nulla tincta fuit purpura Festus etiam Pompejus, Melibæa, inquit, purpura a nomine insule, in qua tingitur, est dicta. Thessalica autem Melibæa continentis oppidum : Syriaca demum insula est, sita in Oronte fluvio, qui antequam mari mergitur, late circa illam stagnat. Quod vero ait Maronem Lucretius lib. II, vers. 499. dixit :

*Jam tibi barbarica vestes, Melibæaque fulgens
Purpura Thessalico concharum tincta colore, cetera ;*

id Vossius nihilominus de Syriæ Melibæa vult intellectum. Thessalicas, inquit, illas conchas dixit Lucretius, quia a Thessalis vel condita vel nominata est Phœnicia illa Melibæa Phœnicia, id est Syra, quia mercatum purpuræ longe per Syriam exercebant. Sed quoquo modo se res de purpura habet, non tamen negari insula in Oronte potest, ad quam Oppianus poeta dicto loco respexit, a vers. 115 seqq. Orontes autem nobilis fluvius in Co-

lesyria ortus, postea mergitur, & rursus erumpit, ut Strabo tradit, adluitque multas urbes, Arethufam, Epiphaneam, Larissam, Apameam, Antiochiam. Fontes ita Plinius descripsit lib. v, cap. XLII. *In ora amnis Orontes, natus inter Libanum & Amilbanum juxta Heliopolin.*

Post ostia Strabo *Nymphaeum* specu ponit: dein τὸ Κάσιον, puta ὄρεος, quod præcessit, montem *Casius*: ἐφ' ἧς δὲ Ποσειδῶν πολίχνη καὶ Ἡράκλεια, tunc sequitur *Posidonium oppidum & Heraclea*. Ptolemæus autem, omisso specu & Casio, ab ostiis *Posidonium*: inde *Heracleam* progreditur. Utrumque oppidum etiam Plinius memorat lib. v, cap. xx. sed confuso ordine *Diospolim* adjungens *Palæstinæ* oppidum; & *Charadrum*, in Ciliciæ confinio portum. Sic enim disserit: *promontorium in quo Laodicea libera, Diospolis, Heraclea, Charadros, Posidonium*: quod & *Posidonium* idem est. Ordo vero & situs *Posidonii* & *Heracleæ*, minus nobilium oppidorum, ex Strabone ac Ptolemæo satis certus est: *Cassii* autem montis incertior, quem Ptolemæus longe in meridiem reducit, ad latitudinem, quæ & oppidi *Palti* est. Dicit quidem Strabo pag. 517. πρὸς νότον τοῖς Σιλευκίῳσι τὸ Κάσιον ὄρεος καὶ τὸ Ἀντιόχειον, ad austrum *Seleucensibus* subjacet *mons Casius & Amicassius*; idem vero adjicit, *Antiochenis* subjacere ad austrum *Apameam*, quæ non mediocri ab *Antiochia* intervallo distat. Plinius autem lib. v, cap. xxii. etiam prope *Seleuciam* ponit. Super eam, inquit, (intellige *Seleuciam*) *mons eodem, quo alius, nomine, Casius*. Et *Ammianus* lib. xiv, cap. xxvi. [Valef. viii] *Orontes imos pedes Cassii montis illius celsi prætermans*. E quibus *Salmasius* colligit in *Solini* cap. xxxvi, situm montem esse inter *Seleuciam* & *Antiochiam*. At videtur montis hujus appellatio protracta longius fuisse, jugis quibusdam ex altissimo procurrentibus in austrum. Nam & *Dionysius Cœlen Syriam* duo montium cacumina finire vers. 901. dixit.

Εσπερίου Κάσιου, καὶ ἡώου Λιβάνου,

ab occidente *Casium*; ab oriente *Libanum*. Nemo vero *Cœlen* hanc apud *Antiochiam* aut *Seleuciam* quærit. Ubi ubi autem existit, altissimus certe est, saltem ex uno vertice. Plinius lib. v, cap. xxii. *Super Seleuciam mons Casius: cujus excelsa altitudo quarta vigilia orientem per tenebras solem adspicit, brevi circumactu corporis diem noctemque pariter ostendens*. Res tantæ admirationis, ut *Cæsares* etiam ad experiendum invitaverit. De *Hadriano* *Spartianus* cap. xiv. *In monte Casio, quum videndi solis ortus gratia noctu adscendisset, imbre orto fulmen decidens hostiam & victimarium sacrificanti adflavit*. De *Juliano* *Ammianus* lib. xxii, cap. xxxiii. *Præstituto feriarum die Casium montem adscendit nemorosum, & tereti ambitu in sublime porrectum, unde secundis galliciniis videtur primi solis exortus*. Hi omnes de *Syriæ* monte *Casio* illam de præmaturo solis ortu narrationem habent: *Pomponius Mela* lib. i, cap. x. de *Arabia* *Casio*, id est *Aegypti* in *Arabia* confinio, idem de sole a quarta vigilia conspicuo refert: quem vero Plinius præter morem, tamquam suspectum in hac re, deseruit: & præter id, plures testes uni prævalent. Res ipsa, etiam de *Syriæ* monte intellecta, minus fidei quam famæ habet, obstante ipsa rerum natura & mathematica dimensione, ne tanto spatio, quantum a quarta vigilia aut secundo gallicinio est, per loci altitudinem, cui Plinius quatuor millia passuum per directum dat, prævideri solem posse, facile credamus.

Laodicea proxima in hac ora est, a situ etiam cognomentum adepta discriminis causa, πρὸς θάλασσαν, ad mare. Strabo lib. xvi, pag. 517. Ἰταὶ Λαοδικεία, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ κάλλιται ἐκτισμένη, καὶ ὑψίστη πάλυς ἡρῶν τε ἔχουσα πολύνειον πρὸς τῇ ἄλλῃ ἰσχυρίᾳ, Deinde *Laodicea* est ad mare sita, urbs optime exstructa, & portu commodo prædita, agrum habens præter ceteram frugum ubertatem, vini feracissimum. *Lentulus filius* ad *Ciceronem* lib. xii, epist.

XIV. Dolabella in Syria est: & ut tu divina tua mente prospexisti, & pradicasti, dum isti veniunt, Cassius eum opprimeret. Exclusus enim ab Antiochea Dolabella, & in oppugnando male acceptus, nulla alia confusus urbe, Laodiceam, quae est in Syria ad mare, se contulit. Ibi spero celeriter eum poenas daturum. Dedit omnino ibidem poenas. Strabo enim praedicto loco subjicit: ἐλπίσας δ' ἡ μετρίως Δολαβέλας καταφυγὼν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐμπολιόρκεσθαι τοῦ Κασσίου μίχεται θανάτῳ, συνδιαφθείρας ἑαυτῇ καὶ τῆς πόλεως πολλὰ μέρη, Dolabella [Laodiceam] non mediocriter adfluxit, in eam confugiens, & usque ad interitum a Cassio ibi obsessus, ac multas urbis partes secum perdens. Cognomen optime expressum nummo videtur Theopatoris Alexandri: ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΝ, Laodicensium, qui ad mare sunt. Vide Vaillantii Reges Syriae pag. 262. Eodem modo Josephus lib. 1 de Bello cap. XVI. Λαοδικεῖσι τοῖς παραλίοις ὕδατων ἐισαγωγὴν, Laodicensibus mariim aqueductum Herodes condidit. Et Dionysius Periegeta vers. 915.

Λαοδικὴν δ' ἡ κείται ἐπ' ἡνιόσσει θαλάσσης.

Laodiceaque, quae sita est ad litus maris. Plinius dicto loco: promontorium, in quo Laodicea libera: prominentiam litoris intellige: non montem altissimum. Laudat etiam Ammianus lib. XIV, cap. XXVI. [Valef. VIII.] inter quatuor urbes (τῆς ἐξ ὧν Strabo dixit) quae Syriam nobilitent, suntque Antiochia, Laodicea, Apamia, & Seleucia. Nomen habet a Laodice Seleuci conditoris matre, ut supra ex Strabone demonstratum est.

Sequuntur in hac ora usque ad Phoenicem tria oppida, secundum Ptolemæi dispositionem, Gabala, Paltos, & Balanea. Omnia sunt etiam a Strabone & Plinio memorata. Ille lib. XVI, pag. 511. τὰ Γάβαλα, plurali numero: singularem Plinius Gabale. Inverso enim ordine a Phoenice, Hinc rursus, inquit, Syria, desinente Phoenice. Oppida, Carne, Balanea, Paltos, Gabale. Distantiam Itinerarium Antonini pag. 32. definit:

Laodicea

Gabalam

M. P. XVIII.

Balanea

M. P. XXVII.

Antaradon

M. P. XXIV.

In Peutingeriana Tabula idem ordo, interjecta etiam Paltos inter Balneas & Gabalam. Stephanus quoque illam mediam commemorat: Πάλιος πόλις Συρίας, Paltus oppidum Syriae. Tertium oppidum varie scribitur, Ptolemæo Βαλαναῖα, Balanea: Straboni Βαλαναία, Balanea: Plinio Balanea: Peutingeriana, Balneis. Non dubium, quin a balneis seu thermis nomen acceperit.

Tandem Carne Plinii addenda, quae ultima ad Phoenicem est: cui etiam a Stephano adscripta est: Κάρις πόλις Φοινίκης, Carne Phoenices oppidum, Artemidorum adlegat, qui Κάριον, Carnus scripsit; cetera quoque memoravit: ἐστὶ Κάριον, καὶ συνεχὴς Πάλιον, ἔστι Γάβαλα πόλις, Est Carnus, & ei proximè adjacet Paltus: deinde oppidum Gabala. Eadem, quae Stephanus, Lycophronis scholiastes ad verba versus 1291, ταῦτα Καρίται κύνες, narrant Carni canes. Et quia Carne in limite Seleucidos & Phoenices erat, quo tractu insula Aradus est, cui Strabo navale tribuit, cui nomen sit Caranus; non alienum, ut credamus, est, eundem locum esse, qui, una littera extrusa vel addita, Κάριον a Strabone; Κάριον ab Artemidoro: Κάρις, Carne, a Stephano & Plinio vocitatur.

Ipsam insulam Strabo accurate descripsit pag. 518. Σita ἡ Ἀραδὸς, Aradus ante importunum litus, XX stadiis a continente, inter navale suum & Marathum. Est vero πίτερος περικλυτὸν saxum a mari circumfusus, VII fere stadiorum ambitu, habitationibus plenum. Plinius de eadem lib. V, cap. XX. ita: Marathos; contraque Arados septem stadiorum oppidum & insula, ducentos passus a continente distans. Plinius quidem in Phoenice censet; & Stephanus

Ἀραδὸς

Aradus Phœnice est insula : & Pomponius lib. II, cap. VII. Aradus etiam in Phœnice est parva, & quantum patet, tota oppidum : frequens tamen, quia etiam super aliena tellus sedem ponere licet. Sed ita est in Phœnice, ut etiam Seleucidi adnumerari possit; quia in utriusque est confinio : & magis Seleucidi, quia quæ contra, e regione dicuntur sita esse Marathus & Antaradus; in Seleucide insunt, sive Ptolemæi Casiotide, ac intra flumen Eleutherum, quod terminat Seleucidem & Phœnicem. Antaradus, oppidum insulæ Arado oppositum, a Ptolemæo in mediterraneis censetur, quia paullisper recedit a mari : nec vero longius recedit, sed iter per oram maritimam æque per Antaradum fertur, ut vidimus, ac per Laodiceam, Gabalam, Tripolim, quæ ipsi mari adjacent, nec ullo modo sunt mediterranea. Vide Antonini Itinerarium, & Tabulam Peutingerianam.

Sed ad *Aradum* revertimur, cui Strabo etiam *Peræam*, seu in continente regiunculam, tribuit pag. 519. *χώραν ἐκτίσαντο τῆς περὶ τὴν πόλιν πολλὰν, bonam opposita continenti partem [Aradiorum reguli] possederunt.* Et Curtius etiam lib. IV, cap. I. *Aradus insula deditur regi. Maritimam tum oram, & pleraque longius etiam a mari recedentia, rex ejus insula Strato possidebat.* In quibus Arrianus lib. II, pag. 119. oppida Marathum & Mariamen numerat, quæ Aradiorum fuerint : de quibus in mediterraneis dicturi sumus.

SELEUCIS MEDITERRANEA.

Seleucis, cujus majorem partem Ptolemæus *Casiotidem* vocat, in mediterraneis caput habet totius Syriæ *Antiochiam* sive *Antiocheam*, ab aliis hujus nominis, cognomine discriminatam vel ab Oronte fluvio, qui perfluit; vel adjacente Daphne, petito. Ptolemæus lib. V, cap. XV. *Ἀντιόχεια ἢ ἐπὶ τῷ Ὀρόντι ποταμῷ, Antiochea, quæ ad Orontem fluvium est.* Plinius lib. V, cap. XXI. *Antiochia libera, Epidaphnes cognominata.* Sed de hoc cognomine infra pluribus. Strabo lib. XVI, pag. 516. *ἔστι δ' ἡ Ἀντιόχεια καὶ αὐτὴ τετραπόλις, ἐκ τεσσάρων συντεταμένη μαρῶν. Est autem Antiochea & ipsa tetrapolis, seu urbs ex quatuor partibus composita.* Has dicit singulas suo muro distinctas; omnes vero comprehensas uno esse. Diversi auctores tot partium : princeps illorum Seleucus Nicator fuit, qui a patris eam nomine adpellavit : ceteri Callinicus & Antiochus Epiphanis. Antigonus *μικρὰ πρότερον, paullo ante condiderat urbem πλησίον, in propinquo, quam Ἀντιγονίαν, Antigoniæ* nominavit : cujus habitatores Seleucus in suam Antiochiam traduxit, iisque unam ex partibus ejus quatuor complevit. Hæc Strabo : sed Diodorus lib. XX, cap. XLVIIII. non in Antiochiam sed in Seleuciam, alteram a se conditam urbem Seleucum Antigoniæ cives abduxisse tradidit.

Quod de *Antigonia* illa pauca constant, sicut brevi post tempore etiam, quam condita fuerat, everfa fuit atque deleta, pretium operæ nonnullum erit, hac occasione, quam Strabo præbet in Antiochia, de illa quoque, quæ sciri possunt, adnotare. Diodorus autem Siculus jam dicto loco servavit, quæ de illa brevis durationis urbe haberi possunt. De Antigono ita recenset : *Ἦν ἰσχυρὸν καὶ ἡ πόλις, in Syria Superiore, urbem condidit ad Orontem fluvium, quam nominavit Ἀντιγονίαν ἀπ' αὐτοῦ, Antigoniæ a nomine suo. Magnos sumtus in eam fecit, ambitum LXX stadiorum ei designans. Idoneus enim locus erat ad insidiandum Babyloniæ & superioribus satrapiis, etiam τῇ κατὰ σαρραπίαν, inferiori satrapia, & præfecturis, quæ inde usque sunt ab Aegypto. & μὴν πολὺν χρόνον συνέβη μείνειν τὴν πόλιν, Σελεύκου κατελόντος αὐτήν, καὶ καταργησάντος ἐπὶ τὴν κτιομένην μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἀπ' ἐκείνου δὲ κληθεῖσαν Σελευκίαν. At non longo hac urbs tempore duravit. Seleucus enim illam destruxit, & oppidanos in aliam a se conditam, suoque nomine Seleuciam adpellatam, deduxit. Stephanus quoque*

chorographus illius mentionem fecit in voce Ἀντιόχεια: πέμπη, inquit, ἐν τῇ Συρίᾳ, πλησίον Ἀντιόχειας, *Quinta hujus nominis urbs in Syria fuit, prope Antiocheam.*

Sed ad Antiochiam, unde digressi sumus, revertamur. Plinius lib. v, cap. xxi. *Ipse ipsa Antiochia libera, Epidaphnes cognominata, Oronte amne dividitur.* EPIDAPHNES ex Græco, ἐπὶ Δάφνης, ita composita vox est, ut in Peutingeriana Tabula scriptum est *Alexandria Catiffon*, id est κατ' Ἰσσαν, *juxta Issum.* Hierocles, sive quisquis auctor est Notitiæ provinciarum & urbium in Orientali imperio, pag. 37. interpretes est Plinii, quum in Syria Prima scripsit primo loco, qui metropoleos est, Ἀντιόχεια ἢ πρὸς Δάφνην, *Antiochia que ad Daphnen est.* Vere autem fuit metropolis non ecclesiæ modo Christianis temporibus; sed olim etiam sub regibus Macedonici generis. Strabo ante dicto loco: καὶ δὴ καὶ μετρόπολις ἦν αὕτη τῆς Συρίας, καὶ τὸ βασιλεὺς ἐβλήδα ἰδρυτο τοῖς ἔρχεσθαι τῆς χώρας. *Est etiam hac [Antiochia] metropolis Syriæ, eratque sedes ibi regia illorum, qui regioni imperitabant.* Theodorus lib. v, Hist. eccles. cap. ii. extremo: ἐν τῇ Ἀντιόχειᾳ τῇ τῆς ἰώας ἡγεμῆν, *Antiochia, que caput Orientis est.* Laudata etiam a Cicerone est pro Archia cap. iii. *Primum, inquit, Antiochia (nam ibi natus est [Archias] loco nobili, celebri quondam urbe, & copiosa, atque eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis adfluens) celeriter antecellere omnibus ingenii gloria cœgit.* Sed major gloria est, quod cum primis Christi doctrinam suscepit, auctorque fuit nominis CHRISTIANI, Act. xi, 26. Unde medio ævo cognomen Θεοπόλις meruit. Procopius lib. ii, Aedific. cap. x. & lib. v, cap. v. Ἀντιόχεια, ἢ νῦν Θεοπόλις λέγεται, *Antiochia, que nunc Theopolis, id est DEI civitas, adpellatur.* Sic etiam vocatur præfatione Novellæ cix. Nummi etiam hujus urbis sunt illustres, unus, quem Spanhemius οὐ πάνυ ostendit, ANTIΩΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, *Antiochensium metropoleos libera;* qui Plinii verba supra de hac urbe producta illustrat: alter Harduini, ANTIΩΧΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΑΦΝΗΝ, *Antiochensium, qui ad Daphnen sunt.*

Daphne autem, ἢ Δάφνη, secundum Strabonem dicto loco, erat καλοικία μέγιστη, *mediocritas vicus ad habitandum; at μέγιστος ἄλσος, ingens lucus* fontanis aquis irriguus, & in medio templum Apollinis ac Dianæ cum alylo. Amplitudo luci est octoginta stadiorum: distantia vici & luci ab ipsa urbe Antiochia, quadraginta. Ideo *ambitosum Antiochia suburbium* Ammianus dixit lib. xix, extremo: Sozomenus loco jam indicando προάστειον. Antiquus ille lucus est adeo, ut Apollinis & Daphnes fabulam ibidem contigisse finxerint pagani. Sozomenus lib. v, cap. xix. Δάφνη τὸ ἐπίσημον τῆς Ἀντιόχειας προάστειον, - - - - - ἡδὺς τε καὶ λίαν ἐπισημαίνουσα, *Daphne, insigne Antiochia suburbium - - - - - amœnus & jucundus locus, addit, ut aquarum copiam & temperiem celi, aurasque molliter spirantes.* Ἐνταῦθα δὲ παῖδες Ἑλλήνων μεθύουσι Δάφνην τὴν Λαδωνοποιάμου, ἐξ Ἀρκαδίας φέγουσαν, Ἀπέλλωνα τὸν ἱερῆν, εἰς ὁμώνυμον φύλον αὐτῷ μετὰβαλεῖν. *Ibi fabulantur Græci, Daphnen Ladonis fluvii filiam, fugientem Apollinem amatorem, in arborem nominis sui conversam esse.* Lauretum ergo illud nemus fuit, arboribus aliis permixtum; maxime cupressis, quæ postea ita multitudine accreverunt, ut omne patet nemus occuparent. Ibidem Sozomenus: κομὰ μὲν ἄλσει κυπαρίσσει πολλῶν. ποικίλλεται δὲ καὶ ἄλλοις φύλοις ἀνάμικτῃ ταῖς κυπαρίσσει, *ornata est [Daphne] cupressorum nemore: sed & aliis inter cupressos confusis arboribus variatur.* Quod titulus Codicis extremo libro xi. de cupressis ex luco Daphnensi non excidendis comprobatur. Aufonius autem ad originem, vel nomen etiam respexit, quum de Claris urbibus scripsit:

Tertia Phœbea lauri domus Antiochea.

Pompejus, ut Eutropius refert lib. vi, cap. xi. aliquantum agrorum Daphnensibus dedit, quo lucus ibi spatiosior fieret, delectatus amœnitate loci & aquarum abundantia. Hieronymus in Ezech. xlvi, ii. ab auctore, nescio quo, deceptus fuit, quum de Daphne An-

Syria.

tiोजना tradit : *Hic locus a Cn. Pompejo , qui primus Judæam Romano subegit imperio , militari manu confitus est , & ab eo , juxta fabulam poetarum , Daphnes nomen accepit ob lauros & cyparissos : quæ arbores in ipso loco frequentissime sunt.* Agri aliquid Pompejus adjecit, lucum nec primus consevit, neque nomen imposuit : quod antiquius multum esse vel ex solo lib. 11, Maccab. 14, 33. potuisset recognoscere ὁ Ονίας παρέλεγχεν ἀποικιστικῶς ἐν αὐτοῖς τόποις, ἐπὶ Δάφνης τῆς πρὸς Ἀντιόχειαν κειμένης. *Reprehendit eum Omias , postquam in asy- lum secesserat , quod in Daphne est , sita ad Antiochiam.* Ammianus lib. 221, cap. 331. tradit, Antiochum Epiphanem amplissimum Daphnei Apollinis fanum condidisse : fons au- rem haud dubie a longis ante temporibus celebratus fuit, quem ibidem Ammianus cap. 330. *venas fatidicas Castalii fontis* (quia æque Apollini sacer erat atque Castalius in Phocide) ap- pellat : quem Hadrianus obstruxerit ; recludi jusserit Julianus.

Quod vero locus amœnitate sua ad voluptates invitabat, corrumpens plurimos, qui eum frequentabant ; factum est tandem , ut prope infamis haberetur , quemadmodum *Daphnicis moribus agere* Vulcatius Gallicanus Avidii vita cap. v. interpretatur *luxuria diffluere* : & Marci præfectus programma in parietibus fixit, ut, *si quis cinctus inveniretur apud Daphnen, discinctus rediret.*

Supra Antiochiam sunt tria oppida , quæ sola Ptolemæus mediterraneæ Seleucidi tribuit, *Gephyra , Gindarus , & Imma.* De *Imma* supra diximus in Commagena , in cujus confinio Plinius lib. v, cap. 224. posuit. *Gindarum* ex his Ptolemæus maxime in septemtrio- nem removit : unde sunt *Gindareni* Plinio lib. v, cap. 221. Straboni autem lib. 16. pag. 517. est Γίνδαρος ἀκρόπολις τῆς Κυρηναϊκῆς, ἐξ ἧς ὁ ἑὸν ἐὺφρῆς, *Gindarus acropolis Cyrestica* (sic Cyrrhesticam vocat) & aptum latronibus receptaculum. In Tabula legitur *Gendarus*. Inter hanc & Antiochiam est *Gephyra* : utraque inter Antiochiam & Cyrrhum. Peutingeriana in Tabula hic ordo , hæc distantia notatur :

Antiochia 221 Gephyra 221 Gendarum 336 Cyro.

Infra Antiochiam , meridiem versus , apud Ptolemæum sequitur Σελύκεια πρὸς Βήλω, *Seleucia ad Belum* : quam Plinius dicit *Seleuciam , quæ ad Belum vocatur.* Stephanus chorographus & Hierocles conjuncta voce Σελυκόβηλος, *Seleucobelianus* episcopus in Concilio Constanti- nopolitano I. nominatur, & Stephano gentile est Σελυκοβηλίτης. Unde vero illud cognomen sit, & qui *Belus* ille, incertum est. Harduinus ad Plinium intelligit montem hujus nomi- nis : Salmasius ad Solinum cap. 335. prope finem , *amnem Belum.* Sane est fluvius Be- lus, sed inter Tyrum & Ptolemaidem, qui, ut Tacitus lib. v, Hist. cap. 71. ait, *Judæ- co mari illabitur.* sed hunc amnem ex superiore Syria ad Ptolemaidem usque deducere con- tra suffragia geographorum est. Plinius dicto loco etiam *Chalcidem* dixit *cognominatam ad Belum* : quæ vero longe abest ab Seleucia, etiam Orontes interfluit, ut fluvius, qui utrum- que locum adluat, interfluente alio, nequaquam possit intelligi. Quod si mons est Belus, necesse est longe in septemtrionem aut æstivum ortum procurrere, secarique a fluvio Oron- te, neque enim certiores rationes habemus, quibus sedes, quam Ptolemæus huic Seleuciae dedit, aliorum dimoveatur.

Hinc in ortum ad Orontem jacet *Apamea*, Ἀπάμεια, prope Orontis & Marsyæ confluentem. Plinius lib. v, cap. 223. *Coele habet Apamiam. Marsya amne divisam a Nazerinorum tetraarchia.* Ignoti *Nazerini* illi : videntur tamen ab ortu Apamēnos accoluisse. Strabo lib. 16, pag. 517. dicit bene munitam Apameam esse, & quasi in chersoneso sitam ab Oron- te & lacu pæne circumdatam, loco etiam adeo fertili, ut Seleucus ibi quingentos, quos ha- buit, elephantos aluerit. Hic autem conditor est urbis, quam ab uxore Apama denomina- vit : eaque in quatuor clarissimis Syriæ, a Seleuco conditis, ut supra Strabo tradidit, erat

nume-

numerata. Sozomenus lib. VII, cap. XV. paganos dicit pro templis suis contra Christianos ibi dimicasse: Σύροι δὲ μάλιστα οἱ τοῦ ναοῦ Ἀπαμείας, τῆς πρὸς τῷ Ἀξίῳ ποταμῷ, ex Syris vero *maime* [repugnarunt] qui templum *Apamea*, ad *Axium* amnem sita, tenebant. Quisnam hic *Axius*? nomen ex Macedonia petiit, ut multarum Syriæ urbium. Secundum Strabonem Orontes Apameam præterfluit: apud Plinium vicinus est Marsyas. Incertum uter nomen Axii acceperit, quod Vaillantius Oronti; Harduinus Marsyæ vult tribui. Neque error est Zozomeni: sed nummo etiam id nomen confirmatur. Vaillantius nummum regis Alexandri Balæ profert Hist. Syr. pag. 261 inscriptum ἈΠΑΜΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΩ ΑΞΙΩ, *Apameum*, qui ad *Axium* sunt. Quod certior in hoc Strabo est, Apameam ab Oronte adliam quam Plinius, qui agrum tantum Apamenorum ait dirimi Marsya ab Nazerinorum tetrachia, non significans, quam prope ad urbem id flumen accedat, verosimilius est, Orontem a Macedonibus, tamquam nobiliorem fluvium, fuisse Axium adpellatum, quia hic ipse in Macedonia fuit nobilissimus. Hanc urbem civili Romanorum bello Cæcilius Bassus obsedit. C. Cassius obsidione liberavit. quod ipse Cassius Ciceroni narrat lib. XXII, epist. XII. *milites, invito Basso, legatos ad se misissent, clausam Apameam tenuisset, quoad vi esset expugnata.* Josephus lib. I de Bello cap. IX. ἔκκε Κάσσιος ὡς Συρίαν καταλιφόμενος τὰς τῆς Ἀπαμείας δυνάμεις, - - - ἐλευθεροῖ μὲν Ἀπαμείαν τῆς πολιορκίας. Cassius in Syriam venit occupavit copias, quæ circa Apameam erant, - - - & Apameam obsidione liberavit. Quod etiam Dio Cassius lib. XLVII, pag. 342. narrat, voluisse Bassum τὴν Ἀπαμείαν ὀρμητέαν οἱ τὴν πόλιν facere, id est *Apameam* sibi subicere, ut inde bellum adversariis suis inferret. Hæc facta sint de Apamea, si unum ejus civitatis nummum adjecero, qui ita est expressus: ἈΠΑΜΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑCYAΟΥ, cum elephantis effigie: quo illustratur, quod supra ex Strabone de elephantis Seleuci, & ex Sozomeno de templo Apamensi, ab ethnicis contra Christianos defenso, dictum fuit.

Ab urbe Apamea circumjectam regiunculam Ptolemæus Ἀπαμηνήν, *Apamenen* vocat, in eaque, præter metropolim, ponit Ναζάμα (Palat. cod. Νάζαβα) *Nazama* sive *Nazaba*, obscurum: & *Thelmenissum*, æque incognitum oppidum: unam autem nobiliorem urbem Ἐμισσαν, *Emissam*. Scribitur varie: geminato sibilo Ἐμισσα, *Emissa*, auctoribus Ptolemæo atque Stephano: quæ scriptura Salmasio in Vopisci Aureliani videtur vera, quia Stephanus cum Λάρισσα, *Larissa*, vocabulum comperit. Idem tamen chorographus fatetur, Dionysium poetam scripsisse simplici Ἐμισσῶν πόλιν, cujus versus intercidit, servatus autem ab interprete Avieno: & alios Ἐμισσαν scribere per E, etiam femina forma, quum videatur plurale nomen fuisse. Hæc ex Stephano. Si vero ex nummis judicandum est, Ἐμισσα, *Emisa* scriptura erit verior: ut Antonini Pii, ΕΜΙΧΝΩΝ, *Emisenum*: & Juliæ Domnæ ac Caracallæ, ΕΜΙΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ: & Elagabali, ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛ. ΕΜΙΩΝ ΗΑΙΑ ΠΥΘΙΑ. quem de ludis ex Græcia petitis interpretatur Harduinus. Alii per E scripserunt, aut inconstantes per I vel E. Strabo lib. XVI, pag. 518. τὸ Ἐμισσην ἵκηται, *gens Emesenorum*: & Plinius lib. V, cap. XXIII: *Emesones*: & Festus Avienus v. 1084

- - - *Emese fastigia celsa remident*:

ut Salmasius dicto loco emendatius edidit. nam corrupte in libris *Emesus fastigia*. Herodianus lib. V, cap. III. exitu alio, ἀπὸ Ἐμισσῶν καλεμένης πόλεως, ex *Emeso*, oppido ita vocato: ut primus casus sit Ἐμισσῶν. Zosimus lib. I, cap. X. Elagabalum Ἐμισσηνόν τι μισθόκιον, *Emisenum adolescentulum*: at cap. XXXIX διατρέβον κατὰ τὴν Ἐμισσῶν, *degens Emisa*; & cap. LI ἐπὶ τὴν Ἐμισσῶν ἀνιχώρησαι, *Emisam discessit*: & cap. LIV περὶ τὴν Ἐμισσῶν, circa *Emisam*: & mox, Ἐμισσηνός, *Emisenos*: atque ita MS. quoque Sylburgii variabat. Julianus Petavii, in Cæsaribus de Elagabalo pag. 15 τὸ ἐκ τῆς Ἐμισσῶν παιδίον, *puer Emesenus*; & sic etiam Sylburgius

gius pag. 836. At idem Petavius Misopogone pag. 89 Εμισσοί, *Emisēni* : utrobique iūta habet vir exactissimus Ezech. Spanhemius, tam in Cæsaribus p. 313, quam Misopog. p. 357. Latini perinde variant. Ammianus lib. XIV, cap. XXVI [Valesii cap. VIII] *Emissa* & *Damascus* : at lib. XXVI, cap. XVIII. [Vales. VI extr.] *ab Emesa Heliogabalus exivit Antoninus*. Vopiscus Aureliano cap. XXV. *Emessam victor Aurelianus ingressus est*.

Ex hisce celebritas urbis, quam tot scriptores memorarunt, luculentissime adparet : etiam patriam fuisse Elagabali imperatoris : addit Strabo, Sampficeranum ejusque filium Jamblichum genti Emesenæ imperasse. Situm juxta Orontem & prope Libanon montem (cujus caussa Stephanus Φοινίκης Λιβανουσίας, *Phœnices Libanussie* urbem dixit) ex Dionysii deperdito loco, cujus & Stephanus meminit, sic descripsit Festus Avienus a versu 1083.

*Urbs mediis Apamea dehinc consurgit in arvis ,
Et qua Phœbeam procul incunabula lucem
Prima fovem , Emese fastigia celsa renident .
Nam diffusa solo laus explicat , ac subit auras
Turribus in calum nitentibus . incola claris
Cor studiis acuit . - - - -
Denique flammicomo devoti pectora Soli
Vitam agitant . Libanus frondosa cacumina turget ,
Et tamen his certant celsi fastigia templi .
Heic se indit juxta tellurem glaucus Oromes .*

Templum illud erat Elagabali dei, id est Solis, ut vel ex solo Herodiano constat loco antea indicato. ut alios scriptores vitæ Elagabali Antonini taceamus. Nec ignotus potest situs esse, quia hodie, ut nomen prodit, vocatur *Hamsa*, vocabulo ex *Emesa* contracto. quod Constantinus Porphyrogenetus confirmat cap. XXV, pag. 59. τὸ Χίμψ, ἵτοι τὸ Ἐμεσσα, *Chemps*, hoc est *Emessa*.

Hæc urbs *Emesa* sive *Emissa* subjacet Apameæ in austrum : in septemtrionem ultra lacum *Lyfias* Strabonis, de qua dicto loco : ἡ Λυσίας, ὑπὲρ τῆς λίμνης κειμένη, τῆς πρὸς Ἀπάμειαν, *Lyfias*, que trans lacum *Apamenum* sita est : intra Apameam & Emesam interjacent ad Orontem *Larissa*, Apameæ proxima; *Arethusa*, propior Emesæ : media inter has *Epiphanea*. Zosimus de his lib. I, cap. LII. δὶχεται αὐτὸν Ἀπάμεια καὶ Λάρισσα καὶ Ἀρεῦσσα, excipiebat ipsum [Aurelianus] *Apamea*, & *Larissa*, & *Arethusa*.

Ptolemæus, qui parvam provinciam Apamenen constituerat, reliquas Epiphaneam, *Larissam*, quibus *Arethusam* poscit situs addi; censet in Cassiotide, quæ fere Seleucis illa Strabonis est. *Επιφάνεια*, *Epiphanea*, juxta Antonini itinerarium inter *Larissam* sita & *Arethusam* pari utrimque XVI M. P. intervallo : unde Plinii *Epiphaneenses* sunt lib. V, cap. XXIII. Oronte fluviio adluitur, quod nos civis ejus ac alumnus Evagrius Scholasticus docet lib. III, cap. XXXIV. Postquam τὰς ὑπὸ Ἀπάμειαν ἱεράς, episcopus sub *Apamenorum ecclesia* (erat enim metropolis Syriæ Secundæ Apamea) recessisse a Severi Antiocheni communione dixerat, addit, Κοσμάς τὴν ἡμετέραν ἐπισκοπὴν Ἐπιφάνειαν, ἡ τὸν Οὐρανὸν συνοικον ἔχει, καὶ Σεβηριανὸς Ἀρεῦσαν τὴν ἀνωτέρα, *Cosmas episcopus nostræ-Epiphaniae*, quam *Orontes fluviio adluit*; & *Severianus*, episcopus vicinæ urbis *Arethuse*, libellum ad Severum miserunt. In Conciliis quoque Niceæ & Constantinopolitano I. hujus Epiphaneæ episcopi subscriferunt.

Inter Apameam & Epiphaneam media *Larissa* est, urbs, ut nomen fert, Macedonica. Strabo lib. XVI, pag. 518. inter Apameæ περιουχίδας circumjacentes urbes primam nominat *Λαρίσσαν*, *Larissan*. Plinius dicto loco *Larissæos* memorat. Appianus Bell. Syr. pag. 201

inter urbes Syriae, quibus Graeca nomina indiderint Macedones, *Arethufam*, *Chalcidem*, *Larissam* nominat.

Arethusa autem inter Emesam sita & Epiphaneam, ideoque, quod jam diximus, Epiphaneensis Evagrius ἀστυγίτοια, vicinam urbem adpellavit: & Zosimus, itidem verbis paullo ante prolatis, una serie conjunxit *Apameam*, *Larissam*, *Arethufam*. Strabo dicto lib. pag. 518. ἡ Σαμψικερᾶμου Ἀρέθουσα, *Sampsicerami Arethusa*, in cujus tyranni, ex Pompeji historia noti, potestate fuit. Theodorus lib. III Hist. eccl. cap. VII. Marcus ὁ Ἀρεθούσιος ἐπίσκοπος, *Arethusorum episcopus*. Et Sozomenus lib. III, cap. x. ὁ Μάρκος ὁ Ἀρεθούσιος τῆς Συρίας, *Marcus Arethusa*, quae in Syria est, episcopus. Idem lib. v. cap. x. οἱ τὴν Ἀρέθουσαν τῆς Συρίας οἰκοῦντες, qui *Arethufam Syria incolunt*: & post paullo, Ἀρεθούσιοι Μάρκον τὸν γενόμενον αὐτῶν ἐπίσκοπον, ἡλεηνῶς διεχρήσαντο, *Arethusi Marcum, episcopum suum, miserabiliter interfecerunt*.

Ceterum, omnium fere oppidorum ac urbium, circa Orontem fluvium positorum, & situm & distantias, iter Antonini ab Antiochia ad Emesam ita habet dispositas.

<i>Antiochia</i>	
<i>Niaccaba</i>	M. P. XXV.
<i>Caperturi</i>	M. P. XXIV.
<i>Apamiam</i>	M. P. XX.
<i>Larissam</i>	M. P. XVI.
<i>Epiphaniam</i>	M. P. XVI.
<i>Arethufam</i>	M. P. XVI.
<i>Emesam</i>	M. P. XVI.

Hæc sunt, quæ ad Strabonis Seleucidem possunt referri: Ptolemæus Casiotidi suæ addidit *Raphaneas*, *Antaradum*, *Marathum*, *Mariamen*, *Mamugam*. Ex his *Ραφανίαι*, *Raphaneæ* ipsi dictæ pluraliter, sitæ inter *Antaradum* & *Orontem*. Notitiæ etiam pluralem numerum, quamquam corrupte, habent in Syria Secunda; Hieroclis *Ρεφαναῖς*, *Rephanæ*; alia, pag. 159, *Ραμφανίαι*, *Ramphaneæ*. In Peutingeriana scribitur *Raphanis*. Josephus lib. ult. de Bello Jud. cap. XIII Græce, XXIV Latine, pag. 976 de fluvio nescio quo Sabbaticis ἦν μέσος Ἀρκαίας τῆς Ἀγρίππα βασιλείας, καὶ Ραφαναίας, fuit medius inter *Arcaam* regni *Agrippæ* & *Raphaneam*. De *Arcaæ* in Phœnice dicemus: fluvius ille Josephi, qui septimo quoque die exareat, fabulosus est, ut alius Judæorum in ulteriori oriente. De *Antarado* diximus supra, quum oram legeremus, *Aradum* insulam explicantes.

Marathus, *Μάραθος*, e regione insulæ *Aradi* posita. Arrianus lib. II Exped. Alex. pag. 119. Alexander ei tradidit τὴν Ἀράδον τὴν ἡῶσον, καὶ τὴν Μάραθον τὴν καταντικρὺ τῆς Ἀράδος ἐν τῇ ἡπείρῳ ἰκτισμένην, πόλιν μεγάλην καὶ ὑδαίμονα, *Aradum insulam*, & *Marathum*, ex adverso *Aradi* continente sitam, urbem magnam atque opulentam. In eadem urbe *Maratho* quum Alexander esset, legati Persici cum litteris regis ipsum adierunt. Præter Arrianum, qui hoc narravit, etiam Curtius lib. IV, cap. I. quo [Stratone *Aradi* rege] in fidem accepto, castra movit [Alexander] ad urbem *Marathon*. Ibi illi litteræ a *Dario* redduntur. Plinius lib. VI, cap. XX. *Marathos*, contraque *Arados* septem stadiorum oppidum & insula. Strabo XVI, pag. 518. Μάραθος πόλις ἀρχαία Φοινίκων κατασπασμένη. τὴν δὲ χώραν Ἀράδιοι κατεκληρέχθησαν, *Marathus*, antiqua Phœnicum urbs, nunc exhausta: agrum autem ejus sorte divisum *Aradi* nomen. Quæ causâ est, cur neque in Notitiis, neque itinerariis recenseatur. *Εννύδης*, *Ennuda* Strabonis post *Aradum*, ante *Marathum* narrata, in hoc tractu fuerunt; sed prætermittimus ab aliis.

Mariame autem Ptolemæi, quam ab austro *Raphaneis* adposuit, in latitudine urbis *Emesæ*; hæc, inquam, notior est, & a pluribus memoratur. Ptolemæus & Hierocles *Μαριάμη*, *Mariamæ*.

Mariame scripserunt: Notitia altera in duplicato Μαριάμμη, *Mariamma*; qua forma Plinius lib. v, cap. xxiii. *Mariammitanos* nominat, habitatores *Mariammae*. Dupplicat litteram etiam Arrianus lib. ii loco ante ostenso, ubi refert, Alexandrum Stratonem, Aradi insulae regulo, praeter Marathum, dedisse etiam Μαριάμμη πόλιν, oppidum *Mariamman*. Stephanus chorographus syllabam addit, Μαριαμμία πόλις Φοινίκων, *Mariammia* oppidum *Phoenicium*: cujus incolae sint Μαριαμμίται, *Mariammitae*. Decrevit, ut videtur injuria temporum: ideoque vicus vocatur in Fastis Siculis pag. 642 de Gelasino martyre: τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀπὸ γαλίας εἰς τὴν κώμην τὴν λεγομένην Μαριάμμη, reliquias ejus deportarunt in vicum *Mariamman*, unde oriundus erat. Ultima Ptolemæi *Mamuga* aliunde non potest facile vel tenui luce illustrari.

C Y R R H E S T I C A.

Cyrrhestica interior regio est Syriae inter Seleucidem, Commagenen & Euphratem. nam eo usque orientalem terminum Ptolemæus profert. Nomen originis est Macedonica, quod in Macedonia urbs *Cyrrhus* fuit, & populus *Cyrrhestae*. Caput regionis hujus Syriae est Κύρρῳ, *Cyrrhus*, ut Ptolemæus & Stephanus scripserunt; & ex Latinis Plinius, Tacitus, & auctor Itinerarii, R geminato; quod etiam nummi in nomine gentis Κυρρῆσῶν custodiunt: quæ sine dubio antiqua & genuina scriptura est, ideoque alteri Κύρῳ, *Cyrus*, quæ in multis etiam libris adparet, præferenda.

Regio ipsa dicitur *Cyrrhestica*, Κυρρῆσικὴ: & populus *Cyrrhestae*, Κυρρῆσαι, per η eta, secus ac Stephanus scripsit Κυρρῆσῆς: quia in nummis Trajani & Antonini Pii est ΚΥΡΡΗΚΤΩΝ, *Cyrrhestarum*, e longo. Cicero lib. v, ad Attic. ep. xviii. *hostis in Cyrrhestica, qua Syria pars proxima est provinciae meae*. Plinius lib. v, cap. xxiii. *Cyrrhestice Cyrrhum, Gazatas, Gindarenos, Gabenos*, habet. In Ptolemæi libris per jota legitur Κυρρῆσικὴ, *Cyrrhestica*, prave, ut ex nummis vidimus, quibus primariæ urbis cives (unde populus & regio nominatur) ΚΥΡΡΗΚΤΑΙ sunt. Nec Strabonis libri mendo carent, qui Κυρρῆσικὴ, littera simplici, referunt, quum tamen ibidem recte scriptum Ἀθηναῖς ἐξὸν Κυρρῆσίδῳ, *Minerva Cyrrhestica* fanum, quæ ibi locorum religiosius colebatur. Strabonis enim ætate urbem ipsam Κύρρον, *Cyrrum* fuisse vocatam, non adduci possum ut credam.

Urbs enim Κύρρῳ, *Cyrrhus* est, ad æmulationem urbis in Macedonia sic adpellatæ. Stephanus Byzantius, Κύρρῳ πόλις Συρίας, *Cyrrhus, urbs Syriae*: atque ita etiam scripsit Plinius & Ptolemæus, ut supra vidimus. Tacitus annali ii cap. lvii. *Cyrrum demum apud hiberna decumae legionis convenere* Germanicus Cæsar & Piso. Peutingeri Tabula *Cyrrum*. Posteriores alii Κύρῳ, *Cyrus* scripserunt, Christiani maxime, fabula forsan decepti, quam Procopius lib. ii Aedific. cap. xi. prodit, ab Judæis conditam in honorem Cyri liberatoris fuisse. Notitiæ veteres Κύρῳ, *Cyrus* habent. Evagrius lib. i, cap. x. ὁ τῆς Κυρρῆσῶν ἐπισκοπῆς Θεοδώριος, ecclesiae *Cyrristarum* episcopus *Theodori*. Et ipsis libris hujus Theodoriti præscriptum est ἐπισκοπὴ Κύρῳ, episcopi civitatis *Cyri*. Patria Avidii Cassii, qui adversus Marcum Antoninum rebellavit. Dio, aut Xiphilinus potius, in Marco: ὁ δὲ Κάσσιος Σύρος μὲν ἐκ τῆς Κύρου ἦν, *Cassius [Avidius] Syrus ex civitate Cyro erat*. Ex quo corrigendus est Capitolinus in Marco cap. xxv. *nec Cyrrum voluit videre, ex qua erat Cassius*. lege *Cyrrum*, quod Casaubonus etiam observavit. Vetus nomen, antequam suum Macedones imponerent, ignoratur. Gennadius de Script. eccles. cap. lxxxix *Theodoretus Cyri civitatis episcopus: a Cyro enim rege Persarum condita servat hodieque apud Syriam nomen auctoris*. Sed quod antiquiores silent, valde suspectum hoc testimonium est. Situs ex Itinerario cognoscitur, itinere a Cyrrho Emesam:

<i>Cyrrho</i>	
<i>Minnizam</i>	M. P. XX.
<i>Beroam</i>	M. P. XXII.
<i>Chalcida</i>	M. P. XVIIII.
<i>Arram</i>	M. P. XX.
<i>Cappareas</i>	M. P. XXIII.
<i>Epiphaniam</i>	M. P. XVI.
<i>Arethusam</i>	M. P. XVI.
<i>Emesam</i>	M. P. XVI.

Adde sequens iter, quod a Doliche Serianem ducit per Cyrrhon, Minnizam, Beroam, Chalcida. Multum ergo in septemtrionem supra Chalcidem & Beroam removetur: quo situs a Ptolemæo adscriptus (cujus fortasse numeri pravati sunt) falsitatis arguitur.

Chorographus ille Byzantius arcem huic urbi addit nomine *Gindarum*: ΚύρρⓄ, inquit, πόλις Συρίας, ἡ ἀκρόπολις ΓίνδαρⓄ; Berkellius & Pinedo legendum censent, ἡ, *cujus*, ut sensus exigit, id est, *Cyrrhus oppidum Syria, cujus arx est Gindarus*. Ex Strabone hausit, sed male intellecto. Ait enim ille post Commagenæ & Antiochiæ descriptionem, συνάπτεται τῆς ἡ Κυρρητικῆς μίχρα διὸ παρατηρήσεται. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ πόλις ΓίνδαρⓄ, ἀκρόπολις τῆς Κυρρητικῆς, *His connexa Cyrrhestica, eo usque extensa. Illic est oppidum Gindarus, arx Cyrrhestica*. Non ait Gindarum arcem Cyrrho conjunctam esse, sed (si salva lectio est) propugnaculum & munimentum regionis. Et Plinius ac Ptolemæus longe a Cyrrho reducunt Gindarum, ut supra in finibus Commagenæ, quo Plinius refert, exposuimus.

Deinde ex notioribus *Heraclea* Ptolemæi est, quam itidem ad fines Commagenæ ponit, supra Hierapolim & Berceam, septemtrionem versus. Strabo dicto lib. xvi, pag. 517. Προς τὴν ὁ Εὐφράτης ἐστὶ, καὶ ἡ Βαμβύκη, καὶ ἡ Βέροια, καὶ ἡ Ἡράκλεια τῇ Ἀντιοχείᾳ. - - - διέχει δὲ ἡ Ἡράκλεια ἑκατὸν ἑξήκοντα τὰ τῆς Ἀθηνῶν ἱεροῦ. *Ad orientem Antiochiæ est Euphrates, & Bambyce, & Bercea, & Heraclea: - - - Heraclea autem abest viginti stadiis a fano Minerva Cyrrhestidis*. Succedit in austrum *Hierapolis*, quæ *Bambyce* olim dicta fuit, ut modo etiam Strabo adpellavit. Plinius lib. v, cap. xxiii. *Cæle habet Apamiam, Marsya amne divisam a Nazarenorum tetrarchia; Bambycen, quæ alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero Magog. In prodigiosa Atargatis, Græcis autem Derceto dicta, colitur*. De diva illa, quæ forsan ἱερὰ πόλει, sanctæ urbis nomen attulit, Strabo lib. xvi, extremo: *Multa sunt barbarorum nominum μεταπτώσεις, mutationes, quemadmodum - - - Ἀταργατὴν τὴν Ἀθάραν ἐκάλεσαν. Δερκετὸν δ' αὐτὴν Κτησίας καλεῖ, Atargaten vocarunt Atharan: quam Ctesias adpellat Derceto*. Aelianus lib. xii Hist. Animal. cap. ii. Κατὰ τὴν πάλαι Βαμβύκην, καλεῖται δὲ νῦν Ἱεραπολις Σελίονος ὀνομασάντων τὴν αὐτὴν, ἡ δὲ ἐστὶν ἱερὰ, *Ad Bambycen olim adpellatam, quam Seleucus Hierapolim nuncupavit, sunt pisces sacri*. De his piscibus refert, turmatim ire, duce prænatante, & inter se mire conspirare & colere quasi amicitiam, τῆς θεᾶς τὴν ὁμοίον καταπνέουσης, *dea illam consensionem adflante*. Hæc illa *Atargatis* est sive *Derceto*, ut Plinius cum Strabone adpellavit: & quod hic etiam *Atharan* dici adjecit, inde quidam conjiciunt, Ἀσθάραν, *Astharan* forte, ut cum *Astarte* sive *Astoreth*, Syrorum dea, conveniat, legendum esse. Opulentum hujus sanum fuit, ut in ejus thesauris ponderandis M. Crassus aliquot dies, quum in Parthos pergeret, consumserit. Appianus Parthic. pag. 223 τὰ χρήματα τῆς ἐν Ἱερᾷ πόλει θεᾶς ταυμάτων πρὸς ταύταις μεταχειρίζομεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, *sacras dea Hierapolitana pecunias trutina & pondere expendens per multos dies*.

Trajani apud Patinum pag. 184. Antonini Pii, apud Harduinum. Nec ipsa urbs Macedonia, a qua nomen habet illa Syria, aliter, quam Βέροις, Act. Apost. xvii, 10. 13, scribitur.

Aliquot sæculorum est traditio Berceam esse, quod hodie celebratur, emporium Aleppo. Nicetas Choniata in Joanne Comneno cap. vii. ἐπιστὰς τῷ Χάλεπ, τὸ δὲ εἶναι ἡ παλαιὰ λεγόμενη Βέρρα, accessit ad Chalep, quod est olim ita dicta Berræa. Et Nicephorus Callistus lib. xiv, cap. xxxix. Εὐστάθιος δὲ τῷ Βέρροιας, εἰς δ' αὖν αὐτὴ τὸ Χάλεπ, Eustathius a Berræa, quæ ipsa Chalep hodiernum. Quod etiam his major Jo. Zonaras in Romano Lacapeno videtur censuisse. Nam dicit, hunc imperatorem misisse exercitum, qui Chamadam, ὃς τῷ Χάλεπ ἐκράτει, Chalepi tyrannum superaret: hoc autem post cladem iterum rebellante, missus, qui denuo eum vicit, καὶ τὴν Βέρροιαν, ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἐκπόρευσεν, & Berræam [principem ejus urbem, quæ supra Calep dicebatur.] sine arce tamen, vastavit. Adsentitur Holstenius in Steph. & Ortelium, & ex nomine Χάλεπ fluxisse adpellationem Aleppo, quæ hodie trita est, indubitanter adfirmat. Quæ si ita sunt, non potest locus Berceæ obscurus esse, si modo ipsa sedes emporii Aleppo in recentibus tabulis esset certius constituta, quæ mire variant, quod mireris in loco ab Europæis quotidie frequentato. Ajunt vero fide digniores, Aleppo a mari seu Alexandria abesse bidui itinere, sive leucis xxviii. De latitudine postea ex veteri itineralio aliquid proferemus.

Quæ præterea Cyrrhesticæ a Ptolemæo attribuuntur, obscuriora sunt omnia: a septentrione, Ariseria, Regias, Ruba, Niara: in austrum vergentia, Paphara, Thana. E quibus, quæ in septentrionem inclinant maxime, Commagenæ potius adscribenda videntur: quemadmodum quæ ad Euphratem sunt Zeugma, Cæciliana, itidem a Ptolemæo Cyrrhesticæ tributa, supra Commagenæ vindicavimus. Quæ relinquuntur infra Cæciliana, Cyrrhesticæ a Ptolemæo data, etiam ignota sunt, Bethammaria, Gerra, Arimara, Eragiza: nisi Bethammaria est Bemmaris Itinerarii: sed loco non conveniunt, quia Bemmaris est supra Zeugma; Bethammaria infra illud & Cæciliana. Iter a Cyrrho Edessam, rem illustrabit:

Cyrrho	
Ciliza	M. P. XII.
Abarara	M. P. X.
Zeugma	M. P. XXII.
Bemmarim	M. P. XL.
Batnas	M. P. VIII.
Edessam	M. P. X.

Etiam dubium ex hisce est, in Syria Bemmarim illam fuisse, nec potius in Mesopotamia aut Osdroëna: quia Batnæ trans amnem sunt, quem haud dubie Cyrrho Edessam profecturi trajecerunt in Zeugmate.

Aliud autem oppidum, Minniza, sive Minica, occurrit itinere a Cyrrho Emesam, quod verius Cyrrhesticæ adscripseris: quod etiam repetitur itinere a Doliche Samocetidem:

Cyrrho	
Minnizam	M. P. XX.
Beroam	M. P. XXII.
Chalcida	M. P. XVIII. &c.

CHALCIDENE.

Chalcidene, five *Chalcidica*, est regio Syriae, cujus *Chalcis* urbs est primaria. Mediterranea tota est, nec etiam Euphratis attingit ripam, Chalybonitide interjacente : ab occasu habet Antiochidem five Seleucia regionem : a septemtrione Cyrrhesticam : ab austro Apamenen & Cœlesyriam. Ptolemæo dicta Χαλκιδική, *Chalcidice*; Plinio lib. v, cap. xxiii. *Chalcidene*. De Cœle enim, quam longissime extendit, dicit habere, præter alia, & *Chalcidem*, cognominatam ad Belum; unde regio *Chalcidene*, fertilissima Syria. Hujus regulus fuit Ptolemæus Mennæi filius, de quo Josephus lib. xiv. cap. xiii. Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖος, δυναστεύων Χαλκίδος τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει, *Ptolemæus Mennæi filius, dynasta Chalcidis, quæ sub Libano monte est*. Idem lib. xx, cap. iiii. de Herode, Agrippæ majoris fratre, (qui ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ in nummo Seguini cognominatur) ὁ τῆς Χαλκίδος βασιλεὺς Ἡρώδης, *Chalcidos rex Herodes*.

Diversa cognomenta ab Belo & Libano petita videri possint, quasi duas urbes Chalcides in Syria statumarent : quæ vero unica est, aliter atque aliter ab adjacentibus locis denominata, ad Belum vel montem vel fluvium versus posita, de quo supra in Seleucia ad Belum diximus : ab alio latere prospiciens montem Libanum. Nec quisquam de gemina Syrorum Chalcide mentionem fecit, sed unam eandemque & Plinius & Josephus intelligunt, quæ Chalcidenes regionis caput fuit, & regulis fedem sub Romanis præbuit. Strabo lib. xvi. pag. 519. in montanis campi Marsyæ locat, per quem haud dubie flumen Marsya decurrit, & campo nomen dat. Postquam enim de πρῶτον πρὸς τῷ Μάκρῳ, *primo camporum Macra* dixerat, subdit : μετὰ τὸν Μάκρον ἐστὶν ὁ Μαρσύας, ἔχων τινὰ καὶ ὄρεινάν, ἐν οἷς ἡ Χαλκίς, ὡς περὶ ἀκρόπολιν τῆς Μαρσύας, *Post Macram est [campus] Marsyas, habens etiam montana quedam, in quibus est Chalcis, arx & munimentum campi Marsyæ*. Longe producit hunc campum ejusque ἀρχὴν, initium a Laodicea ad Libanum sita, petit. Stephani Χαλκίς τετάρτη, *quarta hujus nominis*, est πόλις ἐν Συρίᾳ, κτισθεῖσα ὑπὸ Μονικῆ Ἀραβῶν, *urbs Syria, condita a Monico Arabe*. Situm supra ex Antonini Itinerario, itinere a Cyrrho Emesam ostendimus : nunc aliud a Doliche Serianem, quod idem demonstrat, lubet adjungere :

Doliche	
Cyrrhon	M. P. XXIV.
Minnizam	M. P. XXIV.
Beroam	M. P. XX.
Chalcida	M. P. XV.
Andronam	M. P. XXVII.
Serianem	M. P. XVIII.

Nummi exstant Trajani & Hadriani apud Patinum pag. 184. & 202. signati ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ, quos de Syrorum Chalcide vir maximus Ezech. Spanhemius interpretatur, quia *Flavia* cognomen & aliis in Syria & Palestina urbibus adjiciatur.

Reliqua oppida Ptolemæi in Chalcidena sunt *Asaphidama*, *Tolmideffa*, *Maronias*, (Μαρωνιῶν) *Coara*. Obscura omnia. Prima in Tabula Agathodæmonis tantum *Asaph* dicitur : & *Maronias* Ptolemæi est alia ab Hieronymi *Maronia* in Vita Malchi sub initium, quam non *grandem viculum* dicit, ab Antiochia xxx millibus distantem in orientem. Ptolemæus

mæus autem hæc oppida Chalcidicæ collocavit, ut ab Chalcide metropoli in austrum omnia eo ordine, quo jam narrata sunt, succedant; sola Maronias in orientem simul declinet.

Adjungit Chalcidicæ ab ortu idem Ptolemæus CHALYBONITEM, a *Chalybone* (Χαλυβών in recto est) primaria regionis ita adpellatam præfecturam: de qua vero æque nihil notum est, ut de ceteris a Ptolemæo circumjectis; quæ sunt *Acoraca*, *Derrhima*, *Spelunca*: & ad Euphratem *Barbarissus* & *Athis*. Hæc sunt quæ in Chalybonitide Ptolemæus oppida enarravit. Ipsum caput *Chalybon* ita locavit, ut latitudinem habeat xxxv graduum: longitudinem lxxi, cum triente. quæ si recte sunt posita; multum australior urbs Chalybon fuit, quam hodie est emporium Aleppo, aut medio ævo Χαλίπ, *Chalep*; quod tamen nomen ex *Chalybon* deductum pravatione esse; atque sic eandem urbem Chalybonem & Aleppo; sunt qui persuasi nominis propinquitate non dubitent. Et *Seriane* in hoc tractu fuit, cujus situm ex Itinerario monstratum modo vidimus.

P A L M Y R E N E.

Palmyrenen etiam regionem amplam & multis oppidis excultam Ptolemæus laudat, sed omnibus obscuræ sortis, nec ab alio auctore commemoratis, præter urbem primariam, quæ nobilissima est. *Palmyra* enim a pluribus laudata, tam antiquis, quam illis, qui *Odenathæ* & *Zenobiæ* res, *Galerii* & *Aureliani* temporibus gestas, scripserunt, *Plinius* lib. v, cap. xxv. *Palmyra* urbs nobilis situ, divitiis soli, & aquis amœnis, vasto undique ambitu arenis includit agros; ac velut terris exempta a rerum natura, privata sorte inter duo imperia summa, Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrimque curat. Abest a *Seleucia Parthorum*, quæ vocatur ad *Tigrin*, cccxxxvii millibus passuum: a proximo vero *Syria* litore cciii millibus: & a *Damascò* viginti septem propius; hoc est clxxvi. Sic ex mss. *Harduinus*: alii augent numeros nimis quantum. Ptolemæus quoque scripsit Παλμύρα, *Palmyra*: etiam *Zosimus* lib. i, cap. liv, & lxi; nec non *Appianus* lib. v Civil. & *Procopius* de Aedif. lib. ii, extremo; *Zonaras* in *Aureliano*: ac Latini, post *Plinium*, *Vopiscus*, & *Pollio*, & *Tabula Peutingeriana*; omnes hi vocali penultima Græca Παλμύρα, *Palmyra* scribunt: solus *Josephus* lib. viii Antiquit. cap. ii. Παλμύρα, *Palmira*. Hic & originem *Salomoni* regi tribuit, ratus eam urbem esse, quam rex ille in solitudine muniisse dicitur. i Reg. ix, 18. & ii Paralip. viii, 4. τὴν πόλιν, inquit, οἰκοδομήσας, καὶ τείχεσιν ἐχυρεν αὐτῆς περιβαλὼν, Θαδαιμόραν ὀνόματι, καὶ τὴν ἐστὶν νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σιρκοῖς. οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσιν Παλμυρην. Hanc urbem exstructam & mœnibus valatissimis munitam, [*Salomo*] *Thadamoram* adpellavit, quo nomine adhuc a *Syris* vocatur: *Greci* autem nuncupant *Palmiram*. Sed unus nihil efficit (si omnino ita scripsit, nec mendum est) contra tantam Græcorum Latinorumque consensionem: quam cum primis corroborat marmoris, in *Syria* reperti, inscriptio, in qua est ΠΑΛΜΥΡΗΝΟΣ, *Palmyrenus*, vocali Græca apud *Sponium* *Recherch. Curieus*. pag. 59.

Situs urbis a *Plinio* supra descriptus fuit: cui *Josephum* addo, qui unius diei itinere ab *Euphrate* dicit abesse: & *Appianum* Civil. lib. v, pag. 1079. οὐ μακρὴν ὁδὸν ἀπὸ Εὐφράτης, non longe ab *Euphrate* distare, dicentem. Ptolemæus longitudinem dat lxxi & dimidii; latitudinem xxxiv graduum. *Procopius* dicto loco in *Phœnice* quidem ponit, sed τῇ παρὰ Λιβανὸν, ea, quæ juxta (& ultra) *Libanum* est, ut ipse distinguit: non illa maritima, quam *Primam Phœnicen* illo tempore vocabant, quo altera orientalis *Phœnice ad Libanon* adpellabatur.

Floruit maxime Palmyrena civitas, quum, Gallieno imperium deferente, Odenathes Palmyrenus orientem servaret, ab ipsis Romanis principibus, ut Trebellius Pollio in Gallieno cap. xii, & Salonino extremo tradit, adprobatus tamquam vindex imperii, & salutatus imperator. Augebatur per orientem ejus imperium, ut extincto illo vidua Zenobia omnem Syriam, Aegyptum, Cappadociam & ipsam Ancyram Galatiæ possideret, Bithyniam etiam occupatura, nisi Aurelianus superveniens restitisset. Vide Zosimum lib. i, cap. xlii, xlii, i, & de Aegypto, in Aureliano Zonaram. Perquam etiam munita fuit Palmyra, five a Salomone munimenta habuit, five ab alio: ideoque *φένειν* a Stephano vocatur, non quasi parvum castellum esset, sed urbs instar castelli emunita, & *πόλις μεγίστη*, *urbs amplissima*, ut illam dixit Flavius Josephus. Videtur ornamentum vel instaurationem, aut incrementum aliquod ab Hadriano habuisse: quia Stephanus de civibus refert, *οἱ αὐτοὶ Ἀδριανουπόλιν μετανομάσθαι, ἐκτιθεμένης τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος*, iidem etiam *Hadrianopolite* adpellati sunt, *urbe ab imperatore instaurata*, five aucta. Atque ita *Hadrianopolim* novam habemus in Syria. Quod etiam inscriptio illa, antea laudata, confirmat:

Α. ΑΥΡ. ΗΛΙΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΠΑΛΜΥΡΗΝΟΣ cetera.

L. Aurelius & Heliodorus Antiochi F. Hadrianus Palmyrenus. HADRIANUS, interprete Sponio est *Hadrianien* Gallice, id est *Hadrianensis* five *Hadrianopolitanus*.

Capta Zenobia, servavit Aurelianus urbem: postea quum rebellasset, Antiocho quodam (*Achillem* Vopiscus in Aureliano vocat cap. xxxi) purpuram fumente; sine pugna urbem cepit & delevit. Zosimus cap. lxi. *ἀμαχητὴν τὴν πόλιν ἰλῶν, καὶ κατασκάψας, ἐδεδίμωνος Ἀντιόχου* αἶνοι διὰ τὴν ἐντέλειαν ἔπειθ' ἐνομίσας, ἀφίει, *urbem sine praelio captam evertit, & Antiochum propter militiam ne supplicio quidem dignum censens, dimisit.* Surrexit quidem, ipso Aureliano jubente restitui, sed ægre adeo, ut *ἔρημος ἐπὶ πλείους, majorem partem deserta* Justiniani temporibus esset, quod Procopius de Aedific. lib. ii extremo adnotavit. In primis Solis templum diligentissime reparari voluit Aurelianus. Vide ejusdem epistolam ad Cejonium Bassum, dicto Vopisci cap. xxxi.

Oppida *Palmyra* subjecta, seu in *Palmyrene* a Ptolemæo posita, sunt hæc: *Resapha*, *Cholle*, *Oriza*, *Putea*, *Adada*, *Adacha*, *Danaba*, *Goaria*, *Avera* (Αὔρα,) *Casama*, *Odmana*, *Ateja*; & ad Euphratem, *Alalis*, *Sura*, *Alamata* Satis obscura & ignota omnia: quædam vero in Augustana quoque Tabula vetusta leguntur, via quæ ab *Apamea* in deserta Arabiæ loca exit, hoc ordine:

Centum Putea, Palmyra, Hara, Oruba, Cholle, Risapa, Sure.

Hæc *Sure* Ptolemæo sita ad Euphratem: etiam Plinio lib. v, cap. xxvi, quam paullo ante cap. xxiv extr. *Uram* dixerat, quo loco Euphrates in orientem se convertit. Eadem in Notitia Imperii orientalis sub Duce Syriæ vocatur *Flavia Firma Sura*.

Ibidem etiam *Resapha* & *Adada* leguntur. Ripensibus oppidis nobilius addo, *Thapsacum*, in Arabiæ Deserti, cui Ptolemæus tribuit, confinio. Plinius autem & Stephanus in Syria censent: quod si est, Palmyrenæ regioni, quæ sola eo usque excurrit, est adjiciendum. Ille lib. v, cap. xxiv. *At in Syria oppida, Europum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis.* Agit ibi de oppidis Euphrati amni utrimque adpositis. Stephanus autem: *Θάψακος, πόλις Συρίας τῷ Εὐφράτῃ, Thapsacus, oppidum Syriæ ad Euphratem.* In *Ἀμφίπολις* idem: *ἔστι καὶ πόλις Συρίας πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, κτίσμα Σελεύκῃ. καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Σύρων Τούρμυδα.* Est etiam alia *Amphipolis* Syriæ ad Euphratem, a Seleuco condita: vocatur autem a Syris *Turmeda*

meda. Barbarum novum nomen, quod vix sincerum, sed, ut plurima peregrina, pravitum est, dimissum volumus: Græcum, *Amphipolis* a Macedonibus est: nec vero Seleucus condidit a fundamento, sed renovavit forsan, & ornamenta addidit: quia longis ante Seleucum temporibus Thapsacus illa celebrata fuit. Xenophon de Cyri minoris expeditione lib. I, pag. 150. ἐξελάνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, ὅττα τὸ εὐρὺ τιττῶσιν σάδιον. καὶ πόλις αὐτόθι αἰετὶ μεγάλη καὶ εὐδαίμων, Θάψακος ὀνόματι. Inde ad Euphratem pervenit, quatuor stadia latum. Ibi urbs magna & opulenta habitabatur, Thapsacus nomine. Ibi Cyrus exercitusque pedibus flumen transmiserunt, quod, Thapsacenis fatentibus, nemini ante tam facile contigerat: nec vero quisquam ἐβρίχθη ἀνωτέρω τῶν μυδῶν, immersus est altius, quam ad pectus. Ibi & Darius ponte trajecit in Ciliciam adversus Alexandrum profecturus: & eodem refugit victus a Macedonibus. Arrianus lib. I, pag. 116. de fuga Darii: ἐπὶ Θάψακόν τε πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπεύδῃ ἤλαυνε, ad oppidum Thapsacum & flumen Euphratem celeriter contendit. Et lib. III, pag. 168. de Alexandro: ἀφίκατο εἰς Θάψακον, καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γιγύσμα ἱερῶν μύκων τὸν ποταμὸν, Thapsacum venit: ubi duobus pontibus junctum vadum reperit. Strabo quoque Thapsaci, tamquam illustri loci, unde mensura distantiarum petatur, meminit cum alibi, tum maxime lib. XVI, ubi etiam a Zeugmate non minus quam duobus millibus stadiorum abesse prodidit. Et pag. 513. καὶ ἡ [Θάψακος] ἢ τὸ ζεύγμα τῶν Εὐφράτη καὶ τοῦ ποταμοῦ, Thapsacum, vetus pons fuit Euphratis. Nec illud prætereundum est, in sacris quoque litteris hujus oppidi mentionem videri factam esse, 1. Reg. IV, 24. ubi Salomonis imperium מלך עזר פסחא a Thipsach ad Gazam, Græci, ἀπὸ Θάψα εἰς Γάζα, Vulgatus Thapsa. Atque ibi נהר flumen Chaldæus bene Euphratem interpretatur. Adde ejusdem paraphrasin in comma 21. Idem censent Bonfrerius atque Grotius. Et admodum probabile est, quia David fines imperii ad Euphratem, cui adposita est Thapsacus, protulerat, ut terminus ab oriente fuerit fluvius Euphrates juxta Thapsacum; ab occasu Gaza in finibus Aegyptiorum.

Tandem etiam de *Palmyrena solitudine* aliquid adjiciendum est. Plinius & longam & latam describit lib. V, cap. XXIV. Euphrates, inquit, ita fertur usque Uram locum, in quo conversus ad orientem relinquit Syria Palmyrenas solitudines, quæ usque ad Petram usque, & regionem Arabia Felicis adpellata, pertinent. Non dicit ad Petram usque & Felicem Arabiam has solitudines vel Syriæ vel Palmyrenarum nomen tenere, sed, quæ in Syria sunt Palmyrenæ solitudines, Arabicis conjunctas esse & per totam Desertam Arabiam usque in Petram & Felicem continuari. Etiam latitudine Emesam versus recedunt. Ibidem cap. XXVI. Ultra Palmyram quoque ex solitudinibus iis aliquid obtinet Emesa: item Elatum, dimidio propior Petra, quam Damascus.

COELE SYRIA.

Quidam conjuncte scribunt *Cœlesyria*: Græci plerumque dividunt ἡ Κοίλη Συρία, *Cœlesyria*, quod rectius videtur, quia Plinius non solum separat, verum etiam *Cœle* dicit simpliciter, suppresso aut intellecto Syriæ nomine. Lib. V, cap. XII. Syria pluribus distincta nominibus: namque Palestina vocabatur, qua contingit Arabas, & Judea, & Cœle, dein Phœnicia & qua recedit intus, Damascena. Et cap. XXIII. Nunc interiora dicamur. Cœle habet Apolloniæ, cetera. Vetus inscriptio Grut. p. 346. PROC. CHOSDROE ---- SYRIÆ COELESYRIÆ.

Variant maxime scriptores in finibus Cœles Syriæ constituendis, & sæpe omnis Syria

mediterranea vocatur *Cæle*. Plinius dicto loco cap. xxiii. *Cæle habet Apamiam, - - - Bambycen, qua alio nomine Hierapolis vocatur: Chalcidem cognominatam ad Belum, unde regio Chalcidene, fertilissima Syria: & inde Cyrrhestica Cyrrhum.* Sic ergo in *Cæle* sunt Apamene, Chalcidene, & Cyrrhestica: quæ a Ptolemæo quidem inde excluduntur; ipse vero suam *Cælen* Syriam longius iusto in meridiem extendit, dum multa oppida Perææ, & ipsam Scythopolim, infra lacum Genesaret cis Jordanem sitam, Cavæ Syriæ, quam *Cyruam* perperam interpretes vertit, cum tota Decapoli adnumeravit. Quid? quod Strabo dicit lib. xvi, pag. 520. *ἅπαντα μὲν ὑπὲρ τῆς Σελευκιδῆς, ὡς ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αραβίαν ἀνίσχυσαν χώραν, Κοιλιθεύμα καλεῖται, Omnis regio supra Seleucidem in Aegyptum & Arabiam recedens, Cœlesyria vocatur.* Sed hæc laxa nimis & impropria vocabuli significatio: propriam & genuinam ita ibidem Strabo explicat: *ιδίως δ' ἡ τῆς Λιβάνου καὶ τῆς Αντιλιβάνου ἀφωρισμένη, proprie vero [Cœlesyria] regio est monte Libano & Antilibano definita.* Et ante paullo pag. 519. *δύο ἐστὶν ὄρη τὰ ποιοῦντα τὴν Κοιλίην καλουμένην Συρίαν, ὡς ἀνὰ παράλληλως; ὃ, τε Λίβανος καὶ ὁ Αντιλίβανος. Duo montes sunt, qui faciunt, quæ ita vocatur, Cælen Syriam, iidemque paralleli, Libanus & Antilibanus.*

Omnis ergo diffensionis compositio redit eo, ut termini & limites utriusque montis demonstrantur: quos ita ibidem Strabo definiit, *incipere ambo μικρὸν ὑπερβῆναι τῆς θαλάττης, paullo supra mare; Libanum quidem prope Tripolim, κατὰ τὴν Θιβὸν πρόσωπον μάλιστα, maxime contra locum, qui Dei vocatur Facies: Antilibanum autem κατὰ Σιδῶνα, juxta Sidonem: desinunt vero ἐγγύς, prope Arabia montes, qui supra Damasценen sunt, & montes Trachonitidis, atque in alios ibi montes desinunt.* Discrepat Ptolemæus suis numeris lib. v, cap. xv. haud dubie pravatis & transpositis, quod ex Agathodæmonis Tabula adparet, ad Ptolemæi descriptionem olim exacte composita; quæ vero cum Strabonis dispositione congruit.

Diodorus Siculus lib. xiv, cap. xxii. a communi reliquorum sententia recedit, & *Libanon* montem ab ipsis Pylis, quæ Syriam Ciliciæ connectunt, deducit, immo alterum esse qui Pylas faciat, *περικτείνει παρὰ τὴν Φοινίκην, ad Phœnicen usque pertineat.* Relinquimus auctori singularem opinionem, cum aliis, qui plures sunt, nec minoris auctoritatis, facientes: quamvis facile concedamus, quod inde a Pylis montes sint, qui alii alios contingentes in Phœnicen usque continuatis jugis procurrant: quos, præter Diodorum, nemo Libanum adpellavit.

Plinius lib. v, cap. xx. videtur etiam a Strabone dissentire, non quod ultra terminos hos montes proferat, sed quod adpellationes *Libani & Antilibani* permutet. Sed facile conciliatur. *Sidon, inquit, artifex vitri, Thebarumque Bœotiarum parens. A tergo ejus mons Libanus orsus, mille quingentis stadiis Simyram usque porrigitur, qua Cæle Syria cognominatur. Huic par, interjacente valle, mons adversus Antilibanus obitenditur, quondam muro conjunctus.* Simyra autem in principio Phœnicæ post Seleucidem sita ad mare est, inter Orthosiam & Eleutheri amnis, Phœnicen finientis, ostia, Ptolemæo auctore. Sed ipse quoque Plinius Antilibanum australiorem ponit Libano: quum subjicit: *Post eum [Antilibanum] introrsus, Decapolitana regio est, prædictæque cum ea tetrarchia, & Palestina tota laxata.* Sunt qui ita interpretantur Plinium, ut latus occidentale, quod inter Simyram & Sidonem est, etiam Libano, quem dein a Simyra in orientem oblique ad superiores Arabes usque ducat: Antilibanum autem parallelo tractu, sed australi, huic opponat, & ab ortu flexo in septemtrionem processu ejus, cum Libano jungat: ut quasi amphitheatrum sit, ejusque formam referat. Nihil quidem de flexione Strabo aut Ptolemæus: at Ammianus Marcellinus lib. xiv, cap. xxvi. *Acclinis Libano monti Phœnice regio, plena gratiarum &*

venustatis. Phœnice autem cum mari a septemtrione in austrum extensa : ex quo situ videtur probari, utrumque Libanum ab occasu etiam convenire, seu montibus transversis conjungi.

In sacris לבָּנוֹן, *Libanon*; Græce autem & Latine Λιβάνον, *Libanus*, utraque versione, vocatur: aliquando LXX Interpretes Αντιλίβανον, *Antilibanus* verterunt, Deuteronom. 1, 7. cap. 111, 25; cap. XI, 24; Jos. 1, 4; cap. IX, 1. Videlicet, ubicumque de termino Palæstinæ seu Cananæ sermo est, cui Antilibanus propior est quam Libanus: Scriptura autem Hebraica utrumque montem *Libanon* dicit, tam eum, qui Straboni, Plinio, Ptolemæo est Antilibanus, quam qui proprie vocatur Libanus: quod LXX Interpretes distinguunt, Palæstinæ terminum, ut vidimus, reddentes Αντιλίβανον. Uterque cedris, aliisque proceris arboribus, in quibus Græci interpretes & κυπάρισσοι, *cupressum* Esa. LX, 13 numerant, est laudatissimus.

Urbes Coeleſyriæ propriæ, demta Decapoli, quam Ptolemæus addit, secundum eundem sunt *Heliopolis*, *Abila*, *Damascus*, & quædam oppida ignobiliora: quibus *Laodiceen* quoque Ptolemæi, in cavitate illa Libani utriusque sitam adjungimus, id est *Laodiceam* cognomine Cabiolam; *Paradisum*, & *Jabrudam*.

Primam Ptolemæus constituit *Heliopolim*, quæ ex illis maxime in septemtrionem & occidentem simul recedit. Circa Orontis fontes fuisse, Plinius lib. v, cap. XXI I. testis est. *Ira*, inquit, *amnis Orontes*, *natus inter Libanum & Antilibanum juxta Heliopolim*. Situm curatius Itinerarium Antonini sive Aethici declarat, itinere a Damasco Emesam:

<i>Damasco</i>	
<i>Abilam</i>	M. P. XXXVIII.
<i>Heliopolim</i>	M. P. XXII.
<i>Conna</i>	M. P. XXXII.
<i>Laodiceam</i>	M. P. XXXII.
<i>Emesam</i>	M. P. XVIII.

Strabo lib. XVI, pag. 518. Ηλιούπολις ἡ Χαλκίς ὑπὸ Πτολεμαίου τῷ Μενναίου, τῷ τὸν Μαρσύαν καίχοντι *Heliopolis & Chalcis sub Ptolemæo erant, Mennei filio, qui Marſyam tenebat.* Sozomenus lib. I, cap. VIII. οἱ τὴν Λίβανον καὶ τὴν Ἥλιον πόλιν οἰκοῦσι, *qui Libanum & Heliopolim incolunt.* Et lib. v, cap. x. οἱ τὴν πρὸς τῷ Λιβάνῳ Ἥλιον πόλιν, καὶ τὴν Ἀρεθουσίαν τῆς Συρίας οἰκοῦντες, *qui Heliopolim, quæ ad Libanum est, & Arethusam Syriæ inhabitant.* Notitia Ecclesiæ Heliopolim in Phœnice Libanisia ponit, quæ Coeleſyriam propriam comprehendit. Nominis originem nemo potest ignorare: tantum addo frequentem in Syria fuisse Solis cultum, ut Emesæ sub nomine Elagabali, Palmyræ, & alibi locorum.

Non possum, quin mentionem loci cujusdam, cui Ἀφακία, *Aphacia* nomen est, adjungam, quem Zosimus lib. I, cap. LVIII. ponit μέσον Ηλιεπόλεως τε καὶ Βύβλου, *medium inter Heliopolim & Byblum.* Miratur in eo fanum Ἀφροδίτης Ἀφακιδίδος, *Veneris Aphacitidis*: juxta quod λίμνη, *lacus* est, circa quem ignes erumpunt. Lacum id ait mirabile habere, ut δῶκε, *donaria*, quæ offerantur, deæ accepta sint, etiam levissima, ut byssina, mergantur: fin secus, gravia etiam auri & argenti pondera supernantent. Superstitionem subfuisse, et Senecæ lib. III Quæst. Nat. cap. XXVI elucet, qui silens de eo, quod numini acceptum sit aut fecus; tantummodo dicit; *Est adhuc in Syria stagnum, in quo natant laeues, & mergi projecta non possum, licet gravia sint.* Hujus rei palam causæ est. Nam ex gravitate aquæ majore, quam res injectæ sint, derivat causam ejus, quod mirabile imperitis vi-

deatur. Ipsum autem templum schola fuit nequitiae, ideoque a Constantino eversum. Eusebius de Vita ejus lib. III, cap. LV. ἄλσος ἦν καὶ τέμενος, τὸ δ' ἦν ἐξω πάντε, τελεῖται τε καὶ λειτουργίαν ἐκτός, ἀγρῶ δαίμονι ἀφροδίτης, ἐν ἀκρωτίας μέρει τῷ Λιβάνου ἐν Αφάκοις ἰδρυμένον. σχολή τις ἦν αὐτῇ κακοεργίας πᾶσιν ἀκολούτοις, lucus & fanum devium & extra viam regiam, turpi damoni, quem Venerem adpellant, in parte verticis Libani apud Aphaca constitutum. Erat illic schola quaedam nequitiae omnibus impuris hominibus. Quae reperuntur Oratione de laudibus Constantini pag. 625. Quamvis vero hic ἐπὶ τῷ Φοινικῶν ἔθνε, in Phœnicum gente hoc fanum fuisse ibidem dicat, quod tamen in montanis Libani fuit; tamen nihil dicit a solito alienum, quia novam illam in Libano Phœnicen sive Libanifiam provinciam, quae Cœlesyriam & Palmyrenen complectebatur, intellexit.

Sed ut ad Ptolemæi descriptionem revertamur, is *Abilam* inter Heliopolim & Damascum constituit cum *Lysania* cognomento: nam plene ejus codice scriptum exstat, Ἀβίλα, ἐπικληθῆσα Λυσανίᾳ, *Abila*, cognominata *Lysania*: quod cum sancti Lucae tetrachiarum divisione cap. III commate I convenit, Λυσανίᾳ τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, eo tempore, quo *Lysanias* tetrarcha *Abilene* erat: ex quo cognomen videtur regioni adhæsisse. An vero hic *Lysanias* illius *Lysaniae*, qui patri Ptolemæo Mennæi successerat, filius, aut, temporum ratione, nepos fuerit, incertum est. Vide Josephi lib. XIV, cap. XXIII extremo, & lib. XV, cap. IV. Hujus urbis etiam apud alios est mentio. Polybius lib. XVI apud Josephum lib. XII, cap. III, τὴν μὲν Βατανίαν, καὶ Σαμαρείαν, καὶ Ἀβίλα, καὶ Γάδαρος περιλαβεῖν Ἀντίοχος, *Batanaam*, & *Samariam*, & *Abila*, & *Gadara* *Antiochus* recepit. Plinius lib. V, cap. XVIII, quum Decapolitanam regionem exposuit, subjicit hæcce: *Intercursant cinguntque has urbes tetrarchie, regionum instar singula, & in regna contribuntur, Trachonitis, Paneas, in qua Cæsarea cum supradicto fonte: Abila, Arca, Ampeloëssa, Gabe.* Distantiam a Damasco & Heliopoli (utramque enim interjacet) supra ex Itinerario in urbe *Heliopoli* proposuimus. Augustana Tabula ita scriptum est a septentrione in austrum vergente situ:

<i>Eliopoli</i>	M. P. XXXII.
<i>Abila</i>	M. P. XVIII.
<i>Damasco.</i>	

E quibus non incertum est, pravatos libros esse, qui alia vocali media, aut 1 duplicato hoc nomen referunt. In his Josephi Antiquitates sunt lib. XX, cap. V. de Claudio Cæsare: δεῦρτα τὸν Ἀγρίππαι τῇ Φιλίππῳ τετραρχία καὶ Βατανία, προσδίδς αὐτῷ τὴν Τετραρχίαν τὴν Ἀβίλλαν. Λυσανίᾳ δὲ αὐτῇ γενομένη τετραρχία. *Agrippam* donavit *Philippi* tetrarchia, & *Batanaa*, adjungens his *Trachonitin* cum *Abella*: qua tetrarchia *Lysania* fuerat. Et *Notitia Ecclesiæ* in provincia Phœnice *Libanifia*: *Laodicea, Heliopolis, Ἀβίλλα, Abilla, Damascus.* Utroque loco Ἀβίλλα, *Abila* legendum esse, non est quod dubitemus. Numeri vocabulum utriusque est. Polybius, ut vidimus, pluraliter dixit: singulari Josephus posteriore loco.

Damascus, Δαμασκός, urbs antiquis, & tam sacris quam profanis historiis celebrata: olim Syrorum regia, Hebræis דַּמַּשָּׁק *Dammāsak* vocatur, quod LXX interpretes & omnes Græci scripserunt Δαμασκός. Strabo lib. XVI pag. 520 ἡ Δαμασκήνη χώρα διαφύροντος ἐπαινουμένη. ἔστι δὲ καὶ ἡ Δαμασκός πόλις ἀξιόλογος ἡδονῇ καὶ ἐπιφανείᾳ τῶν τούτῃ κατὰ τὰ Περσικά. *Damascena* regio in primis laudata est. Est vero etiam *Damascus* urbs insignis ac prope omnium clarissima ejus regionis, qua contra Persicum imperium sua est. Julianus imperator epist. XXIV ad Sarapionem:

nem: ἴδρι τὴν Διὸς πόλιν ἀληθῶς, καὶ τὸν τῆς εἰσῆς ἀπάσης ὀφθαλμόν. τὴν ἱερὴν καὶ μεγίστην Δάμωσκον λέγουσι τοῖς τε ἄλλοις ἄπασιν, οἷον ἱερὴν κάλλι, καὶ ὠρὴν εὐκαιρίαν, καὶ πηγὰν ἀγλαΐαν, καὶ ποταμῶν πλῆθει, καὶ τῇ εὐφορίᾳ νικῶσαν, *Aequum erat, veram Jovis urbem, totiusque orientis oculum* (sacram & amplissimam Damascum dico) cum omnibus aliis rebus, sacrorum elegantia, templorum magnitudine, temporum anni opportunitate, fontium nitore, fluviorum multitudine, terra ubertate superare & antecellere, cetera. Fluviorum, qui rigant & adluunt, præcipuus est Chrysorrhoas. Plinius lib. v, cap. xviii. *Plurimi* [ad Decapolim referunt] *Damascum*, ex erui riguis amne Chrysorrhoa fertilem. Strabo p. 519 τῶν ποταμῶν ὁ μὲν Χρυσόρροας ἀρχαῖος & ἀπὸ τῆς Δαμασκηνῶν πόλεως καὶ χώρας εἰς τὰς ὀρεῖς ἀναλίσκεται χροῖοντι. De amnibus Chrysorrhoas, ab urbe & regione Damascenorum incipiens, totus fere in rivus regionis insumitur. Alium nominat Stephanus: Δαμασκός, πόλις Συρίας μεσσηνίας, ὑπερὶ τὸν Βαρδίνην ποταμὸν, *Damasci urbs Syria mediterranea supra Phœnicen, circa Bardinem fluvium*. Sed ignotus hicaedo, ut etiam vocabulum non nullis suspectum sit. Nummi hujus civitatis plures prostant, non autem antiquiores, quam sub imperio Cæsarum: Augusti, ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ, *Damascenorum*: Commodi ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ, *Metropoleos Damascenorum*: Caracallæ, ΚΟΛΩΝΙΑΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ ΜΗΤΡΟΠ. *Colonia Damasci metropoleos*: Gordiani, ΚΟΛ. ΔΑΜΑΣΚΟΥ ΜΗΤΡΟ. quod eodem legendum: & Otaciliæ COLONI. DAMASCO. METROP. Hinc gentile clarum est Δαμασκηνός, *Damascenus*; quod etiam chorographus habet; & nomen regionis, *Damascene*, apud eundem & Strabonem.

Circumjacent præter Abilam, antea laudatam, ignobilia oppida, a septemtrione Gannus; ab occasu, Ina, & prope eam, austrum versus, Abida: omnia ex Ptolemæi positione; de quibus vero nihil habemus cognitum.

A Damasco in æstivum ortum sita est altera *Laodicea*, cognomento a maritima distincta. Ptolemæus caput regiunculæ fecit Λαοδικηῆς, *Laodicea*. Cognomen ita eloquitur Καβίωσα Λαοδικία, *Cabiosa Laodicea*: pro quo in Peutingeriana est *Laodicia Scabiosa*; quod mendum puto. Ceteri omnes a *Libano* cognominant. Strabo lib. xvi, pag. 520. de Marfya regione: ἀρχὴ αὐτῆς Λαοδικία ἢ πρὸς Λιβάνω, *initium ejus* [campi] *Laodicea est, ad Libanum sua*. Plinius lib. v, cap. xxi. *Laodicea, qui ad Libanum cognominantur*. Nummus Antonini Pii ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΕΝ Τῷ ΛΙΒΑΝῶ, *Laodiceorum in Libano*: & Caracallæ, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΠΡΟΣ ΛΙΒΑΝῶ, *Laodiceorum ad Libanum*: & Severi, ΙΟΥΛ. ΛΑΟΔΙΚ. ΣΕΥΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ, *Julia Laodicea Severiana Metropoleos*: quem Harduinus ad hanc Libani Laodiceam refert. Colonia quoque fuit. Lege 1. Dig. de Censib. §. 3. *Est & Laodicea colonia in Syria Cœle, cui divus Severus & imperator noster jus Italicum ob belli civilis merita concessit*. In Notitia episcopatum simpliciter Λαοδικία, *Laodicea*, in Libanisia Phœnice, dicitur. Etiam in itinere a Seriane Scythopolim:

Seriane	
Salaminiada	M. P. XXXII.
Emesam	M. P. XVIII.
Laodiciam	M. P. XVIII.
Lybon	M. P. XXXII.
Heliopolim	M. P. XXXII.
Abilam	M. P. XXXVIII.
Damascum	M. P. XVIII.

Cetera oppida, quæ Ptolemæus Laodiceæ dat, sunt *Paradisus* & *Jabruda*. Prius, Pa-

radisus, etiam Plinio lib. v, cap. xxiii. memoratum, sed sine ordine, cum Pinara & Pagnis & utraque conjungens Seleucia. Pagnæ autem & Pinara apud Gindarum in septemtrione erant. nam eo usque Cœlen suam extendit. Cœle, inquit, habet - - - tetrarchiam, quæ Mammisæa adpellatur, Paradisum, Pagnas, Pinaritas, Seleucias præter jam dictam duas, quæ ad Ephratem & quæ ad Belum. Byzantius Stephanus: Παράδεισος πόλις Συρίας, Paradisus oppidum Syria. Alterum, Fabruda, ignotius est; nisi quod in Notitia episcopatum Phœnices Libanisiæ Κλίμα Ιαμβρόδων, Clima Iambrodorum legitur: quæ nomina proxime conveniunt. Quæ alia supersunt apud Ptolemæum, in Decapoli & Palæstina ac Arabia exponemus.

P H O E N I C E.

Maritimus hic tractus inter Seleucidem Strabonis, & Palæstinam propriam Φοινίκη adpellatur, quod Phœnice Latine est, non Phœnicia: & omnes veteres, hodieque accuratissimus quisque Phœnice scribunt. Plinius lib. v, cap. xix. *Redeundum est ad oram atque Phœnicen.* Et cap. xx *Hinc rursus Syria, desinente Phœnice.* Pomponius Mela lib. i, cap. xii. *Phœnicen illustrare Phœnices, sollers hominum genus.* Et quid multa? nummus Antonini Pii PHOENICE.

Nobilis hæc pars Syriæ adeo est, ut aliquando ipsi Syriæ reliquæ, tamquam separata provincia opponatur. Strabo lib. ii, pag. 86. ἐντεῦθεν Συρία τε καὶ Φοινίκη, καὶ Αἴγυπτος, inde Syria, & Phœnice, & Aegyptus, cetera. Phœnices ab inventione artium navigationumque laudantur. Mela jam dicto loco: *Phœnicen illustrare Phœnices, sollers hominum genus, & ad belli pacisque munia eximium.* Litteras & litterarum operas, aliasque etiam artes, maria navibus adire, classe configere, imperitare gentibus, regnum præliumque committi.

Terminum a septemtrione Ptolemæus constituit Ελευθέρι ποταμὸς ἐμβολὰς, Eleutheri fluminis ostia: quocum & alii consentiebant. Strabo lib. xvi, pag. 518. ὁ Ελευθερὸς ὁ πλησίον ποταμὸς, ὃν περὶ οὗτοι ποιεῖνται τινες τῆς Σελευκίδος πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ τὴν κοίλῃν Συρίαν, Vicinus est amnis Eleutherus, quem aliqui terminum Seleucidis ad Phœnicen & Cœlen Syriam faciunt. Plinius lib. v, cap. xx. Tripolis, - - - Orthosia, Eleutheros flumen.

Post flumen est Σιμύρα, Simyra. Plinius etiam dicto loco conjungit: Orthosia, Eleutheros flumen. Oppida: Simyra, Marathos, reliqua. Et ante paullo, eodem cap. xx, *Atergoeius [Sidonis] mons Libanus orsus mille quingentis stadiis Simyram usque porrigitur, qua Cœle Syria cognominatur.* Pomponius Mela lib. i, cap. xii, *locus ex numero Tripolis dicitur. Tum Simyra castellum, & urbs non obscura Marathos.* Stephanus alio casu: Σιμυρὸς πόλις Συρίας, Ἐφορος δὲ Σίμυρον οὐδενίτις αὐτὴν φησι, Simyrus, urbs Syriorum: Ephorus vero Simyra neutraliter eam vocat. At Plinius etiam in A finit, femineo autem genere. Strabo lib. xvi, pag. 518. corrupte Ταξύμιρα, Taxymira, quod mendum ex τὰ Σύμιρα, vel potius τὰ Σίμυρα ortum est, ut connexio locorum clarissime demonstrat. Ait enim post Aradum descriptam: καὶ Ταξύμιρα τὸ ἐφ' ἑκῆς χωρίον. ταῦτοι δὲ ἡ Ὀρθωσιὰς συνεχὴς ἐστίν, καὶ ὁ πλησίον ποταμὸς. Et Taxymira deinde oppidum: iis vero Orthosias contermina est, & in propinquo amnis Eleutherus. Accedit, quod Simyræ nusquam locorum, si hic non est, mentionem habet.

Sequitur ergo Simyram Orthosia Ptolemæi atque Plinii; Orthosias (Ὀρθωσιὰς) Strabonis. Casus igitur five exitus vocabuli; etiam forma declinandi, diversa sunt. Plinius lib. v. cap. xx. Orthosia, Eleutheros flumen. Ptolemæi interpret Orthosia: Græcus dubie, accentu inusitato, Ὀρθωσιὰ, quod excidisse Σ finale arguit, atque ita Ὀρθωσιὰς scripsisse. Sic plane Strabo pag. 518. ταῦτοι ἡ Ὀρθωσιὰς συνεχὴς ἐστίν, καὶ ὁ Ελευθερὸς ὁ πλησίον ποταμὸς, his contermina est Ortho-

thosias, & vicinus fluvius Eleutherus. Auctor. lib. 1, Maccab. cap. xv, 37. Τρύφων δὲ ἰσχυρὸς εἰς πλοῖον, ἔφυγεν εἰς Ὀρθοσιάν, Τρύφον, navi conscensa, fugit Orthosiadem. Idem Strabo lib. 16, p. 519 verbis mox in Tripoli proferendis, etiam Ὀρθωσία, Orthosia.

Succedit Tripolis apud Ptolemæum, urbs superstes hodieque nobile emporium. De origine, situ, & nomine præclare Diodorus Siculus lib. xvi, cap. xli. κατὰ τὴν Φοινίκην ἐστὶ πόλις αἰχολογούμενη Τρίπολις, οἰκίαν ἔχουσα τὴν φύσιν τὴν προσηγορίαν. τρεῖς γὰρ εἰσιν ἐν αὐτῇ πόλεις, ταύταις αἰ ἀλλήλων ἔχουσιν διάστημα. ἐπικαλεῖται δὲ τούτων ἡ μὲν Ἀραδίαν, ἡ δὲ Σιδωνίαν, ἡ δὲ Τύρον. In Phœnice namque est Tripolis, consentaneam natura sua adpellationem habens. Tres enim in ipsa urbes continentur, stadii intervallo a se diremita: una Aradiorum, altera Sidoniorum, tertia Tyriorum cognomentum habet. Eadem fere Strabo lib. xvi, pag. 519. Μὲν δὲ Ὀρθωσία ἐστὶ καὶ τοῖς Ἑλλήσις Τρίπολις, ἀπὸ τῆς συμβεβηκυίας τὴν ἐπικλήσιν ἑληφύια. τρεῖς γὰρ ἐστὶ πόλεις ἐν αὐτῇ, Τύρον, Σιδῶν, Ἀραδίη. Post Orthosiam autem & Eleutherum est Tripolis, quæ nomen ab re ipsa accepit: est enim condita a tribus urbibus, Tyro, Sidone, Arado. Plinius lib. v, cap. xx. Tripolis, quam Tyrii & Sidonii & Aradii obtinent. Et Pomponius Mela lib. 1, cap. xli. plane ut Diodorus Ultra, tria fuerunt singulis inter se stadiis distantia; locus ex numero Tripolis dicitur. Idem his omnibus antiquior Peripli auctor Scylax pag. 99 declaravit: καὶ ἐν τῇ χειρρόνῳ ἰστέον τῆς Τρίπολις. αὕτη ἐστὶν Ἀραδίη καὶ Τύρος καὶ Σιδῶν. ἐν τῇ αὐτῇ τρεῖς πόλεις καὶ περιέβολου ἑκάστη τῶν τῶν αὐτῶν ἔχουσιν. In peninsula alia urbs Tripolis: quæ est ex Arado, Tyro & Sidone, deducta: in eo loco tres urbes, & singula proprium nomen habent. Ac Byzantius chorographus: Τρίπολις πόλις Φοινίκης διὰ τὸ ἐκ τριῶν πόλεων ἔχειν ἀποικίας, Ἀραδίου, Τύρου, Σιδῶν. Tripolis urbs Phœnicis est ita dicta; quod ex tribus urbibus colonias habeat, Arado, Tyro, Sidone. Magno itaque consensu hujus urbis cum origo tum adpellatio comprobatur: an vero partes semper ita distinctæ manserint, nec coaluerint in unam civitatem processu temporis; non habemus dicere: probabile tamen coaluisse & διάστημα, intervallum inter eas, ædificiis fuisse occupatum. Nummi plurimi exstant Antonii cum Cleopatra, Augusti, Neronis, Trajani, Severi, Elagabali, inscripti ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ: & Juliæ Σεβαστῆς, ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ.

Tripolim inter & Botryn est promontorium, quod *Dei facies* vocabatur: Ptolemæus οὗτος πρόσωπον ἄκρον, *Dei facies, promontorium.* Strabo dicto loco de eodem: τῇ Τριπλίῳ τῇ χειρρόνῳ τὸ τῆς οὐχὶ πρόσωπον, εἰς τὸ τελευτᾷ τὸ Λιβανὸς τὸ ὄρος. μεταξὺ δὲ Τριπλῆς, χωρίον τι, Tripoli continua est *Dei facies*, (quæ ita dicitur) in quam desinit mons Libanus: interjacet oppidulum Trieres [i. e. Triremis] dictum. Polybius lib. v, cap. lxxviii. μετὰ ταῦτα ποιησάμενος τὴν ἐισβολὴν κατὰ τὴν καλέμενον οὗτον πρόσωπον, deinde [Antiochus ab Arado] navigans exscendit juxta Θεὸν πρόσωπον, quod ita vocatur. Hoc Mela in Phœnice dixit *promontorium Euprosopon.* Castellum impositum fuit. Strabo pag. 520. τὸ ἐπὶ τῷ οὗτῳ πρόσωπῳ φρούριον ἐπιτίθειν. At Scylaci tantum est ὄρος οὗτον πρόσωπον, mons Θεὸν πρόσωπον, ut Vossius & Gronovius ediderunt: Holstenius autem ad Ortel. pag. 192. οὗτον πρόσωπον Scylax, plurali numero, nescio ex quo codice, τὴν singulari numero, quem Ortelius Latine & Græce scriptum habet, opposuit.

Botrys, Βότερις, oppidum Ptolemæi ordine succedit. In Strabonis lib. xvi, pag. 520. perperam editum Βότερις, Botra, quod Botrys legendum est. Plinius lib. v, cap. xx. de hac ora: Oppida, Byblos, Botrys, Gigarta, Trieris, Calamos. Peutingeri tabula Botrus scriptum, eodem situ quo Ptolemæus posuit:

Byblo xli. Botrus xx. Tripoli.

Ipsa urbs Byblos, Βύβλος, nobilior. Præter Plinium & Tabulam, de quibus jam diximus, etiam Ptolemæi est inter Berytum & Botryn: Strabo autem plenius de hac urbe: τὴν τε Βύβλον καὶ τὴν ἱφεῖς ταύτῃ Βερυτὸν, αἱ μεταξὺ κείων Σιδῶν καὶ τῆς οὐχὶ πρόσωπον: ἡ μὲν δὲ Βύβλος

τὸ τῷ Κινύρου βασιλεῖον, ἡρῶ ἐστὶ τῷ Ἀδωνίδῳ. *Byblum* & post eam *Berytum* : quæ inter *Sidonem* & *Dei Faciem* sunt amba sita. *Byblus* autem fuit *Cinyra* regia, & sacra *Adonidi*. Pompejus urbem hanc liberavit, tyranno securi percusso. Hi omnes, etiam *Stephanus Byzantius*, cum *Polybio*, loco mox citando, per γ, Græcam vocalem, scripserunt. *Zosimi* lib. I, cap. LVIII. & in *Notitia Ecclesiastica* provinciæ Phœnices maritimæ, scriptum est ἰ simpliciter Βίβλος, *Biblus* : sed præstat antiquos omnes Græcos Latinosque sequi, cum quibus nummus Augusti facit, ΒΥΒΛΙΩΝ, *Bybliorum* nomine percusus. Ex *Strabone* addo, prope mare, non proxime, in excelsio loco fuisse conditam, ἐφ' ὧν τινὸς μικρὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης.

Fuit etiam *Palabyblos*, vetus *Byblus*, quam *Ptolemæus* in mediterraneis ponit : in cujus libris scriptum exstat Παλαιόβιβλος, *Palaobiblus* per jota : prave, quia ipse supra βύβλος, *Byblus* littera Græca scripserat. De situ est quod dubitetur, etiam si demus *Ptolemæo* fuisse mediterraneam. Ipse enim longe a mari reducit inter *Arcam* & *Mariamem* constituens in latitudine *Botrys*, quæ supra *Byblon* in septemtrionem sita est. *Strabo* autem & *Plinius* in austrum versus a *Byblo* posuerunt. Ille dicto loco a septemtrione in meridiem progrediens : ἵτα μὲν αὖ τούτῳ Ἀδωνὶς ποταμὸς καὶ ἔσθ' ὁ Κλίμαξ, καὶ Παλαιόβιβλος. (sic in MSS. est *Casaubono* testante) ἔσθ' ὁ Λύκος ποταμὸς, καὶ Βηρύλιος. Deinde post hanc [*Byblum*] est *Adonis fluvius*, & mons *Climax*, & *Palabyblus* : postea *Lycus fluvius*, & *Berytus*. *Plinius* lib. V, cap. XX. verso itinere a meridie in septemtrionem : *Berytus* colonia, quæ *Felix Julia* adpellatur. *Leontos* oppidum : flumen *Lycos* : *Palabyblos* : flumen *Adonis* : oppida, *Byblos*, *Botrys*, *Gigarta*, *Trieris*, *Calamos* ; *Tripolis*. *Augustana Tabula* corrupte

Beritho VII *Balbyblos* - - *Byblo* XII *Botrus*.

Ex horum consensione australis situs haud dubie contra *Ptolemæum* defendendus est : at in ortum quousque recesserit a mari, definiri non potest : probabile autem non longe a *Byblo* nova fuisse sejunctam : quia quæ sedes mutant retento nomine civitates, plerumque viciniore sunt, ut in *Tyro*, *Papho*, *Pharfalo* observamus.

Plinii *Leontos oppidum*, id est Λέοντος, *leonis* ; quod inter *Berytum* & *Byblum* ponit, infra *Berytum*, austrum versus ponendum erat. Hic enim *Ptolemæus* Λέοντος, *Leontis* (sive *Leonis*) fluvii habet ostia, cui sine dubio adpositum oppidum fuit : & *Strabo* XVI, pag. 520. μετὰ Βηρύλιον ἐστὶ Σιδὼν, ὅσον ἐν τετρακοσίοις σταδίοις : μετὰ δὲ ὁ Ταμύρας ποταμὸς, καὶ τὸ τῷ Ἀσκληπιῷ ἄλωσθαι, καὶ Λεόντων πέλις, post *Berytum* est *Sidon*, quadringentis ferme stadiis ab ea distans. Inter has flumen *Tamyras*, & *Aesculapii nemus*, & *Leonum oppidum*. Qui quod situ cum *Ptolemæo* congruit, hos potius, quam *Plinium*, in designando hoc oppido sequimur. *Scylax* etiam plurali numero Λεόντων πέλις, *Leonum oppidum*, pag. 100.

Cetera, quæ *Plinius* prædicto loco memorat, sunt *Gigarta*, *Trieris*, & *Calamos*. Prioribus etiam *Strabonis* sunt : lib. XVI, pag. 520. Qui *Libanum* incolunt, superne quidem in monte Σιννῶν καὶ Βορράμα, *Sinnan* & *Borrâma* : κάτω δὲ Βότρυν, καὶ Γίγαρτον, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς θαλάττης σπλάγια, καὶ τὸ ἐπὶ τῷ θεῷ προσώπῳ φέροντι ἵπτιδι : infra autem *Botryn*, & *Gigartum*, & *Speculas* ad mare sitas, & castellum *Theu-prosopo* impositum. Uterque sic cum *Botry* conjungit : unde de situ ejus quodammodo judicabis. In *Notitia ecclesiastica* provinciæ Phœnices maritimæ est κόμη Γίγαρτα, vicus *Gegarta*.

Altera, *Trieris*, *Straboni* pag. 519. est *Trieres*, Τερίρης, quam ponit inter *Tripolim* & *Dei Faciem*. *Tripoli*, inquit, continuum est *Theu-prosopo*, in quod *Libanus* definit. μετὰ δὲ Τερίρης χωρεῖν τι, interjacet *Trieres*, oppidum quoddam. In dicta *Notitia* κόμη Τερίρης, vicus *Trieris*. Hanc, cum tertia *Pliniana Calamo* etiam *Polybius* lib. V, cap. LXVIII. *Antiochus*

chus [adversus Ptolemæum expeditione] Βότερον μὲν ἐν τῇ παρῶν καλαβέρμιν, Τεμένη δὲ καὶ Καλαμὸν ἐμπέρας. *Botryn in transitu cepi; Trierem & Calamum incendit.* Omnia ergo hæc oppida, *Gigarta, Trieris, Calamos* septemtrionem versus circa Botryn & Tripolim sita fuerunt, & reducta nonnihil a mari, quia, qui oram describunt Ptolemæus & Itinerariorum auctores, nullam eorum mentionem habent.

Post Byblon in litore prima urbs nobilis est *Berytus*, Βερύτης, adeo antiqua, ut πτόμα Κρήν, a Saturno conditam crediderint; quod Stephanus notavit. Scylax, Βερύτης πόλις καὶ λιμὴν, *Berytus urbs cum portu.* Et Strabo lib. xvi, pag. 520. Ἰδ' ὁ Λύκος ποταμὸς τῆς Βερύτης, ἀπὸ κατισπύσθη μὲν ὑπὸ Τρύφωνος, ἀνελήφθη δὲ ὑπὸ Ρωμαίων, δεξαμένη δύο τάγμασι, ἀ' ἰδρυται Ἀγρίππῃ ἑταῦθα, Deinde [post Palæbyblon] *Lycus amnis est, & Berytus, quæ a Tryphone euerisa fuit, ab Romanis nunc restituta, duabus legionibus ab Agrippa in eam deductis.* Illustre nomen ex eo accepit. Plinius lib. v, cap. xx. *Berytus colonia, quæ Felix* Julia adpellatur. Et nummus Augusti: COL. JUL. AUG. FEL. BER. & alius Trajani eodem modo perscriptus. Lege vii Dig. de Censibus: *Juris Italici sunt Troas, Berytus, Dyrrachium.* Scholam egregiam habuit tam Juris scientiæ, quam ceterarum disciplinarum. Eusebius in Martyribus Palæstinenfibus cap. iv. de Appiano martyre: τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἔτι καὶ κοσμητικῆς - - τὸν πλῆναι κατὰ τὴν Βερύτην διατρέψας χεῖρον, *Græcorum litteraturæ sacralis causa plurimum temporis Beryti commoratus est.* Et Socrates Hist. eccles. lib. iv, cap. xxvii. de Gregorio Neocæsariensi ἔσθ' ὡς τῶν Ἀθηνῶν παιδευθεὶς ἀναχωρήσας ἐν τῇ Βερύτῃ νόμους ἐμάθησαν. *Hic quum e scholis Atheniensium discessisset, Beryti jus civile didicit.* Nonnus lib. xli. Dionys. sub finem:

Βερύτης βίότῳ γαληναίῳ τιδήν,

Berytus vita tranquille nutrix. Et Periegeta vers. 911.

Καὶ Τύρον ἀγγυῖν, Βερύτῃ τ' αἶαν ἱερῶν,

& Tyrum vetustam, Berytique terram amœnam: quod Festus Avienus vers. 1070. transtulit:

Hic Tyrus est opulens, Berytus & optima. - -

Sic enim legendum: non, *& Berytus*, quod contra auctoritatem Græcorum est, qui primam & secundam prodixerunt.

Nunc donum ad *Leonum* civitatem, sive *Leonias oppidum*, inter Berytum & Sidonem situm, accedimus, quod perperam Plinius supra Berytum, aquilonem versus, posuerat: ut supra demonstratum fuit. Pro nostro situ enim & Strabo & Ptolemæus pugnant: illius verba supra recitavimus: hic *flumen Leonis*, cui adpositum ejusdem nominis fuit oppidum, eodem, quo Strabo urbem posuit, exire in mare loco tradit.

Reliqua flumina hujus tractus, *Adonis & Lycus* supra Berytum sunt, & *Lycus* propius illam secundum Strabonem: *Adonis* inter veterem & novam Byblum secundum Plinium. Utriusque verba supra sunt prolata. Possit tamen videri *Lycum* inter Berytum & Tyrum seu Sidonem esse, quia ibi lapis repertus, ut Sponius Misc. erud. Antiq. pag. 272. refert, hanc de Antonino Pio inscriptionem exhibens:

MONTIBVS IMMINENTIBVS
LYCO FLVMINI CAESIS
VIAM DILATAVIT.

Tamyras fluuius Straboni est inter Berytum & Sidonem medius: quem Λιούριος, *Leonis* fluvium Ptolemæus dixit.

Et Sidon, Σιδὼν, צידן, urbs antiquissima, etiam patriarchis nota, Genes. XLIX, 13. *Ampla & potens*, צידן רבה, Σιδὼν ἡ μεγάλη, *Sidon magna*, Josue XI, 13. Conditor fertur Σιδωνίῃ, Sidonius fuisse Chanaani primogenitus, pronepos Noachi, Genes. x, 15. Vide Joseph. Antiq. I, cap. VII. quod probabile plane, nomen ab auctore trahere. Alii vero a piscatu nomen ducunt, quem צידא Syri vocant; quod ejus copia in illo loco sit. Justinus lib. XVIII, cap. III. ex Trogo: *Phœnices terra motu vexata, relicto patrio solo, Assyrium stagnum primo; mox mari proximum litus incoluerunt, condita ibi urbe, quam a piscium ubertate Sidona adpellaverunt: nam pisces Phœnices Sidon vocant*, Diodorus Siculus lib. XVI, cap. XLI. τῆς Σιδωνίῃς ἰσοδυμοῦσιν διαφερόσης, καὶ τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰς ἐμπορίας μεγάλως περιπεποιημένην πλούτης, *Sidon opulencia excellebat, & privati mercaturæ beneficio amplissimas divitias congesserant*. Et Pomponius lib. I, cap. XII. *adhuc opulenta Sidon, antequam a Persis caperetur, maritimarum urbium maxima*. De clade a Persis accepta Diodorus ibidem cap. XLV. Et Plinius lib. V, cap. XIX. *Sidon artifex vitri, Thebarumque Bœotiarum parens*. Strabo & aliarum nobiliorumque artium, Arithmeticæ & Astronomiæ, inventionem Sidoniis tribuit, quibus navalem mercaturam ad summum perduxerint: immo πάσης ἄλλης φιλοσοφίας cultum in Phœnicibus laudat. Idem cum Dionysio Periegeta obliquo casum vocalem mediam corripuit, Σιδὼν, Σιδῶν, sed LXX Græci, & sancti Evangelistæ, & Josephus, & Diodorus dicto loco, ac Polybius lib. V, cap. LXIX. Σιδῶν, Σιδῶνα; & nummi sub Augusto percusi, ΣΙΔΩΝΟΣ scriptum habent. Atque ita etiam Virgilius Aen. I, vers. 619.

Atque equidem Tencrum memini Sidona venire.

Gentile autem variat. Ibidem vers. 446, & 613.

- - - - - Sidonia Dido,

syllaba porrecta: at Aeneid. lib. IV, vers. 75.

Sodoniaeque ostendat opes.

Et eodem libro, vers. 683. - - patresque

Sidonios, urbemque tuam.

Flumen ad Sidonem Dionysius vers. 913. Bostrenum dixit,

- - - - - καὶ Σιδῶνα ἀνθιμώσσαν,

Ναομένην χαλκίῃ ἐφ' ὕδασι Βοστρηῶϊ,

Et Sidonem florentem, habitatam ad amœni fluenta Bostreni. Ortelio videtur ipse Tamyras esse sive Leonis fluvijs, de quo paullo ante diximus.

Inter Sidonem & Tyrum est Sarepta, sive Sarephtha secundum Græcos; Ebræis סרפת, Zarpath, I Reg. XVII, 9, 10. hospitium prophetæ Eliæ. Sidoniorum erat, in agro illorum sita: ideoque additum ibi, צידן שרצא *que Sidonis est*. Græci interpretes, ἐν Σαρπηθῇ τῆς Σιδωνίας, *Sarephtham Sidoniae regionis*. Josephus lib. VIII Antiq. cap. VII. de Elia: ἐν Σαρπηθῇ πόλει οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδωνίῃς καὶ Τύρου: μετὰ γὰρ αὐτῶν, παρεγίνετο, *Sarephtham proficiscitur, non procul Sidone ac Syro sitam: media enim interjacet*. Lucæ IV, 26. Σάρεπτα, *Sarepta*, plerisque codicibus legitur. Plinius quoque ejus mentionem habet lib. V, cap. XIX. postquam de Tyro & Palætyro egerat; *Inde Sarepta, & Ornithôn oppida: & Sidon artifex vitri*. Regio vini nobilioris ferax quod *Sareptanum* dicitur. Sidonius Apollinaris Carm. XVII.

Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna,

Quaque Sareptano palmite missa bibas.

(Mm) 2

Et

Et Fulgentius lib. 11 Mytholog. cap. xv. *Serapientum vinum* dixit non tam corrupte, quam quod varie hoc vocabulum scriptum reperitur. Vide Sirmondi ad Sidonium adnotata, qui etiam Σερφεσίον οἶνον ex Alexandro Tralliano profert. Stephanus, Σάραπτα πόλις Φοινίκης, *Sarapta Phœnices oppidum*.

Prope hanc Sareptam, & si Plinii ordinem sequimur, fuit *Ornithôn* sive *Avium oppidum*. Singulari enim *oppidum* apud Plinium legendum cum aliis est, non *oppida*. Scylax in Syria: Σιδὼν πόλις καὶ λιμὴν κλειστός: Ορνίθων πόλις Σιδωνίων. *Sidon urbs cum portu clauso: Avium oppidum Sidoniorum*. Et Strabo lib. xvi, pag. 521. Διέχει τῆς Σιδὸς ἢ Τύρου ὅν πλείους τῶν διακοσίων σταδίων: ἐν δὲ τῷ μεσάζῳ πολέχιον, Ορνίθων πόλις. *Distat Tyrus a Sidone stadiis ducentis, non amplius. In medio inter utramque urbecula est, qua Ornithôn oppidum vocatur.*

Tyrus Phœnices urbs clarissima, etiam perantiqua, posterior tamen Sidone, utpote a Sidonis condita, ut Justinus lib. xviii, cap. iiii. tradit. Curtius quidem lib. iv, cap. iv. æquales Tyrum & Sidonem facit, utramque ratus ab Agenore, Cadmi patre, conditam: sed antiquior Sidonis est memoria, etiam ex ævo patriarcharum, ut supra ostendimus: Tyri autem ante Davidis tempora nullam habemus mentionem: quod Strabo etiam significat, quum pag. 520. dicit, αἱ μὲν ποιῆσαι τὴν Σιδὼνα τεθρυλλήκασι μᾶλλον: "Ομηροῦ δὲ εἰδὲ μνησθῆναι τῆς Τύρου poeta *Sidonem* magis celebrant [quam Tyrum:] *Homerus autem Tyri non meminit*: qui vero Sidonem & Sidonios utique memoravit. Urbs maxima, opulenta, & potens navigationibus, olim in insula sita, ab Alexandri autem temporibus in continente: quamvis antea quoque, quam in insula exstructa fuerat, in continente fuerat, loco, qui inde *Palatyrus* vocabatur: multarum coloniarum, etiam in remotissimis terris, secunda parens. Plinius lib. v, cap. xix. *Tyrus quondam insula, præalto mari septingentis passibus divisa: nunc vero Alexandri oppugnata operibus continens: olim partu clara, urbibus genita, Lepti, Utica, & illa Romani imperii amula, terrarum orbis avida, Carthagine; etiam Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura constat. Circuitus xix millibus passuum est, intra Palatyro inclusa: oppidum ipsum xxii stadia obtinet.*

De coloniis in Africam & Hispaniam, μέγας καὶ ἕως ἐλαῶν, usque ad loca extra [Herculis] columnas deductis, etiam Strabo testis lib. xvi, pag. 520. Et Curtius lib. iv, cap. iv. *Colonia ejus pæne orbe toto diffusa sunt, Carthago in Africa, in Bæotia Theba, Gades ad Oceanum*. Plinius autem Thebas tribuit Sidonibus, ut supra vidimus. De insula mutata, & insequente diminutione Plinius ex Melæ lib. i, cap. xii. hausit. *In ea [Phœnice] inquit, est Tyros, aliquando insula, nunc adnexa terris deficit. Videlicet nihil potentia aut dominationis superfuit: solus quæstus ex purpura*. Strabo quidem pag. 621. tradit, calamitates suas superasse, καὶ ἀναλαβεῖν αὐτὴν, se recollegisse: sed absque potentia id pristina intelligendum est. De purpura ibidem: πολὺ ἐξήτασεν πασῶν ἢ Τυρία καλλίστη πορφύρα, *Tyria purpura omnium pulcherrima esse perhibetur*. Erat autem purpurarum captura haud longe ab urbe: ἢ θηρὸν πλοσίον, in propinquo captura; quod ibidem Strabo addidit. Poetæ fane Tyriam purpuram ubique laudant. Horatius Epod. xii.

*Muricibus Tyriis iterata vellera lane
Cui properabamur?*

neque mercaturæ causa navigationes post cladem sunt negatæ. Strabo ibidem, ἀνέλαβεν αὐτὴν τῇ τε ναυτιλίᾳ, καὶ τοῖς πορφυρείοις, *navigatione & purpura mercatura recollegit se*. Habuit enim & alias merces & Orientis divitias, quas permutabat; quas in universum merces Tyria Horatius lib. iiii, oda xxix extrema dixit.

Hercu-

Herculem potissimum coluit, quod ex Alexandri historia inde causam, speciem saltem, oppugnandi, fumentis patet: isque deus inde cognomen tulit. Diodorus lib. XVI, cap. XL. τῷ Ἡρακλῆϊ τῷ Τυρίῳ θύσαι, *Herculi Tyrio sacrificare*: & ipsa urbs ab his sacris cognominata. In nummis Caracallæ & Otaciliæ Latinis litteris TYRVS ERACLIA. Vid. illust. Spanhem. pag. 300, & 877. Fama etiam & memoria pristini splendoris libertatem meruit tam sub Seleucidarum regno, quam sub principibus Romanis. Strabo dicto loco pag. 521. Οὐχ ὑπὸ τῶν βασιλέων δ' ἐκρίθησαν αὐτοῖσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μικρὰ ἀναλώσαντες, βεβαιώσαντες τὴν ἐκείνων γνῶμην, *Non solum ab regibus, verum etiam a Romanis [Tyrii] sunt liberi declarati, pauca pendentes, confirmantibus his illorum [de libertate] sententiam.* Coloniam etiam accepit, sed non ante Severum; nec ulla ejus in nummis indicia priora. Tum autem dicta COLONIA SEPTIMA: ut in nummo Getæ & Caracallæ, SEPT. TYRVS MET. COLONIA. & Diadumeniani, TYRVS METRO. COLONI.

Ebraice dicitur צור, *Zor*, vel *Sor*: & alia dialecto *Syr*, *Sar*, ac Aramæorum consuetudine sibilo in T converso, *Tor*, *Tur*, *Tyr*, cum Græco exitu τύρος, *Tyrus*. A forma *Sar* est *Sarranus*, quæ vox poetis sonat *Tyrius*. Virgilius 11 Georg. vers. 506.

Ut gemma bibat, & Sarrano dormiat ostro.

Et Silius Italicus lib. xv, vers. 205.

----- *Serrano murice fulgens.*

Et Juvenalis satyra x, vers. 38.

----- *picte Sarrana ferentem*
Ex humeris aulaea toga.

Gellius lib. xiv, cap. vi. Illud etiam scriptum fuit, quibus urbibus regionibusque vocabula jam mutata sint, quod. --- Corinthus Ephyre; quod Macedonia Ἡμαθία, quod Thessalia Αἰωνία, quod Tyros Sarra dicta sit. Quod etiam Servius in dictum Virgilii locum notavit. *Qua nunc, inquit, Tyros dicitur, olim Sarra vocabatur*: quum vero addit, *a pisce quodam, qui illic abundat: quem lingua sua SAR adpellant*; nugari utique videtur, & potius a *Sar*, id est Tyros, pro *Sor* posito, cum Salmasio in Solin. cap. ult. p. 936. quam a piscis nomine, ducendum est.

Palætyrus, Παλαίτυρος, vetus Tyros, a nova Tyro, quæ in insula aut peninsula erat, triginta stadiis remota erat in meridiem. Strabo p. 521. Μίση τὴν Τύρον ἡ Παλαίτυρος ἐν τελευκείᾳ σαδίοις, post Tyrum est Palætyrus intra triginta stadia. Inde ad Ptolemæidem progreditur: quomanius fit, Palætyrum novæ urbi ab austro fuisse obversam. Plinius etiam meminit lib. v, cap. xix. territorium Tyri urbis (circumitum ipse vocat) xix millibus passuum definiens, sed intra Palætyro inclusa. Curtius lib. iv, cap. 11. *Legati [Tyriorum Alexandro] respondent, esse templum Herculis extra urbem in eam sedem, quam Palætyron ipsi vocant: ibi regem deo sacrum rite facturum.* Quod Justinus ex Trogo lib. xi, cap. x. ita expressit: *Quum legati rectius id eum in Tyro vetere, antiquiore templo, facturum dicerent.* Hic ergo vocabulum Latine vertit, *Tyro vetere*; etiam Curtius brevi post eodem capite, sect. 18. *Magna vis saxorum ad manum erat, Tyro vetere præbente.*

Qui status, quæ conditio hujus Veteris Tyri sive Palætyri fuerit, difficile est ad explicandum. In continente, ad mare tamen fuisse, certum ex Alexandri historia est: neque dubitandum, a Tyriis quondam habitatum fuisse, antequam in insulam migrarent. At quæ causa migrationis, quod tempus ejus fuerit, id demum est quod inquiremus. Urbes in

aliud locum transferuntur, si bello vel casu fuerint deletæ. Num ergo & Vetus Tyrus ever-
sa fuit, quum novam Tyrii in insula, tutiore loco conderent? si est ita; a quonam finit
everfa? Efaïæ cap. xxiix excidium Tyri, & post septuaginta annos instaurationis prædicta
fuit: quod vulgo de Alexandri subversione interpretantur: alii ex commate xlii de Assyrii
rege, Salmanassare, cujus Chaldaea provincia erat; alii de Nebucadnezare, qui Ezech. xxvi,
7. prædictæ everfionis, & cap. xxix, 18. ejusdem consummatæ auctor nominatim adpellat-
tur. Memorat quidem Josephus lib. ix extremo Salmanassarum cum Tyriis per quinque an-
nos gestum bellum; non autem everfionem urbis: immo Palætyrum ut cultam urbem, Ty-
ro novæ oppositam, eodem bello memorat. Ἀπὸ τῆς Τύρου, ἢ τῆς Σιδῶνος, ἢ τῆς Ἀρσῆς, ἢ τῆς Πάλης
Τύρου, ἢ πολλῶν ἄλλων πόλεως, αἱ τῶν τῶν Ἀσσυρίων αὐτὰς βασιλεῖς παρίδοσαν. Sidon, Arce, Palætyrum,
cum multis aliis oppidis, a Tyriis defecerunt, regi Assyrio sese dedentes. Quod si est, non
ob vastatam veterem, sed commoditatis causâ nova Tyrus videtur condita.

Quæ autem sub Nebucadnezare subversio facta? Tacent profanæ litteræ de illa Chaldaeo-
rum vastatione. Hieronymus in Ezechiel. xxvi, 7. Græcos, & Phœnicum, maximeque Ni-
colai Damasceni, & alias barbarorum, ajunt, se, qui huic historia contradicunt, legisse litte-
ras, & nihil super oppugnatione a Chaldeis invenisse Tyria civitatis: quum probare possimus
multa dici in scripturis facta, quæ in Græcis voluminibus non inveniantur. Idem in Efa-
xxix, hunc prophetam, Efaïam puta, & Ezechielem de eodem Nebucadnezari bello
atque excidio agere existimat, & comma xlii ejus capitis aliter & commodius interpreta-
tur, quam supra ex Grotii mente expositum fuit. Sed ita nihilominus dubitatur, quam
Tyrum Chaldaei everterint, veterem continentis, an novam insulæ? Videtur, veterem; qui
Ezech. xxvi. 14, 12. dicitur non reedificatum iri in æternum: quod Kimchi de transloca-
tione interpretatur, non pristino, sed alio loco restitutam fuisse, qui vero in eo aberrat,
quod ex insula in continentem credit traductam esse, quum potius ex continente in insulam,
ut tutiorem locum, videatur translata. Sub Persis certe, & quum Alexander obsideret, in
insula fuit: & Palætyrus, quæ in continente erat, aut deserta aut male habitata: unde facti
moli struendæ, tamquam ex ruinis, Alexander asportavit. Curtius prædicto loco: *maxi-
vis saxorum ad manum erat, Tyro vetere præbenic.* Et Diodorus lib. xvii, cap. xi.
καθαιρῶν τὴν παλαιὰν λεγομένην Τύρον, ἢ πολλῶν μυριάδων κομίζοντες τοὺς λίθους, ἡμῶν κατοικεῖν ἐθέ-
λον τὴν πλάττι. Antiquam Tyrum, ut tunc vocitabant, confestim demolitur: torque myriadem
lapides congerentium opera fiebat, ut moles duum jugerum latitudine jaceretur.

Inter Tyrum & Sareptam fluvius decurrit, quem recentiores Eleutherum vocant, eodem
nomine, quo celebris alter in suprema Phœnice, ad limitem Seleucidis, nominatur: apud
neminem vero antiquorum hoc nomine invenitur inter Tyrum & Sidonem fluvius. Ajunt
ex Libano monte in Ituræa prorumpere, & per Galilæam gentium delapsus tribus fere a Ty-
ro aquilonem versus; duobus autem a Sarepta contra austrum milliariis, mari magno misceri
ut Adrichomius cum Brocardo aliisque descripsit. Addunt auctoritates veteres, Josephi lib.
xlii Antiq. cap. viii, & lib. i de Bello cap. xlii extr. & i Maccab. xi, 7. & Plin.
ix, cap. x. Verum omnibus his locis Eleutherus quidem vocatur aliquis fluvius; non autem
dicitur, nec ullo inde modo colligitur inter Tyrum & Sidonem esse, sed possunt hi aucto-
res omnes commodissime de altero Eleuthero, quem Strabo terminum inter Seleucidem &
Phœnicen fecit, intelligi. Provocant etiam ad Guilielmum Tyrium lib. vii, cap. xxi.
& lib. xlii, cap. ix. qui quidem fluvium ea ab Sarepta & Tyro distantia memorat, non
vero ejus non indicavit.

Hic finimus oram Phœnicis: Ptolemæus quidem longius ultra Carmelum montem exten-
dit, & Ecdippa, Ptolemaidem, Sycaminon ac Dora etiam Phœnicis urbibus adnumerat;
quæ

quas vero, quia in forte Israelitarum fuerunt, in Chanana seu Terra Sancta, cum aliis, quæ interjacent, exponemus.

PHOENICE MEDITERRANEA.

Phœnicibus Ptolemæus in mediterraneo perpauca tribuit, *Arcam*, *Palaabyblon*, *Gabalam*, & *Cesaream Pania*: sed hanc ultimam multi Galilææ superiori, in cujus sita finibus est, adscribunt: alii in Decapoli ponunt: Plinius extra illam in regione Paneade, quam cum Trachonitide conjungit: de quibus sequenti capite acturi sumus. De *Palaabyblo* supra actum in Byblo: remanent *Arca* & *Gabala*. Illa Ptolemæo Ἀρχα, *Arca*. Plurali numero Socrates lib. VII, cap. xxxvi. episcopus ἀπὸ Ἀρχῶν τῆς Φοινίκης, ab *Arcis Phœnices oppido*; quæ muliebris forma est quemadmodum etiam in Aethici sive Antonini Itinerario, cursu a Constantinopoli Antiochiam, unde etiam situs & distantia cognoscitur, scriptum est *Arcas* tam Aldina & Simleri quam Schotti editionibus hoc ordine:

<i>Antiochia</i>	
<i>Platanos</i>	M. P. XXV.
<i>Cathela</i>	M. P. XXI III.
<i>Laodiciam</i>	M. P. XVI.
<i>Gabalam</i>	M. P. XVII II.
<i>Balanea</i>	M. P. XXVII.
<i>Amradon</i>	M. P. XXIV.
<i>Arcas</i>	M. P. XXX II.
<i>Tripolim</i>	M. P. XVII II.
<i>Byblon</i>	M. P. XXXVI.

Stephanus numeros distinguit tempore: Ἀρχὴ πόλις Φοινίκης, ἢ οὖν Ἀρχαὶ παλαιῆν. *Arca oppidum Phœnices: nunc dictum Arca*. Provocat ad Josephi lib. v Antiquit. cap. i, ubi Ἀρχὴ πόλις, oppidum *Arca* memoratur, sed tribui Afer adscriptum, in valle Sidoni observata: nisi hæc alia *Arca* est, quia australior, quam illa Ptolemæi & Itinerarii videtur esse. Nostra, si ab illa Josephi diversa est, quod non plane certum est; alibi, lib. xii. de Bello Jud. cap. xiii, Gr. pag. 976, de Sabbatico quodam fluvio ubi agit, gentili nomine Ἀρχαία, *Arca* sive *Arcena* ab eodem vocatur. ῥῆ, inquit, μῖστος Ἀρχαίας τῆς Ἀγρίππα βασιλείας καὶ Ραφαναίας, fuit inter *Arcaam*, qua ad Agrippæ regnum pertinet, & *Raphanaam*. Latine hæc forma *Arcena* est, apud Lampridium Alexandro, cap. i, *Aurelius Alexander urbe Arcena* gentis. Et cap. v *Alexandri nomen accepit, quod in templo, dicato apud Arcenam urbem Alexandro Magno, natus esset, quum casu illuc die festo Alexandri pater cum uxore, patria sollempnitatis implenda causa, venisset*. Aurelius Victor de eodem principe: *Aurelio Alexandro, Syria orto [urbe,] cui duplex, Cesarea & Arca, nomen est, militibus quoque admittentibus Augusti potentia delata est*. Quod *Cesarea* nomen, ut diceretur *Arca Cesarea*, aut simpliciter *Cesarea*, ab augusto alumno haud dubie accepit.

Gabala altera Ptolemæi (nam priora ejus sunt maritima inter Laodiceam & Palton: uti etiam Strabo lib. xvi, pag. 518. in oppidis, quæ τῇ Λαοδικείᾳ πλησιάζει, *Laodicea* [maritimæ] vicina sunt, numerat τὰ Γαβυλά, *Gabala*) Altera, inquam, Ptolemæi *Gabala* in Syria mediterranea sunt, aut Phœnice potius, juxta Tyrum & Ecdippa, atque ita in limitem Palæ-

Palæstinæ cadunt. Stephanus quidem, Γάβαλα πόλις Φοινίκης, ἢ Ἐκαταίῃ Ἰνδικῶς Φοινί. ὁ δὲ Στεφάνου, Συρίας, πλησίον Λαοδικίας, *Gabala*, urbs Phœnices, quam *Hecateus* genere femineo profert; *Strabo* in Syria ponit prope *Laodiceam*. Si *Ptolemæum* sequimur duas urbes hujus nominis recensentem, facile conciliantur, quæ ex diversis posuit *Stephanus*: altera enim in Syria fuit, supra descripta; altera in Phœnice prope *Tyrum*.

Sunt præterea aliæ urbes Syriarum, Græcis a Macedonibus adpellatæ nominibus, de quibus vero nihil constat, forte quod imposta nomina minus hæserunt in illis. *Appianus* in Syriacis pag. 201 recenset etiam *Perinithum*, *Achajam*, *Oropum*, *Amphipolim*, *Affacum*, *Tegeam*, *Heream*, *Apolloniam*: quæ nec ex historiis neque ex geographorum monumentis illustrari possunt: nisi *Apollonia*, præter illam, quæ circa *Joppen* fuit, quædam apud *Stephanum*, numero decima est, quæ dicitur περὶ τὴν κοίλην Συρίαν circa Syriam Cœlen fuisse. Alia ratio notarum est, *Berææ*, *Chalcidis*, *Larissæ*, *Arethuse*: de quibus dicimus: & quas in Palæstina dabimus, *Pellæ*, *Apolloniæ* prope *Joppen*, *Callipolis*, & fortasse occurrent alia.

*
* *

TAndem vocabula quædam urbium & regionum, in sacris scripturis frequenter memorata, excutiamus. Primum & universale est אַרָם, *Aram*, ab *Aramo*, *Semi* filio, haud dubie deductum, de quo *Josephus* lib. I Antiquit. cap. VII. Ἀραμαίους δὲ Ἀραμῶν ἔχον, οὓς Ἕλληνες Σύρους προσκαλεῖν οὖσι, *Aramaos Aramus* [*Semi* filius] tenuit, quos *Græci Syros* adpellant. Atque ita *Græci* interpretes ubique אַרָם verterunt Συρίαν, *Syriam*, & אַרָם, *Aramaum*, Σύροι, *Syrum*. Late autem *Aramæi* cis *Euphratem* & trans illum habitant, quorum vocabulum si absolute ponitur, plerumque illos designat, qui inter *Euphratem* & mare mediterraneum coluerunt, quorumque sedes regia præcipua *Damascus* erat: quamquam & aliæ citeriores partes cum adposito nomine alio inveniuntur.

Sex enim loca sunt, ut *Bochartus* lib. II, cap. VI. observavit, quibus vel præfigitur vel postponitur *Aram*, atque ita compositum vocabulum constituitur, *Aram-Naharaim*, *Paddan-Aram*, *Aram-Soba*, *Aram-Dammeck*, *Aram-Bethrebo*, & *Aram-Maacha*. Vide II Samuel. x, 6. Prima & secunda adpellatio *Mesopotamiam* significat: nam etiam *Josephus* lib. XII, cap. VII. agnoscit quosdam τὰς πέραν Εὐφράτης Σύρους, *Syros Transseptemtaeos*; & paullo ante, cap. VI extremo τὸν Σύρον, τὸν τῶν Μεσοποταμιτῶν βασιλεῖα, *Syrum Mesopotamitarum regem*: ceteris nominibus cis *Euphratem* partes, ac fere circa fines *Palæstinæ*, denotantur. *Aram* enim *Soba* five *Zoba*, quam *David* subegit, prope *Euphratem* fuit, circa locum *Palmyræ*, quæ postea ibi condita fuit. *Josephus* autem longius aberravit, quum lib. VII Antiq. v. *Zobam* Σοφηνί, *Sophenam*, *Armeniæ* provinciam, interpretaretur quo numquam rex *David* penetravit: neque usquam legitur *Euphratem* ille trajecisse. *Euphrates* igitur *Syriæ Zoba* limes fuit orientalis, ut occidentalis, terra *Chanaan* & *Syria Damascus*. Vide II Sam. VIII. 3, & x, 16.

Nota est *Syria Damascus*, pars *Syriæ* præcipua & reliquis potentior: *Aram-Bethrebo* ad limitem septentrionalem *Palæstinæ* fuit: quia *Rehob* ejus terminus aquilonalis est, *Numeri*. XIII, 21. *Aferi* tribui *Judic.* I, 31. destinata: ubi, etiam *Josue* XIX, 28, cum *Sidone* conjungitur. *Syria* autem *Maacha* (*Aram Maacha* II Sam. x, 1, & I Paralip. XIX, 6) est tractus *Syriæ* sub *Hermone* monte, in limite *Manassitidis Transjordanæ*, quæ

Deut.

Deut. III, 14, & Josuæ XII, 5. *Terminus Maachati* vocatur. Targum in Josuæ loco vertit Maacha מַאכָּא, quæ videtur Ptolemæi *Επίκαιρος*, *Epicarnus* esse, etiam Bocharto, qui nec situm repugnare scripsit. Mihi vero videtur aliter esse, & vel Chaldæus errasse in situ, qui latitudinis gradu vix xxxi, haud longe ab orientali Asphaltitidis litore ac finibus Arabiæ Petrææ, posuit; quum Maacha juxta Hermonem sit, & communem dictis locis litem cum Gesur sive Gessuri habeat, quæ in Syria dicitur sita II Sam. xv, 8. Atque hæc de nomine *Aram*, id est Syria.

Alterum nomen est חֶמַת, *Hemath*, quæ *Emath* Hieronymo est, dubium, urbis an regionis, an utriusque vocabulum. Regionem vocat Jeremias cap. xxxix, commate 5. Ad litem septemtrionalem Chananæ fuisse, ex Numer. xiii, 21, & I Reg. viii, 65. Ezech. xlvii, 16. 17. 20. manifestum est. Et Josephus lib. III Antiquit. cap. xiii. de exploratoribus, qui Chananæam ab austro in septemtrionem peragrabant, dicit, *ἐπὶ τὴν Ἀμαθὴν πόλιν καὶ Λίβανον ἀφικνέμεναι τὸ ὄρος*, [ab austro progressi] *venerunt ad Amathen urbem & Libanum montem*. Ergo cis Libanum fuit, & juxta terræ Israelis terminum. Regem habuit, Davidis amicum. II Samuel. viii, 9. Ex quibus illud colligitur, urbem omnino fuisse Hemat, & citra Libanum montem positam, a qua etiam regio denominata fuerit *terra Hemath* dicto Jeremiæ loco xxxix, 5, & cap. lxi, 9, 27. quæ I Maccab. xii, 25 *Ἀμαθίτις χώρα*, *Amathitis regio* vocitatur.

Una, an plures hujus nominis urbes in Palæstinæ septemtrione, sive australi Syria, fuerint; item una an plures ejusdem nominis regiones; nec interpretes Scripturæ sacræ consentiunt, neque geographi conditores. Certum est hujus nominis oppidum *Hemath* circa Libanum fuisse: certum etiam, qui circa urbem tractus erat, eodem nomine *Hemath* fuisse adpellatum, ejusque partem ad orientem solem versus, *Hemath Zoba*, II Paralip. viii, 3; nisi ibi alia Hemath, in regno Zoba sita, intelligenda est, quam Salomo muniverit. In Palæstinensis termini finitione sæpe dicitur חֶמַת מֵלֶכָּה *a veniendo Hamatham*, quod Græci II Reg. xiv, 25, & II Paralip. vii, 8, etiam secundum correctos codices I Reg. viii, 65, *ἀπὸ ἐισόδου* verterunt, hoc est, *ab ingressione* in Hemath, quasi provinciam designarent, per fauces & angustias adeundam: in Amos quidem cap. vi, 14. aliter, sed incommode, interpretati sunt, quum non minus planus sensus & ibidem sit, ad quem & cetera, jam adducta loca, possis revocare. Prædicit enim propheta, conterendos esse Israelitas ab introitu Hemath, ut Hieronymus vertit, usque ad torrentem deserti, hoc est per totam Chananæam. Judic. iii, 3, tamquam proprium nomen esset, cum sequenti conjungunt, *ἕως Λαβνιμαθ*, *usque ad Laboimat*.

Si qua vero introrsus patet regio, a cujus introitu limes aquilonalis sumatur Palæstinæ; iterum quæritur, a qua illa metropoli sit *Hemath* vocitata. Antiqua est traditio, Antiochiam, Syriæ caput, eandem esse, quæ olim dicta *Hemath* sive *Amatha* fuerit. Sic Jonathan Chaldæus Numer. xiii, 22. Hamath transtulit חֶמַת אַנְטִיּוֹכְיָה *Antiochiam*: Hierosolymitanus Targumista Genes. x, 18. Hamathi, viri nomen ex Chanaanis posteritate reddidit *Antiochenum* iisdem litteris, quibus alter Antiochiam expressit: & Rabbi Salomo, celebris ille scripturæ interpres, in Amos vi, 2, חֶמַת אַנְטִיּוֹכְיָה *Hamath est Antiochia*. Alij *Epiphaniam* interpretantur. Josephus lib. I Antiquit. cap. vii. de Chanaanis posteris: *Ἀμαθὶς δὲ Ἀμαθὴν κατέφυγεν, ἥτις ἐστὶ καὶ νῦν ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων Ἀμαθὶ καλεμένη, Μακεδόνες δὲ αὐτὴν Ἐπιφάνειαν ἀφ' ἑνὸς τῶν ἀπογόνων ἐπωνόμασαν*, *Amathus autem Amathan habitavit, quæ adhuc exstat & ab indigenis Amathe vocatur: Macedones vero eandem a quodam sue gentis Epiphaniam nominaverunt*.

Sunt qui neutram sententiam rejiciant, sed duas in Syria Amathas ponant, quarum altera

Antiochiæ, altera Epiphaniæ nomen a Macedonibus acceperit. Nituntur eo maxime, quod Amos VI, 2. חמַת רַבָּה *Hamath Rabba* id est, magnam dixerit, ut a minore discerneret. Magnam illam esse Antiochiam: alteram Epiphaniam. Hieronymus in Amos cap. VI, 2. *Pergite in Hemath magnam, quæ nunc Antiochia nominatur. Magnam autem vocat ad distinctionem minoris Hemath, quæ adpellatur Epiphania.* In hac distinctione plerique adquiescunt, quasi expedita essent omnia, quæ dubitari de sede ac numero circa hanc urbem poterant. Græcis quoque illa Magna singularis est visa, non ausis interpretari, sed, quasi proprium nomen esset, Ἐμαθράβα, *Emathraba*, simpliciter, retenta voce Ebræa, expresserunt. David Kimchi quoque in dictum Amosi locum cum distinxit רַבָּה לְפִי שְׂרָיָה *cognominavit autem illam Rabba, quia est magna. nam est & alia Hamath, [de qua scriptum] Hamath & filia ejus.*

Sed nondum adduci possumus, ut epitheto aliam ab illa, quæ terminus Palæstinæ erat, urbem intelligamus. Dicitur etiam צִידֹן רַבָּה *Sidon rabba* five *magna*, Josuæ XI, 8. & XIX, 28. quæ alibi simpliciter *Sidon* vocatur. num ergo & duæ Sidones fuerunt, una magna, altera minor? nescimus aliam, quam in Phœnice illam illustrem ac potentem, ideoque *magna* cognomento nonnumquam decoratam. Antiochia certe non est Hamath Rabba, quia est recentior, a tribus Macedonicæ gentis regibus ad suam magnitudinem provec̃ta, quartam partem promiscua turba & condente & habitante. Strabo lib. XVI, pag. 516. *Antiochia est terrapolis, ex quatuor partibus constituta, quæ & singula suo & communi omni muro sunt circumdate. Primam partem Nicator condidit, habitatoribus ex Antigonia traductis, quam paullo ante Antigonus Philippi filius in propinquo construxerat: secunda pars τοῦ πλῆθους τῶν οἰκησάντων ἐστὶ κτίσμα, condita est a turba inhabitantium: tertia Seleuci Callinici: quarta Antiochi Epiphaniis opus est.* Ubi hic Hamath Rabba ante Alexandri & Nicatoris tempora? Judæorum sunt ineptiæ, qui ad novas urbes, Antiochiam Syriæ & Aegypti Alexandriam, vetusta vocabula, antiquissimarum urbium signa, imperite ac ἀνιστορίτως adplicuerunt.

An vero certior res est de *Epiphania*? Josephus & Hieronymus censuerunt: & Bochartus lib. IV, cap. XXXVI. hanc credit esse, quam toties Scriptura S. in terminis Palæstinæ memoravit. *Ut ut, inquit, Judæorum fines longe infra Antiochiam substituisse concedamus, tamen ab Epiphania, quæ & ipsa vocatur Hamath, non erant valde diffiti.* At nec ita propinqua est Epiphania, ut cum finibus Palæstinæ numerari potuerit, licet propior sit quam Antiochia: nam uterque Libanus interjacet, & ultra montes longo tractu clarissimæ urbes, Heliopolis, Laodicea, & Emesa, & Arethusa. Igitur propiorem illam nobilem Hamath five Amatham fuisse, tam ex dictis fit probabile, quam certum est ex Zachar. IX, 2. vicinam fuisse Damasco, quippe תְּכוֹל לָהּ *confinis est ei*, seu *Hadrach* terræ, quæ circa Damascum erat. Bene Kimchi de Zachariæ Hamath commentatus est, fuisse quidem unum ex terminis terræ Israelis, ut tamen fuerit חוץ; *extra illius limites posita.*

Quam vero Josua cap. XIX, 35. in tribu Aser locat, obscurior est, nec *Hemath* five *Hamath*, quod חַמַת in Ebræo est; sed חַמַת *Hammath*, Græce Ἀμμαθ, vocatur. Illam Græci interpretes varie scribunt Ἐμαθ, & Αἰμαθ, & corruptius Ἡμαθ: vide Numer. XIIII, 25. cap. XXXIV, 8. cetera. Et apud Hieronymum *Aemath* & *Emath* de Locis est Ebraicis quæ vero in tribu fuit Naphthali, idem scripsit *Amath*.

In regione Hemath fuit urbs *Ribla* five *Riblah*, ut Jeremias XXXIX, 5. cap. LII, 9. definivit: Hieronymus *Rebla* & *Reblata* scripsit. In Locis Ebraicis: *Rebla in terra Emath unde victor Pharaos adductum Joachas transfudit in Aegyptum.* Idem in cap. XIIII, 1. *Esaia, Nebuchodonosor Sedechiam captum duxit in Antiochiam, quæ tunc vocabatur Reblata.* Et in A-

quod
eret.

I, 2.

ut ad

e ad

rbem

quasi

resle-

tem

nam

erat,

8. &

, um

, ideo

Rabbi

vectu;

. Ab

omni

ia tra

la par

ullima;

icators

pti A-

adpi-

Bocha-

ina me

dama;

hec in

it quam

e urbe,

Hamah

, 2. v-

erca De-

m unum

ath fre

Ilam

II, 22

Ebraici:

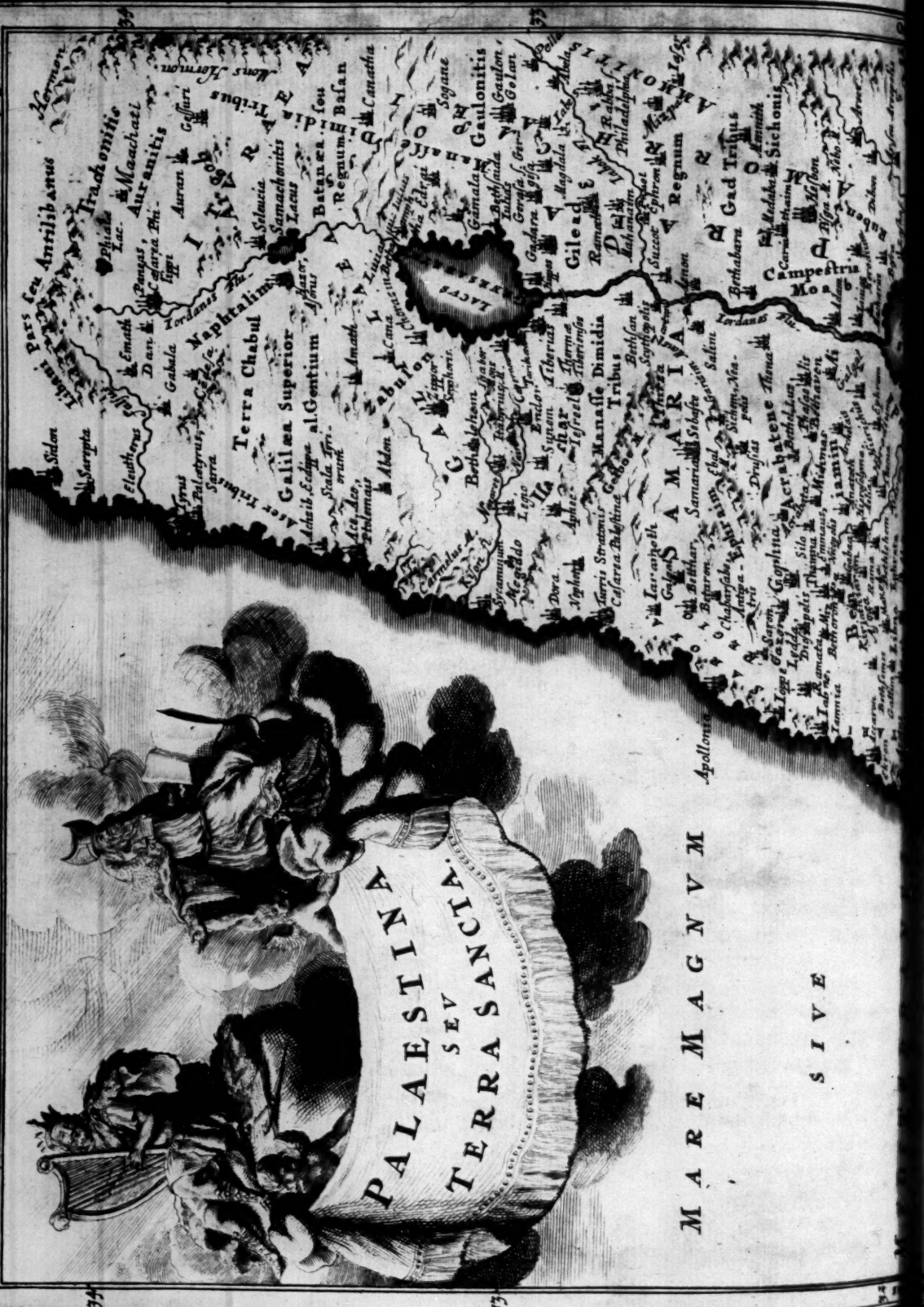
LII, 9

Emm-

. Elia;

Et in A-

ma

MARE MAGNUM

SIVE

PARS

[illegible]

Meridies

Pal

mos v

Nebu

daica

Num

Satis

dem i

ration

esse,

gum

dus.

modo

lestina

afuisse

SY

Xa

tati :

lestine

habet,

bant.

enip,

tiquit.

litarum

litana.

vero ca

du in

medio

Et Am

magna.

nulli ce

Octavia

Gazam

regio co

verer p

mos VI, 2. *cujus* [Hemathæ, quæ ipsi Antiöchia] *regio adpellatur Reblata, in qua præsentie Nebuchodonosor, regis Judææ Sedechiæ interfecti sunt filii, & oculi illius excacati.* Sed Judaica fabula est, quod dixit de Antiöchia. Targum Hierosolymitanum & Jonathanis in Numer. xxxiv, 11. *Terminus* [terræ sanctæ] *erit* לאפנים לפני *ad Apamiam & Daphnen.* Satis confuse ac inepte, quum & Daphne apud Antiöchiam sit, & Apamea in austrum quidem inde vergat, longius vero a Palæstinæ finibus reducta sit, quam ut in limitum enumeratione ejus possit haberi ratio. Ex eodem autem Numerorum loco non obscurum potest esse, in qua plaga Ribla fuerit. Dicitur enim limes septemtrionalis *a Sepham* (hanc Targum Apameam vocat) *ad Ribla*, (hanc Daphnen vertit) & inde *ad Ain* ab oriente dirigendus. *Ribla* ergo est oppidum regionis Hemath, non ipsa regio, ut inconstantia Hieronymi modo inferebat: atque inde est, quod introitus in Hemath sive Emath toties cum limite Palæstinæ a septemtrione conjungitur: Ribla autem ab aditu illo non longe videtur afuisse.

CAPUT XIII,

D E.

P A L A E S T I N A,

Q U A E E T

CHANAAN ET TERRA SANCTA.

Syriæ in austrum subjacet Terra *Canaan* sive *Chanaan*, Ebraice כנען, Græce Χαναάν sive Χαναανία, unde Latini sæpius adspirationem primæ litteræ adjiciunt, utpote Græcos imitati: alii sine illa *Canaan* & *Cananei* scribunt, quod littera apud Ebræos sit indurata. *Palæstina* vocabulum proprium est Philistæorum Pentapoleos, & originem a פלשתים, *Philistæis* habet, qui quinque potentes urbes in maritimo tractu inter Phœnicen & Aegyptum possidebant. Interpretes Græci plerumque Philistæos ἀλλοφύλους, *alienigenas* adpellant; rarius Φυλιστινæ, ut Judic. xiii, 5. Josephus Παλαιστίνους, *Philistæos* dixit, id est *Palæstinos*, lib. vi Antiquit. cap. iv, & v, & vii. ac alibi. Profanis *Palæstina* est omnis terra Chanaan sive Israëlitarum, quæ inter Coelesyriam & Aegyptum intercedit media, non sola maritima Pentapolitana. Spartianus in Hadriano cap. v. *Libya ac Palæstina rebelles animos efferebant.* Et in Severo cap. ix. *Neapolitanis Palæstinensibus jus civitatis tulit*, [i. e. abstulit] *quod pro Nigro du in armis fuerant*: Neapolis autem, quæ Sichem vetus est, longius a mari estremota, in medio sita terræ Chananææ. Ibidem cap. xvii. *In itinere Palæstinis plurima jura fundavit.* Et Ammianus Marcellinus lib. xiv, cap. xxvi. *Ultima Syriarum est Palæstina, per intervalla magna protenta, cultis abundans terris & nitidis, & civitates habens quasdam egregias, nullam nulli cedentem, sed sibi vicissim velut ad perpendicularum æmulas: Casarcam, quam ad honorem Octaviani principis exædificavit Herodes; & Eleutheropolim, & Neapolim, itidemque Ascalonem, Gazam & Juliam, ævo superiore exstructas.* Expungit quidem *Juliam* Valesius, quæ in regio codice non adpareat, nec id nomen in Palæstina. Si in MSS. nomen esset, non moveret posteriori ratione: Utique enim fuit *Julias Betharamphtha*, & *Julia Bethsaïda*: de quibus

quibus infra dicturi sumus. Esto vero hanc Juliam excidere : tamen Eleutheropolis Judææ, & Neapolis Samariæ amplitudinem Palæstinæ demonstrant, quod utraque interior, a maritimis longius recedit. Ptolemæus quoque lib. v, cap. xvi. Palatino codice : Παλαιστίνη, ἡ Ἰουδαία, Συρία περιεχέσθαι ἀπὸ μὲν ἀρκίων Συρίας, ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν καὶ μεσημβρίας Αἰγυπτίας Πίλεσι, καὶ δι' ὅσων, τῷ τε ἐνέσθαι μίχεται θαλάσσης ἐκτεταμένη τῆς Αἰγύπτου μίχεται. *Palæstina Syria, quæ Judæa est, terminatur a septentrione Syria; ab ortu & meridie, Arabia Petraea; ab occasu, eadem Aegypti parte, quæ ad mare usque protenditur.* Vulgares codices Ἰουδαία περιεχέσθαι. Nam *Judæa* etiam, quæ pars est proprie, sæpe totam Chananæam significat. Strabo lib. xvi, pag. 520. *Ab Orthosia usque Pelusium Phœnice vocatur, angusta ac maritimis obnoxia estibus.* ἡ δ' ὑπὲρ ταύτης μεσότης μίχεται τῶν Αἰγύπτου, ἡ μεταξὺ Γάζης καὶ Ἀσσιζάνης, Ἰουδαία λέγεται, *Mediterranea ultra hanc usque in Arabes, sive inter Gazam & Antilibanon, Judæa nominatur.* Et Tacitus lib. v Hist. cap. vi. *Judeorum mos absurdus sordidusque. Terra finesque, quæ ad orientem vergunt, Arabia terminantur : a meridie Aegyptus obiacet : ab occasu Phœnices & mare : septentrionem a latere Syria longe prospectant.* Et cap. viii. *Magna pars Judæa vicis dispergitur : habent & oppida. Hierosolyma genti caput.*

Divisio Palæstinæ alia fuit & alia pro temporum diversitate. Antiquissima facta est in Tribus duodecim : atque ita sub prima occupatione fuit, & sub Judicibus, & regibus tribus. Separatione autem tribuum facta post excessum Salomonis, schisma illud in causa fuit, ut & natio & terra Israelitarum in duo regna divisa fuit, quorum unum, quod Davidis posteris mansit, ab una tribu denominatum *Regnum Jehuda* sive *Judæa*, cujus sedes erat Hierosolyma : alterum decem tribuum, quod & *Regnum Israelis* dicitur, oppositum regno Judææ; & *regnum Samaria*, quia hæc urbs postmodum regia ejus sedes fuit, quæ, antequam Samaria conderetur, aliquamdiu fuit Thirzæ. Tandem post Babylonicam captivitatem sub Hasmonæis, sub Herodibus & Novi Testamenti temporibus per regiones & provincias omnis illa Israelitarum veterum terra, sive Chananæa fuit distributa, quarum quædam comprehensæ *terrarchiarum* titulum sub Herodibus acceperunt; aliquando *regni*; rursus aliquando *provincia Romana*. Regiones illæ erant cis Jordanem *Galilæa, Samaria, Judæa, Idumæa* : trans flumen, *Perea, Batanæa*, quibus a septentrione *Ituræa, Auranitis, Trachonitis* conjunguntur. Singula cum cura erunt expendenda, nec uni involvenda Geographiæ. Proinde primum de Tribubus agemus, divisione antiquissima : deinde breviter de Regnis Israelis & Judææ : tandem de diversitate Regionum cum per se, tum prout in tetrarchias, in nova regna, in provinciam Romanam ipsæ regiones pro temporum mutatione sunt redactæ.

DIVISIO IN TRIBUS.

Hæc ex libro Josuæ non potest incerta esse aut obscura, quia in illo & fines tribuum singularum, & cujuslibet oppida designantur : unde repetemus potiora, si prius summam eorum seu *ἐπισκοπὴν* ex Josephi Antiquitatum lib. v, cap. i. protulerimus. *Tum Josuæ, inquit, nomen tribubus & dimidia Manassitidi terram per sortem ita distribuit :*

JUDAE obvenit omnis superior Judæa (ἡ καὶ ὑπερὸν Ἰουδαία) pertinens usque ad Hierosolyma. Latitudo ejus Sodomiticum lacum attingebat. In hac sorte urbes erant Ascalon & Gaza. SIMEONIS tribus sortita est Idumææ partem Aegypto & Arabia conteminentem. BENJAMIN regionem accepit, quæ ab Jordane usque ad mare protenditur : latitudo vero ejus patet inter Hierosolyma & Bethel : (corrupte Græcus Βεθλόις pro Βεθλὼις.) *Angustissima* [ἐνέσταλη καὶ] hac sors est propter agri bonitatem. Hierosolyma enim & Hierichum accepit.

rent. EPHRAIM terram ab Jordane usque Gadara [*ἄρα Γαδάρου*] in longum protensam sortita est: in latum patentem a Bethel usque Campum magnum.

MENASSE tribus dimidia in possessionem accepit agrum ab Jordane usque Bethsan, quæ nunc Scythopolis vocatur. Post hanc ISACHARIS terminus fuit a flumine usque Carmelum montem: latitudinis terminus mons Itabyrius. ZABULONITAE usque Genesaritidem lacum terram Carmelo & mari contiguam sunt sortiti. Quæ autem regio post Carmelum sita est, convallis cognominata ex ipsa re [*καὶ λέγεται προαγορευομένη*] tota ASERITIS cessit, quæ ad Sidonem est obversa, [*ἡ ἐπὶ Σιδῶνός τ' ἐστὶν ὁρμήνη*]. In hac portione urbs Arce, alio nomine Actipus. Quæ vero orientem spectant usque Damascus urbem, & superior Galilæa NEPHTHALITIS obtigit Libanum montem & Fordanis fontes, qui ex hoc monte oriuntur, quæ fines sunt Arces urbis septemtrionem versus sita. DANITAE adepti sunt, quidquid vallis ad occidentem solem vergit, Azoto & Doris terminati. Horum est Jamnia & Gitta, & totus ager, qui ab Acarone pertingit usque ad montem, a quo Juda tribus initium est.

Hæc de tribubus cis Jordanem Josephus: de ceteris non ita distincte lib. IV, cap. VII. egit. Ex his vero fit manifestum, proprie dictos Chananæos inter Jordanem & mare coluisse: vide Genes. X, comma 19. licet Amoritæ quoque ab eodem sint Chanaane, ut ex commate 16 ejusdem capituli clarum est. Quod vero Ephraëmitica tribus ab Jordane ad Gadara extendi dicebatur, id forte Gazara legendum, aut ex nota dialecto interpretandum est. Gazara autem prope Joppen oppidum sunt hujus tribus. In tribu Issachar quædam obscuriora videntur, sed postea ex speciali enarratione fient clariora.

TRIBUS JUDA.

Ex Josuæ cap. xv. constat, fines ab austro fuisse Idumæam, ab extremitate lacus Asphaltitidis, desertum Zin, Cades Barneam & Aegypti torrentem: ab oriente lacum jam dictum; ab occasu mare: a septemtrione os ejusdem lacus, ubi Jordanem excipit, Bethsemes, Thimna usque Acaron, sive Ekron ad mare. Oppidorum numerus ingens, quæ ibi recensentur: e quibus vero, quod amplior regio erat quam pro una tribu, quædam, australia maxime juxta Idumæam, sunt tribui Simeonitidi adjudicata, quæ Josuæ XIX. recitantur, tredecim numero, e quibus sunt Beerfabea & Siclag sive Ziclag, & Harma. In tribu Juda autem reliquorum notiora sunt Cades, Asor, Hefron, Remon, Taphua, Jerimoth, Adullam, Azec, Gedera, Masepha, Lachis, Ceila sive Kegila, Ether, Enaim, Achzib, Maresa: ad mare Acaron & Azotus, quæ vero Danitis videntur contributa: in montanis, Jether, Soccoth, Cariathenna sive Dabir; Anim, Gilo, Ruma, Apheca: Cariath Arbe, quæ est Hebron: Maon, Carmel, Ziph, Jezrael, Thamna, Cariathbaal seu Cariathiarim; Nebsan, Civitas Salis, & Engaddi, cum parte Jebus sive Jerusalem.

Hæc sunt excerpta & insigniora oppidorum tribus Judæ nomina: omnia enim, etiam obscurissima enumerare nolui. Nec vero sunt omnia in magno illo numero, quem Josua recenset, exposita aut nominata. Nam Bethlehem, quæ & ipsa hujus tribus est, fuit præterita, cujus tamen mentio in patriarchæ historia Genes. xxxv, 19. gemino nomine facta fuit, antiquiore Ephrata; posteriore Bethlehem. Nec Gerara regis Abimelech, apud quem hospites patriarchæ fuerunt, Genes. xx. & xxvi. cujus situs in hanc tribum etiam incidit, quia inter Cades erat & Sur, Genes. xx, 1. nec Gessuri in Davidis historia: neque celebris posteriori ævo Eleutheropolis: quamquam hujus nomen recentius est, & si non novæ urbis, tamen veteris & instauratæ nova adpellatio: cujus vero antiquum nomen nobis plane est incognitum, neque ex Eleutheropolis situ vel divinando potest inveniri.

Adrichomius singulis ab Josua enumeratis suum locum & sedem assignavit, sed cujus ductu, aut quibus rationibus, nec ipse indicavit, nec alius facile hariolari potest. Conjecturae & opinionis sunt pleraque: quam neque nos neglecturi sumus, si probabilis quaedam conjiciendi ratio accessura est: quae vero non in omnibus habebit locum, sed iis tantummodo, quae & alibi in S. scriptura, aut in historiis & itinerariis occurrunt, aut ab interpretibus antiquis sunt explanata. Cetera transibimus, quorum sane multa & faciem & nomen, ut fieri solet, iterum iterumque post Josuae tempora immutaverunt. Infra autem in alia & posteriore divisione locorum expositionem, quanta fieri potest industria, instituemus.

TRIBUS BENJAMIN.

Sors tribus Benjamin se ita habebat, ut tribum Judae a meridie, tribum Ephraim a septentrione contingeret, & inter utramque esset media: ab oriente Jordanem habuit; ab occidente non mare sed tractus a Bethoron inferiore ad Judae civitatem Kiriath Jarim. Quae planius Josuae xviii. omnia explicantur. Oppida hujus tribus sunt, *Jebo* sive *Jerusalem*, saltem pars illius major: nam aliqua pars etiam Judae tributa cap. xv extremo: ut funiculus divisionis per urbem Hierosolyma transierit. Deinde *Hierichus*, *Beth-Hagla*, *Bethel*, *Arim*, *Ophra*, *Gaba*, *Gabaon* sive *Gibeon*, *Rama*, *Beeroth*, *Mizpa* seu *Mesphe*; *Capha*, *Sela* & alia dicto loco enumerata, xxvi numero: quibus addenda ex cap. xxi, 18. *Anathoth* & *Almon* Levitis attributa: & alia hujus tribus, ut *Ai* sive *Hai* prope Hierichuntem: *Emmahus*, quae postea Nicopolis dicta. Sed de singulis infra.

TRIBUS EPHRAIM

ET

DIMIDIA MANASSE.

Josuae cap. xvi termini Ephraim & Manasse inter se mixti traduntur; & cap. xvii seorsum Manassitidos tribus dimidia: neutrius autem oppida sic, ut in ceteris factum tribubus, sed tantummodo limitanea recensentur: media aliunde sunt colligenda ad supplendum. Id vero inde perspicitur facile, Ephraimiticam tribum australes partes tenuisse: dimidiam Manassitidem septentrionales. Utraque ab Jordane ad mare videtur pertinuisse.

In tribu EPHRAIM censentur *Sichem* sive *Sicima*, quae postea Neapolis dicta: *Samaria* sedes regum & caput regni; *Thirza* sive *Thersa*, regia ante conditam Samariam; *Luz*, *Gophna*, *Silo*, *Taphna*, *Beth Horon* duplex, superius & inferius, *Lydda*, *Saron*, *Gazer* sive *Gazara*, cetera. MANASSITIDIS fuerunt ab Jordane ad mare usque, *Salim*, *Bethbera*, *Bethsan*, postea Scythopolis dicta; *Machmetha*, *Thebez*, *Afer*, *Ephra* sive *Ophra*, *Thaanach*, *Jeblan*, *Endor*, *Galgai*, *Capharsabe*, post Antipatris dicta; *Magedo*, *Siratonis Turris*, *Dor*, & alia.

TRIBUS SIMEON ET DAN.

De Simeonitide tribu actum supra in tribu Juda, cujus forte comprehendebatur. Termini ab austro succedunt in septemtrionem, ut in occasum simul & ad mare recedant. Supra Simeonitidem tribum in septemtrionem juxta mare ad Joppen usque sita erat *Danitica*, possidens eum tractum, qui partim cum Judæ, partim cum Benjaminis tribubus ab occasu cohærebat. Josuæ XIX hæc oppida dantur tribui SIMEONIS: *Bersabea*, *Sabea* sive *Seba*, *Molada*, *Hasersual*, *Baba*, *Asen*, *Eltholad*, *Bethul*, *Harma*, *Siclag*, *Bethmarchaboth*, *Hasersusa*, *Bethlebaoth*, *Sarohen*; quibus quatuor adjiciuntur, *Aiu*, *Remmom* sive *Rimon*, *Arhar* sive *Ether*, & *Asan*.

Oppida DANITARUM erant *Zarea*, *Esthaol*, *Irfames*, *Elon*, *Thimnatha*, *Acaron* sive *Ekron*, *Jehud*, *Bne-Barak*, *Gath-Rimon*, *Meiarkon*, *Rakon*, cum termino, qui respicit Joppen. Hinc sexcenti profecti in septemtrionem Chananææ extremum, oppidum *Lessem* sive *Lais* ceperunt, idque de phylarchi nomine *Dan* adpellaverunt, quod postmodum terminus Palæstinæ a septemtrione fuit, cui in austrina plaga *Bersabe* respondit, ut ex nota formula constet, *omnis Israel a Dan usque Bersabe*.

ZABULON ET ISSACHAR.

ZABULONIS tribum vulgo Tabularum auctores ita definiunt, ut ab ortu lacum Genesareth habuerit, & inde mare versus ad Carmelum, aut ad ipsum mare excurrerit. Atque ita videtur Josephus lib. V Antiquit. cap. 1, pag. 141. illius sortem definiisse. *ἡ ἀβυλωνίτις τὴν μέγαν γεννησαρίτιν, καὶ ἔκκειται ἐν περὶ Κόρνηλον καὶ θάλασσαν Ἰλαχόν, Zabulonitæ usque Genesaritim lacum terram Carmelo & mari contiguam sunt sortiti.* Josuæ XIX illorum termini ignotis oppidis describuntur ita, ut neque Jordanis neque maris Chinereth ulla mentio habeatur: quæ causa est, ut Lightfootus neget, illud *μέγαν* Josephi ad ipsum lacum deducendum ita esse, ut Zabulonitæ ad eum pertinerint contigerintque; sed oram omnem lacus cis Jordanem vindicet tribui Naphthaliticæ. Provocat ad Josuam, qui cap. XIX; 33, 34. in finibus Naphthali bis Jordanem memorat, superiorem seu supra lacum, & inferiorem, ex lacu egredientem, Judam versus, quod ibi non tam tribus nomen sit, sed Galilææ opponatur, cum qua bipartito ante ortum nomen Samariæ terram Chanaan dividerit. Accedit, quod versu 35 in urbibus Naphthali numerentur *Chammath*, *Rakkath*, *Chinnereth*. *Chammath* autem vi etymii thermas significat, quæ videntur nobiles illæ Tiberienses esse, etiam Talmudistarum consensu, qui in Megillah fol. 5, col. 1. *רקת זו טבריא* *Rakkath est Tiberias*: & fol. 6, col. 1. *חמת זו טבריא* *Chammath est Tiberias*; dixerunt: Hieronymo autem *Chenereth* est Tiberias: quæ conciliari ex vicinitate possunt, per quam non longe distare potuerunt. Quod si est, ex cognitis mediterranea *Nazareth*, & *Sepphoris* Zebuloni forsitan relinquuntur: oræ quæ erant, *Chorazin*, *Capernaum*, *Tarichæa*, *Tiberias*, in sortem cadent Naphthaliticam, quæ sic longe & pæne nimis a septemtrione in austrum decurret. Apud Josuam autem oppida Zabulonis sunt *Sarid*, *Dabrath*, *Japhia*, *Githa*, *Hepher*, *Itha*, *Kazin*, *Rimon*, *Nea*, *Bethlehem*, alia, & hæc omnia obscura ac incertæ positionis: nisi quod *Kisloth Thabor* videtur ad montem Thabor vel Itabyrium situm fuisse, in collimitio Issachar, cui etiam attribui videtur Josuæ XIX, 18. Qua propter Zebulon ita in mediterraneis maxime fuit, ut tamen fines ejus & mari & lacui essent propinquiores.

ISSACHAR autem sive ISASCHAR (nam utroque modo scribitur, priori Græcis, posteriori Ebræis) Zebuloni ab austro objecta ita, ut etiam angusto tractu ad Jordanem inter Manassitidem & Zabulonem pertingerit. Sic enim Josuæ XIX: *Hereditas tribus Issachar, Iezrael, Casaloth, Sunem, Hapharaim, Seon, Anaharat, Rabboth, Celson, Abes, Rameth, Engammim, Enhadda & Bethpezez: & pervenit terminus ejus usque Thabor & Selephma & Bethfemes, eruntque exitus ejus Jordanis*, [LXX. *וְיֵצֵא יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִן הַיַּרְדֵּן*]. An vero etiam hæc tribus ad mare pertinuerit, disquiritur. Videtur non nullis pertinuisse, qui vero sententiam haud facile suam adprobaturi sunt. Etenim nulla maris in tribu hac mentio apud Josuam, nec Josephus longius illam, quam ad Carmelum perducit: & Josuæ XVII, 10 tribus Aser Manassenses dicitur ab aquilone contingere, quod esse non potest, si ad mare quoque Issachar excurrit.

A S E R E T N A P H T H A L I.

Quæ supersunt in septemtrionem usque ad Libani radices, tribubus Aser & Naphthali adjudicata erant, illi, maritima; huic mediterranea a lacu Genesareth ad fontes Jordanis & Ultra: nec vero suprema omnia ab Israelitis occupari & possideri potuerunt. Limitem constituit Josua ASERITIDI tribui ab austro Carmelum montem: a septemtrione Sidonem magnam, saltem quæ ad illam vergunt. Nam neque Sidonem umquam, neque Tyrum Israelitæ possederunt: utique vero *oera*, finitima illarum. Mediæ urbes & ad latus orientis, quæ numerantur, obscuræ omnes sunt, *Helkath, Hali, Beten, Alamelech, Misel, Beth-Dagon, Uma, Aphec, Rehob, Hamon, Cana*. Atque ita attingit Aser ab austro Manassitidem ex parte, ab ortu Zabulonem & Naphthali: occidentalis limes est mare magnum sive Phœnicium.

NAPHTHALITICI fines sunt ab *Heleph, Elon, Jekeb, Jebnael* usque *Lecum*; & in meridiem ad Zabulonem, & in occidentem ad Aser: ab ortu vero Jordanes est. Urbes hujus tribus, pleræque munitæ, enumerantur *Zidim, Zer, Emath, Reccath, Cinereth, Aduma, Rama, Hazor* sive *Afor*; *Cedes, Edrei Enhafor, Jeron, Magdal-El, Horon, Bethanath, Bethfames*. Vide plura supra in Zabulone disputata.

TRIBUS TRANS JORDANEM.

Notum est, Mosen, victis regibus, Sihone Amorrhæorum, & Oge Batanææ, illorum possessiones petentibus Rubenitis, Gaditis & dimidiæ tribui Manasse, Deo adnuente, ita divisisse, ut Rubenitis australia, ab Arnone fluvio, Moabitarum limite; septemtrionalia, id est superior Galaaditis & regnum Basan, dimidiæ tribui Manasse obvenirent: quæ media interjacent, Gaditis, seu tribui Gad. Omnium horum terminus occidentalis erat Jordanes fluvius: orientalis varius propter varios populos, qui has tribus ab oriente sole accolebant. Moabitæ ab austro erant, ut tamen etiam in orientem extenderentur: & Amalekitarum pars, sejuncta a ceteris suæ gentis; & hi a tergo erant Rubenitidis tribus: Ammonitæ a tergo Gaditidis: supra quos alii Arabes usque ad Hermonem montem, objecti cum ipso monte tribui dimidiæ Manassitarum.

RUBENITARUM oppida narrantur Josua XIII, *Hesbon*, regia Sihonis, *Eleale, Bamoth-Baal, Jaza, Kedemoth, Mephaath, Kiriathaim, Sibma, Zereth Sahar, Beth Peor, Nebo, Pisga* mons & circumjecta oppida. GADITARUM fuerunt *Jaser* sive *Jaefer, Rabba* Gi-

leaditidos, *Mizpa*, *Beth-Haram*, *Beth-Nimra*, *Süchoth*, *Zaphon*, *Ramoth*, *Mahaniam*, *Bezonim*, *Dibon*, *Aroer*, *Atharoth*. MANASSITIDIS pauciora recensentur, quamquam plura fuerint quam ceterarum tribuum, sexaginta numero, e quibus *Astaroth* & *Edrei* nominantur, & *Gessuri*, quod vero subigere non potuerunt. De ceteris, Gaulanitidis maxime, infra dicemus.

DIVISIO IN REGNA.

Non solliciti sumus de antiquissimis regnis, iisque minoribus, ac fere singularum civitatum, ut rex Salem, Geraræ, Sodomæ, Jericho, Ai, Jerusalem, Hebron, Lachis, Gaser, Eglon, ceterarum, qui ex patriarcharum & Josuæ historia noti sunt. Regna illa majora intelligimus, Israelis alterum, alterum Judæ: illud decem tribuum; hoc duarum. Conjunctæ Tribus fuere sub Saule, Davide, Salomone: ab hujus excessu decem tribus abruptæ ab regno Davidis; duæ relictæ ejus posteris, Juda & Benjamin. Decem tribus novum regnum constituerunt, quod æque *Israelis* dictum, ut antea, duodecim quum tribus contineret: etiam *regnum Ephraim*, *regnum Samaria*. Caput ejus fuit *Sichem* aliquando, regia primum sedes Jerobeami, 1 Reg. xii, 25. quæ deinde ab eodem *Thirzani* fuit translata, cap. xiv, 17. ubi mansit etiam sub successoribus proximis, cap. xv, 33. xvi, 8. donec Omri conderet *Samariam*, constans postea regum domicilium. Ampli ergo fines hujus regni erant citra & trans Jordanem, inde a Syria per Galilæam ad limitem usque Benjaminiticum: & a latere tribus Judæ, tribum Dan & Simeonis complexum, usque ad Aegypti fines extendebatur.

Ex quibus adparet, quam angusti limites alterius regni, quod a tribu potiore *Juda* *regnum* vocabatur, fuerint. Caput ejus fuit *Hierosolyma* in confinio Judæ ac Benjaminis sita. Termini Jordanes, & Mare magnum versus, communes cum Danitis; ex parte saltem si Philistæorum fortassis quædam oppida defecerunt, antea subacta a Davide, & a Salomone etiam possessa: quemadmodum *Gibethon* a Philistæis fuit recuperatum, & ab aliquot Israelis regibus gravi obsidione repetitum, 1 Reg. xv, 27 & xvi, 15. A meridie videtur etiam limes angustior factus, quia jam tum a Salomone Idumæorum reliquiæ, auctore Hadado, regio genere orto, defecerant, qui si non omnem Idumæam, partem tamen illius sibi vindicavisse, non dubitare licet. Vide 1 Reg. xi, 14. Oppida hujus regni nobiliora supra in utraque tribu enarravimus, quæ præter caput & regiam sedem, quam diximus, erant *Jericho*, *Rama*, *Mizpa*, *Emmaus*, *Bethlehem*, *Hebron*, *Lachis*, *Odollam*, cetera.

DIVISIO SUB ROMANIS.

Hasmonei omnem terram, quam Palæstinam dicimus, alii Sanctam, alii Judæam laxè ac cepto vocabulo, possederant usque ad Hyrcanum & Aristobulum discordes fratres, quorum tempore Romani sibi jus in Palæstinam Pompejo duce adseruerunt. Capto Aristobulo & Romam abducto, Cæsar Julius Hyrcano, quem Pompejus confirmaverat, Antipatrum adjunxit, cui filius Herodes successit, Augusti beneficio non solum omnem Palæstinam, sed alias etiam Arabiæ ac Syriæ regiones ademptas consecutus. Ab Herodis morte divisio inter filios Augusti auspiciis cœpit fieri, & majori natu Archelao duæ ex paterno regno tetrarchiæ, Judæa & Samaria datæ: Herodi Antipæ Galilæa & Peræa: Philippo fratri Ituræa Trachonitis cum adjacentibus tributæ. Damnato postea Archelao & in exilium ejecto, in provinciæ formam, quæ possederat redacta, hoc est Judæa & Samaria: Antipa relegato, ejus tetrarchia

chia Agrippæ regno adjecta a Cajo Cæsare, cui & sub Claudio pars reliqua aviti regni accessit, & sublata forma provinciæ: quæ rursus a morte Agrippæ majoris fuit reducta, amplius quam ante fuerat, quod filius Agrippa cum Abilene solam Philippi tetrarchiam possedit, cetera relicta provinciæ. Vide Joseph. XVII Antiq. cap. XIII & lib. XVIII, cap. I & II, & lib. XIX, cap. IV. & extremo.

Hiscæ temporibus, quibus Herodum familia Romanorum beneficio imperavit, aut provincia imposita Judæis fuit, non in tribus, sed in *tetrarchias* terra fuit distributa, aut illa cum provincia partita, aut aliquando regni precarii reducta forma: quæ singula per instabilitatem suam magis turbant geographiam, quam expediunt: majores autem regiones, quæ tum vocabantur, non subjectæ mutationibus erant; in quibus tutius etiam explicationem nostram absolvemus ita, ut a Syria incipiamus, ubi primum *Galilæa* occurrit: deinde *Samaria*, tandem *Judæa*; atque hæc cis Jordanem: trans flumen quæ sunt, exponemus postea. Hæc quoque illa divisio est, quæ in Evangelistarum libris celebratur, repetita in Actibus Apostolorum cap. IX, 31. καὶ ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας, id est, per totam Palæstinam Cis-Jordanensem.

Fuit & alia divisio a Gabinio in quinque juridicos conventus (συνίδρια Josephus vocat) Romano more instituta, tres cis Jordanem, Hierosolymis, Hierichunte & Sepphoris sive Zippore Galilææ: & duobus trans flumen, Gadaris & Amathunte; sed brevi hæc fuerunt tempore, sed mutata post hæc sæpe forma reipublicæ, & ipsi conventus haud dubie fuerunt immutati aut aboliti. De iis vero Josephus lib. XIV, cap. X. potest consuli. Gadara certe post Herodis mortem hereditatis forti exempta cum Gaza & Hippos, provinciæ Syriæ ab Augusto fuerunt adjecta: quod idem Josephus lib. II de Bello cap. IX perscripsit. Fuit etiam, quando provincia divideretur, ut Tacitus notat annal. XII, cap. LIV. *Cumano Galileorum nationem, Felici Samaritas paruisse.*

G A L I L A E A.

Galilæa dicta est גליל Ebraice Esa. IX, 1. quæ vox habet ענין סבוב secundum Kimchi, id est *notionem circuitionis*, aut tractus rotundi. Rara in Veteri Testamento adpellatio, & multum, si bis terve inveniamus, quæ frequentissima est Evangeliiis. Præter modo indicatum Esaïæ locum, quem divinus Matthæus explanavit cap. IV, 15. de Salomone dicitur I Reg. IX, 11. Hiram Tyriorum regi viginti oppida dedisse בארץ הגליל, in terra Galilææ, quemadmodum Græci etiam interpretes reddiderunt, ἐν τῇ γῇ τῇ Γαλιλαίᾳ. Quod vero etiam quidam interpretes *Galilææ* mentionem Josuæ XIII, 2. fecerunt, in eo falsi sunt, & dixerunt conjungenda. Scriptum enim est כל גלילות פלשתים *omnes circuitus*, vel tractus, *Philistæorum*: & Græci, πάντα ὅρα Φυλιστινῶν, *omnes termini Philistæorum*. Et Kimchi in hunc locum גליל כמו גבול, *vox גליל significat terminum*. Adde Chaldæum idem sententiam constructa voce תחומי *termini*. Ejusdem originis est גלגל *Gilgal*, quod vocabulum alia locum inter Hierichuntem & Jordanem significat, castris primis Israelitarum nobilitatum aliquando tamen etiam Galilæam. Josuæ XII, 23. מלך גוים לגלגל *rex gentium in Gilgal*: Græci vulgati quidem γέγαλ, at Romano codice τῆς Γαλιλαίας. Conjungitur enim cum regibus Kedes, Ador, Dor & aliis, qui in septemtrionali parte Palæstinæ, hoc est circa Galilæam, imperabant.

Fuit autem *Galilæa* septemtrionalis pars terræ Chanaan seu Palæstinæ, ab extremo Syrorum limite inter Jordanem & Mediterraneum mare ultra lacum Genesaret producta. Dividitur ab Josepho lib. III de Bello cap. IV in *Superiorem*, τὴν ἄνω, & *Inferiorem*, τὴν κατὰ Γαλιλαίαν.

Terminum utriusque communem ponit *Bersabem* quamdam, quæ vero ipsa, saltem certa ejus sedes, nobis est incognita. Ex sola igitur conjectura est limes inter utranque figendus, supra Carmelum montem, in aquilonem versus, atque inde ducendus ad Jordanem.

SUPERIOR GALILÆA incipit a finibus Tyrionum Sidoniorumque, & in ortum ad fontes Jordanis procurrit, post quos in ipso Jordane terminum habet. Maritima quæ tribui Aser adjudicata erant, nec omnia nec semper fuerunt ab Israelitis possessa, quemadmodum de monte Carmelo, in quo terminum Superioris posuimus, Josephus lib. III de Bello cap. IV ineunte, *Κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος. Carmelus quondam Galileorum, jam vero Tyrionum mons.* Et Ptolemaidem ibidem cum territorio suo extra Galilæam ponit, quum tamen Ace sive Acco, quæ secundum Strabonem & Hieronymum ipsa Ptolemais est, in tribu Aser, quæ maritimam Galilææ partem sortita fuerat, Judic. I, commate 31 censeatur.

Et Hieronymus duas constituit Galilæas, sed aliter denominat. Quæ enim Superior Josepho est, ipse vocat *Galilæam gentium*, ex Esa. IX, 1. & Matth. IV, 15. desumpta adpellatione. In Locis enim Ebraicis, *Dua*, inquit, *sunt Galilææ*, ex quibus una *Galilæa gentium* vocatur, vicina Tyrionum finibus, ubi & Salomo viginti quinque civitates donavit Hiram regi Tyri, in sorte tribus Nephthalim. Altera *Galilæa* dicitur circa Tiberiadem & stagnum Genesareth in tribu Zabulon. Hunc ducem plerique sequuntur, eandem Gentium Galilæam & Superiorem esse credentes: alii in diversas partes abeunt, vel de Inferiore Galilæa Prophetam & Evangelistam interpretantes; vel de regione quadam trans Jordanem flumen sita. Cafaubonus in Matth. IV, 15. *Adsentior doctissimis Veteris Testamenti interpretibus, qui Galilæam τῶν ἰσθίων interpretantur ex perpetua loquendi consuetudine Ebraeorum GALILÆA POPULOSA.* Idem rectissime videntur mihi de Inferiore, non Superiore Galilæa hæc accipere. nam ibi fuit *Capernaum*. Jo. Lightfoot Chorographia in Matthæum cap. LXIX. vulgarem de septemtrionali Galilæa sententiam tuetur: at in Marcum sect. II contendit, fuisse hanc Galilæam Gentium *πέραν τῆ ἰσθίου, trans Jordanem*, & addito *Gentium* nomine distingui a Galilæa propria, quæ cis Jordanem erat: idque nexu verborum probare studet, *via maris trans Jordanem, Galilæa gentium.*

Pendet omnis controversia ex Esaïæ vaticinio, quod expressit Matthæus, recte inciso & explicato. Agit de terra Zabulon & Naphthali, quæ cis Jordanem erant: & his primum evangelii lumen exoriri dicit, quia prius, quam ceteri, in captivitatem fuerant abducti. Hieronymus in Matth. IV, 15. *Hi primum audiere Dominum prædicantem: ut, ubi Israelis fuerat ab Assyriis prima captivitas, ibi Redemptoris præconium nasceretur.* Deinde dicit propheta, etiam *viam maris Genesareth trans Jordanem*, ubi Bethsaida erat & finitima, illa luce illustratum iri. nam & ibi multum Servator Christus versatus fuit. Denique illius novæ lucis ait participem superiorem regionem fore, quæ Galilæa Gentium vocata fuit. Hæc autem cis Jordanem in locis superioribus erat, quæ regio a variis & mixtis gentibus cognomen illud antiquitus adepta fuerat. Genes. XIV. memoratur Thidal *מלך גוים rex gentium*, qui cum Amraphel & ceteris contra Sodomitas & Gomorrhæos profectus est. Et Josuæ XIII, 23. ostenditur, ubi fuerit illa regio, quæ a gentibus mixtis adpellationem habuerit, quum additur *מלך גוים rex gentium in Gilgal*, id est in Galilæa, ut supra illorum nominum convenientiam probavimus: qui ipsi Lightfoot in Matthæum chorographicis observationibus videtur rex Hazor esse, quæ urbs juxta Aquas Merom, id est Samochonitidem lacum sita erat, quia victus ille potens rex fuit ab Josua, neque vero in catalogo victorum regum cap. XII memoratur, si non idem est rex gentium in Gilgal. Summa controversiæ, quam secundis curis Lightfootus agitavit, in eo consistit maxime, utrum verba, *Via maris trans Jordā-*

nam, per adpositionem, ut grammatici vocant, de eadem regione sint interpretanda, an coniungenda ut significant diversas partes, quod posterius nobis verisimilius videtur, quia accentu sive sunt disjuncta & diremta, etiam cum Genes. xiv, 1 & Josu. xii, 23. si distincta, conspirant magis & conveniunt: atque ita etiam Hieronymi salvari distinctio & interpretamentum potest. Quod vero de mixtis in Galilaea populis dicebatur, etiam a Strabone confirmatum est libro xvi, pag. 523. Postquam enim dixerat, Παλαιστίνης multa loca ὑπὸ φυλῶν οἰκουμένην μίξιν, ἢ καὶ Αἰγυπτίων ἑθνῶν καὶ Αραβίων καὶ Φοινίκων, a mixtis gentibus habitari, Aegyptiis, Arabibus & Phoenicibus; illico subijcit, οἱ ἄνθρωποι γὰρ οἱ Γαλιλαῖοι ἔχουσιν, tales enim sunt, qui Galileam tenent.

Sic itaque vel tota superior Galilaea, vel pars illius, est *Galilaea gentium*. Eiusdem Superioris etiam pars fuit terra CHABUL, sita in Tyriorum finibus, חבול ארץ in terra Galilaea, quod Graeci interpretantur, ἐν τῇ γῇ τῇ Γαλιλαίᾳ. 1 Reg. ix, 11, 13. Viginti oppida habuit, quae Salomo regi Tyriorum Hiram dedit: cui vero displicuerunt, ideoque dicta sunt חבול ארץ terra Chabul. Iosephus lib. viii Antiq. cap. 11 ubi hanc historiam persequutus est, videtur dicere, quasi recusaverit donum Hiram, reliqueritque Salomoni δυσανεχέας, inquit, τῇ δωρεᾷ πέμψας πρὸς Σολομῶνα, μὴ δίδωαι τῶν πόλεων ἕλεγον, non valde probavi, renuntiari Salomoni iussit, sibi non esse opus eis oppidis. Addit: καὶ ἐκτοτε προσηγορήθησαν Χαβαλὼν γῆ. ex eo adpellata sunt Terra Chabalon: quod ait Phoenicum lingua ἔκ ἀρίσκον, id quod displicet, sonare. Minora, credo oppida fuisse, Israelitici quidem juris, tribui Aser & Naphtali adempta, sed ab ethnicis ut plurimum habitata: ideo & displicuerunt Tyrio, & Salomo non aegre iis caruit. Quenam autem nominatim fuerint, ac quo loco & parte Galilaeae posita, quod sacra historia silet, non possumus commemorare. Iosephus quoque non plus tradidit, quam fuisse τῆς Γαλιλαίας, ἢ πόρην τῆς Τύρου κειμένης, in Galilaea non procul a Tyro sita. Doctissimus Castellus in Lexico Heptaglotto putat Chabul esse eam regionem, quae postea ab urbibus primariis adpellata fuerit Decapolis. Verum haec Decapolis, ut infra probabimus, non contemnenda oppidula, ut Chabul, habuit, sed pleraeque urbes magnas atque validas: etiam omnis trans Jordanem fuit, praeter Scythopolim, atque ita non prope Tyrum Decapolis, sed major illius pars, etiam ipsa Scythopolis a Tyro remota fuit longius.

In his finibus, sed longius a mari, orientem versus, sunt etiam fontes Jordanis, de quibus Iosephus lib. iii de Bello cap. xxxv Δοκίμην ἰορδάνου πηγὴν τὸ Πάνιον, videtur Jordanis fons esse Panium, sive, ut post paullo dicitur, κατὰ τὸ Πάνιον, juxta Panium seu Panium, quo nomine & mons, & fontes sub illo monte significantur. Idem lib. i de Bello cap. xvi de Herode patre: Alterius terre adjectione ab Augusto donatus, aliud ei templum ex albo marmore, παρὰ τὰς ἰορδάνου πηγὰς, juxta Jordanis fontes constituit. καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ τόπος, ὅθεν κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατίθεται. Panium locus iste vocatur: ubi montis quidam vertex in immensam altitudinem attollitur. - - - κατὰ τὰς ἑξῆς ἐξ ὧν εἰς ἀνατολὴν σὺν αἱ πηγαί, foris [extra speluncam sub monte] ad radices montis oriuntur fontes. καὶ γὰρ μὲν, εἰς ἑπτακοῦσι, ἔθεν ἰορδάνου, & hoc, ut quidam putant, Jordanis est principium: ipse vero τὸ ἀκριβὲς, quod verius est, infra demonstraturum esse promittit. Sed de hoc postea: jam de monte Panio testimonia clariora proferenda. Eusebius lib. vii Hist. Eccles. cap. xvii. παρὰ ταῖς αὐτῆς διεικνυμέναις ἐν ταῖς ὑπαρξίαις τῷ καλεμένῳ Πάνιῳ ὄρει πηγαίς, ἐξ ὧν καὶ τὸν ἰορδάνον [fontem] προχέουσαι, apud fontes, qui ibi [ad Caesaream Philippi] videntur ad radices montis Panii, ex quibus animi Jordanem profluere. Nummus etiam M. Aurelii Mediceus, inscriptus ΚΑΙΣ. CEB. IIP. ΚΑΙ. ΑCΥ. ΙΙΙ. ΠΑΝΕΙΩ, Caesarea Augusta sacra & inviolabilis sub Panio, montem potius, quam aliud, consueta formula per ὑπὸ, sub, ostendit: ut Plinio non possumus per omnia adsentire, lib. v, cap. xv. dicenti: Jordanis amnis oritur e fonte Paniae,

qui cognomen dedit Casarea. Esto fontem dictum etiam *Paneadem*: non tamen a fonte potius, quam monte Paneo, qui & fonti nomen dedit, cognomentum urbis esse, ex nummo supra & aliis monumentis probavimus.

Sed negavit Josephus, hanc primam Jordanis originem esse, & veriolem lib. III de Bello cap. xxxv. his verbis monstravit: *Jordanis fons Paneum esse videtur: φέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ τοῦ τοῦ κρυπτοῦ ἐκ τῆς καλυμμένης Φιάλης, sed revera hinc terra conditus fertur ex Phiale, qua ita vocatur. Hec autem est, qua in Trachonitidem ascenditur ad CXX stadia a Casarea, ad dexteram non longe a via. Et proprie quidem ex rotunditate PHIALA dicitur lacus, rose speciem praferens. Hoc autem esse Jordanis principium, a tetrarcha Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis (ἄχρηα dixit) quas κατὰ τὸ Πάνιον, ἔδει ἰδεῖν οἱ πάλαι γενᾶσθαι τὸν ποταμὸν, εὖτε ἀνεκχέοντα, juxta Paneum, unde olim nasci illud flumen crediderunt, invenit redditas. Duo igitur fontes fluminis Jordanis sunt, primus, & vera origo in lacu Phiala: secundarius, qui ex isto per subterraneum meatum alitur, sub Paneo monte, qui vulgo habitus pro primo fuit, antequam tetrarcha Philippus veriolem originem experimento inveniret. Quo ipso vulgares chartæ erroris arguuntur, in quibus duo fontes longe inter se disjuncti & longius etiam a Paneo in septemtrionem remoti, pinguntur, quorum alter *For*, alter *Dan* adpelleretur, quod fabulam sapit, nihilque documenti vel in historia vel geographia habet.*

Quum itaque apertum flumen Jordanis incipiat a Paneade (nam tecta superiora sunt & sub terra latent) inde prono cursu fertur, ut Josephus ibidem tradit, ad lacum, qui *Semechonitis* sive *Samachonitis* vocatur, quem secatur; & deinde ad alium lacum *Genesar*, seu *Genesareth*, sive *Tiberiadis*, devolvitur; Priorem lacum Josephus dicto lib. III de Bello cap. xxxv. ab Jordane permeari tradit: κόπτει τὰ τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης ἔλη τι καὶ τέλματα, *Semechonitidis lacus paludes secatur [Jordanes] canosus.* Et lib. IV, cap. I. πρὸς τῇ Σεμεχωνιτῶν λίμνῃ, *ad Semechonitarum lacum, qui triginta latus stadia, Ungus sexaginta, διαίρει αὐτῆς τὰ ἔλη μικρὰ δάφνης κωεῖς, paludes suas extendit usque ad locum Daphnen dictum: qui deliciosus copia fontium est, & nomen forte ex similitudine Daphnes Antiochenæ habet. καὶ πηγὴ τέλειται τὸν μικρὸν καλὸν μιν Ἰορδάνην ὑπὸ τὸν τῆς χρυσῆς βοῆς νεῶν προσπίμπουσι τῷ μεγάλῳ, Hi fontes augent Minorem, ut vocatur, Jordanum sub fano Bovis aurea, atque deducunt in Majorem.* Et alibi *Minoris Jordanis* fecit mentionem lib. V. Antiq. cap. II, extr. ubi dicit, ἐπὶ τῷ τῷ Λιβάνου ὄρει καὶ ἐλάσσονι Ἰορδάνου τῶν πηγῶν, *non longe a monte Libano, & Minoris Jordanis fontibus.* Et lib. VIII, cap. III. ἐν Δάμῃ, ἣ ἐστὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ μικροῦ Ἰορδάνου, *in Dan [vitulam unam Jeroboam posuit] quod oppidum est apud fontes Jordanis Minoris.* Minor itaque Jordanes est a fontibus ad lacum usque Semechonitidem. Quod vero Majoris nusquam alibi facta est descriptio; Lightfootus censet, non esse hunc alium rivum sive alveum, sed *Parvum* esse a fontibus, ad usque Semechonitidem: eundemque fluvium, jam auctiorem, adpellari *Majorem*. Vide Chorogr. Matthæi cap. LXVII.

Sed ad *Samachonitidem* (nam & *Σαμαχωνίτις* scribitur ab eodem Josepho lib. V Antiq. cap. VI) quam percurrit Jordanes, revertimur. Qui id nomen præter Josephum ex antiquis ferat, compertum non habemus. Plures censent esse מֵרוֹם *Aquas Merom*, Josuæ XI, 5. ubi Græci ἐπὶ τῇ ὕδατι Μέρρων, *ad aquas Merrom.* Castra ibi Jabin, rex urbis Hazor, habuit, quum victus ab Josua est, & exercitus ejus usque ad Sidonem in fuga cæsus. Probabilis opinio, quia aliæ nullæ notabiles aquæ in superiori Galilæa inveniuntur: & rex urbis Hazor illis castris præerat, quæ ad Aquas Merom fuerunt posita. Hazor autem sive Afor, Græce Ἀσῶρος, ὑπέκειντο τῇ Σαμαχωνίτιδος λίμνῃ, *supra lacum Samachonitin sita fuit*, ut Josephus lib. V Antiq. cap. VI. tradidit. Nec insolens lacum vocare

simpliciter, *aqnas*. Idem Josephus lib. xiii, cap. ix. ἄρσις τῆς Γαλιλαίας ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῶν Γεννησάρι καλεῖται, *castra movens in Galilaea ab aquis Gennesaris, ut vocantur*, id est, ab lacu Genesaret. Jordanes eluctatus paludes Samachonitidas, διαμείψας ἑτέρως ἑκατὸν ἑκατοῖς σταδίοις, μετὰ πόλιν Ἰβλιάδα διατέμνει τὴν Γεννησάρι μίσην, *emensis aliis stadiis centum viginti, post oppidum Julaia, Gennesar lacum medium secat*. Dum aliis dicit cxx stadiis, non breviorē cursum a Pancade a Samachonitin fuisse (qui omnino longior videtur) arguit. Atque hæc de Jordane, in quantum Galilææ latus ab oriente claudit ac terminat.

Ab occasu Superioris Galilææ terminus est Mediterraneum mare inter Tyrum urbem & Carmelum montem interceptum. Etsi enim limes ad Sidonem usque a Mose ac Josua protractus fuit, tamen certo Dei judicio factum, ut nec Sidone nec Tyro Israelitæ umquam potirentur: de quibus propterea in Syrophœnice a nobis actum fuit. Incidebat in hoc latus Aseritis Tribus, cujus permulta quidem oppida Josuæ xix enarrantur, sed ignota fere omnia, quibus sedes certa minime potest definiri. In his etiam est *Cana* Josuæ xix, 28, quæ Hieronymo est *Major Cana*: de qua in Minore Inferioris Galilææ aliquid dicturi sumus. Neque Ptolemæus in litore post Tyrum plura habet quam *Ecdippa* & *Ptolemaide*, quæ etiam in sacris fuerunt sub aliis nominibus memorata, illa videlicet *Achzib*; hæc *Acco* vel *Acco* dicta. Prima post Tyrum *Ecdippa* est, Ptolemæo auctore. Etiam Plinius lib. v, cap. xix. *oppidum Ecdippa*, inter Tyrum & Ptolemaidem eodem, quo Ptolemæus, ordine. Josephus lib. i de Bello cap. xi. format Εκδιππων, *Ecdippon*, τοῖς κατὰ χθίσιν, inquit, ἕως τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Εκδιππων, *deductis in aliquem maritimum* [Galilææ] *locum, cui Ecdippon nomen est*: incertum quo casu, primo, an secundo, ut *χωρίων* repetatur: Hieronymus in Locis Ebraicis, *אכזיב Achziba*, in tribu *Aser*, in qua alienigena permanserunt. Hæc est & *Dippa* in nono milliario Ptolemaidis pergentibus Tyrum. *Dippa*, lege *Ecdippa*, quod haud dubie Hieronymus scripsit. Cujus nominis ex *Achzib* deductionem erudite Lightfootus monstravit, i Syrorum more in *י* mutato, & subleata adspiratione, ac *ב* durius pronuntiato, unde *Acidibba*, & alia dialecto *Ecdippa* oritur. Talmudistæ etiam *כזיב Chezib* scripserunt, quod idem Lightfootus Chorograph. Matt. cap. xxv observavit.

Quod si ita est, & nono milliario a Ptolemaide distat oppidum *Ecdippa*, ut Hieronymus dicto loco prodidit, male in Tabulis pluribus prope Tyrum, longe a Ptolemaide, hic locus positus est: nec si quis conjectura, ut Bonfrerius fecit, ex Josuæ xix inane litus vult supplere, oppidorum nomina *Heleac*, *Chali*, *Beien*, *Achsaph*, non inter Ecdippam & Ptolemaidem, sed inter Tyrum & Ecdippam collocanda essent, si omnino fuerunt in litore, & eum ordinem, quem tribuit Bonfrerius, inter se tenuerunt. Sed hæc incertiora sunt, nec ex Josuæ verbis sedes definita adsignari.

Est non longe ab Ecdippa mons altissimus, *Scala Tyriorum* dictus, centum stadiis a Ptolemaide, atque ita Ecdippæ a septemtrione imminens, quæ Hieronymus in nono a Ptolemaide milliario posuit. Josephus lib. ii de Bello cap. xvii. montes, quibus Ptolemais longe in cincta sit, enarrans, τῶν δὲ, inquit, ὑψηλοτάτων κατ' ἄρσιν, ὃ καλεῖται Κλίμακα Τυρίων, ὃ ἐπὶ χωρίων, καὶ ταῦτο δὲ σταδίων ἑξήσχηεν ἑκατὸν. *altissimo monte* [Ptolemais vallata est] a septemtrione, *quem accola scalam Tyriorum vocant, & distat* [a Ptolemaide] *centum stadiis*. In Talmud vocatur *סלמה רציר Scala Zor*, id est, *Tyri*. Vide quæ Lightf. d. l.

Ipse nunc *Ptolemais*, ex prædicta distantia, in litore sequitur, olim *צור*, *Acco* sive *Acco* Judic. i, commate 31. dicta, unde profanorum *Ἀκκ*, *Acco* est, cui vocabulo, ut soliti sunt, fabulam admiscuerunt, quod Hercules ibidem sanatus fuerit ex ulceribus, quæ ex Lernæ hydræ moribus acceperat. ἀλκυονες enim *mederi* est. Stephanus Byzantius in

* *Axa*, hanc fabulam ex Claudio Julio exposuit, quasi Hercules nomen urbi imposuerit. Hæc postmodum *Ptolemais* ab Aegypto rege fuit adpellata. Strabo lib. xvi, pag. 521. Πτολεμαῖς, μεγάλη πόλις, ἢ Ἀκὴν ἀνόμαζον πρότερον, *Ptolemais*, urbs magna, quam prius *Acen* nominaverunt. Et Stephanus in Ἀκὴ: αὕτη Πτολεμαῖς ἱκαδῆστο, Hæc *Ptolemais* [postea] vocabatur. Esse autem *Acen* hanc eandem, quæ *Aco* seu *Acco* in sacris adpellatur, Hieronymus auctor est in Amos 1, 2. *Carmelus*, inquit, juxta *Ptolemaidem*, quæ prius vocabatur *Acho*, [alii *Accho*] mari imminens. Græci Judicum interpretes scribunt, *Ακω*, & aliis libris *Ακχω*, & male *Ακχώ*. Et situs ipse comprobatur ac vicinitas *Carmeli*, & tribus Aferitis, in qua Judicum libro cap. 1, comm. 31. censetur. Ante Aegypti regnum Macedonicum, etiam sub initium ejus, *Ace* Græcis Latinisque dicebatur. Diodorus Siculus lib. xix, cap. xciii. κατέσκαψε Ἀκὴν τῆς Φοινίκης Συρίας, destruxit [Ptolemæus] *Acen* Phœnices Syriæ. Corn. Nepos Datame cap. v. nuntium ad exercitum *Acen* misit. Tandem colonia Romana facta est sub Claudio. Plinius lib. v, cap. xix. colonia *Claudii Cæsaris Ptolemais*, quæ quondam *Ace*. Quod nummus Caracallæ confirmat cum Serapidis, in Syria frequenter culti, imagine, inscriptionem COL. PTOL. præ se ferens.

A duobus stadiis prælabentem rivum habet *Belum* sive *Beleum*, arenas volventem vitris conficiendis maxime idoneas. Plinius jam dicto loco: *Belus*, vitri fertiles arenas parvo litori miscens. Ipse e palude *Cendevia* a radicibus *Carmeli* profluit. Juxta colonia *Claudii Cæsaris Ptolemais*. Et Josephus lib. 11 de Bello cap. xvii. τῇ δὲ ἄνω ἀπὸ δύο σταδίων ἡ καλούμενη Βέλιος ποταμὸς παραρρεῖ παντάπασιν ὀλίγῳ. Ab ea autem urbe [Ptolemaide] distans duobus stadiis præterlabitur fluvius, quem *Beleum* vocant, exiguus prorsus. Juxta eum dicit vallem rotundam esse, quæ vitri arenam gignat, ut quamvis multis navibus avehatur, exhauriri tamen nequeat. Strabo loco ante dicto totum litus, quod inter Tyrum & Ptolemaidem est, ὑαλῖτιν ψάμμος, vitriariam arenam habere tradit: ut tamen præstantior sit *Beli* amnis & circa eum. Stephanus in Ἀκὴ hunc fluvium etiam Βέλον, *Belum*, duabus syllabis, vocitavit, ut Plinius: Josephus autem tribus *Beleum*.

Ptolemaidi dicit Hieronymus in Esa. xxix, 17. *Carmelum* montem imminere: sed non proxime imminet. Interjacet oppidum *Gaba*, ut in versione est Josephi lib. 111 de Bello cap. iv. ut in Græco, Γάβαλα, *Gamala*, quæ Carmelo προσίσχυ, conjuncta est. In Vita sua etiam *Gabam* id oppidi vocat, eique a vicesimo stadio conjungit *Basaram*: & ἐν μεσοτείῳ τῆς Πτολεμαίδος κειμένην, in confiniis *Ptolemaidis* sitam dicit. Superiori loco idem Josephus addit, *Gabam* equestri colonia ab Herode fuisse auctam, quam ideo vocat πόλιν ἵππων, oppidum equestre, quia rex Herodes ἀπολυομένους ἵππους, dimissos equites in illud deduxerit. *Basara* (in versione *Besara*) aliunde, quam ex hoc Josephi loco, nobis non est cognita. Atque hic ad *Carmeli* radices, quæ septemtrionem spectant, desit Tribus Afer, & quod probabile videtur, Superior etiam *Galilæa* litoralis. Diversa ab hac *Gaba* Josephi est Plinii *Gabel* lib. v, cap. xvi 11. extremo, quam cum Syriæ oppidis *Abile*, *Arca*, aut cum Cæsarea Paneade componit, & forte *Gabala* Ptolemæi est, in Phœnice mediterranea, e Tyri regione, seu adversus eam, constituta.

Hæc de litore superioris *Galilææ*. Mediterranea & quæ ad Jordanem, orientalem limitem posita, minus cognita habemus. Propiora fuerunt, quæ olim in Tribu Afer recensentur: *Roob* seu *Rohob*, sive *Rehob*, gemina in Aferitide ad septemtrionem, Numer. xiii, 22. ubi terræ Hemath aut Syriæ dicitur proxima. Eadem Josuæ xix, 28. ubi limitaneæ Cananæorum urbes narrantur ab aquilone, *Ebron*, *Rehob*, *Hamon*, *Cana*, usque ad *Sidonem* magnam. Altera paullo inferior ibidem vers. 30. memoratur, *Uma*, *Aphek*, *Rehob*. Ceterorum locus minus notus: nec oppidi *Amaad*, Græce Αμαῖδ, Hieronymo *Amath*, Josuæ xix, 26. neque *Achsaph*, *Beten*, *Hali*, ibidem vers. 25. *Aphek* tabulæ ab *Acco*

Acco seu Ptolemaide in ortum ponunt. De *Gabala* Ptolemæi e regione Tyri, paullo ante dictum est. Levitarum in Aseritide quatuor oppida enumerantur, *Misael*, *Abdon*, *Halkath*, *Rebob*, *Josua* XXI, vers. 30. e quibus priora in austro hujus tribus videntur sita fuisse.

Regio Superioris Galilææ quæ Jordanem spectat, a septemtrione in austrum ita est disposita ab Jordanis fontibus ad usque lacum Genesareth, per sortem tribus Naphthali: Terminus, qui hic ponitur, inter Libanum & Hermonem dicitur situs Josuæ XI, 17. & cap. XII, 7. & cap. XIII, 5. vocaturque *Baalgad*. Eusebio & Hieronymo est πόλις, oppidum, seu, ut interpretes loquuntur, *civitas in campestribus Libani ad radices montis Hermon*. Sed quia Hermon ab ortu Libani prospicit, videtur locus ad Auranitidem potius pertinere, quam supra Galilæam, supraque fontes Jordanis situs esse. De fontibus Jordanis antea actum fuit, qui creduntur circa Paneum montem aut Cæsaream Philippi esse, ubi erumpit fluvius, postquam sub terra inde a Phiala, lacu quodam, occulte lapsus fuerat. An vero Cæsarea illa Galilææ fuerit, in qua multi ponunt; non sine causa dubitamus. Limes Jordanes erat: hæc vero renascenti flumini ab ortu fuit adposita, atque ita extra limitem Galilææ. Deinde in divisione regni Herodis Galilæa filio Antipæ celsit; Philippo, conditori hujus urbis Trachonitis & Ituræa, qui eam in suo, non fratris, territorio exstruxit, quamlibet in confinio utriusque.

Dan autem oppidum ad sinistram illius fontis erat, antea *Lefem* vel *Lais* dicta, quod nonnulli putant ipsam Cæsaream illam esse, quam tetrarcha Philippus instauravit. Vicinum *Dan* oppidum fuit *Paneadi*; non ipsa *Paneas*, quæ postmodum dicta Cæsarea. Hieronymus in Locis Ebraicis: *Dan viculus est in quarto a Paneade milliario cunctibus Tyrum: qui usque hodie sic vocatur, terminus Judæe provincie contra septemtrionem*. Historia deductæ Danitarum colonie in oppidum *Lais* sive *Lefem*, quod ex eo *Dan* adpellatum fuit, per anticipationem refertur Josuæ XIX, 7. & vero loco ac tempore Judic. XVII, 27. Et Josephus lib. V Antiquit. cap. II. coloniam illam dicit sitam ἐν πόρῳ τῷ Λιβάνου ὅρους καὶ ἐλασσόνῃ Ἰορδάνου τῶν πηγῶν, καὶ τὸ μέγα πεδίον Σιδῶν πόλις αὐτῆς ἴσως μίλις, *hand procul a Libano monte & minoris Jordanis fontibus, unius diei itinere a campo magno Sidonis*. Hoc oppidum autem terminus erat, unde Israelitarum olim populus a septemtrione censebatur, de quo trita exstat formula multis locis: *Omnis Israel, a Dan usque Bersabe*.

Fuit & *Kedes* in tribu Naphthali, asylum, Levitarum oppidum, Josuæ XXI, 32. quod Judic. IV, 6. *Kedes Naphthali* discriminis causa vocatur. Josephi scriptura variat, Κάδου, Κάδουρις, τὰ Κάδουρις & ἡ Κάδουσα. Interpres ejus lib. V Antiq. cap. I, pag. 140. *superiorem Cedesam* memoravit, sed malim Græca ita incidere ac interpretari: πρὸς Βερώθη πόλις τῆς Γαλιλαίας τῆς ἀνω, Καίδουρις ὁ πόρῳ, *ad Berotham oppidum Galilææ superioris, non procul a Cadesa*. Nec vero discrimen negamus, quia & alia *Kedes* fuit in tribu Issachar, I Paralip. VII, 72. quæ Josuæ XIX, 20. videtur *Kisyon* adpellari. Sed de Galilææ oppido Josephus dicto loco pag. 142. asyla cis fluvium enumerans, tribus Judæe Hebronem; Ephraim Sicima sive Sichem: τῆς Νεφθαλίτιδος ἐστὶν Κάδουρις, *Naphthalitidos autem Kedeshm*. Et lib. XIII cap. IX. προσελθόντων εἰς Κάδουσαν πόλιν. πλησίον δ' ἐστὶν αὐτῇ τῆς Τυρίων γῆς καὶ τῆς Γαλιλαίας, *quum Kedashm venissent, urbem Tyriorum terra & Galilæa propinquam*: id est in utriusque confinio, quia Tyriorum ager distinctus a Galilæa erat. Ibidem, paucis interjectis, μέχρις Κάδουρις, *ad Kedasa*, plurali numero: at lib. II. de Bello cap. XXXIII. ἐπὶ Κάδουσαν τὴν Τυρίων, *ad Kedashm Tyriorum*, quorum potestate aliquando fuit. Situm ejus in Locis Ebraicis Hieronymus ita descripsit: *Cedes, sortis Nephtholim, civitas sacerdotalis ac fugitivorum, in Galilæa super montem Nephtholim*. Sed & hanc cepit rex Assyriorum, quæ nunc Cidissus adpellatur in vicesimo Tyri milliario juxta Pancadem.

De *Berotha* supra in *Kedes* ex *Josepho* diximus in superiori *Galilæa*, non procul a *Kedes* sive *Cedafa* sitam fuisse. Ejus mentio est *Ezechielis* XLVII, 17. ubi in terminis *Israelis* cum aliis oppidis recensetur. *Josephus* lib. V *Antiq.* cap. 1. ibi *Chananæorum* reges, quos *Josua* uno prælio vicit, habuisse castra tradit, quæ *Josua* XI, 5. ad *Aquas Merom*, seu *Samachonitidem* lacum dicuntur fuisse posita. Haud longe ergo a lacu illo *Berotha* fuit oppidum.

Ad lacum illum proxime adposita fuit *חזר*, *Hazor*, interpretibus Græcis *Ἀσὼρ*, *Josepho*, *Ἀσὼρ*, *Aforus*; *Hieronymo* *Afor*. *Josua* XI, 10. dicitur caput omnium regnorum septemtrionalium *Palæstinæ*. *Josua* expugnavit, & interfectis omnibus incolis, igne ædificia delevit. Restitutam fuisse ex *Judic.* IV, 2. & I *Sam.* XII, 9. manifestum est: nec vero tum ab *Israelitis* fuit habitata, sed mansit indomitis *Chananæis*, licet in sorte *Naphthaliim* recensa fuerat, *Josua* XIX, 36. Situm *Josephus* nobis indicat lib. V *Antiquit.* cap. VI. historiam *Judicum* cap. IV. exponens de *Jabino* rege, in cujus potestatem *Israelitæ* a *Deo* fuerant traditi. *Ἰὼτ* ἐξ *Ἀσώρου* πόλεως ἐρμώμεν. αὐτὴ δ' ὑπέκειτο τῆς *Σαμαχωνίτιδος* λίμνης. *Is*, [Jabin] ex urbe *Aforo* ortus. Hæc vero sita est super *Samachonitidem* lacum.

Haud longe forsan aberat *Haroseth Gentium*, sedes *Sissæ*, qui exercitum *Jabini*, regis *Hazoræi*, regebat, ut *Judic.* IV, 2. refertur: nam pars *Galilææ* superioris cognomen *Gentium* habuit, ut supra ex *Josua* XII, 23. ubi rex *Gentium* *Gilgal* aut *Galilææ* memoratur, demonstravimus. Prope lacum illum etiam *Daphne* *χελών*, reginacula fuit amcenissima & fontibus irrigua, unde nomen videtur esse, imitatione forsan *Daphnes* illius deliciosissimæ, quæ juxta *Antiochiam* *Syriæ* ad *Orontem* amnem est. *Josephus* de Bello *Jud.* lib. IV incunte: *διαίρει αὐτῆς τὰ ἔλη μέχρι Δάφνης* *χελών* τὰτε ἄλλα *τρυφεῶν*, καὶ πηγὰς ἔχει, καὶ τρέφουσαι τὸν μικρὸν καλέμενον *Ιορδάνην*, *Extendis* [*Samachonitis* lacus] *paludes suas usque regionem Daphnen: quæ tum alias deliciosa est, tum fontibus abundat, qui Minorem, quem vocant, Jordanem nutriunt & augent.*

Fuit & *Hamath* in *Naphthali*, *Ebr.* *חמט*, Græce *Ἀμμαθ*, *Hieronymo* *Amath*: quod quia *Josua* XIX, 35. cum *Cinereth* oppido conjunctum est, a quo alter lacus cognomen tum habet; ad austrum *Galilææ* superioris existisse probabile admodum videtur. Ipsum autem oppidum *Cinereth*, sive *Chenereth*, ut *Hieronymus* scripsit, Græcos imitatus, in *Galilæa* inferiore cum ipso lacu, quem denominat, explicabimus. Præterea in Superiori *Galilæa* tres vici sunt, καὶ μὲν πάντες πελώεις, vici maxime prærupti, quorum nomina sunt *Jamnia*, *Amerytha*, *Charabe*. Hos bello Romano ingruente *Josephus*, dux bellicus æque, ut clarus postea historicus, munivit, quod ipse in *Vita* sua pag. 1013. memoravit: sed qua sede singuli fuerint, non est commemoratum. Idem lib. II de Bello cap. XLII. eadem sua munimenta enarrans nominat τὴν *Ἀχαβάρων πέτραν*, καὶ *Σέφ*, καὶ *Ιαμνὶθ*, καὶ *Μερό*. *Achabarorum* *Petram*, & *Seph*, & *Jamnith*, & *Mero*. Neque hæc sunt notiora: & *Jamnith* eadem quæ in *Vita* *Jamnia* vocabatur: & vox *Mero* consonat aquis *Merom*, quæ *Samachonitis* lacus sunt, ut conjicere possis, ibidem forsan sitam fuisse.

GALILÆA INFERIOR Superiori ab austro subjacet; Samaritanæ regioni a septemtrione: ab ortu lacum *Genesaret* habet; ab occasu montem *Carmelum* & mare. Continet totam tribum *Zabulon*: & in *Naphthali* quoque & *Isachar* ex parte suos fines profert, in illam, ab aquilonē; in hanc, ab meridie. Communis terminus τῆς *Γαλιλαίας* ἐκείνης, utriusque *Galilææ*, ut *Josephus* lib. II de Bello cap. XLII. vocavit, difficulter definitur, quod nusquam determinate legimus descriptum. *Josephus* quidem in *Bersabe* quadam constituit limitem communem, lib. III de Bello cap. IV. sed æque incerti situs oppido. *Talmudistæ* discrimen a *sycaminis* petunt, quæ in inferiore nascantur, non itidem in superiore: quod

quod universale non est, nec fundamentum localium differentiarum, quæ aliunde ducendæ sunt, vel a montano situ respectu camporum & planities, quod Jo. Lightfoot in Joannem Chorographia placet; vel a flumine Jordanis, qua ratione plures provinciæ in superiorem, quæ propior fontibus est, & inferiorem distinguuntur.

Nobilior frequentiorque hæc Inferior est quam Superior, ideoque *Galilæa* simpliciter vocatur; Superior autem cum additamento τῆς ἄνω plerumque, aut *Genitum*. Sic Josephus in Vita sua pag. 1013. enarrat, quos vicos ipse muniverit κατὰ τὴν ἄνω Γαλιλαίαν in *Superiore Galilæa*; subdit autem, ἀρχαῖα δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πόλεις μὲν - - - καίμας δὲ, - - - *munitis vero etiam in Galilæa urbes, vicos, cetera, nominatim Tarichæas, Tiberiadem, Sephorim, Fotapata, Itabyrium*, alia, quæ omnia in inferiore sunt Galilæa, quam simpliciter *Galilæam* dixerat. Non ergo cum doctissimo viro Jo. Lightfoot consentimus, qui dicto loco, *Fallor* inquit, aut *superior* emphatice aliquando vocatur *Galilæa*, nec immerito, quoniam *Inferior* vocari posset Μέγα πεδίον, *Campus magnus*. Provocat ad Joann. iv, 43, 44. ubi Salvator ex Samaria in *Galilæam* dicitur profectus, adjecta ratione, quod in patria propheta non habeat honorem. Jam vero patriam seu educationis locum esse in inferiore; ergo *Galilæam* ibi *superiorem* esse intelligendam. At vero quot loci illius apostolici sunt interpretationes? alia est Origenis, alia Augustini, iterum alia Cyrilli: ut recentiorum dissensiones taceamus. Simplicissime patria est Nazaret, in australi limite inferioris *Galilææ* sita, quam præterit obdictam caussam Jesus, & in interiora Inferioris usque in Cana venit, quæ ultimum est in Inferioris tractu septemtrionali, juxta limitem utriusque regionis.

Incipimus a *lacu*, quem Jordanes transit dirimente hanc *Galilæam* ab *Gaulanitide*. Unde Josephus lib. iii de Bello cap. iv. de *Galilææ* limite: πρὸς ἑὴν Ἰππην τε καὶ Γαδαρὸς ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν αὐτῆς, ab ortu *Hippene* & *Gadarene*, & ipsa *Gaulanitis* definit. Antiquissimum lacus nomen est *Mare Cinereth*, quo Moses usus est & Josua, ab oppido sumtum *Cinereth*: quod Χενερὲθ scripserunt Græci, Hieronymus *Chenereth*, & in munitis oppidis numeratur Josua xix, 35. lacui, quem denominat, haud dubie adpositum. Qui oram lacus Zebulon tribuunt, in septemtrionali parte ponunt, quia fuit tribus *Naphthaliticæ*: quod vero Josua cap. xix, 35. cum *Chammath* conjungit, quod nomen thermas sonat, videtur non improbabile tribum *Naphthali* angusto tractu illam oram usque ad exitum Jordanis, ex lacu tenuisse, quod Talmudistas etiam sentire, Lightfootus Chorogr. in Matthæum cap. lxxi. probavit: ut adeo non penitus contemnenda sit sententia Hieronymi, qui *Chenereth* dixit esse *Tiberiadem*; minus verisimilis Bonfrerii, qui id oppidum in *Capernaum* quaerit. *Chammath* autem quocum Josua conjunxit, videntur thermæ *Tiberienses* esse, & de illis etiam in Talmude explicatur cod. Megillah fol. 6. col. 1.

Ab oppido lacus ים כנרת *mare Cinereth*, Græce ἡ θάλασσα Χενερὲθ, Numer. xxxiv, 11. Josua xiii, 27. vocitatur. Idem lacus etiam *Genesar* five *Genesareth*, & duplicata littera *Gennesar* adpellatur. i Maccab. xi, 67. ἐπὶ ὕδατος Γεννησαῖος, ad *Aquam Gennesar*. Aquam, id est lacum, ut *Aqua Merom*, *Samachonitis* lacus, supra ex Josua xi, 5. fuit perustrata. Lucæ v, commate 1. λίμνη Γεννησαῖος, *lacus Gennesaret*: Josepho autem lib. iii de Bello cap. xxxii. ἐστὶ λίμνη ἢ καλεῖται Γεννησαῖος, *lacus qui Gennesar vocatur*: Straboni lib. xvi, pag. 519. & iterum Josepho in Vita pag. 1023. ἡ λίμνη Γεννησαῖος, *lacus Gennesaritis*: Plinio lib. v, cap. xv. *lacus quem plures Gennesaram vocant*. Unde hoc nomen sit, non omnino est manifestum: neque enim urbis est vocabulum, quæ adposita fuerit, utpote quæ plane ignoratur. Ebræi a regione deducunt adpellationem, quæ, ut in Aruch dicitur, multos ירדני סוּרֵי *hortos principum* five paradisos habuerit. Quidam putant ex *Cinereth* vocabulum depravatum esse per apocopen syllabæ postremæ (quæ vero in Novo Testamento re-

petatur) & facilem mutationem τὸ δ in ι cognatum. Non improbabilis foret opinio, nisi epenthesis τὸ Samech duriorē illam redderet. Ideo altera de regione sententia, quæ nomen mari seu lacui dederit, plus fidei meretur, quam etiam Josephus confirmat lib. III de Bello cap. xxxv, ineunte: ἡ λίμνη Γεννησαρ τῆς προσεχῆς χώρας καλεῖται, *Lacus ipse Genesar a continente terra nominatur.*

Sunt & alia cognomenta, a locis adjacentibus desumpta. Nam θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, *mare Galilææ*, Matth. iv, 18. cap. xv, 29. Marc. vii, 31. dicitur: & θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, *mare Tiberiadis*, Joann. xxi, 1. & λίμνη τῆς Τιβεριάδος, *lacus Tiberiadis*, apud Josephum lib. III de Bello cap. iv. & λίμνη ἡ Τιβερίων, *lacus Tiberienfium*, lib. iv, cap. xxvi. & utroque nomine conjuncto, θάλασσα τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος, *mare Galilææ Tiberiadis*, Joann. vi, 1. Et, si Plinio credimus jam dicto loco, etiam ab adjacentē urbe Tarichæa cognomen habuit. *A meridie, inquit, Tarichæa, quo nomine aliqui & lacum adpellant.*

De magnitudine lacus non plane conveniunt Josephus atque Plinius, nec vero longe differunt. Ille lib. III, cap. xxxv. σταθῶν ἑξήκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρῳ ἑκατὸν τὸ μῆκος, *Latitudo est quadraginta stadiorum, & totidem ac centum longitudo*: hic lib. v, cap. xv. *Jordanes in lacum se fundit, quem plures Genesaram vocant, xvi m. passuum longitudinis, vi m. latitudinis.* Aqua lacus dulcis est ac potabilis, ut Josephus ibidem observat: etiam ἰσχυρὸς, *fecundus ac piscosus*, quod addit lib. iv de Bello cap. xxvi. Strabo dicto loco tradit, ferre ἀρωματῆτιν χύον καὶ κάλαμον: φέρε δὲ καὶ βάλσαμον, *aromaticum juncum & calnum*: ferre etiam balsamum.

Lacus hic majorem partem est Inferioris Galilææ; etiam γῆ Γεννησαρ, *Terra Genesaret*, Matth. xiv, 34. quæ juxta oram lacus est, in inferiore magis, quam superiore Galilæa censenda est: aut potius, secundum auctorum libri Aruch, definitus ac certus locus est, *locus propinquus Tiberiadi, in quo sunt horti & paradisi.* Et sic Josephus etiam lib. III de Bello cap. xxxv. παρατίθει τὴν Γεννησὰρ ἐμώνυμον χώραν, *Præterdit lacum Genesar ejusdem nominis regimacula, natura & pulchritudine admirabilis.* - - Fonte Capernaum rigatur: longitudo τὸ χωρίον, *regimacula xxx stadiorum: latitudo xx.*

In evangeliiis frequens est mentio oppidi Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, *Cana Galilææ*, Joann. ii, 1. & ii, 11. ἡ Κανὰ, *in Cana*, & cap. iv, 46. εἰς τὴν Κανὰ, & cap. xxi, 2. ὁ δὲ Κανὰ, *qui a Cana, vel ex Cana*: singulis his in locis adjectum est regionis nomen τῆς Γαλιλαίας, *Galilæa*: patria Simonis apostoli, qui inde ὁ Κανανίτης cognominatur Matth. x, 4. & Nathanielis, Joann. xxi, 2. primo Christi miraculo illustrata. Hieronymus de Locis Ebraicis *Majorem Cana*, quæ in tribu Aser fuit, Sidoni propior, Josuæ xix, 28. a *Minore* tribus Naphthali vel Zabulon, cujus crebra in Novo Testamento est mentio, distinguit: quamquam ipse illas confudisse videtur, Majori tribuens quæ sunt Minoris; nisi potius mutilatus est Hieronymi textus, saltem turbatus, quem sic Bonfrerius restitutum vult: *Cana usque ad Sidonem majorem*: [sunt Josuæ verba cap. xix, 28.] *Fuit autem Cana in tribu Aser. Est quoque & altera minor, ad cujus distinctionem major hæc dicitur; ubi Dominus noster atque Servator aquam convertit in vinum: unde & Nathaniel.* De Majore, quam Hieronymus dixit, nihil habemus, præter dictum jam Josuæ locum, quo vero nihil de magnitudinis cognomine est, utique autem de *Sidonis magne*, ad quam versus illa Cana sita erat.

Notior Cana altera in confinio utriusque Galilææ, superioris & inferioris, de cujus vero situ nunc nobis disquirendum est, quem Josephus in Vita sua loco gemino pag. 1005, & 1029. demonstrat. Ibi dicit se in Cana fuisse, quum nuntius adferretur, Tiberienfes ad defectionem ab Joanne quodam sollicitari: δι' ὅλης τῆς νυκτός, *per totam igitur noctem* cum du-

centis militibus iter fecisse, *πρωί, mane* tandem urbi Tiberiadi adpropinquasse. Sic distantia inter Cana & Tiberiadem quodammodo cognoscitur; in quam plagam vero a Tiberiade recesserit, aliunde repetendum est. Altero igitur loco Josephus [pag. 1029.] non obscure plagam quoque designat. Silan ait, regis Agrippæ præfectum, castra quinque stadiis ab urbe Juliade metatum, stationes militum posuisse per vias, alteram quæ Cana ferat, alteram, quæ Gamalam. Ut igitur Gamala Juliadi est proxima trans Jordanem: ita Cana cis flumen in Galilæa Juliadi vicina erat. Viæ enim a proximis oppidis vel vicis denominantur, Julius autem ad ostium Jordanis, quo in lacum ingreditur, sita erat, antea Betharamphtha dicta. Græca verba sunt: *βαλλόμενοι ἐκ τῆς Τιβεριάδος ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ πέντε, φρουρὰν ἐποίησαν τῆς ὁδοῦ, τῇ τε εἰς Κανὰ ὁδῷ, καὶ τῇ εἰς Γάμλα τὸ φρούριον.* Quapropter Cana Galilææ a Tiberiade unius diei itinere in septemtrionem sita fuit, ea fere latitudine, quam ipsa Julius & ostium Jordanis habent, modica ab Juliade distantia, tanquam primus ab illa locus memorabilior, qui viæ ex Juliade deducenti nomen daret. Nec vero munitum oppidum fuit, sed grandis vicus. Josephus priore ex Vita loco pag. 1005. *Διέτρεχον κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐν καμῇ τῆς Γαλιλαίας, ἡ προσαγορεύσας Κανὰ, Ἰσὲ ἐοικὸς ἀγέμῃ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἡ προσαγορεύσας Κανὰ, Ἰσὲ ἐοικὸς ἀγέμῃ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἡ προσαγορεύσας Κανὰ, Ἰσὲ ἐοικὸς ἀγέμῃ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.* Ipse eo tempore agebam in vico Galilææ, qui vocatur Cana: ubi munitionem accepit de sollicitata Tiberiade, quo una nocte etiam strenue profectus est, ut supra enarravimus. Est & alius vicus Cana circa Hierichuntem, de quo Josephus lib. 1 de Bello cap. xiiii. de quo infra dicturi sumus. Noster autem, quem descripsimus, est ille, in quo aqua in vinum conversa, sæpe memoratus in sacris historiis.

A Cana per oram lacus Gennesaritidis descendamus. Prima est *Betharamphtha*, quam Herodes tetrarcha, a se ornatam, in honorem Juliæ, Augusti filiæ, Tiberii uxoris, *Juliadem* nominavit. Josephus lib. xviii, cap. iiii. *Βηθαρχαμφθᾶ δὲ, πόλις ἦν καὶ αὕτη, τῇ τε τῶν βουλῶν Ἰουλιὰς ἀπὸ τῆς ἀντιόχειας ἀγορεύσας τῆς γυναικὸς, Βηθαρχαμφθᾶ (& ipsa erat oppidum) περιέκρινεν, Ἰουλιὰς ἀπὸ τῆς ἀντιόχειας ἀγορεύσας τῆς γυναικὸς, Βηθαρχαμφθᾶ (& ipsa erat oppidum) περιέκρινεν, Ἰουλιὰς ἀπὸ τῆς ἀντιόχειας ἀγορεύσας τῆς γυναικὸς, Βηθαρχαμφθᾶ (& ipsa erat oppidum) περιέκρινεν.* *Juliadem* ab imperatoris uxore adpellavit. Jordani fuit adposita, ubi is in lacum Gennesaret inlabitur. Idem lib. iiii de Bello Jud. cap. xxxv. *Ἰορδάνης μετὰ πρὸς Ἰουλιὰς διεκρίθη τὴν Γεννησαρὶ μίσην, Ἰορδάνης μετὰ πρὸς Ἰουλιὰς διεκρίθη τὴν Γεννησαρὶ μίσην, Ἰορδάνης μετὰ πρὸς Ἰουλιὰς διεκρίθη τὴν Γεννησαρὶ μίσην.* *Jordanes* post urbem *Juliadem* perscindit lacum Gennesar medium. Et in Vita Josephi pag. 1029. quod uno stadio ab Juliade vallum afuit, erat *πλησίον, propinquum* Jordani. Tabulæ in Peræa ponunt, longe ab Jordane: Lightfoot in sinistra Jordanis ripa, atque ita etiam in Peræa: ego in dextram ripam Jordanis, inituri lacum, reduco, quia ab Herode, Galilææ tetrarcha, non a Philippo illius Perææ, fuit munimentis & nomine novo ornata. Josephus enim lib. xviii, cap. iiii. Herodem dicit hanc *Juliadem* cum Zippore sive Sepphori, quæ Galilææ erat, condidisse, vel exornasse: fratrem Philippum autem, præter Cæsaream, *Juliadem* alteram, Bethsaida antea appellatam. Accedit, quod Ptolemæus lib. v, cap. xvi. in Galilæa *Juliadem* recenset, quam sic oportet cis Jordanem fluvium fuisse.

Alterum oppidum videtur *Chorazin* sive *Chorazim* fuisse, quod in illa urbium execratione, *Va tibi Chorazin*, Matth. xi, 21. & Luc. x, 13. tantummodo mentionem habet. Græce scribitur varie, *Χωραζίν*, ut plurimum; etiam *Χοραζίν*, *Χοραζαίν*, ac *Χοραζίμ*. Mirum, locum tam celebrem præsentia Christi frequenti, nusquam alibi in historia evangelica memorari, neque in historiis aut chorographiis aliis. Quo fit, ut sedes hujus oppidi designari certa nequeat. Hieronymus in Locis Ebraicis: *Chorazin oppidum Galilææ, quod Christus propter incredulitatem miserabiliter deplorat & plangit. Est autem nunc desertum in secundo lapide a Capharnaum.* Plures, & in his Adrichomius ac Bonfrerius in Decapolitanis numerant, & trans Jordanem locant: sed præstat Hieronymum sequi, qui in Galilæa ponit, & prope Capharnaum ponit, licet suspitione erroris ac pravationis numerus *secundi* lapidis haud possit liberari. Sunt, qui non oppidum, sed regionem silvestrem circa Cana interpretentur, quali

עֲרַזִּין fit populari lingua, a ערז, quod inter alia est *silvescere*: in quam opinionem ipse Lightfootus propendit. Quod vero inter oppidorum nomina, Bethsaidæ & Capernaum, enumeratur *Chorazin*, non dubitamus oppidum fuisse: neque litteræ χ & ζ , quæ in Novi Testamenti codicibus visuntur, Ebraeis η & ω respondent. Proinde mihi credibile est, supra Tarichæam & Capernaum in septemtrionem, Cana versus, tamen ad lacum Chorazin oppidum fuisse positum: quo loco etiam in Tabula operum Lightfooti est expressum.

Inde ad *Capernaum*, etiam ad oram lacus occidentalem situm oppidum, venimus. Hieronymus in Locis: *Capharnaum, juxta stagnum Genesaret, usque hodie oppidum in Galilæa gentium, situm in finibus Zabulon & Nephthalim*. De Galilæa gentium supra diximus in Superiori Galilæa, quo rectius fortasse, quam ad hunc locum referri debet. De finibus Zabulon & Nephthalim dicemus jam ex evangelio. Fuit Capernaum urbs *παροδὸν τῆς θάλασσης*, in *ἐσχατίαις* *Ζαβουλὸν καὶ Νεφθαλίμ*, *maritima*, sive ad lacum sita, in finibus Zabulon & Nephthalim, Matth. iv, 13. Bethsaidanæ regioni opposita, Joann. vi, 17, 24. ubi ex eremo Bethsaidana in Capernaum dicuntur navibus trajecisse: quod ex Luc. ix, 10. manifestum est, ubi locus, unde est facta navigatio, nominatur. In occidentali ergo lacus litore Capernaum fuit situm; at quanto a Tiberiade intervallo, non est plane certum.

Jacobus Bonfrerius ad Hieronymum de Locis Ebraicis Adnotationibus: *Capharnaum loco est opportunissimo sita ad initium stagni Genesareth, ubi minor Jordanes in stagnum influit*. Sed eodem in loco Juliadem Betharamphtham sitam fuisse, supra demonstravimus. Contra Jo. Lightfoot tam propinquam facit Tiberiadi, ut vix xv stadiis abesse ab illa potuerit. Nam Chorographiæ in Matthæum cap. lxxx ait: *Nos Capernaum inter Tiberiada & Tarichæas sitam supponimus*. At Tarichæa a Tiberiade, ut Josephus in Vita sua pag. 1010 notavit, *εἰς τὰς τριάκοντα*, *triginta stadiis* distant. Sed supra Tarichæas in septemtrionem versus fuisse sitam, nobis inde est probabilius, quia fuit in *ἐσχατίαις* in finibus Zabulon & Naphthali, ut ex Matth. iv, 13. cognovimus. Naphthali vero ad Tiberiadem usque pertinuisse minime probari potest. Deinde, si *καὶ μὲν Κεφαρνώμην*, *vicus Kepharnome*, quem Josephus in Vita p. 1029. vocat, est nostra Capernaum, res erit peracta, quia ille prope Juliadem Betharamphtham fuit, ut ex loco preclii, ibidem descripti apparet. At propter eandem Juliadis vicinitatem non potest ipsa Capernaum esse, quæ haud dubie prope fontem fuit, qui *Καπαρναῖμ*, *Capernaum*, ab accolis adpellabatur, idemque *τὴν χώραν Γεννησαρ*, *regiunculam Genesar* rigavit, quod lib. 111 de Bello cap. xxxv. idem Josephus tradidit. Campus autem Genesar est, ut in Lexico Aruch definitur, *מקום קרוב לטבריא* *locus propinquus Tiberiadi*: quo argumento potissimum Lightfootus fuit inductus, dum Capernaum inter Tarichæas & Tiberiadem locavit mediam. Sed propinquitas ad locum illustrem & celebrem relata, non semper intra xv aut xxx etiam stadia consistit, sed sæpe excedit in longius, ut Alexandri pugna adversus Darium postrema cognominatur ab Arbelis, non a Gaugamelis propinquioribus, quod illa his erant celebriora.

Magna fuit hujus urbis prærogativa, quod Christum Servatorem habuit incolam, & ipsius fuit *ἰδία πόλις*, *propria civitas*, Matth. ix, 1. quam ipsam esse Capernaum, Marcus in eadem testatur historia cap. 11 ineunte: in quam sæpius divertit, ut ex Evangeliiis constat, postquam ex Nazareth patria sua ejectus erat; & ibi *κατέκνησεν*, *habitavit* Matth. iv, 13. etiam tributum templo inferendum ibi pendit, cap. xvii, 24. Idcirco *in calum exaltata* fuit, ex quo fastigio felicitatis propter impietatem cecidit, Matth. xi, 23.

Capernaum oppidum ad *fontem Capernaum*, oppido haud dubie vicinum, a quo nomen habet, & inde per omnem *campum Genesaret* nos deducit. Evangelistæ Matth. xiv, 34. & Marc. vi, 53. *τὴν γῆν Γεννησαρὶτ*, *terram Genesaret* adpellant; Josephus lib. 111 de Bello

cap. xxxv χώραν Γεννησαρ, *regionem Gennesar*, quam ita describit: περιτρίβει τὴν Γεννησαρ ὁμώνυμὴν χώραν θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ἔτι γὰρ αὐτὴν τὶ φυτὸν ἀρνύται διὰ τὴν ποιότητα, καὶ πῦσιν πιφύεται σιν οἱ γενόμενοι. *Ad lacum Gennesar ejusdem nominis terra praesenditur, natura simul & p. chritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro ubertate sua arbusum negat, totamque plantis cultores confecerunt.* Et paucis interjectis de varietate fructuum: πρὸς γὰρ τῇ τῶν αἰνῶν ἰσχυρία καὶ πηγῇ διάρδεται ποτιματῆτι, Καπαρναούμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλίβει τὸ Νεῖλου τοῦ Ἰδξου, ἵπτι γεννᾷ τῷ κατὰ τὴν Αλεξανδρίαν λίμνην κορακίαν παραπλήσιον. Μῆκος δὲ τῆ χορίου κατατείνει πρὸς τὸν αἰνάλον τῆς ὁμώνυμου λίμνης ἐπὶ σταδίου τριάκοντα, καὶ ἔυρος ἑκοσι. *Nam praeter aeris lenitatem & fonte quoque irrigatur uberrimo, qui Caparnaum ab indigenis adpellatur. Eum nonnulli tamen esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum litora cognominis lacus xxx stadiis extenditur, latitudo xx.* Haec de propria Gennesaritide, parva regiuncula, in qua ad oram lacus videtur oppidum Capernaum fuisse, quia commune illius & fontis rigantis nomen est: nec vero dubitamus, quin regionis adpellatio etiam latius in tractu illo ad occidentale latus illius lacus patuerit.

Tarichaea sive *Tarichea*, seu *Tarichae*, urbs propior Tiberiadi, triginta tantum stadiis discreta ab illa, ut Josephus in Vita pag. 1010 notavit. Is ubique pluraliter scripsit Ταρχαίαι, *Tarichaea*. Strabo lib. xvi, pag. 526. Ταρχαίαι, *Tarichaea*. Εἰ ταῖς καλουμέναις Ταρχαίαις ἡ λίμνη μὲν Ταρχαίαις αἰτίας παρὲχται, *Apud Taricheas, ut adpellantur, lacus est, qui optima salsamenta praebeat.* Stephanus scripsit Ταιρχαίαι, sine diphthongo, plurativo autem numero, sed de Aegyptiis interpretatur: de nostra autem urbe subdit: ἔστι καὶ Ταρχαία καὶ ἰσχυρία καὶ πλατυτικῶς λεγομένη, πόλις τῆς Ἰουδαίας, *Est & Tarichea iam singulari quam plurali dicta numero, urbs Judaeae, laxè dictae, id est Palaestinae.* Plinius lib. v, cap. xv. *Tarichea*: Suetonius Tito cap. iv ed. Grævii & Bæcleri, *Tarichaea*: at Beroaldi & Gronovii, *Tarichea*. Situm & munitionem Josephus lib. iii de Bello cap. xxxii, qui ipse κατεργασ, *valide eandem muniverat*, descripsit: συνῆρει ἰς τὰς Ταρχαίας πᾶν τὸ πρὸς εἶξιν, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυροτήτι, καὶ τῇ λίμνῃ πιπιότοις, ἢ καλεῖται Γεννησαρ πρὸς τὸν ἐπιχώριον. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὡς περὶ τὴν Τιβεριάδα ὑπόκειται, κατὰ μὲν τῇ λίμνῃ προσεκλύετο, πάντοθεν ὑπὸ τῷ Ἰωσήφου τιτιχένον κατεργασ. *Confluxerat Taricheas omnis rerum novarum cupiens multitudine, munitione confissa circumtatis, & lacu, qui Gennesar ab indigenis adpellatur.* Etenim urbs ita, ut Tiberias, sub monte posita, & qua parte lacu non adluitur, Josephus muro valido communierat. Tanta autem munitiones hujus urbis erant, ut Vespasianus τοῦ πολέμου τελευτῶν, oppugnationis mirram suspicatus, inter ipsam & Tiberiadem castra, quae posuerat, fecerit παρεμβολὴν ὀχυρωμένην, *munimentis firmissima.* Et Suetonius Tito cap. iv. *Ex questura honore legioni praefectus Taricheam & Gamalam, urbes Judaeae validissimas in potestatem redegit.* Amplitudo et multitudinem captivorum cognosci potest, quia mille ducentos victor Vespasianus interfecit: sex millia misit in Achajam perfodiendo Isthmo, ut Nero instituerat: triginta millia & quadringentos vendidit sub corona, praeter alios quos donavit regi Agrippae. Josephus auctor est lib. iii extremo de Bello Judaico. Incolae dicti Ταρχαίαι, *Tarichaea* lib. ii de Bello cap. xliii. Situm Plinius turbavit: nisi a librariis corruptus est. Lib. v, cap. xv. *lacum Gennesaram dixit amoenis circumseptum oppidis: ab oriente, Juliade & Hippo: a meridie, Tarichea, quo nomine aliqui & lacum adpellant: ab occidente, Tiberiade, aquae calidis salubri.* Inverte: ab occidente *Tarichea*; a meridie, *Tiberiade*. Nam Tiberias ab Hippo, quae trans Jordanem erat lacu egressum, xxx stadiis tantummodo reducta fuit, ut Josephus in Vita pag. 1025 tradidit. Nomen Graecum, *Tarichea*, a piscium salsamentis, quorum ibi propter lacum fuit copia, sumtum est: quodnam fuerit Hebraicum nomen, sed Galilaea dialecti, ignoramus.

Tiberias urbs ultima est ad oram lacus in australi parte sita, opus Herodis tetrarchæ. Josephus lib. xviii, cap. iiii. Ηρώδης ὁ τετράρχης, ἐπὶ μίγα γὰρ ἦν τῇ Τιβεριᾷ φιλίας προελθὼν, δι-
 καλύπτει πάλιν ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ τῆς Τιβεριάδας, τοῖς κορτίσις ἐπικτίσας τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ λίμνῃ τῇ Γεννησαρετίδι.
*Herodes tetrarcha in amicitiam Tiberii receptus, condidit urbem, quam de ipsius nomine Ti-
 berialdem nominavit, optime parti Galilee imponens ad lacum Gennefaritidem.* Idem in Vi-
 ta sua pag. 1025 Justum Tiberiensem, æmulum & historicum, adloquens, ἡ δὲ σὴ πατερίς,
 ὁ ἰούσι, καί μιν ἐν τῇ Γεννησαρετίδι λίμνῃ, καὶ ἀπὸ χύσας ἵππου μιν σάδια τριάκοντα, Γαδάρων δὲ ἑξήκοντα,
 Σκοδοπέλεως δὲ ἑκατοῖ καὶ ἑκατὸν, *Tua vero, Juste, patria sita ad lacum Gennefaritidem, &
 distans ab Hippo triginta stadiis, sexaginta a Gadaris, Scythopoli centum & viginti.* Ex
 quibus intelligitur non longe ab Jordane, ubi lacum effluit, distare, quia Hippos, urbs
 triginta stadiis a Tiberiade remota, trans flumen, prope idem tamen, sita erat. Iterum
 Josephus, lib. xx, cap. v extremo, Neronem ait Agrippam [Minorem] donasse μίσην τῇ
 τῆς Γαλιλαίας, Τιβεριάδα καὶ Ταριχεῖας ὑπακύνειν αὐτῇ κατέσταντα, aliqua parte Galilee, jussisseque Ti-
 berialdem & Taricheas ipsi parere. Evangelista Joannes aliquoties Tiberiadis mentionem ha-
 bet in lacus descriptione, quem denominat, cap. vi, & xxi, i: & eodem cap. vi, 23.
 sine maris mentione, ἦλθε πλοίαρχος ἐκ Τιβεριάδος, *navigia ex Tiberiade advenerunt.* Plinius
 lib. v, cap. xv extremo de oppidis lacum Genesaram, ut vocat, cingentibus: *ab oriente
 [circumleptus] Juliade & Hippo: a meridie, Tarichea, quo nomine aliqui & lacum ad-
 appellant: ab occidente Tiberiade, aquis calidis salubri.* Stephanus quoque de Urbibus:
 Τιβεριὰς πόλις τῆς Ἰουδαίας πρὸς τῇ Γεννησαρετίδι λίμνῃ. ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ Ηρώδου. ὁ πολὺς τῆς Τιβεριάδας. Ἰουλιανὸς δὲ ὁ
 βασιλεὺς Τιβεριοπαλίτας ἐπέγραψε. *Tiberias urbs est Judæe ad lacum Gennefaritidem: condita ab
 Herode, civis, Tiberiensis: Julianus imperator autem Tiberiopolitas inscripsit, quasi & Tibe-
 riopolis fuerit nominata.*

Fueritne de novo condita Tiberias, an reparata ac instaurata ex veteri oppido, disputatur
 ab eruditis. Hieronymus in Ezechiel. cap. xlviii. 21. *Tiberias olim adpellabatur Chene-
 reth.* Si a fide digno id accepit, certiores etiam erimus de nomine maris Cinereth sive
 Chenereth, & de ipso ejus nominis oppido: quod utrumque in obscuro latere videbatur.
 Talmud cod. Megilla fol. 5. col. 2, רַקָּתָא וְרַקָּתָא לִי וְרַקָּתָא לְךָ & certum nobis est, *Rakkath
 esse Tiberiadem.* Rakkath illa Jos. xix. 35 cum Chammath & Chinereth conjungitur:
 Chammath autem videntur thermæ Tiberienses esse, ut nomen sonat; quia nobiliores aliæ
 in illa regione non inveniuntur. Sed potuerunt & Rakkath & Cheneret deleta olim fuisse,
 ut novam in loco Herodes Antipas urbem condiderit, quemadmodum Josephus lib. xviii,
 cap. iiii. ita Tiberiadis conditum, & accitos in illam colonos descripsit, ut non tam instau-
 ratam veterem, quam plane novam urbem crederes. Sunt etiam nummi hujus urbis; unus
 scriptus ΤΙΒΕΡΙΑΣ sub Tiberio ipso, quum recens civitas esset: alius ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ ΕΠΙ
 ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΕΤ. ΑΠ. *Tiberiensem sub Claudio, Trajani præfecto: & iterum alius cum
 capite Hadriani, signatus ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ, Tiberiensem.*

Prope Tiberiadem, quatuor stadiorum intervallo, vicus fuit *Bethmaïs* nomine, cujus in
 Vita Josephi pag. 1003 facta est mentio. De se scripsit: ἄρας ἀπὸ τῆς Σεπφωριτῶν πόλεως εἰς
 κάμην τινα Βεθμαῖος λεγομένην, ἀπὸ χύσας Τιβεριάδος σάδια τέσσαρα, παραγίνομαι, *Profectus a Seppho-
 ritarum urbe in vicum quemdam, cui Bethmaïs nomen est, distantem quatuor stadiis a Ti-
 bериade, venio.* Eo senatum Tiberiensem & primores populi evocavit, ut de summa repu-
 blica cum iis ageret. Et paucis interjectis: μετὰ τὴν πρὸς τοὺς πρῶτους Τιβεριέων ὁμιλίαν εἰς τὴν αἰν
 Γαλιλαίαν ἀπὸ Βεθμαῖαι ἀνεχώρησamen. *Post colloquium cum Tiberiensem primoribus in superio-
 rem Galileam a Bethmaïs regressi sumus.* Ex quo verum nomen intelligimus recto casu fuisse
 Βεθμαῖαι plurale, *Bethmaï*, & male priore loco scriptum cum circumflexo esse, quum
 quar-

quartus casus sit Βεθμαυς, ut κώμην λεγομένην, quibuscum constructur, argumento sunt: nec in Latina versione *Bethmaurim* idem casus recte expressus est. Lightfootus in *March. Chorogr.* cap. LXXVIII, cui etiam Βεθμαυς in recto est, putat illum locum esse, qui a Talmudicis בית מעון, *Beth-Meon*, adpellatur.

Claudit cis Jordanem hoc litus *Ammaüs* five *Emmaüs*, quæ erant *therma Tiberiensia*, Josephus lib. iv de Bello cap. ii de Vespasiano : ἀρχὴ ἀπὸ τῆς Ἀμμαοῦς, ἵστα πρὸς τῆς Τιβεριάδος ἐς ῥοπαδιούκει, (μυθιστηνευνομένη δὲ Ἀμμαοῦς, θερμοὶ λέγονται αὐτ. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμοῦ ὕδατος καὶ ἔκτισιν ἐπιλήσιος) ἀφικνύται πρὸς Γάμालα. *Profectus ex Ammanite*, ubi pro Tiberiade castra posuerat, (*Ammaüs autem*, si nomen interpreteris, aqua calida vocantur : ibi enim fons est sanandis corporum vitiiis idoneus) *Gamalam* pervenit. Propinquus ergo admodum locus fuit Tiberiadi, seu inter eam & Jordanem ita, ut ibi ponti flumen trajiceretur. Josephus in Vita pag. 1005 propinquitatem illam magis confirmat τὰ ἐν Τιβεριάδι θερμοὶ ὕδατα, aquas calidas in Tiberiade, hoc est in Tiberiensi agro. Ideoque & Plinius lib. v, cap. xv extremum dixit, *Tiberias, aquis calidis salubris*. Talmudistæ frequenter חמא, *Chammath* five *Hammath* vocant, quod a calore nomen est : etiam תרמא Therma Tiberiensis. Et nomen *Chammath* & pontem Jordanis, quem habuit, cum regia per illum via, Lightfootus in Horis Talmudicis demonstravit. Nec aliter postremis fuit temporibus. Guilielmus Tyrius lib. xviii, cap. xxi. Rex, quantum poterat, *maurians subsidium juxta Tiberiadem secus pontem*, unde de lacu *Genezar* Jordanis fluentia se dividunt, cum exercitu suo castra loca-

GALILAEA INFERIOR
MEDITERRANEA.

Prima nobis sit urbs Zippōri, ut Rabbini vocant five Σίπφορις, Sepphōris, valide munita, & aliquando caput Galilææ. Josephus lib. III de Bello cap. IIII. Σίπφορις μεγάλη ἔκαστα τῆς Γαλιλαίας πόλεις, ἐκτετατωτάτη ἐπεκτιμένη χωρὶς καὶ φερούσῃ ὅλου τὰ ἔθνη, Sepphoris urbs Galilææ maxima, & in intissimo loco condita, totius gentis presidium. Idem lib. II ejusdem belli cap. XXXVII. ἡ κεραιωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις Σίπφορις, validissima Galilææ civitas Sepphoris. Antiquitatum libro XIV, cap. X extremo corrupte videtur τὰ Σάμφορα τῆς Ιουδαίας, quum distributio conventuum ibi urbem Galilææ eamque eximiam postulet. Et alibi quoque in Antiquitatibus libro XVII, cap. XII, & lib. XVIII, cap. III Σέπφοριν, Sepphorin adpellavit. Posteriori hoc loco initia munimentorum ejus describuntur, quod Herodes tetrarcha, Philippus frater, Σέπφοριν τευχίσας, πρόσχημα τῇ Γαλιλαίᾳ παύσαι ἤγειν αὐτὴν ἀποκαταβολεῖσα, Sepphorin, muro circumposita, ornamentum universæ Galilææ fecit & urbem principem. Falsus est Ortelius, qui ex hoc loco vult adprobare, Autocratoridem hanc urbem ab Herode fuisse nominatam, quum illud non proprium Josepho, sed adpellativum sit vocabulum. Judæis est ציפורי, Zipporis, ut in Talmud Megill. fol. 6 col. I ajunt, quia monti insidet, כצור sicut avis. Benjamin Tudensis pag. 52. פשוטו שלמה היה בציפורי ויש שם הרי ציפורי פרסאנגה שפיראן Ex hoc loco [Jesreel] tres parasangæ Sipuriam, qua olim Zippori: & inde quinque parasangæ Tiberiadem. Unde de situ judicari potest. Ptolemæus lib. V, cap. XVI. in Galilæā primam urbem ponit, cui in Palatino codice nomen est Σάιφורה, in Vulgatis corrupte Καρφαζορίη cui scripturæ altera vetusti codicis Sapphura, quæ convenit cum Josephi adpellatione, omnino est præferenda. Hæc civitas sola se bello ultimo Romanis tradidit, eorumque presidio defensa est. Vide Joseph. III de Bello cap. IIII. Nummos ejus, sub De-

mitiano Trajanoque percussos cum epigraphe *ΣΕΠΦΟΡΗΝΩΝ*, *Sepphorenorum*, Harduinus laudat.

Posteriori ævo *Sepphoris* dicta est *Diocæsarea*. Sic enim Hieronymus procemio in *Jonam Geth*, in secundo *Sepphoriam* milliario, quæ hodie adpellatur *Diocæsarea*, euntibus *Tiberiadem*, haud grandis est viculus. Idem de Locis Ebr. in *ARABA*: Est & alia villa *Araba* nomine in finibus *Diocæsareæ*, quæ olim *Saphorine* dicebatur. Hegesippus lib. I, cap. xxx. præveniens adventus sui nuntio *Sepphorim* prisco vocitatam nomine, quam *Diocæsaream* postea nuncupaverunt. Quo nomine & Socrates adpellavit lib. II, cap. xxxi. οἱ ἐν Διοκαισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης Ἰουδαῖοι, *Judei Diocæsaream* *Palestine* incolentes.

Inter *Sepphorim* & *Tiberiadem*, ut *Lightfoot* ex libro *Juchasin* demonstrat, situs fuit grandis vicus *Arbela*, de quo *Josephus* in *Vita* pag. 1022 εἰς Ἀρβηλὰ κώμην ἀφικόμενοι, ἐνθα σὺν τοῖς τῶν Γαλιλαίων ποιησάμενοι, in vicum *Arbela* veni, conventum ibi *Galileorum* habiturus. Oppidum olim fuisse, videtur eodem auctore probari lib. XI Antiquit. cap. xvi de *Demetrio* dicente, ἐν Ἀρβήλοις πόλει τῆς Γαλιλαίας ἐγκατοικεῖται, ad *Arbela*, oppidum *Galilææ*, castra posuit. *Adrichomius* diversas facit aut tres in hoc tractu *Arbelas*: sed *Bonfrerio* sufficit una, de qua etiam Hieronymus in *Locis*: *Arbela* vicus in campo prægandi distans ab oppido *Legionis* millibus novem. Sunt qui memorari volunt *Hoseæ* x, 14. ubi אֶרְבֵּל בֵּיתֵי domus *Arbel* facta est mentio. Sed ita variant interpretes, ut vix certi aliquid definiri possit. Similius est vero, I *Maccab.* ix, 2. hæc *Arbela* memorari, aut regionem circa illa.

Hinc ad montem *Thabor* progredimur, ex quo de oppidis *Nazareth*, *Naim*, & aliis constituendum est. *Josue* xix, 22. is terminus tribus *Issachar* a septemtrione ponitur, in limite *Zabulon*. *Judic.* iv, 6. *Barac* ibidem exercitum contra *Sisseram* dicitur collegisse, & in subiecto *Galilææ* campo depugnasse: & *Psalmo* lxxxix, 13. cum *Hermone*, monte maximo comparatur. In tribus his locis interpretes *Græci* Θαβώρ, *Thabor*, ut in *Ebræo* est, scripserunt: at *Hoseæ* v, 1. mutarunt nomen in *Græcam* formam Ἰταβύριον, *Itabyrium* ὡς δίκτυον, inquit, ἐκτεταμένον ἐπὶ τὸ Ἰταβύριον. Hieronymus in hunc locum: Expanditis rete super montem *Thabor*, quem *Septuaginta* Ἰταβύριον transtulerunt, hanc habentes consuetudinem, ut *Ebræa* nomina *Græco* sermone declinent: sicut *Edom*, hoc est *Esau*; & *Seir* semper *Idumaam* interpretantur. Est autem *Thabor* mons in *Galilæa*, situs in campestribus, rotundus atque sublimis, & ex omni parte finitur equaliter. Ex hac versione probatur, *Thabor* montem esse, quem *Josephus* *Itabyrium* adpellat. Hunc ita descripsit lib. iv de *Bello Jud.* cap. vi. Οὐισπασιανὸς δὲ πᾶρεργον ἐποίητο τῆς πολιορκίας τῆς τὸ Ἰταβύριον κατεληφέντος ὅρου, ὃ ἐστὶ τὸ μινυάλου πεδίου καὶ Σκυδοπόλεως μίσην: ὃ τὸ μὲν ὑψὺ ἐπὶ τελευκίᾳ σαδίου ἀνίσχει, μέλις πρόσβαλον καὶ τὸ πρόσδεξιον κλίμα: πεδὸν δὲ ἐστὶν ἡ κορυφὴ σαδίου ἐξ ἧς εἰκοσι πᾶν τετιχισμένον. *Vespasianus* autem inter curas obsidionis [*Gamalen*ensis] subcisivum opus adgreditur adversus eos, qui montem *Itabyrium* occupaverant, inter *Campum* magnum & *Scythopolim* medium: cujus altitudo xxx stadiis adsurgit, septemtrionali latere inaccessa: in vertice planities xxvi stadiorum patet, tota muro circumdata. Muniverat *Romano* bello ipse *Josephus*, aut instauraverat munitiones veteres, ut in *Vita* sua pag. 1013. prodidit.

Et olim ibi munimentum fuisse ex *Polybii* lib. v, cap. lxx. non obscurum est, qui *Atabyrium* nominat. De *Antiocho* rege, ceteris, inquit, quæ ceperat, presidio firmatis, παρ' ἐπὶ Ἀταβύριον, ὃ κατεπὶ λόφῳ μασσοιδῶς, τὴν δὲ πρόσβασιν ἔχει πλεῖον ἢ πεντεκαίδεκα σαδίων: χρησάμενος δὲ κατὰ τοὺς κατέον τοῦτον ἐνδεῶς καὶ ἐσθλὴν γῆματι, κατέχευε τὴν πόλιν, ad *Atabyrium* accessit. Id in collo suum est leniter se attollente, adscensum habens plus quam xv stadiorum. Usus vero tum insidiis & stratagemate, oppidum occupavit. Non dubitamus idem *Itabyrium* & *Atabyrium* montis nomen esse: nec vero credimus, *Joseph*i munitiones & hoc oppidum in eodem vertice

fuisse, quia ad illas stadiis triginta; ad hoc quindecim adscendebatur. Sunt enim connexti montes, & unius vertex plures possunt esse. A Capernaum decem circiter milliaria in occasum hibernum distare hunc montem, Lightfootus in Chorogr. Joannis cap. 11 tradidit, quod cum peregrinantium relatione convenit, licet non idem omnibus mons, ut ex altitudine ab Josepho descripta adparet, ostendatur.

An idem Thabor sive Itabyrius mons sit excelsus ille, in quo Christus caelestem claritatem adsumserit, seu ut vulgo loquuntur, transfiguratus fuerit, quamquam plurimi adfirmant, sunt tamen etiam eruditi viri, qui negatum eant. Antiqua traditio est, hunc ipsum montem Thaborem esse, in quo sanctissimi viri Moses & Elias collocuti cum Servatore sunt. Hieronymus epist. xvii ad Marcellam Paullæ & Eustochii nomine: *Pergemus ad Itabyrium, & tabernacula Salvatoris, non ut Petrus quondam voluit, cum Mose & Helia, sed cum Patre cernemus & Spiritu sancto.* Idem Epitaphio Paullæ, sive epist. xxvii. *Scandebat montem Thabor, in quo transfiguratus est Dominus.* Ita & Cyrillus, Beda, alii: unde constans nata opinio. Nec vero defuerunt qui aliter sentirent, sed rationibus destituti: quibus armatus non invalidis Jo. Lightfootus in Marc. ix vulgarem opinionem adgreditur. *Christus, inquit, in historia proxime antecedente fuit in finibus Caesarea Philippi, Matth. xvi, 13. Marc. viii, 27, Luc. ix, 18. nec, quod ex evangelistis elici potest, locum mutavit ante hanc historiam. Intercesserunt quidem sex dies, in quibus, inquit, proficisci potuit Christus a Caesarea Philippi ad Thaborem. Potuit quidem, sed nullam loci mutationem innuunt evangelistae, tantum dicentes, quod tres ex discipulis suis duxerit in montem. Quum descenderet de monte, sanavit puerum daemoniacum, Marc. ix, 9. 17. in domum se recepit, commate 28, & inde egredientes transferunt per Galileam, comm. 30, & ἦλθεν εἰς Καπερναεὺν, & venit in Capernaum, comm. 33. quam in via reliquisset, si ex Caesarea illa ad Thaborem montem fuisset profecturus. Unde tandem colligit Lightfootus, consonantius videri historiae Evangelicae, Christum transfiguratum fuisse in monte aliquo prope Caesarem Philippi, isto forsitan, qui teste Josepho altissimis ipsissimis fontibus Jordani imminabat, atque ad pedem cujus sita erat Caesarea. Hæc speciose ita differuntur, neque improbabiler: nec vero propterea explosam velim vulgarem opinionem, quam nominati patres utique ab antiquioribus acceperant.*

A monte Thabor positionem oppidi Nazareth metiuntur, quia Hieronymus in Locis Ebr. id juxta montem Thabor dicit situm esse. Nazareth, inquit, unde & Dominus noster Salvator Nazareus vocatus est: sed & nos apud veteres quasi opprobrio Nazarei dicebamus, quos nunc Christianos vocant: est autem usque hodie in Galilæa viculus contra Legionem in quinto decimo ejus milliario ad orientalem plagam juxta montem Thabor, nomine Nazara. Clariora de situ in antiquis non habemus: recentiores ab occasu Thaboris ajunt situm, duabus ab eo leucis, ut Adrichomius censet; tribus, ut Brocardus. Lightfootus milliariis xvi aut amplius dicit distare a Capernaumo: inter montis autem latus orientale & Capernaumum circiter decem metitur milliaria. Oppidum colli impositum fuisse, ex Luc. iv, 29 liquet: etiam dignitas nota est, quod in ea conceptus & educatus sit mundi Servator; unde Hieronymus Epitaphio Paullæ cap. vi dixit *nutriculam Domini.* Neque late impietas, qua tantum e caelo delatum civem ejecerunt, præcipitaturi de rupe, nisi divina virtute evasisset. Nomen Hieronymus interpretatur dicta epistola xvii ad Marcellam. *Ibimus, inquit, ad Nazareth, &, juxta interpretationem nominis ejus, florem videbimus Galilææ.*

Juxta Thaborem etiam fuit Naim sive Nain, sed in austrum. Hieronymus de Locis *Naim oppidum, in quo filium vidua a mortuis Dominus suscitavit; & usque hodie in se-*

cundo milliario Thabor montis ostenditur contra meridiem juxta Endor. Luc. VII, II. scribitur *Nain*, *Nain*, Syriaca dialecto, quæ Ebraice est נַיִם, *Naim*, uti in Bereschit Rabba sect. xcviij scriptum in sorte Issachar, ad verba Genes. XLIX, 14, ubi ita interpretantur: *Et vidit requiem quod bona*; עֲנַן ׀ *Hæc est Tinaam*: & terram quod pulchra; עֲנַן ׀ *Hæc est Naim*. Conveniunt cum Hieronymo, qui ab austro Thaboris posuit. Quum vero Thabor sit terminus Issachar septemtrionalis, necesse est, quæ ad austrum monti subjacent, incidant in eandem tribum. Unde Lightfooto in Lucæ Chorograph cap. III sect. III placet, *Engannim* Josuæ XXI, 29, & *Naim* nostram, quia in eadem tribu sitæ fuerint, & vocabula idem significant, amœnissima loca, (quod etymon fert *Naim*, & alterius synonymia, quæ fontem hortorum sonet;) eundem fuisse locum. Hieronymus epist. xvij. *Apparebit oppidum Naim, in cujus porta vidue filius suscitatus est*. Hæc de Naim seu Nain Galilææ inferioris, quæ unius diei itinere, aut intra illud, a Capernaum remota est, quia Salvator *in tñ iñs*, sequenti die, postquam Capernaumi servum centurionis sanaverat, ad oppidum Nain venit, quod dicto loco Lucas cap. VII, II. adnotavit. Erant præterea alia hujus nominis; sed κάμιν Ναις, vicus Nais Josephi lib. xx, cap. v. licet in campo magno situs, videtur Samaritarum fuisse: Græca enim auctoris si non corrupta, turbata tamen sunt, ut penitus intelligi vix possint. Et alius Judææ vicus apud eundem lib. iv de Bello Jud. cap. xxx.

Endor quæ supra prope Naim dicebatur esse, Hieronymo auctore, ab eodem ita describitur: *Endor in tribu Manasse, ubi pythonissa a Saule rege Judææ consultitur. Diximus & supra de Endor, quæ est juxta oppidum Naim, in cujus portis Salvator filium vidue suscitavit. Est autem circa Scythopolim. Et in Aendor* (quod per diphthongum legunt: Eusebius autem *Ανδῶν*, *Aëdor*) quam in Iezrael ponit, id est Valle Iezrael; subjecit Hieronymus: *Est & hodie grandis vicus Aendor juxta montem Thabor ad meridiem in quarto milliario*. Utroque loco videtur Endor ab alio ejus nominis distingui: sed priori loco unum est oppidum, quia Eusebius quem expressit, tantum habet, ἔστι δὲ πλησίον Ναιμ, *Est vero prope Naim*, videlicet Endor, de qua ante dixerat. De vallengi Iezrael jam non dicemus five eadem sit five diversa; pro illa, quæ pythonissam Saulis habuit, ex utroque loco colligimus, fuisse quatuor millibus passuum a Thabore in meridiem sitam, ut tamen ad Scythopolim & Jordanem vergeret. Ex quo constat, in ortum solis ab oppido Naim declinavisse.

Fuit etiam *Sunem* five *Sunam* in hoc tractu oppidum, quia in tribu Issachar, Josuæ XIX, 18. & prope montes Gelboe Samaritanæ regionis, I Samuel. xxviii, 4. ubi castra Saul Philistæis, Suncmi metatis, in monte opposuerat: quam historiam Josephus lib. xii Antiq. cap. xv enarrans, non *Sunem*, sed *Sonnam* vocat, ἡγγισα Σόννης πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ καίμας ἱερατοπειδευκάτας, proxime *Sonnam* oppidum in campo situm Philistæos castra posuisse. LXX ibi Σωτάμ; at in Josua Σωθήμ. Hinc fuit Abisag, Davidis senectuti fovendæ lecta, I Reg. i, 3. indidem dives illa mulier, cujus sæpe hospes fuit propheta Elisa, II Reg. iv, 8. Eadem & *Sulem* vocitatur, & utriusque situs idem. Hieronymus de Locis: *Sulem in tribu Issachar; & usque hodie ostenditur nomine Sulem in quinto milliario montis contra australem plagam*. Quidam libri & hoc loco *Sunem*, non *Sulem*, præferunt.

Circa hæc Galilææ loca fuit etiam *Jotapata*, qua vero positione ac distantia a ceteris, incertum est. Oppidum munitissimum fuit, in rupe situm, valido muro circumdatum, difficili obsidione expugnatum a Vespasiano, defendente Josepho historico, tum præsidii præfecto: qui etiam lib. III de Bello a cap. xi ad xxiv hæc omnia cum cura descripsit. Cap. xii ineunte ἔστι δὲ, inquit, ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ἐκ μετῶν ἄλλων μεγάλων φάραγ-

ἐν ἀπείροις ἀπότοιμα, - - - ἀπὸ βορρῆς δὲ προσεὶτὴ μόνον. *Tota Jotapata, excepta exigua parte, prærupta est, ex aliis quidem partibus vallibus profundis præceps, - - - a solo septentrione adiri potest.* Cap. XXI. exeunte tradit de Vespasiano, postquam cepisset urbem, & quid quid obvium turbæ aut militum fuerat, interfecisset, τὴν πόλιν κάλασκάψαυ κελύσας, urbem exscindi jussisse. An restituta fuerit, cognitum non habemus: nec Byzantius chorographus aliud, quam Josephi ex hoc tertio libro, testimonium adfert. Dicit autem Ἰωτάπατα πόλις Συρίας, *Jotapata urbs Syria*, Syriæ vocabulo laxius accepto, ut Palæstinam etiam complectatur.

Vicina Jotapata *Japha* erat, æque natura & arte munita. Josephus dicto lib. III, cap. XXI. *Vespasianus Trajanum præfectum decimæ legionis ἐπὶ τινὰ τῶν τῆς Ἰωδαίας ἀστυγέλιων πόλιν (Ἰαφά καλεῖται) νεώριζεν* - - - ἐκπίμπει, contra finitimam quamdam *Jotapata* urbem, cui nomen est *Japha*, novas res adfectantiem, emittit. Hec, addit, φύσει καὶ τεχνικῶς, & διπλῶ περιβόλῳ τετιχίετο, situ tuta, & duplici muro munita. Non exiguum oppidum fuisse, ex caëlorum captivorumque numero adparet: illorum enim xv millia erant; horum MMCXXX. Aliquoties hoc capite Josephus πόλιν, urbem vocat: at in Vita sua pag. 1016 κάμην μεγίστην εὐσαι τῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, τέχισον ὀχυρωτάτην, & πολλῶν οἰκηθῶν μέγαν, vicinam *Galilææ maximum & munitissimum, & habitatoribus refertum.* Incolæ Ἰαφνηοί, *Japheni*, ibidem adpellantur.

Gabara etiam in hoc tractu fuerunt, five in limite australi *Galilææ*. Josephus in Vita p. 1008. cum præcipuis *Galilææ* civitatibus Tiberiade & Sepphori numerat. Et pag. 1017. φρουρεῖν τὰς ἀπὸ Γαβάρων εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἑξόδους, obsidere, inquit, ducentes a *Gabaris* in *Galilæam vias*. Unde facile est perspicere, non in interiore *Galilææ*, sed ad fines in limite fuisse: atque ita sæpe de *Galilææ* proprie dicta loquitur. κάμην vicinam ibidem vocat, non autem exiguum, sed quem Latinus interpret *oppidum* verterit: nam & pag. 1023. τὰς πρωτεύουσας Γαβάρων primates *Gabarorum* memorat, quos τοῖς ἐκ τῆς βουλῆς τῶν Τιβερίων, senatoribus *Tiberiensibus* coniungit.

Munitus quoque locus dictus *Gischala*, de quo multa Josephus in Vita, nec tamen situm distincte designat. Pag. 1006. ait ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος εἰς τὰ Γίχαλα, profectus a Tiberiade *Gischala*: & pag. 1017. χωρὶς Γαβάρων & Γίχαλων, præter *Gabara* & *Gischala*. Et lib. II belli cap. XLIII. de Joanne, Josephi inimico, αἰτὲ ἀπὸ Γίχαλων, homo *Gischalensis*: & lib. IV, cap. VIII. femineo genere, μόνη δὲ Γίχαλα πόλις τῆς Γαλιλαίας ἀχύρευτο κατελείπτο, sola *Gischala*, oppidum *Galilææ*, restabat indomita: nisi genus a πόλιν pendet, quod proprio vocabulo est adpositum.

Hieronymus in situ signando *Galilææ* oppidorum, sæpe ad *Legionem*, tamquam notissimum oppidum, provocat. v. gr. de Locis Ebraicis in NAZARETH, *Est usque hodie in Galilæa viculus contra Legionem in quintodecimo ejus milliario ad orientalem plagam juxta montem Thabor nomine Nazara.* Et in THAANACH: in quarto milliario oppidi *Legionis* hoc nomine vicus ostenditur. Prior locus, inter montem Thaborem & mare mediterraneum fuisse positam ostendit: posterior oppidum fuisse, non castra sola alicujus legionis, licet origo & nomen his debeantur. Oppidum etiam in ARBELA idem Hieronymus dixit. Ætatem ejus, sub quo Cæsare vel castra ibidem posita, vel ex castris factum oppidum, nusquam reperimus.

Thaanach jam patuit ex secundo Hieronymi loco. In Manasse erat cis Jordanem, Josue XVII, 11. Leviticis urbibus adscripta, cap. XXI, 25. ex qua vero Chanaanii expelli nequiverunt, Jud. I, 27. Et quia quarto milliario a Legionem distabat, ab austro *Galilææ* inferioris, & ab occasu oppidorum, quæ circa Thaborem erat, non dubium est fuisse. Hic Sissera victus a Barack, Jud. V, 19.

Vicinum oppido Thaanach fuit *Megiddo* sive *Mageddo* oppidum aliud, situm ad aquas, ut ex eodem loco Judic. v, 19 liquet, quas Bonfrerius amnem *Kison* interpretatur, quia prælium Sifferæ ad flumen illud commissum fuit, ut commate 21 traditum est. Græci *Mageddo* scripserunt, etiam Josuæ xvii, 11. ubi in iis oppidis recensetur, quæ tribus Manassitidis sita sint in Issacharitide vel Asler. Nobilis locus fato regum, qui ibi perierunt, Ahasiæ, 11 Reg. ix, 27. Josiæ, cap. xxxiii, 29. juxta quem fuit patenterior campus præliorum capax, 11 Paralip. xxxv, 22. Ex his situs septemtrionalis intelligitur, secus ac in tabulis vulgaris est, quæ nimis in austrum reductam habent.

Hepher, *Epher* sive *Opher* locus in Zabulon, Josuæ xix, 13. cujus regem Josua occidit, cap. xii, 17. Esto urbem fuisse, regio tamen etiam circumjecta nomen *Hepher* habuit, ut Hieronymus censet procemio in Jonam. Oppidum illius regiunculæ fuit *Gath* sive *Geth*, unde Jonæ prophetæ patria גַּת הֶפֶר *Gath Hepher*, sive *Gath* quæ est in terra *Hepher*, 11 Reg. xiv, 25. Hieronymus in Jonam procemio: *Geth* in secundo *Sepphorim* milliario, quæ hodie adpellatur *Diocesarea*, euntibus *Tiberiadem*, haud grandis est viculus, ubi & sepulcrum ejus [Jonæ] ostenditur. Quamquam alii juxta *Diospolim*, id est, *Lyddam*, eum & nunc & conditum velint: non intelligentes hoc, quod additur, *Opher* ad distinctionem aliarum *Geth* urbium pertinere: quæ juxta *Eleutheropolim*, sive *Diospolim*, hodie quoque monstrantur.

Ut vero tota tribus Zabulon in Galilæa fuit, ita etiam oppidum quoddam *Zabulon* in extremitate ejus ad occasum. Josephus ejus situm delineavit lib. 11 Belli cap. xxxvii. de Cestio Syriæ legato, ut Tacitus vocat: ἀρμυσεν ἐπὶ πόλιν καρτερόν τῆς Γαλιλαίας Σαβουλῶν, ἡ καλεῖται αἰδράν. διορίζει δὲ ἀπὸ τῶ ἱθιους τὴν Πτολεμαίδα, contendit ad validam Galilæa civitatem *Zabulonem*, quæ Virorum cognomen habet: & a nostræ gentis finibus *Ptolemaidem* discernit. Vicinitas *Ptolemaidis* facit, ut etiam *Chabulonem* sive *Chabolonem* dictam fuisse credamus, nisi in alterutra voce error est. Nam lib. 111 de Bello cap. iv Josephus: τῆς κάτω καλαμίνης Γαλιλαίας ἀπὸ Τιβεριάδος μίχεται Χαβουλῶνης, ἐν τοῖς περὶ πόλιν (Πτολεμαῖς γύται) τὸ μῆκος ἐκτείνεται. Longitudo Galilæa inferioris extenditur a *Tiberiade* ad *Chabulonem* (Latinus interpres, ad *Zabulon* vertit) quæ in mariimis sita est, vicina *Ptolemaidis*. Et in Vita sua pag. 1015 οὗ Χαβελῶ καὶ τὴν Πτολεμαίδα μισθῶσαι δέον, in vicum *Chabulonem*, *Ptolemaidis* conterminum. Ibi ex castrorum situ colligitur, *Chabulonem* a *Ptolemaide* lx circiter stadia afuisse.

Hinc ad mare in austrum versus sunt alia oppidulorum nomina, ut Strabo ait lib. xvi, pag. 522. Nomina dicit, quia de ipsis nihil sit reliqui, aut partes exiguæ. Inter *Acen*, inquit, & *Stratonis turrim*, hoc est inter *Ptolemaidem* & *Cæsaream*, est *Carmelus* mons, ἡ πολιχνὴν ὀνόματα, πλεον δε εἶναι, Συκαμίνων πόλις, Βουκόλων ἢ Κροκοδείλων πόλις, ἢ ἄλλα τοιαῦτα, & oppidulorum nomina; de ipsis nihil integrum superest: *Sycaminorum* oppidum, *Bubulcorum* & *Crocodilorum* oppidum, & hujusmodi alia. Plinius lib. v, cap. xix. Fuit oppidum *Crocodilon*: est flumen: memoria urbium *Dorôn*, *Sycaminôn*. *Ptolemæo* est tantum *Συκάμινος* *Sycaminos* ex prædictis oppidis, quod hujus forsân reliquiæ solæ sunt conservatæ, ceteris solo æquatis & everfis funditis. Stephanus chorographus, Συκάμινον πόλις Φοινίκων. τὸ ἱθιχὸν Συκαμινίτης, *Sycaminum*, oppidum *Phœnicum*: genivle *Sycaminites*. Et *Ptolemæus* in *Phœnice* censuit, quam usque ad *Dora* in austrum deduxit. Situm *Ptolemæus* ita constituit:

Πτολεμαῖς

Συκάμινος

Κάρμυλος ὄρος

Δῶρα

Ptolemais

Sycaminus

Carmelus mons

Dora.

(Qq) 3

Ita

Ita ex septemtrione progressus est Cæsaream. Propiorem autem Sycaminum Cæsareæ fecit, quam Ptolemaidi, inter illas xv scrupulorum intervallo posito; inter has xxv. Antonini autem Itinerario hic ordo & distantia itinere a Constantinopoli Antiochiam, statuitur:

Ptolemaide

Sycaminon

Cæsaream

M. P. XXIV.

M. P. XX.

Plinius dicto loco, ut ex contextu probabile, procedit ab austro in septemtrionem hoc ordine: *Fuit oppidum Crocodilôn: est flumen: memoria urbium, Dorôn, Sycaminôn: promontorium Carmelum, - rivus Pagida sive Belus - colonia Ptolemais.* Dissentit sic a Ptolemaeo in Carmeli positione, quem ille inter Sycaminum & Dora locavit; hic, quod verosimilius, inter Ptolemaidem & Sycaminum. Contra, Josephus lib. II contra Appionem pag. 1067 τῆς Φοινίκης παρὰ τὸ Καρμυλίων ὅπου Δάρεα πόλις ἀνοικίζεται, juxta Phœnices montem Carmelum urbs quadam Dora nominatur.

Carmeli ergo montis situs inquirendus est, quem Josephus ostendit lib. II de Bello cap. XVII. ubi Carmelum a Ptolemaide in austrum σταδίων ἑκατὸν ἑκατὶ, stadia centum viginti abesse dicit. In Galilæa & ipse censendus est. Hieronymus in Esa. x, 18. *Carmelus est mons in Galilæa nemoribus confusus.* Græce Κάρμυλλος est Straboni, Josepho, Ptolemaeo, Hesychio, Stephano, ut denominativum sit, quod modo ex Josepho produximus, Καρμυλίου ὄρος Plinius lib. v, cap. XIX. *promontorium Carmelum, & in monte oppidum eodem nomine, quodam Ecbatana dictum.* Quod vero hic mons nunc Ptolemaidi propior, nunc Doræ dicitur, id argumento est, non unum ac simplicem montem ita nominari, sed plures coherentes, qui totam fere Issacharitidis latitudinem & magnam partem Zabulonis expleat. Nec vero negamus, verticem quemdam excelsiorem, qui ad mare vergit, præcipue sic adpellatum, & hunc esse *promontorium Carmelum* Plinii: etiam sedem oraculi Carmeli dei, quod Vespasianus consuluisse dicitur. Tacitus de illo lib. II Histor. cap. LXXVIII *Est Judæam inter Suriamque Carmelus: ita vocant montem deumque. nec simulacrum deo aut templum, (sic tradidere majores:) ara tantum & reverentia. Illic sacrificanti Vespasiano Basilides sacerdos, inspectis idemidem extis, quidquid est, inquit, Vespasiane, quod paras, datur tibi, cetera.* Stephanus Carmelum ὄρος δυσχεύμερον, montem tempestatibus obnoxium dicit: nec vero sterilis est, sed Hieronymus in Jerem. IV, 26. *Carmelus mari imminet magno, oleis confusus & arbutis, vineisque condensus.*

Oppidum in Carmelo monte, quod Plinius memoravit, eodem auctore Ecbatana fuit dictum. Stephanus in hac voce: ἑστὶ καὶ Συρίας πόλις, *Est etiam oppidum Syria Ecbatana.* Et in littera A scripsit: Αἰβάτανα πολὺ χιλιὸν Συρίας, *Aibatana oppidum Syria.* Syriæ, puta Phœnices, quæ pars est Syriæ: sicut Hesychius de ipso monte, in quo oppidum fuit: Κάρμυλλος ὄρος ἐν τῇ Φοινίᾳ, *Carmelus, mons in Phœnice:* aut si Palæstinæ adscribas, ipsa tamen est etiam in partibus, in quas Syria distribuitur. In hoc oppido Cambyfes rex Persarum mortuus est, cui oraculum Ecbatana fatalem locum prædixerat, quem ille de urbe Mediæ intellexit: τὸ δὲ χρηστέριον τοῖς ἐν Συρίᾳ Εἰσβαταίοις ἔλεγε ἄρα, *oraculum autem de Ecbatani Syria loquebatur* ut Herodotus tradidit lib. III, cap. LXIV.

Post Carmelum in mediterraneis nobilissimus mons est Thabor, de quo diximus. Ad vero etiam prope illum sit mons, nomine Gernon, in disceputationem venit. Hieronymus quidem epist. XVII ad Marcellam, postquam de Itabyrio seu Thabore egerat, *Apparet* inquit, *oppidum Naim, in cujus porta vidua filius suscitatus est. Videbitur & Hermion.*

Et torrens Endor, in quo superatus est Sisara. Et nobilis peregrinator Thevenotius Part. I, pag. 673. de oppido Naim : *elle est au pié de la montagne, appelée Hermon, dont il est fait mention aux Pseaumes.* Etiam Tabulæ vulgares montem quemdam *Hermon* vocant, qui a Thabore in austrum vergit & simul in orientem declinat. Verum, quia antiquiores in hoc tractu nullam mentionem montis Hermon habent; de hujus nominis monte, in finibus Galilææ siti, merito dubitamus, & facile Ligthfooto adsentimur, in Lucam Chorographia credenti, *Hermonem istum* ex errore creatum esse & male concepto sensu psalmi LXXXIX, 13. Montes ibi *Thabor* & *Hermon* nominantur, nec vero dicitur conjunctos aut vicinos esse; sed constat psalmo veritas, si etiam non alius, quam qui circa Jordanis fontes, aut ultra in ortum versus mons Hermon est, & hoc loco, ut alibi semper, intelligatur.

Flumina Galilææ minus nota sunt : unum nobilius *Chison* sive *Kison*, qui a Thabore oriri dicitur, & Naim oppidum adluere, & inter Carmelum ac Ptolemaidem deferri in mare magnum. Memoratur Judic. IV, 13. & cap. V, 21. ubi Græcis est *ὁ χειμάρρις Κισσῶν*, torrens *Kisson*, qui *כישון* *Kischon* Ebraice dicitur. Idem *Kedumim* videtur dicto cap. V, 21. adpellari, & torrens Endor, ut modo ex Hieronymi epist. XVII cognovimus : nisi Kedumim vicinus amnis est, confluens cum nostro Kifone. Adrichomius dividit post fontes in duos rivos, quorum minor lacum Genesaret petat, alter, major Kison in mare Phœnicium supra montem Carmel feratur. De majore, ut vocat, res certa est, præter id de exitu, quia ab austro potius Carmeli (non a septemtrione, ut Tabulæ referunt) effundi in mare non obscure ex I Reg. XVIII, 40. colligitur : de minore, dum certius probetur, dubitamus. A septemtrione autem Carmeli est palus *Cenderia*, ex qua *Belus* profluit, ut lib. V, cap. XIX. tradit Plinius.

Supereft *Magnus Campus*, *Μέγα πεδῖον*, intra Galilææ fines sæpe numero memoratus, ut Lightfootus etiam inferiorem Galilæam hoc nomine nonnumquam significari crediderit. Josephus lib. IV de Bello cap. VI. *τὸ Ἰταβύριον ὄρεος, ὃ ἐστὶ τοῦ μεγάλου πεδίου καὶ Σκυθοπόλεως μίσην, mons Itabyrius, qui est medius inter Campum Magnum & Scythopolim.* Quod si est, ultra Thaborem vel in ortum vel in septemtrionem patere necesse est. Speciatim pars ad Scythopolim vergens hoc nomine insignita fuit. Idem Josephus lib. XII Antiq. cap. XII. *διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ἦσαν εἰς τὸ μέγα πεδῖον, οὗ κείταται κατὰ πρόσωπον πόλις Βεθσάνη, καλουμένη πρὸς Ἑλλήνων Σκυθοπολις, venerunt trajecto Jordane ex Galaaditide & Peræa] in Magnum Campum, ubi contra illum Bethsan sita est, qua Græcis dicta Scythopolis.* Nec vero continetur Galilææ finibus, sed in Samaritidem etiam excurrit. Etenim terminum, quo finit Galilæa, & Samaritis incipit, in hoc Campo Josephus constituit. Lib. III de Bello cap. IV. *ἡ Σαμαρείτις χώρα μίσην τῆς Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας : ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης Γινάιας ὀνομα καύμης, Samaritis regio media est inter Judæam & Galilæam. Incipit a vicu Ginea sito in Magno Campo, & definit in Acrabatenam.* Unde est quod pars ejus vocatur totius nomine *τὸ μέγα πεδῖον τῆς Σαμαρείτιδος*, *Magnus Campus Samaritidis*, lib. II de Bello cap. XXI ineunte. Hieronymus de Locis Ebraicis in ARBELA dixit *Campum pragrandem* : & in JEZRAEL *Campum maximum*.

In hoc campo fuit *Asochis*, cujus aliquoties Josephus in Vita mentionem fecit. Pag. 1014. *ἦσαν πάντες εἰς τὸ μέγα πεδῖον, ἐν ᾧ διέτριβον. Ἀσωχίς ἐστιν ὄνομα τόπων. Omnes in Campum magnum venerunt, ubi tum agebam : Asocheis nomen ipsi est.* Et pag. 1016. *εἰς Ἀσῶχιν καταβάντες, descendentes in Asochin.* Ut vero inconstans scriptura Josephi est, ita etiam varia interpretatio, & versione Latina prioris loci *apud vicum Asochim* legitur, ubi tamen Græca verba magis regionem videntur designare, quæ vel ipse campus ille est, vel pars ejusdem insignis

ac eximia. Fuerunt & alii in hac inferiore Galilæa, & forte quidam in hoc ipso campo, vici, quos Josephus, ut in Vita pag. 1013. refert, munivit, *Bersabe*, *Selamen*, *Capharath*, *Comosogana*, *Nepapha*, quos tamquam obscuros & incerti situs præterimus.

Sunt præterea ficta quædam aut pravato nomine, quæ etiam huic Galilææ tribuuntur. *Bethulia* hujus generis est, quam Tabulæ & peregrinatores in Galilæa memorant. Quod vero nihil præsidii in antiquitate habent, nisi librum Judith apocryphum, quem Drama potius, quam veram historiam continere eruditores censent (nec enim conciliari historis potest;) nihil inde de Galilææ urbe Bethulia vel mediocriter verisimile adferri potest. Deinde est *Caparcotia*, quam auctor Tabularum ad Ptolemæi Geographiam, a dextra oris Jordanis, influentis in Genesaritidem lacum posuit. Sed ita quidem in Tabula scribitur, & in quibusdam Latinis versionibus, non autem in Græco, in quo est *Καπερνάουμ*, *Capernaum*, quod nomen deest Tabulæ, ejusque in locum substitutum hoc pravatum est. Nihilominus etiam Carolus a Sancto Paulo in Geographiæ Sacræ provincia Palæstina Secunda *Caparcotiam* sedem tertiam episcopalem nominavit; sed quia Capernaum præterit, illam sine dubio hoc nomine intellexit. Nec vero Capernaum sive Caparcotia in loco, quo Ptolemæi tabula habet, sita fuit, quia Juliadi Betharamphthæ supra is locus a nobis fuit vindicatus.

Hæc de Galilæa inferiore, quantum cognitum habemus: cujus partem litoralem ad lacum, quia maxime controversa est, breviter ab Jordane ad Jordanem repeto. Ubi is amnis influit in lacum, in Galilææ ripa erat *Julias Betharamphtha*: deinde per majus spatium nihil notum est nisi forte *Chorazin*, quam Hieronymus in secundo lapide a Capernaum posuit, sed legendum in XII lapide; quemadmodum in Græcis Eusebii, quæ vertit Hieronymus, est *δισῶσα τῆς Καπερνάουμ σημείους ἑβ*, distans a Capernaum lapidibus duodecim. Capernaum deinceps est; post *Tarichæa*: quam *Tiberias* excipit: cujus *Therma* sive *Ammaus* ad Jordanem sunt ex lacu effluentem. Supra omnia sunt exposta latius.

SAMARITIS.

Inter tres illas majores Cisjordanensis Palæstinæ partes sive regiones, post explicatam Galilæam, secunda *Samaritis* est, sive *Samaria* regio. Josephus & Samariam & Samaritin adpellat. Lib. I de Bello cap. XII. *Ιουδαίαν, & Γαλιλαίαν, & Σαμαρείαν, Judæam & Galileam & Samariam*. Et lib. II, cap. IX. *τῆς Ἀρχιερατικῆς ἰδρυμένης τε & Ἰσραὴλ πάσα & Σαμαρείτις ἦν, Archelai ethnarchia Idumæa & omnis Judæa & Samaritis erat*. Et lib. IV, cap. XXVI. *διὰ τὴν Σαμαρείτιδ᾽, per Samaritidem*. Latitudinem ejus regionis idem lib. III de Bello Jud. cap. IV. sic definivit: *ἡ Σαμαρείτις χώρα μίση μὲν τῆς Ἰουδαίας ἐστὶν & τῆς Γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς τοῦ μεγάλου ποταμοῦ κειμένης Γινάϊας ὀνομαζόμενης, ἐπιλήγει τῆς Ἀκροβατηνῆς τοπαρχίας. Samaritis regio media est inter Judæam & Galileam. Incipit enim a vico Campi Magni Ginea dicto, & desinit in Acrabatenam toparchiam*. Addit, natura soli nihil differre ab Judæa: utramque montosam esse & campestrem: utramque molli agro & fertili tam frugum, quam omnis generis arborum.

Caput regionis est *Samaria*, *Σαμαρεία*, indigenis priscis *שומרון Schomron*, quæ sedes fuit Israeliticorum regum ab Omri, qui condidit, usque ad defolationem & exilium Assyrum. Ante regis Omri tempora fueritne oppidum nec ne, dubitari solet. Etenim ante hujus historiam jam I Reg. XIII, 32. *Samaria* memoratur, nisi id nomen per πρόληψιν anticipatum

est. R. Levi tamen Ben Gerfom in 1 Reg. xvi, 24. היה שם עיר שמה שטרן קדם זה. *Fuit ibidem ante hæc urbs nomine Schomron : verum nunc edificavit eam Omri*, puta, splendidus. Probabilius autem est, antequam Omri ædificaret, non urbem, sed villam tantummodo, aut si plus aliquid, oppidulum in monte illo exstitisse : nec historia sacra plus tradidit, quam montem emisse regem a Semer, in eoque urbem condidisse, quam adpellaverit a prioris possessoris nomine *Schomron* five *Samariam*. Longo post tempore Assyrii everterunt, licet desit sacro codici everfionis historia : Micheas tamen, divinus vates, prædixerat cap. i, commate 6. & Sulpicius Severus lib. i, cap. xlix. adfirmavit, de Salmanassere dicens : *vinculis* [Hoseam, ultimum regem] *perpetuis in carcerem conjecit, urbemque excidit, populum universum in regnum suum abduxit.*

Surrexit brevi post, instaurata a Cuthæsis colonis, qui inde nomen quoque, & tamquam a
 primaria urbe adepti sunt, ut *Samaritani* vulgo appellarentur, quos *Cuthæos* totius regionis
 vocant incolas. Lubricum quidem ex nomine argumentum: nec vero hic invalidum, quia
 historia est confirmatum. Josephus enim lib. xiii Antiquitatum cap. xvi. Maccabæo-
 rum tempore *Σαμαρείαν πόλιν ὀχυρωτάτην Samariam urbem munitissimam* dicit fuisse, quam
 Joannes Hyrcanus, quartus Hasmonæorum, ἐπὶ αὐτῇ πολιορκήσας - - - παῖσιν αὐτὴν ἠφάνισεν, ἀπὸ
 ἰσχυροῦ ὀρμηγναιῶν evertit. Ex quo squalore eam Gabinius, Syriæ præfectus, adseruit, &
 Josephus de illo lib. xiv, cap. x. καθηρημέναις τῶν πόλεων περιεκέλευτο, καὶ ἀνελίδθησαν Σαμαρεία, καὶ
 Ἀζωῖ, καὶ Σκυόπολις, dirutas urbes edificari jussit: quo pacto instauratae sunt *Samaria, Az-
 ois, & Scythopolis*. Et lib. i de Bello Jud. cap. vi. συνεπολίδθησαν τῆς αὐτῆς κατεσκαφῆς Σκυόπο-
 λης καὶ Σαμαρείας, hujus jussu instauratae sunt *Scythopolis & Samaria*. Tandem ab Herode
 hæc Gabinii urbs aucta & ornata amplius, ac Σεβαστή, *Sebaste*, id est Augusta, in Augusti
 honorem adpellata. Josephus lib. xv, cap. xi. de Herode: τότε τὴν Σαμαρείαν ὠρμημένῃ
 ταχίζων - - - τὴν τε προσηγορίαν ὑπέλλαττε, Σεβαστὴν καλῶν, Tunc *Samariam muro cinxit, &
 nomine ejus mutato Sebasten adpellavit*. Et plenius lib. i de Bello cap. xvi. Εὐ μὲν γὰρ τῇ
 Σαμαρείτῃ πόλιν καλλίστῃ περιέβλεψεν ταχιστάμην ἐπὶ εὐθείας ἵκοιτο, καὶ καταγωγὰν ἐξακισχιλίαν εἰς αὐτὴν
 ἡκιστοῦς, ὥν τε τούτοις προσέτιμας λιπαροτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῇ κτίσματι ναὸν τε ἐνδυστάμην τῇ Καί-
 σαρι μίμῃσιν, καὶ περὶ αὐτὸν τέμνειν δόρυς τεταμένης ἡμισυαίων, τὸ αὖτε Σεβαστὴν ἰκαίλινεν. In *Samariti-
 da regione urbem muro pulcherrimo per viginti stadia circumdedit, & deductis eo sex mil-
 libus colonorum, terraque fecundissima his attributa, in medio ejus templum Casari condidit
 maximum, & circa illud aream trium & semis stadiorum: urbemque Sebasten nominavit*.
 Hieronymus de Locis Ebraicis brevius: *Samaria civitas regalis in Israel, quæ nunc Sebaste
 dicitur. Sed & omnis regio, quæ fuit circa eam, a civitate quondam nomen acceperat*. Et
 Epitaphio Paullæ cap. vi. Vidit *Sebasten, id est Samariam, quæ in honorem Augusti ab
 Herode Græco sermone Augusta est nominata*. Ptolemæus quoque lib. v, cap. xvi. Σεβαστὴν.
Sebasten in Palæstina memoravit, posthabito veteri nomine *Samariæ*. Stephanus autem in
 hac urbe bis aberrat: primum dum scripsit, *Σαμαρεία, πόλις Ἰερουσαλὴμ, ἡ μετονομασθεῖσα Νέαπολις,
 Samaria urbs Judææ, quæ postea Neapolis nominata est*: non enim Samaria, sed Sichem
 nomen Neapolis indepta est. Deinde dum in Σεβαστὴ dixit, ἔτι ἐν τῇ Σαμαρείτῃ πολίχνιον, *Est
 & hoc nomine oppidulum in Samaritide*. Non enim oppidulum fuit *Sebaste*, Herodis
 κτίσμα, sed urbs magna, circuitu viginti stadiorum, ut supra ex Josepho probatum fuit.
 Nummos quoque hæc civitas percussit, & aliquot Commodi supersunt inscripti *CEBACTHNON*
 cyp. *Sebastenorum Syriæ*: & *Julia Domnæ, COL. SEBASTE*. nam Severus coloniam in
 hac *Sebasten* deduxit. Ulpianus lege i de Censibus: In *Palæstina duæ fuerunt colonia,
 Casariensis, & Aelia Capitolina, sed neutra jus Italicum habet. Divus quoque Severus in
 Sebasten civitatem coloniam deduxit*. Harduinus de Palæstinæ *Sebasta* interpretatur, cui

connexio favet, & verbum *fuenum*, id est olim deductæ: quibus novam Severi videtur adnumerari. Benjaminis Tudelensis tempore nondum desierat Sebaste adpellari. Tredit enim pag. 38. progressum se fuisse שֶׁמֶר הַשֶּׁבַּסְתִּי *Sebasten*, quæ [vetus] est *Samaria*.

Antequam conderetur Samaria, regia sedes fuit *Thirza*, ubi plures reges Israelis habuerunt, & ipse Omri per vi annos. Græci interpretes vocant Θέρσα, *Thersa*, Josuæ xii, 24. i Reg. xv, 21. xvi, 6, 8, 9. cetera: Josephus Θάρσα, *Tharse*, lib. viii Antiquit. cap. vi. de Bihafa, quem Balanem vocat, ἐν Θάρσῃ πόλει διαβίβων, in urbe *Tharsa* habitans: & cap. vii. de Zimri sive Zamare rege, εἰς Θάρσιν παραγίνεσθαι τὸ βασίλειον, in *Tharsam* regiam proficiscitur. Hieronymus de Locis Ebraicis *Thersam* a *Tharsa* distinguit: illam dicit Josuam cepisse; hanc incoluisse regem Asa: sed una urbs est, quam Josua cepit, & quæ sedem regibus Israelis ante conditam Samariam, non soli Baasæ (sic enim legendum, non Aasæ) præbuit, quia Ebræis utraque vocitatur *Thirza*. De situ dubito certi aliquid definire posse. Nos a septemtrione Samariæ posuimus, quia ab austro Sichem est sive Neapolis.

Hæc autem *Sichem*, ab humero, id est leni acclivitate dicta est. Interpretes LXX scripserunt Συχημ, *Sychem*. Genes. xii, 6. xxxvii, 12. Josuæ xxiv, 1, 25. sæpius Σίχημα, *Sicima*, plurali numero, ut Jos. xxiv, 33. & Jud. viii, 31. ἐν Σικίμοις, Jud. ix, 1. εἰς Σίχημα, vers. 7. ἀνδρες Σικίμων, viri *Sicimorum*: qua forma etiam Josephus usu est lib. i de Bello cap. ii. Σίχημα αἰετῶ, *Sicima* cepit: & cap. iii. περὶ Σίχημα, circa *Sicima*. Delevit urbem Abimelech, Judic. ix, 45. instauravit Jerobeam i Reg. xii, 25. sub Romanis denovo instaurata nomen *Neapolis* accepit, de quo postea dicturi sumus. Joannis iv, 5. scriptum Σιχαρ, vel, ut in aliis libris est, Συχαρ, *Sichar*, vel *Sychar*: quod errorem describentium Hieronymus putavit. Epitaphio enim Paullæ cap. iv. *Transiit*, inquit, *Sichem*, non, ut prius errantes legunt, *Sichar*, quæ nunc *Neapolis* adpellatur. Et Quæstion. in Genes. cap. xlviii, 22. *Sicima* juxta Græcam & Latinam consuetudinem declinata est, alioquin Ebraice *Sichem* dicitur, ut Joannes quoque evangelista testatur: licet vitiose, ut *Sichar* legatur, error inolevit. Sed conjecturis his consensus librorum omnium repugnat, etiam Syrus & Arabs, antiquissimi interpretes, qui R in fine legunt, non M. Potest alia causa mutæ litteræ subesse, ut in Nebucadnezar & Nebucadrezar: in Beelzebub & Beelzebul, ut ad aliam notionem adludatur: de quibus Lightfootum in Joannem consulas, aut quæ nos in Collectaneis Historiæ Samaritanæ cap. i, sect. xv. proposuimus. Situm oppidum sub monte *Garizim* tanta vicinitate, ut Jothan ex vertice montis adloqui *Sichemitas* potuerit, Judic. ix, 7. Hos montes perperam Eusebius & Hieronymus de Locis Ebraicis in *Gebal*, prope Hierichuntem statuunt, Samaritas, qui ad *Sichem* referunt, σφάλλιδον, vehementer errare existimantes. Sed ipsimet errant, uti de *Garizim* modo ex Judic. ix, 7. demonstravimus. Addo testimonia luculenta, quibus ad *Sichem*, non ad Hierichuntem hos montes esse comprobatur. Josephus lib. iv Antiquit. cap. viii, pag. 130. Deus aram erigere jussit ad ortum solis obversam, ἐπὶ πόρῳ τῆς Σικίμων πόλεως μεταξύ δύο ὄρεων, Γαριζὶν μὲν τὰ ἐκ δεξιῶν καλεῖται, τὸ δ' ἐκ ἀριστερῶν Γεβὰλου προσηγορευμένον, non procul ab urbe *Sichem* inter duos montes, *Garizim* a dextris situm, & *Gebalem* a sinistris. Et Tudelensis Benjamin pag. 38. Hinc [i.e. Sebaste] veni *Neapolim*, quæ *Sichem* est, שֶׁמֶר הַשֶּׁבַּסְתִּי בֵּן הַר גְּרִיזִים וְהַר עֵבַל, in valle jacet inter montem *Garizim* & montem *Ebal*. Et Procopius lib. v de Ædific. cap. vii. ἔστι τις πόλις ἐπὶ Παλαιστίνῃς, Νεάπολις ὀνομα. ἐφ' ἧς δὲ ὁ ὄρος ὑψηλὸν ἀνίσχει, Γαριζὶν ὀνομα. ἔστι ἡ ἡμετέρα πόλις, quædam urbs in Palestina, *Neapolis* dicta, cui mons excelsus, *Garizin* nomine, impositus. Montis *Garizim* sive *Grisim*, mentione facta, sacri Samaritanis, non possumus præteriri templum

templum ejus montis, a Sanballetē satrapa, permissu Alexandri M. æquale Hierosolymitano, pro genere suo Manasse pontifice, Hierosolymis propter uxorem alienigenam, Sanballetis filiam, migrare coacto, exstructum, post ducentos circiter annos ab Joanne Hyrcano, Simonis filio, quarto Hasmonæorum, eversum. Vide Josephi lib. XI, cap. VII. & lib. XIII, cap. XVII. De monte *Ebal*, cujus hic apud Sichem etiam facta est mentio, ejusque a Deo tributa dignitate, exstat Deuteron. XXVII, 4, 13. & Josuæ VIII, 30, 33.

Novum nomen *Neapolis* bello ultimo, quod excidium Hierosolymorum adferebat, accepit, & quidem auctore Vespasiano vel Tito. Plinius enim, qui sub Tito perit, lib. V, cap. XIII. eo nomine adpellavit. *Intus*, inquit, *Samarie oppida: Neapolis, quod amica Mamoritha dicebatur: Sebaste in monte.* Josephus hoc nomine non semel, quod sciam, usus est lib. IV de Bello cap. XXVI, διὰ τῆς Σαμαρείτιδος, ἢ παρὰ τὴν Νεάπολιν καλουμένην, Μαβαρθὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἰσχυρίων, καλαβὰς, per Samaritin & præter Neapolim, quæ ita vocatur, *Mabartha* vero ab indigenis, descendit. Media littera differunt Plinius & Josephus: sed pro illo nummus Marci Antonini est, quem Harduinus refert, ΦΛ. ΝΕΑ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΜΟΡΘΙΑ, id est, *Flavia Neapolis Metropolis Morithia*. Nemo facile divinaverit, quæ vis hujus nominis sit: nostræ tamen conjecturæ in Collectaneis nostris Histor. Samar. cap. I, sect. XVI. si placet, possunt relegi. Cognomen *Flavia* auctorem & tempus instaurationis designat: quod in Faustinae junioris quoque nummo ita legitur ΦΛ. ΝΕΑ. ΠΟΛ. ΣΥΡ. ΠΑΛΕΣΤΙΝ. hoc est, *φλαυίας νέας πόλεως Συρίας Παλαιστίνης, Flavia Neapolis Syria Palestina*. Et quia patria fuit Justiniani martyris, ineunte Apologia II, legitur ἱερῶν Πείσκη τῷ Βαχχίῳ τῶν ἀπὸ φλαυίας νέας πόλεως τῆς Συρίας Παλαιστίνης. Dicitur etiam *Neapolis Samariae*. Titī nummo ΦΛΑΟΥ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ: & simili Domitiani: ΦΛΑΟΥ. ΝΕΑΠΟΛ. ΣΑΜΑΡ, *Flavensium Neapolitanorum Samaria* regionis.

Præter nomen *Neapolis* novum videtur Sichem olim aliud habuisse, *Salem*, videlicet. Sic enim Genes. XXXIII, 18. Jacob dicitur venisse *Salem oppidum Sichem*, LXX αἰς Σαλὴμ πόλιν Σικίμων: & ad faciem urbis, seu extra illam & e regione metatus esse. Et Hieronymus de Locis: *Salem civitas Sicimorum, quæ est Sichem*. Quod si omnino fuit civitatis nomen *Salem* isto loco, non tamen fuit alia ab Sichem, quia possessio Jacobi fuit πλησίον, prope Sichar sive Sichem, Joann. IV, 5. nec alibi, quam ante Sichem, tum tabernaculum fixerat. At nec certum, immo maxime dubium est, ibi *Salem* urbis nomen esse, quum & uterque Chaldaeus, & Judæi interpretes omnes illud שָׁלֵם non pro proprio nomine, sed appellativo habeant, ut sententia sit: Jacob venit *salvus & incolumis* ad urbem Sichem: quod utique est probabilius.

Hæ regiæ sedes erant decem tribuum: Sichem Hierobeami: Thirza successorum, usque ad Omri: Samaria ab Omri condita, reliquorum omnium. Addo secessum regum, urbem *Fezrael* sive *Fezrael* [פֶּזְרַאֵל] ubi palatium fuit regum Israeliticorum, I Reg. XXI, 1. sitam in septemtrione Samaritanæ regionis, montem versus Carmelum, I Reg. XVIII extremo. Hieronymus de Locis Ebraicis: *Fezrael in tribu Manasse, hodieque prægrandis vicus ostenditur in campo maximo inter Scythopolim & Legionem. Fuit autem terminus Issachar*. Ex quo adparet, ad fines, seu non procul a limite Galilææ fuisse. Idem Hieronymus in Hoseæ cap. I comma 4. *Diximus Fezraelem, qui nunc juxta Maximianopolim est, fuisse metropolim regni Samaria: prope quam sunt campi latissimi, & vallis nimia vastitatis, quæ plus quam decem millium tenditur passibus*. Recentiores addunt ad radices montis Gelboe occidentales fuisse. Memoratur etiam Josuæ XIX, 18. inter urbes tribus Issachar.

Vallis *Fezrael* jam quodammodo Hieronymi in Hoseam verbis descripta fuit. Proprie de illa agitur Judic. VI, 33. ubi Midianitæ orientales, Israellem impugnantes, dicuntur castra

metati in valle Jezrael. Recentiores ita describunt, ut ab urbe Jefrael, unde nomen habet, in aquilonem jaceat, ab occasu in ortum procurrens, per decem millia passuum, ut Hieronymus scripsit, inter duos montes, quorum alterum, qui septemtrionalis est, vulgo Hermonem vocant, vicinum Thabori; alter est *Gelboe*. Latitudini Adrichomius tribuit duos milliaria, de quo situ etiam Bonfrerius consentit. Mentio ejus vallis fit etiam Josue xvii, 16.

Descriptis sic regiis Samaritanæ sedibus, in quibus etiam Josrael, tamquam secessus fuit regius; ad latus orientale progredimur, quod Jordanis fluvius terminat, & in eo secundum cursum amnis a septemtrione in austrum descendemus.

Prima post Galilææ limitem est *Bethsean* five *Bethsan*, dimidiæ Manassitidis, Josue xvii, 11. ex qua Chananæi non potuerunt expelli, Judic. 1, 27. non procul ab Jordane fuit, dimidia leuca, ut Borcardus tradit, & agri partem habuit in Peræa, ibi ponte juncta cum Scythopoli, quæ ipsa Bethsean est, ut jam demonstraturi sumus. Græci interpretes Judic. 1, 27. *Non obtinuit Manasse τὴν Βηθσάν, ἣ ἐστὶ Σκυθῶν πόλις, Bethsan, quæ est Scytharum urbs.* Et Josephus lib. v Antiquit. cap. 1. *πλάτος δὲ Βηθσάνων, ἡ οὖν Σκυθόπολις καλεῖται, latitudo autem [Manassitidis] est usque Bethsan, quæ nunc Scythopolis vocatur.* Et lib. vi extremo de clade Saulis & Jonathanis: *τὰ σώματα ἀνιστάμενοι πρὸς τὰ τέμνη τῆς Βηθσάν πόλεως, ἡ οὖν Σκυθόπολις καλεῖται, corpora [illorum Philistæi] suspenderunt prope mœnia Bethsan urbis, quæ nunc Scythopolis vocatur.* Atque ita etiam nuncupatur II Maccab. xii, 29. *ἄρρησαν ἐπὶ Σκυθῶν πόλιν, profecti sunt contra Scytharum urbem:* & versu 30 incolæ dicuntur *Σκυθοπολίται, Scythopolitæ.* Situs urbis accurate definitus est distantia a lacu Genesareth, & ab Hierosolymis. Josephus in Vita pag. 1025. *Tua, inquit, fuisse, parva [Tiberias] in Gennesaritidi lacu sua, ἀπέχουσα Σκυθόπολιν σάδια ἑκατὸν, abest centum & viginti stadia a Scythopoli.* Et II Maccab. xii, 29. jam citato loco, *ἄρρησαν ἐπὶ Σκυθῶν πόλιν, ἀπέχουσαν δὲ ἱεροσολύμων σάδια ἑκατὸν, profecti sunt adversus Scythopolim, distantem ab Hierosolymis sexcenta stadia.*

Unde nomen sit & Scythæ habitatores, disquirendum est. Nihil autem in historiis reperitur, quod huc referri possit, nisi illud Scytharum in Asia imperium, quod Herodotus lib. 1, cap. cv. descripsit; Medorum temporibus οἱ Σκύθαι τὴν Ἀσίαν πᾶσαν ἐπίσχοι, Scythæ, victis Medis, omnem Asiam occupasse. Inde profectos adversus Aegyptum, ἐπὶ τὴν Ἰνδὸν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, quum venissent in Palestinam Syriam, Plammetichum, Aegyptiorum regem, obvium habuisse, qui muneribus precibusque, ne progredierentur, effecerit. Licet autem post viginti octo annos expulsi fuerint ex Media & reliqua cultiori Asia, ut idem Herodotus cap. cvi. prodidit; tamen in Palæstina, & in una ejus urbe, videntur remansisse, qui forte debiles ac vulnerati inibi collocati fuerant de exercitu. Plinius fabulam admiscet lib. v, cap. xvi. Decapolitanam regionem enarrans, quæ plurimam partem trans Jordanem erat, ei cis amnem adnumerat *Scythopolim, antea Nyssam, a Libero patre, sepulta nuxice ibi, Scythi deductis.* Et hoc nomen constanter apud Græcos tenet, ut Josephus lib. xii, cap. xlii. tradit, *ἦτοι εἰς τὸ μέγα πεδὸν, ὃ κεῖται κατὰ πρόσωπον πόλιν Βηθσάν, καλυμένη πρὸς Ἕλληνας Σκυθόπολις, venerunt in Campum magnum, ubi e regione sua est urbs Bethsana, a Græcis dicta Scythopolis.* Sic Straboni est lib. xvi, pag. 525. *ἡ περὶ Γαλιλαίας Σκυθόπολις, Scythopolis, quæ circa Galileam est.* Non enim erat in Galilæa, sed extra illam, in limite tamen. Josephus lib. iii. de Bello cap. iv. *Galileam διορίζει δὲ τὸ μισσημβρίας Σαμαρίας τε καὶ Σκυθόπολις, a meridie distat Samariana regio & Scythopolis.* Errat Ptolemæus, qui lib. v, cap. xv. Scythopolim in Coele Syria ponit, cui, credo, Decapolitana societas imposuit, quæ trans Jordanem est, excepta sola Scythopoli, quæ citra flumen est, prope tamen illum. Erat autem Decapolitanarum (in quibus & Plinius scripsit) omnium maxima. Josephus lib. iii de Bello cap. xlii.

XXXI *ἡ Σευθέπολις, ἡ δὲ ἐστὶ μέγιστος τῆς Δεκαπόλεως, καὶ γὰρ τῆς Τιβεριάδος, Scythopolim* [duxit,] *quæ est maxima Decapoleos, & Tiberiadi vicina.* Stephanus etiam urbem Palæstinæ dixit, cujus priscum nomen fuerit *Βαισαν ὑπὸ βαρβάρων, Baisan a barbaris*, id est Bethsan (quod corruptum nomen) dictum ab Ebræis. Ammianus lib. XIX, cap. XXVII. *civitas in Palaestina Scythopolis.* Hieronymus de Locis: *Bethsan nunc adpellatur Scythopolis, urbs nobilis Palaestina.*

Proxima fuit Zartan, sive Zaretan, ex miraculo refluentis Jordanis non incognita. Dubius situs ex diversa interpretatione loci Josuæ III, 16. est, quem ita Lightfootus vertit Chorographia in Matthæum cap. XCII: *Et constituerunt aquæ descendentes a desuper: exsurrexerunt in acervum unum, longâ valde distantia a civitate Adam, nempe* [ad distantiam istam] *quæ est juxta Zaretan.* Quod vero non e latere Adam, Perææ urbe, ut Tabulæ habent, constituimus, sane graves rationes sunt, prima quia *רחק מרחק* *longinqua* valde ab Adam, centro scissæ aquæ, dicitur Zaretan esse: deinde, quia I Reg. IV, 12. *מצל* *apud Bethsean, quæ Scythopolis est, ponitur: tandem* I Reg. VII, 46. e regione Succoth, qui locus Galaaditidi est proximus, collocatur; ergo cis Jordanem Zartan fuit, sicut trans illum Succoth, quia Salomo vasa templi ænea fudit *בכר הין* *in circuitu Jordanis*, quasi in utraque ripa, Græce *ἐν τῷ περιέκτῳ τοῦ Ἰορδάνου*. Et quid dubitamus? non solum apud Bethsean, verum etiam *sub valle Jesrael*, quæ desinit apud Scythopolim, dicitur sita Zartan I Reg. IV, 12. ut tam propinquitas Galilææ inde certa sit, contra vulgarem opinionem, qua juxta oppidum Adam statuitur; quam situs cis Jordanem, contra Bonfrerium inde confirmetur. Nec enim nos ulla urget ratio, ut cum Adrichomio duas hujus nominis urbes Zartan sive Sartan credamus, superiorem & inferiorem, qui etiam utramque posuit in Perææ.

Aenon, *Αἰνὼν* sequitur ex Hieronymi dispositione. Ut vero hic locus a solo Joanne cap. III, 23. nominatus est, sic positio ejus sola nititur Eusebii & Hieronymi auctoritate, quam etiam, quia certior nusquam adparet, sequimur in præsentia. Ita vero hic de Locis Ebraicis: *Aenon juxta Salim, ubi baptizabat Joannes, sicut in Evangelio κατὰ Ἰωάννην* [cap. III, 23] *scriptum est: & ostenditur usque nunc locus in octavo lapide Scythopoleos ad meridiem juxta Salim & Jordanem.* Hæc ratio est, quare in tanta distantia ponamus a Scythopoli in austrum, & cis Jordanem potius, quam trans flumen, quia proximo commate 26, *qui tecum erat, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, trans Jordanem*, dicitur, atque ita consueta formula Perææ illi loco, in quo tum Joannes erat, opponitur. Syrus divisit vocabulum *עין ין* *In Jon*, sed contra consensionem Græcorum codicum.

Eadem ratio est loci Salim, *Σαλὶμ*, quia Aenon fuit *ἐγγὺς τῷ Σαλὶμ, prope Salim*, Joann. III, 23. Hieronymus de Locis in Salem testatur, fuisse sua ætate locum, *Salumias* dictum, octavo milliario a Scythopoli, quæ ipsa distantia Aenonis est. Idem epistola cxxvi ad Evagrium: *Salem non, ut Josephus & nostri omnes arbitrantur, est Hierusalem nomen, ex Græco Ebraicoque compositum, quod absurdum esse, peregrina lingue mixtura demonstrat; sed oppidum juxta Scythopolim; quod usque hodie adpellatur Salem, & ostenditur ibi palatium Melchisedec, ex magnitudine ruinarum veteris operis ostendens magnificentiam: de quo in posteriore quoque parte Geneseos* [cap. xxxiii, 18.] - - - *Considerandum quoque est, quod Abrahæ a cade hostium revertenti, quos persecutus est usque Dan, quæ hodie Paneas adpellatur, non de via Hierusalem, sed de oppido metropoleos Sichem, in itinere fuerit. de quo in evangelio quoque legimus: Erat autem Joannes baptizans in Ennon juxta Salim, quia aquæ erant multe ibi.* Ex quibus hoc adsumimus, fuisse locum prope Scythopolim, id est octavo ab illa milliario, qui posteriori etiam ævo Salem sive Salim adpellatus fuerit: quam-

quam quod de ruinis palatii Melchisedeci dicitur, fabulosum videatur. De Jacobi patriarchae Salem supra diximus.

Nihil in hoc tractu descendantibus reliquum est, de quo certo constet, nisi forsan *Thaphuah* sive *Taphua*, orientalis limes inter Ephraim & Manassā prope Jordanem, ut tamen & oppidum & ejusdem nominis regiuncula in Manasse censeatur, Josuæ xvi, 18, & xvi, 8. *Thenath*, sive *Thaanath*. Hieronymus: *Thenath in tribu Joseph, hodieque villa est Thenath in decimo milliario Neapoleos contra orientem descendantibus Jordanem*. Videtur esse *Thaanath Silo*, Josuæ xvi, 6, ubi dicitur terminus orientalis tribus Ephraim. Quæ Tabulæ in hoc Jordanis tractu alia ponunt, incerta omnia sunt, ut situs definiiri non possit. Solum *Naaratha*, quæ in tribu Ephraim est Hierichuntē versus, Josuæ xvi, 7, Hieronymo in quinto milliario Hierichuntis est.

Ad certiora nos convertimus, quæ ad mare sunt & terminum occidentalem. Post Ptolemaidem & Carmelum montem, quæ in Galilæa reliquimus, proxima in litore est *Dor*, sive *Dora* pluraliter. Simpliciter *Dor* nuncupatur Josuæ xvii, 11. & Judic. i, 26. in tribu Manassitide cis Jordanem: *Dora*, Δῶρα Ptolemæo est ultima urbs Phœnices. Plinius lib. v, cap. xix. *Memoria, urbium, Doron, Sycaminon*. Et i Maccab. xv dicitur Δωρᾶ, Δωρᾶ; commate ii ἡλθεν φίνγων εἰς Δωρᾶ, fuga [Tryphon] elapsus est *Dora*: & comm. 13. παρεῖβαλεν Ἀντίοχος ἐπὶ Δωρᾶ, *Antiochus [Grypus] obsedit Dora*. Commate 14. obsidio dicitur facta ἀπὸ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, a terra & mari: ex quo situs maritimus cognoscitur. Josephus τὰ Δῶρα dixit, *Dora* plurali numero. In Vita sua pag. 1000 τὰ διὰ πόλεις ἐπὶ τῆς Φοινίκης, *Dora sunt urbs Phœnices*. Et pag. 1067. τῆς μέγιστοι Φοινίκης παρὰ τὸ Καρμυλίων ὄρος Δῶρα πόλεις ὀνομάζονται. In Phœnice juxta montem Carmelum *Dora* civitas appellatur. Et lib. v Antiquit. Judaic. cap. i. τῆς Μανασσήτιδος οἱ ἡμῶντες ἀπὸ μὲν Ἰορδάνου μέχρι Δῶρων, *Manassitidis pars dimidia est ab Jordane usque ad Dora*. Stephanus etiam femineas formas habet hujus nominis, Δῶρος, & Δῶρα, indeque quartum casum τὴν Δῶραν πόλιν, *Doran urbem*. Tabula Peutingeriana *Thora* habet viii millibus a Cæsarea, xx a Ptolemaide. Hieronymus, in *Dornaphet*, urbem *Dor in nono milliario Cæsareae Palestinae, pergentibus Tyrum*, posuit: at in *Nephetdor* idem ita scripsit: *Dor est oppidum jam desertum in undecimo milliario Cæsareae pergentibus Ptolemaidem*. Sed hoc loco Eusebius etiam θ, novem millia habet.

Nam aliquoties in sanctis scripturis memoratur *Dor* compositum cum nomine *Nephet*, quod præcedit, Josuæ xi, 2, & plurali *Naphoth Dor* cap. xii, 23: & i Reg. iv, 11. *omne Naphet Dor*. Non conveniunt interpretes in notione vocis נֶפֶת *nepeth*. Symmachus, Hieronymo testante, *maritimum* exposuit. Græci nostri, quos habemus sub lxx virali numero & nomine, tamquam proprium nomen reliquerunt sine conversione, cap. xi, 2 Josuæ, εἰς Ναφθθῶρ: & cap. xii, 23. βασιλεία τῆ Ναφθθῶρ Δωρ: & i Reg. iv, 11. πᾶσα Νεφθαδῶρ, de quo loco Eusebius & Hieronymus in Locis Ebraicis: Ναφθθῶρ πόλις ἀρχὸν Σολομών: *Nephat civitas unius principis Salomonis*. Nolim negare fuisse illius tractus oppidum *Nephet*, a quo regio denominationem acceperit: in dictis locis vero regionem potius, quam oppidum significari, ex Josuæ xvii, 11. videtur evinci posse, ubi separatim & interjectis *Dor* memoratur, & deinde נֶפֶת דּוֹר *tertia pars Nephetæ*, quod de oppido intelligi non potest, sed de tractu potius & regione. Inapte Vulgatus Latinus, *tertia pars urbis Nephet*, de suo *urbis* adjiciens, quod nec Ebræus, nec lxx habent, quorum est τὸ τρίτον τῆς Ναφθθῶρ, quum in tribuum sorte definienda non urbes dissectæ fuerint, sed regiones. Rectius idem Vulgatus Josuæ xi, 2. *in regionibus Dor*: & cap. xii, 23. *Re Dor & provincia Dor unus*. Post *Dora* est *Cherfens* fluvius Ptolemæi, in quo Phœnicem

fluat

suam finit; quæ sequitur, Cæsaream Palæstinæ attribuens.¹

Turris autem Stratonis antiquitus nominabatur, quam Herodes ornavit & in Augusti honorem vocitavit *Cæsaream*. Strabo lib. xvi, pag. 522 *μὲν τῆς Ἀχην, Στράτωνος Πύργος πρόσθεν ἔχον*, Post *Acen* [Ptolemaidem] est Stratonis Turris, stationem navium habens. Et Ptolemæus initio Palæstinæ, *Καيسάρεια Στράτωνος, Cæsarea Stratonis*. Plinius lib. v, cap. xiii. contra ita a meridie in septemtrionem: Inde [ab Joppe] *Apollonia: Stratonis Turris, eadem Cæsarea, ab Herode rege condita, nunc colonia prima Flavia, a Vespasiano imperatore deducta: finis Palestina centum octingenta novem millibus passuum a confinio Arabia: deinde Phœnice*. Consentiunt igitur Plinius & Ptolemæus in Phœnices & Palæstinæ finitione. Strabo autem Phœnicen longius in austrum deducit, etiam Josephus, quibus Cæsarea hæc in Phœnice est. Vide illum lib. xvi, pag. 520; hunc lib. xv, cap. xiii. Nos brevior Phœnicen fecimus, post Tyrum finientes, quia sacri scriptores Palæstinam dicunt omnem Terram promissionis sive Israelitis destinatam. Sed hæc obiter. Primam dictam coloniam Cæsaream Plinius ajebat, quia primæ legionis milites accepit.

Cæsarea nomen cum ornamentis Herodes rex addidit. Josephus lib. i de Bello c. xvi de Herode: *καὶ δὲν καὶ τοῖς παραλίοις πόλιν, ἣν μὲν κάμυνσαν, Στράτωνος ἐκαλεῖτο Πύργον. διὰ δὲ εὐφραν τὸ χοεῖν διέδοται δυναμὴν τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκτισε λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείῳις, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγάλου ἐπέδειξε. Quum inter maritimas urbes vidisset [vetustate] laborantem, quæ Stratonis Turris vocabatur, pro loci natura magnificentia sue capacem, totam candido lapide reparavit, & splendidissimis ornavit palatiis, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstravit. Et quum illa παραλία αἰλίμανος, maritima regio importuosa esset, ipse naturam vincens, μείζονα τῷ Πειραιῶσι λιμένα κατισχύσας, portum fecit Piræeo majorem: & contra ostium portus in colle, in eoque colossus Cæsaris non minorem, quam Jovis apud Olympiam, constituit, eamque urbem Καيسάρειαν ἀνόμασε, Cæsaream nominavit. Ethnicam ergo civitatem potius, quam Judaicam condidit, adeo, ut sub bellum ultimum Cæsareenses Ethnici Judæos omnes apud se in urbe habitantes, interfecerint, quam tragædiam Josephus lib. ii de bello cap. xxxii extremo descripsit. Hæc in Palæstina aut illo sub Syria tractu, dicitur absolute *Cæsarea*, etiam in Apostolorum actibus; aut *Cæsarea Palestina*; quo distinguitur ab altera, quæ semper conditoris nomen conjunctum habet, *Cæsarea Philippi*, in Trachonitidis finibus sita. Nostra caput Judææ facta est, id est Palæstina, Romanæ provinciæ, cujus præfides ibidem sedem habuerunt, uti ex Festi & Felicis historia inter Apostolicos actus constat. Tacitus lib. ii Histor. cap. lxxix. *Haud dubia destinatione discessere, Mucianus Antiochiam, Vespasianus Cæsaream: illa Syrie, hæc Judææ est*. Etiam Ammianus primo loco inter urbes posuit lib. xiv, cap. xxvi. *Ultima, inquit, Syriarum est Palestina - - civitates habens quasdam egregias, nullam nulli cedentem, sed sibi vicissim velut ad perpendicularum emulas: Cæsaream, quam ad honorem Octaviani principis exadificavit Herodes; & Eleutheropolim, & Neapolim, ceteras*. In nummis quoque laudata est, quos cudit, sub Hadriano, inscriptum, C. FLAV. CAESAR. item sub eodem principe, COL. P. FL. AUG. CAESAREA. quæ plenius imperatoris Marci nummo expressa ita sunt: COL. PRIMA. FL. AUG. CAESAREA. Paullus lege viii Dig. de Censibus: *Divus Vespasianus Cæsarienses colonos fecit, non adjecto, ut & juris Italici essent; sed tributum remisit his capitibus. Sed divus Titus etiam solum immune factum interpretatus est*. Hæc de nostra Cæsarea inter colonias Syriæ & Phœnices prodidit.*

Situs hujus Cæsareæ satis certus est. Nam *μεταξὺ Δάρας καὶ Ἰόππης, inter Dora & Joppen media*; ut Josephus lib. i, cap. xvi. de Bello definit. Atque sic etiam Ptolemæus, Strabo, Plinius, ut supra demonstravimus. Antonini itinere a Constantinopoli Antiochiam & ultra:

Ptole-

*Prolemaide**Sycaminon**Cæsaream*

M. P. XXIV.

M. P. XX.

Et Peutingerianæ tabulæ segmento VI.

Apolloniade XXII Cæsaria VIIII Thora XX Prolemaide.

Est autem *Apollonia* inter *Cæsaream* & *Joppen*, propior tamen *Joppæ*. *Ptolemæus* ita collocavit: cujus etiam *Plinius* lib. v, cap. XIII rationem habet. *Foppe*, inquit, *Phœnicum* - - - - *Inde Apollonia: Stratonis Turris, eadem Cæsarea*. *Ortelius*, incisione deceptus falsa, erravit, in *Cæsarea* scribens, *Plinium* tradere, illam & *Apolloniam* fuisse dictam. Altius incidendum inter voces *Stratonis* & *Apollonia*, ut diversæ urbes notentur, sicut *Ptolemæus* aliique distinxerunt. *Stephanus* xxv numero *Apollonias* enarravit: e quibus *decima καὶ ἰόππη, juxta Joppen*. In *Peutingeriana Apollonias* alia forma & casu dicitur, ut modo vidimus. Quando id nomen nata sit, incertum est: nec vero dubium, a *Macedonicis* vel *Syriæ* vel *Aegypti* regibus accepisse. Hi enim de illa maritima ora inter se armis decertaverunt. *Diuturnis bellis adflictam cum aliis reparavit Gabinius* *Syriæ* præses. *Josephus* de Bello libro I, cap. VI. ἐπολιόνησαν τὸν καλὸν αὐτῶν, Σαμαρείαν καὶ Ἀνθηδών, καὶ Ἀπολλωνίαν, καὶ Ἰάμωνα καὶ Ράφια. *Ipsius* [*Gabinii*] *jussu urbes instauratae sunt Scythopolis, & Samaria, & Anthedon, ac Apollonia, & Jamnia, etiam Raphia.*

Deinde *Foppe* est, ἰόπη Græce, Ebræis פֿ' *Japho*, sita contra extremitatem septemtrionalem tribus *Dan*, cujus terminus erat פֿ' הַיָּם e regione *Japho*, quod LXX Græci vertunt πλεσιον ἰόππης, prope *Joppen*. Hi Ebræum *Japho* & alibi ἰόππη *Joppen* expresserunt II Paralip. II, 16. Esrā III, 7. Jonā I, 3. ex quo satis certum est, idem oppidum esse *Japho* & *Joppen*. *Ptolemæus* quadrante gradus sive xv minutis ab *Apollonia* duxit in austrum. *Strabo* lib. XVI, pag. 522. ex *Cæsarea* *Apolloniam* prætergressus, εἶτα ἰόππη, καὶ ἢ ἢ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου παρὰ τὴν σημεῖον εἰς τὸν ἀρκτον κάμψαντες, πρότερον ἐπὶ τὴν εἰς Ἰσραὴλ ἰσχυρὰν, Postea *Foppe* est, juxta quam litus *Aegyptiacum*, ante in ortum solis porrectum, notabiliter in septemtrionem flectitur. Quod si ita est, plures chartæ notabiliter aberrant, flexum illum non ad *Joppen*, sed ad *Raphcam* aut ultra illam, saltem ad *Gazam* habentes urbem. Addit, locum ἰσχυρὸν, editum satis esse, adeo, ὥς τ' ἀφορῶνται φασὶν ἀπ' αὐτῆς τὰ ἱεροσόλυμα τὴν τῶν Ἰουδαίων μετρόπολιν, ut *Hierosolyma* inde videri, *Judeorum metropolim*, dicant. De altitudine illa peregrinatores consulantur, qui in dubium videntur vocare: ἐπίγειον, navale etiam *Judeorum* *Strabo* vocat, quamquam *Josephus* lib. III de Bello cap. XXIX. scripserit, ἀλιμὴν ὕψος φασὶν τὴν ἰόππης, importuosam naturā *Foppen* esse. Utitur quidem portu quodam, sed non bono: quem nihilominus petunt qui recta *Hierosolymam* tendunt ex occidente.

Fabula *Andromedæ*, rupi ad *Joppen* adligatæ, plures tradiderunt: esse tamen fabulam agnoscunt: *Strabo* dicto loco, ἐν ταῦτα μυθώδεις τινες τὴν Ἀνδρομέδαν ἐκτείναν τῷ κήτει, ibi quidam fabulati sunt, *Andromedam* ceto fuisse expositam. *Josephus* etiam prædicto lib. III Belli cap. XXIX. εἶτα καὶ τῶν Ἀνδρομέδης δισμῶν ἐπὶ δικνύμενοι τύποι πιστῶς τὴν ἀρχαιοτάτην τῶν μύθων, ἢ ἀκόμη *Andromedæ* vinculorum signa ostenduntur, quæ fidem faciunt antiquitati fabulæ. Latini gloriosius. *Pomponius Mela* lib. I, cap. XI. Est *Foppe*, ante diluvium, ut ferunt, condita: ubi *Cephea* regnasse eo signo accolæ adfirmant, quod titulum ejus, fratrisque *Phinei* veteres quidam

are cum religione plurima retinent. Quin etiam rei celebrata carminibus ac fabulis, servataque a Perseo Andromeda clarum vestigium, bellue marine ossa immania ostendunt. Et Plinius, Melam imitatus lib. v, cap. xiiii. Joppe Phœnicum, antiquior terrarum inundatione, ut ferunt. Insidet collem præjacente saxo, in quo vinculorum Andromeda vestigia ostendunt. Fabulam Conon interpretatur narratione xl apud Photium cod. clxxxvi.

Salmastius, in Solini cap. xxxiv, principio, Ἰόπη, Jope, p simplici contendit scribendum esse, quia Dionysius vers. 910. & Stephanus Ἰόπη, Jope legant; quæ Græca vox sit, non Ἰόπη. Sed Stephanus ex Dionysio habet, ut fatetur: hic, ex metri ratione ejecit litteram: ceterique omnes duplicant Strabo, Ptolemæus, Josephus, Conon, LXX interpretes, & S. Lucas Act. ix, ac x. nec non Mela & Plinius Latini. Plinius lib. v, cap. xiv. Joppicam toparchiam memorat in Judæa, & a Samaria distinguit: sed quamlibet discernat Samariam, laxos tamen Judææ terminos per ipsam Galilæam facit. Supra Idumaam, inquit, & Samariam Judæa longe lateque funditur. Pars ejus Syriæ juncta, Galilæa vocatur. Vulgo in tribu Dan locant, quod vero ex Josua probari nequit, qui tantummodo dixit extremos fines ejus tribus esse *הַיָּם* e regione & ex opposito urbis Joppes. Nos Josephum sequimur, omnem cis flumen Jordanis regionem in tres majores partes distribuentem, Galilæam, Samariam, Judæam: ubi quæstio remanet, sitne Joppe parti mediæ an inferiori tribuenda, id est Samaritidi an Judææ. Utraque enim ad mare pertinuit: & de Ephraim, quæ præcipua tribus est Samaritidis, id clare Josuæ xvi, 8. adfirmatur. Nos mediæ parti adjunximus, cujus maritimam oram in hac parte finimus; quia per situm Ephraemiticæ parti, quam Judææ, propius respondet: si cui lubet, retrahat ad partem tertiam: per nos licet.

Hinc in reliquum mediterranei tractus recedimus: nam supra tantum quatuor regales urbes, Samariam, Sichem, Thirzam & Jesrael perlustravimus. Prima itaque inter Cæsaream & Joppen est Saronia regio seu campus, quem Hieronymus in Esa. xxxiii, 9. descripsit ita: *Saron omnis juxta Joppen Lyddamque adpellatur regio, in qua latissimi campi fertilesque tenduntur.* Et de Locis Ebraicis idem: *A Cæsarea Palaestina usque ad oppidum Joppe omnis terra, quæ cernitur, dicitur Saronas.* Et hic campus est, quem Lucas Act. ix, 35. *τὸ Σάρον*, sive ut alii legunt, *τὸ Σαρον*, Saronem, seu Saronam adpellat. An vero etiam oppidum hujus nominis in illo campo fuerit, non est liquidum. Adrichomius & Bonfrerius adfirmant, quia Josuæ xii, 18. Vulgata habet *rex Saron unus*: ubi reges omnes ab urbe regia nominantur. At Ebraice est *לַסָּרוֹן* Lassaron, quod quidem nomen nusquam præterea occurrit: & si *ל*, quod vult Bonfrerius, præfixum est, magis regionem, quam oppidum designat, quia toto illo cæсорum regum catalogo, qui ab urbibus denominantur, nullum oppidum cum præfixa littera est. Et alibi Saron cis Jordanem (nam trans flumen ejus nominis oppidum est) campo est similior quam urbi. Vide Esa. xxxiii, 9. xxxv, 2. lxxv, 10. & Cantic. ii, 1. Nihilominus non improbable etiam est, fuisse vel oppidum vel majorem vicum eodem nomine in tractu illo: licet sedes, immo auctoritas etiam certo probari non possit; & ipsum est, quod in tabulis adhuc fere cunctis conspectum fuit.

De Lydda quoque, quam *לוד* Lud Ebræi vocant, quod ad situm attinet, acris est controversia. Sacer scriptor Act. ix, 38. *ἐγγὺς ἔσθης τῇ Ἰόπῃ*, quum propinqua Lydda Joppe esset. Sed in quam plagam recedat ab Joppe, septemtrionem versus, an in austrum, an ortum, hoc est quod maxime in diversas partes disceptatur. Si supra Joppen in Boream jacet, aut in ortum æstivum; sine dubio in tribu Ephraim fuit & pars Samaritidis: sin inferius reducta, Jehudæ fortassis adnumerata fuit, aut inter utranque tribum media: nam i Maccab. xi, 28, & 34. Lydda, ut distincta *τοπαρχία* & *πόλις* consideratur (quemadmodum Plinius etiam Lyddam lib. v, cap. xiv. *Judæa toparchiam dixit*) & in iis tribus ponitur, *ἀπὸ τῆς προκείμενης*

τῇ Ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς Σαμαρείτιδος. qua *Judaea sunt addita ex Samaritide*. Quod si Lydda de-
tracta fuit Samaritidi, utique prius ad eam pertinuit, & in illa censi jam a nobis potest.
Tudelenfis Benjamin pag. 52. Lud five Lyddam dicit ab Jesrael, quæ in septemtrione est
Samaritidis, ירדן ירמיה *unius diei & dimidii* iter abesse. Quum vero diei iter secundum Xe-
nophontem in Cyri minoris expeditione sit quinque vel sex parasangarum; ex eo conficitur,
non infra Joppen in meridiem recessisse Lyddam, sed si non superiore, pari tamen fuisse la-
titudine. In Mischna Maasar scheni cap. v, hal. 2. traditur לוד היתה לך לוד *Lud occidentem*
versus abesse ab Hierosolymis לוד היתה לך לוד *itinere unius diei*: quod bene congruit: nam ex
loco, quem ante designavimus, non ultra quinque, summum sex parasangæ sunt Hieroso-
lyma. At in Sanhedr. Hieros. pag. 18. col. 3. ajunt, *nonne Lydda est Judaea?* Fuit:
sed προσέτιθη ἀπὸ Σαμαρείτιδος, *adjecta fuit ex Samaritide*, 1 Maccab. xi, 34. At etiam Jo-
sephus de Bello lib. 111, cap. iv. in undecim κληρουχίαις, *sortibus* seu præfecturis Judææ
posuit: Est ita: sed laxa illa Judæa & par fere ac æqualis Palæstinæ, quia κατατίνασσα μέγας
Πτολεμαῖος, *extensa usque Ptolemaidem*, ut ibidem simul dicitur.

Ceterum Josephus Lyddam nunc vicum, nunc oppidum dixit. Lib. xx Antiq. cap. v.
εἰς κώμην τινὰ παραγεγνημένην Λύδδαν, πόλιν τὸ μέγιστον ἐκ ἀπιδούσαν, *profectus in vicum Lyddam, nulli*
civitati magnitudine cedentem. At de bello lib. 11, cap. xxxvii. ἀπὸ τῆς Ἀντιπατρίδος Κίσιος
εἰς Λύδδαν προελθὼν, καὶ τὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει, *Cestius ex Antipatride progressus Lyddam,*
vacuum viris oppidum offendit. Et pro urbe habitam Lyddam fuisse, docet ejus nomen alte-
rum *Diospolis*, quo sæpe adpellat Hieronymus. Vide de Locis Ebr. in *Famnia & Cariatia-*
rim, & alibi. Quin idem aperte Epitaphio Paullæ cap. 111. *Pervenit Lyddam, versam in*
Diospolim, *Dorcadis atque Aenea resurrectione ac sanitate inclitam*. Et in Obadiam vers. 19.
Qui habitabant in Sephela, id est in campestribus, (Lyddam & Emmaus, Diospolim scilicet Ni-
copolimque, significans) possidebunt Palestinos. Et Joannes Damascenus epistola ad Theophi-
lum imperatorem de sanctis & venerandis imaginibus: οἱ θεῖοι καὶ ἀπόστολοι Πέτρος & Ἰωάν-
νης ἐν Λύδδῃ τῇ καλεσμένῃ Διοσπόλει, πρὸ μιλίας διὰ κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὰς διατελαβὰς ποιοῦμενοι, *Diei*
apostoli Petrus & Joannes Lydde, quæ Diospolis vocatur, xviii milliariis ab Hierosolymis, com-
morantes. Quando hoc nomen cœperit, & a quo fuerit impositum, reperire non potui:
nec vero Hieronymi ætate recens fuisse, ex Josephi lib. 1 de Bello cap. v. luculentum est,
qui id nomen in Pompeii expeditione usurpavit. *Aristobulus*, inquit, ἀπὸ Διοσπόλεως χειρὶ
a Diospoli discessit. Probabile videtur, a Macedonibus Aegypti aut Syriæ regibus, uti A-
polloniæ nomen, de quo supra diximus, originem habere: id nomen vero, quia *Foris civi-*
tatem sonat, execrabile Judæis visum, qui vetus idcirco nomen retinuerunt, etiam ipse Jo-
sephus, in plerisque locis aliis: & Plinius ac Ptolemæus *Lyddam* vocaverunt; in Tabula Peu-
tingeri *Luddis* est: Stephanus autem septimam Διοσπόλιν Παλαιστίνης, *Diospolin Palæstina* dixit.
In Itinerariis nunc Lydda, nunc *Diospolis* est, Antonini hoc situ & ordine, ubi iter a Con-
stantinopoli Antiochiam & ultra describitur:

Cæsarea

Betaron

Diospolim

Famniam

M. P. XVIII.

M. P. XXII.

M. P. XII.

Et alio itinere a Cæsarea Eleutheropolim:

Betaron

Diospolim

Eleutheropolim

M. P. XXXI.

M. P. XXVIII.

M. P. XVIII.

Tam manifesto corrupti sunt numeri in illo Itinerario ! Nec rectius se habent in Burdigalensi, quod etiam Hierosolymitanum dicitur, ubi rursus *Lidda* vocatur :

Ab Hierosolyma

<i>Nicopoli</i>	M. XXII. [lege VIII]
<i>Lidda</i>	M. X.
<i>Antipatrida</i>	M. X.
<i>Bethar</i>	M. X.
<i>Cesarea</i>	M. XVI.

Vicina Lyddæ fuit *Rama* sive *Ramathab*, nisi hæc forma ex illa est cum He locali adfixo : prior occurrit 1 Samuel. XIX, 19, 22. posterior, in notione termini ad quem, 1 Samuel. I, 19, 22. cap. II, II. cap. XIX, 18, 22. Eadem dicta *Ramathaim Zophim* 1 Samuel. I, I. Montibus Ephraim adhærebat, ut ibidem dicitur : ideo alia ab Rama Benjamin, quæ & Saulis vocatur, de qua infra. LXX pluribus locis *Αρμαθαιμ*, *Armathem* tribus syllabis, ut in libris est ; (& inde 1 Maccab. XI, 34. *Ραμαθίμ*.) at 1 Sam. XIX, 18, 19. in *Ραμᾶ*. Patria Samuelis fuit : qui & ibi habitavit cap. XV, 34. XVI, 13, XIX, 18. Josepho lib. V, cap. XI. est *Ραμαθᾶ*, dicenti de Elkana Samuelis patre, *Ραμαθᾶς πόλιν κατοικῶν*, *Ramatham urbem incolens*. Una ex tribus fuit, quæ ex Samaritide detractæ, & contributæ regioni Judææ sunt, 1 Maccab. XI, 34. Posteriori ævo dicta fuit *Ramula*. Guilielmus Tyrius lib. VII, cap. XXII. in vicino [Lyddæ] *nobilis civitas est Ramula nomine*. Est in via, quæ a Joppe fert Hierosolymam.

Ejusdem sortis Ephraimiticæ est etiam *Gezer* sive *Gezer*, גזר Ebræis, urbs Levitica, Josuæ XXI, 21. quæ proprie *Gézer*, duplici segol est scripta Josuæ X, 33. XII, 12. XXI, 21. 1 Reg. V, 16. 1 Paralip. XX. [XXI. Germ.] 4. In ceteris locis est *Gázer*, producta priore propter accentum distinctivum. Græci autem ubique *Γάζε* legunt, etiam ubi in Ebræo segol est, Josuæ X, 33, cap. XII, 12. & XXI, 21. unde in reliquis versionibus confusio est, *Gazer* & *Gezer*; *Gázer* & *Gezer*. In Maccabæorum libris scribitur *Γάζαρι*, *Gazara*. Lib. I. cap. XIV, 34. τὴν Γάζαρον τὴν ἐπὶ τῶν ὄρεων Ἀζότι, *Gazara, qua in finibus Azoti*, id est in Philistæis finibus, quia Azotus tum forte princeps urbs Philistææ regionis fuit, ut Bonfrerius interpretatur : & lib. II, cap. X, 32. *Τιμόθεος ἔφυγε εἰς Γάζαρον ἀνιόντων ὀχλοῦμαι ἐν πόλει φρούρειον*, in *Gazara*, *munitissimum locum*, qui ita vocatur : quod cum Gezer Salomonis convenit 1 Reg. IX, 15, 17. quam Josephus lib. VIII Antiq. cap. II pag. 268. vocat *Γάζαρον τὴν τῆς Παλαιστίνης χώρας*, *Gazaram Philistæorum regionis*, sive in finibus illorum ; eandemque *ὀχυρότητα*, *natura munitam* : quæ positio etiam 1 Samuel. V, 25. confirmatur. Strabonis hæc *Γαδάρης*, *Gadaris* est lib. XVI pag. 522. sibilante littera Syrorum more in Δ converso : qui etiam cum Azoto & Ascalone conjungit & Jamnia, ut inde, etiam dictis primi Maccabæorum & Josephi locis, constare possit, in plaga occidentali fuisse sitam, quam nimis reduxit Hieronymus ex villula hujus nominis de situ urbis priscae judicans. *Gazer*, inquit, *in fortibus Ephraim, urbs separata Levitis ; quam expugnavit Jesus, rege illius interfecto. Aedificata est autem postea a Salomone. Nunc Gazara villa dicitur in quarto milliario Nicopoleos contra septemtrionem. Verumtamen sciendum, quod alienigenas ex ea Ephraim non potuit expellere*. Non convenit situs villæ cum supra datis descriptionibus : nec Josua tam expugnasse dicitur, quam regem illius prælio interfecisse, quum regi Lachis civitatis auxilio venisset, Jos. X, 33. Expugnavit autem Pharaos & delevit : cujus gener Salomo, a socero acceptam, instauravit, 1 Reg. IX, 15, 16, 17.

Supra Gezer & Lyddam in septemtrionem erat *Antipatris*, ab Herode in memoriam patris condita; cuius mentio in Pauli historia Actor. xxiii, 31. habetur. Josephus lib. xvi Antiq. cap. ix. tradit, in campo, qui dicitur *Capharsaba*, aquoso & plantis idoneo, etiam amne circumfluente, atque ita loco totius regni amenissimo condidisse Herodem hanc urbem, post amnem luco etiam circumdatam: & ut lib. i de Bello cap. xvi. addit, ut esset τῷ πατρὶ μνημεῖον, *monumentum* & memoria patris Antipatri, quam ideo *Αντιπατείδα* *Antipatridem* nominavit. Sæpe præterea Josephus memoravit: lib. ii de Bello cap. xxxvii. de Cestio, ἀπὸ τῆς Ἀντιπατείδας εἰς Λύδδα προελθὼν, *ab Antipatride in Lyddam progressus*. Et lib. iv, cap. xxvi. de *Vespasiano*: ἦγαν ἀπὸ τῆς Καισαρείας ἐπὶ Ἀντιπατείδας, *movit a Caesarea in Antipatridem*. Adrichomius sat confuse: *Antipatris prius Capharsalama, Græce Capharsalama & Dora dicta*. Unde hauserit, quod Capharsalama, ut in versionibus legitur i Maccab. cap. vii, 31. (ubi in Græco est κατὰ Καφάρσαλα) si oppidum Dora equidem nescio. Dora vero & Antipatris Ptolemæo distincta sunt oppida: illud in Phœnice extrema; hoc in Judæa censuit. Eadem Hieronymus distinxit Epitaphio Paullæ cap. iii. *Mirata ruinas Dor, in his quondam potentissima, & versa vice Siraonis turrim, ab Herode rege Judæe in honorem Caesaris Augusti Caesaream nuncupatam, in qua Cornelii domum, Christi vidit ecclesiam, & Philippi ediculas & cubicula quatuor virginum prophetarum: deinde Antipatrida semiruum oppidulum, quod de patris nomine Herodes vocaverat: & Lyddam versam in Diospolim*. Videtur quidem ex utroque Josephi de conditu Antipatridis loco constare, novum oppidum fuisse, in campo amenissimo cœdificatum: ast plane novum non fuit, sed vicus Capharsabe (in quo nomine erravit Adrichomius) in oppidum redactus. Josephus lib. xiii, cap. xxiii. *fossam duxit ἀπὸ τῆς εἰς Χαβαρζαβὴ ἀρχαίαν, ἣ νῦν Ἀντιπατεὶς καλεῖται, ἀχέει τῆς εἰς Ἰόπην θαλάσσης, a Chabarzaba incipiens, qua nunc Antipatris vocatur, usque ad mare apud Joppen*. Distantiam addit σταδίων 67, stadia cl, quibus remota Antipatris ab Joppe sit. Quantum distet ab Hierosolymis ex Apostolorum historia quodammodo cognosci potest, quia milites, Paulum a tertia noctis Antipatridem deducturi, eadem nocte si non totum iter, maximam partem tamen confecerunt. Vide cap. xxiii, 23, 31. Itinerarium Burdigalense, nisi numeri fallunt, qui suspecti sunt, habet XLII M. P.

Prope Cæsaream a LX stadiis, locus erat *Nabata* dictus, in quem cum sacris libris Judæi Cæsarienses discesserunt, quum ab ethnicis in urbe inter sacra turbarentur, quod Josephus lib. ii de Bello cap. xxv. prodidit: *χώρα* vocat, id est, tractum & regionem, sexaginta stadiis remotam a Cæsarea.

Ad Bethoron ascendimus. Duplex fuit, *Superior* & *Inferior*; utraque in tribu Ephraim, Josuæ xvi, 3, 5. & condidit una femina Saraa, neptis aut proneptis Ephraim, i Paral. vii. [al. viii.] 24. utramque etiam Salomo restituit collapsam, i Reg. ix, 17. & ii Paralip. viii, 5. Hieronymus in Locis nihil agit, dum nimium conjungit, & pugnantia tradit, quod sint in Ephraim, & duodecimo lapide ab Aelia sint. Nec aliter in Paullæ sentire videtur epitaphio cap. iii. Inde, inquit, [ab Emaunte] *proficiens ascendit Bethoron inferiorem & superiorem, urbes a Salomone conditas, sed varia postea bellorum tempestate deletas; ad dextram adspiciens Haialon & Gabaon*. Majus fuit inter utramque intervallum, quanta fere latitudine tribus Ephraim patebat: Superius in septemtrione; Inferius in australi limite: quod non obscure ex terminis ab Josua huic tribui cap. xvi. definitis intelligitur. Quapropter vix dubitamus, Superiorem Bethoronem fuisse in loco, qui Antonini itinere a Constantinopoli Antiochiam & ultra, dicitur *Betaron*, ut Schottus edidit: quasi sexto casu pro more in Aldi & Simleri edd. sit *Betaro*: quod oppidum inter Cæsaream & Diospolim medio ferme loco est positum. In Burdigalensi Itinerario scribitur *Bethar* inter Cæsaream & Antipatridem.

De Inferiore Bethorone plura traduntur. Fuit illa in monte sita, ideo adscendi Josephus & Hieronymus dixerunt: & in via publica, quæ Lyddam & Cæsaream ferebat, centum stadiis ab Hierosolymis. Josephus lib. II, cap. XXVII. Ex Antipatride Cestius in Lyddam profectus - - - exiit oppido ulterius procedebat, & διὰ Βαιθωρὶν ἀναβὰς, & per Bethoron adscendens, in loco, qui Gabao vocatur, castra posuit quinquaginta stadiis ab Hierusalem. Idem lib. XX, cap. IV. Quidam, qui ex illo tumultu fugientes evaserant, κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν ὡς ἐκατέρωθεν ἀποδοὶ τῆς πόλεως, in publica via centesimo ab urbe [Hierosolyma] stadio, Stephanum Cæsaris ministrum adgressi omnes ejus sarcinas diripuerunt. At lib. II de Bello cap. XX. idem Josephus direptionem hanc circa Bethoron dicit factam esse: κατὰ τὴν Βαιθωρὶν δημοσίαν ὁδὸν Στεφάνῳ τινὲς, δούλου Καίσαρος, δάσκαλον κομιζομένην, διέσπασαν ληστὰς προσπίοντες. Juxta Bethoron, inquit, in via publica Stephanicumjussam, Cæsaris servi, supellectilem, quam secum ferebat, irruentes latrones diripuerunt. Ex quorum collatione adparet, Bethoron inferiorem centum stadiis, id est duodecim millibus passuum distare ab Hierosolymis. Propter hanc vicinitatem quidam Inferiorem tribui Benjamin adscribunt, quod etiam Adrichomius fecit: nos utramque Ephraimiticæ, quia Josuæ XVI. nominatim utraque in Ephraim recensetur: & utraque ab Ephraimitide femina fuit condita: etiam Inferior, de qua dubitant nonnulli, Josuæ XVII, 13. describitur ita, ut extra limitem Benjamin septemtrionalem cadat. Ait enim divinus scriptor: descendit terminus [septemtrionalis Benjamin] super montem, qui a meridie est Bethoronis inferioris. Quod si limes Benjaminis a meridie infra Bethoron est, sequitur in tribum Ephraim incidere, quæ contigua Benjaminiticæ a septemtrione est.

Nomina utriusque repeto, quæ utrobique Ebraice sunt. בֵּית הֶחֱרוֹן Beth Horon, sive Beth Choron: Græcis interpretibus Josuæ X, 10. persecuti sunt illos per viam ἀναβάσεως Βηθωρὶν, adscensus Bethorôn. Et cap. XVI, 3. ἕως τῶν ὄρεων Βαιθωρὶν τῆς κάτω, usque ad fines Bethorôn inferioris: & commate V. ἕως Βαιθωρὶν τῆς ἄνω, usque ad Bethorôn Superioris, patrio quasi pluralis numeri casu: quemadmodum Josephus lib. V, cap. I. Antiquitatum, de Josuæ adversus quinque reges prælio: τρεπίσσι ἔπειτο δῖον διὰ χωρίων ἐπικλιῖν. Βηθωρὰ καλεῖται, fugientes insequébantur per loca declivia: Bethora adpellantur: Ubi primum casum habes plurativo, ut ex superioribus adparet, numero; quamvis & ἀνδράς, ut supra etiam protulimus, Βαιθωρὰ, Bethoro dixerit. Josuæ quidem XVII, 13. legitur πρὸς λίβαν Βαιθωρὶν ἢ κάτω, primo casu, sed corrigendum ex Ebræo est τῆς κάτω. Michaeli Antonio Baudrando sunt Betaro Antonini, & Βαιτάρρις, Batarrhús Stephani, & Bethoron Scripturæ sacræ idem locus & oppidum. Antonini Betaron, ut Schottus edidit, & Bethoron superiorem forte idem esse, nolimus, ut supra dictum est, negare: Stephani autem Batarrhús huc minime pertinet, quia est τῆς Πάλαιστινης, Palaestina tertia, quæ fere Arabia Petraea est. Lightfootus inflexit etiam Latinum nomen Bethoron, Gen. Bethoronis, quem aliquando secuti sumus.

An vero etiam ביתר sive ביתר Rabbiorum, quod Lightfootus legit Be Thar, sive Beth Thar; alii Bither sive Bitter, sicut Eusebius Βιθθη, sive secundum codicem regium Βιθθη, Bitter sive Better scripsit, oppidum Ben Cozba pseudomessiae clade sub Hadriano nobilitatum, ad Bethoron inferius referri possit, difficilior, nec vero inexplicabilis videtur quaestio. Est quidem minor in vocabulis consonantia, nisi apocopen unius admittas; loci vero positio & distantia non male conveniunt cum Bethoron inferiore. Eusebius lib. IV, cap. VI, auctore Aristone Pellæo, belli summam ab Hadriano cum Judæis rebellantibus gesti, ita refert: ἀκμασάμεν τὴν πόλιν, ἔτους ὀκτωκαιδέκατου τῆς ἡγεμονίας Ἀδριανῆς, κατὰ Βιθθηρὰ πάλιν, ἢ τις ἢ ὀχυρώμενη, τῶν Ἱερουσόλων ἢ σφόδρα πύρρῳ διεῖσα. Quam bellum decimo octavo Hadriani anno ad urbem Bitherem ferveret, qua munitissima erat, nec procul admodum ab Hierosolymis distabat, cetera. Locus editior, quem ἀνάβασις, adscensio in Bethoron

monstrat, munitionibus aptissimus, & centum stadia ejusmodi spatium mediocre sunt, qualem distantiam ab Hierosolymis Eusebius definivit. Et nisi in hoc loco illam *Bitther* sive *Betther*, ut in regio codice est, quæremus, vix alibi locorum vestigia illius licebit invenire. Delirant in Talmud Judæi, nunc uno milliario a mari magno, quod mediterraneum est; nunc quadraginta reducentes, quorum male sana verba Ligthfootus Chorographia Matthæi cap. LII produxit. Accedit judicium clarissimi viri Henrici Valesii in dictum locum Eusebii: *Videndum est*, inquit, *an eadem [Βιτθε, Betther illa] sit cum Betthar, qua in itinerrario Burdigalensi mutatio dicitur, quinquaginta & duobus millibus passuum distans ab urbe Hierosolymitana. Est & Bethar villa in eodem itinerrario, XII millibus distans ab urbe Hierosolyma. Hieronymus in Epitaphio Paula utramque Bethoron vocare videtur. Non offendit doctissimum virum, quæ in vocabulis est levis discrepantia, & utramque superiorem & inferiorem Bethoron in itinerrario illo designari putat, alteramque, inferiorem videlicet, ipsam Bar Cozbæ Bettherem sive Bittherem esse si non demonstrat (neque enim hoc certo potest fieri) tamen conjicit & sentit verosimiliter.*

Ab inferiore Bethoron ad superiorem, unde digressi sumus, & vicina ejus reverimur. Supra illam in finibus Issachar fuit Levitica urbs *Farmuth*, Græce *Ἰσχυὸς*, Vulgata Latina *Faramoth*: distincta ab ejusdem nominis notiore oppido in tribu Juda. Et *Abimehola*, patria Elisæ prophetæ 1 Reg. XIX, 16. in Manasse cis Jordanem, cujus urbibus adjungitur 1 Reg. IV, 12, ut videatur inter vallem Iesrael & Scythopolim fuisse, quo Midianitæ fugati Gideone, Judic. VII, 22.

Machmethath in confinio Manasse & Ephraim, Judic. XVI, 6. cap. XVII, 7. *Maxθῶθ*, *Machthoth*: Hieronymus videtur *Μαχθῶθ*, legisse, quia in Locis habet: *Machth in tribu Manasse*. Additum Jud. VII, 7. *ante Sichem* sitam esse, id est e regione atque ex opposito. Hieronymus quidem *Sichem* aliam, quæ in Manasse sit, & sepulcrum Josephi patriarchæ habeat, in Locis profert; sed fluctuat dum addit, *in monte Ephraim*: immo fallitur, quia Josephi ossa in prædio ipsius juxta Sichem sub monte Garizim sepulta sunt, Josuæ XXIV, 32. nec aliam quam hanc Sichem, postea Neapolim dictam, civitatem quondam fugitivorum & Levitarum, novimus. Sed hæc obiter. In prædicto Judicum loco cap. VII, 7. cum *Mechmethath* conjungitur *Aser*, non tribus sed oppidi nomen, de quo in Locis Hieronymus: *Aser civitas tribus Manasse: nunc demonstratur villa descendentibus a Neapoli Scythopolim in decimoquinto lapide juxta viam publicam*. Et *Dothaim*, locus in quo Joseph fuit venditus, in hoc tractu ponitur. Hieronymus Eusebium reddens, *Dothaim*, ubi invenit Joseph fratres suos pecora pascentes: qui & usque hodie in duodecimo a Sebastæ milliario contra aquilonis plagam ostenditur. *Δαθαίμ* & Eusebius scripsit, imitatus LXX interpretes, quorum est Genes. XXXVII, 16. *Δαθαίμ*: & II Reg. VI, 13. *Δαθαίμ*. Aliis minor justo distantia, ab Hieronymo signata, videtur, & longius in septemtrionem usque in tribum Zabulon remouent & Galilæam: inducti forte apocrypho Judith cap. IV, 5. *κατὰ πρὸς ὄρει τῷ πεδίῳ τῷ πλησίον Δαθαίμ*, contra campum, qui prope *Dothaim* est: & cap. VIII, 3. cum Bethulia, quam in Galilæa fingunt, tamquam vicinum oppidum, conjungitur. Sed quis credet facile, Jacobi, qui apud Hebronem habitabat, greges in Galilæam pascendi causâ missos esse? Malim ergo cum Hieronymo, quam cum Adrichomio ejusque similibus facere.

Thebez, תִּבְעַז, seu *Thebes*, quia Græci *Θεβῆς*, quos Vulgatus imitatur *Thebes* & ipse scribens nomen oppidi. In hujus oppugnatione Abimelech periit. Judic. IX, 50, 53. *Abimelech profectus est, Θεβῆς, contra Thebes, & obsedit illam*. cetera. Hieronymus in Locis: *Thebes urbs, quam quum oppugnaret Abimelech, fragmine mola ictus interiit*. Est

autem usque hodie vicus nomine Thebes in finibus Neapolens pergentibus Scythopolim, quasi in tercio decimo ejus lapide.

Sed dum urbes inter Scythopolim Neapolimque sitas perlustramus, non debent montes Gilboa five Gelboe aut Gelbue præteriri, in quibus Saul & Jonathan occubuerunt, 1 Samuel. xxxi; & 11 Samuel. i, 21. Hieronymus: *Gelbue montes alienigenarum in sexto lapide a Scythopoli, in quibus etiam vicus est grandis, qui vocatur Gelbús.* Euseb. τὰς 6. Cur autem dicuntur alienigenarum? nulla ratio subesse potest, quam quod alienigenæ, id est Philistæi, in iis Israelitarum exercitum fuderunt, quæ vero denominationi huic non sufficit. Sunt enim in media terra Israelis, in longum porrecti ab occidente in orientem in confinio dimidia tribus Manasse & tribus Issachar, & ad partem australem vallis Jezrael, quorum initium est ab urbe Jezrael, quæ ad radices hujus montis est occidentales, usque ad Jordanem fere. Hæc Bonfrerius in Hieronymum.

Atharoth five Aroth, nomen plurium oppidorum. Duo videntur in tribu Ephraim fuisse, alterum ad aquilonem Seabastes, in quarto ejus milliario, quod Hieronymus observavit, cui & Atharus, alia forma, dictum est; alterum in confinio Ephraim & Benjamin, ut tamen Ephraimi magis sit quam Benjamin, quia Josuæ xviii inter urbes Benjaminiticas non videmus recensitum. Hoc est Josuæ xvi, 5. *Aroth Addar*, a quo ad Bethoron Superiorem maxima latitudo tribus Ephraim est; quæ quidem longius in orientem ad Jordanem usque porrigitur, sed coarctata magis in medio inter flumen & mare spatium.

Tandem Bethel, quæ olim Luz dicta fuit, adeunda. Distingui videntur Josuæ xvi, 2; sed tamen vicina & conjuncta loca: & Bethel proprie locus visionis Jacobi, Genes. xxviii, 19: *Luz* five *Lus* vicinum oppidum, quod postmodum etiam Bethel fuit appellatum ab insigni illa in ejus agro facta visione, oblitterato priori nomine. Alii & Bethel & Luzam duplicant, alteram in Benjamin, in Ephraim alteram constituentes & ipse Hieronymus ita quoque Luzam geminavit. Verum est in terminis tribus Benjamin etiam Bethel five Luzam memorari; quod vero linea divisionis ad meridiem oppidi transibat, Josuæ xviii, 12. oppidum in Ephraim relinquitur. Hieronymus: *Bethel vicus in duodecimo ab Aelia lapide ad dexteram eunibus Neapolim, quæ primum Luzæ, id est amygdalum, vocabatur, & cecidit in sortem tribus Benjamin juxta Bethan & Gai, quam expugnavit Jesus, rege illius interfecto.* Bene hæc, præter illud de tribu, ubi Ephraim præstat ob rationes jam dictas nominari. Nihil quidem de visione Jacobi adjecit: at in *Luzæ*, quam in Benjamin ponit, illius rationem habet. Habet vero in Bethel de vitulo Hieroboami, qui etiam argumento est, Bethel in Ephraim fuisse, quia tribus Benjamin secuta est in scissione illa partes & cultum regis Hierosolymitani. Idololatria autem, quam Hieroboamus ibi instituit, in causa fuit, ut sæpe prophetæ non Bethel, sed Bethaven, id est non domum Dei, sed domum iniquitatis illam nuncuparent. Vide Hof. iv, 15. ubi Ebræum Bethaven Targum reddit ביתל Bethel: & cap. x, 5, & alibi. Josephus iv de Bello cap. xxxiiii Βηθλὰν dixit.

Hinc quidam putarunt eandem urbem fuisse Bethel & Bethaven, sed falsi sunt, quia Bethaven etiam ante Hieroboami tempora urbs distincta a Bethel nominata fuit Josuæ vii, 2. cap. xviii, 12. & 1 Samuel. xiii, 5. Verum hæc quamquam non procul a Bethel sita fuit, tamen quia cum Ai & Mechmas dictis locis, tamquam proxima, conjuncta fuit, in Benjamin potius, quam in Ephraim, censetur.

Hinc in occidentem versus secundum australem Samaritidis limitem progressus est oppidum Acrabata five Acrabatta: Josepho lib. iii de Bello cap. iv. Ακραιβατταί; in Mischna Maasar

far Scheni cap. v hal. 2 סַחֲרָה, *Acrabata*, quæ dicitur ab Hierosolymis distare פַּרְסָה עַד יְרוּשָׁלַם itinere unius diei in *septentrionem*. Urbs recentior, saltem nomen recentius quod in codice V. T. non invenitur: nec vero exigua aut ignobilis, quia Toparchiam denominavit. Josephus dicto loco: Σαμαρείτις ἐπιλόγις τῆς Ακροβαθιῶν τοπαρχίας, *Samaritis desinit in Acrobatenorum toparchia*. Et Egesippus lib. III, cap. VI. *Samaritana regio* - - - desinit in terra *Acrabatenorum*. Plinius lib. v, cap. XIV. *Reliqua Judæa dividitur in toparchias decem*, - - - *Toppicam, Acrabatenam, Gophniticam*, ceteras. Sed Judæa hoc loco latius sumitur, ut supra demonstravimus. Nam in Ephraim potius, quam in Benjamin, hæc præfectura fuit. Iterum Josephus lib. IV de Bello cap. XXXII. Vespasianus ex Cæsarea profectus, ἀναβὰς εἰς τὴν ὄρεινὴν αἰεὶ δύο τοπαρχίας, τὴν τε Γοφνιτικὴν, καὶ τὴν Ακροβαθιῶν καλεμένην, μεθ' αἷς Βηθλὰ τε καὶ Εφραίμ πολιχίαν, *ascendens montana, duas toparchias Gophniticam & Acrabatenam subegit: & post has Bethel ac Ephrem oppida*. Fit etiam Acrabatenæ mentio I Maccab. v, 3. & apud Hieronymum in Obadiam; sed utrobique videtur alia in finibus Idumææ intelligi.

Deinde *Silo* erat in hoc Ephraimitico limite, nec tamen in extremo, sed interiore paulo. Ebræi שִׁלּוֹ *Schilo*; Græci ΛΧ Σηλῶ vocant, quos Hieronymus in Locis imitatus scripsit *Selo*: Vulgatus Latinus *Silo*. Josephus variat in obliquis casibus. Lib. v Antiquit. cap. I, pag. 140. Ἰησοῦς εἰς τὴν ὄρειον ἰσὰ τὴν ἱερὰν σκηνὴν κατὰ Σιλοῦ πόλιν. *Josua in montana castris [ex Gilgalis] translatis, sacrum tabernaculum statuit in urbe Silo*. Et post paulo: εἰς τὴν Σιλοῦν ἀνέστειλαν, *in Silo reverterunt*: & interjectis nonnullis, εἰς Σιλοῦντα πόλιν, *in urbem Silonem*. Et lib. v Antiquit. cap. XI. εἰς Σιλῶ, *in Silo*. Trecentis & amplius annis ibi sedes sacrorum fuit: locus autem ex conjecturis magis, quam ex rationibus designatur. Certum vero in Ephraim potius, quam in Benjaminis tribu fuisse; prope fines tamen Benjaminis: quia verosimile, Josuam & castra & tabernaculum ex Gilgal in suam tribum, quæ Ephraim erat, transtulisse; qui etiam in Silo divisionem terræ instituit & peregit, Josuæ XVII, 1 & seqq.

Circa Sichem fuit etiam *Aruma*, quam Hieronymus *Ruma* dixit in Locis, atque ita etiam Vulgatus Judic. IX, 41. at Septuaginta ἰν Αρειμᾶ. Inde est, quod Hieronymus putet Arimathiam in finibus Diospoleos esse: sed fallitur. Abimelechi enim historia non procul ipsum a Sichem fuisse, quum in Aruma sedisse dicitur, demonstrat.

Et *Drusias*, Δρουσιᾶς, prope Neapolim, id est Sichem fuit, auctore Ptolemæo lib. v, cap. XVI. ubi in Græco longitudo eadem, latitudo paullo major Drusiadis est, decem nempe scrupulis, seu gradus sextante, sive quod idem est, decem millibus passuum. In Tabula vero Ptolemæo adjecta in occasum æstivum a Neapoli recedit. Ab Herode haud dubie condita, qui Augusti Cæsaris familiam, in qua Drusi erant, colebat: quemadmodum etiam turrim maximam, quam in portu Cæsariensi condiderat, *Drusum*, Δρῦσσον, ut Josephus Antiquit. xv, cap. XIII. refert; sive *Drusionem*, ut idem de Bello lib. I, cap. XVI. habet, vocavit. Arx fuerit Drusian oppidum, quia nihil præter Ptolemæi testimonium de ea superest, non licet certo dicere: Ptolemæus vero inter oppida enarravit.

J U D A E A.

Judæa sæpe laxè omnem Palæstinam, aut majorem ejus partem significat: atque ita plerumque in Romanorum est historiis. Hic tertia pars est Palæstinæ cis Jordanem, eaque australis, distincta a Samaritide & Galilæa, explicatis adhuc partibus. Qua notione non

tantum Josepho sæpe, sed ipsis etiam sacris Novi Testamenti scriptoribus dicta est. Quatuor in ea tribus continebantur, Juda, Benjamin, Dan, Simeon : etiam Philistæa atque Idumæa, quæ separata quidem olim fuerunt ad Davidis usque tempora; postea Judæa quoque victoriis adnexa sunt : ut sic a limite Samaritano ad Arabiam Petræam, inter mediterraneum mare & Asphaltiten lacum cum Jordanis parte contineretur.

Caput Judææ & totius Palæstinæ fuit *Jerusalem*, sive *Hierosolyma*, urbs antiqua adeo, ut plurimi putent, eandem Melchisedeki sedem *Salem* esse, in quibus antiquiores sunt Josephus lib. I Antiquitatum, cap. XI. & Genes. XIV. Onkelos Chaldæus. Hieronymus quidem maximopere contendit, in Samaritide Melchisedekum habitasse, VIII millibus passuum a Scythopoli, cujus verba supra in *Salim juxta Aenon* produximus, quæ an evincant illud quod Hieronymus voluit, ipse judicabit qui perlegit. Sane non de nihilo nomen *Salem* esse, ex Psalmo LXXVI, 3. manifestum est. Sacer enim poeta veteri vocabulo dixit : *Est in Salem tabernaculum ejus [Dei,] & habitatio ejus in Zion.* Dicta etiam fuit *Jebus*, Judic. XIX, II. & I Paralip. XII, 4, 5. erat enim Jebusæorum, quæ gens Chananæa fuit, usque ad tempus post Josuæ mortem, quo urbem quidem ceperunt, arcem autem capere non potuerunt, quam David deinde expugnavit. Vocatur autem ab Josua etiam *Jerusalem* cap. X, I. XV, 8, 63. & post ejus mortem Judic. I. 8. & 21. Septuaginta Græci vocant *Ἱερουσαλήμ* : in Novo Testamento duplex vocabuli forma *Ἱερουσαλήμ* & *Ἱεροσόλυμα*, quæ posterior forma profanis usitata plurali numero, Patribus etiam singulari. Josephus quoque *Salem* Genes. XIV. transulit *Σόλυμα* I. Antiq. cap. XI. *τὴν μίντοι, Σόλυμα ὑπερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα, urbem Solyma postea vocarunt Hierosolyma.* Imitantur poetæ Christiani. Juvenecus in Matth. II de Magis ex oriente :

*Hinc lecti procures, Solymos per longa viarum
Deveniunt.*

Sic MSS. codices; non *Solymas*, ut editum : figura ea, qua poetæ hujus tempore communi nomine & gens & urbs illius primaria utebantur. *Selymi* enim eisdem poetis Hierosolymitani sunt. Mox Juvenecus :

*Territus Herodes Solymorum culmina vatam
Imperio accitos jubet omnia quarere legis.*

Idem in Matthæi cap. XXI. de Christo asina vecto :

Sic adeo ingrediens Solymorum mœnia Christus.

Et feminea forma Arator in Actor. Apost. cap. XX.

*Famque peragratis Paulus stationibus orbis
Ad Solymam veniurus erat.*

Profani, ut diximus, plerumque *Hierosolyma* vocarunt pluraliter : tamen etiam non numquam numero singulari, si salvi libri sunt. Cicero pro Flacco cap. XXVIII. *Cum Judæorum nomine quotannis ex Italia & ex omnibus vestris provinciis Hierosolymam exportari [aurum] soleret, Flaccus sanxit edicto, ne ex Asia exportari liceret.* Sed brevi post idem : *Cn. Pompejus captis Hierosolymis, victor ex illo fano nihil attigit.* Et Tacitus lib. V Hist. cap. I. *hand procul Hierosolymis castra facit* Et cap. XI. *ni statim Hierosolyma conciderent.* Hoc a Græcis, qui in urbium nominibus pluralem amabant. Strabo lib. XVI, pag. 522. de loco, in quo Joppe est, *ἀφορῶνται φασὶν ἀπ' αὐτοῦ τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν Ἰουδαίων μητρόπολιν, conspici ex eo dicunt Hierosolyma, Judæorum metropolim.* Appianus Alexandrinus in Syriacis

pag. 191. *Pompejus* τὴν μεγίστην πόλιν Ἱεροσόλυμα κατέσκαψε, *maximam urbem Hierosolyma ever- tit* : quamquam in eo erravit, quia non ipsam urbem Pompejus, sed tantum muri partem diruit. Hæc de nominibus, quibus unum ex doctorum hominum conjectura adjiciatur, Κάδυτις, *Cadytis* Herodoti. Lib. II, cap. CLIX. Necos, inquit, *victis Syris*, Κάδυτι πόλις τῆς Συρίας ἰούσαν μεγάλην ἔχει. *Cadytis, magnam Syriae urbem, cepit*. At cuius Syriae? Ipse explicat lib. III, cap. V. ἀπὸ Φοινίκης μέχρι ἑσθίων τῶν Καδύτιος πόλεως, ἢ ἐστὶ Συρίαν τῶν Παλαιστίνων καλεσμένων, a Phœnice usque ad montes *Cadytios urbis, qua Syrorum est qui Palestini vocantur*. Quod enim Hierosolyma civitas *sancta* dicebatur, videtur *שחר* seu *שחר* in *שחר* vel *שחר* dialecto orientalibus consueta immutatum : unde facile Κάδυς & Κάδυς deduci videtur. Stephanus, Byzantius chorographus, ex Herodoti secundo Κάδύτις legit, sed haud dubie pravato cōdice usus, quia Δ & Α facile permutantur.

In qua tribu fuerit, nunc disquiramus. Josuæ xv, 63. & Judic. I, 8. tribuitur filiis Judæ : at I, 21. filiis Benjamin. Conciliatur ex Josuæ xv, 8. ubi linea divisionis harum tribuum in Jerusalem dicitur incidere. Pars ergo septemtrionalis Benjaminitarum : australis, tribus Judæ. Et Talmudistæ per atrium templi divisionis lineam transiisse referunt : de qua Lightfootus Chorograph. in Matthæum cap. XXI. consulatur. Ornamenta sua a Davide habuit : majora ab Salomone : fata & excidium a Babyloniis : & post instaurationem afflictum fuit a Macedonicis Syriae regibus, defensa ab Hasmonæis : quorum dissidio factum, ut caperetur a Pompejo : iterum a Parthis pro Aristobulo : rursus ab Romanis pro Herode : & post rebellionem tandem a Tito expugnata & deleta.

Situs & loci positio fuit in collibus, quos Josephus lib. V de Bello cap. XIIII. describit. *Civitas*, inquit, ὑπὲρ δύο λόφους ἀντιπρόσωπον ἔχουσα, μέσῃ φάραγγι διχασμένην, εἰς ἣν ἐπ' ἀλλήλους κατὰ γὰρ αἱ οἰκίαι, *super duos colles, contrariis frontibus se mutuo inspicientes, est condita, intervenerunt valle discretos, in quam utrimque adificia desinebant*. Horum collium alter, isque excelsior porrectiorque altero, habuit τὴν ἄνω πόλιν, *superiorem urbem*, quam rex David propter munitionem situm φρέγιον, *castellum* [Davidisburgum] adpellavit ; vulgus Josephi tempore, τὴν ἄνω ἀγορὰν, *superius forum* sive oppidum. Alter collis dicebatur *ακρὰ* *Acra*, τὴν κάτω πόλιν ὑφεστάς, *inferiorem civitatem sustinens*. Contra hunc tertius collis erat, natura humilior quam *Acra*, & alia late valle divisus, quam Hasmonæi, detracta *Acrae* altitudine, oppleverunt, συνάψαντες βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, *ut templo civitatem conjungerent*. Quin & quartus collis incolebatur, τὸ νεώτερον μέρος, *pars adjecta civitati*, dicta Βεζεθὰ, *Bezeitha*, quod Græce Josephus interpretatur καινὴ πόλις, *Novæ civitas*, ex adverso *Antoniae*, fossis autem altissimis ab illa separata.

Primus collis, *superiorem* continens civitatem, est sacris litteris celebratissimus mons *Zion* sive *Sion*, a Davide ædificatus : in quo fuit βασιλικὴ αὐλὴ, *aula regia*. Josephus lib. II de Bello cap. XXXIX. de Cestio : πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἰλθὼν, ἀντικεῖ τῆς βασιλικῆς ἐς ἑσθιοπέδιον, *quam ad superiorem civitatem venisset, ex opposito Aula regie castra metatus est*. Ipse mons *Zion* septemtrionalis pars urbis Hierosolymæ erat, quod ex Psalmo XLVI II, 2. liquet, ubi Aben-Esra adnotavit *שחר* *פסגת ציון* *Zion in septentrione est Hierosolyma*. Pars *Zionis*, in extremitate ejus sita, *Millo* fuit, introrsum a Davide ædificata : ideo *Millo urbis David*, sive *in urbe David* dicitur II. Paralip. XXXII, 5. Secundus collis, *Acra* dictus, erat vetus *Jerusalem*, cui *Zion* postea accessit seu civitas *Davidis* : ideoque in sacris scripturis *Zion* & *Jerusalem* non numquam distinguuntur. Insigniora hujus partis ædificia nominantur ab Josepho lib. VI de Bello cap. XXXV. *Archivum*, *Acra* proprie dicta, *βουλευτήριον*, *Curia*, & alia. Tertius collis est mons *Moriah* (τὸ Μάβελ) lib. I Antiquit. cap. XIV. in quo templum fuit. Et ibidem Josephus adjecit, *Abrahamum cum filio immolando ascendisse*.

se nō τὸ ὄρεον: ἰφ' ὃ τὸ ἱερὸν Δαβίδος ὁ βασιλεὺς ὕστερον ἰδεύεται, in montem, in quo postea rex David templum exstruxit, seu voluit exstruere, Salomo perfecit. Et Hieronymus in Jerem. xxvi, 4. exstructo templo in area Orna, & in monte Moria, hoc est Visionis; in quo Abraham filium suum Isaac obtulisse narratur. Hic vero collis prius angustior erat, vix ut templum caperet, unamque porticum aggeri ex valle educto imponeret: insequentis autem temporibus alii alique aggeres adjecti, & splendida adposita ædificia, ut ita collis laxior, majorque ambitus templi fieret. Circumdatus triplex murus; ut munitissimum simul templum esset propugnaculum. Josephus hæc tradit lib. v de Bello cap. xiv.

Quartus collis, isque minor Bezetha, Βεζεθὰ, quam Græce Καινόπολις, quasi urbem novam, dixerunt. Sic enim conjuncte Καινόπολις Josephus scripsit lib. ii de bello cap. xxxix: quum supra dicto loco (lib. v, cap. xiiii.) separasset καὶνὴ λέγοιτ' αἱ πόλεις, novam interpretaretis urbem. Hanc rex Agrippa munire cœperat, sed intermisit, ne Claudio suspicionem novarum rerum daret: Judæi vero postea cœptum hunc murum eduxerunt ad viginti cubitos, ut ibidem Josephus subnotavit.

Quod vero collis Bezetha καίμας ἀντικρὺ τῆς Αντωνίας, situs ex opposito Antonia, lib. vi, cap. xiiii. de ipsa nunc Antonia, quæ Josephus tradidit, pauca proferemus. Originem idem prodit lib. xviii Antiquitat. cap. vi. Hyrcanum, primum hujus nominis pontificem, condidisse βάριν πλῆσιον τοῦ ἱεροῦ, iurritam domum prope templum, in qua ipse ut plurimum habitaverit, & stolam ac ornatum pontificium in ea secum adservaverit, unde mos custodiendi in hac arce stolam sub Herode, Archelao & ipsis Romanorum procuratoribus manserit usque ad Vitellium, Syriæ præsidem, qui Judæis in templo adservandam permiserit: quamquam nec hoc sine certamine fuit postea, ut ex lib. xv, cap. xiv. adparet. Herodes autem ταύτην τὴν βάριν ὀχυρωτέρῳ κατασκευάσας ἐπ' ἀσφαλῆα καὶ φυλακῇ τῷ ἱερῷ, χαρίζομεν Αντωνίαν, φίλῳ μὲν αὐτῷ, Ρωμαίων δὲ ἀρχόντι, προσηγόρευκεν Αντωνίαν, hanc iurritam seu regiam domum munitiorem fecit ad securitatem & custodiam templi, & in honorem amici sui Antonii, Romanorum rebus per orientem prepositi, Antoniam nominavit. Hæc lib. xv, cap. xiv. Josephus. Ex quo munitissimum munimentum ac castellum ad observandos in templo Judæos fuit. Idem lib. xviii, cap. vi. Αντωνία φρουρίον ἐστὶν οὗτως λεγόμενον, Antonia castellum est, ita nominatum. Erat autem, ut lib. v de Bello cap. xv traditur, capax admodum, στρατοπέδων αὐλας πλατείας, castrorum aulas latas continens. καθῆστο γὰρ αἰὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ρωμαίων, semper enim in ea legio Romana stationem habebat, puta, quum provincia esset Judæa. Quid? ædificiorum amplitudine & usu vario πόλις δοκεῖ, oppidum videbatur esse: magnificentia βασιλείων, regum palatium. Erat etiam πυργωδὴς, turris instar, formata & alti munimenti ad quadraginta cubitos, ut tamen alias quatuor turres in angulis haberet, quarum ceteræ quinquaginta cubitorum; quæ vero meridiem & orientem spectabant, septuaginta erant, ὥς καθ' ὅσον εἶλον ἀπ' αὐτῆς τὸ ἱερὸν, ut totum templum inde posset perspicere. Qua vero porticibus templi jungebatur, αἱ ἀμφοτέραι εἶχε καταβάσεις, utrimque habebat gradus.

Nec arcis modo, sed totius urbis munitiones erant validissimæ. Josephus lib. v, cap. xiiii. τριπλὴ δὲ ὀχυρωμένη τεῖχος ἐν πόλει, κατὰ μὴ ταῖς ἐβάτους φάραγγιν ἐκύκλωτο. ταύτης γὰρ εἰς ἦν περιβολή. Triplici autem muro urbs [Hierosolyma] circumdata erat, nisi qua vallibus inaccessis cingebatur. ex ea namque parte unius muri habebat ambitum. Tertius murus, qui extimus, totus admirabilis, nonaginta turribus instructus, quarum intervalla cc cubitorum erant: medius turres habuit quatuordecim: intimus & antiquus sexaginta. Quas ex his Herodes vel condiderat vel fecerat munitiores in vetere muro, iis nomina indiderat ex sua familia, aliam Φασαῆλον πύργον, Phasaelon iurritam, a fratre; aliam πύργον τὴν Μαρίας, iurritam Mariamniem, nomi-

nomians. Maxime vero celebratur ὁ τῆς Πύργου, Psephina turris, ὁκτάγωνος, octo angulorum, quum ceteræ pleræque essent τετράγωνοι, quadrangule. Ex Psephina, lxx cubitis alta, hinc Arabia, illinc mare conspici poterat. Contra hanc ὁ ἵππικος, turris Hippica, quæ dicebatur, structa erat. Nec minus Tacitus lib. v Hist. cap. xi & xii. munimenta Hierosolymorum laudavit. Urbem, inquit, arduam suam, opera molesque firmaverant, quæ vel plana satis munirentur. Nam duos colles immensum editos claudibant muri per artem obliqui, aut introrsus sinuati: ut latera oppugnantium ad ictus paterent. Extrema rupes abrupta: & turres, ubi mons iuvisset, in sexaginta pedes; inter deversa, in cemenos vicinosque attollebantur: mira specie, ac procul inuentibus pares. Alia intus mœnia regia circumjecta: conspicuoque fastigio turris Antonia, in honorem M. Antonii ab Herode adpellata. Templum in modum arcis, propriique muri, labore & opere ante alios: ipsa porticus, quæ templum ambiebatur, egregium propugnaculum. Fons perennis aqua: cavati sub terra montes: & piscina cisternaque servandis imbribus. Præviderant conditores ex diversitate morum crebra bella: inde cuncta, quamvis adversus longum obsidium: & a Pompejo expugnatis, metus atque usus pleraque monstravere. Atque per avaritiam Claudianorum temporum, emto jure muniendi, struxere muros in pace tamquam ad bellum. Quæ de templo dixit Tacitus, ejusque munimentis, Pompeji diuturna obsidione comprobata sunt, quippe illud vix tertio mense expugnatum fuit, ut Josephus lib. xiv, cap. viii. Eutropius lib. vi, cap. xi. referunt. Ibidem Josephus templi difficultatem expugnandi ex eo demonstrat, quod etiam, ubi minus munitum videbatur, a septemtrione videlicet, ubi & Pompejus oppugnabat, erant μεγάλοι πύργοι καὶ τάφροι δι' ὁράοντες, καὶ βαθύτατα περιέχοντες φάραγγες, magna turres, & fossa manu facta præter profundam vallem, quæ templum cingebat. Urbem versus etiam abrupta omnia erant, cui ponte templum jungebatur, quem, qui intus erant, obsidionis tempore dissolverunt. Josephus ibidem de Aristobuli factione: φθάσαντες οὗτοι τὸ ἱερὸν καταλαμβάνουσι, καὶ τὴν τίνουσιν ἀπ' αὐτοῦ γέφυραν εἰς τὴν πόλιν ἵκοιεν, hi prævenientes templum occupabant, & pontem, quæ inde in urbem ferebat, abruperunt.

Est & Ophel sive Ophla colliculus & pars Hierosolymæ, Nehem. iii, 26. Situm quodammodo Josephus monstravit. Lib. v de Bello cap. xiii, Murus inquit, supra fontem Siloam in meridiem flexus, inde in orientem reflectitur, quæ stagnum Salomonis est; & usque ad locum pertingens, quem Ophlan vocant, cum orientali porticu templi conjungitur. Editum vitiose, credo, μέχρι χάρις δι' ἀκαλοῦσι Οφλάς, lego οφλάν. Et cap. xvi. Joannes [caput factionis] tenuit templum, καὶ τὰ περὶ ἐπ' αὐτὸν ὄλγον, τὸν τε Οφλάν καὶ τὴν Κεδρὼνα καλυμμένην φάραγγα, & quæ circa sunt non pauca, Ophlan & vallem Cedronem.

Aquarum non multa erat copia, ut tamen sufficeret obsessis etiam. Fons perennis aquæ, dixit supra Tacitus. Intra templi munimenta, an extra illa? Hieronymus unum tantummodo fontem Hierosolymitanis fuisse, Siloam sive Gihon, in Jeremiæ xiv pr. auctor est. Uno, inquit, fonte Siloe, & hoc non perpetuo mititur civitas, & usque in præsentem diem sterilitas pluviarum non solum frugum, sed & bibendi inopiam facit. Josepho testante fons Siloa ad extremitatem urbis fuit post Acram, juxta vallem, quæ inter Sionem & Acram est. Lib. v de Bello cap. xiii ἡ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἴφραμιν τὸν τε τῆς αἰῶς πύργου, καὶ τὴν κάτω λόφον διατέλλειν, καθέκει μέχρι Σιλωάς. ἔτι γὰρ τὴν πηγὴν γλυκύαν τε καὶ πολλὴν οὖσαν ἵκαλοῦμεν. Vallis Caseariorum cognominata, quam diximus superioris civitatis collem dirimere ab inferiori, usque ad Siloam pertinet. Ita enim fontem, quæ dulcis est & copiosus, vocitamus. Et cap. xvi ejusdem libri; Simon [caput factionis] tenebat superiorem civitatem usque ad Cedronem, & antiquioris muri quantum ἀπὸ τῆς Σιλωάς, a Siloa flectitur ad orientem: --- tenebat etiam τὴν πηγὴν καὶ τὴν ἀκρὰν. αὕτη δὲ ἦν ἡ κάτω πύλος. fontem ipsum & Acram, quæ est

civitas inferior. Male hic Latinus interpres, tenebat *moniem Acram*. Sic intra munimenta fons, saltem exteriora fuit: quod Hieronymo non repugnat in Matth. xxi 11, 35. dicenti, in portarum exitibus, quæ Siloam ducunt. Nec solus fons ita adpellatus est, sed stagna etiam, in quæ se emitit, præsertim inferius, quod ab occidente erat, haud dubie illud, de quo Joann. ix, 7. dictum, ὕψαι εἰς καλυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, lava te in piscina Siloam. Superioris piscinæ mentio est II Reg. xviii, 17; & Esa. vii, 3. Et hanc videtur Josephus lib. v Belli cap. xiiii stagnum Salomonis vocare. Nam de vetere mure dicit, πρὸς ἰότον ὑπὲρ τῆς Σιλωάμ ἐπιστρέφει πηγὴν, supra fontem Siloam in meridiem flectitur; atque inde rursus in orientem versus, quæ Salomonis καλυμβήθρα, stagnum est. Etiam tractus ille, ubi fons & inde piscina erat, dictus Siloam, Luc. xiiii, 4. πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, turris in Siloam. Nominis interpretatio est Joann. ix, 7. ἀπεσταλμένος, missus: quod argumento est ἡλῶ vel ἡλῶθ dictum Ebraice. Idem fons etiam Gihon, גִּיחֹן, vocatur I Reg. i, 33. ubi Salomo rex inunctus dicitur: nam quod Ebraice est גִּיחֹן הַיְּמִינִי in Gihon, five ad Gihon; id in Targum Joathanis est גִּיחֹן הַיְּמִינִי in Siloah. Et ibi Kimchi adnotavit clare, ἡλῶθ הַיְּמִינִי Gihon est Siloah. Et ad Esa. viii, 6. ubi aquæ Siloah leniter fluentes memorantur, R. Salomo Ifacides: גִּיחֹן הַיְּמִינִי הוּא מִיּוֹן הַיְּמִינִי fons est, & nomen ejus Gihon.

In sanctis scripturis multa mentio est torrentis Kidron, qui Joann. xviii, i. χεῖμαρρὸς τῶν κιδρὼν, quasi cedrorum fluvius in vulgaribus libris vocatur: alii codices τὸ Κιδρὼν, vel τὸ Κεδρὼν. Josepho est ἡ Κεδρὼν, Cedron, non amnis quidem, nec torrens, sed φάραγξ, prærupta vallis est dicta, per quam vero, quod depressior est ceteris, ex montibus, quæ circa Hierosolymam sunt, facile collectus torrens decurrat, & in Asphaltitem lacum se exonerat. Lib. v de Bello cap. xiiii. εἰς τὴν Κεδρῶνα καλεσμένην φάραγγα, in Cedronem, quæ ita vocatur, vallem. Et antea cap. viii ejusdem libri: κατὰ τὸ Ἐλαῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται, μισθὸς φάραγγος βαθείας διεργόμενος, ἡ Κεδρὼν ἀνοίσκει, juxta montem Olivarum, uti vocatur, qui urbi ab oriente objectus est, alta interjacente valle, quæ Cedron vocatur. Et cap. xvi. τὸν ὄφλιν, ἢ τὴν Κεδρῶνα καλεσμένην φάραγγα, Ophlan & Cedronem vallem ita vocatam. Unde ergο τῶν Κιδρὼν, Joann. xviii, i? Si certa ea lectio, ex lxx virali versione, ut vulgo vocatur, desumpta videtur esse, quoniam I Reg. xv, 13. translatum est, ἐν τῷ χεῖμαρρῳ τῶν Κιδρὼν, in torrente Cedrorum. At II Samuel. xv, 23. διέβη τὸν χεῖμαρρὸν Κιδρὼν, transiit torrentem Kedron: & I Reg. ii, 37. τὸν χεῖμαρρὸν Κιδρὼν: & II Reg. xxiii, 6. ἐν τῷ χεῖμαρρῳ Κιδρὼν; & commat. 12. εἰς τὸν χεῖμαρρὸν Κιδρὼν. atque ita etiam legitur II Paralipom. xxix, 16; & cap. xxx, 14. Quæ constantia absentis articuli facit, ut uno illo τοῦ, in quo adest, suspectus fiat. Kidron enim a nigrore, non ab arbore cedro adpellatur: nec probabile, ex illa Ebraea voce Kidron Græcos τὰ Κιδρὰ formasse plurali numero. Cur vero non idem liceat de loco Joannis sentire, ut vel redundet articulus, vel saltem τῷ, ut in quibusdam codicibus est, pro τῶν substituitur.

Aut pars Cedronis vallis, aut conjuncta cum ea fuit Vallis Ben Hinnom, Hieronymo Geennon, quia etiam in suburbanis erat & ad orientem civitatis. Nomen antiquum & apud Josuam cap. xv, 8. xviii, 16 est. Idoli cultu destabilis, cui filii vel immolabantur, vel trans mittebantur per ignem. Locus idoli in valle dictus Topheth, II Reg. xxiii, 10. Jerem. vii, 31, 32. Adde cap. xix, 2, & II. Paralip. xxviii, 3 & xxxiii, 6. Hieronymus de Locis: Geennon, quod interpretatur vallis Ennon: & ab hac quidam putant adpellatam Gehennam Cecidit autem in sortem tribus Benjamin, juxta murum Hierusalem contra orientem.

Tandem aliquid de Aelia Capitolina, Hadriani in loco Hierosolymorum colonia, dicendum est. Ptolemæus proximus est a conditu, qui ejus mentionem fecit. Lib. v, cap. xvi. in Judæa: Ἱεροσόλυμα, ἡ νῦν καλεσμένη Αἰλία Καπιτωλία, Hierosolyta, quæ nunc vocatur Aelia Capitolina.

pitolia. Et lib. viii tab. Asiae iv. ἡ Αἰλία Καπιτωλίας Ἱεροσόλυμα. *Aelia Capitolias Hierosolyma.* Ptolemæus autem secundum Suidam fuit sub Marco Aurelio. Deinde Dio Cassius in Xiphilini excerptis in Hadriano: εἰς τὴν Ἱεροσόλυμα πόλιν αὐτὸς ἀντὶ τῆς κατασκευῆς οἰκίσαντος, ἡ δὲ Αἰλία Καπιτωλίαν ὠνόμασε, in urbem Hierosolyma coloniam deduxit, quam & Aeliam Capitolinam nominavit. Et Eusebius lib. iv Hist. Eccles. cap. vi. Ad hanc modum civitas Judeorum gente nudata, & veteribus incolis penitus vacuefacta, alienigenis eo confluentibus, ἡ μετέπειτα συστάς Ῥωμαϊκὴ πόλις τὴν ἑπανομίαν ἐμίψασα, εἰς τὴν Αἰλίου Ἀδριανῆς τιμὴν Αἰλία προσηγορεύθη, quæ deinde constituta est Romana civitas, nomen permittans, in honorem Aelii Hadriani & Aelia adpellata. Atque ita passim Hieronymus Aeliam vocat, etiam auctor itinerarii, quod Antonini præ se nomen fert: ut de nomine ac conditore nihil sit quod dubitemus. Quod valide etiam confirmant nummi ipsius Hadriani, Antonini Pii, & Marci Aurelii, omnes inscripti: COL. AEL. CAP. hoc est, Colonia Aelia Capitolina: & alio Diadumeniani, COL. AEL. CAP. COMM. cum additamento Commodiana, quod forte præstat ad Cejonium Commodum, qui & Aelius Verus dictus fuit, ab Hadriano adoptatum, referre, quam credere, auctam a Commodio augusto, Marci filio, coloniam fuisse. Ornamenta novæ urbis in Fastis Siculis seu Chronico Alexandrino scribuntur pag. 597. Hadrianum in ea condidisse δύο δημόσια, καὶ τὸ Δίατρον, καὶ τὸ τεράκιον, καὶ τὸ τηλεγυμνασίον, καὶ τὸ διωκτικόν, τὸ πρὶν ὀνομαζόμενον ἀναβαθμοί, καὶ τὴν Κόδραν, duo fora, theatrum, eadem trium fornicum, τεταγμένον, & ædificium portarum, quod antea Gradus adpellabant; & denique Κόδραν: quæ publica ædificia urbem splendidam arguunt, si non per se illud ex coloniæ imperatoris nomen referentis conditione clarum esset. Jovis Capitolini templum habuisse, cognomen Capitolina arguit. Locus non plane idem, qui Hierosolymorum, sed mutatis quodammodo pomæriis, quæ extra urbem fuerant, in ipsam inciderunt Aeliam, adeo, ut Abulpharagius in Dynast. vii pag. 121 scripserit, Aeliam Hadriani fuisse כרמל כרמל prope illam everfam Hierosolymam.

Loca nunc adenda, quæ proxima erant Hierosolymæ in sacris & aliis historiis memorata. In his Mons olivarum est, ab ortu solis, interjecta Cedrone valle, oppositus civitati. Matth. xxi, i. & cap. xxvi, 30. est τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν: & alia forma ἀπὸ ὅρας τῆς καλουμένης ἑλαιῶν: ab ita nominato monte oliveti. Josephus lib. ii de Bello cap. xxiii. εἰς τὸ ἑλαιῶν καλούμενον ὄρος, in Olearum, ut vocatur, montem. Et lib. v, cap. viii. ubi situm & positionis plagam simul describit: ἵκκημι, quum sex stadiis abessent ab Hierosolymis, εὐκατοπίδωκεν κατὰ τὴν ἑλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται, μίση φάραγμα βαθύα διεγόμενον, ἡ Κεδρὼν ὀνόματι, castra metari juxta olivarum montem ubi ab oriente objacentem, interjecta profunda valle, quæ Cedron adpellatur. Orientalis hæc ad urbem positio tradita est etiam Zachariæ xiv, 4.

Ad hunc olivarum montem erat locus Bethphage, uti ex Matth. xxi. i notum est. Talmudistis Bethphage est intra mœnia urbis, in extrema tamen parte, quæ montem spectabat Oliveti, quod pluribus testimoniis Lightfootus in Matth. Chorogr. cap. xxxvii. demonstravit. Bethphage autem Evāgelii extra urbem fuit in descensu montis, non minimo intervallo ab urbe. Ex quo videtur colligi, omnem illam declivitatem montis cum parte vallis & extremum vici vicum communi nomine Bethphage vocari: quemadmodum Bethania, non modo Lazari vicus in altera descensione montis vel post illam erat, sed tractus etiam montis dictus est a vico usque in verticem, ubi Salvator in cælum ascendit, Lucæ xxiv, 50. qui locus intra iter sabbati ab urbe erat, hoc est, ad septem ab illa stadia, ut Syrus Act. i, 12. interpretatus est. Propius ad mentem Lightfooti Bonfrerius accedit, in primo montis ascensu, seu primo ingressu vallis constituens Bethphagen. Hieronymus autem in Locis: Bethphage villam in monte Oliveti, ad quam venit Dominus Jesus. De altera villa vel vico, in quo Lazarus habi-

tauit,

tavit, Hieronymus: *Bethania villula in secundo ab Aelia milliaro in latere montis Oliveti: ubi Salvator noster Lazarum suscitavit, cujus monumentum ecclesia, nunc ibi exstructa, demonstrat.* Bene distantiam definivit, consonante apostolo Joanne cap. xi, 18. ἢ δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱερουσαλὴμ, ὡς δὲ τὰ σταδία δεκάπτε, *Bethania erat propinqua Hierosolymis, a quindecim videlicet stadiis.* Villulam autem quoniam Hieronymus dixit, loquitur de suis temporibus: quum Lazarus incoletet, non est dubium, vicum vel oppidulum fuisse, bello postea in villulæ tenuitatem redactum.

Præterea locus est propinquus Gibeonem versus & Bethoron, qui Σκοπός, *Scopus* dicebatur, in obsidionibus notabilis, primum Cestii, de quo Josephus lib. ii Belli cap. xxxix. *σεπτοπιδιούμηνος ἐπὶ τῷ καλούμηνῳ Σκοποῦ: δίχην δὲ οὗτο ἐπὶ τῆς πόλεως σταδίου, castra metatus in loco, qui Scopus adpellatur, septem ab urbe stadiis remoto.* Et lib. v, cap. viii. de obsidione Titi: *Cæsar [Titus] accepta ex Emaunte legione, ἐκείθεν ἔρχετο ἐπὶ τὸν Σκοπὸν καλούμενον πρόστιον: ἵδεν ἡ πῶλις ὅτι κατεφαίνετο, καὶ τὸ τῷ ναὶ μέγεθος ἑλαμπρυν, κατὰ τῷ βορρῆα κλίματι τῆς πόλεως χθαρμαλὸς συνάπτει ὁ χώρος, ἱγύμωος Σκοπὸς ἀνέμαται: τῆς δὲ πόλεως σταδίου ἐπὶ τὰ δίχην, inde [ex castris quæ triginta ab urbe stadiis habuerat] movens ad locum, qui Scopus vocatur, accedit: unde jam & urbs, & magnitudo templi conspici potest: qua parte septemtrionalem regionem civitatis contingens locus humilior proprie Scopus nominatus est, distans ab urbe vii stadiis.* Judæi vocant *זופים Zophim*, & interpretantur locum, unde prospici possit templum. Situs a septemtrione contra montem Zion, in tribu Benjamin.

Nunc omnem tribum Benjaminiticam, sitam inter Ephraim & Judam, perlustrabimus, incipientes a septemtrione, ubi contingit Ephraimiticam: & ab ortu solis seu Jordane, ut prius partem, quæ in ortum ab Hierosolymis recedit, percurramus: deinde alteram, quæ est ab occasu. In limite septemtrionali occurrit primum locus dubius *Corea*, Κορίαι, quem itinere a Scythopoli ἀρχὴν τῆς Ἰουδαίας *initium Judææ* Josephus vocat lib. xiv, cap. vi. de Pompejo Aristobulum persequente dicens, ὡς δὲ παρεμυψάμενοι Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν, εἰς Κορίαις ἤκη, ἡς ἐστὶ ἀρχὴ τῆς Ἰουδαίας διεξόντι τῇ μεσσηνίῳ. *Quum præterita Pella & Scythopoli pervenit Coreas, ubi, tendenti in mediterranea, Judæa est initium.* Eadem lib. i de Bello cap. v, pag. 718. narrantur, Pompejum Pellam & Scythopolim prætergressum, ἦκεν εἰς Κορίαις, ὅθεν ἡ Ἰουδαία ἀρχεται χῆρος, κατὰ τὴν μεσσηνίαν ἀνίστηναι, *venisse Coreas, unde fines Judææ incipiunt secundum meridianam proficiscentibus.* Si Judæam consueto more Samaritidi opposuit, res salva est: nec videtur aliter interpretandum. Nam Pompejus Scythopolim prætergressus, cum Aristobulo circa Alexandreum castellum actis rebus, castra posuit ἐπὶ Ἱερικῆντα, *apud Hierichuntem*, ut omnino a Scythopoli in austrum versus videatur profectus esse. Vide Joseph. lib. xiv, cap. vi, & vii.

Coreis vicinum fuit, ut utroque loco Josephus tradit, *Ἀλεξάνδρειον, Alexandreum* castellum, ἱερὸν πρυκαλλές, ἐπ' ἀκροῦ τῷ ὄρει ἰδρυμένον, *munimentum elegans in montis situm vertice*, ut lib. xiv, cap. vi. describitur. Et eodem libro, cap. x. de Alexandro Aristobuli filio, post victo a Gabinio: *Ἀλεξάνδρειον ὠχύρου, τὸ πρὸς ταῖς Κορίαις ἔργον, Alexandreum, castellum juxta Coreas, munitionibus firmavit:* quæ repetuntur lib. i de Bello cap. vi. & præterea memorantur cap. xii. ejusdem libri. Conditor castelli videtur Alexander Jannæus, pater Hyrcani & Aristobuli, quorum controversiam Pompejus judicavit.

In limite etiam fuit *Bethaven*, prope Bethel, ut supra in Bethel diximus. Fuisse autem distinctum a Bethel oppidum, licet Bethel aliquando *Bethaven* propter impietatem dicitur, ex Josuæ vii, 2. cap. xviii, 12. i Samuel. xiii, 5. manifestum est.

Castella nunc adgredimur & oppida, haud longe ab hoc limite & circa Hierichuntem ab Herode exstructa. Septemtrionem supra Hierichuntem spectabat *Phasaelis*, Φασαηλῆς, in me-

memoriam fratris Phasacli condita. Josephus lib. xvi, cap. ix. ὁμώνυμον αὐτῷ καὶ πόλιν περὶ τὴν αὐλῶνα τῆς Ἱερουσάλης ἐκτίσεν, ἀπέναντι κατὰ βορρῆν ἀνέμων. Eodem nomine [quo turrin Phasaclum in fratris memoriam Hierosolymis rex Herodes condiderat] etiam urbem circa Hierichuntis vallem, quā in septemtrionem iur, condidit. Et lib. i. de Bello cap. xvi. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν δὲ Ἱερουσάλης ἵσταναι αὐλῶνα πρὸς βορρῆν, Φασακλίδαν ὀνόμασεν. Et aliam urbem [Herodes] condens juxta vallem, qua ab Hierichunte in boream iur, Phasaclidem nominavit. Hoc oppidum, ut lib. ii, cap. ix traditur, Augustus, Herode mortuo, Salomæ, sorori ejus, tradidit. Σαλώμη δὲ Ἰαμυρίας τε καὶ Ἀζότου καὶ Φασακλίδος ἀποδείκνυσθαι διέπτεται. Salome autem, inquit, declaratur Fammia, & Azoti, & Phasaclidis domina. Vallis quoque illa, cui adjacebat, Josepho αὐλῶν τῆς Ἱερουσάλης dicta, & ipsa Phasaclis est cognominata. Plinius lib. xiii, cap. iv. de caryotis: Ut copia ibi [in Oriente] atque fertilitas: ita nobilitas in Judæa, nec in tota, sed Hiericunte maxime. Quamquam laudata & Archelaide, & Phaselide atque Liviade, gentis ejusdem convallibus. PHASELIDE, in libris est, quod Josepho Phasaclis, recto casu: unde fortasse, ad imitationem oppidi Lyciæ, littera excidit. Et Ptolemæus lib. v, cap. xvi. Φασακλὶς, Phasaclis scripsit, quam ab Hierichunte in ortum paullo reduxit. Palmeta Phasaclidis Josephus lib. ii de Bello cap. xiii laudavit, τὴν Φοινικῶτα ἐν Φασακλίδι vocans, quos Salome moriens testamento Liviæ Augustæ reliquit.

Et matris honori Herodes castellum Cypron nomine dicavit. Josephus lib. xvi, cap. ix. ἐπάνωμοι τῇ μητρὶ χαρίον ὑπὲρ Ἱερουσάλης οἰκοδομήσας, ἐκάλεσεν Κύπρον, castellum, quod matris nomen referret, super Hierichunta edificans, vocavit Cypron. Et lib. i de Bello cap. xvi. τὸ ὑπὲρ Ἱερουσάλης Φυρίων, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσευτῶν Κύπρον, Castellum [Herodes] super Hierichuntem natura tuium & pulchritudine præcipuum miro cingens, in honorem matris Cypron vocavit. Sub Nerōne a seditiosis Judæis fuit occupatum, qui, interfecto Romano præsidio, etiam ἐξωμῶτα κατέβησαν εἰς γῆν, munimenta destruxerunt, Joseph. lib. ii Belli cap. xxxvi, ubi & imminere Hierichuntis (καθύπερθε ἢ Ἱερουσάλης) dicitur.

Archelais in septemtrionem ab Hierichunte & occasum versus magis recedit, quem situm Ptolemæus assignavit. Condita ab Archelao, Herodis filio, de quo Josephus lib. xvii, cap. xv. καί μιν δὲ κτίσας, Ἀρχελαΐδα ὄνομα αὐτῇ τίθειναι, vicum edificiis ornat & Archelais nomen ei imponit. Videtur vicus ille esse, ubi nova palmeta Archelaus plantavit, quod ibidem adnotatum est. Nam convallē illam & Plinius lib. xiii, cap. iv. a fertilitate laudavit, ipsamque vocat Archelaidem ab oppido vel vico adjacente. Nobilitas, inquit, [caryotis] in Judæa, nec in tota, sed Hiericunte maxime: quamquam laudata & Archelaide, & Phaselide, atque Liviade, gentis ejusdem convallibus.

An etiam Hyrcanium, his novis κτίσμασι adnumerandum, in hac regione fuerit, non est liquidum. Verosimile tamen, fuisse. Nam Josephus lib. i de Bello cap. vi. Alexandrum, Aristobuli filium, dicit idonea loca communiisse Ἀλεξανδρείαν τε καὶ Ἰερουσάλην. Alexandrinum & Hyrcanium. Addit quidem Machærunta trans Jordanem; sed discernit, dum ex his solum dicit ad Arabiæ montes esse. Cap. xiv ejusdem libri vocat Ἰερουσάλην, Hyrcaniam, quam, quum Antigoni soror teneret: Herodes expugnavit.

Certior positione, nobiliorque est Hierichus sive Jericho, יריחו, & Græcis utroque V. & N. Testamenti codice Ἱερὼ indeclinabile, ut δὲ Ἱερὼ, εἰς Ἱερὼ, ἐν Ἱερὼ: Hieronymus autem in Locis etiam per casus hanc formam flectit, Galgala, dicens, ad orientalem plagam antiqua Hierichus: quamquam Eusebius ibi, quem expressit Hieronymus,

τῆς παλαιᾶς Ἰεριχῆ. Josepho est *Ιεριχῆς*, ὁσίος, *Hierichús*, *Hierichuntis*. Atque ita chorographus Stephanus: *Ιεριχοῦς* πόλις μετὰ τὴν Ἱεροσολύμων καὶ Ἰορδάνου ποταμῶν. ἡ γυνικὰ, *Ιεριχοῦσις*. *Hierichús* urbs est inter *Hierosolymam* & *Jordanem* fluvium. Genitivus, *Hierichuntis*. Alia tamen etiam forma Josephus lib. iv Belli cap. xxviii ἐν τῇ Ἰεριχοῖ, quæ ab *Ιεριχῶ* in recto est, flexili tamen per casus; non, ut ante ostendimus, indeclinabili. Per kappa Strabo *Ιεριχῆς*, & Plinius *Hierichús* scripserunt, quorum verba post paullo proferemus. Distat ab Hierosolyma cl stadiis; ab Jordane lx. ut Josephus notavit lib. iv de Bello cap. xxvii; qui & totum spatium ab Hierosolymis desertum & saxosum dicit; etiam ab Hierichunte ad Asphalten lacum æque incultum ac sterile: nihilominus propiora oppido & supra illud quæ sunt, fertilitate & deliciis abundant adeo, ut, Josepho ibidem iudice, non erraverit. qui διὸν εἶπεν τὸ χωρίον, *divinum illum campum* dixerit. Nam φέρει καὶ ὀποβάλας καὶ μυροβάλας, fert etiam *opobalsamum* ac *myrobalanum*, habetque παραδείτους καλλίους καὶ πυκνοτάτους, *paradisos pulcherrimos* ac *densissimos*. Tacitus lib. v Hist. cap. vi. de hac regione; *Exuberant fruges nostrum ad morem: præterque eas balsamum & palma. Palmetis proceritas & decor: balsamum modica arbor: ut quisque ramus intumuit, si vim ferri adhibeas, pavent vene; fragmine lapidis, aut testa aperiuntur. Humor in usu medentium est.* Strabo lib. xvi, pag. 522. *Ιεριχοῦς ἐστὶ πεδῖον, Hiericus planities est montibus circumdata, qui alicubi διὰ τοῦ ποταμοῦ, instar theatri ad illam declinant. ἐν αὐτῇ δ' ἐστὶν ὁ φοινίκων, ibi vero palmetum est, cui alie stirpes frugifera permixtae sunt, palmis vero abundans, centum stadiorum spatium, irriguum totum & habitationibus plenum. Ibi & βασιλεῖον, regia est, καὶ τὰ βασιλείᾳ παραδείσεις, & balsami paradisi: quæ planta aromatica est, cujus succus tenaci lacti similis in conchis coagulatur, τίμιος δ' ἐστὶν, καὶ διότι ἐν αὐτῇ μόνον γινώσκται, in pretio est propterea, quod tantum ibidem nascitur.* Et Plinius lib. v, cap. xiv. *Judea reliqua dividitur in toparchias decem, quo dicemus ordine: Hiericuntem palmetis confusam, fontibus irriguam, cetera.*

Ab his palmetis Jericho *civitas palmarum* vocatur. Deuteron, xxxiv, 3. *Ostendit Deus Moysi vallem Jericho, civitatem palmarum: lxx. πόλιν φοινίκων.* Et Jud. i, 16 & cap. iii, 13. ubi in Ebræo est *urbs palmarum*, Targum habet יריחו ארץ ערער *urbs Jericho*. Hæc prima urbs, quam Jordanem transgressi ceperunt Israelitæ, deleveruntque: longo post tempore restituta instauratoris damno i. Reg. xvi, 34. instaurata autem gratum hospitium discipulis prophetarum præbuit, Eliæ & Elisæ temporibus, ii Regum ii, 5, 7, 15, 18. Nobilior in Novo Testamento, ab ipso Salvatore frequentata, quod in via erat ab Hierosolymis ferente in Galilæam.

Hinc decem stadiis in ortum abest locus *Gilgal* sive *Galgala*. Græci Josuæ iv, 19. ἐν Γαλγὰλοις, *Vulgatus, in Galgalis*. Et Hieronymi est *Galgala*; etiam *Golgol*: Ebræis *Gilgal*. Ab Jordane quinquaginta stadiis abest. Josephus lib. v, cap. i. οἱ δὲ πενήκοντα προσιτάσεις εὐδία, βάλλουσαι σφαιρόπιδον ἀπὸ δέκα σταδίων τῆς Ἰεριχοῦσις. *Hi [Israelitæ] quinquaginta stadia progressi [ab Jordane,] castra ponunt, quum decem stadiis ab Hierichunte abessent.* Hic exercitum lustravit Saul, iturus adversus Amalekitas, ut lxx habent & Josephus lib. vi Antiquit. cap. viii, ἐν Γαλγὰλοις, *in Galgalis*: Ebræi autem *in Telaim*, quod forsan alterum ejusdem loci nomen est.

Non procul inde videtur locus *Ephrem*, sive *Ephraim* fuisse, cujus Joann. xi, 54. facta est mentio. Dicitur ἐγγὺς ἰερύμου, *prope solitudinem* fuisse, sed qualem, non indicatur. Josephus cum Bethel conjungit lib. v de Bello cap. xxxiii, ex quo sequitur, ut ad septemtrionalem quamdam ab Hierosolymis solitudinem statuamus, non ad austrinam. *Vespasianus, inquit, a Cesare profectus, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: μισθ', ἂς Βηθνηλ*

τις ἐφ' ἑφραϊμ πολίχνη, εἰς φεγγὺς καὶ ἀσέρας μέχρις Ἱεροσολύμων ἐκπύζειτο, post has Bethel & Ephram urbiculas, ibique praefidiis collocatis, usque Hierosolymam equitabas. Forſan ad ſolitudinem Hierichuntinam aut huic propinquo loco fuit.

Ad ſuperiora, quæ ſupra Jericho fuerunt, aſcendamus, ut veſtigia antiquæ urbis Ai, ſive ut Vulgata habet, Hai; ſeu, ut Hieronymus, Gai, [nam varie y littera ab interpre- tibus enuntiatur vel ſupprimitur] LXX γαὶ ſive γαί Joſuæ XII & VIII: at Genef. XII, 8, XIII, 3 Ἀγγαί, articulum una exprimentes. Joſephus lib. v. Antiq. cap. I Αἰα, ut, Joſua duxit ἐπὶ τὴν Αἰαν, contra Ai: & gentile, Αἰάται, Ainata. Situs Genef. XII, 8, & XII, 3 ſic notatur, ut ſit a Bethel orientem verſus: quod etiam Joſuæ VII, 2 repeti- tur, addito, apud Bethaven poſitam eſſe. Joſua exuſſit, ut notum eſt: ſed inſtaurata fuiſſe, ex Eſræ II, 28, Nehem. VII, 32 liquet.

Hæc in parte Benjaminis, quæ ab Hieroſolymis in orientem vergit: ex altera, quæ oc- caſum ſpectat, in limite eſt Gophna ſive Guphna s Gufna, poſteriori Judæorum ævo, id eſt ſub ſecundo templo, non ignobilis civitas, quia inde ſecunda ab Hieroſolymitana topa- rchia fuit denominata. Joſephus lib. III de Bello cap. IV. μὲν οὖν βασιλεῖον τὰ Ἱεροσόλυμα. - - αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διηγεῖται τὰς τοπαρχίας. Γόφνα δὲ λέγεται, καὶ μετ' αὐτὴν Ακράβατα. In undecim ſortes [Judæa] diviſa eſt: quarum prima tamquam regia eſt Hieroſolyma: - - ceteræ poſt eam diviſæ ſunt ſecundum toparchias: ſecunda Gophna eſt: poſt quam Acrabata, ceteræ. Plinius lib. v, cap. XIV. ſine ordine: Judæa dividitur in toparchias decem: Hiericuntem palmetis conſitam: fontibus irriguam; Emmaum, Lyddam, Top- picam, Acrabatenam, Gophniticam, Thamniticam, ceteras. Videtur Gophna Ophni, Gr. Ἀφνί, in Benjamin eſſe, Joſuæ XVIII, 24, y per G lecto, ut modo Ai, Gai; Amora, Gomorra. Situm quodammodo Joſephus lib. v de Bello cap. VI deſcripſit Tineus proficiſci- tur διὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς Γόφνā, per Samaritidem in Gophnam: inde poſt dici unius uer caſtra ponit πρὸς τὴν κάμψιν Γαβαθσαύλη καλυμένη, ad vicum Gabat Saul dictum.

Michmas ſive Mechmas ſeu Machmas ab Euſebio dicitur, Hieronymo vertente, in ſinibus Aſſie fuiſſe: ſed longius remota erat in ſeptemtrionem. Nam I Samuel. XIII, 5 dicuntur Philiftæi caſtra poſuiſſe ad Michmas ab oriente, Bethaven verſus, id eſt inter Michmas & Bethaven: & cap. XIV, 5. duæ rupes dicuntur ad caſtra Philiftæorum fuiſſe, quarum altera ſeptemtrionem ſpectaverit, altera auſtrum, Gabam verſus. Gaba autem ſupra Hieroſolymam in ſeptemtrionem ſita erat. Eſt & Eſa. x, 28 ejus mentio, ſed ita, ut longius quodammodo ab Hieroſolymis reducta videatur, quam Geba, Rama, Gibeah Saulis, propinquiora eis oppida.

In hoc tractu fuit etiam oppidum Adida ſive Addida. I. Maccab. XIII. 13 in Adidā, alii codd. in Adidais, ubi verſio Addus. Joſephus autem lib. XIII, cap. XI. εἰς Ἀδιδά τι- λιν, ἥτις ἐπ' ὄρους κεῖμένη τυγχάνει, ὅφ' ἥς ὑπὸκειται τὰ τῆς Ιουδαίας πύλαι, ad oppidum Addida [Si- mon Tryphoni, Ptolemaide venienti, cum exercitu occurrit] ſitum in monte, cui Judæo- rum campi ſubjecti ſunt. Non longius ab Hieroſolymis fuiſſe, ex lib. IV Belli cap. XXVIII. adparet, quia Veſpaſianus, ut Hieroſolyma concluderet, in τῇ Ιερουζαὴ καὶ in Adidais, in Jeri- cho & in Adidis caſtella exſtruxit, & præſidia impoſuit.

Ad extrema occidentis in Benjamin procedimus. Ono a Benjamitis dicitur condita I Pa- ralip. IX, 12. Fuit a Dioſpoli ſive Lydda tribus milliariis, ut ex Talmud & Juchasin Lighfootus probavit. Conjungitur cum Lod ibidem & Nehem. XI, 35. Lod autem eſt Lydda, quæ alioquin in Ephraim cenſetur ab Adrichomio & aliis, credo ſitū ratione, quos ſupra etiam ſecuti ſumus, quia in utriusque tribus limite fuit.

Modim ſive Modin huc etiam referenda, patria Maccabæorum, I Maccab. II, 1, ubi

ubi *Modin* vocatur : Hieronymus autem *Modim*, in Locis Ebr. scripsit : *Modim* vicus juxta *Diospolim*, unde fuerunt *Machabæi*, quorum hodieque ibi sepulcra monstrantur. Josephus *Μαδνιμ*, *Modim* dixit lib. xii, cap. viii. ineunte: ἡν τὸς οἰκῶν ἐν Μαδνίμ, καὶ μὲν τῆς Ἰσθμίας, ὅπου Μαδνίμ, *Habitabat in Modim, vico Judææ, quidam nomine Matthias*. Hic pater Judæ, Jonathæ, & Simonis Maccabæorum. At oppidum videtur antea fuisse. i Maccab. ii, 15. εἰς Μαδνὶν τὴν πόλιν, in urbem *Modin* legati regii venerunt. Wilhelmus Tyrius etiam ineunte libro viii. circa viam, quæ ab Joppe Hierosolymam fert, dicit *Modim*, sanctorum Machabæorum presidium.

In illo tractu fuit etiam *Nob* sive *Nobe*, sacerdotale oppidum, post Siluntem sedes aliquamdiu arcæ fœderis & tabernaculi sancti, i Samuel xxi, 1. & cap. xxii, 9, 11. & commate 19. ubi civitas sacerdotum nuncupatur. Archiepiscopus Tyrius jam dicto loco vicum sacerdotalem vocat, & in iis numerat, quæ Joppen & Hierosolymam interjacent. In septemtrionem vero a via declinasse, videtur ex Eſa. x, 32. non obscurum esse. Si Benjamin Tudelensi credimus, distantia ab Hierosolymis non difficulter invenitur. Ille autem pag. 50. dicit, Gibeam Saulis tribus parasangis a Nob abesse : at illa Gibeæ sive Gabath Saul triginta stadiis ab Hierusalem erat, Josepho auctore lib. v. cap. vi. ut in universum distantia fuerit xv vel xvi milliariorum seu millenorum passuum.

Propius ad Hierosolymam venimus. Turbant nomina, a quibusdam inter se confusa *Gaba*, *Geba*, *Gibeæ*, *Gabea*, *Gibeæ Benjamin*, *Gibeæ Saul*, *Gibeon*, *Gabaon*, *Gabao*, *Gabatha* : quæ qua ratione vel inter se conciliari possint, vel separari debeant, nunc dispiciendum est. Fuit *Gibeæ* oppidum tribus Benjamin prope Jebus sive Jerusalem, in quam divertit Levita occidente sole, quum vergente præterisset Jebus seu Hierosolymam, Judic. xix, 13. seqq. ubi Ebr. *Gibeæ*; Græci *Γαβαί*: Lat. Vulg. *Gabaæ*: Josephus lib. v. Antiquit. cap. ii. *Γαβᾶ*, *Gaba*, & incolæ *Γαβανοί*, *Gabaeni*. Josephus dicto loco situm & distantiam clarius designat. Quum, inquit, a Bethlehem triginta stadiis processisset, ac non longe abesset ab Hierosolymis, nolletque in iis pernoctare, quamvis suaderet famulus; progressus viginti stadia in *Gabaam* venit. Quinquaginta ergo stadiis a Bethlehemo *Gibeæ* in septemtrionem distabat, ut tamen ab Hierosolymis in occasum declinaret. Hæc dicitur *Gibeæ Benjamin* Judic. xx, 4. & i Samuel. xii, 2. quæ eadem est *Gibeæ Saul*, Eſa. x, 29. Tudelensis peregrinator pag. 50. נכעס שאל היה נבע בנימין *Gibeæ Saul* est *Geba Benjamin*. Josephus lib. v. de Bello cap. vi. vocat hanc *Γαβathsaulam*, *Gabathsaulam*, ea forma, qua Ebræi construunt *Gibeat Saul*. Additur vero id nomen, quia Saul, etiam jam rex constitutus, ibi sedem habuit & domicilium, i Sam. x, 26. cap. xi, 4. Hæc videtur & *Gibeon* seu *Gabaon* vocari, sed raro & forsan tantum i Paralip. xv, [xv, Ebr.] 16. ubi initium fugæ & cladis Philistæorum dicitur inde a *Gibeon* fuisse : idem vero i Samuel. v, 25. dicitur a *Geba* factum esse. Sed vicina oppida erant & prælium forsan medio inter utrumque loco commissum, ut fuga hostium ab utroque pariter denominari potuerit. Vere enim distinguuntur Josuæ xvi, 11, 24, 25. & cap. xxi, 17. ubi utrumque inter sacerdotales urbes tribus Benjamin numeratur.

Gibeon autem, sive *Gabaon*, ut Græci & vetus Latinus vocant, in eandem quidem plagam, qua *Gibeæ*, spectans, longius paullo remota ab Hierosolymis erat. Hæc urbs illa est, cujus cives dolo simulatæ longinquitatis fœdus ab Josua impetrarunt, Jos. ix, & x. quæ postmodum sacerdotalis facta, cap. xx, 17. etiam Davidis & Salomonis tempore sanctissimum tabernaculum habuit, i Reg. i, 4, 5. & i Paralip. xvi, 39. Situm & distantiam Josephus ostendit, sed alibi xl, alio loco l stadiorum ab Hierusalem. Lib. vii Antiquit. cap. x. ἡδὲ ἐν Γαβαὼν (καὶ μὲν δ' ἐστὶν αὐτῇ σταδῖες ἀπὸ χύσια τεσσαράκοντα τῶν Ἱεροσολύμων) γεννημαίνθη, quum *Gabaone* jam esset, qui vicus quadraginta stadiis ab Hierosolymis abest. At lib. ii de Bello cap.

xxxvii. Cestius dicitur ab Antipatride per Lyddam & Bethoron profectus castra posuisse καὶ τινὰ χωρὶν Γαβαὶ καλούμενον, ἀπὸ τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίων, *ad locum quemdam, qui Gabao vocatur, distantem quinquaginta ab Hierosolyma stadiis.* In via ergo fuit a Lydda & Bethoron in Hierosolymam ferente. Si major hic numerus verus est, triginta fere stadiis fuit ultra Gibeam in occasum æstivum. Vicum autem, κώμην, ante dixit & hoc loco χωρὶς, locum tantummodo, quæ olim civitas non exigua fuerat, quod non mirum est, sed fortunæ calibus imputandum.

Propinqua Gibeæ etiam Rama fuit, quod ex Judic. xix, 13. clarum. Quum enim servus Levitæ consilium in Jebus pernoctandi daret, vergente jam sole; herus respondit: *age, accedemus ad aliquem locorum, & pernoctabimus in Gibeæ aut Rama.* Rama autem hæc distinguenda est ab Rama Samuelis, quæ & Ramatha & Ramathaim Zophim dicta, longe hinc in occasum solis & Joppense mare versus remota: nostra autem est prope Jerusalem & Gibeam sive Gabaam, ut ex dicto Judicum loco monstratum fuit. Vicinitas illa etiam 1 Samuel. xxi, 6. declarata est. Saul (dicitur ibi) *habitabat in Gibeæ sub luco in Rama.* Unde Rama Saulis vocatur. Hieronymus in Locis ex Eusebio: *Rama in tribu Benjamin civitas Saulis in sexto milliario ab Aelia ad Septemtrionalem plagam contra Bethel. Memini & huius Hieremias* [cap. xxxi, 15. ubi lxx. & Matthæus, qui repetiit, cap. ii, 18. ἰ. Ραμᾶ, in Rama.] Etiam Esai. x, 29. conjunguntur tamquam propinqua inter se & Hierosolymæ, *Geba, Rama, Gibeæ Saul.* Munire cœperat Basa Israelitarum rex, ut Hierosolymitanum inde regnum infestaret, 1 Reg. xv, 17, 21. in qua historia Josephus lib. vii i Antiquit. cap. vi. *Ramathonem* hoc oppidum vocat. ἐπὶ ἁλδεν, inquit, πόλει τινὶ τῶν ἐκ Ἀφρανῶν, Ραμαθῶν τοῦ νομα, σταδίων ἀπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων τριπλάσια. καὶ καταλαβόμενος αὐτήν, ὤχευε, *Supervenit* [Basanes seu Basa] *urbi cuidam non ignobili, Ramathoni nomine, distanti ab Hierosolyma stadiis quadraginta:* quam captam munivit, ut inde regnum Asani adfligeret. Convenit distantia fere cum Eusebii & Hieronymi vi milliariis. Quod vero hi dixerunt ἀπὸ τῆς Βαθλ, contra Bethel sitam esse, non intelligo, quum Bethel in Ephraim sita longe hinc in septemtrionem & orientem remota sit. An forsitan Bethlehem Eusebius scripserit, aliis relinquo dispiciendum.

Sexaginta stadiis in hoc tractu aberat Emmaus, Emans, sive Ammaus, ab Hierusalem, ut sanctus Lucas distantiam definivit: quocum Josephus lib. vii de Bello Jud. cap. xxvii. consentit, χωρὶς Ἀμμαῦς ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίων ἑξήκοντα, vicinis Ammaus distat Hierosolymis stadia sexaginta. Oppidum fuit: mox vicus belli calamitate: rursus oppidum. Herode defuncto vita, antequam regnum inter filios divideretur, tumultu inter Judæos orto, Quintilius Varus præfes Syriæ Emmauntem hanc incendi jussit. Josephus lib. xvi i, cap. xii. πύρραται καὶ Ἀμμαῦς οὐδὲν κεύσαντες ἐπ' ἐκδικίᾳ τῶν τελευτηκότων, προσκλιθεῖσα ὑπὸ τῶν οἰκητόρων, *Cremata & Emmaus est Vari jussu, in vindictam casorum ibi militum, deserta tamen ab habitatoribus.* Eadem referuntur lib. ii de Bello cap. vii. ubi loci nomen prima in principio vocali scribitur, κατεφλέγη καὶ Ἀμμαῦς, *exusta etiam Ammaus est.* Nomen quidam ab aquis calidis deducunt, quales vero ibi nemo observavit & litteris prodidit. Bonfrerius quidem ad Hieronymum Notis, provocat ad Josephi testimonium lib. iv de Bello cap. i i. sed fallitur, quia Ammaus ibi Tiberiadis describitur, non quæ est prope Hierosolymam: nec interpretes orientales aut Judæi nostram per η in principio scribunt, ut Talmudistæ alteram α α denominant, id est a thermis, quas habet, ut supra in Galilæa ostensum fuit. Erat quidem *aquarum abundantia*, ut Guilielmus Tyrius lib. vii i, cap. xxiv. refert; sed de calidis neque ipse, nec alius prodidit. Sozomenus lib. v Hist. eccles. cap. xxi. fontem dicit ante Emmauntem esse, vim medendi morbis habentem, sed, quod caussa, unde ducit, fabulosa est, Christum in eo pedes lavasse; nihil ille ad nomen adfert; neque ipse Sozomenus dicit, aquam calidam edidisse.

Novum deinde nomen arguit, ex vico oppidum rursus factum esse, dum Νικόπολις, Nicopolis dicebatur, & coloniam Romanam Emmaüs accepit: sed utrum hæc simul facta sint, & quo tempore, non sane penitus est liquidum. Josephus lib. vii de Bello cap. xxvi refert, Titum Cæsarem, victa Judæa, nullam quidem urbem in ea condidisse, octingentis autem militia dimissis dedisse *χωρίον εἰς καθοίκισιν, ὃ καλεῖται Ἀμμαούς. ἀπὸ τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων τοῦ εὐδαίμονος*, locum quemdam in habitationem, qui vocatur Ammaus. abest autem Hierosolymis stadia sexaginta. Tum coloniam accepit militarem, & formam etiam oppidi: an vero simul nomen Nicopolis, dubitatur. Ait quidem Sozomenus lib. v Hist. eccles. cap. xxi. *Urbs est, inquit, in Palæstina, Nicopolis hodie dicta. Hanc, quum adhuc vicus esset, divinus evangeliorum liber commemorat & Emmauntem adpellat. Post excidium autem Hierosolymorum, & post victoriam de Judæis relatum* [Romani] Νικόπολιν ἀνηγόρευσαν. ἐκ δὲ τῆς συμβαλῆς ἔτας ἀνόμασαν, Nicopolim vocarunt; ex eventu autem belli nomen imposuerunt. Mirum, si ab excidii Hierosolymitani tempore id nomen habuit, Ptolemæum solo veteri adpellasse. tantum enim Ἐμμαούς, Emmaus in Palæstinæ parte Judæa memoravit, sine cognomine auspiciore Nicopoleos. Hieronymus autem Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum in Julio Africano, hunc dicit sub imperatore M. Aurelio Antonino, qui Macrino successerat, legationem pro instauratione urbis Emmaus suscepit, quæ postea Nicopolis adpellata est. Antoninus ille, Macrini successor, Elagabalus est, sub quo si instaurata fuit Emmaus, haud dubie Flaviana colonia, si qua fuit, Bar Cōzbæ tumultu interierat: ac postea demum, ut ait Hieronymus, novum est nomen impositum. Sæpe Hieronymus Nicopolim vocavit Emmaunta, ut dubitare non liceat, eandem Emmauntem esse & Nicopolim. In Ebraicis Locis: *Emaus, de quo loco fuit Cleophas, cujus Lucas meminit Evangelista: hæc est nunc Nicopolis, insignis civitas Palæstinae.* Et Epitaphio Paulæ cap. iii. Repetito itinere Nicopolim, quæ prius Emaus vocabatur, apud quam in fractione panis cognitus Dominus, Cleopha domum in ecclesiam [Paula] dedicavit. Sic & in Ezech. xlviii, in Daniel. viii & xi. in Obadiæ comma 19. Quod & situs confirmat, quo conveniunt Ptolemæi Emmaus & Itinerarii Burdigalensis Nicopolis, qui in septemtrionem simul & occidentem vergit ab Hierosolymis: qua plaga etiam Josephus Ammauntē itinere Vespasiani a Lydda & Jamnia Hierosolymam versus constituit, lib. iv de Bello cap. xxvi.

Propior Hierosolymæ fuit Anathot, patria Jeremiæ, oppidum sacerdotale in tribu Benjamin: Josuæ xxi, 18. Jerem. i, 1. cap. xxix, 27. Hieronymus in Locis: *Anathot civitas servus Benjamin, sacerdotibus separata, in tertio ab Aelia milliario: de qua & Hieremias propheta fuit.* Et in Jeremiæ cap. i idem Hieronymus, ostendens simul plagam, in quam ab Aelia recedebat, septemtrionalem. Fuit, inquit, de genere sacerdotum, qui habitabant contra septemtrionem Hierusalem in tertio milliario in viculo Anathot. Viculum dum vocat & parvum antea fuisse oppidum, (quod etiam ex vicinitate urbis maximæ intelligitur) & suo tempore in viculum & ad incitas pæne redactum fuisse ostendit. Idem Præfatione in Hieremiam, quæ est epistola cxviii. Fuit, [Hieremias] Anathotites, qui est usque hodie viculus tribus ab Hierosolymis distans millibus. Paria refert commentario in Jeremiæ cap. xi extremum.

Cetera tribus Benjamin Josuæ xviii enumerata sunt obscura omnia & incertæ positionis: Beth Hagla, Vallis Casis, Beth Araba, Samaraim (Zem Araim:) Avim, Hapara sive Aphara: Ophra, alia ab Ophra seu Ephra in Zabulon; Villa Emona seu Caphar Amonai: Rekem; Jorpeel seu Jarephel; Tharela, Sela, Eleph; Gibeath seu Gabaath, alia Gibeā Saulis; alia itidem a Gibeā Phineæ, in montibus Ephraim, ubi Eleasar sepultus fuit, Josuæ xxiv, 33. Recentes Samaritani Epistola ad illustrem Ludolfum gloriantur apud se sepulcra esse Eleasar & Phineæ: quod si est, prope Sichem seu Neapolim hanc Phineæ Gibeā fuisse, necesse est. Beeroth autem Josuæ xviii, 25. est clarior, de qua Hieronymus cum Eusebio: Beeroth sub

colle Gabaon, ostenditur hodieque villa ab Aelia pergentibus Nicopolim in septimo lapide. Sic Eusebius legit Νικόπολι, pro quo in Hieronymi libros Neapolim, cujus via longe a colle Gabaon recedit, oscitatione scribentium irrepsit.

Ex tribu BENJAMIN in tribum JUDAE, quæ major & præcipua pars Judææ proprie dictæ, & tam a Samaritide quam Galilæa separata, erat, progredimur. *Bethlehem*, parva quamvis nobis tamen præcipua est, sex millibus passuum in austrum distans ab Hierosolymis. Hieronymus in Locis: *Bethlehem civitas David in sorte tribus Juda, in qua Dominus noster atque Salvator natus est, in sexto milliario ab Aelia contra meridianam plagam juxta viam, quæ ducit Chebron, ubi & sepulcrum Jesse & David ostenditur.* Josephus lib. v. Antiquit. cap. xi in historia Ruth, de ejus focero Abimelecho: Αβιμίλεχος ἐκ Βηθλεμῶ, ἔστι δ' ἡ πόλις αὐτῆς τῆς φυλῆς. *Abimelechus, Bethlemorum civis: quod oppidum est tribus Juda.* Et paucis interjectis: ἐλθοῦσαν δὲ Ρουθὴν μετὰ τῆς παιδεῖας εἰς τὴν Βηθλεμῶν, Βόσζος - - - ἐνίξει. *Venientem Ruth cum socro in Bethlemorum [urbem] Boozus - - - hospitio excepit.* Idem lib. vi, cap. ix. de Davidis unctione: *Deus jussit Samuelem εἰς Βηθλεμὸν ἀπελθεῖν πόλιν, in Bethlemen urbem proficisci.* Sic varie & scripsit nomen & casum Josephus inflexit. Stephanus de Urbibus: Βηθλεμὸν πόλιν Παλαιστίνης πρὸς τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἑδραίους. ἐν ᾗ γέγονεν ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἰωάννης δὲ φησὶν, ἐκ Βηθλεμῶν. ἔστι δὲ πόλις τῆς Ἰσραὴλ φυλῆς. ὁ πολῖτης Βηθλεμῖτης, ὡς Ἱεροσολυμίτης. *Betlema, genere neutro, urbs Palestina, prope Hierosolyma, in qua Deus & Salvator noster secundum carnem natus est. Josephus autem dicit, Ex Betleemis: est vero urbs in tribu Juda. Civis Betlemita, a Hierosolymita.* Ut vero Josephus dicto priore loco ex Stephano emendari potest & duplici vocalis E: sic vicissim Stephanus ex illo & sacris libris corrigendus est & Θ in locum τ substituentum. Antiquius nomen oppidi est *Ephrai* sive *Ephrata*, ut Genes. xxxv, 19, & cap. xlviii, 7. clare proditum est, *Ephrata, quæ est Bethlehem, & utrumque nomen conjungitur Mich. v, 2. & tamquam synonyma, alterum alteri respondet Judic. iv, 11. ut ita Ephraim oppidi potius, quam regionis nomen sit: quamquam nolimus negatum ire, ab oppido regionem eodem vocabulo denominatam esse.* Sic Eusebius, ejusque interpres Hieronymus de Locis Ebraicis: Εφραθά χώρα Βηθλεμ τῆς πόλεως Δαβὶδ. *Ephrata, regio Bethlehem civitatis David.* Dicitur aliquando conjuncte *Bethlehem Ephrata*, Mich. v, 2. aut *Bethlehem Juda*, Judic. xiii, 1. Matth. ii, 7. discriminis causa, quia hujus nominis *Bethlehem* & aliud oppidum in tribu Zabulon fuit, Josuæ xix, 15. cujus vero, tamquam obscurioris, certus situs ignoratur. Est quoque de ipsius Bethlehem Juda situ levis quædam discrepantia apud Eusebium, quia in ipsa voce *Bethlehem*, dicit ab Aelia distare σημίους ε', quod Hieronymus vertit, *in sexto milliario*: at in voce *Ephrata* dicit, esse χώραν, *regionem Bethleem, civitatis David, in qua Christus natus est, tribu Benjamin*, ἥς πρὸς τῇ ὁδῷ ἰθαφαι τὴν Ραχὴλ δὲ σημίον δ' τῆς Ἱερουσαλὴμ, *ad cuius [Bethleemi] eam sepelierunt Rahelem a quarto milliario urbis Hierosolyma.* Hieronymus vertit: *juxta viam, ubi sepulta est Rachel, quinto milliario ab Hierusalem.* Bonfrerius existimat, distantiam Bethleemi ab Hierosolyma etiam hoc loco significari: mihi vero aliter videtur, distantiam ab Eusebio non inter urbem & oppidum, sed inter urbem Hierosolymam & sepulcrum Rahelis in via Bethlehemitica notari, cui vel quatuor sufficiunt milliaria, ut non habuerit Hieronymus interpres, cur quintum etiam adjiceret. Justinus Martyr autem, & ipse Neapolitanus Palestinianus, intervallum Hierosolymæ & Bethleemi Apologia ii, pag. 75. definit ut quinque propius, quam sex milliariis conveniat. κάμνη δὲ τις, inquit, ἔστι ἐν τῇ χώρῃ Ἰουδαίων, ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς τελευτῆς πέντε Ἱεροσολύμων. *Vicus quidam est in terra Judæorum, distans triginta & quinque stadiis ab Hierosolymis, in quo natus est Jesus Christus.* Si vero vel minima æstimamus milliaria, quæ septem singula stadiis supputentur; quinque tantum milliaria ex stadiis xxxv connumerantur. Sed exiguum discrimen est, sive sex sive quinque milliaria numerentur; potius dignitatem

hujus oppidi, postea vici, quam ex Christi nativitate accepit, consideremus, qua vel illustrissimas terrarum orbis civitates antecellit; quod Prudentius hymno Epiphaniæ sic pia admiratione declaravit:

*O sola magnarum urbium
Major Bethlem, cui contigit
Ducem salutis calius
Incorporatum gignere!*

In Bethlehemitico agro fuit etiam *Turris Eder*, five *Ader*. Genes. xxxv, 21. *Israel tendit tabernaculum trans turrem Eder*. Eder autem gregem significat. Bene Hieronymus de Locis: *Bethlehem civitas David, - - & mille circiter passibus procul turris Ader, quæ interpretatur turris gregis, quodam vaticinio pastores dominice nativitatis conscios ante significans*. In quam plagam turris a Bethlehem separata recedat, non, quod meminerim, est proditum.

A Bethlehem in austrum sita erat *Thecua*, patria Amos prophetæ. Hieronymus de Locis: *Thecua usque hodie juxta desertum civitatis Aeliæ vicus ostenditur: unde & Amos propheta fuit*. Desertum civitatis Aeliæ sic dixerat Eusebius, quem expressit, *παρὰ τὴν ἔρημον Αἰλίας*: est vero ipsa solitudo Thecux, de qua 1 Maccab. ix, 33. legimus: *ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον Θεαὸν, fugerunt in solitudinem Thecoe*. Longe illa protrahitur ad latus Mortui maris in usque Arabiam Petream. Hieronymus in Esa. vi, 1. *Thecuam quoque viculum esse in monte situm, & duodecim millibus ab Hierosolymis separatum, quotidie oculis cernimus*. Clarius plagam & situm procemio commentarii in Amos prophetam idem Hieronymus designat: *Hic propheta, inquit, fuit de oppido Thecæ: quod sex millibus ad meridianam plagam abest a sancta Bethleem, quæ mundi genuit Salvatorem: & ultra nullus est viculus, ne agrestes quidem casæ & furnorum similes, quas Æfri adpellant mapalia. Tanta est eremi vastitas, quæ usque ad mare Rubrum, Persarumque & Æthiopum atque Indorum terminos dilatatur*. Habemus sic plagam, meridianam videlicet: habemus & distantiam geminam ab Hierosolymis & Bethleemo, quod indicat in via fuisse, quæ Hierosolymis ferebat Hebronem. Fuit medio situ etiam alius vicus in monte positus, *Beth Cherem*, id est domus vineæ dictus, citra Thecuam: de quo Hieronymus in Jerem. vi, 1. consulatur. Nam ibi propheta memoravit.

Prope Thecuam ac citra illam fuit *Herodium*, castellum seu arx magnifice ornata cum oppido. Vicinitatem Thecux docet Josephus lib. iv de Bello cap. xxx. *ἐρωτοπιδουράμην* κατὰ τὴν καμὴν, ἡ Θεκού καλεῖται, πρὸς τὰς ἐν Ἡρώδιον φερούς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἑπιμύη, castris [Simon] positis ad vicum quemdam, qui Thecæ vocatur, ad presidarios Herodii, quod proximum erat, misit. Adjunctum oppidum & distantiam ab Hierosolymis descripsit idem lib. xiv Antiq. cap. xxv. *ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, in illo loco* [quo Herodes Judæos, Antigono studentes, vicerat, postea, rex constitutus] *ἔκτισε, καὶ βασιλείαν κατασκεύασαι ἀξιολογώτατον, καὶ πόλιν περὶ αὐτὸν Ἡρώδιον προσαγορεύσας, adificavit, & regiam condidit splendissimam, & urbem circa illam, quam Herodium adpellavit*. Et lib. i de Bello cap. xi. *in memoriam victoria illius ἔκτισε τὸ χωρίον, adificavit illum locum, & palatii summoσsissimis ornavit, & arcem [in eodem] munatissimam condidit, Ἡρώδιον τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ, Herodion nominavit de se ipso*. Utrouque autem loco dicit pugnatum fuisse cum Judæis, cujus victoria monumentum fuit Herodion, *ἡ δὲ σταδίων ἑξήκοντα τὴν πόλιν, sexaginta stadiis ab urbe Hierosolymorum*. Plinius lib. v, cap. xiv. in toparchiis Judææ: *Herodium cum oppido illustri ejusdem nominis*. Et Josephus lib.

III Belli cap. iv. in toparchiis Herodium numerat. Eusebius, Hieronymo interprete, in Chronicis *Herodionem* quarto casu dixit, sed emendavit Scaliger ex Josepho, *Herodium*, *Herodion* & primo & quarto casu. Aliud Herodium est Perææ, de quo postea dicturi sumus.

Hinc Hebronem versus progressuri, in via oppidum invenimus perantiquum *Bethsur*, ut nomen arguit, rupi impositum, seu inter rupes situm. Eusebius, quem Hieronymus sequutus est, hanc positionem prope Hebronem ei adsignavit. Ajunt, *Bethsur est hodie Bethsoron, euntibus nobis ab Aelia Hebronem*, ἡν ἕκαστοι σημεῖοις, in vicefimo lapide. Quæ distantia evincit, non procul ab Hebrone fuisse, quæ ipsa ultra vicefimum quintum lapidem non est ab Aelia, si non propius remota. Addunt, ibi fontem esse, in quo eunuchus Aethiopum reginæ Candaces a Philippo baptizatus est: quæ mihi non videntur cum superioribus, nec cum historia sacra convenire. Aethiops enim non via Hebronem ducente proficiscebatur, sed ἐπὶ τῇ ὁδῷ τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν, via Gazam ab Hierosolymis ferens, quæ longe ab Hebrone in occasum solis declinat. Videtur hic fons ad aliam pertinere *Bethsur*, quæ secundum eosdem auctores, Eusebium & Hieronymum, mille passibus distat ab Eleutheropoli. Ibi enim Gazensis via erat, non ad Hebronem. Fuit nihilominus ad Hebronem *Bethsur*, separato autem baptismatis fonte; fuerit illa *Bethzur*, quam Josua memoravit cap. xv, 58. quam Rehabeam munivit, II Paralip. xi, 7. Fuerit etiam illa, quam Antiochus Eupator ex Idumæa adscendens oppugnavit ὀχυρὸν καὶ δυσάλωτον πόλιν, *permunitam & expugnatiu difficilem urbem*, quod Josephus lib. xii, cap. xiv. refert; dubites vero an huic accommodari queat, quod I Maccab. xiv, 33. dicitur: *Simon [Maccabæus] ἐπὶ τῇ Βηθσούρην, τὴν ἐπὶ ὁρίῳ τῆς Ἰουδαίας, munivit Bethsuram illam, quæ est in limite Judææ.* Ergo ad Hebronem Judææ finis erat, initium Idumææ? Sed fuit isto tempore, quod afflictis Judæorum rebus post Babylonicam captivitatem imputandum est. Quid? quod australis omnis Judæa videtur Idumæis occupatoribus sub secundo templo celsisse, ac nomen subiisse Idumææ. Josephus lib. xii, cap. xii. *Judas & fratres ejus continuabant bellum contra Idumæos, urgentes eos undique, μὴν τε Χιβρώνα πόλιν καταλαμβάνοντες, ὅσον ἦν ὀχυρὸν αὐτῆς κατὰ τὴν πόλιν, & quidem Hebronem urbem expugnantes, quicquid munimentorum ejus erat, diruerunt.* Et Hebronem in Idumæorum potestate, atque ita intra fines Idumææ, sed *novæ*, ut Lightfoot vocat; seu τῆς ἀνω, superioris, ut Josephus lib. iv de Bello cap. xxxiii. Non ergo est, quod miremur, Maccabaicum auctorem scripsisse, *Bethsuram*, quæ citra Hebronem, prope tamen illam erat, ἐπὶ τῷ ὁρίῳ, ad limitem Judææ fuisse. Scripsit enim pro temporum conditione.

Præter utramque Hieronymi *Bethsuram*, quarum altera Hebroni vicina erat, altera Eleutheropoli, videtur quoque ejus nominis castellum prope Hierosolymam fuisse, quinque stadiis ab illa distans in austrum; quod cum primis Adrichomius, & Bonfrerius ad Hieronymum, tamquam passim in Maccabæorum libris commemoratum commendant. Sene lib. ii, cap. xi, 5. dicitur: *εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ συνελθόντες τῷ Βασιδούρῳ, ὅτι μὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ χωρὶς Ἱερουσαλὴμ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁρίου εὐθείας πῦρ, τοῦτο ἔλαβον.* Ingressus [Lysias] in Judæam, & adpropinquans *Bethsuro*, quod situm in loco est natura munito, distante Hierosolymis fere quinque stadiis, illud oppugnavit. Quis aliunde vero umquam audivit de tam propinquo Hierosolymis munimento toties capto, toties nunc hostium nunc Judæorum præsidii defenso? Josephus certe, omnia, quæ circa Hierosolymam erant, describens accurate, nihil de illo tradit, & unam *Bethsuram* memoravit: lib. xii, cap. xiv. & lib. xiii, cap. ix. quam πόλιν vocat, *oppidum* non castellum; idque permunitum atque ita positum, ut de australi illo, quod prope He-

bronem erat, quam de suburbano Hierosolymorum, intelligendum sit. Et aliis cunctis locis Maccabaicorum librorum situs alius Bethsuræ notatus est; lib. I, cap. IV, 29, 61. Idumææ opponitur; cap. VI, 7. πόλις αὐτῆς, *urbs ipsius* Antiochi vocatur, quarex maxime confidebat Judæam impugnaturus: ibidem commate 31 seq. ex Idumæa dicitur adgressus rex ad Bethsur, tamquam primum propugnaculum: & cap. XIV, 33. ἐπὶ τῶν ὁρίων, *sive in limite* positum. Non ergo mihi temperare possum, quin suspectum numerum πέντε, *quinque* stadiorum, habeam, quum nec urbs neque castellum ejus nominis tam propinquum memoretur metropoli: ut excidisse aliquid, aut immutatum de numero esse non dubitem. Confirmant antiqua monumenta. Syrus interpres, חמשה עשר רבתי *fere duodecim & quinque stadia*, quæ quamvis non sufficiant, nec numerandi modus sit legitimus; tamen plus illum in codice suo, quam in nostris est, legisse arguit, aut רבו aliud fortasse, nisi & ipsum pravatum est, significat. MS. codex Alexandrinus, ut subnotatum in Polyglottis Anglorum est, non σαδῖους, sed σχοῖτους, *schœnos*, Aegyptiam locorum mensuram refert, quarum minores, quas Strabo lib. XVII explicuit, xxx stadiorum, cum Hieronymi xx millibus conveniunt. Quod vero nusquam alibi in Maccabaicis libris, nec aliis sacris septuaginta interpretum, distantia locorum per schœnos, sed per stadia exprimitur, lectio illa, quæ σχοῖτους præfert, se nobis minus adprobat, præsertim quod nec profani extra Aegyptum schœnorum rationem habeant. Id vero inde elicatur, qui schœnos in illo libro substituerit, dubitasse de vulgari lectione ob stadiorum, si *quinque* modo essent, paucitatem nimiam.

Supra oppidum Bethsur sive Bethzur erat eadem via locus Bethlehemum versus, *Beth Zacharia* dictus, septuaginta circiter stadiis a Bethsur. Hoc colligitur ex Josephi lib. XII, cap. XIV. ubi Antiochi dux Lyfias dicitur Bethsuram oppugnasse, Judas autem obviam progressus castra posuisse ἐν τινὶ τόπῳ Βεθζαχαρία λεγομένῳ, *σαδῖους ἀπὸ τοῦ πόλεως ὁ* *in loco quodam; qui Beth Zacharia nominatur, distante ab hostibus septuaginta stadia.* Quis autem fuerit ille Zacharias, a quo loci adpellatio petita est, non habemus cognitum.

Ad Hebronem urbem antiquissimam, in montanis Judæ sitam, progredior. Ebræis scripta חֶבְרוֹן *Hebron*, cum adspiratione: septuaginta Græci χεβρών, sine flexione casuum, Genes. XII, ult. ἐν χεβρών, *in Chebron*: Josuæ x, 5 βασιλεὺς χεβρών, *rex Chebron*: Jud. I, 29. τὴν χεβρών, & alio casu Judic. XVI, 3. τῇ χεβρών. Josephus autem & flectit & inflexum relinquit. Lib. V Antiquit. cap. II. ἐς χεβρώνα, *in Chebronem*: & lib. VII, cap. I. idem sæpe: etiam τῆς χεβρώνας, *Chebronem*: & lib. IV de Bello cap. XXXI αἰετὶ τὴν πόλιν χεβρών, *urbem Chebron capit.* Hieronymus imitatur, etiam *Chebron* de Locis scripsit: Vulgatus plerumque *Hebron*, præter I Maccab. v, 65. ubi & *Chebron* legitur. Vetustius nomen erat *Kiriath Arba*, Genes. XXII, 2; & Judicum I, 10. ubi כְּרִיַּת אֲרָבָה *olim, antea Hebronem* nuncupatam *Kiriath Arba* fuisse traditur, quod nomen per novum *Hebron* fuit abolitum. Urbs prima antiquitate fuit, ut etiam cum Aegyptiorum vetustissimis certaverit, septem annis prior quam Zoan, Numer. XIII, 23. ubi Zoan LXX interpretati sunt Τάνιν: *Tanin*: quod Josephus expressit lib. I Antiq. cap. IX. πρὸ Τάνιδος τῆς Αἰγύπτου, *ante Tanidem Aegyptiam.* Idem vero etiam lib. IV de Bello cap. XXXI. τὴν χεβρών τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μίμφως αἰχμαδίου, *Hebron Memphis Aegyptiae antiquiorem* dixit. Sita erat in Chananæa australi, Numer. XII, 23, nec longe a lacu Asfaltitide, quia, quamquam ultra viginti millia in meridiem ab Hierosolymis recesserat, ut Hieronymus in *Bethsur* tradit, in orientem tamen ab Hierosolymorum meridiano simul declinabat, quia Judæi in Talmud Joma cap. III hal. 2, & Maimonides in eum locum referunt, missum quolibet mane fuisse, qui ex summo templo ortum diei pro sacrificio offerendo observaret: cui acclamarint, *num lux usque Hebronem*

fit; hoc est, num̄ ita lux fugaverit tenebras; ut qui ortum spectet, etiam Hebronem videre possit. Paullo supra ortum hibernum enim sita erat. Ager prope urbem sedem præbuit patriarchis circa lucum *Mamre*, Abrahamo, Genes. xiii, ult. & Isaac, cap. xxxv, 27. Jacobo cap. xxxvii, 14; urbs ipsa regiam Davidi, ii Samuel. ii, 1. Babylonica Judæorum captivitate in potestatem Edomitum venit, ut omnis pars Judææ, quæ vergit in meridiem, ut inde Idumææ quoque nomen in Maccabaicis libris teneat. Sic i Maccab. v, 65. *Judas movit in Edomitas* ἐν τῇ γῇ πρὸς νότον, καὶ ἐπάταξε τὴν Χεβρων, καὶ τὰς ἀνὰ γὰρ αὐτῆς, καὶ κατέλατο τὸ ὄχυρμα αὐτῆς, in terra [Judæa] ad austrum, & percussit Hebronem, & qua inde pendent; etiam munitionem ejus diruit, & turres incendit. Et Josephus lib. iv de Bello cap. xxxi. de Simone factionis capite, εἰς Ἰδουμαίαν ἐισήλασεν - - - πρώτη αὐτῆς τὴν πόλιν Χεβρων, in Idumæam irrupit, - - primam urbem Hebron cepit.

Haud procul urbe erat *lucus Mamre*, Græce ἡ δρυς, *quercus Mamre*, juxta quem lucum Abrahamus habitavit, Genes. xiii, ult. & cap. xxi, 19. Priore loco Quercetum illud dicitur esse *חברון* in Hebron, id est agro Hebronensi: posteriore, Mamre videtur ipsa Hebron vocari, e regione Mamre, qua Hebron est. Josephus lib. i Antiquit. cap. xi. cognomen *Ogyia* querceto illi dat. Abraham, inquit, κατέκειτο περὶ τὴν αἰγυπτιοὶ καλουμένην δρυῖ, habitabat circa quercum Ogyien dictam. Locum dicit ibi οὐ πόρρω τῆς Ἐβρωνίαν πόλεως, non procul ab urbe Hebronensium esse: at cap. sequente xii Abraham ἐκάθιστο πρὸς τὴν δρυὶ τῇ Μάμβρη, sedebat ad quercum Mambre pro foribus domicilii sui. Mambre scripsit inserto β, imitatus lxx interpretes locis antea significatis: in Ebræo est *Mamre*.

Et quia ἡλὲ & ῥὲ cognata vocabula sunt, quorum illud lxx *τερέβινθος*, *terebinthus*, hoc δρυς *quercus* verterunt, licet de specie illarum arborum & discrimine non satis constet; factum ut *terebinthus* etiam habitationi Abrahami tribuerent, & locum inde tamquam proprio designarent nomine. Josephus lib. iv de Bello cap. xxxi. postquam de Abrahami sede dixerat, addidit: δέκνυται δὲ τὰς ἐκ τῆς αἰτίας τερέβινθος μεγίστη, καὶ περὶ τὸ δένδρον δὲ τῆς κτίσεως μέγας οὖν διαμένει. Cernitur sexto ab urbe [Hebron] stadio *terebinthus maxima*, quam dicunt ab creatione mundi usque hac tempora permanere. Sozomenus autem lib. ii Histor. eccl. cap. iv. τόπος αὗτος, ὅν οὖν Τερέβινθοι προσαγορεύουσι ἀπὸ δέκα καὶ πέντε σταδίων γείτονα τὴν Χεβρων πρὸς μεσημβρίαν ἔχον. Locus ille, quem nunc *Terebinthum* vocant, a quindecim stadiis vicinam Hebronem ad meridiem habet. Addit, ibi quotannis Palæstinos & finitimos *πανάγειν*, *conventum* agere, non modo ἐμπορίας ἕνεκα, *mercatus causa*, verum etiam religionis; quia sacer ille locus & Judæis & Christianis fuit, nec sine veneratione ethnicorum. Nam ibi angelos Abrahamo adparuisse consensu tenebatur omnium. Auctor Burdigalepsis Itinerarii ex Theodosiano, ut videtur, sæculo, & locum & religionem ejus ita definivit:

Ab Hierosolymis

<i>Rachelis sepulcrum</i>	M. III.
<i>Bethlehem</i>	M. II.
<i>Bethasora</i> [Bethsur]	M. XIII.
ubi est fons, in quo Philippus eunuchum baptizavit.	
<i>Terebinthum</i>	M. IX.
ubi Abraham habitavit, & cum angelis locutus est & cibum sumpsit.	
<i>Hebron</i>	M. II.

Summa sic milliariorum ab Hierosolymis Hebronem est xxxi : Hieronymo in *Arboch* tantum xxi. quod congruentius est, & cum situ, quem Judæi in ortum dicunt vergere, magis convenit, quam si nimium decurrat in austrum. Nihilominus consentit etiam Sozomenus dicto loco cum hoc Itinerario. *Locus*, inquit, *quem Terebinthum vocant, abest ab Hebrone, ei ad meridiem finitima*, *διὰ τὴν πέντε σταδίων. Ἱεροσολύμων δὲ διεσπάρσται ἀμφὶ διακόσια καὶ πενήκοντα στάδια, στάδια quindecim : ab Hierosolymis autem circiter stadia ducenta quinquaginta.* At cclii stadia conficiunt xxxi. milliaria. Cui hoc nimium videtur, medium numerum xxiv vel xxv, ut supra fecimus, sibi poterit eligere. De mercatu Terebinthi etiam Hieronymus in Jeremiæ xxxi, 15. consulatur.

Quæ ultra Hebronem in meridiem fuerunt, non satis clara & detecta sunt : forsân etiam non frequentata erant admodum, quia solitudinem ibidem magnam esse, historiæ memorarunt. Josuæ xv, 61. seq. oppida solitudinis numerantur sex in tribu Juda, *Betharaba, Meddin, Sachacha, & Nebsan, & Civitas Salis, & Engaddi.* Non dubitamus, ex hisce quædam supra Hebron fuisse, sed quo positu singula, nemo divinabit : *Nebsan* autem & *Salis* civitas & *Engaddi* in Tabulis sunt infra illam & austrum versus constituta. De *Nebsan* sive *Nibsan* nihil habemus, nisi quod Tabulæ ad medium fere lacus Asphaltitæ ponunt. *Salis* autem civitas dubia est, quia nusquam alibi memoratur. Consentiunt interpretes, esse ad *Mare salis*, id est Mortuum, uti Genes. xiv, 3. & alibi sæpe vocatur. Bonfrerius censet Zoar sive Segor esse in ora hujus lacus australi extremam. Tabulæ & hanc circa medium bituminosi lacus constituunt, tamen infra Nibsan, austrum versus ; atque ita singularem urbem faciunt, non solum distinctam a Zoar, sed longius etiam ab illa remotam. Sed hoc incertum plane est, & sicut Civitas palmarum erat Hierichûs ; ita Civitas salis alius latentis nominis est indicium, sive illud Zoar est, sive aliud nobis incognitum.

Engaddi sive *Engeddi* cum *Salis* civitate conjungitur Josuæ xv, 62. quod vicinitatem arguit. Semel Josephus *Εγγάδα*, *Engada*, pluraliter scripsit lib. iii Belli cap. iv. ubi in toparchiis Judææ numerat. Ab oppido etiam solitudo cognominatur. *Solitudo Engeddi* i Sam. xxiv, 2. Hieronymus autem de Locis, in aliam illam plagam rejicit. *Engaddi*, inquit, *in tribu Juda, ubi absconditus est David in solitudine, qua est in aulone Hierichus, hoc est in regione illa campestri, de qua supra diximus. Vocatur autem usque hodie vicus prægrandis Judeorum Engaddi juxta Mare mortuum : unde & opobalsamum venit, quas vineas Engaddi Salomo [Cant. i, 14.] nuncupat.* Hoc si est, fuit Engaddi inter Hierichuntem & lacum Asphaltiten. Plinius lib. v, cap. xvi i. *Infra hos [Essenos] Engadda oppidum fuit, secundum ab Hierosolymis fertilitate, palmetorumque nemoribus : nunc alterum bustum.* Et Solinus cap. xxxv. *Engadda oppidum infra Essenos fuit, sed excisum est. Verum inclitis nemoribus adhuc durat decus, lucisque palmarum eminentissimis nihil vel ævo vel bello derogatum.* Hæc palmeta cum Hieronymi opobalsamo ad superiora Judææ in agrum Hierichuntinum vocant.

At Tabulæ ad latus Asphaltitæ lacus *Engaddi* oppidum adpositum habent, aliæ superius, ut Adrichomii ; plures inferius & longe infra Hebronem urbem : & hæ chorographi Byzantii auctoritate defendi possunt, *Εγγάδα*, dicentis, *κάπη μεγάλη πλησίον Σοδόμων Ἀραβίας, Engada magnus vicus est Arabiæ, Sodomis vicinus.* Arabia hæc Petrea est, ad cujus fines fuerunt Sodoma in extrema maris Mortui parte : atque ita etiam Josephus lib. iv de Bello cap. xxvii. Zoara, quæ proxima Sodomis, Arabiæ tribuit. De Asphaltite enim lacu ait, *μέγας Ζοάραν τῆς Ἀραβίας, usque ad Zoar Arabia extenditur.* Convenit cum Stephano Vetus tabula Ptolemæo adjecta, quæ etiam Engada [*Εγγάδα* Græce lib. v, cap. xvi.] in hoc australi tractu habet, & licet numeri Græci corrupti sint, seniores tamen ver-

oppidum in edito monte situm, ad quod adscensus erat, ibidem commate 5. unde Nabal etiam *Carmelia* cognominatus, & Abigail, uxor ejus, Carmelitis, 1 Sam. xxvii, 3. & xxx, 5. De hoc oppido sic Hieronymus de Locis: *Carmelus, ubi quondam Nabal Carmelins fuit, & nunc villa est Carmelia nomine decimo lapide oppidi Chebron, vergens ad orientalem plagam, ubi & Romanum presidium est possum.* Quum vergere ad orientalem plagam dicitur, non negatur situs australis, sed illum ab Hebronis meridiano in ortum declinare paullo, indicatur.

De Maon idem cum Eusebio: *Maon in tribu Juda, contra solis ortum in Daroma.* Daroma autem est Judææ pars australis, sive extrema, in meridiem quæ vergit: in quo tractu quæ ad occasum erant, Aegyptum spectabant; quæ ad ortum, Arabiam; media, Idumæam. Non longe igitur Maon a Zoar sive Segor fuit, & a lingua lacus Asphaltitæ.

Ziph sive *Siph* in Judæa tribu oppidum geminum: alterum Idumææ obversum in tractu Judææ australi, Josuæ xv, 24. de quo Hieronymus dixit, in finibus *Eleutheropoleos* esse, ad quod Bonfrerius cetera verba Hieronymi, quæ turbato ordine posita sunt, referri vult, in octavo milliaro *Chebron contra orientem*; quæ censo alteri oppido ejusdem nominis convenire, quod propius ad bituminis lacum, quam Hebron, vergit, ideoque *contra orientem* illius dicitur situm esse. Ab hoc solitudo cognominatur, *Desertum Ziph*, in qua David latitavit 1 Samuel. xxi, 14. & xxvi, 2. Situm autem ita in orientem ab Hebrone erat, ut longius una in meridiem declinaret: quia prope Carmelum fuit, de quo jam diximus. De solitudine Hieronymus: *Ziph, mons squalidus vel caligans sive nebulosus*: pars illius longi deserti. Atque hic forte mons est ille, de quo 1 Sam. xxi, 14. dictum est: *David mansit in monte, in solitudine Ziph.* Oppidi Ziph incolæ זיפיים, Gr. *Ζιφαῖοι*, id est *Siphenses*, ibidem commate 19 dicuntur.

Jam ipse lacus *Asphaltites*, sive *Mare mortuum*, terminus Judææ ab ortu, adeundus & visendus est. Fuit olim amœnissima planities, quam Jordanes fluvijs rigabat: inde in sinum Arabicum, ut probabile est, se effudit. Eversione autem urbium factum, ut sisteret lapsum, & in ruinis illarum stagnaret. Nomen ab bitumine est, quod ἀσφαλτος Græci vocant: nec vero illud unius formæ aut generis. Josephus ἀσφαλτῖτιν vocat, *Asphaltitin*, femineo modo, quia vox λίμνη, lacus vel adposita est, vel subaudita. Lib. 1 Antiq. cap. x τῆς Σοδομιτῶν πόλεως ἀφανθείσης, ἢ κοιλῆς ἐκείνη λίμνη γέγονεν, ἢ λεγομένη Ἀσφαλτῖτις, *Sodomitarum urbe eversa, vallis illa palus facta, quæ dicitur Asphaltitis.* Idem lib. iv de Bello cap. xxv extremo: ἐκπληθύνει τῶν σωμάτων καὶ τῇ Ἀσφαλτῖτιν λίμνῃ, ut etiam *Asphaltitis palus corporibus impleatur.* Et mox, μέχρι τῆς Ἀσφαλτῖτιδος, usque ad *Asphaltitin*, suppresso lacus nomine. Et Diodorus Siculus lib. xix, cap. xcvi. *Demetrius castra metatus est πλησίον τῆς Ἀσφαλτῖτιδος λίμνης, prope lacum Asphaltitin.* Atque ita etiam Suidas & Hesychius. Quod vero latini lacum plerumque dicunt, non paludem; genus vocabuli proprii immutant, & ex ὁ ἀσφαλτῖτης, *Asphaltites* formant. Plinius lib. v, cap. xv. *Jordanes accolis se prabens, velut invitus Asphaltitem lacum, dirum natura, petit.* Et cap. xvi. *Asphaltites nihil præter bitumen gignit; unde & nomen: nullum corpus animalium recipit; tauri camelique fluitant.* Et Solinus cap. xxxv. *Asphaltites gignit bitumen: animal non habet: nihil in eum mergi potest.*

Tritum nomen est etiam *Maris mortui*. Justinus lib. xxxvi, cap. i. *In ea regione lacus est, qui propter magnitudinem & aquæ immobilitatem mortuum mare dicitur.* Et Pausanias Eliacor. i. cap. vii. αὐτὸς εἶδα Ἰόρδανον λίμνην Τιβεριῶδα ὀνομαζομένην διδύοντα, εἰς δὲ τὴν λίμνην ἰόντα, καλουμένην Θάλασσαν νεκρὴν, εἰς ταύτην ἰσθίοντα, καὶ ὑπὸ τῆς λίμνης αὐτὸν ἀναλούμενον: ἢ δὲ Θάλασσαν ἢ νεκρὰ πάσχι παντὶ ὕδατι ἄλλω τὰ ἑαυτῶν. Ipse vidi *Jordanum*, qui lacum *Tiberidem* dicitur

dictum percurrit, deinde in alterum lacum, cui Mare mortuum nomen est, ingredi & in ea consumi. Mare autem mortuum diversam a ceteris aquis naturam habet. Et Hieronymus in Ezech. XLVII, 8. Intran[ti] aqua[m] mare orientale, mare videlicet mortuum, in quo nihil poterat esse vitale; & mare amarissimum, quod Graece λίμνη ἀσφάλτου; id est stagnum bituminis, vocatur. Scripturae sacrae Mare salis, sive salsum est. Vide Genes. XIV, 3. Numer. XXXIV, 3, 12. Deuter. III, 17. Josue III, 16. XII, 3. XV, 2. XVIII, 19. Unde Hieronymus de Locis: Mare salinarum, quod vocatur Mortuum, sive Asphalti, id est bituminis, inter Hiericho & Zoaram.

Magnitudo lacus secundum Plinium lib. V, cap. XVI. longitudine excedit centum passuum: latitudine maxima XXV implet: minima sex. Josephus contra lib. IV de Bello cap. XXVII ταύτης τῆς λίμνης μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, κατὰ δὲ μίχρα Ζοάροι τῆς Ἀραβίας ἐκτείνεται. ὕψος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Lacus hujus longitudo quingentorum & octoginta stadiorum est; nam usque ad Zoara Arabia extenditur: latitudo centum quinquaginta stadiis patet. Quae haud dubie mensura est verior, quam illa altera Plinii. Verior etiam, quam illa Diodori Siculi dicto lib. XIX, cap. XCVIII. cui μῆκος παρατίθεται σταδίων μάλιστα τοῦ πεντακταίου. τὰ δὲ πλάτος περὶ ἑξήκοντα, longitudine extensus [lacus est] maxime stadiis quingentis: latitudine circiter sexaginta. In extremo austro sinum habet, qui a figura lingua vocatur Josue XV, 2. cap. XVIII, 19. Etiam opposita in septemtrione pars, ubi Jordanem lacus recipit, a simili figura dicitur lingua Josue XV, 5. ut aestuaria majorum fluminum sunt, antequam mari se infundant. Λοφία, cervix, est Graecis interpretibus.

De lacus sterilitate, gravitateque aquarum, praeter auctores supra nominatos Tacitus lib. V Hist. cap. VI. Lacus [qui Jordanem retinet] immenso ambitu, specie maris, sapore corruptior, gravitate odoris accolis pestifer, neque vento impellitur, neque pisces aut feras aquae volucres patitur. Incertum unde, superjecta ut solido feruntur: periti imperitque nandi, perinde attolluntur. Certo anni, bitumen egerit: cujus legendi usum, ut ceteras artes, experientia docuit. cetera bituminis legendi ibidem vide.

Teter hic & pestilens lacus fuit olim amoenissima planities, quam Jordanes rigavit: multis habitata civitatibus: quarum quinque sacer scriptor nominat, e quibus quatuor majores caelesti igne deletae ac funditus everse sunt: quinta, quae minima, precibus Loti servata. Pentapolis Jordanis dicta fuit Sapientiae cap. X, 6. ubi καταβύσιμος πῦρ πενταπόλειος, Pentapoleos ignis caelo delapsus memoratur. Erant autem Sodoma, Gomorrha, Adama, Zeboim, quae simul caelesti incendio terraeque concussione perierunt: quae reliqua fuit Zoar, a parvitate ita dicta fuit, si cum ceteris compararetur, Gen. XIX, 22. licet etiam suum regem habuerit, cap. XIV, 2. quo tempore Bela nominata fuit, deinde ab excidio ceterarum Zoar, uti ex dictis locis Genes. XIV, 2 & 8. & cap. XIX, 22. manifestum est. Et alia eidem nomina tribuuntur, Salissa ab Hieronymo Quaez. in Genes. XIX. nescio unde, nisi quod ad Ebraeorum ibi traditionem provocat: aut ex II Reg. IV, 42. ubi Baalsalissa Bonfrerius per metathesin ex Belasalissa putat factum esse. Ceterum Zoar, pro varia pronuntiatione litterae Z, Septuaginta interpretes exprimunt Ζεφθ & Hieronymus ac Vulgatus Segor.

Hanc Tabulae vulgares alieno loco positam habent, sicuti etiam Sodomam & ceteras: quum tamen Zoar satis certo definiri, & ex ejus loco de Sodoma etiam judicari possit. Hieronymus cum Eusebio suo in Mare salinarum, longitudinem maris mortui definit ita, ut sit ἡ σταθμὸς Ἰερικίου καὶ Ζοαρῶν, hoc est; ut Hieronymus vertit, inter Hiericho & Zoaram. Quem admodum vero Hiericho ab septemtrione illi objacet; ita Zoaram a meridie adjacere lacui necesse est. Consentit Josephus verbis supra prolatis ex lib. IV de Bello cap. XXVII.

longitudo lacus [Asphaltitæ] est $\iota\omicron\lambda\chi\chi$ *stadium*, καὶ ὁ μᾶλλον Ζοῶν Λαβίας ἐκτείνεται, secundum quam usque ad Zoara Arabia extenditur. Arabia autem Petræa est, quæ a meridie Judææ erat objecta & contermina. Atque ita lamentationes Moabitarum dicuntur in Zoar, id est trans lacum bituminis exaudiri Esa. xvi, 5. & Jerem. xlviii, 34. quia Moab post illius lacus partem inferiorem est. Ex quibus elucet, Zoar, sive Segor ad extremum lacus a meridie fuisse: quod etiam non obscure ex Genes. xiii, 10. colligitur. Meminit ejus etiam Stephanus Byzantius, aut illius brevior: ἔστι καὶ κόμη μεγάλη, ἡ φρούριον ἐν Παλαιστίνῃ ἐπὶ τῇ Ασφαλτίδι καλουμένη θαλάσση Ζοῶρα, ἡ δὲ τῆς, Est & magnus vicus aut castellum Palestine ad mare quod Asphaltis [sic scriptum est] vocatur, Zoara, nemine genere. Addit, huc Lotum ex Sodomitica ruina confugisse. Romani præsidium ibi habuerunt. Notitia Imperii sub Duce Palæstinæ: Equites sagittarii indigenæ Zoara.

Hinc de situ Sodome judicari potest, quam plures Tabulæ in summo lacus loco habent, sed falso. Fuit enim Zoaræ vicina adeo, ut ex illa Lot in Zoaram tantillo spatio confugere potuerit, quantum est inter initium auroræ ac ortum solis. Infimo ergo loco in lacu est Sodoma scribenda, paucis a Zoara milliariis, & fortasse non ultra sex. Confirmat in voce Ἐγγάδα Stephanus chorographus: Ἐγγάδα κόμη μεγάλη πλησίον Σοδόμων Λαβίας, Engada, inquit, est vicus magnus, Sodomis Arabia vicinus. Arabiæ sic est, uti jam ex Josephi positione fuit Segor sive Zoar, quia in confinio sunt Arabiæ Petrææ. Idem in hac ipsa voce: Σόδομα μητρόπολις ἦν τῶν δέκα πόλεων τῶν ἐν τῇ Ασφαλτίδι λίμνῃ κατασφραγισμένων. Sodoma metropolis erat decem urbium, quæ in Asphaltitide lacu subverse sunt. Quinque numeravit divinus scriptor Genes. xiv, 2, 8. & in iis Sodomam primo loco: ceteræ erant Gomorra, Adama, Zeboim & Bela sive Zoar: unde πεντάπολις, pentapolis Sapient. x, 6. nominatur. Unde vero denarius chorographi numerus sit, equidem ignoramus: nisi minora oppida, quæ subiecta majoribus fuerint, ex traditione quadam adnumeravit.

Reliquarum locus est incertior, quam Sodome ac Zoaræ sive Bela. Situs itaque illarum sola conjectura nititur. Gomorram cum Sodoma conjungimus a septentrione, quia ubique cum illa in divinis litteris est proxime conjuncta, Genes. x, 19. cap. xiii, 10. xiv, 2. Deuteron. xxix, 23. ut de everfionis historia taceam, in qua tantummodo Sodoma & Gomorra memorantur, quia haud dubie majores potentioresque ceteris fuerunt, etiam sceleribus superiores. Reliquas eò ordine statuendas putamus, ut Zeboim sit suprema & propior ostio Jordanis: hanc inter & Gomorram media Adama. Sic enim recensentur, servato hoc ordine, Genes. x, 19. xiv, 2, 8. Deuter. xxix, 23. a meridie, ut videtur, in septentrionem enarratione facta: Fuisse vero & has postremas, Adamam & Zeboim, una cum Sodoma & Gomorra everfas, clare proditum est Deut. xxix, 23. & Hoseæ xi, 8.

Quod vero Jordanes in hoc lacu conditur, de ejus cursu pauca supra illa, quæ sparsim diximus, videntur adjicienda, aut potius reperenda. Plinius lib. v, cap. xv. Jordanis amnis oritur e fonte Paneade, qui cognomen dedit Casarea: amnis amœnus, & quatenus locorum sumus patitur, ambitiosus, accolisque se præbens, velut invitatus Asphaltiten lacum dirum natura petit, a quo postremo ebibitur, aquasque laudatas perdit pestilentibus mixtas. Ergo ubi prima convallium fuit occasio, in lacum se fundit, quem plures Genesaram vocant. Et Tacitus lib. v Histor. cap. vi. Idem [Libanus] amnem Jordanem alit, funditque. Nec Jordanes pelago accipitur, sed unum atque alterum lacum integer perfluit: tertio retinetur. Solinus sua ex Plinio hausit, quæ tradit cap. xxxv. Judæa illustris est aquis: sed natura non eadem aquarum omnium. Jordanes amnis eximia suavitatis. Paneade fonte amissus regionēs præterfluit amœnissimas: mox in Asphaltiten lacum mersus, stagno cor.

corrumpitur. Sed de fontibus Jordanis supra ex Josepho distinctius clariusque fuit actum.

De *trajectu* Jordanis aliquid notandum, quippe non uno loco ille transibatur. Non autem dubitandum, singulis oppidis aut vicis, in ripa positis aut prope illam, suum privatae utilitatis causa trajectum fuisse, per cymbam videlicet, sine ponte, cujus rarior in hac regione usus fuit: de hisce vero jam non agimus, sed de publicis trajectibus, seu nobilioribus, qui ad regiam aliquam tritamque viam pertinebant. In minore Jordane, inter Samochoniten lacum & Genesariticum, trajectus fuit in via Damascus ferente, ubi posterioribus saeculis pontem scriptores memorant, quem *pontem Jacobi* adpellant. Fuit etiam *pons* infra lacum Genesaret *ad Chammatham* sive thermas Tiberienfes, quo ex inferiore Galilæa in Peræam transibatur. Sed supra de illo quoque actum fuit transitu, quum Galilæam & Capernaum explicarem. Quod vero *Scythopolis* remotior a lacu fuit, suumque agrum maxime trans flumen in Peræa habebat; sine dubio vel pontem habuit, vel frequentem navigio alium trajectum. Tandem fuit etiam *trajectus Hierichuntinus*, cymba, ut videtur, factus; de quo II Sam. xix, 18.

Hierosolymam haftenus, & quæ proxime adjecta sunt, cum latere Judææ orientali, sive quod lacum Asphaltiten spectat, perlustravimus; nunc in *mediterraneam Judæam*, quæ a mari æque & a lacu reductior est, ingrediemur. In septemtrione ac Benjaminis limite fuit prima *Kiriath-Jearim*, quasi civitas silvarum, tribus Judæ, cui adscribitur Josuæ xv, 9, & 60. Dicta fuit etiam *Baala*, ibidem commate 9. & *Kiriath-Baal*, commate 60. & cap. xviii, 14. Hieronymus de Locis cum Eusebio ita positionem ejus definivit: *Cariathiarim, quæ & Cariathbaal, civitas salinum, una de urbibus Gabaonitarum perti-nens ad tribum Juda, euntibus ab Aelia Diospolim in milliario nono.* Sic legendum *nono*, non, ut in libris est, *uno*; quia Eusebius, quem expressit Hieronymus, *κατὰ τὸν δ' Αἰδίας, sita nono lapide ab Aelia.* Quod uterque in voce *Baal* confirmavit. *Baal*, inquit, *hæc est Cariathiarim, id est villa silvarum, in tribu Juda: & est usque hodie vicus descendentibus ab Aelia Diospolim, Cariathiarim, ἀπὸ σπηλαίων δέκα, in decimo milliario.* Parvum hoc discrimen, nec insolitum in locorum distantis, arguitque terminum inter nonum ac decimum fuisse lapidem. In hac urbe aliquamdiu Arca foederis stetit, postquam recepta a Philistæis fuerat, I Samuel. vii, 1, 2.

Vicina huic in occasum fuit *Bethsemes*, quasi Solis civitas seu Heliopolis, quod ex eadem Arcæ foederis historia clarum est; sita inter Accaron Philistæorum, & Kiriathiarim, quia ex Bethsemes deducta arca fuit in Kiriathiarim, I Samuel. vi, 20, 21. vii, 1. In eodem argumento Josephus lib. vi, cap. ii. *deportant arcam eis Καλαβιανῶν, γύρω τῶν τοῖς Βηθσεμῆταις, in Kiriathiarim, quæ urbs vicina Bethsemitis est.* Hieronymus de Locis: *Bethsamis civitas sacerdotalis in tribu Benjamin, quæ usque hodie demonstratur de Eleutheropoli pergentibus Nicopolim in decimo milliario.* At in tribu Juda censetur Josuæ xv, 10. & II Reg. xiv, 11. Ibi victus & captus rex Amasia ab Joas rege Israelis, ut eodem cap. xiv, 13. est memoratum.

Hinc in boream recessit *Thimna* sive *Thamna*, primum tribus Judæ, Josuæ xv, 57. post Danitis contributa, cap. xix, 43. Hieronymus cum Eusebio: *Thamna, ubi oves suas rotondit Judas; ostenditur hodieque praevalidis villa in finibus Diospoleos euntibus Aeliam in tribu Dan sive Judæ.* Quod vero vicina Philistæorum terræ erat, ab his, quamdiu potentes fuerunt, possessa fuit: unde etiam Samsonis uxor Philistæa fuit. Ademtam Davidis temporibus, rursus occuparunt regnante in Jehuda Ahaso, cum multis civitatibus aliis, Bethsemes, Socho, ceteris, II Paralip. xxviii, 18. Inter Judææ toparchias Josephus lib. iii de Bello cap. iv. *numera-vit: & lib. iv, cap. xxvi. καταγεγραμμένον τὰ περὶ τὴν Θάμναι τοῦτα.*

vastans omnia, quæ circa Thamna toparchiam sunt. Plinius lib. v, cap. xiv. toparchiam Thamniticam nominavit. Fuit & alia Thamna in Ephraim, ubi Josua sepultus est. Josephus Antiq. lib. v, cap. i. extremo: *Ἡθάμναι ἐν πόλει Θαμνᾶ τῆς Εφραΐμου φυλῆς*, Sepulchrum est in Ephraimitica tribus oppido Thamna. Sed hæc in Josuæ libro extremo non simpliciter Thamna, sed Thamathfare vocatur.

Nec oppidi Gallim positio probari certo potest: neque tribus ejus satis certa. Esa. x, 30. cum oppidis Benjaminiticis Laifa & Anathot conjungitur, quibus videtur vicinum & ejusdem tribus, si non Judæ, fuisse. Memoratur etiam i Sam. xxv, 44. ortum inde illum Phalti, qui Davidis uxorem, Saulis filiam, a patre abreptam, duxerat. Hieronymus de Locis: *Dicitur esse quidam Accaron vicus, qui vocetur Gallim*. Si hic vetus Gallim est, prope Bethsemes necesse est extitisse. Et Laifa hæc, cujus jam facta est mentio cum Gallim, etiam i Maccab. ix, 5. est memorata. Ibi Judas Maccabæus castra ultima posuerat, quum victos hostes persequeretur, inde usque ad montem, qui juxta Azotum situs est, ut ibidem commate 15 est traditum. Ex qua hostium fuga de situ quodammodo judicatur. Alia fuit Laifa sive Lesem, quæ Dan a Danitis est vocata, sita in Paneade.

Besek, cujus princeps vocatur Adoni Besek, Judic. i, 5. & oppidum Besek, ibidem commate 4. In montanis Judæ fuit, & inde transiit exercitus ad oppugnandam Hierusalem. Adrichomius Besek posuit ab occasu Bethlehem: sed nihil certi definiri potest, quia aliam ejus mentionem nusquam reperimus.

Antequam vero ex septemtrione hujus tractus in plagam meridianam, aut ad ea, quæ in meditullio Judææ erant, divertamus, de recentiore urbe Eleutheropoli, ad quam Eusebius atque Hieronymus plerarumque situm & distantiam referunt, constituendum prius est. Origo ejus ignota est, a quonam & quando fuerit condita, aut novum hoc nomen sortita. Non exstat ejus mentio, quantum cognitum habemus, ante tempora Christianorum principum: sed tum urbs florens erat & celebris adeo, ut Eusebius ac Hieronymus ex illa & Aelia fere omnium oppidorum vicorumque distantias ac positiones metiantur. Josephus autem & Ptolemæus nusquam meminerunt, quod argumento est, illorum ætate posteriorem esse. Haud dubie tamen sub ethnicis imperatoribus fuit constituta, quia in Nicæna synodo subscripsit Eleutheropolitanus episcopus Macrinus. Suidas in Μαριανός de ipso Mariano, qui sub Anastasio imperatore floruit: *μικροῦσιντος τῆ πατρὸς Ελευθερόπολιν, μίαν τῶν τῆς πρώτης Παλαιστίνης, parte ejus [Roma] Eleutheropolin, quæ una est ex Prima Palestine civitatibus, habitandi causa profecto*. Patria fuit S. Epiphani, qui natus in Vita dicitur inter Phœnices *περιοικίδος Ελευθερόπολεως, ἀπὸ σημείων τριῶν τῆς αὐτῆς, in agro Eleutheropoleos, tertio ab illa lapide*. Phœnices autem urbs dicitur ea ratione fuisse, qua multi scriptores ad Aegyptum usque Phœnicen protendunt, nec in litore tantum, sed in iis quoque, quæ litori sunt propinquiora. Fuit enim procul a mari, sed minori ab eo distantia, quam a lacu Asphaltite. Meminit ejus, auctore Eusebio, Hieronymus in Azecha [Asēca] Adollam, Anab, Bara, Bethagla, Bethsames, Ceila, Duma, Eglon, Gædur, Jarmuth, Jether, Lachis, Lebna, Maceda, Maspha, Morasthi, Socho, Zanoa, Ziph, & alibi: etiam in prophetas commentariis iterum iterumque ejus rationem habuit: in Esa. xxi. 11, & in Obadiæ vers. 1 & 5; & in Michæam prologo. Et in Vita Hilarionis idem Hieronymus: *mulier quadam Eleutheropolitana*. In Obadiam quidem cum Idumæa conjunxit: sed laxè Idumæam intelligit, ut omnem australem Judæam comprehendat: quemadmodum supra de Hebrone diximus, fuisse vel in illa Idumæa, vel ad ejusdem fines. Sic vero ad Obadiæ comma v ait: *Ut dicamus aliquid de natura loci, omnis australis*

stralis regio Idumaeorum de Eleutheropoli usque Petram & Hialam (hæc est enim possessio Esau) habitatiunculas habet. Sed nusquam clarius de situ est proditum, quam Antonini, quod dicitur, Itinerario, linea obliqua ab Aelia Ascalonem ducta per Eleutheropolim. Sic enim itinere a Neapoli Ascalonem ordo fert:

Neapoli

Aeliam

M. P. XXX.

Eleutheropolim

M. P. XX.

Ascalonem

M. P. XXI III.

Alio a Cæsarea Eleutheropolim per Diospolim, quæ Lydda, est, ducitur. Sed numeri ejus itineris suspecti sunt: quam ob causam nolimus integrum transcribere.

Male igitur a quibusdam Eleutheropolis putatur Hebron esse, a qua ipse Hieronymus diserte separavit. Cedrenus illorum agmen ducit pag. 26. *Ἡ ἐκείνη, ἢ τῆς οὐν Ἐλευθεροπόλεως καλεῖται, sepulta est [Sara] Hebrone, qua nunc Eleutheropolis vocatur.* At Eusebius, Hieronymo interprete de Eb. Locis, sic clare in Ceila distinxit: *nunc villula Ceila ad orientalem plagam Eleutheropoleos, pergentibus Chebron, quasi octavo milliaris.* Atque ita in tribu Juda Eleutheropolis fuit, nec vero propior mari Philistæo, aut in regione Philistæa. Hieronymus in Obadiæ comma 19. *De tribu Juda non solum Eleutheropolim teneant, sed usque ad maritima perveniant, & Philistin suo imperio subiugent.*

His ita de Eleutheropoli, quantum fieri potuit, constitutis, ad oppida, quæ inde distantias suas definitas habent, procedimus. Ex septemtrione in austrum versus degressis primum ex memorabilibus occurrit *Aseca*, Græce *Ἀσκή*, *Ascæ*, ad quem usque locum & ultra Josua quinque regum exercitus fugavit & cecidit, Jos. x, 10. Hanc inter & Socho Philistæi castra habuerunt, quum David Goliathum interfecit. Socho autem secundum Hieronymum novem millibus aberat in septemtrionem ab Eleutheropoli. Ulterior itaque fuit *Asca* & septemtrionalior quam Socho, nec verolongius a Socho remota. Vide 1 Sam. xvii, 1. Munita fuit & restitit Chaldæis oppugnantibus, Jer. xxxiv, 7. Hieronymus de illa hæc pauca: *Asca in tribu Juda.* Nihil addidit de situ aut distantia. Ejus autem tribus fuisse, certum est ex Josuæ xv, 35.

Makeda sive *Maceda* proxime conjungitur Josuæ x, 10. *sequeuti sunt eos in via declinans a Bethorone & percusserunt usque Asca & Makeda.* Hieronymus de Locis: *Maceda. In hac conclusit Jesus quinque reges in spelunca, quos interfecit cum rege Maceda, qui fuit in tribu Judas & nunc est in octavo milliario Eleutheropoleos contra solis ortum.* Putares in septemtrionem potius, quam in ortum, ab Eleutheropoli hoc oppidum declinare: sed Eusebius quoque *πρὸς ἀνατολὰς*: intellige autem ortum maxime æstivum & simul in septemtriones vergentem. De spelunca, in quam fugientes quinque reges se abdiderant, ab Josua sunt protracti & enecati. Vide cap. x, 17, 23, 26. Fuit autem illa non in ipsa urbe, ut Hieronymi videntur verba referre; sed juxta illam, quia urbs post interfectos reges capta, versu 28. Græci interpretes scripserunt *Μακχιδά*: Josephus autem lib. v Antiq. cap. 1. *Μακχιδά*, *Macchida*.

Socho, inter quam & *Asca* castra Philistæorum erant, 1. Sam. xvii, 1, gemina fuit, una in campo, altera in monte, Jos. xv, 35, 48. sed vicinæ admodum, ut Hieronymus patet.

utrique distantiam ab Eleutheropoli tribuat. Socho, inquit, in tribu Juda. Sunt autem usque hodie viculi duo pergentibus Aeliam de Eleutheropoli in nono milliario via publica, unus in monte, alter in campo situs, qui Socho nominantur. Hic cæsus est Goliath.

Profectus victor Josua a Maceda in Libnam; a Libna in Lachis cap. x, 29, 31. ex quo adparet, Makedam septemtrionalem fuisse; Lachis australem; mediam inter has Libnam, quæ & Lebna, Lobna & Lobana Latina versione nominatur. In Juda urbs Libna fuit, Josuæ xv, 42. & sacerdotalis, cap. xxi, 13. munita, ut ex Sennacheribi obsidione II Reg. xix, 8. Esa. xxxvii, 8. cognoscimus. Hieronymus: Lebna in tribu Juda civitas sacerdotalis, quam tenuit Jesus rege illius interfecto. Nunc est villa in regione Eleutheropolitana, qua adpellatur Lobna. Scribit de hac Esaias. Igitur prope Eleutheropolim fuit, & ut Josuæ iter, ac reliquarum adjacentium situs ostendit, ab ortu illius, quæ postea fuit, Eleutheropoleos.

Lachis autem, quam Josua post Libnam obsedit cap. x, 31. in meridiem ab Eleutheropoli septem millibus passuum recessit. Itidem Hieronymus de Locis, duce Eusebio: Lachis in tribu Juda. Sed & hanc cepit Jesus, rege ejus interfecto. Meminit hujus Esaias & Hieremias: & nunc est villa in septimo milliario ab Eleutheropoli euntibus Daromam. Daromam, id est in meridiem: Eusebius plenior: πρὸς νότον ἀπὸ τῶν εἰς τὸ Δαρὼμ, ad austrum euntibus in Daromam. Mentio ejus est non solum apud Josuam in censu urbium Juda, cap. xv, 39. verum etiam sub regibus Judæ: nam ibi Amasias rex in Juda, a rebellibus interfectus fuit, II Reg. xiv. & Sennacherib rex Assyriorum ibi castra habuit, urbemque expugnavit, cap. xviii, 14, 17. cap. xix, 8. & Chaldæus exercitus Nebucadnezaris, Jerem. xxxiv, 7.

In Daroma etiam, ultra Lachis, fuit oppidum Esthemo, sive Esthemoah, tribus Judæ, Josuæ xv, 50. & sacerdotale, cap. xxi, 14. cui prædam David misit, I Samuel. xxx. 28. Hieronymus de Locis: Esthemo civitas sacerdotalis: nunc autem ostenditur praevalidus vicus Judeorum in Daroma, qui locus ad Eleutheropoleos pertinet regionem: Eusebius postrema sic expresserat; ἐν τῇ Δαρὼμ ὁ εἰς Ἐλευθεροπόλιν.

Sed in septemtrionem regrediendum est, ubi Ber sive Bera obscurum oppidum, Judic. ix, 21. ab Hieronymo ita describitur: Bera, ubi, quum Abimelech Joathan fugisset, habitavit. Distat autem vicus Bera ab Eleutheropoli octo millibus ad aquilonem. Huic Hieronymus proximum locum facit Gedor, sive Gedor Josuæ xv, 58. quem ipse diphthongo scripsit. Gedor, inquit, in tribu Juda: hodieque vocatur Gedrus vicus praevalidus in decimo milliario Diospoleos pergentibus Eleutheropolim. Itinerario autem inter Diospolim & Eleutheropolim distantia est xvi m. p. qui numerus si salvus esset, bene rationes nobis constarent. At supra dubitavimus de illo, & forte xxvi, saltem xxiv legendum est: quo posito, paullo longius Gedor in septemtrionem, quam Bera, recedet. Sed pretium non est de obscuris litigare oppidulis.

Fuit prope Eleutheropolim etiam Farimuth, sive Farimuth seu Ferimoth, Josuæ xv, 35. etiam in oppidis tribus Judæ censum. Hieronymus: Farimuth civitas, quam subvertit Jesus, in tribu Juda, quarto distans ab Eleutheropoli lapide juxta villam Esthaol. Ultimis vocibus plaga designatur occidentalis, quia Esthaol in tribu Dan fuit, quæ Eleutheropolim ab oriente adpositam respexit. Aliud hujus nominis oppidum in tribu Issachar fuit, Jos. xxi, 29.

Ab occasu deinde, sed, in austrum magis vergente, fuit Hazor, sive Asor, Græce Ἀσὼρ, in tribu Juda, Josuæ xv, 23. sed in finibus Ascalonis, ut Eusebius & Hieronymus observarunt. Et Hazor Hadata, sive, ut bene Græci verterunt, Ἀσὼρ ἡ καινὴ, Asor nova, Josuæ xv, 25. Et Gazam versus milliario decimo Bethagla, sive Beth-hagla, quæ Hieronymi

mi & Eusebii sententia est, quia ibi vicus sit *Aglā* nomine: quoniam Hieronymus [non autem Eusebius] Bethagla censet in tribu Juda. At Josuā xviii, 21. oppidis Benjamin adscribitur: nec Josuā xv, 6. censetur in Juda, sed terminus septemtrionalis Judæ in oppido Benjaminitico notatur. Hoc vero damus libenter, Eusebii ætate vicum, cui Agla nomen, in decimo milliaro ab Eleutheropoli Gazam versus fuisse.

Etiam propinqua urbi Eleutheropoli fuit *Mizpe* sive *Masp̄a*, sed in aliam plagam vergens, septemtrionis vel simul orientis. Hieronymus enim cum Eusebio: *Est & alia nunc Masp̄a in finibus Eleutheropoleos contra septemtrionem pergentibus Aeliam, pertinens ad tribum Juda.* In hac tribu censetur Josuā xv, 38. Sunt ejus nominis & alia oppida sed in diversis tribubus.

In hunc occasum etiam declinavit oppidum *Cedron*, *Κεδρών*, quod rex Antiochus emuniri jussit, 1 Maccab. xv, 39. ad quam urbem usque Syri victi fugati sunt, cap. xvi, 9. atque *αἱ τὰς πύργους τὰς ἐν ἀγρῷ Ἀζότου, in munimenta, qua in agro Azoti erant.* Ex quo situs quodammodo Cedronis cognoscitur, circa viam fuisse, quæ Azotum versus ex Judæa superiore ferebat. Eodem bello exusta Cedron ab Judæis fuit.

In ortum solis propinquum Eleutheropolis habuit oppidum vel vicum *Morasthi*, patriam prophetæ Michæ, quod non modo ipse de se testatur cap. i. sed Jeremias etiam cap. xxvi, 18. ubi Græci, *Μιχαίας ὁ Μωραστῆτης, Michaas Morasthita.* Hieronymus præeunte Eusebio: *Morasthi, unde fuit Michaas propheta. Est autem vicus contra orientem Eleutheropoleos.* Non longe abfuisse, Hieronymus idem in Michæam prologo significat: *ad Michæam, inquit, de Morasthi: qui usque hodie juxta Eleutheropolim urbem Palestinae haud grandis est viculus.* Dum juxta dicit, propinquitatem ostendit.

Uterior ejusdem plagæ orientalis erat *Ceila* sive *Kegila*, Ebr. *קעילה*, Gr. *Κεῖλα*. Hieronymus: *Ceila in tribu Juda, ubi quondam sedit David: & nunc villula Ceila ad orientalem plagam Eleutheropoleos pergentibus Chebron, quasi octavo milliaro, in qua sepulcrum demonstratur.* Josuā xv, 44. in urbibus Juda recensetur, & in Davidis historia 1 Samuel. xxiii. memorata est sæpius.

Prope hinc abfuit, sed paullo longius ab Eleutheropoli, oppidum *Adollam* sive *Odollam*. Eusebius Hieronymo interprete: *Adollam in tribu Juda, & usque hodie vicus non parvus ad orientem Eleutheropoleos in decimo ejus milliaro hoc nomine vocatur.* Ejus mentio est Genes. xxxviii, 1, 12. Josuā xv, 35. in oppidis Juda, & cap. xii, 15. ejus rex ab Josua victus cæsusque refertur, & 1 Sam. xxi, 1. David in spelunca juxta hanc urbem dicitur latitasse. Quædam versiones distinguunt *Adollam* & *Odullam*: sed in Ebræo ubique scriptura eadem *Adullam*: Græca *Ὀδούλῃ*.

Eglon etiam in hoc tractu fuit, quam Eusebius male dixit eandem esse quæ Odollam: verius scripsisset vicinam esse. Etenim distincta oppida fuisse ex Josuā xv, 35, & 39. clarum est. Rex ejus in illis quinque fuit, quos uno prælio Josua prostravit, cap. x, 3, 5. ac rege cæso ipsam urbem cepit ac delevit, atque ab Eglone exercitum adversus Hebronem; ibidem commate 34 & 36. unde de situ judicari potest, quam Eusebius decem, Hieronymus duodecim millibus ab Eleutheropoli contra orientem fuisse tradidit, idque similis vero est, quam numerus Eusebianus, a quo littera videtur excidisse.

In hoc tractu, sed ignotum, qua ejus parte, fuit *Aphēc* sive *Aphēca* tribus Juda, Josuā xv, 53. quia cum Hebrone conjungitur hoc ordine: *Bethaphua, Aphēca, Humā, Kiriath Arba, quæ est Hebron.* Bis Philistæi, contra-Israelitas bellum gerentes, castra posuerunt ad *Aphēc*, 1 Samuel. iv, 1. & cap. xxix, 1. Prius bellum in tribu Juda gestum esse nemo dubitat, ubi Israel castra opposuit ad *Ebenezer*; de quo loco & nomine ejus cap. vii, 12. est.

Judea.

est traditum. Quamquam vero hæc loca propinquiōra Philistæorum regioni erant, ad quæ ex prælio refugerunt: potuerunt tamen a meridie adscendere per Daromam, quam Hieronymus vocat, ut in tribu Juda bellum gereretur. *Beth Taphua*, quam Josua conjunxit, etiam incertæ positionis est: & Hieronymi seu Eusebii *Beihaphu* ita obscure descriptum est, ut nihil inde lucis ad nostrum locum adferatur: ut de mendo in loci vocabulo, ad quem referunt, taceam, quod Eusebio *ρεφια*, Hieronymo *Raphaim* est. Alterius belli locus *Aphec*, est dubius, quia opposita Israelitarum castra ad *Ain in Jezrael*, quod Græci interpretes ad vallem Jezrael adducunt Endor vel Nain, pro lectionis diversitate; substituentes. Bonfrerius autem in Juda & hoc bellum gestum esse existimat, quia & ibi *Jezrael*, Josuæ xv, 56. & *Ain*, oppidum Levitarum, Josuæ xxi, 16. ex Juda Simeoni tributum, cap. xv, 32. & xix, 7. de quo dubie Hieronymus vel quatuor millibus ab Hebrone, vel, ex alio codice, nono lapide ab Hebrone in Daroma, vestigia invenisse tradidit. Sed aliud omnino est, procul ab Hebrone positum, quia Jos. xix, 7. cum Ether, Asan & Rimom jungitur.

Nunc ad ea, quæ Simeoni ex Juda tributa sunt, in austrum æque, ut occidentem, vergentia progredimur. *Ziklag*, seu *Ziclag* prima est, Ebræis זִיכְלָג, Græcis Ζικλάγ five Ζικλάγ. Vulgato interpreti *Siceleg*: Hieronymo prave *Sicelech*; quia Eusebius, quem sequitur, Ζικλάγ. Sed Josephus Ζικέλλα & Ζεκέλλα utroque genere: lib. vi Antiquit. cap. xiv Davidi dedit κάμνην τινὰ Ζικέλλα καλουμένην, vicum quemdam *Secellam dictum*: & cap. xv. εἰς Ζικέλλα, ad *Sicella*: & mox, ἐν Ζικέλλα, in *Sicella*. Ex Juda Simeoni tributa, Josuæ xv, 31. cap. xix, 5. at in Philistæorum potestate ad Davidis usque tempora mansisse videtur, 1 Samuel. xxvi & xxx. Positionis rationes hæc solæ constant, quod in Simeonitide, & ad Philistæorum fines: addit Eusebius ἐν Δαρωμᾷ, in *Daroma*, hoc est australi Judææ parte. Conjuncta fuit *Horma* five *Harma*, in eadem tribu, Josuæ xix, 4. Hieronymus *Erma* & *Arma* scripsit. An idem locus sit ubi rebelles Israelitæ victi Numer. xiv, 45. & Chananæi postea superati Numer. xxi. dubitamus. Videtur tamen Bonfrerio esse, qui propterea in meridiem admodum deduxit.

Simeonis & *Athar* fuit, Ebr. *Ether*, Jos. xv, 42. & cap. xix, 7. ex Juda huic tribui adscripta. Græci Ἀθάρ & Ἐθάρ. Fuit & *Athach* eodem tractu, cui David partem prædæ transmissit, 1 Samuel. xxx, 30. quam & *Athar* eandem putat Bonfrerius, quia utrobique cum *Asan* conjungatur, & in aliis hominum urbiumque vocabulis præsertim in tanta temporum diversitate non numquam elementum permutetur: quum cetera ἄσῃ & ἄσῃ convenient: *Asan* autem Josuæ xix, 7. seu *Cor Asan* 1 Sam. xxx, 30. vicinum fuit superiori Ether: adeoque diversum a Beth Asan Hieronymi, quem vicum dicit *nobilem* in decimo quinto ab Aelia milliario: addit Eusebius (in *Asan* uterque) πρὸς δύμιν, ad *occasum*: etiam *sedecim* milliaria, non quindecim numeravit. Sed eo usque Simeonitis tribus non pertinuit; nec oppida ejus ab Aelia, sed ab Eleutheropoli sunt metienda. Fuit antea tribus Judæ, Jos. xv, 42. Simeoni postea tributa, cap. xix, 7. & sacerdotalis, 1 Paralip. vii, 59. Contendit Bonfrerius in Josuæ xxi, 15. commentario, eandem esse *Asan Jeta* five *Jua*, quia ubi *Jeta* mentio sit, nulla habeatur *Asani*, & ubi *Asan*, ibi non memoretur *Jeta*: & provocat ad Josuæ xv, 55. xix, 7. & 1 Paralip. vii, 59. Sed fallitur. nam & uno loco, quo Judæ universa oppida enarrantur, utrumque, ut diversa oppida, leguntur *Asan* & *Jua*, videlicet Josuæ xv, 42 & 55. Ebr. *Jua* est; & *Jua* Jos. xxi, 15. Vulgatus ibi *Jota* habet; hic *Jeta*: & Græci Ἰητά: ut videatur Eusebii Ἰητάς, Hieronymi *Jethan* esse, quod decimo octavo lapide ab Eleutheropoli in Daroma ponunt. Nec vero crediderim in Simeonis tribu fuisse, quia cum remotioribus inde, Maon, Carmel, Siph componitur dicto cap. xv, 55. nec cap. xix in urbibus ejus cor numeratur. Sacerdotalis fuit Josuæ xxi, 15. & Jettan Eusebii, seu

Jethan Hieronymi, ut ipsi referunt, fuit sacerdotalis: quo probabilius sit Jutha seu Jetha, & Jethan eandem fuisse.

Fuit & *Etam* Simeonitidis, 1 Paralip. iv, 32. quæ cum *Asan*, *Ether*, *Rimon* conjungitur, ut in vicinia illorum fuisse necesse, saltem perquam sit probabile. Videtur *Samson* petra *Etam* esse, Judic. xv, 8. postea ædificata in urbem & munita, 11 Paralip. xi, 6. Idem *Bonfrerio* videntur eadem civitas *Etam* & *Athar*, quia sociæ & vicinæ, cum quibus componantur, sint eadem. At major, quam unius elementi, dissonantia. illa enim עֲתָם *Ebraice*; hæc עֶתֶר *Ether* scribitur. *Rimon* autem sive *Rimmon*, seu *Remmon*, antea in tribu *Juda*, Josuæ xv, 32. post *Simeoni* tributa, cap. xix, 7. Vocatur *Nehem.* xi, 29. *En Rimmon*. Hieronymus in hoc loco nugatur. Alia *Rimmon* erat in *Zabulon*, Josuæ xix, 13.

In tribu *Simeonis* fuit etiam *Bersabe*, Josuæ xix, 2. non solum tribus suæ, aut *Judææ*, sed omnis terræ *Israeliticæ* australis terminus, ut ex trita formula, *a Dan ad Bersabe*, manifestum est, Jud. xx, 1. & 1 Samuel. iii, 20. ac 11 Sam. iii, 10. cap. xvii, 11; xxiv, 2. & 1 Reg. iv, 25. Patriarcharum habitatio fuit, *Abrahami*, a quo nomen accepit, Genes. xxi, 31, 33. & *Isaaci*, Genes. xxvi, 23. cap. xxviii, 10. Vox ipsa sonat *Fontem jurisjurandi*, quem *Abraham* effoderat, sibi quæ fœdere ac jurisjurandi religione vindicaverat ab injuriis *Philistæorum*. Fons deinde oppido nomen dedit. *Eusebius* & *Hieronymus* de *Locis* tradunt, suo tempore castrum & grandem vicum superfuisse hoc nomine, vicesimo ab *Hebrone* milliaris in austrum. Minus sibi hæc constant rationes, quum non ab *Hebrone*, quæ in orientem vergit, sed ab *Eleutheropoli* distantia fuisset deducenda: & si deduceretur, major lapidum, quam viginti, exprimendus foret numerus, quum *Bersabe* in extremo sit austro *Palæstinæ* sita. Quid ergo de *Hebrone* dicam, quam utique majore intervallo, quod instar hypotenuse sit in triangulo, afuisse necesse est? Ad occasum enim *Bersabe* simul vergebat, & in via erat, aut prope illam, quæ ex *Chananæa* ferebat in *Aegyptum*: Genes. xlii, 1. Et mendum si bese aut errorem, ex eo etiam demonstrari potest, quia alibi *Hieronymus* in vicesimo ab *Hebrone* milliaris oppidum *Arad* ponit: non possunt autem duo oppida & utrumque *ad meridiem*, ut addidit, distantia æquali ab *Hebron* afuisse. Quod vero uterque de præsidio addit, *Eusebius*, ἡ ἐν ὁρίωνι τῆς τριτῆς ἡμέρας: *Hieronymus*, in quo & *Romanorum* militum præsidium positum est; bene se habet ac ipsis *Romanorum* testimoniis confirmatum est. Legi xxx Cod. *Theodos.* de *Erogatione* mil. annonæ, mentio est *Versabini* in *Palæstina* castris, ut recte *Gothofredus* emendavit. v autem & b in legibus frequenter permutantur. Et *Noxi* Imperii orient. sub dispositione Ducis *Palæstinæ*, *Equites Dalmatæ Illyriciani Bersaba* leguntur in præsidio fuisse. Hæc *Bersabe* 1 Reg. xix, 3. dicitur *Bersabe in Juda*, non *discriminis* causa, quasi duæ essent; sed ut indicetur, tum in ditione regis *Juda*, non *Samariæ*, fuisse, aut bello erepta, aut propter mixtos & confusos utriusque tribus fines: quia pronum ad fidem est, *Hierosolymitanum* regem, cui propiora erant, multa ex *Simeone* tribu sua vindicasse.

Et alia *Simeonitidis* fuerunt oppida, *Judicum* xix enarrata, sed ignobiliora, & quæ nemo facile in ordinem redigere, ac suæ quodque sedi adsignare poterit. Erant autem *Saba* sive *Sabec*; *Molada*, *Hasarsual*, *Bala*, *Azem*, *Elitholad*, *Bethul* sive *Bathul*, *Beithmaroth*, *Hazarusafa*, *Beithlebaoth* & *Saroben*: quæ nec ab *Hieronymo* sunt explicata aut definita per distantias. *Maritima*, cum *Philistæa* conjungemus.

Ad meridiem *Judææ* fuerunt *Jerahmeelita*, quos *David* vastasse simulabat apud regem *Achis*, 1 Samuel. xxvii, 10. & cap. xxx, 29. re ipsa autem perdiderat *Gessuritas* & *Gerizitas*, quæ populorum nomina in *Ebræo* sunt: *Tabulæ* autem oppida inde nominant *Gessur*, & *Gerza*; quam certo, res ipsa ostendit, quia alterius nominis nusquam præterea factum est.

Judæa.

est mentio: *Gessurine* semel alibi, Josuæ XIII, 2. memorantur, sed etiam populi forma, non oppidi. Hos quidam de Gessuræis sub Hermone monte interpretantur, quod male cum sequentibus verbis, a *Sibor Aegypti fluvio*, cohæret. Hi vero Gessuritzæ ab illo fluvio ad Philistæam usque habitant, ut nexus commatis 2, & 3. dicti capitis XIII. declarat. Si quis vero oppida omnino tueri malit, per nos licebit conjectura sua frui, quam, argumentis utrimque destituti, neque adprobabimus, neque refellemus.

Circa Bersabem etiam *Gerar* fuit sive *Gerara*. Genes. x, 19. terminus Chananæ una cum Gaza meridianus statuitur: quod clare LXX interpretes expresserunt. Sita erat inter Cades & Sur, notas solitudines, quarum illa Aegyptum spectat, hæc Arabiam Petræam, Genes. xx, 1. Hieronymus cum Eusebio suo præclare: *Gerara*, ex cujus nomine nunc *Gerarica* vocatur regio trans *Daromam*, procul ab Eleutheropoli viginti millibus & quinque ad meridiem. Erat autem olim terminus Chananæorum ad australem plagam, & civitas metropolis Palæstina [id est Philistææ.] Scriptum commemorat, fuisse eam inter Cades & Sur, hoc est inter duas solitudines, quarum una Aegypto jungitur, ad quam populus trans fretum rubri maris pervenit. Altera vero Cades usque ad Saracenorum eremum extenditur. Metropolim dixit, quia Abimelecho Philistæo regiam sedem præbuit: quamvis & extra Philistæam videatur sita fuisse, quia inter Sur & Cades solitudines: tunc vero in Philistæorum potestate. Posteriori tempore videtur regis Aethiopum, id est australium Arabum fuisse, quia Asa, rex Judæ, victo illo rege omnia circa Geraram vastasse dicitur II Paralip. xiv, 14. Samaritanus interpret Genes. xx, 2. cap. xxvi, 1. & 6. vertit *Ascalonem*; & Targum Hierosolymitanum Gen. xx, 2. *Arad*: quarum neutra convenit cum situ inter Sur & Cades.

Sed intra fines Chananæ & ipsius Judæ tribus regrediendum, ut reliqua absolvantur. *Maresa* superest, *Marissa*, Μαρίσσα, Josephi, ab Josua cap. xv, 44. cum *Kegila* & *Achzib*, tamquam vicina illarum, in australioribus Judæ recensita. Munivit Rehabeam, Salomonis filius, II Paralip. xi, 8. & longum post tempus dirutam Gabinius, dux Romanus, restituit, quod Josephus refert lib. xiv Antiq. cap. x. De situ ita Eusebius in Locis Ebraicis; Μαρίσσα φυλῆς Ἰούδα. ἑρμῆος ἐστὶν οὖν ἀπὸ σημείου β' Ελευθεροπόλεως. Hieronymus interpretatus est: *Maresa* in tribu *Juda*, cujus nunc tantummodo sunt ruine in secundo lapide Eleutheropolis. Si recte se numerus habet ruinarum, putare posses, ex ruinis illis, haud dubie Romano bello ultimo factis, enatam in vicinia Eleutheropolim esse, cujus ignota alioquin origo est. Videtur tamen longius in austrum recessisse, quia quum Aethiopes usque Maresam adscendissent, rex Asa illos in campo juxta Maresam vicit & usque Geraram, quæ extralimitem Palæstinae est, fugientes cecidit, II Paralip. xiv, 10, & 14. Josephus lib. viii Antiq. cap. vi. Regi *Zarao Aethiopum* progressu μίχθη πόλεως Μαρίας, ἐστὶ δ' αὐτῇ τῆς Ἰούδα φυλῆς, - - - occurrit rex *Asanus* ibi, & commisso prælio πολλὰς ἀπέκτεινε τῶν Αἰθίοπων, καὶ τεταπέντας εἰς Φυγὰν ἐδωκεν ἡγετῆς Γερεζιτιδῶν καὶ οὐκ οὐκ, plurimos Aethiopes interfecit, fugientesque in usque Geraridem regionem persequimur est. Et Josephus, qui aliis locis Μαρίσσαν, *Marissam* vocat, nunc in Idumæa ponit, lib. xiii, cap. xxiii. nunc in Judæa, ut in Græco est lib. I de Bello cap. II. (nam Latina versione etiam ibidem *Idumæa*) quia meridialis Judæa omnis posteriori ævo Idumæa fuit dicta, ut supra demonstratum fuit. Quare suspicari possis, excidisse aliquid apud Eusebium & is, id est duodecim pro β simplici legendum. Quod vero etiam Hieronymus secundo legit, aut antiquum sphalma concedendum, aut probanda prior suspicio de Eleutheropoli ex Maresæ ruinis nata.

Achzib, quæ cum illa & *Kegila* Josuæ xv, 44. conjungitur, ignobilior ea, quam in Galilæa maritima diximus *Ecdippa* a profanis nominari: de cujus positione nihil plus adferri potest, quam ex vicinitate Maresæ atque *Kegilæ*.

Pro-

Progredientibus in Daroma seu australi Judææ limite, offert se *Arad*, עַרַד, in austrum sita prope deserta Arabiæ. Rex enim Aradi Israelitas impugnavit adhuc in solitudine peregrinantes, sed vicerunt illum, & cuncta ejus oppida everterunt; unde locus, quo bellum gestum erat, qui ad occasum ab Arad regia recedebat, *Horma* est adpellatus. Numer. xxxi. ineunte id proditum. Latina vulgata versione Josuæ xii, 14. *Hered vocatur urbs: LXX* *Αρειδ & Αρειδ*. Hieronymus *Arath*, quamquam in Ebræo daleth: & Eusebius corruptius *Αρειμα*; descriptio tamen in nostram Arad cadit, quod fuerit *civitas olim Amorrhæorum in deserto Cades: & usque nunc ostenditur villa ab oppido Malatis in quarto lapide; a Chebron vicinissimo, in tribu Juda*. Quodnam oppidum sint *Malata* illius loci, nemo facile explicaverit.

Inde pergitur ad *Akrabbim*, sive *Adscensum Acrabbim*, Numer. xxxiv, 4. & Josuæ xv, 3. utroque loco למעלה עקרבים, Græci, πρὸς ἀναβάσιν Ακρᾶβιμ, altero, πρὸς ἀναβάσιν Ακρᾶβιμ: Vulgatus, *per vel contra Adscensum Scorpionis*. Judicum cap. i extremo terminus Amorrhæorum a Seba, id est Petra vocatur *Ascensus Acrabbim sive Scorpionis*, quasi Petra Arabiæ urbs significetur: verum quia Amorrhæi ibi notantur, qui tribum Dan in montana coegerint, & vicissim ab Ephraim vestigales facti sint; verius illud de Acrabatene regione quam de hoc australi termino intelliguntur. Nam etiam ille *Adscensus Acrabbim*, qui ad Idumæam est, i Maccab. v, 3. vocatur Ακρᾶβιτίν, *Acrabatine*, sive *Acrabatene*. Et Hieronymus in Obadiam ad verba vers. 19. *Et hereditabunt hi, qui ad austrum sunt, montem Esau*, ita commentatus est: *Reverso in regnum suum Juda, qui habitavit in meridie, & possedit cunctam regionem, juxta divisionem Jesu filii Nave, qui vergit ad Scorpionem, id est, omnem Acrabatenam*. Vide sic Acrabatenam in finibus Esau sive Edomitum, qui & *Adscensus Scorpionis* vocatur, distinctam ab Acrabatene in finibus tribuum Ephraim & Benjamin.

Hunc limitem, qui a meridie tribum Juda terminabat, plene clareque Josua descripsit ab ortu in occasum cap. xv, 2. seq. ac est primo *Lingua maris Salsi*, quæ meridiem respicit: deinde *Adscensus Scorpionis*: ad *Sina* & *Cadesbarne*: præterea *Efron*, *Adar*, *Carcaa*: inde *Azmon* sive *Asemon*: tandem fluvius *Aegypti* & mare *Magnum*. Ex his *Linguam* & *Adscensum* vidimus: solitudines *Sin* & *Cades* ad *Arabiam*, cujus sunt, reservamus: *Efron* sive *Hezron*, quæ & *Hazor* sive *Asu* dicta, ut commate 25. explicatur: de qua supra dixi. LXX utroque loco, Josuæ xv, 3, & 25. Εφεών. *Adar*, sive *Addar* & Numer. xxxiv, 4. memoratur, de qua sic Eusebius: *Addara πόλις Ἰούδα πρὸς τῇ ἑσπέρῃ*: Hieronymus, *Addara in tribu Juda juxta desertum*. Qui sequitur, *Carcaa*, ignotus locus, & extra lineam: quare dicitur de termino: *circuit in Carcaa*. Sed *Azmon*, Vulgati *Asmona*, ut Græcorum Ασμωνά, etiam Numer. xxxiv, 4. legitur, & ab Hieronymo Eusebii verbis conversis describitur: *Asmona civitas in deserto ad meridiem Juda, dividens Aegyptum & sortem tribus Juda, ad mare usque tendentem*. De flumine dicemus in maritimis.

Hæc in *Daroma* seu meridie Judææ, quem ita sæpe numero Eusebius & Hieronymus adpellant. Non autem *Daroma* tantum tractus est longus, sed late etiam in superiora ipsius Judææ excurrit, ut ex exemplis supra vidimus. Unum addo vel repeto: *Maon* supra *Adscensum Scorpionis*, & supra *Arad*, ut videtur, posita: nihilominus tam Eusebius, quam Hieronymus statuunt in *Daromæ* orientali parte. Ille enim *Μαών*, inquit, πόλις Ἰούδα: ἑστὸς ἐστὶν οὗν ἐν ἀνατολῇ τῆς Δαρομᾶς. Hoc est: *Maon in tribu Juda contra solis ortum Daroma*: hoc est, ad orientalem plagam *Daromæ*, seu in terra australi, qua parte ad ortum seu mare mortuum vergit. Hinc *solitudo Maon* i Samuel. xxi, 24, 25. denominatur. Fuisse vero præter solitudinem etiam oppidum *Maon*, quod solitudini nomen dedit, ex Josuæ xv, 35. abui.

abunde certum est. Ibi enim in oppidis Juda *Maon*, *Carmel*, *Siph*, *Juta* simul enumerantur.

Et regio *Gofen* Josuæ x, 41. & xi, 16. memorata, videtur circa meridiam plagam tribus Judæ fuisse, sed intus paullo: quæ nomen habet ab oppido *Gofen*, Josuæ xv, 51. Hieronymus *Gofon* scripsit, Eusebius Γοφὸν, nec vero plus addiderunt, quam urbem esse; ab Josua expugnatam. Incerta ergo illius est positio.

Sunt præterea multa in tribu Juda, quæ certo loco assignari non possunt, quod neque historia de illis superest, neque Eusebius ea exposuit. Sunt enim non pauca, quæ plane chorographus ille non attigit, sed præterit silentio: quædam memoravit quidem, sed situm & distantiam non declaravit, nihilque de iis tradidit, nisi in tribu Juda esse, ut in *Capsael*, *Jager*, *Eder*, *Cina*, *Dimona*, *Aman*, *Lebaoth*: *Asna*, *Chabon*, & aliis, Hieronymus ex Eusebio adscripsit. *Anab* dicit quidem in finibus Eleutheropoleos esse, sed in quam plagam, & quanto intervallo ab urbe discedat, non adjecit: nec Eusebius ibi *Anab*, sed *Ανάμ*, *Anam* legit, ut nec de nomine Eleutheropolitani vici satis certi simus. Nec de *Cades* oppido Judæ, Josuæ xv, 23. sive *Kedes*, ut alii enuntiant, quidquam constat: multum vero de nobiliori *Kedes* seu *Cedesa* in Naphthali.

De *Bethaphus* sive *Beth Taphua* supra, licet nec ipsum satis certo, dictum fuit. Alia vero in eadem tribu fuit *Thapuah*, sive *Taphua*, ut clare distinguuntur Josuæ xv, 34 & 53. Eusebius posterius Θαφφὺς scripsit, Hieronymus *Thaffu*: sed nihil adferunt, quam in tribu Juda esse, cujus regem Josua interfecerit: quod Josuæ xii, 17. est memoratum.

Debir autem, civitas sacerdotalis, Josuæ xxi, 15. videtur prope Hebronem fuisse, quia Caleb, capta Hebrone, proxime profectus est ad oppugnandum *Debir*: Josuæ xv, 15. & ipse Josua, quum, capta Eglone, contra Hebronem duxisset exercitum, eamque expugnasset, dicitur revertisse & exercitum reduxisse adversus *Debir*, cap. x, 38. ut & illam expugnaret. Sed nec plaga, nec distantia ab Hebrone definiri potest. Dicta olim fuerat *Kiriathsepher*, item *Kiriathsanna*, Josuæ xv, 15 & 41. Alia *Debir* fuit in tribu Gad trans Jordanem, quæ huc non pertinet.

Denique non prætereundæ sunt *Toparchia* Judææ, quarum Plinius lib. v, cap. xiv. decem numeravit: Josephus lib. iii de Bello cap. iv. numerat ἑνδεκά, undecim; nec vero ita distribuit illarum nomina, ut dubitari de numero non liceat, qui facile major ampliorque apparere potest. Plinii de his verba sunt: *Reliqua Judæa* [quam ab Idumæa, Galilæa, Samaria & Peræa distinguit] *dividitur in Toparchias decem, quo dicemus ordine: Hiericuntem palmetis confitam, fontibus irriguam: secunda Emmaum, Lyddam, Joppicam, Acrabatenam, Gophniticam, Thamniticam, Bethleptephenen, Orinen, in qua fuere Hierosolyma, longe clarissima urbium orientis, non Judæa modo: Herodium cum oppido illustri ejusdem nominis.*

Alium ordinem & numerum Josephus dicto loco tenet. Μερίζεται [inquit, Ἰουδαία] εἰς ἑνδεκά κληρονομίας, ὧν ἄρχη μὲν αἰς βασιλεῖον τὰ Ἱεροσόλυμα. - - αἱ λοιπαὶ μὲν αὖτις διέμενται τὰς τοπάρχιας. Γόφνα ἀνίμα, καὶ μὲν αὖτις Ἀκραβαίται, Θάμνα πρὸς ταύλαις, καὶ Λυδδα, καὶ Ἀμὰς, καὶ Πέλλα, καὶ Ἰδουμαία, καὶ Ἐγγαδὰ, καὶ Ἡρώδιοι, καὶ Ἱερικοῦς. μὲν αὖ Ἰάμνα καὶ Ἰόππη τῶν περιόρων ἀφηγούται. In undecim sortes divisa est Judæa: quarum prima tamquam regia Hierosolyma. - - Cetera post illam distributa sunt in Toparchias. Gophna secunda est, & post illam Acrabatte: adhuc Thamma, & Lydda, & Amans, & Pella, & Idumæa, & Engada, & Herodium, & Hierichus: post quæ Jamnia & Joppe finitimis præsumt. Abundantior numerus, & suspecta in primis mihi Pella est, quæ trans Jordanem fuit. Quid vero de Bethleptephene dicemus, quod nomen Plinio Harduinus ex ipsius

Josephi lib. iv de Bello cap. xxvi restituit. Dicit hic Vespasianum, relicta apud Amauntem in castris quinta legione, cum ceteris copiis ἐπὶ τῶν Βεθλεπηνῶν τοπαρχίαν, in *Bethlephorum toparchiam* profectum esse, eamque & vicinam regionem incendiis vastasse, καὶ τὰ πέρας τῆς Ἰδουμαίας φερέα simulque castella circa Idumæam emunisse fortius, & duobus vicis in media Idumæa captis, *Betari & Capharibopha* (Καφάρβωα recto casu; altera *Bitaris*) plus quam decem millia hominum interfecisse. Ex quibus adparet, *Bethlephenen* inter Emauntem, quæ postea Nicopolis vocata fuit, & Idumæam exstitisse, atque ita in ipsa tribu Juda inquirendam esse. Sitne autem una ex antea nominatis toparchiis, an nova & ab illis undecim distincta, quis facile definire poterit? Plinius quidem in suis decem nominavit, sed ex Josepho vocabulum illud Harduinus substituit, quum antea legeretur, *Betholenem, Tephnen*, quæ citra dubium pravata erant. Atque ita nec de numero neque de ordine toparchiarum, neque ipsis illarum nominibus res est plane certa, quam tamen multi ut certissimam adlegant, atque ex ordine etiam Josephi conantur distantia locorum demonstrare.

Hæ vero toparchiæ aliam nobis Judæam designant & multo ampliorem quam nos supra ejus fines posuimus: cujus diversitatis hæc est ratio, quia nos ad regnum magis Samariæ & tribuum distinctionem respeximus: Josephus autem ad receptam suis temporibus provinciarum divisionem. Nos contenti fuimus tribubus Juda & Benjamin: Josephus ex veteri Samaritide non nulla Judææ contribuit, immo ex ipsa Galilæa. At enim de Judæa sua, eo ipso loco, quo toparchias enumerat, *non carere marinis deliciis*, sed esse κατὰ τὴν ὁδὸν μίχας Πτολεμαίδος, *extensam usque ad Ptolemaidem*. At neque Ptolemais, & nec citeriora, Carmelus, Dora, cetera, in regno Juda erant, sed Samariæ, ut notum est.

P H I L I S T A E A E T O R A M A R I T I M A J U D A E A E.

A meridie in occasum procedimus, ubi tota Philistæorum fuit regio tribui Judæ primum adjudicata usque ad mare magnum Josuæ xv, 12. deinde Danitidi & Simeonitidi ex parte contributa, cap. xix, 43. ab Juda etiam occupata, Judic. i. 18. sed amissa brevi post: vindicata a Davide & successoribus, rursus amissa, aut numquam penitus subjugata, usque ad regis Usiæ tempora, qui munitiones Philistæarum urbium diruit, novasque, ut cohiberet gentem, circa illas condidit, i Paralip. xxvi, 6. Et quid multa? totus tractus Philistæorum, & nominatim quinque famosi illorum principatus Israelitis a Deo tribuuntur Josuæ xiii, 2 & 3. licet justo Dei judicio, ut malitiam populi Israelitici puniret, non potuerint occupari, aut ægre interdum Philistæis aliquid illorum ademtum fuerit.

Philistæos Græci vocant Φυλιστινæ Ebræo more, Genes. xxi, 32, 34. cap. xxvi, i. Josuæ xiii, 2, 3. In ceteris libris, Judicum, Samuelis, Regum, Prophetarum plerumque vocantur ἀλλοφύλοι, *alienigenæ*: quod etiam Hieronymus, præsertim de Locis Ebraicis cum Eusebio sæpe imitatur: interdum & Vulgatus *Philistim* sive *Philistum* retinet, non numquam *Philistinos* dixit, v. gr. Judic. iii, 3. xiii, i, 5. & ipse Hieronymus in Amos i, 8: sæpe quoque *Palastinos*, ut Gen. xxi, 33. cap. xxvi, i, & 8, & 14. cap. xxiii, 3. Et ubi Septuaginta habent Joel. iii, 4 γαλιλαία ἀλλοφύλων, Hieronymus vertit, *terram*

mus *Palastinorum*. Idem in Esa. xiv, 29. ad verba prophetae, quae ipse vertit : *Ne lateris Philistaea omnis tu*, ita commentatus est : *Mortuo Achaz intelligimus Philistaeos e vicino fuisse latatos, & insultasse Israeli, quod maturo rege perduto, Ezechia juveni subjacerent. Philistaeos autem, ut supra diximus, Palastinos significat : quod Alienigenas vulgata scribit editio, quum hoc non unius gentis, sed omnium externarum gentium vocabulum sit.* Idem in Amos i, 6. *Videamus quid Philistim & urbes ejus peccaverint : quos Septuaginta semper Alienigenas transfulerunt. Ubicumque enim in veteri testamento αλλοφύλους, id est alienigenas legerimus, non commune nomen omnium externarum gentium, sed proprie Philistim, qui nunc Palastini vocantur, accipiendi sunt.* Josephus in Antiquitatibus semper vocat Παλαστίνους, *Palastinos* : & regionem illorum Παλαστίνη, *Palastinam*, lib. ii, cap. vi. ut ita *Philistiim*, & *Philistaei*, & *Philistini*, & *Palastini* proprie dicti, unius gentis nomen sit, e quibus ultimum deinceps universos sanctae terrae habitatores, recepto loquendi usu, significavit.

Hæc de nomine gentis : de origine nunc pauca trademus. Antiquissimi regionis illius cultores *Hevæi* fuerunt, quos a *Caphtorim* expulsos aut deletos fuisse Moses memorat Deuteronomio. ii, 23. *Caphtoræos* autem & hic & Amos ix, 7. Græci & Latinus interpretes cum Chaldæis, etiam Onkelos Genes. x, 14. reddiderunt *Cappadoces*, & *Caphtor Cappadociam*. Hoc enim loco *Philistæi* dicuntur a *Casluchim* esse, quos Colchos Bochartus interpretatur, vicinos Cappadocibus. *Philistæos* autem & *Caphtores* conspirasse in Hevæis extirpandis : quos utrosque ex Cappadocia & Colchide deducunt. At Josephus lib. i Antiq. cap. vii. *Cappadocia* cum ceteris, qui trans Amanum & Taurum sunt, ab Japheti posteris derivat : *Caphtoræi* autem & *Philistæi* sunt ex posteritate Chami, Genes. x, 14. Deinde *Caphtor* fuit insula Jerem. xlvii, 4. *Cappadocia* autem continens terra. Propter patrem ergo communem Mizraim malim *Caphtoræos* in Niliacis circa Delta insulis quærere, quam in Pontica natione aut Cappadocia. Illud autem non nego, *Philistæos* & *Caphtoræos* non solum vicinas in patria sua, sed cognatas etiam gentes fuisse, quemadmodum Kimchi ad jam dictum Jeremiae locum in commentario scripsit, וְהַפְּתוּרִים וְהַכַּפְּתוּרִים *Philistim & Caphtorim fratres fuerunt* : qui in Hevæorum, quam occuparunt, terra coaluerunt ita, ut *Caphtoræorum* nomen periret, maneret *Philistinorum*.

Situs regionis *Philistææ* est maritimus, in ora maris magni sive mediterranei, ab Joppe ad Aegypti fines, licet multa etiam intus, maritimis vicina, possederint. Plures quidem *Philistinorum* urbes fuerunt, ut *Gerara* in patriarcharum historia Genes. xxi, & xxvi. & *Jabne* sive *Jamnia*, ii Paralip. xxvi, vers. 6. *Gibethon*, i Reg. xv, vers. 27. quinque tamen fuerunt potentiores, qui quinque principatus *Philistinorum* adpellantur, & communem inter se, aut foederatam rempublicam habuerunt : ex qua *Pentapolis* illorum regio & respublica vocatur. Cedrenus in historia amissæ arcæ foederis pag. 49. de *Philistæis*, ἡ ἐν παντὶ ὁλὴ τῆς Πενταπόλεως αὐτῶν, *qui in omnibus finibus Pentapoleos ipsorum*. Notæ illæ urbes & illorum nomina : sed ordo & positio illarum disputatur. Sancti codicis hic ordo est in quinque illis civitatibus Josuæ xiii, vers. 3. *Terra Chanaan, quæ in quinque regulos Philistiim dividitur, Gazaos, & Azotios, Ascalonitas, Gethæos & Accaronitas*. Ibidem fines sic describuntur : *a fluvio Aegypti ad Accaron contra aquilonem*. At i Samuel. vi, vers. 17. hoc ordine enarrantur, *Azotus, Gaza, Ascalon, Gath, Accaron*. Quæ variatio facit, ut neutro ex loco certus ordo a meridie in septemtrionem definiri possit. Josephus principes has civitates lib. vi Antiq. cap. i. ita enumeravit : *Gitta* sive *Gath* ; *Accaron, Ascalon, Gaza & Azotus*. Hieronymus in Amos vi, vers. 2. *Descendite ad Palastinos : qui morantur in campestribus ; & ad optima quaque regna horum ; quæ diversis*

civitatibus subjacent, Gaza, & Ascaloni, Azoto, Accaron, & Geth. Idem in Obadiam vers. 19. verba prophetæ, *Possidebunt Palaestinos*, sic interpretatur: *quinque urbes Palaestinarum, Gazam, Ascalonem, Azotum, Accaron, Geth*: quem ordinem vulgatæ tabulæ ut plurimum sequuntur. Posteriores prætermittunt Gath & Accaronem, forsan olim everta ac deleta. Ptolemæus lib. v, cap. xvi. a septemtrione sic progreditur:

Ιόπη,	Joppe.
Ιαμνιτῶν λιμὴν,	Jamnetorum portus.
Ἀζότος,	Azotus.
Γαζῶν λιμὴν,	Gazeorum portus.
Ἀσκαλὼν,	Ascalon.
Ἀνθηδών.	Anthedon.

Gazensium portum modo nominat, quia intus paullo Gaza, antiqua urbs, sita fuit, quam in mediterraneis Judææ idem Ptolemæus censuit. Nec Azoti mentio in Antonini, ut vocatur, Itinerario habita, cujus hic ordo est:

Diospoli	
Jamniam	M. P. XII.
Ascalonem	M. P. XX.
Gazam	M. P. XVI.
Raphiam	M. P. XXII.
Rhinocolura	M. P. XXII.

Vides hic dissensum a Ptolemæo, qui Ascalonem a meridie opposuit Gazæ; auctor autem Itinerarii a septemtrione, qui Plinium consentientem habet lib. v cap. xiiii. Oppida, inquit ille, ab austro progrediens; *Rhinocolura, & intus Raphia: Gaza & intus Anthedon: mons Angaris. Regio per oram Samaria: Oppidum Asculo liberum; Azotus: Jamnada, altera intus: Joppe Phœnicum.* Suffragatur Benjamin Tudelensis cum Diodoro Siculo comparatus. Hic lib. xix, cap. lxxxv. Azotum a Gaza vetere cclxx stadiis distare tradit. id est octo parasangis & dimidia. Jam vero Judæus peregrinator dicit, Ascalonem veterem ab Asdod sive Azoto sex parasangis sive milliari meridiem versus abesse: quo posito, non potest Ascalon non inter Gazam & Azotum cadere.

Rebus sic de ordine quatuor civitatum constitutis, sola Gath superest, ut sedes illius inquiratur, quod sane est difficillimum. Idem Tudelensis Judæus pag. 37 Itinerarii Cæsaream, sive Stratonis turrin, putat vetus Gath Philistæorum esse, quod Gad quidem scripsit, non aliud autem, quam Gath intelligit. Sed nimis in septemtrionem Cæsarea remota ab iis locis est, in quibus rex Gathæorum Achis cum Davide circa Ziklag & finitima versatus est, neque Philistæorum fines ultra Joppen erant producti, sed intra hoc oppidum septemtrionalis terminus stetit in Accarone, Josuæ xiii, vers. 3. quæ parallela oppido Judæ Bethseme erat, i Samuel. vi, vers. 9. 16. Deinde Gath fuit in regno Rehabeami i Paralip. xi, vers. 8. Cæsarea, seu, ut ante vocabatur, Stratonis turris sive aliter, in regno fuit Samariæ.

Contra existimare posses, Gath, urbem illam, in austro Philistææ fuisse, quia Ephraimitæ, non expectantes tempus a Deo constitutum, ex Aegypto egressi, ut Gathensium possessiones occuparent, ab illis cæsi & deleti omnes sunt, i Paralip. vii, vers. 21. quod

quod Kimchi quidem putat accidisse, quum Israel in desertis ageret, eductus jam ex Aegypto, quia Psalm. LXXVII, vers. 12, 13. dicantur Ephraimitæ mirabilia Dei in campo Zoan vidisse ante, quam cladem illam ab Gathæis accepissent. Targum vero, & Raschi in illum Psalmum, ex Aegypto erupisse adversus Gathenses referunt. Qui vero per tot gentes Chananæas, tot Philistæas potuissent penetrare, si Gath ad septemtrionem fuisset posita? de Gazæis, quam Gathæis, id videtur similis vero esse. Sunt qui de Philistæis generatim interpretantur, quod Gath caput illorum & sedes fuisset regia, sicut fuit Davidis temporibus. At ne sic quidem ירד descendissent ex Aegypto in Chanaan, sed ascendissent potius: quam loquendi rationem, descendere ex Chanaan in Aegyptum, & inde ascendere in Chanaan, Scriptura perpetuo observat. Sed vel ex montanis solitudinis Sur est irruptio facta, vel loquitur sacer scriptor more temporis sui, quo omne iter ex Judea in Philistinos descensio vocabatur, quia depressiora sunt maritima. Vide vel solam historiam Samsonis.

Hieronymus cum Eusebio in Locis Ebraicis distinxit Geth & Getha: de illa dixit, Geth; in hac gigantes, qui vocabantur Enakim, & Philistinorum accola permanserunt. Ostenditur vicus in quinto milliario ab Eleutheropoli euntibus Diospolim. Et interjectis aliis: Getha, ad quem locum transtulerunt arcam testamenti de Azoto; nunc vicus grandis vocatur Githam inter Antipatridem & Jamniam. Verum ex historia circumlatæ Arcæ manifestum est, unam fuisse Gath Philistæorum, eamque metropolim, quia per principes urbes Azotum, Accaronem, Gatham deduxerunt: nec alterius Gath in hoc tractu aliunde est indicium. Malim vero inferius intelligere oppidum, quod apud Eleutheropolim fuit, quinto a billa lapide in boream, qua Diospolim seu Lyddam iter fiebat. nam quæ inter Lyddam & Antipatridem erant, extra limitem Philistinorum fuerunt. Sic bene rationes quoque Davidicæ historiæ constant, qua Ziklag sive Siceleg, Davidis sedes, non nimis ab regia Gath reducta fuisse traditur. Placet vicinitas Eleutheropoleos: sed plaga, in quam inde recedat, incerta est, nec ipse sibi constat Hieronymus. In Michæa enim cap. 1, vers. 10. sic scripsit: Geth, ut Regnorum quoque testatur historia, una est de quinque urbibus Palestine: vicina Judææ confinio, & de Eleutheropoli euntibus Gazam: nunc usque vicus vel maximus, unde fuit & Goliath ille Gethæus, quem David occidit in prælio. Si euntibus Gazam in via est, in meridiem versus situs vicus est, inclinantem in occasum: sin in via est Diospolitana, ut in Locis dixit Ebraicis, septemtrionem Eleutheropoleos spectavit. Malim in occasum ab Eleutheropoli reducere, si non directe licet, oblique tamen, ut in illa, de qua diximus, via Gazæa erat. Nec obest, quod Josephus in urbium enumeratione lib. VI Antiquit. cap. 1. primo loco Gittam (sic vocat Gath) recensuit. Convenerunt, inquit, οἱ ἐκ τῶν πέντε πόλεων ἀρχόντες, Γίττας, Ακκαρων, Ἀσκαλων, & Γάζα καὶ Ἀζότι, quinque civitatum principes, Gitta, Accaronis, Ascalonis, & Gazæ ac Azoti: nam ordinem positionis non servare, ex ultima Azoto clarum est: sed præposuit Gath, quia regia aliquando fuit, ut ex Davidis historia notum est: etiam quia intus sita seu mediterranea; ceteræ maritimæ, aut prope mare positæ. Josephus itaque Γίττα, scripsit: LXX interpretes γαθ: Hieronymus etiam Geth: nos plerumque Gath cum Ebræis.

Nunc reliquas Pentapoleos Philistææ urbes a septemtrione in austrum progressuri perlustrabimus. Prima est Ekron, ut Ebræi vocant, sive Accaron, Ακκαρων, sine casuum flexione, οἱ Ακκαρων, 1 Samuel. VI, 15. τῆς Ακκαρων, ibidem vers. 16. δὲ Ακκαρων, cap. VII, vers. 14. & per flexionem, τῆς Ακκαρων, apud Josephum lib. VI Antiquit. cap. 1. Hunc autem terminum Philistææ in septemtrione fuisse, Josuæ XIII, vers. 3.

clare demonstratum est : etiam tribus Judæ finem septentrionalem Josuæ xv, vers. 11, quamquam ex hac tribu in Danitidem postea relata fuit, cap. xix, vers. 43. a neutra autem possessa, quamvis principio expugnata, Judic. 1, 18. brevi tamen post amissa. Fuit paullulum reductior a mari, quia Josuæ xv, 11 & 46. inde terminus usque ad mare continuari dicitur. Famofum idolum habuit, Baal Sebul, quod 11 Reg. 1 in Ahafis historia expositum est. Inter Ekron & Gath ex latere aliquot oppida interjacebant, quæ Juda sibi vindicavit 1 Samuel. vii, 14. quod visum fuit memorare, ne exiguum inter has spatium, ut in tabulis non nullis est, existimes intercessisse. Gentile Ακκαρωνίτις, Accaronita, Josuæ xiii, 3. Denique quæ Eusebius, interprete Hieronymo, de hac urbe habet, adjicio: Accaron, inquit, in tribu Dan: [sive in ego arbiutor in tribu Juda] ad levam Chananeorum, urbs una de quinque olim satrapis Palestine: & decreta est quidem tribui Judæ, nec tamen tenta ab ea: quia habitatores pristinis nequivit expellere. Sed & usque hodie grandis vicus Judeorum Accaron dicitur inter Azotum & Jamniam ad orientem respiciens. Prope Bethsems fuisse, ex historia restituta arcæ testimonii perspicitur. Ex quo adparet quam inepta illorum sit opinio, qui Accaronem putarunt, ut Hieronymus refert, Turrim Stratonis postea vocatam esse: aut qui Apolloniam apud Adrichomium interpretati sunt. Nulla vero Accaronis apud profanos est mentio.

Azotus, Ἀζωτὸς, notior est, etiam scriptoribus profanis. Ebræi Asdod vocant, quod nomen Græci interpretes Ἀζωτὸς ubique, Josuæ forte libro excepto, reddiderunt, 1 Samuel. v, 1, 6. cap. vi, 17 11. Paralip. xxvi, 6. Nehem. xiii, 23. Esā. xx, 1. Jerem. xxv, 20. Amos i, 8. Zephan. ii, 4. Zach. ix, 6. quos etiam Hieronymus imitatus est & vetus interpres Latinus. Eusebius de Locis Ebraicis: Ἀσδωδ, ἢ καὶ Ἀζωτὸς, Asdod, quæ nunc Azotus vocatur. Bonfrerius in hunc locum, ex ordine Josuæ xiii, 3. inter Gazam & Ascalonem ponit mediam: sed refutatur a Diodoro Siculo lib. xix cap. lxxxv. ubi Deme- trius ex proelio apud Gazam commisso dicitur fugisse εἰς Ἀζωτὸν εὐχόμενος ἰσχυροτέρῃ καὶ διακρίσει, in Azotum per stadia ducenta & septuaginta. Quod si tanto intervallo, quod ferme triginta quatuor passuum millia conficit, disjuncta Gaza ab Azoto fuit, oportet aliam ex Pentapoli urbem interjectam fuisse: alioqui nimis prorogandum illud litus foret. Tudelensis peregrinator pag. 51. inter Jafne & Asdod, hoc est ab Jamnia ad Azotum, duas tantum parasangas constituit, sed Peutingeriana Tabula decem milliaria habet, & Ptolemæus latitudinis differentiam decem minutorum, quæ totidem æquant passuum millia. Strabo lib. xvi pag. 522. pravatus in his verbis est, ἀπὸ Ἰαμνίας εἰς Ἀζωτὸν καὶ Ἀσκάλωνά εἰσιν ὅσοι διακρίσεις εἶναι, ab Jamnia ad Azotum & Ascalonem sunt prope ducenta stadia. Alterutrum urbis nomen est superfluum. non possunt enim duæ urbes ejusdem litoris communem distantiam habere a tertia: & quia Azotus propinquior fuit Jamniæ, quam pro tanto stadiorum numero, ut modo ex Ptolemæi & Peutingerianæ rationibus monstratum fuit; utique verba Ἀζωτὸν καὶ, Azotum &, inducenda sunt, ex superiori versu perperam repetita. Ascalon autem Antonini Itinerario xx mp. ab Jamnia abest: secundum Tabulam Peutingeri xxii. quod propius accedit ad Strabonis cc stadia. Fanum urbs falsi dei Dagonis habuit, 1 Samuel. v, 2. quod Jonathan Hismonæus, capta & incensa urbe, delevit. Vide Josephi lib. xiii cap. viii. Gentile Ἀζωτὸς Azotus, xiii, 3. apud Græcos & Vulgatum.

Ascalon, Ασκάλων, civitas etiam Pentapoleos, in hoc litore sita erat inter Gazam & Azotum. Ptolemæus infra Gazam positam habet, ut ab Azoto in Gazæ portum prius veniatur, quam in Ascalonem: sed videntur versus esse permutati, legendumque Azotus, Ascalon, Gazaorum portus, cetera; quæ perversa in libris sunt; & Ascalon ultimo relata loco. Omnes enim alii Ptolemæo in Ascalonis situ adversantur. Strabo dicto loco, ubi Jamneam & Gad-

ridem,

ridem, quæ Gazera est, exposuisset, subdidit: *ἐντ' Αζωτὸς καὶ Ασκάλων*; deinde *Azotus & Ascalon*. His quoque expositis, pergit: *ἐνθ' ὁ Γαζαίων λιμὴν πλησίον*, postea est propinquus *Gazaorum portus*. Eodem ordine Plinius lib. v. cap. XIII. sed verso itinere ab austro in aquilonem: *Gaza - - oppidum Asculo liberum, Azotus, Jamneæ dua, altera intus: Joppe*. Et Itinerarium Antonini ab septentrione in meridiem hunc ordinem habet:

Diospoli

Jamniam

Ascalonem

Gazam

M. P. XII.

M. P. XX.

M. P. XVI.

Et Peutingerianæ tabulæ hæc est dispositio:

Rhinocolura xv. Ascalone xii. Azoto x. Jamnia xii.

Hic quamvis minor justo numerus ad Rhinocoluram est; intervallum tamen inter Ascalonem & Azoton tale omnino, ut nobilem Gazam cum separato portu non admittat. Judæus Benjamin Tudelensis p. 51. Ascalonem novam & veterem distinguit tamquam quatuor separatas parafangis, ita ut nova duabus; vetus sex parafangis distet ab Azoto. Mittimus illam novam, si qua est; de sola veteri solliciti: neque distantiam examinamus, sed illud tantum adsumimus, quod peregrinator ille nullam Gazæ aut portus Gazæ inter Ascalonem & Azotum mentionem fecerit, qui haud siluisset, si Ptolemæi vera esset positio. Supra diximus Samaritam interpretem pro *Gerara* Genes. xx. & alibi substituisse *Ascalon*, quasi eadem urbs binominis esset: quod etiam Cedrenus pag. 23. sensit, de Abrahamo dicens: *παροικησας ἐν Γαζαρίῳ τῇ νῦν Ασκάλωνι λεγομένῃ*, inhabitans in Geraris urbem, nunc *Ascalonem* dictam. Sed de vero situ Geraræ, longe ab Ascalone disjuncto, ibidem in Daroma disputavimus. Non ubique fidendum his interpretibus: nam eandem Geraram Hierosolymitanum Targum *Arad* transtulit, quæ vero multum etiam a Gerar est disjuncta. Et quam aliena sæpe de Antiochia, de Cyrene, & aliis locis inculcant Targumistæ? Nihilominus Jo. Lightfoot, Samaritanum sequutus, Geraram & Ascalonem eandem urbem censet, quod minus cum situ Geraræ inter desertum Sur & Cades, Genes. xx. 1. convenire nobis videtur. Sed de hoc pluribus supra. Josephus lib. III de Bello cap. 1. vocat Ascalonem *πόλιν πεντακιστάδιον*, τῇ Ἱεροσολύμων ἑκοσὶ πρὸς τοῖς πεντακιστοῖς ἀπέχουσαν σταδίων, urbem antiquam, quingentis & viginti stadiis distantem ab Hierosolymis. Ibidem additur, *ἡ δὲ Ασκάλων ἰσχυρὸς μὲν κατεργῶς*, Ascalon vero valide munita erat, habebatque præsidium Romanum sub præfecto Antonio. Si ergo antiqua urbs munita & habitata fuit ultimis Neronis temporibus, Romano defensa præsidio; nescimus sane, quando hæc ipsa perierit, & nova quatuor inde parafangis, ut Tudelensis refert, surrexerit. Incolæ, ethnici plerique, eodem tempore duo millia & quingentos Judæorum, secum habitantium, uno tumultu interfecerunt, quod idem Josephus lib. II, cap. xxxiv. memoriæ tradidit. Numerus autem Josephi, quo distantiam ab Hierosolymis designat, suspectus nobis est, quasi major justo: suspectior Latini interpretis, quem Adrichomius sequitur, septingenta viginti stadia emetientis. Ad minorem summam vetusta itineraria cogunt; Antoninianum itinere ab Neapoli Ascalonem ita.

Aelia

*Aelia**Eleutheropolim*

M. P. XX.

Ascalonem

M. P. XXIV.

Vides XLIV milliaria ab Aelia, quæ Hierusalem est, Ascalonem usque numerari, quæ stadia sunt CCCLII. Peutingeriana tabula addit quatuor millia hoc modo: *Ascalone XVI Betogabri VIII Ceperaria XXIV Helya Capitolina*. Sed ne sic quidem numerus Josephi conficitur: & minor utique, quam quæ Josephi est, distantia fuit. Gentile Ασκαλωνίτης, *Ascalonita* est apud Stephanum, & Josuæ XIII, 3. Græce & Latine: & Josephi lib. II de Bello cap. XXXIV extremo, ἡ Ασκαλωνίτης, & quod dignitatem simul sub Romanis ostendit, in nummis multorum Cæsarum, in quibus truncata vox ΑΣΚΑΛ. legitur, ut Augusti apud Patinum p. 45. & in altera parte ΣΕΒΑΣΤΟΣ: & Claudii ΑΣΚΑΛΩΝ. apud Harduinum: sed plenis litteris in Titi nummo apud Tristanum p. 304. ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ, cum Veneris Cælestis effigie, cujus numini hæc civitas addictissima erat, quod Pausanias in Atticis cap. XIV. his verbis prodidit: πλησίον δὲ ἱερὸν ἐστὶ Ἀφροδίτης Οὐρανίας: πρώτοις δὲ ἀνδράπων Ἀσσυρίους κατέστη σίβιδαι τὴν Οὐρανίαν: μετὰ δὲ Ἀσσυρίους Κυπρίων Παφίαι, καὶ Φοινίκων τοῖς Ασκαλωνίταις ἔχουσιν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ. *Proximum est templum Veneris Vrania. Primum autem hominum Assyriis constitutum fuit colere Vraniam: post Assyrios Paphiis in Cypro, & ex Phœnicibus, qui Ascalona tenent in Palaestina.* Dignitatem civitatis etiam Plinius laudat lib. V, cap. XIII. quum dicit, *Asculo liberum*, puta oppidum.

Ultima Pentapoleos Philistææ fuit *Gaza*, γαζα Ebræis, cujus primam litteram Græci sæpe, & hos sequuti Latini, per G expresserunt γάζα, *Gaza*, ut in Gomorra & aliis. Judæ tribui adscripta Josuæ XV, 47. non autem possessa, licet ceperit eam post Josuæ mortem, Judic. I, 18. Pomponius Mela lib. I, cap. XI. *In Palaestina est ingens urbs & munita admodum Gaza. Sic Persæ ararium vocant: & inde nomen est, quod quum Cambyses armis Aegyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat.* Esto Cambysem ibi, tamquam munito in loco, & Aegypto vicino deposuisse belli adparatus; tamen neque urbs inde originem, neque nomen suum habuit, utpote a patriarcharum temporibus ita vocitata, Genes. X, 19. Deuter. II, 23. Josuæ X, 14. XI, 22. Stephanus dicit sitam πρὸ Αἰγύπτου, *ante Aegyptum*, Palæstinæ quasi ultimam: quæ ἐκλήθη καὶ Ἀζα: καὶ μίχεται τὴν Σόβην Ἀζαὶ ἀπὸ καλῶσιν, *etiam Aza vocatur: & usque hodie Syri Azam illam adpellant.* Quod confirmat, Ebræum nomen γαζα in γάζα, *Gaza*, mutatum esse. Arrianus lib. II. pag. 150. de Alexandri expeditione sic situm urbis descripsit: ἀπὸ τοῦ ἡ γάζα τῆς μὲν θαλάσσης ἔκπρὸς μάλιστα θαλάσσης, καὶ ἐστὶ ψαμμοῦχος καὶ βαθεῖα ἐς αὐτὴν ἡ ἀνοδος. - - - μεγάλη δὲ πόλις ἡ γάζα ἦν, καὶ ἐπὶ χώματι ὑψηλῷ ᾤκειτο, καὶ τῇ περιεβίβλητο αὐτῇ ὄχυρόν: ἐκείνη δὲ ᾤκειτο, ὡς ἐπὶ Αἰγύπτου ἐν Φοινίκῃ ἴσθμῳ, ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐρήμου. *Distat Gaza a mari stadiis summum viginti, accessum ob arenæ altitudinem habens difficilem.* - - - *Urbs ampla, & in colle sita, validoque muro circumdata.* Ultima autem colitur, si ex Phœnice in Aegyptum tendis, ad initium solitudinis posita. Strabo quidem lib. XVI. postquam de portu Gazæorum dixerat, ὑπέρκειται δὲ καὶ ἡ πόλις ἐν ἑπτὰ σταδίοις, ἑδεξός ποτε γινομένη, κατασπασμένη δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου καὶ μίνουσα ἔρημος, paullo supra portum, inquit, ad septem stadia urbs sita est, illustis olim, ab Alexandro autem diruta, manet deserta. Hic spatium notat, ubi proxime accedit ad mare: Arrianus, ubi μάλιστα, maxime ab eo recessit, quod pro amplitudine urbis omnino ad viginti stadia patere potuit. An post cladem, ab Alexandro acceptam, numquam instaurata fuerit, ut Strabo sensisse videtur, dubitari potest: nam eam iterum Antiochus evertit, ut est in

Judaea.

in Excerptis Polybii Valesianis pag. 86, Ἀντίοχου τῷ βασιλεῖ τῶν τῶν Γαζαίων πόλιν πορθέσαντο. *Antiochus rex quum Gazæorum urbem vastasset.* Et Maccabæorum tempore πόλις, urbs munita erat & bene habitata, ab Hasmonæis aliquoties obsidione Syris, qui tenebant & munerant, erepta. Vide I Maccab. xi, 61. xiii, 43, 44. Expugnavit etiam & evertit Alexander Jannæus, rex & pontifex Judæorum, ut Josephus lib. xiii, cap. xxi. refert, ex quo tempore videtur ἔρημος, *deserta* fuisse, ut Strabo dixit & S. Lucas Act. viii, 26. Sed ex hac etiam clade surrexit, quod ex nummis ejus, in honorem Titi, Hadriani, Antonini Pii, L. Veri, Faustinae junioris, & Plautillae percussis, non obscurum est. Quod de urbe, non de portu, intelligendum est, quam Casaubonus in notis ad Strabonem non penitus derelictam censet, sed minus, quam ante frequentatam: quod *Portus Gazæus*, quem Strabo laudat & Ptolemæus, vicus potius, *Majuma* nomine, quam urbs fuerit, antequam Constantinus urbem faceret, & de filii nomine *Constantiam* adpellaret. Auctor Itinerarii Antoniniani, ut vidimus, xvi millibus ab Ascalone in austrum deduxit; Georgius Sandesius autem, Anglus peregrinator, quem plurimi Lightfootus facit, decem tantum milliaria ponit: quantum spatium forte ad portum ab Ascalone est; sedecim autem ad urbem. Civitas hæc, quamvis aliquoties ab Judæis occupata, tamen mansit ethnica, devota Cretensi Jovi, quem *Marnan* vocitavit. Stephanus in hac urbe: ἔστιν καὶ τὸ τῷ Κρηταίῳ Διὶ παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὃ καὶ ἡμῶς ἐκάλουν *Magnân*. *Hinc & apud illos [Gazæos] Jovis Cretæi sacra sunt, quem, ut putamus, Marnan adpellant.* Et Hieronymus epist. vii ad Lætam: *Marnas Gaza luget inclusus, & everisionem templi pertimescit.* Quo egregius nummus Hadriani apud illust. Spanhemium pag. 669 pertinet: inscriptus ΓΑΖΑ ΜΑΡΝΑ ΔΠΡ. *Gaza Marna* anno clxxxiv, quæ singularis hujus civitatis epocha, etiam in aliis nummis observata, videtur ab initio libertatis ducta, quam Pompejus Gazæis dedit, ut Josephus lib. xiv, cap. viii. notavit.

Post Ascalonem Strabo dicto loco: εἰδ' ὃ τῶν Γαζαίων λιμὴν πλησίον, *Deinde Gazæorum portus vicinus est.* Ptolemæus lib. v, cap. xvi. Ἀζόσιος, Γαζαίων λιμὴν, *Azotus, Gazæorum portus.* nam, ut supra diximus, Ascalonem infra Gazam dejecit. Et quia Strabo etiam prius de portu, quam de urbe agit, ab aquilone progressus in meridiem; exinde par est colligere, portum urbi a septemtrione fuisse, non autem tanto intervallo, quantum in libris Ptolemæi Græcis adparet, cum latitudinis differentia dimidium gradus excedente, sive xxxv minutorum, quæ tot millibus passuum respondent; neque ut in versione Latina est, xv minutorum; sed fortassis, ut supra ex collatione Itinerariorum Antonini & Sandesii conjecimus, vi milliariorum, quantum spatii sufficere inter urbem & portum omnino videtur. Crevit portus, toties urbe everfa, in magnum vicum: urbis autem privilegia Constantinus addidit, quod Sozomenus lib. ii, cap. v. adnotavit. Sed de hac in Medii ævi Geographia agemus.

Hæc de Pentapoli sive quinque præcipuis urbibus Philistæorum: nunc cetera, quæ vel Philistinorum fuerunt, vel Danitarum, perlustranda sunt. A septemtrione prima fuit *Jabne*, quæ Græcis Latinisque est *Ἰάβνια* seu *Ἰαβνία*, *Jamnea* sive *Jamnia*. Eamdem Jabne & Jamniam esse ex comparatione Plinii & Benjaminis Tudelenfis adprobatur. Ille lib. v, c. xiii. *Ascalo liberum, Azotus, Jamnea dua, altera intus; Joppe:* hic inverso ordine, *Japho, Jabne, Asdod*, id est, *Joppe, Jafne, Azotus*. Vides sic, Jabne & Jamniam non differre. Josua cap. xv, ii. videtur *Jabneel* sive *Febneel*, nominasse: at ii Paralip. xxvi, 6. *Jabne* vocatur, & in Philistæorum potestate fuit, quibus rex Usia eripuit, & munimenta ejus evertit. Judæi constanter *Jabne* vocant, quibus ob synedrium, quod habuit, in primis est laudata. In Maccabæorum historia ex *Jamnia*, *Ἰαβνία*, i lib. iv, 15. & *Ἰάβνια*, c. v, 58. & sæpe

alibi. Strabo etiam *Ιάμνεια*, *Jamnea*; etiam Ptolemæus: at Stephanus, *Ιαμνία πολίχνη* *Θαρ-
νίκης*, *Jamniaparvum oppidum Phœnices*: Ideo *κάρμη*, *vicum* Strabo dixit. At muro cinctam
olim fuisse, ex Paralipomenis supra monstratum fuit. Plinius *duas* fecit, intus alteram, al-
teram ad mare. Sed hæc portus est, Ptolemæo *Ιαμνιτῶν λιμὴν*, *Jamnitarum portus*, inter
Joppen & Azotum. Ut vero non duæ Gazæ sunt, quamquam portus cum habitationibus
ab urbe est separatus; sic verius una etiam Jamnia, oppidum intus situm; & portus, ab
oppido non nihil remotus. Ita Salmasius in Solinum censet cap. xxxiv. Portum Judæ
Maccabæus incendit, lib. ii, cap. xii, 9. ubi ab Hierosolymis dicitur cxxi stadiis
abesse.

Fuit quoque Philistæorum *Gibethon* seu *Gabathon*, tribui Dan adscripta, Josuæ xix,
44. & Levitica cap. xxi, 23. non autem, ut videtur, possessa, saltem non diu, sed
a Philistinibus habitata, quibus longa obsidione rex Baesa eripuit, & Israelis regno vindicavit,
i Reg. xv, 27. cap. xvi, 15. Ubi cognomen habet *Gibethon Philistæorum*, di-
scriminis causa, quo discernatur ab alio ejusdem nominis in Benjamin, quæ & Gabea & Gaba-
tha adpellata fuit, ut supra tradidimus. Locus autem certus Gabathon Philistæorum
non potest assignari; nec plura Hieronymus, quam in Dan fuisse & Levitis separa-
tam.

Thimna quoque sive Thamna, seu Themna, Judæ primum Jos. xv 57. deinde De-
nitis adjudicata, cap. xix, 43. qua in confinio Philistinorum fuit, illis sæpe etiam sub-
jecta fuit, quod ex Samsonis notum historia est. Hieronymus in finibus Diospoleos, qua
Aeliam ibatur, ejus nominis prægrandem vicum observavit. Sed de hoc etiam supra co-
piofius.

Alia oppida tribus Dan, quamquam non possessa a Philistæis, vicinitatis causa hic ex-
ponimus. *Esthaol*, Judæ prius, Josuæ xv, 33. deinde Dan, cap. xix, 41, Hieronymus
dicit, in decimo Eleutheropoleos milliario contra aquilonem pergentibus *Nicopolim*, situm esse.
Bonfrerius in his verbis Nicopolim suspectum habet & *Diospolim* legendum existimat, quod
cum tribu Dan ejusque situ est convenientius. Samson sepultus dicitur inter *Zarea* & *E-
sthaol*, Judic. xvi, 31.

Oppidum *Zarea*, sive *Sarea*, (Saara prave in libris Hieronymi scriptum) primum in tri-
bu Dan Josua xix, 41. enarravit, antea Judæ cap. xv, 33. non procul ab Esthaol, quod
etiam ex Hieronymi descriptione clarum est, in finibus Eleutheropoleos contra septentrionem
pergentibus *Nicopolim*. Rursus hic Nicopolis ponitur terminus illius viæ, ut ex vicinitate ap-
pareat, non firmissimam conjecturam Bonfrerii esse, qui modo in Esthaol Diospolim malebat
substitutam.

Ajalon quoque oppidum tribus Dan fuit Josuæ xix, 42, Judic. i, 45, Levitis
destinata Jos. xxi, 24. quamquam a Benjaminitis etiam habitata, i Paralip. viii,
13. quod in confinio illorum fuit. An vero hæc Ajalon, quam Josua respexit,
quum eadem hostium persequutus, lunam consistere in valle Ajalon jussit? Ait Bon-
frerius in Josuæ cap. x, 12. quia alia in hoc tractu Ajalon nusquam in sacris scriptu-
ris memorata sit, & hæc Danitarum sufficiat Josuæ verbis recte interpretandis, si po-
sueris, lunam tum præcessisse soli, quod fit, quum decrescit, ut utrumque astrum
etiam interdiu spectari possit: nec dubitandum, quin utrumque in oculis Josuæ ha-
buerit. Ideoque Vulgatus non in, sed contra vertit, Sol contra Gabaon ne moreretur
& luna contra vallem Ajalon. Eusebius autem in Locis Ebr. dicit, suo adhuc tempo-
re Ajalon κάρμη, vicum fuisse tribus a Bethel milliariis adversus orientem: & Hiero-
nymus

Judæa.

nymus addit ex Ebræorum traditione, Ajalon vicum esse juxta Nicopolim in secundo lapide pergentibus Aeliam. Alterutrum putat ab Josua designari. Idem Epitaphio Paullæ cap. 111. Inde [Emmaunte] proficiscens adscendit Bethoron inferiorem & superiorem, urbes a Salomone conditas, sed varia postea bellorum tempestate deletas; ad dexteram adspiciens Hajalon & Gabaon, ubi Jesus, filius Nave, contra quinque reges dimicans, soli imperavit & luna. Vides, & hic prope Gabaonem Ajalon Josuæ, eamque aliam a Danitica, in tribu Benjaminitide positam defendi.

Danitarum fuit quoque *Gath Rimon* sive *Geth Remmon*, Josuæ XIX, vers. 45. & ipsa Levitis data, cap. XXI, vers. 24. ubi sequenti versu 25. quod mireris, alia urbs eodem nomine & æque Levitica, sed in Manassitide cisjordanensi, occurrit. Hieronymus de utraque dixit, sed de nostra clarius. *Gethremmon*, inquit, in tribu Manasse civitas separata Levitis. Et paucis interjectis: *Gethremmon alia civitas in tribu Dan separata Levitis. Est autem nunc villa praevalida in duodecimo milliario Diospoleos pergentibus ad eam de Eleutheropoli.* Hanc quidam putant ipsam *Gath*, regiam Philistinorum esse, quæ etiam positionis ratione in tribum Dan videtur incidisse. Verum quum in hac fortitionis historia semper hæc cum additamento *Remmon* seu *Rimon* dicatur; ubi vero de Philistæorum urbe agitur semper absolute *Gath* sive *Geth*; utique distinguenda inter se sunt *Gath* & *Gath Rimon*, licet fortasse non longa illarum fuerit distantia.

Erat etiam in tribu Dan *Saalbin* Josuæ XIX, 42. cujus loci etiam mentio Judic. I, 35. II Samuel. XXI I, 32. & I Reg. IV, 9. habetur, videturque idem esse, quod *Saalim* I Samuel. IX, 4. vocitatur, de quo Hieronymus in Locis: *Saalim villa, per quam pertransiit Saul in finibus Eleutheropoleos contra occidentem, septem ab ea millibus distans.* Græci Συαλίμ & Σααλίμ. Longe quidem a montanis Ephraim, ubi ille asinas quærebat. nisi in tridui itinere (ibidem commate 20) longiorem quamdam circumcursionem invenias.

Reliqua tribus sunt minus nota, *Jethla*, *Elon*, *Ethece* sive *Ethecho*, Levitica Jos. XXI, 23. *Baalath*, *Jehud* sive *Jud Bne Barak*, (Vulgatus divisit, *Bane* & *Barach*) *Mc Jarkon*, quasi Aqua Jarkon, & *Rakon*, pro quo Vulgatus habet *Arecon*. *Irsemes* autem videtur non alia esse quam *Bethsemes*, quia vocabula conveniunt; illud sonans Civitas solis; hoc, Domus solis. Sed diversas esse ex eo adparet, quod *Bethsemes* sacerdotalis fuit, Aaronis posteritati tributa, Jos. XXI, 16. unde in aliam tribum ex Juda, cujus erat, non ita transferri potuit, ut *Esthaol* & alia, ipso Josua testante, translatae sunt. De ipsis autem oppidis tribus Dan vide Josuæ XIX, 41. seqq.

Hæc de tribu Dan: ad regionem Simeonitidis redimus, ubi prope Gazam Eusebius Menoidem vel oppidum vel castellum notavit. Ἐστὶν οὖν κάμνη Μηνωὶς πλησίον Γάζης, πόλιν, quæ Hieronymus vertit: *Et nunc est Menois oppidum juxta civitatem Gazam.* Hieronymus quidem putat *Medeman* sive *Madmena* tribus Judæ esse, Josuæ XV, 31. at quia hæc Esa. X, 32. in via ponitur, qua Chaldæi venturi erant Hierosolymam, ac cum oppidis urbi proximis conjungitur, non potest illud oppidum Menois prope Gazam esse. Credibilis Menoin illam esse *Maenæum castrum*, quod lege xxx Cod. Theod. de erogatione militaris annonæ, memoratur. Jungitur ibi castro *Versabini* id est Bersabe, de quo supra diximus: nec dubitatur, vetus aliquod fuisse, licet de eo nihil nobis sit proditum.

Appendix quasi tribus sit Simeonitidis, quæ inter Gazam & Aegypti torrentem, terminum Palæstinæ sive terræ sanctæ, interjacent, licet in sacris scripturis ei non adscripta sint, quia, ut videtur, Josuæ temporibus ignota fuerunt nomina. Sunt vero *Anthedon*, *Raphia*, *Rhinocolura*. Ptolemæus & *Anthedonem* & *Rapheam* in Judæa censuit, illam ad mare; hanc intus. Plinius autem loco sæpe dicto: *Gaza* & intus *Anthedon*. Non

procul a mari Anthedon. Stephanus in Ἀνθηδὸν post Boeotiae hujus nominis urbem explicatam : ἔστι δὲ ἐν τῇ πόλει πλησίον Γάζης πρὸς τῇ παραλίῳ μέρει, *Est & alia urbs [Anthedon] prope Gazam in maritima parte.* Videtur extra viam maritimam posita. Antonini enim Itinerario nulla ejus ratio est in litore,

Ascalone

Gazam M. P. XVI.

Raphiam M. P. XXII.

Rhinocorura M. P. XXII.

Anthedonem Gabinius instaurari jussit, quod Josephus refert xiv cap. x. Herodes orationem Agrippiadem nominavit. Idem lib. xiii, cap. xxi. ἐπισκεπτόμεν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρει, Ραφίαν καὶ Ἀνθηδόν, ἣν ὕψιστον Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς Ἀγριππιάδῃ μετανόμωσιν, καὶ κατὰ κράτος ἔλεγε καὶ ταύτην, Μοῦσι [Alexander Jannæus] in maritima loca, Raphiam & Anthedonem, quam postea rex Herodes Agrippiadem nominavit: nam & ipsam vi & armis cepit. Et lib. i de Bello Jud. cap. xvi. de Herodis operibus: ἀνακτίσας δὲ καὶ Ἀνθηδὸν τὴν παραλίον, καταστρεφίσαν ἐν πολέμοις, Ἀγριππίαν ἀποστρέφουσι. Restauravit & Anthedonem in maritimis, bellis vastatam, eamque Agrippiadem nominari jussit. Nec vero novum nomen hæsit aut per tempora invaluit. Ptolemæus enim & Plinius Anthedonem dixerunt: & in nummo Caracallæ apud Patinum p. 306. ἈΝΘΗΔΟΝΟΣ legitur, nec umquam novi nominis post Herodem exstat habita ratio.

De Raphia seu Raphea ita Strabo lib. xvi, p. 522. Μετὰ δὲ Γάζῃν Ῥαφία, ἐν ᾗ μάλιστα συνήθη Πτολεμαίῳ τι τῷ τετάρτῳ καὶ Ἀντιόχῳ τῷ μεγάλῳ. εἴτα Ρινοκόλουρον, Post Gazam est Raphia, juxta quam Ptolemæus quartus cum Antiocho M. depugnauit. Famofum illud prælium Polybius scripsit lib. v, cap. lxxxii. seqq. Idem de loco paullo ante cap. lxxx. κατεστρεφτοπόδιον πύλῃοντα εὐδαίους ἀποσχὼν Ραφίας. ἡ καὶ τὰ μετὰ Ρινοκόλουρον ἀπὸ τῆς τῶν κατὰ Καίλην Συρίαν πόλεως ὡς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, castra [Ptolemæus Philopator] posuit, quum stadia quinquaginta abesset ab Raphia. Hæc urbs Cælen Syriam ex Aegypto petenti occurrat prima, sita post Rhinocorura. Scilicet eo usque Syriæ quidam terminos producebant, alii sub Phœnices, alii sub Cœles Syriæ nomine: sed improprie utrique, ut in Syria demonstratum est. Nomen urbis dipthongo scripsit Stephanus Ράφια, & Plinius Raphea, vocali secunda, quæ dipthongo respondet: Polybius autem, & Strabo & Ptolemæus, Josephus sine dipthongo, simplici vocali tertia Ραφία scripserunt, atque ita etiam in Commodi & Caracallæ nummis est ΡΑΦΙΑ. Aliquando ab Judæis possessam fuisse, testis est Josephus lib. xiii, cap. xxi. de Hasmonæis temporibus: πόλιν εἶχον Ἰουδαῖοι πρὸς θαλάσσην μὲν Στρατόνῳ πύργον, Ἀπολλωνίαν, Ἰόππην, Ἰάμωιν, Ἀζότον, Γάζαν, Ἀνθηδόν, Ραφίαν, Ρινοκόλουρον, urbes Judæi ad mare tenebant Stratonis turrim, Apolloniam, Joppen, Jamniam, Azotum, Gazam, Anthedonem, Raphiam, Rhinocoruram.

Præve vox ultima scripta, ex qua haud dubie syllaba excidit. Strabo, Livius, Seneca, & Plinius scripserunt Ρινοκόλουρον, Rhinocolora: Polybius autem, Josephus, Ptolemæus, auctores Itinerarii & Tabulæ Peutingerianæ Ρινοκόρουρον, Rhinocorura: Diodorus ac Stephanus Ρινοκοίρουρον, Rhinocurura, & gentile Ρινοκορυρεῖον καὶ Ρινοκορυρεῖτης, Rhinocoruræus & Rhinocururæus. Polybii, Strabonis, Josephi verba, etiam Itinerarii, paullo ante sunt adducta. Origine nominis, quod nasos præcisos habitatoribus significat, omnes conveniunt: discrepant in auctore. Seneca lib. iii de Ira cap. xx. Rex Persarum totius populi nares recidit in Syria: inde de Rhinocolora loci nomen est. Diodorus autem Siculus lib. i, cap. lx. Ἀκτισανί, Αἰθιοπῶν regi, quum Aegyptum in potestatem suam redegisset, tribuit. Hic enim latrones undique captos, ἀποτιμῶν αὐτῶν τὰς μυκτῆρας, κατέκρινεν ἐν τοῖς ἑσχατοῖς τῆς ἐξέμυς χώρας, κτίσας πόλιν τὴν αὐτῇ

τῷ συμπάσαντ^{ος} τῶν οἰκητῶν Ρινοκούρουαν προσηγορεύουσιν, *precidens illorum nasos, in extremum solitudinis tamquam colonos deduxit, condiditque urbem a casu inhabitantium Rhinocururam adpellatam.* Eadem Strabo de Aethiopum quodam rege, Aegypti domino, sic κακούργους μαλίσκος puniente, ut nasos truncatos in uno loco collocaret, qui *Rhinocolura* vocatus fuerit. De sede ipsa, ubi locorum fuerit, pretium non nullum est disquirere. Græci interpretes sacri codicis, quos Septuaginta vulgo vocamus, Esaia xxvii, 12. verba, *ab ripa fluminis [Euphratis] ad torrentem Aegypti*, verterunt, ἀπὸ τῆς διαρρυγ^{ης} τοῦ ποταμοῦ ἕως Ρινοκούραν, *a fossa fluminis usque ad Rhinocururam*, contracte scripta voce, ut supra ab Josepho etiam factum erat. Hieronymus tamen integre vertit, *usque ad Rhinocoruram*. Si vero Torrens ille Aegypti, Sihor nomine, qui terminus Palæstinæ, hoc loco Rhinocorura in versione Græca dictus fuit, argumento id satis certo est, oppidum illud huic fluvio adpositum fuisse. Sed in qua ripa, Aegyptia an Palæstinensi? Stephanus quidem Rhinocururam πόλιν Αἰγύπτου, *oppidum Aegypti* dixit: verius autem Diodorus dicto loco: αὕτη καίματι πρὸς τοῖς μισθοῖς τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας, ἐν μακρῇ τοῦ παρικοῦ αἰγιαλοῦ, *Hæc sita est in confinio Aegypti & Syria; hand procul a vicino litore.* Ita vero in confinio erat, ut Phœnicæ potius quam Aegypto adjudicaretur. Iterum Strabo sub finem ejusdem xvi libri p. 537. *Ex vico Leuce [Albo vico] merces portantur Petram, ἰσχυρῶς εἰς Ρινοκούρουαν τῆς πρὸς Αἰγύπτου Φοινίκης, inde Rhinocururam, quæ Phœnices est juxta Aegyptium.* Atque ita in dextra ripa Rhinocolura fuit. Suffragatur etiam S. Hieronymus in Amos vi extrem. *ab Hemath, inquit, usque ad Rhinocoruram: inter quam & Pelusium rivus Nili, sive torrens de eremo veniens, mare ingreditur.* Rivus Nili sive torrens de eremo, epanorthosis est, & posteriore adserto, rejicitur prius, quia numquam fines Palæstinæ ad Nilum usque prolata fuerunt.

De ipso Torrente Aegypti dicenda tandem, quæ ex sacris scripturis sunt cognita. Longitudo terræ sanctæ sic describitur, *ab Hemath usque Torrentem Aegypti*, i Reg. viii, 65. ii Paralip. vii, 8. ubi Nilus nequaquam intelligi potest, quia quæ inter Pelusium & Rhinocoruram continentur, Aegyptii juris erant & extra sortem promissæ terræ. Etiam latitudinis descriptioni hic torrens adhibetur. Josuæ xv, 4. *a summitate salissimi maris ad Torrentem Aegypti.* Hæc latitudo australis per rectam lineam. Nonnumquam latitudo maxima, quasi διαγώνιος, oblique ab hujus torrentis ostio ad fluvium ducta Euphratem designatur. Genes. xv, 18. *Semini tuo dabo terram a fluvio Aegypti usque ad fluvium magnum Euphratem.* Cui similis loquendi formula, in alio tamen argumento, est i Reg. xxiv, 7. Philistæorum etiam regionis limes australis Torrens hic Aegypti fuit: Josuæ xv, 47. *Gaza cum vicis & villulis suis usque ad torrentem Aegypti.* Et antea cap. xiii, 3. longitudo Philistææ regionis ita definitur, *a Sihor, qui contra Aegyptum est, usque fines Accaronis.* Varie interpretes Sihor reddunt, ut tamen plerique flumen aliquod intelligant: soli Septuaginta, ἀπὸ γῆς ἀεικίτου, *a solitudine.* Nam Kimchi & Raschi רוֹם נִלוֹס *Nilus est: Vulgatus, a fluvio turbido.* Et i Paralip. xiii, 5. *Congregavit David omnem Israel a Sihor Aegypti usque ad ingressum Hemath.* hic Targum, *a Nilo Aegypti.* At quando David ad Nilum usque imperium produxit, aut ullus Israelitarum? ut vero in Hemath erravit Targumista ille, Antiochiam vertendo; ita etiam in Sihor potuit. Græci, ἀπὸ ὁρίων Αἰγύπτου, *a finibus Aegypti.* at Nilus non in finibus, sed media Aegypto fluit. Sed esto, adpellativum Sihor esse; & turbidum fluvium significare; in limitis tamen Palæstinensis designatione congruentius ad torrentem Rhinocoruræ, quam ad Nilum, a limite longius remotum, referetur, licet alibi, Jerem. i, 18. ad Nilum videatur id nomen transductum esse, ubi Græcorum codicum pars ῥῶν legunt, pars retenta Ebrææ voce סִיחֹר. Quodquod ergo nomen proprium fuit, Torrens tamen Aegypti ad Rhinocoluram est, & terminat terram Israelis.

Tandem de *Betogabra* Ptolemæi, quam a litoralibus hisce in ortum solis non nihil reduxit, non alienum est aliquid adjicere. Sunt quibus videtur propter similitudinem litterarum vel Chabriæ castra esse, vel Afiongeber: at utraque extra Palæstinam fuere, illa in Aegypto; hæc in extrema Arabia juxta Arabicum sinum: Ptolemæus autem *Betogabram* suam in Judæa recensuit. Vetus Tabula Augustana inter Ascalonem & Aeliam *Betogabri* positum habet hac serie:

Ascalone XVI Betogabri VIII Ceperaria XXIV Aelia.

Plura de hoc oppido non sunt nobis nota: neque quæ inter hoc & Aeliam interjecta est *Ceperaria*. Ptolemæi autem *Εσβούς*, *Esbūs*, quam itidem in Judæa posuit, in Notitia Episcopatum est Arabiæ.

Reliquum est, ut postquam de Torrente Aegypti diximus, etiam de ceteris fluminibus cis Jordanem, sed admodum, ut patebit, incertis, aliquid adjiciamus. De *Kison* dictum in Galilæa: de *Kidron* sive *Kedron*, in explicatione Hierosolymorum.

Primus reliquorum est *Sorek*, שרש, Græcis *ζωρσς*, fluvius Philistæorum, ad quem Delila Samsonis habitavit, Judic. xvi, 4. Hieronymus in Locis: *Sorech nomen torrentis, de quo loco fuit Delila illa Samsonis. Sed & usque hodie ad septentrionalem plagam Eleutheropoleos vicus ostenditur nomine Capharsorech, juxta villam Saara, unde fuit Samson.* Adrichomius inter Azotum & Ascalon deduxit in mare; rectius forsan Bonfrerius inter Jamniam & Accaron: quod propius cum Hieronymi descriptione convenit.

Befor amnis est australior, quem David, quum Amalekitas, qui Ziklag exusserant, persequeretur, transit, 1 Samuel. xxx, 9, 10. Adrichomio inter Gazam & Anthedonem delabitur, cui plurimi adsentiuntur.

Torrentis Escol sive *Botri* etiam ad meridiem Chananæ est, quia exploratores ab Hebrone in Cadesbarneam tendentes, in via botryonem absciderunt, ut in castra Israelitarum referrent, quæ haud dubie non longinqua erant, quia non credibile, hunc fructum ex pertica pendulum, per medios hostes via longiore deportasse. Hieronymus Epitaphio Paullæ seu Epist. xxvii, cap. v. *Cepit per viam veterem pergere, quæ ducit Gazam, ad potentiam vel ad divitias Dei, & tacite secum volvere, quo modo eunuchus Aethiopi, gentium populos præsfigurans, mutaverit pellem suam: & dum vetus relegit instrumentum, fontem reperit evangelii. Atque inde ad dextram, transita Bethsur, venit Escol, quæ in botrum vertitur.* Hinc quidam inter Hebronem & vicinam Bethsur hunc rivum ponunt: sed errant: nec id hoc loco Hieronymus dixit. Errorem de fonte Aethiopis ad Hebronem, supra dissipavimus, natum ex confusione duarum Bethsur, ad Hebronem alterius, & alterius, mille passibus ab Eleutheropoli: ut ipse Hieronymus cum Eusebio in Locis Ebr. distinxit. Posterior in via est Gazam ferente, non illa ad Hebronem. Nec vero ad Eleutheropolim videtur amnis Escol fuisse, sed propior solitudini, in qua stativa Israelitarum erant. Idcirco quibusdam idem ac *Befor* est, cui novum nomen ab eventu accesserit: alii derivant Escol ita, ut confluat cum *Befor*, a quo in mare deferatur.

Cana fluvius in occidentali Ephraimitarum limite, Josuæ xvi, 8. Græca versio, *καὶ τὸν ποταμὸν Κανά*. Vulgatus autem non habuit pro nomine proprio, sed *vallem arundineti* vertit. A Thapua vel Taphua ad mare infra Cæsaream decurrit.

Crith, Vulgatus *Carith*, Græci *κορίθ*, 1 Reg. xvii, 3, 5. ubi Elias a corvis pascuus fuit. Hieronymus, *Chorath torrentis trans Jordanem, ubi absconditus est Elias e regione ejusdem*

dem fluminis : sed fallitur. Jussus Elias non transire Jordanem, sed vadere, a Samaria forsan, in ortum Jordanem versus, in quem effunditur hic fluviolus supra Hierichuntem, sive ab septemtrione Hierichuntis; quæ recepta positio est Tabularum.

Atque hæc sunt, quæ cis Jordanem in Palæstinæ tribus partibus, iisque majoribus, Galilæa, Samaritide ac Judæa invenimus, quæ quidem non omnia ad certum locum referri poterunt, argumentis tamen, quanta haberi possunt, demonstravimus, quo vel conjectura eruditorum, si certæ rationes non adsint, referri posse videantur. De *Idumæa*, non laxè dicta, quæ ipsa australis pars Judææ est, adhuc a nobis explicata; sed propria, videtur etiam in Judæa agendum esse, quia David quoque illam domuit. Quod vero extra limitem terræ promissæ fuit, & pars Arabiæ Petrææ, quam Israelitæ circuierunt in desertis peregrinantes; nec sub secundo templo ab Judæis possessa, ut potius Idumæi magnam Judææ partem ad Hebronem usque occupaverint; ad Arabiæ, in qua fuit, explicationem reservamus: nunc ad regionem Israelitarum, quæ trans Jordanem fuit, & tribus duabus, Ruben & Gad, & dimidiæ Manassitidi divinitus data, accedimus perlustrandam.

R E G I O I S R A E L I S T R A N S J O R D A N E M.

Nondum Jordanem transgressi Israelitæ erant quum Moses, petentibus Rubenitis, Gaditis & dimidiæ tribui Manasse, quæ victis regibus, Sihone Amorrhæo & Ogo Batanææ domino, occupaverant, adjudicavit. Omnis ille tractus olim *Galaad* sive *Gilead* dicebatur, uti ex divisione a Mose facta intelligimus: quod nomen postea certæ parti, quæ post lacum est Genesareth, adhæsit. Numerof. xxxii, 26. *Dixerunt filii Gad & Ruben Mosi: parvulos nostros, & mulieres, & pecora ac jumenta relinquemus in urbibus Galaad. Et Deuteron. iii, 12. dicit Moses: Terram possedimus tempore illo [quo Sihon & Ogum reges vicimus] ab Aroer, quæ est super ripam torrentis Arnon, usque ad mediam partem montis Galaad: & civitates illius dedi Ruben & Gad. Reliquam autem partem Galaad & omnem Basan regni Og tradidi mediæ tribui Manasse, omnem regionem Argob. Pergit commate 14. seq. portiones Manassitidis sic enarrare: Jair filius Manasse possedit omnem regionem Argob, usque ad terminos Gessuri & Machati. Machir quoque dedi Galaad, & tribubus Ruben & Gad dedi de terra Galaad usque ad torrentem Arnon. Vides sic Galaad, quod proprie nomen montis est, longe a septemtrione in austrum circumduci, ut non modo Manassitæ, sed Rubenitæ etiam & Gaditæ incoluerint. A montanis vero, commate 17. distinguuntur plana ad Jordanem, a Cenereth usque ad mare salissimum, & orientem versus usque ad radices montis Phasga sive Pisga. Hæ partes enim exemptæ erant a Galaad, quod in montanis est hanc planitiem attingentibus. Hæc latior Galaaditidis regionis notio, per tres procurrens tribus in montanis: proprie autem dicta Galaaditis penes dimidiam tribum Manasse fuit. Numer xxxi, 39, 40. *Filii Machir, filii Manasse, perrexerunt in Galaad, & vastaverunt eam interfecto Amorrhæo habitatore ejus. Dedit ergo Moses terram Galaad Machir, filio Manasse, qui habitavit in ea. Adjuncta sunt postea de Syria quædam ad septemtrionem, & de Arabia ab oriente, ut inde ab Hermone monte usque ad Petræam Arabiam omnia Israelitarum essent, & nova deinde nomina, præsertim posteriori ævo, quum Romani in Palæstinam venissent, Trachonitis, Auranitis, Batanæa, Ituræa in hoc tractu & Herodum regionibus audirentur. Hæc enim Philippi tetrarchia erat,**

erat, de qua Lucæ III, 1. Φιλίππου τετραρχοῦντος τῆς Ιταλίας καὶ Τραχωνίτιδος, *Philippo tetrarcha existente in Ituraea & Trachonitide*. Plenius descripta est Herodis testamento apud Iosephum lib. XVII, cap. X. τὴν τε Γαυλονίτην καὶ Τραχωνίτην καὶ Βατανάϊαν καὶ Πανιάδα Φιλίππου, πατρὶ μὲν τῷ ἀντὶ, Ἀρχελαίου δὲ ἀδελφοῦ γνησίου, τετραρχίαν εἶναι. *Gaulonitin & Trachonitin & Bataneam & Paniadem Philippo filio suo, Archelai fratri Germano, voluit tetrarchiam esse*. Et cap. XIII. Augusti confirmatione: Βατανάϊα δὲ σὺν Τραχωνίτιδι, καὶ Αὐρανίτις σὺν τινὶ μέρει οἴκου τοῦ Ζηνοδώρου λεγομένη, Φιλίππου, *Bataneæ vero cum Trachonitide, & Auranitis, cum parte quadam Zenodori, ut vocant, domus obtigit Philippo*.

Hæ sunt illæ ampliatæ partes, quas Herodes magnus Augusti Cæsaris beneficio possedit. Idem Iosephus lib. XV, cap. XIII. de Augusto, quum ab Herodis filiis Alexandro & Aristobulo salutatus esset; δίδωσι Ἡρώδῃ, *dedit Herodi potestatem, quem vellet ex filiis, designandi heredem regni, καὶ χάριον ἔτι, τὸν τε Τετράωνα καὶ Βατανάϊαν καὶ Αὐρανίτιν: ἔδωκε δὲ διὰ τοιαύτην τὴν αἰτίαν, cetera*. Id est, *& regionem, Trachonem & Bataneam & Auranitin*. Dedit autem hac de causa, cetera. Ex quo colligere licet, Hasmonæos non fuisse partium illarum, certe non omnium, possessores. Antiquos autem Manassitas earum plurimas possedisse, non est quod dubitemus. Sic enim illorum fines I Paralip. V, 23. definiuntur: *Filii dimidia tribus Manasse habitabant in terra a Basan usque ad Baal Hermon & Senir, & ad montem Hermon; ingens enim illorum multitudo erat*. Ex quo longitudinem dimidiæ hujus Manassitidis videmus, quia Basan sive Batanæa fuit pars ejus australis, Hermon mons & quæ ad illum sunt, terminus a septentrione. Proinde ut cis Jordanem ab aquilone in austrum progressi sumus; ita trans flumen eundem ordinem servantes ab Hermone incipiemus, & ab illo meridiam versus usque in Petræam Arabiam tendemus.

De *Hermone* Hieronymus in Locis: *Aërmon* (nam Eusebius Ἀερμών, scripsit, quod Ebræis Hermon est) *Aërmon*, inquit, *mons Amorrhæorum, quem Phœnices vocant Sanir; & Amorrhæus adpellavit Sanir: diciturque esse in vertice ejus insigne templum, quod ab ethnicis cultui habetur, e regione Paneadis & Libani, & terra filiorum Israel trans Jordanem ad solis ortum a prærupto Arnon usque ad montem Aërmon extenditur*. Septuaginta interpretes etiam Ἀερμών, scripserunt, quibus locis Vulgatus cum Ebræo scripsit Hermon. In singulis fere terminus transjordaninæ regionis ab septentrione ponitur. Deuter. III, 8. *Tulimus illo in tempore terram de manu duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Jordanem: a torrente Arnon, usque ad montem Hermon*. Et cap. IV, 48. *ab Aroer, qua sita est super ripam torrentis Arnon usque ad montem Sion, qui est Hermon*. Plura enim hujus montis erant nomina, *Sion*, ut hoc loco Vulgatus scripsit, quod cum Hierosolymitano *Zion* non confundendum est, quia Ebræis שִׁיּוֹן, Græcis Σιών, scriptum est: & Deuter. III, 9. traditum, montem Hermonem a Sidoniis *Scirion*, (Vulg. Vers. *Sarion*) vocari: & *Senir* sive *Sanir* ab Amorrhæis. Et Ogi, regis Basan, imperium in ipso Hermone erat: ideo ille Josuæ XII, 5. dicitur etiam מֶלֶךְ כּוֹד הַרְמוֹן *dominans in monte Hermon*: quod de latere montis australi intelligimus. Quo frequentior vero hujus montis est in sacris scripturis mentio, eo rarius est in aliis, & forte nulla apud profanos, qui cum Libano seu Antilibano intelligunt, quocum cohæret ab oriente.

Idem mons Hermon dicitur etiam pluraliter *Hermonim*, Psalm. XLII, 6. quia protractione ejus juga sunt, quæ plures montes continent. Kimchi quoque in Perusch ad eum locum, *Hermonim* interpretatur מֶלֶךְ הָרִים הַרְמוֹן *montem Hermon trans Jordanem ab ortu situm*: & recte dicit קצות ארץ *fines terra* Israeliticæ ibi describi: hæret autem in montis *Mizraar*, qui opponitur, interpretatione, quem Lightfootus putat in australi termino circa Zoaram fuisse, quacum nomen etiam conveniat.

Vulgo distinguunt inter Hermonem majorem & minorem, quorum hic cis Jordanem sit in tribu Issachar supra montes Gelboe; major trans flumen prope fontes ejus in septemtrione; de quo adhuc diximus. Quam autem incertæ rationes illius minoris montis sint, supra ostensum a nobis est: & si etiam certiores sint, tamen huc non pertinent. Noster autem Hermon, isque solus ex scriptura sacra notus Amorrhæos juxta se habitantes vidit, quos Manasse expulit: & in occasum magis Hevæos, quod ex Josuæ xi, 3 observare licet. Pars ejus dicta *Baal Hermon*, quam quidam de valle interpretantur, sed etiam sub hoc ipso nomine mons adpellatur, Judic. iii, 3. *הר בעל הרמון* *mons Baal Hermon*: & ab Hermone ipso distinguitur i Paral. v, 23. ubi Manassitæ habitare dicuntur *a Basan ad Baal Hermon & Senir & montem Hermon*.

Post montem, qui terminus erat & limes, de singulis partibus tetrarchiæ Philippi, & possessionibus Manassitarum trans Jordanem dicendum erit, in quibus monti Hermoni ac Libano fuit *Trachonitis* proxima, quæ tam in Lucæ evangelio quam apud Josephum huic tetrarchiæ tribuitur.

T R A C H O N I T I S.

Antequam de Trachonitide dicamus, præmittendum aliquid de parte *Domus Zenodori* videtur, quam Augustus Cæsar Herodi donavit, referente Josepho lib. xv Antiquit. cap. xiii, quia & illa Trachonitidi proxima, aut Trachonitis pars illius. Josephus luculente dicto loco, quidquid hujus rei est, exposuit. Zenodorus, inquit, *ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ οἶκον τοῦ Λυσανίου, conduxerat Lysania domum*, sive provinciam, nec contentus ejus proventibus, in Trachone fovebat latrocinia, ipse particeps prædæ, quæ ex Damascena maxime a Trachonitis agebatur. Conquesti, qui circum colebant, apud Varum præsidem Syriæ, qui delata ad Augustum Cæsarem hac causa, jussus est expugnare latronum receptacula & regionem contribuere Herodi, qui facilius, quam alius, coercere incolas posset. Quibus auditis Herodes ipse expugnavit & perdomuit, Zenodoro Romam questum aufugiente *ἐπὶ τῆς ἱσταντίας ἀφαιρέσει, de ablata sibi provincia*, qui vero *ἀπὸ πάλιν ἀναστρέφει, infectis rebus revertit*.

Deinde difficultatem loci, latrocinii idoneam, descripsit, quia *πέτρα σύμπαν σκληρὰ καὶ δύστροπος, quia totus est peira aspera nec transitus admittens*, nisi per semitas flexuosas: cujus incolæ nec oppida habeant nec agros, sed speluncas amplissimas, in quibus lateant. Strabo quoque meminit lib. xvi, pag. 520. & loci & latrocinii, quod in Damascenos fiat & in prætereuntes ex Felici Arabia mercatores: quod vero *ἦντοι συμβαίνει, minus fiat sua ætate, καταλυθέντων ὑπὸ τῶν περὶ Ζηνόδωρον τῶν λεγόντων, sublati nunc latronibus, qui circa Zenodorum erant*. Et paullo ante sic loci illius naturam Strabo delineavit: *ὑπερκειμένη αὐτῆς δύο λεγόμενοι Τραχωνίτες. ἕκαστα πρὸς τὰ Ἀράβων μέρη καὶ τῶν Ἰουδαίων ἀναμιχθῆναι δύσβατα ἢ εἰς καὶ σπλάλαι ἢ βαθυσομα, ὧν ἐν καὶ τετρακιχίλιους ἀνδράποδες διέσταναι δύναμειν*. Imminet ei [Damascenæ] duo sic dicti Trachones, (aspera montes) deinde Arabiam versus & Iudæam montes sunt invii, in quibus & spelæa profunda sunt, quorum vel unum quater mille hominum capax sit.

Jo. Lightfoot, vir clarissimus, in Lucam Chorographia, Trachonitin non in septemtrione locat, sed in ortum opponit Batanææ, Talmudico quodam loco persuasus, quo dicatur *Trachona usque Bosram extendi*. Addit Ptolemæum, cui *Trachonita Arabes* sint, qui sub Alfadamo monte regionis Saccææ sint, quæ ab oriente sit Batanææ. Neutra ratio

tio nos dimovet de sententia. Notæ sunt Talmudistarum hyperbolæ, & si posueris etiam Bozram illam Arabiæ intelligi, nec tamen sequetur ibi omnem fuisse Trachonitum, licet pars Trachonitarum habitaverit Arabiam versus etiam ipsis Arabibus permixta, ut extendi non sit pertingere, sed vergere & inclinare Bozram versus: quia sic in septentrione terræ sanctæ sita Trachonitis est, ut pars illius orientalis in meridiem etiam devertat. Ex *Sacca* Ptolemæi ignota & *Alfadamo* ejus monte nihil certi deduci potest: neque ipse declaravit, qua parte provinciæ mons ille sit, aut ex quo latere illius Trachonitæ habitaverint: neque, an omnes ejus gentis, an pars aliqua vagabunda, Τερχωνῖται Ἀραβες, Arabibus intermixti sint, declarat.

Nostræ autem septentrionalem Trachonitidis situm ex Josephi antea adlatis verbis probamus, quia conjuncta & vicina fuit Lysaniæ domui sive provinciæ, quæ in Syria erat, & prædas Trachonitæ ex Damascena egerint: etiam ex Strabone quia duos illos montes Trachonas, unde nomen regioni est, Damascenæ dixit immine-
nere.

Ex hisce de situ & natura hujus regionis judicari potest, etiam de ipso nomine, quod asperitatem sonat, ac Josepho nunc Τερχωνῖται, Trachonitis, est, nunc Τερχων, Trachon. Verba supra prolata sunt: addo ex lib. II de Bello cap. IX. Βαταναία καὶ Τερχων, Ἀυγαθῆς τοῦ ἐπὶ Φιλίππῳ τίτου. Batanea & Auranitis Philippo subjecta sunt. Et lib. XVII Antiquit. cap. VI, Tunc mortuus est Philippus, Herodis [Antipæ] frater anno Tiberii principatus vigesimo, ἡγεσάμενος δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὰ καὶ τριάκοντα τῆς Τερχωνῖτιδος καὶ Γαυλαντίδος, καὶ τῆς Βαταναίας ἰσθμῶν, quum ipse triginta septem annos Trachonitidi & Gaulanitidi & Batanaeorum genti præfuisse. Incolæ dicuntur Trachonitæ, Ptolemæo lib. V, cap. XV extremo Τερχωνῖται Ἀραβες, Trachonitæ Arabes, quos ipse quidem in Syria censet, Arabes autem ob vicinitatem Arabiæ cognominat, quibus forte permixti fuerunt. Josephus lib. XV, cap. XIII. vocat τοὺς περὶ τὴν Τερχωνα γινώσκουσιν, qui circa Trachonem degunt.

Nec tantum aspera illa & cavernosa in montibus regio Trachonitis dicta fuit, sed sub montibus etiam amplius & campestris tractus ad fontes usque Jordanis, ita, ut non mediocris provincia fuerit Trachonitis. Iterum Josephus lib. XVI, cap. VIII. ἀποδημῶν δὲ ὁ μὲν ἐν μέρει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, τὸ περὶ τὸν Τερχωνα, absente autem [Herode, qui Romam profectus fuerat] Trachonitæ, non parva regni pars, defecerunt, quos relictī in regno duces ad officium redire coegerunt. In hoc tractu fuit Baalgad, in terminis Chananæ septentrionalibus locus, sub monte Hermone, Josuæ XI, 17. cap. XIII, 5. in occasum vergens sub Libano, cap. XII, 7. Hieronymus cum Eusebio: Baalgad civitas in campestribus Libani ad radices montis Aërmon; quam & ipsam cepit Jesus. Videtur in planitie, ubi Libanus & Hermon vel coherent, vel non longe dissident. Fuit & Mizpa quædam sive Maspha, ad radices Hermon, ubi Hevæi habitabant, quorum regiuncula Josuæ XI, 3 dicitur terra Maspha. Hos & Josua delevit, non in terra ipsorum, sed quum Jabin, regi Asor, auxilio venissent. Distinguenda autem hæc Mizpa sive Maspha ab altera in Galaad, pertinente ad tribum Gad, de qua Josuæ XIII, 26. Alterutra fuit patria Jephthæ Galaaditæ, Bonfrerio superior in tribu dimidia Manasse; aliis inferior in tribu Gad.

Celebrior est Paneas, nomen fontis, urbis, regionis, & alio casu etiam montis. Hunc locum quamvis alii in Phœnice scribant, alii in Galilæa; nobis tamen rationes sunt, cur extremæ ad occasum Trachonitidi tribuamus. Plinius lib. V, cap. XV. Jordanis amnis oritur e fonte Paneade, qui cognomen dedit Casarea. Et c. XVIII. Intercursam cinguntque has [Decapoleos] urbestetrarchiæ, regionum instar singula, & in regna contribuantur, Trachonitis, Paneas, in qua

Cela-

Cæsarea cum supra dicto fonte. Hoc loco regio est Paneas a fonte & oppido distincta, pars Trachonitidis laxè sumtæ. Josephus lib. xviii cap. iiii. Φίλιππος Πανιάδα, τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τῆς Ιορδάνου, κατασκευάσας ὀνομάζει Καίσαρειαν, *Philippus Paneadem, quæ ad fontes Jordanis sua est, exornans, nominat Cæsaream.* De antiquo oppido intelligendus est Stephanus: Πανίης πόλις τῆς Φοινίκης, *Paneas oppidulum Phœnices.* Et alii in Phœnice censuerunt: Ptolemæus videlicet, cui est Καίσαρεια Πανίας, *Cæsarea Panias*: & Sozomenus lib. v cap. xxi. ἡ Καίσαρεια τῆς Φιλίππου. Φοίνισσα δὲ αὕτη πόλις, ἣν Πανιάδα ὀνομάζουσιν, *in Cæsarea Philippi: urbs est Phœnices, quam Paneadem nominant.* Intellige de Phœnice mediterranea, quam posteriores ita nominarunt. De monte *Panæo* luculentus testis est nummus Marci Antonini in gazo-phylacio Mediceo: ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΙΕΡ. ΚΑΙ ΑΣΥ. ΥΠ. ΠΑΝΕΙΩ, *Cæsarea Augusta sacra & inviolabilis sub Panæo*: ad discrimen Cæsareæ sub Argæo monte in Cappadocia, eodem modo a monte, sub quo condita est, denominatæ. Hinc illustris vir Ezech. Spanhemius hanc, a monte petitam, veram adpellationis rationem esse existimat, non illam Philostorgii lib. vii cap. iiii. a Panis, pastoralis dei, simulacro; neque a fonte sumtam, ut Plinius censebat, sed ab hoc monte Πανίῳ, *Panæo*, sub quo urbs *Paneas* prius, sive *Panias* dicta, sita erat, quia id nummi formula, ὑπὸ Πανίῳ, *sub Panæo*, præ se ferret. Hujus montis etiam mentionem Eusebius facit lib. vii Hist. eccles. cap. xvi. ἐν ταῖς ὑπαρξίαις τῷ καλουμένῳ Πανίῳ ὄρει, *ad radices montis, ut vocatur, Panæi*: & Josephus lib. i de Bello cap. xvi. juxta Jordanis fontes: καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τῆς ὄρους εἰς ἄπειρον ὑψοῦ ἀνελκύνεται. *Locus Panium vocatur. Ibi vertex quidam in immensam altitudinem erigitur, sub quo fontes scaturiunt: quemadmodum & Eusebius de his fontibus ad radices Panæi disseruit.* An vero mons ipse a pastorali numine nomen suum acceperit, alia est quæstio. Vir enim summus Lucas Holstenius ad Stephanum Notis pag. 154. de eodem nummo Marci Mediceo refert, *circum Panem deum, rupi innixum*, illa, quæ protulimus, verba scripta esse ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΙΕΡ. ΚΑΙ ΑΣΥ. ΥΠ. ΠΑΝΕΙΩ, *Cæsarea Augusta sacra & inviolabilis sub Panæo.*

Ceterum de oppido Philostorgius, ἡ μὲν τοιγὰ Πανίης Δαν ἐπωνομάζετο τὸ παλαιάτατον, *Paneas antiquius Dan vocabatur.* Verum supra illud in Galilæa, quum de Dan ageremus, rejecimus Hieronymi auctoritate, qui quatuor millibus oppidum Dan a Paneade in occidentem reduxit: quo fit, ut Dan, quia cis fontes Jordanis erat, in Galilæam inciderit; at oppidum Paneas, post Cæsarea, quod trans illos fontes est, in regionem aliam. Sed etiam antequam Cæsarea ornaretur, locus ille illustris factus erat ab Herode patre, qui in Augusti honorem ibi splendidissimum templum exstruxerat. Josephus jam dicto lib. i de Bello cap. xvi. δαρησαμένῳ τῷ Καίσαρι αὐτὸν ἵερον προσέτισσι χώραν, ὃ δὲ καὶ ταύτῃ νῦν αὐτῷ λιυκῆς μαριῶρου καλεῖσθαιτο ὡς τὰς Ιορδάνου πηγὰς, καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ τόπος. *Herodes auctus a Casare alia regione [Trachonitide,] etiam in illa ipsa templum ei juxta Jordanis fontes posuit. Panium ille locus vocatur.* Philippus autem filius, heres Trachonitidis factus, Paneadem oppidum ampliavit ornavitque, & *Cæsaream* adpellavit, quæ discriminis causa ab auctore cognomen accepit, dicta *Cæsarea Philippi.* Matth. xvi, 13. ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καίσαρειας τῆς Φιλίππου, *venit Jesus in partes Cæsarea Philippi*: & Marci viii, vers. 27. ἔλθον εἰς τὰς κάμους Καίσαρειας τῆς Φιλίππου, *venit in vicos Cæsarea Philippi.* De hac & Josephus lib. ii Belli cap. xiii. ὁ μὲν [Φίλιππος] πρὸς ταῖς Ιορδάνου πηγαῖς ἐν Πανιάδῃ πόλιν κτίζει Καίσαρειαν, *Philippus juxta Jordanis fontes in Paneade [regione] urbem condit Cæsaream.* Credas inde novam urbem condidisse, non ampliavisse ornasque veterem. Probabilius tamen vel oppidum vel vicum antea fuisse, nomine Paneadem.

Hujus novæ vel instauratæ urbis, præter antea memoratum, nummos alios ostendit Golzius, sub Augusto, COL. CAESAREA PHILIPPI: & sub Tito, COL. CAESAREA

PANIAE. Si genuini hi nummi sunt, coloniam Romanam hanc Philippi Cæsaream fuisse probabunt: de quo vero est quod dubitemus, quia nihil alii de colonia tradiderunt, nec peritissimus antiquitatum Vaillantius in Coloniis eam numeravit, ut videtur, suspectos habens nummos illos Golzianos. A templo Augusti in civitatem etiam religionem derivatam fuisse, ex nummo, quem cum Occone Holstenius commendat, perspicere aperte licet: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΛΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Ex quo etiam gentile *Καισαρείς Φιλιππολίτης*, *Cæsariensis Philippolita*, vir laudatissimus deducit. Est quoque in nummis *Phanea* in Syria Palæstina nomen, quam eruditi viri Patinus & Tristanus, & ad Plinium Harduinus, putant hanc Paneadem Cæsaream esse & in φ. commutato. In Mari Aurelii nummo ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC CΥΡΙΑC, *Phanea civitatis Syriae*, cum Dianæ simulacro. Et in Macrini: ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC cum aquilæ signo & montis, in cuius vertice templum exstructum est. Et in Diadumeniani: ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC CΥΡ. ΠΑΛ. *Phanea civitatis Syriae Palæstinae*: quod ita legendum esse, ex alio nummo illustris Spanhemius ostendit, in quo exstat ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC CΥΡΙΑC ΠΑΛΑΙCΤΙΝΗC. qui vero gravibus rationibus negat, Phaneam hanc Paneadem esse sive Cæsaream sub Paneo. Adhuc vero reperire non potuimus ubi *Phanea* Palæstinae sita fuerit.

Quamquam vero ex dictis non obscurum est, quare Cæsaream Philippi ad Trachonitidem potius quam ad Galilæam vel Phœnicen referamus; tamen ut ne quis dubitet, rationes nostras plinius ad considerandum proponemus. Primum Herodes templum in Paneade *ἐν ταύτῃ χώρῃ*, *in ea ipsa regione* posuit, quam ei Augustus Cæsar, pulso Zenodoro, donaverat: quæ non Phœnice, nec Galilæa, sed Trachonitis & adjacens erat: quis ergo dubitabit ad Trachonitidem illud solum pertinere, cui impositum templum Augusti erat? Deinde Philippus urbem in suo territorio, non alieno condidit: ipse vero Trachonitidis, Iturææ, Batanææ, & Gaulanitidis dominuserat, e quibus partibus nulla, nisi Trachonitis, accedit propius ad Paneadem: Galilæa autem non Philippo, sed fratri Antipæ parebāt: Phœnice extra sortem hereditatis, nec ab Herode patre possessa, sed recta est a Syriae legato sive præside. Ubi ergo nihil juris Philippo erat, ibi nec urbem potuit condere vel instaurare. Quid ergo relinquitur, quam Cæsaream hanc in Philippi tetrarchia fuisse, & in Trachonitide, quæ sola eo usque protensa fuit. Nec obsit, quod Herodes in testamento apud Josephum lib. xvi, cap. x. Trachonitidem & Paneadem distinxerat: est enim distincta Paneas a Trachonitide propria, inclusa in laxè sumpta. Id quoque tam Herodis templum, quam, qui in nummo sunt, *νεώκοροι* cives urbis testantur, ethnicam potius, quam Judaicam, fuisse civitatem. Plura de Trachonitide non habemus.

AURANITIS ET ITURAE A.

Lucæ i, 11 in Philippi tetrarchia enarrantur tantum Ituræa & Trachonitis regio: non exclusis vero, quæ ab Josepho præterea memorantur, Auranitide, Batanæa & Gaulanitide. Sed *Auranitis* nobis jam curæ est, quod nomen videtur ab *Hauran*, regione, vel oppido vel monte in transjordanina ad septentrionem. Hujus mentio est Ezech. xlvii, vers. 16. ubi cum iis jungitur, quæ sunt confinia Damasco & Hemath. Hieronymus in hunc locum: *Hauran est oppidum Damascus in solitudine*. Græci interpretes ibi verterunt *ἐπὶ τὴν τῶν οὐρανῶν Ἀυρανιτίδα*, *supra fines Auranitidis*: qui non dubitare sinunt ab *Hauran* esse *Auranitidis* vocabulum: & sicut Trachon & Trachonitis dicebatur; ita *Hauran* *ἡ*, five *Auran* & *Auranitis* eadem regio. Probabile autem est, Hauran montem fuisse, quia in Talmud Rosch hašchanah cap. xi, hal. 2. inter montes illos recensetur, e quorum

vertice

Et Luc

Ibidem

Ideo ex

vertice per flammam factum est indicium novi anni. Josephus lib. xv, cap. xiiii. scripsit Ἀβρανίτις, *Abranitis*; in locis ceteris Ἀβρανίτις, *Auranitis*, quod cum origine antea monstrata magis convenit.

Tribus locis Josephus ejus regionis mentionem fecit, primum lib. xv, cap. xiiii. quod Augustus Herodis regno adjecerit χώραν ἑστὶν, τὸν τε Τεγχάνα καὶ Βατανάαν καὶ Ἀβρανίτιν, *ad hoc regionem, Trachonitidem & Batanaam & Abranitidem*. Deinde in confirmata ab Augusto Herodis hereditate lib. xvii, cap. xiiii. Βατανάα συν Τεγχανίτιδι, καὶ Ἀβρανίτις σὺν τῇ μέρει οἴκου τοῦ Ζηνόδορου, *Batanaa cum Trachonitide, & Auranitis cum parte domus Zenodori* dicuntur Philippo obtigisse. Denique lib. ii de Bello cap. ix. eadem Philippi tetrarchia dicitur esse Βατανάα τε καὶ Τεγχάν, Ἀβρανίτις τε καὶ μέρη τινὰ τοῦ Ζήνωνος οἴκου, *Batanaa & Trachon, & Auranitis cum partibus quibusdam Zenonis*, quem hoc loco Zenonem dixit, prave, ut puto, quia nec sequentia verba cohærent, & Strabo etiam Zenodorum nominavit.

Nulla in his mentio est *Ituræ*, quam in tetrarchia Philippi Evangelista primo loco posuit, quum Philippum tetrarcham dixit τῆς Ἰτυραίας καὶ Τραχανίτιδος χώρας, *Ituræ & Trachonitidis regionis*. Oportet ergo, etiam Lightfooti iudice, sub aliqua regionum Josephi in hac tetrarchia positarum latere: sub Auranitide, vel Batanaæ, vel Gaulanitide. Non sub hac, quæ juxta lacum Genesaret est; Ituræ autem in septemtrione extremo, quia Strabo & Plinius in Syria censuerunt: neque sub Batanaæ, quia Josephus Auranitin & Batanaeam distinxit & separavit in hujus tetrarchiæ descriptione. Quo relinquitur, ut Ituræa Lucæ sit Auranitis Josephi. Convenit etiam utriusque notata positio. Hauran enim in extremitate terræ sanctæ Damascus versus erat, ut Ezechiel cap. xlvii, 16. tradit: Ituræi etiam non procul a Damascena per Arabiam habitarunt, & fuere Arabes seu Ismaelitæ, a filio Ismaelis *Itur* genus & nomen trahentes i Paralip. i, 31. cujus posteritas, etiam *Itur* dicta eodem libro cap. v, 19. cum Israelitis trans Jordanem bellum gessit, socia Hagarenorum, sed, ut ibidem traditur, una cum illis, victa fuit. Græci interpretes ibi quibusdam libris Ἰτυρ, *Itur*; κατὰ Ἰτυραίων, *una cum Ituræis*. Montuosa, quam colebant, regio: ideo Straboni lib. xvi, pag. 518. τῶν Ἰτυραίων ὄρειν dicta, *Ituræorum montana regio*. Et pag. 520 post Laodiceam, quæ ad Libanum est, τὰ μὲν Ἰτυραῖοι πάντα Ἰτυραῖοι τε καὶ Ἀραβες, κακοῦργοι πάντες, *montanam omnem regionem Ituræi tenent & Arabes, malefici omnes*, puta, propter latrocinia. Plinius lib. v, cap. xxiii. cum Cyrrhesticæ populis tandem etiam *Ituræam gentem* nominat, alieno, ut videtur loco. Reducta enim inde in austrum magis fuit, ut Batanaeis simul esset ad ortum. Militiæ seu latrocinii operam Ituræi dabant, famosi sagittarii, ut etiam arcus & sagittæ illorum laudarentur, haberenturque pro præstantissimis. Virgilius Georg. ii. vers. 448.

- - - *Ituræos taxi torquentur in arcus.*

Et Lucanus lib. vii, vers. 230.

- - - *Ituræis cursus fuit inde sagittis.*

Ibidem versu 514. de Pompeji exercitu:

*Tunc & Ituræi, Mediæque, Arabesque, solito
Arcu turba minax.*

Ideo ex iis satellites sibi legit Antonius. Cicero i Philipp. cap. viii. *Accusa omnes ordines,*
(Bbb) 3 om-

omnes cives, dum confutere, hunc ordinem, hoc ipso tempore, ab Ityræis circumfedi.
 Et cap. XLIV. cur homines omnium gentium maxime barbaros Ityræos, cum sagittis deduci
 in forum? Non ergo cultiores facti, quamlibet Aristobulus, rex & pontifex Judæorum,
 ad Judaicos ritus victoriæ jure compulerat. Josephus lib. XIII, cap. XIX. de Aristobulo
 illo: πολεμήσας Ιτουραίαν, & πολλὴν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰουδαίᾳ προσκτήσάμενος, ἀναγκάσας τε τοὺς Ἰουδαίους
 εἰ βούλοιντο μένειν ἐν τῇ χώρᾳ περιτίμνωσθαι κατὰ τοὺς Ἰουδαίῳ νόμους ζῆν, illato bello Iturææ, magna
 que ejus parte attributa ad Judæa limites, cujus habitatores comminatione exsili cogit
 circumcisionem ceterosque Judaicos ritus admittere. Utrum perstiterint in officio, an post de-
 fectionem ab Augusto Herodi donati fuerint; silente historia, non facile est definire.
 Foran ex eo conciliari diversa poterunt, quia non omnis Ituræa, sed πολλὰ τῆς χώρας
 pars ejus magna Aristobulo fuit subiecta. Quod clarius Josephus ibidem Timagenis hi-
 storici testimonio illustrat, dicentis de Aristobulo: ἐπικυρῶς τε ἰγνέτο ἔτ' ὁ ὄντης, & πολλὰ
 τοῖς Ἰουδαίοις χρήσιμος: χώραν τε γὰρ αὐτοῖς προσκτήσασθαι, & τὸ μὲν τῶν Ἰτουραίων ἔθνος εὐκλει-
 σάτο δις μὲν συνάψας τῶν αἰδίων περιτομῇ, Hic vir aquus fuit, & Judæis multis in rebus com-
 modus: nam & regionem illorum auxit, & partem Iturææ gentis, circumcisionis vinculo de-
 vinciens, illis adjunxit.

Hæ sunt quæ de Ituræis invenimus: Patres perpauca habent, nec plus inde lucis expe-
 ctandum. Hieronymus cum Eusebio: Ituræa & Trachonitis regio, cujus tetrarcha fuit
 Philippus, sicut in evangeliiis legimus. Trachonitis autem dicitur terra juxta Arabiam desor-
 tum; quod Bosra jungitur. Et Epiphanius hæresi XIX ineunte, Ossenos, Judæorum
 sectam, dicit ortos tradi ἀπὸ τῆς Ναβατικῆς χώρας, & Ιτουραίας, Μααβιτιδὸς τε & Αρηιλιδῶν, τῶν
 ἐπικείμενα τῆς κοιλάδος τῆς ἀλυκῆς, ἕως ἐν τῇ θύρᾳ γροφῇ καλυμμένης, ὑπερκειμένης χώρας, ex Naba-
 tæa, Ituræa, Moabitide & Areilitide, regionibus sitis trans regionem valli maris mortui su-
 perjacentem. Sic Salmasius in Solin. cap. xxxv. sub finem interpretatur. Ut vero Euse-
 bius conjunctissimam cum Trachone facit & deserto Bosreno adponit: ita Epiphanius
 nimis etiam in austrum Ituræos detraxit, dum communem cum mari mortuo illis lati-
 tu finem posuit. Nec urbes Iturææ nominare possumus, quas fortasse non habuerunt, A-
 rabum more, cum quibus Strabo conjunxit, vel in vicis habitantes, vel etiam in ta-
 bernaculis.

B A T A N E A seu B A S A N.

Quæ Basan olim regio a Mose aliisque sacris scriptoribus adpellata fuit, eam posteriores,
 consueto Syrorum more ψ in ρ converso, vocaverunt Batanaam. Hoc præter loci conveni-
 entiam, si Josephus cum Mose ac Josua componatur; posteriores Targumistæ docent.
 Psalm. LXXIII, 23. verba, ex Basan reducam, Chaldæus transtulit מן בן מן ex Ba-
 nan reducam. Et Psalm. XXII, 12. Basan quidem מן Matnan redditur, quod nolum
 pravatum putare quasi מן pro בן sit; quia priores Targumistæ Basan semper verterunt
 מן Matnan. Targum autem Hierosolymitanum Deuteronom. XXXIII, 14. habet
 מן בן מן arietes ex Botnaia, id est Basan, Batanaea: & cap. XXXIII, 22. מן בן מן
 ex Botnaia, ubi in Ebræo est ex Basan. Eusebius de Ebraicis Locis confirmat:
 Βασάν, ὅγ' βασιλῆος Βασάν, ἢ ἔλαβε φύλιν Μανασσῆ, κειμένη ἐν τῇ Γαλααδ: αὕτη Βασανίτις, ἢ τὸν κα-
 λῶνται Βατανάα. Hieronymus ita vertit: Basan, super qua scribitur, & Og regem Basan.
 Cecidit in sortem dimidia tribus Manasse in terra Galaad. Hæc est Basanitis, qua nunc
 Batanea dicitur. Græci interpretes locis pluribus retinent Ebræam formam Βασάν, V. g.
 Deuteron. IV, 43. ἐν τῇ Βασάν: I Reg. IV, 19. τῇ Βασάν: & II Reg. V, 11. ἐν γῇ Βασάν.

in terra *Basan*: sæpe tamen etiam *Basanitin* reddunt, Num. i, 4. ἡ Βασανίτις: Ezech. xxvii, 6. ἐν τῇ Βασανίτιδι: Josuæ xx, 8. & cap. xxi, 27. ἐν τῇ Βασανίτιδι, Michæ vii, 14. τῇ Βασανίτι. Josephus semper Βατανάϊαν *Batanaam* vocat locis supra in Trachonitide & Ituræa adlegatis. Ptolemæus lib. v, cap. xv. quo de Syria agit, extremo: Βατανάϊας χώρας, ἥ ἐστὶν ἀνατολὴν ἢ Σακκαία, καὶ ταύτης ὑπὸ τὸ Ἀλσαδάμουν ὄρος οἱ Τερχωνίται Ἀραβες, *Batanae regionis, a cujus orientali parte est Saccaea*: & hujus sub *Alsadamo monte sunt Trachonita Arabes*. Stephanus Βατανάϊα & Βατανία utroque numero scripsit, dixitque συνοικίαν Συρίας, viciniam Syria.

Hactenus de nomine: nunc positio declaranda & limites definiendi. Quum Israelitæ Chananæam ingressuri essent, tota Transjordanica regio, a Moabitide seu Arabia usque ad Hermonem ac Libanum, bipartito in duo regna divisa erat, regnum Sihonis Amorrhæi, & regnum *Basan*, cui tum Og gigas præerat: illud australe erat, hoc septemtrionale. Sihonis regnum a fluvio *Arnon* ac Moabitide proferebatur usque ad flumen *Jabok*, qui ab ortu oblique decurrens simul Ammonitas separabat: quod ex Numer. xxi, 24. & Deuteron. ii, 37. cap. iii, 16. luculentum est. Sihonis regnum Rubenitis Gaditisque cessit: *Basan* dimidia tribui Manasse. Adnexa huic erat pars Galaaditis montanæ & regio *Argob*, Deuteron. iii, 13. ut tamen præcipua & maxima regio esset *Basan*. Post captivitatem autem Babylo-nicam subdivisa fuit *Basan*, ut pars tantum *Batanae* sive *Basan* diceretur, pars Trachonitis, alia Auranitis sive Ituræa; quædam etiam Gaulonitis. Singularum partium fines proprios invenire non est jam humani ingenii ad divinandum illud, de quo tam pauca, aut nihil etiam est litteris memoriæque traditum. Josephus quidem has singulas regiones distinxit, non autem finivit limitibus. Libro xv, cap. xiii. Dedit, inquit, adhuc Augustus Herodi *χώρας*, τῶν τε Τερχωνίται καὶ Βατανάϊαν καὶ Ἀβερώντιν, regionem, Trachonem nempe, & *Batanaam*, & *Auranitin*. Et in Herodis testamento lib. xvii, cap. x. τὴν τε Γαυλωνίτιν καὶ Τερχωνίτιν, καὶ Βατανάϊαν καὶ Πανιάδα Φιλιππο, Philippo [legavit] Gaulonitin & Trachonitin & *Batanaam*, & *Pania-dem*.

Si quid conjectura licet, ita situm harum regionum determinamus: Trachonitis a septemtrione est, inde a Paneade, quam Herodes testamento nominatim etiam Philippo filio destina-verat una cum Trachone, *Batanae* & Gaulonitide, Josepho teste lib. xvii, cap. x. ad orientem versus in montibus & sub illis, & tandem cum ipso monte Hermon in meridiem paullo declinat & definit: continuatur autem illa flexio per *Ituræam* seu *Auranitin*: a meri-die est Gaulonitis, procurrrens a lacu Genesaret in orientem, usque ad Arabiam, ut infra pro-babimus. Ab his inclusa est *Batanae* propria, ab aquilone Trachonitin, ab ortu Ituræam, a meridie Gaulonitin spectans: Jordanem ab occidente. Gaulonitidem regionem si negligis, nec separatam facis provinciam; *Basan* ab Hermone in extremam meridiem Manassitidis de-currit, i Paralip. v, 23.

Pars præcipua regni *Basan*, eaque major, dicta *ARGOB*, & ei videntur urbestribui, quæ totius regni *Basan* erant, sexaginta numero, munitæ omnes, Deuteronom. iii, 4. quod licet synecdochice dictum sit, tamen plurimas earum in regione *Argob* fuisse fitas, declarat: nam vere *Argob* pars regni *Basan* fuit, i Reg. iv, 13. nempe tractus vel regio *Argob, quæ est in Basan est*. Fallunt igitur vulgares tabulæ, quibus *Argob* nomen urbis est, quam-quam non negarim, in tanto numero civitatum *Basan*, quarum *LX* fuisse citatis locis refer-tur, unam etiam id nominis tulisse: probari tamen non potest, quia Scriptura חבל ארגוב tractum, regionem seu portionem *Argob* vocat. Targumistæ, Onkelos & Jonathan verterunt חבל ארגוב portionem Trachonitidis, quod minus placet, quia urbes præcipuas habebat *Argob*, quas, & tanto numero, asperæ Trachonitidi, cui speluncæ pro domibus erant, nolim attribuere.

Ex sexaginta autem illis urbibus, Deuteron. III, 4. & I Reg. IV, 13. quæ totius regni Basan fuerunt, paucissimæ nobis notæ sunt, quia nusquam sunt recensitæ omnes. *Haran* & *Argob* sunt dubia, ut diximus; ille mons, hæc regio potius quam oppidum. *Jair*, gens tribus Manasse, occupavit *Argob*, & oppida de suo nomine vocavit *Harvath* *Jair*, Deuteron. III, 14. quænam autem illa fuerint, minime notatum est. *Nobah* sive *Nobe*, alius ex posteris Manasse, cepit *Chanath* sive *Chnath*; cuius nomen etiam mutatum voluit, Numer. XXXI, 42. sed prævaluit vetus *Canatha*, de qua ex Plinio & Ptolemæo dicturi sumus in Decapoli. Tertius possessor dimidiæ hujus tribus fuit *Machir* seu posterius ejus, quibus *Moses* dedit *Galaaditin* propriam, quam mox perlustrabimus. In australi limite Basan majoris erant *Salcha* & *Edrei*, quæ urbes nominantur Deuteron. III, 10. e quibus *Edrei* regia fuit *Ogi*, Deuteron. I, 4. *Josue* XII, 4. XIII, 12. & limitanea, quia ad urbem illam prælium commissum est, quum adventanti *Israeli* rex *Ogus* obviam processisset, Numer. XXI, 33. & Deuteron. III, 1. *Salcha* autem paullo fuit interior, quia usque *Gaditæ* habitabant, quorum etiam erat portio quædam in *Basan*, I Paralip. V, 11.

Fuit etiam alia regio *Ogi*, *Astaroth*, una cum *Edrei* Deuteron. I, 4. *Josue* XII, 4. cap. XIII, 12. quæ an eadem sit ac *Astaroth Karnaim* Genes. XIV, 5. in controversiam venit. Negat *Eusebius* cum interprete *Hieronymo*, cui prior *Astaroth* est antiqua civitas *Og*, regis *Basan*, in qua habitaverunt gigantes: quæ postea cecidit in sortem tribus *Manasse* regionis *Batanae*, & sex millibus ab *Adar* (*Adega* *Eusebius*) urbe *Arabia* separata est. Porro *Adar* a *Bostra* viginti quinque millibus distat. De altera vero sic idem tradidit: *Astaroth Carnaim* terra gigantum quondam in supercilio *Sodomorum* (ὁρις τῆς Σοδομῆτος, *Euseb.*) quos interfecit *Chodorlaomor*. At nihil in sacra historia de illo *Sodomorum* supercilio, cui bene constat ratio, etsi in *Basan* illa urbs ac eadem, quæ *Astaroth* regis *Ogi* statuatur. Bonfrerius, ut conciliet, dicit, *Chodorlaomor* & reges socios vastando paullatim a septentrione in austrum processisse, atque adeo primum *Raphaim*, qui in *Batanaea* erant regione, deinde *Zuzim*, qui eam regionem tenebant, quæ postea fuit *Ammonitarum*; deinde *Emim*, qui eam, quæ postea *Moabitarum* fuit, occupavisse: inde ad *Chorraeos*, qui *Idumeam* australem possidebant, [& ad his proximos *Amalekitas*] processisse: ac tandem vicinos *Pentapolitas* esse adgressos. Eadem fere de gentium illarum sede *Raphaim*, *Zuzim*, *Emim*, *Lightfootus* *Chorogr.* in *Luc.* cap. I, sect. III. Si ergo urbs una fuit, quæ cognomen *Carnaim* habuit & quæ nullum; sequitur, ut ex *Eusebii* relatione in *Basan* fuerit, & in ortum vergeret, quia in finibus erat *Arabia*. Sin duæ *Astaroth* fuerunt, nihil tamen impedit, quo minus utraq; in *Basan* fuerit, quemadmodum *Hieronymus* ibidem dixit: *Sunt hodieque duo castella in Batanaea hoc vocabulo* [in altera *Astaroth* hæc scripsit] *novem inter se millibus separata, inter Adaram & Abilam civitates*. Forte *Talmudistarum* *Caphar Carnaim* huc referri potest, quia in *Decapoli* situm, ut infra dicemus. Glossa *Talmudica* ad *Succah* fol. 2, 1. *Astheroth Karnaim* duos montes magnos interpretatur, quos inter sit vallis profundissima: ut ita magis regio fuerit quam oppidum, quemadmodum etiam *Eusebius* *ἡ πόλις ὡς ἐν ὄρει*, *Hieronymus*, *terram gigantum*, non urbem vocitarunt. Bonfrerio autem urbs eadem videtur fuisse, quæ *Astharoth Ogi*, & quæ *Karnaim* cognominatur.

Fuit & in *Basan* *Saron*, I Paralip. V, 16. quæ quibusdam regio, aliis civitas, quod similis vero est, videtur. Dicuntur enim *מְרִשֵּׁי שָׂרֹן* suburbana *Saronis*, Græcis τὰ περὶ τὴν Σαρόν: sed quo loco aut plaga *Batanae* fuerit, incertum est, nec ullo investigandum indicio. Nec certior sedes *Bathyra*, quam *Josephus* lib. XVII, cap. II. tradit in *Batanaea* a *Babolyinio* quodam *Herodis* auspiciis condita, sed *καὶ μικρὴ*, *vicius* fuit, nec vero exiguus, sed

T
un
pag
tio
dar
Sel
ibi
ex
E
tis
cun
71.
Gola
in
quia
& q
erat
[T
tide
sortit
R
XVII
be
ceteris
nōdō
ta
etiam
tis
Genes
πρὸς
danis
Bethsa
Sup
debat
Erat
Agrippa
μῦθος
[Gama
inferiori
ἐν τῇ
Joseph
cerat, ac
In
LIB

unde regioni toti multa commoda adlata sunt. Memorat etiam Latina versio Vitæ Josephi pag. 1002; at Græca ibi authentia non Bathyræ habet, sed *Εκβάτανα*, *Ecbatana*. Certior autem, quæ ab occasu Batanææ erat, *Seleucia*, paludi Samachonitidi, per quam Jordanes transit, adposita. Josephus lib. iv Belli Judaici cap. i. *Σελυκεία πρὸς τῇ Σιμαχονίτι λίμνῃ*, *Seleucia ad lacum Simechonitarum sita*, in Batanæa videlicet ac trans Jordanem, de qua ibi regione agit. Meminit etiam in Vita pag. 1013. *Σελυκεία καὶ Σωγανί, φύσει κάμναις ἀχρυσίταις ἀκοδόμησα τείχη*, *Seleucia & Soganni, locis natura munitis, addidi mœnia*. Erant ex Agrippæ regno: tum vero defecerant.

G A U L A N I T I S.

Extrema pars terræ Basan, vergens in meridiem ac confinis Gaditidi, dicebatur *Gaulonitis* sive *Gaulanitis*, a diversa forma metropoleos, quæ vel *Gaulon* est vel *Golan*. Secundum Masoretas ubique est *גולן Golan*: Græci Deuteron. iv, 43. & i Paralip. vi, 71. *τὴν Γαυλάν*: at Josuæ xx, 8. & xxi, 27. *τὴν Γωλάν*: Vulgatus Latinus in Deuteronomio *Golan*; in Josua *Gaulon*: Josephus, nisi mendum est, lib. iv Antiq. c. vii. *Γαυλαδημῶν ἐν τῇ Βατανιᾷ*, *Gaulademam in Bataneade*. Ubique additur in *Basan* & tribu *Manasse*, quia olim nomine *Basan* omnes illæ regiones usque in montem Hermon comprehendebantur & quam posteriores ex nova divisione Gaulonitin adpellabant, priscis temporibus Basan erat five pars illius australis. Hieronymus in Locis ex Eusebio: *Gaulon sive Golan* [*Γαυλὼν ἢ Γωλάν*] *in tribu Manasse civitas sacerdotalis & fugitivorum in regione Basanide*. Sed & nunc *Gaulon* vocatur villa praegrandis in *Batanea*, ad cujus nomen & regio sortita vocabulum est.

Regionis mentio ac propria adpellatio apud Josephum est, sed inconstante scriptura. Lib. xvii Antiquitatum cap. x de Herodis testamento, quo filio Philippo *τὴν Γαυλανίτην*, [*scribe Γαυλανίτην*, ad formam sequentis vocis] & *Τραχωνίτην*, *Gaulonitin & Trachonitin* cum ceteris legavit. At lib. xviii, cap. vi. de morte Philippi: *ἡγεμόντος ἀδελφῆς τῆς Τραχωνίτιδος καὶ Γαυλανίτιδος*, *quum rexisset [annos xxxvii] Trachonitin & Gaulanitin*. Et in Vita sua pag. 1013. *ἀφίσταται τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡ Γαυλανίτις χώρα μέχρι κάμνης Σολύμων*, *defecerat etiam ab rege [Agrippa] Gaulanitis regio usque ad vicum Solymam*. Dividebatur *Gaulanitis* in *Superiorem*, quo in ortum ad Arabiam recedebat; & *Inferiorem*, quæ fuit ad lacum Genesaret: Distinctionem hanc Josephus docet lib. ii Belli c. xiii. Philippus, inquit, *πρὸς ταῖς Ιερουσαλήμ πηγαῖς ἐν Πανιάδῃ πόλιν κτίζει Καισάρειαν, καὶ τῇ κατὰ Γαυλανίτικῃ Ἰσλιδῇ*, *ad Jordanis fontes urbem condidit Casaream, & in inferiore Gaulanitica Juliadem*. Hæc *Julias* *Bethsaida* est, ut paullo post demonstraturi sumus.

Superioris caput fuit ipsa *Gaulon* sive *Golan*, urbs non sacerdotalis, ut Eusebius trahebat: sed *Levítica* & *refugii*, Deuteron. iv, 43. Josuæ xx, 8. de qua pluribus supra. Erat præterea *Sogane* sive *Soganni*. Josephus lib. iv Belli ineunte seu cap. i. *Gamala ab Agrippa defecerat*, & *Σωγανί*, & *Σελυκεία*, & αἱ μὲν ἐκ Γαυλανίτιδος ἀμφοτέρω. τῇ γὰρ αἰὶν καλεῖται Γαυλανίτῃ μέρος ἢ ἡ Σωγανί. τῇ κατὰ δὲ ἡ Γάμυλα, & *Sogane & Seleucia*, & hæc quidem [*Gamala & Sogane*] *Gaulanitidis regionis amba: Sogane superioris partis, quæ Gaulana vocatur; inferioris autem Gamala*. Et in Vita sua pag. 1013. *Σελυκεία δὲ καὶ Σωγανί, φύσει κάμναις ἀχρυσίταις ἀκοδόμησα τείχη*, *Seleucia vero & Soganni, vicis natura munitis, addidi mœnia*. nam Josephi in Galilæa præfecturæ etiam pars trans lacum sita, quæ ab Romanis & Agrippa defecerat, adjecta erat.

In superiorem Gaulanitidem cecidit quoque *Capitolias* Ptolemæi, cujus non tam ex

ipso situm, quam ex Antonini Itinerario licet cognoscere, quo inter Damascus & Scythopolim ita est locatum, ut non longe ab ipsa urbe Gaulon forsan fuerit. Itineraria rationes hæ sunt :

<i>Damascus</i>	
<i>Acre</i>	M. P. XXXII.
<i>Neve</i>	M. P. XXX.
<i>Capitoliada</i>	M. P. XXXVI.
<i>Gadara</i>	M. P. XVI.
<i>Scythopolim</i>	M. P. XVI.

Ptolemæus in Cælesyria censet, ut omnia hujus tractus : sed eum longe ab Libano in austrum deducit seu continuat. Hujus oppidi videntur *Capitolienſes* [sic legendum, non *Capitulenses*] Lege VIII Dig. de Censibus, qui *similes Casariensibus* in Palæstina coloni censentur. Sed non de Capitoliade illam legem esse, verum de Capitolina Aelia, egregie vir eminentissimus Henr. Noris de Epochis Syr. Dissertat. III. demonstravit. Capitoliadi autem nummum Severi cum L. Holstenio in Steph. vindicat inscriptum ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΡΑC ΑΥ. id est, *Capitoliadis sacra & αὐτοκρατορίας* seu *libera*. Quo etiam inscriptio veterum pertinet a Grutero pag. 45, n. 13. vitiose expressa CAPITOLIA. DE, quæ una vox est, sic reddenda integritati :

L. DOMITIUS VALERIANVS
DOMO KAPITOLIAD E STIP. XVIII.

Hieroclis Notitia in Palæstina Secunda Capitoliadem recenset : atque sic etiam in Synodo Calchedonensi act. IV. Vetus ejus nomen ignoratur.

Inferioris Gaulanitidis caput fuit *Gamala*, prope lacum sita contra Tarichæas Galilææ. Josephus lib. IV de Bello, c. I. Γάμλα πόλις Ταριχαίων ἀντικρὺς ὑπὲρ τὴν λίμνην καιρὶν, *Gamala urbs contra Tarichæas supra lacum posita*. Erat φύσει δόρυμαχος πόλις, *natura urbs inexpugnabilis*, imposita monti, & præruptis circumdata vallibus, & qua pendeat ex monte, maxime vergens in meridiem, munitionibus manufactis tuta erat. Ex qua parte κατὰ τὴν ὁρμὴν τοῦ ποταμοῦ, *casura similis* adparebat : quæ ibidem Josephus notavit ; qui c. III seqq. difficilem ejus & ipsi Vespasiano periculosa expugnationem descripsit. Cujus urbis & pugnae etiam Suetonius meminit Tito c. IV. *Ex quaestura*, inquit, honore legum præpositus Tarichæam & Gamalam, urbes validissimas Judææ, in potestatem redegit. Plenus situm urbis Hegesippus lib. IV, cap. I. ostendit. *Exstinctis*, inquit, Taricheis, maxime ex parte Romani Galileis urbibus & finibus potiebantur, nisi quod Gaulanitidis regionis urbs Gamala contumacis populi alebat spiritus, locis mixta asperioribus. Namque ea in monte est sita, dextra lævaque præruptis circumcisa rupibus ; ad summum aratur, a fronte abscinditur profundo hiato, in posteriora aliquantum diffunditur. Ab ea quoque parte angustoque difficili accessu, ut cande simile iter iudices, ad urbem meanibus : a summo vertice collum in immensum extendens, ut arcem tamquam caput præferat atque in sublimem erigat altitudinem, cælis a principio, & tamquam sinuato clivosis anfractibus solo, atque in profundum demissi. Dein quasi montem quemdam in cervicis medio attollens, cetera prærupta atque invia. Unde plerique a superioribus Camalam vocitatum putant, quod formam Cameli præferat ; sed corrupto vocum usu Gamala nomen urbi inhaesit. Eadem de forma montis & inde orta origine vocum

Josephus tradit. lib. IV Belli, cap. II. ὡς εἰκάζεσθαι καμῶνα τῷ σχήματι, παρ' ἧν ἀνόμενος, τὸ τραπὲν τῆς κλίσεως οὐκ ἐξακελεύονταν τῶν ἐπιχωρίων. ut [mons] camelus figuram referat : unde nomen etiam auxit, quamquam indigena id accurate non exprimant. Incolæ vocantur Γαμαλάς, Γαμαλαῖς, quos Latine dicas Gamalenses : regio circumjecta Γαμαλατικὴ, Gamalatica, quæ Josephi lib. III de Bello, cap. IV. distinguitur a Gaulanitide, ut inferior regio a superiore.

Altera, quæ cognita urbs est inferioris Gaulanitidis, fuit *Julias* sive *Julia*, in honorem *Juliae* Augusti filiae, a Philippo tetrarcha ornata; quum antea vicus esset *Bethsaidā*. Plinius lib. V, cap. XV. dicit lacum *Genesarem* amœnis circumseptum esse oppidis : ab oriente *Julia* de & *Hippo*. Et Josephus lib. II de Bello, cap. XIII. Condidit Philippus ad *Jordanis* fontes in *Paneade* *Casaream*, καὶ τῇ κάτω Γαυλαντικῇ *Iουλιὰν*, & in inferiore Gaulanitide *Juliadem*. Idem lib. XVIII Antiquit. cap. III. de eodem Philippo *Paneadis* conditore : καί μιν δὲ *Βηθσαιδὴν* πρὸς λίμνην τῇ *Γεννησαρίτιδι*, πόλεως παρασχὼν αἰχμήν, πλῆθει τε οἰκητόρων καὶ τῇ ἄλλῃ ἀνάμει, *Ιουλίᾳ* θυγατρὶ τῇ *Καίσαρος* ὁμωνύμου ἐκάλεσε, vicinam vero *Bethsaidam* ad lacum *Genesariin* situm, urbis augens specie & incolarum frequentia ac opibus, ab *Julia*, *Cesaris* filia, nominari jussit *Juliadem*.

An vero hæc *Bethsaidā* sit illa apostolorum patria toties in evangeliiis memorata, ex difficillimis quaestionibus est, quæ in sacra moveri geographia possunt. Contendit eandem esse doctissimus *Lightfoot* tam in *Matth. XIV*, quam in *Chorographia* in *Marcum*. Nititur autem maxime *Josephi*, quam modo demonstravimus, auctoritate, qui in Gaulanitica ad orientale latus seu litus *Galilæi* lacus *Bethsaidam* posuit, a Philippo mutatam in *Juliadem*. Quod vero ei regioni *Josephus* bello ultimo, cum Romanis gesto, præfuit, non potuit veram positionem ignorare. Contra omnibus tabulis terræ sanctæ, omniumque peregrinantium confessione seu opinione *Bethsaidā* in *Galilæa* & in lacus litore occidentali est, ubi etiam nescio quæ rudera monachi *Palæstinen*ses peregrinis ostendunt. Huic sententiæ si trajectus & navigatio πέραν τῆς θαλάσσης, trans mare *Galilææ*, *Joann.* cap. VI, vers. I. *Marc.* cap. IX, vers. 32. in solitudinem *Bethsaidæ*, *Luc.* IX, vers. 10. ad miraculum quinque panium, obijcitur; respondent interpretes, non per mare, quamlatum est, sed per finum, inter *Tiberiadem* & *Bethsaidam* procurrentem, trajectum fuisse. Hi ipsi urgent etiam, si totum lacum navigaverint, non potuisse turbam πῆχ, pedibus sequi, minus ἀντιχεσθαι, prævenire, *Marc.* VI, 33. atque hujus sententiæ etiam *Biddulphus*, gentilis *Lightfooti*, peregrinator αὐτόπτης est : cui ipse in *Marcum* *Chorogr.* ita respondet : Cave, vir dignissime, ne duces tui, qui loca ista sub illis nominibus ostendunt, tibi imponant. Si ducem *Josephum* sequi velis, docebit ille *Antiquit.* lib. XVI, cap. III. *Philippum* oppidum *Bethsaidam* restaurasse, eamque de nomine *Julia*, filia *Cesaris*, vocasse *Julia* : istamque *Julia* fuisse in τῇ κάτω Γαυλαντικῇ [in inferiore Gaulanitica, lib. II de Bello cap. XII.] Nec valet argumentum : Aliter non potuerunt cum pedibus sequi : Nam a *Capernaumo* & *Tiberiade* erat via tritissima per pontem *Chammathæ* in regionem *Gadarenam*, atque ita ad *Bethsaidem*. Quæ latius persequitur *Horis* *Talmudicis* in *Matt. XIV*, 13.

Ex loco miraculi διαπρεσβύοντες, trajicientes navigando venerunt εἰς τὴν γῆν *Γεννησαρίτ*, in regionem *Genesaret*, *Matth. XIV*, 34. *Marc. VI*, 53. & in *Capernaum*, *Joann. VI*, 24, 25. Juvant hæc omnia sententiam *Lightfootianam*, eique adprime conciliari possunt : nec vero sublata est omnis dubitatio. Dicitur enim *Joann. XII*, 21. *Βηθσαιδὰ* τῆς *Γαλιλαίας*, *Bethsaidā Galilææ* : at *Josephi* *Julias* *Bethsaidā* fuit trans lacum in Gaulanitide. Deinde, sic iter pedestre populi per pontem *Chammathæ* nimis longum fuisset, ut non potuerit turba ἀντιχεσθαι, prævenire, navigantes. Adhæc mireris, quum *Tiberias* novo & Romano nomine adpelleretur, cur *Bethsaidā* nusquam in Evangeliiis dicatur *Julias*, quod vero nomen superstitè *Augusto* acceperat.

Sed his quoque videor mihi audire, quæ Lightfootus, qui hæc præterit argumenta, fuisset fortassis responsurus: nam in Chorographia Luca cap. v. etiam Peræam Galilææ nomen habuisse contendit, quamquam non satis certis rationibus, e quibus validior ceteris videtur, quod *Judas* ille *Galilæus* Actor. v. 37. ab Josepho lib. xviii. cap. i. dicatur Γαυλανίτης αὐτὸς ἐκ πόλεως ὀνόματι Γαμάλαι, *Gaulanites homo, Gamala ortus civitate*: nisi forte patria fuit Gamalensis; habitatione autem aut conversatione Galilæus. Deinde diceret forsitan, incertum esse, an Tiberias aliquod oppidum ante Herodem fuerit, aut si olim fuisset, an loco nomen conservatum fuerit: in iis autem oppidis, quæ splendidius ornata sint ac dedicata, vetus plerumque nomen Judæis in usu mansisse, quod ex Scythopoli, Diospoli, & Diocæsarea, urbibus supra explicatis, observare liceat. De itinere supra ipse exposuit.

Quamquam vero hæc speciosa dictu sint, ac argumentis nitantur non contemnendis, etiam in tabula nostra exprimamus; tamen non diffitemur, trepide nos ita censere, nec persuaderi adhuc nobis potuisse, in Peræa etiam Galilæam esse. Itaque formulis illis, *Bethsaida τῆς Γαλιλαίας*, Joann. xii. 21. *πρὸς* & *προῆλθον* Marc. vi. 33. item Apostolos, *Bethsaida ortos, Galilæos* fuisse, nescio an satisfactum ab ullo fuerit: contra movent etiam illæ, *πρὸς τῇ θαλάσῃ*, Joann. vi. 1. & in reditu, *διαπεράσαντες*, Matth. xii. 34. Marc. vi. 53. Adeo incerta hæc sunt circa mare Galilææ sive lacum Genesaret. Videant peregrinantes, quæ figura ejus lacus sit, & an tantos sinus habeat, ut verba *πρὸς τῇ θαλάσῃ* & *διαπεράσαντες* de illis usurpare liceat: quamvis & ipse Lightfootus ejus generis sinum inter Bethsaidam & solitudinem, ab illa denominatam, posuerit. Dubios autem reddit ignota marium lacuumque figura & terminatio, quam nemo adhuc, in oriente præsertim, accurate satis delineavit.

Hæc certiora Gaulanitidis: cetera ejus definiri non possunt, nec limes australis determinari. Crederem lacui propinqua & vicina Bethsaidæ fuisse ejusdem regionis, nisi Hippon Josephus & Gadara distinguat a Gaulanitide. Libro ii enim de Bello cap. xxxiii. *ἵππων* inquit *Γαδάρους, καὶ ἵππων, καὶ τῇ Γαυλανίτιδι ἀποσπασίσις*, deinde *irruerant in Gadara & Hippon, & in Gaulanitin*. Gadara autem & Hippos sunt omnino Decapoleos, & in illa etiam a nobis describentur. Circumjecta alia in Galaaditide exponemus: quamvis neutrobi certos limites per paucitatem litterarum hujus argumenti invenire nobis liceat.

GALAADITIS.

Galaaditis sive Gileaditis, regio est trans Jordanem, quæ a monte *Gilead* seu *Galaad* nomen habet; mons autem ab aggere lapidum, quem Jacob & Laban in illo construxerant testandi foederis causa, quod ibi inter se percusserant. Vide historiam Genes. xxxi. Ab uno monte omnis ille tractus montanus, qui inter Jordanem & Arabiam medius est, *Galaad* appellatur, & aliquando etiam tota regio, quæ trans Jordanem est, tam campestris quam montana. Hieronymus in Ezech. xlvii. 18. *Galaad est mons Libani collibus copulatus, cecidit in sortem Ruben & Gad & dimidia tribus Manasse; & est a tergo Phœnices & Arabia: ad quem montem pervenit de Carris profectus Jacob, & comprehensus est a Laban*. Vides a Libano per Manasse & Gad ad Ruben, accolam Moabitaram, montem Galaad deduci, & nihilominus singularem montem, quo Laban congressus cum Jacobo est, eodem nomine appellari. In tribu Ruben rara quidem mentio hujus montis, tamen non nulla: frequentior autem in Gad & dimidia Manasse. Deuteron. iii. 12, 13. *Terram possedimus tempore illo ab Aroer, quæ est super ripam torrentis Arnon, usque ad mediam partem montis Galaad: & civitates illius ad Ruben & Gad*. Reliquam autem partem Galaad, & omnem Basan regni Og, tradidi mediis

tribui Manasse. Et Josuæ xii, 2 & 5. montis Galaad pars media in regno Sehonis, pars altera in regno Ogi Batanæi fuisse dicitur. Josephus autem lib. iv Antiquit. cap. v. Ὀγος ὁ τῆς Γαλααδίνης καὶ Γαυλαντίτιδος βασιλεὺς, Oges rex Galadene & Gaulanitidis dicens, arctius fines Galadenæ constringit & in regno quidem Og ponit, diversam autem a Gaulanitide facit: quo viam nobis paravit, qua veniamus in *Galaaditin Propriam*, toties in sacris scripturis, etiam historiis aliis memoratam.

Hanc ergo, quæ proprie *Galaad* vel *Gilead* vocatur, regionem nunc ingredimur, & quantum ex obscura antiquitate interpretari licet, explicamus. Nomen Ebræo codice est *Gilead*; quod Septuaginta & Vulgatus reddiderunt *Γαλαὰδ*, *Galaad*. Josephus gemina forma regionem hanc significat, *Galaaditis* & *Galadene*. Lib. xii Antiquit. cap. xi. εἰς τὴν Γαλααδίτιν, in *Galaaditin*: atque ita etiam lxx Græci i Samuel. xxxi, ii. & ii Sam. ii, 4. Jabes urbem τῆς Γαλααδίτιδος dixerunt: auctor libri i Maccab. cap. v, 17. πορευόμεθα εἰς τὴν Γαλααδίτιν, ibimus in *Galaaditin*: quæ formā etiam contractior in libris Josephi est *Γαλαδίτις*, *Galaditis*: Antiquit. v, cap. ii. & lib. vi extremo. Et aliter, ἐν Γαλααδίῃ, in *Galadica* regione lib. viii, cap. ix. Et iterum aliter lib. iv Antiquit. cap. v verbis modo adlatis ὁ τῆς Γαλααδίνης καὶ Γαυλαντίτιδος βασιλεὺς, rex *Galadine* (scribe *Galadene*, *Γαλαδηνῆς*, ut mox ingentile) & *Gaulanitidis*; a qua forma gentile est *Γαλαδηνός*, *Galadenus*. Eodem enim libro, cap. vii regionem ita descripsit, ἡ Γαλααδηνῶν γῆ, terra *Galadenorum*. Polybius lib. v, cap. lxxi. contracta forma εἰς τὴν Γαλαατίαν, in *Galatin* seu *Galatidem*; quod videtur pro *Γαλααδίτιν*, *Galaaditin* esse. Agit enim de Pella & Gadaris, ut aliam Galatin non possit notare, quam nostram *Galaaditin* propriam, quæ circa Jabocum flumen & a tergo habet Ammonitidem.

Caput hujus regionis fuit *Ramoth* cum cognomento in *Galaad* sive *Gilead*. Græci variant, Deuteron. iv, 43. & Josuæ xx, 8. ἡ Ραμὼθ ἐν Γαλααδ: sed i Reg. xx, 3, 4, 15. Ριμμὼθ Γαλααδ, *Remmath Galaad*. Magis Josephus discrepat, aut potius corruptus est, lib. iv Antiquit. cap. vii. substituens Ἀρὶμανον, *Arimanum*, vocabulum sine dubio depravatum: & lib. viii, cap. ix. Ἀρῆμαθα, *Aramatha*. Urbs refugii fuit in tribu Gad, ut dictis locis Deuteronomii & Josuæ traditum est. Occupata postea ab Syris, quibus Ahab rex Israelis cum Josaphato Judæ rege frustra ereptum profectus est; etiam vitam in bello isto amisit. Hieronymus in Locis: *Rammoth in tribu Gad civitas sacerdotalis & fugitivorum in terra Galaaditide*. Nunc autem est vicus in quinto decimo milliario Philadelphie contra occidentem. sic legendum, non orientem, quod editum est; quia πρὸς δυσμὰς Eusebius præscripserat: & res ipsa docet. Ramoth enim in terra Israelis fuit: Philadelphia, quæ Rabbath est, in Ammonitide. Deinde addit Hieronymus cum Eusebio: *Rammoth Galaad villa trans Jordanem juxta sinum Jaboch*: quasi alia sit a superiore, quæ tamen una est eademque, licet Eusebius superiorem Ραμὼθ, hanc Ριμμὼθ vocet, cui Græci interpretes imposuerunt, qui in Deuteronomio & Josua Ριμμὼθ; in ceteris libris tam Ριμμὼθ, *Remmath*, ut i Reg. xxi i sæpe, quam Ραμὼθ, *Ramoth*, i i Reg. ix, i, 4, 14. utrobique cum regionis cognomine in *Galaad*.

Altera urbs, quæ cum cognomento Galaad frequenter vocitatur, est *Jabes*: Græcis Ἰαβὶς Γαλααδ, *Jabes Galaad*, ut Vulgatus etiam scripsit Judic. xxxi, 8, 10, 12. aut Ἰαβὶς τῆς Γαλααδίτιδος, *Jabes Galaaditidis*, i Samuel. xxxi, ii. & ii Samuel. ii, 4. Fatum civitatis in caussa Benjaminitica descriptum est, dicto Judicum libro extremo. Ab Ammonitis obsessam liberavit Saul, i Samuel. xi. ejus beneficii memores & regis & filii cadavera, a Philistæis ignominiose suspensa, ad sepulturam rapuerunt, i Samuel. extremo. Josephus lib. v. Antiq. cap. ii. Ἰαβὶς τῆς Γαλααδίτιδος, *Jabissum Galaaditidis* vocat: sed libro vi extremo τὰς ἐν Ἰαβὶσσὶ πόλεις τῆς Γαλααδίτιδος, qui in *Jabissa Galaaditidis urbe* habitant. Hieronymus ex Eusebio: *Jabes Galaad*:

et hanc oppugnaverunt filii Israel. Nunc autem est vicus trans Jordanem in sexto milliaro circiter Pella super montem euntibus Gerasam. Quod dicit super montem, ad situm Jabis referendum est, quia Eusebius, ἐπὶ τῷ ὄρει κυμένη, puta κόμη, vicus in monte situs. Tertia vocali autem Jabis scripsit Hieronymus, Ιαβίς Eusebius sicut Septuaginta: at Vulgatus Latinus semper Fabes cum Ebræo.

Et patria Eliæ prophetæ fuit in regione Galaad, isque 1 Reg. xvii ineunte dicitur מְחַשְׁבֵי גִלְעָד *Thisbita ex habitatoribus Gilead*: ubi Græci interpretes, ὁ ἐκ Θεσβῶν τῆς Γαλααδ, qui ex Thesbon regionis Galaad. Et Josephus lib. viii, cap. vii. de eodem: ἐκ πόλεως Θεσβῶν τῆς Γαλααδίτιδος χώρας, ex urbe Thesbona regionis Galaaditidis. Targum dicto loco 1 Reg. xvii, מְחַשְׁבֵי גִלְעָד דְּמְחַשְׁבֵי שְׁמָה חֲרֵשׁ ex urbe, cujus nomen est Thosab. Atque ita etiam Kimchi in hunc locum, מְחַשְׁבֵי שְׁמָה חֲרֵשׁ ex urbe, cujus nomen est Thosab. At secundum Locorum scriptores, Eusebium & Hieronymum, vocabulum urbis est Θεσβῶν, Thesba, quod propius Ebræo מְחַשְׁבֵי *Thisbita*. nam sic Hieronymus: Thesba, unde ortus est Elias propheta Thesbites. Plura non addit, ut de situ nihil certi habeamus, neque de tribu hujus prophetæ, fueritne ex Gad, an ex dimidia Manasse. Adrichomius in Gad posuit solum patrium; Bonfrerius in Manasse. Vocabulum videtur mutatum esse cum tempore.

Priori Maccabæorum libro cap. v, 26 & 36. plura nominantur Galaaditis oppida, sed pleraque ignota, Casbon, quod semel κασβῶν, iterum κασβῶν Græce scriptum est: & Bosor, alia ab urbe Rubenitica, quæ antea expugnata fuerat, commate 28; at comm. 36 dicitur altera Bosor cum aliis capta oppidis: Μαγεθ, Græce Μακιδ, utroque versu 26 & 36. Sed de his nihil habemus præter nomina. Carnaim autem v. 26. est Altheroth Carnaim in Basan, de qua supra diximus. nam per Manasse & Basan quoque montes Gilead procurant. Eodem capite, versu 13 memorantur loca Tubin, ἐν τοῖς Τευσβί, itidem in Galaad, quæ eruditis viris videntur esse terra Tob, quam Jephthe, pulsus a suis, incoluit, Judic. xi, 3, 5. quæ si non pars Galaaditidis fuit, a qua ibidem discerni videtur; tamen ad fines illius & in proximo fuit, quod contextus ille demonstrat.

Polybius etiam urbem Ἀβίλα in Galaaditide numerat cum aliis. Lib. v, cap. lxi. κατὰσχόντες εἰς Γαλααδὶν, πόλιν οὖν γίνεσθαι Ἀβίλαν, καὶ τῶν εἰς αὐτὸ παραβιβασθηκότων, in Galaaditide veniens, Abila in potestatem redegit, & qui in auxilium illorum erant. Haud dubie est Abel vinearum, Judic. xi, 33. in finibus Ammonitarum, quibus Eusebius & Hieronymus tribuunt. Abel Vinearum, inquit hic, ubi dimicavit Jephthe in terra filiorum Ammon. nam & usque in præsentem diem in septimo lapide Philadelphia villa Abela cernitur vinetis consuta. Alia quoque est civitas, nomine Abela, vini ferulis in duodecimo a Gaderis milliaro contra orientalem plagam. Græcorum interpretum libri variant: quorumdam est Ἀβελ ἀμπιτῶν: alii Ebræorum nomen (אבל סמים) Ἐβελ χαρμῶν, retinent.

Eodem bello Ammonitico dicitur Jephthe, ut ad arma convocaret, pertransiisse Galaad, & Manasse, ac מִצְפֵּה גִלְעָד מִצְפֵּה Mizpeh Gilead, Vulgatus, Maspha quoque Galaad, Judic. xi, 29. Jonathan transtulit מִצְפֵּה דִּנְיֵל quasi appellativum esset; quemadmodum Græci vertunt ἐν σκοπίῳ Γαλααδ, speculam Galaad: quæ videtur altissima pars Galaaditidis fuisse, qui montanus hic tractus Hermoni vel Libano conjungitur. Quæ portio etiam Josuæ xi, 3. terra Mizpah sub Hermone monte appellatur: seu ut Vulgatus vertit, ad radices Hermon in terra Maspha.

DECAPOLIS.

Decapolitanus tractus totus fere dimidiæ tribus Manasse trans Jordanem fuit, sola Scythopolis excepta, quæ cis amnem fuit, agrum tamen habens etiam trans eundem. Hanc regio-

nem Bocardus & Adrichomius in Galilæa censent, in tribu Naphthali; forte verbis Marci VII, 31. induci, egressum Jesum ex τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ex finibus Tyri & Sidonis, venisse ad mare Galilææ, ἀπὸ μέσων τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως, per medios fines Decapoleos. Hic putant non alia ad mare illud a Tyro & Sidone transiri nisi per Galilæam. At non attendunt hiauctores, quousque τὰ ὅρια, fines territorii illarum civitatum prolata fuerint. Non a portis Tyri egressus est Servator, sed ἐκ ὁρίων, ex finibus, qui ad Paneadem ferme in ortum, & longe juxta mare in meridiem extendebantur. A finibus ergo, qui ortum spectabant, egressus per transflymenalem regionem, Trachonitidis oram ac per Batanæam ad mare venit Galilææ. Divisa enim Decapolis a Galilæa fuit, quod ex Matth. IV extremo non obscure intelligitur; ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως, id est ex utraque regione, tam illa, quæ trans Jordanem est, quam quæ citra eundem. Deinde urbes etiam, de quibus certo constat in Decapoli illa fuisse, omnes, præter Scythopolim, trans Jordanem positæ fuerunt. Quod de singulis demonstrabimus.

Decapolis, ut nomen fert, decem urbes complexa est, sed præcipuas, non exclusas, quæ interjacebant, oppidulis; quemadmodum Pentapolis non unius regionis a quinque primariis civitatibus dicta fuit. Nulla ejus mentio sub primo templo, quo tempore Israeliticæ omnes illæ civitates fuerunt. A Babylonia autem captivitate ab ethnicis sunt occupatæ, nec reduci ad Judæorum ritus ab Hasmoneis potuerunt. Herodës autem, & Philippus & Agrippa profanas cærimonias tolerarunt. Quod ergo in terra Israelis sitæ erant, ab ethnicis autem habitatæ post Babyloniæ captivitatem; videntur inde, tamquam ritibus ab Judaicis civitatibus separatæ, nomen Decapoleos sortitæ. Interjecta erant oppida & vici Judaicæ religionis, quibus a Christo & apostolis est salus adnuntiata, quum ἀπὸ μέσων τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως, per medios fines Decapoleos iter fecerunt.

Plinius lib. V, cap. XVIII. de Decapoli ita scripsit: Et hætenus Judæa est. Jungitur ei latere Syria Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem observant. Plurimi tamen Damascus ex epoto riguis amne Chrysorrhoea fertilem: Philadelphiam, Raphaniam, omnia in Arabiam recedentia. Scythopolin (antea Nysam a Libero patre, sepulta nutrice ibi) Scythis deductis. Gadara, Hieromiace præfluente, & jam dictum Hippon: Dion, Pellam, aquis divitem: Galasam, Canatham. Intercursant cinguntque has urbes tetrarchia, regionum instar singula, & in regna contribuntur. Recte observavit, non omnes eadem in hoc numero oppidorum tenere: quo ipso & nobis dissentienti licentiam concessit. Displicet Damascus huc, Raphaniam & Philadelphiam referri, quæ extra sortem terræ Israelis erant: in quo & Lightfootum nobis consentientem habemus. In ceteris cum Plinio facile convenimus. De Scythopoli supra cis Jordanem, ubi sita est, diximus, de qua Josephus lib. III de Bello, cap. XXXI. tradit, esse μεγίστην τῆς Δεκαπόλεως, maximam inter Decapolitanas. Et ex hac, quæ ethnici juris fuit, quod passim testantur Talmudistæ, judicare licet etiam de ceteris. Fuit in Israelis terra & ab Israelitis sub nomine Bethsan ante captivitatem possessa: post illam recuperari, ac ethnicis, qui occupaverant, eripi non potuit. Quod fatentur Judæi in Talmud Hierosol. in Demai cap. 1, hal. 3. interprete Lightfooto: Ista loca erant paria Bethseani, quam subjugarunt Israelitæ adscendentes ex Aegypto: ac non subjugarunt adscendentes e Babylone.

Urbs Gadara ejusdem fuit rationis, sita ἀπέναντι τῆς Γαλιλαίας, ex opposito Galilææ, id est trans Jordanem. Josephus lib. IV Belli, cap. XXV. εἰδόντων ἐπὶ τὰ Γάδαρα μετρόπολιν τῆς Περæας, quum venissent Gadara, metropolim Perææ validam. De munimentis etiam Polybius testatur lib. V, cap. LXXI. καταλιπομένοι δ' ἐπὶ τῶν Γαδάρων, ἃ δοκί τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους ὄχρηται διαφέρειν, Restabant adhuc Gadara, locus præ ceteris illius tractus eximie munitus. Stephanus

nus gemina tradit Gadara, unam Coelesyriae, alteram Palæstinæ urbem. Clarissimus Bekelius priorem interpretatur Gazara circa Joppen; alteram dat Perææ trans Jordanem. Nisi una utrobique intelligenda & quidem nostra; malim inverti interpretationem, & nostram Coelesyriae vindicari, cui & Ptolemæus tribuit, qui Γάδωρα, *Gadara* prave scripsit; & ipse Josephus in Vita pag. 1030. οἱ πρῶτοι τῶν τῆς Συρίας δέκα πόλεων, *primates Syria decem urbium*; quia illa regio Syro-Macedonibus, quoad illorum regnum stetit, subiecta fuit, & in Coelesyria, quidquid sub Libano & Hermone erat, censebatur. Altera, quam Palæstinæ adnumerat, utrum Gazar sive Gazara sit, quippe quæ Straboni quoque Γάδωρα, *Gadara* est, in illo loco disputavimus, quæ æque Palæstinæ dici potest, ut *Cæsaream Palæstinæ* dicimus. Fuisse autem *Gadara* in Decapoli, ex jam producto Josephi loco constat, ubi primarii τῶν δέκα πόλεων Justum Tiberiensem accusant propter incensos vicos, qui vero Hippenorum & Gadarenorum præcipue fuerunt, uti ex pag. 1001. ejusdem Vitæ clarum est. Everiam urbem ab Judæis Pompejus in gratiam liberti sui Demetrii Gadarensis, teste Josepho lib. 1. Belli, cap. v. instauravit. Memores beneficii Gadarenses nummos cuderunt, ut superius cum Elagabali & Gordiani imaginibus, in postica scriptos ΠΟΜΠ. ΓΑΔΑΡΕΩΝ, id est *Pompejanorum Gadarensum*. Aliis nummis Neronis, Marci & Lucii Antoninorum solum ΓΑΔΑΡΕΩΝ. Post mortem Herodis Augustus Gadaram Syriae provinciæ contribuit, quod idem Josephus tradit lib. 11, cap. 1x. Distat urbs Gadara a Tiberiade sexaginta stadiis: ab Hippon, triginta, Josepho auctore in Vita sua p. 1025. unde de vero situ judicari potest. Vocabulum ipsum utriusque numeri est, plerumque plurale, ut vidimus, etiam Latine Plinius tamen etiam singulari jam dicto lib. 11 Josephi cap. 1x. de Pompejo: ἀνακτίσει ἡ Γάδωρα ὑπὸ Ἰουδαίων κατεστραμμένην, *instauravit & Gadaram ab Judæis everfam*. Gentile varium, Γάδωρος, Γαδωρίτης, Γαδωρήνους, *Gadarensis, Gadarita & Gadarensis*. Josephus lib. 111 de Bello cap. 1x. τῇ πόλει Γαδωρίων ἐπελθὼν, *urbi Gadarensum superveniens Pompejus*, sed hæc propter itineris rationem de Gadara ad Joppen potius, quæ Gazer est, quam de nostra interpretanda sunt, de qua paullo ante dictum est ex Stephano. Nec vero propterea noster numerus trium formarum gentilis nominis vacillat, sed, præter nummos jam monstratos, de eodem Pompeji liberto, quem supra vidimus Γαδωρίτην, *Gadaritam* cognominari a patria, idem Josephus lib. 14, cap. viii. ait. Δημιτρίῳ χαρίζομαι τῇ Γαδάρει, *Demetrio gratificans Gadarensi*. Deinde lib. 1 Belli, cap. v. itidem de liberto illo, Γαδωρίτῃ τῷ χαρίζομαι, *Gadaritæ cuidam gratificans*. Et in Vita p. 1001. Γαδωρήνῳ κῆρυ, *Gadarenorum vici*: quæ forma & in sacris libris est, Marci v, 1. Lucæ viii, 26, 37. De fluvio adluente nominatim Plinius dicto loco: *Gadara, Hieromiace præfluente*. Nusquam alibi ejus mentio. Lightfooto videtur *Farmoch* Talmudistarum esse. Tabulæ, quæ illum exhibent, in lacum Genesaret deducunt. Aquas calidas Gadarae eidem laudato viro sunt ipsæ Tiberienses: Hieronymo autem videntur diversæ esse. *Gadara*, inquit, *urbs trans Jordanem contra Scythopolim & Tiberiadem ad orientalem plagam sita in monte, ad cujus radices aqua calida erumpunt, balneis desuper edificatis*. Et in *Aemath* idem: *Est & alia villa in vicinia Gadara nomine Amatha, ubi calida aqua erumpunt*.

Hippos plerumque cum *Gadara* conjungitur apud Josephum, quia proximum oppidum, triginta stadiis ab iis remotum, ut mox ex Josephi Vita probabimus. Græce ἵππος, Ptolemæo in Coele-Syria, in qua omnes Decapolitanas censet. Plinius dicto loco, jam dictum *Hippon*, quasi neutro genere. Situm ostendit Josephus in Vita p. 1025. ubi de Tiberiade dicit, ἀπὸ ἵππου μὲν τὰ δὲ τελευκῶτα, Γαδάρων δὲ ἱερὴκῶτα, *distare ab Hippon triginta stadiis, sexaginta vero a Gadara*. Prope ergo ripam Jordanis, lacu egredientis, oportet fuisse. In Decapoli fuisse, eodem argumento, quo supra in *Gadara* usi sumus, demonstratur.

stus Tiberiensis Γαδαρηνῶν καὶ Ἰσπηνῶν κώμης, *Gadarenorum & Hippenorum* vicos exusserat, Joseph. Vita p. 1001, quam ob caussam πρώτοι τῶν δέκα πόλεων, *primates Decapolitani* apud Pompejum accusant, ibidem pag. 1030. Ex eo etiam manifestum est, quia repleta erat gentilibus, quibus admixti Judæi fuerunt, ut in aliis quoque Decapolitanis. Nam Talmud Hierosol. Rosch Haschanah f. 54, 4. *Si prodeant ambo testes e civitate, cujus major pars constat e gentilibus, sicut Susitha*, cetera. *Susitha*, ἡραβία Ebræum urbis nomen est, quia סוס ἵππος, *equus* est. Vid. Lightf. Chorogr. Matth. cap. LXXVII. Ad situm etiam pertinet, quod navigio ex Galilæa petebatur. Josephus Vita p. 1010. μεταπεμφάμενός τε πλοῖον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐμβαὲς ἐπὶ τὴν μεθόριον τῶν Ἰσπηνῶν διεπέρασα, *accitum navigium inscendens cum eis, trajeci in Hippenorum confinia*. In sancto codice nulla ejus facta est mentio: Stephanus autem chorographus: Ἰππος, ἔστι καὶ Παλαιστίνης, *Hippus*, *est etiam Palestina oppidum*.

Dium sequitur apud Plinium, sive *Dion* Græca forma; qua & Ptolemæo Δῖον est in Cava Syria inter Pellam & Gadara. Chorographus cum Pella confundit, & Pellam putat Dion esse. Septima enim hujus nominis est ipsi Δῖον καὶ τῆς Συρίας, κτίσμων Ἀλεξάνδρου, ἢ καὶ Πέλλα, *Dium Cava Syria, opus Alexandri, quæ & Pella dicitur*. Sed fallit Stephanus, aut qui excerptit illum. Nam omnes alii distinguunt, & pro diversis oppidis habent. Plinius dicto loco: *Hippon, Dion, Pellam*. Ptolemæus, Πέλλα, Δῖον, Γάδαρα, singula suis numeris invicem distincta: & Josephus lib. XIV, cap. VIII. Πέλλα καὶ Δῖον, *Pellam & Dium* habitatoribus suis Pompejus restituit. Adde lib. XIII, c. XXIII. ubi etiam sunt distinctæ urbes. Ptolemæus vicinum Gadaris statuit, utrique eandem assignans latitudinem. Sed turbati nimis sunt Ptolemæi numeri in Palæstina & Cœlefyria, ut nihil inde certi definiri possit; nec aliunde hujus loci constat positio.

Huic *Pellam* Plinius facit proximam, *aquis divitem*, quibus æque, ut nomine, Macedoniæ Pellam, Alexandri patriam, æmulabatur: condita, vel exornata, Macedonibus Syriæ dominis, cujus gentis etiam habitatores ejus erant. Alexander enim Jannæus, quum cœpisset urbem, ταύτην κατέσκαψαν, ἕχ' υποχρεώσιν τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰ πάτρια τῶν Ἰουδαίων ἵνα μεταβαλῶσιν, *eam diruit, quod incole recusarent Judæorum ritus recipere*, quod Josephus refert lib. XIII, cap. XXIII. Si Stephano credimus, vetus ejus nomen Βῆτις, *Bitis* fuit. Polybius lib. V, cap. LXX de Antiocho: καὶ προὔγων παρέλαβε καὶ Καμὴν καὶ Γεφροῦν, & progressus [ab Itabyrio trans Jordanem, Arabiam versus] *Pellam, Camin & Gephron in via cepit*. Hieronymus cum Eusebio in *Asiroth & Jabis Galaad* aliquid de situ tradunt, esse *Jabis praegrandem villam a civitate Pella sex millibus distantem pergentibus Gerasam*: sed neutro loco addunt, in quam plagam, orientem an septemtrionem: quo fit ut dubia positio maneat, præsertim quod nec certissima ipsius est Gerasæ, de qua proxime dicturi sumus. Si fides Ptolemaicis numeris esset, confici res facile posset. Sed nimis hic discrepant Latini a Græcis, etiam saniores illis videntur, ut pote Agathodæmonis Tabula adprobati. His ergo si stare licet, Gerasa a Pella xxxv millibus in ortum recedit, quinque autem ab eadem in septemtrionem inclinat. Hæc est illa civitas, in quam ex Judæa Christiani, quum excidium urbis instaret, divinitus moniti refugiebant. Eusebius Hist. eccles. lib. III, c. V. τῷ λαῷ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατὰ τινα χρόνον πρὸ τοῦ πολέμου μετακινήσας τῆς πόλεως, καὶ τινα τῆς Περαιᾶς πόλιν οἰκεῖν κεκελευσμένην. Πέλλαν αὐτὴν ὀνομαζέουσιν. id est, *populus ecclesiæ Hierosolymitane oraculo ante bellum jussus est migrare ex urbe, & quamdam Perææ urbem habitare, quam Pellam nominant*. Inde Episcopalis urbs facta Palæstinæ Secundæ, cujus episcopus subscripsit concilio Chalcedonenfi. Fuisse autem in Decapoli & hanc urbem, præter Plinium etiam Epiphanius hæref. xxx, sect. 11. tradidit, Chri-

stianos dicens *μὴ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἄλυσιν καὶ οὐκ ἔσται τὸ πλεον ἐν Πέλλῃ τινὶ πέλει καλυμένη τῆς Δεκαπόλεως*, post excidium Hierosolymorum frequentes habitasse in Decapoleos urbe, quae Pella vocatur.

In Decapoli fuit etiam *Canatha*. Plinius lib. v, cap. xviii. *Pellam aquis divitem, Galasam, Canatham*, postremas in illa regione observat. In Manassitide extrema ad orientem fuit, ideoque Arabiae postmodum adjudicata. Numer. xxxi ult. *Nobe quoque perrexit, & apprehendit Chanath cum viculis suis, vocavitque eam ex nomine suo Nobe*. Sic vetus interpretes vulgata editione. Septuaginta Graeci, *ἔλαβεν τὴν Κανάθ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὰς Ναβὰθ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ*. Ebraeus dixit nomen urbis נַב כְּנַתִּים; & ejus qui cepit, *Nobach*: quod nomen ipsum נָב עִי [urbi, non κώμας five viculis] imposuit. Mansit tamen vetus nomen etiam inter Judaeos. Josephus libro i de Bello, cap. xiv. *συναθροισθῆναι εἰς Κανάθα τῆς Κοίλης Συρίας*, congregati ad Canatha, urbem Caelis Syria: & paucis interjectis: *τὸς ἐκ τῶν Κανάθων, Canathenses*. Sic more Graecorum plurali numero adpellat, quam Plinius singulari dixit *Canatham*. Hieronymus de Locis: *Canath vicus Arabiae, qui nunc Cannatha* [Eusebius *Κανάθα* N. simplici] *dicitur, quam cum cepisset Nabab, adpellavit Nabotholiam*. Fuit autem in tribu Manasse, regione Trachonitide juxta Bosfran. Multa in hoc notanda: nomen viri non *Naban* sed *Nobach* fuit: novum urbis nomen *Nabotholia* monstrosum, & forte a librariis pravatum: Trachonitis non videtur eo usque extendi posse, quia Canatha fuit juxta Bosfran; Euseb. *πλησίον Βοσφράν* prope Bosfra Arabiae. Ptolemæus quoque in Cava Syria *Κανάθα*, *Canatha* scripsit ultimam.

Plinius, ut jam vidimus, etiam *Galasam* in Decapolitanis numerat, quod nomen ignotum est aliis, ideoque suspectae lectionis, quæ ex *Garasa* depravata sit. Cum quibus oppidis enim Plinius suam *Galasam* junxit, cum iisdem Josephus & Ptolemæus *Garasam* composuerunt. Ille enim lib. ii de Bello Jud. cap. xxxiii. *vicos Syrorum & his finitimas civitates vastaverunt, Φιλαδέλφειαν τε καὶ Γέραςσαν, καὶ Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν, ἔπειτα Γαλασάν καὶ Ἰππὸν προσπίοντες*. *Philadelphiam & Gerasam, & Pellam ac Scythopolim: deinde in Gadaram & Hippon irruperunt*. Ptolemæus lib. v, cap. xv. *Ἰππος, - Σκυθόπολις, Γέραςσα, Πέλλα, Δίον, Γαλασα, Φιλαδέλφεια, Κανάθα*. *Hippus, - Scythopolis, Gerasa, Pella, Dium, Gadara, Philadelphia, Kanatha*. Vix ergo dubium est, quin Plinius *Garasam* scripserit, quod mutatum fuit a describentibus in *Galasam*. Stephanus quoque de Urbibus, *Gerasam* in Decapolitanis ponit, cujus nullam mentionem facit, non incertum est utique, sub *Galasa* corrupto illam vocabulo latere. Sic enim Stephanus: *Γέραςσα πόλις τῆς Κοίλης Συρίας τῆς Τισσαρικανδικῆς*. Non autem dubium est, hac xiv poli Decapolin Plinianam & Evangelistarum intelligi, five mendum in vocabulo est, ut Salmasius censet; five aliæ, quæ simili conditione fuerunt, his decem urbibus adnumeratae sunt: De situ gravis est controversia, quum ad Arabiam alii in orientem transponant; alii propinquam mari Galilæo constituent. Hieronymus de Locis in *Gargasi* cum Eusebio: *Gerasa urbs insignis Arabiae*. Idem in Obadiae comma 19, *Benjamin possidebit Arabiam, quæ prius vocabatur Galaad, & nunc Gerasa nuncupatur*. Hic regionis nomen est: quod vero ab urbe est *Gerasa*. Quod si est longius remota fuit a mari Galilæo, quia neque mons Galaad illud contingebat proxime, neque limes Arabiae illius Desertæ. Alii credunt esse *Gergefenorum* oppidum, cujus Matth. viii, 28 facta est mentio: vicinum Gadarae, quia Marcus v & Lucas viii. *Gadarenorum agrum* vocant, qui Matthæo est *Gergefenorum*. Pro his Vulgatus interpretes est, qui *Gergefenorum* & in Matthæo & ceteris Evangelistis legit: deinde Hieronymus atque Eusebius in *Gargasi* videntur ipsis favere, *Hæc*, inquit, *esse nunc dicitur Gerasa urbs insignis Arabiae*.

bie. Sed λέγεται, dicitur esse eadem, quæ Gargasi seu Gergefa; re autem vera non est, quia hæc mari finitima, Gerafa ad fines Arabiæ, atque ita extra limitem Judaicæ regionis, quod Josephus lib. II de Bello, cap. xxxv. diserte dixit. Γεργασῖνοι, inquit, ὄντες εἰς τοὺς ἐμμένοντες ἰπλημύλησιν, καὶ τὸς ἐκλῆδῶν ἐδολύσαντες ἀπέπιμψαν, μίχρη τῶν ὅρων, Geraseni [quum aliæ ethnorum civitates Judæos secum habitantes interficerent] neque in eos [Judæos,] qui apud se manere delegerant, quidquam gesserunt mali; & egredi volentes, usque ad fines suos deduxerunt. Idem lib. III, cap. IV. Peræa ab oriente Arabia & Silbonitide, nec non & Philadelphiæ, itemque Gerasis clauditur. Sic Latina versio: Græcus prave Γεργασίς, quæ nulla in Peræa sunt; sed ad australem limitem Philistæorum: Γεργασίς autem legendum esse, nemo non intelligit. Habes sic Gerafa seu Gerasam in extremo limite ad orientem, juxta Arabiæ Philadelphiam.

Gergefa autem non aliunde innotuit, quam ex Gergesenis Matth. VIII, 28. unde Eusebius suam Γεργασί, Hieronymus Gargasi in Locis habet. Fuerunt quidem in Chananæis populis etiam Gergesai, Genes. xv, 21. Josuæ III, 10. sed incertum, illorum reliquias singulare oppidum trans Jordanem & coluisse & denominasse. Quidam in Matthæo non oppidi, sed regionis, in qua Gadara fuit, nomen esse existimant: sed conjectura nituntur, non ratione, qua confirment; & subulci dicuntur εἰς τὴν πόλιν in oppidum Gergesenorum refugisse. Aliis videtur ipsa Gadara esse, gemino nomine, vetusto & recentiore, usa. Eusebius dicto loco de Gergasi, ut vocavit: τινὲς αὐτὴν εἶναι τὴν Γαδάρην φασί, quod Hieronymus interpretatur, quidam [Gargasi seu Gergefam] ipsam esse Gadaram existimant. Sic tollitur, quod interpretes vexavit, ἰκκιστοφάνης Matthæi in hoc loco, & Marcī ac Lucæ evangelistarum. Quod æque Syro videtur placuisse, qui in Matthæo etiam scripsit גַּדָּרֵינוּ Gadarenorum. Quod vero neque hoc, de gemino nomine, probari certo potest, malumus Gergefam pro distincto & singulari oppido habere, sed subiecto Gadaræ tamquam metropoli, eique vicino & finitimo, & Galilæo mari æque aut magis propinquo, etiam æque juris ethnici, ut metropolis cui suberat, quod ex porcorum multitudine adparet, quæ in vicinum mare, impulsu demonum, fuit præcipitata. Atque sic etiam Evangelistæ facillime conciliantur, si porcos Gergefæ oppiduli dicamus fuisse; Gergesenos autem Gadarenorum.

In eodem tractu fuit Magdala, Gadaræ & Tiberiadi vicina, ut Lightfootus ex Talmud demonstravit: quæ inde in Thaanith fol. 20, 1. vocatur מגדל גדר Magdala Gadara. Salvator Matth. xv, 39. dicitur navigando εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλᾶ, in fines Magdala venisse. Mariæ laudatissimæ feminae fuit patria, quæ inde Magdalena in sacris cognominatur; etiam aliquot celebrium doctorum in Talmud, quos vide a Lightfooto nominatos. Munita fuit, quod ex Vita Josephi pag. 1007. cognoscitur: Μιστὶν ἄρχιστρατήγου ἑκείνου, Μαγδαλὰ τὸ φρούριον ἐξαιρέσεως, Magdala castellum adempturos. Conjunctus Magdalæ fuit locus Dalmanutha dictus: nam in eadem historia, quod Matthæus xv, 39. dixerat, ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλᾶ, venit in fines Magdala; idem Marcus VIII, 10. reddidit, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά, venit in partes seu regionem Dalmanuthæ. Videtur fuisse vicus major intra fines Magdalenenses. Neuter vero locus Decapoleos fuit: uterque vero ad fines Decapolitanos, cujus vicinitatis gratia hic commemorare ac interpretari voluimus. Situs distinctior in Tabulis nulla ex ratione, sola ex conjectura, peti utriusque potest.

Nondum vero Decapolitanos fines egredimur. Plinius in Decapoleos recensione post Damascus: Philadelphiam, Raphanam, omnia in Arabiam recedentia. Raphanam, quam Solinus cap. xxxvi. Raphianam exscripsit, miror in hoc numero decem urbium adponi, magis, cum Philadelphia conjungi, quæ non mediocri ab illa intervallo est sejuncta. Ne Damascus quidem, quæ propior est, in numerum hunc facile admittimus, quia Decapolis

sunt Israeliticæ urbes, post Assyriacam captivitatem ab ethnicis occupatæ: quæ autem in Syria proprie dicta sunt, ut Damascus & Raphana; extra illam divisionis sortem existerunt. Raphanam enim Ptolemæus lib. v, cap. xv. (cui *Ραφανάις* sunt) in Casiotide posuit: Josephus lib. vii de Bello, cap. iv. (qui in *Ραφανάις* scripsit) etiam in Syria simpliciter dicta, non Cava, quæ sæpe longius in meridiem extenditur, ubi de legione xii agit, recensuit.

Philadelphia autem sub Decapoli omnino censi potest, quia ab ortu Palæstinæ adiacebat in confinio Perææ & Arabiæ. Josephus de Excidio lib. iii, cap. iv. de Perææ: *ἔτι δὲ τὴν Φιλαδέλφειαν μέχρι Ιορδάνου*, *latitudo* [Perææ] *a Philadelphia est usque ad Iordanem*. Erat quidem extra Israelis terminum, regia Ammonitarum, Rabba dicta, sed de qua & Israelitæ certaverunt, quia in finibus illorum sita erat, tamen infra Pellam, austrum versus, quod ex eodem Josephi adparet, quo Pellam Perææ septemtrionalem constituit finem: quo posito, dum latitudinem a Philadelphia metitur, non potest illa supra Pellam in aquilonem existisse. Ptolemæus in Cœlesyria posuit, puta illa in meridiem longe a veteri recedente, a Syris Macedonibus regno veteri adjecta: quod nomen etiam postea non penitus fuit aboluitum. Nummus Hadriani apud illustrem Spanhemium p. 896. *ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ*. *Philadelphensium Cœles Syria*. Stephanus chorographus: *τρίτη [Φιλαδέλφεια] τῆς Συρίας πόλις, ἡ τρίτη Ἀρμυῶνα, εἴτ' Ἀσάστη, εἴτα Φιλαδέλφεια δὲ Πτολεμαίου τῆ Φιλαδέλφου*, *Tertia Philadelphia est Syria illustris urbs, prius Ammana, deinde Astarte, postea Philadelphia a Ptolemao Philadelphia dicta*. Primum nomen etiam Polybius servavit lib. v, cap. lxxi. *ποτὰ ταῦτα ποταμόν*, *eis τὰ Ραβατάμωνα τῆς Ἀραβίας πλείους ἡγεροισμένους τῶν πολιτῶν*. *Post hæc certior factum, magnum hostium numerum in urbem Arabie Rabatamana convenisse*. Ammana autem est ab Ammon, populi nomine, cuius urbs erat primaria, integre dicta *Rabbath Ammon*, five *Rabbath bene Ammon*, filiorum Ammon Rabba, ii Samuel. xii, 26. & cap. xvii, 27. Jerem. xlix, 2. Ezech. xxi, 20. Absolute autem est *רבה Rabba* ii Samuel. xi, 1. Ezech. xxv, 5. Hieronymus cum Eusebio suo: *Amman [Αμμων] quæ nunc Philadelphia, urbs Arabie nobilis, in qua habitaverunt olim Raphaim, gens antiqua, quam interfecerunt filii Loth, habitantes proci in Amman*. Et in *Rabbath* idem: *Rabbath civitas regni Ammon, nunc Philadelphia, cuius meminit Hieremias*. Plerique veterum *Φιλαδέλφεια* diphthongo scribunt Josephus, Ptolemæus, & Strabo lib. xvi, pag. 523. quamquam paullo post in Aldi, Xylandri, & Casauboni (p. 525.) editionibus *Φιλαδέλφεια* etiam legatur, quod incuria puto factum esse. Stephanus etiam cum veteribus *Φιλαδέλφεια*. Alii posteriores *Φιλαδέλφεια*, Eusebius utroque loco prædicto: & Epiphanius Anacephal. sect. xii. *οἱ τὴν Βάκαθο κατοικοῦντες, μητροπόλιν τῆς Ἀραβίας τῆς Φιλαδέλφειας*, *Bacathi habitant, qui est primarius vicus Philadelphia in Arabia*. Latini, Plinius & Hieronymus *Philadelphia*. Gentile *Φιλαδέλφειος* (unde in nummis *ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ* est) & *Φιλαδέλφηνος*, quod Josephus habet lib. xx ineunte, *ἡ Φιλαδέλφηνος*, quam formam de Lydiæ quoque Philadelphia Tacitus annal. ii, cap. xlvii. servavit, *Philadelphenos leu-ri tribus*.

Sic secundum Plinii ordinem in Decapoli habemus, rejectis Syriacis, quæ situ alienæ sunt, Philadelphiam, Scythopolim, Gadara, Hippon, Dion, Pellam, Gerasam, Canatham: quibus si Paneadem addas, Cæsaream Philippi dictam; & Gergesam, numerus erit completus.

Ut vero supra, quæ interjecta Decapolitanis erant, Magdalem & Dalmanutham explicabamus; ita nunc unum locum ejusdem tractus *Abelam* adjicimus, antequam ad reliqua progrediamur. Hieronymus de ea: *Alia quoque est civitas nomine Abela vini fertilis in duodecimo a Gadaris milliaro contra orientalem plagam*. Clarius pleniorque suo interprete

prete Eusebius : ἡ ἄλλη πόλις ἐπιστημος Ἀβελὰ οἰνοφόρος καλουμένη, δις ἑκατὰ Γαδάρων σημείοις β' πρὸς ἀνατολάς. Ait insigne oppidum esse & æque vitiferum ac Abela vinearum in Ammonitide, *xii* millibus a *Gadaris* (in Hieronymi libris vitiose *Gaderis*) distare in orientem. Hæc est illa, de qua Polybius lib. v, cap. *LXXI* καθάπερ ἐστὶν τὴν Γαλάτιν, κύριος γένειον Ἀβίλων, in *Galatin* (Galaaditin) venit, eaque potitus, *Abila* in potestatem redegit. Hinc progressus rex Gadara deditione cepit.

P E R A E A.

Peræa, *Περαιά*, regionem sonat, quæ trans flumen aut mare est : ut est terræ Israelis pars, quæ trans Jordanem sita est ad solis orientem : ideoque Josepho dicta ἡ ὑπὲρ Ἰορδάνην Περαιά, quæ trans Jordanem est, *Peræa*. lib. *ii* de Bello, cap. v. Laxe igitur Peræa omnis regio, quam Israelitæ trans Jordanem possederunt olim, quamquam postea juris facta ethnici. Sic idem lib. *iv* Belli, cap. *xxv*. ἰδόντων ἐπὶ τὰ Γέρα, μητρόπολιν τῆς Περαιᾶς καλεῖται, quum ad Gadara venirent, validam Perææ metropolim. Propria autem Peræa est pars australior, antiqua Rubenitis & Gaditis : de qua Josephus lib. *iii* de Bello, cap. *iv*, μήκος μὲν ἀπὸ Μαχαιροῦντος ἐς Πέλλαν, ὅρος δὲ ἀπὸ Φιλαδελφείας μέχρι Ἰορδάνου, longitudo a Macherunte est ad Pellam, latitudo a Philadelphia ad Jordanem. Deinde cujuslibet plagæ terminum distincte constituit, ab aquilone Pellam ; ab occidente Jordanem : a meridie Moabitin : ab ortu Arabiam & Silbonitidem, nec non Philadelphiam, itemque Gerasa, ubi orientalis limes cum septemtrionali conjungitur. Tribus fluminibus instar pænisulæ concluditur, Arnone ab austro, Jaboco a septemtrione, Jordane ab occasu ; ut Josephus lib. *iv*, cap. v. comparavit, cujus verba infra sub initium tribus Ruben proferemus. Hæc in Herodis regni divisione filio Antipæ cessit cum Galilæa, tam patris testamento quam Augusti confirmatione, ut Josephus refert lib. *xvii*, cap. x. & *xiii*. Gadara autem, metropolis Perææ, ut modo Josephus vocavit, exemta ab Augusto ex hereditate, & provinciæ Syriæ cum Hippo contributa sunt, ut dicto c. *xiii* relatum est.

A patriarchæ itinere incipiemus, qui ex Mesopotamia regressus a monte Galaad in locum venit, quem a visis ibi angelorum castris *Mahanaim* adpellavit. Cecidit in fortem tribus Gad, quamquam trans torrentem Jabok fuit ; Josuæ *xiii*, 26, & cap. *xxi*, 39. ubi inter Leviticæ hujus tribus numeratur. Ibi Isboseth rex contra Davidem creatus, *ii* Samuel. *ii*, 8. ibidemque castra David habuit, quum pulsus ab Absolone esset, c. *xvii*, 24, 27. Hieronymus de Locis : *Manaim* (Μαναιμ contracte Eusebius) in tribus Gad separata Levitis in regione Galaaditide. Potest ergo in Galaad etiam transcribi : potest etiam in principio Perææ propriæ.

Inde transvexit suos patriarcha torrentem *Jabok*, & singulari certamine cum fortiore luctatus locum *Pnuel* seu *Pniel*, id est πνεῦμα facies Dei, nominavit, Genes. *xxxii*, 30 seq. Urbs postmodum facta & emunita, Judic. *viii*, 8, 17. Hieronymus scripsit *Fannel* : Septuaginta verterunt εἰδος τοῦ Θεοῦ. Ipse amnis *Jabok*, qui Mahanaim inter & Pnuel delabitur, ab Hieronymo, præeunte Eusebio, sic descriptus est : *Jaboch* fluvius, quo transmissio luctatus est Jacob adversus eum, qui sibi adparnerat ; vocatusque est Israel. Fluit autem inter Amman, id est Philadelphiam, & Gerasam, in quarto milliaro ejus : & ultra procedens Jordani fluvio commiscetur. Adde Joseph. lib. *iv* Antiquit. c. v.

Profectus inde patriarcha in locum *Succoth*, qui ita a tabernaculis, quæ ibi fixit contra Jordanem, nuncupatus est, Genes. *xxxiii*, 17. Hæsit nomen, ut videmus Jos. *xiii*, 27.

Judic. viii, 5, 6, 8. & 1 Reg. v, 46. ubi dicitur e regione, aut paullo supra Zartan esse, quæ in dextra ripa Jordanis erat. Græci variant in hoc nomine. Genes. xxxiii, reddunt adpellative *συναί*, uti ipsa vox Ebræa sonat: Josuæ xiii, *Σαχαθ*: Judic. viii, & 1 Reg. vii. *Σαχαθ*: Vulgatus *Socoth* & *Soccoth*.

Inde si progredimur in ripa, pauca invenimus memoranda, & illa incerto ordine. Adrichomius post Succoth posuit *Saphon* sive *Zaphon*; deinde *Bethnimra*. *Saphon* quidam cum *Sophan* confundunt, sed male. Nam illud *πας Zaphon* Josuæ xiii, 27. hoc *πας Sophan* Numer. xxxii, 35. Nomen prius septemtrionalem in hac tribu situm per se significat: eundem locum juxta Jordanem fuisse, Hieronymus tradit, *Saphon in tribu Gad supra Jordanem*: Euseb. *ὡτις τὴν Ἰορδάνην*, quos duces sequutus est Adrichomius. In *Bethnimra* autem Josuæ xiii, 27. & Numeror. xxxii, 36. conveniunt fere omnes, & in ripa Jordanis constituunt: sed nusquam præterea ejus mentio in sacra historia occurrit: Hieronymus quidem in Locis: *Nemra civitas tribus Ruben in terra Galaad*: sed errat, quod in Ruben ponit, quam divini scriptores in Gad, ut diximus, censuerunt. Sequutus est Eusebium, qui *Νεβροῦ πόλις Ρεβὴν ἐν τῇ Γαλαὰδ*: sed lapsus videtur memoria scripsisse.

Sequuntur *Betharan*, *Dabir*, *Bethabara*, sed incerto ordine. *Bethabara*, quia transitum sonat, plures referunt ad transitum Hierichuntinum, ubi Israelitæ pedibus flumen pertransierunt: Lightfoot autem ad transitum Scythopolitanum: nos medio inter utrumque loco, quia haud dubie plures transitus Jordanis fuerunt: nec de nomine res certissima est, quum Syrus aliter legat, aliter Hieronymus in vetustis codicibus, qui, *Bethbaara*, inquit, *trans Jordanem, ubi Joannes in penitentiam baptizabat, & hodie plurimi de fratribus, hoc est de numero credentium ibi renasci cupientes vitali gurgite baptizantur*.

Quod autem de *Betharan* sive *Betharam* Hieronymus cum Eusebio tradit, *Libiadem* (*Λιβιάς* primo casu) ab Herode in honorem Augusti cognominatam esse, ille locus ex septemtrione, ubi vulgares tabulæ habent, in austrum deducendus est. Ptolemæo hæc *Λιβιάς*, seu *Livias* latitudinem habet quindecim scrupulis majorem quam Hierosolyma: quod australem positionem ejus contra Bonfrerium, qui post Succoth & *Bethnimra* posuit, confirmat. Hieronymus de Ebr. Locis in *Abarim*, cum urbe *Ebus* sive *Hesbon* componit. *Abarim mons*, inquit, *in quo mortuus est Moyses*. Dicitur autem & mons esse *Nabo* in terra *Moab* contra *Hiericho* supra *Jordanem* in supradialio *Phasga*, ostenditurque ascendentibus de *Libiade* in *Esbum*. Quibus iterum meridialis situs *Libiadis* probatur: magis autem ex ejusdem Hieronymi commentario in *Joel* cap. ult. commate 18. *Pro torrente funiculorum, sive spinarum, Symmachus interpretatus est vallem spinarum*. Est autem locus juxta *Liviadem* trans mare mortuum, sexto ab ea distans milliario, ubi quondam cum *Madianitis* fornicatus est *Israel*. Quod si jam *Betharan* est *Livias*, ut Hieronymus tradidit, illa quoque in meridiem tendenda est: quo fit, ut facilius credamus, *Bethabaram* superiori loco ad idem flumen existisse. Ripensem autem *Liviadis* situm Hieronymus ostendit, de *Betharan* dicens, *esse civitatem tribus Gad juxta Jordanem: quæ a Syris dicitur Betharam* [Euseb. *Βηθραμφθα*] & ab Herode in honorem Augusti *Libias* cognominata est. Putares *Juliadem* *Betharamphtha* *Josephi* esse, quam in *Galilæa* descripsimus, etiam juxta *Jordanem* sitam, quia *Josephus* *Liviam* Augusti semper vocat *Juliam*: sed fortiora argumenta sunt, quæ in austro positionem stabiliunt, maris mortui, montium *Abarim*, *Nebo*, *Pisga*, ac urbis *Hesbon* vicinitas: ut de tribu *Gad* aut *Ruben*, & de *Ptolemæi* definita latitudine taceamus. Miramur tamen, qui factum sit, ut *Josephus*, singula

Herodis operalib. i de Bello, cap. xvi. enarrans, hanc Liviadem præterierit. Meminit tamen alibi *Juliados*, quæ ipsa nostra *Libias* est, lib. iv de Bello, cap. xxv extremo: ὁμοῦν ἐπὶ τὰς πύλας πολέμας τε καὶ κόμης, καταλαμβάνοντι τὴν Ἀβίλα καὶ Ἰσλῖαδα καὶ Βασιμωδὸν, τὰς τε μὲν τῆς Ασφαλίτιδος πύλας. *Irruit* [Placidus Vespasiani dux] in proxima oppida & vicos, *Abila* capiens, & *Juliadem*, & *Besimoth*, & quæ inde ad lacum usque *Asphaltiten* sunt. Antiquum nomen, quod Hieronymus indicavit, Numer. xxxii, 36. est בית דבר *Beth Haran*: at Josuæ xiii, 27. בית דבר *Beth Haram*: quæ Hieronymus contraxit in vocem unam *Betharam*.

Quoquo ordine *Bethabara* & *Betharan* ponas, medio tamen loco plerique *Dabir* statuunt sive *Debir*. Semel tantum memoratur, Josuæ xiii, 26. a *Manaim* usque terminos *Dabir*, secundum vulgatam versionem: ubi longitudo occidentalis tribus *Gad* videtur innui. Quod autem ad *Jordanem* ponunt, non aliunde constat, quam quod Eusebius & Hieronymus dicant Δαβίρις ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην, *Dabir* (Hieronymus *Dabor* mendose legit) super *Jordanem* civitas *Amorrhæorum*.

Reliqua tribus *Gad* enumerantur Numer. xxxii, 34. seqq. *Dibon*, *Atharoth*, *Aroer*, *Athroth*, *Fazer* sive *Faser*, *Jegabea*.

Dibon, diversum oppidum a *Dibongad*, mansione Israelitarum post *Zared* flumen prima, Numer. xxxiii, 45. Positio dubia est: plerique tamen prope *Aroer*, quæ *Arnoni* imposita est flumini, in tabulis suis locant. Hieronymus in Locis ita: *Debon*, quæ & *Dibon*, in solitudine castra filiorum *Israel*: [sed hæc non *Dibon*, sed *Dibongad* nuncupatur, ut modo diximus.] Est & alia *Dibon* villa pergrandis juxta *Arnonem*, quæ, quum prius fuisset filiorum *Moab*, & post eam *Seon*, rex *Amorrhæorum*, jure belli tenuisset, a filiis *Israel* capta atque possessa, in partem venit tribus *Gad*. Meminit hujus *Hieremias* & *Isaias* in visione contra *Moab*: ille cap. xlviii, 22. hic cap. xv, 2. quod arguit receptam a *Moabitibus* fuisse ac habitatam, forte quum *Israelitæ* habitatores a *Tiglathpilefarse* in *Assyriam* sunt transportati. Fuerit itaque ad *Arnonem*: sed supra *Aroer*, an infra illam, incertum est, nec usquam alibi manifestatum.

Incertior sedes oppidorum *Atharoth* & *Athroth*, quæ distinguuntur Numer. xxxii, 34, 35. De priore nihil Hieronymus, nisi *Amorrhæorum* fuisse trans *Jordanem*, & in sortem tribus *Gad* cecidisse. Tabulæ in medio inter *Arnonem* & *Jordanem* ponunt. Posterior Hieronymo non *Athroth*, sed addito insequenti nomine, *Atharoth Sophan* vocata est, itidemque posita in tribu *Gad*. Prætermiserunt Septuaginta nomen *Athroth*: Vulgatus *Ethroth* reddidit, separavitque a *Sophan* tamquam urbe diversa, interjecta connexionis vocula, *Ethroth* & *Sophan*. Non autem de nihilo est conjunctio Hieronymi, sed *Ebrææ* Scripturæ omnino consentanea, quæ priorem vocem & regimine, ut grammatici vocant, & accentu cum insequente connexionem habet. Quod si est ita; frustra sunt interpretes, qui separant inciso, vel et distinguente vocula: etiam qui cum *Zaphon* Josuæ xiii, 27. quod *Saphon* Hieronymus & Vulgatus scripserunt, confundunt.

Aroer ad *Arnonem* fuisse sitam, Hieronymus & Eusebius testes adsunt. Ille, *Aroer*, inquit, oppidum *Moabitarum*, quod situm est super ripam torrentis *Arnon*, possessum olim a gente veterrima *Ommim*, & postea retentum a filiis *Lot*, id est *Moabitibus*, quum priores acolas subvertissent: & ostenditur usque hodie in vertice montis illius. Sed & torrentis per abrupta descendens in mare mortuum fuit. Cecidit autem *Aroer* in sortem tribus *Gad* contra faciem *Rabba*. Memoratur Numer. xxxii, 34. Josuæ xiii, 25. utrobique in tribu *Gad*, quæ in orientali limite longe in austrum juxta tribum *Ruben* procurrebat: Judic. xi, 26. 11 Samuel. xxiv, 5. & 11 Reg. x, 33. quo postremo loco *Aroer* dicitur sita על נהר ארנון su-

super flumen Arnon, sicut Deut. 11, 36. in *ripa fluminis Arnon*. Posteriori tempore abducto Israele in captivitatem, Moabitæ receperunt, ut ex Jerem. XLVIII, 19. clarum est.

Fazer sive *Faser*, certiores rationes habet, Hieronymo definiente. *Fazer*, inquit, civitas *Amorraeorum* in decimo lapide *Philadelphiae* ad solis occasum, trans *Jordanem*, quæ fuit terminus tribus *Gad*, extenditurque usque *Aroer*, quæ & ipsa respicit usque *Rabbam*. *Rabba*, puta *Moab*, quæ & *Ar* dicta fuit. Quod vero a *Philadelphiam* in occasum dicitur distare; verius dixisset in meridiem, licet non nihil in occasum etiam declinet. Addidit enim, *ab Esebon distare quindecim millibus*. Fuit ergo inter *Philadelphiam* & *Hesbon* ad orientalem limitem tribus *Gad*. Huic enim assignatur Numer. xxxii, 35. Josuæ xxi, 39. Præterea memoratur Num. xxi, 32. ubi primum capta dicitur: & 11 Samuel. xxiv, 5. Esa. xv, 8, 9. Jerem. XLVIII, 32. quibus posterioribus locis propheta in *Moabitarum* urbibus censuerunt, qui cum aliis trans *Jordanem* invaserant, si non ante, tamen quum primi ex *Israel* abducti essent in exilium. *Levitis* separata fuit, teste *Josua*, dicto cap. xxi, 39.

Jeremiae XLVIII, 32. memoratur *mare Fazer* id est lacus, quia *Ebræis* מַיִם saepe lacus est. *Adrichomius* effusionem *Arnonis* censet, seu paludem, per quam *Arnon* transeat. Sed dubium est, an eo usque amnis ille pertineat, & malim pro lacu, cui adposita urbs *Fazer* fuerit, habere, ex quo flumen emanat in *Jordanem* effundendum, quod æque ut lacus, disjunctum longe ab *Arnone* fuisse, necesse est. *Hieronymus* in *Fazer* ejus fluminis quodque meminit, de urbe illa dicens: *e qua magnum flumen erumpens a Jordane suscipitur*. *Eusebius*, quem *Hieronymus* expressit: *ὅθεν ἔρχεται ἐν αὐτῇς ποταμὸς μέγας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ*. Videtur legendum *ἐν αὐτῇς*, quia interpret *e qua*.

De *Jegbaa*, sive *Jegabea*, quæ etiam *Gaditidi* Numer. xxxii, 35. adnumeratur, nihil, quod situm indicet, quia *Eusebius* & *Hieronymus* præterierunt, reperire licet. Mentio illius est etiam *Judic. viii, 11.* in *Gideonis* historia, ubi cum *Nobah* conjungitur, sed æque incognita: quia diversam oportet ab illa esse, quam in *Manassitide* trans *Jordanem* proposuimus, sæpius dictam *Canatham*. Videtur tamen cum *Jegbaha* in media tribu *Gad* fuisse, quia *Gideon* in *via scenitarum*, id est in *Arabes Scenitas* (quos *Nomadas* *Plinius* lib. vi. cap. xvi. vocat & *Asphaltitæ* ab oriente opponit) ferente adscendit. In extremo tribus *Gad* aut initio *Scenitarum*, secundum viam illam, fuit *Karkor*, *Hieronymi* *Carcar*, cuius nulla præterea mentio in sacris historiis, nec in *Terræ* divisione facta est. Ad hunc locum *Gideon* *Midianitas* oppressit: ex quo conficitur, non posse *Hieronymi* castellum *Carcariam* esse unius diei itinere a *Petra* separatum, quia sic ultra *Moabitidem* in austrum incidisset: quousque *Gideonem* pervenisse non est probabile. De *Ramoth*, refugii urbe, supra dictum est in *Gilead*: etiam de *Mahanaim*, quæ itidem in *Gad* censetur *Josuæ* xxi, 39.

In terminis tribus *Gad* etiam *Mizpe* sive *Maspha* refertur, quia *Josuæ* xiii, 26. *ab Hesbon usque ad Ramath Mizpeh*, sive ut *Vulgatus* scripsit, *ab Helebon usque Ramoth Maspha*. Non autem ibi urbis nomen est *Mizpe*, sed tractus ac regionis, quia cum emphasi dicitur, *עַד רַמַּת הַמִּצְפָּה* usque ad [urbem] *Ramath* in [tractu] *Mizpe*. *Bonfrerius* *Ramoth* in *Gilead* intelligit, quasi pars *Galaaditidis* etiam *Mizpe*, id est specula, editior locus, vocata fuerit, quod ideo non alienum videtur esse, quia longitudo tribus his verbis ab *Helebon* ad *Ramath* seu *Ramoth* descripta fuit: nisi in eo discrimen invenias, quod *Josua* *Ramath Hammizpe* scripserit, urbs autem *Galaaditis* *Ramoth*, alio numero ubique nuncupetur. Sed interpretes *Græci* & *Vulgatus*, illo discrimine posthabito, in *Josuæ* etiam loco *Ramoth* reddiderunt, illi *ἐν τῇ Ραμὼθ κατὰ τὴν Μασφά* hic, usque *Ramoth Maspha*. Aliis ergo ad judicandum

dum relinquimus, utrum nova *Rama* hoc loco, nusquam alibi commemorata, investiganda sit, an in Ramoth Galaaditidis adquiescendum.

In tribum Gad haud dubie incidit quoque *Amathus*, *Αμαθὺς* Josephi, quam trans Jordanem fuisse constat: sed propius an remotius ab illo sita non facillimæ dijudicationis est. Eusebius in *Aemath*, quod prave *Αιθαμ* scriptum, λέγεται καὶ τὸν Αμαθὺς κάμνη ἐν τῇ Περαιᾷ τῇ κατωτέρᾳ, Πίλλης διεσῶσα σημεῖοις καὶ εἰς νότον. Quod Hieronymus brevius vertit: *Et nunc Amathus villa dicitur trans Jordanem in vicesimo primo milliario Pella ad meridiem*. Neglexit, quod notabiliter exprimendum erat, in *Peraa inferiore*. Unde est, quod Adrichomius & alii *Aemath* in orientali limite posuerunt, & ille quidem ad Arnonem e regione Hesbon. Josephus autem lib. xiii, cap. xxi. Ἀγρί καὶ Αμαθῦντα, μέγιστον ἔφυμα ὑπὲρ τὸ Ἰορδάνου καὶ φαεινόν, Potitus est *Amathunte*, quod est castrum omnium, quæ ad Jordanem sita sunt, munitissimum. Vertit ergo Gelenius, ad *Jordanem*, quod ὑπὲρ in Græco est. Idem lib. i de Bello, cap. iiii in eadem historia, κατὰ τὴν Αμαθῦντος ὁ δὲ μέγιστος μὲν ἢ ἔφυμα τῶν περὶ Ἰορδάνην, cepit [Alexander Jannæus] ἢ *Amathuntem*, quod est omnium, quæ circa Jordanem sunt, castellum maximum. Hic *περὶ*, circa dixit, quod superiori loco ὑπὲρ, supra: si salva scriptura est, nec *πίεζ*, pro *περὶ* legendum, quia vetus interpres, Rufinus, ut creditur, trans Jordanem reddidit. Nihilominus quod utroque loco Josephus adjecit, Theodorum Zenonis, Philadelphię tyranni, filium Amathunte thesauros suos condidisse, verosimilius est circa Philadelphiam potius, quæ Ammonitarum Raba est, quam ad Jordanem, castellum Amathuntē fuisse: quod congruit Hieronymi Eusebiique, quam supra indicavimus, positioni. Non autem ad Arnonem locamus cum Adrichomio, qui nimis longe illud flumen ex septemtrione derivat: sed ad citeriora reducimus, ut Pellæ secundum dictam distantiam respondeat. Gabinius, Syriæ proconsul, quinque juridicos conventus in Judæa instituens, ex iis duos trans Jordanem posuit, Gadaris unum, alterum Amathunte: ut Josephus refert lib. xiv, cap. x.

Hæc de notioribus in tribu Gad, quæ majorem partem Perææ propriæ adimplet. Incerto situ est *Betonim* Josuæ xiii, 26, quod cum Ramath Mizpe conjungitur. Hieronymus *Bothin* vocavit, nec vero situm definivit.

Restat pars infima, quæ τῆς κατωτέρας, inferioris Perææ, ut modo Eusebius in Amathunte vocavit, est præcipua, portio quondam tribus *Ruben*, quæ cum Gaditide regnum Amorrhitarum conficit. *Amorrhitis* enim vetus, seu Sihonis regnum, est illa propria Perææ, instar pænisulæ fluminibus circumclusa. Josephus lib. iv Antiquit. cap. v. ἔστι δὲ χωρίον [Amorrhitis] τετλὼν μετὰ τὸν ποταμὸν κείμενον, ὁμοίον τῇ νήσῳ τὴν φύσιν ὑπέχον, τὸ μὲν Αργείνος ἀπὸ μεταμυβείας ἐκείνης ἀκτὰς αὐτῆς, Ἰοβάκκος δὲ τὴν ἀρκύαν αὐτῆς πλεονεχὲς περιγράφοντος, ὃς εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐκβάλλει ἰκάνη καὶ τὸ ὄνομα μεταδίδωσι. τὰ μὲν τοιγὰρ πρὸς τῇ δύσει τοῦ χωρίου περιέχουσιν * αὐτὴν Ἰορδάνης. Est autem *Amorrhæorum* regio inter tres amnes instar insulæ. A meridie enim desinunt ripæ Arnonis fluminis: latus septemtrionale *Jobaccus* [Jabocus] circumscribit: qui in Jordanem se effundens, nomen suum amittit. ab occasu claudit regionem *Jordanes*. Integra verba exscripsi, partim ut nomen fluminis *Jobaccus*, seu ut mox sequitur *Ιάβικος* emendetur, quod *Ιαβῶκ* vel *Ιαβῶκος* seu *Ιαβῶχος* scribendum erat; etiam ut suspectum αὐτὴν, quod abesse potest, notetur: partim ut Jaboci exitus in Jordanem, secus ac nonnullæ tabulæ habent, demonstretur, quod supra etiam Hieronymo auctore adprobavimus, quum de ipso ageremus flumine.

Arnon autem fluvius ex Arabiæ montibus decurrens Moabitas & Amorrhitas disternavit, & in lacum se Asphaltiten effundit. Limitaneum inter has gentes esse, clare

proditum est Numer. xxi, 13. quod Josephus etiam adfirmat, & una originem ejus & exitum commonstrat lib. iv Antiquitatum, cap. iv. *Moses*, inquit, παρὲν ἐπὶ πρὸς τὸν Ἀρμόν, ὅς ἐκ τῶν τῆς Ἀραβίας ὄρων ὀρμώμενος, διὰ πάσης ἐρήμου βίαι, εἰς τὴν Ἀσφαλίτιν λίμνην ἐκδίδασιν, ὁρίζων τὴν τε Μωαβίτιν καὶ Ἀμορίτιν, venit ad fluvium Arnonem, qui ex Arabia fontibus prorumpens, per mediam solitudinem labitur, & in Asphaltiten lacum exit, determinans Moabitin & Amoritin.

Non autem sic ab initio rerum & imperiorum fuit, sed ad utramque Arnonis ripam olim Moabitae habitaverunt. Sihon autem, rex ultimus Amorrhæorum, Moabitis partem, quam trans flumen possederant, eripuit, & terminum regni sui constituit Arnonem. Id ipse Moses nos docuit Numer. xxi, 26. Hinc est, quod in Amorrhitide vetus nomen *Campesiria Moab* mansit, in quibus Israelitae castra habuerunt ante, quam Jordanem fluvium transfrent. Vide Num. xxi, 1. c. xxvi, 3. c. xxxiii. 48 & 50. Nunc de urbibus Rubenitarum.

Hesbon, חֶשְׁבֹן Ebrais, LXX Ἑσβών, Vulgato interpreti *Hesebon*, Hieronymo *Esebon*, urbs regia Amorrhæorum, Numer. xxi, 26. Deuter. 11, 24, 30. Jos. xiii, 10. in tribu Ruben, Numer. xxxiii, 37. Josuæ xiii, 17. quamvis Josuæ xxi, 39. ubi Leviticis civitatibus adnumeratur, in tribu Gad est posita: quod arguit, in utriusque tribus confinio fuisse. Situm ita determinavit Hieronymus in Locis: *Esebon civitas Seon, regis Amorrhæorum, in terra Galaad, quæ quum fuisset ante Moabiturum, ab Amorrhæis belli jure possessa est. Meminit hujus Hieremias, Esaias quoque in visione contra Moab. Porro nunc vocatur Esbus urbs insignis Arabia in montibus, qui sunt contra Hiericho, viginti a Jordane millibus distans. Fuit autem in tribu Ruben, separata Levitis. Viginti ergo millibus distabat ab Jordane, non plane Hierichunti æqualis latitudine, sed paullo superior, quia in confinio Gaditarum fuit posita. Arabiæ urbem vocat, ut alias quoque eidem vicinas, quia tum temporis Arabes inferiorem Peræam incolebant. Et alibi Esbum Hieronymus dixit, in Abarim de Locis Ebraicis: ascendentibus de Libiade in Esbum. Vide supra in Leviticis Eusebius: καλεῖται ὡν Ἑσβός, quasi Esbuntis in obliquo casu formaret: Hieronymus autem, tamquam Ἑσβός legisset, aliter, ut vidimus, inclinat: quod vero alibi eidem est Ἑσβός. Ptolemæus lib. v, cap. xvii. in Arabia Petraea locum habet, qui in vulgatis vocatur *Sebunta*, Σεβούντα, in Palatino codice Ἑσβούτα, *Esbuta*, utrumque prave: lege *Esbunta* sive *Esbuntum*, sicut ab *Hydrus* est forma alia *Hydruntum*. Nimium quidem in austrum deduxit: sed eo non movemur, quia omnia Ptolemæi trans Jordanem sunt turbata & confusa. Plinius veterem & Ebraeam formam videtur tenuisse, quem libro v, cap. xi meminit *Esbonitarum Arabum*, quos de hac ipsa civitate Hesbon Hugo Grotius in Numer. xxi, & Jo. Harduinus in hunc locum Plinii interpretatur.*

Proxima Hesboni fuit *Eleale*, oppidulum fortassis, aut secessus Hesbonitarum: de quo habes Numer. xxxiii, 3 & 37. etiam in comminationibus Esaiæ xv & Jeremiæ xlviii. Uno milliaro ab Hesbon abesse tradit Eusebius, magnumque vicum appellat. Ελεάλη - - σφίγγεται εἰς ἑπὶ ὡν, κώμη μεγάλη, ἡ πλεον σφημὶς ἐνὸς ἀπὸ τοῦ τῆς Ἑσβός. Quæ, & prætermissa Hieronymus ita transtulit: *Eleale civitas Amorrhæorum in Galaad, quæ cecidit in sortem tribus Ruben. Meminit hujus & Esaias in visione contra Moab, & Hieremias. Sed & usque hodie villa grandis ostenditur in primo ab Esbus milliaro. In quam plagam vero ab Hesbon declinaverit, nusquam est definitum.*

Medaba, sive *Medba*, etiam propinqua fuit Heseboni. Eusebius, πλησίον Ἑσβών Hieronymus, juxta *Esebon*: sed neuter addidit, in quam plagam a primaria urbe vergeret.

Josua autem cap. xiiii, 16. definit limites Rubenitarum ab Aroer usque Medba : ex quo colligas, quia Aroer ad Arnonem sita in tribu Gad, atque ita in ortum hibernum ab Hesbon; oppositam Medbam ab eadem in occasum æstivum recessisse. Ptolemæus dicto loco habet Μηδαβα, Medava, in Arabia Petræa, quæ ipsa est Medaba nostra : nam & ipse cum Esbunta, id est Hesbos, conjungit, quam etiam in Petræa Arabia posuerat. Et Hieronymus : *Medaba usque hodie urbs Arabia antiquum nomen retinens juxta Eschon.* Arabes enim australia Perææ posteriori ævo tenuerunt. i Maccab. ix, 36. vocatur Μηδαβα, in via sita in Nabatæos, commate 35. At Stephano Μηδαβα πόλις τῶν Ναβαταίων, Medaba urbs Nabatæorum est : nam late nomen Nabatæorum extendebatur. In planitie urbs sita erat : contra in montanis Hesbon, Josuæ xiiii, 9. Planities autem ad Jordanem versus procurrerebat.

Jahza Ebraice, LXX יאזא, Hieronymi Jassa, sita erat in solitudinem versus, ut Numeror. xxi, vers. 23. est traditum : nam eo usque obviam Israelitis ivit rex Amorrhæorum cum exercitu, ibique victus est. Quum autem illi Moabiticam terram, Deo ita jubente, circuierint, non potuere, nisi ab oriente Arnonem transire, ibique obvium habere regem Sihon Amorrhæorum, quem ad internecionem deleverunt. Hieronymus dicit sitam esse inter Medabam & Deblathaim : Eusebius μεταξὺ Μηδαβᾶν καὶ Δηβῆς. Sed si recte Hieronymus Deblathaim legit & expressit, tamen nec illius certa est positio, unde de Jassa judicari possit. Cardo controversiæ in eo omnis vertitur, ut qua plaga Israelitæ trajecerint Arnonem & Amorrhæorum terram ingressi fuerint, determinetur. Adrichomius per mediam Moabitidem eos inducit, atque ita itinerum mansiones ordinavit, ut extra deserta per cultissimam terram Moabitarum ferantur. Sed aliter divina historia, in qua metuit sibi & populo suo rex Moabiticus, & securitatis suæ causa transeuphratæum vatem accersit : Israel autem tum per deserta Moabitidem prætergressus erat, eique, quum Arnonem transiisset, Sihon, Amorrhæorum rex מוכר in deserta versus obviam processit. Iter itaque Israelitæ ad fines Moabitarum orientales fecerunt, Numer. xxi, vers. 11, 12, 13. & sic Diblathaim extra Moabitin ad extremos ejus fines est locandum, ut alii etiam locaverunt, & Bonfrerius quidem, ubi Zared e montibus procurrens primum ab ortu attingit agrum Moabitarum. Quo ipso non potest certissima esse illa Hieronymi lectio inter Medabam & Deblathaim, præsertim quod Eusebius alio vocabulo usus est.

Sed in Amorrhitin revertimur seu tribum Ruben, ad cujus orientalem litem & solitudinem versus Mephaath fuit, Josuæ xiiii, vers. 18. eademque Leviticis adnumerata cap. xxi, vers. 37. tandem in ditionem Moabitarum redacta, Jerem. xlviii, vers. 21. Romani, quod in limite erat adversus solitudinem, præsidium imposuerunt. Hieronymus cum Eusebio : *Mephaath est trans Jordanem, in qua præsidium Romanorum est militum propter vicinam solitudinem.*

Inter Jahza & Mephaath Josua narrat Kedemoth cap. xiiii, vers. 18. quæ Hieronymo scripta Cademoth, Eusebio Καδημόθ; sed nihil addunt, nisi civitatem filiorum Ruben fuisse. Ipsum autem vocabulum prodit, fuisse in parte orientali, ad litem, qui orientem solem spectat. Prope hanc ab occasu locant quidam Baalmcon, etiam Jacobus Bonfrerius, qui Hieronymi descriptionem suspectam facit, quæ vero in plerisque cum Eusebio congruit. Beelmeon, inquit, trans Jordanem, quam edificaverant filii Ruben. Est autem vicus usque nunc grandis juxta Baaru in Arabia, ubi aquas calidas sponie humus effert, cognomento Beelmaus, distans a Besbus millibus novem. Pro a Besbus lege ab Esbus, id est Eschon seu Hesbon. Baaru ignotum nomen, forte illius montis, ex quo

calidae aquae effunduntur. Eusebius : Βεελμεών κάμνη μεγάλη πλησίον τοῦ ὄρους τῶν διερευνημάτων. *Beelmeon magnus vicus est prope montem aquarum calidarum.* Quod vero adjicit, ἰταῦτα ἐν Ελισαίῳ ὁ ἀσφίτης, idque Hieronymus Latine vertit, unde & *Helisaeus propheta fuit*, ea verba, quia falsa sunt, videri possunt ab alio adfuta : nam uterque in *Abelmania* veram illius prophetæ patriam, quæ *Abelmehola* est, 1 Reg. xix, 16. demonstraverunt. Sed potest etiam lapsus memoriæ esse in Eusebio, quem Hieronymus interpretando sequutus est.

Cariathaim, *Kiriathaim* etiam in urbibus numeratur, quas Rubenitæ condiderunt, Numer. xxxii, vers. 37. & in tribu Ruben censetur Josuæ xiii, vers. 19. Hieronymus : *Cariathaim civitas, quam exstruxerunt filii Ruben. Nunc autem est vicus Christianis omnibus florens* (Euseb. ὡς χειμαρῶν κάμνη) *juxta Medabam urbem Arabia : & adpellatur Coraiatha* (Καριάθα Euseb.) *in decimo milliario supradictæ urbis contra occidentalem plagam, vicinus ejus loci, qui adpellatur Bare.* (ἐν τῷ Βάρε, Euf.)

Nebo montis altissimi, & quod subjacet, oppidi nomen. Hieronymus *Nabo* scripsit, & LXX Ναβό. Oppidi mentio Numer. xxxii, vers. 38. est, ubi Rubenitæ dicuntur exstruxisse. Mons, qui imminet, est pars montium *Abarim*, seu altior eorum vertex. Deuter. xxxii, vers. 49. *Ascende in istum montem Abarim, in montem Nebo, qui est in terra Moab contra Jericho, & vide terram Chanaan, & morere in monte.* At cap. xxxiv. *Ascendit Moses de Campesribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga, contra Jericho.* Ergo cohærebant *Abarim*, *Nebo*, *Phasga* sive *Pisga*, cum hoc, ut videtur, discrimine, ut *Abarim* ab ortu ex desertis Moab huc pertingant : *Pisga* hinc in austrum ad Arnonem ostiis adpropinquantem procurrat : nam Balac ex regno suo, seu Moabitide propria, Balaamum prophetam in verticem *Phasga* adduxit, Numer. xxi, vers. 14. unde ipsius regno, quod trans Arnonem erat, illam montium partem propiorem fuisse licet colligere. Oppidum *Nebo* ad Moabitas postea rediit, ut ex Esa. xv, vers. 2. cognoscitur. Hieronymus : *Nabo civitas filiorum Ruben in regione Galaad, cuius meminit Esaias in visione contra Moab. Et usque hodie ostenditur locus desertus Naba, distans a civitate Esbus millibus octo contra meridianam plagam.*

An vero etiam *Phasga* est nomen urbis sub cognomine monte ? Ait cum Eusebio Hieronymus. *Fasga*, inquit, *civitas Amorrhæorum, & mons contra occidentalem plagam Fasga, pro qua Aquila interpretatus est λαζευτή, excisum.* Eusebius Φασγά. Memoratur oppidum Josuæ xiii, 20. nec vero ibi simpliciter *Phasga* sive *Pisga* nominatur, sed *Afedoth Phasga*. Græci conjuncte Αφεδωθφασγά scripserunt : id est *Afedoth* sub monte *Phasga*.

Eodem Josuæ xiii, 20. refertur etiam inter Rubenitarum oppida בית פגור *Beth Peor*, sive ut Latinus interpres cum Græcis β per γ legit, *Beth Phogor*, de quo Hieronymus *Bethfagor urbs filiorum Ruben trans Jordanem juxta montem Fogor contra Hiericho, sex millibus supra Libiadem* : Euf. ἀνωτὶς τοῦ Λιβιδάδ σηματοῖς. Hoc supra *Libiadem*, intellige respectu Jordanis, in depressiore humo fluentis, cui *Livias* fuit adposita. Fanum locus habuit idolo *Baal Peor* factum Numer. xxv, 3. quod *Beelphegor* Latinus scripsit. Hieronymus autem in Esa. xxv, 10. *Beelphegor* interpretatur *Priapum*.

Bamoth Baal Josuæ xiii, 17. in oppidis tribus Ruben refertur, quod videtur etiam fanum *Balis* in excelsio monte habuisse. Tabulæ alieno loco ponunt : ex *Bileami* historia de vero situ judicare licet. Balac enim *Bileamum* excepit in extremis regni sui finibus ab *Euphrate* advenientem, & statim mane adduxit eum in *Bamoth Baal*, ut extrema castrorum *Bileamo* ostenderet, Numer. xxi, 36, 41. Ex quibus adparet, ad orientalem plagam, nec longe ab *Arnone* & *Moabitide* propria existisse. Hieronymus tantum *Bamoth* vocat. *Bamoth*, inquit, *civitas Amorrhæorum trans Jordanem in Arnone, quam possederunt*

fili Ruben. An idem locus fuerit *Bamoth* Numer. *xxi*, 19. dubium est interpretum diffensione: nec vero vel a loco vel tempore alienum est, si eandem esse dixeris Israelitarum mansionem & primam stationem Bileami, ex qua non totum populum, sed ultima castrorum tantummodo prospexit.

Progressi inde Israelitæ in vallem seu campestria Moab, castra extenderunt a *Bethsimoth* usque ad *Abelsatim*. Sic Vulgatus interpres Numeror. *xxxiii*, 49. illa loca vocat: alii priorem dicunt *Bethiesimoth* cum Ebræis. Hieronymus de Locis: *Bethsimuth*, hoc est domus *Simuth*, contra Hiericho, decem ab ea millibus distans in meridiana plaga juxta mare mortuum. Non placet meridiana illa plaga: ab ortu potius, ut ex castris & itinere patet, Hierichuntem spectavit. Si vero distantia recte fuit expressa, oportet duobus millibus ab Jordane afuisse: quia Hiericho, Josepho auctore lib. *iv* de Bello, cap. *xxvii*, sexaginta abest stadiis, hoc est fere octo passuum millibus. Josephus eodem libro, cap. *xxv*. *Βησιμωθ*, *Besimoth*. nam de Placido Vespasiani duce ait: καταλαμβάνομεν τε Ἀβίλα καὶ Ἰσλιὰδα καὶ Βησιμωθ, τὰς τε μίχας τῆς Ασφαλτίτιδος πύσας, cepit *Abila* & *Juliadem* [*Liviadem*] & quidquid inde usque ad *Asphaltitum* est.

Hæc *Abila* autem sunt *Abelsatim*, alter terminus castrorum, sed remotior ab Jordane, sexaginta videlicet stadiis, ut idem Josephus libro *v* Antiquitatum ineunte tradidit. Idem locus Numer. *xxv*, 1. & Josuæ *ii*, 1. vocatur *Sittim*, Græcis Σαττιμ & Σαττιν, Vulgato *Settim*. Videtur antiquum *Sittim* sive *Sattim* regiunculæ fuisse: *Abel* sive *Abila* nomea oppidi in illa. Unde *Abelsittim* seu *Abelsattim* idem quod *Abel* in *Sittim* discriminis causa, quia plura Palæstinæ & vicinarum oppida *Abel* sive *Abila* nominata. Erat ergo *Sittim* seu *Sattim*, *Settim*, *Setim* & quoquo modo adpellatur, pars Campesium Moab. Hieronymus: *Sattim*, ubi populus pollutus est fornicatione filiarum Moab. Est autem juxta montem Phogor: unde & Jesus exploratores ad investigandam & noscendam terram misit Hiericho. Mansit urbs *Abila* ad postrema usque tempora. Josephus lib. *iv*, cap. *vii*. extr. de Antiquitatibus: *Μωϋσες congregαυετ εκκλησιαν ἐν τῇ Ἰορδάνῃ, ὅπου νῦν πόλις ἐστὶν Ἀβίλα, φεινικόφυτον δ' ἐστὶν ἡ χώρα, ad Jordanem, ubi nunc Abila est: ager vero est palmetis consitus.*

In illo tractu fuit etiam *Bezer*, civitas refugii, Deuteronom. *iv*, 43. contra Hierichuntem in solitudine, in planitie Ruben, Josuæ *xx*, 8. quæ circumscriptio distinguit a vasta illa solitudine, in qua Israel erraverat; & ad ערבות campestria Moab reducit, quæ vox, Kimchio judice, habet ערבות notionem solitudinis seu pascuorum: ideoque de hoc ipso loco conjunguntur Deuteronom. *i*, 1. ut non sit, quod mireris, *Bezer* utroque loco Deuteronomii & Josuæ dici במדבר in solitudine, id est campestribus Moab sitam esse. Bene igitur Vulgatus vertit Deut. *iv*, 43. *Bosor in solitudine, quæ est in terra campestri de tribu Ruben.* Et Josuæ *xx*, 8. *Bosor, quæ sita est in campestri solitudine.* In tabulis non longe ab ostio Jordanis ponitur, quem situm ut certo tueri non possumus, ita nec habemus, unde refellatur. Græci interpretes Βοσρ, vocant: Josephus lib. *iv* Antiquit. cap. *vii*. Βόσρρα: Vulgatus Latinus *Bosor*. Hieronymus: *Bosor in deserto trans Jordanem, quæ cecidit in sortem tribus Ruben ad orientalem plagam Hierichus.* Quod vero idem confundit cum *Bosra* Arabiæ, longe hinc in æstivum ortum remota, error est Eusebii, si modo Græca ejus satis hoc loco sana sunt.

In ipsa ripa Jordanis e regione Hierichuntis fuit oppidum *Adam*, sive *Adom*, quod semel tantum memoratur, Josuæ *iii*, 16. a quo initium factum est exsiccati Jordanis, & convolutis aquis retracti usque ad oppidum *Zartan*, longe hinc in septemtrionem remotum, sed in altera ripa positum: de quo miraculo supra in *Zartan* satis dictum fuit. Interpretes Græci hoc loco: ἀπὸ Ἀδομὶ τῆς πόλεως. Latinus Vulgatus, ab

urbe, quae vocatur Adom, usque Sarthan. Etiam Talmudistis nomen urbis est, distantis a Zartan XII milliariis, (Hieros. Sotah f. 21, 4.) quod vero spatium non sufficit, nisi majora milliaria, quam mille passus, intelligas. Jo. Lightfoot Chorograph. in Matth. cap. xcii, *Ab Adam ad Zaretanam erant aquae arefactae: a Zaretana & supra erant concervatae. Adam erat in Perea ex adverso Hierichuntis: Zaretan erat in Manasside cis Jordanem.* Plura ex eodem supra dedimus in Zartan, quae etiam ad nostri loci expositionem faciunt.

In eadem ripa fuit *Livias*, sive ut Graeco more Hieronymus saepe vocavit, *Libias*, de qua supra in tribu Gad multa diximus, non quod ad tribum illam pertinere censeamus, sed ut illos, qui supra Bethabara in septemtrionem ponunt, confutarem. Adde & dicta in *Bethphogor* tribus Ruben, ubi Hieronymus monti Phogor e diametro opposuit. Josephus quidem inter opera Herodis non memoravit: alibi tamen, lib. iv de Bello cap. xxv vocavit *Ιουλιάνη, Juliadem*, quia Livia Augusti ipsi semper *Julia* est vocitata; ubi quae conjunguntur, Abila, Bethsimoth & ipse Asphaltites evincunt eandem esse, quam supra exposuimus, *Liviadem*. Supra an infra transitum Israelitarum posita fuerit, quæris? Videtur inferius paullo, quia idem Hieronymus in Joelem cap. ult. locum *trans mare mortuum* situm dixit *juxta Liviadem*, *sexio ab ea milliaro*, esse positum. De veteri nomine *Betharan* etiam superius dictum in Gad controversiæ occasione, quamvis huc in Ruben pertineat.

Aliud opus Herodis, sed remotius ab Jordane, & in austrum magis inclinans, fuit *Herodium*, *Ἡρώδιον*, diversum ab altero hujus nominis, sito cis Jordanem, prope Thecum, LX stadiis ab Hierosolymis, de quo supra in Judæa diximus. Josephus lib. i de Bello Jud. cap. xvi. ita distinxit: *Φρούριον ἐπιτιχμας τῷ πρὸς Ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευεν Ἡρώδιος ἐνταῦθα, castellum contra montem Arabiae munivit, quod de suo nomine Herodium nuncupavit.* Arabia illa Moabitis est, cujus gentis incurfionibus hoc castellum est oppositum. Tum vero de altero in Judæa Herodio subdit: *τὸν δὲ Μωσαιοῦν κολωνὸν ὄντα χειροποίητον, τμηθὲν vero manu factum sexaginta stadiis ab Hierosolymis exornavit adificiis, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ὀνόματι, similiter nuncupavit, id est Herodium nominavit.* Hæc duo monumenta nominis Herodiani sic accurate distinguuntur, quorum alterum trans Jordanem fuit ad fines Arabiæ, alterum cis flumen LX stadiis ab urbe Hierosolyma. Josephus Scaliger ab Euseb. Chron. num. mmv. *Duo φρούρια ἐκείνου ὀνόματι Ἡρώδης construxerat, prius quidem ἐν τῷ πρὸς Ἀραβίαν ὄρει, alterum ἐν Μωσαιοῦν κολωνῷ sexaginta stadiis ab urbe Hierosolymorum.* Legit ἐν τῷ ὄρει, quod in editis sine præpositione est, & Rufinus vertit *contra montem Arabici lateris.* Hi Arabiæ montes prope Machæruntem incipiunt juxta Asphaltiten. Idem Josephus lib. i, cap. vi. *ἐτίχριζε Μαχαιρούντη πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρεσι, munivit Machæruntem ad Arabicos montes situm.* Ibi enim limes erat & initium regni Nabatæorum. Herodes ut ipse præceperat, in Herodio sepultus est, quo, ex Hierichunte, ubi mortuus erat, per ducenta stadia funus magnifice deductum fuit, ut Josephus extremo lib. i de Bello tradidit. Id de hoc trans Jordanem Herodio vir clarissimus Jo. Lightfoot in Joannem Chorograph. cap. iii interpretatur. Nihil quidem historicus adjecit, quo alterutrum Herodium designetur, nisi ex distantia cc stadiorum petas, quantum fere spatium etiam inter Hierichuntem & alterum, cis Jordanem Herodium est, quod LX stadiis ab Hierosolyma distabat, hæc cl ab Hierichunte. Sola via in transfluminalem regionem erat planior, aptiorque funeri deducendo: asperior, quæ in alterum Hierichunte ducebat Herodium.

Macherus autem, illud castrum ad montes Arabiæ Moabiticos, nec procul ab Asphaltite lacu, Perææ terminus australis erat. Josephus enim lib. iii de Bello cap. iv. Perææ

longitudinem *ἀπὸ Μαχαρῦντος εἰς Πέλλαν*, a *Macherunte ad Pellam* metitur. Idem lib. VII Belli, cap. XX, & XXI. Machæruntis situm, originem, fata & oppidum adjectum copiosis verbis descripsit, in monte positum esse *φάραγι*, vallibus undique præaltis ac latis cincto, quæ accessum difficiliorem faciant: Alexandrum Judæorum regem condidisse: evertisse, contra Aristobulum bello, Gabinium: instaurasse Herodem & oppidum addidisse circa verticem in quo castellum erat, utrumque fecisse munitissimum. Quæ ab occasu vallis subjaceat, post sexaginta stadia in lacu Asphaltite desinere: unde de vero situ & distantia judicari potest. Ipse vero *Machærus* (*αὐτὸς ὁ Μαχαρῶς*) proprie castelli nomen erat, altissimo vertice supereminens; postea vero etiam cum oppido circumjecto communicatum. Herodes id restituit *διὰ τῶν Ἀραβίων γιγνέσων*, propter *Arabum vicinitatem*: καὶ τὰ γὰρ ἐν ἰσχυρῇ πρὸς τὴν Ἰουδαίαν γῆν ἀποβλέπων, situs enim est opportune, illorum [Arabum] terram prospectans. Plinius lib. V, cap. XVI. Prospicit eum [Asphaltiten lacum] ab oriente *Arabia Nomadum*, e meridie *Machærus*, secunda quondam arx *Judææ*, ab *Hierosolymis*. Primo casu *Machærus*, qui prospicit a meridie, id est a meridie subjacentem habet lacum Asphaltiten: quia ubi ille recepto Jordane incipit, *Machærus* in vicino situs est ita, ut lacum ab occasu nascentem habeat, a meridie ejusdem longitudinem. In hoc *φειλίῳ* five castro Joannes baptista captivus tenebatur. Josephus lib. XVIII, cap. VII. de illo: *διόμειθε εἰς τὸν Μαχαρῶντα πεμφθεὶς, αὐτὸν κτείνεταί*, vinctus in *Macherunta* missus fuerat, ibidemque occiditur. Ex quo conjicere licet, Herodem Antipam natalem suum Joanni funestum, in vicino Herodio celebrasse.

Callirrhoe hinc sequitur, fons pulcherrimus aquæ calidæ, propior lacui bituminoso, in quem effluit. Plinius lib. V, cap. XVI. postquam de Machærunte dixerat, *Eodem*, inquit, latere est calidus fons medica salubritatis *Callirrhoe*, aquarum gloriam ipso nomine preferens. His aquis Herodes usus est, ultimo morbo decumbens. Josephus lib. XVII, cap. VIII. *παυροὶν τε περὶ τὰς ἰσχυρὰς Ἰερουσόλῃν θέρμοις τοῖς κατὰ Καλλιρρόην αὐτὸν παραδίδου, ἅπτεσιν τῇ ἐς παντὶ ἀετῇ καὶ ποτιμῷ ὄντι*, profectus ultra *Jordanem* fluvium calidis aquis se fovebat apud *Calliroen*, quæ præter vim medicam potu quoque jucunda sum. E quibus intelligimus, non solum fontem fuisse, sed oppidum etiam, juxta illum, ejusdem nominis: quia thermæ illæ κατὰ, juxta *Calliroen* oppidum erant. Ptolemæo quoque lib. V, cap. XVI. *Καλλιρρόη*, *Callirrhoe*, inter oppida *Judææ* trans *Jordanem* sita recensetur. Sita *Callirrhoe* prope *Machæruntem* & *Arnonis* ostium, five inter utrumque: nam in Herodis regno erat, quod finiebat amnis *Arnon*: & eodem latere lacus *Asphaltitæ*, quo ipse *Machærus*, Plinio auctore. Solino quidem cap. XXXV. *Callirrhoe Hierosolymis proxima*: quem dum magnus *Salmasius* castigat, ipse a *Plinii* interpretatione vera aberrat. *Eodem*, inquit, [quo *Machærus*] latere, meridiali scilicet *Asphaltitis lacus*, fons ille *Callirrhoe*. Non enim *Plinius* de lacu dicit, sed de *Machærunte*, prospicere lacum a meridie, five, a septentrione lacui esse adpositum: ut supra in *Machærunte* declaravimus. Propinquitas *Hierosolymorum* quomodo defendi possit, saltem excusari, supra in *Masada* *Judææ* ostensum est. Antiquum nomen oppidi juxta hos fontes, tradunt *Lasa* esse five *Lasa* aut *Lascha*, Genes. X, 19. ut ordo ille submerfarum urbium ibidem videtur exigere. Sic *Hieronymus* Quæst. Ebr. ad hoc Genes. caput: Hoc tantum adnotandum videtur, quod *Lasa* ipsa sit, quæ nunc *Callirrhoe* dicitur: ubi aqua calida prorumpentes in mare mortuum defluunt: quamquam in *Locis* Ebr. idem, *Lasa terminus Chananeorum circa Sidonem*: quod pugnat cum *Geneseos* textu. Nec excusabis, *Eusebium* sequutum esse, & ex illius dixisse sententia, non sua: nam ille nihil de *Sidone*, sed ita Græce scripserat: *Ἀπὸ τῶν ὄρων τῶν Χαναανίων πρὸς τὴν Σοδομίτην, Lasan*, terminus *Chananeorum* circa *Sodomitam*, intellige λίμνην five lacum: quod verissimum est, quia ibi terminus adversus *Moabitæ*. Consentiunt etiam *Judæi* interpretes. *Jonathan Chaldaeus junior* in Genes. X. עֵשֶׂת רַע red-

reddidit *מלך עד* usque ad Callirrhoen. Sic & Breschith Rabba sect. xxxvii. & Targ. Hierosol. Megilla f. 71, 2. Non placent hæc Bocharto, sed Lasam Mosi putat Ptolemæi *Λάσαν*, *Lysam* in Arabia Petræa esse. Verum longius hæc in austrum est reducta, quam ut ad terminos Chananæ adferri possit. Quare in dicto Hieronymi & Judæorum consensu adquiescimus.

In Rubenitarum oppidis fuit etiam *Sibama*, five *Sibma*, seu *Sabama*, Numer. xxxi, 38. de cuius situ nihil certi habemus: & tabularum auctores suas quisque conjecturas sequuntur. Hieronymus in Locis: *Sabama civitas Moab, in terra Galaad, qua cecidit in sortem tribus Ruben. Meminit & hujus Esaias in visione contra Moab.* Agrum habuit vitiferum, Esa. xvi, 8, 9. Jerem. xlviii, 32. Utrobique cum Jazer five Jafer, termino tribus Gad ad orientem, conjungitur. Propagines ejus dicuntur dispellendæ *trans mare*: sed quale? num mortuum? hoc quidem attingit tribus Ruben, sed longe distat ab Jafer: num mare Jafer? sed hoc cum oppido procul a tribu Ruben. Forte ad limitem Ruben fuit, qui mare seu lacum Jafer spectabat,

PRISCI HABITATORES CHANAANAE AE.

Chanaan, nepos Noë, numerosam prolem habuit, & undecim filii Genes. x. nominantur, e quibus non nulli in Syria aut Phœnice sibi suisque posteris sedes delegerunt, *Sidon* primogenitus, & *Arki*, a quo Arce condita ad Libanum; *Arvadi*, quem *Aradium* interpret Latinus nominat; & *Amathaum* five *Hamathi*, a quo Hemath, urbs antiqua, condita: plures autem terram occuparunt, postea Abrahami posteris promissam, etiam tempore completo datam. Hos seu posteros eorum in plures gentes distributos promissione prima Deus Genes. xv, 19, 20, 21. sic enumeravit, ut Vulgatus interpret expressit: *Cinaos, Cenezai, Cadmonaos, & Hethaos, & Pherezaos, Raphaim quoque: & Amorrhæos, & Chananæi, & Gergesæos, & Jebusæos.*

Ubi promissio hæc repetita est, plerisque locis quinque tantum gentes ex hisce enarrantur, *Hethæi, Pherezaei, Chananæi, Amorrhæi, Jebusæi*, adjecta sexta gente, quæ prima promissione non fuit nominata, *Hevæorum*; Exodi iii, 8, 17. cap. xxi, 23. cap. xxxiii, 2. & xxxiv, 11. Deuteron. xx, 17. nonnullis locis hisce sex populis adjunguntur ex prima promissione *Gergesæi*, gens septima, Deuteron. vii, 1. Josuæ iii, 10. cap. xxiv, 11. Ex quibus licet colligere, qui Genes. xv. præter hos enumerantur *Kenai, Kenizai, Kadmonai, & Raphaim*, aut sub sex septemve repetitis comprehendi, amisso nomine; aut sedibus suis relictis aliorum commigrasse, antequam Moses cum populo adveniret. *Kenai* & *Kenizæos* Bochartus, diligentissimus originum & successionum scrutator, nusquam invenit, eorumque nomen deletum putat illo temporum intervallo, quod inter Moysen & Abrahamum fuit. *Cadmonai* eidem videntur in prima promissione, qui ubique in repetitione ejus *Hevæi* nuncupantur, & sub Hermone monte dicuntur habitasse, Josuæ xi, 3. qui orientalis est respectu Libani & Phœnicæ & partium Palæstinæ septemtrionalis: nam vox ipsa *orientalem* significat. Quod nisi esset, nulla in promissione prima, quæ plenissima est, mentio populi Hevæorum fieret, semper deinceps in repetitione nominati. *Raphaim* five *Rephaim* quibusdam communis vox est, gigantes sonans, uti fuerunt; sed Genes. xv. esse proprium gentis nomen ex ipso contextu est luculentum. Nec difficile est illos invenire

trans Jordanem in Basan seu Batanæa, quos Kedorlaomor in tractu trans flumen per Susim & Emim ad Sodoma & Horitas usque in monte Seir, Genes. xiv progrediens: oppugnavit licet non negemus, alibi *Raphaim*, interpretum consensione, gigantes esse.

Septem nunc populos terræ Chanaan, in repetita promissione nominatos lustrare nostrum est.

Hethæi sive *Hittai*, *Ἰθθαῖοι* Græce, circa Hebronem, quæ tum Kiriath Arba dicebatur, habitarunt, uti ex patriarcharum historia Genes. xxiii, 10. xxv, 9. xxvi, 34. patet inter quos *Enakim*, gigantes erant, Josuæ xiv, 15. Dicti a filio Chanaan, cui *Heb* nomen erat, Genes. x, 15.

Pheresæi, *Φερεζαῖοι*, ex quo filio Chanaanis fuerint progeniti, non constat. Genes. xiii, 7. dicuntur habitasse in illa regione, ubi Abraham & Lot ante separationem inquilini erant. Abrahami autem tentoria erant inter Bethel & Ai, ut ibidem commate 3 est proditum.

Amorrhæi, *Amorita*, a filio Chanaanis Amori sive Emori nomen habebant; Genes. x, 16. Habitarunt in montanis Juda ad meridiem, cap. xiv, 7. & alicubi Hethæis permixti, commate 13, 16. etiam circa Sichem, Genes. xlviii, 22. atque etiam Moisis temporibus in montanis cis Jordanem habitabant, Numer. xiii, 30. sed magna illorum pars trajecto flumine Moabitis & Ammonitis terrarum multam & forte dimidiam partem armis eripuerunt, Israelitis postea, victo Sihone illorum rege, relinquendam: de qua Amorrhitide supra in tribubus Ruben & Gad copiose actum fuit.

Chanaanæi sequuntur in prima promissione: in ceteris etiam nunc primo, nunc medio loco cernuntur positi. Omnes quidem hi populi Chanaanæi erant, id est Chanaanis posterius: quidam tamen hoc nomine singulariter usi, incertum ex quo filio Chanaanis; & qui factum, ut avitum nomen propinquiore, ex quo erant, præferrent: nisi ex vitæ genere, mercaturam exercentes, id præ ceteris cognatis adepti sunt, quia *כנעני* Ebræis etiam *mercatores* significabant: cui studio præcipue sedes illorum seu regio erat idonea. Dicuntur enim habitasse ad mare & circa Jordanem, Numer. xiii, 30. & Josuæ xi, 3. atque ita majorem partem promissæ patriarchis terræ possederunt.

Hevæi, *Εβαῖοι*, in repetitis promissionibus etiam inter principes ac majores populos recensentur, de quibus supra in Cadmonæis dictum est. Sub Hermone habitarunt, Jos. xi, 3. & sub parte Libani, aut inter Libanum & Hermonem montes, Judic. i, 3. Quo Bochartus fabulam de Cadmo ejusque uxore refert Harmonia, seu Hermonia, in serpentes conversis, quia priscum Cadmonæorum nomen, de quo diximus, mutatum in Hevæorum fuerit, a *חיה* *fera*, *bestia*, ut anguis est, petitem. Cadmus autem, qui literas in Græciam inulisse fertur, videtur ex Cadmonæis fuisse: quem ex Phœnice Græci in suam terram advenisse tradunt.

Gergesæi, quod rarius, quam ceteri, memorantur, & tantummodo Genes. xv, 21. Deuteron. vii, 1. Josuæ xiii, 10. cap. xxiv, 11. videntur & pauciores & obscuriores ceteris fuisse. Vulgo circa Gergesam, oppidum trans Jordanem, locant. Cujus quod non certissimæ rationes sunt, ut supra demonstravimus; etiam de reliquiis eorum in oppido Gergesa nihil definimus. Judæi in Juchasin, migrasse ex terra sancta tradunt, & in septentrionali quodam loco consedisse. Nomen genti est a Chanaanis filio *Girgasi*, Genes. x, 16. quem Vulgatus interpres etiam *Gergesæum* dixit.

Et *Jebusi*, Chanaanis filius auctor gentis *Jebusaeorum*, ita bellicosus, ut usque ad David tempora inter Israelitas se & res suas, saltem in oppido *Jebus*, quod Hierosolyma postea seu Jerusalem dictum fuit, conservaverint: Judic. 1, 21. 1 Samuel. v, 6.

CAPUT XIV,

DE ARABIA.

SYRIAM & Palæstinam excipit *Arabia*, longe lateque patens regio, ab Aegypto usque ad Chaldaeam: & ex alia plaga ab Euphrate Syriam adluente usque ad ostium sinus Arabici, quo ex Erythraeo ille Oceano effunditur. Dividitur in tres majores partes, quarum singulae varias gentes ac nationes habent. Prima est *Arabia Petraea*, Palæstinæ partim ab austro objecta, partim ab oriente. Altera *Arabia Deserta*, inde a Palmyrenis solitudinibus sub Euphrate ad Chaldaeam usque procurrens. Tertia *Arabia Felix*, utrique jam dictarum in austrum versus subjecta, comprehensa sinu Arabico ab occidente, & sinu Persico ab oriente ac septentrione. De singulis agemus separatim, & primum de *Petræa*.

ARABIA PETRAEA.

Antiquissimi Arabiæ *Petrææ* populi, quorum habetur mentio in sacris historiis, sunt *Ammonitæ*, *Moabitæ*, *Idumæi*, seu *Edomitæ*, *Amalekitæ*, *Madianitæ* sive *Midianitæ*, *Ismaelitæ*, sed plerorumque nomina sunt tempore deleta, solo *Idumaeorum* diutius conservato; & *Nabataeorum* primum, deinde *Saracenorum*, latissime diffusum, in commune successit fere omnibus. Erant etiam *Iuraei* & *Trachonitæ* Arabici generis, de quibus supra in Palæstina trans Jordanem sita actum fuit. Nomen autem *Arabia Petraea*, quod *Petra*, Nabataeorum regia dedit, non est antiquissimum, nec ipsum nomen urbis, quod Graecum est, *Πέτρα*, ante Macedonum tempora potuit esse impositum. Sed infra de hac urbe: nunc prius de antiquis populis.

AMMONITAE seu filii *Ammon*, trans Jordanem & in montibus Galaad, ac ultra suam habuerunt sedem: partem vero citeriorem rex Amorrhæorum Sihon illis eripuit, Amorrhæo Sihoni Israelitæ. atque ita Ammonitæ in orientem compulsi, terram tribui Gad finitimam coluerunt. Unde Josuæ XIII, 24, 25. dicitur: *Moses dedit tribui Gad civitates Galaad & dimidiam partem filiorum Ammon usque ad Arocr, quæ est contra Rabbæa*. Hanc vero partem filii Ammon amiserant ante, quam Israelitæ ad Arnonem & Jordanem pervenirent, quum jam facta Amorrhitis esset. Quod ergo hæc Israelitis cessit, nunc reliquam partem, quæ mansit Ammonitis, & in orientem a limite Israelis vergit, perstrabimus.

Limes *Ammonitidis* ab occasu partim, partim a septentrione flumen *Jabok* fuit, quamquam decursus ejus a fontibus, quo ductu, recto an obliquo feratur, nullis documentis designari potest. Adrichomius, & qui eum sequuntur, ex septentrione deducunt, flectunt in occasum: sed in eo fallunt, quod in lacum Galilæum effundunt, quum tam Josephus lib. IV Antiq. c. v. & Hieronymus de Locis cum Eusebio testes sint, in *Jordanem*, non in lacum, exire.

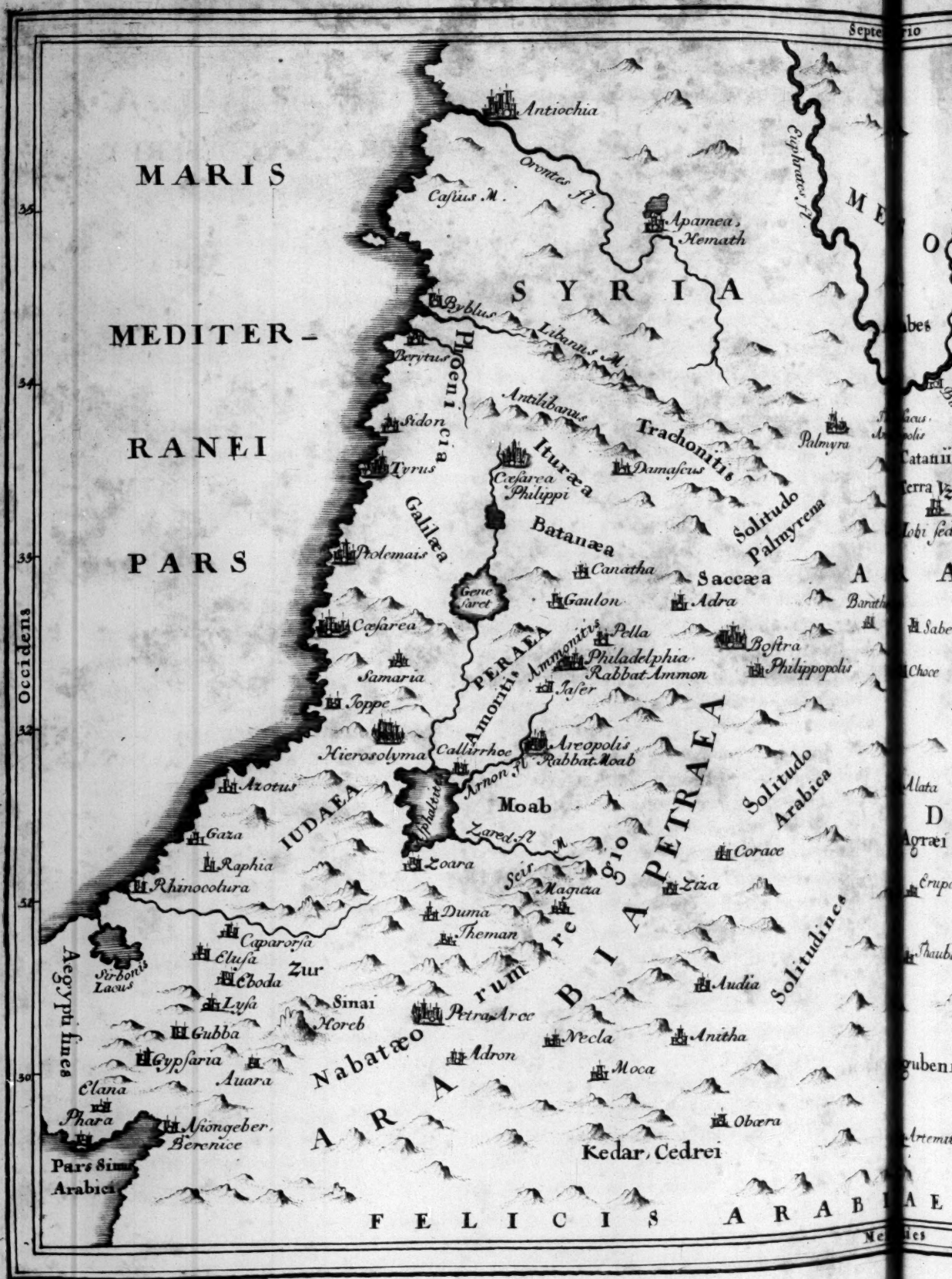
ad Davi.
na postea

pto ul-
ostium
majores
Petrea,
inde
Arabia
Arabi-
nus se-

, fune
anite,
s con-
ommu-
quibus
od Pe-
Gra-
urbe:

c ultra
ipuit,
tribui
i Gad
Rab-
Jorda-
nunc
perlu-

quam
defi-
inoc-
o. IV
exire.
Hic

Hic enim clare, ἢ μεταξὺ Ἀμμων, ταῖς Φιλαδελφίαις, καὶ Γεροσάν, καὶ καθ' ἑχόμενον συμμνησθῆναι τῶν Ιορδάνη, fuit inter *Amman*, id est *Philadelphiam*, & *Gerasam*, & delapsus miscetur *Jordani*. Hieronymus post *Gerasam* interferit, in quarto milliaro ejus. Quod si μεταξὺ, inter *Philadelphiam* & *Gerasam* decurrit, alius error tabularum *Adrichomii* & *Bonfrerii* manifestatur, quæ ex ipsa *Philadelpha* deducunt, quasi urbem perluat, aut intra illam nascatur. De urbe aquarum, parte urbis regię, post dicturi sumus.

Caput gentis erat *Rabba*, II Samuel. XI, 1. & XII, 27. sive *Rabbath Ammon*, seu *Rabbath filiorum Ammon*, II Samuel. XVII, 27. Jerem. XLIX, 2. Unde Polybius composito nomine Ραβατάμωνα τῆς Αρεβίας, *Rabatamana Arabia* adpellavit, quod est ex *Rabbat Ammon*: nam eandem urbem etiam Ἀμμων, *Amman* dixerunt, ut modo ex Eusebio & Hieronymo cognovimus. Josephus lib. IV Antiq. cap. V. ita descripsit, ἐν Ραβαθᾷ πόλει τῶν βασιλείων τῆς Ἀμμωνιτιδῆς, in *Rabata*, urbe regia *Ammanitidis*. Magnificentiam ejus nomen *Rabbah*, id est magna ostendit, cujus suburbium urbs aquarum a præfluente amne, vel a fontibus aut lacu nominatur II Sam. XII, 27. quo vero nondum evictum est, ex urbe *Rabba* Jabocum, ut tabulæ referunt, effluere, qui μεταξὺ, inter illam & *Gerasam*, ut vidimus, decurrit. Ex casu belli vel alio fortunæ restituit & ornavit Ptolemæus *Philadelphus*, (nam tum Aegyptii reges Cœlesyriam sibi vindicabant) & de suo nomine *Philadelphiam* nominavit, quod nomen in posteris etiam obtinuit. Hieronymus in *Amman* & *Amon* urbem nobilem & illustrem *Arabia* dixit, quo nomine totus ille tractus, etiam *Moabitis*, posteriori ævo designabatur. Unde pars illa *Arabia Philadelphensis* fuit cognominata. Epiphanius Anacephalæosi pag. 145. οἱ τῶν Βακαθῶ κατοικοῦντες, μητροκαμίαν τῆς Αρεβίας τῆς Φιλαδελφίας, qui *Bacathi* habitant, qui est *Arabia Philadelphensis primarius vicus*. Plura de hac urbe supra in *Decapoli*, cujus pars fuit, dicta sunt, quæ relegantur. Situs demonstrari accurate nequit, quia turbatior hoc loco Ptolemæus est. *Adrichomius* & *Bonfrerius*, qui *Jabocum* ex septemtrione derivant, e regione ferme mediæ lacus *Genesaritis* ponunt: at Eusebius cum Hieronymo in *Jazer*, a decimo milliaro ab *Jazer* in ortum solis. Quod si est, nimium quantum a loco *Adrichomii* sejuncta est, etiam *Jabok* in contrariam plagam deflectendus. Consentit Josephus lib. III de Bello, cap. IV. latitudinem *Perææ* definiens ἀπὸ Φιλαδελφίας, μέχρι Ιορδάνου, a *Philadelpha* ad *Jordanem*. Ex *Adrichomii* autem dispositione non ad *Jordanem*, sed ad lacum *Genesaret*, qui oppositus est, ducenda latitudinis mensura esset, quum vero ibi nec *Peræa* sit, quam Josephus definit. Cujus longitudinem quum a *Pella* ad *Moabitis* idem duxerit, oportet *Philadelphiam* australiorem quam *Pellam* esse. Hinc regio ibidem Φιλαδελφηνή, *Philadelphene* dicta, ut ἡγεῖα vel γῆ subaudiatur.

Mennith, oppidum, ad quod usque ab *Aroer* *Ammonitas* victos fugientesque *Jephtha* persequutus est, Judic. XI, 33. Hieronymus cum Eusebio: *Mennith*, ubi *Jephthe* præliatus est: nunc autem ostenditur *Mannith* villa in quarto lapide *Esbu* pergentibus *Philadelphiam*, id est in ortum æstivum. Propinquitas urbis *Esbu* sive *Hesbon* facit locum hunc suspectum, quia sic in tribum *Gad* incideret: quum probabile sit extrorsum victos in suam terram versus refugisse. *Mennith* enim est primus fugæ terminus; *Abel vinearum* alter & ulterior. Ceterum plaga non aliena est, quod ab *Aroer*, initio fugæ, *Philadelphiam* versus situm utrumque oppidum *Mennith* & *Abel vinearum* fuerit. Non possum præterire, *Mennith* mihi non genuinum aut plenum nomen oppidi videri, sed מניח עשרים *Minnith viginti oppidorum*, ut, si differentię causâ diceret *Philadelpha Decapoleos*; sic hoc loco *Minnith* xx oppidorum, quasi regio illa ab oppidorum numero denominata sit, aut sicut *Tripolis* una urbs est, & *Decem pagi* in *Germania superiori*, *Romanorum* provincia. Nisi enim verba *viginti oppida* conjungas cum *Minnith*, non explicabis cur adposita ab sacro scriptore fuerint: nam

disungere, ut quædam versiones solent, incommodum sensum infert, quasi per viginti opida, aut præter totidem, Jephta hostes, ab Aroer ad Minnith persequendo, ceciderit: quod nimium & incredibile.

Abel vinearum, quæ in eadem historia commemoratur, ab aliis hujus nominis, etiam trans Jordanem positis, separanda. Illæ enim in terra Israelis erant: hæc sine dubio in Ammonitide, extra limitem tribuum illarum præfinitum. Hieronymus: *Abela vinearum, ubi dimicavit Jephthæ in terra filiorum Ammon: nam & usque in presentem diem in septimo lapide Philadelpheia villa Abela cernitur vinetis consita: alia quoque est civitas nomine Abela, vini fertilis, in duodecimo a Gaderis milliario contra orientalem plagam.* Græci interpretes Judic. XI, 33. "Αβελ ἀμπελώων. & quibusdam libris "Εβελ χαρμίν. Ebræa voce retenta: Eusebius Αβελμπελών.

Josephus lib. XII, cap. XI, *Ιαζωρὸν, Fazorum* videtur in Ammonitide statuere, quam Judas Maccabæus bello Ammonitico dicitur expugnasse. In *Ammanitas*, inquit interpretis veritus, *arma transfudit, & his quoque divictis, Fazorum, eorum urbem, expugnavit*: Græce sine pronomine *τὴν Ιαζωρὸν ἐξῆλθε πόλιν*, Verum I Maccab. v, 8. in eadem historia legitur *Ιαζωρ Fazer* sive *Faser*, quod nomen urbis est supra explicatæ in tribu Gad, quam ut Moabitæ prophetarum temporibus possederunt, Esa. XVI, 8. Jerem. XLVII, 32. ita progressu temporis Ammonitæ, quorum finibus propinquior erat, occupaverant, quum Judas Maccabæus illam expugnaret. Adde Esa. XLIX, 1. Plura de Ammonitide nobis haud constant.

MOABITIS olim Ammonitidi in austrum subjecta fuit, antequam Amorrhæus Sihon utrique genti partem terrarum eriperet, ab Israelitis postea possessam, Numer. XXI, 26. Tum vero Moabitæ Arnone fluvio, lacu Asphaltite, & torrente Zared concludebantur, quamquam Israelis regno decrefcente aut everfo plura Rubenitarum Gaditarumque invaserunt, Esa. XV. & sequente, Jerem. XLVIII, quo bello Moab & Ammon videntur arma consocialle, quia Hesbon nunc Moabitarum dictis locis fuisse dicitur, nunc Ammonitarum, Jerem. XLIX, 3. Sed de novis his possessionibus, quæ Israelitarum fuerant, quod supra actum fuit, nihil addimus; tantum *Moabitidem propriam*, & Arnone amne disterminatam, perlustraturi.

Regio ipsa vocatur *Μωαβίτις, Moabitis*, a Moab Loti filio, cujus posteris divinitus ad inhabitandum concessa fuerat, Deuter. II, 9. Josephus lib. III de Bello, cap. IV. de Peræa: *μισσημβελὸν αὐτῆς πέρας ἡ Μωαβίτις, meridianus ejus terminus Moabitis est.* Prius fuit possessio gigantum *Emim*, quos delevit Deus per Moabitas. Deuter. II, 10. Caput ejus & urbs Regia fuit *Ar*, ad Arnonem fluvium sita, de qua dicto cap. II Deuteronomii, commate 9, 18, 29. Num. XXI, 15, 28. & Esa. XV, 1. Adpellata etiam fuit *Rabba*, Jos. XIII, 25. ubi Aroer dicitur sita *contra Rabba*, id est in altera Arnonis ripa modico intervallo sejuncta. Hieronymus in *Fazer* cum Eusebio: *tribus Gad extenditur usque Aroer, qua & ipsa respicit usque Rabbam.* Et ne cum Rabba Ammonitarum confundatur, *Rabbath Moab* vocata fuit. Hieronymus in *Moab*, seu Euseb. potius: *Μωαβ πόλις τῆς Ἀραβίας, ἡ νῦν Ἀρεόπολις. καλεῖται δὲ Μωαβ & ἡ χώρα. ἡ δὲ πόλις παρὰ τὸ Μωαβ.* quod Hieronymus vertit: *Moab civitas Arabia, qua nunc Areopolis dicitur. Vocatur autem Moab [ex nomine urbis] & regio: & ipsa civitas, Rabbath Moab, id est grandis Moab.* Ubi urbs simpliciter *Moab* dicatur, ut Eusebius dixit, exemplum, quod clare probet, non occurrit: sed gentis Moab & regionis nomen est. Probabilius alterum nomen *Areopolis*: quod Eusebius dicit suo tempore (νῦν) obtinuisse: quo & ipse cum Hieronymo usus est in *Arnon & Luith*. Eadem ergo *Ar*, *Areopolis* & *Rabbath Moab*: non autem *Aroer*, quæ in altera ripa sita erat Arnonis, & Israelitarum fuit in tribu Gaditide.

Arnon autem fluvius olim Moabitidem antiquis temporibus secabat : deinde hanc ab Amorrhitide, mox a tribu Ruben & Gad Israelitarum separavit, Numer. XXI, 13, 26. cap. XXII, 36. Deuteron. II, 36. cap. III, 12, 16. cap. IV, 48. Josephus lib. IV Antiquit. cap. IV. hunc fluvium (ποταμὸν vocat, non χυμῶδῆος, torrentem, quod contra interpretes quosdam notandum) hunc, inquam, ex Arabia finibus procurrit dicit, & ὁρίζων τῆς τῆς Μοαβίτις & Ἀμορίτις, *disternare Moabitin & Amoritin* : & tandem in lacum Asphaltitin effundi. Dicitur & *flumen Gad* II Samuel. XXIV, 5. qui ipse Arnon est, quod ex II Reg. X, 33. manifestum est. Huic fluvio adpolitæ erant Ar sive Rabba, & Aroer, sed in diversis ripis. Hieronymus etiam *rupis Arnon* mentionem habet, *in sublime porrecta in finibus Amorrhæorum*. in qua fontes Arnonis Adrichomius ponit, quasi ex rupe illa profluentis. Etiam locus φασγυγῶδης, ut Eusebius vocat, *prærupta & horribilis vallis*, ut Hieronymus vertit, *supra Areopolim ad septemtrionem* sita, Ἀρὼν, Arnon adpellatur, in quo loco militum ex omni parte præsidia sint distributa.

Ceterarum Moabitidis urbium positionem non possumus distincte definire, historia & geographia veteri deficiente. Fuit in his *Mizpe*, ubi David parentes suos, quum Saulum fugeret, apud regem Moabitarum deposuit I Samuel. XXII, 3. Græci interpretes Μασσὶφ τῆς Μοαβς vocant, Latinus, *Maspha, quæ est in Moab*. Deinde fuit *Luith* Esa. XV, 5. Jerem. XLVIII, 5. Hieronymus de Locis: *Luith. hujus meminit Esaias : & est usque hodie vicus inter Areopolim & Zoaram nomine Luith*. Ebraice לוית Luchith scribitur, & utroque prophetarum loco cum præfixo nomine מלח לוית *adscensus Luchith* sive *Lubith*, quod editiorem situm ejus demonstrat. Utroque etiam loco cum Luith conjunctum est oppidum *Horonaim*, Hieronymo *Oronaim* sine adspiratione, Græcorum more : sed nihil addit, nisi urbem Moabitarum esse.

Karioth sive *Carioth*, *Kirioth*, in Moab censetur Jerem. XLVIII, 24, 41. ubi Græci Καραὶθ tamquam proprium nomen scripserunt : at Amos I, 2. tamquam commune reddiderunt τῶν πόλεων, quod vox ipsa pluralis sonat. Hieronymus : *Carioth in regione Moabitarum, sicut Hieremias scribit*. Fuerunt etiam *Aqua Nemrim* in Moabitide, Esa. XV, 6. Jerem. XLVIII, 34. *Nimrim* Ebraice pronuntiantur, de quibus Hieronymus : *Nemrim. cujus meminit Esaias in visione contra Moab, & Hieremias. Nunc autem est vicus nomine Benamerium ad septemtrionalem plagam Zoara*. Pravatium vici hujus videtur nomen : Eusebius Βενναμαριου, quod propius ad antiquum Nimrim seu Namrim accedit, præfixo *Beth* seu Talmudico בֵּית Be, quod domum sive locum significat.

Et *Aquarum Dimon* est mentio in Moab facta Esaia XV, 9. quæ dicuntur sanguine a cædibus fluere. Unde quidam existimant, esse *Dibon*, unam ex postremis mansionibus Israelitarum, nomine in infaustius a דִּבּוֹן sanguis, mutato, ut Bethel in Bethaven. Sed longius hoc videtur petatum, præsertim quod idem propheta etiam *Dibon*, habet in hac comminatione, commate 2 cap. XV. ut malis pro distincto loco in Moabitide propria habere, aquis adfluente. Nihilominus Græci interpretes legunt hoc loco Δεβὼν, Hieronymus *Debon* : qui & in commentario ad Esaia XV. *Ne quis scriptoris vitium putet, & errorem, emendare dum vult, faciat. Una urbs & per M & per B litteram scribitur ; e quibus Dimon. silentium interpretatur, Dibon fluens : indito utroque nomine propter latices, qui tacite fluant. Usque hodie indifferenter & Dimon & Dibon hoc oppidulum dicitur. Quod si est, Dimon huc non pertinet, sed ad tribum Gad, Numer. XXXII, 34. & supra in Dibon est expositum : licet posteriori tempore Moabitæ occupaverint.*

Et *Diblathaim*, seu *Beth Diblathaim* Jerem. XLVIII, in oppidis Moab numeratur, junctum cum Dibon, Nebo, Kiriathaim, Bethmeon : quæ extra Moabitin propriam trans

Arnonem sita fuerunt. Quod vero in mansionibus ultimis etiam *Helmondeblathaim* sive *Almondiblathaim* memoratur, eodem & Jeremiae locum referunt, quamquam ille non simpliciter Diblathaim, sed *Helmon Diblathaim* vocatur, ut prius nomen sit mansionis, posterius vicinæ urbis ad fines Moabiticos positæ, quam Bonfrerius prope fontes fluminis Zared constituit: quod non videtur improbabile. Situs autem locus mansionis inter *Dibongad* solitudinis, & inter montes *Abarim*, qui cum Nebo & Pisga cohærent, Numeror. xxxiii, 46. Hieronymus: *Deblathaim in terra Moab, sicut scribit Hieremia*. Plura non addidit.

Cetera, quæ Moabitidi oppida Esa. xv, xvi. & Jerem. xlviii, præter jam recensita, aut Ezech. xxv, 9. tribuuntur, trans Arnonem in Israelitica terra fuerunt, in sorte tribuum Ruben atque Gad: ibidemque a nobis supra explicata: a Moabitis autem prophetarum tempore, quum defecisset regnum Israelis, occupata. Josephus lib. xiii, cap. xxiii recensens *Μοαβιτιδῶν πόλεις, Moabitides urbes*, quas Maccabæi expugnaverint, quasdam Israelitici antea juris, ut Efebon & Medabam; adjungit ignotas plures, *Lembam, Oronas, Telibonem, Zaram, Anlonem Ciliciam*, quibus vero nemo facile certam sedem attribuerit: & quia Pelam subjungit, videntur in limite Ammonitarum, postea etiam a Moabitis possessio, sit fuisse, ut sic ad nostram Moabitidem nihil adferant.

Pars quoque MADIANTARUM sedes conjunctas cum Moabitis prope Arnonem habuit, qui, filiabus in castra Israelitarum, quæ inter Abarim & Jordanem erant, Bileami consilio immisissis, in fœdam libidinem & idololatriam illos pellexerant, Numer. xxv. propterea ad internecionem cæsi, Mose superstiti, Numer. xxxi. ubi quinque reges sive principes, etiam oppida & castella dicuntur habuisse, versu 8 & 10. e quibus unum videtur gentis nomen tulisse, de quo & cognomine in Locis Hieronymus: *Madian urbs ab uno filiorum Abraham ex Ketura sic vocata. Est autem trans Arabiam ad meridiem in deserto Saracenorum maris rubri, unde vocantur Madianai & Madianaa regio. Sed alia civitas est, ἐμώνομις ejus, juxta Arnonem & Areopolim, cujus nunc ruina tantummodo demonstrantur*. Vides hinc duas urbes nomine *Madian*, sive *Midian*, a gente sua, in duas partes divisa, vel illius auctore, ita nominatas: una fuit in meridie post rubrum mare: altera ab oriente ad Moabitin & Arnonem. Prioris fuit uxor Mosis Zippora: posterioris, Madianitides, Israelitas in ultima mansione ad fœdas voluptates & idololatriam illicientes. Quarum populus licet excisus eodem anno fuerit, tamen reliquæ, in gentem innumerabilem succrescentes, Judic. vi notantur, cum aliis orientalibus & Amalekitis, qui victi a Gedeone Jordanem petebant, non australia Judææ, in patriam suam se fuga recepturi. Urbes hujus gentis alias, scriptura sacra tacente, quis nominabit? quis earum situm demonstrabit?

AMALEKITAE his proximi, orti ab Amalek, Esavi, ex Eliphaz primigenito, nepote: gens pessima, ideo excidio a Deo addicta, Exod. xvii, 14. quæ inde a Moabitis & orientalibus Madianitis ab ortu Asphaltitæ lacus habitavit: & interrupta, ut videtur, per montes Seir, australia Chananææ, in montibus maxime extremis, tamen etiam intus in vallibus incolebat: atque ab ortu hiberno partim a meridie Chananææ illorum sedes erat. Prius ex eo est manifestum, quia Balaam in vertice montium Moab Amalekitas vidit, Numer. xxiv, 20. quippe vicini Moabitis ab austro erant, ut Ammonitæ a septentrione, Judic. iii, 13. & focii orientalium, Judic. iv, 3 & 33. Altera pars hujus gentis meridianam Chananææ plagam in montibus & vallibus subjectis infedit, Numer. xiii, 30, 45. unde descenderunt Israelis profectorem impedituri, Exod. xvii, 8. in Raphidim: etiam rebelles in Cadesbarnea Israelitas, quum adscenderent in limitem

Chananae, de montibus suis deturbarunt. Hos tandem Saul acie victos cecidit ab Hevila Ismaelitarum usque ad solitudinem Sur, 1 Samuel. xv, 7. nec vero ita excidit, quin reliquiae manerent, a quibus Ziklag oppidum exustum fuit, 1 Samuel. xxx, 1. qui a meridie iruisse dicuntur, quum antea usque ad Sur habitassent, 1 Samuel. xxvii, 8.

Oppida quoque Amalekitas habuisse, non est dubitandum, idque de uno, sine tamen nomine, adfirmatur 1 Samuel. xv, 5. Videtur Sela, Graece Petra, nomen oppidi fuisse. Iosephus lib. III Antiquit. cap. i. r. de Amalekitis Exod. xvii. adversus Israellem dimicantibus: οἱ τῇ Γοβολίτῃ καὶ τῇ Πίτρῃ κατοικοῦντες, οἱ καλεῖνται μὲν Ἀμαληκίται, qui Goboliten & Petram inhabitant, Amalekita adpellati. Gobolitis Iosephi haud dubie est eadem, quae Γεβαληνὴ Eusebii, Gabalene Hieronymi in Allus & Idumaea: quam uterque Idumaea regionem interpretatur: nam deletio Amalekitarum nomine illorum montes etiam Idumaei, qui proxime habitabant, occupaverunt: interiora autem seu valles Amalekitae Calebi posteris in terrae divisione sunt cedere coacti, Numer. xiv, 25. At Psalm. lxxxiii, 7. גבל, id est, ut Kimchi interpretatur, גבלי Gebalita seu Gabaleni, ab Edom & Ismael distinguuntur. Ipsa vox Gobolitis vel Gabalene montanam regionem sonat, quia גבל Arabice mons est. Petra autem illa Amalekitarum videtur Judic. i, 36. notari, quia fuit ad Adscensum Scorpionis, qui locus, supra explicatus, adprime cum montanis Amalekitarum convenit: etiam 11 Reg. xiv, 7. ubi Isebael cognominatur. Diversa ergo est a celebriore illa urbe Petra, quae Petrae Arabiae nomen dedit, a Scorpionis adscensione longius remota. Adde quae Jac. Bonfrierius de loco isto commentatus est; & dicenda infra in Idumaea.

Abhinc in occasum & in Sur solitudinem habitarunt olim ISMAELITAE. Genes. xxv, 18. Habitavit [Ismael cum posteris suis] ab Hevila usque Sur, quae respicit Aegyptum: atque ita longe per Petraeam Arabiam diffusi Ismaelitae fuerunt, quam ob causam Iosephus lib. i Antiquit. cap. xiii. Ismaelem vocat κτιστὴν τῆς Αἰγύπτου Ἰνους, conditorem gentis Arabum. Sed ita admodum est mentio huius populi, ut in Iosephi historia Genes. xxxvii. quum vix augeri coepissent Ismaelitae. His enim venditus Iosephus fuit, qui in Aegyptum, quo negotiandi causa proficiscebantur, abduxerunt. Silet dein historia de Ismaelitis, usque dum Midianitis & Amalekitis adsociati aut permixti, a Gideone prostrati sunt, Judic. viii, 24. Ex quo conjicitur per alias gentes disperfos fuisse & nomen sensim amisisse suum. Psalm. lxxxiii, 6. ubi omnes hostes μελομυῖς figura recitantur, Ismaelitarum etiam & Hagarenorum mentio habetur.

HAGARENI autem ibidem, quod mireris, ab Ismaelitis distinguuntur. Kimchi Judaeus hoc ita conciliat & interpretatur commentario in istum Psalmum, וְהָאֲרָמִים שָׂאֵר בְּנֵי הָאֵל שְׂדֵי מִכְעַל אֲחֵר, Hagareni sunt reliqui filii Hagar, quos ex alio viro habuit. Graeci interpretes ibi, οἱ Ἀγᾶροι, Agareni. Sed obscurum populum oportet fuisse, cujus nulla alibi mentio in antiquis extat historiis, nec de distincta illorum sede quidquam licet cognoscere, quam vero in Arabia fuisse, non est quod dubitemus. Post longum temporis intervallum Agarenorum nomen sub Constantinopolitano imperio revixit, & lato complexu Saracenos & Arabas omnes denotavit. Sed id ad nostram antiquam geographiam reducendum non est.

EDOM & IDUMAEA ex antiqua Arabia superest. Edom est Esau Genes. xxxvi, 1, 8. novi nominis ratio est cap. xxv, 30. exposita. Sic & Edom regio est Idumaea, & Edomitae, Idumaei. Hieronymus in Locis: Idumaea, regio Esau, quae ex eo, quod ille Edom vocabatur, nomen accepit. Idem commentario in Ezech. xxv, 12. Sciendum quod in Ebraeo numquam scribatur Idumaea, sed semper Edom, quam Idumaeam Graeca expressit translatio. Non autem semper ἰδυμᾶν reddiderunt Graeci, sed ἰδαμ, aliquando in versione sua reliquerunt, v. gr. Numer. xxxiii, 37. πλησίον τῆς

ἡς Ἐδωμ; prope terram Edom: & 1 Reg. XI, 15. ἐν τῇ ἐξολοθρευσάμῃ Δαβὶδ τὴν Ἐδωμ, quum David excinderet Edom. In Novo tamen Testamento etiam ἰδουμαία, *Idumaea* vocatur Marc. III, 8. quod perpetuum nomen apud profanos est, ut postea videbimus. Poetae vero etiam *Idume* dicunt. Silius lib. III, vers. 600.

Palmiferamque senex bello domitabit Idumen:

ubi pro Judaea ponitur, quam domuit senex Vespasianus. Et Lucanus lib. III, vers. 216,

- - - arbusto palmarum dives Idume.

Gentile & possessivum *Idumeus* est, atque ita Martialis lib. II epigr. II. *Idumeos triumphos* dixit Judaicum Titi & Vespasiani: quod ideo factum, quia Judaeis in Babylonia captivitate detentis magna pars Judaeae ab Idumaeis fuit invasa & possessa usque ad Hebronem, atque sic deinceps australis Judaea nomen adsumsit *Idumaeae*. Sed nunc de propria Idumaea disquirendum, ejusque tractu atque finibus.

Jac. Bonfrerius censet geminam fuisse Edomitaram sedem, veterem in montibus Galaad, austrum versus, ex qua fratri Jacobo, ex Mesopotamia redeunti, obviam progressus sit, Genes. XXXII, 3. & XXXIII, 1. non enim credibile esse, quum is circa Jabokum fluvium haereret, per plura quam centum millia misisse nuntios & munera ad Esavum, & hunc cum quadringentis suorum iter duorum fere graduum latitudinis, ab austro in septentrionem, ut fratri occurrat, suscepisse. Robur suae petit sententiae ex Deuteron. II, 12. quod Horrai sive Horitae montes Seir incoluerint, quos non ipse Esavus, sed posteri demum, numerosiores facti, expellere aut delere potuerunt. At vero in montes Seir Jacob suos nuntios legavit Genes. XXXII, 3. Respondet, utriusque tractus orientalis & australis, montem Seir fuisse; illius forsan ab ipso Esau piloso (hoc enim vox sonat) nomen esse; hujus antiquius, etiam Genes. XIV, 6. memoratum, nisi per anticipationem est: nec tamen ab Esavo fuit, sed potius a Seir Horraeo seu Horita, qui montanam illam regionem habitaverit, Genes. XXXVI, 20. Horitae vero ante Edomitas illum tractum possederunt, etiam quum a Kedorlaomor cladem acceperunt, Genes. XIV, 6. Hoc est, quod suspectiorem reddit Bonfrerii opinionem, quia utut sedes potuerint diversae esse, difficilius tamen ad credendum est, duos etiam montes vel tractus fuisse Seir dictos, & utrumque Esavum aut posteros incoluisse.

Quare malumus unam terram *Edom* & unam regionem *Seir* cum pluribus tueri, quae ubi sita fuerit, ex itinere Israelitarum per solitudines, quo circueverunt terram Edom, ingressi non sunt, demonstramus. Sub horum ex Aegypto exitum terra Edom non erat amplissima, quia nec primo itinere a sinu Arabico ad Cadesbarnea, neque regressu a Cadesbarnea ad idem mare, sed alia via, in ortum magis recedente, terram Edom attigerunt: inde moturis in Moabitidem, transeundum quidem via recta erat per Idumaeam, transitu autem prohibiti circueverunt illam, dextrorsum fines praetergressi, dum venirent ad limites Moabitaram. In illo circuitu mons memorabilis est *Hor*, in quo Aaron mortuus est, & unde cum rege Arad, per solitudinem descendente, Israelitae pugnaverunt, Numer. XX, 21, 22, 24. & cap. XXI, 1, 3, 4. ut ita necesse sit, inter *Hor* & Arad fuisse Idumaeam, cap. XX, 23. XXI, 1. Atque haec est Edom seu Idumaea antiqua & propria, cujus positioni non obstat intervallum ab amne Jabok, quia triduanum iter vix excedit, praesertim si Esau camelis aliisque jumentis usus fuerit. Horitae videntur sensim & mora temporis, non simul aut uno impetu deleti.

Oppida hujus Idumaeae, in sacris historiis quae memorantur, sunt forte *Theman*,

Bozra seu *Bosra*, *Bosor*; *Dedan*, *Duma*. Prima, &, ut videtur, præcipua est *Theman*, quam in eodem *Jerem.* XLIX, 7, 20. *Ezech.* xv, 13. & *Amos* I, 11, 12. tamquam regiam ponunt: a qua regio circumjecta etiam *Theman* dicta fuit. Hieronymus in *Locis*: *Theman* regio principum *Edom* in terra *Gebalitica* a *Theman* filio *Eliphaz*, filii *Esau*, sortita vocabulum. Sed & usque hodie est villa nomine *Theman* distans ab urbe *Petra* quinque millibus [lege quindecim, quia *Eusebius* ἀμφὶ τὰ ἑκατὸν] ubi & *Romanorum* militum præsidium sedet, de quo loco fuit *Eliphaz* rex *Themanorum*.

Altera est *Bozra*: *Bazra* seu *Bosra* aut *Bosor*. *Amos* I, 12. Mittam ignem in *Theman*, & devorabit ades *Bozra*. Hieronymus in *Bosor*: Adpellatur & alia *Bosor* [*Boræ* Euf.] civitas *Esau* in montibus *Idumææ*, cujus *Esaïas* recordatur dicens [C. LXIII, 1] *Quis est iste, qui venit de Edom, fulvida vestimenta ejus ex Bosor?*

Et *Dedan* in civitatibus *Idumææ* numeratur *Jerem.* XLIX, 8, & *Ezech.* xv, 13. de qua Hieronymus: *Dedan* in regione *Idumææ*, super qua scribit *Hieremias*. Est autem in quarto milliario a *Metallofeno* contra aquilonem. *Eusebius* autem: παρὰ τὴν τῇ Φανά ὡς δὲ δὴν στήλην ὁ πρὸς Βορρῶν, sita est prope *Phanam*, ferme in quarto milliario ad septentrionem. Hæc *Eusebii* *Phana* alibi *Fenon* ab Hieronymo nuncupatur. *Fenon*, inquit, castra filiorum *Israel* in deserto. Fuit autem quondam civitas principum *Edom*, nunc viculus in deserto, ubi eris metalla damnatorum suppliciis effodimur inter civitatem *Petram* & *Zoaram*. Ex quo nomen alterum Hieronymi *Metallofenon* intelligitur, quod etiam *Martyrologium* IV nonas *Majas* habet: In metallo *Phennensi* *Palæstina* natalis beati *Silvani*, *Gaza* episcopi, qui in *Diocletiani* persecutione, *Maximini* *Cæsaris* mandato, cum plurimis suis clericis martyrio coronatus est. *Palæstinæ*, puta *Tertiæ*, quæ in Arabia medio ævo erat. Nomen autem mansionis, quod *Fenon* Hieronymus scripsit, in *Ebræo* & *Vulgato* est *Phannon*: Græce Φωνών.

Duma quoque in *Edom* fuit, *Esa.* XXI, 11. quia dicitur in *Seir* sita. Alia ergo hæc est ab illa *Duma* tribus *Judæ* in *Daroma*, *Josue* xv, 52, quam Hieronymus in *Locis*, decem & septem; in *Esa.* XXI autem viginti milliariis ab *Eleutheropoli* abesse dixit. neutrum enim spatium ad montes *Seir* ab *Eleutheropoli* pertingit. Ipsi autem montes *Seir*, qui terram *Edom* continent, respectu *Judæ* in austro siti sunt, ut tamen etiam in ortum ad *Moabitidem* vergant, quod ex *Esaïi* ad *Jacobum* itinere, id quod non potest longissimum fuisse, manifestum est. Num vero terram *Chanaan* contigerint, an *Amalekitarum* aliquid inter cucurrerit, difficile est explicatu. Si illud, interrupta fuit *Amalekitarum* sedes; sin hoc, *Edom* regio sejuncta olim ab *Judæa* fuit, dum *Amalekitæ* omnes exstinguerentur, quorum ruina & interitus conjunxit *Idumæam* cum *Judæa*.

Hæc illa sunt oppida, quæ in divinis historiis genti *Edomitarum* tribuuntur: an vero etiam nobilis illa *Petra*, metropolis *Arabiz*, *Edomitarum* fuerit, & in sacris æque scripturis memorata, in quaestionem, solutu non facillimam, adducitur. Utramque quaestionis partem Hieronymus adfirmat. *Petra*, inquit, civitas *Arabiz* in terra *Edom*, quæ cognominata est *Jectael*, & a *Syris* *Recem* dicitur. Confundit *Petram* *Amalekitarum*, ad fines *Judææ* positam, cum hac metropoli *Arabiz*, longe ab illa in austrum reducta. Ea enim *Sela*, sive, ut Græci vocant, *Petra*, quam rex *Amazias*, divictis *Idumæis* in valle salinarum, expugnavit, eique nomen indidit *Jectael*, non procul a valle illa, sede victoriæ fuit: vallis autem salinarum sive *salis*, prope mare salis seu salissimum, ut sacris litteris mare mortuum seu *Asphaltites* adpellatur. Nec vero inficiamur, illam *Petram* tum temporis etiam *Edomitarum* fuisse, qui deletis *Amelekitis* in *Judæam* usque fines protulerunt. Hæc autem *Petra* juxta *Scorpionis* adscensum fuit, *Jud.* I, 36. de qua supra etiam in *Amalekitarum* regione diximus. De *Amaziz* historia & nomine *Jectael* vide I Reg. XIV, 7.

Alterum Petræ nomen, ut Hieronymus dixit, est *Recem*, sive *Rekem*, quod quia a Midianitarum principe *Rekem*, tamquam conditore, habuisse videtur. Num. xxxi, 8. quidam in Moabitide *Petram Racemis* ponunt, ubi victi sunt illi reges Midianitarum, e quibus *Rekem* secundus erat. Sed falluntur, iudice Josepho lib. iv Antiquitatum, cap. vii. qui etiam nomen urbis, quam Græci *Petram* vocant, *Αραμ*, *Aracem* ponit, idque a Midianitarum rege, quem quintum facit, (πυμὸς δὲ Ρακὴμ) deducit; at non ad aliam *Petram* refert, quam quæ caput erat Arabiæ. Nam regis illius *Ρακὴμ*, *Recemi*, ait, ἐστὶ πόλις ἐπ' αὐτῷ τῷ πᾶσι ἀξίωμα τῆς Ἀραβίας ἔχουσα γῆς, *urbs cognominis, que omnem dignitatem Arabia continet*. De hac eodem libro cap. iv itidem Josephus: *χώραν, ἡμετέραν πόλιν αὐτῶν Ἀραβίας νομῆκασι, πρότερον μὲν Ἀρκην λεγομένην, Πέτραν δὲ νῦν ὀνομαζομένην, locum, quem sibi metropolim Arabes constituerunt, prius Arcem dictam, jam Petram nominant*. Putares, aliam esse *Arcem* cognominem, aliam cujus cognomentum fuit *Raceme* sive *Araceme*. At Bochartus lib. i, cap. xlv. idem nomen esse demonstrat *Rekem* seu *Recem*, & *Arce*, quia hoc per apocopen fit ex *Arkem*, id est *Recem* cum articulo. Hieronymus cum Eusebio: *Recem (Ρακὴμ) est Petra civitas Arabia, in qua regnavit Ρακὴμ, Romanus, quem interfecerunt filii Israel. Dicitur autem ipse quoque rex Madian*. Hanc olim Midianitarum fuisse non dubitamus: hac vero gente magis magisque attrita, credibile ab Edomitibus, qui proximi erant, occupatam esse: unde pro temporum diversitate & urbs Midianitarum cum Josepho dici potest, & Idumæorum cum Hieronymo: aut communi harum gentium nomine *Arabia* metropolis.

Hujus *Petræ* situm, controversum maxime, ex antiquis monumentis invenire nunc labor & opus nostrum erit. Ptolemæus lib. v, cap. xvii. longitudinem ejus lxxvi graduum cum dodrante: latitudinem xxx graduum cum triente constituit. In austrum ergo a parallelo Hierosolymorum lxxx millibus passuum devertit: a meridiano autem ejusdem urbis in tanta latitudine xxxvii millibus, aut plus paullo in ortum recedit. Quamvis autem Ptolemæus sæpe in hac regione fallat; tamen non probabile est, in regibus ac primariis id urbibus contigisse, quæ notiores illo tempore erant, quam ut in illis error, minorum ferme & obscurarum proprius, admitteretur. Accedit auctoritas Josephi, qui dicto lib. iv Antiq. cap. iv. montem, quo Aaron mortuus est, dicit *ἐν αὐτῇ, ibidem*, sive in loco, quo *Petra* seu *Arce*, urbs Arabum primaria, sita erat, aut prope illam, eminere. Jam vero ex itineribus, Numer. xx & xxi. non obscurum est, quanto intervallo mons ille a sinu Arabico, quanto idem a Moabiturum finibus & amne Zared afuerit. Strabo lib. xvi, pag. 536. *μετρώπολις τῶν Ναβαταίων ἐστὶ ἡ Πίσρα καλεομένη metropolis Nabataeorum est, qua Petra vocatur*. Hinc, ait, trium aut quatuor dierum itinere Hierichuntem abesse: quod bene convenit cum Ptolemæo. Plinius lib. vi, cap. xxviii. perversos numeros habet. *Nabataeorum*, inquit, *oppidum Petra abest a Gaza oppido litoris nostri dc. m. a sinu Persico cxxxv. m.* Inverte nomina: a Gaza cxxxv. m. a sinu Persico dc. m. sic numeri melius constabunt, & ceteris, tam geographis quam historicis, conciliari poterunt. Hujus quoque, quum Romanorum facta est, aliquot nummi, sub Hadriano cusi reperiuntur, alter signatus ΠΕΤΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ *Petra metropolis*: alter ΑΔΡΙΑΝΗ ΠΕΤΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. *Hadriana Petra metropolis*. Metropolis autem postea Palæstinæ Tertiæ facta est, quod Stephanus & vetus Ecclesiæ Notitia tradunt.

An hujus *Petræ* etiam scriptura sacra meminerit, in quæstione est. Non levia illius vestigia sunt Esa. xvi, 1, & cap. xi 11, 11. Utrobique *שֵׁלָא* *Sela*, tamquam oppidum, laudatur: ibi a *Sela deserti* Moabitæ jubentur opima sacrificia vel munera adferre: hic

φδο ἱεροὶ *cives Sela* inter ceteras *urbes & villas solitudinis* ad Dei laudem excitantur. Priori loco interpretes fere alieni sunt ac varii : posteriori videntur magis consentire, Græci, οἱ κατοικοῦντες Πέτρα, quod Hieronymus vertit, *qui habitant in Petra* : ipse ex Ebræo, *lau-date, habitatores Petra*. Probabiliorem interpretationem facit, quod *habitatores Kedar*, qui in Arabia Petræa sunt, conjunguntur.

Superfunt australes Arabiæ populi, eorumque oppida, circa litus Arabici sinus, & ad fines Arabiæ Felicis : etiam *Sur*, ingens solitudo, & loca Israelitarum itineribus memorata. Sinus Arabicus in summitate sua in duos alios sinus fissus, Heroopolitanum, qui altero latere Aegyptum adluit, & in vertice Heroum urbem habet, unde denominatur : & per hunc Israelitæ ex Aegypto, suspensis utrimque aquis, pertransierunt : alter hinc in ortum solis recedens Elaniticus vocabatur. Uterque, hic totus, ille ex parte, nostram Arabiam adluit. Prior Straboni dictus lib. XVI, p. 522. ὁ πρὸς Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν Ἡρώων πόλιν κόλπος, *sinus ad Aegyptum juxta Heroum civitatem* : Ptolemæo lib. V, cap. XVII. κόλπος ὁ Ἡρωπολίτης, *sinus Heroopolites* : Plinio lib. V, cap. XI. *Heroopoliticus sinus* ; in cujus ora Arabica nihil est memorabile usque in angulum fissionis, seu initium sinus Elanitici. Angulus enim promontorium habet, supra quod in plano situm est *Phara* Ptolemæi, qui lineam terminalem duxit μέχρι τῷ κατὰ Φαράν ἀκρωτηρίῳ, usque ad promontorium juxta *Pharan*, quæ ibidem ex Palatino codice ἡ Φάρα κώμη, *Phara vicus* dicitur, ut fere Arabum oppida fuerunt. Stephano est Φαράν, *Pharan* primo casu. Φαράν, inquit, πόλις μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας, *Pharan est oppidum inter Aegyptum & Arabiam*, videlicet secundum Ptolemæi lineam ad promontorium, qua sinus Heroopolitanus Aegypto relinquitur. Salmasius in Solin. p. 344. dicit, ab Ismaelitis conditum, Hieronymi auctoritate. Rem non negabo, quia late habitant Ismaelitæ : at de conditu nihil Hieronymus, sed tantummodo Ismaelem *habuisse in deserto Pharan*, ex Genes. XXI, 21. Ille autem solitudo est ultra desertum Sinai, in septemtrionem, Numer. X, 12. cujus Cadesbarnea erat, Chananææ proxima, cap. XIII, 4. quo conferas cum cap. XXXII, 8. Ebræis פָּרָן *Paran* est, ut plerumque interpretes noster : Græci autem & Latinus Φαράν, *Pharan*. Oppidum ergo extra ὁμώνυμον solitudinem, nec valida argumenta sunt, quæ a nuda nominis petuntur similitudine. Ab oppido *Pharanita* Ptolemæi dicuntur.

Hinc montes procurunt in boream, quos Ptolemæus μέλαινα ὄρη, *Nigros montes* adpellat. Ultra autem promontorium est sinus alter Straboni dictus Ελανίτης κόλπος, Ptolomeo Ελανίτης, *Elanites sinus* : Diodoro Siculo lib. III, cap. XLIII. κόλπος Αλαινίτης, *sinus Alainites* (lege Αιλανίτης, *Ailanites*) quem Nabatæi accolunt. Plinius diphthongo prima scripsit *Aelaniticus sinus*, ab *Aelana* oppido sive *Elana*. Plinius lib. V, cap. XI. *Heroopoliticus, alterque Aelaniticus sinus Rubri maris in Aegyptum vergentis*, CL mill. pass. intervallo inter duo oppida, *Aelana & in nostro mari Gazam*. Ptolemæus lib. V, cap. XVII. ἡ Ελάνα κατὰ τὸν μυχὸν κειμένη τῷ ὁμώνυμου κόλπου, *Elana sita est juxta secessum cognominis sinus*. Et Stephanus chorographus : Αἰλانا πόλις Ἀραβίας, ἧς ὁ πόλις Αἰλανίτης. τινὲς δὲ κόλπον Αἰλα φατί. *Ailana urbs Arabia, cujus civis Ailanites*. Quidam vero dicunt *sinum Aila*. Josephus lib. VIII, cap. II. urbis hujus nomen Εἰλανή, *Eilana* scripsit. Strabo lib. XVI, pag. 522. Hinc [a Gazæorum portu] *dicuntur ὑπέρβαιναι, transcensus esse cis CCLX stadiorum εἰς Αἰλαν πόλιν ἐπὶ τῷ μυχῷ τῷ Ἀραβίου κόλπου κειμένην, in oppidum Ailam, sitam super secessum sinus Arabici*. Sunt qui Strabonem Ελάνην scripsisse putent, quia sinum ibidem dixit Ελανίτην : ideoque Xylander versionem veterem, quæ *Ailam* habet, interpolata sua mutavit in *Elana*. At sive Strabo scripsit Αἰλαν, sive glossa est & in margine adscripta interpretatio, facta συνώνυμῳ vocabulo ; non minus tamen verum est nomen Αἰλα sive Αἰλα, quam *Elana*, quia gemina hujus oppidi adpellatio fuit. Et Procopius Αἰλάν dixit, primo casu Αἰλᾶς, lib. I Pers. Belli, cap. XIX. ubi dicit Παλæsti-

næ fines pertingere ad mare Rubrum, καὶ πόλις Αἰλὰς καλουμένη ὡς τῇ ταύτης ἰδίᾳ ἐστίν, ἥδε ἡ δασυὰ δαπνύουσα πορθμός τις ἐς ἄγαν στενὸς γίνεται, & litori adpositam urbem esse nomine Aila: ubi mare desinens in sinum arctatur angustissimum. Quid? quod Aila antiquius nomen est, quam Elana seu Aelana, quæ vox denominativa Græcorum est, sicut urbs Romana dicitur ab Roma. Etenim hæc ipsa est, quam Moses dixit אֵילָת Ailath sive Elath, Deuteron. 11, vers. 8. Quum, inquit, transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam campestrum de Elath & de Afiongaber; venimus ad iter, quod ducit in desertum Moab. Dicitur idem oppidum אֵילָת Ailath seu Elath 11 Reg. xiv, 22. & in eadem historia אֵילָת Eloth 11 Paralip. xxvi, 2. quod inde a Salomonis tempore reges Juda sibi vindicarunt. Hieronymus in Locis: Ailath in extremis finibus Palestine, juncta meridiana solitudini & mari rubro: unde ex Aegypto in Indiam, & inde ad Aegyptum navigatur. Sedet autem ibi legio Romana cognomento Decima: & olim quidem Ailat a veteribus dicebatur; nunc vero adpellatur Aila. Eadem ab Hieronymo vocatur Abeloth. Vide librum de Locis Ebraicis.

Non procul hinc ad eundem sinum Eziongeber, sive Afiongaber, Salomonis & Josaphati navale, illi fructuosum; huic minime, fractis navibus; 1 Reg. ix, 26. cap. xxii, vers. 49. Vetustum oppidum, etiam Numer. xxxiii, 35. & Deuteron. 11, 8. memoratum. Vicinitatem Ailæ sive Elanæ, & nomen posterius Berenice Josephus docet lib. viii, cap. 11, p. 269. de Salomone: ἐκσυνηγόματο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ κάλπῳ σκάφη πολλὰ τῆς ἐρωδῆς θαλάσσης ἐν τινὶ τόπῳ λεγομένῳ Αἰωνγγάβε. αὕτη γὰρ Βερενίκη καλεῖται, ἡ πόλις Εἰλαιῶν πόλεως ἡ χεῖρ τὸ πρὸς Ἰουδαίαν ἦν. Classem rex in Aegyptiaco sinu edificavit, in quodam loco ad mare rubrum, qui nominatur Afiongaber. Hæc nunc Berenice vocatur, non procul ab Elana urbe, quæ regio tum in Judæorum potestate erat. Stephanus sex urbibus nomen Berenices tribuit, quarum secunda, a Ptolemæo Philadelpho condita, nisi hæc nostra est ceterarum nullam eidem adplicaveris. Nihil autem de situ tradit Stephanus, conditoris contentus nomen indicasse: ut nesciam, an alius nostræ, præter Josephum, clare ac distincte meminerit. Summus quidem vir Isaac Vossius contendit, Josephi Berenicen etiam a Pomponio Mela lib. iii, cap. viii. definitam esse. Ab intimo, inquit Mela, angulo prima Berenice, inter Heroopoliticum & Strobilum. Heroopoliticum promontorium ad sinum cognominem est, ut videtur, non procul ab Herourum civitate: Strobilum Vossius interpretatur, id, quod Ptolemæo juxta Pharan est: ut Berenice hæc media inter Heroopolim & Pharan fuerit. Persuasit Vossius clarissimo viro Abr. Berckelio: nos autem induci non possumus, ut credamus, eandem esse Josephi & Pomponii Berenicen. In Aegypto potius & Berenice illa Melæ & promontorium Strobilum quærenda sunt. Ait enim: Alium sinum undique Arabes imingunt. Ab ea parte, quæ introeuntibus dextra est, urbes sunt Canæ & Arabia & Gandamus: in altera ab intimo angulo prima, Berenice, inter Heroopoliticum & Strobilum. Introire sinum est per os & fretum ex Oceano invehī, ubi dextra pars est ad Arabiam Felicem, cujus etiam illa tria oppida sunt, si recte modo scripta sunt: (Vide Pintiani castigationes) in altera. [parte] quæ sinistra est & Aegyptiaci lateris & Berenice est & Strobilum post Heroopoliticum promontorium: quod etiam continuatio apud Melam ostendit, in qua Philoteris est & Ptolemæi. Deinde regressus Israelitarum ex solitudine Pharan ad mare Suph orientior erat quam accessus; non autem hoc, sed illo (regressu) ad Eziongeber venerunt, Numer. xxxiii, 35. & Ailath ac Eziongeber naturali ordine sic ponuntur Deuteron. 11, 8. ut illa in occidentem, hæc in solis ortum vergat. Ex quibus colligitur, Eziongeber, quæ Berenice est, non in Heroopolitico sinu, (sic enim extra Arabiæ lineam fuisset) sed ad sinum Elaniticum, & post Elanam in ortum versus fuisse positam.

Hæc oppida Hieronymus in Ailath tribuit Idumææ, non propriæ in montanis Seir, sed

sed ævo posteriore ad Aegyptum usque prolatata. *Ailath*, inquit, *super litus maris rubri in terra Edom*. De Afiongaber autem dicit, *esse non procul ab Ailath in mari rubro*. Sic etiam alii, & anriquiore de Idumæa censuerunt. Strabo lib. XVI, pag. 523. τῆς Ἰουδαίας τὰ ἰστίαια ἄκρα, τὰ πρὸς τὴν Κασίω, κατέχουσιν Ἰδουμαῖοι, *Judæa extrema occidentalia, Casio proxima, Idumæi occupant*. Plinius lib. V, cap. XIIII. *Ostracine Arabia finitur, a Pelusio LXV millibus passuum: Mox Idumæa incipit & Palestina*. Scilicet, Judæis in Babyloniam abductis, potentiores facti Idumæi non solum per Arabiam fines suos propagarunt, verum etiam per ipsam Judæam tum vacuum, ad Hebronem usque & Eleutheropolim, per tribum Juda & Simeonitidem, ut supra in Judæa etiam dictum est, cujus australes partes sæpe in Maccabæorum libris & Josephi, etiam sancti Marci cap. III, 8: *Idumæa* vocantur. Hinc est quod Josephus lib. IV. de Bello distinxit inter τὴν μεγάλην Ἰδουμαίαν, *Idumæam magnam* seu Arabiam, cap. xxx; & inter τὴν αὐτὴν καλεσμένην Ἰδουμαίαν, *Idumæam superiorem*, in montanis Judææ, cap. xxxii.

Nobile quoque nomen in Arabia est *Nabateorum*: quod Hieronymus Quæst in Genes. xxv a Nabajoth, Ismaelis primogenito deducit. *A Nabajoth*, inquit, *omnis regio, ab Elephantate usque ad mare rubrum, Nabatena usque hodie dicitur*. Desertam sic Arabiam cum magna parte Petrææ comprehendit. Diodorus Siculus lib. II, cap. XLVII. Ἀραβία καὶ τὰ μεταξὺ Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, πολλοὶς δὲ καὶ πενταδιπλοῖς ἔθνεσι διέληπται. τὰ μὲν αὖ πρὸς τὴν ἰσὶν ῥήρῃ κατοικοῦσιν Ἀραβίαι, δὲ ὁνομαζοῦσι Ναβαταῖους, νεμώμενοι χώραν τὴν μὲν ἔρημον, τὴν δὲ ἀνδρῶν: ὀλίγη δὲ καρποφόρος. *Arabia, inter Syriam Aegyptumque sita, in multas variasque gentes distinguitur. Ad ortum solis Arabes, qui Nabataei vocantur, regionem desertam & aquarum indigam, minimaque sui parte frugiferam incolentes. Putares, & hic ad Chaldæam usque proferri, exclusis partibus, quæ vergunt in solis occasum. Atque sic etiam Ovidius lib. I Metamorph. vers. 61.*

Eurus ad aurotam Nabataique regna recessit.

Contra Stephanus in austrum hos & in Felicem Arabiam relegavit. Ναβαταῖοι, inquit, τῶν Ἰδουμαίων Ἀραβῶν, ἀπὸ Ναβάτου τινός, *Nabatai, gens felicium Arabum, a Nabato quodam nomen ducens*. Sed exempla, quæ prostant, in Petræam Arabiam cadunt. Strabo XVI, pag. 534. dicit Petram, urbem Arabiæ nobilem, Nabateorum esse: πρὸς τὴν Πίτραν τὴν τῶν Ναβαταίων καλεσμένην Ἀραβίαν. Et Plinius lib. VI, cap. XXVIII. *Nabatai oppidum includunt Petram nomine, in convalle, paullo minus duum mill. passuum amplitudinis, circumdatum montibus inaccessis, amne interficiente*. Idem lib. XII, cap. XVII. *in Nabataeis, qui sunt ex Arabia contermini Syria. quamquam hoc ultimum possis etiam ad Desertam, inde a Thapsaco Syriæ coherentem, referre*. Et Diodorus Siculus lib. III, cap. XLIII. *finum Elaniticum Nabateos tradit circumcolere, qui vero ad occidentem est Arabiæ*. Κόλπος, inquit, Αἰλανίτης περιεσπόμενος πολλαῖς κόμαις Ἀραβῶν τῶν προκαταγορευμένων Ναβαταίων, *Sinus Ailanites, quem circa vici sunt Arabum, qui Nabataei dicuntur*. At hic quoque sinus in Petræa est. I Maccab. IX, 35. Nabataei vicini dicuntur oppidi Rubenitarum *Medaba*: & ipse Stephanus de Urbibus: Μεδάβα πόλις τῶν Ναβαταίων, *Medaba urbs Nabateorum*. Ergo etiam in Moab & Ruben ac Gad Nabataei Arabes. Dicto Maccabæorum loco Ναβαταῖοι scribuntur: at cap. V, 25. Ναβαταῖοι: Suidas, demta syllaba, Ναβάται, γένος Ἀραβῶν, *Nabata, gens Arabum*.

Vicini Nabataeis, sinum Ailaniten circumcolentibus, fuerunt Cedrei. Plinius lib. V, cap. XI. *His Arabes junguntur ab oriente Chanchlei, a meridie Cedrei, qui deinde ambo Nabataeis*. Cedrei a loco Cedar, sive Kedar dicti. Hieronymus in Locis: *Cedar est regio in cremo Satacenorum, a filio Ismaelis Cedar ita cognominata*. At idem in Esa. XLII, II. *Cedar inhabitabilis fuit regio trans Arabiam Satacenorum*. Illud trans indicat, longe in meridiem ad fines

septemtrionales Arabiae Felicis recedere. Dicuntur & *Kedareni*. Bochartus lib. IV Phaleg cap. II. *Kedareni Arabes pars erant Saracenorum*. In tentoriis habitaverunt, ut alii scenitæ, Psal. cxx, 5. gregibus divites, Esa. lx, 7. fusco colore insignes, Cantic. i, 5. præstantes sagittandi peritia, Esa. xxi, 17. Hieronymus in Esa. lx, 7. *Cedar, regio Saracenorum est, qui in scriptura vocantur Ismaelita. Et Nebajoth unus est filiorum Ismael, ex quorum nominibus similitudo adpellatur, quæ frugum inops, plena est pecorum.*

Tandem & *Madianita* seu *Midianita* australes his adjungendi sunt. nam & ipsi post finem Elaniticum habitaverunt Chusæis permixti. Moses eo usque fugit, quum Aegyptium interfecisset, Exod. ii, 15. ubi terra *Midian* vocatur: non autem dubitamus, quin & urbs eodem nomine in illa regione fuerit. Hieronymus Eusebii interpres: *Madian urbs, ab uno filiorum Abraham ex Cetura, sic vocata. Est autem trans Arabiam ad meridiem in deserto Saracenorum contra orientem maris rubri; unde vocantur Madianai & Madianea regio.* In Petra Arabia fuit, prope tamen fines Eudæmonis, quæ, ubi desinit Ailanites sinus, incipit. Inde Moses gregem foci ad montem Horeb egit, quod evincit non longissime remotum fuisse. Esaia lx, 6. *Epha regio conjungitur: dromades Madian & Epha.* Dicta ab Epha, Madianis filio, Abrahami nepote, Genes. xxv, 2, 4.

Hæc fere sunt nomina populorum Arabiae Petrae, quæ in sacris scripturis leguntur: postea vero in *Arabum* vocabulo coaluerunt: quod vero non antiquissimum nomen, nec ante regum Israelis tempora, quantum ex sacris constat scripturis, innotuit. Esaia xxi, 13. & Ezech. xxvii, 21. exempla præbent: locus i Reg. x, 15. dubius inter interpretes est: quod vulgatissimum apud Græcos Latinosque est. Huic SARACENORUM nomen ævo posteriore successit, & ipsum late longeque diffusum. Qui ad Chaldaeam vergebant Saraceni, Persis erant subiecti: qui citra fuerunt, Romanis; saltem fœdere alterutri populo conjuncti. Sic Procopius lib. I Belli Pers. cap. xvii distinxit τὰς ἐν Πέρσῃ Σαρακενὰς, *Saracenos Persas;* & Σαρακενὰς τὰς Ῥωμαίοις ὑποτάκτους, *Romanis fœdere junctos Saracenos.* Et litus Arabici sinus habitaverunt, ut idem cap. xix libri ejusdem prodidit. Ptolemæi vero ætate ἡ Σαρακενὴ, *Saracene* angustior Petrae Arabiae portio fuit inter *Aegyptum & Nigros montes*, qui a Pharan inter duos sinus in septemtrionem procurrunt, comprehensa. Vide lib. v, cap. xvii. Sed latius postea habitaverunt, quorum sedem sic Heracleota Marcianus Periplo Arabici sinus descripsit: τὰ περὶ τὸν ἀρχὴν τῆς Εὐδαίμωνος Ἀραβίας μετὰ τὴν Πεδρῆαν καὶ τὴν Ἐρημὴν Ἀραβίαν κατοικοῦντες καλεῖσθαι Σαρακενοὶ. *Loca ad cervicem Arabiae Felicis post Petraam & Desertam, tenent Saraceni qui vocantur: de quibus dicit plures sortitos esse προσηγορίας, adpellationes, & multum terræ desertæ possidere.* Nomen a πρᾶ *predari, furari* deducitur, quia proprium gentis est, ex rapto vivere, ad quod terræ sterilitate invitatur.

Circa ἀρχὴν magnæ Arabicæ peninsulæ, quam Felicem dicunt Arabiam, Bochartus in Phaleg lib. IV, cap. II. *Scenitas* locat, eosque putat veterum Chusæos esse, ac recentiorum Saracenos. At latius *Scenita*, habitantes in tabernaculis, vagati sunt, & Plinii Arabas Scenitas in Deserta Arabia exponemus; Strabonis in Mesopotamia. Eadem ratio est *Nomadum* Arabum, qui a permutandis pascuis nomen trahunt, quos ipsos etiam in Deserta ostendemus. Nec Arabum solum hæc vocabula erant, sed habet Plinius etiam *Nomadas Parthos, Nomadas Scythas, Nomadas Indos.* nam vitæ genus significatur vocabulo, non certa quædam natio.

Solitudines Arabiae Petrae nominibus suis separatae & distinctae sunt. Aegyptum respicit, quæ πρὸς *Sur* vocatur, Genes. xvi, 7. xx, i. xxv 18. & i Samuel. xxvii, 18. inter Palestinam & sinum Arabicum extensa; ac Israelitæ ex mari egressi primum in Sur solitudinem venerunt, Exod. xv, 22. Hieronymus in Locis: *Sur, ubi invenit angelus ancillam Sara*

Azar inter *Cades* & *Barad*. *Extenditur autem desertum Sur usque ad mare rubrum, quod ad Aegypti confinia pervenit.* Ex *Sur* Israel profectus est in desertum pro *Sin*, *Exod.* xvi, 1. xvii, 1. Inde in desertum *Sinai*, *Exod.* xix, 1. deinde ex *Sinai* in *Paran* seu *Pharan* solitudinem, *Numer.* x, 12. cap. xiii, 3. in cuius extremitate ad terram *Chanaan* situm erat *Cadesbarnea*, quod oppidum videtur fuisse: unde exploratores terræ *Chanaan* nunc ex deserto *Pharan* dicuntur emissi, *Numer.* xiii, 4. nunc ex *Cadesbarnea*, cap. xxxii, 8. *Deuteron.* ix, 23. Hæc in terminum australem terræ promissæ incidebat, *Numer.* xxxiv, 4. *Josue* xv, 3. & dicitur aliquando *Cades* simpliciter, *Genes.* xvi, 14. cap. xx, 1. nec vero confundi debet cum altero *Cades* in deserto *Zin*, *Numer.* xx, 1, 16.

Hinc conversio facta, & reditum alia via, juxta montes *Seir*, per *Libna*, *Rissa*, *Kebelatha*, montem *Sapher*, & per alia obscura loca, ad mare usque & *Eziongeber*, quæ adjacet *Elanitæ* sinui, degressi sunt, quod iter *Numer.* xxxiii. descriptum est: unde locorum, quæ præterimus, ignobilia nomina repetantur. Inde ventum ad desertum pro *Zin*, quod interpretes etiam *Sin*, *Σιν*, vocant, sed diversum a superiore, etiam alia littera ab *Ebræis* signatum, *Numer.* xx, 1. quod *Idumæam* ambit, saltem ab austro & occasu, cap. xxxiv, 3. usque ad *Palæstinam* seu *Chananzam*. In illa solitudine *Zin* fuit oppidum *Cades*, ad quod primis castris *Israelitæ* venerunt ex *Eziongeber* profecti, cap. xx, 1. & xxxiii, 36. a quo oppido desertum etiam *Cades* nuncupatur, ibidem v, 36. Hæc solitudo *Miriamæ* sepulcrum habet, & *Petram* cum *Aqua contradictionis*, *Numer.* xx, 1, 8, 13. *Cades* autem oppidum ad fines *Idumææ* erat: & tandem *Hor*, mons *Aaronis* morte nobilitatus. Hinc circumeuntes terram *Edom* *Israelitæ* venerunt *Zalmona*, inde in *Phunon* sive *Fenon*, ut *Hieronymus* scripsit, de quo supra diximus: a *Phunon*, in *Oboih*: abhinc ad *Jim*, ad montes *Abarim*, qui fines erant *Moabitarum*. Loca solitudinis *Moabiticæ* supra in *Moab* explicata sunt.

Superfunt *Ptolemæi* oppida mediterranea *Petrææ* *Arabia*, sed pleraque obscura, nec aliunde declaranda. Supra *Elanam*, quæ sinum denominat, ad dextram montium *Nigrorum*, posita est *Gerasa*, dein *Gypsaria*, *Guba*, *Lyfa*: & magis ad septemtrionem *Maliautha*; supra montes *Eboda*, *Eboda*, & *Elusa*, quam quidem *Idumææ* adscribit, sed aliam ipse *Idumæam* designat, quam vel propria erat veterum, vel laxa & extensa aliorum. His ab ortu adposuit, ut rursus a sinu in septemtrionem progrediamur, *Amara*, quæ episcopalis est in *Ecclesiæ* *Notitiis*; *Zaanatha*, *Adru*, & *Moca*, *Moca*, in historiis, quantum constat, incognita, utique vero ex nummo *Antonini Pii* apud *Patinum*, inscripto circa templum & *Deæ* simulacrum *MOKA IER. ACY: AYTO. Moca sacra, inviolabilis, suis utens legibus.* *Harduinus* quidem ad *Samofata* refert, quasi *MOK* inversis litteris *KOM*, & *Αρῶτη* legi debeant; sed docte refutatus est ab illustrissimo *Spanhemio* *Orbe Rom.* pag. 404. In boream hinc inclinant *Necla*, *Cletharro*, *Thoana*. Sequuntur quæ in *Moab* & *Amorrhitide* exposuimus, *Rabatmoma*, *Medava* & *Esbua*, quæ sunt *Rabbat Moab*, *Medba* seu *Medaba*; *Esbu* sive *Hesbon*: quibus *Magusa* incognita accedit. Hinc rursus in ortum *Aniiba*, quæ etiam episcopum in conciliis habuisse fertur; *Andia*; *Ciza*, quæ in *Imperii* *Notitia* sub *Duce Arabia* habet equites *Dalmatas* *Illyricianos*; *Surratha*, *Corace*, *Adra*, *Boftra*.

De postremis duobus aliquid dicendum invenimus. Ad *Adra* *Holstenius* *Proclum* *Adra* episcopum, uti in *ms* actus *vi* *Concilii Calchedonensis*, perperam in editis *Σαδρα*, vocatur, referendum censet. In *Seleuciensi* conciliabulo etiam subscripsit *ἐπίσκοπος Ἀδραίων*, episcopus *Adraorum*, apud *Epiphanium* *Hæresi* *LXXXIII*. Sed hæc in septemtrionem longe videtur reducta esse, quia *Eusebius* de *Locis Ebr.* in *Astaroth*; quæ regis *Og* in *Basan* urbs erat, scripsit: *παρὰ ταῦτα ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἀδρα πόλις τῆς Ἀραβίας, ὡς ἐπὶ σημείων ἔσται.* Adjacet [urbi *Asta-*

Astaroth] in Batanaea, Adraa oppidum Arabia, quasi in sexto milliario. Hieronymus Ad scripsit, sed secundum Eusebium & alios Græcos est Αδραά, Adraa.

Inde ab Adraa per viginti quinque milliaria urbs Bosfra separata fuit in ortum, puta hibernum. Eusebius dicto loco: ἡ δὲ Αδραά τῆς Βόστρος διέσκει σπηλαίαις καὶ. Adraa autem a Bosfra distat millibus passuum xxv. Chorographus Stephanus: Βόστρος πόλις Ἀραβίας, ἐδρυμένη καὶ Συλουαί: καὶ ἰσχυρὸν Βόστρος καὶ Βόστρος. Bosfra urbs Arabia, genere neutro & femineo. Gentile Bosfrenus & Bosfrens. In maximis Arabiae urbibus censebatur. Arrianus lib. xiv, cap. xxvii. [Vales. viii.] Arabia civitates habet inter oppida quedam ingemes, Bosfram & Gerasam atque Philadelphiam. Ornamenta a Trajano habuit, cujus Arabica expeditio non modo ex historiis, sed nummis etiam notissima est, præ se ferentibus ARAB. ADQ. & ARAB. ADQUIS. id est adquisita. Unde Trajana Bosfra in nummis dicitur, quod in Juliae Mamae nummo integre legitur, quem mox proferemus: ex quo Severi nummum interpretamur N. TP. BOCTPA, Νέα Τεγίαν Βόστρος, Nova Trajana Bosfra: sive, ut in Commodi nummo Latine scriptum est, N. TRA. BOSTRA, ut Harduinus distinxit: Patinus, in Commodi, Latinas & Græcas litteras permiscuit. Nondum illo tempore colonia fuit, ut ibidem Patinus credidit: quod cognomentum demum ex Alexandri temporibus habet. In ipsius & Mamae nummis, COLONIA BOSTRA: in Juliae Aquiliae, COL. BOSTRA ALEXAND. id est, colonia felix Bosfra Alexandrina: & alio Mamae, TRAIANA ALEXANDRINAE COL. BOSTRA: & Philippi imperatoris, COL. METROPOLIS BOSTRA. Hujus Philippi patria fuit. Zonaras in vita ejus: ὤρμητο ἐκ Βόστρος, Bosfris oriundus erat. Cedrenus de eodem, ὤρμητο δὲ Βόστρος τῆς Ευρώπης, ortus est a Bosfra Europa. Arabiae Bosfram novimus, non Europæ: ejusque signum in prædicto Commodi nummo camelus, animal fere proprium Arabiae: & Aurelius Victor Arabem Philippum dixit, sic de illo exorsus: M. Julius Philippus Arabs Trachonites. Trachonitis autem laxè sumpta, longe ex septemtrione in austrum deducebatur, ut supra exposuimus.

Summi viri Jos. Scaliger ad Eusebium, & Luc. Holstenius ad Ortelium Bosfram hanc Philippolim ab alumno suo adpellatam fuisse tradiderunt: quod vero ex historiis confirmari non potest. Victor Schotti, condito apud Arabiam Philippopoli oppido, Romam venire, puta uterque Philippus, pater & filius. Zonaras, ortus Bosfris, ὅπου, ubi urbem, imperio potius, ἰδρυμένη, condidit, Φιλιππόπολιν ἀνομάσας αὐτὴν, eamque Philippopolim nominavit. Cedrenus, ortus δὲ Βόστρος, ὅπου καὶ πόλιν ἀνομήσαν, ubi & urbem condidit, quam Philippopolim nominavit. Nihil hi aliud dicunt, quam Philippum urbem sui nominis in agro Bosfreno condidisse. Diversa ergo Philippopolis Arabiae a Bosfris fuit, sed quanta distantia, neque hi auctores, neque alii prodiderunt. Distinxit etiam vetus Notitia Ecclesiæ, cum Caroli a Sancto Paulo Geographia S. excusa, p. 63. in Arabiae ἡνείκη, sive provincia, (separata a Palæstina tertia) ubi Βόστρος μητρόπολις, & dein quarto numero Φιλιππόπολις, nominantur: ex quo & ipsam Philippopolim Arabiae urbem episcopalem fuisse clarum est. Et hanc coloniam fuisse, de nummo Philippi patris constare potest, signato ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ, Philippopolitarum colonia. Et alius eorundem Philippopolitarum coloniae, altera parte habens ΘΕΩ ΜΑΡΙΝΟ, Divino Marino, qui purpuram in Mæsia sumferat, Philippo regnante, ut Zonaras refert. Vide quæ CL. Harduinus de utroque notavit.

ARABIA DESERTA.

Arabia Deserta, est Græce ἡ ἔρημος Ἀραβία, cui Ptolemæus lib. v, cap. xix. hos limites constituit; ab occasu terminari partibus Syriae & Arabiae Petrææ: a septemtrione, parte Mesopotamiæ, a qua Euphrate fluvio, jam in ortum inflexo, dirimatur: ab oriente, Chal-

dza seu Babylonia, a qua montibus separetur : a meridie, Arabia Felice, itidem montibus disjuncta. Eratosthenes apud Strabonem lib. xvi, pag. 528. duas partes Arabiæ fecit, unam *ἡμετέριον καὶ ἰσημερινήν, septentrionalem & desertam*, quæ media sit inter Coelesyriam, Judæam & Felicem Arabiam, & inde ab Aegypto ad Babyloniā extendatur. Altera ei pars est Arabia Felix, quæ in meridiem vergit. Nec aliter multo de Arabia Plinius lib. v, c. x. & lib. vi, c. xxviii. ut illius ætatem distincta illa & tripartita divisio attingere haud videatur. Ptolemæus illius auctor est præcipuus, a quo accepimus : qui lib. v separatim de singulis tractavit partibus, c. xvii de *Petra* : cap. xix (nam Mesopotamiam interposuit) de *ἰσημερινή, Deserta* : sed demum lib. vi, cap. vii. de *Arabia Felice* : quam *Εὐδαίμων* ipse adpellat. Ptolemæum posteriores sequuti sunt Marcianus Heracleota, & Agathemerus. alique.

Itaque veteres, Eratosthenes præsertim, omnem Arabiam, quæ extra Felicem est, *ἰσημερινή, desertam*, ut plurima est, vocabant, quia etiam, quam Petræam postea Ptolemæus & alii dixerunt, majorem partem aspera & inculta est. Ut autem in aliis divisionibus solet, ita hoc loco non tam ad rationes, quam ad usum & consuetudinem hominum referendum est, quod tres partes majores Arabiæ constitutæ sunt. Aut si omnino ratio investiganda est, puto hanc forsitan subfuisse, ut, quia Petra sedes regia erat, quidquid in potestate regum Petræorum fuit, qui inde a Damasco imperium suum ad usque Felicem Arabiam, & ex altera parte ab Aegypto usque ad Petram & ultra, quum florentiori fortuna, uterentur, prorogasse memorantur, omne Arabia Petræa vocaretur : reliqua pars, non subiecta Petræis regibus, vetus nomen desertæ & sterilis Arabiæ retineret.

Ptolemæus Desertam Arabiam incipit a *Thapsaco*, quam primam illius urbem constituit, sitam ad Euphratem, nobilem trajectu & ponte, quo Darius ultimus & Alexander usi fuerunt. Nos Plinium sequuti & Stephanum, in Syria, ejusque parte Palmyrena, exposuimus. Perinde autem est sive in Syria sive in Arabia hoc oppidum censeatur, quia in utriusque fuit confinio : & si in Syria etiam relinquatur, nihilominus ex Ptolemæi dispositione discimus, unde initium Arabiæ Desertæ sumendum sit, videlicet proxime post Thapsacum, si ripensem partem recensere volumus.

Quæ in ripa Euphratis a Thapsaco sequuntur, incerta & obscura sunt omnia, & multa aliter in Palatino codice, quam in vulgatis Ptolemæi libris leguntur. Sunt autem, *Bithra* (Palat. *Biritha*) quam perperam Ortelius, & Zosimi Bithram lib. iiii, cap. xix. eandem putat, quum Ptolemæi Bithra in occasu Arabiæ Desertæ fuerit ; Zosimi, in Babylonia : illa cis Euphratem, hæc trans eundem post Naarmalca. Deinde in eadem ripa sunt *Gadiriha*, *Auzara*, *Audathiha*, *Eddara* [Pal. *Dadara*,] *Balatea* [Pal. *Balagea*] *Phar-ga*, *Colorina* seu *Colarina*, *Belgnaa*, [Pal. *Belgynæa*] qui terminus Arabiæ est ripensis. Sed nihil de hisce apud alios.

Neque notiora sunt, quæ ad partem sinus Persici Ptolemæus adposuit, *Ammaa*, *Idacara*, sive *Adacara*, *Jucara* seu *Jocara* : neque mediterranea, quæ hinc in occasum recedunt proxime, *Salma*, *Calathusa*, *Arrade*, *Tedium*, *Odagana*, *Luma*, *Albere*, *Alata*, *Dumatha*, *Sora*, *Dapha*, *Sevia*, *Banacha*. Et ad Felicis Arabiæ montes *Artemita*, *Abara* : supra quæ in septentrionem *Thauba*, *Erupa*, *Alata* alia (nisi prior *Allata* fuit, ut in libris est aliis) *Aurana*, *Choce*, *Gabara*, *Barathena*, *Sabe*, quæ haud dubie condita fuit a *Seba*, שבא, Abrahami & Keturæ ex Jakfan, nepote. Nam Keturæ illi a patre Abrahamo in orientem dimissi, Genes. xxv, 3 & 6. Hinc ad Euphratem usque nihil habet Ptolemæus, nisi *Cauriorum* *Cauchabenorumque* obscuros populos : & inde in ortum ac montes versus,

Chaldaeam ab Arabia dividentes, supra Lumam ante dictam, *Themma*, *Θίμμη*, quae videtur *Thema* Arabiae esse, Jobi vi, 19. Esa. xxi, 14. Jer. xxv, 23. condita, ut videtur a Thema filio Ismael, Genes. xxv, 15. nam longe fines suos Ismaelitarum extenderunt, ab Hevila ad Sur & Aegypti terminos, ibid. vers. 18. quippe Hevila seu Hayila, prope Euphratem & Paradisi locum est, Genes. 11, 11. Supra Themma, in septemtrionem recedit *Rhegema* oppidum: & medio quasi loco, inter haec satis disjuncta oppida, aut paullo citerius, sub *Cauchabenis*, qui ripam tenebant, prope Babyloniam, sunt Ptolemaei *Αυρίται*, quos Latine *Asritas* scribunt, Bochartus autem *Αυρίται* legi vult, *Ausita*, qui in *Ausitide*, ἡ χώρα *Ausitae*, ut Graecus Jobi interpret cap. i *terram Utz* vertit, habitaverint. Vide Phaleg doctissimi viri lib. 11, cap. viii. His ab occasu Ptolemaeus opposuit *Agraeos*, quos vir clarissimus Frid. Spanhemius in Jobi Historia p. 50, *Agaraeos*, *Agarenos*, ex Agar seu Hagar, Ismaelis matre, dictos interpretatur. Ad austrum juxta Arabiae Felicis montes ex ejusdem Ptolemaei dispositione sunt *Agabeni* sive *Agubeni*, & *Rhaabeni*, & propius Persarum finem *Orcheni*: supra Rhaabenos, *Masani*, quos a Mafa, Ismaelis filio possis deducere. Babyloniam versus sunt *Magrivi*, *Martini* sive *Marteni*.

In hac Arabia etiam, quamlibet multi dissentiant, patriam & sedem sancti Jobi sive Jobi censemus investigandam esse. Scriptura dicit, *virum fuisse in terra Utz*. Tres autem in patriarcharum genealogia memorantur nomine *Utz*, a quibus regio denominari potuerit. Primus fuit nepos Semi ex Aramo, Genes. x, 23. quem Josephus lib. i Antiquit. c. vii, Trachonitin & Damascus dicit condidisse, atque ita scriptori historiae Jobae, quem Israelitam fuisse non dubitatur, septemtrionalis fuit; Jobus autem inter filios orientis, cap. i commate 3. Alter *Utz* fuit filius Nahori, fratris Abrahami, Gen. xxi, 21, qui videtur ex Haran Mesopotamiae, patris sede, trajecto Euphrate, in Arabiam desertam profectus, & ibidem cum posteris consedis, ut infra declarabimus. Tertius *Utz*, ex gente Horaeorum, in montanis Seir fuit, Gen. xxxvi, 28. atque ita extra sanctam Eberi posteritatem.

Jam quaeritur, a quonam Jobi *terra Utz* nomen suum acceperit. Non a primo accepisse, supra ostendimus ex plagarum diversitate: neque usquam alibi Syria vel pars ejus legitur terra *Utz* adpellata esse: neque a tertio quia regio illa *Sehir* & *Edom* ubique vocatur, non *Utz*, nisi forte Thren. iv, 21, quod negat Frid. Spanhemius pag. 38, ampliatos Idumaeorum fines usque in Desertam Arabiam notari existimans. Sed si concedamus etiam, *Utz* ibidem de Idumaea dici, id tamen stilo prope poetico, qualis Lamentationum est, imputari debet, quod secus in historico priorum capitum Jobi se habere quilibet intelligit. Deinde Edom australis in S. scriptura censetur regio: sedes autem Jobi, orientalis. Accedit quod vulgaris opinio de Jobo Idumaeo, ex Esavi posteritate orto, ex errore nata sit, quasi *Job* idem sit, qui rex *Jobab*, Genes. xxxvi, 33. quum tamen diversa nomina sint, & alter rex, alter privatus, quamlibet pecore & armentis dives, quod pluribus laudatus Spanhemius in Jobi Historia declaravit. Neque laciniam, Jobi Versioni Graecae in fine adsutam, quod nullius auctoritatis est, curamus.

Relinquitur ergo, ut in Deserta Arabia & patriam & sedem sancti Jobi inveniamus: quod firmis etiam rationibus confirmari potest. Etenim praedones Jobi dicuntur *Chaldaei* & *Sabai*. Quis vero credet, tum temporis Chaldaeos praedandi causa in Idumaeam excurrisse? vicinos oportet fuisse, qui tam subito invadunt ac diripiunt. Sabai vero praedones haudquaquam ex Felice Arabia, ut perperam multi credunt, advolarunt, qui longissime remoti erant; sed ex propinquiore Sabe, quam in Deserta Arabia Ptole-

mæus habet. Et amici, qui consolaturi ad Jobum venerunt, uno Eliphaz Themanita excepto, ex Deserta fuerunt Arabia. Bildad certe dicitur *Suachites*, a Suah seu Suach, filio Abrahami ex Keturā. Omnes autem Keturæi a patre dimissi, cum muneribus, in orientem, id est Desertam Arabiam, quæ præcipue id nomen in S. scripturis fert. Græcus interpres Σαυχάϊς, unde conjicit modo laudatus theologus, ex Ptolemæi Σαυχάϊα, *Sacca*, fuisse, quam ille ponit lib. v, cap. xv. ἀπ' ἀνατολῶν τῆς Βαταννίας, ab oriente *Batanea*, atque ita in limitem cadit Arabiæ Desertæ. Tertius amicus fuit Zophar *Naamatites*. Ubi autem illa *Naama* fuerit, non est distincte adnotatum. Ab amœnitate petitum nomen est, cujus generis in Palæstina fuere aliquot oppida, quæ inepte huc referas, quia, ut nihil de longinquitate dicamus, a Chananæis illo tempore possidebantur, quibuscum amicitiam Jobo intercessisse, non est credibile, nec sanctitas viri etiam permittit. Quapropter non dubitamus, & hunc locum in vicinia Jobi, id est in Arabia Deserta fuisse, cujus plutima nobis sunt incognita.

Cum Ausiti (sic Græcus Utz reddit) conjuncta fuit regio *Busitis*, a Bus seu Buz, secundo Nahori filio nomen trahens: unde Elihu sive Eliû, quartus collocutor, oriundus fuit, qui Jobi xxxii, 2. ὁ Βυζίτης, *Buzites* a Græco interprete cognominatur, cum additamento τῆς συγγενείας Πατρὸς τῆς Αὐσιτίδος χώρας, ex cognatione *Ram Ausitidis* regionis. Ausitis autem est terra Utz huic interpreti, qui dicit Buziten Elihu genus suum in Ausiti habuisse, quæ sane vicinatem conjunctissimam arguunt, nec eam improbabilem, ut cetera interpretis additamenta; quia *Utz* & *Buz* fuerunt fratres, qui forte non commode in Haran habitaverunt, aut pulsi ab indigenis, res suas in Desertam Arabiam transtulerunt. Vide Genes. xxi, 21.

Sunt etiam eruditissimi viri, qui Pignorii nummum ΔΟΥΜΑΘΗΝΩΝ signatum, id est *Dumathenorum*, ab oppido Dumatha, ad hanc Arabiam referant, quia Plinius lib. vi, cap. xxviii. ubi de Arabia agit, *Thumatam* quamdam memoravit, & Notitia Imperii Orientalis sub duce Arabiæ Alam Valentinianam *Thamatha*: quod Pancirolus ad Themma Ptolemæi in Deserta Arabia, de quo supra dictum, retulit. Sed neutrum locum putamus ad nostram Arabiam pertinere: non Plinii, quia dicit Tigri prænavigari, & de iis agit, quæ infra confluentem Tigris & Euphratis sunt, quem totum tractum Ptolemæus non in Arabia censet, sed in Babylonia. Nec locus Notitiæ, quia provincia illa Arabica in Petræa potius, quam Deserta Arabia, posita fuit, ut ex locis ejus, quæ præsidia habuerunt, pluribus est manifestum, Ziza, Arcopoli, Bosra, & aliis. Et si omnino etiam ex Deserta Arabia pars provinciæ adjecta fuit, quemadmodum Pancirolus *Adutha* Notitiæ ad *Andattha* Ptolemæi in ripa Euphratis refert, quod tamen admodum est dubitabile: tamen ad ripam Tigridis inferioris illa ætate provinciam Romanam pertinuisse, haudquaquam est credibile. Pignorii nummus Harduino suspectus est.

Cæterum *Nomades* & *Scenite*, quamlibet & alibi, tamen in hac maxime Arabia censentur. Strabo lib. xvi, pag. 526. *Uterior Euphratis regio, quæ ad ostia ejus est, a Babyloniis & Chaldeis incolitur: τὰ δ' ἐξῆς Μεσοποταμίας μίχαλ Κοιλὴς Συρίας Σκηνίται καὶ χυσιῶν Ἀραβίαι, quæ Mesopotamia [cis Euphratem] succedunt, aut opposita sunt, ea Arabes Scenite tenent usque ad Cælen Syriam.* Plinius lib. v, cap. xxiv. de Euphratis regione a Syriæ latere: *oppida Enropum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis: Arabes Scenite.* Idem lib. vi, cap. xxviii. *Nomadas inde [a Palmyrenis solitudinibus,] infestatoresque Chaldaeorum Scenite claudunt, & ipsi vagi, sed tabernaculis cognominati, quæ ciliciis metantur, ubi libuit.* Continuat nomen etiam per alias Arabiæ partes. Idem Plinius lib. v, cap. xvi. *Prospicit enim [Asphaltiten lacum] ab oriente Arabia Nomadum.* Hæc autem pars est Arabiæ Petrææ, quæ & Moabitidem tenebat, huic lacui objectam ad plagam solis exorientis.

ARABIA FELIX.

Arabia Felix, *Αραβία ἡ Εὐδαίμων* Græcis dicta, quod nomen Plinius lib. VI, cap. XXVII. Latine scripsit, *Arabia Eudæmon cognominata*: hæc, inquam, Arabia ad meridiem Petræ & Desertæ subjecta, & gemino sinu, Arabico & Persico, ac parte Oceani, quæ inter utrumque sinum est, in modum pænisulæ conclusa est. *Εὐδαίμων*, *Felix* cognominatur a largissimo aromatum proventu, a quo eadem præstantissima illius pars, quæ ad austrum est, *ἀρωματοφόρος*, *aromatum ferax* regio a Strabone libro XVI, pagina 538. qua felicitate Sabæi maxime fruebantur, quorum regio ibidem p. 535. *ἰουδαίωνιστί τε, felicissima* dicitur. Nec illa prærogativa hujus Arabiæ silenda est, quam idem illi Strabo lib. I, pag. 27. dedit, *Αραβία, Arabia*, dicens, *ἡ μὲν ἰουδαίων κίχληται μόνη τῶν ἀπασῶν, hæc quidem sola Felix inter omnes regiones vocatur.*

Ab occasu sinum habet Arabicum, cujus litus orientale (nam occidentale Aegypti est) antequam recenseamus, aliquid de *Nysa*, in limine sita juxta Aegyptum, tradendum videtur, quo loco Osiris seu Bacchus fertur educatus esse. Diodorus Siculus lib. I, cap. XV. *τεφθῆναι μὲν [τὸν Ὀσυρην] τῆς Εὐδαίμωνος Αραβίας ἐν Νύσῃ, πλησίον Αἰγύπτου. Ajunt Osirin educatum esse in Nysa Arabia Felicis, prope Aegyptum*: unde cognomen *Διονύσου, Dionysi* habuisse ferunt, a patre Jove & educationis loco Nysa; quod idem addit Diodorus. Repetit hoc lib. III, cap. LXIV, *αἰς Νύσαν τῆς Αραβίας, Nysam Arabia* infantem Bacchum ab Jove deportatum esse, ut a nymphis ibidem nutriretur. Ut lib. IV, cap. II. dicit hanc Nysam inter Phœnicen & Nilum sitam esse. Adeo minus sibi consonant fabulæ. Nec tamen negaverim fuisse antiquis temporibus in Arabia hoc nomine urbem, quamvis nulla ejus apud alios scriptores vestigia reperiantur.

Quæ in litore Arabici sinus ab Elanitico sinu Ptolemæus in hac Arabia posuit, omnia fere ignota sunt, *Onne, Modiana, Hippos, Fambia*, cetera. Notior ἡ Λευκὴ κόμη, *Albus vicus*, quem Strabo l. XVI, p. 537. Nabatæorum emporium dixit, ultra limitem Petræ Nabatæorum habitationes in has usque Felicis partes extendens. Arrianus Periplo maris Erythræi pag. 6. *φρούριον, ὃ λέγεται Λευκὴ κόμη, munimentum, quod vocatur Albus vicus.* Aberat, ut idem tradit, a Berenice Aegypti, bidui aut tridui navigatione in ortum solis. quo vix quindecim diebus Aelius Gallus, Aegypti præses, fraude Syllæi circumductus, pervenit: ut Strabo ibidem observavit. Nec vero hic vicus Strabonis aut castellum Arriani confundi debet cum Ptolemæi Portu Albo, qui in opposito Aegypti latere hujus sinus est.

Deinde in eodem Arabiæ litore Ptolemæus post alios vicos, *Copar & Arga, βασιλίων, regiam* habet *Zabram*, (Σαβράμ Palat.) & *Thebas* oppidum, (Θήβαι πόλις) & brevipost, *Bati* amnis ostia. A quo sequitur proxime *Βαδὴ βασιλίων, Badei regia*: & oppida, *Ambe, Pnami* urbs, *Pudni, Napegûs*: & emporium *Μούσα, Musa*, quod Arrianus scripsit *Μύζα, Muzâ* idque dixit *ἐμπόριον νόμιμον παραβάλασιον, emporium legitimum ad mare situm*, quod absit a Berenice austrum versus XII millibus stadiorum, qui numerus nimium quantum Ptolemæi positionem excedit, cui latitudinis differentia inter Musam & Aegypti Berenicen Arabico sinui adpositam circiter decem graduum est: a Berenice Josephi Arabica, quæ Ezeongeber olim dicta fuerat, graduum quindecim: quamquam hæc obscura fuit: nobilis Aegyptiaca, de qua Plinius l. VI, c. XXIII. *Berenice oppidum ubi portus rubri maris.* Et ibidem: *Est & tertius portus [Arabiae Felicis] qui vocatur Muzâ, quem Indica [ex Aegypto] navigatio non petit, nec nisi turis odorumque Arabicorum mercatores.*

Post

Post hoc emporium prope angustias freti, quæ os sunt Arabici sinus, est aliud, Ptolemæo dictum Ὀκελὶς ἐμπόριον, *Ocelis emporium*. Plinius ibidem: *Indos petentibus utilissimum est ab Oceli egredi.* Arrianus pag. 8. hujus Periplus, κατὰ τὸν ἰσθμὸν παραθαλάσσιός ἐστιν Ἀραβίων κώμη τῆς αὐτῆς τυραννίδος, Ὀκελὶς, *Juxta fretum maritimum est Arabum vicus, Ocelis nomine.* Addit vero, non tam esse emporium, quam portum & aquationem (ὄδρευμα) primumque intro navigantium diverforium.

Hinc per fretum intratur Oceanus, claudens a meridie Arabiam Felicem, quam Homeri-
αντων oram Ptolemæus dixit, ubi post obscura a freto oppida *Saninam, Madocen, Maracen*, est Ἀραβίως ἐμπόριον, *Arabia emporium*, medio interfretum & Dioscoridis insulam; quod Arrianus communi regionis nomine dixit Εὐδύμουσι Ἀραβίαν, κώμην παραθαλάσσιον, *Arabiam Felicem, maritimum vicum.* Prope dictam insulam Ptolemæo est Κάνη, *Cane*, emporium & promontorium, quod & Arriano est ἐμπόριον παραθαλάσσιον Κάνη, *emporium maritimum Cana.* Plinius lib. VI, cap. XXI. *Veniunt circiter xxx dies [a Berenice Aegypti navigantes] Océlin Arabia, aut Canen turifera regionis.*

Post Canam est Trulla portus apud Ptolemæum, Περίον ποταμὸς ἐκβολαί, *Prionis fluvii ostia*, e regione insulæ Dioscoridis; & *Mofcha* portus, dein Σύαγρον ἄκρα, *Syagrum promontorium*, claudens Arabiæ latus australe. Arrianus dicit esse ἀκρωτήριον τῆς κόσμου μέγιστον, *promontorium mundi maximum.* Tum sinus *Sachalites* in orientali latere, quod a dicto promontorio incipit: in sinu oppidum *Ansara*. Atque hæc ex Ptolemæi dispositione. Paullo aliter Arrianus. Post Canam hic *Sachaliten* sinum navigavit, contra regionem turiferam quidem, admodum autem insalubrem. Tum promontorium ingens *Syagrum*; deinde sinus *Omana*, & portus *Mofcha*, idoneus ad tus Sachaliticum convehendum. Ptolemæus in extremum sinum flumen *Hormanum* deduxit: dein *Bosara* & *Abisa* oppida posuit: post illa *Nigros montes* Ἀσυσί, *Asaborum* habet; & tandem *Asaborum promontorium*, in quo definit orientale latus, & incipit sinus *Perficus*, a quo latus septemtrionale ex parte clauditur; reliqua, αὐχὴν seu isthmo pæninfulæ.

Post fretum seu ostium sinus Perfici nihil notabile per longum spatium Ptolemæus habet, quam oppidum *Rhegama* five *Rhegma*; & *Solis promontorium*: deinde exit fluvius, cui *Lar* nomen est: oppida *Cavama* & *Sarcoa*: vicus *Alta*, quo an nummi qui ΑΤΤΑ aut ΑΤΤΑΙΤΩΝ five ΑΤΤΑΕΙΤΩΝ præ se ferunt, pertineant, non habemus dicere. consule peritissimos harum rerum viros Ez. Spanhemium; semper honoris causâ nobis nominandum, pag. 896; & Jo. Harduinum p. 82. In flexu sinus ad septemtrionem *Gerra*, quam *Gerrai* accolunt: quos Strabo lib. XVI, pag. 535. ex mercatura ditissimos dixit post Sabæos. Meminit etiam *Gerræorum* Diodorus lib. III, cap. XLII. eos, & Minnæos, tus & alios odores convehere ἐκ τῆς ἀνω λεγομένης Ἀραβίας, ex superiore *Arabia*, quia montuosæ turiferæ regiones; depressæ, quæ ad mare sunt & portus habent. Sunt deinceps oppida *Bilbana* & *Ishar*, & proxime, quod tamquam oppidum a Ptolemæo cum longitudinis & latitudinis numeris describitur, Μαγῶν κόλπος, *Magorum sinus*: supra quem alia oppida *Istria*, *Mallaba*: *Itamus* portus, *Coromani* oppidum: inde montes, quæ Desertam Arabiam a Felice separant. Atque hæc maritima Felicis sunt Arabiæ.

Mediterranea sunt minus cognita præter paucos populos & urbes. Quæ ad septemtrionem sunt, asperiora & partem infrugifera Aëlii Galli iter, quod Strabo scripsit, demonstrat: fertiliora meridiana, ubi odores nascuntur. Plinius alios populos nominat, alios Ptolemæus, quod incertiores rationes facit, & vitiata nomina arguit. Ille (Plinium puta) lib. VI, cap. XXVIII. plurimos nominat, sed clarissimi eorum *Sabai*, *Minei*, *Atramisa*, *Agrai*, *Homæria*, *Gerrai*. De *Sabais* ibidem: *Sabai Arabum propter turia clarissimi, ad utraque maria portus*
(Hhh) 3

rectis gentibus. Oppida eorum in rubro litore *Marane*, *Marma*, *Corolia*, *Sabatha*: iniuncta oppida, *Nasrus*, *Cardana*, *Carnus*; & quo merces odorum deferunt, *Tomala*. Mirum, non facere ullam urbis *Sabae* mentionem, quæ aliis metropolis, & genti dedisse nomen perhibetur. Diodorus Siculus, postquam de Sabæis dixerat, lib. III, cap. XLVII. subdit, τὰ δ' ὄντες τὰτα μητρόπολις ἐστίν, ἢ καλοῦσι Σάβα, ἐπ' ὅρους ἀκισμένη, metropolis huius gentis, quam *Sabam*, vocant, in monte est posita. Agathargidis Periplo pag. 63. τὸ τῶν Σαβαίων αὐτοὶ τὴν παλαιὰν ἱστορίαν προσηγορίαν θηλοῦν, ἐπ' ὅρους ἐστὶν ἡ μεγάλη, πολὺ κάλλιστος τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν, ἡ καλεῖται Σαβῆ, *Saba*, oppidum, totius gentis nomen indicans, monti incumbit non magno, omnium in Arabia pulcherrimum. Ptolemæus non admodum longe ab Arabico sinu, in latitudinis gradu XVI & minutis I, habet Σαβή, *Sabe*. Stephanus: Σαβαὶ πόλις μεγάλη, πρὸς τὴν ἑνδορῆν θαλάσσης, καὶ φερέειν, *Sabae*, urbs magna prope mare rubrum & castellum. Hæc est illa סבא *Saba*, cujus regina ad Salomonem profecta fuit. I Reg. x, 1. ubi Græci interpretes etiam Σαβα reddiderunt, perinde ac Jerem. VI, 20. manifeste turifera regio, in qua sita est, significatur, quid mihi ius סבא ex *Saba*? æque ut Virgilius Georg. I, vers. 57.

India mittit ebur, molles sua tura Sabai.

Et australis situs Matth. XII, 42. bene convenit cum positione Ptolemæi.

Aliam Plinius huius gentis metropolim nominavit, *Mariaba*, eodem cap. XXVIII. *Regia*, inquit, omnium est *Mariaba*. Strabo lib. XVI, pag. 535. ἡ πόλις τῶν Σαβαίων, ἡ *Mariaba* urbs *Sabæorum* *Meriaba* in monte sita est arboribus pleno: & regem habet, qui & alii dominatur. In Agathodæmonis tabula est *Maraba* metropolis; in ὅσῃς autem Ptolemæi pravatum nomen est. Pars *Sabæorum* fuerunt *Airamita*. Plinius ibidem: *Pars eorum Airamita*, quorum caput *Sabota*, LX templa muris includens. Videtur eadem *Sabota*, quam paullo ante *Sabæorum* urbem *Sabatha* dixit. Ptolemæo est Σάμβαθα μητρόπολις, *Sambatha* metropolis, sub eodem fere, quo *Saba*, parallelo, sed multum orientior: in eadem tabula etiam *Sabatha*, ut priore Plinii loco legitur. Sed *Adramitas* (sic scripsit per Δ) australiores Ptolemæus fecit, portum Cane ipsis attribuens, qui in meridiano Arabiæ latere, quod Oceanus constituit, prope insulam Dioscoridis est.

Marane, quam Plinius in Sabæis censuit, *Maranitis* nomen dedit. Strabo pag. 534. παρὰ τὴν πρότερον μὲν Μααριτιτῶν καλεσμένη, νῦν δὲ Γαριδιτῶν, ora prius *Maranitarum*, nunc *Garridarum* dicta. Salmasius autem in Strabone Φαριδιτῶν, *Pharanitarum* legendum censet. Strabonem tamen confirmat Diodorus lib. III, cap. XLIII. illud παρὰ θαλάττω, dicens τὸν λαὸν ἐνέμοντο Μααριτῆς, μετὰ ταῦτα Γαριδιτῆς, olim *Maranenses* coluerunt *maritimam* ora, nunc *Garrundenses*. Plinii *Nasrus* est etiam in Ptolemæi vulgatis, & metropolis vocatur: in Palatio autem legitur Μαύσκοπος, *Mauscopus*; sita sub Persico sinu intus, atque sic longe a Sabæis, nisi alia urbs Plinii est, remota.

De *Minais* dixi supra aliquid, quum de Gerræis ageretur, quos Strabo lib. XVI, p. 534 conjunxerat: junxit eosdem etiam Diodorus lib. III, cap. XLII. extr. qui *Μινναίους* scripsit, Strabo autem *Μειναίως*. Plinius prædicto loco: *Airamitis in mediterraneo jungetur Minæi*. Regio eorum *Minæa* dicta, in meridiem longe recedens. Strabo XVI, pag. 528. ἔρχονται ἐξ Ἑλάνων εἰς Μειναίαν ἐν ἰσθμῷ κόντα ἡμέραις, ex *Elanis* seu *Ailana* Arabiæ Petrææ in intimis sinu] in *Meinaam* veniunt LXX diebus. Maxima *Minæorum* urbs, eodem Strabone auctore est *Carna* sive *Carana*, quæ videtur Plinii *Carnus* in Sabæis: quod *Minæi* continui Sabæis sunt ἐχόμενοι αὐτῶν. *Carna* autem Ptolemæi in boream recedit ad flumen *Batium*: quod Harduino videtur alterum oppidum Plinii, *Carnon* nomine, in *Charmais*, gente *Minæorum* vicina. *Quorum*

[Minæorum] inquit, *Charmai*: oppidum XIV. M. P. *Mariaba Baramalacum*, & ipsum non spernendum: item *Carmon*.

Catabani sunt etiam gens non ignobilis Arabiæ Felicis. Plinius: *Gentes, Larendani, Catabani, Gebanite* pluribus oppidis, sed maximis *Nagia*, & *Tamna* templorum LXV. Fallit Ptolemæus dum *Cattabenos* prope sinus Persici angustias posuit. Nam Strabo p. 528. Καταβανίς καθήκοις πρὸς τὰ εἰνὰ καὶ τὴν διάβασιν τῆς Ἀραβίης κόλπου, τὸ δὲ βασίλειον αὐτῶν Τάμνα καλεῖται, *Catabani ad angustias & Arabici sinus transitum pertinent: quorum regia dicitur Tamna*. Et, paucis interjectis, *Καταβανία, Catabania* vocatur regio. Φέρη, inquit, λιβαίων τὸν ἢ Καταβανίαν, σφύρα δὲ ἢ Κατεμωτίτις. *Catabania tus gignit: Chayramotitis myrrham*. Sunt autem *Chayramotita* *Catabanis* πρὸς ἑω ad orientem contermini: quorum etiam Plinius ac Stephanus mentionem habuerunt. Urbem illorum Strabo dixit *Καβάτασι, Cabatanum*.

Ascite, *Ἀσκήται*, gens Plinio & Ptolemæo in hac Arabia memorata: & hic quoque sedem illorum definit *πρὸς τὸν Σάγγρον τὸ ἕξ ἢ μέγας θαλάσσης*: juxta montem *Syagrum* usque ad mare. *Syagrum* autem promontorium, quo latus australe connectitur orientali, procurrens ab illo monte *Syagro*, supra vidimus in maritimis.

Homerita Ptolemæi meridianum latus Arabiæ ab angustiiis seu freto possederunt, quibus in ortum succedebant *Adramita*, his *Ascite*, a quibus latus incipit orientale. Plinius sæpe dicto loco: *Homerita Massala oppido*, quod haud quaquam est Ptolemæi *Μασθάλα, Masthala*, ut Harduinus putat, quia hæc prope sinum est Persicum; *Homeritæ* autem in extrema meridie. *Homeritarum* fuit *Arabia*, quod ita a Ptolemæo vocatur, *emporium*.

Sapphorita Ptolemæi *παρὰ, juxta* *Homeritas*, five inter *Homeritas* & *Sabæos*, dicti a *Σαπφῆ*; *Sapphar*, metropoli, quam *Saphar* scripsit Plinius lib. VI, cap. XXIII. *Imus*, inquit, [a portu *Oceli*] *oppidum*, regia ejus appellatur *Saphar*, aliudque *Save*. Hæc *Save* distinguenda a *Saba*, quia Ptolemæus & Arrianus *Σαβὴ* scripserunt, itidem *βασιλίαν, regia*. Arriani *Aphar-ἄφαρ*, est *Saphar* Plinii, *Sapphar* Ptolemæi, absorpta prima littera ab simili præcedente.

Plinius in hac Arabia posuit etiam *Ampelonem*, coloniam *Milesiarum*. Nomen videtur prævatum, quia historia nota est ex Herodoto, cui oppidum *Ἀμπίς, Ampis*; Stephano & Tzetze Chil. VIII, vers. 993. *Ἀμπί, Ampe* est. Darius enim, ut lib. VI, cap. XX. Herodotus tradit, capta Mileto, incolas *Susa* abduxit, deinde collocavit ad mare rubrum in *Ἀμπί πόλιν*, in urbe *Ampi*, ubi fluvius *Tigris* eam præterfluens exit in mare. Quod si ita est, extra limitem Felicis in Desertam Arabiam, ut utriusque fines Ptolemæus descripsit, incidit, quia *Tigris* alias, in sinum Persicum se effundens, illam non possit *παρέρχων, præterfluere*. Sed suspecta est vox *Tigris* viro clarissimo Abr. Berkelio, quia insolens sit sinum Persicum *mare rubrum* adpellari.

Et *Sarracenos* Plinius dicto lib. VI, cap. XXVIII. in Felice Arabia posuit, quod nomen recentius esse vulgo creditum: si modo sana vox est Plinii, quam tamen magnopere Harduinus tuetur. Sed esto, in Felice Arabia hujus gentis fuisse colonos: tamen in *Petræa*, posteriore ævo, plurimos fuisse, ex historia illorum temporum non ignotum est. Ptolemæus autem in Felice Arabia etiam habet *Σαρακηνῆς, Saracenos*, sed in superiori parte, quæ *Petrææ* est contermina, saltem propinqua. Juxta illos habet *Thamydenos*, seu *Thamudenos*, quorum oppidum Plinio *Badanatha*: infra, *Napataos, Athritas*, & alia obscura nomina. Plinius plures addit, *Carreos* cum oppido *Carriata*; *Achoalos, Sammeos, Amatheos, Helmodenes* cum oppido *Ebode*; *Calingios*, quorum *Mariaba* oppidum aliud, diversum a *Sabæo* & *Charmæo*: & flumen, per quod *Euphratem* emergere putent, & juxta illud *Vranimal* oppidum: Aliæ eodem auctore gentes, *Agrei, Ammonii*; item *Coranite, Casani, Choani*. De his Ovidius lib. V *Metamorph.* vers. 163.

Cho.

Choanius Molpeus, dextra Nabataeus Erhemon.

Sic enim legendum, non *Chaonius*, ut vulgatum est, Nabatæorum docente vicinitate. Nam & in Felice Nabatæos fuisse, supra ex Strabone demonstratum est: qui & oppida *Ascam* & *Athrullam* dicit ab Aelio Gallo capta esse: non autem Asca illa Ascitis Arabibus nomen dedit, locorum intervallo prohibente. Innumera alia Ptolemæi, tamquam incognita præterimus.

Panchaia, seu *Panchæa*, vulgo etiam pars Arabiæ Felicis, & quidem regionis turiferæ, esse creditur. Poetæ enim a turis proventu commendant. Virgilius Georg. II, vers. 139.

Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis.

Et ejusdem operis lib. IV, vers. 379.

- - Panchæis adolefcunt ignibus aræ.

Et Ovidius Metamorph. lib. X, vers. 309.

Tura ferat floresque alios Panchaia tellus.

Et ibidem versu 478.

Palmiferos Arabas Panchæaque rura relinquit,

Taceo de poetis ceteris, aliisque scriptoribus, qui tus & odores Panchæicos laudant. Fabulosa non nullis visa fuit, ut ex Strabonis lib. VII, pag. 207. adparet: Isaacus autem Vossius ex Arabia in Troglodytarum regionem retrahit, confusus Pomponii Melæ testimonio (lib. III, cap. VIII.) ex MSS. ut ait, restituto, qui in Troglodytis dicat, *partem Panchæi habitant*: ubi *Candæi* legunt ceteri. Et Harduinus reducit Panchæos, nec vero in Troglodytice, sed in inferiore Aegypto ponit, quod Plinius lib. X, cap. II. dicat, *phœnicis nidum deferri prope Panchæiam in Solis urbem*, quam Aegypti ait Heliopolim esse. Euhemerus apud Eusebium de Præpar. Evang. lib. II, cap. II. pag. 60. insulam dicit Oceani australis esse *Πανχαίαν*, *Panchæam*, cuius divitias mirifice laudat. Adeo nihil certi de Panchæa constat veterum, quam in Arabia Servius posuit, quia nusquam largius tus & præstantius, quam ibi, alique odores proveniant, licet non negetur, & alibi nasci, parcius tamen & sine famæ celebritate.

Insulas circa Arabiam Felicem Ptolemæus plures notavit: ex quibus in Arabico sinu, si ex Elanitico in austrum navigatur, sunt *Ἰνσὺλὸς Ἀνι*, *insula Ani*: *insula Timagenis*, & *Zygena*: *insula Damonum*, & *Polybii*, antequam venitur ad ostium Bæti amnis: post quæ *insula Hieracum* sive accipitrum: & deinde *Socratis* *insula* & *Cardamène*, cui ab occasu, Troglodytice versus, *insula Magorum* est opposita: in meridie vero, *insula Combusta*, *κατακαυμένη*, quam & Arrianus in Periplo hujus maris memoravit: infra quam *Malichi* (*Μαλίχη*) duæ; *Adani* duæ: quibus ab occasu *insula Diodori* respondet; & extrema hujus sinus longissimi *insula Isidis*, e regione Adulis, quæ in occidentali ora sita est.

Post fauces vero Arabici sinus in Oceano Erythræo *Agathoclis* duæ; *Cocconagi* tres: deinde *Dioscoridis* *insula*, quam *μυρίων*, *amplissimam* Arrianus dixit, desertam tamen & palustrem: & in Sachalite sinu *Zenobii* septem, & *insula Sarapidis* cum templo. In sinu autem Persico *Apphana* *insula*, *Ichara*, seu *Icarus* in Palatino codice: *Talo*, *Tylos*, *Arathos*.

vicinitate.
da *Asiam*
us nomen
ta prae-

onis tui-
org. 11,

s lauda-
dparer :
s Pom-
qui in
Hardui-
ponit,
olis m-
Evang.
z, cu-
uam in
aliquo
e fama

Arabico
insula
d ostia
insula
in me-
ris me-
Diodor
a occi-

: de
palus
autem

C A

Mos

M

Moreno

Mesop

gris j

tem o

adluere

Ptolem

Ebi

rumqu

rum,

una v

constan

ria.

ubi P

Moreno

Septua

Neque

colueru

argume

quia,

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

bus ip

CAPUT XV,

D E

MESOPOTAMIA.

Mesopotamia, Μεσποταμία, Græcorum vocabulum est, & regionem inter duo flumina contentam, quæ hoc loco Euphrates & Tigris sunt, significat. Strabo l. xvi, p. 513. Μεσποταμία δὲ τῷ συμβεβηκότι ἀνέματι. ἔλεται δ' ὅτι καὶ μεταξὺ τῆς Εὐφράτης καὶ τῆς Τίγριδος. Mesopotamia ab eventu rei denominata est. Dicta est enim, quod inter Euphratem & Tigridem jaceat. Definit ibidem etiam limites: Tigrin claudere latus orientale, Euphratem occidentale: e septemtrione Taurum Armenios dirimere a Mesopotamia; australe latus adluere itidem Euphratem, conversum jam in orientem. Eosdem Mesopotamiæ terminos Ptolemæus lib. v, cap. xviii. constituit.

Ebræi & hanc partem vocant ארם *Aram*, seu *Aramaam*, sed discriminis causa plerumque cum adposito nomine vel fluminum, ut *Aram Naharaim*, hoc est, Syria fluviorum, Genes. xxiv, 10. Deuteron. xxxiii, 4. Jud. i, 8. quorum primo loco Græci una voce Μεσποταμία verterunt, in ceteris, saltem in quibusdam codicibus loco medio, constanter autem in ultimo, cum adposito Μεσποταμία Συρίας; Vulgatus, *Mesopotamia Syria*. Aut præponitur vox פַּדְדָן *Paddan*, ut Genes. xxxi, 18. xxxiii, 18. xxxv, 9. ubi *Paddan Aram* vel simpliciter a Græcis Μεσποταμία, *Mesopotamia* vertitur; vel Μεσποταμία Συρίας, *Mesopotamia Syria*. Quid? quod Gen. xxviii, 7. ubi *Paddan Aram* Septuaginta verterunt εἰς τὴν Μεσποταμίαν Συρίας; Vulgatus simpliciter transtulit in *Syriam*. Neque a Syris, qui cis Euphratem erant, vel moribus vel lingua insigniter discrepabant qui coluerunt Mesopotamiam. Dum vero præponitur *Paddan* nomini Syriæ sive *Aram*, argumento est, commune id potius esse quam proprium nomen: quod confirmatur ex eo, quia, quod Moses dixit, Jacobum esse in *Paddan Aram*; Hoseas expressit cap. xii, 13. in ארם שרר *in campos Aram* sive Syriæ. Consentiant Judæi in Kimchi Lexico, de quibus ipse ארם שרר פֶּן אֶרֶם שִׁרְיָהוּ *Sunt qui Paddan Aram interpretantur Campus Aram*. Atque ita etiam R. Salomo in Gen. xxv, 20. quosdam interpretari ait. Aben-efra autem in eundem locum simpliciter, sine divisione sententiarum, פֶּן שִׁרְיָהוּ *Paddan* significat *agrum* seu *campum*. Omnes tres provocant ad linguam Arabicam, in qua פֶּן ager & campus sit, ut ita *Paddan Aram Campestris Aram* seu *Syria* converti possit.

Dura adpellatio est, qua Dionysii interpres, sive Priscianus fuit sive Rhemnius Fannius, *Medammem* hanc regionem dixit, & versum 993 periegetæ de terra inter Euphratem & Tigridem.

Τὴν δὲ πελαγίονος μίσσην πόλιν ἰνίπυσον.

Latine ita reddidit pag. 229, ed. Aldina,

Indigena populi pro re dixere Medammem.

Divisit Ptolemæus Mesopotamiam in plures χώραις, *regiones* seu *provincias*; quarum prima est ἡ Ἀνθιμυσία πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ, *Anthemusia*, quæ *Armeniam* attingit, atque ita septemtrionalis est: ὑφ' ἧς ἡ Χαλκίτις, *sub qua Chalcitis* sita est inter Edessam & Carras:

LIBER. III.

(Iii)

&

& sub hac ἡ Γαυσανίτις, *Gausanitis* inter Chaboram & Saocoram : καὶ πρὸς τῷ Τίγριδι ποταμῷ ἡ Ἀκαβανίς, *Acabene*, ad *Tigrin fluvium* : & sub illa ἡ Τίγγη, *Tingene* : & juxta Euphratem longo tractu ἡ Ἀγκωβαρείτις, *Ancobaritis*. Hæ partes Ptolemæi, sed minus cognitæ in historiis, præter primam. *Anthemusiam* enim etiam aliunde perspecta est & nota. Strabo lib. xvi. pag. 514. περὶ τὴν Ἀνθιμουσίαν ἄλλῃ [πόλιν] Ἀβόρρας, circa *Anthemusiam* alius fluvius est *Aborras* : nisi oppidum *Anthemusiam*, quam regionem, hic malis interpretari. Et Ammiano lib. xiv. cap. ix. regionis nomen est, dicenti, Batnen esse municipium in *Anthemusiam*. Eutropius l. viii. c. ii. & Sextus Rufus cap. xx. *Anthemusiam* hanc regionem vocant, & quidem *Perfidis*, id est regni *Perfici* sive *Parthorum*, cujus & *Mesopotamia* ut plurimum fuit.

Alia regionum *Mesopotamiæ* nomina in historiis sunt *Osroene*, *Mygdonia*, *Sophanene*, *Mesopotamia propria*, & *Arabia Scenitarum*. De singulis nunc separatim, etiam de ipsa *Anthemusiam* & ejus situ. Ortelius existimat *Anthemusiam* & *Osroenam* eandem regionem esse, quia Ammianus *Batnen* oppidum, quod, ut vidimus, lib. xiv. municipium in *Anthemusiam* dixit, l. xxiii. c. iv. dicat *Batnas municipium Osdroena*. Antiquius nomen *Anthemusiam*, quam *Osroenæ* sive *Osdroenæ* : & *Chofroes* ille sive *Osdroes*, qui regulus nomen dedit, non videtur ante tempora Antoninorum existisse; aut, si existit, nomen *Osdroenæ* frequens ante ac in usu hominum fuisse. Ptolemæus certe nullam ejus mentionem habuit, neque aliquis antiquior. Dio Cassius quidem lib. xl. in *Crassi* historia *Abgarum* illum, qui in devia Romanos abduxit, *Osroenum* videtur dixisse : sed libri Ὀσρονὲς habent : & si vel maxime Ὀσρονὲς legendum sit, dubium tamen superest, an non Dio pro more temporis sui scripserit, quippe *Herodianus* gentem illam sæpe Ὀσρονὲς, *Osroenas* adpellavit, lib. iiii. c. ix. lib. iv. c. vii. & lib. vii. c. i. Originem nominis *Procopius* lib. i *Perf.* c. xvii. prodit hisce verbis : Ὀσρονή τε, Ὀσρόου ἱππάρχος ἐστίν, ἀνδρὸς ἐν ταῦτα βίβαντα λαυκὸν ἐν τοῖς αἰνῶ χρόνοις. *Osroene* nomen habet ab *Osroe* quodam, qui ibi quondam regnavit. Græci scribunt, ut videmus, Ὀσρονή, *Osroene* : Ammianus addita littera *Osdroene*, etiam limata *Valesiorum* editione. Vide pag. 12 & 353.

Num igitur eadem *Osroene* & *Anthemusiam*? Distinguunt *Eutropius* & *Rufus* prædictis locis : at nescio, quam vere, & quanta cum cura. *Batnam* Ammianus, quod supra ostendimus, utrique tribuit. Ptolemæus *Anthemusiam* in septemtrione ponit : Strabo circa *Aborram* fluvium, qui longe defluit antequam *Euphrati* infundatur. In *Notitia Ecclesiæ* est *Osroena* metropolis *Edesiæ* ; contributæ urbes episcopales *Carra*, *Batna*, *Callinicum*, *Birtha*. Igitur a septemtrione ad ostium *Aborra* sive *Chabora* *Osroena* producta fuit, circa quod flumen *Anthemusiam* Strabo collocavit ; ut adpareat multa habuisse communia, licet nolim adfirmare, limites plane utriusque eosdem fuisse : aut alterutrius etiam eosdem mansisse, neque temporum, ut solet, sensisse mutationes. Si de situ urbis *Anthemusiam*, unde nomen regionis est, constiterit, forsan certius aliquid de ipsa regione infra pronuntiabimus. Sed de oppidis postea.

Mygdonia, nomen ex *Macedonia* in *Mesopotamiam* translatum, partem ejus designat, qui est a *Zeugmate* ad *Thapsacum* juxta *Euphratem*. Strabo ante dicto loco Partem ejus [*Mesopotamiæ*] juxta *Euphratem*, inde a *Zeugmate* usque *Thapsacum*, tenet qui a *Macedonibus* *Mygdones* adpellati sunt, quorum erat *Nisibis*, & ipsa *Antiochia* *Mygdonia* dicta. Quæ si ita se se habent, ut versione est expressum, omnis occidentalis *Mesopotamia* fuit *Mygdonia*, atque eas quoque partes occupavit, quas *Anthemusiam* aut *Osroenæ* alii vindicarunt. Nec vero alius sensus videtur *Græcorum* esse, τὰ πρὸς Εὐφράτη, τὸ ζυγμᾶτι, τὸ τε ὑπὲρ, τὸ κατὰ τὴν Κομμαγενίην, καὶ τὸ πάλαι τὸ κατὰ τὴν Θάψακον, ἔχοντα

Μεσποταμία, κατονομαζέμεντες ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Nec latitudo ejus fuit exigua, quia Nisibin, urbem propiorem Tigridi quam Euphrati, idem Strabo p. 514. dicit Ἀντιόχειαν τὴν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ *Antiochiam in Mygdonia sitam* adpellari, quod plures scriptores confirmant: de qua re infra in Urbibus.

Sophanene, quæ supra Nisibin est Amidam versus & Tigrim, infra in amne Nymphio, qui illam rigat, ex Procopii l. I. Perf. Bell. c. VIII declarabitur.

Relicta vero etiam his nominibus fuit, quæ proprie *Mesopotamia* vocaretur. Procopius lib. I B. Perf. cap. XVII. Osroenen ab illa distinxit. *Oppida*, inquit Alamundari oratione, Μεσποταμίας καὶ τῆς Ὀσροηνῆς καλουμένης χώρας, *Mesopotamia*, & regionis qua *Osroene* vocatur. Etiam in Notitiis Imperii & Ecclesiæ sunt separatæ provinciæ *Osroene* & *Mesopotamia*, & hujus caput Amida, sicut illius, Edeffa statuitur: etiam alius Dux, qui *Osroenæ*, alius qui *Mesopotamiæ* impositus: utur *Anthemusia*, quæ fere *Osroena* est, Strabone auctore sit τῆς Μεσποταμίας, *Mesopotamia* ipsius portio, puta totius, seu laxè sumptæ.

Inferiorem & australem partem *Mesopotamiæ* quod Arabes *Scenitæ* tenebant, & ipsa *Arabia* vocitata fuit. Xenophon lib. I. ἀναβάσ. pag. 151. Græc. *Cyrum*, ad Thapsacum Euphrate trajecto, novem dierum iter διὰ τῆς Συρίας, per *Syriam* (sic *Mesopotamiam* vocat) fecisse usque ad flumen Araxem, quem doctissimus Bochartus Chaboram esse existimat: sed malim ulteriorem fluvium, quia propior Chaboras est Thapsaco quam pro spatio jam definiti itineris. Ab Araxe autem illo ἐξελθὼν διὰ τῆς Ἀραβίας, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων, ταβύρας ἐρήμους πέντε, ὡς ἀνάγινος τελευτοῖα καὶ πέντε, profectus est per *Arabiam*, *Euphratem* ad dextram habens, per quinque mansiones in desertis locis, triginta & quinque parasangis. Arabes autem, qui incolunt illum tractum, *Scenitæ* a Strabone XVI, pag. 514. vocantur. τὰ πρὸς μισημβελίαν, inquit, καλεῖται τῆς Μεσποταμίας καὶ ἀπὸ τῶν τῶν ἐρῶν, ἀνδρα καὶ λυπερὸν ὄντα, ἔχουσιν οἱ Σκηνίται Ἀραβες. *Mesopotamia* partes ad meridiem vergentes, & a montibus remotas, siccæ & steriles, Arabes *Scenitæ* incolunt. Addit, hos latrocinii & pascendo pecori deditos esse, & facile sedem mutare, si præda & pascua deficient. Hos Euphrates ab Arabia Deserta dirimebat. Etiam superiorem tractum, ubi Carræ & Edeffa, Plinius *Arabiam* adpellavit lib. V, cap. XXIV. Vide infra in *Edeffa*.

Fuit olim etiam alia *Mesopotamiæ*, ratione imperiorum, divisio, Romani videlicet & Parthici, inde a Luculli & Pompeji expeditionibus instituta, qua circa Euphratem quæ erant, ab Romanis plurima sunt occupata: quæ ad Tigrin vergebant, Parthis pleraque paruerunt. Sed ut non semper eadem fortunæ bellorum est facies, ita nunc plus, nunc minus Romani in *Mesopotamia* possederunt, & multi imperatores Euphratem maluerunt limitem habere, paucis ultra illum exceptis; quam ad Tigrin fines imperii sui proferre, aut prolatos ab antecessoribus, defendere. Testes sunt Augustorum historia, Trajani, Hadriani, Septimii Severi, Cari, Constantii, Juliani, Joviani. Quænam ex ultimi horum cessione, quas *transfigritanas* Ammianus lib. XXV, cap. XXIII. vocat, Persarum respectu, regiones *Mesopotamiæ* fuerint, quænam *Armeniæ*, difficile est definire. Quinque illarum nominat Ammianus, e quibus tantum *Corduena*, quam in *Armenia* Ptolemæus ponit; & *Zabdicena*, quæ cis Tigrin Patricio est Legat. pag. 30, & ut videtur, in *Mesopotamia*, notiores sunt: cujus etiam *Arzanene* fuit, ut ex Procopii lib. I B. Perf. cap. VIII. non obscurum est.

Oppida *Mesopotamiæ* Ptolemæus secundum flumina divisit, primum enarrans quæ Euphrati sint adfita; deinde quæ ad Tigrin; tandem media inter utrumque fluvium. Quæ ad Euphratem posita enumerat, sunt fere omnia, paucis exceptis, obscura. Incipit a *Porfisa*, de qua nihil constat. Sita ex ipsius dispositione fuit e regione *Edeffa*.

sa. Ortellius confert cum *Persa* Stephani, quam dicit *ἡ δὲ τῆς Εὐφράτης καὶ Σαμοσάτης* juxta *Euphratem* & *Samosata* sitam esse, dextra, an sinistra ripa, non exprimit. Quae hinc in austrum versus sequuntur, usque ad Nicephorium, aequae sunt ignobilia, *Amiana*, *Barsampse*, *Sarnuca*, *Bersima*, *Bauma*, sive, ut Palatinus habet, *Mauba*. Mirum praeteriisse *Apameam*, quam tamen clarissimi scriptores in hoc tractu posuerunt. Plinius lib. v, cap. xxiv. *Zeugma* LXXII millibus passuum a *Samosatis*, transitu *Euphratis* mobile. Ex adverso *Apamiam* Seleucus, idem utriusque conditor, ponte junxerat. Et Isidorus Characenus sub initium Stathmorum: *Διαβάντων τὸν Εὐφράτην κατὰ τὸ Ζεύγμα, πόλις ἐστὶν Ἀπάμεια*, Transseuntibus *Euphratem* juxta *Zeugma*, urbs est *Apamea*. Stephanus quoque *Apameam* quamdam *Ἐδέσης πρὸς ἄρκτους*, in septentrione circa *Edeffam* posuit, quae non alia ab illa & Isidori est: quamquam non accurate illius sedem definivit: non enim supra *Edeffam* sita erat, sed juxta *Zeugma* *Syriae*, cum quo ponte jungebatur. *Edeffa* autem septemtrionalior est quam *Zeugma*.

Mirum etiam, quod *Seleuciam* castellum, *Zeugmati* in *Mesopotamia*, ut pontem custodiret, oppositum, Ptolemæus praetermisit: de quo Strabo lib. xvi, pag. 516. *κατὰ τὸν [τὸ Ζεύγμα τῆς Εὐφράτης] Σελύκειαν ἰδρύται φρούρεον τῆς Μεσοποταμίας, ὡς συναρτισμένον ὑπὸ Πομπηίου τῷ Κομμαγενῶν. Juxta hunc pontem Euphratis Seleucia est, castellum Mesopotamiae, quod Pompejus Commageno contulit*, id est, regi Commagene Antiocho. Erat autem antiquius, a Seleuco conditum *Nicator*. Polybius lib. v, cap. xliii. *ὅντι αὐτὴ κατὰ τῆς καίρας τούτης πρὶς Σελύκειαν, τὴν ἐπὶ τῷ Ζεύγματι, quum ille [rex Antiochus] Seleucia ad Zeugma esset: quod hoc ipsum castellum Strabonis est.*

Post obscura Ptolemæi, quae enarravimus, *Nicephorium*, ejusdem est, nobilius & a pluribus laudatum, ad *Euphratem* oppidum. Et hoc *πρὸς Εὐφράτην*, ad *Euphratem* situm fuit, uti Characenus Isidorus tradit, qui *κτίσμα Ἀλεξάνδρου βασιλέως, ὅπου τοῦ ἑαυτοῦ βασιλέως* dicit. Plinius lib. v, cap. xxiv. *Jungetur praefectura Mesopotamia, originem ab Assyriis trahens, in qua Anthemusia & Nicephorium oppida*. Et lib. vi, cap. xxvi. *In vicinia Euphratis Nicephorium, quod Alexander jussit condi propter loci opportunitatem*. Crassus quoque, quum *Mesopotamiam* primum ingressus esset, ut Dio Cassius lib. xl, pag. 126. refert, *ταῖς πόλεσι ἑλληνίδας, ταῖς τε ἄλλαις καὶ τὸ Νικηφόρον ἀνομασμένον ἀσσηνίσαντο*, *Gracas urbes cum alias, tum quod Nicephorium vocatur, recepit*. Tacitus quoque lib. vi, cap. xli. *Tiridates, volentibus Parthis, Nicephorium & Anthemusiada, ceterasque urbes, quae Macedonibus sitae, Graca vocabula usurpant, recepit*. Posteriori aëvo nomen mutavit, *Constantina* dicta secundum Stephanum; aut *Constantia* *Κωνσταντία*, secundum Suidam: de quo nomine in medii aëvi geographia dicturi sumus.

Fuit etiam *Zenodotium* sive *Zenodotia* in hoc tractu, vicinum *Nicephorio*, cujus incolae fraudulentum in Crassum & Romanos fuerunt. Deditione enim simulata, receptos intra moenia Romanos ad centum numero interfecerunt. Quamobrem vi Crassus urbem expugnavit, captivosque sub corona vendidit. Dio Cassius praedicto loco, & Plutarchus in Crassop. 553. historiam tradiderunt: urbis etiam Stephanus mentionem habet. *Ζηνοδοτίαν*, inquit, *πόλις Ὀρμενίας πλησίον Νικηφορείου, Zenodotium est oppidum Osroena, vicinum Nicephorio*. Ob quam vicinitatem cum *Nicephorio* conjunximus, quamvis incerti ad *Euphratem* aequae sita fuerit, an ab illo reducta quodammodo. Longe enim abesse propter vicinitatem illam non potuit. Plutarchus est *Ζηνοδοτία, Zenodotia*, femineo genere.

Post *Nicephorium* Ptolemæo in ripa est *Maguda*, incognita: deinde *Χαβύρα, Chabura* ad ostium fluvii cognominis: quod Simocatta lib. iv, cap. x. est *Ἀβόρειον φρούρεον, Aborensium castellum*. Sed intercedunt alia, silentio minime praetereunda, *Callinicum* & *Cercusium*. De *Callinico* Chron. Alexandr. p. 408. *Σέλευκος Καλλίνικος ἐν Μεσοποταμίᾳ, Καλλινικῆς πόλεως κτίστης*. Sele-

Seleucus Callinicus in Mesopotamia Callinicipolin condit. Libanius autem in epistola ad Aristæne-
tum a Callinico sophista, ibidem interfecto, nomen oppido fuisse refert, quod mireris, a
privato homine urbem nomen accepisse. Id vero etiam dubitare licet, si a Seleuco nomen
fuerit, cur non antiquior oppidi memoria reperiatur. Sophista autem Callinicus, teste Sui-
da, sub Gallieno vixit. In Galerii, Juliani, Justiniani historia *Callicini* mentio est. Eu-
tropius lib. ix, cap. xv. *Galerius Maximianus primo adversus Narseum, adversum praelium
habuit, inter Callinicum Carrasque congressus.* Zosimus lib. iiii, cap. xiiii. de Juliano :
ἡγεμένης ἐκ Καρχήων, καὶ τὰ ἐν μέσῳ διαδοχῶν προέβη μὲν καὶ Καλλινίκου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπὶ
τῷ Κιρκήσιον, Carris profectus, castellis interjectis usque ad Callinicum transitus, proxime venit Cir-
cesium. Ammianus Marcellinus lib. xxiii, cap. vi. Juliani iter sic describit, ut Carris
Davanam venerit : postridie ad Callinicum, munimentum robustum, commercandi opimitate
gratissimum. Male in libris *Callinicum* est, & *Callinicum* scribi etiam Valesius iussit. Pro-
copius lib. i Perf. cap. xviii, quum Persæ irrupissent in Syriam, & jam domum redituri
confedissent in Euphratis ripa, dicit castra habuisse ἐν ἡϊόνι, ἢ δὲ πόλει Καλλινίκου ἀντιπάρῃ ἐσίν,
in ripa e regione urbis Callinici. Et interjectis non nullis : τῇ ὑστεραίᾳ Ρωμαῖοι μὲν ὀκτώθων σφισίν
ἐκ Καλλινίκου πόλεως παραγενόμενοι πολλῶν, ἐς αὐτὴν ἐκομίσθησαν, postero die Romani, missis Callinico
operariis, in eam urbem delati sunt.

Alterum inter Nicephorium & Chaboræ confluentem oppidum est *Cercusium*, five *Circe-
sium*, seu *Circessus* situm in angulo quem Aboras seu Chabora fluvius cum Euphrate facit.
Ammianus lib. xxiii, cap. xi. tendens imperator *Cercusium*, principio mensis Aprilis ingressus est
munimentum iustissimum & fabre politum : cuius moenia Abora & Euphrates ambiunt flumina,
velut spatium insulare fingentes. Eadem confirmat Zosimus lib. iiii, cap. xii. διὰ τὴν Κιρκή-
ειν. φρέλον δὲ τότε κυκλοῦμενοι ὑπὸ τῇ Ἀβόρᾳ ποταμοῦ καὶ αὐτῇ τῇ Εὐφράτει. per *Circesium*. Castelli
hoc nomen est quod Aboras fluvius & Euphrates ipse circumfluunt. Eutropius lib. ix, cap. ii.
Miles ei tumultum vicesimo milliaro a Circesso, quod castrum nunc Romanorum est, Euphrati
imminens, edificavit. Quæ Sextus Rufus iisdem fere verbis cap. xxi repetiit. Milites,
inquit, ei tumultum in vicesimo a Circesso castro, quod & nunc exstat, edificaverunt. Proco-
pius lib. ii B. Perf. cap. v etiam Κιρκήσιον, *Circesium*, & Romanorum φρέλοι ὄσχατον, mu-
nimentum extremum dixit, qui non videntur infra Aboræ confluentem in hoc tractu aliquid
possedisse : situm, ubi Aborras Euphrati miscetur. τὸ δὲ φρέλον τότε πρὸς αὐτῇ πᾶσι τῇ γωνίᾳ κί-
ται, ἢ δὲ τοῖν ποταμοῖν ἡ μίξις ποιεῖται, in angulo autem, quem confluentes dicti amnes faciunt,
positum hoc ita castellum τετράγωνον ἐπιτελεῖ σχῆμα, triangularem figuram facit. Idem de Aedi-
fic. lib. i, cap. vi. dicit, Diocletianum condidisse, aut potius munivisse, ut castellum fie-
ret : quod Ammianus dicto loco clarius exposuit : *Diocletianus exiguum antehac & suspectum,
muris turribusque circumdedit celsis.* Non enim dubitandum est, locum tam opportunum an-
tiquitus habitatum fuisse. quod facit, ut multi existiment *Cercusium* esse illud *Carchemis*,
a sacris scriptoribus ii Paralip. xxxv, 20; & Jerem. xlv, 2. nec non Esa. x, 9. memora-
tum. Bochartus lib. iv Geogr. S. cap. xxi *Cercusium* viri docti putant esse כרכמיס Carce-
mis, urbem ad Euphratem. In quibus & Grotius est in Jeremiam : & antiquior Benjamin
Tudelenfis, qui Itinerario pag. 62. קרקסיה היא כרכמיס על שפת גור פרח Karkefia, olim Carce-
mis dicta, in ripa Euphratis posita.

Nomen fluvii, cuius confluentem in Cercusio jam vidimus, non uno modo scribitur, ut
tamen omnis varietas ad unam originem referri possit. Ptolemæo est χαβώρας, Chaboras, &
Nubienfis Geographus *Alchabur*, cum articulo. Quod vero Græci adspirativas litteras præ-
termittunt, Strabo lib. xvi, p. 514. scripsit Ἀβόρρας, Aborras : Zosimus lib. iiii, cap.
xii Ἀβώρας, Aboras : Joannes Antiochenus, cognomine Malala, in Juliano p. 17 Ἀββόρας,

Abboras: Isidorus Characenus pag. 4. *Αβόρας*, *Aburas*: Ammianus lib. XXIII, cap. XI. *Aboras*. Ex septemtrione decurrit, & Ptolemæo auctore, ex monte Masio: & ut Strabo dicto loco ait, ἢ περὶ τὴν Ἀνθεμυσίαν ἄλλῃ ποταμὸς *Αβόρας*, *fluit circa Anthemysiam* alius [ab Regio] *fluvius Aborras*. Non parvus est, sed magnum incrementum Euphrati adfert. Procopius Belli Persici lib. II, cap. V. *Αβόρας*, ποταμὸς μέγας, *Aborras*, *magnus fluvius*. Ideo, quod Ammianus refert, Juliani exercitus non vado, sed *per navalem Abora pontem* transiit.

Post confluentem & oppidum Aboram, tria memorantur a Ptolemæo, *Thelda*, *Αφφάδανα* (& *Banabe*, modico inter se spatio distincta, quæ videntur Peutingerianæ Tabulæ *Thelbon* & *Banata*, medio loco prætermisso: tum demum est *Σείθα*, *Zeitha*, Zosimi *χωρίον Ζαυθα* προσαγορευόμενον, *oppidum Zautha dictum*, lib. III, cap. XIV; sed neutrobi vero nomine, quod *Zaita* est, ab oleæ proventu ejus regiuncula petita. *Profecti*, inquit, *exinde Zaitam*, *venimus in locum*, qui olea arbor interpretatur. *Hic Gordiani imperatoris longe conspicuum vidimus tumulum*. Zosimus autem: *Sexaginta progressus stadii*, ἕως τοῦ χωρίου Ζαυθα προσαγορευόμενον ἦλθε, καὶ ἐντεύθεν εἰς Δῦρα, *in locum Zautha nominatum venit: inde Dura*, (cujus, ut urbis, vestigia quædam restabant; sed tum deserta) ἢ *Γορδιανῶ τῷ βασιλεὺς ἐδίκνυτο τάφος*, *ubi sepulcrum imperatoris Gordiani ostendebatur*. Hic difficultas distantiarum est. Eutropius enim lib. IX, cap. II. Gordiani tumulum vicesimo milliario a Circesio castro Euphrati ad Aboræ confluentem, a militibus ædificatum dicit: quod ita etiam Sextus Rufus repetiit, eodem milliariorum expresso numero. Sed hoc in dubium Valefius ad Ammianum vocat, quia Zosimus *Zaita non plus quam LX stadia Circesio castro abesse* testatus sit. At, *unde* per sexaginta stadia in *Zaita* profectus Julianus sit, non expressit Zosimus: sed, cum dixerat, a Carris, per Callinicum, Circesium venisse, addit, flumine Abora trajecto, per Euphratem conscensa navi vectum esse, quousque autem, non est definitum. Dein narrat ὅτι τὸ βήματ, ex tribunali castrensi concionem militum adlocutum esse, & donativo dato, contra Persas progressurum fuisse. ἡξήκοστα δὲ προελθὼν ἐσθλούς, ἕως τοῦ χωρίου Ζαυθα προσαγορευόμενον, ἦλθε, *sexaginta stadia progressum, venisse in locum, qui Zautha adpellabatur*. Lege caput XIII & XIV libri III. Quis vero non videt alium terminum fuisse, unde profectus per LX est stadia imperator, quam Circesium? Accedit Ptolemæi testimonium, qui, ut diximus, tria oppida inter Aboræ confluentem posuit & Zeitha sive Zaita. Non ergo ratio ulla est, cur ab Eutropii milliariorum numero refugiamus. Gordiani autem tumulus, quem a Zaita conspici Ammianus dixit, Zosimus a Dura, deserto tum oppido; inter utrumque fuisse videtur, forsan etiam ab Euphrate, cui adposita erant hæc oppida, quodammodo reductum.

Dura, Δῦρα, plurale, Græcorum more, ac Latine singulare feminineum, Zosimus urbem ἄρημον, desertam dixit, cuius vix ἔχον seu vestigium agnoscatur. Olim bene culta fuit. Polybius lib. V, cap. XLVIII. κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν ἕως Δούρων, *Mesopotamiam occupavit usque ad Dura*. Isidorus Characenus pag. 4 post Aburæ seu Chaboræ confluentem: ἔστιν Δῦρα, Νικάνορος πόλις, κτίσμα Μακεδόνων, ὑπὸ δὲ Ἑλλήνων Ἑυρωπὸν καλεῖται, *Inde Dura, Nicanoris urbs, a Macedonibus condita, a Græcis autem Europs adpellata*. Id de Europi nomine singulare est, nec proditum ab aliis. Quando autem vastata fuerit, ut Zosimus narrabat, & an propterea posthabuerit Ptolemæus, non habemus dicere. A Zaita autem usque ad Saocoræ confluentem nihil Ptolemæus nisi *Berthamtha* habet, quod in Palat. cod. Βεθαῦνα, *Bethanna* scriptum est. Ammiano autem post *Duram*, desertum oppidum, est *Anathan* munimentum, quod Euphrates circumluebat, lib. XXIX, cap. II. Characenus Isidorus pag. 4. Ἀναθὰ ἡ πόλις κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐσθλὰ δ', ἐν ἡ πόλις, *Anatho insula in Euphrate stadiorum IV, in qua oppidum est*. Liba-

Libanius autem pag. 312. *καὶ ῥόντοι τὸ ποταμὸν, peninsulam fluvii vocat.* Theophylactus Simocatta lib. iv. cap. x. *Ἀνάθων φρούριον, Anathon castellum*, at lib. v. cap. ii. emendatius *Ἀνάθων, Anathon* idem dixit. Aliud proxime castellum Ammianus cap. iv. [Vales. cap. ii.] *Thilutha* nomine posuit, in medio fluminis situm. Meminit & Zosimus cap. xiv, sed sine nomine, insulam dicens, quæ *φρούριον, castellum* habeat, quod deditione Julianus cepit.

Flumen *Saocoras* Ptolemæi, ὃ καλούμενον *Σαοκόρας ποταμός*, Euphrati post Bethaunam, & ut videtur, etiam hanc insulam, adfunditur. Fontes habet prope Nisibin & totam prope Mesopotamiam dividit. Xenophon in Cyri expedit. lib. i. p. 151. *Araxem* vocat, quod ex distantia quinquaginta parasangarum a Thapsaci trajectu demonstratur: in quo a Bocharo, viro doctissimo, qui Chaboram p. 93. interpretatur, secessionem facinus. Ad confluentem ejus cum Euphrate, Ptolemæi posita *Resciphia* oppidum, rarum nomen, ut ipsius fluminis Saocoræ. Deinde sequuntur obscura Ptolemæi oppida *Agamna, Eudrapa, Addea*; & *Pacoria* oppidum vel castellum, a Pacoro rege haud dubie conditum; *Teridata*, quod alterius regis nomen refert, qui Tiridates est Tacito: & tum *Naarda*, ac *Sippbara*, qui finis Mesopotamiæ ad Babyloniam ante scissionem Euphratis. Obscuriora omnia, ut dixi, præter *Naarda*, quæ & *Nearda* & *Nehardea* dicitur. Nam & olim, & medio ævo, receptaculum Judæorum fuit. Josephus lib. xviii Antiq. Jud. cap. xxi. *Νεαρδὰ τῆς Βαβυλωνίας ἐστὶ πόλις πολυπληθὺς, καὶ χάρις ἀγαθὴν καὶ πολλὴν ἔχουσα. - - ἐστὶ δὲ πολιοίους ἐκ ἐνέμβολον, περὶ ὧν τι τὸ Εὐφράτου πᾶσαν ἐντὸς αὐτῆς ἀπολαμβάνοντες, καὶ κατασκευαῖς τυχῶν. Nearda urbs est Babylonia populosa, fertilem & amplam regionem sem agrum possidens: nec hostium adfultribus patet, undique Euphrate & firmis muris circumdata.* Babyloniam dixit urbem, quam Ptolemæus in Mesopotamia censuit; quia in utriusque erat confinio. Extremo illo libro, ubi Judæorum cladem, in oriente sub Tiberio acceptam, Josephus exposuerat, addit, plerosque illorum, qui cædes evaserant, *σε ἢς τε τὰ Νεαρδὰ καὶ τὴν Νισίβιν*, (sic varie scriptum uno libro) *Neardam & Nisibin*, securitatis causa, quia munitæ urbes, se contulisse. Interjectis quibusdam sæculis, quum ex Palæstina Judæorum sapientes in Babyloniam demigrassent, scholas suas Nehardeæ, Soræ & Pumbedithæ celebriores instituerunt, de quibus Buxtorfius Tiberiade cap. vi. consulatur. Et quia multum agrorum possedit hæc civitas, uti ex Josepho jam cognovimus; factum, ut regio etiam urbis primariæ vocabulo adpellaretur. Benjamin Tudelensis Itinerario pag. 63. *הנה פה כרתא אשר כנדרעא Hinc [a Karkesia five Circesia] bidui itinere distat Aliobar, que & Pumbeditha dicitur, in Nehardea*, id est, in Nehardenfi regione.

Ultima Ptolemæi urbs est *Sippbara*, Abydeno apud Eusebium Præparat. Evang. lib. ix, cap. xli. *Σιππαρηνῶν πόλις, Sipparenorum civitas*, post quam scinditur Euphrates, & pars per Babyloniam fertur, pars it per Seleuciam in Tigrin: *ὅν ὁ μεταξὺ καλεῖται βασιλεῖον ποταμός, in quorum medio est qui vocatur Regius fluvius.* Sed de divisione Euphratis in Babyloniam acturi sumus. Hæc Ptolemæus ante scissionem: plura Ammianus. Etenim post Duram & Anathan, & insulam Thilutham, lib. xxiv, cap. iv. [Vales. ii.] ei est *Achaiachala*, munimentum fluminis circumitione vallatum, arduumque transscensu. Interjectis invalidis, quorum nomen non est memoratum, venit ad locum *Baraxmalcha*: unde, amne transito, milliaro septimo est oppidum *Dacira*, Zosimi *δάκιρα, Dacira*, qui vero *ἐν δεξιᾷ πλέοντι τοῦ Εὐφράτου, in dextra navigantis Euphratem* ponit, quod in sinistra ripa oportet esse. Hinc ventum ad oppidum *Ozogardana*, in quo Trajani tribunal ostendebatur. Zosimus lib. iii, cap. xv. a *Dacira* habet *Sitham*, & *Megiam*: tum vero *Zaragardiam* (sic vocat) *ἐν ᾧ βῆμα ἦν, ἐκ αὐτοῦ ποιοῦμένη, ὃ Τεργιανῶν καλεῖται ἐν ᾧ αὐτοῖς οἱ ἐγχώριοι, in qua exselsum tribunal, ex lapide*

factum, quod incolae dicunt Traiani fuisse.

Ammianus progreditur hinc ad vicum *Macepractam*, unde pars fluminis scinditur. Valesius *Macepractam* & Plinii *Massicen* putat eandem esse. Ita autem ille lib. v, cap. xxvi. *Scinditur Euphrates a Zeugmate octoginta tribus millibus passuum circa vicum Massicen, & parte laeva in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam, circa eam praesuenti infusus Tigri: dexteriore autem alveo Babylonem petit.* Prima hæc & magna scissio, quam si Ammianus, ut Valesio videtur, intellexit, scinditur ipsi est quod abscinditur: de quo tamen dubitare liceat, quia hanc partem aquas dicit ad tractus Babylonios interiores ducere: partem aliam ex hac divisione *Naharmalcha* vocat, & *fluvium regium* interpretatur. Sed quisnam ille fluvius sit, majori cura in Babylonia disputabitur. Quæ sequuntur in Ammiani historia, quia exercitum *Naharmalcha* trajecisse dicit, in Babyloniā cadunt, Mesopotamiam propriam non attingunt.

Hanc enim Euphratis alveus exterior a Babylonia excludit, cui quod urbs *Seleucia*, ubi exit ille in Tigrin, est adposita: de ea dubites, in qua ripa, externa & sinistra, an intus in dextra fuerit collocata. Ptolemæus in Mesopotamia censuit cum iis, quæ in ripa dextra Euphratis sunt posita. Contra Isidorus Characenus p. 5. ita statim per Mesopotamiam ducit, ut, qui ab Abora amne & Anatho insula Seleuciam tendat, ei & Euphratem & flumen Regium trajicere necesse sit. Plures vocant *Seleuciam ad Tigrim*: Polybius lib. v, cap. xlvi. & Plutarchus in Lucullo p. 506. οἱ Σελυκίαν τὴν ἐπὶ τῷ Τίγρει: Strabo xvi. p. 511. Σελύκεια ἢ ἐπὶ τῷ Τίγρει. & Isidorus Characenus p. 5. ἐπὶ Σελυκίαν τὴν πρὸς τῷ Τίγρει. Theophylactus Simocatta lib. v, cap. vi. copiose agens de auctore & situ hujus urbis, dicit utrumque fluvium Euphratem & Tigrim ὥσπερ τεφάτη ἵκεται, ἵστασθαι, instar valli circummunire illam. Plinius, ut modo vidimus, Euphratem lævo alveo vadere per ipsam Seleuciam, circa eam praesuenti infusum Tigri. Non credibile, tantum flumen per mediam urbem meare, eamque dividere: sed interpretor Plinium Theophylacti verbis, διαφύσσει τῆς Σελυκίης ἱχθυήματα, campos continentes Seleucia perfluit, ipsamque adluit urbem, ab altera parte Tigri etiam adfusam. Notus auctor, in quo omnes consentiunt, & ipsum ostendit nomen, Seleucus Nicator, orientis post Alexandrum dominus. Vocatur & *Seleucia Babylonia*, quia ad fines Babyloniæ sive in ipsis est, & Babylonem magnitudine sua exhaustit. Plinius lib. vi, cap. xxvi. *Babylon ad solitudinem rediit, exhausta vicinitate Seleucia, ob id condita a Nicatorē intra nongagesimum lapidem in confluyente Euphratis fossa perducti, atque Tigris, quæ tamen Babylonia cognominatur, libera hodie ac sui juris.* Et Ammianus lib. xxiii, cap. xx. post hanc [Ctesiphontem] Seleucia, ambitiosum opus Nicatoris Seleuci. Nec vero Seleucus in loco vacuo & ex fundamentis condidit, sed vetus quoddam oppidum & spatium & ornamentis ampliavit maxime. Vetus nomen quod fuerit, ambiguum est, Ammianus xxiv, cap. xviii. [Vales. cap. v.] ex Gelenii lectione, quam omnes postea sequuti sunt, *Coche*, quam Seleuciam nominant. Et Eutropius lib. ix, cap. xii. *Cochē & Ctesiphontem, nobilissimas urbes cepit*; sine dubio Seleuciam intelligens. Henricus tamen Valesius ad Ammianum dubitat, an eadem sit Coche ac Seleucia: nam idem Ammianus post paullo (cap. xxi. Grut.) distincte oppidi *Coches* meminit: priori autem loco scripti omnes libri, & editi ante Gelenium quidvis aliud quam *Cochē* referunt. Et Arrianus apud Stephanum in χαρχί clarissime distinxit, ἐξελάναι ἐκ Σελυκίης & πρὸς τὸ ποταμὸν τὸ Τίγρει & ἐς χαρχί, ἥτις χαρχί ὄνομα, profectus est ex Seleucia in vicum cui Choche nomen est. Zosimo Zochasfa prius adpellata lib. iiii, cap. xxiii. τῆς πρὸτερόν μιν Ζωχάσσης, οὗ δὲ Σελυκίης ὀνομαζομένης. A Lucio Vero, ductu Cassii, capta est, cum xl millibus hominum, Eutrop. lib. viii, cap. v. contra fidem, Capitolin. cap. viii. etiam excisa tum, nec restituta Juliani tempore, teste Ammiano lib. xxiv, cap. xviii.

In ripa Tigris Ptolemæus hunc ordinem a septentrione in meridiem progressus servat: *Dorbeta*, vicina Armeniæ, unde ruit Tigris: circa quem locum posteriores urbem nobilem *Amidam* ponunt: de qua infra in fluvio *Nymphio* aliquid, plura in Notitia mediæ ævi dicturi sumus. Deinde Ptolemæi *Saphe*, quæ videtur *χωρίον Σαφά*, cujus Plutarchus in Lucullo meminit p. 506. ubi Metrodorus Scepsius, Tigranis uxore curante, sepultus fuit: nam & ille ad Tigrim Seleuciæ versatus fuerat. *Deba* succedit, de qua nihil constat: nobilissima autem, quæ sequitur, urbs *Singara*, Græcis τὰ Σίγγαρα, plurativo numero. Tigri adpositam hanc urbem fuisse, ex Ptolemæi descriptione clarum est, etiam ex Tabula Peutingeriana. Non itaque audimus Stephanum, cui est πόλις τῆς Ἀραβίας πρὸς τὴν Εὐρώην, oppidum *Arabia apud Edessam*, a qua perquam longe remota erat. Minus illi audiendi sunt, qui propter Stephani dissonantiam duas in Mesopotamia Singaras statuunt: quos illustris vir Ezech. Spanhemius ad Juliani Orat. I, p. 170 confutavit. Trajanum cepisse, Dio Cassius auctor est in Theodosii excerptis. Coloniam postea Romanam accepit, incertum quo primo deductore. Cognomina *Aurelia* & *Septimia* in nummis sunt, sub Alexandro Severo & Gordiano percussis: nec vero antiquiores adhuc reperti sunt. Elegantissimus est Gordiani a Petro Seguino p. 173 exhibitus, ΑΥΡ. CΕΠ. ΚΟΛ. CΙΝΤΑΡΑ, id est *Aurelia Septimia colonia Singara*. Quod *Aurelia* dicta, Lucio Vero tribuit politissimo ingenio vir Jo. Vaillantius coloniae origines primas: quod vero laudatus Spanhemius, nummis deficientibus, dubitat, & post Lucii tempora colonias factas cognomen idem habuisse, p. 170 ad Julianum, demonstrat. A Parthis seu Persis munita: ab Romanis erepta octavo anno Constantii: rursus a Persis expugnata, quod Ammianus lib. xx, cap. vi. (xiii Grut.) scripsit. Major clades ex proelio ad Singaram accepta, non tam virtute hostium, quam incontinentia militum Romanorum. Hanc *Singarenam pugnam* Sextus Rufus dixit cap. xxvii: Julianus, qui pluribus exposuit Orat. I, p. 23. τὸν πρὸ τῶν Σιγγάρων πόλεμον, *proelium ante Singaram commissum*. Sed hæc ad mediæ ævi Geographiam pertinent.

Multi existimant, Singaram esse vetustum *שניר Sinear* sive *Senaar*; & Singarenam *terram Sinear*, Genes. xi, 2. quibus favet, quod γ sæpe in G mutetur ab interpretibus. At circa Babylonem potius, quam in remotiore Mesopotamiæ parte est Sinear iudicio veterum quærenda. Histiazus Milesius apud Josephum lib. I Antiquit. cap. v extremo, & Eusebium Præpar. lib. ix, c. xv. εἰς Σενάαρ τῆς Βαβυλωνίας, in *Senaar Babylonia*. Et Hieronymus de Locis ex Eusebio: *Senaar campus Babylonis, in quo turris constructa est*. Et Dan. I, 2. dicuntur vasa templi in *terram Sinear* deportata esse, quæ nemo dubitat, avecta esse Babylonem.

Ptolemæo est quoque ὁ Σιγγάρος ὄρος, *mons Singaras*, sed longius ab urbe in austrum deductus: quod, quem iterum honoris causa nominamus, vir summus E. Spanhemius errore factum, & montem omnino urbi conjunctum fuisse existimat. Videtur id ante laudatus Gordiani nummus demonstrare, in quo turrita mulier rupi insidens vel monti, quem amnis preterfluit, saltem aqua subiecta est, conspicitur.

Infra Singaram ad idem flumen fuit *Betousa* seu *Betuna*, ut in Palatino est; *Betum*, ut in tabula subiecta Ptolemæo: deinde *Lambana*, tabulæ *Labbana*, non longe ab Nino Assyriæ, quæ in opposita ripa fuit. Sequitur *Bisra*, *Birtha*: quæ *Virta* videtur Ammiani esse lib. xx, c. xviii. (Val. vii) frustra a Persis oppugnata. Rex, inquit, *Virtam* adoriri disposuit, munimentum valde vetustum, ut edificatum a Macedone credatur Alexandro, in extremo quidem Mesopotamiæ situm, sed muris velut sinuosis & cornutis, instructioneque *claustra* inaccessum. Bocharto lib. iv, c. xxi. videtur *Rehoboth* Gen. x, 11.

Succedit *Cathara*, quæ an *Charia* Notitiæ Imperii sit sub duce Mesopotamiæ, praesidio equitum alæ, quam tenuit, defensa, non est certum. Incertior *Manchane*, de qua nihil constat: hanc excipit *Seleucia*, Euphratis alveo, in Tigrin jam exituro, adposita, ubi propriam Mesopotamiam, Euphrate conclusam, finimus, tametsi Ptolemæus ad Apameam, in eadem Tigris ripa positam, deducat: quam partem Babyloniam relinquimus.

MEDITERRANEA MESOPOTAMIAE.

Ex Ptolemæi dispositione, si a septentrione partem, quæ Euphrati propior est, incipimus explicare, prima est *Bithias*, supra Edessam, prope montes Armenios posita, de qua vero nihil habemus cognitum: *Edessa* autem urbs nobilis, nec unum nomen sortita. Plinius lib. v, c. xxiv. *Arabia, supra dicta, habet oppida, Edessam, quæ quondam Antiochia dicebatur, Callirhoen a fonte nominatam: Carras clade Crassi nobiles.* Arabia illa est pars Mesopotamiæ, quam Arabes incolebant, quemadmodum Xenophon etiam australem ejus tractum, ut supra docuimus, dixit Arabiam. Huic dicit *jungi praefecturam Mesopotamia*, id est Mesopotamiam propriam. Ad eundem modum Tacitus regem *Arabum* Abgarum Edessenum l. xii, c. xii. dixit. Cetera Plinio commemorata nomina a Stephani epitomatore concisa brevitate indicantur in *Antiochia*: cui octava ejus nominis est ἡ ἐπὶ τοῖς Καλλιρρόης λίμναις, quæ ad paludem Callirrhoen sita est. Jo. Harduinus de Edessa Mesopotamiæ interpretatur, quum Callirhoe Palaestina post Asphalten lacum sit ignobilior, quam ut Antiochiæ ei nomen regium conveniat: Abr. Berkelius autem hæsitat, quia nusquam hujus Edessæ chorographus mentionem fecerit. In elemento enim E tantum dixit, *Ἐδεσσα πόλις Συρίας διὰ τῶν ὑδάτων ῥομὴν ἔχει καλεῖσθαι, ἡ δὲ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ, Edessa est urbs Syria, quæ ob flumen aquarum ita dicitur ab urbe Macedonia.* Et hoc loco idem vir clarissimus (Berkelius) Hierapolim Syriæ interpretatur, quæ secundum Strabonem etiam fuerit Edessa nominata, lib. xvi, p. 515. Sed minime nomen Edessa urbi Bambycæ hæsit, quæ ab omnibus *Hierapolis* dicta: nec reperitur, qui absolute Edessam nominaverit. *Syria* vox laxè sumitur pro ipsa Mesopotamia: sæpe cum Assyria commiscetur. Quotquot mentionem Edessæ in oriente habent Mesopotamiæ illam intelligunt. Tacitus lib. xii, c. xii. *Abgarus juvenem multos dies attinuit apud Edessam.* Et Eutropius l. vii, c. xi. de Caracalla: *defunctus est Osdroene apud Edessam.* Et Zosimus iii, c. xii. Julianum ait ab Edessenis invitatum esse, quum jam in Osdroene apud Batnas esset. Socrates l. iv, c. xviii. *ἐν Ἐδεσσῇ τῇ Μεσopotamiᾷ, in Edessa Mesopotamia.* (nam Græci quidam, etiam Zosimus jam dicto loco uno sibilo pronuntiant.) Taceo Ecclesiæ Notitiam, Antonini Itinerarium, Peutingeri tabulam & alia antiquitatis monimenta: ipsi nummi Edessenorum ad Mesopotamiam ubi viri antiquarum rerum peritissimi, Ez. Spanhemius & Jo. Harduinus, referunt, quibus etiam, coloniam factam esse, cognoscimus. In nummis enim Alexandri Severi Gordiani legitur ΜΗΤΡ. ΚΟΛ. ΕΔΕΚΧΗΝΩΝ. *Metropoleos colonia Edessenorum.* Perluit flumine *Scirio*, quem Procopius descripsit lib. ii Aedific. c. vii. ubi de restauratis Mesopotamia agit.

Julianus a trajectu Euphratis ἐπὶ Βάτνας, *Batnas* versus tendebat: precibus autem Edessenorum in superiora quoque, hoc est Edessam pertrahebatur, ut Zosimus refert l. iii, c. xii. *Batna* ergo propiores viæ & ponti erant, quam Edessa. Ammianus Marcellinus lib. xxiii, cap. iv. *Julianus, Euphrate navali ponte transmissus, venit ad Batnas.*

Non aute

municipium Osdroena. Idem antea lib. XIV, cap. IX. plenius de eodem oppido: *Batne municipium in Anthemusia, conditum Macedonum manu priscorum, ab Euphrate flumine brevi spatio disparatur, refertum mercatoribus opulentis: ubi annua sollempnitate, prope Septembris initium mensis, ad nudinas magna promiscue fortune convenit multitudo, ad commercanda, qua Indimittunt & Seres, aliaque plura veli terra marique consueta.* An conservaverit hunc mercatum, dubitari potest, quia Procopius lib. II Pers. cap. XII. oppidulum parvum & ignobile dixit. Situm autem recte ibidem demonstravit. *Chosroes*, inquit, *quum vellet Edessam expugnare, is Batni αφικαστο, πόλισμα μὲν βραχὺ, καὶ λόγου ἰδιότητος ἄξιον, ἡμῶν δὲ οὐδὲν ἔχον διέχον, Batne pervenit, quod parvum & obscurum oppidulum est, unius diei itinere ab Edessa distans.* Vocabulum ergo utriusque numeri est, & utroque Ammianus quoque secundum librorum fidem expressit. In Hieroclis autem Notitia provinciæ Ofroenæ Βάτνια, *Batne*, multitudinis numero, & episcopatus dignitate insigne oppidum. Non autem has Mesopotamiæ *Batnas* cum *Batnis* Syriæ amoenissimis confundas, quod mihi accidit, quum ante multos annos ad Zosimum aliquid commentarer. Julianus, epist. XXVII. ad Libanium sophistam, tradit, sitas inter Berceam & Hierapolim *Bainas* tam amenas, ut cum Daphnensi ad Antiochiam voluptate, & τρυπῶν Thessalicorum comparet. Non autem olim observaveramus epistolæ verba, ταῦτα εἶχον ἀπὸ τῆς Ἱερῆς πόλεως τοῦ γασφῶν, quibus manifestum fit, citra Hierapolim Syriæ illas *Batnas* positas esse, quia a Bercea *Batnas* venit, antequam Hierapolim & ad Euphratem veniret. Maxime nobis Andreas Schottus persuaserat, plura lacunarum signa in Antonini, ut vulgo creditur, itinere a Callicome Edessam pag. 41. publice figens: quibus permoti de unis Mesopotamiæ *Batnis* etiam illo in loco, qui corruptus videbatur, cogitavimus. Postquam vero cum Aldina & Simleriana, quæ carent illis signis, conferre cœpi, deprehendi uno itinere utrasque *Batnas*, & iusto ordine, designatas esse, una tantum littera ex voce altera elapsa. Ordo ita habet:

<i>Callicome</i>	
<i>Bathnas</i>	M. P. XXIV.
<i>Hierapolim</i>	M. P. XXI.
<i>Thilaticomum</i>	M. P. X.
<i>Bathas</i> [leg. <i>Bathnas</i>]	M. P. XV.
<i>Edissam</i>	M. P. XV.

Callicome, ut vides, in Syria est prope Berceam: *Bathnæ* sive *Batnæ* citra Hierapolim: *Thilaticomum*, Syriæ ultimum, si Schotti numerus milliariorum se recte habet: Aldus enim & Simlerus plura numerant: hinc *Bathnæ* sive *Batnæ* alteræ in Mesopotamia, deinde Edessa.

A *Batnis* & Edessa, ut Zosimus refert, Julianus *Carras* venit, Romanis historiis nobilissimum oppidum & munimentum, & post etiam colonia Romana. Plinius lib. V, cap. XXIV. *Carra, clade Crassi nobiles.* Florus lib. III, cap. XI. de Parthico bello: *vix dum venerat* [Crassus] *Carras.* Et de eodem Eutropius lib. VI, cap. XV. *quum circa Carras contra omnia & auspicia dimicasset.* Et Lucanus lib. I, vers. 104.

----- *miserrando funere Crassus.*
Affyras Latio maculavit sanguine Carras.

Non autem proxime ad Carras, sed ad vicinum ignobiliorem locum periit: pro quo
 (Kkk) 2 autem

autem notior nominatur, ut ab Arbelis Alexandri ad Gaugamela praelium cognominatur. Strabo xvi, pag. 514. καὶ τὰ περὶ Κάρρας καὶ Νικηφόρον χωρία, καὶ Χορδिरαζα, καὶ Σιννακα, ἢ Κεφροῦ διαφύκη διὰ λαφύδας ὑπὸ Σურῆα τῷ τῶν Παρθύων στρατηγῷ, loca quae sunt circa Carras & Nicephorium, & Chordiraza, & Sinnaca, in qua Surena Parthorum dux Crassum de loco capium interemit. Plutarchus in Crasso p. 562. ἐλάβοντο χωρίων ὀρεινῶν, ἃ καλεῖται Σιννακα, loca montana adsecuti sunt, quae Sinnaca adpellantur. A septemtrione Carris obiecta, ex eo licet conjicere, quia victus Crassus Carras fugit, Carris in Sinnaca, ut haut dubie ad pontem veniret, quo in Syriam se reciperet: nam victus praelio Crassus Carras refugit, & inde in Sinnaca. Lege Plutarchum.

Sed hæc obiter: revertimur ad Carras, antiquum oppidum, ut Ammianus lib. xxiii. vocat: in quod postmodum colonia fuit deducta. Stephanus: Κάρραι πόλις Μεσοποταμίας, ὑπὸ Κάρραι ποταμῷ Συρίας, Carra oppidum Mesopotamiae, a Carra Syria fluvio nomen trahens. De hac Stephani Syria supra in Edessa diximus. Ptolemæi tabula Chaboræ amni adpositas Carras habet, qui an sit ille Stephani Carra fluvius, an recipiat Carram minorem apud Carras oppidum, non est facile ad explicandum. Nummi hujus urbis partim studium in Romanos, partim coloniam Romanam demonstrant. Nummus Marci Aurelii, ΚΑΡΡΗΝΩΝ ΦΙΛΟΓΩΜΕΩΝ, Carrenorum Romanis amicorum: & Caracallæ apud Patin. p. 306. ΚΑΡΡ. ΚΟΛΟ. (Sic Scriptum ο pro ω) Carrenorum colonia. Et Alexandri Severi; ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ, Metropoleos Carrenorum: & Gordiani, ΜΗΤΡΟΠ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ, Metropoleos coloniae Carrenorum.

Et Carras cum sacra historia conferre, hoc est quaestionem discutere, an Carræ Crassici clade insignes, sint Haran sive Charran patriarcharum, non nullius pretii est. Primum clarissimi viri Jo. Harduini opinio nova, Mesopotamiam patriarcharum cis Euphratem esse in Syria, atque ita mediam inter Euphratem & Jordanem adpellari; Haran vero Palmyram esse, aut aliquod oppidum Coeles Syriæ; hæc, inquam, nova opinio, quia longissime a veterum discedit sententia, primum excutienda est. Hanc autem in Chronologia Veteris Testamenti, quam nuper edidit, pag. 24. duobus præcipue argumentis probatam vult. Primum sumit ex Psalmi lx. inscriptione, cum David pugnaret cum Mesopotamia & Aram Zoba: bellum autem illud intra Euphratem gestum fuisse. Esto ita: circa fluvium illud gestum bellum, etiam cum Mesopotamiæ populis, qui auxilio Syris venerant, atque sic æque, ut ipsi Syri, profligati sunt. Vide II Samuel. x, 16. Alterum argumentum ex libro Judith est cap. ii, vers. 14. Assyrium exercitum, cujus dux Holofernes fuit, transisse Euphratem, & venisse in Mesopotamiam. Apocryphus autem ille liber est, qui multa turbata in historiis & geographia habet. Sed esto hic recte se habere: nonne præcessit, in Cilicia & vicinis regionibus prius gessisse bella, & urbem Melothi, quam Melitenen interpretantur, evertisse? unde in Mesopotamiam regressuris Euphrates necessario trajiciendus fuit. Accedit quod Jacobus Haranum Mesopotamiæ profecturus ex Chananæa dicitur Genes. xxix, 1. orientem versus iisse, cui, si Palmyra, aut vicinum ei oppidum Haran esset, in septemtrionem fuisset iter faciendum.

Missâ igitur malè fundata novitate, in Mesopotamia, quæ trans Euphratem est, Haran oppidum quaerendum esse, plane censemus. An vero Carræ sunt, postea Romanis historia celebratæ? LXX interpretes, & Lucas in Actibus, & Josephus lib. i Antiq. cap. vii. (sic ibi emendo ex sequente loco) & xix, χαρρὰν scripserunt: Zonaras p. 14. εἰς Κάρραι, Carras. Et Nubiensis geographus Romanorum Carras scripsit חררן Charan. Sed adsunt clara testimonia. Hieronymus in locis: Charran civitas Mesopotamiae trans Edessam, quæ est, quæ hodie Charra dicitur, ubi Romanus casus est exercitus, & Crassus dux capium. Postea

Posteriora de suo adjecit : Eusebius enim , quamvis non aliter sentiens ac Hieronymus , ita breviter : Χαρράν. αὐτὴ ἐστὶν εἰς τὴν νῦν ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας Καρρὰ καλούμενη πόλις. Ipsum vocabulum Hieronymus hoc loco Charran scripsit , Græcum Eusebii exprimens , qui LXX Græcos sequutus est : Vulgatus autem Latinus vocat Haran. Secundum hos ergo , Eusebium & Hieronymum , non est dubium , quin Carræ Romanorum fuerint Haran patriarcharum. Ex recentioribus sufficere possit unum , qui instar omnium in hoc studiorum genere potest esse , Samuelem Bochartum ex Phaleg lib. II, cap. XIV. audivisse. Jam ex scriptura , inquit , constat , Tharam , Abrahæ patrem , habitasse in Chaldeorum oppido Uræ ; atque inde migravisse Charan , urbem Mesopotamiæ , quam de filii Charan nomine sic dici voluit , qui paullo ante factis concesserat. Græci & Romani scriptores Carrhas vocant , Crassi clade nobile oppidum , ad fluvium cognominem , si quidem Stephano credimus. Addo magnum Salsasium Exerc. Plin. p. 348 dicentem : Carras urbem οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τῆς Χαρράν adpellant , quam Ebrei חרן Haran sive Charan.

Vir doctissimus Fridericus Spanhemius in Historia Jobi cap. v, pag. 85. non quidem alio tractu , quam qui ad Chaboram flumen est , oppidum Haran locat , id vero Carras esse , ad idem flumen septemtrionem versus locatas , non sine ratione dubitat. Ex sacris , inquit , intelligitur , positum fuisse Charanem in itinere , quod e Chaldaea in Chanaanem ducit , Genes. XI, 31. quo sit , ut omnino australior fuerit , Arabiam versus desertam , & Syriam Palmyrenam , seu Aram Tjoba. Via enim ex Ur Chaldeorum in Palestinam tendit ab oriente in occidentem , præterquam ubi , ad vitanda Arabia arida , deflexum est , boream versus , per australiorem Mesopotamiam , quæ Chaldaea borealis est. Iterum , Palaestinae respectu , Charanis regio orientalis fuisse dicitur Genes. XXIX, 1. In Tabula , huic Jobi Historiæ adjecta , æque quidem ad dextram ripam Chaboræ fluvii , quæ Carras habet , etiam Haran est positum , sed plus quam quadraginta millibus passuum infra Carras , supra tamen latitudinem Nicephorii : ut propius a confluyente Euphratis & Chaboræ absit , quam a Carris , ut Ptolemæus eas posuit.

Cui ergo sententiæ accedendum est ? In neutram tuto ire licet , antequam de Ur Chaldaæ , unde Thara cum filiis & nepote in Mesopotamiam profectus est , constitutum fuerit. Quidam , & ipse jam laudatus Frid. Spanhemius , Urchoam Ptolemæi , longe a Babylone in austrum versus positam , Ur Chaldaea esse existimant : quod infra in Chaldaea curatius examinaturi sumus. Hoc autem si est , omnino Carræ remotiores a via , quæ ex Chaldaea in Chanaanem ferat , non minus nobis , quam Spanhemio , videntur esse. Alii contra , cum quibus & Bochartus facit , Abrahami patriam in septemtrione Mesopotamiæ , Tigrin fluvium versus , putant inveniri , quia Ammianus Marcellinus lib. XXV, cap. XXVI. [Vales. cap. VIII] referat , quum Joviani exercitus , fame tantum non enecatus , centesimo circiter lapide a Corduena provincia & Armeniæ finibus Tigrin trajecisset , & sex diebus per solitudinem , in qua Haran sita erat , iter fecisset , ad Ur nomine Persicum castellum venisse qui cibos emaciatis militibus offerrent. Inde per Tisalphata profecti sunt Nisibin & Euphratem versus. Hoc castellum si Ur Chaldaæ fuit in sacris scripturis memoratum , nihil probabilius est , quam ab Ur ad Carras venisse qui profecturi erant ab Ur in Palestinam. At hoc castellum Mesopotamiæ fuit : Ur patriarcharum Chaldaæ. Nec vero ignoramus , auctores sententiæ de Ur Ammiani , Chaldaeam latius , quam Ptolemæum , per omnem tractum Tigritanum extendere : quibus videtur sacer scriptor favere Act. Apost. VII, 2, 4. Deus , dicens , adaptavit Abrahamo οὐτὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ , πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν. - - Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων , κατέκτισεν ἐν Χαρράν. Utrumque dicitur , primam jussionem factam esse in Mesopotamia , & profectum esse ex terra Chaldeorum , quasi eadem Chaldaea sit & Mesopotamia : quod

vero aliter vir clarissimus Thomas Hyde Hist. Relig. Pers. cap. 11, pag. 75. interpretatur, Abrahamum ex Chaldaea profectum aliubi in Mesopotamia divertisse antequam veniret in Haran. Sic dubia sedes Ur oppidi, dubium etiam locum oppidi Haran facit. Sed de Ur infra suo loco pluribus differemus. Unum addo, dari etiam tertiam opinionem Eupolemi apud Eusebium lib. IX Præpar. Evang. cap. XVI I. ubi de Abrahami nativitate agit, ἡ πόλις τῆς Βαβυλωνίας Καμαρίνη, ἢ τινὰς λέγειν πόλιν Ουράν. εἶναι δὲ μετεμνηνομένην Χαλδαίων πόλιν, in urbe Babylonia Camarina, quam quidam dicant urbem Uram [forfan "Ουραν, Uram] quod nomen [Camarina] interpretari liceat Chaldaeorum urbem: ut Chaldaeorum artis sit, non regionis nomen, quasi τὰν ὀρυζήτων huriolorum. Vide Francisci Vigeri adnotationem. Sic Ur in Babylonia fuit, si modo proprie hoc loco illam, ut distincta est a Mesopotamia & Chaldaea, licet intelligere.

Hæc ductu itineris Juliani usque Carras. Carrenis Stephanus addit Bonchas, populum. Βόγχα [Xyland. Βόγχα] ἐν τῷ τοῖς Καρρηνίοις παρὰ τὸν ποταμὸν, μέσσω Εὐφράτῃ καὶ Κύρου ποταμοῦ, Boncha gens Carrenis adjacens inter Euphratem & Cyrum fluvium. Nullus hoc loco Cyrus fluvius: ideo Bochartus legi jubet Καρρῆς, ex eodem Stephano in Καρρία: qui forte fluviolus est apud Carras Chaboræ se infundens.

Revertimur in superiora, urbem non ignobilem, quam forte Julianus non attingit, inquit. Illa Anthemus est, sive Anthemusia, seu Anthemusium: cujus & nomen originem Græcam arguit. Hanc in regione Anthemusia fuisse non dubitandum est: regionem autem Ptolemæus ponit πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ, juxta Armeniam, in supremo septemtrione Mesopotamiae. Ammianus lib. XIV, cap. IX. Batten dixit municipium in Anthemusia: & Strabo XVI, p. 514. ἡ διάσσις τῷ Εὐφράτῃ κατὰ τὴν Ἀνθιμουσίαν ἐστὶν αὐτοῖς, τόπος τῆς Μεσοποταμίας, transcurrit Euphratem [mercatores Syri] juxta Anthemusiam, locum Mesopotamiae. Incertum, τίπῃ dicens, urbem an regionem intelligat. Si vero oppidum est, in ripa Euphratis oportet esse, quia transitus fiat κατὰ, juxta illud. At neque Ptolemæus in ripæ enarratione, neque, qui Crassi aut Juliani iter scripserunt, illius mentionem faciunt. Regionem autem ad Euphratem pertinuisse, non est quod dubitemus: quam longe autem in meridie[m] processerit, vix definiri potest, quum Strabo ibidem Abortam fluvium dicat λαβὴ πρὸς τὴν Ἀνθιμουσίαν, circa Anthemusiam: qui vero longe ex septemtrione decurrit in austrum.

De oppido, unde nomen est regioni, hæc habemus: Plinius lib. V, cap. XXIV. Arabia [pars superior Mesopotamiae] oppida habet Edessam - - & Carras. Fungitur præfectura Mesopotamiae, in qua Anthemusia & Nicephorium oppida. Sic infra Carras fuit Anthemusia, & circa Nicephorium. Quam longe autem a Ptolemæi regione Anthemusia, & a Battne Ammiani? Audiamus & alios. Tacitus lib. VI, cap. XLI. Tiridates Nicephorium & Anthemusiada, ceterasque urbes, quæ Macedonibus sitæ, Græca vocabula usurpant, recepit. Consentit in re cum Plinio. Stephanus urbium & populorum scriptor in Ἀνθιμῷ breviter: πόλις Μακεδονίας καὶ Συρίας, Anthemus oppidum Macedonia: aliud Syria. Syriæ, id est Mesopotamiae, pro more hujus auctoris. Vide supra in Edessa. Qua forma & Plinius est alibi usus: lib. VI, cap. XXVI. Mox in campestribus oppida, Diosphage, Polytelia, Stratonice, Anthemus. In vicinia Euphratis Nicephorium. Sic secundum Plinium Anthemusia urbs reductior ab Euphrate fuit: & quamquam latitudinem Carrarum non æquavit, majorem tamen habuit quam Nicephorium, seu mediam forsan inter Carras & Nicephorium sedem; deleta ut videtur, post Taciti tempora, ideoque a Ptolemæo & posterioribus præterita. Si autem Ptolemæi recte posita est Anthemusia regio, etiam oppidum in superiora videtur reducendum esse. Sed quod Plinius & Tacitus consentire videntur, tutius fortasse ab illorum partibus, quam Ptolemæi statu-

bitur

bitur. Elagabali nummum, a Pyrrho Ligorio delineatum, L. Holstenius ad Stephanum Notis adlegat, in quo circum deam Syriæ sedentem scriptum sit ΑΝΘΕΜΟΥΣΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Infra Carras, aut ultra eas fuerunt *Ichna* ad flumen *Bilecham* seu *Balicham*, pro diversa lectione Βάλιχα, Βίληχα, Βίληχα, ubi primum prælium Crassianorum cum Parthis commissum fuit, quo filius Crassi Publius, cum multis suorum periit. Isidorus Characenus pag. 3. ἵστα Ἀλαμα ὀχύρωμα, καθὺς βασιλικὸς, ἔοικει γὰρ μὲν ὅν Ἰχνα πόλις ἑλληνίς, Μακεδόνων κτήμα: καὶ ταὶ δὲ ἐπὶ Βίληχα πεταμοῦ, ἔοικει γὰρ ἔστι Νικηφόρου παρ' Εὐφράτου. Deinde est *Alama* locus munitus, mansio regia, schæni III. Post quam *Ichna*, urbs Græca, in possessione Macedonum, quæ ad *Bilecha* fluvium sita est, schæni III. Deinde *Nicephorium* ad *Euphratem*. Non itaque longissime ab *Euphrate* fuerunt, quia iter regium per eas a Zeugmate ducebat *Nicephorium*, & *Bilecha* fluvius etiam in *Euphratem* ibidem influit. Dioni lib. XL, pag. 126. sunt Ἰχναί, *Ichnia*, nisi mendum est, quia etiam Stephanus scripsit Ἰχναί, *Ichna*, quas dicit esse τῆς ἀνατολικῆς πύλης, oppidum in oriente, & diversum ab *Ichnis* Macedonia. Dio ait, superiori anno Taly-menium, præfectum regium, a Crasso victum esse περὶ Ἰχναί, τῶν καλεσμένων, ad *Ichnias*, quod castelli nomen est. Plutarchus sibilum vocabulum addidit, Ἰσχναί, *Ischna*, ut editum est. Suasisse ait quosdam juniori Crasso vulnerato, ut se prælio subduceret, & confugeret εἰς Ἰσχνας, πόλιν ἡγεμένην τῶν Ρωμαίων, *Ischnas* oppidum partium Romanarum. Hinc Crassus pater se Carras recepit, quum prius Ignatius prælio fugiens, ut Zeugma peteret, nocte concubia cladem vigilibus Carrensibus nuntiasset. Ex quo distantia a Carris quodammodo cognosci potest.

In hoc tractu fuit etiam *Davana*, sive *Dabana*, quæ Juliano, Carris profecto, primam mansionem præbuit. Ammianus lib. XXIII, cap. VI. Exitu simulato per Tigrim, flexit dextrorsus, & - - - *Davanam* venit, castra prædianaria, unde ortus *Belias* fluvius funditur in *Euphratem*. Prope abest, quin existimem, *Beliam* & *Bilicham* idem flumen esse, extrusa alterius vocabuli adspirativa littera, ut in *Joannes*: nisi forsan, quod ortus apud *Davanam* dicitur, decursus brevior diversitatem arguit, quia *Bilicha* sive *Bilecha* & *Alamam* munitum & *Ichnas* præterfluit. Notitia Imperii sub Duce Osroenæ sunt *Equites Mauri Illyricani Dabana*, quæ ipsa est *Davana*, castra prædianaria. Procopius lib. II. περὶ κτισμάτων cap. IV. castrum memorat cum aliis, cui nomen sit Δαβανὰς, *Dabanas*; sed nescio an hoc nostrum sit, quamvis videtur *Valesio*; quia describitur, quasi non longius distet ab *Amida*: *Davana* autem *Marcellini* fuit inter Carras & *Callinicum*.

A Carris in ortum hibernum fuit *Hileia* sive *Eleia*; & ultra paullo *Resana* sive *Resaina*. Utrumque locum prælia Romanorum signaverunt. De priore Ammianus lib. XVIII, cap. X. post bellorum assiduos casus, & maxime apud *Hileiam* & *Singaram*, ubi acerrima illa nocturna concertatione pugnatum est. Sextus Rufus sive Rufus Festus cap. XXVII. Nocturna vero in agro *Eleiensi* prope *Singaram* pugna; ubi præsens *Constantinus* adfuit, cetera. Mira turbatio, nec facile explicanda. *Singara* ad *Tigrin* fuit, ut vidimus: *Ptolemæi Eleia*, [sic scriptum in Palatino] *Eleia* seu *Eliia* propior Carris atque *Chaboræ*, ultra XXV millia ab *Singara*, ut si Rufum tueri velis, duæ *Eleiæ* statuendæ sint, altera citerior *Ptolemæi*; altera prope *Singaram* *Festi Rufi*. Sed ægre loca multiplicamus, præsertim quod in MS. Regio, quod *Valesius* vidit, deest *Eleiensi*, & Ammianus, ut diversa prælia apud *Hileiam* et *Singaram* descripsit: quod etiam vero est similis, & Ammianus Rufo præferendus. Quo admissio, *Ptolemæi* quoque positio *Eleiæ*, quam indicavimus, defendi potest.

Alterum oppidum *Resainam* seu *Resenam* victoria Gordiani nobilitavit. Ammianus lib. XXIII, cap. XIV. Juliani oratione: *Trajanus* & rursus *Severus* hinc sunt digressi victores & *tropeati*: redissetque pari splendore junior Gordianus, cujus monumentum nunc vidimus honorare,

rate, apud Resainam superato fugatoque rege Persarum, ni factione Philippi, praefecti praetorio, scelestae iuuantibus paucis, in hoc ubi sepulchrum est loco, vulnere impio cecidisset. Ptolemaei vulgatis libris est Ρασάνα Rasena, perverse: Palatino autem codice Ρασάνα, Resaina vel Resana, prout diphthongum vel componas vel dissolvas: nam & Colbertinus codex Ammiani Resaina, ubi ceteris Resana legitur. Huc summi in his litteris viri nummum Decii referunt, СЕП. ΚΟΛ. ΡΗCΑΙΝΗCΙΩΝ, id est Septimia colonia Resainensium. Stephanus prave, Ράσινα πόλις πρὸς τὸν Ἀβροῦ ποταμὸν, Resina oppidum circa Aborum fluvium: & Notitia Imperii sub Duce Osroenae: Equites sagittarii indigenae primi Osroeni Rasina. Non autem haec Resaina vel Resana confundenda cum altera Ptolemaei in eadem Mesopotamia Ράσινα, Ράσινα, sita inter Edeffam & montem Masium: neque cum Resen, de qua Moses Genes. x, 12. quae extra Mesopotamiam, inter Niniven & Calach, ut ibidem describitur, in Assyria est.

Sub monte Masio, qui ad septemtriones Mesopotamiae adsurgit, in meridiem versus, est Sinna Ptolemaei, quae haud dubie est Syna Judaeorum, quae equites promotos indigenas praesidium sub Duce Osroenae, uti est in Notitia Imperii, habebat. De ipso monte Strabo lib. xi, pag. 359. ubi de Tauro agit: καταρχὰς μὲν αὐτὸ τέτο καλεῖται Ταῦρος, διερχόμενῃ τῇ Σαφίρῃ, καὶ τῇ ἄλλῃ Ἀρμενίαν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας: τινὲς δὲ Γορδαίαν ὄρεα καλοῦσιν: ἐν ταύτοις ἐστὶ καὶ τὸ Μάσιον, τὸ ὑπερκαίμενον τῆς Νισίβιδος ὄρεος καὶ τῶν Τίγριδος καὶ Τίγριδος. Primum ille mons vocatur Taurus: is Sophrenam, reliquamque Armeniam a Mesopotamia dividit. Quidam montes Gordiacos vocant: in his Masius quoque est situs supra Nisibin & Tigranocerta. Ex quibus intelligimus, a Tauro montem Masium procurrare, & partem esse Gordyæorum, & ex Armenia australi in Mesopotamiam usque ad Nisibin proferri.

Ipsa Nisibis, sive, ut in nummis est, Nesibis, urbs antiquissima juxta & nobilissima, ad septemtriones in Mesopotamia sita, longius abest ab Euphrate, vicinior Tigri, utpote a quo bidui distat itinere, ut Procopius lib. i Persic. cap. xi. tradit; & manifestus error est, quod Petrus Patricius ultimis excerptis pag. 30. dixit πόλιν παρακειμένην τῇ Τίγριδι, urbem Tigridi adpositam. Flumine quidem adluitur, sed cui Mygdonio nomen est. Julianus Oratione i, pag. 27. de Nesibi: ἐκείνη Μυγδονία, παραγίζων τὸ πρὸς τῇ Τίγριδι χωρίον, amnis Mygdonius inundans infunditur in adjacentem manibus campum. Adde Orat. ii, pag. 62. Tamen & Stephanus videtur fluvio Tigri adposuisse, qui ideo caute interpretandus est. Νισίβις, inquit, πόλις ἐν τῇ περὶ τὴν Τίγριδα ποταμῶν. Verte: Nisibis est urbs in Transcaphratensi regione, qua ad Tigridem vergit. Tam antiqua est, ut quidam a Nimrodo originem ejus voluerint derivare. Hieronymus Quaest. in Genes. cap. x, 10. Regnavit [Nimrod] & in Arach, hoc est in Edeffa; & in Achad, qua nunc dicitur Nisibis. Verane sit interpretatio nec ne, non jam judicabimus: nobis satis est, quae inde adparet, opinio antiquitatis. Macedones sane non condiderunt, sed mutaverunt nomen. Ut enim tractum illum superiorem Mesopotamiae Mygdoniam dixerunt, ita quae in eo est urbs Nisibis, adpellaverunt Antiochiam Mygdoniam. Plutarchus in Lucullo p. 514. διελθὼν τὸν Ταῦρον, ἐκ τῆς λεγομένης Μυγδονίας, κατέβαινε χώραν πλούσιον καὶ ἀλλομένην καὶ πόλιν ἐν αὐτῇ μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον ἔχουσαν: ἢ οἱ μὲν βάρβαροι Νισίβιν, οἱ δὲ Ἕλληνες Ἀντιόχειαν Μυγδονίαν προσηγόρευον. Transgressus [ex Armenia] Taurum, in regionem, qua Mygdonia adpellatur, venit, fertilem & apricam, in qua urbs ampla & populoza erat: Nisibin barbari, Graeci vocabant Antiochiam Mygdonicam. De Mygdonia supra diximus initio hujus capituli ex Strabone, qui lib. xvi, pag. 514. ἐν οἷς ἐστὶ καὶ Νισίβις, ἢ καὶ αὐτὴν Ἀντιόχειαν τὴν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ προσηγόρευσαν, ὅπερ τῇ Μασίῳ ὀρεϊκειμένην, in quibus & Nisibis est, quam Antiochiam Mygdoniam adpellant.

sub monte Masio positam. Tigranes tenuit Mithridatici belli temporibus, cui Lucullus eripuit. Inde propugnaculum Romanorum fuit adversus Parthos atque Persas, ad Jovianum usque, qui Persis illam ignominiosa pace reddidit. Ammianus l. xxv, c. xxxi. Nisibis jam inde a Mithridatici regni temporibus, ne Oriens a Persis occuparetur, viribus restitit maximis. De traditione Joviani Eutropius, Rufus, Zosimus graviter & dure censent: mollius Philostorgius lib. viii, c. i. Vocabulum prima syllaba secundam vocalem in nummo Juliae Paullae habet, signato CE. . . ΚΟΑΩ. NECIBI. id est *Septimiae coloniae Nesibianae*: Stephanus auctor est quosdam Νάριβις, *Nasibis* scripsisse: sed in libris ubique est Νισίβις, pari per omnes syllabas vocali.

Inter Nisibin & Tigrim fuit *Liba* Polybii lib. v, c. li. Rex enim Antiochus, profectus Antiochia Mygdonia, προῦγεν εἰς Λίβαν, *Libam venit*, ubi deliberavit, quam viam iniret in hostes ducturus exercitum, & ubi Tigrim trajiceret. Certus autem locus oppidi, de quo silent alii, non potest definiri. Videtur autem non longe a Nisibi in ortum hibernum versus fuisse positum.

Prope Tigrim in hac superiori parte fuit etiam *Bezabde*, munimentum in colle positum, vergensque in margines Tigridis. Dictum etiam fuit *Phoenica*: situm in regione *Zabdicenorum*. Hæc ex Ammiani lib. xx, c. xv. Et c. xviii simpliciter *Phoenica* vocatur, ac munimentum perquam tempestivum. & cap. xxvi *Bezabde*. Nec solum castellum fuit, sed *municipium* vocatur jam dicto cap. xv. Defensum fortiter a Romanis: expugnatum tamen a Persis. Hieronymus Chron. anno xi Constantii: *Nisibis obfessa: Bizabda & Amida capta sunt*.

Flumina in Tigrim ex Mesopotamia pæne multa exeunt, quod recentes peregrinatores, qui a Nesbin sive Nisibi ad Musul, veteri Nino urbem oppositam, proficiscuntur, enumerarunt, e quibus tamen, quia Ptolemæus omnes præterit, vix alium nominare possumus quam *Mygdonium*, qui Nisibin præterlabitur: nec vero, quo se loco exoneret in Tigrim, designari certo potest. Alius in latere illo, quod Tigrim versus spectat, *Pellacoma* nomine in Euphratem exit. Plinius lib. vi, c. xxvi. *Ad Pellacoma flumen Bura oppidum, Salmani, & Masæi Arabes*. Harduinus, nescio quo auctore, in Euphratem ait delabi, quingentis fere stadiis ante, quam Seleuciam Euphrates adluat. Qui vero sibi non constat, dum in Emendationibus *Dura* censet legendum esse, quod multo citius erat oppidum, ut supra vidimus, quam pro definita ab ipso distantia Seleuciæ.

An vero etiam *Nymphius*, ut plures vocant, sive *Nymphæus*, ut Ammianus, in Mesopotamiæ finibus decurrit in Tigrin? Negant recentiores, qui Lexica condiderunt geographica, Martyropolim, sequioris ætatis oppidum, quam isamnis adluit, Armeniæ majori tribuentes: inducti forsân a Procopio, lib. iii περί κτισμάτων c. ii dicente: ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ Σωφηνήνῃ καλεσμένῃ πόλις ἐστὶ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν πόλιν ὀνομαζομένην Νυμφίον καὶ κένον. Est in Armenia, quam Sophanenen vocant, urbs Martyropolis, ad flumen Nymphium sita. Putant clari viri, hanc Sophanenen esse Strabonis & Ptolemæi Sophenen, Armeniæ majoris provinciam. At illa ad Euphratem & Antitaurum: Nymphius vero in Tigrim inlabitur, ut Pisides apud Suidam, & Theophylactus Simocatta lib. i, c. xi. testantur: & quidem in Mesopotamia, quia haud longe ab Amida urbe Tigridi adposita. Ammianus enim lib. xviii, c. xxii. [Valef. ix] unde [Amida] *aquiloni obnoxia est, Nymphæo amni vicina, verticibus Taurinis umbratur*. Dubitat quidem Valefius, quia Procopius l. i Pers. c. viii extremo ccc stadiis ab Amida abesse dicit. At intervallum non respectu Tigridis, in quem ille infunditur, sed respectu loci, quo dux Celer Nymphium trans-

jecit copias, intelligendum est. Et quid dubitamus? ipse Procopius eodem primo Persico libro c. XXI clarissime: *Persa ierunt ἐς Μεσποταμίαν, in Mesopotamiam irruerunt, ac, nemine resistente, Μαρτυρόπολιν ἐγκαταλείποντες ἐπολιόρκουν, αὐτὴ δὲ καίτοι μὲν ἐν τῇ Σωφανῇ καλουμένη χώρῃ, πόλιν Ἀμιδῆς τεσσαράκοντά τε καὶ διακοσίους σταδίους διέχουσα πρὸς βορρᾶν ἄντων, Μαρτυρόπολιν oppugnavit. Hac sita in Sophanene regione, distat CCXL stadiis ab Amida in boream versus, seu potius in occasum aëstivum. Alia ergo hæc Sophanene ab Armenia majoris Sophena; sita in septemtrionali Mesopotamia supra Nisibin. De Armenia autem, cui supra adscribebat, ipse sui interpretes est Procopius lib. I, c. XVII. Mesopotamia nominata est a suo inter amnes posita: quamquam ejus parti, præter commune vocabulum, etiam alia quedam tributa sunt. ἢτε γὰρ ἄλλης Ἀμιδῆς πόλεως, Ἀρμενία πρὸς ἐν ᾧ ἀνίσταται. Ἐδίσταται δὲ ἐν τοῖς ἀμφοῖν αὐτῇ χώρῃ Οὐροσίν. Quidam enim tractum illum, qui usque Amidam pertinet, Armeniam appellant: & Edessa cum circumjacentibus Osroene. Qua propter Nymphium sub Tauro in Mesopotamia delabi, & supra Amidam in Tigrim infundi intelligimus. Nobiscum & Salmasius facit Exerc. Plin. p. 488. Ammiano, inquit, Nymphæus amnis est in Mesopotamia superiore, haud longe a Tauro monte prope Amidam urbem. Et Martyropolis, apud quam ἀγγατάτω, proxime fluit Nymphius, ut Procopius l. I Pers. c. VIII dixit, a Carolo de S. Paulo Geogr. S. p. 303 in Mesopotamia, sub Amida metropoli, est posita. Sed de hac urbe, etiam de Amida, pluribus in Notitia mediæ ævi dicturi sumus.*

Cetera oppida Mesopotamiæ, quæ Ptolæmus recenset, obscura & ignota sunt omnia: supra Edessam, *Suma*, *Ammæ*: infra Edessam in Chalcitide, *Ombrea*, *Oxira* [Pal. *Olibera*] *Anladis*: in Chaboræ ripa supra Carras *Ballatha*, *Triutha*: infra, *Acraba*, *Apphadana*: ad Saocoram sub Nisibi, *Bubiga*, *Baxala*, *Zama*, *Peliala*, *Dimatra*, *Deremma*: inter hoc flumen & Tigrim, *Gurbata*, *Bariana*, cetera. Neque notiora sunt, quamlibet vocabula clara, quæ Plinius lib. VI, c. XXVI. mediterraneis addit: *Mox in campestribus oppida: Diospage, Polytelia, Stratonice, Anthemús.* De ultimo supra diximus: ceterorum nomina interpretamur, a Græcis indita; situm ignoramus, nec alibi facile memoria illorum reperitur in historiis aut apud geographos. *Diospage* autem quasi Διὸς πηγή, *Jovis fons*, *Dorice: Polytelia*, Πολυτέλιον, ab opportunitate situs & utilitate, dicta: *Stratonice* victoriæ argumentum est, vel imitamentum urbis Græcæ in Caria.

Strabo lib. XVI, p. 515. τὰς Σκηνάς, ἀξιόλογον πόλιν, *Scenas*, urbem memorabilem, qui paullo ante de Scenitis Arabibus egit, Mesopotamiam australem & desertam inhabitantibus, quorum oppidum hoc, *Scene*, fuit situm ἐπὶ τῆς τῆς Βαβυλωνίας ὁδοῦ, ἐπὶ τινὶ διαρρύθῃ, super fossam quamdam ad Babylonia fines. Addit distantiam a Seleucia σκηνῶν ὀκτακαίδεκα, *schœnos decem & octo*. Stephanus ad Strabonem provocat, cujus verbis repetitis πόλιν ἀξιόλογον addit Περσικὴν, *Persica* urbs, id est imperii Persarum. Cives *Scenita* dicti, eodem auctore chorographo.

Ammianus lib. XXV, c. XXVI. [Valef. VIII] addit superiori Mesopotamiæ castellum *Ur*, inter Tigrin & Nisibin positum, quod non nulli *Ur Chaldaeorum* credunt esse, Abrahami sedem patriam: de quo supra diximus in Carris & Haran. Deinde *Harram*, vetus oppidum, in media positum solitudine, itidem inter superiorem Tigrin & Nisibin, quod Trajanus & Severus diversis temporibus adorti, cum exercitibus pane deleti fuerint. Situm ipse sic Ammianus descripsit, quum Tigrim superiorem Jovinus cum exercitu trajecisset: *properantes itineribus magnis prope Harram venimus, vetus oppidum, in media solitudine positum, olimque desertum, quod eruendum adorti temporibus variis Trajanus & Severus, principes bellicosi, cum exercitibus pane deleti sunt, ut in*

eorum actibus has quoque digessimus partes. Hinc aliquot dierum itineribus ad *Ur* nomine Persicum venire castellum, qui cibos emaciato exercitui adferrent. Tum demum profecti sunt Nisibin, & inde ad Euphratem. De Trajani obsidione Xiphilinus ex Dione prave: *ἰς τὴν Ἀραβίαν ἦλθε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐπέχρησται, profectus in Arabiam, Agarenis bellum intulit; Ἀραρηνοῖς, Atrenis sive Hatrenis* Valefius ad Ammianum recte legi jubet: quia mox idem solitudinis oppidum ab Severo quoque frustra dicitur oppugnatum, ubi τὰ Ἀτρα a Dione vocatur, ab Herodiano III, cap. IX. αἰ Ἀτρα, id est *Hatra* vel *Atra*. Et Zonaras p. 216. Severi *Ἀτρα πόλιν Ἀραβίαν, urbem Arabicam* dixit. Quæ causâ est, ut nonnulli, quibuscum & nos olim fecimus; hæc *Atra* seu *Hatram* in Arabia Deserta posuerint. Verum rectius in Mesopotamia cum Ammiano statuitur; in qua multæ partes, propter incolas Arabes, nomen Arabiæ præ se ferunt. Et Stephanus in Mesopotamia censuit: Ἀτρα πόλις μεταξὺ Εὐφράτης καὶ Τίγριδος, *Atra urbs inter Euphratem & Tigrim sita*. Herodianus obscurus est, quia ex Armenia in Atrenos, inde in Adiabenos, deinde in Arabiam Felicem, & rursus in Atrenos ducit: ut nihil certi ex ordine itinerum colligi possit. Nec clarius Peutingeriana Tabula, in qua *Harris*, sexto casu, ad Tigrim quidem, sed alieno loco, ponitur. Gentile Ἀραρηνοί, *Atreni*, ut sæpe in Herodiani prædicto loco est.

CAPUT XVI,

DE

BABYLONIA ET CHALDAEA.

Quidam Mesopotamiam etiam ad inferiora extendunt: immo aliquando ultra Tigrim. Plinius lib. VI, cap. XXVI. *Mesopotamia tota Assyriorum fuit, vicatim dispersa, præter Babylonia & Ninum. Macedones eam in urbes congregare propter ubertatem soli. Oppida præter jam dicta habet Seleuciam, Laodiceam, Artemitam.* Nulla harum urbium Ptolemæi Mesopotamia continetur præter Seleuciam: Babylon vero extra Mesopotamiam, in singulari regione, Babylonia: ceteræ in Transtigritana. Sed hæc abusio vocis est, vel ut venius loquar, de Transtigritanis præsertim, error Plinii & inconsiderantia. Ptolemæus tantum in Tigris ripa longiorem fecit usque Mesenes Apameam: quod autem supra illam transversis ductibus Euphrates cum Tigri miscetur; in Seleucia finivimus Mesopotamiæ latus orientale: ut quæ Euphratis alveis continentur, & longius ultra illos procedunt in meridiem, Babyloniæ reserventur & Chaldaæ.

Ptolemæus igitur separatam a Mesopotamia *ἑξῆς* seu positionem & delineationem Babylonia dedit, quod libri V caput est supremum seu XX. Hanc a septentrione terminat Mesopotamia; ab ortu Tigri fluvio: ab occasu Arabia Deserta: a meridie sinus Persici parte, & limite ad illum Arabiæ Felicis. Distinguit in regiones: quæ Euphrati adiaceat, vocat *Auranitidem*: quæ Desertæ Arabiæ, *Chaldaeam*: quæ circa paludes sit, *Amordociam*, sive ut in Pal. est, *Amordociam*. Sed ignota nomina *Amordocia*, & hujus tractus *Auranitis*: sola *Chaldaea* nobilis & cognita, quæ vero sæpe laxius significat, & ipsam Babyloniā comprehendit, apud Jeremiam præsertim, & in ejusdem temporis historia, ubi *Chaldei* & *exercitus Chaldaeorum* sunt præcipue, qui circa Babylonem habitabant. Sic locus captivitatis Judaicæ, qui maxime circa Babylonem fuit, vocatur ארץ כשדים *terra Chaldaeorum*, Jerem.

xxiv, 5. xxv, 12. 1, 8. & alibi : & ipsa urbs Babylon dicitur in Chaldaea sita Ezech. xii, 13. *abducam illum* כְּלֹא אֶרֶץ כַּשְׁדִּים *Babylonem in terram Chaldaeorum* : Græci : εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Χαλδαίων. Quod vero nomen *Babylonia* ubique invaluit, & frequentior ejus, quam *Chaldaea*, usus est, e. gr. Diodoro Siculo lib. 11, cap. xi. & xii. Straboni lib. xvi ineunte; Plinio lib. v, cap. xii. & ceteris; quæ vox *Babyloniae* vel omnem tractum sonat, qui inter Mesopotamiam, Arabiam, Tigrin & sinum Persicum est, & Chaldaeorum terræ æquatur, ut apud Ptolemæum dicto loco : vel partem illius superiorem, quæ circa alveos Euphratis & ipsam Babylonem est, notat, ut fere ceteris significat, & Diodorus jam dicto loco dicit, Euphratem & Tigrim Mesopotamiam facere, μετὰ ταῦτα τῇ Βαβυλωνίᾳ διελθὲν *Babyloniam secantes*, in mare Erythræum effundi; hinc fit, ut *Chaldaea* vocabulum in altiore notione redigatur, & tantum reliqua, quæ ad Arabiam sunt, significet. Quapropter nos quoque distincte de *Babylonia*, & dein de *Chaldaea* reliqua acturi sumus : & quia *Babylonia* maxime Euphratis scissionibus continetur & alveis; de iis primum differemus, deinde de terra, quam illi ambiunt aut adfunduntur.

Qualis facies *Euphratis* fuerit, priusquam manu factis fossis & alveis distraheretur, difficile est delineare. Nam & illæ fossæ antiquiores pleræque sunt, quam Græci, a quibus & naturæ rerum, aut ab hominibus gestarum memoriam habemus, ad scribendum & historias componendas, aut res naturæ tradendās, se composuerunt. Nec faci scriptores plus hujus argumenti tradunt, quam כְּלֹא נְדָרָה נְדָרָה *flumina plura* Babylonis fuisse, Psalm. cxxxvii. & unum ex iis *Chobar*, sive *Chebar* fuisse adpellatum; & si quid simile fortassis adferunt : distinctius autem (neque instituti eorum fuit) rem nusquam exposuerunt. Probabile autem admodum est, Euphratem singulari ostio, in mare se effudisse, fossis autem factum, ut pars per Tigrim se ejiciat, pars distrahatur in paludes. Quod ita certum etiam antiquioribus videbatur, ut Plinius etiam distantiam ostiorum Euphratis atque Tigris, quibus in mare se ejiciant, notaverit. Libro vi enim, cap. xxvii. ita scripsit : *Inter duorum amnium* [Euphratis atque Tigris] *ostia xxv milia passuum fuisse, aut, ut alii tradunt, vii milia, utroque navigabili. Sed longo tempore Euphratem præclusere Orcheni, & accola agros rigantes : nec nisi Pasitigri desertur in mare.* Sed ad fossas & alveos inspiciendos, quantum per obscuritatem monumentorum veterum licet, accedimus.

De divisione Euphratis Plinius idem lib. v, cap. xxvi. *Scinditur a Zeugmate octoginta tribus millibus passuum circa vicum Massicen : & parte leva in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam, circa eam præsenti infusus Tigri. Dexteriore autem alveo Babylonem, quondam Chaldaea caput, petit, mediamque permeans distrahitur in paludes.* Hic bicornem facit Euphratem, & alveos, quasi natura factos, describit. Lib. vi autem, cap. xxvi. aliquid humanæ operæ superiori alveo tribuit. *Babylon*, inquit, *ad solitudinem rediit, exhausta vicinitate Seleucia, ob id condita a Nicatori intra nonagesimum lapidem, in confluita Euphratis fossa perducti atque Tigri.* Si fossa perductus, unus alveus natus, *Babylonius*, relinquitur. Si forsā pars tantummodo perducta fuit, necesse est, alveum infra Seleuciam ad Tigrim se vertisse : cujus vero nullum in antiquitate est vestigium. Ptolemæus consentit de alveis lib. v, cap. xvii. ὁ Εὐφράτης σχίζεται εἰς τὴν τοῦ διὰ Βαβυλῶν ῥέοντα, καὶ τὴν διὰ Σελεύκειας, *Euphrates scinditur in eum, qui per Babylonem fluit; & illum, qui per Seleuciam.* Inter hos medium deducit, quem *Regium fluvium* adpellat : αὐτὸς ὁ μεταξὺ καλεῖται Βασιλεῖος ποταμός, *qui medius inter hos duos est, dicitur fluvius Regius.* Hunc dicit longe inferius ad Apameam cum Tigri misceri. Atque ita tripartitus fit Euphrates : ad quem modum fere Ammianus lib. xxi, cap. xxi. *Perfluunt eandem terras & Marses, & flumen regium, & Euphrates*

cunctis excellens : qui tripartitus navigabilis per omnes est rivos, insulasque circumfluens, & ar-
va cultorum industria diligentius rigans, vomeri & gignendis arbutis habilia facit. Sed si omni-
no partitio hæc & Marlen & Regium comprehendit, non videtur tamen eadem quæ Ptole-
mæi, nisi Regium Ammiani flumen idem dicas, quod Ptolemæus præter Seleuciam ad Ti-
grin deduxit. De quo nunc dispiciendum est.

Varie illud denominatur flumen : Polybio lib. v, cap. li. est βασιλικὴ διέρυξ, Regia fos-
sa : Ptolemæo, ut vidimus, βασιλεὺς ποταμός, Regium flumen : Isidoro Characeno in
Stathmis Parth. Ναρμάχα, Narmacha : Zosimo lib. iiii, cap. xxiv. Ναρμαλάχης, Narma-
laches : Abydeno apud Euseb. Præp. ix cap. xli. Αρμακάλης, Armacales : Plinio vi, cap.
xxvi. Armalchar : Harduinus nullo codice adjutus Naarmalcha reposuit : sed verum no-
men est נרמכא, quod bene in Ammiani codicibus expressum legitur Naarmalcha, (vide
Lindenbrog. p. 286, & 299. licet priore loco Valesiana cap. ii, lib. xxiv. littera exciderit)
id est fluvius regis, aut ab rege factus. Omnium enim consensione non fuit nativus hic al-
veus, sed regum curis atque opera effusus. Abydenus dicto loco : Ναβυχοδονόσορος τὸν Αρμα-
κάλην ποταμὸν ἐξέγαγεν, ὅντα χέρος Εὐφρατίω, Nabuchodonosorus fluvium Armacalen [Naarmalcha]
eorum seu excursum Euphratis eduxit : interpres Latinus, alio derivavit. Antiquum opus, ne-
que eum Ammiani historia, ut primo videtur intuitu, conciliandum facile. Ventum est, in-
quit lib. xxiv, cap. xxi. [Valef. cap. vi.] hinc ad fossile flumen, Naarmalcha nomine, quod
annis regum interpretatur, tunc aridum. Id antehac Trajanus, posteaque Severus, egesto sola fo-
dari in modum canalisi amplissimi studio curaverat summo, ut aquis illuc ab Euphrate transfusis na-
ves ad Tigridem commigrarent. Sed confudit Marcellinus, quæ bene distinxit Zosimus l. iiii, c. xxiv.
ἰδίως τὴν διέρυξιν μεγίστην, ἢ ἕλεγον οἱ τῆδε, παρὰ Τραϊανῷ διωρύχθαι. εἰς ἣν ἰμβαλὼν ὁ Ναρμαλάχης ποταμός
εἰς τὴν Τίγριν ἐκδίδωσι. Ventum ad fossam permagnam, quam accolæ a Trajano ductam dicebant :
in quam Narmalaches incidens in Tigrim semet exonerat. Quod vero secundum Ptolemæum
lib. v, cap. xviii. Naarmalcha per se in Tigrim apud Apameam, quæ plus quam gradu la-
titudinis a Seleucia distat, effunditur, principes illi bello Parthico intenti, superiori loco ex
regio alveo ad Ctesiphontem venturi sine ambagibus, videntur novam fossam prope Cochen
& Ctesiphontem duxisse, qua postea Julianus etiam repurgata usus est, quum exercitum Ti-
grin flumen trajiceret : quod idem Zosimus adnotavit.

Nunc quoniam sit vetus Naarmalcha sive Regius ille fluvius, disquirendum est. Quæ Pto-
lemæus de alveo medio inter Seleuciensem & Babylonium, & de exitu ejus apud Apameam
tradidit, supra cognovimus : initium non aperuit, habeatne ex dextro an sinistro alveo. Pu-
to ex dextro, & supra Babylonem derivatum esse, ut impetus fluminis frangeretur, quod ur-
bem illam perluebat. Sunt vero etiam qui sinisteriorem illum amnem, per Seleuciam in Ti-
grin exeuntem Naarmalcha vocant. Plinius lib. vi, cap. xxvi. Sunt qui tradunt, Euphratem
Gobaris præfecti opere diductum, ubi eum diximus findi, ne præcipiti cursu Babyloniam infe-
deret : ab Assyriis vero univèrsis adpellatum Armalchar [Naarmalcha] quod significat regium
flumen. Quum ait, ubi diximus eum findi, respicit verba lib. v, cap. xxvi. Scinditur Euphra-
tis circa vicum Massicem, cetera. Et Ammianus l. xxiv, cap. ii. [Grut. v.] Hinc pars flu-
minis scinditur largis aquarum agminibus, ducens ad tractus Babylonios interiores, usui agris fru-
ta, & civitatibus circumjectis : alia Naarmalcha nomine, quod fluvius regum interpretatur,
Ctesiphonta prætermeat. Seleuciam credo in animo habuit, quum Ctesiphonta scriberet, trans
Tigrim sitam, quam hæc Euphratis pars minime permeare potest : utique autem vel adluit
vel permeat Seleuciam. Nec Polybii βασιλικὴ διέρυξ Fossa regia videtur alia esse : nam Antio-
chus profectus Nisibi & Liba per ripam Tigris ducturus erat exercitum in Babyloniam, quod
Zeuxis dissuadet, quia post longum iter venturi sint πρὸς τὴν βασιλικὴν διέρυξιν καλούμενην,

ad Regiam fossam qua vocatur, quam si hostes occupassent, nulla ratione posset trahi. Hoc ergo primum impedimentum itineri, & primus alveus Euphratis fuisset superandus regi, si in Tigris ripa ab aquilone in meridiem proficisceretur.

Num igitur duo amnes sunt Regii in Babylonia? Plures ex Euphrate fossas ab regibus ductas fuisse non dubitamus: unam autem praecipue Naarmalcha, flumen regis adpellatam esse scriptores videntur consentire. Nihilominus Ammianus Marcellinus, si recte inspicitur, his Julianum Naarmalcha diversis locis & temporibus trajecisse lib. xxiv refert. nam cap. v [Valef. 11] dicit, ad Macepraeta Euphratem scindi: partem ad tractus Babylonios interiores ferri; aliam, Naarmalcha nomine, Ctesiphonta [Seleuciam] praetermeare. hanc pediatum pontibus, equites cum jumentis natando trajecisse. Et cap. xxi [Val. vi] multo interea itinere confecto, & aliquot expugnatis oppidis, *Ventum est*, inquit, *hinc ad fossile flumen Naarmalcha nomine, quod amnis regum interpretatur, tunc aridum.* Sive itaque haec fossa ita vocata fuit, sive, quod ex Zosimo suppleri posse supra ostendimus, qui in illam derivabatur fluvius; alius tamen a priore Naarmalcha est: nisi quis existimet, ex Seleucienfi flumine hanc fossam factam esse navigabilem. Reclamat Ptolemæus, quem plures sequuntur recentiores: & ex medio ævo Nubiensis Geographus reclamat, qui praeter alveum, qui in Tigrim e regione Bagdad exit, quatuor alios, quorum extremus ad orientem, *Tarsar*, dictus, ignotus est veteribus: ab hoc proximus, *Almelic*, qui noster est Regius: tertius ad Suram tendit; quartus ad Kupham, oppida a Tudelenfi Judæo etiam descripta. Quod plenius, quem saepe laudavimus Bochartus enarrat, qui & ipse hoc loco Ptolemæum & Nubiensem sequutus est. Nec Tabula Ptolemæo adjecta, quamlibet antiqua, æstum hunc nobis explicare potest, quæ pro duobus flumen unum habet, quod Babylonem transit, idque Regium vocat, nullo alio inter hoc & Tigrim interlabente: quod contra Ptolemæi descriptionem est. Adeo incerta sunt quæ de alveis & fossis Euphratis ab antiquis scriptoribus sunt tradita: sicut nec hodie qui ejus flexus sint, quæ scissiones, accuratius est notatum.

Ex his alveis est etiam qui *Chobar*, Ebraice כּוּבָר *Chebar*, ab Ezechiele vocatur. Hieronymus in Ezech. i dubius est, proprium an commune nomen sit, ut *validum & magnum* flumen significet, Euphratem vel Tigrim: verum certius omnino est proprium esse, quia quater eodem modo repetitur Ezech. i vers. 2, & 3. cap. 111, 15, 23. & Græcus *Χοβάρης* scripsit: Latinus vetus *Chobar*. Et probabile est, & interpretum consensu plurimorum comprobatum, nomen a Gobare praefecto accepisse, quem Plinius memorat lib. vi, cap. xxvi. *Sunt qui tradunt*, inquit, *Euphratem Gobaris praefecti opere diductum, ubi cum diximus fuisse ne praecipiti cursu Babyloniæ infestaret: ab Assyriis vero universis adpellatum Armalchar* [Naarmalcha] *quod significat regium flumen.* Num vero illud flumen sit, quo Plinius referre videtur, quod ad urbem Seleuciam feratur; an quod Ptolemæus Regium adpellavit; an aliud propinquum Babyloni, non potest certo definiri.

Tabula Ptolemæo adjecta, quæ quarta Asiæ est, sive ab Agathodæmone sive alio veteri auctore est, ab occidente Babyloniæ flumen habet, quod P. Bertii editione *Maarsares* vocatur: vulgo *Baarsares*. quæ vocabula cum hoc discrimine petita sunt ex Ptolemæi lib. v, cap. xx. ubi Pal. codice *Μααρσάρης* legitur: vulgatis *Βααρσάρης*. Illustris Huetius de Paradiso *Naharsares* legit, ut sit flumen praefecti Sares, sicut aliud est Nahar Chobar sive Gobari. Dedit etiam conjectura: quamquam & Ammianus lib. xxi, cap. xxi. [Valef. vi] m tuetur, *Maarses* in MSS legens, in vulgatis *Marisias*, quem eundem & Maarsarem Ptolemæi esse doctissimorum hominum, Valesiorum & Bocharti est sententia; hic & *Narragam* Plinii lib. vi, cap. xxvi, & *Αναράγαν*, *Acracanium* Abydeni apud Euseb. Præp. ix, cap. xl. eundem Maarsarem putat, licet diversa sint vocabula: in quibus postrema tamen conciliat, quasi utrumque ab

fit, & flumen stagni significet. Sint hæc ita: si modo de ipso Ptolemæo constaret certius: a quo tamen & ductus fluminis & nomen censetur esse. Διαφύουσι, inquit, τὴν ἡμέραν ὁ τῷ Παύλῳ ποταμὸς καὶ ὁ διὰ τῆς Βαβυλωνίας ῥέων, καὶ ὁ καλούμενος Μαρσάρες, ὃς τὸ μὲν Εὐφράτη συμβάλλει: *Perflunt regionem Basilius seu Regius amnis; & qui per Babylonem labitur; & qui vocatur Maarfares, qui Euphrati miscetur.* Qui deductus est ex Euphrate, qui potest συμβάλλειν, exonerare se in eundem? Sed salva res, si numeros συμβαλῆς, quos addit, longitudinis 79, latitudinis 34 graduum & partis tertiæ, attendimus, qui ducunt nos infra Vo-logesiam, ubi Maarfares Euphrati non integro, sed qui Babylonem perluerat, & natus est ac κατ' ἔξοχον Euphrates dicitur, se infundit: quod etiam in veteri tabula sic expressum est: cuius auctor in cetero erravit, Regium fluvium & qui Babylonem perfluit, eundem constituens, quasi καὶ non legerit, quæ vocula in omnibus libris est, & diversitatem fluviorum arguit. Nec cum Bertio consentire possumus, qui de medio Ptolemæi fluvio censet rectius ex Pal. cod. legi διὰ τῆς Βαβυλωνίας, *per Babyloniam*, quum omnes tres per regionem Babyloniam decurrant, & vulgatam lectionem διὰ τῆς Βαβυλωνίας, *per Babylonem* & ipse Ptolemæus cap. XVIII. in Græco (nam aberravit interpres;) & Plinius lib. v, cap. XXVI. confirmant. Unum addo, quod dubitationem adferre possit. Prima Euphratis scissio secundum Plinium est, qua alveus ad Seleuciam deducitur. At Ptolemæi Maarfares multiprius & citerius derivatur, qui si *Narraga* est, ut Bochartus censebat, non ignotus Plinio fuit: nisi forsan majores tantum nobilioresque alveos, quum scindi Euphratem dixit, enarravit.

Supereft *Pallacopa*, ὁ Παλλακόπας ποταμὸς, ut Arrianus lib. VII Exped. Alex. vocat, διὰ τῆς ἐν Εὐφράτῃ, *ex Euphrate deducta fossa*, non integro, sed qui per Babylonem meaverat: octingentis enim stadiis a Babylone incipit: & Alexander per Euphratem ex Babylone deductus est in Pallacopam amnem, & per illum in paludes, quæ Arabiam attingunt. Os, quo effluit ex Euphrate, propter terram mollem patentius factum, quam ut utile sitienti Chaldææ esset: ideoque Alexander fortiter obturavit, & triginta ab eo stadiis in petrosaterra novum os aperuit, quod non aquæ plus emitteret, quam ut ne damnum Chaldææ regio caperet. Hæc Arrianus, & plura alia. Eadem ex Aristobulo Strabo lib. XVI, pag. 510. *Alexandrum fossas inspexisse, & ora quadam obstruxisse, non nulla aperuisse: μίαν δὲ διώρυγα κατασκευάσας ἐπὶ τῷ ἔλῃ καὶ ταῖς λίμναις τὰς πρὸ τῆς Ἀραβίας δυσμεταχείριστον ἔχουσιν τὸ εἶμα, ἡνὶαμ vero fossam observasse, quæ ad paludes & lacus, qui sunt Arabiam versus, tenderet, habentem os mirabile & obstruendum difficillimum propter humi molliem; ideo aliud os petroso loco, xxx a priore stadiis aperuisse: ne omnis aqua in Arabiam efflueret, ac expeditioni, quam animo agitat, impedimento esset.* Hisce Pallacopam designari, quamvis nomine abstinetur, nemo non intelligit. Appianus autem sub finem lib. II de Civili B. nominat quidem, sed corrupte, *Pallacottam*, de Alexandro, cum quo Cæsarem comparat, dicens: πλέον κατὰ τὸν Εὐφράτη ἐπὶ τὸν ποταμὸν Παλλακότται, ὃς τοῖς Εὐφράτην ὑπολαμβάνων ἐς ἔλῃ καὶ λίμνας ἐκφέρει, *secundo Euphrate navigavit ad Pallacottam fluvium, qui Euphratem excipiens in paludes & lacus devenit.* Rationem addit, *ne totam Assyriam [Chaldæam] inundet.* Plura de his V. CL. Jac. Gronovius singulari libro, & ad Arrianum Dissertatione.

Hæ itaque fossæ & derivationes sunt illa כּלל נהר flumina Babylonis, in quorum ripis captivi Judæi ut sedeant, futurum vates Psalmo CXXXVII prædixit: etiam organa sua suspensuros esse in salicibus, quibus consistæ illæ ripæ erant. Ideo כּלל נהר flumen vel valis salicum Esa. xv, 7. R. Salomone interprete est כּלל ארץ terra Babylonica, in quam propheta opulentiam Moabitarum dicit deportatum iri.

Satis de fluminibus & fossis, quantum de illis reperire licuit: nunc de urbibus oppidis- que.

que Babyloniam dicendum est. Caput regionis Babylon, urbs omnium antiquissima, Ebraei Babel, a qua regio dicitur Babylonia. Plinius lib. v, cap. xxvi. Euphrates dexteriore abest Babylonem, quondam Chaldaea caput, petit, mediamque permeans distrahitur in paludes. Et lib. vii, cap. xxvi. Babylon, Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Mesopotamia Assyriaque Babylonia adpellata est, sexaginta millia passuum amplexa, muris ducenos pedes altis, quinquagenis latis, in singulos pedes ternis digitis mensura ampliore quam nostra; interfluo Euphrate, mirabili opere utroque. Mira hæc amplitudo LX M. P. quam vero Diodorus Siculus lib. xi, cap. vii. ex Clitarcho ad CCCLXV stadia, hoc est, fere ad XLV. M. P. reduxit. Nihilominus Herodotus lib. i, cap. CLXXVIII. forma τετράγωνον, quadratam dixit, cujus quodlibet latus cxx stadia contineat, totus ambitus CCCCLXXX. quæ ipsa sunt LX Plinii millia. Curtius fere cum Diodoro consentit, stadia ponens CCCLXVIII: Strabo autem lib. xvi. mœnium circuitum CCCCLXXV stadiorum constituit: latitudinem tantam, ὡς τὸ τετραπλάσιον τοῦ πλάτους, ut quadriga occurrentes facile se transmittant. Non autem totum hoc habitatum fuit spatium, sed ædificiis interjecti agri atque horti erant, & per xc tantum stadia, si Curtio fides est, habitationes. Cetera ornamenta, hortus pensilis, κρεμασὸς κήπων Diodoro & Straboni; κρεμασὸς παρὰ τοῦ ποταμοῦ Josephi I adv. Apion. p. 1045. & templum Beli, crepidines Euphratis, & alia miranda opera ab variis laudantur: in auctore designando differtur: quamquam id non geographi, sed historici munus est definire. Plures Semiramidi fabulosæ tribuunt; sed condita urbs a Nimrodo, a Belo aucta, a Nabuchodonosoro ornamenta præcipua & maxima sunt addita, ut Abydenus apud Eusebium ix Præpar. cap. xli. & Josephus dicto loco tradiderunt: molem tamen αἰετὸς ἵκταν, id est spectabilem, Euphrati coercendo a Semiramide, sed alia & posteriore, constructam esse, Herodotus refert lib. i, cap. CLXXXIV. Nec fata urbis tacenda sunt, quæ leviora passa fuit sub Persis Dario & filio Xerxe: ille enim τὸ τείχος περιέειλε, mœnibus detraxit, ut Herodotus refert lib. i, cap. CLIX. hic, ut Strabo memorat, κατέπαυσε τὸν τῷ Βήλου τάφον, Beli sepulcrum, mirabile opus, evertit: graviora passa sub Macedonibus, exhausta fere ab illorum Seleucia ad Tigrim condita, uti ex Plinio supra vidimus; adeo ut Strabonis ætate ἔρημος ἢ πολλὰ, maiorem partem deserta esset; aut, ut Diodorus æqualis de suis temporibus tradit lib. ii, cap. ix, βραχὺ τι μέρος, exigua pars ejus habitaretur. Pausanias autem Arcad. cap. xxxiii. sub Antoninis scripsit, Βαβυλῶν ἔδω ἔτι εἰ μὴ τείχος, Babylon jam nihil præter muros habet reliquum.

Ptolemæus, lib. v extremo, in Babylonia ad Euphratem alia oppida, alia ad Tigrim fluvium: in utroque genere & notiora sunt & obscura. Illorum præter metropolim Babylona, de qua diximus, ad Euphratem fuit Volgesia, Ουαλγισία, pro Vologesia, quia conditoris nomen Vologeses sive Vologesus, qui rex Parthorum Neronis & Vespasiani temporibus fuit, cujus multa apud Tacitum exstat mentio. Hunc enim auctorem urbis esse, non secundum aut tertium ejus nominis, ex Plinii lib. v, cap. xxvi. certum est. Nuper, inquit, Vologesus rex aliud oppidum Vologesocertam in vicino condidit Vologesocerta, quasi Vologesopolis, quia Βολογῶν orientalibus urbs est. Stephano δὲ Βολογισίαις, Vologesias, Βολογισίαις πόλις πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, ἢ Βολογιστὴ ἀκρομάτη, Vologesias urbs est ad Euphratem a Vologeso rege condita. Ammianus lib. xxi, cap. xx. [Valef. p. 371.] Vologessia scripsit. In Tabula Peutingeriana est Voloceſia pravate. Sic & regis & urbis nomen variat: utrumque forsitan corrigendum ex nummo, quem vir illustris Ezech. Spanhemius p. 86. laudavit, inscripto ΒΟΛΑΓΑCΟΥ, Bolagasi. Situm urbis Ptolemæus ita signavit, ut a Babylone in austrum recedat, & simul in occidentem declinet ad Maarſarem fluvium.

cui in tabula Ptolemaica adponitur : in Peutingeriana xviii millibus distat a Babylone.

Abhinc in ortum hibernum proxima est Ptolemæi *Barfita*, *Βάρσιτα*, quæ eruditus *Borsippa* Strabonis lib. xvi, p. 509. videtur esse, quam ait Dianæ & Apollini sacram, ubi maximum linificium sit : sedem sectæ cujusdam Chaldæorum, quos inde *Borsippenos* adpellent, distinctos ab Orchenis. Putares hinc Borsippam longius a Babylone remotam, in meridiano tractu, ubi Chaldæa propria fuit, positam fuisse : nisi Josephus contra Apionem p. 1045 fortasse propinquiorem Babyloni fuisse ex eo adprobaverit, quod Nabonnedus a Cyro victus cum paucis fugiens *συγκλείδῃ εἰς τὴν Βορσίππῳ πάλιν*, *Borsippenorum urbe inclusus fuerit*, & capta Babylone, Cyrus movisset *εἰς Βόρσιππον*, *ἐκπολιούμενον τὸν Ναβοννέδον*, ad Borsippum, ut Nabonnedum expugnaret. Huic *Βόρσιππος*, *Borsippus* nomen urbis est : Straboni *τὰ Βορσίππα*, *Borsippa*, quod Latine femineam formam induit, ut alia Strabonis neutro plurali enuntiata. Etsi vero minus certum est, Borsippa Strabonis esse Ptolemæi *Barfita* ; quod tamen non improbable id est, & alioquin incertus locus est Borsippensium oppidi ; conjungere hoc loco visum fuit, quam in Babylonia fuisse minime est dubitandum.

Nec Borsita Ptolemæi modo videtur multis *Borsippa* Strabonis esse, sed Harduino etiam Plinii *Hipparennum* idem ac Borsippa. Lib. vi, c. xxvi. de illo ita : *Sunt etiamnum in Mesopotamia* [laxe sumpta, ut Babyloniam includit] *oppida : Hipparennum, Chaldeorum doctrina & hoc, sicut Babylonii, juxta fluvium Narragam, qui dedit civitati* [alii forsan, fluminis cognomini] *nomen. Muros Hipparenorum Persæ diruere*. Si Narraga, ut Borchartus censet, est Ptolemæi Maarfares, Hipparenorum oppidum posset Borsippa esse : quod vero demonstrari certa ratione non potest.

Cetera ad Euphratem obscuriora sunt : *Idicara*, prope Arabiam Desertam : deinde *Volgesiam* & *Barfitam* versus *Duraba* : e regione *Volgesia*, pari latitudine *Thaccona* : supra Babylonem in boream, prope Sipharam *Thelbencane* : infra Barfitam *Bibla* sive *Bilba* : & ubi maxime in meridiem Euphrates delabitur *Didugna*, in Palatino *Digua*, quod propius cum Plinii *Digbam* lib. vi, c. xxvi. extremo convenit : idque & Ptolemæi *Digua* idem plane oppidum doctissimo Harduino videtur esse : de quo vero dubitare nobis liceat. Plinius ait, *Est etiamnum oppidum Mesopotamia in ripa Tigris circa confluentem, quod vocant Digbam*. Si circa confluentes & in Tigris ripa, non potest Ptolemæi *Digua* esse, quæ longius ab illa ripa abest. Mesopotamiæ autem nomine nihil movemur, quod longius in austrum quosdam deducere supra demonstravimus. *Digux* vel *Didugux* Ptolemæi ab occasu vicina erat, extra ripam tamen *Beana* sive *Βιάνα*, *Beana*, uti in codice Palatino est.

Juxta Tigrim Ptolemæus usque ad Apameam prorogavit Mesopotamiam : nos a primo confluyente circa Seleuciam ad alterum, qui ad Apameam est, hoc latus propriæ Babyloniæ definimus. Confusa hoc loco & mutilata est Ptolemæo adjecta tabula, quæ Regium flumen per Babylonem ducit, quem postea Maarfare adfuso auctum vocat Euphratem, eique adposita habet oppida *Biblam* & *Didugua*, quæ lib. v extremo *παρὰ τὴν Τίγριν*, ad Tigris partem Ptolemæus sita dixit : & ad Apameam idem flumen in Tigrim immittit. Sed inde turbatio omnis est, quia auctor tabulæ fluvium Regium cum perlambente Babylonem, quos ipse separat Ptolemæus, ut supra monstravimus, confudit, & Tigridis citeriorem alveum neglexit.

Turbatio res circa *Tigris fissionem*, & inclusam *Mesenem* insulam est : de qua Stephanus in *Ορθεα* dixit : *Ορθεα πάλιν τῆς ἐν Τίγρει Μισσης*. *Ortha* oppidum est *Mesenes*, quæ in Tigri fluvio

est. Non ergo *Mesene* est Mesopotamia, quia hæc inter Tigrim & Euphratem, *Mesene* autem in Tigri, seu utroque latere alveis Tigridis conclusa. Nihilominus in *Mesene* Stephanus, quasi immemor sui, dixit, ἡ χώρα Περσίδος Μεσσην δὲ ἐπὶ τοῦ Σ, ὑπὸ τῶν δύο ποταμῶν Εὐφράτι καὶ Τίγριδι μεταζωμένη, Et *Mesene*, simplici S, Persici regni regio, media inter duo flumina Euphratem & Tigrim: quod, si ex usu scriptorum examines, falsum est: quia hæc Mesopotamia dicitur, non *Mesene*; & ab ipso Stephano μέση τῶν ποταμῶν. Oratha Stephani, quam ex Arriani Parthicis adfert, ceteris ignota est: Plinius autem & Ammianus *Apamiam Mesenes* laudant, ex qua de situ insulæ judicandum est: ille lib. VI, c. XXVII. Tigris circa *Apamiam Mesenes* in alveos duos divisus: hic l. XXIII, c. XX. [Val. p. 371] In omni Assyria multa sunt urbes, inter quas *Apamia* eminet *Mesene* cognominata, & Terebon, & Apollonia, & Vologessia. Vides Assyriæ nomen laxè sumi, ut Babyloniam etiam urbem Vologessiam, quæ ad occasum & Arabiam recedit, complectatur.

Ptolemæus *Apamiam* ad Tigrim posuit latitudine xxxiv graduum, x minutorum, & lib. V, c. XVIII. tradit, ὅφ' Ἀπάμιαν ἡ τῆ βασιλείας ποταμοῦ πρὸς τὴν Τίγριδι συμβολῇ, sub *Apamia* miscetur Regius fluvius cum Tigri. Regius autem fluvius cum Babylonio Euphrate non toto, sed ex parte, antequam in Tigrin exit, miscetur, & quod probabile, circa idem ostium etiam divisus Tigris com meat, nec potest alibi secundum Ptolemæi dispositionem. Plinius autem in diversa it, & *Apamiam* ac Tigris scissionem longe supra Seleuciam posuit. Modo excerpta ejus verba cognovimus: nunc integra proferemus. Tigris, inquit, ex Armenia, acceptis fluminibus clavis Parthenia ac Nicephorione, Arabas Oreos Adiabenosque determinans, & quam diximus Mesopotamiam faciens, Istratis montibus Gordyaorum, circa *Apamiam Mesenes* oppidum, citra Seleuciam Babyloniam cxxxv mill. passuum divisus in alveos duos, altero meridiem ac Seleuciam petit, *Mesenen* perfundens; altero ad septemtrionem flexus, ejusdem gentis tergo campos Cauchas secat. Ubi remeare aquæ, *Pasigris* adpellatur. Omnia Ptolemæo contraria, cui *Apamea* integro gradu & sextante est infra Seleuciam; Plinio autem superior adeo, ut circa *Apamiam* findatur Tigris, & inde alveus meridiem ac Seleuciam petat; quæ inter se conciliari non possunt: neque intelligo, qui alter alveus in septemtrionem feratur, neque, qui sint *Cauchæ campi*, notum est, quos Harduinus quidem a Coche, de qua post dicturi sumus, nominatos putat, Coche vero prope Seleuciam ad Tigrim illum sita fuit, qui Seleuciam prætermeat: Plinius autem *Cauchas* campos dicit alveo diverso ab illo, qui Seleuciam ferebatur, secari.

Quæ quod satis conturbata mihi videntur, malo Ptolemæi rationes, qui fixam sedem *Apamiæ* adsignat, & sub ea confluentes habet, quam Plinianas sequi; & *Mesenen* inde a Seleucia ad *Apamiam*, aut paullo ultra, definio, ut sub *Apamia* pars Tigris dextera & simul Regius amnis in Tigrim majorem exeant. Ptolemæus quidem non nominavit *Mesenen*; quod vero *Apamia* in *Mesene* fuit, & ipse ad Seleuciam Euphratis confluentem habet, & alium proxime infra *Apamiam* ex eodem Euphrate; non potest esse, quin intercepto spatio *Mesene* sit, & prope Seleuciam Tigris scindatur, ac ad *Apamiam*, vel sub ea, in unum alveum coeat; quamvis Tabulam Ptolemæo superadditam hic mutilatam esse, illum que alveum, qui *Mesenen* ab occasu claudit, non habere designatum, supra aliquoties prædictum est.

Est & alia *Mesene* regio inter ostia Tigris fluminis, a Philostorgio III, c. VII sic descripta, ut Tigris τοῖς ἰσχυροῖς ἐρμασὶν ἀλλήλων διεγχομένης, extremis ostiis longe a se vicem disjunctis faciat ἕπον ποταμῶν τε ἅμα καὶ θαλαττίαν, ἢ ἰδιῶς ἰσχυροῦ τῶν Μεσσην ἰταρ δέχμενον, insulam fluvialem simul & maritimam, quam gens incolit, quæ *Mesenorum* dicitur.

men fert : de qua infra dicendi locus erit. Jam distinctionis causa mentionem feci, miratus eruditos viros Jac. Gothofredum & Jo. Harduinum, quibus eadem est Mesene Plinii & Philostorgii, quum tamen ad ostia Tigris nulla Apamia sit, ex qua de veriore celebrioreque Mesene judicetur. Vide horum ad Plinium & Philostorgium Adnotationes.

Sed ad priorem *Mesenem* revertimur, de qua etiam in *Απάμια*, chorographus Stephanus : *ἡ δὲ ἄλλη ἐν τῇ Μεσηνῶν γῇ, τῇ Τίγριτι περιχομένη, ἐν ᾗ ῥιζίζεται ὁ Τίγρης ποταμὸς καὶ ἐν αὐτῇ δὲ αὖ μίση περιέχεται ποταμὸς Δίλας, ἐν δὲ τῇ ἀεὶ τῇ Τίγριτι ὁμωνύμως τῷ μεγάλῳ. Ἔστι δὲ ἄλῃα [Apamea] ἐν Μεσηνῶν ῥεγίῳ, Τίγριδι ἐκκείνη, ἐν ᾗ [ῥεγίῳ] Τίγρις ῥινδύνη : δεξιὰν πᾶρτεν ῥυῖνιὸς Δελας, ῥινδύνην Τίγρις, καὶ μετὰ τὴν ῥεγίαν αὐτῆς ὁμωνύμως ἐστὶν, ἐκ τῆς ῥεγίας αὐτῆς.* Hic citerioris alvei nomen *Delas* est, quod Salmasius Exerc. Plin. p. 492. in mss. *Σέλλας*, *Sellas* legi perhibet, eundemque putat *Sillam* Isidori Characeni esse. At Isidorus pag. 5. hunc *Sillam* non Babyloniam, ubi *Delas* est, sed Apolloniatis, Transtigris provinciam dicit flumen esse, quod Græcam urbem Artemitam, xv schœnis a Seleucia in ortum distantem, perluat. *Delas* autem Stephani est dexter alveus scissi Tigris, seu occidentalis, Babyloniam permeans, longe remotus a Silla, qui trans Tigrim est. Deinde incolas regionis seu insulæ *Meseniæ* dictos, ex Stephani verbis clarum est : quod nomen Valesius ad Ammianum lib. xxiv, cap. iiii. non solum Prologo Trogi Pompeji xlii. ubi *Messenis bellum insulæ*, est editum; verum etiam Eutropio lib. viii, cap. ii. ex mss. & metaphrasi Græca vindicatum it, ubi Vinetus, Sylburgius, Schonovius *Edeffios* ediderunt.

Inter Seleuciam & Apamiam ad Tigrim fuit etiam *Tescaphe* Ptolemæi, *Τισκάφη*, quæ in Tabula *Scaphe*, demta syllaba, scribitur : de qua vero nihil aliunde notum est. Prope Apamiam sita est in septemtriones. Nihil præterea Ptolemæus habet, quod ad Mesenem hanc referri possit. Aliorum notior est *Coche*, supra Tescaphen ad Tigrim sita, quam Ammianus lib. xxiv, cap. xviii. in vulgatis ipsam dixit Seleuciam esse, prius Cochen adpellatam, quam Seleucus Nicator amplificaret. Sed Gelenii illa conjectura est, libris manu scriptis mire dissentientibus; & vel ideo suspecta, quia idem Ammianus post aliquot itinera cap. xxi. ad Cochen demum perventum scribit. *Hac valle*, inquit, *purgata* [id est Trajani fossa] *avulsis cataractis undarum multitudine classis secunda stadiis xxx repulsa, in alveum ejecta est Tigridis : & connectis illico pontibus exercitus, iter Cochen versus promovit.* Et Arrianus quoque in Parthicis apud Stephanum in *Κωχή* distinxit, καὶ βασιλεὺς ἐξελάμην ἐκ Σελευκίας καὶ πρὸς τὸν ποταμὸν τῇ Τίγριδι ἐς Κωκὴν, ἢ τινὶ Κωκῇ ὄνομα, *Et rex movit ex Seleucia, haud longe a fluvio Tigri, in vicum, cui nomen est Coche.* Ita autem vicus fuit, ut munitiones etiam accesserint postea : ideoque *φρούριον munimentum* seu *castrum* dictum ab aliis. Nazianzenus, qui simul situm demonstrat, Oratione iv (quæ Insectiva ii in Julianum est) pag. 115. ubi de Ctesiphonte egit, ejusque munitionibus, subdit : *ποῖν δὲ αὐτὴν ἰσχυρότερον καὶ φρούριον ἔτιον, ὃ πρὸς τὴν Κωκὴν, μετὰ τῆς ἀσφαλείας συγκείμενον, ὅσην τε φυσικὴ καὶ ὅσην χειροποίητη, τοσούτοις ἐνέμενον, ὡς μὲν πάλιν δοκεῖ ἀμφοτέρως, τῷ ποταμῷ μίση διεργομένης ταύτης.* Hanc [Ctesiphontem] *castrum aliud, quod Coche vocatur, firmiorem facit, natura & arte in munimentum, adeoque conjunctum, ut ambo urbs una videantur esse, quippe fluminis tantum intercursum dirimuntur.* Quod si verum est, quod Plinius lib. vi, cap. xxvi. tradit, Ctesiphontem a Seleucia tertio tantum lapide abesse, certa etiam Coches sedes cis amnem definita est. Eutropius Cochen urbem dixit lib. ix, cap. xii. in Caro imperatore. *Cochen*, inquit, *& Ctesiphontem, urbes nobilissimas cepit.* Nec obest, *Κωκὴν*, vicum ab aliis dictam : quia & Ctesiphon Straboni *Κωκὴν* est, sed tantæ amplitudinis, ut urbem quamvis exæquet, & omnem aulam Parthorum recipiat. Vide lib. xvi, p. 512.

Fuerunt præterea alia Babylonæ citra Tigrim oppida, de quorum situ autem non satis proditum est memoria. Ex his *Pirifabora* Ammiani est lib. xxiv, cap. vi. [Valef. II.] post Macepractam, ubi finditur Euphrates: & trajecto Naharmalcha amne, ad civitatem, inquit, *Pirifaboram ventum est, amplam & populosam, ambitu insulari circumvallatam*. Nomen refert, posteriori parte, τὴ τότε βασιλεύοντι, regis tum imperantis, ut Libanius ait Orat. funeb. p. 315. quem Græci Σαβών, Latini *Saporem* nominant, quocum Constantius & Julianus bella gesserunt: qui si auctor est urbis, non cadit in nostram, sed medii ævi geographiam: sin primus Sapore, qui Valerianum imperatorem cepit, utique ad nostrum institutum referri potest. Libanius tantum dixit, ἡ τότε βασιλεύοντι ἡ πόλις, erat ei, qui tunc regnabat, cognominis: non autem ab eodem conditam esse. Plura de hac urbe Zosimus lib. III, cap. xvii. cui Βησαβώζα adpellata est.

Ab hac urbe Julianus prope locum venit, ut Ammianus refert, *ubi pars major Euphratis in rivos dividitur multifidos: in quo tractu civitas, ob muros humiles ab incolis Judæis deseruata, iratorum manu militum conflagravit*. Non additum civitatis nomen: Judæi autem multarum frequentiam & synagogas laudant, in quibus sunt *Sura & Pumbeditha*: sed adeo diverse ab eruditis collocatæ, ut nihil certi definiri possit. Duos, sed clarissimos, in præsentia nominasse sufficiat. Samuel Bochartus Suram adposuit flumini, quod Babylonem perluit, sed supra Babylonem: Salomo van Til ad citimum, quem derivat, Euphratis alveum, ante Naharsarem, & Vologesiam: cui etiam Naardam adponit, quam cum Ptolemæo supra & Bocharto in Mesopotamia posuimus. Idem Tilius Pumbeditha in Arabica Euphratis ripa citra Saocoræ confluentes ponit, quam alii in Babylonia omnes censent. Benjamin Tudelensis a Bagdad, quæ ad Tigrim est, profectus in Babyloniæm, primum *Resen* veterem venit, quam *Gehiagan* dicit adpellari: inde ad *Babylonis* ruinas: progressus hinc ad *Hilam*, & post medii diei iter, *Napham*: inde ad flumen *Chobar*, & altero die ad flumen *Ligam*: deinde ad oppidum *Kupham*: hinc sesquidiei spatio *Suriam*: hinc bidui itinere *Scheplithib* in *Nahardea*: tum vero sesqui die *Pumbeditham*, sitam in Euphratis ripa. Quod si certi essemus, secundum rectam lineam profectum semper esse, aut non longe ab illa declinasse; ex distantis, quas ponit, de situ locorum quodammodo judicari posset: sed potuit eligere loca, quæ prius adiret, aut pro iterum ac comitatus ratione, aliisque commoditatibus ordinem, quem via ferebat, interdum posthabere, ut nec ex hoc auctore de locis Babylonæ, ab Judæorum gente frequentatis, satis certi possimus esse. Benjaminem ut videtur Tilius in Paradisi tabula sequutus est: alias rationes Bocharti vide in Phaleg lib. I, cap. viii. Et quæ de *Resen* in hoc itinere Benjamin tradit, in Assyriam ille lib. iv, cap. xxiii. transponit.

Hæc occasione oppidi Judæorum, quod Ammianus memoravit: unde Julianus *Maogamalcham* venit, ut Valefius scripsit; seu *Majozamalcham*, ut Lindenbrogius; urbem magnam validis circumdatam mœnibus. Ortelio videtur *Bithra* Zosimi esse lib. III, cap. xix. de quo est vero quod dubitemus. Nam Bithræ receptus imperator cum exercitu, ad Maogamalcham in pericula & insidias incidit, quam operosa tandem obsidione expugnavit. Inde ad everfam a E. Vero urbem, ut Ammianus refert, ventum; deinde ad fossam Trajani, quam etiam Naarmalcha vocat, unde iter Cochen versus Julianus imperator promovit, & ex eo exercitum navibus trajecit Tigrim. Zosimus autem iter Juliani a Berfabora ad urbem, quam non nominat, duxit, ad quam Persæ infidiis Romanos adorti sunt: ideoque urbs vi capta & exusta. Forsan hæc Maogamalcha est, cujus alioqui nulla mentio apud Zosimum esset: inde *Fisseniam* duxit prope flumen Regium sita, ut pars aquarum in munitiones derivata fuerit: dehinc accessum ad *Bithram*, a qua per

per palmarum lucum ad castellum, ubi periculo imperator expositus fuit; & proximum oppidum *Besuchim* pervenit: a quo iter xc stadiorum Ctesiphontem fuit. Castello autem, quod jam proximum *Besuchi* esse dictum fuit, Zosimus lib. III, cap. XXI. expugnando tribuit, quæ urbi *Maogamalchæ* Ammianus: per cuniculos dicit captum esse, e quibus primi prodierint *Superantius*, *Magnus*, *Jovianus*, quos eodem ordine cum honorum insignibus etiam Ammianus adpellavit. Sed major fides Ammiani, qui rebus interfuit, quam Zosimi, qui postea, aliena nixus relatione, hanc historiam composuit.

Characenus quoque *Isidorus* *Stathmis* *Parthicis* per *Babyloniā* decurrit, ab insulis *Euphratis* interiora usque *Seleuciam* emetiens, ad quam non per *Mesopotamiam*, sed *Euphrate* & *Regio amne*, qui intus in *Babylonia* sunt, transmissis, contendit. Ab *Anatho* insula de qua diximus, in aliam cui nomen *Olabûs*, in qua gaza *Parthorum* fuit, schœnos habet XII: inde *Izannesopolim*, schœnos XII: deinde *Αἰπολιν*, *Aipolim*, ubi bituminis fontes, schœnos XVI: inde *Besachanam*, in qua fanum fuit *Atargatis* deæ, schœnos XII: deinde *Neapolim* juxta *Euphratem*, schœnos XXII: inde transeuntibus *Euphratem* & *Narmatcham* ad *Seleuciam* *Tigridi* adpositam, schœnos IX. Sed ignotæ hæ urbes sunt, quarum posteriores intra *Babyloniæ* fines propriæ fuisse non dubitamus: ideoque *Isidorus* summam schœnorum a *Zeugmate* usque *Seleuciam* connumerans, ἀρχὴ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας, hinc usque, inquit, *Mesopotamia* & *Babylonia*.

C H A L D A E A.

Chaldea *Ptolemæo* provincia est *Babyloniæ* ad *Arabiam* vergens desertam: cui duas obscuriores opponit, *Auranitidem* *Euphrati* adjacentem, & *Amordociam*, cui *Strophæ* sive *Strophades* subjacere dicuntur. Sed sive omnem *Babyloniā* sive partem significat, raro admodum *Chaldea*, regionis nomen, invenitur, ut apud *Hieronymum* in *Ezech. XVI. ingredientes Chaldaam*: in sacris frequens mentio terra *Chaldaeorum*, חַלְדָּאִים, *Esa. XXIII, 13. Jerem. I, 1. quæ Act. Apost. VII, 4. est γῆ Χαλδαίων*, etiam Græcis prophetarum interpretibus. Aliquando gentile cum adfixa locali littera pro nomine est, חַלְדַּי *Chaldaeos versus Ezech. XI, 24. XVI, 29. XXIII, 16. ubi Græci æque γῆ Χαλδαίων reddiderunt: Vulgatus cap. XI & XXIII Chaldea. Sacris litteris eadem Chaldæa & Babylonia: quamquam si Chaldæorum gens & nomen a Chesed, filio Nahoris sunt, Genes. XXII, 22. utique antiquiora nomina sunt terra Sinear, terra Babel. Hieronymus autem, ut recentiores taceam, Quæst. in Genes. ad cap. XXII confirmat originem nominis. Chesed, inquit, quartus est [Nahoris filius] a quo Chasdim, id est Chaldaei postea vocati sunt.*

Quod vero *Babylon* urbs maxima & caput orientis fuit, factum est, ut omnis circa eam regio usque ad sinum Persicum & fines *Arabiae*, *Babylonia* vocaretur, & *Chaldaeorum* nomen arti, id est philosophiæ & astronomiæ relinqueretur. Nihilominus hi ipsi auctores, qui *Chaldæorum* vocabulum ad artem referunt, non negant etiam nationis nomen esse in *Babylonia*. *Cicero* lib. I de *Divinat. cap. I Chaldaei, non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, diuturna observatione siderum scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid eveniret, & quo quisque fato natus esset.* *Strabo*, lib. XVI post initium explicans: Αφώριστο ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ κατοικία τοῖς ἐπιχωρίοις φιλοσόφοις τοῖς Χαλδαίοις προαναγεγραμμένοις, οἱ περὶ τῆς ἀστρονομίας εἰσὶ τὸ πλεον. προσποιῶνται δὲ τινες καὶ γενεθλιαλογεῖν, οὓς ὁ καταδύχοντα οἱ ἕτεροι ἴσιν διὰ καὶ τῶν Χαλδαίων, καὶ χάρις τῆς Βαβυλωνίας ὑπ' ἐκείνων οἰκισμένη, πλησιάζουσα καὶ τοῖς Ἀραβί καὶ τῇ κατὰ

κατὰ Πίργου λεγόμενη θάλαττη. Constituta est habitatio peculiaris in Babylonia philosophis indigenis, plurimum astronomiam tractantibus, qui Chaldaei adpellantur. Sunt ex iis, qui natalibus hominum eventura iis vaticinari se profiteantur: sed a ceteris non probantur. Est & Chaldaeorum natio, & Babylonia regio ab iis habitata, Arabibus & mari proxima, quod Persicum adpellatur.

Ex hoc Strabonis loco fundamentum nostrae distinctionis inter Babyloniā propriam, & Chaldaeam quasi propriam demonstramus. Babylonia proprie regio circa Babylonem est, variis fluentis, ex Euphrate magno derivatis intercisa. Quae inde in austrum vergit & occasum, Chaldaeam adpellamus, quia Ptolemæo lib. v extr. παρὰ τῆς ἑρήμης Ἀραβίας καὶ τῆς ἁλυσὸς, Arabia Deserta Chaldaea regio adjacet. At hanc Arabiam Babylonia propria ab occasu spectat & meridie: & auctor tabulae antiquae Ptolemæo adjectae Chaldaeam in meridiano tractu respectu Babyloniæ constituit. Quod ipsum est, cujus jam rationes Strabone auctore cognovimus, τὸ φύλον τῶν Χαλδαίων, nationem Chaldaeorum habitare in Babylonia regione ita, ut Arabas & mare Persicum contingat. Plinius quoque lib. vi, c. xxvii. lacum Chaldaicos vocat, per quos Tigris, jam Euphrate auctus, & ostiis suis propinquus in sinum se Persicum infundit. Hos paullo ante c. xxi. dixerat lacum, quem faciunt Euphrates & Tigris juxta Characem. Eo usque Chaldaicum nomen, auctore Plinio, pertinuit.

In hoc, quem definivimus, Chaldaeorum tractu fuit Opis, Ὀπίς, emporium ad Tigrin, sed incertum, quo loco & ordine, respectu oppidorum a Ptolemæo memoratorum. Herodotus l. i, c. clxxxix. πόλιν, urbem dicit; Strabo l. xvi, p. 509. κάμιν, vicum. Addit, Persas cataraetis voluisse illam navigationem ex mari ad Opin prohibere, Alexandrum autem omnes demolitum esse. Quae autem a Ptolemæo ad Tigrim post Mefenes Apameam ponuntur, sunt Spunda, uti Palatino legitur, aliis Gunda seu Punda: deinde Batrachia postquam Thalatha: denique Aliha: circa quam Tigris rursus dividitur in duos alveos, qui insulam faciunt triangulam, cujus basis est in sinu Persico. Philostorgius lib. iii, c. vii de hac insula: πρὶν ἢ εἰς θάλατταν καταβαίνει, χρίζεται εἰς δύο μεγάλας ποταμούς, ἵπταται σὶ τοὺς ἐχάτους τόμασιν ἀλλήλων διεγχομένοις, εἰς τὴν Περσικὴν θάλατταν ποῦνται τὰς ἐκβολὰς, ὅν μιν πλείων περιετρεμένοις, καὶ ἡσὼν αὐτὴν ποῶν ποταμίαν τε ἄμιν καὶ θαλάττην, ἣν εἰς ἵπταται τὴν Μεσηνῶν ἐπικαλούμενοι. Priusquam [Tigris] in mare sese effundit, scinditur in duo magna flumina, duobusque exinde extremis ostiis, longe ab invicem dissitis, in Persicum mare se immittit, terram in medio plurimam intersecans, eamque insulam fluviale simul & mare nam efficiens, quam incolit quae Mefenorum gens adpellatur. Hanc etiam Mefenen Dionysius Cassius in Trajani historia intellexit, quamquam male a Xiphilino exscriptum, vel ab alio editum Μεσσην, geminata sibilante. καὶ τὴν ἡσὼν, inquit, τὴν ἐν τῇ Τίγριδι τὴν Μεσην, Ἀθάμβιλος ἐβασίλευσεν, ὁπότες ἀκμαῖσεν: Mefenen quoque insulam Tigris, in qua Athambius regnabat, nullo labore cepit. Nam inferiorem hanc, non Apamensem, Mefenen notari, patet, quia incommoda Trajanus in ea passus est ὑπὸ τῆς τῷ Ὀκτανῶν ἀναρροίας, ab aestibus Oceani etiam vicina erat Spasini Vallo, de cujus situ trans Tigris ostia infra dicturi sumus. Haec itaque alia Mefene ab illa est, quam supra in eodem flumine descripsimus, & in qua Apamea erat, Mefenes cognomine a ceteris disparata.

Quarta Asiae tabula, Ptolemæi Geographiae adjecta, inscriptum huic insulae oppidum habet, cui Terédon, Τερεδών, nomen est. Ptolemæus Græcus hic mutilus est: post aliam demum designata Teredonem oppidum recenset. Alii ad Euphratis illud posuere ostium Strabo l. ii, p. 55. ex Eratosthenis sententia: A Thapsaco ad Babylonem stadia numerat IV CIO IDCCC: ὑπερβαίνει δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τῆς Εὐφράτης καὶ πόλιν Τερεδώνα τετραχίλιος, inde iterum [a Babylone] ad ostia Euphratis & urbem Teredonem tria millia. Idem l. xvi, p. 526.

dem Eratosthene auctore, Persicum sinum ad occidentem producit *μὴν Τερδόνου*, ἢ τῆς *μεσότητος τῆς Εὐφράτου*, usque ad *Teredonem* & *ostium Euphratis*. Dionysius Characenus versu 980. de Euphrate:

μίσσην βασιλάν πρήσας
Περσίδου εἰς ἄλγος εἶδμα θοὴν ἀπερίουγται ἄχνην,
Τερεδὸν προχέουσι *Τερδόνου* ἐγγὺς ὀδύων.

hoc est, qui, *mediam Babylonem præterlapsus, Persici in maris fluctum rapidam evomit spiritum, extremis fluentis juxta Teredonem means.* His itaque auctoribus Teredon extra insulam ostiorum Tigris, ubi Ptolemæi tabula habet, sita fuit, ad Euphratis vetus ostium, quod necessario in occasum ab illa insula, incertum quanto intervallo, probabilius autem, non magno, recessit.

Sed has rationes turbavit Plinius lib. vi, cap. xxviii. *E Parthico regno navigantibus vicus Teredon, infra confluentem Euphratis & Tigris.* Vicum vocat, quam Strabo πόλις, oppidum: & situm non tam explicat, quam involvit, ponens *infra confluentem Euphratis atque Tigris.* Sed ubi ille confluent? mox ait, & *Apamiam suam, ubi restagnatio Euphratis cum Tigri confluat.* Expedita res esset, quia restagnatio fluminis ad ostia deducere videretur, nisi rursus nomen Apamiæ illam turbaret. Apamiam enim ad Tigrim sitam superiori loco Ptolemæus posuit, ubi Regius cum illo fluvijs miscetur. Harduinus quidem, perdoctus interpres Plinii, non Mesenes Apamiam, sed Sittacenæ intelligit, de qua idem Plinius lib. vi, cap. xxvii. dicat: *Inter has gentes [Medos, Adiabenos] & Mesenen Sittacæ est, & Sabata: - - item Apamia, cui nomen Antiochus maris sue imposuit; Tigris circumfunditur.* Sed incerta Sittacenæ est Apamia, nec alia mihi, quam illa Mesenes videtur. Si quod enim oppidi nomen frustra multiplicatum fuit, illud est *Apamia*, ut egregie vir doctissimus Octavius Falconerius de Nummo Apamensi Dissertatione demonstravit: qui quinque solum urbes hujus nominis admittit, quo numero exclusa est Sittacena. Accedit Sittacenam regionem longe ab ostiis Euphratis Tigrisque fluminum collocari, &, si cum Strabone sentiendum, (lib. xv, pag. 503.) Sittacenam olim fuisse, quæ postea Apolloniatis est nominata; longius illa a restagnatione ac ostiis recedet, quia Apollonia integro gradu supra latitudinem Seleuciæ in septentrionem est remota. Potuit aut ex ea causa Plinius errare, quia, quam dicit Apamiam Tigri circumfundi, in Mesene fuit, Tigris fluminis insula, & æque regioni, quæ trans Tigrim est, ut Sittacena est, quam citeriori, id est Babylonis, attribui potuit. Et vicus fuit *Διείδωτις, Diridotis* prope Euphratis ostium, quem Arrianus descripsit de Reb. Ind. p. 588.

Sed ut ad illud, a quo digressi sumus, recedamus, *Teredon* urbs erat, cujus situm considerabamus. Ptolemæus inter ostia Tigris posuerat intus, seu reductius a mari: Strabo coniunxit bis cum ostio Euphratis, etiam Dionysius in Periegesi. Forfan inter Euphratem & Tigrim circa ostia fuit Teredon sita. Ex iisdem etiam adparet Euphratem olim in sinum Persicum peculiari ostio exiisse, licet fossis postea & variis deductionibus mutata rerum facies fuerit: ideoque Ptolemæus silentio id ostium præterierit. Arrianus quoque de Indica Alexandri expeditione pag. 588. Nearchum cum classe ex India reducem, *ἐπὶ τῷ στόματι τῆς Εὐφράτης*, ad ostia Euphratis adpulisse, unde navigatio Babylonem sit III MCCC stadiorum: quum vero audiisset, in Susios profectum Alexandrum, *ἔκθην τὸ ὀπίσω*, inde retro navigasse, ut per *Pasitigrim* in Susios obviam Alexandro ferretur. Sed quonam Pasitigri? Salmasius Exerc. Plin. p. 830. ulterior est, qui ultra Susa ex Uxiorum regione delabitur: sed hic quartis castris in ortum aberat a Susis, ut Diodorus xvii, cap. lxxvii. & Curtius lib. v, cap. iiii. testantur. Harduino est citerior Plinii lib. vi, cap. xxvii. qui ipse Tigris Mesopotamiam

potamiæ est circa ostia & Euphrate jam auctus, ex quo per fossam in Eulæum atque ita ad Susa navigari potest. De fossa illa Arrianus lib. vii, p. 453. & Plinius vi, cap. xxiii. *Inde Tigri Susa*, puta navigatur per alveum seu fossam.

Mediterranea Chaldææ propriæ, a Ptolemæo recitata, nunc inspicienda sunt. Post alveos Euphratis & confluentes cum Tigri sunt *Chuduca*, *Chumana*, *Beithana*, *Orchoe*, *Biramba*, *Thelme*: & in meridiem vergentia, *Sorthida*, *Jamba*, *Rhagia*, *Ciriphe*, cetera: sed nomina sunt, nullis historiis aut geographorum illustrata consensu. Solam *Orchoen* ex iis fama recentior celebravit, quia plures sunt divinarum litterarum interpretes, qui illam *Ur Chaldaeorum*, Abrahami patriam fuisse existimant: quod forsan aliud ex Ptolemaicis oppidis Chaldææ non inveniunt, in cujus vocabulo aliquid nomini *Ur* inesse simile inveniatur: qui ideo etiam *Urchoe* frequenter scribunt, quod in Græco est ορχόν. Prætermitto Judæorum fabulam, quam Hieronymus Quæst. in Genes. xi. refert, ἡς adpellative interpretantium, quod Abraham cum fratre Haran, ab idololatriis in ignem coniecti fuerint, hic consumtus eo, ille divinitus servatus fuerit; quod vere *fabulam* Hieronymus adpellat, cui & alii Judæi sapientiores contradicunt. Josephus enim lib. i. Antiq. cap. vii. *Haran* (frater Abrahami) ἡ Χαλδαίως ἀπὸ τῆς, ἡ πόλις οὗση λεγομένη τῶν Χαλδαίων, ἣ τὰ φθὲ αὐτῆς μίχεται τῷ θανάτῳ, in Chaldaea mortuus est, in oppido *Ur*, ut vocatur, *Chaldaeorum*: & sepulcrum ejus hodie ostenditur. Et Aben Esra in Genes. cap. xi. אברהם נולד במקום נקרא אור כשדים Abraham natus est in loco qui vocatur *Ur Chaldaeorum*. Etiam Eusebius in Locis Ebr. seu sacris: οὗς πόλις βασιλείας τῶν Χαλδαίων, *Ur* oppidum est regni Chaldaeorum.

Fateor nec nomen *Orchoe* bene convenire, nec iter in Palæstinam per Carras aut vicinum ad Chaboram amnem locum: qua de re supra in Mesopotamia, quum de Carris & Haran ageremus, disputatum est. Altera igitur sententia de *Ur* Ammiani Marcellini, inter Tigrim sito & Nisibin, eruditis hodie magis placet. Bochartus lib. i, Phaleg. cap. x. *Ur Chaldaeorum*, ubi Abraham majores habitavit, Gen. xi, 28. non procul erat a Corduena, in qua substiterat arca Noa. Res patet ex Ammiani lib. xxv. Ibi enim Romani, transmissis Tigri ad locum a Corduena centesimo lapide separatum, via sex dierum emensa, ad *Ur* nomine Persicum castellum venerunt: unde profectis primo Tisalphata, deinde Nisibin iter fuit. Itaque *Ur* circa Nisibin, Tigri propior & Corduena. Et Hugo Grotius in Genes. xi, 31. UR CHALDAEORUM. Mansit loco nomen ad Ammiani Marcellini usque tempora, quem vide libro xxv. Hæc opinio id commodi præ altera habet quod Haran, patriarcharum sedem alteram, recta in Carras, ut veteres docuerunt, ducit, unde opportunus transitus in Palæstinam erat. Si cognomen *Chaldaeorum* objicitur, respondent, Mesopotamiæ partem, præsertim quæ ad Tigrim versus est, Chaldæos tenuisse, quod ex Aët. Apoli. vii, 2, 4. non leviter videtur confirmari. De qua re supra in Mesopotamia pluribus disputatum est.

In Chaldæam etiam reducendi sunt *Orcheni*, ορχηνί, quos Ptolemæus perperam in Arabia Deserta juxta Sinum Persicum lib. v, cap. xix. posuerat. Plinius enim lib. vi, cap. xxvii. *Euphratem præclusere Orcheni & accola agros rigantes: nec nisi Pasitigri deferunt in mare*. Hoc est proprium ostium ejusque alveum præcluserunt, in rivos illum dividendes, unde agri rigentur. Straboni lib. xvi. post initium secta Chaldaeorum sunt *Orcheni*, τῶν Χαλδαίων τῶν ἀσσορευμικῶν γίνονται οἱ Ὀρχηνί, atque sic quoque in Chaldæa potius, quam Arabia, censendi: ideoque Plinio paullo ante cap. xxvi. dicti *Orcheni* tertia Chaldaeorum doctrina. In Chaldæa itaque propria seu australi parte, infra alveos Euphratis, colendandi sunt.

Antequam in Transtigritanas regiones progrediamur, videtur circa Euphratem & Tigrim ali-

aliquid de *Paradiso* adjiciendum esse: sed tot de illo eruditorum hominum dissension-
es sunt, ut quam sententiam sequamur tuto, vere nesciamus. Vetus illa & vulgaris,
quam Josephus Antiq. Jud. l. 1, cap. 11. exposuit, Nilum etiam & Gangem in flu-
viis Paradisiacis esse, omnino propter nimiam illorum distantiam deferenda est. Cete-
ras quoque opiniones, quæ longius ab Euphrate ac Tigri recedunt, suis auctori-
bus relinquimus. In oriente fuit respectu Palæstinæ vel Arabiæ Petrææ: in hac enim
Moses scripsit; ad illam plurima direxit. *Euphratis* ipse mentionem fecit: ex nomine
Hidkel docti viri *Tigrin* eliciunt, quia, abjecta adspirativa, ut solent Græci, fiat *De-
kel* vel *Degel*: & L in R mutata, ut sæpe factum in propriis nominibus, *Deger* sive
Tiger; unde Græcorum casu accedente, *Tigris* oriatur. quod latius a Bocharto est de-
monstratum.

Nec vero, qui de Euphrate & Tigri consentiunt, de loco etiam ac ceteris flumi-
nibus conveniunt. Sunt qui in Mesopotamia inter Saocaram & Tigrin fluvios fuisse
Paradisum contendunt, ubi facile reliquos duos fluvios ex Euphrate dirivare possunt,
quos omnes ex magno fluvio, qui ex Mesopotamia in hortum influat, deducunt, saltem
ex parte adaugent. Alii in ultima Chaldæa & partim opposita Parapotamia Paradisum
quærent, ut Plinii Pasitigris ille fluvius major fuerit, qui anfractibus suis Paradisum riga-
ret, ac quatuor fluvios ex se efficiat, Euphratem & Tigrin supra hortum; ceteros, *Phi-
son* & *Gihon*, infra illum, ubi ultimo Tigris fissus magnam pænisulam, cujus basis ma-
re sit, ante ostia faciat. Et quod Phison terram Hevilam circueat, illa autem terminus
orientalis Arabiæ Petrææ Genes. xxv, 18 dicatur, sicut occidentalis, Sur ante Aegyp-
tum; putant bene sibi rationes de Paradisi loco constare. Vide quæ clarissimi viri P. D.
Huetius, & Salomo van Til circa hoc argumentum nuper in diversas partes commenta-
ti sunt: quibus me nolim interponere, quum in utraque sententia sit, quod dubita-
tionem non omnem eximat. Prior ex Mesopotamia fluvium majorem in Paradisum in-
fundit, qui postea extra hortum devolutus in quatuor flumina dispescatur; cujus vero
majoris fluvii in Mesopotamia nullum adparet indicium. Altera satis probabilis esset,
si divisionem in quatuor flumina tam retro interpretari, quam de prono cursu & secundo,
liceret.

Concedo facile in Mesopotamia aut Babylonia seu Chaldæa Paradisum fuisse: quo
loco autem fuerit, & quisnam sit fluvius ex terra Eden irrigans hortum, qui deinde in qua-
tuor capita seu amnes dividatur, non puro distincte ac certo definiri posse. Multa diluvio
immutata sunt, quorum rationes ex posteriorum temporum geographia haud credo demon-
strari posse.

CAPUT XVII,

D E

A S S Y R I A.

Assyria trans Tigrim amplissima regio, Orientis olim imperio clarissima. Nomen du-
cit ab *Assur*, Noë nepote, qui primus gentem illam condidit, ac fundamenta ur-
bium in ea jecit, Gen. x, 11, 22. Multi confundunt id nominis cum *Syria*, & *Assyrios*
cum *Syris*. Virgilius 11 Georg. vers. 465.

LIBER III.

(Nnn)

--- Af

- - - *Assyrio fucatur lana veneno,*

id est murice Tyrio. Et Nonnus lib. xli Dionysiac. v. 19.

Ἀσσυρία Λιβάνῳ περιπίπτειται,

Assyrium juxta Libanum expansa [Beroe] est. Bochartus quidem duplices facit *Assyrios*, proprios sive Transtigritanos; & qui cis Euphratem fuerint: illos ab Assur patriarcha nomen trahere; hos ipsum nomen Syrorum cum articulo habere, a צור *Tyro* metropoli, צורם *Surim* seu *Sorim*, & cum articulo חצירם *Hassurim* sive *Assyrios*. Erudite quidem sic explicatur, ut tamen valde dubitem scriptores hos aequè ita distinxisse, nec potius commune confudisse vocabulum. Justinus enim l. 1, c. 11. ex Trogo: *Assyrii*, qui *poëta Syri dicti sunt*, quasi κατ' εἰσέρεσιν. Sed frustra hæc dicuntur, quum utrumque nomen oppido antiquum sit. Quid? quod Leucosyros etiam ad Pontum & in Cappadocia *Assyrios* eodem errore Periegeta vers. 975 dixit,

Ἀσσύριοι δ' ἄλλος ἄγχι περὶ τόμῳ Θερμόδοντος.

Assyrii mare juxta, ad ostium Thermodontis.

Alia ratio est, quum συνεκδοχικῶς Assyriæ nomen etiam ad regiones refertur, quæ extra limitem veteris & propriæ Assyriæ erant, in ditione tamen Assyriorum. Sic Arrianus l. vii Exped. Alex. p. 453. τῶν δὲ ποταμῶν, τῆ τε Εὐφράτης καὶ τῆ Τίγρητος, οἱ τὴν μίσην σφῶν Ἀσσυρίῳ ἀπείργουσιν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μεσοποταμίᾳ πρὸς τῶν ἐπιχωρίων κληῖται, *Euphrates & Tigris mediam Assyriam continent, unde & ab indigenis Mesopotamia vocatur.* Et Ammianus Marcellinus lib. xxi, c. xx. *In Assyria multe sunt urbes, inter quas Apamia eminet Mesene cognominata, & Teredon, & Apollonia, & Vologessia, hisque similes multe. Splendissimæ vero & pervulgata hæc sola tres, Babylon, cujus mœnia bitumine Semiramidis struxit, arcem enim antiquissimus rex condidit Belus: & Ctesiphon, quam Vardanes priscis temporibus instituit, posteaque rex Pacorus incolarum viribus amplificatam & mœnibus, Græco indito nomine, Persidis effecit specimen summum: post hanc Seleucia ambitiosum opus Nicatoris Seleuci.* Hic plures urbes in Assyria censentur, quæ Babylonia & Chaldæa cis Tigrin sunt, laxa notione Assyriæ accepta.

Illa ergo nobis ex Ptolemæi dispositione est vera & propria *Assyria*, quæ a septentrione habet partem Armeniæ ac Niphatem montem: ab occasu Mesopotamiam seu Tigrin fluvium: a meridie Sufianam; ab ortu partem Mediæ, Choatren & Zagrum montes. Alia dialecto dicta fuit *Aturia*, *Aturia*, quo nomine Strabo usus aliquoties est l. xvi ineunte. Dio Cassius in Trajano clare: καὶ τῆ καὶ Ἀτυρίᾳ διὰ τὸ το βαβυλωνί, τῶν Σίγμων καὶ τῶν μεσοποταμίων, ἐκλήθη. *Ea* [Assyria] quoque *Atyria* nominatur littera S in T barbarice mutata.

Est & *Adiabene* dicta, Ἀδiabηνή, ævo præsertim posteriore. Plinius l. v, c. xii. *Adiabene, Assyria ante dicta.* Et Ammianus dicto loco: *Juxta hunc circuitum Adiabena est, Assyria priscis temporibus dicta.* Sed Dionysius pars Assyriæ est Adiabene: etiam a Ptolemæo in partibus seu regionibus numerata: & synecdoche est, si quando plus significat. Ipsa quoque *Aturia* videtur interdum partis potius, quam totius Assyriæ nomen esse. Sed de his nunc in partibus.

Regiones Assyriæ Ptolemæus l. vi, c. i. constituit hasce: *Arrapachitin* juxta Armeniam: proximam hinc *Adiabenen*: inde ortum versus *Arbelitin*: supra Adiabenen ipsi est *Calacene* sive *Calachene*: inferius est *Apolloniatis*: juxta Sufianam tandem *Sittacene*. Omnes nobiles &

cognitæ præter primam Arrapachitin, quam alibi non novimus memoratam. Nec ceterarum limites ubique definire, aut cuique suas urbes adjudicare possumus, quia Ptolemæus id posthabuit, neque omnes regiones, quas alii memorant, enarravit.

De *Atyria*, sive *Aturia* propria, seu regione Strabo prædicto loco, eamque Lyco flumine Aturiam ab Arbelitide distinguit. ἡ Ἀτυρία, inquit, τοῖς περὶ Ἀρβηλα τοῖς ὁμοίαι ἐστὶ μεταξὺ ἔχουσα τὸν Λύκον ποταμὸν. *Aturia similis est iis locis, qua circa Arbela sunt, & Lycum flumen intermedium habet.* Et mox: ἐν τῇ πεδίῳ τῷ Λύκῳ τὰ τῆς Ἀτυρίας πεδία τῇ Νίνῳ περιέχονται, *trans Lycum Aturia campi Ninum circumjacent.* Ex quibus satis manifestum est, Aturiam partem tantummodo Assyriæ fuisse Lyco flumine, & circa Ninum agro, terminatam. Ibidem circa Lycum & Caprum regio quædam Ἀρτακηνή, *Artacene* dicta in Strabonis libris, quam Scaliger, cui Casaubonus subscribit, Ἀρτακηνή, *Artacene* legit, & ab *Arec* Genes. x. deducit, & cum Tibulli *Arecetis* campis lib. iv; eleg. 1, vers. 142. confert. Verba Strabonis sunt: περὶ Ἀρβηλα, καὶ τὸ Νικατόρειον ὄρεος, ὃ Κάπερος ἐστὶ ποταμὸς ἐν ἰσθμῷ διακείμενῳ, ὅθεν καὶ ὁ Λύκος. ἡ δὲ χώρα Ἀρτακηνή λέγεται. *Post Arbela & Nicatorium montem, flumen est Caprus tanto, quanto Lycus, intervallo.* Australem partem, in qua Ctesiphon est, Plinius lib. vi, cap. xxvi. vocat *Chalonitin*. An eadem Καλλωνίτις, *Callonitis* Polybii lib. v, cap. liv. ad radices Zagri montis, non omnino liquet: putat tamen Ortelius: nec improbabile, eo usque a Tigri extensam Chalonitin fuisse. Certiores autem Καλωνίται, *Chalonitæ* Dyonyfii vers. 1015.

Hæc de regionibus Assyriæ in universum: quæ cuilibet regioni tribuenda sint oppida, infra dispiciemus. Interea Assyriorum *fluvios*, quotquot nominati sunt, persequemur. *Tigris*, de quo diximus in Armenia, quæ fontes habet; & in Mesopotamia ac Babylonia, quas terminat; Assyriæ tamen, cujus itidem limes est occidentalis, posteriori jure adscribitur, quia regiæ urbes Ninus & Ctesiphon ei adpositæ erant, & omnes alii Assyriæ fluvii in Tigrim effunduntur. Derivant vocabulum a bestia hujus nominis, sicut vicina flumina, Lycus & Caprus, etiam ab animalibus nominantur: alii sagittam Persice sonare dicunt; ut utriusque denominationis ratio sit celeritas fluminis & violentia, quam vero Petrus della Valle qui vidit, & navigavit, negat, & tardiozem Euphrate esse confirmat: qua de re ad Curtii lib. iv, cap. ix. sect. 16. adnotavimus, auctoribus priscis nominatis, qui alterutram derivationis opinionem sequuti sunt. Accedit tertia Bocharti, qui nomen ab Ebræo *Hidekel* deducit, de quo supra in Paradiso plura diximus.

Ptolemæus tres fluvios per Assyriam in Tigrim defert, *Lycum, Caprum, & Gorgum*, omnes inter Ninum & Seleuciam, pari quasi inter se distantia, & eo ordine, quo recensuimus, ut Lycus Nino sit propior; Gorgus Seleuciæ; medius inter hos Capros. Polybius lib. v, cap. li. Ἐγμεία μὲν ἰδοὺσι παρὰ τὸν Τίγριν ποιεῖσθαι τὴν περίην ἀναβαλλομένης τῆς τῆς καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν καὶ τὸν Κάπερον. *Hermias censēbat, secundum Tigrim esse progrediendum ita, ut pro munimento exercitui essent tum hic, num alii duo amnes, Lycus & Capros.* Nomina ex Phrygia in Assyriam a Græcis importata: ibi enim & *Lycos* & *Capros* Laodiceam dicuntur adluere, & proxime in Mæandrum se inferre. Vide Strab. lib. xii extremo, & Plin. lib. v, cap. xxix, Ptolemæi Græco libro Λευκός, *Leucus*, perperam, abundante littera, scribitur: sed emendandus est ex Polybio, Arriano, Strabone, Curtio, & ipsa Ptolemæi tabula, quibus Λύκος, *Lycus* scriptum est. Bochartus Xenophontis Ζάτην, *Zaten* fluvium, cujus lib. iiii, ἀναβασ. p. 181. Gr. est mentio, putat Lycum esse, quia inter hunc & Tigrim alius ibidem non memoretur.

Gorgus fluvius minus notus, nec qui præter Ptolemæum ejus mentionem habeat, reperimus. Vir doctissimus Jo. Harduinus Plinii *Zerbin* esse suspicatur lib. vi, cap. xxvi. *Gordyæis*, inquit, *jun-*

eti Aloni, per quos Zerbis fluvius in Tigrin cadit. Ad quæ Harduinus : Is est, quantum ex situ conjicimus, qui ῥογὸς ποταμὸς Græca nomenclatura ob celeritatem cursus a Ptolemaeo vocatur. Sane ῥογὸς vox Græca est & velox sonat : an autem Zerbis hujus nomen sit barbarum ac primigenium, non possumus adfirmare.

Ammianus lib. xxiii, cap. xx. [Valef. vi.] Adiabenen, præcipuam Assyriæ partem, a fluminibus Diaba & Adiaba nomen tradit ducere : nam rejecta vulgari opinione, quæ nomen a διαβάνειν deducit; Nos autem, inquit, id dicimus, quod in his terris amnes sunt duo perpetui, quos & transivimus, Diabas & Adiabas, juncti navalibus pontibus, ideoque intelligi Adiabenam cognominatam, ut a fluminibus maximis Aegyptus Homero auctore, & India, & Euphratensis, antehac Commagena. In hunc locum Henricus Valefius: Existimo hos fluvios esse eos, qui frequentius Zabas & Anzabas dicuntur. Ut enim diata & zeta; Diabolus & Zabolus; Hippo Diarrytus & Zarrytus promiscue dicitur; ita plane Diabas & Zabas. Zaba autem fluvii mentio est apud Cedrenum & in Historia Miscella in rebus gestis Heraclii. Hic e montibus celsis a septentrione exortus medicus fertur : mox in austrum procedens ac torrentibus multis auctus, navigabilis fit, atque in Tigrim delabitur, teste Theophylacto lib. iv initio. Adiabas vero ab Anzabas lib. xviii. & in Adiabene ponitur. Verba ejus sunt cap. xiv, [Valef. vi.] transitis fluminibus Anzaba & Tigride : & cap. xvii. Postquam reges Nineve, Adiabene ingenti civitate, transmissa, in medio pontis Anzaba hostiis casis, extisque prosperantibus transire latissimi. Mirum, navigabiles amnes silentio transiri a veteribus, a solis memorari posterioribus : ut suspicari possis, nova hæc nomina forsân fluviorum esse supra a Ptolemæo aliisque memoratorum.

An etiam Gyndes fluvius Assyriæ fuerit, non convenit inter scriptores. Laudatus Valefius ad Ammiani xxiii pag. 355. ad verba CHOASPES ET GYNDES : Hi fluvii nil videntur hic convenire : nam Gyndes Dahos Ariosque determinat, teste Tacito xi. Si Taciti lib. xi, cap. x. salva lectio est, utique illius Gyndes ad Assyriam & Tigrim minus pertinet. Sed mss. habent Sinden, non Gyndem. De vero autem Gynde Herodotus lib. i, cap. clxxxix. Gyndes in Mantienis orius montibus per Darneos iaddoi is Tigrin, effunditur in Tigrin. Mantieni autem post Armenios erant. Idem enim Herodotus lib. v, cap. lxi. iter regium a Sardibus Susa certis stathmis emetiens, ex Armenia ducit is τὴν Μαντινῶν, in Maticenam regionem; (nam & ita scribitur) inde in Cissiam : tum denique ad Choaspen & Susa. Sic omnino supra Susianam in Tigrim delabitur, quod si est, non potest aliter, quam per Assyriam australem. Hic Gyndes est, quem Cyrus dicitur in cclx rivos distraxisse, quod non solum Herodotus notat, sed Seneca etiam lib. iii de Ira, cap. xxi. tamquam insanam iracundiam exagitat. Et Tibullus lib. iv eleg. i, vers. 141.

- - - rapidus Cyri dementia Gyndes :

sive ille perierit in tot rivos dispersus; sive veterem alveum, quod non improbabile, petierit. Addendus est ποταμὸς Σίλλα, fluvius Silla, quem Isidorus Characenus in Apolloniatis dicit mediam urbem Artemitam perluere. De fluminibus hæcenus : sequuntur Regionēs speciatim cum oppidis explicandæ.

Incipimus a CALACHENA, Καλαχηνή, Strabonis, lib. xi, pag. 347, & 365. ubi ἰσὺς τῆς Καλαχηνῆς καὶ τῆς Αδριαβηνῆς ἔξω τῶν Ἀρμενικῶν ὄρεων, usque ad Calachenam & Adiabenam, quæ extra fines sunt Armenia. Et lib. xvi ineunte : τὰ περὶ τὸν Νῖνον πεδία, Δολομένη τε, καὶ Καλαχηνή, καὶ Χαζηνή, καὶ Αδριαβηνή, campi Nino vicini, & Dalomene, & Calachene, & Chazene, & Adiabene. Nomen est a Calach, כלח, Genes. x, xi. antiquissima urbe : quam Bochartus eandem putat esse, quæ, una mutata littera, i Reg. xvi i, 6. חלח Chalach adpellatur, in quam

rex Assyriæ Israelitas deportavit. Ptolemæo lib. vi, cap. i. hæc regio dicta Καλακίη, Calacina, quam sub Armeniæ montibus a Tigri ad Lycum aut Arrapachitin regionem constituit. Videtur urbs prope Tigrin fuisse, aut ei adposita, quia ceteræ quæ simul conditæ, juxta id flumen sitæ fuerunt, Ninus & Resen. De Nino res certa: de Resen, probabilis. Resen enim, ipso Mose auctore, inter Ninum & Calach sita fuit, &, si Bocharti conjecturam sequimur, Larissa Xenophontis est, de qua lib. iii Exped. Cyri Min. pag. 182. ἀφικέτο ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμὸν. ἐνταῦθα πόλις ἦν ἱέρημη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ Λάρισσα. ἔκκει δ' αὐτῇ περὶ τοὺς Μῆδοι. *Venerunt ad Tigrim fluvium: ibi urbs ampla deserta jacebat, Larissa nomine, quam Medi quondam inhabitaverant.* Sic Calachenæ & hanc vicinitatis causâ adjungimus: licet nesciamus, Nino an Calachæ fuerit propior. Ignota Ptolemæi, quæ in hanc regionem incidunt, sunt Marde ad Tigrim, Bihaba, sub monte Niphate, Armeniæ vicina.

Altera septemtrionalis regio, sed in ortum ab illa recedens, ex Ptolemæi dispositione est ARRAPACHITIS, quod ipsum nomen sicut ignobile est, ita etiam oppida ejus tractus obscura omnia, nisi forte Darna ex criticorum conjectura nomen Darneis, populo, dedit, pro quo corrupte apud Herodotum lib. i, cap. lxxxix. Δαρδανίωι legitur. Per hos autem Gyn-des delabi dicitur, & inde deferri in Tigrim.

ADIABENE nobilissima pars fuit Assyriæ, adeo, ut non numquam totam quoque significet, ut supra ex Plinio diximus & Ammiano. De nominis origine in fluviis dictum. Ptolemæus ita posuit, ut & Ninum & Gaugamela & Arbela possit comprehendere: quod de his tribus etiam Ammianus lib. xxii, cap. xx. confirmat, nisi quod Ecbatana, quæ in Media sunt, alieno loco admiscet. At Strabo libri xvi initio, Ninum in Aturiæ campo ponit; etiam Gaugamela: Arbela autem propriam regiunculam denominat. Sed quamvis ita sit, tamen eadem oppida etiam in Adiabena sunt, quia tam Aturia, quam Arbelis pars est Adiabenæ. De Aturia Strabo prædicto loco: ἡ μὲν Νῦν πόλις ἐν πεδίῳ κειμένη τῆς Ατταρίας, urbs Ninus sita erat in Aturiæ campo. Et paucis interjectis: ἐν τῇ περὶ τὴν Λύκω τὰ τῆς Ατταρίας πεδία τῇ Νῦν περιέκειτο, trans Lycum Aturia campi Ninum circumjacent. Ergo Aturia inter Tigrim & Lycum fuit, pars Adiabenæ. De Arbelitide Plinius lib. vi, cap. xiii. *Adiabene Assyriorum finium: cujus pars est Arbelitis, ubi Darium Alexander debellavit.* Stephanus aberrat, Adiabenen cum Mesopotamia confundens: etiam Tzetzes in Lycophronis Alexandram ad vers. 704. Populus, *Adiabeni.* Tacitus lib. xii, cap. xiii. *Transmisso amne Tigri, permeant Adiabenos.* Et Sex. Rufus cap. xxi de Severo: *Adiabenos delevit, Arabas interiores obtinuit.* - - Hinc cognomina ex victoriis quesita sunt. nam Parthicus, Adiabenicus, & Arabicus est cognominatus. Idem cognomen ADIABENICO in multis marmoribus Severo additum apud Grut. p. 264. Et in Trajani nummo ADIAB. id est Adiabenco. Nunc oppida singulatim perlostrabimus.

Ninus, ut profani vocant; seu Nineve, ut sacri scriptores, urbs non solum antiquissima, sed amplissima etiam. Origo prodita Genes. x: amplitudo in Jonæ prophetia. Magnitudinem etiam Strabo agnoscit lib. xvi ineunte, πολὺ μείζων ἢ τῆς Βαβυλῶν, multo major, inquit, quam Babylon fuit; hortos etiam & agros, & alia inhabitata loca, ut Babylon, complexa. Et Diodorus Siculus lib. ii, cap. iii. περιέβαλον ἐκ εὐδίων τετρακοσίων καὶ ὀγδοήκοντα, amplexum cccclxxx stadiis, hoc est quindecim milliariis Germanicis definiit; in eo autem vel memoriam lapsus, vel describentium oscitationem passus, quod ad Euphratem dicit conditam fuisse, quæ ad sinistram ripam Tigridis erat. Herodotus lib. i, cap. xciii. ἐς τὸν Τίγρητα, καὶ δὲ Νῦν πόλις οἰκίεται, ad Tigrim, juxta quem urbs Ninus sita est. Et lib. ii, cap. cl. ἐν τῷ Τίγρει ποταμῷ παρεῖρηται τῇ Νῦν, ad Tigrim amnem, qui Ninum præterfuit. Et Plinius lib. vi, cap. xiii. *Fuit & Ninus impoſita Tigri, ad ſolis occaſum ſpectans, quondam cla-*

rissima: ut de Strabone & Ptolemæo taceamus. Sacri scriptores, ut diximus, vocant Νινῆ, Græce Νινῆ, Nineve Latine & Ninive. Ammianus lib. xviii, cap. xvi. [Valef. vii] Postquam reges Nineve, Adiabena ingenti civitate transmissa, in medio pontis Anzaba hostiis cesis, exstingui prosperantibus transire latissimi. Et Paullinus Nolanus Natali Felic. viii, 168.

- - - - Babylon & opima Ninive.

Everfa fuit a Medis, quod etiam prædictum a Nahum fuerat: & Strabo xvi ineunte: ἡ μὲν Νινῆ πόλις ἡφανίσθη παρὰ τὴν τῶν Σύρων κατάλευσιν, urbs Ninus extemplo post Syrorum [lege Ασσυρίων, Assyriorum] imperii destructionem deleta est. Reprehendit Ptolemæum Salmafius, quod Ninus inter urbes Assyriæ, sua ætate exstantes, numeraverit, quæ olim excisa fuerat. Quid vero de Tacito dicemus, qui lib. xii, cap. xiii. Sed capta, inquit, in ista sua urbs Ninos, vetustissima sedes Assyria. Et ita etiam Ammianus lib. xxiii, cap. xx. [Valef. vi] In hac Adiabena Ninus est civitas, quæ olim Persidis regna possederat. Puto post everfionem a Medis factam, resurrexisse tandem ex ruinis oppidum, quod priscum nomen ferret, priori neque magnitudine neque splendore comparandum; sicut Ilium novum ex veteri Troja in vicino loco natum fuit: ut ita Ninus magna vere deleta fuerit, atque etiam alia hujus nominis Tigridis ripam Romanorum temporibus exstaret.

In Aturia etiam, hoc est inter Tigrim & Lycum, fuerunt quoque Γαυγάμηλα, Gaugamela, victoria Alexandri nobilitatus locus. Strabo xvi sub principium: ἐν τῇ Ατυρίᾳ ἐστὶ Γαυγάμηλα κώμη, ἐν ᾗ συνέβη νικηθῆναι τὴν ἀποβαλὲν τὴν ἀρχὴν Δαρῖον. In Aturia quoque vicus est Gaugamela, apud quem Darius superatus amisit imperium. Addit, a Dario Hystaspis nomen esse, qui camelo locum in alimentum dederit. De loco prælii consentiunt alii. Arrianus lib. iii, p. 173. ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐρεχτοπιδύκει Δαρῖος ἐν Γαυγάμηλοις πρὸς ποταμὸν Βουμάδου ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους, cum his co iis Darius in Gaugamelis ad flumen Bumadum castra posuerat, sexcentis circiter ab Arbolorum oppido stadiis. quæ repetit lib. vi, pag. 399. at flumen ibi Βέμηλον, Bumelum vocat: & de locis ita, πάλιν δὲ ἐστὶ τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ κώμη οὐκ μεγάλη. - - - ἔνθεν δὲ πόλις ἔστα τὰ Ἀρβήλων ἀπηνέγκαστο τὴν δόξαν τῆς μεγάλους μάχης, Gaugamela non oppidum est, sed vicus non magnus; - - - hinc urbs Arbela pugna maxima gloriam abstulit, sibi que vindicavit. Hoc etiam Strabo dicto loco refert & Plutarchus Alexandro pag. 683. Maluerunt sane victores ab insigni quodam oppido quam ignobili loco pugnam denominari. Tabula quæ hanc Asiæ partem ex Ptolemæi numeris ordinatam exhibet, Gaugamela inter Lycum & Caprum medio loco habet, quod perperam ita positum est. nam citra Lycum erant, quem Darius, ex ulteriori Asia adversus Alexandrum ducens, ponte junxit, & post lxxx stadia demum apud Bumadum seu Bumellum alium amnem confedit, qui proximus Gaugamelis est. Vide Curt. iv, cap. ix. sect. 9, 10 & victus postea retro per pontem Lyci fugit, cap. xvi, sect. 8. & Alexander persequens Darium ad flumen Lycum contendit, eumque transmisit; quod Arrianus lib. i ii, pag. 193. observavit. Minoris fluminis nomen, Gaugamela rigantis variat etiam in Curtii libris, quem ex variate Arriano circa hoc nomen interpolatum credo. Recentiores plures lib. iv, cap. ix. legunt: aliterum amnem, Bumado nomen est: Erasmi liber: cui Boumello nomen est.

Hinc Arbela, τὰ Ἀρβήλων, in ortum magis per sexcenta fere stadia, ut Arrianus lib. i ii, vi. tradidit, recedunt. Ptolemæi Tabula ad Caprum habet, sed citerior fuit hoc flumen. nam Strabo xvi libro post initium, μετὰ τὰ Ἀρβήλων καὶ τὸ Νικατόρειον ὄρεος, ὁ Κάρπος ποταμὸς ἐν ἴσῳ διακρίνεται, ὅσα καὶ ὁ Λύκος. Post Arbela & Nicatorium montem (ab Alexandro ita propter victoriam nominatum) flumen est Capros, pari distantia ab hoc & Lyco, fuit

medio inter utrumque fluvium loco. Diodorus lib. xvii, cap. l.iii. κώμην, vicum vocat, quem Curtius lib. iv, cap. ix. sequutus, de Dario dicit: *Jam pervenerat ad Arbela vicum, nobilem sua clade facturus.* At Arrianus vi, pag. 399. πόλις ἔστι τὰ Ἀρβηλα, *Arbela fuit oppidum.* Strabo sæpe prædicto loco τὰ Ἀρβηλα κατοικίαν ἀξιόλογον, *Arbela habitationem memorabilem* dixit: nec plane immunitam, quia thesauros bello necessarios Darius ibi deposuerat. Arrianum lege lib. iii, pag. 193. Regio circa Arbela dicta est *Arbelitis.* Ptolemæus: Ἀρβηλίτις χώρα: Plinius lib. vi, cap. xiii. *Adiabena pars est Arbelitis.* Strabo quum de Arbelis inter Lycum & Caprum sitis dixisset, illico subdit, ἡ δὲ χώρα Ἀρτακηνὴ λέγεται, regio vero *Artacena dicitur*, quod pravum aliis videtur nomen esse, qui Ἀρτακηνή, substituant, ut supra in Regionibus de Scaligero & Casaubono dictum est. Propius ad rem esset Ἀρβηλὴν seu Ἀρβηλην, *Arbelene*, legere, quæ eadem Arbelitis est.

Fuit hoc loco etiam oppidum, cui nomen erat *Demetriadi.* Strabo ibidem: πρὸς Ἀρβηλα πόλις ἡ Δημετριάς, *circa Arbela est etiam urbs Demetrias.* Et Stephano Demetrias tertia est Περσίδος πρὸς Ἀρβήλα, *Perfidis*, id est regni Perfici, ad *Arbelum*, quasi montem vel flumen subaudiatur. Verum ex Strabone hausit, & in voce Ἀρβηλα ad illum provocavit: qui quod de oppido Arbelis loquutus est, hic etiam de oppido, cujus casus forsan corruptus est, videturque legendus ita, πρὸς Ἀρβήλοις, ad *Arbela.* Ptolemæi Gomara prope Arbela, obscurum est.

APOLLONIATIS regio ex Ptolemæi dispositione etiam in ortum versus a Tigri est reduta: de qua Polybius lib. v, cap. xliii. ὁ Μόλων κέρει γινόμενος τῆς Απολλωνιάτιδος, *Molo Apolloniatis potius*, hoc est agro circa Apolloniam Assyriæ. Et cap. li. κατὰ τὴν Απολλωνιάτιν, *in regione Apolloniati.* Nomen est ab urbe *Apollonia*, quam ultra Gorgon amnem Ptolemæus removit. Hæc est Stephani vicefima quinta, μεταξὺ Βαβυλωνίων καὶ Σούσαν, *inter Babylonem & Susa* sita, Græcæ originis, ut nomen prodit. Polybius etiam oppidum memoravit dicti libri cap. lii. ubi Antiochum dicit, Tigri transmisso, & Duris obsidione liberatis, octavo die τὸ καλούμενον Ορεικόν, *Oricum quod vocant*, superasse, & εἰς Απολλωνίαν, *Apolloniam* pervenisse. τὸ Ορεικόν montana sunt, quasi ὄρειον, nisi plane ὄρειον legendum est: nam brevi post de Molone narrat, *Tigri statuit jungere ponte, & copias transmittere, ut, qua fieri posset, τὴν τοῦ ὄρειου τῆς Απολλωνιάτιδος, montana regionis Apolloniatis prior occurreret.*

Hujus regionis præter urbem Apolloniam fuit etiam alia Græca, *Artemita* dicta, a multis scriptoribus laudata. Strabo lib. xvi, p. 512. ἔστι καὶ Ἀρτεμίτα πόλις ἀξιόλογος, δίχουσα πέντακτις τῆς Σελευκίας εὐθείας πρὸς ἑωτὸ πλεον, *Est & Artemita urbs insignis, quingentis stadiis a Seleucia distans, plurimum orientem versus.* E quibus interpreteris locum alium Strabonis lib. xi, pag. 358. ἐπὶ τὴν Ἀρτεμίταν τὴν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ, *ad Artemitam, qua in Babylonia est*, id est in regno Babylonio, ejusque parte Transtigritana. Tacitus lib. vi, cap. xli. *Halus & Artemitam, Parthica oppida recepit.* Halus ignota est: Artemitam videtur a Græcis ibi distinguere. Sed Græcam diserte Isidorus Characenus, & Apolloniatidi quoque regioni p. 5. describit. *Hinc, inquit, incipit Apolloniatis, qua continet schænos xxxiii.* Ἐχὼν δὲ κώμους, ἐν τῇ εὐθείᾳ, πόλιν δὲ Ἑλληνίδα Ἀρτέμιτα. *Habet vicos, in quibus mansio: & urbem Græcam Artemitam.* Amnem, qui perluat urbem, vocat *Sillam.* Stephano Ἀρτέμιτα πόλις Παρθυάων, *Artemita*, Strabonis auctoritate utitur, haud dubie ad verba modo recensita lib. xvi. respiciens. Ptolemæus Apolloniæ in meridiem subdidit *Artemitam.* Plinius etiam lib. vi, cap. xxvi. *Artemitam* in Mesopotamia recensens, haud dubie a vero situ aberravit.

Sic Apolloniatin in ulterioribus Assyriæ & circa Gorgon fluvium vidimus: quam vero etiam.

etiam ad Tigrim in occasum recessisse minime dubitamus. Isidorus enim, quum a Zeugmate usque Seleuciam per Mesopotamiam & Babyloniam stathmos suos persequutus esset, subjicit, *ἰντιῦθεν ἀρχεται ἡ Απολλωνιάτις*, *Hinc incipit Apolloniatis*. Hinc, id est, a Seleucia, quæ ad Tigrim sita est. Atque ita etiam *Dura* Polybii lib. v, cap. lxi. si se recte is locus habet, ad Apolloniatin referri possit: nam cap. xlviii. in Mesopotamia τὰ Δῦρον, *Dura* censuerat, ut Ammianus quoque & Isidorus: nunc Zeuxidis consilio Tigri trajecto, primum iter fit *ἐπὶ Δῦρον* ad *Dura*, qua urbe *ἐξ ἰφθῆς* in transitu ab obsidione liberata, per montana Apolloniam Antiochus venit: quasi & trans Tigrim *Dura* essent, diversa ab urbe Mesopotamiæ. An *Sura* Ptolemæi inter Apolloniatis oppida recensita sub alteris forsan Polybii Duris latent? quamquam tabula ad ultima Assyriæ rejecerit? Cetera Ptolemæi sunt *Chauracharia*, *Thebura*, *Arrapa*, omnia ignobilia.

SITTACENE succedit, quam Ptolemæus παρὰ τὴν Συστιανὴν, *juxta Susianam* locavit. Plinius latiores fines dat lib. vi, cap. xxvii. *Inter has gentes atque Mesenen Sittacene locata, eadem Arbelitis & Palestine dicta*. Sed alii omnes diversam faciunt Arbelitin. Superiore cap. xxvi. *Media habet a meridie Sittacenem, & Susianem, & Persida*. Alii τ *simplici scribunt*. Strabo xvi. Σιτακηνή, *Sitacene*. Sic & oppidi nomen a Xenophonte & Stephano. Strabo dicto libro p. 512. τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Σέσα βαλόντες διὰ τῆς Σιτακηνῆς ὁδοῦ ἄπαντες, *e Babylone Susenitibus totum iter per Sitacenem est*. Idem lib. xv, pag. 503. Sitacenam & Apolloniatis eandem facit: ἡ Σιτακηνή μὲν πρότερον, Απολλωνιάτις δὲ ὕστερον προαγορευθεῖσα, *quæ Sitacena ante post Apolloniatis dicta*. Sic ampliata regionum nomina: quæ vero Ptolemæus distinxit & separavit.

Oppidum, quod regioni nomen dedit, est Σιτάκη five Σιττάκη, *Sitace* seu *Sittace*: cujus positione lis est. Ptolemæus procul a Tigri ultra Armetitam posuit: cui Plinius consentire videtur. *Oppidum ejus [Sittacenæ] inquit, Sittace Græcorum ab oriente est, & Sabata: ab occasu autem Antiochia inter duo flumina Tigrin & Tornadoium*. Quod si sit ita, quid de Xenophonte, qui ipse vidit & peragravit hæc loca, statuemus? libro enim *ἀναβάσεως*. pag. 167. ed. Gr. Steph. ἀφικνῶνται ἐπὶ τὸν Τίγρετα ποταμὸν: πρὸς ᾧ πόλις ἦν μεγάλη & πολυάνθρωπος, ἡ ὄνομα Σιτάκη, ἀπέχουσα τῷ ποταμῷ σαδίου πεντηκίδεκα, *Venerunt ad Tigrin fluvium ad quem urbs magna & populosa sita, nomine Sitace, distans a flumine stadiis quindecim*. Si verum, quod Bocharto videbatur, Σιττάκη, *Psittacen* Stephani esse eandem quæ Sittace confirmatur Xenophontis positio, quia Psittace Stephani πόλις παρὰ τῷ Τίγρει, *urbs juxta Tigrim est*. Verum nec in *Sitace*, quam πόλις Περσικὴν, *urbem regni Persici* dixit, neque in Psittace quidquam prodidit, unde eandem urbem esse persuadeas.

Plinii *Sabata* si eadem, quæ Zosimi Σάβαθα, *Sabatha*, lib. iii, cap. xxiii. triginta stadiis a Seleucia abfuerunt. Sed Zosimus videtur cis Tigrin in Babylonia posuisse, ut necessario diversa sint. *Antiochia* ejusdem in Sittacena, videtur Harduino & aliis Apolloniatis esse, fortita aliud nomen, nisi fortassis error subest. At laxos fines Sittacenæ Plinius fecit ut supra demonstravimus. Addit etiam *Apamiam*, cui *Tigris circumfunditur*: quæ non alia videtur, quam Mesenes insulæ Apamia, supra explicata: nam fluvialis insula æquæ ulteriori terræ, ac citeriori, adnumeratur.

CHALONITIS erat ultima Assyriæ in austrum vergens provincia, & Tigris ripam attingens. Nomen est ab oppido *Chala*, quod Isidorus Characenus refert p. 5. qui addit Chalontin a Media monte Zagro separari. Plinius lib. vi, cap. xxvi. *Invicem ad Mesopotamiam [Seleuciam] exhauriendam Ctesiphontem juxta tertium ab ea lapidem in Chalontide conditam Parthi, quod nunc caput est regnorum*. Parvo igitur spatio in altera ripa inferior est *Chalon*, quam Seleucia: & sola Ctesiphon regionis situm nobis declarat. Orontis

M I

M E

nia: a r

Mont

rentem a

Assyriæ

grum mo

Persidi o

i ἐν τῷ

fuga illa

ne Orontis

chicos mo

LIBE

nem ejus ac incrementa Ammianus l. xxiii, c. xx [Valef. vi] prodiit : *Ctesiphon*, quam *Vardanes* *priscis* temporibus instituit, posteaque rex *Pacorus* incolarum viribus amplificatam & membris Græco indito nomine, *Persidis* effecit specimen summum. Quis fuerit ille *Vardanes*, primus auctor, incognitum est : *Pacorus* putat *Valefius* eum esse, qui cæsus a *Ventidio* fuit, *Orodis* filius. Sed ab hoc non potuit nomen Græcum esse, quod etiam apud *Polybium* in bello *Antiochi* M. l. v, c. xlv. memoratur, ἀναχωρήσας εἰς τὴν ἐν τῇ Κτησιφῶντι λεγομένην τεκτοπιδίαν, ad *Castra* que vocant *Ctesiphontem* (ab obsidione *Seleucia*) recedens. Hic propter aeris temperiem hiberno tempore *Parthorum* reges agebant : ætate *Ecbatanis* aut in *Hyrkania*. *Strabo* lib. xvi, p. 512. Πλησίον δ' ἐστὶ καί μιν, Κτησιφῶν λεγομένη, μεγάλη, ταύτην δὲ ἐποίησαν χειμᾶδιον οἱ τῶν Παρθυσίων βασιλεῖς. - - - δυνάμει Παρθυσίων πόλις ἀντὶ καί μιν ἐστὶ. Prope eam [Seleuciam] pagus maximus est nomine *Ctesiphon*, in quo *Parthorum* reges hiemabant : - - - potentia potius urbs *Parthica*, quam pagus erat. Lege ibi plura. Meminit & *Tacitus* l. vi, c. xlii. Inverim *Ctesiphon*, sedes imperii, regia. Et *Herodianus* lib. iii, c. ix. de *Severo* imperatore : ἐπὶ τῇ Κτησιφῶντι, ἥ ἐν ἡμεῖς βασιλεὺς Ἀρτάβανος, instabat *Ctesiphonti*, ubi rex magnus *Artabanus* erat : occupavit etiam & diripuit, ægre cum paucis elapso rege. *Stephanus* chorographus : Κτησιφῶν πόλις Ἀσσυρίας. - - - τὸ ἰθὺκὸν Κτησιφῶντι, *Ctesiphon* urbs *Assyria* : - - - Gentile, *Ctesiphontinus*. Atque sic in *Titii* nummo, ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΙΩΝ. Et *Ptolemæus* *Ctesiphontem* in *Assyria* censet, cui ultima est, meridiem versus, in *Tigris* ripa : licet *Chalonitis* regionis mentionem nullam fecerit, sed haud dubie *Ctesiphontem* *Sittacenæ* adnumeret.

Cetera *Ptolemæi* in *Tigris* ripa, per diversas regiones sunt inter *Marden*, quam supra primam ab *Armeniis* montibus exposuimus ; inter hanc, inquam, & *Ninum* sunt *Savara*, *Bessara*, *Belciana* : inter *Ninum* & *Ctesiphontem* *Sacada*, *Oroba*, *Thelde*, sat obscura omnia. Habet etiam aliam *Orobam* in mediterraneis, & *Dosam*, & *Degiam*, & *Comopolim*, cetera, neque hæc magis nota.

CAPUT XVI,

DE

MEDIA ET ADIACENTIBUS.

Mediam *Ptolemæus* a septemtrione parte *Caspîi* maris, ipsis *Caspiis*, *Cadusiis*, & qui eo tractu sunt, terminat : ab occasu *Armenia* majore : ab ortu, *Parthia* & *Hyrkania* : a meridie, *Perside*, *Susiana* & parte *Assyriæ*.

Montes *Ptolemæus* notavit *Choatram*, qui a meridie ab *Assyria* disternit, procurrentem a *Niphate*, & *Carduchiis* montibus, qui & *Gordyæi* dicuntur, in *Armenia* & *Assyriæ*que confinio, a *Xenophonte* l. iv *Anabaf.* ineunte τὰ Καρδούχια ὄρη dicti : & *Zagrum* montem, qui ab ortu *Assyriam* a *Media* discernit : deinde *Parachoatram*, quem *Persidi* opponit : at *Straboni* l. xi, p. 363. προσχώριά ἐστι τὰ ὑπερέκκείμενα τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἢ τὰ τῆ Παρachoatρι, *Parachoatiri* boreales sunt & *Caspio* mari imminent : & tandem iuga illa, quæ ab ortu ab *Hyrkania* & *Parthia* separant. Hi in finibus : in media regione *Oromes* mons, septemtrionem versus ; *Jasonius*, in meridiem vergens : *Coronus*, *Parthicos* montes attingens.

Fluvii plerique in mare Caspium effunduntur. Post Araxem, de quo in Armenia & Albania dictum, Ptolemæo est *Cambyſis fluvius*; deinde *Cyrus fluvius*: post quem est *Mardus*, five, ut Palat. cod. habet, *Amardus*: succedit *Siraion* fluvius: tandem *Charindas*, qui Hyrcaniæ proximus delabitur.

Populi secundum eundem Ptolemæum sunt præter *Caspios*, de quibus in Albania diximus, cum qua Strabo conjunxit; *Cadusi*, Caspiis in ortum conjuncti: *Καρχοῦδοι*, ut Græcus habet; ut versio, *Carchuci*; ut Tabula, *Carduchi*: sed quod in media hi Atropatia coluerunt, non videntur veteres *Carduchi* esse, de quibus Xenophon lib. III. Anabaf. extremo egit, quia illi ad Tigrin in Armeniæ & Assyriæ confiniis habitaverunt. Plinius lib. VI, c. XV. *Adiabensis connectuntur Carduchi quondam, nunc Cordueni, præfluente Tigri*. Etiam Bocharto lib. I, c. III. iidem sunt qui Cordyæi seu Gordiæi. Deinde sunt *Mardi*, ad Hyrcaniæ fines: & *Tapuri*, qui alii sunt a Tapyris inter Hyrcanos & Derbicas colentibus: Tapuri enim in finibus Mediæ magnæ a Ptolemæo locantur: Straboni autem Tapyri in Atropatena. Ceteri sunt perobscura nomina, *Calici*, *Amariaca*, *Margasi*, *Sagartii*, *Sidices*, *Vadassi*, *Marunda*: ad Persidis fines *Syromedi*.

Universam Mediam divisit Strabo lib. XI, p. 360. διχα, in duas partes, quarum una est *Μεγάλη*, *Media Magna*, cujus caput & regia fuerunt Ecbatana; altera, ἡ Ἀτρουπάτινη *Μεδιά*, *Media Atropatia*: five ut ibidem & p. 363. ἡ Ἀτροπατίνη, *Atropatene*. Et Plinius l. VI, c. XIII. vocat *Atropatenen*, quam dicit ad *Caspium mare* tendere; ejusque incolæ *Atropatēnos*, *partem Medorum*. Nomen est a præfecto Atropato, qui obstitit, quo minus Alexander Macedo & illam partem occuparet; ejusque rex factus postmodum, successoris suæ stirpis usque ad Strabonis tempora reliquit.

MEDIA ATROPATENE.

Regia, seu Βασιλείον, hujus partis Straboni dicta *Gaza*, in campo sita; Pliniol. VI, c. XIII. extr. *Gaza*, pari intervallo ab Artaxatis & Ecbatanis positæ: & loco edito ac natura munito *Vera*, *Oviog*, quam Antonius Parthica expeditione oppugnavit; quod idem Strabo tradidit: qui & populos in hac parte nominavit *Cadusios*, *Amardos*, & *Tapyros*, ac *Cyrtios*. Ex his *Cadusi* ad occasum in montanis habitaverunt, simulque ad mare pertinebant: *Amordi* post hos circa fluvium *Amardum*, a Ptolemæo designatum. *Tapyri* videntur sub *Amardis* in austrum fuisse, ut Ptolemæi *Tapuris*, si modo hi paullulum in boream magis ducantur, conciliari possint, quos non credo diversos in tanta vicinitate fuisse. *Cyrtiorum* sedem, quia Ptolemæus præterit, definire non possumus: sicut nec oppida Strabonis *Gazam* & *Veram*, itidem a Ptolemæo prætermissa. Nec certus est hujus Atropatiæ limes orientalis, num ad Hyrcaniam sub mari Caspio excurrat, an sistatur post *Amardum* fluvium: quod magis probabile propter imparitatem partium, quia *μεγάλη*, *Magna* altera cognominatur: etiam Strabonis epitomator p. 147 ita censet, *Mediam magnam* dicens τὸ ἀνατολικὸν, *orientalem*: τὸ δὲ δυτικὸν, ἥτις καλεῖται Ἀτροπατίνη, *occidentalem, quæ Atropatene vocatur*.

Huic parti quæ Ptolemæus oppida dat, ad Caspium mare sunt inter Araxem & Cambyſen fluvium, *Savina*: inter hunc fluvium & Cyrum, *Tazina*, & *Sabæ ara*: inter Cyrum & Amardum fluvium, *Cadusiorum vallum*, & *Cyropolis*. Salmasius in Solin. p. 840 negat hoc loco Cyropolin fuisse, quæ eadem sit ac *Κυρίχματα*, *Extrema Cyri urbs* ad Jaxartem fluvium, interprete Stephano: & Ammianum dicit Ptolemæum sequutum esse, quomodo l. XXIII c. XXIII.

XXIII. *Cyropolim* in Mediæ urbibus recenset. Verum ut plures eodem nomine ab Alexandro, Seleuco, Antiocho sunt urbes conditæ, ita haud video, quare Cyro, non minus gloriæ, quam illi, cupido, hanc urbem in avito regno positam denegemus, quamvis & alia, quæ ad Jaxartem fuit, æque *Cyropolis* ac *Cyreschata* adpellata fuerit.

Quæ ab occasu Armeniæ Ptolemæus opposuit oppida, ignota omnia sunt *Scabine*, *Gabale*, *Gabris*, *Saoza*; *Alvaca*; qui tractus videtur esse regio *Matiana*, inter Armeniam & Mediam sita, sic tamen ut Mediæ potius quam Armeniæ adjudicaretur, Strab. lib. XI, pag. 350. τὸ γινώσκων τῆς Μηδίας ἐν τῇ Ματιανῇ, hoc fit in Media Matiana. Idem pag. 360. καὶ τῶν [Atropatene Media] τῇ μὲν Ἀρμενίᾳ καὶ τῇ Ματιανῇ πρὸς ἑαυτὴν, τῇ δὲ μεγάλῃ Μηδίᾳ πρὸς ἄλλους, Sita est Atropatene ab Armenia & Matiana in ortum: a Media Magna in occasum. Herodotus lib. I, cap. CLXXXIX. ἐν τοῖς Μαντινέοις ὄρεσι, in Mantienis montibus dicit Gyndis fontes esse, quæ ipsa Matiana regio est, uti ex lib. V, cap. LV. adparet, ubi Ματιανὴν γῆν adpellat, per quam ex Armenia prope Gyndem fluvium via regia ferat ἐς Σῦσα, in urbem Susa. Alia tamen Characeni Isidori Matiana est, ad Caspias sita Portas, cujus Raga fuit, urbs Mediæ maxima.

Ulteriora & propria Atropatenes oppida, a Ptolemæo nominata non sunt notiora, *Tigrana*, *Ganzania*, *Phasaba*, *Pharaspæ*, *Phanaspa*, cetera; ex quibus haud dubie est regia urbs, βασιλεὺς, *Praaspæ*, ut Dio Cassius lib. XLIX, pag. 407. vocat; sive *Phranta*, ut Appianus in Parth. p. 272. quam Antonius frustra oppugnaverit. Quod de *Vera*, munita urbe, supra Strabo referebat, quam ad horum nominum aliquod reducere non alienum a varietate est, qua auctores ab auctoribus discrepant. Adeo ubique pravata sunt propria urbium & regionum vocabula.

Nec de fluviis Atropatenes, quos Ptolemæus nominavit, plane convenit cum aliis. Non dicam de Pomponio Mela, qui lib. III, cap. V. inconsiderate: *Cyrus & Cambyfes ex radicibus Coraxici montis vicinis fontibus editi, & in diversa abeunt, perque Iberas & Hyrcanos diu & multum distantibus alveis defluunt: post non longe a mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum uno ore perveniunt.* Quot putas in his prodigia esse? Iberes & Hyrcani (quanto intervallo sejuncti?) qui possunt sua flumina per unum os emittere? De Cyro & Araxe dixi in Albania, confluere quidem, Araxis parte in Cyrum infusa, ut tamen pars altera proprio ostio effundatur: id vero de Ptolemæi sententia de alio Cyro, quem is Κύριον, *Cyrrhum* vocat, intelligendum, qui ex Armenia veniens inter Albanum & Araxem ad mare tendit Caspium: alius autem Cyrus est Mediæ, quem idem Ptolemæus per Atropatiam in illud mare deducit: sive vere illud nomen habuit, sive in nomine Ptolemæus erravit. Ammianus lib. XXIII, cap. XXIII. Cyrum cum Mediæ amnibus conjungit. *Amardus*, inquit, & *Charinda*, & *Cambyfes*, & *Cyrus*, cui magno & specioso Cyrus ille superior rex amabilis, abolito vetere, id vocabulum dedit, quum creptum ire regna Scythica destinaret: quod & fortis est, ut ipse etiam ferebatur; & vias sibi, ut ille, impetu ingenti molitus, in Caspium delabatur mare. Incertum, quem Cyrum amnem significet: ordo Mediæ; impetus & Scythicum iter Albanæ videntur flumen designare.

Ceteri omnes unum habent Cyrum se mari Caspio insinuantem, & eum quidem qui cum Araxe se jungat, quem Ptolemæus lib. V, cap. XII, & XIII. Κύριον, *Cyrrhum* vocat, uti urbs Syriæ Κύριον & Κύριον, scribitur: alter vero Cyrus Ptolemæi, qui inter Cambysem & Amardum decurrit, ignotior superiore est. *Cambysem* amnem Plinius lib. VI, cap. XIII. ex Caucasii montibus deducit: Ptolemæi Cambyfes ex australi parte montium, qui Armeniam & Mediam seu Matianam disjungunt, septemtrionem versus, aut in æstivum ortum defluit. Strabonis Epitome p. 148. περὶ τὸν Καμβύσην, circa Cambysem fluvium locat gentem Caspiam citeriorem, quæ Cadusiis sit proxima.

M E D I A M A G N A .

Media Magna, ἡ μεγάλη Μηδία, Perside, Parthia, Hyrcania & mari Caspio five Hyrcano clauditur: ab occasu ab Atropatene incertis finibus discernitur; ex parte etiam Assyriæ extremis terminatur. Strabonis, ut diximus, est hæc divisio in Magnam & Atropatiam, quam Ptolemæus neglexit, *Tropatenen* quidem provinciam quamdam truncate adpellans, oppida vero permiscet ac confundit.

Regia & metropolis Mediæ magnæ *Ecbatana* fuerunt, quam Ctesias auctore Stephano Ἀγβάτανα, *Agbatana* scripsit, quod etiam Jul. Cæsari Scaligero de Causs. L. L. cap. xxxvii. placet, qui *Egbatana* præfert. Nec vero κβ in talibus dissociabiles sunt, ut in ἐκβασις, ἐκβάλλω, & aliis adparet; & præterea omnes alii ἐκβάτανα, *Ecbatana* scripserunt. De accentu notandum, vulgo pænultimam attolli, quod contra antiquam pronuntiationem est. Lucilius Satyra vii. apud Nonium Marcellum in v. CERCURUS:

*Ad regem legatus Rhodum, Ecbatanam ac Babylonem
Ibo, cercurum sumam.*

Originem urbs habuit a Dejoce, Medorum rege, quod Herodotus lib. i, cap. xcvi. prodidit: ideoque Plinius notandus est, qui lib. vi, cap. xiv. dixit: *Ecbatana, caput Mediæ, Seleucus rex condidit.* Non enim condidit, sed forsan instauravit urbem fortunæ ac temporum casibus adflitam. Et qui potuit a Seleuco condita esse, cujus Demosthenes etiam Philipp. iv, pag. 100. mentionem habuit, regem Persarum periphrasi significavit τὸ ἐν Σοῦροις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις, *cum qui Susi & Ecbatani* regiam sedem habet? Notandus etiam Diodorus est, lib. ii, cap. xiii. sequutus Ctesiam, *Ecbatana* ad fabulosa Semiramidis aut his superiora tempora referens. De hac enim dicit, παρεγνομένη δ' εἰς Ἐκβάτανα πόλις ἐν πεδίῳ ὑμῖν, κατασκευάσθη ἐν αὐτῇ πολυτελὴ βασιλεία, *Profecta in campestem urbem Ecbatana, summo sum in illa regiam condidit.* Ipsam vero urbem in leni colle fuisse positam, ex munitione Dejocis, quam Herodotus dicto loco descripsit, manifestum est. In eo tamen, quod res est, de situ urbis ibidem Diodorus dixit, δώδεκα σταδίων, *duodecim stadiis* ab ea montem *Orontem* abesse, quod adprime cum Ptolemæi positione convenit: quæ utique positioni Ammiani præferenda est, qui lib. xxiii, cap. xxiii. *Ecbatana*, inquit, *sub Fasonia monte in terris sita Syriae mediæ.* Sed hæc in extremo austro sunt ad fines Persidos.

Quod vero in Syria etiam hujus nominis oppidum fuit, uti ex Canibysis fato notum est; hæc urbs sæpius cum Mediæ cognomento vocitatur. Herodotus lib. iii, cap. lxiv. ἐν τοῖσι Μηδικαῖσι Ἐκβατάνοισι, *in Ecbatani Mediæ*: & Diodorus lib. xiv, cap. xxiii. εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας: & Josephus lib. x, cap. ult. ἐν Ἐκβατάνοισι τοῖς Μηδικαῖς: & Plinius lib. vi, cap. xxvii. *tantumdem ab Ecbatani Medorum per montem Charbanum*, quæ pars videtur montis Zagri esse. Plutarchus Alexandro p. 704. εἰς ἣν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, *postquam Ecbatana Mediæ venit.* Meminit & Tacitus lib. xv, cap. xxxi. *Digressus* [Tiridates] *Pacorum apud Medos, Vologesen Ecbatani repperit.* Ubi aliquid mendi latere videtur in *Medorum* nomine. Th. Ryckius ad hunc locum: *Mirum, quod dicat Pacorum apud Medos repertum, Vologesen Ecbatani, quasi Ecbatana, quæ Mediæ metropolis, in Medis non fuerint.* Femineo genere Hieronymus Chron. Euf. num. mcccix. etiam in mss. Scaligero teste, *Dejoces Ecbatanam condidit.*

Fuit & alia urbs Mediæ, cui nomen *Batana*, diversa ab Ecbatanis, ut Holstenius etiam censet in Ortel. p. 29, Isidoro Characeno p. 6. quamvis illi videatur nomen regionis esse: *Apobatana* autem dicit *μητρόπολις τῆς Μηδίας καὶ θησαυροφυλάκιον, metropolim & thesaurorum conditorium*. An sint hæc Ecbatana five Agbatana, pravato non nihil priore vocabuli parte, non habeo dicere. non enim vox ex Græcorum præpositionibus nata *ἀν* vel *ἐκ*, idem præne signantibus; verum ex *βα* vel *γα*, ut Scaliger ad dictum locum Eusebiani Chronici observavit. *Batana* hæc videntur Ptolemæi *Βάτινα*, *Batina* esse, quæ a septentrione Oron-tis montis, circa Stratonem fluvium posuit, ut mons ille inter hæc & Ecbatana inter-sit.

Et alia clara oppida Mediæ Magnæ a Strabone recensentur lib. xi, pag. 361. *ἐν δὲ*, inquit, *καὶ Ἑλληνίδες πόλεις, κτίσματα τῶν Μακεδόνων ἐν τῇ Μηδίᾳ, ὧν Λαοδικεὶα τε καὶ Ἀπάμεια. καὶ ἡ πρὸς Ραγάς ἐστὶ αὐτὴ Ράγεια, τὸ τῷ Νικάτορ κτίσμα. ἐκ δὲ τῶν Ἑυρωπαίων ὀνόμασι, Πάρθοι δὲ Ἀρσακίαν, ἰστιάτιον ἔστι τῶν Κασιῶν πολλῶν πινυακασίως που εὐδαίως. Sunt & Græcanica urbes in Media, a Macedo-nibus condita, *Laodicea*, *Apamea*, & apud *Ragas* a *Nicator*e condita *Rageia*; quam ipse Eu-ropum adpellavit, *Parthi* *Arasiam*, meridiem versus a *Caspis* portis sitam quingentis circiter sta-diis; quod auctoritate Apollodori Adramytteni confirmat. Integra verba adposuimus, ut de singulis curatius censeatur.*

Prima *Laodicea* est, cuius nominis plures urbes sunt vel a matre *Nicatoris*, vel ab *Antiochi* uxore adpellatæ. Vide Chorographum Byzantium; qui post alias *Laodi-ceas*, *ἐν καὶ Μηδίας ἐστὶν*, est, inquit, & alia [*Laodicea*] in *Media*. Videtur sub *Perfidis* finibus fuisse posita, quia *Plinius* lib. vi, cap. xxvi. *Perfidi*, sed in extremis finibus, tri-buit. *Præterea*, inquit, *habet in extremis finibus* [*Perfarum regio*] *Laodiceam*, ab *Antiocho* conditam.

Altera *Strabonis* urbs *Apamea* est, cuius nominis quinque, non plures, *Octavius Falco-nerius* de Nummo *Apamensi* p. 173 defendit, & hæc nostra illarum est ultima, quæ ab ip-so *Strabone* nunc *Parthiæ* nunc *Mediæ* tribuitur lib. xi, p. 354 & 361. quia in confinio utriusque gentis erat, aut ea *Mediæ* parte, quæ etiam *Parthiæ* aliquando adscripta fuit. Prio-ri enim loco ubi *Parthiam* describit, *ἐν δὲ Ἀπάμεια πρὸς τὰς Ραγάς*, est vero, inquit, *Apamea* circa *Ragas*: *Ragæ* vero omnium consensione sunt *Medorum*. *Plinius* lib. vi, cap. xiv. *Reliqua Medorum oppida, Phazaca, Aganzaga, Apameia Raphane cognominata*: quod cogno-men quum in *Syria* etiam oppidi nomen sit, inde potuit ad hanc *Apameam* conferri, neque id sollicitandum censeo: nec vero diffiteor, me aliquando cogitasse, forsitan *Ragane* legen-dum esse, quia *Ptolemæus* regionem circa *Caspis* Portas *Ragianam* vocat, sine dubio ab *Ra-gis* oppido ejus tractus, in quo & *Apamea* illa sita fuit. Sed nihil temere mutari velim sine codicum adsensu: tantum conjecturam olim mihi subnatam indicasse libeat.

Tertia urbs a *Strabone* dicitur *Ράγεια*, *Rageia*, seu *Ragea*, quamquam *Casaubonus* malit *Ράγα*, *Raga*, quia a *Stephano* *Ράγᾱ* vocetur: cui addo, quod vetus interpretes *Rhaga* reddi-t: sed quia distinxit ipse a *Ragis* sive *Ράγαις*, & *Stephanus* ex utraque voce videtur unum facere, non video, cur a vulgata lectione discedendum sit. *Strabonis* verba sunt, *καὶ ἡ πρὸς Ραγάς καὶ αὐτὴ Ράγεια, & qua apud Ragas sita, ipsa quoque Raga dicta*. neque enim *Ragæ* sive *Ράγαις* sunt, sed oppidi nomen, ideoque p. 354. dicitur *πρὸς τὰς Ραγάς, circa Ragas*, quæ distent a *Caspis* portis stadiis quingentis. Sive autem *Raga* legatur sive *Rageia*, per-inde nobis est, modo concedatur, duplicem fuisse urbem, veterem, ac novam a *Nicator*e Seleuco superadditam. De veteri *Arrianus* lib. iii, p. 207. *Alexandrum* undecimis castris venisse *ἐς Ραγάς, Ragas*, quæ distent a *Portis Caspiis* ὁδὸν ἡμέρας μίας, unius diei itinere, quod convenit cum quingentis stadiis *Apollodori* & *Strabonis*. Et hæc est etiam, ad quam *To-*

bix libro iter dirigitur, sive vera illa historia est, sive ad modum veræ composita & conficta. Ibidem vocabulum urbis etiam plurale est, sed neutrum, ἡ Ραγοῖς, ἡ Ραγῶν, quæ sunt primo casu τὰ Ραγά.

Id vero perquam est credibile, veterem urbem a nova fuisse exhaustam, ut unius tantum posteriores meminerint. Isidorus in Stathmis Parth. p. 6. μάλιστα τῶν κατὰ τὴν Μηδίαν ἡ Ράγα, *maxima urbium Media est Raga*. Et Stephanus: Ράγα πόλις ἐν Μηδίᾳ, *Raga urbs Media*. Nova, *Europus*, Ευρωπὸς dicta, quo nomine etiam a Ptolemæo memorata est: deinde a Parthis vocata est *Arsacia*. Utrumque Strabo prodidit: repetiit Stephanus, qui vero, demta syllaba, Ἀρσάκη *Arsace* scripsit, ubi Strabo *Arsacia*.

Reliqua Plinii oppida *Phazaca* & *Aganzaga*, obscura nomina, in mendis latent: quæ produximus vocabula, a Ptolemæo Harduinus in suam Plinii editionem sumsit. Isidorus cum Raga conjungit *Characa*, utramque in Matiana sua constituens: Ptolemæo autem *Charax* est in Parthia, sed proxime Europum sive Ragam, hoc est in confiniis utraque. Cetera totam Mediam Isidorus aliter ac reliqui, in Stathmis suis disposuit, alia & ignota nominavit oppida. Ex Chalonitide enim Assyriæ duxit in Mediæ regionem *Carinam*, quæ sine oppidis sit: inde in *Cambadenam*, cujus sit urbs *Baptana*. Hinc, inquit, ἡ Μηδία ἡ ἄνω, *Media superior*, cujus sit oppidum *Concobar*: deinde, *Adraginanas* in *Batanis*: denique metropolis *Apobatana*. Ἐν τῷ δὲ ἐν Ματιανῇ Μηδίᾳ, *Hinc Matiana Media*, in qua maxima urbs *Raga*; & *Charax*, sita sub monte Caspio, ἀπ' οὗ, a quo Portæ Caspiæ sint nominatæ. Hinc transcendendi ipsas Caspias Pylas.

Longe hæc discrepant ab rationibus Ptolemaicis, quibus majores regiones Mediæ dicuntur *Tropatene*, quæ in Tabula ultra Atropatenen est orientem versus: a Zagro monte usque Parthiam χωρομυθρενή, *Choromithrene*, cujus partes *Sigriane*, *Ragiane*, *Dariis* juxta totam Persidem in meridie *Syromedia*. Oppida Ptolemæi præter supra memorata fere omnia obscura sunt, præter *Ecbatana* & *Europum*: a qua *Arsaciam* quamdam prope Jasonium montem distinguunt; ibidemque & *Heracleam* statuit, quemadmodum Ammianus etiam lib. XXIII. *Heracleam* & *Arsaciam* conjungit. Ad mare post Amardi ostia sunt sei *Amarna Acota*, *Mandagarhis*, sed æque ignobilia. *Carinen* oppidum habet super Susianam juxta Zagrum montem, a qua *Carina* regio Isidori Characeni supra demonstrata. Cetera plura propter obscuritatem prætermitto.

Ammianus Marcellinus jam dicto loco circa Mediam hæc oppida nominatim posuit. *Per hæc loca civitates dispersæ sunt, plures, quæcunq; omnibus præstant Zombis, & Patigran, & Gazaca*. Ex his *Zombis* etiam Stephano laudata, Ζομβίς πόλις τῆς Μηδίας, *Zombis est urbs Media*: sed in qua parte Mediæ sita fuerit, definiri non potest, neque in maximo oppidorum numero Ptolemæus memoravit. *Patigran*, (sic in mss. est,) forte *Patigrana* legendum, id quæ Valesius putat *Tigranem* Ptolemæi in Atropatena circa flumen Cyrum esse. *Gazaca* a Stephano nota, cui Γάζακα πόλις μάλιστα τῆς Μηδίας, *Gazaca urbs maxima est Media*. Ptolemæus eam circa Amardum fluvium in *Margasis* populis (si recte ab auctore Tabulæ hæc gens composita) locavit. Addit Marcellinus; *opibus & magnitudine mœnium conspicua sunt Heraclea & Arsacia, & Europos & Cyropolis, & Ecbatana, sub Jasonio monte interris sita Syromedorum*. Jasonius quidem mons est prope Syromediam ex Ptolemæi dispositione; Ecbatana autem superiora sunt ad Orontis radices. Lindenbrogius & Valesius sita ediderunt, quasi omnes inter nominatas urbes sub Jasonio posuerit: quod ut credam, non adduci possum. *Cyropolis* enim ad mare est; *Europos* ad Portas Caspias: sola *Heraclea* & *Arsacia* propinquiores sunt Orontis jugo secundum Ptolemæi rationes. Et hæc *Arsacia* diversa ab *Europo* est, quæ a Parthis etiam *Arsacia*, ut Strabo & Stephanus referunt, fuit transnominata.

Ipsæ Caspia Portæ, ut veteres descripserunt, sunt inter Mediâ Parthiamque, seu in extrema Media ad orientem solem. Sic Ptolemæus posuit: sic etiam Strabo lib. xi, p. 362. δοκῶ δὲ μέγιστον εἶναι πλάτος τῆς Μηδίας τὸ ἀπὸ τῆς τῆ Ζάγγου ὑπερδίοσις, ἥπερ καλεῖται Μηδικὴ πόλις, εἰς Κασπίου πύλας διὰ τῆς Σιγελανῆς σαδίων τιτρωκισχλίων ἱκατὸν, *maxima videtur latitudo Mediæ a transitu Zagri (Portam Medicam vocant) usque ad Caspias portas per Sigrianam, stadiorum quater mille ac centum.* Epitomator Strabonis instar interpretis hoc loco est. Dne, inquit, sunt gentes Caspiæ; altera occidentalior Cadusius juxta mare eodem nomine & fluvium Cambysen: οἱ δὲ γέντορες τῶν Παρθυῶν, ὧς εἰσὶν καὶ αἱ Κάσπια πόλις, altera Parthis vicina, cujus sunt portæ Caspiæ. Et Arrianus lib. iiii. Alexandrum dicit in persequendo Dario ab Ecbatanis venisse undecimo die εἰς Ράγας, Ragas, quæ unius diei itinere absint a Caspiis portis: Darium autem per illas portas jam prægressum fuisse. Et Dionysius periegeta vers. 1039.

Ἀλλ' ἤτοι πολὺν μὲν ὕπαρ πόδα Κασπίων

Πάρθοι ταυτάσσιν,

At vero portarum quidem sub pede Caspiarum Parthi habitant. Et Isidorus Characenus p. 6. de urbe Charace, εἶναι ὑπὸ τὸ ὄρος, ὃ καλεῖται Κάσπιον, ἀφ' ὧς αἱ Κάσπια πόλις, sita est sub monte, qui dicitur Caspius, a quo Caspiæ portæ nominantur. Charax autem a Ptolemæo in fronte Parthiæ censetur: aut potius in confinio est Mediæ Parthiæque.

Sic omnes fere in situ consentiunt: Plinius autem conturbat rem, saltem sibi non bene constat: nam lib. vi, cap. xv. *Adiabenis connectuntur Carduchi quondam dicti, nunc Cordueni, præfluente Tigri: his Pratitæ, παρ' ὧν adpellati, qui tenent Caspias portas.* Quis non inde putet, portas has in citeriore Media locari, quia qui tenent & accolunt, finitimi sunt Corduenis atque Tigri? Si sane eruditus interpres Jo. Harduinus intellexit nota vi ad cap. xiv. Portæ, inquit, Caspiæ vocantur interrupta angusto transitu juga Caspii montis in confinio Armenia Mediæque. At cap. xxv. idem Plinius: *Parthia habet ab ortu Arios; a meridie Carmaniam & Arianos; ab occasu Pratitas Medos; a septentrione Hyrcanos.* Recte hoc loco Pratitæ constituti, hoc est gens mercaturæ dedita, quæ παρ' ὧν dicuntur, id est, ad transitum portarum habitare. Recte, inquam, locati sunt, ut Parthos ab oriente sole attingant. Sicut ergo Caspia gens duplex est Mons Caspius, alter vicinus Armeniæ, alter Parthiæ, quem ita Isidorus Characenus adpellavit, cujus verba supra sunt adlata. Famosæ autem Caspiæ portæ, ut vidimus, consensu omnium in ulteriore monte sunt Mediâ Parthiamque disteminante.

Iterum hoc loco notandus error eorum est, qui Ibericas portas etiam vocarunt Caspias. Plinius lib. vi, cap. xiii. rem plane exposuit. *Corrigendus, inquit, est error in hoc loco multorum, eorum etiam, qui in Armenia res proxime cum Corbulone gessere. Namque hi Caspias portas adpellavere Iberia, quas Caucasias diximus vocari, sitisque depicti & inde missi hoc nomen inscriptum habent.* Et Neronis principis comminatio ad Caspias portas tendere distabant, quum peteret illas, quæ per Iberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter adpositos montes aditu ad Caspium mare. Eadem notanda in Suetonio cap. xix. & Tacito lib. i, Hist. cap. vi. qui etiam Neronis illam tentatam expeditionem memorant. Quod vero Tacitus præmissos a Nerone ad claustra Caspiarum, & bellum, quod in Albanos parabat, dixit, ut quod dubites, an Caucasias intelligantur, quibus in Sarmatas, non in Albanos iter erat. An ergo aliæ angustiae in citeriore monte ad Albanias fines?

Ad Portas Caspias versus, circa Coronum montem, sunt magna illa prata, quæ Straboni καὶ πτόρος, pratum equos alens, lib. xi, p. 361. & Eustathio in Dionysium, ubi de Caspiis portis agit, circa v. 1033. τὸ Νισαίων πεδίων, Nisæns campus dicta. Ibi optimos & maximos equos, quibus reges utebantur, nutrirī ajunt. Strabo: Τὰς Νισαίας ἵππους, εἰς ἡγεῖντα

οἱ βασιλεῖς ἀρίστοι ὄντι καὶ μεγάλαι, οἱ μὲν ἐνδόνδ' ἀγορεύουσιν τὸ γένος, οἱ δ' ἐξ Ἀρμενίας, *Nisænequos*, quibus *reges utuntur optimis & maximis*, quidam hinc [ex Mediæ pratis] *peti ajunt*, alii ex *Armenia*. Minus dubitanter Eustathius: τὸ ἀδόμενον Νισαίων πεδὸν ἐκείν' περὶ τῆς Μηδικῆς χώρας ἦν, φέρων ἵππους μεγάλους, τὰς λεγομένους Νισαίους. *Laudatissimus ille Nisæus campus ibi in Mediæ regione erat, equos alens grandes, quos Nisæos vocant*. Epitome Strabonis pag. 148. πλησίον τῶν περὶ Παρθυαίας Κασπίων πολῶν ἐστὶ τὸ Νισαίων πεδὸν ἱππόβοτον, *Juxta portas Caspias, quæ Parthis vicina sunt, Nisæus campus est, equis pascendis aprissimus*. Meminit & Ammianus lib. XXIII, cap. XXI. Sed omnibus his major & antiquior Herodotus lib. VII, cap. XI. Νισαῖοι καλεῖσθαι ἵπποι ἐπὶ τούτοις: ἐστὶ πεδὸν μέγα τῆς Μηδικῆς, τῷ ὀνομαζομένῳ Νισαίων: τὰς δ' ἅς ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδὸν τούτο. *Nisæi equi dicuntur hac de causa: Est ingens Medica [regionis] campus, nomine Nisæus, qui grandes fert equos*.

Tandem de *Caspio mari* aliquid dicendum est. Dicitur *Caspium*, quia Caspii, populus, accollunt: dicitur idem etiam *Hyrcaium* seu *Hyrcaium*, quod ex alia parte Hyrcani accollunt. Promiscue sic utroque nomine adpellatur. Strabo lib. II, pag. 83. *Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἱ δ' Ἑρκανῖαι προσαγορεύουσιν, Caspium mare vocatur: quidam vero vocant Hyrcanium*. Et Diodorus Siculus lib. XVII, cap. LXXV. *μίχεται τῆς Κασπίας καλουμένης θαλάττης, ἢ Ἑρκανῖαι τοὺς διορίζουσιν, usque ad Caspium, ut vocatur, mare: quod quidam Hyrcanium adpellant*. Si tamen curatius intuearis, discriminis aliquid interest. *Caspium* enim citerius est, quod Caspius & Cadusios adluit: *Hyrcaium*, quod est supra Hyrcaniam, seu pars maris orientalis. Plinius lib. VI, cap. XIII. *A Cyro [anne] Caspium mare vocari incipit: accollum Caspi: & cap. XVI. Hyrcani, a quorum litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit*.

De ortu & figura hujus maris gravis est dissenso. Plerique veterum ex septemtrionali Oceano tamquam sinum deducunt. Strabo lib. II, pag. 83. Terram dicit *ἀπὸ τῆς ἑξ ὀκτώ θαλάττης ab externo mari*, sive Oceano, multos in semittere κόλπους sive sinus: maximos quatuor, e quibus borealis sit *Caspium mare* sive *Hyrcaium*. Huic etiam antea pag. 51. *εἰς αὐτὸν seu ostium* adsignavit, quo effluat ex Oceano. Pomponius Mela lib. III, cap. v. quasi vidisset, *Caspium mare ut angusto, ita longo etiam freto primum terras, quasi fluvius, irrumpit*. Plinius lib. VI, cap. XIII. *Irrumpit e Scythico Oceano in averfa Asia, pluribus nominibus accolarum adpellatum, celeberrimis duobus, Caspio & Hyrcanio*. Et brevi post: *Irrumpit autem arctis faucibus & in longitudinem spatiosus*. Arrianus lib. VII, pag. 477. *καὶ πῶς ἐξέρχεται αἱ ἀρχαὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, nondum invenia sunt maris Caspii initia*. Mirum, hæc ita tradita a posterioribus, nec veriora ab accolis edocta fuisse, quæ multis sæculis priorem Herodotum minime fugerunt. Hic enim lib. I, cap. CCI. *diserte: ἡ Κασπίη θάλασσα ἐστὶ ἐκ τῶν ἑξ ὀκτὼ θαλάσσης, Caspium mare per se ipsum mare est; non commixtum aut connexum cum mari alio*.

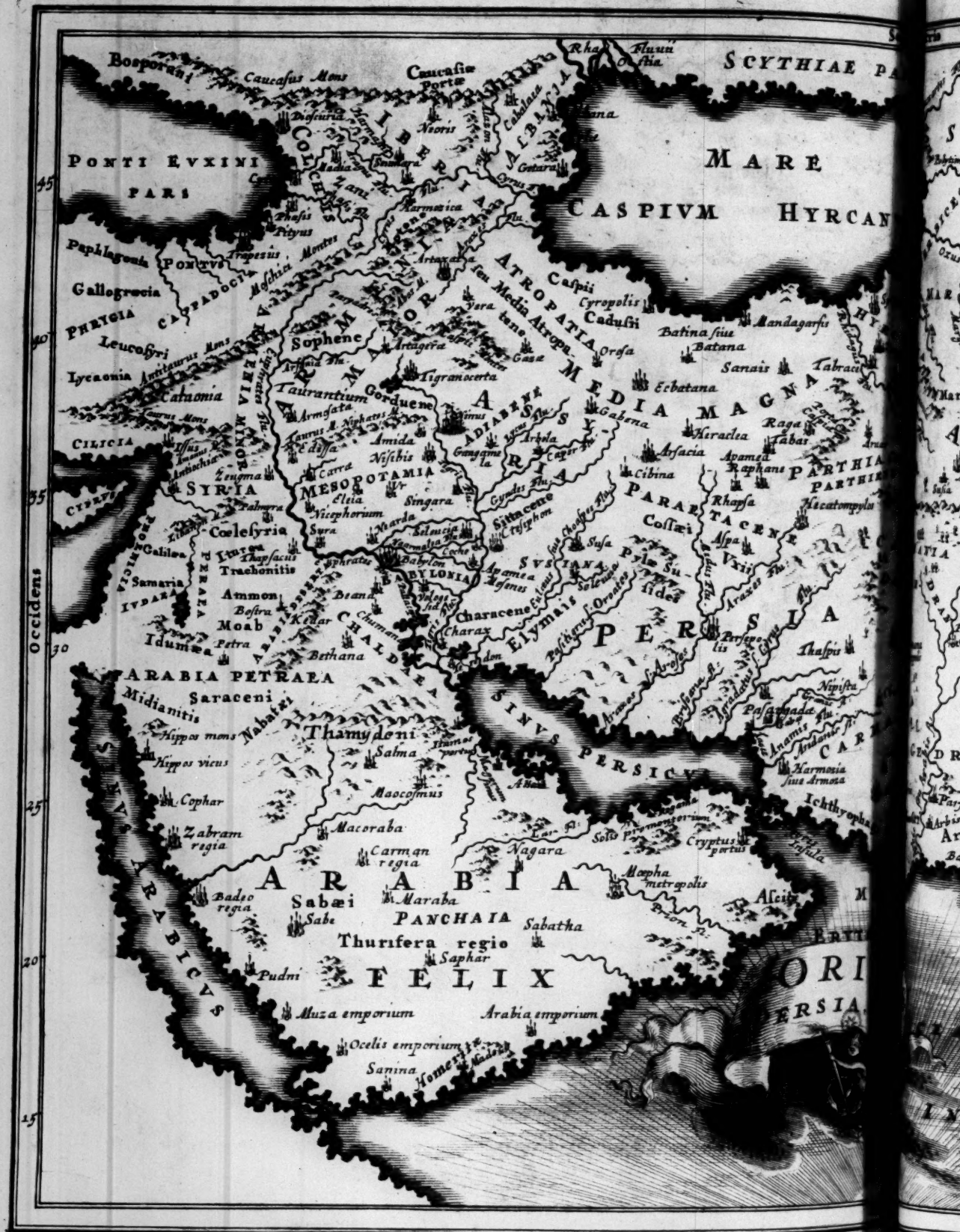
Ibidem Herodotus magnitudinem etiam ac figuram maris bene descripsit, longitudinem ab occasu in ortum remis enavigari quindecim diebus: latitudinem diebus octo. Quod perperam Jul. C. Scaliger invertit, & hunc sequutus Adam Olearius, latius a septemtrione in meridie hoc mare extendentes, quam in longitudinem ab occasu in ortum: quos multi tabularum artifices hodieque sequuntur. Verum id non solum cum Ptolemæi tabulis, sed cum ipsis quoque recentium experimentis, qui longitudinem navigarunt, pugnat, quorum relatio adprime cum Herodoti rationibus convenit. Quod pluribus contra Scaligerum & Olearium Isaacus Vossius in Melam Observationibus ad lib. III, cap. v. pag. 240. seq. demonstravit.

quibus
alii ex
χρῆσι
Medie
148.
, que
mianus
p. xl.
του νο-
gionis]

ppulus,
si acco-
καλῶτα
canim.
αἰνῶτα
m. Si
mod Ca-
ientalis.
Caspi:

ntrionali
δωλῶτα
quatuor,
τόμα seu
quasi vi-
ius, ir-
pluribus
evi post:
g. 477.
Mirum,
alis prio-
αποία δα-
st; non

dinem ab
od perpe-
ne in me-
ulti tabu-
sed cum
um relatio
Olearium
demon-

Per

P

Q

pit al
bus a

No

cz &

tinis i

re, a

Eft 8

Gene

illaque

Antic

Semi

Elam

Acha

dixit,

Perfis

paige

rodotu

fuern

farum

Acha

da. I

Flu

giones

Mofen

Mofen

PAX,

men o

Pos

LI

CAPUT XIX,

D E

PERSIDE ET SUSIANA
AC ADJACENTIBUS.

Quæ inter Tigrin flumen, Mediæ montes, Carmaniam & Sinum Persicum regiones sunt, nunc uno cursu considerabimus. A Tigri *Susiana* incipit: excipit angustior *Elymais*: finit amplissima *Persis* sive *Persia*. A septemtrione in montibus aut sub illis sunt *Oxii*, *Cossæi*, & *Parataceni*, cum aliis ignobilioribus.

Nomen est in sacro codice פֶּרַס *Paras*, quod regionem & gentem significat: & inde Græcæ & Latinæ adpellationes, Περσὶς, Πέρσας, *Persis*, *Persia*, *Persæ*. Nam duplex forma Latinis in regionis nomine, *Persia*, qua Plautus in *Perfa* fabula usus est: & *Persis*, Græco more, a ceteris fere omnibus, Mela, Plinio, Curtio, Ammiano, ut poetæ taceam, recepta. Est & antiquum nomen עֵלָם *Elam*: unde discimus, *Perfas* fuisse ab *Elam* filio *Semi*, Genes. x, 22. quamquam *Elymais* regio, seu *Elymai*, populus, ab hoc videntur proprie esse; illaque prima *Elami* sedes: antequam posterius in ulteriora proficiscerentur. Josephus lib. 1. *Antiq.* cap. VII. "Ελυμοῦ, μὲν Ελυμαίων, Περσῶν ὄντας ἀρχηγίτας καλεῖσθαι, *Elymus* (seu *Elam*, *Semi* filius) *Elymaeos*, unde *Persæ* orti sunt, reliquit. Et Hieronymus in Jer. cap. xxv, 25. *Elam* regio *Persidis* trans *Babylonem*. Hæc ex sacris libris nomina: profani addunt aliud ab *Achæmene* prisco quodam rege, quem Herodotus lib. VII, cap. XI. *Cambyſis* majoris patrem dixit, petiit. Horatio lib. II, oda XII est *dives Achæmenes*. Hinc *Achæmenia*, id est *Persis*, seu pars ejus; & *Achæmenius*, *Persicus*. Stephanus Byzantius: Ἀχαιμανία ἢ Περσίδα, quibus, *Achæmenia* pars est *Persidis*. Si pars, circa *Pasargadas* fuit, in quibus, quod Herodotus lib. I, cap. cxxv. refert, *Achæmenida* sunt certa tribus, e qua reges *Perſarum* orti fuerunt. Sic & Strabo lib. xv, pag. 500. Ἀχαιμανίδας, *Achæmenides* inter tres præcipuas *Perſarum* gentes numerat. Poetarum est *Achæmenius* pro *Persicus*. Horat. lib. III, od. I. *Achæmenium costum*, id est unguentum *Persicum*: & Epod. XIIII. *Achæmenia perfundi naræ*. Et Ovidius de Arte lib. I, vers. 226.

Urbs in Achæmeniis vallibus ista fuit.

Flumina *Persidis* late dictæ, ut *Susianam* etiam comprehendit, difficulter propter dissensiones auctorum ordinantur. Ptolemæus in *Susiana* post *Tigrin* primum habet amnem *Mosæum*, Μωσαῖον, quem in sinum deducit *Persicum*. Ammiano lib. XXI, cap. XXI. *Mæſeus* dictus. Fluvii, inquit, multi per hæc loca discurrunt, quibus præstant *Oroates* & *Harax*, & *Mæſeus*: ubi medium *Haracem* Valesius falsum putat, ex errore ortum, quasi nomen oppidi *Charax* fluvii vocabulum esset.

Post *Mosæum* Ptolemæus, amplo interjecto spatio seu toto πηλώδι κόλπω, cæno-

so sinu, fluvium habet *Euleum*: quem Plinius l. vi, c. xxvii. *arcem Susorum circumire*, ut ita omnino fit ille *ὕλης Ulai* Dan. viii, 2. Herodotus autem lib. i, c. clxxxviii. *Choaspen* fluvium nominat τὸν παρὰ Σούσου ῥέοντα, *Susa præterfluentem*. Hinc quaestio nata inter eruditos est, sintne diversa an unum flumen, *Eulæum* & *Choaspes*. Plinius sane distinxit, utrumque quidem ex Media deducens, *Choaspen* autem in *Pasitigrim* infundens; cum quo in lacus se *Chaldaicos* immittat: *Eulæum* vero in lacum *Characenum*, in quem ipse *Pasitigris* exeat. *Polycletus* quoque apud *Strabonem* l. xv, p. 501. dicit, εἰς ἄμυνήν τινά συμβάλλειν, τὸν τε Χοάσπην καὶ τὸν Ἐυλαῖον, καὶ ἐπὶ τὸν Τίγρεα, εἰς ἐκείνῳ ἐκ τῆς Συσσιανῆς ἐκδιδόναι, *Choaspen & Eulæum, atque etiam Tigrim in lacum quemdam confluere, atque inde in mare exire*. Sic & ipse *Polycletus* hos fluvios discrevit, & de exitu in communem lacum fere idem tradit, quod *Plinius*, nisi quod hic in *Pasitigri* suo turbator est, & circa lacus, quos vocabat, *Chaldaicos*.

Contra *Salmasius* in *Solinum* p. 493 eundem ducit *Eulæum* & *Choaspen*, alio nomine insignitum ubi oritur in Media, alio, ubi iterum erumpit, postquam sub terra latuerat. Nam *Plinius* l. vi, c. xxvii. *Euleus amnis*, inquit, *ortus in Medis, modicoque spatio cuniculo conditus, hac rursus exortus, & per Mesobotenem lapsus, circumit arcem Susorum*. Sed, quod modico tantum spatio conditus labatur, dubitare licet, quod censuerat *Salmasius*, a fonte usque ad alteram ex subterraneo meatu eruptionem, alio nomine signari, alio ubi denuo exoriatur. Nec vero de ipso cuniculo & geminis quasi fontibus dubitamus, quia *Ptolemæus* etiam lib. vi, c. iiii. præter consuetudinem duos fontes unius fluminis *Eulæi* posuit τὰς ἐν τῇ Συσσιανῇ πηγὰς, *fontes in Susiana latitudinis gradu xxxv*; & τὰς ἐν τῇ Μυδιᾷ πηγὰς, *fontes ejusdem in Media latitudinis gradu xxxviii*. Quid ad hac dicendum? inquit laudatus *Salmasius*. An *Euleus* in Media oritur, deinde absconditur, postea in *Susiana* emergit? nihil verisimilius excogitari potest. Proinde facile huic summo viro accedimus, unum & eundem fluvium *Eulæum* ac *Choaspen* censentis, his, quas idem quoque urget, inducti rationibus: quod primum, quæ de *Choaspe* dicuntur, eadem conveniunt *Eulæo*. *Herodotus* lib. i, cap. clxxx. ait *Choaspen* *Susa* præterfluere, ejusque sola aqua uti reges *Persarum*, quam etiam in longinquis secum itineribus decoctam ferre soleant. Sed eadem de *Eulæo* *Plinius* lib. vi, c. xxvii. circumit arcem *Susorum*, ac *Diana templum augustissimum* illis gentibus, & ipse in magna carissima: siquidem reges non ex alio bibunt, & ob id in longinqua portant. Deinde utrumque, *Choaspen* & *Eulæum* deducit ibidem *Plinius* ex Media: & tandem *Ptolemæus* solum *Eulæum* memorat, *Choaspen* ignorat. Nec rarum denique unum amnem duobus appellari nominibus, ut *Danubius* & *Ister*; *Vierra* ac *Visurgis*: quorum alterum superiori parti, alterum inferiori est impositum.

De exitu etiam dissensio magna est. *Plinius* l. vi, c. xxiii. *Lacus, quem faciunt Euleus & Tigris juxta Characem*. Et c. xxvii. *Tigris recipit ex Media Choaspen*. *Ptolemæus* autem *Eulæi* ostium ab orientali ostio *Tigridis* per quinquaginta fere milliaria *Germanica* removit, & inter hæc medium *Mosæi* ostium posuit. At propiorem *Tigridi* *Eulæum* fuisse ex *Arriani* l. vii *Exped. Alex.* c. vii adparet, qui dicit fossa hos conjunctos fluvios fuisse. Quis vero per tantum spatii, quantum *Ptolemæus* ponit, fossam navigabilem credet duci potuisse? Neque conjuncte *Eulæus* cum *Tigri* exit, ut *Plinius* tradit, & ex *Polycleto* *Strabo*, sed spatium navigabile inter utriusque ostium intercedit. *Arrianus* dicto loco de *Alexandro*: Ipse classe in *Susorum* regionem adpulsa, conscensis navibus cum scutatis & agemate κατέπλευε κατὰ τὸν Εὐλαῖον ποταμὸν εἰς ἐπὶ θάλασσαν, per *Eulæum* amnem ad mare navigavit. Quumque jam non procul ab ostio, quo in mare fertur, abesset, plerisque

navibus atque iis, quæ quassata erant, ibi relictis, ipse cum velocioribus περιπλεῖ δὴ τὸ Εὐλάου ποταμὸν κατὰ τὴν θάλασσαν, ὡς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τῆς Τίγρης, ab Eulao per mare ad Tigris ostia navigat. Reliquæ navis κατὰ τὸν Εὐλάου εἰς τὴν διώρυγαν, ἢ τὴν μεταξὺ τῆς Τίγρης καὶ τὸν Εὐλάου, ταύτη ἐκομίσθησαν εἰς τὸν Τίγριν, per Eulæum in fossam, quæ ducta est ex Tigri in Eulæum, illic devecta sunt in Tigrim. Et brevi post: Αἰγυπτῶς δὲ περιπλεύσας κατὰ τὴν θάλασσαν, ὅσον μεταξὺ τῆς Εὐλάου ποταμοῦ καὶ τῆς Τίγρης ἐπὶ χερσὶν ὁ ἀνιμῶν τὸ κῆρυξ τῶν Περσικῶν, ἀνέπλεε κατὰ τὸν Τίγριν εἰς τὴν ἐπὶ τὸν ἑρπύπιδον. Alexander circumvectus mari, quidquid spatii inter Eulæum amnem & Tigrim Persici sinus litus continet, per Tigrim ad castra navigavit, ubi Hephæstion cum copiis confederat. Et quia Mosæus intervenit Tigrim & Eulæum, ostium quoque ejus, si in mari est, ut tradit Ptolemæus, propius utique ad Tigrim accedit, quam Eulæi. Quod vero fossa illa ex Tigri in Eulæum, haud longe supra ostia, uti ex Arriani verbis adparet, ducta fuit, dubites, qui fossa per aliud flumen, Mosæum puta, transversa duci potuerit, ut non efflueret per flumen illud: nisi supra fossam Mosæus vel Tigri vel Eulæo se adfuderit.

Post Eulæum apud Ptolemæum Oroatis est fluvius: Strabo vero alios interponit lib. xv, p. 501. κατὰ τὸν Χοασπὸν, inquit, εἰς τὸ Κοπεΐται καὶ Πασιτίγην, Post Choasperm (quem ipsum Eulæum esse supra cum Salmasio diximus) est Copratas & Pasitigris. Nec vero mirari licet Ptolemæum nullam Copratas mentionem habere, quia is tantum ostia fluviorum in sinu Persico hoc loco persequitur: Copratas autem ultra Susa fluens in Pasitigrim proprie ita dictum, seu Persicum (non qui Mesopotamiam terminat) infunditur. Diodorus Siculus lib. xix, cap. xviii. περιγενήθη πρὸς τὸν Κοπεΐτην ποταμὸν. -- ἔτι δὲ καὶ τὸν ὀρεινὸν ῥέον ἐξέπιπτε εἰς τὸν Τίγριν, Venit [Antigonus] ad amnem Copraten: -- hic ex montana quadam regione profluens in Tigrin se effundit. Sed hic Tigris est Pasitigris, ad quem castra habebat Eumenes, ejusque ripam præsidio tuebatur, a Sufis in ulteriora, adventante Antigono, unius diei iter progressus. Et Plutarchus in Eumene p. 591. clare Πασιτίγην, Pasitigrim adpellat, ubi Antigono se Eumenes objecit. Nec insolens Diodoro est, Pasitigrim verum atque Persicum simpliciter Τίγριν, Τίγην, adpellare, l. xvi, c. lxvii. dicens, Alexand. Sufis profectum quartis castris ἐπὶ τὸν Τίγριν, ad Tigrim venisse, quæ verba Curtius lib. v, cap. i. vertit, ad flumen: Pasitigrim incola vocant. Putes describentis potius, quam ipsius Diodori, errorem esse, nisi lib. xix, cap. xvi, & xviii. repetat eandem adpellationem. Vide Salmas. in Solin. p. 494. Semel recte ac vero nomine hoc flumen Πασιτίγην, Pasitigrim vocavit, eodem lib. xix, cap. xxi.

Strabonis autem Pasitigris, supra memoratus, est ille veri nominis fluvius, quem Curtius, Plutarchus, & Arrianus ita adpellant, longe diversus ab eo, quem Plinius, & quidam alii veteres, ita vocaverunt, qui ipse Tigris est Assyrius, terminans Mesopotamiam Chaldæamque ab ortu, ostiis suis vicinus: de quo supra actum fuit. Nec Græca hæc vox videtur, cujus similitudo forsan non nullis imposuit. Oritur, ut Curtius lib. v, cap. i. refert, in montibus Uxiorum, & per quinquaginta stadia præceps inter saxa devolutus, deinde molliore solo per sexcenta stadia, jam navium patiens, leni tractu aquarum Persico mari se infinuat. Etiam Diodorus Siculus lib. xix, cap. xvi. de suo Tigri, qui noster Pasitigris est, itinere unius diei a Sufis juxta montanam regionem (ὀρεινὴν) delabi, τὴν ὑπὸ τῶν αἰσινόμων κατεχομένην, ὅς' Οὐξίους αἰσινόμοις, quam liberi populi tenent, qui Uxii adpellantur. Nec vero secum ipse Diodorus pugnat, quando lib. xvi, cap. lxvi. dixit Alexandrum τῶν αἰσινόμων, quartis castris venisse a Sufis ad hunc Pasitigrim, quem Tigrim suo more adpellat: nam ibi de itinere gravis ac onusti exercitus; lib. xix autem de expedito viatore sermo est. De eodem cursu Alexandri Arrianus lib. i. i, cap. xvi. Ἀρχὴ δὲ ἐκ Σούσαν, καὶ διαβὰς τὸν Πασιτίγην ποταμὸν, ἐμβάλλει εἰς τὸν Οὐξίον ἡν, Movenens vero Sufis cum exercitu, & Pasitigren amnem transgressus, Uxiorum regionem intravit.

Nunc ad Oroatin amnem venimus, quem & Pasitigrin eundem dicto loco Salmasius censet. Sane qui Oroatin memorant, tacent de Pasitigri Persico: Plinius & Ptolemæus: & qui Pasitigris mentionem habent, Curtius & Arrianus, silent de Oroati: præter Strabonem, qui videtur utriusque rationem habuisse: nam lib. xv, 501. τὸν Πασιτίγην δὴ τὸν Οροάτιδ' ἀπὸ τῶν διὰ τὴν περὶ διελύκειν τὰ διόους,

δίου, *Pasitigrin* ab Oroatide duobus millibus fere stadiorum distare scripsit. Scripsit utique, non autem de sua, sed aliorum sententia. Præcedit enim ex Nearchi relatione τῶν Ἀγρίων πα-
 ρελίων συνάπτειν τῷ εὐφράτι τῇ Εὐφράτι καὶ τῇ Πασιτίγρῳ. *Arabum oram maritimam conjungi-
 cum ostio Euphratis & Pasitigris.* Ex quo simul adparet, Pasitigrin ibi non Persi-
 cum, sed Chaldaicum notari, cui distantia illa supra memorata adprime convenit: quod
 Salmasius pag. 494. ex Plinio confirmat, qui ab Oroati ad Characem dicit du-
 centa & quinquaginta passuum millia interesse, quæ sunt stadia mille & nongenta cum
 viginti: ut reliqua octoginta stadia spatium a Charace ad ostium Tigris conficiant.
 Plinii locus exstat lib. vi, cap. xxvii. ubi Frobenius & alii cxxi passuum millia
 legunt; Harduinus cxxi, neque rationem mutationis in notis reddidit, ut dubites,
 consulto ita scriptum esse. Quamvis vero certum sit, Nearchum dicto loco non de
 Uxiorum Pasitigri, sed de ipso Tigri Chaldæorum loqui: tamen brevi post Strabo etiam
 Pasitigris veri mentionem fecit. *Post Choasphem, inquit, Copratas est & Pasitigris:*
 nec tamen propterea alius ab Oroati est, sicut supra Eulæus & Choaspes a Plinio
 & Polyceto, cui videtur ipse Strabo subscribere, separati, sed frustra, erant.

Eundem quoque fluvium Pasitigrim & Oroatim esse, ex eo etiam probabile est,
 quia Strabo p. 500. de Oroati tradit ταύτη πλείων μέγιστον, in illa regione flumen maximum
 esse: jam vero Diodorus lib. xix, cap. xvii. Pasitigrim dicit pluribus locis tria sta-
 dia, alicubi quatuor latum esse, quod licet fidem videatur superare, tamen Strabonis
 μέγιστον, maximo fluvio, Oroati videlicet, etiam si minuantur numeri, præ ceteris cunctis
 congruit.

Determinat Oroatis fluvius sive Pasitigris Elymaidem a Perside propria, & utriusque
 regionis communis terminus est. Plinius lib. vi, cap. xxv. *Persidis initium ad flumen Oroa-
 tin, quo dividitur ab Elymaide.* Et postea cap. xxvii. *Infra Euleum Elymais est, in ora
 juncta Persidi a flumine Oroati ad Characem cxxl millia passuum.* Sed hæc de Perside pro-
 pria, ut dixi, sunt accipienda.

In hac Perside Ptolemæus lib. vi, cap. iv. tria flumina memoravit, quorum ostia simul
 in mari Persico descripsit. Primum sunt Ρογομάνιον ποταμὸν ἐκβολαί, *Rogomanis fluvii ostia:*
 deinde sunt Βελισσάνα ποταμὸν ἐκβολαί, *Brisoana amnis ostia:* postremo Βαγράδα ποταμὸν ἐκβολαί,
Bagrada fluminis ostia. Nihil horum nominum, & eo quidem ordine, in Alexandri aut
 successorum Macedonum historia. Et quia Ορεκτίδης ἐκβολαί in Susiana Ptolemæus, quæ
 Elymaidem etiam comprehendit, reliquerat tamquam terminum; post hunc tres jam dicti
 amnes inquirendi sunt. Nearchus ex India revertens per mare, apud Arrianum Indicæ hist.
 cap. xxxix. etiam tot flumina in ora Persidis notavit, sed contrario ordine. Quem enim
 ab occasu primum *Rogomanin* Ptolemæus posuerat, eundem, ut ex nomine adparet, Ράγον
 sive ut in ms. optimo est Ράγων, *Rogonin* Nearchus primum adiit ab oriente, ubi Ptole-
 mæi est Bagrada. In occidentali parte Persidis, ubi Ptolemæi Rogomanis est, Nearchus
 posuit Ἀροσιν, *Arosin*, ut editum est; sive, ut in mss. est Ἀροιν, seu Ἀρον. Hoc flumen
 quia Ptolemæus prope Persopolim, ut ex longitudine adparet, delabi prodidit, inde cognos-
 scimus eundem esse, quem Strabo & Curtius *Araxem* dixerunt, alium ab Armeniæ Araxe.
 Strabo lib. xv, p. 501. πρὸς αὐτῇ δὲ Περσικῇ πόλει τὸν Ἀρῶνα διέβη, *juxta Persopolim Araxem trajeci.*
 Et Curtius lib. v, cap. v. præfectum gazæ Persæpolitianæ Alexandro scripsisse ait, *prope artem
 occupare: expeditum iter esse, quamquam Araxes amnis interfuit.* Proinde idem videtur flu-
 vius esse *Rogomanis* Ptolemæi, *Araxes* Strabonis ac Curtii, & *Arosin* Arriani: qui quod A-
 lexandro Persæpolim tendenti trajiciendus erat, ab occasu urbem ex intervallo quodam præ-
 terfluxisse certum est.

De medio fluvio magis Ptolemæo cum Arriano convenit : illi Βελισσάνη, *Brissana* est ; huic dicto loco *Brizana*, Βεΐζανα. Ab ultimo, inquit, amne, quem Rogonim vocaverat, reveſti claſſarii, quibus præerat, per 400 ſtadia, ἀνελίζοντα ἐν ποταμῷ χυμαῶν. Βεΐζανα τῷ ποταμῷ ὀνομα, *in flumine torrente conſtituerunt, cui Brizana nomen eſt.* Ultimus Ptolemæi ad orientem & Carmaniam verſus, eſt *Bagrada*, quo loco diximus Arrianum cum Nearcho *Rogonim* habere : niſi potius *Granis* Arriani, a quo ad Rogonim Nearchus navigavit, Ptolemæi *Bagrada* eſt, quod inde mihi verifiſimile eſt, quia ad hunc amnem intus paullo Ptolemæus *Gabas* urbem habet, quæ haud dubie *Gaba* Strabonis ſunt, ἄλλα βασιλεία, *alia regia* Perſarum. Jam vero Arrianus prædicto loco, ἐς Ταόκην ἐρμίζοντα ἐπὶ ποταμῷ Γεφίνδι. καὶ ἀπὸ τούτου ἐς τὸ αἶψα Περσῶν βασιλεία ἦν, ἀπέχοντα τῷ ποταμῷ τῶν ἐκβολῶν σαδὲς ἐς διακοσίους, *in Tacoen ad Granidem fluvium pervenerunt. Ab huius fluminis orſio, 200 fere introſum ſtadia, Perſarum regia eſt.* Convenit diſtancia cum Ptolemæo, ejuſque nomen cum Strabone : ut minus dubitare liceat, *Granidem* Arriani eſſe Ptolemæi *Bagradam*. De *Tacoe* huic adpoſita turbate nimis Ptolemæus, in occidentali parte Perſarum regionis conſtituens. De qua re infra in urbibus dicemus.

Supereſt *Cyrus* Perſidis fluvius non ignobilis, quamvis minoris famæ, quam alter ejus nominis, qui ſupra Araxem Armenium vel per ſe vel cum Araxe in Caſpium mare ſe inſinuat: aliufque eſt etiam a Cyro Mediæ, de quo itidem ſuprà diximus. De Perſico ſic Strabo lib. xv, p. 501. *Ποτὶς ὁ Χοάσπερς ſὺν ἀμνὲς Κοπράτας & Παſτιγρίς, οἵ τε καὶ ἐκ τῆς ὕδατος εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκβάλλονται.* ἔστι δὲ αὖ Κῦρος ποταμὸς διὰ τῆς κοίτης καλεωμένης Περſίδος ῥέων πρὸς Παςαργάδας, ἢ μετρίως τὸ ὄνομα ἔχει βραχὺς, ἀπὸ Ἀγροδάτης μελινομαστῆς Κῦρος. *Eſt & Cyrus fluvius, qui per Cavam, ut dicitur, Perſidem circa Paſargadas fluit, ab rege adpellatus pro Agradato Cyrus.* Periegeta Dionyſius v. 1073 *Coron* vocat,

Χωρὶς μὲν Κόρυς ἐστὶ μίγας, χωρὶς δὲ Χόασπις,

hoc est, ab uno latere *Perfidis* *Corus* fluit, ab altero *Chœsperes*, ille ab oriente, hic ab occidente regni. Priscianus etiam *Corus* transtulit; Avienus *Cyrus*. Illud Salmastius præferat tamquam genuinam adpellationem; & Ptolemæi *Κόρος*, secundum Palatinum, ex Carmania huc reducit. Quod si est, nimis ille incuriosus fuisset in *Perfidis* fluminibus & disponendis & adpellandis. Vocavit & Aelianus *Κύρον*, *Cyrum* lib. 1 V. H. cap. xxxi ubi de illo agit, qui cavis manibus hujus fluminis aquam regi prætereunti offerens dixerit, τιμῶ σι Κύρον ποταμῷ ὑδάτι, honoro te *Cyri fluminis aqua*. Et ipse rex, qui nomen dedit in sacris *Cores*; a Græcis *Κύρος*, *Cyrus* vocatur: unde nec in flumine cognominato est quod dialecti miremur diversitatem.

Vetus nomen, quod Strabo memorat, *Agradatus* videlicet, cognationem cum Bagrada Ptolemæi habere videtur, quasi hic aberrans a vero nomen notius ex Africa substituerit. Non alienum hoc a Ptolemæo est, qui in hac ora multa turbavit, etiam plura flumina in unum confudisse videtur, quædam duplicasse. Vide Bagradam ejus, qui Arriani relatione vel Rogonis vel Cranis est; Salmasio Corius Carmanix. Itaque hos forte amnes permiscuit: unum etiam in duo divisit & longo intervallo separavit.

Hæc de fluminibus, quæ in mare Persicum exeunt: ab his alia recepta duo vel tria novimus. Strabo lib. XVI, p. 512. Elymaidis metropolim dicit *Σελύκιαν, τὴν πρὸς τῷ Ἑδύφῳ τῷ ποταμῷ*, *Selenciam ad Hedyphontem fluvium*. Plinius *Hedypnum* vocat lib. VI, cap. XXVI, & in Eulæum derivat. *Eulæus*, inquit, *recipit amnem Hedypnum, præter Afylum Persarum venientem; Adum ex Susianis*. Alter *Aduna* est, qui ab eodem Eulæo recipitur. Sic ex MSS. Harduinus edidit: vulgatum erat *et unum*. Tertius amnis *Medus* est, ex Media delapsus

in Araxem. Strabo lib. xv, pag. 502. ὅτι ὁ Ἀρᾶς ἐκ τῶν Παρματίων. συμβάλλει δ' εἰς αὐτὸν ὁ Μεδω, ἐκ Μηδίας ὀρμηθεὶς, *In Araxem, e Paratasis labentem, Medus influit, e Media decurrens.* Curtius etiam horum confluentes habet lib. v, cap. iv. sed in hoc errat, quod Araxem a Medo in mare deferri dicit, quum major Araxes sit ac validior.

Ammianus Marcellinus, qui, ut Salmasius p. 841 observavit, omnia sua geographica a Ptolemæo habet, in Persidis quoque fluminibus illum sequutus, lib. xxiii, cap. xxiii. *Amnes, inquit, multi per eam [Persidem] in ante dictum flumen sinunt: quorum maximi sunt Varrachites, Rogomanis, & Brisoana, atque Bagrada.* Posteriores sunt omnes Ptolemæi: primus, nomine obscurus, pravato forsan, quia nec mss. consentiunt, & Colbertinus cod. *Varradias* præfert. Corruptiora sunt vocabula citeriorum cap. xxi, *Oates, & Harax & Mesens;* de quibus supra diximus, esse Ptolemæi Mosæum & Oroatin: de *Harace* autem videtur nomen oppidi *Charax* pro flumine oscitanter accepisse, ut non solum Valesius censuit, quem supra testem advocavimus; sed Salmasius etiam in Solinum pag. 841 ed. Traiect.

Ut ergo, quæ copiose de fluminibus disputata sunt, in summam contrahamus, hoc nobis ordine videntur & Susianam & Persidem rigasse propriam. Primum non de ipso flumine *Mesæ*, sed de exitu ejus in mare, quem Ptolemæus statuit, dubitamus, propter transversam ex Tigri in Eulæum fossam navigabilem. Deinde ipse *Euleus* sive *Chaspes*, unus amnis, qui *Hedyspontem* recipit: post quem *Pasiigris* sive *Oroates*: tum ante Persopolim *Araxes*, qui & *Arojes* & *Rogomanis* dictus fuit, & *Medo* amne augetur: postea *Brisaona* sive *Brizana*: tandem *Agradatus*, qui *Cyrus* seu *Cornus* transnominatus fuit, & ipse *Bagrada* & *Granis* videtur esse, uti ab aliis nominatur. Nunc ad regiones & urbes explicandas accedimus.

S U S I A N A.

Susiana regio a Susis metropoli nomen habet, & Græce tam Σουσις, *Susis*, obliquo Σουσιδῶ, *Susidis*; quam Σουσιανή, *Susiana* dicitur. Diodorus Siculus lib. xvi, cap. lxx. εἰς δὲ τὴν Σουσιανὴν καταντήσας, *in Susianam autem [Alexander] pervenit.* Et Strabo lib. xv, p. 503. ἡ μὲν δὲ χώρα ἔτι Περσὶς καὶ ἡ Σουσιανὴ τοιαυτὴ, *Atque ita se se Persis ac Susiana habet.* Et paullo ante, γυντὶα τῇ Σουσιδῇ Σιτακηνή, *Susidi Sitacena vicina est.* Et pag. 500 idem: ἡ Σουσις μέρῃ γιγίνεται τῆς Περσίδος, *Susis pars fuit Persidis.* Continetur inter Assyriam a septemtrione; Tigrim amnem ab occasu; sinum Persicum a meridie; & Eulæum fluvium seu Elymaidem regionem ab oriente. Ptolemæus latiore fecit, ut Elymaidem comprehendat, & Oroatin fluvium terminum orientalem constituit: Strabo autem ab Elymæis Susios distinxit: & Plinius lib. vi, cap. xxvii. clarius: *Infraest Susiane, in qua vetus regia Persarum Susa.* Et post paullo: *Susianen ab Elymaide determinat amnis Eulæus.* quam divisionem, quod distinctior est, etiam in præsentī sequimur.

Divisio Susianæ in populos & regiones est. In septemtrione erant *Uxii*, quos Susiis adscripsit Arrianus de Ind. cap. xl, quamvis ille Susios Persasque conjungat, neglectis Elymæis, aut in Suside comprehensis. Ptolemæus etiam *Cosseos* cis Eulæum posuit, ut in propriam Susianam caderent. Sed hi quoque ad septemtrionem & ad montes fuerunt, quamvis Ptolemæus ad inferiora reducerit. *Cissios* circa Susa & Chaspem Herodotus lib. v, cap. xl. locavit. Tractum ad Tigrim Plinius lib. vi, cap. xxvii. *Parapotamiam* vocat: Ptolemæus *Melitenen*, quam ob causam, obscurum est. Quæ præterea Ptolemæus habet *Cabandenem* & *Chaltapetin*, non modo ignota sunt, verum incertum etiam, an in Susianam cadant, quia ductus Eulæi in Ptolemæo se non recte habet, ostiis fluminis nimium in orientem reductis, & forte etiam superiore illius parte quodammodo remota. In meridie est *Characene*, circa oppidum *Characem*, quod non longa Tigris abest ostiis.

Caput Sufianæ *Susa* sunt, τὰ Σῦσα, plurali numero, *vetus regia Persarum*, ut Plinius verbis supra prolatis dixerat. Idem addit prædicto loco: a *Dario Hytaspis filio condita*. Non autem hic condidit, sed forsitan instauravit: fuit enim urbs antiquissima, a Tithono condita, Memnonis patre. Strabo lib. xv, pag. 500. λέγεται δὲ καὶ κτίσμα Τιθωνοῦ τῷ Μέμνονι πατρὸς, κύλιος ἔχουσα ἑκατὸν ἑκασι σταδίων, παρομόως τῷ σχήματι: ἡ δὲ ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Μερμόνιστος. Dicitur [urbs *Susa*] a *Tithono*, patre *Memnonis*, condita, ambitum habens *cxx stadiorum*, & figuram oblongam: cuius arx *Memnoniæum* vocabatur. Et Herodotus lib. v, cap. liv. μίχρα Σῶσαν: τῆτι γὰρ Μερμόνιστος αὐτὴ καλεῖται, usque ad *Susa*, quæ *Memmonia* urbs vocatur. Muros cum *Babyloniis* comparavit Strabo jam dicto loco, & Pausanias Messen. cap. xxxi. qui etiam τὰ Μερμόνια τὰ ἐν Σῶσαις τήν τε Περσικὴν, μίχρα, qui *Memmonii* dicuntur, *Susis in Perside*. Mittendus itaque Polycletus, qui apud Strabonem negat *Susa* muros habuisse: quod minime de regia sede, & tanti thesauri (Diodor. lib. xvii, cap. lxxvi.) custodia est credibile. Quum vero a tot scriptoribus *Memmonium* nomen repetatur, dubites a patre Tithono esse, nisi inchoamenta: præsertim quod Stephanus Μέρμωνος κτίσμα, *Memmonis opus* hanc urbem vocavit. In sacris semper vocatur *שׁוּסַן* *Susan castrum* sive *arx regia*: ad quod Kimchi adscripsit in Radicibus, שׁוּשַׁן פִּירֹשׁוֹ significat (vox בִּירָה) arcem seu palatium. Vide Daniel. viii, 2. Nehem. i, 1. Esther. i, 2. seqq. Nec vero propterea negare licet, urbem magnam eidem arci adpositam fuisse. Nomen, ut Athenæus lib. xii, cap. i. extr. ex Aristobulo observat, διὰ τὴν ἀραιότητα τῶ τόπου, propter amœnitatem loci impositum, quia & orientalibus, & inde Græcis etiam vox lilium significat. Et Stephanus in hac urbe: καλεῖται δὲ τῶν λιλίων, ἃ πολλὰ ἐν τῇ χώρᾳ πεφύκει ἐκείνῃ, οὗσαν τε αὐτὴ καλεῖται οἱ βάρβαροι, nomen habet a liliiis, quæ multa in regione illa nascuntur, & *Susan* barbari vocant *lilium*. E quibus simul elucet, *Susan* in Ebraeis scripturis esse ipsam hanc urbem *Susa*, quod etiam Daniel. viii, 2. vicinitate amnis Uhlai, qui *Eulæus* est, confirmatur. De hoc fluvio urbem *Susa* adluente, qui etiam *Choaspes* dicitur, dictum supra in Fluminibus. Addo, quosdam duo nomina ita conciliare, quasi duo diversi fluvii supra *Susa* urbem, prope tamen illam, confluerint, alter *Eulæus*, alter *Choaspes*: unde post confluentem nunc hoc, nunc illud nomen conjuncto & urbem adluenti flumini datum sit. Sed *Salmasio* prior sententia, ex *Plinio* supra exposita, videtur verisimilior.

Regio *Sufianæ*, in qua sita fuit urbs primaria *Susa*, olim vocata fuit *Cissia*. Herodotus lib. v, cap. xlix. *Armenies contingunt Matieni*: ἔχεται δὲ τῶν γὰρ ἡδὲ Κισσίᾳ, ἐν τῇ δὲ παρὰ ποταμὸν τοῦτοῦ Χοάσπιδος κίμαια ἐστὶ τὰ Σῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεὺς τε μέγας διαίταν ποιεῖται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ δημοφροῖνι αὐτὰ εἰσι. Hisce [Matienis] vicina regio *Cissia*, in qua juxta hunc fluvium *Choaspe* sita sunt hæc *Susa*, ubi rex magnus domicilium habet, atque hic pecuniarum thesauri sunt. Et *Ptolemæus* lib. vi, cap. iii. in *Sufiana*: ὑπὲρ τὴν Εὐρωμείαν ἡ Κισσία, supra *Elymaeos* *Cissia* est. Originem nominis Stephanus ostendit, quamquam scribat ὁ simplici. Οἱ πολῖται, inquit, Σῶσιοι: ὅς καὶ Κισίης φησὶ κεκληθῆναι διὰ Κισίης μητρὸς Μέρμωνος. Cives [urbis *Susorum*] dicuntur *Susii*: quos etiam *Cisios* aut vocatos esse a *Cisia*, *Memmonis matre*.

In *Parapotamia* seu ad *Tigrin*, ubi *Ptolemæus* *Melitenam* regionem posuit, ipse oppida quædam post *Ctesiphontem*, ultimam *Assyriorum*, enarrat, quorum primum sunt *Herculis Are*, ex opposito *Apamiæ*: deinde *Agra*, ignobile hoc loco nomen: succedit *Aracca*, Ἀρεκκα, quam *cl. Bochartus* lib. iv, cap. xvi. putat *Mosis Erec* sive *Erech* esse *Genes.* x, 10. & *Ammiani* *Aracha* lib. xxiii, cap. xxi. His tractibus, inquit, *Susiani* junguntur, apud quos non multa sunt oppida: inter alia tamen eminet *Susa*, sæpe domicilium regum; & *Aršana*, & *Sele*, & *Aracha*. Ab hac *Arecca* seu *Aracca* *Salmasius* in *Solin.* p. 840. deducit *Tibulli Areccæos campos* lib. iv eleg. 1, vers. 142.

Ardet Areccais aut unda perhospita campis.

Sic enim legendum censet : non *Arectais*, ut aliis placuit. Denique Ptolemæi est *Asia*, *Asia*, ubi ultimo Tigris finditur, & per duos alveos ad ostia decurrit. Ortum versus & prope Eulæum Ptolemæo sunt, supra *Susa*, *Bergan*; infra, *Agarra*, & *Sele*, quam etiam ex Ammiano jam memoravimus; in media regione, *Dera*, *Δηρ*; & *Tariana*, quæ videtur Ammiani *Arfiana*, quam idcirco Bochartus *Tarfanam* legendum censet. Mediterraneis forte adnumeranda est Herodoti *Anderica* lib. vi, cap. cxix. *Darius*, inquit, *Eretrienses captivos* τῆς Κισσίας χώρας κατοίκους ἐν τῷ ποταμῷ ἰσχυρῶς, τῇ οὐνομασίᾳ Ἀνδερικῶν, in suo *Cissia* regionis *stailmo*, cui nomen est *Anderica*. Ducentis & decem stadiis abesse a *Susis* dixit : ex quo suspecta mihi fit Bocharti conjectura vel opinio, ad *Erech*, five *Aracca* Ptolemæi, etiam hoc ipsum nomen referentis : multo major enim inter *Susa* & illam *Araccam* seu *Aracham* distantia est.

Characene superest, regiuncula maxime australis in *Susiana*, ab oppido *Charace*, inter *Tigris* & *Eulæi* ostia juxta *Persicum* sinum aut æstuarium fluminum. Originem & fata cum mutatione nominum descripsit *Plinius* lib. vi, cap. xxvii. *Charax*, inquit, oppidum *Persici* sinus intimum, a quo *Arabia Eudemon* cognominata excurrit : habitatur in colle manu facto inter confluentes, dextra *Tigrin*, læva *Eulæum*, III mill. passuum laxitate. Conditum est primum ab *Alexandro Magno*, qui colonis ex urbe regia *Durine*, quæ tum interit, deductis, militumque inuilibus ibi relictis, *Alexandriam* adpellari jusserat, pagumque *Pellæum*, a patria sua, quem proprie *Macedonum* fecerat. Flumina id oppidum expugnauere. Postea *Antiochus* restituit quintus regum, & suo nomine adpellauit. Iterumque infestatum *Pasines*, *Sogdonaci* filius, rex finitimorum *Arabum*, oppositis molibus restituit, nomenque suum dedit, emunito situ juxta in longitudinem III mill. passuum, in latitudinem paullo minus. Prius fuit a litore stadiis decem, & maritimum etiam ipsa inde portum habuit : nunc abesse a litore CXX millibus, legati *Arabum*, nostrique negotiatores, qui inde venere, adfirmant. Summa hæc est : ab *Alexandro* primum conditam urbem, *Alexandriam* adpellatam : restitutam ab *Antiocho*, *Antiochiam* : iterum emunito situ ab rege *Arabum* *Pasina*, five *Spasina*, ut *Salmasius* legendum censet, tam a munitione quam ab auctore nomen accepisse, quod erat *Χάραξ Σπασίνης*, *Vallum Spasina*.

Josephus lib. i *Antiquit.* cap. vii. de *Arami* posteritate ex quarto filio, qui ὡς Μῆσας, *Mesas* dictus est, refert : Μῆσας δὲ Μησανάιος : Πασίνης Χάραξ ἐν τοῖς νῦν καλεῖται, *Mesas* autem [condidit] *Mesaneos* : *Pasini* castrum nostro tempore vocatur. *Dio Cassius*, a *Xiphilino* excerptus, mentionem quoque in *Traiano* fecit. Agit de insula *Tigris* ultima, etiam *Mesene* dicta, quam *Trajanus* ceperit : cujus regulo *Characeni* subiecti erant. De his ait : καὶ οἱ τὸν Χάρακα διὰ τὸν Σπασίνην καλούμενον οἰκῶντες φιλικῶς αὐτὸν ὑποδύσαντο, sed & qui *Spasine Vallum*, urbem ita dictam, habitabant, ipsum [Trajanum] amice suscepunt. In libris quidem est τὸν Τραπασίνην, sed omnes eruditi consentiunt, superfluum syllabam primam esse, & ex antecedente articulo perperam repetitam. Et *Stephanus chorographus* : Σπασίνης Χάραξ πόλις ἐν τῇ μέσῃ τῇ Τίγριτι & Μήσῳ : ἡ δὲ τῇ Σπασίνῃ ὀνομασία Σπασίνης ἐστίν. *Spasina* *Charax* urbs est in media *Tigridis* *Mesena*. *Spasina* vero rectus casus *Spasines* est. Aberrat autem in eo, quod in media *Mesena* illa, quam *Tigridis* ostia constituunt, posuit, quam *Plinius* & *Ptolemæus* ultra *Mesenam* illam in *Susiana* collocaverint. De nominis forma recte sentit, non *Spasini* *Characem*, ut vulgo fit, dicendum esse, sed *Spasina*, quia primus casus sit *Σπασίνης*, sicut *Plinius* *Pasines* expressit, quod ut *Anchises*, ε, in prima forma

flecti-

flectitur. De initiali littera dubium est, *πασίνα* legendum cum Plinio, Ptolemæo, Josepho; an *σπασίνα*, *Spasina* cum Dione & Stephano. Hoc alterum Salmasius probat, rejecto priore tamquam mutilato: mihi vero videtur utrumque, pro dialecti varietate, probum esse, ut prosthesis sit in altero, sicut *μικρός* & *σ μικρός*. Vox *χάραξ* aggerem significat sive molem, adversus fluviorum inundationem emunitam, cui oppidum fuit impositum. Vulgo *Vallum*, *Castrum* vel aliter hoc loco vertunt: quidam Græcum nomen retinent, quasi proprium; neque id male: quia hinc gentile formatur, *Characenus*, quo patrio cognomine egregium par geographorum laudatur, Dionysius Periegeta, Plinio auctore; & Isidorus, scriptor Parthicarum Mansionum. Nam etiam hunc Isidorum Characenum ex Charace *Palinæ* fuisse ortum, V. C. Henr. Dodwellus ad illum Dissertatione, nuper in lucem emissit, demonstravit.

Cetera Characenæ regionis ignota sunt, nisi *Asiam* Ptolemæi ad Tigrin sitam; & ejusdem ex Palatino codice *Γεωγ. Graam*, quæ hinc in ortum recedit, ad Characenam referre volueris. De *Uxiis* in Elymaide dicemus.

E L Y M A I S.

Elymæi dicuntur ab *Elam*, *עלם*, filio Semi, Genes. x, 22. cujus posterii regiones, quæ post Babyloniam sunt, occupasse feruntur. Josephus lib. i Antiq. cap. vii hunc Semi filium *Ελμυον*, *Elymon* vocat, & posteris ejus Persidem adsignat. *Ελμυος*, inquit, *Ελυμαίους* *Περσῶν ἀρχηγέτας κατέλειπεν*, *Elymus reliquit Elymaeos, a quibus Persæ originem trahunt*. Scilicet prius Elymais & Sufiana ab illis fuit habitata: post propria Persis, crescente multitudine, & prolatis ad habitandum finibus: nam Sufianam etiam comprehensam fuisse, ex Daniel. viii, 2 constat, ubi se in Susan sive Susis dicit fuisse ad flumen Eulæum, *עלם* *הנה* in regione *Elam* seu Elymæa. Invaluit tamen, ut Persidem intelligamus, ubi in Ebræa scriptura est *Elam*. Sic Jerem. xxv, 25. reges *Elam* Græci interpretes verterunt *Βασιλῆς Περσῶν*, reges *Persarum*. Et Hieronymus, Stridonienfis ille ecclesiæ doctor, in hunc ipsum Jeremiæ locum, magis proprie, non totam Persidem, sed regionem laxè dictæ illius, sicut Sufiana quoque pars Persidis ab nonnullis dicta est. *Elam*, inquit, *regio Persidis trans Babylonem: unde & Elamita*. Sed de tota Perside *Ελυμαίται* Act. Apost. ii, 9. videntur explicandi, quia inter Parthos, Medos, & Mesopotamiam incolentes, velut medii, locantur, nec probabile, in illa gentium enarratione nobilissimam nationem Persarum prætermisam esse.

Regio hæc a Plinio dicitur *Elymais*, ut postea ostendemus: a Strabone lib. xvi. *Ελυμαίτις*, *Elymais*, si salva est lectio, quam Aldi, Xylandri, Casauboni edd. referunt: a Stephano *Ελυμαί*, elapsa forte *Σ* ultima, pro *Ελυμαίτις*, *Elyma*; seu potius *Elymais*. *Ελύμα*, inquit, *χωρὰ Ἀσσυρίων πρὸς τῇ Περσικῇ, τῆς Συσίδος ἐγγύς. οἱ οἰκοῦντες Ελυμαῖοι*. *Elyma regia Assyriorum est juxta Persidem, Suside vicina*. Incolæ *Elymai*. Non dubito, *Ελυμαίτις* legendum esse: Assyriorum autem regio non est hic Assyria propria, sed regni pars Assyriaci. Est quoque *Ελυμαίτις*, *Elymaa*, in vocabulis hujus regionis. Aelianus Hist. Animal. lib. xii, cap. xxi. *Εἰ τῇ Ελυμαίᾳ χάραξ καὶς ἐστὶν Ἀδωνίδος, in Elymaa regione Adonidis templum est*. Nam in oriente etiam Adonis cultus, & Hieronymus Ezech. viii, 14 vertit *mulieres plangentes Adonidem*: ubi Thammuz in Ebræo est, Græce, *τῷ Θαμμῶς*. Et epist. xiii ad Paulinum: *Bethlehem nunc nostram lucus inumbrabat Thamus, id est Adonidis: & in specu, ubi quondam Christus parvulus vaguit, Veneris amasius plangebatur*.

Patet Elymais inter Eulæum & Oroatin fluvios a Media usque ad sinum Persicum. Sunt quidem, qui in septemtrionem referunt Elymaeos, & Ptolemæus in ipsam transfert Mediam; & angustis terminis includunt: quos autem laudare non possumus. Quum potius in hoc tractu sequemur Plinium, qui lib. VI, cap. XXVII. tam a Perside, quam Susiana accurate distinxit. *Susianen*, inquit, *ab Elymaide determinat amnis Eulæus*. Et post paullo: *Infra Eulæum Elymais est in ora juncta Persidi a flumine Oroati ad Characem*. Oram ergo maritimam, de qua alii silent, hic quam maxime Elymaidi vindicavit. Oram, inquit ibidem, *qua præjacet, minorum Syrtium vice diximus inaccessam ceno, plurimum limi deferentibus Brixia & Ortacea amnibus: madente & ipsa Elymaide in tantum, ut nullus sit, nisi circuitu ejus, ad Persidem aditus*. De finibus hæc Strabo lib. XVI, pag. 512. τῇ Συσίδι [συσίτι] ἡ Ελυμαίτις, καὶ αὐτὴ τραχὺὰ πολλὰ καὶ ληγεῖν. τῇ δὲ Ελυματίδι τὰ περὶ τὸν Σάγγρον καὶ τὴν Μεδίαν, Συσίδι conjungitur Elymais, *qua magna ex parte aspera est & latronibus referta: Elymaidi conjunguntur quæ Zagro sunt proxima, & ipsa Media*. Aspera & montuosa est in superioribus partibus ad septemtrionem versus: at madida, ut Plinius dixit, ubi in adstrum vergit.

Conciliat de Elymaeorum situ Strabonis epitomator lib. XI, pag. 148. diverse sentientes ita: ἄλλοι Ελυμαῖοι ἐν τῇ Ερυθρῇ, καὶ ἕτεροι περὶ Μεδίαν, alii Elymai sunt ad mare Erythraum, (id est sinum Persicum) alii juxta Mediam. Si circa seu juxta sunt, non erunt in ipsa Media, ubi Ptolemæus posuerat. Nec vero inter sic divisos gens alia, quantum scimus, intercedit, sed conjunguntur ita, ut septemtrionales, qui circa Mediam sunt, propter loci situm nobiliores sint, & a pluribus laudati; contra obscuriores, qui ad mare habitabant, quod propter humida ac cœnosa loca, per quæ transitus non erat, a paucis adibantur. Adde, quæ supra ex Plinio de his locis dicta sunt.

Fluminibus rigatur Elymais variis, ideoque uber & fecunda. Nam inclusa est Eulæo & Oroati amnibus, qui ab ortu & occasu fines ponunt: secatur ab Hedyphonte & Coprata, qui Eulæo adfunduntur: etiam a Brixia & Ortacea, qui in mare exeunt, plurimum limi ad litus deferentes: ut Plinius modo enarravit.

Dividitur Elymais in varias επαρχίας five præfecturas, e quibus Strabo lib. XVI, pag. 512. Massabaticam, & Gabianam, & Corbiam; & δυναστείας μικράς, id est parvas dynastias Sagapenorum & Silacenorum. Prima Massabatica est seu Messabatica & Mesabatene: sita est septemtrionem versus & loca Zagro monti vicina. Populus Ptolemæo Messabata: & Dionysius Characenus vers. 1014.

Αὐτὰρ ὑπὲρ Βαβυλῶνος ἐπὶ πρὸν βορέαο

Κίσσοι, Μισσαβάται τε, Χαλωνίται τε νέμονται.

Ceterum supra Babylonem, ad ventum boreæ, Cissi, Messabata, Chaloniaeque habitant. Et Plinius lib. VI, cap. XXVII. *Susianis ab oriente proximi sunt Cossai: supra Cossas ad septemtrionem Mesabatene sub monte Cambalido, qui est Caucasii ramus*.

Præfectura Gabiana Susiis finitima erat & ad occasum posita seu ad Eulæum; quod etiam ex Strabone constat. Unde vero nomen trahat, non est liquidum: certe non a Gabis illis, quas Ptolemæus in ultima Perside haud procul a mari posuit. Diodorus lib. XIX, cap. XXVI, & XXXIV. Γαβηνή, Gabenen vocat, Rhodomani versione utrobique Gabinen. De Eumene priore loco: ὑπὲρ βυλῆς, τὰς πολιμίας ἀποχωρήσειν εἰς τὴν Γαβηνήν, conjectavit, hostes in Gabenen abituros esse. Et altero loco de eodem: ἀνέλθοντες ἐκ τῶν Παρταίων εἰς τὴν Γαβηνήν, ex Paratacis in Gabenen movit. Sic H. Steph. Græce edidit.

Corbiana situs non quidem a Strabone definitus est, nec vero difficile ex oppositis intelligere, quia Messabatica ad septemtrionem fuit, Gabiana ad occasum; hanc Corbiana ad orientem positam fuisse, minus est quod dubitemus. De *Sagapenis* & *Silacenis*, eorumque dynastiis, nihil apud alios repertum est.

Strabo ibidem Elymaeis χώραν μείζω καὶ ποικιλοτέρην, terram & maiorem quam illorum accolis, & variarum frugum feracem tribuit; etiam potentiam tantam, ut illorum rex neque Parthorum regi paruerit, neque Syris Macedonibus, qui & Antiochum magnum ipsis bellum inferentem, opprefferunt. Sic Strabo, Ἀντίοχον τὸν μέγαν, Antiochum magnum adpellans: cui Hieronymus consentit in Daniel. cap. xi. Alii Epiphani Antiocho tribuunt, de quo post in urbibus dicturi sumus. Nec sub Cæsariis ignobile nomen *Elymai*, sed a Tacito etiam memorati lib. vi, cap. xlv. Armeniis, inquit, Elymaisque, & ceteris a tergo excitis, ut fortissimam tentarent.

Oppida Elymaeorum a diversis nominantur, in iisque ampla etiam & clara: quod vero nullum illorum Ptolemæus memoravit, difficile est suum unicuique locum adsignare. Conjecturis ergo insistendum est, ubi certiores rationes deficiunt. Strabo laudat dicto loco Seleuciam μεγάλην πόλιν, magnam urbem, πρὸς τῷ Ἡδυφῶντι ποταμῷ, Hedyphonti fluvio adpositam. Addit, Σολόχη ἐκαλεῖτο πρότερον, Soloche prius adpellata fuit. Sed variant codices in veteri nomine. Plinius quoque sæpe dicto cap. xxvii, libri vi. Oppida ejus [Elymaidos] Seleucia, & Sosirate adposita monti Casyro. Sed neque mons ille, neque subiectum oppidum Sosirate aliunde nota sunt, ut de situ certius constare possit. Seleuciam Strabo ad Hedyphontem ponit: hunc Plinius Hedyppum nominat, & in Eulæum effundi dicit. Recipit, inquit, [Eulæus] amnem Hedyppum. Tantum de utraque, Seleucia & Sosirati cognitum habemus.

Urbs quoque fuit Badaca ad Eulæum sita. Diodorus Siculus lib. xix, cap. xix. de Antigono: ἀνέβη ἐπὶ πόλιν Βαδάκης, ἢ κείται παρὰ τὸν Ἑυλαῖον ποταμὸν, ad urbem Badacam se contulit, quæ ad Eulæum amnem sita est: ad quam partem Eulæi & in qua ripa, non quidem adscriptum, ex eodem tamen auctore adparet, non in ripa Susiana fuisse, sed Elymaea, & supra Copratæ confluentem. Eumenes enim ad Pasitigrim seu Oroatin castra habebat, quem oppressurus Antigonus, quum Susis ad Copraten venisset, trajecissetque quatuor millia militum, ipse cum reliquo exercitu, quod sequi, destitutus navigiis, non posset, cæsis suis, qui flumen transmiserant, Badacam, quæ ad Eulæum erat, recessit.

De Elymaide urbe, quam Antiochus Epiphanes direptum iverat, quum victus fugatusque fuit a circumcolentibus; difficiliore rationes sunt. Josephus l. xii, c. xiii. Antiochus quum audisset, πόλις ἐν τῇ Περσίδι πλὴν διαφύσκει, Ελυμαῖδα τὸννομα, καὶ πολὺς ἰσθμὸς Ἀσίμειδος ἐν αὐτῇ, esse in Perside urbem pradiuitem, Elymaida nomine, & in ea templum Dianæ opulentum, refertum omne genus donariis; incitatus rex hac fama, admoto exercitu, expugnare urbem conatus est. Eadem historia i Maccab. vi. ineunte recensetur, sine tamen Dianæ nomine, etiam in ipso nomine urbis dubitantes. Aldi enim & Wecheliorum editione legitur ἐν Ελύμαις ἐν τῇ Περσίδι πόλις, id est, urbs in Elymaeorum gente in Perside, ne de aliis Elymaeis intelligas. Alii legunt, etiam Angli in Polyglottis, ὅτι ἐστὶν Ελυμαῖς ἐν τῇ Περσίδι πόλις, quod esset Elymais in Perside urbs divitiis inclita. Priorem lectionem H. Grotius laudat; altera, quæ etiam Vulgati Latini est, cum Josepho magis conspirat: quam qui tenent, plerique de Persepoli interpretantur, quia eadem i Maccab. ix, 2. de Antiocho ita narratur: Ἐνέεις εἰς τὴν λεγομένην Περσέπολιν, ad urbem quæ Persepolis dicitur. At vero Elymais si nomen urbis est, ut Josephus prodidit; sine dubio in Elymaide regione fuit, quæ disparata est a Perside propria, cujus caput fuit Persepolis. Bochartus lib. ii, cap. ii. Elymaidis caput erat Elymais, insignis urbs. Sed nulla ejus mentio apud geographos reperitur, ut putares eandem fuisse, quam Seleuciam Nicator nominavit, quia sæpe nomen vetus non ita deletum fuit in urbibus, quin non numquam

repetetur, aliquando etiam praevaleret. Habet Strabo quidem vetus nomen Seleucia, sed haud dubie pravatum, *Soloe*, quia in mss. inepte legitur *Sodome*. In quo Strabo quidem adversarius huic sententiae videtur, in eo autem non alienus est, quod in eadem Seleucia Elymaeae regione dicit *Ἀθηνᾶς ἱερὸν*, *Minerva templum* opulentum fuisse, "Ἀζαρε", *Azara* dictum, quod Antiochus Magnus spoliaverit. Casaubonus putat τὰ ζάρε, *Zara* plurale templi nomen fuisse, quia Hesychius, quamvis mutile, ζαρεῖτις, "Ἀρτεμίδος Πέρσης", *Zaretis Diana Persica*. Et Hieronymus in Daniel. xi. *Dianam* numen *Elymaidos* provinciae vocat: Appianus autem Syriac. p. 212. de Antiocho Epiphane: τὸ τῆς Ελυμαίας Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐσώλησε, *Elymae Veneris templum spoliavit*. Scilicet barbarum deae nomen, forte ναῖα, II Maccab. I, 13. non uno modo ad Graeca nomina adplicatur, & aliis Dianae sacra, aliis Minervae, itidem aliis, ut vidimus, Veneris significari videbantur.

Supra Elymaeos, in montanis praesertim, quae Mediam terminant, variae gentes coluerunt, quas Plinius lib. vi, cap. xxvii. partim ad Sufianos reducit. *Sufianis*, inquit, ad orientem versus junguntur *Oxii latrones*, & *Mizaeorum* xl populi liberae feritatis. Supra eos patient *Parthusi*, *Mardi*, & *Saita*, *Hvi*, qui praetenduntur supra Elymaida, quam Persidi in ora junximus. In ora ergo Elymaeis Persae cohaerent, id est ad mare versus; in septemtrione varias gentes intermisceri dixit Plinius. Et, paucis interjectis, pergit: *Sufianis ab oriente proximi sunt Cossaei*: supra Cossaeos ad septemtrionem *Mesabatens* sub monte *Cambalido*, qui est *Caucasus*. Ex his nobiliores populos, missis obscuris & ignotis, inspicere penitus non solum pretium erit, sed necessarium etiam instituto nostro.

Cossaeos proximos Sufianis ab oriente Plinius posuit; etiam Ptolemæus: at Arrianus Indic. cap. xl. Medis illos continuos facit, ut sic etiam Elymaeis, saltem ex parte immineant. Montes habitarunt. Curtius lib. iv, cap. xii. qui montes *Cossaeorum* incolebant. Plutarchus Alexandro pag. 704 *Cussaeos* vocat. τὸ Κουσσαίων ἔθνος καλεστέον, *Cussaeorum*, inquit, gentem subegit. At Diodorus Siculus lib. xvii, cap. cxi. etiam *Cossaeos* vocans, regionem & situm ita descripsit: *Alexander*, τῶν Κοσσαίων ἀπειθήων, ἐπράττειν ἐπ' αὐτὸς ἐν ὧν τῇ δυνάμει. τὸ δὲ ἔθνος ἀλκὴν διαφέρον καλοῦσιν μὲν τῆς Μηδίας τὴν ὀρεινὴν, ποιοῦσας τῇ τῶν τέτων δυσχωρίᾳ, in *Cossaeos*, qui imperium ipsius respuebant, expeditum exercitum duxit. Gens ista, fortitudine praecellens, montanos Media tractus incolebat, locorum confisa asperitate. Quidam *Cissios* & *Cossaeos* eosdem putant, quos vero Ptolemæus distinxit & separavit. Alii *Chuthaeos*, qui in Samariam transducti fuerunt, quasi dialecto solum, quae saepe τ & σ permutat, diversa pronuntiatio debeatur: de qua re diximus in Collectaneis Hist. Samaritanae cap. i, sect. xix. Regio *Cossaea* dicitur. Diodorus dicto loco: τῆς Κοσσαίας τὴν πλεονεχέστατον, *Cossaea maximam partem* [Alexander] vastavit. Stephanus sine diphthongo: Κοσσαία μέρος Περσίδος, *Cossaea: pars Persidis*. Sic Persidi hic tribuit, puta laxae sumtae; Diodorus Mediae montanis, quod inter utramque nationem medio quodam loco sita fuit.

Sequuntur *Uxii*, ut plures vocant; Plinius *Oxios*. Arrianus Indic. c. xl. ut laxam sedem Sufianis dat, a Tigri usque ad Arosem sive Araxem; ita *Uxios* partem Sufiorum constituit. Συσίων ἔθνος αὐτόνομον καὶ ὑπερθε προσοικίει. "Ουξίος καλοῦνται. *Sufiorum gens quadam superne accolit: Uxii vocantur*. ms. Gronovii Συσίων ἄλλο γένος, *Sufiorum alia gens*, quod Sufii in plures gentes divisi fuerint. Idem lib. iii Exped. Alex. cap. xvii. Deinde *Sufis* cum exercitu movens, καὶ διαβάς τὸν Πασιτίγριον ποταμὸν, ἐμβάλλει εἰς τὴν "Ουξίων γῆν, & transgressus *Pasitigrin* amnem: invadit *Uxiorum* regionem. Eadem Curtius lib. v, cap. iii. ex Diodoro, ut supra demonstravimus: Rex [Sufis profectus] *quartis castris pervenit ad fluvium; Pasitigrin* incole vocant. Amne superato, in regionem *Uxiorum* pervenit. Sic ultra Sufa, & ultra *Pasitigrin* seu *Oroatin* ad fines propriae Persidis *Uxii* habitarunt: & ipse *Pasitigris*, ut

Curtius ibidem tradit, *oritur in montibus Uxiorum*; five, ut Diodorus lib. xvii, cap. lxxvii. scripsit, *ὅς ῥίαν ἀπὸ τῆς Ὀρεινῆς*. Quod vero etiam clarissimus Gronovius ad Arrian. p. 355. adnotavit, duæ Uxiorum gentes fuere, una, quæ planitiem habitabat; & Persis paruit; altera montana, eaque *αὐτόνομος*, seu libera. Priorem seu campestria colentem intelligit Diodorus, quum dicto loco *τὴν Ὀρεινὴν χώραν*, *Uxiorum regionem* dicit *εἶναι πάμφορον, καὶ θαψιλίστην ὕδασι διαρρομένην, καὶ πολλὰς καὶ παροδαποὺς ἐκφύουσας καρπύους, fertilissimam, καὶ aquis largissimis irrigatam, quæ omnis generis fructus copiose proferat*. De altera & montana gente cape, quod Strabo lib. xv, p. 501. dixit, *ἔστι δὲ πλείων ἑνὰ διεκβαίνοντι τὰ ἐν τοῖς Ὀρεῶσι κατ' αὐτὴν τὴν Περίδην, ἓμι complures angustia Uxios transeunti juxta Persidem*. Regio vocatur *Uxia*. Strabo lib. xvi, pag. 512. *E Susis in Persidem mediterraneam iter est διὰ τῆς Ὀυξίας, per Uxiam*. Eadem *Uxiana*. Diodorus lib. xvii, cap. lxxvii. *πασῶν τῶν κατὰ τὴν Ουξίαν πόλεων ἐγκρατὴς, omnibus Uxiane oppidis potius*.

Mardi, populi non unius loci sunt. Videmus in extrema Media ad Hyrcaniæ fines apud Ptolemæum: habet & Plinius lib. vi, cap. v. *Mardos* a tergo Euxini Ponti inter Achæos & Cercetes: & eodem libro cap. xvi. in Caucaſo ulteriore posuit. *Ab hujus*, inquit, *[Margianæ] excelsis per juga Caucaſi protenditur ad Bactros usque gens Mardorum, fera, sui juris*. Sed hi alieni a nostro loco, ubi Oxiis [*Uxiis*] & Cossæis idem cap. xxvii. & *Mardos* conjunxit. De his Strabo lib. xi, p. 361. *quatuor populos prædando vivere, οἱ Μάρδοι μὲν Πέρσῃσι προσεχθεῖς ἦσαν, e quibus Mardi Persis contigui sunt*. Reliqui sunt *Uxii*, *Elymai* [montani,] & *Cossæi*. Et Arrianus Ind. cap. xi. *Μάρδοι μὲν Πέρσῃσι προσεχθεῖς οἰκίστη, λησῆ καὶ ἔργοι, Mardi, latrones etiam ipsi, Persas accoliunt*. Herodotus quoque lib. i, cap. cxxv. *Mardos* in Persicis gentibus numeravit: quod de accolis potius, quam propriæ Persidis cultoribus, ceterorum testimonio intelligendum est.

His accedunt *Paratæni*, quos quidem Ptolemæus partem Persidis facit propriæ, sed in citeriora etiam Strabo reducit: Plinius & in ulteriora, quam Persis est, profert. Et ipsi montana maxime incoluerunt, nec vitæ genere dissimiles superioribus. Dicuntur *Paratæci* & *Paratæceni*. Strabo lib. xvi ineunte, *Ελυμαῖοι καὶ Παρταϊάκω, Elymai & Paratæci*. Et Arrianus lib. iii, cap. xix. *Alexander in Mediam progreditur, καὶ Παρταϊάκας μὲν, ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλὼν, κατεστράτεω, καὶ Paratæcas quidem, impetu in eorum regionem facto, subegit*. Iterum Strabo xvi, p. 512. *οἱ Παρταϊακῆναι μᾶλλον μὲν τῶν Κοσσάων ἐπιμελῆνται γῆς, Paratæceni magis agriculturam exercent quam Cossæi*. Nomen regionis *Paratæcæne*. Strabo ibidem, *Παρταϊακῆναι*. Et Curtius lib. v, cap. xiii. *Tabas oppidum est in Paratæcæne ultima*. De situ Ptolemæus lib. vi, cap. iv. *καλεῖται δὲ τῆς Περίδης ἡ μὲν παρὰ τὴν Μηδίαν πᾶσαι Παρταϊακῆναι, Vocantur autem Persidis pars ea, quæ juxta totam est Mediam, Paratæcæne*. Et Strabo prædicto loco: *τάυτῃ δὲ συνάπτεται ἡ Παρταϊακῆναι καὶ Κοσσάων μέχρι Κασπίων πυλῶν ὄρειά καὶ ληστικά ἔθνη. Huic [Persidi] connexa est Paratæcæne & Cossæa usque ad Caspias portas, gentes montana & latrocinis adfuerat*. Et Plinius ultra Caspias portas extendit lib. vi, cap. xxvi. *Inter Parthos, inquit, & Arianos excutunt Paratæceni*. Ut autem hic in ortum illos nimium profert; ita Strabo contra in occasum, secus ac ipse alibi & ceteri statuerunt, reducit lib. xv, pag. 503. *ἐπὶ τῶν ἄρκτων δ' ὑπέγκεινται ἀμφὸν πρὸς τῶν Ελυμαῖοι τε καὶ Παρταϊακῆναι ληστικοὶ ἄνδρες καὶ ὄρειά τεραχμία τιτυβέτις: μᾶλλον δὲ οἱ Παρταϊακῆναι τοῖς Ἀπολλωνιάταις ἐπικινεῖται, utrique [Susidi & Apolloniati] Elymai imminent & Paratæceni, latrones & asperis montibus freti: sed magis Paratæceni Apolloniatas imminent*. Apolloniatin vero ipse ibidem interpretatur veterem Sitacenam, Assyriæ regionem, ad Tigrin usque recedentem. Videntur ergo longe, late per montana habitasse, quorsum latrocinandi spes maxime invitaverat; ut tamen genuina & propria fedes fuerit supra Persidem, qua parte Mediæ contigua est; aut sub ipsa potius Media, ut Ptolemæus posuit,

& Herodotus lib. 1, cap. CI. Παρετακηνός, *Paretacenos* (sine diphthongo scripsit) inter Mediae gentes censuit. Stephanus quoque, si verum est urbem hujus nominis fuisse, Mediae illam adscribit. Παράτακα, πόλις Μηδική, *Parataca*, inquit, est urbs *Media*.

PERSIS PROPRIA.

Inter Elymaidem & Carmaniam Persis Propria est, cujus latitudo inter Mediam & Persicum sinum patet. Incipit a Pasitigri seu Oroati fluvio ex Plinii dimensione, quam supra de Fluminibus vides expositam. Difficilis aditus, quia montibus vix perviis est circumdata, praeter oram maritimam: in his εἰσὶ, *portae* erant & angustiae, per quas solas aditus, nec vero is facilis, aperiabatur. Strabo lib. xv, pag. 501. περιμπίπτει τις ὀρεινὴ τραχὺν καὶ ἀνίστημι μεταξὺ τῶν Συσίων καὶ Περσίδων, εἰς ἣν ἔχουσι δυσπρόσιτον καὶ ἀνέρωπτον ὁδόν, *Inter Susios & Persidem montana aspera & praecepta interjacent, quae angustias habent difficulter superabiles, & homines latrones.* Hae angustiae famosae illae pylae sunt, quae quia mediae inter Persas & Susios, modo ab hac, modo ab illa gente denominantur. Curtius lib. v, cap. 111. *Omni hac regione vastata, tertio die in Persidem, quinto angustias, quas illi Susidas pylas vocant, intrat. Ariobarzanes has cum xxv millibus peditum occupaverat rupes, abscissas & undique praeruptas, in quarum cacuminibus extra teli jactum barbari stabant, de industria quieti & paventibus similes, donec inartissimas fauces penetraret agmen.* Ex Diodoro putes hausisse, lib. xvii, cap. lxxviii. dicente de Alexandro: περὶ ταῦτα ἦκεν ἐπὶ τὰς Συσιάδας πέτρας, *quinto die ad rupes pervenit, quae Susiades adpellantur.* Hae ultra Pasitigrim in ipsa Perside, a qua alii has pylas seu fauces denominant. Arrianus lib. 111, cap. xviii. eandem historiam de Alexandro & Ariobarzane persequens, ἐπὶ ταῖς πύλαις τὰς Περσίδας ἀφίκετο, *pervenit, inquit, ad pylas Persides.* Strabo lib. xv, p. 501. κατὰ τὰς Περσικὰς πύλας, *ad portas Persicas.* Sunt etiam ejusmodi angustiae ad Mediam versus in ipsa Perside. Plinius lib. vi, cap. xxvi. *Qua vero ipsa [Persis] subit ad Medos, Climax megale adpellatur locus, arduo montis adfensu per gradus, introitu angusto, ad Persepolim caput regni.*

• Divisionem Persidis propriae in minores regiones, nullam habemus accuratam. Ptolemaeus enim tantum memoravit *Paratacenen*, quam jam exposuimus, nec ab omnibus Persidi adjudicatam: deinde *Misidiam*, obscuram: & *Taocenem*, circa Taocen oppidum: & tandem *Μίχην θαλάσσης*, usque ad mare, *Mardenen*, quae in Pal. cod. *Mardyene* est. Sed si qua Mardene fuit, Mardorum regionem fuisse crederem, qui vero omnes procul absunt, ut vidimus, a mari Persarum. Plinius lib. vi, cap. xxvi. illam maritimam regionem Syrtibolos nominat, idque alio loco convenienter interpretatur. *Persa*, inquit, *Rubrum mare* semper accollere, propter quod is *Sinus Persicus* vocatur. Regio ibi *maritima Syrtibolos*. Gleba, aut ager *ἄλς*, & *Syrtibolos* regio palustris, Syrtibus Africae non dissimilis. Id ipse Plinius cap. seq. xxvii de ora Elymaidis, quae conjuncta est cum ora Persica ita exposuit: *Oram, quae praecipue jacet, minorum Syrtium vice diximus inaccessiblei cano, plurimum limi deferentibus Brixia & Orataea amnibus.*

Nec populi, quos Ptolemaeus Persidi adscribit, notiores sunt, praeter *Mesabatas*, quos Strabo in Elymaide posuerat, & nos ibidem exposuimus. Sunt autem *Rapsii*, *Hippophagi*, *Suzai*, *Meiores*, Gr. *Μέτορες*. Herodotus lib. 1, cap. cxxv. plures memorat, sed plerisque non nobiliores, *Meraphios*, *Masios*, *Panthelaeos*, *Derusios*, *Germanios*, *Daos*, *Dropicos*, *Sargartios*. His addit notiores *Pasargadas*, quos a Persis proprie dictis distinguit; & *Mardos*, de quibus supra diximus.

Oppida pauca novimus fama & historiis celebrata. Caput gentis fuit *Persæpolis*: nam utroque modo scribitur. Strabo cum diphthongo Περσάπολις, libro xv. aliquoties, semel Περσίπολις Aldina lib. ii. bis Xylandri & Casauboni editione. Plinius Harduini *Persæpolis*; Frobenii, *Persæpolis*. Et Diodorus, & Ptolemæus Græcus, ac Stephanus, & auctor libri ii Maccabæorum Περσίπολις sine diphthongo. Sita urbs trans Araxem, haud vero longe a flumine: quod ex Alexandri itinere clarum est apud Curtium & Diodorum; etiam Strabo lib. xv, p. 501. πρὸς αὐτὴν δὲ Περσαιοπόλιν τὴν Ἀρσίνου δίστην, apud ipsam *Persæpolim* [Alexander] transiit *Araxem fluvium*. Ptolemæus latitudinem posuit xxxiii graduum & tertiæ partis. Pergit Strabo, ἔχουσα βασιλείαν ἐκπεπλημένην, habet *regiam splendidam*, quam scriptores rerum Alexandri laudant. Plinius lib. vi, cap. xxvi. *Persæpolis caput regni, dirutum ab Alexandro*. Non urbs, sed regia in urbe, Alexandro facem inferente, flagravat. Strabo lib. xv, p. 502. ἐκπεπλημένη ὁ Ἀλέξανδρος τὰ ἐν Περσαιοπόλει βασιλείαν, *regiam in Persæpoli Alexander exussit*. Neque Arrianus lib. iii, cap. xviii. plus incensum scribit, quam τὰ βασιλείαν τὰ Περσικά, *regiam Persarum*, videlicet arcem seu palatium. Quid? quod Diodorus lib. xix, cap. xxi. seq. in rebus post Alexandri mortem gestis, huius urbis, tamquam superstitis, mentionem fecit: etiam auctor libri ii Maccab. ix, 2. Et Ptolemæus longo post tempore meminit, tamquam sua quoque ætate existentis.

Antiquior regia Persarum in *Pasargadis* fuit, gente circa Cyrum seu Corum fluvium colente, & ipsa urbs *Pasargada* Ptolemæo dicta, Πασαργάδα. Strabo lib. xv, pag. 502. feminea & plurali forma Πασαργάδων, *Pasargada*. De populo Herodotus lib. i, cap. cxxv. *Sunt Persarum plura genera: Aricæ, Persæ* [singulariter ita dicti,] *Pasargadae, Meraïi, Masii*. τετρία Πασαργάδων εἰσὶ ἄετοι, ἐν τοῖσι καὶ Ἀχαιμενιδῶν εἰσὶ φήτην, ἔνθεν οἱ βασιλεῖς οἱ Περσῶν γενέσθαι. Sed horum *Pasargadae sunt præstantissimi, in quibus & Achemenidarum tribus est, unde reges Persici oriundi sunt*. Situm Strabo ostendit de Cyro amne dicens, ἐπὶ καὶ Κύρου ποταμὸς διὰ τῆς κοίτης καλεωμένης Περσίδος ῥέων περὶ Πασαργάδας. *Est quoque Cyrus fluvius per cavam Persidem, ut dicitur, decurrens circa Pasargadas*. Cava Persis planities est montibus utrimque conclusa.

Idem de oppido & regia: εἴτε εἰς Πασαργάδας ἦκε: καὶ τότε δὲ ἦν βασιλείαν ἀρχαίαν. Deinde [Alexander] *Pasargadas venit, quæ antiqua regia erat*. Addit, Cyrum ideo hunc locum honori habuisse & amasse, quod ibi Astyagem Medum ultimo prælio superavisset. Ibidem etiam sepeliri voluit & vidit Alexander τὸν Κύρου τάφον ἐν περικλειμένῳ, *Cyri sepulcrum in horto*, turrim non magnam, arborum densitate occultam. Plinius *Pasargadas*, transpositis litteris, scripsit, & eadem de Cyri sepulcro memoravit. Lib. vi, cap. xxvi. ubi de Persæpoli dixerat, subdit, *Inde ad orientem Magi obtinent Pasargadas castellum, in quo Cyri sepulcrum est*. Stephanus priori modo ex Anaximene Πασαργάδων scripsit, *Pasargadae*, cui πόλις θηλυκῆς est, *urbs femineo genere*: nomen interpretatur Περσῶν ἐργαστήριον, *Persarum castra*: id enim πρὶ & πρὶν est Ebræis & orientalibus. Vide Genes. xlix, 11, 19.

Tertia regia *Gabe* fuerunt. Strabo dicto loco: ἦν καὶ ἄλλα βασιλεία τὰ ἐν Γάβαις ἐν τοῖς ἀνωτέροις τοῖς μέρει τῆς Περσίδος. *Fuit & alia Gabis in superioribus Persidis partibus*. Ptolemæus locum monstravit in ultima Perside, Carmaniam versus, cui itidem Γάβαι, *Gabe* nomen urbis est. Arrianus Indic. hist. cap. xxxix. sine nomine, Περσῶν βασιλείαν, *Persarum regiam* ad flumen Granidem ducentis stadiis introrsus sive ab ostiis posuit, quod adprime cum Ptolemæi Gabarum positione congruit, qui etiam ad ultimum amnem, quem Bagradam vocat, suas Gabas collocavit.

Et quartam regiam videtur Strabo addere *Ocam* dictam, diversam a Gabis, nec vero longe

longe ab illis distantem. *Erat, inquit, regia alia Gabis in superioribus Persidis partibus, καὶ τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ τὰ κατὰ τὴν Ὀκην λεγόμενην, & ea, quae in ora ad mare sita, juxta ita dictam Ocam.* Casaubono in mentem venit, esse forsan *Taoce*, quam Arrianus, non ubi Ptolemæus hujus nominis promontorium habet, sed ad ostium ultimi Persarum fluvii Granidis posuit. *Ex Mesambria, inquit, digressi, & stadia circiter cc emensi, ἐς Ταύκην ἐπιζοῦντες ἐπὶ ποταμῷ Γεφνίδι, Taoce, ad Granidem fluvium positam navigando venerunt.* Ignota *Oce* aliis: *Taoce* autem Arriani cum situ Strabonis bene convenit, ut verosimile sit, truncatam vocem *Ocen* esse, ex *Taoce* deminutam. Ortelius quidem *Ocam* regiam dicit, verum non id Strabo aperte dixit, nisi ita subaudiendo compleas, καὶ τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ [βασιλίᾳ,] τὰ κ. τ. ο. λ. Credo secessum regium in illo litore prope Gabas fuisse ad *Ocen* sive *Taoce*, oppidum vel locum amœnitate commendatum. Secessus vero regii etiam βασιλίᾳ, regia sedes vocari possunt.

Plinius addit *Ecbatana* Persica, a Medicis & Syris seu Phœniciis diversa. *Ad orientem, inquit, Magi obtinent Passagardas castellum, in quo Cyri sepulcrum est: & horum Ecbatana oppidum, translatum ab Dario rege ad montes.* Horum, id est Magorum illud oppidum fuit, sive ab Magis habitatum, quod propter positionis vitium vel aliam causam rex Darius translocavit. Idem *Laodiceam* addit in finibus juxta Mediam. *Habet, inquit, [Persis] in extremis finibus Laodiceam, ab Antiocho conditam.* Verum quod Strabo lib. xi. & Stephanus Byzantius hanc in Media censent; nos quoque supra in Media australi, ubi Persidem contingit, exposuimus: quod Plinii extremis finibus facile conciliatur, quia confinia sæpe incertiora sunt, & in iis posita ab aliis huic regioni, & alteri ab aliis adscribuntur.

Curtii *Tabas* lib. v, cap. xiii. quod oppidum dicit in Parætacene ultima esse, est utique Græca forma Τάβας, *Tabæ*: ipse autem barbaro casu dixit *Tabas est oppidum*, cetera: cujus nominis urbem τρίτην τῆς Περσίας, tertiam in *Persæ* Stephanus dixit esse. Quod vero trans Jordanem *Tabæ* minus notæ sunt, Lucæ Holstenio visum fuit conjectare, an forsan παρατακηνῶν pro *Περσίας* legendum sit, quia Curtius disertè *Tabas in Parætacene* oppidum dicat. Quo pertinet quod Polybius Excerptis lib. xxxi. [Valef. ed. p. 144.] *Tabas in Perside* ponat, ubi extinctus rex Antiochus sit, postquam in Elymaidem, templum Dianæ spoliaturus, exercitum movisset: ἀναχωρῶν, inquit, ἐν Τάβαις τῆς Περσίας ἐξέλιπε τὸν βίον, regressus inde, in *Persidis oppido Tabis moriturus est.* Parætacene autem secundum Ptolemæum fuit Persidis suprema ad septemtrionem provincia.

Ptolemæus plura oppida narrat, sed pleraque ignota. Primum in ora seu ad mare est Τάοκη ἄκρα, *Taoce* promontorium, quod in Tabula etiam ut oppidum repræsentatur. Intus paullo, sed longius in ortum, est *Taoce* oppidum, & circa hæc duo, *Taoce* regio. Sed vereor ut recte hæc posita a Ptolemæo sint, quum *Taoce* Arrianus in ultima Perside ad fines fere Carmaniæ constituerit. Deinde post Rogomanem fluvium est *Fonaca*, in Tabula *Fonacopolis*: & inter ostia Brisoanæ & Bagradæ habet maritimum oppidum *Ausinzam*. Et hæc in ora. In mediterraneis, exceptis antea explicatis obscuriora sunt omnia. Quis enim de *Axima*, *Ardea*, *Tragonice*, *Portopana*, *Cauphiaca*, *Matona*, quæ omnia citra Persopolim sunt, audivit? aut de ulterioribus, *Marrasio*, *Sycta*, *Cinna*, *Gabra*, *Cotamba*, *Arbua*, *Mammida*; & prope mare de *Uxia*, Ὀυξία, in Tabula *Uzia*? quod addidi de maritimo situ oppidi, ne quis putet ad gentem Uxiorum pertinere, quam supra in septemtrione reliquimus, longissime ab oppido *Uxia* remotam. Nomina sunt, quæ nullam memoriam adferunt.

Insulas Persidis sub Elymaide *Taxianam* Ptolemæus posuit: sub Perside propria ejusdem est

est *Tabiana*; deinde *Sophtha*; tandem *Aracia*, quæ & *Alexandri insula* dicta. Ultimam *Araciam*, etiam *Plinius* lib. VI, cap. XXV. laudat: & alias duas memorat. Contra *Perfidem*, inquit, *Philos*, *Cassandra*, *Aracia cum monte præalto*, *Neptuno sacra*. Ceteræ in sinu *Perfico* aut ad *Arabiam Felicem* pertinent, aut in *Carmania*, sub qua jacent, explicabuntur.

De ipso sinu *Perfico*, supra quem *Perfis* sita est, *Plinius* lib. VI, cap. XXIII extremo, & XXIV. Irrumpit & in hac parte geminum mare terras, quod *Rubrum* dixere nostri, *Græci Erythraeum* a rege *Erythra*, aut, ut alii, solis percussu talem reddi colorem existimantes: alii ab arena terraque, alii tali aquæ ipsius natura. Sed in duos dividitur sinus. Is, qui ab oriente est, *Perficus* adpellatur, XXV *M. passuum* circuitu, ut *Eratosthenes* tradit. Et ex adverso est *Arabia*, cujus XII *M. passuum* est longitudo. Rursus altero ambitur sinu *Arabico* nominato. Nominis *Rubri* aut *Erythraei* rationem primam de *Erythra* rege solam admittit *Curtius* lib. VIII, cap. IX. ceteras ridet, tamquam ab ignaris creditas. Numeri cum superna lineola tot centena notant millia.

CAPUT XX,

DE

CARMANIA, PARTHIA

ET HYRCANIA.

ULtra *Perfidem*, orientem versus, est *Carmania*, quæ ab septemtrione *Parthiam* habet; ab ortu *Gedrosiam*; a meridie mare *Perficum* ex parte, & deinde *Indicum*: quod proprio nomine τὸ Καρμένιον πέρατος. *Carmanium* mare *Agathemerus* lib. II, cap. XI, vocitavit. *Ptolemæus* distinxit in *Desertiam*, & quam simpliciter vocat *Carmaniam*: de illa lib. VI, cap. VI. de hac cap. VIII, interjecta *Felici Arabia*, disseruit. Clarius id *Agathemerus* exposuit cap. VI. *Hyrcania*, inquit, subjacet *Parthia*, τὰντῃ δὲ ὑποβιβλάσας Ἱερμὸν Καρμανία. μὲν ἢ ἡ ἀληθὴς κῆτος Καρμανία μίχεται θαλάσσης, huic [*Parthiæ*] subjacet *Carmania* *deserta*: post hanc sita est vera *Carmania* ad mare usque. *Deserta* igitur ad septemtrionem est juxta *Parthiæ* limitem; Vera & propria *Carmania* in meridiem vergit & ad mare pertinet.

In *Deserta Carmania* *Ptolemæus* neque oppidum, neque flumen memoravit: tantum populorum aliquot obscurorum nomina refert, *Isatichas*, & *Zuibos*, & *Gadanopydres*. Regionem, quæ a septemtrione in orientem vergit, dixit *Modomasticen*.

Carmanie autem Vere sunt multa apud *Ptolemæum* flumina. Post *Bagradam*, *Perfidis* ultimum, sunt *Dara*, dein Ἀραπίς ἐκβολαί, *Arapis ostia*; post quæ *Corius*, ut *Pal.* legit; & *Achindana*, *Saganus*, *Andanis*, prope *Armozum* promontorium. Et hæc in sinu *Perfico*. In mari *Indico* sive post os sinus *Perfici*, sinus est *Paragon*, in quem exeunt *Carmaniæ* amnes, *Sarus*, deinde *Samydaches*, post quem *Hydriaces*, [*Pal.* Καυδριάνης] & post *Paragontem* sinum, *Zorambus* fluvius, [*Pal.* *Zoromba*.]

Ex his *Plinio* lib. VI, cap. XXV. quidam etiam nominati. Amnes, inquit, *Saganos*, & *Daras*, & *Salsos*. Præterea meminit cap. XXIII *Sabis* & *Andanis* fluviorum.

Carmania, inquit oram patere duodecies centena l. millia passuum, Nearchus scripsit. Ab initio ejus ad flumen Sabin centum m. passuum. Inde vineas coli & arva ad flumen Andanin xxv M. spatio. Regio vocatur *Armuzia*. Ignotus *Salsos*: at *Sabis* etiam Mela lib. III, cap. VIII. mentionem fecit. *Sabis*, inquit, per *Carmanos*; sub *Pasargadis* Corus effluunt. Ptolemæus habet mediterraneum oppidum *Sabin*, prope *Alexandriam*, quod forsitan huic flumini erat adpositum. Et *Andanis* Ptolemæo & Plinio communis, ut vidimus. Arrianus Indicis cap. xxxiii vocat *Anamin*. ὁππότε κατὰ τὴν πόλιν Ἀνάμιν. ὁ δὲ ποταμὸς Ἀρμυζία ἐκασίτο, ad fluvium *Anamin* perveniunt: locus ipse *Harmozia* vocatur. Et quia Plinius quoque *Andanin* per *Armuziam* ducebat, quæ ipsa est *Harmozia*; apparet eundem amnem esse *Anamin* Arriani & ceterorum *Andanin*. Est & Plinio *Arbis* fluvius cap. xxiv. In *Carmania* angulo, inquit, sunt *Chelonophagi*, testudinum superficie casas regentes, carne vescentes. A flumine *Arbis* promontorium ipsum inhabitant. *Arbis* ergo juxta promontorium effluit: promontorium *Carmania*, ut cap. xxi vocatur, quod Straboni p. 526. Ἀρμυζόν, *Harmozon* est. Ex Eratosthene refert, os ejus adeo angustum esse, ut ἢ Ἀρμυζόν τῷ τῷ Καρμανίᾳ ἀκρωτηρίῳ, ex *Harmozonte* *Carmania* promontorio, pars *Arabia* conspiciatur. Ex quo intelligimus, ad ipsas fauces seu fretum, quo *Perficus* sinus Oceano cohæret, hoc situm esse promontorium. Ptolemæus scripsit Ἀρμυζόν ἀκρον, *Armozon* promontorium. In eo *Alexandri* teste Plinio cap. xxv, lib. vi.

Sed hoc obiter propter flumen *Arbin*, Plinio monitore. Et tantum de ipsis fluviis *Carmaniae*, in quibus Ptolemæi rationes incertæ sunt, quod vel *Corius* demonstrare potest, qui doctiorum judicio ipse *Corus* seu *Cyrus* est *Perfidis*. Neque illud constat, sintne *Sabis* & *Arbis* amnes prætermissi a Ptolemæo, an aliis nominibus expressi. Ammianus lib. xxi, cap. xxv. tres memorat, *Sagareum*, *Saganim*, & *Hydriacum*. Duo ex Ptolemæo sunt: medius ignotus aut pravatus.

Oræ maritimæ a *Perfidis* confinio ad ἑρμα seu fretum usque nulla oppida neque promontoria apud Ptolemæum sunt. Ubi finit sinus, incipiunt angustiae, *Armozon* promontorium est, & juxta illud *Armuzia* oppidum; & quem Plinius cap. xxv addit, *Portus Macedonum*. Ubi definit fretum, *Carpella* est ἄκρα seu promontorium: inter quod & flumen *Sarum* oppida Ptolemæi sunt *Canthapis*, *Agris*, *Combana*, *Rogana*: inter *Sarum* & *Samydacem* fluviis, *Masinda*, & *Samydace* oppida. Deinde est *Tiroa*, *Tesa* oppidum: alius fluvius *Candriacus*: post quem *Bagia* promontorium: *Cyza* portus: Ἀλαβία, *Alabauer*, promontorium: & hæc in *Paragonte* sinu. Post quem *Deranobila* oppidum: *Cophanta* portus: *Zoromba* fluvius: *Badara* & *Musarna* oppida. Hactenus ex Ptolemæo. Ammiani oppida cuncta intus sunt, nisi forsitan *Hermupolis*, quod Valesio p. 377 placet, est ipsa *Armuzia* Ptolemæi: unde nomen & insulæ vicinæ & regionis hodieque *Ormus* vocatur.

Mediterranea oppida Ptolemæi sunt, *Carmana* metropolis, quam etiam Ammianus refert, sequutus Ptolemæum. Sita est in septemtrione prope *Desertæ* *Carmaniae* & *Drangianæ* fines. Citerior hac, sed æque septemtrionalis *Portospana*. Sic etiam apud Ammianum scribendum, non, ut *Lindebrogius* edidit, *Ortopana*. Inter utramque descendentem in meridiem occurrit *Thaspis*, sive *Thespis*; deinde *Nipista*: & ultra *Saganum* fluvium, *Tarviana* vulgo *Tarsiana*, prope ostia: & hinc in ortum *Sabis*, haud dubie ad *Sabin* amnem *Plinius* & *Mela*: nec procul inde *Alexandria*, a *Plinio*, *Ptolemæo* & *Ammiano* laudata. Longius recedit in ortum *Orasca*, *Pal. Throasca*: & ulterior *Ora*: supra has septemtrionem versus *Chodda*: infra, *Cophanta*, quæ vero plus in austrum, quam Ptolemæus posuit, deducenda, ne longius absit a portu suo, qui supra *Cophanta* porius dictus fuit. *Zethis* *Plinius* ignota est.

Populus Καρμανοί, Carmani, & Καρμάνιοι, utrumque auctore Stephano. Tacitus lib. vi. cap. xxxvi. Artabanus Hyrcanis Carmanisque per adfinitatem innexus erat. Sub his variae gentes : ad Persidis fines Camelobosci, qui & Σαζόται. Sexotæ : deinde Ἀίραι, Aera ; utriusque fide Ptolemæi, qui vero perperam Pasargadas, Persidis gentem, his admiscuit. Ultimi sunt Χελονόφαγοι Chelonophagi, supra Indicum mare, ad Gedrosiæ fines, de quibus, & illorum nomine, supra in fluminibus dictum est Plinii verbis. His addendi Armozæi & Arbii ex ejusdem Plinii cap. xxv. A promontorio, inquit, Carmanis junguntur Armozæi. Quidam interponunt Arbios, ccccii millia passuum toto litore. Promontorium illud est quod Carmaniae & Armozon vocatur. Armozæi autem a Carmanis proprie dictis distinguuntur : nam & ipsi Carmani erant. Arbii haud dubie circa flumen Arbin, de quo supra dictum, habitaverunt.

Insulae ad Carmaniam Ptolemæo sunt in Persico sinu Sagdiana, in qua oppidum Milus; sita in boreali parte, e regione Portospanæ : deinde Vorochia. In Indico mari Palla : deinde Carmima, quæ Carmana Stephano dicta. ἔστι δὲ, inquit, Κάριμανα νῆσος, ἡ δὲ τῶν Καρμανίων. Est etiam Carmana insula, quæ a Carmanis nomen habet. Tandem Liba, extrema & juxta Gedrosiæ confinium. Est & nobilis insula Ogyris, de qua Dionysius vers. 606 seq.

Ἐστὶ δὲ τοι αὐτῆς, Καρμανίδος ἑλῶθεν ἄκρης,

Ἐγυρεὺς. ἔνθα τε τύμβος Εὐδρόφιου βασιλῆος.

Est autem tibi ulterius, Carmania extra promontorium, Ogyris : ubi tumulus Erythræi regis. Pomponius lib. iiii, cap. viii. ostio proximam [partem Arabiæ Felicis] & Carmanis contrariam Macæ tenent. Aliquot sunt in medio insulae suæ. Ogyris, quod in ea Erythræi regis monumentum est, magis clara quam cetera. Et Plinius lib. vi, cap. xxviii. insula in alto objacet Ogyris, clara Erythræi regi ibi sepulto. At Erythræi sepulcrum Arrianus Ind. cap. xxxvii. Oaracta insulae tribuit; Strabo lib. xvi, p. 527. Tyrrine insulae: Straboni tamen mendum inesse docti viri putant, cui Salmasius acriorem medicinam p. 831. adfert, Ἐγυρεὺς substituendo; leniorem Isaacus Vossius ad Melam, legens Ἐγυρεῖν vel Γυρεῖν. De Oaracta autem Arriani res difficilior, nec facile patiens conciliationis. Vossio est Ogyris ipsa Ormus nobilis mercatu in freto Persico insula: Harduino insula Mazira juxta Felicis Arabiæ latus orientale, ubi fere Ptolemæi est Organa, quam propinquam Oaractæ Arrianus dixit: nisi Oaracta Ptolemæi Ὀσορόχθια, Vorochia est, supra fretum in Persico sinu ad Carmaniae oram posita. Sed de his plura Salmasius & Is. Vossius citatis locis.

Fuit & Aphrodisias nomen insulae ad Carmaniam. Plinius lib. vi, cap. xxv. Ab eo promontorio [quod Carmaniae proprium dixerat, alii Armozon] Themisteas, insula Aphrodisias habetur. Themisteas videtur Harduino promontorium Tarsia Arriani esse: & Aphrodisias ejusdem insula Cataea, quam dicit Mercurio & Veneri (unde Aphrodisiadis nomen sit) sacram esse. Id solum discrimen intercedit, quod Catæam Arrianus desertam dixit, Aphrodisiadem Plinius habitari.

P A R T H I A.

Carmaniae a septemtrione adjacet Parthia : huic Hyrcania, ad mare sui nominis pertinet. De vocabulo Stephanus : Παρθυαία ἡ χώρα, καὶ Παρθυνή, regio Parthya dicitur, & Parthyene : & Latinorum littera Parthiene; qui vero plerumque Parthia dicunt, ut Ptolemæus quoque ἡ Παρθία. Populus Græce Παρθυαίοι, ut plurimum : Latine Parthi, quam

quam formam etiam Græci quidam amant, ut Dio Cassius lib. xi, pag. 125. de Crasso, ἐπὶ τῷ Πάρθου ἐξέστει, in Parthos expeditionem suscepit: atque ita Plutarchus constanter in Crasso & Antonio. Ut autem supra Assyriam propriam ab Assyriorum regno, & sic Babyloniam quoque a regno Babyloniorum distinximus; ita in præsentī quoque Parthiam proprie dictam, non universum Parthorum imperium, quod post defectionem a Syris Macedonibus amplissimum fuit, describemus.

Sub Persarum regibus, etiam primis ex Macedonica gente Syris, ignobilis fuit Parthia, alieno satrapæ plerumque contributa. Strabo lib. xi, pag. 354. ἡ Παρθυαία πολλὴ μὲν ἐν ἑσ. τιν. τίλει γὰρ μετὰ τῶν Ἰερικίων κατὰ τὰ Περσικά, καὶ μετὰ τῶν Μαικεδόνων κατὰ τὸν ἑσ. τιν. τιν. Parthia ampla non est, ut quæ a Persis, atque etiam Macedonibus rerum potitis, cum Hyrcania fuerit censa. Et Curtius lib. vi, cap. ii. Hinc in Parthienem pervenit, tunc ignobilem gentem; nunc caput omnium, qui post Euphratem & Tigrim amnes sit Rubro mari terminantur. Erat ἀπορος, quod addit Strabo, id est inops, quia silvestris & montosa. De finibus Plinius lib. vi, cap. xxv. Quod ad Parthos attinet, semper fuit Parthia in radicibus montium sapius dictorum, qui omnes eas gentes prætexunt. Habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam & Arianos, ab occasu Pratitas Medos, a septemtrione Hyrcanos, undique desertis cincta. Ulteriores Parthi Nomades adpellantur. Et Ptolemæus lib. vi, cap. v. eosdem fines posuit, ab occasu Mediam, a septemtrione Hyrcaniam, ab ortu Ariam, a meridie Desertam Carmaniam.

Divisit Ptolemæus in regiones ita, ut juxta Hyrcaniam sit Cominsine, Straboni Camisene, Καμισινή: & sub ea Parthyene strictim dicta & propria; nam aliis ipsa est Parthia, eaque tota: ἡ Πάρθια, deinde Choroane, Straboni καὶ Χορηνή, Chorena: & sub hac Articene: postquam juxta Carmaniam Tabiene, adjacentes habens Sobidas. Sed satis obscura hæc nomina, nec quæ cuiusque regionis fuerint oppida, ex hac Ptolemæi relatione internosci potest. Distinctus & ordinatius distributa est Parthia ab Isidoro Characeno. Transsennibus, inquit, per Caspias portas planities est & Choarena (Ptol. Choroane, Strab. Chorene) in qua urbs Apamia. Hinc Comisena, urbem nullam, octo pagos habens. Hinc ad Hyrcaniam venit & Astabenam: tum demum in Parthyenen propriam, in qua tres urbes laudat & vicum unum. Prima est Σαυλοῦ Παρθαυνισα, Sauloe Parthauvissa, ubi regia sepulcra; Græcis hæc Nisæa dicta: altera Gadar urbs: tertia Siroc: & vicus Saphri.

Plinius ita de regione & oppidis Parthorum lib. vi, cap. xv. Pratita, πρὸς ὅδῳ, adpellatur, tenent Caspias portas. Iis a latere altero occurrunt deserta Parthia & Citheni juga. Mox ejusdem Parthia amœnissimus sinus, qui vocatur Choara. Dua urbes ibi Parthorum, opposita quondam Medis, Calliope, & alia in rupe Issatis quondam. Ipsius vero Parthia caput Hecatompylos ab a portis cxxxiii millia passuum. Ita Parthorum quoque regna foribus discluduntur. Et cap. xxv ejusdem libri: ab occasu urbes eorum [Parthorum] quas diximus, Issatis & Calliope: ab oriente æstivo Europum: ab hiberno Mania: in medio Hecatompylos, Arsacia regia: Nisæa Parthyenes nobilis, ubi Alexandropolis a conditore. Strabo dicto loco: ἡ καὶ Ἀπαμεία καὶ Ἡράκλεια περὶ τὰς Βαγῆς, Est & Apamea & Heraclea, urbes apud Ragas.

Ptolemæus multa quidem oppida enarrat, sed pleraque obscura. Ammianus, qui excerpere illum solet, pauca adnotavit lib. xxiii, cap. xxiv. Parthi, inquit, sit sub aquilonem colentes nivales terras & pruinosas: quorum regiones Choatres fluvius interseindit ceteris abundantior: & hac potiora residuis sunt oppida Crenonia, Charax, Apamia, Artacana, & Hecatompylos. Addi ex Ptolemæo possunt Aspa, Marriche, Rhagaa: & ex Ammiano cap. xxiii ubi dispersas per regiones civitates enumerat, quæ ad Parthiam ab aliis referuntur, Heraclea & Arsacia, & Europos.

Ex his nunc varie recensitis de regionibus & urbibus constituemus. Primum, an Parthyene Ptolemæi sit pars totius Parthiæ, dubitatur. Negat Salmasius in Solin. cap. LV. & erroris Ptolemæum accusat, quod Parthiam regionem cum Parthorum regno confuderit. Sed esto, Parthyenem partem Parthiæ notare, quæ veros Parthos ex Scythia profectos habuerit, ut Thraciæ pars quædam Thracia singulariter fuit adpellata, & ita quoque in aliis.

Deinde Isidorus angustiores fines dat Parthiæ quam vel Strabo vel Ptolemæus. Separat enim *Choarenam* & *Comisenam*, quas provincias sic scribendas & tam Strabonem quam Ptolemæum corrigendos Salmasius censet. Sed ipse Strabo conciliat, de Parthia dicens, *ἀλλὰ οὐ μόνον. μέρος δ' ἐστὶ τῆς Παρθυνῆς ἢ τῆς Καριωνῆς καὶ Χωρηνῆς. Αὐτὰ vero est Parthia. Partes ejus sunt Comisena & Choarena*, ut vocabula hæc Characenus scripsit. E quibus patet in occidentali latere olim minorem fuisse Parthiam seu Parthyenem, quam postea censebatur. Plinius e contrario videtur auxisse ac de Margiana aliquid addidisse, quod Salmasius dicto lib. p. 842 adfirmat.

Articene Ptolemæi in tabula Agathodæmonis *Paratarticens*, est Isidori *Ἀπαυαρτίαν*, *Apavarticens*, tamquam separata regio a Parthyene, ei a meridie adjecta, cujus urbs sit *Ἀπαυαρτίαν*, sive *Ἀπαβαρτίαν*, *Apabartica*. Plinio lib. VI, cap. XVI. *Apavortene* dicta est, ut omnes mss. habent. *A Caspiis*, inquit, *ad orientem versus*, regio est *Apavortene* dicta, & in ea fertilitatis inclita locus *Dareium*. Mox gentes *Tapyri*, ceteræ.

Quod igitur fines & limites non iidem apud omnes sunt, factum est, ut quæ circa Portas sunt, nunc Mediæ, cujus fuerant, nunc Parthiæ, cui adjecta sunt, adscribantur. Tales sunt *Charax* Ptolemæi, quem alii in Media ponunt, uti fuit, quia cis Portas fuit, a nobis etiam in Media descriptus: *Europum* Plinii, quod ipsum Strabonis est oppidum Mediæ prope Portas, olim *Ragæ*, dein *Europos* a Nicatore, a Parthis *Arface* dictum: *Apamia*, *Raphane* cognomento, a Plinio cap. XIV in Media; a Strabone & Ptolemæo in Parthia censa: & *Heraclea* Strabonis huc pertinet, quia fuit circa Ragas; eadem *Heraclæa* Ammiani. nam & ipsa cum *Arfacia* & *Europo* (male distinctis, quia una urbs Straboni & Stephano) conjungitur. Bochartus quoque lib. II, cap. XIV. huc *Ragan* Isidori Characeni refert, quasi *Raga* seu *Ragæ* sit in finibus Mediæ; quod vero, quia in *Apavarticens* regione est, mihi potius *Ragæa* Ptolemæi videtur, quam in ultima ille posuit Parthia.

Intus & ultra ambiguos limites fuit *Hecatompylos*, *Arfacidarum* regia, de qua supra ex Plinio, & ejus distantia a Portis dictum est. Latitudinem Ptolemæus XXXVII cum sextante assignavit, qui *ἑκατόμυλοι βασιλῆων*, *Hecatompylon regiam* scripsit: Diodorus Siculus lib. XVII, cap. LXXV. *ἑκατομύλων*: alii Græci cum Latinis *ἑκατόμυλον*, *Hecatompylus*. Stephanus Byzantius: *ἑκατόμυλον πόλις Παρθίας*, *Hecatompylos urbs Parthiæ*. Polybius, simul nomen explicans, lib. X, cap. XXV. *ὁ δὲ βασιλεὺς, διανύσας τὴν ἔρημον: ἦκε πρὸς τὴν ἑκατόμυλον προσαγορευομένην, ἢ καὶ τὴν μὲν ἐν μέσῃ τῇ Παρθυνῇ; τῶν δὲ διόδων φερεσὶν ἐπὶ πάντας τὰς περὶ τὸν τόπον, ἐπ' αὐτὰ συμπίπτουσιν, ὥστε τὴν συμβαίνειν τὸν τόπον ἔλαβε τὴν προσηγορίαν*. Rex solitudinem emensus, ad oppidum venit *Hecatompylon* dictum. In media Parthia hæc urbs est sita. Quum autem diverticula viarum, quæ ad omnes circa ferunt regiones, ibidem coeant, ex eventu ipso accepit nomen. Origo incerta, etiam antiquum & barbarum nomen. Curtius quidem lib. VI, cap. II. *Urbs erat ea tempestate clara Hecatompylos, condita a Græcis*. Sed a quibus? nomen quidem Græcum per interpretationem potuit accedere: an a Græcis condi potuit, quæ jam clara erat, quum Alexander ad eam veniret?

Quæ ab occidente sitæ erant, Plinio teste, *Medis* oppositæ, *Issatis* & *Calliope*; earum prior aliunde non est nota: posterior, *Calliope*, laudata etiam a Stephano, *Καλλιόπη πόλις Παρθυσίων*,

Calliope, oppidum *Parthorum*, ex Polybio x. Nec hujus origo certa, quia multæ in oriente urbes adpellatæ tantum sunt nominibus Græcis. Appianus in Syr. p. 201. de Seleuco, quum novas urbes condidisse dixisset, addit, τὰς δὲ ἄλλας ἐν τῇς Ἑλλάδι· ἢ Μακεδονίας ἀνέστη, aliis autem Græca aut Macedonica nomina indidit. Et post plurima exempla quæ adfert, subdit tandem, ἐν δὲ τῇ Παρθύῃ, Σώτις, Καλλιόπη, Χάρις, Ἑκατόμπολις, Ἀχαΐα. Et in Parthia, *Sotera*, *Calliope*, *Charis*, *Hecatompolis*, *Achaia*. Sed error vel scribentium lapsus est, quum *Hecatompolis*, *Ἑκατόμπολις*, tam Caroli Stephani quam Tollii editione pro *Hecatonpylos*, expressum est. ceterarum, *Sotera*, *Charitis*, *Achaia* situm ignoramus.

Nisæa Plinii videtur regio esse, cujus nominis in extrema Media campos alii ponunt: Isidoro autem est urbs a Græcis ita dicta, quæ barbare *Savloee*, Σαυλόη nominata: cujus cognomen Παρθαῖνισα, *Parthauinisa* pravatum videtur ex Παρθῶν ἴσση vel ἰσάια, *Parthorum Nisa* vel *Nisæa*. In regione autem *Nisæa* Plinii, *Alexandropolim* idem posuit, quæ suspecta est, & ut Salmasio visum fuit, in Margianæ forsan Alexandria quærenda. *Gadar* & *Siroc* Isidori ignorantur.

Ammiani *Genonia* videtur Ptolemæi *Simunia* esse, Tabulæ *Oenunia*, in septemtrione ad occasum posita. *Artacana*, quam itidem Marcellinus ex Ptolemæo hausit, in meridie prope Desertam Carmaniam fuit. Plinii *Mania*, quod quidam libri habent *Maria*, Salmasio videtur Ptolemæi *Marriche* seu *Mariche* esse: *Aspa* Ptolemæi Holstenio in Ortel. est nobilis Isfahan. Situs Ptolemæi in latitudine xxxiii graduum non multum declinat: an etiam longitudo, dubitatur.

Cetera oppida Ptolemæi nullius famæ sunt; supra *Portas Dordomana*, *Araciana*, & *Ambrodax*; in septemtrione, *Caripraca*, *Roara*, *Suphtha*, & hæc ad ortum etiam, in septemtrionali plaga, ultima. sub qua *Mysia*, Ammiani *Mæsia*, ut ex mss. Valesius supplevit: Ptolemæus autem *Muria*. Huic propria, ab occasu *Parbara*, a meridie *Tastache*, & *Armiana*: in media regione circa Hecatompylon ab austro *Syndaga* & *Semina*: sed magis in hanc plagam vergunt *Choana*, *Simpisimida* & *Appha*: sub quibus in extremo meridie sunt *Rhuda*, & *Artacana*, de qua diximus, & *Ragaa*, de qua itidem superius aliquid dictum fuit. Sed pleraque hæc sunt nomina sine usu & historia.

Chonires fluvius Ammiani (alias montis nomen æque ut *Parachoatres*, ex Caucaſo subnati) Hic, inquam, fluvius adeo ceteris est incognitus, ut nesciatur quem cursum teneat, utrum in mare an alium fluvium se effundat, & num Hyrcanum mare an Indicum vel per se vel per aliud flumen majus petat. Nec notiores fluvii *Zioberis* & *Rhidagus*, quorum Curtius meminit lib. vi, cap. iv. De itinere agit ex Parthia in Hyrcaniam, & castris Alexandri in valle, qua Hyrcaniam adeunt. Ibi, ait, ex montium radicibus *Zioberem*, miræ naturæ amnem effundi, qui nunc aperte labatur, nunc occultetur, iterum oriatur & tandem in alium se amnem *Rhidagum* nomine, infundat. Et Diodorus hujus mirandi amnis mentionem fecit lib. xvii, cap. lxxv. qui vero non *Zioberem*, sed Στιβοίτην, *Stiboten* vocat. *Rhidagi* autem memoriam præterit.

Tandem de imperio Parthorum, quod Romano oppositum fuit, aliquid adjiciendum est. Quum oriens a Syromacedonibus, impulsore Arface Partho, defecisset, duodeviginti regna dicuntur Parthi in ditionem redeſſe suam. Plinius lib. vi, cap. xxv. Regna Parthorum duodeviginti sunt omnia. ita enim dividunt provincias circa duo, ut diximus, maria, Rubrum a meridie, Hyrcanum a septemtrione. Ex iis undecim, quæ superiora dicuntur, incipiunt a confinio Armenia, Caspiisque litoribus; pertinent ad Scythas, cum quibus ex aquo degunt: reliqua septem regna inferiora adpellantur. Hæc regna secundum ordinem & numerum, quæ in Mansionibus Parthicis Isidorus Characenus observat, interpretanda esse, Cl. Salma-

sius in Solin. cap. xv. censet, Pliniumque reprehendit, quod ad mare Rubrum fines Parthorum extenderit: quum in Isidori enarratione neque Sufianæ nec Persidis, neque Carmanæ ratio habeatur. Cujus rei rationem reddit ex Strabonis lib. xv, p. 501. Persas semper suum regem habuisse, sed Parthorum regi obnoxium.

H Y R C A N I A.

Hyrcania sub mari Hyrcano, quod & Caspium vocatur, sita est a Mediæ finibus usque ad Oxum amnem, Parthiæ contermina in meridie. Sic & Ptolemæo lib. vi, cap. vii. Hyrcania terminatur a septemtrione parte maris Hyrcani usque ad flumen Oxum: ab occasu opposita est Mediæ: a meridie Parthiæ per Coronum montem: ab ortu Margianæ.

Idem Ptolemæus flumina tantum duo memoravit, *Maxeram*, & *Oxum*; quum plures esse dubitari non possit. Tabula etiam *Socandam* fluvium inter utrumque adscriptum habet, sed ipse Ptolemæus πάλιν ejus nominis seu oppidum, ut in antiqua versione est, posuit; Græce autem est Σοκανία πόλις, *Socanaa oppidum*. Fortasse oppidum adpositum flumini commune nomen habuit. Plinius lib. vi, cap. xvi. post Apavortenæ sive Apavartecenæ, de qua in Parthia egimus, descriptionem, *Mox*, inquit, gentes *Tapyri*, *Anariacæ*, *Stauri*, *Hyrcani*, a quorum litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit, a flumine *Syderi*. Citra id amnes *Maxeras*, *Stratos*, omnes ex *Caucaſo*. Ex *Caucaſo* putata, & ejus excurrentibus ramis seu divortiis. Præter *Maxeram*, quem modo ex Ptolemæo diximus, duos nominat fluvios, *Syderin* ab occasu, ubi incipit mare Hyrcanium vocari: & *Siraion* inter *Maxeram* & *Oxum*: citra ibi respectu orientis, ubi *Tapyri* aliique erant, intelligendum videtur, ut sit, ortum versus. Sed neque *Syderis* neque *Stratos* aliunde demonstrari possunt.

Ptolemæus dividit in gentes & regiones. Gentes sunt *Maxere*, *Μαζιργæ*, circa ejusdem nominis fluvium sub mari Hyrcano: & *Astabeni*, quos ab Hyrcanis proprie dictis distinxit Isidorus Characenus, *Astabenen* illorum regionem vocans: & *Chirindi* sub *Maxeris*. Regiones nominat *Arsitin*, adjacentem *Corono* monti, cujus juga Hyrcaniam Parthiamque disterminant: & *Siracenen*, sub *Astabenis* positam.

Isidorus Hyrcaniam, quam ab *Astabene* separavit, non oppidis, sed vicis undecim, qui mansiones habent, designavit: ceteri omnes oppida nominatim laudaverunt. Ptolemæus duo maritima oppida recensuit *Saramannen* inter Mediæ fines & *Maxeram*; quæ Straboni lib. xi, p. 350. *Samariane* dicta est: & *Socanaam*, quæ interpreti veteri *Socanda* est, sitam inter *Maxeram* & *Oxum* fluvios. Ammianus lib. xxiii, cap. xxv. *Socandam* & *Saramannam* dixit.

Mediterranea oppida plura memorantur a diversis. De regia urbe dissensio. Strabo, βασιδαυ Τάπη, *Tape regia est*: Ptolemæus, Ἰρκανία μητρόπολις, *Hyrcania, primaria urbs*. Polybius lib. x, cap. xxviii. εἰς τὴν προσηγορευομένην Σύγγρημ πόλιν, ἢ σοῖβανις εἰς τῆς Ἰρκανίας αὐτοῦ βασιλεῖον διὰ τε τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν ἄλλην εὐκαιρίαν, in oppidum, quod *Syngem* vocant, estque *Hyrcania quasi caput*, firmitate munitionis & rerum abundantia prestans. Adit, κεισθαι ἡ μακρόν τῆς Τάμβραξ, non procul a *Tambrace* sitam esse, quam antea paullo laxerat πάλιν ἀτίχισον, ἔχουσαν δὲ βασιλείαν καὶ μέγιστον, urbem immunitam, quæ vero ampla & regiam habet. Hæc *Talabroca*, Strabonis videtur, quia Τάμβραξ seu Τάμβραχ, forma alia, facile in *Talabroca* mutari potest. Et Arrianus lib. iii, cap. xxv. de Ale-

xandro: ὅστις αἰς τῇ Ζευδρακάρτῃ, τῇ μεγίστῃ πόλει τῆς Υρκανίας, ἣν καὶ τὰ βασίλειον τοῖς Υρκανίοις ἔν, duxit exercitum ad Zendracarta, maximam Hyrcania civitatem, ubi & regia erat Hyrcanorum. Hæ veterum de regia Hyrcaniae sede variantes sententiæ, saltem diversæ adpellationes. Addo summi viri nostra memoria conjecturam, Lucæ Holstenii, qui ad Orteliū Adnotationibus p. 22. scripsit: Ἀρὰν Hyrcania civitas Isidoro Characeno: puto esse metropolim provinciae, qua Ptolemæo Hyrcania. Asaac vero Isidorus in Astabena posuit, ibique dicit Arsācen primo esse regem declaratum.

Sic varie de regia Hyrcanorum traditum est, ut nequaquam sit credibile, tot regias & tam diversas in una gente existisse. Quin potius sub Hyrcania urbe, cujus situm Ptolemæus monstravit, videntur plures ex his adpellationes latuisse. Forte Polybii *Syringem* & *Tambraca*, quæ Strabonis *Talabroca* est, huc referre liceat, ut altera in loco sit, altera in vicinitate: quia haud longe disjunctæ traduntur fuisse. *Zendracarta* autem Arriani videtur *Caria* Strabonis esse, quam ipse a Tape regia & a Talabroca, Polybii Tambrace, distinxit. Ptolemæi autem *Hyrcania* metropolis circa flumen Maxeram est, inter XL & XLI gradum latitudinis: flumen autem mediam secatur Hyrcaniam, a meridie in septentrionem delabens.

Cetera Ptolemæi sunt ab occasu *Sale*, Ammiano *Sole*, prope Medorum confinia: deinde *Amarusa*, *Abarbina*, & Maxeram versus *Asmurna*, Ammiani *Azamorna*: & trans Maxeram fluvium *Adrapsa*, *Casape*, *Sinaca*, *Mansoca*: quæ inania nomina sunt sine memoria historiarum. De prima, *Adrapsa*, etiam dubitare possis, quia Strabo lib. xv. p. 498. Ἀδραψα πόλις τῆς Βακτριανῆς, *Adrapsa* urbem *Bactriane* dixit. Insula Hyrcani maris citra ostia Maxeræ a Ptolemæo *Chalca*, Pal. cod. *Talca* nominatur.

Gentes, quas Plinius lib. vi. cap. xvi. ut supra adlegavimus, in litore Hyrcani maris enumerat, quædam extra limitem Hyrcaniæ fuerunt, ut *Anariaca* in Media, quorum etiam Strabo mentionem habet. Lib. xi. pag. 350. tractum illum, inquit, tenent *Gele*, *Docusini*, *Amardi*, ac *Quintii*, καὶ Ἀναρϊάκων, & *Anariaca*. Stephanus etiam oppidum habet *Anariacam*, ad Strabonis provocans auctoritatem: qui quod nihil de urbe habeat, tantum de gente; non vereor, ut errarit in excerptendo illo nomine. Situm Ptolemæus monstrat, qui vero male scripsit *Amariaca*, aut a describentibus pravatus est. Hos vero Tabulæ auctor, Ptolemæo adjectæ, in ultima Media, prope fines Hyrcaniæ, una cum *Mardis* posuit: quos sequuntur *Chrindi* Hyrcaniæ, deinde *Maxera*, omnes sub mari Caspio seu Hyrcano. De *Gelis* & *Amardis* actum in Media, cujus sunt maritimæ gentes: *Quintii* Strabonis ignoti: de *Tapyris* in Margiana, quia ultra Hyrcanos erant, dicemus. Huc & *Barcani* pertinent, quos Curtius laudat lib. iii. cap. ii. & duodecim millia militum in Darii exercitum misisse refert. Stephanus urbium & populorum scriptor: Βαρκανιοὶ ἑστὶν τοῖς Υρκανίοις ἑμιονες, *Barcanii*, populus finitimus *Hyrcanis*: sed ex quo latere, incertum: puto tamen ab ortu potius, quam ad occasum. Ctesias Excerpt. cap. viii. cum *Derbicibus* conjunxit. *Cyrus*, inquit, *morti vicinus*, Σπιδάδην μὲν, Δερβικὸν ἀπὸ δὲ τῆς σατραπείας, Μεγαβέρτου δὲ, Βαρκανίων, *Spitadem* quidem *Derbicum* satrapam constituit; *Megabernem* autem *Barcaniorum*.

CAPUT XXI,

DE

MARGIANA, BACTRIA,
ET SOGDIANA.

HYrcaniam ab ortu *Margiana* attingit, a flumine *Margo* dicta, qui secat illam, in Oxum se infundens. Oxus a septemtrione stringit, & a Sogdiana determinat. A meridie Arianam spectat; ab ortu solis, Bactrianam. Plinius lib. VI, cap. XVI. Sequitur regio *Margiane*, apricitatis inclita, sola in eo tractu vitifera, undique inclusa montibus amensis, ambitu stadiorum mille quingentorum, difficilis aditu propter arenosas solitudines per cxx millia passuum, & ipsa contra Parthia tractum sita. Eadem Strabo lib. XI, p. 355. de solitudine ambiente, & de vini fertilitate tanta, ut vitem sæpe ne homo quidem completi possit, uvæ dependant bicubitales. Montes, quibus ab Ariana separatur, *Sariphus* Ptolemæus vocavit.

Urbem *Margianæ Antiochiam* Strabo, Plinius, Isidorus Characenus laudant, quæ Ptolemæo est cognominata *Ἀντιόχεια Μαργυρῶν*, *Antiuchia Margiana*, in tabula ejus aut Agathodæmonis ad Margum fluvium posita: nomen habens ab instauratore Antiocho, antea ab Alexandro conditore *Alexandria* denominata. Plinius dicto loco: in qua [*Margiana*] *Alexander Alexandriam* condiderat. qua diruta a barbaris, *Antiochus Selenci filius*, eodem loco restituit *Syriam*, puta urbem, ex Syria denominatam, id est *Antiochiam*. De instauratore res certa ex Strabone, qui miratus, inquit, fertilitatem: *ἡ Σελὴν Ἀντιόχῳ*, *Antiochus Soter*, τείχεα, muro seu munimento eam circumdedit, cujus ambitus stadia cxcv habebat: πόλιν δὲ ἔκτισεν Ἀντιόχεια, urbem vero in ea condidit *Antiochiam*. Isidorus in *Margiana*: *ἔνθα Ἀντιόχεια ἡ καλυμένη ἄνυδῳ*, ubi *Antiuchia* est, *Arida* cognominata. At vero Margus fluvius rigabat, ut Ptolemæi præfert tabula, de qua diximus: & Plinius quum dixisset, eodem loco restituit *Syriam*, addit: nam interficiente *Margo*, qui corrumpitur in *Zotale*, is maluerat *Antiochiam* adpellari. *Zotale* agri nomen est, ubi Margus in rivos rigationis causa deducitur. Unde est quod in Isidoro *ἄνυδῳ*, id est *aquosa* & irrigua clarissimi viri Jo. Harduinus & Jo. Hudson, cum quibus & nos facimus, legendum censent. Urbis amplitudo circuitu Lxx stadiorum, Plinio auctore: qui & adjicit, hanc *Orodes Romanos*, *Crassiano clade captos*, deduxisse.

Infra *Antiochiam* ad fluvium Margum, vel circa illum, apud Ptolemæum sunt *Jasobium*, & *Aratha*, ac propior Oxo *Ariaca*: & ad fontes fluvii *Nisaa*, Pal. cod. *Nigaa*: & in occasum a fluvio *Argadina* & *Rhea*.

Populos Ptolemæus in tractu ad Oxum posuit *Derbicas*, (quos ipse geminato Kappa scripsit, Græce *Δερβίκααι*, *Derbicæ*;) ostiis Oxi vicinos; sive, ut Stephanus ait, *ἡ γένος τῶν Ἰερωνῶν*, gentem *Hyrcanis proximam*: deinde *Massagetas*; post eos *Parnos*, *Daas*; & *Ἀντιόχεια τῶν Τάπυρων*, magis in orientem recedentes *Taporos*, quos alii *Tapyros* adpellant. ex Plinio *Mardi* adponi possunt, dicente dicto loco, Ab hujus [*Antiuchiæ Margianæ*] caucasis ad *Bactros* usque gens *Mardorum*, fera, sui juris.

Primum genus *Derbices* sunt, οἱ Δέρβικες, ut Plinius & Strabo vocant, qui tertio casu τοῖς Δέρβιξι lib. xi, p. 358. dixit, quod simplici numero est ἡ Δέρβις, *Derbix*, quae forma producit obliquos, ut opus non sit attollendae syllabae causa, quod Ptolemæus & Apollonius apud Stephanum fecerunt, litteram duplicare, Δέρβικκαι, *Derbicca*: Ctesias, eodem Stephano teste, etiam Δέρβιος, *Derbios* illos, & Δέρβισσους, *Derbissos* dixit: Dionysius periegeta v. 734. Δέρβις, *Dercebios*, quos ipsos *Derbices* esse, Palatinus codex Ptolemæi confirmat, quo scriptum est: Δέρβικκαι, οἱ καὶ Δέρβισοι, *Derbicca*, qui & *Dercebi* dicuntur. Numerosa gens, si Curtio fides habenda lib. iii, cap. ii. qui etiam *Derbices* scripsit. Nam nec Oxo terminantur, sed trans illum in Sogdiana etiam regione colebant. Plinius ibidem: *Derbices*, quorum medios fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oxo.

Alterum genus Ptolemæi sunt *Massagetae*, Μασσαγῆται, quorum vero sedes non est certa, quum multi in citerioribus ponant, quia Cyrus contra Tomyrim, Massagetarum reginam, moturus, Araxem trajicere necesse habuerit, Herodoto & Dionysio auctoribus. Quod vero ipse Herodotus lib. i, cap. cclii. de Massagetis dicit, τὸ ἴδιον τόπον καὶ μέγα λέγεται εἶναι, καὶ ἄλλοι, οἰκημένοι δὲ πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡλίου ἀνατολὰς πρὸς τὴν Ἀράξην πεταμένῃ, *Hec gens [Massagetarum] fertur & magna esse & strenua, ad auroram solisque ortum sita trans Araxem fluvium*; ex eo intelligitur, alium Araxem significari, diversum ab Armenio, qui Cyni respectu in Perside sedem regiam habentis, non in ortum, sed in occasum potius & septemtrionem referendus erat. Accedit, quod Stephanus tradat, Μασσαγῆται ἴδιον Σακά, *Massagetae sunt Scytharum gens*. Scythas vero cis Oxum nemo posuit. Quapropter infummi viri Isaaci Vossii sententiam ire nihil dubito, qui in Melæ lib. iii, cap. v, p. 244. scripsit: *Herodotus per Araxem manifeste Oxum intellexit, quum Massagetarum faciat terminum. Sed quomodo Matianis tum oritur montibus? Debuisset enim dicere ex Parnoparniso, ut Aristoteles. Sane Oxum, ante victorias Alexandri, a Graecis Araxem fuisse adpellatum nullus dubito, quum ad orientale maris Caspii latus illum describant. Quod Mela & alii Araxi adscribit, id ipsum Polybius Oxo tribuit. Vide Melam lib. iii, cap. v. de Araxe, & Polybium lib. x, cap. xlv. de Oxo. Sane non unius fluminis nomen Araxem esse, supra in Armenia & Perside vidimus: ut nihil alienum sit & tertium circa Bactros & Margianos, id est Oxum, ita a nonnullis adpellatum fuisse. Sed de Massagetis infra suo loco plura dicemus.*

Sequuntur apud Ptolemæum *Parni* & *Dae*, quos dividit Ptolemæus: Strabo lib. xi, p. 352. quosdam Daas dicit *Aparnos* cognominatos, τῶν Δάων οἱ μὲν προσαγορεύονται Ἀπαρνοί, *Aparni* autem Strabonis sunt ipsi *Parni* Ptolemæi. *Dae* vero, sive, ut Latini scribunt, *Dabe*, commune nomen Scythicarum gentium. Ibidem Strabo: οἱ πρώτοι τῶν Σαυθῶν ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάττης ἀρχόμενοι, Δάων προσαγορεύονται, *plerique Scytharum, qui a Caspio mari incipiunt, Dae adpellantur. Et Plinius l. vi, c. xvii. Ultra sunt Scytharum populi. - - Celeberrimi eorum Saca, Massageta, Dabe. Nec uno loco habitaverunt omnes, sed dispersi mixtique aliis gentibus: profecti autem ex Scythia, καὶ τὴν Περσίαν καὶ τὴν Ἰαξάρην, e regione, quae trans Iaxartem est, ut Strabo commemoravit.*

Quos autem Ptolemæus αὐτολικωτέρως Ταύρους, *orientaliores his Taporos* dixit, hi autem sunt *Tapyri*. Periegeta v. 733. Ἰερκανιοὶ Ταυροὶ τε, *Hyrcanii & Tapyri*, correpta paenultima Strabo p. 354 Ταύρους οἰκῶν φασὶ μετὰ τὴν Δερβίκαν τὴν Ἰερκανίαν, *Tapyros habitare dicunt inter Derbiccam & Hyrcanos*. Arrianus l. iii, c. xxiii. Ταύρος dixit. Polybius lib. v, cap. xlv. Ταύροι, *Tapyrorum* montes non longe dicit ab Hyrcanio mari abesse, & πολὺ διεσπῆκε. Vinolentia

Tapyrorum Aelianus notavit lib. III, V. H. cap. XIII. in quem locum vide quos vir clarissimus Jac. Perizonius scriptores alios de Tapyris adlegavit. *Mardos* Plinii supra descripsimus, a montibus Antiochiæ Margianæ ad Bactrios habitare. Nec vero, qui ita vocantur, ejusdem loci fuerunt omnes, sed inter Mediam & Persidem ab aliis ponuntur; a quibusdam in ipsa Media septemtrionali, quia vi vocis, quæ ἄνω *rebelle*, videtur esse, gentes rebelles & ex præda ac latrociniiis viventes intelliguntur.

B A C T R I A N A.

Bactriana sive Bactria (nam utroque modo dicitur) Margianam ab occasu habet: a septemtrione, Oxum fluvium: a meridie, Paropamisi montis juga; ab ortu solis, gentes Scythicas, Massagetas & his adjacentes.

Ampla & dives regio, multis divisa fluminibus, quæ cuncta fere a meridie in septemtriones delapsa, in Oxum fluvium tandem exeunt. Primus est *Ochus*, qui propior Margianæ fluit, Ptolemæo Ὠχός. Is *Dargomanem* amnem desert ex Paropamiso decurrentem. Si non terminus occidentalis Bactrianæ, quem Ptolemæus in citerioribus montibus statuit; tamen prope illum, & quasi terminus, Ochus est. Plinius lib. VI, cap. XVI. *Gens hæc [Bactrorum] obtinet aversa montis Paropamisi ex adversus fontas Indi: includitur flumine Ocho.* Memoravit etiam Curtius lib. VII, cap. X. & ab Oxo distinxit: *superatis amnibus Ocho & Oxo.* Alter, qui Ochum auget, *Dargomanes* Ptolemæo, *Orgomanes* Ammiano est lib. XXI. cap. XXVI. *Ochus & Orgomanes juncti convenis aquis, augent immania Oxi fluenta.*

Post Ochum *Zariaspis* est, ὁ Ζαριάσπις, cui *Artamis*, fluvius alius miscetur. Ammianus ibidem, pro more Ptolemæum sequutus: *Artamis & Zariaspes antea sibi consociati, iidemque Ochus & Orgomanes juncti convenis aquis, augent immania Oxi fluenta.* Post hos *Dargidus* in Oxum infunditur.

Nomina tam regionis quam populi variant casu seu terminatione. Illa dicitur *Bactria* & *Bactriana*, ut paullo ante memoravimus: hic, *Bactri*, *Bactrii*, & *Bactriani*. Strabo lib. XI. τῆς Βακτριᾶς μέρη, *Bactria partes*. Ibidem, πρὸς τὴν τῆς Βακτριᾶς, *supra Bactrianam ortum ver su*. Subauditur τῇ, terra seu regio. Curtius lib. VII, cap. IV. *Bactriana terra multiplex & varia natura est.* Et lib. VI, cap. VI. *Bactrianam regionem petebant.* De populo Strabo dicto loco: Ὁξὸς ὁρίζει τὴν τι τῶν Βακτριῶν, καὶ τὴν τῶν Σογδιῶν, *Oxus determinat Bactriorum & Sogdiorum regiones.* Plinius lib. VI, cap. XVI. *Derbices, - - Bactri, quorum oppidum Zariaspe, quod postea Bactrum.* Nomen *Bactrianorum*, populi videlicet, ubique obvium. Vide Curtium. Et Strabo, Σκυθικώτερον τὸ τῶν Βακτριῶν, *magis Scythicus mos est Bactrianorum.* Populos in Bactriana Ptolemæus enumerat varios, sed obscuros omnes, præter *Zariaspas*, sub Oxo fluvio quos posuit. Quis enim audivit de *Salataris*, *Comis*, *Acinacis*, *Tambyzis*, *Tocharis*, *Marycæis*, *Amarispiis*, ac reliquis? Transeant ignobilia nomina: nec notiora Ptolemæi pleraque oppida: contra sunt quædam ab aliis celebrata, quæ ille prætermisit.

Caput regionis, quod nomen dedit, *Bactra* sunt, urbs ampla & opulenta: quæ eadem & *Zariaspe* dicta fuit, quamvis interpret Ptolemæi & eidem adjecta tabula *Zariaspa* a Bactris distinguant, quibus minorem fidem habemus, quia in Græco Ζαρίσπαι, *Charispa*. Strabo de hac urbe: πόλις δ' ἔχει, τὰ τε Βάκτρα, ἥπερ καὶ Ζαριάσπαι καλεῖται, ἣν διαρρέει ὁ μάντις ποταμός, ἰμβάλλων εἰς τὸν Ὁξόν, *Urbes [Bactriani] habuerunt, Bactra, quæ & Zariaspa dicitur, eamque*

eamque fluvius ejusdem nominis perfluit. Et Plinius lib. VI, cap. xv. ad Baëtra oppidum, quod adpellant Zariaspa. Et cap. xvi. Baëtri, quorum oppidum Zariaspe, quod postea Baëtrum, a flumine adpellatum est. Harduinus verba, quod postea Baëtrum, parenthesi includit, & adpellationem a flumine, non ad Baëtrorum nomen, sed ad alterum referri contendit. Strabo ambiguus: Curtius lib. VII, cap. IV. Ipsa Baëtra, regionis ejus caput, sita sunt sub monte Parapamiso. Baëtrus amnis praterit mœnia: is urbi & regioni dedit nomen. Ptolemæus silet de hoc flumine & Βάκτρος Βασιλειον, Baëtra regiam non ad Zariaspem fluvium, sed ad Dargidum adposuit, nec sub Paropamiso monte, qui australis terminus est, sed in media fere Baëtriana regione. Adeo difficile est de certa sede urbis etiam primariæ judicare. Fluminis Baëtri etiam mentionem habet Polyænus lib. VII Strateg. cap. XI extremo.

Alia urbs clara est Alexandria, quæ est Ἰνδική, κατὰ Βάκτρος, undecima hujus nominis, juxta Baëtra: quanta vero ab illis distantia, nullo indicio est proditum. Ptolemæus hanc præterit: Plinius autem memoravit lib. VI, cap. XXIII. Hac regio, inquit, est ex adverso Baëtrianorum deinde [regio] cujus oppidum Alexandria, a conditore dictum. Ptolemæo Strabonem opponimus, lib. XI, p. 356. dicentem, Alexandrum οὐκ ὡς πόλιν εἶναι τῇ Βακτριανῇ καὶ τῇ Σογδιανῇ ἀλλ' ὅτι ὁκτώ urbes in Baëtriana & Sogdiana condidisse. Mirum, si ex tot oppidis nullum Baëtriani sub Alexandria nomine habuissent.

Fuit etiam urbs Darapsa, quam proximam post Baëtra Strabo memoravit lib. XI; at lib. XV, p. 498. scripta est Adrapsa. Videtur Drapsaca Arriani esse lib. III, cap. XXIX. ad quam Alexander a Caucaſo seu Paropamiso venit, inde moturus in Aornos & Baëtra; quod australem situm arguit. De posterioribus ait, ἡ Αἰρὸς τε ἔστι καὶ Βάκτρος, αὗ δι' ἐν μέγισταις πόλεσιν ἐστὶ τῇ Βακτριανῇ καὶ Σογδιανῇ, in Aornos movit & Baëtra, quæ sunt maxima urbes in Baëtriorum regione. Si recte uterque narrat, hæc urbs Aorni Baëtrianæ diversa est ab Aorno petra, quam Curtius descripsit lib. VII, cap. XI. ad Indiæ fines inter Oram & Ecbolima, de quibus agit, sitam.

Straboni est etiam urbs Eucratidia, τὴ ἀρχαίῃ ἰπώνυμῳ, a principe ita denominata: quam Ptolemæus quoque cognitam habuit, & supra Baëtra regiam in septemtrionem versus inter Zariaspem & Dargidum amnes collocavit. Cariatam, ut Strabo prodit, Alexander delevit. Sissimithra Petra inter propugnacula Baëtrianæ numeratur. In hac Alexander nuptias cum Roxane, Oxyartis filia, quæ ibi custodita fuerat, celebravit, itidem Strabone testante. Oxi Petra ejusdem, in Sogdiana fuit. Ptolemæus in austro habet Maracandam & Maracodram, sed vereor ne prior sit Maracanda Sogdianæ: superius Choana, cujus nominis etiam oppidum in Media fuit, Ptolemæo auctore, quod Diodorus Siculus lib. II, cap. XIII. dixit Χάονα πόλιν τῆς Μηδίας, Choana Media civitatem.

SOGDIANA.

Sogdiana inter Jaxartem & Oxum fluvios sita, Auxios montes occiduum terminum Ptolemæo disponente; Sacarum gentem ab ortu habens. De fluminibus finitoribus consentit Strabo lib. XI. Oxo, inquit, Sogdii a Baëtriis: Jaxarte a Nomadibus distinguuntur. De ceteris terminis silet. Occidentalis est dubius, & recentiores Sogdianam usque ad mare Hyrcanum proferunt. Gentis nomen Sogdiani, quod passim occurrit, & Σόγδοι, Sogdii, apud Strabonem lib. XI; & Ammiano lib. XXIII, cap. XXVI. Regionis Σογδιανή, Sogdiana, & apud Dionysium v. 747. Σογδιάνη, Sogdian sive Sogdian.

Populos Sogdianæ Ptolemæus multos numeravit, sed plerosque obscuros; *Pascas* juxta Oxios montes: *Jataos* ad Jaxartem: *Oxydracas*, *Drybaetas*, *Candaros*, *Marchenos*, & juxta Oxum *Oxianos* & *Chorasmos*. His orientiores dicit *Drepianos* a flumine ad flumen pertinentes: & magis ab his in ortum recedentes *Arists*, *Aristes* juxta Jaxartem; & *Cirradas* juxta Oxum. Ex quibus *Chorasmi* a variis memorantur. Plinius VI, cap. XVI. una cum *Candaris*, quos etiam hoc loco Ptolemæus nominavit, inter illius tractus populos exposuit. Dionysius periegeta v. 746.

Τοῖς ἐπὶ πρὸς βορρῆν Χωράσμοι. τοῖς ἐπὶ γαίᾳ
Σογδιᾶς, ἧς διὰ μέσσοι ἐλίσσεται ἡρ. Ὠξ.,
Post hos ad boream Chorasmi, post quos terra
Sogdias, per quam magnus Oxus devolvitur.

Mentionem illorum etiam Athenæus fecit lib. II sub finem, qui post Parthos ad ortum solis ponit. De rege Chorasmiurum, ad Alexandrum profecto, Arrianus lib. IV, cap. XV. Et Curtius lib. VII, cap. IV. ac lib. VIII, cap. I. *Chorasmos* cum Dahis, Sacis, Massagetis conjunxit. Strabo lib. XI, p. 354. vocat *Χωρομεσινός*, *Chorasmosinos*.

Flumina, quæ hanc nationem includunt, sunt *Oxus* & *Jaxartes*; ille a meridie, dividens a Bactrianis: hic a septemtrione, separans a Scythis. Ptolemæus etiam ab oriente præduxit, fontes in austro statuens, unde in septemtrionem primum, deinde cursu in occasum lapsus, mare subeat Hyrcanum. Plinius dicto loco: *Ultra Sogdiani*, - - - *includente flumine Jaxarte, quod Scythæ Silin* vocant: *Alexander, militesque ejus, Tanain putavere esse*. Unde est, quod Curtius lib. VI & VII sæpe, & Arrianus dicto lib. IV, cap. XV. *Tanain* vocant, qui Jaxartes est Straboni, Dionysio, Ptolemæo, & ceteris. Ammianus lib. XXIII, cap. XXVI. duo flumina addit *Araxatem* & *Dyman*: verum male Ptolemæum expressit, ideoque notatus est a Valesio pag. 379.

Inter Jaxartem & Oxum, mare Hyrcanum amnis *Polyimetus* subit, Ptolemæo auctore, qui Scythiæ tractum, per quem labitur, adscribit; Curtius autem lib. VII, cap. X. *Sogdianæ*, & de eo tradit terra absorberi.

Oppida Sogdianæ a Ptolemæo pauca enumerantur: juxta Oxum *Oxiana*, & citerior *Alexandria Oxiana*: ulterior in ortum æstivum ab Oxiana, *Drepša* metropolis, *Ἀρίψα μετρόπολις*: longe hinc in austrum *Ἀλεξάνδρεια ἑσχάτη* *Alexandria ultima*: hinc in septemtrionem, ab Oxiana in ortum, *Κυρήχαια*, *Cyreschata*, id est Cyropolis ultima. Obscuriora, *Μαίρυκα*, *Cholbesina*, *Trybaetra*. Ammianus, qui suevit Ptolemæum sequi, lib. XXIII, cap. XXVI. *Hic inter alia oppida celebrantur Alexandria, & Cyreschata & Drepša metropolis*. Sic Valesius p. 379 ex scriptorum codicum vestigiis: vulgati pro *Cyreschata* habent *Tribatra*, quod ex *Trybaetra* Ptolemæi deductum est.

Plinius lib. VI, cap. XVI. de Sogdiorum oppidis ita: *Ultra [Bactros] Sogdiani, oppidum Panda, & in ultimis eorum finibus Alexandria, ab Alexandro Magno conditum*. Harduinus oppidum *Pandam* suspicatur Strabonis *Paracandam* esse, de quo lib. XI dicit Alexandrum octo urbes in Bactriana & Sogdiana condidisse: quasdam etiam evertisse: de quibus fuerit *Cariata Bactrianæ*, ubi Callisthenes comprehensus & in custodiam datus est: *Παράκινδα δὲ τῆς Σογδιανῆς, & Paracanda Sogdiana*. Quod vero, Casaubono teste in mss. *Μαράκινδα*, *Maracanda* est, quam regiam Sogdianæ alii dicunt, videtur omnino alia Plinii *Panda* & diversa, si recte ille scripsit, fuisse. De *Maracanda* vero scriptores rerum Alexandri consulantur. Arrianus lib. III, cap. XXX. *ἐπὶ Μαράκινδα ἦν. τὰ δὲ ἐστὶ βασιλεία Σογδιανῆς χώρας, in Maracanda movit, qua est Sogdiana regia*. Meminit & Curtius lib. VII, cap. VI & IX.

Fuit & locus five oppidum *Nautaca* dictum, in quod se Bessus, Alexandrum fugiens, recepit. Arrianus lib. III, cap. XXVIII. διαβὰς τὸν Ὀξὸν ποταμὸν - - - εἰς Νάυτακα τῆς Σογδιανῆς χώρας ἀπεχώρει, trajecto *Oxo* flumine, in *Nautaca* Sogdianae regionis se recepit. In Diodori Siculi summaris in lib. XVII. *Nautaca* populus sunt, in quem Alexander expeditionem fecit, sed perdita illa pars libri est, unde forsitan de loco & gente clariora peti potuerint.

Fuit & *Petra* Sogdianae memorabilis, quam Alexander expugnauit. Curtius lib. VII, cap. XI ineunte: *Et cetera quidem pacauerat rex: una erat petra, quam Arimazes Sogdianus cum xxx millibus armatorum obtinebat. - - - Petra in altitudinem xxx eminet stadia; circumitus c & l complectitur. Undique abscissa & abrupta, semita angusta adiunxit.* Haec & *Oxi* petra fuit adpellata, forte flumini *Oxo* propinqua. Strabo lib. XI, pag. 356. εἰς τὴν πετρεὺς ἱερὸν οὐκ ἔστιν - - - τὴν ἐν Σογδιανῇ, καὶ τὴν τῷ Ὀξῷ, οἱ δ' Ἀριμαζὶ φασί. Cepit & petras valde praeruptas [Alexander] aliquam in Sogdiana, & dictam *Oxi* petram: quam alii *Arimaze* petram vocant. Quae ipsa est Curtiana, quia & ille *Arimazis* five *Ariamazæ* possessoris nomen habet.

De regis urbibus aliquid addendum. Duas Sogdiana Alexandrias habuit secundum Ptolemæum, citeriorem; & ultimam, ut vidimus. Confirmat Stephanus, qui decimam septimam Alexandriam ἐν τῇ Σογδιανῇ, in Sogdiana posuit, quae Ptolemæi citerior est, Ἀλεξάνδρεια Ὡξιανή, *Alexandria Oxiana*, five ad Oxum amnem sita ad Bactrianæ fines: & octavam decimam ἐπὶ τῷ Ταναΐδῳ, ἐν τῇ κτίσσει, ad Tanain, ejusdem [Alexandri] opus. Tanais autem hic Jaxartes est, ut supra demonstratum fuit. Haec ultima est, quia Scythas versus Alexandri expeditionum Jaxartes fuit terminus: ideoque Appianus Syriacis p. 202. ἐν Σκυθίᾳ Ἀλεξάνδρεια, in Scythia *Alexandreschata* seu ultimam Alexandriam posuit, id est ad fines Scythiae. Videntur tamen turbatae rationes tam Stephani, quam Ptolemæi. Ille priorem, τὴν ἐν τῇ Σογδιανῇ, quae in Sogdiana fuit, ponit παρὰ Παροπαμισάδας, juxta *Paropamisadas*, in quo discrepat a Ptolemæo, quia inter Oxum & Paropamisum tota interjacet amplissima Bactriana. In altera ad Tanain, quae ipsius octava decima est, confudisse, doctiorum judicio, tertiam decimam videtur, quam in Macarene ad Maxaten amnem dicit sitam esse. Ignota nomina, sub quorum altero *Maxate*, vix dubitatur Jaxartes latitare. Deinde Alexandriam ultimam ab Jaxarte, ut in Tabula ejus est longius reduxit, posuitque ad ortum hujus regionis: quam vero Tanai seu Jaxarte fuisse impositam alii tradiderunt: quo loco non potest ἰαχάρτα, ultima esse, quia Alexander ultteriores posuit: at in septemtrione ad Jaxartem juxta Scythas vere fuit ultima, quia longius in plaga illa Alexander minime progressus est. Plinius lib. VI, cap. XVI, unius tantum Alexandriæ, ejusque ultimæ, in Sogdianis meminit. Ultra, inquit, Sogdiani, oppidum *Panda*, & in ultimis eorum finibus, *Alexandria* ab Alexandro condita. Verum duas fuisse, non est incredibile, non solum Ptolemæi & Stephani auctoritate, verum etiam ipsius Strabonis, qui octo ait urbes ab Alexandro in Bactriana & Sogdiana conditas fuisse.

Tandem *Κυρέσχατα*, *Cyreschata*, id est Cyri regis extrema, prope fontes Jaxartis, quos meridie in septemtrionem tradit effluere, constituit: nec tamen proxime ad illos, sed ex intervallo satis spatiofo. Strabo autem, qui τὰ Κύρα, *Cyra* vocat, ad ipsum Jaxartem adposuit lib. XI. Alexander, inquit, evertit *Paracanda* Sogdiana: καὶ τὰ Κύρα, ἵστατο δὲ Κίρα κτίσσει ἐπὶ τῷ ἰαχάρτῃ ποταμῷ κείμενοι, itemque *Cyra*, ultimum eorum, quae *Cyrus* condidit, ad Jaxartem sita. Stephanus *Cyropolis* etiam dictam fuisse significat: Κυρέπολις, inquit, καὶ Κυρέσχατα καλεῖται, *Cyropolis*, quae etiam *Cyreschata* vocatur, hoc est τὰ Κύρα Strabonis cum adposito ἑσχάτα, extrema.

Plinius, dicto loco, in hoc Sogdianæ tractu etiam *Aras*, variorum terminos memoravit.

Sogdiana.

Post Alexandriam enim, in ultimis Sogdianorum finibus locatam, addit: *Ara ibi sunt ab Hercule ac Libero patre constituta, item Cyro, & Semiramida, atque Alexandro: finis omnium eorum, ductus ab illa parte terrarum.* Puta, ad Jaxartem, a septemtrione Sogdianæ, Scythis obversæ: nam ortum versus plerique horum dicuntur longius in ipsam Indiam progressi esse. Alexandri autem aræ sine dubio ad ultimam fuerunt Alexandriam, & Cyri, ad Cyreschata, victoriæ monimenta, sub religionis sanctitate diutius quam tropæa quæ in-visa erant, conservanda.

Sogdianæ adnexæ sunt aliæ regiones, quas quidam Scythis tribuunt; quod pleræque illarum gentes origine Scythæ fuerunt: Ptolemæus autem a Scythis distinxit. Prima est Gabarum, de qua solus Curtius lib. VIII, cap. IV. mentionem fecit. Tertio, inquit, *mensē ex hibernis movit exercitum, regionem, qua Gabaza adpellatur, petiturus.* Arrianus lib. IV, cap. II. in hoc tractu habet oppidum, cui nomen Gaza, Γάζα, fuit: & cap. XVII. aliud, cui nomen Gaba. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Γάβας, χειροὶ τῆς Σογδιανῆς ὀχυρὸν, ἐν ποταμῷ τῆς τε Σογδιανῆς γῆς καὶ τῆς Μασσαγῆταιν Σουθῶν ὁριζήσαντο, quumque Gabas venissent, munitum Sogdianorum oppidum, medium inter Massagetas Scythas & Sogdianos situm. Ex alterutro, nisi utroque per confusio-nem, haud dubie nomen Gabazæ regionis deductum est.

Deinde sunt ipsi MASSAGETAE, Μασσαγῆται, de quorum sede ac patria non minus, quam de Amazonum certatur. Philostratus in Heroicis p. 677. ἰλίστας γὰρ Κῦρος ὅστις ποταμὸν Ἰστρον ἐν Μασσαγῆταις τε καὶ Ἰσσηδόναις, Cyrus enim Istrum fluvium trajecit, moturus adversus Massagetas & Issedones. Sed hic Darii Hytaspis expeditionem contra Scythas Europæos confudit cum bello Cyri adversus Scythas Massagetas in Asia ulteriori. Ammianus juxta Albaniam trans Araxem ponit lib. XXIII, cap. XIV. in Juliani oratione: *Ut Lucillum, inquit, transeam vel Pompejum, qui per Albanos & Massagetas, quos Alanos nunc adpellamus, hac quoque natione perterrita vidit Caspius lacus.* Quocum Tibullo convenit lib. IV eleg. I, vers. 143.

Nec qua regna viago Tomyris finivit Araxe.

Sed Araxis nomen videtur Marcellino imposuisse. Varium illud est, nec semper Arme-nium Araxem significat, sed Oxus quoque, qui Bactrianam & Sogdianam dividit, ita vocatur, ut supra cum Isaaco Vossio (ad Melam p. 244.) probatum fuit. Tomyris autem regina fuit Massagetarum, quæ Cyrum oppressisse dicitur. Nec Massagetas commode Alanos interpretatus est. Ptolemæus lib. VI, cap. X. in Margiana posuit Massagetas: sed ultiores fuerunt. Herodoto lib. II, cap. CCI. sunt Ἰσθμοὶ διηκμήνοισι πρὸς αὐτὰς καὶ ἡλίον ἀνατολὰς, gen: ad auroram solisque ortum sita. Arrianus lib. IV. sæpe vocat Scythas, a quibus etiam orti fuerant: sed tales, quos Alexander in Sogdiana consistens ultiores habuerit. Vide cap. XVII. seq. ut adeo primum ad fidem sit, ultra Sogdianam in ortum habitasse. Dionysius vers. 738.

Δερκίβιοι δ' ἐτίρωθεν ἐφ' ὕδασι Κασπίοισι,
Τὸς δὲ μετ', ἀνατολὴν δὲ πέραν καλέδοντο Ἀρᾶξιν
Μασσαγῆται νύκιοι.

id est, Dercebii (quos Derbices esse supra diximus) altera ex parte ad undas Caspias: hos vero post, orientem versus, trans resonantem Araxem Massageta degunt. Oppida, Scytharum more, vix ulla habuerunt: saltem nulla memorantur, nisi quæ Arrianus supra inter Scythas Massagetas posuit & Sogdianos. De bello Cyri adversus Massagetas scripsit Herodotus lib.

lib. I, cap. CCI. seqq. & Diodor. Sicul. lib. II, cap. XLIII. seq. & Justinus lib. I, cap. VIII. qui vero ex Trogo suo tantum *Scythas* adpellat.

Massagetis *DAHAE* sive *Dae* conjunguntur, itidem gens *Scythica*. Late id nomen patet, per diversas prolatum nationes. Herodoto sunt in Perside etiam *Δαί*, *Dai*, lib. I, cap. CXXV. plerisque aliis post Hyrcanum mare sunt, Ptolemæo in Margiana, ubi etiam cum Massagetis conjunxit: sed pars hæc est utriusque gentis, non totus populus vel natio. Strabo lib. XI, pag. 352. *οἱ μὲν πλείους τῶν Σκυθῶν ἀπὸ τῆς Κασπίης θαλάττης ἀρχαίμενοι, Δαίαι προσαγορεύονται*, Plerique *Scytharum*, qui a *Caspio mari* incipiunt, *Dae* adpellantur: addit: orienti viciniores *Massageta* & *Saca*. Quos & alii conjungunt. Plinius lib. VI, cap. XVII. *Ultra sunt Scytharum populi: - - - multitudo populorum innumera: & quæ cum Parthis ex æquo degant*. Celeberrimi eorum *Saca*, *Massageta*, *Daha*, ceteri. Curtius lib. VII, cap. IV. in Bessioratione: venturos *Chorasmiis*, & *Dahas*, *Sacasque*. Et lib. VIII, cap. I. *Phrataphernes quoque, qui Chorasmiis praeerat, Massagetis & Dahis regionum confinio adiunctus, miseris, qui facturum imperata pollicerentur*. Divisit Strabo dicto loco *Dahas*, quorum alii *Aparni* dicantur, qui propinqui sint Hyrcaniae & mari Hyrcano: alii *Xanthii* cognominentur, alii *Piscuri*, qui e regione *Ariae* late porrigantur. De *Aparnis*, qui Ptolemæo *Parni* sunt, quos cum *Dais* conjungit; supra dictum fuit. Poetis etiam noti fuerunt, & quidem comicis, id est comædiæ novæ scriptoribus, quibus *Δαί* in servis sunt, puta, post Alexandri tempora; Latinis *Davi*, quos a *Dacis* seu *Getis* esse *Salmasius* negat: noti etiam ceteris, quos epicos adpellant. Virgilius lib. VIII extremo, *indomitique Dae*. Et Silius lib. XIII, vers. 764.

- - - cui pervia *Bactra Dabeque*.

Dahis SACAE conjunguntur tamquam vicini, uti ex Curtio Plinioque vidimus. Diodorus Siculus lib. II, cap. XLIII. *αὐτῶν [Σκυθῶν] τὴν μὲν Σάκας προσαγορεύουσαν, τὴν δὲ Μασσαγίτην, τινὰς δὲ Αἰμασποῦς, ἀ quibus Scythis quidam Sacæ cognominantur, quidam Massageta, alii Arimaspi*. Strabo lib. XI, p. 352. *Scythæ qui a Caspio mari incipiunt, Dae adpellantur: τὴν δὲ πρὸς τῶν τούτων μᾶλλον Μασσαγίτην καὶ Σάκας ὀνομάζουσι*, qui vero his [*Dais*] orientiores sunt, eos *Massagetas* & *Sacas* vocant. Ptolemæus lib. VI, cap. XIII toto *Σακῶν Σίον*, *Sacarum* positionem habet. Ab occasu terminari ait *Sogdiana*, a septemtrionibus & oriente *Scythia*, a meridie *Imao monte*. Oppida negat habere: nemora ait incolere ac speluncas. Atque hos a proprie dictis *Scythis*, seu magnæ *Scythiæ* incolis distinguit & separat, licet alii plerique propter originem & mores *Scythas* censeant. Hæc ex Ptolemæo. At *Isidorus Characenus*, qui *Σακαστηνὴν Σάκων Σκυθῶν*, *Sacastenam Sacarum Scytharum* regionem vocat, oppida illis tribuit quæ sunt *Barda* & *Min*, & *Palaceni*, obscura omnia: at *Sigal*, in qua regia *Sacarum*: καὶ πλησίον, & prope urbs *Alexandria*, & iterum prope, *Alexandropolis*. At alia hæc videtur a regione *Sacarum* Ptolemæi: & quia inter *Ariam* & *Arachosiam* posuit mediam, cum *Paropamisidarum* regione convenit propius. Nec verisimile, ultimos Ptolemæi *Sacas* in ditioe *Parthorum* umquam fuisse. Citeriores etiam gentes, a *Scythis* ortæ, a quibusdam *Sacæ* dictæ. Plinius lib. VI, cap. XVII. *Ultra sunt Scytharum populi. Persæ illos Sacas in universum adpellavere a proxima gente*.

Dividit Ptolemæus *Sacas* suos in populos diversos. In montanis ab adscensu *Sogdianæ*, *Komandæ*, *Comede* dicuntur: qui juxta *Jaxartem*, *Carata*: pars etiam *Comari*: qui vero juxta *Ascatancam Massageta*, pars forsan abscissa ab gente integra: qui vero interjacent, *Grina Scythæ*, & *Toornæ*: sub quibus juxta *Imaum montem Byleæ*.

Hæc fide Ptolemæi. De *Chorasmiis* supra actum est, licet etiam major alicubi gens prope

prope Massagetis fuisse, ex qua Ptolemæus, ut in ceteris fecit, quamdam partem in citeriores provincias reduxerit. Nihil enim certi in hoc tractu definiri posse, ipse Strabo lib. xi, p. 349. conquestus est. Qui trans mare Hyrcanum, inquit, Sacas & Massagetas adpellarunt. Neque vero de iis quidquam potuerunt accurate scribere, quantumvis Cyri adversus Massagetas bellum narrarent. Sed neque de his quisquam veritatem exacte perhibuit, neque de prisca Persarum, Medorum, Syrorum rebus fidem admodum magnam invenerunt scriptores: idque διὰ τὴν τῶν συγγραφέων ἀπλῆλῃ καὶ τὴν φιλομυθίαν, propter ipsorum simplicitatem, & fabulas edendi studium.

C A P U T XXII,

D E

PAROPAMISO, ARIA,
DRANGIANA ET GEDROSIA.

Nunc reliqua Orientis, quæ citra Indiam sunt, perlustrabimus. Prima regio PAROPAMISADARUM est sub monte Paropamisô, qui pars Tauri est, aliam aliamque fortientis adpellationem: Arrianus Ind. cap. i i de Tauro monte: ἄλλη δὲ ἄλλο καλέσται τὸ ὄρος. τῇ μὲν Παροπαμισῶς, τῇ δὲ Ἠμυδῶς. ἄλλη δὲ Ἠμμοὺ καλεῖται, Alibi vero aliam hic mons accipit adpellationem. Quibusdam enim in locis Paropamisus, aliis Emodus, aliis Emaus dicitur. Scribitur Paropamisus & Parapamisus: illa scriptura est Strabonis & Plinii; hæc, ut vidimus, Arriani, & veterum librorum Curtii, cum quibus & nostra editione fecimus, & sua clarissimus Pitiscus: recentiores pleræque ex Plinio vel Strabone mutatum a in o habent. Sic etiam populi accolentis nomen diversum est Paropamisada Straboni, & Plinio: Parapamisada autem Curtio & Arriano. Ptolemæus prioribus accedit, sed litteram mutat aliam, Παροπανσάδα, Paropanisa: quod etiam Dionysii est, contracta voce metri causa, versu 1097.

- - - ὅσους τε παρὰ πύχιν Παροπανσῶν,
quoscumque etiam ad declivitatem Parpanisi.

Per adulationem Macedones hunc montem Caucasum adpellarunt. Strabo lib. xi, p. 348. Χαυσιῶν τε τῷ βασιλεῖ, τὸν οὖμα τῷ ὄρει μετετήκασις εἰς τὴν Ἰνδικήν, ut regi suo blandirentur, nomen montis [Caucasi] in Indiam transtulerunt. Et Arrianus Indic. cap. i i. Macedones cum Alexandro militantes, eum montem Caucasum adpellaverunt, ἄλλοι τῦτοι Κάυκασος, ἢ τὸν Σκυθικόν, sed alium Caucasum, non illum Scythicum. Unde fama tenuit, Alexandrum Caucasum transscendisse. Idem lib. v Exped. Alex. cap. i i i tradit, Macedonas Caucasum montem ex Ponto ad orientales terre partes & Parapamisadarum regionem, ad Indos videlicet, sermonibus transtulisse, Parapamisum Caucasum vocantes, τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἵνα καὶ δέξῃ, in gloriam Alexandri, quasi Caucasum ipse superaverit.

Quidam vero distinguunt hunc Caucasum & Paropamisum, non solum Alexandri expeditionis scriptores, Curtius & Arrianus: sed alii etiam, & ipse Strabo, & Ptolemæus.

qui utriusque in hoc tractu mentionem habent. Sed est inter hos discrimen aliud ratione situs, quinam illorum in orientem vergat, quinam in occasum. Salmasius in Solin. diffensionem ita exposuit p. 554 *Secundum Ptolemaem Caucasum illi montes habent ab oriente Imaum, ab occidente Paropanifsum. Sic Paropanifada Caucasum illum ab orientali parte prospectant. Contra hac Ammianus Paropanifidas Caucasum ab occidente respicere scribit lib. XXIII, [cap. XXIX.] Scilicet illud jugum, quod ante Indum est ultimum, Paropanifsum dicitur, pars ejus, quam Alexander transiit, in gloriam ejus Caucasus vocatur: sed quaestio est, dextrorsum ille an sinistrorsum transierit. Videtur sinistrorsum & ceterius, quod in Bactrianam intraret ad persequendum Bestum: ideoque corrigenda Ptolemæi tabula. Strabo consentit lib. xv, p. 498. *παρὰ τὸν Ἰνδὸν οἱ Παροπαμισάδαι, ὅν ὑπὲρκειται ὁ Παροπαμισσὸς ὄρος. Juxta Indum sunt Paropanifada, quibus superjacet mons Paropanifsum. Et perpauca interjectis: οἱ Βακτριανοὶ τῇ τε Ἀριῇ πρὸς ἀνατολὴν παρὰκίονται καὶ τοῖς Παροπαμισάδαις, δι' ὧν περ Ἀλεξάνδρος ὑπερῖβαλε τὸν Κάυκασον, ἰλκύντων ἐπὶ τὴν Βακτριαν. Bactrianam Arica ad sinistram adjacent & Paropanifadis: per quos Alexander Caucasum transcendit in Bactrianam.**

Regia Paropanifadarum in Ptolemæi tabula *Paropanifsum* five *Paropanifsum* communis montis nomine, cui subjacet, vocatur. Ab occasu Arios habet, ut Indum ab ortu tangit, quemadmodum diximus. Ibidem Strabo: *τοῖς Παροπαμισάδαις παρὰκίονται πρὸς τὴν ἰσπείαν Ἀριῇ, Paropanifadis ab occasu Arii adjacent. Pars regionis, ad orientem sita, dicta Capissene, ab urbe, quæ Ptolemæo in Paropanifadis est, Καπίσα. Capisa: Plinius gemino S Capissa lib. vi, cap. XXIII. A proximis Indo, inquit, genibus momiana. Capissene habuit Capissam urbem, quam diruit Cyrus. Populos Ptolemæus alios, ad ortum Ambanitas locavit: ab occasu Aristophylas: a septentrione Cabolitas, Pal. Bolitas: in meridie Paricetas, recto casu Παριῖταις.*

Præter Capissam, oppida plura Ptolemæo in Paropanifadis, *Barzaura, Parsiana, Artoaria, Barborana, Drastoca, Nipbanda, & obscura alia: ab Ammiano simul notata Agazaca. (Ptol. Gazaca,) Naulibis, & Oroskana, de qua Ptol. Κάβουρα, ἢ καὶ Οὐροσκάνα, Carura [sic Pal. at vulg. Carura] qua etiam Oroskana vocatur. Hæc Straboni etiam memorata est lib. xv, p. 497. sed Oroskana, elisa littera. Via, inquit, [in Indiam] recta per Bactrianam, & montis transcendens usque Oroskana, διὰ τὴν ἐκ Βάκτρων τελευτῶν, ἥτις ἐστὶν ἐν Παροπαμισάδαις, in Oroskana, per irivium e Bactris, quod in Paropanifadis est.*

Nobilior urbs *Alexandria*, in septentrione hujus regionis ab Alexandro, quum in Bactrianam per Paropanifsum, quem Caucasum vocabant, iturus esset, ad radicem illius montis posita. Plinius lib. vi, cap. XXIII. *Ad Caucasum Cadrusi: oppidum ab Alexandro conditum. Quod Solinus pervertit cap. LIV. Cadrusia est oppidum ab Alexandro M. ad Caucasum constitutum. Cadrusi enim Plinio sunt populi: oppidi autem ad Caucasum nomen fuit Alexandria. Arrianus lib. III, cap. XXVIII. Εὐ τὴν δὲ Ἀλεξάνδρην πρὸς τὸν Κάυκασον τὸ θεῶν ἔργον, ὥς καὶ πόλιν ἔκτισε, καὶ ἀνέμασεν Ἀλεξάνδρειαν. Inter hæc Alexander ad Caucasum montem profectus, urbem ibi condidit, quam Alexandriam nominavit. Et lib. iv, cap. XXIV. de reditu ex Bactris: ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Κάυκασον ἐν δέκα ἡμέραις, ἀφίκετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν. τὴν κτισθῆσαν ἐν Παροπαμισάδαις, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπὶ Βάκτρων ἐτίλλετο, decimis castris transmissὸς Caucasum, pervenit Alexandriam, quæ apud Paropanifadas condita fuerat, quam primam expeditionem in Bactros faceret.*

ARIA ET ARIANA.

Aria & Ariana sintne eadem regio, an distinctæ, non convenitur inter auctores. Ptolemæus unam habet *Αρίας, Ariam* : ignorat Arianam & Arianos. Plinius *Arianam* tantum regionem habet lib. VI, cap. XXIII. *Ariam* non memorat, at *Arios* & *Arianos* discernit lib. VI, cap. XXV. *Parthia*, inquit, *habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam & Arianos*. Ex quo conjiciunt, Arianos latius patere quam Arios, illosque Gedrosios quoque & Drangas includere. Vide Harduin. ad cap. XXI. pr. seu sectionem XXIII. Arrianus tantum *Αρίας*, *Ariam* habet & *Αρίας, Arios* lib. III, cap. XXV. de Ariana filet. Strabo autem utrumque nomen habet, & *Arianæ* quidem fines latiores dat quam *Ariæ*, nec vero ipse definit, nisi quod lib. XV, p. 495. ab India, *μετὰ τὴν Ἰνδικήν*, *Arianam* ait incipere. Pag. 497. Eratosthenis sententiam proponit, dicentis, *τὴν Αερινήν, Arianam ab oriente Indo terminari; ab austro μεγάλη θαλάττη, mari magno; ab aquilone Paropamisso & montibus usque ad Caspias portas; ab occidente iisdem finibus, quibus Parthia a Media, Carmania a Paratacene & Perside distinguitur*. Ingens sic & amplissima est Ariana. Dionysius v. 1097. etiam latius Arianos extendit, sub Paropamisso tamen continet. Sic enim scripsit,

- - - ὅσους τε παρὰ πύχλιν Παρπανισοῖο
 εὐνὴ ὁμῶς μάλα πάσις ἑκωνταμῆν Αερινός.

- - - quotquot ad declivia Parpanisi
 Communi nomine simul universos Arianos.

Alibi vero, v. 714. idem meminit *ἑρζεσίων Αερινῶν, ruforum Arienorum*, quod alii ab Erythraeo mari ejusque vicinitate interpretantur, quasi illud Ariani attigissent. Hoc vero inde dubitari potest, quia Alexander ex India redux divisit copias, & partem dedit Cratero, qui *ἀπὸ τῆς μεσογείας, ἅμα χειρὸν τὴν Αερινήν, per mediterranea duceret, simul Arianam subactus* : ipse vero per Arachotos & Drangas profectus in Carmania se cum rege, qui alteram copiarum partem per Gedrosiam & maritima duxerat, conjunxit : quod Strabo lib. XV, p. 496. notavit. Vides, hic Arianam extra Gedrosiam & maritimum tractum esse. Cl. Salmasius Exerc. Plin. p. 558. operosus in eo est, ut Arianam ab Aria distinguat, nec vero certos illi ponit limites. Inter alia, *Arianen*, inquit, *usque ad Indiam pertinere constat ex Strabone, & diversam esse ab Aria. Diversa igitur hac Alexandria Αερινός ab altera Alexandria, quæ cognominatur ἰν Αερινός*. Sed dubia illa Ariana Alexandria, quam ipse ex ignota Stephani quinta *οπιαῖς*, putat *Αερινός*, legendam esse, & ad Alexandriam Paropamisadarum sub Caucaso monte refert, de qua supra diximus. Verum, quæcumque differentia inter Arianam fuit & Ariam, illaque hac, quantis libet finibus, est latior, explicari illam a nobis totam & conjunctam nihil opus est, qui partes illius, quæcumque sunt, separatim explicamus, Paropamisum, Arachosiam, Drangianam, & ipsam, si ad mare pertinuit, Gedrosiam.

Quare contenti jam *Aria* sumus, cujus fines Ptolemæus lib. VI, cap. XVII. ita descripsit, ut a septemtrione Margianæ & Bactrianæ partes habeat, ab ortu Paropamisadas : a meridie Drangianam. Et Strabo p. 498. *τοῖς Παροπαμισάδας περιέχοντι πρὸς ἑσπέρην Ἀερί, Παροπαμισάδας ab occasu Arii adjacent*.

Ipsum vocabulum ambigue scribitur, cum diphthongo & sine illa. Strabo, dicto loco in *Ἀεριοι*, & ἡ *Ἀερία*, regio: etiam Ptolemæus, *Ἀερία*: & Stephanus, *Ἀερία*, *ῥηλικῶς* & *ὑδρῖνος* *Περσικῇ* *Χώρα*. τὸ ἰδιὸν *Ἀεριοι* & *Ἀερίος*, *Aria*, femineo & neutro genere, Persici regni regio est, cuius gentile *Arii*, & *Arieus*. Contra Characenus Isidorus extremis Stathmis, *Χώρα* τῆς *Ἀερίας*, regiuncula *Arcia*: & Arrianus lib. iv, cap. vi. & *Ἀριον*, ὅτε *ἐπ' αὐτῷ* ἢ τῶν *Ἀερίων* γὰρ ἐστὶ, & *Arieus* [fluvius] cui cognominis regio *Areiorum* est.

Isidorus Characenus unius tantum regionis in *Aria* meminit, quæ *Anabon* (*Ἀνάβων* *Χώρα* τῆς *Ἀερίας*) vocatur: in qua urbes dicuntur esse *Phra*, *Bis*, *Gari*, & *Nii*, omnia nomina ignota. Nec notiora Ptolemæi oppida *Ariæ*, *Disti*, *Nabaris*, *Tava*, *Bitaxa*, *Sarmagana*; *Bogadia*, *Chaurina*, *Capotana*, cetera. Unum videtur nobilius, quod (*Ἀερία* *πόλις*) vocatur, quod regioni forsan nomen dedit, adpositum in vetere Tabula fluvio *Aria*, qui Arriano lib. iv, cap. vi. *Ἀριον*, Plinio itidem *Arius*, Ammiano *Arias* est, adpositum. Habet etiam Ptolemæus quædam oppida Græco nomine, saltem Græcis non inusitato, ut sunt *Σώτερα*, *Sotira* & *Nysibis*, sita ambo circa lacum *Ariam*, in quem fluvius huius nominis cum aliis ejus regionis infunditur. Nobilissima autem urbs est *Alexandria*, *Ἀλεξάνδρεια* ἢ *Ἀερίος* Ptolemæo, quam itidem huic lacui dicta tabula adpositam habet, non autem ad ostium fluminis *Arii*, sed ex adversa parte seu opposita. Plinius autem lib. vi, cap. xxiii. *Arius* *amnis*, qui præfluit *Alexandriam*, ab *Alexandro* *conditam*. Idem antea cap. xvii. illam urbem *Alexandriam* *Ariōn*, id est *Ἀερίων* seu *Ariorum*, vocaverat. Eadem Straboni lib. xv, pag. 497. *Ἀλεξάνδρεια* ἢ *ἢ Ἀερίος*, *Alexandria* in *Ariis* dicta. Ammianus lib. xxiii. sub finem ex Ptolemæo urbes repetiit non nullas: *Abundat*, inquit, *Aria* oppidis, inter quæ sunt *celebria* *Bitaxa*, *Orbitana*, & *Sotera*, & *Nysibis*, & *Alexandria*; unde naviganti ad *Caspium* mare *quingenta stadia* numerantur & mille; quod de suo Arrianus adjecit. Ptolemæus enim tantum diversos fontes fluminis enarrat, unum in *Paropaniso*, alterum apud *Sariphos*, & lacum facere *Ariam* dictum, quasi illo absorbeatur. Quæ vero ab *Alexandria* *Ariorum* fiat navigatio in *Caspium* mare, non intelligo, nisi per *Seriphos* montes, unde oritur *Arius*, *Alexandriam* præterfluens, eundem amnem reducas in *Margum*, & per hunc in *Oxum*, qui tandem in mare deferat: de quo recursum nihil Ptolemæus habet, neque recentes peregrinatores, qui litterarum expertes, nihil observant quod ad veterem geographiam conferat, neque novæ sunt admodum studiosi.

Præterea memorantur *Ariorum* urbes aliæ, inter quas est *Susia*. Arrianus lib. iii, cap. xxv. *ἐκείθεν* ἤτοι ἐπὶ τὰ τῆς *Ἀερίας* ὅρια, & *Συσίαν* πόλιν τῆς *Ἀερίας*, inde [ex *Parthis*] profectus ad *Aria* fines, & ad urbem *Aria* *Susiam*. Et aliam ibidem urbem, eamque regiam, Arrianus laudas, cui nomen *Artacoana* fuit. De *Satibarzane* rebeli dicit: *ἐπὶ λίζων* τῆς *Ἀερίας* & *ἐνὶ ὄρει* εἰς *Ἀρτακόναν* πόλιν, ἵνα τὸ βασιλεῖον ᾖ τῶν *Ἀερίων*, *Arios* *armat*, congregatque ad urbem *Artacoana*, in qua regia *Ariorum* erat. Hanc ita etiam Plinius cognominavit lib. vi, cap. xxiii. Oppidum *Artacoana*: *Arius* *amnis*, qui præfluit *Alexandriam*. Straboni autem lib. xi, p. 350. est *Ἀρτακόνια* *Artacana*: qui & aliam *Achajam* ibidem nominat, de qua vero nihil constat, nisi Græca ex nomine origo.

Isidorus in *Stathmis* præter obscura oppida, quæ in *Anabone* regione *Ariæ* posuit, in propria *Aria* tres urbes recenset, quarum una est *Ἀλεξάνδρεια* ἢ *Ἀερίος*, *Alexandria* *Ariorum*, de qua satis dictum: ceterarum altera est *Κανδάκη*, *Candace*, ignota; altera *Ἀρτακόναν*, *Artacavan*, quæ videtur Ptolemæi *Ἀρτικάνδρα*, *Articandna* esse, in Tabula Ptolemæi veteri *Articane*, sita ad lacum *Ariam* ab ortu solis. Plinius dicto loco laudat etiam *Artacabanem* diversam ab *Artocoana*, eamque ab *Antiocho* iterum munitam dicit. Harduino videtur ipsa Isidori *Artacavan* esse ac Ptolemæi *Articandna*.

D R A N G I A N A.

Drangiana a septemtrione habet Ariam: ab ortu Arachosiam: a meridie Gedrosiam partem. Jugis continetur duobus: a septemtrione, Ariam versus, Bago monte; a meridie monte Becio. Flumen majus, quod minora recipit, Ptolemæus sine nomine memoravit, tantum dicit Arabio flumini adfundi, a quo in Oceanum defertur. Arrianus autem lib. IV, cap. VI. nominatim, *Ερύμανδρος δὲ Εὐεργέτων πῦν*, *Etymander per Evergetas defluit*: qui sine dubio est unus ex Ptolemæi fluviis, forsan maximus, receptor ceterorum. Omnes autem ex Bagois montibus decurrunt. De Evergetis jam in populis dicemus.

Nomen regionis est Straboni & Ptolemæo & Plinio ἡ Δραγγιανή, *Drangiana*: Diodoro lib. XVII. *Δραγγίη*, *Drangina*: populi *Δράγγη*, *Drange*. Oppida duo nobiliora Ptolemæi sunt, *Prophthasia*, sita sub Bago monte, ad septemtrionem regionis Drangianæ: altera *Ariaspe*, propior monti Becio. Prior in Græco Ptolemæi libro cum sibilo scribitur *Προφθασία*, & si recte expressum cum jota subscripto, quasi divisè legendum sit *πρὸς φθασίαν*: at Strabo & Plinius *Προφθασία*, *Prophthasia*. Ille lib. XV, pag. 497. *ἀπὸ τῆς Ἀρίας πρὸς νότον εἰς Προφθασίαν τῆς Δραγγιανῆς*, ab *Aria meridiem versus ad Prophthasiam Drangiana*: hic, lib. VI, cap. XVII. Inde [ab Alexandria Arión] ad *Prophthasiam Drangarum* CXCIX millia. Idem vero Plinius lib. VI, cap. XXIII. *Prophthasia oppidum Zariasparum*: quod argumento est, *Zariaspas* partem Drangarum fuisse, qui a *Zariaspa* urbe dicti, non autem illa *Bactriana*, sed quæ in Drangis fuit aut prope illos. Sed Plinii *Zariaspa* suspecti mihi, & vereor, ne *Ariaspas*, seu *Agriaspas* aliorum in animo habuerit, si modo genuina illa scriptura. Variant enim in nomine auctores & qui Arriano lib. III, cap. XXVII. sunt *Agriaspa*, in optimo mss. *Αριάσπαι*, *Ariaspa*; Diodoro lib. XVII, cap. LXXXI. dicti sunt *Arimaspi*. Puto igitur ab *Ariaspe*, Ptolemæi in Drangis urbe, nomen esse, quæ quod æque, ut *Prophthasia*, in ortum versus ab illo posita, videtur ille tractus modo sub Drangis census, ut Ptolemæus fecit, modo a propria Drangiana fuisse distinctus, ut Strabo atque Plinius.

Ad quod demonstrandum, prænotamus, *Ariaspas* sive *Agriaspas* a Cyro vocatos *Evergetas* esse. Arrianus dicto loco: *ἀφικνίεται εἰς τὰς πάλαι μὲν Αριάσπαις καλεμένους, ὕστερον δὲ Εὐεργέτας ἰππομαδόντας, ὅτι Κύρῳ τῷ Καμβύσῳ συνεπαλάβετο τῆς εἰς Σκύθας ἐλάσεως*. ad eos pervenit, qui olim quidem *Ariaspa*, postea vero *Evergetas* vocati sunt, quod *Cyrum*, *Cambysis* filium, in expeditione Scythica adjuvissent. Eadem Curtius lib. VII, cap. III. *Alexander*, *Arianorum* satrape constituto, iter pronuntiari jubet in *Agriaspas*, quos jam tum mutato nomine *Evergetas* appellabant, ex quo, frigore victusque penuria Cyri exercitum adfectum, relictis & comitatibus juxerant. A Cyro nomen fuisse, etiam Strabo confirmat lib. XV, p. 498. *Ἰν' ἐκ Δραγγῶν ἐπὶ τὴν τῶν Εὐεργέτων ἡγεσίαν, ὡς ὁ Κύρῳ ἔτυχεν ἀνόμους*, deinde ex Drangis [Alexander] venit in *Evergetas*, quos *Cyrus* sic nominavit. Et Plinius dicto cap. XXIII separat quidem *Evergetas* a Drangis, nihil autem interponit. *Drange*, inquit, *Evergetas*, *Zarange*, *Gedrosi*, *Zarangæ*, ignoti alias, *Harduino* etiam pars aliqua Drangarum videntur. Diodorus in nomine erravit *Ariaspas* vocans *Arimaspos*, qui Scythæ Hyperborei sunt. Ceterum recte ibidem ille *Evergetarum* nomen posuit: *τὰ κατὰ τὴν Δραγγιανὴν κατασέσας, ἀνίσταται κατὰ τῆς ἀνάμους ἐπὶ τῶν πρότερον μὲν Αριάσπαις, νῦν δὲ Εὐεργέτας ὀνομαζομένων*. Rebus, inquit, circa Drangianam constitutis, cum exercitu in *Arimaspos*, ut olim vocabantur, movit, nunc autem nominantur *Evergetas*.

Ptolemæi oppida reliqua sunt obscura, *Ruda*, *Inna*, *Aricada*, *Asta*, *Xarxiara*, *Nostana*, *Pharazana*, *Bigis*, *Arana*: nec notiora duo Isidori Characeni, quæ sola in Drangiana memoravit, *Parin* & *Coroc*, Κορόκ.

A R A C H O S I A.

Arachosia ab ortu adjacet Drangianæ, Græce Ἀραχωσία; populus Ἀραχωῖοι Straboni lib. xv, seu Ἀράχωναι, *Arachoti*, ut Arrianus lib. iii, cap. xxiii. τῶν Ἀραχῶν: & Ἀραχῶται, Dionysio vers. 1096, & Plinio *Arachota* & *Arachosi*. Libro vi enim cap. xxiii. Arachosiam ita descripsit: *Arachosia cum oppido & flumine ejusdem nominis, quod quidam Copen dixerent, a Semiramide conditum. Amnis Erymanthus præfluens Parabestem Arachosiorum. Proximos iis a meridie, ad partem Arachotarum faciunt Gedrosos, & a septentrione Paropamisadas.*

Dicit cum oppido & flumine ejusdem nominis. Supra cap. xvii. *Arachosiorum oppidum* dixit. Stephanus: Ἀραχωσία πόλις ἐκ ὑποδὸν Μασσαγῆτων. ὑπὸ Σεμιράμιδος ἀνιδεῖσθαι, ἢ τῆς Κωφῆς ἱκαλῆσθαι. *Arachosia urbs non longe a Massagetis sita; a Semiramide condita, quæ Copen antea vocabatur.* Ptolemæo dicta hæc urbs Ἀράχου, *Arachotus*, sita in parte orientali Arachosiae.

Flumen, cuius Plinius meminit, Ἀραχῶς, *Arachotus* ab Isidoro Stathmis ultimis vocatur, etiam a Stephano, qui a Caucaso delabi dicit. Idem Isidorus ad eundem amnem habet Ἀλεξανδρόπολιν, μητρόπολιν Ἀραχωσίας, *Alexandropolim caput Arachosiae*, quæ decima quinta est Stephani, παρὰ τοῖς Ἀραχῶταις, ὁμοῦσα τῇ Ἰνδικῇ, apud *Arachotos*, *India* continetur. Et Ptolemæo in Arachosia est Ἀλεξάνδρεια, *Alexandria*, quæ ipsa Isidori est Alexandropolis. *Parabeste* Plinii, quam *Erymander* præfluit, est incognita. Isidorus addit aliam Græcam urbem *Demetriadem*, cuius positionem, posthabente Ptolemæo, ignoramus.

Cetera Ptolemæi ignobilia sunt omnia, *Ozola*, *Phoclis*, *Rixana*, *Choaspa*, *Asiaca*, *Gammace*, *Arbaca*, *Maliana*, *Dammana*: nec notiora Isidori reliqua, *Biye*, *Pharsaya*, & *Chorochoad*.

Dividebantur Arachotæ in certos populos, quorum nomina, præter *Sydros*, quod aliter aliterque in libris scribuntur, ut dubia & incerta, ac utrimque ignota, præterimus. Ad Ptolemæum: qui & *Fontem Arachotum* memorat, quem vero lacum, a fluvio huius nominis factum, interpretatur. Ammianus lib. xxiii, cap. xxix. de fluvio illo dicit, *efficit paludem Arachotoscrenem*, quia Ptolemæo est Ἀράχου κρήνη. Ejusdem Ammiani oppida tria sunt a Ptolemæo, *Alexandria*, *Arbaca*, *Choaspa*.

G E D R O S I A.

Gedrosia secundum Ptolemæum lib. vi, cap. xxi. terminatur ab occasu Carmania: a septentrione Drangiana & Arachosia: ab ortu parte Indiae juxta Indum amnem: a meridie parte Oceani Indici. Græce ἡ Γεδρωσία, *Gedrosia* Straboni & Ptolemæo. Amplissima regio ab India ad Carmaniam procurrens, & magno etiam spatio in septentrionem. Populus *Gedrosi*, Plin. lib. vi, cap. xx. extr. & cap. xxi: quo capite etiam bis *Gedrusi* scripsit. Dionysii versu 1086 Γεδρωτοί, *Gedrosi*: Strabonis lib. xv Γεδρωσίαι, *Gedrosi*.

drofi. Utraque forma Arriani est lib. vi. qui insuper primam vocalem mutavit, cap. xxiv. τὰ βασιλεία τῶν Γαδρωσίων, regia *Gadroforum*: & cap. xxv. ἡ Γαδρωσίῳ γῆ, *Gadroforum regio*: item τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, *campi Gadrosorum*. Diodorus Siculus lib. xviii, cap. vi. per K scripsit Κιδρωσία, *Cedrosia*: etiam Alexander Polyhistor apud Stephanum, quod is frustra incorrecto codici imputat. Et Suidas Κιδρωσία ὄνομα πόλεως, *Cedrosia nomen urbis*; verius scripsisset, regionis. Sic in Ammiani pluribus iisque optimis mss. ut Valesii p. 369. notarunt, est *Cedrosia*, non *Gedrosia* lib. xxiii.

Maximus amnis Gedrosiæ varie vocatur, *Arbis*, *Arabius*, *Artabis*, & *Artabius*. Straboni lib. xv, p. 495. Ἀρβίς, *Arbis*: etiam Stephano *Arbis*; quamquam is perperam ab *Arabi* amne distinguat, qui idem est. Ptolemæo est *Arabia*, Ἀραβίς, Græce; interpreti Latino, & Tabulæ auctori, *Arabius*; Sic autem ille, Ἀρβίς ποταμὸς ἐκβολαί. Qui cum sequuntur τ interfuerunt, Marcianus in Periplo Ἀραβίς; Ammianus lib. xxiii, cap. xxix. *Artabius*. Arrianus autem Ἀρβίς, *Arabius* scripsit lib. vi Exped. cap. xxi. *Nearchus*, inquit, a *Pattalis solvens*, ἔς τε μὲν ἐπὶ ποταμὸν τὸν Ἀρβίον προῦχον, ad amnem *Arabium* processit: & paullo post, Ἀρβίται μὲν δὲ, ἱθὺς καὶ τῶτο αὐτοῖσιν τῶν περὶ τὸν Ἀρβίον ποταμὸν νεμεζῶν. *Arabia*, ipsi quoque liberi, ex iis, qui circa *Arabium fluvium* habitant. Nihilominus videtur *Arbis* vel *Arbuis*, genuina fuisse denominatio.

Plinius lib. vi, cap. xxiii. addit flumen *Nabrum*, ignotum ceteris. *Hec digna*, inquit, *memorari produntur*: *Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea*: flumen *Nabrum*, *navium capax*: contra *insula distans LXX stadiis*. Quod vero dixit tantum digna memoratu tradere, nec hoc loco *Arbis* seu *Arabii fluminis* mentionem facit (nam quem cap. xxiv. extremo memorat alienus est juxta *Carmaniae promontorium*) dubitare licet, an forte in *Nabrus* ipse amnis *Arbis* lateat. Harduinus autem separat & prope *Indiæ fines* aut *Indiæ ostia* in mare *Nabrum*, nescio quo finitore, deducit. Ptolemæus ex *Arbitis montibus*, qui ἐκ τῆς Γαδρωσίας, per mediam *Gedrosiam* protenduntur, deducit fluvios, qui Indo miscantur, nomina vero non ponit, tantum dicens τινὲς ποταμοί. De *Τομήρη*, *Tomero* Arriani paullo post in *Populis* dicemus.

Populi Gedrosiæ sunt memorabiles & maritimi *Arbies* seu *Arbita*; & *Orita*, & *Ichthyophagori*. Strabo lib. xv, p. 495. de *Ariana magna*: *Australe latus ab Indo & Pattalene*, *segit ad Carmaniam & os sinus Persici*. - - Οἰκῶσι δὲ Ἀρβίς πρώτοι, ὁμώνυμοι ποταμῷ Ἀρβί, τῷ ἐκείνῳ αὐτῶς δὲ τῶν ἑξῆς Ωρεϊτῶν, ὅσον χιλίαι σταδίαι ἔχοντες πρὸς λίαν, ὥς φησι Νίκαρχος. οἱ δὲ ἱσχυροὶ καὶ αὐτοὶ: ἔστ' Ωρεϊτῶν ἱθὺς αὐτοῖσιν: τέτταρ' ὁ πρὸς λίαν ὀκτακοσίαι: ὁ δὲ τῶν ἑξῆς ὀκτακοσίαι, ἱπταχιλίαι τετρακοσίαι: ὁ δὲ τῶν Καρμανίων, τετραχίλιαι ἱπταχισίαι, μέχρι Περσίδος. ea primum [ab Indi ostiis] *Arbies* habitant, eodem nomine, quo *Arbis fluvius*, adpellati, quod eos a sequentibus *Oritis* sejungit, mille fere stadiorum oram habentes, ut *Nearchus* refert: quæ & ipsa *Indorum pars* est. Postea sunt *Orita*, gens libera, quorum prænavigatio *circa 10000 stadiorum* est. Inde *Ichthyophagorum ora septem millium & quingentorum stadiorum*. Hinc *Carmaniorum* ter mille & septingentorum usque in *Persidem*. quibus cum ordinem populorum videmus, tum amplitudinem cujusque regionis. Discimus hinc etiam, *Arbin* seu *Arabim fluvium* in orientem magis, quam in *Ptolemæi tabula*, reducendum esse, quemadmodum *Marcianus* amplum spatium inter ipsum & *Carmaniae* constituit.

Eundem ordinem etiam *Arrianus* servat in *Indicis* cap. xxi. seqq. *Macedonum classem* ab Indo venisse ἐς Κρόκαλα ἵππον ἀμυγδαίαν, in *Crocala*, *insulam arenosam*, cui vicina gens *Indica*, Ἀραβίς, *Arabies* teneant, ἱππῶν ποταμῷ Ἀρβί, nomen habentes a flumine *Arabi*, quod per ipsorum regionem in mare deferatur. A *Crocalis*, post diversos por-

tus, quorum primum *ἑσπερινὴ λιμένα* vocat, cui Nearchus *Alexandri* nomen indiderit, pro-
vectos esse ad ostium *Arabis* fluvii, cui insula vasta objaceat: inde præternavigasse τῶν Ὠρι-
τῶν χώραν, *Oritarum regionem*, ubi Leonnatus, Alexandri dux, Oritas proelio devicerat.
Hinc ventum est ad amnem Τόμωρον, *Tomerum*, per Oritas decurrentem, qui forte *Tiberis*.
Plinius est lib. vi, cap. xxiii. Jam addit Arrianus cap. xxvi. Ἐπὶ δὲ Ὠρίταις κατὰ μὲν μεσογῆαν
Γαδρῶσι τοὶ ἑσπερίων, *Post Oritas, mediterranea versus Gadrosii habitant*, quorum fines difficulte
Alexander cum exercitu pertransiit: κατὰ δὲ Γαδρῶσιν παρὰ τὴν θάλασσαν αὐτῶν οἱ ἰχθυοφάγοι καλεῖ-
ται οἰκῶσι, *infra Gadrosios in maritimis habitant, qui Ichthyophagi vocantur*. Sic bene de or-
dine harum gentium Arriano cum Strabone convenit: Plinius autem est turbatior.

Ἀρβίς, *Arbies* Strabonis sunt Plinii jam dicto loco *Arbii*, seu *gens Arbiorum*: Dionysius
Ἀρβίς, *Aribes*, vers. 1096. dicentis

Ὠρίταις τ' Ἀρβίαις τε, λιτοχλαίνας τ' Ἀρραχάταις,

Oritas, & Aribes, & lino vestitos Arachotas,

metri caussa per metathesin: Arriani *Ἀρβίς*, *Arabies*, Indic. rer. cap. xxi. & *Ἀρβίται*, *Ar-
abita*, ejusdem lib. vi Exped. Alex. cap. xxi. quæ forma & Stephani est in *Ἀρβίς*, fluvii
nomine; & Curtii lib. ix, cap. x. *nonis castris in regionem Arabitarum perventum est*. Ut
autem in fluvii, sic in gentis quoque nomine videtur alpha medium redundare, legendum
que *Arbis*, *Arbita*, *Arbies*.

De *Oritis* ex Strabone & Arriano satis jam dictum fuit: leviora de nomine adjiciemus.
Curtius lib. ix, cap. x. *Horie* scripsit, Strabo & Arrianus *Ὠρίται* diphthongo; Dionysius
Ὠρίται, ut vidimus: Plinius *Oros* videtur dixisse. *Ori gens*, inquit, lib. vi, cap. xxiii.
Ibidem memorat quidem etiam *Ichthyophagos Oritas*, quos dividunt alii; Arrianus vero, qui
sæpe *Ὠριτῶν*, *Oritarum* mentionem habet, pro iis *Oros* lib. vi, cap. xxviii. posuit. Nearchus
inquit, περιπλύνσας τὴν Ὠρίαν τε καὶ Γαδρῶσιν, καὶ τῶν ἰχθυοφάγων, *Oritum & Gadrosorum &
Ichthyophagorum regionem prænavigans, appulit ad Carmaniam oram*.

Ichthyophagi, ab esu piscium ita dicti, in Carmaniam usque: oram maritimam tenuere
homines maxime feri. Nomen in aliis etiam gentibus Ptolemæus notavit. Mores & vi-
vendi rationem, quod vel crudis piscibus, vel sole tostis & molitis vesci soliti fuerint, etiam
ex ossibus piscium ædificaverint, tradiderunt Strabo lib. xv. & Arrianus Rer. Ind. cap. xxxi.
Alexander autem, quod Plinius dicto loco refert, *Ichthyophagos omnes venit piscibus vivere*,
ut ad cultiorem vitam reduceret. Nonnumquam *Ichthyophagi* latius explicantur, ut vicini
Oritas etiam vel omnes vel ex parte comprehendant, ut modo dicti Plinio erant *Ichthyophagi
Oritæ*: ideoque idem mox ait: *deinde Ichthyophagi iam longo tractu, ut xx dierum spatio præ-
navigaverint*. Quum vero *Oritæ* & *Ichthyophagi* *Gedrosii* opponuntur, *Gedrosii* non
universum, sed interiores & mediterranei intelliguntur, quia *Ichthyophagi* sunt maritimi
litorales. Vide Arrianum paullo ante ex lib. vi, cap. xxviii. adlegatum, & de Reb. Indicis cap. xxxi.
Ut vero pateat, quantum oræ maritimæ quæque harum gentium possederit, ex Arriano
Indicis de Nearchi navigatione dimensiones & distantias excerptemus. Ab Indi ostiis *Arabis*
five *Arabie* populi usque ad ostia fluvii *Arbis* seu *Arabii* tenuerunt circiter mille stadia:
hoc fluvio *Oritæ* habitaverunt per stadia mille sexcenta: inde ad *Carmaniam* usque oram *Ich-
thyophagi* proprie dictis vix mille stadia relinquuntur. Vide lib. Indic. rer. cap. xxxi.
seq.

Oppida *Gedrosiæ*, quæ Ptolemæus recenset, pleraque sunt obscura. In litore a *Carmaniam*
primum est *Rapava*, quod Marcianus *Ραπανα* scripsit in Periplo. Deinde *Ευτακίον*

Feminarum portus, cujus Arrianus etiam Indic. cap. xxii meminit, & nominis hanc rationem dat, quia femina in illo loco prima imperaverit. Postea sunt *Bojamba* (Pal. Cojamba) & *Rizana*. Arrianus dicto loco in litore ab Indo ad Arbin fluvium sub Arbitis habet *Portum Alexandri*, ita a Nearcho nominatum: *Saranga*, *Sacala*, *Morontobaros*, *Portum feminarum*: inter Arbin & Tomerum fluvios sub Oritis sunt *Pagana*, *Cabana*, *Cocala*: post Tomerum *Malana*, ultimus locus Oritarum. Sub Ichthyophagis propriis *Bagisara* in ora, ubi portus est, & pagus *Pasira*, cujus accolæ *πασιγίς*, *Pasirenses*; Plinio, dicto loco, *Pasira*, quos ait circa flumen navigabile *Tuberum* esse, quod varie in codicibus scriptum est, nec vero id aliud est ab Arriani *τομήρῳ, ποταμῷ Χιμάρεω*, *Tomero*, *torrente fluvio*. A *Pasira*, emensis cc stadiis ἐς Κόλτα, *Colta* ventum est, qui videtur ultimus Gedrosiæ locus in hac navigatione notatus. Proximus enim a 100 stadiis, *Calama* dictus, contra insulam Carminam, quæ Ptolemæi Carminna est, censa sub Carmania, ad illam quoque pertinet.

Mediterranea Ptolemæi ad Arachosia fines sub *Becio* monte, ab ortu in occasum numerando, *Soxeira*, *Cottobara*, *Musarna*, (diversa ab hujus nominis portu in extrema Carmania) *Badara*, *Cuni*: hinc in austrum versus *Oscana*, *Omisia*. Nobiliora sunt, ad amnem Arbin, seu Arabim, *Arbis* oppidum, non mediocri a mari spatio. Plinius dicto loco: *Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea*: quod difficile ad credendum est. Nam neque locus, neque tempus, neque oppidi nomen id facile admittit. Longius enim a mari abest secundum Ptolemæum, quam ut classi licuerit, eo usque adverso flumine navigare: nec tempus navigationi destinatum tantam in uno loco moram admisit, quanta condendæ urbi est necessaria: & nomen cum gentis nomine congruit; Macedones autem Græca nomina aut ipsius Alexandri imposuerunt. Præterea Arrianus Indic. cap. xxii, ubi Nearchum ad Arabis ostia fuisse dicit, quadraginta tantum stadiis intrasse flumen ait ad aquam dulcem ex lacu petendam, καὶ ὑδροστάθροισι, ὅπως ἐπιβήσονται, & συνία aqua, revertisse. Marcianus autem addit, si adverso flumine navigetur, πόλις ἐν δεξιᾷ κατὰ τὸν αἰνέπλυν κῆταρ Ἀρβίς καλυμένη, urbem in dextra ripa sitam esse, qua *Arbis* nominetur.

Altera urbs ad idem flumen, & in eadem ripa non satis certi est nominis. Ptolemæus *μητρόπολιν*, primariam Gedrosiorum urbem fuisse tradit: nomen vulgatis in libris est *Ἐφίς*, *Eafis*; in Palat. cod. *Πέρσις*, *Parfis*, quod cum Marciani Heracleotæ Periplo convenit. καὶ ἔτι, inquit, αὐτότερον, ὁμοίως ἐν δεξιᾷ τῷ ποταμῷ πόλις Περσίς, ἡ μητρόπολις τῆς Γεδρωσίας, & adhuc superius ad dexteram fluminis est *Persis* [sic interpret scripsit] *Gedrosia metropolis*. At Arrianus lib. vi, cap. xxiv. Αὐτὸς δὲ προὔχρει ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γεδρωτῶν. ὃ δὲ χωρὶς Πέρσιν ἰσχυρίζεται, Ipse vero [rex] ad Gadrosorum regiam contendit: locus is *Pura* nominatur. Si itaque in metropoli fuit regia, tria nomina concurrunt in una civitate, quæ maxime dissonant, *Eafis*, *Parfis*, seu *Persis*, & *Pura*. Sed dubito eandem esse, quia metropolis in Arbitis fuit, in confinio Oritarum; τὰ βασίλεια regiam autem sat longe ab Oris, qui vel ipsi Oritæ sunt, vel conjuncti cum ipsis, quia inde sexagesimo die, quamquam stativa aliquot intervenerint, Alexander dicitur in Gadrosorum regiam venisse, apud Arrianum lib. vi, cap. xxiv. nec vero locus *Pura* certus definiri potest, aut quanto spatio abfuerit a mari.

Nec certiores rationes sunt urbis *Ora*, a qua Oritæ & Ori dicuntur denominati. Summus vir, Salmasius Exerc. Pl. pag. 828, *Ori* (quorum Plinius lib. vi, cap. xxiii, & Arrianus lib. vi, cap. xxviii. meminere) ab urbe *Ora* videntur adpellati, cujus meminit idem Arrianus lib. iv, [cap. xxvii] εἰς τὰ Ὠρεῖ τὴν πόλιν. Ptolemao dicitur *Ora*, & in Carmania.

mania ponitur. Ab Ὠρεῖ Ὠρεῖ, ut a Palibothra Palibothri, & similia. Quinimmo & Ὠρεῖ ab illo oppido Ὠρεῖ denominatus, verisimile est, nam ab eodem prototypo Ὠρεῖ & Ὠρεῖ. Sed pace tanti viri dixerim, neutrum locum cum Oritarum urbe convenire. Longe abest Carmanorum Ora ab sede Oritarum: longius Ora Arriani, sita in citeriore India (quidam Scythi tribuunt eum tractum) inter Indum & Paropamisadas, prope Baziram urbem & Peuceliotin regionem. Nec forte praesidium huic Oritarum Orae est in Arriani lib. VI, cap. XXI. in Ὠρεῖ, in Oris, & cap. XXIV. ἐξ Ὠρεῖ, ex Oris; quia gens ibidem, οἱ Ὠρεῖ, potius, quam oppidum, videtur significari. Malo igitur de nominis Oritarum origine tacere, quam urbem fingere incertae aut nullius auctoritatis.

An etiam Alexandria in Gedrosia fuerit, est quod dubitetur. Silent ceteri: Plinius videtur adserere lib. VI, cap. XXIII. *Arbis, inquit, oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea. Flumen Nabrum, navium capax: contra insula distans LXX stadiis. Alexandria condita a Leonnato jussu Alexandri in finibus gentis.* Leonnatus autem vicerat Oritas, ut Arrianus refert in Indic, cap. XXIII; etiam Oritarum satrapae ab Alexandro adjunctus fuit, eodem teste lib. VI, cap. XXII. ut non improbabile sit, ab eodem in ea regione oppidum fuisse conditum. Quod vero Plinius dixit *in finibus gentis*, quidam ad Arachosiam referunt, cui duas det Stephanus, unam ἐν Ἀραχώτοις, in Arachotis, duodecimam: alteram, quintamdecimam, παρὰ τοῖς Ἀραχώτοις, ὁμοῦσα τῇ Ἰνδῇ, apud Arachotos, India contermina. Sed neutra potest hanc Plinii esse. Prior enim fuit in media Arachosia ad flumen Arachotum: altera in Indiae confinio, etiam longe distans ab Oritis. Ergo in finibus Plinio est intra fines, in regione.

Tandem Xylenopolis, etiam Alexandri opus, a Plinio, dicto loco, adjicitur. *Onesicriti, inquit, & Nearchi navigatio nec nomina habet mansionum, nec spatia: primumque Xylenopolis ab Alexandro condita, unde ceperunt exordium, juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non satis explanatur.* Videtur in ultima Gedrosia fuisse, prope Indi ostia, quia exordium navigationis inde captum est.

Insulas Ptolemæus sub Gedrosia duas habet, *Astheam*, Carmaniam versus: & hinc in ortum *Codanen*. Plinius, sæpe dicto loco, laudat *insulam*, quæ *Solis* adpelletur, & eadem *cubile Nympharum, rubens, in qua nullum non animal absumitur.* Nearchus apud Arrianum Ind. cap. XXXI tradit, centum stadiis a continente Ichthyophagorum abesse, quam ἡ Ἰνδοῦ ἡλιόθεν ἰσχυροῦς ἢ ἐπὶ χάρῃ, καὶ Νόσταλα καλεῖσθαι, *Soli sacram homines illius regionis dixerunt esse, ac Nostala vocari.* Addit fabulam, Nereidem inhabitasse, quæ advenas in pisces transformavit, qui postea in homines restituti, Ichthyophagorum gentem propagarint. Plinius hanc insulam in narratione sua posuit inter Ichthyophagos & gentem Oros: Arrianus autem dicit, Ichthyophagos Nearchum prætervectum fuisse, quum ad illam insulam fabulosam se conferret, ut ita Carmaniae potius quam Gedrosiae subjaceat.

Alias quoque insulas ibidem Arrianus narrat in Nearchi navigatione observatas. Prima post Indi ostia est *Crocala*, arenosa, cui vicini in continente *Arbitæ* seu *Arabitæ* erant, & mons *Irus*: deinde contra Alexandri portum *Bibaētā*: post quam, occasum versus, *Δίμας*, *Doma*, deserta insula: inde navigatum præter alia in litore loca ad ostia *Arbis* fluvii, quem ipse *Arabin* & *Arabium* vocavit. Post nullam insulam memoravit in navigatione illa usque ad *Carninen*, quæ Ptolemæi *Carminna* est, censa sub Carmania.

CAPUT XXIII,

D E

I N D I A.

India, ἡ Ἰνδία, amplissima Orientis regio, secundum flumina, quorum duo maxima sunt, Indus & Ganges, in duas magnas partes dividitur, quarum altera dicitur *India intra Gangem*, Ptolemæo ἡ ἐντὸς Γάγγυς Ἰνδική: altera *India extra Gangem*, ἡ ἐκτὸς Γάγγυς Ἰνδική. Limites cujusque partis separatim Ptolemæus posuit, sicut & diversis partes capitibus tractavit, primo & secundo libri septimi. Indiæ intra Gangem terminos ab occasu constituit Paropanisadarum regionem, Arachosiam & Gedrosiam: a septemtrionibus Imaum montem: ab oriente Gangem fluvium: a meridie Oceanum. Quæ extra flumen Gangem est, terminatur ab occasu illo flumine: a septemtrionibus Scythia & Serica: ab ortu Sinarum regione: a meridie Oceano.

I N D I A I N T R A G A N G E M.

Hujus terminos supra ex Ptolemæo perspeximus. De occidentali autem dubitatio superest, quia is Gedrosiæ, Arachosiæ & adjacentium fines communem terminum constituit, Indi fluvii hac in causa non meminit, in quo alii ab occidente Indiam finire solent: *Indoscythiam* autem in utraque ripa Indi fluvii habet, quam etiam in Indiæ regionibus numeravit. Contra Plinius lib. vi, cap. xvii. usque ad Indum amnem, qui est ab occidente finis India. Et Arrianus lib. v, cap. iv. τὸν ποταμὸν Ἰνδὸν διέβαινε Ἀλέξανδρος ἐς τὴν Ἰνδίαν τὴν γῆν, *Indum fluvium trajecit Alexander in Indorum regionem*: quod argumento est, citra amnem quum res ageret, nondum venisse in Indiam: quod de proprie dicta India concedimus, non de nomine universo. Nam ipse Plinius cap. xx extremo de aliorum sententia latissime fines cis Indum protraxit. Plerique, inquit, ab occidente non Indo amne determinant, sed adjiciunt quatuor satrapias, Gedrosos, Arachotas, Arios, Paropamisadas, ultimo fine Cophete fluvio, quæ omnia Ariorum [Arianorum] esse, aliis placet. Nec non ἢ Nysam urbem plerique India adscribunt, montemque Merum, Libero patri sacrum. - - - item Astacanos gentem. Quod de quatuor præfecturis dicit, videtur nimis lata terminorum extensio: quæ vero de Nyfa, Mero, Astacanis & similibus, illa non absurde cum India censentur, quemadmodum etiam a pluribus, qui Alexandri res tradiderunt, Indiæ contribuantur. Dionysius Characenus versu 1088 periegeseos dixit:

Ἰνδοὶ καὶ ποταμὸν νότιοι Σκύθαι ἰσχυροί.

Indum ad fluvium australes Scythæ habitant:

quos una voce Eustathius in hunc locum Ἰνδοσκύθαι, *Indoscythas* dixit, eosque ad Ptolemæi Indoscythiam plerique referunt, quam ipse in Embolimis septemtrionem versus, seu circa Cophenis, & quos desert, ac Indi confluentes finit. Sed *norius*, *australes* non In-

dorum respectu, sed Scytharum propriorum & septemtrionalium, intellige, ut quidquid circa Cophenem amnem, & inter hunc & Indum Alexander expugnauit, ad hos australes Scythas seu Indoscythas referatur, atque ita pars Indiae, sed citerior, aut citra Indum, ut, Plinio auctore, plerique tradiderunt, a nobis etiam censeatur: quo ipso tamen Indiae propriae, quae post flumen Indum est, nihil derogatur. Tabula quoque, ad Ptolemæi mentem comparata, tractum illum Indiae intra Gangem, quamvis cis Indum sit, adsignat.

Flumina Indorum maxima sunt Indus & Ganges, ut diximus: de illo multa in Alexandri historia, qui transiit & navigavit secundo cursu in reditu: de Gange referuntur pauciora, quia Macedones ad illum non pervenerunt. De Indo Plinius lib. vi, cap. xx, *Indus, incolis Sindus adpellatus, in iugo Caucasii montis quod vocatur Paropamisus, adversus solis ortum effusus; & ipse undeviginti recipit amnes: sed clarissimos Hydaspem, quatuor alios adferentem: Cantabram, tres: per se vero navigabiles Acesinem & Hypasin.* Hydaspes notus, de quo mox plura dicturi sumus: *Cantabram*, alterum clarissimorum, nemo alius memoravit, ut de scriptura dubitare liceat. Quos Alexander amnes trajecit, hoc ordine Strabo lib. xv, pag. 480 recensuit: ἢ δὲ μὲν τὸν Κῶφην ὁ Ἰνδὸς, εἰδ' ὁ Ἰνδὸς πρὸς τὴν Ἀκσίτιν, καὶ ὁ Ἰνδὸς, ὅς ἐστιν ὁ Ἰνδὸς. Post Cophen erat Indus, post hunc Hydaspes, inde Acesines, ab hoc Hyarotis, postremo Hyamis.

Primus, & ex his occidentalis maxime, vocatur *Cophes* & *Cophen*, ὁ Κῶφης Dionys. v. 1140; τὸν Κῶφην Strab. lib. xv; *ad flumen Copheta* Plin. lib. vi, cap. xvii, & *Cophete fluvio*, cap. xxi. Contra Arrianus Ind. cap. iv. ὁ Κῶφην, *Cophen*, recto casu; τὸν Κῶφην, *Cophenem*, lib. iv Exped. Alex. cap. xxi. Plures hic fluvios in Indum desert, e quibus nobilior *Choaspes* est. Strabo xv, pag. 479. τὸν Κῶφην, καὶ τὸν Χοάσπην, ὅς ἐστι τὸν Κῶφην ἐμβαλλὼν ποταμὸν, *Cophen fluvium*, & *Choaspem*, qui in Cophen exit. Ptolemæo dictus *Coas*, obliquo Κῶα ποταμὸς ἐκβολαί, *Coa fluminis ostia*: Arriano lib. iv, cap. xxi. Χῶας, *Choes*; ποταμὸς, inquit, παρὰ τὸν Χῶν καλούμενον ποταμὸν, iter juxta *Choen flumen* fecit. Nihilominus Aristoteles lib. i Meteor. cap. xiii ex Paropamisio monte etiam *Χοάσπην*, *Choaspen* fluvium deducit, ut de Strabonis scriptura dubitare non liceat. Alius amnis est *Choaspes* Persicus, alius *Indicus*, quos male Dionysius confudit vers. 1073, de fluminibus agens, quæ Persidem irrigant:

- - - - - Χοάσπης
Ἐλκων Ἰνδὸν ὕδαρ.

Choaspes ferens Indicam aquam: quasi ex India per vastissimas regiones & celsissima jugamontium in Persidem seu Sufianam deferatur.

Arrianus in Indicis plures addit cap. iv. Κῶφην δὲ ἐν Πευκελαίτιδι ἄμα οἱ ἄλλοι Μαλάμαντον τε καὶ Σόασον, καὶ Γαρσίαν, ἐκιδούσιν τὸν Ἰνδόν. *Cophen in Pencilaitide, ferens secum Malamanum, Soastum, & Garceam amnes, effundit se in Indum*: e quibus *Soastum* seu *Suastrum* etiam Ptolemæus habet Σωάστου ποταμὸς πηγαί, *Suastrum fluvii fontes* scribens, cum diphthongo in prima. *Garceas* amnis Arriano lib. iv, cap. xxv. dictus Γαρσίαν, *Giræus*, & gens, per quam labitur, *Giræi*: & regio, quam colunt, Ptolemæo Γαρσία, *Goryæa*. Addit Arrianus, dicto ex Indicis loco, *Pearenium* & *Saparnum*, non multum inter se distantes, qui etiam in Indum exeunt: *Soastum* quoque per se Indo adfluentem, non delatum ab alio. Tabula, ad Ptolemæum conformata, ex Arachosia & Gedrosia in Indum alia flumina, sed sine nomine, infundit, præter Arachotum, cujus nomen & aliunde notum est.

Ipse sequitur *Indus* fluvius in Alexandri itinere, ortus, ut ex Plinio supra cognovimus, in Paropamisio monte, qui etiam Caucasus adpellatur. Receptis pluribus, etiam naves ferentibus fluviis, juxta Arachosios & Gedrosos, prono cursu in mare defertur, in quod *διουσι*, *duobus alveis*, ut Arrianus lib. v. cap. 111. loquitur, se effundit, magnam ostiis illis faciens insulam, τῇ Αἰγυπτίῳ Δέλτα παρομοιάσκειν, *Aegypto Delta non dissimilem*, quæ *Patara* & *Patralena* adpellatur: de qua plus infra in regionibus & oppidis dicturi sumus. Quos a dextra ripa amnes recipiat, jam vidimus: a sinistra & ex India propria occurrit primo *Hydaspes*, nobile flumen, in quo classem Alexander ædificavit, qua per Indum in Oceanum navigavit. Strabo lib. xv, p. 480. *Silva ad Emodos montes, ex qua Alexander multam abietem, pinum, & cedrum cecidit, ex quo solum κατισκινύατο ἐπὶ τῇ Ἰδασπῇ, e quibus classem in Hydaspes fluvio adificavit.* Recipit *Sinarum* amnem, ut Arrianus tradit: etiam *Sandabalim*, ut Ptolemæus nominat, & Tabula, illi accommodata, deducit. Effertur ipse *Hydaspes* in *Acesinem*, & per hunc denum in Indum. Arrianus dicto loco: Ἰδασπης, ἄγων ἅμα οἱ τὸν Σίναν, ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὸν Αἰσίνην ἐκδιδὼν καὶ ἑστῶ, *Hydaspes secum fert Sinarum, & in Arispis ipse in Acesinem effunditur.* Ptolemæus prave *Bidaspen* adpellavit: Tabula autem, ut ceteri, *Hydaspem*, quod indicium mendi in Græco est.

Acesines autem non solum *Hydaspes*, sed magno etiam fluvio, quem *Tutapum* Arrianus vocat, incognitum ceteris, auctus, apud Mallos in Indum exoneratur, nomen suum, tamquam victor fluviorum, quos receperat, eo usque retinens, quod Arrianus dicit, ἐπικλήσεις ἰουκλήσεις: nam præter dictos, & aliis augetur, e quibus, qui ceteros defert in *Acesinem*, *Hyarotis* sive *Hydraotes* est. Post *Acesinem* hic & Alexandro trajiciendus erat: trajecit autem equo, quod Arrianus lib. vi, cap. viii. refert. Hic Ἰδραώτην, *Hydraoten*, vocat: Strabo Ἰαρώτην, *Hyarotin*, crescente syllaba in obliquis ceteris, ut πέραν τῇ Ἰαρώτιδι. Videtur *Adris* Ptolemæi esse. Recipit ultimum fluviorum Alexandri, *Hyphasin* sive *Hypanin*, & cum eo se in *Acesinem* effundit. Plures addit Arrianus, sed ignotos. In Indum, inquit, illabitur *Hydraotes* quidem in *Cambystholis*, qui *Hyphasin* in *Astrobis*, *Sarangem* ex *Meceis*, *Nendrum* ex *Attacenis* in se recipiens, in *Acesinem* fluit. Ut populorum, qui hic memorantur, ita etiam fluminum, præter *Hyphasin*, quæ recipit *Hydraotes*, obscura nomina sunt. Notior autem ille scribitur varie, Ἰφάσις, *Hyphasin* ab Arriano, & Diodoro Siculo lib. xvii, cap. xciii. ac Philostrato Vita Apollonii lib. 111 ineunte: *Hypasis* a Plinio lib. vi, cap. xvii. & Curtio lib. ix, cap. 1. & *Hypanis* a Strabone lib. xv. Diodoro lib. ii, cap. xxxvii. & Dionysio vers. 1145. semper idem, & quem Strabo Ἰπανὶν ὕδατον, *Hypanim ultimum* dixit, is est Arriani etiam ultimus *Hyphasin*, Alexandro puta, quia ut ille in Indic. cap. iv. tradit, ἐπὶ τῷ τῇ Ἰφάσιδι ἡλθον Αλέξανδρος, *ultra Hyphasin Alexander non progressus est.* Idem de *Hypasi* Plinius dicto loco: *Hypasis fuit Alexandri itinerum terminus, exsuperato tamen amne, atque in adversa ripa dictatis.* Ptolemæus vitiose *Bibasis* pro *Hypasis*, in quem ipse *Zadradam* deducit, qui nomen ad confluentes usque cum Indo retineat. Sed major superiorum est auctoritas, Strabonis & Arriani, in ordinandis nominandisque illis fluminibus.

Alter maximorum amnium est *Ganges*, ὁ Γάγγης, non visus Alexandro; ideo pauca de illo veteres, quæ veri essent similia, tradiderunt. Strabo lib. xv, p. 483. ἡκανῶς συμφωνῶνται, magna est consensus, *Gangem esse μίγνυνται τῶν μνημονευομένων κατὰ τὰς τεταρτὴς ἡπίστευον, fluviorum maximum, qui in tribus continentibus [terrarum orbis] memorantur; secundum ab eo Indum; tertium Istrum; quartum Nilum.* Plinius dubitanter lib. vi, cap. xviii. alios incertis fontibus, *Nilum*; alios in *Scythicis montibus nasci dixisse.* Sed utique ex montibus illis, sive *Imai* juga, sive aliter vocantur. Strabo p. 474. καταβὰς ὁ Γάγγης ἐκ τῆς ἐξουῆς ἐπειδὴν ἀΐεται τῶν περὶ, *Ganges a montana regione descendens, ubi campos attingit, in ortum solis*

conuertitur. Conversio illa mollis & lenis est, inclinatio aliqua in orientem, ut tamen ab illa in austrum ad ostia ruat. Strabo ibidem *μὴ ἐκβαλῆ, ἡνὸ ὄστιο* in mare effundi dicit: at quinque vel sex Ptolemæus numerat, & suo quodque nomine signat, primum, quod maxime est occidentale, *Cambusum* vocat: secundum, *μάγν, Magnum*: tertium, *Camberichum*, quartum, *Tilogrammum*: quintum *ψευδοστόμιον, Pseudostomum*, quasi falsum ostium: sextum, *ἀντιβολὴν, Antibolen*, quasi oppositum ceteris. Etiam recentiores plura ejus ostia notant.

Flumina in Gangem undeviginti Plinius inferri dicit: e quibus citeriori ripæ adfunduntur *Fomanes* per Palibrothos decurrens: & *Erannoboa*, quem Arrianus Indic. cap. x. ad urbem Palibrotha cum Gange dicit confluere: & *Cainas*: reliqua, incertum, ad quam ripam tendant, *Condochates*, *Cosoagus*, *Sonus*, quæ omnia navigabilia dicit; ceterorum celato nomine. Ex his etiam ab Arriano Indic. cap. iv. ut Gangis accessiones, memorantur *Caina*, *Condochates*, *Erannoboa*, & *Sonus*: additque *Cossoanum*, *Sittocatim*, *Solomatim*, *Sambum*, *Magonem*, *Agoranim*, *Omalim*.

Inter hos maximos amnes, Indum & Euphratem, Ptolemæus plures alios in mare Indicum deducit, *Namadum*, *Nanagunam*, tribus ostiis, longe separatis, tamquam singularibus fluminibus, in quibus etiam Ptolemæus censet. Primi nomen est *Gorris* recto casu; secundi *Binda*; tertium denique *Nanaguna* nomen retinet. Sequitur *Pseudostomum*, singulare & proprium flumen: post quod enumerat Ptolemæus *Barin*, *Soleum*, *Chaberum*, *Tynam*, *Mandam*, *Tyndim*, *Dofaronem*, *Adamantem*, qui Gangi est proximus: sed omnes ignobiles & nullius memoriæ, historia in partibus, quas percurrunt, deficiente.

Montes Indiæ nobiliores ad septemtrionem sunt, & a Scythia sejungunt, cohærentes inter se, sed nominis non unius. Plinius lib. vi, cap. xvi. *Junguntur inter se Imaus, Emodus, Paropamisus, Caucasus, a quibus tota decurrit [India] in planitiem immensam & Aegypto similem.* De Paropamisus & Caucaso dictum supra est: De ceteris in Scythia dicendi locus erit. De Imao, quatenus Indiæ superjacet, ex eodem Plinii loco adjicimus, *Emodorum promontorium Imaum vocari.* Ptolemæus in India intra Gangem, & quidem in mediterraneis notavit propius Indum *Apocopos* montes, & post eos *Sardonichem*, *Bettigum*, *Vindium*, *Adisathrum*; & Gangem versus *Uxentum*. Sed nihil nisi nomina sunt; historia memorabili destituuntur. De *Mero* monte cis Indum, ad Nysam urbem dicemus. Mons *Mallus*, in Mallis populo est, apud Plinium lib. vi, cap. xvii extremo.

Populi & regiones sunt innumerabiles. v. g. a septemtrionali parte *Aspii*, *Peucolaita*, *Taxili* seu *Taxilla*, *Affaceni*, *Gurai*, *Gandare*, *Malli*, *Oxydrace*, *Siba*: *Prasii* autem seu *Prasiate* ad Gangem: etiam a sectis nominati *Gymnosophiste*, *Brachmanes*: & in meridiali tractu, ac mare versus, *Laryces* prope sinum Canthi & Indi ostia: deinde *Ariaces*, *Limyrices*, regio *Ajorum*, & *Carcorum* in sinu Colchico; *Pandionis* regio, *Bati*, *Arvarni*, *Mesolia*, *Sabara*, *Gangaride*: & medio tractu ab Indo ad Gangem *Sabraca*, *Musicani*, *Prasii*, omnes hi ad ripam Indi: & in mediterraneis, *Agriophagi*, *Parapiote*, *Phyllita*, *Brolinga*, *Poruari*, *Adisathri*, *Sora Nomades*, *Mandala*, *Cocconage*, & quæ alia obscura nomina.

De singulis, aut potioribus ex illis, aliquid in urbibus dicemus, quas secundum iter Alexandri, quod diligentius perscriptum est, explicabimus: ex ignotis quoque Ptolemæi aut aliorum præcipuas ac majores, ut sedes regias, & metropoles, atque emporia, designaturi.

Alexander ex Paropamisadis in Indiam movens, primum *Nicaam* venit, in confinio Paropamisadarum positam, citra flumen Cophenem. Arrianus lib. iv, cap. xxi. *ἀφ' ἧς Νίκαιας πόλιν καὶ τῇ Ἀθηνᾷ ὅσας, προὔχοντες: ὡς δὲ ἐπὶ τὸν Καφῆα, Ἰνδὸς Νίκαιαν* *veniens, factus*

Palladi facto, processit: ut vero ad Cophenem amnem, cetera. Invenit ergo Alexander hanc Nicæam, non condidit. Ex qua vero victoria nomen fuerit, an ex fabulosa Liberi patris, aut Herculis, non potest definiri. Hinc ad Cophen seu Cophenem fluvium processum: Hephaestion vero & Perdiccas in superiora, in Πευκλαῶτιν in Pencelaotin missi.

Regio hæc inter Cophenem & Indum est, Arriano lib. IV, cap. XXII. dicta Πευκλαῶτις *regio Pencelaotis: nomen a principe ducens, quam idem post paullo cap. XXVIII. dicit πόλιν Πευκλαῶτιν ἐ πόρῳ τῷ Ἰνδῷ ὁλισμίνην, urbem Pencelaotin, non procul ab Indo conditam. Straboni lib. XV, p. 480. est πόλις Πευκαλαῶτις, urbs Pencolactis: Plinius lib. VI, cap. XVII. oppidum Indorum Pencolaitin dixit, quæ formula periphrasin continere videtur, ideoque πόλις oppidum, in singulis adjectum. Verum autem urbis nomen est Pencela, de qua in Indicis Arrianus cap. I. καὶ ἄλλη πόλις Πευκλαῶ, ἔτι μεγάλη καὶ αὐτὴ, καὶ μακρὴν τῷ Ἰνδῷ, & alia urbs Pencela, quæ & ipsa magna est, non longe ab Indo. Incolæ Plinio cap. XX. ejusdem libri sunt Pencolaitæ.*

Populi hic memorantur ab Arriano lib. IV, cap. XXIII. *Aspii, & Thyrai, & Arasaci, de quibus vero nihil aliunde notum est. Hos vero Alexander domuit παρὰ τὸν Χόν ποταμὸν, juxta amnem Choen, seu Choaspen, iter faciens. De flumine supra dictum: de oppidis juxta illum & regiunculis ita Strabo p. 479. In Indiam iter convertit. Montibus autem per breviores vias superatis, reversus est habens Indiam a sinistris: αὐτὸς ἐπίστρεψεν εὐθὺς ἐπ' αὐτὴν καὶ τὰς ὄρους τὰς ἐσπερίους αὐτῆς, καὶ τὸν Κώφην ποταμὸν καὶ τὸν Χοάσπην, ὅς εἰς τὸν Κώφην ἐμβάλλει ποταμοὶν, καὶ κατὰ Πληγύραον πόλιν ῥυεῖς παρὰ Γαυδοῦλιν πόλιν, καὶ διελθὼν τὴν τε Βανδοβηνὴν καὶ τὴν Γανδαρίτιν. Postea rediit rursus in illam [Indiam] ejusque fines occidentales, & ad Cophen fluvium & Choaspen, qui in Cophen exit, & juxta urbem Flegerium fluens præter Gorydalem urbem, tam Bandobenem quam Gandaritum permeat. Ignota oppidorum nomina, nisi Gorydalis est Ptolemæi Gorya, regionis Goryæa: nec nota regio Bandobena: at Gandaritis est populi, quem Gandaras Ptolemæus dixit, duo oppida illis attribuens Proclain & Nauliben. Hinc ventum, transmissa Choe seu Choaspe, ad urbem Andaca, uti in MSS. est, vulgo Andraca; & flumen Euafrata, utrumque soli memoratum Arriano: uti etiam Arigeum oppidum. Guræus fluvius, & Guræi, populus ad illum, ejusdem Arriani sunt, nec vero alii, quam quibus Ptolemæus regionem Goryæam dat & oppidum Goryam, inter Coam, seu Choaspen, & Suastum fluvios. In eadem Goryæa regione potuit quoque, austrum versus, circa Cophenis & Choaspe confluentes, oppidum Nagara, quod etiam ex Bacchi fabula nomen aliud habet, Νάγαρος ἢ καὶ Διονυσίopolις, Nagara, quæ etiam Dionysiopolis.*

Per Guræos Alexander in Assacenos venit, quorum metropolis erat Massaga five Massaca, seu Mazage. Arrianus lib. IV, cap. XXVI. πρῶτα μὲν ἐπὶ Μάσσαγα ἦγε, τὴν μεγίστην τῶν τούτης πόλεων, primum Massaga cum exercitu petit, urbem ejus regionis maximam. Et in Indicis cap. I. ἡ Ἀσσηνοῦσι δὲ Μάσσακα, πόλις μεγάλη, ἵνα περὶ τὸ κορυφὴ τῆς γῆς ἐστὶ τῆς Ἀσσηνῆς, Apud Assacenos est Massaca ingens oppidum, quod Assaceni regni caput est. Id Curtius lib. VIII, cap. X. vocat Mazagas, plurativo numero: Strabo autem lib. XV, p. 480. Masogam. Sequitur, inquit, Ἀσσηκανῶν, ὅπου Μασόγα τὸ βασίλειον τῆς χώρας, Assacani terra, ubi Masoga est caput & regia. Ex quo etiam adparet Assacanos & Assacenos eosdem esse: & Arrianus qui lib. IV extremo ἀπέστρεψε Ἀσσηκανῶν χώραν; idem Indic. cap. I. ἐν Ἀσσηκανοῖσι, quæ non major variatio est quam in Massaga & Massaca diversis hisce libris est.

In tractu illo Ora & Bazira seu Bezira, non ignobiles urbes sunt; & Aornos petra, quam fama tenuit ne ab ipso quidem Hercule expugnari potuisse: capta autem ab Alexandro. Hæc ex Curtio æque ac Arriano, & quod de Petra est, etiam ex Diodoro nota: Petræ, cuius radices Indus adluit, quod Strabo tradit, propinquæ fuerunt Embolima, urbs Ptolemaeo

mao etiam memorata Arrianus lib. iv, cap. xxviii. ἀφικόμενος εἰς Εμβόλιμα πόλιν, ἢ ζώνον, τῆς πέτρας τῆς Αἰόνης ἀκείνο, venit in urbem Embolima, que non procul a petra Aorno sua est. Ptolemæus posuit prope Cophenis & Indi confluentes, five, ut ipse vocat, ubi Coas, Sualtum ferens, se Indo miscet. De ceteris jam nominatis ibidem Arrianus: τὰ μὲν δὲ ὧς εἰς τὰ Μάσσαγα φέρεται ποίησιν ἐπὶ τῇ χώρῃ: τὰ Βάζιρα δὲ πόλιν ἐξέτιχισι, Itaque, Oris & Massagis ad regionis præsidium firmatis, Bazira [Alexander] urbem muro circumdedit. Instauravit etiam Orobatin, de qua vero nihil auctores alii referunt.

Tandem etiam est Nysa five Nyssa, de qua fingebant a Baccho conditam, μεταξὺ τῆς Κωφίνης & τῆς Ἰνδῆς ποταμοῦ, inter Cophenem & Indum fluvios, ut Arrianus lib. v ineunte tradit, sita fuit. Strabo lib. xv. & Arrianus scribunt Νύσσα, Nyssa, geminata littera; Diodorus autem Siculus lib. i, cap. xix. Νύσσα, & Plinius, Mela, Curtius Nyssa, quod propius ad fabulæ originem accedit, quia hoc oppidum ferebatur, ut Strabo ait, Διονύσου κτίσμα, opus Dionysi five Bacchi. Incolæ Νύσσαῖοι, Nyssæi apud Arrianum, qui ultro se per legatos Alexandro dederunt. Imminet urbi mons Μηρὸς, Merus, quæ vox quod femur, Græce significat, fabulæ de Baccho Jovis femori insuto, & bis nato, occasionem dedit, quia in hoc monte cum exercitu servatus dicitur, quum campos morbi & pestilentia vastarent; ut Diodorus lib. ii, cap. xxxviii. interpretatur. Plinius lib. vi, cap. xxi. Nec non & Nysam urbem plerique Indię adscribunt, montemque Merum, Libero patri sacrum: inde origo fabulæ, Jovis femine editum.

Hæc de iis, quæ Alexander in India cis Indum flumen dicitur subegisse, positis omnibus inter Indum & Cophenem. Quo loco vero singula, & quo ordine sita fuerint, quod varium Alexandri iter erat, & nunc ipse, nunc duces divisīs copiis vincebant, explicari non potest, præsertim quod Ptolemæus nihil eorum nominum, præter sola Embolima, ex urbibus habet. Videtur hinc facies rerum cum tempore mutata, & vetustis deletis alia oppida & alia nomina successisse.

Trajecto Indo amne, tum demum, ut Arrianus lib. v, cap. iv. ait, εἰς τὴν Ἰνδὴν τὴν ἰνῶν, in Indiam propriam pervenit. Et cap. viii. Ἀρχὴ δὲ ἀπὸ τῆς Ἰνδῆς, εἰς Τάξιλα ἀφικέτο πόλιν μεγάλην & ἰσοδύναμον, τὴν μεγίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδῆς τε ποταμοῦ καὶ Ἰνδοῦ, Transmisso Indo ad magnam & opulentiam urbem Taxila pervenit, qua urbium inter hunc amnem & Hydaspem est maxima. Et Strabo xv, p. 480. μεταξὺ τῆς Ἰνδῆς καὶ τῆς Ἰνδοῦ Τάξιλα ἐστὶ πόλις μεγάλη καὶ ἰσοδύναμος, inter Indum & Hydaspem est Taxila, magna civitas & legibus optimis instituta. Rex Taxilus humaniter Alexandrum suscepit: Curtio Taxiles idem dictus, sequente nomine imperium ejus regiones, in quem transfret: populus Taxilla sunt Plinio lib. vi, cap. xx. Transgressis Indum, inquit, & cum eo decurrentibus (montanos autem populos, Caucaſo subiectos, ante descripserat) Samarabria, Sambruceni, Bisambrita, Ofii, Antixeni, Taxilla cum urbe celeberrima jam in plano demisso tractu, cui universo nomen Amande. Quæ alia inter Indum & Hydaspem fuerint, non memorantur in expeditione, quia in ulteriora Alexander properabat: obscura sunt Ptolemæi Labaca & Fomusa, & Sagala, etiam Euthymedia dicta: clarior Bucephala, quam idem in citeriore Hydaspis ripa, id est sinistra & occidentali ponit, conditam ab Alexandro, quum equum hujus nominis amisisset; & instauratam (nam imbes corrumperant) quum ab Hypani, extremo fluvio, revertisset. Duas eodem tempore urbes ad idem flumen Hydaspem condidit, Nicaam & Bucephalam, in memoriam victoriæ adversus Porum, & equi Bucephali, qui isto prælio exspiraverat. Utriusque mentionem Diodorus habet lib. xvii, cap. xcv. verum de fluvio dubie: Arrianus autem Hydaspem adplicat lib. v, cap. xix. Strabo per ripas distinguit lib. xv, p. 480. ἐπὶ ἑκάτερῃ τῇ ποταμῷ [Ἰνδοῦ] ἔστι πόλις, Ἡπὲρ ἰνικὰ διαβαῖς, in utraque fluminis ripa, ubi, transmissio eo, Porum vicerat. Et Curtius

lib. ix, cap. i. *Rex duabus urbibus conditis in utraque fluminis, quod superaverat, ripa.* Si Ptolemæum sequimur, in dextra ripa Bucephalam posuit: Nicæam in sinistra, licet hujus nullus mentionem fecerit. Et quia praelium trans Hydaspem commissum fuit in Pori regno, probabilius est Nicæam in loco victoriæ fuisse conditam, hoc est in ripa fluminis orientali. Nomen prioris urbis casu variat. Ptolemæus lib. vii, cap. i. *Βυκέφαλα*: Plinius lib. vi, cap. xx. *Bucephala*: Diodorus lib. xvii, cap. xcv. ἡ *Βυκεφάλαια*, Arrianus lib. v extremo τὰ *Βυκέφαλα*: Curtius lib. ix, cap. iiii. *Bucephalos*: Arrianus Periplo Erythræi ἡ *Βυκέφαλα* *Αλεξάνδρεια*.

Inter Hydaspem & Acesinem amnes Porus ille, quem Alexander vicit, regnabat. Strabo predicto loco: μεταξὺ τῆ Ὑδάσπεος καὶ τῆς Ἀκεσίνης ἦν τὸ Πόρου ἐστὶ πολλὴ καὶ ἀγαθὴ, καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ τελευτῇ πόλις, *Inter Hydaspem & Acesinem est Pori regio, multa sane & opulenta, ccc fere oppidorum.* Vicos haud dubie connumeravit, ut tantum numerum conficeret. Sed quantus etiam numerus oppidorum fuit, nullum tamen nominatim in historiis est memoratum. De *Nicæa*, quæ in hujus regni ripam cadebat, paullo ante dictum est, ubi de Bucephala, opposita illi, egimus.

Pori regnum claudebat amnis *Acesines* ab ortu: quo transmissio, ad alium amnem, *Hydraotem* nomine five *Hyarotem*, properavit, quo etiam trajecto, alteris ab amne castris ad urbem *Pimprama* Alexander venit, ut Arrianus & Curtius adpellant, sita in gente *Adraistatium*. Pactis capta urbe ac in deditionem recepta, in finitimam *Cathaeorum* gentem profectus, *Sangala*, τὰ *Σάγγαλα*, oppidum illorum cepit. Arriano hi *Κάθαιοι*, *Cathæi* dicti; Straboni *Κάδοι*, *Cathæi*, simplici littera: a quibus ad *Hypanim* seu *Hyphasin*, ultimum fluviorum, quos adiit, progressus Alexander, frustra milites, itineribus fatigatos & defectos, ut se usque ad Gangem & accolentes Gangaridas sequerentur, hortatus, reditum conclamari jussit: transiit tamen amnem, castrisque solito majoribus, ac aris in ulteriore ripa positis, quæ terminum expeditionis posteritati significarent: ut supra ex Plinii lib. vi, cap. xvii. monstratum fuit. Plinius *Hyphasin*, vocat, qui *Hyphasis* & *Hypanis* est aliis.

Regressus ergo, iterum trajectis fluminibus, usque ad Hydaspem, in quo classis interea ædificata fuerat, eaque per hunc amnem usque ad Acesinis confluentes devectus, in *Mallos* & *Oxydracas*, feroces populos, movit, nec sine extremo suo periculo. In his enim urbs illa, in quam se saltu ex muro, ausu temerario, conjecit, & ægre conservatus fuit. Urbem illam plerique Oxydracis tribuunt; etiam Curtius lib. ix, cap. iv. Et Arrianus lib. vi, cap. xi. confiteretur: αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πᾶν τὸ γινόμενον Ἀλεξάνδρῳ, ὃ πᾶς λόγος κατὰ τὴν, *infortunium hoc in Oxydracis Alexandro obtigisse communis opinio est.* Ipse tamen apud Mallos hæc passum esse adseverat. Et Strabo lib. xv, p. 482. *Μαλοὶ καὶ Ὀξυδράκαι μεγάλα ἔθνη: καὶ Μαλοὶ μὲν, παρ' οἷς ἀποθανεῖν ἐκινδύνυσεν Ἀλεξάνδρῳ, τρωαδῆς ἐν ἀλώσει πολέμου τινός, Μάλλι & Ὀξυδράκαι magna nationes. Mali sunt, apud quos Alexander mortis periculum adiit in expugnacione oppidi cujusdam.* Castra interea erant ad Hydraotis & Acesinis confluentes, quod Arrianus lib. vi, cap. xiii. adnotavit: nam circa Hydraotem amnem *Malli* erant: horum vicina natio Oxydracarum, qui se *Διόνου συγγενεῖς, Bachi cognatos*, ut Strabo ibidem refert, dixerunt.

Interea etiam nova urbs ad Acesinem, cujus nomen latet, Alexandri auspiciis condita erat, de qua Arrianus lib. v, cap. ultimo consulatur: delatus vero per flumina ad Acesinis, cetera ferentis, & Indi confluentes, quod Arrianus lib. cap. xv. tradit, πόλιν κτίσας ἐκίλευσεν ἐπ' αὐτῇ ἐμβολῇ τοῖν ποταμοῖν, ἐλπίσας μεγάλῃ τι ἔσεσθαι καὶ ἐπιφανῇ ἐς αἰθερώπους, *urbem condidit ad confluentes fluminum jussit.*

fit, sperans magnam claritudoque futuram esse: cui sine dubio nomen *Alexandriae* imposuit.

Secundo amne Indo devesctus in *Sabracas*, validam Indiae gentem, ut Curtius vocat lib. ix, cap. viii. inde κατέπλεε ἐς τὴν Σόγδαν τὸ βασίλειον, καὶ ἐνταῦθα πόλιν ἐτύχιζεν ἄλλην, in *Sogdorum* regiam navigavit, ibidemque urbem aliam condidit. An hæc etiam *Alexandriae* nomen acceperit, non possum dicere: nisi Curtii huc verba ex lib. ix, cap. vii. sect. 8. retrahamus, quia proxime ad *Musicanos* ferunt: quæ olim ad priorem urbem *Arriani*, juxta confluentes *Accfinis* & *Indi* positam, referebamus. Stephanus duas *Alexandrias* in India laudat, sextam & decimamquartam: illam simpliciter τῆς Ἰνδικῆς, *Indie* dixit: hanc παρὰ Σοριανῆς Ἰνδικῆς ἰδναι, apud *Sorianos* gentem *Indicam*, cujus vero sedem æque ac urbis ignoramus. Nec vero dubium, quin plures urbes in *Indis* ille condiderit, suoque adpellaverit nomine. Inde prono amne navigavit in *Musicanum* regnum seu dynastiam, ἐπικράτειαν *Arrianus* vocat: quem *Onesicritus* ὑπερώτατα τῆς Ἰνδικῆς, australissima *India* tenere apud *Strabonem* dicit: Curtius autem alias gentes post *Musicanos* ponit: nam sic vocat subjectum *Musicano* populum lib. ix, cap. viii. Apud *Indos* enim frequenter reges nomen gentis habent. Curtius dicto loco e *Musicanis Alexandrum* duxit in *Prastos*, etiam *Indicam* gentem: ab his in *Sabri regnum*: (*Sambi*, Σάμβου βασιλείαν *Diodorus Siculus* lib. xvii, cap. cii. dixit) tum demum ad insulam *Patalenam*, quam ostiis suis *Indus* facit. *Strabo* etiam alia interponit τὴν Σαβοῦτα Σινδοναλίαν, καὶ ἔτι τὴν Πορτικανὴν, *Sabuta Sindonaliæ* & *Porticani regionem*: quæ vocabula, saltem priora aliquid monstri vel mendi habere videntur: *Porticani* autem regionem (Πορτικανὴν θυνασίαν) memoravit etiam *Diodorus* lib. xvii, cap. cii. Certe non proxime *Musicani* regiones *Patalenam* attingere, ex eo etiam clarum est, quia triduo exinde navigavit *Alexander*, antequam de *Patalenorum* statu ei nuntiatum est. Vide *Arrianum* lib. vi, cap. xvii.

Ipsa insula, quam ostia faciunt, ab urbe ejus, sub divortio amnis sita, *Patala* seu *Pattala* dicta, nomen habet, in quo *Strabo* & *Arrianus* geminant r, ceteri simplici littera exprimunt. Insulam itaque plures *Patalenam* seu *Pattalenam* dicunt: Curtius *Pataliam*: *Plinius* communi urbis nomine *Patalen* sive *Patalam*. A triquetra figura, quam ostia cum mari faciunt, *Delta* vocant perinde ut *Aegyptiam Nili* insulam: & *Arrianus* lib. vi, cap. xvii. μείζον ἔστι τοῦ Δέλτα τῆ Αἰγυπτίας, majorem quam *Delta Aegyptium* dicit. Nunc singulorum de urbe & insula verba adferemus. *Strabo* ibidem: ἐν τῇ Παταληνῇ πόλεις ἐστὶν ἀξιόλογος τὰ Πάτταλα, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νῆος καλεῖται, in *Pattalena* urbs insignis est *Pattala*, a qua nomen est insula. *Arrianus* dicto loco: οἱ δὲ ἀφίκετο ἐς τὰ Πάτταλα, τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔρημοι καταλαμβάνει, quum *Pattala* venisset, iam urbem quam regionem desertam invenit. Et cap. xviii. quum ipse rex ad *Oceanum* navigaret, iussit *Hephæstionem* τυχεῖν τοῖς Πατάλοις ἀκρὸν, arcem in *Pattalis* adificare: quæ etiam exstructa & munita fuit, ut ex cap. xx. constat: ἱκανῶς ἐπιστρωγὴν ἐς τὰ Πάτταλα, τὴν τε ἀκρὸν τετειχισμένην καταλαμβάνει, reversus *Pattala*, arcem emunitam invenit. Urbs autem in superiore insulae parte fuit ad ipsam scissionem fluminis. Idem cap. xviii. πρὸς τοῖς Πατάλοις ῥίζεται τῷ Ἰνδῷ ὕδωρ ἐς δύο ποταμούς μεγάλους, καὶ ἕτοι ἀμφότεροι εἰσέρουσι τῷ Ἰνδῷ τὸ ἴσον, ἕως τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν, apud *Pattala* *Indus* in duos ingentes fluvios scinditur, quorum uterque *Indi* adpellationem ad mare usque retinet. *Ptolemæus* suam Πατάλα, *Patalam*, inferius a primo divortio deduxit. *Plinius* insulam *Patalen* vocat; oppidum *Patalam*. Lib. vi, cap. xx. de Indo: amplissimam insulam efficiens, qua *Prasiane* nominatur: & aliam minorem, qua *Patale*. Sed *Prasianam* illam alii ignorant. Et post paullo: ad oppidum in insula, quam supra diximus, *Patalam*. Et deinceps: *Olostra* [populus] *Patalen* insulam attingens. Et cap. xx. Sed ante sunt alia, *Patale*, quam significavimus in ipsis san-

cibus Indi, triquetra figura, CCXX M. passuum latitudine: quod cum Nearchi rationibus prope convenit, qui ostia MDCCC stadiis sejungi apud Strabonem & Arrianum dixit. Pomponius Mela autem, quem Plinius alibi sequi solet, insulam *Patalenem* adpellavit lib. III, cap. VII. Inter ipsa ostia, inquit, *Patalene*. Et Dionysius periegeta versu 1093.

Νῆσοι τῇν καλῶνται ἐπὶ χθόνης Πάταλην,

Insulam quam vocant incole Patalenem.

Quamvis autem veteres Indum duobus ostiis in mare exire tradiderint, ideoque δίστομον Arrianus lib. v, cap. III. illum dixerit; tamen Ptolemæus septem ostia ordine recenset, & suo quodque nomine distinguit. Primi ab occidente nomen est *Sagapa*: secundi, *Sinthum*: tertii, *Χερσῶν*, *aureum*: quarti, *Chariphi*: quinti, *Saparages*: sexti *Sabalassa*: septimi *Lonibare*. Sed credo, fossas quoque, rigandæ terræ factas, adnumerari, quales Arrianus aliquot, *διέρχους* vocans, in Nearchi in mare excursu memoravit de Reb. Indic. cap. XXI.

Hæc ex Alexandri itinere observavimus: reliqua excerpemus ex Ptolemæo. Hic ad mare ab Indo ad Gangem habet multa quidem, sed notabiliora ex iis sunt *Monoglossum*, emporium ad sinum Canthi, in quem Indus fluvius exit: *Barygaza* emporium, paullo intus, Namado fluvio adpositum, *sinum Barygazenum*, cui objacet, denominans: ad quem & *Supara*, *Συπάρα*, sita est, quam Lucas Holstenius ad Ortel. p. 137. Ophir Salomonis putat esse. Addit quidem emporium celeberrimum Ptolemæi; sed nihil hic de emporio habet, nec aliam dignitatis notam, ut regiæ, vel metropoleos; sed tantum *Supara* scripsit, ut cum aliis in obscurorum censu relinqueretur. In extremo sinu, post Bindæ ostium, *Simylla* emporium & promontorium: dein *Hippocura*, *Balipaina*. Et hæc ex *Ariaces Sadinorum* maritima regione. Sequitur ex *Ἰνδοῦν πελάγῳ*, *Piratarum* regione *Byzantium*, *Nanaguna* ostium, *Nitria* (Palat. *Nitra*) de quo mox ex Plinio dicimus: & ex *Limyricæ* regionis maritimo tractu *Tyndis* oppidum, *Tundis* in Peutingeriana tabula: *Muziris* [Palat. *Μουζίρις*, *Muxiris*] emporium. Plinius de hoc & Nitriis lib. VI, cap. XXIII. *Indos petentibus utilissimum est ab Oceli* [Arabiz Felicis portu] *egredi. Inde vento Hippalo naviganti diebus quadraginta ad primum emporium Indiae Muzirim, non expetendum propter vicinos piratas, qui obtinent locum nomine Nitrias; neque est abundans mercibus.* At Ptolemæi & Arriani ævo, qui Erythræimaris Periplo Muzirin *πλοίοις Ἑλληνικοῖς, navibus Græcorum* frequentari dixit, meliores res hujus emporii fuerunt. Laudatur etiam in tabula Peutingeriana cum lacu adjacente, qui *Muziris Lacus* adpellatur. Dicit idem Peripli auctor, *καίται περὶ πόλιν, ad fluvium sita est*, quem vero non nominat: Ptolemæus autem *Pseudostomum* vocat, inter Nanagunam & Barin medium, qui proxime post Muzirin in mare devolvitur. *Baris*, fluvii ostia claudunt *Limyricen* regionem.

Post Barin amnem in *Ajorum* regione est *Elancon* emporium, & *Cottiaræ* metropolis, ac *Comaria* promontorium & oppidum, in Periplo Erythræi *Κόμας & Κομαρί*; nunc, servato nomine, *Comarin*. Ab hoc promontorio *sinus Colchicus* incipit, cui *Colchi*, *Κόλχοι*, emporium adjacens, nomen dederunt. Jam dicto Periplo p. 33. *πόλις ἡ λεγόμενη Κόλχοι, urbs Colchi dicta*: & mox, *μύχαι Κόλχων*: item *μυτὰ δὲ Κόλχες, usque Colchos, post Colchos*. Non longe post in eundem sinum *Solenus* amnis effluit. Ipse vero sinus Colchicus a sequente sinu Argarico separatur promontorio *Cory*, quod etiam *Calligicum*, *Coliacum*, *Colis* & *Colias* vocatur. Ptolemæus: *Κᾶρυ ἄκρον, τὸ πρὸς Καλλίγιον, Cory promontorium, quod & Calligicum*. Salmasius

p. 783. emendat Καλιανὸν *Coliacum*: & accolae, quos Strabo lib. xv, p. 475. dixit Καλιακοὺς, *Coniacos*, idem emendator legit Καλιακούς, *Coliacos*. Dionysius Periegeta v. 951.

Καίθιν δὲ σπειθείς νοτίως προπάροιθε κολώνης
Αἰψά κε Καλιὰδ', μεγάλην ἐπὶ ἦσαν ἵκοιο
Μητέρε Ταβρογάην Ἀσινηγέων ἐλεφάντων.

Sic incidendum, ut Καλιὰς κολώνη sit *promontorium Coliacum*, quod idem Dionysius v. 1148. *Colidem* dixit:

Πρὸς νότον ἐλκόμενοι παρὰ τέμματα καλιὰδ' αἴης.
Ad austrum tracti ad fines Colidis terra.

Pomponius Mela quoque lib. III, cap. VII. a *Gange ad Colida*, perverso ordine: & mox, *Colis*, alterius patris angulus, initiumque lateris ad meridiem versi.

Sequitur in Πανδίωνος χώρα, *Pandionis regione* maritima *Αργίου*, sive *Αγάρου πόλις*, in Tabula *Argari* urbs, quæ sinum, cui adfidet, *Argaricum* denominat: in quo etiam est *Salur* emporium, & *Nicama* seu *Nigamma* metropolis. Post *Chaberi* (Χαβήρι) sunt ostia, & *Chaberis* (Χάβρις) emporium; etiam *Sobura*, *Poduce*, *Melange*, emporia: & post *Tynna* ostia *Manarpha*, *Caniacossyla*, *Allossygue*, itidem emporia: & in sinu Gangetico oppida *Cottobara*, *Sippara*, & post *Tyndis* ostia, *Mapura*, *Cocala*, *Cosamba*; post quam primum os Gangis est fluvii.

Mediterraneæ sunt plures regiae: singulis Ptolemæus βασιλῆας adscripsit, *Ozene* [ὠζήν] *Batana*, *Hippocnra*, diversa a superiori maritima; *Cariura*, *Sora*, *Othura*, & ad Gangem *Palibothra*: & metropoles mediterraneæ *Rarassa*, *Sageda*, & propius mare inter *Nanagunam* & *Pseudostomum* amnes, *Musopale*. Sed nobilissima harum *Palibothra* est, a pluribus memorata. Plinius lib. vi, cap. xix. *Omnium in Indis prope, potentiam claritatemque antecedit Prasii, amplissima urbe ditissimaque Palibothra: unde quidam ipsam gentem Palibothros vocat, immo vero tractum universum a Gange.* Regi eorum peditum sexcenta M. equitum triginta M. elephatorum novem M. Strabo lib. xv non semel eam laudat, esse ad Gangem sitam, eoque adverso ex mari in eam navigari, figura quadrangulam, longitudine LXXX stadiorum, latitudine xv. τὰ Παλιόθρη plurali numero adpellat: Ptolemæus Παλιόθρη βασιλῆας, *Palibothra regiam*, & ad gradum xxvii latitudinis collocavit. Sita ad confluentem Gangis καὶ τῷ ἄλλῳ ποταμῷ, & alius fluvii, quod Strabo addit, nec vero alterum illum nominat. Arrianus autem Indic. nomen prodidit cap. x, μεγίστη πόλις Ἰνδοῖσιν εἶναι Παλίμβροθρον καλεομένην ἐν τῇ Περωσίῳ γῇ, ἣν αἱ συμβολαὶ εἰσι τῷ τε Ἐραννοβοῖ ποταμῷ καὶ τῷ Γάγγει, maximam Indis urbem esse quæ *Palimbrothra* vocatur, in *Prasiorum* terra, ubi confluentes sunt *Erannoboa* fluminis & *Gangis*. Sic scripsit interta littera Arrianus: etiam Stephanus Παλίμβροθρον πόλις Ἰνδική. *Prasii*, gens, cujus fuit urbs, etiam Curtio sunt restituti lib. ix, cap. ii a Salmasio in Solinum p. 699. *Prasii* Ptolemæus etiam ad Gangem ponit, sed supra *Palibrothos*.

De sectis aliquid addendum, quod etiam certa oppida dicuntur possedisse. *Gymnosophista* dicebantur Indorum philosophi seu sapientes. Strabo lib. xvi, p. 524. παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ γυμνοσοφισταί, apud Indos *gymnosophista* sunt: recenset enim singularum gentium sapientes. Idem lib. xv, p. 489. ex Onesicrito philosophos Indorum dividit in duo genera, τὰς μὴ Βραχμῶνας, τὰς δὲ Γερμανίας, in *Brachmanes* & *Germanes*: illos *ιουδαίμειν*, rectius sentire hos.

hos solitariam unam in silvis agere, vini & Veneris expertes, & quæ alia utriusque generis placita, mores & consuetudines fuere, late ibidem a Strabone exposita. Videntur utrique & hi gymnosophistæ fuisse, ut id commune vocabulum Indicorum sapientum esset: Ptolemæus autem separavit tamquam diversas gentes. *Gymnosophistas* in septemtrione locavit post fluvios illos, inter quos Alexander res gessit, id est post Hypanim seu Hyphasim ab ortu: *Brachmanos* Magos autem in meridie, inter Solenum & Chabrum fluvios, haud longe a mari seu Paralia, quam vocat, id est maritima regione. His dat oppidum, quod *Brachme* vocatur. Sed per varios Indorum populos Brachmanes habitaverunt. Plinius lib. vi, cap. xvii. *Multarum gentium cognomen Brachmanæ, quorum Maccocalingæ.* Sic in Mallis urbem habuerunt, quam Alexander expugnavit apud Arrianum lib. vi, cap. vii. Et ad Indum circa Muscani & Sambi regna, aut sub his, oppida Brachmanum erant, Diodorus Siculus lib. xvii, cap. cii. ubi Sambi urbes Alexandrum vastasse dixerat, hoc finit epiphonemate: τὸ μὲν ἔστι τῶν ὀνομαζομένων Βραχμάνων τοιαύτης περιέπεσε συμφορῆς, *Tantas clades gens Brachmanum experta fuit.* Et cap. ciii *Harmatelia*, τὴν Ἀρματήλια, vocat, ἥ ἐστι τῶν Βραχμάνων πόλις, *postremam Brachmanum urbem*, quam Alexander deditione post gravem oppugnationem cepit. Porphyrius περὶ ἀποχῆς lib. iv, cap. xvii. Brachmanum alios in montibus habitare ait, alios circa Gangem: qui sectam Gymnosophistarum esse ait, oppositam alteri, quam *Samaneos* adpellat. Ibidem singulari numero *Βραχμάν* dixit, unde pluralis forma *Βραχμάνεις*, *Brachmanes*: qui Plinio *Brachmanæ* sunt, ut vidimus: Ptolemæo *Βραχμάνοι*, *Brachmani*.

Ultima gens ad Gangem seu ejus ostia erant *Calingæ*, de quibus Plinius lib. vi, cap. xvii. *Calingæ proximi mari*: ibidemque *Maccocalingas* Brachmanum partem facit, seu habitantes inter eos. Et cap. xix *novissima gente Gangaridum Calingarum*: regio Parthalis vocatur. Hi Gangaridæ discriminis causa *Calingæ* cognominantur, quia cis Gangem apud Calingas erant, aut iis permixti: reliqui trans flumen. Idem cap. xx. *promontorium Calingæ*, & adpositum oppidum *Dandagula* refert, sed numerus distantiae ab ostio Gangis manifeste falsus est.

Liceat huc etiam rescribere *Padæos*, ultimi orientis populum. Herodotus lib. iii, cap. xcix τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἡμᾶς, *Indorum ad aurorem* dicit esse, carnibus crudis vescentes, qui vocentur *Παδαῖοι*, *Padæi*. Et Tibullus lib. iv eleg. i, vers. 145.

Ultima vicinus Phœbo tenet arva Padæus.

Vir summus Cl. Salmasius Exerc. Pl. p. 700. hæsitat, an forsitan *Παδαῖοι*, *Padæi* in Herodoto legendum sit, quasi a *Pandæa*, Herculis filia (de qua Arrianus Indic. cap. ix. genus duxerint. Plinius lib. vi, cap. xx. *Ab illis gens Panda, sola Indorum regnata feminis.* Unam *Herculi* sexus ejus genitam ferunt, ob idque gratiorem præcipuo regno donatam. Nihil vero de Herodoti lectione dubito, quia ipse Salmasius fatetur, Tibullum ab Herodoto sumfisse, quod versus etiam præcedens non dubie videtur confirmare. *Padæos* ergo in Herodoto Tibullus legit, cui *Pandæ* vel *Pandæi* ad metrum nihil attulissent.

INDIA EXTRA GANGEM.

De hac pauca, & fere solius Ptolemæi fide adferemus, Terminatur ab occasu Gange : a septemtrione Scythia : ab ortu Sinarum regione : a meridie mari Indico. A Gange est itaque incipiendum, de quo Artemidorus apud Strabonem lib. xv, pag. 494. tradit, ex *Emodis montibus ad austrum deferri : & quum ad Gangem urbem pervenerit, converti ad ortum usque Palibothra atque ostia*. Sed hæc inflexio est contra notitiam nostrorum temporum. Ostium non unum est, ut Strabo censuit ; verum sex Ptolemæus distincte numeravit, multa etiam recentiores habent. Diximus supra, quod maxime in occasum solis recedat, Ptolemæum vocare *os Cambusum* : alterum, *os Magnum* ; dein *os Camberichum*, & alia : dicta *Tilogrammum* ostium ; *Pseudostomum*, & *Amiboli* ostium, Inter ostia fuit urbs Gange Ptolemæi, diversa ab Artemidori Gange modo dicta, ad superiores partes hujus fluminis. Utrisque circa ostia erant *Gangaride*, gens a Gange dicta, quorum qui citra erant, a Plinio *Gangaride Calinga* sunt cognominati, ut supra exposuimus : ceteri inter ostia, aut ultra illa & supra, simpliciter *Gangaride*, a Gange, ut verisimile est : non *Gargaride*, ut Dionysius Perieg. v. 1144 ; nec *Gandaride*, ut Diodorus Siculus lib. 11, cap. xxxvii. adpellavit.

Ab extremo Gangis ostio in maritimis apud Ptolemæum prima urbs est *Pentapolis*, dein *Baracura* emporium, postea *Tocosanna* fluvii ostium. Tum sequitur *Argentea*, ut dicitur, regio, (*Ἀργυρῆ χώρα*) in eaque *Sambra* & *Sada* oppida cum fluvio *Sado* : post quem *Berabonna* emporium, *Temala* oppidum & amnis. Succedit *Bisfyngietorum* regio, qui anthropophagi erant, super *sinum Sarabacum*, dictum a *Saraba* (interpret *Sabara*) primo ejusdem oppido : quod *Besfynga* emporium, (sive *Babysenga*) excipit ; hoc, *Beraba* oppidum.

Hinc in meridiem procurrat *Χρυσὴ Χερσόνησος*, AUREA CHERSONESUS, in qua ad occidentale latus *Tacola* emporium, & fluvius *Chrysoana* : in australi angulo *Sabana* promontorium : in latere orientali promontorium, quod dicitur *Μαλαίς κόλιν*, *Malei colon* : item *Coli* & *Perimula* oppida. In hac Aurea Chersoneso multi putant *Ophir* Salomonis inveniri, quod in ea abundant omnia, quæ Salomo ex *Ophir* accepisse dicitur : quos non leviter Josephus lib. vii, cap. 11. juvat, hanc navigationem factam dicens *εἰς τὴν πάλαι μὲν Σοφίαν οὖν δὲ χρυσὴν γῆν καλεσμένην, τῆς Ἰνδικῆς ἐστὶν αὐτῇ, in regionem India, olim Sophiram, nunc Auream terram nominatam* : quasi *Χρυσὴν χερσόνησον*, *Auream Chersonesum*. Hieronymus in Locis etiam ad Indiam refert, sed dicit insulam, quod tamen etiam, ut alibi, de pæninsula intelligi potest. Huic opinioni adversantur summi viri Lucas Holstenius & Samuel Bochartus. Ille, ad Græcorum interpretum & Josephi nomen *Σοφίαν* sive *Σοφίαν* respiciens, in *Sapara* Ptolemæi quærit, oppido citerioris Indiæ ad sinum Barygazenum, longitudine non majore, quam Indi habent ostia. Sed de oppidi illius obscuritate supra diximus, Bochartus *Ophir* esse *Taprobanam* insulam contendit, quæ nunc Zeilan vocatur, *Taprobanæ* nomen deducens ex *פרון*, quod etiam *Provan* legi possit, idque hausit ex 11 Paralip. 11, 6, ubi *פרון דבר* *aurum Paruaim* laudatur. Præponit ex conjectura *ἡρ* *litus*, ut *Taprobanæ* nomen habeat. Sed meræ divinationes sunt, quæ de *Ophir* disputantur : nec posteriores opiniones habent, quod primæ justis de causis præferatur. Longissime disjunctum a *Palæstina* aut Arabico sinu *Ophiram* fuisse, ex longinquitate temporis, quod huic itineri sacra historia definit, manifestum est. Nec vero displicet, quod Bochartus inter *Ophir* Indi-

cum & Arabicum distinguit, quia *aurum Ophir*, cujus mentio Jobi *xxii*, 24 & *xxviii*, 16 est, pro temporum illorum ruditate de auro Indico non potest commode intelligi: ut Ophir sit aurifera regio tam Arabiæ Felicis, quam extremæ Indiar.

Post Chersonesum est *Ληστῶν χώρα*, *Lestorum*, id est prædonum & piratarum regio, quam *Sobannus* fluvius fecat, citra quem *Samarande* & *Pagrasa*: trans eum, *Pithonobaste* emporium; *Zaba* oppidum. Tum sequitur *Sinus Magnus* Ptolemæi, in quo sunt *Balanga* & *Corgatha* metropoles, inter quas *Throana* oppidum, & *Doana* ostia: post *Corgatham* *Sinda* & *Pagrasa* oppida, *Dorius* & *Serus* flumina. Atque hic finit Ptolemæus maritimam Indiæ oram, quæ extra Gangem censetur.

Mediterranea sunt incertiora. Montes quosdam nominat, *Maandrum* supra sinum Gangeticum: & *Sepyrum*, & *Damasum*, qui in septemtrionem ad Emodos montes excurrunt, & *Semanthinos* montes, ab oriente objectos. Sub Mæandro *Triglypton* regia: *Tosole* & *Tugma* metropoles. Supra argenteam regionem, in maritimis expositam, est quæ *Aurea* regio appellatur, inter Gangeticum & Magnum sinum. Inter *Dorium* & *Serum* *Chalcitis* regio, a metallis dicta. In populis sunt ad septemtrionem *Tacorei*, *Corancali*, *Indaprahta*, *Cacoba*: in media regione *Iberinga*, *Dabasa*. Sed satis sit obscurorum nominum.

S I N A R U M R E G I O.

Sinæ ultimi Ptolemæo in Oriente, post Sinum Magnum, in meridiem vergentes, & nequaquam cum Chinesibus sive Tzinesibus nostris confundendi: quamvis ad Sericam usque in septemtrionem excurrant. Ultra Sinas ab ortu & meridie fatetur Ptolemæus esse *ἡ ἀγνοητοῦ*, *terram incognitam*: ab occasu autem Indos extra Gangem, quibus hoc loco ut appendicem adjungimus, quamquam Ptolemæus separatim lib. *viii* singulari capite *iii* de illis egerit.

Partem Sinus Magni accolunt, in quo ab Indiæ finē est *Aspithra*, oppidum & eodem nomine fluvius, a Semanthinis montibus decurrens. Deinde meridiem versus in litore sunt *Bramma* oppidum; *Ambasti* ostia: *Rabana* oppidum; *Semi* fluvii ostia. Circa æquatorum circulum (nam ultra etiam extendit) *Ichthyophagos Aethiopes* ponit: & trans æquatorem *Caiarem* fluvium; & *Catigaram*, *ἡμεῖς Σινῶν*, *Sinarum stationem*.

In mediterraneis *Acaadra* sive *Acahra* est, ad septemtriones: in australi parte ac trans æquatorem *Coccoranagora*: dein *Thina*, *Θῆβαι* Ptolemæo, at Periplo Erythræi *Θῆβαι*, *Thina*, metropolis: & tandem *Saraga* oppidum. Plura Ptolemæus de Sinis non posuit; cetera relinquens terris incognitis. Ideoque Marcianus Heracleota pag. *ii*. *ἡ τὴν ἰσθμὸν τῆς ἀνατολῆς τῇ ἡλίου μέλει Σινῶν τῇ ἰσθμῷ, ὅπερ ἐπὶ τῇ τῆς οὐρανίας τυγχάνει κί-
σιν κατὰ τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολὰς ἀγνοητοῦ γῆν*, *ad orientem solisque exortum usque ad Sina-*
gentem, qua ad extrema orbis habitabilis habitat juxta terram orientalem incogni-

INSULAE IN MARI INDICO.

Ptolemæus insulas citerioris Indiæ sive inter Indi & Gangis ostia has habet : In sinu Κάνδου, *Canhi* [Pal. Κανδίνου, *Canbico*] una est *Barace* : inde usque in sinum Colchicum, *Milizigeris*, *Heptanesia*, *Peperina*, *Tricadira*, *Trinesia*, *Leuce*, *Panigeris* : & in sinu Argarico *Cory* insula ; post quam sub Tynæ ostiis *Susuara*. Arrianus ad Indi ostia memorat *Gillutam* insulam : nisi in ipso ostio fuit. Tradit enim lib. VI, cap. XIX, Indos Alexandro dixisse, hanc ὁρμίσια ἵππυ ἀύλῃ καὶ τὸν πλῆν τὸν ἐς τὴν θάλασσαν, *aditum in Oceanum ei prae-*

nam. Omnium autem nobilissima est insula *TAPROBANE*, amplior omnibus in hoc mari, a Ptolemæo inter Colchicum & Argaricum sinus posita. Varie de illa tradiderunt veteres, & quidam continenti terræ propiorem dixerunt, ut Ptolemæi etiam positio est ; quidam viginti dierum navigatione inde remouent, ut Strabo refert lib. XV, pag. 475 : quidam etiam, an insula esset, nec potius initium orbis alterius, dubitaverunt. Pomponius enim Mela lib. III, cap. VII. *Taprobane*, aut grandis admodum insula, aut prima pars orbis alterius *Hipparcho* dicitur : sed quia habuitur, nec quisquam circummeasse traditur, prope verum est. Sed tamen plerique, qui ante Melam scripserunt, indubitanter insulam adpellant, quod jam circumnavigatam fuisse, aut intus circa litora plene cognitam, ostendit. Periegeta Dionysius, quem sub Augusto scripsisse doctiores nunc consentiunt, v. 952.

- - - - - μεγάλην ἐπὶ νήσοιο Ἰνδοῖο
Μήτηρ Ταπροβάνην Ἀσσηγενίων ἐλεφάντων

Avieni Festi versione v. 777 redditur

Insula Taprobane gignit tetros elephantos.

Et Strabol. II, p. 89. ἐν τῇ ὁρίσσει τῆς θαλάττης πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νήσος ἐκ ἐλάττω τῆς Βρετανικῆς, ἡ Ταπροβάνη in mari maxime austrino sita est ante Indiam insula Taprobana, non minor quam Britannia. Plinius posterior quidem, sed de ætate scribens Alexandri, lib. VI, cap. XXII. *Taprobanem* alterum orbem terrarum esse diu exstimatum est, *Antiochthonum* adpellatione. Ut queret insulam esse, Alexandri ætas resque præstare.

Sic insulam esse in Indico mari, & magnam ac felicem, ab antiquis etiam est cognitum certiora autem vix prius fuere adlata, quam Taprobanenses legati ad Claudium venerunt Cæsarem : de qua Plinius dicto loco subicit : *Hactenus a priscis memorata* : nobis diligentior notitia Claudii principatu contigit, legatis etiam ex insula advectis. Id accedit hoc modo : *Annii Plocami*, qui maris rubri vectigal a fisco redemerat, liberius circa Arabiam navigans, aquilonibus raptus præter Carmaniam, XV die Hippuros portum ejus invecitum hospitali regis clementia sex mensium tempore imbutus alloquio, perconanti postea narravit Romanos & Cæsarem. Mirum in modum in auditis justitiam ille suspexit, quod pares pondus denarii essent in captiva pecunia, quum diverse imagines indicarem a pluribus factos. hoc maxime sollicitatus ad amicitiam, legatos quatuor misit, principe eorum *Rachia*. Ex cognitum d esse oppida, portum contra meridiem adpositum oppido *Palasimundo*, omnium clarissimo, ac regia CC millium plebis. Stagnum intus *Megisba*, CCCLXXV mill. passuum

ambitu, insulas pabuli fertiles complexum. Ex eo duos amnes erumpere, *Palæsimundum*, juxta oppidum ejusdem nominis influentem in portum tribus alveis, quinque stadiorum arctissimo, quindecim amplissimo: alterum ad septentriones Indiamque versum, *Cidara* nomine. Proximum esse *Indiæ promontorium*, quod vocetur *Coliacum*, quatrIdui navigatione, medio in cursu *Solis insula* occurrente.

Si vera hi narrarunt, putasses, ex eo tempore opinionum varietatem cessavisse: *Ptolemæus* autem, qui copiose de hac insula scripsit, in plerisque in diversum iit. Vix quatrIdui navigatione, sed breviori spatio ab *Indiæ promontorio*, quod *Cory & Colligicum* (*Κόρυ ἀκρον τὸ ἐν Κολλίγικον*) vocatur, quod ipsum *Plinii* est *Coliacum*, disjunct. Separat illud duos sinus, *Colchicum*, ab emporio adjacente dictum; & *Argaricum*. Deinde quamvis longissimam faciat & ultra æquatorem extendat; tamen vix triginta oppida recenset. Et sane largior vero numerus videtur quingentorum. Nihil quoque de magno lacu *Megisba* habet, duos magnos fluvios effundente: & quamvis insulam *παλαι Σιμύδα*, olim *Simundi* insulam dictam tradat, quod conjunxerunt alii; *Palæsimundi* legentes; tamen nec portum *Palæsimundum*, nec fluvium ejus nominis novit. Nec etiam *Hippuros* portum, in quam *Annius Plocamus* invecTus fuerat, in *Ptolemæi* insula reperire licet.

Quæ diversitas in caussa est, ut doctissimi quidam viri dubitaverint, an eadem insula *Taprobane* sit *Plinii* ac *Ptolemæi*. Et quum plerique hodie in *Zeilan* *Taprobanen* quærant, fuerunt clarissimo nomine viri, qui *Sumatram*, quod non omnia insulæ *Zeilan* convenirent, putarint veterem *Taprobanam* fuisse. Sed minus credibile est, *Romanos* aut *Alexandrinis* etiam mercatores in *Sumatram* usque navigasse, ideoque doctissimus quisque, quorum tres nominatim laudasse sufficiat, *Salmasius*, *Bochartus*, *Isaacus Vossius*, in *Zeilan* adquiescunt. Sane non est quod dubitemus, quin *Ptolemæi* *Taprobane* sit; quæ hodie *Zeilan* adpellatur, quod situs utrimque bene convenit, licet in eo erraverit *Ptolemæus*, quod nimis in austrum & ultra æquatorem extendat.

Nomen non unum fuit insulæ: *Taprobane* præ ceteris nobilitatum: aliud *Palæsimundi* insula: aliud & postremum veteribus *Salice*, unde incolæ etiam *Sala*. Sic *Ptolemæus*: sic ex eo *Heracleota Marcianus*, qui explanatius, ἡ Ταπροβάνη νῆσος πρόσθεν μὲν ἰκαλιῶ Παλαισιμύδα, νῦν δὲ Σαλική. *Taprobane insula* prius quidem vocabatur *Palæsimundi* [insula] nunc vero *Salice*. De suo addidit πρότερον, prius, quod in *Ptolemæo* non legitur. Nec omnes in hoc ordine denominationis, quasi vetustius *Palæsimundi* nomen quam *Taprobanæ* sit, consentiunt. *Arrianus Erythræi Periplo* p. 35 refert, *Palæsimundi* insulam παρὰ αἰχμαίοις, a veteribus dictam *Taprobanam*: quod etiam nostræ ætatis clarissimis quibusdam viris placet.

At doctissimus vir, de *Aetate* & *Auctore* hujus *Peripli* *Dissertatione*, *Palæsimundi* insulam a *Taprobane* sejungit atque separat, & plane aliam censet esse, sitam inter ostia *Nunagunæ* fluminis, quorum priora *Goaris* & *Binda* a *Ptolemæo* adpellentur; quia *Hippocura* ejus tractus videatur *Plinii* portus *Hippuri* esse, & navigantibus in ortum, *Gangem* versus, ipsa sit πρὸς τὴν δύσιν, ad occasum, ut auctor *Peripli Erythræi* maris de *Palæsimundi* insula adnotavit: & quæ aliæ viri clarissimi conjecturæ sunt. Quod vero eadem *Peripli* auctor dixit εἰς πέραν ἐκκείων, in alto sitam esse, ut interpretes vertit; & *Taprobane*, quæ eadem auctori est, aliquot dierum navigatione a continente distare fertur; minus probabilis illa opinio videtur, præsertim quod ne minimum quidem vestigium in illo tractu apud *Ptolemæum* aut alium sit, unde nomen *Palæsimundi* vel regionis vel fluminis

nis vel oppidi possis conijcere : nec ad Hippocuram vel portus vel emporii signum, ut in aliis solitus est, adjecit.

Tandem Ptolemæi Taprobanes, qualiscumque fuit, & quam longe extensa, excerpimus potiora oppida, portus ac promontoria. In summo septemtrione promontorium est *Boreum*, Βόρειον ἄκρον, Indiæ promontorio Colligico sive Cory oppositum. Inde in litore occidentali sunt *Margana* & *Fogana* oppida; *Anarismundi* promontorium, sive *Andragi mundi*; deinde *Soana* fluvius; *Priapius* portus; Διὸς ἄκρον, *Jovis promontorium*; Πεγεράδιον, *Prasodes* sinus; *Nubaria*. In australi latere *Azani* ostia, *Odoca*, Ὀδοκία, oppidum; Ορεϊαν ἄκρον, *Avium promontorium*; Δάνα, *Dana* seu *Dagana*, oppidum *Lunæ* sacrum; *Dionysi* oppidum & promontorium; *Cetaum* promontorium. In orientali litore *Mordi* portus; *Solis* portus, *Procuri* oppidum, *Rhizola* portus; *Ganges* fluvius; *Spatana* portus; unde in septemtrionem post duo oppida reflexio, ubi *Moduri* emporium, & propius Boreo promontorio Ταλακώρι, *Talacori* emporium. In mediterraneis *Amurogrammum* regia, & *Maagrammum* metropolis, utrumque vergens in septemtrionem.

Insula *Solis* Plinii diversa est ab altera, quæ sub Gedrosia vel Carmania ponitur ab aliis : & si in Taprobane conciliari Plinius Ptolemæo potest, forte eadem est insula, quam *Cory* Ptolemæus dixit. Præterea in Gangetico sinu Ptolemæo est insula *Bazacata*; & longe hinc in austrum sub ipso æquatore Ἀγαθὴ δαίμων, *Bona fortuna* insula : sub Sinu Magno contra Sinarum regionem *Satyrorum* tres insulae : & hinc in Meridiem *Fabadii* insula aurifera, metropolim habens, quæ Ἀργυρῆ, *Argemæa* vocatur. Nungatur Stephanus, quando in Ἀργυρῆ metropolim hanc ad Taprobanen refert. Ex Ptolemæo enim hausit, sed in insulæ nomine falsus est.

Plinius lib. vi, cap. xxi. *Extra ostium Indi, Chryse, & Argyre, fertiles metallis [insulæ] ut credo.* Et Pomponius Mela lib. iii, cap. vii. *Ad Tamum insula est Chryse; ad Gangem, Argyre : altera aurei soli (ita veteres tradidere) altera argentei : aqua ita, ut maxime videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo ficta fabula est.* Utique fabulis, quam veræ rei, hæ insulæ similiore, quod vel ex sitis, quem tribuunt auctores, varietate & inconstantia adparet. Ubi *Tamos* promontorium Melæ? aut quorsum illud *extra Indi ostium* pertingit? Periplo Erythræi maris pag. 36. κατ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν [Γάγγην] ὑπὸς ἐστὶν Ἀκταίη, ἔχουσα τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν τῆς οἰκουμένης, ὅπ' αὐτὴν ἀνίσχεται τὸ ἥλιον, καλυμμένην χειρὶ, *Prope hunc ipsum fluvium [Gangem] insula est 'in Oceano sita, extrema partium, quæ ad orientem sunt, sub ipsum solis ortum, Chryse dicta, id est Aurea.* Ex his adparet, Chrysen, veterum insulam, non aliam ab Aurea chersoneso esse, etiam Salmasio in Solinum iudice pag. 701, licet vagi quidam in sede illius invenienda erraverint. Nam sequuta ætas pæninulam deprehendit, quam veteres pro insula habuere. Diverfa vero est Ἰπτιεῖα χερσὶν, *Aurea continens* ejusdem Peripli, etiam ἐκτάτη, *extrema ad orientem*, & περὶ αὐτὴν, *circa idem flumen*, Gangem puta, posita.

CAPUT XXIV,

DE

SCYTHIA.

Scythæ, nomen omnium populorum septemtrionalium, Asiæ maxime. Nam licet Seriam in Europa Scythæ fuerint, & Plinius lib. III, cap. xxvi. cum Dardanis, Triballis, Mœsis, Thracibus etiam *Ponto conterminos Scythas* conjungat, illi tamen sæpius *Geta* vocantur, aut aliis & amplioribus locis *Sarmata*: Asiatici plerumque *Scythæ*. Pomponius lib. III, cap. IV. *Sarmatiam* Germaniæ conjungit, Visula amne discretam: mox cap. v subdit: *Inde Asia confinia, nisi ubi perpetua nives sedent & intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt.* Nec vero *Scythicum* nomen penitus a citerioribus illis remouendum est. Plinius lib. IV, cap. XII. *Scytharum nomen usquequaque transit in Sarmatas atque Germanos.* Contra in Asiam etiam *Sarmatarum* nomen pertransiit, sed tantummodo in partes ejus citeriores. Scylax principio Asiæ: *Απὸ Ταννίδος δὲ ποταμοῦ ἀρχίζου ἡ Ἀσία, πρῶτος ἔθνος αὐτῆς ἐστὶν ἐν τῷ Πόντῳ Σαυρομάται.* Post *Tanaim* fluvium incipit *Asia*, & prima ejus gens in *Ponto* est *Sauromatarum*. Sauromatæ autem sunt *Sarmata*, sola distincto dialecto. Plinius ibidem: *alias Sarmata, Græcis Sauromata.*

Nobis vero nunc *Scythia Asiatica* curæ est, quæ a Bosphoro Cimmerio, Mæoti palude, Tanai fluvio incipit, & inter Oceanum septemtrionalem ac Pontum Euxinum, mare Hyrcanum, Jaxartem fluvium, Indicos montes, in extremum orientem ad Seres usque, aut per illos etiam, procurrit. Itaque fines ejus non ubique cogniti, sed vel Oceanum in septemtrione attingit, vel terram aliquam incognitam: ab ortu, si Seres una includimus, ut *Scytharum* partem, limes vere secundum Ptolemæum terra est ἀγνωστος, incognita.

Quod igitur longissima est, in partes tres cum eodem dispescimus, quarum quæ citima est, a Mæoti & Tanais ostio ad Caspii maris partem & flumen Rha, nunc Wolga, protenditur, Ptolemæo lib. v, cap. ix dicta ἡ ἐν Ἀσίᾳ Σαρματία, *Sarmatia Asiatica*. Hinc usque ad Imai montis juga est pars altera, quæ vocatur *Scythia intra Imaum*: & ulterior, *Scythia extra Imaum* montem; cui *Serica* quoque adnectitur.

SARMATIA ASIATICA.

Quæ in hac Sarmatia, five Scythia, juxta Pontum Euxinum sunt, supra cap. ix cum Colchide, quam contingunt, exposuimus. Montes sunt a meridie *Caucasus*, de quo in Iberia diximus, quam & vicinas regiones ab hac Sarmatia separat. Distinctas in eo *Pylas*, id est angustos transitus, tamquam portas, Ptolemæus notavit, quarum alias, quibus in Iberiam itur, vocat *Pylas Sarmaticas*, quæ proprie dicuntur *Porta Caucasica*; alias *Pylas Albanica*, quibus transitus in Albaniam patet. Circa has posteriores *Ceraunii* montes in septemtrionem adsurgunt. Præter Ptolemæum etiam Plinius horum meminit lib. VI, cap. VII. *Sunt, inquit, qui circa Maotin ad Ceraunios montes has tradant gentes: a litore Napitas: supraque,*

Effedones Colchis junctos montium cacuminibus. Sunt & *Hippici* montes, a *Cerauniis* in occasum æstivum recedentes. Magis in septemtriones surgunt *Riphei* montes, ex Europa per Asiam continuati. Pomponius lib. i extremo: *Ultra surgit mons Rhipæus, ultraque cum jacet ora, quæ spectat Oceanum.* Adde initium libri ii. Scribitur vocabulum *Rhipæus* vulgo: aliis est *Rhipæus*, Græcorum imitatione, quibus sunt τὰ Ῥίπαϊα ὄρη, Virgilius Georg. i vers. 240.

*Mundus ut ad Scythiam Rhipæasque arānus arces
Consurgit.*

Supra hos in extremo septemtrione *Hyperborei* montes dicuntur. Ptolemæus lib. v, cap. ix. δύο ποταμοὶ ἀπὸ τῶν Ὑπερβορείων ὄρεων, *duo amnes a montibus Hyperboreis fluentes.* Sæpius autem gentis *Hyperboreorum*, quam montium est mentio, ut in populis dicturi sumus. Strabo lib. vii, pag. 204. tam *Rhipæos* quam *Hyperboreos* in dubium vocat, τὰ Ῥίπαϊα ὄρη καὶ τὰς Ὑπερβορείους μονοποιήσεις, *qui Rhipæos montes, & Hyperboreos [populos] comminiscuntur.* Sed non tamen ipsos montes, quam fabulas adfectas videtur negavisse. Isaacus Vossius in *Mela* lib. i extremum etiam negat in septemtrione tam altos montes esse. Sed etsi non sunt altissimi, tamen montes sunt, perpetua nive contexti, & ob id fatis horrendi: quod etiam de illis, quos *Spizberge* nostrates vocant, manifestum est.

Flumina majora sunt *Tanais* & *Rha*, quibus Sarmatia hæc includitur. De *Tanai* in Europa dictum, quam terminat ob oriente. Magna flexione in ortum prius, dein in occasum vertens, in Mæotin lacum infunditur. Alter est fluvius *Rha*. Pomponius lib. iii, cap. v. de Caspio mari: *Multi in eo sinu magni parvique amnes fluunt: sed qui famam habet, ex Cerauniis montibus uno alveo descendit, duobus exit in Caspium Rha, cetera.* Hoc enim nomen, quod perditum erat, Pintianus, Vossius, Gronovius restituerunt. Sed in fonte *Mela* errat, & in ostiis: illos geminos habet Ptolemæus, sed longissime distantes: hæc non duo, sed plurima esse, recentiorum docet observatio. Non autem hic totus amnis Sarmatiam ab ortu finit, sed pars inferior, post magnam flexionem, qua in austrum ad mare Caspium decurrit: superiores partes, quæ ab occasu in ortum feruntur, in ipsa Sarmatia continentur. *Salmasio* geminus est *Rha* fluvius, ex uno tamen alveo deductus, unus occidentalis, qui in Mæotin influat; alter orientalis, qui in mare Caspium devolvatur. Ptolemæi verbis persuasus ita censet, ἔστι καὶ ἐν τῷ τῷ Ῥᾷ ποταμοῦ ἐνβασις, πλησιάζουσα τῇ τῷ Ταναϊδῶ, *Est & aliud Rha fluvii ostium, quod ad illud Tanaidis adpropinquat.* Sed quod nec Tabula vetus ad illum conformata, nec loci natura id capit: malo cum Isaac Vossio in *Mela* p. 243. ἐπιστροφὴ pro ἐκβολῇ legere, & de reflexione ad Tanaim, ut in Tabula Ptolemæi est, interpretari. Rara mentio hujus fluminis, etiam magni & unius: nec facile invenitur nisi apud Ptolemæum (nam *Mela* inditus est ingenio & conjectura) quod ex eo adparet esse, quia de terris, supra Caspium mare sitis plerique veterum nihil certi cognitum habuerunt: alioqui mare illud non finem Oceanum esse credidissent. Ammianus tamen lib. xxi, cap. xvi. *Hinc [Tanai fluvio] Rha vicinior est amnis, in cuius superciliis quædam vegetabilis ejusdem nominis gignitur radix, proficiens ad usum multiplices medelarum.* Sed & hoc de inflexu fluvii *Rha*, quem Ptolemæi tabula refert propius ad Tanaim accedente, explicari potest.

Minora flumina vel in Mæoticum lacum infunduntur, vel in mare Caspium. In Mæotin devolvitur, secundum Ptolemæum, post Tanaim *Marabius*; dein *Rhombius* major pol-

is in
Euro-
ultra-
n Ri-
Virgi-

, cap.
Sapius
ri fu-
vocat,
ppulos]
gaville.
mon-
ntecti,
mani-

anai in
in oc-
lib. III,
famam
cetera.
t. Sed
distantes:
ic totus
in au-
n ferun-
nen alveo
mare Ca-
u exsola
lis adpro-
d capit
reflexione
s, etiam
est inge-
mare litis
n Oceani
ba vicin
ms ad us
ala refert

In Ma-
tes major
poll

SCYTHIA
ET
SERICA

80

75

70

55

0

1

1

1

1

10

60
Oriens

CYTHICVS

Anthropophagi

Abii Scythæ

Annibi

Sinus Oceani
Orientalis

Hippophagi

Sizygies

IMAVM

Casia regio

Chaet

Pind.
Oechardæ

Oechardæ
(S)

SE

Isle d'Or

18. fl.

Casii mont

Аспара

Abraçana

ocorrha

fl.

**TERRA
INCOGNITA**

Se
pol
seq
bon
ix.
I
pio
null
I
cert
plur
med
Rha
locis
Saco
Ison
Afa
Perio
dem

Pom
peo
O
nis u
Pata
ad Ph
Cora
oppio
Su
vero
monin
ritis a
piores

A
monte
ad in
citerio
rens,
tes pra
annis

post quem *Theophanus*: succedit *Rhombites minor*: a quo proximus est *Atticitus*: tum *Psathis* sequitur: tandem est *Vardanus* fluvius prope Bosphoros. De ordine dubitatur, etiam Strabone auctore, cui Atticitus, quem *Anticium* seu *Anticiten* vocat, est ultimus, ut supra cap. ix. demonstravimus.

In Caspium mare influunt *Soana*, Albanæ proximus: deinde *Alonta*; tandem *Udon* prior amni Rha ejusque ostiis. Qui ex Sarmatia hac cum Tanai vel Rha commisceantur, nullos memoravit Ptolemæus.

Populi variorum maxime nominum, sed obscuritate laborantium plerorumque: nec sedes certæ, quia plerique Nomades, vagabundi, Hamaxobii. Ad Mæotin sunt Mæotidæ, in plures divisi gentes, *Jaxamatas*, *Themaotas*, *Tirambas*, *Arichos*, *Conapsenos*: ultra quos in mediterraneis ponuntur *Siraceni*, *Pseffis*, *Asturicani*, *Zinchi*: & inter Hippicos montes & Rha amnem, *Melanchlani*, *Sapothrenæ*, *Scymnitiæ*, *Amazones*: nam & hæ, ut aliis multis in locis, etiam in Sarmatia feruntur habitasse. Inter Hippicos montes & Ceraunios, *Suani*, *Saconi*. Inter Ceraunios & Rha *Erinei*, *Vali*, *Serbi*, *Udæ*: & ad Caspium mare *Olonde*, *Isonde*, *Gerri*: & inter Caucasum & Ceraunios *Tusci*, *Diduri*. Inter flexus fluminis Rha, *Asci*, *Phthirophagi*, *Matynoi*, *Mateni*, *Nesotis regio*: juxta septemtrionalem flexum Tanais, *Perierbidi*, & vicini in ortum *Suardeni*, *Chenides*. Supra hos *Basiliscæi*, & *Modacæ*: & tandem in extremo septemtrione *Hyperborei*. Virgilius III Georg. vers. 381.

Talis Hyperboreo septem subjecta trioni

Gens effrena virum Rhipeo tunditur euro, cetera.

Pomponius Mela lib. III, cap. v. In Asiatico litore primi Hyperborei super aquilonem Rhipeosque montes sub ipso siderum cardine jacent. Plura de his apud Plinium invenies.

Oppida perpauca notantur Sarmatiæ. Ad Tanain *Expolis*, *Novaris*, & ad ostium fluminis urbs eodem nomine *Tanais*. Ad Mæotin paludem post ostia & urbem Tanain *Paniardis*, *Paræve*, *Azara*, *Tyrambe*, *Gerasa*, *Mapeta*. Intus ad Rhombitem minorem *Azaraba*; ad Pfathin fluvium *Anchis*: ad Vardanum Ptolemæi *Surnuba*, *Corusia*, *Saraca*: in monte Corace, qui Caucaso ab occasu cohæret supra Colchidem, *Abumia*, *Nassunia*, *Almia*. De oppidis & populis ad Pontum Euxinum supra cap. ix. in Bosphorani actum fuit.

Sub Hippico monte Ptolemæus tradit positas *Ἀλεξάνδρου στήλας*, *Alexandri columnas*, qui vero numquam in has regiones venit. Salmasius conjicit, ad Jaxartem posuisse victoriæ monumenta: quem amnem quod falso crediderint esse Tanain, in Sarmatia quoque ab imperitis aut impostoribus columnas fuisse erectas; & hanc erroris causam: quamquam illæ propiores sunt flumini Rha, quam Tanai.

SCYTHIA INTRA IMAUM.

A fluvio Rha quæ vasta terra supra Caspium mare, & supra Jaxartem flumen & Indiæ montes usque ad Imaum montem procurrit, & usque ad Oceanum septemtrionalem, saltem ad incognitam terram extensa est, Ptolemæus *Scythiam intra Imaum* adpellat. *Imaus* autem citiorem Indiam a Scythia disternit, & inde longissimo jugo in septemtrionem procurrens, Scythiæ partem, quæ intra jugum est, dirimit ab altera, quæ est extra illud. Montes præterea plures a Ptolemæo nominantur: *Rhymmici* montes supra Caspium mare, a quibus amnis *Rhymmus* in id mare decurrit: deinde *Norossus* mons, a quo *Daix* amnis defluit, qui

se Jaxarti miscet. In ortum magis inclinant *Aspisii* montes, qui etiam fluvios, in Jaxartem exeuntes, fundunt, quorum autem nomen non est proditum. Ultra hos *Tapuri* montes, qui etiam flumina in Jaxartem mittunt. Mendum in Ptolemæo est, ubi legitur *Σάπυρι*, *Sapuri*: nam mox ipse *ἐν Τάπυροις* vocat, & ab ortu accolentes *Τάπυροις*, *Tapureos*. In septemtrione sunt *Alani* montes & *Syebi*, unde populi etiam nominantur, sicut a ceteris etiam montibus *Aspisii*, *Norossi*, *Tapurei*, *Ascatanca*, integræ gentes.

De populis quid dicamus, vix certi aliquid habemus. Plinius lib. vi, cap. xvii. *Ultra sunt Scytharum populi. - - - Multitudo populorum innumera. Celeberrimi eorum Saca, Massagetae, Dahæ, Essedones, Ariacæ, Rhymnici, Pasica, Amardi, Histii, Edones, Cama, Camace, Euchata, Conieri, Antariani, Piale; Arimaspi, antea Cacidari; Asæi, Oetei.* Ex his Sacas, Massagetas, Dahas supra cum Sogdiana exposuimus, neque Ptolemæus eos in sua Scythia habet. *Pasica* videntur *Pasica* Ptolemæi juxta Oxios montes, lib. vi, cap. xii. *Histii* videntur *Faste* Ptolemæi esse inter Rhymnicos & Aspisios montes. *Ariacæ* Ptolemæus juxta Jaxartem mari vicinum ponit, & ut in Tabula est, ad sinistram ripam: nam maritimum tractum inter Jaxartis & Oxi ostia demit Sogdianæ, Scythiæ adscribit. *Amardi* & *Mardi* in variis nationibus scribuntur. Vox sonat gentem liberam, aut rebellantem, si regi prius paruerat. *Essedones*, *Ἰσσηδώνες*, ab Herodoto ponuntur lib. i, cap. cci. *ἀρτίον*, e regione Massagetarum: Ptolemæus autem Issedones in Serica & Scythia extra Imaum locavit. Forfan inde orti: post migrationibus in citeriores partes venerunt. Plinius lib. iv, cap. xii. in Europæ Sarmatia censuit. *A Buge*, inquit, *super Maotin Sauromata & Essedones. Arimaspos* veteres Græci scriptores in Scythia Europæa, ut Strabo lib. xi, p. 349. refert, posuerunt. Et ipse Plinius lib. iv, cap. xii. inter Mæotin & Riphæos montes posuit. *Peroram*, inquit, *Tanaïm usque, Mæota, a quibus lacus nomen accepit: ultimique a tergo eorum Arimaspi: mox Riphæi montes.* Ceteros Plinii populos Scytharum ignoramus. *Asæos* supra in Sarmatia Asiatica vidimus.

Difficillimum autem singulis populis sedes certas adsignare, quas ipsi forsan non tenuerunt, vagabundi, & studiosi migrationis. Unde est, quod unius gens originis, & nominis etiam unius, nunc in Europa, nunc in Asia; & in hac nunc citeriore, nunc ulteriore censeatur. Quod Plinius etiam lib. vi, cap. xvii. ubi de Scythiis agit, agnovit. *Nec in alia*, inquit, *parte major auctorum inconstantia: credo propter innumeras vagasque gentes.* Sic *Alanos* & *Agathyrfos*, quos in Europa demonstravimus, a Ptolemæo etiam in Scythia intra Imaum ponuntur. Immo in *Ἰσθίῳ*, illius lib. vi, cap. xiv. scriptum est: *κατὰ τὴν ἰσθίον τὴν μὲν πρὸς ἄρκτους πᾶσαν ἐγγὺς τῆς ἀγνώστου οἱ κοινῶς καλεῖσθαι Ἀλανοὶ Σκύθαι, Colunt autem hanc Scythiam omnem ad septemtriones versus, ad terram fere incognitam, qui communi vocabulo Alani Scythæ vocantur.* Josephus Alanos extra Caucasum locavit, lib. xviii, cap. vi. scribens Iberos Alanis transitum per portas Caspias (*Caucasias* debuit dicere) ut Artabano bellum inferrent, dedisse.

In septemtrione ergo Ptolemæus habet *Alanos*, *Susobenos*, *Agathyrfos*: sub his *Massas*, *Syebos*; & juxta Imaum *Thaces*: sub hisce, *Sammitas*, *Ζαρίτας*, *Zareias*, *Ζάροεις*, *Sajons*. De *Norossi*, *Aspisii*, *Tapureis*, *Anareis* diximus supra: quæque enim gens suos montes accolit, quos denominat. Supra Hyrcanum mare Ptolemæo sunt amni Rha vicini *Orgas*: deinde *Jeta*, (Tab. *Asiote*;) post *Arsi*, quod nomen alibi diversis locis legitur, in Europa supra Isthmum, & in Sarmatia Asiæ. Plinius lib. vi, cap. xi. *Aversa ejus [Hæmi] & in Istrum devexa Mæsi, Geta, Aorsi, Gaude obtinent.* Strabo lib. xi. sub initium: *Νομάδες καὶ Ἀμαζόνες: ἐνδοτέρω δὲ τῶν Σαρμάται, καὶ ἔτι Σκύθαι, Ἀορσοὶ καὶ Σιγλακοὶ, μάχεται τῶν Κανταρίων ἐστὶν ἐντὶ μεσημβρίῳ τῶν ὁρίων, Nomades & in planis habitantes; circa hos Sarmatae, ipsi que-*

que *Scythæ*, *Aorfi* & *Siraci*. Hi videntur Taciti *Adorfi* & *Soraci*, lib. XII, cap. xv. Supra Jaxartem erant *Jaxartæ*, *μῆλα ἰβή*, magna gens, usque ad flexionem ad Tapuros montes. Alia obscuriora nomina tacemus, sicut de oppidis, quæ forsân nulla fuerunt, Ptolemæus tacuit.

SCYTHIA EXTRA IMAUM.

Scythia hæc Ptolemæo dicta ἡ ἐκτὸς Ἰμαῶν ὄρους Σκυθία, *Scythia extra Imaum montem*, habet ob occasu Imaum, a septemtrione terram incognitam, ab ortu Sericam, a meridie Indiam extra Gangem, a qua *Emodis* montibus (*Ἡμῶδαι ὄρη* Græce) dividitur, qui postea cum Sericis cohærent. Supra hos sunt *Casii* montis longa juga, ab occasu in ortum & in Sericam procurentia. Supra Casios sunt *Auxacii* montes, oblique in septemtrionem sive in æstivum ortum confurgentes: a quibus Tabula *Annibos* montes pari obliquitate in extremum septemtrionem reducit: sed hi in Seribus oriuntur, ubi etiam Ptolemæus exponit.

Fluvius *Oechardus*, ex montibus *Auxaciis* ortus magno flexu in septemtrionem decurrit.

Septemtrionales partes secundum Ptolemæum tenent *Abii Scythæ*. Sed etiam hujus generis nominisque gentes in citerioribus & ad meridiem conversis partibus fuere. Curtius lib. VII, cap. vi. *Legati deinde Abiorum Scytharum superveniunt, liberi, ex quo decesserat Cyrus; tum imperata facturi. Justissimos barbarorum constabat.* Hos oportet haud longe a Massagetis coluisse, cum quibus Cyrus bella gessit Scythica: ut ita ad australes partes Scythiæ intra Imaum videantur referendi. De iisdem Ammianus lib. XXIII, cap. XXV. *Contra hanc gentem [de Hyrcanis loquutus fuerat & Oxo amne] sub aquilone dicuntur Abii versari, genus pessimum, calcare mortalia consuetum: quos, ut Homerus fabulosus canit, Jupiter ab Idæis montibus contrahit.* Homerus autem *Iliados* N vers. 6.

Γλαυτοφάγων Ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνδρῶν,

Lacte vescientium Abiorum, justissimorum hominum.

Hos autem poetæ *Abios* interpretatur Strabo lib. VII, p. 204. de Europæis Sarmatis, Thracum, Basternarum, & gentium super Istrum colentium vicinis: quorum notitia facilius Homero fuit, quam qui in extremo degebant oriente: quod utique Marcellini sententiæ præferendum est. Tam longe nomen *Abiorum* vagatur, non minusquam aliorum, quosmodo in Europa, modo in Asia censei diximus.

Ceteri extra Imaum populi a Ptolemæo ita ordinantur: Sub *Abiis Hyppophagi Scythæ*: post quos *Auxacitis* extenditur regio: & sub hac regio *Casia*: post quam *Achasa* regio: & sub hac juxta *Emodos* montes *Charanni Scythæ*.

Oppida quoque idem notavit quatuor. Primum est *Auxacia* in *Auxacitide*: dein *Issedon* *Scythica* sub *Auxacio* monte, ab altera ejusdem nominis in Seribus, distinguenda. Tertia urbs *Chaurana*, in gente cognomine: quarta, *Sæta*, *Sæta* ad *Emodos* montes.

SERICA seu SERUM REGIO.

Serica, ἡ Σερικὴ Ptolemæo, adnoscitur Scythiæ, cui adjacet: etiam ab auctore veteris tabulæ, ad Ptolemæi mentem compositæ, conjungitur cum Scythia extra Imaum. Gens *Sæta*, *Seres* præstantissimi lanificii studiosa. Terminos posuit idem ab occasu Scythiam extra Imaum: a septemtrione & ortu terram incognitam: a meridie partem *Idiæ* extra Gangem.

Hæc

Hæc certior ejus positio a Ptolemæo descripta: secundum quam Chinæ septemtrionali seu Cathay fere respondet: alii, ut in Scythis, ita etiam in Seribus locandis mire variarunt: plerique tamen in oriente sedem illorum posuerunt. Horatius lib. I oda XII.

- - *subjectos orientis oris*
Seras & Indos.

Pomponius ad Ptolemæi positionem accedit propius lib. I, cap. II. *Primos, inquit, hominum accepimus ab oriente Indos, Seres, Scythas. Seres media ferme Eoa partis incolæ, Indi & Scythæ ultima.* Sed Seres potius ultima, quia ultra Scythas, veteribus cognitos, sedem habent: forte etiam ultra Indos, si Sinas ab iis distinguimus.

Studium illorum Plinius descripsit lib. VI, cap. XVII. *Primi, inquit, sunt hominum, qui noscantur, Seres, lanicio silvarum nobiles, perfusam aqua depeccantes frondium canitem: unde geminus feminis nostris labor redordiendi fila, rursusque texendi. Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in publico matrona transluceat.* Ad hunc modum etiam Virgilius Georg. II, vers. 121.

Velleraque ut foliis depeccant tenuia Seres.

Emodos montes a meridie habent, qui continuati vocantur *Serici*. Iidem dicuntur etiam mons *Ottorocorrhas*. Casii montes ex Scythia etiam in Sericam percurrunt: nec non *Annibi* eadem montes ad septemtriones attingunt. Gemino flumine rigatur, *Oecharda* [Pal. *Οιχαρδα*, forte *Οιχαρδης* legendum, unde etiam in Scythia est *Οιχαρδε πηνή*] qui ex Scythia decurrit: & altero *Banta*, *Βάντης* recto casu. Uterque in septemtrionem fertur ad incognitam veteribus terram, & quod recens exploratum, eoi maris sinui infunduntur.

Serum maxime septemtrionalia colit gens *Anthropophagorum*: sub quibus *Annibi*, a montibus suis denominati: inter quos & Auxacios montes sunt *Sizyges*: sub quibus *Damna*: & *Oecharda* gens ad flumen ejusdem nominis: inter fluvios *Asmira* regio ad montes *Asmiraos*: & hinc in occasum *Issedones*, magna gens, *Ισσηδωνες μέγα ἔθνος*: sub iis *Aspacara* & *Bata*: & maxime australes juxta Emodos & Sericos montes *Ottorocorrha*, quod nomen & montis est cum Emodis connexi, & aliter *Serici* adpellati.

Mirum in ultima hac gente plura oppida a Ptolemæo enumerari, quum Scytharum fuerint paucissima: ut olim quoque Seres cultiores fuisse videantur. Urbs *Damna* in Damnarum gente sub monte Auxacio, ad fines Scythiæ extra Imaum: *Asmira* in gente Asmiræorum ad montes ejusdem nominis: & prope Casios montes *Issedon Serica*, alia ab Issedone Scythica, supra in Scythis monstrata. In ortum hinc *Throana* in Throanis populo, ad extremum montium Asmiræorum. Circa Casios montes etiam *Aspacara*, *Drosache*, & *Thogaya*: a qua in ortum *Daxata*: & ulterior *Sera* metropolis, *Σηρα μητρόπολις*; quam quidem idem Ptolemæus lib. I, cap. XI. Sinarum dixit metropolim, *μέγας Σήρας τῆς τῶν Σινῶν μητρόπολις*, ad Seram usque, quæ *Sinarum* est metropolis; verum nisi mendum subest, & *Σηρῶν*, Serum legendum, vicinitati tribuatur, quia prope abest a septemtrionali limite Sinarum. Tandem in australi plaga, non longe ab Emodis & Sericis montibus sunt *Orosana*, ad occasum versus; *Solana* in ortum: media *Ottorocorrha*, prope montes hujus nominis.

Ammianus Marcellinus lib. XXIII, cap. XXVIII. etiam Serum regionem descripsit, & quædam gentium ac oppidorum nomina ex Ammiano hausit, in situ autem longissime aberrat, quod ex eo adparet, quum subjicit: *Ariani vivunt post Seras, borea obnoxii flatibus.* Ariani autem sunt citra Indiam, ut supra demonstravimus.

F I N I S.

NOTITIAE
ORBIS ANTIQUI

S I V E

GEOGRAPHIAE PLENIORIS

PARS III ET ULTIMA,

H O C E S T

AFRICA ANTICUA.
CHRISTOPHORUS CELLARIUS

EX ANTIQUIS MONIMENTIS

EXPOSUIT,

NOVISQUE TABULIS GEOGRAPHICIS
ILLUSTRAVIT.

NOTITIAE
ORBIS ANTIQVI

SIVE
GEOGRAPHIAE PLENIORIS
PARVM ET VLTIMAE

NOTITIAE
AFRICA ANTIQVA.

CHRISTOPHORVS CELLARIVS
EX ANTIQVIS MONIMENTIS
EXPOSUIT.
NOVISQVE TABVLIS GEOGRAPHICIS
ILLVSTRAVIT.

O

ponius
supra l
Aegy
tiam e
rare po
Plur

lib. ii.
etiam
Helle
cap. i
cap. xv
frica f
lo inte
mam g

Fue
xandri
gionem
test pa
inter u
quod a
omnem
LI

NOTITIAE ORBIS ANTIQUI LIBER IV, DE AFRICA.

Africa, quæ Græce *Λιβύη*, *Libya* est, tertia orbis terrarum pars, in quantum veteribus fuit cognita, nunc nobis explicanda est. Inter Europam & Africam mediterraneum mare; etiam inter hanc & Asiam ex parte se infundit: ubi autem terminus sit Asiæ Africæque, magna antiquorum est dissensio. Sallustius Jugurthino cap. xvii. *Africa fines habet ab ortu solis declivem altitudinem: quem locum Catabathmum incolæ adpellant.* Et Pomponius Mela lib. i, cap. viii. *Catabathmos vallis devexa in Aegyptum, finit Africam.* Sed supra lib. i, cap. xi. demonstravimus, quam hæc sit incommoda determinatio, quia tota Aegyptus, etiam Marmarica ad Asiam ita revocabuntur, quod contra plurimorum sententiam est; etiam contra naturam *καταβάθμῳ*, qui brevior est, quam ut totam Africam separare possit ab Asia.

Plures Nilo discernunt utrumque continentem majorem, id est Africam & Asiam. Strabo lib. ii, pag. 87. *ἔτι ἡ Λιβύη μέγας τῷ Νίλῳ ῥόσιος, Africa est usque ad Nili fluentum:* quod etiam Dionysius versu 18. tuetur, Asiæ australem terminum (nam septemtrionem versus Hellespontus est & flumen Tanais) *εἰς τὸν Νίλου, ostium Nili* constituens. Et Plinius lib. iii, cap. i. *Termini [Asiæ] amnes, Tanais & Nilus.* Sed huic sententiæ Herodotus lib. ii, cap. xvi. opponit, sic Delta, Aegypti nobilissimam regionem, neque in Asia neque in Africa fore. Ceterum ipse Aegyptum ibidem dividit & partem Africæ, partem Asiæ, Nilo interlabente, adscribit: quod vero etiam incongruens videtur, antiquissimam & pæne primam gentem in diversis ita orbis continentibus collocare.

Fuerunt etiam qui in Alexandrina urbe hunc terminum constituerent. Hirtius de Alexandrino Bello cap. xiv. *Erant inter duas classes vada transitu angusto, quæ pertinent ad regionem Africa: sic enim prædicant, partem esse Alexandria dimidiam Africa.* Itaque non potest pars altera non esse Asiæ; atque ita neque Nilus neque Catabathmus erit terminus, quia inter utrumque sita est Alexandria. Si vero vel maxime in urbe aut juxta eam esset aliquid, quod a natura discriminis loco constitutum videretur, quid vero reliquam Aegyptum, quid omnem Africam ab Asia separabit?

Proinde tutior commodiorque sententia recentiorum est, quæ, naturam rerum sequuta, in Arabico sinu, & inde ad mediterraneum mare ducto isthmo terminum communem Asiæ Africæque constituunt: quæ nec ipsis antiquis ignota sententia fuit. Ipse enim Strabolib. I, pag. 24. οἱ χαλεπότεροι τῶν διαιρούτων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅροι ἐνφορτίζοντες ἔχουσιν τὴν τῶν ἀπὸ τοῦ ἁμφοῖν τὸν κόλπον ἢ τὸν Νεῖλον, *Probatores eorum, qui Asiam ab Africa dividunt, terminum naturæ convenientiorem putant sinum [Arabicum] esse, quam Nilum: non excluso isthmo, quem ipse sub finem hujus libri μεταξὺ τῆς ἐρυθρᾶς καὶ τῆς ἐκρήνυμας, inter Rubrum mare & ecregma, seu effusionem mediterranei circa Sirbonidis lacum, constituit. Quod præter alios & Agathemerus lib. II, cap. II. tuetur: Χωρίζεται καὶ ἡ Ἀσία τῆς Λιβύης ἰσθμῷ τινί: τῷ τὸν δὲ ἢ ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν Πηλὺσιον θαλάσσης ἐπὶ τοῖς μυχῶν ἀνίσταται τῷ Αἰγυπτίῳ κόλπῳ γεγραμμένῳ. Dividitur, inquit, Asia ab Africa angusto isthmo, quem ducta a mari prope Pelusium ad intimam sinus Arabici partem linea designat.* Etiam Ptolemæus totam Aegyptum & utramque Nili ripam usque ad sinum & isthmum in Africa censuit lib. IV, cap. V.

De nominibus Africæ addendum, quod Stephanus ex Polyhistore adfert, χώραν πολλὰν ὀνομαζομένην, *regionem multis nominibus insignitam esse, quæ ita recensentur: γῆ Ολυμπία, Ωκεανία, Εχάτις, Κορυφή, Εσπερία, Ορτυγία, Αρμυρία, Αἰθιοπία, Κορή, Οφίον, Λιβύη, Καφανία, Αερία, Τετρα-Οlympia, Oceania, Eschatia sive Extrema, Coryphe, Hesperia, Ortygia, Ammonis, Aethiopia, Cyrene, Ophiussa, Libya, Cephonia, Aëria.* Sed quis non videt, totum cum partibus confundi, quia quotquot ex his notæ sunt, particulares sunt regiones, non tota Africa. Certum id est de Ammonide, Aethiopia, Cyrene: nec dubium de Oceania, quæ ad Oceanum sitam regionem sonat, Lactantio etiam in MSS. dicta lib. I, cap. XI. extremo: nec non Eschatia ultimam regionem notat, licet incertum sit, in quam plagam mundi devergat: Hesperia autem est pars occidentalis: Coryphe, montana, forte ubi Atlas est: Libya potest propria esse, Latinis etiam ita dicta. Atque ita de ceteris etiam vocabulis, quæ ignota sunt, videtur judicandum.

Quod vero ex Asia in Africam ad explicandum progrediendum nobis est; contra ordinem geographiæ, qui ab occasu in ortum tendit, procedemus, ab Aegypto, quæ contigua est Asiæ, per maris oram ituri in Mauretaniam: & inde ad interiora deflexuri, quousque cognita veteribus fuerunt.

CAPUT I,

DE

A E G Y P T O.

Aegyptus, Αἴγυπτος, Ebr. מִצְרַיִם *Mizraim*, a Noë nepote, Hami filio, qui primus incoluit, ita Ebræis nominata. Palæstinæ ad austrum subjacet, ut notum: Arabiæ ad occasum. Quibus vero terminis contineatur, non convenitur inter auctores. Iones, ut Herodotus lib. II, cap. XV. refert, solam regionem Nili alveis jam multiplicatis comprehensam, quam Delta vocant, Aegyptum adpellaverunt. Contra Strabo lib. XVII, pag. 549. *Commoditas loci plenius potest conspici, si quis regionem peragret, ac primo maritimam oram a Catabathmo incipiens, μίχεται δὲ οὖο γὰρ ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, nam eo usque [ad Catabathmum] Aegyptus pertinet.* Catabathmum intelligit majorem, quia proxime subdit: καὶ δὲ ἐξ ἧς ἐστὶν Κυρηναία, deinceps est Cyrenaica: & mox, inde recursum in Aegy-

Aegyptum describens, a *Catabathmo*, inquit, *Paratonium usque recta navigatione est cursus stadiorum 100000*. Sic vero nimis amplificatur Aegyptus, & omnis Marmarica & Ammonis includeretur, quas ceteri extra Aegyptum omnes constituunt. Ipse vero paullo ante p. 544. fatetur, non esse hæc omnia veram & propriam Aegyptum, sed adjectam & a quibusdam superadditam: *οἱ δ' ὕστερον μάχεται τὴν προσέλιπον - - - ἐν τῇ περὶ τὰ δὲ τὴν Κασιωτικὴν κόλπον κατὰβαθμῶν καὶ τῆς Κυρηναίων ἐπινοητικῆς, posteriores autem ad hoc usque tempus adsumserunt in maritima ora quiddam a Canobico ostio ad Catabathmum & Cyrenaeorum regionem est*. Verum adjectæ denominationis causa non alia est, nisi crescens Aegyptiorum potentia, qua vero discrimen inter Aegyptum ipsam & imperium Aegyptiorum regum, seu Lagidarum, minime sublatum est. Id vero ad rem est propius, quod ibidem dicit, *ἐν τῶν πρὸς τὴν μερὴν μεταξὺ τῆς Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Νήλου χειμῶνι πάντα, ex parte orientis fere omnia, qua inter sinum Arabicum & Nilum sunt*, adsumata ad Aegyptum fuisse: quia alio referri non possunt, nec Aethiopes *χρῶνται τῇ ἐνδεῇ θαλάττῃ, mari rubro, sive Arabico sinu, utuntur*.

Ptolemæus quidem lib. iv, cap. v. Marmaricam, Libyam & Aegyptum una tractatione complectitur, singularum vero partium fines, oppida, nomina seorsum & separatim exponit, nec Aegypti nomen ad superiores illas extendit. Marmaricam a Cyrenaicæ oppido Darnide incipit, & ad Panormum usque qui ante Catabathmum magnum est, producit: inde ad Glaucum usque promontorium, quiddam sub mari & intus situm est, Libyam adpellat: post quam Mareotin nomen habet, in eoque Plinthinen oppidum ad mare: qui primus veræ Aegypti est, quem ipsa urbs Alexandria, caput Aegypti, sequitur proxime. Plinius quidem Mareotin nomen ab Aegypto separat & Libyæ contribuit, lib. v, cap. vi. *Quæ sequitur regio, Mareotis Libya adpellatur, Aegypto contermina*; quod vero a lacu, qui vicinus admodum Alexandriæ est, nomen habet, nec longe ab illa urbe in occasum ex Ptolemæi finitione recedit; commodius in Aegypto, quam in Libya censetur. Quid? quod Athanasius Apologia i, p. 781. *Μαρεώτης χώρα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐστίν, Mareotis regio Alexandria est*.

Hinc si sub mari per Nili ostia ad orientalem limitem proceditur, partim ille ad Arabiam, partim ad Palæstinæ oram, nec tamen certus & indubitatus invenitur. Ptolemæus post Delta & Nili ostia regionem Aegypto addit, quæ a monte Casio *Κασσιώτης, Casiotis*, quamvis ipse geminata littera scripsit, adpellata est: in qua præter montem, & quæ inædificata sunt, lacum Sirbonidem cum ecregmate ejus, dein oppida Ostracinen, Rhinocoruram, & Anthedonem recenset: a qua demum Judææ facit initium. At supra Rhinocoruram & Anthedonem Palæstinæ vindicavimus, Strabonis & Hieronymi auctoritate, immo ipsius S. Scripturæ, persuasi, quæ Aegypti fluvium, qui Sihor est, terminum Palæstinæ seu terræ Chanaan facit, cui quod ad dextram ripam Rhinocorura, quæ etiam Rhinocolura dicitur, adposita fuit, non potuit illa in Palæstinam non incidere: etiam Anthedon & Raphia, quæ ultra illam in septemtrionem versus sita erant. Ultimam ergo Palæstinæ Rhinocoluram facimus, Strabonem, Hieronymum & ipsam sacram scripturam sequuti: primam Aegypti in maritima ora, Ostracinen.

Arabiam versus urbs ultima Aegyptiorum est Heroopolis, in intimo recessu Arabici sinus posita: a qua quæ proximæ sunt ad idem mare, Phara & Elana, ad Arabiam Petræam pertinent: etiam superiora, Gubba, Elusa, Eboda juxta solitudinem Zur, quæ pars ejusdem est Arabiæ. In ceteris, quæ hinc sequuntur, partibus, sinus ipse Arabicus ab ortu limes est certissimus.

Terminus Aegypti australis Aethiopiam spectat, in quo extrema Aegyptiacæ ditionis oppida sunt Syene sub Cancris tropico posita: & ultra paullo Elephantine ac Philæ.

G E O G R A P H I A E A N T I Q U A E

Plinius lib. v, cap. ix. *Ditionis Aegypti esse incipit a fine Aethiopia Syene : ita vocata peninsula mille passuum ambitu : in qua Castra sunt, latere Arabia.* Et Tacitus annali 11, cap. lxi *Elephantinen ac Syenen claustra Romani imperii vocat : & Lucanus lib. x vers. 312.*

*Qua dirimunt Arabum populis Aegyptia rura
Regni claustra Phile.*

Arabum dieit, non Aethiopum, ex Jubæ sententia apud Plinium lib. vi, cap. xxix. *accolas Nili a Syene non Aethiopum populos, sed Arabum esse usque Meroen.* Forſan ortum habuere ab Arabibus.

Quod Strabo lib. xvii, pag. 544. observavit, *οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὸ ἀποούμενον ἢ ποταζόμενον ὑπὸ τῇ Νίλῳ μόνον Αἴγυπτον ἐκάλεον, priſci id ſolum Aegyptum vocaverunt, quod habitatur & a Nilo irrigatur, a locis Syene proximis usque ad mare.* Utramque Nili ripam intelligit, ad quem maxime colitur Aegyptus. Unde laterum non minus quam riparum discrimen notatur : quorum alterum *Africa* dicitur, seu *Libya*, alterum *Arabia*. Plinius jam dicto loco : *Syene vocatur peninsula mille passuum ambitu, in qua castra sunt, latere Arabia.* Et interjectis paucis : *inter Memphin & Arsinoiten nomen in Libyco turres, qua pyramides vocantur.* In Libyco, id est Africano latere.

Dividitur Aegyptus in tres partes, *Delta, Heptanomidem & Thebaidem* : ab aliis in duas, *Superiorem & Inferiorem*, ratione fluminis labentis ita dictas. Priorem divisionem Ptolemæus tradidit lib. iv, cap. v. cui ferme Strabo consentit, excepto numero partis mediz. Lib. xvii enim post initium ait : *ἡ χώρα τὴν μὲν πρώτην διαιρεῖται εἰς νομούς ἑκα, δεκα μὲν ἡ Θεβαΐς, δεκα δ' ἡ ἐν τῇ Δέλτῃ, ἑκατάδεκα δ' ἡ μεσητέρα.* Regio ipsa primo in praefecturas divisa fuit, quas *Nomos* vocant : *Thebais* quidem in decem : qua vero in Delta, in totidem : intermedia autem in sedecim. Sed alios nomos, qui circa Delta, & qui extra proprium Aegypti limitem sunt, videtur pro media parte connumerasse, ut sedecim, si salva lectio est, haberet, ubi septem sunt Ptolemæo.

Alterius divisionis exemplum habet Sozomenus lib. ii, cap. xxiii, ubi in Thebaidem dicitur venisse, qui Aſſenium perquireret; nec vero ibi inventum esse, quia praemoniti de adventu inquirentis, *μνησθῆναι τῶτον εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον, εὖτε ἐν inferiorem Aegyptum transportaverunt.* Hæc Thebaidi potissimum opponitur, tamquam superiori : Delta autem, & quæ adjacent ad latera Aegyptus sunt inferior, quem tractum Ptolemæus vocat *τὴν κάτω χώραν, inferiorem regionem*, & tam Heptanomidi, quam Thebaidi opponit. *τὰ δὲ μεσημβρινότερα τῇ μεγάλῃ Δέλτῃ, ἢ τῆς κάτω χώρας, καλεῖται Ἑπτανομίς, quæ, inquit, australiora sunt magno Delta & inferiori regione, vocantur Heptanomis.* Sic itaque septem nomi, seu Heptanomis, ad Superiorem Aegyptum referentur : ut tamen proprie Thebais sit superior Aegyptus; ideo post paullo Ptolemæus, *τὰ ἑπταμεσημβρινότερα τῶν Ἑπτανομιῶν καλεῖται Θεβαΐς ἢ ἂν τῶτοι, Quia australiora Heptanomis sunt, vocantur Thebais & superiora loca.*

Est autem *νομός, nomus* in Aegypto idem quod praefectura, Plinio interprete lib. v, cap. ix. *Dividitur, inquit, in praefecturas oppidorum, quas nomos vocant.* Clarius Cyrillus Alexandrinus in Esa. cap. xix. *Νομός ἐστὶ λήγεια παρὰ τοῖς τὴν Αἴγυπτον εἰκοῦσι χώραι, ἐκάστη πόλις, ἢ αἱ περιουκίδες αὐτῆς, ἢ αἱ ὑπ' αὐτῇ κῆμαι.* *Nomi* vocantur apud Aegyptios qualibet urbs cum vicis & pagis circumjectis. Quod nomen tam Latine quam Græce usurpatam fuit. Trajanus ex Plinio lib. x, epist. xxiii quaerit, jatrallipta ejus, cui civitatem Alexandrinam petierat, ex quo *nomos* sit. Respondet ille epist. v, esse *νομὸν Μεμφικῶν.* Vix autem certus nomorum num-

merus est, & Strabo aliter, Ptolemæus itidem aliter, nec Plinius secundum illorum rationes præfecturas suas recensuit. Ex imperantium enim arbitrio pendet, plures vel pauciores præfecturas constituere, easque in has vel illas distribuere provincias seu regiones. Verbi gratia in Thebaide Strabo decem nomos numeravit: Plinius undecim: Ptolemæus tredecim. Et sic quoque fit in ceteris Aegypti partibus. Quare non tam de numero nomorum, quam ipsis civitatibus solliciti sumus, initium facturi ab inferioribus partibus, quæ prope mare mediterraneum sunt, non modo in Delta, verum utrimque etiam ad latera ipsius, id est a Marmaricæ finibus ad Palæstinam & Arabiam.

AEGYPTUS INFERIOR.

Inferioris Aegypti pars præcipua est regio inter Nili alveos & ostia sita, quæ a triquetra figura vocatur *Delta*, quia eadem forma hujus litteræ est. Ab occasu adjacet princeps urbium *Alexandria* & *Mareotis* regio: a dextra seu ortu solis *Casotis* regio cum nomis quibusdam Arabiam spectantibus. Dissonant auctores in termino Aegypti ab occasu constituendo. Strabo, ut supra vidimus, ad Cyrenaicam usque produxit, quod minime placet, quia plures regiones, ab Aegypto distinctæ, interjacent, Marmarica, Libya, Ammoniacæ. Igitur *Mareotin*, *Alexandriæ* contiguam, extremam Aegypti regionem, intra minorem Catabathmum positam, statuimus, unde initium expositionis ab occidente, & in litore primum, facturi sumus.

MAREOTES seu MAREOTIS.

Utroque sexu dicitur ὁ μαρεώτης νομός, *Nomos Mareotes*: & ἡ Μαρεώτις γῆ, aut λίμνη, *Mareotis regio* aut *palus*. Ptolemæus: Μαρεώτη νόμῳ πόλεις καὶ κώμαι, *Mareota nomi urbes & vici*. Athanasius *Apologia* adversus Arianos sect. XVII. οἱ τῷ Μαρεώτῃ πρεσβύτεροι πᾶσις, *omnes Mareota [nomi] presbyteri*: & μοχ, μᾶτι ἐν τῷ Μαρεώτῃ διαμένοντες, *neque in Mareote manentes*. Et ejusdem *Apologia* sect. LXXXV. ὁ Μαρεώτης, καθὰ προῖπον, χώρα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐστὶν, καὶ ἐδὲ ποτε ἐν τῇ χώρᾳ γέγονεν ἐπίσκοπος, ἐδὲ χορεπίσκοπος, ἀλλὰ τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπῳ αἰ ἐκείνῃ πάσης τῆς χώρας ὑπόκειται, ἵνατος δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ ἔχει τὰς ἰδίας κώμας μεγάλας, καὶ ἀριθμῶνται καὶ πλείονες. *Mareotes, ut supra dictum est, regio est Alexandrina, in qua namquam episcopus fuit, nec chorepiscopus; sed universa regionis istius ecclesia Alexandrino parenti episcopo: presbyteri autem singuli suos vicos habent maximos, decem circiter aut plures numero*. Plinius lib. v, cap. ix. videtur etiam nomon *Mareotin* feminea forma dixisse. Postquam enim, quos regio juxta Pelusium, & reliqua extra Thebaidem nomos habeat, recensuerat, & postremo *Naucratis*, *Meteliten*, *Gynacopoliten*, *Menelaiten* *Alexandria* regione commemorarat, subdit hæc: *Item Libya Mareotis: Heracleopolites est in insula Nili*. Antea cap. vi ad regionis vocabulum refert: *Quæ sequitur regio, Mareotis Libya adpelatur, Aegypto contermina*. Nam supra diximus, hunc tractum ab Aegypto separare, quod propter *Alexandriæ* vicinitatem incongruens nobis videbatur. An vero in omnibus finibus Mareotes Ptolemæi & Athanasii conveniant, non certum nobis est dicere. Mutantur enim præfecturarum limites cum tempore: satis est, si conveniant in pluribus.

Litoralem tractum Marcotidis incipit Ptolemæus vico, qui *Χιμω*, *Chimo* vocatur. Hunc sequitur *Πλινθίνη*, *Plinthine*, quam Strabo, ut Aldus, Xylander, & Casaubonus ediderunt, *Πλινθίνη*, *Plinthine* scripsit. Sed etiam Stephanus per jota scripsit, *Πλινθίνη πόλις τῆς Αἰγυπτίας*, ὁδὸς τῆς Σαμαρείας. *Plinthine*, *urbs Aegyptiae* [terræ] *a Samaria*. Manifesta pravatio, quam sic restituit Casaubonus in Athenæi lib. I, pag. 74. *Πλινθίνη πόλις τῆς Αἰγυπτίας*, ὁδὸς τῆς ἐν Σαμαρείᾳ, quasi Stephanus putarit a *Libna*, quæ laterem sonet, nomen petatum esse; quæ vero urbs Judææ fuit, non Samariæ. Probabilior est Vossii ad Scylacem conjectura, legentis, ὁδὸς Μαρίας, *a Marcia* lacu. Nobis satis est Vossii per jota scribi, & oppidum Aegypto accenseri. Etiam Josephus lib. IV, cap. XXXVII, de Bello, *Πλινθίνη* per jota scripsit: ὁδὸς Πλινθίνης ἀπὸ πλῆθος ἐν Πηλουσίῳ, *a Plinthine in Pelusium navigatio*. Ab hoc oppido sinus, cui adjacet, cognominatur. Herodotus lib. II, cap. VI. *Longitudo Aegypti juxta mare est ὁδὸς τῆς Πλινθίνης καὶ πρὸς Σερβονίδῳ λίμνῃ, a Plinthene sine ad lacum Serbonidem*. Videtur verum nomen *Πλινθίνης* esse, aut alia forma *Πλινθίνης* κάλπος, ut Scylacis vestigia in Libya ostendunt.

Inde Alexandriam versus est Ptolemæi *Χερσόνησος μικρὰ*, *λίμνη*, *Chersonesus parva*, seu portum habens. Hanc etiam Strabo Chersonesum memorat, *Φέρειον*, castellum dicens LXX stadiis ab Alexandria remotum. *Χερσόνησος Φέρειον*, inquit pag. 550, πλεονεχὺς ἢ τῆς Αλεξανδρείας ἢ τῆς Ναυροστίας ἐν ἰσθμῷ καὶ τῇ εὐθείᾳ, *Chersonesus castellum ab Alexandria & Necropoli distans stadia septuaginta*. Et Hirtius B. Alexandr. cap. X. *Quum ad eum locum accedisset, qui adpellatur Cherrhonesus*; quæ ipsa Ptolemæi & Strabonis Chersonesus est. Hanc inter & Plinthinem Strabo *Nicie portum* interposuit. Ptolemæo post Chersonesum est Alexandria, caput Aegypti, de qua postea dicturi sumus.

Intus supra Alexandriam lacus est *Mareia* five *Mareotis* dictus, qui instar maris Alexandrinis est, ideo *πύλας*, *mare* a Strabone adpellatus. Libro enim XVII, pag. 545 de Alexandria loco scripsit, ἀμφὶ λυγρὸν ἐστὶ τὸ χωρίον διὰ πλάγους, τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἀγίων τῆς Αἰγυπτίας λεγομένων, τὸ δ' ἀπὸ μεταμυβρίας τῆς τῆς λίμνης τῆς Μαρίνης, ἢ τῆς Μαρεώτης λίμνης. *Duo maria locum undique adluunt, alterum a septemtrione, quod Aegyptium dicitur: alterum a meridie, quod Marcia lacus & Mareotis adpellatur*. Hunc lacum ait augeri fossis ex Nilo, tam a latere quam a locis superioribus, ut undique in eum ex Aegypto navigari possit: quo fiat, ut Alexandrinorum portus, quem in hoc lacu habent, πλεονεχέστερος τῇ θαλάσσῃ, opulentiior, quam marinus, sit. Plinius de eodem lacu lib. V, cap. X. *Mareotis lacus a meridiana urbis parte, euripo e Canopico ostio mittitur mediterraneo commercio, infusus quoque plures amplexus, triginta millia passuum trajectu, CL ambitu, ut tradit Claudius Caesar*. Alii schœnos in longitudinem patere XL faciunt, schœnumque stadia triginta: ita fieri longitudinis CL millia passuum; tantundem & latitudinis. Strabo autem pag. 550 latitudinem lacus Μαρίνης dicit supra centum & quinquaginta stadia esse; longitudinem intra trecenta, five ut ipse loquitur, ἑκατὸν καὶ πενήντα, *Circumjacentis agri præstantissimum vinum est, quod Mareoticum vocatur, laudatum a Strabone dicto loco: de quo & Virgilius II Georg. 91*.

Sunt Thasia vites, sunt & Marcotides alba:

ubi Servius *Aegyptia* interpretatur. Et Horatius de Cleopatra, ejusque insanis cum Antonio conviviis lib. I, oda XXXVII.

Ma-

Ido
ma
vic
reco
dup
Tap
Un
aut
Pho
qual
lib.
wbe
quoc
esse,
nomi
bys,
gypto
Vailla
de ge
explic

Mar
tim,
est, ar
iv, cap
vi & mu
ἐν μολύβδῳ
est, In
incipimus
ropolis
hoc loc
in qua
tamquam
regionem
hendat,
LIB.

*Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Caesar.*

Idem lacus etiam nomen regioni *Mareotidi*, seu nomo *Mareota* dedit.

Vici & oppida mediterranea *Mareotarum* (sic Plinius vocat circumcolas) apud Ptolemæum sunt omnia ab occidentali lacus latere, *Monocaminum*, & *Cobii*, *Κωβί*, puta vicus sive villa, longissime a lacu: medio loco *Almyra* mare versus; *Hierax*, & in austrum recedens *Αντιφίλων*, *Antiphili*: propius lacum *Ταπόσιρις*, *Taposiris*, Straboni *Ταπίσιρις*, qui duplicem facit, quarum altera longius recedit. Procopius l. vi. *κλισμάτων* c. i. *Ταψίσιρις*. *Taposiris* scripsit, quod ibi Osirin, Aegyptiorum deum, *ταψίριον* sepulcrum esse perhibeant. Unius diei itinere ab Alexandria dicit abesse. *πόλιν* vero, *urbem* vocat, non nudum *τάφος* aut sepulcrum; quam Justinianus postea ornaverit. Supra Taposirin prope lacum *Φαρυγίτις* *Phomotis* erat. Addit Ptolemæus ab austro lacus *Παλαιμαρείαι κόμην*, *Palemariam vicinam*, quasi *vetus Maria* sive *Marea* dicatur. Posses putare esse Herodoti *Maream*, de qua ille lib. ii, cap. xviii. *οἱ δὲ ἐν Μαρίᾳ τῇ πόλει καὶ Ἀπὶ*, οἰκόντες Αἰγύπτου τὰ πρὸς τὴν Λιβύην, *qui ex urbe Marea & Api incolunt Aegypti fines, Libyam versus*, ἔξω τῷ Δέλτῳ, *extra Delta*. Sed quod oraculum ipsis respondit, Nilo irrigari, & ex Nilo bibere, dubitatur eundem locum esse, quia Ptolemæi *Maria* vetus a Nilo longius remota est. Nihilominus ad lacum ejusdem nominis oppidum fuit, de quo etiam Thucydides lib. i, pag. 68. *Ἰναρὸς Ψαμμητιχί, Λιβύης βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ἐρμούμενος ἐν Μαρίᾳ τῇς ὑπὲρ Φάρου πόλεως, rex Libyæ Aegyptio finitimorum, ex urbe Marea, quæ super Pharum sita est, profectus*, cetera. Quo clariss. Vaillantus nummum Antonini Pii, signatum *ΜΑΡΕΩΤΩΝ*, *Mareotarum*, refert, qui vero de gente potius & nomo, quam de urbe, olim forte everfa, (neque enim geographis nota est) explicandus videtur.

ALEXANDRINA REGIO CUM URBE ET OPPIDIS.

Mareoti regione exposita, tractum ingredimur, qui inter lacum Maream seu Mareotim, & extremum Nili ostium, quod Canopicum & Heracleoticum adpellatur, positus est, antequam in ipsum Delta & ad Nili alveos ac ostia nos conferamus. Ptolemæus lib. iv, cap. v. de alveis & ostiis Nili: *καλεῖται δὲ κοινῶς ἡ περὶ τούτους τὰς πόλιν καὶ χώραν, ἥς ἡ κοινὴ τῆς ὑπὲρ πόλεως αἰθρῆς. Ἀπὸ μὲν ὁδοῦ τῆς μεγάλῃς ποταμῶν ἀπὸ θαλάσσης ἀρχομένης Αλεξανδρίᾳ τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπὲρ πόλεως αἰθρῆς. Ἀπὸ μὲν ὁδοῦ τῆς μεγάλῃς ποταμῶν ἀπὸ θαλάσσης ἀρχομένης Αλεξανδρίᾳ τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπὲρ πόλεως αἰθρῆς. Ἀπὸ μὲν ὁδοῦ τῆς μεγάλῃς ποταμῶν ἀπὸ θαλάσσης ἀρχομένης Αλεξανδρίᾳ τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπὲρ πόλεως αἰθρῆς.* *Vocatur autem communi vocabulo, quæ circa hos fluvios regio est, Inferior, cujus nomi & metropoles hæ sunt: Ab occasu magni fluvii, quæ a mari incipimus, regionis Alexandrinorum nomos est, & metropolis Mercuri civitas parva seu Hermetopolis parva.* Non facile inveneris Alexandrinum nomen apud ullum scriptorem: neque hoc loco Ptolemæus ita adpellavit, sed *Αλεξανδρίᾳ τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπὲρ πόλεως αἰθρῆς*, *Alexandrinorum regionis nomos*, in qua Hermopolin præcipuum oppidum constituit. Alexandriam autem eximunt a nomis, tamquam caput omnium nomorum. Nobis vero liceat paullo longius in austrum proferre regionem, ut & alios quosdam nomos, inter lacum & extremum Nili alveum sitos comprehendat, nihilque relinquat quod extra Delta ab occasu sit.

LIBER IV.

B

Incipi-

Incipimus ab *Alexandria*, totius Aegypti urbe principe, & sede regum Lagidarum, omniumque Græcarum artium & disciplinarum, nec non mercaturæ opulentissima. De origine urbis & conditore res nota est ex scriptoribus rerum Alexandri, Diodoro, Curtio, Plutarcho, Arriano. Plinius de illa lib. cap. x. *Jure laudetur in litore Aegyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita, in Africa parte, ab ostio Canopico XII millia passuum, juxta Mareotim lacum, qui locus antea Rhacotes nominabatur. Metius est etiam Dinocharis architectus pluribus modis memorabili ingenio, xv M. passuum laxitate infessa, ad effigiem Macedoniae chlamydis orbe gyrato lacinosam, dextra levæque anguloso procrusu: jam tum tamen quinta situs parte regia dicata. Quæ de clamydis effigie dixit, etiam sic a Diodoro lib. xvii, cap. lxi. & Plutarcho in Vita Alexandri p. 679 referuntur. Josephus lib. ii de Bello cap. xxviii urbis longitudinem facit triginta stadiorum: latitudinem non minorem, quam decem. Multa de hac urbe Hirtius Alexandrino bello sub initium, ejusque solo, ædificiis, aquæductibus refert, quæ inde repetere nostri non est instituti: regia, a singulis ferme regibus aucta & novis ampliata ornamentis in parte urbis amœnissima, quæ mare spectat, collocata fuit, & in partes divisa seu membra, quorum aliquod *Μουσῆον*, *Museum* dictum, quod peripatum & exhedram habuit: aliud *Σῶμα*, *Soma*, in quo regia sepulcra erant: de quibus & aliis Strabo consulatur. Portu urbs gemino utebatur uno in mari ad Pharon insulam, eoque amplo, & in plures postea diviso: altero in lacu Mareoti, quem supra ex Strabone ditiozem, quam illum in mari, diximus. Vetus nomen loci antea, ut modo Plinius referebat, *Rhacotes* fuit, quod etiam Strabo pag. 545 confirmat. Priscos dicit reges, infensos peregrinis adnavigantibus, Græcis maxime, hunc locum præsidio munivisse, quo advenas arcerent, quum alibi litus importuosum sit: ex quo tempore vicus fuerit, nondum oppidum. καλοικίαν δ' αὐτοῖς ἔδοσαν τινὲς προπαγορευομένην Ρακῶτιν, ἣ νῦν μὲν τῆς Ἀλεξανδρείας πόλεως ἔστι μέρους τὸ ὑπερκείμενον τῶν νεωρῶν. τὸ τι δὲ καί μιν ὑπέχετο, habitandam, inquit, illis [præfidiariis reges] dederunt *Rhacotin*, ut vocabatur, quæ nunc pars est *Alexandriae*, navalibus imminens; tunc autem vicus erat. Ipsa *Alexandria*, quod Josephus extremo lib. iv de Bello testatus est, μάλιστα ἔσται μὲν τὴν Ρώμην ἡ πόλις, post Romanam urbs maxima, in variis nummis laudatur, qui sub Romanis imperatoribus culi sunt: quos huc transcribere nihil attinet. Mediobarbus, Harduinus & alii consulantur.*

Pars urbis, aut suburbium potius, a mari remotius *Νεκρόπολις*, *Necropolis* dicta, a sepulcretis, puta. Nam minime amœnus locus erat, ut ex Josephi verbis, mox proferendis, constabit. Strabo prædicto loco de Cherfoneo, supra in Mareota nomo descripta: πλησίον ἢ δὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Νεκροπόλεως ἐν ἐβδομήκοντα σταδίοις, prope *Alexandriam* & *Necropolim* est ad septuaginta stadia. Idem p. 547. εἴθ' ἡ Νεκρόπολις καὶ τὸ προάστιον, ἐν ᾧ καὶ ποῖοι τε πολλοὶ καὶ ταφῆς καὶ καταγωγῆς πρὸς τὰς ταφείας τῶν νεκρῶν ἐπιτελεῖται. Deinceps est *Necropolis* & prouturbium, in quo multi horti, & sepulcra, & ædificia conditura mortuorum idonea. Et brevi post: ἀπὸ τῆς Νεκροπόλεως ἢ ἐπὶ τὸ μὲν πλατεῖα διατείνει παρὰ τὸ γυμνάσιον μέχρι τῆς πόλεως τῆς Κανωβικῆς. a *Necropoli* platea in longum præter *gymnasium* pertendit usque ad *Canopicam portam*. Et Josephus lib. ii contra Apionem p. 1063, eidem, Judæis Alexandrinis objicienti, quod ad litus habitent importuosum, respondet, nullum crimen inesse loco: etiam παραλίον μέρος εἰς καλοίκιον τὸ κάλλιστον, illam urbis litoralem oram ad inhabitandum esse optimam. Tum subjicit: ἐκ οὗτο δὲ, τί ποτ' αὖ ἔλεγον Ἀπῖον, εἰ πρὸς τῇ Νεκροπόλει καλοίκιον, καὶ μὴ πρὸς τοῖς βασιλείοις ἦσαν ἰδρυμένοι. Nescio autem, quid dicturus fuerit Apion, si circa *Necropolim* habitassent, ac non circa regiam sedes possissent.

Urbi proxima erat insula *Pharos*, & sub regibus, tamquam pars ejus, ponte adjuncta. Plinius lib. v, cap. xxxi. *Insula juncta ponte Alexandria, colonia Caesaris dictatoris, Pharos:*

quondam diei navigatione distans ab Aegypto : nunc e turri nocturnis ignibus cursum navium regens. Namque fallacibus vadis Alexandria, tribus omnino aditur alveis, Stegano, Posideo, Tawro. Quod ait, quondam diei navigatione ab Aegypto distitisse ; id ex Homeri hausit fabulis Odyss. Δ vers. 354.

Νῆσος ἵππιτά τις ἐστὶ πολυκλῦσος ἐνὶ πόλει
 Αἰγύπτῳ προπύροις (Φάρον δὲ ἰ κελύκεσσι)
 Τόσσον αἰεὺδ' ὅσσον τε πανημερίῃ γλαφυρὴ νῆς
 Ἦνυσεν, ἣ λυγρὸς ἔρ' ἐπιπλεῖσεν ὅπιον.
 Insula est deinde quedam undoso in ponto
 Ante Aegyptum (Pharum autem ipsam vocant)
 Tantum semota, quantum tota die cava navis
 Confecit, cui stridulus ventus a tergo est.

Sed nequaquam credi potest, tantum maris spatium vel limo Nili vel alia aggestione opple-
 tum esse : ideoque dubitanter auctores de hoc retulerunt, ipse Plinius lib. II, cap. LXXXV.
 Homero credimus : & Seneca lib. VI Quæst. Nat. cap. XXVI. *Tantum (si Homero fides est)*
aberrat a continenti Pharos, quantum navis diurno cursu metiri plenis lata velis potest. Tur-
 rim in Pharo Solstratus Cnidius, regum amicus, ædificavit, & hanc inscriptionem, ut
 Strabo tradit, addiderat : ΣΩΣΤΡΑΤΩΣ ΚΝΙΔΙΟΥ ΔΕΞΙΦΑΝΟΥΣ ΘΕΟΙΣ ΣΩΤΗΡΣΙΝ
 ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΛΩΙΖΟΜΕΝΩΝ. SOSTRATUS CNIDIUS DEXIPHANIS F. DIIS
 SERVATORIBUS PRO NAVIGANTIBUS. Turris autem ὁμώνυμος τῇ νήσῳ, ejusdem
 nominis, quo insula. Pontem Strabo p. 545 χάρμα, aggerem dixit. τὸ δὲ χάρμα ἐστὶν ἀπὸ ὑπὲρ
 ἡφύρου ἐπὶ τὴν νῆσον, id est agger medio loco ponte junctus. Pontem etiam dixit Hirtius, quo
 urbi insula jungebatur, Bell. Alex. cap. XIX, idemque cap. XVII Pharitas vocavit incolas.
 Propter portum Pharos dicebatur claustrum maris Aegyptii, aut Aegypti etiam ipsius.
 Lucanus lib. X, vers. 509.

Tunc claustrum pelagi cepit Pharon.

Proxima Alexandria fuit Juliopolis. Plinius lib. VI, cap. XXIII. *Duo millia passuum ab*
Alexandria abest oppidum Juliopolis. Qui præterea hujus oppidi mentionem facit, mihi,
 fateor, ignotum est. Nihilominus ita mss. libri legunt ; etiam excusi, præter paucos,
 qui Heliopolis receperunt, quæ vero longo intervallo, toto Delta interjecto, distat ab A-
 lexandria. Pergit Plinius : *Inde [Juliopoli] navigant Nilo Coptum CCCIII.* Longius qui-
 dem, quam duobus millibus, fluebat Nilus ab Alexandria : per lacum vero & fossam intra-
 ri Nilus potuit.

Notior Aegypti est Nicopolis, prope eodem loco, quo Plinius Juliopolim posuerat. Jo-
 sephus enim viginti, Strabo triginta stadiis ab Alexandria removit : ut aliquando cogi-
 taverim, eandem forsan Plinii Juliopolim esse & ceterorum Nicopolim. Sed ipsos au-
 ctiores audiamus. Strabo XVII p. 547. διὰ δὲ τῆ ἱπποδρόμου διαδρόμῃ ἡ Νικόπολις ἐστὶ, ἔχουσα κα-
 ταίαν ἐπὶ θαλάττῃ πέλαος ἐκ ἰλάρων, τριάκοντα δὲ εἰσὶν ἀπὸ τῆς Αλεξανδρείας στάδιοι, *Transseunti hip-*
podromum occurrit Nicopolis, quæ ad mare habitatur ita, ut non minor urbe censeri debeat.
 Distat ab Alexandria stadiis triginta. Addit : *Augustus Caesar hunc locum ἱτίμοσιν, orna-*
vit, quod ibi prælio superaverat, qui cum Antonio contra ipsum exierant.

Josephus de Bello Jud. lib. IV extremo, iter Titi ab Alexandria in Judæam ita
 descri.

descripsit : ὁ δὲ προσλαβὼν περὶ μίχρη Νικοπόλεως (ἵκοντο δὲ αὐτὴν διέχου τῆς Αλεξανδρείας ταύτης) καὶ κίθιν ἐπι-
 βήσας τὴν ἐρελίαν μακρῶν πλοίων ἀναπλῆναι διὰ τῆς Νίλου κατὰ τὸν Μενήσιον νόμον μίχρη πόλεως Θυμίου,
 qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria viginti stadiorum intervallo distan-
 tem : inde milite longis navibus imposito, Nilo flumine juxta Mendesium tractum usque Thmum
 oppidum pervenitur. Dio Cassius auctor est lib. LI, iisdem ornamentis Augustum Aegy-
 ptiam Nicopolim auxisse, quibus ante paullo Epirenses. Nam postquam de illa, quae
 Actio trans fretum opposita est, ineunte isto libro egerat, postea, Aegyptia expeditione
 descripta, pag. 456 *His actis*, inquit, πόλιν καὶ ἑκὼν ἐν τῷ τῆς μάχης χωρίῳ συνέκτισται, καὶ τὸ ὄνομα καὶ
 τὸν ἀγῶνα ὁμοίως τῇ προέργῃ καὶ αὐτῇ δοῦς, ibi quoque in loco, ubi pugnatum fuerat, urbem condidit,
 idemque ei nomen ἔτι ludos eosdem attribuit, quos priori [in Epiro conditæ] dederat, puta
 quinquennales equestres, de quibus etiam Suetonius potest consuli.

Proximus Nicopoli fuit locus *Elenfis*, ad fossam Canopicam, habens διαίτας καὶ ἀπόψαις
 τοῖς καρυεῖσιν βελουδοῖς, caenacula ἔτι diversoria pro comessantibus, unde initium *κανωσιμῶς*, *Ca-*
nopica luxuria fuisse Strabo p. 550 refert, quam etiam Juvenalis notavit satyr. VI, vers. 84.

- - - mores urbis dammante Canopo :

& satyra xv, versu 46.

Barbara famoso non cedit turba Canopo.

Ipsa urbs *Canopus*, Κάνωβος (Græci enim molli littera scribunt; dura Latini) centum vi-
 ginti stadiis abest ab Alexandria, ad mare sita, unde & ostium, quod postremum Nili ad
 occasum est, denominat Κανωβικὸν στόμα, ut Strabo dicto loco scripsit; ut Plinius lib. v,
 cap. XI. *Canopicum*. Originem oppidi a Trojano bello ducunt, quia Canopus,
 Κάνωβος Menelai gubernator ibi perierat, quod præter Græcos, Strabonem & Eustathium
 ad Dionysii vers. 13, etiam Tacitus refert lib. II Annal. cap. IX. *Germanicus*, inquit,
Nilo subvehebatur, orsus oppido a Canopo. Condidere id Spartani ob sepulchrum illic rectorem
navis Canopum; qua tempestate Menelaus Græciam repetens, diversum ad mare terramque
Libyam delatus. Plura apud Eustathium, loco jam prædicto. Meminit & Seneca epist.
 LI, simul loci voluptates castigans : *De secessu cogitans, numquam* [vir sapiens, aut ad sa-
 pientiam tendens] *Canopum eligeret, quamvis neminem Canopus esse frangi videret*. Et Ammianus
 lib. XXII, cap. XLI *Canopus inde* [Alexandria] *duodecimo disjungitur lapide : quem, ut pris-*
ca memoria tradunt, Menelai gubernator sepultus ibi cognominavit. Hactenus impendio locus fa-
 mis ἔτι diversoriis latis exstructus, auris ἔτι saluari temperamento perflabilis.

Fossa ad Canopum, ut dixi, ab Alexandria ferebat, inter quam fossam & mare
 στενὴ τῆς ταίνης, *angustus quidam tractus* est, in quo post Nicopolim & Zephyrium est
 μικρὸν Ταπόσιον, *Taposis Parva* est, & promontorium, habens *Veneris Arsinoes sacellum*.
 In hoc loco dicunt etiam urbem *Thonim*, Θῶνιν fuisse, ab rege denominatam, qui Mene-
 laum & Helenam suscepit. Hæc ex Strabone. Mentio hujus antiquæ urbis est etiam apud
 Diodorum Siculum lib. I, cap. XIX. dicentem, κατὰ τὴν καλεωμένην Θῶνιν, *juxta Thonim*, ut
vocatur, exire Nilum in mare, qui locus ἐμπόριον παλαιόν, *emporium antiquum* Aegypti sit.
 Ipsum *Ταινίας*, *Tania* vocabulum Athenæo lib. I, cap. XXV. quasi proprium est, unde *Ται-*
νωτικόν, *Tanoticum* vinum appellatur.

Supra Canopum ad flumen, quod per Canopicum ostium effunditur, fuit Σχεδία, *Sche-*
dia, distans quatuor schoenis ab Alexandria. Strabo ibidem : Ἀπὸ τῆς Ελευσίνος προσλαβὼν μίχρη
 ἐν δεξιᾷ ἔστιν ἡ διαίτης, ἀνάγουσα ἐπὶ τὴν Σχεδίαν : διέχου δὲ τετρασχοίωνος τῆς Αλεξανδρείας ἡ Σχεδία, κατοικία πρ-
 ὶτατος : ἐν γὰρ τῷ περὶ τῆς πόλεως τῆς Σαλαμινίης πλοίων, ἐφ' οἷς οἱ ἡγεμόνες εἰς τὴν αὐτὴν χώραν ἀναπλίουσιν. *Ab Elen-*
fis

sine paullulum progressu, ad dextram est fossa, quae ad Schediam deducit. Quatuor schœnis distat ab Alexandria, vicus oppido similis, navale habens thalamiferorum navigiorum, quibus principes in superiorem regionem vehuntur. Meminit episcopi Schedia Athanasius epistola ad Antiochenos.

A Schedia Memphin naviganti ad dextram plures pagi usque in lacum Mariam occurrerant, in quibus erat ἡ Χαβείη κόμη, *Chabria pagus*, cujus in Aegypto gestæ res non ignotæ sunt. Oppida ad illud flumen Ἑρμούπολις, *Hermopolis*, Mercurii civitas, Ptolemæo, discriminis causa, Ἑρμούπολις μικρὰ, *Hermopolis Parva*, quia major in Heptanomis est, infra explicandis: nihilominus & hanc parvam Ptolemæus μητρόπολιν, *metropolim* dixit. Pergit Strabo: εἴτα Γυναικῶν πόλις καὶ νομὸς Γυναικοπολίτης, *deinde Gynæcopolis, & nomus Gynæcopolytis*. Et Plinius lib. v, cap. ix. nomon *Gynæcopolyten* memoravit. Nugantur Aristagoras & Arthemidorus apud Stephanum, nominis indagantes originem, quam vero per dubitationes suas non produnt, sed occultant. Ptolemæus filet de Gynæcopoli: contra ponit in eodem tractu Ἀνδρουπολίτην νόμον, *nomon Andropoliten*, & μητρόπολιν Ἀνδρῶν πόλιν, *metropolim Virorum civitatem*. Athanasio epist. ad Antiochenos est Ζώϊλῳ Ἀνδρῶν, *Zoilus Andro urbis episcopus*. Quia nemo præterea, quod sciam, Andropolim memoravit, neque hi, qui memorarunt, Gynæcopoleos mentionem fecerunt; videri possit urbs eadem, priori nomine in auspiciatius postea mutato. Nihilominus, quia incerta hæc conjectura est, utramque in Tabula posui, ut invenio.

Herodotus lib. ii, cap. xcvi. & Athenæus lib. i, cap. xxv. oppidum memorent, quod ille Ἀνθύλλαν, *Anthyllam*, hic Ἀντύλλαν scripsit, & οὐ μακρὸν, non longe ab Alexandria distare dicit, cujus reditus Persarum reges, Aegypto potiti, quisque uxori suæ in mundum muliebrem tradiderint. Posses suspicari, vel hanc ipsam Gynæcopolin fuisse. Sed nihil definitio: aliis cogitandum relinquo. Addit Herodotus Ἀρχανδρουπολιν, *Archandropolim*, Ἀρχανδρῶν, qui gener fertur Danai fuisse, πόλιν, seu ab ipso conditam. Habet etiam Stephanus, sed ex eodem Herodoto, nec plura addidit, ut minus definiri possit, ad mare, an ad flumen sita, an ab utroque & quantum reducta fuerit.

Eodem tractu fuit etiam Ptolemæi Λητοπολίτης νόμος, *Letopolites nomos*, & μητρόπολις Λητῶν πόλις μετόγειος, *metropolis Latonæ civitas mediterranea*, sive a flumine paullum in occasum solis recedens. Huc & Strabonis πόλις Μενέλαος, *urbs Menelaus*, pertinet, ac *Momemphis*, quam a Memphi distinguit. Dicit enim, a Schedia ad Memphim sursum naviganti ad dextram esse multos pagos; ad flumen Hermopolim & Gynæcopolim. Addit statim, *Momemphitas* Venerem colere & sacram vaccam alere, καθάπερ ἐν Μίμφει ὁ Ἄπις, *quemadmodum Apis in Memphi*. Stephanus quoque chorographus: Μώμημφις πόλις Αἰγύπτου, *Momemphis Aegypti oppidum*. Auctores laudat Aristarchum, & Herodotum lib. ii. Verba non addidit, nec mihi perlustranti librum licuit invenire: ὑπὲρ δὲ Μωμήμφως εἰσὶ δύο ντελαὶ πλεῖστοι νίτρον ἔχουσαι, καὶ νόμος ντελαῖτις, *Ultra Momemphin sunt nitri fodine duæ, plurimum nitri habentes, indeque ductus Nitriotis nomos*. Sed de hoc & monte Nitria in Nomis dicemus. Pergit Strabo: πλησίον καὶ ἐνταῦθα πόλις Μενέλαος, *non procul hinc urbs Menelaus est*, cujus nomon Athanasius epistola ad Antiochenos episcopo Schediensi attribuit: Ἀγαθοδότῳ Σχιδίας καὶ Μενελαίτης, *Agathodemon Schedia & Menelaite nomi episcopus*.

Hunc ordinem Strabo p. 552. in illo cursu a Schedia ad Memphin servavit: & hinc in ipsum Delta ad Naucratin se vertit.

DELTA.

" Delta Aegypti pars inferior, Nili alveis & mari, in quod influit ille, comprehensa est. Strabo lib. xvii, pag. 542. γέγονε ἡ νῆσος ἐκ τῆς θαλάττης καὶ τῶν ρευμάτων ἀμφοῖν τῷ ποταμῷ, καλεῖται δὲ Δέλτα διὰ τὴν ὁμοιότητα τῷ γράμματι. *Fit insula ex mari & duobus Nili alveis, quae Deltae similitudinem figurae vocantur.* Plinius lib. v, cap. ix. *Multi Graeci littera vocabulo Deltae appellavere Aegyptum: Aegyptum videlicet propriam & antiquis notioerem: neque enim tota Aegyptus triquetra est.* Et Diodorus Siculus lib. i, cap. xxxiiii. ὁ Νεῖλος κατὰ τὴν Αἴγυπτον εἰς πλείων μέρη χωρίζεται ποταμῶν τὸ καλεῖται δὲ τῷ γράμματι Δέλτα, *Nilus in Aegypto in plures scissus partes facit Delta, quod a figura ita vocatur.* Quod vero Nili alveis continetur Delta regio, de ipso Nilo prius agendum est, ut ex divortio ejus & ostiis ipsa regio seu Delta cognoscatur.

Nilus incertis fontibus olim, aut ignotis fuit, quia per deserta loca decurrat, per quae nemini pateat transitus, qui exploret certiora. Sic Herodotus lib. ii, cap. xxxiv. Diodorus lib. i, cap. xxxii. & Plinius lib. v, cap. ix. quamvis hic in Jubae sententiam, qui in Mauretania se fontem Nili invenisse putabat (quod falsum est) propendeat. Nec mirum veteres in fontibus hujus amnis aberrasse, quum vix nostra memoria vere illi in Abessiniae inventi fuerint. Nec hujus loci est de causis incrementi hujus fluminis disputare, quas physicis geographia indagandas relinquit. Ipsos auctus ita Plinius dicto cap. ix, libri v. descripsit: *Iustum incrementum est cubitorum xvi. minores aquae non omnia rigant: ampliores detinent, tardius recedendo. Haec ferendi tempora absument solo madente; illa non dant, siuente. Utrumque reputat provincia. In duodecim cubitis famem sentit: in tredecim, etiamnum esurit: quatuordecim cubita hilaritatem adferunt: quindecim, securitatem: sedecim delicias.* Paullo aliter Strabo post initium libri xvii. Petronio praefecto, quum duodecimum cubitum Nilus impleisset, maximam fuisse frugum ubertatem: ante ejus tempora, decimum quartum cubitum attulisse fertilitatem. Scilicet, quod ibidem Strabo observavit, fossis & aggeribus, hominum manu factis, natura juvabatur: ideoque Augustus oblimatas fossas militari opera deterfit, ut non tantum *habiliorem* provinciam pro frugibus annonae urbanae convehendis, sed *feraciorem* etiam redderet. Vide Suetonium cap. xviii. Erant etiam *lacus effosa humo, superfluentis Nili receptacula*, ut Tacitus annali ii, cap. lxi. refert, quibus itidem natura fuit adjuncta & sementis tempori consultum.

Nilus ab Aethiopia recto cursu in septemtrionem fertur usque ad eum locum, qui Delta vocatur. Herodotus lib. ii, cap. xv. & xvii. Nilum ad urbem Κερκασσρον, *Cercaforum* findi dixit: & cap. xcvi. παρὰ τὸ ὄν τῷ Δέλτα καὶ παρὰ Κερκασσρον πόλιν, *juxta acumen Deltae & urbem Cercaforum.* Plato in Timaeo p. 474. de Saitico nomo: ὁ ἐν τῷ Δέλτα, περὶ δὲ κατὰ ποταμὸν χωρίζεται τὸ τῷ Νίλῳ ρεῖμμα, *qui in Delta sumus est, circa quod juxta verticem finditur Nili fluminis.*

Dividitur amnis primum in duos alveos, dextrum, qui Pelusium fertur, & sinistrum, qui Canopum. Strabo p. 542. ἑκάτερος ρεῖνός, *duos alveos sive utrumque flumen* dixit: Herodotus autem lib. ii, cap. xvii. *ad Cercaforum usque fluit Nilus ὡς ἓν, unus exsistens,* seu uno alveo conclusus: τὸ δὲ διὰ ταύτης τῆς πόλεως χωρίζεται τριφασίας ὁδὸς, *scinditur tripartito:* nam medium flumen per ipsum Delta dicit delabi & Sebennytico ostio in mare exire. Hinc de numero alveorum ostiorumque exoritur quaestio. Plerique quidem septem alveos faciunt & totidem ostia; ut poeta Aen. vi ait, *septemgemini ostia Nili*, & scriptor vetustior sanctus

sa est.

sa, &

Delta ob

Delta

enim

era in

plures

ur Del-

Delta

ua ne-

odorus

qui in

nirum

ia in-

phy-

7. de-

mplis-

dant,

, et

im de-

imum

imum

ssis &

as mi-

e con-

n lacu

quibus

Delta

forum

Delta

aequu

fluen-

stum,

dixit :

ffens,

arito :

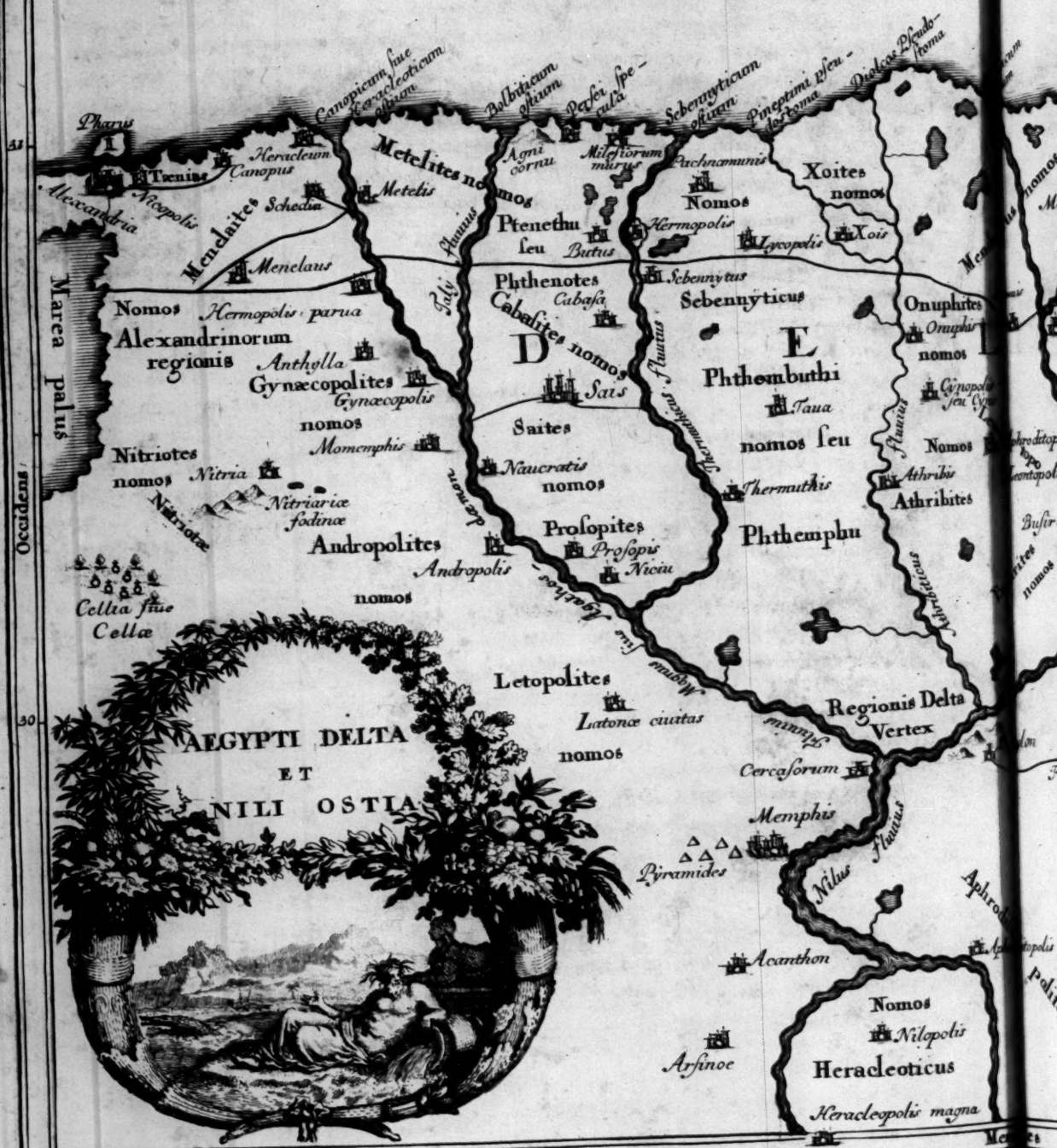
Hinc

faciunt

sanctus

Esaia

MARE AEGYPTIVM,

PARS MEDITERRANEI

Aegypt

Esaias x
ceat : de
teles lib.

q̄ i t̄s p̄o
ip̄ius flum
ceret , M

dubie de
cer Canc

quinque
a quo run

ad i p̄u
uti adpel

intelligun
Aegyptia

videbimu
cum , ut

& Saitici
est : na

si cum ;
bennyti

quoquo
ipsis osti

Præno
distincta

Præter
ingabiles

tiens , B
minavit

alveis.

Agathos
suum de

duo alv

Therm
plures al

cadit B

Mendes

dem pe

emittat.

Prim

doro ,

supra d

Strabon

q̄ i t̄s ,

cum v

quod q

Esaías xi, 15. *שבע נהרות* *septem flumina* Aegypti, ut de ipso numero dubitare non liceat: de antiquitate autem & origine ostiorum sunt qui controversiam moverunt. Aristoteles lib. i Meteorolog. cap. xiv. φαίνεται τὰ σώματα πάντα, πλὴν ἐνδὲ τῷ Κανωβικῷ, χειροποίητα, ἢ τῷ ποταμῷ ὄντα, *videntur omnia, [Nili] ostia, uno excepto Canopico, manu facta esse, nisi ipsius fluminis.* At verò antiquitas repugnat. Nam quum Moses prodigia in Aegypto faceret, Nilus propinquus Israelitis, in Arabica regni parte habitantibus, fuit, quod haud dubie de Bubastico alveo, seu Pelusiaco ostio, ac proximo Tanitico intelligendum est, licet Canopicum fortius ceteris forsan fuisse non negemus. Herodotus lib. ii, cap. xvi. quinque ex septem ostiis naturæ fluminis dat, Canopicum, Pelusiacum, & Sebennyticum, a quo rursus duo alia dividantur, Saiticum & Mendesium. Duo vero esse ἐκ ἰθαγενείας σώματα, ἀλλ' ἑκτά, *non nativa ostia, sed effossa, seu manu facta, videlicet Bolbitinum & Bucolicum, uti adpellat.* Quodnam sit illud *Bucolicum*, non omnino liquet. Quidam Heracleoticum intelligunt, quia chorographus Stephanus: Ἡρακλειοβυκόλοι, Αἰγυπτιακὴ συνοικία, *Heracleobucoli, Aegyptia cohabitatio seu vicinia.* At Heracleoticum ostium est ipsum Canopicum, ut infra videbimus. Nullum ergo relinquitur ex septem nisi Phatnicum, ut Strabo, seu Phatniticum, ut Plinius nominavit, quod Bucolicum interpretari possumus: præsertim si Taniticum & Saiticum etiam unum sint, ut Strabo retulit p. 552. Nec vero dubitatio sublata omnis est: nam idem Strabo Phatnicum dicit tertium magnitudine esse post Canopicum & Pelusiicum; & haud procul a vertice scindi ab alveo altero extremorum: quod Herodotus Sebennytico tribuit. Hæc autem non videntur manu facto ostio alveoque convenire. Sed quoquo modo se res effossionis habet, quæ nec negari omnis, nec certo probari potest; de ipsis ostiis, eorumque alveis, singulatim nunc dicendum est.

Prænotandum autem est, quosdam scriptores alveos & ostia eodem nomine adpellare; alios distincta ab ostiis vocabula imponere alveis. Ammianus Marcellinus lib. xxi, cap. xxxvi. Præter amnes plurimos ex alveo derivatos auctore, cadentesque in suppres ejus, septem navigabiles sunt & undosi, quibus subjecta vocabula veteres indiderunt: *Heracleoticus, Sebennyticus, Bolbiticus, Phatniticus, Mendesium, Taniticus, & Pelusiacus.* Sic alveos & amnes nominavit vocabulis ostiorum. Contra Ptolemæus alia nomina dat ostiis, alia fluminibus seu alveis. Qui per Heracleoticum ostium sive Canopicum effunditur, dictus est Ἀγαθὸς δαίμων, *Agathos demon, seu bonus Genius; item ὁ μέγας ποταμὸς, magnus fluvius.* Qui ad Pelusium defertur, ei est Βουβαστικός ποταμὸς, *Bubasticus fluvius.* Ex Agathodæmone scinduntur duo alvei, quorum alter Τάλυ, *Taly* vocatur, qui per Bolbitinum ostium effluit; alter *Thermuthiacus* amnis, qui per Sebennyticum os se exonerat. Ex Bubastico amne scinduntur plures alvei: qui proximus vertici, *Athribiticus* dictus, elabatur per Pseudostomata: qui succedit *Bufrisiticus* amnis, excurrit per os Pathmeticum sive Phatniticum: pars etiam ejus per Mendesium. Qui verò *Bubastici* nomen retinet & extremus alveus ab ortu solis est, ita quidem per ostium Pelusiacum exit, ut partem aquæ etiam anonymo alveo per Taniticum ostium emittat.

Primum ab occasu & Alexandria ostium dictum est pluribus, Herodoto, Scylaci, Diodoro, Straboni, Plinio Κανωβικόν, *Canopicum*, ab oppido, quod adjacet, Canopo, de quo supra diximus. Ptolemæus vocat Ἡρακλειωτικὸν ὄσμιον, *Heracleoticum ostium*, quod nomen nec Straboni fuit ignotum. Ait enim p. 542. δύο μὲν ταῦτα τῷ Νεῖλῳ ὄσμινα, ἃν τὸ μὲν Πηλυσιακὸν καλεῖται, τὸ δὲ Κανωβικόν ἢ Ἡρακλειωτικόν, *Hæc sunt duo illa Nili ostia, quorum alterum Pelusiacum vocatur, alterum Canopicum & Heracleoticum.* Et Diodorus Siculus lib. i, cap. xxxiii. πέντε τῶν Κανωβικόν, ὃ τινες Ἡρακλειωτικὸν ὀνομάζουσιν, ἡλίσμιον [ab occasu ostium] est *Canopicum*, quod quidam *Heracleoticum* adpellant. Nomen est ἀπὸ τῷ Ἡρακλίῳ ab *Heracleo*, seu *Herculis*

culis fano, sive oppido, Herculis templum habente, sito inter Canopum & ostium. Strabo p. 551. *μετὰ τοῦ Κανώβου ἐστὶ τὸ Ἡρακλείου, τὸ Ἡρακλῆος ἔχει ἱερὸν: εἴτα τὸ Κανωβικὸν εἶμα, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ Δέλτα.* Post Canopum est Heracleum, quod Hercules templum habet: deinde est Canopicum ostium, & initium ipsius Delta. Quod etiam Tacitus annali II, cap. LX. memoravit: Condidere, inquit, id oppidum [Canopum] Spartani ob sepulcrum illic rectorem navis Canopum; qua tempestate Menelaus Graciam repetens diversum ad mare terramque Libyam delatus. Inde proximum amnis os dictum Herculi, quem indigena ortum apud se & antiquissimum perhibent, eosque, qui postea pari virtute fuerint, in cognomentum ejus adscitos. Plinius etiam tertium nomen addit, Naucraticum, lib. V, cap. IX. licet ipse ostium Canopicum ab Heracleotico videatur separare, qui vero sane interpretandus est non de ipso ostio, sed de vocabulis ejus ac illorum origine. Saïs, inquit; Naucratis: unde ostium quidam Naucraticum nominant, quod alii Heracleoticum, Canopico, cui proximum est, praeferebant. Naucratis vero est oppidum in Delta amni Agathodæmoni, seu fluvio magno, adpositum.

Secundum ostium ab occasu in ortum proficiscenti est Βολβιτινόν, Bolbitinum, ut Herodotus, Diodorus, Plinius, & Ptolemæus adpellant: vel Βολβιτινόν, Bolbiticum, ut Scylax: Strabo utraque forma usus est p. 551. Βολβιτινόν, & mox Βολβίτιον. Nomen est a Bolbitini oppido, de quo Stephanus: Βολβίτιον, πόλις Αἰγύπτου, Bolbitine, oppidum Aegypti. Breve alveum Taly hoc ostium emittit.

Excipit tertium ostium Sebennyticum, Σεβεννυτικόν dictum ab oppido, cui Σεβέννυς, Sebennytus nomen apud Ptolemæum, qui nomen inde, tamquam a metropoli, denominat. Stephanus, Σεβέννυς πόλις Αἰγύπτου, καὶ λίμνη, καὶ ποταμός, Sebennytus urbs Aegypti, & lacus, & fluvius. Thermuthiacus amnis per hoc ostium effluit.

Hinc Pseudostrabonem sunt, quæ Plinius falsa ora interpretatur, qui quatuor ponit, Ptolemæus autem duo, quorum alterum Πιναπτιμί, Pineptimi vocatur, ceterius nempe; alterum Διόλκον, Diolcus. Minora sunt, nec majoribus navibus patent. Athribiticus alveus secundum Ptolemæum per hæc effunditur.

Quartum ostium est, quod Strabo & Scylax Φατνικόν, Phatnicum, Plinius Phatniticum nominavit: Diodorus Φατμικόν, Phatmicum: Ptolemæus Παθμητικόν εἶμα, ostium Pathmeticum. Sed præstat per se scribere trium consensu. Tertium magnitudine, id est solis Pelusiaco & Canopico minus, Strabo dixit, ejusque alveum haud procul a vertice oriri. An ab oppido nominatum sit, non adparet: Valesio ad Ammianum videtur adpellatum a Phatnite præfectura. Busiriticum amnem hoc ostium effundit.

Succedit quintum, Μενδεσίον, Mendesium, sic ab omnibus scriptum: a solo Plinio Mendesium, nisi mendum subest, quod vero etiam in vetustis codicibus est. Oppidum, a quo nomen est, Μένδης, Mendes Straboni, qui ex Pindaro obliquum casum ita formatum adfert Μένδητα παρὰ κρημνόν, juxta Mendesium præruptum. Pan ibi cultus fuit, eodem teste Strabone, & hircus. Ptolemæus autem Mendesium nomi metropolim Thmuin constituit, quod Mendes forsan interierat. Alveus, qui hoc ostio exit, ex Busiritico est derivatus.

Sextum ostium est Taniticum, quod & Saiticum vocatur. Strabo XVII, p. 552. εἴτα τὸ Τανιτικόν εἶμα, ὃ τινες Σαϊτικόν λέγουσι, deinde est Taniticum ostium, quod Saiticum quidam adpellant. Herodotus autem Saiticum deducit ex amne Sebennytico lib. II, cap. XVII. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον διφασίαν εἶματι ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικῆς ἀπορροῆς, φέροντα εἰς θάλασσαν, τοῖσι ὀνόματι καὶ ταῦτα: τῷ μὲν Σαϊτικόν αὐτίαν, τῷ δὲ Μενδεσίον. A Sebennytico duo alia deducuntur ostia, in materia, quibus hæc sunt imposita nomina, uni Saiticum, alteri Mendesium. Sed aliter Ptolemæus distribuit, cujus ordinem ostiorum Diodorus, Strabo, Plinius confirmant. Non ille ex Sebennytico, cujus alveus ex Agathodæmone amne sive Canopico derivatur, sed ex Busi-

5

bastico seu Pelusiaco tam Mendesium quam Taniticum deduxit, quod ordini etiam, a ceteris adprobato, est convenientius. Est vero nihilominus quod dubitetur. Sais enim metropolis a Ptolemæo ad sinistram amnis Thermuthiaci, qui per Sebennyticum os evolvitur, est constituta, procul admodum ab ostio Tanitico: sed ad hoc infra in oppido Sai respondebimus. Tanis autem metropolis suo amni, qui ex Bubastico deductus est, propior collocata visitur.

Tandem est *Pelusiacum* ostium, quod Bubasticum amnem in mare effert. Pelusium a dextra & ortu habet, finitque Delta seu ejus basin, ab Heracleotico, quod apud Canopum est, huc usque per maris oram & cetera ostia deductam. Nomen a Pelusio, nobili urbe, habet, quæ proxima est, viginti stadiis remota a mari; ceterum in exteriori ripa posita extra Delta.

Hæc septem illa memorabilia Nili ostia, præter quæ plura alia sunt, sed minora & manu facta. Plinius lib. v, cap. x. *Sunt in honore & intra decursus Nili multa oppida, præcipue quæ nomina dedere ostiis, non omnibus (xii enim reperiuntur, superque quatuor, quæ ipsi falsa ora adpellant) sed celeberrimis septem, proximo Alexandria Canopico, deinde Bolbitino, Sebennytico, Phatnitico, Mendesio, Tanitico, ultimoque Pelusiaco.* Et Strabo xvii, p. 542. *Hæc sunt duo præcipua ostia Canopicum & Pelusiacum. Inter hæc ἄλλα πέντε εἰσι ἰσχυραὶ, αἷ γὰρ αἰετολογοί, alia quinque ostia, quæ quidem mentionem mereantur: λεπταὶ γὰρ διὰ πλείους: ἀπὸ τῶν πρώτων μισθὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων πολλὰ καὶ ὅλην μισθοδοσίαν τῇ πόλει, πολλὰ καὶ ῥέεθρα καὶ ἰσχυρὰ ποταμῶν. ὅς ὅλην γινώσκαι πλεονὴν διαρύνει ἐπὶ διαρύνει τμηθεῖσιν, multa alia tenuiora.* A primis enim partes quedam abrupta passim per totam sunt insulam, quæ multos alveos insulasque fecerunt ita, ut tota sit navigabilis fossis super alias fossas actis. Hæc de Nilo & ejus ostiis.

OPPIDA IN DELTA.

Inter Heracleoticum ostium & Hermopolim parvam juxta Fluvium magnum est Ptolemæi *Metelis*, Μέτλης: unde nomen ipse *Metelitem* denominat. Stephanus chorographus: *Μέτλης πόλις Αἰγυπτίας, πλησίον Αλεξανδρείας, ἢ τὴν Βῆχιν λέγουσι, Metelis urbs Aegyptia, prope Alexandriam, quæ nunc Bechis dicitur.* Vetus nummus cum accipitris figura: METHAI. L. IA. *Metelitarum* anno xi sub Hadriano cusus est.

Ad idem Magnum flumen, sed superius & in austrum versus, fuit *Naucratis*, antiquum oppidum, a Milesiis conditum. Strabo xvii, p. 551. *Milesii, qui antea post Bolbitinum ostium munimentum condiderant, ἀναπλύναντες εἰς τὸν Σαΐτικόν κόλπον, κατακυμαχίσαντες ἰνακὸν, πόλιν ἔκτισαν Ναύκρατον ἢ πολὺ τῆς Σχιδίας ὑπερθεῖν, in superiora navigantes, Inaro navali prælio victo, urbem condiderunt Naucraton, non longe sitam super Schediam.* Sic libri, etiam Albinus, *Ναύκρατος*. Vereor autem, ne mendum sit, quia ipse Strabo post paullo: *ἢ ἀεὶ τὴν Δέλταν ἐπὶ μὲν τῷ ποταμῷ Ναύκρατις, ad sinistram [naviganti adverso flumine] est in ipso Delta & quidem ad fluvium, Naucratis.* Herodotus quoque *Ναύκρατις, Naucratis* scripsit, perinde ac Ptolemæus atque Stephanus. Libro ii enim cap. xcvi. *ἢ μὲν Μίμριον ἐκ Ναυκρατίδος ἀναπλύνοντι, ex Naucratis Memphin naviganti: & mox, ἢ δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης καὶ Κανόου διὰ πεδίων πλέων, a mari & Canopo Naucratiem versus per campum navigans.* Stephanus: *Ναύκρατις πόλις Αἰγυπτίας, ἀπὸ Μιλησίων τότε θαλασσοκρατούστων. Naucratis, urbs Aegypti, condita a Milesiis tum maris imperium tenentibus.* Patria Athenæi fuit, ut ipse in *Gymnosophistarum* lib. xi, cap. ix. testatus est. *Eximii, inquit, convivæ verbis, calices sunt etiam τῇ τῷ συσσίτῃ ἡμῶν Αθηναίᾳ πατερίδι Ναυκρατί, in convivæ nostri Athenai patria Naucratis: qui ita tingebantur, ut argentæ viderentur.*

Duobus hinc schœnis abest Σαῖς, *Sais*, inferioris Aegypti olim metropolis. Strabo p. 552. ἐπὶ τῷ ποταμῷ Νάυκρατις : ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ διχοῖναι διχουσα ἡ Σαῖς : *ad fluvium est Naucratis: duobus schœnis a flumine distat Sais.* Et paullo ante p. 551. ἡ Σαῖς μητρόπολις τῆς κατὰ χώραν, ἐν ᾗ τιμᾷσιν τὴν Ἀθηνᾶν. *Sais metropolis inferioris regionis, ubi Minerva colitur.* Et in occidentali parte regionis Delta fuisse, exinde clarum est, quia Naucratis, ad extremum fluvium posita, in nomo fuit Saitico, Strabone & Ptolemæo auctoribus. Illius verba in Naucratis adlata supra sunt: hujus hæc est dispositio lib. IV, cap. V. *Saites nomos. Metropolis Sais, καὶ πρὸς τῷ μεγάλῳ ποταμῷ ἀπὸ δυσμῶν Νάυκρατις πόλις, καὶ ad magnum fluvium, ab occidente [respectu Saëos] Naucratis oppidum.* Sic bene inter utrumque geographum convenit, cum quibus etiam Notitia ecclesiæ consentit, in qua Sais primæ Aegypti provinciæ, quæ proxima Alexandria est, adscribitur. Mirum itaque, eundem Strabonem p. 552. scribere Ταντικὸν εἶμα, ὃ τινες Σαῖτικὸν λέγουσι, *Taniticum ostium, quod nonnulli Saiticum dicunt:* & Josephum lib. I contra Apionem p. 1039. urbem quamdam memorare ἐν νόμῳ τῷ Σαῖτῃ, κειμένη πρὸς ἀνατολὴν τῷ Βουβαρίτῃ ποταμῷ, *in Saite nomo sitam ad orientem fluvii Bubastis;* quæ sane superioribus Strabonis & Ptolemæi non possunt conciliari, nisi diversas hujus nominis urbes fuisse dicas, aut forte Tanim etiam Sain aliquando nominatam. Stephanus nihil addidit memorabile, nisi quod obliquus casus formetur Σάως ὡς Μίμφως, *Saëos, ut Memphæos.* Nummus Hadriani, CAIT. L. IA. id est *Saitarum*, anno undecimo. Paullo supra Sain erat τὸ Ὀσίραδ' αἶσυλον, ἐν ᾧ κεινταὶ τὸν Ὀσίραν Φασίν, *Osiridis asylum, in quo Osirin sepulchrum esse ferunt:* quod idem Strabo addidit.

Superius sita, & magis in austrum vergit Ptolemæi μητρόπολις Νικίη, *metropolis Nicia*, in nomo Prosopite, diversa a Niciæ vico, Νικίη κώμη, quem supra in Mareotidis ora maritima ex Strabone demonstravimus, quem etiam Stephanus chorographus descripsit. Sed de nomine plura infra in Nomis dicemus.

Infra Sain est *Cabasa*, ad Thermuthiacum fluvium ex Ptolemæi positione. Dicitur & Κάβασος, *Cabasus*, in Concilio Ephesino, ubi Θεόπειρος Κάβασος, *Theopemptus Cabasi episcopus.* Hinc nomos *Cabasites* non Ptolemæo tantum, sed Plinio etiam lib. V, cap. IX. Hadriani nummus: KABACI. L. IA. hoc est *Cabasarum*, anno undecimo.

Hinc in septemtrionem, in eodem tamen Thermuthiaci amnis tractu, ad ostium versus, quod hoc loco Sebennyticum est, fuit Βῦτος, *Butus*, ut Strabo & Ptolemæus scripserunt. Ille pag. 551. πρὸς τὴν Βῦτον, *circa Butum:* & ἐν τῇ Βῦτῳ Λητὴς ἐστὶ μαντεῖον, *Buti est Latona oraculum.* Item, *Post Milesiorum munimentum ad Sebennyticum ostium procedenti, ἀπαραίτητον ὡς ἡ ἱερεὺς Βουτικὴ καλεῖται ἀπὸ Βῦτος πόλεως, lacus sunt, quorum alter Buticus adpellatur, a Buto oppido.* Ptolemæus in Φθινότη νόμῳ, *Phthenote præfectura, μητρόπολις Βῦτος, metropolis Butus.* Stephanus: Βῦτος πόλις Αἰγύπτου: ἐκαλεῖτο καὶ Βετώ, *Butus Aegypti urbs: quæ & Buto dicta.* Sic Herodotus usus est forma altera lib. II, cap. CLV. ἔστι μὲν Λητὴς ἰσὺς ἐν πόλει τῇ μεγάλῃ ἰδρυμένην, καὶ τὸ Σεβηννυτικὸν εἶμα τῷ Νεῖλῳ, ἀναπλῖόντι ἀπὸ θαλάσσης αἶνα: ὁνομα δὲ τῇ πόλει ταύτῃ, ὅτι τὸ χρηστήριόν ἐστι, Βετώ. *Est Latona templum in magna urbe, contra ostium Sebennyticum a mari adverso flumine naviganti posita, cui urbi, quæ oraculum habet, nomen Βετώ, Buto est.* Habuit & Apollinis & Dianæ templa: sed maximum Latonæ, in quo oraculum est. Ab altera forma, Βετώ, sunt obliqui casus τῆς Βετῆς, apud Stephanum: ἐν τῇ Βετῇ, Herodotus jam dicto loco: καὶ Βετῶν, idem cap. LIX. dixit.

Inter Bolbitinum & Sebennyticum ostium, ut Strabo refert, est primo humile & arenosum promontorium, ἄγκυρα, cui nomen Ἀγνέου κέρα, *Agni cornu:* deinde in eodem litore Περσέως σκαπή, *Persei specula*, cujus etiam apud Herodotum lib. II, cap. XV. mentio est: tandem Μιλησίων ἱεῖχος, *Milesiorum munimentum*, prope os Sebennyticum.

Atque hæc notiora sunt oppida inter Magnum fluvium & Thermuthiacum ; ac inter Heraeleoticum & Sebennyticum : nunc a Sebennytico ad Phatniticum progressuri , quæ inter Thermuthiacum flumen & Athribiticum ; dein inter hoc & Busiriticum occurrunt, considerabimus.

Inter Sebennyticum ostium & primum falsum, quod Pineptimi vocatur, Ptolemæo posita est metropolis *Pachnamunis*. Athanasius epist. ad Antiochenos episcopum Παχνημούνης commemorat. Ad flumen Thermuthiacum ejusque ripam dextram, aut non longe ab illa *Hermopolis* in insula fuit : incertum, num in fluviali propria, an per fossas facta : puto autem prius vero similis, & in Thermuthiaco fluvio fuisse, saltem latus unum insulæ illum fluvium præbuisse, quia Strabo, περὶ τὴν Βούτον καὶ Ἐρμόπολιν ἐν νήσῳ περιέγραψεν, circa *Buium & Hermopolis in insula est posita* : & ulterior *Lycopolis*, quam cum Hermopoli Strabo conjungit. Sebennyticus hoc loco nomos, & urbs, quæ huic nomen dedit, *Sebennytus*. Stephanus : Σεβέννυτος πόλις Αἰγύπτου. καὶ λίμνη, καὶ ποταμός, *Sebennytus urbs Aegypti, & lacus & fluvius*. Urbs Straboni καὶ Σεβέννυτις πόλις, haud dubie ad flumen sita, quia ipsum & ostium denominat. Flumen autem est ipsum Thermuthiacum Ptolemæi, saltem pars ejus inferior & ostio propinqua. Lacus est ex illis, quos Strabo ad ostium Sebennyticum posuit, alterumque Buticum ab oppido Buto nominavit. Longe hinc Ptolemæi tabula Sebennytum urbem removet, quod minime adprobamus.

Et quia Ptolemæus fluvium *Thermuthiacum* adpellat, (vitium autem subest, quia semel Θερμουθιακός legitur, iterum, eadem pagina, Φερμουθιακός, & in Tabula *Pharmuthiacus* ; e quibus prior adpellatio rectior videtur, quia ex noto Aegyptiorum vocabulo est deducta ;) quia, inquam, flumen *Thermuthiacum* nominatur, non est quod dubitemus, eidem adpositum oppidum *Thermuthin* fuisse, & forte superiore loco, brevi post ἐκδοτὴν seu divertigium intervallo. In Notitia Provinciarum Τερνύθις, *Thernuthis*, forsan ; & in Conciliis *Terenuthis* scribitur. Ephesino subscripsit Εὐλόγιος Τερνύθιδος. *Enlogius Terenuthidis* episcopus. Byzantius chorographus in Εγμωνίδις scripsit quoque Τερνύθις, *Terenuthis*. Medio loco Ptolemæus habet oppidum *Tava, Ταῦα*, in nomo, quem ipse Phthembuti adpellat. Stephanus scripsit ταῦα, Antoninus seu auctor Itinerarii *Tafa*, qui inter Cynopolim & Andropolim posuit. In Notitia episcopatum est prave Σάυς pro Ταῦε vel Ταῦα.

Ulterior est *Xois* urbs in insula cognomine, nec vero extra nomon Sebennyticum. Strabo sæpe dicto loco p. 551. ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῇ ὑπὲρ τῆ Σεβέννυτις καὶ Φατνικῆς κόμης ἐστὶ καὶ νῆσος καὶ πόλις ἐν τῇ Σεβέννυτις κόμῃ. *In mediterranea supra Sebennyticum & Phatnicum ostium est Xois insula & oppidum in Sebennytico nomo*. Ptolemæus autem singularem nomon Xoiten fecit, cujus *Xois* metropolis est. In Ptolemæo Græco scriptum est Ζοίς male, quia Stephanus etiam ex Strabone repetiit Ζοίς, *Xois*, & in Notitia Ζοίως, secundo casu pro primo.

Sequitur *Athribiticus* fluvius, & ut auctor Tabulæ ad Ptolemæum factæ disposuit, in dextra ripa seu orientali *Athribis* oppidum, a quo nomen est fluvio : & infra illud *Onuphis*, Stephano πόλις καὶ ἀγῶς, *urbs non ignobilis* ; utraque nomon a se denominat non tantum apud Ptolemæum, sed Herodotum etiam, cui lib. II, cap. CLXVI. est νόμος Ἀθριβίτης καὶ Οὐφίτης. Athanasius epist. ad Antiochenos Οὐφίως τῆς Δύχων, *Onupheos, quæ Lychnorum est*, episcopum memorat. In Notitia provinciarum Οὐφίης, *Onuphes* : alterius, *Athribis*, meminit Ammianus lib. XXII cap. LX, & in maximis Aegypti civitatibus numerat. Athanasio d. l. Ἀθριβίως episcopus est. Dicitur etiam Ἀθάρριβις, *Atharrabis*. Vide Stephan.

Inter has urbes *Onuphin* & *Athribin* videtur media atque etiam circa Athribiticum flumen *Cynon*, sive *Cynopolis* fuisse. Antonini enim itinerario hic ordo servatus est :

Tani	
Thmuin	M. P. XXI.
Cynò [Cynôn]	M. P. XXV.
Tavam	M. P. XXX.
Andro [Andrôn]	M. P. XI.

Sic ab ortu in occasum per Delta processum est.

Medio inter Athribiticum fluvium loco & Busiriticum fuit, quam jam in itinere vidimus, *Thmuin*, nobilis civitas, ab eodem Ammiano & Stephano laudata. Barbara vox, hircum Aegyptiaca lingua sonans, qui ibidem colebatur. Hieronymus lib. II. adv. Jovinianum, cap. VI. *Urbes quoque apud eos [Aegyptios] ex animalium vocabulis nuncupantur, Leonto, Cyno, Lyco, Busiris, Thmuin, quod interpretatur hircus.* Et in Esaiæ XLVI, I. *Pleraque oppida eorum ex bestiis & jumentis habent nomina: Κυὸν a cane, Λῶν a leone, Θμῦν lingua Aegyptia ab hirco.* Episcopi civitatis hujus laudantur in ecclesiæ historia. Idem Hieronymus de Scriptoris eccles. *Serapion. Θμῦν, Aegypti urbis episcopus, qui, ob elegantiam ingenii, cognomen Scholastici meruit.* Hic Sozomeno lib. IV, cap. IX. est *Σεραπίων ὁ Θμῦν, Serapion Thmuitanus.* Epiphanius hæres. LXXIII, cap. XXVI. *Πτολεμαῖος ἐπίσκοπος Θμῦν, Ptolemæus episcopus Thmueos Augustonices.* Cognomen est a speciali provincia, quæ Augustonice, & Augustanice, & Augustamnica dicitur, in cujus extremitate Thmuin sita fuit, ut ex Notitia ecclesiæ, seu provinciarum cognoscimus. Sed de provincia illa in Medii ævi Geographia dicturi sumus. Nec vero propterea est urbs nova, licet veteres geographi posthabebant. Herodoto enim lib. II, cap. CLXVI. est *Θμῦντος νόμος, Thmuities nomos*, ab urbe appellatorem trahens. Et apud Josephum de Bello Jud. lib. IV extremo Titus a Nicopoli, quæ prope Alexandriam est, milites navibus Nilo & fossis devexit *μέχρι πόλεως Θμῦν, usque ad urbem Thmuin.*

Hinc ad Busiriticum fluvium venit, qui Ptolemæo per Pathmeticum ostium sive Phatniticum effluit: pars etiam, secundum veterem tabulam, per Mendesium. *Mendes, Μένδης*, oppidum Mendesium ostio & præfecturæ nomen dedit: ex quo adparet, non longius situm fuisse ob ostio. Pan ibi & hircus, ut Strabo refert, colebantur: unde hircus in nummo Hadriani, in hac urbe cuso, conspicitur cum epigraphe: *M E N Δ. I. I A. Mendesiumum, anno undecimo.* Sed de hoc oppido plura diximus in Ostiis.

Strabo duo oppida cum Mendete conjungit, sed in austrum a Mendete vergentia, *πλεῖστον Μένδη & Δίος πόλιν καὶ αὐτὴν περὶ αὐτὴν λίμνην, & Λεοντόπολιν, Prope Mendetem est Diospolis [Jovis civitas] & lacus circa eam: & Leontopolis.* Tabula ad Ptolemæi numeros composita Leontopolim in Busiridici fluvii ripa sinistra positam habet: unde probabile, circa eundem, sed inferius & propius ad Mendetem, fuisse etiam *Diospolim*, cujus nonnisi plures in Thebaide fuerunt, quod non insolens in Aegypti urbibus, in quibus plures Hermopoles, Cynospoles, Lycopolis, Latopoles, Apollonopoles, Aphroditopoles, Arsinoæ, Heracleæ. In Notitiæ provincia Aegypti secunda est cum Cabasa, Pachnemunide, Busiri, Cyno, etiam *Diospolis*, quæ hæc nostra est.

Altera urbs a Strabone jam memoratarum est *Leontopolis*, quæ nomen a leonibus habet in ea religiose servatis atque cultis. Aelianus Hist. animal. lib. XII, cap. VII. *λέωνες ἐν Αἰγύπτῳ εἰσὶν, & ἐν αὐτῶν κέντρον πόλις, Leones in Aegypto coluntur, & ab ipsis urbs quadam nominata est.* Plinius lib. V, cap. X. de Aegypti in Delta urbibus: *Butos, Pharbatos, Leontopolis, Athribis, ceteræ.* qui & cap. IX, æque ut Ptolemæus, nomen inde *Leontopoliten* nuncu-

pavit.

pavit. Nummus Antonini Pii apud Vaillantium : ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ L. I. H. Leontopolitarum, anno decimo octavo. In Notitia provinciarum vocatur Λεοντώ, Leonio, truncato vocabulo, quod illo ævo etiam in aliis Aegyptiarum urbium nominibus factum, Cyno, Lyco, tam in Notitiis, quam Itinerariis. Adde supra Hieronymi verba in Esa. XLVI, ubi pro λέων videtur λεόντων legendum esse, quia hæc nomina ex secundo multitudinis casu κυνῶν, λύκων, facta sunt, demto πάλως, quod sequebatur, vocabulo. Vulgaris usus etiam n postmodum abiecit, & dictum λύκω, κυνῶ, λεόντων, Lyco, Cyno, Leonio. Vide quoque, quæ vir summus Lucas Holstenius ad Ortelium in Lycon p. 110 adnotavit. In Leontopolitano nomo etiam Veneris urbem Strabo posuit p. 552. Supra Mendesium, inquit, ac Taniticum ostium est magnus lacus & Mendesium nomos, καὶ ὁ Λεοντοπολίτης, καὶ πάλιν Αφροδίτης, καὶ ὁ Φαβήτης νομός. & Leontopolites nomos, & Veneris civitas, & nomos Pharbeties. Hæc est, quam Stephanus juxta Athribin dicit sitam esse, quod arguit inter Leontopolin & Athribin fuisse politam. Sic enim infit : Αφροδίτης πόλις : ἡ καὶ Αφροδίτης πόλις, ἐστὶ πόλις κατὰ Ἀθρήβιν, Aphrodites urbs, quæ & Aphroditopolis, sita est juxta Athribin.

Supra Leontopolim est Busiris ad fluvium Busiriticum, qui ab urbe nomen habet. Strabo prædicto loco : Prope Mendetem est Diospolis & lacus circa eam : & Leontopolis. καὶ ἀπὸ τῆς ἡ Βούσιος πόλις ἐν τῇ Βουσιεῖ τῇ νόμῳ, καὶ Κυνὸς πόλις. Uterius est Busiris urbs in Busirica præfectura, & Cynopolis. Strabo dipththongo scripsit : Herodotus, Ptolemæus, Stephanus Βούσιος. Isidis templum eximium habuit. Herodotus lib. II, cap. LIX. πανηγυρίζουσι ἐς Βούσιον πόλιν τῇ Ἰσι. ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει ἐστὶ μέγιστον Ἰσιος ἱερόν. Conveniunt sacrum habent in Busiri, in Isidis honorem. In hac urbe enim est templum maximum Isidis. Plinius dicto antea loco : Leontopolis, Athribis, Isidis oppidum Busiris, Cynopolis. Non incido inter Isidis oppidum & Busiris, sed pro eodem habeo : quod Herodotus confirmat, nec in Delta aliud oppidum, hujus Deæ nomen gerens, facile invenitur, in hoc præsertim tractu. Nam tria illa Isea Tabulæ Peutingerianæ, & ejusdem Isopolis, si vel maxime Isopolis legas vel Isopolis, nimium hinc in occasum solis inclinant. De tyranno Busiride, qui in hac urbe videtur sedem habuisse, non est quod multa dicamus. Dicat, qui occidisse illum fertur, Hercules apud Ovidium ix Metamorph. v. 182.

Ergo ego fœdantem peregrino templa cruores
Busirin domui?

Dicat Virgilius ex lib. III Georg. vers. 5

- - - - illaudati Busiridis aras :

Referat Diodorus Siculus e libro IV, cap. XVIII, quod Hercules, Antæo victo & occiso, παραδόντες εἰς Αἴγυπτον αὐτῷ Βούσιον τὸν βασιλεῖα, ἐνοχλεῖν τὰς περιδημῶντας, digressus in Aegyptum, Busiridem interfecerit, qui hospites & peregrinos mactaverat. Sed hæc in fabulis latent, quamvis possit subesse aliquid veri. Strabo autem libro. XVII, pag. 552. dubitat, immo negat, umquam Busiridem tyrannum aliquem in Aegypto existisse.

Vidimus Strabonem & Plinium Κυνὸς πόλιν, Cynopolim cum Busiri conjungere & in eodem nomo collocare. Hanc vero, si ita est, putares diversam esse a Cyno Itinerarii, quod medium inter Tavam & Thmuim est; de quo supra diximus. Multiplica-

ta quidem impura erat religio, & plurā loca Anubi Cynoscephalo consecrata. Celebrior Cynopolis supra Memphin in Nili insula est, quæ Cynopolitanum nomen Ptolemæo denominat. In provinciarum autem Notitia Cyno vocatur Busirica Cynopolis, in provincia secunda sextum locum tenens, Busiris septimum. Si hanc & illam Itinerarii eandem putamus esse, quod vero plane est simile; oportet Busirin ex Ptolemæi loco paululum moveri, & propius ad Leontopolim deduci; Cynopolis autem huic ab occidente, justo ex intervallo, adponi, ut a Thmui iter per Cyno ad Tavam deferri possit. Quo referri potest, quod Herodotus lib. II, cap. LIX. Busirin ἐν μέσῳ τῆς Δέλτα, in medio Delta positam dicit, quæ ex Ptolemæi positione ad oram est.

Post Busiriticum amnem prope Mendesium ostium, seu μεσσηνίου τῆς Βουσιρίτικῆς ποταμῆς καὶ τῆς Βουβαστικῆς, inter Busiriticum & Bubasticum fluvium Ptolemæus haud longe ab ostiis nomen, quem Νεούλιν, Nēut vocat, posuit, ejusque metropolim dixit πανέφυσιν, Panephysin, quæ in provinciarum Notitia est πανέφυσος, Panephusus. Antistites Panephysi Philippi Nicæno, Ammonius Ephesino concilio subscripserunt.

Supra Panephysin loco medio est Tanis ex Ptolemæi dispositione, a quo ostium nominatur Taniticum, etiam Tanitica præfectura sive nomos. Strabo p. 552. εἴτα τὸ Τανιτικὸν ὄστιον, καὶ ὁ Τανίτης νομός, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ μεγάλη Τάνις, Postea est Taniticum ostium, & præfectura Tanitica, & in ea (αὐτῇ videtur legendum) urbs magna Tanis. Est & in ecclesiæ & provinciarum Notitiis urbs numero tertia in prima Augustamnica Tanis, multique existimant, hanc veterem Pharaonum fuisse regiam. Urbem enim Zoan, ut Ebræi vocant, Græci interpretes Numeror, XIIII, 13, Esa. XIX, II, 13, Psalm. LXXVIII, 13 & 44. verterunt Τάνις, Tanis: de qua plus infra in Aegypto sacris litteris memorata dicturi sumus. Nummus Hadriani, TANI. L. IA. Tanitarum, anno undecimo. Ut situs respectu ceterarum urbium constet rectius, Antonini iter per Delta totum adscribimus:

Pelmso	
Heracleopolin	M. P. XXII.
Tanin	M. P. XXII.
Thmuis	M. P. XXII.
Cyno	M. P. XXV.
Tavam	M. P. XXX.
Andron	M. P. XII.
Nithine	M. P. XII.
Hermupolim	M. P. XXIIII.
Cercu	M. P. XXIIII.
Alexandriam	M. P. XX.

Supra Tanin est Pharbatius, Φάρβαιος, inter Busiriticum & Bubasticum alveos, non procul ab illorum ἐκροπῇ, seu ubi ex uno alveo diffiunt. Ptolemæus & Stephanus diphthongo scribunt Φάρβαιος, etiam Plinius lib. V, cap. X Pharbathus: Strabo autem Φαρβηίτης νομός Pharbetites nomos: Herodotus tamen etiam νομός Φαρβαιδίτης, cum diphthongo, lib. V, cap. CLXVI.

Tandem aliquid de Taricheis, id est fassamentorum locis, dicendum est, quæ circa Nili ostia fuerunt, & a Byzantio Stephano etiam inter oppida referuntur. Ταρχίαι, inquit, πόλις πολλαί. αὐτῶν μὲν Μαυρίσιαι, αὐτῶν δὲ Σικυριαί, αὐτῶν δὲ Κατωβινναί. Tarichea, plures hujus nominis

his urbes : Mendesia, Scenica, Canobica. Herodotus lib. II, cap. xv. etiam Pelusiacarum mentionem fecit. Iones, inquit, solum Delta Aegyptum esse ajunt, ἀπὸ Ποσειδῶνος καλεομένην σκοπίης λέγουσιν τὸ παρὰ θάλασσαν εἶναι αὐτὴν μίχεται Ταρχίου τῶν Πηλουσιῶν, a Persei specula ita appellari dicentes, juxta mare ad Pelusiacas usque Taricheas. Vera & distincta a ceteris oppida fuerint, nec ne, & ad quod latus ostiorum sita, aliunde non potest demonstrari. Nomen arguit, mercaturæ piscium sale conditorum inferuisse.

Hæc notabilia oppida, quæ in magno Delta observare licuit. Dico *magnum* Delta, quia discernit Ptolemæus, & magnam illam triquetra figuræ insulam, cujus vertex prope Memphim in Nili scissione est, basis & latitudo a Canopo ad Pelusium pertinet; hanc, inquam, magnam insulam, mari & fluminibus comprehensam, Ptolemæus vocat μέγα Δίλμα. *magnum* Delta: idem μικρὸν Δίλμα, *parvum* Delta dicit, quod Bubasticus fluvius cum Bustritico facit; quem ex se emittit. Addit idem *tertium* Delta, quod Bubasticus cum Athribitico fluvio faciat. Sed obscuriora sunt secundum & tertium, & plerique *Magnum* Delta significari volunt, qui τὸ Delta in historiis aut geographiæ expositionibus mentionem faciunt.

INFERIORIS AEGYPTI LATUS ARABICUM.

Latus Arabicum vocamus, quidquid extra Delta ab ortu situm est ad Palæstinam usque & Arabiam Petræam. In eo sunt primum Bubastico fluvio, qui Delta ab ortu claudit, oppida adposita. *Bubastus*, a qua flumini nomen est, ad medium illum sita est, ut Ptolemæus eam locavit. Strabo p. 553. αὐτὴ τῇ ἢ Βυβαστὸς πόλις, καὶ ὁ Βουβασίτης νομός, ibi etiam oppidum *Bubastus* est, & *nomos Bubastites*. Polybius lib. xv, cap. xxv. memorat, Adæum quemdam ἐν τῇς Βουβαστὲ τότε καθισταμένον, tum *praefectum* urbi *Bubasto*. De Aegypto enim tumultu & Alexandrina seditione agit. Diana ibi religiose colebatur, ut Herodotus lib. II, cap. LIX. recenset. πανηγυρίζουσι, inquit, ἐν Βύβαστι πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, sacros conventus agunt in *Bubastin*, in honorem *Dianæ*. Diana enim Aegyptiaca lingua *Bubastus* dicitur, eodem testante cap. CXXXVII & CLVI. Inde ad Latinos etiam nomen hoc manavit. Ovidius lib. IX *Metamorph.* vers. 690.

Sanctaque Bubastis, variusque coloribus Apia.

Et sacra Bubastia cynegeticus Gratius habet vers. 42.

Vix operata suo sacra ad Bubastia lino

Vestiuntur sonipes astricti turba Canopi.

Oppidum *Βυβαστὸς*, *Bubastus* dicitur a Polybio, Strabone & Ptolemæo: *Βύβαστις* ab Herodoto dicto loco, & *Bubastis* a Pomponio Mela lib. I, cap. IX. An etiam in sacris scripturis ejus mentio fiat, infra singulari loco dispiciemus.

Supra Bubastum ad idem flumen, aut prope illud, secundum Ptolemæi tabulam est *Omi* metropolis in Heliopolitano nomo. Græcus falsatus Ἡλία referens, quod *ομία*, *Omiæ* legendum est. Convenit etiam situs per numeros designatus utrobique: nec Ἡλία potest Heliopolim signare, quæ statim post sequitur in eodem nomo. Quod vero non illam,

olim

olim clarissimam civitatem, sed Oniæ oppidum Ptolemæus metropolim Heliopolitæ nomi facit, ejus rei causam Strabo prodidit pag. 553, quia jam tum ipsius ætate erat *παρρημένος ἡ πόλις*, *desolata urbs* Heliopolis. Non est autem quod dubitemus, Oniam illum Judæorum in Aegypto pontificem fuisse, qui templum in æmulationem Hierosolymitani in Aegypto, regis permisso, condidit, quod Josephus lib. vii de Bello Jud. cap. xxxvii narravit. Positionem idem Ptolemæi verbis ex epistola ad Oniam lib. xiiii Antiquitat. cap. vi descripsit: τὸ ἐν Λιοντοπόλει τῷ Ἡλιοπολίτῃ ἱερὸν συμπιπλωκός, προσαγορευόμενον τῆς ἀρχῆς Βυβάστιν, *collapsum templum apud Leontopolim, quæ in nomo Heliopolite est, cognominatum Diane Agrestis*. Hunc locum sibi ab rege petierat Onias, ut sibi in eo novum templum liceret extruere: quod etiam concessum fuit. Munivit templum Onias muro ex lateribus facto, addiditque ingentem turrin, similem Hierosolymitanæ. Vide Josephi lib. vii de Bello sub finem. Non dubium, ædificatum hoc loco frequenter ab Judæis, ut urbis speciem templum & castrum acciperet, aut ipsam illam Leontopolim Heliopolitæ nomi, propter hoc templum, Oniæ nomen induisse, ut Oniæ metropolim Ptolemæus adpelleret.

Babylon quoque ad Bubasticum flumen prope verticem a Ptolemæo, & in eodem Heliopolite nomo ponitur: de quo loco plenius Strabo lib. xvii, pag. 555. *Αναπλύνοντι δ' ἐπὶ Βαβυλωνίῳ φέρειον ἱερὸν, ἀπὸ τῶν ἐν ἡλίουδῃ Βαβυλωνίῳ τινῶν, εἴτα διαπερὶ τὸν ἡλίουδῃ καὶ οἰκίαν παρὰ τῶν βασιλέων*, *Sursum naviganti occurrit Babylon castellum permunitum, ubi Babylonii quidam confederati, impetrarantque ab regibus, ut ibi habitarent*. Romani ibi unam ex tribus legionibus posuerunt, quæ Aegypto præsidio essent: quod idem Strabo adnotavit. Videtur tamen Strabo Babylonem non alveum ex scissione Nili, sed supra Delta & supra scissionem posuisse: nos autem Ptolemæi numeros & inde confectam tabulam secuti, hoc loco prætermittere noluimus, præsertim quod sub Heliopolitano nomo censuit, quam ultimam Arabicæ partis ad austrum præfecturam inferioris Aegypti & τῷ Delta æqualis, constituiamus. Accedit auctoritas Josephi lib. ii Antiquit. cap. v. qui a Strabone dissentit, Ptolemæo propior: etiam vetus loci nomen prodit. τὴν δὲ ποταμὸν ἰποικίζο, *Iter*, inquit, [Israelitæ ex Aegypto exeuntes] *faciebant καὶ Ἀλφὸς πόλιν ἔρημον εἶναι ἐν τοῖς τότε, Βαβυλὼν γὰρ ὕστερον κτίσθη ἐκεί, Καυβύστου καὶ αὐτοῦ φορέοντος τὴν Αἴγυπτον*, *juxta Latopolim* (Latonæ civitatem) *tunc desertam. Babylon enim post eo loco est condita, quo tempore Cambyfes Aegyptum vastabat*.

Hæc supra Bubastum ad flumen ejusdem nominis ex Ptolemæi positione: infra urbem illam Phacusa est, ut Ptolemæus scripsit, qui metropolim Arabicæ nomi vocat: Strabo autem pag. 553. *Φάκυσσα*, Phaccusa; & Stephanus *Φάκυσσα*, Phacussa, & uterque *κώμην*, vicum dixit, non oppidum. Inde fossæ navigabilis initium erat, quæ in mare Rubrum juxta Arsinoen deducta erat, quam Strabo dicit centum cubitorum habuisse latitudinem.

Supra Phacusam est *Heracleopolis parva*, quam vetus ad Ptolemæum tabula in dextra ripa Bubastici amnis habet. Posset dubitare de situ, annon in Delta ponenda sit. Ptolemæus enim metropolim nomi Sethroïtici hanc minorem Heracleopolim fecit: at nomen hunc Strabo dicit *ἐν τῶν δεκατῶν ἐν τῷ Δέλτῳ*, *unum ex decem nomis, qui intra Delta sunt*. At incertum est, fuisse nomos semper fluminibus ita distinctos, ut nihil trans flumen continere potuerint. Satis est, veterem metropolim, *Sethrum* Stephani, fuisse fortasse in Delta: an vero nova non potuit extra illud in loco esse proximo? Sic nihil volui in tabula immutare. Dicitur vero *Ἡρακλῆος μικρὴ πόλις*, *Herculis parva civitas*, ad discrimen majoris, sitæ in insula Nili magna, quæ supra Memphin est, ad occidentalem flu-

Ea
 apu
 τὰ
 ὁ
 du
 xxv
 liam
 xxi
 bile
 ejus
 sius
 pud
 Ptole
 apud
 terior
 Luca
 Lente
 Et M
 An eti
 cap. xx
 vum si
 Nun
 tatem.
 p. 523.
 Πάυσαν
 Casio
 dicitur
 facta,
 Gerra
 æquali
 Μαγδαλὴ
 LIB

fluminis alveum seu partem. Minorem Itinerarium Antonini designat, mediam inter Pelusium & Tanin, ab utraque **xxii** milliariis distantem.

Pelusio

Heracleus

Tanin

M. P. **xxii.**

M. P. **xxii.**

Easdem mansiones etiam Titus, ex Aegypto cum exercitu in Palæstinam profecturus, tenuit apud Josephum extremo lib. **iv** de Bello. A Thmui terrestri profectus *κατὰ πολίχνην τὴν Τάνιν ἀνέβη*, juxta oppidum quoddam Tanin castra ponit: *διότι αὐτῇ ἐκείνῃ Ἡρακλίου πόλιν, ἢ τοῖς Πηλεσίοις γένειαν*, secunda mansio Heracleopolis fuit: *tertiam Pelusium.*

Ad ostium fluminis ipsum est *Pelusium*, urbs nobilis & munita, viginti stadiis a mari reducta, ut Strabo observavit: *claustrum* Aegypti dictum ab Hirtio Bell. Alexand. cap. **xxvii**. Nomen urbs ducit a *παλῶ, luto*, secundum Strabonem, quia inter paludes sita. Aliam & fabulosam originem tam nominis quam urbis, nescitur quo auctore, Ammianus lib. **xxii**, cap. **xl**. [xvi Vales.] prodidit. In *Augustamnica*, inquit, *Pelusium* est oppidum nobile, quod *Peleus*, *Achillis* pater, dicitur condidisse, lustrari deorum monitu jussus in lacu, qui ejusdem civitatis adluit moenia. Historiam vel fabulam Pelei ab omnibus aliter narrari, Valesius ad hunc locum demonstravit. Sæpe obsessa & multo labore capta, utpote a Persis, apud Diodorum lib. **xvi**, cap. **xlvi**, seq. & ab Antonio, Gabinii auspiciis, quum pulsus Ptolemæum reduceret, apud Plutarchum p. **917**. & a Mithridate Pergameno pro Cæsare, apud Hirtium de Bello Alex. cap. **xxvi**, quia hac urbe potiti, patentem in Aegyptum interiorum aditum habebant. Ostium Nili ultimum, ut notum est, *Pelusiaceum* denominat. Lucanus lib. **viii**, vers. **465**.

- - - *dividui pars maxima Nili*

In vada decurrit Pelusia, septimus amnis.

Lentem Pelusiaceam poetæ laudant. Virgilius lib. **i** Georgicorum vers. **228**.

Nec Pelusiace curam adspernabere lentis.

Et Martialis lib. **xiii** epigram. **ix**

Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem.

An etiam *Pelusia* muliebri genere nomen urbis effertur? ait Salmasius ad Capitolini Marcum cap. **xxiii**. dicentis, *Sacra Serapidis a vulgaritate Pelusia submovit*. Quid vero, si adjectivum sit, & vel *Pelusia* legendum, vel subaudiendum *superstitionis*?

Nunc a Pelusio mare persequemur, usque ad Rhinocoluram, extremam Palæstinæ civitatem. Primum a Pelusio est Ptolemæi *Γέρον*, *Gerrum*, quæ *Gerra* Strabonis sunt lib. **xvi** p. **523**. dicentis, *εἴτ' ἐπὶ Πηλεσίοις ὁδὸς, ἐν ᾗ τὰ Γέρον, ἢ ὁ Χαβρίε λεγόμενος χάραξ, ἢ τὰ πρὸς Πηλεσίᾳ βάραθρα, ἃ ποῖσι παρεκχέουσι Νεῖλον, φύσει κοίλων ἢ ἐλαδῶν ὄντων τῶν τόπων*, Deinde [a Casio monte & Pompeii sepulcro] *via Pelusium fert, in qua sunt Gerra, & qui Chabrie dicitur agger* (Plinius *Chabrie Castra* dixit) *ac voragine Pelusio proxima, Nili effusionibus facta, quod ea loco cava & palustria sunt*. Quod ergo a Casio procedit Pelusium versus, *Gerra* Casio sunt propiora, *Agger Chabrie* Pelusio. In Itinerario sequitur *Pentafchaenos*, æquali distantia **xx** m. p. a Pelusio & a Casio, cujus etiam Stephanus mentionem habet in *Μαγδαλὸς & Τάκομφος*.

LIBER IV.

D

Tractus

Tractus a Gerro ad Rhinocoluram, Ptolemæo dictus est *CASIOTIS*, sive, ut ipse scripsit geminata littera, *CASSIOTIS*, a *Cassio* oppido, quod idem habet & Tabula Peutingerorum, cujus hæc est positio:

Pelusio VIII Gerra XXIII Cassio [] Ostracine XXIII (Rhinocornura XV.)

Ammianus dicto loco etiam geminavit: *In Augustamnica Pelusium est - - - & Cassium ubi Pompeji sepulcrum est Magni, & Ostracine, & Rhinocolura.* Ceteri *Casium* scribunt, & montem potius, quam oppidum intelligunt, nisi ad montem ejusdem nominis oppidum fuit, Strabo lib. XVI, pag. 523. *ἔστι τὸ Κάσιον ὄρος τῆς Δόφου ἀπελθοντὶς, ἀντὶ τοῦ, ὅπερ τὸ Πηληϊὸς τῆς Μάγνης σάμα κτῆτος, καὶ διὰ τὴν ἰσθμὸν Κασίε.* *Casius mons aggeribus arenarum similis, & in mare procurrrens, ipse aquarum inops.* In eo Pompeji Magni corpus jacet, & Jovis Casii templum est. Idem lib. XVII, pag. 548. *Περὶ τοῦ Μάγνης ἐστὶ φέρον ἐν Παλαιφασάλῃ πρὸς τὴν Πηλεῖον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, Pompejus Magnus venit, ex Palaopharsalo fugiens ad Pelusium & Montem Casium.* Sic ex prior loco emendandum, non *Kassien* legendum, ut editum est, Pomponius Mela lib. I, cap. X. *Arabia nisi qua Casio monte attollitur, plana & sterilis.* Et lib. III, cap. VIII. de Sinu Arabico: *Init penitus introitusque: dum Aegyptum pene & montem Arabia Casium attingit.* In eo autem falsus est Mela, quod prior loco huic Aegypti Casio tantam tribuit altitudinem, ut ex summo vertice a quarta vigilia ortum solis ostendat: quod ceteri de Casio Syriae monte referunt. Uterque *Casius* rectius, quam *Cassius*, scribitur, Salmasius in Spartiani Hadrianum cap. XIV. *Ubique scriptum CASSIUM, sive apud Graecos sive apud Latinos auctores reperitur, tam de Syria monte, quam de altero Aegypti circa Pelusium, reformandum in CASIUM.* De sepulcro Pompeji Spartianus Hadriano cap. XIV. *Peragrata Arabia Pelusium venit, & Pompeji tumulum magnificentius extraxit: de eodem & Jovis templo Plinius lib. V, cap. XII. A Pelusio Chabria castra, Casius mons, delubrum Jovis Casii, tumulus Magni Pompeji.* Si oppidum fuit Casium, ut Ptolemæus censuit, circa illud delubrum fuit, aut in ipso oppido. At Josephus etiam extremo lib. IV de Bello etiam templum, non oppidum dixit. *Ad Pelusium, inquit, milite per biduum recreato, tertio die pertransit τὰς ἱμβρὰς τῆς Πηλεῖος, irruptiones Pelusii ostii seu palustria loca, καὶ ἀπειλὰν εὐαὶν ἰσθμὸς τῆς ἰσθμῶς, αὐτὸς τὰ τῆς Κασίε Διὸς ἱερὰ ἐξελθόντων, τῇ δὲ ὑστερίᾳ κατὰ τὴν Οὐραλίαν, & unam mansionem profectus per solitudinem, ad Casii Jovis templum castra posuit; posteroque die apud Ostracinen.*

Post Calium in Casiotide Ptolemæi est *Ἐκρηγμα Σιρβονίδος λίμνης, Ecregma*, id est eruptio, Sirbonidis lacus. Servavi vertendo vocem *Ecregma*, quia ut propriam nobis Diodorus & Strabo commendant: ille lib. XIX, cap. LXIV. *αὐτὸς παρὰ δὲ ἐπὶ τὸ καλούμενον Ἐκρηγμα, ἵπτε ad Ecregma, quod ita vocatur, profectus est: hic lib. XVI, pag. 523. Quae Gazam sequitur regio, sterilis est & arenosa: magis etiam, qua inde inter mare & Sirbonidam lacum, mari parallelum, & angustum spatium pro transitu relinquentem est, μάχετ τὸ Ἐκρηγματὸς καλούμενον, usque ad Ecregma, quod ita nuncupatur.* Idem Strabo lib. I, pag. 45. refert, quosdam magnos orbis continentes distinguere τοῖς ἰσθμοῖς, ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασίας καὶ τῆς Πηλεῖος θαλάσσης καὶ τῷ μεταξὺ τῆς Εὐρασίας καὶ τῆς Ἐκρηγματὸς, tum illo [isthmo] qui est inter Casium & Ponticum mare, tum eo, qui est inter Rubrum mare [Arabicum sinum] & Ecregma. Plinius lib. V, cap. XIII. *Ἐκρηγμα* vertit *emersum*, hoc est eruptionem. *Mox, inquit, Idumæa incipit & Palestina ab emerfu Sirbonis lacus.* Hic, & Ptolemæus, os lacus, quo effluit ex mari, videntur *Ἐκρηγμα*, *emersum* nominasse, quod ab occasu lacus, seu occidentalem ejus partem erat, ut ex Strabonis verbis liquet, a Gaza procedentis & lacum ab ortu

in occasum describentis *μίχελ τῷ ἐκρήματι*, usque ad *Ecregma*. Addit, τὸ δ' ἐκρήμα συγκαίχεται, *Ecregma autem aggeratum est*.

Ipse lacus *Sirbonis* & *Serbonis*, *Σιρβωνίς* & *Σερβωνίς* dicitur. Strabo lib. XVI. ὑπερκειμένην ἔχει τῇ *Σιρβωνίδῃ λίμνῃ*, παρέλληλον ὥς τῇ θαλάττῃ μικρὸν διόθεν διπλῆσται μίχελ τῷ *Εκρήματι*. *Habent [hæc loca] superjacentem Sirbonidem lacum, parallelum mari, parvum quendam transitum in medio relinquentem, usque ad Ecregma*. Loquitur de interjecto inter mare & lacum spatio, quod instar tæniæ est, longum, ut ipse supputat, cc stadia: latum, ubi maxime, quinquaginta. Consentit Diodorus Siculus, lib. I, cap. XXX. ἔστι ἀνὰ μίσην τῆς δὲ Κοίλης Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου λίμνη, τῇ μὲν πλάτει εἰς πηλὴν, τῇ δὲ βάθει δυνάμει, τῇ δὲ μίχελι ἐπὶ διακοσίους περικύβηται εὐρύς, ἡ ἀπομακρυνύσθαι *Σιρβωνίς*. *Est in medio Syria Cæles & Aegypti lacus, latitudine perquam angustus, sed profunditatis admiranda: longitudo autem ad ducenta stadia excurrit: Serbonis nuncupatur*. Secunda vocali *Serbonis* scripsit etiam Herodotus, qui lib. II, cap. VI. longitudinem Aegypti juxta mare definit ἀπὸ τῷ Πλωθνήτιω κίλπε μίχελι *Σιρβωνίδῃ* λίμνῃ, παρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρε' εἶναι, ἀπὸ *Plinthinete* sinu ad *Serbonidem* usque lacum, ad quem mons *Casius* pertingit. Et lib. III, cap. V. μίχελι *Σιρβωνίδῃ* λίμνῃ, παρ' ἣν δὲ τὸ Κάσιον ὄρε' εἶναι ἐς θάλασσαν, usque lacum *Serbonidem*, juxta quem mons *Casius* ad mare pertingit. Accessit fabula, Typhonem in hoc lacu jacere. Herodotus ibidem: ἀπὸ *Σιρβωνίδῃ* λίμνῃ, ἐν τῇ δὲ λόγῳ τὸν Τυφῶν κρυφθῆναι, ἀπὸ *Sirbonide* lacu, in quo *Typho* dicitur occultatus. Et Plutarchus Antonio pag. 917. περὶ τὸ *Εκρήμα* καὶ τὰ τῆς *Σιρβωνίδῃ* ἐλαττωμένης αὐτοῖς τῆς πορείας, ὡς Τυφῶν μὲν ἐκποῦς Αἰγύπτου καλεῖται, iter illis faciendum erat circa *Ecregma* & *Serbonidis* paludes, quas *Typhonis* exhalationes *Aegyptii* vocant. Ptolemæus & Strabo, ut vidimus, per jota scribunt *Σιρβωνίς*: & Plinius lib. V, cap. XIII. *Sirbonis*, secundo casu, quasi primo *Sirbon*, vel *Sirbo* formasset. *Idumæa*, inquit, incipit, & *Palæstina*, ab emerfu *Sirbonis* lacus, quem quidam CL. M. passuum circum iter tradidere. Herodotus *Casio* monti adplicuit: nunc est palus modica. Quod ab emerfu initium *Palæstinae* fecit, in eo Herodotum sequutus videtur, qui lib. III, cap. V. inverso quamvis ordine, ἀπὸ ταύτης [*Σιρβωνίδῃ* λίμνῃ] ἢ δὲ Αἰγύπτῳ, ab hoc [lacu *Serbonide*] jam *Aegyptus* est. Sed variæ de limite opiniones, quem nos supra in *Palæstina* certis de causis ad *Rhinocoluram* seu præterlabentem fluvium constituimus. Quod deinde casu patrio *Sirbonis* format, in hoc consentientem habet Stephanum, utraque forma usum. Sic enim scripsit: *Σιρβωνίς* καὶ *Σιρβωνίς*, λίμνη πλησίον τῷ Κάσιῳ, *Sirbon* & *Sirbonis*, lacus prope *Casium*. Quod denique lacum decrevisse dicit, id eo facilius ad credendum est, quo constantius recentiores referunt, majorem partem hodie exsiccatum esse.

Post lacum *Sirbonidem* sequitur apud Ptolemæum *Ostracine*, ultimum ex nostra finitione *Aegypti* oppidum, quod jam in *Asia* censeretur, quum cetera *Aegypti* *Africae* reliquerimus. Si non propria *Aegypti* est *Ostracine*, tamen accessio, vel adjecta pars, quo minus habeatur, nihil repugnare video: idque rationes de limite in *Palæstina* prolatae satis videntur confirmare. Plinius lib. V, cap. XII. *Casius mons, delubrum Jovis Casii, tumulus Magni Pompeji*. *Ostracine Arabia* finitur, a *Peluso* LXV millibus passuum. Josephus lib. IV extremo ἀλώσεως de *Titi* itinere: πρὸς τῷ τῷ *Κασίῳ* Διὸς ἱερῷ τετατισμένῳ, τῇ δὲ ὑστερίᾳ κατὰ τὴν *Ορεγκλίην*. ἔτ' ὁ εὐρυὸς ἦν ἀνδρῶν, ad *Jovis Casii templum* castra posuit: postero die juxta *Ostracinen*: quæ mansio aqua inops erat. Magnum hoc unius diei iter fuit, ut fere omnium illius expeditionis: nam XXVI passuum millia Itinerario, quod Antonini vulgo dicitur, numerantur. Sic enim distantiae dispositæ sunt:

<i>Rhinocorura</i>	
<i>Ostracinam</i>	M. P. XXVI.
<i>Casium</i>	M. P. XXVI.
<i>Pentafschœnon</i>	M. P. XX.
<i>Pelusium</i>	M. P. XX.

Sic ab Ostracina ad Pelusium sunt LXVI passuum millia : quod bene convenit cum Ilinio, qui LXV, ut vidimus, posuerat.

A meridiano mari, cui Casiotis adjacet, ad sinum Arabicum decedimus, visuri quæ ad illum τῇ Delta parallelæ urbes fuerint positæ. Prima est *Heroopolis*, Ἡρώων πόλις, quam Ptolemæus supra intimum sinum seu μυχὸν sinus Arabici constituit : a qua ortum versus Arabia Petræa incipiat; sive in occasum eadem procurrat μίχελ τῇ καθ' Ἡρώων πόλιν μυχὸ τῆς Ἀραβίης κόλπου, usque ad intimum sinus Arabici juxta Heroorum oppidum. Et Strabo lib. XVII, pag. 553. πλησίον τῆς Ἀρσινόης καὶ ἡ τῶν Ἡρώων ἐστὶ πόλις, καὶ ἡ Κλεοπατρεὶς ἐν τῷ μυχῷ τῆς Ἀραβίης κόλπου τῷ πρὸς Αἰγύπτῳ. Prope Arsinoen est etiam Heroum civitas, & Cleopatris in intimo Arabici sinus recessu, qui Aegyptum spectat. Plinius Heroum oppidum vocat lib. VI, cap. XXIX. A sinu, inquit, Aelamiticus alter sinus, quem Arabes Aeant vocant, in quo Heroum oppidum est. Alter ille sinus, ab oppido Heroopoliticus vocatur. Idem lib. V, cap. XI. Heroopoliticus vocatur, alterque Aelamiticus sinus Rubri maris in Aegyptum vergentis. Mela lib. III, cap. VIII. Berenice inter Heroopoliticum & Sirobilitum; ubi promontorium subaudiunt. Nomos Heroopolites a nonnullis dictus (nec enim Ptolemæus agnoscit) apud Plinium lib. V, cap. IX.

Ab Heroorum oppido proxima in latere sinus Aegypto apud Ptolemæum est *Arsinoe*, Ἀρσινόη, de qua Strabo lib. XVII, p. 553. ἐκδοῦσα εἰς τὴν Ερυθρὴν καὶ τὸν Ἀραβίων κόλπον καὶ πόλιν Ἀρσινόην, ἣν οἱ Κλεοπατρεῖδα καλεῖσι, educta [fossa est] in Erythraum mare & Arabicum sinum, & oppidum Arsinoen, quam nonnulli Cleopatridem adpellant. Hæc Strabonis verba Patres Benedictini, qui Athanasium cum Tabula ejusque explicatione ediderunt, ad Arsinoen, quæ supra Memphin est, & nomon denominat, adplicuerunt, in quo cum ipsis consentire non possum, quum ad Erythraum mare & Arabicum sinum geographus restringat. Facile autem concedo, & alteram Arsinoen fuisse postmodum Cleopatridem, ex muliebri, credo, æmulatione nuncupatam, quamvis diserte id demonstrare difficile est. Paucis autem interjectis verbis videtur Strabo eandem Rubri maris Arsinoen, Heroopoli vicinam, a Cleopatride distinguere. Verba paullo ante in Heroopoli attulimus. Sed puto ita conciliari posse; Cleopatram Arsinoes nomen non penitus abolevisse, sed oppido illius novam partem addidisse, quàm Cleopatridem adpellaverit : unde factum, ut totum oppidum postea quidam veteri nomine Arsinoen, quidam novo Cleopatridem nuncuparent. Ordo verborum postulat, Cleopatridem fuisse inter Heroum oppidum & veterem Arsinoam, sive Arsinoæ a septemtrione adpositam.

Haud procul inde fuit *Phagroriopolis* cum nomo *Phagroriopolitano*, nec vero ad Arabicum sinum videtur oppidum fuisse, sed intus paullo, seu in mediterraneis. Strabo, quum de Arsinoe, Heroopoli & Cleopatride, ἐν τῷ μυχῷ, in intimo sinu sitis, egisset, illico dicit, ἀπὸ ταῦτα δ' ἐστὶ καὶ ὁ Φαγρωριολίτης νόμος, καὶ πόλις Φαγρωριόπολις. Ibidem est etiam Phagroriopolitana prefectura, & oppidum Phagroriopolis. Agit proxime post de fossa per isthmum a Phacusa ad Arsinoen & in sinum Arabicum ducta, circa quam Phagroriopolim fuisse sitam, vero est simillimum. Stephanus de Urbibus, etiam *Phagrorium* nominavit: Φαγρώριον, πόλις, αἰς Αἰγύπτῳ δὲ ὁ πολὺς ἐν Αἰγυπτιακοῖς. ἐξ ἧς ἀνέσται Φαγρωριόπολις, καὶ Φαγρωριολίτης. *Phagrorium*, urbs, in

Alexan-

Alexander Polyhistor in Aegyptiacis. Ex quo compositum Phagroriopolis, & Phagroriopolis.

Quod vero fossa mentionem fecimus per Isthmum in mare Rubrum deductæ, de illa plenius nunc, quia opus erat admodum memorabile, dicemus. Diodorus Siculus lib. I, cap. XXXI. scripsit, regem Neco, Psammetichi filium, primum auctorem fuisse, sed inchoatum reliquisse: Darium Persam ἀποφύγει τοῖς ἔργοις ὡς τινός, processisse longius in illo opere usque ad exiguum partem; verum etiam abstinuisse, territum a quibusdam, qui dicerent, perducta fossa fore, ut Aegyptus submergeretur: quia Rubrum mare editius esse, quam Aegyptum, persuaserunt. Tandem Ptolemæus II. absolvit opus, & fossam in Rubrum mare juxta Arfinoen sine damno aut periculo perduxit, Quæ fuit tamquam διάφραγμα, transversarium munimentum regni, quod aperiri poterat, quoties voluerit rex διαπλῦσαι, pernavigare; & rursus celeriter claudi. Hæc Diodorus, ἐκ Πηλουσιακῆς πόλεως, ex ostio Pelusiaco, id est ex Bubastico amne deducit, quia sæpe πόμα totum alveum significat. Strabo autem lib. XVI, p. 553. dicit, ἀπὸ κώμης ἀρχεται Φακκῆσης, a vico Phaccusa incipit illa fossa, lata centum cubitos, & profunditatis tantæ, quanta magnis navibus satis esset. Exitum uterque ponit apud oppidum Arfinoen: nomen fossæ vel amnis per fossam decurrentis fuisse Ptolemæi, commune cum perfectore, Diodorus adnotavit.

Fuit etiam alia fossa, per quam fluvius deductus erat a Babylone ad Heroopolim, qui Trajani fluvius ab auctore vel reparatore vocatus est. Ptolemæus lib. IV, cap. V. Ἡρώων πόλις. δι' ἧς καὶ Βαβυλωνίᾳ πόλιν Τεκίαν ποταμὸς ῥεῖ, Heroum urbs. Per hanc & Babylonem urbem Trajani amnis fluit. Quod vero magna illa Ptolemæi fossa apud Arfinoen in mare exibat, quæ urbs supra Heroopolim & intimum sinus Arabici erat, non potuit Trajani fluvius per Heroopolim ferri, nisi exsiccata aut oblimata fossa Ptolemæi fuerit: aut laxè dicitur per Heroopolim ferri, quæ prope illam fortassis exitum habuit. Prior autem opinio descriptioni Ptolemæi est accommodatio.

Magis in austrum hinc recedebat Heliopolis, Ἡλιόπολις, ut Herodotus, Diodorus, Ptolemæus, Stephanus scripserunt: sive, ut Strabo, ἡ τῆς ἡλίου πόλις, Solis civitas, ubi templum Solis fuit & maximus cultus ac veneratio. Antiquissima fuit, ut origo etiam ad fabulas referatur. Diodorus Siculus lib. V, cap. LVII. Ἀκτὶς δ' εἰς Αἴγυπτον ἀπ' ἧς ἐκτίσθη τὴν Ἡλιόπολιν οὐ μνησθέντων, ἀπὸ τῆς πατρὸς θεμελίου τὴν προσηγορίαν, Actis vero in Aegyptum profectus, Heliopolim condidit, parentis nomine urbi imposito. Fertur enim Actis ille Solis & Rhodæ filius fuisse, ibidem cap. LVI. Strabo lib. XVII, p. 553. ἡ τῆς Ἡλίου πόλις ἐπὶ χώματι ἀξιολόγῃ κειμένη, τὸ ἱερὸν ἔχουσα τῇ Ἡλίδι, καὶ τὸν βοῦν τὸν Μνεῦιν, ἐν σπηαῖ τινι τριφύλλῳ, ὃς παρ' αὐτοῖς νεόμισται θεός, ὥσπερ καὶ ἐν Μίμφῳ ὁ Ἄπις. Solis urbs, mirando aggeri imposita, Solis templum habet, & Mnevim bovem, qui in septo quodam nutritur, & ab Heliopolitanis pro deo habetur, quemadmodum Apis a Memphis. Dicit autem idem Strabo, νυνὶ μὲν ἐν ἔτι πανένημῳ ἡ πόλις, suo tempore desolatam urbem esse. Unde est, quod Ptolemæus aliam metropolim Heliopolitani nomi constituerit. Sita urbs in mediterraneis, propior tamen Nilo & Memphi, quam finui Arabico: & per fossam facilis ingressus ab urbe in Nilum, indeque navigatum ab Heliopoli ad Thebas usque, quod Herodotus refert lib. II, cap. IX.

Isthmus, qui inter Pelusium & intimum Arabici sinus apud Heroopolim est, a Strabone 552 censetur nongentorum esse stadiorum: quamvis longiorem Posidonius faciat, cujus sententia rejicitur, Strabonis a pluribus tenetur. Quæ præterea in hoc isthmo, aut supra eum in Heliopolitano nomo ex sacris litteris interpretanda essent, post paullo, quum prius de Nomo egerimus, singulari titulo exponemus.

NOMI seu PRAEFECTURAE INFERIORIS AEGYPTI.

Nomos, νομός, videtur magis Aegyptia, quam Græca vox esse, quæ præfecturam significabat, quam cuilibet urbi majori tribuebant. Græci, Herodotus, Strabo, Ptolemæus vocabulum νομός retinent: Plinius lib. v, cap. ix. *præfecturam* interpretatur. *Dividitur*, inquit, [Aegyptus] *in præfecturas oppidorum, quas Nomos vocant.* Et alii Latine vocabulum *nomos*, quando de Aegypto scribere, usurpaverunt. Trajanus Plinio lib. x. epist. xxiii. *Tu, ex quo nomo sis, notum mihi facere debebis, ut epistolam tibi ad præfectum Aegypti mittam.* Harpocrati enim, Aegypto iatraliptæ, civitatem Alexandrinam a Trajano petierat. Repete quæ supra etiam de Nomis diximus.

Non autem jam de singulis per totam Aegyptum agemus, sed qui in Delta aut circa illam regionem ab utroque latere erant: de ceteris, in aliis Aegypti partibus acturi. Primum autem tractabimus, qui circa Alexandriam cis Delta erant, ad Memphim usque: deinde qui in ipso Delta: tandem, qui ultra Delta in isthmo sunt & ad Arabiam.

Quod supra, quum de Aegypto cœpissimus dicere, ex Mareotide justas ob causas initium factum fuit; Ptolemæi Μαριώτην νομόν, *Nomon Mareoten* hoc loco non debemus præterire. Nullam vero hic metropolim nominavit, ut solitus est in nomis aliis: nec ecclesia talem in Mareotide habuit, sed fuit sub Alexandrino episcopo, ut supra etiam omnia, tam maritima, quam mediterranea, a nobis exposita & declarata, quæ repetere nihil attinet.

Ptolemæus tres nomos habet inter Mareoticum & Delta. Primus est Αλεξανδρίων χώρας νομός, *Alexandrinorum regionis nomos*, cujus metropolis non est ipsa Alexandria, (hæc enim exempta est tamquam caput totius regni aut provinciae) sed Ερμούπολις μικρά, *Hermopolis parva*. Ecclesia quoque distinctos episcopos habuit, Alexandrinum & Hermopolitanum: & hic alter, tum Dracontius, ab Athanasio nunc *Hermopoleos parvæ episcopus* vocatur, nunc χώρας Αλεξανδρίων, *Alexandrinorum regionis*. Vide Epist. ad Antiochenos in subscriptione: & ejusdem Epistolam ad Dracontium ipsum sub initium. Secundus Ptolemæi cis Delta nomos est Ανδροπολίτης, *Andropolites*, cujus metropolis est Ανδρών πόλις, *Andropolis*, ad flumen Agathodæmonem supra Hermopolim parvam sita: de qua supra diximus. Eadem est Ανδρω, *Andra*, in Epist. Athanasii ad Antiochenos & in Itinerario. Idem an diversus sit Plinii *Gynacopolites* nomos lib. v, cap. ix. supra in urbibus disputatum est.

Tertius est Λητοπολίτης νόμος, *Letopolites nomos*, ejusque metropolis Λητὴς πόλις, *Letopolis*, Latona urbs mediterranea, five a flumine reducta. Non est hæc cum Thebaidos Latopoli, quæ λάτον piscem colebat, permittenda, de qua Strabo lib. xvi i, pag. 561.

Quartum nomon addimus, qui est Νιτριώτης νόμος, *Nitriotis præfectura*, dicta a nitri fodinis, quæ in ea erant. Strabo p. 552 ὑπὲρ δὲ Μαμέμφιδος εἰσὶ δύο νιτρίαι, πλείστον νίτρον ἔχουσαι. καὶ νομός Νιτριώτης. *Super Momemphim sunt due nitri fodinae, plurimum nitri habentes: & nomos Nitriotis.* Nescio an hujus alius meminerit. Plinio quidem Frobenius dedit, & qui hunc sequuti sunt: at vetustiores omnes aliter, & vestigia manu scriptorum *Meteliten* ibi postulant. Hæ sunt *nitriaria Aegypti circa Naucratis & Memphim*, quas Plinius laudat lib. xxxi, cap. i. Ptolemæus populum *Nitriotas* habet; *μισσημβροντία νομόν τιν Νιτριώται, Nitriota incolunt, quæ hinc in austrum vergunt.* Præcipue celebratur mons *Nitria* cum monasteriis suis. Socrates lib. iv,

IV, cap. XXIII. de S. Ammone ejusque sponsa: *quum castitatem inter se pacti essent*, καὶ τὸ ἕρως τῆς καλυμμένης Νιλείας χωρῶσιν. *in montem Nitria, quæ ita vocatur, se conferunt.* Idem lib. VII, cap. XIV. τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Νιλείας μοναχῶν τινες, *quidam ex monachis, qui in Nitria montibus habitabant.* Et Sozomenus lib. VI, cap. XXXI. καλεῖται τὸν χώρον τῆτος Νιλείαν. *Hic locus Nitria vocatur: eo quod κάμη, vicus erat finitimus, in quo nitrum colligebatur.* Habuit circiter quinquaginta monasteria, τὰ μὲν συνοικίων, τὰ δὲ καθ' ἑαυτὸς οἰκούστων, *quotum alia fratres cohabitantes, alia separatim degentes habebant.* Sic Sozomenus χῶρον, *locum tantummodo Nitriam vocavit, ut dubium sit, oppidum fuerit an regio.* Hieronymus pro oppido habet, nec tantum loquitur de eo ut oppido, sed clare etiam oppidum adpellat. Epistola XXI ad Eustochium de Virginitatis custodia cap. XIV. *quid ante non plures annos Nitria gestum sit, referemus.* Et Epitaphio Paullæ cap. VI. *Veniam ad oppidum Domini Nitriam, in quo purissimo virtutum nitro sordes lavantur quotidie plurimorum.* Septuaginta abhinc stadiis in eremo locus est, qui Καλλιὰ, *Cellia* vocabatur, in quo ἀπορώδην ἐστὶ μοναχικὰ οἰκήματα πολλὰ, *disperse sunt multa monachorum habitationes: a quorum cellulis nomen deductum est, ut ipse quoque Sozomenus observavit.*

Strabo, quum de Nitrioti nomo dixisset, addit, πλησίον δὲ καὶ Ἰθαῦδα πόλις Μενελαῶ, *ibi non procul abest urbs Menelaus.* Hujus nummus est ΜΕΝΕΛΑΙΤΩΝ, *Menelaitarum*, inscriptus. Hinc nomen Plinius lib. V, cap. IX. *Menelaiten* nominat. Athanasii autem tempore Menelaites nomos non habebat proprium episcopum, sed suberat episcopo Schediæ, quemadmodum epistola illius ad Antiochenſes Agathodæmon dicitur ὁ Σχεδίας καὶ Μενελαίτη, *Schedia & [nomen] Menelaite.*

Strabonis etiam p. 551 est Ελαίτης νομός, *Elaites nomus*, quem ad dextram fossæ Canopicæ ponit, dictum a fratre primi Ptolemæi, non ab heroe, ut quibusdam visum est. Unde conjicias licet, an heros ille forsitan Menelaus fuerit, ut idem nomos Elaites & Menelaites esset: quod etiam Ortelio visum fuit. Nemo sane, præter Strabonem, Elaitæ mentionem fecit: ipse urbem quidem *Menelaum* memorat; de nomo Menelaite tacet.

In ipso Delta Strabo p. 553 decem nomos dicit esse. De Sethreitico enim ait, unum esse τῶν δέκα τῶν ἐν τῇ Διήλῃ, *ex decem, qui in Delta sunt.* Sed plures ab aliis numerantur. Nam ab Alexandria & Canopo regionem Delta intranti est primus *Metelites nomos* Plinii & Ptolemæi, cujus metropolis est Μιτῆλις, *Metélis*. Unde Ephesino concilio subscripsit Μακάριος Μιτῆλις, *Macarius Metelensis episcopus.*

Supra Meteliten in austrum vergit Φθενίτης νομός, *Pthenotes nomos* Ptolemæi, qui Harduino videtur idem esse qui Plinii *Ptenethu*, lib. V, cap. IX. idque credo verius nomen esse, quam Ptolemæi, quia in Calchedonenſi synodo, actione I *Heraclius Ptenethensis* memoratur. Metropolis juxta Ptolemæum est Βῆτος, *Butus*.

Sequitur eodem tractu inter Magnum fluvium five Agathodæmonem, & Thermuthiacum, austrum versus, *Cabastites nomos* Plinii & Ptolemæi, cujus metropolis Κάβασα, *Cabasa*, quæ Κάβασος, *Cabasus*, in Ephesina synodo scribitur. De hac supra dictum in oppidis τῇ Delta.

Post hunc est *Saites nomos*, cujus caput urbs nobilis *Sais*. Ptolemæus huic nomo etiam Naucratin adjecit: at Plinius inde singularem nomon *Naucratischen* fecit, & separavit a Saita. Hoc enim ordine recitat dicto loco: *Onuphiten, Saiten, Ptenethu, Phthemphu, Naucratischen, Meteliten.*

Ultimus hoc tractu & propinquior vertici τῇ Delta est *Profopites nomos* Plinii & Ptolemæi. Oppidum, unde nomen sit, non adparet, nisi quod Stephanus scripsit, Προσωπίς πόλις Αἰγύπτου, *Profopis est Aegypti oppidum.* Ptolemæus metropolim habet Νικίαν, quod nomen supra interpretatus

pretatus sum, quasi Græcum esset, *Nicia*, puta oppidum. Quod vero veteri itinerrario *Nicin* quoque scriptum est, videri Aegyptium vocabulum potest, ut *Ptenethu*, *Iun*, *Phthemphu*, alia. Ordo itineris hic est:

<i>Hierapoli</i> , quæ videtur <i>Hermopolis parva</i> esse,	
<i>Andro</i>	M. P. XXI.
<i>Nicin</i>	M. P. XXXI.
<i>Letus</i>	M. P. XXVIII.
<i>Memphin</i>	M. P. XX.

Nunc sequitur alia Nomorum classis, fitorum inter Thermuthiacum & Athribiticum amnes sive alveos. Juxta & prope ostia est *Sebennytes*, quem unum & simplicem Plinius, etiam Herodotus lib. II, cap. CLXVI. posuerunt: Ptolemæus autem divisit in *Inferiorem*, quem ad mare ponit, eique metropolim *Pachnamim* dat: & *Superiorem*, quem longe inde, & multis interjectis removit: & huic demum adsignat metropolim *Sebennytum*. Quod vero ostium ab oppido *Sebennyticum* denominatur, non potest id ab illo abesse longius, ideoque continuos inferiorem & superiorem nomum statuo, etiam *Sebennytum* urbem reduco ad fluvium ejusque partes inferiores, qui per ostium illud in mare effunditur.

Proximus est *Xoites nomos*, quem cum urbe *Xoi* in insula Strabo locavit, fluvio & fossa, ut credo, cincta: nec separatam & singularem ex illo nomon fecit, ut Plinius & Ptolemæus; sed Sebennytico inclusit. Pag. enim 551 clare: *In mediterranea parte super Sebennyticum & Phatnicum ostium* *ἡ δὲ ἐστὶ τῆς ἡσυχίας καὶ πόλεως ἐν τῇ Σεβεννυτικῇ νομῇ*, *Xoi est insula & urbs in Sebennytico nomo*. Quod si plures sic Strabo contraxit, non mirandum est, tantum decem in Delta illum præfecturas numerasse. Plinius & Strabo per *z*, *X* scribunt: Ptolemæus Græcus per *Z*, *Zois* & *Zoites*, quod ne lapsum descendentis putemus, aliorum eadem scriptura facit. In synodo Ephesina enim aliquoties inter Aegyptios episcopos *Μακεδόνιος Ζόης*, *Macedonius Zoënsis* memoratur. Notitia autem provinciarum & episcopatum habet etiam, ut Strabo & Plinius, *ἡ Xoëos*.

Supra hunc inter dictos fluvios est nomos, quem Ptolemæus *Φθιμβυθί* vocat, *Phthembuti*; Plinius autem *Phthemphu*; ejusque metropolis a Ptolemæo statuitur *Tava*, in Itinerario *Tafa*. Ille quidem scripsit *Ταύα*: at Ephesino concilio *Ἰσαὰκ Τάβη*, *Isaac Tava* episcopus interfuit.

Inter Athribiticum flumen & Pusiriticum sunt plures nomi: ad mare *Mendesius*, Herodoto, Plinio, & Ptolemæo laudatus. Nomen est ab oppido, quod *Μένδης*, *Mendes* a Strabone vocatur: Ptolemæo autem metropolis est *Thmuis*, quamvis Herodoto lib. II, cap. CLXVI. separatus nomos *Θυμυίτης*, *Thmuites* est.

A veteri autem oppido Mendete & ostium denominatur, & hircus, qui ibidem colabatur, *ὁ Μένδης ἐν Αἰγύπτῳ τράγος*, *Mendesius hircus in Aegypto*, apud Plutarchum libro, *Abuta animalia ratione utantur*, pag. 989.

Deinde est *Onuphites nomos* Plinii & Ptolemæi. Oppidum, seu, ut Ptolemæus vocat, metropolis est *Ὀνούφης*, *Onuphis*. In Ephesino concilio fuit *Ἀδελφὸς Ὀνούφειος*, *Adelphius Onupheos* episcopus.

Sequitur *Athribiticus* Ptolemæi, Plinii *Atharrhabites*, de qua diversa adpellatione supra in Urbibus

bibus dictum fuit. *Athribis*, metropolis ad fluvium ejusdem nominis, apud Stephanum est *Ἀθήριβις*. *Atharrhabis*. Ephesino concilio interfuit *Στρατήγιος Ἀθηρίβιδος*, *Strategius Athribidis* episcopus.

Hinc in ortum & ad Busiriticum amnem est *Leontopolites nomos*, itidem Plinii ac Ptolemæi: Strabo autem videtur sub alio, forte Mendefio comprehendere. *Prope Mendetem*, inquit, *πλησίον Μένδεϊδος*, est *Diospolis*, & lacus circa eam; & *Λεοντόπολις*, *Leontopolis*. Ptolemæus autem divisit *λεόντων πόλιν*, *Leonum oppidum* scripsit metropolim hujus nomi.

Tandem *Busiriticus nomos* est, ab oppido *Busiri* dictus, sito ad fluvium, qui inde *Busiriticus* nominatur. Herodotus, Plinius, Ptolemæus memorarunt. De urbe supra dictum fuit.

Denique nomi etiam, positi inter Busiriticum flumen & Bubasticum, recensendi sunt. Primus, ad mare situs, Ptolemæo dictus est *Νεὺτ νομός*, *Nēut nomos*. Metropolim dat *Πανήφυς*, *Panephysin*. In Ephesina synodo fuit *Ἀμμώνιος Πανήφυς*, *Ammonius Panephyssi* episcopus, quod ex alia forma *Πανήφους* est.

Post hunc nomen est *Σεθρεΐτης*, *Sethreites*, quem Strabo p. 553 dicit unum esse τῶν δέκα τῶν ἐν τῇ Δέλτῃ, ex decem, qui intra Delta sunt, licet videatur pars quædam excurrisse. Ptolemæus enim, cui *Σεθρεΐτης* est, interpreti Latino & Plinio *Sethroites*, si recte se tabula vetus Agathodæmonis, ut putant, habet, metropolim trans flumen Bubasticum, *Heracleam parvam* seu minorem Herculis urbem, constituit, quod *Sethrum*, *Σέθρον* Stephani fortassis excisum fuerat. In concilio Calchedonenfi actione i memoratur episcopus *Theon Sethroienfis*: in Ephesino idem *Theon Σεθρεΐτου*, *Sethroita*, puta nomi.

Succedit *Tanites nomos*, *Τανίτης*, Herodoti, Strabonis, Plinii, Ptolemæi, cui metropolis est *Tanis*, prope flumen illud sita, quod per os Taniticum elabatur in mare. De urbe diximus supra, dicturi plura post paullo in Nominibus sacris.

Tandem *Φαρβαθίτης νομός*, *Pharbatites nomos* est, in meridiem vergens, Bubastico & Busirítico fluminibus conclusus. Urbs *Pharbatius* illius caput est sive metropolis. Nomen plures memorant Herodotus lib. II, cap. CLXVI. Strabo XVII, pag. 552. Plinius lib. V, cap. IX. Ptolemæus IV, cap. V. cujus & oppidum est *Φάρβαθος*, *Pharbatheos* lib. V, cap. X.

An etiam Herodoti *Παπρημίτης νομός*, *Papremitis præfectura* lib. II, cap. LXXI & CLXV ad Delta pertineat, & si pertinet, ad quam illius partem, incertum, omnino est. Urbs *Πάπρημις*, *Papremis*, Marti sacra, ab eodem cap. LIX cum urbibus in Delta fitis conjungitur; sed ibidem etiam Bubastus & Heliopolis memorantur, quæ extra Delta sunt: ut adeo incerta sit ejus positio. Stephanus, qui per jota scripsit, tantummodo habet, *Παπρημίδης πόλις*, *Paprimis oppidum est Aegypti*.

Extra Delta, Arabiam versus, Ptolemæus tres nomos posuit, primum dicit *Arabia nomon*, cujus metropolim *Phacufam* facit, Bubastico flumini adpositam: secundum *Bubasticum nomon*, cujus urbs est *Bubastus* seu *Bubastis*, ad idem flumen sita, cui nomen dat: tertium *Heliopolitanum nomon*, qui in meridiem recedit, cui, vastata Heliopoli, *Onia* adsignat metropolim, & a Babylone ad Heroopolim usque extendit, utramque in hoc nomo comprehendens. Plinius autem Heroopoli proprium nomen circumdat, quem *Heroopoliten* lib. V, cap. IX. vocat: quo adsumto & a ceteris distincto, quatuor in hoc latere nomi fuerunt.

Strabo quintum addit *Phagroriopoliten*. Quum enim de Arsinoë & Heroopoli, quæ ad finem Arabicum sunt, dixisset, subdit: *ἐπὶ αὐτὰ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Φαγωρειοπολίτης νομός*,

ἡ πόλις Φαγρωριόπολις, ibidem est etiam Phagroriopolites nomos, & oppidum Phagroriopolis.

Mirum vero Pelusii nobilissimae urbis nullum reperiri nomen. Ego sane non memini de illo me quidquam legere. An propter nobilitatem exempta, ut Alexandria? an quod maritimus tractus, qui a Pelusio incipit, non ab omnibus in Aegypto census est? Strabo enim lib. XVI, pag. 520. ἀπὸ Οὐδωσίας μέχρι Πηλυσίου παραλία Φονία καλεῖται, ab Orithosia usque Pelusium maritima ora Phoenice adpellatur. Nihilominus Pelusium in Aegypto censetur. Stephanus: Πηλυσίαι, πόλις Αἰγύπτου, εἰς ἣν ἐκτεῖν τὸ πρῶτον εἶμα, urbs Aegypti, in quam effluit primū [Nili] ostium. Qui vero diligentissimi sunt in nomis discernendis, Plinius & Ptolemæus, nullam habent Pelusiaci nomi mentionem: tantummodo ille lib. V, cap. IX. *Qua juxta Pelusium est regio, nomos habet Pharbathiten, Bubastiten, Sethroiten, Taniten: reliqua autem Arabicum.* Quem hic Arabicum Plinius dicit, est Ptolemæi Αἰγυβίας νομός, Arabia nomos, cujus metropolim Phacufam fecit: nec vero Pelusium in eo contineri potuit, quia indignum fuisset, Phacufam, quam κάμνη, pagum Strabo dixit, urbi anteferri præstantissimæ. Idem etiam de Sethrio cenferi potest, unde nomos dictus Sethræites vel Sethroites. Hæc de nomis in Delta & ad utrumque ejus latus sufficiant. Nunc de Aegypto, ut in S. scriptura delineatus est, antequam ad reliquos nomos veniamus, quia quæ de Aegypto Scriptura sacra habet, circa Delta, aut in eo, pleraque continentur.

AEGYPTUS S. SCRIPTURAE.

Aegyptus Ebraeis מצרים Mizraim five Misraim dicta, duali numero, quo, ut Bochartus explicat, duplex provincia, inferior & superior significatur. Singulari מצר est, quod munimentum sonat, quia natura est locus munitissimus propter solitudines circumjectas, etiam ex Nilo fossas prope inaccessus, quod cum primis Diodorus Siculus lib. I, cap. XXX. demonstravit. Singulari numero aliquoties in sacris litteris occurrit. II, Reg. XVII, 24. *Siccavi מצר יאורי כל omnes rivos Mazor, id est Aegypti.* Et Esa. XIX, 6 *siccabuntur מצר יאורי fluvii Mazor*, ubi itidem de Aegypto sermo est: in quem locum R. D. Kimchi פירוש מצר מצרים *Mazor idem est quod Mizraim.* Et Mich. VII, 12. *a Mazor ad fluvium*, hoc est, ab Aegypto ad Euphratem, qui termini sunt Palæstinæ. Vide plura apud Bochartum lib. IV, cap. XXIV. His ita positis videtur Chami filius Mizraim nomen ab regione, quam ad habitandum sibi elegit, accepisse: nisi parens secundo genitum filium Mizraim nominavit, quod duplex in eo seu alterum robur & munimentum familiaræ impetrasset. Aliter hoc vocabulum Hieronymus in Esa. XIX & XXXIII interpretatur.

Fertilitatem Aegypti ex Nilo etiam Moses laudavit, comparans cum ea Genes. XII, 10. Pentapolim Jordanis & circumjectum agrum ante urbium everfionem, quod utrobique flumen ubertatem adferat. Septem autem Nili ostia antiquis etiam temporibus fuisse, supra ex Esaie XII, 15. ubi septem Aegypti flumina dicuntur, cognovimus.

Prima regio, cujus in sacris fit mentio, est גשן Geschen, five Gosen; Vulgato Latino *Gessen*; Græcis Γέσημ: & prima urbs On, utraque in historia Josephi patriarchæ: sed utraque etiam interpretum dissensione controversæ ac dubiæ positionis. Momentum rei in aula Pharaonis & sedis Josephi definitione situm est, quia Genes. XLV. dicitur idem

Jacobus cum suis in terram Gosen immittendus, ut propinquus Josepho, qui in aula regis erat, habitaret. Regiæ vero urbes in Scriptura duæ celebrantur, *Zoan*, quam Græci interpretes *Tanin* vertunt, Numer. xii, 23. Esa. xix, 11 & 13 ac alibi: & *Moph* sive *Noph*, quam *Memphin* interpretantur Esa. xix, 13. Jerem. 11, 16. Hoseæ ix, 6. Jam vero si in Tani Josephus fuit, multum probabilitatis interpretatio consequitur, quia sic Gosen erit in regione inferiore ac prima quasi ex terra Chanaan adventantibus: & convenit cum Septuaginta Græcis, qui Genes. xlv, 10. & xlvi, 34. ἐν γῇ Γοσὴν Αραβίας, in terra Gosen [Gosen] Arabia verterunt, quasi nomen, e regione Tanitæ nomi situm, denotarent, quem Arabicum Plinius dixit; Ptolemæus νομόν Αραβίας.

Si vero iter patriarchæ, & Josephi occursum, secundum eosdem interpretes consideramus, alia nobis via, alia regio ostendetur. Josephus patri obviam ivit in Gosen, Genes. xlvi, 28, 29. quod Græci interpretes transtulerunt καὶ Ἡρώων πόλιν εἰς γῆν Ραμισσῆν, juxta *Heroopolim* in terram *Ramessæ*; & Josephus quoque historicus lib. 11 Antiquit. cap. iv. καὶ Ἡρώων πόλιν εἰς γῆν Ραμισσῆν, juxta *Heroopolim* ipsi obviam factus est, quod oppidum ad intimum Arabici sinus est positum: quo concessio, oportet terram Gosen multo australiorem fuisse, quam regio Taniticæ urbi opposita: & quamvis Memphis sic propior sit terræ Gosen quam Tanis, tamen Pharaonis aulam in Tani fuisse omnino credendum est, quia Psalmo lxxviii, 12, 43. miracula Moysi dicuntur in agro *Zoan* facta: *Zoan* autem secundum Græcos & Chaldaeos interpretes est ipsa *Tanis*. Neque *Tanis* ad Gosen se ita positione habet, ut non possit propinqua dici, aliorum locorum respectu, quæ longius inde recedunt: sed etiam illud iter curru & jumentis brevi tempore expediri poterat, solo flumine Bubastico interfluyente, quod trajiciendum erat.

Hoc ita tenemus, quia non adparet, cur necesse fuisset, patriarcham sinum Arabicum adire, nisi in ulteriora ille, ex promisso filii Genes. xlv, 10. destinavisset progredi. Quare, hoc itinere observato, non videtur improbabile, circa On sive Heliopolim terram Gosen & Ramessæ seu Raemse esse, quæ etiam Josephi Flavii sententia fuit, dicto loco dicentis, jussu a Pharaone patriarcham cum filiis habitare ἐν Ἡλιούπολιν, *Heliopoli*. Quod etiam Constantinus l'Empereur ad Tudelensem p. 224 confirmat, quia peregrinator ille locum, quem Israelitæ habitandum acceperint, vocet πηγήν τοῦ ἡλίου, *fontem Solis*, quæ Heliopoleos descriptio est, etiam apud Nubiensem parte 111 climatis tertii: quamquam Benjamin in eo aberrat, quod inter Memphin ponit & Alexandriam. Ptolemæus etiam Heliopolim ita & circumjectum nomen collocavit, ut nec illa longe a Memphi abesset, & hic ad Heroopolim usque extenderetur. Exitus etiam ex Aegypto per mare Rubrum sic facilius demonstrari potest, quam si ex regione, Taniticæ urbi parallela, is factus esset.

Nec obest huic sententiæ, LXX interpretes Γοσὴν Αραβίας, *Gosen Arabia*, dixisse: quo ad nomen Arabicum, quem Plinius & Ptolemæus ita nuncupant, respiciatur. Nam non tantum ille nomos, sed totus tractus qui inter Nilum est & sinum Arabicum, *Arabia* vocabatur, quamlibet pars Aegypti esset; quemadmodum altera Aegypti pars, quæ trans Nilum est, *Libya*, quam spectabat, fuit adpellata. Et quid multum dubitamus de Heliopolis positione, quum ipse Strabo lib. xvi, pag. 555. dixerit: ἡ μὲν ἐν Ἡλιούπολιν ἐστὶν ἡ Αραβία, *Heliopolitis regio in Arabica* [Aegypti] *parte est*.

On autem oppidum, cujus sacerdos socer Josephi fuit, ipsam esse *Heliopolim*, non solum nos Græci interpretes dubitare. Genes. xli, 45 & 50. socerum illum dicunt εἶσα Ἡλιούπολιν, *Heliopolitanum pontificem*, ubi in Ebræo urbis nomen On est. Eadem leguntur cap. xlvi, 20. At Exod. 1, 11 oppidis, servili Ebræorum opera restauratis, ad-

dunt tertium cum clara interpretatione, *ὡν ὄν, ἡ ἐστὶν Ἡλιοπόλις*, urbem On, quæ Heliopolis est. Et Ezechiel. xxx, 17. *νεανίσκοι Ἡλίου πόλεως καὶ Βυβάστου*, *juvenes Heliopoleos & Bubasti*. Josephus quoque Antiquit. lib. 11, cap. 111. sacerdotum Josephi patriarchæ dicit fuisse *τῶν ἐν Ἡλιοπόλει ἱερέων*, ex. *sacerdotibus Heliopolitanis*. Nec a Græcis demum ac Macedonibus hoc nomen Ebræo *אֵן* On suffectum vel superadditum. Nam & Jeremias cap. xlii. extremo memorat *בית שמש בארץ מצרים* *domum Solis in terra Aegypti*, ubi itidem Græci *Ἡλίου πόλιν* verterunt. Chaldaus huc etiam *Ir-heres* refert Esa. xix, 18. sed videtur *הר* pro *הר* legisse, aut utramque potius lectionem paraphrasi sua reddidisse.

Terra Gosen etiam *רַעַמְסֵס* *Raëmses*, sive ut Græci & Latinus reddiderunt, *Ραμῆσσι*, *Rameßes* dicebatur, & Genes. xlvii, 11. habitatio Israeli & filiis datur *בְּאֶרֶץ* in terra seu regione *Rameße*. At etiam oppidum *Raëmses*, sive *Rameße*, Israelitæ condiderunt servientes, & inde exitus ex Aegypto tamquam a termino definitur Exod. xii, 37. Numer. xxxiii, 3 & 5. quæ ita videntur concilianda, ut regio quidem *Gosen* nuncupata fuerit, pars tamen ejus, in qua oppidum fuit *Raëmses* sive *Rameßes*, idem nomen haberet, præsertim posteriori tempore, quando oppidum servitute Israelitarum instauratum ampliatumque fuerat, cujus agro circumjecto Israelitæ videntur inhabitasse. Nec vero *Rameßes* videtur ipsa esse Heliopolis, ut Constantinus l'Empereur loco supra indicato censuit. Græci enim interpretes distinguunt, & numquam *Rameßes*, constanter autem *On* Heliopolim transtulerunt. Josephi autem verba lib. 11 Antiq. cap. iv. *ἐν Ἡλιοπόλει*, puto de agro potius & nomo, quam ipsa urbe, interpretanda. Deinde, si exitus ex Heliopoli factus esset, tanta turba hominum cum parvulis & pecoribus non potuisset tertia mansione ad mare Rubrum venire, quod secundum Ptolemæi rationes circiter quinquaginta millia passuum ab Heliopoli remotum est. Propius ergo ad mare videtur oppidum *Raëmses* sive *Rameßes* fuisse, ut, interjectis duabus mansionibus, Succot & Etham, tertia venirent ad Phi Hiroth juxta mare. Pretium est iter illud ab *Rameßes* ad transitum maris accuratius inspicere.

Rameßes --- *Succoth* --- *Etham* --- *Hiroth* -- *Mare*.

De *Rameßes* seu *Raëmses* satis est supra dictum.

Succoth. tentoria & tabernacula sonat, quod pluribus locis commune nomen est. Nescio, an per tot sæcula id nomen servari potuerit, ut Itinerarii *Scena veteranorum* eodem referri possint, distantes ab Heliopoli *xliiii* millibus passuum? non sane multum dissident a loco, quem illis *Succoth* seu tabernaculis, utpote primæ mansioni Israelitarum, designamus. Sed credo *Scenas* illas recentiores esse, & ex Romano bello vel castra veteranorum, vel coloniam eorum militarem significare.

Etham. Exod. xlii, 20. dicitur situm *בְּקֵץ* in extremitate solitudinis, quæ ad sinum est Arabicum. Quum enim cetera Aegypti essent fertilissima, ad mare illud Arabicum multa est sterilitas, ideoque ora illa rarius habitata. Idem autem est sive ad initium solitudinis situm locum *Etham* fuisse dicam, sive ad illius extremitatem, cultioris Aegypti respectu. Hinc tertii diei iter per deserta loca usque ad mare fuit. Potuissent quidem præterire & ad Heroopolim contendere, sed divino factum est consilio, ut ad dextrorsum declinarent, ut Dei gloria in illo divinitus dirupto, submersione Aegyptiorum, servatis contra transductisque Israelitis manifestaretur. Vide Exod. xlii, 17, 18. & cap. xiv, 2. ubi dicuntur divino mandato *vertisse* se a via recta (*יָשׁוּבִים*) & ad mare versus processisse.

Tertia igitur castra, seu mansio, sunt *מִיגְדוֹל*, quod Græci septuaginta adpellative Exod. xiv, 1. vertunt *ἀπέναντι τῆς ἐπαύλειος*, contra villam: at Numer. xxxiii, 7. *ἐπὶ τὸ εἶμα Εἰραῖ*, ad os seu introitum Iroth. Latinus interpres retinuit Ebræum nomen *Phihahiroth*. Prope mare fuit, quia Exod. xiv, 2. additur *עַל הַיָּם* super mare: & inde transitus ille admirabilis factus fuit. Hieronymus *Iroth* vocat de Locis Ebraicis, cui est locus deserti, ad quem venerunt filii Israel mare rubrum transfretantes. Dubie dictum, & æque ad locum trans mare, quam qui citra fuit, referri potest. Clarius scripisset *transfretaturi*: quia Eusebius, quem transtulit, habet: *ἀπὸ δὲ διὰ τὸν τῆν ἐρυθρὰν θάλασσαν*, ex quo Rubrum mare transferunt.

Circa Phihahiroth dicuntur fuisse *Migdol* sive *Magdol*; & in altera parte *Baal Zephon*, sed qua alterum plaga fuerit, sive quo latere, non est explicatum. Exodi xiv, 2. ita refert sanctus scriptor secundum vulgatam interpretationem: *Loquere filiis Israel: Reversi castra metentur e regione Phihahiroth, quæ est inter Magdolum & mare contra Beelsephon: in conspectu ejus castra ponetis super mare.* Igitur citra Phihahiroth fuit *Migdol*, ut Ebræi scribunt; sive *Μαγδωλ*, ut Græci: nec vero est *Magdolon* Itinerarii veteris, quia id tantum *xix* millibus passuum abest a Pelusio: longius autem multo, quod jam consideramus. Vox turrim significat sive munimentum. *Baal Zephon* autem sive *Beelsephon* supra Phihahiroth fuerit an infra, non potest definiri: nisi ex nomine judicabis, quod septemtrionem sonat, in illam plagam quoque recessisse.

Nunc reliqua in sacris memorata loca, in latere Aegypti Arabico posita, perlustrabimus. A *Pelusio* incipimus, sicut Straboni *ἐν τῇ πελῳ*, a luto seu lutosis paludibus, quibus circumdatum est, nomen habet, ita prorsus fit probabile, Ezech. xxx, 15. *סִין* *Sin*, quod lutum & cænum sonat, in forma proprii nominis esse ipsum Pelusium, ubi Vulgatæ Versionis auctor transtulit: *Effundam indignationem meam super Pelusium robur Aegypti.* In Ebræo est *עַל סִין* *Super Sin*, *robur Misraim*. At supra demonstravimus Pelusium dici *claustrum* Aegypti, & munimentum adversus Phœnicen & Palæstinam. Et quia de magnis urbibus Aegypti ibidem agitur, probabile est in tanto numero, quæ nominatim recensentur, Pelusium non prætermisum esse. Græci interpretes *Sin* Ebræum reddiderunt *Sain*, de alia Aegypti urbe prophetam intelligentes, *ἐπὶ Σαῖν τὴν ἐκτὸς Αἰγύπτου*. An vero Sais, quamlibet magna urbs, *robur* & *munimentum* Aegypti seu *propugnaculum* vocari possit, admodum dubitamus, quia nec situ ejus, nec historiarum testimoniis demonstrari potest.

An vero etiam *סִינִים* *Sinim* Esa. xlix, 12. huc referri debeant, ut *Pelusiotæ* primario intelligantur, deinde *συνεκδοχικῶς*, omnes Aegyptii; quæritur ab eruditis: Ait vir doctissimus Samuel Bochartus, quod quatuor mundi plagæ describantur, septemtrio & occidentis explicitis verbis; oriens per *סִינִים* a longinquo, ut alibi etiam: relinqui ergo, ut *Sinim* sint in meridiana plaga. Sic Hieronymus verba, *ex terra Sinim* Ebræa, convertit *de terra australi*: & Jonathan Chaldaeus *מִצָּרַת הַיָּם* *de terra meridiali*: & Kimchi, *הַיָּם הַזֶּה* *hæc est meridialis plaga*: Abenefra *מִצָּרַת הַיָּם* *ex latere Aegypti*. Græci, *ἐκ γῆς Περσῶν*, *ex terra Persarum*, quod longius petitum est. Possunt igitur *Sinim* seu *Sinei* de Pelusiotis explicari, ut tamen omnis Aegyptus & australis plaga intelligatur.

A Pelusio per *xii* millia passuum venit *Magdolum*, ut ex Itinerario Antonini videmus: quod haud dubie est *Migdol* sive *Magdol* Jeremiæ xlv, 1. & xlv, 14. Priori loco Græci *τῆς καθεμένης ἐν Μαγδωλῇ* & posteriori, *ἀναγινώσκου εἰς Μαγδωλὸν*. *Magdolum* Hieronymus & Vulgatus dixit. Herodorus lib. ii, cap. clxix. *ὃ Σῦρος περὶ τὸ Νεκὸς συμβαλὼν ἐν Μαγδωλῇ ἐνίκησε*, congressus cum Syris rex Neco ad *Magdolum*, victoria potius est. Etiam Bochartus de *Magdolo*, prope Pelusium quod est, interpretatur: in eo autem abludit a vero, quum addit, non

procul a mari rubro, Exod. XIV, 2. nam isthmus inter Pelusium & sinum Arabicum non minor est τριῶν ἢ τετραρῶν ἡμερῶν, trium aut quatuor dierum itinere, ut Strabo lib. 1, pag. 24. tradit: sive ut lib. XVII, pag. 552. rationes iniit, ἡκοσίωι σταδίων, nongentorum stadiorum est. Quod si ergo Magdol XII milliariis a Pelusio abest, ut Bochartus ex Itinerario adprobat; non potest non procul a mari Rubro distare, nec minus quam stadiis octingentis. Aliud vero Migdol seu Magdol prope illud mare fuit, præter quod Israelitæ, antequam mare transirent, iter fecerunt, de quo supra actum fuit ex Exod. XIV, 2.

Sedecim millibus passuum a Pelusio in austrum distat Daphne ex ejusdem Itinerarii dispositione. Non dubium est, quin hæ sint Herodoti Daphne Pelusia lib. 11, cap. xxx. & Stephani Δάφνη πλησίον Πηλυσίου, Daphne prope Pelusium: quæ Psammetichi temporibus præfidarios milites habebat adversus Syros atque Arabas. Putares lauretum illi loco nomen indidisse, quæ forsan Herodoti opinio fuit, si modo per Δ vocabulum scripsit, nec a librariis demutatum est. Græci enim interpretes Τάφνη & Τάφνηα constanter reddunt Ebræum תַּפְנֶה Tahpanhes, Aegyptiam urbem, a prophetis memoratam, ut Jerem. 11, 16. Μέμφως & Τάφνης, cap. XLIII, 7. εἰς Τάφνας, & versu 8. ἐν Τάφναις: cap. XLIV, 1. ἐν Μαγδαλῶ καὶ ἐν Τάφναις: & Ezech. xxx, 18. ἐν Τάφναις. Quos etiam Latinus interpret sequutus est, Taphne vel Taphnis dictis locis transferens. Nec abludit vox nimium ab Ebræa Tahpanhes. Tolle enim adspirationes, quas negligunt Græci, & contrahe syllabas ejusdem vocalis aa, habebis cum terminatione Græca Τάφνη vel Τάφνηα, ut ita minus dubitemus, Τάφνη Græcorum esse vetus Taphanhes, pro sæculi usu & consuetudine contractius postmodum pronuntiatum. An vero Τάφνηα hæ seu Τάφνη sint Herodoti & Stephani Daphne Pelusia, non omnino certum est: probabilius tamen est, etiam Bocharti auctoritate, quam quod Bonferrius ad Hieronymum de Locis contendit, Taphnen esse Tanin; quo vocabulo Zoan Græci, numquam Tahpanhes reddiderunt.

Bubastus etiam in iis est, quæ in sacris litteris ex Aegypti urbibus memorantur vel dicuntur memorari. Ezechielis xxx, 17. בִּבְסֵת Pi-beset Græci Βύβας transulerunt, quos & Latinus; etiam noster interpret, imitatus est. Fit probabilius locorum vicinitate. Dicitur, juvenes On & Pi beset eadem gladio: Græci, νεανίσκοι ἑλίου πόλεως & Βύβας ἐν μαχαίρᾳ πισῶνται: Hieronymus. Juvenes Heliopolios & Bubasti gladio cadent. Præcessit Sia seu Pelusium, & No, & Noph: sequuntur Taphne sive Tahpanhes. Nihil itaque probabilius, quam בִּבְסֵת Pi beset esse Bubastum: de qua supra egimus: etiam de On seu Heliopoli.

In hoc tractu etiam Pithom Exod. 1, 11. quærenda est, quam Israelitæ, quum servirent Aegyptiis, coacti sunt ædificare vel instaurare. Septuaginta scripserunt Πιθώ: Hieronymus in Locis Ebraicis Pithom: Vetus Latinus Phithom. Nusquam alibi ejus mentio in sacris occurrit: consentiunt autem eruditi plures, esse Herodoti Πάτμον, Patumon, lib. 11, cap. CLVIII. Describit fossam, quam Neco & Darius ex Bubastio Nili alveo in mare Rubrum conati sunt deducere. ἡταῦτα δὲ κατέπεθε εὐλόγον Βυβάσι πόλι παρὰ Πάτμον τὴν Αραβίην πόλιν ἰσχυρὴν δὲ ἐς τὴν ἑρμὴν θάλασσαν, paullo supra Bubastin oppidum, præter oppidum Arabia Patumon, deducitur. Inferitur autem in mare Rubrum. Vir clarissimus Guil. Bonjour in Monumentis Copticis, Romæ nuper editis, sect. XXI confirmat ex Aegyptiaca Versione, quæ ex LXX Græcorum interpretatione expressa est. Quod enim Genes. XLVI, 21. dicitur a LXX, Jacobum patriarcham præmisisse Judam filium, ut Josephus occurreret sibi κατ' Ἡρώων πόλιν εἰς γῆναι μισση, ad Heroopolim in terram Ramesse: & v. 29. Joseph obviam ivit patri κατ' Ἡρώων πόλιν id utroque loco interpret Aegyptius, Græcam alias versionem sequens, reddit ad Pethom. Ergo Pethom vel Pithom est ipsa Heroopolis, etiam Aegyptiorum interpretatione ac consensu. Plura supra de itinere patriarchæ sunt exposta, quæ videas.

Inter principes Aegypti urbes est *Noph*, נֹפֶח, a prophetis laudata, Esa. xix, 13. ubi נֹפֶח Græci verterunt ἀρχαίης Μίμφως, Hieronymus, *principes Memphæos*. Et Jer. 11, 16. xlvi, 14. Ezech. xxx, 13. *Noph* Μίμφω verterunt; Latinus *Memphis*; Chaldaeus מִפְּס *Ma'hes*. Semel מִפְּס *Moph* legitur Hosea ix, 6. ubi nihilominus Græci & Latinus Μίμφω, *Memphis*; Chaldaeus מִפְּס, quæ Memphis est, reddiderunt: ac Kimchi ibi, מִפְּס כִּמְכִי מִפְּס *Moph idem quod Noph*. De Memphi autem postea in Septem nomorum regione dictum sumus.

Fuit etiam נֹחַ *No* in numero urbium Aegypti insigniorum. Jerem. xlvi, 25. *Visitabo* נֹחַ מִפְּס מִפְּס *Amonem ex No*; & Nahum 111, 8. *num melior es* מִפְּס נֹחַ *præ No Amon*. Videtur idoli nomen, quod convenit cum Jovis Ammonis, qui in vicina regione colebatur. Idque verosimile putatur esse, quod iidem Græci interpretes Ezechiel. xxxi, 14, 16. utroque versu *No* verterunt Δίοσπολιν, *Diospolin*, Jovis civitatem. Vir multæ doctrinæ Bochartus *Thebas* Aegypticas, urbem amplissimam, interpretatur, quæ Διοσπόλιν nomen, Strabone & Ptolemæo testibus, accepit, & quidem, quod alter addit, μεγάλης, *magna*. Hieronymus in hunc Ezechielis locum, existimat, Græcos aliam Diospolim (nam & Parva, μικρά) est in Thebaide, iterumque alia in Delta) intellexisse, miraturque, quum medio versu 15. propheta etiam urbis *No* mentionem fecerit, ibi eosdem non Δίοσπολιν, sed Μίμφω transtulisse. *Pristinum*, inquit, *nomen habet No*: quod *Aquila*, *Symmachus*, & *Theodotio*, sicut in Ebræo positum est, transtulerunt. Pro quo, nescio quid volentes, Septuaginta dixerunt *Diospolim*, quæ Aegypti parva civitas est. Nos autem pro *No* Alexandriam posuimus per anticipationem, quæ Græce πένδωψ adpellatur. - - - ET INTERFICIAM, ait [v. 15] MULTITUDINEM ALEXANDRIÆ: quæ rursus in Ebræo posita est נֹחַ *No*: pro qua nequaquam Diospolim, ut supra, sed *Memphim* LXX transtulerunt. Et ut ostendat, populosam jam illo tempore fuisse urbem, PERDAM, ait, MULTITUDINEM NO. Quod Hieronymus *No* interpretatur Alexandriam, in eo prævit Chaldaeus paraphrastes Jonathan, quoties in Ebræo *No* legitur, reddens in paraphrasi sua אלכסנדריא *Alexandriam*. Sed minus placet anticipatio Hieronymi, qua repugnantiam temporum voluit conciliare: & populosam ante Alexandri tempora hanc urbem fuisse, contra fidem est historicam. Quare opinio ni de Alexandria, videtur altera de Thebis dum certior adferatur, omnino præferenda.

In Delta ejusque parte orientali fuit *Zoan*, Pharaonum regia, quod ex Psalmo lxxviii, 12, 43. manifestum est, ubi prodigia, quæ Deus per Moysen in Aegypto contra Pharaone fecit, dicuntur facta מִן הָאָרֶץ *in agro Zoan*, Græci interpretes ἐν τῇ Τάνω, *in campo Taneos*. Atque ita ubique *Zoan* Græci Τάνω, *Tanis* verterunt: etiam Chaldaei τάνω sive טָאנֹס *Tanes*, Onkelos Numer. xiii, 23. Jonathan Esa. xix, 11, 13. Ezech. xxx, 14. & paraphrastes Psalmorum dicto loco: nec non Latinus interpres *Tanis* habet præter locum Ezechielis, ubi *Taphnis* transtulit. Situs autem Taneos supra in Delta ex Ptolemæo est demonstratus.

Supereſt פָּתוּרֹס אֶרֶץ *terra Patros*, Jerem. xliv, 1. Ezech. xxix, 14. pars Aegypti, ut ex iis, quæ præcedunt & sequuntur, adparet. Græci interpretes ἐν γῇ Παθούρης, *in terra Pathures*. Hieronymus Ezech. xxx, 14. *Disperdam terram Pathures*: in Locis, *Fature*, ubi Eusebius scripserat Παθούρης: cui παθούρης est Αἰγύπτου, *regio Aegypti*. Plinius lib. v, cap. ix. in nomis Aegypti habet etiam *nomon Phatwright*, ut Harduinus ex mss. emendavit. Situm hujus nomi ex ordine quodammodo cognoscimus, qui in Thebaide fuit, unde initium enarrationis sumit. *Dividitur*, inquit, *in præfecturas oppidorum, quas nomos vocant, Ombiten, Apolopoliten, Hermonthiten, Thmisen, Phatwright, Copiten, Tentyriten, Diospoliten, Antae-* poli-

politen, Aphroditopoliten, Lycopoliten. Multi ex his nomis sunt in latere Arabico, in Libyco ceteri, ut ex iis cognosci nequeat, in quo fuerit Phaturites. Et quod nomi sunt oppidorum praefecturae, non est dubitandum, metropolim hujus nomi fuisse *Phaturam* sive *Phatren*. Hieronymus commentario in Ezechielis cap. xxix, 14. *collocabitur in urbe metropoli, quae appellatur Phatures, ubi orta est, & unde profecta est.* Fuit autem, ut ex ordine constat Plinii, in parallelo Copti & Tentyrae, quamvis, in qua ripa, definiri certo non possit. Ex Ebraeo nomine *Patros* nomen gentis seu gentile est פתרוס *Patrusim*, Genes. x, 14. ubi LXX τῆς Πατροσινίμ, *Vulgatus, Phetrusim.*

Denique *Caphtor* oppidum vel regio, unde *Caphtorim* nominantur, a quibusdam ad Aegyptum refertur, quod negatur ab aliis. Benjamin Tudelensis pag. 125. *biduo Damiam veni, דא כפתור quae olim Caphtor erat.* Ad quae verba Constantinus l'Empereur p. 226. *Ex Genes. x, 14. & I Chron. 1, 12. in Aegypto Caphtor querendam esse, constat.* Et R. Saadias apud Kimchi in Jerem. xlvii, 4. *Caphtor interpretatur דמיא Damia.* Contra Samuel Bochartus lib. iv, cap. xxxviii. *terra Caphtor ubicumque fuit, ab Aegypto & Philistis non parum fuit diffusa:* idque ex Amos ix, 7. putat liquere. Plures interpretes Graeci Deuteronom. 11, 23; & Amos ix, 7; & Latinus Jerem. xlvii, 4; & Chaldaei non solum his tribus locis, verum etiam Genes. x. *Cappadociam & Cappadoces* interpretantur: qui vero longius remoti sunt a sedibus posterorum Mizraim Noe ex Chamo nepotis. Etiam Jerem. xlvii, 4. *insula Caphtor* dicitur, qualis nulla est in Cappadocia. Si vero in Aegypto Caphtor fuit, in superiore, aut circa eam fuisse crediderim, quae non raro ab Aegypto proprie dicta, seu Delta ac locis circa illud, distincta fuit.

AEGYPTUS SUPERIOR.

Supra etiam divisio Aegypti in Superiorem & Inferiorem fuit exposita. Pauca addimus de divisione. Inferiorem etiam Strabo ita nominavit lib. xvii, p. 557. ἡ κάτω Αἴγυπτος, *inferior Aegyptus*, qua Delta & quae circa sunt, intelliguntur. Superior, ἡ ἄνω χώρα, *superior regio* saepe vocatur, ut vidimus; & suprema, Aethiopiam versus, τὰ ἀνωτάτια Αἴγυπτος. Superior incipit a vertice τῆς Delta, & adfurgit usque in Aethiopiam ad utramque ripam Nili fluminis. Hanc vero rursus Ptolemæus divisit in *Heptanomidem & Thebaidem*. Post Delta incipit ἑπτανομία, *Heptanomis*, regio septem nomis seu praefecturis definita: ultra quam *Thebais*, regio seu pars Aegypti suprema. Nos hanc Ptolemæi divisionem sequemur, &, distinctionis causa, prius de Septem nomis illis, & quae his adjecit Ptolemæus; deinde de Thebaide agemus.

HEPTANOMIS.

A septem praefecturis ἑπτανομία, pars media Aegypti denominatur. Ut vero numerus nomorum in Delta non in denario, quem Herodotus & Strabo prodiderunt, substituit, sed plures divisiones fuerunt factae: ita etiam ad septem hos Ptolemæi nomos quidam, tamquam appendix ac accessio, sunt additi, ut postea videbimus. Ptolemæus auctor est nominis *Heptanomi* seu *Heptanomidis*: fuit tamen & antea de numero consensus: quamquam alio sub vocabulo, ἑπταπόλις videlicet, sive septem oppidorum, si

modo periegeta Dionysius, ut doctis videtur, fuit sub Augusto, & Characenus ille, quem Plinius commendat. Hic autem vers. 247.

Ὅσσοι δ' ἑπτάπολιν μισάτην ἤπειρον ἔχουσιν.

quotquot mediam continentem, quæ Heptapolis dicitur, inhabitant. De Aegypto enim loquitur, quam vero a Thebaide, & illa, quæ ad mare vergit, distinxit. Eustathius ad hunc locum: ἡ κατ' Αἴγυπτον ἑπτάπολις, καὶ Ἀρκαδία ὡς δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίου, ὕστερον ἐκλήθη: πρὸ δὲ τούτου ἡ ἑπτάπολις ἢ καὶ ἑπτανομία ἀνομασία. Quæ in Aegypto est Heptapolis, postea nominata est Arcadia, ab imperatore Arcadio. Prius etiam Heptanomis, aut etiam Heptanomia dicta fuit. Heptapolis autem vocata est, quia nomi, ut Plinius ait lib. v, cap. ix. sunt præfectura oppidorum, puta nobilium, quas metropoles Ptolemæus dixit.

In hoc tractu supra Delta πρῶτον ἵμετον δὲ πρὸς δύσιν τῷ ποταμῷ ὁ Μιμφίτης, primus nomos ab occasu fluminis, secundum Ptolemæum est Memphis, ejusque metropolis Memphis, antiqua urbs, & regia Aegyptiorum. Strabo lib. xvii, pag. 555. postquam de Babylone castello dixerat, Ἐγγὺς δὲ καὶ ἡ Μίμφις αὐτῇ τῷ βασιλεῖ Ἀἰγυπτίων: ἔστι γὰρ δὲ τῷ Δέλτῳ τεύχεον ἐν αὐτῇ, prope est & ipsa Memphis, regia Aegyptiorum, quæ tribus schoenis distat a Delta. Plinius lib. v, cap. ix. Memphis quondam arx Aegypti regum: unde ad scissuram Nili, quod appellavimus Delta, xv millia passuum. Variant schoeni Aegyptii: in partibus inferioribus xxx stadiorum erant: sexaginta in Thebaide: medio loco forsan etiam mediæ longitudinis. Plinius sane Eratosthenem sequutus lib. xii, cap. xiv. quadraginta stadia numerat. Schoenus, inquit, patet Eratosthenis ratione stadia xl, hoc est, passuum quinque millibus. Hac mensura congruit Strabo cum Plinio in distantia inter Memphin & initium τῷ Delta. Habuit Memphis præter alia templa religiosum quoddam Apidi dicatum: & ipse bos Apis ἐν ταῇ τινι, in septe quodam apud Memphitas alebatur. Urbs magna erat, etiam Strabonis ætate, ac πολυάνθρωπος, id est populosa, secunda ab Alexandria. Nummos Memphitarum sub Hadriano & Antonino cufos habemus: in uno Osiris cum Api bove expressus est.

Quadraginta stadiis a Memphi ἑστὶν τις ὄρεός ἐστι, ἐφ' ἣ πολλὰ μὲν πυραμίδες εἰσι τάφοι τῶν βασιλέων, montanum quoddam supercilium est, in quo multa sunt Pyramides, sepulcra regum. Strabo ait, tres ex illis esse ἀξιολόγους: τὰς δὲ δύο τέτων καὶ ἐν τοῖς ἑπτὰ θαύμασι καταριθμοῦνται: tres inquam, esse memorabiles: & duas illarum in septem mundi miraculis numerari. Singulas altitudinem stadii æquare, figura quadrata, paullo altiores quolibet latere, & mole se paullulum excedere. Plinius lib. v, cap. ix. extremo: inter Memphin & Arsinoiten nomon, in Libyæ terras, quæ pyramides vocantur. Plura de Pyramidibus vide apud Herodotum lib. ii, cap. cxxiv. seqq. qui auctores fere singularum nominatim laudat: & apud Diodorum Siculum lib. i, cap. lxiv. qui maximæ basin lateris ultra stadium extendit; secundæ, stadio æquat: & in universum dicit, de pyramidibus neque indigenas, neque scriptores convenire. Dissensum de ætate illarum, in Historia nostra Antiqua (ad illam enim pertinet, non ad geographiam) proposuimus.

In Memphite nomo Ptolemæus etiam oppidum aliud posuit, in cuius nomine variant libri, Κανθών, Palat, Ακανθών; sed verum vocabulum auctore Strabone est Ἀκανθῶν Acanthus. Sic enim p. 556. Μετὰ δὲ Μίμφιν Ἀκανθῶν πόλις ὁμοίως ὡς ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ τὸ τῷ Ὀσίριδι ἱερὸν καὶ τὸ τῷ Ἀκνίῳ αἷον τῆς Θεβαϊκῆς. Post Memphin est urbs Acanthus similis Libyæ: ibidem Osiridis templum, & lucus Acanthe Thebaice.

Ad Memphiticum nomon, qui ad Delta usque pertinet, etiam urbs Κερκασίων, Cerca-
num, referenda, ad sinistram Nili ripam, ubi in Delta scinditur, posita. Herodotus lib. ii, cap.

cap. xv. μέγας Κερκασάου πόλις, κατ' ἣν ῥίχεται ὁ Νεῖλος, ἔς τε Πηλῆσιον ῥέον καὶ ἐς Κάνωβον, usque ad urbem Cercasorum, juxta quam Nilus scinditur, in Pelusium fluens & in Canopum. Et cap. xcvii. παρὰ τὸ ὄξυ τῆ Δέλτα καὶ παρὰ Κερκασάου πόλις, juxta acumen τῆ Delta & urbem Cercasorum. Strabo Κερκασούρα, Cercesura scripsit lib. xvii, p. 555. Ἡλιοπολίτης ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἵσθμῳ : ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Κερκασάου πόλις κατὰ τὰς Εὐδῶς καίμην σκολάς. Heliopolitis [praefectura] in Arabico sita latere : Cercasura vero in Libyco juxta Endoxi Speculas.

Secundus nomos ex septem Ptolemæo est Heracleotes. αἴτω καὶ δὲ μέγας ῥίχεται ὁ ποταμὸς, ποιεῖν ἵσθμῳ τὴν Ἡρακλειώτην ἵμενον. Postea juxta partem scinditur fluvius, facitque insulam, qua est Heracleotes nomos. Metropolis in insula juxta occidentalem fluvii partem est Ἡρακλῆας πόλις μεγάλη, Herculis civitas magna, sive Heracleopolis magna. De hoc nomo Strabo ibidem : αἴθ' ὁ Ἡρακλειώτης νομὸς ἐν ἵσθμῳ μεγάλῃ, Postea est Heracleotes nomos, seu praefectura, in magna insula. Ichneumones ibidem colebantur. Inferiore parte hujus insulae fuit Nilopolis, reducta quodammodo ab utraque fluminis parte : nam μεσόγειον, mediterraneam Ptolemæus dixit. Ephesino concilio Εὐσέβιος Νιλοπόλεως, Eusebius Nilopoleos episcopus subscripsit. Stephanus pravatus est, quum legitur, Νεῖλος πόλις Αἰγύπτου, Nilus Aegypti urbs. Ipse enim gentile format Νιλοπολίτης, quod argumento est, scriptum fuisse Νιλοπόλις πόλις Αἰγύπτου. Quidam dividunt vocabulum, Νίλου πόλις, Nili oppidum. Eusebius lib. vi Hist. eccl. cap. xlii. Χερσίμων τῆς Νίλου καλουμένης ἐπισκοπῆς πόλις, Cheremon, Nili urbis, ut vocatur, episcopus.

Huic insulari nomo ab occasu adjacet Arsinoites nomos : ab ortu Aphroditopolites. Illius metropolis est Arsinoe, quae prius Κροκοδείλων πόλις, Crocodilorum urbs secundum Strabonem vocata est : quam reverendi Patres Benedictini ad Athanasium, postea Cleopatridos nomen suscepisse contendunt, quod propter muliebres reginarum æmulationes non est improbabile. Nec vero certo id demonstrari potest, quia Strabo, quem illi testem vocant, non de hac, sed altera Arsinoe, ad sinum Arabicum juxta Heroopolim sita, dixit, Cleopatridem adpellatam esse, ut supra declaravimus. Immo nostrae Arsinoes nomen semper mansit, etiam sub Hadriano, quod ex nummo perdoctus antiquitatum scrutator Vaillantius probavit, inscripto ΑΡCINOI. Λ. ΙΑ. Arsinoiarum anno xi. Ptolemæus hanc Arsinoen dicit μετρίωτον μεσόγειον, metropolim mediterraneam : ergo reductior quodammodo a Nilo fuit. Nihilominus portum in Nilo habuit. Addit enim urbis mentioni, καὶ ὄρεω Πτολεμαίῳ, & portus Ptolemæi nomine.

Alter nomos, qui ab ortu solis Heracleoticæ insulae est oppositus, Αφροδιτοπολίτης νομὸς, Aphroditopolites dicitur. Ptolemæus : ἀπὸ ἀνατολῆς τῆς ἵσθμῳ Αφροδιτοπολίτης νομὸς, ab orientali parte insulae est Aphroditopolites nomos. Et Strabo p. 556. αἴθ' ὁ Αφροδιτοπολίτης νομὸς, καὶ ἡ ἐμάνου πόλις ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἐν ἣ ἁγία βοῦς ἱερὰ τρέφεται, Deinde est Aphroditopolites nomos cum urbe hujus nominis [Aphroditopolis] in Arabico latere : in qua alba bos sacra nutritur. Breviatum aliquando est urbis nomen. In Ephesino concilio subscripsit Χρυσάριος ἐπίσκοπος Αφροδιτι, Chrysorius Aphroditi episcopus. Additur huic nomo apud Ptolemæum Ἀγκυρῶν πόλις (sic rescribendum ex Stephano, non Ἀγκυρῶν) quasi Ancorarum urbs, quia in propinqua lapidina ancoræ saxæ dicuntur excisæ. Ethnicum Stephano ex analogia Ἀγκυρῶν πόλις.

Juxta Arsinoiticum nomon ab occasu est lacus, quem Μαρίδης, Μοίρεω lacum Strabo ac Plinius ; Μοίρεω λίμνη Herodotus, ab auctore, qui effodit, Μοίρεα, Μαρί nominant. Pomponio est Μαρίδης lacus dubio prioris vocis casu, nominandi an gignendi. Strabo xvii p. 558. Arsinoite crocodilloscolunt, καὶ διὰ τὸτο ἥτις δαίρυξ αὐτῶν μετ' ἡμέτερον κροκοδείλων, καὶ τῶ Μοίρεω λίμνῃ, ideoque fossa illorum plena est crocodilis, & Μαρίδης lacus. Et Plinius lib. v, cap. xi.

Inter Arfinoiten & Memphiten lacus fuit, circuitu CCL. M. passuum: aut ut Mucianus tradit, CCCCL. M. & altitudinis quinquaginta passuum, manu factus; a rege, qui fecerat, Moeridis adpellatus. Inde LXXII millia passuum abest Memphis. Herodotus lib. II, cap. CXLIX. cui ἡ Μοίρα καλομένη λίμνη est, lacus Moeris, seu Moerios, adpellata, circuitum facit MMMDC. passuum sive LX schœnorum: profunditate magis cum Plinio convenit, quam ipse πεντηκοντάργων, quinquaginta orgyiarum dicit. Pomponius Mela lib. I, cap. IX. Moeris, aliquando campus, nunc lacus, quingenta millia passuum in circuitu patens, altior, quam ad navigandum magnis onustisque navibus satis est. Ex his, quæ de Moeridis lacu tenenda sunt, colligi ab unoquoque possunt. Herodotus addit, longum esse a meridie in septemtrionem.

Prope hunc lacum, aut secundum nonnullos in ipso lacu, fuit Labyrinthus, admirandæ structuræ opus seu ædificium. Herodotus lib. II, cap. CXLVIII. ἡποίησαντο Λαβύρινθον, ὅλην γὰρ ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς Μοίρας, κατὰ Κροκοδείλων καλομένην πόλιν, Labyrinthum fecerunt paullo supra lacum Moeris, juxta Crocodilorum, ut vocatur, urbem. Hæc postmodum Arfinoe nuncupata est, ut supra ex Strabone ostendimus. Et cap. CXLIX ἡ Μοίρα καλομένη λίμνη, παρ' ἣν ἡ Λαβύρινθος ἔσ' οἰκοδομηται, Moeris lacus, juxta quem Labyrinthus edificatus fuit. Huic ergo Labyrinthus non fuit in ipso lacu, sed extra eum, prope tamen, ὑπὲρ, supra, & παρὰ apud illum: quod præferendum Plinii opinioni videtur, lib. V, cap. IX extremo, dicentis, Labyrinthus in Moeridis lacu, nullo addito ligno exadificatus. Pomponius Mela tribuit Psammeticho regi, & structuræ artificium sic descripsit dicto loco: Psammetichi opus Labyrinthus, domos ter mille & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus ac tectus, unum in se descensum habet, intus pene innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus, sed continuo anfractu, & sæpe revocatis porticibus ancipites: quibus subinde alium super alios orbem agentibus, & subinde tantum redempte flexu, quantum processeras, magno & explicabili tamen errore perplexus est. Incredibilis pæne domorum numerus videtur, tamen etiam ita ab Herodoto cap. CXLVIII expressus, Δωδεκά αὐλαὶ κατὰ τεύχος ἀντίπυλοι ἀλλήλας, duodecim aula recto operata, portis alirinfecus oppositis: & οἰκίαι τετραγίαι, ter mille domicilia: MD ὑπόγαια, subterranea, & totidem ματιῶες, superiora. Adpositum Labyrintho fuit sepulcrum (ἡ παρὰ τὴν μνηστῆρα τάφος) regia ejus, qui Labyrinthum construxerat. Strabo hoc prodidit: nomen autem regis suppressit.

Sequitur apud Ptolemæum Oxyrynchites nomos: sed Strabo præposuit Cynopoliten. Ἐξ δ' εἰσὶν ὁ Κυνοπολίτης νομός. καὶ Κυνὼν πόλις, - - - ἐν δὲ τῇ περὶ αὐτὴν Ὀξυρυγχῶν πόλιν καὶ νομὸς ὁμῶνται. Deinde est Cynopolites nomos & Canum urbs; - - - trans fluvium Oxyrynchus urbs & prefectura ejusdem nominis. Dissensio a Cynopolitæ nomi situ est, qui partim insulam Nili, minorem tamen quam Heracleotica erat, tenebat, partim extra insulam in Arabiam se proferebat. Hujus ergo dicit Strabo in περὶ αὐτὴν Ὀξυρυγχίτην νόμον εἶναι, id est trans fluvium in Libyco Aegypti latere. Ptolemæus in hoc nomo suspectus est, ponens metropolim non Cynopolim, unde nomo est adpellatio, sed Κω. Co, extra insulam in Libyco: quod nomen videtur ex Κυῶ, Cyno ortum, quo posteriores vocabulum Cynopolis breviarunt. Ipsam Cynopolim ille in insula posuit, quam Strabo Κυνὼν πόλιν vocat, Canum urbem, quia Anubis ibi colebatur, & canibus cibis sacer constitutus erat: extra insulam in Arabico Acon (in recto Ακονεῖς) ad flumen; & μεσότηριον πόλιν Αλαβαστρῶν, Alabastrorum urbem, reductam a flumine, Plinii oppidum Alabastron, lib. V, cap. IX. posuit.

Oxyrynchites nomos ab urbe Oxyryncho dictus est: urbs a pisce Oxyryncho, id acuti rostri, quem præcipue in ea Aegyptii colebant. Strabo dicto loco: ἐν τῇ περὶ αὐτὴν Ὀξυρυγχῶν πόλιν, καὶ νομὸς ὁμῶνται. τιμῶσι δὲ τὸν Ὀξυρυγχον καὶ εἰσὶν αὐτοῖς ἐκτὸς Ὀξυρυγχου. Trans flumen [re-

spectu Cynopolitani nomi] est urbs Oxyrynchus, & nomos ejusdem adpellationis: ubi Oxyrynchus colitur, & templum Oxyrynchi est: quamquam & ceteri Aegyptii, quod addit Strabo, Oxyrynchum colunt. Esse autem piscem Oxyrynchum, clare Aelianus Hist. Animal. lib. x, cap. XLVI. docet: *Ὀξύρυγχος* ἔστι ὁ ἰχθύς, Oxyrynchus piscis nomen ex acumine rostri trahit: *σεῖφι δὲ ὁ Νῦλος*, quem Nilus alit, & ab eo *νομός*, praefectura nominatur: *καὶ τιμὰς ἔχει ὁ αὐτὸς ἰχθύς*, & religiose hic piscis colitur. Brevius haec contraxit Stephanus: *Ὀξύρυγχος πέλις Αἰγύπτου*, *σιμῶσα τοῖς ὁμώνυμοις ἰχθύσι*, Oxyrynchus urbs Aegypti, qua ejusdem nominis piscem colit. Ptolemæus a Nilo quodammodo in occasum solis reduxit. Quum Christi doctrina per gentes invaleret, episcopalis facta: & Apollonius Seleuciensi concilio subscripsit apud Epiphanium hæresi LXXIII. Petrus, Ephesino.

Septimus nomos Ptolemæi est *Hermopolitanus*, a metropoli dictus *Hermopoli magni* *Ερμούπολις μεγάλη* Græce scripsit, ad discrimen parvæ, quæ in Delta explicata est. Plinio est *Mercurii oppidum*. Ammianus in clarioribus censet urbibus lib. XXI I, cap. XL. [Valef. XVI.] *Thebais* [laxe sumta] multas inter urbes, clariores aliis *Hermopolim* habet, & *Copton*, & *Antinoû*. Hujus etiam nummi sunt ex Hadriani ævo, cum Mercurii vel Osiridis simulacro, præscripti ΕΡΜΟ. *Hermopolitarum*. *Μεσόγειον*, *mediterraneum*, fecit Ptolemæus, & a flumine ad occasum nonnihil deduxit.

In hoc nomo ad occidentalem ripam Nili etiam castellum seu statio militaris fuit, quæ ab oppido nomen accepit. Ptolemæus: *καὶ ἀπὸ δυσμῶν τῷ ποταμῷ παρακείμενα, Φυλακίαι*, & quæ ab occasu fluminis adjacent, *Phylacæ*, five *Custodiæ*. Hæc est Strabonis *Ερμούπολιτικὴ Φυλακή*, *Hermopolitana custodia* seu castellum, *τελώνιοι τῶν ἐκ τῆς Θηβαΐδος καταφερόμενων*, locus exigendi *tributalis* de iis, qua ex Thebaide deferuntur. Hinc ait, initium esse *ἐξηκοταστάδιον ῥοίῳ*, *stadiorum LX stadiis constantium*, quum circa Delta regionem sint tantum xxx aut xl. Atque hic finis *Heptanomidis*: & post *Hermopolim Thebais* incipit: quod Plinius etiam ita lib. v, cap. ix. definivit. *In Libyco*, inquit, *Lycôn*, ubi montes finiunt Thebaidem. Ab iis oppida *Mercurii*, *Alabastrôn*, *Canum*, & supra dictum *Herculis*: deinde *Arfinoe*, & jam dicta *Memphis*.

Nec vero hinc statim Ptolemæus progreditur, sed quasi appendicem *Heptanomidi* adjungit, in orientali Nili ripa *Antinoiten nomon*, quod parallelus *Hermopolitæ* est: ab occasu fluminis, duas *Oasitas*. Prior nomos *Antinoites* ab urbe *Antinoû*, ut modo ab Ammiano nominari & inter clariores Aegypti referri cognovimus, dictus est, quæ Ptolemæo est *Αντινόη πόλις*, *Antinoi urbs*, seu *Antinoopolis*. Situs & positio tam ex Antonini Itinerario, quam Ptolemæi petatur numeris. Ipsa urbs non tam nova, quam instaurata esse videtur, ac *Casaubonus* in Spartiani Hadrianum cap. xiv. antiquum nomen *Besam* tradit, quod etiam dei Aegyptii nomen fuit, ut Ammianus lib. xix, cap. xxvi. *Besa dei localiter adpellati oraculum* commendat, quod ipse in Abydo ponit, oppido inter Ptolemaidem & Diospolim parvam sito; unde *Helladius*, Aegyptius scriptor, veteri & novo nomine conjuncto, apud Photium cod. CCLXXIX, *Βησαντίνο*, *Besantinoensis* nominatur. De instauracione & origine *Xiphilinus* ex Dione in Hadriano: *ὁ Αντίνοος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐτελεύτησεν, εἰς τὸν Νῦλον ἐκπύων, ὡς Ἀδελφεὸς γράφει: καὶ ἔτι γὰρ τὸν Αντίνοον ἐτίμησεν, ὃς καὶ πόλιν ἐν τῇ χώρῃ, ἐν ᾗ τὸτο ἔπαυε, συνοικήσας, καὶ ὀνομάσας αὐτὴν Αντινόη* [delicium Hadriani] in Aegypto vitam finivit, in Nilum præcipitatus, ut ipse *Hadrianus* scripsit: atque ita *Antinonum* honoravit, ut & urbem in loco, quo perierat, condere, ac ab ipso nominaret. In *Notitia provinciarum* *Αντινῶ*, *Antino* vocatur, statuiturque *Thebaidis* *Primæ metropolis*. Et quidam antiquiores postremas vocabuli syllabas contraxerunt. *Pausanias* *Arcadicis* cap. ix, *ἰονιότῃ καὶ Αντίνοος εἰς αὐτὸς*, *Antinûs* etiam

pro Deo habetur. Et mox: ἐπὶ τῇ Νύκτῃ πόλις Αἰγυπτίου ἐστὶν ἐπώνυμος Ἀντίνου; in Aegypto ad Nilum urbs Antinu nomine est adpellata.

Ut vero Ptolemæus, propter parallelum situm ab ortu Heptanomidi Antinoiten nomon adjecit; ita etiam ab occasu propter eandem causam addidit duos Oasidas. Finit enim Heptanomidem his verbis: οἱς τοῖς περὶ γεφύρας οἱ δύο Οασῖται, His nomis adscribuntur duo Oasida. Et Plinius lib. v, cap. ix. duos hujus nominis nomos memorat. *Arsinoïa*, inquit, duo sunt: hi & Memphites usque ad summum Delta perveniunt. Cui sunt conterminæ Africa duo Oasida. Strabo est Ἀνασίς *Anasis* in mss. qui lib. ii, pag. 89. Aegyptios, id est barbaros, Ἀνασίς loca raro & male habitata ait adpellare. Editis libris est Ἀνασίς: sed vetus lectio a Stephano firmatur, qui eandem Oasim esse tradidit. Ἀνασίς, inquit, πόλις Αἰγύπτου. Τάσις δὲ τῇ Ὁασί καλεῖται. *Anasis urbs Aegypti*: hanc vero etiam Oasim nominant. Duas Oases (sic enim plerique nominant) Ptolemæus, Notitia Imperii, & qui distincte μεγάλης, *Magne* rationem habent, (ut Athanasius ad Constantium Apologia cap. xxxii. & de fuga sua cap. vii.) memoraverunt: alii tres, ut Strabo lib. xvi, p. 559. ubi ita definit singulas, ut πρώτη ἐκ τῶν λεγούσων τελεῶν, *prima ex tribus, quæ ita vocantur*, sit κατὰ τὴν Ἀβυδὸν, *juxta Abydum*, seu e regione ejus, septem tamen dierum distans δι' ἐρημίας, *per deserti loca* itinere; & hanc dicit aqua, vino, & aliis rebus abundare. δευτέρα δ' ἡ κατὰ τὴν Μοειρῶν λίμνην, *Secunda*, inquit, *est juxta Mæridis lacum*: τρίτη δὲ κατὰ τὸ μοντήριον τὸ ἐν Ἀμμωνί, *Tertia*, *juxta Ammonis oraculum*. Et hanc quoque καλοῦσιν αἰετολόγους, *bonas habitationes* dicit habere. Quænam ex his major minorve dicatur, non addit: quod vero non obscure proditur ab Olympiodoro apud Photium Cod. lxxx, qui etiam τρεῖς Οάσις, *tres Oases* agnoscit, δύο μεγάλης, *duas magnas*, τὴν μὲν ἑξωτερικὴν, τὴν δὲ ἐσωτερικὴν, *unam exteriorem, alteram interior* Aegyptum versus positam, centum σταδίαις, id est *milliariis* inter se distantes: ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλη τρίτη μικρὰ, πολλὰ διαστήματι τῶν δύο ἀρχαιωτέρη. *Est vero & alia tertia, Oasis parva, longo intervallo ab reliquis duabus remota*. Haud dubie hæc tertia est illa prope Ammonis fanum sita, quam Strabo etiam dixit tertiam: Ptolemæus autem, & qui duas numerant alii, illam Ammoniacæ Oasim silentio prætermiserunt: & si omnino ibidem esset quædam Oasis, non ad Aegyptum, sed ad Marmaricam seu Ammonis regionem pertineret.

Ptolemæus autem duas tantum Oases, ut dixi, habet, pari ferme longitudine, at latitudine intra secundum gradum, seu paullo minus quam duobus gradibus distantes, quod fere congruit cum Olympiodori Magnarum ad centum milliaria, quam diximus, distantia. Discrepant autem parvitatibus cognomento. Etenim Ptolemæus illam, quæ ad Mæridis lacum est, vocat μικρὰν, *parvam*; quæ Abydo est objecta, *magnam*: Olympiodorus autem utramque hanc μεγάλην, *magnam* dixit. Quibus una magna est, ut Athanasio supra citatis locis, illam etiam dicunt τὴν ἄνω Ὁασιν, *superiorem Oasim*, in quam idem Athanasius ad solitariam vitam agentes (alii Historiam Arianorum ad Monachos vocant) cap. lxxii. Ammonium aliosque relegatos scribit: cujus respectu altera, minor Ptolemæi, quia ad Aegyptum inferiorem vergit, & ipsa inferior dicenda est. Qui unius tantum mentionem habent, μεγάλην seu *Majorem* illam Ptolemæi spectant, in quo numero etiam Herodotus est, qui lib. iii, cap. xxvi. Cambyxis exercitum, adversus Ammonios missum, circa Oasim, quæ septem dierum itinere a Thebis distet, arenarum cumulis dicit obrutum interiisse. Et quia Athanasius prædictis locis catholicorum exilium Oasim μεγάλην, *magnam* & τὴν ἄνω, *superiorem* vocat; etiam historiæ & leges in pœnarum descriptione, si Oasim nominant, de majori videntur intelligendæ. Sic Timasius, militiæ magister, sub Arcadio, τῇ Ὁάσει οἰκῆσαι παραδοθείς, *ad inhabitandam Oasim damnatus*, ut Zosimus refert lib. v, cap. ix. five ut Sozomenus lib. viii, cap. vii. dicit, εἰς τὴν κατ' Αἰγύπτου Ὁασιν, *in Oasim, quæ juxta Aegyptum* est.

est, relegatus fuit. Et Ulpianus lege vii Dig. de interdictis & relegatis sect. 3. *Ex quodam genus quasi in insulam relegationis in provincia Aegypto, in Oasim relegare.* Dicit, *QUASI in insulam*, quia hoc exilium æquale erat deportationi in insulam, quod inde regredi damnatus non posset nec effugere, ita Oasi arenis cincta, ut insula mari. Et lege ult. Cod. de Pœnis, *Magistratus Alexandria & Thebaidos solos jubet in Gypsum & in Oasim mittere vel in sex menses, vel ad summum in annum.* At Sozomenus dicto loco de Timasio αἰδῶ φύγῃ, *perpetuo exilio.* De Gypso non satis constat: plurimi credunt esse quam Stephanus Γυψῖν, *Gypsin* vocat, & Aethiopiæ adscribit. Et lege un. C. Theod. de Nili agger. dicuntur *Oasena deportationi constringendi.* Adjacebat oppidum vel castellum *Ibis* vel *Hibis* nomine, in quo præsidium Romanorum fuit. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos: *Ala prima Abasgorum Hibe Oascos majoris.* Major opponitur Minori: nam in eadem Notitia sub Comite limitis memoratur *Ala secunda Ammoniorum Oasi minore.*

Unum superest, quod dubitari possit. Exilii ille locus Zosimo est τὸν ἀνερίαν, *locus insigniter sterilis atque tristis*: Straboni autem lib. xvii. prima illa Oasis ἡνδρός τε καὶ οἰκίας καὶ ἔνους, καὶ τοῖς ἄλλοις ἰκανή, *habitatio est aquis & vino & ceteris rebus abundans*: quo referri decet quod Herodotus ante dicto loco tradit, Μακάρων ἦσαν, *Beatorum insulam* adpellatam esse. At si recte tam Strabonem lib. ii. ubi contrarium videtur de Oasi proferre, quam Zosimum inspicimus, non de sede illi media, quam πάλιν, *urbem* Herodotus dixit, sed de circumjectis arenis earumque sterilitate loquuntur. Strabo, οἰκήσεις περιχώρου ἔρημῳ καὶ ἀνόδῳ γῆ, *habitationes, quæ sterili & aquis carente terra sunt circumdata*: Zosimus *Quæ aliunde huc eunibus interjecta terra occurrat*, ψαμμίδης ἔσται καὶ παντάπασιν ἔρημῳ, καὶ ἀοίκητῳ, ἀφαιρέται τῆς γνῶσεως τὴς ἐπὶ τῷ Οἴῳ αἰπότητος, τῶν αἰνῶν τοῖς ἔχουσιν τὴν ψάμμον ἐπιφρονῶν, *arenosa & vasta prorsus, & inhabitata, nimirum pergentibus in Oasim omnem admittit, quod venti vestigiis arenam ingerunt, nec arbor ulla, nec indicium aliud οδοποιῶσι, iter facientibus relinquitur.* Sic ipse locus potest commoditates suas habere, ut tamen accessus & recessus, propter circumfinitas aliquot dierum arenas, sit difficilissimus. Non miror etiam tertiam a non nullis fuisse *Oasim* adjectam, & quidem in Ammoniacâ regione, quum ipsa sedes oraculi Ammonii talis locus sit, qui fontibus & viretis abundet, adeoque ad habitandum amœnissimus: quem vero, nisi ægerrime per solitudines & arenas, undique oraculum cingentes, adiri non posse, Scriptores expeditionis Alexandri Magni testantur.

THEBAIS

Post Heptanomidem & Oasitas nomos Ptolemæus dicit: τὰ δὲ ἐπὶ μεσημβρινώτερον τῶν Ἑπτανομίων καλεῖται Θεβαῖς καὶ αἰὲν τόποι, *Quæ autem adhuc australiora Heptanomiis sunt, vocantur Thebais & loca superiora.* Et ceteri *Thebaidem* hunc Aegypti tractum vocant. Strabo lib. xvii. p. 559. de Ptolemaide Aegyp̄tia, *μεγίστη τῶν ἐν Θεβαῖδιν, maxima urbium in Thebaide.* Et Plinius lib. v. cap. ix. *summa pars [Aegypti] contermina Aethiopia, Thebais vocatur.* Nomen a Thebæ est, antiqua urbe ad Nilum, de qua & ejus mirandis infra dicturi sumus. Ad utramque Nili ripam patet, in longitudinem ab Heptanomide ad Aethiopiam usque procurrens. Dividit Ptolemæus Thebaidem per Nilum in duas partes, quarum altera nomos continet, quæ sunt ἀπὸ δύσεως τῷ ποταμῷ, *ab occasu fluminis*; altera illos, qui sunt ἀπὸ ἀνατολῶν τῷ ποταμῷ, *ab ortu fluminis Nili.* Eundem ordinem nos etiam tenemus primum explicaturi quæ ab occasu sunt Nili: deinde, quæ trans flumen hisce ad sinum usque Arabicum opposita.

THEBAIS AB OCCASU NILI.

Primus nomos Ptolemæi in occidentali latere est Λυκοπολίτης, *Lycopolites*, ut Plinius Latine etiam scripsit, qui etiam inde initium facit Thebaidis. In *Libyco*, inquit lib. v, cap. ix. *Lycôn, ubi montes finiunt Thebaidem*. Nam a meridie in septemtrionem progressus est, quo respectu Lycopolis est ultima in Thebaide. Agatharchides apud Photium p. 726. ἀρχὴ τῆς Θεβαίδος ἡ Λύκαι πόλις, *initium Thebaidis est Lycopolis*. Ptolemæus in hoc nomo: *μυσιόπολις μεσόγειος, Λύκαι πόλις, metropolis a flumine remota est, Luporum oppidum*. Sic etiam Strabo p. 559 *divise Λύκαι πόλιν*, ut Ptolemæus, sicut ibidem dicit *Veneris*, oppidum intelligens. Integrum, sed compositum nomen, *Lycopolis* est, quia nomos inde, ut vidimus, *Lycopolites* Plinio & Ptolemæo vocatur, & incolæ, ut jam videbimus, *Lycopolita*. Stephanus autem etiam divisit vocabulum: Λύκαι πόλεις δύο, *Lycopoles due sunt*, ἡ μὲν ἐν Λυκοπολίτῃ τοῦ αἰγύπτου, ἡ δὲ ἐν τῇ Σεβεννίτῃ τοῦ παραγαλάσσου, *altera in Lycopolite nomo Aegypti, altera in Sebennytico, propior mari*. Sed de hac supra in Delta. Nomen a cultu luporum est. Strabo p. 559. *τιμῶσι λύκαι Λυκοπολίται, Lycopolitæ lupum colunt*. Rationem vel fabulam adfert Diodorus Siculus lib. i, cap. lxxxviii, quum Aethiopes irruptionem in Aegyptum facerent, a luporum gregibus ad Elephantinen usque fugatos esse. διὰ τὴν γὰρ τοῦ Λυκοπολίτου ἐνομασίαν, *Propterea nonnulli illum Lycopoliten nominari*. Nummus Hadriani cum Serapidis imagine: ΛΥΚΟ. L. ΙΑ. *Lycopolitarum anno xi*. Ut cetera cum πόλις composita truncata forma posteriori ævo dicta sunt, ut Cyno, Andro, de quibus supra diximus; ita etiam hæc urbs *Lyco* fuit adpellata. Eunapius in Plotini Sophistæ vitæ: τὴν αἰγύπτου τὴν γαστέρα, καὶ τὴν πατρίδα προσέτιν, *Λύκαι τὰντῃ ἐνομαζέσθαι. Dum Aegyptium fuisse dico, etiam patriam ejus addam: Lyco illam nominant*.

Alter nomos Ptolemæi est ὑψηλῆς, *Hypsēlites*, cujus metropolis est ὑψηλή, *Hypsēle*. Et Notitia provinciarum in Thebaide prima, ὑψηλή, *Hypsēle*. Episcopalis Christianorum temporibus fuit, & Arsenius epistolæ suæ ad Athanasium (in hujus Apologia sect. lxi) præscripsit: Ἀρσένιος ἐπίσκοπος τῶν ποτὶ τὸν Μελίτιον τῆς ὑψηλῆς πόλεως, *Arsenius episcopus civitatis Hypselitarum, qui quondam sub Melitio fuit*. Et paullo ante in epistola Pinnis presbyteri (sect. lxxii Apologia) Πᾶυλος μόναχος δὲ τῆς ὑψηλῆς, *Paulus monachus Hypsēles*. Socrates lib. i, cap. xxxii. de eodem Arsenio: ὁ τῆς ὑψηλοπολὶτῶν ἐπίσκοπος καθ' ὑπὸ γαστέρα, *tamquam Hypselopolitarum urbis episcopus [damnationi Athanasii] subscripsit*. Sic ergo etiam *Hypselopolis* dicta fuit, quod idem est ac ὑψηλή, *alta*, sive in editiore loco posita. Stephanus autem vicum dixit, ut forsitan ipsius ætate fuit; etiam alio casu vocabulum format: ὑψηλὸς κώμη αἰγύπτου, *Hypselis vicus Aegypti*. At urbis dignitatem, quæ ante testimonia audivimus, confirmant. Nummus Hadriani cum ovīs imagine: ΥΨΗΛ. L. ΙΑ. *Hypselitarum anno xi*.

Sequitur apud Ptolemæum *Aphrodisiopolites* nomos, cujus metropolis *μυσιόγυς* Ἀφροδίτης πόλις, *Veneris urbs, mediterranea*, seu a flumine reducta. Plura hujus nominis oppida sunt, in Delta; & ad Heracleoticam insulam, Heliopolim versus; & hoc loco in Thebaide: utraque etiam posterior nomon habet, seu præfectura denominat ideoque, nisi situs indicetur, difficilius distinguuntur. Plinius lib. v, cap. ix. *Mox Veneris oppidum, & iterum Fovis, ac Tentyris*: - - - dein *Ptolemæis, ac Panopolis, & Veneris iterum*. Huic nomo Ptolemæus tribuit etiam *Crocodilorum urbem*, itidem *μυσιόγυον*, seu a flumine distantem: quo nomine supra ex Strabone diximus & Arfinoen, quæ apud Memphin est, olim fuisse adpellatam.

Ex-

Excipit Ptolemæi ordine *Θινίτης νομός*, *Thinities nomos*, dictus ab urbe *Θίς*, *This*, quam Stephanus habet. *Θίς*, inquit, πόλις Αἰγυπίας πλησίον Αβύδου. ὁ πόλις *Θινίτης*, *This*, *urbis Aegyptia prope Abydum*. Oppidanus *Thinities*. A Ptolemæi libris abest hoc oppidi nomen, qui ideo doctissimo Berckelio suspecti æque sunt ac codices Stephani, quasi ibi elapsum esset, hic mutile scriptum *Θίς* pro *Θίνις*, *Thinis*, quod ex derivato *Θινίτης*, colligit. Nunc vero apud Ptolemæum legitur

Θινίτης νομός,

καὶ μητρόπολις

Ερμίου Πτολεμαίως.

Thinities nomos,

& metropolis.

Hermii Ptolemais.

Videntur metropolis & Ptolemais non bene coherere: nec ratio nominis *Ερμίου*, *Hermii* facile adparet, nisi a Mercurii cultu est. Quod si autem Ptolemæus ita scripsit, nihilque excidit, oportet veterem metropolim, quæ nomen præfecturæ dedit, Ptolemæi temporibus vastatam & eversam fuisse, novamque adsumtam metropolim *Ptolemaidem*. De hac Strabo pag. 559. *Πτολεμαϊκὴ πόλις μέγιστη τῶν ἐν τῇ Θηβαΐδι, καὶ ἐκ ἐλευθέρων μέμεψεως, ἔχουσα καὶ σήμερον πολλοὺς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, Ptolemaica civitas est omnium maxima, que in Thebaide sum, nec minor, quam Memphis, Græco more institutam habens rempublicam*. Plinius lib. v, cap. ix. post Abydi explicationem: *Dein Ptolemais & Panopolis*. Zosimus lib. i, cap. lxxi. ἡ κατὰ Θηβαΐδα Πτολεμαίς, *Ptolemais Thebaidis*. Et Theodoritus lib. i, cap. vii. de Nicæno concilio, ὁ Πτολεμαῖος τῆς Αἰγυπτίας Σεκοῦνδος, *Secundus [episcopus] Ptolemaidis Aegyptia*. Notitiis provinciarum & episcopatum est prima urbs seu metropolis Thebaidos secundæ.

Eidem Thinitæ nomo Ptolemæus etiam *Abydum* subdidit: *εἴτα μετόπισθε ὁμοίως ἀπὸ τῆς Αβύδου, deinde est mediterranea urbs Abydus, iidem ab occasu*. Memnonis fuit regia. Strabo dicto loco: ὑπὲρ δὲ ταύτης ἡ Αβύδος, ἐν ᾗ τὸ Μερμόνιο βασιλεῖον θαυμάσιως κατεσκευασμένον, *Supra hanc [Ptolemaidem] est Abydus, & in ea Memnonis regia mirifice structa*. Addit, olim quidem μεγάλην, magnam fuisse, διέξυσαν μετὰ τῆς Θήβας, secundam a Thebis: νυνὶ δ' ἐστὶ καλοικία μικρὰ, nunc vero (Strabonis ætate) parva est habitatio. Plinius de situ certiora tradit lib. v, cap. ix. *Veneris oppidum, & iterum Jovis, ac Temyris: infra quod Abydus, Memnonis regia & Osiris templo inclutum, vii M. ccccc passuum in Libyam remotum*.

Post Thiniten Ptolemæo est *Διοσπολίτης νομός* αἰὲν τόπων, καὶ μητρόπολις Δίοσπολις μικρὰ, *Diospolites nomos superioris Aegypti, & metropolis Parva*. Per verba αἰὲν τόπων, superioris regionis distinguitur ab alia hujus nominis in Delta sita: per cognomen *Parva*, a Magna *Diospoli*, quæ Thebæ sunt, de qua infra dicturi sumus. Plinio est *Jovis oppidum* lib. v, cap. ix. Strabo quoque p. 560. Μετὰ τὴν Αβύδον Δίοσπολις ἡ μικρὰ. εἴτα Τένιρυς πόλις. *Post Abydum est Diospolis Parva: deinde urbs Tentyra*.

Nomos ergo *Τεντυρίτης*, *Tentyrites* Diospolitæ proximus est, in austrum versus ab illo recedens. Metropolis ejus *Tentyra*, ut Strabo & Ptolemæus vocant. Dicitur etiam *Tentyris*. Plinius lib. v, cap. ix. *Mox Veneris oppidum & iterum Jovis; ac Temyris*. Stephanus, Τένιρυς πόλις Αἰγυπίας καθαρτικὴ τῶν κροκοδύλων, *Tentyris urbs Aegypti, fugatrix crocodilorum*. Strabo enim tradit, Tentyritas infestus crocodilis, eosque omnibus modis pervestigare ac occi-

Aeg
ciden
codil
codil
bantu
cinam
bellua
neris
fugien
quendi
adflig
tyra

Vides f
bi autem
etiam in
gena T
bigue.
lominum
Silent S

Huic
In Noti
hæc Pan
Postea
& medi
ptum leg
& statua
Thebis:

nomem vo
Diodorus
thiopiae f
racterem id
mo cum
monium

Thebarum
na mīe
arvum,
Cambyfes
coloflum,
jus, trans
LIBE

cidere. Quosdam etiam credere *φυσικὴν ἀντιπάθειαν*, naturalem vim Tentyritis contra crocodilos esse, ut Psyllis super Cyrenaicam adversus serpentes: & quum Romam adlati crocodili ad spectaculum fuissent, Tentyritas eo sequutos, reti illos ex piscina, in quaalebantur, in apricum locum, ut spectarentur, eduxisse & rursus impune retraxisse in piscinam. At Seneca lib. IV Quæst. Nat. cap. II. negat Tentyritis vim naturalem adversus hanc belluam inesse, quæ desit hominibus aliis. Nec illos, inquit, [crocodilos] Tentyrita generis aut sanguinis proprietate superant, sed contemptu & temeritate. Ulro enim insequuntur, fugientesque injecto trahunt laqueo: plerique pereunt, quibus minus præsens animus ad persequendum fuit. Quod vero multæ Aegypti civitates crocodilos religiose coluerunt, quos adflegebant Tentyritæ; odium inter ipsos & bellum exortum est, de quo Juvenalis satyra XV, vers. 33.

*Inter finitimos vetus atque antiqua simulas,
Immortale odium & numquam sanabile vulnus
Ardet adhuc, Ombos & Tentyra. summus utrimque
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit uterque locus, quum solos credat habendos
Esse, quos ipse colit.*

Vides sic plurale esse Tentyra, τὰ Τέντυρα, quia poeta dixit inter Ombos & Tentyra. Ombi autem urbs in extrema Aegypto lateris Arabici, de qua infra dicturi sumus. Alii vero, etiam in singulari enuntiant. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos, Equites sagittarii indigena Tentyra. Et in Notitia provinciarum, Τέντυρα, Tentyra, in Thebaide secunda, ambigue. Plinius lib. VI II, cap. XXV. Tentyritas in Nili insula locat. Quin & gens, inquit, hominum est huic belluæ adversa in ipso Nilo, Tentyrita, ab insula, in qua habitat, adpellata. Silent Strabo & Ptolemæus de insula.

Huic nomo additur a Ptolemæo κόμη μεσόγειο Παμπανίς, vicus mediterraneus Pampanis. In Notitia sub Duce Thebaidos est Ala prima Jovia catafracta Ripampane: quæ videtur hæc Pampanis esse.

Postea Ptolemæus scripsit: αἶτα ὁ Μίμνων καὶ μεσόγειο κόμη Ταθυρίς. Deinde Memnon est & mediterraneus vicus Tathyris. In Græco codice ΜΕΜΝΩΝ majusculis litteris scriptum legitur, quod Ortelius de tractu ita nominato exponit, in quo Memnonis regia sit & statua, ac plures testes advocat, qui vero nihil dicunt, nisi regiam fuisse Abydi & Thebis: statuam mirabilem Thebis. Esto locum quemdam alium post Tentyram Memnonem vocatum fuisse propter statuam forsan aut aliud ejus ædificium; quemadmodum Diodorus lib. II, cap. XXII multa βασιλῆα παλαιὰ, vetusta palatia in Aegypto & ad Aethiopiæ fines dicit fuisse, quæ nominata fuerint Μιμνόνια, Memnonia: tamen non eo characterem id proferendum erat, quo nomi signantur, sed, tamquam appendix Tentyritæ nomo cum pago Tathyride, relinquendum. Sed quid de loco dubitamus? Strabonis Memnonium est, quod in Thebarum parte Libyca trans fluvium fuit. Sic enim pag. 561 de Thebarum urbe olim maxima: nunc per vicos habitatur. Pars est in Arabia, ἐν ἡπείρῃ τῷ ποταμῷ δ' ἐστὶν καὶ ἐν περσίᾳ, ὅπου τὸ Μιμνόνιον, in qua ipsa urbs est: pars vero est etiam trans fluvium, ubi Memnonium est. Addit ibidem colossos duos fuisse, quos terræ motus vel Cambyfes mutilaverit. Sive ergo per Ptolemæi Memnonem intelligas Memnonium, sive colossus, Memnonis imaginem imitatum; nihil tamen extra Thebas habes, quia in parte ejus, trans fluvium sita, collocata erant.

Sequitur *Hermionthites* nomos, cujus metropolis erat *Ἑρμωνθίς*, *Hermionthis*. Sic Ptolemaeus scripsit: at Stephanus per *Ω*, *Ἑρμωνθίς πόλις Αἰγύπτου*, *Hermionthis Aegypti oppidum est*. Et Plinius dicto loco *Hermionthien* nomen cum ceteris numerat. Strabo autem xvii, pag. 561. *Ἑρμωνθίς*, *Hermionthis* scripsit, quamquam in Latina ejus versione etiam *Hermionthis* est, *μετὰ δὲ Θήβας Ἑρμωνθίς πόλις, post Thebas est Hermionthis civitas*: in qua Apollo & Jupiter colebantur, etiam bos facer alebatur. Ptolemaeus huic nomo, quem ultimum in Libyca ripa habet, multa alia subdit usque ad Elephantinen, Aegypti terminum, hoc ordine:

*μητρόπολις Ἑρμωνθίς,
καὶ ἱερὴ πόλις Λάτων,
εἴτα πόλις μεγάλη Ἀπόλλωνος,
εἴτα κώμη μεσογυῖος Θωανθίς,
καὶ νῆσος Ἐλεφαντίνη.*

Hoc est: Metropolis *Hermionthis*,
& deinde civitas *Latorum* seu *Latopolis*,
postea urbs magna *Apollinis*.
deinde vicus mediterraneus *Phibouthis*,
& insula *Elephantine*.

Strabo pag. 561 ordinem alium habet: *Post Thebas*, inquit, *Ἑρμωνθίς*, *Hermionthis civitas*: ἑπείτα *Κροκοδείλων πόλις*, τιμῶσα τὸ θηρίον. εἴτα *Ἀφροδίτης πόλις*, καὶ μεταδύσιν *Λαίολοις* τιμῶσα *Ἀθηνᾶν* καὶ τὸν *Λάτωνα*. Deinde *Crocodylorum urbs*, belluam illam colens: hinc *Veneris urbs*: & postea *Latopolis*, colens *Venerem* & *Latum*. Pergit: εἴτα *Εἰληθύας πόλις* καὶ ἱερὸν. ἐν δὲ τῇ περὶ τὴν *Ἱερῶνα* πόλιν τὸν *Ἱερεῖα* τιμῶσα. εἴτα *Ἀπόλλωνος πόλις*, καὶ αὕτη πολέμῳσα τοῖς *κροκοδείλοις*. ἡ δὲ *Συήνη* καὶ ἡ *Ἐλεφαντίνη*. Postea *Lucina urbs* & templum: trans fluvium vero *Accipitrum urbs*, ubi *accipiter colitur*: deinde *Apollinis urbs*, qua & ipsa cum *crocodylis* pugnat. *Syene* autem & *Elephantine*, cetera.

Multum hæc ab ordine Ptolemæi distant, ut, quem sequamur, omnino dubitandum sit. Quod vero intersunt supra jam ex Ptolemæi ordine exposita, *Veneris urbs* & *Crocodyllorum*: reliqua quoque cum Ptolemæo persequemur. Huic post *Hermionthim* est *Λάτων πόλις*, seu, ut composita forma Strabo efferebat, *Λατόπολις*, *Latopolis*. Dicta a *Lato* pisce, quem colebat, descripto ab Athenæo lib. vii, cap. xvii. qui eximie magnitudinis in Nilo dicit, præ ceteris locis, hunc piscem esse. οἱ ἐν τῇ Νεῖλῳ ποταμῷ γινόμενοι λάτων τὴν μέγιστον εὐρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχουσι, qui Nilo lati sunt, ea inveniuntur magnitudinis ut plures quam ducentas libras pendant. Postea truncatum vocabulum, ut plura in Aegypto, *Cyno*, *Lycos*; dictumque *Lato* pro eo quod est *Latopolis*. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos: *Equites sagittarii indigena Lato*. Et Itinerario veteri, quod vulgo Antonini vocant, p. 34.

<i>Ptolemaide</i>	
<i>Abydum</i>	M. P. XXII.
<i>Diospolim</i>	M. P. XXVIII.
<i>Tentyram</i>	M. P. XII.
<i>Papa</i>	M. P. VIII.
<i>Hermionthim</i>	M. P. XXX.
<i>Latoris</i>	M. P. XXXIII.

Sic ex Schotti bibliotheca editum, qui in pluribus casum mutavit: Aldus autem & Simlerus *Lato* ediderunt, ut in Notitia erat Imperii. Plinii nomos *Latopolites* videtur *Leopolites*, *Λητός πόλις*, esse, *Latona civitatis*, quia cum nomis inferioris Aegypti conjungitur.

Succedit apud Ptolemæum *Apollinis urbs magna*: quæ & *Απολλωνόπολις*, *Apollonopolis* dicta, quia oppidani sunt Stephano (qui urbem divise nominat. *Απέλλωνος πόλις*) & Aeliano Hist. Animal. lib. x, cap. xxi. *Απολλωνοπολίται*, *Apollonopolitæ*. Hi etiam infensi crocodilis erant, ut Strabo supra dixit, quod Aelianus Tentyritarum adfinitati tribuit. *Απολλωνοπολίται δὲ, Τεντυριτῶν μοῖραι, συνηνέοντο μὲν τὰς κροκοδείλους, Apollonopolitæ, inquit, qui pars Tentyritarum sunt, retibus crocodilos capiunt, & interficiunt.* Itinerario est *Apollonos Superioris*, xxxi millibus passuum a Lato. Superioris, quia & inferior erat, quæ Parva cognominatur, in Arabico litore. Ideoque Ptolemæus & Stephanus duas Apollini dicatas urbes in Aegypto referunt, Magnam in superiori parte; Parvam, quæ inferius prope Copton fuit.

Prætergressi obscurum vicum *Phthonthin* Ptolemæi, eodem duce venimus ad *Elephantinam* insulam, non integro gradu post Apollinis majorem urbem, hoc est, si recte scrupulos computamus, quinquaginta millibus passuum ab Apolline. Insulam, *ἡσιν*, Ptolemæus vocat, etiam Strabo, & uterque nomen format *Ελεφαντίνη*, *Elephantinen*: Plinius autem lib. v, cap. ix. *Elephantis insula intra novissimum catarractem iv M. passuum, & supra Syenen xvi M. habitatur, navigationis Aegyptiacæ finis.* Et Mela lib. i, cap. ix. *Elephantidem* dixit, sed urbem vocat, quia urbs in insula ejusdem nominis est. *Nilus, inquit, usque ad Elephantidem urbem Aegyptiam atrox adhuc fervensque decurrit.* Quod vero finis dicitur navigationis Aegyptiacæ, id propter catarractem, qui paullo supra Elephantinen est, ita se se habet. Strabo p. 562. *μικρὸν ὑπὲρ τῆς Ελεφαντίνης ἐστὶν ὁ μικρὸς κατὰ ῥέοντος, paullulum supra Elephantinen est parvus catarractes*, quem idem scribit *πίτρυδα τινὰ ὀφρῶν*, *saxum quoddam supercilium* in medio flumine esse, superne planum, ut aqua transcurrat, & cum impetu magnoque sonitu decidat in alveum depresso. Alii non saxum, sed fluvium ruentem *catarractem* dicunt. Vide Etymologicum Vossii. Sed metonymiæ quoque aliquid dari potest. Hic Parvus catarractes Plinio lib. v, cap. ix. *novissimus* dicitur. De Nilo ait: *inclusus montibus, nec aliunde torrentior, vetus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, novissimo catarracte inter occurrentes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.* Itaque Plinio *Catadupi* sunt qui accolunt catarractes: Ciceroni Somn. Scip. cap. v. *Catadupa ipsi catarractæ.* Ubi *Nilus*, inquit, ad illa, quæ *Catadupa* nominantur, præcipitat ex altissimis montibus, ea gens, quæ illum locum accolit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. Parvus hic catarractes dicitur, quia supra hunc etiam major est, quem in Aethiopia describemus. Atque hic erat ultimum, ab occasu Nili, Romanorum præsidium. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos: *Cohors prima Felix Theodosiana apud Elephantinen.*

THEBAIS ABORTIVA NILI RIPA.

Peræa nunc Thebaidos sequitur sive pars trans Nilum sita. Ab Antinoupoli, quam cum septem nomis exposuimus, Ptolemæo primus in hoc latere est *Anteopolites* nomos, & *μετρόπολις Ἀνταίου μεσόγειος*, & *metropolis Antai mediterranea.* Et Plinio lib. v, cap. ix. est *Anteopolites* nomos. Stephanus, *Ἀνταίου πόλις, πόλις ἐν Διγύβη*, *Anteopolis*, urbs in Ae-

gypto. Nomen est ex fabulis Antæi, qui ab Hercule traditur superatus, de quo Juvenalis *latyra* 111, versu 89.

Herculis Antæum procul a tellure tenentis.

Plura de illo Diodorus lib. IV, cap. XVII. Lucanus lib. IV, vers. 590. seqq. quem licet in Mauretania Pomponius Mela lib. III extremo regnasse dicat, alii in Libya; tamen in Aegyptum etiam ab Osiride evocatum idem Diodorus lib. I, cap. XVII. refert. Ut coepit Ptolemæus, scribunt ἡλλυπτικῶς ἰσπερ Ἀνταῖς, *Antai*, suppressa voce πόλεως: & posteriores etiam sine diphthongo, vocali secunda. Concilio Ephesino subscripsit Μακάριος Ἀντίς, *Macarius Antei* episcopus. Itinerario *Anten* scriptum, quod iter infra sub finem hujus lateris proferemus. Post Antæopolim Ptolemæus oppidum aliud in hoc nomo posuit, cui nomen est Πασσάλων, *Passalon*.

Sequitur *Panopolites* nomos apud Ptolemæum, cujus metropolis ab ipso etiam Πανόπλις, a Plinio *Panopolis* scribitur: a Strabone Πανίων πόλις, quam λινουργῶν καὶ λιθυρῶν κατοικίαν παλαιὰν, *linificii artificum & lapides cadentium habitationem veterem* dixit. Patria fuit Nonni poetæ, de quo Agathias lib. IV, p. 133. ed. Paris. Νόνος ὁ ἐκ τῆς Πανὸς τῆς Αἰγυπτίας γιγνημένος ἐν τινὶ τῶν οἰκίαν ποιημάτων, ἀπὸ τοῦ Διονυσίου ἐπώνυμος, *Nonnus ex Pano Aegyptia oriundus, in quodam suorum carminum, quæ Dionysiaca adpellat, cetera.* A Pane nomen est, pastorum numine, quem socium Osiris habuisse fertur, quum in Aethiopus expeditionem faceret. Diodorus Siculus lib. I, cap. XVII. Πανόπλις, ἡ ἐν τῇ ἐσχάτῃ καὶ τῶν Πανίων, διαφερόντως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τιμώμενη. *Adsumsit* [Osiris] etiam *Pana* expeditionis socium, qui præcipua in veneratione Aegyptiis est. Non solum enim ἀγάλματα, *simulacra* ejus posuerunt κατὰ πᾶν ἱερὸν, *in omni fano*, verum etiam in honorem illius urbem in Thebaide condiderunt ab indigenis Χέμιν, *Chemmin* dictam, μετεμνηνεύοντι δὲ Πανὸς πόλιν, *quod interpretantur Panis urbem.* Dubites vero, an *Chemmis* sit eadem quæ *Panopolis*. Herodotus enim lib. II, cap. XCI. magnam urbem καμὲ τῆς Θεβαϊκῆς, ἰσχυρὸς Νέης πόλις, *nomi Thebaici prope Neapolin* dixit: at inter *Panopolin* & *Thebaicum* nomon *Coptites* nomos interjacet: & quia *Neapolis* illa haud dubie Cæne Ptolemæi est, dubitatio non tollitur, sed augetur. Deinde *Perseum* in *Chemmi* cultum esse copiose tradit, *Pana* ne verbo quidem memoravit. Stephanus etiam utramque separatim exposuit: neutro loco alterius nominis rationem habuit. Nihilominus pro Diodori sententia potest etiam Plutarchus adlegari ex libro de *Iside & Osiride* p. 356. πρῶτον δὲ, inquit, τῶν τοῦ Πανὸς Χέμιν οἰκόντων τόπον Πανὸν καὶ Σατύρων τὸ πάθος αἰδομένων, *quum autem primi hoc sensissent Panes & Satyri, qui loca circa Chemmin* (quæ eadem ac *Chemmin*, ex pronuntiationis diversitate) *incolebant.* Sic *Chemmin* seu *Chennin* potest ipsa esse *Panopolis*, de quo dubitare mihi licuit: impugnare non ausim.

Sed ad *Panopolim* revertamur, quam Strabo plurali Πανίων πόλιν, *Panum urbem* dixit, ut jam Plutarchus etiam pluraliter loquutus est, quo vel ad plura hujus generis monstra, vel ad adjunctos *Pani Satyros* videtur respexisse. Pro more etiam hoc vocabulum, præsertim posteriori ævo, brevium fuit: in Ephesino concilio Σαβίνος Πανός, *Sabinus Panos* seu *Panis* episcopus: & in veteri Itinerario *Pano*, editione Aldi & Simleri; *Panu*, Schotti. In *Peutingeriana* autem tabula scriptum integrè *Panopoli*.

Subdidit Ptolemæus *Panopolitæ* nomo & alia oppida. Primum est Λεπιδωτὴν πόλις, *Lepidotum oppidum*, obscurum, neque memoratum ab aliis. Alterum est Χηνοβοσκία, *Chenoboscia*, quam ita etiam Stephanus scripsit: Χηνοβοσκία πόλις Αἰγύπτου, *Chenoboscia, oppidum Aegypti.* Ex Alexandro historico refert, ἀντικεῖν τῇ Διοπολίτι Χηνοβόσκιον, *e regione Diopolita nomi Chenoboscium situm esse*, nihil autem ad adpellationem adferre: nulla enim ibi anserum esse pascua, sed eximiam circa crocodilos curam: χίον autem *anser* est. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos: *Ala Neptunia Chenoboscio.* Et Itinerario Schottus edidit *Chenoboscium*: Aldus autem & Simlerus *Cenoboscio* corrupte: in *Peutingerorum* tabula *Cenoboscio*.

Ultima in Panopolitano nomo ex Ptolemæi dispositione est *Καὶνὴ πόλις*, quæ *Cane* in Tabula scripta est, sed *Nova urbs* seu *Neapolis* verti commodius potest: præsertim quod Herodotus lib. 11, cap. xc1. ut paullo ante percepimus, dixit, circa Thebaicum nomon esse *Νέαν πόλιν*, *Neapolim* seu Novam urbem. Non dubitamus enim, *Καὶνὴν πόλιν* Ptolemæi & *Νέαν πόλιν* Herodoti eandem esse, quod & voces idem sonant, & utraque in Thebaidos parte Arabica inter Thebas & Panopolim posita. Alia autem *Cane* est Itinerarii in Libyco latere inter Memphim & Oxyrynchum.

Post Panopolitanum nomon est *Coptites*, ejusque metropolis *Κοπτὸς*, *Coptos*, celebre emporium, habitatum ab Aegyptiis & Arabibus, *μεσόγειον*, remotum paullo a Nilo, in quo tamen portum habet. Plinius lib. v, cap. 1x. *Coptos Indicarum Arabicarumque mercium Nilo proximum emporium*. Nomen Plutarchus de Iside & Osiride libro p. 356 privationem Aegyptiace dicit sonare, quia Isis hic loci, quum de morte Osiridis accepisset nuntium, unum cinnamum sibi defecuerit luctus causa, *ὅπου τῇ πόλει μέγας ὦν ὄνομα Κοπτὸς, unde urbi ad hac usque tempora nomen Copto est*. Aegyptiaca autem forma *Κοπτὰ*, *Copto* est, ut Cyno, Lyco, Lato: quod Græci, & hos Latini sequuti, *Κοπτὸς*, *Coptus* scripserunt. Plinius lib. vi, cap. xxiii. *Duomillia passuum ab Alexandria abest oppidum Juliopolis. Inde navigant Nilo Coptum cecenti millibus passuum, qui cursus etesias flantibus peragitur xii diebus. A Copto camelis itur, aquationum ratione mansionibus dispositis*. Mansiones fere singulas Hydrea, & Hydreumata vocat, & Berenice usque inæquali dispositione, aquationis causa, deducit, quod iter noctibus factum propter æstus, duodecimo die conficiatur. Nec mirum, quia Berenice secundum Ptolemæi rationes prope Cancri tropicum sita est. Strabo hoc loco turbator est, Copti quidem mercaturam recte describens, quæ vero de isthmo & Berenice addit, non facile explicari, nec conciliari ceteris possunt. Ait post Copti descriptionem: *ἐντεῦθεν εἰς τὸ ἰσθμὸς εἰς τὴν Ερυθρὰν κατὰ πόλιν Βερενίκην*. Hinc est isthmus in Rubrum mare [porrectus] juxta urbem Berenice. Sed falli videtur in Berenices situ, eamque cum Ptolemæi Albo portu, qui Copto parallelus est, permutare. Ait enim paullo post, *ἐκ ἀπαιδὲν τῆς Βερενίκης εἰς Μυὸς ὄρεμα πόλιν, non longe a Berenice abest oppidum, quod Myos hormus, seu Muris statio, vocatur*. At vero hic portus longissime a Berenice distat, quippe mille & octingentis stadiis, ut Arrianus principio Periply intervallum emensus est. Nummus Trajani cum Osiridis imagine *ΚΟΠΤΗΤ*. id est *Κοπτητῶν*, *Coptitarum*, a summis viris Seguino, Spanhemio, Vaillantio publicatus exstat. Statius lib. 1 Thebaid. vers. 264.

- - - melius voitis Mareotica fumat
Coptos, & arisoni lugentia flumina Nili.

Mareotica, id est Aegyptia, *συκεδοχικῆς*: sicut *Pharius* poetis est Aegyptius, licet in ora & extremitate Pharus insula sit.

In eodem nomo Coptite censetur etiam a Ptolemæo *Ἀπόλλωνος μικρὰ*, *Apollinis Parva* civitas, in austrum a Copto declinans, de qua Strabo p. 560. *ἢ τῆς Κοπτῆς ἢ πόλιν ἀφίσταται ἡ καλεῖται Ἀπόλλωνος πόλις, & a Copto non multum abest Apollinis civitas*, intellige *Parva*: nam *Magna* in Libyco latere supra fuit explicata. Notandus itaque est Stephanus Byzantius, quod scripsit: *Ἀπόλλωνος πόλις ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς τῷ μέρει τῆς Λιβύης ἡ μικρὰ, ἢς μέγιστος Ἀπίων διτίθεται, ἡ μεγάλῃ ἐν Αἰγύπτῳ, Apollinis urbs, in Aegypto ad laus Libicum, Parva, cujus Apion meminit: altera, Magna, etiam in Aegypto*. Invertendus ordo secundum Ptolemæi positionem, qua *Parva* est in Arabico latere; *Magna* in Libyco. Hanc Copto vicinam auctor Itinerarii Antoniniani vocat *Vicum Apollinis*, quod cum parvitas

tis cognomine bene convenit. Est tamen quo Stephanum possumus excusare, quia eodem Itinerario in latere Libyco hic ordo observatur a septemtrione in meridiem secundum sinistram seu occidentalem Nili ripam progrediendo:

<i>Oxyryncho</i>	
<i>Ibiu</i>	M. P. XXX.
<i>Hermupolim</i>	M. P. XXIV.
<i>Chufis</i>	M. P. XXIV.
<i>Lycu</i>	M. P. XXXV.
<i>Apollonos Minoris</i>	M. P. XVIII.
<i>Hisoris</i>	M. P. XXVIII.
<i>Ptolemaida</i>	M. P. XXII.
<i>Abydum</i>	M. P. XXII.
<i>Diospolim</i>	M. P. XXVIII.
<i>Tentyram</i>	M. P. XXVII.
<i>Contracopton</i>	M. P. XII.
<i>Papa</i>	M. P. VIII.
<i>Hermunthin</i>	M. P. XXX.
<i>Lato</i>	M. P. XXIV.
<i>Apollonos Superioris</i>	M. P. XXXII.

Quæ postrema est Ptolemæi Apollinis Magna civitas. Quod si ita est, tres Apollinis urbes in Aegypto fuerunt, e quibus unam tantum Strabo & Plinius memorarunt: Ptolemæus & Stephanus duas. Jam vero, si Stephanus illam Lycopoli proximam Apollinis urbem intellexit, recte in Libyæ illam parte collocavit, alterius Minoris in parte Arabiæ nulla habitatio. Sed est quoque, quod dubites de vero Itinerarii ordine, quia nobiles tres urbes, quæ singulæ nomen suum denominant, inter Lycopolim & Ptolemaidem sitas, Hypselen, Aphroditopolim, & Thinin prætermisit, in locum eorum obscura Hisori, & Apollinis Parva substitutis: nisi forsan Hypsele postmodum Apollinis adpellata fuit, ubi vero ovis potius, quod ex nummo adparet, quam Apollo, colebatur.

Sequuntur post illam in Arabico latere Apollonopolim *Theba*, urbs antiquissima, Homero etiam laudata Iliadis Jota, versu 381

Οὐδ' ὅτ' ἐς Ορχομενὸν ποτινίσσεται, εἰδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κῦται,
Ἄς θ' ἑκατόμυλοι εἰσι.

Hoc est: Nec quot Orchomenon advehuntur, neque quot Thebas Aegyptias (ubi multe in domibus opes recondite jacent) quæ centum portas habent. Strabo lib. XVII, p. 561. μετὰ τὴν Ἀπιδαν πόλιν αἱ Θήβαι καλεῖται δὲ τὴν Διὸς πόλιν. Post Apollinis urbem Thebae sunt: nunc Diospolis vocatur. Plinius lib. V, cap. IX. Celebratur Diospolis magna, eadem Thebe, portarum centum nobilis fama. Pomponius Mela lib. I, cap. IX. Theba, ut Homero dictum est, centum portas, sive, ut alii ajunt, centum aulas habent, totidem olim principum domos: solitasque singulas, ubi negotium exegerat, dena armatorum millia effundere. Et si vero postea Diospolis vocata fuit, eaque magna, discriminis causa, cognominata, quod Plinius adjecit; & Ptolemæus in Thebarum nomo, μητροπολις Διὸς πόλις μεγάλη, αἱ Θήβαι: tamen vetus nomen non penitus

tus fuit abolitum, sed in Itinerario quoque servatum *Thebe*, sine mentione nominis alterius, quod ab Jove desumptum erat: Major urbis pars in ripa Arabiae sita erat, ubi etiam ab omnibus censetur: pars quaedam etiam trans fluvium in Libya, ubi Memnonium erat. Strabo, *νῦν καμνηδὸν συνοικεῖται: μέγας δ' ἐστὶν ἐν τῇ Αραβίᾳ, ἐν ἧτις ἡ πόλις: μέγας δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ περσίᾳ, ὅπου τὸ Μνημόνιον.* Nunc vicatim habitatur: pars vero sita est in Arabia, ubi ipsa urbs est: pars etiam in peraea seu trans fluvium, ubi Memnonium est. Mirum quod narrant ibi de Memnonis statua seu colosso, truncato quidem, ut ajunt terræ motu, vel, ut alii, Cambyxis crudelitate; cujus residua pars radiis solis orientis tacta sonum edat, *ὡς αὖ πλεονεχὲς ἡ μεγάλη,* veluti ictus haud magni. Strabo quum Aelio Gallo adesset, audivit sonum prima hora, scribit vero se nescire unde fuerit, utrum a basi, an a colosso, an ab aliquo circumstantium hominum. Plinius etiam lib. xxxvi, cap. vii. de lapide basalte: *Non absimilis illi narratur in Thebis delubro Serapis, ut putant, Memnonis statua dicatus: quem quotidiano solis ortu commotum radiis crepare dicunt.*

In eodem Thebarum nomo, post Thebas, Ptolemæus ponit *Tynhium*, de quo nihil memorabile succurrit: deinde est *Χνουβίς, Chnubis*, ut Palatino codice legitur (vulgati enim *Chnumis* habent) quod vocabulum a numine quodam Aegyptio videtur esse. Strabo enim tradit, in vicina urbe Elephantine *ἱερὸν Κνούφιδος, templum Cnuphidis* esse. B vero & Φ sunt cognatæ litteræ, & facile permutabiles.

Deinde in eodem nomo est *Εἰληθύας πόλις, Lucina oppidum*, aut Græco nomine, *Elethya*. Templum habuit Lucinæ dicatum. Strabo p. 562. *Εἰληθύας πόλις καὶ ἱερὸν, Lucina oppidum & templum:* nam plerumque Aegyptii sua oppida ab iis, quos pro numinibus coluerunt, adpellaverunt, in quibus etiam Lucina erat, quod interpretari voluerunt, quasi ab ipsis diis oppida condita essent. Eusebius Præpar. Evang. lib. iii, cap. iii. *τῆς πάσης οἰκουμένης κατὰ μῆτιν τὴν Αἴγυπτον εἶναι πόλεις πολλὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεῶν ἐκτισμένας: οἷον Διὸς, Ἡλίου, Ἑρμοῦ, Ἀπόλλωνος, Πάρος, Εἰληθύας, ἄλλων πλείονων.* In terrarum orbe in sola Aegypto ab antiquis diis dicuntur plurima oppida esse condita, nupte ab Jove, Sole, Mercurio, Apolline, Pane, Lucina, & multis aliis. Stephanus quoque Elethyæ meminit, sed nihil dicit, nisi urbem esse Aegyptiacam. Videtur a Plinio lib. v, cap. ix. *Leucothea oppidum* adpellari. *Aegyptus*, inquit, super ceteram antiquitatis gloriam xx millibus urbium sibi, Amase regnante, habitata præfert: nunc quoque multis, etiam si ignobilibus frequens: celebratur tamen Apollinis; mox *Leucothea*; *Diospolis magna*, eadem *Thebe*, cetera. Lucina enim a luce, quasi *λευκὰ*, candida & alba, nominatur. Ovidius Fast. ii, vers. 449.

*Gratia Lucina: dedit hæc tibi nomina lucus,
Aut quia principium tu, dea, lucis habes.*

Deinde Ptolemæo est *Τόμ, μισόγυος*, urbs *Toum*, a flumine amota: & post illam *Ombi*: male *Ομβροι* in Ptolemæi libris. Famosa cultu & defensione crocodilorum: pro quibus adversus Tentyritas & Apollonopolitas *Ombitæ* pugnabant, de quo bello supra in Tentyris ex Juvenalis sat. xv, vers. 35. diximus, quo *Ombos & Tentyra*, tamquam contrarias civitates, opponit: & in Apollinis urbe magna ex Aeliani Hist. Animal. lib. x, cap. xxi. quæ revolvī possunt. Ibidem Aelianus de crocodilis: *τοῖς Ομβίταις καὶ συνήθεις εἰσὶ, καὶ μὲν τοὶ καὶ ὑπακύνοντες καὶ αὐτῶν οἱ τρεφόμενοι ἐν ταῖς λίμναις ὑπ' αὐτῶν πεποιημένοι: qui in paludibus Ombitarum manu factis [crocodili] nutriuntur, familiares illis sunt, eosque audiunt, & obtemperant, si vocantur.* Plinius, ubi de Nomis agit, etiam *Ombiten nomon* recenset: quamquam *Ombos* Ptolemæus Thebarum nomo contribuit. Clarissimus Berckelius etiam Stephano *Ombos* restituit, ubi

Ὁμβος

Ἰοβαί, antea legebatur : quod vero additum πρὸς τῇ Λιβύῃ, ad *Libyam*, Ombi vero in parte sunt Arabica, videtur aliud sub verbis illis vulnus latere, quod nondum fuit sanatum. *Contra-Ombos*, Itinerarii, locus est Ombis oppositus in ripa Nili Libyca.

Post Ombos apud Ptolemæum & in Itinerario *Syene*, Συήνη. Herodotus, Strabo, Stephanus tantum πόλιν, urbem dicunt : Plinius etiam pænisulam, seu urbem in pænisula, *Ditionis*, inquit, *Aegypti* esse incipit a fine *Aethiopiae Syene* : ita vocatur pænisula mille passuum ambitu, in qua castra sunt, latere Arabia. Strabo addit p. 562. in Syena puteum (φείνη) esse, indicem solstitii æstivi, διότι τῷ τροπικῷ κύκλῳ ὑπόκεινται οἱ τύποι αὗτοι, quia Tropico circulo hæc loca subjacent, ut sole circa Cancri principium versante, nulla in meridie umbra habeatur : quo tempore gnomones horologici sunt ἄσκιαι, sine umbra. Idem ex Strabone repetiit Eustathius ad Dionysii vers. 223. Et Plinius lib. 11, cap. LXXIII. *Tradunt*, in Syene oppido, quod est supra Alexandriam quinque millibus stadiorum, solstitii die medio nullam umbram jaci : puerumque ejus experimenti gratia factum, totum illuminari. Et Lucanus lib. 11, vers. 587.

- - - - umbras nusquam flectente Syene.

Castra in pænisula Plinius ponit, quia præsidium Romanum Syene habuit. Notitia Imperii sub Duce Thebaidos : *Milites miliarenses Syena*. Et quod Strabo notavit, jam ipsius αὐτοῖς Ἰνταῦδα τρεῖς σπῆραι Ῥωμαίων ἰδρυμένων φρουρὰς ἔχουσαι, ibi tres cohortes Romanorum collocatae erant custodia causa.

Syenem excipit apud Ptolemæum tractus, qui vocatur Δωδεκάχωνος, Dodecaschœnus, a duodecim schœnorum mensura dictus, cujus etiam Herodotus meminit lib. 11, cap. xxix. dicitque circa hæc loca tortuosum Nilum instar Mæandri esse. In hoc tractu primum est post Syenen *Catarractes minor*, de quo supra in ripa altera diximus : deinde est ἱερὰ Συκάμινος, *Sacra Sycaminus*, cujus distantiam Plinius indicat lib. vi, cap. xxix. *A Syene*, inquit, *Hieran Sycaminon* LIV millia passuum. Habetur etiam illius mentio in Itinerario veteri, ubi itidem *Hierasycaminos* scribitur.

Hinc *Phila*, Φίλα, insula cum oppido, sequuntur, centum stadiis post Syenen, uti ex Strabonis lib. xvii, p. 562. adparet. Quapropter corrigendum est Itinerarium, quo legitur

Philas - -
Syenen

M. P. III.

Scribe M. P. XII. ut distantia conveniat cum Strabonis centum stadiis. Seneca lib. iv. Quæst. Nat. cap. 11. Nilus magnas solitudines pervagatus, & in paludes diffusus, genibus sparsus, circa Philas primum ex vago & errante colligitur. Phila insula est aspera & undique prærupta : duobus in unum coitibus amnis cingitur, qui Nilo mutantur, & ejus nomen ferunt. Urbem totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quam violentus, egressus Aethiopiam arenasque, per quas iter ad commercia Indici maris est, prælabitur. Excipiunt eum catarractes, nobilis insigni spectaculo locus. Catarractes, inter Syenen & Philas positus : unde Strabo terrestri itinere a Syena Philas per centum stadia, ut catarractæ pericula vitaret, profectus est. Sed de catarracte supra in altero latere ad Elephantinen diximus. Plinius lib. v, cap. ix. Philas ex adverso Syenes posuit : sed errat, quia in eadem Arabia ripa utraq; sunt testantibus Strabone, Ptolemæo, & auctore veteris Itinerarii : nec tam propinquæ sunt oppido Syenæ, ut solet quod ex adverso est ; sed centum stadiis supra Syenen

Ex his C
telligunt
posuerat,
max Tab
LIBE

nen sunt, ut itidem Strabo, qui iter illud emensus est, prodidit. Jure igitur Salmasius ad Solinum pag. 311 castigat Plinium, quem ait, mnemonico errore lapsum, Elephantinen pro Philis accepisse, & Philas pro Elephantine. Nam Elephantine ex adverso Syenes, non Philæ: & tam Elephantine quam Syene sunt infra catarracten; Philæ autem supra illum. Quamquam vero insulæ sunt Elephantinæ & Philæ, tamen non ita in medio sunt fluminis, ut in neutram partem magis propendeant, sed altera illarum, Elephantine, in Libyam vergit; altera, Philæ, in Arabiam. Et huic loco præsidium Romani imposuerunt. Notitia sub Thebaidos Duce: *Legio prima Maximiana Filis*. Sic enim scriptum est posteriore ævo; etiam in Itinerario Aldinæ editionis & Simlerianæ.

Ultimum Ptolemæi oppidum est *Metacompso*, *Μετακομψώ*, quod ita dicit situm esse, ut *ἀντικρὺ*, e regione in altera ripa *Ψελκίς*, *Pselcis*, Aethiopiæ oppidum, quod *Pselchin* & *Pselcham* Strabo dixit, objaceat. Nam inæqualia sunt Aegypti per Nilum divisa latera, quum Libycum in Elephantine definat; Arabicum longius in meridiem procurrat. Nomen Metacompso convenit cum Herodoti *ταχομψώ*, *Tachompso*, lib. II, cap. XXIX. & Melæ *Tachempso* lib. VI, cap. IX. quamquam hi insulam dicunt: Plinius autem lib. VI, cap. XXIX. nihil de insula dicit: tantummodo *oppidum*, quod ultra Syenen sit, *Tacompson* vocat, quod haud dubie Ptolemæi *Metacompso* est, situm forsan in pænisula Nili, cujus generis quæ sunt, non numquam etiam insulæ nuncupantur. Stephanus: *τακομψὸς κώμη ἐν τοῖς ὁρίοις Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιοπῶν πρὸς τῇ Φίλῃ νήσῳ*, *Tacompso* vicus est in consinio Aegypti & Aethiopiæ prope Philam insulam. Sic ex situ clarum est, Tacompson esse Ptolemæi Metacompso, in quo ipse Aegyptum ex parte finit Arabica.

Hæc de utraque Nili ripa secundum Ptolemæi dispositionem: a qua Itineraria in non nullis locis discedunt. Peutingerianum ex utraque ripa permiscet, quod iter, credo navibus peractum fuit a meridie in septemtrionem hoc modo:

Hierascamina VI Spelci XLII Syene XII Ombos XX Tentira XVI.

Sic prave scriptum pro *Hierascamina*, *Pselci*, quod per se patet. Antoninianum autem distinguit quidem ripas; Hierascaminon autem in Libyca habet positum, nec plane *ἀντικρὺ*, e regione Pselcidis, sed VIII millibus supra hanc, ita a septemtrione in austrum progrediente ordine, interjectis quibusdam obscuris mansionibus, quas Ptolemæus præterit:

Contra Ombos

Contra Syenen

M. P. XXIII.

Parembolen

M. P. XVI.

Tizitzi

M. P. II.

Taphis

M. P. XIII.

Talmis

M. P. VIII.

Tuzis

M. P. XX.

Pselcim

M. P. XII.

Corte

M. P. III.

Hierascaminon

M. P. III.

Ex his Contra Ombos, Contra Syenem, quæ trans flumen ex opposito sita sunt, per se intelliguntur: *Parembolen*, *παρεμβολή*, *Castra* sunt, quæ in ipsa pænisula Syene Plinius posuerat, aut ex opposita in Libyco sita. *Tizitzi*, *Tuzis*, barbara & ignota sunt: *Taphis*, *ἡ Τάβις* scribitur, ideoque ex scriptura incertum. *Talmis* nobilius ex Olympiodori de-

scriptione apud Photium cod. LXXX, p. 212. Is enim dicit *φυλάρχους ἢ προφάτας τῶν αὐτῶν τῶν Τάλμων βαρβάρων, principes & vates barbarorum, qui circa Talmin sunt.* Quæ sequitur *Cortia*, est Agatharchidis *Cortia Prima*, pag. 22. ἵππιτα, inquit, *Ελεφαντίνη* ἢ *Αἰθίοπων χώρα* *Κορτία πρώτη*. Deinde Elephantine est: post, *Aethiopum terra, Cortia Prima*. Olympiodorus dicto loco: *μέχρι πόλεως τῆς λεγομένης Πέριμα*, ἥτις τοῖς παλαιοῖς πρώτη πόλις τῆς Θηβαΐδος ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς διέσχευαν. ἀπὸ παρὰ τῶν Ῥωμαίων Ῥωμαίᾳ φωνῇ Πέριμα, ἥτοι πρώτη αἰομαῖδα. ἢ ἢν ἔτι καλεῖται. *Usque ad urbem, qua Prima adpellatur.* Hac olim prima urbs erat a barbarico: ideo ab Romanis Latina lingua *Prima* nominata est, & nunc ita vocatur.

Versa vice in altera ripa, quæ Arabiæ est, progressus fit, quasi secundo amne, ab aëstro in septemtrionem hoc modo;

<i>Contra Pselcim</i>	- - -	
<i>Contra Talmis</i>	M. P.	XXIIII.
<i>Contra Tabis</i>	M. P.	X.
<i>Philas</i>	M. P.	XXIIII.
<i>Syenem</i>	M. P.	XII. [sic emendo]
<i>Ombos</i>	M. P.	XXX.
<i>Contra Apollonos</i>	M. P.	XL.
<i>Contra Laton</i>	M. P.	XL.
<i>Thebas</i>	M. P.	XL.
<i>Vicum Apollonos</i>	M. P.	XXII.
<i>Copton</i>	M. P.	XXII.
<i>Chenoboscion</i>	M. P.	XL.
<i>Thomis</i>	M. P.	L.
<i>Panm</i>	M. P.	IIII.
<i>Selinon</i>	M. P.	XVI.
<i>Anteu</i>	M. P.	XVI.
<i>Mythm</i>	M. P.	VIII.
<i>Isin</i>	M. P.	XXIIII.
<i>Hieracom</i>	M. P.	XX.
<i>Pesla</i>	M. P.	XXVIII.
<i>Antinou</i>	M. P.	XXIIII.

ubi finis est Thebaidis, & nostræ de ripa enarrationis. Hinc ad mare Arabicum devertentem quod solum ex Aegypto restat explicandum.

O R A S I N U S A R A B I C I.

Sinus Arabicus non totus quidem juxta Aegyptum, sed magna illius pars Troglodyta adluit, & in Aethiopiam excurrit. Quod vero Aethiopes navigationem negligebant, & Troglodytæ, maris accolæ, antiquitus in potestatem Aegyptiorum redacti fuerant; & hac maritima ora usque ad ostium sinus, Aegyptiorum regum reginarumque nomina & monumenta reperiuntur; non alienum erit, cum Aegypto illum totum tractum ad os usque fretum explicare: præsertim quod difficulter discernuntur, quæ Aegyptiorum, quæ Troglodytarum aut Aethiopum in hoc litore portus, urbes, & castella fuerint.

Ab intimo sinu, ubi Heroopolim & Arsinoen exposuimus, incipiendum est, seu a fine sinus Heroopolitani. *Clyisma* ibi ponitur a Ptolemæo, quod *Φρύγειον*, *castellum* vocat, uti Hierocles in sua Notitia habet *Κλύσμα καίρον*. Philostorgius lib. III, cap. VI. ἡ μὲν Εὐ-
 θύη ἐπὶ πλείστον μηχανομένη, εἰς δύο τινὰς ἀπὸ μέρους ἐκείνης κόλπους, καὶ τὸ μὲν αὐτῆς ἐπ' Αἰγύπτου χωρεῖ. *Κλύσμα*
 καὶ δὲ τελευτᾷ, τὸ ἐκείνου μέρους, *Rubrum mare*, quod in maximam longitudinem extensum est, in
 duos sinus dividitur, quorum alter in Aegyptum tendit: *Clysmatis* nomen [ab oppido] juxta
 quod definit, accipiens. Dicit, Heroopolitaneum sinum vocari etiam *Clyisma*, ex nomine op-
 pidi vel castelli, in quo terminatur. Vide Henr. Valesii in Philostorgium Adnotationes p.
 135, ubi ab aliorum interpretatione falsa hunc locum vindicavit. Samuel Bochartus *Clyf-*
ma putat eandem urbem esse, quæ Arsinoe & Cleopatris vocata fuit, inductus in id opinio-
 nis auctoritate Arabis Nubiensis, qui, quæ alii Arsinoæ tribuunt, alveum ex Nilo ductum,
 & aquas calidas, ipse apud *Clyisma* hoc constituat. Sed quis ignorat, a notiori loco res sæ-
 pe denominari, licet intervallo non minimo distinguantur: præsertim si propiora loca
 vastationem, ut Arsinoæ videtur accidisse, sunt experta. Ptolemæus sane distinxit *Clyf-*
ma ab Arsinoe, etiam auctor Tabulæ Peutingerianæ: & in Ecclesiastica Notitia, quam-
 libet ordine turbato, & *Clyisma* & Cleopatris (quæ ipsa est Arsinoe, ut supra demon-
 stravimus) distincte & separatim exhibentur, quod de his ad finem oppidis intelligere
 malim, quam alia horum nominum, ignota omnibus, in parte Aegypti nescio qua,
 confingere. Lucianus etiam in Pseudomanti *Clysmatis* mentionem fecit, ἀναπλεύσας εἰς Ἀι-
 γύπτον, ἔρχεται τὴν Κλύσμαν καὶ πλοῖα ἀναγορεύει, in Aegyptum navigavit, ad *Clyisma* usque navigio
 perducto.

Post *Clyisma* apud Ptolemæum est *Drepanum* promontorium: deinde *Myoshormus*,
 Μυὸς ὄρμος, quasi *Muris statio*, ut quidam interpretes verterunt. Periplo Erythræi ineunte:
 τῇ ἀπὸ διδυμμένων ὄρμων τῆς Εὐρυθρῆς θαλάσσης, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἐμπορίων, πρῶτος ἐστὶ λιμὴν τῆς Αἰγύπτου
 Μυὸς ὄρμος, Inter insignes maris Erythræi portus & emporio primus est Aegypti portus *Myos-*
hormus. Hic locus *Veneris* postea adsumpsit adpellationem. Agatharchides pag. 54.
 Εφ' ἧς λιμὴν μέγας ἐκδέχεται, ὃς πρότερον μὲν Μυὸς ἐκαλεῖτο ὄρμος, ἐπεὶ δὲ Ἀφροδίτης ἀνομιᾷ. Hinc
 portus magnus excipit, qui prius *Muris* portus vocabatur: deinde *Veneris* portus adpellatus est.
 Strabo etiam lib. XVI, pag. 529. utriusque nominis mentionem fecit: εἴτα Μυὸς ὄρμος καὶ Ἀφρο-
 δίτης ὄρμος καλεῖσθαι λιμένα μέγαν, deinde portus magnus est, qui *Muris statio* & *Veneris* adpellatur.
 Male Latinus interpres: alia *Veneris*. est enim eadem, ut ex Agatharchide nunc dictum est.

Deinde Ptolemæo est *Philoteræ* λιμὴν, *Philoteræ portus*, nomen sortitus, ut Strabo docet,
 καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς δευτέρης Πτολεμαίας, a sorore Ptolemæi II. Meminit etiam Plinius lib. VI, cap.
 XXIX. Mox oppidum parvum est *Aennum*, pro quo alii *Philoteram* scribunt. Plinii libris *En-*
num diphthongo est: Melæ III, cap. VIII. promontorium *Aennum* tribus syllabis. Ex
 quo videmus, non nudum portum fuisse, sed oppidum etiam portui adjunctum. Strabo
 quoque πόλιν *Philoteræ* vocat; urbem *Philoteram*: sed turbavit ordinem. Ab Heroum urbe
 ait navigantibus occurrere *Philoteram*: εἴτα ἄλλην πόλιν Ἀρσινόην, deinde aliam urbem *Arsi-*
noen: εἴτα, deinde *Θερμῶν* ἐκβολὰς, *aquarum calidarum exitus* in mare: εἴτα Μυὸς ὄρμος,
 postea *Muris stationem*, quæ & *Veneris* dicta sit. Plinius dicto loco *Philoteram* inter *Arsi-*
noen & *Myoshormon* posuit. Ea via, inquit, omnes *Arsinoen* ducunt, conditam soro-
 ris nomine, in sinu *Charandra*, a Ptolemæo *Philadelpho*, qui primus *Troglodyticen* excussit, &
 omnem, qui *Arsinoen* præfuit, *Ptolemaum* adpellavit. Mox oppidum parvum est *Aennum*, pro
 quo alii *Philoteram* scribunt. Deinde sunt *Azareci*, ex *Troglodytarum* connubiis, *Arabes* fe-
 ri. *Insule*, *Sapirene*, *Scytala*: mox deserta ad *Myoshormon*. Adeo incertæ rationes de
 situ hujus oppidi sunt: nec vero a Ptolemæo, nisi certiores adferantur, consultum est

est recedere. Dicitur etiam Φιλατερίς, *Philateris*, apud Stephanum & Melam lib. III, cap. VIII.

Succedit Αἶας ὄρεα, *Aeas mons*, quem etiam Plinius dicto loco habet. Deinde Λευκὸν λιμὲν, *Albus portus*: & *Acabe mons*: & locus *Nechesia*: atque hinc post *Smaragdum montem*, & *Lepten* promontorium, sequitur tandem *Berenice*, celeberrimum emporium, unde ex Aegypto in Felicem Arabiam & Indiam fit navigatio. *Smaragdi montis* etiam mentio apud Olympiodorum pag. 112. est, qui σμαραγδὶ μέταλλα, *smaragdi fodinas* vocat, unde Aegypti regibus magnus proventus sit. *Berenice* autem a matre Philadelphi nomen habet. Plinius lib. VI, cap. XXIX. *Berenice*, oppidum matris Philadelphi nomine, ad quod iter a Copto diximus. Dixerat eodem lib. VI, cap. XXIII. ex quo supra quadam in Copto excerptimus, jam, brevi post, plenum tradituri. Non enim possumus cum Strabone facere, qui lib. XVII, pag. 560. dicit, ἐκ ἀπωδῶν non procul a *Berenice* Myoshormon esse, inter quas urbes Arrianus Periplo Erythraei ineunte mille octingenta stadia numeravit: & Plinius iter per plures mansiones exposuit dicto lib. VI, cap. XXIII. *A Copto*, inquit, camelis itur, aquationum ratione mansionibus dispositis. *Prima* adpellatur *Hydreum* XXXII millibus. *Secunda* in monte, diei itinere. *Tertia* in altero *Hydreumate*, a Copto XCV millibus. *Deinde* in monte. *Mox* ad *Hydreum Apollinis*, a Copto CLXXXIV M. passuum. *Rursus* in monte. *Mox* ad novum *Hydreum* a Copto CCXXIII M. passuum. Est & aliud *Hydreum* vetus: Troglodyticum nominatur, ubi praesidium excubat, diverticulo duum millium. *Distat* a novo *Hydreumate* IV M. passuum. *Inde* *Berenice* oppidum, ubi portus Rubri maris, a Copto CCLVII M. passuum. Vides nunc distantiam, ex qua facile credas, recte Ptolemaei positionem se habere, qui prope Cancrī tropicum *Berenicen* collocavit. Quod etiam Itinerario veteri confirmatur, quo iter a Copto *Berenicen*, per aliam credo viam, non longe vero a Pliniana diversam, ita est dispositum:

Copto		
Phœniconem	M. P.	XXVII.
Didyme	M. P.	XXIV.
Aφροδίτο	M. P.	XX.
Compasi	M. P.	XXII.
Γόυς	M. P.	XXXIII.
Αρίστον	M. P.	XXV.
Phalacro	M. P.	XXV.
Απόλλωνος	M. P.	XXIII.
Cabalsi	M. P.	XXVII.
Canon Idreuma	M. P.	XXVII.
Beronicen	M. P.	XVIII.

Ex hisce etiam mediterranea ex parte cognoscimus, quæ alias ignota sunt, a nemine geographorum tradita. Primam mansionem *Phœniconem* diximus, quia Olympiodorus in hoc tractu meminit πόλεως Φοινικῶν, *urbis Phœniconis*, pag. 112 apud Photium: & Notitia Imperii sub Duce Thebaidos: *Ala octava Palmyrenorum Phœnicone*. In libris Itinerarii corrupte *Pœnico niconon*, aut *Phœnico niconon*. Cetera sunt minus cognita, licet vocabula pleraque non ignota sint, ut deorum nomina *Aφροδίτο*, *Γόυς*, *Απόλλωνος*, ubi πόλις, *urbs* in singulis subaudienda. Pænultimum *Aladino* libro est *Canon Idreuma*; Simleri, *Canon Idreum*; unde nemo non videt, ex Plinio *Idreuma* sive *Hydreuma* scribendum esse: quamquam *Hydreum* etiam sit Plinii.

Hic fere cessat in Syenes parallelo, aut non longe ab illo, quæ ex hoc litore Aegypti propriæ attribui possunt, quæ sequuntur usque ad fretum, seu os sinus, sunt accessio, a Philadelpho & successoribus Aegyptio adjecta, in Troglodytarum regione, qui vero & ipsi a Philadelpho subacti erant, posita. Quod vero horum est facta jam mentio, non alienum erit de illis hoc loco aliquid dicere, quamvis sciamus, ab Aegypto a pluribus separari, a quibusdam Aethiopiæ accenseri.

T R O G L O D Y T I C E.

Troglodytice, ἢ Τρωγλοδυτικὴ, est Troglodytarum regio, qui a τρώγλαις, cavernis & specubus, quas ad habitandum subibant, ita dicebantur: neque tales ad solam Aegyptum & sinum Arabicum erant, sed variis in regionibus, & in media Aethiopia, in Ammoniaca, in oriente atque in Scythia. Qui vero ad sinum colebant Arabicum, notiores sunt ceteris & præcipue ita vocabantur. Non autem iisdem omnes finibus hanc Troglodyticen describunt. Strabo lib. xvi, p. 529. ab intimo sinu eandem incipit. ἀπὸ Ἡρώων πόλεως πλείστε κατὰ τὴν Τρωγλοδυτικὴν, ab Heronum urbe navigantibus juxta Troglodyticam. Et Ptolemæus lib. iv, cap. viii. καλεῖται δὲ κατόλου ἢ μὲν παρὰ τὸν Αἰθιοπικὸν τῶν Αἰθιοπικῶν κόλπον παρὰ τὴν ἑσπέραν Τρωγλοδυτικὴν, Adpellatur autem universaliter totum litus juxta Arabicum & Avaliten sinum regio Troglodytica. Nec aliter Plinius videtur sensisse, dum lib. vi, cap. xxix. Arsinoen dicit conditam sororis nomine a Ptolemæo Philadelpho, qui primus Troglodyticen excussit, & amnem qui Arsinoen præfluit, Ptolemaum adpellavit. Non enim valeret hæc ratio, nisi Arsinoen, quæ ad summitatem sinus est, in Troglodytica censuisset.

Contra alii Troglodytas ultra Cancri tropicum remouent, & ἀμφισβήουσιν, id est, quibus umbra in utramque partem cadat, faciunt: quod de Eratosthene Plinius tradit lib. ii, cap. lxxvi. In tota, inquit, Troglodytice umbras bis quadraginta quinque in anno Eratosthenes in contrarium cadere prodidit. Et vetus Tabula, ad Ptolemæi numeros composita, a Tropico in austrum ad Avaliten sinum, seu præter eum, extensam habet Troglodyticam.

Sic autem est, & ita conciliatur controversia, ut laxè omne litus Sinus Arabici occidentale Troglodytice nominetur: proprie vero, tantum superiora ejus a Berenice, quam Plinius lib. ii, cap. lxxiii urbem Troglodytarum dixit, vel a Tropico ad fretum & sinum Avaliten: de qua propria Troglodytice idem Plinius interpretandus est lib. vi, cap. xxix. Troglodytice, inquit, quam præci Michoen, alii Midoen dixerunt. Mons Pentedactylos: insula Stena deira (Στεναὶ διεραὶ) aliquot; Halonnefi non pauciores: Cardamine, Topazos, quæ gemma nomen dedit. Mons enim Pentedactylos supra Berenicen Ptolemæo est; insula Cardamine e regione Meroes. Topazos insula post Berenices sinum Straboni posita, antea Ophiodes dicta ab serpentum multitudine, a quibus rex liberaverit insulam, ut topazius lapis securius inveniretur. Vide Strab. lib. xvi, p. 529. & Diodorum Sicul. lib. iii, cap. xxxix. qui eadem de serpentibus deletis, & topazio lapide, quæ Strabo, narrat: etiam insulam οφιδῶδη, Serpentariam nominat, perinde ut ille. Modum inveniendi hunc lapidem Agatharchides tradit pag. 55. ed. Oxon. Atque ita etiam Agathemerus lib. ii, cap. v. πᾶσα ὅση ἐστὶ δὲ τὸ Βερβήνικης μέχρι τῶν ἐντὼν τῷ Αἰθιοπικῷ κόλπῳ καλεῖται Τρωγλοδυτικὴ, Omnis tractus, qui est a Berenice ad usque sinus Arabici fauces, Troglodytica vocatur.

Post Berenicen usque Ptolemaidem Troglodyticam pauca sunt memorabilia, nec fere

nisi montes, promontoria, portus. Sunt autem hoc ordine. Proximus a Berenice est *Pentadactylus* mons Plinii & Ptolemæi, de quo supra diximus. Deinde ex Ptolemæi dispositione *Bazium* promontorium: Πριονώτων ὄρεα, *Prionotus mons*: Μημεΐον, *Menemium* promontorium: Ἰσίου ὄρεα, *Isius mons*: Βαθὺς λιμὴν, *Bathys* (profundus) portus: Διοσκόρων λιμὴν, *Dioscorum* portus: Δημητρεὺς Σκοπιὰς ἄλσος, *Cereris specula*, promontorium: nisi forte cum Strabone legendum Δημητεῖα, *Demetrii*, etenim eodem ille latere Troglodytico, quum de *Spermophagis* & *Rhizophagis* egisset (sunt autem *Rhizophagi* Ptolemæo inter *Meroen* & finum Arabicum) subdit: μετὰ τὴν Ἑλεάναι Δημητεῖα σκοπιὰ, post *Eleam* sunt *Demetrii specula*. Sequitur Ἀσπίς, *Assis*, promontorium: *Diogenis* promontorium: *Sayrorum* mons: *Menadactylus* mons: *Gauros* mons: Θιῶν Σωτήρ λιμὴν, *Deorum salutaris portus*. Pal. cod. Σωτήριον legit, *servantium* deorum: at priorem lectionem Diodorus firmat dicto lib. III, cap. XL. qui & ipse Σωτήριον λιμὴνα, *sospitantem portum* adpellat. Hæc loca, inquit, præternaviganti multa se *Ichthyophagorum* gentes per oram sparsæ offerunt, multi etiam *Troglodyta pastores*, & cum his variis montes μίχρα λιμῶνα τῷ προσαγορευομένῳ Σωτήρι, usque ad portum qui *Soter* (Servator) adpellatur. Tandem est *Ευαγγέλιον λιμὴν*, *Evangelorum portus*: post quem *Ptolemæis* est *Elephantorum* venationes.

Hæc *Ptolemæis* vel a situ & gente cognominatur *Troglodytica*; vel ab instituto conditoris, quod ad elephantum venatus directum erat, *Ptolemæis θηρῶν*, *ferarum*, vel ἐπὶ θήρας, *super venationes*. Strabo lib. II, sub finem: τοῖς κατὰ Μαρόν καὶ Πτολεμαῖδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ ἡ μεγίστη ἡμέρα ἁρῶν ἱσχυροτέρῃ ἐστὶ τελευταῖα, iis qui circa *Meroen* habitant & *Ptolemaidem Troglodyticam*, longissimus dies est tredecim æquinoctialium horarum. Sunt enim *Meroe* & *Ptolemæis* sub eodem parallelo circulo. Idem lib. XVI, p. 530. ἡ Πτολεμαῖς πρὸς τῇ θήρᾳ τῶν ἐλεφάντων, κτίσμα Εὐμῆδους τῷ περιφθιόντι ἐπὶ τὴν θήραν ὑπὸ τῷ Φιλαδέλφῳ, *Ptolemæis apud elephantum venationem condita est ab Eumede*, quum is a *Philadelpho* ad venationem mitteretur. Plinius lib. VI, cap. XXIX. Ultra silva, ubi *Ptolemæis* a *Philadelpho* condita ad venatus elephantorum, ob id *Epitheras* cognominata, juxta lacum *Monoleum*. Distantiam a *Berenice* idem Plinius lib. II, cap. LXXIII. prodidit. In *Berenice*, urbe *Troglodytarum*, & inde stadiis quatuor millibus DCCCXX in eadem gente *Ptolemaide* oppido, quod in margine Rubri maris ad primos elephantorum venatus conditum est. Et *Agathemerus* lib. I, cap. III. ἕως τῆς Πτολεμαῖδος τῆς ἐπὶ θήρας, usque ad *Ptolemaidem* ad venationes, scilicet eo usque ab *Heroum* urbe, a qua ἄρχεται, incipit, sinus Arabicus, dicit esse nongenta stadia. Ptolemæo geographo, & *Arriano Erythræi Periplo* p. 2. dicta Πτολεμαῖς θηρῶν, *Ptolemæis ferarum*.

Hinc usque ad *Adulin* urbem Ptolemæo sunt in Pal. cod. Βαμὸς ἑρῶν, *Ara Amoris* promontorium: deinde Σεβαστινὸν εἶμα, *Os Sebasticum* seu *Augustum*, si genuina illa est lectio. Negat enim *Salmasius*, & ex *Strabonis* lib. XVI, p. 530. Σαβαϊτικὸν εἶμα, *Sabaiticum* os legendum cenfet. Est enim ibidem, eodem *Strabone* auctore, λιμὴν Σαβα καὶ κυνήγιον ἐλεφάντων, portus *Saba*, & venatio elephantum: καὶ Σαβα πόλις ἐν μεγάλῃ, & *Saba urbs maxima*. Post hoc εἶμα est Μίγας Αἰγιάλος, *Litus magnum*: & deinde Κολοβῶν ὄρεα, *Colobon terminus*, promontorium. Colobi autem pars *Troglodytarum*. Tum sequitur *Adulicus* sinus, in quo prima Σαβα πόλις, urbs *Sabat*, quæ *Salmasio* videtur *Strabonis* *Saba* esse: aut si hæc intus fuere, *Saba* portus, jam ex *Strabone* quoque memoratus: deinde ὄρειν ἡγεμόνη, *Monosachersonesus*: *Arriano* insula est ὄρειν λεγομένη, *insula Orine* (montuosa) dicta, τῷ μὲν ἐσωτέρῳ κόλπῳ, in interiore sinu, per ducenta a litore stadia: & tandem Ἀδελή, *Adule* urbs, quæ finem denominat. Videtur autem aliquid interesse, quod prætermissum a Ptolemæo sit.

Plinius enim lib. VI, cap. XXIX. addit *Berenicem* alteram, quæ *Panchryfos* cognominata est,

ab auri copia, quod ibidem effoditur. Hæc vero haud dubie est Strabonis (p. 531.) *Βερενίκη κατὰ Σαβάς*, *Berenice juxta Sabas*. Quod si jam hæ Sabæ sunt *Σαβάρ*, *Sabat* Ptolemaei, ut summo viro Cl. Salmasio visum est, non potest illa Berenice inter Ptolemaidem Epitheras & Adulen non fuisse; ideoque, antequam Adulen seu Adulin explicabimus, ejus mentionem facimus. Vir clarissimus Jo. Harduinus, propter Sabæ Arabicæ famam, hanc Berenicen quoque in Felicem transtulit Arabiam, Zibit, quæ hodie vocatur, interpretatus. Verum & Strabo & Plinius de Troglodytice agunt, non de transmarina Arabia, quando Berenices hujus mentionem faciunt. Quod pluribus in Solinum Salmasius p. 349. persequutus est. Strabo, inquit, in dextro ac Troglodytico latere Arabici sinus meminit *Σαβαϊτικὴ πόλις*, quod a Sabais deduci non potest. Post Ptolemaidem venationum statim apud eum sequitur τὸ Σαβαϊτικὸν τόμα. Ptolemæo dicitur *Σεβαστικὸν τόμα*. Lege *Σεβαστικὸν*. Sed & *Σάβα* λιμὴν in eodem latere ibidem recensetur: & *Σαβὰ* urbs amplissima, a qua Berenice altera cognomento κατὰ Σαβάς. Ptolemæo *Σαβάρ* vocatur. Κολοβῶν ὄρεσ ἀκρον, καὶ ἐν τῇ Ἀδελικῇ Σαβάρ πόλιν. Forte Σαβαϊ πόλις. Strabo: ἰθὺς ἐστὶ λιμὴν καλέμεν Κολοχῶν ἄλσος, καὶ Βερενίκη πόλις κατὰ Σαβάς, καὶ Σαβαϊ πόλις ὑπερῶς. Hæc Salmasius.

Adule urbs varie scribitur. Ptolemæus Ἀδύλη, *Adule*: Arrianus Periplo Erythræi Ἀδελί, *Aduli*: sed Stephanus ex Herodiano probat verum nomen esse Ἀδελίς, *Adulis*; qua forma etiam Procopius usus est. Arriano κώμη, vicus est: sed Stephano & Procopio πόλις, oppidum: Plinio oppidum *Adulitōn*, qui & hoc de eo tradit lib. v, cap. xxix. *Aegyptiorum hoc servus a dominis profugi condiderunt*. Procopius lib. i, Pers. cap. xix. Ἀδελίς ἡ πόλις τῇ μὲν λιμὴν μέγαν ἀποκαταδίδωκεν, urbs *Adulis* a portu suo viginti abest stadiis: quod etiam Arrianus tradit, quamvis non urbem, sed κώμην σήμετερον, vicum mediocrem dixerit. Et *Monimentum Adulitanum* seu inscriptio statuae Ptolemæi Evergetæ satis gloriosa ad hanc urbem pertinet. Exstat publicis litteris exscriptum. Sinus, cui adjacet, Ptolemæo est καλπὸς Ἀδελικός, sinus *Adulicus*, pars sinus Arabici seu maris Rubri.

Post Adulin urbem in eodem sinu Adulico sunt Ptolemæo *Saturni* promontorium: & Ἀντιόχης Σωλὴν, *Antiochi Solen*: & vicus Μανδαῖθ, *Mandaeth*: & tandem Ἀρσινόε prope fauces Arabici sinus, quæ Aethiopiam versus promontorio terminantur, quod *Dire* seu *Dira* adpellatur. Hæc ultima Arsinoe a Plinio etiam *Berenice*, & quidem tertia in hoc latere Troglodytico, vocari videtur, cum discriminis cognomento *Epidires*: ut Ptolemæus vel memoria lapsus sit in hoc vocabulo, vel duarum reginarum nomen hic locus acceperit, uti Arsinoe apud Heroum urbem etiam Cleopatris postea fuit nuncupata: nam Plinium aberrasse non est veri simile, qui tres ita, Berenices vocabulo insignitas, urbes in hac ora apertis verbis & cognominibus lib. vi, cap. xxix. distinguit. *Juba*, inquit, qui videtur diligentissime prosequutus hæc, omisit in hoc tractu, (nisi si exemplarium vitium est) *Berenicen* alteram, quæ *Panbryfos* cognominata est: & tertiam, quæ *Epidires*, insignem loco. Est enim sita in cer-vice longe procurrente, ubi fauces Rubri maris vii millibus p passuum ab Arabia distant. Dicit alteram, respectu prius descriptæ, quæ sub circulo solstitiali sita erat, emporium Indicarum mercium. Hæc vero altera, κατὰ Σαβάς, juxta *Sabas*, a Strabone cognominatur. His additur tertia *Berenice* cum cognomento *Epidires*, posita prope fauces seu ostium sinus Arabici. Mela autem Arsinoen & Berenicen (si modo tertiam Plinii intellexit) distinguit lib. iii, cap. viii.

Promontorium seu oppidum, quod cognomen dat urbi tertiæ, Ptolemæo dictum est Δίρη, *Dere*: sed Strabo diphthongo Δίρη, *Dire*; & Agathemerus Δίρη, retracto accentu: καὶ κατὰ Δίρη ἐστὶ, inquit; *angustia* [maris] quæ juxta *Diren* sunt. Finitur hoc promontorio fretum Aethiopiam versus, eodemque ab *Avalite* sinu distinguitur. Ptolemæus:

μῆλα τὰ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, Ἀπὸ πόλεως ἐν ἡμέρᾳ, post angustias in mari Rubro oppidum Dere in promontorio. Et Strabo lib. xvi, p. 529. ποῖσι δὲ ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Αἰθιοπία, Διερὴ καλεῖται, καὶ πολέχριοι ἐμάνυμι αὐτῇ, Angustias facit Aethiopiam versus promontorium, quod Dire vocatur, & oppidum ejusdem nominis habet.

Atque hic finimus Aegypti accessionem Troglodyticam, quam ab Aegyptiis possessam fuisse, tot nomina regum reginarumque in maritimis oppidis inventa argumento sunt. Interiora Aethiopiae relinquimus: maritima Aegypto, propter auctores oppidorum, vindicamus.

Insulas in sinu Arabico Aegyptii lateris plures Ptolemæus numeravit: Tres sunt ad Aegyptum propriam, Sappirene, quam Plinius lib. vi, cap. xxix. Sappirene simplici litera scripsit: dein Veneris insula, & Agathonis insula. Ad latus autem Troglodytarum, Astrate, Ara Palladis; Gythites; Tomadeon duæ: Myronis insula, Catathra sive Chelomitides duæ: Orissidis duæ, Magorum insula, Daphnine, Acanthine, Macaria seu Fortunata, Orneon (Avium) insula: Bacchi & Antibacchi; Panis insula, Diodori insula, Isidis insula. Alii alias nominant, quas excutere omnes, aut cum Ptolemaicis conferre, vix jam nostri est operis. Plinius, dicto loco, circa fauces sinus Arabici insulam habet Cyin nomine, quæ & ipsa topazium ferat: contra Troglodytas ab eorumque monte Pentadactylo, insulas Srenas Deiras aliquot, (Græce Στενὰ δειρά) Halonnesos non pauciores: Topazon, quæ gemma nomen dedit: de qua supra etiam actum est. Addit deinde: Sinus insulis refertus: ex iis, quæ Maru vocantur, aquosæ; quæ Eratonos, sitientes. Regum ii præfati fuerunt. In mediterraneo Ptolemæus nullas habet Aegypto oppositas, nisi Dydimas duas Plinthinæ Mareotidis. De Pharo autem supra diximus.

Populi Troglodyticae a Bazio promontorio in austrum versus sunt apud Ptolemæum Colobi, quorum terminum & promontorium supra ex eodem vidimus: male in libris Ptolemæi legitur Colbi, in Tabula recte Colobi; ut supra ipse scripserat Καλοβίων ὄρεα, Coloborum terminus. Deinde Tabieni; & Σιρτίβις, Sirtibes: post quos Aniri: postea Babylonii: deinde Rhizophagi, qui radicibus vescuntur, quorum etiam Strabo meminit lib. xvi, pag. 530. qui & Spermophagos addit, qui in mss. ita vocantur Σπερματοφάγοι, in editis Σπερματοφάγοι, Spermatocephali, ex seminibus viventes. Ichthyophagi, qui totis piscibus pro pane utuntur, Straboni post Ophiodem seu Topazon insulam in austrum habitare dicuntur: copiosius post fretum seu fauces Arabici sinus: Tabula etiam vetusta ad Ptolemæi descriptionem comparata, Ichthyophagos Aegypto quoque superiori adpositos habet ab Albo portu ad Berenicen, in maritima ora: cujus nominis etiam magnæ gentes in Asia reperiuntur. Ophiophagos, serpentibus vesci adfuetos, Pomponius & Plinius memorant, quos alio nomine Panchaos dictos Vossius in Melam iii, cap. viii. contendit, Plinius Candeos. Vide Harduin. in lib. vi, cap. xxix. emendatione cviii.

CAPUT II,

D E

MARMARICA ET PENTAPOLI

CYRENAICA.

IN tractum nunc progredimur, qui inter Aegyptum & Syrtes est, non uno modo ab omnibus nominatum aut distributum. Ptolemæus lib. IV, cap. V. a Cyrenaica ab occasu incipit *Marmaricam*, nec vero illam ad Aegyptum perducit, sed regionem *Libyam*, seu *Λιβύης νόμον*, *Libya nomon* interponit. Agathemerus autem lib. II, cap. V. in enarandis Africæ provinciis sub mediterraneo mari ab occasu in ortum ita procedit: *Πεντάπολις, ἡ Μαρμαρική, εἴτα ἡ Αἴγυπτος, Pentapolis, Marmarica, deinde Aegyptus*. Et hi duo regionem vocant *Μαρμαρική, Marmaricam*: ceteri tantum populi Marmaridarum mentionem faciunt. Scylax Periplo Africæ: *Ἀπὸ δὲ Ἀπιδῶ ἕως Λιβύων εἰσὶν οἱ Μαρμαρίδαι, μέχρις αἱ Ἑσπερίδες, Ab Api est gens Libyca, Marmarida, usque ad Hesperides*. Apis autem oppidum prope Parætonium est ab occasu: Hesperides autem, interprete Plinio, sunt Berenice Pentapoleos, in Syrtis extimo cornu sita. Ad eundem modum, quo Scylax, ipse Plinius, lib. V, cap. V. post Cyrenaicæ descriptionem: *Accolunt Marmarida, a Paratonii ferme regione ad Syrtin usque majorem porrecti*: Satis hæc turbate, ut non possis Marmaridas a Pentapolitanis discernere. Distinctius Strabo lib. XVII sub finem: *πρὸς τὴν δ' ἔτι μᾶλλον οἱ Μαρμαρίδαι, προσχωρῶντες ἐπὶ πλεον τῇ Κυρηναίᾳ, καὶ παραγίνονται μέχρις Ἀμμωνος. Magis orientem versus sunt Marmarida ad Cyrenam propius accedentes & usque ad Ammonem extensi*. Et clarius idem lib. II etiam sub finem, pag. 90 Causaub. edit. *πρὸς Αἴγυπτον μὲν Μαρμαρίδαι μέχρις τῆς Κυρηναίας, ad Aegyptum quidem Marmarida usque ad Cyrenaicam*.

Ex his abunde perspicitur, alios miscere Cyrenaicam cum Marmarica; quosdam & rectius distinguere ita, ut Cyrenaica ad occasum sit, Marmarica ab ortu Aegyptum contingat, cum quibus nos etiam faciemus. Et ipsa res ita postulat, quia Cyrene caput est Pentapoleos, quæ ad sinum pertinet majoris Syrtis. Quod vero utrumque vocabulum nunc laxius acceptum fuit, nunc angustius; factum est, ut inter se permutarentur, quæ causa est improprie & indistinctæ significationis. Ptolemæi Libycus nomos, distinctus a Marmarico, quod ceteris ignotus est, non placet: sed ab Aegypto Marmaricam incipimus, & ultra Chersonesum magnam ad Darnin usque proferimus, quem Ptolemæus finem Cyrenaicæ constituit. Aegypti autem finem, quem etiam non eundem omnes definiunt, cum Ptolemæo a Mareotide, id est, in Chimo vico & oppido Plinthine figimus, cujus rationes superiori capite, quod de Aegypto agebat, exposuimus. Sit igitur prima Marmarica, quam explicemus: deinde sequatur Cyrenaica.

M A R M A R I C A.

Marmaricæ ergo, si ab ortu in occasum procedimus in maritima ora, est primum ex Ptolemæi dispositione *Glancum promontorium*: deinde *Leucaspis* portus: postea *Derris* promontorium, Straboni *Δίρις*, *Deris* portus: tum est Ptolemæo *Ἀνίφρα κόμη*, *Antiphra* vicus; Straboni *Ἀνίφρα*, *Antiphra* plurali numero, μικρὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, exiguo spatio a mari distantes. Dein est *Φοινικῆς λιμὴν*, *Phœnicus portus*, Ptolemæi & Strabonis: & promontorio interjecto, cui *Hermæa* nomen, *Λευκὴ αἰχλή*, *Album litus*, & hoc quoque utriusque, Ptolemæi & Strabonis. Hinc, prætermisissis obscuris portuum & promontiorum nominibus (sunt autem *Gyzis* & *Γαίας γόνυ*, portus; *Callii* promontorium, & *Pythis*) sequitur *Parætonium*, urbs & portus, quam Strabo dicit, ab non nullis *Ammoniam* vocatam esse, quod etiam a Stephano repetitum est. Memoratur ab omnibus geographis, nec inauditum nomen in historiis. Cæsar apud Hirtium *Alex. B.* cap. viii. prohiberi se se non posse, quo minus quotidie aquam navibus peterent, vel a sinistra parte a *Parætonio*, vel a dextra ab insula. Et *Florus* lib. iv, cap. xi. de *Antonii & Cleopatraz fuga*: Itaque nec preparata in Oceanum fuga; nec munita presidii utraque *Aegyptii* cornua, *Parætonium* atque *Pelusium*, profuere. Munitus itaque locus fuit & *Aegyptii* regni propugnaculum: cuius munimenta *Justinianus* instauravit, ut *Procopius* lib. vi. de *Aedific.* cap. ii refert. *Mela* lib. i, cap. ix. est portus *Parætonius*.

Post *Parætonium* est *Apis*, Ἀπὶς, oppidum vel vicus religiosus, a quo, ut supra diximus, *Marmaridarum* *Scylax* in *Periplo* suo initium fecit: καὶ δὲ Ἀπιδίς, inquit, ἔστιν Ἀιβὼν ἔστι δὲ Μαγμαλίδου μίχελαις Ἐσπερίδης. Idem eo usque *Aegyptium* regnum producit. Ait enim post *Parætonium*: ἔχεται Ἀπὶς πόλις. Μίχελαις δὲ ἐστὶν ὁ Αἰγύπτου ἄρχων. Sequitur urbs *Apis*. Hucusque *Aegyptiorum* patet regnum. *Plinius* lib. v, cap. vi. distantiam æque, ut *Ptolemæus*, definit. *Mensura*, inquit, a *Catabathmo* ad *Parætonium* lxxxvi M. passuum. In eo tractu vicus *Apis* interest, nobilis religione *Aegypti* locus. Dicit vicum, sicut *Strabo*, κόμη Ἀπὶς p. 549: at *Scylax* Ἀπὶς πόλις, & *Ptolemæus* in oppidis censuit. Meminit etiam *Polybius* *Excerpt.* cxv.

Hinc villas tantum, ut interpret *Latinus* vertit, seu pagos, κόμης *Ptolemæus* usque ad *Catabathmon* memorat, *Trisarchin*, *Zaglyn*, *Chettaam*, *Zygrin*; e quibus *Zagylis* & *Zygrin* in *Notitia* episcopatum leguntur, tamquam sedes episcoporum; & post *Trisarchin* est portus *Σελινόεις*, *Selinus*: ac post *Zygrin* *Αἰνισίφρα*, *Aenesiphrya*, *Ptolemæo* portus, *Straboni* promontorium, quod utrumque potest esse: a quo proximus est *Καταβαθμὸς μέγας*, *Catabathmus magnus*, qui simpliciter ab aliis *Catabathmus* dicitur: *Ptolemæus* autem a parvo quodam, quem intus in mediterraneis sub *Phœnicunte* portu posuit, distinguit. *Polybius* etiam *Excerpt.* cxv. παραγόμενος εἰς τὸν Μέγαν καταβαθμὸν Καταβαθμὸν, quum ad *Magnum Catabathmum* venisset.

Catabathmus descensum & declivitatem sonat, quia terra hic, quæ plana & æqua fuerat ac sine montis acclivitate, repente in vallem deprimitur. *Plinius* lib. v, cap. v. *Finis Cyrenæicus Catabathmos* adpellatur, oppidum & vallis repente convexa. Et *Sallustius* *Jurgurth.* c. xvii. *Africa* fines habet ab occidente fretum nostri maris & *Oceani*: ab ortu solis declivem latitudinem (*Isaac. Vossius* altitudinem legit) quem locum *Catabathmon* incolæ adpellant. Supra diximus, in hoc loco quosdam *Africam* terminare: reliqua cum *Aegypto* relinquere *Asiæ*; immo ipsam hinc *Aegyptum* inchoare: quæ etiam *Sallustii* sen-

tentia fuit cap. XIX. *Catabathmon*, qui locus *Aegyptum* ab *Africa* dividit. Alii Cyrenai-
ca terminum faciunt in *Catabathmo*, ut de *Plinio* jam cognovimus: cui *Strabo* quoque
lib. XVII, p. 576. consonat: μετὰ τὴν Ἀπολλωνιάειν ἢ λοιπὴ τῶν Κυρηναίων περὶ τὴν μέγαν Καταβάθ-
μῴ τῶν διαγίλων διακρίσιν. Post *Apolloniam* est reliqua *Cyrenaeorum* ora usque ad *Catabath-*
mon, *stadiorum* MMCC. Scilicet nusquam ita variant auctores, quam in finibus circa *Afri-*
cam, ut supra in *Aegypto* vidimus, quam quidam in hoc *Catabathmo*; alii in *Api* aut *Pa-*
ratonio, alii cum *Alexandria* aut proximis locis terminant. Ita etiam fit in *Cyrenaica*, quam
plures in *Catabathmo* finiunt, *Ptolemæus* in *Darni*, ut multo fiat angustior. Et hoc est
quod *Strabo* λοιπὴν, reliquam oram post *Pentapolin* vocat: quia propria *Cyrenæa* est ipsa
Pentapolis; adjecta, inde ad *Catabathmon* excurrit.

Possemus hic finire *Marmaricam*, & reliqua ad finem *Syrtis* *Cyrenaeicæ* reservare, cui
Strabo & *Plinius* attribuunt; quod vero mixti *Marmaridæ* *Cyrenæis* dicuntur, &
περικυκλῆες, circumcoleutes *Cyrenæam*, ut *Strabo* lib. XVII, p. 549. tradit: etiam nos supra
Ptolemæi ordinem sequuti sumus; nunc quoque eundem persequi non alienum nobis
videtur.

A *Catabathmo* in occasum est *Panormus*, in quo *Ptolemæus* suum *Libyæ* nomon finit:
deinde ejus nomos *Marmaricæ* propriæ ad *Chersonesum* magnam & ultra procurrat, in
quo primus est Πίτερις μεγάλης λιμὴν, *Petra magna portus*, prave ita dictus, si *Scylacem*
sequimur, cui Πίτερις rectus casus est, obliquus Πίτερις: ut ita μέγας, non μεγάλης,
legendum sit, quemadmodum mox est Πίτερις ὁ μικρὸς λιμὴν apud eundem *Scylacem*.
Sequuntur promontoria duo *Ptolemæi*, *Ardanis* & *Cataeonium*, supra quæ, intus paullo
ad xv millia passuum est urbs *Menelaus*, quæ si recte ita posita est, portum tamen in
mari habuit, quem *Scylax* & *Strabo* etiam *Menelaum* vocant, Nepos *Cornelius portum*
Menelai: *Herodotus* lib. IV, cap. CLXIX. Μενελαίου λιμὴν. Sic vero *Caryandensis* geo-
graphus: ἐκ Πίτερις εἰς Μενέλαον πλὴς ἡμέρας a *Petrante* ad *Menelaum* navigatio diei. Et
Strabo lib. II, pag. 27. *Menelaus* quoque in *Africam* locis quibusdam adplicuit:
ἀφ' ἧς ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, τὴν ὑπὲρ Παράσιον, Μενέλαον καλεῖται, a quo etiam portus juxta
Ardaniam, quæ supra *Paratonium* est, *Menelaus* vocatur. *Ardania* autem est *Ptolemæi*
Ardanis, & ejusdem *Strabonis* lib. XVII, p. 576. *Ardanaxes*, si recte scriptum est. Ne-
pos autem extremo *Agasilao*: Quum ex *Aegypto* reverteretur, venissetque in portum, qui *Me-*
nelai vocatur, jacens inter *Cyrenas* & *Aegyptum*; in morbum implicitus decessit.

Dein est portus, *Ptolemæo* dictus Σκυθρανίος, *Scythranius*; *Scylaci* Κυθράνιον, *Cyriha-*
neus. Ex *Μενελαῷ*, inquit, εἰς *Κυθράνιον* πλὴς ἡμέρας, e *Menelao* [portu] in *Cyrihancum* navi-
gatio diei. Post hunc *Ptolemæo* est Ἀντιπύργος λιμὴν, *Antipyrgus portus*, quomodo & *Pro-*
copius lib. VI πύργου. cap. II. scripsit: *Scylax* autem Ἀντιπύργος λιμὴν, *Antipyrgus portus*: quod
placet claris viris *Salmasio* & *Jac. Gronovio*, quia *Peutingerorum* tabula *Antipego* legitur,
corrupte quamvis, tamen sine R; quod etiam *Anonymus Ravennas* ita lib. III, cap. II. re-
petiit. At etiam in ecclesiæ *Notitiis* *Antipyrgus*: & *Epiphani* hæref. LXXIII, cap. XXVI.
memoratur Σεραπίων ἐπίσκοπος Ἀντιπύργου τῆς Λιβύης, *Serapion episcopus Antipyrgi Libyæ*. Ut du-
bium sit, utrum R *Scylaci* exciderit, an intrusum sit a *Ptolemæo*.

Sequitur apud hunc *Petra parva portus*; sed supra dictum, errore librarii Πίτερις gi-
gnendi casu lectum, quum recto sit apud *Scylacem* Πίτερις ὁ μικρὸς λιμὴν, *Petras parvus por-*
tus, obliquo Πίτερις: *Petrantis*. Ab hoc est βάτραχος, *Batrachus* portus, interpreti *Ba-*
trachus; & *Palinurus*, oppidum, seu, ut *Strabo* pag. 576 vocat, κώμη Παλίουρος, vicus *Pa-*
liurus, qui in veteri *Itinerario*, itinere a *Ptolemaide* *Pentapoleos* *Alexandriam*, *Paninuros*
scribitur. Tum *Phthia* portus est, & post eum *Chersonesus magna*: quam etiam *Scy-*
lax

lax Caryandenfis in Creta respexit his verbis: πλὴν δὲ εἰς Λιβύην ἐπὶ Χερρόνησου τὰς ἀλῆδας τῶν Κυρηναίων, ut vir clarissimus Jac. Gronovius, sublata incisione inepta, legendum esse docuit. Denique est *Axylis κόμη* seu vicus, ultimus locus Ptolemæi in Marmarica, a quo propriam incipit Cyrenaicam seu Pentapolim.

M A R M A R I C A M E D I T E R R A N E A.

Aegypto proximi olim sub mari erant *Adyrmachide*, gens Libyca; post, Græcis occupantibus maritimam oram, in meridiem magis & superiora repulsi. Herodotus lib. IV, cap. CLXVIII. Οἰκίσαι κατὰ τὰς Λίβυας ἀπ' Αἰγύπτου ἀρχόμενοι πρώτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κατοικήσασαι, εἰς ἡμῶν μὲν τὰ πλείονα Αἰγυπτίους χεῖνται. *Ab Aegypto Libyes colunt, & primi eorum sunt Adyrmachide, qui moribus ut plurimum utuntur Aegyptiis.* Et paucis interjectis: παρέκκει δὲ ἔτι ἡ Ἀδυρμαχίδα ἀπ' Αἰγύπτου μίχεται λιμὴν, τῷ ὄνομα Πλυνὸς ἐστίν. *Habitant autem hi Adyrmachide ab Aegypto usque ad portum, cui nomen Plynos est.* Hunc portum Scylax pluraliter Πλυνίς, *Plynos* vocat & dimidii diei navigatione citra Petranthem magnum ponit: ut Ptolemæi Panormus esse videri possit. De Adyrmachidis autem idem Scylax: δὲ τὴν Κατωπικῶν κόμην τὴν Νύδου Ἀδυρμαχίδων ἐστὶν Λιβύων. *Post Canopicum Nilī ostium sunt Adyrmachide, natio Libyca.* Quod ergo habitatio eorum per portus & ostia describitur, utique maritimam oram coluisse necesse est. Ptolemæus autem ad interiora Adyrmachidas removit. In suo enim Libyæ nommo (quæ ipsa Adyrmachidarum sedes est) in septemtrionem versus obscura nomina ponit *Zigritas, Chartanos, & Zyges*: τὰ δὲ μεσημβρινὰ, *meridialia autem dicit Buzes* colere, & *Ogdemos*: μὲν δὲ Ἀδυρμαχίδων, *post quos Adyrmachide.* Sic enim per τ scribit, sed perperam; quum Herodotus & Scylax ac Plinius Δ habeant; & pænultima brevis sit, quod Silius docet lib. III, vers. 278.

- - - & falcatus ab arte
Ensis Adyrmachide, ac levo tegmine crure.

Ptolemæi Adyrmachidis proximi sunt *Ammonii*: quia illorum mentioni illico subiecit, ἡ δὲ Ἀμμωνιακή χώρα, *deinde est Ammoniaca regio.* Sic regio vocatur, in qua Jovis Ammonis est oraculum. Athanasius Apologia ad Constantium sect. xxxii. οἱ δὲ τῆς Θεβαίδος εἰς τὴν Ἀμμωνιακὴν τῆς Λιβύης ἀπεστάλησαν, *qui ex Thebaide erant, in Ammoniacam Libyæ relegati sunt.* Qui incolunt regionem, dicuntur *Ammonii*, & ipsum hoc nomen ab Jovis est oraculo, quem Aegyptii *Ammin* sive Ammonem vocant. Herodotus lib. II, cap. XLII. Ἀμμὼν Αἰγυπτῖοι καλεῖσιν τὸν Δία, *Ammin* Aegyptii *Jovem* vocant: καὶ Ἀμμωνῖοι δὲ τῷδε φησὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἐποίησαντο, & ab hoc [Ammonē Jove] *Ammonii* adpellationem sibi fecerunt. Idem lib. IV, cap. CLXXXI. πρώτοι δὲ τῆς Θεβαίδος διὰ δέκα ἡμερῶν ὁδὸν Ἀμμωνῖοι, ἔχοντες τὸ ἱερὸν δὲ τῷ Θεβαίῳ Διός. *Primi a Thebis [Aegyptiis] sunt Ammonii, habentes templum ad Thebani Jovis effigiem.* Utroque enim simulacrum Jovis dicit esse κριοπρόσωπον, *arctino vultu.*

In Ammoniaca regione Ptolemæo sunt *Alexandri Castra*, & hinc in occasum ὁ Ἀμμων πόλις, *urbis Ammon.* Ceteri tantum templi & oraculi & fontis Solis mentionem habent, de quibus scriptores rerum Alexandri consulantur. Arrianus lib. III, cap. IV. χωρὶς, *locum*, non urbem, vocat, in quo Ammonis templum sit: juxta quem κύκλῳ, *in circuitu* omnia vasta & arenosa sint. Herodotus tamen de Ammoniis, quasi de gente populosa scribit, qui regem habuerint, ac bella cum aliis gesserint: ex quo facile credas, nec oppida

omnino, nec vicos illis defuisse: etsi certis ex plagis, ut Parætonio, unde Alexander austrum versus profectus est, forsan nihil nisi arenæ fuerint. Longitudinem loco Ptolemæus dat mediam inter Parætonii & Catabathmi magni: latitudinem xxviii graduum. Plinius lib. v, cap. ix. a Memphæ Ammonis oraculum duodecim dierum abesse itinere tradit: ibidemque etiam in Aegypti nomis *Hammoniacum* nomon recenset, *tendentem ad Hammonis Jovis oraculum*. nam cum adspiratione etiam illud Jovis cognomen scribitur. Hunc nomon credo adnumerarunt qui de Ammoniis, tamquam valida gente, prodiderunt. Sic autem ille ad Aegyptum pertinuit, ut Oasitæ duo nomi, non proprie, sed contributione, & quasi pars regno Aegyptiorum adjecta. Propria autem Ammoniaca solitudines erant, in medio nemora amœnissimis fontibus rigata. Diodorus Siculus lib. xvii, cap. l. rem planius enarrat: regionem, quæ fanum Ammonis contineat, includi undique solitudinibus. Ipsam vero, quæ intra arenas sit, fructiferis arboribus & dulcibus fontibus amœnam, *καμηδὸν, vicatim* habitari: in medio esse *ἀκρόπολιν τριπλοῖς ὠχυρωμένην τοῖς τείχεσι, arcem triplici muro firmatam*. Primam & intimam munitionem habere *βασίλειαν, regiam*: alteri inesse *γυναικωνίτην αὐλήν, gynacem*, & liberorum agnatorumque domos; etiam τὸν τῷ θεῷ σπήλιον, & τὴν ἀγρὴν κρήνην, *dei fanum & sacrum fontem*, unde lustrationem, quæ deo offeruntur, accipiant: extremam munitionem satellites & ministros continere. Hanc arcem & munita puto πόλιν, *urbem*, Ptolemæi esse, quam *Ammonem*, communi cum deo nomine, adpellat.

Addit Diodorus: *καθίδρυται δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἐκτός ἡ μακρὴν ἔτι τοῦ ἱεροῦ Ἰαδὸς Ἀμμωνίου, πολλοῖς καὶ μεγάλαις διδραχμαῖς οὐσκαῖς. τούτῃ δὲ πλησίον ὑπάρχει κρήνη, διὰ τὸ συμβεβηκὸς ὀνομαζομένη ἡδὲ κρήνη αὐτῇ δὲ τὸ ὕδωρ ἔχει συμμιεσθαι ἀλλόθεν αἰεὶ ταῖς ἡμεραιαῖς ὥραις παρὰ δόξιν*. Hoc est: *Extra arcem haud longe inde positum est alterum Ammonis fanum, multis procerisque arboribus inumbratum: & prope illud est fons, dictus ab eo, quod accidit, Fons Solis. aquam enim habet certis diei horis mirabiliter se variantem*. Dein mutationem ipsam per horarum intervalla describit perinde, ac Curtius lib. iv, cap. vii. & Arrianus lib. iii, cap. iv. rigere circa meridiem: media nocte fervide exastuare: tepecere mane & sub vespem. Eadem Curtius refert de arce triplici muro circumdata: & de alio nemore cum Solis fonte, extra arcem: ut ita vel ex Diodoro sua, vel uterque ex communi auctore hausisse videatur.

Hæc de oraculi fede & fonte solis sufficiant. Utrumque in Marmarica statuimus loco antea monstrato, nihil curantes qui dissentiant. Pomponius lib. i, cap. viii. in Cyrenæica ponit, sed laxè sumpta, quia ad Catabathmum illam improprie extendit. Plinius rectè quidem oraculi sedem constituit, ut vidimus ex lib. v, cap. ix. in eo tamen deferendus illè videtur, quod lib. ii, cap. ciii. Solis fontem, per vicem aquas suas ita variantem, in Troglodytis ponit, nisi forsan alios Troglodytas, quam qui ad sinum Arabicum sunt, intelligat, quod minus explicite dictum esset, quum Arabici Troglodytæ notissimi sint, & præcipue vocabulo hoc significantur. Longius Lucanus abit, qui modo ad Syrtes Ammonem relegat, modo ad extremos mittit Garamantes. Lib. x enim versu 38 ait:

Nec steru. Libye, nec Syrticus obstitit Ammon.

α 311. r. f. in ali. & longe diversa plaga ponit:

num erit ad templum, Libycis quod gentibus unum

Inculi Garamantes habent: stat certior illic

Juppiter, ut memorant, sed non ut fulmina vibrans

Aut similis nostro; sed tortis cornibus Ammon.

If. Vossius ad Melam legit ex mss. *certior* : vulgo *corniger*, quod superfluum, quia mox sequitur *tortis cornibus Ammon*. est autem *certior* idem quod Melæ I, cap. vii. fidei inclita.

Plura quæ circa Ammonem fuerint, non habemus referenda, quia Plinius nomen suum Hammoniacum nusquam exposuit: Ptolemæus in Ammoniaca tantum duo loca signavit, Castra Alexandri, & oppidum Ammonem, de quibus supra diximus. Quæcumque fuerint alia, obscuriora fuisse necesse est. nam quum in cultioribus Ammonii *vicatim*, ut Curtius & Diodorus testantur, habitaverunt, quanto rarius pejusque in desertis locis habitatum fuisse putabimus?

Reliqua Marmaricæ mediterranea ex sola fide Ptolemæi pendent, cui in Libyæ, ut vocat, nomo, quæ Marmaricæ nostræ pars orientalis est, insunt supra Phœnicuntis portum *Pedonia*, dein *Pnigeus*, Straboni Πινγυῖος κόμη, *Pnigeus vicus*: & hinc in austrum magis vergens *Climax*, & ulterius in *Ogdemorum* gente Πιδνοπον, *Pednopum*. Ptolemæus etiam *Catabathmum parvum*, tamquam mediterraneum oppidum, inter *Pedoniam* & *Pnigea* occasum versus posuit. Supra *Parætonium* & *Apin*, *Callii*, *Kallia*, *Sophanis*, *Bibliaphorium*, *Scope*. Supra portum *Selinuntem Tisarchi*, *Nemesium*, *Philonis*: & hinc ad *Catabathmum* usque gens *Zygritarum*, & oppida *Azicis* & *Tachorsâ*: ac intus magis *Tuccitora*: ultra quos in meridiem *Bouçus*, *Buzes* gens, in qua oppidum est *Thanuthis*.

Inter *Catabathmum* & flumen, quod ex *Paliuri* palude delabitur, *Gaphara*, *Menelaus*, cujus portum supra descripsimus: & hinc in austrum, *Masuchis*, *Tacaphuris*: & rursus in occasum *Leuca camini*, & *Leuca Nape*, & hinc in hibernum occasum *Abathnâ*: propius flumen *Bocchyris* & *Masadalis*: trans flumen in *Pentapoleos* confinio *Leucoa*, haud procul *Dardani* sive *Darni*.

Insulæ Marmaricæ, ab Aegypti limite ad *Parætonium* usque, hæc memorantur a Ptolemæo: *Pedonia*, cujus nominis oppidum mediterraneum quoque supra adposuerat: Strabo autem tantum insulæ meminit lib. xvi I, pag. 549. αἴτω, *deinde*, inquit, ἡστὸς Πηδονία λιμένα ἔχουσα. αἴτω Ἀντιφρα, *Insula Pedonia: dein Antiphra*; hæc vero in litore continentis, quas situs insulæ monstrandi causa adjeci. Ptolemæus vocali longa scripsit Πηδονία. Post hanc sunt occasum versus *Phocuse* duæ, quæ videntur Stephani *Phycussa* esse. αἰτὶ καὶ Φυκῦσσα ἡστὸς Λιβύης, *Sunt etiam*, inquit, *Phycussa insule in Libyco mari*. Post has est *Aenesippa*, quæ Straboni *Aenesipasta* dicitur: & contra *Menelai* portum *Tyndarii scopuli* tres: τρεῖς, secundum Ptolemæum: Strabo autem, Τυνδαρεῖοι σκοπελοὶ τρεῖς αἰτὶ τῆς αἴτης ἔχοντα λιμένα, *Tyndaræi scopuli, parva insula quatuor, quæ portum habent*. Scylax sine diphthongo ἐπὶ Τυνδαρείου σκοπέλου, *ad Tyndareos scopulos*, & ἐπὶ Τυνδαρείου σκοπέλου, *a scopulis Tyndareis*. Ptolemæus per jota scripsit Τυνδαρεῖοι σκοπελοὶ, *Tyndarii scopuli*. Contra *Paliurum* est *Αἰδωνία*, *Aedonia*. sic enim legendum pro edito *Διδωνία*. Adjungit Scylax insulam Πλατεῖαν, *Platæam*, quam Herodotus lib. iv, cap. cli & clii scripsit Πλάταια, *Platea*. Stephanus distinguit quidem, tamquam diversas Libyæ insulas, si cum αἰ aut η scribatur, iudice autem Holstenio est eadem, quoquo modo scribatur, quia non alienum a Stephano, bis unum locum ponere ac separare, si diverso illum modo scriptum forte invenerit. Situs autem hujus insulæ accuratius definiri non potest, quia Ptolemæus posthabuit: ut vero ex Herodoto non obscure adparet, videtur potius *Cyrenaicæ* fuisse objecta, quam regioni *Marmaridarum*.

C Y R E N A I C A

&

P E N T A P O L I S.

De Cyrenaicæ non una notione, sed abusiva altera & impropria, supra initio hujus Capituli II dictum est. Mittimus illos, qui ad Aegyptum usque extendunt, & omnem includunt Marmaricam, quæ verius inde separanda est, ut nos quoque separatim exposuimus. Patet autem a Chersoneso magna, aut proximo vico Axyli, usque ad sinum Syrtis magnæ, five ad Philænorum aras. Sic Ptolemæus de propria Cyrenaica, quem explicatione sequuturi sumus. Plinius lib. v, cap. v extremo, longius excedit, ortum versus ad Catabathmum; ab occasu ad Syrtem usque minorem. *Finis*, inquit, *Cyrenaicus Catabathmos adpellatur, oppidum & vallis repente convexa. Ad eum terminum Cyrenaica Africa a Syrti minore decies centena LX millia passuum in longitudine patet; in latitudine, quæ cognita est, DCCC.* In ortivo termino plures consentientes habet, ac ipsum Strabonem; in occiduo autem solitarius est, nec sectatores facile, quod sciamus, invenit. Ita tamen libri habent, nec definita longitudo permittit *majorem* legere.

Ptolemæo primum a Marmaricæ fine supra mare est oppidum, quod lib. iv, cap. iv. non eodem modo scriptum est. Pag. 113. *μύχας Δαρνίδος πόλις, usque ad oppidum Darnidem*, quod recto casu est *Δαρνίς*, *Darnis*: at p. 114. in oppidorum relatione scriptum *Δάρδανις*, *Dardanis*, quod haud dubie corruptum, quia Ammianus lib. xxii, cap. xl. etiam *Darnis* scripsit, quum Libyæ Pentapoleos oppida enarrat. Inde usque Nauſtathmum nihil memorabile Ptolemæo est, *Zephyrium* promontorium, *ἄκρον*, & *Chersis*, *κάμιν*, vicus: dein *Erythrum*, *τόπος*, locus: postea *Nauſtathmus*, portus. *Zephyrium* tamen non nudum promontorium est, sed, ut Strabo lib. xvii, pag. 576. tradit, *πρόστομος ἔχων, stationem navium habens.*

Nauſtathmus autem nobilior, nec tantum *λίμνην*, portus, ut Scylax & Ptolemæus vocant; sed Strabo in *διονυσιακοῖς*, nobilioribus locis Cyrenæorum recenſet. Mela autem in promontorii cenſet lib. i, cap. viii. *In litore promontoria sunt Zephyrion & Nauſtathmos, portus Paratonius. Urbes Hesperis, Apollonia, Ptolemais, Arsinoe, atque, unde terris nomen est, Cyrene.*

Deinde Scylaci est *Portus Cyrenes*. *Ἀπὸ δὲ Ναυστάθμου εἰς λιμένα τὸν τῆς Κυρήνης, στάδια ς'. A Nauſtathmo ad portum Cyrenes, stadia centum.* Ptolemæus post Nauſtathmum proxime *Apolloniam* ponit, quam Strabo *Apolloniadem* dixit, & navale Cyrenensium. *Non longe*, inquit, *a Phycunte abest τὸ τῶν Κυρηναίων ἐπίνειον ἢ Ἀπολλωνιάς, ὅσον ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα στάδια, Cyrenensium navale Apollonias, fere ad centum septuaginta stadia.* Videtur ipse portus esse Scylacis, quem octoginta stadiis a Cyrenis dicit abesse. Plinius autem, qui etiam *Apolloniam*, ut Ptolemæus, vocat, in quinque urbibus insignioribus, quæ Pentapolim Libyam constituunt, numerat, ut emporium potius cum amplissimo portu, quam nudum navale fuisse verisimile sit. Ptolemæus eodem modo, ut Strabo; inter Phycunte & Nauſtathmum: *Κυρηναίων ἐπίνειον Ἀπολλωνία, Cyrenæorum navale Apollonia.* Distat a Phycunte xxiv millia passuum, auctore Plinio.

Phycus vero, *Φυκὴς*, promontorium & oppidum in extremo regionis angulo, qui in Creticum

ticum mare recedit. Ptolemæus, Φυκὺς ἄκρον καὶ χωρίον, *Phycûs, promontorium & oppidum*. Sic interpretor *χωρίον*, quod laxè significat, quia Strabo de Phycunte: ἐστὶ καὶ παλιχίον ἐπὶ τῷ ἄκρῳ, *est etiam oppidulum eodem, quo promontorium nomine*. Promontorium ipsum dicit humile quidem esse, sed maxime in septemtrionem, præ ceteris illius oræ, procurere. Pli-nius lib. v, cap. v. *Promontorium Phycûs per Creticum mare excurrit, distans ccccl M. passuum a Tanaro Laconica promontorio: a Creta vero ipsa cxxv millia. Post id Cyren, a mari undecim M. passuum. A Phycunte Apolloniam xxiv millia passuum.*

Post Phycuntem est Ptolemæo *Aptuchi fanum*, Απύχου ἱερόν. Scribitur etiam *Aptungis*, & Augustino sæpe memoratus *Felix* episcopus *Aprungensis*, lib. II Retractat. cap. XXVII, & XXXIV. & epist. CLII. In MSS. est *Aprungensis*, ut PP. Benedictini tradunt: nec vero dubium, quin Aptuchi fanum sit. Hoc inter & Ptolemaida Ptolemæus oppidum *Aufgda* posuit.

Sequitur ergo *Ptolemais*, ante *Barce* dicta. Strabo lib. xvii, pag. 575. οἷδ' ἡ Βάρκη πρὸ τῆς, ἢ δι Πτολεμαῖς, Deinde est *Barce*, quae postmodum *Ptolemais* dicta est. Et Plinius lib. v, cap. v. Deinde *Ptolemais*, antiquo nomine *Barce*. Et Stephanus: Βάρκη πόλις Λιβύης, ἥτις ἡ Πτολεμαῖς. *Barce* est urbs *Libya*, quae etiam *Ptolemais* vocatur. Ptolemæus autem distinguit *Barcen* a *Ptolemaide*, illam in mediterraneis, hanc ad mare constituens. Quid ergo? Scylax pag. 109. ostendit conciliationis modum: ἐκ δὲ λιμῆν[⊙] τῆς Κυρήνης μίχεται λιμῆν[⊙] τῆ κατὰ Βάρην, εἰς δὲ τὴν φ', ἡ δὲ πόλις ἡ Βαρκεῖον ἀπὸ θαλάσσης ἀπέχει εἰς δὲ τὴν γ'. A portu *Cyrenes* ad *Barces* portum *stadia* 10: *Barcensium* autem urbs abest a mari *stadia* centum. *Ptolemais* ergo condita non eo loco, quo *Barce* fuit, sed quo *Barcæorum* portus.

Ptolemæo hinc proxima est *Arfinoe*, quæ & *Teuchira* dicitur. Ἀρσινόη, ἢ καὶ Τεύχιρα. *Arfinoe*, inquit, *qua etiam Teuchira*. Et Strabo dicto loco: μετὰ δὲ Βερνίκην πόλις ἐστὶ Τεύχιρα, ἢ καὶ Ἀρσινόη καλεῖται. *Post Bernicen* (septemtrionem versus) *est urbs Teuchira, quam & Arfinoen vocant*. Etiam Plinius dicto loco: *Arfinoe, Teuchira vocata*. *Teuchira* vetus nomen: superinductum in reginæ gratiam alterum. Posteriores vetus reducerunt, quod est in *Peutingeriana* & in *Itinerario vetere*. In *Tabula est Tauchira col.* id est colonia: in *Itinerario veteri, Teuchiram, Ptolemaidem*. Ceterum vox vetus scribitur *Teuchira* & *Tauchira*, Τεύχιρα: priori modo Strabo, Ptolemæus & Plinius usi sunt, ut vidimus: posteriori Scylax, Stephanus, auctor *Tabulæ Augustanæ*.

Eodem Itinerario *Adriane* posita inter Teuchiram & Berenicen : in Tabula dicta, *Hadrrianopolis*. Mirum, a Ptolemæo prætermisam, qui tamen post Hadrianum scripsisse videtur, & si Suidæ credimus, sub Marco Aurelio. Interim Ptolemæus *Lathonis*, fluvii ostia *Λάθων ποταμῦ ἐκβολὰς*, inter Berenicen & Arsinoen posuit. Recentes autem tabulæ supra Berenicen, quæ nomen corrupte retinet, in austrum versus hæc ostia habent, quas etiam in nostra imitati sumus. Plinius etiam, cui *Lethon* hic amnis dicitur, ad superiora referre videtur. *Nec procul*, inquit, *ante oppidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi Hesperidum hortus memorantur*. Oppidum intelligit Berenicen. Straboni fluvius est *Λάδων Ladon* in editis: *Λάδων* autem legendum esse cum Casaubono censemus, quod etiam vetus interpres *Lathon* expressit. Est & de exitu fluminis dubitatio, in quod se infundat, in mare an in lacum. Straboni est *λίμνην Ἑσπερίδων, portus Hesperidum*, in quem Lathon effluit : vetus autem interpres iterum dissepit, & quasi *λίμνη* legerit, *lacus* vertit *Hesperidum*. Forsan lacus mari conjunctus est, ut per eum flumen exeat. Videant quibus vel regionem cognoscendi, vel inspicendi antiquos codices, facultas est.

Ipſa urbs *Berenice* in promontorio ſita, quod Straboni dicitur *Πευδονείας*, *Pſeudopenias*. Antiquum nomen, priuſquam regium ex Aegypto adderetur, fuit *Hesperis* & *Hesperides*. Prole-

maus, Βερενίκη, ἢ τῇ Ἑσπερίδῃ, *Berenice, quæ & Hesperides*. Plinius lib. v, cap. v. *Berenice, in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græcia fabulis*. Scylax, qui ante novi nominis impositionem scripsit: Τάυχιρος, Καυκαλοῦ κόμμη, Ἑσπερίδης πόλις καὶ λιμὴν, καὶ ποταμὸς ἐπὶ τῇ πόλει Ἐκκαῖος, *Tauchira, Cancali vicus, Hesperides urbs & portus, & fluvius circa urbem Eccens*. Lathonem adfluere urbem, modo vidimus, qui an idem sit qui Ecceus, equidem ignoro. Singulari numero urbem Pomponius adpellavit lib. i, cap. viii. *urbes, Hesperis, Apollonia, Ptolemais, Arsinoe, atque (unde terris nomen est) ipsa Cyrene*. Et Stephanus, Ἑσπερίς, πόλις Λιβύης, ἢ οὖν Βερενίκη, *Hesperis, urbs Libyæ, quæ nunc Beronice dicitur*.

Famosi horti *Hesperidum* prope hanc urbem & Lathonem fluvium a Plinio ponuntur lib. v, cap. v. *Nec procul, inquit, ante oppidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi Hesperidum horti memorantur*. Et Scylax in Cyrenaica: ἐνταῦθα ἐστὶν ὁ κήπος (sic cum Salmasio legendum) τῶν Ἑσπερίδων, *ibi est hortus Hesperidum: quem ita describit, esse locum profundum orgis xviii. præruptum undique, qui nusquam descensum habeat; duobus stadiis longum, totidem latum. Hortum esse opacum arboribus omnis generis. Loca circa hortorum esse Ampelum, Apin, Zenertin, Tauchira, Hesperides urbem*. Sed vagari fabulas Græcorum Plinius dixit, & alii hos hortos in Mauretania aut prope Atlantem posuerunt, in quibus & Virgilius est lib. iv *Aeneid.* 480. seqq.

Hic finit Ptolemæus *Pentapolim*: reliqua hinc in austrum & occasum usque ad Philæonum aras sita extra Pentapolim censet, non autem extra Cyrenaicam. Pentapolis autem, hætenus exposita, a quinque urbibus nomen habet, quas Plinius lib. v, cap. v. nominatim recenset. *Cyrenaica, inquit, eadem Pentapolitana regio, illustratur urbibus maxime quinque Berenice, Arsinoe, Ptolemaide, Apollonia, ipsa Cyrene*. Ptolemæo autem Cyrenaica est amplior quam Pentapolis, quod nec Plinius negat, si de propria Pentapoli, & strictim accepta, sit quæstio. Discriminis causa ab Josepho de Bello lib. vi, cap. xxxviii. p. 996. vocatur Πεντάπολις Λιβύη, *Pentapolis Libya*: quia etiam alibi regiones ex quinque præcipuis constantes urbibus, Pentapoleos nomen habuerunt, ut in Palæstina de Pentapoli ad Jordanem diximus. Concilio Ephesino pag. 100. memoratur Euoptius Πτολιμαῖδῃ τῇς Πενταπόλεως, *Ptolemaidis Pentapolitanae* episcopus.

Post Berenicen Ptolemæo est Βερύων αἰγιαλός, *Bryorum litus*; deinde Βόρειον ἄκρον, τέλος τῆς Σύρτιος, *Boreum promontorium, Syrtis terminus*. Vetus Itinerarium sub Antonini nomine, *Boreum* habet, sed a Berenice per cxxvi millia passuum in occidentem remotum, quod oportet aliud esse a Ptolemæi Boreo, nisi alterutrum auctorem enormiter a vero, quod vix credibile est, dicamus aberrasse. Auctor tabularum Ptolemæi notione nominis, quod septemtrionem sonat, inductus, ad id figuram maris accommodavit, ut tam Berenicen, quam Boreum promontorium in septemtrione collocaret: at recentes omnes id mare aliter delineant, secundum quos Boreum in medio, non in summo litore, in septemtrionem excurrente, propter urbem Berenicen, cujus manet nomen, locandum est. Nomen, si genuinum est, aliam ob causam impositum videtur, &, si quid iudico, propter Syrtem, cujus cornu, ut Plinius vocat, eo usque septemtrionem versus procurrat: unde etiam a Ptolemæo τέλος τῆς Σύρτιος, *finis Syrtis* maioris vocatum est. At Vossius ad Melam Βερύων legit, quia ἐν Βερύων αἰγιαλῷ, *in Bryorum litore*: quo admisso, cadit omnis hæc disputatio.

Sequitur apud eundem Ptolemæum Διάχρησις φρέλον, *Diacherfis castellum*: & deinde *Herculis turris, πύργος*: ac postea *Diarrhæa portus*: & *Maritima stationes, ὄφθαλοι ὄρμοι*: *Drepanum promontorium*: post quod est Αὐτομάλαιξ, φρέλον, *Automalax præsidium*.

74, id est munitum oppidum aut castellum. Sic Ptolemæus scripsit : Stephano est *Αυτομάλακα*, *Automalaca*, quasi ex obliquo Ptolemæi formatum nomen : Straboni autem est *Αυτομάλα*, *Automala*, etiam Apollodoro apud Stephanum. De situ & munitione ita Strabo : εἰδ' οἱ Φιλαινῶν βωμοί. καὶ μετὰ τῆτες Αυτομάλα φρούρον, φυλακὴν ἔχον, ἰδρυμένον κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου παντός. Deinde sunt *Philanorum ara* : & post has *Automala munimentum*, praesidium habens, situm in intimo recessu totius sinus. In hoc finit Ptolemæus *Cyrenaicam maritimam* : aras *Philanorum Africae propriae* accenser.

MEDITERRANEA CYRENAICAE.

Cyrenaicae caput est urbs *mediterranea Κυρήνη*, *Cyrene*, a mari distans undecim millibus passuum, ut *Plinius* refert lib. v, cap. v. *Straboni* abest ab *Apollonia* navali *Cyrenæorum* octoginta stadiis, qui πάλιν μεγάλην ἐν τραπεζοειδῇ πεδίῳ κειμένη dicit, id est *urbem magnam*, in campo sitam, qui mensa figuram habeat. De origine ejus *Herodotus* multa lib. iv, cap. clv. sed fabulose, nec perspicue ; & *Justinus* lib. xiii, cap. vii. clarius breviorque *Strabo* lib. xvii, p. 575. ἔστι Θεραίων κλισίῃς Λακωνικῆς νῆσος, Est [*Cyrene*] a *Theræis* condita, qui *Laconica insulam Theram* habitant. Conditor *Battus Theræus*, ut idem *Strabo* tradidit : de quo multa *Herodotus*. Ab hoc *Cyrenæi* dicti *Battiadae*. *Silius* lib. ii, vers. 60.

- - - iniquo sole calentes

Battiadas late imperio sceptrisque regebat.

Quod autem *Thera* insula *Spartanorum* erat, & *Spartanos* habebat colonos ; ipsi *Cyrenæi* quoque dicuntur a *Spartanis* orti. *Josephus* lib. ii de Bello Jud. cap. xxviii Gr. *Κυρηναῖοι τὸ Λακωνικὸν γένος*, *Cyrenæi* genere *Lacedamonii*. Studiis autem a *Spartanis* differabant *Cyrenæi*, philosophiæ dediti, unde secta orta *Cyrenaica*, auctore *Aristippo*, cujus *Cicero* multam mentionem habet *Acad. Quæst.* lib. iv, cap. xxiv. & *xlvi. Offic.* lib. iii, cap. xxxiii. & alibi ; *Strabo* dicto loco p. 576.

Altera insignis civitas fuit *Barce*, a *Cyrene* in occasum sita, portum habens ad mare *Syrcticum*, ubi postea *Ptolemais* fuit condita. Supra diximus in maritimis, *Strabonem*, *Plinium*, *Stephanum* aberrare, qui *Barcen* putant ipsam esse *Ptolemaidem* : quæ *Scylax* & *Ptolemæus* distinguunt & separant. Hinc *Barcai* in *Africa* *Virgilio* laudati *Aeneid.* iv, vers. 41.

- - - inhospita Syrtis,

Hinc deserta sita regio, lateque furcantes
Barcai.

Ptolemæo dicti *Barciti*, ab ortu *Hesperidum hortorum* habitantes.

Inter *Ptolemaidem* & *Arfinoen* intus sita fuit *Neapolis*, *Ptolemæo* memorata, distinguenda ab ejusdem *Canopoli*, quæ in eadem provincia ad ortivum limitem est posita : licet idem vocabula significant.

Cete-

Cetera Ptolemæi minus sunt cognita, ab ortu inter Darnidem & Cænopolim jam dictam *Hydrax* : in septemtrione *Archile*, & *Xymethus* : hinc in austrum *Celida*, *Canopolis* supra *Paliuri* paludem, unde amnis ejusdem nominis effunditur : & hinc in occasum *Thintis*, *Alibaca* : supra *Thintin Phalacra* : ulterius in austrum *Acabis*, *Anritina*, *Arimantos vicus* : *Philonis vicus* : inde in occasum *Echinus vicus* ; *Herculis arenosi cumuli*, unde *Lathon* fluvius oritur : & *Velpi* montes : propius mare & Syrtem *Maranthis vicus*.

Hesperidum famosi horti etiam in mediterraneis fuerunt, & a Ptolemæo in ortum usque ad *Barcitas* extenduntur. Βαρκίται ἀπὸ ἀνατολῶν τῆ κήπῃ τῶν Ἑσπερίδων, *Barcitas*, inquit, sunt ab oriente horti *Hesperidum*. Sed de hoc supra diximus ad *Berenicen*, quæ etiam *Hesperis* dicta fuit.

Populi Cyrenaicæ sunt apud Homerum obscuri, ab ortu regionis *Arauracides*, & *Asbyta* : ab occasu, *Macatuta* : in medio *Barcitas*, de quibus modo dictum est : in meridiana plaga *Psylli*, medicandis serpentum moribus celebres : quos Strabo lib. xvii, pag. 560. dicit τὰς ψύλλας τὰς πρὸς τῇ Κυρηναίᾳ, *Psyllus*, qui ad *Cyrenæam* habitant : quasi extra fines fuerint. Sed fuerint intra fines, ut Ptolemæus tradit, de illis, quæ Plinius refert lib. vii, cap. ii. repetimus, quæ partim confirmant Ptolemæum, partim mirabilia quædam de hoc populo narrant. In *Africa*, inquit, gens *Psyllorum* fuit, ut *Agathargides* scribit, a *Psylo* rege dicta, cujus sepulcrum in parte *Syrtium* majorum est. Horum corpori ingenium fuit virus exitiale serpentibus, & cujus odore sopirent eas. - - - Hæc gens ipsa quidem prope internecione sublata est a *Nasamonibus*, qui nunc eas tenent sedes, genus tamen hominum ex iis, qui profugerant, aut quum pugnatum abfuerant, hodieque remanent in paucis. Quod de vi ingenta serpentibus inimica tradit, negat *Cornelius Celsus* lib. v, cap. xxviii, sect. 3. quem consulas. Ex reliquiis gentis fuerunt etiam, quos Augustus *Cleopatraz* admovit, ut venenum exfugerent, si forsan serpentis morfu periisset.

Nasamones sedem *Psyllorum* occupasse non est improbable, quia prope *Syrtes* fuerunt, quarum prædatores erant famosissimi. *Silius Italicus* lib. i, vers. 408.

Et vasta Nasamon populator Syrtis.

Et *Lucanus* lib. ix, vers. 439 - - - herbas,

*Quas Nasamon, gens dura, legit, qui proxima ponto
Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis
Syrtis alit. Nam litoreis populator arenis
Imminet, & nulla portus tangente carina,
Novit opes. Sic cum toto commercia mundo
Naufragiis Nasamones habent.*

Ptolemæus *Nasamones* in *Marmarica* lib. iv, cap. v. censet, cui nolim subscribere, propter dictas *Syrtium* prædationes : nec licet inter sedem illorum veterem & novam *Psyllis* ademtam distinguere, de quo bello supra ex *Plinio* relatum fuit ; quia Ptolemæus non priscam, sed sui temporis geographiam persequitur. Contra *Strabo* lib. xvii, pag. 576. tam *Psyllus* quam *Nasamones* videtur a *Cyrenaica* in occasum reduxisse, & sub *Syrtium* collocasse regione. Τὴν δ' ὑπερκειμένην, inquit, ἐν βάθει χάσμι τῆς Σύρτιος καὶ τῆς Κυρηναίας κατέχουσιν οἱ Λίβυες, παρέλκοντες καὶ ἀνυμνηταί. πρῶτον μὲν οἱ Νασαμῶνες, ἔπειτα ψύλλοι καὶ τινες Γαιτῆλοι, ἔπειτα Γαοφύκωντες, *Syrtis* & *Cyrenaica* superne incumbentem regionem *Libyes* obtinent,

sterilem sane & aridam, primi Nasamones, postea Pſylli & Gatulorum pars, & Garantes.

Antequam decedamus ex Cyrenaica, de Romanorum ibi provincia disquirendum est. Libera primum fuit Cyrene, quum de limite cum Carthaginiensibus certavit, de quo bello Sallustius Jugurth. cap. LXXIX agit. A Ptolemæo primo victi Cyrenenses, Aegyptiaco regno accessionem amplam dederunt, de quo Diodorus Siculus lib. XVIII, cap. XXI. & Justinus lib. XIII, cap. VI. Inde per regum fratres aut agnatos administrata, e quibus Ptolemæus Apion fuit, qui invidens Aegyptiis Romanos heredes scripsit. Hoc quo anno factum, Julius Obsequens cap. CIX prodidit. Nec vero Romani tum provinciam fecerunt, sed libertatem civitatibus dederunt, ut Livius epit. LXX refert; qua a tyrannis oppressa, Romani sibi vindicarunt & in formam redegerunt provinciae, quod belli Cretici tempore factum, ex Eutropii lib. VI, cap. IX. manifestum est. Conjuncta hæc provincia cum insula Creta fuit. Strabo pag. 576. *ἡν ἐστὶν ἰσθαρχία τῇ Κρήτῃ συνζευγμένη, nunc est [Cyrenaica] provincia Cretæ conjuncta.* Et quum, brevi post, extremo opere, prætorias provincias enumerat, octavam facit *τὴν Κρήτην μετὰ τῆς Κυρηναίας, Cretam cum Cyrenaica.*

Hæc simplex enarratio de Cyrenaica. Sunt qui duas ibi provincias faciant diverso tempore adquisitas, Cyrenaicam testamento Ptolemæi; Libyam, Apionis. Sextus Rufus cap. XIII. *Cyrenas cum ceteris civitatibus Libyæ Pentapolis, Ptolemæi antiquioris liberalitate suscepimus: Libyam, supremo Apionis regis arbitrio sumus adsequeuti.* Hujus vestigia preslit Ammianus lib. XXII extremo, qui Libyam illam Apionis *Libyam aridam* vocat; & Hieronymus in Chronico. At vero Eutropius, quem Rufus sequutus est, lib. VI, cap. IX. tantum unum Ptolemæum, cognomento Apionem, quod Livii epitoma est additum, & unam hereditatem memoravit: Rufus autem, cum sequacibus, deceptus fuit tempore, quod alio Ptolemæus Apion est mortuus, alio post Cyrenaica facta est provincia, non animadvertens ex Livii epitoma, *αὐτοκρατορίας* seu civitatum libertatem intervenisse. Ubi autem illa *Libya arida* sit, ab ortu an meridie Cyrenaicæ, non liquidum est ut definiatur: hoc autem certum, fuisse in ipsa provincia Cyrenaica, quam longe in austrum Ptolemæus extendit. Unus autem Ptolemæus cognomento Apion fuit, qui Cyrenaicam & quod ei conjunctum fuit, Romanis testamento legavit. Vide quæ Henricus Valesius ad Ammianum Marcellinum lib. XXII extrem. & nos ad Sexti Rufi cap. XIII de hac re notavimus.

Insulæ ad Cyrenaicam Ptolemæo duæ sunt, *Myrmex* e regione Ptolemaidis, & *Lea*, quæ & *Veneris insula* dicitur, objecta Apolloniæ. Hæc Scylacis est *Ἀφροδισίας νῆσος ὀφιοειδής*, *Aphrodisias insula, habens naviū stationem.* Nam & Ptolemæus dixit *Λαυὰ ἢ Ἀφροδίτης νῆσος*, *Lea, quæ & Veneris insula.*

CAPUT III,

DE

REGIONE SYRTICA.

Plinius lib. V, cap. IV. memorat *regionem, quæ duas Syrtes interjacet*: addo, quæ non modo inter Syrtes, verum etiā super ipsas sita est. Separatum caput ex illa facio, quamvis Pomponius lib. I, cap. VII. & Ptolemæus lib. V, cap. III. Africæ Pro-

Propriæ attribuant, quam inde a Cyrenaica in Mauretanium ferme extendunt. Nos distinctius agemus, & in partes dividemus, ut confusio evitetur. Posteriori ævo etiam separata a ceteris fuit, & per se provinciam constituit præsidialem, quæ *Tripolitana*, a tribus majoribus, quas continebat, urbibus fuit adpellata.

Quod vero a *Syrtibus* hæc regio nominatur, de iis ante omnia nobis dicendum est. Plinius lib. v, cap. iv. *Tertius sinus dividitur in geminos duarum Syrtium, vadoso ac reciproco mari diros.* Non enim tantum vada sunt & brevia, sed reciprocos etiam æstus habent, quibus in vada naves attrahantur. Unde etiam nomen ipsis a *σύρτις*, trahendo, est. Duæ sunt autem Syrtes, Major ad Cyrenaicam; Minor, ad Byzacenam. Pomponius Mela lib. i, cap. vii. ab occasu in ortum procedens, de utraque præclare: *Syrti sinus est centum fere millia passuum, qua mare accipit, patens: trecenta, qua cingit. Verum importuosus atque atrox, & ob vadorum frequentium brevia, magisque etiam ob alternos motus pelagi adfluentis & refluentis infestus.* Hæc de minore Syrti & occidentali. Post, explicatis quæ interjacent, de majore ita: *Tum Leptis altera [magna,] & Syrtis, nomine atque ingenio par priori: ceterum altero fere spatio qua debiscit, quaque flexum agit, amplior.* Strabo quoque lib. ii, pag. 84. Syrtin minorem a majore distinguit, illam ad Meningem & Cercinam insulas statuens; majorem ad Hesperides & Automala. Frequens earum apud poetas utroque numero est mentio. Virgilius *Aeneid.* i, vers. 110.

- - - - Tres Eurys ab alto
In brevia & Syrtis urget, miserabile visu,
Illiditque vadis, atque aggere cingit arena.

Et lib. iv, vers. 41. *inhospita Syrtis.* Et Lucanus lib. i, vers. 367 secundo casu.

- - - - per inhospita Syrtis
Litora, per calidas Libya sitientis arenas.

Idem lib. viii, vers. 184.

- - - in medio tanget ratis equore Syrtim.

Nec terram tantum Syrtes denominant, sed ipsum quoque mare, in quo sunt; & populos accolentes. Seneca de Beata Vita, cap. xiv. *Deprehensi mari Syrtico, modo in sicco relinquuntur, modo torrente unda fluctuantur.* Et epistola xc idem: *Quid ergo? non in defosso latent Syrtica gentes? quibus propter nimios solis ardores nullum tegmentum satis repellendis solidum est, nisi ipsa arens humus.*

Quod vero ex Asia in Africam progressi ab oriente in occidentem iter facimus, a Cyrenaicæ limite, in quo desit superius caput, per litus procedimus, quod supra Syrtim majorem est, usque ad Cinyphum fluvium. Primo occurrunt apud Strabonem p. 575 *Philanorum ara.* Post Characis enim descriptionem (nam ab occasu it ortum versus) tradit: *ἔξ ὧν οἱ Φιλαίων βαρκοί. καὶ μετὰ τούτοις Αὐτόμαλα φρούριον.* Deinde sunt *Philanorum ara:* & post hos castellum *Automala.* Et Ptolemæus quoque suæ propriæ Africæ, quam cum Cyrenaica connectit, eundem finem posuit: *Φιλαίων κάμη, ὑφ' ἧν οἱ ὁμώνυμοι βαρκοί, ἔστιν Αφρακίης, Philani villa, sub qua Ara ejusdem nominis, terminus Africa.* Villam dicit, quia nomen loco hæsit, quamvis aras tempus deleverat. Strabo lib. iii, pag. 118. testis est:

est : ἡ γὰρ οἱ Φιλαινῶν μένουσι βωμοί, ἀλλ' ὁ τόπος μετέλαβε τὴν προσηγορίαν, neque hodie Philaenorum aras exstant, sed locus id nominis retinet. Plinius & Pomponius Mela etiam supra Syrtim majorem has aras posuere : at in Peutingeriana tabula vetusta reductæ hæ aras sunt fere ad minorem Syrtim, ut dubitare possis de situ & positione ex tot auctoribus jam descripta : quæ si vera est, nimis manifestus dolus Philænorum fuit, qui, si pactis de die stetissent, quod exirent, tantum spatii nequaquam conficere potuissent. Quod etiam Valerius Maximus lib. v, cap. vi. agnovit, hoc pactum, dicens, Carthaginiensium duos fratres, nomine Philænos, perfidia præcurrisse, circa constitutam horam maturato gressu in longius promotis terminis. Quod si fuit, consensui Græcorum Latinorumque concedimus, ad illas Aras usque Carthaginiensium fines hoc pacto fuisse propagatos. Aras vero memoriæ horum fratrum Carthaginienses consecravere, quia, ne de limite cederent patriæ, vivos se ibi obrui ex novo pacto pertulerunt. Vide Sallust. Jug. cap. LXXIX. Melam lib. i, cap. vii. & Valer. Max. loco jam citato. Ceterum quæ hi auctores de prolatis Carthaginiensium finibus ad hunc terminum tradiderunt, non ita constanter servata sunt, sed Ptolemæus Aegyptius Cyrenicæ fines ad Turrim Euphrantam protulit. Strabo lib. xvii, pag. 575. συνεχὴς ὁ Εὐφράντας πύργος ἐστίν, ὅθεν τῆς πρὸτερον Καρχηδονίας γῆς καὶ τῆς Κυρηναίας τῆς ὑπὸ Πτολεμαίου. Proxima est [loco Aspidi] Turris Euphrantis, Carthaginiensis quondam regionis & Cyrenicæ sub Ptolemæo finis. Interjacet apud Strabonem Charax emporium : plura apud Ptolemæum.

Hic enim post Philænorum aras occasum versus habet Hippu promontorium, id est Equi : dein Oesporin vicum : tum sequitur Φάραξ κόμη, Pharax vicus, qui haud dubie est Strabonis τόπος καλέμενος Χάραξ, locus qui Charax vocatur, quo Carthaginienses pro emporio utebantur, vinum eo ferentes ; referentes silphium & alias merces Cyrenensium. Ab hoc est Turris Euphrantis proxima, tam Ptolemæo, quam Straboni. Illi est πύργος Εὐφράντας, huic in mss. ὁ Εὐφράντας πύργος ; in vulgatis ὁ Εὐφράτης, prave. Dictum supra, terminum fuisse Cyrenensis provinciæ sub Ptolemæo. Sequitur apud Strabonem τόπος Ἀσπίς καὶ λιμὴν κάλλιστος τῶν ἐν τῇ Σύρτι, locus Aspis, qui optimum portum ex iis habet, qui ad Syrtim sunt. Meminit & Ptolemæus, sed vicum Sacamazam interjicit : & ultra Aspidem alium vicum ponit, qui in Palatino codice Macuma vocatur, in quo finit Syrtim majorem : Strabo autem in promontorio cui Cephalarum nomen est : de quo mox dicemus. Idem lacum habet ad Aspidem cum insulis, ex quo in Syrtim ipsam navigetur. Hominum enim ait audaciam non vereri etiam Syrtim navigando tentare.

Extra Syrtim Ptolemæo ; intra illam, sed extremam Straboni est promontorium Κεφαλῆ, id est Capita, quod interpretes Cephalus, retento Græco nomine, dixerunt, tam Strabonis quam Ptolemæi. Hujus dein est Τριήρων ἄκρον, Trierorum promontorium : postea Cisterna sive Cinsterna oppidum, & aliud Barathia : tum sunt Cinyphi fluvii ostia : Strabo autem ante ostia τείχοςμα, munimentum habet, quod Carthaginienses condiderunt, cum pontibus, quibus βάραθρα, voragines ejus loci transmittantur. Ipsum flumen Κίνοψος, Cinyphus recto casu Ptolemæo & Straboni dicitur : Herodoto lib. iv, cap. CLXXV. Κίνοψ, qui ex Charitum monte ait oriri, & per Macas populos delabi in mare : Plinio lib. v, cap. iv. etiam Cinyps, qui & regionem inde denominat. Cinyps, inquit, fluvius & regio.

Hæc ex Strabone & Ptolemæo in litore usque ad Cinyphum fluvium : a quibus diversa plene videntur quæ in veteri Itinerario & Augustana Tabula leguntur, ut difficilis admodum sit conciliatio. Quia post Cinyphum Ptolemæo est proxima Leptis magna, quæ inter hanc & Berenicen Cyrenicæ in Itinerario sunt, excerpemus, ut adpareat, quam alia & diversa ab iis sint nomina, quæ ex Ptolemæo & Strabone adhuc tradidimus.

Lepti magna colonia

<i>Seggera</i>	M. P.	XX
<i>Berge</i>	M. P.	XXIV.
<i>Base</i>	M. P.	XXV.
<i>Thebunte</i>	M. P.	XXX.
<i>Auxiqua</i>	M. P.	XXX.
<i>Annesel</i>	M. P.	XXX.
<i>Anzin</i>	M. P.	XVIII.
<i>Stixgi</i>	M. P.	XXV.
<i>Macomades Syrtis</i>	M. P.	XXX.
<i>Scina</i>	M. P.	XXX.
<i>Tramaricium</i>	M. P.	XXXI.
<i>Aubereum</i>	M. P.	XXV.
<i>Digdica</i>	M. P.	XXIV.
<i>Tugulus</i>	M. P.	XXIV.
<i>Banadedari</i>	M. P.	XXV.
<i>Anabucis</i>	M. P.	XXV.
<i>Tinodiri</i>	M. P.	XXV.
<i>Boreum</i>	M. P.	XII.
<i>Tincausari</i>	M. P.	XXIV.
<i>Attici</i>	M. P.	XXV.
<i>Chorotum</i>	M. P.	XXV.
<i>Camino</i>	M. P.	XXII.
<i>Beronicem</i>	M. P.	XXX.

Vides inter Leptim & Berenicen ignota veteribus nomina, quum tamen ex sequentibus constet, etiam ex Peutingerorum Tabula, in litore hoc iter factum fuisse. Nec cum Tabula illa, quæ ejusdem forte ætatis est, nisi in paucis, convenit, quæ litteris quidem non nullis discrepant, ut tamen loca eadem esse non dubitetur.

<i>Itinerarii</i>	<i>Tabule</i>
<i>Macomades Syrtis</i>	<i>Macomada</i>
<i>Digdica</i>	<i>Digida</i>
<i>Tugulus</i>	<i>Tagulis</i>
<i>Anabucis</i>	<i>Anabucis.</i>

Inter ultima, *Tagulis* & *Anabucis* in Tabula interpositæ sunt *Ara Philanorum*, quo medio loco in Itinerario est *Banadedari*, mansio, ut puto, seu diversorium. Supra in Philanorum aris de Tabulæ, quam habet, positione dubitavi, quod recte attendenti non de ipso situ locorum, quam de adpicta maris figura intelligendum est, quæ locis per milliaria divis non respondet, & Syrtis minor plane alieno loco est adscripta. In nostra Africæ propriæ tabella etiam ex Itinerario quædam complendi spatii causâ adposuimus, verbi gratia *Macomedem Syrtis* ad flumen Cinyphum paullo supra mare, quia in Peutingeriana sic positam ad flumen invenimus: unde reliquorum proportio nobis desumpta fuit. Atque hæc de maritima ora inter Cyrenaicam & Cinyphum fluvium: sequitur nunc oræ expositio, quæ inter Cinyphum & Tritonem amnem.

In

In hoc tractu autem post Cinyphum fluvium prima Ptolemæo est *Νεάπολις*, *Neapolis*, de qua in editis exstat, ἢ *ἡ Τρίπολις*, quæ etiam *Tripolis* vocatur: in Palatino autem codice nihil de Tripoli legitur, sed ἢ *ἡ Λίπτις μεγάλη*, quæ [*Neapolis*] etiam *Leptis magna* dicitur. Recte: nam etiam Strabo lib. xvii, pag. 574. *Νεάπολις*, ἢ *ἡ Λίπτις καλοῦσι*, *Neapolis*, quam etiam *Leptim* vocant. Posuit inter Abrotonum urbem & Cinyphum fluvium. Nec Tripolis quæ hodie est, aut etiam quæ Tripoli Vecchio dicitur, nunc diruta, tam propinqua Cinypho est, quam Leptis est magna, sed utraque in occasum longius reducta. Et si vulgata lectio Ptolemæi vera esset, quis credet, Leptis magnæ, præclaræ urbis, cujus etiam posteriores in Itinerario & Augustana tabula mentionem faciunt, nullam habuisse rationem? Expedita sic res esset, nisi Plinius turbaret, lib. v, cap. iv. Neapolim distinguens a Leptimagna. *Litore*, inquit, *inter duas Syrtes ccl millia passuum. Ibi civitas Oeensis, Cinyphus fluvius ac regio. Oppida, Neapolis, Gaphara, Abrotonum, Leptis aliter, quæ cognominatur magna.* Jo. Harduinus Plinium & Straboni & Ptolemæo præferendum censet, quem putat ex Pomponio Mela illud hausisse. Hausit, credo, sed ex fonte turbatiore hac in parte, quia omnia commiscet, *Hadrumentum, Leptim, Clupeam, Abrotonum, Taphræren, Neapolim.* Quis ex hoc ordine aliquid sani & certi possit colligere, ubi Clupea & Abrotonum, disjunctissima sane, conjunguntur? quis non potius & Neapolim & Leptim, quæ circa Clupeam & Hadrumentum sunt, intelliget? Itaque firmiora sint, quam hæc Melæ aut Plinii, quæ consentientes geographos de sententia sua deturbent. Undeunde est nomen Neapoleos, non tamen Lepti magnæ hæsit, sed alterum nomen in Itinerariis mediæ ævi, in Ecclesiæ Notitiis & geographia Ravennatis reductum legitur, neque separatum a Lepti usquam in hoc tractu conspicitur. Nec in nummis aliter quam Leptis vocatur. Tiberii nummus apud Harduinum, Græce ΛΕΠΤΙΣ. Alius apud eundem, COL. VIC. JUL. LEP. id est, *Colonia victricis Julia Leptis.* Coloniam fuisse etiam Itinerario Antonini & Peutingeriana tabula confirmatur. Condita Leptis a Phœnicibus, ut Sallust. Jug. cap. xix. hisque vel Sidoniis, ibidem cap. lxxviii. vel Tyriis, ut Plinius tradit lib. v, cap. xix. Incolæ *Leptitani*, Sallust. cap. lxxvii. amici Romanorum in Jugurthino bello. Adde Cæsaris lib. ii Civ. cap. xxxviii.

De *Neapoli* aliquid addendum est. Non novum illud nomen fuit, sed a Scylace etiam memoratum in Nasamonibus & Lotophagis, ubi vocat *Νεάπολιν τῇ Καρχηδονίῳ*, *Neapolim Carthaginiensem.* Ephoro auctore Stephanus Abrotonum, quod mox sequetur, Neapolim dictam refert: sed distinguunt ab Abrotono Scylax, Strabo, Plinius. Ipse Scylax suam Neapolim eo locavit ordine, ut alia non possit esse quam Leptis magna. A Cinypho enim fluvio proximam habet Neapolim: deinde Garapham: tandem Abrotonum: Leptim non memorat.

Quæ in nostra tabula inter Leptim & Cinyphum posuimus, ex Itinerario Antonini sunt, *Berge, Auxiqua, Auzin*; quorum postremum videri potest Ptolemæi *Azis* esse, sed is citra flumen posuit, etiam intus in mediterraneis inter Barathiam & Cisternas: Itinerarii autem via est maritima.

Post Leptim Ptolemæo est portus *Garapha*, Γαρίφα λιμὴν, quod clarissimi viri Jo. Harduinus ad Plinium, & Jo. Hudson ad Scylacem *Gaphara*, Γαφάρα legendum censent: quia Scylacis est hoc loco Γαρίφαρ πόλις, oppidum *Graphara*, quo cum Ptolemæi *Garapha* collato, putant in altero litteram esse superfluum, in altero litterarum transpositionem. In Plinii libris inter hujus oræ oppida *Taphra* est, quale nullum aliis visum in Africa: ideoque Harduinus *Gaphara*, ex Scylace & Ptolemæo inter se collatis & emendatis, substituit.

Et abo, qui *Gaphariam* prætermisit, post Leptim habet *Αβρότερον πόλιν*, oppidum *Abro-*

numm, quod etiam Plinii est & Stephani. Scylax etiam situm definit: ἀπὸ Νεαπόλεως τῆς Καρχηδονίας χόρεος Γεφάρων πόλις. ταύτη παρὰ πλεονὸς ἡμέρας μάλιστα ἀπὸ Νείας πόλεως: ἀπὸ δὲ Γεφάρων Ἀβρότειον πόλις καὶ λιμὴν: ταύτης δὲ παρὰ πλεονὸς ἡμέρας μάλιστα. Post Neapolim in Carthaginiensium tractu est Graphara [Gaphara] urbs. Eo navigatur a Neapoli spatio dici. A Grapharis est Abrotonum civitas cum portu: hujus prætervectio dici unius.

Apud Ptolemæum, qui Abrotonum posthabuit, a Garaphis seu Gapharis est proxima *Eoa*, *Eoa*, vitiose pro *Oea*, ut Mela scripsit & Aethicus Cosmographus; seu *Ocenfis* civitas, ut Plinius lib. v, cap. iv. Itinerario est *Ocea colonia*: Peutingeri Tabulæ *Osa col.* corrupte. Hæc una ex tribus, quæ Tripolim Africanam constituebant. Solinus cap. xxvii. *Aelia Tripolim lingua sua signant de trium urbium numero, Oea, Sabrata, Leptis magna.* Multa hujus urbis mentio in Apuleii Apologia habetur. Harduinus, sagax nummorum interpres, ad eam refert Antonini Pii nummum his notulis signatum, C. A. O. A. F. quod legit, *Colonia Aelia Oea Augusta Felix.*

Hinc Itinerarii est *Sabrata colonia*, quam modo etiam Solinus nominaverat. Ptolemæus hujus nominis urbem intus posuit: in ora *Sabathra*, quod idem credas esse oppidum. Plinius lib. v, cap. iv. *Sabrata contingens Syrtim minorem*: puta ab oriente; aut prope illam est. In Tripolitanæ episcopis apud Sirmondum est *Leo Sabratenfis*. Procopius lib. vi *περὶ τῆς Συρίας*, cap. iv. scripsit *Sabaratha*. *Σαβαρθά* ἰταλίστατο πόλιν, *Sabaratham urbem* [Justinianus] *munivit*. Salmasius etiam vindicat *Sabrata* nomen Apuleio Apologia, ubi *fabram technam* alij legunt.

Itinerarium deinde habet occasum versus *Casas villam Aniciorum*, *Fisida* vicum, qui videtur Ptolemæi *Pisidon* portus, licet hic inter *Sabathram* & *Oeam*, seu, ut ipse scripsit, *Eoam* posuerit. Postea eodem Itinerario est *Villa magna*. Sed antequam in hoc itinere progrediamur, Strabonis *Σύχης*, *Zuchis*, lacus & urbs, non est prætereunda, quam dicit *μὲν τὴν Σύρτιν, πρὸς τὴν Συρίαν* minorem ad ortum versus sitam esse. Habet oppidum *πορφυροβαφεία καὶ ταρχήνας πανταδαπῶς, purpurea infesturas & omnis generis fassamenta.*

Itinerarii autem Antoniniani post Villam magnam sunt *Pomezinta*, municipium, sive, ut Aldus & Simlerus ediderunt, *Pomezita*, quod forte Ptolemæi *Ζῆτα*, *Zetha*, promontorium est: deinde *Giti* sive *Gitti*, municipium aliud, quod videtur Ptolemæi *Γιχθίς*, *Gichthi*, aut Procopii *Γίργις*, *Girgis* esse: de qua hic lib. vi de Aedific. cap. iv. *πόλις δὲ ἑστὶ ταύτης ἐν ἡμέτρῳ τῆς χόρας, Τακαπὰ τε καὶ Γίργις: ἐν δὲ κατὰ μίσην Σύρτιν τὰς μικρὰς ἐμβαίνει ἰσθμὸς: Duæ urbes in extremo hujus regionis sunt, Tacapa & Girgis: quas inter Syrtis minores jacent.* Situs convenit cum *Gitti* & *Gichthi*: an eadem *Girgis* sit, non definitio: nec vero ignota variatio litterarum in hisce monumentis. Ptolemæus inter *Sabathram* suam & *Gichthin* *Hedaphtha*, interposuit, quam *πόλιν κατὰ τὸ πῆγος, urbem juxta terminum* dixit.

Tandem *Tacape* succedit, ultima hujus oræ ante Tritonem fluvium. Plinius lib. v, cap. iv. post Byzacii urbes recensitas: *inde Thana, Macomades, Tacape.* Ptolemæus *Τακάπη*, *Tacape*; Procopius jam dicto loco *τάκαπη*, *Tacapa*, pluraliter, ut lex xxxiii Cod. Theod. de Appellationibus accepta dicitur *Tacapis*. Unde Jacobus Gothofredus metropolim Tripolitanæ & præsidis sedem fuisse existimat, præsertim quod etiam itinera in Antonini Itinerario eo diriguntur, a *Tacapis* *Leptim* magnam, & a *Telepte* *Tacapas*: quod & aliam formam arguit, *Tacape*, in recto. An vero semper metropolis fuerit, dubitatur, quia Notitia Tripolitanæ Sirmondi *Leptimagnensem* episcopum Calipedem primo loco habet; ultimo *Servilium Tacapitanum*: & Procopius lib. ii *Vandal.* cap. xxi. præsidem sub Justiniano *λεπτιμάγειον, Leptimagnam* tradidit incoluisse.

Triton fluvius finit Tripolitanam, de quo Mela lib. i, cap. vii. Super hunc [sinum Syrtis minoris] ingens palus amnem *Tritona* recipit, ipsa *Tritonis*: unde & *Minervæ* nomen inditum est, ut incolæ arbitrantur, ibi genita: faciuntque ei fabula aliquam fidem, quod quem natalem ejus putant, ludicris virginum inter se decertantium celebrant. Et Plinius lib. v, cap. iv. Ab his non procul a continente palus vasta amnem *Tritonem* nomenque ab eo accipit, *Pallantias* adpellata *Callimacho*, & citra minorem *Syrtim* esse dicta: a multis, vero inter duas *Syrtis*. Herodotus quoque lib. iv, cap. clxxviii. *Lotophagis* secundum mare vicini sunt *Machlyes*, loco & ipsi vefcentes. κατὰ τοὺς δὲ ἐπὶ πελάγῳ μέγαν, τῷ ἔνομα Τρίτωνι ἐστὶ. ἐκδοτὶ δὲ ἑτος ἐς λίμνην μεγάλην Τρίτωνι δα. ἐν δὲ αὐτῇ ἡσος ἐν τῇ ἔνομα Φλά. Pertingunt usque ad ingentem amnem nomine *Tritonem*, qui in grandem paludem *Tritonidem* influit, in qua est insula, quæ dicitur *Pbla*. Habet etiam *Minervæ* fabulam in sequentibus. Et Festus Pompejus: *Tritonia* *Minervæ* a ripa *Tritonis* fluminis dicta, quod ibi primitus sit visa. Et Solinus cap. xxvii. A Philænorum aris non procul palus est, quam *Triton* amnis influit, ubi speculatam se artium deam crediderunt. De litu, sequutus est Solinus dubitantem Plinium, qui & ipse mavult Philænorum aris vicinum flumen hoc & lacum facere. Ptolemæus autem certior, qui non hunc modo, verum etiam alios lacus, quos perfluit *Triton* amnis, lib. iv, cap. iii. descripsit hoc ordine: αἶψ' ἔ' [Ὀυασαλῆτα ὄρυς] πρὶ ὃ Τρίτωνι πελάγῳ, καὶ ἐν αὐτῇ λίμνῳ, ἥτις Τρίτωνις, καὶ ἡ Παλλάς λίμνη, καὶ ἡ καλουμένη Λιβύη λίμνη. A quo [Vasaleto monte] fluit *Triton* amnis, in quo paludes sunt, *Tritonitis* [sive *Tritonis*] & palus *Pallas*, & quæ vocatur palus *Libya*.

Hæc in ora, præter paludes, de quibus propter ostia fluminis, quæ in ora describenda sunt, simul diximus. Antequam vero in mediterranea progrediamur, dispiciendum, an forsan etiam urbs Tripolis antiquis temporibus in eadem ora cognita fuerit. Ptolemæi vulgaris libris, quibus Leptis magna etiam Tripolis dicitur, induciti multi, ut antiquum id nomen censerent, & si non ejus, quæ famosa Tripolis est, sedem occupet, tamen illius forte locum teneat, quæ in novis tabulis nunc Tripoli Vecchia, seu Vetus Tripolis adpellatur. Verum supra Ptolemæum ex Palatino codice correximus: etiam demonstratum fuit, Leptitanum locum ab utraque Tripoli longius in ortum distare: quod etiam relictum nomen *Lebide*, ut nunc barbaro ore Leptis vocatur, potest convincere. Nec qui ante Solinum, non antiquissimum scriptorem, mentionem vocis *Tripolis* in Africa fecerit, succurrit nobis: qui vero non urbem, sed trium oppidorum regionem intellexit. *Achai*, inquit, *Tripolin* lingua sua signant de trium urbium numero *Oea*, *Sabrata*, *Leptis magna*. Quod Isidorus Hispalensis repetiit, at pro Tripoli substituit, quod illa sonat, *Tripolitana* regionem. Etiam Sextus Rufus, Aethicus cosmographus, & Julius Honorius *Tripolin* in provinciis censuere, non in urbibus: & Procopius lib. i Vandal. cap. x. Τρίπολιν τὴν ἐν Λιβύῃ, *Tripolin*, quæ in Africa est, dicit χώραν, regionem: cujus præsidem nominat lib. ii, cap. xxi, & ὅρια limites definit, lib. vi de Aedif. cap. iii. Nec aliter Aurelius Victor in Constantino interpretandus est, quum præbitionum meminit, quibus *Tripolis* & *Nicaa* acerbiusangebantur. Tota enim regio illas Severo obtulerat. Hic vero, ut Eutropius lib. viii, cap. x. refert, oriundus ex Africa, provincia *Tripolitana*, oppido *Lepti*. Ut vero Pentapolis passim est Pentapolitana regio, sicut Plinius vocat; ita eadem est Tripolis & Tripolitana provincia. Quando autem illa regio a tribus urbibus adpellari cœperit, non possumus definire. Vero simile est post Ptolemæum id factum esse, quia, qui id nominis memorant, posteriores omnes sunt. Postea regionis nomen præcipuæ cuidam urbi, forsan *Sabratae*, vel *Oæ*, fuit inditum, quarum altera invicem est redacta, Tripoli Vecchia; altera, ex ruinis illius potentior facta, Christianis piratica sua est infesta. Sic certo non constat, quando *Tripolis*, aut *Tripolitana*,

hæc

hæc ora maritima vocata fuerit : incertius, posteriusque, quando id nomen urbi ejus regionis, cesserit, quod antea provinciæ.

REGIONIS SYRTICAE MEDITERRANEA.

Quod in mediterraneis est, fide fere sola nritur Ptolemæi. Hic supra Philænorum aras & ipsam majorem Syrtim nihil habet : utrum pars illa solitudo sit, an ignota Ptolemæo oppida aut vici fuerint, incertum est.

Inter sinum majoris Syrtis & Cinyphum fluvium est *Azuis*, de qua supra dixi, videri Itinerarii Auziu esse, quod in litore exposuimus. Neque enim ipsa Azuis longe a mari remota est. Hinc austrum versus sequuntur *Gerisa*, *Isfina*, *Amuncla*, *Sicapha*; & longius in eandem plagam recedunt *Musta*, *Butta*, *Udita*, *Galybe*, *Thagulis*, *Qurulis*, a qua diversa multum Peutingerianæ Tagulis, & Tugulus Itinerarii, de quibus supra diximus : postea *Tege* & extrema *Durga*, & *Acube* fons seu lacus, unde flumen oritur quod Cinypho ab ortu se adfundit. Addenda his ex Scylace urbs *Cinyps* ad flumen cognomine, in regione Cinyphe Plinii.

Populi plerique obscuro nomina in Africa, tam Plinii quam Ptolemæi. Quid enim refert nosse *Samamycios*, *Damenfios*, *Nigbenos*, *Nycpios*, *Erebidas*, *Araranceles* inter Syrtim & Cinyphum ? aut inter hunc amnem & Tritonem *Nigintimos*, *Astacures*, *Eropeos*, *Achemenes*, *Muchihufios* ? Clariora nomina sint quæ exponamus. *Nasamones*, *Psfillos*, *Asbytas*, de quibus in Cyrenaica diximus, qui a non nullis etiam ad Cinyphum usque protrahuntur : de quorum postremis addo esse Plinii *Asbytas* lib. v, cap. v. de quibus Herodotus lib. iv, cap. CLXX. Ἀσβύται ὑπὲρ Κυρήνης οἰκίστου. *Asbyta* super Cyrenas habitant : unde Nonnus lib. XIII Dionys. pag. 372, Διὸς Ἀσβύται. *Jovis*, *Asbyta* cognomine, meminit. Celebriores *Maca* sunt παρὰ τὴν Σύρτιν, ad Syrtim majorem, qui hieme greges ad mare agunt, æstate in mediterranea, aquarum caussa, ut Scylax refert. Plinius dicto loco : Post *Nasamones*, *Asbyta*, & *Maca* vivunt. Hi sunt Ptolemæi Μάκαιοι Σύρτιν, *Maca* Syrtica.

Majoris famæ sunt *Lotophagi*, qui loto vescabantur, inter Syrtes circa Cinyphum & usque Tritonem late colentes. Scylax p. 113. τὰ ἔθνη τῆς Σύρτιδος παρακτὸς Ἀἰθιῶς Ἀσσιφάγοι ἰδιόμικται τῷ σόματι τῆς ἐρίνης Σέλιδος. ἔτοι δὲ καὶ χερσαίαι εἰσὶν ἐν πόσιν. *Quæ sunt extra Syrtim, incolit Libyæ Lotophagorum gens usque ad os alierius Syrtidis. Hi loto utuntur pro cibo & potu.* Ptolemæus : αἱ εἰς ἀσὶν τὰ πόσιμα [Κινύφου] Ἀσσιφάγοι, circa ipsum amnem [Cinyphum] *Lotophagi*. Et Plinius lib. v, cap. iv. In intimo sinu fuit ora *Lotophagôn*, quos quidam *Alachroas* dixere, ad Philænorum aras. Idem lib. XIII, cap. xvii. *Loton* sic descripsit : *Africa, qua vergit ad nos, insignem arborem loton gignit, quam vocant celin, & ipsam Italia familiarem, sed terra mutatam. Præcipua est circa Syrtes atque Nasamonas. - - - Differentia plures : eaque maxime fructibus sunt. Magnitudo huic faba, color croci, sed ante maturitatem alius atque alius, sicut in uvis. Nascitur densus in ramis myrti modo, non ut in Italia, cerasi : tam dulci ibi cibo, ut nomen etiam genti terræque dederit nimis hospitali advenarum oblivione patria. - - - Melior sine interiore nucleo, qui in altero genere offensus videtur. Vinum quoque exprimitur illi, simile mulso, quod ultra denos dies negat durare Nepos : baccasque concisas*

cum alica ad cibos doliis condi. Poëtis quoque laudata arbor & fructus. Silius Italicus lib. III, versu 310.

*Speclati castris, quos succo nobilis arbor
Et dulci pascit lotos nimis hospita bacca.*

De Homero, qui primus Γαίης Λωλοφάγων, terrae *Lotophagorum* mentionem fecit, dicemus infra in insulis.

Supra minorem Syrtim *Cinethii* five *Cinithii*. Ptolemæus lib. IV, cap. III. μέγας τῆς μικρῆς Σύρτιος Μαχυνίος. καὶ ὑπ' αὐτῆς Κινῆδιοι. Usque parvam Syrtim *Machyni*: & sub ipsos *Cinethii*. Et Tacitus lib. II Annal. cap. LII. compulerant [Tacfarinas & Mazippa, rebelles] *Cinethios*, haud spernendam nationem in eadem [Africa] Quod ex Ptolemæo adparet, ejusque Tabula, ad utramque ripam Tritonis fuerunt.

Hæc de populis supra Syrtis quos nolimus separare aut fluvio dividere, sicut oppida. Restant ergo quæ inter Cinyphum & Tritonem mediterranea oppida fuerunt, quæ pauca sunt numero. Supra Leptim *Sydidenis*, *Pisinda*, *Sabrata*, nisi hæc in ora fuit, ut supra suspicati sumus, eandem esse quam Sabathram Ptolemæus dixit: *Sumucis* medio inter utrumque amnem loco: Ἀμμωνίος, *Ammonus*; (interpres *Ammonis*, quasi patrius casus esset) ad Cinyphum flumen: *Chuzis* ad Tritonem. Montes in hoc tractu *Gigius*, (interpres *Gillius*) & australior ac Cinyphum versus, *Thizibi*.

INSULAE MARIS SYRTICI.

In sinu Syrtis majoris Ptolemæus obscuras quasdam insulas nominavit *Gajam*, *Pontiam*, *Misynum*: longius hinc *Myrmex* distat, ad Cyrenaicam pertinens; ubi etiam recensuimus. Clariores sunt ad Syrtim minorem, *Cercina* & *Meninx*. De illa Strabo lib. XVII, pag. 574. παραίεται τῇ ἀρχῇ τῆς Σύρτιος ἡσὶ παραμόχης, ἡ Κίρκινα, ἐν μετρίῳ, ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν, Principium Syrtis [minoris] adjacet insula oblonga, nomine *Cercinna*, juxta magnitudinis, habens ejusdem nominis oppidum. Sic scripsit nomen duplici littera; etiam Dionysius Characenus versu 480: ceteri fere omnes n simpliciter. Diodorus Siculus lib. V, cap. XII. post Meliten & Gaulon: ἔστι δ' ἐπὶ Κίρκινᾳ, Deinde est *Cercina*, in austrum vergens, oppidum mediocre habens & λιμένας εὐχευεστάτους, portus commodissimos. Ptolemæus extremo cap. III, libri IV. Κίρκινα ἡσὶ καὶ πόλις, *Cercina* insula & oppidum. Livius lib. XXXI, cap. XLVIII. de Hannibale fugiente: eo die in *Cercinam* insulam trajecit. Et Tacitus Annal. I, cap. LIII. de Graccho Juliae adultero: amotus *Cercinam*, *Africi maris insulam*. Plinius quoque lib. V, cap. VII. oppido libertatem tribuit. *Cercina*, inquit, cum urbe ejusdem nominis libera, longa XXV millia passuum, lata dimidium ejus, ubi plurimum: at in extremo, non plus quinque millia passuum.

Adjacet parva insula Carthaginem versus, nomine *Cercinitis*. Plinius ibidem: *Hinc* [Cercinæ] perparva, *Carthaginem versus*, *Cercinitis* ponte jungitur. Strabo quoque, ἑλὼν ἐλάττω, *Kerkinitis*, altera [insula] minor, *Cercininitis*.

His in austrum subjacet *Meninx*, Μήνιξ, five Μήνιξ, de qua Strabo, τὴν Μήνιγγα νομίζουσιν εἶναι τὴν τῶν Λωλοφάγων γῆν τὴν ὑπὸ Ὀμήρῳ λεγομένην, *Meningem* *Lotophagorum* terram putant, cujus *Homerus* meminerit. Homerum vide *Iliados* Jota, a versu 84. Habet enim insula copiosam loton: & incolæ aram ostendebant, quam *Ulyssis* dixere, quasi ab illo erectam.

Hinc

cus lib.

mus in-

785. 11.

Cometarij.

] Com-

que Ta-

ppida.

e pauca

pra su-

utrum-

(et) ad

illius:)

E.

ntiam,

suimus.

3. 574.

Principi

us ejus-

us ver-

iten &

re bu-

ori iv.

e Har-

11. de

lib. v.

a, lon-

quingue

[Cer-

ΔΕΤΤΩ,

ποιοῦν

οὐκ εἶναι,

enim

rectam.

Hinc

A
Hi
qu
fun
m.
ab
fua
infu
Au
In
dio

A

V
Num
poni
lanor
non e
Hipp
nius
nitis
rio?
Ip
inqui
hunc
tea ve
midia
terjed
Ita a
agrico
dicta
Zeug
inter
nis nu

Hinc ipsa insula a Ptolemæo Λωτοφαγίτις, *Lotophagitis*, vocatur, cui duo oppida tribuit, quorum nomina sunt *Meninx*, alias commune cum insula; & *Gerra*, quod ab illo in occasum hibernum vergit. Et Plinius lib. v, cap. vii. *Clarissima est Meninx, longitudine xxv m. p. latitudine xxii ab Eratosthene Lotophagitis adpellata. Oppida habet duo: Meningem ab Africa latere: & altero, Thoar: ipsa a dextro Syrtis minoris promontorio passibus cc sita.* Dissentit ergo a Ptolemæo in situ Meningis oppidi, & in alterius nomine. Hæc insula patria fuit Vibii Galli imperatoris & Volusiani, secundum epitomen, ut vocatur, Aurelii Victoris junioris. *Creata*, inquit de illis, *in insula Meninge, quæ nunc Girba dicitur.* In Notitia Africæ est in provincia Tripolitana *Faustinus Girbitanus* episcopus, nam *Girba* medio ævo *Meninx* dicta, sicut hodieque illa insula *Gerbi* & *Zarbi* vocatur.

CAPUT IV.

DE

AFRICA PROPRIA

SEU

CARTHAGINIENSI.

Varia divisio Africæ, etiam illius quæ proprie videtur *Africa* adpellari. Ptolemæus lib. iv, cap. iiii. *Africam ab Ampsaga fluvio ad Cyrenaicam producit, qua ratione Numidia, Carthaginiensis regio, & Tripolitana continentur: cujus sententiæ etiam Pomponius Mela est lib. i, cap. vii. Regio quæ sequitur a promontorio Metagonio ad aras Philanorum, proprie nomen Africa usurpat.* Promontorium illud circa Ampsagam puto esse, non quod Ptolemæus in media posuit Mauretania. nam oppida extremæ partis quæ recensent Hipponem Regium, Rusicaden & Tabracam, omnia citra Ampsagam sunt. Illustrat Plinius lib. v, cap. iiii ineunte: *Ab Ampsaga Numidia est, Masinissa clara nomine, Metagonitis terra a Græcis adpellata.* Metagonitis unde dicta, nisi a Metagonio Melæ promontorio? quod sic circa Ampsagam oportet esse.

Ipse quoque Plinius lib. v, cap. iv. videtur ad Melæ sententiam accedere. *Promontorium, inquit, quod majorem [Syrtim] includit, Borion adpellatur. Ultra Cyrenaica provincia. Ad hunc finem Africa a fluvio Ampsaga populos xxvi habet, qui Romano parent imperio. Antea vero ipse alios fines, quum proprie loquitur, constituit. Tusca, inquit, fluvius Numidia finis. A Tusca Zeugitana regio, & quæ proprie vocetur, Africa est.* Et paucis interjectis: *Mox Africa ipsius alia distinctio. Libyphœnices vocantur, qui Byzacium incolunt. Ita adpellatur regio ccl m. passuum per circuitum, fertilitatis eximia, cum centesima fruge agricolis sævus reddente terra.* Itaque a Tusca fluvio, Numidiæ termino, Africa proprie dicta ad sinum usque minoris Syrtis aut Tritonem fluvium fuit extensa, & duabus partibus, Zeugitana & Byzacio, contenta. Et hæc proprie Carthaginiensium fuit regio: cetera, ut inter Syrtis regio, non quiete, nec constanter ab iis fuit possessa. Nos etiam iisdem terminis nunc Africam propriam describemus.

Quod autem ex Aegypto incepimus Africam, post Asiam, perlustrare, & proximo desimus in Syrti minore ad ostia Tritonis fluminis; *Byzacium*, qui tractus Syrtim attingit, primum nobis exponendum est. Ex Plinio modo percepimus, ccl. millia passuum circuitu continere, fertilitatis tantæ, ut centuplum fructum terra colentibus reddat. Quod & Silius testatus est lib. ix, vers. 204.

- - - *sem sunt Byzacia cordi*
Rura magis, centum Cereri fruticantia culmis.

Vox ergo adjecta *Byzacium*, & solum subaudiendum: ac populus quoque *Byzacii* dicti. Strabo lib. ii, pag. 90. *Marmarides usque Cyrenen: supra hos & Syries, Psyllos, Nasamnas, & quosdam Gatulos: tum Sintas, & Βυζακίους, μίχα της Καρχηδονίας, & Byzacios, usque ad regionem Carthaginiensem.* Ex quo una intelligimus, habitasse citra Carthaginem ad Syrtis versus. Hinc *Byzacenus*, gentile & possessivum formatur. Leges lxx & lxx Cod. Th. de Decurionibus ad *Byzacenos* datæ sunt: & lege xxix ejusdem Cod. *Byzaceni Tripolitani: que cognoscant:* & lege i ejusdem C. & iiii de inoffic. testam. concilium *Byzacenorum*. Medio ævo separata erat provincia *Byzacena*. Eodem cod, lege xii de divers. offic. *Byzacenam & Tripolitani* provincias: & legis i de collat. donatar. consulari *Byzacene*, inscriptio habet. Nec vetus nomen *Byzacium*, quo Plinius usus fuit, ut supra visum, cessavit ævo posteriori. Cod. Justin. lege i sect. 2. de offic. Præf. Pr. Tingi, & qua proconsularis antea vocabatur, *Carthago, & Byzacium, & Tripolis rectores habeant consulares.* Et Procopius lib. ii Vandal. cap. xxiii. *χώρας in Βυζανία, locus in Byzacio.* Hæc de nomine *Byzacii & Byzacenæ*.

An alio etiam nomine insignita hæc regio fuerit, scilicet *Emporia* dicta antiquitus, non plane dubitare licet, sed similior vero est sententia quæ ait. Polybius lib. i, cap. lxxxii. *τὰς παρακομισσομένας ἀγοράς in τῇ περὶ αὐτοῖς καλεμίνων Εμπορίων, comiectus, qui ex Emporiis, ita nominata regione, adferebantur.* Et lib. iiii, cap. xxiii. *τὰς κατὰ τὴν μικρὴν Σύρτιν τόποις, & δι' ἁλυσίν Εμπορίων διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, loca circa parvam Syrtim: que propter soli ubertatem Emporia vocant.* Idem Excerpt. Legat. cxviii de Masinissa: *διωρῶν τὸ πλῆθος τῶν περὶ τὴν μικρὴν Σύρτιν ἐκτισμένων, & τὸ κάλλος τῆς χώρας, ἢ καλοῦσιν Εμπορία, videns, quam multa urbes circa Syrtim minorem essent condite, & que illius regionis bonitas, quam Emporia adpellant.* Livius hoc persequitur argumentum ita, ut dubitationem simul augeat, lib. xxxiv, cap. lxxii. *Masinissa, inquit, agrum eorum [Carthaginiensium] sibi coegit stipendium pendere. Emporia vocant eam regionem. Ora est minoris Syrtis, & agri uberis. Una civitas ejus Leptis, ea singula in dies talenta vectigal Carthaginiensibus dedit. Hanc tum regionem & totam infestam Masinissa, & ex quadam parte dubie possessionis, sui regni an Carthaginiensium esset, effecerat.*

Bene cum Byzacio conveniunt & situs ad Syrtim minorem, & fertilitas miranda. Quod vero de Leptis ingenti vectigali Livius dixit, hoc est quod dubium possit hunc locum facere, quum potius ad Leptim magnam, quam ad Byzacii parvam pertinere videatur. At Magna nimium remota a Syrti minori: neque Minor Leptis, licet respectu majoris ita cognominetur, tam exigua fuit & invalida, ut ferre hæc non potuerit: cui & Cæsar grandem multam in singulos annos apud Hirtium cap. xcvi. imposuit: neque τὸ πλῆθος civitatum, quod Polybius laudat, post Syrtim minorem est, sicut in Byzacio. Accedit, si servatum fuit quod Masinissa rapuerat, Jubæ bellum inde cum Leptitanis minoribus, libera & immuni civitate, oriri potuisse, de quo Cæsar ii Civ. cap. xxxviii. *Curio ex perfugis qui-*

busdam oppidanis audis, Jubam, revocatum finitimo bello & controversis Leptianorum, restitisse in regno. Quid? quod ipse Livius, qui nos dubios fecerat, ex lib. xxix, cap. xxv. æstum explicare potest. Scipio ibi ex portu Lilybætano in Africam navigans, gubernatoribus edixit, Emporia ut peterent. Addit rationem historicus: Fertilissimus ager, eoque abundans omnium copia rerum est regio, & imbelles, quod plerumque in ubere agro evenit, barbari sunt, priusque quam Carthagine subveniretur, opprimi videbantur posse. Quis vero credet, Scipionem, adversus Carthaginem profectum in regionem, quæ inter Syrtes est, cursum direxisse? Emporia ergo vel ipsum Byzacium, vel pars ejus ad mare fuerunt. Sed satis de nominibus: nunc ipsam regionem perlustrabimus.

B Y Z A C I U M.

Africa illa Propria, quæ Carthaginensium ditionis fuerat, post provincia Romana, secundum Plinium, ut vidimus, in *Zeugitanam* dividitur & *Byzacium*. Difficile est utriusque partis limites definire. Plinius in Zeugitana censet Carthaginem, Uticam, Hipponem Diarrhytum, Maxullam, Misuam, Clupeam, Neapolim. Ex quibus adparet, ab occasu, seu Tusca fluvio, in ortum versus, ad supremum illum angulum, in quo Clupea sub Mercurii promontorio est, & Neapolis, patere. Interiora autem quousque prorogentur, non definivit. In Byzacio nominat Adrumetum, Leptim minorem, Ruspinam, Thenas, Macomades. Ex quibus de situ utriusque partis judicandum est: cetera, quantum nosci possunt, ex Notitia Africæ supplenda, in qua Byzacena provincia a proconsulari, quæ pars Zeugitana est, distinguitur. Sed ex maximo oppidorum numero, quæ Notitia utriusque provinciæ memorantur, pauca ita nota aliunde sunt, ut sedes & positio definiri possint, sola videlicet, quæ Ptolemæus etiam habet, aut Itineraria.

Fueritne una provincia pars utraque, an Zeugitana sola post everisionem Carthaginis, post addita alia; dubitari potest Plinio auctore lib. v, cap. iv. *Ea pars, inquit, quam Africam adpellavimus, dividitur in duas provincias, veterem & novam, discretas fossa, inter Africam sequentem & reges Thenas usque perducta, quod oppidum a Carthagine abest ccxvi millia passuum.* Difficilis interpretatio, quia pars, quam Africam adpellavit, est sola Zeugitana, ut supra vidimus: quæ quomodo in duas provincias dividatur, & unde, ac quando Nova adjecta fuerit, obscurum est, præsertim quod inter Scipionem minorem & Numidiæ reges ita divisum dicitur, fossa ad Thenas usque perducta, quæ discerneret. Sed ita intelligo: Masinissæ regnum ab austro longe in orientem usque ad Syrtim fere minorem extensum fuit, cui ipse, Livio teste lib. xxxiv, cap. lxi. Emporium partem adjecit, quod a Scipione auctum posterisque confirmatum fuit, ut ex Strabonis lib. xvii, p. 573. constet: etiam ab Juba ita possessum, quod ex Hirtii belli Afric. cap. xliii. colligimus. Juba autem mortuo, pars illa provinciæ Romanæ adjecta, & dicta *provincia nova*: non quod novum etiam & singularem præsidem acceperit; nam una mansit Africa provincia: sed ab eodem & vetus & nova administrata, & hæc illius tantum fuit accessio. Medio ævo demum Byzacena provincia fuit peculiaris, separata a proconsulari, quæ Zeugitana est; & utraque suum præsidem habuit, illa proconsularem, hæc consularem. Vide Sext. Ruf. cap. iv.

Metropolis Byzacenæ provinciæ *Adrumetum* est, sive *Hadrumentum*, ut in nummis & lapidibus cum adspiratione; in plerisque libris sine illa. Plinius quoque in Byzacii liberis urbibus censet.

Hæc,

Hic, inquit, *oppida libera, Leptis, Adrumetum, Ruspina, Thapsus*. Scribitur varie, Straboni & Stephano *Adrym*, *Adryme* seu *Adrume*: Byzantius vero addit aliam formam *Adrymetus*, *Adrymetus*: Plutarcho, Catone minore p. 788. *Adrymetos*, *Adrumetus*, Ptolemæo *Adrymetus*, *Adrumettus*: Appiano *Adrymetos*, *Adrymetus*: Cæsari, Hirtio, Plinio *Adrumetum*: Melæ Gronovii *Hadrumentum*, Vossii *Hadrumentum*: Peutingeri Tabula *Hadrito* breviata, credo, scriptura, tamen cum adspiratione. Vetus inscriptio apud Gruter. p. 362. COLONI COLONIAE CONCORDIAE ULPIAE TRAJANAE AUGUSTAE FRUGIFERAE HADRUMETINAE. Ex qua inscriptione doctissimus Harduinus nummos notis scriptos C. C. I. H. P. interpretatur *Colonia Concordia Julia Hadrumentina Pia*. Ptolemæus etiam coloniam vocat, & auctor veteris Itinerarii. Adjacet urbi *Cothon*, qui vel portus est, vel parva insula, ad imitationem Carthaginienfis Cothonis ita dictus, quem cum illa urbe describemus. Hirtius Afric. cap. LXII. *Venus occasionem nactus, vigilia secunda Adrumeto ex Cothone egressus, primo mane Leptim universa classe velus*. Distat autem a Lepti minore, ut in Itinerario est, XVIII millibus passuum: in Tabula autem Peutingeriana est major distantia. Incolæ *Adrumetani* dicti apud Hirtium cap. xcvi.

Inter Leptim autem & Hadrumentum apud Ptolemæum & in Augustana Tabula est *Ruspina* interposita: idque Cæsaris expeditione apud Hirtium cap. vi seq. confirmatur. Ab Adrumeto enim, quod oppidum Confidius præsidio tenebat, reiectus, castra, itinere facto, posuit *ad oppidum Ruspina*: inde movit & pervenit *ad oppidum Leptim*. Idem cap. x. *Ex oppido Ruspina egressus, proficiscitur ad portum, qui abest ab oppido millia passuum 11*. Inde est quod Silius dixit lib. 111, vers. 260.

Queque procul cernit non aquos Ruspina fuētus.

Procul, id est ex distantia illa, quæ inter oppidum & portum seu mare est. Corripuit sic Italicus: porrigitur in Strabonis libris, qui Scipionem a Cæsare primum *προς Ρωσιν*, *ad Ruspina* dicit victum esse. Ptolemæo est *Ρωσιν*. Plinius in liberis oppidis Byzacii posuit.

Sequitur *Leptis*, quam discriminis caussa Ptolemæus cognominat *μικρὴν*, *minorem*: Itinerario est *Lepti minus civitate*, ut Aldus & Simlerus ediderunt; ut Schottus, *Leptim minorem civitatem*: auctori Peutingerianæ *Leptiminus*. Nam etiam Leptis magna est in Pentapolitana, quam supra exposuimus. Nec vero, quod minor dicitur propterea est parvum oppidulum, sed splendida civitas, quam Plinius *liberum oppidum* dixit, Hirtius c. vii *liberam civitatem & immunem*: & in Tabula Augustana insigni majorum urbium signata est, cui Cæsar sex cohortes præsidio imposuit, ut Hirtius c. ix refert. Sæpe absolute *Leptis* dicitur, & ex confinio & vicinitate distinguenda est. Plinius in Byzacio: *oppida libera, Leptis, Adrumetum, Ruspina*. In Notitia Africæ. *Fortunatianus Leptiminensis* in episcopis numeratur. Hirtius autem cap. xcvi. cives hujus oppidi *Leptitanos* adpellat. *Leptitanos*, inquit, *quorum superioribus annis Juba bona diripuerat, & ad senatum questi per legatos, atque arbitris a senatu datis suâ receperant, tricies centenis millibus pondi olei in annos singulos multat*. E quibus simul adparet, hanc minorem Leptim esse, cum qua Juba controversia & finitimum bellum fuerat, de quo Cæsar 11 Civil. cap. xxxviii.

Proxima hinc Thapsus, *Θάψος*, Ptolemæo ad mare posita, recedens a Lepti in austrum. In Tabula, quam sæpe laudavimus, viii millibus abest *Tapsum*, (sic ibi scriptum) a Lepti minore. Duplex forma nominis in Strabonis libris. Cæsarem vicisse ait *προς Θάψον*, *ad Thapsos*: & postea, quum de Adryme (quæ Adrumetus est) egisset, *εἰς Θάψον πάλιν*, deinde *εἰς τὴν πόλιν* *urbis Thapsus*. Oppidum munitum valide, Cæsaris bellum & victoria magis illustravit. Hirtius

tius cap. xxviii. C. Vergilius praetorius Thapso oppido maritimo praeerat. Et cap. lxxix Cæsar ad Thapsum, ubi Vergilius cum grandi praesidio praeerat, castra ponit. Et brevi post: Scipio ad necessitatem adductus dimicandi; ne per summum dedecus fidissimos suis rebus Thapsitanos & Vergilium amitteret, confestim Cæsarem per superiora loca consequuntur, millia passuum octo a Thapso binis castris confedit. Sic enim, Thapsitanus, gentile formatur, etiam cap. xcvi. Thapsitanis, [Cæsar] H-S XX millia: conveniunt eorum H-S XXX millia multa nomine imponit. In Notitia Byzacenae Vigilius Thapsitanus memoratur.

Ptolemæus post Thapsum habet Achollam sive Achollam: Livius libro xxxiii, cap. xlviii. Hannibalis turrim interponit. Sic enim de Hannibale a Carthagine, Romanorum metu, in Syriam profugiente: Quum equi, quo in loco iussi erant, praesto fuissent, nocte via cita regionem quandam agri Vocani transgressus, postero die mane inter Achollam & Thapsum ad suam turrim pervenit. Ibi eum parata instructaque remigio excepit navis. Justinus lib. xxxi, cap. ii. rus suburbanum vocat, quasi propinquum Carthagini. Quum toto die, inquit, in foro Carthaginiensium obversatus in supremum fuisset, appropinquante vespere, equum conscendit, & rus suburbanum, quod propter litus maris habebat, ignavis servis, iussisque ad portam reverentem opperiri, contendit. Sed quod Livius ita distincte loca, inter quæ sita villa fuerit, denominat, eum potius, quam Justinum aut Trogum sequendum putamus: Longa quidem via a Carthagine Thapsum est; quod vero mutatis equis usus est, vespere, nocte, mane multum itineris confici potuit.

Ipsa Acholla, quæ sequitur, non uno modo scripta reperitur. Strabo & Stephanus Ἀχόλλα sive Ἀχόλλα, Acholla, quæ optima forma eruditis videtur, ideoque a Sigonio & Gronovio in Livium recepta loco jam adlegato, ubi Gruterus legit Acyllam, priores pravius: Ptolemæus Ἀχόλα, Achola: sed præstat duplicare litteram cum Strabone & Stephano. Hirtius B. Afr. cap. xxxiii Acillam vocat. Dum hæc, inquit, ad Ruspinam fiunt, legati ex Acilla, civitate libera, ad Cæsarem veniunt. An hæc eadem sit quæ Acholla, subdubitat Ortelius: quem ita Holstenius notavit, Non dubitandum. Convenit locus & situs: convenit etiam quod Strabo Achollam ἡλευδίων πόλιν dixit, uti Hirtius civitatem liberam Acillam. Appianus Pun. p. 95. amissa littera, χόλλα, Cholla scripsit, nisi lapsus est librorum: Peutinger. Tab. corrupte Anolla. Plinio est Acolitanum oppidum: in Notitia Restitutus Acolitanus.

Ruspa hinc in litore sequuntur apud Ptolemæum, diversæ a Ruspina, supra demonstrata: nec modo Ptolemæo distincta oppida sunt, sed Tabulæ etiam Peutingerianæ, cujus hic ordo est:

Hadrito	(id est Hadrumito)
Ruspina	
Lepteminus	viii
Thapsum	xv
Sullesti	xii
Anolla	
Ruspe	vi
Uvilla mun.	...
Teparura	xx

In Notitia Africae Stephanus Ruspensis laudatur: etiam Fulgentius, multis clarus ingenii monumentis, episcopus Ruspensis fuit.

Proxima Ptolemæo & Tabulæ jam laudatæ est *Ussila*, *ουσίλλα*, quæ in Itinerario est *Ussila civitas*; in Tabula *Ussila municipium*. Sed & alii *Ussila* scripserunt. Notitia Africae in Byzacena, *Victorinus Ussulensis*: & Augustinus lib. VII contra Donatistas, cap. XVIII, *Irenæus ab Ussulis*.

Taphrura, nunc Ptolemæi excipit, Tabulæ *Taparura*, quæ signum celebrium urbium adpositum habet. Anonymus Ravennas lib. III, cap. v. etiam *Taparura* scripsit. Isaacus Vossius Melæ quoque lib. I, cap. VII. pro vulgato *Taphra* restituit *Taphrura*, quod & Jacobus Gronovius expressit, uterque Melæ emendator clarissimus. Plinius autem lib. v, cap. IV. in plerisque libris *Taphra* habet, haud dubie ex Pomponio, ut cetera nomina, quibus conjungitur, ostendunt; ubi doctissimus vir Jo. Harduinus non *Taphrura*, sed ex ordine adpositorum *Gaphara*, supposuit. Adeo in incerto emendatio hujus loci, quod ex Melæ ordine hac in parte turbato proficiscitur.

Post in eodem litore erant *Thena* sive *Thana*, nam varie scribitur, a Plinio & in Itinerario *Thena*; a Ptolemæo *Θάιναι*, *Theana*: Strabo, ut editum est, inconstanter, p. 572. *Ἰὺλα Καίσαρος Θάιναι πολίχνην ἐπὶ θαλάττιον*, cepit *Cæsar Thenam*, *maritimum oppidum*: at pag. 574. *Θάιναι πόλις περὶ τὴν ἀρχὴν κυμένη τῆς μικρῆς Συρίας*, *urbs Thana sita ad initium Syrtis minoris*. Diphthongus inscriptione ex Constantinorum sæculo firmatur apud. Grut. p. 363. DECURIONES ET COLONI COLONIAE AELIAE AUGUSTAE MERCURIALIS THAENIT. Colonia etiam Itinerario dicta, *Thenis colonia*, Aldina editione. A quo deducta fuerit, nomen *Aelia*, non obscure indicat. Huic a septemtrione adjacet *Ammonis promontorium*: Græce ἀκρὰ Ἀμμωνος Βαλιδανος, quod pro thynnis capiendis speculam habebat. Vide Strabonem.

Inter Thænas & Tritonis ostia apud Ptolemæum est *Μαχόδαμα*, *Macodama*, quod posteriores transpositis litteris *Macomades* scripserunt: Ravennas, *Macumades* in oppidorum nominibus: auctor Peutingerorum Tabulæ *Macomades Minores*: auctor Itinerarii veteris MACOMADIBUS majoribus litteris, quasi gentis nomen, aut urbis ex qua itinera diriguntur: quia sequitur

Municipium M. P. XXVIII.

Andreas autem Schottus una linea, sed diverso caractere edidit

Macomades Munic. M. P. XXVIII.

pro uno habens loco *Macomades* & *Municipium*. Quod vero in Tabula additur *Minores*, discriminis causa puto factum esse, quia eodem itinere sunt etiam *Macomades Syrtis* inter duas Syrtis, propius tamen majorem. Augustinus lib. VI contra Donatistas c. XXIX memoravit *Cassium a Macomadibus*.

Itinerario inter *Macomades* & *Tacapas Cella* interponuntur, *vici*, ut additur, non oppidum: cis an ultra flumen Tritonem fuerint, item quam antiquæ, ignoramus. Videntur tamen citra fuisse, quia Byzacenæ, non Tripolitanæ provinciæ, cujus *Tacapa* est, tribuuntur. Fortunius episcopus *Cellensis* subscripsit epistolæ synodali provinciæ Byzacenæ ad Constantinum. Itinere a Tuburbo *Tacapas Cella Picentina* vocantur.

Hæc de Byzacio ad mare sito ab Hadrumeto ad Tritonis ostia. Superfuit *Horrea Calia* Itinerarii; & alio itinere absolute *Horrea*, supra Hadrumetum sita, terminus Byzacii septemtrionalis. In Tabula Peutingeri *Ad Horrea*. Augustinus lib. VII contra Donat.

cap. xxxi *Tenax ab Horreis Celia.* In Notitia inter vacantes sedes Byzacenæ *Horrea Celia.* Concilio vii Carthaginensi subscripsit *Hilarinus Orreocelensis, legatus provincia Byzacena.* Hæc in litore. Nunc interiora peragrandâ sunt, quorum difficulter terminos invenimus, nisi quod ex Notitia cognoscitur, amplam fuisse provinciam, pluribus episcopalibus excultam oppidis. Illis autem solis suum situm designare possumus, quæ a Ptolemæo memorata, in Itinerariis exposta sunt.

MEDITERRANEA BYZACII.

Ptolemæus sub Hadrumeto posuit *Uzitam*, Græce οὐζίτη, prope Tisdrum & Leptim minorem. Meminit & Hirtius Afric. cap. xli. *Famque*, inquit, *minus M. passuum ab oppido Uzita, quod Scipio tenebat, aberant legiones Julianæ.* Sic posita est a Ptolemæo, ut non possit in Byzacenam non incidere: in Notitia autem Africæ *Gajus Uzitenis* in Proconsulari provincia, quæ distinguitur a Byzacena, censetur: ut sic neque de hujus situ simus certissimi.

Sequitur *Tisdrus* seu *Tisdra*, quæ & *Tusdrus* scribitur, e regione Achollæ: Ptolemæus *Thysdrus* scripsit, οὐζιδρος: Hirtius Africano bello plerumque *Tisdra*: cap. lxxvi. postero die ad oppidum *Tisdram* pervenit, in quo *Considius* per id tempus fuerat cum grandi presidio, cohorteque sua gladiatorum. *Cæsar* oppidi natura perspecta, atque inopia ab oppugnatione ejus deterritus, cetera. Et cap. lxxxvi. *Cn. Domitio cum duabus legionibus Tisdra, ubi Considius præerat, ad obsidendum relictis.* Semel in libris Hirtii cap. xxxvi. scriptum legitur ex oppido *Tisdro*. Græca littera Capitolinus in Maximinis cap. xiv. & Gordianis cap. vii. apud *Tysdrum*, juxta *Tysdrum*. Ibi Gordianus imperator factus. Itinerario est *Tusdrus* seu *Tusdrum*: uti Plinio lib. v, cap. iv. oppidum *Tusdritanum*; & lib. vii, cap. iv. civis *Thysdritanus*, ex Ptolemæi forma: Hirtius autem cap. xcvi. *Tisdritanos*, propter humilitatem civitatis, certo numero frumenti multat. Harduinus ad priorem Plinii locum censet. *Florentium Tuziritanum* apud Victorem Vitensem; & *Apium Tuzuritensem* in Collat. Carthag. esse *Tusdritanum* & *Tusdritensem* legendos.

Deinde est Ptolemæi οὐζηνία, *Uzecia*, quæ videtur Hirtii *Usceta* esse, de qua ille cap. lxxxix. *Cæsar* interim, a Thapso progressus, *Uscetam* pervenit: ubi *Scipio* magnum frumenti numerum, armorum, telorum, ceterarumque rerum cum parvo presidio habuerat. Nisi enim hæc *Usceta* Ptolemæi *Uzecia* est, nescimus sane, ubi illa constituenda sit. Hoc tamen certum est, diversum oppidum ab *Uzita* supra explicata esse, quia Ptolemæus illam ab *Uzecia*; Hirtius ab *Usceta* distinguit.

Byzacina etiam Ptolemæi, sive *Byzacia*, in hoc tractu est meridiem versus, a qua regioni nomen est: & in Collat. Carthag. mentio est *Sauri* episcopi *Byzacensis* in provincia Byzacena.

Prope illam, ortum versus est *Margis*, *Murvis*, Ptolemæi: & supra id longius in austrum recedunt *Zugar*, *Capsa*, *Putea*, & *Tisurus*, omnia Ptolemæi. De *Zugar* nihil habemus, quod addatur. *Capsa* Ptolemæi est illa, cujus episcopus in Notitia Byzacenæ memoratur *Vindemialis Capsensis*: & apud Augustinum lib. vii contra Donatistas c. xxxiii. *Donatulus a Capse.* An eadem sit Sallustii *Capsa*, quam Marius cepit: cap. xci, dubitatur. Negat plane Bochartus lib. i Geogr. S. cap. xxiv ex Arabe Geographo, qui Byzacenæ *Capsam* dicat flumine adlui: quo caruit *Capsa* Sallustii, ad cujus oppugnationem aqua utribus per tridui iter fuit adportanda. Hanc ergo in interiore Numidia, quam in Byzacena, putat

positam fuisse: de qua infra in Numidia agemus. Interim negari nequit, Numidiæ regni interiora Masinissam longe in ortum protulisse, ac Jubam etiam ita possedisse. Vir summus, præsul Oxoniensis, ad Cypriani Concilium Carthaginiense, in Telepte & Segermis, has urbes dicit esse *Numidia Byzacena*, id est in Byzacio quidem sitas, ditionis autem Numidicæ. Jacobus Sponius Miscell. Erud. Antiq. p. 162 inscriptionem sepulcralem refert M. ANTONIO M. F. SERGIA PATERNIANO NAT. CAPSA, quod ipse legit *natione Capsa*, & de Capsa Jugurthæ interpretatur. Si diversæ sunt Capsæ Sallustii & Ptolemæi, malim de Byzacii oppido, quam Numidiæ, intelligere, quia hæc, a Mari deleta, an instaurata fuerit, non liquet.

De *Putea* Ptolemæi nihil habeo, nisi quod Victor Vitenfis in Notitia Africæ in Byzacena meminit episcopi *Servandi Putiensis*. Nec Ptolemæi *Tisurus*, Τίσις, memorabilior, nisi episcopus *Florentius Tuziritanus*, ut quibusdam videtur, huc pertinet, qui in Notitia Africæ & apud Victorem Vitensem memoratur. Confirmat opinionem Lucas Holstenius Adnot. ad de S. Paulo Geogr. eccles. p. 79. idem oppidum censens, sive *Tuzirus* sive *Tisurus* aut *Tisurus* nominetur.

Telepte quoque in hoc tractu fuit, de cujus situ & dignitate disquirendum. In Byzacio esse, Notitia testatur, *Fruventium Teleptensem* commemorans: & Procopius lib. VI, cap. VI. de Aedificiis, qui & limitaneam urbem dicit, *ἡ ἐκτὸς τῆς χώρας, in extremitate provincie sitam*; quod cum veteri Itinerario convenit, quo iter a Telepte Tacapas hoc modo designatum est:

<i>Telepte</i>	
<i>Gemellas</i>	M. P. XXI.
<i>Gremellas</i>	M. P. XXV.
<i>Capse</i>	M. P. XXIV.
<i>Thasarte</i>	M. P. XXXV.
<i>Aguas Tacapinas</i>	M. P. XVIII.
<i>Tacapas</i>	M. P. XVII.

Ex mediis sola Capse nota est ex Ptolemæo, per quam si a Tacapis ducas lineam, & simul milliaria attendas, quæ inter Capsem sunt & Teleptem, in plagam & locum ubi Telepte fuit, linea perducet. Cypriani concilio Carthaginiensi, & Augustini contra Donatist. lib. VII, cap. XXI. *Julianus a Telepte* laudatur: sicut in Notitia & a Victore Vitenfi *Fruventius Teleptensis*, de quo supra jam diximus. Sunt qui metropolim Byzacenæ dicant, quia in Milevitano concilio *Donatianus Teleptensis primæ sedis* subscripserit. Sed variant libri, *Teleptensis*, *Tibulensis*, *Tebestensis* præferentes: Holstenius *Telenfis*, quem vide in Caroli a S. Paulo Geogr. Sacram. ut nihil inde certi elici possit: aut, quia Donatianus ille dicitur fuisse & *sanctus senex*, & *primas*; ratione ætatis potius, quam urbis, primum ibi locum videtur tenuisse. Metropolis autem Byzacenæ fuit Hadrumetus. Procopius lib. VI, cap. VI. de hac *ἡ Βυζακίῳ* urbe: *τῆς μητροπόλεως ὄνομα καὶ ἀξίωμα κληρονομήσῃ, metropoleos nomen & dignitatem adeptæ illius provincie* Aethicus Cosmograph. *Byzacium est, ubi ejus metropolis civitas Hadrumetus sita est.*

Cetera Ptolemæi obscura sunt, *Caraga*, *Setiensis*, *Zurmentum*, *Zalapa*, *Gisira*, *Cararus*, *Targarum*, alia: obscuriora plurima, quæ magno numero apud Victorem & in Notitia Byzacenæ leguntur, e quibus si quid erui potest, trademus in Geographia medii ævi.

Clariora, sed non certissimæ positionis, quæ ab Hirtio B. Afric. memoratur, *Agar*, cap.

cap. LXVIII & LXXIX. unde *Filius Aggaritanus* in Notitia & apud Victorem Vitensem in Byzacena XVI millibus Thapso aberat. Est & in eadem provincia Notitiæ *Donatus Aggaritanus*, quasi duo oppida unius nominis in Byzacena fuerint.

Deinde est *Zetta* ejusdem Hirtii cap. LXVIII. quod quidam putant Strabonis *Zella* esse: sed præter conjecturam suam nihil adferunt. Sola vicinitas opinionem juvare possit. Strabo pag. 572, ubi de Ruspina & Thapso, Cæsaris victoria nobilitatis locis, egerat, *πλησίον δὲ τῆς Ζέλλας τῆς Ἀχόλλας, ἐλεύθεραι πόλεις, prope erant etiam Zella & Acholla, libere civitates.*

Proxima *Vacca*, de qua Hirtius cap. LXXIV. *Legati interim ex oppido Vacca, quod finitimum fuit Zetta, veniunt.* Diversa est *Vacca* Numidiæ, forum rerum venalium totius regni, apud Sallust. cap. XLVII. Nec longe hinc aberat *Sarsura* oppidum. Hirtius cap. LXXV. *Postero die castra movet, atque iter ad oppidum Sarsuram, ubi Scipio Numidarum habuerat presidium, frumentumque comportaverat, ire commendit.* Ptolemæi *Sasura* non potest esse, quæ longius in austrum ab itineribus Cæsaris recedit.

Hujus tractus etiam fuit *Tegea*. Hirtius cap. LXXVII. *Erat oppidum infra castra Scipionis, nomine Tegea, ubi presidium equestre circiter CD habere consueverat.* Longissime hinc abest *Tege* Ptolemæi, in ortum hibernum recedens & ultra *Cinyphum*, ut ad Cæsaris itinera reduci nequaquam possit. Hæc igitur, quæ Hirtius solus commendat, ex conjectura potius, quam certis rationibus, in Tabula nostra locamus.

Late patet *Byzacium*, fere ad *Ampfagam* usque fluvium. Ad illum enim accedunt *Sufibus* & *Sufetula*, quæ in Notitia & a Victore in Byzacena scribuntur. Tam de his, quam de aliis multis, quæ nondum exposuimus, Antonini Itinerarium docere potest. Ibi enim *Sufetula* ab *Hadrumeto* CIV millibus passuum; a *Tusdro* CXX remota est. Primi itineris hæc est ratio:

<i>Hadrumeto</i>	
<i>Vicum Augusti</i>	M. P. XXV.
<i>Aguas regias</i>	M. P. XXV.
<i>Masclianas</i>	M. P. XVIII.
<i>Sufetulam</i>	M. P. XXXVI.

Alterius, a *Tusdro*, itineris ordo est idem, & eadem nomina, sed in numeris est quædam ex errore librariorum, ut sæpe in Itinerario, diversitas.

<i>Tusdro</i>	
<i>Vicum Augusti</i>	M. P. XXXI.
<i>Aguas regias</i>	M. P. XXXV.
<i>Masclianas</i>	M. P. XVIII.
<i>Sufetulam</i>	M. P. XXXVI.

Si certior distantia inter *Vicum Augusti* & *Aguas regias* esset, quæ semel XXV; iterum XXXV millium ponitur, tamquam per triangulum possemus ex *Hadrumeto* & *Tusdro* locum *Sufetulæ* determinare. Sed verior est numerus major, XXXV, quia sequenti itinere a *Theveste* *Tusdrum*, *Aquæ regiæ* a *Tusdro* alia via, per *Germanicianam* & *Elices*, LVIII millibus disjunguntur.

Satis longe itaque *Sufetula* in occidentem a *Tusdro* & *Hadrumeto* distat, unde de ceteris quæ

quæ adjacent, ex eodem Itinerario judicari potest: e quibus præcipua sunt *Mascliana* & *Sufibus* oppida, illud xxxvi millibus a Sufetula; hoc xxv ab eadem in septentrionem. De singulis ex Itinerario superadditis nunc breviter.

Sufetula non in obscuris aut exiguis fuit oppidis, quia duo ad eam Carthagine itinera diriguntur, & aliud a Sufetula Clypeam. In Notitia *Prasidius Sufetulensis* episcopus habetur: apud Augustinum lib. vi adv. Donat. cap. xxvi *Privatianus a Sufetula*.

Sufibus in Itinerario est quasi *αὐλῆς*, & Andreas Schottus etiam quarto casu *Sufibus* scripsit. Alii *Sufi* dicunt, unde Notitiæ & Victori Vitenfi est *Eustratius Sufetanus*, distinctus a Sufetulensi. Augustino dicto libro cap. xxvi. est *Privatus a Sufibus*. Idem etiam in Cypriani concilio ita nominatur. A Sufibus iter Hadrumetum in Itinerario dirigitur.

Mascliana inter Sufetulam sunt & Hadrumetum, xxxvi millibus a Sufetula. In multis itineribus hoc oppidum occurrit. Notitia Africæ in Byzacena habet *Bonifacium Masclianensem*.

Aqua Regia iisdem itineribus laudantur, prope medio loco sitæ inter Sufetulam & Hadrumetum. Victor Vitenfis & Notitia Byzacenæ habent *Liberatum Aquarum Regiarum* episcopum.

Inter has & Hadrumetum *Vicus Augusti* fuit, xxv millibus ab Hadrumeto. Augustini *Vicus Caesaris* lib. vi, cap. xxx. adv. Donatistas, ubi & apud Cyprianum in Cartha. concilio *Fannarius a vicu Caesaris* nominatur: quem nescio cur quidam in Numidiam, alii in Mauritiam rejiciant. Vide Notas in Cyprianum.

Septimunicia Itinerarii etiam in Byzacenam cadit. Ex itinere a Tuburbo per Vallos Tacapas:

<i>Sufibus</i>	
<i>Sufetulam</i>	M. P. XXV.
<i>Nara</i>	M. P. XV.
<i>Madarsuma</i>	M. P. XXXII.
<i>Septimunicia</i>	M. P. XXV.
<i>Tabalta</i>	M. P. XX.
<i>Cellas Picentinas</i>	M. P. XXX.
<i>Tacapas</i>	M. P. XXX.

In Notitia & apud Victorem *Pascasius Septimunicienfis* episcopus est. Quæ sequitur *Tabalta* in itinere, videtur præfui Oxoniensi in Cyprianum, esse *Thasbalte* conciliorum. In Notitia est *Marcellinus Tasbaltensis*: & Cypriani Carthaginienfi concilio interfuit *Adelphius a Thasbalte*. Vide & Augustin. lib. vi adv. Donat. cap. xlii.

Germanicana etiam in hoc tractu fuit, ut patet ex itinere a Theveste Tusdrum: quo hæc damus:

<i>Sufetula</i>	
<i>Masclianas</i>	M. P. XXXVI.
<i>Aquas regias</i>	M. P. XVII.
<i>Germanicianam</i>	M. P. XXIV.
<i>Elices</i>	M. P. XVI.
<i>Tusdrum</i>	M. P. XVIII.

In jam dicto Carthaginiensi concilio, cui Cyprianus præfuit, repetito ab Augustino contra Donatistas lib. VI, & VII. *Jambus a Germaniciana* sententiam dixit. Vide Augustini lib. VII, cap. VI. Ab hac diversa in eodem concilio est *Abbir-Germaniciana*, quam in Zeugitanam referunt. Augustinus lib. VI, cap. XXIII. *Successus ab Abbir-Germaniciana*.

Fuit & *Marazania* in Byzacio. Sic scripsit Schottus: Aldus *Marazanis*, quasi *Marazana*, plurale, recto casu sit. In Notitia legitur *Vindicianus Marazianensis* episcopus: nec Victor Vitenfis aliter. Sed quæcumque vera scriptura est, in prioribus tamen syllabis convenitur, ipsumque oppidum, ut ex itinere singulari ab Aquis regis ad Sufibus adparet, in Byzacio situm fuit. Itineris hæc est ratio:

Aquis regis

Marazania

Sufibus

M. P. XV.

M. P. XXVIII.

Cetera Notitiæ Byzacenæ nomina, quorum plurima supersunt, quia de illis nihil aut parum constat, saltem locus & positio ignorantur, præterire malo, quam aliquid temere adfirmare. Si per otium plura ex illis invenero, in mediæ ævi Geographia tradam, ad quam tota illa Notitia pertinet.

Z E U G I T A N A.

Zeugitana est pars altera Africæ propriæ seu regionis Carthaginiensis. Plinius lib. V, cap. IV. *A Tusca, Zeugitana regio & quæ proprie vocetur Africa*. Videtur hanc solam proprie Africam vocare, sed Byzacium excludi non potest, quia utraque in ditione erat Carthaginiensium, & post in provincia Romana antiquis temporibus. Posterioris enim ævi divisio & multiplicatio est provinciarum. Aethico, sine Cosmographiæ, dicta est *Zeuges* vel *Zeugis*. Sic enim in Africæ expositione: *Zeuges prius non unius loci cognomentum, sed totius provincie fuit, velut in hodiernum ita a prudentibus accipitur. Byzantium [Byzacium sic dicit,] est ubi ejus metropolis civitas Hadrumetus sita est: Zeugis est, ubi Carthago civitas constituta est.* Julius Solinus cap. XXVII ineunte: *Omnis Africa a Zeugitano pede incipit.* A PEDE, hoc est a limite, Salmasio interpretante, qui vero Plinium dicentem, ET *quæ proprie*, diviso sensu explicat, quasi alia Zeugitana sit, alia Africa proprie dicta: & huic etiam Solini *pedem* accommodat, ut ubi desinit Zeugitana, incipiat Africa propria. Verum malo Plinii verba, unde ceteri omnes hauserunt, *Zeugitana regio ET quæ proprie vocetur Africa*, cum Harduino interpretari *eademque proprie Africa vocitata*, ut Aethicus intellexit, cujus jam verba protulimus: & Isidorus Hispalensis lib. XIV. Orig. cap. V. *Zeugis, ubi Carthago magna: ipsa est & vera Africa inter Byzacium & Numidiam sita.* Marcianus Capella lib. VI. de Africæ provinciis: *Interius Zeugitana regio, quæ proprie vocatur Africa, habet hac tria promontoria, cetera.* Et Victor Vitenfis lib. I. de Persecutione Africana, *exerciui [Geisericus] Zeugitanam vel proconsularem funiculo hereditatis divisit.*

Huic Zeugitanæ Plinius tribuit tria promontoria, Candidum, Apollinis, Mercurii: & præcipuas urbes adsignat, ut de situ & longitudine Zeugitanæ partis inde judicari possit. *A Tusca*, inquit, *Zeugitana regio & quæ proprie vocetur, Africa est. Tria promontoria: Candidum: mox Apollinis, adversum Sardinia: Mercurii, adversum Sicilia: in alium pro-*

currentia duos efficiunt sinus, Hipponensem, proximum ab oppido, quod Hipponem dirutum vocant, Diarrhytum a Gracis dictum propter aquarum irrigua. Cui finitimum Thendali immune oppidum, longius a litore. Dein promontorium Apollinis, & in altero sinu Utica civium Romanorum, Catonis morte nobilis: flumen Bagrada. Locus, Castra Cornelia: colonia Carthago, magne in vestigiis Carthaginis: colonia Maxulla. Oppida, Carpi, Misua, & liberum Clupea in promontorio Mercurii. Item libera Curubis, Neapolis. Hæc Plinii descriptio Zeugitanæ.

Ex hisce constat, a Tusca fluvio, qui Numidiam finit, ad usque Hadrumetum Zeugitanam patuisse. Hadrumetum enim Plinius primam urbem Byzacii statuit: Neapolim Zeugitanæ ultimam. Quod vero inter Neapolim & Hadrumetum est spatium, dubites ad utram partem referendum sit. Zeugitanæ tamen attribuemus, quia reliqua ejusdem latitudinis omnia in Zeugitana sunt: & supra Hadrumetum nihil, quod Byzacii sit, memoratur nisi *Horrea Calia* in Itinerario: quæ simpliciter ad *Horrea* in Peutingeriana Tabula dicuntur: Victor autem Vitenfis in Byzacena censuit.

Hinc in litore ad Mercurii promontorium progredientibus occurrit apud Ptolemæum *Aphrodisium*, Veneris fanum. Deinde est *Siagul*, quod in dicta Tabula Peutingerorum *Siagu* scriptum est. Tum sequitur *Neapoli* colonia: quam Plinius liberam dixit, coloniz nullam fecit mentionem. Strabo p. 573. ἡ Ερμαία ἀπὸ τετραχῆα: εἴτα Νεάπολις, *Hermæum* promontorium asperum: dein *Neapolis*. Meminit & Hirtius B. Afr. cap. 11. *Clupeam* classe prætervehitur, deinde *Neapolim*: complura præterea castella & oppida non longe a mari reliquit. Non nova tum urbs fuit, sed Scylaci etiam, antiquissimo geographo memorata p. 117. Μετὰ τὴν Σύγην τάντην Νεάπολις ἐστὶ: παρὰ πλεονὸς δὲ ἀπὸ Αδρύμης ἐπὶ Νέας πόλιν ἡμερῶν γ'. Μετὰ δὲ Νέας πόλιν Ερμαία ἀπὸ τετραχῆα: παρὰ πλεονὸς δὲ ἀπὸ Νέας πόλεως εἰς Ερμαίαν ἡμερῶν κ' ἡμερῶν. Post hanc Syriam [minorem] sequitur *Neapolis*. Prætervectio vero ab *Hadrumeto* ad *Neapolim* est dierum 111. (ex Vossii conjectura numerus) Post *Neapolim* est *Hermæum* promontorium & oppidum. Prætervectio a *Neapoli* ad *Hermæum* est diei unius & dimidiati. In Notitia preconfularis provincie est *Clementinus Neapolitanus*, puta, episcopus.

Inter *Neapolim* & *Hermæam* est *Curubis*, ut Plinius scripsit & auctor Itinerarii: Ptolemæus Κυροβίς, *Curobis*, *Palat. Curabis*. Plinius etiam liberam dixit perinde ut *Neapolim*. Itinerario inversus ordo est:

<i>Hadrumeto</i>	
<i>Horrea</i>	M. P. XVII.
<i>Puiput</i>	M. P. XXX.
<i>Curubim</i>	M. P. XXVI.
<i>Neapolim</i>	M. P. XII.
<i>Clypeam</i>	M. P. XX.

Quod etiam sequente itinere confirmatur, quo a *Curubi* *Clypeam* dicuntur esse xxx milia passuum, quod parum differt a priore, quo xxxi i numerabantur. Plinius autem *Curubim* interponit inter *Neapolim* & *Clypeam*, qui ordinem curate ita observat: Oppida, *Carpi*, *Misua*, & liberum *Clupea* in promontorio *Mercurii*. Item libera *Curubis*, *Neapolis*. Mox *Africa* ipsius alia distinctio. *Libyphænicæ* vocantur qui *Byzacium* incolunt. Et Ptolemæus, Ερμαία ἀπὸ τετραχῆα, Αστὶς, Κυροβίς, Νεάπολις κολώνια, *Mercurii* promontorium, *Aspis* seu *Clupen*, *Curobis*, *Neapolis* colonia. Accedit Scylacis auctoritas, qui inter *Neapolim* & *Hermæam*, sub qua *Clupea* est, navigationem unius & dimidiati diei posuit: Itinerario autem

interfunt tantum xx millia, quod minus spatii est pro unius & dimidii diei navigatione. Ex quo conjicitur, mutatos versus in Itinerario esse, & Curubim post Neapolim scribendam. *Pupput* autem Itinerarii, in Tabula Augustana *Pudput*, videtur & *Pupput* adpellari: quo ex Notitia proconsularis provinciæ *Pastinatum Puppiatum* episcopum referunt.

Dum propius ad Hermæam seu Mercurii promontorium accedimus, grandis occurrit Ptolemæi error, qui Clypeam & Aspidem separat & diversa oppida facit, alterum supra promontorium, alterum infra locans, ut promontorium in medio sit, hoc ordine:

Κλυπία

Ερμαία ἄκρη

Ἀσπίς

Κυροβίς, Pal. Κέρυβις

Νεάπολις κολώνια

Clypea

Hermæa promontorium

Aspis

Cyrobis, Pal. Curabis

Neapolis colonia.

At una est Græcis *Aspis*, Latinis *Clypea*, a figura collis, in quo sita est, dicta. Strabo lib. VI, p. 191. πρὸ τῆς Ἀσπίδος Καρχηδονιακῆς πόλεως, ἢ Κλυπίας καλεῖται, ante *Aspidem*, Carthaginiensium urbem, quam *Clypeam* dicunt. Et Solinus cap. xxvii. *Clypeam* civitatem Siculi exstruunt, & *Aspida* primum nominant. Sic eadem urbs Ἀσπίς, *Aspis*, Polybii, Appiani, Agathemerii; & Livii, Melæ, ac Plinii *Clupea*, Solini & Itinerarii *Clypea*. Originem Siculam, quam Solinus memorabat, ante hunc Strabo quoque lib. xvii tradidit, ab Agathocle, Sicilia tyranno, quum bellum cum Carthaginiensibus gereret, esse conditam. Nominis utraque lingua rationem idem docet, collem, in quo condita, fuisse Ἀσπίδα, id est *clypeum*, διὰ τῆς ὁμοιότητος, a similitudine dictum. Eandem formam urbis, colli accommodatam, Silius dat lib. iii, 243.

Tunc qua Sicano præcinxit litora muro

In clypei speciem curvatis turribus *Aspis*.

De situ non conveniunt auctores. Plinius, *Clupea* in promontorio Mercurii: at remouet ab illo Polybius lib. i, cap. xxix. de Romanorum prima in Africam eunte classe: Quum primis navibus ad promontorium adpulissent *Hermæam* dictum; quod e sinu toto Carthaginiensi prominens in altum longe Siciliam versus excurrit, expectatis eo loci navibus, qua sequebantur, cunctaque in unum coacta classe, ἔπλεον παρὰ τὴν χώραν, ἕως ἐπὶ τὴν Ἀσπίδα καλεῖται πόλιν ἀφίκοντο, navigarunt præter oram regionis, donec ad urbem, que *Aspis* vocatur, pervenerunt. Ut ergo ab Hermæa seu Mercurii promontorio ad *Clupeam* venirent, litus legendum & regio præternaviganda erat. Strabo rem magis dubiam & turbatiorem reddit, lib. xvii, pag. 573. ne in Mercurii quidem promontorio aut prope illud *Clupeam* statuens, sed in alterius λόφου seu colle, quod Ταφίτιν ἄκρην, promontorium *Taphitiin* vocat, urbe Neapoli inter duo hæc promontoria interjecta. Verba illius sunt: εἰδ' ἢ Ἐρμαία ἄκρη τραχύια. εἴτα Νεάπολις. εἰδ' ἄκρην Ταφίτιν, ἢ ἐπ' αὐτῇ λόφος Ἀσπίς καλεῖται διὰ τῆς ὁμοιότητος, ὅτι περὶ σὺν ἵκναισι ὁ τῆς Σικελίας τύραννος Ἀγαθοκλῆς, καὶ ὃν καιρὸν ἐπέπλευνε τοῖς Καρχηδονίοις. Deinde [post Carthaginiense illius pæninfulæ latus] *Hermæa* promontorium asperum; post quod *Neapolis*: dein *Taphitiin* promontorium & in eo collis *Aspis* nomine, a similitudine clypei adpellatus, quem *Agathocles* Sicilia tyrannus condidit, quo tempore adversus Carthaginienses classem duxit. Atque hæc est illa *Aspis* urbs sive *Clupea*, quam contra Plinium, Ptolemæum & auctorem

Itinerarii, australiorem facit quam Neapolim: quod etiam contra Cæsaris cursum est. Hic enim ut Hirtius Afr. cap. 11 refert, ex Sicilia *vento certo vectus Clupeam classe praevehitur, deinde Neapolim*. Hi scriptores Cæsar lib. 11 Civil. c. xxiii, & Hirtius dicto loco, variant in genere & numero vocabuli, dum uterque scripsit *a Clupeis*; uterque etiam *Clupeam* casu quarto: Livius autem una forma lib. xxvii, cap. xxix. *ad Clupeam, & mox, hand procul Clupea*.

Quapropter sic censeo in his dissonis auctorum sententiis: primum res certa de Hermæa sive Mercurii promontorio, ubi situm sit: Clupea autem non in illo promontorio, ut Plinius dixit, posita, sed in colle vicini promontorii, quod Strabo docet, quæ Plinius fortasse pro uno habuit & connexis jugis. Non enim Clupea in angulo extremo illius pæniinsulæ fuit, sed ut Polybius narrat, a vertice illo spatium aliquod ante navigandum erat, quam veniretur Clupeam: nec vero Neapolis propior Hermææ, quam Clupea fuit, ut in Strabonis libris est; sed ordo aliorum omnium tenendus, ut post promontorium, ubi patentior sit pæniinsula, *Clupea fuerit posita*, quia Livius lib. xxix, cap. xxxii. dixit, *patentibus prope Clupeam urbem campis*: post Clupeam, *Curubis*, ut supra demonstratum est: tum vero *Neapolis*.

Antequam vero hoc latus egrediamur, de Cæsaris *Aquilaria*, quæ procul dubio in hunc tractum incidit, aliquid adjiciendum est. Lib. 11 Civ. B. c. xxiii. ita descripsit: *Isdem temporibus C. Curio, in Africam profectus ex Sicilia, - - biduoque & noctibus tribus navigatione consumtis, adpulit ad eum locum, qui adpellatur Aquilaria. Hic locus abest a Clupeis passuum xxii millia, habetque non incommodam æstate stationem, & duobus eminentibus promontoriis continetur*. Vellem, addidisset Cæsar nomina promonteriorum, aut in quam plagam a Clupea, boream an austrinam sita esset. Si enim inter Hermæam & Taphitin promontoria fuit, & Clupea ab austro opposita, ubi L. Cæsar filius cum x longis navibus præstolatus est; sequitur, ut vulgares rationes geographorum mutandæ sint omnes in hoc litore. Quod vero incertum omnino est, quæ Cæsar notaverit promontoria, & in quam inde plagam sita Clupea fuerit; receptum ordinem sequimur, certiora otiosis cogitanda & eruenda relinquimus, quemadmodum ipse in positis nondum adquiesco, sed investigo meliora tutioraque, si quando bona quadam fortuna inveniri possint.

Jungit latera pæniinsulæ *Mercurii promontorium*, ut Plinius vocat; sive *Hermæa*, ut Græci, Strabo & Ptolemæus. Latus dextrum, quod Syrtes spectat, exposuimus: finistrum, quod in sinu Carthaginiensi est, nunc exponemus. In hoc Ptolemæus habet *Nisum* & *Carpin*: de illa non est dubium, quin *Misua* sit Plinii lib. v, cap. iv, ex quo Ptolemæus emendandus est. Nam in Notitia hujus Africæ, seu Victoris Vitenfis episcoporum catalogo, est *Hirundinus Missuensis*, quod Plinii scripturam confirmat.

Altera urbs est *Καρκίς*, *Carpis* Ptolemæo; Plinio *Carpi*, plurali numero. In Concilio Cypriani fuit *Secundinus a Carpis*: quem ita etiam Augustinus lib. vi contra Donatist. cap. xxxi nominat. In Notitia proconsularis provinciæ *Felix Carpianus* memoratur.

Tertia urbs, ad isthmum, cujus etiam apud Scylacem mentio est, sita, Ptolemæo *Μαξῦλα* dicta, interpreti *Maxula*; unde in Notitia proconsularis provinciæ *Carcadins Maxulitanus* episcopus laudatur. In Antonini Itinerario *Maxula Præes*, discriminis causa, quia Ptolemæo intus alia hujus nominis, cognominatur: & sequente itinere *Maxula civitas*: Plinio *Maxulla*, geminato elemento, dicta, qui & coloniam vocat. Colonia,

inquit, Carthago, magne in vestigiis Carthaginis: colonia Maxulla. Oppida, Carpi, Misua, & liberum Clupea in promontorio Mercurii.

Post Maxulam Ptolemæo sunt Catada fluvii ostia, qui in maris illum excursus, ad quem Tunis sita est, infunditur. Oppidum illud, quod nunc in potentissimam urbem excrevit, Græcis Τύνις, &, nisi mendum subest, Τύνις; Latinis Tunes dictum. Polybius lib. I, cap. xxx. γινόμενοι δὲ τῆς προσηγορευομένης πόλεως Τύνις ἐγκρατίς, ἐφ' οὗς ὑπαρχούσης πρὸς τὰς προκείμεναις ἐπιστάτας, ἔτι δὲ κειμένης ἐπαύτως καὶ αὖτε τῆς πόλεως καὶ τῆς σύνεγγυς αὐτῇ χώρας, deinde potiti [Romani] sunt oppido, cui Tuneti nomen est, opportune sito ad ea, quæ moliebantur, & eo amplius, quia urbi [Carthagini] & vicina regioni erat proximum. Secundus casus Τύνις: rectus Τύνις, Tunes. Ibidem cap. lxxiii. Utica modico ab urbe [Carthagine] intervallo: ἐπὶ δὲ θαλάσῃ παρὰ τὴν λίμνην ὁ Τύνις, in altero latere juxta lacum est Tunes. Strabo lib. xvii, p. 573. ἐν αὐτῇ τῇ κόλπῳ, ἐν ᾗ περ καὶ ἡ Καρχηδὼν, Τύνις ἐστὶ πόλις, καὶ θερμαὶ, καὶ λαομαίαι τοῖς, καὶ ἐπ' αὐτῶν πόλις ὁμάνυμος, εἰδ' ἡ Ερμαία ἀπὸς τραχύν. In eodem sinu, in quo Carthago est, oppidum quoque Tunis est, & aqua calide, & lapicidina quadam, & supra illas oppidum ejusdem nominis: deinde est Hermaea promontorium asperum. Et Livius lib. xxx, cap. ix. Scipio jam in Carthaginem intenuis, occupat Felictum fuga custodum Tuneta: abest ab Carthagine xv milia ferme passuum, locus cum operibus, tum suapte natura tutus, qui & ab Carthagine conspici, & præbere ipse prospectum cum ad urbem, tum ad circumfusus mare urbi posset. Et cap. xvi ejusdem libri: Scipio ad Tuneta rursum castra refert. Putares plurale vocabulum esse: sed quia superiore loco relictum Tuneta dixit; casus Græcus a Tunes est existimandus. Diodorus Siculus lib. xiv, cap. lxxviii. καταλαβόμενοι δὲ Τύνηα πόλιν ἡμαρῶν τῆς Καρχηδὼν κειμένην, quam Tuneta occupassent, urbem haud procul a Carthagine positam. Et lib. xx, c. lxi. ἰταῦνθεν εἰς Τύνηα, revertit Tunetem. Meminit & alibi eodem libro, cap. xxxiii. τὰ τέχνη τῆς Τύνητου, muros Tunetis: & cap. lxi. ἐπὶ τῇ Τύνῃ. E quibus intelligitur, Strabonis scripturam Τύνις, Tunis mendosam esse, quia Polybius, Diodorus, & Livius consentiunt.

Nunc ipsa sequitur Carthago, caput hujus Africae, a Tyriis condita, Romanorum æmula, eorumque post excisionem colonia nova. Græcis dicta Καρχηδὼν, Latinis Carthago, quod plus habet de origine vocis, quam Solinus cap. xxvii monstravit. Elissa, inquit, mulier exstruxit domo Phoenix, & Carthadam dixit, quod Ithænicum ore exprimit civitatem novam. Carthada Syriacum est ܟܪܬܐܐ urbs nova seu Neapolis, idque nomen metropoli a Græcis Latinisque servatum fuit: in aliis, ab eadem gente conditis cessit Græcitati, dictæque sunt Neapoles tam in Zeugitana quam in Syrtica seu Tripolitana. De utraque diximus supra: Minoris, seu quæ in Zeugitana prope Clupeam est, antiquitatem ex Scylace probavimus: addimus Thucydidem, qui lib. vii, pag. 521. παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, in Neapolim navigantes, quod est Carthaginienſe emporium, unde in Siciliam brevissimus est tractus, duorum omnino dierum & unius noctis navigatione. Sed hoc obiter, quia supra in Neapoli memoriam effugerat. Atque tantum de nomine.

De situ urbis ita Polybius lib. I, cap. lxxiii. ἡ Ταρχηδὼν, αὐτὴ μὲν ἐν κόλπῳ καὶ ταῖς προκείμεναις καὶ χερσονήσιν αὐτῇ θίσει, τὸ μὲν τῇ θαλάττῃ, τὸ δὲ τε καὶ λίμνῃ περιεχομένη κατὰ τὸ πλεῖστον. ὁ δὲ συνάπλων ὁρμῆς, αὐτὴν τῇ λιμένῃ, τὸ πλάτῃ ὡς ἑκοσι καὶ πέντε σταδίων ἔτι. Urbs Carthago in sinum quemdam prona, peninsuleque ad figuram accedens, hinc mari, inde lacu maxima sui parte cingitur. Isthmus, quo Africa jungitur, patet in latitudinem stadia xxv. Strabo lib. xviii, pag. 572. copiosius: Carthago in peninsula quadam jacet, quæ ambitum habet stadiorum ccclx, muro cinctum, cujus sexaginta stadiorum longitudo ὁ αὐχὴν, collum occupat, ubi elephantorum

stabulaerant. κατὰ μέσην δὲ τὴν πόλιν ἡ ἀκρόπολις, ἣν ἐκαλεῖον Βύρσαν, ὁφρὺς ἐκατὼς ὀρθία, κύκλῳ περιειρημένη. In media urbe arx fuit, quam Byrsam vocarunt, supercilium salis erectum, circumscissa habitatum: in cuius vertice Ἀσκληπιον, Aesculapii templum fuit, quod Asdrubalis uxor, capta urbe, secum concremavit. ὑπόκεινται τῇ ἀκροπόλει οἵτις λιμένες καὶ ὁ Κάθων, ἡσίων περιειρημένοι, ἔχοντι ποταμούς ἐκδιδόντες κύκλῳ: κτίσμα δ' ἐστὶ Διδῶς ἀγαγόντος ἐκ Τύρου λαόν. Arci pariter subjacent, ἡ Cothon parva insula ac rotunda, euripo circumdata, ad cuius in viciniamque partem sunt in orbem navalia. Eam urbem Dido condidit, colonis Tyro adductis. Plura de Cothone & Byrsa Appianus Pun. pag. 129, seq. qui illum portum vocat, τῶν λιμένων τῷ καλουμένῳ Κάθων, portuum ei, qui Cothon vocatur, puta, Scipio accessit: hanc, Byrsam, dicit τὸ ἐχυρώτατον τῆς πόλεως, urbis partem munitissimam.

Magnitudinem & potentiam Carthaginis bella Punica demonstrant: tandem victa, capta, solo aequata. Instaurationem C. Gracchus suasit, Tiberii frater, sed omine res fuit impedita. Et Cæsar Julius idem in animo habebat, sed occisus ante, quam perficeret. Opus ergo Augusto Cæsari relictum fuit, qui splendide restituit, non quidem in eodem prorsus loco, quo urbs vetus fuerat; proximo tamen maxime, φυλαζόμενος τῆς πόλεως τὴν ἐπαύρατον, devotiones diras urbis veteris cavens religiosè. Vide Appianum in Punicis extremis, & Livii epitomam LX, etiam, si placet, quæ nos ad Eutropii lib. IV, cap. IX, notavimus. Ex quo colonia Romana facta, iterumque caput ejus regionis & præcipua urbium Africanarum. Plinius coloniam expresse vocat. Colonia, inquit, Carthago, magne in vestigiis Carthaginis. Et nummos Severi, Caracallæ & Decii Trajani, inscriptos COL. AVR. KAR. KOMM. P. F. quos quidam ad Carras referunt, erudite Harduinus ita interpretatur: Colonia Aurelia Carthago Commodiana Pia Felix. idque ex Lampriidii Commodi cap. XVII illustrat. De dignitate illi reddita Prudentius hymno XVIII Marturum, v. 61.

Vix parens orbis populosa Pœni,

id est metropolis Africae. Et Strabo de eadem p. 573. καὶ νῦν, ἢ τῆς ἄλλης, καλῶς οἰκίστην τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ πόλεων, hodie ita frequenter habitatur, ut nulla Africa civitas melius. Summatim hæc Pomponius Mela lib. I, cap. VII, perstrinxit: Urbes Utica & Carthago: amba inclite, amba a Phœnicibus condite. Illa fato Catonis insignis; hæc suo: nunc populi Romani colonia, olim imperii ejus pertinax amula: jam quidem iterum opulenta, etiam nunc tamen priorum excidio re-tum, quam ope præsentium, clarior.

Post Carthaginem Ptolemæo sunt Bagrada fluvii ostia: Plinius lib. V, cap. IV, inverso ordine Cornelia castra interponit. Utica, inquit, civium Romanorum, Catonis morte nobilis: flumen Bagrada: locus, Castra Cornelia: colonia Carthago. Sed præstat Ptolemæum sequi quam Plinium, quia Cæsar II Civil. cap. XXIV Curionem ait ad flumen Bagradam pervenisse, ibique relictis legionibus, cum equitatu antecessisse ad castra exploranda Corneliæ, tamque prope [ad Uticam] accessisse, ut Vari castra muro oppidoque conjuncta conspexerit. Sed de his postea, quum ipsa Castra Cornelia speculabimur: jam Bagradam persequemur. Flumen hoc longe per Africam decurrens, inter Uticam & Carthaginem in mare effunditur, propius tamen Uticæ, quam Carthagini. Strabo lib. XVII, p. 572. πρὶ τῆς Ἰτύκης πλησίον ὁ Βαγράδρας ποταμὸς, prope Uticam Bagadras amnis labitur. Sic editum transpositis litteris: alii fere omnes Bagradas seu Bagrada scripserunt. Cæsar lib. II Civ. cap. XXIV. Curio ad flumen Bagradam pervenit: & cap. XXVI. Curio se in castra ad Bagradam recepit. Et Livius lib. XXX, cap. XXV. quum ad Bagradam flumen

pervenissent, unde castra Romana conspiciantur. Gellius lib. VI, cap. III. ex Tuberone refert, Atilium Regulum, castris apud Bagradam flumen positis, proelium grande atque acre fecisse adversus unum serpentem, illic stabulantem, inusitata immanitatis; cumque ballistis atque catapultis diu oppugnatum tandem confecisse, & corium longum pedes CXX misisse Romanum. Lucanus lib. IV, vers. 587. itidem de Curione:

*Primaque castra locat cano procul aquore, qua se
Bagrada lentus agit sicca sulcator arena.*

Ptolemæus Βαγρέδα ποταμὸς ἐκβολαί, Bagrada fluvii ostia. Ex quibus fat clare adparer Strabonis metathesin contra consensionem tantam non valere: minus alteram Appiani, qui lib. II Civilium, p. 748. scripsit ἀμφὶ τὸν Βαγρέδαν ποταμὸν, circa flumen Bagradam.

Sequitur apud Ptolemæum Κορινθίαις παρεμβολαί, Cornelii castra, id est Scipionis majoris, qui prima castra ibi metatus fuit, quum ad Africam Punico secundo bello adpulisset. Orosius lib. IV, cap. XXII. de tertio bello: Profecti in Africam consules, & Scipio tunc tribunus militum: prope Uticam majoris Africani castra tenuerunt. Plinius, ut vidimus, Castra Cornelia, dixit: Cæsar lib. II Civ. cap. XXIV seq. Castra Corneliiana: Appianus II Civil. p. 747. τὸν χάρακα τὸν Σκιπίωνος, Scipionis vallum. quemadmodum de iisdem castris Lucanus lib. IV, v. 699.

- - - en veteris cernis vestigia valli

Positionem optime Cæsar descripsit dicto loco: Curio ad flumen Bagradam pervenit: ibi C. Caninium Rebilum legatum cum legionibus relinquit: ipse cum equitatu antecedit ad castra exploranda Corneliiana, quod is locus peridoneus castris habebatur. Id autem est jugum directum, emmens in mare, utraque ex parte præruptum atque asperum, sed paullo tamen leniore fastigio ab ea parte que ad Uticam vergit; abest directo itinere ab Utica paullo amplius passus M. Sed hoc itinere est fons, quod mare succedit. longe lateque is locus restagnat: quem si quis vitare voluerit, VI millium circuitu in oppidum perveniet.

Non puto aberrare, qui hoc loco Pulchrum promontorium quæserit, cuius sollemnis est mentio in fœdere Romanorum cum Carthaginensibus, quo cautum est apud Polybium lib. III, cap. XXII, ΜΗ ΠΛΕΙΝ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΗΤΕ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΕΠΕΚΕΙΝΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ, NE NAVIGANTO ROMANI ROMANORUMVE SOCII ULTRA PULCHRUM PROMONTORIUM. Livius lib. XXIX, cap. XXVII. dicit, infra Mercurii promontorium situm esse. Gubernator, inquit, Scipioni ait, non plus quinque millia passuum Africam abesse, Mercurii promontorium se cernere. Si jubeat eo dirigi, jam in portu fore omnem classem. Scipio - - - dare vela, & alium infra navibus accessum petere jubet. - - - Ubi illuxit, ventus idem coortus, nebula disjecta, apernit omnia Africa litora. Scipio, quod esset proximum promontorium, percontatus, quum Pulchri promontorium id vocari audisset; Placet omen, inquit, huc dirigite naves. Eo classis decurrit, copie omnes in terram expositæ sunt. At quum major Scipio in Africam navigaret, apud Uticam exscensionem fecit & castra posuit. Appianus Punicis p. 13. Asdrubal & Syphax castra habebant περὶ Ἰτύκην πόλιν. ἐς ἣν ὁ Σκιπίων καταχθὺς ὑπ' ἀνέμων, καὶ αὐτὸς ἐρατοπέδισσε περὶ αὐτὴν. circa Uticam urbem: ad quam Scipio ventis delatus, ipse quoque circa illam castra posuit. Sed Polybius reclamatione lib. III, cap. XXIII. τὸ δὲ Κα-

λον, inquit, ἀκρωτήριον ἐστὶ, τὸ προκείμενον αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος πρὸς τὰς ἀρκτέας. *Pulchrum promontorium vocatur, quod Carthagini præjacet in septemtriones.* Putares proxime Carthagini imminere, & quidem a septemtrione, ultra quod Romanis, vi foederis, ὡς πρὸς μεσημβρίας, *meridiem versus*, navibus longis non liceat navigare. Fateor non leviter me turbari hac descriptione: quamvis nec ignorem, sæpe veteres laxe plagas locorum definire, quod ex rudibus eorum tabulis, quibus terrarum orbis, aut partes illius repræsentabantur, originem habere videtur. Sed alii judicent, inveniantque certiora. Satis nobis est, in utramque partem, quod auctores sentiant, proposuisse: nec ceteris Polybius facile conciliatur. Utrum vero Apollinis promontorium, quod Plinius, Strabo, & Ptolemæus vocant, & supra Uticam est, etiam Pulchrum adpellatum fuerit, an hoc ab illo distinctum, sit Cæsaris *juxta directum, emicans in mare*, quod Castra Corneliana continebat, non possum explicare.

Nunc ipsa urbs *Utica* sequitur, Græcis Ἰτύκη, *Ityca* dicta, Dioni autem Cassio lib. xli, & seq. etiam Ουτική, Latino more; &, quod Mela, Vellejus, Justinus, Stephanus ajunt, itidem Tyriorum colonia, & excisa Carthagine caput regionis. Strabo lib. xvi, pag. 572. ἡ Ἰτύκη διῶτες μετὰ Καρχηδόνια τῷ μεγέθει καὶ τῷ ἀξιώματι: καταλυθείσης δὲ τῆς Καρχηδόνος, ἐκείνη ἦν ὡς ἂν μητρόπολις τοῖς Ρωμαίοις καὶ ὁρμητήριον πρὸς τὰς ἐν Λιβύῃ περὶξεις. *Utica & magnitudine & dignitate secunda est post Carthaginem; atque, hac excisa, caput regionis fuit, unde res suas Romani in Africa gesserunt.* Addit in eodem sinu sitam, in quo Carthago, πρὸς ταῖς αὐτῆς τῶν ἀρκτέων τῶν ποιόντων τὸν κόλπον: ὡς τὸ μὲν πρὸς τῇ Ἰτύκῃ καλεῖσιν Ἀπολλώνιον, ἑστέρον δ' Ἑρμαίαν, καὶ ἐστὶν ἐν ἐκείνῃ ἀλλήλαις αἱ πόλεις, ad alterum posita ex promontoriis, *que sinum faciunt: quorum id, quod juxta Uticam est, Apollonium vocatur, alterum vero Hermaea.* Multa mentio in Cæsaris Civili bello: nec parvum nobilitatis pondus mors Catonis addidit: qui inde *Uticensis* Cato adpellatur apud Plinium lib. vii, cap. xiv, & xxx. & ipsa Utica *Catonis* morte nobilis, lib. v, cap. iv. Cives sunt Ἰτυκαῖοι, Polybio lib. i, cap. lxxiii. Dioni autem, ut jam ostendemus, Ουτικῆσι: *Uticenses* Cæsari ii Civ. cap. xxxvi. Hirtio E. Afr. cap. lxxxvi. Hos civitate Romana Augustus donavit. Dio Cassius lib. xlix, pag. 491. τὰς Ουτικῆσιούς πολίτας ἐποίησατο, *Uticenses cives Romanos fecit.* Hinc est quod Plinius dicit lib. v, cap. iv. *Utica civium Romanorum.* Nummi etiam Uticensis civitatis supersunt, Tiberii, MIN. JULII UTICEN. D. D. P. hoc est, *Municipii Julii Uticensis Decuriones posuere*, ut Jo. Harduinus interpretatur: & alius ejusdem Tiberii: IMMUNIS UTICEN. D. D. *Immunis Uticensis* [civitas] *Decurionum decreto*, eodem interprete. Tabula Peutingeriana, *Utica colonia.*

Supra Uticam est illud *Apollinis promontorium*, de quo ante diximus, ita Plinio & Ptolemæo vocitatum; Straboni Ἀπολλώνιον, *Apollonium*, qui πρὸς τῇ Ἰτύκῃ, juxta Uticam dixit eminere; Plinius, *adversum Sardinia* esse. Post quod Ptolemæo est *Thinissa*; in Itinerario *Tuniza*: in Peutingeriana Tabula eodem loco inter Uticam & Hipponem Diarrhytum est *Tumsa*, ut adparet, pro *Tunisa* vel *Thinisa*.

Tum sequitur apud Ptolemæum *Hippo Diarrhytus*, ad discrimen Hipponis Regii, qui in Numidia est, ita cognominatus. Hunc ordinem etiam Plinius lib. v, cap. iv. servavit. *A Tusca*, inquit, *Zeugitana regio & que proprie vocetur Africa.* Tria promontoria: *Candidum*: mox *Apollinis*, *adversum Sardinia*: *Mercurii*, *adversum Sicilia*, in altum procurvencia duos efficiunt sinus, *Hipponensem*, proximum ab oppido, quod Hipponem dirutum vocant, *Diarrhytum* a Græcis dictum, propter aquarum irrigua. Pro librorum *dirutum* utique, ut Harduinus censet, *Zarytum* legendum, ut *diarytum* intelligatur, eo modo, quo *Zabulus* pro *Diabolus*; *Zeta* seu *Zata* pro *dieta* ad vulgarem pronuntiandi consuetudinem scribebatur: nam Plinii temporibus hic Hippon nequaquam erat dirutus, sed illustis colonia, ut ex

minoris Plinii lib. IX. epist. XXXIII. post paullo demonstrabimus. Eundem ordinem & consequentiam videmus etiam in Augustana Tabula teneri, corruptis quamquam vocabulis, ita:

Ipponte diarito XX. Tumsa X. Membione VI. Utica colonia.

Igitur Appianus in Pun. p. III. castigandus est, qui Hipponem inter Uticam & Carthaginem locavit, si modo pro *Ἰππώνηστα* *Hippo Zarytus* cum interprete legamus, cui tamen illustris descriptio praesidio est, *μεγάλη, καὶ τῆχισι, καὶ ἀκροπόλει καὶ λιμένι καὶ πωλεῖσι κατισκύνετο*, *urbs magna, mœnibus, arce, portibus, navalibus instructa* ab Agathocle Siciliae tyranno. De hac, quoque fuit nomine, *μισση δ' ἔστι Καρχηδόνος καὶ Ἰτύκης, media est*, inquit, *inter Carthaginem & Uticam*: quod de Hippone falsum est, uti ex Ptolemæo, Plinio & vetusta Tabula ostendimus. Consentiant cum his etiam Aethicus Cosmographus, & auctor veteris Itinerarii. Ille hac serie in Oceani meridiani, ut vocat, oppidis:

*Hadrumetum,
Neapolim,
Clypeis,
Carthaginem,
Uticam,
Hippone Zarito,
Thabracam,
Ippone regio
Rusiccade.*

In Antonini autem Itinerario, itinere a Tingi litoribus, hic observatur ordo per Numidianam & Zeugitanam:

<i>Hippone Regio col.</i>		
<i>Ad Dianam</i>	M. P.	XXXII.
* <i>Nalpoltes</i>	M. P.	XL.
<i>Thabracam</i>	M. P.	XXXIV.
<i>Hipponem Zarthyum</i>	M. P.	LX.
<i>Tunizam</i>	M. P.	XX.
<i>Memlonem</i>	M. P.	X.
<i>Uticam</i>	M. P.	VI.
<i>Ad Gallum gallinaceum</i>	M. P.	XII.
<i>Carthaginem</i>	M. P.	XV.

Vides sic Hipponem Diarrhytum esse in Zeugitana extrema: nam Tabracam Plinius in Numidia censuit; qui ergo potuit inter Uticam esse & Carthaginem? Ceterum de Hippone nostro Plinius lib. IX, epist. XXXIII. *Est in Africa Hipponensis colonia, mari proxima: adjacet ei navigabile stagnum, ex quo, in modum fluminis, estuarium emergit, quod viceversa, prout assus aut repressit aut repressit aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur stagno.* Esse enim hunc Hipponem Diarrhytum, non Regium, præter Africa, hoc est propriæ nomen (Regius enim in Numidia est) ex argumento patet epistolæ, quæ le-

pidam historiam de delphino, puero insilienti se præbente eumque vehente, in altum & revehente, enarrat. Idem delphini spectaculum major Plinius lib. IX, cap. VIII. expresso nomine *Hippone Diarrhyto* dicit factum esse. In Notitia provinciarum Africae, & apud Vitorum Vitensem est *Marianus Hippzaritensis* in Proconsularis provinciae episcopis.

Inter Diarrhytum Hipponem & Numidiae coloniam Tabracam Ptolemæus habet *Neptuniaras*, & *Apollinis templum*, loca nomine quam fama clariora: Plinius autem intra Tuscam, Numidiae terminum, promontorium *Candidum* locavit. Sequutus est Melam, lib. I, cap. VII. ex Numidia incipientem: *Oppida, Hippo regius, & Ruscade, & Tabraca*. Deinde tria promontoria, *Candidum, Apollinis, Mercurii*, vaste projecta in altum, duas grandes efficiunt sinus: *Hipponensem* vocant proximum ab *Hippone Diarrhyto*, qui litori ejus adpositus est: in altero sunt castra *Dellia*, castra *Cornelia*, flumen *Bagrada*, urbes *Unica, & Carthago*. Ex Plinio Solinus hausit incunte cap. XXVII. *Omnis, inquit, Africa a Zeugitana pede incipit, promontorio Apollinis Sardinia contraversa: promontorio Mercurii procedens in frontem Sicanam. Proinde extenta in duas prominentias, quarum altera promontorium Candidum dicitur; alteram, quae est in Cyrenaica regione, Phucuntem vocant. Plura non habemus de Candido promontorio: Ptolemæus prætermisit. Ex dictis autem constat, in extrema, occasum versus, Zeugitana esse, longeque procurrare in septemtrionem, ut Mercurii, & Phycus.*

Tandem est *Tusca* amnis, distinator Numidiae & Zeugitanae, secundum Plinium lib. V, cap. III, & IV. *At in ora, inquit, [Numidiae] Tacatna, Hippo regius, flumen Armenia: oppidum Tabraca civium Romanorum: Tusca fluvius, Numidiae finis. - - A Tusca Zeugitana regio. Igitur inter Tabracam & Hipponem Diarrhytum effluit. Nulla ejus apud Ptolemæum mentio, neque sub alio nomine; qui eo loco nulla memoravit ostia. Sed plura de hoc paullo ad Sisaram & Hipponitin paludes.*

ZEUGITANA MEDITERRANEA.

In mediterraneis ignotior Africa, quam in litore, & quibus sedem tribuere in tanta obscuritate possumus, ex fide Ptolemæi & veteris Itinerarii pendent. Sub Mercurii promontorio apud Ptolemæum sunt *Almana, Uticna, Chrabasa, Turzo*, obsura nomina: quibus forsitan *Pagus Mercurialis* ex lapide Tunetani agri apud Sponium Miscell. erud. Antiquit. p. 191. addendus, quem ille doctissimus vir a Mercurii promontorio putat nomen habere. Inscriptio Juliae Domnae augustae dicata EX DECRETO PAGANOR. PAGI MERCURIALIS VETERANORUM MEDILITANORUM. Quinam vero illi Medilitani sint, ignorare se fatetur Sponius. Notitia Numidiae habet *Florentianum Midilensem*. At sic incertius erit, hunc pagum prope Mercurii promontorium fuisse.

In meridiem hoc tractu vergunt *Uzabirra, Mediccara, Tucma, Cerbica, Sasura, Calma, Vepillum*, & alia æque ignobilia, usque ad Libyæ deserta, quæ sola Ptolemæi fide nituntur.

Sub Carthagine intus in meridiem recedunt *Maxula vetus, Ksira, Quina* colonia ad Ampsagam fluvium: juxta quem etiam ponuntur *Urhina*, cujus episcopus *Felix ab Urhina* Cypriani concilio interfuit apud Augustinum lib. VI contra Donatist. cap. XXXIII. *Andira, Tuburbo* majus, quod discriminis nomen in Peutingeriana tabula additum; Ptolemæus tantum *Tuburbo: Bullaminfa, Nuroli, Ticelia, Thabba, Negeta, Tuscubis, Timica* usque ad *Mampsarum* montem.

Sub Utica & Hippone: *Uzan*, *Thifca*, *Cipipa*, *Meldita*, *Sifara* palus, infra quem prope Hipponem Diarrhytum alia est *Hipponitis* dicta, quæ in Agathodæmonis Ptolemaica tabula flumine junguntur, quod multis videtur Plinii Tuscam amnem repræsentare, cetera prætermissum a Ptolemæo. Supra Sifaram paludem est *Thendale* Ptolemæi, de qua Plinius lib. v, cap. iv. Cui [Hipponi Diarrhyto] finitimum *Thendalis* immune oppidum, longius a litore. Si vero finitimum, nimis longe in austrum deduxit Ptolemæus. Hinc *Tobros*, *Avitta*, quam & Tabula Pëutingeri habet; *Ilica*, *Tucca*, & *Dabia* sub Cirna monte: & in austrum magis *Vazua*, *Bendena*, *Nensfa*, *Themissua*, *Aqua calida*, *Zamamizon*, (*Σαμασιζών*) & *Zigira*, *Thasfa*, ac ad Mampsarum montem *Thunuba*, *Musse*.

Hæc ex Ptolemæo. Addenda Hirtii *Parada* in via a Thapso ferente Uticam. Sic enim cap. lxxxvii Belli Africani: *Equites interim Scipionis, qui ex prælio fugerant, quum Uticam versus iter facerent, perveniunt ad oppidum Paradam.* Quidam putant esse Strabonis *Pharam*, quam dicit Scipionis equites incendiisse: quod Hirtius etiam de *Parada* narrat. Sed res non est certissima, quia Strabo *Pharam* cum *Thena*, *Acholla*, *Zella* conjungit, quæ ad finum Syrticum oppida sunt, extra viam, inde Uticam ferente. Nemo præterea mentionem habet *Parada*, ut de situ ejus quanto intervallo vel a loco prælii, vel ab Utica afuerit, nihil certi possimus statuere.

Plura addenda sunt ex Itinerario Antonini: *Unuca*, *Vina Valli*, *Cigisa*, *Tuburbo minus*, *Coreva*, *Musti*, *Membressa*, *Sicilibba*, *Affura*, *Tucca Terebimbina*, *Cilio*. Situm horum itinera illustrant. Ab Hippone Regio duo itinera sunt Carthaginem: Ex primo hæc sunt:

<i>Cluacaria</i>	
<i>Tuburbo minus</i>	M. P. XV.
<i>Cigisam</i>	M. P. XXVIII.
<i>Carthaginem</i>	M. P. XVIII.

Alterum iter ab Hippone Regio Carthaginem sic habet:

<i>Hippone Regio</i>	
<i>Tagaste</i>	M. P. LIII.
<i>Naraggara</i>	M. P. XXV.
<i>Siccam Veneriam</i>	M. P. XXXII.
<i>Musti</i>	M. P. XXXIII.
<i>Membressam</i>	M. P. XXXV.
<i>Sicilibiam</i>	M. P. XIII.
<i>Unucam</i>	M. P. XIII.
<i>Pertusam</i>	M. P. VII.
<i>Carthaginem</i>	M. P. XIIII.

Ex quibus in Augustana tabula Cluacaria scribitur *Clucar*: *Tuburbo minus*, una contracta voce *Tuburbiminus*: *Cigisa*, *Cicisa*: cujus distantia a *Tuburbo* in Itinerario xxviii M. P. est: in Tabula autem tantum xviii. Ex altero Itinere *Musti* dubiæ positionis est, in Notitia ad Numidiam translata, ubi *Antonianus Mustianus* in Numidiæ episcopis invenitur: contra *Vibius Sequester* de Fluminibus, in *Bagrada*, ad ipsum hoc flumen, quod mediam Zeugitanam perlabitur, oppidum *Musti* collocavit. *Bagrada*, inquit, *Africa juxta oppidum Musti, ubi Regulus*

Serpentem longum P. CXX. exercitu adhibito, interfecit. Et sane non longe a Bagrada fuisse, itinera cetera, a Tuburbo per Vallos, & a Carthagine Sufetulam ostendunt. Ordo par utriusque est:

<i>Carthagine</i>	
<i>Unucam</i>	M. P. XX.
<i>Vallos</i>	M. P. XXII.
<i>Corevam</i>	M. P. XX.
<i>Musti</i>	M. P. XXVI.
<i>Assuras</i>	M. P. XX.
<i>Tuccam Terebinthinam</i>	M. P. XII.
<i>Sufibus</i>	M. P. XXV.
<i>Sufetulam</i>	M. P. XXV'

Quapropter ex Numidia oppidum *Musti* reduco, nec admiserim facile, ut aliud hujus nominis oppidum in Numidia fuerit, aliud in provincia Zeugitana. Ortelius male huc Ptolemæi *Musse* refert, quod *Muste* in Agathodæmonis tabula scribitur; quia hoc in extremo austro ad *Mampsarum* montem est, itinera autem Antonini non longe a maritima ora recedunt.

Membresa sive *Membressa*, & in Peutingeriana *Membrissa*, in conciliis memoratur. In Cypriani Carthaginienfi & apud Augustinum lib. VII adv. Donatist. cap. XXVI. episcopus *Lucius a Membresa* est: in Notitia Africae, & apud Victorem Vitensem *Bonifacius Membrositanus* laudatur; lege *Membresitanus*. Nam Procopius etiam lib. II Vandal. cap. XV littera E longa scripsit: *ἡ δὲ ἐκ τῆς Μίμβρεσσας πόλιν καὶ ἀλαμυβάται, πενήκοντα ἢ τριακοσίαις σταδίαις Καραχιδίος διέχουσαν*. Et [fugientes] ad *Membresam* adsequutus est, quæ urbs CCCL stadiis a Carthagine abest. Itinerario est duplici littera *Membressa*, tam Aldi quam aliorum editionibus, ad E longum exprimendum.

Sicilibra, Itinerarii, in Augustana tabula *Sicilibba* scripta est, quæ verior scriptura, quia & Augustinus lib. VII contra Donat. cap. III. *Satum a Sicilibba* episcopum habet, & ut P. P. Benedictini adnotant, in duobus codicibus *Sicilippa*. Cypriani quoque concilio ed. Oxon. *Sicilibba*.

Unuca Itinerarii in Augustana tabula est *Inuca*, a *Sicilibba* etiam XIII distans millibus, ut in Itinerario. Hinc *Pertusa* VII abest millibus: at in Tabula *Adpertusa* millibus II, ut alterum ex altero emendandum sit.

Quod tertium circa Bagradam amnem, ad utramque ripam ejus, dexteram maxime, iter modo descripsimus, ex illo explicanda hæc restant oppida: *Valli*, *Coreva*, *Assura*, *Tucca Terebinthina*. Primum, *Valli*, etiam in Cod. Theodosiano occurrit, quia lex VII de Jure fisci, ibi data est Constantio IX & Juliano Cæsare consulibus. In Peutingeriana Tabula *Vallis* legitur inter *Chorevam* & *Sicilibbam*, inde XX, hinc XI millibus. *Quodammodo Vallitensis* in collatione fuit Carthaginienfi, si vera ibi scriptura est. *Coreva*, in Tabula *Choreva*, XX millibus a Vallis.

Assura, plurali, quia quarto casu *Assuras* Aldus, Simlerus, Schottus legunt: & sexto Aethicus, *Assuris*; & Augustinus lib. VII, cap. XXXII. *Victor ab Assuris*. Ptolemæo est Ἀσσυρος, *Assurus*, in Numidia nova, ut ait, apud Siccam Veneriam, longo intervallo a loco, quem auctor Itinerarii designat. An eadem, per errorem in Numidiam trans ducta sit, non habeo dicere. Invitus multiplico loca ejusdem nominis; neque vero conciliari hæc, rationibus utriusque salvis, possunt. In Notitia provinciæ consularis est *Peregrinus Assuritanus* episcopus.

Tucca

Tucca Terebentina, sic discriminis causa dicta in Antonini itineribus supra adlegatis, quod jam adfuit alia *Tucca* in hac provincia, alia Ptolemæo in Numidia est, iterum alia in Mauretania. Nostram videtur nummus Alexandri Severi illustrare, inscriptus in averſa circa Fortunæ simulacrum, ΑΓ. ΕΞΗ ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΩΝ ΚΑΡΧΕΔΩΝ. Sic Tristanus exhibuit Tom. II, pag. 401. & Patinus in Alexandro p. 353, quod legunt Αγαθὴ Τούχη Τερεβινθίων Καρχηδονίων, id est, *Bona Fortuna sive Tucca Terebentinorum Carthaginiensium*. Nam gemino modo Tristanus vertit, quasi Τούχης vocabulo ad *Tucca* nomen adludatur: quæ etiam Patini est sententia. Hi, & Holstenius quoque ad Ortelium, de *Tucca Terebentina Itinerarii* hunc nummum explicant, quibus se Harduinus de Nummis pop. & urb. p. 236 opponit, legitque Τούχη & Καρχηδονίων, quem consulat. Græca quoque inscriptio Africanis nummis si non aliena, tamen rarior infrequentiorque est. Ceterum scripsit supra in itineribus ex Andr. Schotti editione *Terebentina*: Aldus autem & Simlerus *Terebentina*, quod nummo consonat, si is certus est & in Africa percussus. Suritæ quoque emendationes habent *Terebentina*. Sunt qui hanc *Tuccam* eandem putant, quam Cyprianus concilio *Tuccabori*, Augustinus libro VI adversus Donatist. cap. xxiv *Thuccabori*, scripserunt. Sic Simlerus sensit ad Itinerarium; sic & doctissimus præsul Oxoniensis ad Cyprianum.

Cilio, quod duobus itineribus, a Tusdro Thevesten, & a Theveste Tusdrum, via alia, occurrit, de quo nihil habemus quod aliunde adnotetur. Prioris itineris hæc est ratio:

<i>Tusdro</i>	
<i>Vicum Augusti</i>	M. P. XXXI.
<i>Aguas regias</i>	M. P. XXXV.
<i>Masclianas</i>	M. P. XVIIII.
<i>Sufetulam</i>	M. P. XXXVI.
<i>Cilio</i>	M. P. XXV.
<i>Meneggere</i>	M. P. XXV.
<i>Theveste</i>	M. P. XXV.

Ortelio casus rectus est *Çilium*: Itinerarii autem editione cum Suritæ commentariis, ab Andr. Schotto adornata, etiam quarto casu est *Cilio*.

Ad superiora revertamur, ut *Vina* quoque oppidum inquiramus. *Vina* in Itinerario scriptum melioribus editionibus, quod Hieronymus Surita e mss. confirmat. Quidam *Viva* legunt. Carolus a S. Paulo Geogr. S. pag. 93. *Viva Antonino in Zeugitana*. Victor Vivenſis est in *Collatione Carthaginiensi*. At nomina in conciliorum libris non ubique ea, qua debent, sunt cura scripta, & facilis lapsus in littera, ex qua hæc adpellandi est diversitas. Situs hujus loci ex itineribus cognoscitur Carthagine institutis:

<i>Carthagine</i>	
<i>Vina</i>	M. P. XXXIII.
<i>Puiput</i>	M. P. X.
<i>Horrea Calia</i>	M. P. XXXII.
<i>Hadrumentum</i>	M. P. X.

Et alio, Carthagine Thenas, & ultra:

*Carthagine**Maxulam civitatem*

M. P. XVIII.

Vina civitatem

M. P. XXVIII.

Pupput vicum

M. P. XII.

Horrea Celia vicum

M. P. XXX.

Hadrumetum coloniam

M. P. XVIII.

Hæc ex Ptolemæo & Itineribus principum definiri pro Zeugitana; & ex Notitia provinciarum & conciliis illustrari potuerunt. Superfunt plura ex eadem Notitia provincie proconsularis, in qua episcopi ab suis sedibus nominantur *Sinuarensis*, *Pienfis*, *Gunnelensis*, *Uzalensis*, *Puppitanus*, *Puppianensis*, *Thelensis*, *Lapdensis*, *Migirpensis*, *Verensis*, *Culsitanus*, *Bullensis*, *Timidensis*, *Tagaratensis*, *Uzipparitanus*, *Muzuenfis*, *Eudalensis*, ceteri: quorum oppida quod ignoramus quo sita loco fuerint, malumus de iis tacere quam incerta proponere, plura forsan de iis in medii ævi Geographia, ad quam omnes Notitiæ pertinent, si Deus bene adjuverit, dicturi.

His addenda tandem Νίφεης, *Nepheris*, munitum oppidum non longe admodum a Carthagine situm, cuius dum certiolem sedem inquisivi, factum est, ut ad postrema hæc, non invento quod tutum esset, præter opinionem rejiceretur. Strabo lib. XVII, pag. 573. Διαπλους δ' ἐστὶν ἐκ Καρχηδόνος ἑξήκοντα σταδίων εἰς τὴν προσεχὴν περσίαν. ὅθεν εἰς Νίφεαν ἀνάβασις σταδίων ἑκατὸν ἑικοσι, πόλιν δ' ἱερὴν ἐπὶ πέτρᾳ ὁικοισμένην. *Trajectus est sexaginta stadiorum a Carthagine in continentem peræam seu oppositam terram; unde adscensio est centum viginti stadiorum in Nepherin, urbem natura munitam, supra petram edificatam.* Expeditas rationes haberemus, si plagam Strabo addidisset, quam versus transnavigandum sit, & inde adscendendum ad Nepherin. Appianus de tertio bello Punico pag. 78 Scipionem ait ab Carthaginis oppugnatione Nepherim profectum esse διὰ τῆς λίμνης, *per lacum*, qui, ni fallor, ab ortu Carthaginem claudebat, aut ipse parvus sinus est, ad cuius os Maxulla sita, ἐν μυχοῖς seu intimo recessu, urbs Tunes: Nepherin autem per viginti duos dies oppugnatam tandem cepisse; τὸ δὲ ἔργον τοῦτο μάλιστα συνήνεκεν εἰς τὴν τῆς Καρχηδόνος ἄλωσιν, *quæ victoria plurimum ad expugnationem Carthaginis attulerit.* Sic videtur in ortum versus a Carthagine situm oppidum fuisse, ideoque in recentioribus quibusdam tabulis supra Alamanam Ptolemæi positum, quod non male cum numero stadiorum Strabonis convenit. Mentio oppidi est quoque in Livii epitoma LI. *Asdrubalis*, inquit epitomator, *ducis eorum, castra ad Nepherim oppidum, loco difficillimo sita, cum exercitu deleta sunt a Scipione.*

INSULAE AD AFRICAM

PROPRIAM.

INSULAE ad Africam propriam præter illas, quæ juxta Syrtim minorem sunt, supra explicatas, paucae sunt. *Lopadusa*, e regione Thapsi oppidi. Strabo lib. XVII, pag. 574. ἔστι θάψος πόλις, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ἴσθμος πελαγίᾳ Λοπάδουσα, *deinde urbs Thapsus: post quam insula in mari est Lopadusa.* Plinius lib. V, cap. VII. *Ab his [Cercina & parva Cercinite] quinquaginta millia fere passuum Lopadusa, longa VI millia passuum.* Dein exponit insulas, quas lib. III, cap. VIII. dicit *in Africam versas*, Gaulon, Meliten, Cofyram, quæ quod propiores sunt Siciliæ, cum illa lib. II sunt descriptæ. Supra Lopadusam est *Aethusa*. Plinius dicto

dicto lib. III, cap. VIII. *Galata, Lopadusa, Aethusa, quam alii Aegusam scripserunt.* Ptolemæus lib. IV, cap. III extremo: Λοπαδύσα, Αἰθυσά, Κίρκινά, *Lopadusa, Aethusa, Cercina.* Supra Ruspinam *Larunesia* duæ parvæ. Ptolemæus codice Palatino: Λαρινυσία νῆσοι δύο, *Larunesia insulae duæ:* numerale abest a vulgatis, & singulariter tantummodo scriptum Λαρινυσία, *Larunesia.* Supra Hipponem Diarrhytū apud Ptolemæum est Δρακόντιον νῆσον, *insula Dracontia.* Supra Tabracam *Galata*, de qua Maritimo Itinerario: *Insula Galata a Tabraca ex Africa stadia ccc.* Sed hæc forsan ad Numidiam pertinet.

In Carthaginiensi sinu est Αἰγίμωρον, *Aegimurus*, de qua Strabo p. 573. *Non longe a Cosura absunt & Sicilia ἄλλαι τε νῆσοι καὶ Αἰγίμωρον cum alia insula, tum Aegimurus.* Putares medio mari positam esse inter Siciliam & Africam: sed aliter Livius lib. xxx, cap. xxiv. *In conspectum, inquit, ferme Africa prospero cursu vectum, primo destituit ventus, deinde versus in Africum, turbavit, ac passim naves disiecit. Ipse [Octavius] cum rostratis, per adversos fluctus ingenti remigum labore emixus, Apollinis promontorium tenuit: onerarie pars maxima ad Aegimurum (insula ea sinum ab alto claudit, in quo sita Carthago est, triginta ferme millia ab urbe) alia adversus urbem ipsam ad Calidas aquas delata sunt. Omnia in conspectu Carthaginiserant. Vides distantiam ab urbe non longam, xxx ferme millia passuum, aut, ut in Maritimo itinerario est, stadia ccxxx: quamquam in eo aliquid difficultatis est, quod hac insula Carthaginiensem sinum ab alto dicit claudi, quem alii, Strabo maxime, duobus promontoriis, Apollinis & Mercurii, includi dicunt, quæ supra illud spatium, quod Livius Aegimuri distantia ab urbe definiit, longe in altum seu mare procurrunt.* Sed longitudinem sinus videtur Strabo per promontoria notasse, latitudinem Livius, quam non tam natura, quam voluntas hominum in scedere & pacificatione cum Romanis describebat: ut supra de Pulchro visum promontorio, a quo hoc loco Livius, *Apollinis promontorium* distinxit, quamvis non longe ab illo remotum fuisse videatur. *Calide aquæ*, quas memorat, sunt *Σερμα* Strabonis, qui dicto loco: ἐν αὐτῇ τῇ κάλπῃ, ἐν ᾗ περ καὶ ἡ Καρχηδὼν, Τύνης ἐστὶ πόλις, καὶ Σερμαί, καὶ λατομίας τινὲς, καὶ ἐπ' αὐτῶν πέλις ὁμώνυμον, ἰδ' ἡ Ερμάια ἀπὸ τραχέια. *In eodem sinu, quo Carthago inest, oppidum etiam Tunes est, & Aqua calide, & lapicidina quædam, & super eas oppidum ejusdem nominis: deinde Hermæa asperum promontorium.* Sed hæc obiter: ad insulam nostram revertimur. *Aegimorus* hæc Stephano dicta & Plinio. Ille, Αἰγίμωρον νῆσον Λιβύης. *Aegimorus insula Africa:* hic lib. v, cap. vii. *Contra Carthaginis sinum duæ Aegimori Aræ, scopuli verius quam insulae, inter Siciliam maxime & Sardiniam. Auctores sunt, & has quondam habitatas subsedis.* Non sunt in Sardinia & Sicilia parallelo, sed longe infra illas in sinu Carthaginiensi, e regione tamen media utriusque insulae. Hæ sunt illæ *Aræ*, quarum Virgilius meminit *Aeneid. 1, vers. 108.*

*Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet:
Saxa vocant Itali, mediis que in fluctibus, Aras.*

Ajunt, ex insula, quæ subsedis fertur, duos istos scopulos superesse: qui aræ vocentur, quia ad eos Afri & Romani scædus percusserint, & fines imperii sui ibi esse voluerint. Vide Servium in hunc locum.

De utroque *Cothone*, Carthaginiensi & Hadrumetino, (nam etiam inter insulas referuntur) supra in utraque urbe actum fuit.

C A P U T V,

D E

N U M I D I A.

Numidia non semper eodem modo, etiam antiquis temporibus, divisa fuit; sed aliter circa tempora Punicorum, quæ Romani cum Carthaginiensibus gesserunt, bellorum; aliter sub primis Cæsaribus. Duas etiam majores gentes in se continuit, *Massæfylorum* ab occasu; & *Massylorum* ab ortu. Livius lib. xxviii, cap. xvii. *Massæfyli, gens adfinis Mauris, in regionem Hispania, maxime qua sita nova Carthago est, spectant.* Et lib. xxiv, cap. xlviii. *Carthaginienses ex templo ad Galam in parte altera Numidia (Massyla ea gens vocatur) regnantem, legatos mittunt.* Gala autem pater Masinissæ. Strabo etiam ita distinxit lib. xvii, pag. 570. Μετὰ τὴν τῶν Μαυρεσιῶν γῆν ἢ τῶν Μασσαιτυλίων ἐστὶν, ὅπῃ τὸ Μολοχάθ ποταμὸν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντα, τελιυτῶσα δὲ ἐπὶ τὴν ἀκρὴν, ἣ καλεῖται ὄρεον τῆς τε Μασσαιτυλίων καὶ τῆς Μασσυλιῶν γῆς. Post Mauretaniam est Massæfylorum regio, incipiens a Molochath flumine, finiens in promontorium, quod Massæfylorum & Massylorum confinium dicitur. Posterius nomen excusum est Μασσυλίβων vel Μασσυλιβύων, & interpres quoque Masselibyum; Casaubonus autem ex mss. emendavit. Polybius quoque has gentes lib. iii, cap. xxxiii. discrevit, Νομάδες Μασσυλίων καὶ Μασσαυλίων, lege Μασσαιτυλίων, Numidarum tam Massylorum quam Massæfylorum. Et Dionysius Periegeta similiter has gentes diversas fecit vers. 187.

Ἐνθα Μασσαιτυλίοι τε καὶ ἀγρόνομοι Μασσυλῆς
βόσκονται,

hoc est, Ubi Massæfylii & in agris degentes Masfyli pascuntur. Silius Italicus hæc nomina videtur permiscuisse, quum lib. xvi, versu 170 dicit,

Massylis regnator erat ditissimus oris,
Nec nudus virtute, Syphax.

Et mox versu 183.

- - - ad Tyrios Massylia signa trahebat.

Syphax autem rex Massæfylorum fuit, Masinissa Massylorum. At poetam forte historia excusare potest, quod Syphax quidem jure solis Massæfyliis imperaverit, per vim autem ipsos etiam Massylos, pulso Masinissa, & Cirta regia occupata, sibi subjecerit: quo victo restitutus Masinissa in paternum regnum fuit. Vide Livium lib. xxx, cap. xi & xii.

Numidæ a Græcis Νομάδες, dicti, Nomades, quasi Græcæ originis sit vocabulum. Plinius lib. v, cap. iii. Ab Ampsaga Numidia est, Masinisse clara nomine, Metagonitis terra a Græcis adpellata: Numidæ vero Nomades a permutandis pabulis, mapalia sua, hoc est domus, plaustris circumferentes. Neutrum Isaaco Vossio ad Melam placet. De Metagonitidis nominæ post dicemus: de Nomadum vocabulo in lib. i, cap. vii. Vossius: Multos e veteribus in

ter
n;
ab
an-
cap.
ur)
lib.
apud
scu-
us in
xcu-
n ex
videtur
Mas-

a vi-

istoria
tem i-
o victo
r.
Pli-
terra a
domus,
s nomi-
ribus in
60

MARIS MEDITERRANEI

Siue INTERNI PARS

Oriens

MAVRETANIA
ET
NUMIDIA

L
eo
A
lat
M
N
ca
Ba

Gr
Sea
nor
gion

nius
Nu
cui
voci
Nun
fini
tania
Am
victo
gnun
Aug
ction
Num
diam

Ha
Asia p
cipit,
Ptolen
regiun
propte
Roman
πρὸς τὰ
πρὸς τὸ
ἀδελφὰ
προσπερε

eo errasse deprehendi, quod Nomadas pro Numidis, & Nomadicum pro Numidico acceperint. At vero Polybius dicto loco Νομάδων Μασσυλίων ἢ Μασσαισυλίων, Nomadum Massylorum & Massesylorum: & Dionysius versu 186. Μασσαισυλίων Νομάδων φύλα Nomadum gentes adpellat: & Dio Cassius lib. xli, p. 172. Jubam, Hiempsalis filium dicit Νομάδων βασιλεύοντα, Nomadibus, id est Numidis, imperantem. Non negamus in Africa & ipsa Numidia fuisse Nomades, id est populos pascendi pecoris causa vagantes: an vero Numidiæ nomen ex Græca origine sit, ut forsan Græci scriptores crediderunt, hoc est quod in dubium vocari possit. Barbaræ regioni barbarum nomen fuit haud dubie.

De Metagonitidis nomine H. Vossius ad Melæ lib. i, cap. vi. Plinius ait Numidiam a Græcis Metagonitin vocatam. Perperam tamen, quum nemo Græcorum ita Numidiam vocarit; Sed quia Pomponius Metagonium promontorium infra recenset in illa Africa parte, ubi Numidia nova sita est, & quod Metagonitas gentem Numidicam esse legisset, Metagonitin vero eorum regionem; ideo, ut existimo, putavit Metagonitin esse Numidiam.

Excussis nominibus, divisiones inspiciendæ sunt, quæ a variis auctoribus traduntur. Plinius qui Melam sequi consuevit, plane alius hoc loco a Mela est, quia Massylorum tantum Numidiam descripsit, quam Novam Ptolemæus vocat: alteram in Mauretania Cæsariensi, cui cesserat, exponit, quod etiam Ptolemæus fecit. Mela autem Massæsyliam Numidiam vocat, paucis additis ex parte altera: reliqua illius, Africæ propriæ contribuit. Plinius suam Numidiam ab Ampsaga ad Tuscam ducit, & hæc Massylorum fuit, sive Masinissæ & posterorum regnum: Melæ Numidia a Mulucha fluviio incipit, qui a Mauretania separat, & circa Ampsagam desinit: nam & Cirtam in Numidia sua ponit, quæ trans Ampsagam in Massylorum regione est, & Masinissæ fuit, a Syphace autem crepta, eoque victo restituta Masinissæ. Plinius autem & Ptolemæus Numidiam alteram, Syphacis regnum, Mauretaniæ Cæsariensem vocant, a Mulucha ad Ampsagam. Cæsaria vero sub Augusto dedicata, provinciæ nomen demum sub Claudio dedit. Quare ordinis & distinctionis causa primum agemus de Numidia Masinissæ sive Massylorum, quam propriam Numidiam adpellamus, quia solam hanc Plinius Numidiam vocat, & Ptolemæus Numidiam Novam: deinde de altera dicturi sumus, quæ inter Mulucham & Ampsagam est.

NUMIDIA PROPRIA

S E U

M A S S Y L O R U M.

Hæc igitur regio, si ductum instituti nostri in Africa persequimur, hoc est ab ortu seu Asia progrediemur, Scylacis exemplo, in occasum, a Tusca fluviio secundum Plinium incipit, desinit in Ampsaga. Et hæc sola Plinio est Numidia, Masinissa clara nomine; etiam Ptolemæo sola, sed cum cognomine Νοµιδία Νέα, Numidia Nova, a qua vero Cirtesiornum regiunculam, Ampsagæ propiorem, separat. Cur vero hæc Nova vocetur Numidia, an propter Veterem alteram, quæ Syphacis fuit, non constat liquide. Credo Novam dici, quia Romanis provincia nova fuit. Appianus lib. iv Civ. p. 995. Λιβύης Ρωμαῖοι τὴν μὲν ἔτι καλεῖσσι παλαιάν, ὅσην Καρχηδονίης ἀφίλοντο, ἣν δὲ ἰόβας εἶχεν, ὕστερον ἔλαβον ἐπὶ Γαίου Καίσαρος, καὶ διὰ τὸ τοιαύτην προσαγορεύουσι Λιβύην, ἣν δ' αὖ τῆς Νοµιδιᾶς. Africa Romani alteram provinciam vocant Veterem, ademptam Carthaginiensibus: alteram, quæ Iuba regnum fuerat, sub Julio Cæsare acceperunt, & propterea Novam adpellant.

In

In maritima ora Numidiæ apud Plinium a Tusca fluviio prima est *Tabraca*. Libro v, enim cap. iiii. inverso ordine ab occasu in ortum: *In ora Tacatua, Hippo regius, flumen Armua, oppidum Tabraca civium Romanorum, Tusca fluviis Numidiæ finis*. Pomponius etiam lib. i, cap. vii. inter tractus hujus nobiliores urbes habet. *In ea, inquit, sunt oppida, Hippo regius, Ruscade, & Tabraca*. Sic scribitur etiam maritimo Antonini Itinerario: *Insula Galata a Tabraca ex Africa stadia ccc.* At Ptolemæus adspirata littera *Θάβρα* καλώμενα, *Thabraca colonia*: pro quo Plinius *civium Romanorum oppidum* dixit. Et Augustinus lib. iv contra Donatist. cap. xxxii. *Victoricum a Thabraca* nominavit, qui Cypriani concilio interfuit.

Deinde Ptolemæo est *Rubricatus* fluviis, antequam Hipponem Regium veniatur. Videtur Plinii *Armua* esse, qui eodem ordine ponitur, *Hippo regius, flumen Armua, oppidum Tabraca*. Sic Ortelio visum & Harduino, eundem esse Rubricatum & Armuam.

Ipse tum sequitur *Hippo Regius*, pluribus memoratus. De Plinio & Mela jam diximus. Strabo lib. xvii, pag. 572. οἱ δύο Ἰππῶνες, ὁ μὲν πλησίον Ἰτύκης, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς πρὸς τῇ Τεστῇ μᾶλλον, ἀμφὺ βασιλεία. Duo Hippones, alter prope *Uticam*, alter remotior, prope *Tritum promontorium*. Et Livius lib. xxix, cap. iiii. *Hispania tumultu compresso, in Africam omnis terror versus. C. Lelius nocte ad Hipponem regium quum accessisset, luce prima ad populandum agrum sub signis milites sociosque navales duxit*. Cognominatur *Regius*, Ptolemæo Ἰππῶν βασιλικὴς, quia in ditione Numidiæ regum fuit, quum alter, *Diarrhytus* cognomine, prius *Carthaginienisium*, post Romanorum esset. Ideo Silius Italicus lib. iiii, vers. 259, de isto:

Tum Vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo.

Quod vero Strabo ἀμφὺ βασιλεία, *ambas regias* dixit, hoc est quod dubitemus: de Regio concedimus; non autem de *Diarrhyto*, qui numquam sub regibus fuit.

De Regio præterea Procopius lib. ii B. Vandal. cap. iv. ἐς πόλιν Νυμιδῶν ἔχουσαν, ἐπὶ θαλάσῃ κειμένην, ἀφικόμενοι, δέκα ἡμερῶν ὁδὸν Καρχηδὸν διέχυσαν, ἣν δὲ Ἰππῶνα πέγιον καλοῦσι, in urbem *Numidarum munitam* [Belisarius] venit, mari adpositam, decem dierum itinere a *Carthagine* distantem; quam *Hipponem regium* adpellant. Antonini Itinerario ab Hippone regio *Carthaginem* numerantur ccxxviii passuum millia: alio & breviori itinere; ut *Surita* ex cod. Regio emendavit, ccxviii millia. Additum urbi insigne decus episcopatu Augustini. An colonia fuerit, inquiritur. Ita vocatur itinere a *Tingi Carthaginem*.

Tacatua

Sullucu

Hipponem regium coloniam

M. P. xviii.

M. P. xxxii.

Quo clarissimus vir, Jo. Vaillant de Nummis coloniarum, Marci Antonini nummum refert his inscriptum notulis: C. G. I. H. P. A. quas sic interpretatur: *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia Augusta*. Cereris imaginem cum facibus accensis nummus in aversa habet: Cererem ab Africanis mulieribus cultam docet Tertullianus: & inde *Cererem Africanam* cognominat. Lib. i ad Uxorem cap. vi. *Viduas Africana Cereri adsciscere scimus*. Et de Exhortat. castitatis cap. ult. *Novimus feminas Cereris Africana, cui etiam sponte abdicato matrimonio adflescunt*.

Succedit apud Ptolemæum *Aphrodisium colonia*, de qua nihil aliunde notum est: nec ul-

ullum ejus in Peutingeriana vestigium. Fana alibi hujus nominis sunt, aut promontoria, ut putare possis mendum in Ptolemæo esse, & vocem *καλόνια*, colonia ex proximo de Hippone Regio versu in hunc, qui Aphrōdisium habet, irrepsisse. Sequuntur alia promontoria, *Stoborum*, & ἵππου ἀκρῶν, *Equi promontorium*, cujus etiam Scylax meminit in Africa pag. 119. ἀπὸ Γύκκης εἰς Ἴππου ἀκρῶν, ab *Urica ad Hippi*, seu *Equi promontorium*: (deest numerus dierum navigationis, aut stadiorum) & addit, ἵππου πόλις καὶ λίμνη ἐπ' αὐτῇ ἐστὶ, *supra illud Equi urbem & lacum esse*. Post Ptolemæo est *Sinu portus*; & tum demum *Collops parvus*. Nihil horum Itineraria habent, sed Antonini, ut vidimus, inter Tacatuam & Hipponem Regium *Sullucæ*; Peutingeri, *Sublucæ*, eodem utrobique intervallo.

Collops parvus solius Ptolemæi est, quem Ortelius Itinerarii *Culucitanas* esse existimat. Sed ordo sic alterutrius invertendus esset. Tacatua enim Collopem minorem ab ortu habet: Culucitanas ac occasu, etiam in Tabula Augustana. Dicitur μικρὸς, *parvus*, quia brevi post sequetur, qui dicitur Collops magnus.

Collopem parvum apud Ptolemæum sequitur τακατὴν, seu, ut Plinius Latine scripsit, *Tacatua*, quæ etiam in veteri Tabula ita legitur scripta, & in manu scripto codice Itinerarii, ubi prave editi quidam *Tacatta*. Plinii verba sunt: *in ora Tacatua, Hippo regius, flumen Armua*. Ulteriora Ptolemæi sunt *Olcachites sinus*, & *Thuzicath*, obscura nomina.

Tum est nobilius oppidum *Ruficade*, Ρουσίκαδα Ptolemæi. Mela lib. 1, cap. VII. *In ea sunt oppida, Hippo regius, & Ruficade, & Tabraca*. Et Plinius lib. v, cap. III. *Oppida, Cullu, Ruficade*. In Tabula Peutingeriana, *Ruficade colonia*, cum insigni majorum & celebrium urbium. In Itinerario *Ruficade*. Augustinus lib. VII contra Donat. cap. XXXIV. *Vernulus a Ruficada*. Ante Ruficaden, sive ortum versus xxv millium, in Tabula & Itinerario sunt *Paratiane*.

Post Ruficaden Ptolemæo est Τρετὸν ἀκρῶν, *Tretum promontorium*: quod Strabo Τρετὸν, *Tritum* scripsit pag. 570 & seq. Tum est Κόλλος μέγας ἢ Κέλλυ, *Collops magnus aut Cullu*. Plinii jam dicto loco: *Oppida, Cullu, Ruficade*. In Tabula sæpe laudata *Chullu*, i. millia distans a Ruficade. In Itinerario Antonini *Chulli municipium*. Collatione Carthaginienfium est *Victoris Cullenfis* episcopi.

Nihil præterea in hac ora memoravit nisi Νυμιδικὴ κόλπος μικρὸν, *intimum recessum sinus Numidici*: post quem sunt *Ampsaga* fluminis ostia. De eo Mela lib. 1, cap. VI. *Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsaga*. Plinius lib. v, cap. III. *Ab Ampsaga Numidia est*. Atque hic cum Plinio finimus Numidiæ partem orientalem, sive Masinissæ regnum, quod Pomponius & Ptolemæus cum Africa proprie dicta conjungunt.

NUMIDIAE PROPRIAE MEDITERRANEA.

Ut, ubi desimus, incipiamus, ab Ampsaga revertemur, via versa, ad Tuscam fluvium. Circa, metropolis & regia mediocri intervallo ab Ampsaga fluvio abest. Strabo lib. XVII, pag. 552. Κίρρα ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ, τὸ Μασσανίσσης καὶ τῶν ἐξῆς διαδοχῶν βασιλείων, πόλις ἐννεκῆσται, καὶ περικυλισμένη καλῶς τοῖς πᾶσι, καὶ μάλιστα ὑπὸ Μικίψα, ὃς τις καὶ Ἕλληνας συνήκισεν ἐκεί. Circa in mediterraneis posita, *Massanissa & successorum regia, urbs munitissima, omnibus rebus instructa*,
LIBER IV. P maxi-

maxime a Micipsa, qui & Græcos in eam habitatum deduxit. Et Plinius dicto loco: Oppida, Cullu, Ruscade, & ab ea quadraginta octo M. passuum in mediterraneo Colonia Cirta, Sittianorum cognomine. Cognomen hoc etiam Pomponius dedit: Urbium, quas habet [Numidia] maxima sunt, Cirta, procul a mari, nunc Sittianorum colonia, quondam regum domus: sed, quum Syphacis foret, opulentiissima. Jol ad mare, cetera. Supra demonstratum est, Melæ Numidiam a Tingitana ultra Ampsagam proferri, ut Cirta etiam comprehendatur. Hinc urbem Jol, quæ Cæsarea postea dicta fuit, caput Mauretanae Cæsariensis, cum illa comparat & componit: quia tractus ille quondam etiam Numidiæ nomen habuit. Sittiani sunt qui sub P. Sittio militaverant, Cirtam deducti in coloniam. De Sittio autem Dio Cassius lib. XLIII sub initium refert, Roma pulsus, vel fugientem, exsulum manum collegisse, eaque, aliunde aucta, Cæsari salutem in Africano bello fuisse, sine quo hinc vincere haud potuisset. αὐτῷ [Cæsari] Πούβλιος τις Σίτιος τὴν τε σωτηρίαν ἄμα καὶ τὴν ἐπικράτησιν ἔδωκεν. Ei [Cæsari] P. quidam Sittius & salutem & victoriam attulit. Cui Cæsar, pro meritis, Manassæ, qui Jubæ amicus fuerat, partem optimam regionis dedit: quod Appianus lib. IV Civil. p. 996 copiosius exponit. Fuit aliquando etiam Syphacis regia, sed eo tempore, quo pulsus fuerat Masinissa. Livius lib. xxx, cap. XII. Cirta caput regni Syphacis erat. adde reliqua. Quod vero Julii Cæsaris auspiciis per Sittianos facta est colonia, cognomen Julia inde accepit, & Ptolemæus lib. IV, cap. III. Κίρτα Ἰσλία, Cirta Julia. Multa quoque hujus urbis mentio in Jugurthino Sallustii bello; præsertim cap. XXI, ubi qui prope Cirtam confedit exercitus, haud longe a mari dicitur castra habuisse.

Ptolemæus regionem, quæ circa Cirtam est, separavit ab Numidia sua Nova, & Cirtæ regionem dixit, cui præter Cirtam metropolim attribuit Vagam, Myraum, Lares, Aciaram, & Azamam, mediterranea omnia. Vaga a Cirta in ortum æstivum distat, de qua Silius lib. III, vers. 259.

Tum Vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo.

Plinio est Vagensis oppidum, lib. V, cap. IV. Et Augustino lib. III. contra Donatistas cap. VI. Libosus Vagensis episcopus est. Idem epistola CCLV ad Macrobius p. 318. Vagiense concilium memoravit. Ptolemæus scripsit Βούγα, Vaga: Plutarchus Mario p. 409. Βαγά, Baga: Φερεῶν Βάγαν πόλιν μεγάλην, præfectus præsidio magnæ urbis Baga. Ex cujus historia adparet, esse Sallustii Vaccam, quam etiam civitatem magnam & opulentam dixit Jugurthino cap. LXIX; & forum rerum venalium totius regni maxime celebratum, cap. XLVII. Apud utrumque etiam idem est præsidio præfectus Turpilus.

Cetera oppida a Cirta in meridiem recedunt: Lares, Λάγος, diversum oppidum, ut ex positione Ptolemæi claret, ab Itinerarii Laribus colonia, ut Aldus & Simlerus ediderunt, &, Surita teste, omnes codices habent; seu, ut Schotti editione est, a Laribus colonia. Ptolemæo Lares est a Cirta in austrum ita, ut paullisper in orientem inclinet: Itinerario autem hic ordo est:

Carthagine	
Unucam	M. P. XXII.
Sicilibbam	M. P. VII.
Vallos	M. P. XV.
Coreva	M. P. XX.
Musti	M. P. XXVII.

<i>Laribus coloniam</i>	M. P.	XXX.
<i>Altienvros</i>	M. P.	XVI.
<i>Admedera coloniam</i>	M. P.	XXXII.
<i>Theveste coloniam</i>	M. P.	XXV.

Sic *Laribus*, si omnino in Numidia est, ad limitem ejus orientalem est: *Lares* autem Ptolemæi hinc longe remotum est in occasum. Augustini lib. VI, cap. XXVIII. contra Donatistas est *Hortensianus a Laribus*, qui vero ob positionem demonstratam ad Ptolemæi *Lares* non pertinet. Hujus autem testem alium advocamus, Sallustium Jugurth. cap. XC. Consul, inquit, *A. Manlius legatum cum cohortibus expeditis ad oppidum Laris, ubi stipendium & commeatum locaverat, ire jubet: dicitque se prædabundum post paucos dies eodem venturum. Sic incepto suo occultato, pergit ad flumen Tanam.* Oppidum *Laris* volunt patrium casum esse interpretes, ut apud Maronem, urbem *Patavi*: & rectum *Lares*, sicut apud Ptolemæum.

Myraum ignotum est: etiam *Ἀϊάρεν*, *Actara*, quæ in Tabula Agathodæmonis *Apari* scripta est.

Azama autem Ptolemæi, *Ἀζάμα*, plerisque videtur urbs *Zama*, altera Numidarum regia & munimentum esse, bellis Hannibalis, Jugurthæ, & Jubæ celebrata. Id si est, nimis videtur in austrum a Ptolemæo remota, quamvis a *Zama Hadrumetum* apud Nepotem Hannibale cap. VI millia passuum circiter trecenta numerentur. Polybius & Livius dubitationem injiciunt. Ille lib. XV, cap. V. *Ζάμα ἐστὶ πόλις ἀπὸ τοῦ Καρχηδονίου ὡς πρὸς τὰς δύο ἡμέρας πῖσι.* quod Livius, presse sequutus Græcum, lib. XXX, cap. XXIX. vertit, *Zama quinque dierum iter a Carthagine abest.* Ptolemæi autem *Azama*, uti in Tabula ad numeros ejus confecta videmus, per octo gradus abest a Carthagine, quod spatium vix quindecim diebus expeditus etiam viator possit ceteri. In Numidia fuit *Zama*, longoque intervallo ab *Hadrumeto* vel CCC millium, ut *Nepos* tradidit, vel, quod majus est, *καθὰ τρεῖς χίλιαι*, III M. *stadiorum*, ut *Appianus Pun.* p. 40 refert: unde de Carthagine, cujus paullo minor est distantia, tamen judicare licet. Quare aut reducenda erit Ptolemæi *Azama*, aut illa non est celebrata Numidarum urbs *Zama*. In Peutingeri Tabulæ segmento III *Zama* regia longe citerior est, apud *Assures*, X millibus ab iis distans in ortum: quæ cum Polybio magis congruit quam longinqua altera; etiam Hannibalis expeditioni, quam idem & Livius describunt, est convenientior. Sed nihil definitio: & aliis judicandum relinquo.

Cetera quæ de *Zama* a variis traduntur, hæc sunt: *Sallustius Jugurth.* cap. LVII *Marinus ad Zamam pervenit. Id oppidum in campo situm, magis opere, quam natura munimentum erat, nullius idoneæ rei egens, armis virisque opulentum.* Et *Hirtius Afr. B.* cap. XCI. *Rex Juba, ut ex prælio fugerat, una cum Petreio, interdiu in villis latitando, nocturnis itineribus confectis, in regnum pervenit: atque ad oppidum Zamam, ubi ipse domicilium, conjuges, liberosque habebat, quo ex cuncto regno omnem pecuniam, carissimasque res comportaverat, quodque inito bello operibus maximis munierat, accedit.* Sed exclusus ab oppidanis fuit. *Plinius* vocat lib. V, cap. IV. *Zamense oppidum.* Est postmodum colonia facta, splendisque ornata titulis. Inscriptio vetus apud *Gruter.* p. 364. COLONI COLONIAE AELIAE HADRIANAE AUG. ZAMAE REGIAE. *Augustinus* lib. VII, cap. XVII. *Marcelli a Zama meminit, qui in concilio, cui Cyprianus præfedit, sententiam dixerat.*

Hæc sunt *Cirtesiarum* oppida, omnia in occidentali parte hujus Numidiæ posita,

id est Ampsagam fluvium versus: quorum caput Cirta fuit, & ipsa non procul ab Ampsaga, quem proinde Victor Vitenfis lib. 11 Persecut. Afric. p. 680. *Ampsagam fluvium Cirtensem* dixit. Quum eadem etiam haud longe a mari fuerit, ut ex Sallustii Jugurtha cap. XXI supra demonstravimus; non difficile est, verum Cirtæ locum invenire, quum longitudinem vicinitas Ampsagæ indicet, latitudinem propinquitas maris.

Inter hunc limitem & Rubricatum fluvium Ptolemæo est *Culcua colonia*, Cirtæ ferme parallela; etiam *Simisthu* & *Tucca* Numidica: & supra Hipponem regium *Thuburnica colonia*, quod *Tuburnicense* Plinii oppidum est, de quo veretur Harduinus ne eadem *Thubursica* ejusdem Ptolemæi sit, longe ab illa in meridiem versus sita: propter quam distantiam mihi secus videtur, præsertim quod multa Africæ oppida in nomine pæne conveniunt, & tamen separata manent, ut etiam Tuburbo est, idque geminum, majus & minus. Est etiam in Notitia provinciae Numidiæ *Fruementius Tubursicensis* episcopus, quæ Tubursica seu *εὐεργετινὰ* Ptolemæi est: Thuburnicam autem Tuburnicense Plinii oppidum confirmat, & ab altera separat.

A Tubursica in septemtrionem proxima *Thigiba* colonia; & *Gausaphna*, quæ *Gazanfula* Itinerarii & conciliorum summo viro ad Cypriani concilium, videtur: & in occasum *Θυρσέπων*, interpreti *Thunnudronum*, colonia. Hinc in austrum magis *Lambasa*, *Legio Augusta* tertia, ut Ptolemæus adscripsit, quæ ibi castra stativa habuit, aut fuit præsidio. Augustinus lib. VI, cap. XIII. adv. Donatistas *Januarium a Lambesæ* episcopum memorat. In Augustana Tabula sine diphthongo *Lambesæ*: atque ita etiam in Itinerario, cujus aliquot itinera a Lambesæ & per illam diriguntur. Primum a Lambesæ Sitifi: alterum a Theveste per Lambesem Sitifi: tertium a Lambesæ Cirtam, quod ita habet:

<i>Lambesæ</i>	
<i>Tamugadi</i>	M. P. XIV.
<i>Ad Rotam</i>	M. P. XXX.
<i>Ad Lacum regium</i>	M. P. XX.
<i>Cirtam coloniam</i>	M. P. XX.

Ex quo itinere etiam situs oppidi *Tamugadi* discitur, cujus & alibi fit in itineribus mentio: etiam in Peutingeriana *Thamagadi*. Augustinus autem lib. 11 Retract. cap. LIX. & epistola CLXIV ad Emeritum, *Tamugadensis Donatistarum episcopi* meminit.

Hinc propius ad Rubricatum fluvium est *Thunusda* inter Hipponem regium & Tabracam paullo intus sita: Plinio *Thunusidense oppidum*: & supra id *Bullaria* Ptolemæi, quod nomen corruptum videtur ex *Bulla regia* Plinii lib. V, cap. 111. qui *liberum oppidum* dixit: & Antonini, cujus hæc est, itinere Hippone regio Carthaginem, distantiarum dispensatio:

<i>Hippone regio</i>	
<i>Onellaba</i>	M. P. I.
<i>Simittu coloniam.</i>	M. P. V.
<i>Bullam regiam</i>	M. P. VII.
<i>Novas Aquilianas.</i>	M. P. XXIV.
<i>Vicum Augusti</i>	M. P. XVI.
<i>Cluacaria</i>	M. P. XXX.
<i>Tiburbo minus</i>	M. P. XV.
<i>Cigisam</i>	M. P. XXVIII.
<i>Carthaginem</i>	M. P. XVIII.

Etiam

Etiam *Bulla regia* scriptum est in Tabula Peutingerorum Augustana. Dicitur etiam simpliciter *Bulla*, ut Augustinus lib. VII, cap. XXV. *Therapium a Bulla* in Carthaginiensi synodo episcopum commemoravit. Est tamen etiam quod dubites eandem Bullariam Ptolemæi & Bullam regiam esse, quia illa fuit in Numidia ipso Ptolemæo auctore: hæc secundum Notitiam Africæ in provincia proconsulari, cujus est *Joannes Bullensium regio*: quamquam in confinio Numidiæ & Zeugitanæ fuit: Bullaria intus paullo.

Supra hanc Bullam, hoc est inde austrum versus, erat, eodem teste Ptolemæo, *Sicca Veneria*, *Σίχχα Όννεγία*, quam & simpliciter *Siccam* vocant. Sallustius Jugurth. cap. LVI paullo post [Jugurtha] cognoscit, *Marium ex itinere frumentatum cum paucis cohortibus Siccam missum, quod oppidum primum omnium post malam pugnam ab rege defecerat. Eo cum delectis equitibus noctu pergit, & jam egredientibus Romanis, in porta pugnam facit, simul magna voce Siccenses hortatur, uti cohortes ab tergo circumveniant.* Et Plinius lib. V, cap. III. *In mediterraneo colonia Cirta, Sittianorum cognomine; & alia intus Sicca. ALIA*, hoc est colonia alia, interius, quam Cirta, sita. Coloni *Siccenses* dicti apud Trebell. Polionem in Celso. Cognomen *Veneria* Ptolemæus addit, & Itinerarii auctor itinere alio ab Hippone regio Carthaginem:

Hippone regio

Tagaste

M. P. LIII.

Naraggara

M. P. XXV.

Siccam Veneriam.

M. P. XXXII.

Etiam auctor Tabulæ Peutingerianæ cognomen *Veneria* addidit. Est tamen ubi eodem Itinerario simpliciter *Sicca* adpellatur, itinere a Musti Cirtam:

Musti

Siccam

M. P. XXXII.

Naraggara

M. P. XXX.

cetera.

Summi viri, Jo. Seldenus de Diis Syris Syntagm. II, cap. VII. & Ger. Jo. Vossius Theol. Gentil. lib. II, cap. XXII. nomen *Sicca Veneria* erudite deducunt ex Assyriorum numine vel religione *Succot Benot*, cujus II Reg. XVII. fit mentio, quasi *tabernacula filiarum* sive *mulierum* dicantur, seu cultus Veneris Assyriæ, quem Herodotus lib. I, cap. CXCIX, & Strabo lib. XVI. describunt. Ut vero sæpe oppidum *Sicca* sine cognomine adpellatur, quæritur an etiam *Veneria* simpliciter dicatur. Ita videtur a Solino cap. XXVII fieri. *Clypeam*, inquit, *civitatem Siculi exstruunt, & Aspida primum nominant. Veneriam etiam, in quam Veneris Erycinæ religiones transtulerunt.* Verum dubitari potest, an *Siccam Veneriam* intellexerit, nec potius, quia cum *Clypea* conjungit, *Aphrodisium* illud fanum, quod inter *Clypeam* seu *Clupeam* & *Hadrumentum* est. Salmastius sane ad *Veneriam* Solini nihil adnotavit, nisi Græcam vocem *Αφροδισιον*.

In his Itineribus *Tagaste* est & *Naraggara*: prior etiam *Thagaste* scribitur, patria S. Augustini. Sic enim ipse de se lib. II Confession. cap. III. *Anno illo intermissa erant studia mea, dum mihi reducto a Madauris, in qua vicina urbe jam ceperam litteraturæ atque oratoria percipiendæ gratia peregrinari, longinquioris apud Carthaginem peregrinationis summi præparabatur animositate magis quam opibus patris municipis Thagastensis admodum tenuis.* Muni-

cipio itaque Tagaste ortus Augustinus fuit. Plinio lib. v, cap. iv. est oppidum *Tagastense liberum*. In conciliis *Alypius* episcopus *Tagastensis* laudatur.

Alterum oppidum *Naraggara* Ptolemæi est, & Itinerarii, ut vidimus, & Tabulæ Augustanæ. Antiquum oppidum, etiam ex Punico bello notum. Livius lib. xxx, cap. xxix. *Scipio haud procul Naraggara urbe, tum ad cetera loco opportuno, tum quod aquatio intrateli conjectum erat, confedit.* Gronovius ex mss. ita: *Vulgati Nadagara: mendosius Polybius Μαργαρον, Margarum*, lib. xv, cap. v.

Inter Siccam & Naraggaram Ptolemæo est *Assurus*, alia ab Assuris Zeugitanæ, quæ in recto *Assura* erant. Supra Naraggaram in austrum recedens est *Ucibi*, de quo nihil est quod adnotemus: & hinc in ortum *Theveste*, *Gislen*, quæ sic etiam in Itinerario scribitur & Peutingeriana: in Codice autem Theod. lege v. de Appellation. *Thebeste*, quæ ibi data est Sabino & Rufino consulibus. Et Augustinus lib. iv contra Donatistas cap. xxxviii. *Lucius a Thebeste* scripsit. Situs tam ex Ptolemæo quam Itinerario definiti potest, & hujus hæ sunt rationes itinere a Theveste per Lambesem Sitifi:

<i>Theveste</i>	
<i>Timphadi</i>	M. P. XXII.
<i>Megefela</i>	M. P. XX.
<i>Mascula</i>	M. P. XVIII.
<i>Glandi</i>	M. P. XXII.
<i>Tamugadi</i>	M. P. XXII.
<i>Lambesem</i>	M. P. XIV.
<i>Diana</i>	M. P. XXXII.
<i>Novam petram</i>	M. P. XIV.
<i>Gemellas</i>	M. P. XXII.
<i>Sitifi</i>	M. P. XXV.

Colonia fuit Theveste, ut ex alio itinere, mox explanando, ostendemus: quod veteri inscriptione apud Gruterum pag. 600. num. 10. confirmatur.

ORIUNDI EXAFRICA
COL. TEVESTE.

Cetera hujus itineris obscuriora prætermitto. *Mascula* ex eo nota, quod *Donatus Masculitanus* ab Optato Milevitano lib. i, pag. 39. memoratur. *Diana* in Peutingerianæ segmento II est *Ad Dianam*. Est & alius locus Itinerario *Ad Dianam*, inter Hipponem regium & Tabracam: alius inter Tamugadi & Lamasbam *Diana veteranorum*, ubi Surita & Schottus legunt *Duana*, ut mox itinere demonstrabimus. *Sitifi* in altera Numidia explicabitur. *Gemelle* in Tabula Augustana visuntur, a Theveste longe in occasum: & in ortum versus ab illa urbe, in eadem Tabula, *Vico Gemellas*. Prior locus, uti ex ordine adparet, hic intelligendus est.

Hinc in ortum æstivum est *Ammedara* Ptolemæi, *Αμμεδαρη*, Itinerarii *Admedera*, ut Aldus edidit; ut Schottus, *Ammedera*: In Augustana Tabula *Ad medera*, divise, cum signo majorum urbium seu coloniarum: nam clare in Itinerario colonia dicta est, ex quo hæc damus:

<i>Carthagine</i>	
<i>Unucam</i>	M. P. XXII.
<i>Sicilibbam</i>	M. P. VII.
<i>Vallos</i>	M. P. XV.
<i>Coreva</i>	M. P. XX.
<i>Musti</i>	M. P. XXVIII.
<i>Laribus coloniam</i>	M. P. XXX.
<i>Altiuros</i>	M. P. XVI.
<i>Admederam coloniam</i>	M. P. XXXII.
<i>Theveste coloniam</i>	M. P. XXV.
<i>Altabam</i>	M. P. XVIII.
<i>Iusti</i>	M. P. XVII.
<i>Mercimeri</i>	M. P. XXIV.
<i>Macomades</i>	M. P. XXIV.
<i>Sugus</i>	M. P. XXVIII.
<i>Cirtam coloniam</i>	M. P. XXV.

Ex ceteris hujus itineris, quæ in Numidiam cadunt, notiora sunt *Altaba*, cujus episcopus in collatione Carthaginiensi memoratur. *Macomades*, diversi ab iis, quos ad Syrtes exposuimus: in Notitia Numidiæ *Pardalius Macomadiensis* episcopus est. *Sigus*, ut in Peutingeriana Tabula & Aldi Itinerario scribitur; sive *Sugus*, ut Schottus edidit cum *Surita* ex antiquissimo codice. In Notitia hujus provinciæ est *Victor Suggitanus*.

Lamasba situs ex hoc itinere cognoscitur, quod eo a Tamugadi institutum est:

<i>Tamugadi</i>	
<i>Tadui</i>	M. P. XXVIII.
<i>Duana Veteranorum</i>	M. P. XVI.
<i>Lamasbam</i>	M. P. XVIII.

Et alio itinere quod inde Sitifi directum est:

<i>Lamasba</i>	
<i>Zarat</i>	M. P. XXV.
<i>Perdices</i>	M. P. XII.
<i>Sitifi</i>	M. P. XXV.

In Tabula Augustana *Lamasbua* scriptum: in Notitia autem Numidiæ *Secundinus Tamafuensis*, E in V converso, legitur. Quæ sequuntur priore itinere, *Tadui* in laudata tabula *Thadite*; scribitur: *Duana* sic in cod. reg. vetusto legitur; ceteris omnibus *Diana* est, de qua supra diximus. Alterius itineris reliqua in alteram cadunt Numidiam post paullo explicandam.

Et alia ex itineribus definienda sunt. *Mileum* sive *Milevum* aut *Milevi*, episcopalis urbs in Numidia. Carolus quidem a S. Paulo in Georg. S. diversas facit, sed nescio qua ratione. Colonia fuit *Mileum*, & in Peutingeri Tabula *Milen colonia*: & Aethicus

Mi-

Mileu scripsit. Episcopum habuit, qui Carthaginiensi concilio, cui Cyprianus praesedit, *Polianus a Mileo* adpellatur: quod sic etiam ab Augustino lib. vi contra Donatist. cap. xx. repetitum est. Et *Milevum* fuit episcopale, ac Notitia Numidia *Benenatus Milevianus* recensetur episcopus, notissimusque est episcopatus Optati Milevitani: & Augustinus epist. xxxiv. sub finem: *beatissimus frater Severus de condisciplinatu nostro Milevitana antistes ecclesie*. Qui vero *Mileum* scripserunt, non habent *Milevum*: contra qui *Milevum* & *Milevianus* legunt, nullum apud eosdem est *Mileum*. Unde summus vir Notis ad Cypriani concilium quasi mirabundus: *Carolus a S. Paulo Mileum a Milevi distinguit*: nam *Milevi* etiam vulgo id oppidum dicitur. Situs ac positio ex hoc itinere adparet:

*Cirta colonia**Mileum*

M. P. XXV.

Idicram

M. P. XXV.

Cuiculi

M. P. XXV.

Sinisi

M. P. XXV.

quod etiam cum Peutingeriana convenit. Sita ergo urbs Milevi in fine hujus Numidia, a Cirta in occasum. *Idicra* fuit etiam episcopalis, & in Notitia Numidia *Palladius Idicrensis* memoratur. *Cuiculi* quoque episcopum habuit, qui in Cypriani concilio fuit *Pudentianus a Cuiculi*, apud Augustinum lib. vii. adv. Donatist. cap. xxxv. Et in Notitia Numidia *Victor Cuiculitanus*.

Hæc ab occasu Cirtæ: in ortum simulque in aquilonem recedunt *Aque Tibilitanæ*, inter Cirtam & Hipponem supra viam mediam. Tabula Peutingeri, *Aquis Thibilitanis*: in qua oppidum *Thibili* ab aquis in ortum reductum est. Alii sine adspiratione scribunt, Augustinus epistola cxxviii ineunte: *quum Tibilim venisses*. Idem lib. xxi de Civit. Dei cap. viii. *Ad Aquas Tibilitanas* episcopo adferente *Proiecto reliquias martyris gloriosissimi Stephani, ad ejus memoriam veniebat magnæ multitudinis concursus & occursum*. In Notitia est *Simplicius Tibilitanus*: & apud Optatum lib. i, p. 39. *Marinus ab Aquis Tibilitanis*. Situm ex hoc itinere cognoscimus:

*Cirta**Aguas Tibilitanas*

M. P. LIV.

Villam Servilianam

M. P. XV.

Hipponem regium

M. P. XXV.

Ulterior est colonia *Simittu*, quæ ad fines Zeugitanæ propius accedit. Carolus a S. Paulo in proconsulari provincia censet: sed malo ponere in Numidia. Tabraca enim Numidia est, Plinio testante: *Simittu* autem citra Tabracam xvi millibus sita est, lxxx millibus passuum ab Hippone regio: Tabraca autem ab eodem distat millibus xcvi. quod alio itinere colligitur. Prioris sunt hæ rationes ab Hippone regio Carthaginem:

*Hippone regio**Onellaba*

M. P. L.

Ad Aquas

M. P. xxxv.

Simittu coloniam

M. P. V.

atque

atque sic per Bullam regiam, Tuburbo minus, ac Cigisam ducitur Carthaginem.
Tipasa quoque & *Tagora* ex itinere a Musti Cirtam sunt constituenda.

<i>Musti</i>		
<i>Siccam</i>	M. P.	XXXII.
<i>Naraggara</i>	M. P.	XXX.
<i>Tagora</i>	M. P.	XX.
<i>Tipasam</i>	M. P.	XXXIII.
<i>Gazaufulam</i>	M. P.	XXXV.
<i>Sugus</i>	M. P.	XXIII.
<i>Cirtam</i>	M. P.	XXV.

Tagora in Notitia Numidiæ occurrit, cujus est *Timotheus Tagurensis*. Duplex est *Tipasa* Ptolemæi, in Cæsariensi Mauretania: altera hujus provinciæ ex Itinerario. In Notitia etiam distinguuntur, *Rusticus Tipasensis* Numidiæ; & *Reparatus Tipasitanus* in Mauretania Cæsariensi. De *Gazaufula* supra diximus, videri doctis viris Ptolemæi *Gausaphnam* esse, quamvis remotior a Cirta sit in Ptolemæi tabula, quam pro milliariis Itinerarii. Notitiæ in Numidia est *Argentius Gazaufulensis*: & Augustino lib. VII contra Donatistas cap. XL. *Salvianus a Gazaufala*. Sic scriptum est vocali prima in pænultima, etiam accuratissima Benediclinorum editione: in Notitia autem, & Itinerarii cod. Regio (in olim editis omissum hoc nomen, quod summa milliariorum requirit) & apud Victorem Vitensem est u in pænultima, *Gazaufula*, *Gazaufulensis*. Tabula Peutingeri *Gasaupala* segm. II.

Hæc ex Itinerario Antonini, ut vocatur, indagare licuit: alia supersunt vel ex conjectura statuenda, vel ut dubia, sine certi loci definitione, relinquenda. Tamen si *Madurus* Ptolemæi est *Madaura*, Apuleii patria, certiores ejus rationes sunt: quod multis vero simillimum videtur. In Numidia fuit *Madaura*, uti etiam *Madurus* Ptolemæi: ideoque Victor Vitenensis in Numidiæ Notitia *Pudentium Madaurensem* in episcopis Numidiæ nominavit. Et Apulejus se *Madaurensem* genere dixit *Metamorph.* VI libro, & de Platonis philosophia lib. III. Idem vero Apologia fatetur se *seminumidam & semigatulum* esse, quia *patria sita Numidia & Gatulia in ipso confinio*. At Gatulia longe abest a Maduri loco, quem Ptolemæus designavit: nisi illos Gatulos intelligamus, quorum majores sub Juba, Numidiæ regis, imperio fuerunt a C. Mario beneficio adfecti, ab Juba ad Cæsarem defeecerunt. Vide Hirtii Afr. B. cap. XXV & XXXII. Nec licet Madauram in ulteriora & ad propriam Gatuliam, de qua infra acturi sumus, deducere: vicina enim Tagastæ, Augustini patriæ fuit. Sic enim ipse lib. II Confessionum cap. III. *dum mihi reducto a Madauris, in qua vicina urbe jam ceperam litteratura atque oratoria percipiende gratia peregrinari, longinquioris apud Carthaginem peregrinationis sumtus preparabantur*; cetera supra in Tagaste sunt recitata. Hic pluraliter scripsit a *Madauris*: ut Aethicus cosmographus in Africæ urbibus *Madauros* quarto casu: vulgo femininum & singulare est. Etiam *Medaura* dicta, ut ex inscriptione veteri adparet apud Gruterum p. 600. num. 10. SERVIL. MEDAURIANUS, quod gentile, aut quaecumque cognomen, ad urbem nostram haud dubie referendum, quamvis ibidem dicatur colonia Teveste oriundus: quod ex alia inscriptione pag. 860 num. 12 adparet clarius:

M E M O R I A E
A U R E L I A E
G R A P H I C I A N A E
N U M I D A E T
C A T U L L U S
M E D A V R I A N I

Olim Syphacis fuit, ut ipse Apulejus Apolog. tradit: post Masinissæ regis Romanorum beneficio: *deinceps*, inquit, *veteranorum militum novo conditu splendidissima colonia sumus*. Et Plinium ejus mentionem lib. v. cap. 1v. fecisse, a multis adhuc fuit creditum, quia Hermolaus & Frobenius legerunt *Madaurense oppidum*: sed priores, & mss. omnes codices, *Materense*. Harduinum consule qui codices inspexit.

Et Calama episcopale oppidum, unde Donatus Calamensis est apud Optatum lib. 1 pag. 39. Augustinus coloniam dixit lib. xxii de Civ. Dei cap. viii. ubi Eucharri Calama habitantis mentionem fecit: & brevi post: *miracula, quæ per hunc martyrem, id est gloriosissimum Stephanum facta sunt in colonia Calamensi*. Notitia Africae in Numidia: *Quodvulidens Calamensis*. Situm certum demonstrare non possumus.

Augustinus ibidem Synicensis castelli meminit. *Memorati*, inquit, *memoria martyris, quæ posita est in castello Synicensi, quod Hipponensi colonia vicinum est*. Hipponem intelligo regium, cui propior Augustinus erat, immo in ipso episcopus.

Capsa Sallustii an eadem quæ Ptolemæi, supra in Byzacio mediterraneo disputatum fuit. Non videtur eadem. In Tabulæ Augustanæ segmento iii est in pænultima linea, quæ in austrum vergit. *Capsa colonia*, quam puto illam Sallustii esse, de qua ipse cap. lxxxix. *Erat inter ingentes solitudines oppidum magnum atque valens, nomine Capsa: cujus conditor Hercules Libys memorabatur. Ejus cives apud Fugurtham immunes, levi imperio, & ob eâ fidelissimi habebantur: muniti adversum hostes non mœnibus modo, & armis, atque viris; verum etiam multo magis locorum asperitate. Nam præter oppido propinqua, alia omnia vasta, inculta, egentia aqua, infesta serpentibus*. Strabo lib. xvii, pag. 572. *Κάψα τὸ γαζοφυλάκιον τῆς Ἰσχυρόθου*, Capsa, gazophylacium Fugurtha. Incolæ Capsenses Sallustio.

Thala a pluribus quidem memorata: a nemine ejus positio definita. Sallustius cap. lxxv. *Fugurtha* [fugiens] in solitudines, dein Thalam pervenit, in oppidum magnum & opulentum, ubi plerique thesauri, filiorumque ejus multus pueritia cultus erat. Quæ postquam Metello comperta sunt, quamquam inter Thalam flumenque proximum, in spatio milium quinquaginta, loca arida atque vasta esse cognoverat; tamen spe patrandi belli, si ejus oppidi potius foret, omnes asperitates supervadere ac naturam etiam vincere adgreditur. Et Strabo jam dicto loco de Jubæ bello: *συμφασιδῆτος δὲ τοῖς ἡγεμόσιν αἱ πόλεις, Τισιακὸς τε, καὶ Οὐάτα, καὶ Θάλα, ἔτι δὲ καὶ Κάψα, deletæ sunt cum ducibus urbes, Tisians & Vata, & Thala, adhuc Capsa*. Priora oppida ignota sunt, nisi alterum Vada scribatur, quia in Notitia Numidiæ sunt Rusinianus Vadenfis, & Proficius Vadenfis. De Thala etiam Tacitus annali iii, cap. xxi. *Tantum*, inquit, *severitate profectum, ut vexillum veteranorum, non amplius quingenti numero, easdem Tacfarinatis copias, præsidium, cui Thala nomen, adgressas, fuderint*. Et Florus lib. iii, cap. 1. de Metello consule: *Agrorum atque vicorum populatione non contentus, in ipsa capita impetum fecit, & Zamam quidem frustra diu voluit: ceterum Thalam, gravem armis thesauroque regis, diripuit*. Multa sic de oppido referuntur: de loco ac positione nihil. Nec

certior fluvius *Tanas*, ad quem Marius venit, quum Capsam occupatum iret, quod Sallustius cap. xc seq. descripsit. Videtur inter Lares & Capsam delabi. Quo exeat, in Ampagam, an suo ostio in mare, etiam est incertum. Nec meliores rationes sunt fluminum & oppidorum reliquorum, quorum Sallustius Jugurthino meminit. *Thirmida* oppidum, ubi Hiempsal est interfectus, cap. xii Jugurthini: *Suthul* oppidum, ubi regis thesauri erant, cap. xxxvii: *Muthul* fluvius in ea parte Numidiæ, quam Atherbal in divisione possederat: ut idem Sallustius dicit cap. xlviii. Atqui Jugurthæ pars Mauretaniæ attigit, cap. xvi. ergo Atherbalis portio fuit orientior, sive illa Numidia, quam adhuc exposuimus.

Tigisis quoque Numidiæ fuit oppidum, licet aliud hujus nominis in Mauretania Cæfariensi commemoretur. Nam episcopi Notitia Africae in utraque provincia memorantur, in Numidia *Domicofus Tigistanus*: in Mauretania *Passitanus Tigistanus*. Hæc certa est, quia Ptolemæus *Tigis* in Mauretania habet: illa, quæ Numidiæ est, dubio fitu, nec, nisi ex conjectura, statuendo. Et hujus erat *Secundus Tigistanus primas*, cujus Augustinus epistola lxxviii meminit: quod clarius ex epistola clxii adparet, qua scripsit: *Secundus Tigistanus, qui tunc agebat in Numidia primatum*. In australi parte fuisse & circa Aurasiū montem, ex Procopii lib. ii Vandal. cap. xiii non obscure colligitur. Consule etiam Lucam Holstenium ad Ortelium pag. 35. Huc referunt Plinii *Tigense oppidum*, ex lib. v, cap. iv. quasi *Tigifense*, vere, an lapsu scribentis, equidem ignoro. Certius huc pertinet inscriptio vetus apud Reinesium p. 458. PATRONO ZAMAE REGIAE ET PATRONO TIGISENS.

Aurasis autem mons, in Numidia australi situs, habitabatur posteriori ævo a Mauris *αὐροσίμους*, xiii dierum itinere a Carthagine, ut Procopius narrat lib. i Vandal. cap. viii. cum quibus Justinianus bella gessit, lib. ii, cap. xiii. Pluribus descripsit hunc montem lib. vi *αὐροσίμους* cap. vii, esse ei haud parem in terrarum orbe, quia abruptus undique altissime surgat, nec adscensum nisi in prærupto offerat: in vertice autem planos campos esse, prata, hortos, fontes, aquas placidas, fruges, etiam aromata, omnis generis. Et hunc montem dicit in Numidia esse: *ἄρος ἐστὶν ἐν Νυμιδίᾳ, ὅπερ Ἀυροσίον ἐπικύκλουν*. Et lib. i Vandal. cap. viii ait, esse *τὸ εὐκαταμένον πρὸς μεσημβρίαν*, in meridiem vergere. Videtur Ptolemæi mons *Audus* esse.

Et *Casæ Nigræ* in Numidia erant, quarum episcopus ille *Donatus* fuit, a quo *Donatistæ* adpellantur. Augustinus lib. i Retractat. cap. xxi. Ille [Donatus] non erat Carthaginiensis Donatistarum episcopus, sed a *Casis Nigris*, qui tamen primus apud Carthaginem ipsum nefarium schisma commisit. Unde in Notitia Numidiæ *Felix Casennigrensis* episcopus vocatur. Ubi situm hoc oppidum fuerit, non est proditum memoriæ.

Ultra Aurasiū montem sunt obscuriora, *Buzara* mons, & hinc in ortum procedens *Thambes* mons: oppida *Thubutis*, *Gedne*, *Gazacupada*, singula Ptolemæi: quibus ex Vitruvii lib. viii, c. iv. oppidum *Ismuc* addo, a Zama millia passuum viginti remotum, in quam plagam, non liquet. In ejus agro ait nullam serpentem esse, & aliunde adlatam statim exstingui.

Sunt præterea apud Plinium lib. v, cap. iv. oppida, quæ Ptolemaicis conciliari possunt, ut *Tynidrumense* & *Θυνιδρόμων*, *Thunudromum*; *Tibigense* & Ptolemæi *Θίγισα*, *Tigiba*, & alia, de quibus Harduinus consulatur.

Et civitatis, quæ jure nationes dici possint, ibidem Plinio laudatæ, *Natabudes*, Ptolemæi *Nasabutes*: & *Capsitani*, de quibus supra: *Misulani*, Ptolemæi *Misulami*, quos sub *Ando* monte ponit, Taciti *Musulani*, qui accolæ *Mauros* habent, ideoque in occasum

magis, quam Ptolemæus locavit, ducendi cum Natabudibus videntur; annali 11, cap. LII. & lib. IV, cap. XXIV. Et his australiores *Nisibes* Ptolemæi, sunt *Nisives* Plinii: *Musini* hujus, Ptolemæi *Musini* sub *Thambe* monte: *Sabarbares* Plinii: *Sabubures* Ptolemæi: & supra hos *Sinaphius campus*, montem versùs Mampsarum.

Notitia tandem Numidiæ multos episcopos ab urbibus nominavit, quarum sedes nobis ignotæ sunt, verbi gratia *Leontium Burcensem*, *Martialem Girensensem*, *Donatum Ausuccurensensem*, *Benenatum Lambirianum*, *Felicem Lamfortensem*, *Abundium Tidditanum*, *Adeodatum Nobabarbarensem*, *Florentium Nobagermaniensem*, *Victorinum de Nobacasaris*, *Fructuosum de Gira Marcelli*, *Anastasium Aquenobensem*, *Reparatum Tubuniensem*, *Rufinianum Vadensem*, *Proficium Vadensem*, quasi duo hujus nominis oppida fuerint: *Honoratum Fatensem*, *Fluminium Tabudensem*, & alios plures, de quibus si quid inveniri poterit, in Medii xvi Geographia adferemus.

Insulæ ad hanc Numidiæ partem a Ptolemæo paucæ, & incognitæ numerantur: *Calatæ* supra *Tabracam*: & *Hydras* contra *Tretum* promontorium.

NUMIDIA MASSAESYLORUM.

Venimus nunc ad eam partem Numidiæ, cujus nomina semel iterumque variarunt. Olim *Massesyli* ea gens adpellabatur, eisque *Syphax*, ab Romanis Punico postea bello victus, deinde etiam *Jugurtha* imperavit. Strabo lib. XVI, pag. 570. μετὰ τὴν τῶν Μαυρουσίων γῆν ἡ τῶν Μασσαισυλίων ἐστὶ, ὑπὸ τῷ Μολοχᾷ ποταμῷ τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὴν ἄκρην, ἡ καλεῖται ὅριον τῆς δὲ Μασσαισυλίων καὶ τῆς Μασυλίβων γῆς. Post *Mauretaniam* est *Massesylorum* regio, incipiens a *Molochath* flumine, finiens in promontorio quod terminus *Massesylorum* & *Masylibum* (seu *Maslibum*) vocatur. Promontorium autem illud terminans haud dubie *Tretum* sive *Tritum* est: quod nomen *Casaubonus* putat excidisse, cui legendum videtur, ἡ καλεῖται Τρίτον, ὅριον τῆς τε, cetera. *Molochath* autem *Strabonis* non est *Ptolemæi* fluvius *Molochath*, sed aliorum *Mulucha*, quem *Ptolemæus* transpositis litteris *Χυλημάθ*, *Chylemath* adpellat. *Salustius* cap. XCII, haud longe a flumine *Mulucha*, quod *Jugurthæ* *Bocchique* regnum disjungebat. Et *Plinius* lib. V, cap. II. *Amnis Mulucha Bocchi Massesylorumque finis*. Et *Pomponius* lib. I, cap. V. *Mulucha ille, quem diximus, amnis est, nunc gentium, olim regnorum quoque terminus, Bocchi Jugurthæque*.

Sic fuit Punici belli temporibus usque ad *Cæsaris* victoriam in *Africa*. Strabo lib. XVII, pag. 570. τὴν δὲ χώραν μετὰ Σύφρακα κατέχει Μασσαισσύς, ἔτα Μικίψας. ἔτα καὶ οἱ ἐκείνων διαδέξαντες, καθ' ἡμᾶς δὲ Ιούβας ὁ πατρὶς τῷ πατρὶ τελευτήσας Ιούβας. Post *Syphacem* *Massanissa* obtinuit regionem: postea *Micipsa*, deinde ejus successores: nostra tempestate *Juba*, *Juba* pater recens mortui. *Cæsar*, *Juba* victo, provinciam fecit *Numidiam*, quod supra ex *Appiani* lib. IV *Civil.* p. 995. demonstravimus, cui *Dionem* addo lib. XLIII, p. 217. nec *Jubæ* filio, *Romæ* educato, *Augustus* *Numidiam* reddidit, sed, quod *Dio Cassius* lib. LIII, pag. 514. prodit, τῷ μὲν Ιέβῳ τῆς τε Γαιτελίας τινὰ, ἀπὸ τῆς πατρίδος ἀρχῆς, ἐπὶ περὶ ἐς τὸν τῶν Γωμαίων κόσμον οἱ πλείους αὐτῶν ἐσιγγερόφατο, καὶ τὰ τῷ Βόκχου τῷ τε Βογύς ἔδωκε, *Juba* pro paterno regno *Gatulia* quasdam partes, quoniam pleraque ad morem Romanum composita erant, & qua *Bocchi* *Bogudis*que fuerant, tradidit. Si ἀπὸ, pro paterno regno tradidit, quod vero, ut ex *Strabone* jam percepimus, *Syphacis* regnum continebat; sequitur, ut initio ultra *Mulucham* nihil acceperit, post autem ejusdem *Augusti* liberalitate, si non totum, quod dubitamus, tamen partem pa-

ternarum possessionum usque ad Ampsagam fluvium obtineret: ex qua parte urbem *Jol*, amplificatam & ornatam Augusto Cæsari dedicavit, in honorem ejus adpellando *Cæsaream*. Eutropius lib. VII, cap. v. in Augusti vita: *Tanto amore etiam apud barbaros fuit, ut reges, populi Romani amici, in honorem ejus conderent civitates, quas Cæsareas nominarent: sicut in Mauretania a rege Juba; & in Palestina, qua nunc urbs est clarissima.*

Plinius lib. v, cap. II. nos turbat, aliam divisionem instituens. *Siga*, inquit, oppidum ex adverso *Malachæ* in Hispania sita, Syphacis regia, alterius jam Mauretaniæ. Namque diu regum nomina obtinere, ut *Bogudiana* adpellaretur extima: itemque *Bocchi*, quæ nunc Cæsariensis. Si *Bocchi*, qui cum *Bogude* divisam Mauretaniam habuit, fuit illa, quæ postmodum Cæsariensis fuit adpellata; quomodo *Mulucha* prioris *Bocchi*, cujus heredes *Bogud* & minor *Bocchus* fuerunt, fuit terminus *Jugurthæ* & cœvi *Bocchi*, ut *Sallustius* & *Mela* scripserunt? quomodo *Juba*, qui cum Cæsare bellum gessit, in Syphacis regno, cujus regia *Siga* erat, successor fuit, ut *Strabo* referebat? utriusque verba paullo ante protulimus, quæ repetantur. Num vero fortassis Cæsar, victo *Juba*, eam partem *Boccho* donavit? at is *Pompejanarum* fuit partium, etiam Hispaniensi bello, *Dione* teste lib. XLIII, pag. 231. An ergo ab Augusto id præmium accepit: ad hunc accessit quidem, qui etiam in *Bogudiano* regno, quod occupaverat, illum confirmavit; eodem teste lib. XLVII, p. 384. de alio & majore dono nihil tradunt historiæ. *Bogudis* autem regnum, quod *Boccho* Octavianus confirmavit, erat Mauretaniæ pars extima, ut *Plinius* dixit, sive Oceanum attingens.

Hæc, inquam, faciunt, ut de *Plinii* fide in hoc argumento dubitemus: neque nobis probabile videtur, ante minoris *Jubæ* sive historici dominatum in his regionibus, nomen Mauretaniæ trans *Mulucham* prolatum fuisse: qui quod primum, ut *Dio* refert, solas *Bocchi* & *Bogudis* possessiones ad Augusto Cæsare acceperit, quæ propria Mauretania erat; postea auctius regnum impetraverit ejusdem liberalitate, adjecta paterni regni occidentali parte; factum inde, ut Maurorum nomen, quos prius rexerat, per omne ejus regnum proferretur: præsertim quod natio illa magis magisque invaluit, *Massæylorum* gens ad paucos redacta, sensim exstingeretur. Plinius quidem de Mauris idem statuit lib. v, cap. II. sed de familiis intelligendum est, non de nomine, quod mire propagatum fuit, ut *Claudii* temporibus ad Ampsagam usque amnem proveheretur. *Tingitania* provincie, inquit *Plinius*, longitudo CLXX mill. passuum est. Gentes in ea quondam præcipue Maurorum, unde nomen, quos plerique Maurusios dixerunt. Attenuata bellis ad paucas recide familias. Proxima illi *Massæylorum* fuerat, sed simili modo exstincta est. Gæula nunc tenent gentes. Et paullo ante cap. I *Plinius* Romana arma primum, Glandio principe, in Mauretania bellare: at in illa, quæ postmodum Cæsariensis dicta fuit, varie *Jugurthæ* temporibus bellatum fuit: sed tum Numidia erat, nondum inducta nova Mauretaniæ in partes illas adpellatione.

Non una igitur divisio Africæ post Ampsagam fuit, nec una constans adpellationis ratio. Olim Syphacis regnum erat ab Ampsaga usque ad *Mulucham*, idque vetus illius regnum *Livius* lib. xxx, cap. XI. vocat: distinctum a novo, quod *Masinißæ* eripuerat, sed rursus amisit. Successit, Syphace victo, in vetus etiam illius regnum *Masinißæ* & posterius ejus, e quibus *Juba* fuit, filius *Hiempsalis*: quo pariter victo, Cæsar provinciam fecit, ut ex *Dione* & *Appiano* demonstravimus. Sed tum Numidia dicta fuit, nondum Mauretania, sicut *Syphax* *Livio* lib. xxiv, cap. XLIV. est rex *Numidarum*: & lib. xxviii, cap. xvii. rex *Massæylorum*. Mauretaniæ nomen *Juba* minor invexit, quia ante Maurorum rex ab Augusto factus fuerat: *Claudius*, quem novam provinciam fecisset, ante Mauretaniæ Cæsariensis nomen addidit. Medio ævo alia divisio facta in Cæsariensem & Sitifensem

Mauretaniam, Tingitana Hispaniæ adscripta: sed de his in illius temporis Geographia pluribus acturi sumus.

His igitur varie inter se mutatis, hæremus, quam viam nunc sequamur, quia regionis, quam nunc exposituri sumus, denominatio utraque, Numidiæ & Mauretaniæ, antiquæ Geographiæ, quam tractamus, temporibus respondet, Numidiæ, ante Cæsares; Mauretaniæ, sub ipsis. Quod vero jam tum Plinius hanc novam divisionem adpellationemque habet, & plenius illam Ptolemæus exposuit, eosque sequuntur posteriores omnes; utique cum his faciendum nobis videtur, ut tamen, ubi opus fuerit, priorum temporum & veteris denominationis etiam rationem habeamus. Ipse Plinius lib. v, cap. 11. pro temporibus diversis inter veterem & novam earum regionum adpellationem ac statum distinguit. *Siga*, inquit, *Syphacis regia*, *alterius jam Mauretania*. Dum JAM dicit, antea non Mauretaniæ, sed Numidiæ fuisse fatetur, sic aliter aliterque censam. Nimis quidem Numidia protrahitur in occidentem: nec vero possumus aliter per Plinii, Ptolemæi & Itinerarii rationes interpretari: licet multa in Mauretania turbata & confusa videantur, quod infra ad loca singula demonstrabimus. Nunc vulgarem ordinem sectamur.

CAPUT VI,

DE

MAURETANIA
CAESARIENSI.

MAuretania Cæsariensis nomen ex ævo Claudii Cæsaris habuit. Claudius enim Mauros, ob cædem regis sui Ptolemæi, qui filius Jubæ minoris erat, tumultuantes (Cajus Caligula interfecerat) armis domuit, & duas in gente illa provincias fecit, *Tingitanam* in antiqua & propria Mauretania; & *Cæsariensem* in parte regni ad orientem vergente, quæ olim Numidia fuerat. Plinium lege lib. v, cap. 1, & 11; & clarius Dio Cassius lib. LX, pag. 671. ὁ Κλαύδιος διχῶν τὰς Μάυρας τὰς ὑποκόους ἔειπεν, ἕς τε τὰ περὶ Τίγγιν, καὶ ἕς τὰ περὶ Καϊνάρου, ἀφ' ὧν περ καὶ ὀνομάζονται. καὶ δύο ἀρχαὶς ἐπιτύχει προτίταξι. *Claudius Mauros, sibi subjectos in duas partes divisit, in eos, qui circa Tingin sunt, & in hos, qui sunt circa Casaream, duobus iis equitibus præfectis.*

Ab Ampsaga fluvio, ubi desimus, incipiemus, quem & Plinius & Ptolemæus terminum provinciæ ab ortu esse tradiderunt.

Ampsagam amnem Plinius in Cæsariensi Mauretania censet ultimum lib. v, cap. 11 extremo: & initio cap. 111. *Ab Ampsaga Numidia est, Massinisse clara nomine.*

Primum oppidum Plinius cap. 11 nominavit, prætermissum a Ptolemæo & aliis. *Oppidum*, inquit, *Tucca, impositum mari & flumini Ampsaga*. De situ sic non potest dubitari, quamvis plura hujus nominis in Africa sint oppida, quæ vero a nostro mare & fluvius discernunt. *Uzulus Thuccensis* in Notitia Sitifensis provinciæ forte hujus loci est.

Deinde Ptolemæo in ora seu ad mare est *Affarath* sive *Afsarath*, obscurus locus: post quem *Γούλα*, *Guli* seu *Gula* fluvii ostia.

Tum sequitur *Igilgili*, colonia Augusti Cæsaris. Plinius cap. 11. *Rusazus colonia Augusti*. Salde colonia ejusdem. Item *Igilgili*. Et primo Antonini Itinere a Tingi per litora, *Igilgili colonia*. In dicta Notitia Victoris, *Domitianus Igilgitanus*, (sic in libris est) pro *Igilgitanus*. Sequuntur *Audi* fluvii ostia & *Audum* promontorium, quod finit sinum Numidicum.

Præteritis quæ ignobiliora sunt, *Farsath* oppido, *Sisari* fluvio; *Chobat* oppidum Ptolemæi est Itinerarii *Coba municipium*: unde in Notitia est *Maximus Coviensis*. Sequuntur *Nasava*, ignoti amnis, ostia.

Salde autem illustris erat colonia, quæ & *Salde*, & *Saldis* scribitur. Plinius jam dicto loco: *Salde colonia ejusdem*, puta Augusti. Ptolemæus, Σάλδα κολώνια, *Salde colonia*. Antonini dicto itinere, *Saldis colonia*. In Notitia, *Pascasius Salditanus*.

Ignobili oppido *Vabar*, quod Ptolemæus habet, prætermisso, venit ad *Rusazum* aut *Rusazantem*, itidem coloniam. Plinius: *Rusazus colonia Augusti*. Ptolemæus, Ρουσικζούς, *Rusazus*, circumflexa ultima. Itinerarium, *Rusazis*. Variant enim casu vocabula barbara, si Græce aut Latine inflectuntur. Municipium Itinerario dicitur: a Plinio colonia: nam coloniae non numquam in municipia, & versa vice municipia in colonias sunt mutata, aut utroque nomine quædam oppida usa: quod Gellius disputat lib. XVI, cap. XIII. Quæ succedunt *Rufubesper* & *Fomnium*, Ptolemæi sunt: tamen etiam in Itinerario *Fomnium municipium*, a *Rufazi* XXXVIII millibus.

Rufucurium autem, sive *Rufuccurum* nobilius fuit. Plinius dicto loco: *Rufucurium civitate honoratum a Claudio*. Itinerarium: *Rufuccurum colonia*. Ptolemæus, Ρυσυκκόρου, *Rufuccore*. In Victoris Vitenfis Notitia, in Cæsariensi Mauretania, *Meicur Rufuccuritanus*.

Duodecim abhinc millibus est *Cissi municipium* Itinerarii, Κισση, *Cisse*, Ptolemæi: Tabulæ Peutingerorum *Cissi municipio*. Unde *Flavosus Cissensis* adfuit collationi Carthaginienfi.

Post *Serbetis* fluvii ostia, missis quæ sequuntur obscurioribus, *Modunga* & *Ruscibar*, sequitur Ρυσκόριον, *Rusconium*, (sic in Ptolemæo legendum, non Ρυσόνιον) quæ apud Plinium est colonia Augusti *Rusconie*, lib. IV, cap. 11. Itinerario Antonini est *Rusgunia colonia*. In Notitia *Bonifacius Rusguniensis* memoratur.

Inde sunt *Savi* fluvii ostia, & post illa *Icosum*, Ικόσιον. Plinius: ejusdem [Claudii] jussu deductis veteranis Oppidum novum: & *Latio* dato, *Tipasa*: itemque a *Vespasiano* imperatore eodem munere donatum *Icosion*.

Abhinc sunt *Casa Calventi* Itinerario: dein *Tipasa*, quam jam Plinius *Latio* dato commendavit. Auctor Itinerarii vocat coloniam. Victor Vitenfis *Reparatum Tipasitanum* episcopum habet in Mauretania Cæsariensi. De alia *Tipasa* supra in Numidia.

Proxima hinc tum apud Ptolemæum, quam in Itinerario est *Cæsarea*, antea *Jol* dicta, ab Juba minore ornamentis & augusto nomine in Cæsaris Augusti honorem splendidior facta, in quam Claudius coloniam deduxit: caput regionis, & sedes illius Jubæ. Strabo lib. XVII, pag. 571. ἡ δ' ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πόλις ἰωλ ὄνομα, ἢ ἐπικτίσας ἰβας, ὁ τῷ Πτολεμαίῳ πατήρ. μεταβίβασκε Καίσαρ εἰς αὐτὴν, ἔχουσαν καὶ λιμένα, καὶ πρὸ τοῦ λιμένος ποταμὸν. In hac ora fuit urbs quadam nomine *Jol*, quam *Juba*, pater Ptolemæi, a se instauratam mutato nomine *Cæsaream* vocavit. Ea portum habet & insulam ante portum. Supra ex Eutropii Augusto referebamus, reges, populi Romani amicos, in honorem Augusti condidisse civitates, quas *Cæsareas* nominarent; sicut in Mauretania a rege *Juba*: & in Palestina. Plinius lib. V, cap. 11. Promontorium Apollinis: oppidumque ibi celeberrimum *Cæsarea*, antea vocitatum *Jol*, *Juba* regia, a divo Claudio colonia jure donata. Veteri itinerario: *Cæsaria colonia*. Nummos hujus civitatis Harduinus ostendit, primum ex thesauro Golzii, qui an verus sit certusque, aliis judicandum relinquo: alterum

terum ex Regio cimelio, signatum REX JUBA: in averſa parte CAESAREA R. XXXII. qui regni annus eſt. Addit alios, quibus annus XXXX, & XXXXI, expreſſus eſt. Plures in eo conſentiunt, eſſe Caeſaream, quam hodie *Alger* vocant, armis & piratica famoſam: quod barbaricum ejus nomen non mediocriter confirmat.

Apollinis promontorium, ut vidimus, cum Caeſarea Plinius componebat: ſed laxè ibi, & cum diſtantia eſt intelligendum. Ptolemæus enim interpoſuit amnem *Chinaphal*, vel *Chinaph*, ut in Palatino eſt: & oppidum, cui nomen *Κανυκκίς*, *Canuccis*, mendose pro *Gunnugi*, vel *Gunnugus*. Aldina Itinerarii *Gunnucus*. Plinius dicto loco: colonia ejusdem [Auguſti] *deducta cohorte pratoria, Gunnugi*. Diſtat XII millibus a Caeſarea in occaſum. Vide ſæpe laudatum Itinerarium, in quo Surita ex vetuſto codice *Gunnugus* reſtituit: quod ita etiam Andr. Schottus expreſſit. Poſt ſunt *Caſtra Germanorum* apud Ptolemæum: tum demum *Apollinis eſt promontorium*, *Ἀπόλλωνος ἄκρον*.

Hoc inter promontorium & coloniam *Cartennam* Ptolemæus ponit *Lagnutium*, *Carcomam*, *Carepulam*, obſcura nomina. Eo nobilior eſt *Cartenna*. Plinius de Africa cap. II. *Cartenna colonia Auguſti, Legio ſecunda*, id eſt colonia ſecundanorum, ſive militum ſecundæ legionis. Ptolemæus plurali numero *Καρτένας*, *Cartenae*. Vetuſtiſſimus codex Itinerarii *Cartenas*, ſimplici N, & pluraliter: reliqua exemplaria *Cartenna colonia*. In Notitia hujus provinciæ eſt *Lucidus Cartennitanus*. Addit Ptolemæus *Καρτένης ποταμὸς ἐκβολαίς*, *Cartenni ſuminis oſtia*, a quo nomen datum fuit oppido.

Sequitur *Arsenaria colonia* apud Ptolemæum & Antoninum: & uterque dixit coloniam. Plinius: *Arsennaria Latinorum*, tribus millibus paſſuum a mari. Nihilominus in maritimis a Ptolemæo cenſetur: qui proxime habet *Θεῶν λιμὴν*, *Deorum portum*, qui poſitione diverſus eſt ab Itinerarii *Portibus divinis*, quamvis nomine conveniat. Tum *Κεῖζα κολώνια*, *Quiza colonia* Ptolemæo: Itinerario *Quiza municipium*: Plinio, *Quiza Xenitana*, peregrinorum oppidum. Interlabitur fluvius *Mulucha*, ut Salluſtius, Mela & Plinius cenſent, Bocchi Jugurthæque terminus, id eſt veteris Mauretaniæ Numidiæque; quarum fines poſtea mutati ſunt. Hic amnis a Ptolemæo *Χυλημάθ*, *Chylemath* corrupte pro *Μυλημάθ*, *Mylychath*, ut Voſſius ad Melam p. 21. emendat: ut ſic Pomponii & Plinii *Mulucha*, & Ptolemæi *Chylemath* ſeu *Mylychath* unus & idem fluvius ſit, quod etiam Harduino ita viſum eſt. An vero idem etiam *Μολοχάθ*, *Molochath* Strabonis? Negat Iſaacus Voſſius, quod nobis vero aliter videtur. Strabo enim: *μετὰ τὴν τῶν Μαυρεταίων γῆν ἢ τῶν Μασσαυτῶν ἐστὶν, ἀπὸ τῆς Μολοχάθ ποταμὸς τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα*, Poſt *Mauretaniam* eſt *Maſſaſylorum regio*, incipiens a *Molochath flumine*. Jam vero Plinius: *Amnis Mulucha, Bocchi [Mauretaniæ regis] Maſſaſylorumque finis*. Idem ergo terminator fluvius *Mulucha* & *Molochath* Strabonis, qui utroque nomine ſignificatus *Maſſaſylos* a Mauris ſeparat. Plinius hauſit ex Mela, cujus eſt: *Mulucha amnis, olim regnorum terminus Bocchi Jugurthæque*. Jugurtha autem rex *Maſſaſylorum Numidarum* fuit. Alius autem eſt *Molochath* Ptolemæi.

Poſſem hic finire hanc regionem ex veterum conſtitutione: quod vero Ptolemæus & auctor itinerarii ad Malvam uſque flumen Caeſarienſem provinciam extendunt; hi quoque nobis ſequendi ſunt. Succedit ergo poſt amnem *Mulucham* & Ptolemæi *Deorum portum*, de quo paullo poſt plura dicturi ſumus; *Portus magnus*, de quo Pomponius: *Portus, cui Magno eſt cognomen ob ſpatium*. Plinius: *portus Magnus a ſpatio adpellatus, civium Romanorum oppidum*. Ptolemæus, ut proprium nomen eſſe oſtendat, Latinis verbis *Πόρτος ὁ Μάγνος*. Oppidum ergo fuit cum portu capaci, non nudus portus.

Poſt hunc Ptolemæo eſt *Aſſara fluvius*; deinde *Siga fluvii oſtia*: tandem *Siga urbs* & colonia. Quod vero in Itinerario plura interponuntur, totam illius ſeriem adſcribemus:

Siga

LIB

<i>Siga municipio</i>	
<i>Portum Sigensem</i>	M. P. III.
<i>Camaratam</i>	M. P. XII.
<i>Ad Salsum flumen</i>	M. P. XII.
<i>Ad Crispas</i>	M. P. XXV.
<i>Gilvam coloniam</i>	M. P. V.
<i>Castra puerorum</i>	M. P. XXIII.
<i>Portus divinos</i>	M. P. XVIII.
<i>Portum Magnum</i>	M. P. XXXVI.
<i>Quizam municipium</i>	M. P. XL.
<i>Arsenariam</i>	M. P. XL.
<i>Cartennas coloniam</i>	M. P. XVIII.

Exigua sunt, quæ interjecta videmus, præter forsan *Gilvam* coloniam, quæ vero nec ipsa clara aut nota est. *Gilba* quidem Numidiæ est: unde in Notitia *Felix Gilbensis* memoratur: sed *Gilva* longe ab illa ad fines Tingitanæ accedit. Quod ad *Divinos portus* attinet, valde vereor, ne sint, quem Ptolemæus *Deorum portum* adpellat. Nam & Strabo *Θεῶν λιμὴν*, *Portus Deorum* meminit, sexcentis stadiis a *Siga* distantis, qui situs magis cum *Divinis* Itinerarii portibus convenit, quam cum *Deorum* portu Ptolemæi. Unde judicare possis, nomina hæc eundem portum significasse, ab alterutro autem auctore fuisse transposita, ut alter citra *Portum Magnum*, alter ultra illum locaverit.

Siga autem, *Σίγα*, nobilior urbs, olim *Syphacis* regia, ut Strabo tradit, βασιλεὺς Σύφαικος. Et Plinius lib. v, cap. II. *Siga oppidum ex adverso Malache in Hispania sita, Syphacis regia, alterius jam Mauretania*. Strabonis ætate diruta fuit: κατεσπασαμένη δὲ τῶν. Postea instaurata & colonia facta. Ptolemæus, *Σίγα πόλις, κολώνια, Siga urbs, colonia*. Antoninus Itinerario: *Siga municipium*: ea lege, qua sæpe ejus coloniarum cum municipali permutatum fuit, ut supra ex Gellio ostendimus. Sæpe me torset, qui *Syphacis*, Numidarum regis, seu *Massæ-sylorum*, *Siga* potuerit regia esse, tam longe a *Mulucha*, Numidarum termino, sejuncta in occidentem. Sed notum est *Syphacis* ingenium, in injurias maxime intentum: qui sicut ab ortu *Masinißæ* magnam regni partem eripuit, ita haud sibi temperasse videtur, quin in *Maurorum* etiam regionem invaderet, suumque regnum ad *Maluam* usque fluvium proferret. An *Masinißæ* & posteri, ad quos regnum ejus delatum fuit, etiam tam amplum tenuerint, dubitatur. *Mulucha* enim apud *Melam* est regni *Jugurthæ* finis, ut supra vidimus.

Sigam urbem ab ortu *Portus Sigenensis* excipit, Itinerario monstratus: in quem fluvius *Siga*, a Ptolemæo notatus, haud dubie exit. Nam etiam oppidum ab ortu, ubi portus est, adluit. Post *Sigam* est *Gypsara* sive *Gypsaria*, uti in Palatino est, portus Ptolemæo, forsan etiam cum oppidulo, ut solet in portubus. Deinde est μέγα ἀγκυλιεῖον, *Magnum promontorium*: & tandem *Malua* fluvii ostia, quem *Maluanam fluvium navigabilem* Plinius dixit. Hic provincias distinxit & separavit, Tingitanam & Cæsariensem Mauretaniam. Itinerarii primo itinere a Tingi per litora: *Flumen Malua dirimit Mauretania duas. Incipit Cæsariensis*.

MAURETANIAE CAESARIENSIS MEDITERRANEA.

Ab Ampsaga fluvio incipimus, & per flumina mediterraneas partes dividemus. Inter Ampsagam & Audum fluvium Ptolemæus medium habet *Gulum* nomine, qui perinde, ac Ampsaga & Audus, a meridie fluit in septemtrionem. Inter hunc *Gulum* & Ampsagam intus a mari in austrum progredienti sunt *Augala*, *Suptu*, de quibus nihil memorabile occurrit: *Hippa*, cujus episcopus Florentius collationi Carthaginensi adfuit: *Vamicada*, obscura.

At insignis & clara *Sitifi*, ut in Itinerario scribitur: etiam in Peutingerorum Tabula, saltem in casu seu exitu *fi*. Nam priores syllabæ corruptæ sunt, *Sicifi*, quod num scalptoris vitium sit, an ita scriptum in ipsa tabula, videant quibus copia inspicendi est. Ammianus Marcellinus quarto casu formavit *Sitifim*, quod a primo *Sitifis* est. Libro xxviii sub finem: *Ruricius apud Sitifim casus: reliqui apud Uticam sententia vicarii Crescentis addicti*. Et lib. xxix, cap. xxiii. *Sitifim properans: & brevi post, reversus Sitifim*. Ptolemæus, Σίτιφι καλῶνται, *Sitipha colonia*, quæ medio ævo illustrior, & provinciæ, quam denominat, Mauretaniæ Sitifensis, metropolis facta fuit. Multa in eam itinera diriguntur, a Carthagine, a Lambæsa, Lamasba & Theveste, ut solet in urbes principes. Ex ultimo excerptimus quædam pro situ cognoscendo:

Theveste

Tamugadi

Lambesem

M. P. XIII.

Diana

M. P. XXXII.

Novam Petram

M. P. XIII.

Gemellas

M. P. XXII.

Sitifi

M. P. XXV.

Augustinus epistola cxxii *Severi Sitifensis* episcopi meminit.

Non longe a Sitifi erat oppidum *Satafi*, cujus episcopus *Festus Satafensis* in Notitia provinciæ Sitifensis Mauretaniæ habetur. Distat a Sitifi xvi millibus in septemtrionem, uti ex itinere per ambages a Saldis Igilgili adparet:

Salda

Ad Olivam

M. P. XXX.

Ad Savamunicipium

M. P. XXV.

Sitifi coloniam

M. P. XXI.

Satafi

M. P. XVI.

Ad Basilicam

M. P. XVI.

Ad Ficum

M. P. XV.

Igilgili

M. P. XXXIII.

Notitia etiam in Cæsariensi Mauretania hujus nominis oppidum aliud prodit, cujus *Cresces Satafensis* episcopus dicitur. Sunt enim unius nominis in Africa plura quædam oppida, ut *Tucca*, *Tigifis*, *Tipasa*.

Quæ præterea in jam descripto itinere referuntur *Ad Olivam*, *Ad Sava municipium*, illa etiam sic leguntur in Tabula Peutingeriana: & municipium *Sava* videri poterat ad fluvium *Savum* fuisse; non autem fuit, quia is, interlabentibus aliis fluminibus, ab hoc municipio longe est remotus.

Supra *Sitifi* in austrum recedunt apud Ptolemæum *Tumarra*, *Germiana*, *Papia*, *Vescether*, (*Ὀυισθηθρ*) *Aegaa*, *Taruda*, de quibus nihil est quod adnotemus.

Inter *Gulum* & *Audum* flumina, supra *Igilgili*, sunt *Robonda* & *Ansum* obscura: *Zaratha* autem videtur Apuleii *Zarath* esse, de quo in Apologia *ἱερωνυμῆος*, Cur ergo illa [de patria & genere] protuli? ut mihi tu, *Aemiliane*, minus posthac succenseas: potiusque ut veniam impertias, si per negligentiam forte non elegi illud tuum *Atticum Zarath*, ut in eo nasceretur. Sic *Julianus Floridus* de nostra & Ptolemæi *Zaratha* interpretatur, quasi *Aemilianus*, Apuleii accusator, fuisset *Zarathensis*. Certiores rationes sunt in Antonini itinere a *Lamasba Sitifi*, quo *Zarai* quidem in libris est; *Hieronymus* autem *Surita* Apuleii auctoritate scripsit *Zarai*. Ordo hic est:

<i>Lamasba</i>	
<i>Zarat</i>	M. P. XXV.
<i>Perdices</i>	M. P. XII.
<i>Sitifi</i>	M. P. XXV.

Perdices locus *Sitifensis* est provinciæ, quæ veteri Cæsariensi medio ævo detracta fuit: cujus episcopus in Notitia Mauretaniæ *Sitifensis* est *Victorinus Perdicensis*. Situs ex itineribus cognoscitur. Jam explicato iter aliud addo, seu excerpto potius, a Carthagine Cæsaream, quo, quia *Cirta peregrinator* venit *Sitifim*, post eam, Cæsaream versus, itidem xxv millium intervallo ponitur ita:

<i>Cirta colonia</i>	
<i>Mileum</i>	M. P. XXV.
<i>Idricam</i>	M. P. XXV.
<i>Cuiculi</i>	M. P. XXV.
<i>Sitifi</i>	M. P. XXV.
<i>Perdices</i>	M. P. XXV.

Suspectus quidem est numerus idem toties repetitus: tamen, licet error numerorum lateat, ordo & series locorum inde cognosci potest.

Sequuntur apud Ptolemæum *Nababurum* & *Vitaca*, ignobilia: tum *Thubuna*, quæ eruditus *Tubuna* Augustini esse videntur. Epist. lxx apud *Tubunas*: & lib. vi contra Donatistas cap. xii *Nemesianus a Tubunis*. In Cypriani codice scriptum est eodem concilio, a *Thubunis*. Ptolemæus ὁ ἑσπερίων. Excipit *Garas* mons: ultra quem *Thamarita* oppidum, & tandem *Malchubii*, populus.

Trans *Audum* flumen *Tubusuptus* est, oppidum pluribus memoratum. Plinius lib. v, cap. ii. Intus colonia *Augusta*, quæ item *Succubar*: item *Tubusuptus*. Ptolemæus, Τῶν ὑπὸ τῷ, *Tubusuptus*. Ammianus lib. xxix, cap. xxiv. [Vales. v] ad *Tubusuptum* progressus,

gressus, oppidum Ferrato contiguum monti. Ille autem *Ferratus mons* in Peutingerorum Tabula conspicitur fere a *Rufuccuro* colonia ad *Saldas* usque longo tractu procurrens. In Notitia imperii sub dispositione Comitum limitanei est *Præfectus limitis Tubusubditani*. In Notitia episcoporum Sitifensis provinciæ est *Maximus Thugusubditanus*, lapsu forsan librarii pro *Thubusubditanus*. Situs tam ex Ptolemæo quam Antonini Itinerario cognosci potest, cujus hic ordo est itinere a Sitifi *Saldas*:

<i>Sitifi</i>	
<i>Horrea</i>	M. P. XVIII.
<i>Lesbi</i>	M. P. XVIII.
<i>Tubusuptum</i>	M. P. XXV.
<i>Saldas</i>	M. P. XVIII.

Ita ex vetusto codice *Surita* emendavit: vulgati *Tubusutius*. Videtur *Taciti Thubuscum* esse lib. IV annal. cap. XXIV. *Tacfarinas positus castris Thubuscum oppidum circumsidet*. Ita *Lipsius* censuit: silent alii, *Valesius*, *Harduinus*, qui de oppido *Tubusupto* copiosius scripserunt.

Prætermisiss *Ussara* & *Vazagad*, de quibus nihil aliunde habemus, venit ad *Auziam* Ptolemæi, ut in *Palat. cod.* legitur, quæ est *Anzea* *Taciti*, *Anza* *Itinerarii*. Sic enim ille annali IV, cap. XXV. *Nec multo post adfertur, Numidas apud castellum semirutum, ab ipsis quondam incensum, cui nomen Anzea; positus mapalibus consedisse*. *Antonini* itinere a *Carthagine Cæsaream*, inter hanc & *Sitifi* fere medio loco *Anza* occurrit. Nec enim itinera ex maritima urbe in maritimam semper per litora fiunt, sed alias ob causas agendas in mediterranea non numquam deflectunt, & per ambages ad oram feruntur maritimam. In austrum redeunt *Auximis*, & *Suburgia*.

Inter *Sisarim* fluvium, & *Nasabath* fluvium alium; nihil occurrit memorabile; *Sudava*, *Tusiagath*, *Thibinis*. Inter hunc *Nasabath* & *Serbetem* amnem, prætermisiss *Thudacâ* ignota, est *Tigis*, *Tyris* Ptolemæi, *Antonini* Itinerario *Tigisi*, sed diversa a *Tigisi* *Numidica*, quam supra exposuimus. In Notitia *Mauretaniæ Cæsariensis* est *Passianus Tigistanus*. Iter a *Rufuccuro* *Saldas* ita habet:

<i>Rufuccuro</i>	
<i>Tigisi</i>	M. P. XII.
<i>Bidil municipium</i>	M. P. XXVII.
<i>Tubusuptum</i>	M. P. XL.
<i>Saldas coloniam</i>	M. P. XXVIII.

Non longe itaque *Tigis* seu *Tigisi* a mari afuit. Quod succedit *Bidil* municipium, Ptolemæi *Badel* est: vicina ejusdem *Bida* colonia, unde *Campanus Bidentis* est in Notitia hujus provinciæ. *Symitha* in meridiem vergit. Ipse fluvius terminator in *Agathodæmonis* Tabula *Serpetes* scribitur: in Græca autem Ptolemæi expositione Σιρῆντις ποταμὸς ἐκβολαί, *Serbetis fluvii ostia*, ut primus casus sit ὁ Σίρῆντις, *Serbes*.

Inter *Serbetem* & *Savum* fluvios *Chizala*, *Aque calidæ* colonia, Græce ὕδατα θερμά, ubi *Pal. cod.* additum habet κολώνια: *Lamida*, *Vasana*, *Phloryia*, *Tucca*, cujus nominis plura sunt oppida: *Oppidium*, ὀππίδιον; & deinde, præteritis obscuris, *Laudia*, quæ in tabula,

tabula, Ptolemæo addita, *Labdia* scribitur, eo modo quo B & V sæpe permutantur. Unde Carthaginiensi collationi *Ruffinus Labdiensis* episcopus adfuit. Græce autem Λάυδια scribitur. Hanc præterlabitur Τοιμφοίμβιος, *Tæmphæmbius* amnis, qui Savo ab ortu hiberno accedens infunditur: propior confluenti Ptolemæi *Tigava*, Plinii *Tigava*, lib. v, cap. 11. *Civitates*, inquit, *Timici*, *Tigava*.

Inter *Savum* & *Chinaphal* (Palat. *Chinalaph*) quod flumen prope Cæsaream in mare exit, Harduino Plinii *Sardabal*; interjacent apud Ptolemæum *Garra*, dein *Zuchabari*, unde in Notitia est *Stephanus Zucabiaritanus*. Ammianus Marcellinus lib. xxix, cap. xxvi. [Valef. v.] *Conversus hinc [a Cæsarea] venit ad municipium Sugabarritanum, Transcellensi monti accline*. Ortelius huc etiam *Succabar* Plinii refert, de qua ille lib. v, cap. 11. *Intus colonia Augusta, qua item Succabar*: alii vero subdubitant. Quod si vero non est, nescitur, ubi *Augusta* illa colonia fuerit. In austrum hinc recedunt *Irath*, *Tenissa*, obscuri nominis: dein *Burca*, dubium an diversa a *Burca* Numidiæ, quam in incertæ positionis oppidis supra connumeravimus, quia Victor Vitenfis in Numidiæ Notitia *Leontium Burcensem* recenset: Ptolemæi autem *Burca* est in Mauretania Cæsariensi. Australius *Tarrum* est, deinde *Manliana* ad *Garaphos* montes.

Inter *Chinalaph* & *Cartennum* flumina, sunt *Apphar*, *Victoria*, & Οπιδόνιοι κολώνια, *Oppidum novum colonia*, unde in Notitia hujus provinciæ est *Venantius Oppidonebensis*. Credo scriptum fuisse *Oppidonobensis*, pro *Oppidonovenfis*, quia in eadem Notitia B cum V sæpe numero permutatur, ut *Villenobensis*, *Castranobensis*, alia. Subjacet hinc in meridiem mons *Zalacus*.

Inter *Cartennum* & *Chylemarh* five *Mulucham* fluvios est primum, supra *Arsenariam* coloniam, oppidum *Timici*, Ptolemæo Τιμίσην, *Timice*: Plinius autem dicto loco: *civitates, Timici, Tigava*. In Notitia Victoris, *Honoratus Timicitanus*. Post hanc Αστακίλικς, *Astacilicis*, *Giglue*, *Bunobora*, *Aripa*, *Vage*.

Inter *Mulucham* & *Malnam* amnes sunt *Vasbaria*, *Celama*, *Urbara*, *Lanigara*, *Muara*, omnia obscura oppida: *Chalcorychii* montes, & trans illos ex longo in meridiem versus, *Atoa* oppidum, & *Aripa* juxta *Mulucham*, ut in Palat. cod. legitur; ut in vulgatis, *Rhitia*. Interfluunt hoc spatium minora flumina *Afarath* & *Siga*, de quibus supra diximus.

Populorum nomina in hac provincia multa a Ptolemæo notantur, sed ignota pæne omnia. Quid enim refert *Mucunos*, *Tulensios*, *Manchurebos*, *Machusios*, *Taladusios*, alios nosse? Pauci sunt paullo majoris famæ, ut *Mazices*, in medio provinciæ positi a Ptolemæo, de quibus etiam Ammianus mentionem fecit: lib. xxix, cap. xxv. *legati Mazicum*: & cap. xxvi. *Bellen e principibus Mazicum*: & cap. xxvii. *Mazices*, licet bellicosum genus & durum, diversis stragibus implicati. Antiqui habitatores *Massasili* erant Numidæ, qui vero ad paucos redacti Gætulis gentibus regionem reliquerunt. Plinius lib. v, cap. 11. *Proxima illi [Maurorum genti] Massasylorum fuerat, sed simili modo extincta est. Gætula nunc tenent gentes, Baniura, multoque validissimi Autololes: & horum pars quondam Venui, qui avulsi his propriam fecere gentem, versi ad Aethiopas*.

Ex his Ptolemæus *Baniuras* (sed Βανίουροι scripsit) etiam memoravit: *Autololes* poetæ quoque, *Silius* & *Lucanus*: ille lib. 11, vers. 63.

*Cui nemora Autololum, atque infida litora Syrtis
Parebant.*

hic, lib. iv Pharsal. vers. 677.

*Autololes, Numidaque vagi, semperque paratus
Inculto Gatulus equo.*

Sed ipse Plinius lib. vi, cap. xxxi. *Autololes* ad Atlanticum Oceanum deducit, & insulas, ab Juba repertas, *ex adverso Autololum* positas commemorat, in quibus rex ille Gætulicam purpuram tingere instituerat. Sed de his gentibus plura in Gætulia dicemus.

C A P U T VII,

D E

M A U R E T A N I A T I N G I T A N A.

HÆc propria Mauretania est, quum Cæsariensis majorem partem sit Numidia Massæfylorum, excepto non longo tractu, qui inter Mulucham est & Maluam fluvios, quem Maurorum antiquitus fuisse, minus dubitamus, quia plures scriptores adfirmarunt, ut supra demonstratum est, Mulucham amnem fuisse Jugurthæ regni & Massæfylorum Numidarum terminum. Vocabulum ipsum per E in antiquis monumentis scriptum est, *Mauretania*, non ut vulgo, *Mauritania*. In Hadriani nummis, ADVENTUI AUG. MAURETANIAE: item RESTITUTORI MAURETANIAE: item EXERCITUS MAURETANIAE. Et veteri inscriptione apud Gruter. p. 402. num. 5. MAURETAN. TINGIT. Et pag. 482. num. 8. MAURETANIAE CAESARIENS. & eadem pag. sæpius. Raro ad vulgarem modum *Mauritania* invenitur, ut pag. 493. num. 7. MAURITANIAE TINGITANAE.

Et hoc est alterum ac speciale nomen provinciæ, quod *Tingitana* scribitur & *Tingitania*. Quatuor syllabis jam dicto loco TINGITANAE: & pag. 482 num. 8. IN MAURETANIAM TINGITANAM: at ibidem num. 7. TEMPORE EXPEDITIONIS IN TINGITANIAM. Sic & Plinius lib. v, cap. ii. *Tingitania* provinciam longitudo CLXX M. passuum est, licet codices quidam antiqui legant *Tingitana*, ut Ptolemæus quoque lib. iv incunte: τῆς Μαυρητανίας τῆς Τγγιτάνης, *Mauritania Tingitana*. Nomen ab oppido *Tingi*, ad fretum Herculis sito, de quo postea dicturi sumus.

Gentis nomen, *Mauri* & *Maurusii*: posterius Græcis usitatus; prius Latinis seu Romanis. Sallustius passim & Tacitus *Mauros* vocant, etiam Hirtius de bello Africano: & Livius lib. xxi, cap. xxii. *Numide Maurique*: at lib. xxiv extremo, *Syphax in Maurusios* (extremi prope Oceanum adversus Gades colunt) *refugit*. Sed hoc rarum Latinis: Græcis autem familiare. Polybius lib. iii, cap. xxxiiii. Μαυρησίων τῶν παρὰ τὸν Ωκεανόν, *Maurusiorum*, qui Oceanum accolunt. Et Strabo lib. xvii, pag. 570. μετὰ τὴν τῶν Μαυρησίων γῆν ἢ τῶν Μασσαυσίων ἐστὶ, post *Maurusiorum* regionem est *Massæfylorum*. Et quid multa? Idem pag. 567. Μαυρησίοι μὲν ὑπὸ Ἑλλήνων λεγόμενοι, Μαύροι δ' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, *Maurusii* a Græcis vocantur; *Mauri* ab Romanis. Et quando Plinius ait lib. v, cap. ii. *Maurorum* gentem plerosque *Maurusios* dicere, id non de Latinis sed Græcis plerisque intelligendum est.

Inde

Inde regionem etiam, quam Latini Mauretaniam vocant, Græci Μαυρουσίαν, *Maurusiam* adpellavere. Idem Strabo dicto loco: ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ Νίλου μέχρι Μαυρουσίας καὶ Στελλῶν, *ab Aegypto & Nilo usque ad Maurusiam & Columnas*: & post paullo: διὰ μέσης τῆς Μαυρουσίας, *per mediam Maurusiam*.

Olim una Mauretania erat, unum habens regem, qui Bocchus erat Jugurthino bello. Postea ab heredibus divisa in *regnum Bogud*, quod occidentale & ad Oceanum erat; & in *regnum Bocchi* junioris, quod hinc tendebat in ortum, ad Mulucham flumen, credo, ut supra videmur demonstrasse. Plinius dicto loco: *Mauretania diu regum nomina obtinuerit, ut Bogudiana adPELLARETUR EXTIMA; itemque Bocchi, quæ nunc Cæsariensis*. De ultimorum verborum interpretatione, an Bocchi Mauretania sit ipsa Cæsariensis, pluribus supra disputatum fuit. Factum rursus unum regnum sub Juba & filio Ptolemæo, Augusti beneficio, & tandem a Claudio, qui Mauros ob cædem regis Ptolemæi tumultuantes domuit, gemina provincia imposita, Tingitana ad occasum: & Cæsariensis, ab illa vergens in ortum, cujus fines ultra terminum veteris Mauretaniæ ad Ampsagam usque sunt propagati.

Quod vero Cæsariensem supra in Malua fluvio finivimus, non possumus, quin nunc Tingitanæ expositionem ab eodem flumine incipiamus, inde per litora ad fretum Herculeum tendentes, & a freto per oram Oceani. Tum demum mediterranea provinciæ Tingitanæ perlustrabimus.

A Malua, occasum versus, usque *Molochath* fluvium, quem ita nominat, diversum a Molochath Strabonis, nihil Ptolemæus interposuit. De flumine autem supra ad Mulucham amnem plura diximus. Post Molochath est Ptolemæi *Metagonitis* promontorium, Μεταγονίτις ἄκρον: quod est Strabonis *Metagonium*, de quo lib. xvii, pag. 569. ἔστι δὲ τὸ Μεταγονίον κατὰ νῆαν που Καρχηδόνα ἐν τῇ περσείᾳ, *Metagonium est contra Novam Carthagem in opposito litore*. Trajectus est mmm stadiorum, Nec tantummodo promontorium, sed amplius quoque terræ spatium dictum *Metagonium*. Strabo ibidem: Μεταγονίον τόπος ἄνυδρος καὶ λυπὸς, *Metagonium locus est aridus & sterilis*. Aliud autem est Metagonium Pomponii Melæ prope Ampsagæ ostia: alia etiam Metagonitis terra Plinii, de quibus antea dictum est in Numidia. Plura de utroque Metagonio Lucas Holstenius ad Ortelium p. 121.

Sequitur Ptolemæi Ρυσσάδρον, *Ryssadirum*, Plinii *Rusadir*, de quo lib. v, cap. 11. *Rusadir oppidum & portus*. Antonini itinerario colonia dicitur, etiam proximum inde promontorium denominatur. Sic enim itinere a Tingi per litora hunc tractum descripsit:

<i>Ad sex insulas</i>	
<i>Promontorium Cannarum</i>	M. P. XXX.
<i>Promontorium Russadi</i>	M. P. L.
<i>Russadder coloniam</i>	M. P. XV.
<i>Ad tres insulas</i>	M. P. LXV.
<i>Flumen Malua</i>	M. P. XII.

In Notitia provinciæ Cæsariensis, quæ vicina huic nostræ est, aut alia divisio Tingitanæ facta, quum illa Hispaniæ adscriberetur; in hac, inquam, Notitia legitur *Idonius Rusaditanus*.

Hinc venit Ptolemæus ad Σησιάειαν ἄκρον, *Sesiarium promontorium*, quod nescio an *Russadi* sit Antonini, forte aliam postea adpellationem sortitum. Post quod est *Tania longa*,

Tai-

Ταινιόλογγα, quæ etiam Itinerarii est, *Tenia longa* in omnibus mss. Surita teste. Sed *Tenia* diphthongo legendum, ut Ptolemæus scripsit; & vox ipsa poscit. Quæ interponuntur Itinerario *Parietina* & *Cobucla*, a Ptolemæo prætermissa, aut posteriora sunt illius ætate, aut propter obscuritatem posthabita.

Deinde est locus *Acrath* Ptolemæo, & *Oleastrum* promontorium: post quod *Thaluda* fluvii ostia. Θαλούδα Ptolemæus scripsit: Mela lib. I, cap. v. tenui littera *Taluda*: etiam Plinius sæpe dicto loco, *flumen Tamuda navigabile*. Hic etiam inter *Taludam* & *Rusadir* habet *flumen Laud*, & ipsum navigiorum capax, de quo silent ceteri. Post *Taludam* Ptolemæo est Ιαγὰθ, *Jagath*, oppidum minus notum, ut antea *Acrath*. Dein *Phæbi promontorium*: tum Αἶϋλη στήλη, *Abyla columna*, seu una columnarum *Herculis*, cui in Hispania *Calpe* respondet, columna altera, de qua in Europa diximus.

Ab his columnis *Fretum* incipit ex mediterraneo mari in Oceanum navigantibus: aut finitur potius, si effusionem ejus spectes ex Oceano: unde ostium *Oceani* a Cicerone pro Lege *Manilia* cap. XII. & Mela lib. III, cap. IX. vocatur. Ipsum fretum ab *Herculis* fabulosa expeditione cognomen accepit, ut vulgo *fretum Herculeum* vocetur. Marcianus *Heracleota* pag. 36. διαπλεύσαντι τὸν Ἡερakλειος πορθμὸν, *enaviganti Herculeum fretum*. Et *Silius Italicus* lib. I, vers. 199.

Herculeo dirimente freto.

Alterum ex fabulis cognomen a columnis petatum est, ut dicatur *Columnarum fretum*, *Straboni* lib. XVII, p. 569. ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς. Dicitur præterea etiam *Gaditanum fretum*, a vicinis *Gadibus*. Plinius proæmio libri III. *Terrarum orbis universus in tres dividitur partes, Europam, Asiam, Africam*. Origo ab occasu solis & *Gaditano freto*, qua irrumpens *Oceanus Atlanticus* in maria interiora diffunditur. Sed ad columnas revertimur.

Dicuntur montes illi, fretum terminantes, *columnæ*, quasi metæ laborum *Herculis*, posita ab illo, ut in fabulis est, in memoriam *Herculis*. Non autem tantum *Herculis columnæ* dicuntur, ut a Mela verbis mox proferendis, & a Plinio lib. II, cap. LXVII. a *Gadibus* columnisque *Herculis*, ut de Græcis poetis *Pindaro* aliisque taceam: verum etiam sine adjecto *Herculis* nomine, subaudito tamen, dictæ sæpe sunt simpliciter *στήλαι*, *columnæ*, ut supra Ptolemæus Αἶϋλη στήλη, *Abyla columna*: & *Strabo* jam dicto loco, ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς, *fretum juxta columnas*: & lib. III, pag. 116. ἔξω δὲ στήλων τὰ Γάδιον, *extra columnas Gades sita*: qui ibidem de variorum opinionibus disputat, qui famosas illas columnas non in montibus *Calpe* & *Abyla* quærant, sed vel in vicinis insulis parvis sub his montibus; vel in ipsis *Gadibus* & *Herculis* templo. Sed receptam sententiam præstat sequi, quam Mela & Plinius, principes Romanorum geographi, tuentur & explicant. Pomponius enim Mela lib. II, cap. VI. *Proxima inter se Europæ atque Africa litora montes efficiunt, columnæ Herculis, Abyla & Calpe, uterque quidem, sed Calpe magis & pane totus in mare prominens*. Et Plinius proæmio libri III. *Proximis faucibus utrimque impositi montes coercent claustrâ: Abyla Africa, Europæ Calpe, laborum Herculis metæ. Quam ob causam indigene columnas ejus Dei vocant, creduntque perfossas exclusa antea admisisse maria, & rerum natura mutasse faciem*. Et hoc hausit ex Pomponio, qui lib. I, cap. V. Deinde, inquit, est mons præaltus, ei, quem ex adverso Hispania attollit, objectus: hunc *Abylam*, illum *Calpen* vocant, *Columnas Herculis* utrumque. Addit famâ nominis fabulam, *Herculeum ipsum junctos olim perpetuo jugo direxisse colles, atque ita exclusum antea mole montium Oceanum, ad qua nunc inundat, admissum*.

Post

Post Abylam sunt ad fretum septem montes inter se æquales, inde *Septem fratres* dicti. Mela dicto cap. v, libri i. Ex iis, quæ commemorare non piget, montes sunt alti, qui continenter & quasi de industria in ordinem expositi, ob numerum *SEPTEM*, ob similitudinem *FRATRES* vocantur. Et Plinius sæpe dicto lib. v, cap. ii. Ipsa provincia [Tingitania] ab oriente montuosa, fert elephantos: in Abyla quoque monte, & quos septem fratres a simili altitudine adpellant. Ii fretum imminet, juncti *Abyla*. Strabo lib. xvii, pag. 569. ἵτα τῶν ἐπὶ αὐτῶν ἀδελφῶν μνήματα, καὶ τὸ ὑποκείμενον ὄρος ὀνομαζέσθαι Ἀβύλην, πολύθηρον καὶ μεγαλόδυνδρον. Deinde [post Tingin] sunt septem fratrum monumenta, & qui imminet, mons *Abyla* plenus ferarum, & magnis arboribus consilius. In Antonini itinerario *Septem fratres* sunt inter Tingin & montem *Abylam*. Ptolemæus Ἐπὶ αὐτῶν ἀδελφῶν ὄρος, mons *Septemfratres*.

Post *Septem fratres* Ptolemæo est ἐξίλισσα πόλις, oppidum *Exilissa*, quod Plinii *Lissa* videtur mox ostendendum: & postea οὐάλωνος ποταμοῦ ἐκβολαὶ, *Valonis fluvii ostia*. Tum demum sequitur *Tingis*, quæ provinciæ nomen dedit, urbs, ubi fretum effluit Oceano, posita, hodie dicta *Tanger*. Plinio lib. v, cap. i. est *Tingi*, neutro genere, de quo hæc refert: *Oppida fuere, Lissa & Cotta ultra columnas Herculis: nunc est Tingi, quondam ab Anteo conditum: postea a Claudio Cæsare, quum coloniam faceret, adpellatum Traducta Julia*. Ptolemæus autem *Tingis*, Τίγγις, atque ita quarto casu *Tingin* legitur in Antonini Itinerario ex *Suritæ* castigatione, quam Schottus est sequutus: Aldina autem editione *Tingi*. Pomponius lib. i, cap. v. *Tinge oppidum pervetus*. Strabo lib. xvii Τίγγα primo casu, mendose; quia ipse lib. iii post principium casu secundo τῆς Τίγγιος. De *Julia Traducta*, item de auctore coloniae, Claudio an Cæsare Julio, lib. ii, cap. i. in *Bætica*, clarissimorum hominum sententiis commisimus. Ibidem etiam de altero, quod Ptolemæus dat, hujus urbis nomine *Cæsarea* actum, quod Isaacus Vossius ad Melam in *Cetraria* mutavit, quia cum *Transducta* Ravennas anonymus lib. iv, cap. xlii. conjungat. At vir clarissimus Jac. Gronovius in Melæ lib. ii, cap. vi. legit ex manu scriptorum vestigiis: atque, unde nos sumus, *Tingentera*. Quod si est ita, ut sane est probabile, cadit Vossii *Tingi Cetraria*: & simul alterum Ptolemæi nomen servatur, qui scripsit, Τίγγις, ἢ καὶ Καισαρεία, *Tingis, quæ etiam Cæsarea est*.

Post *Tingin* Mela, antequam latus claudat, promontorium *Ampelsiam* five *Coten* posuit. De Mauretania enim, Caput, inquit, atque exordium est promontorium, quod Græci *Ampelsiam*, *Afri* aliter, sed idem significante vocabulo, adpellant. Ptolemæus lib. iv ineunte *Cotten*, (recto *Cottes*) id promontorium vocat. Κάττης ἄκρον, *Cottes*, inquit, promontorium. Hoc nomen dicit Mela, Punica aut *Afrorum* lingua idem, quod Græcum ἀμπελυσία, significare: quod Bochartus Geogr. lib. i, cap. xxxvii. a ἡνὶκ vindemitor deducit. Ejus etiam Strabo meminit lib. xvii, p. 569, ἀπὸ Κατίων. (in scriptis Καλαίων) quod interpretes vertit a *Cotibus*. Plinius lib. v, cap. i. etiam oppidum sub promontorio ejusdem nominis memoravit: *Promontorium*, inquit, *Oceani extimum Ampelsia nominatur a Græcis*. Oppida fuere *Lissa & Cotta* ultra columnas Herculis. Et lib. xxxvi, cap. ii. ad locum *Mauretania*, qui *Cotta* vocatur, non procul *Lixo* flumine. In monte *Cotta* dicitur specus esse *Herculi sacer*, ut Mela scripsit lib. i, cap. v. Idem lib. iii extremo refert, promontorio hoc Oceanum & fretum *Herculeum* determinari. *Ampelsia*, inquit, in nostrum jam fretum vergens promontorium, operis hujus atque maris *Atlantici* finis.

Ab eo monte per oram *Atlantici* maris progredienti occurrit apud Ptolemæum lib. iv, cap. i. Ζιλία ποταμοῦ ἐκβολαὶ, *Zilia fluminis ostia*; & intus paullo juxta illud, Ζιλία, *Zilia* oppidum, Pal. cod. Ζιλίαι. Mela extremo opere: *Ultra est colonia & fluvius Zilia*.

Straboni hoc oppidum dictum *Zilis*, *Zelis*, lib. xvii, pag. 369. Plinio autem & Itinerarii auctori *Zilis*, *Aldina Zili*. Iste lib. v, cap. i. *In ora Oceani colonia Augusti Julia Constantia Zilis, regum ditioni exempta, & jura Baticam petere jussa.* Manet nomen in *Arzalla* cum Arabum articulo compositum.

Deinde sunt Ptolemæo fluminis *Λίξ*, *Lix*, id est *Lixi* ostia: & intus paullo oppidum *Lixa*, quod aliis *Lixus* dictum, aliis *Linx*, five *Lynx* aut *Lynxo*. If. Vossius Melæ extremo opere legit: *Lixo flumini Lynxo proxima*, quali *Λυγξά* nomen urbis esset. Contra Jac. Gronovius ibidem legit: *Lixo flumini Linx proxima*. Sic viri clarissimi etiam in unius auctoris testimonio dissentiant. Apud chorographum Stephanum varium est nomen *Linx*, *Lynx*, *Lixa*, & *Lixus*. Artemidorus *Linga*; Eratosthenes *Lixum* vocat, uterque apud Strabonem lib. xvii, p. 368. Plinius etiam *Lixon* lib. v, cap. i. *Ab ea [Zili]* inquit, xxxii *M. passuum colonia a Claudio Cesare facta Lixos, vel fabulosissime antiquis narrat.* Ibi regia *Antei*, certamenque cum *Hercule*: & *Hesperidum horti*. Flumen *Hannonis* periplo *μέγας ποταμός Λίξος*, *magnus fluvius Lixus* vocatur; accolæ illius *Λίξται*, *Lixite*. Ptolemæus utrumque oppidum, *Zilin* & *Lixum*, in mediterraneis scripsit, ceteri ad mare: quod etiam doctissimorum hominum interpretatio evincit, qui *Zilin* hodie *Arzillam*; *Lixum* *Larache* vocari persuasi sunt. Plinius certe dicit *in ora Oceani* posita esse.

Post *Lixum* Ptolemæo est *Subur* fluvius & ostia ejus; de quo Plinius dicto loco: *At in ora a Lixo quinquaginta M. amnis Subur*, præter *Banasa* coloniam defluens, *magnificus & navigabilis*. De *Banasa* autem dicitur in mediterraneis.

Sala fluvius sequitur cum oppido imposito, quod ejusdem est nominis. Plinius, superiora verba continuans, *Ab eo [Subure fluvio] totidem M. passuum oppidum Sala, ejusdem nominis fluvio impositum, jam solitudinibus vicinum, elephantorumque gregibus infestum, multo tamen magis Autololum gente, per quam iter est ad montem Africa vel fabulosissimum Atlantem.* Pomponius prædicto loco: *procul a mari Gilda, Volubilis, Prisciana: propius autem Sala: immo proxime, si, quæ hodie Salee est, vetus Sala fuit, ut creditur.* Ptolemæus post flumen *Subur* habet *Emporicum sinum*. Deinde ita in litore prosequitur

Σάλα ποτ. ἐκβολαί,	<i>Sale fl. ostia,</i>
Σάλα πόλις,	<i>Sala oppidum,</i>
Δυξ ποτ. ἐκβολαί,	<i>Dyi fl. ostia,</i>
*Ατλας ἐλάττων ὄρεος,	<i>Atlas minor mons.</i>

Qui fluvius *Δόξ* Græce est, in Tabula Ptolemæo adjecta *Duns* nominatur, ut Latini fere illud elementum exprimunt.

Atlantis distinctio in *Majorem* & *Minorem*, Ptolemæi est, ceteri unius meminere, majoris an minoris, non est certissimum. Fama & fabulæ videntur Majorem postulare: at Plinii lib. v, cap. i. rationes, quas etiam Solinus cap. xxiv. sequitur, magis cum minore conveniunt. Ajunt, hunc montem a *Lixo* ccv millibus passuum abesse: *Lixum* a *Gaditano* freto cxii. Multo longius Major Ptolemæi *Atlas* a *Lixo* est separatus. Altitudinis est tantæ, ut cælum ferre poetæ finxerint. Notæ sunt fabulæ: solius *Sillii* comparisonem montis cum hominis figura ex lib. i, a versu 201. adjicio:

*Nec patitur nomen proferri longius Atlas,
Atlas subducto tracturus vertice calum,
Sidera nubiferum fulcit caput, aetheriasque
Erigit aeternum compages ardua cervix:
Canet barbagelu, frontemque immanibus umbris
Pinca silva premit, vastant cava tempora venti,
Nimbooque fluunt spumantia flumina rictu.*

Quod Plinius lib. v, c. i. prodit, Suetonius Paullinus primus Romanorum ducum transgressus Atlantem aliquot millium spatio. Ex Mauretania expeditionem fecit, non adeo difficilem, si Minorem Atlantem intelligas: fin Majorem, vel sola longitudine difficillimam. Uterque a mari in mediterranea longe procurrit.

Post Minorem Atlantem usque ad Majorem Ptolemæus fere nihil habet, nisi ostia fluminum, promontoria, & portus. Ita enim in ora illa progreditur: Amnes, quorum ostia enarrat, sunt *Cusa*, *Asama*, qui Plinii *Asana* est lib. v, c. i. *Diur*; *Δούρ*, *Duth*, nisi forsan *Φούρ* *Phothur* legendum, ut in Agathodæmonis tabula est: *Una*, *Agna*, *Sala* alter. Portus autem, *Rusibis*, inter Cusam & Asamam: & *Mysocaras* portus. Promontoria, *Solis mons*, post Diur flumen: *Herculis* & *Usadium*. Duo vel oppida vel vicus habet post Herculis promontorium, *Tamusiga* & *Suriga*. Pleraque in his obscura, pauca etiam a Polybio notata, quum illa litora navigaret: de quo ita Plinius dicto lib. v, c. i. Scipione Aemiliano res in Africa gerente, Polybius, annalium conditor, ab eo accepta classe, scrutandi illius orbis gratia circumvectus prodidit, a monte [Atlante] ad occasum versus, salutus plenos feris, quas generat Africa, ad flumen Anatin CCCCLXXXV millia passuum. Ab eo Lixum CCV millia passuum: a Gaditano freto CXII millia passuum abesse. Inde sinum, qui vocetur Saguti. Oppidum in promontorio Mulelacha. Flumina Subur & Salam. Portum Rutubis a Lixo CCXIII millia passuum. Inde promontorium Solis: portum Rusardir: Gætulos Autololes; reliqua extra limitem sunt australis Mauretaniæ, quem Ptolemæus posuit. Ex his convenitur cum Ptolemæo portu Rutubis, & promontorio Solis, cetera latent. Lixus autem, Subur & Sala amnes sunt intra minorem Atlantem, quos & supra exposuimus: jam vero, quæ in ora inter utrumque Atlantem sunt, persequeremur. An autem Mauretaniæ fines, quum vel regum esset vel Romanorum, semper ad majorem Atlantem pertinuerint, quo Ptolemæus profert; certum mihi non est: & si quando pertinuerunt, tamen ita perpetuo fuisse, dubitatur.

MEDITERRANEA TINGITANAE.

A Malua incipimus, termino hujus Tingitanæ. Prope ostia *Ascurum* Hirtii, de quo silent alii, ex conjectura posuimus. Sic autem ille c. XXIII belli Africani: profectus est ab *Urica* [adolescens Pompejus] in *Mauretaniam*, regnumque Bogudis est ingressus; expeditoque exercitum numero servorum, liberorum II millium, cujus partem incremem, partem armatam habuerat, ad oppidum *Ascurum* accedere cepit: in quo oppido presidium fuit regium. Pompejo adveniente, oppidani usque eo passi propius eum accedere, donec ad ipsas portas

ac murum adpropinquaret; subito eruptione facta, prostratos & perterritos Pompejanos in mare passim navesque compulerunt. Ita re male gesta, Cn Pompejus filius naves inde avertit, neque postea litus attigit, classemque ad insulas Baleares versus convertit. Hinc conjectura de situ.

Longe hinc in austrum est ad idem flumen *Galapha*: ad Ptolemæi *Molochathamnem Herpis*, & australius *Molochath* oppidum: trans *Phocram* montem, qui his fluminibus in occasum est, *Vobrix*, *Trisidis*, *Centa*: ulterius in occasum declinant *Prisciana*, ut Isaacus Vossius ex Mela legendum censet: nam Græci codices Ptolemæi Κρίσιανα, *Crisiana* præ se ferunt; dein *Volubilis*, 'Ουολοβιλίς Græce Ptolemæus: & Plinius dicto loco: *Volubile oppidum*, tantumdem a mari utroque distans. Pomponius Mela extremo: *Pars Maurorum in ar-bibus agunt*, quarum, ut inter parvas, opulentissime habentur procul a mari *Gilda*, *Volubilis*, *Prisciana*. Quæ prima ex his *Gilda* dicitur, perperam in Ptolemæi libris Σίλδα, *Silda* legitur, quia & Stephanus Γίλδα πόλις Λιβύης, *Gilda oppidum Africa*, & Antonini Itinerario *Gilda* scriptum est: in quo & altera, *Volubilis*, colonia dicitur. Iter ita habet:

<i>Tocolosida</i>	
<i>Volubilim coloniam</i>	M. P. III.
<i>Aguas Dacicas</i>	M. P. XVI.
<i>Gildam</i>	M. P. XII.
<i>Vopiscianas</i>	M. P. XXIII.
<i>Tremulas</i>	M. P. XVIIII.
<i>Oppidum Novum</i>	M. P. XII.
<i>Ad Novas</i>	M. P. XXXII.
<i>Ad Mercurii</i>	M. P. XII.
<i>Tingi coloniam</i>	M. P. XVIII.

Initium itineris *Tocolosida*, etiam Ptolemæo Τοκολόσιδα dicta, & posita proxime a *Volubili* in meridianam plagam: *Gilda* autem a *Volubili* declinat in æstivi temporis occasum. Infra *Gildam*, fretum versus, duæ Augusti coloniae erant, etiam a Ptolemæo nominata *Banasa*, *Valentia* cognomine, Ptolemæo Βάνασσα, duplicata litera: & *Babba*, *Julia Campestris* dicta. Plinius lib. v, cap. i. *Ab Lixo XL millia in mediterraneo altera Augusti colonia est Babba, Julia Campestris adpellata: & tertia Banasa, LXXV M. Valentia cognominata. Ab ea XXXV M. passuum, Volubile oppidum, tantumdem a mari utroque distans.* Curiosi antiquitatum etiam nummos Augusti, Claudii, Neronis, proferunt, his signatos notulis C. I. B. D. D. quod legunt, *Colonia Julia Babba decreto Decurionum*. Et ut in alio est, C. C. I. B. D. D. hoc est, *Colonia Campestris Julia Babba decreto Decurionum*: Unus Vespasiani, ex Golzii Thesauo, plenius inscriptum exhibet COL. JUL. AUG. BABBA. qui si genuinus est, etiam priorum notularum expositionem confirmat. An vero *Paulus a Bobba* apud Augustinum lib. vii contra Donatist. cap. xi sit Babbensis episcopus, ut summo viro ad Concilium Cypriani visum fuit, non est certum dicere, quia alii libri legunt *ab Obba*.

Inter Babbam & fretum *Oppinum* seu *Opinum*, ut in Palatino est, Ptolemæus posuit, cujus episcopus *Leo Opinensis* concilio vii Carthaginensi subscripsisse dicitur: quamquam libri variant, *Opinensis* aut aliter referentes. Circa *Salam* fluvium intus, ad *Atlantem* minorem versus, est *Gontiana*: trans montem circa *Cusam* fluvium, Θικαθ, *Thicath*, in *Tabula Oecath*: circa *Diur* flumen, *Dorath*. Hinc in austrum *Bocanum Hemerum* situm erat,

erat, a quo in ortum æstivum τὸ Πύρρον πεδίον, *Pyrrhos campus* recedit. Inter Unam & Agnam amnes *Vala*, Ὀυαλα omnia obscura, de quibus præter nomen a Ptolemæo relatum, nihil nobis est cognitum.

Gentes Tingitanæ provinciæ a Ptolemæo numerantur varix, *Metagonita* prope fretum: *Succosii*, *Vervica*, *Verves* supra internum mare: *Bacnata* & *Volubiliam* supra illos. Orientum limitem *Maurensii* tenent & pars *Herpiditanorum*: ad Oceanum versus *Masi*, *Salisa*, *Maconita*, *Cauni*. Et omnes hæ gentes intra Minorem Atlantem erant: trans illum usque ad Majorem *Angaucani*, *Nectiberes*, *Segrensi*, *Baniuba*, *Vacuata*, omnes ignoti & ignobilis memoriæ. An vero *Baniuba* Ptolemæi sint Plinii *Baniura* lib. v, cap. 11. ut Harduino videtur; non est certum. nam loco dissident: nisi alter forsan de veteri sede, alter de nova migrantium est intelligendus. Circa Atlantem, præsertim Majorem, *Atlantes* seu *Atlante* sunt, quos Mela lib. 1, cap. 14. ultimos ad occasum dixit. Plura de illis Plinius lib. v, cap. VIII. qui eos *degeneres humani ritus* dicit.

Insulas interni maris supra Tingitanam nullas Ptolemæus memoravit. Esse parvas quasdam vel Antonini itinere cognosci potest, ubi locus *Ad sex insulas* nominatur, situs inter Abylam montem & Rusadir coloniam. In Oceano autem plures sunt, sed Ptolemæus tantum duas nominat, *Penam* & *Eurythiam*, sitas inter utrumque Atlantem, sed nullius famæ: *Fortunatas* vero, quorum nomen illustrissimum est, nimis ille in austrum deduxit, ut interiori Libyæ, & quæ extra Atlantem etiam majorem est, respondeant, quod a veteribus recentibusque refutatur. Strabo sub initium operis: αἱ τῶν μακάρων ἡῶσι πρὸ τῆς Μαυρουσίας, εἰς τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, *Beatorum insula ante Mauretaniam jacent in occidente extremo*. Et quia tam Ptolemæus lib. 14, cap. 61. quam Plinius lib. 61, cap. xxxii. unam ex Fortunatis *Καναρίας*, *Canariam* vocant, id argumento est, in nostri temporis Canariis *Fortunatas* veteres quærendas esse. Plinius refert, esse qui ultra *Purpurarias* insulas *Fortunatas* esse existiment: quod haud falsum est, si *Purpurariæ*, quod vir doctissimus Jo. Harduinus censet, sunt illæ, quæ hodie *Madera* & *Portus sanctus* adpellantur. His enim proximæ sunt, in austrum versus, *Canariæ dictæ*, olim *Fortunatæ*.

Plinius lib. 61 de utrisque, *Purpurariis*, quæ etiam huc pertinent, & *Fortunatis* clare, quamquam ex aliorum fide ac relatione: Cap. xxxi. *Nec Mauretanie insularum certior fama est. Paucas modo constat esse ex adverso Autololum, a Juba repertas, in quibus Gæulicam purpuram tingere instituerat*. Hæc de illis Plinius, quas idem ibi *Purpurias* vocat, eo modo, quo lib. xxxv, cap. 61. *Purpurarias officinas* dixit.

De *Fortunatis* idem lib. 61, cap. xxxii. *Sunt qui ultra eas, [quas modo a purpuræ officinis laudaverat] Fortunatas putant esse, quasdamque alias: quorum numero idem Sebosus etiam spatia complexus, Junoniam abesse a Gadibus DCCL millia passuum tradit. Ab ea tantundem ad occasum Pluvialem, Caprariamque: in Pluvialia non esse aquam, nisi ex imbris. Ab iis CCL millibus passuum Fortunatas contra leva Mauretanie in IX horam solis: vocari Convallem a convexitate, & Planariam a specie: Convallis circuitum CCCM passuum*.

Hæc ex Statii Sebosii relatione: qui duas præcipue *Fortunatas* adpellat, *Convallem*, quæ ex adscripta amplitudine *Teneriffæ* putatur esse; & *Planariam*, a specie seu forma æquali ita adpellata. Eundem numerum etiam Plutarchus Sertorio p. 571 posuit. Sed revera plures sunt, nec quas ipse ante nominavit, ex *Fortunatarum* numero excludendæ, *Junonia*, *Pluvialia*, *Capraria*: uti ex *Jubæ* regis, quam Plinius ibidem adposuit, enarratione constat. *Juba*, inquit, de *Fortunatis* ita inquisivit: *Sub meridie quoque positas esse prope occasum, a Purpurariis DCXXV M. passuum, sic ut CCL supra occasum navigetur*:

deinde per LXXV millia passuum ortus petatur. Primam vocari Ombrion nullis edificiorum vestigiis: habere in montibus stagnum, arbores similes ferula: ex quibus aqua exprimitur, ex nigris amara, ex candidioribus potui jucunda. Alteram insulam Junoniam adpellari: in ea adiculam esse tantum lapide exstructam. Ab ea in vicino eodem nomine minorem. Deinde Caprariam lacertis grandibus repletam. In conspectu earum esse Nivariam, quæ hoc nomen accepit a perpetua nive, nebulosam. Proximam ei Canariam vocari a multitudine canum ingemis magnitudinis: ex quibus perducti sunt Juba duo: adparentque ibi vestigia edificiorum. Quum autem omnes copia pomorum & avium omnis generis abundant, hanc & palmetis caryotas ferentibus, ac nuce pinea abundare. Esse copiam & mellis. Papyrus quoque & siluros in annibus gigni. Infestari eas belluis, quæ expellantur assidue, putrescentibus.

Conveniunt fere nomina cum Sebosi narratione: Ombrion, Ὠμβρίων, Pluvialis est, quod Græcum vocabulum sonat. Nivaria illa, quæ altissimos montes habet, ut Teneriffa: quia in ceteris nix rara est aut nulla: & hæc Convallis Sebosi esse videtur, quia valles sunt sub montibus. Vossius eam Convalliam vocari vult, ad Melam p. 310. Ita sex numerant Plinius, auctore Juba, & Ptolemæus Fortunatas: Sebosus & Plutarchus Sertorio duas. Quod autem revera multæ sunt, prior sententia de sex insulis veterum hujus hominis omnino præferenda est.

Fertiles esse & salubres, nemo negat: felicitas autem, quam poetæ & alii tribuunt, ut ex historicis, Juba & Sebofo, quos Plinius sublegit, constat, fabulosa est: sicut ipsi Elysi campi, quos multi in has insulas rejecerunt. Vide de his & toto argumento, quæ summi viri Isaac Vossius ad Melæ lib. III, cap. x. Jacobus Perizonius ad Aeliani lib. III, cap. XVIII. & Jo. Harduinus ad Plinium commentati sunt.

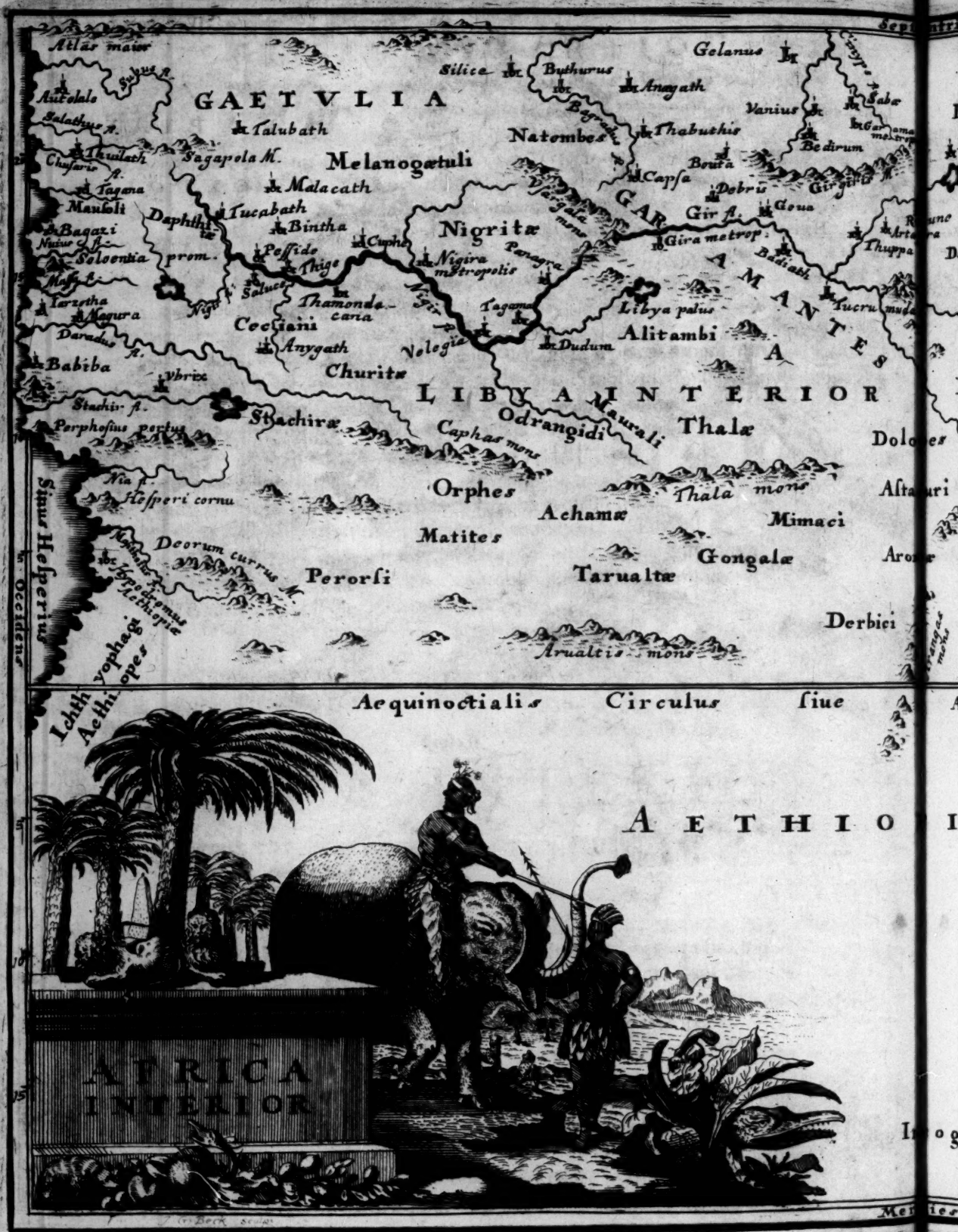
CAPUT VIII,

DE

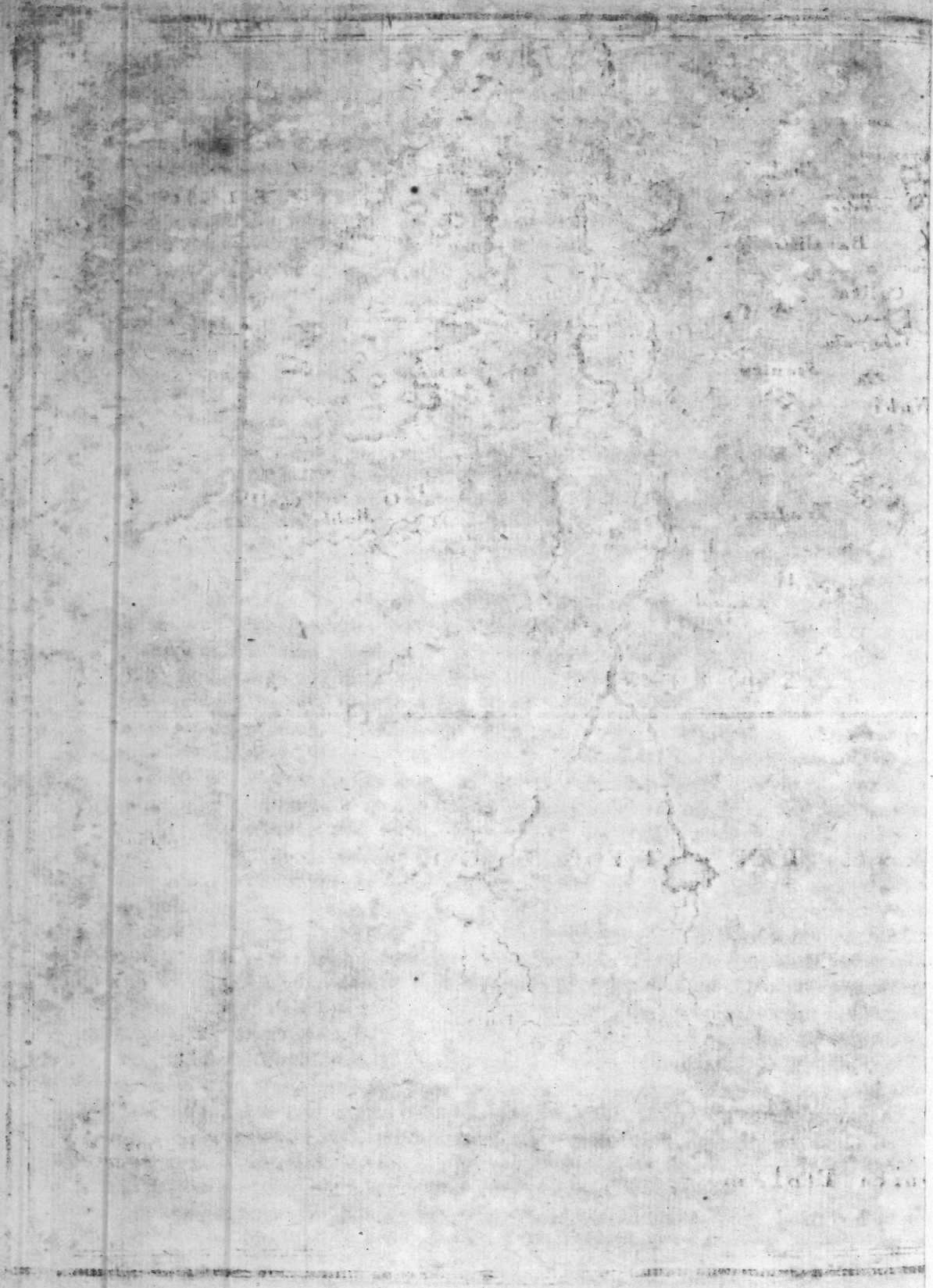
AFRICA INTERIORE
VETERIBUS COGNITA.

Interiora Africæ, & in austrum magis quam quæ adhuc explicata sunt, vergentia nunc exponemus, quantum fieri potest per incertas antiquorum rationes, de iis locis, quæ numquam Romani vel Græci adierunt, sed tamquam in limine aliquid aut a longinquo prospexere, vel fama audierunt: unde factum, ut multis fabulis illorum narrationes sint interpolatæ. Persequemur ordine quæ exstant ac reperiri possunt: & quia circa Atlantem & mare Atlanticum desimus, in illo nunc latere pergemus, inde per mediterranea ad orientalem Africæ Oceanum progressuri, in quo finiemus.

Ultra Atlantem majorem Ptolemæo insula Cerne, Κέρν, est, a pluribus laudata, sed tam variis in situ determinando, ut quidam ex Atlantico mari in orientalem Oceanum transcripserint: alii non longe a Lixu Mauretaniæ ponant: alii circa Atlantem majorem: iterum alii ad Aequatorem usque removeant. De ea tradiderunt Hanno Carthaginiensis in Periplo, & Scylax Caryandæus, etiam in Periplo; tum Polybius & Cornelius Nepos apud Plinium lib.

li
le
fa
i
p
m
m
ex
m
in
S.
lib
ne
ph
lu
in
ful
co

Ha
ver
lon
ext
loc
de
spe
om
dix
nia
null
cre
I
Ha
fiun
quo
ple
fubr
C
cont
Poly
diam
lam
in x
cum
Vof
dicer

lib. VI, cap. XXXI. Diotimus apud Strabonem lib. II. Dionysius in Periegesi: & Ptolemæus eo loco, quem supra designavimus. Strabo dicto lib. II, p. 33. in *μυθώδισι*, *fabulosis* censet quæ extra columnas Herculis Diotimus posuerit; *Κέρην τε ἵππον καὶ ἄλλες τίπυς ὀνομάζων, τὰς μὴδαμὶς νυνὶ δεικνυμένας*, *Cernen insulam & alia loca nominans, quæ hodie nusquam adpareant.* Non negamus insulam tantæ famæ: locum autem certum quod definire non possumus, consensionem plurium, veterum & recentiorum sequemur. Causa dissensus primi & maximi est, quod Aethiopibus scriptores hanc insulam obijciunt. Quum vero Aethiopes ex utroque latere in Africa habitent, & ita antiquitus adpellati sint, tam qui Erythræum mare accolunt, quam qui Atlanticum; hinc factum est, ut non nulli orientali Oceano hanc insulam contribuerint: quod ut illustrius esset, recentiores insularum hujus maris maximam, S. Laurentii aut Madagascar vulgo dictam, antiquorum Cernen esse crediderunt. Plinius lib. VI, cap. XXXI. *Contra sinum Persicum Cerne nominatur insula, adversa Aethiopia, cujus neque magnitudo neque intervallum a continente constat, Aethiopes tantum populos prodiit. Ephorus auctor est, a Rubro mari navigantes in eam non posse propter ardores ultra quasdam columnas (ita adpellantur parva insula) provehi.* Sed plurimi extra columnas Herculis hanc insulam sitam esse tradiderunt: quo posito, sponte cadunt quæ de orientali latere, hujus insulæ fede, quidam tradiderunt. Sic Scylax, Hanno, Diotimus, Polybius, Ptolemæus consentiunt esse hanc insulam in Oceano occidentali.

Hoc si ita est, quæritur quo tractu, qua parte meridiani circuli fuerit Cerne insula. Hanno fertur, ut in Periplo scriptum est, quarto die a Lixo, per curva litoris navigando venisse in Cernen. Sic ad Mauretaniam esset, non Aethiopiæ objecta. Contra Polybius longissime in meridiem profert. Plinius quidem de illo lib. VI, cap. XXXI. *Polybius in extrema Mauretania contra montem Atlantem a terra stadia octo abesse prodidit Cernen.* At alio loco, & longius in austrum remoto, suum posuit Atlantem. Idem Plinius lib. V, cap. I. de Polybii in Punico bello navigatione: *Inde [à Theôn ochemate] ad promontorium Hesperium navigatione dierum ac noctium decem. In medio eo spatio Atlantem locavit, a ceteris omnibus in extremis Mauretania proditum.* Sed sibi ipse non constat Polybius: nam supra dixit, Cernen in extrema Mauretania contra montem Atlantem positam esse. Si in Mauretania extrema, non ultra Deorum Currum fuit, quo loco nulla est Mauretania, sicuti etiam nullus Atlas. Placet quod de Mauretania dixit: quod de fede Atlantis transmota, nemo, credo, probaturus est.

In causa hujus discordiæ, quod quem Græce periplum, aut fragmentum de illo, sub Hannonis nomine habemus, non est ab ipso Hannone, sed a Græco quodam, Carthaginensium studioso compositus, qui finxit quæ ignorabat, & fabulis verum cursum incrustavit: quod vir clarissimus Henricus Dodwellus erudita dissertatione demonstravit. Hunc ducem plerique sequuti sunt, cujus quod multa male cohærebant, quisque inde excerptis adjecit, subtraxit, & ut dissonantia conciliaret, aliter atque aliter collocavit, aut interpretatus est.

Quæ quum ita sint, missis illorum sententiis, qui vel nimis in septemtrionem, vel e contrario in austrum Cernen trahunt, mediam, quæ auctorem Ptolemæum habet, & ex parte Polybium, qui & ipse Atlantem & Mauretaniam nominat, non autem recte metatur; mediam, inquam, sententiam tenemus, quæ prope Atlantem & Mauretaniæ fines hanc insulam locat, ut nec eos deferendos existimem, qui Cernen putant *Arguin* insulam esse, sitam in xx vel XXI ab æquatore parte seu gradu, quæ aquis scatet & amœnitate, commercii cum Aethiopibus valde adposita, & ob hoc ipsum a Lusitanis commendata: quæ & Isaaci Vossii ad Melam p. 309. sententia est. Hoc etiam cum Dionysio convenit, vers. 218. dicente:

— — — — — ἐν δὲ μυχοῖσι
 Βόσκοιτ' ἡπίεοιο πάντας Αἰθιοπίας
 Αὐτὸς ἰπ' Ωκεανῶ , πυμάτης παρὰ τίμπτι Κέρης.

Hoc est: In recessibus autem pascuntur continentis omnium extremi Aethiopes ipsum ad Oceanum, ultima prope tempe Cernes. Est etiam ita satis iotia, austrina, ut Eustathius ibidem de vera Cerne prodit; intellige autem respectu columnarum Herculis, unde hæ navigationes in austrum versus suscipiebantur.

Post Cernen Ptolemæo est *Junonis Solis* [Ἡέως Ἡλίου] insula, quæ etiam *Autolala* dicta, quia e regione Autolalæ oppidi in gente Autololum sive, ut Ptolemæus vocat, Autolatium. Deinde post multa flumina, quæ in continente exponemus, tandem est Ἑσπέρης κέρα, *Hesperii Cornu*, quem μέγαν κόλπον, *ingentem sinum*, auctor peripli Hannonis vocat: interpretes autem plerique, Pomponium sequuti, promontorium intelligunt, alii Viride, alii quod de Palmis dicitur: de quibus Vossius pag. 309. Est vero Ἑσπέρης κέρα promontorium illud famosum, quod Viride adpellatur. Valde haluciat Salmasius, quum hoc negat, ac caput Palmarum interpretatur. Eo enim usque non est Hanno progressus. Pomponius Mela, lib. III, cap. IX extremo, promontorium dixit Ἑσπέρης κέρα. Plinius lib. VI, cap. XXXI. *Hesperu ceras* Latinis litteris: & paullo ante; ad Aethiopas *Hesperios*, & promontorium, quod vocavimus *Hesperion ceras*. Prope illud Sebosus locat *Hesperidum insulas*, quas a Gorgonum insulis distinxit. Sed quod in fabulis latent hæ insulæ, vix aliquid de iis certi cognosci potest. Plinius ibidem: Adeo omnia circa hæc incerta sunt, ut Statius Sebosus a Gorgonum insulis prænavigatione Atlantis dierum XI ad *Hesperidum insulas* cursum prodiderit: ab iis ad *Hesperu ceras*, unius. Sic Gorgonum insulæ in Mauretaniam caderent.

At vero Plinius ibidem ex Xenophonte Lampfaceno: Contra hoc promontorium [*Hesperion ceras*] *Gorgades insula* narratur, *Gorgonum* quondam domus, bidui navigatione distans a continente, ut tradit Xenophon Lampfacenus. Peneiravit in eas Hanno Pænorum imperator, prodiditque hirta feminarum corpora, viros permicitate evasisse: duarumque Gorgonum cutes argumenti & miraculi gratia in *Junonis templo* posuit, spectatas usque ad Carthaginem captam. Non conveniunt hæc cum Hannone, a quo omnes petebant quæ scriberent ante, quam Romanorum arma in has oras pervenirent. Is vero insulam, in qua Gorgones vel Gorgides essent feminae, tridui navigatione ultra Θείων ὄχημα, *Deorum currum* collocat. Plinius autem in hoc argumento fluctuat & inconstans est. Lib. V enim, cap. I. de Polybio: usque ad eum montem, quem *Deorum ochema* dicimus. Inde ad promontorium *Hesperium* navigatione dierum ac noctium decem, in medio spatio *Atlantem* locavit, a ceteris omnibus in extremis *Mauretaniae* proditum. Sic multorum quidem collegit sententias; cui ipse accedat, non prodidit.

Sed Hannonem, qui primus hujus navigationis notitiam attulit, persequemur prius, quam ordine interiorem Libyam exponamus. Ab *Hesperio cornu* aliquot dierum navigatione ventum est ad montem maximum, Θείων ὄχημα, *Deorum currum*, cujus Plinius & Mela quoque mentionem faciunt: Ptolemæus cis æquinoctialem circulum posuit, ut videatur esse, quem Lusitani *Sierra Lioa* vocant. Unde Hanno tridua navigatione venisse fertur in sinum, qui Νότον κέρα, *Austri cornu* dicatur: in cujus intimo recessu insula sit, cujus incolæ hirsuti sint, e quibus feminas ceperit, cutes illarum *Athenas* retulerit: quas ille *Gorillas* vocat interpretum placito; Plinius ex Xenophonte *Gorgonas*, quasi hæc Gorgonum insula & sedes fuerit. Hæc finis illius peripli est, de quo tam variae relationes sunt proditæ.

Ex

Ex Atlantico Oceano in terram continentem egredimur, quam Ptolemæus in duas partes duobus distinctis capitibus divisit, in Libyam interiorem, & in Aethiopiam sub Aegypto. Illa occidentalis est, cujus terminalem ab oriente lineam Ptolemæus per Darnin, in confinio Marmaricæ & Cyrenaicæ urbem, ducit. In hac parte præcipuæ gentes sunt Gætuli, Garamantes, Nigritæ, & Hesperii Aethiopes, admixtis pluribus minoribus vel incognitis. Quæ sub Marmarica & Aegypto sunt, in altera parte & singulari capite tractavit. Ita autem utramque in populos distribuit, ut tamen terminos illorum aut minime, aut dubie posuerit, nulli eorum sua adsignando oppida: quod etiam fieri non potuit in tanta remotissimarum regionum obscuritate. Nos prius de populis majoribus agemus; deinde de fluminibus, montibus, & oppidis, quæ prodidit Ptolemæus. Sit igitur jam

LIBYA INTERIOR.

Africam universam veteribus quodammodo cognitam, & ultra Græcis Romanisque notiora regna, respublicas, ac postea provincias, sub mari positas mediterraneo, remotam, jam explicaturi sumus, in qua potissimum Ptolemæi fide utemur, quod ceteri nihil distinctius de ea tradiderunt. Hujus pars occidentalis eidem dicta Λιβύη ἡ ἐντὸς, *Libya interior*, cujus præcipui populi sunt, ut diximus, Gætuli, Garamantes, Nigritæ, Hesperii Aethiopes. Primum itaque de *Gatulis* agemus.

GAETULI, Græce Γαιῦλοι, per diphthongum, proprie a Mauretania in meridiem habitarunt, ubi etiam Ptolemæus posuit. Sed postea per Mauretaniam Numidiamque novas sedes occupaverunt, ut nullis fere finibus hæc natio circumscripta & contenta fuerit. De vetere Gætulia Plinius lib. v, cap. iv extremo: & tota Gætulia ad flumen Nigrin, qui Africam ab Aethiopia dirimit. Et Agathemerus lib. ii, cap. v. ὁπρὸς τὰς Μαυριτανίας ἡ Γαιουλία, subjacet Mauritanis Gætulia. De adjecta & dispersa idem Plinius lib. v, cap. ii. Gentes in ea [Tingitania,] quondam præcipua Maurorum, unde nomen, quos plerique Maurusios dixerunt. Proxima illi Massæsyliorum fuerat, sed simili modo extincta est. Gætula nunc tenent gentes, Banjura, multoque validissimi Autololes. Sic Gætuli, præcipue Autololes, in Mauretaniam Tingitanam successerunt, & in maritimam illius ad Oceanum oram. Idem Plinius ejusdem libri cap. i. de Polybii navigatione: Prodidit portum Ruubis a Lixo cccxiii M. passuum. Inde promontorium Solis: portum Risardir: Gætulos Autololes. Et hi sunt, qui contra Purpurarias insulas habitabant. Idem lib. vi, cap. xxxi. Nec Mauretania insularum certior fama est. Paucas modo constat esse ex adverso Autololum, a Juba repertas, in quibus Gætulicam purpuram tingere instituerat. Et rursus lib. v, cap. i. Luxuria efficacissima vis sentitur atque maxima, quum ebori citroque silvæ exquirantur, omnes scopuli Gætuli muricibus ac purpuris. Et lib. ix, cap. xxxvi. hoc Gætulum litus Oceani vocat: quamvis non dubitandum sit, veterem quoque & australem Gætuliam ad Atlanticum Oceanum pertinuisse.

Sicut autem Mauretaniam Tingitanam, ita etiam Cæsariensem seu Massæsyliorum Gætuli invaserunt. Plinius lib. xxi, cap. xiii. Et in Perside, & in Mauretania Cæsariensis Gætulia, contermina Massæsyliis, venenati favi gignuntur. Nec minus id de Numidia intelligendum, cujus caussa Apulejus Madaurensis per scomma *Semigætulus* dictus est: etiam in prorogata ab austro Numidia supra Syrtis, sed in justa distantia, Gætuli reperiuntur. Strabo sub finem libri xvii, gentes Syrti & Cyrenaicæ ὑπερσυνδύας, id est superne imminentes

enarrans, πρώτοι, inquit, οἱ Νασαμώνες, ἔπειτα φύλλοι καὶ τινες Γαυῖλοι, ἔπειτα Γαρεμάντις. *Primum sunt Nasamones, dein Pfylli, & Gatulorum pars, & Garamantes.* Adeo longe Gætuli ab Oceano orientem versus producti sunt! Et ex his fuisse videntur, quos Marius apud Hirtium B. Afric. cap. xxxi. beneficio fertur adfecisse, vel in sedem meliorem transducendo, vel alias donando immunitates. Et horum posterii erant, qui ab Juba ad Cæsarem ibidem & cap. lv. dicuntur defecisse. Strabo lib. xvii, pag. 574. meminit τῆς τῶν Γαυτέλων ὁρίων, *montanorum Gætulia, ἢ δὴ Λιβυκῆς ἕσσης, quæ jam sint Libya, sive Africa*, puto proconsularis, quæ provincia, Strabonis ætate, eo usque in austrum videtur fuisse prolata.

Partem autem Gætuliæ propriam australem, quæ ad Nigrin vergit, *Melanogætuli*, id est Nigri Gætuli, tenebant, quos Ptolemæus inter montes *Sagapolam & Usargalam* locavit, ut *Nigrin* flumen habeant a meridie. His, credo, trans Nigrin conjuncti erant *Gætuli Dara*, quos cum Aethiopibus Hesperii Plinius censuit. *Postea*, inquit lib. v, cap. i. *flumen Salsum*, [subaudi, Polybius prodidit;] *ultra quod Aethiopus Perorsos, quorum a tergo Pharusios. Iis jungi mediterraneos Gatulos Daras.* Procul ergo *Dara* fuerunt ab Oceano, sed Gætulorum ultimi in meridiem, pars, ut videtur, *Melanogætulorum*. *Banjura* autem *Gætuli*, quos Plinius ita cap. i. nominat; & *Amololes*, in Mauretaniæ tum litore colebant: non autem dubium, in vetere Gætulia, etiam partes insignes fuisse, sicut *Vesunos* (sive *Nesunos*, ut MSS. habent) quos idem dicit propriam gentem factam, versos ad Aethiopus.

GARAMANTES etiam ex interioris Africæ erant gentibus, vicini Gætulorum. Strabo ibidem: ἡ δ' ὑπὲρ τῶν Γαυτέλων ἐστὶν ἡ τῶν Γαρεμαντῶν γῆ, παραλλήλῃ ἐκείνῃ, *Supra Gætuliam est Garamantum regio, isti parallela.* Hanc ait ab Aethiopibus, Hesperii puto, καὶ τῶν παρωικαίων, & Oceani accolis dierum ix vel x itinere distare: ab Ammone xv. Sed ex fama (φασι) scripsit) habuit distantiam; certam ipse non cognoverat. In disjunctissimis fuisse terris, poetæ verba Aeneid. vi. *super & Garamantas & Indos*; & ecloga viii. *extremi Garamantes*, demonstrant. De situ Pomponius Mela lib. i, cap. iv. *Super ea, quæ Libycæ mari abluuntur, Libægyptii sum, & Leucoæthiopes, & nauio frequens multiplexque Gætuli.* Deinde late vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas, post *Angilas & Troglodytas*, & ultimos ad occasum *Atlantias* audimus. Mirus ordo aut dubius, Gætulis ultra Garamantas in ortum, ad Libægyptios usque remotis: tamen videmus inde interiores maxime fuisse, undique magno intervallo liberos a mari & Oceano. Ptolemæus lib. iv, cap. vi. Garamantum sedem ita descripsit: Γαρεμάντις διὰ τὸν δὲ τῶν τῶ Βαγρὰδὸς ποταμοῦ τῇ γῇ μίχεται τῆς Νέβας λίμνης, *Garamantes pertingunt ab amnis Bagrada finibus usque ad Nubam paludem.* Plinius lib. v, cap. v. multa oppida Garamantum nominavit, de quibus postea in urbibus dicturi sumus. Singularem numero est *Garamas*. Silius lib. v, vers. 194.

Erumpunt multusque Maces, Garamasque, Nomasque.

Femineo genere *Garamantis*. Virgilius Aen. iv, vers. 198.

Hic Ammone satius, rapta Garamantide nympha.

NIGRITAE populi circa *Nigrin* fluvium habitantes. Flumen Plinio *Nigris* dictum, lib. v, cap. iv extremo: *Gætulia ad flumen Nigrin, qui Africam ab Aethiopia dirimit.* Et cap. viii. *Nigri fluvio eadem natura, quæ Nilo: calamus & papyrus, & easdem gignit animantes, eademque temporibus augetur.* Oritur inter *Tareleos Aethiopus & Occalicas*. Ptolemæo dicitur ὁ Νίγρις, *Nigir*, de quo lib. iv, cap. vi. ὁ Νίγρις, *Nigir fluvius, jungens & ipse Mandrum & Thala montes.* Facit autem & hic τὴν Νιγρίτην λίμνην, *Nigritem paludem*: & ad septemtrio-

nem divertigia bina constituit, ad Sagapola scilicet & Usargala montes. Ad ortum autem divertigium unum supra paludem Libyen: & ad meridiem unum supra Daradem fluvium. Agathemerus lib. II, cap. x. ὁ Νίγης. Aliter recentes tabulæ hunc fluvium representant, continuum, multis ostiis seu alveis exeuntem in Oceanum: Ptolemæus autem suis ἑσπερίαις, quæ divertigia interpretes vertit, multipliciter diremit, ut, quasi terra haustus, ostio, quo effundatur, careat, quod haud dubie ex recentioribus corrigendum est. Nihilominus tabulam nostram expressi ad typum tabulæ veteris, quam ex Ptolemæi numeris & nominibus Agathodæmon confecisse dicitur, ut appareat, quid veteres de Libya interiore crediderint.

Populi vocantur *Nigrita*. Strabo lib. II, pag. 90. Maxime ad meridiem versus sitos adpellant *Aethiopes*; sub his plerosque *Garamantas*, *Maurusios*, & *Nigritas*, & *Nigritas*: τὰς δ' ἐπὶ τούτοις, Γαυτάς, & his adhuc inferiores, *Gatulos*. Sic scriptum ibi *Nigritas*: at lib. XVII, p. 568. inconstanter *Nigritas*, *Nigrita*. Mela autem & Plinius *Nigrita*: ille lib. I, cap. IV. *Mauri & in Atlanticum pelagus expositi*. Ultra *Nigrita* sunt, & *Pharusii*, usque ad *Aethiopes*. Plinius lib. V, cap. VIII. Interior ambitu Africa, ad meridiem versus, superque *Gatulos*, intervenientibus desertis, primi omnium *Libyægyptii*; deinde *Leucæthiopes* habitant. Super eos *Aethiopum* gentes *Nigrita*, a quo, dictum est, flumine. Hic *Aethiopes* *Nigritas* accenset: Mela distinxit. Uterque recte. Proprie enim in occidente. *Aethiopes* australiores sunt: laxe ad Atlantem & in Mauretaniam usque se extendunt. Dispar in oriente ratio est, quam infra explicaturi sumus. An *Nigritæ* etiam *Nigroe* vocantur, id est *Nigroi*, Græco more? Videtur ita clarissimo Harduino in Plin. VI, cap. xxx. Alii dubitant eosdem esse, quia *Nigroe* fabulosi, etiam situ disjuncti. Ad occidentem versus, inquit Plinius, *Nigroe*, quorum rex unum oculum habeat in fronte.

AETHIOPE *HESPERII* five occidentales opponuntur iis, qui supra Aegyptum sunt, orientalem Africam in australi plaga tenentes. De utraque Plinius lib. V, cap. VIII. ex Homero: verissima opinione eorum, qui desertis Africa duas *Aethiopias* superponunt; & ante omnes Homeri, qui bipertitos tradit *Aethiops*, ad orientem occasumque versus. Homeri verba sunt *Iliados* A vers. 23.

Αἰθίοπας, τοὶ διχρὰ διδαίεται, ἕχεται ὠδὲν,
Οἱ μὲν δυσομίην ὕπερβον, οἱ δ' ἀνιόντ.

Aethiops, qui bifariam divisi sunt, ultimi hominum, alii quidem occidentis solis, alii vero orientis.

Jam *Hesperii* seu occidentales *Aethiopes* nobis curæ sunt: quos ita etiam Plinius lib. VI, cap. xxx. nominavit. Mons, inquit, excelsus, æternis ardet ignibus, *Theon ochema* dictus: a quo navigatio quadridui ad promontorium, quod *Hesperion* ceras vocatur, confine Africa juxta *Aethiops Hesperios*. Alia ratio adpellationis est, quando Ptolemæus lib. IV, cap. IX. quo de *Aethiopia* interiore agit, *Hesperios Aethiops* ad occidentalem quidem Oceanum, sed longe ultra æquatorem, juxta incognitam terram collocavit. Sunt enim etiam citeriores & circa æquinoctialem circulum, & cis eundem. Plinius lib. V, cap. VIII. Super eos [*Gætulos* & *Leucæthiops*] *Aethiopum* gentes, *Nigrita*, a quo, dictum est, flumine: *Gymnetes*, *Pharusii* jam Oceanum attingentes, & quos in Mauretania sine diximus, *Perorsi*. Et Agathemer. lib. II, cap. x. *Gir* & *Nigir* τὴν ἐντὸς Αἰθιοπίας interiorem *Aethiopiam* perfluunt. Nihilominus & Strabo lib. II, pag. 90. τὰς μεσημβριανώτατας, Αἰθίοπας προσηγορεύουσι, maxime meridiem versus sitos, *Aethiops* vocant: qui sub his [ἐντὸς τούτοις] *Garamantas*, *Nigritas*, & inferiores etiam hisce, *Gatulos*. Scilicet in occidente *Aethiops* præcipue australiores vocabant:

ceteros plerumque aliis nominibus, quamquam & ipsi Aethiopes essent, & ita aliquando appellarentur.

Innumeræ gentes minores sunt, quas sub majoribus enumeratis Ptolemæus & Plinius comprehenderunt, & hic fabulis etiam admixtis: quas omnes referre, nimium foret & inutile, quia multa in iis conficta sunt; etiam Plinius tantum nomina habet, sine locorum positione: Ptolemæus autem sedem designat, ex quo excerptemus potiora. Nec credibile, veteres tam distinctam Africæ interioris notitiam habuisse, quum nec hodie post tot circumnavigationes & peregrinantium itinera habeamus. Caussam ejus rei Strabo lib. 11, pag. 90. prodidit. *Incolunt, inquit, Libyam ἰδητὰ πλείστα ἄγνωστα, gentes pleraque ignota. nam neque multi conducti sunt exercitus; aut peregrini inde advenerunt: incolæ autem [οἱ ἰπικώελοι] quum pauci adveniant aliquando, neque credibilia narrant, neque omnia.* Hinc est, quod enarratio illorum sit fabularum plena de nescio quibus monstrosis hominibus, & aliis rebus, quæ fidem excedunt humanam, utpote manifesto confictæ. Nunc ad ipsam Libyæ interioris enarrationem, hoc est oppidorum, fluminum, montium, & specialium populorum accedemus.

Interioris Africæ latus occidentale, seu quod ad Oceanum est Atlanticum, secundum Ptolemæum ita habet: Post Atlantem majorem & Cernem insulam sunt *Subi* fluvii ostia: dein fluvius *Salathus*, & ad ostia oppidum hujus nominis. A quo sunt *Chusaris* fluvii ostia, *Χεσάρειος ἐκβολαί*: & promontorio incerti nominis interjecto, *Οφιόδωρος ποταμὸς ἐκβολαί*, *Ophiodis fluminis ostia*: deinde *Bagazi*, oppidum. a quo est *Nujus* fluvius, & *Soloentia* promontorium, quod in Hannonis periplo *Σολέως*, *Soloes*, patrio casu *Soloentis* & *Soluntis* est. *Venimus, inquit, ἐπὶ Σολέντια Λιβυκὸν ἀκρωτήριον, ad Soloentia, Libycum promontorium.* Hesychius *Σολαντίς, ἀπὸ τῆς Λιβύης, Soluntis, Libyæ promontorium*; quod idem est.

Sequitur *Massa* fluvius: *Farzetha* oppidum: *Daradus* fluvius, ut in veteri tabula est; sive ut in Græca expositione, *Δάρρατος ποταμὸς ἐκβολαί*, *Daratis fluvii ostia*. Accolunt *Darada*, a flumine ita dicti: a quibus nomen fluvii reformandum est. Deinde est oppidum *Babiba*: & interpositis promontoriis *Arfinario* & *Rysadio*, in ipso sinu Hesperio fluvius *Stachir*, a quo *Stachira* accolentes dicti; male *Traehir* in expositione Ptolemæi amnis est dictus: Post enim in Montibus ipse scripsit ὁ *Στάχειρ ποταμὸς*, *Stachir fluvius*.

Porro sunt in eodem sinu, Ptolemæo prodente, *Perphosius* portus: *Catharon* promontorium, id est *purum*, *καθαρόν ἄκρον*: & *Nia* fluvius: postea *Hesperium* κέρας seu *Cornu*, ἄκρον & ipsum, id est promontorium, quomodo & Mela ac Plinius vocant, secus ac Hanno, cui sinus, *κόλπος*, est. Sed de hoc supra in Hannonis cursu plura. Post *Hesperium* ceras effunditur amnis *Masitholus*, ex monte, qui *Θεῶν ὄχημα*, *Deorum currus* propter altitudinem vocatur, decurrens. Mons autem a mari non longe abest; de quo supra satis dictum, quum Hannonis periplum persequeremur. Ultimus in hoc sinu locus Ptolemæo dictus *Ἰππόδρομος Αἰθιοπίας*, *Hypodromus Aethiopia*, quod ita etiam Marcianus Heracleota p. 35 sublegit, *μὴν τὸ λεγόμενον Ἰππόδρομος Αἰθιοπικῆς*, usque ad *Hypodromum Aethiopicum*. Agathemerus autem lib. 11, cap. v. *ἰππόδρομος* *Hippodromus* scripsit, quasi equorum decursio: quod clarissimo viro Jo. Hudsonio præferendum videtur, & Marcianus ex Agathemero emendandus. Quod vero non primus Marcianus ita legit, sed Ptolemæus etiam, quem is sequi solitus est; nihil puto mutandum esse, ut sit cursus seu via *Hypodromus*, qua subitur in extremam Aethiopiam sive maxime australem, quam potissimum Aethiopiam simpliciter, sed in occidente, adpellabant, ut supra demonstratum est. Nec vero illam exponit ac enarrat, sed dimittit in incognitis. Nihil enim ultra hunc *Hypodromum* habet, nisi *Ichthyophagos Aethiopus* in litore; hoc est, qui tantum piscibus vescantur, quam vivendi rationem quoque in Afz quibusdam populis, & in Arabægyptiis Ptolemæo auctore, observavimus.

Hæc-

Hactenus in ora Atlantici Oceani versati sumus : nunc quæ intus sunt , nec vero a mari longius recedunt , per eundem tractum investigamus. Inter Subum & Salathum fluvios oppidum est *Autolala* , unde forte oriundi sunt *Autololes Gæuli* , de quibus supra actum : quos *Autolatas* hoc loco Ptolemæus vocat , nisi *Autololata* seu *Autolalata* legendum est.

Circa Chufarin amnem est oppidum *Thuelath* , Θουλάθ; & ad Ophiodem fluvium *Tagana* : ad Daradum *Magura*. Prope Stachirem flumen *Vibrix*. In Gætulia propria oppidum *Talubath* : in Melanogætulis *Malacath* , *Tucabath* , *Bintha*. Mons hic est *Sagapola* , qui Subum & Salathum fundit : a quo ad usque montem *Usargalam* , qui fontem habet *Bagradæ* , *Melanogætuli* habitant.

Circa Bagradam fontibus propiorem *Silice* , *Buihurnus* , *Anoegath* , *Thabuthis* , *Capsa*. Ad *Girgirim* montem versus & Cinyphi fontes *Bonta* , *Bedirum* , *Vanius* , *Gelanus* , *Saba* , *Garama* metropolis. De hac Plinius lib. v. cap. v. clarissimum oppidum *Garama* , caput *Garamantum*. Hi enim a Cinyphi fontibus & circa *Gir* flumen usque ad montes , qui *Vallem Garamanticam* faciunt , longe lateque habitarunt : quibus Plinius & alia oppida tribuit dicto loco. *Mons* , inquit , longo spatio in occasum ab ortu tendit , Ater nostris dictus a natura adusto similis aut solis repercussu accenso. Ultra eum deserta : *Matelga* oppidum *Garamantum* : itemque *Debris* adfuso fonte , a medio die ad mediam noctem aquis ferventibus , totidemque horis ad medium diem rigentibus. Posteriores urbem *Debrim* etiam Priscianus Periegesi v. 202. laudavit :

*Hanc habitant juxta Garamantes Debride clari ,
Que superat cunctas urbs miro munere fontis ,
Frigore qui noctis fervet calefactus & umbris ,
At solis friget radiis glacialis , & igni.*

Quod vero Ptolemæus tacet , neque *Debridi* neque *Matelgis* certus locus adsignari potest , & si adsignatur , conjectura sola nititur. Cornelius Balbus junior de Garamantibus triumphavit. Plinius enim , quum de *Matelgis Garamantum* , itemque de *Debride* ac ejus mirabili fonte ; & de ipso capite *Garama* dixisset , *Omnia* , inquit , *armis Romanorum superata* , & a Cornelio Balbo triumphata : uni huic omnium externo curru & *Quiritium jure donato* ; quippe *Gadibus* genito civitas Romana cum Balbo majore , patruo , data est. Et hoc mirum , supradicta oppida ab eo capta , auctores nostros prodidisse : ipsum in triumpho , præter *Cydamum* & *Garamam* , omnium aliarum gentium urbiumque nomina ac simulacra duxisse , quæ iere hoc ordine : *Tabidum oppidum* (*Harduino* est Θαρδύδης , *Thabudis* Ptolemæi , circa fontes *Bagradæ*) *Nueris natio* , *Negligemela oppidum* , *Bubejum natio vel oppidum*. Enipi natio , *Thuben oppidum* , mons nomine *Niger* : *Nitibrum* , *Rapsa* , oppida : *Discera natio* ; *Debris oppidum* , flumen *Nathabur* , *Thapsagum oppidum* ; *Nannagi natio* , *Boin oppidum* , *Pege oppidum* , flumen *Dasibari* , *Mox oppida continua* , *Baracum* , *Buluba* , *Alasi* , *Balsa* , *Galla* , *Maxala* , *Zizama*. Quod vero modo dixit , omnium aliarum gentium urbiumque nomina in triumpho duxisse , nescitur quænam ex his Garamantum fuerint , quænam vicinarum gentium urbiumque. Quod etiam in orientem longe procurrit Garamantum natio , iterum dubitatur , ubi hæc oppida quærenda , supra Cinyphi fontes , an supra deserta Marmaridarum. In Tabula Aegypti & Cyrenaicæ præcipua Garamantum oppida , quæ Plinius laudat , *Matelga* & *Garamam* , in orientali Garamantum regione constitui : de quo nunc dubito , postquam Ptolemæi *Garamam* metropolim , quam prius aliam a Garamantum regia credebam , diligenter consideravi , eo posito loco esse , qui ad Garamantas omnino referri possit.

Circa *Nigir* flumen seu *Nigrin* Ptolemæus multa oppida posuit , obscuro pleraque nomine ,

quæ sunt ab occasu in ortum progredienti hæcce : *Pesside*, *Saluce*, *Thige*, *Thamondacana*, *Cuphe*, *Nigira metropolis*, *Vellegia*, *Tagama*, *Dudum*, *Panagra*. Nigitarum in his partes esse præcipuas, non est quod dubitetur : quis vero adfirmabit, nullas alias nationes seu gentes esse admixtas ? Certe nec Ptolemæus distinxit aut separavit. Post *Girgerim* montem, austrum versus, sunt *Thumelitha*, *Thuspa*, *Thycimath*, & gens *Mancoi*.

Gir flumen sequitur, diversum a *Nigir*, cui adfunditur, de quo præter Ptolemæum etiam Agathemerus lib. 11, cap. x. τῶν διαρρέοντων τὴν εἰς τὸς Αἰθιοπίαν, καὶ τὰς τε ἀρχαῖς καὶ τὰ τέλη ἐν αὐτῇ ἐχούτων, μέγιστος ἐστὶν ὁ τὴν εἰς τὴν Νίγριν. Illorum, qui per interiorem Aethiopiam fluunt, quique, fontes & ostia in continente habent, maximi sunt *Gir* & *Nigir* : τὴν εἰς τὸς, interiorem Aethiopiam. Sic ultimam & maxime australem ceteri vocant, ut dubitare liceat, annon ἐκ τὸς hoc loco legendum sit. *Gir* enim & *Nigir* sunt in Aethiopia exteriori, quæ nobis citerior est. Meminit hujus fluminis etiam Claudianus lib. 1. in primum consulatum Stilichonis vers. 251.

*Quos vagus humectat Cinyps, & proximus hortis
Hesperidum Triton, & Gir notissimus amnis
Aethiopum.*

Circa *Girem* fluvium, *Gira*, metropolis, *Badiath*, & *Tucrumuda*, ac *Ischeri* a Ptolemæo sunt posita. Ultra fontes Cinyphi, fere in limite citerioris partis, quam Aethiopia sub Aegypto excipit, *Lynxamata* erant gens Libyca, eorumque oppidum *Lynxama* ad *Chelonidas paludes*: super quas oppida *Rubune*, *Artagira*, *Thuppa*: populi *Danchita*, *Calita*, a quibus in austrum magis vergunt *Nubi*, Νῆσοι, qui Ptolemæo tenent occidentalia vallis *Garamantici* montis, cum flumine *Nuba*, & palude *Nuba*, quam flumen perlabendo facit. Agathemeris autem Νῆσοι, *Nubi*, quamquam confuse Blemmyas, Strutophagos & alios conjungit, sunt alii, quia ἐκ τὸς ἀνατολῶν, ab oriente Nili posuit juxta *Avalitas*, prope ostium sinus Arabici: de quibus & Plinii *Nubei Aethiopes* lib. vi, cap. xxx. intelligendi sunt, quia post illos dicit: *At ex Africa parte*, cetera; quæ ab occidente Nili est, sicut Arabiæ ripa vel latus ipsi sæpe dicitur, quod est ab oriente fluminis. Hi *Nuba* apud Ptolemæum vocantur. Nostri autem, occidentales *Nubi*, etiam *Nubie* dicuntur, apud quos hodie non incelebre est regnum Nubienfe. Claudianus dicto libro vers. 254.

*Venerat & parvis redimitus Nuba sagittis,
Et velox Garamas.*

Neutros bene descripsit Byzantius chorographus, Νῆσοι ἰθὺς Λιβύης παρὰ Νίλῳ, *Nuba*, gens *Libyæ juxta Nilum*. Plinii enim *Nubei Aethiopes* absunt a Nilo dierum octo itinere: nec forsan brevior, quos Ptolemæus ab occasu collocavit.

Supra *Nubos*, ad æquatorelem versus circulum, obscuri sunt populi, *Dolopes*, *Mimaci*, *Astacuri*, *Aronca*, *Dermones*, *Derbici*, *Asaraca*, juxta *Arangam* montem; & *Xylinces Aethiopes*. Nec citeriores, & qui ad occasum vergunt, celebriores famæ sunt, præter *Pharusios* fortasse & *Perorsos*; videlicet *Churita*, *Odrangidi Aethiopes* prope *Capham* montem: *Orphes* ab australi montis latere: *Matites*, *Aphricerones*, *Achame*, *Tarvalta*, *Gongala*, & *Nabathra* prope montem *Arvaltem*, qui ad æquinoctialem vergit lineam.

Quos ante paullo ex obscurorum censu excipiebamus, *Pharusios* & *Perorsos*, de iis multi tradiderunt. Primi dicuntur etiam *Pharusii*, quamvis Ptolemæus distinguat. Dionysius vers. 215.

Γαίταλοι τι ἐφύπερθε, καὶ ἀγγέλοι Νίγρητος.
 Εξίης δ' ἐπὶ τοῖς, Φαυρόσιοι: ὧν ὑπὲρ αἶαν
 Νάιστι Γαράμαντες ἀπύεστοι.

quod ita Priscianus convertit a versu 200.

*Gatulique super sunt, vicinique Nigretes.
 Continuo post hos sequitur Pharusia tellus,
 Hanc habitant juxta Garamantes,*

Ceteri scripserunt *Pharusii*. Strabo lib. xvii, pag. 568. οἱ Φαυρόσιοι καὶ οἱ Νιγρηταί. Et Stephanus Φαυρόσιοι, ἰδίᾳ Λιβυκὸν, *Pharusii gens Libyca*. Mela lib. i, cap. iv. *Ultra Nigritia sunt, & Pharusii usque ad Aethiopas*. Addita fabula, comites Herculis fuisse, ex Perlis in Hesperidas proficiscentis. Idem Mela lib. iii, cap. x. *Deinde Pharusii, aliquando tendente ad Hesperidas Herenle dices: nunc inculti, & nisi quod pecore aluntur, admodum inopes*. Quod Plinius lib. v, cap. viii. clarius refert: *Pharusii quondam Perse, comites fuisse dicuntur Herculis ad Hesperidas tendentis*. Qui ibidem etiam situm ita describit: *Pharusii, jam Oceanum attingentes*. Ptolemæus autem *Pharusios* a *Pharusiis* distinxit, illos locans a septemtrione Sagapolæ montis: hos, qui & *Anicoli* dicuntur, a septemtrione *Ryssadii* montis, ab occasu *Caphæ*; inter *Duradum* & *Sachirem* amnem.

De *Perorsis*, qui inde in meridiem circa Theôn ochema habitant, minus prostat. Plinius lib. v, cap. i. *Postea flumen Salsum, ultra quod Aethiopas Perorsos, quorum a tergo Pharusios, supple, Polybius prodidit*. Bis Plinius idem ad Mauretaniæ fines *Perorsos* reduxit: lib. v, cap. viii. *Pharusii jam Oceanum attingentes, & quos in Mauretania sine diximus, Perorsi*. Et lib. vi, cap. xxx. *Deinde Hesperii, Perorsi, quos in Mauretania confinio diximus*. At Ptolemæus lib. iv, cap. vi. τὸ τῶν Πεγορσῶν γένος: οἱ εἰσὶν ἀνατολικώτεροι, καὶ ἀπὸ θαλάσσης τῆ ὁδοῦ, ὃ καλεῖται Θεῶν ὄχημα. *Perorsum genus: qui, procul a mari, magis orientales sunt quam mons, qui Deorum currus adpellatur*. His adjacet *Pyrrhus campus*, τὸ Πυρρὸν πεδῖον Ptolemæi, ut ipse definit, inter *Lencoathiopes*, qui sub *Ryssadio* monte sunt, & *Perorsos*. Dicitur campus ab ignibus, quibus noctu luxisse Hannonis periplo refertur; & in medio ejus mons maximus, Theôn ochema, quasi igneus noctu adparens. Hic fuere *Pyrrhai Aethiopes* Ptolemæi, μισημβελιώτεροι τῇ Γεῖρ ποταμῷ, *australiore Gir flumine*.

Hæc citra æquatorem: ultra illum *Aethiopes Ichthyophagi* juxta Oceanum: etiam *Hesperii*, non laxè, sed strictim dicti: quos supra ex Strabone demonstravimus. Cui Agathemerus lib. ii, cap. vii. consentit: *Aethiopes Hippophagi ad Aethiopicum Hippodromum: ἢ μισημβελιώτεροι οἱ κοινῶς καλεῖσθαι Ἑσπέριοι, quibus meridiales sunt, qui communiter vocantur Hesperii*. Addit Agathemerus in ora *Anthrophagos Aethiopes*: a quibus orientem versus & simul meridiem est regio *Agisymba*, quam Ptolemæus quoque ita locavit: ulteriora erant incognita.

Fabulæ in hac Libya multæ sunt, ut Hannonis periplo *torrentes ignei*, πυρώδεις ῥοαίαι, & nocturni concentus tibiarum, Aegipanum forsan & Satyrorum, quos Plinius nominat lib. vi, cap. xxx extremo. Quam fabulosæ *Hesperides* earumque horti & insulæ? Multi in Mauretania; alii in Cyrenaica, alii in interiore Libya quæsi verunt, nusquam invenerunt. Quibus similia sunt, quæ de Antæo, Herculis antagonista, finguntur, quem quidam Lixi in Mauretania sedem habuisse, ibique certasse cum Hercule, prodiderunt, ut Plinius lib. v, cap. i. alii *Iraffe* in Tritonide lacu, ut est apud Pindari scholiasten ad Pyth. ix, vers. 185. quod.

quod oppidi nomen, simplici littera, *Irafa*, est etiam Herodoti lib. IV, cap. CLVIII qui quidem circa Cyrenaicam situm fuisse non obscure significat: de Tritonide autem pade hoc loco filet, cui alia inædificata fuisse, ab aliis refertur. Populos corpore monstrosos, quales Plinius lib. VI, cap. xxx. enumeravit, ne dignos quidem habeo, ut vel nomina recenseam. Quo enim nemo penetravit, ibi audacter, etiam ineptissima confinguntur.

A E T H I O P I A S U P R A A E G Y P T U M.

Ptolemæus, ut supra diximus, Interiorem Africam distinxit in *Libyam interiorem*, & *Aethiopiam sub Aegypto*. Libyam ab Atlantico Oceano usque ad meridianum Darnidis in extrema ad ortum Cyrenaica perducit: supra Marmaricam & Aegyptum habet illam Aethiopiam, quam τῇ ὑπὸ Αἰγύπτου Αἰθιοπία, *sub Aegypto Aethiopiam* vocat: malim ὑπὲρ, *supra Aegyptum*, ratione Nili, qui ex Aethiopia per Aegyptum in mare ruit mediterraneum. A fluminibus autem & eorum lapsu distinguimus quod supra est ac infra in provinciis: quemadmodum Superior Aegyptus est contermina Aethiopiæ: Inferior ad mare vergit, in quo Nilus exit. Sic Dio Cassius lib. LIV, p. 524. οἱ Αἰθίοπες οἱ ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκῶντες, *Aethiopes supra Aegyptum habitantes*. Ut vero in tabulis adspicimus regiones, *superiores* sunt, quæ septentriones spectant; *inferiores*, quæ in austrum versus sitæ sunt: atque ita Ptolemæus ὑπὲρ, *sub Aegypto* dixit Aethiopiam.

Hæc notior antiquis *Aethiopia* est, quam quæ in Libya aut ad mare est Atlanticum; quia ex Aegypto antiquitus cum his gentibus commercia: quæ etiam se latius in septentrionem extendunt, quam occidentales Aethiopes, ubi summe australibus hoc nomen datur præcipue. Etiam fabula huic nomini accessit, quasi a Vulcani filio Aethiope adpellatio petita sit. Plinius lib. VI, cap. xxx. *Reges Aethiopum XLV & hodie traduntur. Universa vero gens Aetheria adpellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani filio Aethiope Aethiopia*. Quod olim *Aetheriam* dicit adpellatam, congruit cum Hesychio, qui Αἰθίαν, *Aeriam Aethiopiam* olim dictam fuisse commemorat. Et Strabo lib. II, p. 82. singulare genus Aethiopum vocat Αἰθίοπας Αἰθέρειος, *Aethiopus Aetherios*.

Quod vero nomen in sacris libris Testamenti veteris sit Aethiopiæ, non est indubitato certum. Antiqua est traditio, Ebraeis חוש, *Chusch* sive *Chus* adpellari *Aethiopiam*, & חוש *Aethiopem*: atque ita Græci interpretes codicis sancti passim id nomen verterunt. v. gr. Genes. II, 13. Esa. XI, II. cap. XVIII, I. cap. XX, 34. Ezech. XXIX, 10. cap. XXX, 4. Zephan. II, 12. cap. III, 10. & alibi. Hos sequuti sunt plerique interpretes, vetus Latinus maxime: nec videtur alia magis convenire regio similitudini Jeremiæ XIII, 23. explicandæ, *num mutabit cutem Chusi*; quam Aethiopia. Nec Josephus tantum hos interpretes, sed plurimorum etiam suo tempore consensionem sequitur lib. I Antiquit. cap. VII. Αἰθίοπες, inquit, οὗ ἦσαν, ἔτι καὶ νῦν, ὑπὸ ταῦν τε καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάντων Χουσαῖοι καλεῖται, *Aethiopes, quibus [Chus Chami filius] præsuit, etiamnum tam ab ipsis inter se, quam ab omnibus in Asia, Chusei adpellantur*. Addit Hieronymus Quæst. in Genes. cap. x. consensum Ebraeorum: *Chus usque hodie ab Ebraeis Aethiopia vocatur*.

Non videtur a tanta conspiratione recedendum: nec vero spernendæ rationes sunt, quas doctissimus vir Samuel Bochartus in contrarium protulit, quarum robustior ceteris videtur, quod

quod Ezech. xxix, 10. Aegypti fines describuntur כּוּשׁ וְעַד נְכוּל מִמֶּנּוּ quod Græci verterunt, ἀπὸ πύργου Συήνης ἕως ὅτων Αἰθιοπίας: Vulgatus Latinus: a turre Syenes usque ad terminos Aethiopia. At Syene (si Ebræa vox, ut creditur, illam celebrem pænisulam significat) inter Aegyptum & Aethiopiam terminus est australis, cui oppositum, septemtrionalem, spectat vocula כּוּשׁ usque ad: qui quod Chus est, illa regio non in Aethiopia, sed in Arabia videtur quærenda esse. Juvat ipsa verba viri doctissimi ex lib. iv Phaleg cap. 11. audire, quibus locum Ezech. xxix, 10. illustrat. *His verbis*, inquit, *designari palam est duos Aegypti terminos oppositos. Syenem autem omnes sciunt esse terminum Aegypti Aethiopiam versus.* Strabo [lib. xvii, p. 562.] de Syene: ἡ μὲν ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας ἡ τῆς Αἰγύπτου, illa quidem urbs est in Aethiopia & Aegypti finibus. Et Plinius [lib. v, cap. ix.] Ditionis Aegypti esse incipit a fine Aethiopia Syene. Ceteras auctoritates prætereo. Ex quibus tandem ita concludit: *Itaque Chus Aegypti terminus Syenæ oppositus non potest esse Aethiopia. Quin Arabiam intelligi plane necesse est, quæ terminatur Aegypti pars ab Aethiopia remotissima.* Et post paullo: *Ex iis, quæ hæcenus disputata sunt, credo constare luce clarius, Chusæos in iis locis habuisse, quæ supra indicavimus, nimirum supra Aegyptum ad Rubri maris sinum ultimum, in parte Arabiae Petrææ & Felicis.* Unde colligere est, Chusæos eosdem esse cum veterum Scenitis & Saracenis recentiorum.

Alii etiam terram Chus extra Aethiopiam quærunt, & in Arabia invenisse putant, e quibus honoris causa Jo. Harduinum nomino, qui Chronolog. V. T. pag. 57 Aethiopia, inquit, hoc loco [11 Paralip. xiv, 9.] ac forte ubique in sacris litteris, Arabia Deserta est. Et pag. 121 usque ad Arabiam Desertam, quæ in sacris litteris Aethiopia est. Quod si totam Desertam intelligit, quæ ad Persicum sinum & ostia Euphratis & Tigris pertingit, facilius ratio in flumine Paradisi Gihon interpretando est, quia Paradisus secundum plurimorum sæculi nostri sententiam circa Euphratis & Tigris confluentes fuit. Ille autem amnis terram Chus circuisse, saltem adluisse dicitur Genes. 11. At difficilius est ex mente Bocharti hæc conciliare, qui Chus in parte Petrææ ac Felicis, quæ proxima Aegypto est, locavit: & flumina Chus. Esa. xviii, 10. Zephan. 111, 10. quibus ulterior Aegyptus est, de Besor, & torrente Rhinocoruræ, & Regia fossa seu Trajano amne interpretatur: quos antea de Nilo, Astapa, & Astabora, aut aliis longinque remotis intellexisses.

Hæ præcipuæ de Chus sunt sententiæ, e quibus quisque eligat quam sibi putat fide digniorem esse. Prævalet in eruditorum conciliis nunc fere altera de Arabia: quam si tueri animus est, non de sola Petrææ parte, Aegypto contermina; neque de sola Deserta accipere, sed conjunge utramque, ut & Mosis uxorem Midianiticam, quæ Numer. xii, 1. כּוּשִׁית cognominatur, hoc est, ut LXX. & Vulgatus verterunt, Αἰθιοπίσσα, Aethiopissa; & Paradisi fluvium, terram Chus præfluentem, commode possis, saltem verisimiliter, interpretari.

Cognata huic quæstio est de Regina Saba, quæ ad Salomonem profecta est 1 Reg. x. quam Josephus lib. viii, cap. 11. & multi Christiani interpretes, & in his quoque Hugo Grotius, ex Aethiopia adducunt. Quibus favet, quod eam Salvator noster Matth. xii, 42. βασιλισσὰν νότα, reginam austri vocat, quæ ἐκ περιτῶν τῆς γῆς, a finibus terra advenerit: quorum utrumque cum situ Aethiopiæ magis, quam ullius regionis, convenit. Quod vero שָׁבָא, Saba per Shin scripta turiferæ regionis est, ut ex Jerem. vi, 20. patet, & nulla terra turis feracior, quam illa pars Arabiæ Felicis; ceteri reginæ sedem in Arabia Felice fuisse, recte plerique censent, non quidem ad os sinus Persici, ubi doctissimus vir Sabæos ponit, apud Rhegamam Ptolemæi, quasi id

nomen sit ad *Rhegma*, ut LXX & Vulgatus legunt, filio Chusi, patre τῷ Sabæ seu Sebæ, conditore Sabæorum Arabiæ Felicis: sed propius ad sinum Arabicum, ubi Ptolemæus posuit, quæ positio cum plaga ἰστροῦ, *austri*, Judææ respectu, non male congruit: quæ vero prope sinus Persici est ostium, aut Rhegama, longius recedit Judæis a plaga τῷ ἰστροῦ seu australi.

Nec vero negamus in Aethiopia Sabæos, & urbem Sabam, cujus nominis plures fuerunt; sed Aethiopicam סבא *Sabam* per Samech indicari volunt. Psalm. LXXII, 10. hæc ab Arabica distinguitur. *Munera offerunt* סבא וסבא סבא, quod Græci verterunt βασιλεὺς Ἀραβίων καὶ Σαβῶν, vetus Latinus, *reges Arabum & Saba*. Alteros, per Samech scriptos, interpretes plerique ad Aethiopiam referunt, ubi, si Josepho credimus lib. 11 Antiq. cap. v. Meroe quondam fuit *Saba*, Σαβᾶ, adpellata: sed præterea ad Arabicum sinum prope Adulin alia *Saba*, quæ Arabicæ respondet, sinu interjecto, ut bene conveniant in Psalmo reges Seba Arabicæ & reges Seba Aethiopicæ, ut Pagninus transtulit. Bochartus autem lib. IV, cap. VII. & hos Sabæos Persici maris putat esse: quem consulat. De Sabe Ptolemæi in Deserta Arabia actum est supra, quum de Jobi sede ageremus. Sabæi, per Samech, סבאים, homines proceri, memorantur Esa. XLV, 14.

Hæc de nominibus. Nunc ipsam peragraturi regionem, primum quæ cis Nilum sunt, seu occasum versus sita, exponemus: tum etiam, quæ sunt trans flumen & ad Oceanum.

Aegyptus in ripa Libyca definit ad insulam Elephantinam, & Cataractæ minore: quæ supra sunt, Aethiopiæ tribuuntur. Ab ortu in Lynxamatis interioris Libyæ terminum posuimus. Tum sequuntur apud Ptolemæum inanes regiones, *Phasaca*, & supra eam *Bacalitidis*. Ultra has *Lycomedis palus* est, Λυκομήδους λίμνη, quam Ptolemæus in Marmarica australi censet, sed in finibus Aethiopiæ. Plinius autem in occasum magis hunc lacum ad Pŷllos trahit lib. v, cap. IV. *Garamantes*, inquit, *ab Angylis dierum XII itinere distantes*. Super illos fuere gens Pŷylli, super quos lacus Lycomedis, desertis circumdatus. Ex his *Angyla*, quos & *Angilas*, littera Latina, ut in Melæ libris est, scribunt, in extrema sunt Cyrenaica, aut Marmaricæ confinio ad austrum, ubi Ptolemæi oppidum est *Angila*, qui gentem *Angularum* cum Nasamonibus conjungit. Sed neque hæc positio est Plinio satis, qui dicto loco addit: *Angyle ipsi medio fere spatio locantur ab Aethiopia, quæ ad occidentem vergit; & a regione, quæ duas Syrtes interjacet, pari utrimque intervallo*. Sed hæc obiter de *Angilis*, & alieno loco. De Pŷyllis dictum supra, ut ita non modicum intervallum sit inter Plinii & Ptolemæi lacum Lycomedis. Uter veriore loco posuerit, non est certum.

Blemmyes, seu *Blemmyes* hoc loco quidam ponunt, quos Strabo & Ptolemæus circa Astaboram fluvium, longe ultra Nilum, sinum versus Avaliten posuerunt. Nec vero prior situs ratione caret. Ipse Strabo ineunte lib. XVII. Blemmyas Αἰγυπτίαις ὁρίοις, *Aegyptiis conterminos* dixit: altera autem positio longissime abest ab Aegypti finibus. Et Zosimus lib. I, cap. LXXI. Blemmyas socios dicit urbis Ptolemaidis in Thebaide contra Romanos: ergo vicinos oportet ejus civitatis fuisse, non rejectos ad ultima Arabici sinus & ad Avalitas. Et Olympiodorus apud Photium p. 112. Blemmyas juxta Talmin ponit, Aegypti urbem in extremis finibus, cujus situm supra ex Antonini itinerario demonstravimus. Etiam Procopius lib. I Belli Pers. cap. XIX. Blemmyas prope Elephantinen & Philas statuit, qui Philis commune templum cum aliis barbaris & Romanis ex Diocletiani instituto habuerint. *Nobatas*, qui prius Oasin circumcoluerint, deductos esse ad Nilum, circa Elephantinen, ut Blemmyas, qui interiora tenuerunt, cohiberent. De Strabone & Ptole-

mæo infra suo loco dicemus. Sed, quoquo loco habitarunt Blemmyes, mira de ipsis eorumque forma corporis confecta sunt. Plinius lib. v, cap. viii. *Blemmyis traduntur capita abesse, ore & oculis pectori adfixis.* Fabulam putant ex eo esse, quod huic nationi brevius collum fuerit, ut caput videretur cum pectore cohærere. Sane aliquid singulare & cum ceteris minus commune in Blemmyis fuisse, Vopiscus auctor est, in Probo cap. xvii. de iis ita referens: *Blemyas etiam subegit, quorum captivos Romanæ transmisit, qui mirabilem sui visum, stupente populo Romano, præbuerunt.* Cetera nomen scribitur tam simplici a Stephano, Vopisco, Procopio, & Mamertino in Genethliaco; quod necessarium poetis fuit, Dionysio v. 220. & Claudiano carmine de Nilo vers. 19. a pluribus duplicata littera, Strabone, Ptolemæo, Zosimo, Olympiodoro, Mela, Plinio, Ammiano, præsertim Valesii editione lib. xiv, cap. iv. Lindenbr. autem p. 9. littera simplici. Casus etiam variat: dicuntur plerumque *Blemmyes*; at etiam *Blemmya*: unde Plinii *Blemmyis*; Ammiani *confinia Blemmyarum*.

Nunc ad Nilum, expositis quæ ceteriora erant, accedimus, in ripa ejus sinistra seu occidentali ab Aegypti termino, quoad cognitum fuit veteribus, progressuri enarrando. Primum oppidum est *Pselcis*, *Ψελκίς* Ptolemæi, cui in altera ripa Metacompso opposita est, terminus Aegypti, de quo Ptolemæus lib. iv, cap. v extremo: *Μετακομψὸς, ἧς ἀντικρὺν τὸν ποταμὸν τῷ Ψελκίς, Μετακομψὸς, contra quam ab occasu fluvii Pselcis est.* Plinio etiam dicta *Pselcis* lib. vi, cap. xxix. & in Antonini Itinerario: at Strabo lib. xvii, p. 564. scripsit *Ψελχίς Pselchis*, & *Ψελχη, Pselcha*. Priori loco *εἰς Ψελχὴν πάλιν Αἰθιοπικὴν, in Pselchin, urbem Aethiopicam*, confugere. Et paucis interjectis: *τὴν Ψελχὴν αἰεὶ, Pselcham* [Petronius] cepit. Item, *ἐν Ψελχῇ ἦκεν εἰς Πῆμνιν, a Pselcha Premnin venit.* E quibus certum est, Pselcham esse Aethiopicam urbem, sitam ab occasu Nili, contra Aegyptiorum ultimam Metacompso.

Supra Pselcham sive Pselcin *Cataractes major* est, Ptolemæo auctore, cui dictus *ὁ μέγας καταρράκτης, Major Cataractes*, qui & Minorem in Aegypti finibus, *καταρράκτην τὸν μικρόν*, nominavit: de quo dictum est supra in Thebaide Aegypti. Minor a pluribus memoratur, Strabone, qui & ipse *μικρόν, parvum* Cataractem dixit, Plinius *novissimum* id est ultimum fluentis Nili ex Aethiopia in Aegyptum, lib. v, cap. ix. Seneca quoque lib. iv *Quæst. Nat. cap. ii.* de minore potius quam utroque agit, quamvis plurativo numero loquatur. Relege quæ supra de illo in Aegypto diximus. *Major Cataractes* a solo fere Ptolemæo nominatus est, eique locus adsignatus supra Pselcin: tamen etiam Strabo lib. xvii. ineunte ex Eratosthene *τὸν μέγαν καταρράκτην, magnam cataractem* dixit: ceteri implicitam mentionem faciunt, dum *μικρόν, parvum* aliquem, Plinius *novissimum* adpellant, quæ superiorem alium, & majorem respiciunt: cujus natura haud dubie est eadem quæ minoris supra descriptæ, nisi quod major fortasse longiorem tractum habet, & scopulos, quibus adliduntur flumen, aspredine horridiores. A *καταρράσσειν* enim dicitur, quod est ex alto præcipitare & cum impetu ruere. Inde *καταρράκτης & καταρράκτης*, quæ vox & Latine utroque modo scribitur, *cataractes*, & geminata littera *catarractes*. Hesychius: *Καταρράκτης, ὁ χειρὸς, ῥυαξ.* Rarior autem majoris mentio, quia ultra minorem Nilus non est navigatus.

Cetera quæ Strabo hujus Aethiopiæ narravit, dubiæ positionis sunt, saltem videri possunt: nec certum, a quo latere Nili, dextro an sinistro, posita fuerint. Si solum Strabonem legimus, vix dubitabit aliquis, omnia fuisse in sinistra ripa a Petronio gesta. A Pselci enim, quæ in occidentali ripa est, Premnin cum exercitu profectus est: inde progressus Napatam, quæ regia erat Candaces, nulla mentione trajecti fluminis habita. Dicitur qui-

dem ἐπιπλύντας χερδαίς τε καὶ ναυσίν, hoc est, ratibus navibusque navigans in locum, qui ibi insula erat fluvialis, in quam Aethiopes ex proelio confugerant, quos inde extraxit: totum fluvium trajecisse non legitur; neque Dio Cassius lib. LIV, pag. 524. ubi etiam id bellum narrat, de trajectu quidquam narravit. Accedit, quod Petronius a Pselci Premnin petiturus, cumulos arenæ peragravit, quibus olim, vento incidente, Cambysis exercitus ferebatur obrutus. At vero Herodotus lib. III, cap. XXVI. citra flumen id accidisse tradidit. Hunc itaque ductum in tabula primum sequutus eram: postquam vero curatius Ptolemæum inspexi, qui lib. IV, cap. VII extremo: ἀπὸ ἀνατολῶν τῆς ποταμοῦ, ab oriente fluminis Nili illa oppida posuit, *Napatam*, *Premnin* seu *Primin* majorem & minorem, quarum altera *Premnis* Strabonis videtur; dubitare cœpi, nec vero priorem opinionem damnare ausim, licet altera probabilior adpareat. Utramque igitur in tabula exhibui: eligat quisque, quod videatur verissimum. Quo meus animus propendeat, jam dixi. De ipsis oppidis agam in ripa orientali.

Post Pselcin apud Ptolemæum sunt in eadem ripa occidentali *Tasitia*, *Boum*, *Autoba*, *Phiburi*, *Pistre*, *Ptemythis*, *Abuncis*, Καμβύση ταμίαια, *Cambysa ararium*, *Erchoas*, *Satachtha*, *Moru*, *Nacis*, *Tathis*; omnia obscura, nisi *Cambysa ararium* ex regio nomine aliquid lucis accipit, cujus vero in Aethiopiam expeditio infelix fuit, Herodoto prodente lib. III, cap. XXV.

Tum sequitur nobilissima *Meroe*, Nili insula vel pænisula, cum oppido cujusdem nominis, quod caput gentis fuisse traditur. Herodotus lib. II, cap. XXIX. πόλις μεγάλη, τῇ ὀνομασίᾳ Μιρῶν: λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις τῶν ἄλλων Αἰθιοπίων, *urbs magna, cui nomen est Meroe*. Ajunt vero hanc & aliorum Aethiopum metropolin esse. Strabo lib. XVII, p. 565. ἔστι δὲ τὸ μέγιστον αὐτοῖς βασιλεῖον ἡ Μιρῶν πόλις, ὁμώνυμον τῇ ἡσπέρ, est ipsis [Aethiopibus] regia sedes amplissima, *urbs Meroe ejusdem nominis, quo est insula*. Plinius lib. II, cap. LXXIII. In *Meroe* (insula hac, caputque gentis Aethiopum, quinque millibus stadiorum a Syene in amne Nilo habitatur) bis anno absumi [tradunt] umbras, sole duodevicesimam Tauri partem, & quartam decimam Leonis obtinente. Et lib. V, cap. IX. *Meroen* dicit clarissimam [Nili] insularum. Item lib. VI, cap. XXIX. Ab eo [oppido Napata] ad insulam *Meroen* CCCLX millia. Et interjectis paucis: *Ipsam oppidum Meroen ab introitu insule abesse LXX M. passuum*. Josephus tradit lib. II Antiquit. cap. V. συνελθόντες εἰς Σαβαὶ πόλιν, βασιλεῖον ἔσαν τῆς Αἰθιοπίας, ἢ ὑπερὸν Καμβύσης Μιρῶν ἀνίστασιν, ἀδελφῆς ἰδίας τῆς τοῦ Καμβύσης, complusi [Aethiopes] in urbem *Sabam*, regiam *Aethiopiae*, quam postea *Cambyses Meroen*, de sororis suæ nomine, adpellavit. Cambyten auctorem nominis esse, quia vel soror vel uxor *Meroe* dicta, ibi diem supremum obierit, etiam Strabo refert lib. XVII, pag. 543. de veteri autem nomine filet: quod forsitan ex eo additum ab Josepho est, quia ipse alibi [lib. VIII, cap. II.] Reginam *Sabæ*, quæ ad Salomonem venit, Aethiopiæ reginam fuisse credidit. Ceterum veteres omnes *Meroen insulam* vocant, ut vidimus: recentiores tabulæ ut *pænisulam* repræsentant, quibus major videtur fides habenda, quod certior, credo, horum temporum, quam superiorum, est notitia. In ipsa insula seu pænisula Ptolemæus ad septemtrionem posuit *Meroen urbem*, quæ quantum a vertice distet, Plinius modo exposuit. Deinde ad dextrum latus est *Sacolche* oppidum: post id *Eser*: denique ad austrum *Dororum vicus*, Δωρῶν κώμη, *Palat*, Δαρεῶν κώμη, *Daron vicus*.

A *Mero* ad æquatorem, ab occidente Nili, sunt obscuri populi *Gapachi*, *Ptoemphænes*, *Cadupi* (in Tabula Duppi) & *Elephantophagi Aethiopes*. In occasum magis inclinant *Scenite*, *Tralite*, *Daradi*. Ultra æquatorem *Pesendara*, *Nyghenite*.

In ripa orientali circa Cataracten majorem haud dubie etiam sunt *Catadupis*; licet ad minorem, qui notior erat, a plerisque referantur. Adde quæ jam ex Plinio de Catadupis ad majorem Cataracten, & ad utrumque ejus latus, adferemus. Deinde ad Nilum oppida *Pnups*, *Berehis* (*Βερεθίς*) *Gerbo*, *Patata*, *Ponteris*, *Περίμις μικρὰ*, interpres *Premis parva*, cui brevi post *Premis* magna respondet in eadem ripa. Plinius tamen etiam *Primis* scripsit. *P. Petronius*, inquit lib. VI, cap. XXIX. oppida eorum expugnavit, quæ sola invenerat, quo dicemus ordine: *Pfelcin*, *Primin*, *Aboccin*, *Phthurin*, *Cambusin*, *Attevan*, *Stadisin*, ubi Nilus, præcipitans se, fragore auditum accolis aufert. E quibus quod *Pfelcis*, *Aboccis* (*Ptolemæi Abuncis*) & *Atteva* (*Αττέβα* ejusdem;) *Phthuris*; *Cambusis* (*Cambysæ ærarium Ptol.*) & *Stadis*, quam *Harduinus* *Tasitiam* ex situ interpretatur, in occidentali ripa fuerunt; non levi argumento est, *Petronii* expeditionem in occidentali latere factam fuisse, & *Premis* quoque ac *Napatam* eodem esse reducendas.

Sed ad *Primin parvam* revertimur, quam ita *Plinius* (sine tamen parvitatæ cognomine) & *Ptolemæus* scripserunt; hujus interpres *Premis*; *Strabo* *Περίμις*, *Premis*, post quam *Ptolemæo* est *Arbis* sive *Arabis*: tum *Napata*, quam regiam *Candaces* fuisse *Strabo* auctor est. *Plinius* autem de sede regia nihil habet, sed dicto loco de *Petronio* addit: *Diripuit & Napata*. Et post paullo: *Inde Napata LXXX millibus. Oppidum id parvum inter prædicta solum*. Et cap. XXX. *A Napata iridni itinere ad Rubrum litus aqua pluvia ad usum compluribus locis servatur*. Et *Strabo* narravit, *Napatam* a *Petronio* non modo captam esse, verum etiam dirutam: *ἐπιδὼν λαμβάνει τὰ Νάπατα, καὶ καταστύπτει*, superveniens capit *Napata*, & evertit. Hic plurali numero τὰ *Napata*, quem *Plinius* prioribus verbis imitatus est: postremis vero, a *Napata*, singulari & feminea forma, Latino more, quum nomina urbium neutra pluralia sint Græcæ consuetudinis. Unum addo: quamquam *Strabo* & *Plinius* convenient in nomine & historia, & plurimi positionem ex *Ptolemæo* petant; tamen nondum sunt expeditissimæ rationes: nam vulgati quidem *Ptolemæi* libri *Νάπατα*, *Napata* legunt, sine tamen mentione dignitatis regie aut metropoleos: *Pal.* autem codex habet *Νάγγατα*, *Naggata*, ut de nomine æque ac situ dubitare nobis liceat.

Post *Napata* sunt apud *Ptolemæum* *Sacole*, *Sandace*, *Orbadaru*, ignobilia. Claudit agmen *Primis magna*, *Περίμις μεγάλη*, opposita parvæ, quam paullo ante exposuimus. Utra harum sit *Plinii Primis*, *Strabonis Premis*, non omnino certum est. *Harduinus* ad *Plinium*, *μεγάλαν*: majorem *Primin* intelligit. Quod vero hæc prope *Meroen* est, dubitari potest, an eo usque *Petronius* pervenerit. Deinde idem *Petronius* apud *Strabonem* a *Pfelci Premmin* venit: *ἐκ Ψέλχας ἤεν εἰς Περίμιν, ἐγγυμνὴν πόλιν*, - - - καὶ μετὰ ταῦτα ὤρμησεν ἐπὶ Νάπατων. Ex *Pfelcha* venit *Premmin*, munitam urbem, - - - postea *Napata* adgressus est. *Napata* autem *Ptolemæi* sunt inter *Primin parvam* & magnam. Deinde *Strabo* adjungit: *eversis Napatibus, ἀναστρέφει πάλιν εἰς τοῦτίσω μετὰ τῶν λαφύρων, δύσκολα κείνας τὰ πρὸς ταῖς, revertit retro cum prada, ratus invia ulteriora esse*. Ex quibus consequitur, *Primin parvam* esse, quam *Petronius* cepit, & præsidio firmavit, quum ultra *Napata* non processerit: *Primis* autem magna est ultima ante *Meroen*.

Supra *Meroen* duo flumina, *Astaboras* & *Astapus*, conjuncti, se Nilo adfundunt, si insula est *Meroe*, orientali alveo post divortium; sin pæninsula, infra urbem *Meroen* ita, ut, quod speciem insulæ præbet, cinctum sit Nilo & his mixtis fluviis: illo, ab occasu; his ab oriente. *Astaboras* orientior est, & propior *Avalitæ* sinui & *Adulico* decurrit: *Astapus* inter *Astaboram* & Nilum. Multa horum mentio, quamquam

in ultimis terris labantur, quas paucissimi adierunt. Josephus lib. 11. Antiquit. cap. v. de Meroe, quam antea putat Sabam fuisse nominatam: ἢ δὲ δυσπολιόκητον σφόδρα τὸ χωρίον, τὸ τε Νίλος περιέχον αὐτὴν ἐκ κυκλῶν, ποταμῶν τε ἄλλων Ἀσάπε καὶ Ἀσποβόρρα, δυσμάχῃται τοῖς περιήτοις διαβαίνειν τὸ ρεύμα ποιάντων. *Erat autem pene inexpugnabilis locus, Nilo circumfluentem cingente, etiam aliis fluminibus Astapo & Astoborra difficiliorem transitum facientibus.* Audiverat de situ Meroes, nec vero intellexerat plene: adfinxit ergo quæ non erant, cinctam esse undique Nilo, & tamen etiam Astapum & Astoborram præfluere. Sed alios etiam audiamus. Strabo lib. xvii. principio ex Eratosthene: *Excipit Nilus duo flumina, e lacubus ab oriente delata, & Meroen ingentem insulam completentia: quorum alterum dicitur Ἀσποβόρας, κατὰ τὸ πρὸς ἰὼ πλευρὸν ρέων: ἄτερον δ' Ἀσάπου: οἱ δ' Ἀσποβάβας καλοῦσι, τὴν δ' Ἀσάπου ἄλλοι εἶναι, ρέοντα ἐκ τινων λιμνῶν ἀπὸ μεσημβρίας, Astaboras, ad orientale latus fluens: alterum flumen Astapús, quem nonnulli Astosabam vocant: Astapum vero alium esse, & fluere ex quibusdam lacubus a meridie.* Dubitanter ait *Astosabam* nonnullis Astapum esse, aliis flumen ab illo distinctum. Locus ipse Strabonis, quamquam Casaubonus elapsum ἄλλοι, alium ex codd. & veteri versione restituit, non videtur mendo carere, etiam in verbis sequentibus. Eodem libro pag. 565. scribit Meroen, quam insulam dicit, ἄνωθεν ἐκ νότου ταῖς συμβολαῖς τῶν ποταμῶν τὸ τε Ἀσποβόρας, καὶ τὸ Ἀσάποδον, καὶ τὸ Ἀσασίβα, ἀνίστρουτο (quod superius latus est fluminum respectu) ἀμνίον concursu, *Astaboras, & Astapodis, & Astasoba*, sicut ab occasu arenarum cumulis, ab ortu præcipitiis, περιέχεται, contineri. Hic tres distinctos fluvios nominat: Ptolemæus tantum duos, Astaboram & Astapum: nisi tertius est ipse Nilus supra Meroen. Duos autem illos eodem tractu duxit, quo Strabo, ut ab austro insulæ seu pæninfulæ se adfundant. Plinius lib. v, cap. ix. de Nilo ejusque nominibus singularem opinionem, ab Juba rege & historico acceptam, aliquid etiam a Pomponio Mela, ita exponit: Nilum nasci in Mauretania, sæpe condi & emergere, quasi Nigir sit, ubi Aethiopus fecet, Astapum cognominari. Circa Meroen Astaborem lævo alveo dici, dextro Astusapem: nec ante Nilum adpellari quam infra Meroen, ubi coit in alveum unum. Adde Melam lib. 1, cap. ix. Sic variant de ortu & nominibus Nili. Aliud autem nomen ejus *Siris* est non tantum apud Plinium dicto loco, verum etiam apud Dionysium periegetam vers. 223.

Σίρας ὑπ' Αἰθίοπων κικλίσκονται: οἱ δὲ Σύνης
ἐπικαίεται σερραφάντι μετ' ἑνομή Νίλοι ἔδοντο.

Hoc est, *Siris* ab Aethiopibus vocatur: at Syenes incola converso (in boream) *mutavit nomen in Nilum.* Adde Stephanum Byzantium in Σύνη.

Sed ad flumina revertimur, quæ in Nilum a latere circa Syenen illabuntur: de quibus Ptolemæum sequimur, & quantum cum ipso consentit, etiam Strabonem. Nominum scriptura leviter variat. *Astaboras* horum uterque scripsit, etiam Mela lib. 1, cap. ix. Josephus prædicto loco, & Heliodorus lib. x, cap. v. *Astaborras*: Plinius *Astaboras*. Josepho nomen alterius est Ἀσάπου, *Astapús*: Pomponio Melæ *Astapes*: at Straboni & Ptolemæo Ἀσάπες, *Astapús*, obliquo casu *Astapodis*. Tertius fluvius, si quis est, Straboni dictus ineunte xvii libro Ἀσποβάβας, *Astosabas*; at medio libro p. 565. Ἀσποβάβας, *Astosabas*: Plinio autem *Astusapes*; Heliodoro Ἀσασόβας, *Astasobas*: qui vero duo tantum agnoscit, de Astapode fileat: illos vero ita ordinat, ut alter dextrum, alter finistrum insulæ latus claudat. Nos vero, ut supra diximus, Ptolemæum sequimur, qui, ut posterior ceteris, forte plus cognitionis Aethiopiæ circa Meroen a peritis locorum impetravit. Hic vero ducit A-

Astaboram ex regione; quæ supra sinum Avaliten est inter *Elephantem* & *Garbatam* montes: Astapodem ex Azania, quæ circa æquatorem est regio, ejusque palude *Coloe*.

Oppida circa hæc flumina a Ptolemæo pauca numerantur: *Auxima* juxta Astaboram, de qua dicit, *Αυξίμη, ἐν ᾗ βασιλείῳ, Auxime, in qua regia*. Pal. cod. *Αξίμη Axume*. Arriani Periplo Erythræi maris post initium vocatur ἡ μητρόπολις ἡ Λεξιμίτης, metropolis *Axomites*, quinque dierum itinere a Coloe distans, alio mediterraneo emporio: hoc tridui via ab Aduli. Athanasius Apolog. contra Arian. sect. 29. γεγενηται τοῖς ἐν Λεξιμῇ τυράννοις, scriptum est tyrannis urbis *Auximeos*. Et sectione xxix, p. 351. ed. Bened. αὐτῶν Φρουμνίτις χάριν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Λεξιμῆος γεγενηται τοῖς ἐκείνους, ἐστὶ ταῦτα, quæ *Frumentii* gratia, episcopi *Auximeos*, scripta sunt tyrannis ibidem, ita se habent. Urbis ergo nomen est *Auxime*, & *Auximis*, & *Axome*. Populus, seu cives & circumcolæ apud Ptolemæum *Auximite* dicuntur.

Aliud oppidum, sep prope Astapodem fluvium fuit *Coloe*, *Κολή*, in ejus situ Ptolemæus & Arrianus non conveniunt. Arrianus Coloem ab Aduli itinere tridui distare, & primum eboris emporium esse dixit. Ptolemæus autem Auxumen modico intervallo ab Aduli sejunxit: admodum longo Coloem ab Auxume, in austrum versum.

Ultra æquatorem in mediterraneis Ptolemæo est etiam oppidum *Maste*, & circumcolens gens, *Mastite*. Montem etiam ejus loci Ptolemæus *Masten* vocat.

Populi Aethiopiæ supra Aegyptum, Nilo & sinu Arabico conclusi, apud Ptolemæum sunt varii. Post Aegypti limitem sunt *Colobi*, ut in vetusta in Ptolemæum tabula scribuntur: in *Ῥίσι* autem ejusdem *Κολβοί, Colbi*, ubi littera videtur excidisse, quia, quamvis longe hinc, ad sinum Arabicum est *Κολοβῶν ἡ ὁ ἄκρον, Colobon terminus promontorium*. Deinde sunt *Tabieni*: postea *Σιρτιβίς, Sirtibes*: tum *Attiri*. Et hi fere intra Aegyptum & Meroen in orientali latere. Contra Meroen *Babylonii*: deinde circa Astaboram fluvium *Rhizophagi*, radicibus vescentes, quos Strabo p. 531, lib. xvi. dicit etiam *Eleios* adpellari. Circa Meroen, inquit, concursus est fluminum *Astabora* & *Astapi*, atque etiam *Astagaba*, in *Nilum*: παρικοῦσι δὲ τούτοις οἱ *Ῥιζοφάγοι*, οἱ καὶ Ἑλλιοὶ προσηγορεύονται. Accolunt his [fluminibus] *Rhizophagi*, qui & *Ellei* vocantur, sive *Eleii*. Describit ibidem modum evellendi radices ex paludibus & cibi inde conficiendi: quem etiam Agatharchides p. 37. & Diodorus Siculus lib. iii, cap. xxiii. tradunt: uterque etiam eis *Hylophagos* & *Spermato-phagos* conjungunt: tam victus genere, quam loci vicinitate.

Inter Astaboram fluvium & Adulicum sinum erant Ptolemæi *Saborde*, & *Moliba*. Inter eundem fluvium & sinum *Avaliten*, quem Plinius *Abaliten* scripsit lib. vi, cap. xxix. sunt ipsi *Avalite*, sinum accolentes; & intus *Megabradi* Ptolemæi, qui *Megabari* Strabonis sunt, quos ille aliquoties cum *Blemmyis* conjunxit & *Nubis*, lib. xvii. Hi sunt illi duo populi, qui diversis sedibus habitarunt. Egimus supra de utroque, de *Nubis* in Libya interiore sub finem: de *Blemmyis*, principio Aethiopiæ supra Aegyptum: nunc alia sedes eorumdem populorum (saltem iisdem nominibus utentium) occurrit. Ineunte lib. xvii. ἐξ ἀριστερῆς τῆς ῥύσιος τῷ Νίλῳ, Νῦβαι κατοικῶσιν ἐν τῇ Λιβύῃ μέγα ἔθνος ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας ἀρχόμενον μέχρι τῶν Ἀγγύων, *A sinistra cursus Nili habitant Nuba in Libya magna gens, a Meroe incipiens usque ad Angonas*. Hi sunt *Nubæ* citeriores Ptolemæi, quos supra exposuimus, nisi quod Strabo usque ad Meroen producit, quum ceteris citra Meroen definant. At pag. 563. idem: λοιπὰ δὲ τὰ πρὸς νότον Τρωγλοδυται, Βλέμμυες, καὶ Νῦβαι καὶ Μεγάβαροι, οἵτις Σύντης Αἰθιοπίας, cetera ad austrum, *Trogodytae, & Blemmyes, & Nuba, & Megabari, qui Aethiopes supra Syenen habitant*. Ptolemæus lib. iv, cap. viii. Νῦβαι δυσμικάτατοι τῶν Αὐαλιτῶν, *Nubæ maxime occidentales sunt Avalitarum*, seu pars Avalitarum a mari seu sinu Avalite ad interiora versus recedens.

Idem

Idem Ptolemæus: ὑπὸ τῶν Μολίβας Ελέμμυες, *sub Molibis Blemmyes*. Molibæ autem inter Astaboram amnem, & duo sinus, Aduliticum & Avaliten. Hos Blemmyas Agathemerus distinguit a superioribus lib. II, cap. v. Νῆβοι, ἕτεροι Βλέμμυες, Στρετοφάγοι, *Nubi, alii Blemmyes, Struthophagi*. Si ἕτεροι, alii, distinguendi utique ab iis, qui in Aegypti confinio erant, supra a nobis expositi. Quam in plagam conjuncti sint cum Molibis, non est apertum, quia ambiguum ὑπὸ, *sub* Ptolemæi, quod is Αἰθιοπίαν ὑπὸ Αἴγυπτον, *Aethiopia sub Aegypto* dixit, quæ aliis ὑπὲρ, *supra* est: verbi causa Diodoro lib. III, cap. XXIII. κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν ὑπὲρ Αἴγυπτον, *in Aethiopia quæ supra Aegyptum est*. Cetera hujus gentis memoralia diximus supra, ubi Blemmyas Aegyptiorum ὁμόρους confines, ut Strabo vocat, perstravimus, qui verò utramque diversos locis habitantem gentem videtur commiscuisse.

Supra Meroen inter Nilum & Astapum Ptolemæo sunt *Memnones*, de quibus etiam Agathemerus dicto loco, πρὸς τῇ Μιρόν ἡσὶ Μίμνονες, *juxta Meroen insulam sunt Memnones*. His proximi Στρετοφάγοι, *Struthophagi*, quos ita Strabo lib. XVI, p. 531. Diodorus lib. III, cap. XXVII. & Ptolemæus scripserunt: secus ac Agathemeri libris, etiam accuratissimorum virorum Gronovii & Hudsonii editione Στρετοφάγοι, *Struthophagi* per τ scribuntur. Αστρετοφάγος enim nomen est, quod Strabo non obscure significat: ὑπερκεῖται τῶν ἑνὶ τῷ μεγάλῳ Στρετοφάγων, παρ' οἷς ὄρνιθες εἰσὶ μέγας ἰσάφων ἔχοντες, πετᾶσθαι μὲν ἔδυνάμην. *Supra hos sunt Struthophagi, gens non admodum magna: apud quos aves dicuntur esse cervorum magnitudine, quæ volare non possunt*. Diodorus Siculus de iisdem lib. III, cap. XXVIII. *His gentibus ad plagas occidentales adjecti sunt Aethiopes, quos Simos adpellant* (προαναγορευόμενοι Σιμοί.) τὰ δὲ πρὸς μισσημβράν κεκλιμένα νέματα τὸ τῶν Στρετοφάγων γένος, *australes autem partes Struthophagorum natio inhabitat. Est enim apud illos avis genus naturam cum terrestri animante commistam habens: magnitudine ne cervæ quidem maxima cedens, alatum, cetera*. Struthophagorum etiam meminit Agatharchides pag. 42. & belli eorum, quod cum Simis Aethiopibus gerunt, qui cornibus orygmum utuntur pro armis. De situ & loco Struthophagorum Ptolemæus: μεταξὺ τῷ Αστὰποδὸς ποταμῷ καὶ τῷ Γαρβάτῳ ὄρει Πισχινί: ὧν ἀσσημικώτεροι Στρετοφάγοι Αἰθιοπες: μισσημβριώτεροι τῷ ὄρει Κάταδρα, *Inter Astapodem fluvium & montem Garbatum sunt Pechini: quibus occidentales sunt Struthophagi Aethiopes: australiores autem monte sunt Catadra*.

Hæ itaque trans Nilum Aethiopum gentes, quas jam enarravimus: sed plures sunt, etiam qui a victus genere nominantur, Ακροφάγοι *Acridophagi*, locustis viventes, de quibus Diodorus lib. III, cap. XXIX. & Strabo lib. XVI, pag. 531. Uterque tradit, certis ventis ingentem vim locustarum in regionem illorum deferri; quibus pro edulio vescantur. Strabo, ὥσπερ ἀπὸ ἀκροδῶν, *vivunt ex locustis*. Sunt præterea Χελονοφάγοι, *Chelonophagi*, de quibus Strabo ibidem consulatur pag. 532. Hi, ut Plinius lib. VI, cap. XXIV. de Carmania Chelonophagis dicit, testudinum superficie casae tegunt, carne vescuntur. Addit Plinius lib. VI, cap. XXX. *Cynamolgos*, de quibus Agatharchides plura refert: & *Pamphagos*, omnia mandentes. De *Elephantophagis* supra in Libya dictum.

His accedunt, qui mare accolunt Rubrum, *Ichthyophagi*, de quibus in Aegypto diximus. Longe enim per oram sinus Arabici habitant: quorum vivendi rationem copiose Strabo prædicto loco descripsit. Deinde *Adulite*, de quibus etiam dictum est: *Avalite* ad finem *Avaliten*, Plinii *Abaliten*. Reliqua ora cis & ultra æquatorem circulum, *Barbaria* Ptolemæo dicta est, sine dubio, quod homines habeat maxime barbaros & inanes.

Sunt & regiones quædam circa æquinoctialem lineam a Ptolemæo commendatæ, *Azania*, ab ortu, in qua plurimi elephantæ: Usque ad mare porrigitur, & sua habet emporia saltem dromos, Arriano teste, qui Azaniam longe in austrum producit. *Myrrhifera* regio cis æquatorem: *Cinnamomifera* trans eundem: ultra quam lacus duos posuit, quos Nili vocat, orient-

orientalem unum, alterum occidentalem. Lacus autem fieri ex fluminibus, quæ ex Lunæ montibus decurrant, existimat, ibidemque fontes Nili esse. Vide Tabulam. Sanior hæc opinio de Nili origine, quamvis etiam erronea, est illa Jubæ, quam ex Plinio supra tradidimus, Nilum nasci in Tingitana, recolligi post mersum in Cæsariensi Mauretania, in parte utriusque australi, indeque in ortum per Libyam ferri in Aethiopiam quæ supra Aegyptum est, & flexo cursu per ipsam tandem Aegyptum delapsam in mare effundi mediterraneum. Vide Plin. lib. v, cap. ix. & quæ nos supra in Aegypti Delta de Nilo ejusque fontibus incertis disseruimus. Veri fontes ex recentioribus petantur, in quibus eminent viri summi Isaacus Vossius & Jobus Ludolfus, qui magnam huic argumento lucem accenderunt. Ceterum dum de Nili paludibus, quibus is oriatur, ex Ptolemæo egimus, aliquid de *Pygmaeorum* fabula adjiciendum est. Plinius enim lib. vi, cap. xxx. *Quidam & Pygmaeorum gentem prodiderunt inter paludes, ex quibus Nilus oriretur.* Pomponius Mela lib. iii, cap. viii. *Fuere interius Pygmaei, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando defecit.* At Strabo lib. xvii, p. 565. confictos recte censet, quia *ἰσοκαὶς εἰδὲς ἐξηγῆται τῶν πύσσω ἀέριον ἀνδρῶν, qui viderit illos, nemo fide dignus narravit.* Sed de his plura Vossius in Melam p. 293. seq.

Maritima ora Aethiopiæ, eaque orientalis, ad sinum est Arabicum & ad Oceanum, Africa orientale latus claudentem, qui in meridiem tendit, & Aethiopicus ac Indicus adpellatur, quia in Indiam usque procurrit,

Quæ ad sinum Arabicum sunt, quamvis ultra Aegypti erant terminum, tamen quod Aegyptii reges usque ad fretum & Avaliten sinum suæ ditionis fecerant quæ in ora sunt, ut oppida, de regum reginarumque nominibus adpellata, abunde ostendunt; ea in Aegypto, cujus hæc pars quasi adjecta erat, omnia declaravimus ad Diren usque, quæ freto adjacet inter Adulicum sinum & Avaliten. Nunc ulteriora persequemur.

Post Diren in *Avalite* seu *Abalite* sinu ex Ptolemæi positione sunt *Ἀβαλίτης ἐμπορίων, Avalites emporium*: deinde *Μάλεως ἐμπορίων, Maleos emporium*: tum *Μῦνδος (Pal. Mondis) emporium*: ad hæc *Μόσυλον ἄκρον ἢ ἐμπορίων, Mossylon promontorium & emporium*; quod Plinio est lib. vi, cap. xxix. *promontorium & portus Mossylicus, quo cinnamomum devenit.* Postea est *Cobe* emporium: deinde *Ἐλεφάντῳ mons ad mare procurrens*: ultra quem duo sunt emporia, prius *Ἀκκάνη, Accana*, quod & *Δαφνῶνα μέγα, Daphnonem magnam* dictum fuisse, Arrianus Periplo testatur: alterum, quod ad promontorium est, *Ἀρώματα*, communi nomine promontorii & emporii, in quo finitur sinus Avalites. Arrianus dicit *Ἀρωμάτων ἐμπορίων, Aromaticum emporium.*

Sequitur *Barbaricus sinus* maximus, secundum quem regio, quam *Barbariam* Ptolemæus dixit, est protensa. In hoc sinu sunt *Opone* emporium; promontorium *Zengisa*, sive ut in Pal. est, *Siggis*, a Ptolemæo nominatum; mons *Phalangis*; oppidum *Apocopa*, ut Ptolemæus, qui nihil adscripsit, videtur censuisse; Arrianus autem *promontorium Apocoporum* vocat. *Ἀκρωτήριον*, inquit, *τελευταῖον τῆς Βαβυλωνίης ἡπείρου πρὸς ἀνατολὴν Ἀποκόπων, promontorium extremum Barbaricae continentis, in orientem versus, Apocoporum.* Marcianus Heracleota κόλποι, *sinum* vocat *Apocopa*. Pelagus, inquit, *Barbaricum dictum, ἐν ᾧ κόλποι τε πλείους εἰσὶ, ἢ οἱ ὄρμεις τῆς καλεσμένης Ἀζανίας: ἢ πρῶτον μὲν τῶν ἐπισήμων κόλποι ἐστὶν αὐτῷ ὁ καλεσμένος Ἀπόκοπα, in quo [mari] plures sinus sunt & dromi Azania, quæ ita vocatur: & primus ex insigni-teribus in ipso est, qui nuncupatur Apocopa.* Nec vero hæc pugnant: nam potuit commune promontorii, & oppidi, & sinus nomen *Apocoporum* esse.

Ex intervallo & trans æquatorem est *Νότις κέρα, ἄκρον, Noti cornu, promontorium*, sive Austri promontorium: sed diversum ab illo Noti cornu, quod terminum Hanno peripli sui

habuit. Hoc enim in occidentali Oceano est; quod vero jam describimus, est in orientali. Deinde *Litus parvum & magnum* Ptolemæi & Arriani. Item *Essina* emporium: & *Sarapionis* statio & promontorium, ut Ptolemæus vocavit: Arrianus autem, μετ' αὐτὸν [αἰγιάδον] κατὰ τὸ ἔχει οἱ τῆς Ἀζανίας δρόμοι: πρῶτον μὲν ὁ λεγόμενος Σαραπίων, καὶ Νίκων. Post illud [Litus magnum] sunt *Azania dromi* ex ordine sui. Primus est qui *Sarapionis* dicitur; deinde *Niconis*. Hic vero *Azaniam* longius, quam Ptolemæus, in austrum versus extendit: & quem idem *dromum* vocat, Ptolemæus dixit ἑμεον, *stationem*.

Sequitur *Tonice* emporium apud Ptolemæum: deinde *Rapti* fluvii ostia, & parvo spatio a mari *Rapta* metropolis, haud dubie flumini adposita. Arrianus periplo Erythræi: τὸ τιλοταύτατον τῆς Ἀζανίας ἐμπόριον, τὰ Ραπτά λεγόμενα, ultimum *Azania* emporium *Rapta* dicitur. Quod quia Ptolemæo est *μηλοπόλις* τῆς Βαρβαρίας, *Barbaria* metropolis; ex eo adparet, tam late Arriano *Azaniam* patere, quam Ptolemæo *Barbaria* est, seu tractus ad magnum illum sinum, qui *Barbaricus* cognominatur. Ultra ostia & urbem est *Raptum* promontorium, Ptolemæo & Marciano memoratum. Stephano Ράπτι, *Rapta* sunt *μηλοπόλις* τῶν ἐν τοῖς Αἰθίοπων, *metropolis urbium Aethiopicarum*: eidemque τὰ Ράπτι, *μηλοπόλις* τῆς Βαρβαρίας, *Rapta*, pravato nomine, *metropolis Barbaria*, videlicet quam Ptolemæus *Barbariam* dixit ad sinum *Barbaricum* in Oceano orientali; quæ manifesta est confusio, quum una tantum *Rapta*, sive *Raptæ*, metropolis in illo tractu fuerit. Fluvium autem recte *Raptum* Stephanus nominavit. Ibidem Ράπτι, *Raptii* Aethiopes, non Ράπτι, *Rapsii*, ut Ptolemæus & Stephanus scripserunt, ad quem legas, quæ C. L. Berckelius adnotavit.

Ex longo intervallo Ptolemæo nihil est, nisi sinus, quem circumhabitant *Aethiopes Anthropophagi*; & in illo *Prasum* promontorium, decimo quinto gradu latitudinis: ἐν τῷ δὲ τῷ ἄνω, hinc incipit terra incognita. Marcianus Heracleota in Periplo: μέχρι τῆς Ράπτις ἀνθρώποις: μετὰ δὲ ταῦτα ἡ λεγόμενη βαρβαρὴ θάλασσα καὶ ὁ περὶ αὐτὴν μέγιστος κόλπος, ὅπου οἰκῶσιν βάρβαροι ἀνθρωποφάγοι: ἐν δὲ τῷ τιλῷ τῷ κόλπου αὐτῶν τὸ μέγιστον ἀκρωτήριο, ὃ καλεῖται Περίστον ἄκρον: ἔσθ' ἄρα τὸ Ράπτιον promontorium. Post hac vero mare, quod Breve dicitur, & maximus circa ipsum sinum quem accolunt barbari *Anthropophagi*. In extremo autem sinus huius maximum est promontorium, quod appellatur *Prasum*. Salmasio in Solin. p. 878. *Prasum* est *Mozambicum* promontorium: at negat Vossius in Melam p. 303. eo usque veteres navigando pervenisse. Sed de hoc postea in Insulis. In hoc promontorio finem facit Ptolemæus: ulteriora ipsi fuerunt incognita.

Insula juxta Aethiopiam supra Aegyptum sunt partim in sinu Arabico, partim in Oceano. In sinu Arabico, notata a Ptolemæo, hæ sunt præcipuæ: *Astrata*: Βωρὴς Ἀθήνας, *Ara Paladis*: *Gyrbitis*: *Myronis* insula prope Deorum Soterum portum: *Magorum* insula supra Ptolemæidem ferarum: *Daphnine*: *Acanthine*: *Macaria* sive *Fortunata*: *Orneon*: id est *Avium*, insula: *Bacchi* & *Antibacchi*: *Panis* (πανὴς, secundo casu a *Pan*) insula: *Diodori* insula: *Isidis* insula in sinu Adulitico.

In sinu Avalite est *Mondi* insula, eodem nomine, quo adjacens in continenti emporium: Post *Aromata* Ἀρωμάτων νῆος Ptolemæi, *Amibn* insula, in Tabula *Amici* insula, sine dubio prave: Μηνὴ νῆος δὲ, *Mena* insula dicitur: & *Myrice* insula: sed hæ obscuræ.

Maxime autem commendabilis est *Menebiæ*, *Memubias* insula Ptolemæi, qui, ubi de promontorio *Praso* dixit, addit, ἢ παρὰ ταῦτα δὲ τῶν ἀνατολῶν νῆος, ἢ ὁνομαζομένης Μενεβίας, cui adjacet ab ortu æstivo insula, cui nomen est *Memubias*. Arrianus Periplo Erythræi corrupte quidem, quod ad nomen attinet, ut tamen genuinum vocabulum non obscure cognoscatur: Clarissimus Hudson in Notis legit p. 68. παρ' αὐτὸ τὸ Περίστον ἄκρον εἰς τὴν Μενεβιάδα ἀπ' αὐτῆς νῆος: juxta ipsum illud promontorium *Prasum* in ortum versus occurrit insula *Memubias*. Alii aliter,

ut

ut tamen ipso vocabulo insulae consentiant, quod inter monstrose concretas voces pæne integrum *μανηθίας* servatum est. Et Marcianus Heracleota Periplo p. 12. ἡ τῇ τίλει τῇ κόλπῳ καὶ τῇ μέγιστοι ἀκρωτήριον, ὃ καλεῖται Περίστον ἄκρον, καὶ ἡ Μανηθίας νῆσος, ἡ πρώτη τῶν ἀκρωτηρίων τοῦ γαλάκτος. In fine ejus sinus [Barbarici] situm est maximum promontorium, quod Prasum vocatur; & Menuthias insula, non longe distans a promontorio.

Hæc veteres de Menuthiade insula: in cujus interpretatione dissentiunt recentiores. Magno nomine viri Salmasius, Bochartus, Harduinus, iste in Solin. p. 878. ille in Chanaan lib. 1, cap. xxxvii, hic ad Plin. lib. vi, cap. xxxi, putant magnam illam insulam esse, quæ hodie *Madagascar*, & *S. Laurentii* insula vocatur, quia hæc, saltem pars illius superior in ortum æstivum vergat: contra Isaacus Vossius ad Melam p. 303. *Menuthias* illa est insula, quæ nunc *Zanzibar* adpellatur. Huic enim omnia conveniunt, quæ veteres de Menuthiade scribunt; non insule *S. Laurentii*, quæ plane ignota fuit Grecis ac Romanis, ut plenius alias ostendemus. Raptum vero promontorium est illud, quod *Quiloa* vicinum est. Non interpono me hisce litibus: tantum dico, nihil veteres de magnitudine insulae, quæ in *Madagascar* pæne incomparabilis est: & longius fere abest a litore, quam veteres introrsus navigabant: quum *Menuthias* ἡ πρώτη, non procul, fuerit a promontorio. *Zanzibar* quamvis propinquior sit continenti: propius tamen abest ab æquatore, quam *Menuthias* Ptolemæi, cui latitudinem australem xii & dimidii graduum tribuit. Quilibet eligat utram vult; aut substituat aliam, cui positio Menuthiadis commodius conveniat.

Supereft, de *Cerne* insula ut inquiramus, an hujus nominis insula in orientali Oceano existerit. Ajunt multi, Cernen esse *Madagascar*, quæ & *Menuthias* dicatur. Cui opinioni ipse Plinius e veteribus favet lib. vi, cap. xxxi. Contra sinum Persicum, inquit, *Cerne* nominatur insula, adversa *Aethiopia*, cujus neque magnitudo, neque intervallum a continente constat: *Aethiopus* tantum populos habere proditur. Ephorus auctor est, a Rubro mari navigantes in eam non posse propter ardores ultra quasdam columnas (ita adpellantur parvæ insulae) procehi. Sic & Lycophronis scholiastes ad vers. 18. Κέρη νῆσος ἀκραιῆς, ὁπόθεν ὁ ἥλιος δοκεῖ ἀνατέλλειν. *Cerne* insula est Oceani, unde sol putatur oriri. Alii autem dubitant, an umquam id nominis insula in oriente fuerit, rati ex eo errorem ortum esse, quod Hannonis, Polybii, Ptolemæi *Cerne* occidentalis dicatur contra *Aethiopiam* sita esse: quum vero notiores sint *Aethiopes*, qui supra *Aegyptum* sunt, quam qui ad mare Atlanticum; factum inde, ut nonnulli Cernen insulam ad orientales *Aethiopus* tanto errore transmoverint, quantum ortus ab occasu diffidet. Hinc est quod veteres etiam de situ Cernes dubitaverint, de quibus Eustathius in Dionysium ad vers. 219. ἡ δὲ τοῦ αὐτοῦ [Κέρης] διαφανήται: οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τοῦ ὁρίωνος, αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἡμῶν: οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁρίωνος. Positio Cernes controversa est: quidam ponunt eam in oriente, quod & Lycophron [vers. 18.] fecisse videtur: alii in occidente. Relege quæ in Africa interiore de *Cerne* diximus: & adde sis Salmasium in Solin. p. 878.

Sic etiam, Africa antiqua ad finem perducta, omnem notitiam Orbis antiqui finimus, si unam quæstionem de *Novo Orbe*, quem *Americam* vocamus, adjecerimus, utrum ille cognitus fuerit veteribus, nec ne. Hoc ergo quasi appendix sit Notitiæ nostræ antiquæ, quam quatuor libris adhuc exposuimus.

A D D I T A M E N T U M
D E N O V O O R B E ,

A N C O G N I T U S F U E R I T V E T E R I B U S .

Americam a ducentis amplius annis sollertium hominum studio detectam fuisse , nemo est qui ignoret. An eadem etiam antiquis fuerit cognita , difficulter judicatur. Silentium geographorum & historiarum conditorum non levi argumento est , quo veteribus innotuisse negemus. Accedit difficultas navigandi sine pyxide nautica , qua destituti priores haud procul a litore navigabant , oram legentes , ægre se medio committentes mari. Quis inde credet , vastum Oceanum , qui inter Americam & Europam aut Africam est , sponte ac consilio subiisse , & emensos esse : ac sæpius trajecisse , revertisque feliciter.

Nihilominus sunt rationes non pœnitendæ , quæ persuadere fortasse possint , saltem probabile reddere , non plane ignotum fuisse antiquis orbem illum seu amplissimas regiones , quæ trans mare sunt Atlanticum. Nam Africam circumnavigatam fuisse , quamquam raris exemplis , tamen multorum testimoniis videtur demonstrari posse. Herodotus lib. IV, cap. XLII. tradit , Phœnices , a Neco Aegyptiorum rege missos , e Rubro mari solvisse , & biennio consumto venisse ad Columnas Herculis , & per illas remeasse in Aegyptum. Et Plinius lib. II, cap. LXVII. refert , Hannonem Carthaginensem a Gadibus ad finem Arabia circumvectum esse. Et , auctore Cornelio Nepote , recenset , Eudoxum quemdam , quum Lathurum regem fugeret , Arabico sinu egressum , Gades usque pervectum : item , Q. Metello Celeri , Galliæ proconsuli , Indos a rege Suevorum dono datos , qui ex India commercii causa navigantes tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Sed ut hi , ita & alii tempestate ac casu abrepti navigarunt , aut , si consilio , litora tantummodo legerunt , quod nihil adfert ad immensi Oceani trajectionem.

Nihilominus de iis , quæ trans Oceanum sunt , non nihil tradiderunt , e quo colligas , notitia illorum non omni fuisse destitutas. Platonis insula Atlantis , in Atlantico Oceano sita , videtur rem conficere : de qua in Timæo & Critia mira perscripsit. Ibi p. 475. Traditur vestra civitas restituisse olim innumeris hostium copiis , quæ ex Atlantico mari profecta prope cunctam Europam & Asiam obsederant : τότε γὰρ περίσιστοι ἦν τὸ ἐκείναι πάλαι : ἡσὶν γὰρ πρὸ τοῦ τόματ' εἶχεν , ὃ καλεῖται (αἷς φασὶ ὑμῖς) Ἡρακλῆος στήλας : ἡ δὲ ἡσὸς αἶμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μετὰ τὴν ἐνίμην. Tum enim navigabile illud mare erat. Insulam enim ante ostium habebat , quod vocatis , ut ipsi dicitis , Herculis columnas. Insula autem major est quam Africa & Asia simul sumta. Repetit in Critia post principium , præsertim quod ad magnitudinem insulæ attinet. Hæc vero si tanta fuit , non videtur ab America abludere.

Sed obstant alia ; vicinitas ostii ad Columnas Herculis : ante quod dicitur sita fuisse , a quo longissime abest America : deinde regum illius insulæ imperium , quo Europam usque Eutruriam , Africam usque Aegyptum possederint ; etiam bellum cum Atheniensibus gestum ; & insulæ ultiores , in quas ex Atlantide navigatio instituta fuerit ; cum ipsa magnitudine vastissima , & quæ præterea Critias a Solone in Timæo dicitur accepisse , fabulæ , quam

quam historiae, similia. Quamobrem interpretum multi allegorice hæc explicant, a sensu, quem littera fert, recedunt. Neque id pronum ad fidem est, quod additur ibidem, terræ motu & tempestatibus concussam insulam subsedisse, ipsumque mare, quod insulam obruisset, propter limum & cœnum navigari amplius non posse. Quid multa? ait ἡφανίσθη, disparuit insula, nusquam super est.

Sed missa Platonis Atlantide, aliorum opiniones vel divinationem de terris trans Oceanum audiamus. Antiquissima est traditio, quam Aelianus lib. III. Variar. cap. XVIII. ex Theopompo refert, dixisse Silenum Midæ regi in colloquio, *Europam, Asiam, Africam insula esse, quas undique Oceanus circumstuat*; ἡπειροὶ δὲ μόνην εἶναι ἐκείνην τὴν ἔχει τὸν τῷ κόσμῳ, continentem vero unicam esse illam, quæ extra hunc mundum existit. Non dubitantur hic, sed pro certo dicit, extra notum orbem, id est Africam, Asiam & Europam esse unicam & majorem continentem, quæ alibi esse non potest, quam trans Oceanum, illas notas partes, quas insulas vocat, ambientem.

Cautius propiusque a vero Aristoteles de Mundo cap. III. ἡ οἰκουμένη σύμπασα μία ἦτορ ἐστίν, ὑπὸ τῆς Ἀτλαντικῆς καλωδίου θαλάσσης περιέρομένη. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας εἰκὸς τῆς δὲ ἀντιπρόθεως ἀποδιδόναι καὶ ταῖς μὴ μείζους αὐτῆς, τὰς δὲ ἐλαπίους, ἡμῶν δὲ πάσας, πλὴν τῆςδε, ἀερέντας. *Omnis habitata terra una insula est, mari, quod Atlanticum dicitur, circumdata. Probabile autem, multas alias, huic procul trans mare obversas esse, majores hac nostra quasdam, quasdam minores; omnes tamen, præter hanc, nobis invisas.* Dum εἰκὸς, probabile dicit, modeste loquitur, non temere adseverat, non incerta relatione inductus, sed sua persuasus ratione, esse in tam vasto terrarum orbe plures post Oceanum terras, quam quas cognitatas habemus; quia probabile, alteram & majorem partem pariter, ut nostram, esse maribus & terris distinctam, non totam aquis oppletam: & illas ἀντιπρόθεως vocat, id est, mari nostro ex altero latere oppositas terras.

Postquam autem Fortunatæ insulæ sive Canariæ repertæ fuerunt, minus de aliis & majoribus insulis sive terris dubitatum est: quidam vero Atlantidem cum Fortunatis confuderunt, in quibus Diodorus est Siculus lib. V. cap. XIX. unam permagnam insulam dicens in occidentali Oceano esse, plurium dierum navigatione disjunctam ab Africa, eamque fertilitate tanta amœnitæque, etiam tam salubri aere, fontibus, fluminibus, ut θεῶν τιναί, καὶ ἀνθρώπων ἡμετέωροι, *deorum quorundam, non hominum domicilium* videatur. Sed hæc fabulæ multum admixtum habent, sicut & reliqua Theopompi, quæ dicto loco Aelianus enarrat, pleraque sunt fabulosa, in quibus & *Meropis terra* Theopompi, quam Apollodorus apud Strabonem lib. VII. pag. 207. ut fictam, rejicit.

Aristoteles supra modeste cauteque sensit de iis, quæ trans Oceanum dicantur posita: at libro de Mirabilibus auditis, si idem utriusque auctor est, confidentius scribit, in mari extra columnas Herculeas quondam Carthaginienses insulam invenisse ἐρήμην, *hominibus vacuum*, cetera rebus omnibus abundantem, in quam sæpius Carthaginienses navigarent, quidam etiam ob loci felicitatem ibi sedem figerent; vetuisse senatum civitatis sub capitali supplicio, ne quis in posterum in illam navigaret, ne quid Carthaginis felicitati detraheretur. Sed & hoc in incertis relinquendum: quod etiam, si vera sit historia, haud est sufficiens, ut *Americanas* Carthaginiensium navigationes nobis persuadeat: nec cum Atlantidis fabulâ consentit, quæ πολυάνθρωπος describitur, quasi reges habeat, exercitus emittat; quum hæc ἐρήμη fuerit, hoc est, nullis habitata hominibus.

Nihil ergo amplius, quam conjecturam transmarinæ terræ, veteribus patuisse, admodum probabile est, cui nescio qua divinandi arte spem futuræ detectionis adjecerunt. In his est Seneca, tragicus poeta, in Medæ actu II extremo:

*Veniunt annis sacula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, & ingens pateat tellus,
Tethysque novos detegat orbes,
Nec sit terris ultima Thule.*

Non vane dictum, quia eventus respondit. Unde verò notitia? an sola ratione, an rerum etiam experientia? nihil certi definire possum: probabile tamen est, alterum orbem non plane antiquis ignotum fuisse, & omnino quosdam in eum inVectos reVectosque, qui famam de eo sparserint: utrum casu autem in illum inciderint, an consilio & inquirendi studio profecti, divinare non possumus.

At fabulosæ sunt veterum narrationes. Esto fabulosas esse seu fabulis permixtas, ut solet de rebus peregrinis & longissime remotis; non autem quæ fabulosa sunt, propterea sunt penitus falsa. Quid fabulosius fredo Siculo? nec vero ipsum propterea fretim negatur. Sub fabulis etiam aliquid veri plerumque latet, quæ separanda sunt, quod Macrobius lib. i. Somn. Scip. cap. ii. dixit, *fabulas a fabulosis scernere*. Multi in hoc argumento versati sunt, sed præcipue clarissimi nobisque amicissimi viri JACOBI PERIZONII modestiam probamus, qui in Aeliani dictum locum ita commentatus est; *Fabulosa hæc ducit & fabulis accenset Meropida hanc terram tum Noster [Aelianus] tum Apollodorus apud Strabonem lib. vii. [p. 207. ed. Casaub.] Et merito. Nullus tamen dubito, quin veteres aliquid crediderint vel sciverint, sed sed quasi per nebulam & caligulam, de America, partim ex antiqua traditione ab Aegyptiis vel Carthaginiensibus accepta, partim ex ratiocinatione de forma & situ orbis terrarum: unde colligebam: superesse in hoc orbe etiam alias terras præter Asiam, Africam & Europam. In hac viri eruditissimi sententia adquiescimus: quæ addunt alii, cum incertis & fabulosis missa facimus: atque ita in his extremis & extra orbem notum positus finimus Notitiam Orbis Antiqui.*

I N D E X G E O G R A P H I C U S.

*Numerus absolutus librum III respicit sive Asiam: cum addi-
tamento Af. liber IV sive Africa notatur.*

A Ba, Abus mons <i>Armen.</i> 229, 232	Acevide Aco.	Adama <i>Jud.</i>	351
Abassum opp. <i>Phryg.</i> 100	Acefines fl. <i>Ind.</i>	Adamas fl. <i>Indo</i>	526
Abera opp. <i>Arab. def.</i> 425	Achabarorum Petra <i>Galil.</i>	Adana urbs <i>Cilic.</i>	154
Abalites vide Avalites.	Achæa urbs <i>ins. Rhod.</i>	Adani insulæ <i>Arab.</i>	432
Abarbina opp. <i>Hyræan.</i> 504	Achæa vicus <i>Boſpor.</i>	Adar vide Adraa.	
Abarim montes <i>spans Jord.</i> 404	Achæi pop. <i>Boſpor.</i>	Addæa opp. <i>Mesop.</i>	439
Abasgi pop. <i>Colch.</i> 222	Achæmenes pop. <i>Syrt.</i> 83 Af.	Ad Dianam, locus <i>Numid.</i> 118 Af.	
Abathuba opp. <i>Marmar.</i> 70 Af.	Achæmenia, <i>Persis.</i>	Adefa <i>Lycia</i>	74
Abboras, Aborras, Aburras fl. <i>Me-</i>	Achæmenides pop. <i>Pers.</i>	Adiaba fl. <i>Aſſyr.</i>	468
<i>ſop.</i> 434, 437	Achæorum portus <i>Troad.</i>	Adiabene regio <i>Aſſyr.</i> 466, 469	
Abdiabda opp. <i>Alban.</i> 227	Achaia opp. <i>Aria</i>	Adida, Addida opp. <i>Jud.</i>	338
Abdon opp. <i>Galil.</i> 296	Achaia opp. <i>Parth.</i>	Adienum fl. <i>Colch.</i>	222
Abel viuearum <i>Arab.</i> 411	Achaia opp. <i>Syr.</i>	Adisathri pop. <i>Ind.</i>	526
Abela opp. <i>trans Jord.</i> 396	Achaia chala munim. <i>Mesop.</i> 439	Adisathrus mons <i>Ind.</i>	526
Abelmehola <i>Samar.</i> 326, 403	Achamæ pop. <i>Lib. int.</i> 140 Af.	Ad medera colon. <i>Numid.</i> 118 Af.	
Abellatim locus <i>trans Jord.</i> 405	Acharaca opp. <i>Lyl.</i> 85	Ad olivam opp. <i>Mauret. Caf.</i> 130 Af.	
Abere opp. <i>Arab. def.</i> 425	Achofa regio <i>Scyth.</i> 543	Adolla opp. <i>Jud.</i>	356
Abida opp. <i>Syr.</i> 270	Acherusia cherionefus <i>Bithyn.</i> 180	Adonis fl. <i>Phenic.</i>	274
Abii pop. <i>Scyth.</i> 543	Achilleum opp. <i>Troad.</i> 32	Adopisius opp. <i>Lycæon.</i>	122
Abila urbs <i>Galaad</i>	Achindana fl. <i>Carman.</i> 497	Adorfi pop. <i>Scyth.</i>	543
Abila opp. <i>Peraa</i> 405	Achne <i>ins. al. Cafos.</i> 17	Adpertusa opp. <i>Af.</i>	98
Abila Lyſania opp. <i>Syr.</i> 269	Achoali pop. <i>Arab.</i> 431	Adraa opp. <i>Arab. Petr.</i>	424
Ablata <i>Ponti</i>	Acholla, Achola civit. <i>Af.</i> 89 Af.	Adra vide Hatra.	
Abliala opp. <i>Alban.</i> 227	Achſaph. opp. <i>Galil.</i> 294, 295	Adraiſtæ pop. <i>Arab.</i>	431
Abocis opp. <i>Aethiop.</i> 157 Af.	Achzib opp. <i>Jud.</i> 359	Adramytenus conventus	127
Abonitichos <i>Paphlag.</i> 189	Achzib, Achziba opp. <i>Galil.</i> 294	Adramyttium urbs <i>Mys.</i>	26
Abranitis regio <i>trans Jord.</i> 381	Aciliſene regio <i>Armen.</i> 235	Adrapſa opp. <i>Hyræan.</i>	504
Abrettena <i>Mys.</i> 30	Acilla vide Acholla.	Adrapſa vide Darapſa.	
Abroſtola opp. <i>Phryg.</i> 89	Acinaſis fl. <i>Colch.</i> 221	Adraſtæ campus <i>Mys.</i>	23
Abrotonum opp. <i>Syrt.</i> 80, 181 Af.	Acmonia civit. <i>Phryg.</i> 91	Adraſtia opp. <i>Mys.</i>	23
Abrrarus fluv. <i>Colch.</i> 221	Aco opp. <i>Galil.</i> 294	Adriane opp. <i>Cyren.</i>	72 Af.
Abunia opp. <i>Scyth.</i> 541	Acopolitanum opp. vide Acholla	Adris fl. <i>Ind.</i>	525
Abuncis vide Aboccis.	Acoraca opp. <i>Syr.</i> 264	Adru opp. <i>Arab. Petr.</i>	423
Abydus opp. <i>Troad.</i>	Acoris opp. <i>Aegypt.</i> 43 Af.	Adrumatum urbs <i>Af.</i>	87 Af.
Abydus <i>Aegypt.</i> 48 Af.	Acota opp. <i>Med.</i> 478	Adſcenſus Scorpionis, regio <i>Tud.</i>	
Abyla, columna Herculis	Acta collis <i>Hierosol.</i> 330		360
Acabe mons <i>Aegypt.</i> 60 Af.	Acra opp. <i>Mesop.</i> 450	Ad ſex inſulas, locus <i>Mauret. Ting.</i>	
Acabene regio <i>Mesopot.</i> 434	Acrabata opp. <i>Samar.</i> 327		141 Af.
Acabis opp. <i>Cyren.</i> 75	Acrabatena regio <i>Samar.</i> 328	Adule, urbs <i>Aethiop. ſub Aeg.</i> 63 Af.	
Acadra, Acathra opp. <i>Ina.</i> 535	Acracanus fl. <i>Babyl.</i> 454	Adulis, eadem	
Acamas prom. <i>Cypri</i> 161, 166	Acrath locus <i>Mauret. Ting.</i> 136 Af.	Adulicus ſinus, <i>Aethiop. ſub Aeg.</i>	
Acamentis <i>ins. Cyprus</i> 160	Acridophagi pop. <i>Aethiop.</i> 160 Af.		62 Af.
Acampſis fl. <i>Colch.</i> 222	Acrita promont <i>Bithyn.</i> 174	Adulitæ pop. <i>Ae</i>	
Acanthine <i>ins. Arab. ſin.</i> 64, 162 Af.	Acube Fons ſ. lacus <i>Syrt.</i> 83 Af.	Aduna fl. <i>Pers.</i>	485
Acanthus opp. <i>Aegypt.</i> 41 Af.	Adacara vide Idacara.	Adyrmachidæ pop. <i>Marmar.</i> 68 Af.	
Accanæ empor. <i>Aethiop.</i> 247 Af.	Adada opp. <i>Piſid.</i> 116	Aea opp. <i>Colch.</i>	220
Accaron civit. <i>Jud.</i> 363, 365	Adada opp. <i>Syr.</i> 265	Aeanteium tumulus <i>Troad.</i>	31
Accaron vicus <i>Jud.</i> 353	Adam, Adom opp. <i>trans Jord.</i> 405	Acopolis <i>Colch.</i>	220
		Acas	

I N D E X.

<i>Acas mons Aegypt.</i>	60 Af.	propriae divisio	87 Af.	<i>vicus Arab. fel.</i>	428
<i>Aëdonis inf. Marmar.</i>	70 Af.	<i>Agabeni pop. Arab. def.</i>	426	<i>Alchabur fl. Mesop.</i>	437
<i>Aegæ opp. Aeol.</i>	40	<i>Agamede locus inf. Lesb.</i>	9	<i>Aleius campus Cilic.</i>	355
<i>Aegæ opp. Cilic.</i>	148	<i>Agamna opp. Mesop.</i>	439	<i>Aleon fl. Jon.</i>	45
<i>Aegæa opp. Mauret. Cas.</i>	131 Af.	<i>Aganzaga Med.</i>	478	<i>Aleppo empor. Syr.</i>	262
<i>Aegeata pop. Aeol.</i>	41	<i>Agar opp. Af.</i>	92 Af.	<i>Alexandrea mons Mys.</i>	27
<i>Aegara opp. Lyd.</i>	84	<i>Agarra opp. Sus.</i>	488	<i>Alexandreum castell. Jud.</i>	335
<i>Aegiali, locus Paphlag.</i>	188	<i>Agathoclis insulae Arab.</i>	432	<i>Alexandri castra Marmar.</i>	68. Af.
<i>Aegimori aræ, scopuli ad Af.</i>	109 Af.	<i>Agathonis inf. Arab. sin.</i>	64 Af.	<i>columnæ</i>	541
<i>Aegimurus, Aegimorus inf. ad Af.</i>	109 Af.	<i>Agathuffa inf. Telos</i>	18	<i>inf. Pers.</i>	497
<i>Aeginetes fl. Paphlag.</i>	190	<i>Agathyrri pop. Scyth.</i>	542	<i>portus Gedros.</i>	519, 521
<i>Aeginetes opp. Paphlag.</i>	190	<i>Agazaca Paropam.</i>	514	<i>Alexandria Aegypt.</i>	10 Af.
<i>Aegira inf. Lesbos</i>	9	<i>Agbatana vide Ecbatana.</i>		<i>Arachos.</i>	518, 522
<i>Aegyptus</i>	4 Af.	<i>Agdamia opp. Cypri</i>	161	<i>Aria</i>	516
<i>Aegyptus inferior</i>	7 Af.	<i>Agdum opp. Cypri</i>	161	<i>Bactrian.</i>	508
<i>superior</i>	40 Af.	<i>Aginna opp. Iber.</i>	223	<i>Carman.</i>	498
<i>Aegyptus Scripturae sacrae</i>	34 Af.	<i>Agisymba regio Lib. int.</i>	153 Af.	<i>Dacar.</i>	512
<i>Aegypti fines</i>	4 Af.	<i>Agla vicus Jud.</i>	356	<i>Ind.</i>	530
<i>divisiones</i>	6 Af.	<i>Agna fl. Mauret. Ting</i>	139 Af.	<i>Alexandria ad Issum</i>	151
<i>Aegypti latus Arab.</i>	23 Af.	<i>Agni cornu promont. Aegypt.</i>	18 Af.	<i>Margiana</i>	505
<i>superioris divisio</i>	40 Af.	<i>Agoranis fl. Ind.</i>	526	<i>Oxiana</i>	509
<i>Aelana opp. Arab. Petr.</i>	419	<i>Agra opp. Sus.</i>	487	<i>Paropam.</i>	514
<i>Aelaniticus sinus</i>	419 & 28 Af.	<i>Agradatus fl. Pers.</i>	486	<i>Sogdian.</i>	512
<i>Aelia Capitolina, Hierosolyma</i>	333	<i>Agræi, Agaræi pop. Arab. def.</i>	427	<i>Alexandria Troas</i>	33
<i>Aendor vicus Galil.</i>	307	<i>Agrei pop. Arab.</i>	431	<i>colonia Romana</i>	ibid.
<i>Aenesipasta inf. Marmar.</i>	70 Af.	<i>Agri pop. Maed.</i>	431	<i>ultima f. ad Tanaim</i>	509
<i>Aenesippa inf. Marmar.</i>	170 Af.	<i>Agrialpæ vide Ariaspæ:</i>		<i>Alexandrina regio Aegypt.</i>	9 Af.
<i>Ancisiphra portus Marmar.</i>	66 Af.	<i>Agrilium Bithyn.</i>	186	<i>Alexandrinorum regionis nomos</i>	30 Af.
<i>Aeni inf. Arab.</i>	432	<i>Agriophagi pop. Ind.</i>	526	<i>Alexandropolis Arachos.</i>	548
<i>Aennum opp. Aegypt.</i>	59 Af.	<i>Agrippenies pop. Bithyn.</i>	186	<i>Parth.</i>	502
<i>Aenon locus Samar.</i>	317	<i>Agrippeum Jud. Anthedon</i>	372	<i>Dacar.</i>	512
<i>Aeoli pop.</i>	38	<i>Agrippias urbs Jud.</i>	372	<i>Alibaca opp. Cyren.</i>	75 Af.
<i>Aeolis f. Aeolia regio</i>	38	<i>Agris opp. Carm.</i>	498	<i>Alimne opp. Phryg.</i>	100
<i>Aeræ pop. Carman.</i>	499	<i>Agrizala opp. Galat.</i>	108	<i>Alinda opp. Caria</i>	63
<i>Aëria, Aethiopia</i>	152 Af.	<i>Agroira opp. Aeol.</i>	41	<i>Alloira opp. Aeol.</i>	41
<i>Aërmon vide Hermon.</i>		<i>Agubeni pop. vide Agabeni</i>		<i>Allossygne empor. Ind.</i>	532
<i>Aesculapii nemus, Phenic.</i>	273	<i>Aheloth. opp. Arab. Petr.</i>	420	<i>Almelic fl. Babyl.</i>	454
<i>templum in inf. Co</i>	16	<i>Ai urbs Jud.</i>	338	<i>Almia Scyth.</i>	541
<i>Aesepus fl. Mys.</i>	23	<i>Aialon opp. Jud.</i>	370	<i>Almœna opp. Af.</i>	104 Af.
<i>Aesitæ pop. Arab. def.</i>	426	<i>Ailana urbs Arab. Petr.</i>	419	<i>Almyræ opp. Aegypt.</i>	9 Af.
<i>Aetara Numid.</i>	115 Af.	<i>Ailanites sinus Arab. Petr.</i>	421	<i>Alone inf. Propont.</i>	8
<i>Aethaloës torrens Mys.</i>	23	<i>Ailath opp. Arab. Petr.</i>	420	<i>Alonta fl. Scyth.</i>	541
<i>Aetheria, Aëria, Aethiopia</i>	152 Af.	<i>Aiorum regio Ind.</i>	526, 531	<i>Alfadamus mons Trachonit.</i>	378
<i>Aethiope inf. Lesbos,</i>	9	<i>Aipolis Babyl.</i>	461	<i>Altaba Numid.</i>	119. Af.
<i>Aethiopes Hesperii</i>	147 Af.	<i>Akrabbim Jud.</i>	360	<i>Altha opp. Chald.</i>	462
<i>Aethiopia Libyæ</i>	152 Af.	<i>Alabanda civit. Caria</i>	62	<i>Alvaca Med.</i>	475
<i>supra Aegyptum</i>	152 Af.	<i>Alabandensis conventus</i>	127	<i>Alyatta opp. Bithyn.</i>	186
<i>Aethiopicus sinus</i>	161 Af.	<i>Alabastrorum urbs Aegypt.</i>	43 Af.	<i>Alyattis sepulcrum</i>	78
<i>Aethria inf. Rhodus</i>	18	<i>Alabater promont. Carman.</i>	498	<i>Amaad opp. Galil.</i>	295
<i>Aethusa inf. ad Af.</i>	109 Af.	<i>Alalis opp. Syr.</i>	265	<i>Amad</i>	ibidem
<i>Africa</i>	3 Af.	<i>Alamata opp. Syr.</i>	265	<i>Amalekitæ pop. Arab. Petr.</i>	415
<i>Africa an ab antiquis circum na-</i>		<i>Alander fl. Phryg.</i>	100	<i>Aman Jud.</i>	361
<i>vigata?</i>	Af.	<i>Alani pop. Scyth.</i>	54	<i>Amana opp. Med.</i>	478
<i>Africa Carthaginiensis</i>	85 Af.	<i>Alata opp. Arab. def.</i>	425	<i>Amanicæ Pylæ Cilic.</i>	149
<i>interior</i>	152 Af.	<i>Alazon fl. Alban.</i>	227	<i>Amanienſes pop. Cilic.</i>	150
<i>veteribus cognita</i>	142 Af.	<i>Albana opp. Alban.</i>	227	<i>Amanus mons Cilic.</i>	149, 157
<i>propria</i>	85 Af.	<i>Albania portæ.</i>	227	<i>Amardi pop. Med.</i>	474
<i>Africae fines</i>	3, 4 Af.	<i>Albanus fl. Albania</i>	227	<i>pop. Scyth.</i>	542
<i>plurima nomina</i>	4 Af.	<i>Album litus Marmar.</i>	66 Af.	<i>Amardus fl. Med.</i>	474
		<i>Albus portus Arab. sin.</i>	60 Af.		Am-

INDEX.

Amariacæ, vide Anariacæ.	Amplaga fl. Numid.	113, 126 Af.	Antæopolis Aegypt.	51 Af.
Amarusa opp. Hyrcan.	Ampsalis opp. Bospor.	218	Anteopolites nomos Aegypt.	117 Af.
Amasia urbs Ponti	Amuncia opp. Syrt.	83 Af.	Antandrus opp. Mys.	27
Amastris urbs Paphlag.	Amyntæ regnum	128	Antaradus opp. Syr.	253
Amath. vide Hamath.	Amyzon opp. Caria	61	Antariani pop. Scyth.	542
Amatheï pop. Arab.	Anab Jud.	361	Anthedon opp. Jud.	371
Amathûs castell. trans Ford.	Anabon regio Arie	516	Antheia urbs Lydia.	84
urbs Cypri	Anabucis Syrt.	79 Af.	Anthemûs inf. Samos	13
Amathusia inf. Cyprus	Anabura opp. Phryg.	100	opp. Mesopot.	446
Venus	opp. Pisid.	115	Anthemusia regio Mesop.	434
Amazones	Anacreontis patria	46	opp. Mesop.	434, 446
Amazonium Ponti	Anaitica regio Armen.	235	Anthemusium Mesop.	ibid.
Ambastus fl. Ind.	Anaitis dea	235	Anthinæ insulæ ad Tphes.	12
Ambavatæ pop. Paropam.	Analiba opp. Armen.	242	Anthropophagi pop. Seric.	544
Ambe opp. Arab. fel.	Anamis fl. Carman.	498	Aethiopes	151
Ambitui pop. Galat.	Anariacæ pop. Med.	504	Anthilla opp. Aegypt.	13 Af.
Ambiada urbs Pisid.	Anarismundi prom. Taprob.	538	Antibacchi inf. Arab. sin. 64, 162 Af.	
Ambrodax opp. Parth.	Anarium opp. Armen.	236	Antibole ost. Gang. fl.	526, 534
Amelas opp. Lycia	Anarus opp. Galat.	110	Anticasius mone Syr.	251
America an antiquis cognita?	Anathan munim. Mesop.	438	Anticeta fl. Bospor.	216
	Anatho inf. Mesop.	438	Anticetus, vide Atticetus	190
Amerytha vicus Galil.	Anathot opp. Jud.	341, 353	Anticimolis, Anticinolis opp. Paphlag.	190
Amibu inf. Aethiop.	Anava vide Anaya.		Anticragum jugum Lycia	71
Amida Mesop.	Anaximandri patria	53	Antigonea urbs Bithyn.	182
Amisum opp. Paphlag.	Anaya opp. Phryg.	97	Antigonía Syr.	253
Amisus urbs Ponti	Anazarbus urbs Cilic.	154	Troad.	33, 34
Ammana urbs trans Ford. Philadelpha	Anazarbeni pop. Cilic.	154	Antilibanus mons Syr.	267
	Anciale urbs Cilic.	146	Antinoites nomos Aegypt.	44 Af.
Ammæa opp. Arab. des.	Anchialeus fl.	147	Antinoû, Antinoi urbs, Aeg.	44 Af.
opp. Mesop.	Ancobaritis regio Mesop.	134	Antiochea Lamotidis	144
Ammædara, Ammedara colon.	Ancon portus Ponti	194	Antiochi solem opp. Aegypt.	63 Af.
Numid.	Ancorarum urbs Aegypt.	42 Af.	Antiochia Assy.	472
Amman urbs Arab.	Ancore urbs Bithyn.	184	Caria	61
Ammaûs vide Emmaûs.	Ancyra Abasitidis	89	Antiochia sup. r Crago	139
Ammochostum promont. Cyp.	Galatia.	106	Antiochia Epidaphnes urbs Syr.	253
Ammodos promont. Cilic.	Phrygia	89	Antiochia ad Euphrat. opp. Commag.	
Ammon urbs Marmar.	Andabitis opp. Cappad.	209	mag.	247
Ammon urbs Marmar.	Andaca, Andraca opp. Ind.	527	Lamotidis	144
Ammoniacus nomos Marmar.	Andanis fl. Carman.	497	Lydia	83
	Andera opp. Mys.	28	ad Mæandrum opp. Caria	61
Ammonii pop. Arab.	Anderica opp. Sus.	488	Margiana	505
pop. Marmar.	Andraca opp. Cappad.	211	Mesop.	442
Ammonitæ pop. Arab. Petr.	India.	527	Mygdon.	448
Ammonitis regio Arab.	Andrapa Paphlag.	191	Antiochia ad Orontem, Syr.	253
Ammonus opp. Syrt.	Andria opp. Phryg.	99	Pisidix	113, 116
Amordacia, Amordocia regio	Andriaca civitas Lycia	67	colon. Rom.	ibid.
Babyl.	Andrius fl. Troad.	36	inf. Propont.	8
Amorgus inf. Aegæi	Andro, Andropolis Aegypt.	30 Af.	regio Syriæ	248
Amorium opp. Phryg.	Andropolites nomos Aegypt.	13, 30 Af.	Tauri, Commag.	244
Amoritæ vide Amorrhæi.	Androsia opp. Galat.	110	Antiochiana regio Lycæon.	122
Amorrhæi pop. Chanan.	Anemurium opp. Cilic.	139	Antipatris opp. Samar.	324
Amorrhitis regio trans Ford.	Angaucani pop. Mauret. Ting.	141 Af.	Antiphellus opp. Lycia	67
Ampelone Arab.	Anguri opp. Galat.	106	Antiphili scil. opp. Aegypt.	9 Af.
colonia Milesiorum	Aniana opp. Mesop.	436	Antiphra vicus Marmar.	66 Af.
Ampelus promont. inf. Sami.	Annibi montes Scyth.	543	Antiphra inf. Marmar.	70 Af.
Ampelusia promont. Mauret. Ting.	Annibi pop. Ser.	544	Antipyrgus portus Marmar.	67 Af.
	Anitha opp. Arab. Petr.	423	Antissa opp. Lesbi inf.	9
Amphipolis Syr.	Anægath opp. Lib. int.	149	Antitaurus mons Cappad.	213
Ampis opp. Arab.	Antæi, scil. urbs Aegypt.	52 Af.	Antonia castell. Hierosol.	331
Ampreutæ pop. Colch.			Anu-	

I N D E X

Anurogrammum urbs <i>inf. Taprob.</i>	538	Apollinis Magna urbs <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Aracha regio	518
Anydros <i>inf. ad Ephes.</i>	12	Parva	53 Af.	Arachotus fl. <i>Arachos.</i>	ibid.
Anzabas fl. <i>Affyr.</i>	468	promont. <i>Afr.</i>	95, 102 Af.	fons	518
Anzeta opp. <i>Armen.</i>	236	<i>Mauret. Cef.</i>	127 Af.	urbs	518
Anritene vide <i>Azetene.</i>		vicus, vide <i>Apollinis Parva</i>		Arachotoscrene palus <i>Arachos.</i>	518
Aorni urbs <i>Bactr.</i>	508	Apollo superior, vide <i>Apollono.</i>		<i>Aracia</i> <i>inf. Pers.</i>	497
Aornos petra <i>Ind.</i>	527	polis.		<i>Araciana</i> opp. <i>Parth.</i>	502
Aorsi pop. <i>Scyth.</i>	542	Apollonia <i>Affyr.</i>	471	Aractene regio <i>Affyr.</i>	467
Apabactica urbs <i>Parth.</i>	501	Apollonia & <i>Apollonias</i> portus		Arad Arath, urbs <i>Jud.</i>	358, 360
Apæsus urbs <i>Mys.</i>	23	<i>Cyren.</i>	71 Af.	Aradus <i>inf. Syr.</i>	252
Apamea , <i>Apamia</i> , <i>Απαμεια</i> , vide		Apollonia ad <i>Lambanum</i> , <i>Caria</i>	61	<i>Aræ</i> <i>Sogdian.</i>	510
ut oque loco.		<i>Palaest.</i>	320	Arægo fl. <i>Iber.</i>	223, 224
Apamea <i>Bithyn.</i>	171	<i>Pisid.</i>	114	Aram , <i>Aramæa</i> regio,	433
Cobotos. <i>Phryg.</i>	95	<i>supra Rhyndacum</i>	24	Aram Bethrehob	280
Cobotos, <i>Pisid.</i>	115	<i>Syria.</i>	280	Damefek	ibid.
<i>Med.</i>	477	Apolloniatis regio <i>Affyr.</i>	466, 471	Maachia	ibid.
Mefenes <i>Babylon.</i>	458	Apollonidea opp. <i>Lyd.</i>	81	Naharaim	280
<i>Mesop.</i>	436	Apollonidenfes pop. <i>Lydia</i>	81	Soba	ibid.
Raphane <i>Med.</i>	477, 501	Apollonii philofophi patria	209	Aramatha civit. <i>trans Jordan.</i>	389
<i>Pisidia</i>	115	Apollonis , opp. <i>Lyd.</i>	81	Arana opp. <i>Drang.</i>	518
<i>Sittacena</i>	463	Apollonopolis <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Arane opp. <i>Armen.</i>	242
<i>Syria</i>	255	Apollonos , <i>scil.</i> urbs, <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Aranga mons <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Apamene regio <i>Syr.</i>	256	Apollonoshieritæ pop. <i>Lydia</i>	79	Arapis fl. <i>Carm.</i>	497
Apamenfis conventus	127	Aporidos come <i>Phryg.</i>	100	Ararat montes <i>Armen.</i>	233
Apamenus lacus <i>Syr.</i>	257	Appha opp. <i>Parth.</i>	502	Araraueles pop. <i>Syrt.</i>	83
Apamia <i>Mefenes</i> , <i>Babyl.</i>	458	Apphadana opp. <i>Mesop.</i>	450	Arasaci pop. <i>Ind.</i>	527
Apamia vide <i>Adamea</i>		Apphana <i>inf. fin. Pers.</i>	432	Arasenfes pop.	111
Apari opp. <i>Numid.</i>	115 Af.	Apphar. opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Aratha opp. <i>Margian.</i>	512
Apaturos opp. <i>Bospor.</i>	217	Appia opp. <i>Phryg.</i>	99	Arathos <i>inf. fin. Pers.</i>	432
Apaturæ <i>Veneris</i> fanum		Apfarius , <i>Apforus</i> , fl. <i>Colch.</i>	221	Auracides pop. <i>Cyren.</i>	75 Af.
Apavaretice opp. <i>Parth.</i>	501	Apfilæ pop. <i>Colch.</i>	222	Araxa opp. <i>Lycia</i>	70
Apavareticene regio <i>Parth.</i>		Aptuchi , <i>Aptungis</i> fanum, <i>Cyren.</i>	72 Af.	Araxates fl. <i>Sogd.</i>	509
Aperræ opp. <i>Lycia</i>	67	Apuleii patria	121 Af.	Araxenus campus <i>Armen.</i>	229, 234
Aphaca locus <i>Syr.</i>	268	Apyre vide <i>Aperræ.</i>		Araxes fl. <i>Armen.</i>	228
Aphadhadana <i>Mesop.</i>	438	Aqua contradictionis	423	fl. <i>Mesop.</i>	439
Aphar vide <i>Sapphar.</i>		Aquæ calidæ <i>Af.</i>	105, 109	fl. <i>Margian.</i>	506
Aphek opp. <i>Galil.</i>	295	colonia <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.	fl. <i>Pers.</i>	484, 486
Adhra <i>Jud.</i>	341	Aquæ flumina opp. <i>Syr.</i>	249	Arbaca opp. <i>Arachos.</i>	518
Aphricerones pop. <i>Lib. int.</i>	151 Af.	Aquæ Merom	293	Arbela opp. <i>Affyr.</i>	471
Aphrodisias urbs <i>Caria</i>	61	Aquæ Regiæ, opp. <i>Af.</i>	93	vicus <i>Galil.</i>	305
opp. <i>Cilic.</i>	140	Aquilaria , locus <i>Af.</i>	98	Arbelitis regio <i>Affyr.</i>	466, 471
<i>inf. ad Carman.</i>	499	Ar urbs <i>Arab.</i>	412	Arbies , <i>Arbii</i> , <i>Arbitæ</i> pop. <i>Gedros.</i>	519
<i>inf. ad Cyren.</i>	76 Af.	Ara <i>Amoris</i> , promont. <i>Aegypt.</i>	62 Af.	Arbii pop. <i>Carman.</i>	499
Aphrodisium opp. <i>Cypri</i>	162	Ara <i>Palladis</i> <i>inf. Arab. fin.</i>	64 Af.	Arbis fl. <i>Carman.</i>	498
opp. <i>Afr.</i>	96 Af.	Arabia	410	fl. & opp. <i>Gedros.</i>	519, 521
colon. <i>Numid.</i>	112 Af.	Arabia deferta	424	Arbis , <i>Arabis</i> opp. <i>Aethiop.</i>	157
Aphroditopolis <i>Aegypti</i>	21 Af.	Eudæmon	428	Arbitæ montes <i>Gedros.</i>	519
Aphroditopolis urbs <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Felix	428	Arbua opp. <i>Pers.</i>	496
Aphroditopolis in <i>Delta</i> <i>Aegypti</i>	21 Af.	Petræa	351, 410	Arca <i>Cæsarea</i> opp. <i>Phœnic.</i>	279
<i>Hyptan</i> <i>Aegypt.</i>	42 Af.	Philadelphensis	411	Arca opp. <i>Phœnic.</i>	279
Aphroditopolites nomos <i>Aegypt.</i>	42 Af.	Arabia <i>Scenitarum</i> regio <i>Mesop.</i>	435	Arce urbs <i>Arab.</i>	418
Apis opp. <i>Marmar.</i>	66 Af.	Arabia div. fio	410	Arcefine <i>inf. Af.</i>	15
Apobatana <i>Med.</i>	477	Arabia nomos <i>Aegypt.</i>	33 Af.	Archabis fl. <i>Colch.</i>	222
Apocopa opp. <i>Aethiop.</i>	161, 162 Af.	Arabicus finus	161 Af.	Archæopolis <i>Colch.</i>	222
promont.	ibid.	Arabici finus ora	61 Af.	Archandropolis <i>Aegypt.</i>	13 Af.
finus	ibid.	Arabius fl. <i>Gedros.</i>	519	Archelais urbs <i>Cappad.</i>	207
Apocopi montes <i>Ind.</i>	526	Aracca <i>Aracha</i> opp. <i>Suf.</i>	487	vicus <i>Jud.</i>	336
		Arace urbs <i>Arab.</i>	418	Archile opp. <i>Cyren.</i>	75
				Arconnefus <i>inf. Asia</i>	18
				Arcta-	

I N D E X.

Arctacana opp. <i>Aria</i>	516	Armenia divisio	233	Arvarni pop. <i>Ind.</i>	526
Arctonelos opp. <i>Myf.</i>	22	Armenochalybes pop. <i>Iber.</i>	224	Arudis opp. <i>Syr.</i>	547
Ardania, Ardanaxes, Ardanis prom.		Armiana opp. <i>Parth.</i>	502	Aruma opp. <i>Samar.</i>	528
<i>Marmar.</i>	67	Armosata urbs <i>Armen.</i>	337	Arxata urbs <i>Armen.</i>	237
Ardea opp. <i>Perf.</i>	496	Armozei pop. <i>Carman.</i>	499	Arycanda opp. <i>Lycia</i>	73
Areca opp. <i>Syr.</i>	245	Armozon promont. <i>Carman.</i>	498	Arycandus fl. <i>Lycia</i>	73
Areccæi campi <i>Suf.</i>	488	Armua fl. <i>Numid.</i>	112 Af	Arymagdus fl. <i>Cilic.</i>	139, 144
Arecon vide Rakon.		Armuza opp. <i>Carman.</i>	498	Arzilla urbs <i>Mauvet. Ting.</i>	138 Af.
Arendæ <i>Lycia</i>	72	Arnon fl. <i>trans Ford</i>	400, 412	Asaborum promont. <i>Arab. fel.</i>	429
Areopolis <i>Arab.</i>	412	Aroer opp. <i>trans Ford.</i>	399	Asæi pop. <i>Scyth.</i>	541
Arethusa urbs <i>Syr.</i>	257, 258	Aromata opp. <i>Lyd.</i>	85	Asama, Asana fl. <i>Maur. Ting.</i>	139 Af.
Arethusa lacus <i>Armen.</i>	231	empor. <i>Aethiop</i>	161, 162 Af.	Asan vicus <i>Jud.</i>	357
Arga vicus <i>Arab. fel.</i>	428	promont.	ibid.	Asaph opp. <i>Syr.</i>	263
Argadina opp. <i>Margian.</i>	505	Arosis fl. <i>Perf.</i>	484, 486	Asaphidama opp. <i>Syr.</i>	263
Arganthenius mons <i>Bithyn.</i>	173	Arrade opp. <i>Arab. def.</i>	425	Asaracæ pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Argari urbs <i>Ind.</i>	532	Arrapa <i>Assyr.</i>	472	Asarath fl. <i>Mauvet. Caf.</i>	133 Af.
Argaricus sinus	ibid.	Arrapachitis regio <i>Assyr.</i>	466, 469	Asbyta, Asbyta pop. <i>Cyren.</i>	127 Af.
Argennos inf. <i>Jen.</i>	14, 50	Arrhentias inf. <i>Ponti</i>	197	Asca opp. <i>Arab.</i>	432
Argentea regio <i>Ind.</i>	534	Arrichi pop. vide Arichi.		Ascalon urbs <i>Jud.</i>	366
urbs <i>Ind.</i>	538	Arfacia <i>Med.</i>	478	Ascandalis opp. <i>Lycia</i>	73
Arginusæ insulæ <i>Aeol.</i>	12	Arfamofata vide Armosata.		Ascania insulæ <i>ad Troad.</i>	8
Argob regio <i>trans Ford.</i>	383	Arfanias fl. <i>Armen.</i>	231	Ascanius lacus <i>Bithyn.</i>	173, 182
Argyre inf. <i>Ind.</i>	538	Arfenaria colonia <i>Mauvet. Caf.</i>	128	Ascatancæ pop. <i>Scyth.</i>	542
Aria, Ariana regio,	515	Arseta regio <i>Armen.</i>	234	Ascitæ pop. <i>Arab.</i>	431
Aria lacus Arianae	516	Arfiana opp. <i>Suf.</i>	488	Ascura opp. <i>Armen.</i>	236
Ariaca opp. <i>Margian.</i>	505	Arfinarium promont. <i>Lib. int.</i>	148 Af.	Ascurum fl. <i>Colch.</i>	222
Ariacæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Arfinoe <i>Aegypt.</i>	28 Af.	opp. <i>Mauvet. Ting.</i>	139 Af.
Ariaces pop. <i>Ind.</i>	526	<i>Cilic.</i>	139	Asdod vide Azotus.	
Ariace Sadinorum regio <i>Ind.</i>	531	Arfinoe <i>Cypri austr.</i>	193	Asca opp. <i>Jud.</i>	354
Ariamazzæ petra <i>Sogd.</i>	510	<i>mediterr.</i>	168	Asedoth Phasga opp. <i>trans Ford.</i>	404
Ariarathira opp. <i>Cappad.</i>	211	<i>septentr.</i>	161	Asemona opp. <i>Jud.</i>	360
Arias, Arius fl. <i>Aria</i>	516	Arfinoe <i>Cyren.</i>	71 Af.	Aser opp. <i>Samar.</i>	326
Ariasæ pop. <i>Drangian.</i>	517	<i>Heptan. Aegypt.</i>	42 Af.	Aseritidis tribus oppida	288
Ariaspe opp. <i>Drang.</i>	ibid.	<i>Lycia</i>	66	Asia	1
Ariasius opp. <i>Pisid.</i>	120	<i>Troglocl.</i>	63 Af.	Asia citerior.	2
Aricada opp. <i>Drang.</i>	518	Arfinoites nomos <i>Aegypt.</i>	42 Af.	ulterior	ibid.
Arichi pop. <i>Maot.</i>	217, 218	Arfatis regio <i>Hyracan.</i>	503	inferior	5
Arigæum opp. <i>Ind.</i>	527	Artabis, Artabins fl. <i>Gedroj.</i>	519	superior	5
Arimantos vicus <i>Cyren.</i>	75 Af.	Artacabane opp. <i>Aria.</i>	516	major	2
Arimanum civit. <i>trans Jordan.</i>	389	Artacana opp. <i>Parth.</i>	502	minor	ibid.
Arimara opp. <i>Syr.</i>	262	Artacava, Articaudna opp. <i>Aria</i>	516	proconsularis	4, 125
Arimaspi pop. <i>Scyth.</i>	542	Artace vicus <i>Bithyn.</i>	176	proprie dicta	4
Aripa <i>Mauvet. Caf.</i>	133 Af.	Artacene regio <i>Assyr.</i>	467	Asia cis Taurum	3
Arisba opp. inf. <i>Lesbi</i>	9	Artacoana urbs <i>Aria.</i>	516	cis Taurum sub Romanis	124
opp. <i>Troad.</i>	31	Artagera opp. <i>Armen.</i>	239	intra Taurum	3
Ariferia opp. <i>Syr.</i>	248, 262	Artagira opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	intra Halyn amnem	3
Aristes pop. <i>Sogd.</i>	509	Artamis fl. <i>Bactr.</i>	507	circa Caystrum fl.	5
Aristophyli pop. <i>Paropam.</i>	514	Artanes fl. <i>Bithyn.</i>	176	Asia opp.	5
Ariusia vina inf. <i>Lhi</i>	12	Artanissa opp. <i>Iber.</i>	223	Asia opp. <i>Suf.</i>	488, 489
Ariusius campus	ibid.	Artasigarta opp. <i>Armen.</i>	236	Asia palus	5
Arma, locus <i>Jud. qui & Harma.</i>	357	Artaxata urbs <i>Armen.</i>	236	Asiace opp. <i>Arachos.</i>	518
Armacales fl. <i>Babyl.</i>	453	Artemita opp. <i>Arab. def.</i>	425	Asiæ divisio	1
Armaçtica opp. <i>Iber.</i>	224	urbs <i>Assyr.</i>	471	Asiæ inferiora	6
Armalcar fl. <i>Babyl.</i>	453	Artemisium promont. <i>Caria</i>	60	superiora	ibid.
Armathem urbs <i>Samar.</i>	323	Arthodon inf. <i>ad Troad.</i>	8	Asiæ cis Taurum status antiquus in	
Armene vicus <i>Paphlag.</i>	190	Articene regio <i>Parth.</i>	500	mediterraneis	75
Armenia	227	Artoarda opp. <i>Paropam.</i>	514	in partibus	
Armenia major.	228	Artynia stagnum <i>Myf.</i>	24	maritimis	21
minor	240	Arvaltes mons <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Asiongaber opp. <i>Arab. Petr.</i>	420
utraque	227			Asiotæ vide lotæ	

I N D E X.

Afium pratum <i>Lydia</i>	84	Astyra opp. <i>Myf.</i>	27, 28	Audira opp. <i>Af.</i>	104
Afimiræa regio <i>Ser.</i>	544	opp. <i>Troad.</i>	35	Audum promont & fl. <i>Mauret.</i>	127
A'miræi montes	ibidem	Astyrenæ Dianæ lucus <i>Myf.</i>	28	Audus mons	123 Af.
A'murna opp. <i>Hyrca.</i>	504	Afylum in infula Samo	13	Avera opp. <i>Syr.</i>	26
Afna <i>Jud.</i>	361	Atabyria inf. <i>Rhodus</i>	18	Augala <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.
Afochis vicus <i>Galil.</i>	311	Atabyrii Jovis templum	19	Augusta opp. <i>Cilic.</i>	145
Afopus fl.	92	Atabyris mons inf. <i>Rhodi.</i>	19	Augylæ, Augilæ pop.	154 Af.
Afor opp. <i>Jud.</i>	355	Atabyrium opp. <i>Galil.</i>	305	Augustada <i>Phryg.</i>	101
Aforus urbs <i>Galil.</i>	297	Atargatis deæ fanum	260	Augustonice, Augustamnica pro-	
Afpa opp. <i>Parth.</i>	502	Atarnea opp. <i>Myf.</i>	29	vinc. <i>Aegypt.</i>	20 Af.
Aspacara opp. <i>Ser.</i>	544	Ataroth, Atroth. opp. <i>trans Ford.</i>	399	Augustopolis <i>Phryg.</i>	101
Aspacaræ pop. <i>Ser.</i>	544		399	Avim <i>Jud.</i>	403
Aspeia inf. <i>Cyprus</i>	160	Ateia opp. <i>Syr.</i>	265	Avitta opp. <i>Af.</i>	105
Aspendus urbs <i>Pamphyl.</i>	134	Athach opp. <i>Jud.</i>	357	Avium oppidum <i>Phanic.</i>	276
Asphaltites lacus <i>Jud.</i>	349	Athar opp. <i>Jud.</i>	357	infula <i>Aethiop.</i>	162 Af.
Aspis inf. <i>Asia.</i>	12	Atharoth, Athroth <i>Samar.</i>	327	promont. inf. <i>Taprob.</i>	538
locus <i>Syræ.</i>	145 Af.	Atharrabis vide Athribis.		Auladis opp. <i>Me/op.</i>	450
promont. <i>Aegypt.</i>	62 Af.	Atharrabites nomos <i>Aegypt.</i>	32 Af.	Aulocrene mons <i>Phryg.</i>	96
urbs <i>Afr.</i>	97	Atheræ opp. <i>Colch.</i>	222	Aulon opp. <i>Arab.</i>	414
Aspii pop. <i>Ind.</i>	527	Athis opp. <i>Syr.</i>	264	Aurana opp. <i>Arab. Des.</i>	425
Aspifii montes <i>Scyth.</i>	542	Athribis opp. <i>Aegypt.</i>	19, 33 Af.	Auranitis regio <i>Babyl.</i>	451, 461
pop.	ibidem	fluv.	ibid.	regio <i>trans Ford.</i>	380
Aspithra fl. <i>Ind.</i>	535	Athribiticus nomos <i>Aegypt.</i>	32 Af.	Aurea regio <i>Ind.</i>	534
opp.	ibid.	Athritæ pop. <i>Arab.</i>	431	Auritina opp. <i>Cyren.</i>	75
Aspona opp. <i>Galat.</i>	111	Athrulla opp. <i>Arab.</i>	432	Ausara opp. <i>Arab. Fel.</i>	429
Aspungitani pop. <i>Mæot.</i>	217	Athymbra urbs <i>Lydia</i>	84	Aufigda Cyren,	72 Af.
Asfaceni pop. <i>Ind.</i>	527	Atlas mons, major	138	Ausunza opp. <i>Pers.</i>	496
Astara fl. <i>Mauret. Caf.</i>	128 Af.	minor	ibid.	Ausira opp. <i>Isaur.</i>	137
Astārath, Asifārath opp. <i>Mauret.</i>	133 Af.	Atlantis infula	220 sequ. Af.	Ausitis regio <i>Arab. Des.</i>	427
<i>Caf.</i>	133 Af.	disparuit	225 Af.	Austanitis regio <i>Armen.</i>	234
Astūræ, Astūrus opp. <i>Af.</i>	105, 106	Atoa opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133	Austrasius mons <i>Numid.</i>	123 Af.
Astūrus opp. <i>Numid.</i>	118 Af.	Atramiæ pop. <i>Arab. fel.</i>	429	Austri cornu sinus <i>Af.</i>	144 Af.
Astus urbs <i>Myf.</i>	27	Atropatia, Aropatene regio <i>Media</i>	474	Ausum opp. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.
Assyria	465		474	Autoba <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Assyriæ fines	466	Athroth Addar <i>Samar.</i>	327	Autolala opp. <i>Lib. int.</i>	148 Af.
Assyrii pop. <i>Ponti</i>	202	Atroth Sophan. opp. <i>trans Ford.</i>	399	inf.	144 Af.
Asta opp. <i>Drang.</i>	518	Attavicus <i>Arab. fel.</i>	429	Autololes pop. <i>Mauret. Caf.</i>	133,
Astabenî pop. <i>Hyrca.</i>	503	Attalea vide Attalia		146, 148 Af.	
Astaboras, Astaborras fl. <i>Aethiop.</i>	157, 159 Af.	Attalenses pop.	111	Automala, Automalax castell. <i>Cyr.</i>	174 Af.
Astacenus sinus	173	Attalia <i>Æol.</i>	41		
Astacilicis opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	<i>Lyd.</i>	ibid.	Auxacia opp. <i>Scyth.</i>	543
Astacum urbs <i>Bithyn.</i>	174	<i>Pamphyl.</i>	132	Auxacii montes	543
Astacures pop. <i>Syrt.</i>	83 Af.	Attassinaus opp. <i>Phryg.</i>	101	Auxacitis regio	543
Astacuri pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Attelebusfa inf. <i>Cilic.</i>	159	Auximis opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.
Astacus opp. <i>Syr.</i>	280	Atteva opp. <i>Aethiop</i>	157	Auxiqua opp. <i>Syrt.</i>	80 Af.
Astapus, Astapes fl. <i>Aethiop.</i>	157, 158	Atticita fl. <i>Bospor.</i>	217	Auxiu opp. <i>Syrt.</i>	80 Af.
Astarothe regia <i>trans Ford.</i>	384	Atticitus fl. <i>Scyth.</i>	541	Auxume. Auxumis urbs <i>Aethiop.</i>	159 Af.
Astarte urbs <i>trans Ford.</i>	396	Attiri pop. <i>Aegypt.</i>	64, 159 Af.		
Astelepha fl. <i>Colch.</i>	220	Attyda opp. <i>Phryg.</i>	101	Auzara opp. <i>Arab. Des.</i>	425
Asteria inf. <i>Rhodus</i>	18	Aturia, <i>Assyria</i>	466	Auzia; Auzæa, Auza opp. <i>Mauret.</i>	
Asthæa inf. <i>sub Gedros.</i>	522	Aturia regio <i>Assyr.</i>	466	<i>Caf.</i>	132 Af.
Astosaba, Astasobas, Astufapes fl. <i>Aethiop.</i>	158 Af.	Atyria regio	466	Axima <i>Pers.</i>	496
Astragon castell. <i>Caria</i>	63	Avalitæ pop. <i>Aethiop.</i>	159, 160 Af.	Axius fl. <i>Syr.</i>	256
Astrate inf. <i>Arab. sin.</i>	64, 162 Af.	Avalites empor.	161 Af.	Axome vide Auxume.	
Astroth Karnaim <i>trans Ford.</i>	384	sinus	ibid.	Axylis vicus <i>Marmar.</i>	68 Af.
Asturicani pop. <i>Scyth.</i>	541	Avara opp. <i>Arab. Petr.</i>	423	Aza urbs <i>Armen.</i>	240
Astypalæa inf. <i>Asia,</i>	16, 18	Avasis vide Oasis.		Aza vide Gaza.	
		Auchis opp. <i>Scyth.</i>	541	Aza <i>Ponti</i>	205
		Audatha opp. <i>Arab. des.</i>	425	Azama urbs <i>Numid.</i>	115 Af.
		Audia opp. <i>Arab. Petr.</i>	423	Azani urbs <i>Phryg.</i>	87
				Aza-	

I N D E X.

Azania regio <i>Aethiop.</i>	159, 160 Af.	Bagisara opp. <i>Gedros.</i>	521	Batana, Batiana <i>Med.</i>	477
Azanitis regio <i>Phryg.</i>	87	Bagous mons <i>Drang.</i>	517	Batanæa regio <i>trans Ford.</i>	376, 382
Azanus fl. <i>Taprob. inf.</i>	538	Bagrada fl. <i>Afr.</i>	100	Bathul vide Bethul.	
Azara opp. <i>Armen.</i>	236	fl. <i>Perf.</i>	485, 486	Bathyræ vicus <i>trans Ford.</i>	384
<i>Bospor.</i>	205	Bagravandene regio <i>Armen.</i>	235	Bathys fl. <i>Colch.</i>	221
<i>Scyth.</i>	541	Bala opp. <i>Fud.</i>	358	portus <i>Aegypt.</i>	62 Af.
Azara templum Minerva	492	Balagæa, Balatæa <i>Arab. Desf.</i>	425	Bati pop. <i>Ind.</i>	526
Azara opp. <i>Sarmat.</i>	541	Balanæa opp. <i>Syr.</i>	252	Batnæ opp. <i>Syr.</i>	443
Azaraba <i>Sarm.</i>	541	Balbura <i>Lycia</i>	73	Batne municip. <i>Mesop.</i>	434
Azatha <i>Armen.</i>	236	Balicha fl. <i>Mesop.</i>	447	Batracharta <i>Chald.</i>	462
Azem opp. <i>Fud.</i>	358	Balipatra <i>Ind.</i>	531	Batrachus, Batracus portus <i>Marmar.</i>	
Azetene regio <i>Armen.</i>	358	Ballatha <i>Mesop.</i>	450		67 Af.
Azicis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Balunga urbs <i>Ind.</i>	535	Battiadæ pop. <i>Cyren.</i>	74 Af.
Aziris opp. <i>Armen. min.</i>	241	Bambyce opp. <i>Syr.</i>	260	Baumæ opp. <i>Mesop.</i>	436
Azmon opp. <i>Fud.</i>	360	Bamoth Baal <i>trans Ford.</i>	404	Baxala opp. <i>Mesop.</i>	450
Azmorna <i>Hircan.</i>	504	Banabe opp. <i>Mesop.</i>	438	Bazacata inf. <i>Ind.</i>	538
Azotus civit. <i>Fud.</i>	317, 366	Banacha opp. <i>Arab. Desf.</i>	425	Bazes <i>Cappad.</i>	209
Azuiz fl. <i>Syrt.</i>	83 Af.	Banadedari manlio <i>Syrt.</i>	79 Af.	Bazira urbs <i>Ind.</i>	528
B.		Banafa Valentia colonia <i>Mauret.</i>	140 Af.	Bazium promont. <i>Aegypt.</i>	62 Af.
Baala civit. <i>Fud.</i>	352	<i>Ting.</i>	438	Bazra vide Bozra.	
Baalath opp. <i>Fud.</i>	371	Banata <i>Mesop.</i>	527	Beana, beona <i>Babyl.</i>	457
Baalgad opp. <i>trans Ford.</i>	296, 378	Bandobena regio <i>Ind.</i>	141 Af.	Beatorum insula <i>Aegypt.</i>	46 Af.
Baalmeon vicus <i>trans Ford.</i>	403	Banjubæ pop. <i>Mauret. Ting.</i>	133 Af.	Bebryces pop.	171
Baalaliffa opp. <i>Fud.</i>	350	Banjuræ pop. <i>Mauret. Caf.</i>	146 Af.	Bebrycia, <i>Bithynia</i>	170
Baalzephon locus <i>Aegypt.</i>	37 Af.	<i>Gætuli</i>	536	Bechiri pop. <i>Ponti</i>	204
Baarfares vide Maarfares.		Barace inf. <i>Ind.</i>	534	Bechis urbs <i>Aegypt.</i>	17 Af.
Baaru mons	403	Baracura empor. <i>Ind.</i>	123	Becius mons <i>Drang.</i>	517
Babba colonia <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	Barate opp. <i>Lycæon.</i>	425	Bedirum opp. <i>Lib. int.</i>	149 Af.
Babel, Babylon urbs	456	Barathena <i>Arab. Desf.</i>	78 Af.	Belmeon vide Baalmeon.	
Babiba opp. <i>Lib. int.</i>	148 Af.	Barathia <i>Syrt.</i>	439	Beeroth villa <i>Fud.</i>	341
Baborana opp. <i>Paropam.</i>	514	Baraxmalcha <i>Mesop.</i>	236	Begynæa vide Belgnæa.	
Babylon <i>Aegypt.</i>	24 Af.	Baraza <i>Armen.</i>	160, 161 Af.	Bela opp. <i>Fud.</i>	351
<i>Chald.</i>	455	Barbaria regio <i>Aethiop.</i>	162 Af.	Belciana opp. <i>Affyr.</i>	473
ejus fata	456	Barbaricus sinus	264	Belgialis inf. <i>Af.</i>	15
ornamenta	451	Barbarissus opp. <i>Syr.</i>	504	Belgnæa opp. <i>Arab. Desf.</i>	425
Babylonia regio	451	Barcarii pop. <i>Hircan.</i>	72, 74 Af.	Belias fl. <i>Mesop.</i>	427
Babylonii pop. <i>Aethiop.</i>	159 Af.	Barce urbs <i>Cyren.</i>	ibid.	Bellonæ templum	198
Babyrfa castell. <i>Armen.</i>	239	Barciteæ pop.	512	Belus, Belesus rivus <i>Galil.</i>	295
Babysenga, vide Besynga.		Barda opp. <i>Sogd.</i>	57	Bemmaris opp. <i>Syr.</i>	262
Bacalitis regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Bargasa opp. <i>Caria</i>	ibid.	Benamerium vicus <i>Arab.</i>	413
Bacchi inf. <i>Arab. sin.</i>	64, 162, 163	Bargaseni pop.	61	Bendena opp. <i>Af.</i>	105
<i>Af.</i>		Bargaza opp. <i>Caria</i>	50	Ben Hinnon vallis	333
Bacchia opp. <i>Alban.</i>	227	Bargylia <i>Carie</i>	55	Benjamin tribus oppida	286
Bactra urbs <i>Bactrian.</i>	507	Bargylietæ pop.	436	Beraba <i>Ind.</i>	534
Bactri, Bactrii, Bactriani pop.	510	Bargylos, vide Bargylia.	457	Berabonna empor. <i>Ind.</i>	534
Bactriana, Bactria regio	510	Bariana opp. <i>Mesop.</i>	116	Ber Bera opp. <i>Fud.</i>	355
Bactrus fl.	507	Baris opp. <i>Pisid.</i>	526, 531	Berecynes pop. <i>Phryg.</i>	103
Bacuatæ pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141 Af.	<i>fl. Ind.</i>	436	Berecynthius tractus	ibid.
Badaca urbs <i>Elym.</i>	491	Barfampse opp. <i>Mesop.</i>	457	Berecynthus mons	102 Af.
Badanatha <i>Arab.</i>	331	Barfita urbs <i>Babyl.</i>	227	Berenice <i>Aegypt.</i>	60 Af.
Badara <i>Carman.</i>	498	Baruca <i>Alban.</i>	531	<i>Arab. Petr.</i>	420
Badel vide Bidil.		Barygaza empor. <i>Ind.</i>	ibid.	<i>Cyren.</i>	73 Af.
Badiath opp. <i>Lib. int.</i>	100 Af.	Barygazenius sinus	514	Epidires	63 Af.
Bæson urbs <i>Samar.</i>	317	Barzaura <i>Paropam.</i>	382	Panchryfos	62 Af.
Betana urbs <i>Fud.</i>	532	Basan regio <i>trans Ford.</i>	295	Berethis opp. <i>Aethiop.</i>	155 Af.
Betarrhus opp. <i>Palast.</i>	325	Basara opp. <i>Galil.</i>	53	Bergan opd. <i>Suf.</i>	488
Bertius fl. <i>Arab. Fel.</i>	429	Basilicus sinus <i>Ion.</i>	541	Berge opp. <i>Syrt.</i>	80 Af.
Betogabra <i>Fud.</i>	374	Basiliscæi pop. <i>Scyth.</i>	234	Beris fl. <i>Ponti</i>	196
Baga vide Vaga.		Basiliscene regio <i>Armen.</i>	218	Berotha <i>Galil.</i>	297
Bazazi opp. <i>Lib. int.</i>	100 Af.	Bata vicus <i>Bospor.</i>	544	Bercea <i>Syr.</i>	261
Bagia promont. <i>Carman.</i>	498	Batax pop. <i>Ser.</i>		Berlabe <i>Fud.</i>	358
				Ber-	

I N D E X.

Bethsima <i>Mesop.</i>	436	Bezani pop. <i>Galat.</i>	105, 111	Bosor opp. <i>trans Jord.</i>	390
Bethsabe vicus <i>Galil.</i>	312	Bezer civit. <i>trans Jord.</i>	405	Bosporani pop.	216, 218
Berytus an <i>Cypri</i> urbs?	169	Bezetha collis <i>Hierosol.</i>	312	Bosporus	175
Berytus <i>Phœnic.</i>	274	Bezira vide Bazira.		Bosporus Cimmerius	176
colonia Felix Julia, <i>ibid.</i>		Biantis patria	51	Thracius	6, 176
Besa urbs <i>Aegypti</i>	44 Af.	Bibacta inf. <i>Gedros.</i>	522	Bosra <i>Arab. Petr.</i>	423
Besachana <i>Babyl.</i>	461	Bibla, Bilba opp. <i>Babil.</i>	457	Bosra, Botrys opp. <i>Phœnic.</i>	272
Besara vide Basara.		Bibliaphorium opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Bothnim vide Betonim.	
Besbicus inf. <i>Propont.</i>	7	Bida colonia <i>Mauret. Caf.</i>	132. Af.	Bovis aureæ fanum.	293
Besek opp. <i>Jud.</i>	353	Bidil municip.		Boum opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Besor fl. <i>Jud.</i>	374	Bigis opp. <i>Drang.</i>	518	Bouta opp. <i>Lib. int.</i>	150, 151 Af.
Beslaria <i>Affyr.</i>	473	Bilbana opp. <i>Arab. Felic.</i>	429	Boziata <i>Alban.</i>	227
Besluchis opp. <i>Babyl.</i>	461	Bilecha fl. <i>Mesop.</i>	447	Bozra <i>Arab.</i>	417
Beslynga empor. <i>Ind.</i>	534	Bilis, Billæus fl. <i>Bithyn.</i>	180	Brachmanes philosophi <i>Ind.</i>	526
Betaron opp. <i>Samar.</i>	325	Binda ostium <i>Nanaguna fl.</i>	526		532
Beten opp. <i>Galil.</i>	295	Bintha opp. <i>Lib. int.</i>	128, 129 Af.	Brachme opp. <i>Ind.</i>	533
Bethabara <i>trans Jord.</i>	398	Biramba opp. <i>Chald.</i>	464	Bramma opp. <i>Ind.</i>	535
Bethagla <i>Jud.</i>	355	Birtha, Bithra opp. <i>Arab. Des.</i>	425	Branchidarum oraculum	53
Bethammaria <i>Syr.</i>	262	Birtha <i>Mesop.</i>	441	Bressus opp. <i>Armen.</i>	237
Bethania <i>Jud.</i>	335	Bis opp. <i>Aria</i>	516	Brias opp. <i>Pisid.</i>	119
Betharaba <i>Jud.</i>	341, 347	Bisyngetorum regio <i>Ind.</i>	534	Brisoana fl. <i>Pers.</i>	484, 486
Betharamphtha <i>Galil.</i>	300	Bitaxa opp. <i>Aria</i>	516	Briula opp. <i>Lydia</i>	85
Betharan <i>trans Jord.</i>	398	Bithaba <i>Affyr.</i>	469	Brixia fl. <i>Elym.</i>	490
Bethaven <i>Samar.</i>	327, 335	Bither, Bitter opp. <i>Samar.</i>	325	Brizaca <i>Armen.</i>	236
Bethauna <i>Mesop.</i>	438	Bithias opp. <i>Mesop.</i>	441	Brizana fl. <i>Pers.</i>	284, 486
Beth cherem <i>Jud.</i>	343	Bithiga <i>Mesop.</i>	450	Brotingæ pop. <i>Ind.</i>	526
Beth Diblathaim <i>Arab.</i>	413	Bithra <i>Babyl.</i>	425	Bryorum litus <i>Cyren.</i>	73 Af.
Beth Hagla <i>Jud.</i>	341	Bithynia	171	Bubastis, <i>Diana</i>	23 Af.
Beth Peor, Beth Phogor <i>trans Jord.</i>		Bithynia mediterranea	181	opp. <i>Aegypt.</i>	23 Af.
	406	Bithyniæ promont.	176	Bubastites nomos <i>Aegypt.</i>	23, 38 Af.
Beth Taphua <i>Jud.</i>	356	Bithynium opp.	184	Bubastus opp. <i>Aegypt.</i>	23 Af.
Beth Zachariæ <i>Jud.</i>	345	Biyt opp. <i>Arachos.</i>	518	Bubod opp. <i>Lycia</i>	73
Bethel <i>Samar.</i>	327	Bizaceni pop. vide Bizacium.		Bubucorum oppidum <i>Galil.</i>	309
Bethlebaoth <i>Jud.</i>	358	Blæandrus opp. <i>Phryg.</i>	91	Bucephala urbs <i>Ind.</i>	528
Bethlehem	342	Blemmyes, Blemyes pop.	154 Af.	Bucolicum ostium <i>Nili</i>	15 Af.
Bethlehem Juda	342	Blucium castell. <i>Galat.</i>	110	Bullaminfa opp. <i>Afr.</i>	104 Af.
Bethlehem Zabul.	342	Bne Barak opp. <i>Jud.</i>	371	Bulla regia <i>Numid.</i>	117 Af.
Bethleptephene regio <i>Jud.</i>	362	Bocanum Hemerum opp. <i>Mauret.</i>		Bullaria	<i>ibid.</i>
Bethmarcaboth <i>Jud.</i>	358	<i>Ting.</i>	140 Af.	Bumadus, fl. <i>Affyr.</i>	470
Bethmaüs <i>Galil.</i>	303	Bocchyris opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Bumellus, idem fl.	470
Bethoron inferior } <i>Samar.</i>	324	Bœnaia <i>Ponti</i>	205	Bunobora opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.
superior }		Bœthautha <i>Mesop.</i>	438	Buro opp. <i>Mesop.</i>	449
Bethnimra <i>trans Jord.</i>	404	Bogadia <i>Aria</i>	516	Burca fl. <i>Bospor.</i>	218
Bethsan opp. <i>Samar.</i>	361, 391	Boiamba opp. <i>Gedros.</i>	521	opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.
Bethsean	<i>idem.</i>	Bolagafus <i>Babyl.</i>	456	Busiris nrbs <i>Aegypt.</i>	21, 33 Af.
Bethsan, Bethsean opp. <i>Decapolitan.</i>	361, 391	Bolbene regio <i>Armen.</i>	234	Busiriticus fluvius <i>Aegypt.</i>	21 Af.
		Bolbitine opp. <i>Aegypt.</i>	16 Af.	Busiriticus nomos <i>Aegypt.</i>	33 Af.
Bethsemes <i>Jud.</i>	352	Bolbitinum <i>Nili ost.</i>	16 Af.	Busitis regio <i>Arab. Des.</i>	427
Bethsimoth <i>trans Jord.</i>	352	Bolbulæ insulæ <i>ad Ephes.</i>	12	Buthurus opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Bethsura <i>Jud.</i>	344	Bolelasgum opp. <i>Galat.</i>	108	Butta <i>Syrt.</i>	150 Af.
Beththana <i>Chald.</i>	464	Bolitæ pop. <i>Paropam.</i>	514	Butus urbs <i>Aegypt.</i>	19 Af.
Bethulia <i>Galil.</i>	312	Bonæ fortunæ insula <i>Ind.</i>	538	Buzara mons <i>Numid.</i>	123 Af.
Bethzur <i>Jud.</i>	344	Bonchæ pop. <i>Mesop.</i>	446	Buzes pop. <i>Marmor.</i>	70 Af.
Betonim <i>trans Jord.</i>	401	Boon opp. <i>Ponti</i>	196	Byblus urbs <i>Phœnic.</i>	273
Betoufa <i>Mesop.</i>	441	Boofura <i>Cypri</i>	165	Bytæ pop. <i>Sogd.</i>	512
Bethsaida <i>trans Jord.</i>	387	Boreum promont. <i>Cyren.</i>	73	Byrsæ arx <i>Carthag.</i>	100 Af.
Bettigus mons <i>Ind.</i>	526	promont. <i>inf. Taprob.</i>	538	Byzacena vide Byzacium.	
Beudi opp. <i>Phryg.</i>	100	Borsippa, Borsippus <i>Babylon.</i>	457	Byzazii mediterranea	91 Af.
Beudos Vetus, opp. <i>Pisid.</i>	115	Borsippenorum lecta	<i>ibidem</i>	Byzacina, Byzacia opp.	91 Af.
Bezabde castell. <i>Mesop.</i>	449	Bosor vide Bozra & Bezer.		Byzacium regio <i>Afr.</i>	85, 87 Af.

By-

I N D E X.

Byzantium <i>Ind.</i>	531	Calathufa <i>Arab. Des.</i>	425	Candidum promont. <i>Afr.</i>	95, 104
Byzores pop. <i>Ponti</i>	204	Calbis fl. <i>Caria</i>	59	Candyba <i>Lycia</i>	74
C.		Cales empor. <i>Bithyn.</i>	179	Cane empor. <i>Arab. Fel.</i>	429
Abalaca opp. <i>Alban.</i>	227	Calindici montes <i>Caria</i>	60	Canna opp. <i>Lycan.</i>	122
Cabalia regio <i>Lycia</i>	73	Calingæ pop. <i>Ind.</i>	533	Canopicum ost. <i>Nili</i>	16 Af.
Cabana <i>Gedros.</i>	521	Calingii pop. <i>Arab.</i>	431	Canopus urbs <i>Aegypt.</i>	12, 16 Af.
Cabandene regio <i>Sus.</i>	486	Calitæ pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Cantabra fl.	524
Cabasa opp. <i>Aegypt.</i>	18 Af.	Callica <i>Bithyn.</i>	186	Cantacossyla empor. <i>Ind.</i>	532
Cabafites nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Callicolona collis <i>Troad.</i>	33	Canthapis opp. <i>Carman.</i>	498
Cabassius <i>Cappad.</i>	213	Calligicum promont. <i>Ind.</i>	531	Canthi sinus <i>Ind.</i>	536
Cabira urbs <i>Ponti</i>	201	Callii opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Canuccis, vide <i>Gunugi.</i>	
Cabolitæ pop. <i>Paropam.</i>	514	promont.	66 Af.	Canum urbs vide <i>Cynopolis.</i>	
Cabura opp. <i>Paropam.</i>	514	Callinicum opp. <i>Mesop.</i>	437	Caparcelis opp. <i>Cappad.</i>	211
Cacidari pop. <i>Scyth.</i>	542	Callinusa promont. <i>Cypri</i>	161	Caparcotia <i>Galil.</i>	312
Cacobaæ pop. <i>Ind.</i>	535	Calliope opp. <i>Parth.</i>	500, 502	Caparnaum <i>Galil.</i>	312
Cademoth vide <i>Kedemoth</i>	403	Callirrhoe fons <i>trans Ford.</i>	407	Capatiana <i>Phrygia</i> vide <i>Pacatiana.</i>	
Cades desertum <i>Arab. Petr.</i>	423	opp.	ibid.	Capernaum <i>Galil.</i>	301
opp.	ibid.	<i>Mesop.</i>	442	fons <i>Galil.</i>	301
opp. <i>Jud.</i>	361	Callistratia <i>Paphlag.</i>	189	Capha mons <i>Lib. int.</i>	151 Af.
Cadesbarnea opp. <i>Arab. Petr.</i>	523	Calpas fl. <i>Bithyn.</i>	145	Caphar Amonai <i>Jud.</i>	341
Cadi opp. <i>Lydie</i>	82	portus	ibid.	Carnaim <i>trans Ford.</i>	384
opp. <i>Phryg.</i>	88	Calpe columna <i>Herculis</i>	136 Af.	Capharath vicus <i>Galil.</i>	312
Cadmonæi pop. <i>Chanan.</i>	408	Calteriorissa opp. <i>Armen.</i>	242	Capharsaba campus <i>Samar.</i>	324
Cadmus mons <i>Phryg.</i>	92	Calum flum. <i>Colch.</i>	222	Capharsabe vicus.	324
Cadrusi pop. <i>Paropam.</i>	515	Calycadnus fl. <i>Cilic.</i>	141	Caphtor idf. <i>Jud.</i>	363
Cadupi pop. <i>Aethiop.</i>	156 Af.	promont.	ibid.	opp. <i>Aegypt.</i>	40 Af.
Cadusii pop. <i>Med.</i>	474	Calydnæ insulæ <i>Asia</i>	8	Caphtoræi pop. <i>Philist.</i>	363
Cadufiorum vallum	474	Calydnus vide <i>Calycadnus.</i>		Caphtorim iidem.	
Cadya opp. <i>Cappad.</i>	208	Calymna inf. <i>Asia</i>	32	Capisa urbs <i>Paropam.</i>	514
Cadytis urbs <i>Jud.</i>	330	Calymna urbs <i>Carie</i>	60	Capissene regio.	ibid.
Cæcilia, vide <i>Cecilia.</i>		Calynda, Calinda vide <i>Calymna.</i>		Capitolias opp. <i>trans Ford.</i>	386
Cæcorum oppidum <i>Bithyn.</i>	174	Camacæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Capotana <i>Aria</i>	516
Cædæsa opp. <i>Galil.</i>	296	Camæ pop.	ibid.	Capotes mons <i>Armen.</i>	232
Calici pop. <i>Med.</i>	474	Cambalidus mons <i>Elym.</i>	490	Cappadocia	206
Cane opp. <i>Aegypt.</i>	52 Af.	Camberidum ostium <i>Gang. fl.</i>	526, 534	Cappadocia magna	206
Canon Ydreuma opp. <i>Aegypt.</i>	60 Af.	ibid.	534	propria	ibid.
Cænopolis <i>Cyren.</i>	74 Af.	Cambusum ostium	ibid.	ad <i>Taurum</i>	206
Cæfani pop. <i>Arab.</i>	431	Cambysæ ærarium <i>Athiop.</i>	156	Cappadociæ præfecturæ	206
Cæsarea ad <i>Anazarbum Cilic.</i>	154	Af.	Af.	Cappadoces pop.	202
Cæsarea <i>Armen. min.</i>	241	Cambyfene regio <i>Armen.</i>	234	Cappadox fl.	202, 215
<i>Bithyn.</i>	181	Cambyfes fl. <i>Alban.</i>	225	Capraria insula	141 Af.
<i>Cappad.</i>	210	Cambyfis fl. <i>Med.</i>	474	Capria lacus <i>Pamphyl.</i>	133
<i>Mauuret. Caf.</i>	125, 127 Af.	Camechia <i>Alban.</i>	227	Caprus, Caper, fl. <i>Phryg.</i>	92, 103, 467
<i>Ting.</i>	137 Af.	Camelides insulæ <i>Af.</i>	15	Capia opp. <i>Af.</i>	91
<i>Palest.</i>	260	Camelobosci pop. <i>Carman.</i>	499	<i>Lib. int.</i>	148 Af.
Panias <i>trans Ford.</i>	379	Camirus urbs <i>ins. Rhod.</i>	18, 20	<i>Numid.</i>	122 Af.
Philippi <i>trans Ford.</i>	379	Camisene vide <i>Cominfine.</i>		Capsael <i>Jud.</i>	361
<i>Pisid.</i>	113	Campeftria <i>Moab, trans Ford.</i>	400	Capitani pop. <i>Numid.</i>	123 Af.
Stratonis	319	Cana fl. <i>Jud.</i>	374	Caraga <i>Af.</i>	92
Caicus fl. <i>Mys.</i>	29	Cana <i>Galilææ</i>	30	Carambis opp. <i>Paphlag.</i>	189
Caina fl. <i>Ind.</i>	526	major	ibid.	promont.	ibid.
Calach urbs <i>Affyr.</i>	468	minor	ibid.	Caranitis præfectura <i>Armen.</i>	235
Calacine, Calachene regio <i>Affyr.</i>	466, 468	Cana promont. <i>Aeol.</i>	38	Caranus nauale <i>Syr.</i>	252
Calama <i>Gedros.</i>	52	Canæ mons	39	Carape opp. <i>Armen. min.</i>	242
<i>Numid.</i>	122 Af.	Canariæ insulæ	165 Af.	Cararus opp. <i>Af.</i>	92
Calamos opp. <i>Phœnic.</i>	273	Canas opp. <i>Lycia</i>	73	Carassus opp. <i>Pisid.</i>	119
Calathe inf. <i>ad Numid.</i>	124 Af.	Canatha <i>trans Ford.</i>	394	Caratæ pop. <i>Sogd.</i>	512
		Candace opp. <i>Aria</i>	516	Carcaa <i>Jud.</i>	360
		Candari pop. <i>Sogd.</i>	509	Carcaria <i>trans Ford.</i>	400
		Candei pop. <i>Trogodyt.</i>	64 Af.	Carcathiocerta <i>Armen.</i>	239

Car-

I N D E X.

Carchemis opp. <i>Mesop.</i>	437	Carthago colonia Romana	100 Af.	Catennenses pop. <i>Pisid.</i>	119
Carchuci pop. <i>Med.</i>	574	Carthara <i>Mesop.</i>	442	Cathæi pop. <i>Ind.</i>	529
Carcoma <i>Mauvet. Caf.</i>	128 Af.	Caruanis <i>Ponti</i>	205	Catharon promont. <i>Lib. int.</i>	148 Af.
Cardamene inf. <i>Arab. sinus</i>	432	Carura <i>Ind.</i>	532	Catigara statio <i>Sinarum</i>	535
Cardamine eadem <i>Troglot.</i>	61 Af.	<i>Phryg.</i>	94	Cavana opp. <i>Arab. Fel.</i>	429
Cardava opp. <i>Arab. Fel.</i>	430	Carusa urbs <i>Paphlag.</i>	191	Caucasæ portæ	225
Cardiuchii montes	473	Carya opp. <i>Caria</i>	60	Caucasus mons	224, 513, 514
Carcorum regio <i>Ind.</i>	526	Caryanda inf. <i>Caria</i>	16	Cauchæ campi	458
Carepula opp. <i>Mauvet. Caf.</i>	128 Af.	Casæ villa Aniciorum, <i>Syrt.</i>	81 Af.	Cauchabeni pop. <i>Arab. Desf.</i>	425
Cares pop. <i>Asiæ.</i>	55	Calventi <i>Mauvet. Caf.</i>	127 Af.	Caunones pop. <i>Bithyn.</i>	171, 178
Carfenia aegio mont. <i>Troad.</i>	36	Nigræ opp. <i>Numid.</i>	123 Af.	Cauda bovis promont. <i>Cypri</i>	162
Carefus fl.	ibid.	Casama, <i>Syr.</i>	265	Caudriacus fl. <i>Carman.</i>	498
Carethæ inf. <i>Cil.</i>	159	Casandra inf. <i>Persf.</i>	497	Cauni pop. <i>Mauvet. Ting.</i>	141 Af.
Caria regio	55	Casape opp. <i>Hycan.</i>	504	Caunius amor	59
Caria mediterranea	60	Casbia <i>Lycaon.</i>	122	Caunus opp. <i>Caria</i>	59
Caria opp. <i>Phryg.</i>	99	Casbon opp. <i>trans Ford.</i>	390	Cauphiaca <i>Persf.</i>	496
Cariata <i>Bactrian.</i>	508	Casla regio <i>Scyth.</i>	543	Cayster, Caystros fl. <i>Ion.</i>	49
Cariathaim opp. <i>trans Ford.</i>	404	Casiorum insulæ <i>Aegai</i>	17	Caystriani campi <i>Lydia</i>	82
Carii Jovis fanum	64	Casotis, Cassiotis, tractus <i>Aegypt.</i>	26 Af.	Caystrius ales	49
Carina opp. <i>Galat.</i>	108	Casotis regio <i>Syr.</i>	253	Caystrius campus <i>Ion.</i>	49
Carina regio <i>Med.</i>	478	Casium, Cassium opp. <i>Aegypt.</i>	26 Af.	Cea inf. <i>Cos.</i>	16
opp.	ibidem	Casius fl. <i>Alban.</i>	225	Cebanitæ pop. <i>Arab.</i>	431
Carina opp. <i>Phryg.</i>	99	Casius mons <i>Aegypt.</i>	26 Af.	Cebrene opp. <i>Troad.</i>	33
Carine opp. <i>Med.</i>	478	mons <i>Scyth.</i>	543	Cebrenia regio	33
Carioth opp. <i>Arab.</i>	413	Casius mons <i>Syr.</i>	251	Cecilia <i>Syr.</i>	248
Caripraca <i>Parth.</i>	502	Casos inf. <i>Aegai</i>	17	Cedar regio <i>Arab. Petr.</i>	422
Caris inf. <i>Cos.</i>	16	Caspia portæ	479	Cedasa, Kedes, <i>Galil.</i>	234
Caris urbs <i>Phryg.</i>	99	Caspiana regio	226	Cedmonæi pop. <i>Chanaan</i>	408
Carissa <i>Galat.</i>	171	Caspia pop.	ibid.	Cedrei pop. <i>Arab. Petr.</i>	421
Carith vide Crith.		Caspium mare	480	Cedron opp. <i>Jud.</i>	356
Carmana urbs	498	an sinus Oceani?	ibid.	vallis	332, 333
Carmania regio	497	quæ ejus figura?	480	Cedrosia vide Gedrosia.	
deserta	ibid.	Caspium mons duplex	479	Ceila villa <i>Jud.</i>	354, 356
Carmanium mare	497	Cassipolis <i>Cilic.</i>	148	Celænae urbs <i>Phryg.</i>	95
Carmel opp. <i>Jud.</i>	348	Castabala opp. <i>Cilic.</i>	156	Celæma opp. <i>Mauvet. Caf.</i>	133
Carmelus mons <i>Galil.</i>	310	opp. <i>Cappad.</i>	207, 209	Celenderis opp. <i>Cilic.</i>	140
opp.	ibidem	Castra Germanorum <i>Mauvet. Caf.</i>	128 Af.	Celenderitis regio	ibidem
Carminna, Carmana inf. <i>Ind.</i>	499	Casus inf. <i>Af.</i>	17	Celida <i>Cyren.</i>	75 Af.
Carmylestus opp. <i>Lycia</i>	72	Cassyrus mons <i>Elym.</i>	491	Cellæ vicus <i>Afr.</i>	90
Carna, Carana urbs <i>Arab.</i>	430	Casyte portus <i>Ion.</i>	46	Cellia <i>Aegypt.</i>	31 Af.
Carne opp. <i>Syr.</i>	252	Catabanum urbs <i>Arab.</i>	431	Cedevia palus <i>Palæst.</i>	311
Carnon opp. <i>Arab.</i>	431	Catabathmus magnus <i>Marmar.</i>	66	Cenezæi, Kenizæi pop. <i>Chanaan.</i>	408
Carnus opp. <i>Arab.</i>	430	parvus	70 Af.	Centa opp. <i>Mauvet. Ting.</i>	130 Af.
Carpasia <i>Cypri</i>	162	Catada fl. <i>Afr.</i>	99	Ceparum promont. <i>Cypri</i>	161
Carpasæ insulæ	162	Catadupa, catarractes Nili	51 Af.	Ceperaria <i>Jud.</i>	374
Carpathii, incolæ inf.	17	Catadupi Aethiopes	51, 157 Af.	Cephale promont. <i>Syrt.</i>	78 Af.
Carpathium mare	17	Catæa inf. ad <i>Carman.</i>	499	Cephene regio <i>Armen.</i>	234
Carpathos inf.	ibid.	Catæonium promont. <i>Marmar.</i>	67	Cepi opp. <i>Bospor.</i>	216
Carpella promont. <i>Carman.</i>	498	Catamana opp. <i>Cyr.</i>	246	Ceramicus sinus <i>Caria</i>	18, 57
Carpis, Carpi opp. <i>Af.</i>	98	Catanii pop. <i>Arab. Desf.</i>	360	Ceramus opp. inf. <i>Arconesf.</i>	18
Carra fl. <i>Mesop.</i>	443	Catæonia pars <i>Cappad.</i>	212	opp. <i>Caria</i>	57
Carra opp.	ibid.	Catæonia præfectura <i>Cappad.</i>	212	Ceranae opp. <i>Phryg.</i>	99
Carrei pop. <i>Arab.</i>	431	Catarractes fl. <i>Pamphyl.</i>	132	Ceraftis inf. <i>Cyprus</i>	160
Carrenorum colonia	444	Catarractes Nili	51, 56, 155 Af.	Cerasus opp. <i>Ponti</i>	196
Garrita opp. <i>Arab.</i>	431	Catarzene regio <i>Armen.</i>	233	Ceraunii montes	224, 539
Carta opp. <i>Hycan.</i>	504	Catathræ insulæ <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Cerbica opp. <i>Afr.</i>	104
Cartenna colonia <i>Mauvet. Caf.</i>	128 Af.			Cercaforum urbs <i>Aegypt.</i>	14, 42 Af.
Af.	ibid.			Cercetæ pop. <i>Bospor.</i>	218
Cartennus fl.	99 Af.			Cerceticus portus	ibid.
Carthago				Cercina inf. <i>mar. Syrt.</i>	84 Af.
				Cer-	

I N D E X.

119	Cercinitis inf.	ibid.	Characa, Charax opp. <i>Med.</i>	478, 501	Choana <i>Batr.</i>	501, 508
529	Cercusium opp. <i>Mesop.</i>	436	Characene regio <i>Suf.</i>	486, 488	Choani pop. <i>Arab.</i>	431
48 Af.	Cereri speculapromont. <i>Aeg.</i>	62	Charadrus castell. <i>Cilic.</i>	139	Choarena f. Choroane, regio	
535	Ceretapa <i>Phryg.</i>	101	Charadrus portus <i>Syr.</i>	251	<i>Parth.</i>	500
429	Cerne insula	142	Charauni pop. <i>Scyth.</i>	543	Choaspa <i>Arachos.</i>	518
225	incerti situs 142 seq. & 163		Charax <i>Armen. min.</i>	242	Choaspes fl.	482, 486
3, 514	Ceronia, vide Cerynia.		<i>Lydia</i>	84	Choaspes fl. <i>Perf.</i>	ibid.
456	Cervarum insula <i>Af.</i>	10	<i>Pasinæ Suf.</i>	488	fl. <i>Ind.</i>	524
425	Cerynia opp. <i>Cypri.</i>	161	<i>Syrt.</i>	78	Choatra mons <i>Med.</i>	473
1, 178	Cestros fl. <i>Pamphyl.</i>	132	Charien fl. <i>Colch.</i>	220	Choatres fl. <i>Parth.</i>	502
162	Cetæum promont. <i>Taprob.</i>	538	Charindas fl. <i>Med.</i>	474	Chobar alveus <i>Euphrat.</i>	452, 454
498	Chabala opp. <i>Alban.</i>	227	Chariphi ost. <i>Ind. fl.</i>	531	Chobat opp. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.
41 Af.	Chaberus fl. <i>Ind.</i>	526, 532	Charitus fl. <i>Colch.</i>	220	Chobata <i>Alban.</i>	227
59	Chaberis empor. <i>Ind.</i>	532	Charis opp. <i>Parth.</i>	502	Choce opp. <i>Arab. Des.</i>	425
59	Chabon <i>Jud.</i>	336	Charitum mons <i>Syrt.</i>	78 Af.	Chodda <i>Carman.</i>	498
496	Chabora castell. <i>Mesop.</i>	436	Charmodara <i>Syr.</i>	245	Choës, Coas <i>Ind.</i>	524
49	Chaboras fl. <i>Mesop.</i>	437	Charonæ scrobes <i>Phryg.</i>	93	Cholbefina <i>Sogd.</i>	509
82	Chabriæ pagus <i>Aegypt.</i>	13	Charonium antrum <i>Lydia</i>	84	Cholle opp. <i>Syr.</i>	265
49	Chabul terra	292	Charran. <i>Mesop.</i>	444	Cholmadara <i>Syr.</i>	245
49	Chabulo vicus <i>Galil.</i>	309	Charta opp. <i>Mesop.</i>	442	Cholobetena regio <i>Armen.</i>	236
16	Chadaca <i>Alban.</i>	227	Chasira <i>Armen.</i>	237	Choloë <i>Ponti</i>	205
431	Chadisia <i>Syr.</i>	195	Chatracharta <i>Affyr.</i>	472	Cholva <i>Armen.</i>	236
33	fl.	195	Chatramotitæ pop. <i>Arab.</i>	431	Cholvata <i>Armen.</i>	ibid.
33	Chænides pop. <i>Scyth.</i>	541	Chaurana <i>Scyth.</i>	843	Choma <i>Lyciæ</i>	74
33	Chala opp. <i>Affyr.</i>	472	Chaurina <i>Aria</i>	516	Chorasmii pop. <i>Sogd.</i>	509, 512
422	Chalach vide Calach.		Chaus fl.	99	Chorazin <i>Galil.</i>	300
234	Chalca inf. <i>Hyrc. maris</i>	504	Chebar, vide Chobar.		Chordyle opp. <i>Colch.</i>	221
408	Chalce inf. <i>Asiæ citer.</i>	18	Chebron vide Hebron		Choroane, Chorena regio <i>Parth.</i>	500
421	Chalcedon urbs <i>Bithyn.</i>	174	Chelidoniæ insulæ <i>Lyciæ</i> 185 sequ.			
356	Chalcedonium fanum	175	petræ	158	Chorochoad. opp. <i>Arachos.</i>	518
2, 333	Chalcia inf. <i>Asiæ citer.</i>	17	Chelidonium promont.	67, 159	Choromithrene regio <i>Med.</i>	478
4, 356	Chalcidene, Chalcidica regio <i>Syr.</i>	1263	Chelonidæ paludes <i>Lib. int.</i> 150 Af.		Chorfa <i>Armen.</i>	237
95	Chalcis urbs <i>Syr.</i>	263	Chelonitides insulæ <i>Arab. sin.</i>	64	Chorsabia <i>Armen. min.</i>	242
133	Chalcisad Belum urbs <i>Syr.</i> 263, 270		Chelonophagi pop. <i>Carman.</i>	498, 499	Chorzene regio <i>Armen.</i>	234
140	Chalcitis regio <i>Ind.</i>	535	<i>Aethiop.</i>	160	Chrabasa <i>Afr.</i>	104
ibidem	regio <i>Mesop.</i>	433	Chemnis, Chennis opp. <i>Aeg.</i>	152	Chrindi pop. <i>Hyrcan.</i>	503
75 Af.	Chaleorychii montes <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Chenereth vide Cinereth.		Chrysa opp. <i>Myf.</i>	27
90	Chaldæa regio	143, 461	Chenoboscia, Chenoboscion <i>Aeg.</i>	52 Af.	Chrysaorei Jovis fanum	63
311	Chaldæa & Babylon. an eadem	461		318	Chryse inf. <i>Ind.</i>	338
408	Chaldæi pop. <i>Ponti.</i>	203	Cherseus fl. <i>Samar.</i>	318	Chrysopolis <i>Cithyn.</i>	175, 186
40 Af.	Chaldaici lacus	462	Cherfis vicus <i>Cyren.</i>	71 Af.	Chrysoana fl. <i>Ind.</i>	534
161	Chalep urbs <i>Syr.</i>	262	Chersonesus Aurea <i>Ind.</i>	554	Chrysorrhœa fl. <i>Calch.</i>	220
374	Chali opp. <i>Galil.</i>	294	magna <i>Marmar.</i>	67, 68	Chuducâ <i>Chald.</i>	464
8 Af.	Chalonitis regio <i>Affyr.</i>	467, 472	parva <i>Aegypt.</i>	8 Af.	Chullu vide Cullu.	
234	Chaltapetis regio	486	Chesium promont. <i>inf. Sami</i>	13	Chuman opp. <i>Chald.</i>	464
216	Chalybia <i>Ponti</i>	195	Chettæa <i>Marmar.</i>	ibid.	Churitæ pop. <i>Lib. int.</i>	150
8, 57	Chalybes pop. <i>Paphlag.</i>	190	Chetizib, vide Achzib	66	Chus, Chusch terra ubi?	153, 153
18	pop. <i>Ponti.</i>	202	Chimæra mons <i>Lyciæ</i>	71	Chusaris fl. <i>Libyæ int.</i>	148 Af.
57	Chalybon urbs <i>Syr.</i>	264	vallis	ibid.	Chuzis opp. <i>Syrt.</i>	84 Af.
99	Chalybonitis præfect.	ibid.	Chimus vicus <i>Aegypt.</i>	8 Af.	Chylemath fl. <i>Maur.</i>	128 Af.
160	Chamane præfect. <i>Cappad.</i>	211	Chinaphaf. Chinalaph fl. <i>Mauret.</i>		Chytrium locus <i>Fon.</i>	44
196	Chamath, <i>therma Galil.</i>	303	<i>Caf.</i>	117, 133	Chytrus opp. <i>Cypri</i>	166
4, 539	Chanaan terra	283	Chios inf. <i>Aegæi</i>	11	Ciaca opp. <i>Cappad.</i>	214, 215
104	Chananæa, eadem.		urbs insulæ	12	Ciæna <i>Galat.</i>	111
42 Af.	Chananææ præfici habitatores	408	Chisofl. <i>Galil.</i>	311	Cianus sinus <i>Bithyn.</i>	172
218	Chananæi pop.	409	Chizala opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.	Cibyra civitas <i>Phryg.</i>	94
ibid.	Chaonia <i>Syr.</i>	246	Chnubis, Chnumis opp. <i>Aegypt.</i>	55 Af.	minor <i>Pamphyl.</i>	135
84 Af.	Charabæ vicus <i>Galil.</i>	297			parva	ibid.
Cer-					Cibyrticus conventus	94, 127
					Cicila opp. <i>Afr.</i>	105
						Cigisa,

I N D E X.

<i>Cigisa</i> , eadem, <i>Afr.</i>	105	<i>Cisternæ</i> opp. <i>Syrt.</i>	73	<i>Coli</i> opp. <i>Ind.</i>	734
<i>Cilbiana</i> juga <i>Fon.</i>	49	<i>Citammum</i> opp. <i>Armen.</i>	236	<i>Coliaci</i> pop. <i>Ind.</i>	532
<i>Cilbiani</i> campi <i>Lydia</i>	82	<i>Citium</i> opp. <i>Cypri</i>	164	<i>Colica</i> gens <i>Bospor.</i>	218
populi superiores	83	<i>Cius</i> fl. <i>Bithyn.</i>	171	<i>Colinia</i> inf. <i>Cyprus.</i>	160
inferiores	ibid.	opp.	ibid.	<i>Colis</i> , <i>Colias</i> , <i>Coliacum</i> , pro-	
<i>Cilices</i> pop. <i>Mys.</i>	29	<i>Ciza</i> opp. <i>Arab. Petr.</i>	423	mont. <i>Ind.</i>	530
<i>Cilicia</i>	138	<i>Cizara</i> <i>Cappad.</i>	211	<i>Collops</i> magnus <i>Numid.</i>	113 Af.
<i>Cilicia</i> Aspera	138	<i>Clarii</i> Apollinis fanum.	47	parvus	ibid.
Campestris	145	<i>Claros</i> lucus <i>Fon.</i>	47	<i>Colobi</i> pop. <i>Aethiop.</i>	64, 159 Af.
propria		mons	48	<i>Colobon</i> terminus, prom.	62, 159
Trachea, vide Aspera.		opp.	ibid.	<i>Coloe</i> opp. <i>Aethiop.</i>	159
<i>Cilicia</i> præfectura <i>Cappad.</i>	210	<i>Clarii</i> Apollinis fanum	47	<i>Colonzæ</i> opp. <i>Mys.</i>	24
<i>Ciliciæ</i> pylæ	149, 151, 158	<i>Claudias</i> opp. <i>Cappad.</i>	211	Troad.	33, 35
<i>Cilicum</i> insula	196	<i>Claudiopolis</i> <i>Bithyn.</i>	148	<i>Colonia</i> Tyro deductæ	276
<i>Cilio</i> , <i>Cilium</i> opp. <i>Afr.</i>	105, 107	<i>Cappad.</i>	137, 211	<i>Colophon</i> urbs <i>Fon.</i>	47
<i>Cilla</i> opp. <i>Mys.</i>	28	<i>Galat.</i>	110	an Homeri patria?	47
<i>Cilluta</i> inf. <i>Ind.</i>	536	<i>Isaur.</i>	137	nova	47
<i>Cilma</i> opp. <i>Afr.</i>	96	<i>Clazomenæ</i> urbs <i>Fon.</i>	44	vetus	ibid.
<i>Cimbricus</i> pagus <i>Bospor.</i>	217	peninsula	ibid.	<i>Colorina</i> <i>Arab. Des.</i>	425
<i>Cimmeris</i> opp. <i>Mys.</i>	27	<i>Cleopatris</i> opp. <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Colossæ</i> urbs <i>Phryg.</i>	91
<i>Cimmerium</i> opp. <i>Bospor.</i>	216	<i>Cletharro</i> opp. <i>Arab. Petr.</i>	423	<i>Colossus</i> insulæ <i>Rhodi</i>	20
promont.	217	<i>Clibanus</i> opp. <i>Isaur.</i>	137	<i>Colta</i> opp. <i>Gedros.</i>	521
<i>Cina</i> <i>Galat.</i>	111	<i>Clides</i> insulæ ad <i>Cypr.</i>	162	<i>Columnarum</i> fretum	136
<i>Cina</i> <i>Jud.</i>	317	promont.	162	<i>Colusia</i> <i>Paphlag.</i>	19
<i>Cinaborium</i> opp. <i>Phryg.</i>	103	<i>Climax</i> mons <i>Lycia</i>	69	<i>Comana</i> <i>Cappad.</i>	212
<i>Cinai</i> pop. <i>Chanan.</i>	408	opp. <i>Marinar.</i>	70 Af.	<i>Ponti</i>	198
<i>Cinereth</i> lacus <i>Galil.</i>	297	castellum <i>Paphlag.</i>	188	<i>Pisidia</i>	143
<i>Cinereth</i> mare, idem	298	<i>Clitzæ</i> opp. <i>Bithyn.</i>	186	<i>Comari</i> pop. <i>Scyth.</i>	512
opp.	ibid.	<i>Clitarum</i> natio <i>Cilic.</i>	145	<i>Comaria</i> opp. <i>Ind.</i>	531
<i>Cinethii</i> , <i>Cinithii</i> pop. <i>Syrt.</i>	84 Af.	<i>Cluacaria</i> , <i>Clucar</i> , opp. <i>Afr.</i>	105	promont.	ibid.
<i>Cingilla</i> opp. <i>Syr.</i>	244, 248	<i>Cludros</i> fl. <i>Phryg.</i>	91	<i>Comba</i> <i>Lycia.</i>	72
<i>Cinna</i> opp. <i>Perf.</i>	496	<i>Clupea</i> , <i>Clypea</i> urbs <i>Afr.</i>	97	<i>Combana</i> <i>Carman.</i>	135
<i>Cinnamomifera</i> regio <i>Aeth.</i>	160	<i>Clyfina</i> castell. <i>Aegypt.</i>	61	<i>Combusta</i> inf. <i>Arab. Fel.</i>	432
<i>Cinolis</i> empor. <i>Paphlag.</i>	190	<i>Clystrus</i> opp. <i>Cilic.</i>	144	<i>Comedæ</i> pop. <i>Scyth.</i>	512
<i>Cisternæ</i> , opp. <i>Syrt.</i>	78 Af.	<i>Cnidia</i> <i>Venus</i>	58	<i>Comenses</i> pop. <i>Galat.</i>	111
<i>Cinyphus</i> fl. <i>Syrt.</i>	78 Af.	<i>Cnidus</i> urbs <i>Caria.</i>	57	<i>Cominifine</i> regio <i>Parth.</i>	500
<i>Cinyphus</i> fl. <i>Lib. int.</i>	249 Af.	an <i>Cypri</i> urbs?	169	<i>Comisena</i> regio <i>Armen.</i>	234
<i>Cinyphus</i> fl.	ibid.	<i>Coæ</i> vestes	16	<i>Commagene</i> regio <i>Syr.</i>	243
regio	ibid.	<i>Coars</i> opp. <i>Syr.</i>	263	<i>Commoris</i> vicus <i>Cilic.</i>	137
urbs.	83 Af.	<i>Coas</i> fl. <i>Ind.</i>	524	<i>Comopolis</i> <i>Affyr.</i>	473
<i>Cinyria</i> opp. <i>Cypri</i>	167	<i>Cobe</i> empor. <i>Aethiop.</i>	149 Af.	<i>Comosagana</i> vicus <i>Galil.</i>	312
<i>Cipipa</i> <i>Afr.</i>	105	<i>Cobii</i> vicus <i>Aegypt.</i>	9 Af.	<i>Conane</i> vide <i>Comana</i>	
<i>Ciræum</i> opp. <i>Colch.</i>	220	<i>Cobucia</i> opp. <i>Mauret. Ting.</i>	136 Af.	<i>Conapseni</i> pop. <i>Scyth.</i>	541
<i>Circesium</i> , <i>Circessus</i> , vide Cer-		<i>Cobus</i> fl. <i>Bospor.</i>	218	<i>Condocharis</i> fl. <i>Ind.</i>	516
culium.		<i>Cocala</i> <i>Gedros.</i>	521	<i>Cone</i> , vide <i>Conna.</i>	
<i>Cirepte</i> opp. <i>Chald.</i>	464	<i>Ind.</i>	532	<i>Coniaci</i> , vide <i>Coliaci.</i>	
<i>Cirna</i> mons <i>Afr.</i>	105	<i>Coeconagæ</i> pop. <i>Ind.</i>	526	<i>Conica</i> <i>Paphlag.</i>	193
<i>Cirradæ</i> pop. <i>Sogd.</i>	509	<i>Cocconagi</i> insulæ <i>Arab.</i>	432	<i>Coniopolis</i> vide <i>Conna.</i>	
<i>Cirta</i> urbs <i>Numid.</i>	113 Af.	<i>Coccoranagora</i> opp. <i>Ind.</i>	535	<i>Conna</i> <i>Phryg.</i>	91
<i>Cirta</i> Sittianorum colon.	114	<i>Coche</i> opp. <i>Babyl.</i>	440	<i>Conopeius</i> lacus <i>Ponti</i>	194
<i>Cirta</i> Julia	ibid.	<i>Coeusus</i> vide <i>Cucusus.</i>		<i>Constantia</i> urbs <i>Jud.</i>	369
<i>Cirtensis</i> fluvius	116 Af.	<i>Codane</i> inf. sub <i>Gedros.</i>	522	<i>Constantina</i> , <i>Constantia</i> <i>Mesop.</i>	436
<i>Cirtetiorum</i> regio <i>Numid.</i>	111 Af.	<i>Cœlæ</i> insulæ <i>Troad.</i>	8	<i>Contra-Ombos</i> locus <i>Aegypt.</i>	58
<i>Cisi</i> , <i>Cisse</i> municip. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.	<i>Cœle</i> Syria regio.	266	<i>Convallis</i> inf. <i>Fortun.</i>	141
<i>Cissa</i> fl. <i>Colch.</i>	221	<i>Colassia</i> vide <i>Colossia.</i>		<i>Conventus</i> 1x <i>Asia.</i>	127
<i>Cissia</i> regio	487	<i>Colbusa</i> <i>Bithyn.</i>	174	<i>Copar</i> vicus <i>Arab. Fel.</i>	428
<i>Cissii</i> pop. <i>Sus.</i>	486	<i>Colchi</i> urbs <i>Ind.</i>	531	<i>Cophanta</i> opp. <i>Carman.</i>	498
<i>Cisthena</i> opp. <i>Mys.</i>	27	<i>Colchicus</i> finus	ibid.	portus	ibid.
<i>Cisthene</i> int. <i>Cilicæ</i>	159	<i>Colchis</i> regio <i>Pontica.</i>	219	<i>Cophes</i> , <i>Copen</i> fl. <i>Ind.</i>	514
		<i>Colchis</i> propria.	ibid.	<i>Copratas</i> fl. <i>Perf.</i>	483
				<i>Cop-</i>	

I N D E X.

Coptites nomos <i>Aegypt.</i>	53 Af.	Cosogagus fl. <i>Ind.</i>	526	Cuni opp. <i>Gedros</i>	521
Coptos, Coptus urbs <i>Aegypt.</i>	53 Af.	Cossica regio <i>Pers.</i>	592	Cuphe opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Cor Afan vicus <i>Jud.</i>	357	Cossæi pop.	486, 492	Curias promont. <i>Cypri</i>	165
Corace opp. <i>Arab. Petr.</i>	423	Cossioanus fl. <i>Ind.</i>	526	Curium opp. <i>Cypri</i>	ibid.
Coracefium <i>Cilic.</i>	138	Cotæa regio <i>Armen.</i>	235	Curubis, Curobis, Curabis civit.	96
Coralla opp. <i>Ponti</i>	197	Cotamba opp. <i>Pers.</i>	496	Cusa fl. <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.
Coranali pop. <i>Ind.</i>	535	Cotes, Cottes promont. <i>Mauret.</i>	137 Af.	Cussæi vide Cossæi.	
Coranitz pop. <i>Arab.</i>	431	Cotiaris fl. <i>Ind.</i>	535	Cuthæi pop. <i>Samar.</i>	313
Corax fl. <i>Bospor.</i>	218	Cotieri pop. <i>Scyth.</i>	542	Cyaneus fl. <i>Colch.</i>	220
Coraxii montes <i>Armen.</i>	232	Cotomana opp. <i>Armen.</i>	236	Cyanex insulæ in ostio <i>Ponti</i>	6
Coraxorum gens <i>Bospor.</i>	218	Cotta opp. <i>Mauret. Ting.</i>	137	opp. <i>Lyciæ</i>	72
Corbasa <i>Pisid.</i>	120	Cottia opp. <i>Mauret. Ting.</i>	137	Cybele mons <i>Phryg.</i>	103
Corbeus Corbeunica opp. <i>Galat.</i>	107	Cottia urbs <i>Ind.</i>	531	Cybeles fanum <i>Galat.</i>	109
Corbiana præfe ct. <i>Elym.</i>	491	Cottobara <i>Gedros.</i>	521	Cybisra opp. <i>Cappad.</i>	88, 212
Corduene regio <i>Armen.</i>	233, 236	Ind.	532	Cydisus opp. <i>Phryg.</i>	100
Corideni pop. <i>Armen.</i>	233	Cotyacium <i>Phryg.</i>	88	Cydnæ fl. <i>Cilic.</i>	153, 200
Coadyla portus <i>Ponti</i>	197	Cotyora <i>Ponti</i>	196	Cygnum opp. <i>Colch.</i>	261
Code opp. <i>Cypri.</i>	164	Cozola <i>Armen.</i>	236	Cyza portus <i>Carman.</i>	498
Corex locus <i>Jud.</i>	335	Cragus mons <i>Lycia</i>	70	Cymæi pop. <i>Aeol.</i>	40
Coreva, Choreva <i>Af.</i>	105, 106	urbis <i>Lyciæ</i>	ibid.	Cyme urbs <i>Aeol.</i>	40
Corgatha <i>Ind.</i>	535	petra <i>Cilic.</i>	139	Cynamolgi pop. <i>Aeth.</i>	160 Af.
Corica vide Colica.		promont. <i>Caria</i>	55	Cynon, Cynopolis <i>Dels. Aegypt.</i>	19, 21 Af.
Corineo regio <i>Armen.</i>	235	Crambusa inf. <i>Cilic.</i>	159	Cynopolis <i>Heptan. Aegypt.</i>	43 Af.
Corineum <i>Cypri.</i>	164	opp. <i>Lycia</i>	68	Cynopolites nomos <i>Aegypt.</i>	43 Af.
Corius fl. <i>Carman.</i>	496	Crapathus, vide Carpathus.		Cyparissia inf. <i>Samos.</i>	13
Cormafa <i>Pisid.</i>	116	Crasus opp. <i>Phryg.</i>	101	Cydræ insulæ	159
Corna <i>Lycæon.</i>	122	Cratia <i>Bithyn.</i>	185	Cyprus insula	148
Corne opp. <i>Cappad.</i>	111	Cremafea <i>Cypri</i>	168	Cypri latus australe	163
Cornelia castra <i>Afr.</i>	101	Cremna colonia <i>Pisid.</i>	116	occidentale	165
Corocondama inf. <i>Bospor.</i>	ibid.	Crenides locus <i>Bithyn.</i>	180	orientale	162
locus	ibid.	Cresium opp. <i>Cypri</i>	108	septentrionale	161
Corocondameris lacus	ibid.	Cressa portus <i>Caria</i>	58	Cypri mediterranea	166
Corolia <i>Arab. Fel.</i>	430	Cretopolis <i>Pisid.</i>	120	Cypri nomina antiqua	160
Coromanis opp. <i>Arab. Fel.</i>	429	Criticali opp. <i>Cappad.</i>	215	Cyprium æs	167
Coronus mons <i>Med.</i>	473	Crith fl. <i>Jud.</i>	374	Cypron Castell. <i>Jud.</i>	336
Coropassus vicus <i>Lycæon.</i>	121, 124	Crobialum opp. <i>Paphlag.</i>	188	Cyptasia <i>Paphlag.</i>	191
Corrha opp. <i>Armen.</i>	236	Crocala inf. <i>Gedros.</i>	519, 522	Cyra opp. <i>Sogd.</i>	510
Corte, Cortia Prima, <i>Aegypt.</i>	58	Crocodilorum oppid. <i>Galil.</i>	309	Cyropolis <i>Med.</i>	475
Corus vide Cyrus.		urbis <i>Heptan. Aegypt.</i>	42 Af.	<i>Sogd.</i>	510
Corusia <i>Scyth.</i>	541	<i>Theb. Aegypt.</i>	47 Af.	Cyrenaica regio	71 Af.
Cory inf. <i>Ind.</i>	536	Crocodilus mons <i>Cilic.</i>	149	Cyrenaica provincia Romana	75
promont.	531	Crommyu acris, promont. <i>Cyp.</i>	161	Cyrenaica mediterranea	74 Af.
Corycus opp. <i>Cilic.</i>	141	Cromma opp. <i>Paphlag.</i>	187, 188	Cyrene urbs	ibid. Af.
mons <i>Jon.</i>	46	Crusa inf. <i>sin. Ceram.</i>	18	Cyrens portus	71 Af.
portus <i>Jon.</i>	45	Cryptos inf. <i>Cyprus</i>	160	Cyreschata <i>Med.</i>	475
Corycæi, prædones <i>Jon.</i>	46	Ctesia patria	169	<i>Sogd.</i>	509, 510
Coryceon promont	ibid.	Ctesiphon urbs <i>Affyr.</i>	472	Cyri fl. XII ostia	226
Corycius specus <i>Cilic.</i>	141	Ctisiana opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	Cyrnus, vide Cyrus	322
Corycum litus <i>Lyciæ</i>	68	Cuballum castell. <i>Galat.</i>	111	Cyrrhestica regio <i>Syr.</i>	259
promont. <i>Cilic.</i>	141	Cubena <i>Armen.</i>	236	Cyrrhesticæ Minervæ fanum	259
Corydalla <i>Lycia.</i>	72, 73	Cucunda <i>Bospor.</i>	403	Cyrrhus urbs <i>Syr.</i>	259
Corydela petra	158	Cucufus opp. <i>Cappad.</i>	213	fl.	223, 475
Corymbia inf. <i>Rhodus</i>	18	Cuiculi opp. <i>Numid.</i>	120	Cyrthaneus vide Scythranus.	
Coryna opp. <i>Jon.</i>	45	Culcua colonia, <i>Numid.</i>	116	Cyrtii pop. <i>Med.</i>	474
Corynæum promont. <i>Jon.</i>	45	Cullu opp. <i>Numid.</i>	113	Cyrus fl. <i>Iber.</i>	223, 226, 228
Cos insula	16	Culucitanæ portus <i>Numid.</i>	113	Cyrus fl. <i>Med.</i>	474, 475
opp.	16	Cuma vide Cyme.		fl. <i>Pers.</i>	485, 486
Cosamba <i>Ind.</i>	532	Cumania castell. <i>Iber.</i>	225	Cyf-	
Coscinia pagus <i>Caria</i>	61				
vicus <i>Lyd.</i>	85				

INDEX

<i>Cyflus Erythraorum portus</i> <i>Jon.</i> 48	254	<i>Derris promont. Marmar.</i> 66 Af
<i>Cytaurbs Colch.</i> 221	<i>Daphnici mores</i> 254	<i>Derufia pop. Perf.</i> 494
<i>Cytra terra Colch.</i> 221	<i>Daphnine inf. Arab. fin.</i> 64 162	<i>Derxene vide Xerxene.</i>
<i>Cythera inf.</i> 169	<i>Daphnon magnus, empor.</i> <i>Aeth.</i>	<i>Diaba fl. Affyr.</i> 468
opp. <i>ibid.</i>	157 Af.	<i>Diachenfis castell. Cyren.</i> 73
<i>Cythera an Cypri urbs?</i> 169	<i>Daphnusa inf. ad Chium</i> 12	<i>Diacira Mefop.</i> 439
<i>Cytis inf. Arab. fin.</i> 64 Af.	<i>Dara fl. Carman.</i> 497	<i>Diana locus Numid.</i> 118
<i>Cytorum opp. Paphlag.</i> 188	<i>Darada pop. Lib. int.</i> 148 Af.	<i>Diana templum Ephes.</i> 49
<i>Cytorus mons</i> 188	<i>Daradi pop. Aethiop.</i> 156	<i>Diopolis Ponti</i> 201
<i>Cyzicenum marmor</i> 7	<i>Daradus fl. Lib. int.</i> 148 Af.	<i>Diarrheufa inf. ad Eph.</i> 11
<i>Cyzicus urbs Myf.</i> 22	<i>Darapia urbs Baetr.</i> 508	<i>Diarrhoea portus Cyren.</i> 73
	<i>Dardanium promont. Troad.</i> 31	<i>Diblatthaim Arab. Petr.</i> 413
	<i>Dardanus opp.</i> <i>ibid.</i>	<i>Dibon opp. trans Ford.</i> 399
	<i>Darcium locus Parth.</i> 501	<i>Dibongad opp.</i> <i>ibid.</i>
	<i>Dargidus fl. Baetr.</i> 507	<i>Dictis opp. Galat.</i> 108
	<i>Dargomanes fl. Baetr.</i> <i>ibid.</i>	<i>Didaucana Bithyni.</i> 186
	<i>Daritis regio Med.</i> 478	<i>Didugua, opp. Babyl.</i> 457
	<i>Darna Affyr.</i> 469	<i>Diduri pop. Scyth.</i> 531
	<i>Darnei pop.</i> <i>ibid.</i>	<i>Iber.</i> 224
	<i>Darnis opp. Cyren.</i> 71	<i>Didyma vide Sidyma.</i>
	<i>Daroma tractus Jud.</i> 363	<i>Didymæ inf. ad Troad.</i> 8
	<i>Darfa urbs Pifid.</i> 116	<i>Digba opp. Babyl.</i> 457
	<i>Darfusa Armen. min.</i> 241	<i>Diglo fl. Armen.</i> 231
	<i>Dafcuta vide Dagufa.</i>	<i>Dimatra Mefop.</i> 450
	<i>Dafcyleum opp. Bithyn.</i> 172	<i>Dimon opp. Arab.</i> 413
	<i>Daftra opp. Armen.</i> 1239	<i>Dimona Jud.</i> 361
	<i>Davana, Dabana, Mefop.</i> 447	<i>Dinaretum promont. Cypri</i> 162
	<i>Dauchitæ pop. Lib. int.</i> 150 Af.	<i>Dindymenæ templum</i> 23
	<i>Daxata opp. Ser.</i> 544	<i>Dindymis opp. Myf.</i> 23
	<i>Daximonitis campus Ponti</i> 199	<i>Dindymi montes Phryg.</i> 102
	<i>Deba opp. Mefop.</i> 411	<i>Dindymus mons Gallograc.</i> 102
	<i>Debir civit. Jud.</i> 361	<i>Myf.</i> 23
	<i>Deblathaim trans Ford.</i> 403	<i>Dinia opp. Phryg.</i> 120
	<i>Debris opp. Lib. int.</i> 149	<i>Diocætarea Cappad.</i> 207
	<i>Decapolis regio trans Ford.</i> 391	<i>Galil.</i> 305
	<i>Dechiana Alban.</i> 227	<i>Phryg.</i> 94
	<i>Dedan opp. Arab.</i> 417	<i>Dioclia opp. Phryg.</i> 91
	<i>Degia Affyr.</i> 473	<i>Diodori inf. Arab. fin.</i> 64, 162 Af.
	<i>Dei facies promont. Phaen.</i> 272	<i>Diogenis promont. Aegypt.</i> 62
	<i>Delas alveus Tigrid.</i> 459	<i>Diolcus oft. Nili</i> 16
	<i>Delta regio Aeg.</i> 14	<i>Dionysi opp. Ind.</i> 538
	<i>Delta magnum Aeg.</i> 23	<i>promont.</i> <i>ibid.</i>
	parvum 23 Af.	<i>Dionysiopolis Ind.</i> 527
	<i>Demetrius opp. Arachof.</i> 518	<i>Phryg.</i> 101
	opp. <i>Affyr.</i> 471	<i>Dionysia inf. Cilic.</i> 158
	<i>Deorum currus mons Lib. int.</i> 144	<i>Diolcorias urbs Colch.</i> 219
	148 Af.	<i>Dioscorides inf. Arab.</i> 432
	<i>Deorum falutaris portus Aeg.</i> 62	<i>Dioscorum portus fin. Arab.</i> 62 Af.
	portus <i>Mauret. Caf.</i> 128 Af.	
	<i>Dera opp. Suf.</i> 488	<i>Dioscurias opp. Colch.</i> 219
	<i>Deramobila opp. Carman.</i> 498	<i>Dioshieritæ pop. Lydia</i> 82
	<i>Derbe urbs Lycaon.</i> 122	<i>Dioshieronitæ pop. Galet.</i> 111
	<i>Derbicæ pop. Margian.</i> 505	<i>Diospage opp. Mefop.</i> 450
	<i>Derbices f. Derbicæ pop.</i> 506	<i>Diospolis Del. Aegypt.</i> 20
	<i>Derbici pop. Lib. int.</i> 150	<i>fanum Bithyn.</i> 179
	<i>Dercebi vide Detbices.</i>	<i>magna f. Thebæ Aeg.</i> 54 Af.
	<i>Dere vide Dire.</i>	<i>parva Thebaid. Aegypt.</i> 55 Af.
	<i>Deremma opp. Mefop.</i> 450	<i>Paleft.</i> 322
	<i>Dermones pop. Lib. int.</i> 150 Af.	<i>Phryg.</i> 92
	<i>Derrhima Syr.</i> 264	<i>Diospolites nomos Aeg.</i> 48 Af.
		<i>Dire.</i>

I N D E X.

Dire, Dira promont. <i>Aethiop.</i>	63.	Drynæmetum opp. <i>Galas.</i>	111	Elephantis, Elephantine inf. <i>Aegypt.</i>	51 Af.
opp.	161 Af.	Dryusa inf. <i>Samos</i>	13	Elephantophagi <i>Aethiopes</i>	156 Af.
Diridotis vicus <i>Chald.</i>	463	Dudua <i>Galas.</i>	110	Elephas mons <i>Aethiop.</i>	161 Af.
Dista opp. <i>Aria</i>	516	Dudum opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Elethyia urbs <i>Aegypt.</i>	55 Af.
Divini portus <i>Mauret. Caf.</i>	129 Af.	Duma <i>Arab. Petr.</i>	417	Eleusa inf. <i>Carie</i>	58
Diur fl. <i>Mauret. Ting.</i>	129 Af.	Dumatheni pop. <i>Arab. Des.</i>	427	<i>Cilic.</i>	142, 159
Doana fl. <i>Inds</i>	535	Druppi vide Cadupi.		Eleufis <i>Aegypt.</i>	12
Dium opp. <i>trans Ford.</i>	393	Dura <i>Affyr.</i>	472	Eleutherocilices pop.	157
Docela opp. <i>Phryg.</i>	91	<i>Mesop.</i>	438	Eleutheropolis <i>Palest.</i>	353
Docimæum, Docimia opp. <i>Phryg.</i>	89	Duraba <i>Babyl.</i>	457	Eleutherus fl. <i>Phœnic.</i>	278
Docimæum marmor	ibidem	Durga <i>Syrt.</i>	83 Af.	Eltheco vide Ethece	
Docimenum metallum	89	Duth fl. <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.	Eltholad opp. <i>Jud.</i>	358
Dodecaschoenus tractus <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Duus fl.	ibid.	Eluia <i>Paphlag.</i>	193
Dœantis campus <i>Ponti</i>	195	Dydima insulae <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Elufa <i>Arab. Petr.</i>	423
Dolione inf. <i>Icaros</i>	14	Dymas fl. <i>Sogd.</i>	509	Elymais regio	489
opp. <i>Syr.</i>	246	Dyrzela <i>Pisid.</i>	116	Elymais urbs	491
Dolioni ne inf. <i>Cilic.</i>	159	<i>E.</i>		Emathraba <i>Syr.</i>	282
Dolionis, opp. <i>Myf.</i>	22	E Afis urbs <i>Gedrof.</i>	521	Emaus <i>Jud.</i>	340
regiunc.	ibid.	Ebal mons <i>Samar.</i>	314	Embolima <i>Ind.</i>	527
Dolopes pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Eboda <i>Arab. Petr.</i>	423	Emim pop. <i>trans Ford.</i>	384
Domæ inf. <i>Gedrof.</i>	522	Ebode <i>Arab. Des.</i>	431	Emissa, Emesa urbs <i>Syr.</i>	256
Domana <i>Armen. min.</i>	242	Ebron opp. <i>Galil.</i>	295	Emmaus, thermæ <i>Tiberiens.</i>	304
Domitiopolis <i>Cilic.</i>	144	Ecbatana <i>Med.</i>	475	Emodorum promont. <i>Ind.</i>	526
Dor, Dora <i>Samar.</i>	318	<i>Perf.</i>	496	Emporia regio <i>Afr.</i>	86
Dorath opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	<i>Syr.</i>	310	Emporicus finus <i>Maur. Ting.</i>	144 Af.
Dorbeta <i>Mesop.</i>	441	Ecdippa <i>Galil.</i>	294	Endor opp. <i>Galil.</i>	307
Dordomana <i>Parth.</i>	502	Echinus vicus <i>Cyren.</i>	75 Af.	Engaddi opp. <i>Jud.</i>	347
Dorica hexapolis	58	Ecregma <i>Aegypt.</i>	26 Af.	Enguri vide Anguri.	
pentapolis	ibid.	Eddara <i>Arab. Des.</i>	425	En Rimmon opp. <i>Jud.</i>	358
Doris regio <i>Caria</i>	56	Eder opp. <i>Jud.</i>	361	Enydra opp. <i>Syr.</i>	253
Doritis Venus	58	Eder turris <i>Jud.</i>	343	Eoa vide Oea.	
Dorius fl. <i>Ind.</i>	535	Edessa urbs <i>Mesop.</i>	442	Epha regio <i>Arab. Petr.</i>	422
Doron opp. <i>Cilic.</i>	139	Edom regio <i>Arab. Petr.</i>	416	Epher vide Hopher.	
Dororum vicus <i>Aethiop.</i>	156 Af.	Edones pop. <i>Scyth.</i>	542	Ephesus conventus	127
Dorylaeum opp. <i>Phryg.</i>	88	Edrei urbs <i>trans Ford.</i>	384	Ephesus <i>Ion.</i>	49
Dola <i>Affyr.</i>	473	Egbatana vide Ecbatana.		lumen Asiae	ibid.
Dofarone fl. <i>Ind.</i>	526	Egion opp. <i>Jud.</i>	356	opus Amazonum]	ibid.
Dofci opp. <i>Maot.</i>	217	Eilana urbs <i>Arab. Petr.</i>	419	Ephesus Smyrna appellata.	43
Dothan <i>Samar.</i>	326	Ekron vide Accaron.		Ephialtium promont. <i>Carpas.</i>	17
Dracontia inf. <i>ad Af.</i>	109 Af.	Elæa urbs <i>Aeol.</i>	38	Ephraim tribus Israelis	286
Draconum opp. <i>inf. Icaris</i>	14	navale	ibid.	Ephraim tribus oppida	286
Drangina, Drangiana regio	517	Elæum promont. <i>Cypri</i>	162	Ephraim regnum	289
Draplaca urbs <i>Bactr.</i>	508	Elaites nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Ephrata civitas <i>Jud.</i>	342
Draftoca opp. <i>Paropam.</i>	514	Elaiticus finus <i>Aeol.</i>	38	regio	ibid.
Drepane <i>Bithyn.</i>	174	Elaitis regio	ibid.	Ephrem, Ephraim locus <i>Jud.</i>	337
Drepanum promont. <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Elam regio <i>Perf.</i>	481	Epidaurum opp. <i>Cypri</i>	168
promont. <i>Cypri</i>	165	Elana urbs <i>Arab. Petr.</i>	419	Epiphanea <i>Cilic.</i>	156
promont. <i>Cyren.</i>	73 Af.	Elancon empor. <i>Ind.</i>	531	<i>Syr.</i>	257
Drepfa urbs <i>Sogd.</i>	509	Elaniticus finus <i>Arab. Petr.</i>	419	Equi promontorium <i>Numid.</i>	112 Af.
Drepfiani pop.	509	Elaphitis inf. <i>ad Chium.</i>	12	Era opp. <i>Ion.</i>	46
Dropici pop. <i>Perf.</i>	494	Elaphonnesus inf. <i>Propont.</i>	7	Eragiza opp. <i>Syr.</i>	262
Drosache opp. <i>Ser.</i>	544	Elatha fl. <i>Bithyn.</i>	179	Erana vicus <i>Cilic.</i>	157
Drusias opp. <i>Samar.</i>	328	Eleale opp. <i>trans Ford.</i>	402	Erannolœa fl. <i>Ind.</i>	526
Drusus, Drusio, turris <i>Cæsarea</i>	328	Elegerda <i>Armen.</i>	236	Eratones inf. <i>Arab. inf.</i>	64 Af.
Drazum opp. <i>Phryg.</i>	91	Elegia opp. <i>Armen.</i>	237	Erchoas opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Drybactæ pop. <i>Sogd.</i>	509	altera	239	Erebitæ pop. <i>Syrt.</i>	83 Af.
Drymusa inf. <i>Ion.</i>	12	Elegosine locus <i>Armen.</i>	231	Erech opp. <i>Sus.</i>	487
		Elêi, Elcii pop. <i>Aethiop.</i>	159 Af.	Exeffos oop. <i>Lesbi inf.</i>	9
		Elcia opp. <i>Mesopot.</i>	447	Erezi pop. <i>Phryg.</i>	99
		Eleph <i>Jud.</i>	341	<i>Eri.</i>	

I N D E X.

Eriboea <i>Bithyn.</i>	186	Eusebia ad Argæum <i>Cappad.</i>	210	Gætulia propria	146 Af.
Erinæi pop. <i>Scyth.</i>	541	ad Taurum montem	208	vetus	145 Af.
Erithini scopuli <i>Bithyn.</i>	186	Eufene opp. <i>Ponti</i>	194	Gaga opp. <i>Lycia</i>	71
Eriza urbs <i>Phryg.</i>	99	Eufimara <i>Cappad.</i>	214	Gagara <i>Alban.</i>	227
Erma vide Arma.		Euthone opp. <i>Caria</i>	58	Gai urbs <i>Jud.</i>	338
Eropæi pop. <i>Syr.</i>	83 Af.	Euthymedia <i>Ind.</i>	528	Gaia inf. <i>mar. Syr.</i>	84 Af.
Erupa <i>Arab. Des.</i>	425	Exilisfa opp. <i>Mauret. Ting.</i>	137 Af.	Galaad vide Gilcad.	388
Erythæa <i>Cypri</i>	268	Exopolis <i>Scyth.</i>	541	Galaad mons <i>trans Ford.</i>	375, 388
Erythini opp. <i>Paphlag.</i>	188	Ezionggeber opp. <i>Arab. Petr.</i>	420	Galaad specula	390
Erythræ urbs <i>Ion.</i>	45			Galaaditis regio <i>trans Ford.</i>	388
portus	45	F.		Galapha opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.
Erythræa Sibylla	45			Galata inf.	109 Af.
Erythraeum mare	497	F Anum Apollinis opp. <i>Lydia</i>	79	Galatia	123
Erythrum locus <i>Cyren.</i>	71 Af.	Feminarum portus <i>Gedros.</i>	521	Galgai vide Gilgal.	
Esbonitæ Arabes	402	Fenon mansio <i>Palest.</i>	417	Galilæa regio	290
Escor fl. <i>Jud.</i>	374	Ferratus mons <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.	inferior	297
Eslebon, Esbon vide Hespon.		Filæ, vide Philæ.		superior	281
Eser opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.	Fisida vicus <i>Syr.</i>	81 Af.	populosa	291
Esledones pop. <i>Scyth.</i>	542	Fissenia <i>Babyl.</i>	460	gentium	291
Esthaol opp. <i>Jud.</i>	350	Flavia Firma Sura <i>Syr.</i>	265	Galilææ mare lacus	299
Esthemo, Esthemoab <i>Jud.</i>	355	Flavias <i>Cilic.</i>	144	Galli, <i>Galata</i>	104
Eta civitas <i>Jud.</i>	358	Flaviopolis, <i>Cilic.</i>	144	Gallia Græca	105
Etenna <i>Pamphyl.</i>	135	<i>Bithyn.</i>	185	parva	ibid.
Etham <i>Aegypt.</i>	36 Af.	Faustinopolis <i>Cappad.</i>	209	Gallim opp. <i>Jud.</i>	353
Ethece opp. <i>Jud.</i>	371	Fortunata insula <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Gallogræcia, Galatia	104
Etheleum fl. <i>Mys.</i>	23	Fortunata insula	141, 165 Af.	Gallus, fl. <i>Phryg.</i>	104
Ether vide Athar.		Fretum Herculeum	136 Af.	<i>Bithyn.</i>	ibidem
Etymander fl. <i>Drang.</i>	517	G.		Galorum opp. <i>Paphlag.</i>	191
Evagina vide Phuibagina.				Galybe <i>Syr.</i>	83 Af.
Euangelorum portus <i>Aegypt.</i>	62 Af.			Gamala <i>Galii.</i>	295
Evanthia urbs <i>Lyd.</i>	84	G Aana opp. <i>Syr.</i>	270	<i>trans Ford.</i>	386
Evafpa fl. <i>Ind.</i>	525	Gaba, Gabe opp. <i>Galil.</i>	295	Gamatitica regio	386
Eucarpia <i>Phryg.</i>	90	Gabaa vide Gibeæ.		Gammace opp. <i>Arachof.</i>	518
Euchatæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Gaba opp. <i>Galil.</i>	511	Gandaræ pop. <i>Ind.</i>	526
Eucratidia <i>Bactr.</i>	508	urbs <i>Pers.</i>	495	Gandaridæ vide Gangaridæ.	
Eudixata <i>Armen. min.</i>	252	Gabala <i>Phœnic.</i>		Gandaritis regio <i>Ind.</i>	527
Eudrapa <i>Mesop.</i>	439	<i>Syr.</i>	252	Gangaridæ pop. <i>Ind.</i>	534
Evergetæ pop. <i>Drang.</i>	517	Gabale opp. <i>Med.</i>	475	Calingæ	ibid.
Evenus fl. <i>Mys.</i>	29	Gabalene regio <i>Arab. Petr.</i>	415	Gange urbs <i>Ind.</i>	534
Eulæus fl. <i>Pers.</i>	482, 486	Gabaon opp. <i>Jud.</i>	339	Ganges fl. <i>Ind.</i>	524, 525
Eumenitica regio <i>Phryg.</i>	91	Gabara <i>Galil.</i>	308	Gangis ostia	526
Eumenia <i>Phryg.</i>	ibid.	Gabathon vide Gibethon.		Gangra urbs <i>Paphlag.</i>	192
<i>Lydia</i>	84	Gabaza regio <i>Sogd.</i>	511	Gapachi pop. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Eupatoria <i>Ponti</i>	199	Gabiana, Gabene regio <i>Elym.</i>	490	Gaphara <i>Syr.</i> vide Garapha.	
Euphorbeni pop. <i>Phryg.</i>	91	Gabra opp. <i>Pers.</i>	496	Gaphara <i>Marmar.</i>	70 Af.
Euphorbium opp.	ibid.	Gabris <i>Med.</i>	475	Garama urbs <i>Lib. int.</i>	149 Af.
Euphranta turris <i>Syr.</i>	78 Af.	Gadanopydres pop. <i>Carman.</i>	497	Garamantes pop.	146 Af.
Euphrates fl.	229	Gadar <i>Parth.</i>	502	Garamantica vallis	149 Af.
Euphratis ostium	452	Gadara urbs <i>trans Ford.</i>	391	Garapha portus <i>Syr.</i>	80 Af.
scissiones	ibid.	Gadarenorum ager	394	Garaphi montes <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.
Euprosopon promont. <i>Phœnic.</i>	272	Gadilon <i>Ponti</i>	194	Garas mons <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.
Euranium opp. <i>Caria</i>	64	Gadilonitis campus <i>Ponti</i>	194	Gargara mons <i>Mys.</i>	27
Eurômus opp. <i>Caria</i>	63	Gadirtha <i>Arab. Des.</i>	325	opp.	ibid.
Euromensium provincia	63	Gaditanum fretum	136 Af.	Gargaridæ vide Gangaridæ.	
Europus urbs <i>Med.</i>	478, 501	Gaditarum oppida	288	Gari opp. <i>Asia</i>	516
<i>Mesop.</i>	438	Gætuli pop. <i>Lib. int.</i>	145 sequ. Af.	Garindæi pop. <i>Arab. Fel.</i>	430
<i>Syr.</i>	248	Daræ	146 Af.	Garizim mons <i>Samar.</i>	314
Eurymedon fl. <i>Pamphyl.</i>	133	nigri	146 Af.	Garceas fl. <i>Ind.</i>	524
Eurynassa inf. <i>Af.</i>	12	nullis finibus circumscripti	ibid.	Garra opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.
Eurythia inf. <i>Ocean.</i>	141 Af.			Garfabora, Garfabora <i>Lycæon</i>	121, 144

I N D E X.

Carfauritis regio <i>Cappad.</i>	207	Germa <i>Myf.</i>	24. 26	Gaidos vide Gaidus.	
Gath civit. <i>Philist.</i>	364	Germa colonia <i>Galat.</i>	108	Goaria <i>Syr.</i>	265
Gath Hephher opp. <i>Galil.</i>	309	Germanes philosophi <i>Ind.</i>	532	Goaris ostium <i>Nanaguna fl.</i>	526
Rimmon opp. <i>Fud.</i>	371	Germanicia urbs <i>Syr.</i>	244	Gobolitis regio <i>Arab.</i>	538
Gaugamela vicus <i>Affyr.</i>	470	Germanicopolis <i>Paphlag.</i>	193	Godafa <i>Armen. min.</i>	242
Gaulanitis regio <i>trans Ford.</i>	385	Germanii pop. <i>Pers.</i>	494	Gogarena regio <i>Armen.</i>	234
Gaulon urbs	ibid.	Germanorum castra <i>Mauret. Caf.</i>	128 Af.	Golan opp. <i>trans Ford.</i>	385
Gauros mons <i>Aegypt.</i>	62 Af.	Germiana <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.	Golgi urbs <i>Cypri</i>	168
Gaulanitis regio <i>Mesop.</i>	434	Gerra, Gerrum opp. <i>Aegypt.</i>	25 Af.	Golgia Veaus	168
Gausaphna <i>Numid.</i>	80 Af.	Gerra <i>Syr.</i>	262	Gomara <i>Affyr.</i>	471
Gauzania <i>Med.</i>	475	Gerra <i>Syr.</i>	85 Af.	Gomorra <i>Fud.</i>	351
Gaza urbs <i>Philist.</i>	364, 368	Gerrai pop. <i>Arab. Fel.</i>	429	Gongalæ pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Marna <i>Philist.</i>	360	Gerrhus fl. <i>Alban.</i>	225	Gonimi insulæ <i>Promont.</i>	8
Gazeorum portus	369	Gerru pop. <i>Scyth.</i>	541	Gontiana <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.
Gaza <i>Sogd.</i>	511	Gerza <i>Fud.</i>	358	Gophna <i>Fud.</i>	338
<i>Med.</i>	474	Gerzite pop.	358	Gordene regio <i>Armen.</i>	232, 236
Gazaca <i>Med.</i>	478	Gezer, Gezer urbs <i>Samar.</i>	323	Gordi mons <i>Armen.</i>	233
<i>Paropami.</i>	514	Gessen vide Goschen.		Gordiaus mons <i>Armen.</i>	232
Gazara, Gazer <i>Samar.</i>	323	Gessur opp. <i>Fud.</i>	358	Gordiuchos urbs <i>Phryg.</i>	98
Gazaufula <i>Numid.</i>	116 Af.	Gessurite pop.	358	Gordiucome	ibid.
Gazelum opp. <i>Ponti.</i>	199	Gethone inf. <i>ad Troad.</i>	8	Gordiuna urbs <i>Phryg.</i>	97
Gazena <i>Phryg.</i>	94	Gezer, vide Gezer.		Gordu come <i>Bithyn.</i>	181
Gaziura <i>Ponti.</i>	199	Gibeia opp. <i>Fud.</i>	339	Gordus <i>Lydia.</i>	85
Gazacupada <i>Numid.</i>	123 Af.	Gibeia Benjamin	ibid.	Gordynesia regio <i>Armen.</i>	235
Gazaufula <i>Numid.</i>	121 Af.	Saul	339	Gorgades insulæ	144 Af.
Gebal mons <i>Samar.</i>	314	Gibeath, Gabaath <i>Fud.</i>	341	Gorgippia <i>Bospor.</i>	217
Gedne opp. <i>Numid.</i>	123 Af.	Gibeon opp. <i>Fud.</i>	339	Gorgodylena regio <i>Armen.</i>	236
Gedrosi, Gedrusi pop.	518	Gibethon opp. <i>Fud.</i>	363, 370	Gorgones vel Gorgides feminæ	144 Af.
Gedrosia regio	518	Gichthis opp. <i>Syr.</i>	81 Af.	Gornus fl. <i>Affyr.</i>	467
Gedur vicus <i>Fud.</i>	355	Gigæus lacus <i>Lydia.</i>	78	Gorillæ feminæ <i>Afr.</i>	132
Geennon vallis <i>Hierosol.</i>	333	Gigarta opp. <i>Phoenic.</i>	273	Gornæ castell. <i>Armen.</i>	239
Gehiaga <i>Babyl.</i>	360	Gigius mons <i>Syr.</i>	84 Af.	Gorya, Gorydalis opp. <i>Ind.</i>	527
Gelanus opp. <i>Lib. int.</i>	149 Af.	Gigluz opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Goryæa regio <i>Ind.</i>	524
Gelasa opp. <i>trans Ford.</i>	394	Gihon fons <i>Hierosol.</i>	332	Goschen, aegio <i>Aegypt.</i>	34 Af.
Gelboe montes <i>Samar.</i>	316, 327	Gilboa, Gelboe montes <i>Samar.</i>	327	Gofan terra, eadem	34, 35
Gelbûs vicus <i>Samar.</i>	ibid.	Gilda opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	Gofen opp. <i>Fud.</i>	361
Gelda <i>Alban.</i>	227	Gilead mons <i>trans Ford.</i>	388	regio	ibid.
Geloni pop. <i>Bospor.</i>	218	tractus	375	Gofon. <i>Fud.</i>	361
Gemellæ vicus <i>Numid.</i>	118 Af.	Gileaditis regio <i>trans Ford.</i>	388	Graan opp. <i>Sus.</i>	489
Genesar, Genesarem lacus <i>Galil.</i>	293, 298	Gilgal regio	290	Grabogalli	105
Genesareth terra	299	locus <i>Fud.</i>	337	Granicus fl. <i>Myf.</i>	25
Genetæ pop. <i>Ponti.</i>	203	Gilva colonia <i>Mauret. Caf.</i>	129 Af.	Granici ostia	23
Genetæum promont.	203	Ginæa vicus <i>Galil.</i>	311	Granis fl. <i>Pers.</i>	485, 486
Genonia <i>Parth.</i>	502	Gindarus arx <i>Cyrrhi Syr.</i>	260	Grinæi Scythæ pop.	512
Gephyra <i>Syr.</i>	255	opp. <i>Syr.</i>	255	Grifim mons <i>Samar.</i>	314
Gerar urbs <i>Fud.</i>	359, 363	Gippo opp. <i>Ion.</i>	53	Grunium castrum <i>Phryg.</i>	39, 100
Gerasa <i>Arab. Petr.</i>	423	Gir fl. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Grynæus Apollo	39
<i>Bospor.</i>	217	Gira urbs <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Grynium, Grynica <i>Aeol.</i>	39, 100
<i>Scyth.</i>	541	Girba inf. <i>mar. Syrt.</i>	85 Af.	Guba <i>Arab. Petr.</i>	423
<i>trans Ford.</i>	394	Girgis mons <i>Lib. int.</i>	149 Af.	Gufna <i>Fud.</i>	338
Gerasa regio	394	Girgis opp. <i>Syr.</i>	81 Af.	Gula, Gulus fl. <i>Mauret. Caf.</i>	126, 130 Af.
Gerbo opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Girichala <i>Galil.</i>	308	Gunda vide Spunda	462
Gergesa <i>trans Ford.</i>	395	Gisra <i>Afr.</i>	92	Gunugi, Gunugus opp. <i>Mauret. Caf.</i>	128 Af.
Gergesæi pop. <i>Chanan.</i>	409	Giti, Gitti municip. <i>Syr.</i>	81 Af.	Gurzi pop. <i>Ind.</i>	526
Gergesenorum opp.	394	Gitta vide Gath.		Gurbata <i>Mesop.</i>	450
Gergetha <i>Myf.</i>	24	Glaucum promont. <i>Marmar.</i>	66 Af.	Gymnosophistæ, philosophi <i>Ind.</i>	526, 533
Gergethium locus <i>Myf.</i>	24	Glaucus fl.	221	Gy-	
Gergithos opp. <i>Myf.</i>	28	sinus <i>Caria.</i>	60		
Gerisa <i>Syr.</i>	83 Af.				

I N D E X.

Gynæopolis <i>Aegypt.</i>	13 Af.	Hebron <i>Jud.</i>	345	parva <i>Alexandrin.</i>	13 Af.
Gynæopolites nomos <i>Aegypt.</i>	13.	Hecataë fanum	63	Hermopolitana custodia	44 Af.
	30 Af.	Hecataëi historici patria	46	Hermopolitanus nomos <i>Aegypt.</i>	45
Gyndes fl. <i>Affyr.</i>	468	Hecatompilos urbs <i>Parth.</i>	500		Af.
Gypsaria <i>Arab. Petr.</i>	423	Hecatonnessi insulæ <i>ad Lesbum</i>	11	Hermotum <i>Troad.</i>	35
Gypsaria, Gypsaria portus <i>Mauret.</i>		Hedaphtha opp. <i>Syr.</i>	81 Af.	Hermupolis <i>Carman.</i>	498
	129	Hedyphon fl. <i>Perf.</i>	485, 491	Hermus fl. <i>Ion.</i>	49
Gypsius opp. <i>Aegypt.</i>	46 Af.	Hedypnus fl. idem	485	Herodia urbs <i>Jud.</i>	343
Gythitis inf. <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Helcac opp. <i>Galil.</i>	294	Herodium castellum <i>trans Jord.</i>	406
Gyzis portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Helenopolis <i>Bithyn.</i>	174		<i>Jud.</i> 343
		Heliopolis <i>Aegypt.</i>	29 Af.	Heroopolis <i>Aegypt.</i>	28 Af.
			<i>ad Libanum Syr.</i> 268	Heroopolites nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.
H.		Helkath opp. <i>Galil.</i>	296	Heroopoliticum promont. <i>Arab.</i>	
Habeßus pop. <i>Lyrie</i>	67	Helmondeblathaim opp. <i>Arab.</i>	414		<i>Petr.</i> 420
Hadriani urbs <i>Bithyn.</i>	181	Helmodenes pop. <i>Arab.</i>	431	Heroopoliticus sinus <i>Aegypt.</i>	419,
Hadrianopolis <i>Bithyn.</i>	185	Hemath regio <i>Syr.</i>	281		et 28 Af.
		urbs	ibidem	Herophileæ sectæ medicorum scho-	
				la	94
		Heneti pop. <i>ad Pontum</i>	200	Heroum oppidum vide Heroopolis.	
		Heniochi pop. <i>Bospor.</i>	218, 222	Herpitani pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141
Hadrumetum vide Adrumetum.		Hephæstium <i>Lyciæ</i>	71		Af.
Hagareni pop. <i>Arab. Petr.</i>	415	Hepher opp. <i>Galil.</i>	309	Herpis opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.
Hai vide Ai		Hepher regio	309	Hesbon, Hesebon urbs <i>trans Jord.</i>	
Hali opp. <i>Galil.</i>	295	Heptacometæ pop. <i>Ponti</i>	204		402
Halicarnassus urbs <i>Caria</i>	56	Heptanesia inf. <i>Ind.</i>	536	Hesperii cornu, promont. 144, 148 Af.	
Halone inf. <i>ad Ephes.</i>	12	Heptanomis <i>Aegypt.</i>	40 Af.	Hesperu ceras.	idem
Halonnessi insulæ <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Heptapolis <i>Aegypt.</i>	41	Hesperidum horti	72, 75, 144 Af.
Halus opp. <i>Affyr.</i>	471	Heraclea ad Albanum <i>Caria</i>	61	lacus	72 Af.
Halys fl. <i>Paphlag.</i>	121		<i>Cyrrhest. Syr.</i> 259	portus	72 Af.
Hamath <i>Galil.</i>	297		<i>Ion.</i> 50	insulæ	143, 144 Af.
Hamaxia <i>Cilic.</i>	139		<i>Med.</i> 501	Hesperii opp.	151 Af.
Hamaxitia regio <i>Troad.</i>	33		<i>Pontica Bithyn.</i> 179	Hesperis, Hesperides urbs <i>Cyren.</i>	73 Af.
Hamaxitus opp. <i>Troad.</i>	33		<i>Selencid. Syr.</i> 251		
Haminea vide Hanunea.		Heracleopolis magna <i>Aegypt.</i>	42 Af.		
Hammon vide Ammon.		parva	33	Hethæi pop. <i>Chanan.</i>	409
Hamon opp. <i>Galil.</i>	295	Heracleotes nomos <i>Aegypt.</i>	42 Af.	Hevæi pop. <i>Chanan.</i>	363, 408
Hanunea <i>Syr.</i>	246	Heracleoticum ost. <i>Nili</i>	15 Af.	Hibis vide Ibis.	
Hapara <i>Jud.</i>	341	Heracleum opp. <i>Aegypt.</i>	15, 16 Af.	Hiera Germa urbs <i>Mys.</i>	24
Harar <i>Mesop.</i>	444		<i>Ponti</i> 194	Hiera opp. inf. <i>Lesbi</i>	9
Harax fl. <i>Perf.</i>	486	Heræum templum	13	Hieracum inf. <i>Arab. Fel.</i>	432
Harma vide Horma.		Herculis Aræ opp.	487	Hieropolis <i>Syr.</i>	261
Harmactica vide Armaëtica.		Herculis arenosi cumuli <i>Cyren.</i>	75		<i>Phryg.</i> 93
Harmastis opp. <i>Iber.</i>	224		Af.	Hierasfycaminos opp. <i>Aegypt.</i>	76 Af.
Harmatelia <i>Ind.</i>	533	columnæ	136 Af.	Hierax opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.
Harmene vide Armene	190	Herculis delubrum <i>Erythris</i>	45	Hierichus urbs <i>Jud.</i>	336
Harmozica <i>Iber.</i>	225	promont. <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.	Hierichuntinus trajectus	352
Harmozon promont. <i>Carman.</i>	498	Herea opp. <i>Syr.</i>	280	Hierocæfareæ <i>Lydia</i>	79
Haroseth Gentium <i>Galil.</i>	297	Hermæa promont. <i>Marmar.</i>	66 Af.	Hieromiace fl. <i>trans Jord.</i>	392
Harpasa <i>Caria</i>	61	Hermocapelia <i>Lydia</i>	85	Hierosolyma	329
Harpasus fl.	ibidem	Hermon, Hermonim mons <i>trans</i>		Hila opp. <i>Bithyn</i>	460
Harsafual opp. <i>Jud.</i>	358	<i>Jord.</i>	376	Hileia <i>Mesop.</i>	447
Hatra <i>Mesop.</i>	450	Hermon major	377	Hippa <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.
Havoth Jair opp. <i>trans Jord.</i>	384	minor	377	Hipparenum opp. <i>Babyl.</i>	457
Hauran mons <i>trans Jord.</i>	380	Hermon an mons <i>Galilææ?</i>	311	Hippica turris <i>Hierosol.</i>	331
opp.	ibid.	Hermonassa <i>Bospor.</i>	217	Hippici montes	540
Haza vide Aza.			<i>Ponti</i> 196	Hippius vide Hypsius.	
Hazarfusa <i>Jud.</i>	358	Hermonthis urbs <i>Aegypt.</i>	50	Hippo Diarrhytus opp. <i>Afr.</i>	102
Hazezon Tamar opp. <i>Jud.</i>	348	Hermonthites nomos	ibidem	Hippo Regius urbs <i>Numid.</i>	112 Af.
Hazor opp. <i>Jut.</i>	355	Hermopolis <i>Delt. Aegypt.</i>	19 Af.	Hippocura <i>Ind.</i>	532
urbs <i>Galil.</i>	297	Hermopolis magna <i>Heptan. Aegypt.</i>	45 Af.	Hippodromus vide Hypodromus.	
Hazor Hadata.	355			Hipponefos inf. <i>Ceram. sin.</i>	18
				Hip-	

I N D E X.

Hipponitus palus <i>Afr.</i>	105	Hysius fl. <i>Colch.</i>	222	Icosium opp. <i>Mauvet. Caf.</i>	127
Hippophagi pop. <i>Perf.</i>	494	portus	ibid.	Ida mons <i>Mys.</i>	24
Hippos <i>Arab. Fel.</i>	428			Idacara <i>Arab. Des.</i>	435
trans <i>Ford.</i>	392	I.		Idalium opp. <i>Cypri</i>	167, 168
Hippus fl. <i>Colch.</i>	220	Jabadii inf. <i>Ind.</i>	538	Ideessa opp. <i>Iber.</i>	224
opp. <i>Fon.</i>	53	Jabes Galaad urbs <i>trans Ford.</i>	389	Idiota <i>Babyl.</i>	457
Hippu promont. <i>Syrt.</i>	78 Af.	Jabisla, Jabisum, vide Jabes.		Idicra <i>Numid.</i>	120 Af.
Hippuri portus <i>Ind.</i>	877	Jabne opp. <i>Philist.</i>	363, 369	Idumæa regio <i>Arab. Petr.</i>	375, 415
Hipſus, vide Ipius.		Jabok fl. <i>trans Ford.</i>	383, 397, 401	magna	421
Histi pop. <i>Scyth.</i>	542	Jabruda opp. <i>Syr.</i>	270	superior	ibid.
Hittæi, vide Hethæi.		Jagath opp. <i>Mauvet. Ting.</i>	136 Af.	Idymus opp. <i>Caria</i>	60
Holmæ, vide Holmus.		Jagur <i>Jud.</i>	361	Iebus urbs <i>Ind.</i>	329
Holmia <i>Cilic.</i>	143	Jahza <i>trans Ford.</i>	403	Iebusæi pop. <i>Chanan.</i>	410
Holmus opp. <i>Cilic.</i>	140	Jalusia regio <i>Inf. Rhodi</i>	20	Iegbaa, Iegabeha <i>trans Ford.</i>	400
Homeritæ pop. <i>Arab.</i>	429, 43	Jalyſus urbs	ibid.	Iehud opp. <i>Jud.</i>	371
Homerium delubrum	44	Jamba opp. <i>Chald.</i>	464	Ielyſus, Ielyſſus, vide Ialyſus.	
Homona <i>Lycaon.</i>	123	Jambia <i>Arab. Fel.</i>	428	Ierameelitæ pop. <i>Jud.</i>	358
Homonada <i>Lycaon.</i>	123	Jambruca vide Jabruda.		Iericho urbs <i>Jud.</i>	336
Homonadenſes	ibid.	Jamnea, Jamnia <i>Jud.</i>	369	Ierimoth, vide Iarmuth.	
Homonades	123	Jamnia vicus <i>Galil.</i>	297	Ierpeel <i>Jud.</i>	341
Hor mons <i>Arab. Petr.</i>	417	Jamnitarum hortus	370	Ieruſalem	329
Horitæ pop.	ibid.	Japha opp. <i>Galil.</i>	308	Ieſrael urbs <i>Samar.</i>	315
Horma, Harma <i>Jud.</i>	357, 360	Japho vide Joppe.		Ieta vide Iuta.	
Hormanus fl. <i>Arab. Fel.</i>	429	Jarephel <i>Jud.</i>	341	Iethla <i>Jud.</i>	371
Horonaim opp. <i>trans Ford.</i>	474	Jarmuth, Jarimuth opp. <i>Jud.</i>	355	Iezrael vide Ieſrael.	
Horrea Cælia locus <i>Af.</i>	90, 96	Jarmuth, Jaramoth <i>Samar.</i>	326	Iezrael vallis <i>Samar.</i>	315
Hyarotis, Hydraotes <i>Ind.</i>	525, 529	Jarfath opp. <i>Mauvet. Caf.</i>	127 Af.	Igilgili colonia <i>Mauvet. Caf.</i>	127
Hydaſpes fl. <i>Ind.</i>	525	Jarzetha opp. <i>Lib. int.</i>	190 Af.	Iim locus <i>Arab. Petr.</i>	423
Hyde opp. <i>Lycaon.</i>	123, 225	Jafius finus <i>Caria</i>	55	Ilica opp. <i>Afr.</i>	105
Hyde an <i>Lydia</i> oppidum?	77	Jafonium opp. <i>Margian.</i>	505	Ilienſium pagus	32
Hydiſſa, Hydifſus <i>Caria</i>	63	promont. <i>Ponti</i>	196	Iliſtra <i>Lycaon.</i>	123
Hydræ inf. <i>ad Numid.</i>	124	Jafonus mons <i>Med.</i>	473, 478	Ilium	31
Hydrax opp. <i>Cyren.</i>	75	Jafſa vide Jahza.		Ilium novum	32
Hydrela <i>Phryg.</i>	99	Jafſus, Jafus opp. <i>Caria</i>	55	Ilyris inſula <i>Cilic.</i>	159
Hydrelatarum ager	ibid.	Jafſus <i>Cappad.</i>	215	Iluza opp. <i>Phryg.</i>	131
Hydriaces fl. <i>Carman.</i>	497	Jafſæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Imaus mons <i>Ind.</i>	526
Hyetufſa inf. <i>in ora Caria</i>	15	Jatai pop. <i>Sogd.</i>	509	Scyth.	541
Hyla fl. <i>Bithyn.</i>	172	Jaxamatæ pop. <i>Mauvet.</i>	541	Imbraſus fl. <i>Inf. Sami</i>	13
Hyle opp. <i>Cypri</i>	168	Jaxartæ pop. <i>Scyth.</i>	543	Imbrus caſtell. <i>Caria</i>	59
Hyllus fl. <i>Fon.</i>	43	Jaxartes fl. <i>Sogd.</i>	509	Imma, Immæ, civit <i>Syr.</i>	246
Hylophagi pop. <i>Aethiop.</i>	159 Af.	Jazer opp. <i>trans Ford.</i>	400	Ina opp. <i>Syr.</i>	270
Hypæpa <i>Lydia</i>	78	mare	ibid.	Indaprathæ pop. <i>Ind.</i>	535
Hypanis fl. <i>Boſpor.</i>	216	Jazorum opp. <i>Arab.</i>	412	Indi fl. oſtia	531
Hyperborei montes <i>Sarmat.</i>	541	Iberia regio	223	India	523
Hyperdexios locus <i>inf. Leſbi</i>	11	Iberingæ pop. <i>Ind.</i>	535	India extra Gangem	534
Hyphafiſ, Hypanis fl. <i>Ind.</i>	525, 529	Iberus fl. <i>Iberia</i>	223	iatra Gangem	523
Hypia urbs <i>Bithyn.</i>	176	Ibettes fl. <i>inf. Sami</i>	13	Indiæ diviſio	ibid.
Hypitus fl.	176, 177	Ibis opp. <i>Aegypt.</i>	46 Af.	Indicus finus	161
Hypodromus <i>Aethiopia</i> locus	200	Ibora <i>Ponti</i>	205	Indoſcythæ pop. <i>Ind.</i>	523
Hypophagi pop. <i>Scyth.</i>	543	Icaria, Icaros inſula	14	Indus fl.	523, 524
Hypſele, Hypſelopolis <i>Aeg.</i>	47	Icarium mare	14	Inna opp. <i>Drang.</i>	518
Hypſeliotes nomos <i>Aeg.</i>	47 Af.	Icarus vide Ichara & Icaria.		Inſulæ <i>Aſiæ</i>	6
Hyrcania opp. <i>Lydiæ</i>	80	Ichara inf. <i>ſin. Perf.</i>	432	ſinus Arabici	64
Hyrcania regio	503	Ichnaæ, Ichniæ opp. <i>Mefop.</i>	447	in mari Indico	536
urbs	503	Ichthyoeſſa inſula	14	Fortunatæ	129
Hyrcani Macedones pop. <i>Lydiæ</i>	80	Ichthyophagi <i>Aethiopes Ind.</i>	535	Inuca vide Unuca	
Hyrcanum, Hyrcanium mare	480	Afr.	226, 230	Iobula <i>Alban.</i>	227
Hyrcanus campus <i>Lydia</i>	80	Ichthyophagi pop. <i>Gedroſ.</i>	519, 520	Iogara <i>Ind.</i>	538
Hyria an nomen antiquum	Se-	pop. <i>Aegypt.</i>	64, 160	Iol urbs <i>Mauvet. Caf.</i>	100, 110
leuciæ?	143	Iconium urbs <i>Lycaon.</i>	121	Iomanes fl. <i>Ind.</i>	526
		A a		Iomnium	

I N D E X.

Jonium municip. <i>Maur. Caf.</i>	127	Judææ maritima ora	362	Lagnutum opp. <i>Mauret. Caf.</i>	118
Jomusa <i>Ind.</i>	558	toparchiæ	361	Lagussæ inf. <i>ad Troad.</i>	8
Jonaca <i>Perf.</i>	496	Julia Traducta, f. Tingis	137	Lais opp. <i>Galil.</i>	296
Jonæ regio	41	Juliagordus opp. <i>Lydia</i>	84	Laisa <i>Jud.</i>	353
Jonopolis <i>Paphlag.</i>	189	Julias opp. <i>Galil.</i>	300	Lala <i>Armen.</i>	236
Joppe, Jope <i>Palast.</i>	320	urbs <i>trans Ford.</i>	387	Lalasis opp. <i>Isaur.</i>	137
Jor fons <i>Ford.</i>	293	Julienfes pop. <i>Phryg.</i>	90	Lamasba, Lamasbua <i>Numid.</i>	119
Jordanes minor.	293	Juliopolis <i>Bithyn.</i>	181, 185	Lambæsa, Lambese <i>Numid.</i>	116
Jordanis fontes	292, 293	in <i>Olympæna</i>	181	Lamiæ insulæ <i>ad Troad.</i>	8
trajeetus	352	<i>Phryg.</i>	90	Lamida <i>Mauret. Caf.</i>	132
Jotæ pop. <i>Scyth.</i>	400	Juna opp. <i>Alban.</i>	227	Lamotis regio <i>Cilic.</i>	143
Jotapata opp. <i>Galil.</i>	268, 307	Junonia insula	142 Af.	Lampsacus urbs <i>Mys.</i>	24
Jotape opp. <i>Cilic.</i>	139	Junonis templum in inf. Samo	13	Lampsemendus inf. <i>sin. Ceram.</i>	18
Jovis fanum opp. <i>Lydia</i>	82	Junonis folis insula	180	Lamus fl. <i>Cilic.</i>	143
promont. <i>Ind.</i>	538	Junopolis vide Jonopolis.		opp.	ibid. 144
urbs <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Juta opp. <i>Jud.</i>	357	Lamusia regio	143
Ipsus opp. <i>Phryg.</i>	102	Ixia pagus <i>Ins. Rhod.</i>	19	Landolia <i>Galat.</i>	168
Iraffa, Irafa opp.	152 Af.	Izannelopolis <i>Babyl.</i>	461	Lanigara <i>Mauret. Caf.</i>	133
Iraff opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.			Laodicea Cabiosa, <i>Cæl. Syr.</i>	270
Irenopolis <i>Cilic.</i>	144	K.		Combusta, <i>Lycaon.</i>	111, 114, 122
Iris fl. <i>Ponti</i>	194	K Ardu montes <i>Armen.</i>	233	ad Libantum, <i>Cæl. Syr.</i>	270
Irfemes opp. <i>Jud.</i>	374	Karkor opp. <i>trans Ford.</i>	400	super Lyco, <i>Phryg.</i>	91
Irus mons <i>Gedros.</i>	522	Kedareni pop. <i>Arab. Petr.</i>	442	ad mare, <i>Seleucid.</i>	251
Isafchar tribus oppida	288	Kedasa vide Kedes.		<i>Med.</i>	477, 496
Isatichæ pop. <i>Carman.</i>	497	Kedemoth civit. <i>trans Ford.</i>	403	Laodicena regio <i>Cæl. Syr.</i>	270
Isaura urbs	137	Kedes, Kedasa opp. <i>Galil.</i>	296	Lapathus, Lapethus urbs <i>Cypri</i>	161
Isauria regio	136	Kedes Naphthali	ibid.	Lapithus fl.	ibid.
Isaurica Lycaonia	121	Kegila vicus <i>Jud.</i>	356	Lar. fl. <i>Arab. Fel.</i>	429
Isauritis præfect. <i>Cappad.</i>	208	Kehelatha locus <i>Arab. Petr.</i>	423	Larache opp. <i>Mauret. Ting.</i>	138
Ischeri opp. <i>Lib. int.</i>	150	Kepharnomè vicus <i>Galil.</i>	301	Laranda urbs <i>Lycaon.</i>	123
Ischnæ vide Ichnæ.		Kerda urbs <i>Armen.</i>	238	Larendani pop. <i>Arab.</i>	431
Iscina opp. <i>Sym.</i>	150 Af.	Kidron torrens	333	Lares opp. <i>Numid.</i>	114
Ischopolis <i>Ponti</i>	197	Kiriath Arba <i>Jud.</i>	545	Laribus colonia	ibid.
Isidis insula <i>Arab. Felic.</i>	432	Kiriath Baal	352	Larissa <i>Assyr.</i>	468
<i>Arab. sin.</i>	60, 200	Kiriathbearim	ibid.	Larissa <i>Aegyptia Aeol.</i>	40
Isis fl. <i>Colch.</i>	221	Kiriath sepher	361	Phriconis	ibid.
Isius mons <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Kiriathaim vide Cariathaim.		ad Cymen	ibid.
Ismaelita pop. <i>Arab. Petr.</i>	415	Kiriathanna	361	Larissa Ephesia	40
Isimuc pop. <i>Numid.</i>	160 Af.	Kiriath vide Cariath.		<i>Syr.</i>	257
Isordæ pop. <i>Scyth.</i>	500	Kifion opp. <i>Galil.</i>	296	<i>Troad.</i>	33, 40
Israelis regio <i>trans Ford.</i>	375	Kifon fl. <i>Galil.</i>	309	Larissæ Apollinis templum	40
Israelis regnum	289	Kupha opp. <i>Babyl.</i>	454	Larunefæ insulæ <i>ad Af.</i>	109
Isstatis opp. <i>Parth.</i>	501			Laryces pop. <i>Ind.</i>	516
Issedon <i>Scythica</i>	543	L.		Lasa <i>trans Ford.</i>	407
Serica	544	L Abaca opp. <i>Ind.</i>	528	Lascoria <i>Galat.</i>	110
Issicus sinus	3, 363	Labbana vide Lambana.		Læfia inf. sc. Lesbos	9
Issus opp. <i>Cilic.</i>	150	Labdia vide Laudia	133	Latanea <i>Bithyn.</i>	186
Istorum vide Stectorium.		Labranda vicus <i>Carie</i>	64	Lathon fl. <i>Cyren.</i>	72
Istria opp. <i>Arab. Fel.</i>	429	Labrandeni Jovis templum	64	Latmicus sinus <i>Fon.</i>	53
Itabyrium mons <i>Galil.</i>	298	Labyrinthus <i>Aegypt.</i>	43	Latos opp. <i>Fon.</i>	53
Itamus portus <i>Arab. Fel.</i>	429	Lacedæmonia opp. <i>Cypri</i>	168	Lato, Latopolis <i>Aegypt.</i>	50
Iter ab Epheso ad Euphratem	130	Lachis urbs <i>Jud.</i>	355	Latonæ lucus	59
Ithar opp. <i>Arab. Fel.</i>	429	Ladana <i>Armen. min.</i>	241	urbs <i>Aegypt.</i>	13, 30
Ituræa regio	376, 381	Lade inf. <i>ad Milet.</i>	15	Laud fl. <i>Mauret. Ting.</i>	136
Jucara <i>Arab. Des.</i>	425	Læa inf. <i>ad Cyren.</i>	76	Laudia opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132
Jud vide Jehud.		Læsa, Læcha vide Lasa.		Laugasa <i>Cappad.</i>	211
Judæ regnum.	289	Laganei opp. <i>Galat.</i>	100	Lavinafena præfect. <i>Cappad.</i>	212
Judæ tribus oppida	285	Lagania	ibid	Lazi pop. <i>Colch.</i>	222
Judæa	328			Leandis <i>Cappad.</i>	213
Judæa mediterranea	352			Lebaoth <i>Jud.</i>	361

Lebe-

I N D E X.

Lebedos opp. <i>Ion.</i>	47	Lindiae Minervae templum	19		
Lebna vide Libna.		Lindus urbs, <i>inf. Rhod.</i>	18, 19		M.
Leetum, Lecton promont. <i>Troad.</i>	33	Liparae <i>inf. Propont.</i>	8		
Ledrum opp. <i>Cypri</i>	168	Lissa opp. <i>Mauret. Ting.</i>	137 Af.		M Aagrammum urbs <i>Ind.</i>
Legio opp. <i>Galil.</i>	308	Litus magnum <i>Aethiop.</i>	162 Af.		Maarfares fl. <i>Babyl.</i>
Leleges pop. <i>Mys.</i>	27, 29	parvum	ibid.		Mabartha urbs <i>Samar.</i>
Lemba opp. <i>Arab.</i>	414	Livias vide Libias.			Macae pop. <i>Syrt.</i>
Leontis fluvius <i>Phaenic.</i>	274	Liviopodis Ponti	205		Macaria <i>inf. Arab. sin.</i>
Leontopolis <i>Aegypt.</i>	20 Af.	Lix, Lixa, Lixus, opp. <i>Mauret.</i>	138 Af.		<i>Cyprus</i>
Leontopolites nomos <i>Aegypt.</i>	20, 33 Af.	<i>Ting.</i>	ibid.		<i>Lesbos</i>
Leontos opp. <i>Phaenic.</i>	273, 274	Lixus fl.	ibid.		<i>Rhodus</i>
Leonum civitas	ibid.	Lobna, Lobana vide Libna.			Macaria opp. <i>Cypri</i>
Lepidotum opp. <i>Aegypt.</i>	52 Af.	Lod vide Lydda.			Macatutae pop. <i>Cyren.</i>
Lepria <i>inf. ad Ephes.</i>	12	Lonibare ost. <i>Indi fl.</i>	531		Macchida opp. <i>Fud.</i>
Lepria <i>inf. in ora Caria</i>	15	Lopadusa <i>inf. ad Af.</i>	108 Af.		Maccocalingae pop. <i>Ind.</i>
Lepte promont. <i>Arab. sin.</i>	60 Af.	Loryma litus <i>Caria</i>	58		Maceda, Makeda opp. <i>Fad.</i>
Leptis magna, urbs <i>Syrt.</i>	80	opp. <i>Caria</i>	58		Macedones Caduani pop. <i>Lydia</i>
minor civitas <i>Afr.</i>	88	Lotophagi pop. <i>Syrt.</i>	83 Af.		Macepraeta vieus <i>Mesop.</i>
Leros <i>inf. Sporad.</i>	15	Lotophagitis <i>inf. mar. Syrt.</i>	85 Af.		Macestus fl. <i>Mys.</i>
Lesbos insula <i>Aeol.</i>	9	Lubienorum gens <i>Iber.</i>	224		Macharus castell. <i>trans Ford.</i>
Lesem vide Laifa		Lucinae opp. <i>Aegypt.</i>	55 Af.		Machelones pop. <i>Colch.</i>
Lesem opp. <i>Galil.</i>	296	Luith opp. <i>Arab.</i>	412		Machmas vide Michmas.
Lestrum regio <i>Ind.</i>	535	Luma <i>Arab. Des.</i>	425		Machmethath opp. <i>Samar.</i>
Lethaus fl. <i>Ion.</i>	54	Luz opp. <i>Samar.</i>	327		Machthoth opp. <i>Samar.</i>
Lethon fl. vide Lathon		Lybra vide Lyrba.			Machufii pop. <i>Mauret. Caf.</i>
Letopolites nomos <i>Aegypt.</i>	13, 30	Lycaones pop. <i>Phryg.</i>	99		Macodama, Macomades, Macuma-
	Af.	Lycaonia regio <i>Asia</i>	120		des
Leuca	42	Lycaonia praefect. <i>Cappad.</i>	208		Macomades minores
Leuce	ibidem	Lycastum opp. Ponti	195		ibid.
Leuca camini, locus <i>Marmar.</i>	70 Af.	Lycia regio <i>Asia</i>	64		<i>Syrtis</i>
Napae	ibid.	mediterranea	70		<i>Numid.</i>
Leucaspis portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Lyciorum Chersonesus	66		Maconitae pop. <i>Mauret. Ting.</i>
Leuce <i>inf. Ind.</i>	536	Lycomedis palus	154 Af.		Macris <i>inf. Chios</i>
Leucoa <i>Marmar.</i>	70 Af.	Lycôn, Lycopolis <i>Aegypt.</i>	47 Af.		<i>Icaros</i>
Leucolla promont. <i>Pamphyl.</i>	134	Lycopolites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.		Macrocephali pop. Ponti
Leucophrys <i>inf. Troad.</i>	8	Lycus fl. <i>Assyr.</i>	467		Macrones pop. <i>Iber.</i>
Leucolyri pop. <i>Cappad.</i>	202	<i>Bithyn.</i>	179		<i>Ponti</i>
Leucolyrus fl. <i>Cilic.</i>	147	<i>Lydia</i>	79		Macuma vicus <i>Syrt.</i>
Leucotheae opp. <i>Aegypt.</i>	55 Af.	<i>Mys.</i>	24		78 Af.
Leugasa <i>Cappad.</i>	215	<i>Phaenic.</i>	274		Madaura opp. <i>Numid.</i>
Leuteon vide Ledrum	168	<i>Ponti</i>	199		121 Af.
Liba <i>inf. ad Gedros.</i>	499	<i>Phryg.</i>	92, 103		Madene regio <i>Armen.</i>
opp. <i>Mesop.</i>	449	Lyda opp. <i>Caria</i>	60		234
Libanus mons <i>Syr.</i>	267	Lydda <i>Palest.</i>	321		Madia <i>Colch.</i>
Libias opp. <i>trans Ford.</i>	398	Lydi pop. <i>Asia</i>	75		222
Libna <i>Arab. Petr.</i>	423	Lydia regio <i>Asia</i>	ibidem		Madian urbs <i>Arab. Petr.</i>
urbs <i>Fud.</i>	355	Lydorum regnum	76		ibid.
Libya <i>Africa</i>	1 Af.	Lynx, Lynxo vide Lix.			Madoce opp. <i>Arab. Fel.</i>
Libya arida	76 Af.	Lynxama opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.		429
interior	145 Af.	Lynxamata pop.	ibid.		Madurus <i>Numid.</i>
Libyae mons <i>Marmar.</i>	70 Af.	Lyrba <i>Pisid.</i>	120		121 Af.
Libyssa <i>Bithyn.</i>	183	Lyrnesus urbs <i>Mys.</i>	27		Mæandropolia <i>Caria</i>
Libyssus fl. <i>Bithyn.</i>	183	Lyfa <i>Arab. Petr.</i>	423		62
Liga fl. <i>Babyl.</i>	460	Lyfaniae domus f. provincia	377		Mæander fl. <i>Ion.</i>
Lillium empor. <i>Bithyn.</i>	179	Lyfias opp. <i>Phryg.</i>	91		mons <i>Ind.</i>
Limenia <i>Cypri</i>	169	<i>Syr.</i>	257		535
Limyra <i>Lycia</i>	67	Lyfinia civitas <i>Pisid.</i>	116		82
Limyrices pop. <i>Ind.</i>	526	Lyfira opp. <i>Isaur.</i>	137		75
Limyrus fl. <i>Lycia</i>	67	Lystra urbs <i>Lycaon.</i>	122		217
					Mæotis palus, vide in Europa.
					Mæfolia regio <i>Ind.</i>
					526
					Mæcona opp. <i>Pers.</i>
					496
					Magaba mons <i>Galat.</i>
					107
					Magarfios opp. <i>Cilic.</i>
					148
					Magarfis Minerva
					ibidem
					Magdala castell. <i>trans Ford.</i>
					396
					Magdol vide Migdol.
					Magdolum <i>Aegypt.</i>
					37 Af.
					Mageddo vide Megiddo.
					Mageth

I N D E X.

Magethi opp. <i>trans Ford.</i>	390	Mapeta <i>Scyth.</i>	541	Marsyas campus <i>Syr.</i>	263
Magnesia ad Mæandrum <i>Ion.</i>	54	Mapuca opp. <i>Ind.</i>	532	Marteni, Martini pop. <i>Arab. Des.</i>	426
sub Sipylo <i>Lyd.</i>	80	Marābius fl. <i>Scyth.</i>	540	Martyropolis <i>Mesop.</i>	449
Magnetes pop. <i>Ion.</i>	54	Maracanda urbs <i>Sogd.</i>	508, 509	Maruca opp. <i>Sogd.</i>	509
<i>Lydia</i>	81	Marace empor. <i>Arab. Fel.</i>	429	Marundæ pop. <i>Med.</i>	474
Magnopolis Ponti	199	Maracodra <i>Bactr.</i>	508	Masāda, Masāda castell. <i>Jud.</i>	348
Magnopolitis tractus	199	Marane opp. <i>Arab. Fel.</i>	430	Masādalis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.
Magnus campus <i>Galil.</i>	311	Maranthi vicus <i>Cyren.</i>	75 Af.	Masāni pop. <i>Arab. Des.</i>	426
Mago fl. <i>Ind.</i>	526	Marathesium opp. <i>Ion.</i>	60	Masāta opp. <i>Armen. min.</i>	242
Magog opp. <i>Syr.</i>	260	Marathos opp. <i>Syr.</i>	252, 258	Maselianæ opp. <i>Af.</i>	93
Magorum Inf. <i>Arab. sin.</i>	432 Af.	Marathusa inf. <i>Af.</i>	13	Mascula <i>Numid.</i>	118 Af.
sinus	429	Marazania <i>Af.</i>	95	Masi pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141 Af.
Maguda opp. <i>Mesop.</i>	436	Mardara Ponti	205	Masii pop. <i>Perf.</i>	494
Magura opp. <i>Lib. int.</i>	149 Af.	<i>Armen. min.</i>	242	Masilibum vide Masilyum.	
Maguza <i>Arab. Petr.</i>	423	Marde opp. <i>Affyr.</i>	469	Masinda <i>Carmen.</i>	498
Magydos opp. <i>Pamphyl.</i>	132	Mardene regio <i>Perf.</i>	494	Masitholus fl. <i>Lib. int.</i>	149 Af.
Mahanaim <i>trans Ford.</i>	397	Mardi pop. <i>Armen.</i>	493	Masius mons <i>Armen.</i>	232
Maiozamalona urbs <i>Babyl.</i>	460	<i>Elym.</i>	505	<i>Mesop.</i>	448
Maiuma vicus <i>Jud.</i>	369	<i>Margian.</i>	506	Maspha <i>Galaad.</i>	390
Malacath opp. <i>Lib. int.</i>	149 Af.	<i>Med.</i>	474, 507	<i>Jud.</i>	356
Malæi colon promont. <i>Ind.</i>	534	Mardus fl. <i>Med.</i>	474	terra <i>trans Ford.</i>	378
Malamantus fl. <i>Ind.</i>	524	Mardenyi pop. <i>Sogd.</i>	509	Massa fl. <i>Lib. int.</i>	149 Af.
Malana <i>Gedros.</i>	501	Mare falis, lacus <i>Jud.</i>	350	Masābatia præfect. <i>Elym.</i>	490, 494
Malanogætuli pop.	146 Af.	mortuom	349	Masāca, Masāga, Mazagæ urbs <i>Ind.</i>	
Malata <i>Jud.</i>	360	Marea opp. <i>Aegypt.</i>	7 Af.		527
Malchubii pop. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.	Mareia lacus <i>Aegypt.</i>	8 Af.	Massæi pop. <i>Scyth.</i>	523
Maleos empor. <i>Aethiop.</i>	161 Af.	Mareotes nomos <i>Aegypt.</i>	10 Af.	Massæylii pop. <i>Numid.</i>	110, 124 Af.
Malia promont. <i>inf. Lesbi</i>	9	Mareoticum vinum	8 Af.	Masāga, vide Masāca.	
Maliana opp. <i>Arachos.</i>	518	Mareotis lacus vide Mareia.		Massagetæ pop.	512
Maliatha <i>Arab. Petr.</i>	423	Mareotis, Mareotes regio <i>Aegypt.</i>	7 Af.	Massāla <i>Arab.</i>	431
Malichi infulæ <i>Arab. Fel.</i>	432			Massice vicus <i>Mesop.</i>	440
Mallaba opp. <i>Arab. Fel.</i>	429	Marêsa opp. <i>Jud.</i>	359	Massycites mons <i>Lyciæ</i>	73
Malli pop. <i>Ind.</i>	526, 529	Mareu inf. <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Maslyli pop. <i>Numid.</i>	110 Af.
Maltus mons <i>Ind.</i>	526	Margana opp. <i>Ind.</i>	415	Mastaura urbs <i>Lydia</i>	85
opp <i>Cilic.</i>	147	Margarum vide Naraggara.		Maste opp. <i>Aethiop.</i>	159 Af.
Malua, Maluana fl. <i>Mauret. Caf.</i>	129 Af.	Margasi pop. <i>Med.</i>	474	mons	ibid.
Malum opp. <i>Cypri</i>	164	Margiana regio	505	Masthala <i>Arab.</i>	431
Mammida <i>Perf.</i>	496	Maria vide Mania	502	Mastrum opp. <i>Paphlag.</i>	193
Mamōrtha urbs <i>Samar.</i>	315	Mariaba <i>Arab.</i>	430	Mastya Milesiorum opp. <i>Paphlag.</i>	193
Mampfarus mons <i>Af.</i>	104	Mariame, Mariamma <i>Syr.</i>	258	Masuchis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.
Manire lucus <i>Jud.</i>	346	Mariammmia	eadem	Masylibum, Masilybum promont.	
Manuga opp. <i>Syr.</i>	258	Mariammitæ pop.	258	<i>Numid.</i>	124 Af.
Mamarcha empor. <i>Ind.</i>	532	Mariamne turris <i>munita Hierosol.</i>	331	Matelgæ opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Manassitidis oppida	286			Matem pop. pop. <i>Scyth.</i>	532
Manchane opp. <i>Mesop.</i>	442	Mariandyni pop. <i>Bithyn.</i>	171	Matiana regio <i>Med.</i>	475
Manchurebi pop. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.	sinus	177	Matites pop. <i>Leb. int.</i>	150 Af.
Mancoi gens <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Mariandynia regio <i>Bithyn.</i>	177	Matnan regio <i>Basan</i>	382
Manda fl. <i>Ind.</i>	526	Marisla vide Marêsa.		Martylus vide Magydos	132
Mandaeth vicus <i>Aegypt.</i>	63 Af.	Marium opp. <i>Cypri</i>	167	Maubæ opp. <i>Mesop.</i>	436
Mandargarfis opp. <i>Med.</i>	478	Marmma <i>Arab. Fel.</i>	430	Maurenii pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141 Af.
Mandalæ pop. <i>Ind.</i>	526	Marmarenium rupes <i>Lycia</i>	69	Mauretania	128
Mandropolis <i>Phryg.</i>	100	Marmarica regio	65 Af.	Mauretania divisa	135 Af.
Mania <i>Parth.</i>	502	mediterranea	68 Af.	Cæsariensis	126 Af.
Manith villa <i>Arab.</i>	411	Maronias opp. <i>Syr.</i>	263	Sititensis	130 Af.
Manliana <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Marpessus opp. <i>Troad.</i>	33	Tingitana	134 Af.
Mantinium <i>Paphlag.</i>	193	Marasio opp. <i>Perf.</i>	496	Mauretaniæ Cæsariensis mediterranea	130 Af.
Maogamalcha <i>Babyl.</i>	460	Marriche, Mariche opp. <i>Parth.</i>	502	nea	139 Af.
Maon opp. <i>Jud.</i>	360	Marfes fl. <i>Babyl.</i>	452	Mauri, Maurusii pop.	134 Af.
solitudo	ibid.	Marfias fl. <i>Babyl.</i>	454	ibid.	
Maoscopus opp. <i>Arab. Fel.</i>	450	Marsyas amnis <i>Phryg.</i>	95, 103	Maursia regio	Mau-
		<i>Syr.</i>	245		

I N D E X.

Mausoca opp. <i>Hyrcan.</i>	504	Mendes opp. <i>Aegypt.</i>	16, 20 Af.	Michmas opp. <i>Jud.</i>	338
Mausoli monumentum	56	Mendesium ostium Nili	16 Af.	Midaium opp. <i>Phryg.</i>	88
Maxera fl. <i>Hyrcan.</i>	503	Mendefius nomos <i>Aegypt.</i>	32 Af.	Midiau urbs	414
Maxera pop.	ibid.	Menelaïtes nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Migdol <i>Aegypt.</i>	37 Af.
Maxula, Maxulla <i>Afr.</i>	98	Menelaus urbs <i>Aegypt.</i>	13, 31 Af.	Milefii pop. <i>Ion.</i>	73
Maxula vetus <i>Afr.</i>	104		<i>Marmar.</i> 67 Af.	Milestotum munimentum <i>Aegypt.</i>	18 Af.
Mazaca <i>Cappad.</i>	210	Meninx inf. <i>mar. Syrt.</i>	84 Af.		
Mazara <i>Armen.</i>	230	opp.	ibid.	Miletopolis <i>Mys.</i>	24
Mazices pop. <i>Mauret. Caf.</i>	134 Af.	Mennith opp. <i>Arab.</i>	41	Miletus urbs <i>Ion.</i>	53
Mazor vide Mizraim.		Menois opp. <i>Jud.</i>	371	Mileum, Milevum, Milevi urbs	
Mechlessius <i>Colch.</i>	222	Mensis Cari sanum <i>Phryg.</i>	94	<i>Numid.</i>	119 Af.
Mechmas vide Michmas.		Menuthias inf. <i>Aethiop.</i>	162 Af.	Milizheris inf. <i>Ind.</i>	536
Medaba, Medba, Medava <i>trans</i>		an S. Laurentii inf.	ibid.	Millo Zionis montis pars	330
<i>Jord.</i>	403	an Zanzibar inf.	ibid.	Miltus opp. in <i>inf. Carman.</i>	499
Medaba urbs <i>Arab.</i>	421	Meones pop. <i>Lydiae</i>	75	Milyas urbs <i>Pisid.</i>	120
Medamne regio	433	Mephaath opp. <i>trans Jord.</i>	403	Milyas regio <i>Lyc.</i>	74
Medaura vide Madaura.		Meraphii pop. <i>Perf.</i>	494	Mimaci pop. <i>Lib. ins.</i>	172 Af.
Media regio.	473	Mercurialis pagus <i>Afr.</i>	104	Mimas mons <i>Ion.</i>	45
Media Atropetene	474	Mercurii opp. vide Hermopolis		Min opp. <i>Sacaram.</i>	512
magna	476	promont. <i>Afr.</i>	95	Minæa regio <i>Arab.</i>	430
Mediæ universæ divisio	474	Meriaba urbs <i>Arab. Fel.</i>	430	Minæi pop.	430
Mediccaræ <i>Afr.</i>	96	Meroë inf. Nili	156 Af.	Mini mons	228
Meddin opp. <i>Jud.</i>	347	an pænisula?	156 Af.	Minizus opp. <i>Galat.</i>	108
Medilitani pop.	104 Af.	urbs	156 Af.	Minnith xx oppidorum <i>Arab.</i>	411
Medmassa <i>Caria.</i>	64	Merope insula <i>Cos.</i>	16	Minniza opp. <i>Syr.</i>	262
Medus fl. <i>Perf.</i>	486	Merus mons <i>Ind.</i>	528	Minyia insula <i>Afr.</i>	15
Megabradi, Megabari pop. <i>Aethiop.</i>	159 Af.	opp. <i>Phryg.</i>	101	Misael opp. <i>Galil.</i>	296
		Mesene inf. <i>Tigris</i>	457	Misdia regio <i>Perf.</i>	494
Megarfus collis <i>Cilic.</i>	148	alia ad ostia <i>Tigris</i>	462	Mista opp. <i>Alban.</i>	227
Megia <i>Mesop.</i>	439	Mesene regio <i>Babyl.</i>	458	Mistheria <i>Lycaon.</i>	123
Megiddo opp. <i>Galil.</i>	309	Meseni pop.	ibid. & 462	Misthium opp. <i>Pisid.</i>	114
Megisba lacus <i>Ind.</i>	537	Meseus vide Moseus.		Misua vide Nisua.	
Megista inf. <i>Cilic.</i>	152	Mesine opp. <i>Cypri</i>	168	Misulani. Misulami pop. <i>Numid.</i>	123
Melarkon opp. <i>Jud.</i>	371	Melogis mons <i>Lydiae</i>	102		
Melamphylos, Melamphyllus insula	13	Mesopotamia	433	Misynus inf. <i>mar. Syrt.</i>	84 Af.
		Mesopotamia propria	435	Mithridatium castell. <i>Galat.</i>	110 Af.
Melanchlæni pop. <i>Bospor.</i>	218	Syriæ	433	Mitylene, Mitylenæ urbs <i>Lesbi ins.</i>	10
Melane insula <i>ad Ephes.</i>	13	Mesopotamiæ divisio sub Romanis	435	Mizaar mons <i>trans Jord.</i>	376
Melange empor. <i>Ind.</i>	532		435	Mizagus opp. <i>Galat.</i>	108
Melanippea petra	152	Mesopotamiæ mediterranea	442	Mizpa <i>trans Jord.</i>	378
Melano insula <i>sin. Ceram.</i>	18	provinciæ	433	Mizpe <i>Arab.</i>	413
Melanogætuli pop.	150 Af.	Mesotimolite pop. <i>Lydiae</i>	78	<i>Jud.</i>	356
Melas fl. <i>Pamphyl.</i>	149	Mesotimolus opp.	ibid.	regio <i>trans Jord.</i>	400
Meldita <i>Afr.</i>	105	Mesabatica, Mesabetene, vide Mas-		Mizpeh Gilead.	390
Meles fl. <i>Ion.</i>	44	abatica.		Mizraim, Misraim	34 Af.
Meleteæ chartæ	ibid.	Mestleta <i>Iber.</i>	223	Mnasyrium inf. <i>Rhodi</i>	19
Melibœa inf. <i>Syr.</i>	250	Metacompso opp. <i>Aegypt.</i>	57 Af.	Mnemium promont. <i>Aegypt.</i>	61, 62
Melissa vicus <i>Phryg.</i>	97	Metagenitæ pop. <i>Maur. Ting.</i>	144 Af.		
Melitaria <i>Phryg.</i>	101	Metagonitis, <i>Numidia</i>	111 Af.	Mniara <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.
Melite opp. <i>Ion.</i>	64	Metagonitis promont. <i>Mauret. Ting.</i>	135 Af.	Mnizus, Mnifus, Mnyzus, vide Mi-	nizus.
Melitene præfect. <i>Cappad.</i>	216				
tractus <i>Sus.</i>	486	Metagonium locus	135 Af.	Moab civitas <i>Arab. Petr.</i>	412
urbs <i>Cappad.</i>	214	Metelis urbs <i>Aegypt.</i>	17 Af.	Moabitæ pop.	412
Membreffa, Membressa, Membrissa		Metelites nomos <i>Aegypt.</i>	17, 31	Moabitis regio	ibid.
<i>Afr.</i>	106	Methgma <i>Lesbi inf.</i>	10	Moca opp. <i>Arab. Petr.</i>	423
Memnon locus <i>Aegypt.</i>	49 Af.	Metita opp. <i>Cappad.</i>	211	Modacæ pop. <i>Samar.</i>	509
Memnonnes pop. <i>Aethiop.</i>	160 Af.	Metotes pop. <i>Perf.</i>	494	Modiacus mons <i>Galat.</i>	107
Memnonia, <i>Susa</i>	487	Metropolis <i>Lydiae</i>	84	Modiana <i>Arab. Vel.</i>	428
Memnonium statua	49, 55 Af.	<i>Phryg.</i>	96	Modian vicus <i>Jud.</i>	338
Memphis urbs <i>Aegypt.</i>	41 Af.	Metroum oppid. <i>Bithyn.</i>	180	Modonastice regio <i>Carman.</i>	497
Memphitis nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	Milchææ patria	356	Modra locus <i>Bithyn.</i>	104

I N D E X.

Modunga <i>Maur. Caf.</i>	67 Af.	Mufopale urbs <i>Ind.</i>	532	Nabathræ pop. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Moduti empor. <i>Ind.</i>	538	Muffe opp. <i>Af.</i>	105	Nabrum fl. <i>Gedrof.</i>	519
Mœnenum caſtell. <i>Jud.</i>	371	Mufini, Mufuni pop. <i>Numid.</i>	123 Af.	Nacis opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Mœris lacus <i>Aegypt.</i>	43 Af.	Muſta <i>Syrt.</i>	83 At.	Nacolea urbs <i>Phryg.</i>	87
Mogrus fl. <i>Colch.</i>	221	Muſti opp. <i>Aſr.</i>	105	Nacraſa <i>Lydia</i>	80
Molada <i>Jud.</i>	358	Muſul urbs <i>Meſop.</i>	449	Næpapha vicus <i>Galil.</i>	112
Moliba pop. <i>Aethiop.</i>	159 Af.	Muſulani pop. <i>Numid.</i>	123 Af.	Nagara <i>Ind.</i>	327
Molochathi opp. <i>Maur. Ting.</i>	140 Af.	Muthul fl. <i>Numid.</i>	123 Af.	Naggate vide Napata.	
fl.	135 Af.	Muziris lacus <i>Ind.</i>	531	Nagia <i>Arab.</i>	431
Molte opp. <i>Phryg.</i>	101	Muziris, Muxiris empor. <i>Ind.</i>	531	Nagidus opp. <i>Cilic.</i>	139
Momemphis <i>Aegypt.</i>	13 Af.	Mya inf. <i>ſin. Ceram.</i>	18	Naharſares vide Maarſares.	
Monarite vinum	214	Mycale montanus tractus <i>Ion.</i>	50	Nain opp. <i>Galil.</i>	306
Mondi inf. <i>Aethiop.</i>	162 Af.	urbs <i>Ion.</i>	50	Nais vicus <i>Samar.</i>	307
Monocaminum opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Mygdonia regio <i>Meſop.</i>	434, 448	Namadus fl. <i>Ind.</i>	526
Monodaſtylos mons <i>Aegypt.</i>	61 Af.	Mygdonius fl. <i>Meſop.</i>	449	Nanaguna fl. <i>Ind.</i>	ibid.
Monogloſſum empor. <i>Ind.</i>	531	Mylaſa urbs <i>Caria</i>	63	Nanagunæ fl. oſtium.	531
Montuoſa Cherſoneſus <i>Aegypt.</i>	62 Af.	Mylaſenſium navale.	18	Napata urbs <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Moph urbs <i>Aegypt.</i>	35, 39 Af.	Mylychath fl. <i>Maur. Caf.</i>	128 Af.	Napatai pop. <i>Arab.</i>	431
Mopli fons, vide Mopſucrene.		Myndus opp. <i>Caria</i>	55	Napegûs opp. <i>Arab. Fel.</i>	428
Mopſops urbs <i>Cilic.</i>	135	Troezeniorum colonia. <i>ibid.</i>		Napha <i>Babyl.</i>	460
Mopſucrene opp. <i>Cappad.</i>	212	Myonneſus inf. <i>ad Ephes.</i>	12	Naphoth Dör <i>Samar.</i>	318
Mopſueſtia <i>Cilic.</i>	217	promont. <i>Ion.</i>	46	Naphthali tribus	288
Moraſthi opp. <i>Jud.</i>	356	Myoſhormus portus <i>Arab. ſin.</i>	59 Af.	Naphthalitici fines	ibidem
Mordi portus <i>Ind.</i>	538	Myra opp. <i>Lycia</i>	67	Naraggara <i>Numid.</i>	118 Af.
Mordiaum opp. <i>Piſid.</i>	114	Myraeum opp. <i>Numid.</i>	115 Af.	Narmacha fl. <i>Babyl.</i>	453
Morena pars <i>Myſia</i>	30	Myriandricus ſinus	249	Narmalaches fl.	ibid.
Moriah collis <i>Hierofol.</i>	330	Myriandrus opp. <i>Syr.</i>	248	Narraga fl. <i>Babyl.</i>	454
Morontobari opp. <i>Gedrof.</i>	521	Myrice inf. <i>Aethiop.</i>	162 Af.	Nartheſis inf. <i>ad Samum</i>	14
Morthula <i>Colch.</i>	221	Myrina <i>Aeol.</i>	38	Nafabath fl. <i>Maur. Caf.</i>	132 Af.
Maru opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.	Myrini campi	39	Nafabutes pop. <i>Numid.</i>	123 Af.
Mofæus fl. <i>Perſ.</i>	481, 486	Myrlea urbs <i>Bythyn.</i>	171	Nafamones pop. <i>Cyren.</i>	75, 83 Af.
Mofcha portus <i>Arab. Fel.</i>	429	Myrmex inf. <i>ad Cyren.</i>	76 Af.	Nafava fl. <i>Maur. Caf.</i>	127 Af.
Mofchi pop. <i>Bospor.</i>	218, 224	Myronis inf. <i>Arab. ſin.</i>	64 Af.	Nafcus opp. <i>Arab. Fel.</i>	430
Mofchici montes <i>Armen.</i>	231	Myrrhifera regio <i>Aethiop.</i>	160 Af.	Nafibis vide Niſibis.	
Iber.	213	Myſia regio <i>Aſia</i>	21	Nafidium promont. <i>Sami</i>	14
Mofega <i>Allan.</i>	227	Myſia Abrettena	29	Nafſunia <i>Sarmat.</i>	541
Mofon <i>Paphlag.</i>	193	combuſta	22	Natabudes pop. <i>Numid.</i>	123 Af.
Moſtena <i>Lydia</i>	80	Helleſpontia	25	Natolia	2
Moſtenæ nuces	80	major	22, 25	Naucratium oſt. <i>Nili</i>	16 Af.
Moſteni pop. <i>Lydia</i>	80	minor	21	Naucratis opp. <i>Aegypt.</i>	17 Af.
Mofylon promont. & empor.		Morena	29	Naucratites nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.
<i>Aethiop.</i>	161 Af.	Olympena	22	Naulibe opp. <i>Ind.</i>	517
Mofyna <i>Phryg.</i>	101	utraque	21	Naulibis opp. <i>Paropam.</i>	514
Mofynœci, Moſſyni pop. <i>Ponti</i>	203	Myſius fl.	29	Naufſathmus portus <i>Ponti</i>	194
Motene regio <i>Armen.</i>	234	Myſocartas portus <i>Maur. Ting.</i>	139	Cyren.	71 Af.
Muchthuſii pop. <i>Syrt.</i>	83 Af.	Af.		Nautaca opp. <i>Sogd.</i>	510
Mucuni pop. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.	Myſocedones pop.	29, 85	Naxuana opp. <i>Armen.</i>	237
Mulucha fl.	124, 128 Af.	Myus opp. <i>Ion.</i>	51, 54	Nazara vicus <i>Galil.</i>	308
Mundi, Mondi empor. <i>Aethiop.</i>	161 Af.	Mynſius ager	54	Nazareth <i>Galil.</i>	306
		Muza, vide Muſa.		Nazerini pop. <i>Syr.</i>	255
				Nazianzus opp. <i>Cappad.</i>	211
Munychiæ Dianæ templum	51			Nea Paphos urbs <i>Cypri</i>	165
Muruſ opp. <i>Af.</i>	91			Neandra opp. <i>Troad.</i>	33, 35
Muruſ Megaleſius <i>Galat.</i>	109			Neapolis <i>Aegypt.</i>	52 Af.
Muſa empor. <i>Arab. Fel.</i>	428			<i>Babyl.</i>	461
Muſarna opp. <i>Carman.</i>	498			<i>Caria</i>	61
<i>Gedrof.</i>	521			<i>Colch.</i>	220
Muſeum pars regiæ <i>Alexandr.</i>	10 Af.			<i>Cyren.</i>	74 Af.
Muſicani pop. <i>Ind.</i>	526, 530			<i>Ion.</i>	50
Muſis fl. <i>Armen.</i>	226, 231			<i>Piſid.</i>	115
				<i>Samar.</i>	

N Aama *Arab. Deſ.* 427
Naaratha *Samar.* 318
Naarda opp. *Meſop.* 439
Naarmalcha fl. *Babyl.* 453
Nababurum opp. *Maur. Caf.* 131 Af.
Nabaris opp. *Aria* 516
Nabata tractus *Samar.* 324
Nabatai pop. *Arab. Petr.* 421

I N D E X.

<i>Samar.</i>	314, 31	Nigri montes <i>Arab. Petr.</i>	419	Novus murus opp. <i>Aeol.</i>	40
<i>Syrr.</i>	79, Af.	Nigris, Nigir fl. <i>Lib. int.</i>	146 Af.	Novus orbis an antiquis notus fuerit?	164 Af.
<i>Zeugit.</i>	96 Af.	Nigritæ pop.	147	Nuba fl. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Nearda, <i>Nehardea Mesop.</i>	439	Nigræ pop.	ibid.	palus	ibid.
Nebo mons <i>trans Jord.</i>	404	Nigrum promont. <i>Bithyn.</i>	176	Nubæ, Nubi <i>Lib. int.</i> pop.	159
opp.	ibid.	Nii opp. <i>Drang.</i>	516	alii	ibid.
Nebſan opp. <i>Jud.</i>	347	Nili alvei	14 Af.	Nubarta <i>Ind.</i>	538
Nechesia <i>Aegypt.</i>	59	Nili fiſſio	14, 15	Nubei Aethiopes	190 Af.
Necle <i>Arab. Petr.</i>	423	fontes	14, 161	Nubiense regnum	150 Af.
Necropolis suburb. <i>Alexandr. Aegypt.</i>	10 Af.	lacus	161 Af.	Nubium vicus <i>Iber.</i>	223, 224
Nectiberes pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141	oppidum, vide Nilopolis.	161	Nujus fl. <i>Lib. int.</i>	147, 148 Af.
Nega opp. <i>Alan.</i>	227	origo	15, 158	Numidia regio	110
Negeta <i>Af.</i>	104	ostia	158 Af.	Numidia Maliniſſæ nomine clara	111
Neharda, <i>Nehardea</i> , vide Naarda.		varia nomina	158 Af.		
Nemifiſium opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Nilopolis <i>Aegypt.</i>	42 Af.	Maſſæſylorum	110, 111 Af.
Nemra <i>trans Jord.</i>	398	Ninoë urbs <i>Caria</i>	61	Maſſylorum	110 Af.
Nemrim Aquæ <i>Arab.</i>	413	Ninus, Nineve urbs <i>Aſſyr.</i>	469, 470	Nova	111 Af.
Nenſa opp. <i>Afr.</i>	105	Ninus vetus opp. <i>Syr.</i>	261	propria	111 Af.
Neocæſarea <i>Ponti</i>	200	Niphanda opp. <i>Paropam.</i>	514	provincia facta	124, 125
Neoclaudiopolis <i>Paphlag.</i>	193	Niphates mons <i>Armen.</i>	230, 232	vetus	111 Af.
Neontichos opp. <i>Aeol.</i>	40	Nipiſta opp. <i>Carman.</i>	498	Numidiæ diviſio	111 Af.
Neoris opp. <i>Iber.</i>	224	Niſa opp. <i>Lycia</i>	74	propria mediterranea	113
Nephelis opp. <i>Cilic.</i>	139	Niſæa <i>Marg.</i>	505	Numidicus ſinus	113
Nepheris opp. <i>Af.</i>	108	Niſæi equi <i>Med.</i>	480	Nuroli opp. <i>Afr.</i>	104
Nephet opp. <i>Samar.</i>	318	Niſæus campus <i>Med.</i>	479, 502	Nycpii pop. <i>Syrr.</i>	83 Af.
Neptuni aræ <i>Af.</i>	104	Niſibes, Niſives pop. <i>Numid.</i>	124	Nygbenita pop. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Neptunium urbs <i>inf. Carpath.</i>	17	Niſibis urbs <i>Mesop.</i>	448	Nymphæa <i>inf. Cos</i>	15, 16
Neronias opp. <i>Cilic.</i>	145	opp. <i>Aria</i>	516	Nymdhæum <i>Bithyn.</i>	108
Nefibis, vide Niſibis.		Niſva <i>Afr. propr.</i>	98	Nymphæus ſpecus <i>Syr.</i>	250, 251
Niſibitana colonia	449	Niſyros <i>inf. contra Cariam</i>	17	Nymphius, Nymphæus fl. <i>Mesop.</i>	510
Nefiotis regio <i>Scyth.</i>	541	opp. <i>inf. Carpath.</i>	17		
Nefuni, vide Veſuni.		Nitra, Nitrias locus <i>Ind.</i>	531	Nyſa, Nyſſa <i>Arab.</i>	427, 428
Neudrus fl. <i>Ind.</i>	525	Nitria vicus <i>Aegypt.</i>	31 Af.	<i>Capp.</i>	207
Nêut mons <i>Aegypt.</i>	22, 33	Nitriæ mons	ibid.	<i>Caria</i>	61, 62
Nia fl. <i>Lib. int.</i>	148 Af.	Nitrariæ	ibid.	<i>Ind.</i>	528
Niari <i>Syr.</i>	262	Nitriotis nomos <i>Aeg.</i>	13, 30	<i>Lydia</i>	84
Nibarus mons <i>Armen.</i>	232	Nivaria <i>inf.</i>	142 Af.		
Nicæa <i>Bithyn.</i>	182	No urbs <i>Aeg.</i>	56		
<i>Ind.</i>	526, 528	Nob, Nobe opp. <i>Jud.</i>	339		
Nicama urbs <i>Ind.</i>	532	Nobah opp. <i>trans Jord.</i>	400		
Nicatorius mons <i>Aſſyr.</i>	470 ſeq.	Nobatæ pop.	134		
Nicephorium opp. <i>Mesop.</i>	436	Nolaſene opp. <i>Cappad.</i>	211		
Nicephorius fl. <i>Armen.</i>	231	Nomades <i>Arab.</i>	422, 527		
Niciæ oppidum <i>Aegypt.</i>	18, 32	<i>Numid.</i>	110, 111		
Nicomedia urbs <i>Bithyn.</i>	173	<i>Scyth.</i>	543		
Niconis dromus <i>Aethiop.</i>	161, 162	Nomi <i>Aegypti</i>	6, 30 Af.		
Nicopolis <i>Aeg.</i>	11 Af.	Nomos ſ. præfectura <i>Aegyp.</i>	6, 30		
<i>Armen. min.</i>	218	Noph vide Moph.			
<i>Bithyn.</i>	186	Nora caſtell. <i>Cappad.</i>	208		
<i>Cilic.</i>	150, 156	Noroſſi pop. <i>Scyth.</i>	542		
<i>Lydia</i>	83	Noroſſus mons	541		
<i>Palæſin.</i>	341	Necoſcopium opp. <i>Lycia</i>	73		
<i>Phrygia</i>	101	Noſtana opp. <i>Drang.</i>	518		
<i>ſub Tauro monte</i>	156	Noti cornu promont. <i>Aethiop.</i>	161, 162 Af.		
Nigæa, vide Niſæa.		ibid.	ibid.		
Nigamma urbs <i>Ind.</i>	532	aliud	ibid.		
Nigheni pop. <i>Syrr.</i>	84	Notium litus <i>Jon.</i>	48, 49		
Nigintimi pop. <i>Syrr.</i>	ibid.	opp.	ibid.		
Nigira urbs <i>Lib. int.</i>	150	Novaris opp. <i>Scyth.</i>	541, 542		
		Novum, munitus locus <i>Ponti</i>	201		

O

O Araçta inſula	499
Oaſis urbs <i>Aegypt.</i>	45
Oaſis magna	ibid.
parva	ibid.
ſuperior	ibid.
inferior	ibid.
juxta Abydum	45 Af.
Meeridis lacum	ibid.
Ammonis Oraculum ib.	
Oaſitæ nomi <i>Aegypti</i>	45
Obareni pop. <i>Armen.</i>	234
Obaſa <i>Piſid.</i>	116, 117
Obidiaceni pop.	217
Oboth <i>Arab.</i>	423
Obrima fl.	95
Oca urbs <i>Perſ.</i>	494, 495
Oce vide Taocce.	
Ocelis empor. <i>Arab. Fel.</i>	428, 429
Ochus fl. <i>Baſtr.</i>	506, 507
Ochyroma <i>Rhodi inf.</i>	20
Octa-	

I N D E X.

<i>Ocropolis Lycia</i>	72	<i>Onafada Lycaon.</i>	123	<i>Orontes mons Med.</i>	351
<i>Ocragana Arab.</i>	425	<i>Onia urbs Aegypt.</i>	23 Af.	<i>Oropus opp. Syr.</i>	279
<i>Odmana Syr.</i>	265	<i>Onne opp. Arab.</i>	428	<i>Orosiana Ser.</i>	544
<i>Odaca Ind.</i>	538	<i>Ono opp. Jud.</i>	338	<i>Orphes pop. Lib. int.</i>	150 Af.
<i>Odolla vide Adolla.</i>		<i>Onugnathos promont. Caria</i>	58	<i>Oria Armen.</i>	242
<i>Odrangidi Aethiopes</i>	150 Af.	<i>Onuphis urbs Aegypt.</i>	19, 32	<i>Ortacea fl. Elym.</i>	490, 491
<i>Oea, Oecensis civitas Syrr.</i>	81	<i>Onaphites nomos Aegypt.</i>	32 Af.	<i>Orthosia opp. Phœnic.</i>	271
<i>Oecath, vide Thicath.</i>		<i>Opher vide Hephher.</i>		pagus <i>Caria</i>	61
<i>Oecharda fl. Ser.</i>	544	<i>Ophiodes inf. Aegypt.</i>	61	vicus <i>Lydia</i>	85
<i>Oechardæ pop.</i>	ibid.	<i>Ophiodes fl. Lib. int. ostia</i>	150	<i>Ortopana Paropam.</i>	115
<i>Oechardus mons Scyth.</i>	542, 543	<i>Ophioëssa inf. Propons.</i>	8, 9	<i>Ortopana</i>	ibid.
<i>Oenanthia opp. Bospor.</i>	218	<i>Ophiophagi pop. Aegypt.</i>	64	<i>Oscana Cedros.</i>	510
<i>Oeneanda Lycia</i>	73, 74	<i>Ophir regio Ind.</i>	531, 534	<i>Osica Alban.</i>	217
<i>Oenium nemus</i>	74, 75	<i>Ophis fl. Colch.</i>	222	<i>Ostroëne regio Mesop.</i>	434
<i>Oenoanda vide Oroanda.</i>		<i>Ophiusa inf. Rhodus</i>	18	<i>Ostracine opp. Aegypt.</i>	37
<i>Oenoë opp. inf. Icar.</i>	74, 75	<i>Ophla Ophel collis Hierosol.</i>	332	<i>Orene regio Armen.</i>	234
<i>Ponti</i>	195, 196	<i>Ophni opp. Jud.</i>	338	<i>Othura urbs Ind.</i>	532
<i>Oenunia Parth.</i>	502	<i>Ophra Jud.</i>	341	<i>Otrum opp. Phryg.</i>	101, 102
<i>Oenuffia inf. ad Chium</i>	12	<i>Ophrynum Troad.</i>	31	<i>Otrya opp.</i>	ibid.
<i>Oetporis vicus Syrr.</i>	78	<i>Opinum opp. Maur. Ting.</i>	140	<i>Ottorocorrha opp. Ser.</i>	544
<i>Oetci pop. Scyth.</i>	542	<i>Opis empor. Chald.</i>	462	<i>Ottorocorrhas mons</i>	544
<i>Ogi regie</i>	384	<i>Opius opp. Colch.</i>	221	<i>Oyiana opp. Sogd.</i>	509
<i>Ogdami pop. Marmar.</i>	70	<i>Opone empor. Aethiop.</i>	160 Af.	<i>Oxiani pop.</i>	509
<i>Ogyris inf. Carman.</i>	438	<i>Oppidium opp. Maur. Caf.</i>	133 Af.	<i>Oxi petra Sogd.</i>	510
<i>Olabus inf. Babyl.</i>	461	<i>Oppidum novum colonia</i>	222	<i>Oxii pop. Pers.</i>	480, 493
<i>Olane castell. Armen.</i>	239, 240	<i>Oppinum, Opinam opp. Mauret.</i>		<i>Oxina fl. Bithyn.</i>	79
<i>Olba, Olbasa Cilic.</i>	143, 145	<i>Ting.</i>	140 Af.	<i>Oxira Mesop.</i>	471
<i>Pisid.</i>	116, 117, 123	<i>Ora opp. Carman.</i>	498	<i>Oxus fl. Hyrcan.</i>	503
<i>Lycaon.</i>	123	<i>Ora opp. Ind.</i>	527, 528	<i>Oxydraca pop. Ind.</i>	526, 529
<i>Olbia Bithyn.</i>	173, 174	an <i>Gedros. urbs?</i>	522	<i>Sogd.</i>	508
<i>Pamphyl.</i>	131, 132	<i>Orasca Carman.</i>	498	<i>Oxyrynchites nomos Aegypt.</i>	40
<i>Olbianus sinus</i>	173, 174	<i>Oratha Mesenes inf.</i>	457	<i>Oxyrynchus urbs Aegypt.</i>	ibid.
<i>Olcachites sinus Numid.</i>	113	<i>Orbaduru opp. Aethiop.</i>	157	<i>Ozene urbs Ind.</i>	533
<i>Oleastrum promont. Maur. T.</i>	136	<i>Orbanassa Pisid.</i>	116	<i>Ozogardana Mesop.</i>	439, 440
<i>Olenus opp. Galat.</i>	108	<i>Orbitana Aria</i>	516	<i>Ozola Arathof.</i>	518
<i>Olgafis mons Paphlag.</i>	193	<i>Orcheni pop. Chald.</i>	464		
<i>Olibera Mesop.</i>	450	<i>Orchistena regio Armen.</i>	234		
<i>Olivarum mons</i>	334, 335	<i>Orchoe opp. Chald.</i>	464		
<i>Oloëssa inf. f. Rhodus</i>	18	an <i>Ur Chaldaæ</i>	ibid.		
<i>Olondæ pop. Scyth.</i>	540, 541	<i>Orcistus opp. Galat.</i>	111		
<i>Olostræ pop. Ind.</i>	530, 531	<i>Orga fl. Phryg.</i>	95, 100		
<i>Olympena civitas Bithyn.</i>	2, 179	<i>Orgasi pop. Scyth.</i>	542		
<i>Olympeni pop.</i>	ibid.	<i>Orgamanes vide Dargomanes</i>			
<i>Olympus mons Bithyn.</i>	171, 180	<i>Origenes Gedros.</i>	520		
<i>Cypri</i>	162	<i>Orine inf. Aegypt.</i>	62		
<i>Galat.</i>	110	<i>Orisitides inf. Arab. sin.</i>	64		
<i>Lycia</i>	61, 68	<i>Oritæ pop. Gedros.</i>	520		
<i>Myf.</i>	22	<i>Oritæ unde appellati?</i>	ibid.		
<i>Olympus urbs Lycia</i>	67, 68	<i>Oriza Syr.</i>	265		
<i>Omali fl. Ind.</i>	526	<i>Orneon insula Arab. sin.</i>	64, 150		
<i>Omana sinus Arab.</i>	429	<i>Ornithon oppidum Phœn.</i>	275, 276		
<i>Ombi urbs Aegypt.</i>	55	<i>Oroanda urbs Pisid.</i>	113, 114		
<i>Ombites nomos Aegypt.</i>	55	<i>Oroatia fl. Pers.</i>	479, 480		
<i>Ombrea Mesop.</i>	450	<i>Oraba opp. Assy.</i>	474		
<i>Ombrios inf. Fortun.</i>	142	<i>Orobatis opp. Ind.</i>	528		
<i>Omira fl. Armen.</i>	229, 230	<i>Oromandrus opp. Armen. min.</i>	242		
<i>Omiza Gedros.</i>	520, 121	<i>Oronæ opp. Arab.</i>	414		
<i>Omnia fl. in mss. pro Omira</i>		<i>Oronda, vide Oroanda.</i>			
<i>Omnium pop.</i>	399, 400	<i>Orondici pop. Pisid.</i>	113		
<i>On urbs Aegypt.</i>	32, 33	<i>Orontes fl. Syr.</i>	250		
				<i>Palæstina</i>	283
					Pa.

P.

P <i>Achnamunis urbs Aeg.</i>	32 Af.
<i>Pacoria opp. Mesop.</i>	438
<i>Pactolus amnis aurifer Lydia</i>	42, 77
<i>Pactya mons Jon.</i>	55
<i>Padæi pop. Ind.</i>	533
<i>Paddan-Aram</i>	280
<i>Pæna inf. Ocean.</i>	141
<i>Pæpia opp. Mauret. Caf.</i>	131
<i>Pæfica pop. Scyth.</i>	542
<i>Pæsus fl. Myf.</i>	23, 24
opp.	ibid.
<i>Pagana opp. Gedros.</i>	520
<i>Pagræ opp. Syr.</i>	271
<i>Pagrosa Ind.</i>	535
<i>Palacenti opp. Sogd.</i>	512
<i>Palæbyblus opp. Phœnic.</i>	273
<i>Palæmaria vicus Aegypt.</i>	9
<i>Palæmyndus opp. Caria</i>	56
<i>Palædaphos urbs Cypri</i>	166
<i>Palæsimundi insula, Taprobane</i>	
	537
	283
	Pa.

I N D E X.

Palæstinae divisio in v conventus	290	Paracanda opp. <i>Sogdian.</i>	509	Patavium opp. <i>Bithyn.</i>	186
regna	289	Parachoatra mons <i>Med.</i>	474	Patigran, Patigrana <i>Med.</i>	478
tetrarchias	290	Parada opp. <i>Af.</i>	105	Patmos, Pathmos insula	14
tribus	284	Paradifus ubi fuerit.	404	Patros, Pathures terra <i>Aeg.</i>	39 Af.
sub Romanis	289	Paradifus opp. <i>Syr.</i>	271	Pedzus fl. <i>Cypri</i>	163
Palæstini pop.	362	Paratraceni pop. <i>Sers.</i>	481, 494	Pedalius promont.	ibid.
Palætyrus <i>Phœnic.</i>	277, 278	Parætonium portus Marmar.	66	Pedasa opp. <i>Caria</i>	64
Palaticha <i>Jon.</i>	52	urbs	ibid.	Pedasis tractus	ibid.
Palibothra urbs <i>Ind.</i>	532	Paragon sinus <i>mar. Ind.</i>	498	Pedasum opp. <i>Car.</i>	64
Paliuri palus <i>Cyren.</i>	75 Af.	Paralais opp. <i>Lycæon.</i>	122	Pedatus urbs <i>Mys.</i>	26
Paliurus opp. <i>Marmar.</i>	67 Af.	Parapiotæ pop. <i>Ind.</i>	526	Pednelissus vide Petnelissus.	
Palla inf. <i>Ind. Mar.</i>	499	Parapotamia tractus <i>Susian.</i>	490	Pejnopum <i>Marmar.</i>	70 Af.
Pallacopa fl. <i>Babyl.</i>	1455	Paratauticene regio <i>Parth.</i>	501	Pedonia inf. <i>Marmar.</i>	ibid.
Pallantias palus <i>Syr.</i>	82 Af.	Paratiana <i>Numid.</i>	113	opp.	ibid.
Palmarum civitas, <i>Fericho</i>	337	Parbara <i>Parth.</i>	502	Pegasæum stagnum <i>Jon.</i>	52
Palmyra urbs	264	Parembote castra <i>Aegypt.</i>	57	Pegusa urbs <i>Caria</i>	58
Palmyrena solitudo	266	Parixæ pop. <i>Paropam.</i>	514	Peium castell. <i>Galat.</i>	110
Palmyrene regio <i>Syr.</i>	264	Parictina opp. <i>Mauret. Ting.</i>	136 Af.	Pela insula <i>Asiæ</i>	15
Paltos opp. <i>Syr.</i>	252	Parium opp. <i>Mys.</i>	23	Pelasia insula <i>Lesbos</i>	9
Pampanis vicus <i>Aegypt.</i>	49 Af.	Parni pop. <i>Margian.</i>	506	Pelialis <i>Mesop.</i>	450
Pamphagi pop. <i>Aethiop.</i>	160	Paropamiladarum regio	513	Pelinæus mons inf. <i>Chii</i>	12
Pamphylia regio	130	Paropamisus, Paropanisus mons.	513 regio	Pella opp. <i>Decapol.</i>	393
Pan, Panum urbs vide Panopolis.		Paroreios Phrygia	97	Pellaconta fl. <i>Mesop.</i>	449
Panagra opp. <i>Lib. int.</i>	150	Parisiana opp. <i>Paropam.</i>	514	Peltæ urbs <i>Phryg.</i>	61, 97
Panchæi pop. <i>Troglodyt.</i>	64 Af.	Paris urbs <i>Gedros.</i>	521	Pelusiæcum ostium <i>Nill</i>	17
Panchaia, Panchæa regio <i>Arab.</i>	432	Parthalis urbs <i>Ind.</i>	533	Pelusium urbs <i>Aeg.</i>	17, 25, 34 Af.
Panda opp. <i>Sogd.</i>	510	Parthenia inf. <i>Samos</i>	13	Pentapolis regio <i>Jordanis</i>	350
Pandionis regio <i>Ind.</i>	526, 532	Parthenius fl. <i>Bithyn.</i>	178	Libyæ	71 Af.
Paneas fons <i>Jord.</i>	293, 378	Parthenoarua inf. <i>Samos</i>	13	Philist.	363
opp.	379	Parthia	499	urbs, <i>Ind.</i>	530
regio	ibid.	Parthia divisio	500	Pentafschænos opp. <i>Aegypt.</i>	25
Panemitichos opp. <i>Pamphyl.</i>	135	Parthorum Imperium Romano	500	Pentadactylos mons <i>Aeg.</i>	61 Af.
Panephyfis, Panephusus urbs <i>Aeg.</i>	22, 32 Af.	oppositum	502	Pederina inf. <i>Ind.</i>	536
Panëum monstrans <i>Jord.</i>	292, 379	Parthya, Parthyene, Parthiene f.	500	Pepuza <i>Phryg.</i>	99
Paniardis opp. <i>Bospor.</i>	217	Parthia	500	Peræa regio <i>trans Jord.</i>	397
<i>Scyth.</i>	540	Paryadnæ montes <i>Armen.</i>	224, 231	inferior	401
Panigeris inf. <i>Ind.</i>	536	Paryadres mons <i>Ponti</i>	201	Peræa Rhodiorum pars <i>Caria</i>	59
Panionium Mycales <i>Jon.</i>	50, 51	Pasargada urbs <i>Pers.</i>	495	Perasæ Dianæ templum	209
Panis insula <i>Arab. sin.</i>	64, 150 Af.	Pasargadi pop. <i>Pers.</i>	ibid.	Percote opp. <i>Troad.</i>	30
Paniures vide Paliurus.		Pasarne <i>Cappad.</i>	211	Perdices opp. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.
Panium vide Panëum.		Pasæa pop. <i>Scyth.</i>	542	Perga urbs <i>Pamphyl.</i>	134
Panopolis <i>Aegypt.</i>	52 Af.	<i>Sogd.</i>	509	Pergæ Dianæ templum	134
Panopolites nomos	ibid.	Pasines vide Spasines.		Pergamenus conventus	128
Panormus <i>Marmar.</i>	67 Af.	Pasira pagus <i>Gedros.</i>	521	Pergamum urbs <i>Mys.</i>	25
portus <i>Jon.</i>	51	portus	ibid.	Perierbidi pop. <i>Sarmat.</i>	540
Panthelæi pop. <i>Pers.</i>	494	Pasiræ, Pasirenses pop.	ibid.	Perimula <i>Ind.</i>	534
Paphara <i>Syr.</i>	262	Pasitigris fl. <i>Chald.</i>	463	Perinthus urbs <i>Syr.</i>	280
Paphia Venus	166	<i>Susian.</i>	483, 486	Perorsî pop. <i>Lib. int.</i>	150 seq. Af.
Paphlagonia	187	an Oroatis	583	Perperene opp. <i>Mys.</i>	25
Paphlagonia mediterranea	192	Passala inf. <i>sin. Ceram.</i>	18	Perphosius portus <i>Lib. int.</i>	147, 148 Af.
Paphos urbs <i>Cypri</i>	165	Passalon opp. <i>Aegypt.</i>	52 Af.	Perre opp. <i>Syr.</i>	146
Augusta dicta	166	Patæta opp. <i>Æthiop.</i>	157 Af.	Perfa opp. <i>Mesop.</i>	436
vetus	ibid.	Patala, Pattala urbs <i>Ind.</i>	530	Persei specula <i>Aegypt.</i>	18
nova	ibid.	Patalene inf. <i>Ind.</i>	530	Persepoleis, Persepoleis	495
Pappa opp. <i>Pisid.</i>	114, 115	Patalia	ibid.	Persis, Persia	481
Papremis, Paprimis opp. <i>Aeg.</i>	23	Patara nrbs <i>Lycia</i>	65, 66	Persis propria	494
Papremitis nomos <i>Aegypt.</i>	33 Af.	Patareum promont. <i>Cilic.</i>	159	Persis urbs <i>Gedros.</i>	521
Papyra <i>Galat.</i>	108	Patareus Apollo	66	Perte opp. <i>Lycæon.</i>	123
Parabeste <i>Arachos.</i>	518	Patarve opp. <i>Scyth.</i>	541	Pertusa <i>Afr.</i>	98
					Pe.

I N D E X.

Pesendarae pop. <i>Aethiop.</i>	156	Phasga mons <i>trans Ford.</i>	404	Phrygius fl. <i>Fon.</i>	42																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Peside opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Phasis fl. <i>Colch.</i>	221	Phryx fl.	ibid.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Petenessus opp. <i>Galat.</i>	111	Phatnicum ostium <i>Nili</i>	16 Af.	Phthemphu	ibid.	Pethom vide Pithom.		Phatures vide Patros.		Phthia portus <i>Marmar.</i>	67	Petnelissus <i>Pisid.</i>	113, 135	Phazaca <i>Med.</i>	478	Phthiophagi pop. <i>Bospor.</i>	218	Petra metrop. <i>Arab.</i>	418	Phellus opp. <i>Lycia.</i>	66	<i>Sarmat.</i>	580	Petra Iestacl <i>Amalec.</i>	415, 417	Phenotos nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Phthontis vicus <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio	
Pethom vide Pithom.		Phatures vide Patros.		Phthia portus <i>Marmar.</i>	67	Petnelissus <i>Pisid.</i>	113, 135	Phazaca <i>Med.</i>	478	Phthiophagi pop. <i>Bospor.</i>	218	Petra metrop. <i>Arab.</i>	418	Phellus opp. <i>Lycia.</i>	66	<i>Sarmat.</i>	580	Petra Iestacl <i>Amalec.</i>	415, 417	Phenotos nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Phthontis vicus <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio							
Petnelissus <i>Pisid.</i>	113, 135	Phazaca <i>Med.</i>	478	Phthiophagi pop. <i>Bospor.</i>	218	Petra metrop. <i>Arab.</i>	418	Phellus opp. <i>Lycia.</i>	66	<i>Sarmat.</i>	580	Petra Iestacl <i>Amalec.</i>	415, 417	Phenotos nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Phthontis vicus <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio													
Petra metrop. <i>Arab.</i>	418	Phellus opp. <i>Lycia.</i>	66	<i>Sarmat.</i>	580	Petra Iestacl <i>Amalec.</i>	415, 417	Phenotos nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Phthontis vicus <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																			
Petra Iestacl <i>Amalec.</i>	415, 417	Phenotos nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Phthontis vicus <i>Aegypt.</i>	51 Af.	Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																									
Petra Recem, Rekem, Arce	418	Pheresai pop. <i>Chanan.</i>	409	Phthuris opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																															
Petra <i>Sogd.</i>	510	Phernacia vide Pharnacia.		Phthut fl. <i>Maures. Ting.</i>	139 Af.	Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																					
Petrae magnae portus <i>Marm.</i>	67 Af.	Phia opp. <i>Cappad.</i>	211	Phuibagina opp. <i>Galat.</i>	110	parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																											
parvae	67 Af.	Phigamus fl. <i>Ponti</i>	195	Phuphen opp. <i>Armen.</i>	242	Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																	
Peucela urbs <i>Ind.</i>	527	Philahiroth <i>Aegypt.</i>	37 Af.	Phusca vide Physcus.	59	Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																							
Peucelaotis regio <i>Ind.</i>	527	Philadelphene regio <i>Arab.</i>	411	Phusipara <i>Cappad.</i>	215	Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																													
Peucelaotis, Peueolaitis urbs	ibid.	Philadelphia <i>Arab.</i>	411	Phycus promont. <i>Cyren.</i>	71 Af.	Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																			
Phacusa, Phaccusa opp. <i>Aeg.</i>	24, 33	<i>Cilic.</i>	144	opp.	71 Af.	Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																									
Phadissana castell. <i>Ponti</i>	196	<i>Decapol.</i>	396	Phycusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																															
Phagiopolis <i>Aegypt.</i>	28, 33 Af.	<i>Lydia</i>	82	Phygela, vide Pygela		Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																					
Phagroriopolitis nomos <i>Aegypt.</i>	28 Af.	<i>Syria</i>	396	Phylacaeum opp. <i>Phryg.</i>	94	Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																											
Phagrorium	ibid.	Philae inf. <i>Aegypt.</i>	56 Af.	Phyllita pop. <i>Ind.</i>	526	Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																	
Phalacra opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Philanorum ara <i>Syrt.</i>	83 Af.	Phyrites fl. <i>Fon.</i>	48	Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																							
Phalangis mons <i>Aethiop.</i>	161, 162	Philippopolis <i>Arab.</i>	424	Physcus opp. <i>Caria</i>	59	Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																													
Phana locus <i>Arab. Petr.</i>	417	Philippaea regio	362	Physio inf. <i>Propont.</i>	8	Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																			
Phanæ inf. ad <i>Ephesum.</i>	12	Philocalca opp. <i>Ponti</i>	197, 205	Phyteia opp. <i>Phryg.</i>	102	portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																									
portus <i>Chiorum</i>	12	Philomelium opp. <i>Phryg.</i>	97	Piala <i>Ponti</i>	205	Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																															
Phanæa promont	ibid.	Philonis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pialæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																					
Phanæus mons	ibid.	vicus <i>Cyren.</i>	75	Pibefet urbs <i>Aegypt.</i>	39 Af.	Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																											
Phanagoria <i>Bospor.</i>	216	Philos inf. <i>Perf.</i>	497	Pida <i>Ponti</i>	205	Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																	
Phanaræa campus <i>Ponti</i>	195	Philoteræ portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.	Pieria regio <i>Syr.</i>	249	castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																							
castellum	205	Philyres pop. <i>Ponti</i>	203	Pierius mons	249	regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																													
regio	ibid.	Philoryia <i>Maures. Caf.</i>	132 Af.	Pimprama urbs <i>Ind.</i>	528	Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																			
Phanasda opp. <i>Med.</i>	475	Phocæa urbs <i>Fon.</i>	42	Pinara <i>Syr.</i>	271	Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																									
Phanea <i>Palast.</i>	380	Phoclis opp. <i>Arachof.</i>	518	<i>Lycia</i>	65	Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																															
Phanena regio <i>Armen.</i>	234	Phocra mons <i>Maures. Ting.</i>	140 Af.	Pimarus fl. <i>Cilic.</i>	150	Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																					
Phara vicus <i>Arab.</i>	419	Phocusae insulae <i>Marmar.</i>	70 Af.	Pindenissus opp. <i>Cilic.</i>	157	Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																											
Pharan desertum <i>Arab.</i>	419, 423	Phœbe inf. <i>Propont.</i>	8	Pineptimi ostium <i>Nili</i>	16	opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																	
opp.	419	Phœbe promont. <i>Maures. Ting.</i>	136 Af.	Piratarum regio <i>Ind.</i>	531	Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																							
Pharanx vallis <i>Lycia</i>	70	Phœnica castell. <i>Mesop.</i>	449	Pirifabora opp. <i>Babyl.</i>	460	Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																													
Pharaspæ <i>Med.</i>	475	Phœnice regio	271	Pisida pop.	112	Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																			
Pharax vicus <i>Syrt.</i>	78	mediterranea	279	Pisidia regio	111	Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																									
Pharazana opp. <i>Drang.</i>	518	Phœnico <i>Aegypt.</i>	60 Af.	Pisidon portus <i>Syrt.</i>	81	Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																															
Pharbæthus opp. <i>Aegypt.</i>	22, 33	Phœnicus mons <i>Lycia</i>	67	Pisingara opp. <i>Armen.</i>	242	Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																					
Pharbethites nomos <i>Aegypt.</i>	ibid.	portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Pisistrati insulae ad <i>Ephes.</i>	12	Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																											
Pharga opp. <i>Arab.</i>	425	Phœnix castell. <i>Caria</i>	58	Pistre opp. <i>Aethiop.</i>	143 Af.	Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																	
Pharitæ, Pharum inf. colentes	11 Af.	Phomothis opp. <i>Aegypt.</i>	9 Af.	Pitane opp. <i>Mys.</i>	29	Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																							
Pharmacusa inf. <i>Af.</i>	15	Phra opp. <i>Aria</i>	516	Pithon <i>Aegypt.</i>	38 Af.	Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																													
Pharnacia opp. <i>Ponti</i>	196, 205	Phraata urbs <i>Med.</i>	475	Pithonobaste empor. <i>Ind.</i>	535	Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																			
Pharos inf. ad <i>Alexand.</i>	10 Af.	Phriconis tractus <i>Aeol.</i>	40	Pityassus opp. <i>Pisid.</i>	119	turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																									
turris	ibid.	Phruxi opp. <i>Iber.</i>	224	Pityca <i>Mys.</i>	24	Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																															
Pharsaga opp. <i>Arachof.</i>	511	Phrurium promont. <i>Cypri</i>	227	Pityus urbs <i>Bospor.</i>	218, 219	Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																					
Pharum, Phaurusii pop. <i>Lib. int.</i>	160, 161 Af.	Phryges heretici	99	Pityusa insula S. Chios	11	Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																											
Phasaba <i>Med.</i>	475	Phrygia	85	Planaria inf.	141 Af.	Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
Phasaca regio <i>Aethiop.</i>	154 Af.	Epietetus	37, 87	Plate insula ad <i>Troad.</i>	8	Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Phasaelis <i>Jud.</i>	335	Hellespontica	37	Platea, Platea inf. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
Phasælos turris <i>Hierosol.</i>	331	magna, maior	86, 88	Platea insulae ad <i>Troad.</i>	8	Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
Phaselis urbs <i>Lycia</i>	68	minor	86, 87	Plegerius opp. <i>Ind.</i>	527	aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
aut <i>Pamphyl.</i>	72	Patatiana	100, 104	Plegra <i>Paphlag.</i>	193			Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
		Paroreia	89	Pletenissus vide Petnelissus				Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
		Salutaris	101, 104	Plinthine, Plinthyne urbs <i>Aegypt.</i>	8 Af.					Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
				Phio																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	

43
bid.
Af.
bid
67
18
80
Af.
Af.
Af.
170
442
59
115
Af.
Af.
Af.
94
516
48
59
8
102
205
542
Af.
205
249
249
528
271
65
150
157
16
531
460
112
111
81
242
12
Af.
20
8 Af.
535
119
24
219
11
Af.
8
o Af.
8
527
193
gff.
3 Af.
3

Bb 2

I N D E X.

Rabbath Ammon <i>Arab.</i>	396, 412	Rhitia <i>Mauret. Caf.</i>	67 Af.	S	
Rabbath Moab <i>Arab.</i>	418	Rhizium fl. <i>Colch.</i>	222	Saalbin villa <i>Jud.</i>	371
Raëmfes, Rameffius terra <i>Aegypt.</i>	36 Af.	Rhizophagi pop. <i>Troglodyt.</i>	64 Af.	Saba <i>Aethiopia</i>	155 Af.
opp. <i>ibid.</i>		<i>Aethiop.</i>	159 Af.	Saba portus <i>Troglodyt.</i>	62 Af.
Raga, Ragea, Rageia <i>Med.</i>	477	Rhizola portus <i>Ind.</i>	538	urbs	430
Ragiana regio <i>Med.</i>	477	Rhoas urbs <i>Phryg.</i>	91, 92	Sabæ opp. <i>Lib. int.</i>	148 Af.
circa Caspias portas	477	Rhodiopolis <i>Lycia</i>	72	Sabæ Regina unde venerit?	155 Af.
Rakkath opp. <i>Galil.</i>	287	Rhodia	iqid.	Sabæ aræ <i>Med.</i>	474, 475
Rakon opp. <i>Jud.</i>	374	Rhodiorum insulæ	17	Sabæi pop. <i>Arab.</i>	430
Rama <i>Jud.</i>	340	Rhodus fl. <i>Troad.</i>	36	Sabagena opp. <i>Cappad.</i>	211, 212
Benjamin	323, 340	Rhodopolis <i>Colch.</i>	222	Sabalassa ostium <i>Ind. fl.</i>	531
Saulis	ibidem	Rhodus insula	18	Sabalassius opp. <i>Cappad.</i>	211
Rama <i>Samar.</i>	323	urbs	19	Sabalia <i>Ponti</i>	205
Ramathath	ibid.	Rhoeteum opp. <i>Troad.</i>	31	Sabama vide Sibama.	
Ramath Hammizpe	400	Rhombites major fl. <i>Sarmat.</i>	217,	Sabana promont. <i>Ind.</i>	534
Ramathaim Zophim	323	minor	ibid.	Sabara vide Saraba	534
Romoth in Galaad	389, 400	Rhofus opp. <i>Syr.</i>	248	Sabaræ pop. <i>Ind.</i>	526
Masphæ	400	Rhuda <i>Parth.</i>	502	Sabarbares, Sabubures pop. <i>Numid.</i>	
Ramula vide Rama Samar.		Rhymmici montes <i>Scyth.</i>	54, 542	Sabat urbs <i>Troglodyt.</i>	124 Af.
Rapava <i>Gedros.</i>	520	Rhymmus fl.	ibid.	Sabata <i>Affyr.</i>	472
Raphaim pop. <i>Chanan.</i>	408	Rhyndacus fl. <i>Phryg.</i>	24, 87	Sabatha <i>Arab.</i>	430
Raphanæ opp. <i>Syr.</i>	251	Ribla, Riblath urbs <i>Syr.</i>	283	Sabathra, Sabaratha <i>Syrt.</i>	81 Af.
Raphia <i>Jud.</i>	372	Rimmon, Remmon <i>Jud.</i>	358	Sabatra <i>Lycæon.</i>	123
Rapsii pop. <i>Perf.</i>	496	Ripampanc, Pampanis	49 Af.	Sabe opp. <i>Arab. Des.</i>	425
Rapta urbs <i>Aethiop.</i>	159 Af.	Riphaei montes, vide Ripæi.	539	Sabi, Sambi regnum <i>Ind.</i>	530
Raptus fl.	ibidem	Risina <i>Mesop.</i>	447	Sabis opp. <i>Carman.</i>	498
Raptii Aethiopes	ibidem	Rissa <i>Arab.</i>	423	Sabordæ pop. <i>Aethiop.</i>	146 Af.
Rarassa urbs <i>Ind.</i>	532	Rixana <i>Arachof.</i>	518	Sabota <i>Arab. Fel.</i>	430
Rastia <i>Galat.</i>	107	Rizana <i>Gedros.</i>	520, 521	Sabrææ pop. <i>Ind.</i>	527, 529
Rebla vide Ribla.		Robonda <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.	Sabrata colonia <i>Syrt.</i>	81 Af.
Recem, Rekem vide Petra Recem.		Rorara <i>Parth.</i>	502	Sabrata alia forsan <i>Syrt.</i>	84 Af.
Regemnezus opp. <i>Galat.</i>	106	Rogana <i>Carman.</i>	498	Saburæ Sindonalia <i>Ind.</i>	530
Regia fossa <i>Babyl.</i>	453	Rogomanis fl. <i>Perf.</i>	484	Sacada <i>Affyr.</i>	473
Regias opp. <i>Syr.</i>	248	Roob, Rohob <i>Galil.</i>	295	Sacæ pop. <i>Scyth.</i>	511
Regium fl. <i>Babyl.</i>	453	Rosologiacum opp. <i>Galat.</i>	107	Sacala <i>Gedros.</i>	508
Rehob vide Roob.		Ruba <i>Syr.</i>	248	Sacamaza vicus <i>Syrt.</i>	78 Af.
Rehoboth <i>Mesop.</i>	436	Ruben tribus Israel	288	Sacapena regio <i>Armen.</i>	234
Rekem <i>Jud.</i>	341	Rubenitarum oppida	288, 407	Sacassena regio <i>Armen.</i>	234
Remmath vide Remoth.		Rubene opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Sarcastena regio <i>Sacorum</i>	512
Refæna, Refaima <i>Mesop.</i>	447	Rubricatus fl. <i>Numid.</i>	112 Af.	Saccæa regio <i>trans Jord.</i>	377, 378
Refainastorum colonia	447	Rubrum mare	497	Sacer mons <i>Ponti</i>	197
Refapha <i>Syr.</i>	265	Ruda <i>Drang.</i>	502	Sachatha <i>Jud.</i>	346
Refcipha opp. <i>Mesop.</i>	440	Ruma vide Aruma.		Sachalites sinus <i>Arab.</i>	429
Refen urbs <i>Affyr.</i>	460	Rufadir opp. <i>Tingit.</i>	135 Af.	Sacolche opp. <i>Aethiop.</i>	157, 158 Af.
Rha fl. <i>Scyth.</i>	540	Rufazus colonia <i>Maur. Caf.</i>	127 Af.	Sacole opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.
Rhaboni pop. <i>Arab.</i>	426	Rufconium, Rosconia col. <i>Maur.</i>	127 Af.	Saconi pop. <i>Scyth.</i>	527, 528
Rhacotes <i>Aegypt.</i>	10 477	Rufconium	127 Af.	Sacorfa <i>Paphlag.</i>	193
Rhææa <i>Parth.</i>	498	Rufibis portus <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.	Sacrum promont. <i>Lycia</i>	67
Rhagia opp. <i>Chalil.</i>	464	Ruficade, Ruficade urbs <i>Numid.</i>	113 Af.	Sada opp. <i>Ind.</i>	534
Rhea opp. <i>Marg.</i>	500	Ruficibar opp. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.	Sadus fl.	ibidem
Rheba fl. <i>Bithyn.</i>	176	Ruspæ opp. <i>Afr.</i>	90 Af.	Sagala <i>Ind.</i>	518
Rhegama <i>Arab.</i>	429	Ruspina opp. <i>Afr. propr.</i>	88	Saglassus urbs <i>Pisidia</i>	117
Rheganna opp. <i>Arab. Des.</i>	426	Rufubefer opp. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.	an urbs <i>Lycia?</i>	72, 73
Rhegma opp. vide Rhegama.		Rufucurum, Rufuccurum opp.	ibid.	Saganus fl. <i>Carman.</i>	498
locus <i>Cilic.</i>	159	<i>Mauret.</i>	ibid.	Sagapa ostium <i>Indi fl.</i>	531
Rhesus fl. <i>Bithyn.</i>	176, 177	Rysladirum opp. <i>Maur. Ting.</i>	135 Af.	Sagapenorum dynastia <i>Elym.</i>	491
Rhidagus fl. <i>Parth.</i>	502	Rysladium promont. <i>Lib. int.</i>	147	Sagapola mons <i>Lib. int.</i>	145, 148 Af.
Rhinocolura <i>Jud.</i>	364		148 Af.	Sagaris vide Sagarius.	
Rhipæi montes <i>Sarmat.</i>	539			Sagar-	

I N D E X.

Sagartii pop. <i>Med.</i>	474	Sandalium opp. <i>Pisid.</i>	118	Sarus fl. <i>Carman.</i>	147, 212
<i>Perf.</i>	494, 495	Sandaraca portus <i>Bithyn.</i>	179, 180	<i>Cilic.</i>	497
Sagdiana inf. ad <i>Carman.</i>	499	Sangala urbs <i>Ind.</i>	528	Safima opp. <i>Cappad.</i>	208
Sageda urbs <i>Ind.</i>	532	Sangaris, Sangarius fl. <i>Bithyn.</i>	177	Safura opp. <i>Afr.</i>	104
Sais urbs <i>Aegypt.</i>	18 Af.	Sanguta <i>Armen.</i>	236	Satachtha opp. <i>Aethiop.</i>	156 Af.
Saites nomos <i>Aegypt.</i>	31 Af.	Sanina <i>Arab.</i>	429	Satafi opp. <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.
Saiticum ostium. vide Taniticum		<i>Med.</i>	474	Satala <i>Armen. min.</i>	241
	16 Af.	Sanir, Senir, mons Hermon	476	Sataphara <i>Armen.</i>	236
Sala opp. <i>Armen.</i>	139	Sanni pop. <i>Ponti</i>	203	Satrachus fl. <i>Cypri</i>	160
<i>Phryg.</i>	94	Saocoras fl. <i>Mesop.</i>	439	opp.	160, 168
<i>Mauret. Ting.</i>	138 Af.	Saoza opp. <i>Med.</i>	475	Saturni promont. <i>Troglodyt.</i>	63 Af.
<i>fluv.</i>	ibidem	Saparages ostium <i>Ind. fl.</i>	424	Satyrorum insulae <i>Ind.</i>	538
Salæ pop. <i>Bospor.</i>	218	Saphon opp. <i>trans Ford.</i>	398	mons <i>Aegypt.</i>	62 Af.
Salamis urbs <i>Cypri</i>	163	Sapirene, Sappirene inf. <i>Arab. sin.</i>	64 Af.	Sava municip. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.
Salathus fl. <i>Lib. int.</i>	148 Af.			Savara <i>Affyr.</i>	473
opp.	ibid.	Sapothrenæ pop. <i>Scyth.</i>	540	Savus fl. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.
Salcha urbs <i>trans Ford.</i>	384	Sapphar, Saphar urbs <i>Arab.</i>	431	Savathra <i>Isaur.</i>	137
Salde, Saldæ, Saldis col. <i>Maur. Caf.</i>		Sapphoritæ pop.	ibid.	Saubatha <i>Arab. Fel.</i>	430
	127 Af.	Sapuri vide Tapuri.		Save urbs <i>Arab.</i>	431
Sale opp. <i>Hyracan.</i>	504	Saraba <i>Ind.</i>	534	Sauloe urbs <i>Parth.</i>	502
Salem an Sichem <i>Samar.</i>	315	Sarabacus finus	ibid.	Scabine opp. <i>Med.</i>	475
Salem Melchisedeki	315, 329	Saraca <i>Scyth.</i>	541	Scala Tyriorum mons <i>Galil.</i>	294
Salem, <i>Jerusalem</i>	329	Sarace <i>Colch.</i>	222	Scamander fl. <i>Troad.</i>	36
Salice inf. <i>Taprobane</i>	537	Saraceni	431, 432	Scamandria opp.	35
Salicum fluvius <i>Babyl.</i>	455, 456	Saraga <i>Ind.</i>	535	Scamandrius campus	36
Salim <i>Samar.</i>	317, 318, 329	Saralus opp. <i>Galat.</i>	110, 111	Scaphe, Tescaphe, <i>Babyl.</i>	459
Salis opp. <i>Jud.</i>	285, 346	Saramanne opp. <i>Hyracani</i>	503	Scarpanto insula, <i>Carpathus</i>	17
Salisæ pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141 Af.	Saramena <i>Ponti</i>	193, 194	Scenæ opp. <i>Mesop.</i>	450
Salissa <i>Jud.</i>	350	Saranga <i>Gedros.</i>	520	Scenitæ pop. <i>Arab.</i>	427
Salma <i>Arab. Des.</i>	425	Saranges fl. <i>Ind.</i>	525	<i>Aethiop.</i>	156 Af.
Salmacis arx <i>Caria</i>	57	Sarapana castell. <i>Colch.</i>	221	<i>Mesopot.</i>	435
fl.	ibidem	Sarapidis inf. <i>Arab.</i>	432	Scepsis opp. <i>Mys.</i>	24, 28
Salto fl. <i>Carman.</i>	497	Sarapionis statio <i>Aethiop.</i>	161, 162	Schedia <i>Aegypt.</i>	12, 13 Af.
Saluce opp. <i>Lib. int.</i>	149, 150 Af.			Schepthithib <i>Babyl.</i>	460
Salur empor. <i>Ind.</i>	532	promont.	ibid.	Schilo vide Silo.	
Samachonitis lacus <i>Galil.</i>	293	Sarbanissa <i>Ponti</i>	204	Schomron urbs f. <i>Samaria</i>	312
Samamycii pop. <i>Syr.</i>	83 Af.	Sarcassani pop. <i>Iber.</i>	224	Scirion mons <i>Hermon.</i>	376
Samanezi secta philosoph. <i>Ind.</i>	533	Sarcoa <i>Arab. Fel.</i>	429	Scirtus fl. <i>Mesop.</i>	452
Samaraim <i>Jud.</i>	342	Sardabal <i>Mauret. Caf.</i>	132, 133 Af.	Scope opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.
Samarande <i>Ind.</i>	534	Sardes urbs <i>Lydia</i>	76	Scopelos inf. ad <i>Troad.</i>	8
Samaria urbs	312	Sardianus conventus	127	Scopelus opp. <i>Bospor.</i>	218
Samariæ regnum	289	Sardoniches mons <i>Ind.</i>	526	Scopia promont. <i>Caria</i>	56
Samariane opp. <i>Hyracan.</i>	503	Sareca, Zareca, <i>Jud.</i>	370	Scopias Cereris promont. <i>sin. Arab.</i>	61, 62 Af.
Samarititis regio	313	Sarepta <i>Phœnic.</i>	275	Scopus locus <i>Jud.</i>	335
Sambra opp. <i>Ind.</i>	534	Sareptanum vinum	275	Scydisles mons <i>Armen.</i>	231
Sambus fl. <i>Ind.</i>	529	Sargarausena præfectura <i>Capp.</i>	211	Scymnitæ pop. <i>Scyth.</i>	541
Samia vasa	14	Sarion, Scirion, mons <i>Hermon.</i>	376	Scythia Asiatica	539
Sammei pop. <i>Arab. Fel.</i>	432	Sariphi montes <i>Margian.</i>	505	extra Imaum	541
Sammitæ pop. <i>Scyth.</i>	542, 543	Sarmagana <i>Aria</i>	516	intra Imaum	ibid.
Samos insula	13	Sarmalia, Sarmalium <i>Galat.</i>	108	Scythiæ divisio	539
urbs	13	Sarmatia Asiatica	539	Scythopolis <i>Samar.</i>	316
Samofata urbs <i>Syr.</i>	245	Sarnuca <i>Mesop.</i>	436	Scythranus portus <i>Marmar.</i>	67 Af.
Samunis opp. <i>Alban.</i>	227	Sarohen opp. <i>Jud.</i>	358	Seba, Sabee opp. <i>Jud.</i>	358
Samydace <i>Carman.</i>	498	Saron opp. <i>trans Ford.</i>	384	Sebaste in inf. <i>Cilic.</i>	142
Samydaches fl. <i>Carman.</i>	498	Saronia regio <i>Samar.</i>	321	Sebaste <i>Cilicia in inf.</i>	142
Sana opp. <i>Armen.</i>	236	Sarpedon opp. <i>Cilic.</i>	141	<i>Galat.</i>	107
Sanalios inf. <i>Ion.</i>	50	promont.	140	<i>Phryg.</i>	101
Sandabilis fl. <i>Ind.</i>	524	Sarra urbs <i>Phœnic.</i>	277	<i>Ponti</i>	201
Sandace opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Sarsura opp. <i>Afr.</i>	86	<i>Samar.</i>	313
Sandalios inf. ad <i>Samum.</i>	14	Sarvena <i>Cappad.</i>	211	Sebastia	

I N D E X

Sebastia Pont.	200	Serbi pop. <i>Scyth.</i>	541	Silvum opp. <i>Pamphl.</i>	135
Sebasticum os <i>Troglod.</i>	62 Af.	Serbonis vide Sirbonis.		Simena <i>Lycia</i>	72, 73
Sebastopolis <i>Aeol.</i>	39	Seres pop. <i>Scyth.</i>	543	Simeonis tribus oppida	285
Colch.	220	Seriane opp. <i>Syr.</i>	264	Simisthu opp. <i>Numid.</i>	116 Af.
Pont.	200	Serica, Serum regio	543	Simittu colonia <i>Numid.</i>	120 Af.
Sebennytes nomos <i>Aegypt.</i>	32 Af.	Serici montes	544	Simois fl. <i>Troad.</i>	36, 37
Sebennyticum ost. <i>Nili</i>	16 Af.	Sermuta <i>Pont.</i>	205	Simoisius campus	ibid.
Sebennytus fl. <i>Aegypt.</i>	19	Serropolis vicus <i>Cilic.</i>	148	Simpfūmida <i>Parth.</i>	502
lacus	ibid.	Serus fl. <i>Ind.</i>	535	Simundi insula <i>Taprobane</i>	536
urbs	16, 19, 32	Sesamus opp. <i>Paplag.</i>	187	Simylla empor. <i>Ind.</i>	531, 532
Secora <i>Paplag.</i>	193	Sestiarium promont. <i>Ting.</i>	135 Af.	promont.	ibid.
Sedala <i>Armen.</i>	236	Sethreites nomos <i>Aegypt.</i>	33 Af.	Simyra <i>Phoenic.</i>	271
Segor opp. <i>Jud.</i>	350	Sericiensis opp. <i>Afr.</i>	158	Sin solitudo <i>Arab. Petr.</i>	423
Segrensi pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141	Sevastia vide Sebastia.		Sin, Zin, alia solitudo	ibidem
Seir mons <i>Arab.</i>	416	Sevia <i>Arab. Des.</i>	425	Sin muniment. <i>Aegypt.</i>	37
regio	ibid.	Seumara <i>Iber.</i>	224	Sinaca opp. <i>Hircan.</i>	504
Sela <i>Jud.</i>	341	Seufamora	ibidem	Sinarum regio	535
Arab.	415, 418	Siagu, Siagul <i>Afr.</i>	96	Sinarus fl. <i>Ind.</i>	525
Selame vicus <i>Galil.</i>	312	Siala <i>Cappad.</i>	209	Sinda opp. <i>Ind.</i>	534
Sele opp. <i>Sus.</i>	488	Sibæ pop. <i>Ind.</i>	526	<i>Pisid.</i>	109, 110
Seleboria <i>Armen. min.</i>	242	Sibama trans <i>Ford.</i>	408	Sindii pop. <i>Bospor.</i>	216, 217
Seleucia Babylonia	440	Sibde opp. <i>Caria</i>	64	Sindica terra	ibid.
<i>Elym.</i>	491	Siblia vide Silbium.		Sindicus portus	217
Ferrea <i>Pisid.</i>	116	Sibma, vide Sibama	408	Sindones vide Sindi.	
<i>Isaur.</i>	137, 143	Sicapha <i>Syr.</i>	83 Af.	Sindos opp. <i>Bospor.</i>	217
<i>Lydia</i> , Trallis	84	Sicca <i>Numid.</i>	117 Af.	Sinear, Senaar <i>Babyl.</i>	441
<i>Mesopot.</i> castell.	248, 436	Veneria	ibid.	Singa opp. <i>Syr.</i>	246
<i>Pamphyl.</i>	135	Sicella vicus <i>Jud.</i>	357	Singas fl. <i>Syr.</i>	ibidem
Pieria <i>Syr.</i>	249	Sichem, Sichar opp. <i>Samar.</i>	314	Singame fl. <i>Colch.</i>	220
<i>Pisid.</i>	115	Sicilibra, Sicilibba, <i>Af.</i>	106	Singara urbs <i>Mesop.</i>	441
Trachea <i>Cilic.</i>	137, 143	Sicilippa	ibidem	Singaras mons <i>Mesopot.</i>	441
trans <i>Ford.</i>	385	Sicima, Sichem opp. <i>Samar.</i>	314	Singas fl. <i>Syr.</i>	225, 226
ad Belum <i>Syr.</i>	255	Sida urbs <i>Pamphyl.</i>	133	Sinibra <i>Armen.</i>	241, 242
ad mare <i>Syr.</i>	250	Sidices pop. <i>Med.</i>	474	Sinim terra	37, 38 Af.
ad Taurum <i>Pisid.</i>	116	Sidon urbs <i>Phoenic.</i>	257	Sinis colonia <i>Cappad.</i>	214
ad Tigrim <i>Mesop.</i>	440	Sidusa inf. ad <i>Ephes.</i>	12	Sinna opp. <i>Mesop.</i>	447
Seleucis regio <i>Syr.</i>	248	Sidyma <i>Lycia</i>	72	Sinope urbs <i>Paplag.</i>	190, 191
mediterranea	253	Sierra Lione mons <i>Afr.</i>	144	Sinthum ost. <i>Ind. fl.</i>	530, 531
Seleucobelus opp. <i>Syr.</i>	255	Siga fl. <i>Mauret. Caf.</i>	128, 133 Af.	Sinunia opp. <i>Parth.</i>	502
Selga urbs <i>Pisid.</i>	119	urbs & colonia	129 Af.	Sinus Adulicus	161 Af.
Selinus opp. <i>Cilic.</i>	139	Sigal urbs <i>Sogd.</i>	512	Arabicus	418 & Af. 5
portus <i>Marmar.</i>	66 Af.	Sigenfis portus	129 Af.	Avalites	160, 161 Af.
Sellas, Delas, <i>akveus Tigr.</i>	459	Sigeum opp. <i>Troad.</i>	31	Barbaricus <i>Aethiop.</i>	161, 162
Selleis fl. <i>Troad.</i>	37	promont.	ibid.		Af.
Semanthini montes <i>Ind.</i>	535	Siggis promont. <i>Aethiop.</i>	161, 162	Elaniticus	479, 480
Semechonitis lacus <i>Galil.</i>	293		Af.	Heroopoliticus	ibidem
Semina opp. <i>Parth.</i>	502	Signia mons <i>Phryg.</i>	100, 102	Magnus <i>Ind.</i>	534, 535
Senir mons <i>Hermon.</i>	376	Sigriene regio <i>Med.</i>	478	Perficus	516
Senus fl. <i>Ind.</i>	535	Sigrium promont. <i>inf. Lebi</i>	9	Ceteros in cognomentis suis quare.	
Seph munim. <i>Galil.</i>	297, 298	Sigus, Sugus opp. <i>Numid.</i>	119 Af.	Sioda opp. <i>Alban.</i>	227
Sepiussa inf. <i>sin. Ceram.</i>	18	Sihor fl. <i>Aegypt.</i>	373	Sion, Zion, mons	330
Sepphoris urbs <i>Galil.</i>	304	Silacenorū dynastia <i>Elym.</i>	490	Sion mous alius f. <i>Hermon.</i>	376
Septem fratres, montes <i>Ting.</i>	137	Silbium tractus <i>Phryg.</i>	97	Siph, Ziph, solitudo <i>Jud.</i>	349
	Af.	Silda vide Gilda	140 Af.	oppidum	ibidem
Septimunicia opp. <i>Afr.</i>	94	Sileium opp. <i>Phryg.</i>	100	Sippara <i>Ind.</i>	532
Sepyra vicus <i>Cilic.</i>	157	Silice opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Sipphara <i>Mesop.</i>	439
Sepyrus mons <i>Ind.</i>	535	Silis f. <i>Laxarces</i>	509	Sipuria urbs <i>Galil.</i>	304, 305
Sera urbs	543	Sillas fl. <i>Affyr.</i>	459	Sipylus mons <i>Lydia</i>	102
Serbes fl. <i>Mauret. Caf.</i>	127, 132 Af.	Silo urbs <i>Samar.</i>	327	Siracene regio <i>Hircan.</i>	503
		Siloa fons <i>Hierosol.</i>	332	Siraceni pop. <i>Scyth.</i>	541

I N D E X.

Siraci pop. <i>Scyth.</i>	542, 543	Soloe, Soli, opp. <i>Cilic.</i>	146	Suardeni pop. <i>Scyth.</i>	ibid.
Sirbes fl. <i>Lydia</i>	65, 66	Soloës, Soloëntia promont. <i>Lib.</i>	128 Af.	Subus fl. <i>Lib. int. ostia</i>	147, 148 Af.
Sirbonis latus <i>Aegypt.</i>	26, 27 Af.	<i>int.</i>	128 Af.	Subur fl. <i>Mauret. Ting.</i>	138 Af.
Siris fl. <i>Nilus</i>	154 Af.	Solomatis fl. <i>Ind.</i>	526	Suburgia <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.
Siroc <i>Parth.</i>	502	Solyma urbs <i>Jud.</i>	329	Succabar colonia	132, 133 Af.
Sirtibes pop. <i>Troglodyt.</i>	64 Af.	Solympi pop. <i>Pisid.</i>	92	Succosii pop. <i>Mauret. Ting.</i>	140,
Sifar fl. <i>Mauret. Caf.</i>	126, 127 Af.	<i>Hierosolymitani</i>	329		141 Af.
Sifara palus <i>Af.</i>	104, 105	Somia pars regia <i>Alexandr.</i>	10	Succoth opp. <i>trans Ford.</i>	397
Sifimithrae Petra <i>Bactr.</i>	508	Sonna opp. <i>Galil.</i>	307	<i>Aegypt.</i>	36 Af.
Sitaphius campus <i>Numid.</i>	117 Af.	Sonus fl. <i>Ind.</i>	525	Sudava <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.
Sitha opp. <i>Mesop.</i>	129, 130	Sophanene regio <i>Mesop.</i>	435	Suenochalci pop. <i>Bospor.</i>	218
Sitifi, Sitifis, urbs <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.	Sophanis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Sufetula urbs <i>Afr.</i>	93
		Sophene regio <i>Armen.</i>	235	Sufi, Sufibus opp. <i>Afr.</i>	94
Sittace, Sitace opp. <i>Affyr.</i>	472	Sophtha inf. <i>Pers.</i>	497	Sugabarritanum municip. <i>Mauret.</i>	
Sittacene regio <i>Affyr.</i>	472	Sora opp. <i>Arab. Des.</i>	425	<i>Caf.</i>	133 Af.
Sittaceni pop. <i>Bospor.</i>	217	<i>Ind.</i>	532	Sugdias, Sogdias, vide Sogdiana.	
Sittim regio <i>trans Ford.</i>	405	Soraci pop. <i>Scyth.</i>	543	Sulem opp. <i>Galil.</i>	307, 308
Sittocatis fl. <i>Ind.</i>	526	Soræ Nomades pop. <i>Ind.</i>	526	Sullucu, Sublucu opp. <i>Numid.</i>	113
Siur portus <i>Numid.</i>	113 Af.	Sorek fl. <i>Jud.</i>	374		Af.
Sizyges pop. <i>Ser.</i>	544	Soriani pop. <i>Ind.</i>	528, 529	Suma opp. <i>Mesop.</i>	450
Smaragdus mons <i>Aegypt.</i>	59, 60 Af.	Sorthida <i>Chald.</i>	464	Sumucis opp. <i>Syri.</i>	84 Af.
Sminthei Apollinis templum	8	Sosirate opp. <i>Elym.</i>	491	Sunem, Sunam opp. <i>Gal.</i>	307
Smyræa <i>Bithyn.</i>	181	Sotera <i>Parth.</i>	502	Supara opp. <i>Ind.</i>	529, 535
Smyrdiana opp.	ibid.	Sotira <i>Aria</i>	516	an Ophir Salomonis?	529
Smyrna metropolis <i>Asia</i>	44	<i>Ponti</i>	205	Suphtha <i>Parth.</i>	502
Homeri patria	45	Soxetra <i>Gedros.</i>	521	Suptu opp. <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.
Smyrna vetus	44	Soxotæ pop. <i>Carman.</i>	499	Sur solitudo <i>Arab.</i>	421
nova	ibid.	Spafinæ charax opp. <i>Suf.</i>	488	Sura <i>Affyr.</i>	472
Smyrnæus conventus	127	Spatana portus <i>Ind.</i>	538	an Babylonis?	460
Soamus fl. <i>Ind.</i>	524	Spelunca opp. <i>Syr.</i>	264	Iber.	224
Soana fl. <i>Alban.</i>	225	Spermatophagi pop. <i>Aethiop.</i>	64 Af.	<i>Syr.</i>	265
<i>Ind.</i>	538	Spermophagi pop. <i>Troglodyt.</i>	64 Af.	Suriga <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.
Soastus fl. <i>Ind.</i>	524	Sphecea inf. <i>Cyprus</i>	160	Surium <i>Colch.</i>	222
Soatra vicus <i>Lycæon.</i>	121, 124	Spheces pop.	ibid.	Surratha <i>Arab. Petr.</i>	423
Sobannus <i>Ind.</i>	534, 535	Spunda opp. <i>Chald.</i>	462	Surta <i>Armen.</i>	236
Sobidæ pop. <i>Parth.</i>	500	Stachir fl. <i>Lib. int.</i>	47, 48 Af.	Suruba <i>Scyth.</i>	541
Sobura empor. <i>Ind.</i>	532	Stachiræ pop.	ibid.	Sufa urbs <i>Sufiana</i>	487
Socanaa opp. <i>Hyræan.</i>	503	Stadia urbs <i>Caria</i>	58	Sufia urbs <i>Aria</i>	516
Socanda fl.	ibid.	Stadifis opp. <i>Aethiop.</i>	157 Af.	Sufiana, Sufis, regio	486
Socho vicus <i>Jud.</i>	354, 355	Stecporium opp. <i>Phryg.</i>	91	Sufitha <i>trans Ford.</i>	393
Socratis insula <i>Arab.</i>	432	Stenæ Diræ, insulæ <i>Arab. sin.</i>	64	Sufobeni pop. <i>Scyth.</i>	542
Socunda vide Socandæ.			Af.	Sufuara inf. <i>Ind.</i>	536
Sodii pop. <i>Iber.</i>	224	Stephane inf. <i>Samos</i>	31	Suthul opp. <i>Numid.</i>	123 Af.
Sodoma	351	vicus <i>Paphlag.</i>	190	Suzæi pop. <i>Pers.</i>	494
Soeta <i>Scyth.</i>	543	Stibcetæ fl. <i>Parth.</i>	502	Syagrum promont. <i>Arab.</i>	429
Sogane, Soganni opp. <i>trans Ford.</i>	385	Staborum promont. <i>Numid.</i>	112	Sycaminorum oppidum <i>Palest.</i>	309
			Af.	Sycaminus opp. <i>Palest.</i>	ibidem
Sogdiana regio	508	Stratoclea <i>Bospor.</i>	217	Sycaminus sacra <i>Aegypt.</i>	56 Af.
Sogdii, Sogdiani pop.	508	Straton fl. <i>Med.</i>	473	Sycta opp. <i>Pers.</i>	496
Soita opp. <i>Armen.</i>	236	Stratonite opp. <i>Mesop.</i>	450	Sycus inf. an <i>Ephes.</i>	12
Solana opp. <i>Ser.</i>	544	Stratonicea <i>Caria</i>	62	Syderis fl. <i>Hyræan.</i>	503
Sole opp. <i>Hyræan.</i>	504	colonia Macedonum.	ibid.	Sydidenis opp. <i>Syri.</i>	84 Af.
Solenus fl. <i>Ind.</i>	526	Stratonicea ad <i>Taurum</i>	62	Sydra opp. <i>Cilic.</i>	139
Soli urbs <i>Cilic.</i>	146	Stratonis Turris urbs <i>Palest.</i>	319	Sydri pop. <i>Arachos.</i>	518
<i>Cypri</i>	161	Stratos fl. <i>Hyræan.</i>	503	Syebe montes <i>Scyth.</i>	542
Solis fons <i>Marmar.</i>	68 Af.	Strobilum promont. <i>Arab. sin.</i>	420 Af.	pop.	542
Solia insula <i>Gedros.</i>	522	Strutophagi Struthopagi pop. <i>Aethiop.</i>	160 Af.	Syene urbs <i>Aegypt.</i>	56, 152 Af.
<i>Ind.</i>	538			Sylvorum gens <i>Iber.</i>	224
Solis promont. <i>Arab.</i>	429	Suani pop. <i>Bospor.</i>	218	Symbra opp. <i>Lycia</i>	72
Solis mons, promont. <i>Ting.</i>	139 Af.	<i>Scyth.</i>	541	Syme inf. <i>prope Cnidum</i>	17

Sy-

I N D E X.

Symira opp. <i>Phœnic.</i>	271	Taladufii pop. <i>Mauret. Caf.</i>	133	Tafitia <i>Aeth.</i>	156 Af.
Symitha <i>Mauret. Caf.</i>	132	Talca inf. <i>Hyrcan. mar.</i>	504	Taftache opp. <i>Porth.</i>	501
Syna Judæorum opp. <i>Misop.</i>	418	Talmis locus <i>Aegypt.</i>	58	Taftina <i>Armen.</i>	236
Synaos opp. <i>Phryg.</i>	89	Taio inf. <i>fin. Pers.</i>	432	Tathis opp. <i>Aeth.</i>	156 Af.
Syndaga <i>Parth.</i>	540	Talubath opp. <i>Lib. int.</i>	170 Af.	Tathyrus vicus <i>Aegypt.</i>	49
Synicense castellum <i>Numid.</i>	122	Taluda fl. <i>Tingit.</i>	136 Af.	Tava urbs <i>Aegypt.</i>	19
Synnada, Synnas, urbs <i>Phryg.</i>	90	Taly alveus ostii <i>Bolbit. Nili</i>	16 Af.	<i>Aria</i>	516
Synnadenfis conventus	99, 127	Tamar, Thamar opp. <i>Jud.</i>	348	Tauchira opp. <i>Cyren.</i>	72
Synnadicum marmar.	90	Tamassus urbs <i>Cypri</i>	167	Tavium urbs <i>Galat.</i>	110
Syri populi	202	Tambrax urbs <i>Hyrcan.</i>	503	Taurantium regio <i>Armen.</i>	236
Syria	242	Tamna urbs <i>Arab.</i>	431	Tauropolium Dianæ templum	14
propria	242	Tamos promont. <i>Ind.</i>	538		69
Syriæ divisio	243	Tamuda fl. <i>Tingit.</i>	136	Taurus mons <i>Asia</i>	ibidem
Laxior notio.	ibid.	Tamugadi opp. <i>Numid.</i>	116	Tauri montis initia	ibidem
Syriæ Pylæ	149	Tamuliga <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.	promontorium	67
Syria urbs <i>Margiana</i>	505	Tamyras fl. <i>Phœnic.</i>	273	pylæ	158
Syrias promont. <i>Paphlag.</i>	190	Tanadaris <i>Cappad.</i>	213	Taxiana inf. <i>Pers.</i>	496
Syrinx urbs <i>Hyrcan.</i>	504	Tanaïs fl. <i>Scyth.</i>	540	Taxila urbs <i>Ind.</i>	528
Syromedi pop.	474	Tanaïs fl. <i>Jaxartes</i>	509	Taxili pop.	526
Syromedia regio	478	Tanaïs urbs <i>Scyth.</i>	217, 541	Taxymira, Simyra <i>Phœn.</i>	271
Syrtibolos regio <i>Pers.</i>	494	Tanas fl. <i>Numid.</i>	123	Tazina <i>Med.</i>	476
Syrtis maior	77	Tanis urbs <i>Aeg.</i>	21, 33	Tazos opp. <i>Bospor.</i>	217
minor	ibid.	Tavites nomos	ibid.	Tebaseni pop. <i>Galat.</i>	111
Syrtica regio	76 Af.	Taniticum ost. <i>Nili</i>	16 Af.	Tectosace, Tectosages pop. <i>Galat.</i>	105, 106
Syrticæ regionis mediterranea	83 Af.	Taoce opp. <i>Pers.</i>	494, 496		425
Syrticum mare	77 Af.	promont.	ibid.	Tedium opp. <i>Arab.</i>	83 Af.
Syrtici maris insulæ	83, 84	Tancene regio	494, 496	Tege opp. <i>Syrr.</i>	86
		Tape urbs <i>Hyrcan.</i>	503	Tegea <i>Afr.</i>	168
		Taphis, Tabis <i>Aegypt.</i>	57	Teium urbs <i>Bithyn.</i>	180
T.		Taphne vide Daphne.		Telaim <i>Jud.</i>	337
T Abæ urbs <i>Lydia</i>	98	Taphra opp. <i>Afr. prop.</i>	90	Telandrus opp. <i>Lycia</i>	72
<i>Phryg.</i>	ibid.	Taphua, Taphuah <i>Samar.</i>	318	Telchines Rhodi incolæ	20
opp. <i>Pers.</i>	496	<i>Jud.</i>	361	Teleba <i>Alban.</i>	165
Tebalta <i>Afr.</i>	94	Tapori pop. <i>Marg.</i>	506	Telendos inf. <i>Cilic.</i>	158
Tabææ <i>Phryg.</i>	91	Tapositis <i>Aeg.</i>	9	Telepte urbs <i>Afr.</i>	15, 86
Tabenus campus	98	parva	11 Af.	Telithone opp. <i>Arab. Petr.</i>	414
Tabia <i>Galat.</i>	98	Taprobane inf. <i>Ind.</i>	534, 536	Telmessus, Telmissus urbs <i>Cilic.</i>	64
Tabiana inf. <i>Pers.</i>	497	Tapura opp. <i>Armen.</i>	241	<i>Lycia</i>	64, 65
Tabidium opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Tapurei pop. <i>Scyth.</i>	542	<i>Pisid.</i>	118
Tabieni pop. <i>Aegypt.</i>	64, 159 Af.	Tapuri montes	ibid.	Telmislicus sinus	65
Tabraca urbs <i>Numid.</i>	112	Tapuri pop. <i>Med.</i>	474	Telos inf. <i>Rhodii mar.</i>	18
Tacapa, Tacape urbs <i>Syrr.</i>	81	Tapyri	ibid.	Temala opp. <i>Ind.</i>	534
Tacaphuris opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Tararium opp. <i>Bithyn.</i>	174	Tembrogus fl. <i>Bithyn.</i>	177
Tacatua opp. <i>Numid.</i>	113	Tarbassus opp. <i>Pisid.</i>	119	Temenorhyæ urbs <i>Phryg.</i>	101
Tachorfa <i>Marmar.</i>	70 Af.	Targarum opp. <i>Afr. prop.</i>	92	Temesa opp. <i>Cypri</i>	167
Tacola tempor. <i>Ind.</i>	534	Tariana <i>Sus.</i>	488	Temnii pop. <i>Aeol.</i>	41, 42
Tacompsæ, Tichompso, Tachompso, vide Metacompsæ.		Tarichæa lacus <i>Galil.</i>	299	Temnos urbs <i>Aeol.</i>	40
Tacorzi pop. <i>Ind.</i>	535	Tarichæa urbs <i>Galil.</i>	302	opp. in cre <i>Hirmi</i>	41
Taduti, Thadute <i>Numid.</i>	119 Af.	lacus	ibidem	Tendeba castell. <i>Caria</i>	63
Tafa vide Tava.		Taricheæ <i>Aeg.</i>	22, 23	Tenedos inf. ad <i>Troad.</i>	8
Tagama <i>Lib. int.</i>	149, 150 Af.	Tarne fons <i>Lydia</i>	77	urbs	ibid.
Tagana <i>Lib. int.</i>	170 Af.	Tarpetes pop. <i>Mæor.</i>	217	Tenia, Tænia longa <i>Mauret. Ting.</i>	136 Af.
Tagaste municip. <i>Numid.</i>	117	Tarrum opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132, 133	Teniffa <i>Mauret.</i>	132, 133
Tagora <i>Numid.</i>	130 Af.	Tarsiana opp. <i>Carman.</i>	498	Tentyra, Teutyris urbs <i>Aegypt.</i>	48, 49 Af.
Tagulis <i>Syrr.</i>	79	Tarsura fl. <i>Colch.</i>	220	ibid.	ibid.
Talabroca <i>Hyrcan.</i>	503	Tarsus urbs <i>Cilic.</i>	152	Teos urbs <i>Jon.</i>	45, 46
Talacori tempor. <i>Ind.</i>	538	Tarvalta pop. <i>Lib. int.</i>	150		Te.
		Tarvana <i>Carman.</i>	498		
		Taruda <i>Mauret. Caf.</i>	131		
		Tasbalte opp. <i>Afr. prop.</i>	194		

I N D E X.

Terebinthus locus <i>Jud.</i>	346	Thafie regio <i>Iber.</i>	224	Thmuis opp. <i>Aegypt.</i>	20 Af.
Terédon opp. <i>Chald.</i>	462, 463	Thaspis opp. <i>Carman.</i>	498	Thmuites nomos	20, 32 Af.
Teria fl. <i>Phryg.</i>	104	Thauba opp. <i>Arab. Desf.</i>	425	Thoana opp. <i>Arab. Petr.</i>	423
Teridata <i>Mesop.</i>	438	Theangela opp. <i>Caria</i>	64	Thoanteum promont. <i>inf. Car-</i>	
Termessus, Termesius urbs <i>Pisid.</i>	118	Thebæ opp. <i>Arab. Fel.</i>	428	<i>pash.</i>	17
Termissus, eadem.	ibidem	Thebæ urbs <i>Aegypt.</i>	74 Af.	Thoar opp. <i>inf. Mening.</i>	85 Af.
Tesa opp. <i>Carman.</i>	498	Thebais regio <i>Aegypt.</i>	48 Af.	Thoar fl. <i>Ponti</i>	196
Tescaphe opp. <i>Babyl.</i>	459	ob occasu Nili	43 Af.	Thogara opp. <i>Ser.</i>	544
Tetagoda <i>Alban.</i>	227	ab ortiva Nili ripa	48 Af.	Thonis urbs <i>Aegypt.</i>	12 Af.
Tetius fl. <i>Cypri</i>	164	Thebasa opp. <i>Lycaon.</i>	123	Thora, Dora urbs <i>Samar.</i>	318
Tetrarchia ex <i>Lycaonia</i>	121	Thebes, Thebe campus <i>Myf.</i>	28	Thosab vide <i>Thesba</i>	390
Tetrapolis regio <i>Syr.</i>	250	Thebeste, Theveste urbs <i>Num.</i>	118	Thospia opp. <i>Armen.</i>	236
Tetrapyrgia opp. <i>Cappad.</i>	207	Thebez, Thebes opp. <i>Samar.</i>	326	Thospitis regio	235
Teuchira, urbs <i>Cyren.</i>	72	Thebura <i>Affyr.</i>	472	Throana opp. <i>Ser.</i>	544
Teuthrania regio <i>Myf.</i>	129	Thecua vicus <i>Jud.</i>	343	Throasca opp. <i>Carman.</i>	498
opp.	ibid.	Thebencane opp. <i>Babyl.</i>	457	Throni opp. <i>Cypri</i>	163
opp. <i>Paphlag.</i>	188	Thelbon opp. <i>Mesop.</i>	457	Thubuna <i>Mauret. Casf.</i>	131
Thaanach opp. <i>Galil.</i>	308	Thelda opp.	438	Thuburnica colonia <i>Numid.</i>	116
Thaanath Silo <i>Samar.</i>	318	Thelde <i>Affyr.</i>	473	Thubursica	ibid.
Thabba opp. <i>Afr. prop.</i>	104	Thelme <i>Chald.</i>	464	Thubuscum opp. <i>Maur. Casf.</i>	132
Thabiene regio <i>Parth.</i>	500	Thelmenissum <i>Syr.</i>	256	Thubutis opp. <i>Numid.</i>	123 Af.
Thabila opp. <i>Alban.</i>	227	Themæotæ pop. <i>Mæot.</i>	218, 541	Thudaca <i>Mauret. Casf.</i>	132 Af.
Thabor mons <i>Galil.</i>	305	Theman opp. <i>Idum.</i>	416	Thuelath opp. <i>Lib. int.</i>	148, 149 Af.
Thabufion castell. <i>Phryg.</i>	99	Themiscyra campus <i>Ponti</i>	195	Thumelitha opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Thabuthis opp. <i>Lib. int.</i>	148, 149	opp.	ibid.	Thunuba opp. <i>Afr. prop.</i>	104
Thaccona opp. <i>Babyl.</i>	457	Themiscytecum promont.	ibid.	Thunudromum opp. <i>Numid.</i>	123
Thracæ pop. <i>Scyth.</i>	542	Themisonium opp. <i>Phryg.</i>	94	Thunusda <i>Numid.</i>	116
Thadamora urbs <i>Syr.</i>	264	Themissua <i>Af.</i>	105	Thunusidenfe oppidum	116
Thazna opp. <i>Syr.</i>	262	Themistæas promont.	499	Thuppa opp. <i>Lib. int.</i>	150
Thæxæ, Theæxæ	90 Af.	Themma opp. <i>Arab.</i>	426	Thuipa opp.	ibid.
Thaffu, Thapuah, <i>Jud.</i>	361	Thena, Thænæ opp. <i>Afr.</i>	90	Thuzicath opp. <i>Numid.</i>	113 Af.
Thagulis opp. <i>Syrt.</i>	83 Af.	Thenath, Thaanath <i>Samar.</i>	318	Thyaira urbs <i>Lydie</i>	150
Thala urbs <i>Numid.</i>	122 Af.	Theopolis <i>Syr.</i>	254	colonia <i>Macedonum</i>	ibid.
Thalatha <i>Chald.</i>	462	Thera opp. <i>Caria.</i>	60	Thycimath opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Thalbis opp. <i>Alban.</i>	227	Thermodon, Thermodoön fl.		Thymæna <i>Paphl. g.</i>	188
Thaletis patria	53	<i>Pont.</i>	195	Thymbris fl. <i>Bithyn.</i>	177
Thalma <i>Armen.</i>	237	Thermuthis opp. <i>Arg.</i>	19 Af.	Thyni pop.	171
Thalluffa <i>inf. apud Chium</i>	12	Thermuthiacus fluvius	ibid.	Thynia regio	171
Thaluda fl. <i>Maur. Ting.</i>	136	Therba, urbs <i>trans Ford.</i>	390	Thynia, Thynias <i>inf. Pont.</i>	186
Thamagadi, vide <i>Tamugadi.</i>		Thespiis opp. <i>Carman.</i>	490	Thyræi pop. <i>Ind.</i>	527
Thamarita <i>Mauret. Casf.</i>	131 Af.	Theudale opp. <i>Af.</i>	105	Thysdrus, Tisdra <i>Afr. prop.</i>	91
Thamatsare <i>Jud.</i>	353	Thiapolis <i>Colch.</i>	220	Tibaravi pop. <i>Cilic.</i>	157
Thambes mons <i>Numid.</i>	123 Af.	Thiauna <i>Alban.</i>	227	Tibareni pop. <i>Pont.</i>	157, 202
Thamna <i>Jud.</i>		Thibili, Tibili opp. <i>Numid.</i>	120	Tiberiadis mare, lacus <i>Gal.</i>	299, 303
alia	ibidem	Thibinis <i>Maur. Casf.</i>	132 Af.	Tiberias urbs <i>Galil.</i>	303
Thamondacana opp. <i>Lib. int.</i>	150	Thicath opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	Tiberiopolis <i>Phryg.</i>	91
Thamydeni, Thamudeni pop.		Thige opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.	Tibigense opp. <i>Numid.</i>	123 Af.
<i>Arab.</i>	431	Thigiba colonia <i>Numid.</i>	116, 123	Tibiltanæ Aquæ <i>Numid.</i>	120 Af.
Thanuthis opp. <i>Marmar.</i>	70 Af.	Thimna opp. <i>Jud.</i>	352	Ticelia <i>Afr. pr.</i>	104
Thapsacus, Thapsacum opp. <i>Syr.</i>		Thinæ, Thina urbs <i>Ind.</i>	533	Tichala	ibidem
	265, 425	Thiniſſa opp. <i>Af.</i>	102	Tiganeum opp. <i>Colch.</i>	220
Thapsus, Thapsum opp. <i>Afr. prop.</i>	82	Thinites nomos <i>Aegypt.</i>	48 Af.	Tigava <i>Mauret. Casf.</i>	133 Af.
Thapuah regio <i>Samar.</i>	318	Thintis opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.	Tigense oppidum <i>Numid.</i>	123 Af.
opp.	ibid.	Thiphſach vide <i>Thapsacum</i>	265	Tigis, Tigisi <i>Maur. Casf.</i>	132 Af.
opp. <i>Jud.</i>	361	Thirmida opp. <i>Numid.</i>	123	Tigifis opp. <i>Numid.</i>	123 Af.
Tharela <i>Jud.</i>	341	Thirza urbs <i>Srmar.</i>	314	Tigrana <i>Med.</i>	437, 540, 541
Tharfa urbs <i>Samar.</i>	314	This urbs <i>Aegypt.</i>	48 Af.	Tigranocerta urbs <i>Armen.</i>	230
Thalbalte opp. <i>Afr. prop.</i>	88	Thisbe, Thebe opp. <i>trans Ford.</i>	390	Tigris fl.	230, 467
Thafia opp. <i>Afr.</i>	97	Thifica opp. <i>Af.</i>	105	Tigridis fissio in <i>Babyl.</i>	457
		Thizibi mons <i>Syrt.</i>	84 Af.	Tilogrammum ost. <i>Gang.</i>	526, 534

I N D E X.

Timæa opp. <i>Bithyn.</i>	186	Trebendæ <i>Lycia</i>	72	Tuburbo min. Tuburbiminus	109
Timagenis inf. <i>Arab.</i>	432	Trera opp. <i>Cypri</i>	165	Tubusuptus opp. <i>Maur. Caf.</i>	131
Timeni venationes <i>Phryg.</i>	101	Tretum promont. <i>Numid.</i>	113	Tucabath opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.
Timica opp. <i>Af.</i>	120		124 Af.	Tucca <i>Afr.</i>	
Timici, Timice opp. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.	Triare regio <i>Iber.</i>	224	Tucca <i>Numid.</i>	116
Tingene regio <i>Mesop.</i>	434	Tribanta opp. <i>Phryg.</i>	91	<i>Maur. Caf.</i>	126, 128 Af.
Tingentera vide Tingis.		Tribatra, vide Trybactra	509	Terebentina, Terebinthi-	
Tingis, Tingiurbs <i>Maur.</i>	180 Af.	Tribus Afer & Naphthali	288	<i>na Afr.</i>	105, 107
Tingitania provincia	134	Benjamin	286	Tuccabori, Thuccabori opp.	107
Tios urbs <i>Bithyn.</i>	180	Ephraim	286	Tuccitoria <i>Marmar.</i>	70 Af.
Tipasa <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.	dimidia Manasse	ibidem	Tucma opp. <i>Afr.</i>	104
<i>Numid.</i>	100 Af.	Juda	285	Tucrumuda <i>Lib. int.</i>	152 Af.
Tirallis <i>Cappad.</i>	213	Simcon & Dan	287	Tugma urbs <i>Ind.</i>	531
Tiramæa pop. <i>Scyth.</i>	540	trans Jordanem	288	Tulensii pop. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.
Tisarchi opp. <i>Marmar.</i>	70	Zabulon & Issachar	287	Tumarra <i>Maur. Caf.</i>	90 Af.
Tisdra, Tisdrus opp. <i>Af.</i>	91	Tricadira inf. <i>Ind.</i>	536	Tumfa opp. <i>Afr. prop.</i>	102
Tisurus opp. <i>Af.</i>	91	Tricomia <i>Phryg.</i>	89	Tundis, vide Tynsis.	531
Titariissus opp. <i>Cappad.</i>	215	Trieres, Trieris, <i>Phœnic.</i>	273, 274	Tunes opp. <i>Afr. prop.</i>	96
Tlos urbs <i>Lycia</i>	72	Trierorum promont. <i>Syrt.</i>	78	Tunisa, Tumfa <i>Af.</i>	102
Tmolus mons <i>Lydia</i>	77	Triglypton urbs <i>Ind.</i>	530	Tuphium opp. <i>Aegypt.</i>	54 Af.
opp.	77	Trimenothei pop. <i>Myf.</i>	29	Turmeda opp. <i>Syr.</i>	265
Tob terra <i>Trans Jord.</i>	390	Trimerthus opp. <i>Cypri</i>	166	Turzo opp. <i>Afr. propr.</i>	104
Tobata <i>Paphlag.</i>	393	Trinacria inf. <i>Rhodus</i>	18	Tusca fl.	104 Af.
Tobenda opp. <i>Pont.</i>	205	Trinesia inf. <i>Ind.</i>	536	Tusci pop. <i>Scyth.</i>	541
Tobras opp. <i>Afri</i>	100	Triopium, Triopon promont.		Tuscubis opp. <i>Af.</i>	104
Tocolofida <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	<i>Caria</i>	58	Tusdrus, vide Tisdra	
Toemphœnibus fl. <i>Maur. Caf.</i>	130	Tripolis urbs <i>Caria</i>	83	Tusiagath opp. <i>Maur. Caf.</i>	132 Af.
Toga opp. <i>Armen.</i>	230	<i>Lydia</i>	ibidem	Tusurus, Tuzirns opp. <i>Af. pr.</i>	92
Tolasta regio <i>Galat.</i>	120	<i>Phœnic.</i>	272	Tutapus fl. <i>Ind.</i>	525
Tolistobogi, Tolistoboi pop.		<i>Pontica</i>	197, 205	Tutzis locus <i>Aegypt.</i>	64 Af.
<i>Galat.</i>	120, 122	<i>Syrt.</i>	19, 82 Af.	Tyana urbs <i>Cappad.</i>	208
Tolmidessa opp. <i>Syr.</i>	263	Tripolis regio	82 Af.	Tyanitis præfect. <i>Cappad.</i>	208
Tomadæon insulæ <i>Arab. sin.</i>	64	Tripolitana provincia	ibid.	Tydaridæ <i>Bithyn.</i>	180
Tomala opp. <i>Arab. Fel.</i>	430	Trifarchis pagus <i>Marmar.</i>	166	Tylos inf. <i>sin. Pers.</i>	432
Tomerus fl. <i>Gedros.</i>	519	Trifidis opp. <i>Maur. Ting.</i>	140	Tyna fl. <i>Ind.</i>	526, 532
Tonice empor. <i>Aethiop.</i>	150 Af.	Triton fl. <i>Syrt.</i>	76	Tyndarii scopuli <i>Marmar.</i>	70 Af.
Toornæ pop. <i>Sogd.</i>	500	Tritonia Minerva	ibid.	Tyndaris opp. <i>Colch.</i>	220
Topasos inf. <i>sinus Arab.</i>	60	Tritonis palus <i>Syrt.</i>	76	Tyndis fl. <i>Ind.</i>	526, 532
Topheth vallis <i>Hierosol.</i>	333	lacus	151, 152	opp.	530
Toreatæ pop. <i>Mæot.</i>	217	Trittha opp. <i>Mesop.</i>	450 Af.	Tynidrumense oppidum <i>Num.</i>	133
Toretæ pop.	ibid.	Tritum, Tretum, prom. <i>Num.</i>	104	Tynna opp. <i>Cappad.</i>	211
Torrens <i>Aegypti</i>	373	Troas, Trojanum regnum	32	Tyrambæ pop. <i>Mæot.</i>	218
Tofanna fl. <i>Ind.</i>	520	Troas propria	36	Tyrambe opp. <i>Bosphor.</i>	217, 540
Tofole urbs <i>Jud.</i>	530	Troemi pop. <i>Galat.</i>	105, 110	Tyrrina inf. <i>Carman.</i>	499
Toum urbs <i>Aegypt.</i>	55	Trogilæ insulæ ad Sanum	14, 50	Tyrus urbs <i>Phœnic.</i>	276
Trachir, vide Stachir.	147, 148	Trogilium, Trogylium. pr. <i>Fon. ibi.</i>	ibid.	Tyrus vetns	278
Trachonitæ Arabes	412	Trogilium insula	ibid.	Tyria purpura	276
Trachonitis regio <i>trans Jord.</i>	408	Troglodytice regio <i>Aegypt.</i>	61 Af.	Tyrius Hercules	ibid.
Tragonice opp. <i>Pers.</i>	496	Trogylium prom. <i>Fon.</i>	14, 50	Tyrus opp. <i>Pisid.</i>	120
Trajani fluvius <i>Aegypt.</i>	29 Af.	insula	ibidem	Tzur porta <i>Caucasi</i>	225
Trajanopolis <i>Cilic.</i>	137	Troja vetus	32	V.	
<i>Myf.</i>	26	Trojani Phryges dicti	37	Vabar opp. <i>Mauret. Caf.</i>	127 Af.
<i>Phryg.</i>	101	Trulla portus <i>Arab.</i>	429	Vacca opp. <i>Af.</i>	86
Tralite pop. <i>Aethiop.</i>	156	Trybactra opp. <i>Sogd.</i>	514	urbs <i>Numid.</i>	114 Af.
Tralles urbs <i>Lydia</i>	180	Tsartsar fl. <i>Babyl.</i>	454	Vacuata pop. <i>Mauret. Ting.</i>	141
Tranopolis, vide Trajanopolis <i>Phryg.</i>		Tetzitidecus <i>Aegypt.</i>	57 Af.	Vada, Vata opp. <i>Numid.</i>	122 Af.
Trapeza promont.	30	Tuberus fl. <i>Gedros.</i>	519	Vadassii pop. <i>Med.</i>	474
Trapezopolis <i>Caria</i>	61	Tubin loca <i>trans Jord.</i>	390	Vaga, Vagense oppidum <i>Num.</i>	114
Trapezas urbs <i>Pont.</i>	167	Tabune vide Thubuna.		Vagæ opp. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.
		Taburbo opp. <i>Afr.</i>	104	Vali pop. <i>Scyth.</i>	541
				Va-	

I N D E X.

Validus Murus <i>Bospor.</i>	218	Volubilis, opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.	Zalapa opp. <i>Afr. prop.</i>	92
Valli, Vallis opp. <i>Afr.</i>	105	Vorochta inf. <i>ad Carman.</i>	499	Zaliscus fl. <i>Paphlag.</i>	191
Vallis Cafis <i>Jud.</i>	341	Voturi pop. <i>Galat.</i>	120	Zalissa'opp. <i>Iber.</i>	222
Vallis Salinarum <i>Jud.</i>	417	Ur castell. <i>Mesop.</i>	450	Zalmona <i>Arab. Petr.</i>	423
Valonis fl. ostia	137 Af.	Ur Chaldaee	464	Zama <i>Cappad.</i>	211
Vamicæda <i>Mauret. Caf.</i>	130 Af.	Ura opp. <i>Syr.</i>	265	<i>Mesop.</i>	450
Vanius opp. <i>Lib. Int.</i>	150 Af.	Urania opp. <i>Cypri</i>	162	<i>Numid.</i>	115 Af.
Vardanus fl. <i>Bospor.</i>	217	Uranimal opp. <i>Arab.</i>	431	Zamamizon opp. <i>Afr. prop.</i>	105
Varica opp. <i>Iber.</i>	223	Uranopolis <i>Pisid.</i>	120	Zaphon opp. <i>trans Ford.</i>	398
Varutha <i>Armen.</i>	236	Urbara opp. <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Zara <i>Armen.</i>	240
Vasæda opp. <i>Lycæon.</i>	123	Urema opp. <i>Syr.</i>	247	<i>Arab.</i>	414
Vasæda <i>Iber.</i>	223	Ufadium promont. <i>Maur. Ting.</i>	139	Zaragardia <i>Mesop.</i>	438
Vasana opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.	Af.		Zaranga pop. <i>Drang.</i>	526
Vasbaria <i>Mauret. Caf.</i>	133 Af.	Ufargala mons <i>Lib. int.</i>	146, 150 Af.	Zarath, Zaratha opp. <i>Mauret. Caf.</i>	
Vatrachites fl. <i>Pers.</i>	486	Ufceta, Uzecia <i>Afr. prop.</i>	91	131 Af.	
Vazagad opp. <i>Mauret. Caf.</i>	132 Af.	Ufilla, Ufula <i>Afr. prop.</i>	90	Zarea opp. <i>Jud.</i>	370
Vazua mons <i>Afr.</i>	105	Ufara <i>Maur. Caf.</i>	132 Af.	Zaretæ pop. <i>Scyth.</i>	535
Ucena opp. <i>Galat.</i>	110	Uthina <i>Afr.</i>	104	Zariafpa urbs <i>Drang.</i>	517
Ucibi opp. <i>Numid.</i>	118	Utica urbs <i>Afr.</i>	102	Zariafpa pop.	ibid.
Udæ pop. <i>Scyth.</i>	541	Uticina opp. <i>Afr. prop.</i>	104	Zariafpa, <i>Bactra</i>	507
Uditta opp. <i>Syrt.</i>	83 Af.	Utz terra <i>Arab. Des.</i>	426	Zariafpa fl. <i>Bactr.</i>	506
Udon fl. <i>Sarmat.</i>	541	Uxentus mons <i>Ind.</i>	526	Zarpath opp. <i>Phœnic.</i>	275
Vegistum vide Vestum.		Uxia, Uzia <i>Pers.</i>	496	Zarta, Zareta urbs <i>Samar.</i>	317
Vellegia <i>Lib. int.</i>	151 Af.	Uxii pop. <i>Pers.</i>	486, 492	Zates fl. <i>Assyr.</i>	467
Velpi montes <i>Cyren.</i>	75 Af.	Uzan opp. <i>Afr. prop.</i>	105	Zathua <i>Armen.</i>	238
Veneria an <i>Numidia</i> urbs	117 Af.	Uzecia <i>Afr.</i>	91	Zeboim <i>Jud.</i>	351
Veneria, Aphrodisium <i>Afr.</i>	117	Uzita opp.	ibid.	Zela urbs <i>Pont.</i>	201
Veneris insula <i>Arab. sin.</i>	64 Af.			Zelesia eadem	ibid.
<i>ad Cyren.</i>	76 Af.			Zelesia opp. <i>Troad.</i>	35
portus <i>Arab. sin.</i>	59 Af.			Zelis opp. <i>Mæur.</i>	137 Af.
urbs <i>Aegypt.</i>	47 Af.			Zelitis regio <i>Pont.</i>	201
Vepillium opp. <i>Afr. prop.</i>	104			Zengisa promont. <i>Aethiop.</i>	161, 162
Vera castell. <i>Med.</i>	474, 475			Af.	
Versabini castrum <i>Jud.</i>	371			Zenobii insula <i>Arab.</i>	432
Vervus pop. <i>Maur. Ting.</i>	141 Af.			Zenodori domus	377
ibid.				Zenodotia, Zenodotium <i>Mesop.</i>	436
Vesether opp. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.			Zenonis Stoici patria	164
Vesuni pop. <i>Lib. int.</i>	148 Af.			Zephyrium promont. <i>Cilic.</i>	141
Vetustum opp. <i>Galat.</i>	110			<i>aliud</i>	146
Vibrix opp. <i>Lib. int.</i>	150 Af.			<i>Cypri</i>	166
Victoria opp. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.			<i>Cyren.</i>	138 Af.
Vicus Augusti <i>Afr. prop.</i>	94			<i>Paphlag.</i>	189
<i>is Cæsaris</i>	ibidem			<i>Ponti</i>	203
Villa Emona <i>Jud.</i>	341			Zerbis fl. <i>Assyr.</i>	466
Villa magna <i>Syrt.</i>	81 Af.			Zetha promont. <i>Syrt.</i>	81 Af.
Vina opp. <i>Afr. pr.</i>	105, 108			Zethis opp. <i>Carman.</i>	498
Vincela opp. <i>Galat.</i>	118			Zetta opp. <i>Afr. prop.</i>	93
Vindia <i>Galat.</i>	122			Zendracarta <i>Hyræan.</i>	506
Vindius mons <i>Ind.</i>	526			Zeugis, Zeugitana regio	95 Af.
Virtha vide BIRTHA.				<i>mediterranea</i>	104 Af.
Vitaca opp. <i>Mauret. Caf.</i>	131 Af.			Zeugma opp. <i>Syr.</i>	227
Ulai fl. <i>Pers.</i>	482			<i>Pellæum</i>	ibid.
Ulizibirra <i>Afr.</i>	104			Ziela, Zela, opp. <i>Pont.</i>	206
Uma <i>Galil.</i>	295			Zigira opp. <i>Afr. pr.</i>	105
Una fl. <i>Mauret. Ting.</i>	139 Af.			Ziklag, Ziclag vicus <i>Jud.</i>	357
Unuca <i>Afr.</i>	105			Zilia colonia <i>Maur. Ting.</i>	137 Af.
Vobrix opp. <i>Mauret. Ting.</i>	140 Af.			<i>fluv.</i>	ibid.
Volgesia, urbs <i>Babyl.</i>	456			Zimara <i>Armen.</i>	242
Vologesia, eadem	ibid.			Zin solitudo <i>Arab.</i>	423
Vologefocerta	ibid.			Zinchi pop. <i>Scyth.</i>	535
				Zio-	

X.

X Anthus fl. <i>Lycia</i>	66
<i>Troad.</i>	36
Xarxiare opp. <i>Drang.</i>	518
Xerxene regio <i>Armen.</i>	234
Xoana <i>Paphlag.</i>	193
Xois insula <i>Aegypt.</i>	19 Af.
urbs	19, 32 Af.
Xoites nomos <i>Aegypt.</i>	33 Af.
Xylenopolis <i>Gedros.</i>	522
Xylinces <i>Aethiopes</i>	152 Af.
Xyline opp. <i>Colch.</i>	222
Xymethus opp. <i>Cyren.</i>	75 Af.

Z.

Z Aanatha opp. <i>Arab. Petr.</i>	422
Zaba opp. <i>Ind.</i>	535
Zabas fl. <i>Assyr.</i>	422
Zabdicena regio <i>Mesop.</i>	435
Zabram urbs <i>Arab. Fel.</i>	430
Zabulon opp. <i>Galil.</i>	309
Zabulonius tribus oppida	287
Zadris opp. <i>Colch.</i>	222
Zagira <i>Paphlag.</i>	193
Zagôra <i>Paphlag.</i>	191
Zagrus mons <i>Med.</i>	473
Zagylis pagus <i>Marmar.</i>	66 Af.
Zaitha, Zeita, Zautha <i>Mesop.</i>	438
Zaita opp. <i>Mesop.</i>	ibidem
Zalacus mons <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.

I N D E X.

Zioberis <i>Parth.</i>	502	Zophim locus <i>Jud.</i>	335	urbs	<i>Ibid.</i>
Zion mons	330	Zor, Tyrus, <i>Phœnic.</i>		Zugar opp. <i>Afr. propr.</i>	91
Ziph desertum <i>Jud.</i>	349	Zorambus, fl. <i>Carman.</i>	497	Zarmentum opp. <i>Af.</i>	92
opp.	<i>Ibid.</i>	Zoriga opp. <i>Armen.</i>	236	Zuthi pop. <i>Carman.</i>	497
Ziphon urbs <i>Galil.</i>	304	Zoroanda <i>Armen.</i>	231	Zuzim pop. <i>trans Jord.</i>	384
Zoan urbs <i>Aegypt.</i>	35. 39 Af.	Zoromba fl. <i>Carman.</i>	498	Zydiætæ pop. <i>Colch.</i>	222
Zoar opp. <i>Jud.</i>	350	Zorzila opp. <i>Pisid.</i>	116	Zygerra inf. <i>Arab. sin.</i>	432
Zogocara <i>Armen.</i>	236	Zotale ager <i>Margian.</i>	505	Zygris pagus <i>Marmar.</i>	66 Af.
Zombis opp. <i>Med.</i>	478	Zuchabari opp. <i>Maur. Caf.</i>	133 Af.	Zygritarum gens <i>Marmar.</i>	70 Af.
Zoparistus opp. <i>Cappad.</i>	215	Zuchis lacus <i>Syrt.</i>	81 Af.		

CMC

MUSEVM
BRITANNICVM

